

Substancia Unversitaria
A
1
24

170 to 3-4

Nº 1
5-16

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

R. 1073

ANNALES
ECCLESIASTICI
AUCTORE
CÆSARE BARONIO
SORANO
E CONGREGATIONE ORATORII
S. R. E. PRESBYTERO
CARDINALI
TIT. SS. NEREI ET ACHILLEI
ET SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO
UNA CUM CRITICA HISTORICO-CHRONOLOGICA
P. ANTONII PAGII
DOCTORIS THEOLOGI

Ordinis Minorum Convent. S. Francisci.
In qua rerum narratio defenditur, illustratur, suppletur, ordo temporum corrigitur, & Periodo Græco-Romana munitur.
Additur præterea Dissertatio Hypatica ejusdem PAGII; & Epistola consularis Henrici CARD. NORISII.
In hac vero editione Fasti Consulares ab A. U. C. 709. ad annum Christi 567. illustrantur, suppletur, & castigantur.
Accedunt animadversiones in Pagium, & præcipue circa Chronologiam inferioris ævi ab eo digestam.

Tomus Decimus sextus.

LUCÆ
Typis LEONARDI VENTURINI MDCCXLIV.
. De Superiorum Licentia.

ANNALES ECCLESIASTICI

JESU CHRISTI ANNUS 934. JOANNIS XI. PAP. ANNUS 4. CONST. VIII. CUM ROM. IMP. ANNUS 23.

I.
Quid Albericus cogit Joann. prælatum.

ANNUS Redemptoris nongentesimus trigessimus quartus, Indictione septima incipit, cum opera Alberici Romæ tyrannidem exercentis, grave Ecclesiæ Romanæ inflic-
tum est vulnus, cogente ipso Joan. Pap. concedere inconcessa Patriarchæ Constantinop. Quænam ista fuerint, a Luitprando in relatione suæ legationis ita narratur: *Sed quid hoc commemorem? cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia nostra sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ merito sit subiecta. Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum pallio non uti, nisi sancti Patris nostri permisso. Verum cum impiissimus Albericus, quem non stillarim cupiditas, sed velut torrens impleverat, Romanam civitatem sibi usurpaverat, dominumque Apostolicum quasi ser-*
Ann. Eccl. Tom. XVI.

vum proprium in conclavi teneret: Romanus Imperat. filium suum Theophylactum eunuchum Patriarcham constituit. Cumque cum Alberici cupiditas non lateret, missis eo muneribus satis magnis, effecit, ut ex Papæ nomine Theophylacto Patriarcha litteræ mitterentur, quarum auctoritate tum ipse, tum successores absque Paparum permisso pallis uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ pallis utantur. Quod quam absurdum sit, censere opus non est. Hæc Luitprandus. Et quidem quæ conversa sunt in magnum detrimentum etiam ipsius Constantinopolitanæ Ecclesiæ ista indebita accipientis, & abalienantis se magis ea occasione a sinu Matris.

Hoc eodem anno diversis in locis Galliarum miranda contigisse Frodoardus narrat, atque in primis: *Rhenus inquit,*

A in.

II.
Quæ miranda acciderint Rhemis.

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hisp. CMLXXII Anno Hegiræ CCCXXIII inchoato die 11. Decemb. fer. 5. A.C. 934.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6427.

© 19. E. 4. P. 6. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 934.

JOANNIS XI. PAPÆ 4.

CONSTANTINI VIII. IMP. 23. cum Romano Imp.

Continuator Reginonis ad ann. CMXXXIV. ait: *Heinricus Rex (sc Germania) Hungaros multa eade prostravit, pluresque ex eis comprehendit. Eodem anno Sclavos, qui Ucrani vocantur, hostiliter invasi & vici, sibi tributarios fecit. Hos Sclavos, Vviti-*

chindus lib. I. Vehros appellat, & cladem Hungarorum suse narrat. Cum Henricus Germaniæ Rex Hungarorum Legatos, qui consueta munera deposcebant, sine honore dimisisset, adeo horum exacerbati animi, ut confestim bipertito agmine in Saxoniam irrumpere conarentur. Qui ab Occidente aditum moliebantur, a Thuringis & Saxonibus, cum prima congressione plerosque Duces prostravissent, in fugam coniecti, fame frigore, aut ferro misere perierunt. Acceptæ cladis fama etiam alterum agmen terruit, præsertim cum Henrici Regis adventus nuntiaretur. Omisso ergo pugnæ consilio recedere statuerant, & excitationis crebris ignibus palantes per agros socios ad signa revocaverant, cum Henricus festinato itinere fugam meditantibus suorum aciem obiecit. Sed nec sic adduci potuerunt, ut prælio decernerent. Præcipiti pene omnes cursu
ela-

Victoriae Henrici Germaniæ Regis de Hungaris.

in Ecclesia beatæ Genitricis Dei Mariæ, solemnitate Annuntiationis Domini, dum sacra Missarum ab Artaldo præfule inibi celebrarentur, quidam juvenis contractis poplitum nervis reperere solitus, repente resolutis extensisque genuum crurumque, compagibus assurgit, retentatoque gressu, jam diu oblita recepit vestigia. Item in Ecclesia S. Hilarii ante portam Martis cæcus quidam, nomine Paulus illuminatur, admonitus prius in somnis, ut ad ipsum locum veniret, ibique lumen recipere deberet. Et inferius: Eodem anno

PAGIUS elapsi, quos solito velociores timor reddidit: pauci e tanta multitudine cæsi, aut capti. Castra tamen occupata, & integri captivorum greges in libertatem asserti. Rex vero victor reversus, modis omnibus gratiarum actiones divino honori, ut dignum erat, solvebat pro victoria de hostibus sibi divinitus concessa. Tributumque quod hostibus dare consuevit, divino cultui mancipavit, & largitionibus pauperum deservire constituit. Deinde pater patriæ, verum dominus, Imperatorque ab exercitu appellatus, famam potentia virtutisque cunctis gentibus & Regibus, longe lateque diffudit, inquit Witichindus.

II. Continuator Anonymus Theophanis in Romano Lacapeno num. XXXVII. scribit: Turcorum prima expeditio adversus Romanos contigit mense Aprili Indictione VII. (ideoque hoc Christi anno). Hi ad Urbem usque excurren-tes; cunctos per Thraciam obvios præda abegerunt. Misus itaque Theophanes Patricius Pro-

diaconus quidam Verdunensis, nomine Adelmanus languore depressus, spiritum visus est amisisse. Sed antequam feretro imponeretur, reversus, ita surrexit validus, ut sibi videretur nihil ægritudinis fuisse perpessus. Qui se diversa suppliciorum vel refrigerii loca vidisse testatur, seque loco panali deputatum. Deo vero Genitricis precibus, beato quoque Martino intercedente, ad agendam poenitentiam præsentis vite redditum. Hæc omnia Frodoardus hoc anno.

An-

toveliarius, imperitque Administer ac Princeps Senatus, ut cum eis pacem componeret, captivosque reciperet. Porro Theophanes admiranda prudentia ac sagacitate illis usus, ex voto cuncta confecit; multamque ex illis eo nomine laudem ac admirationem reportavit. Tunc quoque Romanus Imp. quanta magnificentia ac humanitate præstaret, ostendit; nullis sumptibus parcens, solum ut liberarentur captivi. Nominem Turcorum Hungaros Historici Byzantini intelligunt.

Anno Hegiræ CCCXXII. vita excessit Abdalla Mahadis, qui rerum potitus est Cairavvani, cum imperasset annos viginti quatuor & aliquot menses. Post ejus mortem Bianrilla ejus filius Calipha Africa creatus est, teste Elmacino lib. 3. Hist. Sarac. capit. 1. Porro Mahadis primus Africae Calipha fuit, & Saracenorum potentia novi hujus Caliphatus institutione non parum infirmata.

III. Moritur Mahadis Calipha Africae

I. Synodus ad S. Mar- cram.

Annus Redemptoris nongentesimus trigessimus quintus, Indictione octava sequitur, quo Rhemis apud S. Mar- cram Synodus celebratur præfente Artaldo Archiepiscopo Rhemensi, in qua Ann. Eccl. Tom. XVI.

prædones, & Ecclesiasticarum rerum in- valores ad correctionem vocantur, ut Frodoardus testatur. De ea vero nihil præterea.

A 2 An-

PAGIUS SÆC. X. Anno Era- ra Hisp. CM. LXXIII. Anno He- giræ CCCXXIV. in- choato die 30. Novemb. A.C. 935.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6428.

⊙ 20. D.) 5. P. 29. Mart. Indiç. 8.

JESU CHRISTI 935.

JOANNIS XI. PAPÆ 5.

CONSTANTINI VIII. IMP. 24. cum Romano IMP.

I. Floret S. Elfegeus Episc. Vintoni- ensis.

Anno DCCCXXXV. religiosus Monachus Elfegeus, cognomento Calour, beati Dunstani propinquus, suscepit Episcopatum Vintoniensis Ecclesie, inquit Simeon Dunelmensis. Inter hujus Sancti Antistitis præcipua facta, illud memorandum, quod Dunstanum propin- quum suum, postea Archiepiscopum Cantua- riensem & Ecclesie Anglicanæ magnum sydus, ad professionem monasticam adduxit. Factum illud commemorat Osbernus Monachus in Vi- ta Sancti Dunstani recitata a Mabillonio Sæc. V. Benedict. Osbernus, postquam narravit, Dunstanum traditum fuisse Regi Athalstano, ab Athelmo Archiepiscopo Cantuariensi, & quod unice a Rege diligeretur, aliquos invidos confido mendacio ejus famam apud Regem lassisse, ait: Profectus inde cognatum Pon- tificem adit Elfegeum, qui tunc temporis Vento- rana præfens Ecclesie vitam virtutibus deco- rabat: a quo frequenti supplicatione rogatus, ut Monachum indueret: quatenus qui Angelica conversationis initia haberet, perseverantiam in habitu demonstraret. Respondit ille, excellentioris gratia esse, qui in seculo consenuit, & tamen que Monacho digna sunt fecit, eo qui se monasterio de- dit, nec quicquam aliud præterquam quod sibi sta- tutum est, post hæc facere potuit. Subdit Osber- tus, cum Episcopus per singulos dies eidem consilio insisteret, & Dunstanus aut veris aut verisimilibus rationibus insistentem differret, gravissimam febrem Dunstanum invasit, & cum ex insperato revaluisset consellum accito ad se Episcopo, postulat sibi dilata religionis benedictionem dari. Episcopus immensa lætitia pro salute simul & conversione juvenis perfu- sus, celeriter illum Monachali & Sacerdotali gratis promovit, attitulans Ecclesie B. Mar-

ria Virginis, cui eum ab initio parentum suorum sponso dicavit. Ubi obiter notabis, Monachos sine titulis ordinatos non fuisse, & inter titulos monasteria computata, Titu- lum enim paupertatis Religiosi Mendicantes in- vexere.

II. Monachif- mus in Anglia per S. Dun- stanum re- stitutus. Cum Dunstanus in Angliæ lucem prodit, inquit ibidem Mabillonius in Observationibus præviis num. VII. usque adeo Monachismus defecerat a tempore Danorum, ut vix in paucissimis cœnobiis vita Monastica reliqua- esset: Nondum in Anglia, inquit Osbernus num. VI. communis vita ratio colebatur, non usus deserendi proprias voluntates hominibus affectabatur. Abbatis nomen vix quisquam au- dierat, Conventus Monachorum vix quisquam satis noverat: sed cui forte id voluntatis erat in peregrinam velle transgere vitam, is modo solus, modo paucis ejusdem propositi comitatus, patrios fines egrediebatur. Perseverabat tamen quibus- dam in locis Monastici status nomen, nempe (ut Crulandense Monasterium, aliaque omit- tam) Cantuarie in Ecclesia Cathedrali quod diserte attestatur Gervasius ejus loci Mona- chus, qui relatis Osberni verbis Cantuarien- sem Ecclesiam excipit. Sed ita eo in loco de- formata erat Religio: ut Monachi more Co- mitum potius quam Monachorum ibi viverent teste Osberto in miraculis S. Dunstani. Cætera penè loca occupabant Clerici vitæ solutioris. De Monasterio Malmesburienfi testatur Wil- lelmus loci Monachus in lib. 2. de Reg. cap. 7. Ipsum Dunstanum Monachorum Principem in Flandriam propellit. Ea tempestate facies Mo- nachorum suda & miserabilis erat. Nam & Malmesburiense cœnabium, plusquam ducentis septuaginta an. a Monachis inhabitatum, Cleri- corum stabulum fecit. Non tulit hanc cladem Dunstanus, quin sagientem religionem in- clauftra revocavit: Aucta est religio per An- gliam intantum, ut quadraginta & octo Mo- nasteria Monachis vel Sanctimonialibus institue- rentur, cooperantibus B. Dunstano in hoc viris venerabilibus, Osvaldo videlicet, qui primo Wigorniensis, postea fuit Episcopus Eboracensis, & Athelwoldo Episcopo Vintoniensi, inquit Osbernus qua: referre juvat, ut quantum Elfegeus Monasteriis restituendis in Anglia contulerit, manifestum fiat. De eo infra xur- sus sermo erit.

JESU CHRISTI ANNUS 936. LEONIS VII. PAP. ANNUS I. CONST. VIII. CUM ROM. IMP. ANNUS 25.

I. Henrici Reg. German. obitus, & Ottonis successio.

Annus Redemptoris nongentesimus trigentesimus sextus, Indictione nona, quo moritur Christianæ religionis decus Henricus Rex Germaniæ, relicto Regno filio suo Ottoni, patri pietate, atque fortitudine militari non impari. Quod ad tempus spectat, id hoc anno contigisse, testis est hujus temporis scriptor Frodoardus. Sed & Ditmarus etiam hujus sæculi scriptor testatur, eum hoc anno obiisse, sexto Nonas Julii, anno suæ ætatis sexagesimo, Regni decimosexto. De ejus vero obitu ita Witichindus Saxo (a) : Perdomitis itaque cunctis circumquaque Gentibus, postremo Romanis proficisci statuit, sed infirmitate correptus, iter intermisit. Cumque se jam gravari morbo sensisset, convocato omni populo, designavit filium suum Ottonem Regem, &c.

(a) Vitic. l. 2. in fi.

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hæp. CM. LXXIV. Anno Hegiræ ccc. XXV. inchoato die 19. Novemb. fer. 7. A. C. 936. I. Moritur Henricus Germaniæ Rex.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6429. © 21. CB. D 6. P. 17. April. Indiç. 9. JESU CHRISTI 936. LEONIS VII. PAPÆ I. CONSTANTINI VIII. IMP. 25. cum Romano Imp.

Ad num. I. & II. Henricus Rex (sc. Germaniæ) præcipuus pacis sectator, strenuusque Paganorum infecutor, post plures fortiter & viriliter actas viclorias, dilatatis undique sui regni terminis, VI. Nonas Julii diem clausit extremum, cui filius suus Otto consensu Primorum regni successor eligitur, [1] inquit Continuatur Reginonis ad hunc Christi annum. Eundem annum signant Marianus Scotus, & Hermannus Contractus, præter Sigebertum, qui hanc mortem in annum sequentem per-

NOTÆ [1] **A** pud Martenium in collectione amplissima Anecd. tom. I. pag. 286. 291. duo habentur Ottonis Germaniæ regis diplomata, alterum pro monasterio Elmonensi, alterum pro Indensi; In primo circa finem legitur: Bruno Cancellarius ad vicem Friderici Archiepiscopi recognovi. Data XVI. Kal. Januarii, anno Incarnationis Domini DCCCCLV. Indictione II. anno Domini Ottonis X. Actum Taneburg. In secundo: Bruno Cancellarius ad vicem Rodberti archiepiscopi recognovi. Data VI. Non. Maii anno Dom. Incar. DCCCXLVIII. Indictione VII. regnante pio Othone rege anno XIII. Actum Aquisgran. Henricus Germaniæ rex obiit an. 936. VI. Nonas Julii, & post ejus obitum Otto acclamatus est in regem; quare a mense Julio epocha regni Ottonis incipit. Itaque anno 945. die XVII. Decembris, annus regni decimus in cursu erat; & an. 949. die secunda Maii annus decimus tertius, quum mense Julio annus decimus quartus inchoaret. GEORGIUS

[2] **N**ulla deinceps apud Eruditos admitti dubitatio potest de obitu Henrici hoc potius anno quam sequenti adscribendo, cum Scriptor Anonymus Vitæ S. Mathildis ejus conjugis tradat sanctam illam feminam post mariti obitum sabbati diem semper speciali religione coluisse, cujus rites causas nonnullas assignat, quarum una erat, quia venerandi Regis Henrici anima in eadem die de corpore soluta est. Cum igitur anno tantummodo 936. dies VI. Nonas Julii (qua obiisse illum asserunt omnes quotquot diem ejus emortualem assignant) in sabbatum incidit; hinc fit ut annus idem emortualis ejusdem Regis habendus sit. MANSI

Porro ut qui de religione Christiana bene meritus est Henricus commendatur ab omnibus; qui & (b) asseritur, duas novas sedes erexisse, alteram in Valtelsive in terra Luneburgensi, cui & primum Episcopum Marcum præficiendum curavit, virum sanctitate vitæ conspicuum, miraculis clarum; alterum vero Episcopatum in oppido Misna ad Albim fluvium constituit; aliaque monasteria ædificavit; & ubi multipliciter pietatis post se egregia monumenta reliquit, a Deo ad requiem vocatus est, relicta conjugè valde pia Mathilda nomine, de qua ista (c) Luitprandus, dum agit de ejusdem Henrici sepulcro: Henrici corpus in Saxoniam deportatum in nobilissimarum ac religiosissimarum monasterio puellarum, quod in ipsius Regis prædio, vocabulo Quintelingaburch situm

II. (b) Grant. in Metro. l. 3. c. 11. (c) Luitpr. l. 4. c. 7.

peram differt; sed cum Flodoardus in Chronico, qui hoc tempore vixit, Henricum hoc anno denatum esse asserat, & Ditmarus lib. 2. eundem annum ac diem sextum nonas Julii etiam habeat; annus emortualis Henrici scilicet, & dies in dubium non videntur revocandi. Litem Diplomata ejus dirimerent, sed nunc ad manum non sunt, & ex iis paucissima supersunt. [2] Auctor Anonymus qui iussu S. Henrici Imp. Vitam beatæ Mathildis Henrici Germaniæ Regis uxoris elucubravit, n. VII. de utriusque virtutibus ac liberis ait: Deus omnipotens sibi servientes nunquam derelinquens, clementer inspicit bona opera Regis Henrici & beatissimæ Mathildis, atque illis multiplicavit excellentiam nobilissimæ prolis &c. Otto præclarus ante Regalem dignitatem procreatus, natu fuerat maximus, forma insignis, & moribus illustris. Henricus autem in regali solio natus junior fuit anni, sed haud inferior excellentia probitatis. Huic nimium tanta inerat pulchritudo, ut tunc temporis vix posset alicui comparari viro. In fiducia armis patri fuerat consimilis, in omni au-

CHRISTI 936. LEONIS VII. PAP. I. CONST. VIII. CUM ROM. IMP. 25.

fitum liquet, in Ecclesia cum immensa est veneratione repositum. Ubi & venerabilis ejus conjugæ, Regniq; consors ex eadem gente, nomine Mathildis, ultra omnes quas viderim & audivim matronas pro delictorum expiatione celebræ, exequiarum officium, vitam Deo hostiam offerre non desinit. Addit Ditmarus, per eundem Henricum Cuulum Daniæ Regem ad Christi Fidem conversum, & Danos ipsos ab immolatione hominum

per cum revocatos: post obitum vero Otto in Mathildem conjugem multis diversisque ungitur sanctis operibus ejus animam Deo commendasse. Hæc ipse libro primo. Idem addit, quod defuncto Henrico, Otto ejus filius inunctus est Aquisgrani ab Hildeberto Archiepiscopo Moguntino, habita licentia a Vigfrido Archiepiscopo Colonienfi, in cujus diocesi Aquisgranum esset.

Quo

PAGIUS autem tolerantia adverteatis caute observabat vestigia inclita genitricis, & propter hac specialiter dilectus fuit matri; qua, quasi esset unicus illius, confuens eum in omnibus delictis, ceteris in amore præposuit filii atque desideravit ipsam regno potiri post obitum incliti Regis Henrici, si permissu Dei voluntas illius posset adimpleri. Hinc & venit puero prima labor mali, & ob hoc Otto egregius contra fratrem parumper est commotus, talique modo inter ipsos crescebat invidia & lis assidua. Bruno vero atate minimus, sed honestate morum haud infimus, in annis puerilibus Scholastica deditur censura divino famulatu insudabat dietenus.

II. **T**res filios reliquit. Paucis interpositis addit: Post excessum incliti Regis Henrici, auctores primi conveniebant, & de statu regni consilium habebant. Perplures dijudicabant Henricum regno potiri quia natus esset in Aula Regali; alii vero desiderabant Ottonem possidere Principatus honorem quia atate esset major, & consilio providentior. [1] Quid plura? Disponente providentia Dei scriptum regimini esse Ottoni. Inde magis ac magis inter fratres convalescebat discordia, qua inter ipsos versabatur ab infantia assidue litigante nil pacificum mutuo loquebantur. Tunc Regius juvenis Henricus multa sustinuit adversa: quem inclita mater contra salutariibus disciplinis lenivit, &c. Post hac Rex Otto perfecti fratrem suum Henricum Ducem super Bajovariorum gentem (sed non ante annum CMXLVII.) Sanctus vero Bruno atate minimus adhuc degebat sub censura literalis disciplina & lata indole de die in diem proficiebat in Christi servitute. Cum autem profecisset atate & sapientia Rex adjunxit eum sibi per amorem fraternitatis, in ministerium Archiepiscopi. Interim obiit Vigfridus vir venerandus, qui Archiepiscopalem Colonia sedem possedit, & munere superni Dispositoris Bruno cessit Episcopalis honor dignitatis, anno scilicet CMLIII. quo de eo verba facimus.

III. Witichindus lib. 2. Ottonis inunctionis pom-

pam ab Hildeberto Archiepiscopo Moguntinensi facta late describit atque inter alia: Henrici si- Procedit Pontifex cum Rege tunica strida more lii coronatio. Francorum induto pone Altare, super quod insignia Regalia posita erant, gladius cum baltheo, chlamis cum armillis, baculus cum sceptro ac diademate. Ipse autem Pontifex Moguntinus Hildebertus nomine, Francus genere, Monachus professione, nutritus & doctus in Fulda Monasterio, & ad id honoris merito progrediens, ut pater ejusdem Monasterii constitueretur, acinde Pontificatus Moguntina sedis fastigium inoreretur, &c. Et cum esset questio inter Pontifices in consecrando Rege: Treverensem videlicet & Coloniensem (etenim Treverensis asserbat, quod ejus sedes antiquior esset, & tanquam a beato Petro Apostolo fundata: Colonienfis vero quia ad ejus diocesim locus pertinebat) & ob id uterque sibi convenire arbitrati sunt hujus consecrationis honorem. Cessit tamen uterque cunctis nota Hildeberti Almitati. Ipse autem accedens ad Altare, assumpsit inde gladium cum baltheo & conversus ad Regem ait: Accipe gladium, quo Christi ecclesias universas adversarios, Barbaros quoque & malos Christianos auctoritate divina tradita tibi omni potestate totius imperii Francorum ad firmissimam pacem omnium Christianorum. Deinde sumptis armillis & chlamyde induit eum. His coribus, inquiens humi tenus dimissis monearis, quo Dei zelo ferveas & perdurare in pace tuenda usque in finem te debere scias. Exinde sumto sceptro baculoque: His signis, inquit, monitus paternæ castigatione subdolos tuos corripias. Primum ergo Dei Omnipotentis ministris, & viduis ac pupillis misericordiæ manus porrigas, nunquam oleum miserationis deficiat, ut Deo tibi propitio in presenti pariter & in futuro, sempiterno premio coronaris. Perfususque ilico oleo sancto, & coronatus diademate auro ab ipsis Pontificibus Hildeberto ac Vigfrido, ac omni legitima consecratione completa, ab iisdem Pontificibus ducitur ad solium ad quod per cochleas ascendebatur, & erat inter duas marmoreas mira pulchritudinis columnas constructum, unde ipse omnes videre, & ab

NOTÆ [1] **I**n amplissima collectione veterum Monumentorum tom. I. col. 283. vulgatum est Diploma Folkmari Abbatis novæ Corbejæ, datum anno Incarnat. 936. 7. Kal. Junii, idest postridie Urbani indiç. 9. ex quo prolem Henrici, & Mathildis discas. Habet enim a Comitè quodam Sifrido conditum fuisse Monasterium Westergonigense pro salute animæ suæ, & pro Rege gloriosissimo Henrico, cum serena Mathilda, & regia prole Ottone, Henrico, Bruno, Gerberte, Hathuvin. MANSI

III. Rodulpho Rege Francorum morituo, Ludovicus Rex ungitur.

Quo pariter anno cogitur conventus Episcoporum, & procerum Lauduni, ubi recipitur, & Rex inungitur Francorum Ludovicus filius Caroli Simplicis, in Anglia haecenus conservatus, ob invasores Regni tyrannos. De his enim hoc anno Frodoardus his verbis, ubi de Rodulphi Regis obitu enarraffer, quem hoc pariter anno contigisse tradit: Hugo Comes trans mare mittit pro accersendo ad apicem Regni suscipiendum Ludovicum Caroli filio, quem Rex Ethelstanus avunculus ipsius, accepto prius ju-

rejurando a Francorum Legatis, in Franciam cum quibusdam Episcopis, & aliis fidelibus suis dirigit. Cui & Hugo, & ceteri proceres Francorum obviam profecti: mox navim ingresso in ipsis litoreis arenis apud Bononiam sese committunt. Deindeque Laudunum ab ipsis deductus, & regali benedictione ditatus ungitur atque coronatur a domino Artaldo Archiepiscopo Rhemensis presentibus Regni Principibus cum Episcopis viginti, & amplius. Hac ipse. Sicque ad progeniem Caroli Magni per Ludovicum

PAGIUS

IV. Radulpho Francorum Regis obitus.

Et ab omnibus videri posset. Divina deinde laude dista, sacrificioque solemniter celebrato, descendebat Rex ad Palatium, &c. [2] Ad num. III. Chronographus Sancti Petri Vivi Senonensis Tom. II. Spicilegii Dacheria-ni exhibitus, ait: VI. Idus Januarii primo gal-lorum cantu incensum est Monasterium Sancta Columba (in Urbe Senonensi positum) & XVIII. Kal. Februarii eodem mense obiit Radulfus Rex (nempe Francorum) Autistodora, quem sepe-riunt in Basilica Sancta Columba. Post mor-tem ejus Hugo Magnus (pater Hugonis Ca-peti postea Francorum Regis) una cum Fran-cis accersens Vaillemum Archiepiscopum (nem-pe Senonensem) misit illum ad Oginam (Egi-nam intelligit) uxorem Caroli Simplicis, ut inde (nempe ex Anglia) reducere-t Hludovi-cum filium ejus. Fugerat enim ad patrum suum Regem Anglorum (intelligit Athelstanum Anglorum Regem, Eginæ fratrem) ob timo-rem Heriberti & Hugonis. Veniensque Vaille-mus Archiepiscopus, datisque obsequiis sub sa-

cramenti titulo Ogina matri ejus, reduxit Hludovicum in Franciam. Igitur XIII. Kal. Jun. (qui hoc anno in Dominicam cadebat) un-dus est in Regem Hludovicus filius Caroli Sim-plicis apud Laudunum. Mortuus est Radulfus seu Rodulfus sine liberis, & annu Regni decimum tertium inchoavit.

Ab hoc anno Ludovicus Transmarinus Fran-corum Rex hujus nominis IV. epocham Re-gni sui in diplomatis repetit, [2] ut videre est in Bibliotheca Cluniacensi pag. 275. & seq. ubi tria ejus Diplomata referuntur, & apud Mabillonium lib. VI. de Re Diplom. pag. 568. & seq. ubi tria alia exhibet, in quibus anni Regni Ludovici, a presenti desumuntur. Qua-re non audiendus Bollandus in Notis ad Vi-tam B. Joannis Abbatis Gorziensis in territorio Metensi, a Joanne Abbate Metensi ejus discipulo scriptam, qui ad n. XLIII. ubi hic Auctor scri-bit, an. CMXXXIII. partem Franciæ obtinuisse Henricum Germanorum Regem, & Ludovi-cum cum filium Caroli, ait; falluntur ergo qui

V. Epochæ re-gni Ludovici Transmarini ab hoc anno profici-scitur.

NOTÆ

[1] IN amplissima Vet. Monumentorum Collectione PP. Martene, & Durand. tom. 1. col. 287. & seq. Ottonis hujus diplomata quædam occurrunt, ex quibus nonnulla quidem mendæ suspicionem admittunt, alia vero quæ sinceriora videntur, nihilque corruptum sive in nota indicationis, sive in aliis præferunt, Ottonis hujus regnum ab hoc anno, sed aliquandiu ante VI. nonas Julii diem Henrici emortualem repetunt. Liqueat id ex collatione sequentium Diplomatum: Actum Namuco, sub die III. Non. Junii, anno ab Incarnat. Domini nostri Jests Christi DCCCXLVI. & regni Severissimi Ottonis XI. Ind. III. Aliud vero ita inscribitur: Data III. Kal. Junii anno Dominica Incarnationis DCCCCLXI. Indict. III. anno videlicet Re-gni Severissimi Ottonis XXVI. Actum Ingilinhelm. Denique huc etiam confert inscriptio Con-gilii Engilnheimensis in cujus præfatione legitur: Anno ab Incarnat. Dom. CMXLVIII. Indict. VI. septimo Idus Junius anno Severissimi Regis Ottonis XIII. Ex his documentis liquet Ottonem regnum quidem anno 936. inchoasse, sed diu ante VI. Nonas Julii, cum vel ante diem 29. Maii epocham suam exordiat. Sed & circa ipsum mensem Maium ejusdem anni 936. regnum illud iniisse probant sequentia Diplomata: Data VI. Non. Maii A. D. DCCCXLVIII. Indict. VII. regnante pio Rege Ottone XIII. Actum Aquisgran. Datum VIII. Kal. Maii anno Domini-cæ Incarnationis DCCCCLXVI. Indictione nona, anno Regni Domini Ottonis tricesimo Imperii au-tem quinto. Actum Quidelingeburg. Extat Diploma utrumque in Reliquiis Ludewigg tom. 7. p. 420. Profecto si anno 936. die 23. Aprilis trigessimus regni annum agebat Otto, inde in-feras licet regnum non coepisse nisi anno 936. post diem illam Aprilis. An vero huic Epochæ exordium dederit Ottonis coronatio in Regem, ante patris obitum peractam, ignorare me fa-zeor. Quamquam Scriptores omnes veteres, quotquot consului, coronationem hanc post Hen-rici obitum reicere videntur. Forte igitur regni sui annos ante patris obitum supputare ce-pit Otto, quod ante obitum destinatus a patre in regem fuerit, ut non obscure pro-dit Author Chronici Regii Abbatæ S. Pantaleonis Colonienfis vulgatum ab Eccardo in Cor-pore Historicorum tom. II. Ita enim ibi, pag. 385. Cum se jam gravari morbo (Henricus) sensisset, convocato omni populo, designavit Ottonem filium suum Regem. MANSI

[2] Ludovicus cognomento Transmarinus Caroli Simplicis filius, inunctus & coronatus in regem apud Laudunum ab Artaldo Remorum Archiepiscopo an. 936. XIII. Kal. Julii. Hinc ejus diploma pro monasterio Elnonensi apud Martenium in Collectione amplissima Anec-dot. tom. I. pag. 284. in cujus fine; Gerardus notarius ad vicem Artaldi Archiepiscopi sum-mique Cancellarii recognovit. Datum sub die XII. Kal. Septembris Indict. VIII. (lege X.) anno II. regnante Hludovico glorioso rege Actum monasterio S. Audomari. De eius epochis in diplo-matibus adeundus Mabillonius Annal. Bened. Lib. XLII. §. L. & lib. XLIII. §. LXV. GEORGIUS

cum Regnum Francorum revertitur, sed quamdiu manserit, quæ suis locis di-centur inferius declarabunt; nimirum per successores usque ad annum Redem-ptoris nongentesimum octogesimum se-ptimum. Jam reliqua anni hujus videam-us.

IV. Obitus Joan. Pap. XI. Leon. VII. sub. rogatio.

Eodem quoque anno moritur intrusus Papa Joannes, Sedis Apostolicæ potius inquinator, quam rector, de quo Fro-dordus hujus temporis scriptor: Joanne Papa fratre Alberici defuncto. Leo qui-dam Dei servus Romæ Papa constituitur. Hac ipse, secundum eorum senten-

tiam, qui hunc sedisse annos qua-tuor & decem menses tradunt, cum hunc ad annum sextum pervenisse, ex Fro-doardi testificatione hæc spectantis opus sit affirmare.

Addit his ista idem Frodoardus eodem anno: Hugo Italiae Rex Roman usus capere, afflictio suo exercitu fame, & equorum interitu, pacta tandem pace cum Alberico, dans ei filiam suam conjugem, ab obsidione desistit. Repertisque quibusdam fratris sui Bosonis contra se, ut fertur, insidiis, eundem fratrem suum dolo capit atque in custodiam mittit. At

PAGIUS

Ludovici, Carolo Simplicis nati, cogno-mento Transmarini initium statuunt anno CMXXXVI, quo Henricus Auceps Rex Germaniæ decessit; cum hic, qui tunc vi-vebat Auctor, anno CMXXXIII. simul regnasse Henricum & Ludovicum scribat. Et sane ad annum CMXXVIII. ita scribit Sigebertus: Ludovicus in Franciam reversus & licet arumnose, tamen in regno restitutus, regnat annis XXVII. Ita Bollandus. Jam enim anno CMXXXIX. monuimus, Francos trans Ligerim sitos, qui in Caroli fide perititerant, Acta publica hac formula subscripsisse, Anno III. quo Karlus Rex obiit, Christo regnante, Regem sperante, cujus rei Baluzius ibidem lau-datus plura alia exempla profert, observat-que morem istum notandi annos servatum quo-que esse post mortem Radulphi Regis; ut docet Cartularium Monasterii Arulensis, in quo ita leguntur: Facta ista scriptura vindicio IV. Idus Decembr. anno II. quod obiit Radulfus Rex. Christo regnante, Regem expectante. Hac for-mula ab iis usurpata, qui Ludovicum Trans-marinum ex Angliâ reducem Regem agnosce-re volebant. Præterea in annis Principum me-morandis alius sæpe est usus Historicorum, alius Cancellariorum, & ideo Sigebertus ad annum CMXXXVII. tradit, Ludovicum Trans-marinum in Regnum restitutum fuisse, quia anno CMXXXVI. Caroli Simplicis mortem narravit, & majori errore Ludovici ejus filii æditum post biennium consignavit.

Ad num. IV. Flodoardus in Chronico hoc anno scribit: Leo quidam Dei servus Romæ Papa constituitur, postquam mortem Joannis XI. retulit. Quare cum Joannes circa diem decimum quintum mensis Martii an. CMXXXI. ordinatus fuerit, & secundum Catalogos fere omnes annos quatuor & menses decem Eccle-siam Romanam rexerit, mortuus est initio mensis Januarii hujus anni, postquam annos IV. & menses X. incompletos Ecclesiæ Romanæ præfuisse. Hac de eo idem Flodoardus in Libello de Roman. Pontif. ubi tamen li-brariorum errore ei anni tantum duo tribuan-tur; [1]

Nato Patricia hinc cedunt pia jura Jo-anni: Undecimus Petri hoc qui nomine sede-levatur. Vi vacuus, splendore carens modo sacra-ministrans. Fratre a Patricia juris moderamine rap-to, Qui matrem incestam rerum fastigia mo-cho Tradere conantem decimum sub claustra Joannem Qua dederat, claustrum vigili & custode subegit. Artoldus noster sub quo sacra Pallia sum-mit, Papaque obit, nomen geminum fere nactus in annum.

NOTÆ

[1] ANNO Christi 935. mense Novembri, adhuc in cursu erat annus quintus Pontificatus Joannis XI. Charta in Regesto Sublacensi pag. 96. col. 2. Anno Deo propitio Ponti-ficat. Domini Johannis summi Pontificis & universalis XI. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apo-stoli V. Indictione VIII. mense Nobembrio die prima. Indictio IX. hic inchoatur a Kalendis Se-ptembris. Ibi Petrus filius quondam Sergii, seu Guiltruda quondam jugalibus cedit, tradit, & vendit terram positam territorio Tiburtino foris portam Salariam in fundo qui vocatus Sancta Agnes. Jurant per salutem Johannis XI. Papa.

SUBSCRIPTIONES

- † Signum manus superscripto Petro venditore.
† Stephanus in Dei nomine Consul & Dux testis.
† Benedictus consul & Dux testis.
† Roto consul & Dux testis.
† Stephanus consul & Dux.
† Petrus unum testis.

Ægo Stephanus scriniarius & tabellio urbis Romæ complevi & absolvi.

De annis Pontificatus Joannis XI. hæc habet catalogus Rom. Pontificum in Cod. Vat. 3340. Joannes sedit annos III. GEORGIUS

V.

VI. Moritur Joannes XI. PP.

At de Hugonis Regis Romam adventu, & pæc cum Alberico contracta Luit-

prandus (a) pluribus agit. Fuisse au- (a) Luitp. tem sequestrem hujus componendæ pa- l. 4. c. 1. 2. cis 3.

PAGIUS sed loco geminum fere nactus in annum, legendum, quintum fere nactus in annum. Joannes nunquam sui juris fuit, sed partim in matris Marozie, partim in custodia Alberici fratris, qui Patricius erat, & Romæ dominabatur, partim in potestate vitrici sui fuit. Mortuo enim Vaidone, senioris Alberici filio cui Marozia Albericum Juniores pepererat; cum Marozia Hugoni Italia Regi Vvidonis demortui uterino fratri nupsisset, dotemque incestus dominum Romanæ urbis attulisset, & novo vitrico minus commode a quam infudisset, Albericus Junior impactæ sibi ab eo alapæ contumelia provocatus, Hugonem ab urbe Romana expulit, Joannem Papam (qui frater ejus erat) sub custodia detinuit, matrem quoque suam Maroziam claustrum servans; & Romam contra Hugonem Regem tenens, inquit Flodoardus ad annum CMXXXIII. Porro Joannem hoc anno vivere desisse, & Leonem VII. in ejus locum substitutum, cum Flodoardus in Chronico testatur, a se ipso in libello de Rom. Pontif. distentire non potuit in rebis illis tempore peractis. Quod si Joannes XI. geminum tantum annum Ecclesiæ Romanæ præsedisset, ut existimavit Pægebrocus in Paralipomenis ad Constantium Chronico. Hist. postquam Flodoardus Verfus legit, Leo VII. non hoc anno, ut habet Flodoardus in Chronico, sed an. CMXXXIII. Pontificatum suscepisset, quod nullus sibi persuaserit. Inde intelligimus, Librarios, quos in nominibus propriis describendis sæpe lapsos esse observavimus, non solum etiam in numeris, sed & in vocibus eos exprimentibus exarandis dum animo peregrinantur, aut voces ex parte corrasse sunt, quandoque Auctores corripuisse, aut denique verius quandoque depravasse.

VII. Et succedit Leo VII.

Leo Septimus, jam mense Januario Ecclesiæ præerat. Mabillonius enim Sac. V. Benedict. pag. 997. recitat Privilegium ab eodem concessum Sancto Odoni Abbati Monasterii S. Benedicti, quod Floriæ dicitur. Eo statuit Leo licere monachis aliorum cœnobiatorum

ubi defecerat disciplina regularis, ad Floriæ censte sese recipere; quod pariter concesserat Joannes XI. pro Monasterio Cluniacensi, eidem Odoni, ut legere est in prima constitutione Bullarii Cluniacensis. Rescriptum autem Leonis VII. anno CMXXXVIII. emissum his verbis clauditur: scriptum per manum Theodori Notarii & Subdiaconi S. R. E. in mense Januario, Indictione XI. Bene valete. Datum V. Idus Januarii per manum Nicolai Primicerii summa Apostolica sedis, anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Leonis Pontificis & universalis VII. Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli III. in mense & Indictione superscriptis. Quod si an. CMXXXVIII. die nona mensis Januarii, jam tertium Pontificatus annum inchoarat, currenti ante eundem diem Pontifex Romanus proculdubio consecratus fuerat. Mabillonius ibidem recitat alias literas ejusdem Pontificis in fine mutilas, ex quibus discimus studium ejus in rem monasticam, & præcipue in S. Benedictum; quem his in literis egregium Patrem, nostrum hominum beatissimum Benedictum appellat, ex quibus Vir doctissimus colligit, Leonem VII. ante Pontificatum instituto Benedictino fuisse addictum, indeque a Flodoardo citato dici servum Dei fuisse, quia eo nomine monachi cenferi solent apud Antiquos. Caterum quantum doloris conceperat Leo ex miserabili Ecclesiæ statu, & quam strenue pro collata sibi potestate grassantibus malis mædieri conaretur, satis superque utraque litera probant. Porro si a Leonis VII. initio ad depositionem Joannis X. quæ certo anno CMXXVIII. contigit indeque ad Formosi mortem intermediorum Pontificum annos retrocedendo enumeres, annos menses & dies illis a Catalogis & Antiquis attributos, a nobis nec auctos nec imminutos, & Interpontificia, aut nulla aut brevissima fuisse comperies. [1]

Ex libello porro Flodoardi de Romanis Pontificibus quædam inter alia certo nobis innotescunt. Primum Stephanum Presbyterum, qui anno DCCLII. Pontifex Romanus electus

VIII. Aliqua in chronotaxi Pontificia certissima.

NOTÆ [1] IN monumentis Regesti Sublacensis Leo hujus nominis VII. vocatur VI. quod forte Leo VI. qui brevi sedit, inter Pontifices a quibusdam Notariis non recenseretur. Nam ibi pag. 80. ita legitur: Anno Deo propitius Pontificatus Domini Leonis summi Pontificis & universalis sexti PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli primo, Indict. VIII. mense Junio die II. Merco religiosus archipresbyter, seu Petronia honesta femina, nec non & Andrea monialio, Dominicus & Stephanus honesta femina jugalibus vendunt Leonis Abbati S. Benedicti in Sublaco terram sementariam positam foris portam majorem juris venerabilis scola cantorum, qui appellatur orfanotrophio. Jurant per salutem Leonis sexti Papa.

SUBSCRIPTIONES.

- † Merco archipresbyter venditor.
† Signum manu superscripta Petronia venditrice.
† Andrea in Dei nomine consul testis.
† Signum manu Stephanus fig. fecit.
† Nycolaus in Dei nomine consul & Dux testis.
† Baduano in Dei nomine Consul & Dux testis.
† Petrus in Dei nomine Consul & Dux testis.
† Leo in Dei nomine Consul & Dux testis.
† Romanus in Dei nomine Consul & Dux testis.
Ego Leo Scriniarius & tabellio urbis Romæ complevi & absolvi.

Notæ Chronologicae initio postæ nempe annus primus Pontificatus Leonis VII. qui hic dicitur.

cis Odonem Abbatem a Leone Papa vo-

catum, paulo inferius dicturi fumus. Subiicit vero ista.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

B Per

PAGIUS sus est, prisca temporibus inter Pontifices numeratum non fuisse, quia nempe nunquam consecratus fuit, & quia Comitæ, secus ac censuit Onuphrius, quem Baronius alique non pauci secuti sunt, licet vera & legitima, sine consecratione non sufficiebant, ut aliquis Pontifex Romanus esset. Quare Flodoardus Stephanum secundum numerat, qui vere secundus est, tertium qui tertius, quartum qui quartus, quintum qui quintum inter eos locum tenuit, & sic deinceps; cum contra Onuphrius & Baronius numerorum notas immutarunt, & eum, qui quintus v. g. fuit, sextum appellarunt, & sic de aliis. Secundo, ex eodem libello manifestissimum fit, Joannem Papissim, quam Platina Joannem VIII.

appellat, sæculo nono & decimo nondum. confectam fuisse, cum a Flodoardo Joannes VIII. appelleretur, qui vere inter pontifices ejusdem nominis octavus fuit; & sic deinceps. Tertio, Basilium, quem Marianus Scottus Hadriani III. successorem facit, Agapitum post Marinum apud eundem Marianum ac Siebertum intrusum, ac Marinum, cujus mentio in Vita Sancti Udalrici Augustensis Episcopi, dum de iis agitur quæ ante ejus Episcopatum anno CMXXIV. ab eodem Sancto susceptum contingere, esse Pontifices Romanos mere commentitios; cum eorum Flodoardus in suo Opusculo non meminerit. Ac denique antiquos Chronographos male aliquando eorumdem Pontificum ordinem invertisse

NOTÆ veniunt. Ibid. pag. 45. col. 2. habentur ejusdem Leonis Pontificis Apostolicæ litteræ Leonis Abbati Sublacensi, quibus confirmat donationem castri Sublacensis per Albericum Romanorum Principem eidem monasterio factam. Inter cætera legitur: Igitur quia misericors Albericus compunctus Domini compunctione nosse dilectus spiritualis filius & gloriosus Princeps Romanorum. In fine. Scriptum per manum Leonis scriniarii S. R. E. in mense Augusto & Indictione supra jam nominata decima. Bene valete.

Datum IV. Nonas Augusti per manum Nicolai Primicerii summa Apostolica sedis. Anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Leonis summi Pontificis & universalis sexti Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli secundo in mense & Indictione superscripta decima. Ibid. pag. 47. idem Leo Pontifex ad preces ejusdem Alberici Principis res & bona monasterii ac privilegia Romanorum Pontificum Nicolai, & Johannis confirmat. In fine. Scriptum per manum Leonis scriniarii S. R. E. in mense Julio & Indictione superscripta nona. Bene valete.

Data V. Idus Julii per manum Nicolai Primicerii summa Apostolica sedis, anno Deo propitio Pontificatus Domini Leonis summi Pontificis & universalis sexti Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli primo, in mense & Indictione superscripta nona. Item pag. 51. idem Leo Pontifex eidem Leonis Abbati bona & res monasterii confirmat. Diploma scriptum est per Leonem scriniarium in mense Maio & Indictione duodecima.

Data VI. Kalendas Junius per manum Nicolai Primicerii summa Sedis Apostolicæ, Anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Leonis summi Pontificis & universalis sexti (Alia manu supra scriptum est VII.) Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli quarto, in mense, & Indictione superscripta XII. Hæc notæ referuntur ad A. D. 939. Ibidem pag. 63. hæc adnotantur. In nomine Domini nostri Jesu Christi incipiunt privilegia de S. Herasmo positum in Roma in Casilio monte, quod fecit Dominus Leo sanctissimus Sept. PP. cum Domino Alberico glorioso Principe in monasterio Sancti Benedicti qui ponitur in Sublaco in Leone venerabili Abbate ejusdem monasterii. Sequitur diploma ejusdem Leonis Pontificis, quo per interventum Alberici gloriosi Principis atque omnium Romanorum Senatoris concedit eidem Leonis Abbati monasterium S. Erasmi in Casilio monte a presenti undecima indictione. In fine.

Scriptum per manum Leonis Scriniarii S. R. E. in mense Februario & Indictione superscripta undecima. Bene valete.

Data V. Id. Feb. per manum Nicolai Primicerii. Cætera desunt. At ex Indictione undecima elicitur, hæc esse alliganda anno Christi 938. Item ibid. pag. 125. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Leonis summi Pontificis & universalis VI. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli IV. Indict. XII. mense Aprilis die X. Boso Eminentiss. Consul & Dux, filius quondam Theodori Dux, seu Urfa jugalibus vendunt Floro reverentissimo Episcopo Sancti Manturanense Ecclesiæ (sic) octo uncias de vinea manarica post. Roma regione tertia non longe a Jerusalem junctâ muro ipsius civitatis Roma euntibus ad Jerusalem manu laeva. Jurant per salutem Leonis VI. PP.

SUBSCRIPTIONES.

- † Boso in Dei nomine Consul & Dux vendidi & manu mea roboravi.
† Petrus nobili viro testis.
† Baduano nobili viro testis.
† Nycolaus Consul & Dux testis.
† Theophilactus nobili vir testis.
† Silvestro in Dei nomine Consul & Dux testis.

Ego Theophilactus Scriniarius & tabellio urbis Romæ complevi & absolvi.

Notæ chronologicae adscribenda sunt A. D. 939. ex Indictione XII. quo anno mense Aprilis, annus IV. Leonis VII. decyprerat. GEORGIUS

VI. Januensis civitas a Sarracenis capta.

Per idem vero tempus in Januensi urbe, que est in Alpibus Coccis octingentis stadiis a Papia distans super Africanum mare constituta, fons sanguinis largissime fluxit, subsecuturam cunctis patenter ruinam insinuans. Eo quippe anno Pœni cum multitudine classium illo perveniunt, civibusque ignorantibus civitatem ingrediuntur, cunctos, pueris exceptis ac mulieribus, trucidantes cunctosque civitatis, & Ecclesiarum Dei thesauros navibus imponentes, in Africam sunt reversi. Hæc de his ipse.

VII. Manasses plures sibi vendicat Episcop.

Sed & quod novum immensum malum Dei Ecclesiam deturpare tunc cœperit, præter alia multa, quibus jam sacris silentibus omnino legibus, hoc deplorato sæculo est mirum in modum afflicta, sic narrare pergit: Hoc in tempore Manasses Arelatensis civitatis Episcopus, agnita Regis Hugonis potentia, a cujus ipse sanguine affinitatis lineam traxerat, deserta commissa sibi Ecclesiam ambitionis spiritu, multas violaturus, immo laceraturus Ecclesias, Italiæ periiit. Hugo autem Rex se Regnum securius obtinere sperans, si affinitate conjunctis Regni officia largiretur, contra jus fasque Veronensem, Tridentinam, Mantuanam, commendavit illi, seu (quod verius est) in escam dedit Ecclesias. Qui nec his contentus, Ecclesiam Mediolanensem invasit, ut idem auctor inferius pluribus narrat. Sed, ut aliquo velamento, tamquam ficus foliis, peccatum obtegeret nefarius homo, id se agere exemplo tradebat Principis Apostolorum, qui Antiochenam, Romanam, & Alexandrinam possedisset Ecclesias. Hæc ipsum rude, & inconcinne, temereque garrulentum idem auctor Luitprandus, acri (ut par erat) invectiva exagittavit. Qui de eodem homine, Dei ejusque legum contemptore addit, neque his acquievit, sed Marchiam Tridentinam ab affine Rege obtinuisse, atque armis indutum in ejusdem Regis exercitu militasse.

VIII. Unni Archiep. Hamburgensis obitus. (a) Adam l. i. c. ult.

Hoc item anno ex hac vita migrat sanctissimus vir ille, decus Saxonie Unni Hamburgensis Archiepiscopus, potens opere & sermone, de quo plura superius. Testatur id Adam (a) antiquus Chronographus, de quo ait: Perfecto autem legationis sue ministerio, cum tandem redire disponderet, Evangelista Dei

PAGIUS

tisse, aut aliquot Pontifices, quod brevi sederint, prætermisisse. Hæc enim Leone VII. sedente, quem Flodoardus Romæ vidit, & sub cujus Pontificatu libellum suum absolvit, notiora erant, quam ut eundem Scriptorem latere potuerint.

IX.

Ad num. VI. Petrus Bibliothecarius in MS. a Papebrocio in Conatu Chronico-Historico laudato, de Joanne XI. verba faciens, ait:

apud Bircam aegritudine correptus ibidem fessi corporis tabernaculum deposuit, anima vero cum multo. * animarum triumpho stipata, cœlestis patriæ Capitolium semper lætatura conscendit. Tunc discipuli pontificis exequias ejus cum fetu, & gaudio procurantes, cætera quidem membra sepelierunt eodem loco vel oppido Birca, solum caput reportantes Bremam, quod decenti honore condiderunt in Ecclesia sancti Petri coram aliari. Obiit autem peracto boni certaminis cursu in * Svetic Scythia ut scribitur anno Dominica incarnat. nongentesimo trigesimo sexto, Indictione nona, circa medium Septembris, hic est annus Ottonis Magni primi, a transitu S. Voileardi primi Episcopi Bremensis centesimus quadragesimus octavus. Ad hæc autem idem auctor adiiicit hanc apostrophem: Eja vos Episcopi, qui sedentes, gloriæ lucris, ventris, & somni breves delicias in primo Episcopalis officii loco ponitis: respicite inquam, istum pauperem & modicum sacerdotem Christi, qui nuper tam nobili sine coronatus, exemplum dedit posteris nulla temporum vel locorum asperitate vestram pigritiam excusari posse: cum per tanta pericula maris, & terrea feroces Aquilonis populos iste pertransiens ministerium legationis sue tanto impleret studio, ut in ultimis terræ finibus exspirans, animam suam pro Christo poneret. Hæc ipse, iuste, digneque, qui, & de ejus in Episcopatu non indigno successore ista subiicit (b):

Adalardus Archiepiscopus Unni successor, sedit annos quinquaginta tres. Iste est, qui nobis (ut dicitur) Remp. restituit genere illustris, decorus specie, morumque probitate speciosior, a choro sumptus est Hilteneus hermensis, consanguineus & discipulus B. Adalwardi Ferdensis Episcopi, cujus tunc vita probata, fama illæsa, & fides in palatio erat cognitissima. Quem fuerunt etiam doctrina & miraculis celebrem Slavorum populis eo tempore predicasse, quo in Scythias Legatus exiit: ejus nimirum opera & testimonio commendatus in curia Adalardus ferulam pastorem suscepit a Magno Ottone, pallium sumpsit Archiepiscopalem a Papa Leone Septimo, manus impositionem, sicut prædecessores ejus, a Moguntino præfule. Hæc Adam.

Hoc

Hujus Joannis tempore, primo anno, fons sanguinis largissime fluxit in civitate Gennensi; forte demonstrans ejus cladem imminentem. Nam eodem anno Saraceni ex Africa venientibus capta fuit, & hominibus ac thesauris evacuat. Cladem hanc latius narrat Luitprandus, cujus Baronius verba recitat, in lib. 4. cap. 2. Sed quia primus Joannis XI. annus cum anno Christi CMXXXI. coincidit, ea ad illum referenda

Fons sanguinis in civitate Gennensi.

Ad

X. Odo Abb. Cluniac. Romam vocatus a Leone.

(a) Joann. in Odon. l. 1. apud Str. l. 6. die 10. Nov.

XI.

(b) Idem l. 2. apud Str. l. 6. die 18. Nov.

PAGIUS X. Prima professio Romana S. Odonis.

XI. C. l. 2. ab eo Romæ.

Hoc eodem anno contigit Odonem, Abbatem Cluniacensem Romam proficisci, vocatum a Leone Pontifice ob instaurationem monasterii S. Pauli, cum in via visitans servum Dei Adhegium cognovit de unctioe Ludovici Francorum Regis, id ipsi revelante S. Martino. Scribit hæc omnia Joannes ejusdem Odonis discipulus, qui eidem Odoni adhæsit, ut ipsemet testatur (a) in vita ipsius Odonis, quam post obitum scripsit, ubi hæc in ejus exordio: Institutus primus Abbas Cluniacensis, Franciæ, Aquitania, Hispanorum, & Romana Urbis cœnobiorum dux fuit. Cumque Romam venisset, me miserum terrenis implicatum nexibus offendit, motusque misericordia cum me ad suum traxit rete, ad Ticinense S. Petri monasterium perduxit, &c. Visum est Leoni Pontifici sanctum virum magnique nominis e Gallis Romam accersere, ut collapsam in Urbe in monasteriis disciplinam monasticam restitueret, inciperetque a monasterio famosissimo S. Pauli.

At non ea tantum causa Romam vocatur a Leone Papa Odo, sed etiam ut pacis componendæ inter Hugonem Regem Italiæ, & Albericum Romæ Principem sequestrer effect. Hoc etenim anno Hugonem venisse cum exercitu ad expugnandam Urbem, testis est Frodoardus in Chronico, & Luitprandus, de quibus nuper est dictum. Quod autem spectat ad legationem Odonis, cum Romam ad has componendas discordias a Leone Romano Pontifice vocatus esset, hæc Joannes ejus discipulus & peregrinationis comes (b): Sub idem tempus

Ad num. X. & seqq. Sancti Odonis Abbatis Cluniacensis secundi ardens in res divinas studium, intra monasteriorum latebras non se se continuit. Eum enim in Italiam accivere semel & iterum Romani Pontifices, ut afflictis rebus prudentia & auctoritate sua consulere. Primæ ejus Romane professionis causam his verbis indicat Flodoardus in Chronico ad hunc Christi annum: Hugo, inquit, Italia Rex Romanam nisus capere, afflictio suo exercitu fame & equorum interitu, pallia tandem pace cum Alberico, dante ei filiam suam conjugem, ab obsidione desistit. Quare Baronius recte hoc anno scribit, Odonem a Leone VII. accersitum fuisse; cum tunc Hugo Rex filiam suam (quam Aldam vocat Luitprandus hujus temporis Scriptor) Alberico in matrimonium dederit, sicque a Romæ impugnatione desisterit. In prociñdu quippe Romani itineris Odo Adhegrinum invisit, & ex revelatione Sancti Martini Episcopi Turonensis, qui Adhegrino apparuerat, didicit Ludovici Transmarini unctioem, hoc anno peractam.

Id itaque itineris Odo duplicem ob causam suscepit. Prima, ut cum Alberico Principe, qui Consulari potestate Romam cum matre Marozia administrarat, reconciliaret Hugonem Italiæ Regem, apud quem magnam ipse gratiam obti-

a Leone summo Pontifice in Italiam missus pacis componendæ causa inter Hugonem Longobardorum Italiæ Regem, & Albericum Romanæ Urbis Principem. Et inferius de obsidione Urbis: Cum Romuleam Urbem propter inimicitias, quæ erant cum Alberico Principe, Hugo Rex, cujus ante meminimus, obsideret: vir sanctus & intra & extra Urbem discurrens, hortabatur eos ad mutuam pacem, Regisque furorem sedare, & Urbem obsidione liberare conmitteretur. Quod, ut dictum est, eo modo transactum est fecedere nuptiarum, data filia Hugonis Regis Alda nomine in conjugem Alberico, ut Luitprandus testatur. Recenset idem Joannes complures sancti viri tum in via, tum in Urbe præclare res gestas, quibus ingentis charitatis atque humilitatis specimen haud vulgare dedit, e quibus sat erit hic unum vel alterum exemplum atrexere:

Interim accidit (inquit) ut euntem illum juxta beati Andrea Apostoli monasterium, quod Clivum Scauri vocant, rusticus quidam cum propter aque lagunculam eum occidere meditaretur (ut enim Scriptura dicit: Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter) ille more suo nulli nocens, nihilque mali suspicans, demisso gradiebatur capite. In tantum enim ille studiosus erat observandæ regulæ, ut longo usu ubicunque esset, sive stans, sive ambulans, aut sedens, semper inclinato esset capite, fixoque in terram vultu. Quod quidem in causa fuit, ut a quibusdam a tempore conversionis sue, per jocum appellatus sit fossorius. Cum autem fossor

XII. Odo Ab. Rom. existentis egregia facta.

nebat, ut patet ex tribus privilegiis, quæ Hugo in Odonem gratiam a Romanis Pontificibus impetravit, nempe a Joanne XI, Leone VI. & Leone VII. Altera, ut monasterium intra Ecclesiam S. Pauli Apostoli, ut olim fuerat, reedificaret, cogente domno Papa, & universis ordinibus sacre sedis, inquit Joannes in Vita Odonis lib. I. num. XXVII. Ad id tempus Baronius & Mabillonius referunt quod in lib. II. num. IX. Joannes in hunc modum scribit: Tempore præterito, dum Romuleam urbem ob inimicitiam Alberici jam facti Principis prædictus Hugo Rex obsideret, capit ille intra, extraque discurrere, & pacis concordieque mota inter utrosque disseminare quatenus posset furorem prædicti Regis sedare, & prædictam urbem tueri a tanta obsidione. Interea quadam die dum juxta monasterium S. Andrea Apostoli iret, quod ad Clivum Scauri dicitur ex nomine, quidam rusticus voluit eum propter lagunculam aquæ occidere. Rusticum Albericus nisi ab Odone prohibitus fuisset, morte multasset; tanta erat non solum Hugonis, sed etiam Alberici in Odone veneratio. De secunda Odonis professione Romana anno CMXXXVIII. quo de ea Baronius agit, disserteremus.

Hoc anno Pontius Comes Tolosanus hujus

XII. no-

for ille caput ejus iclu appeteret, quotquot juxta illam viam erant, clamoribus editis ejus manus cobibuerunt. At Pater mirissimus nescio quos denarios mutuo acceptos ei dono dedit, beneficium pro maleficio reddens. Ubi vero Princeps memoratus id comperit Albericus, manus illi amputare voluit, sed vir pius admodum obnoxie pro illo deprecans misero veniam impetravit. Hæc tunc sanctus Odo. Sed pergit auctor:

XIII.

Et ad multorum, & ad vestras aures pervenit, quid cuidam furi Pater noster Odo, non ita pridem Romam veniens fecerit, quod tamen mihi annotare libet, non tam ut vestra industria innotescat, quam ne in oblivionem abeat, si non sit litteris commendatum. Permanente igitur illo intra Urbem orationis causa, visum omnibus fuit, ut frater noster Godefridus in agrum mitteretur equorum pastoribus invigilaturus. Eadem nocte somno oppressis pastoribus, & Godefrido in precibus vigilante, fur affuit, raptumque conscendit equum, & fugam inivit. Videbat id quidem Godefridus, sed equum perdere ma-

PAGIUS nominis primus, & *Garfindis* ejus uxor, celebre monasterium *Thomeriense*, a villa in qua situm fuit, sic appellatum, in honorem S. Pontii Martyris in Occitania fundarunt, & multis bonis locupletarunt, ut patet ex instrumento foundationis a Catello lib. 1. Comitum Tolos. cap. 14. recitato, quod his verbis clauditur: *Facta donatio ista in mense Novembris anno CMXXXVI. divina Incarnationis primo anno Ludovico Rege sedem regni ejus gu-*

luit, quam frangere silentium ex regula constitutum, quod si rupisset, fur ille mox relicto equo, in pedes, nempe in fugam, se confecisset. Attamen unum e pastoribus excitans, id quod fiebat, signis ei indicabat. Nocte exacta, mane vident furem non procul remotum cum equo consistere. Itaque comprehensum illum, injectis vinculis ad Patrem Odonem remittunt. Is vero mox quinque solidos argenteos ei dari jubet, dicens: *Fas non est absque justa mercede dimittere, qui tota nocte magnos esset perpeffus labores.* Postea vero, cum Deo trabente, monasticum esset amplexus institutum, & deinde fratres me esse suum Priorem voluissent, sæpe illum furem mihi indicabant, & quod filius esset molendinarii nostri, qui quoties pater ejus venisset contra ipsorum voluntatem, solidos illos repetere me cogebant. Hæc & alia plura Joannes, qui ab eodem Odone, restituto monasterio S. Pauli, eidem præfectus est Abbas. Quando vero iterum contigit Romam reverti post biennium, suo loco dicturi sumus.

An-

bernante. Qua ex subscriptione, ut id obiter observem, confirmatur quod mox diximus, Ludovici, nempe Transmarini, annos a præfenti in Actis publicis deductos fuisse. Habuit hoc Monasterium Abbates nominatissimos quorum crebra mentio tam in Gallicis quam in Hispanis Historicis. Joannes Papa hujus nominis XXII. S. Pontii Abbatiam ab Episcopatu Narbonensi divisit, eamque in Episcopatum crexit.

I.
(a) Leo
Ost. lib. 1.
c. 58.
Ungari
campa-
niam in-
vadunt.

Annus sequitur Redemptoris non-gentesimus trigentesimus septimus, Indictione decima, clade Ungarica in Italiam illata memorabilis, præcipue vero Campanis de qua ista habet Leo Ostiensis (a): *Indictione decima venientes innumerabiles Ungari omnia circa Capuam prædant sunt. Eadem vero Beneventi fecerunt, Sarnum usque ac Nolam discurrerunt, & devastantes omnia peragrantesque Liburiam, iterum Capuam reversi, diebus duodecim in campo Gariliano commorati sunt. Quo scilicet tempore multos ex hominibus nostris Cassinensis scilicet monasterii captivos duxerunt. In quibus redimendis ea expendimus quæ infra notantur: Coronam argenteam magnam cum catenis argenteis, pocula argentea quatuor, thuribulum argenteum inauratum, cochlearia argentea tria ponderis libra, turenos viginti, planetam diarodinam, Byzantiorum viginti, planetam aliam cum istis argenteis Byzantiorum sexdecim, planetam aliam cum leonibus, ulnas de pallio longitudine passuum quatuor latitudine palmorum trium, pannum altaris diarodinum pro Byzantibus octo, ostiales tres pro Byzantibus tredecim, Astancas duas pro Byzantibus octo pulvinaria serica tria pro Byzantibus decem. Et inde victoria elati, onusti præda, Marsorum fines ingressi sunt, & eadem facere ceperunt, incendentes & depopulantes omnia. Natu igitur Dei, Marsi ac Peligni in unum convenientes, in eos dispositis insidiis irrunt, & omnibus fere trucidatis ingentem prædam retulerunt. Quicumque autem ex eis evasere Marsorum gladios, fuga lapsi ad suos se receperunt. Hæc de Hungaris Leo.*

II.
Quo pariter anno alia pars eorundem invadens Gallias, ingentem cladem intulere, de qua ista admiratione digna Frodoardus hoc anno habet: *Cæli pars ardere visa est, & Ungarorum persecutio ab eadem parte per Franciam infecta est, qua villa & agri depopulati, domus, basilicaque conflagrata, captivorumeducta multitudo, nonnullas tamen Ecclesias, ignibus appliciis, non valere succendere. Ecclesiam S. Mariae apud Rbemos, duabus etiam segetum metris, quæ parietibus pene ipsius quibus inhaerebant exustis, incendere nequiverunt. In Ecclesia beati Basoli, cum quidam Ungarorum ascendere super altare nitens, aræ manuum applicuisset, ipsa manus ejus altaris inhaesit lapidibus, nec omnino quivit avelli, donec cæteris Ungaris aræ saxum circa ipsum manum inciditibus partem lapidis, qui manus ejus inhaeserat, in admirationem omnium, perferre conatus eibnicus. Quidam presbyter de Bavonis Curte (sic enim villa vocatur ejus Ecclesie) nomine Adalgarus captus est ab eis, & adductus usque ad pagum Bituricensem. Qui cum esset in vinculis & compedibus ferreis, noctu visio cuidam concapivo apparuit, jussumque est, ut diceret eidem presbytero, quatenus fugam caperet, ut se resolutum videret, pariterque cum visione catena ipsius reserata est. At ille mortem metuens, quam barbarus illi sepe minabatur, si eum de fuga forte reprehendisset: catena sibi pedes revinciens, & seram, quæ exilierat in compede, requirens, iterum munire sibi sera studuit vincula, non ausus evadere fuga. Nocte altera iterum visio memorata facta est captivæ, quæ presbyterum ad*

cam-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6430.
SÆC. X.

Anno Erae Hilp. CM-LXXV.

JESU CHRISTI 937.

LEONIS VII. PAPÆ 2.

CONSTANTINI VIII. IMP. 26. cum Romano Imp.

Num. I. ad IV. Italia ab Hungaris indictione decima, hoc scilicet anno, ut Baronius ex Leone Ostiensi quemadmodum Gallia, ut ex Frodoardo in Chronico Baronius narrat devastata. De hac clade Hermannus Contraclus juxta editionem Canisianam scribit: *Ungarii per Bajuariam Alamanniamque & Orientalem Franciam prædis, gladio, igneque furendo vagantes transito Voormatia Rbemo, Alsatiam, Regnum Lotbarii, idest Lotbarin-*

giam), & adjacentes usque ad Oceanum Gallias vallantes, per Burgundiam, Italianaque tandem in Pannoniam redierunt: monasteria S. Bonifacii, Sanctique Galli incendio conflagraverunt. Witichindus lib. 2. quid tunc egerit Otto Germaniæ Rex, paucis verbis explicat: *Antiqui hostes Hungari venire virtutem probare novi Regis. Intrantes autem Franciam, statuerunt, si possent, ab occidentali plaga invadere Saxoniam. Rex autem audiens nihil moratus, cum exercitu valido occurrit illis, fugavitque & a terminis suis abegit. Et idem Historicus in fine libri tertii recitat literas Ottonis Imperatoris hujus nominis II. & Ottonis M. morte narrata subdit: Hujus anno primo, qui est a Dominica Incarnatione CMXXXVII. Ungari Franciam & Alemanniam, & Galliam usque ad Oceanum Burgundiamque devastantes per Italiam redierunt. Monasteria S. Galli & S. Bonifacii cremantur.*

Clarius in Chronico Sancti Petri Vivi, postquam de coronatione Ludovici Transmarini

II.

ver-

CHRISTI
936.LEONIS VII. PAP. CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
I. 26.

eamdem fugam roboraret, iterumque vincula ipsius resoluta sunt. Animatus ad id tunc tandem presbyter fugam petiit, & in palude quadam diebus aliquibus latens ubi praterisset barbaros comperit, patriam tum demum repetiit.

XII.

Is nobis retulit quod viderit in eadem hac captivitate quemdam Orbacensis cenobii monachum, nomine Hucbaldum, quem frequenter ethnici trucidare voluerunt, nec carnem ejus incidere valuerunt: Deum ergo eum esse dicebant. Equidem (ut hic presbyter refert) nudum eum vidit in medio positum, & sagittis undique appetitum, nec summoctenus saltem cute præcisâ vulneratum: resiliabant enim ab ejus corpore, ut ab adamante, recisa sagittæ, nec signum ictus nullum ejus apparebat in cute. Sed & gladio cum omni conatu eum nudum se vidisse percuti dicit, ac nihilominus caro ipsius intemerata permansit. Hæc miranda satis Frodoardus de captivis detentis ab Ungaris.

IV.
Aquisgrani ungitur Otto Rex.

Eodem anno Aquisgrani conventus generalis habetur Regni procerum, & Episcoporum, in quo Otto in fine anni superioris a patre relicto Regni hæres, novis comitiis confirmatur, & ab

FAGIUS
Varia Galliarum urbes ab Hungaris afflictæ.

verba fecit, de clade Gallica hæc refert: Secundo anno post hæc XVI. Kal. Martii a Gallorum cantu usque ad lucem diei sanguinea acies per totam cæli faciem apparuerunt. Sequenti autem mense IX. Kal. Aprilis Hungari adhuc in Paganismo perdurantes, Franciam, Burgundiam, Aquitaniam ferro & igne depopulari ceperunt. Pervenientes autem Senones civitatem incendunt cenobium Sancti Petri, vastantes omnem provinciam. Cernens itaque Sancton Abbas & Monachi malum hoc grande, consilio accepto detulerunt corpora sanctorum Sabiniani & Potentiani cum ceteris sanctorum corporibus, & Reliquiarum pignorum, cum magno honore in Ecclesiam ejusdem Abbatis infra muros urbis constructam in honore Sancti Petri. Relictum vero est corpus S. Serotini in Crypta retro altare S. Petri. Vallantes igitur Pagani cunctam provinciam redierunt ad propria incendio cenobio S. Petri, remanente ibi solummodo Oratorio S. Serotini, quod minime potuerunt incendere. Falco Trenorciensis Monachus in Chronico Trenorciensi tradit, tunc Trenorchium cum monasterio Hungarum incendisse. Hanc Hungarorum irruptionem cum præfenti anno etiam alligant Marianus Scotus & Continuator Reginonis.

III.
Alia Hungarorum in Gallis devastatio.

Inter alia monasteria, quæ tunc combusta fuere, Chronographus Besvenfis meminit monasterii ejusdem nominis a Clotario II. in Episcopatu Lingonenfi fundati, atque: Anno DCCCCXXXVI. incarnat. Verbi venerunt Hungri in Burgundiam mense Julio. Iterum anno DCCCCXXXVII. incarnat. Verbi Ludovico filio Caroli uncto in Regem, & nondum eo anno evoluto, Hungri venientes per Franciam & per Burgundiam atque Aquitaniam, devastaverunt omnia: quæ vastatio in tantum hinc loco obsuit, ut per LI. annos (legendum XLV, ut numeranti patet) usque ad annum scilicet

Archiepisc. Moguntino sacris ritibus ungitur. Hæc autem quomodo se habuerint, ita Witichindus ejus temporis scriptor enarrat (a): Defuncto itaque patre patriæ & Regum maximo optimo Henrico, omnis populus Francorum atque Saxonum jam olim designatum Regem a patre filium ejus Ottonem eligit sibi Principem. Universalis electionis notantes locum, jusserunt esse ad Aquisgrani palatium. Est autem locus ille proximus Julo, a conditore Julio Cæsare cognominato. Cumque illo ventum esset, Duces ac præfectorum principes, cum cætera principum militumque manu congregata in xysto basilicæ magni Caroli coherenti, collocaverunt novum Ducem in folio itidem constructo, manus ei dantes ac fidem pollicentes, operamque suam contra omnes inimicos spondentes, more suo fecerunt eum Regem. Dum ea geruntur a Ducibus ac cætero magistratu, Pontifex maximus (ita auctor nominat præcipuum illorum Antistitum Archiepiscopum Moguntinum) cum universa sacerdotali ordine, & omni plebe infra in basilica præstolabatur processionem novi Regis.

Quo

incarnat. Verbi DCCCCXXXI. quo dominus Bruno Lingonenfis Ecclesia præficitur Episcopus, respirare ad priorem statum nequiverit. Ita ille pag. 533. Tom. I. Spicilegii Dacheriani, qui jam pag. 429. scripserat, Brunonem, postquam creatus est Episcopus, videntem statum monasterii Besvenfis & Abbatis Sancti Benigni Divionensis in ambiguo positum, adisse Sancti Majolum Cluniacensem Abbatem, ut ejus auxilio interius religionem, & exterius possessiones repararet in melius, a quo duodecim monachos obtinuit. Cumque Majolus huic monasterio præesse non posset, industria ejus locis aliis intenta, Vuillelmum huius monasterii gregi præfecit qui postea Abbas Divionensis nuncupatus mira sanctitate enituit, ut suo loco diximus. Bruno vero ubique invelligans ablata restituebat, & de suo jure quodcumque necessarium & utile eis foret, libenti animo tribuebat, inquit idem Chronographus.

IV.

Ad num. IV. & seqq. Rotgerus, qui vitam Sancti Brunonis Ottonis Germaniæ Regis fratris ac Colonienfis Episcopi scripsit, & Folcmaro Archiepiscopo Brunonis successori dicavit, cap. VI. ait: Postquam pater ejus, fundato & ad unguem pacato imperio, rebus humanis concessit, Ottho filius ejus major natu, benedictione Domini auctus, & oleo lætitiæ unctus, magna voluntate & consensu Principum regnare cepit anno ab incarnatione Domini novingentesimo tricesimo septimo, vir, in quem spiritus Dei donum contulit singulare veritatis & fidei. Ex his verbis Baronius colligit, Ottonem Regni sui annos a coronatione sua repetiisse, hancque præfenti anno peractam. Verum Rotgerus indicat tantum Ottonem hoc anno in pacifica Regni possessione fuisse, non vero ab eo annos suos deduxisse. Ejus Diplomatum subscriptiones hanc difficultatem certo dirimerent, nisi in his num.

CHRISTI
937.LEONIS VII. PAP. CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
2. 26.

V.

Quo procedente, Pontifex obvius lava sua dexteram tangit Regis, suaque dextera lituum gestans pastoralem videlicet baculum, linea indutus stola, planeaque infulatus, progressusque in medium usque fani, submittit: & reversus ad populum, qui circumstabat, (nam erant de ambulatoria infra supraque in illa basilica in rotundum facta, quo ab omni populo cerni posset): En, inquit, adduco vobis a Deo electum, & a domino rerum Henrico olim designatum, nunc vero a cunctis Principibus factum Regem Ottonem. Si vobis ista electio placet, dexteras in cælum elevatis, significate. Ad hæc omnis populus dexteras in cælum levans cum clamore valido imprecanti sunt prospera novo Duci. Proinde procedit Pontifex cum Rege, tunica stricta more Francorum induto, pone altare, super quod insignia regalia posita erant, gladius cum baltheo, oblamys cum armillis, baculus cum sceptro ac diademate. Eo quippe tempore erat summus Pontifex, nomine Hildebertus, Franco genere, Monachus professione, nutritus & doctus in Fulda monasterio, & ad id honoris merito progrediens, ut pater ejusdem loci constitueretur, deinde summus Pontifex Moguntiacæ sedis fastigium promerisset. Hic erat vir miræ sanctitatis, & præter naturalæ animi sapientiam, litterarum studiis satis clarus, qui inter cæ-

tera gratiarum dona, spiritum prophetiæ habuisse prædicatur. Et cum quæstio esset Pontificum in consecrando Rege, Treviris videlicet & Colonia Agrippinæ: illius quia antiquior sedes esset, & tanquam a B. Apostolo Petro fundata; istius vero, quia ejus ad diocesim pertinebat locus: & ob id sibi convenire arbitrati sunt hujus consecrationis honorem. Cessit tamen uterque eorum Hildeberti cunctis notæ almitati.

VI.

Ipse autem accedens ad altare, & sumpto inde gladio cum baltheo conversus ad Regem: Accipe, inquit, hunc gladium, quo eicias omnes Christi adversarios, barbaros, & malos Christianos, auctoritate divina tibi tradita omni potestate totius imperii Francorum ad firmissimam pacem omnium Christianorum. Deinde sumptis armillis ac oblamyde, induit eum: His cornibus, inquit, humitenu demissis, monearis, quo zelo fidei fervore, & in pace tuenda perdurare usque ad finem debeas. Exinde sumpto sceptro, baculoque: His, inquit, monitus paternæ castigatione subiectos corripias: primumque Dei ministris, viduis ac pupillis manum misericordiæ porrigas, nunquamque de capite tuo oleum miserationis deficiat, ut in præfenti, & in futuro sempiterno præmio coroneris, perfususque illico oleo sancto, & coronatus diademate aureo ab ipsis Christianis Hildeberto & Voigfrido, ac omni

FAGIUS

meri mendose plerumque descripti essent, saltem apud Goldastum Tom. III. Constitut. Imperial. pag. 303. & seqq. ac apud Mabillonium Sec. V. Benedic. variis locis. Meibomius tamen in fine Historiæ Witichindi inter varia in quibus menses vel numeri corrupti; aliqua refert que certo rem evincant, ut ibidem legere est. Cæterum in annis Regum & Principum exprimentis Historicis & Cancellarios aliquando differre, jam superiori anno notavimus.

V.
Mortitur Rodulfus II. Burgundia Rex.

Ipso anno Rodulfus Burgundia Rex defunctus Agani apud Sanctum Mauricium sepultus est. Filius ejus Conradus regnum pro eo suscepit. [1] inquit Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam, cui Continuator Reginonis, & Flodoardus in Chronico, suffragantur. Est is Rodulfus hujus nominis secundus, cujus viduam nomine Bertham Rex Hugo, Alda Lo-

tharii Regis filii sui matre defuncta maritali sibi conjugio sociavit, id est, sociavit, inquit Luitprandus lib. 4. cap. 6. Succipit ex Bertha uxore Conradum Pacificum appellatum, qui ei in Regnum successit, Burchardum Episcopum Lautanensem & postea Archiepiscopum Lugdunensem, Rodulfum, cujus successio ignota, & Adelaidem primum cum Lothario Italiae Rege ac prædicti Hugonis filio, & postea cum Ottone Germaniæ Rege in matrimonio collocatam. Superfunt varia Diplomata Conradi in quibus modo se Regem Alemannorum vel Alemannorum, & Provinciarum, aut Regem Alemannorum & Provincia appellat, ob partem scilicet Sueviæ, quam obtinebat, & quia tunc Provincia jam in duas divisa erat, quarum altera ultra Druentiam Comitatus Forcalqueriensis appellata, alteraque intra eundem annum & mare Mediterrancum posita. Sub.

NOTÆ

[1] Conradus cognomento Pacificus Rudolpho Burgundiæ regi successit, ut ex Pagio liquet. Apud Martenium in Collectione amplissima Anecd. tom. I. pag. 323. habetur Placitum coram Vuillelmo Provinciae Comite. Actum Avellate civitate, publice. Facta notitia ista XIII. Cal. Septembr. anno XXXI. regnante Conrado rege Alamannorum, vel Provinciarum. Rodulphus II. ex Clario monacho obiit Antifiodori an. 936 die XIX. Kal. Februarii & in Ecclesia monasterii S. Columbæ sepultus est. Itaque Conradus ejus filius ei successit in regno Burgundiæ Jurensis. Annus ergo XXXI. regni in hac notitia prænotatus est A. D. 968. Vide de obitu Rodulphi Mabillonium in Annalibus Benedictinis lib. XLIII. c. LXV. & similia de eius obitu habet Chronotaxis in Codice Regiæ Suecorum 755. ad an. 936. Conradi alias chronologicæ, epochas in chartis veteribus vide apud auctores Historiæ Occitanæ nuper Parisiis editæ in Notis ad tom. II. pag. 556. & seq. GEORGIUS

CHRISTI
937.LEONIS VII. PAP. 2.
CONST. VIII. CUM ROM. IMP. 26.

legitima consecratione completa, ab eisdem pontificibus ducitur ad solium, ad quod per cochleas ascendebatur, & erat inter duas marmoreas mira pulchritudinis columnas constructum, unde ipse omnes videre, & ab omnibus videri posset. Divina inde laude dicta, sacrificioque solemniter celebrato, descendebat Rex ad palatium, & accedens ad mensam marmoream regio ornatam appa-

PAGIUS VI.
Mortuus Arnolphus Dux Bajoariae.

VII.
Jus Metropolitanum a civitate Salisburgensi ad Laureacensem translatum.

Subdit Hermannus: Arnolfo etiam Bajoaria duce mortuo, Ducatum ejus Bertolfus accepit. Bajoarii cum multis aliis Ottoni Regi rebellant. Tres filios reliquit Everhardum, Arnulfum & Hermannum, qui Principatum velut hereditario jure ad se devolutum contempta Ottonis Regis auctoritate sibi vendicabant. Otto Bertolfum defuncti fratrem compertae fidei, regere Bojoariam jussit, & Arnulfi filios ac alios factiosos tandem ad obsequium reduxit, uti narrat Witichindus lib. 2. qui in calce Libri tertii de rebus hoc anno gestis verba faciens inquit: Rudolphus Rex Burgundiae & Arnoldus Dux Noricorum obierunt.

Tom. IX. Concil. pag. 595. refertur Epistola Leonis VII. ad Gerbardum Laureacensem Episcopum, qua ei Pallium mittit, ex qua intelligimus, Ecclesiam Laureacensem dignitatem Metropolitanam Leone VII. Ecclesiam Romanam regente recuperasse, eamque a Salisburgensi Ecclesia ad Laureacensem translatam esse; quod confirmat altera ejusdem Pontificis Epistola ibidem recitata, dataque Regibus, Ducibus Episcopis, Abbatibus, Comitibus, parvi etiam modo Egilolpho Juravensis, Isingrimo Ratisponensis, Lamberto Frisingensis, Vrsundo Zebonensis Ecclesiae venerabilibus Episcopis, & ceteris per Galliam, Germaniam, Bavariam, Alemanniam commorantibus. In ea Pontifex Romanus ait: Gerbardus sanctae Laureacensis Ecclesiae Archiepiscopus causa orationis ad limina veniens Apostolorum, nostram Apostolicam praesentiam visitare, & benedictionis gratiam a nobis percipere solite studuit: multa quae reprehensione digna sunt, nostris auribus lacrymosis vocibus intimavit: tota cordis intentione a nostra Apostolica auctoritate, de his quae contra canonum regulam & decreta majorum in vestris geruntur provinciis, quarum consilium, &c. De quibus ergo Apostolicam sedem consuluit, & qualia nos ei responsa dedimus,

ratu, refedit cum Pontificibus & omni populo, Duces vero ministrabant. Hactenus de sacra Ottonis Regis inauguratione tunc facta. Et quidem divina per sacrum hujuscemodi ministerium unctio nis perfusus gratia, barbaros ingruentes nullo ferme negotio superavit, & civilibus armis saepe circumseptus, & obrutus victor semper evasit, ut pluribus docent ejus temporis scriptores, qui

per hos nostros apices vobis intimare curamus. Et postquam ad Gerhardi consultationem sigillatim respondit, subdit: Prater haec Everhardo duci Bavariorum nostra auctoritate injungimus, ut praefato Gerbaro Archiepiscopo in omnibus auxilium praestet. [1] Quibus ex verbis apparet, hanc Epistolam currenti anno datam; cum Everhardus, qui Ducis titulum nomenque sibi attribuebat, anno proximo ab Ottone Rege in exilium actus fuerit, ut dicemus anno sequenti.

Anno CMXXXVII. Hybernensium multarumque insularum Rex Paganus Anlafus a sacro Celebris suo Rege Scotorum Constantino incitatus ostium victoriae Humbrae fluminis valida cum classe, id est, cum Ethelstani DCXV. navibus ingreditur; cui Rex Athelstanus, fraterque suus Clito Eadmundus in loco, glia, qui dicitur Brumanburc cum exercitu occurrerunt, & praelio a principio diei in vespere tracto quinque Regum, septemque duces quos adversarii sibi in auxilium conduxerant, interfecerunt; tantumque sanguinis quantum caeteris in Anglia nullo in bello fufum est, fuderunt, & Reges Anlafum & Constantinum, Regem quoque Cumbriorum ad naves fugere compulerunt, magnoque cum triumpho reversi sunt, inquit Hovedenus part. 1. pag. 422. cui aliqui alii Scriptores Anglici consentiunt. Non fuit bellum hac in tellure majus patratum, nec cades tanta praecessit istam; postquam huc venerunt trans mare latum Saxones, & Angli, Britones pulsari, inquit Huntindoniensis pag. 355. Ante pugnam Ethelstanus immunitatem promisit monasterio sancti Joannis de Beverlaco, si Dominus daret ei victoriam, & post victos Danos multis & magnis immunitatibus locum dotavit, & asyli jus concessit, ut videre est apud Alfordum hoc anno, ubi fufe de hac victoria agit. Uterque tamen Chronographus Saxonicus, & Osbernus seu Eadmerus in Vita Sancti Odonis tunc Episcopi

CHRISTI
937.LEONIS VII. PAP. 2.
CONST. VIII. CUM ROM. IMP. 26.

qui res ab eo praclare gestas sunt profecuti Witichindus & Luitprandus. Ab hoc igitur anno, quo in Regem unctus Ann. Eccl. Tom. XVI.

est, coeptum est numerari tempus Regni ejus, ita testante Rotgero (a) monacho in Brunone. C Sc.

PAGIUS pi Schireburnensis, celeberrimum hoc praedium, cui Sanctus Odo interfuit, in annum se-

quentem differunt. [1]

NOTAE

[1] Pugnam hanc celebrem vel praesenti anno illigandam esse, vel ad praecedentem anticipandam, neque cum sequenti convenire posse docet Wolfstanus monachus saculi illius Scriptor, in vita S. Ethelvyodi episcopi Vintoniensis in Anglia, quae ex Mabillonio recitatur in Actis SS. die prima Augusti pag. 90. Ille enim testatur Athelstanum quarto post hanc pugnam anno obiisse. Obijt autem anno 940. Octobri mense, ut Pagius ad eundem annum num. I. ex Hovedeno notat. MANSI

NOTE [1] Gerhardus Laureacensis Archiepiscopus a Leone VII. pallio quidem donatus fuit, ut optime Pagius animadvertit. Sed non ideo metropolitana dignitas Salisburgensi ecclesiae subtracta fuit. In Continuatione enim Spicilegii Lunigiani pag. 276. recitantur literae Agapiti, qui anno 946. Marino II. successit ad Gerardum archiepiscopum Lauriacensem, in quibus certiore se factum asserit Pontifex ab Hademaro abbate Fuldensi de diffidio quod inter eundem Gerardum & Heroldum Salzburgensem archiepiscopum intercesserat, pro utrinque suscepta in provincia eadem pallii auctoritate. Quibus componendis primo omnium Pontifex exequi se ait statuta Leonis Papa, a quo Gerardus pallio & privilegio donatus fuit. Quapropter, addit, te reintronizamus, & archiepiscopamus, denuoque tibi pallium cum praesenti praeccepto secundum usum prius concessum, successoribusque tuis perpetuum tenendum tradimus. Tum ad componenda diffidia metropolim ita dividit: Heroldo archiepiscopo occidentalis Pannonia cura committitur; tibi autem (Gerardo scilicet) orientalem Pannoniam, regionemque Avarorum, ac Maahavorum, sed & Sclavorum, qui modo Christiani, vel adhuc per baptismum Christo lucrandi sunt. Ex his literis, nulla temporis nota distinctis intelligimus literas illas Leonis VII. de restitutione archiepiscopatus Laureacensis, ad Agapitum usque executione caruisse id forte Heroldo impediante. Sub Agapito vero metropolim Salzburgensem in provincias geminas divisam fuisse, quarum alteri Laureacensis, alteri vero Salzburgenis praefuit. MANSI

JESU CHRISTI ANNUS 938.

LEONIS VII. PAP. ANNUS 3.

CONST. VIII. CUM ROM. IMP. ANNUS 27.

I. Victoria ingens adversus Arabes in Hispan. regnantes.

Sequitur annus Redemptoris nongentesimus trigessimus octavus Indictione undecima, quo die sexta mensis Augusti ipso natali SS. Martyrum Justii atque Pastoris Hispanis in primis solemniter, Ramirus Rex Legionensis in Hispania de Arabibus Cordubæ regnantibus, & Africam incolentibus arma simul adversus Christianos Hispanos communicantibus, votis nuncupatis, conciliato numine, Deo favente, victoriam plane ingentem est consecutus, omnium scriptorum genere etiam hostium eam narrantur celebratam. Accidit enim, ut cum iterum copie Regis Abderraham tunc Cordubæ regnantis cæse ab eodem Ramiro Rege fuissent; ira fremens ille majorem quam umquam antea adversus eum expeditionem parandam curaret, ut acceptas ulcisci omnino posset injurias; quamobrem præter eum quem ipse congregavit ex sibi subditis, ex Africa petitis militibus, collegit exercitum centum quinquaginta millium pedum, equitum vero quinquaginta millium.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6431. SÆC. X. Anno Era Hispan. CMLXXVI. Anno Hegiræ CCCXXVII. inchoato die 28. Octob. fer. 1.

Num. I. ad III. Victoria de Saracenis ad Septimancas, oppidum ad Durium fluvium, non longe a Vallisoletto positum, a Ranimiro II. Legionis Rege reportata, qua hac ætate nulla celebrior fuit, ad annum sequentem pertinet, quo eam Calvisius in Opere Chronol. accurate collocavit. Eam Rodericus lib. 5. cap. 7. his verbis, sed non sine errore, ut mox videbimus, narrat: Post hac iterum Ranimirus (Legionensis Rex) contra Casaraugustam exercitum congregavit. Abenaiia autem, qui inibi Princeps erat, (seu verius Aben Ahia, non vero Abena, ut Baronius habet, aut Aborahia, ut in codicibus editis Sampiri legitur) audito quod Ranimirus & Ferdinand. Gundissalvi Comes Castellæ ad invicem concordarant, timuit in immensum. Unde & se ipsum cum terra, Ranimiri subdidit ditoni, mentitus Abderamen Regi Cordubæ, cui erat subiectione simili obligatus. Rex autem Ranimirus omnes munitiones Regni Casaraugustæ, quæ Abenaiia resistebant, cadibus & irruptionibus cogit Abenaiia obedire. Post qua Ranimiro ad sua reverso, Abenaiia proditoris non immerito, fregit pacta & reconciliatus Principi Cordubensi ratus est posse invadere terminos Ranimiri, & agens exercitum pervenit castris Septimancas. Quod audiens Ranimirus,

Sed cum longe numero esset impar exercitus Christianorum, ut cum tanta barbarorum multitudine congregi posset; pius Rex ad divinum implorandum auxilium se convertit, nuncupatisque divinitati votis, aggressus est hostes præviis (ut aliqui tradunt) duobus Angelis equestrum militum formam præferentibus, quorum ope est parva victoria, cæsis octoginta millibus hostium, ducto captivo Rege Mauro, nomine Abena in Casaraugusta regnante, cæteris in fugam conversis & dispersis, ipsoque Rege Abderraham vix elapso, cum paucis profugo Cordubam revertente. Scripserunt hæc Sampyrus atque Tudenfis, & ipsi quoque Arabes suis ista Annalibus intexuere. Exauctaque temporis multipliciter ratione deducta, id hoc ipso anno accidisse Ambrosius (a) Morales egregie posteris restatum reliquit. His feliciter actis, Deo debitæ persolutæ sunt gratiæ, vota que nuncupata impleta, prout ejusdem Regis diplomata fidem faciunt.

Porro his addunt nonnulli, qui prof-

rus, assumpto exercitu processit obvius contra eum, & ibidem adinvicem utroque exercitu dimicante, casti Arabes, nec fuga, nec strage, sed victoria caruerunt, & secunda feria, in festo scilicet sanctorum Justii & Pastoris, ex Arabibus usque ad octoginta millia perierunt, & Abenaiia proditor fuit captus; cæteri qui evaserant, ad oppidum, quod Alfonso dicitur confugerunt. Ranimirus autem plus sanguine Arabum quam præliis vel spoliis cupiens satiari, eos viriliter inscutus in castro Alfonso, quo confugerant, comprehendit. Abderamen autem cum paucis fuga comitibus vix abscessit. Tunc fuit Solis ecliphs per unam totam horam diei.

Baronius Moralem, uti fatetur, secutus, hoc prælium cum currenti anno alligavit; Morales vero Toletanum exscribit, qui cum in Sampiro hæc verba legisset, dedit dominus vltoriam Regi Catholico (nempe Ranimiro) die secundæ feriæ, imminente festo sanctorum Justii & Pastoris ea sic interpretatus est, in secunda feriæ, in festo sc. SS. Justii & Pastoris, quod cum die sexta Augusti celebraretur, & hoc anno in feriam secundam incidat; inde deduxit hoc prælium die sexta augusti præsentis anni commissum. Sed non animadvertit Vir doctissimus falsam esse Roderici interpretationem. Hæc enim verba, in festo, imminco aliquando quidem tempus præsens significant, sed plerumque propinquum, vel proximum esse denotant, & hæc utriusque verbi frequentior usurpatio. Quare non die sanctorum Justii & Pastoris, sed in eorum vigilia pugnatum. Præterea fallitur Toletanus in eo, quod eclipsim Solarem a Sampiro memoratam post prælium contigisse inhiuet; cum tamen Sampirus eam præcessisse diste asserat: Postea, inquit, Abderhaman Rex Cordubensis cum magno exercitu Septimancas properavit, ostendit Deus signum

(a) Ambr. Moral. Chron. Hispan. l. 14. 15. 16.

II.

Ad sequentem annum pertinet.

CHRISTI 938.

LEONIS VII. PAP. 3.

CONST. VIII. CUM ROM. IMP. 27.

sequuti sunt res Hispaniæ, ipsum Arabum Regem Abderraham, hac accepta clade, ubi Cordubam reversus est, magnam adversus Christianos sibi subditos persecutionem excitasse, tuncque passum sanctum Victorem, necnon etiam Euphroynam pari decorata corona martyrii.

III. Odo Abbas Cluniac. iterum Romam adit, ut eam Hugonis obsidione liberet.

Hoc eodem anno (ut ad res Urbanas convertamus orationem) accidit ut Odo Abbas Cluniacensis, qui ante biennium Romam a Leone Papa ad restituendam in monasterii Urbis collapsam regularem monasticam disciplinam vocatus fuerat: ad liberandam Urbem ab Hugonis Regis obsidione per pacis remedium, iterum Romam veniret, & quas bene plantaverat plantas sanctæ monasticæ institutionis, sua præsentia atque monitione rigaret. Quæ autem tunc contigerint admiratione digna, hic Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

magnum in calum, & reversus est Sol in tenebras in universo mundo per horam unam. Rex vero noster Catholicus hac audiens illuc ire disposuit cum magno exercitu, & ibidem adinvicem dimicantibus dedit dominus vltoriam Regi catholico, &c. Si Morales Mathematicos consulisset, nullam hoc anno eclipsim in Hispania apparere potuisse, cum certissimum fecissent, demonstrassentque eclipsim de qua Sampirus, quæque prælium ad Septimancas habitum antecessit. Salamanca & in Regno Legionensi visam fuisse die decima nona mensis Julii anni nongentesimi tricesimi noni, paucis ante meridiem horis, ut Calvisius laudatus ex calculo mathematico ostendit. Anno itaque sequenti, non vero anno CMXXXVIII. ad Septimancas pugnatum die quinta mensis Augusti, quæ decima octava erat a die eclipsis Solaris, quæque eo Christi anno in feriam secundam incidit, feria secunda, imminente festo SS. Justii & Pastoris, ut loquitur Sampirus, tunc vigilia utriusque Sancti, quæ cum die quinta Augusti concurrat. Die quidem decima sexta mensis Aprilis anni CMXXXIV. alia eclipsis Solaris visa, qua Calvisius citatus, indeque aliqui recentis Scriptores Hispani hoc prælium ad eum annum retraxere, sed præfata temporariæ notæ in annum CMXXXIX. melius conveniunt; eclipsis enim tunc visa magna fuit ac quatuor digitorum, quod de alia dici non potest, ut ex supputatione Calvisii intelligimus.

III. Juxta Arabici Scriptoris testimonium.

Ad hæc Lupus Protospata in Chron. nulla eclipsis anni CMXXXIV. mentione facta, de posteriori habet: Anno DCCCCXXXIX. obscuratus est Sol, & apparuerunt stella mens Julii, astante tres feria III. (hæc verba corrupta, legendumque feria VI.) ad horas tres, Luna XXIX. juxta numerum aureum. Verum Anonymus Andalusianus annum hujus victoriæ, quæ in maximum Ecclesiæ Hispanicæ bonum cessit, mihi extra omnem dubitationem ponere videtur. Hæc ejus verba ex lingua Arabica in Latinam versa: Abderrahman expeditionem sacram publicari jussit (quam cruciatam vocamus) adversus Christianos, eamque appellavit expeditionem potestatis, quia ipsemet in propria persona Musulmannis imperare vo-

describenda putavi. Qui tunc Romæ aderat ejus discipulus, præfecturamque gerebat monasterii sancti Pauli Joannes, in rebus ab eo præclare gestis a se conscriptis inter alia, quæ ad præsentem annum spectant, hæc habet (a):

Ante triennium nobis Romæ apud sanctum Paulum agentibus, Abbas Baldwinus rogavit Odonem, ut vitam B. Martini Episcopi, quam Sulpitius in Galliæ & Posthumiani dialogo scribit, quibusdam scholiis illustraret: paruit illico vir sanctus, & accito fratre Oibecario, operi manum admovit. Interim dum sunt in opera, pulsatur campana hora vespertina. Mox illi (ut habet regula) relicti illis, quæ in manibus habebant, ad Ecclesiam properant, relicto codice aperto, in loco illo, ubi resederant. Erat autem tunc hiems. Eadem nocte tanta vis imbrum eccælo ruit, ut omnes

(a) ff. 3. c. 10. l. 6. S. 18. Nov. IV.

Miracul. de codice. C 2 mo.

lebat. Addit Anonymus expeditionem anno Hegiræ CCCXXI. mense Octobri anni Christi CMXXXVIII. absoluto, susceptam, & Musulmannos in prælio, quod commissum fuit (anno nempe Hegiræ CCCXXVII. seu Incarnationis CMXXXIX.) in turpem fugam coniectos. Subjungit: Christiani acriter persecuti sunt hostes, quos ceciderunt, aut captivos duxerunt, & illi tantum evasere, quæ ad suas regiones aut urbes pervenire potuerat. Quare cum annus Hegiræ CCCXXVI. ab Anonymo diste expressus mense Novembri anni Christi CMXXXVII. auspiciatus fuerit, manifeste apparet, pugnam Septimancensem, quam eclipsis Solaris ad annum Christi CMXXXIV. aut CMXXXIX. pertinere demonstrat, ad priorem referri non posse, huncque Anonymum jamdiu litem hanc diremississe. Postquam hæc scripseram, alius mihi hujus rei testis occurrit, Hepidannus scilicet, qui in Annal. ad annum CMXXXIX. habet: Eclipsis Solis facta est circa horam tertiam diei XII. Kal. Aug. in IV. anno Ottonis Regis, in VI. feria, Luna XXIX. Eodem die in regione Gallicia innumerabilis exercitus Saracenorum a quadam Regina nomine Tota penitus extinctus est; nisi Rex illorum, & quadraginta novem viri cum eo. Hepidannus quidem, qui saculo sequenti in Germania vixit, in illa, quam narrat circumstantia peccat, sed is error notationi temporis non officit, cum aliunde constat.

A num. III. ad VIII. Mabillonius Sæc. V. Benedict. in Elogio Historico S. Odonis Ab-

IV. Secunda profectio Romana S. Odonis Abbatis Cluniacensis.

V. monasterii officina implerentur. Porro locus ille, in quo codex ab eis relictus erat, ita situs est, ut aqua, quae ex obliquo a vicinis tellis labitur, anstlar torrentis in eum decidat. Mansit itaque apertus codex, fluxerunt aquae illa nocte copiosissima, & quamvis codicis abluerent margines, scripturam ipsam attingere ausa non fuere. Manes eorum omnibus exhibitus est liber, stupabant fratres nihil esse laesum a pluvia: sed vir sanctus mira prudentia usus: Quid miramini, inquit, fratres? Non dubitetis aquam non fuisse ausam attingere sancti Martini vitam. Dicebat autem id ore jucundo: Quidam autem tunc frater, qui erat promptus ad loquendum, accepto codice: Intuemini, inquit, & videte quam vetustus est hic liber, & a tineis excus, & usque adeo nec humefactus, ut plane squalidus videatur, & ecce Pater noster dicit, eum dudum lotum, nunc aquam attingere formidasse. Tunc vero venerandus Pater: Tace, inquit, nec sic loqui pergas: Non est enim difficile Martino simile, cujus laus apud omnes Gentes celebratur. Ita vir sanctus, quae ejus causa fecerat Dominus, in S. Martini laudem retulit. Subiicit vero mox ista de miraculo valde insigni sancti viri a Deo precibus impetrato.

PAGIUS nexibus reperit, miseransque suo rete piscatus est, atque canobium S. Petri Ticini postea usque perduxit. Parvo ibi tempore ab Hugone Rege detentus, praedito viro domno Hildebrando regularibus disciplinis se tradidit educandum. Non post multo Romam veniens se infelicem dignatus est sibi socium sumere: quem Canonicum parentibus abiens rapuit, rediens postmodum Monachum reduxit. Nostram emendationem confirmat locus Joannis in lib. II. num. VII. ad hanc secundam profectioem Romanam a Mabillonio revocatus: sub idem tempus Italiam missi sumus a Leone Summo Pontifice, ut pacis legatione fungeremur inter Hugonem Longobardorum Regem & Albericum Romanam urbis Principem. Tum num. VIII. Necdum peracto itinere, & antea quam funditus nostra defecisset, pecunia, obvium habuimus fratrem nostrum Petrum Presbyterum, qui tunc conversationis gratia Romam veniebat: ex cujus substantia nostra ditata est inopia, quia ab eo sumimus ex quo iter nostrum perfecimus. Fiebat autem istud duobus mensibus, Januario videlicet atque Februario. Postea n. IX. Tempore praeterito dum Romuleam urbem ob inimicitiam Alberici jam fati Principis praeditus Hugo Rex obsideret, cepit Odo concordia monita inter utroque disseminare. Utraque itaque Odonis profectio Romana pro pace suscepta, & secunda mense Januario ac Februario, peracta facienda Januario, nempe & Februario sequentis Christi anni, qui ideo praesenti et Gallia discesserat. Mabillonius ex citatis Joannis verbis, non multo post Romam veniens, &c. deducit Joannem Roma oriundum, ibidemque Canonicum

VI. Per idem, inquit, tempus Albericus Princeps contulit nobis monasterium sancti Eliae, cujus beatus Gregorius in Dialogo meminit. Cum sit autem durum (ut idem beatus Gregorius ait) in mente veteri nova meditari: monachos, quos illic invenimus, ab esu carniarum retrahere non potuimus. Constituit autem ibidem Pater noster Praepositum unum e fratribus nostris Theodoardum nomine. Is ut vidit se virtute & sanctitate ab eo vitio eos revocare non posse: cepit in finitimis regionibus pisces emere, ut vel se eorum satisfaceret voluntati. Jam enim penitus defecerat equi, quos ei pater Odo reliquerat huc illucque discurrerent. Eam vero illorum improbitatem, suumque laborem Praepositus Patri nostro identidem significavit. Illo igitur Dominum deprecante, vallis, cui monasterium praeminet, non ita procul, conjunctis inter se collibus, ita conclusa est, ut exiguo torrenti per eam manante, aditus praeccluderetur. Inde igitur paulatim magna aquarum collecta vis lacum effecit, ut nec deinceps opus fuit Praeposito pisces emere, lacu illo eos suppeditante. Cui vero hoc tribuendum esset, quidam imperiti homines minime adverterunt, eo quod ejus preces, quas eadem causa B. Odo ad Dominum fuderat, auribus suis non perciperent. Non at-

fuisse. Verum inde ego eruo, Joannem scribere non potuisse hanc secundam Odonis profectioem anno CMXXXIX. inchoatam esse, ideoque numerum illum corruptum. Joannes enim, si eo Christi anno Romae parentibus raptus fuisset, non scripsisset, sub idem tempus Italiam missi sumus a Leone Summo Pontifice, quia idem Pontifex anno CMXXXIX. medio circiter Aprilii vita fundus est, & Joannes praefatis verbis inuit, se socium fuisse Odonis, quando e Gallia in Italiam a Leone Pontifice missus est, & quidem ante menses Januarius & Februario, quibus, ut mox diximus, Odo & Joannes Roman pergentes Petrum Presbyterum obvium habuere. Idem Mabillonius qui recte observavit, Baronium anno CMXXXVI. num. X. de priori Odonis Romana profectioem loquentem perperam tradidisse, Joannem tunc ejus socium fuisse, male revocat ad priorem illam profectioem quod Joannes lib. II. num. XXII. de Odone scribit, eum scilicet tunc sancti Martini vitam Romae ad sanctum Paulum correxisse, & glossulis illustrasse; cum Joannes ibidem dicat id factum, ante triennium nobis Roma apud sanctum Paulum agentibus, ideoque eo tempore, quo Joannes jam socius erat Odonis. Quare hoc accurate cum praesenti anno Baronius illicavit. Praeterea recte Baronius ad hunc annum refert Suppentoniensis sancti Eliae monasterii in Etruria positi reformationem ab Alberico Odoni commissam, ut testatur Joannes in lib. III. num. VII. cum ibidem scribat: Eodem quoque tempore concessi nobis jam factus Albericus Princeps monasterium sancti Eliae, illis enim verbis manifeste indicat se jam Odo-

VI. Miracul. de motu montium.

Gesta Romae a S. Odone Abbate Clunia. censi.

(a) Ps. 10. attendentes illud (a) Psalmographi: Desiderium pauperum exaudivit Dominus, preparationem cordis illius audivit auris tua. Itemque (b) illud: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet. In quo plane impletum illud, quod est in promissionibus Domini, (c) ut qui habuerit fidem quantum granum sinapis, montes e loco moveat. VII. Ita plane magnus Odo hoc deploratissimo saeculo a Deo electus, ut alter Jeremias, ut evellat & destruat, dissipet, plantet & aedificent, vocandus secundum illud (d) propheticum, aedificator sepium: nam cum quamplurima monasteria observantiae penitus monachalis expertia in diversis provinciis a diversis accepisset Principibus, qui ea sibi vendicarent; eadem ad custodiam regularis disciplinae, non sine magno labore perduxit. Hinc factum est, ut Cluniacense nomen per Cluniacensis Abbatum alumnos in diversas provincias dispersit, fuerit brevi tempore mirifice propagatum. Qui haec pluribus cupit, consulat Joannem jam dictum peregrinationis ipsius aliquando comitem. VIII. Hoc ipso anno Princeps Boemiae Wenceslaus vir sanctus a fratre suo Boleslao occiditur ambitione capiendi principatus seducto. In cujus ultionem Rex Otto bellum Boleslao indixit, & longa inter eos concertatio per annos quatuordecim perducta est. Relatus est au-

PAGIUS nis socium fuisse, ideoque illud in secunda profectioem Romana contigisse. Ad num. VIII. Anno DCCCXCIV. ostendimus, sanctum Methodium Fidei lumen in Bohemiam primum invexisse, Borivoium gentis Ducem X. ut Aeneas Sylvius numerat, baptizasse, cum sancta Ludmilla uxore, qua nepotem suum Wenceslaum ad studium pietatis ab infantia erudit, & facta est ferventissima famula Christi. Uratissus Borivoi & Ludmilla filius, Princeps religiosissimus liberos duos reliquit, Wenceslaum & Boleslaum, & ille a Ludmilla avia sua educatus fuit. Verum Drahomira femina in Christianos immanissima, Uratillao marito demortuo, regimen invasit, & tam Ludmillam, quam Wenceslaum occidendum curavit, ut videre est apud Surium in sancti Wenceslai Vita a Joanne Dubravio Olomucensi Episcopo, in Historia Bohemica scripta, & ibidem ad diem XXVIII. Septemb. Tom. VII. recitata. Licet autem hoc martyrium Sigebertus in Chronico in hunc annum differat, videtur tamen citius contigisse; cum Witichindus lib. 2. asserat, in huius criminis ultionem Ottonem Germaniae Regem bellum indixisse Boleslao, qui ambitione percipiendi Principatus illius sceleris causa fuerat. Deinde narrata Ottonis coronatione statim de illo bello verba facit, & postea de Hungarorum in Germaniam irruptione & Arnulphi Bojariorum Ducis morte, quae duo anno superioris accidisse constat. Sancta Ludmilla XVI.

tem ipse ab Ecclesia Romana inter Martyres die natali ipsius, quarto Kal. Octobris. Eodem anno, rebellantibus adversus Ottonem Regem Henrico fratre, Eberardo Duce Francorum, atque Gisleberto Duce Lotharingae, comparatoque validissimo exercitu, Ottone vero adversus eos expeditionem parante: ut ostenderet Deus, non vinci hostes armis tantum, sed precibus, & praevallere justam causam omni apparatu validissimo, atque fidendum potius divinae, quam humanae potentiae: in transitu Rheni sic permisit Ottonis discidi copiae, ut aliis ad ripam ulteriorem, transmissis, aliis in citeriore remeantibus cum Ottone, necesse fuerit illis, qui transierant amnem, ex improviso apparente ingenti exercitu hostium, cum illis conferre manus. Et quamvis paucissimi numero essent, eos tamen vicerunt atque fugarunt, incruenta parata victoria. Ut autem ista se habuerunt, (e) Witichindus Saxo describit, & (f) Luitprandus & (g) alii: Tunc Rex (inquit Luitprandus) denique suorum tantam constantiam non sine divino instinctu considerans: quoniam fluvio intercedente, corporali praesentia suis subvenire non poterat, recordatus populi Domini; qui repugnantes sibi Analechitas orationibus Moysi servu Dei devicerat, protinus de equo descendit, seque cum omni populo lacrymas fundens ante vi-

die Septemb. Officio duplici secundae classis a Bohemis celebratur. S. Wenceslaus vero die XXVIII. ejusdem mensis, sed Officio duplici primae classis cum Octava, ad quem diem nomen ejus in Martyrologio Romano legitur. Ad num. IX. Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam hoc anno scribit: Otto Rex contra Bojarios provinciam movit; interim frater ejus Henricus ab Eberhardo rebelles comprehensus est; quo liberato, Eberhardoque in exilium relegato, denuo Noricos cum exercitu invasit, omnesque praeter Arnulphi Ducis filium Arnulfum subjugavit. Interim Ungarii Saxoniam invadentes a Saxonibus pugna victi casique fugantur. Idem habet Continuator Regionis ad hunc Christi annum. Hoc anno contigit quod Luitprandus lib. 4. cap. 6. his verbis narrat: Burgundionum Rex Rodolphus mortem obiit (anno sc. superiori), unum Hugonem viduam nomine Bertham Rex Hugo, Alnis Regis da Lotharii Regis filii sui matre defuncta, cum Bertha maritali sibi conjugio sociavit. Sed & filio suo Regi Lothario Rodulphi & ipsius Bertha natam nomine Athelheidem, tum forma honestissimam delatid. Paulo post: Hugo multarum concubinarum deceptus illecebris, praefatam conjugem suam Bertham maritali non solum non cepit amore diligere; verum modis omnibus execrari. Mabillonius autem in Itinere Italico part. I. pag. 222. loquens de archyvis Monasterii Ticinensis Ordinis Benedictini, ab eadem Ade-

IX. (e) Vitic. l. 2. (f) Luitp. l. 4. c. 11. (g) Sigeb. hoc anno.

VII. Otto Ger. mania Rex. VIII. Conjugi. & Lorba.

CHRISTI
938.LEONIS VII. PAP.
3.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
27.

Et oviferos clavos manibus Domini nostri JESU Christi affixos, suaque lancea in-positos, in orationem dedit. Quantumque justis viri (secundum justis viri sententiam) (a) Jacobi) tunc valeret ora-

(a) Jac. 3.

PAGIUS

haida tunc Augusta & Ottonis M. uxore, conditi, ait: Servantur in eodem Archi-vo libelli dotis a Lothario primo ejus marito concessæ anno CMXXXVIII. tum eodem anno eisdemque verbis Berta Regina, quam Hugo Italiae Rex in conjugem duxit. Denique Porphyrogenneta lib. de Administr. Imp. cap. XXVI. de Rodolpho Burgundia Rege loquens ait; *Eo mortuo in Burgundiam profectus est Rex Hugo & Rodolphi uxorem Bertam sibi junxit, filiam vero ejus*

tiq, res manifesta probavit. Eo namque orante, cum ex suis nullus occumberet, hostes sunt in fugam conversi; nonnullique eorum cur fugerent, penitus ignorabant. Hæc Luitprandus.

Otto Rex precibus ad Deum superat hostes.

An-

Adelam dedit Lothario filio NUNC Italia Regi, ideoque liber ille ante finem anni CML. quo Lotharius e vivis excessit, elucubratus. Quare perperam Sigonius lib. VI. de Reg. Ital. scribit, Hugonem, cum Lotharium filium Regni socium sibi adiunxit, Adelaidem mox illi in Matrimonium collocasse, anno sc. CMXXXII. Porro ex S. Adelaida Emmae Lotharii Francorum Regis postea uxorem suscepit Lotharius, ut in Chronico Virdunensi legitur.

JESU CHRISTI
ANNUS
939.LEONIS VII. PAP.
ANNUS
4.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
ANNUS
28.I.
Ottónis
virtus
laudata.(a) Luit.
l. 4. c. 15.
16.

II.

Anno sequenti nongentesimo trigésimo nono, Indictione duodecima, Otto Rex in Alsatia circumdatus potentissimo exercitu adversariorum, insperata potitur alia, Deo ministrante, victoria, de qua Witichindus & Luitprandus. Quod in primis ad tempus spectat, eam illo contigisse anno, quo Gislebertus Dux Lotharingie infelix occubuit, Frodoardus est auctor. Sed, quibus egregie factis idem Otto ad tantam victoriam consequendam absque labore, in summo discrimine positus, aperuerit sibi viam, discas a Luitprando, dum ait: (a) *Unum autem, unum pater egregie, velim diligenter attendas (sic compellat Episcopum Libertanum, ad quem historiam illam scribit) quod, cum audieris plus Ottonem animi passiones, quam hostes vicisse, miraberis: Hujusmodi vincere adversarios, permittente Deo, nonnumquam & peccatores possunt, inconcussam animi tenere virtutem, prosperis scilicet non extolli, & adversis non frangi, perfectorum solummodo est. Audi igitur in tanta hac fluctuante procella (cum scilicet desereretur a suis) quo fidei supra petram, quæ Christus est, sit ardore fundatus.*

Comes quidam tunc prædices cum egerat, cujus multitudo militum Regis aciem condecorabat. Hic itaque videns quamplurimos ex Regis acie desertores ac transfugas fieri, non interiorem, sed exteriorem considerans hominem, tacitus hæc secum loqui cepit: *Quidquid a Rege in hac perturbatione constituto petiero, sine dubio impetrabo, præsertim cum & acre bellum immineat, ac ne se deseram, timeat. Nuntiis itaque directis, Regi supplicat, ut Abbatiam quamdam Lauresheim dictam, prædiis divissimam, sibi concedat cum suis possessionibus, ut quod sibi deerat, militibus suis ministrare prævaleat. Rex au-*

tem columbina non solum, sed ut erat viperina calliditate suffocinatus, non hoc quid portenderet, minime advertere potuit: unde & his nuntiis apologeticum dedit dicens: Illi quid super hac re sententiam, verbis potius explicabo, quam nuntiis. Quid qui eos direxerat audiens, immensa est affectus animi lætitia, sperans quod poposcerat, impetrasset. Unde & moræ impatiens Regem adiit, eumque sententiam super hæc re promere postulavit. Cui Rex populo circumstante: Obedire, (b) inquit, magis oportet Deo, quam hominibus. Quis enim sanum sapiens, ignorat, te hæc non humilitate petitionis, sed comminationis auctoritate dixisse? Scriptum est enim (c) Nolite sanctum dare canibus. Quod quamvis de Doctoribus spiritualiter intelligendum esse prædicetur: ego tamen satis me dare canibus sanctum censeo, si monasteriarum prædia, quæ a religioso viris Deo sunt militantibus tradita, rulero, & seculo militantibus dederò. Tibi vero tam procaciter injusta petenti, sub testimonio totius populi, nec hoc nec aliud unquam te a me accepturum esse testificor: si cordi tibi est cum cæteris infidelibus avolare: quanto citius, tanto melius. His auditis (quia facies speculum est mentis) cordis veracundiam vultus rubore nudavit, concitatusque Regis ad pedes corruens se peccasse, se graviter deliquisse, confessus est. Hæc de his ipse. Sed quomodo insperatam, Deo duce, de adversariis fit victoriam consequutus, attende quid subiiciat:

Everardus & Gislebertus, audito Regem in Alsatia esse, quoniam neminem, qui eis resisteret, verebantur: permagno collecto exercitu, Rheno alveum ad Avdarnacum pertranscunt, Regisque fidelis circumquaque demoliri procedunt. Udo sane Hermannus Ducis Suevorum frater, necnon & Conradus cognomento Sa-

Egregium
factu n
S. Ottonis
Regis.

(b) Act. 5.

(c) Mat. 7.

III.

Insignis

Ottonis

victoria in

rebelles

Principes.

Sa-

PAGIUS.
SÆC. X.
Anno Era-
re Hisp.
CM-
LXXXVII.
Anno He-
ginae ccc-
XXVII.
inchoato
die 18.
Octob.
fer. 6.
A.C. 939.
I.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6432.

© 24. F. D. 9. P. 14. April. Indict. 12.

JESU CHRISTI 939.

STEPHANI VIII. PAPÆ 1.

CONSTANTINI VIII. IMP. 28. cum Romano IMP.

Num. I. ad IV. Hermannus Contractus iuxta editionem Canisianam hoc anno ait: Otto Rex Lotharingos rebellantes petens

usque ad Camptmontam cum exercitu venit. Interim Ludovicus Rex Galliarum Caroli (cognomen- to simplici) filius Alsatiam inuasit: sed mox Ottonem hoc comperto redeunte, perterritus regnum suum repetit. Cumque castrum Brisacha ab Ottonem Rege obsessum oppugnaretur, capita rebellionis Eberhardus Dux occisus & Gislebertus (legendum Gislebertus) Dux in Rheno submersus interierunt, Episcopique & alii qui cum eis contra Regem venerant, fugati & dispersi sunt. Otto vero Rex dedito castro in regnum Lotharii (idest Lotharingie) reversus cunctos sibi rebelles, præter Metensem Episcopum subjugavit. Henricus quoque frater ejus projectis armis ipsi se subdit. De his motibus fusus Witichindus lib. 2.

Ad

Sapiens, quos superius diximus Regi esse fideles, ipsis in partibus erant; sed quia eorum copia istorum copiis impares existerant, his occurrere trepidabant. Verum jubente Deo, non locutionis, sed inspirationis modo, hos cum multis spoliis redeuntes pone sequuntur. Cumque paululum processissent, quidam eis fens & ejulans obviam venit sacerdos. Qui rogatus ab eis, quo iret? cur flet? Ab istis, inquit, prædonibus ego venio, qui paupertatis meæ ærumnam, uno, quod possidebam, jumento ablato, dilatarunt. Quod cum præfatus Udo & Conradus audiverunt: An Gislebertum atque Everardum viderit, examassim sunt sciscitanti. Quo respondente: quoniam cum præda sanctis pene trans Rhenum missis, ipsi soli cum eorum electis, militibus (quod nec bene vertat) capiunt cibum: tanta celeritate super eos irruunt, ut si videres, non eos currere, sed diceres transvolare. Quid plura? Everardus gladiis occiditur, Gislebertus Rheni undis submergitur, quas quoniam exuperare præ multitudine non potuit, anima recedente defecit. Cæterorum vero nullus aufugit, qui non aut vivus caperetur, aut gladio truncaretur. Vides igitur quem admodum super Regem tribulantes Dominus manum miserit, quem in visis suis ambulante cognovit. Hæc de victoria Luitprandus hujus temporis scriptor, subiciens his ingentes gratiarum actiones, quas Otto Deo retulit, ubi de victoria nuntium accepisset, cum ad Ecclesiam tunc temporis Deo justissimam causam suam commendaturus accederet. Sed & Henrico fratri rebellionis principi supplicibus votis veniam petenti benignus indulgit, immo & Ducatu Burgundiæ ipsum donavit.

IV. De Gisleberti Ducis pietate. Quod ad Gislebertum Ducem Burgundiæ, ejusmodi factionis in Otronem Regem unum ex principibus spectat, qui sororem ipsius Otonis filiam Henrici Regis duxerat uxorem, non prætereundum, eundem ipsum, nisi regnandi cæca fuisset cupidine captus, inter sapientes, pioque Principes fuisse annumerandum, utpote qui ferme solus in Gallis, aliis res omnes Ecclesiasticas dissipantibus, divinum cultum propagare animo ardenti curavit. Ipse enim oraculo divino commotus, nobile sancto Gerardo, invito licet, monasterium Bronienſe contulit, ut monasticam illic collapsam restitueret disciplinam. Auctor (a), qui in rebus gestis S. Gerardi ista fufius est profecutus, de eodem Gisleberto ista subnequit: Verum ne Gislebertus Dux sine laude a nobis abſcedat, fuit ille erga sanctum Giffeni locum sive monasterium facis humanus & valde munificus, quædam prædia subtrahens militibus suis, quibus non pauca, beneficii loco contulerat, eaque jure perpetuo possidenda tradens ibidem Christo militaturis. Ubi sane unum est; quod moneo repetens, iterumque monebo. Tibi dico Ursidonge Cellensis monacho, qui Ducis Gisleberti largissima stipe victitas, ne sis aliquando immemor anime ejus, sed incomprehensam clementissimi Salvatoris benignitatem precibus importunis pulses, aurea perpetuæ ut contigat præmia vitæ. Et ne forte desperabundus obmurmures, quod adversus dominum suum Romanum Principem rebellavit, cogites eum durissima morte luisse pœnas, & dominum JESUM nobis vindicare in idipsum. Hæc ipse, Extant hujus Gisleberti duo diplomata data Abbatibus diversorum monasteriorum, sed alterum ex his, quod notatum habetur anno sequenti, errore factum apparet, nam ad dictum annum non pervenit.

Quod vero spectat ad S. Gerardum, de quo est mentio, eluxit hoc sæculo renebroso ipse egregia sanctitate profapia, nobilis ex Austrasiarum Ducibus ortus, qui solitariam primo vitam eligens, ad restituendam collapsam penitus monasticam disciplinam a Deo vocatus, utiliter hoc est functus munere: adeo

nyſium, ibique per annos decem Deo militavit. Bronio redditus constitutos ab se Clericos loco cedere persuasit, & Monachis ipse præfatus, longe lateque virtutum odore fragavit. Hinc multis in locis expeditus, ut collapsa monasteria refarciret, tantum non extinctam in Belgio regularem disciplinam revocavit. Plerique omnes cum laudato Anonymo cœnobita numerant octodecim, quæ præter Bronienſe Gerardi cura complectebatur. Sed ampliora Gerardi zelo debebantur; ut non immerito parens alter habeatur redivivæ cum in Belgio, tum in toto regno Lotharii familiarie Benedictinæ, quæ ejus studio, sacrissimæ adorationibus restoruit. Cum enim Gisleberti Lotharingiæ Ducis ditioni omnes illæ circa Mosam, Scaldis partem, Sabin, Mosellam, & cis Rhenum Provinciæ subjacerent; quot

PAGIUS Ad num. IV. & seq. Varia fuit Gisleberti Lotharingiæ Ducis fortuna, qui modo Carolo Simplici, ac Ludovico Transmarino eius filio favens, trans Rhenum tandem profectus prædatum, inquit Flodoardus in Chronico ad hunc Christi annum, Saxonibus se dum revertitur insequentibus, in Rhenum lapsus perit; Gerbergam Otonis Germaniæ Regis sororem duxerat, quam postea Ludovicus Transmarinus sibi copulavit. Gislebertus summo in honore habuit Sanctum Gerardum Abbatem Bronienſem, quod Monasterium Gallicæ Brugne, in vicinia Namurcensis Urbis situm. Hujus Sancti Vitam a Monacho Anonymo, hoc vel infrequenti sæculo scriptam, recitat Mabillonius Sæc. V. Benedicte. cum genuino stylo, quem Sarius ad diem III. mensis Octob. mutaverat. Monachum induit apud Sanctum Dio-

adeo ut decem & octo monasteria ad regularem revocarit observantiam, quibus ipse vigilantissimus cura pastoralis præerat.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS quot ejus ditioni parebant Monasteria cum pluribus aliis in Francia secundum Chronicon Moſense a Dacherio Tom. VII. Spicilegii editum, novam a Gerardo formam acceperunt. Qua de re plura Mabillonius citatus. Ad num. VI. Leo VII. Pontifex Romanus, qui anno CMXXXVI. ante diem nonum mensis Januarii Pontificatum adeptus erat, præfentis ejus excellit; cum Honorius Augudonensis, Martinus Polonus & Platina in Vitis Pontificum annos tres, mentes sex & dies decem ei attribuant, eique plerique Catalogi suffragentur. Quare Mors ejus contigit circa diem decimum octavum mensis Julii. Flodoardus, qui in Leone VII. libellum suum de Pontif. Rom. absolvit, de eo ait:

Septimus exurgit Leo, nec tamen ista voluntans, Nec curans, apicis mundi nec celsa requirens: Sola Dei qua sunt alacri sub pectore voluntans, Culminaque evitans, oblata subire renuitans. Raptus at erigitur, dignusque nitore proregimini eximii, Petriquo in Sede locatur. Sed minime adſuetam linquit decoramine curam, Aditus assiduis precibus, speculamine celsus. Affatu letus, sapiens, atque ore serenus.

Subdit, se se ab eo benigne Romæ exceptum, epulisque recreatum, ac ut Deus diu illum servet precatur.

IV. In Leonis VII. locum Stephanus octavus, vulgo nonus, natione Germanus successit est, ab eoque Petrus Archiepiscopus Ravennas jurium suorum confirmationem obtinuit, ut refert Rabus lib. 5. Hist. Ravenn. qui ex eadem hæc verba exhibet: Anno, Deo propitio, Pontificatus Domini Stephani, Summi Pontificis & universalis Papa, in Apostolica sacratissima beati Petri Sede, primo: regnante Domino Hugone piissimo Rege, anno XIII. Sed & Domino Lotario ejus filio item Rege uno mōno, die vigesimo nono Octob. indit. XIII. Ravenna. [1] Quare Stephanus VIII. hoc anno Pontificatum inuit, Hugo an. CMXXXVI. ante diem XXIX. Octob. Rex Italiae dictus, & post eundem diem Lotharii anno CMXXX. in conortium regni ab eo adicitus. Baronius ait, Sanctum

Eodem anno defuncto Leoni Papæ, cum sedisset annis tribus & sex mensibus, subrogatur Stephanus IX. dictus VIII. patria Germanus, quem idem qui VI. Leo Papæ moritur, Stephanus IX. subrogatur.

Gerardum literas Apostolicas ab hoc Pontifice obtinuisse pro munimine Monasterii Bronienſis non Bromienſis, ut ibidem perperam legitur. Verum Stephanus ille, cujus mentio in Vita Sancti Gerardi num. XXIX. ubi dicitur Sanctum Gerardum Romam profectum, ut confirmationem rerum & libertatis præfati Monasterii peteret, non est Stephanus VIII. sed Stephanus VII. ut notavit Mabillonius in Observat. præviis ad Vitam Sancti Gerardi num. XI. Licet enim Miraus duplex Stephani Papæ rescriptum referat: unum brevius in Notitia Ecclesiæ Belgii pag. 94. alterum prolixius in Diplomatis pag. 274. & quidem sine Chronicis præter diem notis, non tamen duo, sed unicum a Stephano Papa Privilegium Gerardus obtinuisse videtur. Nam utrobique eadem verba, idemque dati Diplomatis dies V. Kal. Maii. Deinde Benedictus seu Bemmo Metensis Episcopus, qui priori subscripsit, anno CMXXIX. in ordinem redactus est, uti suo loco diximus, & Stephanus Cameracensis, unus item ex subscribentibus, anno CMXXXV. vivendi finem fecit. Itaque Stephanus VII. Privilegium Gerardo concessit, non vero Stephanus VIII. Hinc Henricus Auiceps literis anno CMXXXII. statim nempe post mortem Stephani VII. datis Cœnobii Bronii fundationem confirmat.

Notabilia sunt verba Anonymi, qui Vitam S. Gerardi scripsit: Quod cum mira alacritate animi Dominus Stephanus Sancta Romana Sedis tunc Apostolicus jussisset feri: (ipso consistente viro Dei, immo distante debentia scribi) plumbeo bullatum sigillo Privilegium, quod & Pertongar (appellanti) idest, Pancharta, ut explicat Mabillonius) contulit illi, concessa etiam licentia sibi, ut gratia id confirmandi ex præcepto ipsius Domini Apostolici omnes subscriberent Episcopi. Mabillonius lib. 2. de Re Diplom. cap. 20. num. 4. & seqq. pluribus exemplis demonstrat, Synodicis Diplomatis Ecclesiæ seu Monasteriorum Privilegiis, Conciliis & literis Regis absentes subscripsisse, & aliquando futuros. Quod ob eam causam in more venerat, ne novas sæpius ad confirmationem Privilegiorum literas obtinere necesse esset; nec cundarentur futuri Episcopi, Abbates, & Principes ea confirmare, quæ in vetustis monumentis ab antecessoribus suis roborata vidissent. Sic in Concilio Parisiensi tertio Patres postulant, ut Canonibus hi ab Episcopis absentibus, quibus oblata fuerint, subscribantur, sicut præfertur.

NOTÆ [1] EX catalogo Romanorum Pontificum in Cod. Vat. 1340. Stephanus VIII. hoc anno die mensis III. dies XV. Cujus tempore, scilicet anno Dominica Incarnationis DCCCCXXII. observatus est Sol ab horis II. usque ad horam III. mensis Julii die XIX. Indictione XII. A. D. 942. mense Augusto, annus quartus ejus Pontificatus decurrebat. Charta in Regeſto Sublacenſi pag. 171. ita incipit: Anno quarto Pontificatus Domini Stephani VIII. PP. in sacratissima sede Beati Petri Apostoli Indit. XV. mense Augusti die XVII. Leo Abbas S. Benedicti de Sublaco ob item cum Demetrio & Leone justione Alberici gloriosi Principis convenere ante curiam ipsius Alberici juxta Basilicam S. Apolloni coram Judicibus & Optimatibus ejus, scilicet coram Marino Episcopo Polimartienſi, Nicolao Primicerio, Andrea Arcario, Johanne Sacellario, Leone Protoſerinario Sanctæ Sedis Apostolicæ, & aliis. GEORGIUS

CHRISTI
939.LEONIS VII. PAP.
4.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
28.

nuper nominatus S. Gerardus Romam
veniens adiit, ut acciperet ab eo Apo-
stolicas litteras pro munimine monasterii

Bromiensis, quas & libenter impertitas
accepit. Hæc in ipsius Gerardi vita plu-
ribus.

Se-

PAGIUS ultimi canonis inscriptio: *quatenus* addit Canon,
in hoc quod universis observandum est, universitas
debeat consentire. Privilegium pro Trenorchienfi
Monast. in Synodo Cabilon. an. DCCCLXXV.
concessum non solum presentes, qui erant
Episcopi confirmant; sed etiam absentium quo-
que Sacerdotum nec minus idoneis stipulationi-
bus per Christum & in Christo fulciri postulant.
Quod pro eorum voto præstitum esse docent
subscriptiones, in quibus Archiepiscopi non-
nulli post Episcopos subscribunt, nempe qui
absentes erant, aut postea succedere. In li-
teris Drogonis Comitibus, quibus Advocati jus
refundit in Monachos Gemeticenses, hæc ap-

ponitur Chronologica nota: *Anno ab Incar-*
natione Domini MXXX. Indictione XIII. re-
gnante Rege Francorum Rodberto, anno regni
sui XLII. & filii ejus concorditer cum ipso re-
gnantis anno jam quarto Henrici . . . Ego
Henricus gratia Dei Francorum Rex hanc char-
tam a beata memoria patre meo Rodberto con-
firmatam Regia auctoritate similiter confirmo.
Tum sequuntur alia subscriptiones; quibus po-
sterior, tametsi ordine prima, accessit Hen-
rici Regis subscriptio post mortem Rodberti
patris sui, ut indicant hæc verba *beata memo-*
ria, quo tamen vivente charta confecta est.

JESU CHRISTI
ANNUS
940.STEPHANI VIII. PAP.
ANNUS
I.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
ANNUS
29.

I. Sequitur annus nongentesimus qua-
dragesimus, Indictione decima ter-
tia, quo Stephanus Papa, natione Ger-
manus cum a Romanis, posthabitis Car-
dinalibus, esset electus, opera Ottonis
Regis tyrannorum in se odium concita-
vit, adeo ut a quibusdam sacrilegis fu-
erit crebris ictibus facie deformatus.
Albericus enim, qui his temporibus (ut
superius dictum est) Principatum in
Urbe gerebat, ratus non posse Urbis se
dominium retinere securum, si non gen-
tilis suus, & ipsi probe notus atque
fidelis Pontifex Romæ federet, in eum-
dem Stephanum se exhibuit parum æqui-
m, ita sinens eum manibus impiorum
lancinari. Ipse vero Stephanus Papa ita
vultu vulneribus deturpatus, a publico
abstinuit congressu hominum; licet re-
vera non dedecori, sed ornamento sint
quæque stigmata propter iustitiam a sa-
tanæ ministris illata, & eo pulchriora,
quo magis perspicua spectantibus fiunt.
Hæc de Stephano a Romanis adeo ma-
le habito vetus liber de Romanis Pon-
tificibus, ex quo reliqui accepisse cre-
duntur, scripta continet. Quod vero
Germanus natione electus Pontifex adeo
male habitus a Romanis fuerit: Ottonis
Regis excitavit animum in eos ulci-
scendi, agendique ut ejusmodi vis ty-
rannica in promotione Pontificum aufer-
retur. Quamobrem factum est, ut im-
miscendi se ipse in electione Romanorum
Pontificum, occasione aliquam cœpe-
rit cogitare: quando autem id perfe-
cerit, tuo loco dicetur.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

II. Hoc etiam anno defuncto Ethelstano
Anglorum Rege, successit Edmundus,
qui cum mox sanctum Dunstanum suum
consiliarium elegeret, sed suatione æ-
mulorum eiecisset: suo didicit periculo
quanti Principes facere debeant viros
veritatis amatores Deum timentes. Rem
gestam exacte narrat (a) Osbertus in
Dunstano verbis istis: *Sublato ex hac*
parte Rege Ethelstano, successit ei in Re-
gnum Edmundus frater ejus. Hic post
aliquot consecrationis sua dies, missis
nuntiis, rogat Dunstanum venire ad se:
sciens quippe qua ratione, qua prudentia,
qua omni probi consilii gratia præ-
ditus fuerit, magnopere desiderabat il-
lum sibi proximum esse, cuius indu-
stria fultus tam se, quam Regnum sibi
commissum sub æquitate virga facilius
gubernaret. Dunstanus itaque Regi quasi
præcellenti, secundum Apostoli (b) Præ-
ceptum, obediendum esse perpendens, Re-
gem adiit, & salva in omnibus reveren-
tia ordinis sui, ejus imperio se subie-
cit. Ipse suo consilio Regni negotia di-
sponebat, ipse lites & contentiones, si
quando oriebantur, destruebat, ipse pa-
cem & concordiam inter omnes nutrie-
bat. Nullus in qualibet causa unquam
de injuria sibi illata conquestus est, si
ad comprobandum iudicis sententiam Dun-
stanus mediator aut arbiter fideret.
Rex ipse & princeps, & quique ita ei
submissi erant, ut contra id quod ipse
juberet, ordinaret, nemo quidquam fa-
ceret. Magnus itaque habebatur a cunctis.
Hæc omnium bonorum invidus hostis at-

D 2 ten.

Octobris concurrat. Notabis obiter Anglos per
hæc tempora Indictiones a Septembri sæpe au-
spicatos esse, quod & variis aliis exemplis
liquet. *Exuvia triumphales*, inquit, Malmes-
buriensis lib. 2. de Reg. cap. 6. *Malmesburiam*
delata, & sub altari tumultata sunt. Portata
ante corpus, multa in argento, & auro do-
navia: simul & Sanctorum Reliquia de trans-
marina Britannia empta. In talibus enim pa-
tris thesauros, quos ille diu coarctator, &
intactos reliquerat, consumpsit; somnio ut fe-
runt, admonitus; vir qui parum atati vixit,
multum gloria.

Eo sine liberis defuncto successit Edmundus,
Edoardi senioris e tertia conjugis filius, &
defuncti Regis frater, qui priorum Regum
pietatem secutus, virtutemque bellicam æ-
mulatus, parvo quo regnavit tempore, ma-
gnam gloriam adeptus est. Primo regni sui
tempore, virginem sibi in conjugem elegit,
tam sanguine quam vitæ sanctitate illustrem,
quam aliqui *Elfgivam*, aliqui *Alginam*, & a-
lii *Alfgivam*, & omnes *Sanctam* cognominant.
Ex ea Edmundus duos filios suscepit *Edovi-*
um & Edgarum. Cum Rex Edmundus, in-
quit Westmonasteriensis hoc anno, *Regibus*
insignibus esset sublimatus, beatum Dunstanum,
quem

(a) Osbert.
in vit.
Dunstani
c. 23. 24. a-
pud Sur.
die 19.
Maii t. 3.

(b) 1. Pet.

2.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6433.

SÆC. X. Anno Erae Hipan. CMLXXVIII. Anno Hegiræ CCCXXIX. inchoato die 6. Octob. ser. 3. A. C. 940.

I. Movitur Ethelstanus Angliæ Rex.

JESU CHRISTI 940.

STEPHANI VIII. PAPÆ 2.

CONSTANTINI VIII. IMP. 29. cum Romano Imp.

AD num II. & seq. Hovedenus part. I. c.
Annal. pag. 422. Ethelstani Angliæ Re-
gis mortem his verbis refert: *Anno ab In-*
carnatione Domini CMXL. strenuus & glorio-
sus Rex Anglorum Ethelstanus anno XVI. regni
sui, indictione XIV. sexto Kalend. Novembris,
feria IV. apud Glavornam vita decessit, & ad
Maidulst urbem delatus honorifice est tumulatus:
cui frater suus Eadmundus XVIII. anno at-
tatis sua in regnum successit. Ita etiam pleri-
que alii Scriptores Anglici, & quicumque
diem eius mortualem memorant, idem ac
Hovedenus scribunt. Verum loco feria IV. le-
gendum, feria III. quæ cum die XXVII.

II.
Et Ed-
mundus
frater suc-
cedit.

tendens, & quo modo ea turbaret, sua arte perquirens, invenit quosdam, quorum corda bene noverat virum non sinere diligere, sed ei specie tenus sui amorem prætendere. Hos ad dissipandum bona qua non amabat, ardentem contra virum inflammat ac primo clam, postea palam ad detractionem ejus illorum ora relaxat. Quid dicam? in tantam discordiam profecerunt verba malignantium, ut subversa omni pace, Dunstanus non solum pristino honore privaretur, sed & curia depelleretur.

III. Quo facta, die tertia Rex in silviam venatum ivit; silva autem ipsa montem magne altitudinis occupat, qui mons in summitate sui interruptus, ingens praecipitium & horridam abyssum offert. Cum ergo fugitantiem cervum hac illaque Rex insequeretur; cervus ad praeruptum montis biatum perveniens introrsum ruit, ac in partes discissus interiit. Insectantes canes par ruina involvit. Equus, quem Rex sedebat, ruptis habentis effrenis effectus, obstituto cursu Regem post bestiam portans ad ultimam sortem Regi praecipit barathrum patens intentat. Ille trepidat & angustiatur. Occurrit interim animo iniuria Dunstano illata; ingemuit, & se quam citissime illam multiplici commendatione correcturum (solummodo iminentem sibi mortem ejus meritis ad horam avertat Deus) celeritatis sponsione Deo promittit. Cujus cordis preparationem auris Dei & vestigio audiens, illius misertus est. Equus namque illico substitit, & Regem a pe-

PAGIUS quem adhuc fratre superstite probabilis vita, & lingua noverat expedita, suis consiliis interesse praecipit, ut inter Palatinos Regis, Principesque connumeraretur electus. Sed dum Dunstanus in Aula a plerisque colitur, aliorum invidiam movet, qui eum tandem ex Aula eiecerunt, uti narrat Baronius ex Osberno in Sancti Dunstani Vita. Postquam in Aulam revocatus fuit cum praefato Regi Edmundo filius nasceretur, nomine Edgarus, puer videlicet patris ac justitia bajulus futurus, audivit idem beatus beatorum in Caelo Angelos gratulantes & cum magna gratulatione psallentes: sit pax, sit magna Anglorum Ecclesia letitia, quamdiu puer natus regnum tenuerit, & noster Dunstanus mortalis vita metas transegerit. Quod dictum quantum sit verum veritate subnixum, congruus ordo praesentis lectionis faciet manifestum, inquit idem Osbernus num. XIX. Quando Edgarus regnum inierit, suo loco dicemus.

III. Porro Sancti Dunstani Vita, qua Baronius usus, a Surio ad diem XIX. Maii edita & ab eo adscripta Osberto, quia didicerat Osberno Monachum & Praeceptorem Ecclesiae Cantuariensis Sancti hujus Praefuli vitam elucubrasset, quem in Osbertum transformavit. Surii errorem Baronius, alisque secuti sunt. Verum postquam genuinum Osberni Opus prodidit, ea Osberno restituta sunt, uti in Actis SS. Bollandianis, & Saeculo V. Benedi-

riculo mortis liberatum valde gratiosum Deo reddit. Inde ad hospitium Rex reversus, adunatis Principibus suis, re, qua acciderat, ordinem pandit, & Dunstanum cum honore & reverentia adduci praecipit. Atque coram eo poenitentiam pro injuriis, quas ei intulerat, veniam ab eo cum humilitate postulat. Qua positus, fidum se amicum viro deinceps omni tempore futurum, nec ulterius cuiusquam maledicis verbis de eo crediturum pollicitus est, &c. Subdit his de accepto dono Regis loco aedificandi monasterium deque ejus erectione, quod Glascovia nuncupatur.

Eodem anno nobile Agaunense monasterium S. Mauricii a Sarracenis inflammatur. De quorum grassationibus in peregrinos Romam petentes & occupatione ejus monasterii Frodoardus meminit. Verum quae post conflagrationem ejusdem monasterii acciderint in rebus gestis S. Udalrici Augustani Episcopi ab auctore ejus temporis scriptis haec leguntur (a): Regionem quoque Burgundionum tempore alio adiit, & ad Agaunensium locum, ubi S. Mauritius cum suis sequacibus propter nomen Domini martyrium sumpsit, magne humilitatis studio visitavit: quia antea a Rege Burgundionum promissionem accepit, ut unum de sanctis Martyribus ex ejus datione, & adiutorio inde ad Augustam referre mereretur. Et cum illuc die Sabbati perveniret, monasterium noviter exustum a Sarracenis invenit & nullum de habitatoribus ibi conspexit, nisi

IV. Conflagratum Monasterium Agaunense.

(b) Vit. S. Udal. a Marco Velfero edita c. 22.

fino. Wartonus tamen in Praefatione partis II. Angliae Sacrae num. X. Opera Eadmeri Monachi Cantuariensis enumerans ei eandem Dunstani vitam adscribit, atque vere ei debere, licet Osbernus opus ejusdem argumenti publicarit, & antiquo quodam Vita Dunstani Auctore, quo & Eadmerus usus, ipsemet etiam usus fuerit.

A num. IV. ad VII. Baronius professionem Sancti Udalrici Augustani Episcopi ad Monasterium Agaunense, in ejus Vita cap. XV. narratam, cum hoc anno recte copulavit; cum in ea dicatur Monasterium noviter a Sarracenis exustum fuisse. Et Flodoardus in Chronico hoc anno scribat: Collecta transmarinorum, sed & Gallorum qua Romam petebat, revertitur, occisis eorum nonnullis a Sarracenis, nec potuit Alpes transire propter Sarracenos, quae vicum Monasterii Sancti Mauricii (Agaunensis dicti) occupaverant. Huc referendum quod Luitprandus lib. 5. cap. 4. de iisdem Sarracenis tradit: Montana, quibus ab occidua seu Septentrionali parte cingitur, Italia, a Sarracenis Fraxinetum, inhabitantibus crudelissime populantur. Quamobrem Hugo Rex (Italiae sc.) consilio accepto, nuncios Constantinopolim dirigit rogans Imperatorem Romanum, ut naves sibi cum graco igne transmittat: quas chelandria patrio sermone Graeci cognominant. Hoc auctore eo fecit, ut dum terrae itinere ipse ad-

IV. Sarraceni Fraxinetum incolentes grassantur.

nisi unum edis edilem, combustum monasterium custodientem. Cumque ille totam noctem in Dei laudibus ibi permaneret, & mane cum radius solis primum latitudini terrae lucem diffunderet, Missam de sancta Trinitate celebravit. Qua expleta, cum alteram statim venerationi diei Dominicae congruentem celebrare coepisset, duodecim clerici cum multitudine populi advenientes, ministerii sui celebrationem audientes persisterunt. Quo peracto, sanctus Episcopus eosdem fratres salutavit, & muneribus honoravit: & ob quam rem illuc deveniret, notum fecit. Qui hilaritatis ejus dulcedinem & sanctitatis, religionem persentientes ne delectabili desiderio privatus abiret, aperta collocationis Sanctorum Spelunca in scopulo excisa, plurima parte sanctarum reliquiarum donatum laetificaverunt.

V. Cum vero optabili licentia Clericorum & amantissima dimissione populi inde rediret, Constantiam civitatem causa orationis visitavit, & inde ad Augustam insulam venit & ab Aleuvico Abbate charitativè susceptus, & omnimodis commodis bene procuratus est: cumque amabili colloquio inter se sermocinarentur: omnia, quae ei in itinere acciderunt nota fecit. Benevolentia autem Abbatis cum audiret eum pro amore sanctarum reliquiarum exire, desiderio ejus satis faciens, non modicam partem de corpore S. Mauricii & de aliorum multorum Sanctorum reliquiis ei donans letum abire permisit. Augustae vero civitati cum appropinquaret, praemissis nuntiis demandavit, ut ad optimum donum sanctarum reliquiarum,

PAGIUS destruendum tenderet Fraxinetum, eam partem, qui mari munitur, (arx itaque illa in ora maris posita erat, ut supra ostendimus) Graeci obliuere navigio, eorumque naves exurent: ac ne ex Hispania vidus eis, aut copiarum subsidia provenirent, diligentissime providerent. Tum cap. sequenti: Constantinopoli Imperator, cum Regis Hugonis nuncios suos dirigit, mandans naves, & omnia qua desideraret se ei daturum, si nepoti suo (nempe Constant. Porphyrogenetae Imp. filiam suam conjugem daret, &c. Rex itaque Hugo audita hac legatione, direclis iterum nunciis Romano denunciat se legitimum ex conjugio natam non habere: sed si ex concubinarum filibus vellet, egregiam ei formam posse praestare, &c. Imperator Romanus naves continuo cum Graco igni preparavit, munera maxima misit, atque ut illum nepoti suo conjungeret, mandavit. Verum memoria labitur Luitprandus, quando ait, si nepoti suo filiam conjugem daret. Constantinum autem Leonis Imperatoris, non ipsius Romani filium dico. Ipsemet enim postea cap. 9. testatur, filium Porphyrogenetae ex Helena Romani majoris filia natum, Bertham Hugonis Regis filiam ex Bezola meretrice natam, quam mutato nomine Graeci Eudaximam dixerunt, u-

quod secum attulerat, honorifice clerici cum populo & cum Crucibus & incensopigmentorum, aquaque benedicta occurrerent, & suscipiendo gloriose, cum laudibus & melodiis congruis perducerent, honorifice cum illo in Ecclesiam in honore sanctae Dei Genitricis Mariae consecratam. Illuc cum perductum esset, ab Episcopo caute collocatum est in arcam auro & argento coopertam ad laudem Dei omnipotentis & in auxilium populi devotientis in nomine Domini nostri JESU Christi, cui est honor & gloria per infinita saecula saeculorum. Amen. Hucusque tum vivens, & forsitan etiam iisdem praesens auctor.

VI. Quod vero audisti celebrasse Sanctum duas Missas eodem mane in Ecclesia monasterii Agaunensis, accipe quae idem auctor de ipso ait superius capite tertio: Missas autem tres vel duas, aut unam, secundum spacium temporis cantare quotidie non desit, si infirmitas corporis aut aliquod studium bonum ei non subtraxit. Ubi apponit ista nobilis Scholias Vellerus: Liberum olim erat sacerdotibus, quot vellent una die Missas celebrare, quod ex Vvalafrido colligas capite vigesimo primo, & fortassis ex S. Leonis papae epistola septuagesimanona ad Diofcorum capite secundo. Concilium vero Salegustadiense, cui Bruno Augustanus interfuit, anno millesimo septuagesimo tertio, constituit capite quinto, ne quis trium Missarum numerum excederet. Alexander vero Pontifex, qui obiit anno millesimo septuagesimo tertio ad unam revocavit (a). Hoc pariter (b) anno apud Narbonam

VI. De pluralitate missarum unius diei.

(a) c. sufficit de consecr. dist. 1. (b) Maria de rebus Hisp. l. 2. c. 5. hoc an. 940.

xorem duxisse. Sed hac de re an. CMXLIV. Baronii ordinem sequentes, agemus. Contigit etiam hoc anno quod Luitprandus lib. 5. cap. 4. refert: Interea Berengarius frater Ansharii, atque Eporegia civitatis Marchio, occulte quadam in Regem (sc. Hungonem) capite moliri. Quod dum Regi comperit foret, simulata benevolentia dissimulataque ira, dum ad se se veniret, luce eum privare disposuit. Filius vero ejus nomine Lotharius Rex & ipse parvulus, & necessarium sibi rerum adhibere ignarus, quoniam consiliis his interfuit, celare quemadmodum puer haud potuit. Verum destinato ad Berengarium nuncio, quod pater suus illi facere vellet, aperuit. Hoc itaque Berengarius ut audivit, Italiam quam mox deseruit, ac per montem Jovis in Sueciam ad Hermannum Ducem properavit. Uxorem vero suam Vuillam per aliam viam ad eandem provinciam venire praecipit, &c. Igitur Hermannus Suecorum Dux venientem ad se Berengarium benigne suscepit, eumque cum magno honore ante pissimi Regis (nempe Ottonis) praesentiam duxit, &c. Verum quantum poterit designatis, cujus sanctitatis, quantaeque humanitatis Rex fuerit, quantaque etiam Berengarius improbitatis extiterit, fr-

V. Berengarius ex Italia in Germaniam fugit.

nam in oppido cui nomen, Fons coo-
pertus, Concilium celebratum est; in
quo controversia agitata reperitur de
finibus dioceseos inter Episcopum Ur-
gellitanum & Pallariensem, decretum-

PAGIUS

cile prudens Lector animadvertere poterit. Tum cap. 5. Rex Hugo, audita Berengarii fuga, nuncios suos Regi Ottoni direxit: promittens se secundum voluntatis eius deliberationem auri argentiue copiam ei daturum, si Berengarium non susciperet: eique adminicula non conferret. Quibus Rex (nempe Otto) apologeticum huiusmodi dedit: Berengarius non ob dominii vestri dejectionem, verum si potis est ob reconciliationem, nostram adiit pietatem: si qua in re adminiculare illi penes dominium vestrum potero. Gazas mihi ab illo promissas non suscipio, verum illi meas libentissime tribuo. Berengario vero, seu cuiuslibet nostrae pietatis clementiam imploranti, subsidium non praeberet, summa dementia est. Hic Berengarius Berengarii Imperatoris ex filia nepos postea Rex Italiae fuit, ut suo loco videbimus.

VI.
Mortitur
Arradis
Billa Ca-
lipha.

Anno Hegirae CCCXXXIX. mortuus est Arradis Billa Calipha Babylonienfis, die Sabbati, decimo sexto Rabii prioris, ut habet Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. cap. 1. ideoque hoc Christi anno, die decima nona mensis Decembris, quae in Sabbatum incidit. Hic Calipha ultimus fuit, qui de exercitiibus & pe-

que ut Pallaria urbs sacra peteret ab Urgellitano Episcopo. Quae praeterea in eo Concilio decreta fuerint, ignorantur.

An-

cuniis disposuerit. Nam, ut scribit idem Elmacinus, anno Hegirae CCCXXXIV. Imperatorem Muhammedem ad se venire iussit, commisitque ei administrationem Regni, propter perturbationem Imperii. Venit autem Muhammedes Bagdadum vigesimo quinto Dulyggia, idest, die decima quarta mensis Novembris anni Christi CMXXXVI. Reliquis itaque tantum fuit Calyphae Babylonienfis vanus titulus Amirolmumenine, idest, Imperatoris fidelium. Quod etiam Abulpharaius in Historia Dynastiarum observavit. Arradim Billam excepit Mostafis Billa frater eius.

VII.
Mortitur
Eutyebius
Patriar-
cha Alex.

Eutyebius Patriarcha Alexandrinus, Annalium Alexandrinorum Auctor, die quarta Maii currentis anni obiit. Fuit Aegyptius, ex oppido Futatum dicto, de quo Geographus Nubienfis part. 3. Climat. 3. Eius Annales non paucis erroribus refertos in linguam Latinam vertit Edvardus Pocockius, & Oxonii anno MDCLVIII. publicavit. Seldenus vero huius Auctoris integram de Marco Evangelista & Ecclesiae Alexandrinae originibus & moribus vetustis Periocham edidit, sed eum Abrahamus Ecchelenfis confutavit, & quae inde in gratiam Heterodoxorum deduxit, vana esse monstravit.

I.
Synodus
Suession.
(a) Frodo.
in Chron.
hoc ann.
& hist.
Rhem. 1.
4. c. 27.

ANus Redemptoris nongentesimus quadragesimus primus, Indictione decimaquarta sequitur, quo ut auctor est (a) Frodoardus) apud Sueffiones Synodus habetur in causa altercationis inter duos, qui se Archiepiscopum Rhemensem esse profiteretur, Hugonem videlicet, qui puer (ut dictum est) in gratiam patris eius electus fuerat, & Artaldum, qui eo pulso, in eam sedem ex monacho fuerat cooptatus. In qua Synodo idem iustus est cessare Artaldus, eo quod jurasset, se nunquam in eum Archiepiscopatum intromissurum: Hugoque receptus eo quod Clero populoque petente vocatus esset, factum est, ut ordinaretur Episcopus. Qui ut sedem recepit, ab exilio eundem revocavit Frodoardum, qui anno superiori cum peregrinaretur ad sepulcrum S. Marrini, tentus fuit ab Heriberto Comite Hugonis patre atque mensibus quinque detentus. His peractis, qui Sueffione convenerunt Episcopi, Rhemos profecti in Ecclesiam S. Remigii consecravit Hugonem ejus civitatis Archiepiscopum, cui anno sequenti (ut suo loco dicitur) a Stephano Romano Pontifice missum est pallium, a Rhemenfisibus publica legatione petitum.

II.

Quo item anno Fridericus Archiepiscopus Moguntinus iterum postulatus iudicio defectionis atque conjurationis initae hoc ipso anno ab Henrico Ottonis fratre, & aliis Principibus, in quo, ipse Otto animadvertit: purgavit se publica testificatione per corporis & sanguinis Christi perceptionem. Haec apud Regionem hoc anno. Addit his (b) Witichindus: Igitur cum bella intestina externaque cessarent, legeque divina atque humane auctoralis vigore pollerent; gravis persecutio monachis oritur in diebus illis, affirmantibus, quibusdam pontificibus melius arbitrari, paucos vita claros, quam plures negligentes inesse monasteriis oportere, oblitis, ni fallor, sententia (c) patrisfamilias prohibentis servos zizania colligere, sed utraque crescere oportere & zizania & triticum usque in messem. Quo factum est, ut plures propria infirmitatis conscit, deposito habitu, & relictiis monasteriis, grave onus sacerdotum devitarent. Fuerunt autem quidam,

(b) Witic.
12. prope
fin.
In Mona-
chos per-
fecutio
per Fride-
ricum E-
pisc. Mo-
gunt.
(c) Mat.
13.

qui summum Pontificem Fridericum hoc non pure, sed fecte fecisse arbitrati sunt, quatenus venerabilem virum & Regi fidelem Abbatem Fuldensis Hadumarum, quoquo modo possit, debonestaret; ipse enim erat magna prudentiae & industriae: sub cujus temporibus templum famosum Fuldense igne consumptum est, & ab eo restauratum, & multo majore decore perfectum. Hic pontificem Fridericum sub custodia tenuit, secunda conjuratione culpabilem, primum honorifice, sed cum litteras ab eo scriptas deprehendisset, satis severe, Pontifex vero dimissus, dum ultionem quaerit, & contra tantum virum leges non prevalerent, humillima monasteria auctoritate tentavit, ut ad excellentissima aequaliter procederet. Sed huiusmodi simulationes incassum profusa: nam Abbas in gratia & amicitia Regis permansit, & causis intervenientibus pontifex quod cogitavit, non implevit. Haec Witichindus.

III.

Quod ad res Italiae spectat, nihil praeterea quod prodamus invenimus, nisi diploma privilegii concessi ab Hugone & Lothario filio Italiae Regibus monasterio sancti Vincentii ad fontes Vulturii posito, quod recitat Joannes ejusdem monasterii monachus in suo Chronico, quod ab exordio mundi usque ad tempus Paschalis Papae Secundi perduxit, ex quibus antiquitatis monumentis certa quae in eis tempora consignantur, suscepto conducunt instituto. Est ejus exordium: Si fervore charitatis accens de statu & restauratione Ecclesiarum Dei diligentia cura & indagazione tractamus: Regnum nostrum stabilire, ac feliciter nos regnare cum Christo, nequaquam ambigimus, &c. Collata confirmat privilegia eidem a Desiderio Rege Longobardorum, & Galliarum Imperatoribus Carolo, Ludovico, atque Lothario. In fine autem tempus ejus consignatum ita habetur:

IV.

Gisephrandus Camerarius ad vicem Bonifonis Episcopi Archicancellaris recognovit. Data xiiii. Kal. Augusti, anno Incarnationis nongentesimo quadragesimo primo; Regni vero domini Hugonis decimoquinto, Lotharii vero decimo, Indictione decimaquarta, in Campania juxta oppidum Romanicae feliciter.

Quod

PAGIUS
SÆC. X.
Anno Era
Hispan.
CMLXXXIX. Anno
Hegirae
CCCXXX.
ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6434.
© 26. C. D. 11. P. 18. April. Indiæ. 14.
JESU CHRISTI 941.

STEPHANI VIII. PAPÆ 30.
CONSTANTINI VIII. IMP. 30. cum Romano Imp.

inchoato die 25. Septemb. fer. 7. A.C. 941.

Ad

CHRISTI
941.STEPHANI IX. PAP.
2.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
30.V.
Rufforum
classis su-
perata a
Græcis.

Quod ad res pertinet Orientales hac decimaquarta Indictione, Junio mense, tradit Curopalates Rufforum classem ab Imperatore superatam esse, ac penitus profligatam, ita ulciscente numine adversus eos, qui Christianis impenfa intulerant mala: nam de his Curopalates: *Quæ vero isti mala perpetrarint, antequam debellarentur, ea superant omnem tragediam. Nam ex his quos ce-*

PAGIUS
I.
Græcorum
de Ruffis
victoria.

Ad num. V. Rufforum classis hoc anno a Græcis penitus profligata, uti narrat incertus Continuator Theopanis in Vita Romani Lacapeni, num. XXXIX. *Quarta decima Indictione, inquit, mensis vero Junii undecima, Ruffi instructa classe, ad decem navium millia adversus Byzantium navigaverunt. Hos Dromias vocant (velut palantes dicas ac cursu veloces) atque a Francis genus ducunt. Missus est itaque cum triremibus & celocibus quotquot in urbe erant, illorum impetum excepturus Theopanes Patricius. Instructaque ac peracta classe sejuncti ac lacrymarum apprimæ præsidio communitus, Ruffos opperiebatur, navale cum eis certamen commissurus. Quod vero illi jam junxerant, ac prope Pharum venerant (vocatur vero Pharum, turris quadam & substructio, cui fax accensa imponitur, ad eorum, qui noctu applicant, iter dirigendum) ipso ad Euxini fauces stationem habens (sic enim contraria appellatio vocatur est, cum Cæcoxinus dicitur, idcirco nimirum quod latrones ea loca insidentes assidue adversus hospites grassarentur, quos ab Hercule sublato ajunt: proptereaque viatores tutâ jam illius itinere, Euxini, quasi hospitalis, nomen indidisse) in loco quem Hierum vocant repente in eos impressionem fecit. Hierum inde nominis appellationem sumfit, quod Argonauta illac transeuntes, Templum ibi extruxerint. Primus itaque sua ipse coloco vectus, cum Rufficarum navium ordinem dissolvit, tum plerisque preparato igne nautico incendit; reliquas in fugam vertit: quem pone secuta naves reliqua atque triremes, hostium omnem aciem penitus fuderunt: ac plures quidem navium cum vectoribus submerserunt, multos peremerunt, plurimos vivos ceperunt. Superstitibus cladi reliquiæ ad Orientalem plagam, ad locum Sgora dictum trajecerunt.*

II.
Alia Græcorum
de Ruffis
victoria.

Ibi Bardas Patricius Phocas Exdux missus, cum equitum peditumque delecta manu, ad hostium iter terra intercipiendum in eorum cohortem satis numerosam, ad pabulandam aliaque necessaria ad Bithynia partes missam incidit, ingentique cum strage fudit & profligavit. atque intereone delevit. Sed & sapientissimus solertissimisque Joannes Curcuas Scholarum Domesticus cum Asiatico omni exercitu prælo fuit, multosque Rufforum a reliquo agmine aliis alisque locis divulsos offendens, sustulit: ita sane ut ejus aggressione metu percussus, in suis se navibus adunata classe contineret, nec usquam excurrere auderent. Hi porro ingentia maximaque mala perpetraverant: cum necdum illis Romana copia prælo essent. Nam Stenum omnem, quod vocant, igne vastarunt. Ex illis, quos captivos ceperant, alios in crucem agebant, alios terra consuebant, alios velut ad metam erectos jaculorum imbre impetebant. Quotquot vero Sacerdotalis ac Clericalis Ordinis deprehendebant, iis retro vindis manibus, per medium caput clavos ferræ adhibebant. Mul-

perant alios in crucem agere, alios clavis in terram affixere, alios quasi scopos propositos sagittis petere. Qui vero ex captis sacerdotii dignitate præstabant, horum capita acutis clavis trajecere. Sacra quoque templa non pauca combussere. Hæc ipse.

Porro hujus gloriose victoriæ meminit etiam (a) Luitprandus, hosque quos Græci Ruffos vocant, ipse Northmanos VI. l. 5. c. 6. ap.

tas sacrarum adium subiecta flamma combusserrunt. Ingruente vero hyeme, cum eos jam necessarius comæatus desceret, dum scilicet Scholarum Domestici Curcuas copiarum insultus, virique prudentiam ac consiliorum sagacitatem timent, nec non Patricii Theopanis navalia prælia, exque insidiis astuque aggritudine impetum reformidant, donum redire constituerunt. Ac vero, hoc admittentes, ut Romanæ classis laterent, cum mense Septembri indictione quinta decima ad Thracia partes transfretare aggressi essent, quem dicebam Patricium Theopanem obvium habuerunt. Neque enim viri solertissimum ac pervigilem animum unaque fortissimum fefellerunt. Mox igitur navalis iterum pugna committitur: plurimæque hostium submersa naves, multi occisi. Pauci cum navibus cladi subditi, inque Cules litus evecti, ingruente nocte fuga evaserunt. Theopanes Patricius cum insigni victoria maximisque erectis trophæis reversus, honorifice & magnifice suscipitur, ac Accubitore dignitate ornatur. Idem habent Symeon Logotheta, Georgius Monachus, alique Auctores Byzantini, Luitprandus lib. 5. cap. 6. & Elmæcinus ad annum Hegiræ CCCXXIX. mense Octobri superioris Christi anni inchoatum. Quare Scriptores Byzantini has victorias cum Indictionibus XIV. & XV. exacte illigant.

Luitprandus citatus ait, Ingerem Regem Rufforum, quos etiam Northmannos appellat, quia in regionibus Aquilonaribus habitant, post hanc expeditionem ingenti confusione ad propria reversum esse. Porphyrogeneta vero lib. de Administr. Imp. cap. XV. scribit: Lintres ab ulteriore Russia Constantinopolim venientes sunt quidem a Nemogarda: ubi Sphenodolabus Ingor Russia Principis filius habitabat, &c. Porro Ingerus ante an. CMXLV. demortuus est; cum Cedrenus pag. 636. de rebus eo anno gestis verba faciens scribat: Porro Elga Rufforum Principis (nempe Ingeri) uxor, qui classem in Romanos duxerat (hoc sc. anno), marito defuncto Constantinopolim venit & baptizata cum magna vera pietatis studium demonstrasset, dignis suo instituto honoribus effecta, domum rediit. Elga seu Olla, ut ab Herbensteino in Commentario Rer. Moscovit. pag. 3. appellatur, in baptismo Helena vocata fuit, baptismumque accepit anno mundi 6463. inquit idem Herbensteinus, qui annus eræ Cpolitanae Kalendis Septembr. anni Christi CMLIV. exorditur. Addit idem Scriptor: Hac prima inter Ruthenos Christiana fuit, ut Annales eorum testantur, qui eam soli equiparant. Suroastolam autem filium ad baptismum nequaquam perducere potuit: qui cum adolevisset, strenuus ac promptus statim omnes bellicos labores periculique consueta, non detrahebat. Ubi qui a Porphyrogeneta citato Sphenodolabus, ab Herbensteino alii- que Suroastolus dicitur. De Helena & Sphenodolabo rursus infra. Hoc

III.
Helena
Rufforum
Regina fit
Christiana.CHRISTI
941.STEPHANI IX. PAP.
2.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
30.

appellat, cujus pariter ratione omnes populi Boreales essent appellandi Northmanni. Nam (ut ait) Nord, Aquilo, man, vir dicitur; ita ut Nordman, i- Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS
IV.
Adelbera
Episc.
Metensis
vitam
Regula-
rem resti-
tuit.

Hoc anno Adelbero Metensis Episcopus Ottonem, Germanie Regem adiit, eique significavit, Canonicos Sancti Arnulphi monasterii in suo Episcopatu consistentis, posthabita canonice regula conversatione, laico more vivere, quos dum post creberrimas admonitiones, incorrigibiles esse Adelbero cognoverit, consilio totius Cleri sui, eos inde potius expelli, quam inhonestam inibi ducere vitam decreverit; prælibatos quidem Canonicos, inquit Otto, pro hoc ad se proclamationem fecisse. Verum inutilem eam considerantes, subdit idem Rex, flagitationibus prælibati Episcopi nostri, ceterorumque fidelium nostrorum obtemperantes, Regia potestate sancimus, ut congregata inibi Domino famulantium honesta congregatione, ex hoc in antea, monachica ibi perpetualiter vitæ ducatur. Paulo post: Data quarto Idus Januarii anno Incarnationis domini nongentesimo quadragesimo primo, indictione decima quarta, anno domini Ottonis sexto. Sed loco, quarto Idus Januarii, legendum, quarto Idus Julii. Librarii mensem Junium aut Julium sæpe in Januarium mutant & e contra; indeque factum, ut, ex Ottonis Chartis vix certo deprehendi possit, an Otto, qui VI. Nonas Julii patri successit anno CMXXXVI. ab eodem annos Regni sui, vel ab insuquenti, ut putavit Baronius, deduxerit. Antiqua est Sancti Arnulphi Ecclesia, extra muros civitatis Metensis, quam Adelbero magnis divitiis locupletavit, postquam in eandem Monachos Sancti Benedicti introduxit, quam & hodie obtinet, ut videre est apud Meurissium lib. 3. Episcoporum Metensium, ubi laudatum Ottonis Diploma, variisque Adelberonis hanc in rem litteras refert. Antea Adelbero monasterium Gorziense a prima sua fundatione ne-

dem quod Aquilonaris sonet. Horum, autem Ducem (seu Regem Inger nominatum tradit.

E Sc-

glestum reparavit, ex eoque ad restituendam disciplinam in monasterio Sancti Arnulphi Monachos vocavit.

Dani, qui Northumbriam possidebant, videntes Edmundum Angliæ Regem vix annum atatis XVIII. attigisse, statim ab ejus coronatione, uti refert Westmonasteriensis ad annum CMXL. Anglorum jugum exuere, immunes a tributo esse, & summo jure in provincia dominari fatagunt. Iterum ergo Hibernos in factiones societatem vocant, & Anaslafum, seu, ut ab aliis appellatur, Anaslafum, quem nuper Ethebhanus ex Insula fugaverat. Northumbriæ Regno liberaliter donant. Ille tempore & potestate usus in Britanniam traiecit, Eboracum petit, & inde victoria suæ trophæa explicat. Verum, ut habet idem Westmonasteriensis, anno gratia nongentesimo quadragesimo primo, Anaslafus, Rex nuper creatus, dum vastaret Ecclesiam Sancti Balteri, & Lunningham igne cremaret, mox Dei judicio correptus, vitam miserabiliter terminavit: & Rex Edmundus, Northumbriam petens hostiliter Anaslafum filium Sithrici, & Reginaldum filium Cuthredi Regis (melius Malinesburienfis lib. 2. de Gest. Reg. cap. 7. filium Gurmundij) inde potenter expellens, Momarchiam totius Angliæ iterum subjugavit. Tandem, uti testatur Huntindoniensis lib. 5. Edmundus Rex partem Merciar, quæ Paganis diu subdita fuerat, usque ad latissimum flumen Humbri occupavit, quinque Urbes expugnavit, & ab urbibus prædictis, infidelitate remota, Dei gratia, fidei fulgorem restituit. Porro Anaslafus antequam in Northumbria Rex eligeretur, Rex erat Noreganorum, seu Norvegiæ, ut Simeon Dunelmensis in Hist. de Gest. Regi Angl. alique produunt.

V.
Edmundus
Rex
Angliæ
Danos do-
mat.

JESU CHRISTI ANNUS 942.

STEPHANI IX. PAP. ANNUS 3.

CONST. VIII. CUM ROM. IMP. ANNUS 31.

I. Damasus Legatus a Step. Pap. missus.

SEquitur annus Redemptoris nongen- tesimus quadragesimussecundus, In- dictione decimaquinta, quo Francorum proceribus adversus Ludovicum Regem rebellantibus, & recipere eum detre- ctantibus: Legatus Stephani Papa (in- quit Frodoardus) nomine Damasus Epi- scopus Romae ob hanc legationem peragen- dam ordinatus in Franciam venit, affe-rens litteras Apostolicæ Sedis ad Prin- cipes Regni, cunctosque Franciæ, vel Burgundiæ habitatores, ut recipiant Re- gem suum Ludovicum; quod si neglexe- rent, & eum amplius hostili gladio per- secuti fuerint, excommunicationis depro- mens interminationem. Pro qua re collo- quentes Episcopi Rbemensis diocesis cum Heriberto Comite, deprecati sunt eum, ut intercederet apud Hugonem Prin- cipem pro receptione Regis. Et paulo post: Legati Rbemensis Ecclesiæ Roma regressi pallium deferunt Hugoni Episcopo ab Ste- phano Papa transmissum. Cum quibus pariter legatio venit Principibus Regni, ut Ludovicum Regem recipiant, & sic Legatos suos Romam dirigant. Quod si usque ad Nativitatem Domini facere non procurarint, excommunicandos tunc fore se noverint. Haftenus de his Fro- doardus, qui & paruisse Principes Ro- mano Pontifici docet; ut plane tunc ma- xime quanti fecerint Principes Romani Pontificis auctoritatem omnibus innotue- rit. Sic igitur Ottone etiam Germaniæ Rege Ludovico studente, diu ingenti pace idem Ludovicus regnans potius est.

II. Jugebel- ium inter Hugonem & Alber- icum.

Qui vero extra provincias Italiæ trans montes ad conciliandos Principes Ste- phanus Papa mittit legationem Romæ frustra laborat, ut Italiæ Regem Hugo- nem & Albericum Romanum Prin- cipem, iterum fracta pace, bello recru- descente, Hugone Romanos jugi bello hostiliter impetente, inter se fœdere sancto conciliet, atque mutua concordia jungat. De Hugonis namque Regis co-

PAGIUS SÆC. X. Anno E- ra: Hisp. CMLXXX Anno Hegiræ CCC- XXXI. Inchoato die 15. Septemb. fer. 5. A.C. 942. I.

ANNO PERIODI GRÆCO- ROMANÆ 6435.

© 27. B. D. 12. P. 10. April. Indict. 15.

JESU CHRISTI 942.

MARINI II. PAPÆ 1.

CONSTANTINI VIII. IMP. 31. cum Ro- mano IMP.

Num. II. ad IX. Flodoardus in Chro- nico ad hunc Christi annum, scribit: Dominus Odo Abbas (nempe Cluniacensis) pro-

natibus hæc habes in (a) Luitprando: (a) Luitp. l. 5. c. 1. in fin. Ea tempestate Hugone Rege turpiter ex- pulso, Albericus (ut præfati sumus) Romano civitatis monarchiam obtinebat, quem Rex Hugo quotannis graviter op- primebat, gladio & igne, quæ poterat, universa consumens, adeo ut civitates præter Romam, in qua ipse confederat, omnes auferret. Sed & ipsam sine dubio, tum depopulando, tum civis muneribus corrumpendo conquiritisset, nisi occulta & justa Dei sententia illi prohibuisset. Hæc Luitprandus.

Porro sanctus Odo Cluniacensis Ab- bas, qui ante annos sex eadem ex cau- sa, ut Hugonem & Albericum pacis vin- culo jungeret, a Leone Papa vocatus fuerat, eisdemque mutuo nuptiarum, fœdere colligarat, ad idipsum opus exhi- bendum Romam iterum a Stephano Ro- mano Pontifice revocatur. De quo pau- ca tantum hæc Frodoardus hoc anno: Dominus Odo Abbas pro pace agenda in- ter Hugonem Regem Italiæ, & Alberi- cum Romanum Patricium apud eundem Regem laborabat. Hæc ipse. Porro ip- sum S. Odonem & Romam venisse, & illuc ad ultimum fere spiritum ægro- tasse, qui res ab eo gestas fideliter pro- secutus est Joannes ejus discipulus mo- nasterii sancti Pauli Abbas, comestique peregrinationis ipsius fideliter narrat his verbis: (b)

Postquam autem adventavit tempus il- lud, quod erat ad æternam perducendus requiem, & pro recte factis suis merce- dem recepturus, Romæ manentem acuta eaque perpetua corripit febris. Membra dolore franguntur, frigidus ignis ipsas cum carnibus medullas absunt, diver- saque perpeffionum genera in uno eodem- que homine adeo cumulantur, ut magno essent argumento, eum jam jamque a Do- mino accitum iri. Et vir ille sanctus se se affectum sentiens, toto pectore nihil cupit aliud, quam dissolvi, & esse cum Chri-

pace agenda inter Hugonem Regem Italia & Al- bericum Romanum Patricium apud eundem Re- gem laborabat. Paucis interpositis: Dominus Odo venerabilis Abbas multorum restaurator monasteriorum, sanctæque Regula reparato Turonis obiit, & sepultus est apud sanctum Ju- lianum. Joannes in Vita Sancti Odonis annum eius emortualem non memorat, sed tantum diem, quem asserit fuisse quartam decimam ante Decembrem, qua etiam Octava Marti- niana celebritatis habetur, ideoque die deci- ma octava mensis Novembris Vir Sanctus obi- it. Eundem annum signant Anonymus apud Duchesnum Tom. III. pag. 341. anno nempe Ludovici Regis VII. & Auctor Chronici Do- lenfis in Biblioth. Labbeana Tom. I. pag. 315. Au-

III. Odo Clu- niacensis iterum Romam causa pacis venit.

(b) Extat apud Sur. die 18. No- vemb. l. 6.

IV. Odo labo- rat infir- mitate corporis.

Mortuus S. Odo Abbas Clunia- censis.

CHRISTI 942.

STEPHANI IX. PAP. 3.

CONST. VIII. CUM ROM. IMP. 31.

(a) Philip. I.

Christo, Apostolum imitans. (a) Per- currerat jam sanctorum laborum certa- men, & totius virtutis cursum egregium compleverat, ut non immerito conside- raret, divina benignitatis gratia, in caelis repositam sibi esse justitiam coronam. Sed cum interim de sua vocatione hære- ret, cupidus admodum fuit Martini sui orationis gratia prius invisendi, & ex- tremum spiritum cum corporis favilla commendandi. Ab ipsis enim incunabilis eximium quemdam erga illum amorem con- ceperat. Nec defuit piis votis beati vi- ri divina clementia.

V.

Sequenti nocte vidit virum quemdam præstanti forma, auditque in visione cum talia sibi dicentem: Jam quidem, o sancta & Deo dilecta anima, instat tempus vocationis & dissolutionis tuæ, sed Mar- tinus retinet te precibus suis, utque pos- sis redire in patriam, vires subministrat. Cum autem eo perveneris, mox vita ti- bi pro morte, & beata electorum socie- tas pro laboribus tuis a Christo dona- bitur. Visionem illam non dubiam effi- ciunt signa mox sequentia; aegritudo cor- poris mox fit remissior, salus accelera- ta redit.

VI.

Dat igitur se itinere quam molesto, corpisque præ etate grave & præmor- tuum negligens duos exantlat labores pro beatissimi Martini amore, tanto jam in spiritali obsequio devotior, quanto de præmio securior. Tandem post mul- tas itineris difficultates venit Turones, imminente jam beati Martini celebra- re. Gemina tunc urbi illi importata læ- titia, tum ex annua beati Martini so- lemmitate, tum ex domni optata Odonis Patris presentia cunctis gratissima. In ea autem celebritate beatus Odo quam- prius & devotus fuerit, quas preces B. Martino lacrymis permixtas obtulit, quæ contriti cordis sacrificia, tamquam ho- stia vivens in salutari illa ara immo- lavit, nos ob virium tenuitatem pro di- gnitate explicare non valeamus. De sua enim vocatione sollicitus, animo erat ad Deum suspensus, & labentium rerum im- memor puro mentis intuitu sola celestia contemplantur. Atque eum in modum- totam illam diem transgens, cum vide- ret se differri ab expectata e corpore Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

Auctores duo res a Sancto Odone gestas scri- psere, ambo Monachi Cluniacenses, Joannes scilicet Scriptor coævus atque Nalgodus, qui Sæculo XII. vixit, ut videre est Apud Ma- billonium Sæc. V. Benedict. ubi utriusque scri- ptum refert, & multa de Odone notat.

II.

Ejus vir- tutes.

Odo apud Urbem Turonensem natus, post- modum Sancto Martino Turonensi Episcopo se- mestipsum ex patris voto addixit anno etatis XIX. qui Christi fere est unde nongentesimus, ibique Clericus atque Canonicus factus est. Post aliquantum temporis Odonem Sacerdotio

migratione, angustissimo cepit. Ecce au- tem quarto inde die febris redit; tum vero ille tamquam voti compos de Dei misericordia fit securus, & quamvis cor- poris deficerent vires,

Sed mens lata Deum cernit, suspirat, anhelat: Ultima vox resonat: Tu Christe, parce redemptis Martinum ingeminat: Martinum suspicit, orat.

Porro monachos undique advolantes, & acerbissime suam desolationem deploran- tes sermonibus instruit, precibus Deo commendat, imperit benedictionem, iis- que non sine lacrymis ultimum vale di- cit. Decimoquarto Kalendas Decem- bris, in quem diem etiam incidit octava Martiniana celebritatis, cum sacrosan- cta Eucharistia prius se communicasset, beatus ille spiritus corruptibilibus car- nis vinculis absolutus, liber abit ad su- peros, & beatissimo Martino duce, cre- ditorum sibi talentorum fractum multi- plicem fideliter representat, atque il- lic præmia amplissima recipiens, Sancto- rum cœtibus admixtus, beatæ immortali- tatis splendet candore, præstante Do- mino nostro JESU Christo, qui vivit & regnat in secula seculorum Amen. Hæc Joannes.

VII. S. Odo migrat ex hac vita.

VIII.

Porro hoc quidem anno ejus ad Deum migrationem contigisse, idem qui supra testatur Frodoardus, qui de ipso in fine anni hujus hæc ait: Dominus Odo vene- rabilis Abbas multorum restaurator mo- nasteriorum, sanctæque regule repara- tor Turonis obiit, & sepultus est apud sanctum Julianum. Hæc ipse, quæ ha- bebat præ oculis. Ex quo erroris re- darguas Sigbertum, qui eundem Odo- nem decessisse ponit ante annos quin- que, nempe nongentesimo trigesimo- septimo Redemptoris. Succedit autem ip- si in monastica præfectura Adamarus, quem beatæ simplicitatis & innocentiae filium nominat Odilo in vita (b) sancti Majoli, quem in monasterio successorem aluit in Christo, commendatus ab eo- dem patientiæ nomine, quod oculorum luminis privationem mira patientia to- lerasset. E 2 Por-

(b) Extat. apud Sur. die 11. Mart. 3.

dignum reputans Berno, promovit eum, & ac- cersito Episcopo, sine suo velle consecrare eum fecit Sacerdotem, inquit Joannes lib. I. num. XXXVII. qui num. XXXVIII. addit: Per illud tempus exitiali languore caput decumbere pater Bernus, &c. Tunc manibus fratrum pater nosse captus, & quasi violenter constitutus, co- ram Abbate suo vi est ductus, &c. Ordinatus itaque ille: intra modicum tempus pater Ber- nus migravit ad dominum, die scilicet XIII. mensis Januarii anni CMXXVII. ut eo anno ostendimus. Odone Abbate Cluniacum super omnia.

CHRISTI
942.STEPHANI IX. PAP.
3.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
31.

IX.

(a) Sigeb.
Gembl. in
vit. Guib.
c. 8. apud
Sur. t. 3.
die 23.
Maii.Adel-
bero Me-
tenfis E-
pisc. re-
stitutor
monasti-
cæ disci-
plinæ.

Porro quod ad restitutionem pertinet monasticæ disciplinæ, non ipse Odo tantum Abbas Cluniacensis ad hæc præstanda hoc tempore laboravit, sed incumbit in opus Adelbero Metensis Episc. de quo ista (a) Sigebertus Gemblacensis in vita, quam edidit S. Guiberti Confessoris: *Ad hæc, inquit, inter primos a Deo missus est Adelbero primus hujus nominis Metensis Episcopus, qui nobilium Christianissimus, & Christianorum nobilissimus (erat enim frater Friderici Ducis) in hoc primum regiminis sui dedit exercitium, ut seculari potentia & Episcopali censura extirparet a sua diocesi irreligiositatis vitium. Hujus bonæ intentionis oculum intendens primum super monasticam disciplinam, elaborat eam ad Apostolicæ vitæ redigere normam; & incipiens a Gorizia, quæ cæteris monasteriis erat præstantior in sua parochia, ubi instituta religionis vix ipsa apparebant vestigia, non prius destitit, quam monasticæ vitæ professores a seculi vanitate retraheret rectæ viæ reddidit, & ante omnia radicem malorum, & malam monachorum novercam, scilicet proprietarium concupiscentiam mucrone pastoralis extinxit, & qui in seculi compitis patebant luporum morsibus, Dominico ovili incluserit. Collaborabat sibi ad hoc opus Abbas Agenoldus, restauranda religionis adjutor opportunus. Itaque excerpatis nocivis radicibus de Domini horti arcola, Adalberone Episcopo plantante, Agenoldo rigante, Deo autem incrementum dante, crescebant subito virtutum plantaria. Quicumque ergo abrenuntiantes seculo suavè jugum Christi tollere volebant: quam mites &*

PAGIUS

omnia cœnobio caput extulit fama religionis. Ferebat eo in loco virtutum amulatio, studium in res sacras. Regulæ accurata observatio, charitas in pauperes, adeo vt septemdecim millia pauperum in capite Quadragesimo vno anno apud Cluniacum elemosynam habuerint, & ducentas quinquaginta pernas acciperint, teste Udalrico in lib. 3. Consuetudinum Cluniacensium cap. XI. Complura monasteria Ordinis Sancti Benedicti reformavit, & non pauca condidit. Varia scripsit Opuscula, ex quibus, quæ supersunt, leguntur in Bibliotheca Cluniacensi. Sancto Odoni in Abbatiam Cluniacensem successit Aymardus, cujus Elogium Historicum ibidem Mabillonius exhibet. Ad num. IX. Monasterii Gemblacensis in

III.
Floret S.
Guibertus
fundator
Monasterii
Gemblacensis.

Brabantia siti, horis tribus a Namurco, natales Miræus in sua Notitia Belgica, & in Originibus Benedictinis ad annum CMXXII. revocat, recente quodam disticho innixus, & recte quidem cum Sanctis Guibertus anno CMLXII. mortuus tradatur, conversionis suæ anno fere quadragesimo, uti narrat Auctor Anonymus in Relatione Elevationis corporis Sancti Guiberti Tom. II. Biblioth. Cæsareæ, &

humiles corde exemplo Christi esse deberent, hic addiscebant. Quicumque ex militari habitu in timore Domini fortitudinem suam mutabant; hic quasi in campo divini tyrociniæ experimentum sui capiebant. Quicumque ex clericali sorte ad altiorum humilitatis gradum optabant ascendere: hic cum (b) Jacob non in somnis, sed revera scalam cœlos attingentem merebantur videre, per quam Angelos ascendentes & descendentes possent videre. Cum ergo hic tantus religionis ser vor tam longe, & tam late calor sui diffunderent flammæ: huc ad disciplinam Domini omnis confluebat nobilitas, omnis dignitas, omnis sine personarum discretionem professio concurrebat & ætas. Nec quisquam vel initium conversionis se credebatur arripuisse, cui non contingeret Gorziensium regulæ initiatum esse, &c. Pergit dicere de conversione & professione monastica cum vitæ sanctitate sancti Guiberti illuc ex nobili militia fugientis, de quo inferius latius dicturi sumus.

Hoc anno mense Aprilis datum habetur privilegium a Constantinopolitanis Imperatoribus Romano Constantino & aliis Romani filiiis monasterio sancti Vincentii ad fontes Vulturni, quod in suo Chronico una cum aliis monumentis ad idem spectantibus Joannes monachus eorum rerum scriptor intexit. Flagrantia in Italia bella civilia effecerunt, ut Constantinopolitanis Imperatores potirentur Calabria, Apulia, atque eam Campaniæ parte, quam Vulturum aluit, posita antea sub ditione Ducum Longobardorum Beneventi & Capuæ. Privilegium autem ipsum ex Græco male tranlatum uti descriptum caractere Lon-

Sæc. V. Benedict. recitata. In eodem sæculo V. refertur Vita ejusdem Sancti Guiberti Monachi Gorziensis, & Cœnobii Gemblacensis conditoris, a Sigeberto Monacho Gemblacensi & Chronographo scripta. In ea dicitur, Guibertum nobilissimum & ditissimum parentibus natum Gemblacense monasterium ex propriis bonis construxisse, & vanam gloriam fugientem Gorziam monasterium in confinio Metensis civitatis positum se se recepisse, ubi monasticam vitam auspiciatus est. Cum in eo disciplina regularis processu temporis lapsa fuisset, Adelbero Metensis Episcopus hujus nominis primus, de quo anno præcedenti verba fecimus, elaboravit ad monasteria suæ Dioceseos ad Apostolicæ vitæ normam redigenda. Inccepit a Gorzia, ubi instituta religionis vix apparebant vestigia. Inter Viros illustres, qui Monasterium illud ingressi sunt, numeratur Guibertus, qui inde Erlinnum, virum lucrandis Deo animabus intentissimum assumpsit, ut eum Gemblacensi Cœnobio præficeret, dum ipse Gorziam regressus orationi & contemplationi vacaret liberius.

Quia

CHRISTI
941.STEPHANI IX. PAP. CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
3.

Longobardo invenimus, ita reddimus, sicut se habet:

In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Romanus & Constantinus, Christophorus & Stephanus, & Constantinus Christi amicissimi & fidelissimi in Domino benigni Imperatores dispositus istud præsens nostrum benignum sigillum.

XI.
Diploma
Orienta-
lium Imp.

Nostra Imperialis magnificæ providentia non solum sacerdotibus actibus decet concedere juvamen, sed & his, qui monasticam vitam eligunt, opportuna illorum juvamen amplificat, ut in omnibus rebus provida nostræ virtutis ostendatur. Ergo & in ipsa venerabili mansione beati Vincentii, quæ adiacet in ipsa amica Christi in nostro Thema- te existente Longobardia, cum his quæ sub ea sunt monasteriis, & omnibus rebus eorum sigillum excusationis illud, quod & Deo nostro charum Imperium nostrum concedere præcepit, ut excusentur ipsa prædicta monasteria, & hereditates eorum ab omni tentatione & angaria publica, & ab ipsis Patriciis, &

PAGIUS
IV.
Adelbero
Episc.
Metensis
monaste-
ria refor-
mat.

Quia vero in ea Vita Sigebertus ait, Monasterium Gorziense rectæ viæ redditum esse, Adelberone Episcopo plantante, Agenoldo rigante (is tunc Gorziensis Abbas erat) Deo autem incrementum dante, juvat hic referre quod Joannes Abbas Metensis scribit in Vita Sancti Joannis Abbatis Gorziensis, cujus fuit discipulus. Extat ea Vita apud Bollandum ad diem XXVII. mensis Februarii & Sæculo V. Benedict. & de Adelberone num. XLI. ibidem legitur: *Cujus (nempe Adelberonis) deinceps actus de die in diem feliciter procedentes, ut Christo duce succreverint, & ut in monasteriorum præcipue reparacione studium præcunctis transfuderit, nequam brevi sermone stringi quisquam quæserit; neque mihi id, si sapiam arrogare præsumpserim. Et certe res ipsa ita se cunctis ingerit oculis, ut quidquid dictum fuerit, minus videatur, & multitudo factorum nequaquam exaquari valeat facultate verborum. Ecclesiam siquidem, quam superiorum temporum perturbatione ab omni pene studiorum honorum fervore, tam in divinis, quam & humanis detritam susceperat; ita secum domino cooperante, ex nullo, ut ita dixerim, in summum repente statum provexit, ut quacumque diocesi sua suberant monasteria, longo jam & veteri morbo ab opere reformationis languida & pene desperata, regularibus disciplinis reddiderit, viros vita & doctrina probatos singulis quibusque locis præficiens, qui mundo perfecte abdicato, cæteris documento & disciplina proficerent. Clericorum ipsorum conciliabula, &*

NOTÆ

[1] Joannem multos annos agentem in cella reclusum religiosas feminas verbo Dei pavisse &c. Nihil tale de S. Joanne Gorziensi memorie mandatum ab ejus Discipulo legitur; cum potius per totam vitam usque ad obtentam abbatem dignitatem negocia externa Monasterii curavit. Sed quæ de reclusionem & obsequium institutione hic habet Pagius Humberto Gorziensi Monacho & S. Joannis sodali ab eodem Vita S. Joannis Scriptore cap. VI. tribuntur; ex quo Pagii hallucinationem manifestam corrigas. MANSI

Strategiis Græcorum, & ab Imperialibus qui in Thassidis diriguntur, ab Imperio nostro & a Trinarchis, Drungariis & Comitibus Thematum, & a iudicibus, & usque a quocumque homine, cui creditur servitium publicum Imperii nostri. Insuper ab ipsis Longobardis Patriciis, & Castaldis, vel ab omni homine Græco & Longobardo, cui creditur servitium publicum, & tantum attendere ministerio ipsius Mansionis, & ipsis quæ sub ea sunt monasteriis, & rebus eorum, ut orent pro Imperio nostro.

Sanctimus vero licere, & potestatem tribuimus ipsius mansionis Abbati per præsens nostrum benignum Chrysobolom, & sigillum, ut ea, quæ ablata sunt loca eorum & monasteriorum & eorum res a diversis faciebatur potentissimis, ista exquirere, cum iusta ratione eripere & habere sub sua potestate, & a nemine contraheri, neque a Græco, neque a Longobardo iudice: sed ut dictum est, perquirere ista, & cum iusta ratione recolligere, & habere sub sua dominatione. Præ-

XII.

quod diversam cum seculo conversationem non satis probabat, in Monachorum instituta mutavit. Saucilimonialium habitacula, quod ea, est non re, fama tamen obscurari quam agere ferebat, omni sinistra suspitionis morsu eripuit, & ad idem, quo Monachos, institutum, & in nullo disparis observationes, pro sexus virtute coercuit.

Nec jam antiquioribus & eminentioribus contentus locis, ipsis quaque cellulis longius virtutis vago dispersus, in quibus vix octo aut certè minoris numeri clerici rurales; nuda verborum reddebant officia, monachorum habitu & observationibus insignivis, utque temporaria resque tulerunt, terras sumptibus eorum necessariis, & quæ locorum erant, restituit, & propriis usibus subtrahitis, egregia liberalitate additis testamentis contradidit. Sed quamquam omnium miro studio cum cura tenuerit, Gorzia tamen unica sibi semper fuit amori, pro eo quod & principium operum ejus extiterat, & sanctitas prædictorum virorum Einoldi, atque Joannis cum præcipue oblectabat. Einoldus a Sigeberto mox laudato vocatur Agenoldus, diciturque Adelberoni restauranda sancta religionis adjutor opportunus. Subdit Joannes Abbas Metensis, Einoldum atque Joannem monasterium Gorziense ingressos esse anno Incarnationis dominice CMXXXIII & Joannem multos annos agentem in cellula reclusum, religiosas feminas reclusas verbo Dei pavisse, & ex diversis mundi partibus sancti fervoris se ibidem examen infudisse. [1] Einoldus mortuus est Ab.

V.
Monaste-
rium
Gorzien-
se præ cate-
ris dile-
xit.

CHRISTI
942.STEPHANI IX. PAP.
3.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
31.

Præcipimus vero & istud, ut habeant licentiam, & non contra fiat a quolibet, ut ascendere Abbas aut transmittere hominem suum ad Imperium nostrum secundum petitionem suam, sustinens, qui præsumpserit contrarium in his, quæ sunt præcepta a nobis, aliquid operari, atque ex nostra increpatione adveniet ei periculum. Sufficiens omnibus ostensa tan-

PAGIUS Abbas Sancti Apri in Diocesi Tullensi, & post aliquot annos Joannes Abbas Gorziensis creatus fuit, ut suo loco ostendimus.

VI. S. Odo e Sede Schireburnensi ad Cantuariensem transfertur. Godvvinus in Præfulibus Angliæ, & Alfordus in Annal. Angl. Vulfhelmi Cantuariæ Archiepiscopi mortem, & S. Odonis in ejus loco subrogationem anno CMXXXIV. collocant; verum Wartonus Tom. I. Angliæ Sacræ pag. 790. in Additionibus ad Historiam Sedis Cantuariensis refert fragmentum quoddam Historiæ vetustissimæ Abendonensis in anno CMXL. terminatæ Episcopos tunc præfidentes in calce enumerans, habere: Vulfhelmus Archiepiscopus Ecclesiæ Cantuariensis præfedit nunc. Auctor autem ille Anonymus proxime ante Episcopos enumeratos, Eadmundum Regem Æthelstano fratri anno CMXL. defuncto successisse retulerat. Qui locus hominis tunc viventis egregius est ad eorum eventendam sententiam, qui Æthelstani Regis mor-

tummodo istius presentis nostri benigni sigilli facti secunda Aprilis mensis quinta decima Indictione. In quo & illud a Deo coronatum Imperium nostrum per cinnabrim consuetam Imperialis magnificentie subscriptionem propria manu composuit, & aurea bulla signari præcepit. Hucusque diploma Imperatorum.

Re-

tem in annum CMXLI. distulere. In Evidentiis Ecclesiæ Cantuariensis pag. 2220. refertur quedam donatio ab Æthelstano Rege anno DCCCCXL. facta, cui Vulfhelmus subscripsit, & postea ibidem exhibetur alia charta anno DCCCCXLI. ab Eadmundo Rege & Eadredo fratre ejus data, qua aliquas terras Ecclesiæ Dorobernensis reddunt, cui subscribunt Vulfhelmus Dorobernensis Archiep. & Odo Schireburnensis Episcopus. Is enim ante aliquot annos ad Schireburnensem cathedram vectus fuerat, & quia Viltoniæ commorabatur, ab Historicis sæpe Episcopus Viltoniensis appellatur. Sanctus itaque Odo e Sede Schireburnensi hoc anno, vel faltem sub finem superioris ad Cantuariensem translatus est. De eo plura infra.

Hoc anno mortuo Stephano VIII. Papa succedit Marinus II. ut anno sequenti ostendam.

JESU CHRISTI
ANNUS
943.MARINI II. PAP.
ANNUS
1.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
ANNUS
32.

I. Mortuo Stephano succedit Marinus. R Edemptoris annus nongentesimus quadagesimus tertius, Indictione prima, ordine sequitur, quo Stephanus Papa ubi sedisset annos tres, menses quatuor, & dies quinque (ut habet verus codex Vaticanus de Romanis Pontificibus) ex hac vita migravit: quoto autem mense vel die non dicit, sed tantum in locum ipsius fuisse subrogatum Secundum hujus nominis Marinum, quem alii Martinum nominant, natione Ro-

manum, qui omissis insanabilibus tumultibus bellicis, totum se tradidit ad componendam Ecclesiam, tam in Cleri, quam in monachorum reformatione, & in basilicarum restauratione, & cura pauperum. Litteris vero egit, ut inter Christianos Principes mutuo decertantes pax componeretur. Hunc jam olim fuisse dono prophetiæ imbutum res gestæ Udalrici Episcopi Augustani declarant, de quibus nos suo loco superius egimus. Eo-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6436.

SÆC. X. Anno Era Hisp. CMLXXXI.

Anno He-gire CCCXXXII. inchoato die 4. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Stephanus VIII. PP. succedit Marinus II.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

I. Septemb. fut. 2. A. C. 943.

anno Deo propitio, Pontificatus domini nostri Marini summi Pontificis & universalis Papa, in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno I. mense Februarii indict. I. Verum inde non sequitur, ut putavit Papebrocius laudatus, Marinum hoc anno Pontificatum inisse, sed tantum hoc anno mense Februario sedisse. [1] Porro quod ait Baronius ex Vita Sancti Udalrici Episcopi Augustani, liquere Marinum II. Prophetiæ dono imbutum fuisse, jam supra demonstravimus, Marini loco Sergii III. nomen in Acta Sancti Udalrici ab eorum Scriptore intrusum esse. Sigebertus in Chronico ad annum CMXLII. idem ac Baronius narrat, ideoque ejusdem Auctoris lapsus non animadvertit. Lege quæ anno CMX. num. V. hac de re in medium attulimus. [2]

Willelmus Normanniæ Dux jussu Arnulphi Comitis Flandriæ in quadam Somme fluvii insula prodicione occisus est: cujus corpus post paululum ad se relatum cum decessissent (Optimates scilicet Britonum ac Normannorum) argentæam clavium in ejus strophio repererunt dependentem, satis ditissimum thesaurum sub se habentem, flammeam scilicet & cucullam monachilem. Qua si comes ei vita fuisset, ab hoc conventu rediens, apud Gemmeticum factus Monachus proculdubio fuisset, inquit Willelmus Gemmeticensis Monachus lib. 3. Hist. Normann. cap. 12. qui subdit: Mittentes itaque ad Bajocassinam urbem puerum Richardum asciscunt ad patris tumulationem. Ibiq; ei iterato renovantes unanimiter tenorem fidei, tradiderunt illum sub tutela Bernardi Dani, ut sub ejus tam provida quam fidei cura tutius custodiretur intra muros civitatis. Complevit autem

II. Occiditur Willelmus secundus Normanniæ Dux.

NOTE [1] Marinum II. anno superiori Pontificium solum ascendisse non ambigo; sed citius tam incæperat indictio 2. annum secundum Pontificatus numerabat, ut constat ex ejus Bulla ad Joannem Beneventanum Episcopum, data 3. Id. Novembris anno Marini II. Indict. 2. Ughell. in Benevent. tom. 8. p. 50. novæ edit. Id autem egregie deducitur ex his quæ de Agapiti, qui Marino successit exordio, in Nota ad A. 946. I. differemus. Cum enim Marinus federit annis tribus, mensibus sex, & diebus tredecim; & ibidem ostenderimus Agapitum ejus successorem ante die VIII. Martii anno 946. cœpisse, sit inde ut Marini exordium ante Septembrem anni 942. anticipandum sit. MANSI

[2] Landolfus Beneventanus Dux fuit usque ad A. D. 943. quo obiit, eique succedere Landolfus, & Pandulfus ejus filii; Landolfus vero quadriennio ante a patre Ducatus particeps effectus fuerat. Apparet ex privilegiis eorumdem pro monasterio Casinensi, quæ leguntur in Accessionibus ad Historiam ejusdem monasterii Erasmi Gattulæ pag. 52. Horum alterum: Datum est tertio Kal. Februarii in anno quadragesimo tertio Principatus Landolfi, & decimo anno Principatus Atouulsi, & quarto anno Principatus Domni Landolfi, indictione prima. Alterum vero: Datum est III. Kal. Septembris, anno quinto Principatus Domni Landolfi gloriosi Principis, & anno secundo. Principatus Domni Pandolfi ejus filii indictione secunda. Est A. D. 944. GEORGIUS

Eodem quoque anno, defuncto Heriberto Francorum Comite, rursus per Arraldum de Archiepiscopatu Rhemensis negotium facessit Hugoni ejus filio, de quo anno superiori. Quomodo au-

tem non nisi sub Agapito Papa ejusmodi controversia habita Synodo definiti valuerunt, suo loco pluribus ex Actis synodalibus dicturi sumus.

Se-

PAGIUS sacratissimus Dux Willelmus vita sua cursum XVI. Kal. Januarii, Rege Ludovico (nempe Transmarino) regnum Francorum tenente, anno dominica Incarnationis DCCCXLIII. Sed loco, DCCCXLIII. legendum, DCCCXLIII. Flodoardus in Chronico, Meyerus lib. 2. Annal. Flandriae, alique illustris hujus Principis mortem cum hoc etiam Christi anno conjungunt. Normannorum natio Arnulpho Flandriae Comiti, aliisque non paucis invisa erat, & hoc tempore Willelmus & Arnulphus inter se bello contendebant, post levia aliquot contraxerunt certamina ad Pinciniacum in insula fluminis Somona colloquium indicitur, quo colloquio, postquam nihil convenisset, dirempto, Flandria Willelmum Ducem, antequam ad suos revertere posset circumventum occiderunt, inquit Meyerus. Fuit Willelmus filius Rollonis, ac secundus Dux Normanniae, Willelmus Longa Spata vulgo cognominatus. Ordericus lib. 3. pag. 459. Willelmi mortem cum anno DCCCXLIII. connexit, & Ducatum Normannorum XXV. annis tenuisse asserit, sed Gemeticensis hoc in capite standum, licet novus Chronographus Saxo Orderico consentiat.

III. Indictione prima, mense Aprili, rursus Turci (ita Hungari ab Auctoribus Graecis hoc tempore vocati) cum ingentibus copiis Romaniae ditiois fines invaserunt. Egressus vero Theophanes Patricius Accubitor, pacis cum eis factus percussit, acceptis obsidibus ex illustrioribus. Caterum Romanus Imperator plerasque per Macedoniam atque Thraciam urbes a fundamentis extruxit, alias reparavit. Nec id modo sed & in Urbe Augusta magnificas ades Regias inflauravit. Prata quoque opima ac uberrima, qua longe maximam voluptatem praesent: sed & in seruum alimenta, hospitumque diversoria, ac agrorum domicilia construxit, mercedem a Deo animique salutem sperant se recepturum esse, inquit incertus Continuator Theo-

phanis in Romano Lacapeno num. XLV. illicque alii Byzantini Historici, quoad Hungarorum invasionem & pacem, suffragantur.

Jam numero superiori idem Continuator scripsit: Caterum Romanus Imperator Urbis debita omnia, aequae alienum civium omne, divitum pariter pauperumque ac egenorum, quantum ex tabulis probari poterat, dissolvit. Suntque adeo qui dicant dedisse unde viginti centenaria. Nominum tabulas in Chalce Purpureo Umbilico combussit, universae fauste acclamantibus, votiisque Imperatorem prosequentibus. Imperii anno secundo supra vigesimum, pretia domorum civibus omnibus conducturibus, a maximo ad minimum usque dimisit. Feria quarta & Parasceve ad Conversarum exiens ades, scortis omnibus argenteos duos erogavit: Inclisis viris & feminis, singulis tres nummos impendebat. Ecclesias vero & monasteria plura extruxit, vestes quoque auro contextas, calicesque cum discis sacros largitus est. Hospitiale quoque ad Mabriani ades excitavit, fecitque stabula ac cubilia ac cubicula, eorum omnium gratia, qui hospites Urbem petunt, ac lites agunt. Quin & de illorum, ipsorumque eorum jumentorum ac famulorum cibo pabuloque statuit atque praecepit. Damos in eam rem firma donatione addidit, ut indeficienter sumptus sufficerent. Hoc autem illorum gratia fecit, qui hospites lites in Urbe habent, ut inde procurantur atque alantur. Ad sepulcrum suum dari iuste quotidie frustula, offasque triginta millia. Quarta feria & Parasceve in Pratorio & Chalce & Numeris, vinctis singulis folles quindecim erogari mandavit; magna quoque Parasceve nummos singulos elemosinarum nomine illis tribui. Olympi monachos, & Cymina, & Athonis, & Barabaei & Latris, omnesque nummum unum viritum ex suo monasterio accipere voluit.

IV. Pia opera Romani Lacapeni.

I. Tryphon Patriarcha Const. deponitur.

Sequitur annus Redemptoris nongentesimus quadragesimus quartus, Indictione secunda, quo post celebratam Constantinopoli Synodum, in qua dolose depositus est Tryphon Patriarcha Constantinopolitanus, in locum ejus substitutus est Theophylactus filius Imperatoris. Quomodo autem ista se habuerint, ita Curopalates narrat: Exacto tempore, quod Tryphon Patriarcha desinuerat, nolebat, ut pollicitus fuerat, de sede decedere, sed judicium querebat & crimina sibi obici, quibus ab Ecclesia merito pelleretur. Et cum Imperator hac in re quid consilii caperet, ignoraret: Casarius Theophanes, quem Charrinum etiam appellabant, eloquens vir tristem cernens Imperatorem, neque illusionem, neque dolum Tryphonis aequo animo ferentem, pollicitus est ipsi incepta ad exitum perducendum: Imperator autem cum approbasset illius pollicitationem dolo aggreditur Patriarcham, & ad ipsum accedens dixit: Multum, domine, contra te conatur Imperator, & causas inquiri, quibus se de sede merito detrabere possit; sed cum multum laboret; non tamen invenit: quomodo enim infanti culpa adscribi aliqua poterit? Verum unam causam afferunt, qui tibi detrabere student; ajunt te litteras proprus ignorare. Si igitur hanc removere possimus, lupus inbians videbuntur ei, qui contra te machinantur. Si quid igitur tibi auscultes, tota Synodo praesente, in charta non scripta scriptum, tuum nomen & sacerdotii dignitatem mittito Imperatori, ut certior de hac re factus, de spe decidat, desistatque contra te aliquid molari.

Visum est illi utile consilium. Statim igitur cunctam Synodum alloquitur Patriarcha: Qui me de sede injuria detraxerit: Ann. Eccl. Tom. XVI.

II. Tryphon deceptus abdicatse. PAGIUS SEC. X. Anno Erae Hisp. CMLXXXVII. Anno Hegirae CCCXXXIII. inchoato die 24. Augusti sc. 7. A.C. 944. I. S. Tryphon Patriarcha tu Constantinop. depositus. II.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6437.

© I. GE. D 14. P. 14. April. Indict. 2.

JESU CHRISTI 944.

MARINI II. PAPÆ 3.

CONSTANTINI VIII. folius IMP. 33.

AD num. I. & seq. quo anno S. Tryphon Patriarcha Constantinop. depositus fuerit, anno CMXXXIII. declaravimus, & Curopalates hic a Baronio citatum, aliosque Scriptores Byzantinos emendavimus. Quare quae hoc anno ex eodem Baronio habet, ad illum retrahenda.

Ad num. III. & seq. Quod narrat hic Ba-

tere cupiunt, o sacri ministerii collega, multis admotis machinis, ut probabili causa inventa, me expellerent, non invenire. Ad extremum hoc mihi obiciunt: expertem me litterarum esse ajunt. Nunc igitur coram omnibus vobis has litteras inscribo, ut videntes, ac certiores facti calumniatores, desinant injuria mihi negotium facessere. Dixit, & sumpta charta non scripta, coram omnibus ita scripsit. Tryphon miseratione divina Archiepiscopus Constantinopolis novae Romae & Oecumenicus Patriarcha. Et scripta per protobronum mittis Imperatori. Quibus ille acceptis, & alia in non scripta charta desuper contenta, causam cur se abdicaret, scripsit, videlicet indignum se throno cuiusque volenti cedere. Et hac excusatione ad Synodum aliata, ab Ecclesia Tryphon remouetur, multum conquerens de fraude, & protobronum graviter accusans: anno vero post & mensibus quinque (tantum enim temporis requirebatur ad perfectam Theophylacti aetatem, qua Princeps sacerdotum deligeretur) Februarii mense, Indictione secunda creatur Patriarcha Theophylactus Imperatoris filius. Haec Curopalates.

Eodem quoque anno, discaque Indictione secunda idem auctor tradit missam fuisse legationem a Constantino Imperatore Leonis filio ad Hugonem Italiae Regem, ut filio suo Romano ejus filiam Bertam nomine jungeret matrimonio, quod & factum, intercurrente pariter ab ipso Rege Hugone ad eundem Imper. legatione pro mittenda classe adversus Saracenos. Qui fundus est legatione Imperatoris fuit (ut ait Curopalates) Paschalis protospatharius Dux Longobardus, ab Hugone autem suum vitricum fuisse missum (a), Luitprandus affirmat. Missit igitur (b) Bertam suam

Quando Theophylactus Patriarcha regimen suscepit.

III. Filia Hug. Regis juncta filio Constant.

(a) Luit. l. 5. c. 5. (b) Idem l. 5. c. 9.

ronius ex Luitprando lib. 5. cap. 7. pertinet ad annum nongentesimum quadragesimum secundum, licet Sigonius lib. VI. de Regn. Ital. illud anno CMXLI. consignarit. Cum enim Hugo Italiae Rex anno CMXL. naves a Romano Lacapeno postulaverit, isque continuo, ut ait Luitprandus, miserit, hac ad annum CMXLII. referenda: Rex Hugo, inquit Luitprandus, congregato exercitu, classibus per Tyrrenum mare directis ad Fraxinetum, terrestri ipse eo itinere pergit. Quo dum Graeci pervenirent, igne projecto Saracenorum naves mox omnes exarunt. Sed & Rex Fraxinetum ingressus Saracenos omnes in montem Maurum fugere compulit. In quo eos circumfledendo capere posset, si res hac, quam prompturus sum non impediret. Rex Hugo Berengarium, ne collectis & ex Suevia & ex Francia super se irrueret, sibi quoque regnum auferret, maxime timuit. Unde non bono consilio accepto, ad propria

CHRISTI
944.MARINI II. PAP.
2.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
33.Sarraceni
Fraxineti
recipiuntur
in
foedus ab
Hugone.

suam filiam ex concubina genitam Constantinopolim per Sigefredum Parmensem Episcopum jungendam Romano filio Constantini Porphyrogeniti, Bertam autem ipsam Græco mutato nomine Eudoxiam vocavere. Præstitit quod pollicitus fuerat Constantinus classem mittens, quæ omnes Sarracenorū naves exulit quæ Sarracenis Fraxineti commorantibus erant auxilio. Factum insuper ut ipse Hugo armis potens ipsum caperet Fraxinetum, Sarraceni fugalapsi in montes proximos. Quibus hæcenus felicitæ actis, infelicitissime accidit, ut timens Hugo Rex Italiæ Berengarium Marchionem Eporegiæ civitatis, tyrannum Italiæ, cum iisdem Sarracenis foedus jungeret. Qui sic securos reddidit hostes Christianæ Fidei, sicut antea. Christianos inde transeuntes, ut ex more Apostolorum Limina frequentarent, neci tradiderunt. Ait enim (a) Luitprandus: *Ex loco constituti Sar-*

(a) Idem l.
5. c. 7.

PAGIUS

pria Græcos mox remisit, ipseque cum Sarracenis hac ratione inicit foedus, ut in montibus, qui Sueviam atque Italiam dividunt, starent: ut si forte Berengarius exercitum per eos ducere vellet, transire eum omni modo prohiberent. Ex loco constituti, quam multorum Christianorum ad beatorum Apostolorum Petri & Pauli limina transeuntium sanguinem fuderint, ille scit solus numerum, qui eorum nomina tenet scripta in libro viventium.

III.
Conjugium
Romani Junioris
cum filia
Hugonis
Regis.

Quoad conjugium filia ejusdem Hugonis cum Romano Constantini Porphyrogenitæ filio recte illud a Baronio hoc anno recitatum. Incertus enim Continuator Theophanis in Romano Lacapeno num XLVI. ait: Porro secunda indictione Romanus Imperator Paschalius Protopatariarum ac Longobardiarum Ducem, ad Hugonem

NOTÆ

[1] Hugo Italiæ rex an. 942. tria privilegia monasterio Casinensi concessit, quæ extant in Accessionibus ad Historiam Casinensis monasterii Erasmi Gattulæ P. I. pag. 48. Data sunt Idus (pro Idibus) Majorum anno Dominice incarnationis noncentesimo quatuagesimo secunda, regni vero Domni Hugonis piissimi regis septimo decimo, Lotharii XIII. indictione prima. Error est in indictione; nam A. D. 942. mensis Maio in cursum erat Indictio XV. Quum autem nondum liqueat, quo die & mense Hugo, & Lotharius, Italiæ reges inaugurati sint; de anno tamen nullum est dubium. Hugo factus est rex Italiæ A. D. 926. Lotharium regni socium fecit A. D. 930. Ergo quam mense Maio A. D. 942. Hugo annum XVII. numeraret; & Lotharius XIII. oportet, ut Hugo A. D. 926. & Lotharius A. D. 930. circiter eundem mensent, reges didi sint. Placitum Lucæ habitum ab Hugone Marchione Tuscia pro Conrado Episcopo Lucensi editum a V. C. Ludovico Antonio Muratorio Antiquit. Italiæ mediæ ævi tom. I. pag. 500. datum est: Anno regni Domni Hugonis, Domnorum Hugoni & Lotharii filio ejus gratia Dei reges, Deo propitio, Domni Ugoni XV. Domni Lotharii vero X. Hottavo Kalendas Aprilis, Indict. XIV. Hæ notæ conveniunt in A. D. 942. Idcirco anni regni Hugonis exordium habent a mense Maio an. 930. Præceptum eorumdem Hugonis & Lotharii regum suggestione Sigefridi Episcopi Parmensis in Regesto Sublacen. pag. 1. in fine.

Ciperandus (ita) cancellarius ad vicem Bosoni Episcopi, & archicancellarii recognovi; Data septimo Kal. Julii an. Dominicæ incarnationis DCCCXXI. Regni vero Domni Hugonis piissimi regis XV. Lotharii vero item regis X. Indict. XI. (mendose pro XIV.) Actum sunt Roma in monasterio sanctæ Virginis Agnæ. GEORGIUS

raceni quam multorum Christianorum ad beatorum Apostolorum Petri, & Pauli Limina transeuntium sanguinem fuderint, ille scit solus numerum, qui eorum nomina tenet in libro viventium. Sane quidem Frodoardus, qui per singulos annos res gestas sui temporis digessit, frequentissime id factum memorat.

In ipsum autem Hugonem cum Christianæ religionis hostibus foedus inceptum ita invehitur Luitprandus: *Perquam inique tibi Rex Hugo Regnum defendere conaris. Herodes, ne terreno Regno privaretur, innocentes multos occidit: tu ut obineas, nocentes & morte dignos dimittis.* Et paulo post: *Puto seu (quod verius est) credo te non legisse, nec audivisse, qualiter iram Domini incurrit (b) Rex Israel Achab, dum Regem Syriæ morte dignum foederatum dimitteret, Benedad, &c.* Sane quidem ubi Hugo inicit foedus cum Sarracenis, omnia ipsi infelicitissime ad obitum usque cessere.

IV.

Regem Francia misit, ejus filiam Romano Constantini generi sui filio sponsam exquirens: quam & assensum, quem dixi, Paschalius cum multa suppellectile atque opibus in Urbem induxit. Celebrata nuptia mense Septembris, indictione tertia (ideoque hoc Christi anno) vixit cum viro annos quinque; tumque viris exempta est. cum Constantinus illius socer ipse summus Imperator esset, solusque rerum potiretur. Idem habent alii Scriptores Byzantini, qui Hugonem Francorum Regem perperam etiam appellant. Loquitur de hoc conjugio Constantinus Porphyrogeneta lib. de Administr. Imp. cap. XXVI. ubi ait, Bertam de nomine magnæ Bertæ aviæ appellatam fuisse, Eudociam vero de nomine aviæ (uxoris sc. Basilii Macedonis & sororis Constantini, ipsiusmet sc. Porphyrogenitæ; qui hæc scribit, qui sororem habuit nomine Eudociam. Cætera quæ ibidem de Berta Romani uxore dicuntur, hic explicare locus non est.

A num.

CHRISTI
944.MARINI II. PAP.
2.CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
33.V.
Imago
Christi E-
dessa
Constantino-
polim tran-
slata.
(a) Extra
pud Me-
taph. die
16. Aug.

Sub eadem Indictione secunda Curopalates de famosissima illa imagine Christi Redemptoris miraculo expressa, ipso Christo vivente, & ad Abagarum missa (de qua suo loco superius fufius dictum est) & Constantinopolim Edessa translata hæc habet (a): *Cum vero Romanorum copiis Edessa obsideretur: Edesseni malis obsidionis graviter oppressi, Legatos ad Imperatorem miserunt, petentes, ut exercitus ab obsidione recederet; seque polliciti sunt pretium duros sanctam Christi effigiem. Soluta igitur obsidione, tradita est imago, & ad regiam urbem perducta, eam excipiente Imperatore cum splendido atque decenti satellitio per regis cubiculi præfectum Theophanem. Hæc Curopalates, & alii ex eo*

VI.

Verum hæc, quæ summam Curopalates, & alii ex eo scriptis prodidere, ipse tamen Constantinus Porphyrogenitus Imperator prolixiorum de eadem sacra imagine historiam profecutus, ubi de ejus origine & progressu orationem instituens plura locutus esset: demum ad ea, quæ ad hanc, de qua est sermo, translationem pertinent, sermonem convertens, exactam de his narrationem habet his verbis:

VII.
De sacra
Imaginis
translatione
Oratio
Const.
Imp.

Postquam autem ad hanc urbem Regiam undique confluerunt quæ sunt optima & pulcherrima, eratque Dei voluntas, hanc quoque sacram imaginem hic recondi cum aliis thesauris: Romanus qui erat Romanorum dominus Imperii studium adhibet, ut per ipsum civitatum Regiam hanc conseqatur. Diversis vero temporibus mittens Edessam, petebat ut ea cum epistola, quam Dominus sua manu scripserat, ad eum mitteretur. Et promittebat se contra eis daturum in permutatione Sarracenos numeros ducentos, & argenti duodecim millia. Edesseni autem dicebant sibi non conducere, suæ civitatis custodiam & conservatricem argento, & hominibus mortalibus permutare. Cum autem ille sepe petendo instaret, illi vero preces reicerent: tandem sexies millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo anno ab origine mundi, misit Amiras Edessenus, rogans, ut scripta cautione per aureum signaculum, quod haberet firmitatem, fide juberet Imperator, non esse Romanorum exercitus hostiliter invasuros quatuor civitates, dico autem Rbocam, quam vox barbarum. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

IV.

A num. V. ad XVI. Incertus Continuator Theophanis, narrato præfato conjugio, n. Christi E. XLVIII. scribit: *Edessa urbe, in qua veneranda Christi effigies posita erat, a Romano exercitu obsessa, & ad extremam angustiam reposita, oppidani Oratores ad Romanum Imperatorem mittunt, rogantes solvi obsidionem ejus muneris gratia, se Christi sacram effigiem in*

bara vocat Edessam, Charram, Sarotze, & Samosatam, neque ex eorum agris prædas esse acturos, aut eos, qui in illis habitant, redacturos in captivitatem, tradendos autem esse sibi ducentos Sarracenos ex contribulibus cum ea, quæ prius fuit promissa, quantitate pecuniæ. Quod si faceret, sciret se ad eum esse missurum illam, quæ quærebatur, imaginem, & Christi epistolam.

Imperator vero ejus boni desiderio cedens omnia, quæ fuerant proposita, cum dedisset ea, quæ petebantur, misit Abramium Deo charum Samosatæ Episcopum, qui illo tempore hic agebat, ad divinam illam suscipiendam imaginem, & Christi Dei nostri epistolam olim ad Abagarum missam. Advertens autem & qui misit, & qui erat minister, ne in ea tradenda callide deciperetur, & ne descripta, & non vera traderetur pro ea, quæ tunc fuit descripta propter Persicum casum; has ambas cum alia quæ celebratur in Ecclesia Nestorianorum, quæ ipsa quoque (ut est verisimile) sumpta fuerat ex prima, quas acceptas ad fidem faciendum, quæ rursus sunt reddita, retenta sola principali & vera. Sed hoc quidem postea. Tunc autem excitabatur magnus tumultus a Fidelibus, qui erant Edesse, aliis quidem persuasus, aliis vero coactis, aliis etiam minis mortis territis, efficit ut ea traderetur.

Cum autem tonitrua & fulgura cum pluvia vehementissima divina providentia subito erupissent, dum Edessa esset exitura imago & Christi epistola: rursus movebantur ii, qui ea prius retinebant, & affirmabant, Deum iis, quæ fiebant, significare, divina voluntate non fieri rerum sanctissimarum ex eo loco translationem. Sed cum præfectus Sarracenorū, penes quem erat universa potestas, staret, standum esse conventis, & implendum esse promissum: egreditur e civitate effigies pretiosissima, & epistola a Deo scripta, & hæc afferebatur. Et viam quidem conficientes ii, qui ea ferebant, pervenerant ad Euphratem, & rursus tumultus excitatur nullo priorum minor, Edesseni dicentibus, quod nisi divinitus offensum fuerit signum aliquod, nullo modo dimittent, id quo continetur omnium securitas. Datur ergo eis signum, cum essent infideles & tentarent: Navis enim, cum qua erat iis propositum trans-

VIII.
Abra-
mius Ep-
legatus
ad susci-
piendam
Imag.Miraculo
Dei vo-
luntas de-
clarata.

F 2

mit-

luteo expressam duros polliciti; hujusque ipsius muneris vicem, ex suis vinclos recipere petebant, qui nobiliores essent bullaque aurea cum ipsis præstari fidem, ut numquam Romana copia Edessenam regionem devastarent. Quod sic utique factum. Missa itaque sacra effigies seu Sudario, jamque haud procul Byzantium, Theophanes Patricius & Accubitor ad Sagarim

mittere Euphratem, cum adhuc esset in portu a partibus Mesopotamiae, ubi eam solum ingressi sunt Episcopi divinam imaginem afferentes & epistolam, cum seditiose tempestate adhuc retinerentur: repente sine remigibus, sine eo, qui gubernaret, aut traheret appulit ad terram quae erat ex aduerso, gubernata sola divina potestate. Quod quidem omnes, qui convenerant, stupore implevit & admiratione, & persuasit, ut non inviti concederent emissionem.

X. Hinc perveniunt Samosatam ministri eorum quae ferebantur. Erant autem Samasatorum, & Edessa pontifex, & ejus primus presbyter, & alii quidam religiosi Christiani, cum quibus una erat etiam minister Amira, qui Roma revertebatur. Hic cum aliquot dies morati essent, multis illic factis miraculis, rursum iter sunt ingressi. Et rursum in via innumerabilia fiebant miracula a sacra imagine & Christi epistola: cæci enim ex improvisis aspicebant, & claudi reddebantur sani membris integris: saltabant qui longo tempore in lecto decubuerant, & sani fiebant quibus erat manus arida, & (ut semel dicam) fugabatur omnis morbus & infirmitas. Et qui sani erant Deum glorificabant, & laudabant ejus admirabilia.

XI. Cum autem multum jam via consecissent, veniunt etiam ad sanctissimæ Deparae monasterium, quod vocatur Eusebii monasterium, quod quidem est in loco, qui dicitur, Optimatum. In templo vero hujus monasterii, quo par fuit honore, reponitur capsula, quae miraculorum effultricem tegebat imaginem, & multi, qui accesserunt para & sincera affectione, curati sunt a suis morbis. Quo etiam venit quidam vexatus a demone, quo tamquam instrumento utens malus spiritus, & multa per ipsum eloquens quae pertinebant ad laudem imaginis & epistolae (nam olim quoque : (a) Novimus quod sis sanctus Israel, dicebant qui erant earumdem cum illo partium) tandem hæc quoque est vaticinatus : Accipe, inquit, o Constantinopolis gloriam & latitiam, & tu Constantine Porphyrogenite, tuum Imperium. His dictis, fuit homo curatus, & statim liberatus a demonis vexatione. Horum autem verbo-

(a) Marc. 1. Luc. 4.

PAGIUS suorum cum splendido cereorum apparatu, congruæque cultu & canticis illi obviam processit: mensisque Aug. quinta decima cum illo in Urbem intravit. Imp. in Blachernis constituto, ubi etiam effigiem illam adoravit. In crastinum exierunt ad portam auream, tum Imperatoris duo filii Stephanus & Constantinus, tum Constantinus illius gener cum Theophylacto Patriarcha: debitoque honore susceptum sacrum pignus, universo Senatu praesente, maximaque cereorum atque lampadum segete pralucente, ad usque sancta Sophia

rum fuerunt multi testes. Nam cum Imperator misisset obviam ei quod desiderabat, magistratus & primos totius Senatus, & multi ex satellitibus simul cum eis exivissent, accidit ut Magistri & Patricii cum inferioribus ordinibus ea audirent, & de his ferrent testimonium. Et quoniam quae predicta fuerant, cito evenerunt, jure est dubitandum, unde nam praescientia accesserit ad demones: non enim creduntur eam ex se habere, cum a divina gloria exciderunt, & pro luce dicti fuerunt tenebrae. Sed clarum est, quod quomodo divina virtus usus est (b) Balaamo ministro ejus quae tunc fuit praedictionis, & alias aliis sepe ea re indignis sapienti quodam, & solerti consilio: ita nunc quoque virtus qua erat in divina effigie usa est demone; & ideo per eam praesignificavit, quae mox erant ventura. Sed cum hoc quidem sic evenisset, ejus meminisse interim non fuit fortasse alienum. Pergemus autem ad ea, quae sequuntur narranda.

Decimoquinto mensis Augusti, Imperatoribus de more festum celebrantibus semper Virginis & Dei Matris Mariae in venerabili templo, quod est in Blachernis, circa crepusculum illuc pervenerunt ministri harum rerum pretiosarum, & reposita est in superiori oratorio hujus templi arca, quae intus habebat imaginem, & epistolam. Quo venientes Imperatores eam extra reverenter adoraverunt; deinde cum honorifice magno comitatu, & multis lampadibus ad regiam eam portassent trivrem, cum ea venerunt in Regiam, & in templo, quod illic est, & nominatur Pharos, propterea fortasse, quod sicut vestis splendida id sit egregie ornatum, eam reposuerunt die sequenti, qui erat mensis decimus sextus: & pie & reverenter salutantes eam rursus & adorantes. Illinc sacerdotes, & juvenes Imperatores (senex enim domi manserat propter corporis infirmitatem) cum psalmis & hymnis & copioso lumine, per descensum ad mare, ea in trivemi regia rursus imposita prope urbem remigantes, ut quodammodo Urbem conservaret, per ipsum maris ingressum appulerunt extra muros civitatis, qui sunt ad Occidentem. Quo in loco egressi e navi, pedibus ingredienti Imperatores, & totus Senatus

(b) Num. 21. & 29.

XII. Quando sacra pignora delata Const.

templum pedibus detulerunt, atque illic adoratione, miscioque cultu exceptum, in Palatium intulerunt. Eadem narrat Simeon Logotheta ac Leo Grammaticus. Combessius in originum Rerumque Constantinopolitanarum Manipulo, pag. 75, exhibet Narrationem diversis ex Historiis collectam de Christi Imagine non manufacta ad Augurum missa & ex urbe Edessena Constantinopolim translata, Romano Lacapeno imperante.

Baronius hoc anno num. XIV. de illa Oratio-

V.

tus, & sacrorum Antistes cum tota Ecclesia congregatione, eo quo par fuit, comitatu prosequuti, tamquam aliam arcam, vel potius super eam vas conducebant, quod illa sanctissima & pretiosa custodiebat. Et cum qui erant extra muros transmisissent usque ad portam Auream, deinde ingressi civitatem cum psalmodiis & hymnis sublimibus & canticis spiritualibus & infinito lumine lampadum publicam celebrantes deductionem, iter faciebant per mediam civitatem; sanctificationis & roboris per hoc esse participem civitatem credentes, illesaque & inexpugnabilem esse in aeternum conservandam.

XIII. Sanatur paralyticus.

Ociosa autem turba concurrente ad spectaculum, homo quidam paralyticus, & imbecillis, & qui jam longo tempore suis iniebat famulis, surrexit, ut videret divinam imaginem transeuntem, qui simulque eam aspexit, praeter opinionem sanus effectus, cum cognovisset esse confirmatas & corroboratas bases suorum pedum: accurrat ambulans ipsis pedibus, & exosculatus est capsam imaginis, & Deum magnificavit, narrans quod in se factum fuerat miraculum. Quem cum vidissent omnes, qui simul aderant, & verba ejus audivissent, emisere gloriam Deo universorum, qui semper facit mirabilia. Tam multa autem lacrymae praegerant sunt profusae, & tam multae ad Deum preces & gratiarum actiones factae sunt ab universa civitate, divina imagine, & veneranda epistola transeunte per mediam civitatem, ut verbis explicari nequeant, utpote quod vidit oculus, non possit consequi oratio. Res enim, quae sunt excellentes pulchrius est videre, quam audire, solentque talia a tergo relinquere.

XIV. In regiam deferuntur sacra pignora.

Cum ergo ad forum, quod est ante Augusteum, venissent, duces celebritatis, & a via recta parum declinassent ad sinistram: veniant ad clarissimum templum sanctae Sophiae. Et intra adytorum propitiatorium reponunt pretiosam imaginem, & epistolam. Cum hic autem ado-

PAGIUS Porphyrogeneta dicitur hic de re scripta.

tionem, cuius fragmentum recitat, ait: Haec Oratio, quae nomine Constantini Porphyrogeniti Imp. habetur inscripta, non patris, sed filii ejusdem nominis Imperatoris fuisse apparere. Filius enim quoque Porphyrogenitus Constantinus dicitur est, &c. Verum, ut Combessius citatus notavit, filius Constantini Porphyrogenetae ac Imperii haeres nunquam Constantinus appellatus fuit, sed Romanus Junior. Lipomanus ante Baronium crederet, Constantinum Porphyrogenetae hujus Oratoris Auctorem esse Constantinum Romani Lacapeni filium. Sed nunquam Constantinus Romani filius Porphyrogeneta appellatus, licet Augustali corona donatus. Neque enim in purpura exceptus aut in Porphyra natus, sed adoptione Constantini Porphyrogenetae adscititius tantum fuit.

VI.

Denique demonstrari potest Orationem, cu-

raisset tota Ecclesia congregatio, & (ut par erat) honorasset: illinc rursus egressi sunt cum sancto onere qui peragebant processionem, & cum venissent in Regiam, in atrio, quod cognominatur Triclinion, super thronum Imperatorium, in quo consueverunt respondere de rebus magnis, tunc divinam collocant imaginem; cathedram omnino sanctificari Imperatoriam, & simul justitiam, & benignitatem eis plane largiri qui in ea sedebant, non immerito credentes. Intensa autem de more facta oratione, post eam impletam, hinc sublata fuit divina imago, & in praedicto Phari templo, in dextera parte, quae vergit ad Orientem, conservata fuit & reposita ad gloriam Fidelium & custodiam Imperatorum, & ad tutelam totius civitatis, & status Christianorum. Sed o divina similitudo ejus, quae mutari non potest Patris similitudinis! o character characteris divinae substantiae! o venerandum & omni honore dignum signaculum primariae pulchritudinis Christi Dei nostri (tecum enim loquor tamquam cum re animata) conserva & custodi semper eum, qui pie & moderate nobis imperat, & tui adventus memoriam luculenter celebrat. Quem cum tua benignitate ad vitam, & paternam sedem extulisti: conserva ejus germen & generis successionem, & sceptrorum perpetuitatem, statum pacificum praebere Republicae: concede, ut haec Regina civitatum maneat inexpugnabilis, & ut nos placentes archetypo tuo Christo Deo nostro, admittamur in ejus Regnum caeleste, eum glorificantes, & celebrantes. Quoniam eum decet gloria & adoratio in saecula saeculorum Amen. Caeterum, haec oratio, quae nomine Constantini Porphyrogeniti Imp. habetur inscripta, non patris sed filii ejusdem nominis Imperatoris fuisse apparet. Filius enim, quoque Porphyrogenitus Constantinus est dictus; omnes enim qui nati purpura induebantur, vel in Porphyro palatio nascebantur, Porphyrogeniti diceban-

Apostrophe ad S. Imag.

jus Baronius fragmentum recitat, auctorem. Oratio habere Constantinum Porphyrogenitum Leonem de ea nis Philosophi filium. In ea enim apud Baronium num. XI. discrete dicitur, hominem quemdam a cacodemone vexatum tempore illationis non manufactae Imaginis in Urbem Constantinopolim, inter alia varia etiam hoc praedixisse: Accipe, o Constantinopolis, gloriam & latitiam; & tu Constantine Porphyrogenite tuum imperium, hancque praedictionem paulo post impletam esse, quod mensis Decembris currentis anni contigit, ut statim videbimus. Verosimillimum est, inquit Lambecius Tom. VIII. Biblioth. Caes. pag. 196. ubi de hac Oratione differit, Porphyrogenitum eam publice habuisse die XVI. mensis Augusti sequentis Christi anni, quo introitum Sacrae Imaginis Edessena in Urbem Constantinopolim, qui sub Romano Lacap-

ca-

bantur. Porro ipsa dies decima sexta Augusti, qua eadem sacrosancta imago Constantinop. delata est, ex eo tempore fuit perpetua memoria consecrata, annisque singulis ritibus solemnibus celebrata. In Menologio enim ipsorum dicta die hæc scripta leguntur:

XV.

Commemoratio imaginis non manufactæ Domini Dei & Salvatoris nostri JESU Christi ex urbe Edessa egressæ, in hanc a Deo servatam & regiam urbem deportatæ.

At vero postea bellis ingruentibus, ipsa Constantinopolitana civitate sæpe capta, & ab hostibus direpta, atque a Catholica primum communione sæpe discissa, Dei providentia factum est, ut ut eadem imago veneranda fuerit Romam perlata, ubi hæcenus colitur in titulo S. Silvestri.

XVI.
S. Pauli
Anachoretæ
digna memoria.

Quod rursus ad hanc eandem imaginem spectat, non tacendum est, quod contigit sub eodem Constantino Porphyrogenito, describiturque fidelissime in vita sancti Pauli in Latro a loco ita nominati Anachoretæ, qui hoc tempore miranda claruit sanctitate, his verbis: Photium illum, qui Patriociatus honore clarus, moribus etiam clarior fuit, eoque nomine Constantino Imperatori inter præcipuos ministros lectissimus, hanc ad Sanctum miserat cum litteris. Qui cum ad eum pervenisset, datusque & receptis jam litteris, ad reditum accingeretur: unum ab eo Sanctus petiit, ut non manufacta Christi imaginem, quam Mantile sanctum appellare mos est, lineum aequale velum applicaret; idque sibi mittere ne gravaretur. Factum est quod postulabat, missumque velum ex animi sententia: quod cum expandisset, Christi effigiem in eo adamusim expressam, & figuræ figuram exactissimam vidit, aliis autem nihil tale apparebat. Hæc auctor, qui subdit de eodem Photio ista:

XVII.

Patriocio huic Photio, dum apud divinum Patrem versatur, cura fuit, exterius etiam hæc observare, qualis ejus facies esset, quales oculi, vox, gressus & alia, tum in primis, quales oculi & aspectus. Etenim hoc etiam illi in mandatis dederat Constantinus Imperator: conatus itaque est iusta exequi, sed nulla ratione potuit. Discedens enim deducens se Symeoni arcanum prodens, fas-

PAGIUS

capeno hoc anno acciderat, tunc solus imperans, prima vice anniversariis ritibus solemniter celebravit. Loquitur & de hac Romanorum victoria de Saracenis Edessam incolentibus, & de sacro Velo alias ad Abgarum Regem misso, & hoc anno Romanis concessio, Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. ad annum Hegiræ CCCXXXI. sed quoad annum rei gestæ

sus est: Conatus, inquit, persæpe in ejus faciem oculos defigere, numquam potui. Nam ex ea tanquam radius quidam solis emissus oculos meos perstrin-gebat, & claudere cogebat.

XVIII.

Porro egregia eius sanctitas conspicuum eum fecit non Orientali tantum orbi, sed etiam Occidentali: frequentatus enim est, undique Principum legationibus, quod sciretur in primis Fide esse Catholicus, & communicatione junctus Apostolicæ Sedi. Nam ibidem, auctor ejus temporis: Notus sit omnibus, adeo ut Petrus Bulgaria Princeps perhumanis illum epistolis modestissimeque crebro salutarer: & ut pro salute sua Deum deprecaretur, orabat. Papa etiam Romanus (sic enim appellari solet) cum ejus aures tanti viri fama impleisset, monachum quemdam provecum ad eum misit, non alia de causa, quam ut eum salutarer, vitamque ipsius & formam penitus agnosceret; reversusque postea omnia ipsa ut se haberent, explicaret.

Colitur
Paulus etiam a
Rom.
Pont.

In primis autem coluit eum Constantinus, quem diximus, Imperator, cujus complures epistolas adhuc integras conservari ad eum missas, idem testatur auctor, in Laura, cujus idem Sanctus curam aliquando gessit. Omnia quidem dextere eidem contingebant Imperatori, quæ ex Pauli ejusdem sententia ageret, infeliciter vero si contra; nam audi quid idem ibi auctor enarrat: Parabat, inquit, ille classem, quam instruxerat sane numerosissimam adversus Cretenses mittere, Sarracenos scilicet, qui jamdiu insulam illam occupatam adhuc detinebant. Scripsit autem ad magnum hanc Patrem, ut de illo consulere bello scilicet. Rescripsit is: nullo modo ex sententia Dei expeditionem illam videri. Et hoc quidem ipse.

XIX.
Consuluit
Paulum
Imp.

Imperator autem immensarum operum sumptus, quos in paranda classe fecerat causatus, consilio non paruit. Quos vero neglecti consilii fructus accepit, & quomodo missæ copia a Cretensibus habitæ sint, norunt omnes, & Imperatorem ipsum haud leviter poenituit. Sed haudquaquam in hoc uno poenitentia stetit; sed quo etiam tempore ad celeberrimum illum inter Sarracenos, Chaudam dico, nomine ipso notissimum pro captivorum Christianorum permutatione Ba-

XX.

falli videtur. Prætermiseram monere eam. Narrationem Græcæ & Latine editam esse a Combessio in Orig. Rerum Constantinopolitanarum Manipulo pag. 75. ac Notis illustratam. Num vero Imago Edessæ Romæ extret uti scribit Baronius, velut scissa & erroribus laborante civitate eo translata sit, uti de aliis quibusdam factum, quo tempore in Sa-

cras

Basilium Rhodium misit: tunc etiam monuerat idem Sanctus, ne mitteret, inutilemque & sine fructu suum conatum fore: Ex his vero, qua Legato adversa obtigerunt, didicit ille, quam inconsulto fecerit, non obtemperando. Cæterum cultu & obedientia & observantia erga sanctum virum quam cuncta alia illi prospera cesserint, quamque liberatus tyrannide suorum ad plurimos annos Imperium propagaverit, quæ a Europate & aliis scripta sunt, fidem exploratam faciunt. De eodem autem Paulorursus alia occasione dicendum inferius:

XXI.
Romanus
& Filii
jus Imp.
privati.

Eodem anno, decemfexta Decembris, inchoata jam tertia indictione, Romanus Imperator, qui cum in honore esset, non intellexit, ex collega, in quem a Constantino assumptus erat, jam in dominum mutatus, sibi filisque suis assumens & tribuens primatum Imperii, nomen tantum inane Constantino legitimo hæredi Leonis Augusti relinquens: a Stephano suo filio Imperatore ab ipso pariter declarato capitur, exiit Imperio, & attonsus in monachum relegatur in Insulam, eum vigesimumseptimum annum in Imperio degisset. Sed & post mensem elapsum & dies quinque, nempe vigesimaprimum Januarii ejusdem tertiæ Indictionis, idem Romanus filius Stephanus & Constantinus fratres inter se mutuo de Imperii primatu certantes, ambo in mensa tenti, & in insula deportati sunt; sicque (ut prius erat) uni Constantino Leonis filio est relicum Imperium. Præstitit hoc illi in imaginis suæ adventu Constantinopolim JESUS Christus, qui semper exaltavit humiles, superbas e sede deponens. Hæc pluribus Europalates alique Græcorum historici, & ex Latinis (a) Luitprandus profusus. Sed ad res Occidentalis Ecclesiæ.

(a) Luit.
l. 5. c. 9.
10. 11.

PAGIUS

cras Imagines ævatum Constantinopoli est, an Genæ, quod Bzovius in suis Annalibus tradit, aliis discutendum relinquo.

VII.
Porphyrogeneta
solutore
gnare incipit.

Ad num. XXI. Simeon Logotheta in Constantino Porphyrogeneta num. LIII: Stephanus, inquit, Romani filius in patrem insurgens, adhibitisque in consilium Mariano Exmonacho, & Basilio cognomento Petino, nec non Manuele Curtice, consensit etiam reliquis Augustis, quod gravi morbo ac senio detritum eum videret, ac qui testamenti tabulis res imperii ordinasset, primumque Imperatorem Constantinum Porphyrogenetum statuisset, tumque deinceps filios secundo ac tertio ordine Imperatores fore decrevisset; expressisque ad eos verbis sanxisset, atque firmasset, si quid adversus primum Imperatorem offenderint, ac Majestatem violaverint, confestim imperio abdicandos esse, male Aula detrusum, inque Proten Insulam relegatum, Monachi ritu Casaria multavit. Imperator igitur ejus gener Constantinus relicus est, mensis Decembris vigesimo indictione tertiæ, anno 654. Is statim Basilium Phocam Magistrum & Scholarum Domest-

De rebus Germanicis valde mirandum, quod hoc quidem contigisse anno Frodoardus sic narrat: In Transrhenensibus Germania regionibus quidam homo erat, cujus manus abscissa fuerat, & post annos quatuordecim (sicut asserunt qui eum noverunt) solito dum noctu dormiret, ei ex integro restaurata est. In isdem partibus per quosdam pagos ignei globi ferri videbantur in aere, quamquam nullas illic circumvolantes incenderent domos & villas. A quibusdam vero locis, crucibus oppositis cum benedictione Episcopali & aqua benedicta, repellebantur. Hæc Frodoardus sui temporis res gestas posteris fidelissime tradens. Witichindus (b) & ipse sui temporis scriptor, de manu homini restituta rem. paulo diversam sic narrat: Hominis etiam cujusdam manus sinistra ferro amputata, post annum fere integrum restituta est ei dormiens, quæ pro signo miraculi sanguinea linea loco conjunctionis notabatur. Hæc ipse. Sed liberat fidem suam Frodoardus diversa scribens, dum aliorum relatu se ea accepisse testatur.

XXII.
Quæ admiranda
in Germania
accidere.(a) Votic.
l. 2.

Hic ad finem anni hujus describemus unicum quod extat monumentum Marini Papæ, nempe diploma hoc anno datum, continens privilegium concessum monasterio sancti Vincentii super Vulturum fontes, recitatum in suo Chronico a Joanne monacho ejusdem monasterii, qui claruit, & scripsit tempore Paschalis Secundi, quod scriptum character Longobardo, accepimus ab ejusdem monasterii Abbate & Patriarcha Alexandrino Camillo Cajetano viro dignissimo, meique amantissimo: sic enim se habet:

XXIII.

Marinus Episcopus servus servorum Dei, Leoni venerabili Abbati in monasterio Christi martyris Vincentii, quod situm

XXIV.
Diploma
Marini
Pap.

cum creat; Constantinum vero, navalium copiarum ducem, nec non Tribunos, viros quosdam strenuos ac industrios. Petinum Patricium ac Comitum stabuli fecit: Curticem Patricium & Excubiarum Drungarium; quos brevi divinita insecta ultio est, ut qui se in Christum Domini scelerate gessissent. Majestatis namque rei deprehensi, misera morte vitam ambo abrupterunt.

Quadragesimo vero dierum exacto spatio Constantinus Porphyrogenetus suspectos habens Stephanum & Constantinum fratres ne in se quomani Laquo, uti par est, talia molirentur; ut qui capeni in patri non peperissent, nec sibi essent parcius exitium mittit. „ vi. Ajunt enim, Corruptum bonos mores, colloquia prava. Quid igitur Germanis sit: Convivio acceptos lautique epulantes, cum adhuc cibos non deglutissent qui in hoc parati erant, abreptos & clericali militia adscriptos in Insulam haud longe postas deportaverunt. Brevique post patrem suum, qui Monachus esset, visere petierunt, intolerabili luctu ex aspectu affecti. Similiter etiam pater ejulans ad eos ait: Filios genui & exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Exinde relegati sunt

VIII.
Filius Ro-
mani La-
capeni in
exitium
mittit.

CHRISTI
944.MARINI II. PAP. CONST. VIII. CUM ROM. IMP.
2. 33.

fitum est in partibus Samnii territorio Beneventano super fontes Vulturini fluminis, & per te cunctis successoribus tuis in eodem venerabili monasterio regulariter promovendis in perpetuum.

XXV.

Quoniam pia sollicitudine convenit nos pro universis Dei Ecclesiis semper invigilare, & tota mentis intentione venerabilium locorum integritates procurare: ideo utilitati illorum, & maxime pro quiete monachorum optamus subsidia conferre, ut divina misericordia remunerationem in fideiis arcibus consequamur. Igitur quia petitis a nobis, ut monasterium beati Vincentii martyris una cum omnibus sibi pertinentibus monasteriis, cellis, capellis, terris & castellis, servis & ancillis, cum universis redditionibus suis sub jurisdictione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore deservimus, nostri privilegii auctoritate muniremus: Idcirco vobis, & successoribus legitimis Abbatibus illud concedimus detinendum, ut nullius alterius Ecclesiæ ditionibus submitatur, sed cum omnibus sibi subjectis monasteriis & cellis, hoc est monasterium beati Petri Apostoli, positi juxta fluvium Sab. . . . territorii jam dicti Beneventani monasterii sanctæ Dei Genitricis Mariae in Locosano, monasterium Domini Salvatoris, quod positum est in Aliso, monasterium sanctæ Mariæ in loco Apinacii territorii Marsicani, monasterium sanctæ Mariæ ad Duas basilicas, monasterium sanctæ Mariæ in Castaneto, monasterium sanctæ Mariæ in Poliove territorii domo. . . monasterium sanctæ Mariæ in Planisi, monasterium sancti Petri in Vipera in ipso casale Leonis, monasterium sancti Petri in Concola, monasterium sancti Petri in Trita, monasterium sanctæ Mariæ in Musano, monasterium sanctæ Mariæ in Arola, monasterium S. Georgii in Salerno, monasterium sancti Vincentii in Capua, monasterium S. Martini, & monasterium sanctæ Crucis

in monte Marsico, monasterium sanctæ Columbe in Sora, monasterium sancti Donati cum incluta valle Sorana. Hac omnia cum omnibus sibi pertinentibus rebus sub tutela Sedis Apostolicæ permanent.

XXVI.

Conceditur etiam vobis, vestrisque successoribus Abbatibus licentia Apostolicæ Sedis nostræ, ut quamlibet Christianitatem indigentibus in predicto venerabili monasterio quemvis Episcopum ad invitandum ire volueritis, habeatis omnimodo potestatem; similiter ad sanctas Ecclesias consecrandas, & ordinationes de sacerdotibus & diaconibus per tempora faciendas, & de omni gradu ibidem adimplendo. Protestamur etiam, ut nullus Episcopus debeat exinde sacerdotem vel diaconum ad suam Synodum provocare, nisi sua fuerit propria voluntatis, aut Abbates vel monachos quoquomodo judicare vel excommunicare. Volumus etiam & Apostolica injungimus auctoritate vobis & vestris futuris Abbatibus, ut de qualicumque Ecclesia sacerdotes vel clerici si venerint ad habitandum in congregatione fratrum, sive ad monasticum suscipiendum habitum se contulerint, statim recipiantur. Chrisma vero & Formatas a quolibet Episcopo vobis voluntas fuerit impetrandi, liceat semper secundum quod diximus sub Apostolica nostra potestate. Et omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in presato venerabili monasterio quamlibet ditionem habere potest Sedes Apostolica prohibemus, ita ut nisi ab Abbate monasterii fuerit invitatus, nec Missarum solemnitas ibi celebrare presumat. Statuentes Apostolica insuper censura, sub divini judicii obtestatione, sed & validis atque atrocibus anathematis interdictionibus prohibemus, ut nullus umquam presumat cujuscumque dignitatis præditus & potestatis, vel in eodem monasterio vel ejus causis incumbere, aut de rebus & possessionibus, vel Ecclesiis sub-

diniense in urbe Gandaveni situm translata sunt, Translatio SS. Vvandregisli Monacho Anonymo scripta, & Sac. V. Benedicti recitata. Normannis circa litus Oceani Gallici debacchantibus, ad eorum furorem declinandum, sacræ Reliquiæ Bononiam deportatæ fuerant, ut saculo præcedenti retulimus; sed cum Arnulphus Magnus Flandriæ Comes a Sancto Arnulpho avo Sancti Wandregisli, & nomen & genus traheret, ea sacra pignora procuravit. Tractante autem eo, inquit Anonymus, & consilium super hoc placito a Deo quarente, non est fraudatus a desiderio suo. Ecce enim huic aptus negotio inventus est vir vita laudabilis, Sanctitate clarus & genere Gerardus nomine (est is Sanctus Gerardus, qui postea Bronienis Abbas renunciatus fuit), qui monachus proposito, Abbas autem extitit officio & Apostolicus merito. Huic inclutus Marchijus (ideus, Marchio, quo nomi-

PAGIUS

sunt, Stephanus quidem in Preconesum, deinde Rhodum, postea in Mitylenem, Constantinus vero in Tenedum, inde in Samoethraciam: ubi etiam tyrannidem moliens, a custodibus necatur. Michael Christophori Imperatoris filius ablatis Imperialibus calceis, a Theophylacto Patriarcha Clericus efficitur. Similiter quoque Theophanem Patricium & Accubitorem in exilium misit; Georgium item Protospatharium & Pincernam, nec non Thomam Primicerium; quos ambos verberibus subactos atque detentos, infamique triumpho per mediam Urbem traductos, in exilium amandavit. Sicque in eos animadversum, quod deprehensi occasione captare, ut Romanum denuo in Aulam reducerent. Idem scribunt alii Auctores Byzantini.

IX.

Hoc anno corpora Sanctorum Vvandregisli Abbatis Fontanellensis, Anberti & Volfvrami Archipresbiteri, ex urbe Bononiensi in oram maris Gallici posita, ad Monasterium Blan-

CHRISTI
944.MARINI II. PAP.
2.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
33.

subjectis, vel quidquid de his juris ejus esse videatur, aut quoquo modo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam, aut jacturam molestiam ibidem, sive pacis, sive barbarici belli tempore aliquo modo inferre.

XXVII.

Item presatum, sicut dictum est, monasterium, perpetua stabilitate decernimus sub jurisdictione sanctæ Romanæ Ecclesiæ permanentum. Promulgantes vero & hoc auctoritate beati Petri Apostolorum principis coram Deo & ejus terribili examine per hujus nostri privilegii constitutiones sancimus ac decernimus, ut loca quæ a quolibet Episcopo vel Abbate coempta sunt, necnon diversorum locorum possessiones, quæ a Regibus, Ducibus, Principibus, Castaldis & a cæteris Christianis concessa eidem venerabili loco, vel postmodum concessa fuerint, ipsius jure monasterii in perpetuum permanentia statuimus. Nec liceat (sicut dictum est) ex eis vel omnibus ejusdem monasterii pertinentibus, cuiuslibet magna vel parva persona auferre, ut perfecte juxta id, quod dictum est, subjectum idem venerabile monasterium Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

mine sepe Arnulphus appellatur in Vita ejusdem Sancti Gerardi de ejusdem monasterii ordinatione, & pristina monastica conversationis restauratione, conceptum in anima sui de Spiritu sancto aperitis desiderium, consilium prudentem utile, atque utiliter prudenter adinvenit: a quo etiam perductus anno humanati Verbi CMLXI. hanc aulam Apostolicam devota. Monachorum cohorte comitante ingressus est. Ubi eliminato imprimis Clericorum grege dominici scholam servitii a beato olim Amando (Monasterii Blandiniensis conditore) constitutam restituit; & Normannæ monasticæ Regula ut dictus a Deo, supranter intendere curavit. Quamplures vero tanti exemplo magistri excitati, ceperunt voto monastica disciplina hic consurgere, certitatem cordis edomare, jugum domini suaviter suscipere.

X.
Ad Monasterium Blandiniense.

Post aliqua interposita quanto honore Sanctorum Reliquiæ Blandinium exceptæ, his verbis Anonymus memorat: Omnis patria occurrit, quique pagenses honore mortalibus possibilibus obviam ruunt: consui regalis militia & omnis plebs urbana. Horum omnium conventu, vocibus quidem dissono, affectibus autem consono, ad aures Domini Sabaoth perveniente, monasterio Principis Apostolorum, de quo diximus, altisona appropinquant modulatione. Et ecce prædit quasi de sinu matris religiosus Monachorum chorus Ecclesiasticis infulis admodum honeste rediit, præeunte tota mentis affectu cum gaudio spiritali venerabili Transmaro Episcopo, & comitante cum suis presato glorioso Marchio, super his omnibus singulariter tripudiantes, & Deo gratias omnigenas referentes. Hac tali & tanta, tum nitida scilicet atque presulgida fidelium chorea, cum hymnis celestibus & organis Angelicis, cum thymiamatibus aromatiis vaporem spirantibus Sancti hinc ambiuntur & inde: his Sanctæ Crucis stigmata cum vexillis micantibus, illis, ceteroferaris claritatem diei argentiis ho-

Apostolicis constitutis aut privilegiis consistat, & inconcussa permaneat. Et liceat eisdem monachos de sua congregatione Abbatem semper eligere, & liceat ipsi Abbati suos monachos judicare, & non solum virile, sed & muliebri monasterium sibi subjectum.

XXVIII.

Si quis autem (quod non optamus) nefario ausu presumpserit, quæ a nobis ad laudem Dei nostri pro stabilitate jam dicti venerabilis monasterii statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredere voluerit, anathematis vinculo innodatus, & cum diabolo & angelis ejus atque Juda traditore Domini nostri JESU Christi æterno incendio concremandus deputetur. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens hujus nostri privilegii constitutum, ad cultum Dei respiciens: benedictionis gratiam a Domino Deo nostro misericordissimo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur. Bene vale.

Scriptum per manum Hadriani Scriniarii sanctæ Romanæ Eccl. in mense Martio, Indictione secunda. Dat. per manum G Ste-

XXIX.

norifice gestantibus. Cum hac ergo speciali honoris prerogativa Sancti in hanc Apostolicam introducti Basilicam, in aulam eis scilicet divina ordinatione & preparatione dedicatam, deponuntur juxta virtuosorum paradoxam virginis Christi Amalbergæ mansolium, sublata in calum voce jucunda, ac dulci modulatione. Sacerdos Dei inclite Vvandregisli, ora pro nobis, ut tuis semper precibus piis protegi mereamur, & quandoque digni apparere conspectui divine claritatis. Acta sunt anno Incarnati Verbi nongentesimo quadragesimo quarto indictione secunda, Martino Papa (ita Marinus etiam appellatus) vices Apostolicas in Sede Romana agente, Ludovico Francisci imperante Transmaro Noviomensi Episcopo presidente, & domno Gerardo Abbate hoc cenobium regente tertio Nonarum Septembrium die.

Is tamen dies, qui etiam notatur in Chronico Blandiniensi apud Sanderum in suo Gandavo & a Meyero in suis Annalibus Flandriæ, hoc anno in feriam tertiam incidit, non vero in Dominicam, quo die Sanctorum Translationes de more peractæ. Quare mos ille non ita semper servatus, quin ab illo aliquando discessum fuerit, quod hic notare juvat, ne similia exempla Viros doctos irritos teneant. Quoad S. Amalbergam virginem, ejus reliquiæ saculo decimo sexto ab hæreticis igni traditæ sunt, floruitque saculo octavo exeunte, ut videre est Sac. III. Benedicti. part. II.

Malmesburiensis in Edmundo Angliæ Rege referet inter varia beneficia diversis Ecclesiis collata, cum miro affectu Glasloniensis Ecclesiæ, magnis prædiis & honoribus sublimasse. Quam in rem ejusdem Edmundi chartam exhibet, continentem, quæ Ecclesiæ Glasloniensi dedit, cum Dunstanus, (quem ibidem ait, Glasloniensem Abbatem constitui) eidem Ecclesiæ Abbas præfesset. Tum in fine legitur: Acta est præfata donatio anno ab Incarnatione Domini Jesu Christi.

XII.

Edmundus Angliæ Rex in Monasterium Glasloniense munificus.

Stephani primicerii Defensorum hujus Apostolicæ Sedis, anno Pontificatus domini Marini summi Pontificis secundo, in sacratissima Sede beati Petri Apostoli.

Hactenus diploma Marini, ex quo si non aliud, certe exactam temporis ejus Sedis quisque in tanta obscuritate inveniet rationem.

Sc.

PAGIUS

si nongentesimo quadragesimo quarte, indictione prima. Sed loco, indictione prima, legendum, indictione secunda. Osbernus in Vita S. Dunstani Cantuariensis Archiepiscopi, n. XIX. ad hanc Regis liberalitatem respicit, cum ait: Igitur Dunstanus, accepta potestate super Regiam mansionem, qua Glesonia vocabatur, post paucos dies augustioris Ecclesia fundamenta jacere officinas secundum exemplar olim sibi ostensum construere, & consummatis omnibus magnum pariter atque egregium Monachorum agmen ibidem coadunare: quibus ipse primis Abbas effectus, ad tantam perfectionem justitia omnes cohabitantes adduxit, ut quasi cæli luminaria ad effugandas totius erroris nebulas & peccatorum tenebras viderentur. Tunc ad omnes circumquaque Ecclesias ex eisdem Monachis Pontifices eligi, tunc Abbates assumi, tunc denique diversorum officiorum prepositi institui: propterea quod essent & religionis merito præcipui, & doctrina sapientia clarissimi & ad Catholicæ fidei defensionem præstantissimi.

XIII.

Dunstanus, inquit idem Malmesburiensis, lib. 1. de Reg. cap. 8. prius Abbas Glasstoniæ, postea Episcopus Wigornia, mox Archiepiscopus Cantuarum, multa in saculo potentia, magna apud Deum gratia, illic Martirium, illic exhibebat Martirium. Ipse artium liberalium in tota insula.

post Regem Alfredum excitator mirificus; ipse S. Dunstanus Abbatum Regalium locorum reparator munificus; in Regibus & delinquentes Duces intonare terribile; in pauperes, & mediocres juste sustentare. Non solum autem rem monasticam; sed etiam literariam in Anglia restituit, testibus Malmesburiensi, & Elfrico apud Spelmannum in Tom. I. Concil. pag. 618. ubi legitur a tempore Elfredi Regis usque adeo literarum studium defecisse, ut sacerdos nullus Anglicus Epistolam nosset vel Latine edere, vel e Latino interpretari, usque dum Archiepiscopus Cantuarum Dunstanus & Episcopus Ethelwoldus hanc in monasteriis resuscitarent cognitionem.

Anno Hegiræ CCCCXXIII. imperio depositus fuit Mustacis Calipha Babiloniensis a Buzuna Turca, cui regni administrationem commiserat, eumque Imperatorem Imperatorum nominarat, idque die sabbati vigesimo Safari, idest die XII. Octobris nostri currentis Christi anni. Ei successit Mustacis Billa, inauguratus eo die, quo decessor dignitate motus fuit, annoque Hegiræ CCCCXXIV. die XXII. Jomadae posterioris, idest, die vicecima nona Januarii nostri anni Christi CMXLVI. dignitate etiam depositus est. Ei successit in Caliphatum Almoti seu Mutius Lilla. Hæc Elmacinus.

XIV.

Mustacis Calipha deponitur.

I. Hugo Rex Italiae cedit Lothario filio regnum.

Sequitur annus Redemptoris nongentesimo quadragesimo quinto, tertia Indictione, quo (inquit Frodoardus) Hugo Rex Italiae Regno depulsus a suis, & filius ipsius in Regnum susceptus est. Hæc pauca satis ad temporis notam consignandam, atque significandam Deo fuisse rejectum Regem, simulac foedus iniit cum Sarracenis. Sed qui Manassi affini suo plures (ut diximus) dedit Episcopatus, ut eo modo (quod putabat) Regnum sibi stabiliret: iusto Dei judicio eum primum rebellem sensit, cupiditate illectum potiundi Archiepiscopatum Ecclesiæ Mediolanensis a Berengario sibi pollicito: sicque eadem Berengario Italiam repetenti aperuit ostium, & ut alii Principes Italiae ab Hugone deficerent, procuravit. Sic igitur secundum illud Davidicum: (a) In operibus manuum suarum comprehensus est peccator: tunc accidit. Porro rem gestam pluribus prosequitur Luitprandus, qui & quomodo Hugonis filius Lotharius sit receptus in Regnum, ita describit: (b) Eo namque Mediolani degente, ac Italicas dignitates sibi adhaerentibus dispensante, Rex Hugo Lotharium filium suum non ad Berengarium solum, verum ad totius populi præsentiam dirigit, petens, quia se eis non morigerum, abdicarunt: filium, qui nihil in eos deliquerat, saltem pro Dei amore suscipiant, ac voluntatibus eorum morigerum reddant. Lothario itaque Mediolanum petente, Rex Hugo Papam omnium pecunia egressus, Italiam deserere, atque in Burgundiam ire cogitavit. Sed res ista eum retinuit, quoniam dum misericordia inclinati Lotharium in Ecclesia beatorum Confessoris & Martyrum Ambrosii, Gervasii & Protasii ante Crucem prostratum erigerent, & Regem sibi constituerent, quamprimum ad Hugonem

(a) Psal. 9.

(b) Luitpr. l. 5. c. 13.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

dirigunt nuntium, per quem illum iterum super se regnare promittunt. Porro hæc omnia dolo acta esse, ut Hugonem Regem cum thesauris suis Berengarius in potestatem acciperet, idem Luitprandus affirmat. Verum Hugo nihil sibi tutum videns, tandem in Provinciam, unde venerat Arrelatensis Comes, reversus est, nec diu post vixit. Leo (c) Ostiensis in Chronico Cassinate hæc amplius de eodem Hugone Rege habet: Ipse Hugo cum omni thesauro suo in Burgundiam properans, monasterium illic permagnificam construxit sumptibus propriis, quod sub titulo S. Petri appellari voluit: ibique omnibus traditis, ipse monachus effectus est. Hæc Leo Ostiensis.

(c) Leo Ost. Chr. Cassin. l. 4. c. 64. in fin.

Hugo Rex Monachus.

Porro hoc eodem anno datum habetur diploma ab eodem Hugone Rege & filio ejus Lothario de concessione facta Canonicis Vercellensibus, quod acceptum ex Archivio ejusdem Ecclesiæ, hic tibi putavimus describendum. Sic se habet:

II.

In nomine sanctæ & individuae Trinitatis. Hugo & Lotharius divina clementia Reges.

Quæ sanctis & venerabilibus locis divino cultui mancipatis, more bonorum Christianorum, devotissime contulerimus nostri muneris suffragio, certissime credimus, nos, nostrumque Regnum intercessionibus Sanctorum cœlesti judamine, semper sublevari, atque divinis beneficiis sublimari. Quocirca noverit omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium . . . dilectum illustremque Marchionem nostram monuisse clementiam, ut pro amore Dei omnipotentis, sanctique Eusebii, qui prædicando fidem Catholicam, palmam martyrii est decentissime consecutus, Canonice Vercellensis Ecclesiæ, cui venerabilis Atto præesse videtur Episcopus, alveos

III.

G 2

Dat. & as. Papia Idus Augusti anno Incarn. Domini CMXLV. regni vero D. Hugonis XX. Italiae Regis Lotharii XV. indict. III. Hugo Italiae regnum. Lotharius XV. indict. III. Hugo Italiae regnum. tot laboribus adeptum fortunam modo secundam, modo adversam expertus, derelinquere coactus fuit. Berengarius, qui ab Italia in Germaniam fugerat, Amedeum quemdam militem astutum, ut narrat Luitprandus lib. 5. cap. 8. in Italiam misit, ut secreto inquireret, quid unusquisque cordi haberet. Præterea, ut refert idem Luitprandus cap. 12. desideratus interea Berengarius, paucis ipsam comitantibus, Italiam petiit, & munitionem quæ curæ Adalwardi Clerici Manasse Sedis Arrelatensis Archiepiscopi, tuncque Tridentinæ, Veronenfis atque Mantuanæ sedium inavoforis commendata erat, ab eodem Manasse obtinuit promisso illi Archiepiscopatu Mediolanensi. Quare coeperunt mox non-

PAGIUS SÆC. X. Anno Erae Hisp. CMLXXXIII. Anno Hegiræ CCCXXXIV. inchoato die 13. Augusti fer. 4. A.C. 945. 1.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6438.

Ⓞ 2. E. 25. P. 6. April. Indict. 3.

JESU CHRISTI 945.

MARINI II. PAPÆ 4.

CONSTANTINI VIII. solius IMP. 34.

Num. I. ad IV. Flodoardus in Chronico ad hunc Christi annum ait: Hugo Rex Italiae regno depulsus a suis, & filius ipsius in regnum susceptus est, quod non nisi sub hujus anni finem contigit; cum Baronius num. III. quandam concessionem Canonicis Vercellensibus ab eodem facta referat, in cujus finem habetur

CHRISTI
945.MARINI II. PAP.
3.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
34.

fluminum Serui & Sicida largiremur : hanc petitionem satis omnibus pene Principibus hujus Regni ratam suscipientibus, per præceptum nostræ auctoritatis alveos prædictorum fluminum Canonice Vercellensium dominio, prout iuste & integraliter possumus, præsentialiter concedimus & largimur, sicut posita sunt compita a Briulle usque ad ripam, quæ est juxta Capellam S. Columbani intra hos fines decurrentium flumina cum insulis & eorum ripis nobis pertinentibus, prædictis Canonice S. Eusebii, ut dictum est, largimur, perinde ut piscatores, navium, redibitores atque riparum eorum usui famulentur. Vercellinos vero portus per hoc præceptum veluti prædecessores nostri pio amore ordinaverunt, ad usum luminarii Ecclesiæ S. Eusebii, in qua sanctissimum ejus corpus requiescit, & ad indumenta clericorum ibi jugiter famulantium concedimus. Si quis igitur hujus nostri præcepti statutum aliquando, quomodocumque, instigante diabolo, infringere conatus fuerit : sciat se composurum auri optimi libras mille, medietatem Camera, & medietatem Ecclesiæ prædictæ sancti Eusebii, suisque clericis, qui ibi pro tempore fuerint. Et ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, manibus propriis roborantes, anulo nostro insigniri jussimus. Dat. & act. Papæ Idus Augusti, anno Incarnationis Domini DCCCXLV. Regni vero Dom. Hugonis XX. Lotharii XV. Indict. III. Sed non tanti meriti pauca ista apud Deum fuerunt, ut justam Dei vindictam de facinoribus perpetratis potuerint avertere. Quæ tamen & dici misericordia potuit, quæ animæ ipsius profutura esset, secundum illud Davidicum : Contra brachium peccatoris & maligni quæretur peccatum & non inveniatur :

PAGIUS nulli Hugone deserto, adhærere Berengario. Tandem omnes Italiæ Primates omine non bono Hugonem deserere, & Berengario adhærere. Rex Hugo Lotharium filium suum non ad Berengarium solum; verum ad totius populi præsentiam dirigit: petens quia se eis non morigerum abdicaverunt, filium qui nil in eos deliquerat, saltem pro Dei amore suscipiant, ac voluntatibus eorum morigerum reddant. Lothario denique Mediolanum petente, Rex Hugo Papæ omni cum pecunia egressus, Italiam deserere, atque in Burgundiam ire cogitavit, ait Luitprandus cap. 13.

II. Tum cap. sequenti subdit: Rex Hugo cum divinam animadversionem declinare, ac Berengario præesse non posset, relicto Lothario & simulata pace Berengarii fidei tradito, in Provinciam omni cum pecunia properavit, &c. Hugo Rex brevi est viam universa carnis ingressus, Bertha, nepti sua Bosonis Arelatensis Comitissæ vidua pecunia derelicta. Frodoardus tamen ad annum CMXLVI. scribit: Hugo Rex Italia a suis in regnum recipitur. Marinus Papa decessit, cui successit Agapitus, & pax

Gisebrandus Episcopus & Cancellarius ad vicem Bosonis Episcopi & Archicancellarii recognovi. Hactenus diploma datum, haud dubium antequam Hugo & Lotharius in molestias enarratas incidissent.

IV. Theotilli Episc. Turonensis obitus. Eodem anno rursus recrudescit bellis in Gallis inter Ludovicum Regem atque Hugonem Francorum Ducem: cum vir sanctissimus Theotilo Archiepiscopus Turonensis, ut inter eos pacem componeret, laborasset, re imperfecta, ex hac vita migravit, de quo Frodoardus hoc anno his verbis: Dominus Theotilo venerandus urbis Turonensis præsul obiit. Qui dum de pace inter Regem & Principes componenda certaret, hisque studitis, occupatus a Lauduno rediret, ægritudine corporis in ipso deprimitur itinere. Cumque ultimum exhalasset spiritum: apparuit signum quoddam luminis per aera discurrens, cælitum longitudinis habere visum, cujus lumine ad depellendas noctis tenebras sufficienter perfuncti sunt, qui funus ejus deducebant, talique potiri solamine, per millia fere (cui fertur) ducenta, Turonicam usque corpus ejus perferunt urbem. Quodque in monasterio sancti Juliani, quod idem vir sanctus summa instituerat religione, juxta sepulcrum domini Odonis reverenter humatur. Et exinde ipsum templum divinis illustrari miraculis declaratur. Hæc Frodoardus. Qui & eodem anno hæc inferius de clade immissa cælitus & curata divinitus habet:

In pago Parisiensi, necnon etiam per diversos pagos hominum diversa membra ignis plaga pervaduntur, quæque sensim exusta consumebantur, donec mors tandem finiret supplicia. Quorum quidam nonnulla Sanctorum loca petentes, evasere tormenta. Plures tamen Parisiis

inter Alvernicum Patricium & Hugonem Regem Italia depaciuntur. Quare Hugo ex Italia rursus in Provinciam rediit sequenti Christi anno, ubi, ut refert Baronius ex Leone Ostiensis lib. 4. cap. 64. Monachus effectus est, in monasterio sancti Petri a se ædificato. In eo hoc Epitaphium legitur: Hic requiescit celebranda memoria, magnusque seculi contemptor, Hugo, olim Monachus hujus sanctæ Ecclesiæ Cluniacensis. Anima ejus requiescat in pace. Amen. Cum vero idem Leo Ostiensis lib. 1. cap. 64. asserat, Lotharium post annos ferme quatuor, ab anno nempe CMXLVI. deductos, diem clausisse extremum, quod anno CML. contigit, manifestum est, Hugonis Regis Monachatum, ultimumque ejus ex Italia discessum ad annum CMXLVI. pertinere. Boucheus in Hist. Provinciarum lib. VI. sect. II. laudatum Hugonis Ex regis Epitaphium refert, atque eum in monasterio Montis Majoris juxta Arelatem sito, & in honorem Sancti Petri ædificato sepultum esse. Verum præterquamquod non constat, illud Epitaphium antiquitus positum fuisse, & Hugo non Arelatis, sed Viennæ Mo-

CHRISTI
945.MARINI II. PAP.
3.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
34.

in Ecclesia S. Dei Genitricis Mariæ famati sunt. Adeo ut quotquot illo pervenire potuerint, asserantur ab hac peste salvati: quos Hugo quoque Dux stipendit aluit quotidianis. Horum dum quidam vellent ad propria redire, exintu referrescunt incendio, regressive ad Ecclesiam liberantur. Hæc Frodoardus.

VI. Eodem anno Ludovicus Rex Fran-

PAGIUS Monasterium condiderit, Monasterium Montis-majoris nondum hoc tempore constructum fuerat, sed ibi tantum erat Ecclesia in honorem Sancti Petri constructa. Nec illius Monasterii Basilica ante annum MXVI. ædificata, ut anno MXVIII. videbimus. Porro Hugonem ante adeptum Regnum Italicum, non vero postquam illud amisit, ut perperam tradit Leo Ostiensis, Sancti Petri Monasterium ædificasse, anno CMXXVI. ostendimus. [1]

III. Lotharius filius ejus solus potestatem regnavit. Postea rerum summa penes Berengarium fuit, quamvis is non nisi post Lotharii mortem Rex dictus fuerit: quamquam iterato Reges Hugonem atque Lotharium Italiæ susciperent, Berengarium tamen nomine solum Marchionem, potestate vero Regem: illos vocabulo Reges, alibi autem neque pro Comitibus habebant, inquit Luitprandus lib. 5. cap. 14. qui paulo post de eodem Berengario habet: Hic superstitibus Hugone & Lothario, magnus voraxque struthio: non bonus, sed hano similis est visus. Eis autem accedentibus, & ad regni fastigia omnibus illum promoventibus quantum alii crederent, quantisque diludiis nos omnes irriserit, non tam verbis quam suspiriis ac gemitibus narro. Luitprandus vero Berengario dum Lotharius solus regnaret, a secretis fuit. Porro Lotharium in annis suis numerandis Hugonis patris mentionem non fecisse, ostendunt tabula Ravennenses, ex quibus Rubens in Hist. Raven. lib. 5. dicit, quoddam contestas esse sexto Nov. Octob. indict. VI. regnante domo Hlothario excellentissima Rege anno XVII. nullo de Hugone patre verbo addito. Ex quibus & confirmatur quod supra innuimus, Lotharium anno CMXXX. post initium mensis Octob. in consortium Regni Italiæ a patre vocatum esse. Denique Hugo, ut ait Sigonius lib. VI. de Regn. Ital. vir, si amari quam metui ab Italiis meruisset, & eorum usque ad extremum retinere studia didicisset, inter Primores Italiæ Reges propter extimias virtutes ejus merito numerandus. Quod si pacem cum Saracenis Fraxinetum incolentibus pepigit, ad id adductus fuit, quod timeret, ne Berengarius exul contractis ex Suevia & Francia copiis in se irrueret.

IV. Hoc circiter anno Sanctus Lucas Junior Thau-

corum dolo Hugonis Principis comprehensus est a Northmannis, quos putabat sibi fideles, & per annum integrum in custodia detinetur, nec solutus, nisi dato Hugoni quod petierat castro Laudunensi. Hæc Frodoardus anno præsentis, ac sequenti. Quomodo autem ad firmandum Ludovico Regnum Francorum, oportuerit successorem Marini Agapitum Papam in Gallias

matungus appellatus, Sterii in Attica, ubi septem annis vixerat, beatam animam emisit: S. Lucas nomen ejus Menæis Græcorum ad diem VII. mensis Februarii inscriptum, & ejus Vita a Thaumaturgo Auctore Anonymo edita, quam Comtebeffius e Græco in Latinum vertit, & Henschenius ad eundem diem in Actis SS. Bollandianis publicavit. Parentes ejus perpetuas Agarenorum incursionem non ferentes, in Helladem se contulere, ubi Beatus Lucas natus, progressu temporis vitam monasticam professus est. Per annos septem solitarius vixit in monte Joannitza prope Corinthum posito, quo in loco dici non potest quanta abstinentia & afflictione corpus suum maceravit. Inde postea migrare coactus fuit. Simeon enim Bulgarorum Princeps antequam cum Romanis foedere, universam continentem pervasit, cuncta mancipans atque populans, ac alios quidem vita, libertate alios privans, vestigalesque faciens; adeoque alii quidem velut carcere ac præsidio urbium ambitu clausi tenebantur, alii in Eubæam & Peloponnesum fugientes, salutem consulebant. Ex in varia peragravit loca, quodque apud Patras Achaia sublimis vita genus consuetans monachus, qui Styliæ audiretur, illuc cogitavit transire, atque illius se obsequiis addicere. Quare per decennium servitio Monachi Styliæ sese mancipavit. Sed cum ille, cui littorum curam commissa erat, navigiis ad Helladis fines propter hostium incursionem transire vetuisset, privatim Lucas vivere decrevit. Haud longior interjecta mora miser Simon ac qui fusi magna copia Christiani sanguinis auctor fuerat ab humanis excedit (anno nempe CMXXVII.) Petrusque ejus filius rerum summam cepisset: sic quidem filius, ut tamen nequaquam, uti gloria ac substantia, ita quoque crudelitatis & immanitatis hæres visus sit, sed plane ab ea longe alienus. Sano vero quod ad ipsum spectat nihil illius sanguinis habens ac affinitatis, is statim sanguines ac bella valere jubens, pacem cum Romanis amplexus est, & Lucas ad desideratam Joannitiam solitudinem rediit. Tandem inde Soterium migravit, ubi post septennium monastica exercitatione impensum, mortemque suam præcitam ad cœlestem vitam, transf-

NOTÆ [1] Vetus Chronicon Regum Italiæ apud Murator. Rer. Ital. tom. 5. pag. 32. Hugonis hujus decessum significat, anno 947. die 20. Aprilis; cum enim habeat Lotharium regnasse post patrem annis III. mensibus VII. diebus II. atque obiisse die Veneris, decimo calendis Decembris Civitate Taurinensium (lege Taurinensium) his annis & mensibus ab hoc ejus exitu deductis, annis 947. dies 20. aprilis redditur. Hujus autem chronici auctoritas in iis quæ ad utrumque Regem Hugonem, & Lotharium spectant eo magis suscipienda est, quo in definiendis eisdem Lotharii annis ex quo regnum cum patre cepisset, cum Diplomatum sine concordat, ut in Nota ad An. 930. 2. demonstravimus. Quod autem addit, Hugonem a suo in Italiam ingressu regnasse annos 21. menses 9. dies 3. quod duceret nos in annum 925. Julii 17. id patet quo ad notam numeralem anni mendosum, corrigendum tamen facile ex altero vetustissimo chronico apud eundem Authorem ibid. quod Hugoni Regni annos 20. assignat. MANSI

lias Legatum a latere mittere, suo loco dicitur. Non destiterunt Romani Pontifices, oblata occasione, occurrere semper periclitantibus Francorum Regibus, eisque pro viribus Apostolica auctoritate suppetias ferre, atque frequentioribus legationibus e latere missis, eodem adversus hostes reddere tutos, ipsamque Regnum a tyrannis liberum stabile, id præstantes ex animo, utpo-

PAGIUS

transit. Non abhorruisse Lucam a Romanæ Ecclesiæ ac Latinorum communione indicat illa passim in his Actis expressa ipsius necessitudo cum Monachis qui & Legati Romam peterent, vel inde redirent, inquit Combefsius laudatus.

V. Cumbria Regnum Edmundus Anglia Rex passat.

Edmundus Angliæ Rex Cumbriæ provinciam ab antiquis Britannis inhabitatam, factionibusque semper obnoxiam, vi cepit; & erutis duorum Regulorum oculis, qui tyrannidem præsumperant, Regi Scotorum Malcolm sub fidelitate iurjurandi commendavit, inquit Malmesburienfis lib. 2. de Reg. cap. 7. quod hoc anno contigisse Wigornienfis testatur, Cumbri continua temporum serie Reges inter se habuerunt, Saxones avertentes, & quoties oportunitas se se offerret, aut Hibernis, aut

te grati, memores beneficiorum antiquitus acceptorum, cum scilicet Christianissimi Reges tam prompto animo toties descenderint in Italiam, ad liberandam Romanam Ecclesiam, oppressam multiplicium hostium invasione, atque vendicandam subactam in pristinam libertatem, & restituendam spoliatam in honorum possessionem.

Chri-

Scotis aut perduellibus Saxonibus adjugebantur. Quare cum Edmundus paulo prius Northumbriam subjugasset, ferro flammaque provinciam vexavit, ut ex Huntindoniensi lib. 5. pag. 355. narrat Alfordus hoc anno, & de terris, quas tenuere, disserit.

Anno Hegiræ CCCXXXIV. obiit Caiimus Bianvilla, Princeps Cairavvani, cum Sarracenis Africa imperasset annos XII. & aliquot menses. Ei successit Almanfor Billa filius ejus, qui cum regnasset annos septem in Africa, successorem habuit Muazzum Lidinillam filium anno Hegiræ CCCXLI. Hic porro primus fuit Calipha Ægypti. Hæc Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. Anno CMLXIX. de Ægypto ab eo occupata verba faciemus.

VI.

Moritur Caiimus Bianvilla Africa Calipha.

I. Marini II. Pap. obitus.

Christi annus sequitur nongentesimus quadragesimus sextus, Indictione quarta inchoatus, quo (inquit Frodoardus) Marinus Papa decessit, cui successit Agapitus. Quoto autem mente vel die, apud veteres ubique silentium: sedisse autem Marinum annos tres, menses sex, dies tredecim, habet vetus codex Vaticanus de Romanis Pontificibus. De rebus gestis ejusdem Pontificis, quæ habet Leo Ostiensis in Chronico Cassinate tantum nota habentur, reliquis obscuritate temporis obvolutis. Leo igitur agens de Balduino Franco Abbate Cassinate, hæc ait: (a) Hic privilegium sumpsit a domno Marino Papa Secundo de consuetudine hujus monasterii.

(a) Leo Ost. l. 1. c. 60. 61. 62.

II.

His temporibus Sico Episcopus Capuanus contra instituta divina & humana agens, Ecclesiam sancti Angeli, quæ tunc ad Arcum Dianæ dicebatur, quia illic Dianæ fuerat templum, nunc autem dicitur ad Formam, quam prædecessor suus monacho nostro, ut ibi monasterium construeret, dudum concesserat, violenter eripiens, cuidam suo diacono in beneficium dedit. Quod cum eidem sancto viro Papa ab ipso monacho fuisset indicatum: mox Apostolicæ auctoritatis litteras eidem Episcopo scripsit, acriter in illum invehens, ignorantiam Canonum, litterarum inscitiam, familiaritatem secularium, temerariamque transgressionem illi exprobens, mandansque ut eandem Ecclesiam monacho sine dilatione restitueret, ut in eam monasterium, sicuti ab antecessore suo illi sub anathematis obligatione constitutum fuerat, construere posset. Quod scilicet monasterium, tam ab ipsius Episcopi, quam ab omnium successorum suorum inquietudine ac molestia liberum ex tunc sub custodia & potestate S. Benedicti monasterii quod tunc Capuæ erat, perpetuo esse constituit. Diaconum vero illum, cui Ecclesiam eandem Episcopus ipse concesserat, præterquam in offi-

cio altaris ab omni ipsius Episcopi consortio alienum esse mandavit, quibus in rebus nisi obtemperasset Episcopus, sacerdotali se honore privatum, & excommunicationis nodis astrictum sciver. Et inferius:

III.

Quo tempore venerabilis Papa Marinus eandem Ecclesiam sanctæ Mariæ de Capua cum omnibus juribus suis Casinensi cœnobio per privilegium ex integro confirmavit: quod isidem confirmaverunt Joannes Decimusquintus, Benedictus Octavus, Benedictus Nonus, Leo ac Stephanus Nonus, Abbatibus nostris Balduino, Aldigerio, Mansoni, Atenulpho, Theobaldo ac Friderico. Per idem tempus cum monasterium sanctæ Sophiæ de Benevento Principium vi per annos aliquot fuisset cœnobio nostro subtractum, hic idem Abbas ostensis Romanorum Pontificum, Regumque præceptis, qui prædictum monasterium huic loco firmaverant, recuperatum iterum sub nostri monasterii ditionem redegit. Post hæc a memorato Pontifice Marino Romam evocatus, quoniam vir magnæ prudentiæ, multumque potens visus est: monasterium S. Pauli sibi Marinus Papa commisit: defuncto, ut puto, Joanne illo, qui ipsi monasterio ab Odone Cluniacense, Leone Pontifice (ut dictum est) jubente, præfectus fuerat. Hæc sunt, quæ de Marino Papa scripta reperiri potuerunt. Pergit vero Leo Ostiensis:

* al. ipsi

IV.

Rursus autem cum sanctæ Sophiæ monasterium a Principibus pervasum, monasterioque subductum esset, & sub his ferme diebus defuncto Marino Agapitus ei in Sede Apostolica successisset, Abbasque inde coram illo questus esset: scripsit idem Apostolicus Principibus dictis, acriter arguens, cur talia tentare præsumerent. Quod si secus facerent, scirent se anathematis mucrone feriendos. Et paulo inferius: His etiam diebus cum monasterium quoque nostrum, quod erat

Ca-

ctus fuerit, & uti habet Baronius ex veteri Codice Vaticano, cui plerique Catalogi consentiunt, sederit annos tres, menses sex & dies tredecim, paulo ante medium mensem Junium currentis anni supremum diem obiit. Marianus Scotus, & Martinus Polonus in Chronicis Marino tribuunt annos III. menses VI. dies XIV. quia scilicet diem ejus mortualem includunt. Marino successit Agapitus II. quem Papebrocius in Conatu Chronico-Historico putavit, die nona mensis Augusti ordinatum esse Pontificem Rom. Verum die decima quinta mensis Junii iam Pontificatum gerebat. Rubens enim in Hist. Ravenn. lib. 5. meminit litterarum, quæ nono Kal. Jul. indict. VII. anno quarto Agapiti Pont. Max. Hlotharii autem Regis decimo nono scriptæ afferuntur, die scilicet XXIII. mensis Junii anni CMXLIX. a-

Marino II. PP. successit Agapitus II.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6439.

Anno E-ræ Hisp. CMLXXXIV.

© 3. D. D 16. P. 22. Mart. Indict. 4.

JESU CHRISTI 946.

AGAPITI II. PAPÆ I.

CONSTANTINI VIII. solius IMP. 35.

Aug. 1. A.C. 946. I.

Num. I. ad V. Floardus in Chronico hoc anno scribit: Marinus Pap. decessit, cui successit Agapitus & pax inter Albericum Patricium & Hugonem Regem Italia depascitur. Cum vero Marinus anno CMXLII. ineunte circiter Decembri ad summum Pontificatum eve-

lia.

CHRISTI
946.AGAPITI II. PAP.
I.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
35.

Capua sub ditione sua, cupiditatis seu lucri gratia Principes memorati redegerunt, & per hanc occasionem fratres ibi morantes seculariter viverent: comperto hoc memoratus Pontifex, conquerebat Abbatem nostrum, scripsit continuo prefatis Principibus Apostolicæ auctoritatis acres nimum litteras, illorum nequitiam webe-

menter increpans, cur tantum scelus perpetrare ausi essent; præcipiens quod nullam ulterius dominationem in eodem monasterio exercere præsumerent: Omnes autem monachi ad suum Cassinense cœnobium, relictis ibi duobus aut tribus tantum seminibus fratribus cum omnibus monasterii rebus, protinus redirent, ibidem sub Ab-

ba.

PAGIUS Harumque, in quibus annus octavus ejusdem Pontificis cum XVII. Kal. Julii ac indictione XI. connectitur, qui character est an. CMLIII. Quare currenti die XV. mensis Junii jam Eccl.

Romanæ præsidebat [1] [2] Agapitus statim ac rerum administrationem suscepit, conatus est Albericum Consullem seu Patricium vetere libidine dominandi Urbisque potiundæ incensum cum

NOTE

[1] Catalogus Romanorum Pontificum in Cod. Vat. 1340. Marinus sedit annos III. menses VI. dies XII. Deinde sequitur; Agapitus sedit annos X. menses VII. dies X. De Agapito II. charta Regesti Sublacensis pag. 137. col. 2. Anno primo Domini Agapiti junioris PP. Indict. V. mense Februarii die III. Johannes Subdiaconus schola cantorum locat Leoni Abbati Sublacensi terram rationalem extra muros Urbis juxta portam majorem. Ex Indictione V. quæ incidit in A. D. 947. apparet, mense Februarii adhuc in cursu fuisse annum primum Pontificatus Agapiti II. Ibid. pag. 104. col. 2. alia charta data: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontificis & universalis junioris Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli secundo in mense & Indict. supra scripta V. Supra locatio incipere dicitur a die Calendarum Apriliarum presentis quinta Indictione, & usque in Fride Kalendas easdem post annos XXIX. Ex quibus annus secundus Pontificatus, mense Aprilis jam inchoatus fuisse videtur. A. D. 949. mense Januarii, & Martio adhuc tertius Pontificatus annus in cursu erat. Charta in tabulario S. Marie in via lata. In nomine &c. Anno Deo propitio Domini nostri Agapiti Summi Pontificis & universalis junioris PP. anno tertio, mense Januarii Indictione septima. Regestum Sublacense pag. 150. Anno III. Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontif. II. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli Indict. VII. mense Martio die XXVI. A. D. 950. mense Novembri, Pontificatus annus quintus signabatur. Charta in tabulario S. Marie in via lata: Anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Agapiti Summi Pontificis & universalis secundus Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno quinto, mense Novembri Indictione nona. Indictio nona inchoatur a Kalendis Septembris an. 950. Mense Martio 952. adhuc annus sextus Pontificatus in cursu erat. Charta in Regesto Sublacensi pag. 146. Anno Sexto Domini Agapiti Summi Pontif. & universalis junioris PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli Indict. X. mense Martio die V. Maroza ancilla Dei & Constantinus presbyter donant & offerunt Leoni Abbati Sublacensi pro redemptione animarum suarum, & pro redemptione animæ bona memoria quondam Flori Sancta Manturanensis Ecclesia Episcopi Oratorium S. Theodori ad portam majorem. Mense vero Maio hujus anni septimus Pontificatus annus in cursu erat. Charta ibidem pag. 201. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontif. & universalis junioris PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli VII. Indict. X. mense Maio die XXIV. Mense Januarii anni 953. adhuc annus septimus Pontificatus enumerabatur. Charta ibidem pag. 141. col. 2. Anno septimo Domini Agapiti Summi Pontif. junioris PP. Indict. XI. mense Januarii die XXV. Mense Octobris anni 953. annus Pontificatus octavus signabatur. Charta in Regesto Sublacensi pag. 100. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontificis & universalis junioris PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli VIII. Indict. XII. mense Octobris die XXIX. Indictio ex more initium sumit a Kalendis Septembris anni 953. Ex his colligimus initia Pontificatus Agapiti II. mensi Aprilis an. 946. figenda esse; nam si mense Aprilis an. 947. annus Pontificatus secundus jam inceptus erat; & mense Martio an. 949. adhuc annus tertius signabatur, sequitur, ut anni Pontificatus a mense Aprilis enumerarentur. GEORGIUS

[2] Agapitus II. Pontifex, isto quidem anno, sed citius aliquanto, quam hic constituitur a Pagio, coepit, ut constat ex literis donationis cujusdam factæ Leoni Abbati Sublacensi, vulgatis a Muratorio antiquit. Ital. Tom. I. col. 163. Sic enim Carta illa exorditur: Anno Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontificis & universalis junioris Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli septimo, Indict. X. mense Maio, die 24. Hic est annus 952. quo Agapitus annum septimum coeperat ductum ab anno 946. ante diem illam Maii. Insuper apud eundem Muratorium in Dissertationibus de Antiquitatibus Italiæ mediæ ævi tom. III. col. 146. extat charta quædam Ravennæ signata anno Pontificatus domini Agapiti &c. decimo, sicque regnantibus domino Berengario & Alberto ejus filio anno quarto die XIV. mensis Martii, indictione decima tertia. His characteribus exprimitur annus 955. cujus mense Martio Agapitus annum decimum jam coeperat; ex quo conficitur epocham pontificatus ejus ante diem XIV. Martii anni 946. ducendam esse. Quin & si genuina probetur charta a Georgio in Nota quam hic exhibet producta; certiora quoad diem initii ab Agapito pontificatus eruiamus. Cum enim ex charta illa Georgii constet die V. martii novum pontificatus annum nondum coepisse, ex nostra vero die ejusdem mensis XIV. novus vicissim jam fluere, recta inde consecutione deducimus exordia pontificatus Agapiti II. intra spatium illud a die V. ad XIV. martii contineri. Porro spatium illud non nisi unam dominicam diem ferebat, cum dies VIII. ejusdem mensis concurrentem adeoque pro more ejus ætatis quo Romani pontifices die dominica in festis solebant epocha pontificatus Agapiti II. eadem die VIII. martii figenda est. MANSI

CHRISTI
946.AGAPITI II. PAP.
I.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
35.

bate proprio Domino servituri. Sin autem vel Principes vel monachi secus agerent, seu quispiam ex eorum monasterii rebus aliquid invadere auderent, nisi respicerent, auctoritate Apostolica communionem privandos. Aliud quoque privilegium ab ipso tandem Pontifice memoratus Abbas accepit de monasterio S. Stephani juxta Tarracinam, quod beatus Benedictus, ut in vita ejus legitur, per visum apparens mirabiliter construi jussit, & loca singula ibi, quid adificandum esset, subtiliter designaverat. Hæc in ingressu Agapiti Leo.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS cum Hugone Italiæ Rege in concordiam adducere; sed cum Hugo hoc anno Italiam reliquerit, uti anno superiori ostendimus, incertum quem illa pacis tractatio effectum haberit; illud certum Albericum post Agapiti II. mortem filium suum Octavianum sub Joannis XII. nomine Pontificem Romanum credendum curasse.

II. Ad num. V. & seq. Sigebertus initio sæculi XII. demortuus scripsit Vitam S. Guiberti Monachi Gorziensis & Cœnobii Gemblacensis conditoris, a Surio ad diem XXIII. Maii editam, sed quam Lambecius Tom. II. Biblioth. Caf. pag. 898. & seqq. cum MS. Casareo contulit, & aliquot in locis emendavit. Ait itaque Sigebertus num. XI. De rebus Ecclesiæ traditis, & de libertate ipsius loci (nempe Monasterii Gemblacensis) charta conscripta Imperiali erat dicto confirmata, & tam aulicæ impressione Imperiali auctorizata, que auctorizatio facta est solemniter Leodii XII. Kalend. Octob. anno dominice Incarnat. nonagesimo quadragesimo sexto, indictione IV. regni domini Ottonis primi anno undecimo, cathedram Trajectensis Ecclesiæ regente Uogone, idest, Ogone seu Hugone. Gemblacum, vulgo Gemblours, olim in Diocesi Leodiensi, nunc vero in Namurensi situm & hæc prima et confirmatio Monasterii Gemblacensis hoc anno ab Ottone Rege facta. Miræus in Diplomatis Belgicis Ottonis primi Diploma recitat, perpetuamque scribit. anno CMLVIII. editum esse; cum in MS. Casareo annus CMLVI. diserte legatur; cumque Henricus Auceps ann. CMXXXVI. die secunda mensis Julii vita functus sit, apparet, Ottonem ejus filium ac in Regno Germanico successorem a morte patris annos Regni sui non vero a coronatione sua, ut putavit Baronius, deduxisse. Nec refert quod Sigebertus in Chronico confirmationem Ottonis cum anno Christi CMLVIII. conjungat, Sigebertus enim de aliqua alia confirmatione tunc facta loquitur, vel hac in re peccat.

III. Ut Monasterium Gemblacense primam sui confirmationem debet Ottoni primo; sic secundam filio ipsius, Ottoni nempe secundo, cum jam Imperator esset, utpote cujus studio &

Florebat hoc tempore sanctitate clarus Guibertus, cujus præclaras res gestas Sigebertus scriptis mandavit, lucerna plane inter tot tenebras ardens & lucens, a quo inter alia egregia sanctitatis monumenta, hoc eodem anno est erectum in Gallia nobile monasterium Gemblacense, quod tum Ottonis Regis, cum ipse apud eum non nihil preloræ passus fuit ab invidis, tum etiam Agapiti Romani Pontificis Privilegiis communitur. De his enim ista habet Sigebertus ejusdem cœnobii monachus in Guiberto: (a) De rebus Ecclesiæ traditis, & de libertate ejus loci.

V.

(a) Apud Sur die 23. Maii tom. 3.

cura impetrata fuit a Benedicto Papa hujus nominis septimo, idque anno CMLXXXIII. Hoc secundum Diploma in laudato Codice MS. II. Imp. primum immediate sequitur, quod quia nec apud Surium, nec apud Miræum extabat, Lambecius illud ex Codice MS. integrum retulit. In hujus sine legitur: Scriptum per manum Bonifacii Notarii Regionarii ac Serenarii Sancta Romana Ecclesia in mense Martio indictione undecima. Bene valete. Datum VIII. Kal. Aprilis per manus Stephani Episcopi ac Bibliothecarii sancta Sedis Apostolica anno Pontificatus domini nostri Benedicti sanctissimi septimi Papa nono, imperante domino nostro Ottone a Deo coronato, magno ac pacifico Imperatore, anno decimo sexto in mense ac indictione, quibus supra. Ubi notæ omnes Chronologica accurate descriptæ, hoc Diploma ab Ottone II. an. CMLXXXIII. obtentum fuisse certo evincunt. Præterea demonstrant, Benedictum VII. anno CMLXXV. ante diem XXV. mensis Martii ad supremum Pontificatum evehum fuisse, alioquin anno CMLXXXIII. eo die annum nonum nondum auspicatus esset: qua de re suo loco. Præfatam subscriptionem refert Sigebertus in Vita Sancti Guiberti, sed eam hac interpolatione corrumpit, [1] imperante Ottone a Deo Coronato, magno ac pacifico Imperatore, anno decimo sexto, qui est annus domini nonagesimus quinquagesimus tertius. Surius laudatus non solum interpolationem illam exhibet; sed etiam falsa emendatione marginali totam subscriptionem depravat. Ut enim observat Lambecius loco laudato, Surius male credidit, per Ottonem Imp. cujus annus XVI. cum Papæ Benedicti VII. anno nono hic conjungitur, intelligendum esse eundem Imp. Ottonem primum, qui in principio ejusdem capitis traditur Monasterium Gemblacense confirmasse anno regni sui undecimo, hoc est currenti, ideoque pro Papæ Benedicti VII. anno nono, legendum esse censuit, Papa Agapiti secundi anno sexto, & pro anno Domini DCCCLIII. ut in fine ejusdem capitis Vita Sancti Guiberti perperam legitur, substituendum esse annum Domini CMLI. At nec nomen Papæ Benedicti VII. nec annus Pontificatus ejus IX. mutandus, sed per Imp. Ot-

ta-

NOTE [1] Sigebertus hæc interpolatione corrupt &c. Non Sigebertus, sed recentior aliquis sciolus; Arabibus numeralibus characteribus expressa, quod recens inventum esse docent Bollandiæ ad eam Vitam S. Guiberti, die 23. Maii pag. 264. MANSI

ci charta conscripta Imperiali est edicto confirmata, & anuli impressione Imperialis auctorizata, qua auctorizatio facta est solemniter Leodii duodecimo Kal. Octobr. anno Dominice Incarnationis nongentesimo quadragesimosexto, Indictione quarta, Regni domini Ottonis Primi, anno undecimo, cathedram Trajectensis Ecclesie regente Uhogone.

Ad hanc confirmationem Imperialis potestatis accessit etiam Apostolice Sedis auctoritas, dum a Benedicto Septimo hujus nominis Papa decretum est, ut rata esset in perpetuum Gemblacensis cenobii prerogata immunitas. Decretum est etiam, ut de alio monasterio Abbas ibi non constituitur, sed ipsi servi Dei secundum S. Benedicti regulam viventes, ex sua propria congregatione Abbatem eligendi potestatem habeant, & ut Abbas ipse privilegii Sedis Apostolice, infulis decoretur, & ut ipsum monasterium sub jurisdictione sancte Romanae Apostolice Sedis constitutum, nullius alterius Ecclesie jurisdictionibus submitatur, interminantes ex auctoritate beati Petri Apostolorum principis sub divini obtestatione Judicii, ac validis anathematis interdictionibus, ut nulla aliquando vel magna vel parva persona ali-

PAGIUS tonem, cujus annus Imperii decimus sextus tanquam synchronus ibidem additur, intelligendus sine dubio Imp. Otto secundus, & in fine totius capituli pro, qui est annus domini CMLIII. absque ulla controversia scribendum, qui est annus domini CMLXXXIII. sive nongentesimus octogessimus tertius. Surius Baronium & Papebrocium ad diem XXIII. Maii & in Notis ad cap. 2. Vitae Sancti Guiberti in errore impulit.

IV. Mabillonius vero Sac. V. Benedicti ubi Vitam Sancti Guiberti exhibet, in Notula ad curat editio put XI. fatetur, hanc emendationem necessariam esse, sed haud scio, inquit, an sit ad mentem Sigeberti, qui in Chronico hanc Benedicti Papae immunitatem revocat ad annum DCCCCLIV. Immunitas nostra Gemblacensis scilicet, Ecclesie, etiam Apostolice auctoritate a Benedicto septimo corroboratur anno septimo Pontificii eius. Verum non animadvertit Vir doctissimus hunc locum, qui non legitur in editione Chronici Sigeberti a Pistorio curata, intrusum esse a Miraeo in suam ejusdem Chronici editionem, ut Sigeberti auctoritate errorem suum de anno confirmationis Monasterii Gemblacensis de quo mox egimus, stabiliret & confirmaret. Praeterea magnopere fallitur Miraeus dum credit Benedictum VII. Papam per hac tempora sedisse. Quare, ut scite notavit Lambecius Tom. II. Bibl. Cae. pag. 901. corrigendum est Sigeberti

NOTAE [1] Edmundi necem ad sequentem annum transferendam esse suspicor ex fide fere supparis Scriptoris Wolfani, de quo in nota ad annum 937. 8. testantis Edmundum post sex annos & dimidium crudeliter interemptum fuisse. Porro calculus iste, si ab exitu Octobris anni 940. ducatur, annum 947. refert. MANSI

quid de rebus & possessionibus ad idem monasterium pertinentibus auferre, vel alienare praesumat. Hoc scriptum per manum Bonifacii Notarii Regionarii atque Scrinarii sanctae Romanae Ecclesiae datum est viii. Kalend. Aprilis per manus Stephani Episcopi & Bibliothecarii sanctae Sedis Apostolicae, anno Pontificatus domini Benedicti Septimi Papa nono, imperante Ottone a Deo coronato magno & pacifico Imperatore anno decimosexto, qui est annus Domini nongentesimus quinquagesimus tertius. Haec ibi. Sed corrigere quae de nomine Imperatoris habentur, nondum enim Otto Imperator erat, sed Rex tantum, cum ista fierent. Verum & si reliqua ad annum decimum sextum ejusdem Ottonis (ut habet) referre velis, sic opus est corrigas: Agapiti Papae Secundi anno sexto, Christi vero nongentesimo quinquagesimo primo. Sed de his satis.

Hoc eodem anno Anglicana Ecclesia, novo Rege Edredo subrogato fratri suo Edmundo, bene disponitur, dum sancto Dunstano tantum Regnum gubernandum committit, quod tenuit annos novem. Sub quo etiam claruit S. Aelfegus Wintoniensis Episcopus, de quo anno sequenti.

EQ.

berti Chronicon a Miraeo promulgatum, & hac in re standum Pistoriano. Verum quidem est Miraeo asserere se juxta quatuor Exemplaria MSS. editionem Chronici Sigeberti curasse & addidisse cum hac admonitione: Ceterum semel id monuisse satis sit, quae minori charactere excudenda curavimus, ea aut Gemblacensi in codice domestico non reperiri, aut si qua erant, recenti manu esse agglutinata, & verba de quibus quaestio magno charactere exarata esse. Sed cum in Codice MS. Gemblacensi variae additiones reperiebantur, potuit Miraeus quae secunda manu descriptaerant, ea a prima prodidisse credere. Quae solutio mihi verosimilior videtur.

V. Moritur Edmundus Anglia Rex. hoc anno a ficario impie trucidatum, inter omnes Rerum Britannicarum Scriptores convenit, [1] ex quibus audiendus Hovedenus pagin. 423. Anno ab Incarnatione domini nongentesimo quadragesimo sexto, magnificus Rex Anglorum Edmundus, die festivitatis sancti Augustini Doctoris Anglorum: dum in villa (qua Anglice Puelceireb dicitur) suum dapiferum Leonem (rectius alii habent Leoven, vel Leof) e manibus pessimi cleptoris; ne occideretur, vellet eripere, quinque annis septemque mensibus regni sui peractis, indictione quarta, septimo Kalendas Junii, feria tertia ab eodem interficitur: & Glasnoniam delatus, a B. Dunstano Abbate sepelitur. Edmundus regnum pie & fortiter

VII.

VIII. Corpus S. Hunegundis Virg. repertum & elevatum. (1) Apud Sar. die 25. Aug. tom. 4.

Eodem anno apud Noviomum in Gallia reperitur & elevatur venerandum corpus S. Hunegundis virginis, quae egregia claruerat sanctitate sub S. Eligio ejusdem civitatis Episcopo. Rei gettae admirandae fati historiam ejus temporis auctor scriptis mandavit verbis istis: (a) Cum diu sacrum corpus ejus sub terra conditum jacuisset, quadam sanctimonialis, Berta nomine, mirae abstinentiae, multae patientiae paupertatis valde studiosa, eximiae humilitatis, misericordiae operibus dedita, jejuniis & vigiliis & precibus intenta, ex divina revelatione locum sepulturae ejus cognovit, anno salutis nongentesimo quadragesimosexto, Ludovico regnante. Cumque immenso affectu gaudio tantum thesaurum subito elevare vult, venerandum presbyter Gito sanctorum pignorum Quintini & Victorici martyrum custos, casu superveniens eam objurgavit, dicens fas non esse sine auctoritate Episcopi sacrum corpus levare. Ita ad dies triginta duos intactus mansit sarcophagus jam apertus, apud quem diu noctaque sacris vigiliis Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

titer moderatus est; Insulam enim ab hostibus strenue defendit, & pluribus in locis Ecclesias, monasteria, aedaeque sacras construxit. Liberos duos ex Elfgiva conjugis suscepit; sed quia neuter ad coronam maturerat: Edredus, Edmundi frater, Procerum, populique suffragio regnare jubetur. Tum sub Augustum mensis, uti narrat Florilegus, in Kingslona villa Regia regni diadema, a Beato Odone Archiepiscopo Cantuariensi suscepit, decimo septimo Kalendas Septembris, qui hoc anno in Dominicam incidebat. Subdit Florilegus: Edredus ut jus germanus prius egerat Rex Edmundus, Northumbriam totam, in sui dominium redactam a Rege Scotorum fidelitatem accepit, & insuper Eboracensi Ecclesiae Metropolitanae duo signa (nempe militaria) non modice devotus donavit. Denique cum a Rege Cantuarum juramentum fidelitatis accepisset, & partes illas in securitate possidisset, versus Austrum cum suis contendit.

VII. Elevatio corporis S. Hunegundis Virginis.

Ad num. VIII. & seq. Corpus sanctae Hunegundis virginis Humolaricensis hoc anno e terra elevatum, uti narrat Bernerus Humolaricensis Abbas, Auctor coevalis, Sac. V. Benedicti. Est autem Humolaricense monasterium, vulgo Humblers, prope muros Augustae Veromandorum ad Suminam. Berta Humolaricensis Abbatissa hujus Translationis auctor fuit. Cum enim amore sanctae Hunegundis quadam Moniales aliqua commentata essent signata, de ejus corpore reperiendo sollicita fuit. Igitur anno Incarnat. Dominice nongentesimo quadragesimo sexto, Ludovico regnante, quinto die Nonarum Octobris, post plurima jejunia ei sanctae virginis corpus revelatum fuit. Mox adventit Gito Presbyter, qui monuit rationabile non videri, ut sine auctoritate & consensu Episcopi dioecetani corpus beatissime virginis levaretur. Per triginta & duos dies, quibus sepulcrum apertum remansit, multi infirmi curati, variaeque miracula facta, tandemque accersito Rodulfo Noviomensis Ecclesiae Archidiacono, postea ejusdem Ecclesiae Episcopo, datur sanctissimum corpus de sepulcro, septi-

incumbentes, Episcopi adventum sustinebant. Quo spacio multa illic divinitus sunt declarata miracula, atque ingens splendor perpetuo ad sacrum corpus permansit, ita ut a pectore virginis & sursum, pro sordibus pulveris nitentia relucere fragmina margaritarum, & quibusdam clarissimis, erumpentibus scintillis aspicientium reverberarentur obtutus. Tanta etiam ibidem sentiebatur odoris fragrantia, ut omnium nares ineffabili satietate compleverentur. Quicumque autem ad sacrum illud corpus intueri poterant, quocumque essent affecti morbo, illico curabantur. Porro odoris illius semper crescebat suavitas.

Inter caetera autem miracula ipso die elevationis sanctissimae virginis, cum saevissimus morbus totum illum pagum adeo occuparet, ut vix esset domus, in qua non jaceret agrotus, omnes illi cum elevato sacro corpore simul e suis lectulis sani surrexerunt. Tandem accersito Rodulpho Noviomensis Ecclesiae Archidiacono, postea ejusdem urbis religioso Episcopo, H 2 & ex

IX.

mo Idus Novembris. Hoc quidem anno dies septima mensis Novembris in diem Sabbati convenit, sed per hac tempora Translationes sanctorum Reliquiarum saepe alio die quam Dominica peractae.

Vixit Sancta Hunegundis tempore sancti Eligii Episcopi Noviomensis ac Vermandensis, & in pago Vermandensi in lucem prodit. Ab incunabilis fertur desponsata fuisse, sponsoque demortuo rursus cuidam Eudaldo viro nobilissimo cogentibus parentibus spona data; sed cum animo meditaretur, qualiter se sponso Christo traderet, virum demulcendo subtilitate ingenii ab amplexibus omnino divulsit, utque Romam secum pergeret, induxit. Ibi velum a Pontifice Romano, qui erat Martinus primus, accepit, quod cum Eudaldo accepisset, eam, sprevit solamque dereliquit, substractis omnibus ad tantum iter necessariis. In Gallias tamen Hunegundis remeavit, ubi sponsum respiciens veniam petiit, multaque ei largitus est. Post hujus decessum artiori se submitit vita & Christi servitio puniens atque desens cogitata seu nociva jam peracta opera, crebrisque jejuniis ac vigiliis tunde- bat corpus fatigatum, memorans quia non qui experit, sed qui perseveraverit, salvus erit, inquit Bernerus laudatus in ejus Vita, qui subdit, eam VIII. Kalend. Septemb. migrasse ad Dominum, sed annum ejus emortualem tacet. Mabillonius tamen Sac. II. Benedicti pag. 2025. existimat eam circa annum sexcentessimum nonagesimum vivendi finem fecisse, refertque Diploma Ludovici Transmarini Francorum Regis, actum Remis civitate in monasterio sancti Remigii Kal. Octobris indit. VI. anno XV. anno Incarn. domini DCCCXLVIII. in eo Ludovicus ait, a se petitum fuisse, quatenus quibusdam sanctimonialibus inibi (ideest apud Humolarias) non satis honeste viventibus, & regulari disciplinae subiecti nolentibus, inde remotis substituerentur Monachi. Quare favente Regina, Artaldo Remensi Archiepiscopo, aliisque consulentibus, eandem Abbatiam Abbati Regulari in perpetuum concessit. Ad

VII. P. Hunegundis saculo floruit.

Et ex collegio beatissimi martyris Quintini a ceteris Patribus, Gizeo, Roberto, aliisque pluribus magne pietatis viris, peractis Missarum solemnibus, itum est ad rumulum, ibidem etiamnum circa caput & pectus sancte virginis, illo, quod diximus, caelesti lumine adeo coruscante, ut nemo posset ad plenum intueri. Levatum est sanctum corpus e sepulcro septimo Id. Novembris, &c. Subiicit hic auctor complura alia miracula Dei operatione, virtute tantae virginis edita; sed ista ad institutum factis.

X. Quod ad res pertinet Orientales, eodem tempore (Luitprandus (a) inquit) Constantinus Imperator, qui defectis Romano, filiiisque ejus Constantinopoleos regerebat Imperium, audito Berengarium potentia prestare Lotbario, per Andream, qui ab officio Comes Curiae dicebatur,

PAGIUS VIII. Legatio Luitprandi ad Constantinum Imp. Ad num. X. Luitprandus lib. 6. cap. 1. refert Constantinum Porphyrogenetam, audito Berengarium potentia prestare Lotbario Italiae Regi, ad illum literas amoris plenas scripsisse, eique Lotbarium commendasse ob amorem nurus suae Berthae scilicet, quae Lotharii soror erat: Berengarium vero se ad Imperatorem Legatum misisse, seque octavo Kalend. Septemb. die Veneris egressum, XV. Kal. Octob. Constantinopolim venisse. Tum cap. 5. refert e rogationem numismatum, & aliorum donorum pro veteri Imperatorum Graecorum more ante diem Palmarum in Magistratus & clientes Imperatorios, dum Constantinopoli esset, factam. Porro Codinus in lib. de Officiis Constantinop. cap. X. loquitur de hebdomade Palmarum, quam Graeci a feria secunda post Dominicam & nos hebdomadam Passionis vocamus inchoant, docetque Balsamon die Palmarum, Imperatores olim ac Patriarchas distribuisse subditis ptyas, hoc est, munera & Bria; & hunc utum usque ad Constantini Monomachi tempora durasse, sed postea desuisse. Sunt autem rogata stipendia militaria, itemque largitiones, & dona, a Principibus liberaliter distribui solita, ut Gretzerus in caput X. Codini explicat. Hujusmodi rogam a se visam scribit Luitprandus, quia ejus Legationis tempore mos ille adhuc durabat. Sed fons iste liberalitatis exaruerat in Palatio & ferme etiam in Patriarchio tempore Balsamonis, ut ipsemet conqueritur in Epistola de incensis qua a patriarcha dari solent, eo die quo Catechesis habetur, quae extat lib. 7. Juris Graeco-Rom. pag. 471. Patriarcha tamen ne prorsus immunificus videretur, festo Catecheseos tymiamata dividebat, festo autem Bajorum seu Palmarum cereos & Cruces. Magna quarta feria, hoc est, die Mercurii Majoris septimanae cereos & tymiamata, ac die Paschatis osculo & am-

litteras Berengario dirigit, in quibus continebatur, vehementer se Berengarii nuntium velle videre, cujus in reditu cognosceret, quanta eum charitate diligeret. Scripsit etiam ei commendatitias litteras pro Lotbario, ut fidelis ei esset administrator, cui Deo largiente, extiterat gubernator. Constantinus nunquam sollicitudinem non parvam Lotbarii pro salute habebat, religiose ob amorem nurus suae cogitans, quae Lotbarii soror exiterat. Haec de legatione Constantini Augusti Luitprandus. Ab ipso vero Berengario ad Constantinum mittitur idem ipse Luitprandus historicus, qui suam ipsius legationem describit (b) multaque admiratione digna narrat, quae ut curiosa, ad institutum nostrum nihil spectantia, praetermittimus recitare.

Luitprandus legatus Const.

(b) Luitp. l. 6. c. 1. 2. 3.

Chri-

plexu excipiebat populum, dans unicuique tricubitalum, quod exiguae monetae genus est, a tribus capitibus nomen ducens.

IX. S. Mathildis a filiis tribulationem patitur. Dum Sancta Mathildis Regis Ottonis & Henrici fratris mater, Ecclesias & monasteria construit, praesertim coenobium Quindelinburgense appellatum, in quo non viles personas, sed summa ingenitatis tyrunculas canonice institutioni deservituras colligit, utriusque filii calumnias tulit: Nam ad aures eorum pervigatum erat, inquit Chronographus Magdeburgensis adhuc ineditus, quod innumerabiles pecunias Regalium consuum consumpisset, repositae a Rege qua pauperibus distribuerat; mittebantur exploratores spoliare & contumelias afficere nuncios ejus qui munera indigentibus portabant. Compellebant eam dotales regiones relinquere, & sacro velamine se consecrare. Ferret vero minus moleste iniurias, si Henricus quem unice amaverat, fratri non concordasset. Videns autem molestias eorum non minui, sed in dies plus augeri, relinquens quidquid Henricus Rex in dotem ei dederat in occidentali regione Angarinensem (Angria dicitur vulgo Engerben in Ravenspergeni Westphaliae Comitatu, ubi conditum postea a Mathilde coenobium) parcens filiis & non minus quam consueverat bona opera exercens. Regi vero supervenere Dei flagella, retroversis victorias, triumphis aliisque rebus secundis: Henricum vero gravis morbus invasit. Idem refert Auditor Vitae beatae Mathildis, jussu S. Henrici Imp. scripta, & uterque addit, intercedente Editha Ottonis Regis uxore Mathildem in Regno ab eodem Ottone revocatum fuisse & Henrico filio reconciliatam, pacemque usque ad mortem perdurasse. De monasteriis a Mathilde aedificatis, legendus Mabillonius Sac. V. Benedic. in Elogio S Mathildis.

IX. S. Mathildis a filiis tribulationem patitur.

I. Synodus Virdunensis.

Christi annus sequitur nongentesimus quadragesimus septimus, Indictione quinta, quo habita est Synodus Virduni, cujus celebrandae causa extitit lis inveterata inter Hugonem olim puerum ordinatum Archiepiscopum Rhemensem, & Artaldum contra eum postea ordinatum; quem pulsam anno superiori a Ludovico Rege in sedem illam fuisse restitutum, Frodoardus affirmat, annitente illo contra eum, & aliis pro eo proceribus laborantibus. Cum vero, inquit, horum causa tam Ludovicus Rex, quam Hugo Dux magnopere turbarentur, ad has sedandas turbas, Synodus hoc anno (inquit Frodoardus) circa mediam mensis Novembris habenda denuntiatur. Interim vero sedes Rhemenfis Artaldo conceditur. Et inferius: Eodem anno Synodus Virduni habita est, praesidente Roberto Trevirensi Episcopo cum Artaldo Rhemenfi, Adelrico Aquensi, Adelberone Metensi, Gostino Tullensi, Hildebaldo Transhebensi, Mirnegardo Vardensi, Israele Britone, praesente Brunone Abbate fratre Regis Ottonis, Agenoldo quoque & Odilone cum aliis quibusdam venerandis Abbatibus. Hi sunt quos potuit temporis importunitas Episcopos in unum colligere. Quid autem in ea actum sit, haec ipse:

Ad quam Hugo Episcopus evocatus, missis etiam duobus ad eum deducendum Episcopis, Adelberone & Gostino, venire noluit. Universa vero Synodus domno Artaldo Rhemenfi tenendum judicavit Episcopium. Indicitur etiam Synodus Idibus Januarii habenda. Haec de his Frodoardus hoc anno. At quoniam negotium perarduum haud videbatur posse per provinciales Episcopos terminari, & causa valde implicita definiri: placuit ut plenum Concilium convocari deberet ex Episcopis videlicet Galliae at-

que Germaniae, quod factum est anno sequenti coram Apostolicae Sedis Legato. Sed quid inter haec Hugo? probe sciens quanti ponderis esset Romani Pontificis auctoritas in ejusmodi definiendis controversiis, Sigeboldum clericum suum legat Romam ad Agapitum Papam, tradens ei litteras falsas, quas finxit conscriptas esse ab Episcopis Rhemenfis dicecesis, quibus petebatur, ut Episcopatus ejusdem Rhemenfis Ecclesiae eidem ab Apostolica Sede confirmaretur Hugoni. His nuntius acceptis litteris, Romam ad Pontificem proficiscens, eas ipsi obtulit, quarum fide ab eodem Agapito Papa surripuit dolose litteras ad Episcopos Galliae atque Germaniae, quibus significabatur, ut Hugo Rhemenfis Ecclesiae sedere deberet Episcopus. Quomodo autem eadem litterae ab ipsa Synodo anno sequenti celebrata praesente Apostolicae Sedis Legato ostensa sint falsae, suo loco dicitur.

III. Hugonis subdola legatio ad Agapitum Papam

Moritur hoc anno sanctus Aelfegus (a) Wintoniensis in Anglia Episcopus, sanctitate clarus, & spiritu prophetiae imbutus, de quo ista scripta reperimus hoc anno quo fuit ejus transitus: Debeat quoque Aelfego legitur, quod in die Cinerum, cum de more poenitentis de Ecclesiae liminibus removeret, horzatus est eos, ut tempore Quadragesimali jejuniis & castitati vacantes, diebus illis uxorum etiam delictis abstinere. Quorum unus, ceteris Episcopi jussionibus reverenter obtemperantibus, joculari cepit, dicens, se abstinere non posse a venere, a cibo, pariter & conjugio. Cui Episcopus: Contristas me miser oppido, nesciens quod tibi pariat dies ventura. Et sic homo ille recedens duram B. Aelfegi prophetiam nebulo experitur, dum postera luce in cubiculo sit repertus exanimis, incertum utrum a diabolo suffocatus.

IV. (a) Wintoniensis in Anglia Episcopus, sanctitate clarus, & spiritu prophetiae imbutus.

S. Aelfegi Episcopi Wintoniensis obitus.

PAGIUS SAEC. X. Anno ERE Hisp. CML. XXXV. Anno Hegirae CCC. XXXVI. inchoato die 23. Julii fer. 9. A.C. 947. I. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6440. 4. C. 17. P. 11. April. Indict. 5. JESU CHRISTI 947. AGAPITI II. PAPÆ 2. CONSTANTINI VIII. SOLIUS IMP. 36.

Ad num. IV. Florilegus, quem Baronius requirit mortem S. Elphei seu Elfegi cognomento Cato, Episcopi Wintoniensis in Anglia, cum praesenti anno connectit. Verum non tantum Simeon Dunelmensis in Hist. de Gestis Regum Anglorum, uterque Chronographus Saxo, aliique Elfegi mortem usque

ad annum CMLI. differunt; sed etiam ipsemet reperitur subscriptus in Charta ab Edredo Angliae Rege data anno nongentesimo quadragesimo nono, in qua legitur: Ego Aelfeb. Wintoniensis Episcopus configno. Et demum anno CMLI. aliis ejusdem Regis Edredi donationibus, ut observat Bollandus ad diem XII. Martii subscripsit his verbis: † Ego Elpheah Wintoniensis Ecclesia Episcopus triumphalem tropheum bagie † Crucis impressi. Elfegus Ecclesiam sibi commissam sancte administravit, Provinciamque verbo & exemplo currere viam mandatorum Dei docuit. Sancti Elfegi nomen inscriptum est variis Martyrologiis MSS. ad diem XII. mensis Martii, quo eum obiisse constat, ut videre est apud Bollandum citatum. De S. Elfego Cantuariensi Archiepiscopo faculo sequenti agemus.

Obitus S. Elfegi Episcopi Wintoniensis.

CHRISTI
947.AGAPITI II. PAP.
2.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
36.

eatus. Altero quoque tempore, dum sacros ordines celebrasset, tres monachos ad ordinem promovit presbyteratus. Complevis itaque ordinibus, præsul sanctæ recordationis astantibus dixit: Hodie tribus monachis manus imposui, quorum duo pontificalis ordinis gratiam obtinebunt, unus in civitate Wigornie, ac deinde in Cantia, alter meam sedem quandoque implebit. Tertius voluptatum petulantia accensus exitum miserabilem fortietur. Quam utique sancti præsulis prophetiam, ut prædixerat, rerum exitus comprobavit. Qui enim Wigornii, & deinde Cantia Antistes extitit, fuit S. Dunstanus;

PAGIUS
II.
Mortitur
Editha
Germania
Regina.

Ad num. V. Mortitur hoc anno Editha seu Editha Ottonis Germaniæ Regis uxor, uti Lambertus Schafnaburgensis, Continuator Reginonis & Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam tradunt. Fuit Athestalfani Angliæ Regis soror, de qua Witichindus in fine lib. 2. Annalium hæc habet: Ille annus notabilis casu calamitose totius populi, de morte scilicet beata memoria Edidis Regina, cujus extrema septimo Kal. Febr. celebrata est cum gemitu & lacrymis omnium Saxonum. Hac nata ex gente Anglorum, non minus sancta religione, quam Regali potentia pollestium stirpe claruit. Decem annorum regni consortia tenuit, undecimo obiit. Saxoniam vero decem & novem annis inhabitavit. Reliquit filium nomine Ludolfum omni virtute animi & corporis ea ætate nulli mortalium secundum. Filium quoque Liudgardam nomine, qua nupsit Chionrado Duci, scilicet Lotharingiæ, ex qua originem duxere Gregorius V. Papa, & Conradus Saliicus Imp. ut suo loco probabimus.

III.
Mortitur
& Bertoldus
Bojo-
riorum
Dux.

Bertoldo Duce Bojovaria defuncto, Henricus frater Ottonis Regis, Ducatum illius accepit. inquit Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam Witichindus lib. 2. Annal. de Otone Germaniæ Rege verba faciens, ait: Cum omnia regna coram eo slerent, & potestati ipsius omnes hostes cederent, monitu & intercessione sanctæ matris ejus (nempe Mathildis) recordatus est multis laboribus fatigati fratris, profecitque eum regno Bojoviorum, Bertoldo jam defuncto, pacem & concordiam cum eo faciens, qua usque in finem fideliter permansit. Erat autem ipse dominus Henricus copulatus matrimonio filia Ducis Arnulfi, femina egregia forme, miserabilisque prudentia. Fratrum vero pax atque concordia Deo acceptabilis, hominibusque amabilis, toto Orbe fit jam celebris, dum unanimes res publicas augent, hostes debellant, civibus paternam potestate præsumt. Ducatu igitur Bojoviorum accepto, nequaquam desidia torpuit, sed abiens Aquilegiam cepit, Ungaros duabus vicibus armis superavit. Ticinum transnavavit [1] & prædia magna intra regionem hostium capta exercitum incolumem in patriam reduxit. Hoc tamen bellum anno sequenti gestum; cum Bertoldus seu Bertolfus nono Kalendas Decembris teste Aventino in

qui autem sedem Wintoniensem post eum accepit, fuit Aelfsinus, ut ex Osberto patet, tertius autem nobis incompertus.

Hoc eodem anno, qui undecimus Regis Ottonis numeratur, septimo Kalend. Februarii, mortitur ejus coniux Editha Regina sanctitate præclara; quam & post obitum miraculis claruisse, Ditmarus, (a) ejus temporis scriptor testatur.

Celebratum est hoc (b), pariter anno nongentesimo quadagesimoseptimo Asturix in Hispania sub Salomone ejus civitatis Episcopo Synodus, in qua nonnulla de rebus ad Christianam disciplinam

V.

(a) Ditm.
Chr. l. 2.
(b) Amb.
Mo. Chr.
Hisp. l.
16. c. 18.

fine lib. 4. Annal. Bojorum, ex hac vita migravit: idemque Auctor initio libri insequentis tradat, Henricum & Ducem copiarum ejus Rathonem in Monumentum tantæ victoriæ armatos equis insidentes a gypso fictos & expressos, induratosque igne, in templo Deiparæ Virginis apud Maurkirchen pagum Bojoriæ Noricorum dedicatos, postoque anno Eræ Christianæ DCCCCXLVIII. adhuc videri, servari ac monstrari. Ea itaque Christianorum de Hungaris victoria a Sigonio lib. VI. de Regn. Ital. cum sequenti Christi anno recte copulata.

Florebat hoc tempore Sanctus Odo Cantuariensis Archiepiscopus, qui cum esset in habitu Clericali cum eligeretur, constanter cepit reniti, ne morem majorum qui eum in eadem sede præcesserant, ambitione sus turbari videretur. Nullum enim viderat ad id tempus Cantuariensis Ecclesiæ Archiepiscopum nisi monachili scemate indutum fuisse, inquit Gervasius Monachus Cantuariensis in Act. Pontificum Cantuar. qui addit vocatum fuisse e Monasterio Floriacensi Abbatem in Angliam, qui eum habitu monachico induit, sicque gaudentibus cunctis Odonem factum Archiepiscopum Cantuariæ, & ab Agapito Papa Pallium suscepisse. Fusius hoc refertur in ejus Vita a Mabillonio Sæc. V. Benedicti. ex MS. Codice publicata. In ea n. X. narrata Eadmundi Regis morte dicitur: Hoc ferme tempore quidam Clerici, maligno errore seducti, asseverare conabantur, panem & vinum que in Altari ponuntur, post consecrationem in priori substantia permanere, & figuram tantummodo esse Corporis & Sanguinis Christi, non verum Christi Corpus & Sanguinem. Quorum enormem perfidiam beatus Odo destruere cupiens, dum quadam die in conspectu totius populi sacrosanctis missarum solemnibus devotas intenderet, expressit lacrymis Dei Omnipotentis clementiam in suo ministerio affore postulavit, qua ad depellendos hominum errores substantivam divinorum Mysteriorum declararet proprietatem. Cumque ad consecrationem vitifici panis ventum fuisset, o ineffabilem Dei miserationem, o præsentem æterna Majestatis ostensionem! confestim namque inter manus Pontificis, fragmenta Corporis Christi tenentis, sanguis guttatim fluere cepit: stans itaque Pontifex, & præ gaudio

IV.

Floret S.
Odo Ar-
chiep.
Cantua-
riensis.

CHRISTI
947.AGAPITI II. PAP.
2.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
36.

nam bene disponendam & conservandam tractata feruntur, At desiderantur ejus

Acta, quibus hæc possint sigillatim fieri notiora.

Se-

PAGIUS

die uberes lacrymas fundens, innuit adstantibus ministris, ut illi potissimum proprius accedant, qui nuper in fide titubaverant. Vocati igitur celeriter adsunt, atque in tantarum rerum consideratione perterriti pavitanti voce exclamant: O te inter homines felicissimum hodie, cui filius Dei sanctissimus in carne dignatus est revelare! Et rursus, Exora inquit, paululum, Pater, exora Domini Majestatem, ut in pristinam formam præsens sanguis, commutetur, ne nos propter infidelitatis errorem divina ultio sequatur.

V.
Eucharistia
fidem
miraculo
adstruit.

Oravit ergo Sacerdos; post orationem ad aram respexit; & ubi dimiserat sanguinem, consuetum vini reperit speciem. Sumtis autem celestibus sacramentis, latantibus cunctis, qui tantis interfuere spectaculis, præcepit Pontifex pro testimonio tanta virtutis omnes undecumque pauperes aggregari, & sollempne convivium eidem preparari. Ipse autem cum suis in magna gratiarum actione latitiam agebat, propterea quod omnis error de Dominico Corpore in peccato suorum abolitus fuisset, nec ultra panem in Altari positum verum Christi Corpus esse diffiderent, qui verum Sanguinem inde manare conspexissent. Heterodoxi aliqui inquit, hoc fuisse Transubstantiationis, initium, sed non dubium qui manifeste errent, cum Scripturæ ille vacillantium illorum Clericorum errorem enormem perfidiam appellat, & superiori sæculo Paschasius Ratbertus lib. de Corpore

re & Sanguine cap. 14. scripserit: Nemo qui Sanctorum Vitas & exempla legerit potest ignorare, quod sæpe hac mystica Corporis & Sanguinis Sacramenta, aut propter dubios, aut certe propter ardentius amantes Christum, visibilibus specie, in agni forma, aut carnis, & sanguinis colore, monstrata sint: quatenus de se Christus clementer adhuc non credentibus, fidem faceret. Ita ut dum oblata frangitur vel offertur hostia, videretur agnus in manibus & cruor in calice, quasi ex immolatione profuerit: us quod latebat in mysterio, patefecerit adhuc dubitantibus in miraculo. Male etiam inde deducunt, creditum non esse omni tempore, nec in omni Anglia, Transubstantiationis Mysterium, alioquin infideles vel impii Dei existentiam negantes asserere possent contrariam sententiam novam esse; cum a tot sæculis Propheta scripserit: dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Caterum hoc sæculo contra hæresim illam scripsere Adrevaldus Floriacensis Monachus qui ad hujus sæculi initium pervenit, cujus extat Opusculum de Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias Tom. XII. Spicilegii Dacheriani recitatum, & Rotherius Monachus Laubiensis, & dein Veronenis in Italia Episcopus qui hoc ipso tempore vivebat, cujusque extat Epistola ad Patricium de Corpore & Sanguine Domini; ibidem divulgata cum Responzione cujusdam de Corpore & Sanguine Domini.

NOTÆ [1] Ticinum transnavavit. Mendum est enorme. Genuinam lectionem servavit Annalista Saxo, in Corp. Historicorum Eccardi tom. 1. col. 274. qui hæc ad verbum recitans legit Vicinum mare transnavavit. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
948.

AGAPITI II. PAP.
ANNUS
3.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
37.

I.
Legatio
Missæ ab
Agapito
Pap. in
Galliam

SEquitur Christi annus nongentesimus quadragesimus octavus, Indictione sexta, quo Agapitus Papa Legatum a latere Marinum misit in Galliam cum ad stabiliendum Ludovici Regnum, quod factione Hugonis Principis variis nutabat tumultibus; tum etiam ad cognoscendam cum illarum partium Episcopis causam Rhemensis Ecclesiæ, quænam ejus legitimus esset Episcopus, Artaldus vel Hugo. De his omnibus abunde Frodoardus ejusdem Ecclesiæ Rhemensis presbyter, omnia ista ob oculos habens, ab his incipit:

II.
Synodus
ad Ca-
strum
Mosomi.

Anno nongentesimo quadragesimo octavo, Synodus prædicta, quæ scilicet indicta fuerat celebranda hoc anno Idibus Januarii, celebratur in Ecclesia sancti Petri ante conspectum castri Mosomi a domino Rotberto, cæterisque Treverensibus dioceseos Episcopis, & aliquibus Rhemensis. Veniens illuc Hugo, & locutus cum Rotberto Treverensi Archiepiscopo Synodum noluit ingredi; litteras vero quasdam ex nomine Agapiti Papæ misit ad Episcopos per clericum suum, qui eas Roma detulerat, nihil auctoritatis canonice continentis, hoc tantum præcipientes, ut Hugoni Rhemense redderetur Episcopium. Quibus lectis, ineuntes Episcopi consilium cum Abbatibus, & cæteris sapientibus qui aderant, responderunt, non esse dignum vel congruum, ut mandatum legationis Apostolicæ, quam dudum Rotbertus Archiepiscopus, deferente Friderico præfule Moguntinensi, coram Regibus & Episcopis tam Gallie, quam Germaniæ susceperat, & partem jam petitionis ipsius exegerat, propter illas litteras intermitterent, quas insidiator Artaldi præfulis exhibebat: immo quod regulariter ceptum fuerat, canonice pertractaretur. Sicque præceptum est, ut recitaretur capitulum decimum

nonum Carthaginensis Concilii, de accusato & accusatore. Quo recitato, judicatum est, secundum definitionem ipsius capituli, ut Artaldo præfule retinente, communionem & parochiam Rhemensem, Hugo, qui ad duas Synodos evocatus venire contempserat, a communione & regimine Rhemensis Episcopi abstineret, donec ad universalem Synodum, quæ indicebatur ad Kalendas Augusti, sese purgaturus occurreret. Ipsiusque capitulum mox in charta describi fecerunt Episcopi coram se, subnectentes banc etiam definitionem suam, & eidem Hugoni miserunt. Qui post alteram diem eandem chartam Rotberto præfule remisit, hoc verbis remandans, quod ipsorum iudicio nequaquam obediturus sit.

Interea proclamationis litteræ a domino Artaldo diriguntur ad Sedem Romanam. Dominus igitur Agapitus Papa Vicarium suum Marinum Episcopum mittit ad Ottonem propter evocandam & congregandam generalem Synodum, litteræque ipsius Papæ mittuntur ab Urbe Romana speciatim quibusdam Episcopis Gallie, Germaniæque, vocantes eos ad Synodum. Quæ Synodus congregata est ex præcepto præfati Papæ in * Englebeim palatio regali in Ecclesia beati Remigii honore dicata, septimo Idus Junii, causa videlicet maximarum dissensionum, quæ agitantur inter Regem Ludovicum, & Hugonem Principem, inter Artaldum quoque Rhemensem Episcopum, & Hugonem illicite substitutum ejusdem urbis præfulem, quæ dissensiones omne perturbarent Regnum Francorum. Ad quam Synodum celebrandam, adveniente prædicto Marino Sedis Apostolicæ Vicario, convenerunt etiam Germaniæ præfules cum quibusdam Galliarum Episcopis.

Rotbertus videlicet Treverensis Archiepiscopus.

Ar-

Domini CMXLVIII. indictione VI. septimo Idus Junias, anno Severissimi Regis Ottonis XIII. sed loco, XIII. legendum XII. etiam in sententia Baronii Ottonis annos ab an. CMXXXVII. deducens ipso quoque cum illustrissimo Rege Ludovico in præsentia manente, sancta ac generalis Synodus apud Engilenheim, &c. Goldastus Tom. III. Constituit. Imp. pag. 305. idem Concilium recitat, sed loco, septimo Idus Junias, habet VII. Idus Januarii, quia, ut sæpius monui, librarii mensis Januarium in Julium vel Junium, & e contra pronò errore transmutant. Sed cum Otto die secunda mensis Julii anni CMXXXVI. Henrico patri in Regnum Germaniæ successerit, liquet, utramque lectionem a nobis rejectam retineri non posse. Multa Ottonis Regis Chartæ in subscriptionibus corruptæ, præsertim quia cum die secunda Julii regnare cœperit, Ex.

III.
Synodus
Engelhei-
mensis.

* al. En-
gelen-
heim,

CHRISTI
948.

AGAPITI II. PAP.
3.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.
37.

Artaldus Rhemensis.
Fridericus Moguntinensis.
Voigfridus Colonienfis.
Adaldagus Hamaburgensis.
Hildebaldus Mitnegardonurdensis.
Goslenus Tullenfis.
* Adalbero Metensis.
Berengarius Virdunensis.
Falbertus Cameracensis.
Rodolphus * Litudunensis.
Ricoo Voarmacensis.
* Raimbaldus Spirensis.
Roppo Vuirzeburgensis.
Conradus Constantiacensis.
Odelricus Augustensis.
Zetbardus Hildesheimensis.
Bernardus Halberstadtensis.
Dudo Paderbornensis.
Michael Ratisponensis.
Farabertus Tungrensis.
Lioptacus Ribunensis.
Dodo Onaburgensis.
Evers Mindensis.
Baldricus Trajectensis.
Heroldus Salsburgensis.
Adelbertus Bazoenfis.
Starcandus * Cistadiensis.
Hotat Leovicensis.
Voicardus Buxliensis.
Lidac Ribunensis.

* Adelbe-
ro

* Laudun-
ensis
* Reim-
boldus.

* Cisti-
nensis.

IV.

Residentibus his præfulibus in Ecclesia dicti loci post præmissas preces, secundum ordinem celebrandi Concilii, & post lectiones sacrae auctoritatis, ingressis gloriosis Regibus Ottone ac Ludovico, & simul residentibus, post allocutionem præfati Marini Sedis Apostolicæ Legati, exurgens Ludovicus Rex e latere & consensu domini Regis Ottonis proclamationis suæ quærimoniam propalavit coram præ-
Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS Exscriptores Julium vel in Junium vel in Januarium, & Kalendas Januarias in Kalendas Junias vel Julias sæpe verterint. [1]

II. In hac Synodo Engelenheimensi decem canones conditi fuere, quorum sexto statuitur, ut Paschalis hebdomada festiva tota celebretur, & in Pentecoste secunda, tertia, quarta feria, non minus quam dies Dominicus, solemniter honorentur. Septimo, ut in Letania Majori, septimo scilicet Kalendas Maii, qui dies S. Marco Evangelistæ facer est, jejunium sicuti in Rogationibus ante Ascensionem Domini observetur. Octavo, ut Laici oblationes Altaris sibi non vendicent. Nono, ut decimarum, causæ non apud sæculares Judices, sed in Synodo discutiantur. Decimo, incesta nuptiæ prohibite. Laudato Tomo Conciliorum præ-

missa Romana Sedis Vicario, cæterisque confidentibus Episcopis, referens, qualiter accessus fuerit a transmarinis regionibus per Legatos Hugonis, cæterorumque Franciæ Principum ad suscipiendum suæ paternæ hereditatis Regnum, cunctorumque votis & acclamationibus procerum, militiæque Francorum sublimatus, & consecratus sit ad apicem regalis moderaminis obtinendum; postea vero ejectus sit a præfato Hugone, & dolis appetitus ac comprehensus per annum integrum sub custodia fuerit ab eo detentus, nec aliter ejus absolutio potuerit obtineri, nisi Landunum castrum, quod solum tunc Regina Gerberga cum fidelibus suis regis sedibus retinebat, Hugone id occupante, dimitteret. De his omnibus malis, quæ post Regni susceptionem passus fuerat; si quis obiiceret, quod sui facinoris causa eidem fuissent illata, inde se juxta synodale iudicium, & Regis Ottonis præceptionem purgaret, vel certamine singulari defenderet.

Deinde surgens Artaldus Archiepiscopus protulit secundum jussionem Papæ Romanæ, quam ei delegaverat, litis initium atque tenorem, quæ versabatur inter ipsum & Hugonem subrogatum sibi Ecclesiæ Rhemensis Antistitem.

Postquam litterarum recitationem, & earum propter Reges juxta Teotiscam linguam interpretationem, ingressus Synodum quidam Sieboldus præmissi Hugonis clericus attulit litteras, quas Roma detulerat, quasque jam in alia Synodo Mosomi propalaverat, asserens easdem litteras sibi Romæ ab ipso qui aderat Marino Vicario datas. Qui Marinus profereus litteras, quas idem Sieboldus

I Ro-

lixiora hujus Synodi Acta ex Flodoardo lib. 4. cap. 35. exhibentur. Eam Agapetus II. anno sequenti confirmavit, ut testatur Flodoardus in Chronico.

Mense Julio sexta indictionis, inquit Cedrenus, Romanus eorum pater (nempe Stephanus & Romanus Constantini) debitum natura persolvit, & in Junior a Myrelo sepultus. Proinde Constantinus Porphyrogenitus omnibus quæ suspecta erant submatris, consorsis & solus jam imperans; festo Paschatis die Romano filio suo diadema imponit, vota faciens ad Theophylactum Patriarcham. Myrelæum monasterium Sanctimonialium fuit. Incertus enim Continuator Theophanis in Romano Juniore num. III. refert eum Annam sororem ad monasterium a Romano tum Imperatore avoque patrem conditum atque extructum misisse. Constanti-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6441.
SÆC. X. Anno Eræ Hispan. CMLXXXVI. Anno Hegiræ CCCXXXVII inchoato die 11. Julii fer. 3. A.C. 948.
I.

Num. I. ad VIII. Tom. IX. Concil. pag. 623. refertur Concilium Engelenheimense, in quo Artaldus in Sedem Rhemensem restitutus est, & Hugo Comes Ludovico Transmarino Francorum Regi perduellis excommunicatus, præfidente Marino Sedis Apostolicæ Legato. In Præfatione legitur: Anno ab Incarn.

NOTÆ [1] Quamvis concilium hoc Engelenheimense serius quam VII. idus Januarii hujus anni cum Pagio, rejecta Goldasti lectione, admitto; tamen nec Pagium sequor qui lectionem actum ejusdem concilii VII. idus Junias probat. Legendum enim suspicor VII. idus Julias, quæ dies anno illo in Dominicam incidebat, & Otto annum regni XIII. quem acta ejusdem Concilii exhibent jam cœperat; cum vicissim die VII. idus Junii annum tantummodo XII. regni a patris obitu cœpti numeraret. MANSI

Prima sessio, in qua Artaldus iudicatur legitimus Episc. Rhem.

Romam tolerat, precepit eas coram Synodo recitari. In quarum recitatione reperit quod Vuido Episcopus Svesion. Hildegarius quoque Bellovacensis, Rodulphus Laudunensis ceterique cuncti Rhemenfis diocesis Episcopi easdem litteras ad Sedem delegaverant Apostolicam pro restauratione Hugonis in sede Remensi & expulsionem Artaldi. Postquam lectionem exurgentes Artaldus, & presatus Rodulphus, qui in istis litteris memorabatur, Fulbertus quoque Cameracensis Antistes, easdem litteras refutarunt, astruentes quod eas antea nunquam viderint, vel audierint, neque in earum delegationem consentum prebuerint: Quibus cum idem clericus contraire non posset, licet in eos calumniis obstrepens: precepit dominus Marinus, suggerens uniuersae Synodo, ut sibi consilium, & rectum iudicium proferrent super huiusmodi calumniatore, & calumniarum in Episcopos delatore. At illi, postquam delator publice confutatus est falsa derulisse, lectis capitulis de huiusmodi calumniatoribus: iudicant & unanimiter consenti, eum quo fruebatur honore, privari debere, ac secundum capitulorum tenorem in exilium detruendi. Diaconatus igitur quo fungebatur ministerio multatus, a conspectu Synodi reprobatus abscessit. Artaldo vero presuli, qui omnibus se Synodis presentabilem fecerat, non refugient synodale iudicium, Episcopium Rhemense iuxta Canonum constituta & sanctorum Patrum decreta, omnino retinendum atque disponendum decernunt, laudant, atque corroborant.

PAGIUS

tinus Porphyrogenitus Romano filio suo iam Imperatori coronato librum de Administrando Imperio dicavit, ut eum edoceret, quomodo imperii gubernacula tractanda essent. Quare liber ille post presentem annum in lucem emissus. In eo Opere capit. XXVI. loquitur Constantinus de Romano Lecapeno tanquam de Imperatore iam vita functo, & de Lothario Berengarii filio, tanquam de Rege tunc Italianam administrante. Quare cum Lotharius mense Novembri anni CML. supremum diem obierit, ante tempus illud Liber ille in lucem editus. [1]

IV.

Cum Northumbri perniciose Anglis consilia agitent, & secessionem meditentur, Eadredus Angliae Rex Turketulum Regni Cancellarium, notae fidei ac integritatis virum, hoc anno in Northumbriam legavit, uti narrat

NOTÆ

[1] Annus certus quo liber de administrando Imperio a Porphyrogenito scriptus fuit ab ipsomet Porphyrogenito proditur in Cap. ejusdem libri 27. Adnotat enim quo tempore haec scriberet, cucurrisse annum Mundi 6457. & septimam indictionem, qui temporum characteres indicant annum 949. Animadvertendum est tamen toti Operi absolvendo annos plures impensis fuisse, cum dein cap. 45. ubi de Iberibus agit, monet se illa scribere anno Mundi 6460. indict. 10. (qui annus est Christi 952.) Constantino & Romano filio Porphyrogenitis imperatoribus. MANSI

Secunda confessionis die post recitatas divinae auctoritatis lectiones, & Marini Vicarii allocutionem, suggestit dominus Robertus Trevirensis Archiepiscopus, ut quoniam iuxta sacrae legis instituta restauratum atque restitutum fuerat Rhemense Artaldo presuli Episcopium; in eisdem sedis invasorem synodale peragere iudicium. Praecepit itaque Marinus Vicarius, ut canonicam super hac praesumptione Synodus proferret sententiam. Jubeantur ergo sanctae legis Catholicae recitari capitula. Quibus recitatis, secundum sanctorum Canonum & sanctorum decreta Patrum Sixti, Alexandri, Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Caesarii, Leonis, Symmachi, ceterorumque sanctorum Ecclesiae Doctorum, excommunicaverunt, atque ab Ecclesia Dei gremio repulerunt praedictum Hugonem Rhemenfis Ecclesiae peruersorem, donec ad poenitentiam & dignam satisfactionem venire procuraret.

Ceteris quoque diebus tractata sunt quadam necessaria de incestis conjugis, & Ecclesis, quae presbyteris in partibus Germaniae dabantur, immo venudabantur indebite, & auferebantur a laicis illicite: Prohibitum igitur atque statutum est, ne id omnino praesumeretur ab aliquo. Sed & de aliis Ecclesiae Dei utilitatibus tractata sunt, & definita nonnulla. Hucusque de Synodo Frodoardus, in qua ut audisti definita fuit causa Rhemenfis Ecclesiae. Quae autem reliqua erat causa definita inter Ludovicum Regem atque Hugonem Principem, delata ipsa fuit ad Synodum Treviris hoc eodem anno celebrandam, ad quam inter-

VI. Secunda sessio, in qua damnatur Hugo invalor Sedis Rhemenfis.

VII. Quae in reliquis sessionibus.

Turketulus Cancellarius Angliae fit Monachus.

VIII. Synodi Trevirensis prima sessio.

terini idem Hugo Princeps vocari deberet litteris Marini Apostolicae Sedis Legati, de qua idem Frodoardus hoc eodem anno post enarrata nonnulla de militaribus copiis hinc inde deductis adversus alterutrum per Ludovicum & Hugonem, ista narrare incipit:

Posthaec Artaldus Archiepiscopus Rhemenfis Treviros proficiscitur ad Synodum cum Episcopo Vuidone Svesionico, Rodulpho Laudunensi, & Eufreda Morinensi. Quo pervenientes Marinum se se praesolantem repererunt cum Roberto Archiepiscopo Trevirensi. Ceterorum vero Lothariensium atque Germanorum praesulum illuc invenere neminem. Confidentibus igitur illis, seiscitari cepit Marinus Vicarius, quid egisset post praemissam Synodum Hugo Princeps erga ipsos & Regem Ludovicum. At illi referunt supra memorata; quae ipsi & Ecclesis eorum intulerat mala. Requirit ergo de vocatione ipsius Principis Marini: Utrum perlatae esset litterae vocationis, quas ei perferendas delegaverat. Cui respondetur ab Artaldo Archiepiscopo, quod quadam eorum perlatae sunt, quadam vero perferri non potuerunt, earum gerulo ab ipsis grassatoribus intercepto: vocatus tamen fuerit tam litteris, quam internuntis. Requiritur itaque si adit aliquis ex parte ipsius Legatus. Ubi cum nullus fuisset inventus, decernitur expectandum, si forte adventurus esset in crastinum.

IX. Secunda sessio.

Quod cum minime contigisset, & omnes qui aderant tam clerici, quam illustres laici excommunicandum esse acclamarent, definitur ab Episcopis, hanc excommunicationem differendam usque ad diem tertium. Tractatur autem de Episcopis, qui vocati fuerant, & venire distulerant, vel bis qui ordinationis Hugonis participes extiterant. Et Vuido quidem Svesionicus se culpabilem, prostratus coram Marino Vicario, & Artaldo Archiepiscopo constitetur. Intercedentibus autem pro eo apud Marinum Roberto & Artaldo Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

ratus erat certo loco, & die designato, ad plenum persolvere: & si cui aliquam injuriam aliquando irrogasset, promisit in triplo, tanquam alter Zacharius, satisfacere. Solutis itaque omnibus debitis suis, ex bonis suis aliqua Regi dedit, aliaque pro monasterio Croylandensi reservavit, & in illud ingressus, & a quinque senibus, qui ibi erant receptus Abbas creatus est. Tandem anno aetatis suae LXXVII. & Monachus sui XXVII. animam Deo reddidit anno sc. Christi CMLXXV. Verum in anno ejus aetatis vel hallucinatur Ingulphus, vel male pag. 36. novae editionis ait Eduardum Regem defuncto Dineulpho Episcopo ei obtulisse Episcopatum Vintoniae,

Archiepiscopis, absolvi ab hac noxa meretur. Vuidfredus Morinensis immunis ab hac ordinatione reperitur. Adest Transmarini Noviomensis Episcopi Legatus quidam presbyter, astruens, eundem praesulem ita gravi languore detentum, ut ad eandem Synodum venire non valuerit. Id quoque nostrates qui aderant, testantur Episcopi.

X. Tertia sessio.

Tertia tandem die, insistente praecipue Liudulpho Legato & Capellano Regis Ottonis, quoniam idem Rex id omnino fieri praecipiebat, excommunicatur Hugo Comes inimicus Ludovici Regis pro supra memoratis malis ab ipso perpetratis, eo tamen modo, donec resipiscat, & ad satisfactionem coram Marino Vicario vel Episcopis, quibus injuriam fecit, deveniatur. Quod si facere contempserit, Romam pro absolutione sui proficiscatur. Excommunicatur & duo pseudoepiscopi ab Hugone damnato ordinati, Theobaldus & Ivo, prior post damnationem ejusdem Hugonis in Silvanectensi ab eo constituti. Excommunicatur etiam clericus Laudunensis, nomine Adelomus, quem accusavit Rodulphus Episcopus suus, eo quod Teutaldum excommunicatum in Ecclesiam introduxerit. Vocatur Hildegarius Bellovacensis Episcopus litteris praefati Marini, ut veniat coram eo, vel eat Romam rationem redditurus coram domino Papa pro illicita ordinatione praedictorum pseudoepiscoporum, cui interfuerat. Vocatur & Heribertus Heriberti Comitum filius ad satisfactionem venire pro malis, quae contra Episcopos agebat. His gestis, Episcopi revertuntur ad sua. Liudulphus autem Capellanus Ottonis Marinum Vicarium deducit ad Regem suum in Saxoniam, ubi consecraturus fuerat Ecclesiam Fuldensis monasterii: post cujus consecrationem idem Marinus, exacta hieme, Romam revertitur. Haec tunc de Synodi hoc anno celebratis, & rebus gestis a Marino Legato Frodoardus.

I 2 Sc-

& Turketulum eum supplicasse ut Fridestanus huic Sedi praeficeretur, quod factum fuisse dicit. Subdit: Eodem etiam momento Dorcestrensis Episcopatus ei a Rege oblatum est, quem cum refutaret Ceovulfus Episcopus est factus, & Turketulus a Rege Cancellarius constitutus. Sanctus autem Fridestanus an. DCCCCIV. Episcopus Vintoniae a Rege renunciatus, eodemque Ceovulfus Dorcestrensis Episcopus donatus. Quare Turketulus longe ante annum DCCCC. natus erat, & hoc in loco, sicuti non raro alibi, ut mihi examinanti contigit, Ingulphus in Chronologiam peccavit; quod Lectoribus observandum, ne eos in errorem abripiat.

JESU CHRISTI ANNUS 949.

AGAPITI II. PAP. CONST. VIII. SOLIUS IMP. ANNUS 4. 38.

I. Synodus Romana.

SEquitur annus Redemptoris nongen- tesimus quadragesimus nonus, Indi- ctione septima, quo ab Agapito Papa Ro- ma: est Synodus celebrata, de qua pau- ca ista habet Frodoardus hoc anno: A- gapitus Papa Synodum habuit apud san- ctum Petrum, in qua damnationem Hu- gonis Episcopi apud Ingelheim factam confirmavit, excommunicans etiam Hu- gonem Principem, donec Ludovico Regi satisfaciat. Hæc ipse.

II. Danorum Ecclesie felix pro- pagatio.

Eodem anno debellatis ab Ottone Re- ge magna victoria Danis, iisdemque in Christianam religionem acceptis, & Ec- clesie in Dania ordinatis, Agapitus Pa- pa eorum Metropoli Hamurgensi Ecclē- siæ gratulatus, eidem privilegia a præ- decessoribus data innovavit, quæ facta esse hoc anno, quo numeratur duode- cimus sedis Adaldagi Archiepiscopi, tē- statur (a) Adam vetus Chronographus, qui summam ista complexus hæc ha- bet: Otto igitur Rex divino fultus au- xilio, quamprimum ab insidiis fratrum suorum ereptus est, judicium, & justitiam populis fecit: Deinde postquam omnia ferme Regna, quæ post mortem Caroli defecerant, suo imperio subjugavit; in Danos arma corripuit, quos antea pa- ter ejus bello compressit. Enimvero tunc rebellare moliti, apud Hedaby Legatos Ottonis cum marchione trucidarunt, om- nem Saxonum coloniam funditus extin- guentes: Ad quam rem ulciscendam Rex cum exercitu statim invasit Daniam, transgressusque terminos Danorum, apud Sliasuwig olim positos, ferro & igne vastavit totam regionem usque ad mare novissimum, quod Northmannos a Danis dirimit. Et usque in præsentem diem, a victoria Regis, Ottesund, dicitur. Cui egredienti Haraldus apud Sliasuwig occurrens, bellam intulit, in quo utri- que viriliter certantibus Saxones victo- ria potiti sunt. Dani victi ad naves ces-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6442. SÆC. X. Anno E- ræ Hisp. CML- XXXVII Anno He- giræ cccxxx- viii. inchoato die 30. Junii ser. 7. A.C. 949. I. © 6. G. D 19. P. 22. April. Indict. 7. JESU CHRISTI 949. AGAPITI II. PAPÆ 4. CONSTANTINI VIII. IMP. folius 38. Num. II. ad VI. Otto Germania Rex, ubi primùm de insidiis fratrum suorum libera- tus est, fecit judicium & justitiam populo suo, deinde postquam omnia pene regna, quæ post mortem Caroli defecerant, suo subjugavit imperio, in Danos arma corripuit. Transgres-

serunt, tandemque conditionibus ad pa- cem inclinatis, Haraldus Ottoni subicitur, & ab eo Regnum suscipiens, Chri- stianitatem in Dania recipere spondit. Nec mora baptizatus est ipse Haraldus cum uxore Gunild, & filio parvulo, quem Rex noster a sacro fonte susceptum Sven Otto vocavit.

Et tempore Dania Cismarina, quam Jutland incolæ appellant, in tres divi- sa Episcopatus, Hamburgensi Episcopa- tui subjecta est. Servantur in Bremen- si Ecclesia præcepta Regis, quæ signant, Ottonem Regem in sua ditone Regnum Danicum tenuisse; adeo ut etiam Epi- scopatus illi donavit. In privilegiis au- tem Romana Sedis videri potest, quod Agapitus Papa Hamburgensi Ecclesie de salute Gentium congratulatus, omnia, quæ a decessoribus suis Gregorio, Ni- colao, Sergio, & ceteris Bremensi Ar-chiepiscopatui concessa sunt: & ipse con- cessit Adaldago. Cui etiam sua vice jus ordinandi Episcopos tam in Dania, quam in Septentrionis populis Apostolica au- thoritate concessit. Igitur beatissimus Ar-chiepiscopus noster primus ordinavit in Dania, Haraldum ad Slewich, Liasda- gum ad Ripam, Reginbrundum ad Ar- busam, quibus etiam commendavit il- las Ecclesias, quæ trans mare sunt, in Fionia, Seland, & Scane, ac in Sweo- nia. Anno Archiepiscopi factum hoc est duodecimo. Et hæc quidem initia cele- stis misericordie secutum est tale incre- mentum, Deo cooperante, ut ab illo tam- pore usque in hodiernum diem Ecclesia Danorum multiplici Borealium Gentium fructu redundare videantur.

Quod autem intercesserit ingens mi- raculum, ut Haraldus Danorum Rex fieret Christianus, accipe a (a) Witi- chindo temporis hujus scriptore, qui ait: Dani antiquitus erant Christiani, sed nihilominus idolis ritu Gentili ser- viciu-

sus ergo cum exercitu fines Danorum, qui olim Otto Ger- fuerant apud Slewich, ferro & igne vastavit mania Rex omnem regionem usque ad mare novissimum, Danos su- quod Northmannos dirimit a Danis, & usque bigit. in præsentem diem a victoria Regis Ottesund dicitur. Cui ingredienti Haraldus Rex, apud Slewich bellum intulit, in quo utriusque vi- riliter concertantibus, Saxones (id est milites Ottonis Regis) victoria potiti sunt, & Da- ni verga vertentes ad naves cesserunt. Tandem conditionibus ad pacem inclinatis, Haraldus Ottoni subicitur, & ab eo regnum suscipiens, Christianitatem in Dania recipere spondit. Nec mora, baptizatus est ipse Haraldus cum uxore sua Gunnild, & filio parvulo, quem Rex noster a sacro fonte susceptum, Sven Otto ap- pellavit, inquit Helmoldus lib. I. Chronici Slavorum cap. IX. Quæ Baronius ex Ada- mo

III. Incre- mentum Danorum Eccl.

IV. (a) Witi- chindo

CHRISTI 949.

AGAPITI II. PAP. 4.

CONST. VIII. SOLIUS IMP. 38.

vientes. Contigit autem contentione fieri in quodam con- vivio, Rege præsentem Danis affirmanti- bus Christum quidem esse Deum, sed al- ios fore eo majores deos, quippe qui potiora mortalibus signa, & prodigia per se ostenderent. Contra hæc clericus quidam, nunc vero religiosam vitam du- cens, Episcopus nomine Poppo, unum verum Deum Patrem cum filio unigeni- to Domino nostro JESU Christo & Spi- ritu sancto, simulacra vero dæmonia esse, testatus est: Haraldus autem Rex, qui velox traditur fuisse ad audiendum, tardus ad loquendum, interrogat si hanc fidem per semetipsum declarare velit. Il- le incunctanter velle respondit. Rex ve- ro custodiri clericum usque in crastinum jubet. Mane autem facto, ingentis pon- deris ferrum igne succendi jubet, cleri- cumque ob fidem Catholicam candens fer- rum portare iussit. Confessor Christi in- dubitanter ferrum rapit, tam diuque de- portat, quo ipse Rex decernit. Manum incolam cunctis ostendit: fidem Ca- tholicam omnibus probabilem reddit. Ad hæc Rex conversus, Christum Deum solum colendum decernit; idola respuenda sub- jectis gentibus imperat; Dei sacerdo- tibus & ministris honorem debitum de- inde præstitit. Sed hæc virtutibus meri- to patris sui, Ottonis Regis scilicet ad- scribuntur, cujus industria in illis re- gionibus Ecclesie sacerdotumque ordines in tantam fulsere. Hucusque Witichin- dus. Huic miraculo ad stipulatur, etiam præter alios (a) Ditmarus, qui hoc i-

Fides probata miraculo.

(a) Ditma- rus Chr. l. 2.

PAGIUS mo eisdem verbis descripsit Krantzius lib. 3. Metrop. cap. 17. Verum hæc ad annum præcedentem refe- renda, ut patet ex verbis Adami lib. 2. cap. 2. a Baron. num. 3. recitatis: Dania Cismarina inquit, Adamus quam Jutland incolæ appellant, in tres divisa Episcopatus, Hamburgensi Ar-chiepiscopatui est subjecta. Paulo post: Igitur beatissimus Archiepiscopus noster (nempe Adalda- gus) omnium primus ordinavit in Dania Epi- scopos, Haraldum ad Slewich, Liasdegum ad Ripam (quæ etiamnum Juttia seu Jutlandiæ oppidum est) Reinbrandum ad Arbusam, quibus etiam illas commendavit Ecclesias, quæ trans mare in Finne, Seland, ac Scane, ac in Sweo- nia. Hoc factum est anno Archiepiscopatui duo- decimo. Quare cum Unoni Archiepiscopo Ham- burgensi Adaldago successerit anno nongente- simo tricesimo sexto, uti recte eo anno Baro- nius num. VIII. & seq. annotavit, annus Sedis ejus duodecimus anno superiori absolu- tus est, & currenti annus XIII. in finem ver- gebat. Northmannorum nomine tam Helmoldus numero superiori citatus, quam Adamus Nor- vegos intelligunt, quia Dani olim Normanni dicti sunt. Legendus etiam Pontanus lib. 5. Rerum Danicarum in Haraldus Rege, uti cum appellat. Et hoc initium fidei in Dania prop- agatæ. Porro tres hi Episcopatus Hamburg- ensis Archiepiscopo subditi fuerunt.

II. Tres Episc. in Dania instituti.

plo sæculo claruit, atque scriptit. Adam (b) Adam (b) etiam de his agens, ista subicit quæ l. 2. c. 3. sequuntur:

Ferunt etiam eo ipso tempore eundem V. fortissimum Regem Ottonem universos Sla- Slavi ad vorum populos suo imperio subjecisse: quos fidem converteri. que pater ejus uno grandi prælio domue- rat, ipse Otto tanto deinceps Dei adju- torio constrinxit, ut tributum, & Chri- stianitatem pro vsta simul, & patria li- benter offerrent victori. Baptizatusque est totus Gentilium populus. Ecclesia in Slavonia tunc primum constructa, de qui- bus rebus circa finem, ut gesta sunt, opportunius sumus aliquid dicturi. Hæc Adam Bremensis Ecclesie canonicus. Ad- dit Ditmarus his temporibus accidisse, plurimas animarum sensibiles apparitio- nes, ad indicandam, inquit, earum im- mortalitatem, quam Slavi negabant. Hæc ipse hujus temporis scriptor sui Chro- nici libro primo. Sed ad res Italiæ.

Hoc eodem anno Ungari invasuri a VI. sus Italiam, ingenti oblata pecunia a Berengario, continentur. Quomodo au- tem ejusmodi opportuna usus occasione idem Berengarius a clericis tributum, exegit (c), Luitprandus ita recenset: (c) Luitp. Per idem tempus Taxis Ungarorum Rex l. 5. c. 15. magno cum exercitu in Italiam venit. in su. Cai Berengarius non ex propria pecunia, Ungaro- sed ex Ecclesiarum ac pauperum colle- rum nova ctione decem modios nummorum dedit. incurso pecunia redimi- tur. Fecit autem hoc, non ut populi curam haberet, sed ut hac occasione magnam pecuniam congregaret, quod & fecit. In omni enim ætate omnisque sexus, tam- que

Chronographus Saxonicus MS. cujus verba III. recitat Mabillonius Sæc. IV. Benedict. part. Otto Da- II. in Observat. præviis ad Vitam Sancti An- nicum Re- tharii num. VIII. hanc trium Episcopatum gnum te- Dania institutionem circiter annum CMLII. nuit. factam dicit, sed signantius Adamus annum rei gesta notavit. Subdit idem Chronogra- phus: Servantur in Bremensi Ecclesia præcepta Regis, quæ signant Ottonem Regem in sua di- ctione Regnum Danicum tenuisse: adeo ut Epi- scopatus etiam ipse donaverit. Aldenburgh Ci- vitas magna Slavorum, qui VVaigri dicuntur, sita est juxta mare quod Balticum vel Barbarum dicitur, itinere diei ab Hammamburg: in qua Rex Otto fecit Episcopatum, subiciens il- lum Hammaburgensi Metropoli, eo quod vi- cinior illi Ecclesia esset, quam Magadaburgensi. Idem tradit Adamus loco citato. Hamma- burgensi Metropoli postea duo Episcopatus adje- cti, Mecklinburgensis scilicet & Raceburgensis.

Ad num. VI. Cum Hungari in Italiam ir- ruptissent, Berengarius Legatos de compositio- ne ad eos misit, & hoc prætextu infinitam pecuniam vim ab Italis extorsit, ut narrat Baronius ex Luitprando lib. 5. cap. 15. Ex quo intelligimus, quam ineptus esset regimi- ni Lotharius Italiæ Rex, qui hujus rei ad- ministrationem sibi non sumit. Huc referen- dum quod Flodoardus in Chronico ad annum CMLI. habet: Hungari ab Italia transiensis Al-

V. Slavi ad fidem converteri.

VI.

III. Otto Da- nicum Re- gnum tenuit.

IV. Hungaro- rum in Italiam, ac dein in Aquita- niam ir- ruptio.

CHRISTI
949.AGAPITI II. PAP.
4.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
38.

que ablactatus, quam lactens pro se nummum dedit. Quibus es commiscens, ex paucis decem modios fecit. Ceteram vero partem, & quidquid ex Ecclesiis

PAGIUS

Alpibus egressi Aquitaniam ingressi sunt, ibique tota pene demorati astate multis hanc regionem rapinis & interminationibus (seu interneccionibus) attriverunt: sicque per Italiam reversi sunt in terram suam, eo scilicet Christi anno.

V.
Edredus Rex Northumbriam devallat.

Northumbri fidelitatem tenere nescientes Eyricum quemdam de stirpe Danorum super se Regem levaverunt, inquit Annalista Mailrosensis ad hunc Christi annum. Tum anno sequenti: Rex Anglorum Edredus Northumbriam devallat, in qua vastatione combustum est monasterium quod Sanctus VVilfridus construxerat in Ripun. Northumbrenses timore coacti Regem, quem sibi fecerant, abjecerunt Eyricum filium Haroldi qui fuit ultimus Rex illorum, nam ei successerunt Comites. Vigornienfis tamen hæc omnia ad annum CML. Hovedenus vero & Florilegus ad annum CMXLVIII. revocant. Huc referendum quod Eadmerus in Vita Sancti Wilfridi Episcopi Eboracensis num. LXV. tradit: Accidit ut hostilis incurfus ipsam Provinc. (nempe Northumbriam) occuparet occupans, inibi multa hominum millia necaret, ac omnia loca monasterio beati VVilfridi circumjacentia ad instar solitudinis devastaret. Monasterium ipsum pervasum & dirutum, quod prius extiterat hymnis & canticis gloriosum, modo erat ferarum, & inimicorum sordibus ignominiosum. Corpus interea ipsius Antiphitis Christi omni honore privatum, inter ipsas sordes primo sepultura sua loco mansit immotum. Sed Omnipotens Deus, qui sua pietate & justitia nequit privari, quorundam bene religiosorum mentes in considerationem tanta rei excitat, atque ad demutationem illius affectum, effectumque ministrat. Regebat ea tempestate Christianitatem in Anglia vir bonus & sanctus Odo Cantuariensis Ecclesie Archiepiscopus, utpote totius Britannia Primas: qui cum sua sollicitudine dispositionibus omnium Ecclesiarum invigilabat, ipsas Ecclesias, prout ratio postulabat, visitare solebat. Qua sollicitudine actus cum quodam tempore Eboracensem Provinciam adisset, & ea pro quibus venerat strenue peragisset, ad Ripun pergit, monasterium beati

tulit, sibi retinuit. Hæc ipse. Quomodo autem iidem Ungari ex Italia in Aquitaniam transiere, post frequentem annum Frodoardus narrat.

Sa-

VVilfridi consecraturus. Aderat, & horrida solitudine visa, lachrymis manat. Quo illis in partibus demorante, ii quorum corda (ut dixi) Deus ad demutationem celestis thesauri tetigerat, rati se opportunitatem ad expletionem sua voluntatis accepisse, pramissa supplicatione ad Dominum, quod diu mente tractaverant, opere implere satagebant: sicque factum est.

Subdit Eadmerus, eos statuto die terram, ubi corpus beati Wilfridi sepultum jacebat, aperuisse, omnia ossa reverenter cum pulvere levasse, & ea Odoni presentasse, quatenus ipse ea Cantuariam secum deferret. Arbitrati sunt, nusquam tutius aut justius ea servatum iri posse aut debere, quam in Ecclesia Cantuariensi, ea videlicet causa, quod & illo tempore Cantia magna pace vigeat, & quia ipse beatus vir olim fraude quorundam supplantatus, cum conversari non possit in Ecclesia Eboracensi, eidem Ecclesia Cantuariensi per Sacerdotale officium curam impenderet. Jussum siquidem illis visum fuit, ut illic mortuus in pace quiesceret, ubi vivens in pace quievit. His adde quod Malmesburienfis lib. 2. de Pontif. cap. 200. ubi de hac Translatione loquitur, de Odone scribit: Ut clarissimum patria subar produceret in speculam, heroico metro Vitam illius tibi mandavit. Executus est id munus Fridegodus quidam, versibus non ita improbandis. Vitam illam Sancti Wilfridi Mabillonius Sæc. III. Benedict. part. I. publicavit, & Sæc. IV. part. I. supplementum Carminis Fridegodi ex MS. Biblioth. Cottonianæ exhibuit. Hoc itaque tempore Fridegodus natione Anglus, ac Diaconus floruit. Alfordus hanc Translationem cum anno CMXLI. & die XII. mensis Octobris connectit, ut ibidem videre est num. IV. verum aliquot post illum annos Monasterium Sancti Wilfridi eversum, & dies XII. mensis Octob. dicatus Translationi postea a B. Lanfranco Archiepiscopo Cantuariensi, qui sacrum corpus loco decentiori reposuit, peractæ, teste Eadmero citato num. LXVI.

VI.
Corpus S. VVilfridi Cantuariam transferretur.I.
Obitus Lotharii Regis.

(i) Leo Orl. l. 1. c. 64.

JESU CHRISTI
ANNUS
950.AGAPITI II. PAP.
ANNUS
5.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
39.

Alutis annus agitur quinquagesimus post nonagesimum, Indictione octava, quo Lothario Rege Italiae veneno sublato e medio Berengarius vendicat sibi Italiae Regnum: Hæc Frodoardus hoc anno. Porro uxor Lotharii Adelais filia Rodulphi Regis intra munitioem Canusinam se continens, litteris Ottone Regem ad sui liberationem vocare non desistit: qui comparato exercitu, anno sequenti (ut suo loco dicitur) in Italiam descendit. Leo autem Ostiensis de Lotharii morte agens (a), sic ait: Lotharius post annos ferme quatuor in-

pbrenesim subitam incidens, diem clausit extremum: ipseque deinceps in Italia regnandi Francorum Regibus terminum dedit. Eo defuncto uxor ejus Adelais ad Attonem propinquum suum sese in Canusinam munitissimam arcem contulit. Ubi mansit quousque Otto Rex veniens, Berengarium ab Italia fugavit.

At non litteris Adelais tantum, sed & Agapiti Romani Pontificis vocatum epistola Ottonem Regem, ut liberaret Italiam a tyrannide Berengarii, testatur Anonymus, qui olim scripsit vitas Romanorum Pontificum. Equidem cum factum est.

II.
Agapitus Papa Ottonem adversus Berengarium vocat.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6443.

SÆC. X.
Anno Eræ Hispan. CMLXXXVIII.
Anno Hegiræ CCCXXXIX.
inchoato die 20. Junii fer. 5.A. C. 950.
I.
Mortuus Lotharius Italiorum.

7. F.) 1. P. 7. April. Indict. 8.

JESU CHRISTI 950.

AGAPITI II. PAPÆ 5.

CONSTANTINI VIII. IMP. folius 39.

AD num. I. Lotharium Italiae Regem hoc anno viveadi finem fecisse, præter Frodoardum in Chronico & Leonem Ostiensem a Baronio citatos, testatur Chronographus Novalicensis Monasterii, cujus fragmentum Duchesnius Tom. III. edidit: Esus (nempe Hugonis) filius succedens in regnum tenuit Italiam. Putrida igitur radix ortus ex spinis, ladens omnia, & qua ladere non valens conculebat pedibus, per viam nocentia pertulit passus. Hic dum aliquando de Papia veniret Taurinam cum uxore sua, feria IV. qua est XIII. mensis Novembris (ideoque hoc Christi anno) Præceptum dedit Arduino Marchioni Abbatia Bremensis, qui non post multum tempus mortuus est, transactio vix spatio unius mensis, feria VI. qua est X. Kal. Decembris, & Mediolanum ventus: ibique tumulatur in sepulcro sui genitoris. Post mortem horum Regum regnavit Berengarius cum filio suo Adelberto, die Dominica, qua est quinta decima die mensis (sc. Decembris) in civitate Papia ad absidam Sancti Michaelis: sic electi sunt Reges, ut præfessent Italia, qui inde exientes laureati, cum VVilla uxore ipsius Berengarii indict. IX. Ubi omnes notæ temporariae præsentem annum. certo designant; sed quod ait Chronographus, Lotharium Mediolani in tumulo patris sepultum, subsistere non potest; cum Hugo pater in Monasterio a se in Burgundia adificato tumulatus fuerit; uti supra ostendi.

II.
Et succedit Berengarius nepos Berengarii Aug.

Berengario Augusto filia fuit ex Bertila uxore, quæ ut scribit Luitprandus lib. 1. cap. 10. Adelberto Eporediæ Marchioni Anicharii Marchionis filio homini Franco nupsit, Berengariumque juniorem genuit, qui cum Adelberto filio hoc anno in Italia regnare cepit. Leo Ostiensis lib. 1. cap. ult. e duobus Berengariis unum tantummodo facit, & avum nepotemque confundit. Scribit enim post mortem Ludovici Lotharii filii (Caroli Crassi dicere debuit) ingressisse Italia regnum Berenga-

rium Foro-Juliensem, verum in ipso regni initio a Guidone duobus praeliis superatum aufigisse. Guidoni Lambertum filium successisse, Lamberto Ludovicum Bofonis Regis Provinciae filium, adversus quem Rodolphum Regis Burgundia filium in Italiam venisse; Rodolpho expulso, Hugonem una cum Lothario filio Italia regnum aliquot possedisse annis, tum Lotharium solum: post quem, deinceps in Italia regnandi Francorum Regibus terminum dederit, Italia regno a Francis ad Teutonicos (sc. Ottonem Saxonem) translato, interea Berengarium prædictum cum filio Alberto denovo regnum invadere gestuisse. At Berengarius ille Alberti seu Adelberti pater, Berengarii Majoris e Gisila filia Adelberto Eporediæ Marchioni nupta nepos fuit. Verissime tamen Leo non Berengarium modo, vel potius ambos Berengarios; sed etiam Widonem seu Guidonem cum Lamberto filio; & Ludovicum, Rodulfum (Burgundia Regem), Hugonem ac Lotharium Hugonis filium, Francos natione facit, Francisque (quales omnes fuere) seu Francorum Regibus adnumerat. Fallitur enim Sigonius lib. VI. de Regn. Ital. qui utrumque Berengarium, ut & Widonem ac Lambertum Italos, hoc est Langobardos facit, atque a Francis distinguit his verbis: Francos inde Reges Italici excepere, mortuo nimirum Carolo Crasso. Causa erroris Sigonio fuit, inquit Hadrianus Valeus in Præfatione ad Carmen Panegyricum de Laudibus Berengarii Aug. quod a Luitprando in cap. 6. lib. I. Widonem & Berengarium duos ex Italia præpotentes Principes, & a Sigeberto quoque Berengarium Italicum vocari videbat. Sed sicut Poeta Anonymus, qui Panegyricum illum composuit, lib. I. initio Berengarium Italum Principem vocat, licet cum Regio Francorum genere ortum afferat, ita Luitprandus, Sigebertus & alii antiqui Principes illos appellavere Italos. Berengarius enim & Wido in Italia nati, sed non magis pro Italis aut Longobardis habendi, quam Francorum Imperatores aut Germani qui in Italia late regnaverunt.

Ad num. II. Lothario, inquit Sanctus Odilo Abbas Cluniacensis in Vita Sanctæ Adeldis, ante annum circiter tertium, postquam dominam Adeldidam duxerat, defuncto, remansit ipsa viduata viro, privata regno, destituta maritali solatio. Paulo post: Postquam enim mortuus est Lotharius vir ejus, honorem regni Italici adeptus est quidam vir nomine Berengarius, qui habebat conjugem nomine VVilliam.

ditissimus Pontifex vidisset tyrannum manus misisse in personas Ecclesiasticas, ab eis tributum exigentem, haud diutius id tolerandum ratus, auxilium a Rege maxime pio expetendum putavit, quod & feliciter consequutus est, ut dicitur anno sequenti.

III.
(a) Ambr.
Moral. l.
16. c. 19.
& alii.

Quo pariter (a) anno quinto Januarii, Ramirus Rex Legionensis in Hispania post multas insignes de Arabibus victorias consecutas, ac novissime paulo ante obitum iisdem in proelio apud Tàlvera ad internecionem usque deletis, Deo gratias redditurus, Ovetum profectus est, ubi plurimorum Sanctorum sacra reliquiae asservabantur; illicque aegrotare incipiens, Legionem delatus, in Vigilia Epiphaniae (ut omnes veteres scriptores rerum Hispaniarum aequè consentiunt) moritur. Facta (inquiunt) confessione Episcopis & Abbatibus, qui secum aderant, devote suscepit Sacramentum corporis & sanguinis Domini JESU Christi. Quo facto, se a Regno,

PAGIUS

lam. A quibus indecenter innocens capta, diversis angustiata cruciatibus. capillis casuarie detrahitis, pugnis frequenter agitata, & calcibus, una tantum comite famula, ad ultimum terris inclusa carceribus, liberata divinitus, postmodum ordinante Deo, Imperialibus est sublimata culminibus. Berengarium cupido incessit Papiensis Regiae potiundae, quam Adelhaida possidebat. Eam ob rem ejus conjugium Adelberto filio Regis poposcit, & repulsa accepta adeo ira inflammatus est, ut id per vim sibi extorquendum esse censuerit. Papiam itaque expugnavit, ac Reginam in potestatem adductam diligentem custodiam tradidit, veritus scilicet, ne si libera esset, per externas nuptias aliquid adversi in Italia tumultus exciret, atque ita Regnum a se ad alium transferret. Rem varie narrat Historici, Leo Ostiensis lib. 1. cap. ult. Chronographus Novaticensis Monasterii pag. 637. alique. Certum tamen Reginam custodiam mancipatam fuisse, & valde a Berengario coangustatam. Brovverus lib. IX. Annal. Trevirensium refert, Adelheidis in bene meritorum albo Metropolitanæ domus Sancti Petri extare perhonorificam memoriam his verbis consignatam. XII. KALEND. MAII CAPTA EST ADELHEIDIS IMPERATRIX CUMIS A BERENGARIO REGE XIII. KALEND. SEPTEMBRIS LIBERAVIT DOMINUS ADELHEIDAM REGINAM A VINCULIS. Quod utrumque anno sequenti peractum. Falluntur enim Leo

quod a patre susceperat, abdicavit, proclamans cum lacrymis: Nudus egres- sus sum de utero matris meae: nudus revertar illuc. Dominus mihi adjutor, non timebo quid faciat mihi homo. His ita peractis, vitam finivit, & in monasterio sancti Salvatoris, quod filiae suae construxerat, tumulatur, cum regnasset annos viginti duos, & menses duos, & dies vigintiquinque. Cui mox successit Ordonius ejus filius hujus nominis tertius. Laudatissimus plane Ramirus habetur tum religione, tum bellica fortitudine, quibus simul junctis semper accidere consuevit, ut hostes cedant, cunctaque alia bene succedant. Tenuit Ordonius Regnum annos quinque & menses septem, quibus civili bello magis, quam externo eum contigit fatigari, rebellantibus adversus eum Sancio fratre, & cum eo Castellæ Comite. Sed de his pluribus qui persecuti sunt res Hispanas.

Re-

Ostiensis & Chronographus Novaticensis citati, qui tradunt, eam per triennium in Canusino castro obfessam fuisse, ut ex dicendis anno sequenti constabit.

Ad num. III. Ramirus Secundus Rex Legionensis hoc anno mortuus est, cum regnasset annos XXII. menses duos & dies XXV. cui successit Ordonius hujus nominis III. ejus filius, ut videre est apud Baronium.

Illo tempore, inquit Witichindus lib. 2. postquam de persecutione Adelhaidis Reginae locutus est, Rex (nempe Otto) proficiscitur in militiam contra Bolislavum Regem Bohemorum, & cum capiendâ esset urbs, qua nuncupabatur Novæ, in qua clausus obsidebatur Bolislavi filius, prudenti Rex consilio diremit praelium, subiciit ne miles in rapiendis hostium spoliis aliquod periculum incideret. Considerata itaque virtute Regis, ac innumera multitudine exercitus Bolislav urbe egressus maluit tanta majestati subiici, quam ultimam perniciem pati. Subque signis stans, & Regem audiens, responsaque reddens, veniam tandem promeruit. Inde plena victoria gloriosus factus Rex Saxoniam regressus est. Quod currenti anno contigisse testantur. Sigebertus in Chron. & Continuator Reginonis. Et hic finis fuit belli, quod per annos quatuordecim adversus Ottonem Germaniae Regem Boleslaus Sancti Wenceslai fratris parricida gessit, & ex eo Regi fidelis servus & utilis permansit, ait Witichindus de initio Regni Ottonis loquens.

IV.
Obitus
Ramiri
Regis Legionis.

V.
Otto Bo-
laus
duxit.

I.
Conju-
gium Ot-
tonis cum
Adelaide.

(a) Leo
Ost. l. 1.
c. ult.
(b) Frod.
in Chron.
hoc ann.
II.

R Edemptoris annus sequitur nongen-tesimus quinquagesimus primus, Indictione nona, quo Otto Rex in Italiam veniens, fugatis Berengario Regem agente & ejus filio Adelberto, duabusque ejus filiabus captis, & in Germaniam missis, Adelaidem Reginam Lotharii olim conjugem accepit uxorem. Hæc (a) Leo Ostiensis. Eadem (b) Frodoardus hoc anno, qui & addit: Saraceni meatum Alpium obsidentes a viatoribus Romam potentibus tributum accipiunt, & sic eos transire permittunt.

Porro ista non esse facta ante mensem Octobris videri possunt ex Berengarii diplomate privilegii concessi monacho. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS
SÆC. X.
Anno E-
rae Hisp.
CML-
XXXIX.
Anno He-
braice
CCCXL.
inchoato
die 9. Ju-
nii ser. 2.
A. C. 951.
I.
Otto Ita-
liæ poti-
tus Adel-
haidem
uxorem
duxit.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6444.

Ⓞ 8. E.) 2. P. 30. Mart. Indict. 9.

JESU CHRISTI 951.

AGAPITI II. PAPÆ 6.

CONSTANTINI VIII. IMP. solius 40.

Ad num. I. & seq. Rex Otto, inquit hoc anno Continuator Reginonis, in Italiam ire volens, multo se ad hoc iter apparatu praestruit, quomodo Adalhaidam, viduam Lotharii Regis Italici, filiam Rudolphi Regis (sc. Burgundiae, hujus nominis secundi), a vinculis & custodia, quia a Berengario tenebatur, liberare, sibi que eam in matrimonium assumere, regnumque cum ea simul Italicum acquirere posset, deliberavit. Quod inter filios ejus Luidolphus [1] cum Alemaniâ anticipans, patre si quid ibi ad ingressum suum fortiter ageretur, placere desiderans, nihil tale quod speraverat, peregit; sed potius inconsultum patrem offendens, totius inde rebellionis & discordia seminarius sumit. Patrus enim ejus Henricus Dux (sc. Bavariae) omnium ejus honorum & prosperitatum invidus, de Bavarâ per triennium Legatos suos pramissit in Italiam, omniumque, quorum putavit mentes Italicorum, ab eo avertit, intantum, ut nec civitas nec castellum, qua subsequenter Regis pi-istoribus, coactisque patuerant, filio Regis aperiretur, omniaque ibi incommoda & plena molestia pateretur. Mox subsequenter Rex regnum Italicum ingreditur, Deoque sibi assente totius Italiae possessor efficitur. Sed & domina Adelheid, Deo amabilis Regina, sua ipsius prudentia a custodia est (Deo propitio) liberata, & Ottoni Regi felici, Deo auspicante copula conjuncta. Tunc Luidolphus Dux hac qua præ-

terio S. Vincentii ad fontes Vulturni, in cujus sine ista leguntur: Hubertus Cancellarius ad vicem Bruningi Episcopi, & Archicancellarii recognovi & subscripsi. Dat. vi. Kal. Octobr. anno Dominice Incarnationis nongentesimo quinquagesimo primo, Regni vero domni Berengarii atque Adelberti piissimorum Regum primo, Indictione decima. Actum in Plebe S. Marini, in Dei nomine feliciter. Amen.

Quo pariter anno Amalaphus tyrannus in Anglia cum adeo invaluisset, ut ejus Regni partem didimiam possideret, alteram, Eadredus legitimus Rex teneret; ubi aggressus est incendio

III.

K tra-

scripsimus agro fereos, inconsulto patre, Archiepiscopo (nempe Moguntino Fridrico Comite in patriam revertitur. Idem habent Lambertus Schafnaburgensis, & Chronographus Hildensheimensis, quibus ad stipulatur Flodoardus in Chronico.

Ex his apparet, Leonem Ostiensem lib. 1. cap. 64. magno errore scripsisse Canusinam arciem in quam Adelhaid se se receperat, ferme triennium a Berengario obfessam fuisse; cum ea hoc anno in Ottonis Regis potestatem venerit, & superiori Lotharius Rex vita functus sit. Loco itaque trium mensium, annos tres Leo scripsit. Is refert Epistolam ab Ottone ad Adelhaidem missam, postquam ejusdem Reginae nuntium accepit: tenor literarum hic erat: Ducem (nempe Ottonem) cum exercitu jam superatis Alpibus Veronam venisse, filiumque Litulfum ante se Mediolanum processisse: proxime illi assuturos auxilio. Viriliter agerent, se de conjugio & regno voluntati illorum pariturum. Igitur Duce e vestigio adveniente, Berengario & Alberto fugatis, soluta obsidio est, die nempe vicesima mensis Augusti, ut ex inscriptione Trevirensi anno superiori diximus. Berengarius quidem & Adelbertus Monasterii Sancti Vincentii de Vulturno Privilegia confirmarunt charta data VI. Kal. Octob. anno Dominice Incarnat. CMLI. Indict. X. ut videre est apud Baronium, eaque integra recitatur a Duchesnio Tom. III. pag. 699. sed inde non sequitur, ut putavit Baronius, præfata post eum diem gesta esse; cum post liberationem Adelhaidis, eoque cum Ottone conjugium bellum in annum sequentem productum fuerit.

Ad num. III. Anlafus seu Anlafus Danorum in Anglia Rex ante præsentem annum demortuus, & Dani non amplius per Reges, sed Anglia per Comitibus gubernati, ut supra ostendimus. Berengarius Episcopus Virdunensis anno Episcopatus sui duodecimo, ab Incarnatione CMLI. nascens videns filios suos ut terram fecundam succ-

III.

Dani in-
Anglia
per Comi-
Berengarius
Episcopus
Virdunensis
anno Epi-
scopatus sui
duodecimo,
ab Incarnat-
ione CMLI.
natis.

IV.

NOTÆ [1] L Esio hac Continuatoris Reginonis in nonnullis depravata corrigenda est ex Annalista Saxone ab Ecardo vulgato in Corpore Historic. tom. I. col. 280. qui sane Author verba Continuatoris hujus exscripsit. Igitur illud: Quod inter filios ejus Luidolphus ita corriget: Quod iter filius ejus Luidolphus. Illud; De Bavarâ per triennium legatos; lege: De Bavarâ per Trientem legatos. MANSI

(a) Flor. hist. Mat. th. Vost. monast. hoc anno IV.

tradere Ecclesiam sancti Balteri, mox humine vindice, repentina morte percutitur: sicque abique armis factum, ut universa (a) Angliæ monarchia idem pius Rex potiretur. Radredus. Confignatur hic pariter annus. Nota Gomefani Hispani presbyteri præfatio in commentarium S. Ildefonsi de laude perpetuæ Virginitatis S. Genitricis Mariæ, quam excerpit petente Gotifcalco Episcopo in Aquitania. Accepimus eam una cum aliis antiquitatis monumentis a Nicolao Fabro Parisiis missis, quæ ne pereant suis quibusque locis intextenda curavimus; sic enim ipsa se habet:

Ad Gotifcalcum Episcopum Gomefanus.

V. Ego quidem Gomefanus licet indignus, presbyteris tamen ordine functus in finibus Pampiloniæ abba Hyldenensis architerii in atrio sacro ferente reliquias sancti ac beatissimi Martini Episcopi regulariter degens sub regimine Patris almi videlicet Dulquitti Abbatis inser agmina Christi servorum ducentorum fere monachorum compulsus a Gotifcalco Episcopo, qui gratia orandi egressus a partibus Aquitaniæ devotione promptissima, magno comitatu fultus ad finem Galliciæ pergebat, concitus Dei misericordiam sanctique Jacobi Apostoli suffragium humiliter imploratus; libellum libenter conscripsi a B. Ildefonso Toletana sedis Episcopo dudum luculentissime editum. In quo continetur de laude Virginitatis S. Mariæ perpetuæ Virginis JESU Christi Domini nostri Genitricis. Ubi prædicitur Ildefonsus Episcopus divino spiramine afflatus, oraculis Prophetarum imbutus, Evangeliorum testi moniis roboratus.

PAGIUS va tritici grano seminatam, & puriorum & uberiorem messem promittentem, multiplicatum reddere quod acceperant, & dolens quosdam eorum perfectioris vita desiderio & altioris propositi amore ferventissimo, ad vicinas Dioceses commigrare, & monasticum ordinem, quia in ipsa Virdunensi urbe non inveniebatur, alibi expetere, communicato Cleri Procerumque consilio in Ecclesia Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli honore dicata, ubi pretiosus Domini Confessor Vitonus cum suis quiescit & veneratur prædecessoribus & successoribus, Monachorum delegit turmulam aggregare, qui & propensus divinis deservirent cultibus, & omnibus Christo adherere volentibus formam darent humilitatis & patientiæ, ut & sic non cogentur ad alia scedere, qui haberent paratum præ oculis specimen religionis. Et factum est divina cooperante gratia, & sui Sacerdotis cordis intima perlustrante, ut desiderium sanctum quod diurna meditatione conceptum dilatione creverat, felix consequeretur & celer effectus, & desiderii sui quot testes, tot inveniret cooperatores & adjuvatores. Expulsis ergo Clericis Monachos introduxit, quibus & ex sua proprietate & de rebus matris Ecclesia annuos pro-

ventus redituum, & victus vestitusque necessaria præordinavit, & congrua officinarum habitacula preparavit, magistros operis conducendo, & expensas tribuendo, ut inveniret anima sua requiem post laborem in atris Jerusalem, inquit Hugo Flaviniacensis in Chronico Virdunensi pag. 132. qui postea chartam fundationis exhibet, & pag. 134. addit: Rejesta prælationis sarcina, ut justus justificaretur adhuc, monasticum habitum suscepit in eodem canobio serviens Deo in incorruptione modesti & quieti spiritus, & nihilominus invigilans salutem commissarum sibi animarum, &c. Obiit anno nongentesimo septuagesimo primo, ut ibidem legitur. Initio sæculi undecimi cum ædificaretur nova Ecclesia, necesse fuit aliqua quorundam Sanctorum Episcoporum Virdunensium corpora alio transmutari, tuncque corpus Berengarii Episcopi & Monachi incorruptum repertum est, inquit idem Chronographus pag. 165. Monasterium Virdunense caput est hodie Florentissimæ Congregationis Benedictinæ, quæ dicitur Sancti Vintoni.

Mortuus est S. Elpbeus Vintoniensis Episcopus, ut videre est anno CMXLVII. num. 1.

rus, Apostolorum documentis instructus, celesti simul & terrenorum consecratione firmatus, gladio verbi Dei armatus Joviniani perfidiam vulneravit, & purgane verissima rationis Helvidii errorem destruxit, Judæorum quoque duritiam non solum ad stipulationem Angelorum & hominum, sed etiam demonum prolata confessione jugulavit. Jam vero quam dulcia quamque divino munere compta prompserit eloquia, quisquis in hoc libello solerter legerit, facile prævidebit. Ex quo & credulus hauriet suavitatem, & anceps reperiet unde a se procul repellat erroris pravitatem. Unde astimo incunctanter, ut pari gloria ditetur a Christo pontifex Gotifcalcus qui hanc laudem Genitricis Domini nunc Aquitaniæ sanctæ Mariæ Anitio in propriam sedem specialiter advexit. Sicut Ildefonsus Episcopus, qui eam universæ Ecclesiæ Catholice dudum generaliter tradidit: quia & si materia defuit laboris, tamen sacra devotio retribuit mercedis. Mibi autem exigua atque miserrima Gomefano conce-dat Christus gloriosæ Genitricis suæ interventu placatus, hic emundari a sorte facinorum & post expletum vita hujus cursum, cum Sanctis omnibus in Regno cælorum perfruere gaudio feliciter sine fine mansuro. Transfuit hunc libellum sanctissimus Gotifcalcus Episcopus ex Hispania ad Aquitaniam tempora biemis diebus captis Januarii mensis, currente feliciter Æra nongentesima octogesima nona, regnante Domino nostro JESU Christo; qui cum Deo Patre & Spiritu sancto unus Deus glorietur in sæcula sæculorum. Amen. Hactenus ibi: ex quibus etiam peregrinationis antiquus vius ad corpus S. Jacobi in Galliciam innotescit.

I. Ottoni non conceditur venire Romam.

II.

SEquitur Christi annus nongentesimus quinquagesimus secundus, Indictione decima, quo Otto Rex cum invitatus fuisset ab Agapito Papa venire Romam, prohibente Alberico Principe, qui (ut dictum est) Urbi dominabatur, venire non potuit; & licet id ipse Rex missa legatione petisset, non impetravit. Hæc Frodoardus hoc anno. Quo etiam, Augusti mense, Augustæ Rhætiæ provincia publicus habetur conventus Episcoporum, necnon Principum Ann. Eccl. Tom. XVI.

Francorum, Saxonum, Bavarorum, Alemannorum & Longobardorum, ubi Berengarius cum filio Adelberto sese subiiciens Ottoni, ab eo, ut subditus recipit regendam Italiam. Sed quibus infectus erat pravis moribus, & in iidem ab adolescentia enutritus & audus, in senectute non caruit: nam ab iidem ut mancipium vile possessus, ubi rediit in Italiam, Episcopos & Principes male habuit, quorum omnium odium & inimicitiam in se convertit. Hæc apud K 2 Re-

Berengarius rursus in Italia regnat

PAGIUS SÆC. X. Anno Era Hisp. CMXC. Anno Hegira CCCXLI. inchoato die 28. Maii fer. 6. A.C. 952.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6445.

© 9. DC. 3. P. 18. April. Indict. 10.

JESU CHRISTI 952.

AGAPITI II. PAPÆ 7.

CONSTANTINI VIII. solius IMP. 41.

AD num. I. & seq. Flodoardus in Chronico hoc anno scribit: Otto Rex (Germaniæ) legationem pro susceptione sui Romam dirigit, qua non obtenta, cum uxore in sua regreditur, dimissis ad custodiam Papiæ quibusdam ex suis. Berengarius Rex (i. e. Ital.) ad Conradum Ducem, qui Papiam remanserat, venit, a quo in fide ipsius susceptus, ad Ottonem perducitur: quem ille benigne suscipiens, concessit eidem rebus prout sibi visum fuit, quibusdam in Italiam pacifice redire permisit. Ipse quoque Otto post celebrationem Pasche Papiam regreditur. Quæ magis explicat Continuator Reginonis his verbis: Rex expulsus Berengario cum suis fidelibus hyemans in Italia, Papiæ Natalem Domini celebravit. Sicque dispositis regni negotiis, verno tempore in patriam rediit, Ducem autem Chunradum ad persequendum Berengarium in Italia reliquit. Ludolfus Dux de Italia revertens, Regio ambitu Natalem Domini in Salafelt celebravit, ubi Fridericum Archiepiscopum (nempe Moguntinum) omnesque qui in promptu erant regni majores, secum detinuit. Quod convivium jam multis suspiciosum caput haberi, & plus ibi destructionis quam utilitatis ferebatur tractari. Chunrado Duce ad persequendum Berengarium relicto, Berengarius ejusdem Ducis consilio sponte sua in Saxoniæ ad Regem venit, nihil tamen de his qua voluit, obtinuit: sed machinatione Heinrici Ducis (nempe Bajoariæ) fratris vix vita & patria indulta, in Italiam rediit: unde etiam Chunradus Dux multum offensus a debita Regis fideiitate defecit. Tunc Fridericus Archiepiscopus & Chunradus Dux (nempe Lotharingiæ) amici facti sunt: nam antea inimici erant ad invicem.

II. Eodem anno mediante Augusto mense, Conventus Francorum, Saxonum, Bavarorum, Alemannorum & Longobardorum publicus, apud Augustanam urbem Rhætiæ Provinciae agitur: ubi præscriptus Berengarius cum filio suo Adelberto Regia se per omnia in vassallitium dedit dominationi, & Italiam iterum cum gratia.

& dono Regis accepit regendam. Mores tantum Veronensis & Aquileiensis excipitur, qua Heinrico fratri Regis committitur. Berengarius tamen in Italiam revertens, omnia hac in Episcopos & Comites, ceterosque Italia Principes retorsit: omnes eos odiis & inimicitias insequens, inimicissimos sibi fecit.

Refertur illud Concilium Tom. IX. Concil. pag. 635. in cujus Præfatione dicitur: Anno Incarnationis CMLII. indictione decima, anno vero regni ejus XVI. sed loco XVI. legendum, XVII. Otto enim anno CMXXXVI. die secunda Julii Regnum Germaniæ inivit) sub die VII. Idus Augusti, Placitum Conventumque Synodalem Augustæ fieri decrevit (nempe Otto) quatenus concordia diligentia tam sancti Cleri, quam populi Ecclesiæ stabilitatis profectus, & totius Christianitatis utilitates tractarentur. Huic Synodo Præsules ex Germania, Gallia, & Italia viginti quatuor adfuerunt, eique præfuit Frithuricus Moguntinus Archiepiscopus, Ottonis Germaniæ Regis Decreto. In ea undecim Canones conditi ad Ecclesiasticæ disciplinæ reformationem.

In Vita S. Udalrici Episcopi Augustensis, qui huic Concilio interfuit, a Gerardo Presbytero, ejus familiari scripta mentio est tam accessus Berengarii Italiae Regis ad Ottonem Germaniæ Regem, quam hujus Concilii, diciturque cap. 3. S. Afram Udalrico apparuisse, hoc anno eumque quadam nocte spiritu eduxisse in campum, ubi magna erat Episcoporum & aliorum Sanctorum multitudo, subditurque: Finita Synodo præfata Dei Martyr monstravit illi loca castrorum, ubi postea Otto Rex adhuc manens Regulem locutionem cum populis diversarum Provinciarum habuit, ubi Rex Berengarius de Longobardia & filius ejus Adalbertus, cum multis Episcopis se præsentaverunt, & suo dominio subdiderunt. Indicavitque ei venturam supergressionem Ungarorum & loca belli, & quamvis laboriose, tamen victoriam Christianis concessam esse nuntiavit. Mabillonius Sæc. V. Benedict. pag. 425. dicit Hermannum Contractum docere Berengarium anno CMLII. subiectionem illam Ottoni Regi promississe; eo enim Christi anno Hermannus juxta editionem Canisianam scribit: Synodus XV. Episcoporum, magnisque totius regni Principum Conventus apud Augustam Vindelicam coadunatur ibique Berengarius Ottoni Regi ad deditionem venit, eique subiectionem promittit. Verum, temporariæ notæ in Concilio Augustano expressæ Hermannus hac in re falli manifeste demonstrant. Is error ei natus, quod Berengarii & Adalberti initium cum an. CMLXIX. non potest.

III. Augustano

IV. ca Berengarii ab

non potest.

CHRISTI
952.AGAPITI II. PAP.
7.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
41.

Regionem hoc anno. Porro ista de subjectione Berengarii, & ejus filii Adelberti per visum offensa diu ante fuisse S. Udalrico Augustano Episcopo, qui ejus res gestas est profecutus, ejus temporis scriptor affirmat. Otto autem Rex haud ingratus pro acceptis a Deo beneficiis, gratias ipsi rependens, inter alia hoc ipso anno multa donavit Ecclesiis, præcipue vero (a) Osnaburgen-

(*) Crant.
Metrop.
Sax. lib. 3.
cap. 25.

PAGIUS male conjunxerit; inde enim factum, ut quæ ad res Italicas spectant, anno uno citius postea consignarit. *Lotbarium* autem anno CML. e vivis excessisse, eique *Berengarium* cum filio successisse, certum & indubitatum; licet Sigonius in Regno Ital. lib. VI. & Rubeus in Hist. Ravenn. lib. 5. Hermannum errantem secuti fuerint. Quoad victoriam de Hungaris ab Ottone Rege reportatam, de ea an. CMLV. fermo erit. Denique Hermannus Contractus Episcopus XV. Concilio Augustano adfuisse tradit; cum tamen in Præfatione, nomina omnium numero XXIV. legantur; sed is error Librariis videtur attribuendus.

V.
Dissensio
inter Ar-
chiepisco-
pos Lau-
raecensem
& Salis-
burgensem
exorta.

Inter Episcopos ejusdem Concilii fuit *Geroldus* Archiepiscopus Juvavenfis seu Salisburgensis. Extat Epistola Agapiti Papæ data ad Gerardum Archiepiscopum Laureacensem, qua diffidium Ecclesiarum Laureacensis & Salisburgensis componit; ea legitur Tomo IX. Concilii pag. 618. ubi *Geroldus* dicitur semper *Heroldus* Diffidium erat inter Archiepiscopum Salisburgensem & Laureacensem ob susceptum in una Provincia ab utroque Pallium. Ecclesia Laureacensis antiquitus Metropolitana fuerat, & ab ea in superioris atque inferioris Pannoniæ Provincias fidei gratia emanarat. Sed Hunnis illas Provincias depopulantibus contigit, ut Episcopi hac necessitate compulsi, sedes illas desertas, atque alio translatas, simul etiam Archiepiscopalem ipsius Sedes desererent honorem. Modernis autem, nec multum retro elapsis temporibus, vacante ab Apostolico Vicario Bavariorum regno, Anno primus sancta Salisburgensis Ecclesie subrogatur Archiepiscopus, inquit Agapitus Papa, qui subdit, nunc ab habitibus sancta Laureacensis Ecclesie quiete & inhabitandi securitate concessa, non alibi quam ibidem Gerardum Laureacensem Archiepiscopum Cathedram habere oportere. Quare se Sanctam illam Laureacensem Ecclesiam in culmen Metropolitanam sublimare, denuoque Gerardo Pallium concedere. Illa Hungarorum irruptio sexto sæculo contigit, & Anno, exeunte sæculo VIII. primus Salisburgensis Archiepiscopus creatus, ut suis locis ostendi.

VI. Utque omnis dissensio tollatur, distribuere, inquit, atque determinare ita vobis Parochias,

si, quæ omnia qui profecuti sunt res Saxonum, numerant. Porro post hæc editum liquet istud ipsum, quod diximus celebratum Concilium Augustanum ab Episcopis Italiæ, Galliæ, atque Germaniæ; cui & Otto Rex interfuit, rogatus ab Episcopis, ejusdemque Canones undecim invenies cum tomo quinto antiquæ lectionis Canisianæ collectionis.

An-

bonum & pacificum estimamus: ut divisi duabus Norica regionis Provinciis, *Heroldo* Archiepiscopo (sc. Salisburgensi) Occidentalis Pannonia cura committatur & custodia; tibi autem successoresque tuos, propter emeritam antiquitatem sancta Laureacensis Ecclesie, cui jusjuramentum reverentia assurgit, in benedictionis & sedis ordine prælati atque præpositi, providentiam Orientalis Pannonia, regionemque *Avarorum* atque *Maharorum* (hoc est *Moravorum*); sed & *Sclavorum*, qui modo Christiani, vel adhuc per baptismum Christo lucrandi sunt, circumquaque manentium, credimus, nostramque Apostolicam vicem in illis partibus prædicandi, & pro arbitrio vestro, ubi opus est, Episcopos constituendi, omniaque disponere atque ordinare tali auctoritate atque potestate delegamus, ac si ipsi præsentem assuesimus. Sed hæc dissensio inter utrumque Archiepiscopum post aliquot annos recruduit, ut suis locis videbimus.

Hoc circiter anno mortuus est *Sanctus Basilii Junior* vitæ sanctitate & miraculorum virtute eximius, in urbe Constantinopolitana, ubi Anachoreta vixit. Ejus Vitam a Gregorio discipulo scriptam *Combesius* in Linguam Latinam vertit, & *Bollando* communicavit, qui eam ad diem XXVI. mensis Martii publici juris fecit. *Quis*, inquit *Gregorius*, *justificet* explicare lacrymarum copiam quam fundebat jugiter in oratione pernoctans: quis genustiones innumerat, quis continuas vigiliis enarrare? Etenim insomnia sydera prius domuisset sopor, quam palpebras ejus dormienti necessitas. Iracundiam autem se exiecit, ut non aliud quam immobilis & vita experte columna videretur. *Mansuetudine* *Moses* & *David* alter, simplex ut *Jacobus*, innocens ut *Job*, & plusquam *Abraham* de sua paupertate beneficius. Ita ille num. IX. qui postea n. XXXIII. & seqq. narrat varia miracula in se ipso & in sua præsentia a sancto Anachoreta perpetrata. Ex ea Vita, inquit *Combesius*, plurima lux historica accedit *Basilio* Macedoni Imp. ejusque posteris ac successoribus, *Leoni*, *Alexandro*, *Constantino* Porphyrogenito, ac hujus focero Romano *Lacapeno* cum suis filiis.

Archiepiscopus
Laurea-
censis in
pristinum
statum re-
stituitur.

VII.
Mortuus
S. Basilii
Junior.

JESU CHRISTI
ANNUS
953.AGAPITI II. PAP.
ANNUS
8.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
42.

I.

Annus Redemptoris sequitur nonagesimus quinquagesimustertius, Indictione undecima, quo Otto Rex in gratiam Adelaidis conjugis ejus matri Bertæ contra jus fasque Abbatiam dedit *Merenstein* appellatam: Sed suo gravi damno; tunc enim in eum conspirationes ejus filii * *Lindulphi* & *Chunradi* Ducis sunt coeptæ, omniaque turbata. De his pluribus apud *Reginonis* appendicem, & *Witichindum* & alios res gestas Ottonis profecutos. Inter has turbas cum sanctus *Udalricus* Augustanus Episcopus una cum suis pro Rege staret: *Arnolphus* Comes *Palatinus* filius *Arnolphi* Ducis *Bavariæ*, qui adversus Ottonem partes ejus filii *Luithulphi* scabatur, Augustanam civitatem cum suis ingressus, eam est deprædatus. Quæ autem divina hos secuta sit ultio, auctor ejus temporis, *fideli*, licet rudi stylo, profecutus res gestas S. *Udalrici* sic narrat:

* al. *Luithulphi*.
Ottonim
indulgent
conjugi
inconcen-
sa suo
damno
tentavit.

II.

Male mul-
tati qui
Augustam
sunt de-
prædati.

Nullus enim eorum, qui antea sibi spolia *Augustæ* civitatis in contrarietatem sanctæ *Dei Genitricis Mariæ* vendicaverunt, impunitus evasit, nisi qui se suis propriis rebus cum indulgentia reverendi Episcopi redimere non distulerunt. Manus proprias unus ex his lucerando, vicinis suis in veritate dicentibus, perditio sensu, spiritum exhalavit. Alius autem cum ablato de *Augusta* civitate libro caballum sibi bene placentem comparavit, & secum adduxit in domum suam; quem uxori sue monstravit & dixit melius mihi placet istum formosum caballum habere.

quam librum, cum quo hunc comparavi, in *Augusta* relinquere. Cujus verbis respondit uxor ejus dicens: Utile tibi fore fuisset, si manus tua hunc librum injuste non tetigisset. Interim vero ille levigando manu in posteriora tangebatur caballum. Et statim ab eo percussus, mortuus est. Novis & improvisis his cladibus, & aliis multis formidolosus rebus in eis peractis, à multitudine populi comperis, timor magnus invasit eos, qui se esse reos cognoverunt de prædicta prædatione *Augustæ* civitatis: non solum in eos, qui illic pervererunt, sed & qui aliquid de injuste acquisitis ab eis acceperunt, & ideo ad penitentiam, & lamentationem conversi, digna emendatione, & restitutione abstractarum rerum, & cum efflagitatione indulgentiæ Episcopi, studuerunt se cum Christo, & cum sancta *Maria* Matre ejus pacificare. Non post multum vero temporis præfatus *Arnolphus* qui se præsumpsit res sanctæ *Mariæ* hostiliter invadere, & incorrigibilis sine penitentia perduravit, obsessa *Ratispona* civitate, paratus ad prælium, exivit, & statim in articulo tumultus occisus est. Quidam etiam homo de Episcopatu, qui dicitur *Eichstetten*, partem vilissimi mensalis ad suam proprietatem portavit, & statim a demonio occupatus, nullum abscondendi locum ab eo invenire potuit, neque in Ecclesia, neque extra Ecclesiam, neque aspersus aqua benedicta, quin juxta eum semper videretur manere, donec *Augustam* regrediens, injuste inde rapta re-
por-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6446.

SÆC. X. Anno Era: Hispan. CMXXI. Anno Hegire CCC.

XLII. inchoato die 18. Maii fer. 4. A.C. 953.

I. Germania per viciniam civitatis bello turbata.

© 10. B. D. 4. P. 3. April. Indi. 11.

JESU CHRISTI 953.

AGAPITI II. PAPÆ 8.

CONSTANTINI VIII. IMP. folius 42.

AD num. I. & seq. Annalista *Hildensheimensis* hoc anno scribit: Satis acerba & nimium crudelis dissensio exorta est inter *Liudolfum* filium Regis (nempe Ottonis) & parvum ejus *Heinricum* (qui Dux *Bajariæ* erat), ipso Rege partes fratris sui adiuvante. Mansitque per duos annos in incendiis, cadibus & depopulationibus, multique non solum de populo; sed etiam de Optimatibus occubuerunt. Hoc etiam anno *Moguntia* obsessa est, (ab Ottone nempe Rege) & castellum quod *Rossdæl* nominatur: factumque est magnum bellum in illo loco. Pluribus tumultibus illos narrat *Witichindus* ac *Continuator* *Reginonis* ad hunc Christi annum, & *Batonius* ex

Vita S. *Udalrici* eosdem tangit. His addo *Hermannum* *Contractum* in *Chronico* juxta editionem *Canisianam*: Otto Rex, inquit, fratri *Heinrico* favens filium contra se incitavit *Liutolfum*, magnaque totius regni turbatio diversarum partium studiis facta est. *Arnolfus* filius *Arnolphi* quondam Dux *Noricorum* (scu *Bajariorum*, partibus se *Liutolfi* contra Regem jungens, *Augustensem* urbem Episcopatumque deprædatur, & beatum *Udalricum* Episcopum Regi fidem in castello *Mandichinda* obsessum capere vel occidere nititur. Sed superveniente cum copiis militum *Adalberto* de *Martibale* Comite & *Theodaldo* Episcopi fratre item Comite pugna victus, turpiter repulsus est, divinaque ultione cum cunctis fautoribus non multo post digne punitus. In ea congressione *Adalbertus* Comes parum vulneratus moritur & a S. Episcopo *Augustæ* honorifice sepelitur. Secuto tempore cum invalescente discordia Otto Rex & filius ejus *Liutolfus* Dux collectis contra se invicem exercitibus juxta fluvium *Hilaram*, & villam vocabulo *Tussum*, jamque pugna consisturi consedisent, intercurrentibus sanctis Episcopis *Udalrico* *Augustensi* & *Alpertho* *Curiensi*, Deo dominante, pacificari & confederati sunt. Porro pacem illam Ottonem inter & fi-

portavit, & Episcopum cum scopis ei flagella imponere pro Christi nomine postulavit, & insuper indulgentiam praefacti delicti condonare, sicque liberatus a daemone salvatus recessit. Haec ibi. Quod autem ad Arnolphum malorum omnium architectum spectat, jam ante plures annos idem S. Udalricus de ejus damnatione visum acceperat, quod accusaretur in Sanctorum concilio de multorum monasteriorum ab eo facta destructione, & quod eorum bona laicis in beneficia contulisset, quae omnia idem auctor accurate describit.

III. Legatio Brunonis ad Agapitum Pap.

Legatio inter haec mittitur pro pallio accipiendi Romam a Brunone Archiepiscopo Colonienfise, qui hoc eodem anno (ut auctor est Frodoardus & alii) defuncto Wicfredo Archiepiscopo Colonienfi, in locum ejus legitime electione subrogatus est. Erat idem Bruno frater Ottonis Regis, qui ab ineunte aetate, usus magistro Israel, sic dicto Scotorum Episcopo, multum profecit doctrina & pietate. Porro res ab eo praclare gestae scriptae sunt a Rotgero monacho, qui proximis his temporibus vixit. Qui de pallio ad eum ab Agapito Papa misso (a), ejusmodi texuit historiam: Servus Domini Bruno secundum dignitatem sedis suae, Romana quoque Sedis & Apostolicae benedictionis privilegiis debuit insigniri, & cum eis pariter, qui traditam a beato Petro Apostolo sanam servare doctrinam, Catholicae Fidei integritate in vera confessione & inviolabili veritate praedicationis uniri. Synodicam suam epistolam per Hadamarum venerabilem Fuldensis mo-

(a) Rotger. in vita S. Brun. c. 23. apud Surv. tom. 5. die 11. Octob.

PAGIUS

& filium ejus anno sequenti constitutam fuisse ostendit ibidem Baronius num. III. Hujus discordiae aliam causam affert Flodoardus in Chronico hoc anno: Nato siquidem, inquit, Regi filio ex moderna coniuge (sc. Adelhaide) ferebatur eidem puero Rex regnum suum promittere, quod olim priusquam Italiam peteret, Liudolfo delegaverat, & magnates suos eidem promittere fidelitatem iurejurando fecerat. Rex igitur Conradum a Ducatu Lotbariensium removit, & Conradus quaerebat, ut Regem caperet, &c. verum Otto filius anno tantum CMLV. Regi natus, ut infra dicitur.

II. S. Bruno est Archiepisc. Coloniae.

Ad num. III. & seq. Ibidem Flodoardus hoc anno habet: Wicfredus Colonienfisis Antistes defungitur, & Bruno frater Regis Ottonis inibi Pontifex ordinatur. Cui etiam Rex Otto regnum Lotbariense committit. Hic aliqua de Sancto hoc Praefule in medium afferenda, ut status decimi huius saeculi magis innotescat: Annos circiter quatuor habens, inquit Rotgerus in ejus Vita apud Surium ad diem XI. Octobris, liberalibus literarum studiis imbuetus, Baldrico venerabili Episcopo, qui adhuc superest, Trajectum missus est, &c. Deinde ubi prima Grammatica artis rudimenta percepit, sicut ab ipso in Dei omnipotentis gloriam hoc sapientius nominare didicimus, Prudentium Poe-

nafterii Abbatem Romam ad Agapitum mirae sanctitatis Papam direxit, in qua cujus spiritus esset, & quia pastor ab omnibus electus, a Domino missus esset, innotuit; appellatusque est ibi concors & concivis Apostolorum, princeps, & propagator Domini praeceptorum. Legatus inde cum magna mentis alacritate reverteretur, pio pastori, cui antehac gratia Dei collatum est (secundum (b) Propheetam) oleum gaudii pro luctu, tum attulit pallium laudis pro spiritu mœroris. Spiritus namque Dei cordato homini, & sacramento hujus magnificae virtutis magis, quam his, quae visibiliter gerebantur, intento divinitus inspiravit, ut erigeret cor suum in spem per gaudium spirituale, ne tristaretur in eo, quem sensit imminere, labore. Cor enim, quod novit amaritudinem animae suae, in gaudio ejus non miscebitur extraneus: Sapientia (c), haec verba sunt.

(c) Prov. 14.

Legatus ergo (ut loqui cepimus) Roma rediens, bonum nuntium Coloniae ferre acceleravit, portans sacrum habitum ab universali Papa missum praetendentem jugum Domini suave & onus leve, & ipsum quod sub eo dispensatur, humile ministerium, quod verba Domini testantur dicentis (d): Qui major est vestrum erit minister vester. Ferens simul reliquias de proprio corpore sancti Pantaleonis martyris, & privilegium Apostolicae sublimitatis auctoritate traditum. Quo & eodem pallio, praeter consuetudinem sacerdos Domini quoties vellet, indui permixtus; & concessis omnibus, quae petebantur, ipse praemagnitudine virtutis & sapientiae, in partici-

(d) Matt. 20.

tam, tradente magistro, legere cepit, &c. Postea nullum penitus erat studiorum liberalium genus in omni Graeca vel Latina eloquentia, quod ingenii sui vivacitatem aufugeret, &c. Otto germanum suum Brunonem Deo dicatum adhuc adolescentulum, honorabiliter, ut par fuit, a scholis in Palatium evocavit, locum videlicet tam lucidissimo aptum speculo, ubi quidquid deforme per totum pene mundum esset in studiis, liquidius appareret. Huc enim ex omnibus ejus snibus consuebat totum, quod sibi aliquid esse videbatur. Nihilominus ab omnibus, calumnia qualibet oppressis hoc azylium unicum petebatur. Exemplar ibi sapientia, pietatis & justitia supra hominum memoriam eminebat. Inde reversi, qui sibi paulo antedomi videbantur doctissimi, rubore notati, rudimenta arrium, quasi nunc cepti, dicentes, aggressi sunt, &c. Quidquid Historici, Oratores, Poetae & Philosophi novum & grande perstrepunt, diligentissime cum doctoribus cujuscumque linguae perserutatus est, & ubi magister excelluit ingenii velocitate, ibi se discipulum praebuit humilitate. Sape inter Graecorum & Latinorum doctissimos de Philosophia sublimitate, aut de cujuslibet in illa florentis disciplina subtilitate disputantes, doctus interpret medius ipse confedit, & disputantibus adplausum

patum ejus operis & prope in confesum tanta dignitatis admixtus est. Properavit in occursum ejus laeta civitas, undique jubilans accurrit multitudo. Convenerunt in suburbio prope antiquum locum, ubi

Ecclesia ejusdem pretiosi Martyris erat inculta adhuc & ruinae proxima: ibi deportata sunt grata onera, denique suo quaque loco reposita. Haec de his Rotgerus.

Sc.

PAGIUS

sum omnium, quo nihil minus amoverat, sacrificio, &c.

III. Ejus virtutes.

Prima dispensatio credita est illi adhuc adolescenti in quibusdam monasteriis, in quibus degentes cum idoneo Ecclesia testimonio, partim voluntate, partim vi ad regularem vitam confrinxit, sciens quod & invitis bona praestantur. Ipsaque post paululum Deo sacra loca, annuente Regia liberalitate, Privilegiis & immunitatibus pristinis reformavit, nihil sibi suisve exinde beneficii jure reservans, nisi quantum cavobiorum patres causa charitatis obtulerant. In his extat Loresham, locus Regum munificentia nobilis, adhuc in memoriam tanti viri retinens, & praeogratiam libertatis, & monumenta religionis. Tum narrata Wicfridi Archiepiscopi Colonienfisis morte, ait: Conspirantibus omnibus, & idem in Christo sentientibus, cum adhuc inhumatum & ad oculos positum, secundum consuetudinem loci, corpus bona memoriae defuncti ejus aspicerent, electi sunt a Senatu sanctissimo quatuor summi viri & eodem numero laici, omnes apprime eruditi, qui omnia haec perferrent ad palatium, & praesentia post desertam destitutionem electionis unanimitate, memoratum desolationis flagitare solatium. Quid multa! Compulsi (Deo gratias) Imperatoris auctoritate se & temporis & loco consulere, ut petium tanta constantia visitatore, festinanter ad desituti gregis custodiam mitteret. Resert postea quid egerit Bruno post acceptum Archiepiscopatum, ut Liudolfum nepotem, qui cum aliis contra Ottonem patrem conspirarat, in viam revocaret, & quomodo pace inter Ottonem & Liudolfum conciliata Regni Lotharingici negotia sapientissime pertractarit.

IV. Anno CMLV. Pallium recipit.

Cæterum quod hic narrat Baronius de Pallio ab Agapito Papa ad Sanctum Brunonem misso, pertinet ad annum nongentesimum quinquagesimum quintum. Rotgerus enim Monachus in Vita sancti Brunonis antequam referat Brunonem Romam ad Agapitum Papam direxisse Hadamarum Abbatem Fuldensem, qui ei at-

tulit Pallium, cap. XXI. de Galliarum vastatione per Hungaros verba facit, & capite antecedenti de pace per Brunonem conciliata. Hungari autem anno sequenti in Gallias irumpere eodemque anno die decima septima mensis Decembris Ottonem inter & Liudolfum filium pax sancita, uti anno sequenti videbimus.

V. Adelbertus Italia Rex Ravennam invasit.

Adelbertus, qui cum Berengario patre in Italia hoc tempore regnabat, Ravennam sedem Regni praecipuam constituit, & multa violenter egit, ut videre est apud Rubenum lib. 5. Hist. Ravennae, pag. 257. & seqq. ubi aliquas tabulas memorat Ravennae scriptas regnante Berengario & Adelberto ejus filio, anno quarto & quinto Regni ipsorum indid. XII. & XIII mentionem etiam facit Conventus aliquot Episcoporum utriusque subjunctorum Ravennae habiti, in quo Episcopi Ferrariensis praecipue, de multis praediis, quae occupari ab aliis dicebantur a Patribus tractatum est. [1] Verum cum Exarchatus Ravennatenfisis ad Romanum Pontificem spectaret, Joannes XII. Pontifex Max. Ottonem Germaniae Regem in Italiam evocavit, qui cum ab ea tyrannide exemit, ut infra videbimus. Imperatores quidem quia a Pontificibus Romanis omnem auctoritatem accipiebant, Romae Ducatus Romano & Exarchatus Ravennatenfisis dominabantur, sed Italiae Reges non nisi tyrannice ditionibus Romanae Ecclesiae subiectis se se immiscere poterant. Hinc Constantinus Porphyrogenneta, qui Opus suum de Thematibus Imperii Orientalis scripsit quo tempore Italia propriis Regibus patebat, lib. II. Thematibus X. de Urbe Romana scribit: Roma Regnum deposuit. Principatum (subjectionem nempe ab Imperatoribus Graecorum) & propriae administrationem ac jurisdictionem obtinuit, eoque proprie dominatur quidam suo tempore Papa. Distinguendum itaque Imperium Italiae a Regno Italiae & quod de uno dicitur ad aliud non extendendum, ut jam supra insinuavi.

NOTAE

[1] Diploma Berengarii, & Adelberti Italiae regum pro monasterio S. Angeli in Urbe Ca-puana, apud Erasimum Gattulam in Accessionibus ad Historiam Casinensem R. I. p. 74. has Chronologicas notas habet: Signum Serenissimorum Berengarii & Adelberti regum. Johannes Cancellarius ad vicem Wvidoni Episcopi & Archicancellarii recognovi & subscripsi. Data quarto decimo Kal. Novembris anno Dominicae Incarnationis DCCOCLIII. regni vero Berengarii & Adelberti regum tertio. Indictione XII. Actum in Urbe. . . . feliciter. Amen. Berengarius dictus est rex A. D. 950. die XV. Decembris: itaque mense Octobri A. D. 953. decurrebat adhuc ejus annus tertius; indictio vero XII. a mense Septembri inchoata erat. GEORGIUS

JESU CHRISTI ANNUS 954.

AGAPITI II. PAP. ANNUS 9.

CONST. VIII. SOLIUS IMP. ANNUS 43.

I. Alberici obitus, & successio Octavianii.

Sequitur annus Christi nongentesimus quinquagesimus quartus, Indictione duodecima, quo (inquit Frodoardus) Alberico Patrio Romanorum defuncto, filius ejus Octavianus, cum esset clericus, principatum adeptus est. Quique postea, defuncto Agapito, suggerentibusque sibi Romanis Papa Urbis efficitur. Sic Frodoardus ista intuirus scriptor temporis hujus, qui post annos duodecim ex hac vita migravit. Ex quo jure mendacii arguas omnes, qui dixerunt per patrem Albericum ejus filium Octavianum esse promotum ad Pontificatum: nam jam ante ille decesserat, quam ejus filius Pontificatum invaderet, quod contigit anno sequenti. Remansit ergo clericus princeps, qui de arripiendo sibi Pontificatu, statim agere coepit, quod (ut dictum est) sequenti anno perfecit.

II. (a) Leo Obiit. 1. 2. e. 5. Corpus S. Matthæi Salernum translatum. * al. Bithyniam.

Eodem anno corpus S. Matthæi Apostoli Salernum esse translatum, Leo (a) Ostiensis in Chronico Cassinense narrat: Quinto hujus Abbatis, nempe Aligerni anno, qui est a natiuitate Domini nongentesimus quinquagesimus quartus, beatissimi Apostoli, & Evangelistæ Matthæi corpus, quod primo apud Æthiopiã, ubi passus est, postmodum vero apud Britanniam per multa tempora quieuerat, ejusdem sancti Evangelistæ revelatione repertum, atque Salernum translatum est. Hæc Leo,

PAGIUS SÆC. X. Anno Erae Hisp. CMXCII. Anno Hebraeae CCC. XLIII. inchoato die 7 Maii fer. 1. A.C. 954. I. Bellum civile in Germania continuatum.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6447. © II. A. D. 5. P. 46. Mart. Indict. 12. JESU CHRISTI 954. AGAPITI II. PAPÆ 9. CONSTANTINI VIII. solius IMP. 43.

Ad num. III. Bellum civile in Germania continuatum, sed sub hujus anni finem extinctum. Nam præter ea quæ hac de re refert Baronius ex Auctore Vitæ sancti Udalrici Augustani Episcopi, Continuator Reginonis hoc anno scribit: Rex (nempe Otto) omnia obsidione (nempe Moguntia) in Saxonia natalem Domini celebravit (annum ab ea die, quemadmodum Regino Anonymus iste inchoat), iterumque appropinquante Quadragesima in Bavariam remeavit. Ibi Heroldus Archiepiscopus (nempe Salisburgensis) a fratre Regis cecatus, Deo propitio, viribusque imminutis inimicorum, in brevi tota Bavaria virtus ad eum & Alemannia in tantum convertitur, ut Ratispona civitas Regi redderetur, ipsique rebellatores nihil se contra eum velle vel posse profiterentur. Fridericus etiam sacramento se expurgaturus nihil contra Regiam se fidelitatem egisse, accessit: sed Rex anni pietate plenus, eum sacramento absolvit. In eodem anno Conradus Dux cum Lotba-

Accidit hoc item anno, ut S. Udalricus Augustanus Episcopus ad Ottonem Regem ac filium ejus Luitholphum habentes exercitus ad pugnam paratos, sequester pacis accedens, eos inter se mutuo conciliaverit, ut de eo illud elogiū (b) Ecclesiasticum jure occini potuisset: Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & in venturo est iustus, & in tempore iracundiæ factus est reconciliatio. De his enim ita rebus ab eo gestis: Cum Rex Otto in Alemannia propter eos, qui cum Luitholpho filio ejus ditioni suæ regalis potestatis contradicere voluerunt; cum exercitu conservaretur juxta flumen, quod Hilara vocatur, in campo oppidi, quod dicitur Tussa, & ibi sepeditus filius ejus Luitholphus cum alio exercitu obvius ad pugandum contra eum deveniret, & cum tanta vicinitate conjuncti essent, ut nulla ambiguitatis spe detenti manerent in utrarumque partium multitudine, ni bellum ab eis committeretur: tunc amabilis Deo Udalricus Episcopus in Deum tota fiducia confidens, assumpto Curienfis Ecclesiæ Hartberto religioso Episcopo, legationes inter eos facere coepit, & ad pacis concordiam exorare, & ne populus, qui a Deo illis commendatus est ad regendum, pro eorum reatu duceretur ad perditionem: Deo autem annuente duræ

III.

(b) Eccl. 44.

Pax inter Ottonem & Filium

riensibus, duce Brunone Archiepiscopo (sc. Colonia) in Belensi pago apud villam Rimilina congressurus erat. Sed in ultimo quia contra Regem erat, Deo volente ne fieret, remanebat. Hungari, ducentibus inimicis Regis, in quadragesima, Rheino transito, pervadentes Galliam, inaudita mala in Ecclesia Dei fecerunt, & per Italiam redierunt. Postea loquitur de pace, quæ hoc anno peracta est, quam etiam narrat Witichindus lib. 3. qui subdit: Moguntia post annum & dimidium Regi tradita cum omni Francia (nempe Lotharingia); filius (nempe Luidolfus) ac gener (nempe Conradus, qui anno CMXLVII. Liutgardam Ottonis filiam in matrimonio sumpsit, ut habet Continuator Reginonis ad eum Christi annum) in gratiam suscepti, qua & in finem usi sunt fideliter.

Hanc Hungarorum in Galliam irruptionem Fulcinius Abbas Laubiensis qui, ut inquit Continuator ejus Chronici, obiit anno Domini Incarn. CMXC. Egregie descripsit lib. miraculorum S. Ursuarii Abbatis Laubiensis recitato a Mabillonio Sæc. III. Benedicti part. I. & a Bollando ad diem XVIII. Aprilis S. Ursuarii sacram: Erat, inquit, in ea conurbatione princeps, ipse Regis filius Luidolfus spectabilis adolescens & unico carus, si seductoribus non credidisset, & hæres esse, non proditor voluisset: atque cum eo, quasi quidam stimulus Cono Dux paulo ante fortissimus, quibus, (ut ita dicam) omnia erant in manibus, sed agendo ut plus haberent, omnimode effe-

II. Hungari a filio ac genero Ottonis in Germaniam evocati.

CHRISTI 954.

AGAPITI II. PAP. 9.

CONST. VIII. SOLIUS IMP. 43.

eorum mentes Patris scilicet Ottonis, & filii ejus Luitholphi de proficua admonitione & doctrina venerandorum Episcoporum in mollitiam versa pactum pacis inter se placitaverunt, & turbine belli mitigato, in sua cum pace redierunt. Hæc ipse, eademque ex eo Berno Abbat. Ann. Eccl. Tom. XV.

PAGIUS

effecerunt, ut nihil haberent. Hi Hungros, Antiquam quam prædiximus pestem, sollicitaverunt ut regnum in se ipsum divisum invaderent: arbitantes hoc modo sollicitudinem quam premebantur, aut penitus adimi, aut aliquatenus posse minui. Hac, ut dicere institimus occasione sæva Hungrorum gens, & qualem nunquam terra nostra sensit barbariem, a peruersis civibus illata, transitu Germania & plerisque provinciis Gallia, cui jam nobilis ille Francorum populus insederat, omnia ferro & ignibus vastatura se totam infudit. In hac acie Cono, quem prædiximus, cum suis sequacibus militavit. Sed ubi Trajectum ventum est, quam Mosæ alluit, incertum qua fatione ab eis dissidium fecit. Hungri Harbaniam igne & rapina aggressi, Carbonariam petunt. Fama ad nos perlata, mittitur e collegio nostro (c monasterio nempe Laubiensi) Hucbertus, frater patiens laboris & fugitans quietis, & semet impendere paratus ob amorem loci & sanctæ religionis, pacisci cum illis. Facta pactioe de solidis ducentis, reveritur post hæc, obsidibus ab eis acceptis. Cononis nomine Fulcinius, uti & multi alii, intelligit Conradum Ottonis Regis generum. Pergit Fulcinius.

III. Lotharingiam aggreduuntur.

Sed nostri non satis creduli (que enim fides est infideli?) manere Tudinum (castrum, vulgo Tuin dictum, ad Sambram fluvium) tentant, quod Raginerus) hujus nominis II. Hannoveriæ Comes) suspectam habens Leodiensem militiam jampridem destruxerat: sed misso rursus milite prohibiti sunt munitionem firmare; Deo, ut postea compertum est, maxime id agente, ut ostenderet non in homine, sed in se & in sanctorum suorum patrocinio, defensionem illos sperare debere. Subiata itaque spe Tudinum potiundi, & crebescente fama depraedationis & incendii, nullaque extante fiducia in re militari (siquidem laudata illa & cunctis sæculis prædicata a Lotharingensium militia, iusto Dei iudicio in Hungrorum adventu hebetata, suis passim munitionibus erat inclusa) nostra qua residua erat Deo dilecta Monachorum turme, & sibi satis sua Ecclesia nostra familia, id quod verum est rati quod nunquam videlicet desit divinum, ubi humanum cessat auxilium: montem, ubi sanctorum Ursuarii & Ermini corpora venerantur, diu deliberans scandit; & de Dei fida adiutorio cum plustrorum, vel quorumcumque succulorum vel septium impedimentis in modum munitionis cingit. Jamque advenerat Paschalis diem sancta celebritas, in completionem Octavarum ipsius que erant quarto nonas Aprilis (quia scilicet hoc anno Pascha in diem XXVI. Martii incidit): ecce subito in exordio matutino densaverat aerem equorum nebula, & quasi ex abditis terra sinibus, emergebant loricatorum & galearum militum. Expavescere nostri, & mortem sibi præmeditari. Qui agitores erant, non dico munitionem, sed simulachrum munitionis scandunt; immo verim munitionem per sanctorum Dei intercessionem. Reliqui, qui impeditores erant ante aut gravitate, infra monasterii claustra subsistere.

bas: quod factum hoc anno, decimo sexto Kal. Januarii, Marianus affirmat. Opera insuper Brunonis Colonienfis Archiepiscopi factum esse, ut pater filio reconciliatus ei Italiæ Regnum delegarit, scribit Rotgerus (a) monachus in Brunone.

(a) Rotger. in vit. S. Brun. c. 35.

L

Quo

Qui subsisterent capiuntur: obsidentur alii nulla inter captos, & obsessos distantia, nisi quod secundum quemdam gravior est expectata quam illata mors. Obtruncantur in aspectu aspicientium Theodulphus & Theutmarus, qui inter captos visi sunt excellentiores, reliqui flagellati captivitate reservantur. Interea urgens obsessi, nec ulli telorum aut tormentorum paritur generi; nostri e contra pro viribus resistere, & conglomerato plebium & Clericorum ipso etiam Monachorum agmine (quamvis illuc sit huic ordini arma tractare) quoniam pro anima illis erat res, enitè obnixè. Ubi eo ventum est ut desperaretur omnino, tantum audiebatur Kyrie eleyson, & Sancte Ursuarie adjuva, more gentis usitato. Jam irruptionem timentibus jam in mutuis oculis harentibus, jam plerisque deditionem pangentibus; ecce ex respectu miserationis Dei dua ex aditibus templi columba evolvant. Subsecuta est illico pluvia prægrandis; qua gentiliam illis sagittandi artem cordarum distantione frustravit. Præter quod ac timor tantus in eos irrui, ut maturarent fugam, & Principes ipsi urentur flagris in eos, qui volebant subsistere. Paulo post subiungit: Et hæc est celebritas, qua ita inscribitur in nostris Martyrologiis: quarto Nonas Aprilis commemoratio meritorum Ursuarii & Ermini, qua meruerunt Laubienses ab Hungrorum obsidione eripi. Porro Heroldus, de quo supra Continuator Reginonis, Archiepiscopus erat Salisburgensis, qui injuriam sibi illatam, ratus quod Otto Rex favisset Gerardo Archiepiscopo Laureacensi, de quo superiori, cum factiosus foedus inierat, quem anno ideo, ut anno CMLXVII. magis videbitur, Henricus Bajoaria Rex perfidiæ damnavit, ei que oculos exculpi iussit. His addo quæ Sigebertus Chronographus in Vita S. Guiberti Fundatoris monasterii Gemblacensis de hac Hungarorum irruptione capit. 13. memoriæ mandavit: Hæc gens, inquit, etiam tempore primi Ottonis aggressa Lotharingiam, deducta est a Duce Conrado usque ad silvam Carbonariam, & virtute Dei apud Laubiense castrum obsensa, prohibita ultra prodire, rediit impune.

IV. Laubienses monachulo ab eorum oblatione capiuntur.

Guillelmus Ottonis Regis filius in Chronico a se scripto, & a Trithemio in Chronico Hirsaugiensi citato, hæc verba scripsit, quæ ad nem inter hunc annum Marianus Scotus in suum Chronicon transtulit: Anno dominica Incarnationis ejus con. CMLX. indictione XII. beata memoria Domini Fridericus, sancta Moguntiacensis Ecclesia Archiepiscopus, VIII. Kalend. Novemb. obiit. Eodem vero anno ego Vuillelmus tanta successione indignus, loco ejus cum consensu cleri & populi ejusdem sanctæ Sedis, XVI. Kalendis Januarii, ipsoque die pacem inter Regem Ottonem, & filium ejus Lutolfum facta, in loco Arantædi sum electus, & in die IX. Kalendis Januarii Moguntia ordinatus, die nempe XXIV. mensis Decembris, in quam Dominica cadebat. Quibus verbis intelligimus, pacem Ottonem inter & filium ejus sub hujus tantum anni finem compositam esse. Porro

V. Pax Otto & filium interstituta.

CHRISTI
954.AGAPITI II. PAP.
9.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
43.IV.
Ludovici
obitus &
Lotharii
subroga-
tio.

Quo pariter anno (ut Frodoardus testatur) moritur Ludovicus Rex Francorum, cujus filius Lotharius puer apud sanctum Remigium Rex consecratur ab Aribaldo Rbemensi Archiepiscopo, favente Hugone Principe & Brunone Archiepiscopo Coloniensi, ceterisque presulibus & proceribus Franciæ, Burgundiæ & Aquitaniæ. Sed & eodem anno defuncto Friderico Archiepiscopo Moguntino, subrogatus est in locum ejus Willelmus filius Ottonis, cujus magna est laus ex sacerdotali constantia apud Petrum Damianum: agemus de eo suo loco. Firmavit ipse suo chirographo tempus, quo sedere cœpit, quod sic recitatum invenies apud Marianum Scotum: Eodem vero anno Guillelmus tanta successione indignus, loco ejus cum consensu Cleri & populi ejusdem tanta sedis, decimosexto Kalend. Januarii (ipsaque die pace inter Regem Ottonem & filium ejus Luitholpbum facta) in loco Aransbedi sum electus, & die nono Kal. Januarii Moguntia ordinatus.

V. Eodem anno celebrata est a Rodolpho Noviomensi Episcopo Synodus, & inter alia in ea stabilitum de feriando die sanctæ Hunegundis virginis, cujus corpus haud pridem inventum fuerat. In non fervantes autem sanctæ Synodi decretum, divina sunt ostensa prodigia, ut illud inter alia, quod post decennium accidit, quod sic recitatur in (a) appendice ad vitam ejus:

(a) Apud
Sur. die
25. Jun.
1. 4.
VI.

Anno Dominicæ Incarnationis nonagesimo sexagesimo quarto, in ipsiis feriis, beatæ Hunegundis, in villa qua dicitur Sasnulpbi, messores frumenta secabant. Eos presbyter illorum crebro reprehenderat, dicens, se interfuisse Synodo, in qua Rodolphus Noviomensis Episcopus jussisset sanctæ Hunegundis festum devotissime celebrari. At illi se ex-

PAGIUS

VI.
Moritur
Ludovicus
IV. Rex
Francor.

ro Willelmus Princeps fuit magnis virtutibus præditus, Ottoni Regi ex Editha priori conjugæ natus. [1] Ejus meminit Baronius hoc anno num. IV. & laudata verba refert.

Ad num. IV. Ludovicum Transmarinum Francorum Regem hujus nominis IV. hoc anno naturæ debitum solvisse, Flodoardus in Chronico, aliique passim docent. Dies ejus emortualis, nempe IV. Idus Septembris notatur in MS. Pfalterio Henricæ Reginæ apud Remos adservato; quod confirmat Mabillonius lib. 2. de Re Diplom. cap. 26. §. 3. ex Necrologio Autissiodorensi, ubi IV. Id. Septemb. lauda-

NOTÆ

[1] Guillelmus iste ex Ottone quidem parente, sed non ex Editha matre natus fuit; cum Editha filium tantummodo Luidolfum, & filiam Liubgardam genuerit, ut Witichindus apud Pagium A. 977. 2. Matrem igitur habuit ignoti nominis, sed nobilem, genere Sclavonicam ait Annalista Saxo in Corpor. Histor. Eccardi tom. I. ad A. 954. col. 291. Errorem tamen hunc suum Pagius anno 975. I. agnoscit, & corrigit. MANSI

cusabant, quod vicinos suos cernerent laboribus insudare. Itaque Rotgildis puella, presbyteri hujus (sicut ipse nobis retulit) ex sorore neptis, colligebat spicas, quas illi messores relinquebant. Ecce autem dum se inclinaret ad eas colligendas, eam, quam primum sustulit, recenti sanguine mandantem conspexit. Admirans unde ille esset sanguis, reiecit spicam: tollit alteram, tollit tertiam, quartam, quintam, & multas alias, & omnes videt sanguinolentas. Territa valde currit ad patrem suum, qui tum forte in agrum exierat, indicat quid sibi acciderit. Pater cum puellari levitate ductam reprehendit, jubet redire ad cœptum opus. Illa vero trepidare, sequitur eam pater, simulque plurimas colligunt spicas cruore madidas. Inquirunt, num quis ex messoribus digito saucio sit. Illis obstupescens, & sancto affirmantibus, nullius lesam esse manum quasdam spicas ad Ecclesiam ferunt, offerunt presbytero, remque ei omnem exponunt. Ille ait, nisi certiora afferant documenta, se hominibus incredulis non ausum esse pro concione id indicare. Illo hoc dicente, quasi crassæ quædam lacrimæ ex spicis sanguineæ prorumpentes, guttæ in terram decidunt. Tunc ille pene exanimis effectus præ timore, sicut prius timuerat indicare illud populo: ita nunc multa etiam magis celare timet, ne sua negligentia tardius ad populi notitiam referatur.

Ex viola-
tis in di-
ctis a Sy-
nodo fe-
riis mira-
culum.

VII. Dato igitur signo, populum ad Ecclesiam convocat, ejus inobedientiam reprehendit, divinum exponit miraculum. Illi audito tam insolito miraculo animis confertantur: ad agendam penitentiam se promptissimos exhibent. Denique ab Ecclesia egressi, circumquaque vicinis suis denuntiant, ne deinceps vacent operi, sed ad Ecclesiam se conferant, rem stu-

VII.

tur Ludovicus serenissimus Rex filius Karoli, scilicet Simplis; tum ex ejus Epitaphio ex MS. Codice descripto, quod in medium adducit, in quo habetur eum IV. Idus Septemb. decessisse, regnasse annis octodecim, & sceptro donatum, id est, coronatum fuisse in Ecclesia sancti Remigii apud Remos. At argumentum ab eo epitaphio deductum nullius est roboris; cum Mariotus lib. 4. Metropolis Remensis pag. 583. testetur, versus illos in appendice tabula descriptos, esse recentioris Auctoris. Præterea Mabillonius his duobus ver-

Re-

CHRISTI
954.AGAPITI II. PAP.
9.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
43.

pendum vesuri. Exterrentur omnes, misera faciunt opera, haud aliter quam si imminentes hostes fugerent. Orant supplices, ne caelesti ultione plestantur. Interea rusticus quidam Rotbertus nomine in eadem villa frumentum excutens, dum hæc ad ipsum perferuntur; proicit e manibus flagellum, promittit se ab opere cessaturum. Sed homo inceptus, quasi id levius esset, scopas arripit, convertit in area frumentum. Mox vero brachium ejus obrigescit; humique prostratus clamat se reum, & illico e vitu abiturum. Ea res superiorem timorem auxit.

VIII.

Presbyter vero circumquaque discurrens, sanguinolentas spicas vicinarum Ecclesiarum Episcopis ostendit. Turbantur omnes, convocatisque suarum parochiarum hominibus, cum crucibus & cereis simul omnes nudis pedibus cum votis supplicibus, comitante etiam illo, cujus brachium obriguerat, & puella spicas sanguinolentas, ferente, ad monasterium perpetuæ Virginis Mariae & sanctæ Hunegundis properare contendunt: ibique prostrati facient culpam suam, petunt humiliter, ut Fratres pro ipsis Domini.

PAGIUS

Remigius Regum sanxit consulta priorum: Huic dederat sceptrum; prestat & hic tumulum.

colligit Ludovicum coronatum fuisse in Ecclesia B. Remigii apud Remos; sed cum certum sit ex Flodoardo in Chronico ad an. CMXXXVI. Continuatore Aimoini lib. 5. cap. 43. & Chronico Viridunensi, & sancti Petri Vivi ad annum CMXXXVI. Ludovicum Laudani ab Aribaldo Archiepiscopo Remensi unctum fuisse, versus illi tantum significant, Ludovicum a sancti Remigii successore sceptrum donatum esse.

VII.
Ei succed-
it Lothar-
ius fi-
lius.

Reliquit ex Gerberga uxore, Ottonis Germaniæ Regis sorore Lotharium, qui, ut scribit idem Flodoardus ad annum CMLXVI. conjugem accepit Emmam filiam Lotharii Italiæ quondam Regis ac Adelhaidis hoc tempore Ottoni Germaniæ Regi nuptæ. Chiffletius in Historia Trenorciensi pag. 287. observavit, Lotharium Ludovici patris triennio, antequam

NOTÆ

[1] Lotharius Francorum rex, Ludovici IV. filius, post patris obitum unctus est in regem pridie Idus Novembris an. 954. ut ex Clario monacho Senonensi testatur Mabillonius Annal. Bened. lib. XLV. §. LXX. Cui consonat Chronotaxis in Cod. Reg. Suec. 755. ad an. 954. ubi legitur: Ludovicus rex totam vitam suam plenum ducens angustiarum, & tribulationum, tandem diem clausit extremum. Cai filius Chlotharius jam juvenilibus incrementis gaudentem Hugonis Francorum Ducis. Itaque epocha regni Lotharii ab an. 954. postquam inunctus est, exordiri debet. Editum est a Martenio in Collectione amplissima Anecd. tom. I. pag. 326. 327. Lotharii Præceptum pro monasterio S. Quintini. Actum Laudano Nonas Augusti Indictione IV. anno XXIII. Lotharii incliti Francorum regis. Indictio IV. annum 976. designat. Annus XXIII. Lotharii exordium sumit ante Pridie Idus Novembris anni 954. Quare Mabillonius in Annalibus Bened. lib. XLVIII. §. LXXXIX. notat, non uno modo in diplomatis Lotharii annos regni signari; nam an. 979. annus XXV. regni numeratur, & an. 980. annus XXVII. Item in alio ibid. §. XCIX. dato Pridie Kalendas Decembris, die Martis, anno XXXI. regnante Hlothario rege. Dies Martis, inquit Mabillonius, an. 980. incidebat in Pridie Kal. Decembris, sed annus erat vicissimus septimus Lotharii a mense Octobri. At rotundo numero, ut ille putat, totus annus præcedenti tribuitur. GEORGIUS

nam deprecatur: quod etiam factum est. Eant jam qui non credunt huic signo, & calumniantur pariter cum eo, quod item in sanguine paratum est sub Pharaone in (a) Ægypto. Nos vero benedicamus Deum, qui mirabilis (b) est in sanctis suis, qui dat virtutem & firmitudinem plebi suæ. Benedictus Deus in secula, Amen.

(a) Exod.
7.
(b) Psal.
67.

Hoecodem anno (c) Ratherius vir illustris inter scriptores hujus temporis, idemque Episcopus Veronensis, invidiorum persecutione pulsus ab ea Ecclesia, a Brunone Coloniensi Archiepiscopo susceptus in patrocinium, ab eodem præficitur Ecclesiæ Leodiensis: de quo ista Rotgerus in Brunone: Ratherius Veronæ, quæ civitas est Italiæ, ordinatus præsul, cum ex quadam levi suspitione, ut mos est gentis illius, ab honore sedis illius esset expulsus, Leodiensibus cathedræ vacanti magna ejus industria secundum statuta Canonum incardinatus est. Quod quidem propter abundantem doctrinam & eloquentiam copiosam, qua inter sapientissimos florere visus est, non eidem Ecclesiæ solum, cui præfuit, sed & multis aliis circumquaque valde proficuum fore

IX.
(c) Rotger.
in vit. S.
Brun. Ep.
Colon. c.
38. apud
Sur. t. 5.
p. 11.
Ot.
Ratherius
ex Veron.
eligitur
Leodiens.
Episc.

L 2 pu-

moreretur, confortem in Regno fuisse. Ibi enim refert instrumenta duo data feria VII. nondecimo Kal. Februar. anno XX. regnante Lothario Rege anno scilicet Christi CMLXXI. littera Dominicali A notato. Fuit Lotharius penultimus Regum Francorum ex familia Caroli M. [1]

Ad num. IX. & seq. Ratherius, de quo supra, ex Veronensi Episcopatu pulsus rediit ad partes Episcopatus Leodiensis, & in verbis & scriptis clarus habebatur, Interea Faraberto Leodiensium Episcopo mortuo, bis ab Episcopatu Veronensium depulsus, per Brunonem Coloniensem Archiepiscopum an. Dom. CMLIII. ordinatus est Episcopus Leodiensis, inquit Aegidius Aureæ vallis Monachus in Additionibus ad Historiam Anselmi Canonici Leodiensis cap. 45. Sed nondum turbarum finis, nam, ut ait Auctor Anonymus Libelli de Gestis Abbatum Gemblacensium pag. 514. Tomi VI. Spicilegii Dacheriani ab A. D. DCCCLXIII. odi-

VIII.
Varia Ra-
therii E-
piscopi
Veronens-
is fortuna
& mors.

CHRISTI
954.AGAPITI II. PAP.
9.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
43.

putatum est. Simul quia in illis partibus per zelum & contentionem, unde fieri solet (a) inconstantia & omne opus pravum, quidam etiam sacerdotes Domini plerumque (quod dictu nefas est) terrenæ plus iusto confisi potentia populum imperitum scandalizabant: sæpeditus, sæpeditendus dominus Bruno Coloniensis Archiepiscopus, cui jam totius Regni dispensandi cura imminabat, ratus id quod verum fuit, hunc ejectionem ante hanc & neglectum, hoc tanto beneficio ad illud fidei & veritatis fœdus adduci; ut a nemine posset reduci, ita demum os loquentium * inimica obstruere posse credidit, si nulla occasio scandali posset in eorum Episcopo reperiri. Sed ad suam perniciem pars sinistra prævaluit. Quidquid pro eorum salute gestum est, hoc sibi pestiferum aestimabant. Quid multa? erratum est, sæditum est, nec cessatum est, donec expulsionem ejus crudelitati suæ & nequitia satisfacerent. Ablata est omnis spes restitutionis ejus; conspiratio enim gravissima facta est; quæ, nisi & hic penitus amoveretur, & eundem locum Baldricus, qui erat de magnatum terræ illius prosapia oriundus, subrogaretur, sedari non posse visa est. Ad hanc sentinam tempestates undique & innumera confluerunt. Navis Ecclesiæ, laborante remige, fluctuavit; gubernator ipse procellosæ tempestatis impetum ferre non potuit. Cessit igitur, cessit ne vinceretur a malo, sed vinceret in bono malum. Cessit adversantium voluntati, ut suo eos gladio jugularet. Sibi obstricti sunt sacramentorum fide spontanei, ut si accipere mererentur Episcopum, quem petebant, invicta exinde firmitate auctoritatem Ecclesiæ & jus Imperatorum tuerentur. At ne quid in hujusmodi negotio, imperfectum restaret, quod curiosis alienarum rerum investigatoribus scrupulum commoveret, cum Imperatore germano suo id effecit, ut Ratherio Episcopo bis jam destituto antiqua sedes Veronenfis Ecclesiæ redderetur. Hactenus de Ratherio Brunonis opera dato Episcopo Leodiensibus, & restituto in sedem pristinam Veronensem.

X. Porro abjectionem potius, quam canonicam depositionem fuisse Ratherii ab Ecclesia Veronenfi, sicut & Petri ab Ec-

PAGIUS odibilis Deo Hubertus, frater Regina Tietberga fugato Hartreto Abbate Abbatiam Lobiensem invasit usque ad annum Domini nongentesimum quinquagesimum sextum, quo Baldricus expulso Ratherio cathedram Ecclesiæ Leodiensis accepit. His adde quæ Fulcuinus lib. de Gestis Abbatum Gemblacensium in eodem Tomo Dacheriano cap. 24. scribit: Exacto in hac destitutione sua Ratherius ferme biennio, deficientem ab eo militari copia, Italiam revertitur. Addit Fulcuinus: Cum Imperatore germano suo

clesia Ravennate, testantur (b) Acta Rhemenfia sub Gerberto, his verbis: Item quæ circa Ratherium Veronensem Episcopum usu vel consuetudine provenerunt, ab omnibus abrogata sunt. Uterque enim nec abdicationis porrecto libello, nec sacerdotalibus depositis insignibus successorem acceperat, Ratherius quidem Mlonem, Petrus Honestum monasterii beati Apollinaris Abbatem, quem Honestum dominus Joannes Papa, cognomento Bonus ad consecrandum prius sibi allatum vidit, quam de Petri defectione vel fama nuntiante cognoverat. Hæc ibi.

XI. At non hic finis ejus angustiarum; siquidem iterum Verona, qui pulsus jam antea fuerat ab Hugone in Italia regnante, cujus expulsionem eam afferunt causam, quod in ejus pravos mores investus est: prius vero ejectionis ea prætexta fuit causa, quod in suspicionem adductus esset, quod in Italiam contra eundem Hugonem Arnoldum vocasset: Ob idque de triplici sua ejectione ipse luit hoc versu:

Veronæ præsul, sed ter Ratherius exul.

XII. Reversus autem post tertium exilium in suum monasterium Lobienfe, unde progressus erat, obiisseque ibi diem extremum anno primo Ottonis Secundi, qui numeratur nongentesimus septuagesimus tertius Sigebertus affirmat, in suo autem tumulo, humilitatis ergo hæc scribi voluisse, Henricus testatur: CONCULCATE PEDES HOMINUM SAL INFATUATUM.

XIII. Scripta Ratherii. Ejus autem ingenii lucubrationes istæ relictae fuerunt, liber scriptus in primo exilio de suis ærumnis: alius in secundo exilio, inscriptus Phrenesis: tertius in tertio, Inefficax, titulo prænotatus. Insuper ab eo constat scriptum librum de corpore & sanguine Domini. Rursus alium contra Anthropomorphitas, quorum error in Gallia Cisalpina eo tempore valde coaluerat. Alium Antagonisten nominatum, Confessionum quoque librum unum, insuper & vitam S. Ursuarii Episcopi, ex cujus præfatione, sicut ex unguibus leo, cognoscitur vir fuisse eximia virtutis, dum (quod est in facris (c) sententiis) Justus in principi-

18. pio

praditus Bruno (Episcopus Coloniensis, cujus Ratherius Præceptor fuerat) id effecit, ut eundem jam bis destituto, antiqua sedes Veronenfis Ecclesiæ restitueretur, ideoque anno CMLVII. aut insequenti; sed iterum a suis Clericis male habitus est, ut ipsemet in libello de sua discordia pag. 217. & in suo Romano Itinerario pag. 265. Tomi VI. Dacheriani exponit. Quare in Monasterium Lobienfe, cui præerat Fulcuinus Auctor Chronici Lobienfis, reversus est. Tandem anno nongentesimo septuage-

CHRISTI
954.AGAPITI II. PAP.
9.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
43.

pio sermonis accusator est sui, Dei providentiæ & iusto ejus judicio cuncta tribuens, hæc habet cum meminit de suo exilio: Apud venerabilem nuper S. Romanæ Ecclesiæ iusto Dei judicio exulans Episcopum, reperi libellum, &c. Et in fine: Precor interea inter hujus mundi miserrime fluctuantem naufragia orationum vestrarum contineat ancora: id ipsum ab exiguitate licet postuletis mea, modo tanti peccatoris non dedignetur Dei pietas intendere suffragia, &c. Hæc ipse. Hicque status luctuosus nobilissima Ecclesiæ Veronenfis, cui hoc tyrannorum tempore frui non licuit Episcopo suo Ratherio hujus temporis magni

PAGIUS gesimo quarto obiit Ratherius, sed non apud Lobias, ut eo anno Sigebertus in Chron. habet, verum apud Namucum (seu Namurcum), cum ibi forte cum Comite moraretur, ex eodem Folcuino citato Ratherii vexationes fuisse declarat Mabillonius Sæculo V. Benedic-

nominis viro, quæ alias sede digna fuit quam plurimos sanctissimos habere pastores, quibus tabulæ Ecclesiasticæ decorantur; illustratur vero adhuc amplius hoc nostro sæculo integerrimo viro Augustino Valerio digno ejus Episcopo antiqua probitate antiquioribus prædecessoribus merito comparando, doctrinam autem pluribus præferendo, nostri quidem sacri Cardinalium Collegii ornameto.

Eodem anno (Ditmarus (a) ait) cruci- (a) Ditmarus in vestibus apparuerunt, quod signum digne accipientibus profuit, irridentibus autem obsuit.

An-

no in ejus Elogio Historico, ubi & de variis ejus Operibus agit, quorum aliqua edita sunt Tom. II. & XII. Spicilegii Dacherii, qui Tom. II. enumerat ea, quæ nondum lucem viderunt.

JESU CHRISTI
ANNUS
955.

AGAPITI II. PAP.
ANNUS
10.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
44.

I.
Obitus A-
gapiti
Pap.

ANnus Redemptoris sequitur non-
gentesimus quinquagesimus quintus,
Indictione decimatercia; quo ingens per-
turbatio Ecclesiam Romæ invasit: quo
sanctissimo Agapito bene functo munere
pastorali ex hac vita migrante, cum
annos novem, menses septem, & dies
decem sedisset (quoniam autem men-
se vel die decesserit, antiquorum ne-
mo prodit, recentiores vero suo id ar-
bitratu divinant) ipse quem diximus an-
no superiori Octavianus Alberici filius
Urbis Princeps Apostolicam Sedem in-
vadit. Cui est omnia, quæ conveniunt
ad legitimam electionem suppeticissent,
ex ætate tamen longe dispari, ut legiti-
me ordinari potuisset Episcopus, re-
darguitur illegitime electus, qui (ut o-
stenditur) juvenulus erat vix puber-
tatis annos excedens. De invasione ve-
ro ejus Sedis acturis nobis repetenda
sunt hic recitata anno superiori verba
Frodoardi temporis hujus scriptoris fi-
delissimi, hæc dicens: *Alberico Patri-
cio Romanorum defuncto, filius ejus Octa-
vianus, cum esset clericus, principatum a-
deptus est: quique postea, defuncto Aga-
pito, suggerentibusque sibi Romanis, Pa-
pa Urbis efficitur.* Hæc anno superiori.

II.
Joannes
XII. in-
traditur
Pap.

Albericus autem pater ejus munitionem
sancti Angeli, quæ dominabatur
Romæ, Hugone Rege pulso (uti dictum
est) occupaverat, & Romanæ Urbis
principatum, sibi pariter vendicaverat;
cujus successor: filius & ipse tyranni
hæres, tyrannus duplex efficitur malo-
rum consilio, dum etiam in Ecclesia am-
bians Principatum, summum Pontifica-
tum usurpat, quo totius orbis Christi-
ani principibus spiritali regimine præsit.
Addunt facies homines factiosi infano pue-
ro, ut quæ ejus ætatem superant, au-
deat atque perficiat. An autem ipse hoc
tempore plenam pubertatem expleverit,
ex his, quæ Luitprandus, qui cuncta
habebat præ oculis, scribit, possumus
dubitare, dum recitat Otronis Imperato-

PAGIUS
SÆC. X. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6448.

Anno E-
ræ Hisp.
CMXC-
III. An-
no Hegi-
ræ CCC-
XLIV.
inchoato
dic 27.

JESU CHRISTI 955.

AGAPITI II. PAPÆ 10.

CONSTANTINI VIII. IMP. solius 44.

Num. I. ad. V. *Agapiti* II. Pontificis Ro-
mani obitum hoc anno a Baronio male
A.C. 955. collocatum Papebrocius in Conatu Chronico-

ris verba de ipso dicentis: Puer est, fa-
cile bonorum mutabitur exemplo viro-
rum. Hæc Otto, dum excusat in ado-
lescentulo audita scelera, plane signifi-
cans ejus ætatem, qua plenam ephœ-
biam non excefferat.

Verum & illud magnopere conside-
randum est ad rei veritatem investigan-
dam, quod quando Otto Imp. dicebat
ista, octavum ipse agebat in Pontifica-
tu annum, ut quæ suo loco inferius di-
cturi sumus declarabunt. At quot an-
norum Octavianus hoc tempore esse
potuit, qui puer & puerilia gerens,
nominatus fuit ab Imperatore post an-
nos octo? erit & hoc adeo difficile re-
perire, si nuptiarum patris & matris
ejus recta ratio certi temporis habeatur.
Constat quidem, Luitprando auctore &
aliis, quod pater ejus duxit uxorem
Aldam Hugonis Regis filiam (ut dictum
est) anno nongentesimo trigesimo sexto
circa finem ejus: adeo ut ipse etiam si
primogenitus fuit, non potuerit nasci
ante annum trigessimum septimum: qua
ratione dicendum esset, ipsum ad sum-
mum nonnisi annos decem & octo ha-
bere potuisse, cum invasit Pontificatum.

Verum ipsum non fuisse primogeni-
tum, ex eo possumus intelligere, quod
cum constat ante hæc vitam clericalem
implexum esse, alium cui principatus
deberetur, natum esse ante ipsum opor-
tuisset. Sed demum primogenitum ipsum
fuisse, primoque anno conjugii natum,
certe (ut dictum est) nonnisi agentem
decimumoctavum creatum Pontificem o-
portuit. Abortivum istum tunc parturiti
Romæ tyrannis vi pollens, armis omnia
miscens, omnia audens atque subver-
tens, ut nullo pacto dicendus tunc fue-
rit legitimus iste Pontifex, in cujus e-
lectione lex nulla sit suffragata, sed o-
mnia vis & metus impleverint: cum qui
nec ætate diaconus esse potuit, osten-
sus sit tamquam in scena minus Ponti-
ficem agens. Attamen accedens consen-
sus

Historico in annum sequentem recte differt, *Agapitus*
sed quod ait, cum sedisse annos IX. menses II. anno
VII. die X. mortuum die XVIII. Martii, & sequenti
XXIII. ejusdem mensis Joannem XII. antea
Octavianum appellatum consecratum fuisse,
vetera Monumenta refellunt. Rubeus enim in
Hist. Ravennensi lib. 5. pag. 258. & seqq.
mentionem facit chartæ datæ anno quarto Jo-
annis Pontificis, regnante Berengario & Adel-
berto ejus filio anno X. quarto Idus Mai, in-
dict. III. Ravenna, anno scilicet Christi CMLX.
Quare Joannes XII. post diem duodecimam
mensis Maii sequentis Christi anni Pontifica-
tum suscepit. Præterea ejusdem Archiepif-
copi tabulas memorat *anno Kalend. Sextil.*

III.
Ætas Jo-
annis cum
Pontifica-
tum inva-
dit.

IV.
Cur rece-
ptus Pon-
tifex ille-
gitimus.

CHRISTI
955.

AGAPITI II. PAP.
10.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.
44.

Ex Octa-
viano Jo-
annes.

fus, hunc tolerandum utcumque perdi-
tissima illa tempora suaserunt magis,
quam Ecclesiam schismate scindere, cu-
jus vitandi causa, utpote mali omnium
pessimi, universa Catholica Ecclesia eum
est venerata Pontificem, minoris sciens
esse mali monstruosum quantumlibet ca-
put ferre, quam duobus capitibus in-

famari, & secari corpus unum in duo.
Hic autem revera primus inventus qui
mutavit sibi nomen, ut qui ex Octa-
viano, voluerit nominari Joannes, pro
mutata, non exuta tyrannide: nam qui
dictus est a patre ob temporale Urbis
dominium Octavianus, ob spirituale no-
men Joannes appellari idcirco voluit,
vel

PAGIUS

*anno septimo Joannis Pontificis imperante Ot-
tone in Italia anno secundo consecratus, ideo-
que die vicesima quarta mensis Julii anni
CMLXIII. Ex quo consequens est, Joannem
XII. anno CMLVI. post eundem diem ordi-
natum esse Pontificem Romanum. Denique
refertur ibidem quædam donatio Petro Ar-
chiep. Ravennensi & ejus successoribus facta
XIII. Kal. Septemb. indict. VI. Ravenna, anno
Joannis Pont. Mix. septimo, anno scilicet Chri-
sti CMLXIII. ac die vicesima mensis Au-
gusti. Quare eo die ac mense Joannes XII.
anno CMLVI. nondum Pontificatum gerebat,*

ideoque quæcumque de duratione & fine Pon-
tificatus Agapiti II. Joannis decessoris Pape-
brocius in medium profert, stare non possunt,
constatque Agapitum II. decimum Pontificatum
annum prætergressum esse. [1] [2] Quamobrem
apud Marianum Scotum, Martinum Polonium,
ac quinque ex nostris Catalogis supra menses
& dies mendose descriptos, Agapito II. anni
decem accurate assignantur. Pontificatum in-
ierat anno nongentesimo quadragesimo sexto
ante diem decimum quintum mensis Junii, an-
noque CMLVI. post diem XX. mensis Au-
gusti e vivis exceffit, mense & die incertis,
post-

NOTÆ

[1] **O**ua a Rubeo afferuntur literæ Joannis XII. cum iis temporis characteribus, de quibus
hic apud Pagium suspicionis merito arguerentur; nam alia ejusdem Pontificis literæ,
alias temporum notas exhibent. Extant apud Ughellium in Beneventanis tom. 8. pag. 57.
novæ edit. literæ ejusdem Pontificis datæ XVIII. Kal. Januarii, anno Pontificatus ejus se-
cundo, Indict. XV. nempe anno 956. e cujus Septembri Indictio 15. more Romano ejus æta-
tis constanti, cœperat. Ex his ergo constat optime a Baronio Joannis initium, & Agapiti ex-
itum cum anno 955. illigatum fuisse; alias enim anno 966. Joannes non secundum, sed pri-
mum adhuc Pontificatum annum egisset. Id etiam confirmat ejusdem Joannis Constitutio pro e-
rectione Archiepiscopatus Magdeburgensis, & Episcopatus Merseburgensis, vulgata in Amplif-
sima Collectione Monumentorum t. I. col. 317. Signatur hæc die 2. Id. Februarii anno Pontifica-
tus Domini Joannis septimo Imperii Domini piissimi Augusti a Deo coronati magni Imperatoris
anno primo Indict. V. nempe anno 962. quo annum septimum Joanne agente constat utique ini-
tium ejusdem, non quidem ab anno 956. post mensem Augusti, sed ab anno 955. vel saltem
a Januarii anni 956. duci oportere. Ex his postremis Joannis XII. literis ne credas Magdebur-
gensis Archiepiscopatus initia ab anno 967. cui illigantur, revocanda esse ad hunc annum.
Cum Joannes quidem illas hoc anno dederit; sed eo deinceps ab Imperatore sese abalienante;
nonnisi sub Joanne XIII. ejus successore, id executioni mandatum fuit, ut docet Annalista
Saxo Eccardus ad A. 962. Denique in Chronico Vulturneri, in tom. I. par. 2. Rerum Italia-
rum, extat Bulla ejusdem Joannis anni 962. cum his temporis characteribus: *Scriptum &c.
mense Julio, Indict. V. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli, VII. anno pontificatus Domini Jo-
annis.* Ex his constat Joannem Pontificatum cœpisse ante Julium anni 956. & post Julium an-
ni 955. Accedit demum Bulla hujus Pontificis, quam Pagius ad A. 957. 12. commemorat, da-
ta IV. Nonas Januarii, anno primo Pontificatus Joannis, indictione XIV. Pertinet hæc ad
annum 956. ac saltem probat Joannem vel exeunte anno 955. vel ipso statim ineunte an. 956.
cœpisse. Nec est cur mendosam indictionis notam cum Pagio ibidem comminiscamur; nam bul-
læ hujus cum reliquis ejusdem Pontificis, a nobis hic indicatis, consensus ab omni mendi sus-
pitione illam liberat. MANSI

[2] **M**ense Novembri an. 956. adhuc in cursu erat annus primus Joannis XII. Regestum.
Sublacense pag. 75. *Anno Deo propitius Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis &
universalis XII. Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli primo, Indict. XV. mense Novembri
die XIV. Indictio inchoatur ex more a Kalendis Septembris an. 956. Gratianus in Dei nomine
Consul & Dux pro remedio animæ suæ donat Leoni Abbati Sublacensi, ejusque monasterio ter-
ram sementariam ad modicorum plus minus tres positam foris portam majorem non longe a mu-
ro ipsius civitatis Romæ. Jurant per Deum omnipotentem Sanctæ Sedis Apostolica, seu salutem
Joannis XII. Pape. Ibid. pag. 27. ejusdem diploma eidem Leoni Abbati pro eodem monaste-
rio. In fine legitur: *Scriptum per manum Leonis scribarii & notarii sanctæ summæ Sedis A-
postolica in mense Maio Indictione supra jam dicta prima. Bene valeto.**

Datum VI. Idus Mai per manum Marini Episcopi sanctæ Polimartiensis Ecclesie & Bibliothecæ
cavii summæ Apostolica Sedis, anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Joannis summi Pontificis
& universalis X. (Hinc vultur litura, ubi aliquis numerus abrafus est) Papa in sacratissima Se-
de B. Petri Apostoli tertio, in mense & Indictione superscripta prima. Annus tertius Pontificatus,
& indictio prima nulli alii, quam Joanni XII. accommodari possunt. Ibid. pag. 54. habetur Ju-
dicatum, seu Breve memoratorium ejusdem Joannis XII. cujus exordium, licet alia manu, ut ex
atramento nigrore appareat, suppletum est, tale est: *Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joh-
annis summi Pontificis & universalis XII. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli Indictione prima men-
se Maio die . . . Librarius annum Pontificatus, & diem mensis. Cæterum ex Indictione prima
est annus 958. Ibi Leo Abbas S. Benedicti Sublacensi narrat, Dominum Papam venisse Sublacum
ibi-*

CHRISTY
955.AGAPITI II. PAP.
IO.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
44.

vel quod eo nomine ejus patruus, Joannes XI. Papa sit appellatus, vel ut in nomine saltem bene posset audire in adulatoriis acclamationibus, quibus male usurpatum proferri solet sacrum illud elogium (a): *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes.*

(a) Joan. x.

PAGIUS postquam sedisset annos decem, & aliquot menses, Joannes XII. primus ex Pontificibus Romanis fuit, qui nomen mutaverit, uti Baronius observavit. Quam pravis moribus Joannes XII. imbutus fuerit, liquet ex iis quæ Baronius anno CMLXIII. num. V. & seqq. de eo refert.

NOTÆ ibique cognovisse de iniuriis, quas monachi perpeffi fuerant postquam Dominus Albericus (Johannis XII. pater) ex hac vita migravit. Hinc residente eodem Pontifice cum venerabilibus Episcopis, videlicet Marino Polimartiensis Ecclesie & Bibliothecario Sanctæ Sedis Apostolicæ, Constantino Portuensis, Johanne Tiburtinensis, seu Romanis Judicibus Georgius Secundicerio, Leo protofriniano, & novilibus &c. Audite sunt utraq; partes a Pontifice, Episcopis, & cæteris Judicibus; prolata sunt privilegia, quibus visis & auditis, poenas parti adversæ remisit Pontifex, deinde monasterio loca quædam confirmat, & iterum concedit. Subscribunt.

EX AM Marinus Episcopus & Bibliothecarius S. R. E. in hac breve recordationis ut supra legitur interfui & manu propria subscripsi.
† Johannes humilis Episcopus S. Tiburtinæ Ecclesiæ.
Benedictus exiguus Sanctæ Sedis Apostolicæ diaconus huic breve memoratorio interfui & subscripsi.
† Georgius Dei providentia Secundicerius S. Sedis Apostolicæ in hac breve memoratoria interfui & subscripsi.
† Stephanus nobili viro.
† Theophilactus.
Ego Leo Scribarius & tabellio urbis Romæ scriptor hujus cartulæ & post testium subscriptione, & traditione facta complevi & absolvi.

Alia charta in eodem Regesto pag. 74. ita incipit: *Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis & universalis XII. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli quarto Indictione II. mense Februario die IX. Ex Indictione secunda est annus 959. Ibid. pag. 99. col. 2. Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johanni summi Pontifici & universali XII. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli quarto, Indictione III. mense Novembrio die . . . Et hic Indictio inchoata a Kal. Septembris an. 959. denotat. Ibi Marozza Senatrix omnium Romanorum pro remedio animæ suæ donat Leoni Abbati Sublacensi filium Salina positum in Serpentaria. Jurat per salutem Domini Johannis XII. PP.*

† Signum manus superscripta Marozza Senatrix, qua hanc chartam offerentis in superscripto monasterio S. Benedicti de filu Salina posito in Serpentaria fieri rogavi.
Benedictus Scribarius & tabellio urbis Roma.

In eodem Regesto pag. 148. habetur chartula donationis, & oblationis, quæ incipit: *Anno Deo propitio Pontificat. Domni Johanni XII. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli VI. Indict. IV. mense Aug. die VIII. quod est. A. D. 961. Ibi Johannes gratia spiritus sancti humilis Episcopus Sanctæ Narniensis Ecclesiæ & Bibliothecarius Sanctæ Sedis Apostolicæ hunc parvum munusculum. Judeo offerre tibi B. Benedicto confessor Christi. Donat & offert monasterio S. Benedicti Sublacensi petias duas vineæ bobaricæ positas via Appia milliaro ab Urbe plus minus XV. in fundo nobula Jurat per salutem Johannis XII. PP. subscribit.*

† Johannes gratia Dei Episcopus S. Narniensis Ecclesiæ. Ita alia ibidem pag. 160. Chartula die IX. Augusti data cum iisdem Chronologicis notis.

Chartula donationis ibidem pag. 147. *Anno Deo propitio Pontificat. Domni Johannis summi Pontif. & universali XII. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli VIII. Imperii Domini & perpetui Augusti Ottoni a Deo coronato anno II. Indict. VI. mense Madio die XIX. Marozza venerabilis Diaconi pro remedio animæ suæ, & de Leone, & Jorga quondam bonæ memoriæ genero, & filia sua monasterio Sublacen. & S. Erasmi nempe Johanni ejusdem monasterii Abbati tres petias vineæ bobaricæ positas in territorio Ariciden. in fundo qui vocatur Laterani & Aginti. Jurat per salutem Johannis XII. Papa.*

Subscriptions.

† Marozza ven. diac.
Andreas Scribarius S. Sedis Apostolicæ testis.
Theophilactus eminentissimus consul testis.
Adrianus nobilis vir testis.

Ex his Chronologicis notis, & præsertim ex ea, in qua die IX. Februarii, Indictione secunda annus Pontificatus quartus prænotatur, apparet exordia Pontificatus alligata esse A. D. 956. circa mensem Februarium. **GEORGIUS**

Hoc eodem anno magno Dei beneficio contigit, ut Otto Rex Germaniæ infestissimos barbaros Hunnos in Germaniam se confertissimo exercitu infundentes deleverit: Testatur id Frodoardus hoc anno. Quam quidem victoriam longe ante fuisse a sancto Udalrico divina re-

V.
Ungarorum nova, & omnium numerofissima irruptio.

A num. V. ad IX. Otto Germaniæ Rex celebrem hoc anno die decima mensis Augusti sancto Laurentio sacra insignem victoriam de Hungaris reportavit, de qua Witichindus lib. 3. Ditmarus, Auctores Vitarum Sanctorum Udalrici Episcopi Augustani, ac Brunonis Archiepiscopi Colonienfis, aliique mentionem fecerunt.

II.
Bellum Hungaricæ.CHRISTY
955.AGAPITI II. PAP.
IO.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
44.

revelatione præcognitam, qui res ab eo gestas fideliter est profecutus, affirmat: *Indicavit ei (inquit) venturam supergressionem Ungarorum, & loca belli, & quamvis laboriose, tamen victoriam Christianis concessam esse nuntiavit.* Et inferius: *Altero pro certo statim anno, quod est anno Incarnationis Domini nostri JESU Christi nongentesimus quinquagesimus quintus tanta multitudo Ungarorum erupit, quantum tunc temporis vicentium hominum nemo se antea vidisse in ulla regione profitebatur: & Noricorum regionem a Danubio flumine, usque ad nigram silvam quæ pertinet ad montana, simul devastando occupavit; & cum Licum transcenderet, & Alemanniam occuparet, Ecclesiam sanctæ Afræ concremavit, & totam provinciam a Danubio usque ad silvam depredavit, & maximam partem usque ad Hilarum fluvium igne combussit: Augustam autem civitatem obsedit, quæ tunc imis sine turribus circumdata muris, firma ex se ipsa non fuit. Sanctus autem Antistes magnam valde multitudinem optimorum militum secum intra septa civitatis collocatam habebat, ex quorum agilitate & audacia civitas forsiter firmata, Deo juvante, consistebat. Subiicit auctor de diligenti studio ab ipso sancto Episcopo tunc exhibitio, quando stola tantum sacerdotali munitus, non galea, non clypeo testus, huc & illuc equo vectus discurrens inter arma perseveravit illæsus. Hæc die: nocte autem quid ageret, sic subdit:*

VI.
S. Udalricus propugnator Augustanæ civitatis.
Ille autem totum spacium noctis in oratione pernoctans, religiosas mulieres in civitate congregatas concitabat, ut una pars earum cum crucibus ad Dominum devote clamando intra circumirent; & altera pars clementiam sanctæ Dei Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

cere. Hanc his verbis Witichindus, qui hoc tempore vivebat, narrat: Otto Germaniæ Rex ingressus Saxoniam circa Kal. Jul. obvius habet Legatos Ungarorum tanquam ob antiquam fidem & gratiam eum visitantes, re autem vera, ut quibusdam, videbatur, eventum belli civilis (quod exeunte Decembri superioris Christi anni finem accepit) considerantes. Quos cum secum aliquot diebus retinisset, & aliquibus munusculis donatos remisisset in pace, audiit a nunciis fratris, Ducis scilicet Bajoariorum, quia ecce Ungari diffusi invadunt terminos tuos, statuuntque tecum inire certamen. His auditis Rex quasi laboris oblitus, quem præterito bello toleravisset, cepit ire contra hostes, summis secum paucis admodum ex Saxonibus, eo quod jam bellum Sclavonicum urgeret. Castris positus in confiniis Augustanæ urbis, occurrit ei exercitus Francorum, Bajoariorumque. Cum valido quoque equitatu venit in Castra Cunradus Dux (sc. Franconia, antea Lotharingia): cujus adventu erecti milites jam optabant non differre certamen. Nam erat natura audacis

Genitricis Mariæ pro defensione populi, & pro liberatione civitatis studiosissime pavimento prostrata flagitaret. Ipse autem minimam particulam noctis ante matutinam horam corpus requies soporis indulsit, ut matutinis laudibus expletis, aurora primum irrumpente, salutaris sacrificii hostiam Deo libare licuisset. Ministerio sacro peracto, viatico sacro omnes recreavit, humilique admonitione persuasit, ut in fide recta persistentes, spem suam in Domino componere non dubitarent, indicens eis omnigenam sponsonem consolationis, & annuntians psalmodographi David verba dicentis (a): Si ambulaveris in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es, &c. Sic plane accidit fecundum illud (b) Apostoli: Sancti per fidem castra etiam verterunt exterorum, ut plane non minori virtute ipse Augustanam defenderit civitatem, quam Otto Rex eos pugnando deleverit: de quo mox subicit ista:

VII.
Ingens Ottonis victoria adversus Ungaros.
Resigitur cum tantum exercitum Ungarorum perspexisset: æstimavit non posse ab hominibus superari, nisi Deus omnipotens eos occidere dignaretur, in cuius adiutorium confidens, suorumque consolationibus Principum roboratus, bellum viriliter cum eis agere cepit, & cum mutua cæde utrobique cecidissent, & his interfectis qui ad occisionem a Deo prædestinati erant: gloriosa victoria Ottoni Regi a Deo, cui nihil est impossibile, data est, ita ut exercitus Ungarorum in fugam versus, virtutem præliandi ultra non haberet. Et quamvis incredibilis numerus illorum occisus fuisset, tantus tamen adhuc exercitus eorum remanebat, ut hi, qui de propugnaculis Augustæ civitatis eos venire conspexerunt, non pugna læssitos eos redire

M. exi.

animi & quod rarum est audacibus, bono consilio, & dum equos & dum pedes iret in hostem, bellator intolerabilis, domi militiaque sociis charus. Igitur ab utriusque exercitus latrocinantibus agminibus notificabatur, non longe exercitus ab altero fore. Jejunitio in castris indicta, iustum est omnes in crastinum paratos esse ad bellum.

III.
Acies Ottonis.
Primo diluculo surgentes pace data & accepta, operaque sua primum Duci, deinde unusquisque alteri cum sacramento promissa erectis signis procedunt e castris numero quasi octo legionum. Ducitur exercitus per aspera & difficilia loca, ne daretur hostibus copia turbandi sagittis agmina, quibus utuntur acerrime, arbutis ea protegentibus. Primam & secundam tertiamque legionem direxerunt Bajoarii, quibus præfuerunt Præfecti Ducis Henrici: nam ipse bello interim aberat, eo quod valetudine corporis laboraret, qua & mortuus est. Quartam vero ordinaverunt Franci, quorum Procurator & Rector erat Dux Cunradus. In quinta qua erat maxima, qua & dicebatur, Regia ipse Princeps vallatus lectis ex multis militum millibus, ala-

existimaverant, donec prætereuntes civitatem, ulteriora Lici fluminis litora festinando repetere cognoverunt. Rex autem cum suis eos sequens, & quibus se conjungere potuit occidens, vespertina hora diei pervenit ad Augustam. Sed & sequenti die eisdem in sequendo delevisse testatur, eorumque Reges Rarisponam perductos in ipsorum ignominiam laqueo suspendisse. Celebrata est omnium ore tanta victoria, quam obtentam tradunt die S. Laurentii, ex qua vix septem vel sex fugientes evasissent. Numquam autem apud nostrates talem esse auditam victoriam, apud Regionem testatur auctor, qui Auctarium ad ejus historiam apposuit. De hac victoria Ottonis adversus Ungaros meminit etiam Ditmarus hujus temporis scriptor, aitque: quod pugnaturus Otto adversus eos in die S. Laurentii martyris vocit eidem Sancto dedicare. Episcopatum Merseburgensem, quando & exurgens post celebratam Missam a sancto Udalrico Confessore Episcopo Augusto, post sacram accepit & pugnavit & vicit. Hæc quidem ipse libro secundo sui Chronici. His quoque addimus de eadem perinsigni victoria tunc adversus Ungaros obtenta, quæ & ipse, ultimus scriptor (a) Rotgerus in vita

(a) Apud Sur. l. 5. die 11. Octobr.

PAGIUS

evique juvenute, coramque ea Angelus, penes quem victoria, deuso agmine circumseptus. Sextam & septimam construxerunt Suevi, quibus præfuit Burchardus, cui nuperat filia fratris Regis. In octava erant Bohemi electi milites mille, armis potius instructi, quam fortuna; in qua & sarcina omnes & impedimenta quaque, quasi ipsa esset tutissima qua esset navissima.

IV. Pralium.

Sed aliter res acta est ac arbitratur: nam Ungari nihil cunctantes Lech fluvium transierunt circumvenienteque exercitum extremam legionem sagittis laceffere ceperunt, & impetu cum ingenti vociferatione facto, aliis castris, aliis captis sarcinis omnibus potius, ceteros legionis illius armatos fugere compulerunt. Similiter septimana ac sextam aggressi plurimis ex eis fuisse, infugam vertentes. Rex autem cum intellexisset bellum ex adverso esse, & post tergum novissima agmina periclitari, misso Duce cum quarta legione captivos eripuit, prædam excussit, latrocinantiæque hostium agmina perturbavit. Fuis latrocinantibus undique adversariorum agminibus, signis vitricibus Dux Canradus ad Regem revertitur: mirumque in modum cunctantibus veteranis militibus gloria victoria assuetis, cum novo milite & fere bellandi ignaro triumphum peregit. Paulo post: Totum pondus prælii ex adverso jam adesse conspicens Rex exhortandi gratia allocutus est socios suos hac modo &c. Et his dictis arrepto gladio & clypeo, ac sacra lancea ipse prius equum in hostes vertit, fortissimi militis ac optimi Imperatoris officium gerens. Hostium audaciores primum resistere, deinde ut socios viderunt terga vertere, obstupescit, nostrisque intermi-

Brunonis Archiepiscopi Coloniensis, ait his verbis: Imperator indici sanxit jejunium ipsa die, quæ tunc erat in Vigilia sancti Laurentii martyris, pro cuius interventu sibi populoque suo ipsam Deum poposcit esse refugium. Hæc fuit Christiani Principis ad victoriam strata via, nempe jejunium, per quod Sanctorum sibi conciliaret auxilium.

Porro ingentes gratiarum adiones re-pensas Deo, Deique Genitrici Mariæ, omnibusque Sanctis pro tam gloriosa consecuta victoria, qui res Saxonum prosecutus est (b) Crantius tradit. Qui vero suis præfata fuit propugnantibus civitatem præful sanctissimus Udalricus, eodem post bellum quos liberavit, aluit cives, clericisque inopia laborantibus necessaria ministravit, locaque sancta incensa restituit, S. Afræ Ecclesiam in loco ipsi divinitus ostenso ædificavit, aliaque addidit pia opera tanto Antistite digna.

Hoc pariter anno Anglicana Ecclesia, defuncto optimo Rege Edredo, sive Eadredo, succedente Edvino Edmundi Regis filio, voluptuoso viro, sacrarum legum contemptore, nonnihil est perturbata, S. Dunstano ipsa Regni exordio in exilium relegato, eo quod ipse eum e sinu impudentissimæ femine violentè abstraxisset. Quomodo autem ista se ha-

VIII.

(b) Cran. hist. Sax. l. 4. c. 6. 7.

IX.

V.

Victoria Ottonis.

xi attinguntur. Caterorum vero alii equis fatigatis, villas proximas intrant, circumfusi- que armatis cum manibus pariter concremantur: alii flumen contiguum transstantes, dum ripa ulterior ascendentes non sustinet, obvolvuntur & pereunt.

Eo die castra invasa, captivique omnes crepti: secundo die ac tertio a vicinis urbibus reliqua multitudo in tantum consumta est, ut nullus aut rarus eaderet. Sed non adeo incruenta victoria fuit de tam savâ gente; Chunradus quippe Dux fortiter pugnans animi fervore solisque ardore, qui eo die nimis erat accensus assuat, vincisque lorica solutis, dum auram captat, vulnere sagitta adverso gutturis defixa cadit; cuius corpus juxta Regis imperium honorifice collectum transportatur Voo-matiam, ibique sepelitur, Vir omni virtute, animi ac corporis magnus atque famosus, cum fetu & planctu omnium Francorum. Tres duces gentis Ungariae capti, ducique Henrico præsentati, mala morte, ut digni evant multati sunt suspendia namque creperunt. Triumpho celebri Rex factus gloriosus, ab exercitu Patris Patria, imperatorque appellatus est. Decretis proinde honoribus & dignis laudibus summa divinitati per singulas Ecclesias & hoc & dem Sanctæ Mariæ ejus per nuncios demandans, eum tripudio & summa lætitia Saxoniam videtur reversus a populo libentissime suscipitur: neque enim tanta victoria quisquam Regum intra ducentos annos ante eum latatus est. Pugnatum fuisse in die Sancti Laurentii Martyris Ditmarus, aliique affirmant.

Ad num. IX. & seq. Edredum Angliæ Regem piissimum hoc anno ad Deum migrasse,

VI.

na-

buerint, narrat (a) Osbertus his verbis: Erat in illis diebus mulier quedam ex magna & alta progenie filiam adultam secum habens. Utramque, quantum ad corpus spectat, formosa species decorabat. Sed quod pudicis mentibus non parvæ offensioni erat, libidinosus animus & habitus, qui juxta in eis operabantur, eandem speciem valde decolorabant. Hæc præfata Regi Edvino assidue adhaerebat suis blanditiis & nutibus illecebrosis, pro viribus operam dantes, quatenus unam earum sibi in conjugium copularet. Ad quas ille, impudico illiciti amoris desiderio fervens, indecenti amplexu, nunc hanc, nunc illam, neutrius ad aspectum in hoc erubescens, distringebat. Præterea die quo ipse Edvinus in Regem est consecratus, a loco convivi, in quo cum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, totisque Regni Principibus sedebat, jam pransus exiit, & relictis omnibus, in cameram, ubi præfata femina erant, solus secedit, capitiq; corona sublata, se inter illas medium jecit. Quod optimates cognoscentes, oppido indignati sunt, & rem tractantes inter se, Odonem Archiepiscopum Cantuariensem, qui dignitate ceteris eminebat, unanimiter hortari ceperunt, quatenus viros mitteret, qui Regem sive volentem, sive nolentem festine reducerent.

Ad quod agendum cum hi & illi regiam iram metuentes se excusarent, tandem super Dunstanum & ejus consanguineam Kinsnum Episcoporum sententia versata est. Qui ex præcepto summi Pontificis & aliorum omnium ingressi ad Re-

PAGIUS unanimes consensu Scriptores Anglici tradunt. Ei successit Edvius Edmundi Regis, qui ante Edredum regnavit, filius, qui propter ætatis defectum patri non successerat. Cum Rex Edvius, inquit Auctor Vitæ Sancti Odonis Archiepiscopi Cantuariensis num. XII. transitoriam vitam vita perenni permutasset, Edvius filius supra memorati Regis Edmundi in Regem electus est: qui moribus & ætate juveneculus, juvenum quos sibi comites atque satellites associaverat, quos cepit consiliis uti, spreto senibus, quos vita, moribus & ætate magna præditos industria & auctoritate constabat. Unde correptus a fortissimo milite Christi Odono, aliquantisper se temperabat, verum ne si illum omnimodis non audiret, Regia dignitatis benedictionem ultra votum suum sibi dare differret. At ubi eadem benedictione potius est illico quasi effransus effectus, omnes cordis sui sequeretur affectus. Factus est igitur voluptatum magis quam Dei, luxuria quam sobrietatis, libidinum quam castitatis amator. Hæc itaque juxta desideria cordis sui, & iniqua gerens a suis benedicebatur. Super hæc ea die qua regni coronam in conspectu totius Ecclesiæ in capite gessit, gravis infamia notam tantæ gloria & sibi injecit. Cum enim post officium Ecclesiasticum una cum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque Principibus regni jam pransus sederet, subito exiit, & re-

gem, cum (ut dixi) in medio duarum illarum decubantem repperant. Tunc Dunstanus primum in ignominiosas mulieres aspera increpationis verba vultu & voce contorquens, lascivias earum, sicut verum castitatis amatorem decuit, detestatus est. Deinde Regem ut se tanti opprobrii exortem faceret, monens, ad proceres cum redire, eosque sua presentia exhibilare summissa voce precatus est. Qui animi sui furore similiter & vultus sui rubore perfusus, dum se redditurum omnino negaret; Dunstanus manum illius arripuit, & a loco violenter abstractum, imposito capiti ejusdem diademate, ad convivantes introduxit. Quod mulieris ignominia nullatenus æquanimiter ferens, sævis verborum invectionibus in virum surrexit, & se eum confusione perpetue tradituram, garrula contestatione devovit. Et hoc quidem desensibile votum, non tepescente malitia ejus, factio exercere sollicita postmodum fuit. Effecit namque apud Regem, ut cuncta, quæ in Dunstani monasterio habebantur, diripi ac devastari, & ipsum e Regno eliminatum in exilium pelli juberet. Hæc Osbertus ejus temporis auctor. Quomodo autem, vindice Deo, Rex ob scelus in virum sanctum commissum pellendo eum e Regno, ipse e Regno sit expulsus, & quæ causa ejus exilii fuerat femina scelestissima, ab eisdem Regis persecutoribus necata sit, idem auctor inferius narrat. Sed hæc nobis satis ad institutum.

Eodem anno defuncto Ordonio Rege Legionensi, relicto filio Veremundo adhuc impubere, Regni habenas moderant.

lifo consortio omnium in secretiorem se se cameram contulit, duarum feminarum illic eum operentium supra ardore accensus infandum consortium expetens: qua res confidentium menti magno pudoris motore dejecit. Habito autem consilio inter eos quid factio opus esset, missus est ab Archiepiscopo & Primoribus his, cujus superius mentio facta est, venerabilis Abbas Dunstanus, Regem ab illicitis amplexibus abstrahere, & ad Regiam sedem inter Principes revocare: quod & factum est. Quapropter Rex vehementi furore turbatus, Dunstanum suis omnibus spoliatum exilio damnavit, & extra Angliam trans mare fugavit. Fecit & alia innumera mala, qua quoniam alias latius, licet non omnia, digesta sunt, hic tantummodo paucis ea tetigisse suffocare ratus sum. Nec aliter de Edvivo Scriptores Anglici loquuntur. Porro Dunstani exilium, quod Baronius ex ejus Vita hoc anno narrat, pertinet ad annum sequentem, ut ibi monstrabimus. Chronographus Saxo nuper editus Edredum seu Eadredum mortuum dicit festo sancti Clementis, nempe die XXIII. Novembris.

Ad num. XI. Mortuo hoc anno Ordonio Legionis Rege, & Veremundo ejus filio adhuc impubere Sancinus Crassus Ordonii frater Regni regimen suscepit, uti Baronius narrat.

Henricus Ottonis Germaniæ Regis frater ac

Dunstanus Regem e medio impudicarum feminarum abstrahit.

XI.

VII.

Obitus Ordonii Legionis Regis.

VIII.

Bo.

CHRISTI
955.AGAPITI II. PAP.
IO.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
44.

randas suscepit Sancius Crassus ipseus Ordonii frater. Quod fertur de ingenti victoria monitu Pelagii Eremitæ hoc tempore obtenta per Ferdinandum Gun-

PAGIUS
Mortuus
Henricus
Bojovaria
Dux.

Bojovaria Dux hoc anno vivere desit. Fuit Princeps summi animi ac dignus imperio, nisi illud impotentis olim fratri extorquere conatus esset. Et Henricus filius, Ottonis Regis voluntate suffectus est. Henricum autem hoc anno mortuum esse, Continuator Reginonis, Hermannus Contractus secundum editionem Canisianam, aliique testantur. Quanto dolore ex Henrici Ducis morte Sancta Mathildis ejus mater affecta fuerit, pluribus narrat Auctor Anonymus ejus Vitæ jussu Sancti Henrici Imperatoris scriptæ, cap. IV. post obitum, inquit, memorandi Regis Henrici (nempe aucupis) assidue induit coccinum unius coloris, non in publico, sed sub lineo vestimento, & pro decore ornamentis, ante se gessit parum auri. Hoc totum, (id est, mortuo Henrico filio) tunc deposuit, & postmodum lugubri veste induta decessit. Post hac neminem voluit audire carmina secularia cantantem, nec quemquam videre ludum exercentem: sed tantum audire sancta carmina de Evangeliiis vel aliis sacris Scripturis scripta. Necnon in hoc sæculo delectabatur, ut de vita vel passione Sanctorum sibi cantaretur. Cetera mundi delectamenta respuit, & tuta intentione divino famulatu tantum intendit.

IX.

Licet antiqui Britanni a Saxonibus undique oppressi generent, Ecclesiasticæ tamen disciplina rigor, auctoritas Episcopalis & templorum reverentia apud eos vigeant. Patre e-

disalvum, an veritate subsistat, consule Ambrosium, cæteris a nobis historicis rerum Hispanarum preferendum.

Sc.

nim (id nomen ejus erat) Episcopo Landavensem Ecclesiam administrante, Nougui Rex Ecclesiam expilavit, ejusque libertatem læsit. Is tamen, ut videre est apud Spelmannum pag. 429. de his in Synodo Landavensi, anno CMXLIII. habita reprehensus, non solum omnia Ecclesiæ reddidit; sed etiam cum lachrymarum effusione veniam petiit, & villam quamdam cum toto suo territorio in elemosinam dedit. Tum hoc anno congregata alia Synodus Landavensis propter Diaconum a rustico quodam vulneratum, quem cum Diaconus jugulasset, & in templum fugisset, ibidem a quibusdam viris de familia Regis Nougui ante altare occisus est. In ea autem Synodo viri sex, qui crimen illud patrarant, postquam mentes sex in ferreis carceribus detenti fuissent, definitum est, ut unusquisque eorum suam agrum, suamque totam substantiam, insuper & pretium animæ suæ hoc est septem libras argenti, redderet Ecclesiæ quam maculaverat, ut in eadem Synodo hoc anno coacta legitur. Quare inter tot rerum regnorumque vicissitudines antiqui Britanni fidem Orthodoxam conservarunt. Utraque Synodus Landavensis in Tomum IX. Concilii infera est.

Sanctus Bruno Archiepiscopus Colonienfis Pallium ab Agapito II. accipit ex dictis anno CMLIII.

Fides &
disciplina
Eccles. ab
antiquis
Britanniis
conservata

JESU CHRISTI
ANNUS
956.JOANNIS XII. PAP.
ANNUS
I.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
45.

I. Sequitur annus Christi nongentesimus quinquagesimus sextus, Indictione decimaquarta, quo gravissima pestilentia vexavit Boreales provincias, prodigiis antea in vestibis crucibus apparentibus. Ea (a) autem & ipse Octavo tactus, sancti Viti martyris intercessionem liberatur. De eo enim ita Viti-tichindus (b): Eo tempore Imperator (ita per anticipationem appellat, qui tantum Rex erat) & ipse egrotare cepit, sed meritis Sanctorum, quibus fidele jugiter obsequium præbet, maximeque patrocinio inclyti martyris Viti, cui aperuit os suum, de infirmitate convalescit, & mundo, ut sol lucidissimas, post tenebras ad omnem decorem & delicias condonatur. Hæc ipse.

II.
Theophylactus
Patriarcha
moriatur.

Hoc eodem anno moritur Theophylactus Constantinopolitanus Patriarcha, homo omni ex parte turpissimus, de quo ista Cuiropalates: Mensis Februarii vigesima-septima, Indictione decimaquarta, decessit & vita Theophylactus Patriarcha, sacerdotio functus annis viginti tribus, diebus viginti quinque, sexdecim annos natus, quando contra Canones Ecclesiæ accepit gubernacula, & sub pedagogis, heu, usque ad aliquod tempus vitam transiit: atque utinam id semper ille fecisset. Videbatur enim gravis, & moderatus; sed cum jam ad maturiorem pervenisset ætatem, permissus suo modo vivere, nihil ex iis, quæ turpissima essent, aut omnino interdita prætermisit, venales proponens Ecclesiasticos ordines & creationes Episcoporum, & alia faciens, quæ veris Episcopis indecora sunt, equorum cupidine insanens, & venationibus deditus, atque turpia patrans facinora, quæ sigillatim enarrare, præterquam quod laud decet, etiam nefas est. Sed unus tantum facienda est men-

tio, ut illius mens a disciplina abhorrens ostendatur. Amore intollerabili tenebatur equos possidendi, & supra duo millia sibi comparasse dicitur, quibus alendis super plurimum studebat, non fenum aut hordea illis apponens, sed pinorum fructus, & amygdala, & pistacia, itemque dactylos & caricas & uvas passas molliores odoratissimo vino miscens, & crocum, cinamomumque & balsamum, atque alia aromata cum iis quæ diximus singulis equis apponebat ad alios cibos.

Adjunt etiam sacra peragenti, magna illa quinta sacra Quæna die, & preces mysteriorum legenti, ministrum illum, cui fuerat equorum commissa cura, hoc bonum nuntium attulisse, maxime insignem illam phorbantem equam, addito nomine, peperisse. Et illum præ nimio gaudio quod reliquum erat sacrificii utcumque peracto, cursu ad stabulum contendisse: conspecto nato pullo, absurdo spectaculo expleto ad magnum templum rediisse, ut absolveret sanctæ Dei & Salvatoris nostri Passionis hymnum. Illius item opus fuit, mos qui etiamnum viget, in sacris & publicis populi celebritatibus contumelia afficiendi Deum, & Sanctorum memoriam per quædam indecora cantica ac risus, & temerariis exclamationibus, dum matutino tempore hymni perficiuntur, quos oportuit afflicto, atque contrito corde pro nostra salute Dei adhiberi. Coacta enim frequentia hominum infamiam, ipsique præfecto Euthymio quodam cognomento, Cæsar, quem ipse Ecclesiæ domesticum creaverat, satanicas saltationes, & indecoros clamores & cantica ex trivis atque fornicibus percepta, eos celebrare docuit. Et ita vivens, vitam finit, dum temere equitans ad quemdam maritimum murum illisus sanguinem ex ore expuit, & biensum morbo

III.
Nefanda
scelera
Theophylacti.

PAGIUS
SÆC. X. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6449.
Anna E-
ra Hisp. © 13. FE. D 7. P. 6. April. Indiæ. 14.
CMXCIV.
Anno He-
gira
CCCXLV.
inchoato
die 15.
Apr. fer.
3.
A. C. 956.

Num. II. ad V. Annum imperante Constatino duodecimum (a Romano nempe Lacapeno in ordinem redacto) die Februarii XXVII indictione XIV. Theophylactus Patriarcha diem suum obiit, cum ei Pontificatus præfuisset annos XXIII. dies XXV. Cum cum iniret, id quod contra leges Ecclesiasticas fiebat, annos erat natus XVI. & Patriarcha sub pedagogis (pro indignum non!) aliquandiu egit, inquit Cedre-

mus. Idem narrant alii Historici Byzantini, nisi quod quidam numero rotundo loquentes, annos ei XXIV. attribuant. Ordinatus itaque fuerat die Purificationis beatæ Virginis sacra anni CMXXXIII. ut suo loco vidimus. Theophylactus, ait incertus Continuator Theophani in Imperio Constantini Porphyrogenetæ num. XI. Patriarcha ægra affectus valetudine jamque morti vicinus, cum paululum convalescisset, nihil de priori morbo remisit, animique pravitate, & ut muneribus Episcopus ordinaret, curandisque equis & mollitibus ac luxuria studium omne operamque infunderet, inque cum modum morbo rursus invalescente, illo oppressus, vivendi finem facit, Patriarchatu functus annos quatuor supra viginti.

Pergit idem Anonymus: Ejus loco suffectus Polyeuctus monachus, monastica exercitationis S. Polyeuctus clarus, ac qui sanctioris vitæ institutum etiam in e-a teneris unguiculis consecutus omni virtute san-
naque doctrina excelluisset: quem velut alterum subrogatur.

II.
Joan-

bo laborans, cum in hydropisum incidisset, mortuus est.

IV.
Polyeu-
ctus crea-
tur Patr.
Const.

Ac tertia Aprilis mensis eadem Indictione in locum ipsius Patriarchæ eligitur Polyeuctus monachus, Constantini alumnus atque discipulus, a parentibus excoctus, diutiusque in monastica vita laudabiliter versatus, quem Imperator ob excellentem sapientiam & simplicitatem morum & inopiam delegit Patriarcham, non Heraclæa Episcopo (ut mos erat) sed Basilio Casarea manus imponente. Nicephorus enim Heraclæa præferebat Imperatori quadam de causa invisus, haud permissus est manus imponere. Ex quo non mediocri infamia inusta est, non modo qui delegit & manus imposuit, verumetiam ipsi electo, ut qui manus sibi imponi non secundum Canones consensisset: at tamen delectus, & veritatem libere professus, multum studii adhibebat, ut insolentia propinquo- rum senis Romani in iudicium vocaretur: & magno Sabbato Imperatorem in magnum templum ingressus adduxit ad ulciscenda patrata facinora, quod ipse haud libenter fecit: quin etiam Basilius, qui postea regii cubiculi præfectus fuit & serua natus seni Romano, quique Helenam sororem suam Imperatori traditam nuptiis Regiam effecerat, ita effecit Constantinum, atque ei persuasit, ut non solum Patriarchæ condemnaret creationem, sed etiam causam quæveret

PAGIUS

Joannem Chrysostrum plerique vellent ac dicerent: neque id nomine tenus, sed ita ut vere talis videretur. Huius conspectu honesti amans Constantinus gaudebat, animoque gestiebat, ut qui virum talem in diebus suis nactus esset. Cedrenus diem ejus ordinationis, feriam nempe quintam in Cœna Domini, quæ cum tertia die Aprilis hoc anno concurrat, notavit: Eadem, inquit, indictione (nempe XIV.) tertia Aprilis die in ejus locum successit Polyeuctus Monachus Constantinopoli natus & educatus, &c. Huic non Heraclæa, ut mos ferebat, sed Casarea Episcopus Basilius manus imposuit: quod Nicephorus (hoc enim nomen Heraclæa Præsuli erat) quia in quadam re antiquum Imperatoris offendisset, non sinebat manus imponere. Quæ narrat etiam Baronius ex Curopalate. Cur vero ab Heraclæa Metropolita consecrari Patriarcha Cpolititanus deberet, docet Balsamon Scholias in II. Canonem Concilii secundi Nicæni: Ipsa quidem urbs Byzantina Archiepiscopi honorem non habebat; sed ab Heraclæa Metropolitanano Episcopo aliquando in ipsa ordinabatur. Scribitur enim quod etiam si esset Byzantium civitas, quæ per se regebat, sed a Severo tamen Romanorum Imperatore obfessa est: & Perinthiis subiecta: autem Perinthus Heraclæa. Paulo post: quod autem hodie ordinetur sanctissimus Patriarcha Cpolititanus, ab eo qui est illo tempore Heraclæa Metropolitanus, non est aliunde quam ex eo quod subiecta fuerit, ut superius dictum est. Perinthus, sive Heraclæanis, Byzantina civitas. Invenitur autem in Chronico Scilitæ, quod ordinatus est Patriarcha Stephanus Syncellus, fra-

& occasionem qua cum de sede deiceret, multum etiam Theodoro Cysico in ipsum hunc instigante. His de Theophylacto & successore narratis, ad recens emergentem Joannem Romanum pseudopontificem idem Curopalates styllum convertit, sic dicens:

Quasi vero tempus ambitiose decertaret, ut simul consentientes, & concordēs ostenderent Patriarchæ: etiam Romanorum Occidentis Ecclesiam gubernandam sortitus est Joannes Alberici filius ad omnem lasciviam, & vitium propensus. Quem Otto Francorum Imperator cum eiecisset, in ejus locum alterum pastorem præfecit Ecclesie. Sed id postea. Aut paulo post: Adducta est, inquit, eodem tempore ex Antiochia in urbem regiam veneranda Præcursoris manus, a quodam diacono, Job nomine, furto rapta: quæ cum ad Chalcedonem pervenisset, Imperator missa regia trirème, & Senatorii ordinis principibus, egresso quoque obviam Patriarchæ Polyeucto cum omni Clero, cum facibus & lampadibus & thure eam in Regiam perduxit. Hæc Curopalates, & alii recentiores ex eo.

Hoc eodem anno, qui supputatione Græcorum a mundi origine numeratur sex millesimus quadringentesimus sexagesimusquartus, decimaquarta corrente Indictione, ex hac vita in cœlum migravit magnus ille Paulus anachoreta, de quo superius mentio facta est. Præno-

V.
Manus S.
Joan. Bap-
pt. Const.
translata.

VI.
Obitus S.
Pauli a-
nachore-
tæ.

ter Imperatoris domini Leonis Sapientis a Casarea Archiepiscopo, quod esset præmortuus Heraclæa Archiepiscopus. Nam, ut videre est in Notitia Ecclesiarum apud Carolum a Sancto Paulo ordo Sedium Metropolitanorum & autocephalorum sub Apostolico throno urbis Regiæ is fuit, ut primus federet Metropolita Casarea, provincia Cappadocia, qui ideo Protothronus dicebatur.

Ad num. V. Cedrenus quæ primo Patriarchatus sancti Polyeucti anno contingere narrans, inter alia hoc habet: Sub idem tempus veneranda Præcursoris manus Antiochia Constantinopolim allata est, surrepta a Jobo quodam diacono. Ea cum appulisset Chalcedonem, Imperator suam emisit trirèmem: & illustriores Senatores procedentes obviam cum Patriarcha & universo Clero, cum cereis, facibus, & suffibus eam in Palatium deduxerunt. Inventionis Historiam scripsit Simeon Metaphrastes, qui hoc tempore Constantinopoli vivebat. quam Surius ad diem XXIX. mensis Augusti recitat. Eam vero genuinum & germanum foetum esse Metaphrastes docet Allatius in Diatriba de Simeonem Scriptis pag. 77. ubi eam eidem vindicat: Cum ergo appropinquaret Chalcedonem, inquit Auctor citatus a Bollandio, navis quidem emissa est Imperatoria, & Pontifex cum Sacerdotibus, & quicumque ex Senatu erant clavi & illustres simul, ut sacrum illum thesaurum inferrent in Regiam: cum quibus fidelium quoque multitudo Urbe egressa, mari ei navigarunt obviam, ut eum deducerent. Postquam autem fuit susceptus in manus Pontificis, & ejus ferebatur ul-

III.
Manus S.
Joannis
Baptista
Cpolitani de-
lata.

PAGIUS

ni, & in mare ascendit, liebat videre ipsam quoque aqua naturam placidam & tranquillam, mollibus fluctibus ante navem exilientem, & ad Imperatores (nempe Constantinum & Romanum Juniorem filium ejus) usque cursum dirigentem. Die VII. Januarii, inquit Bollandus ad diem V. mensis Februarii, quo Sanctus Polyeuctus colitur, cap. 3. Synaxis celebratur sancti propheta præcursoris & Baptista Joannis, simulque commemoratio venerabilis & sanctæ ejus manus in Regiam Urbem translata. Ad eum diem referunt Græcorum Menæa sacram manum primum in Regia depositam ab Imperatore, anniversariam tamen celebritatem in Phorati aede haberi tradunt.

IV.
S. Dunstan-
ni exi-
lium.

Anno nongentesimo quinquagesimo sexto, beatus Dunstanus Abbas, a Rege Anglorum Edwino pro justitia proscribitur, mare transit, & ab Arnulfo, Regiæ stirpis viro, honorifice susceptus in monasterio, quod Blandinium dicitur, sub exilii sui tempore, mansionem excepit, inquit Hovedenus pag. 425. cui Vigonienfis suffragatur. Idem habent Annalista Mailroensis, alique. Erat Arnulphus Flandria Comes, & Alfredi Occidentalium Saxonum Regis ex Ethelvvida filia nepos, qui exulem Regibus Athelstano, Edmundo, Edredo, consanguineis suis charissimum non potuit non benigne fovere. De Dan-

vit suum exitum fore decimaquinta mensis Decembris: cujus rei causa lætior effectus, Sanctorum natales dies hilarior celebravit, præcipue vero quam alacrius colere consuevit S. Accaterinæ, de cujus festa die hæc in ejus vita auctor fidelis: Et aliorum quidem Sanctorum memoria hilaritatis ansam Paulo dabant: martyris vero Accaterinæ non solum voluptate Sanctum replebat, sed propemodum exultatione, & iripudio. Etenim celebrabat illam non corporis tantum sensu, sed admixta simul spiritali lætitia: aut potius præcipuum id erat, quod spiritui dabant. Feriantis igitur, & sub dio epulanti cum fratribus largus imber imminabat, monachosque surgere parantes ipse inhibuit, & pluvia cursum tamquam iussa repressit, ne gutta quidem vel tenui lapsa, quoad sublata sunt mense. Idem vero surgendi initium fuit & pluvia cadenda: mox enim magno impetu & copia ferri, quasi tessera data, capit. Demum vero sancti Nicolai die, spiritali tantum epulo celebrata mystagogia, cum suis resti voluit, ubi febre correptus, quod reliquum fuit vitæ temporis usque ad obitum in Dei laudibus perseverans & horationibus ad suos, verum illum Davidicum insonans: In manus tuas Domine commendo spiritum meum, ex hac vita ad Deum recessit, cujus in cœlum migrationis visiones haud dubiæ factæ sunt pluribus, quos auctor recenset, simulque miracula post obitum etiam edita, quæ brevitatis causa prætermittimus.

VII.

Illud tantum summatim de eo sic habito, quod patria fuit Elæa civitate Per-

gamo vicina, patre Antiocho Comite navalis exercitus, matre Eudocia eademque sanguine propinqua S. Joannico anachoretæ, de quo plura Tomo superiori sequutus est fratrem Basilium vitam anachoreticam agentem in Brachianis montibus, quo defuncto, ipse Paulus verticem montis Latri nominati conscendit, in cujus vertice saxum attollitur columnæ instar, in quo vitam Angelis parem exercuit annis pluribus: locus haud ignotus, quem antea incoluerat sanctus Athanasius anachoreta tempore Michaelis Imperat. Iconoclastæ, de quo ista breviter auctor: Athanasius, qui Michaelis temporibus vixit, ejus qui insanam Iconomachorum hæresim complexus est. Ea ergo hæresi sæviens, reginam urbium deserens, Latrum montem petiit, & columnam hanc nullius manu laboratam conscendit. Saxum id præcelsum erat, ut bes ipsas pene attingens, in cujus vertice nativa spelunca visebatur, quam subiens, duos & viginti annos inclusus in ea mansit. Postea hinc exiens, monasterio exceptus est, quod Phrygia adiacet nomine Aphapsis, ubi vitam clausit maxime & pluribus miraculis illustris.

De Athanasio Anachoreta.

VIII.

Porro & illustrem fuisse montem illum Latrum dictum habitatione monachorum Sinaitarum, qui ob Sarracenorum incursum inde profecti Dei monitu illuc migrarunt, ipse testatur, habitasseque in eo Acacium, de quo Joannes Climax scribit, idem testatur. At vero admirandam Pauli vitam hætenus Latinis incognita, ex antiquo Græco codice Sfortianæ Bibliothecæ Romæ existentis acceptam Jacobus Sirmundus Ar-

stani exilio hæc habet Westminsteriensis: Anno gratia nongentesimo quinquagesimo sexto, Algiwa mulierum nequissima, ex Edwini Regis consensu, omnem substantiam monasterii viri Dei Dunstani diripiens, urgente etiam Regis imperio, tandem ipsum a regno proscripsit. Qui Gallicanas sedens in partes, exilium coactus petiit. Sed mulier virum Dei desiderans prævenire, misit liçtores qui ipsum, si inveniretur, lumine oculorum privarent. Sed eo non invento, confusi ad propria remearunt. Amoto Dunstano, non ideo detumuit Edwini Regis ira; sed in alios etiam Monachos illam effudit: nam illis e Monasteriis ejectis Clericos ad suos mores factos substituit: Ea tempestate facies monachorum fæda, inquit Malmesburiensis lib. 2. de Reg. cap. 7. & miserabilis erat. Nam & Malmesburiense canobium, plus quam ducentis septuaginta annis a monachis inhabitatum, Edwini Clericorum stabulum fecit. Quod postea Regulares Monachos & irregularem Clerum inter se commisit, inquit Alfordus hoc anno num. IX.

Luidolphus (Ottonis Germaniæ Regis filius) in Italiam ad deprimendam Berengarii tyranni Italia a dem dirigitur, & in brevi expulso Berengario Luidolpho tutius pene Italia possessor efficitur, inquit Continuator Regimonis, cui Annalista Hildensheime mensis, & Hepidannus in brevibus Annalibus sus-

V.

Italia a dem dirigitur, & in brevi expulso Berengario Luidolpho tutius pene Italia possessor efficitur, inquit Continuator Regimonis, cui Annalista Hildensheime mensis, & Hepidannus in brevibus Annalibus sus-

CHRISTI
956.JOANNIS XII. PAP. I.
CONST. VIII. SOLIUS IMP.
45.vernus Ricomagensis societatis JESU
professor, vir sane doctissimus primus

Latinitati donavit.

Non-

PAGIUS

suffragantur, qui etiam addunt eum anno se-
quenti in Italia mortuum esse, quod & Flo-
doardus in Chronico habet. [1]VI.
Familia
Caroli M.
ad suam
vergit.Hoc anno *Hugo Princeps obiit*, inquit Flo-
doardus in Chronico. Hunc vulgo *Hugonem*
Magnum a rerum gestarum magnitudine, alias
Hugonem Album appellaverunt Franci. Abbas
laicus fuit Monasteriorum S. Dionysii & San-
cti Germani a Pratis, huiusque fuere filii ex
Hadvige Ottonis Regis Germaniæ sorore, Ot-
to Burgundiæ Dux, *Hugo Capetus*, qui post-
ea Rex Francorum fuit & post mortem patris
Comes Parisiorum, Duxque Franciæ, sicutipater extiterat, & *Henricus*, Odo etiam voca-
tus, qui paulo post fratre Ottone sublato [2] Bur-
gundiæ Ducatum accepit, Duces & Comites,
qui antea ad nutum Regum Francorum pro-
vinciarum civitatumque presedi erant, eandem
hoc sæculo suo regebant arbitrio, & filiis tan-
quam hæreditatem relinquebant. Quare Caro-
linis seu Caroli Magni stirpi nihil fere præter
nomen relictum erat, eaque ad finem verge-
bat.*Joannes XII.* fit Papa, ut anno superiori n.
I, ostensum.

NOTÆ

[1] **L**uidolphum hunc Italiæ regem coronatum fuisse Parmæ mente Majo hujus anni silentibus
omnibus vetustis Scriptoribus, legitur in Codice MS. Estensi in quo continentur Gesta Co-
mitissæ Matildis in Epitomen solutamque orationem ex Donizone contracta. Ita enim ibi *Et ve-
nit prædictus Luitolfus cum prædictis militibus quadam die mensis Martii ejusdem anni a Civi-
tate Verona usque ad arcem Canustinam per unum diem. Et alia die sequenti iit Parmam, &
accepit coronam Langobardiæ.* Hæc ibi; non vero in Donizone qualis modo superest; sed forte
mutulus ad nos devenit, ait Muratorius in Nota 60. ad eundem Donizonem Rer. Italic. tom. V.
pag. 349. a quo fragmentum illud MS. Codicis accepimus. MANSI[2] **Q**ui paulo post fratre Ottone sublato &c. nempe anno 963. VII. Kalendis Martii; hæc enim
dies & annus Ottonis hujus emortalis assignatur in additionibus ad vetus Martyro-
logium Autissiodorensē vulgatum Vct. Monum. tom. VI. col. 692. MANSIJESU CHRISTI
ANNUS
957.JOANNIS XII. PAP.
ANNUS
2.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
46.I.
Joan. Pap.
conatus
in Princi-
pem Ca-
puan.**N**ongentesimus quinquagesimus septi-
mus Redemptoris annus Indictio-
ne decimaquinta ordine sequitur, quo
Joannes, qui agebat Romanum Pontifi-
cem, invasa potius Sede, juvenili ardore
spirans minarum & cædis, exercitum
colligit, auxiliares copias ex Spoletano
Ducatu conducit, ducitque adversus Prin-
cipem Capuanum Pandulphum, qui au-
xilium sultus Gilulsi Principis Salernitani,
Joanni restitit, atque ad propria remea-
re cogit. Ad quem postea ipse Joannes
pacis legationem misit, quam benigno
Princeps accipiens animo, eidem fœ-
dere junctus est. Hæc ex historia Lon-
gobardorum Principum Beneventanorum
& aliorum, quæ antiquitus scripta af-
servatur Romæ in Columnensi biblio-
theca.II.
Presbyter
Apostata
junctus
Sarrace-
nis.Accidit his diebus in Oriente, ut ni-
mia severitate Episcopi presbyter a Fi-
de factus apostata, innumerabilia mala
adversus Imperium perpetravit. Rem
gestam sic breviter prosequitur Europæ-
lates: *Cum autem Ameras Tarsi, dux*
*Sarracenorum contra Romanos cum exer-
citu profectus esset, atque in Herculis*
vicum milites prædatum misisset, quidam
presbyter Themel nomine, sacrificium in-
*Ann. Eccl. Tom. XVI.**cruentum peragens, ut agnovit Sarraceno-
rum irruptionem: relicto sacrificandi mune-
re, ita ut erat iudutus, manibus gestans*
*Ecclesiæ mysterium, sic eos, qui invase-
rant, propulsavit, & multos vulneravit,*
haud paucos interfecit, reliquis in fugam
*versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrifi-
candi munere, postquam non impetravit*
veniam, ad Agarenos se contulit, &
Christianam Fidem ejuravit, atque cum
ipsis egressus, non solum Cappadociam,
& finitima loca vexabat, sed etiam us-
que ad Asiam, quæ Minor dicitur, per-
venit: & quanta detrimenta intulerit,
nec scribere quidem nobis fas est. Ha-
stenus ipse. Sed ad res Occidentales.

III.

Hoc eodem anno Anglia depreffa ob
regimen Eduini Regis, eo pulso, & Edgarus
substituto ex parte Edgardo, respirare
cepit: nam statim revocavit ab exilio
S. Dunstanum, invitumque præfecit Epi-
scopum Ecclesiæ Wigorniensis, in cujus
consecratione accidit illud mirandum,
ut S. Odo Cantuariensis Archiepiscopus
expressis verbis consecraverit eum
in Cantuariensem Archiepiscopum,
propheticæ quod esset futurum præsignans;
sicque Apostolico more secundum præ-
cedentes prophetias ad summum illum
thro-Edgarus
regnat in
Anglia
qui revo-
cavit
Dunsta-
num.

N thro-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6450.

SÆC. X.
Anno E-
rae Hip.
CMXCV.
Anno He-
gire
CCC.
XLVI.inchoato
die 4. A-
pril. fer. 7.A. C. 957.
I.
S. Dunst.
nus ab Ed-
gardo Rege
ab exilio
revocatur.

© 14. D. 8. P. 19. April. Indict. 15.

JESU CHRISTI 957.

JOANNIS XII. PAPÆ 2.

CONSTANTINI VIII. IMP. folius 46.

AD num. III. Annalista Mailrosensis hoc
anno scribit: *Mercenses & Northumbri*
contemnerent Edvium Regem elegerunt fratrem e-
jus Edgarum, qui mox beatum Dunstanum de
exilio revocavit, & defuncto Kinevaldo Voigor-
niensem ei Episcopatum dedit, & ab Odono Ar-
gario Rege ab exilio revocatur.
chepiscopo (sc. Cantuariæ) consecratur. Rem-
fusus narrat Auctor Vitæ S. Dunstani, non-
ejus quæ a Surio edita, & a Baronio, aliis-
que sub Osborni nomine laudata, sed quæ a
Mabillonio Sac. V. Benedic. publicata sunt:
Respicens Christi Clementia, inquit numer.
XXVIII. Anglorum populum tanto Patrono (sc.
Dunstano) destitutum, suscitavit corda virorum
ab Humbre fluvio usque ad flumen Tamisum,
supra quod urbs Lundonia est fundata, adversus
impium Regem Edvium: qui omnes quasi in
unum hominem translatis, non modo regnum i-
psius abicere, verum etiam ipsum regno expel-
lere multi sunt, propterea quod in commisso re-
gimine insipienter egisset, sapientes disperderet,
ignavos boni suis consiliis adscisceret, prorsus
libidine atque arrogantia præcepti abiret. Coa-
cti itaque in turbam Regem cum adultera fu-
gitantem, atque in viis sese occultantem armispersequi non desistunt. Et ipsam quidem juxta
Claudium civitatem (legendum Claudiam ho-
die Gloucester) repertam subvertavere. Deinde
qua digna fuerat morte multavere. Porro Re-
gem per diversa locorum semetra deviantem ul-
tra fluvium Tamisum compulere. Deinde acci-
to fratre illius optima indolis adolente no-
mine Edgardo quem futurum Regem celesti quon-
dam oraculo designatum fuisse prædiximus, dum
pacem regni que salutem suis ac Dunstani tem-
poribus Angeli predicarent, statuunt illum Re-
gem super provincias ab Humbre magno flu-
mine usque ad flumen Tamisum: quo flumine
amborum regnum ab invicem dirimebatur. Ita
regnum quod unum fuerat, in duos Reges di-
visum gravibus aliquantisper constitibus bello-
rum sudabat, impleta tunc veridica illa Sal-
vatoris sententia, qua omne regnum in se i-
psum divisum asserit destruendum, & domum
super domum esse casuram. Edgarus quotidie
erat proficiens, ut David pietate ac fortitudi-
ne, atque ut Salomon sapientia, divitiis &
gloria: domus autem Edvii in dies decresce-
re, cum ipse in flagitiis crescere non desi-
verit.Post paucos autem electionis sue dies præcepit
Edgarus Diarcha totius regni sui Concilium ce-
lebrari, in quo annihilatis omnibus quæ a fra-
tre ejus iniquis fuerant legibus decreta, ac re-
stitutis omnibus, qua violenta illius fuerant
damnatione ablata; Dunstanum quoque venera-
bilem Abbatem de exilio revocavit, & majore
quam ab omnibus ante Regibus honoratus fuis-
set, gloria sublimavit. Cui etiam ut Pontifica-
le decus susciperet, vehementi petitione immi-
nuit: nec antea precibus quiescere voluit, quam
illum a sententia ad consentiendum retra-
he-II.
Fit Episc.
Vigor-
niensis.

thronum, suo tempore, ut dictum sumus, ascendit: Erat plane idem Odo...

* Wigorniensem

PAGIUS

heret. & Ecclesie Wigorniensis, qua sub honore beatae virginis Mariae pollebat, Pontificem praefeceret...

III. Ordinatur sub titulo Archiep. Cantuariensis

Qua de re a circumstante clero reprehensus, quod contra Patrum Decreta ageret, qui unius sub titulo Archiep. Cantuariensis...

IV. Mutua Legatio Caliphiae Hispaniae & Ottonis Regis

Sandus Joannes Gorziensis Coenobii Monachus hoc anno Legatus in Hispaniam missus est, ut indicant haec verba Witichindi...

secraturus, ministrantibus qui askabant, omisso ipsius Ecclesiae titulo, ad Archiepiscopatum Cantuariensem titulavit...

nulla aliquandiu tracta consilia, id demum convenit, ut quia idem Rex (nempe Aberdramen) qui in Hispania regnabat...

Fortē sub ipsos dies Adalbero Episcopus Meutenis aderat, & Bruno Archiepiscopus Coloniensis Ottonis frater, qui asseruit nulli Episcopo aptius id negotii injungi posse...

V. S. Joannes Legatus in Hispaniam Cordubam venit.

Cum jam morarum taderet, curque praesentia Regis tandiu retinerentur, ab his qui se procurabant, disquirerent, dictum est, quia nuncios prius missi a Rege nostro...

VI. Non statim ad Calipha mittitur

gitur lege donum & vocatio Dei. Utique vir iste scio quis sit, & ex dono Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

comitem Episcopi Legati defuncti, de quo dictum est, quemdam secum Presbyterum assumpserant, qui toto deinceps itinere eis in omnibus communicans...

VII. Saraceni per se Regem statuunt super hoc perquirendum.

Itaque Primates inter se consilio habito, & merum in notitiam Regis ea jam venerint dirum leges sruentes, ubi parum id compertum habent, Caliphum per se Regem statuunt super hoc perquirendum...

VIII. Qua quid Saraceni cogitarent.

Supp undique meticulosus, ancepsque, periculum sibi posse imminere considerans, artibus omnium generis qua evadat perentat, & primo quidem Judaeum quemdam, cui nomen Hasdeu, quo...

IX. Honorifice ad Regem Joannes Abbas Metensis ibi tunc gesta fuisse narrat praetermissis ad finem Legationis Sancti Joannis venio: post huc die praefixa, qua pra-

gratiae video, quod cum Spiritus sanctus elegerit. Ex quibus verbis meritum utriusque N 2 tri-

sentandus erat apparatus omni genere exquisitus ad pompam Regiam demonstrandam exoritur. Viam totam ab hospitio ipsorum usque ad civitatem, & inde usque ad Palatium Regium, varii hinc inde ordines conspiciantur...

Inde sella parata, manu ut sedere inivit. Longa deinde utriusque silentia: tunc Rex prior: Offerret munitum, inquit, cor mihi plurimum diu cognosco vera fuisse infensum, quandiu te domum aspectu meo suspensi...

triusque turba, quae circumstabat, praclarum esse coram Deo animadvertit. Hac

Osbertus de magno Anglicanae Ecclesiae lumine.

Non-

PAGIUS

XI. Ejus cum Calipha colloquium.

Ad miris honore. Hic Joannes assensante, secundi Legati jubentur introumisti, eoque praesente munera qua deserviant oblata.

Tunc demum atrisque ad hospitium remissis, post aliquantum tempus Joannes a Rege revocatus, familiaria multa cum eo conferuit de vestri Imperatoris potentia atque prudentia, de robore & copia militum vel exercitus, de gloria & divitiis, de bellorum industria & successibus multaque id generis; sua e contra iactare; quanto Reges excelleret posset civitates Illud vero fautor regentem hoc posse qui nostro Imperatori terra armis aut equis posse avari. Rex autem Merito, inquit Regem. zuum celebras, quia ne an falsa sint. Illa, inquit, Licet experiri. Rex autem, cetera utrumque approbaverim; unum est in quo illum non satis providum esse considero. Quia, inquit, illud est? Quod potestatem utriusque sui non sibi soli retinet sed passim ubere quovisquam suorum propria potestate, ita ut partes regni sui inter eos dividat, quasi inde eos sibi fideles habeat & subiectivos: quod longe est. Exinde enim superbia & rebellio contra eum nutritur atque paratur, ut nunc in genere ipsius (Conrado nempe Lotharingae Duce) actum est qui filio ei per perfidiam subdulo, publicam tyrannidem, contra eum exercuit, ad hoc ut gentem exteram Ungarorum per media quaque regnorum suorum depopulandam transduxerit Cetera desiderantur & Vita in quibusdam locis exesa. S. Joannes, qui per annos tres in Hispania detentus fuit vix ante annum CMLX. reversus aut ante annum illum Abbas creatus. Hinc in Catalogo Abbatum Gorziensium a Bollando ad diem XXVII. mensis Februarii, quo S. Joannes colitur, in Commentario praevio num. XIV. publico Einoldi Abbatis Gorziensis mors & Joannis successio eo Christi anno consignatur, & Bollando suffragatur Mabillonius III. Observat. praevias ad Vitam S. Joannis num. IV.

XII. Rescriptum Joannis XII. pro monasterio Humolarientensi.

Ludovicum Transmarinum Francorum Regem removisse Moniales e Monasterio Humolarientensi, in quo sancta Hunegundis colitur, quod Regulari distributioni subici nollent, ann. CMLXVI. ostendimus. Quare Lotharius ejus filius postulat a Joanne Papa XII. ut quod a patre factum fuerat Apostolica auctoritate fulciret, obtinuitque ab eo literas Sac. II. Benedicti. pag. 1025. recitatas: in quarum fine legitur: Scriptum per manum Leonis sacri Secretarii (deest aliquid) sanctae Sedis Apostolica in mense Januarii pro indict. XIV. (sed legendum Indict. XV.) Datum IV. Non. Januarii. per manum Georgii secundum Episc. sanctae Sedis Apostolica anno primo domino propitio Pontificatus D. Joannis S. P. & universalis Papa. Cum enim Johannes XII. anno superiori post diem XX. mensis Augusti Pontifex ordinatus sit, & mense Ja-

NOTAE

[1] HAs Joannis literas nihil praeferre mendi, nec ejus lectionem sollicitandam esse in Nota ad A. 955. I. ostendimus. Quapropter non quidem hoc anno, at superiori illa datae sunt. MANSI

uario hujus anni primus Pontificatus ejus annus in cursu fuerit, manifestum est, indictionem illam corruptam, & ejus loco Indictionem XV. subrogandam. [1]

Hoc anno Luidolphus Ottonis M. & Edithae prioris ejus conjugis filius in Italia obiit, ut Regino, Hermannus Contraetus, alique Chronographi habent. Addit Hermannus Contraetus Ottonem filium adhuc parvulum reliquisse, & tunc Burchardum Alamanniae Ducatum accepisse. Nam ut scribit idem Hermannus, Hermannus Dux Alamanniae anno CMLXVIII. mortuus est, & eo tempore Luidolphus noster Idam ejus filiam, & quidem unicam, uxorem accepit, Alemanniaeque seu Sueviae Ducatum & defuncti hereditatem obtinuit. De his inter omnes convenit, sed plures Scriptores in Historia Germanica veritatissimi perperam credidere; hunc Ottonem patrem fuisse Henrici avumque Conradi Salici Imperatoris, & Brunonis, in Pontificatu Romano Gregarii V. appellati. Hunc enim errorem anno MXXXIV. profligabimus, & utrumque quidem Ottonis filium fuisse ostendemus, sed alterius Ottonis filii Luidgardae Ottonis M. filiae & Luidolpho sororis, Conrado Lotharingae Duci nupta. Hic tamen nobis aliquid de Ottone Luidolpho filio dicendum. Hermannus Contraetus tradit, anno CMLXXIII. Burchardo Alamanniae Duce defuncto, eum paternum pro eo Ducatum recepisse, annoque CMLXXVIII. cum Henricus Bajoariae Dux adversus Ottonem secundum Imp. rebellasset, Ottonem Alemanniae seu Sueviae Ducem Bajoariam accepisse. Quam obrem Otto Luidolpho filius a Ditmaro lib. 3. Bavariorum Dux discrete appellatur. Denique idem Hermannus ad annum CMLXXXII. ait: Ipso anno Otto Dux Suevorum & Norvicorum seu (Bajoariae) obiit, & post eum Conradus Dux Alamanniae (seu Sueviae) factus est, Henricusque ducatum Bajoariae recepit. Non dicit Hermannus Conradum istum Ottonis filium fuisse. Quare non immerito Aventinus Lib. 5. de Ottone Luidolpho filio scribit: „ Liberofne re- „ liquerit, ubinam sepultus sit, nemo quod „ equidem sciam, tradit. Verum si ve pullos „ liquerit, quod magis existimo, si ve aliquos „ reliquerit, certum est, eos ante annum MII. „ quo Otto III. Imperator improles obiit, sub- „ latos esse; cum Arnulphus Historicus Medio- „ lanensis lib. I. de ejusdem Imperatoris morte „ verba faciens prodit: In quo (nempe Ottone „ III.) omnium est Ottonum consumpta prope „ Linea itaque masculina Luidolpho ante annum „ MII. extincta, ex qua ideo Gregorio Pa- „ pa, & Conradus Salicus Imp. procedere „ non potuerit, ut loco citato plane constabit, „ sicuti & Ottonem Conradi Salici avum. non „ Alemanniae uti Otto Luidolpho filius, sed Fran- „ coniae Ducem extitisse.

XIII. Obitus Luidolpho filii Ottonis M.

I. Berengarii Tyrannis invasit.

(a) Sigeb. hoc anno.

II. Propagatio fidei in Turcia.

PAGIUS SAC. X. Anno Erre Hiip. CMXCVI. Anno Hegera CCC. XLVII. inchoato die 25. Martii ter. 5. A.C. 958. I.

Nonagesimus quinquagesimus octavus Christi annus Indictione prima incipit, quo defuncto anno superiori Luitolpho Ottonis Regis filio a patre misso ad coercendam tyrannidem Berengarii; tyrannus solutus timore impugressatur, absque delectu profana sacrage devastans; sub cujus duro jugo utique ad Ottonis ipsius adventum Italia genuit. Quo pariter anno Otto ipse in Slavos ducit exercitum, eosque debellat, occiso eorum Regulo (a). Hic in memoria revocandus, quod de eodem Ottone scribit Curopalates hoc tempore, nempe Turcarum Regem sive Ducem, Fidei Christianae desertorem ab Ottone captum, suspensum fuisse in patibulo. Totius autem rei gestae sententiam sic narrat: Non desistebant etiam Turcae in Romanorum regionem irrumpere, eamque depopulari, quoad Bolesodes ipsorum dux, cum decrevisset Fidem Christianorum amplectari, venit Constantinop. & baptizatus, a Constantino Imper. suscipitur, Patriiatus dignitate donatus, ac multae pecuniae compos effectus. Deinde domum reversus est. Paulo post etiam Gylas ipse quoque Turcarum dux Constantinopolim ingressus baptizatur, paribusque & ipse affectus muneribus & honoribus discessit. Assumpsit autem & secum monachum quem-

ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6451. O 15. C. D 9. P. II. April. Indict. I. JESU CHRISTI 958. JOANNIS XII. PAPAE 3. CONSTANTINI VIII. IMP. solius 47.

AD num. I. & seq. Continuator Reginonis refert Ottonem, antequam Imperator renunciaretur, quater Slavos aggressum esse, annis nempe CMLV. CMLVII. CMLIX. & CMLX. Quare aggressionem anno superiori ab

NOTAE

[1] Hoc anno in octava Paschae Synodum alteram Engilenheimensem celebratam fuisse a XVI. Episcopis, Ottone praesente discimus ex Annalista Saxone Eccardi ad eundem annum. Quo in Concilio Fridericus episcopus Salzburgenis ordinatus fuit. Idem pariter de Synodo hac memorat Continuator Reginonis ad hunc annum, nisi quod asserit Fridericum non Salzburgensem, sed Viennensem Archiepiscopum ordinatum fuisse consensu Heroldi Archiepiscopi cecati. Sed male, cum Fridericus per haec tempora Episcopatum Salzburgensem tenuerit, ut non semel idem Annalista Saxo docet, & Ditmarus ad annum 961. confirmat. Porro Heroldus iste Episcopatum Salzburgensem tenebat, sed luminibus multatus ab Henrico duce Bavariae Ottonis I. Imperatoris fratre, indicta aliqua de causa, episcopalis curae onus in Fridicum occasione ejusdem Concilii transtulit. Vide Annalitam Saxonem ad annum 955. Eiusdem pariter Concilii a XVI. Episcopis praeside Guillelmo Moguntino Archiepiscopo meminit Joannes Latomus in Catal. Archiep. Moguntin. res ab eodem Guillelmo gestas describens. Synodus ista in Conciliorum Collectionibus nondum commemorata fuit. MANSI

dam Hierothrum nomine, qui habebatur religiosus & pius; Turciae Episcopum a Theophylacto delectum. Qui eo profectus, multos a barbaro errore in religione Christianorum traduxit. Verum Gylas in Fide permansit, neque ipse Romanos invadens, neque captor Christianos negligens, sed redemptor pretio curant, in libertatem vendicabat. Bolesodes autem violato foedere divino, saepe omnem exercitum in Romanos adduxit. Quod cum in Francos quoque facere decrevisset, captus ab Ottone ipsorum Rege in crucem actus est. Et ea, quae fuerat uxor ducis Rbor, qui contra Romanos classem adduxerat, Elga nomine, mortuo ipso viro, Constantinopolim se contulit, & baptizata cum sincera Fidei cultum se suscipere instituisse ostendisset, & pro sui propositi dignitate ornata domum rediit. Die ista est mentio apud Reginonem anno sequenti, quam nominat Helenam his verbis: Legati Reginae Ragorum, sive Russorum, quae sub Romano Imperat. Constantinopoli baptizata est, fide (ut postea claruit) ad Regem Ottonem venientes Episcopos, & presbyteros eidem genti petebant. Ceterum de dicto duce Turcarum ab Ottone capto, & morte multato, apud Latinos nusquam mentio.

Mo-

eo factam Sigebertus in annum praesentem perperam distulit. Quoad Turcas, quos Baronius bellati, & ex Curopalate, ait baptismum Constantinopoli accepisse, alii non sunt, quam Hungari, Hungari quos Curopalates, Cedrenus, Constantinus Porphyrogeneta, alique Rerum Byzantinorum Scriptores eo nomine passim appellant, quia sc. illi origine Hunni sunt. [1] Locus quem primitus Turca tenebant, inquit Porphyrogeneta lib. de Administr. Imp. cap. XL, a studio interlabente nuncupatur Etel & Cuzu, in quo nunc Patzinacita (Transylvani hodie appellati) commorantur, a quibus pulsi Turca, & profugientes sedes posuerunt illic, ubi nunc habitant (nempe in Hungaria hodierna, ubi anno CMLXIII. aut insequenti, quo Porphyrogeneta librum suum scribebat, Turcae seu Hun-

CHRISTI
958.JOANNIS XII. PAP.
3.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
47.(a) Idem
hoc ann.
Mol. de S.
Belg.III.
S. Odo
Cantuar.
Epif. mo-
ritur, E-
alsinus
succesor
male pu-
nitur.

Moritur hoc anno (a) sanctus Gerardus Abbas Bromiensis monasticæ disciplinæ restitutor, & propagator, die tertia Octobris, cujus res gestæ ad Gontium Abbatem scriptæ fideliter adhuc extant. Insuper hoc anno moritur S. Odo Cantuariensis Episcopus, successoremque habuit Ealsinum nequissimum hominem, qui malis artibus in eam sedem irumpens Romam venturus accipere pallium, infelici exitu in via extinctus est. Res gesta ita narratur ab auctore, qui ante annos prope trecentos claruit Matthæo Westmonasteriense monacho: Eodem anno sanctus Odo Cantuariensis Archiepiscopus Regem Eadwinum, sive Eadwinum, & Aelginam ab invicem separavit, vel causa consanguinitatis, vel quia illam ut adulteram adamavit. Quo etiam anno idem Odo vir ingenio clarus, virtute laudabilis, & spiritu prophetia pollens, humanis rebus exemptus, in paradysum est Angelorum manibus deportatus. Quo ad caelestia translato, Ealsinus (Edelsinus hunc nominat Osbertus in Dunstano) Ventanæ urbis Episcopus, datis muneribus profusus per internuntios Regem Eadgarum circumvenire studens, cum Simone Mago thronum

PAGIUS

Hungari habitabant); suntque ibi loci antiqua quadam monumenta, inter quæ pons Trajani ad initia Turcia, & Belegrada (urbs etiamnum celeberrima), quæ triduo inde distat, turrisque sancti ac magni Constantini, & rursum ad ostium fluminis Sirmium, quod Belegrada abest itinere bidui: inde magna Moravia baptismo carens, quam Turca deseruerunt, cujusque Princeps olim Spondonoplocus, seu Zventibaldus, de quo & ejus Regno sæculo superiori non semel verba fecimus.

II.
Moritur S.
Gerardus
Abbas Bromiensis.

Sanctus Gerardus Abbas Broniensis, Monasterii nempe inter Wofam & Sabim, pari duarum horarum utrinque intervallo, tribus a Namurco siti, non hoc anno, ut putavit Baronius, sed sequenti ad Deum migravit. Sæc. enim Benedict. V. recitatur ejus Vita a Monacho Anonymo, hoc vel sequenti sæculo scripta, in qua refertur Epitaphium primitus illic positum, & in fine ejus legitur:

*Ad fontem vivum sitiens, plenusque dierum
Deposito fragilis tandem velamine carnis
Christi Lucifluam Jesu transmigrat in aulam,
Prænitet octobris quando lux tertia mensis.*

Anno ab Incarnatione Domini DCCCCLIX. indictione secunda, concurrente V. epacta XX. feria II. ubi indictio II. a Kalendis Januariis, ut passim alibi in Francia, incepta. Quando postea Gerardi corpus in Mausoleum reconditum est, præsentem Godefrido Comite Namurcensi, ubi etiamnum religiose aservatur, aliud Epitaphium tumulo ejus appositum, in cuius fine legitur: Obiit anno CMLIX. Sublevatus in feretrum MCXXXI. Ea porro elevatio, ut inquit Mabillonius in Observat. præviis ad Vitam Sancti Gerardi num. IX. tunc temporis canonizationis loco habebatur. Vide quæ anno CMXXXIX. de hoc Sancto vitæ monasti-

Cantuariensis Ecclesiæ, pecunia interventu, conscendit, qui primo introitus die abstinere non potuit, quin furias mente diu conceptas evomeret; ad tumulum sancti Odonis accedens, illudque pede conculcans, dixit: Pessime senex, nunc animam licet sero emisisti, & meliori locum faciens, recessisti. Nunc vero quod diu concupieram teneo, te invito, & inde tibi malis gratias ago. Et sic fatus, cum ravidus ille sopori membra dedisset sequenti nocte, vidit beati Odonis effigiem sibi astare, atque improperare convicium, atque velox illi exitium comminari. Sed Ealsinus somni vanitatem esse quod viderat existimans, non minus ad obtinendum pallium Romam properabat (ita enim antiquo more Cantuarienses Archiepiscopi non per alium, sed per seipsum Romam adire, & pallium petere consueverunt) ubi cum per Alpes viam expediret ineptam, nihil aliud remedium habere potuit, dum nivali tempore esset congelatus, nisi ut exenteratorum equorum adhuc calentibus extis pedes immergeret, quibus sanctissimi viri conculcaverat sepulturam. Sed nec sic algore deficiente, sed potius invalescente, vitam flagrantem morte misera ter-

mi-

ce in Belgio restitutore diximus.

Ad num. III. Non tantum Westmonasteriensis, cujus verba recitat Baronius; sed etiam Wigorniensis, Hovedenus, novus Chronologus Saxo, Annalista Mailrosensis, & Simeon Dunelmensis auctores sunt, Sanctum Odonem Archiepiscopum Cantuariensem, hoc anno vivendi finem fecisse. Mabillonius quidem Sæc. V. Benedict. in Observat. ad ejus Vitam pag. 295. dicit præferendam esse veterem Saxoniam Chronologiam, in qua Odo Archiepiscopus obiisse dicitur anno CMLXI. Verum præterquamquod verba illa in Chronologo illo Saxonico inter duos uncas posita, quæ ideo in uno tantum exemplari MS. leguntur perperam ibi dicitur, post eum Dunstanum Archiepiscopatum capessisse, cum certum sit, Elffinum Ventanum Episcopum, virum Simoniacum, ejus locum accepisse, eumque dum Romam pergeret, misere interisse: eo vero mortuo Birhtelmum Dorsetensis provincie Præulem ad eam cathedram evectum esse; sed cum in exercendis Ecclesiasticis disciplinis minus quam oportebat, vigeret, ad suum ovile rediisse, & S. Dunstanum jam tunc Londoniensem Episcopum totius Britannie Primatem creatum esse, ut non tantum Auctor Vitæ Sancti Dunstani, sed etiam alii Scriptores Anglici docent Birhtelmum vero anno sequenti Dorobernenfi seu Cantuariensi Ecclesiæ præfuisse, ideoque jam illo Christi anno Odonem mortuum, indubitatum reddit Privilegium ab Edvvio Angliæ Rege Wintoniensi monasterio concessum, & ab Alfordo anno CMLIX. num. III. & seqq. recitatum, in cuius fine legitur: Acta est hæc præfata donatio, anno ab Incarnat. Domini nostri Jesu Christi nongentesimo quinquagesimo nono, indictione secunda † Ego Eadvid Rex Anglorum. † Ego Byrthelm Dorobernenfis Ecclesiæ Episcopus, &c. Mabillonius ibidem existimat, Auctorem, qui

III.
Moritur S.
Odo Ar-
chiep.
Cantuar.CHRISTI
958.JOANNIS XII. PAP.
3.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
47.

minavit. Hæc ipse: Porro eidem sedi paulo post cedente Bixrelino, Sanctus

PAGIUS

qui Vitam Sancti Odonis in literas misit esse Osbernium Cantuariensem Monachum, qui tempore Lanfranci Archiepiscopi Cantuariensis vixit, quique Vitam Sancti Dunstani Archiepiscopi Cantuariensis edidit. Verum Auctor ille Anonymus ab Osberno diversus; cum hic in Vita Sancti Dunstani scribat, Edvvio regnante, Dunstanum ab Edgare Rege Wigorniensem Episcopum ordinatum esse, & Edvvio demortuo Edgarum Dunstanum etiam Episcopum Londoniensem creasse; & tamen Auctor Vitæ Sancti Odonis referat Dunstanum utrumque Episcopatum, mortuo Edvvio Rege ab Edgare ejus

Dunstanus est præfectus Antistes, de quo suo loco inferius dicturi sumus.

An-

fratre accepisse; quod ab uno eodemque Auctore scriptum credi non potest. Certe Mabillonius, qui Vitam illam ex Codice Thuanæ Colbertino se eruisse asserit, fatetur in eo nec Auctoris nomen, nec ætatem signari. His scriptis ad manus pervenit Anglia Sacra ab Henrico Wareno Londini anno MDGXCII. in lucem edita, in cuius Præfatione ad partem II. num. VII. observat in antiquo MS. Collegii Corporis Christi Cantabrigienfis eam Vitam inter alia Eadmeri Opera eidem inscribi, huicque restitui debere.

JESU CHRISTI
ANNUS
959.

JOANNIS XII. PAP.
ANNUS
4.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.
ANNUS
48.

X. **A** Nno Redemptoris nongentesimo quinquagesimonono Indictione secunda, Legati Helene Regina Rugorum, quae sub Romano Imperio Constantinopolitano Constantinopoli est baptizata, sicte (ut post claruit) ad Regem Ottonem venientes, Episcopum, & presbyterum eisdem genti petebant. Haec apud Reginonem hoc anno, sequenti vero ait, Sicutium ex caenobitis S. Albani ab Adal-

dago Hamburgensi Episcopo Rugorum Episcopum ordinatum; eum vero anno sequenti diem obiisse, in locumque ejus (subrogatum) fuisse Adalbertum monachum ex caenobitis S. Maximini in Rugorum sive Rufforum Episcopum, qui anno sequenti a sua ordinatione male a populis illis acceptus, vix fuga lapsus evasit, occisus nonnullis ex suis, ipse vero benigne ab Ottone susceptus, apud

Adalbertus
Rufforum
Episcopus.

PAGIUS
SÆC. X.
Anno E-
ræ Hisp.
CMXC.
VII. An-
no Hegeræ
CCC.
XLVIII.
inchoato
die 14.
Martii
fer. 2.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6452.

☉ 16. B. ☽ 10. P. 3. April. Indict. 2.

JESU CHRISTI 959.

JOANNIS XII. PAPÆ 4.

ROMANI JUN. IMP. 1.

A D num. I. In Chronico Hildenseimensi ad hunc Christi annum legitur: Venerunt Legati Ruscia gentis ad Regem Ottonem, & deprecati sunt eum, ut aliquem suorum Episcoporum transmitteret, qui eis ostenderet viam veritatis: & professi sunt se velle recedere a Paganico ritu & accipere religionem Christianitatis. Et ille consensit deprecationi eorum, & transmissit Adalbertum Episcopum fide Catholicum: illicque per omnia mentiti sunt, sicut postea eventus rei probavit. Continuator vero Reginonis ait: Legati Helena Regina Rugorum qua sub Romano Imperatore Constantinopolitano Constantinopoli baptizata est, sicte (ut post claruit) ad Regem venientes Episcopum & presbyteros eisdem genti petebant. Idem habet Lambertus Schafnaburgensis ad annum CMLX. de Adelberto addens: Qui etiam vix evasit manus eorum. Ex prædictis locis duæ difficultates, quarum solutio Historiæ Ecclesiasticæ elucidandæ non parum conducit, exortæ, de quibus nempe Rugis aut Ruffis, & de quo Adalberto seu Adelberto Auctores isti loquantur. Baronius anno CMLXXI. num. XIII. tres Adalbertos distinguit, quorum alter Episcopus Pragensis in Bohemia, alter Magdeburgensis Archiepiscopus, tertiusque Rugorum Antistes extiterit. Contra vero Cromerus lib. 3. de Rebus Polonorum pag. 46. unicum Adalbertum admittit, qui nunquam Russiam adierit, sed qui ad prædicandum Evangelium in Hungariam & Poloniam profectus sit.

II. Verum Sanctum Adalbertum in Russiam seu in Tauro Scythiam, vel, ut nunc loquimur, in Moscoviam ad prædicandum Evangelium missum, postea Magdeburgensem Episcopum fuisse, duos tantum Adalbertos hoc sæculo floruisse, & Helenam Moscoviæ Christianam extitisse Reginam, ex dicendis constabit. Hæc quidem expeditio Apostolica effectu caruit, quia ut scribit Ditmarus lib. 2. pag. 20. Adalbertus a gentilibus expulsus fuit; at hic indignus agendi modus Helena Reginae piissima non attribuendus, sed vel Sphendostabo ejus filio Regi adhuc minorenni, vel Ruffis, qui a religione Christiana abhorrebant. De hujus Re-

ginae pietate anno CMXLI. mentionem fecimus. Scriptores Latini mediæ & infimæ ætatis Russiam plerumque Rugiam appellarunt, indeque error enatus, quod Sanctus Adalbertus in Rugiam maris Baltici insulam prædicandi Evangelii causa directus fuerit, quo nihil magis a veritate alienum. Helmoldus in Chronico, de conversione Slavorum, inter quos Rugi seu Rugiani in mari Baltico sicuti, verba facit, de qua cum hætenus mentionem non fecerimus, hic ex occasione agemus. Is itaque lib. 1. cap. 6. de Rugis hæc notatu digna habet: Tradit Veterum antiqua relatio, quod temporibus Ludovici secundi (filii Ludovici Pii & Germania Regis) egressi fuerint de Corveia (seu Corbia) Monachi Sanctitate insignes, qui Slavorum salutem stantes, impenderunt se ipsos ad subeunda pericula & mortes pro Legatione verbi Dei. Peragratisque multis Slavorum provinciis, pervenerunt ad eos, qui dicuntur Rani, sive Rugiani, & habitant in corde maris. Ibi fomes est errorum, & sedes idololatriæ. Prædicantes itaque verbum Dei cum omni fiducia, omnem illam insulam lucrati sunt, ubi etiam oratorium fundaverunt in honorem Domini ac Salvatoris nostri Jesu Christi, & in commemorationem Sancti Viti, qui est patronus Corveia.

III. Postquam autem, permittente Deo, mutatis rebus Rani a fide defecerunt, statim pulsus Sacerdotibus atque Christianis, religionem vertunt in superstitionem. Nam Sanctum Vitum, quem nos Martyrem ac servum Christi confitemur, ipsi pro Deo venerantur, creaturam anteposcentes Creatori. Nec est aliqua barbaries sub calo, qua Christianos ac Sacerdotes magis exhorreat. Solo nomine S. Viti gloriantur, cui etiam templum ac simulachrum amplissimo cultu dedicaverunt, illi Primatum deitatis specialiter attribuentes. De omnibus quoque provinciis Slavorum illic responsu petuntur, & sacrificiorum exhibentur annua solutiones. Sed nec mercatoribus, qui forte ad illas sedes appulerint, patet ulla facultas vendendi & emendi, nisi prius de mercibus suis Deo ipsorum pretiosa quæque libaverint, & tunc demum mercimonia foro publicantur. Flaminem sumum non minus quam Regem venerantur. Ab eo ergo tempore, quo primo fides renunciaverunt. hæc superstitio apud Ranos perseverat usque in hodiernum diem, annum scilicet millesimum centesimum sexagesimum octavum, quo Helmoldus Chronicon suum, ab Arnaldo Abbate Lubecensi postea continuatum, absolvit. Is deinde cap. 11. refert, Sanctum Adalbertum primum Magdeburgensem Archiepiscopum ordinatum esse, & multos Slavorum populos ad fidem convertisse, sed de Ruffis mentionem non facit, quia Slavi non erant, sed iis finitimi, ut cap. 1. ipse infirmat. De Ruffis

CHRISTI
959.

JOANNIS XII. PAP.
4.

CONST. VIII. CUM ROM IMP.
48.

Willelmum Moguntinum Episcopum honorifice retinetur, donec defuncto Vutitz Burgensi Abbate, ab eodem Ottone eidem monasterio præficatur Abbas. Hæc omnia apud Reginonem.

II.
Arnulphi
March.
Flandriæ
oblationes.

Quo pariter anno Frodoardus temporis hujus scriptor recitat Arnulphi Marchionis Flandriæ Rhemos adventum, cum sacris oblationibus, ut religiosum Principem decet; ait enim: Arnulphus Comes Rhemos venit, & Ecclesiam sanctæ Mariæ non modico argenti pondere muneravit. Unde arca, in quibus sancti Callisti, S. Nicaasi, & sanctæ Eutrophie membra, cæterorumque Sanctorum quondam pignora continentur, ornata & cooperta sunt: sed & quemdam Evangeliorum librum auro argenteoque decoravit. Monasterio quoque S. Remigii dona contulit. Hæc ipse. Quomodo autem iste per sanctum Gerardum Abbatem Bromiensis, de quo anno superiori dictum est, occasione morbi calculi ab eo jam antea curati ad meliorem frugem conversus fuerit: haud erit ociosum hic enarrare ex fideli ejusdem temporis scriptore (a), rem gestam ita persequente:

(a) Apud
Sur. die
7. Oct. 15.

III.

Per hoc tempus Arnulphus Marchio Flandria dominabatur, vir valde opulentus quovis genere divitiarum, uti hodieque claret in ditioni ejus sobole. Is morbo gravissimo vexatus, nullam ex tantis opibus ei potuit adhibere curationem: recte enim quadrabat verus ille:

Ager dives habet nummos, se non habet ipsum.

Perpetuis enim cruciamentis consiciebat eum calculus, morbus intolerabilis, urinae meatus obstruens. Multi quidem ad eum advolabant medici, suam peritiam egregie jactantes, ut scilicet a pecunia Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS. Ius autem sequentia nobis dicenda restant. IV. Ad annum CMLX. Continuator Reginonis scribit: Rex Natalem Domini Francofurti celebravit, ubi Libutius ex caenobitis Sancti Albani (quod monasterium Moguntia situm) a venerabili Episcopo Adalgada genti Rugorum Episcopus ordinatur Tum ad annum CMLXI. Libutius priori anno quibusdam dilationibus ab itinere suspensus, XV. Kalend. Martii anni presentis obiit, cui Adalbertus ex caenobitis Sancti Maximini (quod monasterium apud Treveros positum) machinatione & consilio Willelmi Archiepiscopi (sc. Moguntini) licet melior in eum consilius fuerit, & nihil unquam in eum deliquerit, peregre mittendus in ordinatione successit. Quem piissimus Rex solita sibi misericordia, omnibus quibus indigebat copiis instructum genti Rugorum honorifice destinavit. Denique idem Continuator ad annum CMLXII. Adalbertus Rugis ordinatus Episcopus, nihil in his, propter quæ missus fuerat, proficere valens, & inaniter se fatigationem videns revertitur: & quibusdam ex

so homine nummos, & lautas epulas emungerent. Aiebant illi, incisione opus esse, & sine ea nullam posse ei fieri medicinam: sed Princeps veritus, ne dum remedia vitæ captat, vitam prorsus amittat, non patitur se ulla ratione incidi. Porro medici et animam addere volentes, illo inspectante octodecim eodem affectos morbo inciderunt, eosque omnes dempro uno, qui mortuus est, brevi curarunt. Sed ille unus e vita ablatus facile confirmavit Comitum animam, ne se pateretur incidi. Tandem Deo illi suam gratiam aspirante, ad se reversus, spem, quam inconsulte in hominum arte posuerat, in eo collocat, qui omnia curat solo sermone.

IV. Hausto enim bono odore famæ beati Gerardi, præsertim ex illuminatione cæca mulieris: submisit admodum per celerem nuntium eum rogat, ut ad ipsum venire minime gravetur. Venit ille, & Princeps honorifice occurrit venienti, eumque, ut par erat, officiosissime excipit, indicat cum lacrymis morbi acerbissimam; orat, ut pro ipso Deum omnipotentem deprecetur. At vir Dei, crede mihi, inquit, mi frater, non ego tanta mihi virtutis ac meriti conscius sum, ut tu quidquam hujusmodi a me homine vilissimo debeas expectare, perfectorum istud est, eorum maxime, qui jam corpore exuti Domino semper assistunt. Ego vero quisnam sum, ut a me homine vilissimo rem tam difficilem exigas? Si vis perfectam, Domino committe medelam, At comes e diverso: Sentio, inquit, mi pater quid velis: occasionem quaeris, ne id mihi præstes beneficii. Sed quæso te, præpotentis Dei benignitate fretus, ne mihi differas afferre remedium, quod ego certissime mihi in tanta doloris acerbitate per tuas preces affuturum pollicor.

Q No-

suis in reduendo occisis, ipse cum magna labore vix evasit. Ditmarus vero qui hoc tempore vivebat, lib. 2. pag. 20. de Ottone scribit: Adalbertum Treverensem, professione Monachum, sed Russiam prius ordinatum Præsulem, & hinc a gentilibus expulsus, ad Archiepiscopatus apicem, inclutum patrem, & per omnia probatum, anno Dominica Incarn. CMLXX. XV. Kal. Novemb. Apostolica auctoritate promovit. Ex quibus omnibus inter se collatis evidenter deducitur, Baronium loco laudato Adalbertum ad Russiam missum ab Adalberto Magdeburgensi Archiepiscopo male distinxisse, & Mabillonium Sec. V. pag. 576. Rugiam seu Russiam (urumque enim dicitur) bene interpretatum esse de Russa, nunc Moscovia appellata. Nec refert quod Helena Regina Constantinopoli baptizata dicatur; cum ea in Urbe propter causas nobis ignotas tunc fuerit, & baptismum tam ibi, quam alibi accipere poterit.

V. A num. II. ad VII. Sanctus Gerardus Bronnensis in Belgio Abbas Arnulphum Marchionem Flandriæ morbo calculi liberavit, ique hac

CHRISTI
959.JOANNIS XII. PAP.
4.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
48.

Noli obsecro inhumanum te mihi exhibere, sed miserere mei hominis moribundi, ut tui quoque Deus misereatur.

V.

Beatus vir sic respondit lacrymanti: Ne videaris frustra a me potuisse remedium, indicabo tibi quod facias: Jacta semper in Dominum cogitatum tuum; & quia multis auctus ex divitiis, aliquid ex eis erogato in pauperes, & poteris abolere enormitatem scelerum tuorum: propter peccata enim interdum hujusmodi mala accidunt. Ubi vero hac ratione tibi Christum propitium reddideris, etiam optatam licebit recuperare salutem. Ad hæc Comes: Gratissimum est, inquit, quod hortaris, serve Dei, modo possim Christi experiri clementiam. Ecce instar Zachæi illius Evangelici (a), dimidium bonorum meorum do pauperibus, si tamen sopiri queat morbus gravissimus, me misere depascens, Deinde præcipit domesticis suis, ut fideliter sancti viri consilium exequantur.

(a) Luc.
19.

VI.

Porro autem indicit ei vir Dei tri-duanum jejunium, ipse pariter cum eo jejunans, ut ea victus parsimonia purificatus, immo spiritali refectio recreatus, digni ad percipienda Christi mysteria ambo accederent. Eo jejuniis religio-se, ut res exigebat, expleto, Sancto-rumque suffragiis lacrymose imploratis, vir Dei divinis accingitur armis, Mis-famque suo more lacrymabundus celebrat.

PAGIUS hac occasione melior effectus, ut narrat Baro-nius ex Auctore Anonymo Vitæ Sancti hujus Abbatis. Verum Arnulphus Magnus, ita enim cognominabatur, a Gerardo anno nongentesimo quadragésimo octavo sanatus. Postquam enim hæc Anonymus narravit, ait, Arnulphum spé-ctata viri Dei virtutifera probitate ei commen-dasse procuracionem Abbatiarum, quatuor ha-bebat sua sub potestate, & Gerardum imprimis Blandiniense monasterio adiiisse, in illudque e-jectis Clericis Monachos introduxisse, atque postea corpora Sanctorum Wandregisili, Ans-berthi atque Wlframni ex urbe Bononiensi, ad quam Normannorum metu alias delata fuerant, Gandavum reduxisse. Quod utrumque anno CMXLIV. contigisse, testatur Meyerus lib. 2. Annal. Flandriæ ad eum Christi annum. De ea Translatione supra verba fecimus.

VI. Moritur Edvuius Anglia Rex.

Ad num. VII. Licet antiquior Chronologus Saxonicus Edvuium Angliæ Regem anno non-gentesimo quinquagesimo septimo vivere desit- se scripserit, indubitatum tamen ejus mortem currenti accidisse, quo Hovedenus pag. 425. Annalista Mailrosensis, alique eam consignat. Id etiam colligitur ex annis quibus regnasse dicitur. Huntindoniensis enim pag. 356. ait eum anno Regni sui quinto immatura morte præreptum, & Hovedenus citatus, ac Ethel-verdus in fine egregii sui Operis annos qua-tuor ei attribuunt, quia nempe annum ulti-mum, qui incompletus fuit, negligunt. Deni-que Edgarus ejus frater ac successor Chartam dedit Wigorniensis Ecclesiæ de eiciendis Cle-ricis uxoris & introducendis Monachis, a. Spelmano pag. 432. e duplici MSS. extractam

Cumque jam sacram sumpisset Euchari-stiam, & Marcioni quoque inbianter ex-pectanti eam impertisset: confestim red-dendi lotii appetitu Marchio corripitur. Itaque secedens cum urina nullo negotio calculum eiecit, & pristina sanitatis mi-rabiliter restitutum se gratulatur. Quæ illius animum tum exultatio obtinuerit, quas Dei laudes omnes illi faventes de-prompserint, quanta erga virum Dei ex-iterit veneratio, nemo, ni fallor, re-quirat, cum nulla id possit a nobis ora-tione explicari. Subdit auctor de eju-sdem S. Gerardi contemptu divitiarum, cum ab offerente Arnulpho ingentem pecuniæ thesaurum accipere noluit. Sus-cipit vero laborem, nempe oblatam cu-ram monasteriorum totius Flandriæ, quæ reviviscere fecit monastica disciplina. Ipse vero Comes curatus corpore, & anima pariter convaluit pristina vitæ renuntians.

Hoc eodem anno perfectam pacem obtinet Ecclesia Anglicana, defuncto Eduino Rege, & succedente in monar-chiam Regni totius Edgari. Hæc Os-bertus, & alii qui profecuti sunt res Anglicanas. Porro precibus sancti Dun-stani, quem afflixerat, ne penitus ad inferos damnaretur, animam ejus ere-ptam, ita idem narrat Osbertus: In-terea Eduinus e vita præsentis subtra-ctus est, & anima ipsius Dunstano in-ora-

VII. Eduini Regis Angliæ obitus & salvatio.

in cujus sine legitur: facta sunt hac anno Do-minica Incarnationis nongentesimo sexagesimo quarto, indictione octava, Regni vero Edgari Anglorum Regis sexto, in Regia verba, qua ab incolis tunc nominatur: in Natali Domini, festivitate Sanctorum Innocentium, feria quarta. Ego Edgar Basileus Anglorum, & Imperator Regum gentium, cum consensu, & Prin-cipum & Archiepiscoporum meorum hanc mun-ificentiam signo Crucis corroboro. Quibus ex tem-porariis notis inter se accurate colligatis ma-nifestum fit, Edgarum a præsentis anno Mo-narchiam suam deduxisse, ideoque & fratrem ejus Edvuium, qui partem Regni obtinebat, hoc etiam anno demortuum esse. Obiter au-tem notabis ex eadem clausula colligi Anglos hoc tempore indictionem a Septembri, quo In-dictio VIII. eo Christi anno cœpit, & annum Incarnationis a Kalendis Januariis sæpe inchoasse, alioquin Edgarus jam numerasset annum CMLXV. Vide quæ dicam anno MLXV.

Edgarus totius imperii Monarcha effectus, inquit Osbernus in Vita S. Dunstani Archie-piscopi Cantuariensis, num. XXXI. cogitabat beatum virum (nempe Dunstanum) super omne Regnum constituere, nolens in regno sine illo crescere, quem ante Regnum præ cateris studue-rat familiariter diligere. Unde apposto patri-bus suis Londoniensi Episcopo, rogatu Regis ac Principum Dunstanus successione donatur, annu-entibus quoque omnibus ejusdem urbis habita-toribus, & importunis vocibus illius nomen ac-clamantibus. Audierant namque quam fuerat a primæva ætate Deo acceptissimus, quem in il-la cui præerat Ecclesia (nempe Wigornien-si).

VII. S. Dunstanus fit Ep. Londonien-sis.

CHRISTI
959.JOANNIS XII. PAP.
4.CONST. VIII. SOLIUS IMP.
48.

orationibus occupato a quibusdam terer-rimis hominibus cursim e vestigio est præ-sentata. Cujus miseriam miseratus sua-rum injuriarum immemor, pro liberatio-ne ejus immensos omnipotenti Deo lachry-marum imbres effudit, nec ab eis desti-tit, donec se pro eo exauditum agno-vit. Facto igitur non grandi interval-lo, Mauri illi ad Dunstanum sua præ-da vacui redeunt. Et quia suas inju-Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

solicitus, quam denique in omni re bona & optima probatissimus: & ea re noluerunt habere alium cum possint habere lectissimum. Neque il-lum juvit excusatio Canonum auctoritate præ-tensa, qui sicut Ecclesiam unam duobus esse E-piscopis contradicunt, ita duas Ecclesias uni E-piscopo fieri posse non permittunt: Cum Joannes inquit dicitur dilectus Domini septem Ecclesiis atque Episcopis earum præfuerit, & beatus Paulus o-mnium Ecclesiarum sollicitudinem simul & magi-sterium habuerit. Talibus B. Pontifex rationum te-simonis victus Londana urbis (seu Londinii, ut hodie loquimur) Antistes imbronizatur, non re-linquens eam quam ante habuerat Ecclesiam, sed utrique prædens, utramque regens, utriusque verus ac proprius Pontifex existens.

VIII. Sed nonni-si post Ed-vvii Regis mortem.

Malmesburiensis lib. 2. de Reg. cap. 8. non tantum ait; Edgarum Edvii fratrem ætate mi-norem, hoc anno Angliæ Monarchiam ad-deptum; sed etiam juveniculum annorum se-decim fuisse, quam ætatem ei etiam Hovede-nus, Ethelverdus, alique assignant, eumque eodem numero feræ annorum monarchiam tenuisse docent. Edgarum illi a justitia, beni-gnitate, fortitudine, prudentia, alique vir-tutibus Regis plurimum laudant. Sed quantum fuerit, vel sola evedio Dunstani ad Episcopa-tum Londoniensem, & Sedem Metropolitanam Cantuariensem, quando cætera decissent, satis ostendit. Ingulphus loco citato scriptor Ano-nymus Vitæ S. Odonis Archiepiscopi Cantua-riensis, & B. Presbyter coævus in Vita S. Dunstani in Actis Sanctorum Bollandianis ad diem XIX. Maii recitata, cap. 5. scribunt, Edgarum post Edvii fratris mortem Sanctum Dunstanum Ecclesiis Wigornien-si & Londoni-

rias ulcisci supervacue venerant, calu-mniosa voce depromant; quorum ille fu-rosos nibili pensans, Deo super ineffa-bili misericordia ejus grattias egit. Hæc ipse. Porro miser Eduinus magis pro-cacis meretricis impulsu, quam sua vo-luntate peccaverat, haud omnino malus, natus ex Regina sancta, cujus precibus factum, ut in fine suorum scelerum, poenitens ex hac vita discesserit.

O 2

Se.

si Episcopum præposuisse. Sed quoad tempus Episcopatus Wigorniensis Dunstano concessi, non dubium, quin hallucinentur, quod de Auctore illo cœvo mirum videri non debet, quia, ut non semel indicavimus, Auctores res suo tempore gestas scribentes in errore quandoque labuntur. Quod maxime advertendum, ut, quando necesse fuerit, ab illis discadamus. Mabillonius Sæc. V. Benedic. in Observat. prævis ad Vitam Sancti Dunstani ab Osberno Monacho scriptam, Vitam in Actis SS. Bollandianis editam testatur, se legisse in MS. Codice monasterii Vedastini apud Attre-bates, ex quo illam postea eruit Henschenius, seque existimare littera illa B. designari Brit-tanum Cœnobii Ramestensis monachum, quem Pitheus ait sub annum CMLXXX. vixisse. Anonymum vero illum Dunstano æqualem fuisse, ex eo inter alia intelligitur, quod eam in-scripserit Africo Archiepiscopo Cantuariensi, anno post obitum Sancti Dunstani octavo ad eam Sedem promoti. Aliqua singularia habet idem Anonymus, sed non dubium, quin cap. 5. etiam hallucinetur, quando ait Dunstanum Wigorniensem & Londonensem Ecclesias, per multa annorum transcursum tempora rexisse; cum ipsemet fateatur utrumque Episcopatum Dunstano post Edvii Regis mortem collatum fuisse, certumque sit, Dunstanum anno sequen-ti Metropolitanæ Ecclesiæ Cantuariensi præ-fuisse.

Sanctus Gerardus Abbas Broniensis anno cur-renti demortuus, ut anno superiori diximus, & Constantinus Porphyrogeneta hoc anno de-natus, ut anno sequenti ostendemus.

IX. Mors S. Gerardi Abbatis & Constantini Imp.

JESU CHRISTI ANNUS 960.

JOANNIS XII. PAP. ANNUS 5.

CONST. VIII. SOLIUS IMP. ANNUS 49.

I.

SEquitur annus Redemptoris nongen- tesimus sexagesimus, tertia Indictio- ne, quo Joannes assertus Papa, tyranni- dem Berengarii haud amplius ferens, adversus eum legationem misit ad Otto- nem Regem, de qua hoc anno apud Reginonem agitur, deque aliis aliunde ab Italia eadem ex causa ad eum concu- rrentibus legationibus: quas omnes recenset Luitprandus (a) his verbis de singulis agens:

(a) Luitp. l. 6. c. 6.

II.

Pugnantis, immo sevientibus in Italia, & ut verius fateamur, tyranni- dem exercentibus Berengario atque Adelberto, Joannes summus Pontifex & universalis Papa, cujus tunc Ecclesia- supradictorum Berengarii atque Adelber- ti sevitiam erat experta, Legatus sancte Romanæ Ecclesie, Joannem videlicet diaconum Cardinalem & Azonem Scri- nariarum serenissimo atque piissimo tunc Regi, nunc Augusto Cæsari, destinavit Ottoni, suppliciter litteris & Regum signis orans, quatenus pro Dei amore, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, quos delictorum suorum cuperet esse remissores, se sibi commissam sanctam Romanam Ecclesiam ex suorum inimico- rum faucibus liberaret; ac saluti, & pristina libertati restitueret. Hac contemp- titur in ista legatione: cum eodem tempore, eodem motu sancti Spiritus alii aliunde (ut dictum est) ad eundem Regem conflueret ex eadem causa Lega- ti, de quibus subdit:

III. Querelæ undique de tyranni- de Berengarii

Hac dum Romani Legati conquereren- tur: vir venerabilis Vualbertus sanctæ Mediolanensis Ecclesie Archiepiscopus se- mivivus ex supradictorum rabie Beren- garii atque Adelberti liberatus, superius memorati Ottonis potentiam adiit, indicans se non posse pati Berengarii, Adelbertique, nec non Voilla sevitiam, quæ Manasse Arelatensem Episcopum contra jus fasque Mediolanensis Ecclesie sedi præfecerat. Aiebat sane hanc Ec- clesie suæ calamitatem, quæ quod se suos-

que capere oporteret, interciperet. Sed Vualdo * Cumanus Episcopus hunc pone- est sequutus, non disparem a Berenga- gario atque Adelberto & Voilla, quam Vualbertum contumeliam se esse perpeffum clamitans. Venerant & nonnulli alterius ordinis ex Italia viri, quos inter illu- stris Marchio Otbertus cum Apostolicis concurrerat nuntiis, a sanctissimo Otto- ne tunc Rege (ut dixi) nunc Augusto Cæsare auxilium expetens. Hæc Luit- prandus; his subiiciens ejus in Italiam expeditionem, quæ contigit anno se- quenti. Quod ad Willam pertinet, de qua sunt allatæ ad Ottonem querelæ, filia fuit Bosonis Marchionis Tuscie fra- tris Hugonis, uxor Berengarii, impudici- tiæ sevitie atque omnium denique vitio- rum laborans infamia; quam jure omnium feminarum nequissimam fuisse, idem (b) Luitprandus affirmat.

* al. Co- manus vel Comensis

(b) Idem l. 3. c. 5. IV.

Porro sic vocavit Joannes Papa Otto- nem in Urbem, ut tamen ante Lega- tis Apostolicæ Sedis ille juramento pro- mitteret, sibi, Romanæque Ecclesie fore bene consulturum, omniaque Ro- manæ Ecclesie bona a tyrannide sublata restituere. Quibus etiam juramento dato, Otto consentit. Forma ipsa tunc juramenti concepta & Legatis exhibi- ta, recitatur a Gratiano verbis istis (c):

(c) Diff. 63. c. 33. Tibi Do- mino

V. Ottonis Reg. promissio ju- rata Joanni Papæ.

Tibi domino Joanni Papæ ego Rex Ot- to promittere & jurare facio per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & per lignum hoc vivificæ Crucis, & per has reliquias Sanctorum, quod si permitten- te Domino, Romam venero; sanctam Romanam Ecclesiam & te rectorem ipsius exaltabo secundum posse meum, & num- quam vitam, aut membra, & ipsum ho- norem, quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione perdes. Et in Romana Ur- be nullum placitum, aut ordinationem faciam de omnibus, quæ ad te, aut ad Romanos pertinent, sine tuo consilio. Et quidquid in nostram potestatem de terra S. Pe-

Seriniarius, vocantes Regem (nempe Ottonem) ad defendendam Italiam, & Romanam Rem- publicam a tyrannide Berengarii (Italie Regis) Vualbertus etiam Archiepiscopus Mediola- nensis, & Vualdo Cumanus Episcopus; & Oper- tus Marchio Berengarium fugientes, in Saxonia Regem adeunt. Sed & reliqui pene omnes Ita- lia Comites & Episcopi litteris eum aut Lega- tis, ut ad se liberandos veniat, exposcunt. Idem narrat Baronius ex Luitprando lib. 6. c. 6. qui addit, Ottonem collectis copiis in Italiam se se contulisse, quo tamen nonnisi anno se- quenti profectus est. Cum urbs Episcopalis in ora littorali Campaniæ posita, initio Sæ- culi XIII. prorsus everfa. De ea pluribus agit

PAGIUS SÆC. X. Anno E- ræ Hæp. CMXC- VIII. Anno He- gire CCCXLIX inchoato die 2. Martii A.C. 960. 1.

ANNO PERIODI GRÆCO - ROMANÆ 6453.

© 17. AG. 21. P. 22. April. Indict. 3.

JESU CHRISTI 960.

JOANNIS XII. PAPÆ 5.

ROMANI JUN. IMP. 2.

Num. I. ad VII. Legati ab Apostolica Se- de veniunt, inquit Continuator Regino- nis ad annum CMLX. Joannes Diaconus & Azo-

CHRISTI 960.

JOANNIS XII. PAP. 5.

CONST. VIII. SOLIUS IMP. 49.

S. Petri pervenerit, tibi reddam. Et cucumque Regnum Italicum commiserò, jurare faciam illum, ut adjutor tui sit, ad defendendam terram sancti Petri, se- cundum suum posse. Sic me Deus adju- vet, & hæc sancta Dei Evangelia. Huc- usque ibi. Eadem habentur in Vatiqa- na bibliotheca in codice a Cencio Ca- merario scripto, in quo Romanæ Eccle- siæ factæ donationes, & multiplices ju- ramentorum formæ inter alia expressa leguntur. Meminit ejusdem Ottonis pro- missionis istius Joannes ipse, cum per Legatos ad eum missos quereretur, non fuisse sibi servata promissa: ut ex ap- pendice ad (a) Luitprandum sumus in- ferius suo loco reddidit. Joannes igitur male conscius de sua in Sedem A- postolicam intrusione, sic liberationem Romanæ Ecclesie ab Ottone, quem vocat, exoptat, ut tamen antea voluerit sibi esse consultum, ne sui Pontificatus quoquo modo jacturam pateretur. In- natum est a natura latronibus, ut om- nes semper timeant, etiam socios, at- que adjutoribus non se credant.

(a) Luitp. l. 6. c. 6.

VI.

Cæterum vice versa ipse Joannes per Legatos suos promissit Ottoni Regi Im- perii titulum ex more exhibendum, si- mulque ea omnia tum ipsum, tum suc- cessores ejus præstaturus Imperatori, quæ Eugenius Papa & Leo promississent sponte Imperatoribus: quænam ista fue- rint, intexta habentur in ipsius Ottonis diplomate donationis factæ eidem, Joanni Pontifici, quod inferius suo lo- co ponetur.

VII.

Eodem quoque anno venit Romam S. Dunstanus Cantuariensis creatus Episco- pus ad Joannem Pontificem, ut ab eo pallium acciperet; de eo enim ista Os- bertus in Dunstano (b): Post hoc tem- poris, opportunitate accepta, beatissimo Petri & Pauli Limina petist, & eum summæ Sedis Pontifex magno suce- ra dilectionis affectu illo venientem ex-

(b) Apud Sur. die 19. Martii

PAGIUS

agit Cluverius lib. 4. Ital. Antiq. pag. 1101. & seqq. Fallitur enim Sigonius lib. VI. de Regn. Ital. qui Vualdonem Comensem Episco- pum facit. Joannes itaque XII. Pontifex Ro- manus, postquam multa indigna passus est, Legatos illos misit, & Ottonem rogavit, ut Caroli Magni exemplo Ecclesiam Romanam, Italiamque a seva Berengarii & Adelberti ejus filii tyrannide vindicaret. Id. si faceret, se-

cepit, secumque postea familiariter a- S. Dunsta- nus Can- tuar. Ar- chiefep. Romam venit.

Joannes Episcopus servus servorum Dei, confratri Dunstano * Dorobernensis Ec- clesie Archiepiscopo vitæ perpetuæ per- manendam in Christo salutem.

VIII. Vualdon. de Gest. Pont. An- gl. in Dunstano. Cantua- riensis.

Si pastores ovium solem, geluque pro gregis sui custodia, die ac nocte ferre contenti sunt, & oculis conspiciant vigi- lantibus, ne aliqua ex ovibus aut erran- do pereat, aut laniata morsibus rapiatur: quanta cura, quantoque sudore debemus esse pervigiles ob salutem anima- rum, qui dicimur pastores esse earum? Attendamus igitur, nos officium exhibere erga custodiam ovium Dominicarum; ne, quasi lupo veniente, territi fugia- mus: ne in die divini examinis pro de- sideria nostra ante summum Pastorem & negligentia vestra excruciemur, unde modo honoris reverentia in sublimiore ar- ce cæteris dijudicamus. Primatum itaque tuum, in quo tibi ex more antecesso- rum tuorum vices Apostolicæ Sedis exer- cere convenit, ita tibi ad plenum con- firmamus, sicut B. Augustinum ejusque successores præfata Ecclesie pontifices ha- buisse dignoscitur.

Pallium vero fraternitati tuæ ex mo- re ad Missarum solemniam celebranda com- mendamus: quo tibi non aliter uti con- ce-

IX.

illum Augustalibus insignibus, ornaturum ac Imperatorem Romanorum appellaturum, quæ dignitas tum vacabat, a morte nempe Beren- garii Senioris. Otto se se venturum promissit, interimque juramentum a Baronio recitatum ad Joannem Papam, misit.

II.

A num. VII. ad XI. Hovedenus pag. 425. narrat, anno superiori Elfsinum Archiepisco- pum Cantuariensem, dum Romam ad peten- dum

NOTÆ

[1] Sigonius immerito erroris arguit hic Pagius, nam Waldo iste, qui Cumanus episcopus. Sicut enim Continuator Reginonis dicitur, potuit utique Comensis Episcopus esse. Comenses enim Episcopi ea ætate Cumani per se appellabantur, ut ex pluribus documentis apud Ughelium planum est; & circa idem tempus Waldo inter Comenses episcopos ab eodem exhibetur, ubi pariter legere est privilegium Lotharii datum anno 950. directumque Vualdoni venerando Pontifici Sanctæ Cumanæ Ecclesie. Hæc ante me observavit Muratorius Antiquit. Estens. p. 1. cap. 15. p. 135. MANSI

cedimus, quam eo usu, quo antecessores nostri prodiderunt, Ecclesia tua privilegiis in suo statu manentibus. Neque tua prudentia hoc incognitum habet, vel quicumque, quantum indumenti honor moderatione actuum tremendus erit. Honestati moram tuorum hac ornamenta conueniunt, quatenus, Deo auctore, posses esse conspicuus, ita ut uita tua filiis tuis sit regula: & in illa, si qua fortitudo illis inest, dirigantur, dum in ea que imitentur, aspiciant. Et in fine epistolae:

X. Sancta Trinitas fraternitatem uestram gratia sua protectione circumdet, atque ita in timoris sui uiam te dirigat, ut post uitae huius amaritudinem, ad aeternam peruenire simul mereamur dulcedinem. Et hoc scriptum est per manum Leonis Scriuarii Sedis Apostolicae in mense Octobris Indictione quarta, die primo Kalend. Octobris, anno * duodecimo summi Pontificis Joannis. Vidisti extrema duo, Episcopum sanctissimum, Pontificem uero moribus perditissimum, at tamen illum hunc reuereri, colereque obseruantissime, recognoscens in illo personam Petri. At de his haecenus.

* sexto Jo. Pont. XII.

PAGIUS S. Dunstanus anno superiori Cantuarie Archiep. creatus.

dum Pallium tenderet, in Alpini montibus mortuum esse, eodemque anno Britthelmum, qui e Dorsetensium Sede ad Primatum Cantuarie euectus fuerat, cum minus idoneus iudicaretur, ad reliquam Ecclesiam suam rediisse, ac dein Dunstanum primae Metropolis Anglorum Primatem ab Edgardo Rege constitutum esse. Quare Dunstani ad Ecclesiam Cantuariensem promotio anno superiori peracta. Britthelmum eodem anno Ecclesiae Cantuariensi praefuisse, de Sancti Odonis morte loquentes monstrauimus. Pergit Hovedenus: anno CMLX. Sanctus Dunstanus ad Romuleam urbem profectus indictione tertia Pallium a Joanne Papa suscepit, sicque per pacis itinera ad patriam uenit. Paucis exinde mensibus interiectis Regalia petit limina, januam Regiae pietatis suggestionem praecaque pulsat humillima, ut religiosum, mitem humilemque monachum sui praedecessoris Odonis fratrualem, beatum Oswaldum; quem in timore diuino sanctisque uirtutum operibus uerissime probauerat excruisse, promoueret ad Pontificale decus Wigorniensis Ecclesiae. Annuit Rex Eadgarus, quod sanctus petebat Dunstanus, & ab ipso inthronizatus est ad summum Sacerdotium beatus Oswaldus. Ante Hovedenum idem iisdem uerbis narravit Simeon Dunelmensis.

III. Hoc anno Pallium a Joanne PP. obtinet.

Epistolam a Joanne XII. Dunstano pro Pallio concessam, quae mutila est apud Malmesburiensem lib. I. de Gest. Pontif. pag. 212. integram inuenit Mabillonius, recitatque Sac. V. Benedic. in Obserrat. prauius ad Vitam S. Dunstani. Ea apud Malmesburiensem & Baronium his uerbis clauditur: Et hoc scriptum est per manum Leonis Scriuarii Sedis Apostolicae in mense Octobri, Indictione IV. die primo Kal. Octob. anno XII. Summi Pontificis Joannis. Idem habetur in exemplari Mabilloniano, nisi quod loco, die primo Kal. Octob. scriptum est, die XII. Kalendarum Octobris. Verum, uti Baronius & Mabillonius notant,

Jam uero ad ea, quae spectant ad Orientale Imperium, conuertamus orationem.

Hoc eodem anno, die nona Novembris Constantinus Imperat. ueneno moritur: quae autem causa praecesserit de ueneno a filio ipsi propinato, haec habet Curopalates: Romanus autem Constantini Imper. filius cum jam ad maturiorem peruenisset aetatem, neque sustinere posset a parente suo res administrari, consilium cepit de eo e medio tollendo, conscia etiam sua uxore Caupone. Cum enim Constantinus poculum ad sese expurgandum sumpturus esset: illi clam uenenum miscuerunt, & Niceta mensa praefecto permiserunt, ut illud Imperatori porrigeret. Quod ille sumpturus positum ante uenerandas imagines, siue casu quodam, siue etiam sponte lapsus, majorem partem effudit, reliquum autem a Constantino epotum, quod nimis exiguum esset, ociosum & inutile fuit, amissa propria ui. Verumetiam sic Constantinus uix potuit superesse, grassante in illius latere ueneno, & male ipsum afficiente.

Anno autem sui Imperii post Romanum quintodecimo, Septembri mense, Indictione tertia, anno mundi sexmillesimo quadringentesimo octauo, exit Constantinus Imp. in Olympum montem, specie quidem ut Patrum, qui illic degerebant, precibus armaretur, reuera autem, ut cum Theodoro Cyzici praefule conjungeretur, qui tum ibi commorabatur, cumque eo de abdicatione Polyucto Patriarcha Constantinopolitano consultaret. Illuc igitur profectus, siue corporis morbo, siue uersus a filio ueneno infectus dolens, reuersus est, infelix rebus, de quibus consuluerat, relicto, cum uixisset omne uitae tempus annos quinquagintaquatuor, & menses duos, regnasset autem cum patre & Alexandro puero, atque matre annos tredecim, deinde cum Romano, qui tyrannidem occupauit, annos uigintiseis, & postquam ille Imperio excidit, solus rerum potitus, annos quindecim. Ab Alexandri autem obitu annos quadraginta ueneno inchoatos. Mortuusque sepellitur cum sup parente, usque ad extremum spiritum Polyucto infectus, ac de eo deiciendo cogitans.

XI. Const. Imp. a filio ueneno potatus.

XII. Constantini Imp. obitus & aetas.

mendum est in anno Pontificis. Uterque legendum putat, anno VI. Joannis duodecimi. Sed cum Joannes XII. anno CMLVI. post diem uiginti mensis Augusti Pontificatum inierit, legendum, anno V. duodecimi summi Pontificis Joannis. Eadem Epistola extat etiam apud Eadmerum lib. 5. Hist. Noruorum, sed subscriptio pariter corrupta, & ubique, ut uidetur, addititia. Eadmerus enim habet indictionem III. uti & Hovedenus. Praeterea Pontifices Romani nondum Summi Pontificis, sed universalis Papae nomine in rescriptis appellabantur. Quare haec subscriptio nihili facienda.

Quoad Sanctum Oswaldum, is sequenti anno Episcopus Wigorniensis creatus, ut ex mox dictis peripicuum fit, & in morte ejus magis confirmabitur. Quando ad Eboracensem Archiepiscopatum translatus fuerit, infra aperiemus. Ejus Vita ab Auctore Anonymo incertae aetatis scripta, & tam Sac. V. Benedic. quam in Actis SS. Bollandianis ad diem XXIX. Februarii recitata. In ea dicitur, Oswaldum duodecim Monachos in uilla Westbiri dicta congregasse ac frequenter uisitare, uigiliis & orationibus operam dedisse. Extruxit & illustre monasterium Sanctae Mariae apud Wigorniam prope Ecclesiam cathedralem, de quo Malmesburienfis in lib. 2. de Reg. cap. 8. Sedem Episcopalem Wigornia, Clericis non ui expulsis, sed arte sancta circumuentis, repleuit monachis regularibus. Expulerat ante Regali iussione Ethelwoldus Episcopus clericos de Wintonia, qui cum data sibi a Rege iussione, ut aut regulatim uiverent, aut loco cederent, magis uitam mollem elegissent, tunc tota insula incertis uagabantur sedibus. De Sancto Ethelwoldo Episcopo Wintoniensis infra uerba faciemus.

Ad num XII. & seqq. Constantini Porphyrogenetae mors ad annum praecedentem pertinet. Incertus Continuator Theopanis in Constant.

V.

dringentesimo octauo, exit Constantinus Imp. in Olympum montem, specie quidem ut Patrum, qui illic degerebant, precibus armaretur, reuera autem, ut cum Theodoro Cyzici praefule conjungeretur, qui tum ibi commorabatur, cumque eo de abdicatione Polyucto Patriarcha Constantinopolitano consultaret. Illuc igitur profectus, siue corporis morbo, siue uersus a filio ueneno infectus dolens, reuersus est, infelix rebus, de quibus consuluerat, relicto, cum uixisset omne uitae tempus annos quinquagintaquatuor, & menses duos, regnasset autem cum patre & Alexandro puero, atque matre annos tredecim, deinde cum Romano, qui tyrannidem occupauit, annos uigintiseis, & postquam ille Imperio excidit, solus rerum potitus, annos quindecim. Ab Alexandri autem obitu annos quadraginta ueneno inchoatos. Mortuusque sepellitur cum sup parente, usque ad extremum spiritum Polyucto infectus, ac de eo deiciendo cogitans.

XIII. Quibusdam diebus ante ipsius obitum, ad quoddam tempus continenter appetente uespera, lapides supernae emissi, & intra illius domos multo impetu dilapsi eximios strepitus edebant: cum uero exisimaret a superioribus locis magna uis de ferri, castides ad multas noctes instituit, si quem deprehenderent id ausum, sed frustra se laborare nescius erat, quippe cum non ab hominibus ea res accideret, sed a superiori potentia fieret. Haec Curopalates de obitu Constantini: qui & de ejus uitae moribus superius agit, cum uino deditum reprehendit, & ociositatem in rebus publicis administrandis, saeuitiam in puniendo, & in deligendis magistratibus neglectum maximum. De his autem quae in eo laudem meruerunt subiicit ista:

PAGIUS Constantini Imperio num. XLIX. eam narraturus ait: Incesserat Imperatorem cupido ingenisque desiderium petendi Olympum montem, & ut Sanctos Patres illic degentes inuiseret, seque uenerabilium precum illorum amplo comaeatu communiret; necnon ut locorum mutatione auraque leniore, Olympum agrae ualitudini remedium quaereret. Mustabat enim in eo occulta quadam agritudo, cuius etiam curanda causa, medicorum se cura addixerat, ac ad olympum exire maxime opus habebat. Hoc desiderio ac amore captus, confestim pratoriam minorem celocem conscendit, uenitque ad Bithynorum fines & ad Prietum (Pranetus locus uocatus est ab indigenis, eam uallus appellatorem a quodam Bithynorum tutelari Deo). Inde Nicam applicat urbem olim opulentam ac incolis confertam. Tum ad monasterium uenit quod ad montis ascensum situm est, ac Athenogeni Martyri, illic cultum habenti sacrum est. Ibi loci Praepositus, illius patris diploma, re-

Non omnino laudabilium actionum exers fuit Constantinus: quae enim sumus in praesenti commemoraturi, & laude & administratione digna, obscurare, & ueluti umbra quadam tegere potuere multa illius uitae. Etenim doctrinas, Arithmeticam, Astronomiam, Geometriam, & omnium praestantissimam philosophiam, qua iamdiu negligentia, & superiorum Principum inscitia defecerant, proprio studio recuperavit, perquisitis in unaquaque ipsarum peritissimis ac probatissimis uiris inuentis, magistrisque constitutis, & probos homines approbans, & apud se retinens, expulsa temeritate auctor fuit, ut breui Republica administratio ad probabiliorem rationem traduceretur. Curam item earum suscepit artium, quae cum manu tractentur, mechanicae dicuntur, & ad magnum incrementum eas perduxit. Fuit etiam erga Deum pius, religiosus, & liberalis, neque umquam cum supplicationes fierent ad sacra templa, accessit inanis, neque sine fructu coram Deo conspectus est; uerum magnifica dona, quaelia deceret amatorem Christi Imperatorem, afferebat.

Ad postremum autem hic reddamus eisdem Constantini Imperatoris admonitionem ad Romanum filium suum pariter Imperatorem, de non ineundo conubio cum externis gentibus, quod fragmentum esse uidetur excerptum ex prolixiori ejusdem Constantini ad filium scriptione. Accepimus autem id Parisiis delatum ex bibliotheca Catharinae Mediceae Reginae Franciae Graecae scriptum, Latinitate autem donatum a nostro Petro Morino Parisiensi his uerbis:

Agedum uero inde transi: & ad aliud postulati genus a ratione alieni, & indecori, decentes & convenientes rationes exquire ac edisce, si qua enim umquam natio ex infidelibus his Borealibus gentibus postulauerit, ut cum Romanorum Imperatore affinitatem jungat, ac uel

XIV. Laudabiles mores Constantini Imp.

XV.

XVI. Francorum antiqua nobilitas.

XVI. Moritur.

brica consignatum Imperatori ostendit. „ Ajunt enim, Prae recordationis Leonem Imperatorem illac transeuntem, atque ad Olympi verticem iter habentem, ut a Deo filium Imperii haeredem uotis impetraret, a monasterii tunc Praefecto Petro nomine audivisse, fore ut filium Imperii successorem susciperet; & ut is idem sub uita exitum Olympum pariter peteret. Itaque Porphyrogenetus propria patris sui agnita scriptura, ueram esse ait Monachi uaticanationem.

Inde ad Olympi montem transit, Olympi, inquam, quem & Mysorum censui (nempe Mylis olim in eo sedem habentibus) pridem adscripsere. Indeque uix tortuosis, anfractuosis, praeruptis ac quam difficillimis ad ascensum collibus superatis, ad sacrorum Patrum cellas Imperator uasit. Quibus uis ac salutatis, eorumque salutarium precum comaeatu munitus, Prusam con-

vel filiam ejus sponsam accipiat, vel propriam dedat filiam, ut uxor sit Imperatoris, vel filii ejus: utere his verbis, & ejusmodi illorum irrationabilem petitionem repelle, ac dicito: De hoc negotio atque argumento præceptum esse ac formidabilem Constitutionem atque indeprecabilem Magni & sancti Constantini in sacra mensa Catholica Christianorum Ecclesie S. Sophiae descriptam: Ne unquam Romanorum Imperator affinitatem cum natione contrahat, diversis moribus ac peregrinis a Romanorum statu utente, maxime vero qua alterius fidei sit, nec sacro initiata baptismo, præterquam cum solis Francis. Hos enim solos magnus ille vir Constantinus sanctus excepit, quod & ipse habuit a partibus illis ortum, ita ut cognatio, multumque commercium sit Francis ac Romanis. Et cur Imperatores hortatus est, ut cum illis solis nubia inirent? propter antiquam partium illarum ac gentis claritudinem atque nobilitatem: conjunctionem autem cum aliis interdicens sancivit, ut qui id ausus esset, tamquam transgressor paternarum institutionum, ac sanctionum Imperatoriarum, alienus judicaretur a Christianorum cœtibus, & anathemati traderetur.

XVII. De Leone edicti contempore. At memoratus ille Imp. Leo, qui & coronam (ut ante dictum est) ab Ecclesia sumpsit, ac sibi imposuit absque ejus sententia, qui tum Patriarcha erat, ac brevi improbi sui conatus dignas penas excoluit: ausus est sancti illius Imperatoris præceptum, quod jam expositum est in sancta mensa descriptum, spernere, & pro nihilo habere, ac postquam semel a Dei, mandatorumque ejus timore descevit, instituit cum Chagano Chazarie fœdus nuptiale, ejusque filiam uxorem duxit, magnumque ex eo probrum & sibi infixit, & Romanorum Imperio, ut qui majorum violaverit præcepta, ac nihili fecerit. Veruntamen ne ille quidem Chri-

PAGIUS

commigrat: quam olim vir Bithynis imperans, fortitudinis rerumque bello præclare gestarum nobilioribus gentis Regibus, monumentum condiderat. In hujus pene pomeriis ac suburbanis cum Thermo occurrissent, iis lavit: quo loco ferunt fabula, Herculem quaerendo Hylam circumquaque palantem ex Hyla necem cruore absterfisse. Interim admonent sacri Patres, Esse in in Olympi summo vertice seniore, Ascetam in spelunca signis effulgentem: quo ille nuncio, hinc ejus visendi desiderio excitatur. At vero Senior divina illustratus apparitione, quasi ad eum Imperator venisset, relicta cella sua, facta reverentia (prone scilicet salutato) Benedic, ait. Quarit Imperator, quidnam tandem, & unde, & quomodo, ac quo venerit? Respondit ille, cum Majestatem tuam, am ad me venire cognoverim, ego potius ad te venio. Tum Imp. Dei nutu Seniore ad se missum suspicatus, ejusque precibus communitus, cum vita terminum sibi proximum adesse

stianus orthodoxus erat, sed hereticus atque Iconomachus. Quamobrem hujusmodi scelerum causa in Ecclesia Dei asidue abdicatur, & anathematizatur, ut & Dei & sancti magnique Imp. Constantini constitutionis transgressor ac everfor. Nequaquam enim capit, Christianos cum infidelibus nuptialem societatem facere, & inire affinitatem, Canone id prohibente, atque ab universa Ecclesia statuque Christianorum talem alienum existimante, qui sapientum Imperatorum Romanorum sanctiones infregerit.

Quod si obiiciatur: Quomodo igitur dominus Romanus Imp. cum Bulgaris affinitate se junxit, ac domino Petro Bulgavo propriam neptem dedit uxorem? Defendendum est, dominum Romanum idiotam & illiteratum hominem fuisse, nec ex iis, qui antea in Regia educati erant, moresque Romanos a principio secuti, neque a genere regio ac nobili, idoque arrogantius licentiusque multa fecisse; nec in eo tunc Ecclesia vetanti paruisse, neque mandatum ac edictum Magni Constantini sequi voluisse; ideoque mente, sententiaque audaci ac arrogante, suamque sequente consilium, ac omni signara honestatis, recusanteque quod decorum est, atque pulchrum amplecti, & a majoribus traditis constitutiones tenere, id facere esse ausum: cum banc solam prætexeret rationabilem causam, ut tantam multitudinem captivorum Christianorum tali factio liberaret, Bulgarique Christiani essent, ac nobiscum Fide sociati: sed nec alioqui Imperatoris & legitimi Regis filia erat, qua dabatur nuptum, sed tertii & ultimi, ac etiam alienæ subditi manui, nec in negotiis Imperii ullam habentis potestatem. Et verisimile id fuit, ac si aliqua ex consanguineis Imperatoris cognatione longinquior, nec proxima regia nobilitati collocaretur ad nuptias propter aliquod pu-

XVIII. De Romano edicti transgressore.

didicisset, ad sanctorum Patrum cellas reversus est: ciboque cum illis recreatus, cito ad mare descendit. Paulo post: Vixit ab ortu suo annos quinquaginta quinque, menses duos, dies.... mortuus est mensis Novembris die quinta decima, indictione tertia; anno a mundo condito sexcies millesimo quadringentesimo sexagesimo nono (sed legendum, sexagesimo octavo), relicto Romano Imperatore atque Helena Augusta Romani matre.

Ex his liquet primo, Porphyrogenetam anno superiori, quo indictio III. Kalendis Septemb. incepit, vivendi finem fecisse, iidem enim mense ac indictione eum vita functum tradunt etiam Ciropalates ac Cedrenus. Quare annus mundi 6469, loco laudato corruptus est; is enim per quindecim partitus quatuor indictiones relinquit, & tamen ipsemet Auctor dicitur prodiit Porphyrogenetam indictione tertia e vivis excessisse. Quapropter loco 6469, legendum, 6468. Idem annus mundi deprava-

VII. Ea profectio & mors ad annum præcedentem pertinet.

blice utile obsequium cujusdam postremi hominis, & nihil ferme pollutis.

XIX.

Postquam autem id dominus Romanus perpetravit contra regulam & traditionem Ecclesiasticam, magnique & S. Constantini edictum ac præceptum: tum vivo illi hoc exprobratum est, criminique datum, ac exosus fuit Senatui, populoque universo atque ipsi Ecclesie; quod odium exitu ejus declaratum est: tum post mortem similiter contemnitur, & incusatur & damnationi subjacet, quippe qui novo exemplo rem designavit indecoram, ac nobilitate reip. Romana indignam. Unaquaque enim gens suos mores habet, ac leges & jura, quæ ab aliis differunt: debetque sua tenere, ac ex eadem quisque Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

vatus est apud Ciropalatem, cujus verba Baronius num. XII. refert. Ibi enim dicitur, Porphyrogenetam anno mundi 6408. in Olympum montem perrexisse, cum scribendum fuisset, anno mundi 6468. ut recte Cedrenus habet. [1] Liquec secundo, diem emortualium Constantini incertum esse; cum Ciropalates apud Baronium, ac Cedrenus asserant, eum die nona Novembris demortuum, & tam incertus Continuator Theophanis citatus, quam Simeon Logotheta ejus mortem mensis Novembris die XV. accidisse asserunt. Ciropalates tamen & Cedreni opinionem præferendam esse, ex dicendis in morte Romani Junioris constabit. Liquec tertio, Constantini nativitatem cum anno nongentesimo quinto exacle a nobis copulatam esse; cum tam Zonaras, quam Ciropalates ac Cedrenus scribant, eum vixisse annos quinquaginta quatuor ac menses duos; quod idem sine dubio incertus Continuator Theophanis prodiderat, sed locus ejus a librariis corruptus. Liquec quarto, eum anno CMV. mensis Septembris in lucem prodiisse; cum vivere desierit, die nona, vel quinta decima Novembris, postquam menses duos supra annos LIV. vixisset. Idem incertus Continuator Porphyrogenetam Principem fuisse prudentem, piæ, ac iustum, ac probitate neminem illi parem enituisse, sed epularum viniq. amantorem tradit. Eum scientias, quæ ob incuriam & incertiam Imperatorum perierant, sua industria instaurasse, artibusque magnum incrementum attulisse, jam supra narravimus.

VIII. Romanus Jun. eodem anno patri successit.

Ei anno superiori successit Romanus Junior filius, qui vigesimum primum ætatis annum attigerat, quando pater obiit, ut habet incertus Continuator Theophanis in ejus Vita. Leo enim Grammaticus, Simeon Logotheta & Georgius Monachus Historias suas in Constantino Porphyrogeneto absolvunt. Bis nuptias iniiit, primum cum Bertha, Hugonis Italiae Regis filia, cum qua per annos quinque

delectu habito vitæ inire ac exercere societatem. Quemadmodum enim singula animalia cum suo genere consociantur: ita justam est, singulas nationes non ex alienæ gentis, & alia lingua utentibus, sed ex generis ac linguæ suæ hominibus contubernia nuptiarum contrahere; nam inde concordia & consuetudo, amabilisque congressus & societas vitæ, naturæ vi oritur. Alieni vero mores ac dissimiles leges offensionem gignere ac odium & seditionem solent. Ex quo non amicitia & communitio, sed inimicitia dissidiaque nascuntur. Propterea non oportet eos, qui ex legibus imperare volunt, ea imitari ac sequi quæ a nonnullis male per imperitiam vel per temeritatem gesta sunt: verum

vixit, oblitque intacta ac virgo, ut tradit Ciropalates. Exinde alia a Constantino patre eidem data uxor Anastasia, plebeis ac cauponibus orta parentibus, quam Theophanem appellavit. Hæc post Romani excessum, imperium per aliquot annos rexit, ut infra videbimus. Uxor is in fine Helenam matrem, & sorores suas Aula amovit: Sorores Zoem, inquit citatus Continuator, Theodoram, Agatham, Theophanem, Annamque aula deversas ad Camellii Edes, ubi Sophia Augusta Christophori Imperatoris uxor tonsis criminibus Monacham agebat, ipsas quoque Sanctimonialium ritu capillis multavit, ac quamquam multis, Helena matre, sororibusque rei facinus deplorantibus largeque quiritantibus, cum se ille mutuo adstringeret, & collo aliis alia prope haberent, nihil amplius, tragico illo spectaculo consecuta sunt, quam ut mutis ac inanibus lacrymis defungerentur. Corrigendus itaque Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis ac Familia XIX. qui duos tantum liberos, Romanum nempe Juniores, & Theodoram Joanni Tzimisca Imperatori postea nuptam, Porphyrogenetæ perperam attribuit, quique secutus Zonaram scribit, illum Helena uxori superstitem fuisse contra fidem omnium aliorum Scriptorum Byzantinorum. Quando Romanus junior suscepit imperium, natus jam ei erat Basilus Porphyrogenetus, unius anni puer. Post patris excessum alium genuit, cui Constantini nomen inditum. Ille brevi post a Polyucto Patriarcha in Sancta Sophiae ambone Augustali corona donatus est, inquit idem Continuator. Accuratius Cedrenus de utroque Romani Jun. filio ait, eadem tertia indictione, festo Paschalis die (die sc. XXII. mensis Aprilis, in quem hoc anno Pascha incidit) filio suo (nempe Basilio) coronam Imperatoriam operâ Polyucti Patriarchæ imponit in magno Templo. Insequenti, anno rursus ei filius in fontano Palatio nascitur, quem a patre Constantini nominavit. Uterque postea imperavit, ut suo loco videbimus. Leo

NOTÆ

[1] Non usque adeo exploratus est annus Constantini emortualis; nisi enim mendum irpar. 2. fol. 449. ex ea liquet Constantinum ad annum 960. pervenisse. Consignatur enim illa. anno XLVIII. Constantini Imperatoris mensis Februarii Indict. III. His characteribus exprimitur annus 960. quo Constantinus mensis Februarii annum 48. nondum absolvisset. Hæc ante me & Muratorius in notis ad Chronicon illud adnotavit. MANSI

CHRISTI
960.

JOANNIS XII. PAP. CONST. VIII. SOLIUS IMP.

5.

49.

rum eorum qui convenienter legibus ac iuste regnarunt, præclara facta habere tamquam bonas imagines, ad imitationis exemplum, & quæcumque agunt, ad eorum æmulationem curari dirigere. Exitus demum, quem is habuit ob facinora

PAGIUS
IX.
Expeditio
adversus
urbem Cre-
tensem de-
creta.

Leo Diaconus, qui ab obitu Constantini Porphyrogenetæ ad mortem usque Joannis Imperatoris cognomento Tzimiscis Historiam continuavit, expeditionem a Romano Jun. adversus Agarenos Cretam insulam occupantes susceptam refert. Is Auctor hætenus ineditus, & a Combesio in Latinam linguam versus, opera Viri Clarissimi Bernardi Montfauconi monachi Benedictini Congregationis S. Mauri a nobis lectus, & quoad præcipua capita descriptus est ad sequentium annorum Historiam certius illustrandam. Leo itaque initio sui Operis ait, se scripturam quæ vel oculis usurpavit vel quæ ab iis qui noverant, diligenter didicit. Hæc Romano Imperatori, inquit in mentem venit, ut Arabum Cretensium potentiam ferocientem, inque Romanas cades spirantem Dei nutu penitus profligaret. Etenim infortunio, quod Romanis nuper acciderat, immensum superbiens, Romana dittonis littora locaque maritima prædationibus maxime infestabat. Qua vero ratione Romanorum illa clades contigerit, cursum narrabo.

X. Constantinus Imperator cum Cretensium injuriam occultasque grassationes ferre non posset, Phocæcam-justo conscripto exercitu, multaque longe navigium incendiariarum instructa classe adversus Cretam misit, quasi primo statim assultu, præliique incipientis clamore ea potiturus; Ducis tamen ac Pratoris ignavia imperitiaeque (viri scilicet exlesti, Cubiculariique in umbra educati; Paphlagonum regione oriundi; Constantinus ei nomen, Conzyles cognomen erat, tametsi Patriciorum illustri dignitate fulgebat) omnis hic exercitus, paucis duntaxat exceptis a Barbaris concisus, intervencioneque deletus est. Hanc cladem sua manu resarcire Imperator ex animo cupiens, Nicephorum Phocam magistrorum dignitate clarum Orientalibus cum imperio Praefectum (Domesticum Scholarum hunc Romani Magistratum nuncupant) virum strenuum acrisque ingenii, rebusque bellicis exercitatum, Ducem, Pratorenaque Cretensi ejus expeditionis creavit. Hic itaque Nicephorus Imperatoris jussu Asiaticis collectis copiis & in naves expositis, brevi que expedita navigatione, plurimis item ignariis convectis trirēibus (Dromones Romani vocant, ac si dicas celoces (ad Cretam appulit: quodque opportunum excensus tempus videbatur, qua præditus esset bellica rei peritia, ipso experimento manifeste ostendit. Scelis enim in rates impositis, littorique admotis ac in eo explicatis, pedites atque equites ab aquore in avidam devexit. Quo novo inauditique spectaculo attoniti Barbari turmatim per campum coibant, phalangem suam atque aciem indivulsam servantes, Romanorumque in ipsos impetum sustinentes. Tunc Romanorum dux Nicephorus triplici agmine distributa acie, clypeisque ac hastis longe conspata: bellicum canens, cum Crucis trophaum præire jussisset, obversa fronte in Barbaros irruit: gravique conserto prælio instarque grandinis devolantibus telis haud fieri poterat, ut Barbari Romanarum imbre sagittarum diutius ferrent: quin imo cæca vertentes solutaque phalange quam effuse licuit cursum expedientes, in suum se prædium

ex consiliis suis nata, dominus nempe Romanus, idoneum exemplum est ad rospiscendum ei, qui velit quæ ab eo male gesta sunt, amulari. Hætenus ibi. Defuncto Constantino, Romanus ejus filius succedit Imperator, qui & eodem anno

recepere. Romani vero pone sequentes immensam eorum stragem dederunt. Talem nimirum prima aggressio pugnaque fastidium Romanis nata finem est.

XI. Quia vero, uti a me dictum est, Barbari intra muros se se incluserant, convocatis Prator copiis Cretensium urbem vallo cingit. Trimer vero ac reliquas onerarias, tranquillo in portu ac navali confortata stationem habere jubet, marisque potiri, ac si aliquas Barbarorum classes naveque aliquas oberantes conspicerent, mox inssequi, ignique humido concremare. Post multa adversus Saracenos ab eo in Creta insula patrata, urbis obfidionem his verbis enarrat: Undique igitur lustrato oppido, cum omnino aggressu difficile ac pene inaccessum videret; cujus alterum latus tuto mare præsidio cingeret, ab altero autem, aequali pene planitie lateque expansa rupe niteretur, supra quam positum ac fundatum esset: ipsa vero structura novum quid ac inauditum præferbat. Ex aggesta enim humo pilisque caprinis ac sumum setis coactis prorsus compactis confecta mania erant, tanta latitudinis, ut duo currus facile in eis junctim obeundo percurrerent. Assurgebant altitudine quanta par erat. Accedebant & dua in latum quam maxime ducta fossa atque profunda, qua undique munimentum præstarent. Cum sic igitur munitum oppidum prorsusque ejus arduam expugnationem novisset, tale quid contra machinatur. A littore ad Austrum spectante capta structura, ad alteram usque littoris partem, quod terra interjectum erat, septo intercludit, ne scilicet Barbari pro libito in agrum facile effundi possent, liberumque ipsi erat pugnam conferere aut non conferere, cum & liberet. Narrat postea Leo Diaconus nova stratagemata a Nicephoro adinventata, urbisque expugnationem, quæ cum anno sequenti contigerit, eam ad illum annum differimus. Porro Incertus Continuator Theophanis in Romano Jun. num. X. ubi fuse de expeditione Cretensi agit, ait eam inchoatam, mense Julio, indictione quinta. Sed jam non semel monuimus, indictiones in eo Auctore variis in locis corruptas esse, quod in ista omnino dicendum; cum urbs anno sequenti indictione quarta notato mense Martio capta fuerit. Quare loco, indictione quinta, legendum, indictione tertia.

XII. Postquam Otto Germania Rex Slavos variis impressionibus attrivit, demum currenti anno univeros Slavorum populos suo imperio subjecit, & quos pater ejus (Henricus nempe Auceps) uno grandi bello domuerat, ipse tanta deinceps virtute constrinxit, ut tributum & Christianitatem pro vita simul & patria gratanter susciperent: baptizatusque est totus gentium populus; Ecclesia in Slavonia edificata, monasteria etiam virorum ac mulierum Deo servientium plurima constructa. Tunc Slavonia in duodeviginti pagos dispersita est qui dicuntur ad Christianam fidem omnes, exceptis tribus, fuisse conversi, inquit Chronographus Magdeburgensis hætenus ineditus Sæc. V. Benedict. pag. 574.

Ad hunc usque annum & ultra vixisse At-

CHRISTI
960.

JOANNIS XII. PAP.

CONST. VIII. SOLIUS IMP.

5.

49.

Romanus
Imp.

anno Basilium filium suum per Polyestum Patriarcham voluit coronari. Claruit hoc tempore in Oriente S. La. Ann. Eccl. Tom. XVI.

zarus monachus in Galesio monte juxta Ephesum, cujus vitam scripsit Georgius Patriarcha.

P. 2. An.

PAGIUS
Floret
Episc.
Vercellen-
sis.

tonem seu Hætonem nomine secundum, ostendit Dacherius in Prologo ad Tomum VIII. Spicilegii, ubi aliqua ejus Opera hætenus inedita publicavit, nempe Capitulare seu Capitula Atonis Episcopi librum de pressuris Ecclesiasticis, atque Epistolæ varias. Episcopus Vercellensis

fuit, inquit Ughellus in Italia Sacra, ab an. CMXLV. doctissimus Theologus & Canonista. De aliis ejus Operibus adhuc ineditis legendi Oudinus in Supplem. Script. Ecclesiast. & Natalis Alexander part. I. Sæc. IX. & X. pag. 304.

XX.

XI.

XII.

XIII.

JESU CHRISTI ANNUS 961.

JOANNIS XII. PAP. ANNUS 6.

ROMANI IMP. ANNUS 1.

I. Otto filium Ottonem Germaniæ Regem facit.

Annus sequitur Redemptoris nongentesimus sexagesimus primus, Indictione quarta, quo Otto Rex Germaniæ vocatus in Italiam legationibus Joannis Papæ & aliorum, antequam recederet e Germania, Wormatiæ comitia habuit, in quibus filium suum Ottonem ex Adelaide genitum creavit Regem, quem Willelmo Moguntino Archiepiscopo ejus ex alia matre filio nutriendum commisit. Quibus peractis, nullo obice in Italiam venit, atque Papiæ constitit. Inde vero Romam anno sequenti profectus præmisit Attonem Abbatem Fuldensi ad habitacula statuenda. Hæc apud Reginonem hoc anno. De his agens Luitprandus hæc ait: (a) Horum, inquit, Rex piissimus lacrymosis questibus inclinatus, non quæ sua sunt, sed quæ JESU Christi, cogitans, filium suum sibi cognominem, contra morem puerilibus in annis, Regem constitutum in Saxonia dereliquit: ipse collectis copiis in Italiam percitus venit: qui tanto Berengarium atque Adelbertum celerius expulit, quanto evidentius constat, quod commilitones Petrum & Paulum sanctissimos Apostolos habuit. Bonus itaque Rex dispersa colligens, & confracta consolidans, quod cuique proprium fuit, restituit. Hæc ipse. Qui bene Principibus Apostolorum tantam sine sanguine partem victoriam tribuit. Etenim bellici apparatus Berengarii ad resistendum haud mediocres erant, sed eos Deus cito dissolvit. Quomodo id acciderit, historia Longobardorum Ducum Beneventanorum aperit his verbis:

II.

Adelbertus Berengarii filius venit cum magno apparatu, populisque nimis valde ad Clusas venit fauces (ista sunt Alpium ora, per quæ Transalpini se consue-

verunt immittere in Italiam) qualiter cum Ottone certamen inirent; feruntque plurimi, sexaginta millia pugnatorum fuisse cum Adelberto; sed cum una die unaque nocte ibi morarentur, & Ottone exercitus non appropinquaret, Comites ad Adelbertum dixerunt: Vellemus, domine, ut Papiam cum paucis pergas, & tuo genitori dicas, quatenus Longobardorum Regnum sub vestra ditione committat, quia nos minime sub illius potestate amplius jam durabimus. Si vobis committit Regnum, nos totis viribus pugnabimus; si autem, Italia Regnum extero Regi commitemus; quia scortiam illius, ejusque conjugis omnimode justine nequimus. Sed dum patri & matris quod dictum ei fuerat, intinasset, & pater dictis obtemperasset, mater vero Vuilla dictis ejus nullo modo assensum dedit. Quapropter ad Clusas reversus est, & suis Comitibus omnia propalavit. At illi omnes exinde irati sunt, protinusque illum reliquerunt, & unusquisque in suas urbes remeavit. Sicque Otto Rex sine impedimento in Italiam intravit, atque Italia Regnum obtinuit. Hæc ibi. Quæ desiderantur in aliis, sicque (quod ait Luitprandus) auxilio Apostolorum Petri & Pauli, difficillimum bellum Otto magna gloria absque ullo labore confecit. Quomodo vero his magna felicitate confectis, est profectus in Urbem, suo loco anno sequenti dicturi sumus.

Absque bello Otto Italia Regnum consequitur.

III. S. Mauritii corporis translatio.

Quod

Rex ordinatur. Ordinato vero filio, pater in Saxoniam rediens dispositis regni negotiis, filium Vuillelmo Archiepiscopo (Moguntino scilicet) tuendum & nutriendum commisit, sicque per Bawariam & Tridentum in Italiam se admisit: ubi omnes pene Italia Comites & Episcopos obvios habuit, & (ut decuit) ab eis honorifice susceptus, potestative & absque ulla resistantia Papiam intravit, & Palatium a Berengario destructum reedificare præcepit. Berengarius vero & Vuilla (uxor ejus) filiique eorum quibus poterant munitionibus aut castellis includebantur, & nusquam forinsecus contra Regem quid audentes progrediebantur. Sigbertus in Chronico ad hunc Christi annum habet: Filium suum Ottonem, puerum septennem, Aquisgranii die sancto Pentecostes in Regem inungi fecit: eoque commendato Archiepiscopi fratri Brunonis & filio Vuillielmo ad Italiam tendit. Quare initium Ottonis II. in Germania regnantis a die vicefima sexta mensis Maii, in quam hoc

CHRISTI 961.

JOANNIS XII. PAP. 6.

ROMANI IMP. I.

IV.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno, Indictione quarta, tradit Curopalates, Cretam insulam, postquam annis ferme quadraginta a Sarracenis fuerat occupata, a Nicephoro Phoca ejusque germano Leone recuperatam, Sarracenis inde dejectis, ac penitus victis & profligatis. Cum autem longa possessione Sarracenorum propemodum jam in ea Christianitas descisset, aliis metu, blanditiis aliis ad Mahometanum cultum abductis, dirutisque Ecclesiis omnibus, iis exceptis, quas ipsi in sacrilegum usum suæ impietatis converterant: consilium Dei fuit, ut ad tantam Cretenfis Ecclesiæ desolationem instaurandam, virum sanctissimum Niconem mitteret Armenum genere, cujus res præclare gestas Græce conscriptas, ex Sfortiana bibliotheca acceptas Jacobus Sirmundus Arvernus Ricomagensis (quem alicubi, errore Parisiensem nominavi,) Societatis JESU professor, in Latinum convertit: Hic quippe non a Græcis tantum, sed a Latinis honore Sanctorum cultus invenitur: diæ enim vigesima sexta Novembris a Græcis in Menologio, & a Latinis in Romano Martyrologio ejus nomen inter Sanctos relatum habetur, annis singulis publice in Ecclesia recolendum. Cujus primordia (ut res summas summatim perstringam) sic breviter accipe:

Ortus iste in Ponto Polemoniaco parentibus honestissimis, iisdem insciis, ubi adolevit, fugam arripens, ad monasterium Aurea petra dictum, situm in sinibus Ponti & Paphlagoniæ, religione sanctissimum sese contulit: ibique sub ejus monasterii Abbate viro religiosissimo, ad duodecimum annum monasticam vitam omnibus numeris perfectionis excoluit. Cum vero divinitus admonitus ejus Abbas, ipsum ad plurimarum gentium conversionem vocatum e monasterio abire cogit ad Apostolatus sui manus implendum: ut plane de eo illud Joannis elogium haud incongrue usurpari possit (a): Fuit homo missus a Deo. Quippe qui ut alter Joannes Vox clamantis in deserto, & illud ubique jugiter inclamantis, POENITENTIAM AGITE, ab iisdem vocibus cognomentum acceperit, ut dictus sit paravostre, id est, Poenitentiam agite. Qui primum Orientis ubi peragrasset regiones, Apostolatus sui primitias in conversione Armenorum ab innumeris quibus detinebantur erroribus, Deo dicitur consecrasset. Ita tamen ab auctore non recensentur, eo quod ipse res ab eo gestas in Græcia tantum, ubi & defunctus est, ut sibi notiores scribendas suscepit. Ubi vero Dei omnipotentis misericordia, Creta insula est recuperata a Christianis, ad ejus culturam idem Nicon ab Oriente evocatus, a Deo

V. Niconis Apostolatus.

(a) Jo. 1.

PAGIUS

II. Creta a Nicephoro Phoca capta.

hoc anno festum Pentecostes incidit, deducitur. Ad num. IV. & seqq. Leo Diaconus Cretæ obsidionem anno superiori a Nicephoro Phoca Romani exercitus Duce inchoatam pluribus describit, & narrationem suam his verbis claudit. Nicephorus Phocas cum admotis ad Cretensem urbem castris illic hyberna duceret, ac exercitum militaribus studiis exerceret, obsidionalique machinas fabricaret, verna paulatim tempestate ex hyberna mutante, ac apparente qui præsto erat, armato exercitu, inque altam phalangem instructa acie, clangentibus tubis, tympanisque perstreperantibus contra oppidum proficiscitur. Acri conserta pugna restiterunt per tempus aliquod Cretenfes, strenue fortique animo e muris dimicantes, ac Romanorum non paucos vulnerantes. Quare perspecta Prætor petraras quantocyus adduxit, illisque lapidum imbre Barbaros peti iussit. Ad hæc etiam obsidionalium peculiarium machinam (Arietem Romani vocant) adhibuit: petraras autem crebra saxorum pondera rotantibus, facili negotio Barbari repressi sunt. Interimque ariete muris admoto majore impetu quatiente, viri non pauci fossam subiere. Cretenfes breve aliquid tempus pugnam declinarunt, prodigii immanitate attoniti. Tum rursus captivitate periculum ac servitutis animo recolentes confisato agmine aciem coegerunt, perque murorum ruderum pervadentem Romanorum phalangem fortissimè expicientes, quam pro humana virtute, majoribus animis dimicant. Tandem multis illorum casibus in fugam vertuntur per angusta viarum cedentes. Roma-

ni vero eos infecuti, dire trucidabant, quæ vero hæcenus superstitis erant, ac quotquot prælii ardor non demersuerat, projectis armis in præceps vertebantur. Quo viso Prætor militem impetum inhibuit: Non esse trucidandos suadens, qui arma abiecerant: sed vix exercitus impetum inhibuit ac sedavit.

Urbe itaque penitus in potestatem redacta, subtraçis Prætor manubiorum primitiis reliqua militibus diripienda objecit. Ajunt plurimas ac inexhaustas opes Cretenfium illo oppido congestas esse; quippe quod diu rebus prosperis usum esset, maxime vero quod pyratibus excursionibus ac latrociniis usum, utriusque continentis populando lictora, malisque ejusmodi eruditum artibus divitias quantas animus cogitaverit, thesauro repositas habebat. Evedit omni suppellectile murorum ambitum perfodi atque diffici Nicephorus iussit, cunctisque hostibus in potestatem redactis, in sublimi arduoque tumulo, haud procul ab excisa urbe extante murum extrui iussit. Tutus enim locus videbatur, & ad arcem forti præsidio futurus. Septo itaque ac munimento tutissime ac firmissime structo, iustoque arci imposito militari præsidio, urbem Græca voce Temenos (ac si dicas sanum seu delubrum) vocavit, & ignariis tritremibus ad ejus custodiam relictis, ipse assumpta præda ac captivis Byzantium advingavit. Magnifice a Romano Imperatore susceptus triumphum in theatrum innoxie congregato omni populo, cunctisque copiam ac multitudinem spoliatorum admirantibus. Cernebatur enim immensa auri vis ac argenti; nummique Barbarici ex auro incocto, vestes auro contextæ,

III. Constantinopolis triumphus.

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hisp. CMXC. IX. Anno Hegiræ CCCL. inchoato die 20. Feb. fer. 4. A.C. 961. I. Otto M. Ottonem filium Regem Germaniæ creavit.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6454. 18. F. 12. P. 7. April. Indict. 4. JESU CHRISTI 961. JOANNIS XII. PAPÆ 6. ROMANI JUN. IMP. 3.

AD num. I. & seq. Continuator Reginonis de Ottone Germaniæ Rege verba faciens ait: Rex in Italiam ire disponens (quo a Joanne XII. Papa vocabatur) maximam suorum fidelium multitudinem Wormatiæ coadunavit: ubi consensu & unanimitate regni Procerum, totiusque populi, filius ejus Otto Rex cligitur. Indeque progrediens convenientia quoque & electione omnium Lothariensium Aquis-

VI.

a Deo mittitur. Quae autem ibi operatus sit, sic accipe ab auctore narrata: Cum igitur regiones non paucas Orientalium partium peragrasset, & publica poenitentiae praedicatione innumeras gentes ad salutis portum per poenitentiam, meliorisque vitae mutationem perduxisset: ad Cretam insulam navigandum sibi esse intellexit. Illuc enim divino quodam nutu vocabatur. Etenim simulatque Insulam ingressus est ab Agarenorum jugo nuperime liberatam, Romanoque Imperio restitutam per Nicephorum, fœdis autem detestandae Agarenorum superstitionis vestigiis adhuc plenam & refertam, cujus scilicet incolae diuturna, atque assidua cum Sarracenis consuetudine, ad illorum mores, probo dolor, abrepti, nefanda etiam & profana eorum orgia fuerant amplexi: Ut igitur eo delatus, solemnè illud suum, Poenitentiam agite, inclamare cepit: attoniti peregrino & inaudito praedicationis genere Insulani, animisque incensi, vehementer in eum commoti sunt; adeo quidem, ut manus etiam inferre cogitarent: manifestum enim ad furorè illos adegerat res nova & inusitata, praecipuos nimirum, deditosque (ut diximus) superstitionis Sarracenorum caeremoniis.

Nicon in Creta praedicat.

VII.

Videns ergo immitis atque intractabilis gentis ingenium, sentiensque tantam duritiam, nisi prudenti quadam arte, peridomari non posse: secundam (quod ajunt) navigationem, priorè omissa, in-

PAGIUS

xta, purpuræque tapetes, atque omnis generis pretiosa suppellex subtilissima arte elaborata, auro & margaritis atque lapillis micantia, iisque intertexta; arma quoque & galeae, & enses & thoraces, auro conveſtita atque illita. Diceret qui tunc praefens spectaculo foret, Barbaricas opes omnes in theatrum fuisse comportatas. Post hæc sequebantur & Barbari captivi numerosa multitudine collecti. Hæc summarie ex Leone Diacono, phrasi ejus servata, a quo accepere Curopalates Cedrenus & Zonaras. Nam Continuator incertus Theophanis, qui idem narrat, coævus videtur fuisse eidem Leoni. Tempus rei gesta Cedrenus his verbis notavit: Septima die Martii mensis, indictione decima quarta, (legendum cum Curopalate, indictione quarta, quæ hoc anno obtinebat) Chaudacem ab Insularibus vocatam omnium Creta urbium munitissimam expugnat, nempe Nicephorus. Ad hæc Lupus Potopata: An. CMLXI. capta est insula Cretes a Græcis sub Romano, mense Martii. Paulo post: Obscuratus est Sol, seu, ut Continuator Reginonis habet: Eclipsis Solis XVI. Kalendas Juni, quæ juxta Calvisium accidit die XVII. Maii, feria sexta, horis fere quinque ante meridiem. Incertus Continuator Theophanis citatus, in Romano Jun. num. XVI. scribit, Nicephorum Cretam obsidisse menses fere octodecim. Verum in Græco loco, ἐπι μνηθὲν ὀκτώμασι δία. legendum, ἄνω, rejecto numero denario. Ipsemet enim ait expeditionem a Nicephoro susceptam esse mense Julio, sed perperam errore librariorum ibidem dicitur, id con-

IV. Annus expugnata Creta.

stituit, sapientumque medicorum exemplo, eorum curacionem apposite simul ac solerter aggressus est. Habebat enim Paulum in ea re ducom ac magistrum. Itaque missam faciens insolitam illam praedicandi rationem; quod ex usu futurum in eo jam elucens perspicax futurorum gratia praemonebat, seorsum aliquos abducens, quos reliquis intelligentiores, & ad bonum excipiendum paratiores ferat, blandis primum verbis illorum ferocitatem lenire, duritiemque animi emolliere cepit, deinde sensim cor permovere, occulta cujusque facta (ut meus JESUS olim Samaritana) vitæque flagitia redarguens. Quo factum est, ut eximiam ejus viriutem agnoscentes, confestim iras ponerent, animorumque impetus revocarent; & quem malo nunc affectarentur; propositamque ab eo rectam Fidem amplectentes, odii modum ad benevolentiam, profectusque sui cumulum converterent. Consuetudo enim (ut ait ille) ad majora & perfectiora viam munit. Itaque sapiens, si minus, verborum copia, at veritatis facultate piscator erat, hominum animas venari sciens, easque ad immortalitatem divinis eloquiis & non humanae sapientiae, sed Spiritus sancti doctrina traducere. Ex illo igitur tempore Cretenses Niconem tamquam a Deo missum Apostolum habuerunt, totamque Insulam ejus fama complerunt. Confluebant ad eum universi, & sicut Deo, illi

Ejus ratio in praedicatione.

tigisse indictione V. & indictione VI. captam. Quare recte Zonaras habet, Nicephorum septem mensibus in ea expeditione cum Sarracenis sapissime congressum esse. Capta fuerat Creta a Sarracenis Hispanensibus anno DCCCXXIII. uti anno DCCCXXII. ostendimus, & post ejus recuperationem Christianis subjacuit usque ad nostram ætatem, qua magno Christiani Orbis damno a Turcis expugnata fuit. Per annos CXXXVIII. quibus Sarracenis paruerat, Insulares detestandam Agarenorum superstitionem amplexi fuerant, sed Sanctus Nicon Armenus, monachus sanctitate illustris ac Cretensium Apostolus ad baptismum omnes veraque fidei disciplinam perpulit, inquit Auctor Vitæ ejus, ex qua plura refert Baronius. Obiter observabis triumphus genus, quod hoc tempore Constantinopoli in usu erat. Abderamen, quo in Hispaniis Caliphatum gerente Creta expugnata, per viginti annorum spatium a bellis & exercitiis non cessavit, donec totam terram sub suo dominio complanavit, men Hispania & omnes ei unanimiter subtruxerunt, inquit Rodericus in Hist. Arabum cap. 30. qui addit, mortuum esse anno Regni quinquagesimo, anno Arabum trecentesimo quinquagesimo. Ei successit Alhacam filius, qui invenit terram a patre suo pacifice complanatam, nec necessè habuit bellis vel exercitiis exerceri, inquit Rodericus.

V. Moritur Abderamen.

VI.

Nicephoro Cretam obsidente Leo Phocas ejus frater Magisterii honore ornatus missus est a Romano Imperatore in Asiam, si quo modo

VIII. Cretensium conversio.

illi adhaerebant, ita ut vim legis quidquid praeceperat, obtineret. Quare cum securo jam animo ad solitum praedicationem redisset: ad baptismum omnes, veraque Fidei disciplinam perpulit. Tum errore omni e medio sublato, Ecclesis per totam Insulam edificatis, sacerdotibus, diaconis, editisque designatis, reliquis etiam ritibus & caeremoniis apte distributis, vitæque legibus descriptis, omnibus denique quæ in animo erant, ne quem Cretensium boni expertem relinqueret, ordine constitutis, Cortyna discessit, triumphumque dierum iter progressus, quodam in loco sub noctem constitit, ubi antiquissimi templi, quantum ex ruderibus conicere erat, vestigia cernebantur. Hoc in loco cum nocturno himno rite decantato, & crucigerò baculo humi defixo, somno se dedit: lucernarium quasi lumen ante baculum in aere libratum videre visus est. At somno decussò cum surrexisset, non jam somnium, sed vera visio objecta est. Divina quaedam lampas baud materialis a Cruce irradians, ad diluculum usque astanti & oranti, Deoque gratias pro tanto munere agenti lamen exhibuit. Cum per iterum, Deo (ut patuit) sic volente, somno indulisset, ornate mulieris species apparuit, quæ dirutum templum instruari jubebat, omnium Domino sic placere confirmans. Illo autem interrogante, quamnam esset, quæ talia pro imperio juberet: Photina sum, inquit, martyr & famula Christi. Quod nisi respja quod volo exploraveris, pedem ex

IX. Photina Mart. apparuit.

PAGIUS Sarraceni in Asia a Leone Phocas expulsi.

tum alias Barbarorum grassationes cohibere, non verebantur, reprimere. Porro Praetor, inquit Leo Diaconus, ubi ex Europa profectus in Asiam venisset, Chambdanumque audaciam ac diruticium auditu accepisset, templaque & oppida succensa vidisset, dirutaque praedidia, delolatam incolis regionem, iis violenter in captivitatem abductis, operæ praetium duxit, ne in apertum periculum, quas ducebat, copias coniecisset, neve aperto Marte cum tanta Barbarorum multitudine aciem componeret, quæ multas, jam victorias retulisset, felicitate quam experta erat praeter expeditionem fortuna superiret; cum praefertim innumera pene multitudine hominum probe armatorum confertas turmas ac manipulos inferret, ipseque levem manum nec iustum fatis exercitum duceret, Agarenorum faultis adeo successibus pavidum, itaque tropæis, quæ quotidie erigebant; sed ut potius opportunissima praeruptaque loca occuparet, inque locatis insidiis hinc inde transeuntes hostes observaret, atque illis in lubricis ac utrimque libratis viarum angustiis occurrere in transitu cum eis fortiter dimicaret. Chambdanus vero stipantium, multitudine tumisque militum ac cohortibus superbe tumens atque glorians, nec non spoliatorum ingenti copia captivorumque abacta praeda tollens animos fastuosus, insolecens,

Insula non offeres. Experrectus ad hæc Sanctus, propter visionis varietatem, ambiguo animo erat, ut inane potius infinium fuisse crederet, quam divina gratiæ illustrationem. Quare quæ audierat contemnens, coeptum iter tenebat. Cum repente adeptam sibi oculorum aciem sensit: eoque tandem judicio divini numinis imperium id fuisse cognovit: quod ubi jussa exequi constituit, visum mox recepit. Sed quoniam nec ligo in promptu erat, nec pala, nec adiutor ullus, o mira Domine & arcana opera tua! nocte infecuta, finitimis loci accolis ignea ibi columna per tenebras lucens apparuit; prodigioque exciti, subito accurrerunt, & cum ex Nicone quæ viderat didicissent, suam quisque operam conferre justis, communi omnes consensu imperio paruerunt. Itaque sedula ejus sollicitudine, vigilantia, alacritate, opus exactum, templumque Martyris biennii spacio perfectum est. In qua postea aram erigendam ac rite consecrandam curavit, sacerdotisque in ea institui, simulque omnia juxta Ecclesiasticos ritus peragi praescripsit. Omnibusque post hæc valere justis, navigium conscendit, ac secundo cursu, provelctus Epidaurum, quod Dama lam incolæ cognominant, die quinto pervenit, &c. At de rebus Cretensibus hætenus.

Quomodo autem universam Græciam poenitentiam praedicatione peragravit, pluraque miracula operatus sit, atque uberes fructus ex sua praedicatione collegerit: idem auctor pluribus narrat Abbas

X.

crebros hinc inde excursus progressusque faciebat. Tandem Praetor suos ex insidiis succitans in Barbaros irruit; parumque abfuit, quin & ipse Chambdanus in Romanorum potestatem veniret. Aiunt vero tantam Barbarorum per Romanos eo praedio editam stragem, ut multis ejus regionis locis in hanc usque diem ossium humanorum aggesti cumuli cernantur.

Cum vero tropæis hujusmodi ac stratagematis sic numerosam Barbarorum multitudinem Leo profligasset superbunque Chambdanum ad degenerem, imbellemque formidinem ac fugam compulisset, partem praedæ exercitui distribuit, captivosque viarico instructos ad suas quoque sedes remisit. Quos vero Agarenos in praedio ceperat, posteaquam compedibus vincerat ad Imperatorem triumpho Byzantii positurus iter maturavit: quo cum venisset, ducto in teatro triumpho, captivorum multitudine ac spoliolorum copia spectatores in stuporem egit. Ita Leo Diaconus, cui incertus Continuator Theophanis, Cedrenus, alique suffragantur. Erat Chambdanus seu Chambdas Alepi Ameras, idest Praefectus. Elmacinus vero lib. 3. Hist. Sarac. cap. 4. testatur, Romanos anno Hegira CCCLL. Halebum expugnasse, atque incolas omnes occidisse. Quod, inquit, a Domestico, ideoque a Nicephoro Phoca patratum.

VII. Triumphus Leonis Phocae.

Lit

CHRISTI
961.JOANNIS XII. PAP.
6.ROMANI IMP.
I.

bas monasterii ejusdem sancti Niconis nomine nuncupati, qui patria Lacedæmonius ejus vitam scripsit anno Domi-

ni millesimo centesimo quinquagesimo, ut ex ipsius scriptis apparet.

Se-

PAGIUS *Libutius* post S. Adalberti e Russia reditum, VIII. illuc anno superiori ab Ottone Rege missus fuit; sed quid contigerit, narrat his verbis Reginonis Continuator ad hunc Christi annum: *Libutius* priori anno quibusdam dilationibus ab itinere suspensus, XV. Kal. Martii anni præsentis obiit, cui Adalbertus (mox memoratus) ex canobitis S. Maximini machinatione & consilio *Villelmi Archiepiscopi* (nempe Moguntini) licet meliora in eum consisus fuerit, & nihil unquam in eum deliquit, peregre mittendus in ordinatione successit. Quem piissimus Rex solita sibi misericordia, omnibus quibus indigebat copiis instructum genti Rugorum (idest, Rufforum) honorifice destinavit. Tum ad annum CMLXII. Eodem anno Adalbertus Rugis

ordinatus Episcopus, nihil in his, propter quam missus fuerat, proficere valens, & inaniter se fatigatum videns revertitur: & quibusdam ex suis in redeundo occisis, ipse cum magno labore vix evasit, & ad Regem veniens, charitative suscipitur, & a Deo, amabili *Villelmo Archiepiscopo*, pro retributione tam incommode ab eo sibi machinata peregrinationis, bonis omnibus & commodis quasi frater amplectitur & sustentatur. Denique ad annum CMLXVI. *Erkambertus VVirtzburgensis canobii*, (legendum, Vicensburgensis Cœnobii, [1] quod in Episcopatu Spirensi situm est) Abbas obiit, & Imperator electione Monachorum *Adelbertum Rugis* ordinatum Episcopum eidem monasterio præfecit.

NOTÆ [1] **L**egendum *Vicensburgensis* Optime; ita enim legit Annalista Saxo ad eundem annum, qui Continuatoris hujus verba semper excipit. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
962.JOANNIS XII. PAP.
ANNUS
7.OTTONIS I. IMP.
ROMANI 2.I.
Otto Romam veniens creatur Imperat.

Sequitur annus Redemptoris nongentesimus sexagesimus secundus, Indictione quinta, quo (inquit Frodoardus sui temporis res gestas per annos singulos digerens) *Otto Rex Romam pacifice adit, & amabiliter exceptus, atque honore illic Imperiali sublimatus est.* Hæc ipse multa paucis constringens. Quæ sic distincte magis apud Reginonem invenies, cum ait: *Eodem anno nongentesimo sexagesimo secundo Rex Natalem Domini celebravit, Papæ scilicet; indeque progrediens, Romæ favorabiliter susceptus* Ann. Eccl. Tom. XVI.

acclamatione totius Romani populi & Cleri ab Apostolico Joanne filio Alberici, Imperator & Augustus vocatur & ordinatur. Papa quoque multa illum secum charitate detinuit, & diebus vitæ suæ nunquam ab eo se defecturum promisit. Hæc ibi, reliqua postea. Addit his *Luitprandus*, qui præsens iisdem esse poterat, restituta fuisse omnia ab *Ottone*, quæ essent Romanæ Ecclesiæ per tyrannos ablata, aliaque addita munera: Ait enim de *Ottone* cum in Italiam venit: *Quod cuique proprium fuit, restituit;* Q de-

PAGIUS
SÆC. X.
Anno E-
ræ Hisp.
M. Anno
Hegiræ
CCCLI.
inchoato
die 9.
Febr.
ser. 1.
A.C. 962.
I.
Otto M.
fit Imper.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6455.

Ⓞ 19. E. 23. P. 30. Mart. Indict. 5.

JESU CHRISTI 962.

JOANNIS XII. PAPÆ 7.

OTTONIS IMP. I.

ROMANI JUN. IMP. 4.

ANum I. ad XIII. *Otto* post solemne Christi Natalitium anno superiori ab eo Papæ celebratum cum lectissimo exercitu Romam perrexit, ut coronam Imperii a Joanne XII. Papa promissam acciperet. [1] Vacabat illud a morte Berengarii Aug. quæ anno CMXXXIV. contigit. Rem narrat Baronius ex Continuatore Reginonis & Luitprando, & *Lambertus Schafnaburgensis* his verbis perstringit: *Otto Rex perrexit Romam, eumque Joannes Papa gratanter suscipiens honorifice super cathedram Augustalem posuit, & benedictione atque consecratione sua Imperatorem fecit.* Otto pri-

mus ex Germanis fuit sacris Imperii insignibus & infulis exornatus, qui statim Joanni Papæ oppida Ecclesiæ ad id tempus recuperata restituit, ut patet ex ejus Diplomate a Baronio recitato, cujus autographum Romæ in castello Sancti Angeli asservatur. In ejus fine legitur: *Anno dominica Incarnat. Nongentesimo sexagesimo secundo, indictione quinta, mense Februarii, decimo tertio die ejusdem mensis, anno vero Domini Ottonis imperii invictissimi Imp. vigesimo septimo, facta est hæc pactio feliciter.* Quare Otto ante diem XIII. mensis Februarii Romæ coronatus fuit. [2] Est quidem hic annus ejus regni XXVI. usque ad diem secundam Julii, sed in hoc Diplomate annus primus Imperii cum anno XXVI. Regni ejus conjungitur, cujus rei simile exemplum anno DCCCII. numero XII. exhibuimus. Neque enim existimandum, *Ottone* qui in aliis suis Diplomatis annos Imperii sui expressit, in isto epocham illam prætermisisse. Est hæc prima profectio Romana *Ottonis M.* qui ter postea in eandem urbem rediit, ut ex dicendis patebit. [3]

Goldastus Tom. II. Constituit. Imperial. pag. 44. Diploma illud exhibet & pag. 393. supposititium esse contendit, præsertim ob præ-

II.
Refellitur
Goldastus.

NOTÆ [1] **O**tto Romam accessit hoc anno die XXXI. *Januarii*, ita habet Catalogus Romanorum Pontificum in Cod. Vaticano 1340. ubi recenset *Johannem XII.* De quo hæc habet: *Johannes de regione via lata (pro via lata.) Cujus pater Albericus Princeps Romanorum, sedit annos VIII. menses IIII. Hujus tempore, scilicet anno Incarnationis Dominica DCCCCLXII. primum venit Roma Otto Imperator cum Adelaida mense Januario die XXXI. feria VI. & stetit ibi diebus XI. & exiit inde mense Feb. dies XIII. in festo Sancti Valentini, Indictione V. A. D. 962. littera Dom. E. dies XXXI. Januarii incidit in feriam VI. GEORGIUS*

[2] **O**tto Magnus isto quidem anno Februarii mense Imperiali corona a Joanne ornatus fuit; sed quoad diem errare Pagium constat. Die enim XIII. Februarii Imperatorem jam egisse fateor; sed certa dies qua consecratus fuit, statuenda est dies II. Februarii, quæ Dominica erat; cum ab ea die usque ad Nonas Maii anni 973. qua decessit, intercesserint anni XI. menses III. & dies VI. quot Imperio ejus assignat Author veteris Chronici Regum Italiæ vulgari a Muratorio Anecd. rom. II. pag. 205. MANSI

[3] **H**oc anno Romæ Ottone præsentem Synodus celebrata fuit a Joanne XII. cujus mentio in Præfatione Legum Ottonis II. apud Muratorium Rer. Italic. t. 1. par. 2. fol. 169. De hac Synodo nihil actum in Collectionibus. Quanquam autem mendum aliquod in eandem Præfationem irrepsit, cum Synodum hanc celebratam a Joanne XII. ferat (scribendum enim fuerat Joannes XII.) ejus tamen veritati id nequaquam officere colligo ex more in coronatione Imperatorum solemnij; ea enim occasione Synodum celebrari consuevisse & unum hunc fuisse ex ritibus coronationis imperialis notat Benzo Episcopus Albenis in Libello de gestis Henrici III. Imperatoris, vulgato a Ludevig. Reliquiarum to. IX. pag. 233. MANSI

dehinc Romam similia facturis adiit, ubi miro ornatu miroque apparatu susceptus; ab eodem summo Pontifice & universali Papa Joanne unktionem suscepit Imperii: Cui non solum propria restituit, verumetiam ingentibus gemmarum auri & argenti muneribus ipsum honoravit. Jusjurandum vero ab eodem Papa Joanne supra pretiosissimum corpus Petri, atque omnibus civitatis proceribus, se nunquam Berengario atque Adelberto auxiliaturum, accepit. Post haec in patriam properanter repedavit. Sed hic corrige textum, atque loco, Patriam, Papiam restitue; sic enim apud Reginonem, ubi dicitur: Otto postquam vocatus est Imperator, Papiam rediit, illicque Pascha Dominicum celebravit.

II. Otto Imp. Rom. Ecclesiae ablata restituit.

Sic igitur qui vocatus est Pontificia per Joannem legatione in Italiam Otto, ut liberaret in primis Romanam Ecclesiam a tyrannide: rependere minime praetermisit, quod acceperat beneficium, cum a Joanne creatus est Imperator, idque exemplo piorum praedecessorum Imp. Quid ni Romanae praestaret Ecclesiae, quod unicuique suis in Italia spoliato, pius Imperator, justitiae cultor, sponte atque libenter exhibuit? & cumulate redderet ipsi, a qua Occidentalis orbis auctus esset Imperio, bona, quae nec ipsi absque tyrannide, & infamiae nota, & anathemate possidere ullo pacto liceret? Quid ni observaret, quod (ut audisti) fuerat juramento antea ad Joannem misso Romam pollicitus? Sic igitur rerum potitus: sua Petro, cujus ope nec gutta sanguinis fusa, vel gladius saltem exertus, pulsus tyrannide, jure restituenda contulit. De quibus quod haecenus integrum conservatur diploma hic describendum putavimus. Extat Autographum aureis exaratum litteris, asservaturque Romae in Castello sancti Angeli, duo vero excerpta exemplaria habentur in Vaticana bibliotheca; ex quibus ista:

PAGIUS termisum in eo primum Imperii Ottonis annum, quo illud datum esse constat. Verum vana illa ratio, aliaque quae ab eo adducuntur, contra certissimum illud antiquitatis monumentum. Otto in illo Diplomate num. VII. apud Baronium ait: Per hoc nostra delegationis pactum confirmamus donationes, quas pia recordationis dominus Pippinus Rex, & postea dominus Carolus excellentissimus Imperator B. Petro Apostolo spontanea voluntate contulerunt. &c. Quibus verbis supposititia demonstratur donatio Ludovici Pii, cum eius nulla fiat mentio, ubi facienda erat, ut recte ex illis verbis Goldastus deducit. Paulo post Otto inquit: Salva

In nomine Domini Dei omnipotentis Patris & Filii & Spiritus sancti. Ego Otto Dei gratia Imperator Augustus una cum Ottone glorioso Rege filio nostro, divina ordinante providentia spondemus atque promittimus per hoc pactum confirmationis nostrae tibi beato Petro principi Apostolorum & clavigero Regis caelorum, & per te Vicario tuo domno Joanni summo Pontifici & universali XII. Papae, sicut a praedecessoribus vestris atque nunc in vestra potestate atque ditione tenuistis & disposuistis civitatem Romanam cum Ducatu suo & suburbanis suis, atque viculis omnibus & territoriis ejus, montanis & maritimis, litoribus atque portibus, seu cunctis civitatibus, castellis, oppidis, ac viculis Tusciae partibus, idest Portum, Centuncellas, Cerem, Bledam, Marturianum, Sutrium, Nepem, Castellum Gallisem, Orsem, Polimartium, Ameriam, Tudam, Perusiam cum tribus insulis suis, idest, Majore, Minore Pulvensim, Narniam, & Ultriculum cum omnibus finibus ac territoriis ad superscriptas civitates pertinentibus. Necnon Exarchatum Ravennatem sub integritate, cum urbibus, civitatibus, oppidis & Castellis, quae pia recordationis dominus Pippinus & dominus Carolus excellentissimus Imperator praedecessores videlicet nostri B. Petro Apostolo, & praedecessoribus vestris jamdudum per donationis paginam contulerunt, hoc est civitatem Ravennam, & Aemiliam, Bobium, Cesenam, Forumpopuli, Forum Livii, Faventiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, Comiacum, & Hadrianis atque Gabelum, cum omnibus finibus, territoriis atque insulis, terra marique ad superscriptas civitates pertinentibus, simul & Pentapolim, videlicet Ariminum, Pisaurum, Fanum, Senogalliam, Anconam, Ausinum, Humanam, Hefim, Forum Sempronii, Montem Feltri, Urbinum, & territorium Balnense, Calles, Luciolis, & Eugubium cum omnibus finibus & territoriis.

III. Ottonis Imp. diploma confirmationis jurisdictionis Rom.

* Forum Pompilii

super eisdem Ducatus (nempe Tusciae & Spoleti) nostra in omnibus dominatione, & illorum ad nostram partem & filii nostri subjectione. Et deinde: Ut ea in illius ditione ad utendum & fruendum atque disponendum firmiter valeant obtineri, salva in omnibus potestate nostra. Deinde num. XI. subjungit Imperator: Huic institutioni hoc necessarium annectendum esse perspeximus, ut Missi domni Apostolici seu nostri semper sint constituti, qui annuatim nobis, vel filio nostro renunciare valeant, qualiter singuli Duces, ac iudices populo justitiam faciant. [1] Quare sicut post renovationem imperii Pontifices Romani, supremum dominium Urbis, Ducatus Ro-

IV. totius ad easdem civitates pertinentibus. Eodem modo, territorium Sabinense, sicut a domno Karolo Imperatore antecessore nostro beato Petro Apostolo per donationis scriptum concessum est sub integritate. Item in partibus Tusciae Longobardorum Castellum Felicitatis, Urbem veterem, Balneum Regis, Ferentum, Viterbium, Ortem, Martiam, Tuscanam, Suanam, Populonium, Rosellas cum suburbanis, atque viculis omnibus, & territoriis ac maritimis, oppidis ac viculis seu finibus omnibus. Itemque Almus cum insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardonis, deinde in Berceeto, exinde in Parma, deinde in Regio, exinde in Mantua atque in monte Silicis, atque provincia Venetiarum & Istriae, necnon & cunctum Ducatum Spoletanum seu Beneventanum una cum Ecclesia sanctae Christinae posita prope * Papiam juxta Padum, quarto milliario. V. Item in partibus Campaniae Soram, Arcees, Aquinum, Arpinum, Theanum, & Capuam, necnon patrimonium ad potestatem & ditionem vestram pertinentia, sicut est patrimonium Beneventanum, & patrimonium Neapolitanum, & patrimonium Calabriae superioris & inferioris. De civitate autem Neapolitana cum Castellis & territoriis & finibus & insulis suis sibi pertinentibus, sicut ad easdem respicere videntur, nec patrimonium Siciliae, si Deus nostris illud tradiderit manibus. Simili modo civitatem Cajeram & Fundum cum omnibus earum pertinentiis. VI. Insuper offerimus tibi, B. Petre Apostole, vicarioque tuo domno Joanni Papae, & successoribus ejus pro nostra animae remedio, nostrisque filii & nostrorum parentum de proprio nostro Regno civitates & oppida cum piscariis suis, idest Reatem, Amiternum, Furconem, Nura-

* Paduam

PAGIUS

Romani, & aliarum ditionum Ecclesiasticarum in Imperatorem transfulerunt, reservato sibi dominio utili; ita & Joannes XII. imperium Romanum iterum renovans eodem se modo gessit. Goldastus ait, ex illis clausulis clucescere Pontificem Romanum non magis ab obedientia imperii & contributionibus eximi, quam Archiepiscopum Moguntinum, aliosque, quibus territoria ab Imperatoribus donantur. Verum vir Romanae Ecclesiae parum aequus imperium Romanum, quale a Pontificibus Romanis renovatum, male passim designavit, ipsotque Germaniae Reges a Papa nunquam coronatos pro libitu Imperatorum fecit. Supremum itaque Urbis & ditionum a Pippino & Carolo Magno Ecclesiae Romanae concessarum dominium penes Pontifices fuit, donec a Proceribus Romanis indigne habiti quieti & tranquillitati tam suae, quam Ecclesiae consulere volentes, & eorum temeritatem freno aliquo coercere supremum Urbis, Ducatus Romani, & Exarchatus Ravennensis dominium in Imperatores

sum, Baluam, & Marsum, & alibi civitatem Interamnem cum pertinentiis suis. Has omnes supradictas provincias, urbes, civitates, oppida & castella, viculos & territoria, simulque & patrimonium pro remedio animae nostrae & filii nostri, sive parentum nostrorum, ac successorum nostrorum, & pro cuncto a Deo conservato atque conservando Francorum populo, jam dictae Ecclesiae tuae, B. Petre Apostole, & per te Vicario tuo spirituali Patri nostro domno Joanni summo Pontifici & universali Papae ejusque successoribus usque ad finem saeculi, eo modo confirmamus, ut in suo detineat jure, principatu atque ditione.

Simili modo per hoc nostra delegationis pactum confirmamus donationis, quas pia recordationis dominus Pippinus Rex, & postea dominus Carolus excellentissimus Imperator beato Petro Apostolo spontanea voluntate contulerunt: necnon & censum vel pensionem, seu ceteras dationes, quae annuatim in Palatium Regis Longobardorum inferri solebant sive de Tuscia, sive de Ducatu Spoletano, sicut & in superscriptis donationibus continentur, & inter sancta memoria Hadrianum Papam & dominum Carolum Imperatorem convenit, quando idem Pontifex eidem de superscriptis Ducatibus, idest Tuscano & Spoletano sua auctoritatis praecipuum confirmavit, eo scilicet modo, ut annis singulis praedictus census ad partem Ecclesiae beati Petri Apostoli persolvatur, salva super eisdem Ducatus nostra in omnibus dominatione, & illorum ad nostram partem & filii nostri subjectionem. Ceterum, sicut diximus, omnia superioris nominata ita ad vestram partem per hoc nostra confirmationis pactum roboramus, ut in vestro permaneant jure, principatu atque ditione, & neque a nobis neque a successoribus nostris per quodlibet argumentum, sive machinationem in-

VII.

Q 2 qua-

transulerunt, salva quam sibi Romani promiserant fide aliiisque quibusdam juribus sibi reservatis. Quare vanae sunt omnes ratiunculae a Goldasto in medium adductae, nec ampliori confutatione indigent.

Pergit Otto in suo Diplomate: Salva in omnibus potestate nostra, & filii nostri, posterorumque nostrorum, secundum quod in pacto & constitutione ac promissionis firmitate Eugenii Pontificis, successorumque illius continetur, idest: Ut omnis Clerus & universa populi Romani nobilitas propter diversas necessitates Pontificum irrationabiles erga populum sibi subiectum asperitatem retundendas, sacramento se obligent, quatenus futura Pontificum electio (quantum uniuscujusque intellectus fuerit) canonice & iuste, fiat; & ut ille qui ad hoc sanctum atque Apostolicum regimen eligitur, nemine consentiente consecratus fiat Pontifex, priusquam talem in praesentia Missorum nostrorum, vel filii nostri, seu universae generalitatis faciat promissionem pro omnium satisfatione atque futura

III. Decernitur ut Rom. co-ram Legatis Caesaris ordinentur.

NOTAE [1] Multa hic mendaciter Pagius habet, quae supra suis locis refutavimus. GEORGIUS

CHRISTI
962.JOANNIS XII. PAP.
7.OTTOVIS I. IMPR.
ROMANI 2.

quacumque parte vestra potestas imminuat, aut a vobis inde aliquid subtrahatur de superscriptis videlicet provinciis, urbibus, civitatibus, oppidis, castris, viculis, insulis, territoriis, atque patrimonii, necnon & pensionibus atque censibus, ita ut neque nos ea facturi simus, neque quibuslibet ea facere volumus, consentiamus. Sed potius omnium quae superius leguntur, idest provinciae, civitates, urbes, oppida, castella, territoria, & patrimonia, atque insulae, censuque, & pensiones ad partem Ecclesiae beati Petri Apostoli atque Pontificum in sacratissima illius Sede residentium, nos in quantum possumus defensores esse testamur, ad hoc, ut ea in illius ditione, ad utendum & fruendum, atque disponendum firmiter valeant obtineri, salva in omnibus potestate nostra, & filii nostri, posterorumque nostrorum, secundum quod in pacto, & constitutione ac promissione firmitate Eugenii Pontificis, successorumque illius continetur, id est.

VIII.
De Rom.
Pont. electione.

Ut omnis Clerus, & universa populi Romani nobilitas propter diversas necessitates, Pontificum irrationabiles erga populum sibi subiectum asperitates retundendas, sacramento se obligent, quatenus futura Pontificum electio (quantum uniuscujusque intellectus fuerit) canonice & iuste fiat; & ut ille qui ad hoc sanctum atque Apostolicum regimen eligitur, nemine consentiente, consecratus fiat Pontifex, priusquam talem in praesentia Missorum nostrorum, vel filii nostri, seu universae generalitatis faciat promissionem pro omnium satisfactione atque futura conservacione, qualem dominus & venerandus spiritalis Pater noster Leo sponte fecisse dignoscitur.

IX.

Præterea alia minora huic operi inferenda praevidimus, videlicet, ut in electione Pontificum, neque liber, neque servus ad hoc venire praesumat, ut illis Ro-

PAGIUS

conservacione, qualem (scilicet promissionem) dominus & venerandus spiritalis pater noster Leo sponte fecisse dignoscitur. Idem prorsus legitur in Privilegio a Sancto Henrico huius nominis primo Imperatore, in gratiam Ecclesiae Romanae emissio, quod extat apud Baronium. anno MXIV. num. VII. Decretum Eugenii II. anno DCCCXXV. datum ad nos non pervenit, sed in utroque Privilegio laudato ejus summarum habemus.

IV.
Id antea
a Leone
IV. PP.
statutum
fuerat.

Nomine Leonis Pontificis Romani ab utroque Imp. memorati Papebrocius in Conatu Chronico-Historico de alio Leone, quam de septimo huius nominis intelligi non posse scribit, cum de eodem verba facit. Verum toto huius Pontificatus tempore Imperium Occidentale vacavit, ideoque ad alium Leonem recurrendum. Goldastus loco citato ait, vel hanc unam rationem falsimoniae convincere hanc constitutio-

manis, quos ad hanc electionem per constitutionem sanctorum Patrum antiqua admittit consuetudo aliquod faciat impedimentum. Quod si quis contra hanc nostram institutionem ire praesumpserit: exilio tradatur.

Insuper ut nullus Missorum nostrorum cujuscumque impeditio argumentum componere in praefatam electionem audeat, prohibemus: Nam & hoc omnimodis instituire placuit, ut qui semel sub speciali defensione domini Apostolici, sive nostra fuerint suscepti, imperata iuste utantur defensione. Quod si quis quemquam illorum, qui hoc promeruerant, violare praesumpserit, sciat se periculum vitae suae esse incursum.

Illud etiam confirmamus, ut domno Apostolico iustam in omnibus servent obedientiam, sive Ducibus ac Iudicibus suis ad iustitiam faciendam. Huic enim institutioni hoc necessario annexum esse perspeximus, ut Missi domini Apostolici seu nostri semper sint constituti, qui annuatim nobis, vel filio nostro renuntiare valeant, qualiter singuli Duces, ac Iudices populo iustitiam faciant. Hanc Imperialem constitutionem quomodo observent qui Missi, decernimus, ut primum cunctos clamores, qui per negligentiam Ducum seu Iudicum fuerint inventi, ad notitiam domini Apostolici deferant. Et ipse unum e duobus eligat, aut statim per eosdem Missos fiant ipsae necessitates emendatae, aut Misso nostro nobis renuntiante per nostros Missos a nobis directos emendentur. Hoc ut ab omnibus fidelibus sanctae Dei Ecclesiae, & nostris firmum esse credatur, propriae manus signaculo, & nobilium optimatum nostrorum subscriptionibus hoc pactum confirmationis nostrae roboravimus & bullae nostrae impressione obfirmari iussimus.

Signum domini Ottonis serenissimi Imperatoris, ac suorum Episcoporum Abbatum & Comitum.

Si-

nem ubi electionis suae confirmationem ab Imperatore impetrare Pontifices mandantur, qualem Dominus & venerandus spiritalis pater noster Leo sponte fecisse dignoscitur. Atqui Leo VIII. inquit, anno tantum sequenti in Synodo Pontifex ordinatus fuit. Verum Otto in Diplomate hoc anno dato non loquitur de Leone VIII. anno sequenti in Sedem Romanam intruso, sed de Leone IV. qui ut anno DCCCXLVII. num. IX. & seq. vidimus, decrevit ut Romani Pontificis electio iuste heret ac secundum mores antiquos, scilicet ut electus Pontifex non consecratur, nisi coram Missis Imperatoriis, ut Eugenius II. jam decreto suo statuerat. Legenda quae ibidem diximus, quae lucem ex his Ottonis verbis accipiunt, & allatam ibi explicationem magis confirmant. Neque enim ea huius Imperatoris verba de alio Leone, quam de quarto huius nominis intel-

CHRISTI
962.JOANNIS XII. PAP.
7.OTTOVIS I. IMPR.
ROMANI 2.

* Signum Adaldagi Hamaburgensis Ecclesiae Archiepiscopi.

* Signum Hariberti Curienfis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Druogonis Osnaburgensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Votonis Argentinensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Otuvini Hilsensbeimensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Landwari Mindonensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Otgeri Nemetinensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Gezonis Tortonenfis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Hucberti Parmanensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Vvoidonis Mutinensis Ecclesiae Episcopi.

* Signum Attonis Fuldensis monasterii Abbatis.

* Signum Guntarii Herolfesfeldensis monasterii Abbatis.

* Signum Eberarti Comitit.

* Signum Guntarii Comitit.

* Signum Burgharti Comitit.

* Signum Uonis Comitit.

* Signum Cronratis Comitit.

* Signum Ernustes.

* Signum Thietheris, Ricdages, Linpen, Hartuwiges, Arnoloes, Ingilthies, Burchartes, Reringes.

XII.

Anno Dominicae Incarnationis nongentesimo sexagesimo secundo, Indictione quinta, mense Februarii, decimotertio die ejusdem mensis, anno vero domini Ottonis Imperii invictissimi Imp. vigesimo septimo, facta est haec pactio feliciter. Ita numerans a tempore adepti Regni, eodem annos jungens cum Imperio, cuius hic primus est annus numerandus, reliquos autem annos praeteritos proprios esse Regni, ejusdem Ottonis diplomata docent, atque Acta synodalia cuncta, quibus nihil constantius. Ut appareat, improprie a tempore Regni numerari aequae annos Imperii, quod hoc anno (ut vidisti) accepit initium, a quo tempore & nos annos Ottonis Imperii incipimus numerare. Porro ista de electione Romani Pontificis, ut decernerentur, jus

PAGIUS

telligi possunt, neque Leonis IV. decretum, aliter ac a nobis factum, exponi.

V.
Quale a tempore Ottonis M. regimen Italia fuerit.

Porro qualis post Ottonem M. status Italiae fuerit, quae regiminis forma, his verbis Sigonius lib. VII. de Reg. Italiae exponit: Quamquam Italia a Rege, eodemque Imperatore, & a Romano Pontifice tenebatur, non eadem tamen erat in utroque auctoritas. Pontifex, Romae, Ravennaeque, & ditiones reliquas tenebat auctoritate magis, quam imperio, quod civitates Pontificem, ut Reipublicae Principem, Regem vero, ut summum Dominum intuerentur, at-

tyrannorum effecit, ut alias saepe superius dictum est, adversus quos Imperatoris opus fuit auxilium implorare.

Quae autem hoc anno ab eodem Otone Imperatore sint gesta, ubi Papiam rediit, apud Reginonem ita narratur: Imperatore Augusto ab Urbe recedente, & Papiae Pascha celebrante, Berengarius in quodam monte, qui dicitur, Ad sanctum Leonem (est in Umbria locus, tamquam Ulissi Ithaca, ut nidus in vertice montis altissimi undequaque praerupti positus) plurimis undique secum sociis attractis se munivit. Et Vuilla in lacu majore in quadam insula, quae dicitur, Ad sanctum Julium, se inclusit, filii vero Adelbertus & Guido huic illucque incerti vagabantur, quasdam tamen munitiones cum suis sequacibus adus possidebant, hoc est Grad Castellum, & Travalium, & insulam in lacu Comano. Tunc Vuilla in primis hostiliter aditur, & redempto omni de lacu exitu, quotidianis fundibulariorum, & sagittariorum, aliorumque belli instrumentorum impugnationibus fatigatur, & non plenis duobus mensibus obsessa capitur, & ad ultimum clementia Imperatoris dimissa, quo vellet, ire permittitur; quae quanta potuit celeritate Berengarium adit, & ne se Imperatori dederet, omnibus modis persuasit. Haec ibi. Reliqua anno sequenti.

Tunc Otto pius Imperator recuperatam insulam sancti Julii in dioecesi Novariensi positam restituit Ecclesiae Novariensi, cujus diploma in Archivo ejus Ecclesiae haecenus custoditum sic se habet:

In nomine sanctae individuae Trinitatis, Otto divina dispositione providentia Imperator, & Rex, &c.

Divino cultui locis mancipatis viscerata nostra largitatis, seu donationis, si paterecimus, plurimum nobis ad Imperii nostri stabilitatem animaeque nostrae remedium, atque aeternae remunerationis emolumentum proficere minime titubamus. Quapropter notum sit omnium sanctae Dei Ecclesiae fidelium nostrorumque praesentium felicitet, ac futurorum universitati. Nos non immemores beneficiorum trinae inscrutabilisque Majestatis, quae semper circa

XIII.
Otto persequitur
Italiae
tyrannos.

XIV.
Ottonis
diploma
de insula
S. Julii.

#9-

que ei tributa, obsequiaque, quae dixi, praerent: & Pontificis vires in sacris de-
testationibus verfabantur, quas Christiani
Reges tum maxime exhorruerunt, Impera-
toris in armis & expeditionibus, quibus ipi
etiam Pontifices cedere saepe compulsi sunt.
Pontifex tamen ab hoc tempore majores in
dies opes habuit, eximiiis studiis faventis
Italiae sublevatus. Utraque vero potestas fa-
cra erat, & ad Christianam conservandam
Reipublicam instituta Pontifice autem &
Imperatore excepto, trium Antistitum summa
adhuc erat auctoritas, Aquileiense, Raven-

na-

CHRISTI
962.JOANNIS XII. PAP.
7.OTTONIS I. IMP.
ROMANI 2.

nostra imbecillitatis fragilitatem operatur; specialiter tamen ideo quod misericorditer nobis victoriam tribuens quoddam Castellum, videlicet insulam sancti Julii, jamdudum per Berengarium Regem ab Episcopatu Novariensi sublatam, & sibi usurpatam, necnon contra nos in rebellionem positam, nostrae subdiderit ditioni; per nostrae Imperialis auctoritatis paginam tribuisse, & omnino concessisse Ecclesiae in praedicto Castro sita; in honorem vero sancti Julii Confessoris Christi, cujus corpus humatum requiescit, quasdam res nostro juri, & dominationi haecenus subjectas infra Comitatum Plumbientem jacentes, hoc est curtes duas Barazolam, & Agredade; quarum una, quae dicitur Barazola habens Mansos viginti & tres; & altera quae dicitur Agredade, habens Mansos decem & septem: in sumptum & usum canonicorum ibidem Deo & sancto Julio Confessori Christi famulantium una cum terris, campis, vineis, pratis, silvis, aquis, aquarum decursibus, piscationibus, molendinis cultis & incultis, servis & ancillis, Aldionibus & Aldiabus, omnibusque in integram ad praedictas res penitus pertinentibus, cum accessibus, & ingressibus eorum superioribus & inferioribus. Hoc autem sancimus, & omnino per nostrum Imperiale praecipitum statuimus, ut nullus Episcopus praefatae Novariensis Ecclesiae, qui pro tempore fuerit, praesumat jam praedictas res de victu cum stipendio canonicorum subtrahere, & sibi vendicare. Sed de nostro jure, & dominio in usum, & sumptus canonicorum atque providentiam, qui pro tempore fuerint, transfundimus, atque delegamus, ut habeant, teneant, & fruantur in perpetuum, omnium hominum inquietudine vel controversia remota; & pro criminum ablutione nostrorum cunctis diebus, quibus Deus eundem locum perseverare tribuerit, preca-

PAGIUS

natis & Mediolanensis. De tributis vero paulo ante scripserat Sigonius: Tributa, quae ille a Francis instituta retinuit, fuere foderum, parata, & mansonaticum, Foderum summa quaedam frumenti fuit, quam advenienti in Italiam Regi populi solvere tenebantur, pro quo saepe etiam aestimata pecunia pendebatur. Parata, sumptus quem iidem in vias, pontesque fluminum, quoque transiturus, aut quo aditurus Rex erat, reficiendos impendere. Mansonaticum, sumptus in lecta, & cetera, quae Regio exercitui in agro hospitanti necessaria praebere jubebantur; siquidem tantum Regibus jus terrae tributum est, ut ex omnibus, quae ipsa ferre ad usum hominum necessaria foret, exceptis bobus & seminibus ad colendam terram idoneis, quantum opus militibus fuerit, ad Regios usus suppeditatum sit. Ita Sigonius de Ottone, Magno loquens.

tionibus misericordem Dominum placare sategerint: quatenus in die districti examinis repudiato setigero, lanceo bareamus consortio.

Si quis igitur hujus nostrae concessionis praecipitum violator extiterit culpabilis, solvere cogatur centum libras aurei optimi, medietatem cameræ nostrae, & medietatem canonicis S. Julii, quibus illata injuria. Quod ut verius credatur, diligentique cura ab omnibus observetur, manu propria roborantes, anuli nostri impressionem inferius affigi iussimus.

Signum domini Ottonis & invictissimi Imperatoris. Dat. 10. Kalend. Augusti anno Dominicae Incarnat. DCCCCLXII. anno vero Imperii domini Ottonis serenissimi Augusti primo, Indictione quinta, actum in Villa quae dicitur Hortia, prope lacum ejusdem sancti Julii feliciter. D. J. C.

Vidisti, Lector, quam male consulant Novatores Politici Regibus suis bona Ecclesiarum subitientibus ipsis? Berengarius abstulit quae erant sancti Julii domo piorum Principum collata bona, & perdidit Imperium: Otto qui restituit, illud acquisitum propagavit ad posterum. Inhient, inhient (ut volunt) in damnum suum rebus, juribusque Ecclesiarum. Quid erit? utriusque (juxta Sapientem) id quod fuit. Ut nisi desistant ab hujusmodi sacrilegiis, ipsi a Christo ultore sint omnino suis ipsorum bonis juste privandi. Si enim nec pretio licuit absteque immenso damno suo. (a) Achab Regi accipere vineam Naboth parentum suorum antiquam haereditatem: licebit impune Principi Christiano Eccles. antiquitus possessa bona quibusvis coloribus rapere, & excogitatis artibus quibuscumque (ut saepe vidimus factum) auferre? Nequaquam ista relinquentur inulta. Vindex exurget Deus.

Eodem anno celebrata est in Gallia Sy-

Otto Frisingensis, qui anno MCLVIII. vitam cum morte commutavit, quae Sigonius a variis Auctoribus a se non citatis in medium producit, his verbis exprimit lib. 2. de Gestis Friderici I. Imp. cap. 12. *Mor Antiquis, ex quo imperium Romanum ad Francos derivatum est, ad nostra usque deductus est tempora, ut quoscunque Reges Italiam ingredi destinaverint, gnaros quoscunque de familiaribus suis praeferant, qui singulas civitates seu oppida peragrando, ea qua ad fiscum Regalem spectant, qua ab accolis fodrum dicuntur, exquirant. Ex quo fit, ut Principe adveniente, plurima civitates, oppida, castella, quae huic iustitia vel omnino contradicendo, vel integraliter non persolvendo, veniti conantur, ad solum usque prostrata, protervia sua documentum posteris ostendant. Alia itidem ex antiqua consuetudine mansisse traditur iustitia, ut Principe Italiam intrante, cuncta vacare debeant dignitate.*

XV.

XVI.

(a)3. Reg. 21.

XVII.

VI.

Jar Casarum Italiam ingrediendum.

CHRISTI
962.JOANNIS XII. PAP.
7.OTTONIS I. IMP.
ROMANI 2.

Synodus Meldensis in causa Rhemenf. Episcopi.

Synodus Meldensis, occasione vacantis sedis Rhemenfis, defuncto anno superiori Artaldo, in qua favore Lotharii Regis cum a quibusdam Episcopis electus esset Hugo, qui (ut dictum est) jam puer quinquennis in eam intrusus fuerat, sed per Agapitum Papam ejectus: rescripto Joannis Pap. XII. a coeptis cessatur, & alius eligitur. De his omnibus Frodoardus ista habet, hoc anno: Synodus tredecim Episcoporum in pago Meldensi supra Maternam fluvium ex Rhemenfi videlicet ac Senonensi diocesi celebratur, praesidente Senonensi praesule, satagentibus quibusdam Episcopis, ut Hugoni sepedito redderetur Rhemense Episcopium. Renitentibus autem praecipue Roricone Laudunensi & Gibuino Catalaunensi praesulibus, & afferentibus quod a tot Episcopis excommunicatus, a minori numero absolvi non poterat. Ita relinquitur af-

PAGIUS

tes & magistratus, ac ad ipsos nutum secundum scita legum, jurisque peritorum iudicium, universa tractari. Tantam ei quoque iudices terra recognoscere dicuntur jurisdictionem, ut ex omnibus, qua terra producere solet, usui necessarii, exceptis vix bubus & seminibus, ad excolendam terram idoneis, de ceteris quantum necesse fuerit militi profuturis ad Regios usus suppeditare agnum arbitrentur. Baronius anno MCLIX. num. XIV. refert ex Radevico lib. 2. cap. 30. responsum Hadriani IV. ad postulata Friderici I. qui durissima capitula, quando actum fuit de pace inter regnum & Sacerdotium, proposuit, inter quae unum fuit de fodro, ad quod a Nunciis Pontificis responsum: de Dominicalibus Apostolici fodrum non esse colligendum, nisi tempore suscipienda corona. Baronius in margine dicit fodri nomine intelligi fenum & paleam; verum in Glossario Ducangii variis exemplis ostenditur, fodrum passum usurpari pro quavis exactione, atque adeo non pro equorum duntaxat, sed & pro ipsorum milium annonis vel etiam victu, seu, ut tum loquebantur procuratoribus ac prandiis, de quibus duabus ultimis vocibus idem Glossarium legendum.

VII. Moritur S. Guibertus Monasterii Gemblacenfis.

Ad num. XVIII. Sanctus Guibertus caenobii Gemblacenfis conditor, postquam praevitit mortem sibi imminere, ultimum vole dicens fratribus & amicis, & optabilem pacis & dilectionis memoriam relinquens eis, maturavit vitam ad amicum sibi quietem Gorziensis solitudinis, inquit Sigbertus Chronographus in ejus Vita Saeculo V. Benedictino recitata, qui paulo post subdit, cum X. Kal. Junii spiritum Deo reddidisse, & corpus ejus ad monasterium Gemblacense relatum esse. Paulo post: Obiit autem hic Sanctus Dei anno dominicae Incarnationis nonagesimo sexagesimo secundo, decimo Kalendas Junii. Idem Sigbertus in Chronico ad annum MCX. Elevationem corporis ejus his verbis narrat: Sanctus Vvibertus fundator Gemblacensis caenobii, ubi & sepultus requiescit, quem Deus multis & magnis miraculorum signis per annos XII. longe lateque clarificaverat, auctoritate venerabilis Friderici Coloniensis Archiepiscopi, & assensu generalis Synodi a Domino Otherto Legensi Episcopo ele-

que ad interrogationem Papae Romani Et inferius eodem anno: Legatio veniens ab Joanne Papa, insinuat, praefatum Hugonem tam ab ipso Papa, quam ab omni Romana Synodo excommunicatum, sed & ab alia Synodo apud Paptam celebrata. Cujus legationis redditi certiores per Brunonem Archiepisc. elegimus ad Episcopium Rhemense Odalricum illustrem clericum Hugonis casusdam Comitis filium, favente Lothario Rege cum Regina matre, praefatoque Brunone. Haec ibi. Ex quibus intelligis (quod saepius inculcandum est) qua reverentia Episcopi colerent Apostolicae Sedis Antistitem, licet sedentem in ea juveniculum, & pravis moribus depravatum Pontificem: quem ipsum sic observant & venerantur, ut omnis ille conventus inter se diffidens ex ejus responsione quiesceret.

Eodem anno decimo Kal. Junii moritur

qua elevatio innumerabili concursu, & mirabili gaudio populorum celebrata est IX. Kal. Octob. Saeculo V. Benedict. recitatur etiam Relatio hujus Elevationis, in eaque dicitur ejus partem maximam fuisse Sigbertum Sancti Guiberti Vita Scriptorem. Porro anno MCX. dies XXIII. mensis Septembris in eadem Relatione etiam memoratus in feriam sextam incidere, ideoque hoc & sequentibus saeculis Translationes & Elevationes Sanctorum aliis diebus, quam Dominicis non raro peracta.

Triumpho honore accepto Nicephoro Romano Imperator, inquit Leo Diaconus in Romana Juniori, munifica ambitiosaque tribuit munera, atque Asiae ei Praefecturam credit. Is Saracenis vero Domestici rursus audus dignitate, trajectoque Bosphoro, atque copiis congregatis Agarenorum terras peragrabat. Qui audita Nicephori irruptione ad praesidia profugerunt, exque locis munitis pro facultate velitando ac procul jaculando incurfiones avertere tentabant. Ille vero instar fulminis omnem circum regionem depopulabatur, oppidaque hominum multitudine longe frequentia direpta in potestatem redigebat. Ubi autem quae erant obvia cuncta igni ferroque vastasset, praesidiis atque arcibus manum adiecit, quorum pleraque primo statim assultu cepit. Quacumque vero maris obsepta necnon praesidiariorum multitudine freta erant, iis machinas contra adhibebat, bellumque implacabile inferebat. Captis igitur everfisque brevi fati tempore Agarenorum supra sexaginta praesidiis, praedaque longe maxima reportata resumens copias ad suas quemque sedes remisit, cum immensam divitiarum vim congestissent. Ipse vero ad Imperatorem laborum ex illo praemia accepturus commecavit. Jam vero in medio itinere constituto Nicephoro, fama quaedam pervasit Romanum Imperatorem humanis excessisse. Quo ille inexpectato rumore perterritus iter inhibuit, inque regione substitit. Quare cum Romanus Imp. die XV. Martii sequentis anni e vivis excesserit, haec victoriae currenti a Nicephoro reportata. Porro Domestici nomine recentiores Graeci Ducem exercitus supremum exprimebant, qui militares copias sub Imperatore ducret, communiumque rerum administrationem ab eo sibi commenda-

XVIII.)

VIII. Nicephorē Phoca de Saracenis victoria.

CHRISTI
962.JOANNIS XII. PAP.
7.OTTONIS I. IMP.
ROMANI 2.

S. Guiberti obitus. S. Guibertus Abbas fundator monasterii Gemblacensis, cujus res præclare

PAGIUS tam teneret, ut variis exemplis demonstrat Goarus in Notis ad cap. 2. Codini de Officiis Constantinop.

IX. Floruit hoc sæculo in Regno Navarræ Salvo Abbas Albaidensis monasterii, qui scripsit sacris Virginibus Regularem libellum, & ebat Al- loquio nitidum, & rei veritate perspicuum, inquit Auctor Anonymus in brevi ejus Vita, subjunctâ a Miræo libro Ildesoni Toletani Episcopi de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 202. obiit temporibus Garseani Christianissimi Regis (nempe Navarræ, patris Sancti Regis Abacæ cognominati), & Theudemiri Pontificis (seu Tudomiri Episcopi Naxarenfis) quarto Idus Februarii, era millesima (hoc nempe anno) sacra doctrina præstantior cunctis, & copiosior o-

gestas Sigebertus (scriptis est profectu- (a) Apud Sur. 1. 3. die 23. Maii.

peribus charitatis. Extat adhuc libellus ille, sed ineditus, cujus Labbeus in Nova Bibliotheca MSS. pag. 35. mentionem facit, atque continere capita LXXXIII. qui cum in eo MS. S. Salvo Abbati Alveldensi, quod idem est ac Albaidensi, tribuatur, jure merito Nicolaus Antonius locum ei dedit in Bibliotheca Veteri Hispana lib. 6. cap. 14. & Balæus & Joannes Piffæus in suis Catalogis hunc libellum male adscribere Beato Ælredo Rievallensi in Anglia. Abbati; cum Vitæ Salvi præfatum MS. suffragetur. Composuit præterea Salvus libellum de Missis & Hymnis sacris in ejus Vita memoratum, sed ille ad nos non pervenit. Laudatam Vitam recitat etiam Mabillonius Sæc. V. Benedic.

Non-

JESU CHRISTI
ANNUS
963.JOANNIS XII. PAP.
ANNUS
8.OTTONIS 2. IMP.
ROMANI 3.

I. Res gestæ ab Ottone ante in urbem adventum.

II.

(a) Luitp. l. 6. c. 6.

III.

De auctoritate historiæ de Jo. XII.

Nonagesimus sexagesimus tertius Christi annus Indictione sexta sequitur, quo Joannes Papa deficiens ab Imperatore, ab eodem Synodo convocata in ordinem redigitur. Hæc omnia magni momenti, quomodo se habuerint; per scriptores ejus temporis accurate sunt depromenda. Sed primum accipe quæ apud Reginonem descripta leguntur:

Hoc anno Otto iterum Papiæ Natalem Domini & Pascha celebravit. Interim Adelbertus huc illucque discurrens, quoscunque poterat, sibi undique attraxit, sed & Corsicam, ibi se tueri nitens, intravit, Romanum etiam Pontificem in suum adjutorium sollicitavit. Quæ autem post hæc sequuta sint auctor (a) Luitprandus assertus, licet diversus ab eo, quisquis ille fuerit, ea cuncta ob oculos habens descripsit.

Sed antequam quæ ab eo sunt tradita hic reddamus: de ipso auctore jure differendum videtur: num revera capita illa a sexto usque ad undecimum sexti libri sint Luitprandi, cujus superiores libri esse noscuntur. Scimus ita censerî, nec eam rem hætenus in controversiam esse deductam. Verum existimo capita illa esse potius appendicem ad Luitprandum ab auctore adhuc incerto elaboratam, quam Luitprandi continuatum opus. Styli in primis id opinari facit diversitas. Sed illud magis persuadet, quod eadem capita extra terminos certos operi suo ab ipso Luitprando præscriptos posita esse videntur, sicque ejus assertionem & auctoritatem suam esse negari penitus. Ipse enim in præfatione præposita libro tertio, ubi de nomine operis Antidosis, & de termino, quo clauditur opus, nempe legatione sua Constantinopolim agit: assertit scriptioni illi se finem imposuisse in Paxo insula, jam legatione, Ann. Eccl. Tom. XVI.

de qua ipso agit in fine ad Constantinum Imperatorem functus, cum regnaret adhuc Berengarius. At illa quæ scribuntur postremis capitibus illis de Joanne duodecimo Romano Pontifice longe postea contigisse noscuntur; adeo ut si esset istud ejusdem auctoris opus; illud plane aliud a priori ab eo elucubratum esse diversum, necesse sit affirmare. Insuper alterius potius esse auctoris ex ea etiam conjectura concipio, quod cum auctor illorum capitum in illis mentionem habeat Luitprandi jam non amplius diaconi Ticinensis, sed Episcopi Cremonensis, alium, diversumque ab eo se esse auctor ostendit, cum alioqui Luitprando moris fuisse noscatur, nomen suum in scriptis suis, non quasi alterius obiter præterire, sed gloriæ titulis bene exornatum relinquere. Fuisse autem eundem Luitprandum diaconum Ticinensem, & Luitprandum postea creatum Episcopum Cremonensem, tum nomen, tum munus iteratum, repetita nempe legatio, ut ipse de se factetur, satis ostendit. Sed de legatione posteriori suo erit loco dicendum. His si conjungantur Græcarum litterarum per eruditio & Poeticæ cæterarumque litterarum facultas eadem hoc sæculo haud adeo inventu facilis, plane tamquam ex multis lineamentis, eundem esse senties hominem; auctorem autem appendicis capitulorum illorum esse diversum, eumque addictissimum Ottoni Imperatori, & privato studio ea scripsisse in ipsius gratiam, odium vero Joannis. Qui rem gestam sic aggreditur enarrare:

Interca præfatus Papa juramenti & promissionis oblitus, quam fecerat sancto Imperatori: ad Adelbertum, ut se adeat, mittit, jurejurando ei affirmans, se illum contra sanctissimi Imperatoris potentiam adjuturum. Adeo enim eundem.

R

Adel-

IV. Jo. Papa perjurus jungit se Adelberto.

illucque discurrens, quoscunque poterat sibi undique attraxit, sed & Corsicam ibi se tueri nitens intravit. Romanum etiam Pontificem multipliciter in suum adjutorium sollicitavit. Dum hæc igitur aguntur, Imperator a Papiæ movens iter, Berengarium (Italici Regem) in Monte Sancti Leonis obsedit, totamque ibi æstatem sedens, sæpe Montem undique circumdedit, & ne aliquatenus pateret exitus vel introitus, prohibuit. Interim Joannes Papa promissiones Imperatori factas oblivioni tradens, ab eo desivit, & Berengarii seu Adalberti partibus favens, Adalbertum Romanum intravit. Quas dolositatis ejus fraudes Imperator audiens, relicta circa montem obsidione Romanæ, reversus cum hoste (id est exercitu) pergit: cuius ipsi metuentes adventum plurimum thesaurum S. Petri rapientes, fuga subsidia petunt. Tunc

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6456.

SEC. X. Anno E. 14. P. 19. April. Indiæ. 6.

JESU CHRISTI 963.

JOANNIS XII. PAPÆ 8.

OTTONIS IMP. 2.

NICEPHORI PHOCÆ IMP. 1.

Num. I. ad XXXI. Continuator Reginonis hoc anno scribit: Rex (nempe Otto) iterum Papiæ natalem domini & Pascha celebravit. Interim Adalbertus (Italici Rex) huc

Conciliabulum Rom. adversus Jo. XII.

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTONIS 2. IMPP.
ROMANI 3.

Adelbertum Ecclesiarum Dei, ejusdemque Papæ Joannis persecutorem Imperator factus terruerat, ut omnem Italiam deserens, Fraxinetum adiret, seque Saracenorum fidei commendaret. Imperator autem justus, qui, cur Adelbertum Joannes Papa, quem prius vehementi odio insequeretur nunc diligeret, satis mirari non potuit, accessit quibusdam familiaribus, an hoc verum esset, Romam dirigit percontatum. Cumque illo eisdem Nuntii pervenissent, hujusmodi non a quibuslibet, aut paucis, sed ab omnibus Romanis civibus responsa suscipiunt. Quæ autem Romam adeuntes Nuntii a Romanis acceperint, idem auctor sic nartat:

V. Quæ nuntii de Joanne acceperint.

Non dispar videtur ratio, cur Joannes Papa sanctissimum Imperatorem, suum scilicet ex Adelberti manibus liberatorem, & diabolus oderit Creatorem. Imperator, quemadmodum re ipsa experti sumus, ea quæ Dei sunt, sapit, operatur, diligit, Ecclesiastica & secularia negotia armis tutatur, moribus ornat, & legibus emendat: Joannes Papa his omnibus adversatur. Non clam est, quod fatemur. Testis est * Ratuera sui ipsius militis vidua, quam cæco captus igne, multis præfectam urbibus sacrosanctis B. Petri donavit aureis crucibus atque calicibus. Testis est Stephana ejus amica, quæ in effusione ejus quem ex eo conceperat recens hominem e vita exiit. Quod si cuncta taceant, Lateranense palatium, Sanctorum quondam hospitium, nunc prostibulum meretricum, non silebit amicam conjugem, Stephana patris concubinae sororem. Testis omnium gentium præterquam Romanorum, absentia mulierum, quæ SS. Apostolorum Limina orandi gratia timent visere; cum nonnullas ante dies paucos hunc audierint conjugatas, viduas, virgines vi oppressisse. Testes sunt sanctæ Apostolorum Ecclesiæ, quæ non stillatim pluviam, sed torum intrinsecus supra ipsa etiam sacrosancta alta-

PAGIUS Tunc in Roma in plura divisa, partim Imperatori faventes (multi enim a prædicto Papa iniuriis se opprimi conquirebantur) partim a postolico blandientes, licet diversa sentiant, Imperatorem tamen cum honore debito Urbem intrant, seque per omnia, datis obsidibus, illius ditioni subiungunt. Imperator vero plurimorum Episcoporum collecta multitudine Synodum coadunavit, & consilio eorum missa legatione, canonica auctoritate, profugum Apostolicum ad sedem Pontificalem & Apostolicam revocavit. Illo tamen hoc omnibus modis renuente, plebs Romana Leonem Protoscrinarium virum strenuum & industriam, communi consensu in locum ejus elegit & ordinavit: cui Synodo interfuerunt omnes prope Romani & Italia Episcopi: Angelfredus etiam Aquileiensis Patriarcha, qui tunc temporis etiam obiit. Sed

ria imbrem admitterent. Quanto nos terrore tigna afficiunt, cum divinam opem ibidem deposcimus? mors in testis regnat, quæ nos orare multa volentes impedit, atque domum Domini mox relinquere cogit. Testes sunt non solum (a) juncearum creatura, sed & quotidianarum formarum mulieres, cui eadem sunt, & siles pedibus quæ conterunt, & quæ magnorum subeuntur adiutorio jumentorum. Atque hoc rei est, quod tanta ei cum Imperatore sancto discordia est, lupis & agnis quanta sortito obtigit. Illi hoc ut impune liceat, Adelbertum sibi tutorem & defensorem parat. Hæc sunt quæ Romæ Nuntii acceperunt. Quibus auditis, Ottonem ista respondisse, idem auctor affirmat, cum ait:

Hæc dum a redeuntibus Nuntii Imperator audisset: Paer, inquit, est facile bonorum immutabitur exemplo virorum: spero eum obiurgatione honesta, suasionem liberali facile ex illis sese emerfurum malis, dicemusque tunc cum (b) Propheeta: Hæc est mutatio dextera Excelsi, & adiecit: Quod prius rerum ordo deposcit, Berengarium in Fereiro monte restentem propulsimus; dein paterna * abdicatione dominum Papam convenimus: si non voluntate, verecundia saltem in virum perfectum sese mutet; sicque forsitan devictus, bene consuescere studebit his desuescere. His expletis, Papæ navim conscendit, ac per Eridani alveum Ravennam usque pervenit, indeque progrediens, Montem Fereitrum (quod oppidum sancti Leonis dicitur, in quod Berengarius & Vuilla erant, obsedis,

Quo & præfatus Papa Leonem venerabilem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Protoscrinarium, nunc in eadem Sede Petri Apostolorum Principis Vicarium, necnon Demetrium Optimatem Romanorum illustrissimum sancto Imperatori Nuntios dirigit, mandans, haud mirum esse si hæcenus juvenutis igne devictus, quid puerile gesserit, jam tempus instare, cum alieno cu-

& de nostratibus interfuerunt Adalagus (Hamburgensis) & Heinricus (Trevirensis) Archiepiscopi, Landoardus (Mindenensis) & Otgerus (Spirensis) Episcopi. Postea Joannes, qui & Ostavianus, videns se esse depositum, sera penitentia ductus, Adalberto dirigitur, Adelbertus vero in Corsicam revertitur. Est hæc secunda Ottonis M. Romana profectio. Continuatur enim Luitprandi lib. 6. cap. 6. narrata ejusdem Imperatoris unctio a Joanne XII. peracta subdit: Post hæc ad parvam quantocius repeditavit. De secunda profectioe Hepidanus in Annal. ad annum CMLXIII. habet. Otto Rex secundum profectioem in Italiam fecerat cum magno exercitu in mense Augusto. Sed fallitur hic Auctor, quia Otto M. anno superiori mense Julio adhuc in Italia agebat ut liquet ex ejus Diplomate ibidem dato, & a

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTONIS 2. IMPP.
ROMANI 3.

peret vivere more. Mandavit etiam dolere se, quod quemdam Leonem Episcopum & Joannem diaconum Cardinalem suos infideles suscepisset, & quod sanctus imperator promissionis suæ fidem violaret, dum eos, qui eo loci manebant, juramento non ipsi, sed sibi astringeret. Hactenus quæ suggerenda per Legatos suos Joannes Imperatori mandavit. Quæ autem Otto ad ista responderit, mox idem subicit auctor istis verbis:

VIII. Ottonis ad Legatos responsio.

Quibus Imperator: Pro correctione, inquit, ac morum immutatione, quam promittit gratias ago: de promissis vero fidem mutare, cujus me arguit, an verum sit, ipsi perpendite: omnem terram sancti Petri, quæ nostræ potestati subiecta est, Ecclesiæ promissimus reddere. Atque id rei est, quod ex munitione Berengarium cum omni familia pellere laboramus. Quo enim pacto terram hanc ei reddere possumus, si non prius eam ex violentorum manibus ereptam potestati nostræ subdamus? Leonem Episcopum & Joannem Cardinalem diaconum suos infideles, quos nos suscepisse accusat, his temporibus non vidimus, nedum suscepimus. Constantinopolim domino Papa eos ad injuriam nostram proficiscentes dirigente, Capuæ sunt (ut audivimus) capti. Quibus cum etiam Saleccum natione Bulgarum, educatione Ungarum domini Papæ familiarissimum, & Zachariam virum reprobam divinarum atque humanarum litterarum inscium, a domino Papa Episcopum noviter consecratum, & Ungaris ad prædicandum, ut super nos irruant, destinatum, eodem captor esse loco audivimus. Hæc dominum Papam nullis narrantibus fecisse crederemus, nisi litteræ fidem admitterent, quæ plumbo signatæ ejus nominis characteres monstrant. Respondit ista Legatis Joannes Otto, nec his contentus, alios rursus sibi visum Legatos mittere pro sua excusatione ad ipsum Pontificem. Quinam isti fuerint, & quæ nuntianda præceperit, idem auctor sic narrat:

IX. * Mindensem.

His expletis, Landoardum a Saxonia * Numendensem, & Luitprandum ab I-Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS & a Baronio num. XIV. & seq. recitato. Quare cum eo an. Otto M. Natalem domini Papæ celebravit, teste Continuatore Reginonis citatos qui annos Christi ab eodem die auspiciatur, manifestum est, hunc Imperatorem post mensem Julium anni superioris in Germaniam rediisse, eodemque anno in Italiam reversum Natalem Domini Papæ celebrasse.

II. Leo VIII. si Antipapa.

Fusius hæc narrat Luitprandus seu ejus Continuatur lib. 6. cap. 6. cujus verba recitat Baronius. Concilium illud seu verius Concilium Romanum Octavo Idus Novembris habitum, ut liquet ex ejus Epistola Synodica apud Baronium num. XXV. data decimo Ka-

talia Cremonensem Episcopos, cum præfatis Nuntii Romam dirigit, domino Papæ se inculpabilem, esse satisfacturos. Quorum etiam militibus hoc Imperator justus imposuit, ut si secus dominus Papa non crederet, duello verum esse approbarent. Præfati igitur Landoardus & Luitprandus Episcopi Romam ad domini Papæ præsentiam venientes, tanto sunt in honore suscepti, ut non eos lateret, quanto sanctum Imperatorem tedio fastidirent. Ordinatum tamen, prout eis injunctum fuerat, enarrantes non jurejurando, non duello satisfactionem Papa recipere voluit, sed in eadem, qua fuerat, duritie permansit. Quomodo autem aliam ad eundem Imperatorem misit Joannes legationem, ita declarat:

Subdole tamen Joannes Papa post dies octo Joannem Episcopum Narniensem & Benedictum Cardinalem diaconum, cum istis domino Imperatori destinavit, putans hunc posse deludere versutis, cui nimis est verba dare difficile. Ante quorum reditum, Adelbertus, invitante Papa, a Fraxineti rediens, Centumcellas advenit, deinde Romam profectus, non ut debuit, repudiatus, sed a Papa honorifice est susceptus. Hæc dum aguntur, Phæbi radius grave Cancræ fidus inæstans Imperatorem Romanis arcibus propellebat. Sed cum virginalis fidus gratiam rediens temperiem ferret, collectis copiis, clam Romanis invitantibus, Romam advenit; quid clam dixerim, cum major Romanorum pars Optimatum sancti Pauli Castellum invaserit, sanctumque Imperatorem, obsidibus etiam datis, invitaverit? Quid multis morer? juxta Urbem Imperator castrametatus est. Roma Papa simul atque Adelbertus aufugiunt. Quæ autem per cives Romanos, quæ ab Imperatore Romæ dum esset, gesta sint, idem auctor narrare sic pergit:

XI. Promissio Ottoni facta de electione Roman. Pontific.

Cives vero sanctum Imperatorem cum suis omnibus in Urbem suscipiunt, fidelitatemque promittunt, hæc addentes & firmiter jurantes, numquam se Papam electuros, aut ordinaturos præter con-

R 2 sen-

lend. Decembris, ut in fine ejus legitur. Quoad Leonem in Joannis XII. locum Pontificem subrogatum, Papebrocius in Conatu Chronico-Historico existimat, eum die sexta mensis Decembris ordinatum fuisse, & refert hæc verba ex Vita Joannis XII. adhuc inedita, a Petro Bibliothecario scripta: Consecraverunt eum Romanum Pontificem, mense Decembris in Lateranensi Palatio; qui fecit Ordinationem in eodem mense, Presbyteros VII. Diaconos II. Et sedit annum I. menses III. Privilegium Rodaldo sanctæ Aquileiensis Ecclesiæ Patriarchæ datum in sacratissima ade beati Petri Apostoli Iribus Decembris anno Pontificatus Leonis primo

Legatio Ottonis ad Joann. Pap.

X. Joannis Legatio alia ad Ottonem & Ottonis Romam adventus-

Promissio Ottoni facta de electione Roman. Pontific.

sensum atque electionem domini Imperatoris Ottonis Caesaris Augusti, filiique ipsius Regis Ottonis. Jurasse aliquos ex Cardinalibus, & inter alios Benedictum Archidiaconum, quæ ultimo loco dicentur ab eodem auctore, significant. Cæterum, ut expressum est, non omnibus Ottonis Imperatoris successoribus Augustis id a populo Cleroque juratum est, sed ipsi dumtaxat Ottoni, unico ejus filio Ottoni Juniori.

XII.

At cujus ponderis esse potuit ista promissio sive a Romanis laicis, sive a Cardinalibus facta absque consensu tum existentis Romani Pontificis? certe nondum damnatus atque cessare jussus Joannes erat, ut ipso inconsulto & non consentiente aliquid decerni potuerit in præsertim tanti momenti; ut plane fatendum sit, nullius eam fuisse firmitatis, quæ tunc fuit de electione Pontificis Ottoni, & filio ejus facta promissio. Quæ autem post promissionem a Romanis factam Ottoni sequuta sint, sic accipe ab eodem auctore, dum pergit: Post triduum rogantibus tam Romanis Episcopis, quam plebe, magnus in sancti Petri Ecclesia sit conventus, sederuntque cum Imperatore Archiepiscopi. Ab Italia pro Angelfrido Aquilejensi Patriarcha, quem in eadem urbe languor repente (ut fit) ortus arripuerat. Rodulphus diaconus. Wualbertus Mediolanensis. Petrus Ravennas.

A Saxonia.

* Adal-
dagus * Adeltac Archiepiscopus, &
Ladoldardus Episcopus Nemedensis.

A Francia.

* al. Bre-
menfis Otgerius Episcopus Spirensis.
Buptus * Parmensis.

Ab Italia.

Luitprandus Cremonensis.
Hermelandus Regeusis.

PAGIUS

mo, imperante Ottone anno II. hanc sententiam extra omne dubium ponit. Illud enim die XIII. mensis Decembris emissum ante quam nulla illius mensis Dominicalis est præter diem sextam. Sedit itaque Joannes ante Leonis ordinationem annos septem, & unum aut alterum mensum, ut ex iis, quæ in morte Agapiti II. ejus Decessoris diximus, manifestum sit. Porro exaudorationem Joannis XII. ab Ottone Imp. & Synodo Romana tentatam nullam fuisse & illegitimam, pluribus ostendit Baronius num. XXXI. & seqq.

III.

Quoad Luitprandum Ecclesie Ticinensis Diaconum & postea Episcopum Cremonensem,

A Tuscia.

Conradus Lucensis.
Everarius Arsciensis.
Pisanus * Senensis.
Florentius Pistoriensis.

* al Sao-
ensis.

Ex aliis Italiae locis.

Petrus Camerinus.
Romanus Spoletinus.
Gregorius Albanensis.
Sico Ostiensis.
Benedictus Portuensis.
Lucidus Cannensis.
Theophylactus Prænestinus.
Vido Silva candida.
Leo Velitrensis.
Sico Blerensis.

Stephanus Senensis,
Joannis Nepeensis.
Joannes Tiburtinus.
Joannes Forojulienis.
Romanus Ferentinensis.
Joannes * Hormensis.
Joannes Verulensis.
Martinus Sutrinus.
Joannes Narniensis.
Joannes Sabinensis.
Joannes Gallacensis.
..... Pbalarensis.
..... Alatreensis.
..... Hortanus.
Joannes Anagninensis.
..... Trebensis.

* Nor-
menfis

Salibatinus Tarraconensis. Hucusque Episcopi, sequuntur Cardinales.
Stephanus Cardinalis Archiepiscopus tit. Balbina.

Dominicus tit. Anastasia.
Petrus tit. Damasi.
Theophylactus tit. Chrysoconi.
Joannes tit. Equitii.
Joannes tit. Susanna.
Petrus tit. Pammachii.
Adrianus tit. Callisti.
Joannes tit. Cecelia.
Adrianus tit. Lucina.
Benedictus tit. Sixti.
..... tit. Quatuor Coronatorum.

Stc.

de cujus Historia Baronius num. III. verba facit, ille rerum suo præsertim tempore gestarum narrationem inter annos CMLVII. & CMLX. in lucem edidit. Libro enim 4. cap. 7. Liutolfi Ottonis M. filii mortem deplorat, & lib. 3. cap. 7. de Constantino Porphyrogeneta tanquam de Imperatore vivente loquitur. Quare cum Luitolfus anno CMLVII. vivere desierit, Constantinus vero die IX. Novembris anni CMLIX. ut anno CMLX. vidimus, ea Historia libris sex comprehensa, intermedio illo tempore publicata, eique caput sextum & quinque sequentia adjecta, ut ex variis conjecturis deducit Baronius. In iis enim

Luitpran-
di Histo-
ria.

Stephanus tit. Sabine.
Benedictus Cardinalis Archidiaconus.
Joannes diaconus.
Bonifilius Cardinalis diaconus primicerius.

Georgius Secundicerius.
Stephanus Adminiculator.
Andreas Arcarius.
Sergius Primicerius Defensorum.
Joannes Sacellarius.

Stephanus.
Theophylactus.

Adrianus.
Stephanus.

Benedictus.
Azo.

Adrianus.
Romanus.

Leo.
Benedictus.

Item Leo, &
Leo Sernarii.

Leo Primicerius scholæ cantorum.
Benedictus subdiaconus & Oblationarius.
Azo.

Benedictus.
Demetrius.

Joannes.
Amicus.

Urso.
Joannes.

Sergius.
Benedictus.

Benedictus subdiaconus Subpulmentarius.
Stephanus Archidiaconus cum omnibus Acolythis & Regionariis. Hucusque ex Clero Romano.

Interfuerunt & proceres Romanorum ab eodem Luitprando sic recensiti:

Ex primatibus Romana civitatis.

Stephanus filius Joannis Superista.
Demetrius Melios.
Crescentius Caballi marmorei.
Joannes cognomento Nuzina.
Stephanus de Muza.
Theodorus de Rufina.
Joannes de Primicerio.
Leo de Carmizuli.

Richardus.....
Petrus de Canaparia.
Benedictus cum Bulgamino filio suo ex plebe.

XIV.

Petrus qui & Imperiola est dictus, cum omni Romanorum militia.
Hic scripta Episcoporum nomina legi admodum depravata & mutilata, non

PAGIUS

enim de gestis anno CMLX. & quatuor sequentibus sermo est. Incertum tamen, an ipsemet Luitprandus, vel quispiam Anonymus illa capita addiderit. Scripsit etiam Luitprandus Legationem, quam ad Nicephorum Phocam

est dubium, quod senties ex his, quæ apud Reginonem auctor temporis hujus scripsit dicens: Cui Synodo interfuerunt omnes prope Romani & Italiae Episcopi, Angelfridus etiam Aquilejensis Patriarcha, qui tunc temporis etiam ibi obiit; sed & de nostratibus interfuerunt Adaldagus, Henricus, Landoardus, & Otgerus Episcopi. Fuit Adaldagus Archiepiscopus Hamaburgensis, Henricus Trevirensis, Landoardus Mindensis, & Otgerus Spirensis. Hæc ibi. Pergit vero (a) idem auctor hoc modo:

(a) Luitpr.
l. 6. c. 7.

His ita residentibus, silentiumque summum tenentibus, ita sanctus est Imperator exorsus: Quoniam decorum esset, tam clare sanctoque Papam Joannem interesse Concilio: cur tantum declinaverit cœtum, vos, o sancti Patres, consulimus, quibus communis labor Ecclesiasticus ac commune negotium existit.

XV.
Otto Imp.
alloquitur Syno-
dum.

Tunc Romani Pontifices, Episcopi, scilicet suffraganei, & Cardinales presbyteri ac diaconi cum universa plebe dixerunt: Miramur sanctissimam prudentiam vestram nos hoc velle percontari, quod nec Babylonicos, nec Ibericos, nec Indicos incolas later: ita aperte diabolica pertractat negotia, ut nihil circuitionis utatur. Imperator respondit. Justum nobis videtur, ut accusationes nominatim exprimentur. Deinde quod agendum est, communi consilio pertractetur.

XVI.
Quæ Jo-
anni ob-
iecta sint
crimina.

Tunc consurgens Petrus Cardinalis presbyter, se vidisse illum Missam celebrasse, & non communicasse, testatus est. Joannes Episcopus Narniensis, & Joannes Cardinalis diaconus, se vidisse illum, diaconum ordinasse in equorum stabulo non certis temporibus, sunt professi. Benedictus cum cæteris condiaconis & presbyteris dixit, se scire, quod ordinationes Episcoporum faceret pretio, & quod annorum decem Episcopum in Tudertina civitate ordinavit. De sacrilegio non est necesse percontari, quia plus videndo, quam audiendo scire potuissemus. De adulterio dixerunt: quod oculis non viderant, sed pro certo scirent, viduam Rainarii, & Stephanam patris concubinam & Annam viduam cum nepte sua absum esse, & sanctum palatium lupanar & prostibulum fecisse: Venationem dixerunt publice exercuisse; Benedictum spirituales patrem suum lumine privasse, & mox mortuum esse, Joannem Cardinalem subdiaconum virilibus amputatis occidisse, incendia fecisse, ense accinctum, galea & lo-

XVII.

Imperatorem pro Ottonibus Augustis suscepit; sed Chronicon & Adversaria, quæ ab aliquot annis sub ejus nomine prodire, supposititia esse fute demonstrat Nicolaus Antonius in Bibliotheca Hispana veteri lib. 6. cap. 16. & seqq.

& lorica indutum fuisse, testati sunt. Diaboli in amorem vinum bibisse, omnes tam clerici, quam laici acclamarunt. In ludo aleæ, Jovis, Veneris, cæterorumque demonum auxilium poposcisse dixerunt. Matutinas & Canonicas horas eum non celebrasse, nec signo Crucis se munisse professi sunt. Haftenus accusationes.

XVIII. Cur de invasione sedis accusatio nulla.

Sed mirum, quod de ejus intrusione in Sedem Apostolicam cum adolescens esset decem & octo annorum, nullum sit factum illi negotium. At scias id illi non humanitatis gratia esse donatum, & indultum miserationis ergo; sed magno artificio prætermisum: etenim si fuisset Joannis electio ostensa nulla: æque Ottonis Imperium, quod acceperat a Joanne, fuisset illegitimum declaratum, utpote collatum ab eo, qui Pontifex non fuisset. Sic igitur abstinuit ab his Otto, ne sui abrogationem Imperii, ejus damnatione, procuraret. Pergunt Acta:

XIX.

His auditis Imperator, quia Romani ejus loquelam propriam, id est Saxoniam, intelligere nequibant: Luitprando Cremonensi Episcopo præcepit, ut Latino sermone hæc Romanis omnibus que sequuntur, exprimeret. Surgens itaque sic cepit:

XX. (a) Luitp. 1. 6. c. 8.

Persepe (a) contigit, & nobis expertis credimus, ut in dignitatibus constituti invidorum infamia maculentur: displicet bonus malis, quemadmodum & malus bonis. Atque hoc rei est, quod hanc in Papam accusationem, quam modo Benedictus Cardinalis diaconus legit, & vobiscum fecit: amphibolam retinemus, incerti utrum e zelo justitie, an impietatis livore proruperit.

XXI. Otto dubitavit an calumniose Joannes sit accusatus.

Unde mihi indigno secundum concessæ dignitatis auctoritatem omnes obtestor per Deum, quem fallere, & si vult, nemo potest, sanctamque ejus Genitricem intemeratam Virginem Mariam, perque pretiosissimum Apostolorum Principis corpus, in cujus hæc recitantur Ecclesia, ut nulla in dominum Papam jaculentur convicia, que non sint ab ipso patrata, atque a viris probatissimis visa.

XXII. Publica omnium conclamatio de facinoribus Joannis.

Tunc Episcopi, Diaconi, Clerus, & cunctus Romanorum populus, quasi vir unus, dixerunt: Si non & que per Benedictum diaconum lecta sunt, hisque turpiora & ampliora Joannes Papa indigna commisit facinora; non nos a peccatorum vinculis absolvat Apostolorum princeps beatus Petrus, qui verbo calum indignis claudit, justis aperit: simul anathematis vinculo innodati, atque in die novissima in sinistra parte positi cum eis qui dixerunt (b) Domino Deo: Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Quod si fidem nobis non adhibetis, exercitui domini Imperatoris saltem debetis

(b) Job. 21.

credere, cui ante quinque dies ense accinctus, clypeo, galea, lorica indutus occurrit. Solus Tyberis qui interfluxit, ne sic ornatus ab exercitu caperetur, impedit. Mox sanctus Imperator dixit: Tot sunt hujus rei testes, quot sunt nostro in exercitu bellatores. Sancta Synodus dixit: Si placet domino Imperatori, Mittantur litteræ domino Papæ, ut adventat, sequæ ex his omnibus purget. Tunc eidem sunt litteræ destinata, quæ sic se habent:

Summo Pontifici & universali Papæ domino Joanni, Otto divina respectu clementiæ Imperator Augustus, cum Archiepiscopis Liguriæ, Tusciæ, Saxonie, Francie in Domino salutem.

Synodalis epist. ad Joannem.

Romam ob servitium Dei venientes, dum filios vestros, Romanos scilicet Episcopos, Cardinales presbyteros, diaconos, & universam plebem de vestra absentia percontaremur, & quid causa esset, quod nos Ecclesiasticas dispositiones, se alium Romana Sedem constitueremus Episcopum. Ita enim scriptum erat: Non habetis licentiam ullam ordinare. Nunc usque putavimus, immo credimus, duo negotia animum facere dedicatum, nisi vestra auctoritas priscorum sententias infirmaret auctorum. Nos vero intentioni vestre non verbis respondeamus: si ad Synodum venire, & obiecta purgare non differtis, auctoritati vestre proculdubio obediemus. Sed si (quod absit) venire, & obiecta vobis capitalia crimina purgare dissimulatis, cum præsertim vos venire nihil impediatur, non maris navigatio, non corporis ægritudo, non itineris longitudo, tunc excommunicationem vestram parvipendimus: eam potius in vos retorquimus, quoniam quidem juste facere possumus. Judas Domini nostri JESU Christi proditor, immo venditor cum cæteris prius ligandi, atque solvendi potestatem a Magistro in hæc verba accepit (a): Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis super terram, &c. Quamdiu enim bonus inter discipulos fuit, ligare atque solvere valuit: postquam vero cupiditatis veneno homicida factus, vitam occidere voluit: quem postea ligatum solvere, solum ligare potuit, nisi seipsum, quem infelicissimo laqueo strangulavit? Data decimo Kal. Decembris, & missa per Hadrianum Cardinalem presbyterum & Benedictum Cardinalem diaconum.

XXIII.

XXIV. Quæ descripsit Joann. Pap. ad Synod.

Joannes Episcopus servus servorum Dei omnibus Episcopis. Nos audivimus dicere, quod vos vultis alium Papam facere. Si hæc feceritis: Excommunico vos de Deo omnipotenti, ut non habeatis licentiam ullam ordinare, & Missam celebrare.

Cum hæc epistola in sancta Synodo legeretur, advenerunt qui prius defuerant religiosi a Lotbaringia, Hericus Trevirensis Archiepiscopus, ab Emilia & Liguria Vido * Mutiensis, Gezo Tortonenis, Sigulphus Placentinus: quorum consilio domino Papæ ita rescribunt.

* Mutiensis.

Summo Pontifici & universali Papæ domino Joanni, Otto divina respectu

clementiæ Imperator Augustus, sed & sancta Synodus Romæ ob servitium Dei congregata, in Domino salutem.

XXV. Alia ep. e Synod. Joann. Pap.

Præterita Synodo, quæ celebrata est octavo Idus Novembris, litteras vobis direximus, in quibus accusatorum vestrorum verba atque accusationis causæ continebantur. Rogavimus etiam iisdem litteris magnitudinem vestram, quemadmodum justum est. A vobis, non quales temporis qualitas, sed inconsultorum vanitas exposcit hominum, litteras accepimus. Non veniendi ad Synodum rationalis esse excusatio debuit: sed & præsentis magnitudinis vestre debuerunt nuntii interesse, qui aut ægritudinis, aut certe difficultatis causa satisfacerent sanctam vos Synodum declinasse. Est & aliud vestris in litteris scriptum, quod non Episcopum, sed puerilem ineptiam scribere diceret: Excommunicastis enim omnes, ut non habeamus licentiam canendi Missam, ordinandi Ecclesiasticas dispositiones, se alium Romana Sedem constitueremus Episcopum. Ita enim scriptum erat: Non habetis licentiam ullam ordinare. Nunc usque putavimus, immo credimus, duo negotia animum facere dedicatum, nisi vestra auctoritas priscorum sententias infirmaret auctorum. Nos vero intentioni vestre non verbis respondeamus: si ad Synodum venire, & obiecta purgare non differtis, auctoritati vestre proculdubio obediemus. Sed si (quod absit) venire, & obiecta vobis capitalia crimina purgare dissimulatis, cum præsertim vos venire nihil impediatur, non maris navigatio, non corporis ægritudo, non itineris longitudo, tunc excommunicationem vestram parvipendimus: eam potius in vos retorquimus, quoniam quidem juste facere possumus. Judas Domini nostri JESU Christi proditor, immo venditor cum cæteris prius ligandi, atque solvendi potestatem a Magistro in hæc verba accepit (a): Amen dico vobis, quæcumque ligaveritis super terram, &c. Quamdiu enim bonus inter discipulos fuit, ligare atque solvere valuit: postquam vero cupiditatis veneno homicida factus, vitam occidere voluit: quem postea ligatum solvere, solum ligare potuit, nisi seipsum, quem infelicissimo laqueo strangulavit? Data decimo Kal. Decembris, & missa per Hadrianum Cardinalem presbyterum & Benedictum Cardinalem diaconum.

(a) Mat. 18.

Qui cum ad Tyberim pervenissent, cum non invenerunt; pharetratus enim in campestris jam abierat; indicare possent, qui ubi ipse erat, indicare possent. Cumque eum invenire non possent, cum iisdem litteris ad sanctam Synodum, quæ nunc tertio est habita, sunt reversi.

XXVI. Joann. non inventus.

Mox Imperator ait: Expectavimus adventum ejus, ut præsentem eo, quod nobis

XXVII.

egerit quereremur. Verum quoniam eum non affuturum certo scimus: quam perfide nobiscum egerit, ut diligenter agnoscat, etiam atque etiam flagitamus. Notum itaque vobis facimus Archiepiscopis, Episcopis, presbyteris, diaconis, reliquoque Clero, necnon & Comitibus, & Judicibus, omnique plebi, quod idem Joannes Papa oppressus a Berengario atque Adelberto rebellibus nostris, misit in Saxoniam nuntios, rogans, ut pro amore Dei in Italiam veniremus, & Ecclesiam sancti Petri, & seipsum, ex faucibus eorum liberaremur. Nos vero, Deo adjuvante, quantum fecerimus, non est necesse dicere, ut in presentiarum videtis. Ereptus vero mea opera ex eorum manibus, & honori debito restitutus, oblitus juramenti & fidelitatis, quam mihi supra corpus sancti Petri promisit, eundem Adelbertum Romanam venire fecit, & contra me defendit, seditiones fecit, & videntibus nostris militibus dux belli factus, lorica & galea est indutus. Quid super hoc sancta Synodus decernat, edicat.

Ottonis in Joannem querelæ.

XXVIII. Publica in Joannem declamatio.

Ad hæc Romani Pontifices suffraganei scilicet Episcopi, reliquisque Clerus, & cunctus populus dixerunt: Inauditum valens inaudito est cauterio exurendum: sic corruptis moribus sibi soli, & non cunctis obesset, quoquo modo tolerandus esset. Quot prius casti hujus facti sunt imitatione incesti? quot prohi hujus exemplo conversationis sunt reprobi? petimus itaque magnitudinem Imperii vestri, monstrum illud nulla virtute redemptum a vitis, a sancta Romana Ecclesia pelli, aliumque loco ejus constitui, qui nobis exemplo bonæ conversationis præesse valeat, & prodesse sibi: recte vivat, & bene vivendi nobis exemplum præbeat.

Tunc Imperator: Placet, inquit, quod dicitis; nihilque gratius nobis, quam ut talis, qui huic sanctæ & universali Sedi præponatur, inveniri possit.

His dictis, omnes una voce dixerunt: Leonem venerabilem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Protoscriniarium virum approbatum ad summum sacerdotii gradum nobis in pastorem eligimus, ut sit summus & universalis Papa Romana Ecclesiæ, reprobato ob mores improbos Joanne apostata. Cum hoc omnes tertio dixissent, annuente Imperatore, nominatum Leonem ad Lateranense palatium, secundum consuetudinem cum Cardinalibus ducunt, & certo tempore in Ecclesia sancti Petri ad summum sacerdotium sancta consecratione attollunt, & fideles se ei affuturos jurejurando promittunt.

XXIX. Leonis in Joannem locum electio.

His ita gestis, sperans sanctissimus Imper. cum paucis Romæ se degere posset, ne consumeretur Romanus populus ob multitudinem exercitus, multis, ut redi-

XXX.

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTÓNIS 2. IMP.
ROMANI 3.

dirent, licentiam dedit. Hucusque anni hujus res gestæ; quæ sequuntur, anno sequenti facta noscuntur, nosque suo loco dicturi sumus. Addit his Sigebertus, Leonem ipsum laicum adhuc fuisse, cum electus est Pontifex, contra decreta (a) Nicolai, Hadriani, & Stephani Romanorum Pontificum superius recitata.

(*) Apud
Grat. d.
79. c. 3.
XXXI.
Redar-
guitur
multipliciter
pseudosyn-
erroris.

Audisti, Lector, ipsam Synodum, integra ejus Acta, judicium de abdicatione Joannis Papæ, & subrogatione Leonis. In qua gravissima actione, sed levissime ac perfunctorie pertractata, quam multipliciter peccatum sit, quamquam enormiter erratum, nec puto pro dignitate me consequi verbis posse. Unum loco omnium hoc fati habeto, numquam me legisse, Orthodoxorum conventum synodalem aliquando habitum, in quo magis Ecclesiasticum jus offensum, magis Canones violati, vulnerata traditio, conculcata, oppressa, atque majore dedecore prostrata justitia. Mentiar, nisi tu ipse ista cuncta, cum videris, manibus tetigeris (si cultor es justitiæ) præ animi indignatione exclamare cogaris, o indignum facinus audax, & insolens! nisi tamen te cohibeant tum turpis vita Joannis, tum zelus Imperatoris, de quo illud Apostoli congrue dici potest (b) *Testimonium ipsi perhibeo, quod zelum habet, sed non secundum scientiam.* Qua carentes Episcopi illi, in quibus esse debebat, sibi aliique paravere ruinam, sicut (c) *si cæcus cæcum ducat, ambo in foveam cadant.* Quo nomine ea divina sententia ipsi primum privandi fuerant sacerdotio, sic apud (d) *Oseam Prophetam Domino contestante: Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*

(b) Rom.
10.

(c) Mat.
23.

(d) Osee 4.

XXXII.
In hac
pseudosynodo
omnia
perperam
facta.

Ex quo enim (ut ipsi falsi sunt) habitus est ab eis Joannes vere summus Pontifex (quod etiam suis litteris sunt professi) unde ipsi cogendi Concilii facultas contra Pontificem absque ipsius consensu? Id quidem contestati sunt omnes Episcopi in Romano Concilio sub Symmacho Papa, cum ipse Pontifex adversariorum accusationibus obrueretur, non licere dicentes, ab alio aliquo, nisi ab ipso Synodum convocari in causa sua; cum Theodoricus Rex hoc non negans, excusavit tamen se, dicens de cogenda ea Synodo litteras ab ipso Symmacho accepisse, prout suo loco superius est demonstratum. Insuper ubi sufficiens testium numerus? quem septuagintaduorum esse debere, contestati sunt sanctissimi illi Patres, qui ad judicandum Marcellinum Papam sunt convocati. Rursus in quam Synodo, licet contra aliquem hæresiarcham convocata, non præcessit citatio trina, ante-

quam in eum esset lata sententia? At Joannem Papam bis vocatum dumtaxat, synodalia ipsa Acta declarant. Sed & cui reorum, quamvis vili humuncioni, non ante sententiam aliqua data a jure perendina dilatio? sed nulla Joanni: bis vocatus, statim damnatus eadem qua secunda citatus est die, ut eadem Acta significant. Audi monstrosum: In quam Synodo petitum est ab Episcoporum confesso, Imperatorem condemnare Episcopum vel clericum aliquem, & non potius ab Imperatore postulatam est, ut sancta Synodus hominem Ecclesiasticum damnet? At fecus in hoc conventiculo factum videmus; Nam universa Synodus rogasse dicitur Imperatorem, Joannem expelli, & alium in locum ipsius subrogari.

At quis aliquando accusatus hæresiarcha, vel infamissima quæque persona, convicta in Synodo, absque sententia lata, omniumque subscriptione firmata, publiceque recitata legitur e throno deposita, in ordinem redacta, & alia in ejus locum suffecta? At hic una brevique interlocutione Imperatoris, immo nec interlocutoria sententia, sed rogatione ipsius Imperatoris successor est datus Joanni, nulla in eum prorsus sententia lata. Nam rogante Synodo Imperatorem (ut habent Acta verbatim quam fidelissime ab eodem auctore, conscripta) *ob immania flagitia Joannem peli, & alium aliquem virum frugi subrogari, hæc ad eos Imperator: Placet quod dicitis, nihilque gratius nobis, quam ut talis qui huic sanctæ & universali Sedi præponatur, invenire possit. His dictis, omnes una voce dixerunt: Leonem venerabilem nobis in pastorem eligimus, &c.*

Vidisti monstrum, suffectum caput priori capite nulla præciso sententia? Attendisti prodigium, executionem absque sententia, cum omnis executio sententiæ dicatur executio? relative enim se habet ipsa executio ad sententiam. Sed ubi ista? nusquam nec prolata verbis, nec scriptis edita reperitur.

Sed etsi omnia rite, rectoque ordine judiciario peracta fuissent: nonne sua sponte omnia statim corruunt, cum ab excommunicatis ab ipso Pontifice omnia constet esse peracta? Ubi umquam visa tanta ignorantia Canonum, judicium, tam absurdum auditum in re tam gravi, tantique momenti? tanta temeritas, ex quo Christi Ecclesia esse cœpit, in Orthodoxis Episcopis ubi inventa? Cum plurima contigerint adversus Romanos Pontifices ab ipsis convocata cogi Concilia, in quibus licet sæpe audacissimi astiterint accusatores accusationibus nefandissimis, numquam tamen permoveri potuerunt Patres, nisi hæ-

XXXIII.

XXXIV.

XXXV.

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTÓNIS 2. IMP.
ROMANI 3.

retici ipsi fuerint vel schismatici, ut in Romanum Pontificem sententiam ferrent; quod non licere, omnes constantissime affirmarent. Ita Patres sanctæ Synodi in causa Marcellini thurificationis exhibitæ aræ deorum convicti: *Tuo ore judica causam tuam, dicebant, non nostro.* Ac rursus: *Noli audiri a nostro judicio, sed collige in sinu tuo causam tuam: quoniam ex te justificaberis, ex ore tuo condemnaberis, testimonio nostro excusaberis.* Et illud: *Nostrorum nemo unquam judicavit Pontificem, nec sacerdos præselem suum. Quoniam prima Sedes non judicatur a quoquam.* Idipsum reperitur in Concilio Romano in causa Symmachi, cum adversus eum horrendæ fuissent prolatae calumniæ, assertumque quod nunquam *Antistes Romanæ Sedis subjacuit minorum judicio.* Namque in his, quæ ad mores spectant, totam causam Deo reservandam esse, in Damasi Papæ judicio comprobatum; fuisseque remissos ejus accusatores a Gratiano Imp. suo loco est superius demonstratum.

Quid demum (ut alia prætermittamus judicia) cum causa Leonis III. tractaretur in Romano Concilio, cui interfuit Carolus Magnus? hæc una vox omnium Episcoporum tam Francorum, quam Italorum: *Nos Sedem Apostolicam, quæ est caput omnium Ecclesiarum, judicare non audeamus. Nam ab ipsa nos omnes, & a Vicario ejus judicamur. Ipsa autem a nemine judicatur; quemadmodum antiquitus mos fuit. Sed sicut ipse summus Pontifex consuevit, jubeat; & canonicè obedemus.* Hæc illi sanctissimi atque doctissimi Patres ab his longe disperses, scientia, & probitate; siquidem quam isti scientia moribus, & leves, quamque fuerint moribus protevvi, ex rebus gestis apparet.

Audi adhuc deformiora: Quam insuper ille intolerabilis in his error, & inter hæreses numerandus, dum illud erroneum & hæreticum asserunt Episcopi isti, quod exemplo Judæ confirmant, nimirum propter peccata auferri a Pontificibus clavium potestatem, ligandi atque solvendi a Deo traditam facultatem? Professus sunt hæc ipsi suis scriptis, epistola tunc ad Joannem Pontificem data: quod esse hæreticum Catholicis quis negabit? Sed quanta in illis Episcopis incitiam cum novitate? Quæ illa nova phrasis ab Ecclesiastica consuetudine abhorrens, qua Romanos vocant Episcopos, sive Romanos Pontifices, ipsos Romanæ Sedis suffraganeos? Quæ illa Latine vocis ignorantia, dum stulte reprehendunt Joannem, quod in sua responsione dixisset. Non habeatis licentiam ullum orglinare, redarguentes quod duabus ne-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

gationibus affirmavit, quod prohibere, voluisset: putantes isti, idem esse, ullum, quod nullum; cum (nisi Episcopalis dignitas prohiberet) dupliciter fuissent ad ferulam revocandi, ac feriendi, eo quod Pontificem recte loquentem ita petulanter arguissent, atque ipsi vocis illius ignari, eam in significationem contrariam convertissent. At sinamus puerilia ista. Sed non tacendum de præpostera nomenclatura illa, atque inverso penitus loquendi usu, qui in Actis illis esse reperitur, in quibus sanctissimus nominatur Imperator, & Romanus Pontifex, magnus, cum toties repetantur verba illa, Magnitudo vestra, & non more majorum, Sanctitas vestra. Puto abstinuisset illos a nomine sanctitatis, quod tot eum tantisque sceleribus cumulatam afferrent, nescientes ante sententiam non debere reum consueta honoris titulis minui: huncque esse antiquum Ecclesiæ morem, prout in Actis magnæ Synodi Chalcedonenis in Nestorio factum apparet, qui quamvis hæresiarcha accusatus & convictus, numquam cum nisi post prolata in eum sententiam desiverunt Patres reverendissimum sive sanctissimum nominare. Hæc quæ ad pseudosynodum spectant.

Ex quibus omnibus probe puto, intelligis, Lector, nulla ex parte subsistere potuisse de condemnatione Joannis ejusmodi spurium, & sacrilegum judicium synodale, omnique ex parte illud invalidum reddi ac penitus nullum; simulque subrogationem Leonis factam in locum ipsius eodem jure censeris, quem tamen, non quia, sicut plerique alii male asserunt, inter Romanos Pontifices numeratus reperitur, idcirco vere legitimum dixerimus fuisse Pontificem. Scriporum error nullum asserre potest veritati præjudicium, nec numerata Leonum ita nominatorum Pontificum series esse faciet quod non est: sicuti nec canem aliquem Leonis nomine insignitum, vere esse Leonem ipsa nominatio vel numeratio tantum facta constituet. Hæc, ut scias e numero Leonum Pontificum hunc pseudoleonem explodere.

Qui vero ista adeo vera, adeoque aperta minime considerant, cæco errore ducti, in odium Joannis impurissimi, quem jure detestentur omnes boni, eo prolapsi sunt, ut ejusdem Joannis condemnatione probata, æque eandem pseudosynodum ut legitimam acceperint; insuper & Leonem VIII. dictum ab ea Pontificem creatum, ut canonicè electum receperint, Benedictum vero post Joannis obitum creatum ejecerint. Sicque ignorantia tenebris obvoluti in tam graves impegnerunt errores, quorum numerus adeo excrevit, ut vix pauci, quibus inquirendæ veritatis amor fuerit, &

XXXVIII.
Leo VIII
non legitimus
Papa.

XXXIX.

S

flu.

CHRISTI 963.

JOANNIS XII. PAP. 8.

OTTONIS 2. IMP. ROMANI 3.

studium ejus percrutandæ majus inhæserit, inventi sint, qui obrutam veritatem vendicant in lucem. Ex antiquis Otto Frisingensis Episcopus & ipse Germanus & in Germania scribens, cum factum non probet, redarguere tamen non ausus, hæc de his (a) ait, ubi summatim rem gestam recenset: Quæ omnia utrum licet, aut secus acta sint, dicere, præsentis non est operis: res enim gestas scribere, non rerum gestarum rationem reddere proposuimus. Inveni tamen in quibusdam Chronicis, sed Teutonicorum, præfatum Joannem reprehensibiliter vixisse, sed frequenter super hoc ab Episcopis, aliisque subditis suis conventum fuisse. Cui rei durum videtur fidem accommodare, quia Romana Ecclesia hoc speciale privilegium sacerdotibus suis adscribere solet, quod meritis Petri super firmam petram fundati, nulla eos porta inferorum, vel turbo tempestatum ad exitialem ruinam involvat. Hæc sanctus Episcopus, adeo magnifice sentiens de successoribus Petri. At non tanta nos vendicamus, ut esse non possit, quin fœdus, turpisque moribus irrepit, vel irrumpat in Sedem illam, Fide autem impius nullo modo.

(*) Otto Frising. l. 6. c. 23.

XL. Audores hujus temporis favorunt Leoni.

PAGIUS IV. Obitus Romani Junioris Imp.

V. Nicephori Phocæ de Saracenis triumphantibus.

Cæterum, admonendus est Lector, quod scriptores hujus temporis, ut auctor qui appendicem ad Luitprandum affixit, non nihil visi sunt adulari Ottoni Imperatori, ut ex eorum scriptis haud obscure perspicitur, favisseque electio-

A num. XLII. ad XLVI. Curopalates & Cedrenus tradunt, Romanum Juniores XV. die Martii Mensis, indictione VI. annos natum viginti quatuor et vivis excessisse: imperasse vero annos tres, menses quatuor, dies quinque. Ex quo apparet, veram esse quod an. CMLX. diximus, Constantinum nempe Porphyrogenetam anno CMLIX. die nona mensis Novemb. ut Cedrenus & Curopalates habent, vivere desisse, & utrumque Scriptorem de duratione Imperii Romani Junioris loquentem excludere diem emortualem, tam Constantini, quam Romani filii. Subdit Cedrenus: Imperium ejus morte ad Basilium & Constantinum ipsius filios, & eorum matrem Theophanem rediit: qua biduo ante mortem mariti filiam quoque peperit, cui Anna nomen fecerunt. Hæc postea Ulodimiro Russorum Principi matrimonio conjuncta, & hac ratione fides Christiana in Molcoviam illata, ut infra videbimus. Theophanem vero fuit obscuro genere nata; cum tamen venustate ac forma corporis per hoc tempus cunctis ejus sexus præstaret, inquit Leo Diaconus, qui subdit.

Nicephorus maximi Imperii mutatione audita, animo suspensus, inque omnem partem anxius erat, aliaque subinde cogitationes eum exterrebant. Rerum enim negotiorumque infida lubricitas fortunæque vicissitudo ac instabilitas, tranquillo in statu virum agere non sinebant, quod maxime Josephi potentiam suspectam habebat. Is nimirum cum spado esset, atque in Aula Imperatoria cum primis auctori-

ni ab ipso Ortone facte Leonis; quodque æque omnes detestati fuerint Joannis Papæ nefanda scelera, juste ipsum abrogatum putaverunt, & scripserunt, re tamen haud funditus percrutata: ut non mireris si eos legeris, favere una cum Imperatore Leoni, in Joannem vero & ejus successorem Benedictum, ut in pseudopontifices declamare. At de his modo satis.

Hoc eodem anno datum reperitur ab Ottone Imperatore privilegium monasterio Sancti Vincentii ad fontes Vulturini; extat integrum una cum sigillo descriptum a Joanne monacho in Chronico, caractere Longobardo, ubi in fine ista leguntur, quæ ad tempus consignandum spectant: Arnulphus presbyter ad vicem Vindonis Episcopi Archicancellarii recognovi & probavi, Data xi. Kalendas Septembris, Ottonis Imperatoris anno II. Indictione sexta. Actum in Capuana civitate.

Quod ad rerum Orientalium statum pertinet, hoc anno (inquit Curopalates) quintadecima Martii mensis, Indictione sexta, anno sexmillesimo quadringentesimo septuagesimo primo ab orbe condito, mortuus est Romanus Imperator viginti quatuor natus annos, cum annos tredecim regnasset, menses quatuor, dies quinque (computatis annis, quibus cum patre regnavit) ut aliqui asserunt, exbau- sto corpore turpissimis & voluptuariis rebus; ut autem alii auctores sunt, vene-

tate polleret; quippe qui Accubitoris (ac si sacri cubiculi summam Præfectum dicas) auctus dignitate esset, infenso in Nicephorum animo, eique hostis erat. Visum itaque mox res novas moliri; sed cum minores copias, quam par esset, in promptu erat (cohortes enim in suam quamque patriam remiserat) tantum hæcenus certamen suscipere formidabat. Operæ pretium igitur putavit, ut res novas moliri tantisper differret, Byzantium vero invecus, ductoque triumpho, si modo Imperatores ipsius fidei exercitum regendum committerent, (noverat enim quantum vita superstes esset, alium neminem fore, qui Barbarorum impetum sustinere posset, illique aciem opponere) copias refumeret, tutoque consilio aliorum causa deceretur. Hoc igitur consilio secum animo constituto ac deliberato, Byzantium venit; placidissimeque a populo Senatueque susceptus, prædaque quantam induxerat triumpho traducto, ac in ærarium illata Barbarica opulentia, domi privatus agebat. Cedrenus refert illum VI. indictione mense Aprilii jussu Augusta Constantinopolim venisse, & duxisse triumphum in Circo inferentem in eo Cretensia & Berthoenfia spolia.

Sed redeo ad Leonem Diaconum, cujus narrationem de verbo ad verbum reddam. Josephus (metuebat enim Nicephori Byzantii moras, ne quid novarum rerum adversus Imperatores moliretur, cum præsertim militares ordines impense virum amarent, populisque admirationi haberet, ob erecta tropæa, & fortissimi roboris pu-

XLII.

XLIII. Romani Imp. obitus.

VI.

De Imp. vio arripiendo cogitat.

CHRISTI 963.

JOANNIS XII. PAP. 8.

OTTONIS 2. IMP. NICEPH. PHOCÆ I.

no peremptus; cui licet filii successissent Basilium & Constantinus pueri, tamen affectantibus aliis Imperium, Nicephorus Phocæ clarus victoris ab exercitu Imperator acclamatus & Constantinopolim convocatus, hoc eodem anno decimasexta mensis Augusti Imperator a Polyucto Patriarcha coronatur. At quæ inter eundem Patriarcham & Imperatorem sunt obortæ contentiones ex eodem auctore sic accipe, ab ipsa coronatione incipientis his verbis:

XLIII. Nicephorus Phocas imperat.

Hunc igitur coronat Polyuctus in magni templi edito loco, dies erat Dominica decimasexta Augusti mensis, Indictione sexta. Missaque monacho & Synkello Studii Antonio a Regia Theophanem deiecit (erat ista Romani uxor) & ad Petri palatia transmittit. Quam postea hoc eodem anno, vigesima mensis Septembris in uxorem accepit. Cujus occasione similitates cum Polyucto sunt exortæ, duplici ratione apud ipsum eodem Nicephoro reo constituto; prima Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

puquando edita facinora) in Palatium evocabat, si forte copias atque milite nudum offendens, oculis privare posset, hincque in exilium mitteret. At Prator Josephi vasserrimo malignissimoque intellecto consilio, (accerrimi quippe virigenii erat, ut eis frater suboleret) in magnam Ecclesiam venit, collatque cum Patriarcha Polyucto sermone (viro scilicet divina humanaque Philosophia longe exculto, ut qui a puero monasticam vitam ac religiosam paupertatem consecratus, majore quam pro hominis ratione fultus fiducia esset quam non indoles præstaret, quippe qui spado esset, & ad extremam senectutem devenisset, sed honorum abdicatio, omnisque expertis criminibus, simplexque nec quidquam superflua vita ratio). Cum hoc itaque Polyucto in colloquium veniens Nicephorus: Egrediar sine aie, tot tantorumque certaminum atque laborum vices percipio, ab eo qui aula præest. In nimirum, quem nil latet, magnam oculum fore ut lateat, ipse arbitratur, machinanda mihi mortis nullum suum facit, qui Deo propitio ejusque munimine, Romani imperii fines produxerim, cum nihil hæcenus in Republicam deliquerim, sed in eam potius, quanta novo hujus ætatis virorum, contulerim: qui tantum denique Agarenorum regionem igni ferroque desolaverim, tamque multa oppida, urbesque a fundamentis diruimus. Ad me sano quod attinet, optabam Ordinis Senatorii virum, placidum, modestum esse ac moderatum, non sic insensum, atque id frustra nullo sine iras agitare ac moliri interitum.

VII. Nicephori Phocæ ad Episcopos, in domum publicam.

His Patriarcha ex Nicephori ore auditis, animique ardore succensus, in Palatium venit, una comitem adducens Nicephorum. Convocatoque Senatu, haud æquum, inquit, ut qui pro Romana felicitate nulla sui ratione habita, labores ac pericula sustinuerunt, quique erga sua Gentis homines ac civis suos, viros se probos ac moderatos exhibent, probro ignominiaque asserere, sed honori potius habere ac coronare. Ergo, si mihi creditis, qua meliora sunt consulenti, meam statim dicam sententiam. Operæ pretium existimo, ut nos, qui Romani sumus ac divinis legibus instituti, tenellos Ro-

quidem, quod cum aliam habuisset uxorem, secundam ducere non liceret abluque poenitentia quadam; alia vero, quod assereretur, ipsum Nicephorum in baptismate suscepisse. Theophanes filium. Quomodo autem Polyuctus his de causis ipsi restiterit, sic idem narrat Curopalates:

Perfectis nuptiis in novo ad palatium templo, cum ingressurus esset ad altare, manu ipsum detinens Polyuctus, & sacris cancellis appropinquans, ingreditur ipse in adyta, illum vero retro expulit, asserens non prius ipsum concessum iri, ut ad altare ingrediatur, quam pœnas solveret eorum, qui alteram ducunt uxorem. Offendit hæc re Nicephorum, neque desistit ei usque ad obitum irasci. Divulgata etiam erat ubique fama, haud mediocriter illum Ecclesiam perturbasse, quia Nicephorus a sancto baptisate unum ex filiis Theophanes suscepit. Hanc famam, ut probabilem causam nactus Polyuctus, vel separandum ipsum ab uxore

XLIV. Polyuctus Patriarcha duplici ratione Niceph. Imp. restitit.

mani Imperatoris liberos, quandoquidem nostra universique populi suffragio Imperatores renuntiati sunt, in honore a Majoribus accepto conservemus, eundemque eis cultum, quem Majoribus ipsorum tribuamus. Quia vero Barbaræ gentes Romanam ditionem diripere non cessant, eamque incessare, auctor vobis sum, ut virum hunc (offenso Nicephora) qui solertis ingenii sit, reique militavis apprime gnarus ac bello fortis, quique plurimas victorias, (quod & vos ipsi agnoscitis) retulerit, ac quem præ reliquis maxime suspicatis, jurejurando obstricta fide, nihil inconsultum adversus Majestatem ac Senatuum moliturum Imperatorem Ducem creemus, atque ei Asia copias concedamus, qua is fide rem Romanam ulciscatur, inibeatque alienigenarum insultum ac grassationem. Nam & Romanus Imperator cum in humanis adhiberet, hanc ei dignitatem commiserat, ac ne vir probis moribus ejus imperii munere moveretur, scriptis, testamenti tabulis caverat.

VIII. Nicephorus Phocæ fit Dux totius Asiae.

Ubi Patriarcha in hæc verba sententiam dixerat, etiam Senatus calculum adjecit. Assensus est & Joseph Accubitor, non quidem sponte, sed quod ita Senatus ipse annuens cogeret, ac sane tremendissimis juramentis obstricto Nicephoro, quandiu tenella stas pueri ac Imperatores supersites essent, ne quid infausi malique adversus eorum imperium moliretur, ipsi quoque jurejurando firmantibus, Neminem Procerum ac Magistratum citra ejus sententiam se moturos esse, aut ad majores insultas provecturos, sed & communi cum eis consilio Republicam rectoros; totius Asia Imperatorum Ducem promulgarunt.

Tam vero media ferme verna tempestate, luciferoque ad Arcticum polum paulatim cursum Nicephorescente, ac circa Taurum curvum agitante Byzantio profectus Nicephorus, ad objectam ex adverso maris littore Asianam regionem commeat. Cumque venisset in Cappadociam (Trogloditas ante eam gentem vocabant, quod in terra montibus & cavernis ac labyrinthis, velut lustris antrisque tecta subeant) ibique fixo tentorio, missi in omnem late regionem Edictis, omnem ad se exercitum congregat. Interimque dum ex-

IX. Nicephorus Phocæ & Joannes Sephus Accubitor inter se dissident.

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ I. 2. IMPP.

contendebat secundum Ecclesiæ Canonem, vel ab Ecclesia ei recedendum, quod fecit retinens Theophanem. Exprobat & Luitprandus in relatione suæ legationis ejusmodi Nicephori cum commatre sua Theophane matrimonium, eaque de causa eum silvestri asino comparat. Pergit autem idem qui supra Curopalates:

XLV.
Concil.
Constit.
cogitur
in causa
Imp.

Convocatis autem peregrinis Episcopis, qui erant in urbe, & præstantioribus Senatus, consultandam rem proposuit. Omnes hi legem Copronymi esse dixerunt, & statuerunt non esse servandam. Et idcirco scriptum repudii libellum ipsius arbitrio permisit. Et diu recusantem Polyeuctum cum Imperatore loqui, ipse Cæsar certo firmavit, se cum non suscepisse puerum. Quin etiam Stylianus Protopapa magni palatii, ex quo primum salis fama cœperat divulgari coram Se-

PAGIUS

eritum cogeret, quas secum habebat bellicis institutis exercebat, nec quidquam amittebat eorum, qua ad pugna bellique artem inventa sunt. Interim vero dum Prator militem exercet, (secum enim ipse statuerat, ut adversus Chabdam ac Tarsenses potissimum educeret) Josephus Accubitor Nicephori solertem animum consultumque reputans præter ea qua viri fortitudinem infractumque pectus secum ipse cogitans, veritusque ne collecto circa eum exercitu novarum aliquid rerum perperam moliretur, intus pavore animi palpitabat, suamque vituperabat consilii mentisque absentiam, quod cum prædam velut intra castris inclusam teneret, haud neci dedisset, sed imprudenti consilio tantis eum copiis armisque muniisset: totus igitur cogitabat utique animi anxius, vitam sibi infelicem, minimeque vitalem ducebat. Considerans igitur multasque rationes versans, quo tandem modo tanto Pratorum imperio movere liceret, eujusdam fraudis in mentem venit, qua illius Præfecturam haud secus ac securim quandam cervicis sua imminentem a se depulsam iri putabat.

X.
Nicephorus
Phocas
acclamatur
Imperat.

Refert postea Leo Diaconus quæ Josephus, ut Nicephorum perderet, excogitavit, & quomodo Joannes Tzimiscos Nicephori ex materna stirpe consobrinus huic rebellionem suaserit, & ineunte mense Julio Nicephorus ab exercitu Imperator acclamatus fuerit. Is itaque projecta privati veste, sago militari, Imperatorio, Regioque paludamento insubulatus ad Regiam se Majestatem magis composuit, equoque conscenso per Auream portam invehitur, omni populo Senatuque cum plausu excipiente, ac ei acclamante. Augusti mensis dies sextus decimus agebatur, indidit. sexta cum hac reverentur. Jam vero ubi celeberrimum dei delubrum ingressus erat, atque a Sacerdotum cætu debitos honores suscepit, a Polyeucto Patriarcha munus obeunte Imperiali caput cingitur diademate, cum unum supra quinquaginta atatis annum ageret. Postquam summam rerum inierat, tutoque ac secure Imperii gubernacula regebat, Bardam patrem Cælaris dignitate ornavit; Joannem cognomento Tzimiscem Orientis Domesticum creavit; Leonem vero germanum suum Curopalatam, Magistrumque.

XI.

Ipsè vero quam sibi indixerat, inviolabilem se castitatem servaturum præferbat, quippe qui & uxoris conjugium vitaret, & carni-

nam & Synodo, neque vidisse, se neque alicui dixisse agebat, Bardam vel Nicephorum suscepisse puerum. Polyeuctus autem quavis aperte nosset Stylianum pejerare, crimen synergiæ, id est eum qui e baptismo filium suum vel alterius suscepit, condonavit. Et quidem institerat, ut ei secundarum nuptiarum poena imponeretur, hoc quoque peccatum deinde ei remisit. Hæc de his Curopalates, in quibus illud mirum, quomodo adulantes Imperatori ausi sunt dicere, impedimentum ex cognatione spirituali procedens legem fuisse Copronymi, cum veterum Canonum censura id constet esse vetitum.

Quod ad reliquas res gestas anni hujus Nicephori Imperatoris hæc habet Curopalates: Nicephorus autem primo Imperii sui anno contra Saracenos, qui in Si-

XLVI.

esum repudiaret. Verum monasticæ vitæ cultores, & qui ejus animam sanctis moribus componebant, præclare enim hujus instituti viros colebat) in his, quæ sibi ipse constituisset, manere non sinebant, sed hortabantur, ut & conjugium amplecteretur, nec carni estu ut re nefasta, sibi prorsus interdictum vellet. Metuebant enim, ne prono in deliciis ac comestationes animo in turpes sensum voluptates delaberetur. Monachorum igitur admonitionibus animam accommodans, familiarem olim ac consuetam vitæ rationem ab se ablegavit; Romani vero uxorem, venustam admodum mulierem sibi conjugem copulavit. Rumor autem murmurque erat, haud legitimas esse nuptias, propeque abhorreere a ratione conjugium, quippe cum Nicephorus Romani Imperatoris ac Theophanem liberorum ex sacro lavacro susceptor extitisset. Quod cum accepisset Polyeuctus Patriarcha, omni conatu Imperatorem a sacris cœptis arcere conabatur; cum enim vir esset divina plenus æmulatione, omnique generis scientia atque virtute incomparabilis, non definebat etiam ipsos Imperatores arguere. Imperator autem negabat se susceptorem Theophanem liberorum ex sacro baptismo fuisse, sed Bardam patrem hoc munus obtinisse. In eum modum Patriarchæ flexus animus valdeque delinitus, adeo ut lætus atque hilaris conjugium ejus cum Theophanem admiserit ac dispenfarit. Hæc summarie ex Leone Diacono Scriptore adhuc inedito.

XII.

Ad num. XLVI. Luitprandus in sua Legatione ad Nicephorum Imp. anno CMLXVIII. obita, eodemque anno num. LV. integra Baronio recitata, de Manuele Patricio a Nicephoro Imp. adversus Saracenos Sicilia missio habet: Scribit præfatus Hippolytus, Græcos non debere Saracenos, sed Francos conterere, qua legatione Saraceni animati, ante triennium cum Manuele Patricio, Nicephori nepote, juxta Scyllam & Charibidem in mari Siculo bellum parant; cujus immensas copias cum prostravissent, ipsum comprehenderunt, capiteque truncum (legendum truncatum) suspenderunt: cujus socium & commilitonem (sc. Nicetam Eunuchum) cum caperent, qui neutrius erat generis, occidere sunt dedignati; sed vincitum ac longa custodia maceratum tanti vendiderunt, quanti nec ullum hujusmodi mortales sani capitibus emerent. Quare cum hæc triennio ante Luit-

Luit-

CHRISTI
963.JOANNIS XII. PAP.
8.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ I. 2. IMPP.

Sicilia erant, Patricium Manuelem missis notitiam filium patri sui Leonis, qui declaratus fuerat Domesticus scholarum etiam sub Romano. Hoc factum tradit a Nicephoro, ut Orientale Imperium eximeret a penstatione tributi, quod solvebat Saracenis a tempore Basilii Macedonis Imperatoris. Sed ob imperitiam

PAGIUS

Luitprandi Legationem contigerint, manifestum est errasse Curopalatem, Cedrenum, & Zonaram, qui ea ad primum Nicephori Phocæ annum referunt, & bellum istud pertinere ad annum CMLXV. ut ibidem magis probabitur.

XIII.
Reliquia
S. Epiphani
Hildesheimium
translata.

Hoc anno Thunvargo Presbyter sancti Epiphani Episcopi Ticinensis sepulcrum clanculum refodit, & hujus sancti Præfatus Reliquias ad Episcopum suum Orvvinum, nempe Antistitem Hildesheimensem, qui tunc in Italia erat, detulit, isque in Germaniam misit. Translatum est autem corpus beati ejusdem patris a Fratre nostro, decima Kalendarum Decembrium die (sc. anno superiori) ad nos vero Dei gratia comitante, domino nostro sanctæ memoriæ Orvino Episcopo, octavo Kalendarum Martiarum die perductum, inquit Auditor Hildesheimensis Anonymus & coactancus in Historia Translationis sancti Epiphani Ticino Hildesheimium, recitata a Bollandio ad diem XXI. mensis Januarii, & primum a Christophoro Brouvero promulgata. Die XXII. Februarii, qui hoc anno in Dominicam incidit, sacre Reliquiæ Hildesheimium translatae.

XIV.
An ea
Translatio
justa.

Quia vero Pontificum Edictis cautum, ne quis divorum pignora sublegere ea ratione audeat, quod veteribus quibusdam minori fuisse religioni, plurima quæ passim extant, demonstrant exempla, de jure Translationis hujus hæc habet Brouverus, quæ ad Annales Ecclesiasticos illustrandos faciunt: Si quis Translationem hanc ex jure sacrorum astimet, æquus Judex, vel de ea judicium accipiat, Reliquiarum hanc deductionem, nec lege, nec moribus factam illico censébit; sed eos

ducis male pugnatum est, & dux ipse cum exercitu interemptus, animatis Saracenis adversus Græcos quod legissent in vaticiniis Hippolyti Episcopi in Sicilia Saracenos non vincendos & conterendos a Græcis, sed a Francis. Hæc Luitprandus in relatione suæ legationis, de qua inferius dicendum.

Se-

qui manum fecere, & sacras exuvias nativa quasi gleba & fundo abstraxere, interdico Unde vi, ut levissime dicam, obnoxios fuisse, & repetundarum actione conveniri potuisse pronuntiabit. Valere interim hujus & superioris ætatis exempla, eamque sibi licentiam immodica pietas & religio fecit, ut callide pii furti & religiosa rapinae titulis, non stricta æquitatis lege has actiones rei diudicarent, cognitores plerumque litem dissimulant, Magistratus hic plurimum conniverent. Jam quod caput, felicitas eventus, & religionis ex prodigiis & miraculis fecutis opinio, fas sæpe & licentiam his eversionibus non solum constituit, sed furti an sacrilegii probrum in gloriam vertit: quod Franci & Germani afflicta a Barbaris vel tyrannis Romanæ Sedis libertate, cum in novo vel precario imperio, quod Pontifices dabant, nobilitate sua & gente majores sæpe spiritus caperent, non civilibus contenti, factis etiam potentiam admoverent & religionem licentius, quam vel ipsis expediret, vel jus fasque permitterent, haberent. Hinc omnia prope Latii jura una cum Ecclesiis & populis sibi subdere, & qui fide vel armis apud Reges valebant, non honore tantum, sed præmiis quoque læti, contra fas plurimum sibi licere volebant, sive Episcopi essent, sive Militiæ cingulo clari. Aliquid tamen hic Orvino Præsuli, & Tangvvardoni ejus Presbytero veniæ scriptori conciliasse videtur, cum post preces & jejunia de transferendo sancto Epiphano per quietem divinitus admonitum Sacerdotem, commemorat. Ita scite Brouverus.

JESU CHRISTI ANNUS 964.

JOANNIS XII. PAP. ANNUS 9.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 3. IMPP. 2.

CHRISTI 964.

JOANNIS XII. PAP. 9.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 3. IMPP. 2.

I. Luitp. l. 6. c. 11. Romani contra Ottonem Imp.

SEquitur annus Redemptoris nongen- tesimus sexagesimus quartus, Indi- ctione septima, quo Romani in Ottonem atque in Leonem ab eo jussu creati Pontificem arma convertunt, ubi vide- runt ipsum Imperatorem parte magna exercitus diminutum. Rem gestam au- ctor qui asseritur Luitprandus, cuncta sigillatim recensens, sic narrat: (a) His rebus gestis (quæ spectabant scilicet ad Leonis successionem) sperans san- ctissimus Imp. cum paucis Romæ posse- dere; ne consumeretur populus Roma- nus ob multitudinem exercitus, multis ut redirent, licentiam dedit. Cumque hoc Joannes, qui defectus est Papa, cogno- sceret, non ignorans quam facile Roma- norum mentes pecunia posset corrumpere, clam Romam mittit nuntios, beati Pe- tri, omniumque Ecclesiarum pecuniam re- promittens, si super pium Imperatorem & dominum Leonem Papam irruerent, eos- que impiissime trucidarent. Quid multis morer? Romani quam mox exercitus pau- citate confisi, immo decepti & pecuniæ promissione animati, buccina concrepan- te, super Imperatorem, ut eum occidant, festinare contendunt.

II. Otto in Romanos favit.

Quibus Imperator super pontem Tybe- ris, quem Romani plaustris impeditum habebant, occurrit. Cujus fortes milites assuefacti bello, pectore & armis intrepidi, eos inter prosiliunt, & quasi accipitres avium multitudinem, nullo resi- stente, proterunt: non latibula, non cor- bes, non concava ligna, non cryptæ for- dium receptacula fugientibus tutela esse possunt. Occiduntur itaque, & (ut asso- let contingere viris fugientibus) passim a tergo vulnerantur. Quis tunc Roma- norum cladis hujus superstes fieret, si non Imperator sanctus misericordia, quæ eis nulla debebatur, inclinatus, suos

adhuc interficere sitientes retraheret & revocaret? Itaque devictis omnibus at- que iis qui supererant, obsidibus acce- ptis, venerabilis Papa Leo pedibus Im- peratoris provolutus, orat, ut Romanis obsides reddat, seque eorum fidei com- mendat. Rogatu denique venerabilis Pa- pa Leonis Imperator sanctus Romanis obsides dedit, non incertus, quod pro- secuturus sum incepturus. Hæc auctor, cui tamen repugnat ejusdem temporis scriptor apud Reginonem, ubi ait: Non Romanos aggressos esse Ottonem, sed tan- tum de aggrediendo molitos insidias, quibus detectis, in eos Otto ipse sævi- erit. Pergit vero idem apud Luitpran- dum auctor:

Igitur Romanorum Fidei eundem Pa- pam, quemadmodum lupis agnum com- misit. Deinde Roma exiens, Cameri- num, Spoletumque versus, ubi Adelber- tum esse audierat, properavit. Interea mulieres, quibuscum Joannes, qui dictus est Papa, voluntatis suæ ludibrium ex- ercebat, non ignobiles & plures concita- verunt Romanos, ut Leonem summum Pon- tificem, & universalem Papam a Deo & ipsis electum perderent, & Joannem in Urbem susciperent. Quod cum fecissent, Deo miserante, ex eorum manibus est ve- nerabilis Papa Leo liberatus, paucisque ipsum comitantibus, ad piissimi Impera- toris misericordiam est profectus. Impera- tor denique sanctus tantum dedecus egre- ferens, tum ex domini Papæ Leonis eje- ctione, tum ex Joanne Cardinale diaco- no, & Azone Protoscriniario, quorum alterum manu dextera, alterum lingua, duobus digitis naribusque abscissis Joannes abdicatus defœdaverat: reparato ex- ercitu Romam redire disposuit, &c.

III. Leo pfeu- dopapa fugit ad Imp.

V. Deponitur Leo Pseudo- pap. in synodo.

IV.

re) in Bavariam mittitur. Romani iterum ab Imperatore solito more deficientes, pluribus aliis castellanis sibi per conjurationem extrinsecus adiunctis, cum occidere nitentur: sed insidiis eorum patefactis, eodem die quo cum extingue- re moliebantur, necem sibi paratam anticipans, III. Nonas Januarii cum paucissimis suorum eos invasit, & non modicam illorum multitudi- nem intra muros Urbis prostravit. Die vero sequenti Romam iterum venientes, centum ob- sides dederunt, & supra corpus S. Petri sub jure jurando fidelitatem Imperatori & Papa pro- miserunt. Tunc Imperator plena adhuc hebdo- mada apud illos manens, Spoletinum Duca- rum & Camerinum ordinaturus exivit, & ad preces Papæ Leonis obsides Romanis dimisit: qui- bus ipsi beneficiis ingrati, non longe illo ab Urbe posito, Joannem, qui & Octavianus Urbi intravit, & fidem Imperatori & Papa pro- missam annihilare non metuant. Leo vero Papa vix

PAGIUS SÆC. X. Anno E- ræ Hif- pan. MII. Anno Hegiræ CCCLIII. inchoato die 18. Januar. fer. 3. A. C. 964.

ANNO PERIODI GRÆCO- ROMANÆ 6457. © 21. CB. D) 15. P. 3. April. Indict. 7. JESU CHRISTI 964. BENEDICTI V. PAPÆ 1. OTTONIS IMP. 3. NICEPHORI PHOCÆ IMP. 2.

Num. I. ad XXII. Imperator, inquit, Continuator Reginonis, Roma natalem- domini celebravit. Berengarius (Italia Rex) cum suis in Monte S. Leonis obsessus vincitur, & id ipsum castellum Imperatoris ditioni sub- ditur, & Berengarius cum Villa (ejus uxore)

ginonem, non præsens annus tantum, sed dies quoque describuntur, quibus eju- smodi res gestæ sunt, nempe tertio no- nas Januarii ingentem stragem de Roma- nis insidias Imperatori parantibus ab Im- peratore Ottone paratam; sequenti ve- ro die pridie nonas ejusdem centum ob- sides a Romanis datos Imperatori, & super corpus Petri ab iisdem Romanis fidelitatem eidem Imperatori juratam, dies octo adhuc eundem Romæ mansi- se, inde Spoletum profectum & Cameri- num. Interea a Romanis revocatum Joannem Papam in Urbem, ab eoque non solum quos diximus male habitos, sed Otgerum Spirensem Episcopum com- prehensum & flagellatum, dimissumque tandem, quo per eum posset ab Impe- ratore consequi veniam. Prætermittunt autem tum ipse, tum etiam auctor apud Luitprandum alias res gestas a Joanne Papa, cum est regressus in Urbem, quæ a Siegberto ita in Chronico narratur:

Joannes Synodo collecta, Leonem de- posuit & ejus Gestæ cassavit: statutum quoque est publico omnium judicio, Syn- odum a Leone habitam nec nominandam Synodum, sed prostibulum nec nominandam Romanam Ecclesiam invasisset) Quicum- que eo ordinante, erant damnati, jussi sunt suam ipsorum profectionem præsen- tare in charta hac continente verba: Pa- ter meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit: & sic depositi remanserunt in il-

PAGIUS XIX cum paucis facultatum omnium nudus e- vasis, & Imperatorem in Camerino ducatu pos- sionem adit, ibique Pascha celebravit. Joannes autem qui & Octavianus, Joannem Diaconum & Azonem Scribarum crudeliter detroncavit, & Otgerum Spirensem Episcopum comprehensum & flagellatum, aliquandiu licet incommode, sedum detinuit: sed postea statim tum spe im- petrandæ ab Imperatore venia remisit: quæ spes non divina ordinatione fefellit. Nam II. Idus Maii rebus humanis excessit. [1] Berengarius itaque, qui in Italia a mense Decembri anni CML. regnabat, currenti Re- gnum amisit, postquam oppidum vulgari vo- cabulo S. Leo, vel Mons Leonis dictum ultra

NOTÆ

[1] Mente Februarii hujus anni Otto Imp. in finibus Pennensis civitatis prope Picenum de- gebat, ubi diploma concessit Aligerno Abbati Casinensi de rebus ejusdem monasterii. Vulgavit illud ex autographo Erasmus Gattula in Accessionibus ad Historiam Casinensem P. I. pag. 71. legitur in fine: Signum Domini Ottonis magni & invictissimi Imperatoris Augusti. Luit- gerius Cancellarius ad vicem Widonis Episcopi recognovi & subscripsi. Data duodecimo Kalendas Martii anno Dominice Incarnationis nongentesimo sexagesimo quarto, indictione septima, anno imperii magni Ottonis Imperatoris Augusti tertio. Actum in villa Paterno in Comitatu Pennense fe- liciter. Amen. Iisdem diebus scilicet paulo ante, die XII. Februarii idem Imp. Otto diploma eidem Aligerno pro monasterio Casinensi contulerat, dum esset in villa Raiano in Comitatu Pal- consi. Vulgavit & illud ex autographo memoratus Gattula pag. 76. Datum est II. Id. Februarii anno Dominice Incarnationis DCCCCLXIV. indictione septima, anno imperii magni Ottonis Im- peratoris Augusti III. Actum in villa Raiano in Comitatu Balbense, feliciter. Amen. GEORGIUS

lis gradibus, quos habuerant non a Leo- ne ordinati. Si qui autem digni judican- tur, ut non accepta prius consecratione, ordinentur, indicto illis eodem decreto, quod & damnatis a Constantino Neophy- to. Hucusque Siegbertus, qui ipsius A- cta Synodi legitte visus est, cum illa ita summam collecta exacte recensuit. At præstat hic ipsa Acta integra recitare, quæ nobis adhuc servantur legitima at- que sincera, siquidem vetera nobis ex- hibent monumenta illud ipsum Conci- lium, quod celebratum est hoc anno ab ipso Joanne Papa, quod etiam (a) No- vatores non negant, sed ipsum integrum inter alias hoc centenario celebratas Sy- nodos describere, sic enim se habet:

(b) Anno Domini nongentesimo sexa- gesimo quarto domini Ottonis Imperato- ris tertio, indictione septima, habitum est Concilium in Ecclesia beati Petri Apostolorum principis, quinto Kalend. Martii, hoc est mense Februarii die vigesima sexta. Indict. vii. Positis in- medio sacrosanctis Christi quatuor E- vangelis, presidente, piissimo, & co- angelico domno Joanne summo Pontifice, S. R. E. duodecimo Papa, in venerabili basilica ejusdem, presidentibus etiam cum eo reverentissimis Episcopis, videlicet Joanne Gallefina Ecclesie Episcopo, i- tem Joanne Ecclesie Anagnina Episcopo, Joanne item Narniensis Ecclesie Episco- po, Joanne Numentana Ecclesie Episco- po. Item Joanne Ecclesie Verulensis Epi- scopo, Vaidone S. Silve candida Eccle- sia

Maceratam, versus Ravennam, inter Con- cham atque Marechiam flumina positum, cu- jus ager vulgo appellatur Monte Felro, ut vi- dere est apud Cluverium lib. 2. Ital. Antiq. pag. 622. in manus Ottonis Imp. pervenit, Joannes vero XII. Papa, qui anno CMLVI. post diem XX. mensis Augusti Pontificatum- inierat, die decima quarta mensis Maii vitam cum morte commutavit, postquam sedisset an- nos septem & aliquot menses. Marianus Sco- tus & Auctores Catalogorum ei omne tem- pus, quod ab ejus ordinatione ad mortem u- ique fluxit, attribuunt, sed in iis numeris in- annis, mensibus, ac diebus corrupti. Fuit quidem Joannes XII. vir flagitiosus, sed Pon- tifi-

(a) Cent. 10. col. 444. (b) Ex scripto cod. Vat. VI. Concil. Rom. sub Joan. XII.

fic Episcopo, Gregorio S. Albanensis Ecclesie Episcopo, Luniso Sanctae Ecclesie Lavicanensis Episcopo, Romano sanctae Ecclesie Ferentinensis Episcopo, Sabbatino sanctae Ecclesie Ferrariensis Episcopo, Zachaeo sanctae Ecclesie Genuensis Episcopo, Joanne * Marturanensis Ecclesie Episcopo. Item Joanne S. Sabinenensis Ecclesie Episcopo. Item Joanne sanctae Nepefinae Ecclesie Episcopo, Benedicto S. Trevisensis, Joanne Sanctae Salernitanae Ecclesie Episcopo, seu venerabilibus presbyteris, Stephano Archiepiscopo presbytero tituli SS. Nerei & Achillei, Leone presbytero tit. S. Balbinae, Domino presbytero tituli S. Anastasiae, Petro presbytero tituli S. Laurentii, Hadriano presbytero tituli S. Mariae, Theophylacto presbytero tituli S. Chrysogoni. Item Theophylacto presbytero tituli SS. Quatuor Coronatorum, Joanne presbytero tituli SS. Silvestri & Martini, Stephano presbytero tituli S. Sabinae, Benedicto presbytero tituli S. Sixti, Joanne presbytero tituli S. Ceciliae, Hadriano presbytero tituli Sancti Laurentii in Lucina. Astantibus diaconis, videlicet Benedicto Archidiacono. Item Benedicto diacono, Bonifilio diacono, seu reliquis astantibus.

* al. Mantuanen.

VII. Concil. Schismaticorum damnatur.

ACTIO PRIMA. Joannes piissimus ac sanctissimus sanctae Romanae Ecclesie Papa dixit: Scitis dilectissimi fratres, me fuisse expulsam Imperiali vi a propria Sede per duos menses. Quapropter vos plurimum rogo, si dici potest regulariter Synodus illa, qua habita est me absente in Ecclesia mea, quarto videlicet Decembris, ab Ottone Imp. suisque Archiepiscopis atque Episcopis, an non? Sanctum Concilium respondit: Prohibulum favens adultero, invasori scilicet alienae sponsae, nempe Leoni intru-

PAGIUS

tificem Romanam a nemine judicari posse, Baronius anno superiori & Marca lib. 1. de Concordia cap. XI. pluribus demonstrant, ideoque Joannis exauctoratio defendi non potest.

III. Benedicti V. Papa electio & depositio.

Pergit Continuator Reginonis: Tunc Romani non modice metuentes Imperatoris adventum, Benedictum quendam Romanam Ecclesiam Diaconum, fidei & electionis domini Leonis immemores eligunt, & ordinatum sedi Apostolica imponunt. Quo audito Imperator collecta secus undique fidelium suorum multitudine Romam adit, & firma eam omni parte obfisione, ne quis pateret exitus, munivit. Sed praeditus Benedictus falso nomine Apostolicus, dicitur ut Imperatori resisterent, Romanos animavit, ipseque Imperatori suisque fidelibus excommunicationem comminans, muros Urbis ascendit, & elatiori se fastu, quam Apostolicum decuerat, ostendit. Ad ultimum Romani fame & obfisione constrikti, se errasse, contraque Imperatorem iniuste deliquisse, penitentes in Vigilia Praxistoris, idest IX. Kalend. Julii

so. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit. Ergo damnanda est a nobis? Sanctum Concilium respondit: Auctoritate sanctorum Patrum damnanda. Tunc piissimus ac sanctissimus Papa damnavit eam in perpetuum, cum eorundem Episcoporum consona responsione.

Post haec autem interrogavit idem. Papa sanctum Concilium, dicens: Dicitur, dilectissimi fratres, si Episcopi a nobis ordinati, in nostro Patriarchio ordinationem facere potuerunt, an non? Sanctum Concilium respondit: Minime. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Quid censetis de Sicone Episcopo a nobis dudum consecrato, qui in nostro Patriarchio Leonem Curialem & neophytum atque perjurum nostrum, jam Ostiarium, Lectorem, Acholubum, Subdiaconum, Diaconum, atque subito Presbyterum ordinavit: eumque sine aliqua probatione, contra cuncta sanctorum Patrum statuta in nostra Apostolica Sede consecrare non formidavit? Sanctum Concilium respondit. Deponatur ipse, qui ordinavit, & qui ab eo est ordinatus. Piissimus atque sanctissimus Papa dixit: Nescitur ubi latet. Sanctum Concilium respondit: Requiritur diligenter, si placet, usque ad tertium conventum. Quod si minime repertus fuerit, canonica feratur sententia. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Placet.

VIII. De ordinibus Leonis schismatici.

IX.

Tunc sanctissimus Papa consuluit Concilium, dicens: Quid igitur, reverentissimi fratres, sanctis de istis duobus Episcopis a nobis ordinatis, Benedicto scilicet Portuensi, & Gregorio Albanensi, qui super praefatum Curialem, & neophytum atque perjurum nostrum orationes dederunt? Sanctum Concilium respondit: Simili poena multentur, sed vestra interim relinquatur potestati usque ad

Leo Schismaticus damnatus.

De ordinatis a schismatico.

PAGIUS Infelix Hatus Ecclesiae Romanae.

IV.

portas Urbis aperiunt, & Imperatore cum honorificentia debita introgresso, Benedictum sacrilegum & perjurum Imperatoria ditioni reddunt, & dominum Leonem in Sedem Apostolicam restitunt. Tunc Leo Apostolicus coadunata multorum Episcoporum Synodo eundem Benedictum Romanae Sedis invasorem iudicio omnium ab invaso gradu deposuit, & Pontificale Pallium quod sibi imposuerat, abscidit, ferulamque Pastoralem manu ejus arreptam coram omnibus in frustra confregit, & ad preces Imperatoris, Diaconatus ei tantum gradu uti concessit. Celebrata vero beati Joannis Nativitate, & Sanctorum Apostolorum festivitate, Imperator ab Urbe Romana revertitur, & infeliciorum quam speraverat omne in redeundo fruitur. Nam tanta exercituum ejus pestis & mortalitas invasit, ut vix vel sanus quis a mane usque ad vesperam, vel a vespera usque mane se victurum speraverit. Tertia est haec profectio Romanae Ottonis M. cujus mentionem facit Continuator Luitprandi lib. 6. cap. 11. Haec Continuator Reginonis, qui hoc tempo-

ad tertium conventum. Piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Quid ergo de illo Curiali & neophyto, perjuro, atque invasore nostrae Sedis censetis? Sanctum Concilium respondit. Omnino damnatur, ut nullus deinceps Curialium, aut neophytorum, aut iudicum, aut publice penitentium ad summum Ecclesiae gradum aspirare praesumat. Tunc piissimus ac sanctissimus Papa dixit: Sit Leo Curialis ac neophytus ac perjurus noster Domini omnipotentis ac BB. Apostolorum principum Petri, & Pauli, & omnium simul Sanctorum, atque venerandorum & universalem Conciliorum auctoritate, necnon & Spiritus sancti per nos iudicio, omni sacerdotali honore & nomine alienus, & omni clericatus officio prorsus exutus. Ita ut si post hanc Constitutionem divina inspiratione de promptam, & unanimitate atque concordia, sancti Concilii promulgatam, tentaverit in Apostolico throno residere: aut si ulterius ausus fuerit aliquid de sacro ministerio more sacerdotis contingere, juxta praecedentem consuetudinem, nullo modo liceat ei communionis spem, aut locum habere satisfactionis; sed anathematis vinculis innodatus maneat unicum sociis suis atque fautoribus perpetuo, Dei per nostram mediocritatem iudicio ac sententia, & sacrum corpus & sanguinem Domini nostri JESU Christi non nisi vicino mortis periculo, omnino percipiat. Quicumque autem praedicto Curiali & neophyto, atque invasori S. Catholicae & Apostolicae Ecclesiae consilium, aut adiutorium dederit ad percipiendum Ecclesiasticum honorem, quo regulariter expoliatus est, anathema sit. Piissimus atque sanctissimus Papa dixit: Quid sentitis de istis, qui ab eo ordinati sunt? S. Concilium respondit: Præventur honore, quem ab ipso acceperunt. Tunc idem benignissimus Papa precepit ingredi eos in Concilium cum vestimentis, planetis, atque stolis, & unumquemque

pore vivebat, in gratiam Ottonis Imp. Benedictus hujus nominis Quintus ordinatus videtur die XV. mensis Maii, in quam Dominica cadebat; cumque ab Ottone Imp. die vicessima tertia mensis Junii Vigiliae sancti Joannis Baptistae sacra depositus fuerit, sedit mensem unum & dies novem. Marianus quidem Scotus & Auctores Catalogorum ei menses duos & dies quinque passim assignant, sed non video, quo die ejus Pontificatum absolvant, aut quomodo hoc coherere possit. Ejus ordinationem contra decretum ab Ottone Imper. anno CMLXII. renovatum, quo jubetur ut nullus conferretur Pontifex Romanus præterquam in praesentia missorum Caesarorum, annullavit Leo VIII. in sua Pseudo-Synodo Lateranensi a Baronio num. XIX. & seq. recitata. Verum Romanos in ordinatione Benedicti V. non peccasse, ex iis, quae anno CMXCIX. in me-

eorum in chartula scribere fecit bujusmodi verba: Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit. Et sic eos exutos privavit honore, quem dederat eis ipse invasor & neophytus atque Curialis, & revosavit eos in pristinum gradum.

ACTIO SECUNDA. Joannes piissimus atque benignissimus Papa dixit: Recordari credimus vestram dilectionem, qualiter de Sicone refuga Episcopo, hesternum die definitum est in praesentia vestra, ut diligenter inquiretur. Sed plurimum quaesitus inveniri non potuit. Nunc vero decernite, quid agendum sit de eo. Sanctum Concilium respondit: Suspendatur ejus damnatio, si placet, usque in tertium Concilium. Piissimus ac mitissimus Papa dixit. Fiat secundum vestram sanctionem.

X.

Tunc convocavit Episcopus Benedictum Portuensem & Gregorium Albanensem, qui super ipsum neophytum orationes dederant. Et fecit tenere eos chartulas in manibus, continentes haec verba: Ego Benedictus Episcopus S. Portuensis Ecclesiae, vivente Patre meo, consecravi in loco ejus Leonem Curialem & neophytum atque perjurum illius contra statuta SS. Patrum. Ego Gregorius Episcopus sanctae Albanensis Ecclesiae, vivente Patre meo, consecravi in loco ejus Leonem Curialem & neophytum atque perjurum illius contra statuta SS. Patrum. Post haec autem piissimus atque sanctissimus Papa consuluit Concilium, dicens: Quid agendum sit de his, dicite. Sanctum Concilium respondit, dicens: Suspendantur, & isti, si placet, usque ad tertium Concilium.

XI. Sententia in ordinatores schismatici.

XII.

Tunc idem piissimus ac sanctissimus Papa consuluit iterum Concilium, dicens: Quid censetis, dilectissimi fratres, de his qui praefato neophyto pretium accommodaverunt ad tuendam gratiam Dei, quae vendi non potest? S. Concilium respondit: Si Episcopus fuerit, aut presby-

* al. obtinendam.

dium afferam, liquebit. De infelici hoc tempore Ecclesiae Romanae statu Gerbertus Remensis Archiepiscopus invasor, in Actis Remensis Synodi, ait: Vidimus Joannem, cognomen Ottoavianum, in volutabro libidinum, etiam contra eum Ottonem, quem Augustum creaverat, conspirasse: quo fugato, Leo Neophytus (dicitur Laicus a Sigeberto in Chronico) in Pontificem creatur: sed Ottone Caesare Roma discedente, Ottoavianus Romam redit, Leonem fugat, multaque eade Primorum in Urbe debaccatus cito moritur. Cui Benedictum Diaconum, cognomen Grammaticum, Romani substitunt. Eum quoque Leo Neophytus cum suo Caesare non multo post aggreditur, obsidet, capit, deponit, perpetuoque exilio in Germaniam dirigit.

Hinc scite observavit Joannes Bessius in Historia Pictavienfium Comitum & Ducum Aquitaniae.

V.

Sententia in schismaticos.

byter, aut diaconus, proprii gradus periculo subiaceat. Si vero monachus aut laicus, anathematizetur. Benignissimus atque sanctissimus Papa dixit: Recte judicatis. Idem sanctissimus Papa dixit: Dicite quæso quid agendum sit de Abbatibus nostris, qui supradictæ damnatæ Synodo interfuerunt. S. Concilium respondit: Hi autem vestro relinquuntur iudicio, in cuius potestate consistunt. Piissimus atque sanctissimus Papa dixit: Potest aliquis vendere suum Ecclesiasticum gradum cuiquam, an non? sanctum Concilium respondit: Minime, quoniam neque vendi neque emi ab aliquo potest. Benignissimus atque sanctissimus Papa dixit: Hoc etiam statuite, ut numquam minor majori suo gradum tollere præsumat: si autem fecerit, communione privetur usque ad emendationem: Simili modo statuite, ut monachi in locis, quibus sæculo renuntiaverunt, habitent; si alias fecerint, revocentur ad loca, que dimiserint, aut communione priventur, donec resipuerint. Sanctum Concilium dixit: Statutum atque confirmatum hoc nobis maneat.

XIII. ACTIO TERTIA. Joannes piissimus atque Sanctissimus Papa dixit: Reverendissimi fratres, Domino protegente, jam ad tertium venimus Concilium: modo finite de Sicone Episcopo ordinatore ipsius neophyti, quid agendum sit. Nam a nostris diu quæsitus, sed minime inventus est. S. Concilium respondit: Canonico mucrone feriatur. Tunc benignissimus atque sanctissimus Papa dixit Siconem, qui S. Ostiensis Ecclesiæ irregulariter, atque Deo contempto, præfuit, & Leonem Curialem & laicum, necnon & perjurum nostrum subito consecrare in Pontificali honore non formidavit: sancimas, & juxta canonice deliberationem Apostolica auctoritate definimus atque statuimus, omni sacerdotali carere, atque privatum fore ministerio: ita ut nullo modo liceat ei in qualibet Synodo restitutionis spem, aut locum habere satisfactionis. Quod si de reliquo præsumperit in sacro officio more

PAGIUS Nomen Salomonis loco nominis Papæ usurpatum.

taniæ pag. 136. & cum eo Papebrocius in Leone VIII. Aquitanos in hac temporum caligine, cum vellent annum Pontificatus cum anno Regis Francorum conjungere, & duo vel tres Papæ simul viverent, loco nominis Pontificis, Salomonis nomen scripsisse, sive, ut significarent Deum esse, cuius suprema sapientia Ecclesiam regat, & Apostolicam Sedem conservet, sive ob aliam quamcumque causam eos ad hujusmodi formulam usurpandam inducentem. Hinc reperitur Diploma, Datum mense Martio, feria III. Luna XXIV. Lothario Rege, Salomone regnante, anno DCCCCLXIV. Post hæc autem cum Benedictus & Bonifacius, uterque VII. unitatem Ecclesiæ iterum distraxissent, aliud scriptum in quo legitur: Datum mense Junio, regnante Lothario Rege, anno D. N. Jesu Christi

sacerdotis, quovis tempore ministrare: Et omnes communicantes ei ab Ecclesia abiciantur: sed & ipsi anathema sunt. Eos vero, quos ipse Leo neophytus & invasor sanctæ Catholice & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ in quolibet Ecclesiastico ordine provexit, Apostolica atque canonica auctoritate & synodali decreto in pristinum revocamus gradum, quia ordinator eorum nihil sibi habuit, nihil illis dedit. Sicuti olim noster prædecessor pia memoria Papa Stephanus sententiam tulit de iis, qui ordinati fuerant a Constantino quodam neophyto & invasore sanctæ Sedis Apostolicæ, & postmodum quosdam eorum sibi placabiles presbyteros aut diaconos consecravit, statuens, ut hi, qui ab eo consecrati erant: numquam ad superiorem honorem ascenderent, nec ad Pontificatus culmen promoverentur, ne talis impiæ novitatis error in Ecclesia pulularet.

Piissimus atque sanctissimus Papa dixit: Et hoc nefarium est: statuite, si placet, dilectissimi fratres, ut in circuitu altarum, aut in presbyterio nullus laicorum stare præsumat quoties Missarum solemnia celebrantur: quod si fecerit quis, communione privatus maneat usque ad emendationem. Sanctum Concilium respondit: Hoc quoque omnibus placet. Secuta subscriptio. Joannes S. Catholice & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ Episcopus huic decreto a nobis, ut supra legitur, promulgato subscripsit, & sic ceteri præfati Episcopi fecerunt, & finis impositus est præfati Concilio. Hucusque in scripto codice de Synodo Romana sub Joanne Pontifice hoc anno habita, eademque legitima. Ita quidem in enervato lascivii homine nervos Ecclesiasticæ disciplinæ Deus, cui ipsa Petri cathedra curæ est, servans, eos in schismaticos tetendit, & secundum illud Davidicum: (a) Percussit inimicos suos in posteriora, opprobrium sempiternum dedit illos. Quos voluit ab Apostolica Sede emisso sua potentia fulmine (cujuscumque manu non interest) jacere prostratos.

XIV. Canones sanciti in hac Synodo.

(a) Ps. 77.

Fa-

DCCCCLXIV. Salomone Papa. Ac denique tertium scriptum contententibus de Papatu Gregorio V. & Joanne XVI. in quo habetur: Datum mense Februario, regnante Hugone Rege, anno ab Incarnatione Domini Jesu Christi DCCCXCVI. Salomone Papa. Ubi tertium hoc Diploma spectat ad annum CMXCVII. a Januario incipiendum, quia Aquitani, qui primum sæculo X. sub Duce Guillelmo III. ceperunt annos Eræ Christianæ in publicis instrumentis adhibere, a Paschate eorundem desimplere exordium, ut liquet ex hoc instrumento ab eodem Bessio pag. 248. exhibitio: Datum mense Januarii, regnante Lothario Rege anno DCCCCLXIX. Indictione XIII. quo tempore, qui annum a Januario vel a Nativitate Christi auspiciabantur, numerabant annum. CMLXX.

XV. Facessat igitur eorum, qui post tempora ista vixerunt inficitia, qui schismaticum Antipapam inter legitimos S. Romanæ Ecclesiæ Pontifices numerarunt? damnentur vero illorum, qui ista tunc perpetrarunt, occasionemque posteris ita errandi dedere, temeritas, & in sacerdotibus non toleranda vel excusanda sanctorum Canonum ignorantia, & antiquarum traditionum Ecclesiæ imperitia. Imperatoris vero factum excusetur Apostoli verbis, dicentis; (a) Testimonium illis perhibeo, quod zelum habent, sed non secundum scientiam, leviter nimis existimantis una cum moribus depravatis, minui atque penitus tolli Romani Pontificis auctoritatem, quod erroneum, immo vero & hereticum dictum nullus unquam Catholicorum reperit hactenus protulisse, sed e contra æque omnes pariter Ecclesiasticos tractatores, præcipue vero sanctum Augustinum pluribus in locis pugnantem contra Donatistas eacaligine obvolutos, esse tantam hæresim detestatos, utpote quæ omnem simul perdat Ecclesiasticam œconomiam, quo errore cum Donatistis involvi unumquemque necesse est, qui sciens volensque abrogatum velit per conciliabulum Ottonis auctoritate collectum Pontificatu Joannem, & subrogatum ab eo illi Leonem legitimum dici debere Pontificem.

XVI. Sed jam videamus quæ de infaulto ejustdem Joannis exitu posteris tradiderit auctor qui asserit Luitprandus (quisquis ille fuerit, adversarium fuisse liquet, atque schismaticorum complicem.) Quæ an vera sint, non deducimus in controversiam; sed esto ita se habere, uti narrantur ab adversario homine: nulum tamen ob ea pati dispendium Fidem Catholicam, nec periclitari in Petri cathedra Apostolicam auctoritatem cum sanctis Patribus omnibus, cunctaque Ecclesia Catholica certo certius affirmamus, atque ingenue profiteamur. Habet hæc ipse (b):

XVII. Obitus Jo. Papæ & Benedicti subrogatio.

Præquam autem sancti Imperatoris copie essent congregatæ, volens cunctis sæculis innotescere Dominus, quam, juste esset Joannes Papa a suis Episcopis & omni plebe repudiatus, quamque postmodum injuste receptus; quadam nocte extra Romanam dum se cuiusdam viri uxore oblectaret: in temporibus adeo a diabolo est percussus, ut intra dierum octo spaciū eodem sit vulnere mortuus. At non quia juste damnatus, & injuste receptus, sed quia tot tantisque vexationibus a Deo admonitus, nec a peccatis consuetis abstinuit, juste meruit a Deo tandem puniri. Contigisse autem Joannis obitum pridie Idus Maii, apud Reginonem asseritur, ubi & de successoris ejus ordinatione hæc habet: Tunc Romanæ Ecclesiæ Tom. XVI.

mani non modice metuentes Imperatoris adventum, Benedictum quemdam Romanæ Ecclesiæ diaconum, fidei & electionis domini Imperatoris immemores, eligunt, & ordinatum Sedi Apostolicæ imponunt. Quo audito, Imperator, collecta undique secum fidelium suorum multitudinem Romam adiit; & firma eam omni parte obsidione, ne quis pateret exitum, munivit. Sed prædictus Benedictus falso nomine Apostolicus, diutius ut Imperatori resisterent, Romanos animavit; ipsaque Imperatori, suisque fidelibus excommunicationem comminans, muros Urbis ascendit, & elatori se factu, quam Apostolicum decuerat, ostendit. Ad ultimum Romani fame & obsidione constrikti, se errasse, contraque Imperatorem injuste deliquisse poenitentes: in Vigilia Præcuroris, id est, nono Kalendas Julii portas Urbis aperiant, & Imperatore cum honorificentia debita introgresso Benedictum sacrilegum & perjurum Imperatoris ditioni reddunt, & dominum Leonem in Sedem Apostolicam restituant. De coacta vero tunc statim Romæ pseudosynodo a Leone intruso Pontifice, hæc Luitprandus (c):

XVIII. Otto Romanum re- versus.

(c) Luit. l. 6. c. 1. XIX. Pseudo-synodus Lateran. sub Leone Antipap.

Residentibus itaque domino Leone summo & universali Papa in Ecclesia Lateranensi, nec non & Imperatore sanctissimo Ottone, & Episcopis Romanis, Italicis, a Lotharingia & Saxonia Archiepiscopis, presbyteris, diaconis, omnique Romanorum plebe, quorum nomina superius adscribuntur, advenit Benedictus Apostolicæ Sedis invasor, eorum qui se elegerant manibus adductus, Pontificalibus vestibus indutus. Quem Benedictus Cardinalis Archidiaconus tali est sermone aggressus: Qua tibi auctoritate, quæve lege, o invasor, hæc Pontificalia indumenta usurpasti, superstite, hoc præsentem domino nostro venerabili Papa Leone, quem tu nobiscum, accusato, & reprobato Joanne, ad Apostolicum culmen elegisti? Num inficitari potes, præsentem domino Imperatori juramento promississe, nunquam te cum ceteris Romanis Papam electurum aut ordinaturum absque illius, filique sui Regis Ottonis consensu?

XX. Benedictus Papa exauctoratus.

Benedictus respondit: si quid peccavi, miseremini mei. Tunc imperator, effusus lacrymis quam misericors esset, ostendens: rogavit Synodum, ne Benedicto præjudicium ferret: si vellet, & posset, ad interrogata responderet; quod si non posset, aut nollet, ac se culpabilem redderet: tamen pro timore Dei misericordiam aliquam inveniret. Quo audito, ad domini Leonis Papæ pedes, ipsiusque Imperatoris idem Benedictus concite procidens, se peccasse, sequæ S. Romanæ Sedis invasorem esse acclamavit. T 2 Post

Post hæc pallium sibi abstulit, quod simul cum Pontificali ferula, quam manu gestabat, domino Papæ Leoni reddidit, quam ferulam idem Papa fregit, & fractam populo ostendit. Deinde Benedictum in terra sedere præcipit. Cui casulam, quam planetam vocant, cum stola pariter abstulit. Post autem omnibus Episcopis dixit: Benedictum sanctæ, & Apostolicæ Sedis Romanæ invasorem omni Pontificatus & presbyteratus honore privamus: ob elemosinam vero domini Imperatoris Ottonis, cujus sumus opera in Sedem debitam restituti: diaconatus eum ordinem habere permittimus, & non jam Romæ, sed in exilium destinamus. Hucusque auctor male inscriptus Luitprandus finem suæ imponens historiæ, nisi mutilata remanserit. Porro sicut in Joannem, ita & multo magis in Benedictum se ostendit iniquum, favens plus satis Ottoni, quem & Germaniæ scriptores integerrimi hoc nomine (ut dicitur inferius) reprehendunt. Erravit valde ipse auctor assertus Luitprandus, & aliis errandi amplam satis aperuit viam, vivificans (ut ait (a) Propheta) qui non vivunt, & interficiens, qui non moriuntur: dum quos judicare non potuit Synodus, condemnatos abiecit, & quem alio vivente ipse eligere nec potuit nec debuit, uti legitimum colendum exhibuit Papam Leonem VIII. Quomodo vero scelus ita tim vendicaverit Deus, apud Reginonem ista subiiciuntur:

(a) Ezech. 13.

XXI. Pestis in exercitu Imp.

Celebrata vero B. Joannis nativitate, & SS. Apostolorum festivitate, Imperator ab Urbe Romana revertitur, & infeliciori, quam speraverat omine in redeundo fruitur. Nam tanta exercituum ejus pestis & mortalitas invasi, ut vix sanus quis a mane usque ad vesperam, & a vespera usque ad mane se victurum speraret. Ex qua pestilentia obierunt Henricus Archiepiscopus Trevirensis, & Gericus Abbas Voirtzeburgensis, & Godofridus Dux Lotbariensis, aliorumque innumera multitudo tam nobilium quam ignobilium: tandem miseratione divina pestilentia cessante, Imperator in Liguriam pervenit, &c. Sane quidem eam cladem passum Imp. ob injurias illatas Benedicto Papæ, testatur Ditmarus

PAGIUS VI. Constitutio Leoni VIII. attributa.

A num. XXII. ad XXXI. In Leonis octavi Pseudo-Synodo Romana fertur edita Constitutio, qua Ottoni Imperatori, ejusque Successoribus concesserit in perpetuum facultatem eligendi Romanum Pontificem, & investituræ Episcopis tribuendi. Hanc Constitutionem Goldastus Tom. I. Constitut. Imperial. pag. 29. & seqq. ex Gratiano Dist. LXIII. cap. XXIII. Theodorico Niemo, & ex aliis refert, pluribusque defendit. Imo Marca lib. VIII. de

hujus temporis scriptor nobilissimus, de quo inferius suo loco dicendum pluribus.

Fertur autem apud Gratianum (b) inconsiderate nimis ista tractantem, Synodi hujus sub Leone pseudo-Pontifice celebratæ ejusmodi Canon de concessione ab ipso facta Ottoni Imp. de ordinatione Apostolicæ Sedis, & Ecclesiarum investituris his verbis:

In Synodo congregata Romæ in Ecclesia S. Salvatoris. Ad exemplum B. Hadriani Apostolicæ Sedis Antistitis, qui domino Carolo victoriosissimo Regi Francorum & Longobardorum Patriatus dignitatem, & ordinationem Apostolicæ Sedis, & investituram Episcoporum concessit: Ego quoque Leo Episcopus servus servorum Dei cum toto Clero & Romano populo constituimus & confirmamus & roboramus, & per nostram Apostolicam auctoritatem concedimus atque largimur domno Ottoni Primo, Regi Teutonicorum, ejusque successoribus hujus Regni Italiae in perpetuum facultatem eligendi successorem, atque summæ Sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi, ac per hoc Archiepiscopos seu Episcopos, ut ipsi ab eo investituram accipiant, & consecrationem unde debent, exceptis his quos Imp. Pontificibus, & Archiepiscopis concessit, ut nemo princeps cuiusque dignitatis vel religiositatis eligendi vel Patriatum, vel Pontificem summæ Sedis Apostolicæ, aut quemcumque Episcopum ordinandi habeat facultatem absque consensu ipsius Imperatoris: quod tamen fiat absque omni pecunia, & ut sit Patriatus & Rex. Quod si a Clero & Populo quis eligatur Episcopus, nisi a supradicto Rege laudetur, & investitur, non consecratur. Si quis contra hanc regulam & Apostolicam auctoritatem aliquid voluerit: hunc excommunicationi subjacere decernimus, & nisi respuerit, irrevocabili exilio puniri, vel ultimis suppliciis affici. Hæc ibi. Quam quidem Constitutionem etsi vere fieri contigit, nullius esse roboris constat, quod a non legitimo Papa sit promulgata. Cæterum hanc ipsam adfictitiam esse & imposturam, multis argumentis probatum est superiori Tomo, ubi egimus de falsa concessione composita a Sigeberto Ha-

(b) dist. 63, c. 23.

XXII. Leonis nomine constitutio edita.

Redarguitur falsitatis constitutio Leonis nomine edita.

Concordia cap. XII. & cap. XXIX. a Leone VIII. datam fuisse contendit. Verum Vir doctissimus Baronii argumentis non respondet, quorum primum petitur a falsitate similis concessione ab Hadriano I. Carolo Magno factæ, & in Constitutione Leoni VIII. attributa ab eodem Leone memorata, quasi vere eam Hadrianus I. emisisset. Quare cum an. DCCLXXIV hujus concessione Hadriano primo suppositæ falsitatem ostenderimus, Baronii argumenta ad-

ver-

Hadriani Papæ nomine facta Carolo Magno, de qua hic mentio habetur: Osten-

PAGIUS NOTÆ Cod. hunc titulum exhibent: PRIVILEGIUM SCI LEONI PAPÆ VIII.

(a) moderamine (b) polilentibus (c) deest: lucri (d) deprimatur (e) quomodo omnem clerum, & omnem (f) fuerit sine dubio statum productus (g) nostra humilitate (h) nostro (i) compluribus (k) promulgantibus (l) hujus alma: (m) deest: ut (n) quoniam nimis * crecebat. Decernimus tam de Romano (o) investitura Episcopatus (p) ratiabiliter (q) recognovimus qui ejusmodi S. Synodum constituit & Domno Karolo victoriosissimo regi Francorum

versus Leoninam nobis non possunt non probari. Porro cum Decretum Hadriani mox laudatum circa finem faculi decimi conscriptum fuerit, & in præsenso Leonis VIII. rescripto ci-

tetur, apparet, illud Leonis VIII. rescriptum ante ejusdem sæculi decimi finem auditum non fuisse. [r]

Refert ibidem Goldastus pag. 36. aliud exemplar

[r] Hujus commentitia Constitutionis Leonis VIII. Pseudopontificis exemplar nacti sumus in Codice Vaticano 1984. pag. 192. col. 2. post initia sæculi XII. scripto; quare eam contulimus cum editione Goldasti, Constitutionum Imperialium tom. I. pag. 221. qui ex Theodorico Niemo eam transcripsit. Ad oram variantes lectiones Codicis Vaticani appojuimus. Ex variis lectionibus, quid impostorum licentia additum sit, vel immutatum, conicies.

Convenit Apostolico (a) moderamine (b) petentibus benevola compassione succurrere, & postcentium animis alacri devotione præbere assensum. Ex hoc enim (c) lucri potissimum. premium apud conditorem omnium (d) reperitur. Deinde quoque & cunctum clerum, & omnem populum asserimus esse concordem, & ad meliorem (e) statum (fore productum.) Atque ideo quia iuste & ratiabiliter (f) vestra humilitas, a nostro Apostolatu humiliter (g) postulat, quatenus gratulanter peragentes Sanctam Synodum (h) vestro consilio congregatam in Patriarchio Lateranensi, in Ecclesia S. Salvatoris constitutam a (i) pluribus viris catholicis Episcopis & Abbatibus, insuper Judicibus, & legis Doctoribus (k) promulgantes qualiter quiete & pacifice stare & vivere valeamus, presentibus omnibus & singulis regionibus (l) almae urbis Roma & ex omnibus ordinibus Cleri & populi asserentibus & confirmantibus per omnia, (m) ut hæres & altercatione ac omni errore expulso (n) quoniam his temporibus error ex hoc * accrescere cernitur discernatur tam de Romano Imperio quam de Apostolica Sede ac dignitate Patriatus, & de (o) investituris Episcopatum. Idcirco ad exemplum beati Hadriani, Sedis Apostolicæ hujusmodi Episcopi, cujus vitam & actionem satis discretam audivimus & (p) ratiabilem admodum in suis spiritualibus sanctionibus (q) recognovimus.

Idem enim Sanctus vir Synodum congregavit, & in presentia omnium, eorumque auctoritate Domino Carolo invictissimo Regi Francorum & Longobardorum ac (r) Patrio Romano suisque successoribus, Regnum Italiae, Patriatus dignitatem ac ordinationem, Sedis Apostolicæ concessit insuper & Episcopatum: investituram velut ipsi cum discretione & reverentia libitum fuerit præter quos tam Pontifici Summæ Sedis, quam Archiepiscopi ipse Carolus reliquit.

Igitur nos Leo Servus servorum Dei, Episcopus, ad idem exemplum Hadriani, cum cuncto similiter Clero & universo populo Romano omnibusque ordinibus hujus almae Urbis, sicut in (s) suis scripturis apparet, constituimus, confirmamus, & corroboramus, & per nostram Apostolicam auctoritatem (t) concedimus atque largimur Domno Othoni primo, Augusti, (t) Teutonicorum regi prudentissimo spirituali in Christo filio nostro, ejusque successoribus hujus regni Italiae in perpetuum tam sibi facultatem eligendi successorem, quam summæ sedis Apostolicæ Pontificem ordinandi: ac per hoc Archiepiscopos, seu Episcopos, ut ipsi tantum ab eo investituram accipiant, & (u) consecrationem ubicumque pertinuerit, exceptis his, quos Imperator Pontifici & Archiepiscopis concessit. Ita demum asserimus, (x) quod nemo deinceps cuiuscumque gradus vel conditionis aut dignitatis seu (y) religionis eligendi Regem vel Patriatum sive Pontificem Summæ Sedis Apostolicæ aut quemcumque (z) Episcopum, vel ordinandi habeat facultatem, sed soli Regi Romani Imperii hanc (aa) reverendam tribuimus facultatem, quam (bb) absque omni pecunia disponet, ac reget, utpote Rex & Patrius Romanus. Quod si a cuncto clero & universo populo quis eligatur Episcopus, nisi a dicto Rege laudetur & investatur, (cc) non consecratur. Si quis contra hanc (dd) regulam & auctoritatem Apostolicam & traditionem aliquid molitus, aut temeratur in aliquo repertus fuerit, sive contra hoc nostrum concilium agens, sciat se in iram Sancti Petri Principis Apostolorum, & filii nostri Domni Othonis (ee) ejusque successorum, & omnium prædecessorum nostrorum censuram, & anathematis vinculum incursum, ac per hoc excommunicationi universalis Ecclesie, omnisque populi Christiani, cum subiacere decernimus. Insuper nisi a malo respuerit, irrevocabili exilio puniatur, vel ultimis suppliciis feriatur. Qui vero pia intuitu cunctos & observator in omnibus extiterit benedictionis gratiam vitamque æternam cum omnibus sanctis sine fine meretur habere in sæcula sæculorum Amen. H (ff)

In his actis interfuere Senatores, Proconsoles, Exarchatus vicem-tenentes, Regionarii Scholæ Græcorum Arabum, Judeorum, & Paganorum, & de majoribus omnium platearum, insuper Cardinales, Archiepiscopi, omnes presbyteri & Episcopi de finitimis civitatibus: Processionarii, Notarii, Cancellarii, & ex omni plebe Romani Imperii. Datum in Patriarchio Lateranensi Indict. VI. anno diei Domni Othonis secundo feliciter. GEORGIUS

(r) Patrio romano patriciatu dignitatem ac ordinationem Apostolicæ Sedis Episcopatum concessit. Nos quoque Leo Servus servorum Dei Episcopus simul cum cuncto clero, populo (s) ipsi (t) concessimus (u) Teutonico regi dilectissimo spirituali (v) consecrationem recipiant undecumque (x) ut (y) religiositatis (z) Episcoporum (aa) reverentia (bb) absque omni pecunia. Hæc disponet (cc) a nemine (dd) deest: regulam & (ee) & successorum & nostram casuram, & sub anathematis vinculo remansurum ac per hoc (ff) H. Hic explicite Privilegium in codice. Qua sequuntur desiderantur in eodem codice.

CHRISTI
964.JOANNIS XII. PAP.
9.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆZ. 3. IMPP.

stendimusque quod sicut falsa est illa, quæ hic citatur, ita & falsa ista quæ illum citat.

XXIII. Provoco te, Lector, ad ea quæ ibi (a) *Annal.* sunt dicta (a) anno Redemptoris septingentesimo septuagesimoquarto, ubi tamen sic corrige illapsum errorem, cum dicitur: *Ut quid hujusmodi*, quæ si non sufficiant, addimus alia adhuc esse, quibus eadem Constitutio arguatur manifestæ falsitatis. Atque primum, si (ut superius dictum est) Otto a Joanne Papa (quod omnes testantur) consecratus est Imp. quid opus fuit, ut hic a Leone eidem concedatur, ut sit Patricius atque Rex? An non cum Imperio, & dignitas Patriciatus concessa fuit, & magis est dici Rex, quam Imperator? Præterea quod illic in fine legitur, ut ultimo afficiatur supplicio, si quis ejus Constitutionis invenitur esse transgressor: quam illud abhorret a Romanorum Pontificum Constitutionibus, ut violatoribus poena mortis etiam irrogetur? Ut ex his plane impostura noscatur, sed ab insipiente fidei incepta composita. Sed cujus roboris (etiam si vera esset Leonis ipsius hæc Constitutio) esse potuit, quæ ab eo edita est, qui nec est dignus, qui Pontifex nominetur, sed (ut pluribus superius dictum est) intrusus & occupator sit potius nominandus?

XIV. Sed adhuc insuper ex falsitate manifesta alterius ejusdem Leonis nomine editæ Constitutionis, evidentius hoc commentum intelliges: sic enim fraus fraudem aperit, & mendaciam mendacio declaratur. Hic igitur ad finem ponendam duximus Constitutionem quandam, nomine Leonis VIII. confictam, qua proficitur ipse Pontifex restituere Ottoni Imp. quæcumque ipsum Romanum Occidentale Imperium possedisset atque donasset Ecclesiæ Romanæ. Inventum haud dubium eorundem, qui tempore schismaticorum Imp. favebant eisdem schismaticis Imperatoribus. Sed Deo gra-

PAGIUS plar Bullæ Leonis VIII. ex Theodorico Niemo, qui circa annum MCCCCX. vixit, in quo continentur quæ Romanæ Ecclesiæ a variis Principibus data dicuntur, & a Leone VIII. confirmata. Verum Diploma illud ab aliquo imperio schismatico excogitatum. Ait in eo Leo VIII. se donare Ottoni, quæ sibi obvenierunt a Justiniano Imp. & Ariperto Rege & tamen Justinianus Imp. & Aripertus Longobardorum Rex nihil Ecclesiæ Romanæ dedere. Dum addit se tradere Corsicæ Regnum quod tamen Ottonis tempore nondum institutum erat. Dat etiam insulam Venetiarum, qui loquendi modus ab Antiquis non usurpatus, nec Venetiæ a Pontificibus Romanis unquam possessæ; Ducatum Ferraria, cum tamen non nisi diu post

tias, quod impostor insulfus, ineptus, stolidus talis extiterit, qui adeo affectata mendacia vestire nescivit, sed opprobrio sempiterno nudata deridenda, reliquit. Reddimus eam, uti se habet apud Crantzium (b) recitata:

(b) *Crant. Metr. Sax. l. 4. c. 10.*
Leo Episcopus servus servorum Dei, Ottoni spirituali in Christo filio nostro Imperat. Augusto, & omnibus successoribus ejus Imperatoribus ac Italiae Regibus.

XXV. *Impostura schismaticorum de ficta constitutione Leonis Papæ.*
Quæ dominus Carolus Rex Francorum & Longobardorum & Patricius Romanus, necnon Pipinus pater ejus de regalibus rebus hujus Regni Italiae tribuerunt in S. Romana Ecclesia B. Petro Apostolo, sive per instrumenta fuerunt per Ethernam Notarium, sive per sacramenta vel donationes, sive per alios modos obvenierunt a Justiniano Imperatore & Ariperto Rege: hæc omnia largimur, & desinimus vobis Ottoni Imp. & Adalaida conjugitua, Regni que consorti, vestrisque consortibus hujus Regni Italiae successoribus in perpetuum, presentibus sacrosanctis Evangeliiis & patrocinii pluribus Sanctorum, videlicet de Cruce Domini, & de caligis pedum suorum, de vestimento inconsutile, & super corpus B. Petri. Et infra: Ut hæc omnia habeatis & possideatis in perpetuum ad usum Curie militiarum vestrarum ad bellandum & expugnandum paganos, & contra rebelles Romano Imperio. Ideoque per hujus nostri auctoritatem instrumenti confirmamus & corroboramus in omnibus progeniebus vestris a generatione in generationem in perpetuum. Nam si quisquam hanc nostram auctoritatem destruxerit, & hujus violator reportus fuerit; sive contra hoc agens, sciat se in iram B. Petri principis Apostolorum, & nostram, nostrorumque predecessorum casurum. Insuper nisi a malo respuerit, subjaceat legi Julii reus regie majestatis & Reip. ut hi, qui contra Reip. vel contra Imperatoris majestatem aliquid moliti fuerint, animæ amissionem sustineant, & bona eorum publicentur. In his actis interfuerunt Archiepiscopi & Epi-

hæc tempora a Pontificibus Romanis institutus fuerit; Ducatum Istria, Dalmatia, in quibus Pontifices nihil unquam possidere; Capitanatam Apuliam, sed hoc nomen ducentos post Ottonem annos inventum; Calabria, & hæc hoc tempore Græcorum erat. Sic Regnum Trinacria ibidem designatum non nisi sub sæculi XIII. finem institutum. Sed pudet in his immorari. Hoc tantum dicam, Marcam lib. VIII. de Concordia cap. XII. ubi Leonis VIII. scriptum genuinum putat, illud juxta leges Criticæ non examinasse, indeque Hadriani Papæ I. Decretum de Investituris, quo Diploma istud innititur, ut legitimum admisisse, licet, merum schismaticorum commentum sit.

CHRISTI
964.JOANNIS XII. PAP.
9.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆZ. 3. IMPP.

Episcopi de vicinis Comitibus. Archiepiscopus Calarstanus Episcopus Cironatus.

Eustachius Albanensis Episcopus. Gratius Prænestinus Episcopus. Martinus Narniensis.

Benedictus Tiburtinus. Beatus Castrensis.

Joannes Perusinus. Georgius Ostunensis.

Georgius Tuderinus. Valentinus Meranenensis.

Andreas Nomentanensis. Theodosius Milecensis.

Sanianus Feranensis. Albertus Lucerinus.

Damianus Alanus, Episcopi. Subiciuntur his Cardinales Presbyteri.

Georgius ad Vincula.

Benedictus S. Mariæ Ad præsepe. Leo sanctæ Jerusalem.

Januarius S. Cæciliæ.

Andreas Patriarchatus Lateranensis. Julianus item Lateranensis presbyter.

Fausinus S. Petri, Cardinales omnes presbyteri.

Sequitur subscriptio Romanorum civium.

Fausinus caput Senatus Exconsul.

Probinus Exconsul de palatio Luciano.

Romanus de forma Trajana.

Paulus de templo Palatino.

Joannes de via Claudia.

Leo de via Claudia.

Remigius de via Aurelia.

Stephanus de via Mamertina.

Romulus de via Ardeatina.

Gardus de via Flaminia.

Marcus de via Portuensis.

Corvus de via Latina.

Savinus de via Appia.

Mecianus de via Tiburtina.

Gardus de mœllo Lydia.

His ita actis etiam interfuerunt de omnibus his Regionibus.

Regio Vicopatricii.

Regio via lata.

Regio Caput Tauri.

Regio Celimontis.

Regio Rivi argentarii.

Regio prima Aventini.

Regio ad duos montes.

Regio urbis Ravennæ.

Regio octava, sub Capitolio.

Regio ad Gallinas albas.

Regio Lybantica.

Regio Florea.

Regio Siclim.

Regio secunda Mamertini.

Regio fesus portam Metroni.

Januarius ex Neta Græcorum.

Trajanus de Ponte Molbis.

Joannes Consul de palatio Sossaritano.

Anacius Consul de palatio Vaticano.

Jobianus de Monte aureo.

Petrocius de Cirto.

Gregorius de Cella nova. Scripta per

manum Gregorii Archinotarii nostri.

Datum in Patriarchio Lateranensi tertio

Kalendas Maii, anno Sedis nostræ se-

cundo, & dicti Ottonis secundo felici-

ter.

Hæc autem ejusmodi esse reperiuntur,

ut vere dici possit, plures errores con-

tinere quam verba, præter styli diver-

sitatem, quo temporibus his Romana

Ecclesia uti consuevit, de quo parum

aut nihil est ut negotium faciamus, cum

ad falsitatem patentem arguendam, alia

quamplura afferenda sint majoris mo-

menti.

Ac primum de his quæ ad rationem

temporis spectant, data habetur iii Kal.

Maii in Lateranensi palatio. At ex au-

ctore temporis hujus constat, Imperato-

rem Ottonem una cum Leone Papa non

esse Urbem ingressum hoc anno ante no-

num Kal. Julii, in ipsa vigilia nativita-

tis Joannis Baptistæ: ita differis verbis

apud Reginonem notatum invenies. Qui

annus non secundus Ottonis, ut commen-

ticia constitutione dicitur, fuit, sed ter-

tius.

In subscriptione autem Episcoporum

quanta falsitas? nam omnino omnes di-

versi sunt nomine ab illis, qui anno su-

periori itidem Romano Concilio inter-

fuerunt in exauctoratione Joannis Papæ

earumdem Ecclesiarum Episcopi, quæ re-

cententur ab auctore qui interfuit; adeo

ut ne unus quidem in his invenitur, qui

concordet cum illis. Etenim anno super-

riori in Concilio Romano subscriptus re-

peritur Gregorius Albanensis, hic vero

Eustachius Albanensis; illic Theophylactus

Prænestinus, hic Gratius Prænestinus;

illic Joannes Tiburtinus, hic vero

benedictus Tiburtinus; illic Joannes

Narniensis, hic vero Martinus Narnien-

sis, & sic de aliis, adeo ut opus esset

dicere, omnes Episcopos, qui interfue-

runt anno superiori Concilio Romano,

esse defunctos, & alios aliis nominibus

in locum ipsorum subrogatos hujus an-

ni Concilio interfuisse. Sed nec hoc fin-

gi potest, siquidem Joannes Narniensis

Episcopus, qui interfuit Concilio anni

superioris non potuit diem obiisse, &

suffectum Martinum, qui huic anni hu-

jus Concilio interfuit: nam supervixit

Joannes ipse Narniensis Episcopus, qui

postea ex episcopo Narniensi creatus est

Rom. Pont. & dictus Joannes XIII. An

non ex his manifesta colligitur impo-

stura?

His insuper adde, quod eandem di-

versitatem invenies in nominibus Cardi-

nalium, insuper & in nominibus Ro-

manorum civium optimatum, ut ne u-

XXVI. Redarguitur falsitas multipliciter.

XXVII.

XXVIII.

nus

mus quidem sit invenire, qui cum illis concordet, cum tamen iidem esse debuissent, qui in utraque Synodo sederunt ejusdem Leonis fautores. Adde rursum: Quid est quod dicitur restitui ab ipso Leone Papa inter alia, quæ Justinianus Romanæ donavit Ecclesiæ? At quis reperire potuit, Justinianum unam tantum terræ glebam Ecclesiæ Romanæ donasse, semper in ipsam Ecclesiam parum æquum? ejusque Pontificum Silverii & Vigilli persecutorem? Præterea quomodo inter Titulares Cardinales nominati reperiuntur presbyter tituli Lateranensis, & tituli S. Petri, necnon & presbyter tituli S. Mariæ Ad præsepem quando umquam ejusmodi primariæ Patriarchales Ecclesiæ reperiri poterunt, vel antea, vel post in Titulos annumeratæ, præmittimus alias vertere quisquillas, cum totum quod est quisquillas, & sordes esse, satis perspicue intelliget Lector, imposturamque, sed ineptissimi compositoris, schismaticorum tamen defensoris esse cognoscet.

XXXIX. Ex Ottonis constitutione fragmentum.

Sed quod in his sumus, ut face veritatis admota, quæ sunt falsa, manifesti arguantur erroris: apud Gratianum distinctione sexagesima tertia inferius recitatur hujus Ottonis constitutio, hoc apposto titulo: Constitutio Primi Henrici, & Primi Ottonis cum Romanis Pontificibus. Ex qua ibidem recitatur fragmentum hic a nobis subiciendum. Sed antea admonendus est Lector, quod ex verbis tituli hujus vane collegit Nauclerus, Henricum æque dictum fuisse primum ejus nominis Imperatorem; cui repugnant diplomata Henricorum Imperatorum, quod in eis non Secundus aut Tertius ab hoc, sed Primus, & Secundus reperiuntur esse nominatim ab eisdem ipsis in suis eorum scriptis. Adde quod ex eo etiam evanescit penitus inanis ejus argumentatio: nam titulus iste ibi errore positus esse convincitur. Siquidem omnia illa sub dicto titulo recitata, accepta noscuntur ex Constitutione ipsius Ottonis Imp. superius scripta, facta ab ipso de restitutione provinciarum ac civitatum, aliorumque jurium ademptorum, adeo ut nihil penitus sit, quod pertineat ad Henricum Regem Ottonis patrem. Sunt autem hæc:

XXX. Ut nullis Missorum nostrorum cujuscunque impeditio argumentum in electione Romani Pontificis componere au-

PAGIUS VIII.

Ad num. XXXII. & seqq. gesta in Oriente a Nicephoro Imp. adversus Saracenos Leo Diaconus refert, quæ ex eo in summam contraho. Postquam tristem hyemis faciem verna tempestas in sereniorum oram mutaverat ac serenitatem, indicata adversus Agarenos expeditio

deat, omnino prohibemus. Item: In electione Romanorum Pontificum, neque liber neque servus ad hoc venire præsumat, ut illis Romanis, quos ad hanc electionem per Constitutionem SS. Patrum antiqua admisi consuetudo, faciat aliquod impedimentum. Quod si quis contra hanc nostram Constitutionem facere præsumperit: exilio tradatur. Hæc ibi accepta (ut dictum) totidem verbis a dicta ipsius Ottonis Constitutione. Sed de his hætenus. Inter hæc autem idem Otto Imp. (quod ad res bellicas pertinet) visio Berengario, expugnatoque Castello S. Leonis, ipsum una cum Willa ejus conjuge exulatum in Bajoariam mittit, ibique usque ad obitum permanerunt: Adelbertus interim fuga lapsus, manus evasit Imperatoris.

Berengarius cum uxore in Bajoariam deportatur.

Hoc item anno ab eodem Ottone concessa sunt privilegia monasterio Cassinati, de quibus Leo Ostiensis his verbis agit (a): Per idem tempus Primus ac magnus Otto, tertio Imperii sui anno, interventu conjugis suæ Adelaidis Imperatricis, generale præceptum huic monasterio fecit, confirmans omnia, quæ hætenus per diversa loca fuerant attributa. Item post quatuor circiter annos Paulus Abbas S. Vincentii eum adiens, atque ex parte dicti nostri Abbatis efflagitans, aliud ab eo præceptum plenius de confirmatione totius monasterii ad priorum Impp. instar obtinuit. Nec multo post per aliud præceptum idem Imp. Abbati nostro monasterium S. Angeli de Barregio cum omnibus cellis suis, pertinentiisque concessit, quod videlicet monasterium, eo tempore Albericus Marforum Episcopus quoad viveret, per scriptum ab eodem Imp. impetraverat. Eidemque monasterio S. Angeli Imperator de confirmatione omnium ipsius verum privilegium jam ante quinquennium fecerat. Hæc Leo.

XXXI.

(a) Leo Ost. l. 2. c. 4.

Privilegia concessa ab Ottone monast. Cassinati.

Quod spectat ad res Orientalis Imperii, hoc anno secundo suæ dominationis Nicephorus Imp. e manibus Sarracenorum vindicat insulam Cyprum, eisdemque obsidet Tarsi ac Mopsuestiæ, quas civitates expugnat, cruces a Christianis ablatas recuperat, atque anno sequenti Constantinopolim rediens secum tulit templo offerens, de hostium manubiis decimam Deo persolvens. Hæc omnia pluribus hoc anno & sequenti Curopalates; qui addit amplius quam centum urbes ab eodem Imperatore sublatas

XXXII.

Cyprus insula & Cilicia vindicata a Sarracen. & Antiochia capta.

tionem Byzantio Nicephorus proficiscitur; moratusque in Cappadocia, justique collectis copiis Tarsensem Urbem in Cilicia sitam petit, tunc Civium virtute numeroque ac bellicæ rei exercitamentis ferocientem, nimiumque superbientem, cinctoque undique oppido obsidione

Victoria Nicephori Phocæ Augusti de Saracenis.

tas armis, possessas a Sarracenis: sacra vero apud eos inventa, venerandam Christi imaginem, & reliquias Sanctorum, precipue vero Joannis Baptistæ detulisse magna reverentia Constantinopolim. Sed & Antiochia Syriæ diu possessa ab iisdem Sarracenis per suos duces est capta, cum ipse Imperator degeret Constantinopoli. Magna sunt ista, quibus Nicephorus Imperii sui primordia immortalitati felicitate consecravit. Sed cum desertor factus est pietatis, desertus & ipse a Deo, longe imparibus progressibus ad finem inglorius pervenit Imperii. Quænam ista fuerint, qui res Græcorum sunt prosequuti scriptores enumerant, quorum antiquior Europalates causas recensens, cur adeo de Rep. benemeritus, tot civitatibus & provinciis de Sarracenorum jugo deductis, & in libertatem vindicatis, omnibus tamen esset invisus, sic ait:

XXXIII. Quibus Niceph. Imp. gloriam suam denigravit. Primam enim quando initio delatum ad ipsum est Imperium, infinitis injuriis laceissentibus populum ipsius militibus, nullam rationem habebat quod diceret, nihil mirum si in tanta populi frequentia aliqui indignantur; & rursus urbem ingressus, multis tum nobilibus, tum privatis correptis, nullam fontibus instigebat penam, sed absurda & turpia despiciebat, triumphans lascivis, quibus intemperantes homines addicti, male civitates afficiebant, præsertim quorum haud mediocri opera fuerat usus ad res recuperandas. Deinde quoque crebro ad exigenda tributa, male subiectum sibi populum vexabat, non solum nova imperando tributa, & ex omnibus rebus exactiones, verum etiam haud tolerandas prædii præter ea quæ diximus, adempta etiam eorum numerum, quæ convocatio Senatui præberi consueverant, parte, Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

insabat. Agareni vero in eo præsidarii Urbis munitione firmissima freti Imperatorem subannabant, Urbeque effusi, factaque impressione, Romanorum plurimos trucidabant. Ubi itaque Nicephorus Imp. inconcessa a se aggredi cognovit, inde movens circumposita Tarsi præsidia castraque hostili acie invadit, primoque statim affultu Adanam, & Abarzam, aliaque supra viginti ejusmodi præsidia capit.

IX. Mopsuestiam cepit.

Inde Mopsuestiam aggressus, dudoque vallo fortiter oppugnabat, petraris atque sagittis quotidie velitando, hostem fatigans, præsidarii ipsi quoque strenue obstitabant, ignitaque tela & saxorum pondera in Romanos mittentes, se seque ex turribus omni conatu defendentes. Tandem cuniculis deiectæ turre ac murus. Imperator quoniam collapsa muri rudera aditum volentibus præbera videbat, omni confertim exercitui mens Mopsuestiam subjugavit, ac qui residui Barbarorum erant, servituti mancipavit: ipseque subductis manubiis primitiis, Imperatorique arario addidit, atque milite ab oppido direptione revocato, quia Sol Sagittarium prætergressus ad

quod se ad bella pecunia indigere assereret. Hujus prætextus causa etiam iniecit manus in sacra ac Imp. penitus inconcessa. Quænam autem ista fuerint, idem auctor sic subdit:

Insuper, quæ consuetæ præberi dona sacris domibus & templis, quæ moveri nefas erat, usurpabat, male asserens ab Episcopis pauperum pecuniam consumi, milites inopes esse. Et quod omnium gravissimum est, legem quoque tulit, cui quidem instabiles Episcopi & adulatores subscribere, statuentes, non esse aut decernendum aut eligendum Episc. sine illius consilio & jussu. Mortuoque Episcopo, regium hominem missum jussit in funere præfinito sumptus facere, at ea, quæ superflua, accepit; & alia quadam statuit omnem necessitatis formam exuperantia, quæ ut sigillatim percurrantur, & magnam mentem & eloquentem linguam requirunt. Hæc de his Curopalates, eademque ex ipso totidem verbis Cedrenus, Zonaras, Glicas, & reliqui recentiores omnes sacrilegium detestantes. Est querela Episcopi Leucatenis, quod annis singulis Ecclesia sua penderet pro tributo Nicephoro supra centum aureos: sic & aliæ plus, minusve, secundum vires suas. Ita habet in relatione Luitprandus Cremonensis Episcopus. Decernebantur ista in Synodo Constantinopoli collecta ab ipso, in qua ei favorunt adulantes Episcopi. Quod autem omnia ad militum utilitatem, libertatem, gloriamque referret, quid insuper & in Synodo decernendum proposuerit, ab eodem Curopalate sic accipit:

XXXIV. Quæ Niceph. contra jus sacre sibi sacrilege vendicavit.

Curavit quoque legem sancientiam, ut milites, qui in bello occubissent, digni censerentur præmiis, perinde ac Martyres; solo bello, non alia re casis salutem ausmarum contineri. Instituitque ut

XXXV.

V Pa-

Capricornum transibat, rigorque increbescebat; inde motis castris ad Romanæ se ditionis loca recepit: hincque Cappadociam ingressus, domum quemquam reverti jussit, rursus meminisse monens, ut ineunte vere ad se redirent. Ipse vero cum residuis ibi hyberna ducebat. Anno sequenti de Tarsensis oppidi expugnatione sermo erit. Hanc Nicephori expeditionem anno imperii ejus secundo mense Julio, indictione septima susceptam esse, recte refert Cedrenus, & loco Abarza vocis apud Leonem Diaconum corruptæ, habet Anazarbam, seu Anazarbam Ciliciæ oppidum. Verum perperam scribit, Nicephorum ad Tarsum & Mopsuestiam ducere autum non esse, quod jam hyems appeteret: hoc enim Leo Diaconus ignorare non potuit. In eundem errorem Zonaras ac Cedrenus labitur, recte tamen ait, Nicephorum Imp. secundo Imperii sui anno Ciliciam invasisse.

Reliquiæ S. Agnetis Virginis, quæ saculo tertio Romæ martyrium fecit, & S. Benigni Carnotensis Episcopi Martyrio etiam coronati quæ saculo superiori Normannis Franciam de-

X.

CHRISTI
964.JOANNIS XII. PAP.
9.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 2.
3. IMPP.Milites
in bello
caecos
frustra
inter
Martyres
numerandos
laborat
Nicephorus.

Patriarcha & Episcopi dogmati consentirent. Verum quidam admodum resistentes, eum ab incepto coercere proposito, in medium Magni Basilii Canone adducto, jubente, ad triennium communionis expertes esse, qui hostem in bello occidissent. Est iste Canon decimus tertius ex epistola sancti Basilii ad Amphilo-chium, ubi Theodorus Balsamo historiam istam totam de Nicephori rogatione ad Synodum facta recenset, cui subiicit & ista: Cum autem multi sacerdotes, & unus quidem ex eis Episcopus se iussu Imperatoris synodaliter stitissent, & cum hostibus se manus conseruisse fassi essent; divina & sancta Synodus consequenter huic Canoni & quadragesimo quinto ejusdem Sancti, & aliis divinis Constitutionibus volebant ipsos non amplius sacra celebrare. Complures autem, & qui erant paulo magis militares, eos etiam premiis dignos esse contendebant. Hæc ipse. His igitur (ut dictum est) Nicephorus non solum egregie sibi partam gloriam obsecuravit, verum etiam summam superinduxit ignominiam notam, divinamque vindictam in se maxime concitavit.

XXXVI.
Pro ratione
tributi
formari
sole
numisma.

Sed quæ de tributorum gravi indictione idem his addit Cuiropalates, sic accipe: *Et nummum imminuit, excogitato eo, qui quadrans dicitur. Et ex eo tempore, duplicato numismate, exactio publicorum tributorum gravius postulabat; cum vero erogandum aliquid esset, levius distribuebatur. Hæc ipse. Eadem Cedrenus, Zonaras & alii; ex quibus intelligi potest (quod obiter considerandum occurrit) veterem adhuc viguisse Romanorum Imperat. consuetudinem, ut pro tributi penitatione certum præscriptum esset numisma sive gravius sive levius pro Imp. arbitrio, quod cum primo Annalium tomo certa Lampridii assertionem docuerimus, non placere sibi asserit ille, qui de census Cæsaris numismate Christo ostensa sermonem votivum*

PAGIUS
Translatio
Reliquiarum
S. Agnetis.

vastantibus occultate fuerant, anno primo imperii Ottonis divinitus revelatae sunt, & currenti a Thiadboldo Comite Ultrajectensi impetratae per Baldricum Trajectensem ad Rhenum Episcopum, qui *Præsul notis compos, gratiarum actiones Deo cum laudibus extollens charo clericorum conjuncto, populique frequentia, decuit ut Sanctos, occurrit in obviam, quos honore condigno susceptos infra Trajectensem Episcopalis sedis aulam pridie Kalendarum Aprilium loco locavit in uno, sed singulis semotim in loculis, anno scilicet incarnationis domini nostri Jesu Christi nongentesimo sexagesimo quarto, indictione septima, subbatorum*

edidit. Sed cum nauseans stomachus dibum male diiudicet, fanioris palatus consulendus est gustus. Certe quidem non est respuendus ob id, quod non de illo, de quo agitur tempore Tiberii Cæsaris, sit locus ille Lampridii: neque enim mea illa assertio ad Tiberii tantum tempora restricta proponitur, sed generatim ad Romanos Imperatores; unde locus Lampridii non ob id fuerat contemnendus, eo quod non loqueretur de Tiberii Imperatoribus, sicut nec reiciendus citatus & recitatus hic præsens locus Nicephori Phocæ: quibus duobus locis intelligat Lector eundem usum in Romano Imperio perdurasse, cum alia loca alioqui non desint id comprobandi. Sed de his nunc obiter.

Revertamur ad Cuiropalatem, qui adhuc aliam assertum causam odii civium in Nicephorum Imp. Offendit eum (inquit) præter alia superius numerata, muripalatiarum constructio. Multis enim circa palatium magnificis & pulcherrima arte elaboratis adificiis everfis arce tyrannicam contra miseris civibus condidit, officinis intus ac horreis, & equorum stabulis & fornacibus extructis, cibariisque complexis. Ei enim prædictum fuerat, intra palatium ipsi moriendum esse; ignorabatque miser, nisi (a) Dominus custodiat civitatem, frustra vigilare qui custodit eam. Nam perfecto muro, ipse eadem die interiit, quando claves is, cui hæc cura commissa fuerat, ei allatas tradidit. Sed hæc postea. Addit his ista Cedrenus: Quo tempore murus palatii condebat, nocte quadam mare per subvectus aliquis ita vociferatus est: O Imperator, erigis muros! Et tamen si vel ad calos eos educas, intus cum sit malum, urbs capta facilis est. Qui hæc dixit, diu multumque quæsitus, non tamen inventus. Hæc ipse. Sunt & alia plura, quibus Nicephorus animos omnium a se alienavit, quæ iidem recensent Historici. Sed de his ad institutum fatis.

An-

quinta, inquit Auctor Anonymus Historiæ Inventionis & Translationis SS. Agnetis & Benigni Episc. e Gallia Ultrajectum apud Bollandum ad diem XXI. Januarii. Præcipua quidem S. Agnetis Romanæ pignora Urbs ipsa asservat, sed quadam eorum partes ab aliis urbibus possidentur. Sæculo elapso furentibus in Francia hæreticis hæc Reliquiæ Lutetiam Parisiorum translatae & in Ecclesia S. Eustachii, quæ primum sub ejusdem sanctissimæ Virginis nuncupatione constructa claruit, magna solemnitate collocatae, ut apud Bollandum ibidem videre est.

XXXVII
Palatium
in munitionem
Nicephorus
con-
vertit.(a) Ps. 26.
Divinum
oraculum.JESU CHRISTI
ANNUS
965.BENEDICTI V. PAP.
ANNUS
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 3.
4. IMPP.I.
Otto Imp.
revertitur
in Saxo-
niam.

Annus Redemptoris nongentesimus sexagesimus quintus, Indictione octava inchoatur, quo (ut est apud Reginonem ab auctore hujus temporis additum) Imperator Papiæ Natalem Domini celebravit; peractaque festivitate statim in patriam, dispositis in Italia Regni negotiis, rediit. Cui filii sui Otto & Voilelmus Archiepiscopus in confinio Franciæ & Alemannia in villa Heim-bodesheim occurrerunt, & cum magna ibi eum alacritate susceperunt. Inde Voor-matiam progressus, fratrem suum Brunensem, alias Brunonem Archiepiscopum in Purificatione sanctissimæ Mariæ Virginis sibi obvium habuit, sicque tota Quadragesima in Francia commorans, in Ingelsheim Pascha cum magno gaudio celebravit; inde navigio Coloniam attin-gens matrem suam dominam Mathildem & sororem suam Gerbergam Reginam, filiumque ejus Lotharium sibi obvios condigno amore & honore tractavit, sicque in Saxoniam iter suum direxit. Hæc auctor, qui fortasse præsens, quam exactissime itinera legit.

II.
Benedi-
ctus Papa
exulat in
Saxonia.

Testatur Ditmarus, Ottonem Imperatorem ex Italia redeuntem multa corpora Sanctorum secum detulisse, collocasse ea in Ecclesia Magdeburgensi recens erecta, atque in singulis columnarum capitibus eorundem Sanctorum collocasse reliquias. Hæc ipse secundo sui Chronicæ libro, additque secum Benedictum etiam illum depositum Papam ab Urbe Roma in Saxoniam advexisse, quem Adalago Archiepiscopo Hamburgensi custodiendum commisit: De quo ista Adamus vetus Chronographus habet.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Reversus ergo in patriam Archiepiscopus, sicut audivimus, & cognovimus, & patres nostri narraverunt nobis, duxit in comitatu suo Benedictum Papam ordinatum, sed item ab Ottone depositum, quem ille Hamburg custodia mandata præcepit. Archiepiscopus vero cum magno honore detinuit usque ad obitum ejus. Nam vir sanctus, litteratusque dicitur fuisse, & qui dignus Apostolica Sede videretur a populo Romano, nisi quod per tumultum electus est, expulso eo quem ordinari jussit Imperator. Igitur apud nos in sancta conversatione vivens, alioque sancte vivere docens, cum jam Romanis postcentibus a Cæsare restitui deberet, apud Hamburg. in pace quiescit. Transitus ejus quarto nonas Julii contigisse scribitur. Hæc ipse ejus regionis auctor. Quoto autem anno Benedictus obierit, non scribit. Paulo post autem de eodem Episcopo ista: Archiepiscopus autem reliquias sanctorum Martyrum, quas ab Urbe Roma portavit, magna per parochias suas diligentia distribuit: nempe ex corporibus sanctorum martyrum Cyriaci, Cæsarii, Victoris, Coronæ, Felicitis, & Felicianæ, Cosmæ, & Damiani. Porro (a) exploditur jure fabula de Benedicto isto, quod a Ludovico Imperatore ad prædicandum Evangelium ductus sit in Germaniam, inde vero Wandalarum incurfu fuerit trucidatus una cum sexaginta presbyteris. At vero alia ratione dicendus Martyr, nempe quod a Leone, quem ostendimus pseudopontificem, tam dira tamque contumeliosa sit passus, & exul ipse legitimus Romanæ Ecclesiæ Pontifex sit defunctus, ut san-

(b) Adam
1.2. c. 6.(a) Crans
in Metr.
Sax. 1.3.
c. 20. 21.
22. 23.
Benedi-
ctus Pap.
qua ratione
Martyr.

cti conversatione vivens alioque sancte vivere docens, cum jam Romanis postcentibus a Cæsare restitui debuisset (mortuo sc. Leone VIII.) apud Hammaburg in pace quiescit. Cujus transitus III. Nonas Julii contigisse describitur. Lambecius lib. 1. de Originibus Hamburgensibus pag. 37. ait videri hodieque Cenotaphium ejus in medio chori Ecclesiæ Beatæ Virginis Mariæ, cui inscripta sunt hæc verba: BENEDICTUS PAPA, QUI DE SEDE APOSTOLICA PER VIOLENTIAM AMOTUS, ET POST, CUM REVOCARETUR, OBIIT HAMBURGI ANNO DOMINI DCCC QUADRAGESIMO PRIMO, QUINTO NONAS JULII, & SEPULTUS EST HIC. Verisimile est, subdit Lambecius, ab illis, qui trecentis vel quadringentis ab hinc annis Benedicti illud cenotaphium vel extruxerunt vel renovarunt, errorem hunc in numero commissum esse. Verum non tantum illud verisimile, sed etiam certum, cum epitaphium neque diem, neque annum, neque facultum ex vero referat. Papebrocius in Paralipomenis ad Conatum Chronico-Hist. refert, Ottonem Sperlingum nuper Kilonii eruditam Dissertationem sub hoc titulo

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6458.
SÆC. X.
ANNO E-
RA HISP.
MIII.

© 22. A. D 16. P. 26. Mart. Indict. 8.

JESU CHRISTI 965.

JOANNIS XIII. PAPÆ 1.

OTTONIS IMP. 4.

NICEPHORI PHOCÆ IMP. 3.

inchoato
die 7. Ja-
nuar. fer.
7. Anno
Hegira
CCCLV.
inchoato
die 28.
Decemb.
fer. 5.

Num. I. ad IV. Rediit hoc anno Roma in Germaniam Otto Imperator, postquam Benedictum V. Adalago Archiepiscopo Hamburgensi custodiendum tradidisset. Reversus autem Archiepiscopus in patriam duxit in comitatu suo Benedictum Papam ordinatum, sed ab Imperatore Ottone depulsus, quem ille in Hammaburg custodia mancipari præcepit: Archiepiscopus vero magno honore usque ad obitum ejus detinuit, inquit Adamus Bremensis lib.

I.
Mortitur
Benedict.
V.

2. cap. 6. qui addit: Igitur apud nos in san-

CHRISTI 965.

BENEDICTI V. PAP. I.

OTTONIS NICERH. PHOCÆ 3. 4. IMPP.

Si martyres, iidemque Pontifices Pontianus atque Martinus in exilio vita functi. Quod autem ut martyr coletur Benedictus: ne ob id Ottonis nomini nota inureretur, fingendi aliam causam, martyrii occasionem datam esse existimamus.

III. Subiiciendus hic alius insignis locus de innocentia Benedicti ex scriptore ejusdem ferme temporis. Extat Chronicon Ditmari Episcopi Mersburgii, quod incipiens ab Ottone Imperatore perduxit ad annum usque millesimum decimum octavum, quo tempore se vixisse testatur. Ubi hæc de Benedicto isto libro secundo: Romanorum (inquit præpotens) Imperator Otto Secundus (sic enim appellat Ottonem Magnum, habito respectu ad ejus avum patrem Friderici, Ottonem pariter nominatum) valentiorum

sibi in Christo, Dominum Apostolicum Benedictum nomine, quem nullus absque Deo judicare potuit, injuste (ut spero) accusatum deponi consensit. Et (quod utinam non fecisset) exilio ad Hamaburg relegari præcepit. Eodemque libro secundo pestem immisam ob exilium Benedicti testatur, utpote injuste depositum ostendens. Et de eodem libro quarto: Obiit (inquit) in exilio Benedictus Pontifex, ossaque ejus Romam sunt relata. Hæc ex Ditmari Chronico, quod citat, & eadem recitat (a) Papirius Maffo in Benedicto Septimo, quem errore putat fuisse Benedictum, qui exulavit Hamaburgi, quem constat ejus nominis Benedictum Quintum fuisse. De translatione autem corporis Benedicti Papæ Romam facta, suo loco dicturi sumus.

(a) Maffo de Episc. Urb. l. 4. in Bened. VII.

Leo autem pseudopapa hoc anno obiit diem

PAGIUS typis mandasse: Monumentum Hamburgense Benedictinum, seu de Inscriptione & tumulo Benedicti V. Pontificis Romæ, qui in choro majoris Ecclesie B. V. Mariae apud Hamburgensium olim fuit, & hodie spectatur, in qui docet, post Benedicti adventum læpius incendio confragasse, & Urbem & Ecclesiam, ut illius, si quod fuerit, monumentum, debuerit funditus perire: & si Ottonis III. ætate, quo ejus corpus Romam translatum, in paupertina tunc Ecclesia fuissent inscriptiones, apud Bremenses, Hamburgensesque, Adamum Bremensem, eas omnino tacitas præteriturum non fuisse in suo Opere, quo ætatem & sepulturas Episcoporum, ex aliis monumentis librisque donationum, tam anxie conquirit. Denique con-

cludit Sperlingus vix ante annum MCC. Hamburgi conspici coepisse Cenotaphium illud, quod vidit descripsitque Krantzius, multo amplius altiusque, & literis longioribus multo quam nunc videantur, insculptum. Ita Sperlingus Vir in Critica veratissimus. Post mortem ejus Interpontificium mensium aliquot fuit, ut statim ostendam. [1]

Ad num. IV. Hoc anno, ut habet Continuator Reginonis Leo Papa obiit. Marianus Scotus & Auctores Catalogorum ei annum unum & menses tres adscribunt, ideoque cum anno CMLXIII. die sexta Decembris consecratus fuerit, mors ejus ineunte circiter Martio accidit. [2] Etsi vero verus Pontifex non fuerit, dicendus est tamen Leo ordine VIII. ut An-

II. Joannes XIII. sit Papa.

NOTÆ [1] Diem obitus Benedicti hujus olim Pontificis designari censo in vetustissimo Martyrologio Stabulensi quod in Collect. Vet. Monum. tom. 6. col. 668. vulgatum est; in eo enim ad IV. Nonas Julii legitur Benedictus Papa obiit quæ profecto dies cum autoritate Abrahami non pugnat; ille enim diem III. Nonas assignans forte diem sepulturæ respexit. MANSI

[2] IN Regesto Sublacensi pag. 178. col. 2. charta ita incipit: Anno quarto Imperii Domini Ottoni piissimi Imperatoris & perpetui Augusti mense Aprilis die XIII. Indiæ VIII. post discessum Leonis sanctissimi & VIII. PP. Est hic A. D. 965. Gizo honestæ nationis territorio Amiternino modo habitator in civitate Tiburtina vendit Georgio dudum secundicerio, modo Abbati Sublacen. atque S. Barbaræ de civitate Tiburtina petiam unam vinearum in territorio Tiburtino in fundo purpurano. Itaque mense Aprilis jam obierat Leo VIII. Ibid. pag. 166. alia charta concessionis unius petiæ de terra eidem Georgio dudum secundicerio, & modo Abbati Sublacen. Anno IV. Imperii Domini Ottoni piissimo & perpetuo Augusto post excessum Domini Leonis PP. adhuc in sede B. Petri Apostoli nullus advocatus sedebat Pontifex, mense Julio die VIII. Indiæ VIII. Et hic est annus 965. Die vero XX. Februarii anno 965. Leo VIII. adhuc vivebat. Charta in eodem Regesto pag. 153. col. 2. Anno secundo Pontif. Domini Leonis summi Pontif. & universali VIII. (aliena manu additus est non numeralis, ante legebatur VII.) PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli, Imperii Domini piissimi a Deo coronato magna Ottone an. IV. Indiæ VIII. mense Februar. die XX. Stipulatores jurant per salutem Leonis VII. PP. Ejusmodi notæ habentur in alia charta ibid. pag. 65. eadem die XX. Februarii data.

Mense Novembris hujus anni 968. jam sedebat Johannes XIII. Charta in Regesto Sublacensi pag. 64. Anno Deo propitio Pontificatus Johanni summi Pontificis & universali XIII. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno primo Imperii Ottonis (hic alio caractere recenti additum est 2.) a Deo coronato magna Imp. (Hic etiam abrasio est) mense Novembrio Indiæ IX. Ibid. pag. 102. Anno Deo propitio, Pontificatus Domini Johannis sanctissimi summi Pontificis & universali XIII. PP. Imperii Domini Ottoni piissimi & perpetuo Augusto a Deo coronato an. IIII. mense Nobembrio Indiæ VIII. Utrouque loco Indiæ IX. inchoatur a Kalendis Septembris, quare est an. 965. quo annus primus Pontificatus mense Novembri jam decurrebat. Mense Decembri an. 966. in cursu erat Pontificatus annus secundus. Charta ibidem pag. 82. col. 2. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis & universali tertii decimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli secundo, Imperii Domini piissimi perpetuo Augusto Ottone a Deo coronato magno Imperatore anno quinto Indiæ decima mense Decembris die XX. Et hic Indiæ ex more a Kalendis Septembris an. 966. GEORGIUS

CHRISTI 965.

BENEDICTI V. PAP. I.

OTTONIS NICERH. PHOCÆ 3. 4. IMPP.

Leo VIII moritur Joan. Pap. XIII. creator. diem, ut auctor apud Reginonem affirmat, qui de subrogato Joanne Decimotercio Papa in locum ejus sic enarrat historiam: Eodem etiam anno dominus Leo Papa obiit. Tunc legati Romanorum, Azo videlicet Protoscriiniarius & Marinus Sutriensis Ecclesie Episcopus Imperatorem pro instituendo quem vellet Romano Pontifice, in Saxoniam advenies, honorifice suscipiuntur & remittuntur, & Otgerus Spirensis Episcopus, & Linzo Cremonensis Episcopus cum iisdem Romam ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe Romana Joannes Narniensis Episcopus eligitur, Sedique Apostolica Pontifex intronizatur. Qui statim majores Romanorum clatiore animo quam oporteret, insequitur, quos in bre-

* al. Luitprandus

PAGIUS Antiqui & sequentes ejusdem nominis Pontifices nos dubitare non sinunt. Joannes natione Romanus, Episcopus Narniensis ei successit, non die secunda Octobris, ut scribit citatus Lambecius, sed die prima ejusdem mensis, in qua Dominica hoc anno incidit, ut ex dicendis in morte ejus certum fiet. Hujus Pontificis initium a Papebrocio in Conat. Chron. bene collocatum.

Ad num. V. refert Baronius hæc Leonis Osiensis verba: Hujus Abbatis, Algerii scilicet anno XIX. Joannes Papa Roma pulsus exilio, Capuam venit, & a memorato Principe Pandulpho rogatus, tunc primum in eadem civitate Archiepiscopatum constituit. At verum quidem est, Joannem hoc anno Roma pulsum Capuam venisse, annoque sequenti cum Romanam rediisse, ut habet Baronius ex Continuatore Reginonis; sed Aligerius Abbas Casinensis anno CMLXIX. ad hanc Præfecturam evectus, sequenti annum tantum XVIII. ejusdem numerabat. Quare in Leone loco an. XVIII. legendum anno XVIII. Hermannus Contractus Joannis Papæ Romam reditum differt usque ad annum CMLXIX. sed recte scribit Joannem per decem & amplius menses in Campania afflictum fuisse, qui ideo circa finem anni CMLXVI. Romam reversus est; tuncque Capua ab eo Metropolica dignitate exornata. Vide quæ dicam anno CMLXVIII. numero XIV.

Capuam jam inde a Constantini Imp. temporibus fuisse Metropolim, Sirmondo in Adventoria visum est, auctoritate Synodi Sardinensis & Athanasii ad Solitarios, ubi Campania, Calabria, Apulia ab Italia dividitur. Deinde refert subscriptiones Conciliorum & Sardinensis & Arelantensis, in quorum primo ita subscriptum est: Lucillus ab Italia, Vincentius a Campania de Capua, Januarius a Campania de Benevento; Stercorius ab Apulia de Canusio. In altero vero: de Provincia Italia civitate Mediolanensi Mirocles Episcopus; ex provincia Campania de civitate Capuensium Proterius Episcopus; de provincia Apulia de civitate Arpensiurum Pavidus Episcopus. Denique adhibet verba Athanasii ex Epistola ad Solitarios: Vincentium quidem a Capua; illa vero est Metropolis. Verum uti Cantelius in Historia. Metropolitanarum Urbium par. 3. Differt. 2. alique observant, ex his tantum sequitur, Campaniam ab Italia utroque jure, & civili & Ecclesiastico, sejunctam fuisse, non vero a

vi inimicissimos & infestos patitur. Nam ab Urbis præfecto, Rotsredo comprehenditur, & Urbe expulsus in Campania custodia mancipatur. Hæc ibi.

De eodem etiam hæc (a) Leo Osiensis: Hujus Abbatis, Algerii scilicet anno decimonono, Joannes Papa Roma pulsus exilio, Capuam venit, & a memorato Principe Pandulpho rogatus, tunc primum in eadem civitate Archiepiscopatum constituit, consecrato fratre ipsius Principis Joanne in Archiepiscopum. Hæc Leo. Cæterum quamdiu vixit Benedictus (nescitur tamen certus ejus obitus annus) nullus alius potuit dici legitimus Romanus Pontifex, cum ejus damnatio nullius potuerit esse momenti.

Hic ipse notatur annus, quo accolæ an-

v. (c) Leo Osi. Chro. Cass. l. 2. c. 9.

VI.

Romana provincia. Fuit enim Campania jure civili diversa a Romana provincia, sed non jure Ecclesiastico; cum utraque diversis Magistratibus, sed uni Metropolita Romano paruerit. In laudatis vero sive Epistolis sive subscriptionibus, juris plerumque civilis, non vero Ecclesiastici, habita ratio est; tumque urbes diversis vulgo provinciis adscriptæ sunt; si aliis aliis, sive Præses sive Proconful præfuit. Nec alia mens fuit Athanasii, dum Capuam Campaniæ Metropolim appellat: Metropolis quidem fuit, non Ecclesiastica tamen, sed civilis; eoque respexisse videtur Athanasius, qui non vocat Vincentium Metropolitanum, sed Capuam Metropolim: hæc enim prerogativa Urbis fuit, non Episcopi.

Præterea, subdit Cantelius, si Campania solida provincia Ecclesiastica fuit, an non & Apulia & Calabria solida itidem provincia fuerunt? Eadem enim omnium ratio est. Quamnam vero in his provinciis Metropoles, an Hydruntum? an Tarentum? Barium? At eas multo post Sanctum Athanasium hæc dignitate ornatas in confesso est. Eo accedit, quod si Capua Campaniæ erat Metropolis, an illi contributa Neapolis? At subditam Capuæ fuisse nullum extat vestigium. Si vero Neapolis Metropolis etiam erat, fuerunt in una Campania provinciæ multæ. Et tamen vel ex unius Gregorii Magni Epistolis cuius intelligere licet, Capuam præ cæteris nihil habuisse præcipui. Festus Capuæ Episcopus a Gregorio commendatur Petro Campaniæ Subdiacono: moritur paulo post Romæ Gregorius Gaudentium Nolanum Capuam visitatorem mittit. Basilium Festo successus apud Siciliæ Præfectum hærebat diutius; illum Gregorius per Romanum defensorum ad suam Sedem intra quinque dies redire jubet, eumque Romanum ad Synodum evocat. Quid hic est, ex quo elici possit, Capuanum Episcopum fuisse Metropolitanum? Annon potius inde planum fit, ut cæteros Campaniæ Præfules, ita Capuanum fuisse Romano Metropolite contributum? Id certe nemo negaverit, qui Gregorii Epistolas vel leviter perlegerit; longe enim alia illius est cum Mediolanensi & Ravennate Metropolitanis agendi ratio.

A num. VI. ad X. Stanislaus Lubinskius Episcopus Plocensis in Vitis & Serie Episcoporum Plocensium, de initiis fidei in Poloniam introducta differit, atque fundamenta Christianæ religionis in Polonia, sive ea Vandalia, aut Gothia, quo titulo Regni, Principes Poloniæ, accepit.

VI. Polonia a S. Andrea Apostolo fidei lumen accepit.

CHRISTI
965.BENEDICTI V. PAP.
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 3.
4. IMPER.Poloni ad
fidem
Christi
conversi.

antiquæ Sarmatiæ, Slavorum propago, recentiori nomine Poloni nuncupati, Christo nomen feliciter dantes, Christiano sunt nomine insigniti. Cum alioqui ad Sarmatas antiquitus Christi Evangelium penetrasse, veteres scriptores testati sint. Id namque tradit Tertullianus contra Judæos; quamobrem vinea deserta repaſtinanda fuit. Quoniam autem Evangelium prædicante isti crediderint, haud satis exploratum haberi potest: sed illud tantum indubitatum per mulierem fidelem Principem conversum infidelem, & Principe ipso ad Fidem Christi converso, eodem satagente, Fides Christiana ubique locorum sui domini propagatur, & quasi momento subditi omnes ad religionem sunt Christianam perducti. Etenim commercio propinquo- rum Christianorum Boemorum, & aliorum Miezislaus ad meliorem frugem conversus, abdicatis a se concubinis septem, e quibus nullam prolem consequi potuisset, duxit legitimam uxorem Boleslai Primi Boemorum Ducis filiam virginem, eandemque Christianam, nomine Danbronnucham ea lege, ut ipse fieret Christianus, quod & perfecit, & alios sibi subditos idipsum præstare curavit. Cujus rei gratia opus habuit de his omnibus certiore reddere Romanum Pontificem, petens ab eo aliquem mitti, qui eam provinciam Christiano ritu cultam, feracem redderet ad salutem in ea habitantium animarum.

VII.

(a) Isa. 49.
Legatio
missa a
Joanne
Pap. XIII

Ubi ista tam læta accepit Joannes Pontifex stupore simul & gaudio affectus secundum illud (a) Isaie: *Dicos in corde tuo, Quis mihi genuit istos? Ego sterilis & non pariens, transmigratus & captivus, & istos quis enutrivit? Ego desitutus & solus, & isti ubi erant? continuo ad ipsos decernens legationem a latere, misit Ægidium Tusculanum Episcopum, qui credentem Regem cum populo stabiliret in Fide, & Episcopatus diversos erigeret, sacerdotesque & ministros reliquos in iisdem ad omnes erudiendos constitueret. Quot autem tunc erectæ fuerint sedes Episcopales in Polonia, Chromerus, & alii,*

PAGIUS

usque ad Boleslaum Audacem usi sunt, appellatur, sive universum Septentrionem Rheno & Tanai magnis Europæ fluminibus circumfusum, sub magnæ Sarmatiæ nomine comprehendendum censueris, sive denique totum hunc tractum, Scythiam Europeanam, quam veteres Historici longe latius, quam omnes alias regiones patere scripserunt, existimaveris; non primum, ut plerique opinantur, sub Miescone Duce, e Piastorum familia exordium habuisse. Nam Sanctus Andreas Apostolus, Scythiam Europeanam, cujus appellatione universus Septentrio continetur, primum ex Achaia Istro transmissis ingressus, revelatæ a Christo veritatis lu-

qui res Polonorum sunt prosequuti, diffuse narrant, quos tu consulas. Illud vero non prætermittendum, edito regio cautum, omnia idola, & reliqua ad ipsorum cultum spectantia monumenta confringi atque cremari: Quod magna animositate ab omnibus factum atque perfectum est septima die mensis Martii, posteris tam egregio opere memorabili. Sic igitur Polonorum Regnum hæcenus obscurum nec nominatum divina lucis radiis illustratum, Christiana religione suscepta mox coepit esse toto orbe Christiano conspicuum, de quo sæpe dicendum, ut plane quasi novus fluvius se immittat in latum alveum Ecclesiasticorum Annalium tractatio rerum ad eam Ecclesiam pertinentium.

VIII.

De alia legatione per eundem Pontificem in Vandaliam missa hæc apud Stanislaum (b) Orichovium Roxolanum: *Admonitu piorum virorum quorundam, Miescone monarcha, cum audivissemus esse civitatem quandam Dei, cujus Antistes esset Romanus Petrus, penes quem auctoritas esset summa, ex servitute diaboli in libertatem Christi homines vendicandi, ab hoc ipso istius civitatis Antistite Miescone monarcha opem adversus diaboli vim imploravimus. Itaque Joannes Decimus vicarius Vicarius JESU Christi, Simonis autem Petri successor exoratus a Monarcha, Senatu ac populo, doctissimos viros itales, videlicet Vilibaldum, Prochorium, Jordanum, Gotfridum, Lucidum, Angelotum, Octavianum, Julinum ad nos Vandalos ac Lechitas doctum misit. Qui & Miesconem monarcham, & genus nostrum illi subiectum sacri baptismatis undis ab originali culpa abluerent, & ex civitate diaboli ablutos ac mundatos in civitatem Dei transferrent, in Christianique Ecclesiam dicarent, quod etiam est factum. Nam illi viri sanctissimi Vandaliam (sive tu malis Poloniam dici) ingressi, prædicabant nobis Christum, & gratiam ejus, qua nos in communionem suorum Deus convocaverat, celebrabant: homines turmatim ad flumina confluentes baptizabant, idola ex Vandalia exterminabant. Hæc ipse.*

Jo. Papa
mittit
predicatores
in
Vandaliam.

men in Poloniam intulit. Nec deinceps per annos fere a Christo nato DCCC. decrant viri pii, qui partim ex Græcia, partim ex Italia & Gallia, ac ipsamet Anglia progressi, fovèrent sementem Evangelii in agro Sarmatico, suaque prædicatione Poloniam, Russiam Magnam, Bohemiam, Daniam, Sueviam, Saxoniam, Pomeraniam, Vandaliam, præceptis & mysteriis Evangelicis imbuerent, maxime posteaquam Gregorius M. missis in Angliam doctrinæ Evangelicæ sanctissimis Magistris Anglos, veterum Saxonum (quos Sarmatiæ partem fuisse nemo dubitaverit) prolem, ad obsequium Romanæ fidei reduxit.

Nec

CHRISTI
965.BENEDICTI V. PAP.
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 3.
4. IMPER.

IX.

Quomodo autem sit cooperatus Otto Imp. ad confirmationem Ecclesiæ Vandalorum, inferius suo loco dicturi sumus. Diversam hanc fuisse legationem ab ea, quæ in Poloniam missa est, diversitas plane Legatorum ostendit, & alia plura. Quod audis Vandalos nomi-

ne Slavorum esse comprehensos: scias in plures amplissimaque provincias Slavoniam esse partitam, & inter alias Vandaliam esse comprehensam: omnes vero ad fidem Christi conversas esse, quæ de iisdem provinciis dicturi sumus, inferius declarabunt.

Eo-

PAGIUS
VII.
Miesislaus
Polonia
Rex sit
Christi-
anus.

Nec a temporibus Apostolorum defuisse putandum est Viros zelo Evangelico accentos, qui ipsa penetrata Vandalia (ita appellata est ea pars Sarmatiæ, quam nobilissimus fluvius Vandalus mediam fecat, quæ nunc Polonia dicitur) penetrarint, quorum, etsi labor non infructuosus fuit, memoria tamen obscurior, & nisi soli Deo nota nomina. Ad præsentem usque Christi annum, nullus erat qui publico nomine religionem Christianam palam profiteretur, non quod ea res Principum Edictis vetaretur, sed quod nullus esset, qui statum religionis ad normam Ecclesiæ Catholicæ formaret, Regibus ipsis nondum sacramentis celestibus imbutis. Primus fuit Miesislaus, qui a Christianis subditis suis (qui jam tum frequentes etiam ex Primoribus fidem Christianam colebant) ut damnato cultu falorum deorum, Christianus & ipse fieret, ac uxorem Christianam Dambrocam Boleslai Bohemiæ Regis sive Ducis filiam duceret, persuasus primum se Christianum Principem esse palam professus est.

VIII.
Vandalia
a Polonia
minime
distinguen-
da.

Nec hoc tempore ullum alium fuisse Miesconem, qui in alia Vandalia quam in Polonia regnaret, ostendi ac probari potest, & Vandalus a fluvio Vandalis, qui ex montibus Carpatiæ Hungariæ a Polonis dirimentibus ortus mediam fecat Poloniam, dictos fuisse manifestum est. Antiquioribus quidem temporibus latius patuit Vandalorum Imperium, priusquam patriis sedibus exuti, ad occupandum Imperium Romanum ingenti facto agmine, præter complura Europæ regna, Africanam etiam ipsam armis occupassent; multa illorum præclara facta leguntur ab Historicis illorum temporum scripta. Eosdem non diversos fuisse a Lechitis seu Polono-Vandalis, eisdemque linguæ commercium luculentissimum est argumentum; quidquid modo Bohemia, Moravia, Bojovaria, nunc Bavaria, dicta, Saxonia, quidquid Brandeburgica ditio, Pomerania cum adiunctis provinciis, Lusatia, Silesia quidquid denique Moschovitico, Ruthenico & amplissimo Poloniae Regno, ac ipsis etiam Daniae & Sueciæ coronis continetur, Vandalorum sedes & patria fuit, prout id sermo ipse & lingua, cujus etiam in iis regionibus, quas Germani vel Nemetes potius, postea occuparunt, non obscura extant vestigia, abunde testantur. Quæ ut Lubienskius probet, refert quæ Cromerus lib. 2. Historiæ suæ de successoribus & liberis Lesci tertii monarchæ Poloniae sive Vandalia, memoriæ prodidit. Verum neque hæc neque Grotii, de qua statim, opinio Antiquos suffragatores habet.

IX.
Polonia
primæva
Vandalorum
sedes
non fuit.

Vandalos aut Voandalos, Grotius in Prolegomenis ad Historiam Gothorum editioni Propocpii præfixam non existimat, gentis alicujus nomen exstitisse, sed sic vocatos fuisse Germanos quosdam ab iis, qui primi eorum vim sentire, cum Germani hac voce eos designent, qui non se se certis sedibus tenent, sed nunc huc, nunc illuc vagantur. Verum quantum ex antiquis inter se collatis colligi

potest, Voandalorum nomen uni & soli Germaniæ populo primitus datum, & quidam, postquam per aliqua tempora, huc illuc excurrendo prædas egisset. Quare Vandalorum rapinæ & excursions post annum Christi quadringentesimum ab eis factæ, nihil cum eorum nomine commune habent, sicut nec omnes Septentrionales populi, qui prolixas barbas aluere, Longobardi vocati sunt, sed istud nomen peculiari populo datum. Si quicumque enses a Germanis Sachs denominatos tulere, Sachs, seu Saxones dicti non sunt, sed gens quædam peculiaris. Quare licet Vandalorum nomen vagari significet, & varii Barbari huc illuc vagando vitam traduxerint, Vandalorum tamen voce peculiaris gens denominata. Ad hæc hi Vandali diversi omnino fuere ab Slavos, seu Sclavos, Venedis, Vinidis, aut Vindilis, qui Vandali dicti sunt, quod eadem loca postea occupassent, & utroque nomina magnam inter se affinitatem haberent. Hi enim populi lingua & moribus prorsus inter se discrepabant; nec ulli magis inter se oppositi quam Germani & Sclavi. Poloni communiter persuasum habent, Vandalos a Vistula fluvio, qui universam Poloniam irrigat, nomen traxisse, & fluvium illum Vandalum olim fuisse appellatum. Verum nullum hæcenus ad id probandum argumentum in medium attulere, & conjecturæ nullis fundamentis innixæ, qualis illa reputanda, ad rem tam densis tenebris sepultam nihil conducere possunt.

X.
Ceteri
Barbari
num, adscriptum
fuisse, sed id non
contigit, Saracenis
nisi diu postquam
veri Vandali
excursions suas
fecere. Vandalorum
ergo nomen
omnibus Barbari
a Saracenis
primum inditum,
quia cum
Africam sibi
subdidissent,
notiores illis
fuere Vandali,
qui eam incolebant,
quam Gothi &
Suevi; præterquam
quod cum Vandali
præcipuam
Hispaniarum
partem alias
obtinerint; inde
factum, ut alias,
sicut etiamnum,
Hispaniam omnem
Vandalos, & corruptione
Andalos Mauri
appellarint. Neque
enim ea sola provin-
cia, quæ ab Hispanis
Christianis hodie
Andalusia dicitur,
sed universus
Hispaniarum
ambitus ab eis
Andalos nuncupatus.
Denique infinitis
Auctorum, qui octavo,
nono, & decimo
sæculo vixere,
testimoniis probari
posset, Mauros
Hispaniam inhabitantes
Vandalos dictos
fuisse; quod mirum
videri non debet,
cum ipsimet se se
Andalos dicerent.
Legenda quæ anno
CCCCVII. num. XVI.
hanc rem in medium
adduxi. Ex quibus
tandem omnibus
sequitur, neque
Vandaliam hoc tempore
communiter Poloniam
dictam esse, nec
ab hac varios
populos Vandalos
appellatos. Witichindus
& Ditmarus, qui sub
finem hujus sæculi
floruerunt, & Antiqui
qui res hoc sæculo
gestas in literas
miserunt, quos nunc
Polonos, ipsi Sclavos,
& Poloniam Slaviam
de more vocant, non
vero Vandaliam. Quare
Lubienskius opinio non
admittenda. Lu-

CHRISTI
965.BENEDICTI V. PAP.
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 4.
IMPP. 3.

X. Eodem anno Bruno Archiepiscopus Coloniensis germanus Ottonis Imp. vir Ducatu pariter & Episcopatu dignissimus, quinto Idus Octobris obiit. Hæc apud Reginonem. Extat ejus vita conscripta a (a) Rotgero monacho. Laudatur

PAGIUS Lubienskius laudatus, passimque Rerum Polonicarum Historici nullo fundamento innixi asserunt, tunc Archiepiscopus in Polonia institutos, & Vandaliam alias tantam latitudinem habuisse. Nam, ut infra videbimus, Polonia quidem anno millesimo, quo ad Sancti Adalberti Reliquias venerandas Otto III. Imp. illuc accessit, Episcopos habebat, sed tunc primum Guesna, quæ sedes Regia erat, in Metropoli erecta. Neque enim ufus ferebat, ut in regionibus noviter lumine fidei illustratis statim Archiepiscopatus conderetur. Anno Christi millesimo Sanctus Stephanus Hungariæ Rex e suis Præfulibus unum ad Silvestrum II. Papam misit, ut recens conversæ Pannonia largam benedictionem impertiret, Strigoniensem Ecclesiam sua auctoritate Metropolim constitueret, reliquos Episcopatus sua benedictione firmaret, inquit Cartulius in Vita hujus sancti Regis; & tamen Pannonia seu Hungaria jam ab aliquot annis fidem Christianam amplexa fuerat. Imo Bohemia Moguntino Archiepiscopo subiecta fuit, isque Bohemiæ Reges coronavit, licet in ea Sedes Episcopales essent, usque ad annum MCCCXLIV. quo Clemens V. Pragm Archiepiscopali cathedra decoravit, ut eo anno num. VIII. apud Spondanum, fufusque apud Baluzium in Vitis Paparum Avenionensium Tom. I. in Notis ad tertiam Vitam Clementis V. a Bernardo Guidonis scriptam, legere est. Cum itaque non solum nullus antiquus Auctor referat Poloniam hoc sæculo Archiepiscopali sede insignitam fuisse; imo contrarium aliqui asserant, & id tantum anno millesimo contigisse diserte tradant; non video communem illam Historicorum Polonorum traditionem sustineri posse. Quod enim Lubienkius in Mariali secundo Episcopo Plocensi habet, feriem sc. ipsam Archiepiscoporum Guesnensium & Cracoviensium, eorumque Catalogos illorum opinionem refellere, qui Poloniam per aliquot annos Archiepiscopo caruisse existimant, levissimi est momenti adversus Auctores cœtaneos, & ad rem tanti momenti adstruendam. Hundiis in Metropoli Salitzburgensi, & Henricus Canisius in Antiquis Lectionibus Archiepiscoporum Salitzburgensium varios Catalogos, eosque antiquissimos exhibent, in quibus nomina Archiepiscoporum, qui ab initio sæculi septimi usque ad initium octavi Salitzburgensi Metropoli præfuerunt, descripta sunt; & tamen eam Ecclesiam ante octavi sæculi exordium Sedem Metropolitanam non fuisse certis argumentis me demonstrasse existimo. Hujusmodi itaque Catalogi, si alia desint, aut certa documenta contraria habeant, fidem facere non possunt: neque debito, quin Guesna, Cracoviaeque, & aliæ Sedes Episcopales in Polonia hoc tempore erectæ Archipræsuli Moguntino usque ad annum millesimum subiectæ remanserint.

XII. Ad num. X. Rotgerus Monachus in vita famovitur S. sti Brunonis Coloniensis Archiepiscopi a Bruno Archiep. Coloniensis. Ad num. X. Rotgerus Monachus in vita famovitur S. sti Brunonis Coloniensis Archiepiscopi a Bruno Archiep. Coloniensis. Ad num. X. Rotgerus Monachus in vita famovitur S. sti Brunonis Coloniensis Archiepiscopi a Bruno Archiep. Coloniensis.

Bruno iste magnopere a (b) Ditzmaro, quem intercessionem sancti Pauli Apostoli receptum tradit inter Beatos in cœlum. Ab eodem citatur liber scriptus de vita ipsius, eique successisse tradit fratrem suum, cui nomen Gero, in cuius

ctum germanus ejus duodecimum Pontificatus sui ageret annum (quem anno CMLIII. inierat) nondum nisi vix prælapsus atatis quadragessimam, Sanctam Pentecostem simul Colonia celebrantes, qua major mortalibus gloria concessa non est, se se invicem inter sancta solemnium dierum officia, una cum diva matre, sorore Regina, nepotibus, filiisque Regibus, totaque illa Deo dilecta familia, & cunctis regni Senatoribus adfuerunt. Constat enim nullum aliquando locum tanta celebritate, tanto splendore omnis generis hominum, atatum, ordinum floruisse. Hanc itaque gloriosissimi Caesaris Augusti, & germani ejus, summi & incomparabilis viri Brunonis Archiepiscopi, fidam, Deoque placitam in omni voluntate & opere conjunctionem, hanc conspirationem in omni utilitate & honestate administranda & bene gerenda, hanc jucundissimam vitam, officiorumque omnium societatem, mors sæva, mors horrenda, mors, inquam, sola diremit. Remis obiit quinto Idus Octob. in reditu e Conventu Compendiensi, ubi Nepotes suos, idest Lotharium Francorum Regem, & Hugonis Magni filios ab invicem dissidentes ad concordiam revocavit. Ejus corpus Coloniæ relatum, sepultum est in monasterio Monachorum, quod in honore Sanctissimæ Pantaleonis, Cosma & Damiani, atque Quirini extra urbis muros construxit, quod monasterium Ordinis Sancti Benedicti adhuc persistat. Hoc etiam anno Continuator Reginonis, Auctor Chronicæ Hildesheimensis alique mortem ejus consignat. Porro Rotgerus annum XXX. Ottonis Regis, non ad celebrationem festi Pentecostes, quæ hoc anno die XIV. Maji celebrata, sed ad Brunonis mortis diem refert. Is Lothariensis regni Ducatum & Episcopatum simul rexit. Nemo autem super hac re illum culpabilem dicat, inquit Chronographus Magdeburgensis ineditus; cum Samuellem sanctum, & alios plures, Sacerdotes pariter legamus & Judices.

Adalberone hujus nominis primo Episcopo Metensi anno superiori demortuo, ut legitur in ejus Epitaphio a Meurisso lib. 3. Episc. Metensium recitato, idque VI. Kalendas Maji, ut ex Necrologio Ecclesiæ Metensis & Chronico Sancti Trudonis part. 2. lib. 3. constat, Theodericus seu Deodericus in locum ejus successit est præfenti anno, non vero superiori, ut perperam ibidem habet Meurissius. Continuator enim Reginonis ad annum CMLXV. ait, eo anno Imperatore ab Italia redeunte Adalberoni Metensi Episcopo Theodericum consobrinum Imperatoris successorem institutum esse. In Vita ejus versibus a Sigeberto Chronographo descripta, & a Meurisso ibidem relata, inter alia dicitur:

A Rege clarebat secundus,
Vix alicui sub eo secundus,
Hic consobrinus Caesaris inclitæ
Hæbat illi militia & domi,
Regni ferens partes secundas,
Caesaris alleviansque curas.
Regni per illum cuncta negotia,
Et jura subant Ecclesiastica.

XIII.
Moritur
Adalbero
Episc. Me-
tensis.

PAGIUS Gestæ hoc anno in Oriente Leo Diaconus narrat, ex quo hæc in summam contraxi. Imperator Nicephorus in Cappadocia hyberna duccens animo discruciabatur, quod Tarsum prima statim aggressionem capere non potuisset, sed ab ea haud secus leve telum fortiori impactum repulsus esset, inviolaviliterque dolerebat, quod Tarsenses, vicinis undique bello confectis, ipsi soli reliquorum abierint, ejus fortitudinem substantes. Moxque vere illucescente, hyemisque asperitate transacta, pro eo ac iusta erant copia, ad eum confluebant. Is igitur firmiter armato exercitu ad quater centena millia supraque collecto, sublatoque signo versus Tarsum ibat. Porro Tarsenses urbe egressi, firma acie ex adverso constituti stabant: Imperator vero ipse quoque robustam, fortemque manum sensum e castris educens, mediisque inter cohortes stetit: cornu dextrum cum confertissima equitum turma ipse tenuit; in secunda Joannes cognomento Zimisces Ducis decoratus honore pugnavit: vir ira impatiens, nimisque audacia, ac si quis alius calentis animi, quamquam supra modum brevi natura erat, velut qui in fabulis habetur, vir bellicosus Tydeus. Verum inerat minusculo corpori heroica vis quadam, ardorque ac imperus, generosusque spiritus.

XV. Nicephorus vero Imperator, quod pene inaccessam aggressuque profusus disicilem urbem noverat, operæ pretium duxit, eam fami tradere, castraque communire. Quoniam igitur Tarsenses cum insuperabili famis necessitate, tantisque copiis depugnare haud potis erant, paciscuntur cum Imperatore, & urbem certis pactis dedunt. Sic nimum urbs a Nicephoro capta, spoliis quoque parte in milites distributa, assumptisque crucibus ex auro fabricatis ac margaritis, quas Tarsentes variis præliis suis, fugatisque Romanis ceperant, ad urbem Regiam reversus est. Cedrenus narrata Tarsi deditione, ait, Imperatorem, Octobri mense indictione nona, Constantinopolim rediisse, additque: Attulit & Deo donum sui exercitus decimam, venerandas cruces captas, quando Scholarum Domesticus Stypeiotes Tarsum obsidens imprudentia sua cum omni exercitu funditus deletus: quas etiam sacrosancto templo Dei Verbi Sophia dedicavit. De clade illa Stypeiota, quæ Basilio Macedone imperante accidit, Cedrenus, Porphyrogeneta, alique agunt.

XVI. Imperator, subdit Leo Diaconus, iusto conscripto exercitu adversus Mysos processit: ac quidem præsidia atque castella Romanis finitima quotquot erant excursionem unoque quasi impetu subegit: regionem vero considerans eamque saluosam atque præcipitiis asperam, præruptamque videns: est enim ora plurimum aquosa, valdeque saltuosa, ac undique inaccessis montibus ambientibus clausa, ad Emum atque Rhodopen sita, maximisque fluviis circumquaque irrigua, cavendum esse duxit, ne Romanas copias incomposito ordine per lubrica parumque tuta loca educens, velut perora Mysorum gladio cadenda præberet. Adjunt enim haud raro Romanos ibi internecione deletos esse. Itaque Byzantium regressus est, ac quem Calocyrum vocant, Patricia dignitate auctum (hominem sane audentis omnino ac calentis ingenii) ad Tauruscythas, quos

jus consecrationem vifos S. Petrum Apostolum, & sanctum Ambrosium fundentem. Ann. Eccl. Tom. XVI.

CHRISTI
965.BENEDICTI V. PAP.
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 4.
IMPP. 3.

tes oleum, testatur, Regem vero detestantem adhibere consensum, ab Ange-

ge-

XVII. Rursus vero incendiarias tuto staburratas ac stabilitas, onerariasque magna armorum militumque copia, impletas in Siciliam misit: ac Sicula classis quidem Nicetam Patricia dignitate fulgentem (virum religiosum ac venerabilem, tametsi eunuchus erat,) ducem præfecit, equesstri vero militia Manuelem consobrinum suum, vir nimirum calentis ingenii præstante audacia, propeque furentis animi. Superato itaque mari Adriatico, Siciliamque appulsi cum navibus excendissent, aciem intruxerunt. Tanta vero a principio felicitate, sicque rebus secundis usi sunt, ut ipso clamore atque impetu clausas urbes longe celebres Syracusam atque Hymeram ceperint: præterea quoque Tauromenium & Leontinos in potestatem redegerunt. Haud enim vero futurum erat, ut invidiosa fortuna in finem usque plenam eis velis aspiraret, sed ut valido, sævoque flatu adverso spirans res naufragio mergeret: id quomodo evenerit jam oratio palam declarabit.

XVIII. Siculi, cum tanta vi insuperabilique Romanorum audacia atque animis non possent resistere, relictis urbibus atque oppidis angustias montium subierunt, locisque opportunis in manipulos atque cohortes coierunt. Manuel igitur, cum par esset, acceptas urbes præsidio tenere, omnemque agrum pascuum ac campestris sibi addicere, nec non fugaces a pabulato, ac quibus reliquis sustentari vita posset, arceret. Sic enim fame exhaustis duorum alterum necessario evenisset, ut vel ipsis Romanis deditionem facerent, vel necessarium penuria interirent: is vero superioribus jam victoriis ultra modum elatus, per salebrosa, præruptaque loca fugaces scrutans insequabatur. Jam vero per eas locorum angustias dissoluta

pha-

CHRISTI
965.BENEDICTI V. PAP.
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 3.
4. IMPP.

gelo minis exterritum tradit. Cujus & mater Hidda peregrinata Hierusalem;

illic clara virtutibus, sancto sine quievit.

An-

PAGIUS phalange, ac per scopulos, scissisque valles & iustria rimasque in composita effusa, qui priores infidias posuerunt Barbari, strepitu inconditisque vocibus e latebris exiit in eos repente irruerunt. Hi porro inopinato eventu stupesci prorsusque exterriti, in fugam declinarunt. Barbari vero irruentes pecudum more Romanos dire jugulabant. Sublati ipso quoque *Manuel*: quotquot vero Romanorum gladii aciem effugere, viri ab Agarenis capti sunt, ac sub jugum missi. Jam autem terrestri exercitu in potestatem redacto ad litus festine accurrentes, quo loco Romana classis in anchoris stabat, ejus partis plurima impetu compotes evaserunt. Captus est & *Patricius Nicetas*, Afrorumque Duci missus captivus. Ex tanto itaque exercitu, paucis quodam exiguoque numero fuga lapsi ad *Nicephorum Imp.* venerunt. Is porro tantarum copiarum audita strago contristatus quidem est, animoque indoluit, tanto scilicet opera negotio eventusque sic inauspicato. Hæc *Leo Diaconus*.

XIX. Infelicis hujus expeditionis meminit *Leo Protospata* in suo Chronico ad annum CMLXV. Introivit *Manuel Patricius* in Siciliam, & ibi moratus est. Ubi *Godex MS.* Ducis Andria recte habet, *Manuel*. *Noweirius* in Historia Siciliae, quem sequitur *Inveges* in suo Chronico prodit, *Manuelem Patricium* in Sicilia excensionem fecisse medio mense *Sharwal*, anni Hegiræ CCCLIII. ideoque die quinta mensis Novemb. superioris Christi anni, subditque, post aliquod tempus ventum esse ad praelium decretorium, in quo Christiani, postquam diu & fortiter pugnant, victi, eorum

Præfectus occisus, paucique fuga salutis suæ consulere potuerunt. Domesticus Imperatoris Constantinop. qui cum aliis copiis urbem *Masissam* obsidione cingebat, ab eadem desistit, & non multo post *Rametha* munitissimum oppidum a Christianis possessum; in *Musulmannorum* potestatem venit. Sicilia tunc præerat *Abmedestan* illuc a *Muazzo Lidinilla* Africae Calipha missus. Tandem pax Domesticum inter & *Musulmannos* anno Hegiræ CCCLVI. (Christi sc. CMLXXVII.) composita, & duobus consequentibus annis *Tauromenium* & *Rametha*, urbes a *Musulmannis* Christianis erepta *Muazzi* Caliphæ jussu everse ac incense, annoque Hegiræ CCCLXV. Christi sc. CMLXXVI. *Rametha* a Saracenis reedificata, quo anno Christianos inter & eisdem Saracenos bellum in Sicilia renovatum. *Abulcasem* Siciliae Amira tribus præliis Christianos superavit, & in quinto ipse occisus anno Hegiræ CCCLXXII. Christi scilicet CMLXXXII. Denique *Consentia* vulgo *Cosenza*, Calabriae urbs, *Ptolemæo*, *Straboni*, aliisque memorata, hoc anno a Saracenis capta flammisque tradita. *Ughellus* quidem Tom. X. Italiae Sacrae scribit, id factum anno CMLXXV. sed is error typographis attribuendus videtur. *Hieronymus* enim *Marafinotus*, *Franciscanus* Calaber in *Chronicis* & *Antiquitatibus* Calabriae, in quibus de civitatibus & castris ejusdem provinciae diligenter disserit, dicit id eo tempore contigisse, quo *Otto* in Germania erat, & *Joannes XIII.* Papa Capuae exul agebat, ideoque hoc Christi anno.

JESU CHRISTI
ANNUS
966.JOANNIS XIII. PAP.
ANNUS
I.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 4.
5. IMPP.

I.
Jo. Papa
Romam
revoca-
tur.

Annus sequitur Redemptoris nonagesimus sexagesimus sextus, Indictione nona, cujus autumnali tempore *Otto Imp.* in Italiam rediit, non propter *Adelbertum* solum adhuc regium nomen gerentem & omnia perturbantem, sed propter *Joannem Pontificem*, quem a Romanis ejectum accepit: *Tunc Romani* (inquit auctor, qui apud *Reginonem* Auctarium junxit) *Imperatoris metuentes adventum, Rotfredo Urbis præfecto, qui ab Urbe Joannem ejecerat, mortuo, a custodia, qua tenebatur, Joannem Apostolicum abfolvunt, & veniam pro malis, quae ei ingesserant, possentes, in locum & Sedem suam illum restituerunt.* Et paulo post: *Eodem anno quondam Italiae Rex Berengarius exul* Ann. Eccl. Tom. XVI.

moritur, & in Bamberge regio more sepelitur. Cujus vidua Villa antequam sepeliretur, sibi velum sanctimoniale assumpsit. Hæc ibi.

Cæterum de his, quæ spectant ad *Otonis* vindictam, qua prosecutus est hostes ipsius *Joannis Romani Pontificis*, hæc insuper accipe ex *Auctario* ad *Anastasium*: præter pulsos *Consules* ex Italia, & *Tribunos necatos suspendio, Præfectum ipsum, qui successerat Rotfredo, fuisse nudatum, & astra impostum, utroque redimitum, ad ludibrium circumductum fuisse, virgis caesum, carceri demum traditum. Cadaver vero Rotfredi Præfecti e sepulcro extractum in diversa loca distractum ac dissipatum. Talia sunt passi Romani in Pontificem*

X 2

per-

pasterium, cujus originem ad *Dagobertum Regem* plerique referunt. *Adalbertum* autem non in insulam *Rugiam*, sed in *Ruffam Albam*, hodie *Moscoviam* appellatam, missum fuisse jam suo loco demonstravimus.

Pergit idem *Continuator*: *Udo Comes* conjunctionem cum *Adelberto Berengarii filio* habens, *Otto M.* & in Italiam ad excandum *Waldonem* *Cumanum* *Longobardum* *Episcopum* ire disponens, *Imperatoria* *ma-* *gestatis* *reus* *esse* *convincitur*, & *sacramento*, *daciam* *ne* *aliquatenus* *ullas* *partes* *regni* *presumat* *in-* *gredi*, *regno* *expellitur*. *Imperator* *in* *Italiana* *iterum* *ire* *disponens*, *Assumptionem* *beata* *Maria* *Virginis* *Wormatia* *celebravit*, *ibique* *habito* *cum* *omnibus* *Regni* *Majoribus* *consilio*, *inde* *per* *Alpam* *&* *Curiam* *Alpes* *transcendens*, *Italianam* *intravit*, & *Sigovulfum* *Placentinum* *Episcopum*, *quosdamque* *ex* *Comitibus* *Italicis* *propter* *Adalbertum* *priori* *anno* *a* *se* *descentes*, *in* *Transalpinas* *partes* *Francia* *vel* *Saxonia* *custodiendos* *direxit*. *...* *Eodem* *anno* *Berengarius* *quondam* *Italia* *Rex* *exul* *mori-* *tur*, & *in* *Badenberg* *Regio* *more* *sepelitur*: *cujus* *vidua* *Villa* *antequam* *sepeliretur*, *sibi* *velum* *sanctimoniale* *assumpsit*. Nulla post hæc mentio occurrit *Adalberti*, qui cum *Berengario* patre per aliquot annos in Italia regnavit. [1] Sic *Otto* his feveritatis exemplis *Longobardorum* audaciam coercuit, & postea Romam profectus est, ibique *Natale Domini* celebravit, ut habet *Continuator* *Reginonis*, qui annum sequentem ab eo die incipit.

Frodoardus antequam *Chronicon* suum abfolvat, ait: *Anno* *CMLXVI.* *Lotharius* *Rex* *Lotharius* *(nempe* *Francorum)* *uxorem* *accipit*, *Emmam* *Francosiam* *Regis* *quondam* *Italicis*, *Lotharii* *scilicet*, *qui* *ante* *Berengarium* *II.* *de* *cujus* *mor-* *te* *mox* *egimus*, *in* *Italia* *regnavit*. *Ex* *hoc* *matrimonio* *natus* *Ludovicus* *dicitur* *Iners*, *qui* *al-*

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6459.

© 23. G. 17. P. 15. April. Indict. 9.

JESU CHRISTI 966.

JOANNIS XIII. PAPÆ 3.

OTTONIS IMP. 5.

NICEPHORI PHOCÆ IMP. 4.

AD numer. I. & seq. *Otonem Imp.* hoc anno iterum Romam profectum esse testantur *Continuator* *Reginonis*, *Lambertus Schafnaburgensis* & *Chronographus Hildesheimensis*. Est hæc quarta ejusdem Imperatoris profectio Romana, non vero tertia ejus profectio Italica, ut perperam tradit idem *Chronographus Hildesheimensis*. *Otto* enim anno CMLI. *Adelhaidem* *Papae* sibi matrimonio copulavit, in prima scilicet profectioe sua Italica, cujus respectu hæc quarta fuit. Anno CMLI. *Otto Magnus* Romam non venit, ut ibidem diximus. De quarta profectioe Romana hæc *Continuator* laudatus: *Imperator Colonia natalem Domini celebravit, cunctaque ibi Regni Lothariensis negotia prout sibi videbatur, disposuit.* *Erkanbertus* *Virtzburgenfis* *Canonii* *Abbas* obiit, & *Imperator* *electione* *Monachorum* *Adalbertam* *Rugis* *ordinatum* *Episcopum* *eidem* *monasterio* *præfexit*. *Mabillonius* *Sæc.* *V.* *Benedict.* *in* *Sancto* *Adalberto* *Archiepiscopo* *Magdeburgensi* *primo*, *ex* *Chronico* *Magdeburgensi* *MS.* recte observat, in isto *Continuatore* pro *Virtzburgenfi*, legendum esse *Vicemburgensi* *Canonii*. Insigne est istud in *Dioecesi* *Spirensi* mo-

NOTÆ [1] **S**upremos *Adalberti* eventus unus quem sciam, nobis servavit *Benzo* *Episcopus* *Albæ-* *vvig* *in* *Reliquiis* *tom.* *9.* *pag.* *300.* *Scribit* *enim* *de* *illo.* *Quem* *magnus* *Otto* *exterminavit* *ab* *Italia*; *sed* *descente* *terra* *repperunt* *eum* *maria*. *Ubi* *per* *triennium* *zastatus* *fluctibus* *evast* *cap-* *tivus*, *veniensque* *Angulodunum* *obiit* *peregrinus*. Hæc ante *Benzonem* vulgatum nemo adhuc notat. **MANSI**

CHRISTI 966.

JOANNIS XIII. PAP. I.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 4. IMPP.

perduelles. Exprobravit autem postea Nicephorus Imp. Ottoni hauc quam exercuit in Romanos sevitiā, dicens: Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculis alios privavit, exilio alios relegavit, & Imperii nostri insuper civitates homicidio aut incendio sibi

subdere tentavit. Hæc Nicephorus: quem tamen redarguit Legatus Ottonis Luitprandus, ut auditurus eris in ejus relatione ad Ottonem Imp. scripta. Porro adventus Ottonis in Urbem in fine anni hujus contigit, cum & diem Natalis Domini ibi celebravit.

AN-

PAGIUS

IV. Moritur Frodoardus.

ultimus Regum Francorum Secundæ Familiæ fuit, ut infra videbimus. In fine Chronici Frodoardi antiqua manu scriptum legitur, hoc anno Frodoardum Remensis Ecclesiæ Presbyterum, honore Sanctitatis venerandum, quinto Kalendas Aprilis terrenæ peregrinationis reliquisse exilia. In Necrologio Ecclesiæ Remensis eadem die mentio est Frodoardi, sed sine tituli gradusve adjectione teste Sirmondo. Composuit Remensem Historiam quatuor libris, ex vetustis illius Ecclesiæ Archivis, Conciliorum Actis, Gestis Martyrum, aliorumque Sanctorum Epistolis Pontificum, aliisque Monumentis erutam. Scripsit etiam veribus libros XV. de Triumphis Italicis Martyrum & Confessorum: item libros tres de Triumpho Christi & rebus Sanctorum Palaestina: libros duos de Triumphis Christi & rebus Antiochie gestis, & ut ipsemet testatur lib. 3. Hist. cap. 6. Miracula suo tempore facta in Ecclesia B. Mariæ ab Hincmaro edificata. Sed libri isti nondum editi, præter ultimam partem libri XII. de Triumphis Martyrum & Confessorum a Gregorio II. usque ad Leonem VII. a Mabillonio Sæc. III. Benedic. part. II. publicatam ex Codice MS. qui extabat Parisiis in Bibliotheca Patrum Carmelitarum Discalceatorum, postea in Arverniam translato in Bibliothecam Cœnobii ejusdem Ordinis.

V. Edgari Anglorum Regis pietas.

Turketulus e Cancellario Angliæ Monachus & Abbas Crulandensis creatus multos literatos traxit, quorum decem secum schema monasticum susceperunt, ceteri rigorem religionis abhorrentes, adhuc in seculari habitu permanserunt: at nihilominus secum in monasterio habitabant, quia presentia ejus nullo modo cavere poterant, inquit Ingulphus in Historia Crulandensis, qui addit, obtinuisse eum ab Edgario Angliæ Rege octavo anno regni sui, Dunstano Archiepiscopo Cantuariensi sibi familiarissimo, & Osketulo cognato suo intercedentibus, Chartam Regiam de confirmatione Croylandensis monasterii, quam recitat, & Diploma aliud ab Edgario Rege adversus violatores præfata Cartæ, datum anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo sexagesimo sexto. Tandem Turketulus anno Dominicæ Incarnationis CMLXXV. qui erat Edgari Regis decimus sextus & ultimus, die undecima men-

sis Julii spiritum Deo reddidit, inquit idem Ingulphus. [1]

S. Dunstani Archiepiscopi Cantuariensis, aliorumque Episcoporum, qui pro monachis & monasteriis excubabant, muneris erat, ita fundare monasteria omnia, legibusque munire ut unanimes omnes & unius moris, in domo habitare & Deo servire possent. Is igitur e variis, quæ domi forisq; dederat religiosæ vitæ exercitiis Regularum composuit; ad quam omnium Regularium loca componeret, & utrumque sexum Benedictinæ sectæ perfectionem profitemem, cogeret; non obstant locorum personarumque differentia. Quoniam vero omnium provincialium intererat, Monachorum mores & vitam contemplari; voluit omnium Episcoporum suffragio probari, quod ipse pro monasticæ conversationis sanctitate digesserat. Vintoniam itaque prælati conveniunt, Edgario Rege jubente, ut indicat rei gesta proœmium, quod Alfordus hoc anno ex Seldeno, qui illud ex vetustissimo exemplari scripsit repræsentat. Quod vero in Proœmio Dunstanus scribat de Edgario: Regali functus officio, veluti Pastorum Pastor, sollicitus, a ravidis perdidurum retibus, uti hyantibus Luporum faucibus, oves quas Domini largiente gratia studiosus collegerat, muniendo eripuit, Casaubonus in Epistola dedicatoria contra Baronium adversus Ecclesiasticos argumentum sumit, quia ibidem Edgarius a viro Ecclesiastico dicitur Pastor Pastorum. Verum, ut recte ibidem Alfordus, non dicit Dunstanus, Edgarium esse Pastorem Pastorem, sed tantum Pastorem veluti Pastorem, quod longe aliud est, cum si Pastori similis, simpliciter pastor dici non debuit. Sic Eusebius in Vita Constantini lib. 4. cap. 22. Ad hunc igitur modum ille Deo suo, quasi Sacerdos quidam, sacra faciebat, & iterum lib. I. cap. 36. Constantinus Ecclesiæ Dei eximiam & peculiarem curam adhibens: cum quidam inter se in diversis locis dissensione discordarent, tanquam communis Episcopus a Deo constitutus, Ministrorum Dei coegit Concilium. Constantinum itaque Edgarius imitatus Concilium illud coegit, & sanctionem publicavit, qua regularis concordia Monachorum & Sandimonialium in Anglia viventium stabilitur, quæ legenda Tom. IX. Concil. pag. 667. & seqq.

VI.

Concordia de uniformi ritu servando in monasteriis Angliæ.

I. Concilium Ravennatum.

JESU CHRISTI ANNUS 967.

JOANNIS XIII. PAP. ANNUS 2.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 5. IMPP.

Anno Redemptoris nongentesimo sexagesimo septimo, Indictione decima, Otto Imp. (ut apud Reginonem legitur) ubi Natalem diem Domini Romæ celebrasset, Ravennam profectus est una cum Joanne Romano Pontifice, ubi celebrato Paschate plurimos ex Italia & Romania Episcopos coadunavit, & habi-

ta Synodo, multa ad utilitatem sanctæ Ecclesiæ adinvenit. Et Apostolico Joanni Urbem & terram Ravennatum, aliaque complura multis retro temporibus Romanis Pontificibus ablata reddidit. Eumque inde Romam cum magna lætitia remisit. Ipse vero in partes Tusciæ secedit. Hæc de his apud Reginonem. Verum

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆGO-ROMANÆ 6460.

SÆC. X. Anno Eræ Hisp. MV. Anno Hegiræ CCC. LVII. inchoato die 6. Decemb. fer. 6.

24. F. 18. P. 31. Mart. Indict. 10.

JESU CHRISTI 967.

JOANNIS XIII. PAPÆ 3.

OTTONIS IMP. 6.

NICEPHORÆ PHOCÆ IMP. 5.

A. C. 967. I. Concilium Ravennense.

AD num. I. Concilium Ravennense hoc anno celebratum juxta Continuatore Regionis, qui ait: Otto Imperator Romæ natalem Domini celebravit: & excepto Prefecto Urbis, qui aufugerat, tredecim ex Majoribus Romanorum, qui auctores expulsionis Domini Joannis Papa fuerant, suspensio interire iussit (videt Ottonem, sicuti ante eum Carolus M. & alios supremo jure in Romanos a Joanne XII. donatum fuisse). Inde progrediens per Spoletum, Ravennam adit: ibique Pascha celebrans cum Domino Joanne Papa; plurimos ex Italia & Romania Episcopos coadunavit, & habita Synodo multa ad utilitatem S. Ecclesiæ adinvenit. Et Apostolico Joanni Urbem & terram Ravennatum, aliaque complura, multis retro temporibus Romanis Pontificibus erepta (quæ scilicet Berengarii occupaverant, ut recte Rubens in Hist. Ravenn. lib. 5, pag. 261.) reddidit (seu data anno CMLXII. confirmavit), eumque inde Romam cum magna lætitia remisit. Ex his verbis etiam liquet, quod jam supra insinuavimus, Reges sc. Italiæ nullum jus, neque in Urbem, neque in Ducatum Romanum, neque in Exarchatum Ravennensem habuisse, id eoque quæ ipsi usurpaverant, Ecclesiæ Romanæ restituta, & donationes a Pippino & Carolo M. factas ab Ottone confirmatas fuisse.

II. Institutio Archiep. Magdeburgensis.

Tom. IX. Concil. pag. 675. refertur ex Chronico Magdeburgensi MS. Archiepiscopatus Magdeburgensis institutio in hoc Concilio peracta: Severissimus Imperator Augustus Otto, inquit Chronographus, qui eandem S. Synodum ob communem imperii sui salutem congregaverat, plurimas Sclavorum nationes ultra flumen Albia in consinio Saxonie multo se labore & maxime saepe periculis ad Christum convertisse coram omnibus retulit: rogans, ut quod ipse summo studio Deo mancipaverat, pastoris negligentia ad vomitum redire non sineret. Rujus dignam relationem, & tantam fidei confessionem Sancta Synodus benigna aure suscipiens, Deoque in his omnibus gratias agens, tot Sclavorum populos ad Deum noviter conversos non nisi per Episcopos in convenientibus locis in unaquaque eorum provincia, secundum popu-

li quantitatem, in rationabilem terræ divisionem constituendos, ad hoc animari atque erudiri posse censuit. Paulo post: Est civitas in Provincia Halberstadenfis Episcopii, Magdeburg dicta, in consinio Saxonum & Sclavorum in ripa fluminis Albia: in qua isdem serenissimus Cesar populi multitudinem adunavit, Ecclesiæ construxit, plurimorumque Martyrum, beati scilicet Mauricii, & Innocentii, aliorumque innumerabilia corpora sanctorum illuc transferens, Canonicasque inibi Deo famulantes constituens, ad eorundem vitam & Ecclesiæ utilitatem, castra, villas, prædia, decimasque cum universis adjacentiis assuenter ex proprio concessit. Placuit igitur omnibus apud prædictam civitatem Magdeburg Archiepiscopalem sedi cathedrali, eo quod hæc in consinio Sclavorum, ut prædiximus, loco videretur opportunior, & in ejus propagatione voluntas Imperatoris esset amplior, &c.

Præterea in Concilio Ravennensi Heroldus Salisburgensis Archiepiscopus depositus & excommunicatus; Fridericus vero ejus loco Archiepiscopus creatus, ut docet Epistola Joannis Papæ XIII. Patribus Ravennensibus data, in CMLIV. ut ibidem num. I. ostendimus. Heroldus ob rebellionem excommunicatus fuerat, & tamen non desisteat, contra canonicam & Apostolicam auctoritatem nefaria presumptione post suorum oculorum amissionem sacrum celebrare mysterium, & quod ridiculum est, Pallium gestare solemniter. Hoc namque, inquit Pontifex in laudata Epistola, non ad modicam bareseos vesaniam attinet, & nobis, omniumque fratrum orthodoxorum prudentia debet videri execrabile: præsertim cum ipse pro sua culpa & perfidia temeritate exoculatus sit, eo quod Ecclesiæ Dei expoliaverit, thesaurum Paganis evogaverit, sequo eis junxerit, in Christianorum necem & depredationem, contra dominum Imperatorem suum seniorembis rebellis & infidelis extiterit: & proinde a decessoribus nostris sancta memoria Pontificibus omne sacerdotale officium saepe ei sit interdictum: atque electione & postulatione omnium pene nobilium, Bauvariorum scilicet Clericorum & Laicorum, S. Romana mater Ecclesiæ, sua auctoritatis Privilegio Fridericum virum venerabilem & cunctis laudabilem loco ejusdem Heroldi fieri, esseque Archiepiscopum omnino decreverit. Quapropter idem Pontifex Decessorum suorum auctoritatem sequens, & Patrum Ravennensium assensione roboratus, ipsius Heroldi hæreticam & temerariam pravitatem damnat, eique communicantes excommunicat, ac jam dicto Friderico dignitatem Saltzburgeris Archiepiscopatus

NOTÆ

[1] Utrum hæc Ingulphi Chronologia de annis Edgari veritati cohæreat, ambigo; nam in historia S. Etheldredæ reginæ, & abbatis Eliensis in Angliâ, a Thoma Eliensi sandimoniali ante exitum sæculi 12. conscripta, vulgataque a Bollandistis ad diem 23. Junii, pag. 489. &c. recitatur pag. 525. ejusdem Edgari diploma pro Eliensi monasterio datum, signatumque, anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi nongentesimo septuagesimo, Indict. tertiadecima; anno regni mei eque tertio decimo &c. Si ergo anno 570. annum Regni 13. agebat, quonodo anno 975. annum 16. regni numerabat? Forte tamen Ingulphus annos incompletos neglexit, MANŒI

CHRISTI
967.JOANNIS XIII. PAP.
2.OTTONIS
6. IMPER.
NICEPH. PHOCÆ 5.

rum ista de restitutione ablatorum facta jam fuerant, ubi Otto a Joanne Duodecimo coronatus est Romæ scriptoque

PAGIUS

tus confirmat. Porro ex ea Epistola die XXV. mensis Aprilis data Ravennensis Concilii epocha constituenda. Extat ea Tom. IX. Concil. pag. 674. Præterquam quod eandem Regino citatus accurate notat.

IV.

Duo Concilia Ravennensia distinguenda.

Verum duo Concilia Ravennensia distinguenda quorum alterum hoc anno, alterum insequenti indicium. De priori tantum loquitur Baronius, & ex eo Collectores Conciliorum, in eoque institutio Archiepiscopatus Magdeburgensis rata habita. In secundo anno CMLXVIII. celebrato ad finem perductum, quod hoc anno circa Magdeburgensis Archiepiscopatus institutionem inchoatum fuerat. Utriusque Concilii diserta mentio in instrumento de institutione hujus Archiepiscopatus, relato a Labbeo Tom. IX. Concil. & a Meibomio in fine suarum ad Witichindum Notarum pag. 108. sed in instrumento a Labbeo recitato a quopiam interpolatore male additus est annus Incarnationis CMLXVII. qui rectius abest ab exemplari, quo usus est Meibomius; certum enim illud anno tantum sequenti exaratam fuisse, ut ex ejus lectione manifeste liquet. In eo de prima Synodo dicitur; *Habita est Synodus Ravenna in suburbio, in Ecclesia beati Confessoris Episcopi Severi, residentibus domino Joanne Summo universali Pontifice & pluribus Italia, Germania, & Gallia Præsulibus, & de statu Ecclesie tractantibus, adstante etiam innumerabili Clero & populo.* Otto Augustus sanctam Synodum consuluit, rogans, ut quod ipse summo studio Deo mancipaverat, Pastoris negligentia ad vomitum redire non sineret. Synodus judicavit, tot Sclavorum populos ad Deum noviter conversos ab Archiepiscopo regi & erudiri oportere. *Placuit igitur omnibus apud prædictam civitatem Magdeburg Archiepiscopalem fieri cathedralam, eo quod hæc in confinio Sclavorum loco videretur opportunior, & in ejus propagatione voluntas Imperatoris esset amplior.* Adhæc Imperator precibus & Dei voluntate commotus, sancta congregationis decreto paruit, & hoc Privilegio Apostolica Sedis corroborari dignum duxit: quod & actum est, & a Summo Pontifice, omnibusque Præsulibus Italia, Gallia & Germania, qui aderant, propriis manibus corroboratum. Caterum quia Præsul Halberstadenensis Synodo huic non affuit, causa clausulam in ejus adventum differre placuit, ut civitatem ipsa debito subiectionis absolveret, & tunc demum Privilegium & subscriptio illibata fieret. Hæc de priori Synodo Ravennensi hoc

diplomate insinuata, atque ipsius Imperatoris & Episcoporum ac Comitum subscriptio firmata. Quamobrem quæ hic

anno congregata, quæ etiam a Chronographo Magdeburgensi laudato pag. 272. iisdem fere verbis narrantur.

V. De secunda Synodo Ravennensi in præfato instrumento post recitata ex eo verba statim subiicitur: *Eo ergo revoluto anno (nempe CMLXVII.) & altero dimidio transacto, cum Hattonem Archiepiscopum Mogunciacensem & Hildivwaldum Episcopum Halberstadensem Ravennam convenire contingeret, sanctissimus Imperator, si bona voluntate commutationem parochia Halberstadenensis Ecclesie ad Magdeburgensem fieri vel coram Archiepiscopo Ravennate & Episc. comprovincialibus eos omni dilectioni convenit. Tunc venerabilis Hildivwaldus Episc. in presentia omnium & prædicti Præsulis Hattonis hoc se pro Deo nullo modo negare & contradicere posse. Deinde narratur concambium inter Ecclesiam Magdeburgensem & Halberstadenensem in Synodo factum, idque anno sequenti . post annum nempe & dimidium a priori Synodo, quæ ideo post Pascha habita fuerat. Idem legitur in citato Chronico Magdeburgensi, in quo etiam dicitur: *Huic etiam concambio confirmando Petrus Ravenna Archiepiscopus, & plurimi Episcoporum Italia & Germania subscripsere, anno Dominica Incarnat. CMLXVIII. indicatione duodecima, imperii autem ipsius domini Ottonis VII. regni, vero XXXIV. sed loco regni XXXIV. legendum, regni XXXIII. certum enim Ottonem annos Regni ab anno CMXXXVI. deduxisse. Porro ex indicitione XII. Kalendis Septembris in Italia anno CMLXVIII. incepta apparet secundum Concilium Ravennense post illum diem celebratum. [1]**

VI. Paulo post Chronographus Magdeburgensis ait, *Ottonem Imp. Adelbertum, qui dudum Treviris de canobio Sancti Maximini Monachus post Conc. abstractus & Episcopus consecratus ad prædicandum Rugis (idest Russis) fuerat destinatus, Pallium Romanum pro Pallio & Privilegio ab Apostolica Sede suscipiendo cum literis sui auctoritatis direxisset. Sedit eo tempore in clavigeri celestis Petri cathedra, gratia & nomine Joannes Papa nominis illius XIII. in ordine vero Rom. Pontif. CXXXVI. Hic igitur benignissime illum suscipiens pro pio studio gloriosissimi Imperatoris, quod in amplificatione divini cultus habebat gaudens, ideoque justis ejus petitionibus annuens, illum Apostolica auctoritate Archiepiscopum fore, ejusque successores decrevit. Cui & Pallium ad Missarum solemnia celebranda dedit, & ipse nimia dilectione communitus XV. Kal. Novemb. id est, in se-*

NOTÆ

[1] P Agii conjecturam de duplici Synodo Ravennæ celebrata, alia quidem hoc anno, alia vero succedenti 968. libens admitto; sed de mense quo utraque coacta fuit certiora daturum sum ex Diplomate vulgaris in Spicilegio Lunigii, ubi de Magdeburgensibus agit. Occurrit ibi bulla Joannis data in mens. Aprilis Indict. X. in qua Pontifex actam scribit Synodum Ravennæ die XII. Kal. Maii anno Ottonis VI. & apostolatus sui II. in qua institutio Archiepiscopatus Magdeburgensis stabilita fuit. Hæc ergo dies synodi anni 967. nisi forte pro XII. Kal. legendum sit XI. Kal. quæ Dominicalis erat. Altera vero Synodus Octobri mense anni 968. assignanda est, ut spatium anni cum dimidio, quod inter utramque Synodum intercessit perspicue demonstrat & probat Ottonis Diploma relatum ibid. num. L. quod datum est ab eo Ravennæ die VII. (lege VI.) Non. Octobris anno 968. Imperii ejus VII. Ex quo intelligimus Imperatorem tunc Ravennæ egisse, & de Archiepiscopatu Magdeburgensi, cui in eo Diplomate providet, tractasse. MANSI

CHRISTI
967.JOANNIS XIII. PAP.
2.OTTONIS
6. IMPER.
NICEPH. PHOCÆ 5.

hic in Concilio Ravennate hac de re facta dicuntur, nihil præterea quam confirmatio præteritæ concessionis fuisse

videretur, cum aliquo additamento, nimirum ejus quæ a Leone Papa concessa fuerant ipsi Ottoni Imp. promissionis

PAGIUS

sesto sancti Luca Evangelista ordinavit (idest Pallium concessit) & Privilegio Apostolica auctoritatis sancit, ac confirmavit, eum in ordine Ecclesiastico Primatum habere omnium Ecclesiarum, Archiepiscoporum, qui in Germania sunt ordinati, in Gallia quoque Colonienis, Trevirensis Archiepiscopis, per omnia honore similem esse, &c. Præterea statuit eum esse Metropolitanum totius ultra Salam & Albiam Sclavorum gentis tunc ad Deum conversa vel convertenda, & ut secundum desiderium Imperatoris in his civitatibus, in quibus olim barbari ritus maxima viguit supersticio, idest Crizi, (seu Zitia vulgo Zeitz, in Misnia provincia sita, quæ sedes postea Neoburgum, vulgo Naumburg, in eadem provincia postum translata) Misni, (seu Misna, vulgo Meissen, in Misnia regione sita) Merseburg, quæ Urbs est ejusdem provincie) Brandenburg, Havelberg, Poren, (legendum, Poznam, quæ Urbs Poloniae Inferioris Posnania nunc appellata, vulgo Posen) in honorem Domini Episcopatus fundarentur, quorum Pastores secundum canonicam auctoritatem Magdeburgensi Episcopo fidem & subiectionem deberent sociarentur.

VII. Episcopatus Brandenburgensis & Posnaniensis ante hoc tempus fundati.

Quibus tamen ex verbis male quis colligeret, omnes illos Episcopatus post annum CMLXVIII. fundatos fuisse. Idem enim Chronographus pag. 272. de conditu urbis Magdeburgensis, quem ad initium regni Ottonis M. refert, verba faciens, ait: *Non longo post tempore ipse (sc. Otto) in terra Sclavorum Brandenburg beato Petro Apostolorum Principi, & Havelberg Dei Genitrici Episcopatus duos construxit, & Moguntia Metropolis suffraganeos esse constituit.* Adhæc Ditmarus lib. 3. pag. 32. tradit, *Brandenburgensem Episcopatum XXX. annos ante Magdeburgensem constitutum.* Quare cum Magdeburgum hoc anno sede Archiepiscopali exornatum fuerit, Brandenburgum Episcopali sede donatum circa annum CMXXXVII. Denique idem Ditmarus lib. 2. pag. 20. loquens de Episcopis hoc anno consecratis, de quibus mox: *Additus est, inquit, his confratribus Brandenburgensis Ecclesie Pastor Ditmarus ante hos unctus, & Jordan Episcopus Posnaniensis, de quo anno CMLXV. sermonem habuimus. [1]*

NOTÆ

[1] O Uamvis Ditmarus aliter ferat; adhuc tamen recedendum est ab epocha de constitutione Episcopatus Brandenburgensis, quam ex eodem Scriptore Pagius deducit. In Reliquiis Ludevig. tom. 2. pag. 395. extat Constitutio Ottonis pro instituendo episcopatu Brandenburgensi atque id se præstare dicit rex ex consilio Marini *Venerabilis præsulis Romana legati Ecclesie, nec non FridERICI Moguntini, & Adalardi Hamburgensis Archiepiscoporum, aliorumque episcoporum complurium.* Porro Marinus iste idem videtur qui ab Agapito pontifice anno 948. missus in Germaniam concilio Engelenheimensi præfedit. Nec forte alibi quam in eodem concilio res illa decreta, & constituta est, prout non obscure denotat eum presentia Marini & aliorum complurium episcoporum, de quibus in eadem Constitutione. Quare anno illi 948. Brandenburgensem Episcopatum institutionem assignamus. Meam hanc conjecturam confirmant notæ chronologicæ, quibus Diploma illud Ottonis munitum est apud Lunigium in Continuat. III. Spicil. Eccles. pag. 1136. ita enim inscribitur: *Data Kal. Octobr. anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi DCCCCXLVIII. Indictione VI. anno vero regni Domini Ottonis invictissimi Regis XIII. Altiun Magdeburg.* Annus 949. cum Indictione VI. non congruit; indicat enim illa annum 948. in quem pariter annus incidit annus Regni XIII. Quare non dubito quin ab exscriptore addita sit per officiantium unitas annis Incarnationis, & detracta Indictioni, ut legendum fuerit anno Incarnationis DCCCCXLVIII. Indict. VII. in ea Septembri mutata. Qua facta correctione redditur annus 948. MANSI

VIII. Sed redeo ad Chronographum Magdeburgensem, qui pergit: *His & aliis, quæ Privilegia adhuc inibi consecrata, (legendum, concessa) testantur, Synodali decreto (in secunda Synodo Ravennensi anno sequenti indicatione) ordinatis, & interminatione Dei & Apostolici nominis confirmatis præfatus Archiepiscopus cum Legatis Romana Ecclesia, VVidone scilicet Episcopo Bibliothecario (Episcopo Cardinali Sylva Candidæ, cujus mentionem facit Luitprand. lib. VI. c. VI. de quo etiam Ciampini in Catalogo Bibliothec. Sedis Apostolicæ pag. 21. & seq.) & Benedetto Cardinali (Archidiacono Ecclesie Romanae, qui subscripsit Privilegio a Joanne XIII. Ecclesie Beneventanæ concessio, de quo Ughellus in Episc. Beneventanis Tom. VIII.) qui illum cum Hildewardo Halberstadeni Episcopo sedi sue inthronizarent, dimissus ad Imperatorem remeavit latus, quem Imperator nihilominus gaudens, utpote beati desiderii sui compos, cum literis commendatitiis Magdeburgum destinavit. Illuc ergo ex precepto Imperatoris Episcopi, Marchiones & reliqui Saxonia Principes convenientes, ipsam honorifice susceperunt, & vocum acclamatione manuumque elevatione electum cum præfatis Apostolica Sedis Legatis celebri ritu inthronizaverunt. Adfuit omnis sexus & ætas gaudens, fuit prorsus generale tripudium, ubi ad confirmationem sui idem Archiepiscopus in presentia eorumdem, Nativitatem Domini secum celebrantium Bosonem Monachum Merseburgensem, Burcardum Misnensem, Hugonem Cizensem Ecclesie primos Episcopos ordinavit, & Adaladagum primum Ecclesie Præpositum Magdeburgensem instituit. Dudo quoque Havelbergensis, & Dudollinus Brandenburg Episcopi prius quidem Moguntino Archiepiscopo subiecti, sed tunc agente Imperatore a debita sui obedientia absoluti, Magdeburgensi Ecclesie & ejus Archiepiscopo, cum præfatis confratribus fidem & subiectionem promiserunt.*

IX. Adalbertum anno CMLXVIII. Magdeburgensi Archiepiscopatu Præpositum fuisse indicat non tantum Chronographus Magdeburgensis a Meibomio editus; sed etiam alter Chronographus Madeburgensis ineditus differ-

nis, ut appareat ex eodem diplomate superius recitato.

II. Quae autem post haec ab eodem Imperatore gesta sint, sic accipe ex dicta ad Reginonem appendice: nimirum Papam Joannem invitasse Ottonem Imp.

PAGIUS Ab eo anno eius antibraniatio non potest moveri.

tis verbis prodit. Haec ejus verba: Quem (nempe Adalbertum) & Romam pro Pallio a domno Papa suscipendo direxit (sc. Otto). Domnus autem Papa Joannes illius nominis XIII. & prius Narniensis Episcopus, justis petitionibus annuens, nihilque tarditatis impendens Privilegio Apostolica auctoritatis eum dignum Archiepiscopum decernens, pro amore beati Mauricii, & Innocentii, & sanctorum qui in Magadaburg requiescunt, & praedicti Imperatoris, Pallium ad Missarum solemnitas celebranda, dedit anno Dominica Incarnat. CMLXVIII. indictione XII. (a mense Septembr. inchoata) XV. Kal. Novembris, hoc est in festivitate sancti Lucae Evangelista, anno Pontificatus ipsius domni Joannis universalis Papa quart. Tunc Imp. misit eum ad sedem suam cum magno honore, praecipiens universis Saxoniae Principibus, ut proximum Natale Domini cum eo essent. Adhaec cum eodem Christi anno Archiepiscopatus Adalberti initium Chronographus Hildensheimensis connectit. Denique Paulus Langius in Chron. Citiens. ipso initio Operis & iterum infra asserit, Hugonem primum Citiensem Episcopum consecratum fuisse anno Incarnationis Dominicae CMLXVIII. & postea semel & iterum Ditmarum laudat, ex quo ideo id accepit. Ditmarus quidem lib. 2. pag. 20. scribit Adalbertum anno Dominica Incarnat. CMLXX. XV. Kal. Novemb. ad Archiepiscopatus apicem promotum esse, sed error est in numeris. Ditmarus quippe hoc ignorare non potuit, qui acta publica viderat; ex quibus quae ipse, & uterque Chronographus Magdeburgensis habent de Archiepiscopatus Magdeburgensis initiis, descripta sunt. Errat etiam Adamus Bremensis, cujus verba recitat Baronius anno CMLXXI. num. XI. qui arbitratus est, Adalbertum anno Ottonis XXXV. Archiepiscopum Magdeburgensem renunciatum; quem Ottonis annum Baronius ab anno CMXXXVII. deducens, ex eo infert, Adalbertum anno CMLXXI. dictum Archiepiscopum; Adamus enim corruptum Ditmari Chronicon hac in re secutus est, ut & passim alii, quia usque ad nostra tempora utrumque Chronicon Magdeburgense latuit.

X. Otto Rex Germaniae Romam petiit.

Ad num. II. Continuator Reginonis Concilii Ravennensis mentione facta, subdit: Interim Papa Joannes & Imperator Regi Ottoni (eiusdem Imperatoris filio) literas invitatorias miserunt, & cum ipsis ad natalem domini Roma celebrandum festinaret, jusserunt. Tunc Rex pro disponendis regni negotiis ante suum in Ita-

NOTE

[1] Uod autem Otto junior in Imperatorem in natalitiis Domini nostri Jesu Christi anni 967. a Johanne Papa XIII. assumptus fuerit, patet, ex eiusdem Pontificis Diplomate pro monasterio monialium de Ganderseim, inserto Regeſto MS. Epistolae Innocentii III. Romani Pontificis, libro VIII. epist. XLIII. Diploma vero: Scriptum est per manum Stephani Sernarii Sanctae Romanae Ecclesiae in mense & Indictione supradicta XI. Datum Kalendis Januarii per manus Guidonis Episcopi Silva candida Ecclesiae, & Bibliothecarii Sanctae Sedis Apostolicae, anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis, & universalis tertii decimi Papae in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli tertio, Imperatoribus Serenissimis Dominis Ottonis maiore & minore, anno Imperii majoris sexto, minoris vero primo, in mense & Indictione XI. Paulo post ini-

ad celebrandum Natale Domini, Romam. Misisse autem hoc anno Ottonem Legatos ad Wilelmum Archiepiscopum Moguntinum, & ad alios Germaniae Principes, ut filium suum Ottonem in Italiam mitterent ad Imperiales infulas suffici-

liam iter Voormatiam venit, ibique in primo suo Placito, Deo propitio, plurima futura prudentia simul & clementia indicia praemonstravit. . . . Domino Imperatore in Italia commorante, Legati Nicephori Graecorum Imperatoris Ravenna ad eum venerunt, honorifica secum munera ferentes, & pacem ab eo vel amicitiam poscentes. Quibus honorabiliter susceptis decenterque remisiss, dominus Imperator nuncium suum eidem Graecorum Imperatori, pro conjugenda in matrimonium suo filio Regi Ottoni privigna ipsius Nicephori, filia scilicet Romani Imperatoris (sc. Junioris, mariti Theophanonis, quam post illius mortem Nicephorus duxerat) Constantinopolim dirigit: qui iterum eodem anno ante Natalem domini ad Imperatorem revertitur. Eodem anno, intrante Septembri mense, Otto Rex (Ottonis Imp. filius) Romam iturus, decenti se comitatu egressus, memoriam sancti Michaelis in Augusta civitate celebravit. Quibus verbis Auditor iste Anonymus, qui sicuti Regino, annum a Nativitate Domini auspiciatur, Continuationem suam absolvit, ideoque de Ottonis in consortium Imperii a patre adficto verba non facit.

Eum enim in Natalitiis Christi a Joanne XIII. coronatum esse Imperat. ipsemet Otto Senior asserit apud Baronium anno sequenti n. III. Currenti vero, ut testatur Chronographus Hildesheimensis, transmisit Imperator Legatos suos ad Villibelmum Archiepiscopum, & ad alios Principes ejus, ut Ottonem filium suum, aquivoicumque ejus cum omni Regali dignitate proceherent ad Italiam. Illicque ipse Otto Senior suscepit eum, & secum deduxit Romam, commendavitque illum Apostolice Joanni posteriori, ut ab eo Augustalem benedictionem recepisset, ut Imperator Augustus foret appellatus a cunctis, qui eum agnovissent veluti pater ejus. Ottonem II. hoc anno Imperatorem dictum, scribunt etiam Lambertus Schafnaburgensis, & Siebertus in Chronicis. Siebertus enim qui hanc coronationem cum anno sequenti copulat, annos Christi a die Nativitatis ejus exorditur, ut non semel supra observavimus. Baronius eam in annum superiore confert, innixus subscriptione cujusdam diplomatis, in quo mense Septemb. annus XI. Ottonis M. cum anno V. Imperii Ottonis & indictione prima jungitur. Verum fallitur Cardinalis e-ruditissimus; cum annus V. Ottonis II. a praesenti anno deductus, adhuc in cursu fuerit anno CMLXXII. quo indictio prima mense Septembri caepit. [1] [2]

Ad

soipiendas, Lambertus testatur; anno vero sequenti Romae coronatum, Siebertus affirmat. Sed anno superiori id factum, docet antiquum diploma monasterii S. Felicitatis Florentiae sub Sirhelo Episcopo Florentino; cujus exordio numeratur annus Magni Ottonis Imp. undecimus, Ottonis filii vero Imperii quintus. Datum mense Septembri, inchoante Indictione prima. Ita ut anno superiori id factum appareat in fine ipsius die Natali Domini, si annos numerare incipias a Kalendis Januariis (ut nos facimus) sin vero a Natali Christi die, hoc anno, primo ejus die ipsum coronatum opus est affirmare. Quo anno aliud diploma ejusdem Ottonis se- Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS Ad num. III. Sancius Cassus Galliciae seu XII. Legionensis Rex, qui anno CMLV. Regnum

nioris datum reperitur monasterio S. Vincentii ad fontes Vulturni, in cujus sine (quod ad certa cognoscenda tempora spectat) haec leguntur: Ambrosius Cancellarius ad vicem Huberti Episcopi, & Archicancellarii recognovi & probavi. Datum pridie Kalend. Jul. anno Dominica Incarnationis nonagesimo sexagesimo septimo, Imperii vero domini Ottonis serenissimi Caesaris sexto, Indictione decima. Actum in monasterio, ubi Stabulum Regis dicitur, in Dei nomine feliciter. Amen.

Quod pertinet ad rerum Hispanarum statum: luctuosus quidem ille fuit. Moritur enim hoc anno (a) Sancius, cognomento Craffus, Rex Legionensis in

III. (a) Ambr. Moral. Chron. Hisp. l. 16. c. 30.

inierat, illudque annos duodecim tenuit, hoc anno mortuus est, quo Saracenis Hispaniae praerat

NOTE

initium hujus diplomatis haec narrat Pontifex, atque nota esse vult: Quapropter, inquit, universis Sanctae Ecclesiae Catholicae filiis praesentibus, & futuris notum esse volumus, quod in Synodo, qua apud corpus B. Petri Apostolorum Principis acta est in mense decembris, & indictione XI-

amabiles Deo, ac Spirituales filii nostri Otto major, & minor Serenissimi Imperatoris Augusti Apostolicam paternitatem nostram humiliter obsecrare dignati sunt coram Archiepiscopis, & Episcopis videlicet Italicis & ultramontanis numero triginta & sex, quatenus praefatum monasterium Ganderseim &c. Indictio undecima, tam mense Decembri, quam Kalendis Januarii significat, eam a mense Septembri, ut moris erat, fuisse inchoatam. Annus tertius Pontificatus Joannis XIII. annus sextus Ottonis magni, & primus Ottonis junioris Augustorum designant, hoc diploma datum fuisse initio anni a Christi nativitate 968. paucis post diebus, quam Otto junior a Johanne XIII. in Imperatorem fuerat coronatus. Annus tertius Joannis XIII. complebatur circiter mensem Octobrem anni 968. cum an. 965. initio ejusdem mensis Pontifex creatus esset. Sextus Ottonis magni, mense Februario hoc item anno 968. complebatur, & septimus inchoabatur post diem primam Februarii. Primus annus Ottonis junioris exordium sumpserat a Natali Domini anni 967. Quare ex notis chronologicis hujus Diplomatis apertius elicitur, Ottonem junioem in Imperii consortium a patre assumptum, & a Johanne XIII. in celebritate Natalis Dominici anni 967. in Imperatorem Romanorum inauguratum. Synodus Romana, quae mense Decembris hujus anni 967. in Basilica Principis Apostolorum habita esse a Johanne XIII. in Diplomate perhibetur, a Conciliorum collectoribus praeteritur, quod eam ignoraverint. His adde notas Chronologicas in charta Regeſti Sublacensis pag. 87. Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis & universalis decimateritii PP. in sacratissima Sede B. Petri tertio. Imperii Domini piissimi perpetuo Augusto Domno Ottoni a Deo coronato pacifico Imperatore anno septimo & post consulatum ejus anno septimo. Sed & Ottonis filio a Deo coronato magno & novo Imperatore anno primo Indictione XI. mense Februario die prima. Haec notae conveniunt in A. D. 968. quo annus primus Ottonis junioris a Natali Domini an. 967. inchoatus erat. Mendosae tamen sunt notae annorum Imperii Ottonis Senioris: nam annus Imperii septimus a die XIII. Februarii incipiebat; nisi forte librarii vitio die prima, pro viceſima prima Februarii scriptum sit. Haec epocha ita deinceps praenotata sunt, ut in charta Sublacensis Regeſti pag. III. Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis XIII. PP. in . . . (supple) sacratissima Sede B. Petri Apostoli III. Imperii Domni Ottoni a Deo coronato magno atque pacifico Imp. anno septimo, filio ejus Domno Ottoni an. I. Indict. XI. mense Aprilis die XXIII. Est hic annus 968. Ibidem pag. 93. col. 2. Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis & universalis tertii decimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli V. Imperii Domni Ottonis Majoris VIII. minoris vero tertio Indict. XV. mense Mai die XI. Et hic est A. D. 970. Insequenti anno 971. Epochae annorum Joannis XIII. & utriusque Ottonis ita efferuntur in charta Regeſti Sublacensis pag. 193. Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis tertiodecimo PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno VI. Imperante Domno Ottoni piissimo Imperatore Augusto a Deo coronato pacifico Imperatore anno X. post ejus consulato regnante cum eo Domno Ottoni nobo (sic Imperatori ejusque filio anno quarto Indict. XIII. mense Martio die XX. Quae epochae A. D. 971. significant. Anno vero 970. mense Majo Otto Imp. in agro Capuano debebat, ubi diploma concessit Aligerno Abbati Casinensi pro Monasterio S. Angeli in Formis. Edidit illud Eraſmus Gattula in Accessionibus ad Historiam Casinensem P. I. pag. 73. In fine diplomatis haec habentur. Signum Domni Ottonis invictissimi Imperatoris. Ambrosius Cancellarius ad vicem Huberti Episcopi & Archicancellarii recognovi & subscripsi. Data octavo Kal. Junii anno Incarnationis Dominicae DCCCCLXX. imperii vero Domni Ottonis Serenissimi Caesaris IX. indictionis XIII. Actum in locum, ubi Cellice dicitur, territorio Capuano. In Dei nomine feliciter. Amen. GEORGIUS

CHRISTI
967.JOANNIS XIII. PAP.
2.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 5. IMPER.Status ve-
rum Hi-
spana-
rum.

Hispania, cum regnasset annos duo-
decim, qui urgentibus bellis civili-
bus, Ordonio, cognomento Malo, ad-
versus eum erecto, & aliis ab eodem
in illum excitationis, ad Arabum opem
implorandam confugit ad Regem Abra-
ham Cordubæ regnantem, a quo impe-
travit translationem Pelagii martyris, de

PAGIUS
Moritur
Sancius
Legionis
Rex.

erat *Abbas*, at non vero *Abraham*, ut er-
rore librorum apud Baronium legitur. Men-
tio mortis Sancii Regis in Vita Sancti Rude-
sindi Episcopi Dumienfis a Stephano Cellæ-no-
væ saculo XII. monacho scripta, & saculo V.
Benedicti. ac in Actis SS. Bollandianis ad diem
primam mensis Martii recitata. In ea num.
IV. legitur: *Ecclesia Apostolica Compostellana*
*per Sifnandum Rudesindi consanguineum regeba-
tur. Hic Sifnandus ludis, excessibus & vanita-
tibus attendens, officii sui curam parvipende-
bat: immo flagitiosus populo, Clero & Proce-
ribus & Regi Sancio infensus erat. Rex post
admonitionem Sifnandum incarceravit, & an-
nuente Clero, & populo Rudesindum substituit,
ut consanguinei sui defectus suppleret. Ille no-
vum Episcopatum accipere volebat: sed Rex cum
Magnatibus contendit, quousque consensit &
accepit. Hoc tempore, absente Rege (Sancio sc.)
Gallacia a Normannis invadebatur, & Portu-
gallia a Mauris devastabatur. Rudesindus, exer-
citu congregato, confidens in misericordia di-
vina magis, quam in illo, repetensque versi-
9, culum Psalmi (19. v. 8.) Hi in curribus,
& hi in equis, nos autem in nomine Do-
mini nostri invocabimus, Normannis &
Mauris obviam: Normannos favente Deo ex
Gallacia expulit; Mauros sic repressit, ut in-
tra terminos suos contineri coegerit. Victor ab
Compostella civibus communi gratulatione rece-
ptus est. Post pauca Sancius Rex moritur.
Quid postea contigerit anno CMLXX. narra-
bimus. Sancio successit Ramirus III. ejus fi-
lius annos tantum quinque natus.*

XIII.
Boleslaus
Pius Bo-
leslao Sa-
vo patri
in Duca-
tum Bohe-
mia succe-
dit.

In MS. Chronico Magdeburgensi habetur:
Anno Dominica Incarnat. DCCCLXXVII. Idus
Julii, Dux Bobemia, cui agnomen Secus Bo-
leslaus, male mercatum fraterno sanguine, sci-
licet beati Martyris Vencelai (seu Wencelai)
Bobemia ducatum cum vita amisit. Cui filius
ejus aquivocus suus in principatu successit, mul-
tum dissimilis patri moribus bonis, & conver-

quo dictum est supra. Sicque Christiano-
rum discordia potentia Arabum sub præ-
decessoribus Regibus inclinata, in damnum
ipsorum magis ac magis invalefcit. Suc-
cessit autem ipsi ejus filius Ramirus ejus
nominis tertius, quinque annorum puer
sub tutela matris Teresie. Cæterum,
quod ad rationem temporum spectat,
exa-

satione spirituali. Erat enim vir Christianissi-
mus, fide catholicus, pater orphanorum, defen-
sor viduarum, & clericorum, & peregrinorum,
præcipuusque Ecclesiarum fundator. Nam, ut in
Privilegio Ecclesie Sancti Gregorii in Praga le-
gitur XX. Ecclesie crevit, & eas omni Ec-
clesiastica utilitate ampliavit. Idem narrat
Æneas Sylyius in Hist. Bohem. cap. 15. & seq.
Dubravius in Hist. Boiem. lib. 5. & initio seq.
& Cosmas Pragensis Decanus in Chron. Bohem.
totidem fere verbis ac Chronographus Magde-
burgensis, qui pergit scribens.

Hujus fuit soror, nomine *Mlada*, virgo sacra, XIV.
literis erudita; qua cum orationis gratia Ro-
mam venisset, & a Papa Joanne XIII. bujus no-
minis benigne suscipitur, ibique aliquandiu
degens, monasticis disciplinis imbutur. De hinc
Papa consilio Cardinalium, imo volens nova Ec-
clesia subvenire, consecrat eam *Abbatissam*, mu-
tato nomine *Mariam*, dans ei sancti Benedi-
cti Regulam & Abbatialem virgam. Qua Pra-
gam rediens, & a fratre suscepta, ei obtulit
litteras Apostolice. Recitantur ex Sac. V. Be-
nedicti. pag. 833. ex eodem Chronographo, da-
tæque sunt, Boleslao Catholice fidei alumno.
Annuiamus & collaudamus, inquit Pontifex,
atque incanonizamus, ut ad Ecclesiam sancti
Viti, & Sancti Vencelai martyrum fiat sedes
Episcopalis: ad Ecclesiam vero sancti Georgii mar-
tyris sub regula sancti Benedicti, & obedientia
filie vestra *Mariæ* sororis tue, constituatur
Congregatio Monialium. Verumtamen non secun-
dum ritum, aut sectam *Bulgarica* gentis, vel
Ruzia aut *Sclavonica* lingua: sed magis sequens
constituta & decreta Apostolica, unum potius
ad placitum Ecclesie totius, eligas in hoc opus
clericum, Latinis apprime literis eruditum.

Statim, ut iustum fuerat, inquit Chrono-
graphus Magdeburgensis, consilio Ducis & Ab-
batissæ Ecclesie sancti Viti decernitur futuro E-
piscopo; & Ecclesie sancti Georgii Martyris ad
presens datur *Abbatissa*, sorori Ducis, *Maria*.
Igi-

NOTÆ

[1] Quo mense & forte etiam die Otto II. Imperator renunciatus fuit a Pontifice, Syno-
dus pariter Romæ cum Episcopis, qui ea occasione confluerant, celebrata fuit. Men-
tio hujus agit in Diplomate Joannis Pontificis dato pro monasterio Grandensheimensi, quod
integrum recitat Innocentius III. Pontifex in Brevis pro eodem monasterio dato anno 1206. le-
giturque apud Lunig in Spicileg. Eccles. num. XXXII. In eo vero Joannes sub clientela Apo-
stolica Sedis recepisse se monasterium illud asserit, addens id a se præstitum in Synodo
quam egit apud corpus beatissimi Petri in mense Decembri Indictione XI. rogantibus Ottone ma-
jori & minori serenissimis Imperatoribus, ac præsentibus Italicis & ultramontanis numero tri-
ginta & sex. Datum est diploma illud Kal. Januarii per manus VVidonis Episcopi Sylva candi-
da ecclesie & bibliothecarii sancte sedis Apostolica, anno pontificatus domini Joannis sum-
mi pontificis & universalis tertiadecimi Papa, tertio, Imperatoribus . . . Ottone majore & mi-
nore. Anno Imperii majoris sexto, minoris vero primo. In mense & indictione undecima; idest
anno 968. quo ex veteri stylo mensis anni undecimus Januarius censebatur. Concilium istud a-
pud Collectores frustra queras. Episcopos vero qui Synodo huic interfuerunt habes longo or-
dine deductos subiectosque Bullæ Joannis XIII. qua institutionem Episcopatus Misnensis ab Or-
tone magno factam una cum Patribus Synodi approbat & confirmat. Bulla hæc eisdem chro-
nicis notis ac præcedens pro monasterio Grandensheimensi præfert, & apud eundem Lunigium
in Continuat. Spicileg. pag. 833. legitur. MANSI

CHRISTI
967.JOANNIS XIII. PAP.
2.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 5. IMPER.

exacte redditam habes ab Ambrosio,

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

Igitur quidam de Saxonia, vir eloquens ac li-
teratus, ordine Presbyter, ac professione Mona-
chus nomine DIETMARUS, olim causa ora-
tionis venerat Pragam: qui Duci cognitus,
& amicitiam ejus adeptus, præsertim quia Sla-
vonicam linguam perfecte sciebat. Hunc per
Legatos evocat. Tunc Clerum, & Primates
terre, ac Populum convocans, precibus & mo-
vitiis efficit, ut eum sibi in Episcopum eligant.
Qua re, postera die peracta, ad Imperatorem
Ottonem cum direxit, orans per litteras, ut

quem veritate constantiorem in his se-
quimur.

Y 2 An.

in Episcopum Boemii ordinaretur. Quod Im-
perator consilio Principum & Prasulum consu-
lens Christiana novitati, fieri iussit. Qui a
Moguntino Archiepiscopo (Willelmo nempe e-
jusdem Imperatoris filio) consecratus, in ci-
vitate Praga, modulante Clero & Duce, popu-
loque concinente susceptus, Ecclesias a fidelibus
in multis locis constructas consecravit, & mul-
tos Gentiles baptizavit. Porro Bohemos sacu-
lo præterito a Sancto Methodio fidem Chri-
stianam accepisse ibidem ostendimus.

XV.
Dietma-
rus pri-
mus Ep-
Pragensis.

JESU CHRISTI ANNUS 968. JOANNIS XIII. PAP. ANNUS 3. OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 6. 7. IMPP.

I. Legati Niceph. Imp. ad Ottonem Imp.

Annus Redemptoris sequitur nongentesimus sexagesimus octavus, Indictione xi. quo Otto Imper. coronato filio Ottone juniore in Campaniam pro-

fificens, apud Capuam Legatos Nicephori Imp. audivit. Quae autem cum illis transacta essent, his litteris ad suos, praecipue Germanos datis (a) significavit: (a) Apud Vitic. l. 3. in fin. Ot.

PAGIUS SÆC. X. Anno Hera Hsp. MVI. Anno Her giræ CCCL. VIII. inchoato die 25. Novemb. fer. 4. A.C. 968. I. Gesta ab Ostone M.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6461. © 25. ED. 19. P. 19. April. Indict. II. JESU CHRISTI 968. JOANNIS XIII. PAPÆ 4. OTTONIS IMP. 7. NICEPHORI PHOCÆ IMP. 6.

Num. I. ad V. Otto Magnus ad Proceres Germaniæ litteras die XVIII. Mensis Januarii datas misit, quibus significavit estate hujus anni cum Ottone filio, per Fraxinetum ad destruendos Sarracenos se se iter arripiturum, si Græci in conditiones pacis consenserint alias

Saracenos Apuliam & Calabriam duros. Ad dit, Ottonem filium in Nativitate Domini a Joanne XIII. coronatum Imperatorem. Recitat eas litteras Baronius ex Witichindo lib. 3. in fine. Ipsemet tamen Witichindus ibidem pag. 35. dicit, Ottonem M. postea judicasse ab expeditione Fraxineti abstinere. Quoad Calabriam & Apuliam, utraque hoc anno ab Ottone M. recepta, juris tandem Occidentalis imperii facta. Hac de re queritur Nicephorus Imp. ut videre est in Legatione Luitprandi anno sequenti obita, & ibidem a Baronio n. IX. & seqq. recitata, ubi num. XXXVII. de Principibus Capuano & Beneventano sermo est. Principes autem Capuani, qui per multos annos a Beneventanis diversi fuere, hoc tempore iidem erant, nisi quod Pandolphus Beneventanæ & Capuanæ urbium Princeps Landolphum filium in societatem Principatus adfiverat, uti anno sequenti videbimus. [1] [2] [3] Lo-

NOTIÆ

[1] In Accessionibus ad Historiam Casinensem Erasmi Gattula P. I. pag. 105. habetur privilegium in monasterio Casinensi. Pandulfi Senioris Principis Beneventani & Capuani, itemque Pandulfi junioris fratrum: Datum quarto Kal. Feb. anno tricesimo primo Principatus Beneventani; & Capuæ quarto: & sexto anno Principatus Domini Pandulfi junioris Principis, indictione decima. Concessum est Atenolfo Abbati Casinensi, qui germanus & confrater eorum dicitur. Ibid. pag. 107. aliud eorundem privilegium affertur: Datum III. Non. Maii anno secundo Principatus (Pandulfi) & undecimo anno Principatus Pandulfi fratrum indictione quinta decima. Ex indictione erit hic A. D. 1017. GEORGIUS

[2] Andolfus, de quo hic Pagius, est Landolfus III. Pandulfi frater; qui multa privilegia monasterii Erasmi Gattula P. I. pag. 59. & sequentibus. In his legitur eorundem charta: Data sexto Idus Julias anno octavo decimo Principatus Domini Pandulfi, & tertio anno Principatus Domini Landolfi Principibus indictione quarta. Annus XVIII. Pandulfi exordium sumit ab A. D. 943. ut vidimus, annus tertius Principatus Landolfi ab A. D. 959. Aliud eidem Aligerno ibidem pag. 62. Datum decimo septimo Kal. Novembris anno vigesimo primo Principatus Domini Pandulfi, & anno quinto Principatus Domini Landolfi gloriosis Principibus, indictione septima. Est A. D. 963. si indictio a Kal. Septemb. exorditur. Ibid. pag. 67. habetur eorundem factio de bonis monasterii Casinensis data: Nonodecimo anno Principatus. . . . & quinto anno Principatus Landolfi, mense Januario sexta Indictione. Est A. D. 963. quo in cursu erat indictio sexta. Item pag. 69. Aliud documentum, in quo Aligerni Abbatis mentio fit: Datum vicesimo tertio anno Pandulfi & secundo anno Landolfi mense Januario, nona indictione. Ex indictione est hic A. D. 966. Aliud documentum ibidem pag. 68. legitur datum: anno bigesimo primo Pandulfi, & septimo decimo Landolfi, & secundo anno Principatus Dom. Landolfi excellentissimis Principibus ejus filijs, mense Martio, tertia indictione. Legendum puto trigesimo primo; nam indictio tertia fuit A. D. 975. aut mendum est in indictione, ac legendum sexta, pro tertia. Pag. 82. habetur privilegium Landolfi IV. Aligerno Abbati concessum in quo nominat Pandolfum genitorem suum, & Landolfum Principem Thium suum. Nominat item Landolfum genitorem Pandolfi, & Landolfi avium, scilicet avum suum. Data decimo septimo Kal. Junias anno tertio decimo Principatus, indictione nona; quæ respondet A. D. 981. Ergo Landolfi IV. Principatus annus primus incipit ab A. D. 968. At pag. 98. recensetur privilegium, Pandulfi & Landolfi pro monasterio S. Mariæ de Cingla: Datum XV. Kal. Jan. anno vicesimo septimo Principatus (Pandulfi) & anno primo Principatus Landolfi, ejus filii, indictione tertia decima. Hæc indictio congruit A. D. 970. quo XXVII. Principatus Pandulfi annus decurrebat; ergo primus Landolfi annus A. D. 970. figendus erit. GEORGIUS

[3] In Historia Casinensi Erasmi Gattula in Accessionibus P. I. pag. 73. habetur ex apographo Petri Diaconi privilegium Ottonis Imp. pro Casinensi monasterio: Datum die Kalendas Julias anno Dominica Incarnationis nongentesimo sexagesimo septimo, imperii vero Domini Ottonis Serenissimi Caesaris septimo, indictione XI. Actum in Monte ubi Staphulo regis dicitur. In Dei nomine feliciter. Amen. Mendum est in annis Incarnationis, ac pro septimo, legendum est octavo; nam A. D. 967. neque indictio XI. mense Julio, neque annus septimus imperii Ottonis decurrebat. GEORGIUS

CHRISTI 968. JOANNIS XIII. PAP. 3. OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 6. IMPP.

Epistola Otton. ad suos Duces Germanos. II.

Otto divino nutu Imperator Augustus Hermanno & Theodorico Ducibus, ceterisque publica rei nostra praefectis omnia amabilia.

Deo volente, salus, omniaque prospere succedunt. Ceterum nuntii Constantinopolitani Regis dignitate satis insignes nos adeunt, pacem, ut intelleximus, admodum quærentes. Quoquo modo res geratur bello, Deo volente, nos nullo modo tentare audebunt. Apuliam & Calabriam provincias, quas hactenus tenere, nisi conveniamus, dabunt: si vero voluntati nostræ paruerint, praesenti estate conjugem cum aequivo nostro, Ottone scilicet juniore in Franciam dirigentes per Fraxinetum ad destruendos Sarracenos, Deo comite, iter arripimus, & sic ad vos disponemus.

III.

Præterea volumus, si Redares (sicut audivimus) tantam stragem passi sunt, scitis enim quam saepe fidem fregerint, quas injurias attulerint) ut nullam nobis pacem habeant. Unde hæc cum Hermanno Duce ventilautes totis viribus instate, ut in destructione eorum finem operi imponatis. Ipsi si necesse fue-

rit, ad eos ibimus. Filius noster in Nativitate Domini coronam a Domino Apostolico in Imperii dignitatem suscepit. Scripta decimo quinto Kal. Februar. in Campania, juxta Capuam. De rebus ab Ottone gestis adversus Græcos Apuliam & Calabriam occupantes antiquus auctor, qui res Longobardorum Principum est prosequutus, Rencpertus nomine, quem Erchempertum (a) Leo Officenis appellat, pluribus narrat.

(a) Leo Off. hist. l. 3. c. 62.

Porro Principes Beneventanum & Capuanum recepit Otto Imperator in tutelam suam, cum defecissent illi a Nicephoro Imp. cujus rei causa idem Nicephorus valde commotus est in Ottonem, ut in sua relatione affirmat Luitprandus, de qua dicturi, primum omnium, quis status esset rerum Orientalium anni hujus, aperiendum. Inter alia mala, quibus obruebatur, hoc anno ingenti exorta penuria, quam Nicephorus Imperator in suum lucrum convertens, auctum est civium in eum immensum odium.

IV. Penuria ingens Constantinopoli.

De causa autem penuriæ hujus ista Curopalates: Flarunt etiam venti mens-

V.

PAGIUS II. In Apulia manet Otto usque ad autum sequentem.

Loquitur de hac professione Ottonis M. in Apuliam Joannes Berardus in Chron. Casauriensi, atque: Gloriosissimus Imperator Otto cum de urbe Roma, ubi eodem tempore, idest anno Dom. Incarnat. nongentesimo sexagesimo octavo filium suum Ottonem in Imperatorem Augustum excellentissime coronaverat, in Apuliam & Calabriam, ut eam sub suo subjugaret imperio tendisset, domnus Adam Abbas, &c. in eisdem Apulia finibus apud Bivinum secundo impetravit Privilegium de libertate monasterii, &c. datum Kalendas Majas, anno Dom. Incarnat. DCCCLXIX. imperii vero domini Ottonis Augusti octavo. Actum in Apulia in suburbio Bivino in Dei nomine feliciter, Amen. Otto itaque hoc anno, & sequentis initio in Apulia fuit.

III.

Terramotoz.

Ad num V. Narrat Baronius ex Curopalate, mense Majo, XI. indictione, fluisse ventos, qui fruges corrupere, ita ut deinde usque ad XII. indictionem, ingenti fame laboratum sit, scilicet in Oriente. Cedrenus vero ait, indictione XI. die secunda mensis Septemb. terræ motum horrendum fuisse, mense Majo ejusdem anni ventos illos spirasse, subditque Cedrenus: Itaque anno proxima infecuto penuria exitit gravissima, ideoque post Kalendas Septembris hujus anni, a quo die Græci annum auspicantur. Denique Luitprandus, ut videre est apud Baronium num. XLIV. asserit, mense Julio hujus anni magnam famem Cpoli fuisse. Gesta hoc anno fufus Leo Diaconus narrat: Cum jam estas autumno appetente excederet, ingens adeo terra motus fuit, ut ades & Urbes everterentur, contigitque, ut Gladiopolis Galatia dirissimum oppidum, opimoque solo ex importabili motu ac quassatione diruta, excisaque, in civium tumulum subito verteretur, multique advenarum momento temporis, cum ibi reperti essent, interimerentur; quæ praesenti anno contigitse subsequenti verba demonstrant.

Præterea hoc anno media circiter estate, jam Sole Cancrum incunte imber Byzantii, locisque finitimis erupit, qualis nunquam superioribus lito copios temporibus exitit. Vergente namque die (erat scilicet hac parvasse, sexta scilicet feria) ceptum ma-lum in horam nonam vix desit. Trium itaque horarum spatio tantus ille imber duravit, eratque videre per Urbis vias & compita ac angustas fluvios stagnantes, ac quidquid anima praeditum raptaret extinguentes. Contigit vero, ut & rursus imber turbidus favillaeque mixtus ac cinere plueret, velut in fornacis tuligine, isque adeo his qui tangebant, calor aliquid atque teporem iniiciebat.

IV.

Nicephorus Imp. assumptis Romanis copiis ac cohortibus, Antiochiam Syriae versus iter Tegula direxit: ibique castris positus, cum Urbs necessario comteatu abunde instructa, haud statim pacisci sustineret, ipseque eam obsidionem praesta Cpolibus machinis direrere nollet, brevi tempore eam obsidere voluit: indeque profectus mediterraneam regionem, quam & Palaestinam vocant populabatur ac incessebat. Veniens itaque Edessam, ibi exercitum reficiebat: audierat enim in Tegula Salvatoris expressam formam hac in urbe ac munitione asservari. Tunc vero Nicephorus Imp. eruto oppido venerabilem eam Tegulam inde abstulit, auroque ac lapillis capsam inde fabricatus, eaque obtesta reverenter ejusmodi Tegula in Sanctæ Dei Genitricis Templo, quod est in Palatio, munus obtulit. Postquam vero Mempze oppidum ceperrat, ex obliquo Libano monte superato Tripoli admovit; quam munitam præque reliquis urbibus præcipue expugnata difficilem videns, quod & classe adversorum ventorum flatu detinente destitueretur Arca oppidum obsidendum duxit; penes quod reposita erat immensa divitiarum vis. Eam per novem totos dies expugnavit, atque alia complura praesidia, castra-

Niceph. Imp. avartitia.

se Majo eadem undecima Indictione sevi...

spondit: Te o domine, eosque qui tibi...

PAGIUS

straque ipso clamore atque impetu cepit. Hac...

VI. Magna Solis defectio.

Pergit enim Leo Diaconus: Interim vero...

VII. Antiochia a Gracis circumscripta.

Imperator, ait idem Leo, cum hostium ca-

VIII.

Imperator Syriam ejusque maritima popula-

thaginenses de pace belloque actum impiissimi...

Nicetas Dux Graecorum...

IX.

Interim dum in Syria ac Byzantii haec a-

Calocyri rebellio.

VI. Legationis Luitprandi certum tempus.

mercaturæ additus, multis varisque calamitatibus orbem terrarum vexavit...

Ex penuriae hujus tempore annus certus...

VII. Legatio missa a Joanne Pap. ad Niceph. Imp.

PAGIUS

cum morbum incidisse; paucosque dies super-

X.

Qui ab Auditoribus Byzantinis...

manam Ecclesiam odium patefecerit, eadem Relatio notam facit. Sed & cur in Ottonem, sicut in Romanum Pontificem idem Nicephorus se valde infensum ostenderit, ex ipsa Relatione cognoscitur, nimirum quod ipse Otto se Imperatorem nominaret, & Romanus Antistes Occidentalibus Regibus supremam Imperii dignitatem & nomen contulerit, proxime vero Juniores Ottonem iisdem Imperatoris decoravit insignibus; magis autem in Ottonem seniores commotus, quod Principes Beneventanum & Capuanum, nec non etiam Salernitanum ab ipso Nicephoro Imperatore divulsos in suam tutelam receperat: quæ cuncta fusius ex ipsa Relatione audita audietur eris: sed antequam eam hic describamus, quæ sunt reliqua anni hujus rerum Occidentalium prosequamur.

VIII.

Hoc eodem anno, qui secundus nominatur Ordonii Tertii Regis Legionensis in Hispania (ut veteres omnes atque recentiores (a) Chronographi testantur) Nortmanni sub Gunderedo duce classe centum navium comparata, invasere Gallæciam, cunctaque ferro igneque miscentes, biennali prælio eam provinciam afflixere, Compostellamque tentantes, Sifenandum ejus Episcopum arma potius, quam sacra tractantem, & militum ducem agentem, primaque acie resistentem peremerunt, civitatemque ipsam destruxerunt. Dedit poenas vir factiosus, qui antea fude ejectus, eam invadendo, pellens subrogatum sanctum Rodesindum, violenter recepit, sicque ulciscente numine, sede simul atque vita privatus interiit. Verum quod nihil magis quam vita nefaria sacerdotum flagella in populum provocat: eo divina vindicta sublato de medio, in Northmannos tamquam ob id immisos, expiato ejus nece delicto, Deus ultionem convertit. Siquidem vicinarum provinciarum exeuntes armati Fideles sub duce Gundisalvo Sancio Castellæ Comite, prævio sancto Christi Apostolo Jacabo, cujus devastarant civitatem, eosdem Northmannos præda onustos, eosperis eventis elatos, redditosque securos

(a) Say. Fundensis Rudovicus Tol Ambr. Mor. l. 16. c. 32. & alii. Nortmanni invadunt Gallæciam.

Stavostavovum autem filium ad baptismum nequaquam perducere potuit, inquit Helbertianus Comes in Commentariis Rerum Moscoviticarum pagin. 3. loquens de Helena Regina, Russorum, qui hodie Moscovitæ vocantur, qui addit eum post Helena matris obitum in Russia regnasse, & ex concubina Volodimerum suscepisse, quo regnante Russia seu Moscovia Christiana effecta, ut suo loco ostendemus. Porro Stavostavov, ab aliis Stavlaus ab aliis Sphendostlaus vocatur propter rationem a nobis ann. DCCCXC. num. II. assignatam.

XI.

A num. VI. ad XCI. Otto Magnus Luitprandum Cremonensem Episcopum Constanti-

ros invadentes, omnes vel peremerunt cum iporum duce Gunderedo, vel duxere captivos, aut profugos: cum paucis relictis ab incendio navibus ad propria remeare coegerunt. His enarratis jam ad res Orientis convertamus orationem, & quæ gesta sint per Legatos tum a Joanne Pontifice, tum ab Ottone ad Nicephorum Imperatorem Constantinopolim missos videamus ex legatione Luitprandi, cujus hic titulus:

IX.

Legatio Luitprandi Cremonensis Episcopi ad Nicephorum Phocam Imperatorem Constantinopolitanum pro Ottonibus Augustis & Adelbaida, ad illorum temporum usum, & Græcorum cum fastum, tum insolentiam plusquam barbaricam intelligendam. Nunc primum in lucem edita studio & opera Henrici Cansii Noviomagi I. C. & SS. Canonum in Academia Ingolstadtensi Professoris ordinarii. Subiicitur præfatio ad Lectorem, cum judicio de auctore qui scripsit, quæ sic se habet:

X.

Legationem hanc Luitprandi Cremonensis Episcopi descripsit ex codice manuscripto Bibliothecæ primariæ adis Trevirensis, R. P. Christophorus Brouverus Societatis JESU Sacerdos antiquitatis illustrandæ studiosissimus, eamque ad communem illum omnium eruditorum amicum Marcum Velferum VII. virum Augustanum misit; inde huc perlata, nunc tandem post tot sæcula ex tenebris in publicum exit. Quis Luitprandus hic fuerit, certo affirmare non ausim. Fuisse Ticinensis Ecclesiæ Levitam & diaconum (cujus extant libri sex rerum ab Europæ Imperatoribus & Regibus gestarum) suadent cum alia, tum idem prorsus dicendi genus. Deinde, quod opinionem hanc verisimillimam reddit, Luitprandus noster bis se Constantinopoli legationem obisse asserit: primam, cum adhuc diaconus esset, auctoritate Berengarii, tempore Constantini Græcorum Imperatoris. Postea alteram, mandato Ottonis Magni & filii ejus & uxoris Adelheidæ ad Nicephorum Phocam, qui mortuo Romano filio prædicti Constantini, Imperium Constantinopolitanum invaserat. At Luitprandus Ticinensis diaconus & historicus, ab eodem Berengario Italiæ tyranno

potius quam Rege, se Constantinopolim ad Constantinum Imperatorem Legati nomine missum testatur lib. 6. hist. cap. 1. & seq. Ubi fuscè describit quomodo a Constantino Constantinopoli exceptus fuerit, & quæ spectacula ibidem viderit. Unde conicere licet, unum & eundem esse, hunc nostrum, & qui historiam conscripsit: cum & historicus sub Ottonibus claruerit, & temporis diversitas non obstat. Et forte si Luitprandi libri integri extarent, inveniremus non minus posteriorem sub Ottone legationem, quam illam priorem sub Berengario, nec dubitarem pro certo & explorato affirmare, nisi ipse Luitprandus scrupuluminiceret, qui cap. 6. lib. 6. mentionem facit Luitprandi Cremonensis Episcopi, eumque ait, cum Landoardo Saxone, Episcopo Numedensi, ab Ottone Magno Romam missum esse, ad Joannem Pont. Et in Concilio Romæ in causa ejusdem Joannis celebrato, cum Otto Romam occupasset, fugato Joanne & Adelberto, inter Episcopos Italiæ, qui Concilio interfuerunt, numeratur, Luitprandus Episc. Cremonensis, qui & ejusdem Ottonis in eodem conventu interpretis fuit: Nam quæ Otto Saxonica lingua loquebatur, hæc Luitprandus Cremonensis Episcopus, latine reddebat cæteris Episcopis: Adeo, ut vix credibile videatur Luitprandum historicum de se, quasi de alio locuturum fuisse, si ipsemet fuisset; cum longe minutiora de se rebusque a se gestis, absque ambagibus commemorare soleat. Sed evacuatur ista peræa, quæ a nobis superius demonstrata sunt de appendice illa, eam scilicet ipsius Luitprandi non esse, sed alterius prorsusque ab eo diversii auctoris. At ipsam jam audi Relationem, quæ præmissa titulo superius recitata, sic se habet:

Ottonis Romanorum invictissimos Imperatores Augustos, gloriosissimamque Adelheidem Imperatricem Augustam Luitprandus sanctæ Cremonensis Ecclesiæ Episcopus semper valere, prosperari, triumphare, anhelat: desiderat, optat.

Quid causæ fuerit, quod prius litteras sive nuntium meum non susceperitis, ratio subsequens declarabit, Prædie Nonas Junii Constantinopolim venimus, & ad

liam, non vero inter Annam Theophaniæ forem natum minorem, & eundem Ottonem Juniorem, ut creditur Baronius, [1] qui tam

Legatio Luitprandi ad Nicephorum Phocam Imp.

PAGIUS

nop. ad Nicephorum Augustum misit nuptiarum causa inter ipsius Ottonis filium & Theophaniam Romani Junioris & Theophanionis fi-

NOTÆ

[1] EX optimo aliquo auctore conjecturam hanc suam derivasse Baronium credo. Nam Otto pater Græcam quidem Sponsam filio suo expetivit, sed aliam plane a Theophania, ut non obscure innuit Annalista Saxo ad A. 971. scribens. Joannes Græcorum Imperator, cum magnificis muneribus comitatuque egregio non Virginem desideratam, sed Nepem suam Theophaniam vocatam Imperatori transmare mittens &c. Desiderata igitur hæc Virgo alia erat a Theophania. MANSI

* f. exitum

* al. Siciliorum

XIII.

* f. Auream

* f. Idus Europalata, Corrip. li. 2. factus mox cura pal. & lib. 1. Vocitatus cura pal.

PAGIUS

men recte ostendit hanc Legationem ad præsentem annum pertinere, & confirmatur ex Luitprando num. XLIV. apud Baronium, qui scribit eo anno diem XX. Julii in secundam feriam incidisse, quod præfenti contigit. Mirum autem videri non debet, quod Luitprandus Nicephorum tantis dotibus præditum plurimis vitiis laborasse scribat; cum Zonaras, Cedrenus & Curopalates eum avaritiæ, crudelitatis, & aliorum morum perverforum insimulant.

XII.

Simeon Metaphrastes Protopsecretarius.

Ex hac Legatione constat, Simeonem Protopsecretarium, vulgo Metaphrastem appellatum hoc tempore adhuc in vivis fuisse, sed nondum ad dignitatem Logothetæ pervenisse. Luitprandus enim apud Baronium num. XXIX. ait: Leo Curopalates Imperatoris frater, & Protopsecretarius Simeon pone me sequuntur, hæc istrantes, &c. Is enim Simeon alius non est

tur idem esse, quamvis quod significat dixerim; me, aut, non pacis, sed contentionis causa venisse; sicque iratus surgens, vestras litteras, vere indignans, non per se, sed per interpretem suscepit, homo ipse ad personam satis procerus, falso humilis, cui si iniustus homo fuerit, manum ejus perforabit.

Septimo autem, id * est, ipso videlicet sancto die Pentecostes, in domo, quæ dicitur Erespona, id est, Coronaria, ante Nicephorum sum deductus, hominem satis monstruosum, pygmaum, capite pinguem, atque oculorum parvitate talpinum, barba curta, lata, spissa, & semicana foedatum, cervicæ digitali turpam, prolixitate & densitate comarum satis * Jopam, colore Æthiopem, cui per mediam nolis occurrere noctem, ventre extensum, natibus siccum, coxis ad mensuram ipsam brevem longissimum, cruribus parvum, calcaneis pedibusque æqualem * villino, sed nimis veteroso, vel diuturnitate ipsa foetido & pallido ornamento indutum, Sicyoniis calcamentis calcatum, lingua procacem, ingenio vulpem, perjuro seu mendacio Ulyssesem. Semper mihi domini mei Imp. Augusti formosus, quanto hinc formosiores videris? Semper ornatus, quanto hinc potentiores? Semper mites, quanto hinc mitiores? Semper virtutibus pleni, quanto hinc pleniores? Sedebant ad sinistram, non in eadem linea, sed longe deorsum duo parvuli Imperatores, ejus quondam domini, nunc subjecti, cujus narrationis initium hoc fuit:

Debueramus, immo volueramus, te benigne magnificeque suscipere, sed domini tui impietas non permittit, qui tam inimica invasione Romam sibi vendicavit, Berengario & Adelberto contra jus fasque vitam abstulit, Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculos alios privavit, exilio alios relegavit, & im-

XIV. * f. Idus Nicephori Imper. descriptio

* al. hirtum

* al. Bylinq

Basilii & Constantinus Romani Imperator Constantinopolitani filii

XV. Nicephorus cur tam abievit, Berengario & Adelberto contra jus fasque vitam abstulit, Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculos alios privavit, exilio alios relegavit, & habuerit.

a Metaphraste, quem infra videbimus, anno CMLXXV. Logothetam fuisse. Allatius & Bollandus, qui, ut anno CMLII. num. V. vidimus, eum circa annum CMLX. demortuum credidere, ad hunc locum animum non adverterant. Liquec secundo, Hydruntum, oppidum Regni Neapolitani hodierni permunitum, a Polyenito Patriarcha Constantinopolitano hoc tempore Sede Archiepiscopali exornatum fuisse id enim diserte asserit Luitprandus apud Baronium num. LXXXIV. Tertio intelligimus Imperatores Constantinopolitanos nomen Imperatoris Occidentalibus Imperatoribus nunquam tribuere voluisse, quod jam ostendimus anno DCCCXXIV. quibus addi potest quod in gestis Ludovici VII. Francorum Regis cap. 8. dicitur dum fermo fit de iis quæ anno MCXLVI. in bello sacro contigere. Ait enim Auctor Anonymus illius Historiæ: Inveni-

CHRISTI 968.

JOANNIS XIII. PAP. 3.

OTTONIS IMP. NICEPH. PHOCÆ 6.

& imperii nostri insuper civitates homicidio aut incendio sibi subdere tentavit: & quia affectus ejus pravus effectum habere non potuit, nunc te malitie hujus suggestorem atque impulsorem, simulata pace, quasi exploratorem, ad nos direxit.

XVI. Cui inquam ego, Romanam civitatem dominus meus non vi aut tyrannice invasit, sed a tyranni, immo tyrannorum jugo liberavit. Nonne effeminati dominabantur ejus? & quod gravius sive turpius, nonne meretrices? Dormiebat, ut puto, tunc potestas tua, immo decessorum tuorum, qui nomine solo, non autem re ipsa Imperatores Romanorum vocantur.

XVII. Si potentes, si Imperatores Romanorum erant, cur Romam in meretricum potestate sinebant? Nonne sanctissimarum Paparum alii sunt relegati, alii a te afflicti, ut neque quotidianos sumptus, nec elemosynam habere quirent? Nonne Adelbertus contumeliosas litteras Romano & Constantino, decessoribus tuis Imperatoribus, misit? Nonne sanctissimorum Apostolorum Ecclesias rapinis expoliavit? Quis ex vobis Imperatoribus, zelo Dei ductus, tam indignum facinus vendicare, & sanctam Ecclesiam in statum proprium reformare curavit? Neglexistis vos, non neglexit dominus meus; qui a finibus terra surgens, Romanam veniens impios abstulit, & sanctorum Apostolorum Vicariis potestatem & honorem omnem contradidit. Postmodum vero insurgentes contra se & dominum Apostolicum, quasi jurisjurandi violatores, sacrilegos dominorum suorum Apostolicorum tortores, raptores, secundum decreta Imperatorum Romanorum, Justiniani, Valentiani, Theodosii & ceterorum, ca-

PAGIUS dem Alemanniis (nempe Græci), nec vellent quod potestas eorum & dominium cresceret. Deditur autem valde, eo quod Imperator Alemanni Imperatorem se nominat Romanorum. Volunt enim dicere, quod suus Imperator solus de jure debet totius mundi monarchiam obtinere. Idem habent Helmodus lib. 2. cap. 15. & Willelmus Tyrinus. Nec dubitandum, quin inde Græca & Latina Ecclesia deploranda divisio vires acceperit.

XIII. Intelligimus denique Ottonem cæterosque Imperatores Occidentis Romæ & Ravennæ dominos fuisse, ac coram eorum Legatis Romanos Pontifices de more ordinatos. Luitprandus enim, ut videre est apud Baronium num. XXVI. & seqq. ait cum filiam Nicephori Imp. Ottonis Imp. filio conjugem postularet, Græcorum Proceres, ut utramque civitatem Græcis redderet poposcisse: Si datis quod decet, accipietis quod libet; Ravennam scilicet & Romanam, cum his omnibus circumstantiis, quæ ab his sunt usque ad nos. Si vero amicissimam absque parentela desideratis,

cidit, jugulavit, suspendit, & exilio relegavit: quæ si non faceret, impius, injustus, crudelis, tyrannus esset. Palam est, quod Berengarius & Adelbertus sui milites effecti, Regnum Italicum scilicet auro ex ejus manu susceperunt, & presentibus servis tuis, qui nunc usque supersunt, & hac in civitate degunt, jurejurando fidem promiserunt. Et quia, suggerente diabolo, banc perfide violaverunt, juste illos quasi desertores, sibi que rebelles Regno privavit: quod ita subditis tibi & postmodum rebellibus faceres.

XVIII. Sed non, ait, Adelberti hoc profiteatur miles. Cui inquam: Si secus dixerit, meorum aliquis militum, si jubes, cras ita rem esse duello declarabit.

Est inquit, fecerit hæc, ut ais, juste. Nunc cur Imperii nostri terminos bello incendioque aggressus sit, expedit. Amici eramus, societatemque indissolubilem, nuptiis, interpositis, facere cogitabamus.

XIX. Terram, inquam, quam Imperii tui esse narras, gens, incolæ, & lingua Italici Regni esse declarat. Tenueruntque illam potestatis Longobardi; quam & Ludovicus Longobardorum seu Francorum Imperator de manu Sarracenorum, multitudine prostrata liberavit. Sed & Landulphus Beneventanorum & Capuanorum Princeps septennio potestatis eam sibi subjugavit. Nec a servitutis ejus seu successorum suorum jugo usque ad presens exiret, si non immensa data pecunia, Romanus Imperator nostri Regis Hugonis amicitiam emeret. Et hæc causa fuit, quod nepoti suo, & equivoco Regis nostri, ejusdem Hugonis spuriam conjugio copulavit. Et ut considero domino meo non gratiam, sed impotentiam ad-

Romam liberam esse Dominus tuus permittit, &c. Res mira, satis erat Græcis Romam relinqui liberam & a cujuscunque laici Principis dominio independentem; Otto vero quamvis eam tributis & servitute immunem vellet, justamen in eandem cedere recusabat. Cum vero Luitprandus dixit Ottonem Ecclesiam ditio-riorem ac liberio-rem reddidisse, & Proceribus unus respondit, idem facturum suum Imperatorem, cum Urbi dominaretur, & coram ejus Legatis Pontifices Romani ordinarentur: Sed hoc, ait Basilus Parakimomenos, faciet, cum ad nutum suum Roma, & Romana Ecclesia ordinabitur. Hæc cana & prisca consuetudo, de qua loquitur Anastasius in Leone IV. quæ quidem Leonis Papæ IV. tempore nova erat cum sub Ludovico Pio cœpisset, sed vetus respectu Græcorum, qui a Justiniani Magni tempore illo jure potius fuerant, & quod rursus sibi asserere volebant. Is itaque mos a plerisque recentibus Scripturibus negatus certis Antiquorum testimoniis innititur.

CHRISTI 968.

JOANNIS XIII. PAP. 3.

OTTONIS IMP. NICEPH. PHOCÆ 6.

scribis, quod post Italia seu Roma acquisitionem, tot annis eam tibi dimiseris. Societatem vero amicitie, quam te parentela voluisse facere dicis, fraudem nos dolumque tenemus. * Pausanias exigis, quas nec te exigere, neque nos concedere ratio ipsa compellit. Verum ut fallacia exculpatur, veritas non reticeatur, misit me dominus meus ad te, ut si filiam Romani Imperatoris & Theophane Imperatricis, domino meo, filio suo Ottoni Imperatori Augusto, in conjugium tradere volueris, juramento mihi affirmes, & ego pro gratiarum recompensatione, hæc & hæc dominum meum tibi facturum, & observatum jurejurando affirmabo. * Sed & optimam amicitie arabanam fraternitatis tue nunc dominus meus contulit, cum Apuliam omnem potestati subditam, meo interventu, cujus hoc suggestionem malum factum esse dicis. Cujus rei tot sunt testes, quot sunt totius Apulie habitatores.

Secunda, inquit Nicephorus, hora jam transit: proinde, id est processio nobis est celebranda. Quod nunc instat agamus. Contra hæc, cum opportunum fuerit, respondēbimus.

XX. Non pigeat memorem ipsam describere, & dominos meos audire. Negotiatorum multitudo copiosa ignobiliumque personarum, ea solemnitate, collecta, ad susceptionem & laudem Nicephori, a palatio usque ad sanctam Sophiam, quasi promuris, viae margines tenuit, clypeolis tenuibus satis & speculis vilibus decorata. Accessit & ad dedecoris hujus augmentum, quod vulgi ipsius potior pars, ad laudem ipsius, nudis processerat pedibus. Credo sic eos putasse, sanctam ipsam potius exornare probris. Sed & optimates sui, qui cum ipso per plebeam & discalceatam, multitudinem ipsam transferunt, magnis & nimia vetustate rimatis tunicis erant induti. Satis decentius quotidiana veste induti procederent. Nullus est cujus atavus hanc novam haberet. Nemo ibi auro, nemo gemmis ornatus erat, nisi ipse solus Nicephorus, quem Imperialia ornamenta ad majorem personas sumpta & composita, fadiorem reddiderant. Per salutem vestram, quæ mihi mea charior extat, una vestrorum pretiosa vestis, procerum, centum horum & eo amplius pretiosior est. Ductus ergo ad probræ ipsam in eminentiori loco, juxta psaltas, id est cantores, sum constitutus.

XXI. Cumque quasi reptans monstrum illud procederet, clamabant adulatores psaltæ: Ecce venit stella matutina, surgit Eous, reverberat obtutu solis radios: pallida Sarracenorum mors, Nicephorus prædixit, id est, Princeps: Unde & cantabatur: Μέδων, id est, Principi Nicephoro, πῶδά ἐστιν ἰδ, est, plures anni sint. Gentis hunc ad-

rate, hunc colite, huic tanto colla subdite. Quanto tunc verius canerent: Carbo extincte veni, μάδδ, anas incessu, Silvanus vultu, rustice, lustrivage, capripes, cornute, bimbribis, setiger, indocilis, agrestis, barbæ, dure, villosæ, rebellis Cappadox. Igitur falsidicis illis inflatus naviis S. Sophiam ingreditur, dominis suis Imp. se a longe sequentibus, & in pacis osculo ad terram usque adorantibus. Armiger hujus sagitta calamo immissa Aeram in Ecclesia ponit, quæ prosequitur, quo nimirum tempore imperare cœperit, & sic Aeram, qui id non viderunt, intelligunt.

Hæc eadem die conviviam me sibi esse jussit. Non ratus autem me dignum esse cuiquam suorum præconi procerum, quin-tusdecimus ab eo absque gaufape sedi; meorum nemo comitum non dico solum mensæ non assedit, sed neque domum, in qua convivium eram, vidit. Quæ in cana temporis satis, & obscæna, ebriorum more, oleo delibuta, atque quodam deterrimo piscium liquore aspersa, multa super potentia vestra, multa super Regis & militibus me rogavit. Cui cum consequenter & vere responderem: Mentiris, ait: Domini tui milites equitandi ignari, pedestris pugna sunt inscii, scutorum magnitudo, loricarum gravitudo, ensium longitudo, gelearumque pondus neutra parte eos pagnare sinit: ac subidens, impedit, inquit, eos & gastrimargia, hoc est, ventris inglutivies; quorum Deus venter est; quorum audacia, crapula; fortitudo, ebrietas; jejunium, dissolutio; pavor, sobrietas. Nec est in mari domino tuo classium numerus. Navigantium fortitudo mihi soli inest, qui cum classibus aggrediar, bello maritimas ejus civitates demoliar, & quæ fluminibus sunt vicina, redigam in favillam. Quis, cedo, mihi etiam in terra copiarum paucitate resistere poterit? filius non affuit; uxor non defuit; Saxones, Sævi, Bajoarii, Italici omnes cum eo affuerunt, & cum civitatulam unam sibi resistentem capere nescirent, immo nequirent, quomodo mihi resistent venienti? quem tot copiarum prosequenter, Sargara quot segetes, quot habet Mesbymna racemos, quot cælum stellas, quot mare in statibus undas.

XXIII. Cui cum respondere, & Apologeticum dignum inflatione hæc evomere vellem, non permisit; sed adjecit quasi ad contumeliam: Vos non Romani, sed Longobardi estis; cui adhuc dicere volenti, & manu, ut sacerem inveni, commotus inquam, Romulum fratricidam, ex quo & Romani disti sunt, porniogenitum, hoc est, ex adulterio natum chronographia innotuit; asylumque sibi fecisse, in quo alieni æris debitores, fugitivos, servos, homicidas, ac pro reatibus suis

* f. nat. ονοπον.

XVII. Luitpr. exprobrat Nicephoro Rom. Eccl. neglectum.

PAGIUS

XIII. Roma & Ravenna Imperatoribus subdita.

* al. inducias

Filia hæc fuit Anna Vide Cedrenum. Alii vocant Theophan

* hic deest aliquid. * al. optimum arabonem.

XX. Processio Niceph. Imp. describitur.

XXI. Codin. Curopal. l. de offic. aula. Conf.

Αἰμα ὄβυ τῶν διβασιδῶν φα- νῶται, ὅτι ἰδὲται ἀστὴρ ἰσθμῶν ποταμῶν, ὅν simul at- que appa- ret Imp. cantores statim ca- nunt ad multos an. quod Curopala- ta vo- cat. ποταμῶν ἰσθμῶν Et ipsam actionem seu can- tionem multos annos precandi. ποταμῶν ἰσθμῶν. * al. aram. XXII.

XXIII. Nomen Rom. im- proprii loco usur- patum. Ex Niceta Chroni- ate, Curopala- ta & aliis no- tum est.

CHRISTI 968.

JOANNIS XIII. PAP. 2.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 6. IMPP. 7.

Græcos nomen Rom. sibi proprium fecisse. Hinc factum ut Græcorum hostibus. nomen Romanorum hostile fuerit: quippe cum Græci se Græcos Romanos, reliquos vero Latinos vocarent.

XXIV. Luitpr. a Niceph. Imp. pefime habitus.

XXV. Epist. Luitpr. Logotheta ἀρχιμου Joannes Zimifca fuit Nicephori successor. de quo Zonaras τῆς ἐπιτομῆς ἀρχιμου ἀρχιμου ἀρχιμου (Nicephorus) εἰς ποταμὸν τῆς ἰουδαίας λόγος ἐστὶν Παταγονίου μύθου:

morte dignos suscepit, multitudinemque quamdam saltem sibi adscivit, quos Romanos appellavit: ex qua nobilitate propagati sunt, ipsi quos vos Kosmocratores, idest, Imperatores appellatis: quos nos Longobardi scilicet, Saxones, Franci, Loibaringii, Bajoarii, Suevi, Burgundiones tanto dedignamur, ut inimicos nostros commoti, nil aliud contumeliarum, nisi, Romane, dicamus, hoc solo, idest, Romanorum nomine, quidquid ignobilitatis, quidquid timiditatis, quidquid avaritiæ, quidquid luxuriæ, quidquid mendacii, immo quidquid vitiorum est, comprehendentes.

Imbelles vero nos & equitandi incios quia dicis, si Christianorum peccata promerentur, ut in hac austeritate perdures, quales vos estis, quamvis pugnaces nos simus, bella proxima demonstrabunt.

Talibus Nicephorus exacerbatu dicitis, manu silentium indixit, mensamque sine latitudine longam auferri, meque in invisam domum, seu ut verius fatear, carcerem reverti præcepit. Ubi post biduum cum indignatione, tum æstu & siti, magno sum languore affectus. Sed & affectuum meorum nemo exitit, qui non eodem ebriatus poculo, diem sibi ultimum imminere formidaret. Cur quæso non ægrotarent, quibus erat potus pro optimo vino salugo; pro calcitra, non fœnum, non stramen, non saltem terra, sed durum marmor, pro cervicali lapis? quibus patula domus non calorem, non imbrem, non frigus arcebat. Ipsæ si vellet Salus bis circumfusa, ut vulgo loquimur, eos salvare non posset. Proprio ergo atque meorum debilitate angore, convocato ad me custode, immo persecutore meo, non precibus solum, sed pretio obtinui, ut epistolam meam hunc modum continentem Nicephoro fratri deferret.

Leoni Coropalati, & Logothetæ Κοῦ ἀρχιμου Luitprandus Episcopus. Si Imperator serenissimus petitionem, ob quam veni, persicere cogitat, non fatigant me, quas hic sustineo, passiones: Litteris solummodo meis & nuntio, ut instruat dominus meus, me hic moram ab re non facere. Quod si secus res se habet, navis & hic Venticorum, onerariaque proficisci festinat, hanc me ægrotum ingredi sanat, ut si dissolutionis meæ tempus advenerit, cadaver meum genitale saltem solum suscipiat. Quas cum legisset, se post quadriduum me iussit adire. Sederunt cum eo ad disceptationem vestram secundum eorum traditionem, sapientissimi viri, Attico polentes eloquio, Basilii Parakomomenos, Proto a secretis Protovestriarius, & duo Magistri, quorum hoc fuit narrationis initium:

Quid causa sit, quare te huc fatigasti, frater, edisserere. Quibus cum parentela gratia, quæ esset occasio infinitæ pacis, edicerem, inquit: Inaudita res est, ut Porphyrogeniti Porphyrogenita; hoc est, in purpura nati filia, in purpura nata, gentibus miscetur. Verum quia tam excellentem rem petitis, si datis quod decet, accipietis quod libet; Ravennam scilicet & Romam cum his omnibus continuatis, quæ ab his sunt usque ad nos. Si vero amicitiam absque parentela desideratis, Romam liberam esse dominus tuus permittat: Principes autem, Capuanum scilicet & Beneventanum, sancti nostri Imperii olim servos, nunc rebelles, servituti pristinae iradat.

Quibus, dominum meum, inquam, potentiores habere Schlavos Petro Bulgarorum Rege, qui Christophori Imperatoris filiam in conjugium duxit, etiam ipsi non ignoratis. Sed Christophorus, ajunt, non Porphyrogenitus fuit.

Roma vero, inquam, quam vos liberam esse velle perstreptis, cui servit? cui tributa persolvit? Nonne prius metricibus serviebat? & vobis dormientibus, immo non valentibus, dominus meus Imp. Augustus a tam turpi servitute liberavit? Constantinus Imp. Augustus, qui hanc ex suo nomine condidit civitatem, sanctæ Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, ut erat Kosmocrator, multa donaria contulit, non in Italia solum, sed in omnibus pene Occidentalibus Regnis, necnon de Orientalibus atque Meridianis, Græcia scilicet, Judæa, Perside, Mesopotamia, Babylonia, Ægypto, Libya, ut ipsius testantur privilegia, quæ penes nos sunt. Sane quidquid in Italia, sed in Saxonia, Bajoaria, omnibus domini mei Regnis est, quod ad Apostolorum beatorum Ecclesiæ respicit, sanctissimorum Apostolorum Vicario contulit. Et si est, ut dominus meus ex his omnibus civitatibus, villas, milites aut familiam obtineat, Deum negavi. Cur Imperator vero non itidem facit, ut ea, quæ suis insunt Regnis, Apostolorum Ecclesiæ reddat, & per laborem atque munificentiam domini mei dittem & liberam, dittoem ipse ac liberioem reddat?

Sed hoc, ait Basilii Parakimomenos, faciet, cum ad nutum suum Roma & Romana Ecclesia ordinabitur. Tum, homo, inquam, quidam, multam ab alio passus injuriam, his Deum aggressus est verbis: Domine, vindica me de adversario meo. Cui Dominus, faciam, inquit, in die cum reddam unicuique secundum opera sua. At ille, quam tarde, inquit.

Tunc omnes præter fratrem, cacbinno commoti, disceptationem dimiserunt, meque

idest, Cunicularius XXVI. Græcorum arrogantia.

XXVII. Dona Roman. Eccles. a Constant. Magn. & Ottone Imp. collata.

XXVIII.

XXIX.

CHRISTI 968.

JOANNIS XIII. PAP. 3.

OTTONIS NICEPH. PHOCÆ 6. IMPP. 7.

Contemnitur Otto Imp. in suo legato. Luit. cum famulis Imp. comedere cogitur.

XXX. * Indignam judicans causam. Semefa fercula ab Imp. dono accipit.

XXXI. Patriarch. hic fuit Polyeclus.

que in invisam domum reduci præceperunt, magnaue custodiri cautela usque in sanctorum Apostolorum religiosi cunctis celebrem diem. Qua celebritate me satis ægrotum, necnon & Bulgarorum nuntios, qui pridie venerant, ad sanctos Apostolos sibi obviare præcepit. Cumque post naniarum garrulitatem, & Messarum celebrationem, ad mensam invitaremur; in ceteriori mensæ margine, quæ erat sine latitudine longa, Bulgarorum nuntium, Ungarico more confum, aenea catena circum, & ut mens mihi suggerit, catechumenum, mihi præponit; ad vestram plane, domini mei Augusti, contumeliam. In vobis contemptus, in vobis spretus, in vobis abjectus. Sed gratias ago Domino JESU Christo, cui vos servitis omni spiritu vestro, quod habitus sum pro nomine vestro dignus contumelias pari. Verum, domini mei, meam non considerans, sed vestram injuriam, mensam reliqui. Cumque indignans abire vellem, Leo Coroplastes, Imperatoris frater, & Proto a secretis Symeon, pone me, sequuntur, hæc latrantes: Cum Christophori filiam Petrus Bulgarorum Vassileus conjugem duceret, symphona, idest consonantia scripta juramento firmata sunt, ut omnium gentium apostolis, idest nuntiis, penes nos, Bulgarorum apostoli præponantur, honorantur, diligantur. Bulgarorum ille apostolus, quamquam ut dicis, & verum est, tonsus, illotus, & catena aenea cinctus sit; Patricius tamen est, cui Episcopum præponere, Francorum præsertim, nefas decernimus judicamus. Et quoniam te id indigne ferre cognoscimus, non te nunc, ut putas, ad hospitium redire sinimus, sed in diversorio quodam cum Imperatoris servis cibum gustare compellimus.

Quibus ob incomparabilem cordis dolorem nil respondi, sed quæ jusserant, feci; * indignum judicans mensam, quam non dico mihi, idest, Luitprando Episcopo; sed Bulgarorum nuntius vestro præponitur nuntio. Sed lenivit dolorem meum Imperator sanctus munere magno, mittens mihi ex delicatissimis cibis suis hedum pinguem, ex quo ipse comederat, allio, cepe, porris laute suffarcinatum, garo delibutum, quem vestra tunc mensa inesse optavi, ut qui delicias sancti Imperatoris faustas esse non creditis, saltem his perspectis crederetis.

Transactis ergo octo diebus, cum Bulgari jam abessent, putans me mensam magnificere suam, in eodem loco me satis ægrotum secum condire coegit. Affuit cum pluribus Episcopis & Patriarcha, quibus presentibus, plures mihi quæstiones de Scripturis sacris proposuit, quas cum Spiritu sancto afflante eleganter exposui, novissime autem, ut de vobis lu-

dum haberet, quas Synodos haberemus rogavit. Cui cum Nicænam, Chalcedonensem, Ephesinam, Antiochanam, Carthaginensem, Ancyranam, Constantinopolitanam edicerem; Ha ha he, ait, Saxoniam dicere es oblitus, quam si rogas, cur nostri codices non habent, rudem esse, & ad nos necdum venire posse respondeo.

Cui inquam: In quo membro regnat infirmitas, illud est cauterio excurendum; hæreses omnes a vobis emanarunt, penes vos viguerunt: a nobis, id est, Occidentalibus hic sunt jugulata, hic sunt occisa. Romanam sive Papiensem Synodum, quamquam essent sæpe, his non connumeramus. Romanus enim Clericus, postmodum universalis Papa, Gregorius, qui a vobis appellatus est Dialogus, Eutychem Constantinoopolitanum Patriarcham hæreticum ab ejusmodi hæresi liberavit. Aiebat idem Eutychem, nec solum aiebat, sed etiam docebat, clamabat, scriptabat, nos in resurrectione non veram, quam hic habemus, sed phantasticam quamdam carnem assumpturam, ejus erroris liber a Gregorio orthodoxe est combustus. Sed Evodius Papiensis Episcopus, propter aliam quandam hæresin huc, id est, Constantinop. a Romano est Patriarcha directus, quam compressam, in Catholicam atque orthodoxam reformavit. Saxonum genus, ex quo sanctum lavacrum & Dei accepit notitiam, nulla est hæresi maculatum, ut ibi Synodus fieret, qua errorem, cum nullus esset, corrigeret. Rudem quia dicis Saxonibus esse fidem, id ipsum & ego affirmo: semper enim apud eos Christi Fides rudis est, & non ætas, ubi fidem opera sequuntur. Hic Fides non rudis, sed vetustæ, ubi fidem opera non comitantur, sed quasi præ vetustate, ut vestis contempta contemnitur. Sed hanc Synodum factam esse in Saxonia certo scio, in qua tractatum est & firmatum, decentius ensibus pugnare quam calamis; & prius mortem obire, quam hostibus terga dare: quod vel tuus exercitus experitur; in corde meo dixi, & quam sint pugnaces re ipse experitur.

Veram hac eadem die post meridiem, adeo impotentem & transfiguratum me revertenti ad palatium sibi præcepit occurere, ut obviantes mihi, quæ prius in stuporem mentis mulieres versa, * * idest Mana, mana, clamabant; miseriam meam pugnis pectora unse dicerent, tamen & Caxatrops. Cui, Nicephoro scilicet venienti, & vobis absentibus, quid tunc manibus in calum erectis optaverim, proveniat utinam. Sed mihi velim credatis, ad risum me non parum illexit. Impatienti enim atque offensi insidens equo, satis parvus, satis magno, papam

XXXII. Græcia hæresum mater.

Eutichii error.

Saxones defensi.

XXXIII.

mater, Niceph. Imp. ridiculus.

pam ipsum mens sibi depinxit mea, quam Schlawi vestri equino colligantes pullo matrem præcedentem sequi effrenate dimittunt.

XXXIV. His expletis ad concives & cohabitatores meos, quinque leones, in prænominatam invisam domum sum deductus, ubi post hebdomadarum spacium trium, nullius nisi meorum sum colloquio distans. Qua ex re Nicophorum numquam me velle dimittere mens sibi depinxit mea, ac tristitia immodica languorem laguori adeo superimpofuit, ut vita excederem, nisi mihi hanc Dei Genitrix a Creatore & filio sua precibus obtineret; quemadmodum non phantastica, sed vera est mihi visione monstratum.

XXXV. His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim metastasim, id est, stationem, in loco qui dicitur Εἰς τὴν γὰρ, id est, Ad fontes: eodemque me venire præcepit. Et cum tamen languidus essem, ut non solum statio, sed ipsa etiam sesso gravis mihi moræ videretur, discoperto capite, quod male valetudini meæ nimis contrarium erat, ante se me stare coegit; cui & ait: Domini tui Regis Ottonis nuntii, qui præterito te præcesserunt anno, juramento mihi promiserunt, & jusjurandi literæ in præsentiarum sunt, numquam illum in aliquo nostrum scandalizare Imperium. Vis majus scandalum, quam quod se Imperatorem vocat, Imperii nostri Themata sibi usurpat? Utraque non sunt ferenda, est utraque importabilia, istud est non ferendum, immo nec audiendum, quod se Imperatorem nominat. Sed si confirmas eadem, quæ ipsi fecerunt, fortunatum te atque locupletem Imperio nostri majestas cito dimittet. Id autem eo non dixit, ut vos, si mea hoc stultitia faceret, *conservatos sperarem, sed voluit habere præ manibus quod in laudem suam & contumeliam nostram ostenderet futuris temporibus.

XXXVI. Cui inquam, nuper sanctissimas dominus meus, ut est sapientissimus & spiritu Dei plenus, hæc prænosciens, quæ asseris, ne terminos quos constituit mihi, transcederem, & ὁ λόγος id est, præceptum conscripsit, quod & sigillo signavit suo, ne secus facerem. Scis domine mi Auguste, quæ id fiducia dixerim? ὁ λόγος istud in medium proferatur, & quidquid jussit, juramento a me tibi firmetur. Sed præteriti nuntii præter jussionem domini mei promiserunt, juraverunt, conscripserunt, ita est, ut Plato ait: Causa penes optantem, Deus extra culpam.

XXXVII. His expletis ventum est ad nobilissimos Principes, Capuanum & Beneventanum, quos ipse servos nominat, & ob quos intestinus ipsum agitat dolor. Ser-

wos, inquit, meos dominus tuus in tutelam recipit suam, quos si non dimiserit, & in pristinam servitutem redegerit nostra amicitia carebit; ipsi in Imperium nostrum, ut recipiantur, flagitant; sed recusat eos nostrum Imperium, ut cognoscant & experiantur, quam periculosum sit, servos a dominis declinasse, servitutem effugere. Et est decentius domino tuo, ut mihi eos tradat amicus, quam mihi dimittat invitus. Experientur plane, vita comite, quid sit herum fallere, quid sit servitutem deserere: & ut puto, sentiunt nunc, quod, dico operantibus hoc nostris, qui sunt ultra mare, militibus.

Quibus respondere me non permisit, sed abire cupientem, ad mensam suam redire præcepit. Cui pater asedit, homo, ut mihi videbatur, natus centum quinquaginta annis. Cui itidem, ut filio, Græci in laudibus, immo inventis suis, Deus annos ut multiplicet, clamant. Qua in re, quam sint Græci stulti, quamque hujus gloria amatores, quamque adulatores, quam cupidi, hinc colligere possumus: optant soli non sola, sed silicernio, quod naturam ipsam non pati certo sciunt. Gaudet & silicernium ea sibi optari, quæ nec Deum facere, nec * tibi prodesse, sed obesse, etiam si faceret, novit. Quod quæso Nicephorum gaudere pacis illum & phosphorum clamabant. Impotentem, virilem, stultum, sapientem, brevem, magnum; nigrum album; peccatorem, sanctum dicere, mihi credito, non laus, sed contumelia est. Et qui aliena magis gaudet sibi acclamari, quam propria, avibus omnino est similis, quarum intuitum nox illuminat, dies cæcat.

Sed redeamus ad rem, hæc in cæna, quod prius non fecerat, *voce Latina beati Joannis Chrysostomi homiliam in Apostolorum actibus legere jussit. Post cujus lectionis terminum, cum ad vos redeundi licentiam quærerem, capite se ita facturum innuens, recipi me ad concives, & cohabitatores meos leones persecutori meo indicit. Quod cum feret, non sum ab eo visus usque in tertiumdecimum Kalend. Augusti, sed diligenter custoditus, ne cujuscumque fruerer sermone, qui suos mihi actus indicaret. Interea Grimizonem Adelberti nuntium se adire jussit, quem cum navali suo exercitu redire præcepit. Fuerunt chelandia vigintiquatuor, Russorum naves duæ, Gallica duæ, si plus miserit, quas non viderim, nescio. Vestrorum, domini mei Imperatores Augusti, militum fortitudo non eget, ut adversariorum impotentia animetur, quod in his sæpe expertum est gentibus, quarum etiam ultimi, & caterorum comparatione, impo-

Ottoni minatur Niceph.

XXXVIII. Fuit Baradas quem Niceph. Imperium adeptus Cæsarem salutavit.

* f. sibi

XXXIX. *al. voscelatus, ex quo corrigo voce celata.

rentes, Græcam fortitudinem straverunt, tributariam fecerunt. Sicut enim vos non tererem, si fortissimos illos & Alexandro Macedoni similes prædicarem, sic & vos instigo, cum impotentiam eorum, quæ vera est, narro. Mihi creditis velim, & credetis scio, omnem ipsum exercitum * quadringentis vestris, si fossa murive non impediatur, posse * occidere, cui exercitui, ut puto, ad contumeliam vestram, hominem quamdam (sed quamdam eo dixi, quia mas esse desit, mulier fieri nequit) præposuit. Adelbertus octo millia loricatorum se habere Nicephorus mandavit, quibus cum Argivo administrante exercitu, vos fugare aut sternere dicit, rogavitque & mulum vestrum, ut pecunia illi mitteretur, qua illos avidius ad pugnam instigaret.

* a quadringentis vestris * occidi

XL. Sed nunc, domini mei, accipite insidias Danaum, & crimine ab uno discite omnes: Nicephorus mancipio illi, cui collectitium atque conductitium commendavit exercitum, pecuniam futis magnam hac ratione dedit, ut si Adelbertus cum septem millibus loricatorum, & eo amplius, sicut mandavit, se adierit, tunc donativum eis illud distribuatur. Contra frater suus cum ipso & Argolico exercitu vos impugnet, Adelbertus vero Bares diligenter custodiat, donec positus victoria frater redeat. Quod si veniens tot hominum millia non duxerit, ut capiatur, vinciatur, vobisque eo venientibus tradatur. Insuper & pecunia, quæ ei debebatur, vestras in manus confertur, edixit. O bellatorem, o fidelem! proderet cupit, * cui defensorem parat; defensorem parat, quem perdere cupit: in neutro fides, in utroque infidelitas: fecit, quo non eguit; eguit, quod non fecerat. Sed esto, fecerit, ut Græcos decuit; nos ad propositum redeamus.

* al. qui

XLI. Festum raptionis Helicæ.

hæc tuo domino nuntiato, si me compertem fecerit, ipse redito.

Cui jubeat, inquam, sanctissimum * Imperatorem tuum me in Italiam cito advolare, certa ratione, quod dominus meus, quæ vult Imperium tuum, compleat, & lætus ego ad te redeam. Quod qua mente dixerim nec ipsum, prob dolor, latuit. Nam subridens, simul capite innuit, meque contratenus se adorantem, atque abeuntem extra, foris manere, atque ad cenam alio & cepu bene olentem, oleo & garo sordidam venire præcepit, magnisque die illa effecti precibus, ut munus meum, quod sæpe aspernatus erat, dignaretur accipere.

XLII. * f. Imperium

Residentibus itaque nobis ad mensam sine latitudine longam * pallingi latitudine totam longitudine seminudam, ex Francis, quo nomine tam Latinos, quam Teutonum comprehendit, ludum habuit: rogavitque me, ut, quod in loco Episcopatus mei civitas esset, quoque nomine frueretur, edicerem. Cui Cremona, inquam, Eridano flaviorum. Italia Regi satis vicina & quia Imperium tuum chelandia emittere properat, proste mihi te vidisse, proste agnovisse, de pacem loco, ut per te saltem possit subsistere, qui tibi non potest resistere. Sed vaser ille hæc & pavens me dixisse cognovit, submissoque vultu se ita facturum promisit, juravitque mihi per sancti sui virtutem Imperii, nil me mali passurum, sed prospere suis cum chelandis usque in Anconitanum portum cito perventurum; & mihi id iusto digitis pectore juravit.

XLIII. * al. palmi

Verum quam impie pejeraveris, ammadvertite. Hæc acta, hæc dicta sunt decimosextio Kalendas Augusti, secunda feria, quo ex die usque in nonum stantiorum nihil ab eo recepi, cum tanta esset Constantinopoli famer, ut vigin-tiquinque affectas meos, & quatuor custodes Græcos tribus aureis una cæna nequirem reficere. Quarta feria ipse hebdomadæ, Nicephorus Constantinopolim egreditur, in Assyrios profecturus.

XLIV.

Quinta feria frater suus me accersivit, quem ita convenit: Sancto Imperatore præmissis, domi hodie dispositionis ejusdem causa substitit nunc si te sanctum Imperatorem visendi desiderium obtinet, & si quidquam, quod necdum prodideris habes, edisserere. Cui, inquam, nec sanctum Imperatorem, videndi, nec rei novæ narrandæ habeo causam. Unum hoc peto; secundum sancti Imperii promissionem, ut chelandis in Anconitanum portum usque deducar. Quo audito (ut sunt Græci per caput alterius semper jurare parati) per Imperatorium caput, per vitam propriam, per liberos, quos Deus ita, ut verum dixit, conservet, se

XLV.

Mos jurandi apud Græcos.

se id completurum jurare cepit. Cui cum, quando? dicerem; mox discedente, inquit, Imperatore: Delongaris enim, sub cuius manu navium est omnis potestas, recedente sancto Imperatore, curam tui ager. Hac spe ludificatus, latus ab eo recessi.

XLVI.

Post sequentem vero diem, Sabbato scilicet, in Umbriam, qui est locus decem & octo milliariibus Constantinopoli distans, Nicephorus me accerseri jubet: cui & ait: Putabam te quidem virum magnum & honestum ea gratia huc venisse, ut completa omnimodo voluntate mea, perpetuam inter me, & dominum tuum constitueres amicitiam. Et quoniam ob cordis tui duritiam id facere nolis, unum saltem, quod facere iusta ratione possis, efficio; scilicet dominum tuum Principibus Capuano & Beneventano servis meis, quos oppugnare dispono, nullum consilium collaturum. Sua qui non largitur, nostra saltem dimittat. Nova res est, quod eorum patres & avi nostro Imperio tributa dederunt: at id istos, brevi tempore facturos, Imperii nostri exercitus laborabit.

XLVII.

Cui inquam: Principes isti apprimo nobiles, & domini mei sunt milites, qui se senserit exercitum tuum super eos irruere, eis copias mittet, quibuscum tuos contere, & duo illa Themata, que ultra mare habes, tibi praevalerunt auferre.

Tunc basonis in modum tumefactus & commotus: Discede, inquit, per me, per qui me talem genuere parentes, faciam, ut aliud dominus tuus, quam desertores servos defendere cogitet. Cumque abire, iussit interpreti, se sibi convivam fieri: accitisque eorumdem Principum fratre & Bysantio Barsiano, magnas in vos, gentemque Latinam, & Teutonicam contumelias emovere iussit. Verum cum a sordida caena ipse discederem, nuntiis interpositis, clam mihi mandaverunt & juraverunt, se que latraverant, non sponte, sed Imperatore volente & comminante dixisse.

XLVIII. Περὶ θάλασσαν Germ. Thiergart

Sed & idem Nicephorus in eadem caena me interrogavit, si vos perivolia, id est, brolia, vel si in perivoliis onagros, vel cetera animalia haberetis. Cui cum vos brolia, & in broliis animalia, onagris exceptis, habere affirmarem. Ducam te, inquit, in nostrum perivolum, cuius magnitudinem, & onagros, id est, silvestres asinos, te vidisse miraberis. Ductus itaque in perivolum satis magnum, monuosum, fructuosum, minime amœnum, cum pileatus equitarem, meque Coroplastes a longe prospiceret, filio celeriter directo, mihi mandavit fas non esse quempiam, ubi Imperator esset, pileatum, sed. teristra-

tam incedere. Cui, Mulieres, inquam; nostra tiarata & teristrata, viri equitant pileati. Nec decet vos compellere patrium me hic mutare morem: cum vestros nos adeuntes, patrium morem tenere sinamus: manicati enim, fasciati, * fibulati, criniti, talari tunica induti penes nos equitant, incedunt, mense assident: & quod nostris omnibus nimis turpe videtur, ipsi soli capite aperto Imperatores nostros deosculantur. Quod non amplius fieri Deus permittat, tacitus dixi.

* al. vi. polati

Revertere, ergo inquit quod cum facerem; currunt mihi commisti capreis, quos ipsi dicunt, onagri. Sed quales quales onagri? Quales sunt Cremona domestici, color idem, forma eadem, auris itidem, vocales similiter, cum ruderere incipiunt, magnitudo non dispar, velocitas una, dulces lupis aequae. Quos cum viderem, coequitanti Graeco inquam: Hujusmodi numquam in Saxonia vidi. Si, inquit, dominus tuus sancto Imperatori morigeratus fuerit, multos illi hujusmodi dabit, eritque illi non parva gloria, cum ipse possidebit, quod nemo dominorum decessorum suorum vidit. Sed mihi credite domini mei Augusti, confrater, & coepiscopus meus dominus Antonius potest non inferiores dare, ut commercia testantur, que sunt Cremona, atque ipsi non onagri, sed domestici; non vacui, sed onerati procedunt. Sed cum ea superius scripta verba idem Nicephoro nuntiaisset, transmisit mihi duabus capreis, ut abire, licentiam dedit. In crastinum autem Syriam versus profectus.

XLIX.

Sed cur exercitum nunc in Assyrios duxerit, quaeso advertite. Habent Graeci & Sarraceni libros, quos ὄρασις seu visiones Danielis vocant; ego autem Sibyllinos: in quibus scriptum reperitur, quot annis Imperator quisque vivat: quae sint futura, eo imperitante, tempora; pax, an simulas; secunda Sarracenorum res, an adversa. Legitur itaque, hujus Nicephori temporibus Assyrios Graecis non posse resistere, huncque septennio tantum vivere: post cuius obitum Imperatorem isto deteriore (sed timeo quod inveniri non possit) & magis imbellem debere surgere: cuius temporibus praevalere debent adeo Assyrii, ut in Chalcedoniam usque, quae distat Constantinopoli haud longe, potestative cuncta debeant obtinere. Considerant enim utriusque tempora, una eademque res Graeci animati insequuntur. Sarraceni desperati non resistunt, tempus expectantes, cum & ipsi insequuntur Graeci * iterum non resistunt.

L. Visiones Danielis seu libri sybillini.

* al. iterum non resistunt.

Sed Hippolytus quidam Siciliensis Episcopus eadem scripsit, & de Imperio vestro, & gente nostra, nostram nunc di-

Hippolyti Episc. Sicil. vaticinium, e jusque interpretatio.

Graeci & Latini Imp. differens habitus & mores.

LII. Nic. Imp. Onagro comparatus.

co omnem, quae sub vestro Imperio est, gentem: atque utinam verum sit quod de praesentibus scripsit iste temporibus. Cetera, ut scripsit, sunt usque huc completa, quemadmodum per ipsos, qui horum librorum scientiam habent, audiui; & ex multis ejus dictis unum id proferamus in medium. Ait enim nunc completum iri scripturam, quae dicit Ἀεὼν ἐπιπλεῖν ἡμεῖς ὁ ἄριστος ὁπάριον. Graece ita. Latinum autem sic: Leo & catulus simul exterminabunt onagram. Cujus interpretatio secundum Graecos; Leo, id est, Sarracenorum sive Graecorum Imperator, & catulus Francorum scilicet Rex simul his praesentibus temporibus exterminabunt onagram, id est, Sarracenorum Regem Africanum. Quae interpretatio eo mihi vera non videtur, quoniam leo & catulus, quamvis disparis magnitudinis, unius tamen sunt natura & speciei seu moris, atque ut mihi mea scientia suggerit, si leo Graecorum Imperator, inveniens est, ut catulus sit Francorum Rex, quamvis enim utriusque homines sint, sicut leo & catulus uterque animalia, distant tamen moribus tantum, non dico solum quantum species speciebus, sed quantum sensibilibus insensibilibus. Catulus a Leone nil nisi tempore distat, forma eadem, rabies una, rugitus idem. Graecorum Rex crinitus, tunicatus, manicatus, teristratus, mendax, dolosus, immisericors, vulpinus, superbus, falso humilis, parvus, cupidus alio, cepe & porris vescens, balnea bibens; Francorum Rex contra pulchre tonsus a muliebri vestitu veste diversus pileatus, verax, nil doli habens, satis ubi competit, misericors, severus ubi oportet: semper vere humilis, numquam parvus, non alio, ceptis, porris vescens, ut possit animalibus eo parcere: quatenus non manducatis, sed venundatis pecuniam congregat. Audistis differentiam, nolite hanc interpretationem suscipere: aut enim futura est, aut haec vera non est: impossibile est enim, ut Nicephorus sicut ipsi mentiuntur, sit leo, & Otto sit catulus, qui simul exterminent aliquem. Ante enim pererratis amborum finibus, exul, aut Ararim Partibus bibet, aut Germania Tygrim, quam Nicephorus & Otto amicitia coeant & foedera jungant.

Audistis Graecorum, audite nunc Luitprandi Cremonensis Episcopi interpretationem. Dico autem, & non solum dico, sed affirmo, si scriptura haec praesentibus est implenda temporibus; leo & catulus, pater & filius, Otto & Otto in nullo dispares, tempore distantes tantum, simul hoc praesenti tempore exterminabunt onagram, id est, silvestrem asinum Nicephorum: qui non incongrue Ann. Eccl. Tom. XVI.

silvestri asino comparatur, ob vanam & inanem gloriam, incestumque dominae & commatris suae conjugium. Si onager iste nunc a leone & catulo nostro Ottone & Ottone, patre scilicet & filio Augusti Romanorum Imperatoribus exterminatus non fuerit, nec quod Hippolytus scripsit verum erit: Graecorum enim illa superior abiicienda interpretatio est.

Sed, o Jesu bone, Deus aeternae, Verbum Patris, qui nobis indignis loqueris non voce, sed inspiratione, nullam aliam interpretationem quam meam in hac sententia velis. Jube, ut leo & catulus isti hunc exterminent & humilient onagram corpore, quatenus in se reversus, dominique suis Basilio & Constantino Imperat, subditus in die Domini spiritus sit salvus.

Sed Astronomi hoc idem de vobis & Nicephoro pronuntiant. Res inquam, mira. Cum quodam sum locutus Astronomo, qui vestram, domini mei Augusti, equivoque vestri Augusti, formam, mores, ut sunt, vere dixit, cunctaque mea praeterita, quasi praesentia dixit. Nec praeterit quisquam amicorum vel inimicorum, de quibus mens mihi suggestit, ut interrogarem, cuius habitum, formam & mores non diceret. Quidquid calamitatis mihi hoc in itinere accidit, faturum esse praedixit. Sit mendacium * omen quod dixit; unum, quaeso, solummodo sit verum, quod vos esse facturos Nicephoro praedixit, fiat utinam, utinam fiat, & tum nil me mali passum esse intelligam.

Scribit etiam praefatus Hippolytus, Graecos non debere Sarracenos, sed Francos contere, qua lectione Sarraceni animati, ante triennium cum Manuele Patrio, Nicephori nepote, juxta Scyllam & Charybdim in mari Siculo, bellum parant; cuius immensas copias cum prostravissent, ipsum comprehenderunt, capiteque * truncum suspenderunt: cuius socium & commilitonem cum caperent, qui neutrius erat generis, occidere sunt indignati, sed vinculum ac longa custodia maceratum tanti vendiderunt, quanti nec ullum hujusmodi mortales sani capitis emerent.

Nec infirmiori animo, eadem confirmati lectione, haud multo post Magistro Exarchontae occurrunt, quem dum in fugam verterent, ejus copias omnibus modis contriverunt.

Est & aliud, quod nunc Nicephorum compulsi copias in Assyrios ducere: Argorum enim omnem regionem, instans tempus, Deo jubente, eo usque fames attrivit, ut neque tritici duo Papienses sextarii aureo comparentur, hocque ubi ubertas quasi regnat. Hanc pestem, muribus cooperantibus ita dilatavit, ut

Theophani noni nam Romanus a finitate a baptismo iunctus, eam denique in thalamum rapuit, invito quoque Patriarcha. Com-patriatus ergo: & tunc impedimentum matrimonii.

LIV.

* omne

LV. Sarraceni a Francis debellandi.

* f. truncatum Fuit is Nicetas Eunuchus τὸ εὐνοῦ δούλος

LVI.

messonis tempore, quidquid ubique terrarum annonæ erat, minimo dato pretio, possessoribus ejulantibus, congregavit. Quod cum juxta Mesopotamiam faceret, ubi frugum copia muribus absentibus crederat, arenæ maris multitudini annonæ multitudinem cœquavit. Igitur cum vili hoc commercia turpiter famas ubi ubi deserviret, octoginta millia mortaliū, obtentu militiæ, secum congregavit; quibus per continuum mensem quod uno emerat aureo duobus vendidit. Hæ sunt domine mi, res; quæ Nicephorum copias in Assyrios nunc ducere compulerunt. Sed quales, quæso, copias? vere, inquam, non homines, sed hominibus similes, quibus lingua tantum proca, sed frigida bello dextera. Non inspicit in his Nicephorus qualitatem, sed solum quantitatem, quod quam periculosum illi sit, tum sero pœnitentibus eum, cum imbelles plurimi, multitudine animati, a nostris perpaucis bella scientibus, immo sitientibus conterentur.

LVII. Exercitus Nicephori imbellis.

Cum obsideretis Bareas, trecenti tantummodo Ungari juxta Thessalonicam quingentos Græcos comprehenderunt, & in Ungariam duxerunt. Quæ res, quia prospere successit, compulsi ducentos Ungariorum haud longe Constantinopoli Macedonia similiter facere: ex quibus, cum incaute per angustam redirent viam, quadrangia sunt capti, quos nunc Nicephorus de custodia eductos, pretiosissimisque vestibus ornatos, patronos sibi & defensores paravit, secum in Assyrios ducens. Verum qualis sit ejus exercitus, hinc potestis conicere, quoniam qui cæteris præstant, Venetici sunt & Analphitani.

LVIII.

Nunc his omiſſis, quid mihi acciderit animadvertite. Sexto Kalend. Augusti extra Constantinopolim in Umbria a Nicephoro licentiam accepi ad vos redeundi, camque Constantinopolim venire, Christophorus Patricius eunuchus, qui Nicephori vicem eodem gerit, mihi mandavit, non posse me tunc recedere, quia Sarraceni tunc occupaverunt mare, & Ungarii terram: expectandum mihi esse, donec ipsi discederent: sed utrumque, prohi dolor, fuit mendacium. Tunc apposti sunt custodes, qui mihi & meis a domo mea exitum prohiberent. Latine linguæ pauperes, qui me elemosynarum gratia adierunt, comprehendentes ceciderunt, custodia tradiderunt. Græcolonon meum, id est, Græcæ linguæ gnarum, non permittebant egredi, saltem ut sumptus emeret, sed eorum solum Græcæ linguæ ignarum, qui non signorum signis, sed digitorum, seu capitis nutibus cum venditore emptor loquebatur, tantique nummis emebat quatuor, quanti Græcolonus obsonium uno.

Græci quam iniqui in Lutiprand.

Et cum amicorum quidam aromata, panes, vinum, poma mitteret, solo cuncta fundentes, nuntios colapſis satis oneratos dimiserunt. Et nisi divina pietas parasset in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me, una mihi parata mors foret accepta. Sed qui permittit tentari, dedit tunc misericorditer pati. Hujuscemodi me periculum secundo Nonarum Junii usque ad sextum Nonas Octobris, Constantinopoli diebus scilicet centum viginti maceravit.

LIX.

Verum ut auferentur calamitates meæ, in Assumptione sanctæ Dei Genitricis & virginis Mariæ meo omine non bono venerunt domini Apostolici & universalis Papæ Joannis nuntii cum litteris, quibus rogabant Nicephorum Imperatorem Græcorum, ut parentelam, firmamque amicitiam faceret cum dilecto spiritualique filio suo Ottone Romanorum Imperatore Aug. Quæ vox, quæ inscriptio secundum Græcos peccatrix & temeraria, quomodo latorem non occiderit; cur priusquam laderetur, non oppresserit, qui in aliis rebus sæpe videor spermologus & multisonus, in hac, ut piscis, videor insonus. Objurgabant Græci mare, imprecabantur æquori, plus justo mirantes, cur peccatum illud portare poterit, cur fretum dehiscens navim non absorberit.

LX.

Græci titulo litterarum Jo. Pap. offensi.

Imperatorem, inquit, universalem Romanorum, Augustum, magnum, solum Nicephorum scripsisse Græcorum hominem quemdam barbarum, pauperem Romanorum non piguit. O cælum, o terra, o mare! Sed quid, inquit, faciemus hominibus istis sceleratis, criminosis? Pauperes sunt, & si eos occidimus, manus nostras sanguine vili polluimus; pauperes sunt, servi, rustici sunt, si eos flagellamus, non ipsos, sed nos dedecoramus, qui nec Romana scitica deaurata, nec hujuscemodi sunt crucibus digni. Utinam alter Episcopus, alter Marchio esset, culeis enim futi post acerbos virgarum ictus, post barbæ seu capillorum distractionem, in mare demergerentur. Sed serventur, inquit, & quousque sanctissimus Imperator Romanorum Nicephorus hæc resciscat mala, gravi custodia macerentur.

LXI.

Legati Apostolici in carcerem coniciuntur.

Dum hæc resciscerem, felices eos, quoniam pauperes, me infelicem, quia divitem judicavi. Cum domi essem, mea me voluntas pauperem excusabat: Constantinopoli vero positus, Cræsi me habere divitias timor ipse dicebat. Semper mihi pauperies gravis, tunc visa est levis, tunc accepta, tunc amplectenda. Amplectenda utique quæ suos perimam, subjectos sibi flagellari non patitur. Et quia hæc pauperies Constantinopoli solum suos ita defendit, eodem sit solummodo diligenda.

LXII.

Igi-

LXIII.

Igitur Apostolicis nuntiis in carcerem traditis, publicana illa epistola Nicephoro in Mesopotamiam mittitur, unde usque ad quintum Idus Septembris non est reversus, qui afferret apologeticum nuntium. Qua die cum rediret, & me lateret, post biduum, decimo octavo scilicet Kalendas Octobris, precibus muneribusque effeci, ut vivificum atque salutiferum adorarem lignum: ubi tanto in tumultu populi clam custodibus quidam me adierunt, qui mentem meam lugubrem furtivis sermonibus bilarem reddiderunt.

LXIV.

Decimoquinto autem Kalendas Octobris, mortis vitæque medius, ad palatium sum convocatus. Cumque ad Christophori Patricii Eunuchi præsentiam venirem, benigne me suscipiens, mihi cum tribus aliis assurrexit: quorum hujuscemodi fuit narrationis initium:

LXV.

Ostendunt pallor in ore sedens, macies in corpore toto, crinitum caput, prolixa contra morem barba, immensum cordi tuo inesse dolorem, eo quod redeundi ad dominum tuum terminus est dilatatus. Verum ne sancto Imperatori, neve nobis succensas, oramus. Reddimus autem tarditatis tuæ causam. Papa Romanus (si tamen Papa est vocandus, qui Albertici filio apostatæ, adultero, sacrilego, communicavit, comministravit) litteras nostro sanctissimo Imperatori se dignas, illoque indignar missi. Græcorum illum & non Romanorum Imperatorem vocans: quod tui domini consilio actum esse non est ἀποδοκιμασθέν.

LXVI.

Quod, inquam mecum, verbum audio? perit: haud dubium est, quin in prætorium recta proficiscar via. Sed Papa audi, ajunt, omnium hominum solidior, scimus dicere, dicere vis, nosque id profitemur. At ego non id ajo. Audi ergo: Sed Papa fatuus, insulsus, ignorat Constantinum sanctum Imperialia scepra huc transvexisse, Senatū omnem, cunctamque Romanam militiam. Romæ vero vilia mancipia, piscatores scilicet; cupediarios, aucupes, notbos, plebejos, servos tantummodo dimisisse. Nunquam ille hoc nisi tui suggestionem scriberet Regis; quod quam periculosum ambobus fuerit, nisi respuerint, proxima tempora declarabunt.

LXVII.

Sed Papa, inquam, simplicitate clarus, ad laudem hoc Imperatoris, non ad contumeliam scribere putavit. Constantinum Romanum Imperatorem cum Romana militia huc venisse, ac civitatem istam suo ex nomine condidisse certo scimus; sed quia linguam, mores, vestesque mutastis, putavit sanctissimus Papa, ita vobis displicere Romanorum nomen, sicut & vestem: quod in futuris, vita comite, ostendetur epistolis, quarum sum Ann. Eccl. Tom. XVI.

per scriptio hæc erit: Joannes Papa Romanus Nicephoro, Constantino, Basilio magnis Romanorum Imperatoribus atque Augustis, quod quidam dixerim, quæso advertite.

Nicephorus perjurio atque adulterio Regni apicem est adeptus. Et quoniam Christianorum omnium salus ad Romani Papæ pertinet sollicitudinem, mittat Nicephoro dominus Papa epistolam sepulcris omnino similem, quæ foris sunt dealbata, intus plena sunt ossibus mortuorum: impropere illi intrinsecus, qualiter perjurio & adulterio acceperit super dominos suos monarchiam, invitet cum ad Synodum, & si non venerit, anatematate feriat. Si superscriptio hujuscemodi non fuerit, nec ad ipsum usque feretur.

LXVIII. Papa Romanus pro omnibus sollicitus.

Nunc ad propositum redeamus. Superscriptam ex superscriptione promissionem a me memorati Principes cum audissent, nihil inesse doli putantes, Grates tibi persolvimus, ajunt, o Episcopo: decet enim sapientiam tuam tantis mediatricem intercedere rebus. Solus ex Francis, quem nunc diligamus, sed cum depravata, te hortante, correxerint, & ipsi diligentur: tuque iterum ad nos cum veneris, non indonatus abibis. Corona aurea sceproque, cum hac ultra rediero, me Nicephorus donabit, tacitus dixi.

LXIX.

Sed dic, inquit: vult dominus tuus sanctissimus cum Imperatore firmare amicitiam fœdere nuptiarum? Cum hac venirem, voluit, inquam, sed quia me diu hic morante litteras non recepit, & quæ id est, vitium a vobis, meque caprum putat & vincitum, æstuatque animus ejus rotus, ut leonæ, catulis raptis, donec vindictam justa faciat acerbitate, & nuptias abhorreat, atque iram in vos evomat.

LXX.

Si ceperit, inquit, non dicimus Italianam, sed nec ipsa capiet eum, in qua ortus est, pauper, & gunnata, id est, pellicea Saxonia: pecunia qua pollemus, omnes nationes super ipsum invitabimus, & quasi * Keramicum, id est, vas fictile, quod contractum reformari nequit, confringemus. Et quoniam te in decorem suam quadam pallia emisse putamus, ut in medium proferantur, edicimus: quæ sunt vobis digna, plumbea notentur bulia, vobisque sinamur; quæ vero & quæma, id est, nationibus omibus, præ nobis Romanis, prohibita, pretio reddito auferantur. Quod cum fieret, quinque mihi pretiosissimas purpuras abstulerunt: indignos vos, omnesque Italos, Saxones, Francos * Bagoarios, Suevos, immo cunctas nationes hujuscemodi veste ornatos incidere indicantes. Quod quam indecorum quamque contumeliosum sit, * Eunuchs molles, effeminatos, manicatos, tiaratos, teristratos, mendaces, * neutros, telligit.

LXXI.

* al. Bagoarios. Græci sibi folis purpuram tribuunt.

CHRISTE 968.

JOANNIS XIII. PAP. 3.

OTTONIS 7. IMPER. NICEPH. PHOCÆ 6.

LXXII.

desides purpuratos incidere; heroas vero, viros scilicet fortes, scientes bel- lum, Fidei charitatisque plenos, Deo subditos, virtutibus plenos non; quid est, si non hæc contumelia est? Sed ubi est, inquam, Imperatorius sermo, ubi Imperialis promissio? cum enim illi valedicerem, rogavi, ut in Ec- clesia honorem quantitatis pretii me per- mitteret pallia emere. Quia ait, Qualia vis & quanta? nolens & non vult, id est, qualitatem & quantitatem ponens, differentiam plane non posuit, ut dice- ret his & illis exceptis. Testis est Leo Coroplastes frater ejus; testis est & interpres Eudisus, Joannes, Romanus testis sum ipse, qui quod Imperator dice- ret, etiam interpres abesset, intelle- xi. Sed non vult id est, prohibita sunt hæc, inquit. Et cum quæ asseris, Imperator diceret, de talibus saltem, ut somniores, non potuit cogitare; ut enim divitiis, sapientia, ita & cæteris nationibus præstare veste debemus, ut quibus est singularis in virtutibus gra- tia, sit singularis & in pulchritudine vestis.

LXXIII. Uius pur- pura a- pud Oc- cidentales frequens.

Haudquaquam singularis, inquam, hæc vestis fieri potest, cum penes nos o- bolaria mulieres, & mandrogerontes his utantur. Unde, inquit vobis? A Ve- neticis & Amalbitanis insistoribus, in- quam, qui nostris ex vittualibus hæc fe- rendo nobis, vitam nutriunt suam. Sed non amplius hoc facient, ajunt. Scruta- buntur plane, & si quid hujusmodi inventum fuerit, verberibus casus, cri- ue tonsus, poenas dabit.

LXXIV.

Temporibus, inquam, beata memoria Constantini Imp. hæc veneram, non E- piscopus, sed Diaconus; nec ab Impera- tore aut Rege, sed a Berengario Mar- chione missus, & multo plura ac pre- tiosiora pallia emi: quæ neque scrutata nec a Græcis visa, nec plumbo sunt si- gnata. Nunc, Deo miserante, Episco- pus, & a magnificis Imp. Ottone & Ottone patre & filio missus, tanto inho- nestior, ut Veneticorum more pallia mea notentur, & quæ quantitatis pretii viden- tur, auferantur, cum in Ecclesia mihi commissæ usus ferantur. Non tædet vos contumeliarum mearum, immo domi- norum meorum in quibus contemnor? quod sum custodia traditus, quod fame sitique cruciatus, quod non ad ipsos redirem, hucusque retentus, nisi etiam ad cum- lum dedecoris eorum propriis expolier- rebus? Auferte saltem, quæ sunt empta, dimitte, quæ sunt dono ab amicis do- nata.

LXXV.

Constantinus, inquit, Imperator, homo lenis, in palatio manens perpetuo hujusmodi rebus amicas sibi nationes ef- fecerat: Nicephorus vero Basileus homo

κακὸς καὶ ἄσπιλος, militia deditus, palatium ceu pestem abhorret; & vocatur a nobis prope simultatis amator, atque argumen- tosus, qui non pretio sibi gentes ami- cas, sed terrore & gladio sibi subditas facit. Atque ut cognoscas, quanti do- minos tuos Reges habeamus, quæ data sunt coloris hujusmodi, & quæ empta, via eandem ad nos revertentur.

Unde & Zonaras Τῶν ὀψαρ- τῶν τῶν ἰσχυρῶν τῶν ἰσχυρῶν ἐπιγὰρ ἔμεινε. LXXVI.

His dictis atque completis, χρυσὸν ἰδὲ id est epistolam auro scriptam & signa- tam mihi dederunt, vobis deferendam; sed non vobis dignam, ut mens credit mea. Tulerunt autem & alias litteras argento signatas, atque dixerunt: Pa- pam vestrum Imperiales recipere litte- ras, indignum esse diiudicamus. Mit- tit, autem illi Coroplastes, Imperatoris frater non per suos pauperes nuntios, sed per te epistolam, se satis dignam, ut nisi respuerit, funditus se periisse co- gnoverit.

LXXVII.

Hanc cum accepissem, vale mihi di- centes, dimiserunt, oscula præbentes sa- tis iucunda, satis amabilia. Sed dum recederem, legationem mihi non me, sed illis satis dirigit dignam; scilicet quod mihi soli, meisque equos darent, sar- cinis nullum, sique nimis, ut res posse- bat, turbatus, ἄσπιλος id est ductori meo quinquaginta aureorum res pretio dedi. Et cum non haberem, quod pro malefa- ctis Nicephoro tunc redderem, hos in- pariete invisa domus mea, & in men- sa lignea versiculos scripsi:

Argolicum non tuta fides: procul esto Latine, Credere, nec mentem verbis adhibere memento. Vincere dum possit, quam sanctæ pe- gerat Argos. Marmore, quæ vario magnis patet al- ta fenestris. Hæc inaquosa domus, concluso pervia soli. Frigora suscipiens, æsum nec sæva repellens. Præsul ab Ausonia Luitprandus in- urbe Cremona Constantinopolim pacis profectus a- more. Quattuor æstivis concludor mensibus istic: Induperator enim * Barcas conscende- rat Otto, Cæde simul flammisque sibi loca subde- re tentans, Sed precibus remeat Romanas victor ad urbes Inde meis. Nurum promisit Græcia mendax, Quæ nec nata foret, nec me venisse doleret, Nec rabiem Nicephore tuam perpende- re quirem, Pri-

Luitpran- di verus in Græco- rum im- probita- tem.

* f. Ba- rium, five Barium

CHRISTE 968.

JOANNIS XIII. PAP. 3.

OTTONIS 7. IMPER. NICEPH. PHOCÆ 6.

LXXVIII.

Privignam prohibes qui nato jungere herili. Imminet ecce dies furis cum pulsus a- cerbis, Ni Deus avertat, toto Mars sæviet orbe, Crimine paxque tua cunctis optanda- silebit.

His conscriptis versibus sexto Nonas Octobris hora decima, ex illa quondam opulentissima & florentissima, nunc fame- lica, cupida, avara, cenodoxa civitate cum diastase meo lintre egressus, diebus quadraginta & novem, æstuando, ambu- lando, equitando, jejunando, sitiendo, suspirando, flendo, gemendo Naupactum veni, quæ est Nicopolis civitas, in qua diastases meus me deserens, duabus par- vis impostum navibus, duobus me man- datoribus, qui Hydruntem me per mare conducerent, commendavit.

LXXIX.

Verum cum entolim, id est, præceptum jus captivum a Græcorum Principibus non haberent, ubi ubi spernabantur: nec jam nos ab ipsis, sed ipsi a nobis ale- bantur. Quam sæpe illud Terentianum mecum stomachabar: Tutore opus est, quos defensores paras.

LXXX. * al. Ophi- darian. * locus imperfe- ctus.

Igitur nonis Kalendis Decembris Nau- pactum egressus, biduo ad * Offidarum fluvium usque perveni, * ut meis comi- tibus non in naviculis, quæ eos cape- re non poterant, residentibus, sed secus litus pergentibus. Positi itaque in Offi- dario flumine, Patras alio maris in lito- re, decem & octo milliariibus distare pro- peximus: Quem Apostolica passionis lo- cum, quia Constantinopolim ascendendo, visitavimus, adoravimus: nunc cum vi- sitare & adorare (confiteor peccatum meum) distulimus. Fecit hoc, domini mei Augusti, revertendi ad vos & videndi ineffabile desiderium, & ni hoc solum esset, perpetuo, ut puto, perierim.

LXXXI. Periclitat- tur Luitp- ob non- visitatum locum fa- crum.

Pugnavit contra me insensatum Auster, mare flatibus ab imis turbans sedibus. Cumque hoc continuis diebus ac nocti- bus faceret, pridie Kalend. Decembris, ipso scilicet passionis die, intellexi meo mihi hoc accidisse delicto. Sola vexatio intellectum dedit auditui. Fames quippe nos vehementer oppræserat. Terra incolæ, ut nostra nobis auferrent, interfi- cere nos cogitabant: mare ne effugeremus, fluctibus astuabat. Tum conversus ad Ecclesiam, quam videbam, flens & eju- lans inquam: Sancte Andrea Apostole, complicatoris, confratris & coapostoli tui Simonis Petri sum servus. Passionis tuæ locum non abhorruï, nec superbia declinavi: urit me domum redeundi Au- gustalis visio, Augustalis amor. Si te ad indignationem commovit peccatum meum,

eliciet ad misericordiam meorum meritum Augustorum. Non habes, fratri quod conferas; confer diligentibus fratrem. Augustis, inherendo ei qui omnia novit. Nosti tu quanto labore & sudore, quan- tisque vigiliis & impensis Romanam fra- tris tui Petri Apostoli Ecclesiam, ex im- piorum manibus ereptam ditaverint, ho- noraverint, exaltaverint, & in statum proprium reformaverint. Si mea me præ- cipiant opera, ipsorum saltem liberent merita. Quosque vult prædictus, fide & sanguine frater tuus, Apostolorum prin- ceptis Apostolus Petrus, in aliis rebus gau- dere & prosperari, in hac, id est, in me quem ipsi direxerant, minime contri- stari.

LXXXII.

Non est, domini mei Augusti Impera- tores, verum dico, non est adulatio hæc, nec consuo nunc pulvillo sub cubi- to manus; res, inquam, vera est, post- biduum vestris meritis tanta est fretum tranquillitate sedatum, ut, cum nauæ a nobis aufugerent, ipsi Leucaten usque navigarem, milliariibus scilicet cen- tum & quadraginta, nihil discriminis aut tristitiæ patientes, nisi parum in- faucibus fluminis Acheloi; ubi discur- rentes velociter fluctus ejus maris unda reverberat.

LXXXIII.

Quid ergo, præpotentes Augusti, re- tribuetis Domino, pro omnibus quæ re- tribuit in me vobis? Dicam quid. Hoc Deus vult, hoc petit; & quamvis si- ne vobis hoc facere possit; vult tamen hujus rei esse hypurgos, id est, mini- stros: ipse enim quod ei offeratur dat; custodit quod exigit, ut possit corona- re quod præstat. Advertite igitur quæso.

LXXXIV.

Nicephorus cum omnibus Ecclesiis ho- mo sit impius, livore, quo in vos abun- dat, Constantinopolitano Patriarchæ præ- cepit, ut Hydruntinam Ecclesiam in Ar- chiepiscopatus honorem dilatet, nec per- mittat in omni Apulia seu Calabria La- tine amplius, sed Græce divina mysteria celebrari. Mercatores dicit fuisse præ- teritos Papas, & Spiritum sanctum ven- didisse, quo vivificantur & reguntur om- nia, qui replet orbem terrarum, qui scientiam habet vocis, qui est cum Deo Patre & Filio ejus JESU Christo con- ternus & consubstantialiter, sine initio, sine fine, permanens verus, qui pretio non æstimatur, sed a mundis corde tan- ti emitur, quanti habetur. Scripsi ita- que Polyuctus Constantinopolitanus Pa- triarcha privilegium Hydruntino Epi- scopo, quatenus sua auctoritate habeat licentiam Episcopos consecrandi in Aci- rentila, Turcico, Gravina, Mæceria, Tricario, qui ad consecrationem domini Apostolici pertinere videntur.

LXXXV.

Sed quid hoc memorem, cum ipsa Con- stantinopolitana Ecclesia, nostræ sanctæ Ca-

Constantinop. Eccl. Rom. subiecta.

Catholica atque Apostolica Ecclesia Romana merito sit subiecta? Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum, pallio non uti, nisi sancti Patris nostri permissu. Verum cum impiissimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleverat, Romanam civitatem sibi usurparet, dominumque Apostolicum, quasi servum proprium in conclavi teneret? Romanus Imperator filium suum Theophylactum eunuchum, Patriarcham constituit, cumque eum Alberici cupiditas non lateret, missis ei muneribus satis magnis, effecit, ut ex Papa nomine Theophylacto Patriarcha littera mitterentur, * qua auctoritate cum ipse, tum successores ejus absque Paparam permissu pallii uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarcha, sed etiam Episcopi totius Graciae pallii utantur. Quod quam absurdum sit, censoris opus non est.

* f. quarum Graeci fraude & mercede pallii usum obtulerunt.

LXXXVI.

Est ergo meum consilium, sanctam fieri Synodum, & ad eandem vocari Polyeuctum; quod si venire, & oedimada sua, id est vitia superior scripta canonice emendare, noluerit, quod sanctissimi Canonis decreverint, fiat.

Vos interim, prapotentis Aug. ut capitis, laborate, efficit, ut si nolit vobis Niceph. quem canonicè arguere disponimus, obedire, audiat vos, quorum copis non audeat cadaverosus occurrere. Hoc, inquam est, quod nos apostoli domini & commilitones nostri facere volunt. Non est a Graecis Romanus vilis tenendus locus, quia recessit inde Imperator Constantinus; verum eo magis colendus, venerandus, adorandus, quia venerunt illuc Apostoli doctores sancti Petrus & Paulus. Ac de his satis me scripsisse sufficiat, donec Deo largiente, sanctissimorumque Apostolorum orationibus ex Graecorum ereptus manibus, vos adeam. Et tunc non taceat dicere, quod hic nunc piguit scribere. Nunc ad propositum redeamus.

LXXXVII. Inhospitalitas Ep. Gracorum.

Octavo Idus Decembris Leucatem venimus, ubi ab Episcopo ipsius loci Eunuchus, sicut & ubique ab aliis; inhumanissime suscepti & tractati sumus. In omni Gracia, veritatem dico, non mentior, non reperi hospitales Episcopos. Divites sunt, pauperes sunt: divites, aureis quibus plena luditur arca; pauperes ministris seu utensilibus. Soli mensulae asident nude, * paximacium sibi apponentes, balneaque tunc vitro permodico non bibentes, sed sorbillantes. Ipsi vendunt, ipsi emunt, ostia ipsi claudunt, ipsi aperiant; ipsi dapiferi, ipsi agasones, ipsi capones, sed, ha, capones volui scribere; verum res ipsa, quae vera est, veritatem etiam nolentem compulsi scri-

* deest panem nauticum

bere dicimus enim, quia capones sunt, id est Eunuchi, quod canonicum non est: sunt & capones, id est, tabernarii, quod contra Canones est: quorum incipit & claudit cenam lactuca tenasem, Claudde-re, quae cenam lactuca solebat avorum. Felices eos, si paupertatem Christi hac imitaretur, pauperes judicarem. Facit hoc asper nummus & auri sacra fames. Verum, parcat illis Deus. Hoc eo illos puto facere, quoniam eorum Ecclesia sunt tributaria. Leucatenis mihi juravit Episcopus, quotannis Ecclesiam suam debere Nicephoro aureos centum persolvere, similiter, & ceteras plus minusve secundum vires suas. Quod quam iniquum sit, sanctissimi patris nostri Joseph acta demonstrant, quia cum Aegyptum totam famis tempore tributariam Pharaonis faceret, sacerdotum terram a tributo liberam esse permisit.

Ecclesia Gracorum tributaria.

Igitur decimonono Kalendas Decembris, Leucatem exuentes, ipsique quoniam, ut superius scripsimus, nauatae egresserant, navigantes, decimoquinto ad Coriphum pervenimus, ubi ante navis egressum occurrit nostri strategis quidam Michael nomine, Chersonitis, a loco scilicet Chersona, homo ipse canus capite, facie hilaris, sermone bonus, risu semper jucundus, sed, ut post patuit, mente diabolus: quod & Deus apertis mihi monstravit indicis, si mea tunc mens hoc potuisset conicere. Mox enim ut pacem, quam corde non ferebat, mihi osculo dedit, tota Coriphus, magna scilicet insula tremuit: nec solum semel, sed ter eadem die periremuit. Postque tri-duum autem, decimoquinto scilicet Kalendas Decembris, dum in mensa positus panem comederem, qui ampliabat super me calcaneum suum, verecundatus sol facinus tam indignum, lucis suae radios abscondit, & * eclipsin passus, Michaellem illum terruit, sed non immutavit.

LXXXVIII.

Terrremotus. Fuisse hoc anno totis eclipsin 22. Decemb. C. rupalates testantur. LXXXIX.

Dicam ergo, quid illi causa amicitiae fecerim, quidnam ab eo pro recompensatione perceperim. Cum Constantinopolim ascenderem, illud vestrum pretiosissimum scutum miro opere deauratum & fabricatum, quod mihi domini mei Augusti dedistis, ceteris cum muneribus, ut amicis meis Graecis darem, filio ipsius contuli. Nunc Constant. rediens patrem pallio donavi pretiosissimo, pro quibus omnibus gratias distribuit ejusmodi: Scripsit Nicephorus, ut quacumque hora se adirem, absque mora obelando impositum Leoni Kitonita dirigeret: quod ipse non fecit: verum diebus viginti me retentum non suis, sed propriis me stipendiis aluit, donec a praefato Leone Kitonita nuntius venit, qui illum cur me moveretur, ob-jurgavit. Verum cum objurgationes meas, lamenta, & suspiria mea ferre non posset,

recessit, meque homini tam iniquo & pessimo commendavit, ut sumptus saltem me emere non permetteret, donec a me cortinam, librae argenti pretio dignam, acciperet, & cum post viginti dies inde discederem, nuntius ipse, cui cortinam dederam, usuclero jussit, ut post acroteria, id est, promontorium quoddam me positum fame perire permetteret. Hoc autem eo fecit, quoniam ne purpuras haberem absconditas, mea pallia regyavit; ex quibus dum unum vellet accipere, non accepit.

XC.

O Michael, Michael, ubi vos tot simul talesque reperi Custos meus ille, Constantinopolitanus Michaeli suo rivali me commendavit, malus pessimo, pessimus iniquo. Michael vocatus est & diasostes meus, homo quidem simplex, cujus sancta simplicitas tantum mihi pene nocuit, quantum & istorum perverstitas. Sed ab his parvulis Michaelibus impegi in te Michaellem magnum, semitermitam, semimonachum. Dico, & verum dico: non proderit tibi balneum, quo te assidue potas in amore beati Joannis Praeursoris. Qui enim sic Deum quarunt, numquam invenire merentur. Quae autem haec sequuta sint, dicentur anno sequenti.

Cetera desunt in MS.

XCII.

Hoc eodem anno, cum Otto Imperator Capuae moraretur, & una cum eo esset Joannes Papa, contigit ut (quod ex Leone Ostiensis superius meminimus) ipsa Capuana Ecclesia ab eodem Pontifice Archiepiscopatus dignitate, gratitudinis ergo, insigniretur. Ibi siquidem fugatus ab Urbe, honorifice susceptus,

PAGIUS XIV. Joannes XII. Capuam non venit.

Ad num. XCI. & seq. Non inventio Joannem Papam XIII. hoc tempore Capuam venisse, [1] immo Continuator Reginonis ut videtur est apud Baronium anno CMLXV. n. IV. ait eum eo anno Urbe expulsum in Campania custodiae mancipatum esse. Et idem Continuator anno CMLXVI. apud Baronium n. I. narrat, eo anno eundem Pontificem a custodia, qua tenebatur, liberatum esse. Joannem tamen Papam hoc anno Capuae fuisse elicet Baronius ex his Leonis Ostiensis verbis; hujus Abbatis, Aligerni videlicet, anno XIX. Joannes Papa Roma pulsus exilio Capuam venit... & tunc primum in eadem civitate Archiepiscopatum constituit. Verum anno CMLXV. n. III. locum illum emendavimus, & Capuam an. CMLXVI. Metropolitim effectam diximus.

XV.

Joannes Papa hujus nominis XII. anno CMLXII. rogatus ab Ottone M. a se Imperatore coronato ut Archiepiscopalem sedem...

NOTAE

[1] Se tamen inter Veteres, qui de adventu Joannis Pontificis Capuam hoc anno assertor haberi possit. Author nimirum Chronici Beneventani vulgatus a Muratorio Antiquiq. Med. Aevi Dissert. V. pag. 257. Ille enim ad annum 967. scribit: Septima die intrante mensis Septembris venit Papa Johannes in Beneventum. Capuam inde venisse quis vetet? MANSI

digneque habitus, & ab adversario-rum insidiis custoditus est a Pandulpho Principe Capuano. Quod autem in primis ad rationem temporis spectat, id hoc anno contigisse, ex ipso Leone Ostiensis (a) satis redditur exploratum, dum ait, factum esse anno decimono Aligerni Cassinensis Abbatis, quem ex eodem (b) Leone liquet, anno Redemptoris nongentesimo quadragesimonono Abbatem fuisse creatum, a quo tempore si numeres annos decem & novem, plane hoc anno nongentesimo sexagesimo octavo opus est fatearis id contigisse. Et quidem prima omnium (quod invenerim) Ecclesia Capuana ea Archiepiscopatus dignitate in Regno Neapolitano fuit illustrata, cum ipse Joannes Papa eidem Ecclesiae praefecit Archiepiscopum Joannem ejusdem Principis fratrem. De his enim ita Leo Ostiensis: (c) Hujus Abbatis Aligerni videlicet anno decimonono, Joannes Papa Romae pulsus exilio, Capuam venit, & a memorato Principe rogatus, tunc primum in eadem civitate Archiepiscopatum constituit, consecrato fratre ipsius Principis Joanne in Archiepiscopum. Haec ipse Porro consignatum tempus non ad Joannes exilium, quod longe antea contigit, sed ad collatam illi Ecclesiae Archiepiscopatus dignitatem, referri necessario debet. Subiicit vero idem Leo successores Archiepiscopos, dicens: Post quem dominus Leo hujus monasterii Cassinensis videlicet monachus in eadem civitate quatuor annis & sex mensibus Archiepiscopatu functus, Gerberto nibilomi-

(a) Leo Ost. lib. 2.

(b) Idem l. 2. c. 1. & 5.

(c) Leo l. 2. c. 2.

XCII.

Magdeburgi constitueret, jussit, ut Magdeburgense Monasterium in regno Saxonum juxta Alarchiepiscopatum constructum, quod praebatur Christianissimo Imperatori ob novam Christianitatem constitutus, quia vicinior id locorum gentibus est, burgenstrum in Archiepiscopalem transferatur sedem, qua per subditos Suffraganeos totum Dei gregem regere & gubernare valeat, ut ipsemet Joannes in literis suis scribit, in quarum fine legitur: Scriptum per manum Leonis Sorinarum S. Sedis Apostolica in mense Februar. Indict. V. Data II. Id. Febr. per manum Georgii Secundiarii Sanctae Sedis Apostolica, anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis Summi Pontificis & universalis Papa VII. imperii Domini piissimi Augusti Ottonis a Deo coronati magni Imperatoris anno I. in mense & indictione praedictis, ut videre est Sac. V. Benedict. pag. 575. Verum loco, anno Pontificatus VII. legendum anno Pontificatus VI. uti supra demonstravimus, quia Joannes XII. an. CMLVI. in

Fundatio Archiepiscopatus Magdeburgensis.

CHRISTI
968.JOANNIS XIII. PAP.
3.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 7. IMP.

minus hujus cœnobii monacho sedem Pontificalem reliquit. Hæc Leo Ostiensis. His vero diebus, quibus hæc scribimus (quod non tacendum) maximum accessit eidem Ecclesiæ ornamentum, dum vacante eadem sede obitu Cæsaris Costæ Archiepiscopi, mei in jure civili publice interpretando olim in Urbe præceptoris, delectus est a sanctissimo domino nostro Clemente Papa VIII. ad nobilissimæ Ecclesiæ regimen vir doctissimus ac religiosissimus Robertus Bellarminus S. R. E. Cardinalis virtutum meritis toti Christiano orbi conspicuus, exoptatus votis, collaudatus suffragiis, atque exceptus plausu, illud sacro Collegio conclamante, Dignus dignæ.

XCIII.

Sed ad Joannem Pontificem revertamur, qui Capuæ his peractis, in Urbem rediens, cum Imperator ibi adhuc moraretur, contigit primariam Lateranensis Ecclesiæ campanam miræ magnitudinis recens ære fusam super Campanile elevari, quam prius idem Pontifex sacris ritibus Deo consecravit, atque Joannis nomine, puto Baptistæ, cujus Ecclesiæ esset usui, nuncupavit. Qui facer ritus in Ecclesia perseveravit, ut eo modo, quo ipse usus, campanæ in Ecclesiis collocandæ, Deo Primum imposito eis nomine, dicarentur. Quod testantur veteres codices Rituales; licet errore vulgi pro arbitrio utentis vocibus, dicantur baptizari campanæ, cum

PAGIUS

in finem vergente Pontificatum suscepit. Hæc tamen literæ effectu tunc caruere, rursusque anno præcedenti in Concilio Ravennensi primo Urbs Magdeburgensis Metropolis declarata a Joanne XIII. ut ibidem vidimus, sicuti & Adelbertum hoc aano post secundum

NOTÆ [1]

L Iteras hæc Joannis ab omni mendo puras esse notavimus ad A. 955. I. MANSS

ita ab Episcopis benedicuntur, non aliunde baptismi in re longe dispari mutuati nomen, nisi quod sicut in baptismo nomen imponitur baptizato, ita in ea consecratione nomen campanæ daretur, idque sive ea ratione, ut distingui posset a cæteris, vel quod magis conduceret ad pietatem, si voce Sancti alicujus diceretur populus ad Ecclesiam convocari: cum alioqui nihil commune cum sacramento baptismatis habeant ceremoniæ illæ, sed magis cum aliis sacrorum vasorum benedictionibus in sancta Catholica Ecclesia antiquo usu receptis.

Hoc pariter anno datum reperitur diploma donationis Gerbergæ Reginæ Ecclesiæ sancti Remigii. Fuit ista (ut testatur Frodoardus) soror Ottonis Magni Imperatoris, relicta Gisilberti Ducis Lothariensium, nupta Ludovico Francoconum Regi. In cujus fine ad temporis rationem cognoscendam (quod nobis satis) datum habetur ita. Id. Februarii anno Incarnationis Dominicæ DCCCCLXVIII. in præfato Comitatu in villa, quæ dicitur Harira, anno Ottonis Septimo.

Apposita sunt signa, atque primum ipsius Reginæ, his verbis: Signum domina Gerbergæ gloriosæ Reginæ, quæ regie auctoritatis manu hoc scriptum, quod fieri iussit, dignanter corroboravit, & aliis confirmari mandavit, &c. Subiiciuntur plurimum procerum subscriptiones ac signa. Sed hæc satis.

Se-

Concil. Ravennense dictum esse Archiep. Magdeburgensem.

Hoc anno S. Mathildis mater Ottonis M. & Guillelmus Archiep. Moguntinus ejusdem Imperatoris filius vita functi sunt, ut anno CMLXXXIII. ostendemus.

XCIV.
De donatione
Gerbergæ
Reginæ.

XCV.

JESU CHRISTI
ANNUS
969.JOANNIS XIII. PAP.
ANNUS
4.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 7. IMP.

S Equitur annus Redemptoris nongen-tesimus sexagesimus nonus, Indictione duodecima, quo Nicephorus Imp. legationem ad Ottonem Imp. Græca fraude misit, sub falso prætextu nuptiarum, quarum occasione anno superiori (ut audisti) ab ipso Ottone & a Joanne Pontifice Legati missi fuerant ad ipsam Constantinopolim, revera tamen, ut eum nuptiis occupatum imparatum offendens bello superaret. Sic igitur Græci Imperatoris Legati fraudulenter & proditorie rem agentes, effecerunt, ut Latini, dum nuptias Imperiales pararent; a Græcis improvisi offensi, neci traditi sint. Sed audi Witichindum ista narrantem his verbis:

II. Legatis itaque Græcorum Imperatoris. Græci do-
lo appe-
tunt Lati-
nos.
nos.
fatis credens, misit partem exercitus cum plerisque principalibus viris ad conditum locum, quo eis secus sponsonem Legatorum puella traderetur, & cum honore filio adduceretur. Græci vero ad artes paternas conversi (nam erant ab exordio fere mundi plurimarum gentium domini, & quos virtute nequibant, arte superabant) subito super improvisos & nihil adversi suspicantes irruunt, castra diripiunt, plures occidunt, plures capiunt, quos Constantinopoli Imperatori suo presentant. Qui vero effugere poterant, reversi ad Imperatorem, quæ a Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS
SÆC. X.
Anno Eræ
Hispan.
MVII.
Anno Hegiræ
CCCLIX
inchoato
die 14.
Novemb.
fer. 1.
A.C. 969.
I.
Legatio
Nicephori
Imper. ad
Bulgaros.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6462.

© 26. C.) I. P. II. April. Indict. 12.

JESU CHRISTI 969.

JOANNIS XIII. PAPÆ 5.

OTTONIS IMP. 8.

JOANNIS TZIMISCÆ IMP. 1.

A Num. I. ad XII. Leo Diaconus postquam retulit quæ anno superiori de Calocyri rebellionem narravimus, statim subdit: Hinc a deo Nicephorus quod nulla spes erat Taurorum (sic Russos appellat) missa legatione conciliatum iri: noverat enim Patricium Calocyrum, qui a recta via semel declinasset ipsiusque dominatum jugumque excussisset, ac magna auctoritatis apud Sphendasthibum (Russorum Regem) esset, non facile illius cessurum voluntati, pacemque initurum, ad Mysos potius, qui eodem Christiano cultu tenerentur, maluit Legationem mittere. Ac sane ad eos Legatos misit, Nicephorum cognomento Heroticam & Philoteum Euchaitarum Episcopum, eosque meminisse rogabat, quod Christiani essent, (Mysi enim fidem Christianam dubio procul profecerunt) exposceratque Regi sanguinis puellas virgines, quas Romani Imperatoris liberis u-

ta sunt, nuntiabant. At ille super his commotus, ad hoc dedecus diluendum, cum gravi manu viros eminentes domesticis & externis rebus jam sæpe claros factos, Guntharium & Sigefridum mittit in Calabriam.

Græci autem præterita victoria elati, & minus cauti ceciderunt in manus eorum. Ex quibus innumera multitudo caesa, qui supererant, captives, obtinuit naribus novam Romam remeare permiserunt tributum in Calabria & Apulia extorserunt, talique victoria illustres facti, & spoliis hostium ditati, ad Imperatorem reversi sunt.

Populus autem Constantinopolitanus a suis audiens male pugnatum, consurrexerunt adversus Imperatorem suum, & machinatione conjugis propriae cujusdam militis insidiis occiderunt: loco autem domini militem designantes: fuit iste Joannes, cognomento Zemisces. Constitutus autem Rex continuo captivos absolvit, puellam cum magno exercitu & clavis muneribus ad Imperatorem Ottonem destinavit. Quam ipse statim filio tradidit, celebratisque magnifice nuptiis, omnem Italiam super hoc & Germaniam latiores reddidit. Hanc Theophanem, sive Theophaniam appellatam, a Joanne Papa coronatam Imperatricem, Sigbertus testatur, ab eodemque Pontifice

B b ce

xores locaret, ut ex cumis affinitate indiviolabilis, firmaque Romanos inter Mysosque confederatio, amicitiaque consisteret. Mysi vero placidissime legatione suscepta puellas ex semine Regio plausuris impositas (sic enim comparatum Mysorum fumini, ut plausuris veantur) Nicephoro Imperat. miserunt, orantes cum lachrymis ac supplicantes, ut quam citius ulcisceretur, eorumque cervicibus imminentem Taurorum (id est Russorum) securim averteret: ac si modo tuendos susciperet, tropæa adversus Taurus constiturum quippe qui etiam adversus omnes quibus Romana signa intulisset, iis splendide constitutis claveret.

Sane Mysi quidem supplices extendebant manus, obsecrantes Imperatorem, ut ipsorum hostes ulcisceretur, dumque is in adornanda esset expeditione, rumor increbuit, allatusque nunciatus est captam urbem Antiochiæ. Capta ea actu ac stratagemate & direpta. Contigit vero tunc sanctorum spirituum synaxim occurrere in qua & Monachum dicunt, ex iis qui vitam solitariam agunt, & Græca voce Eremitas vocant, cum brevem Epistolam Imperatori dedisset, confessum se subduxisse: Nicephorum vero eam evoluisse, ejusque sensum omnem sibi collegisse, illius autem vim ejusmodi fuisse. Mihi estis vermis sum, o Imperator, Dei providentia atque numine detectum est ac indicatum ex humanis te ereptum iri, tertio post Septembrem mense. Multa igitur Imperator in regni indagine, nullo modo Monachum potuit offendere. Exinde in molitia tristisque animi agebat.

III.

IV.
Occiditur
Niceph.
& Joann.
Zemisces
Imp.II.
Mors Ni-
cephoro
Phoca Im-
per. præ-
dicta.

nec

CHRISTI
969.JOANNIS XIII. PAP.
4.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 7.
8. IMPR.

ce sacris ritibus Ottoni conjunctam. Hucusque de his ipse. Europalates pluribus prosequutus necem Nicephori, eum interfectum ait hoc anno, undecima mensis Decembris, qua ratione non ante annum sequentem dictæ nuptiæ cum Ottone juniore contigisse potuerunt.

V. Hic finis Nicephori rerum Ecclesiasticarum infaforis, qui antequam ejusmodi se sacrilegiis inquinaret, credi vix potest, quot & quantas paucis diebus fuerit de Sarracenis memorandas in perpetuum victorias consecutus; sed ubi in bona Ecclesiæ manus iniecit, omnibus se exiit bonis, & malis obvolvitur, atque Deum severum expertus est vindictam. Eadem de eo sentiunt Græci omnes historici, nimirum ipsum ob ejusmodi sacrilegia male perisse, suo exemplo relinquens sanctam Principibus disciplinam.

VI. Quod autem exempla Regum per facile propagantur in magistratus, post Nicephori quoque obitum adversus sa-

cra loca, deoque dicatos viros sæpe in filit regiorum ministrorum tyrannis; sed sicut Nicephorus, ulciscente numine, poenas dedit, ita in eos divinam invigilasse vindictam, invenimus. Sunt de his exempla in rebus gestis S. Niconis, qui sub eodem Nicephoro Phoca claudit, quæ post ejus obitum contigerunt, hic autem opportune, quod in his versetur oratio, describenda, sic enim se habent: *Venit Cubicularius quidam ab Imperatore aurei tributi causa missus: qui ut pecunia, turpisque lucri percupidus erat, magnas cum ceteris civibus, tum sancto in primis conobio molestias exhibebat. Solent enim civitatum imperia & exactiones non equis & benignis, sed durioribus, ut plurimum, & inhumanioribus delegari. Frustra autem monachi, quibus auri nihil erat, immitem, ferumque linire precibus studebant, qui aurum stient, velut aspis ad incantantium voces obsurdesebat, & tanquam spinarum sonum sub lebetæ (quod scri-*

Ultio divina in tributorum exactionem.

PAGIUS *nec ex illo tempore in animum induxit, ut in lecta quiesceret, sed humi strata sibi pelle, pannoque ex lana consipato cocco tincto, in eis dormiebat: Michaelis Monachi ejus avunculi cognomento Maleini, brevi pallio Monachi ritu ab humeris sursum, operiendæ corpuscule, in quibus illi dormire moris erat, cum aliqua Dominicarum solemnitate advenisset, ac intemperate Christi mystica sumere consuevit.*

III. Post aliquot dies arrepta Augusta opportunitate cum seorsum aggregitur Joannem Magistrum cognomento *Tzimisceum* exposcendi nullum faciebat finem: petens, ut juberet eum ad se venire, & cum nobili aliqua puella conjugium inire: is vero cum in urbem Augustam veniret: mox regressus est, postea vero iterum atque iterum redeundi nullum faciebat finem. Quodque calentis vir ingenii erat, machinam invenit, ut per occultos quosdam meatus ab Augusta paratos subiret. Inde viros fortes ad eam mittebat, quos illa suscipiens in tenebricoso cubiculo penes se servabat. *Mensis tunc Decembris dies decima agebatur. Ajunt vero ad vesperam circa tempus, quo divina celebrantur laudes, Palatinum quemdam clericum libellum tradidisse Imperatori, in quo hæc conscripta erant. Notum tibi sit, Imperator, hæc tibi nocte dirum parari ac præsto esse interitum, quodque hæc vera sint, jubeo seruari Gynaconitidem, ubi deprehendes armatos viros, qui eam sint patraturi cadem. Imperator sacri cubiculi Præfectum jussit diligentius viros indagare: is autem dira sua stoliditate cubiculum, quod sicariorum agmen confederat, imperscrutatum reliquit. Conjurati vero Joannis servi ab Augusto suscepti cladisque instructi, ex cubiculo exilientes, illius iustinebant adventum. Postquam Joannes advenit, tum exasperato Imperatori, ac capite nixo cubito, ictum ense Leo valens didus fortiter impingit, & Joannes Imperatorem ad se trahi jussit, cui exprobravit, quod ei militare abrogasset imperium, & illius arrepta barba immaniter vellebat. Tum pedes calcē pulsavit, intantoque gladio medium cranium tranverberat, jubeus ut alii vitum cædant.*

Hujusmodi Nicephorus nactus est vitæ exitum, cum vitæ omne tempus annos septem supra quinquaginta vixisset, sexque donaxat ac mensis quatuor (a die nona mensis Augusti anni CMLXIII. deductus) imperii haberet moderatus esset; vir fortitudine ac corporis robore sua ætatis cunctos pene mortales superans, militari scientia solertissimus, æquanimis ac accerrimus, atque ad omne laborum genus rigidus, voluptatum sensu durus, omnique carum superior illecebra: civili administratione magnanimus ac magnificus iustissime judicans, certaque relictione jura decernens, nec ulli eorum, qui in iis versati sunt, secundus. Orationi, precumque instantia & in vigiliis seu stationibus inflexus erat ac adamantinus, divinis canticis atque laudibus mentem indistinctam servans, nec in ea, qua vana sunt, prorsus evagari sinens. Ad me, quod attinet, dico, nisi rebus sic secundo cursu fluentibus per invidiam indignata fortuna virum hunc citius humanis extruxisset, dubio procul imperium Romanum, maximam, & qualem nusquam antea gloriam consecutum esset.

IV. Joannes vero, sic Deo exoso, improboque patratore facinore, ad magnificas Palatii ades veniens rubras calceos pedibus aptavit, & in Imperatorio throno consedit, & Nicephori caput sit Imperatori offerri jussit, ejusque satellitibus per rimam ostendi. Veniensque unus quis Arzypothedorus nomine, caput trunco tumultuantibus ostendit. Quo sic inaudito, incredibilique spectaculo Joannem Imperatorem Romanorum proclamaverunt. Porro Nicephori cadaver, quod tota sub die in nive jacuerat, (erat mensis Decembris dies undecima sabbato) Joannes alto jam vespere offerri jussit, tumuloque mandari. Hoc vero anno Sabbatum in diem XI. mensis Decembris incidit.

Haud enim vero dormitavit divina iustitia super scelestissimorum capitum illorum cruenta cæde, sed cunctos postmodum poenis ultra est, bonisque publicatis, alius aliter vitam male finierunt Joannes porro didus *Tzimisceus* est lingua Armeniaca cognomento, quod græce *Muzacitem* sonat; inde nimirum adeptus ut sic cognominaretur, quod perbrevis statura erat.

Jan

CHRISTI
969.JOANNIS XIII. PAP.
4.OTTONIS
NICEPH. PHOCÆ 7.
8. IMPR.

scriptum est) omnia illorum verba contemnebat: quin & ferocius insolescens, post atroces minas in carcerem eos detrusit, ac monasterium ipsum expilare, depredateque vecors meditabatur. Quod ceteri audientes, qui in eo exercebantur, ad Sanctum precibus exorandum se convertunt, presentemque ejus opem sine mora experti sunt.

VII. Etenim proxima nocte, minaci atque indignabundo vultu ad Cubicularium veniens S. Nicon, multis eum verberibus excipit, Eo quod, inquit (ejus enim verbis utendum est) monasterii curatores, cum ipsi nihil deliquissent, vinculis mancipasti: quod nisi eos statim exemeris, acerbus præterea te vitæ exitus manet. Profuit palatino ad saniorum mentem hæc afflictio. Mansit igitur & vinculos eduxit, & ad templum properans, sacræ secæ advolutus cum lacrymis audaciæ suæ veniam a S. petiit, discessurum ex templo Lacedæmone promittens, & civibus aurum, quod exegerat, relicturam, quod re ipsa præstitit. Nam aureis * septuaginta duobus ad beati loculum abjectis, consensu equo, protinus abscessit. Aurum ergo qui monasterio tum præerat, Constantinopolim misit ad Præpositum. Is vero coemptis hoc pretio sacris pyxidibus, aliisque pretiosis vasculis non paucis, ad monasterium omnia detulit, quæ ad hunc usque diem templi usibus percommoda cernuntur, & splendorem illi non parvum addunt, variis aliisque & egregiis omnium generum ornamentis referto, cura in primis studioque ejusdem Præpositi. Hic enim vir optimus & magnificentiissimus divino zelo succensus, omnem Ann. Eccl. Tom. XVI.

* septingentis.

PAGIUS *Jam vero quarta noctis vigilia ineunte, die septima dilucecente, ipsa mensis Decembris undecima, tertia decima indictione anni sexcenti millesimi quadringentesimi septuagesimi octavi, lectorum virorum cuneus per urbis compita, vicofque circumcursans, adjunctis Romani haud ita pridem Imperatoris liberis Joannem Imperatorem proclamabat. Cum vero Joannes tum sibi ipse, tum rebus satis prospexisset, ac quidquid suspicatum videbatur, e civitate procul amolitus esset, in Regia morabatur, annum cum ætatis agens quintum supra quadragesimum, cum verum summam capessisset. Statura admodum brevis erat, gygantæ tamen illi vis inerat, manuumque agilitas ac robur insuperabile. Heroicus enim illi concretus erat animus, omnis expertis timoris ac impercussus, eximiamque prodens audaciam in brevi adeo corpore. Donis magnificus ac supra omnes munificus erat. Quisquis enim ab eo petisset, spe sua nunquam frustratus abibat, cunctis nimirum benigne ac hilariter humanitatis officia præstabat: ac nisi Basilius Accubitor insatiabilem illam proclivem vim civis demerendi inhibuisset, ipsos quoque thesauros Regis erogatione in egenos quantocumque exhaustisset. Hoc Joannem vitium habebat, quod nimirum potibus vinoque ac comestationibus quandoque plus aquo in-*

operam posuit, ut templi vetustatem abstergeret, ejusque speciem penitus renovaret, quod & donariis deinde quam plurimis auxit, columnarum fulgore, politorum lapidum coloribus variis, picturarumque præstantissimarum varietate condecoravit, porticibus etiam & vestibulis, gradibusque circumcinxit; ad eam denique dignitatem extulit, quæ hodie spectatur, & præclarum divini viri consilium, pietatemque tacito præconio declarat. Subiicit autem auctor mox ista:

VIII. *Sed ad impium Antiochum convertenda est oratio. Præerat is ducis potestate Etbnicorum regioni. Eo autem inter cetera flagitia processerat amentia, ut ipsum Beati testamentum violare non dubitaret. Itaque finitimum Etbnicorum oræ prædium invadens, sedem in eo, relictantibus monachis, tentoriumque fixit. Et ne quid sceleri deesset, cum locum perfuso circumcirca cruore, contaminasset, impuro in libidinum cæno, nefandisque flagitiis, suo illic more volutabatur, quoad dignos temeritatis suæ fructus a Sancto percepit. Is ergo per noctem formidabili trucique ore ille astans, post horribiles incussos terrores, crucigero demum baculo latus leibali plaga percussit. Qua excitus, cum exeuntem e tentorio percussorem novasset: famulus quidem, ut eum comprehenderent, cruda & lamentabili voce imperabat. Verum illi neminem videbant. Ex quo demum mali fontem miser agnoscens, Sanctum fuisse intelligebat, qui vulnus infixerat, invidiosamque suam ex suis sedibus pellere satagebat. Quare conscen-* B b 2

dulgebat, corporisque voluptatibus avidè inhiabat. Verum sic quidem septem dierum spatia composita illi Respublica est, assertumque ac roboratum imperium, qua nemo ratione unquam putaverit. Cum enim in maximis verum mutationibus magna plerumque coitio & turbatio suscietur, tunc nescio qua fortuna ac providentia ordinis quadam honestas altumque silentium populum tenebat.

VII. *Tum subdit Leo: Sublato itaque Nicephoro Imp. cum præterea nemo alius satellitum vel Ejus virtutes, in genam pugnam accepisset, ad divinum magnumque Dei sapientia delubrum venit, ut a Patriarcha ex more diademate caput cingeretur. Ita enim moribus receptum, ut qui Romanum imperium adeat, in Templi ambonem ascendat, & ab eo qui pro tempore sacris præest, summumque agit Antistitem, bene ipsi apprecato diademate capiti impositum accipiat. Porro Polyestus id temporis Sedem Patriarchalem tenebat, vir sane divinus & spiritu fervens, etsi atate effatus erat. Is Imperatori denunciavit, non ei licere in Templum ingredi, nisi ante Augustam Aula expulerit, ac eum qui Nicephorum Imp. parricidio sustulisset, quisnam ille sit, ostenderit. Ad hoc etiam Tomum Synodo rediret, quem præter fas Nicephorus vocasset: is namque sive eo animo ut divina a nonnullis*

Sg

fo mox equo Lacedamonem contendit. Sed stadia haud amplius triginta processerat, cum doloris acerbitate victus, ex equo descendens, media in via turpiter in suorum manibus exanimatus interit, roque in eo, quod in Proverbiis legitur, expletum est (a) Anima iniquorum immatura peribunt, & perverſi in morte repentina. Miserum porro illius cadaver Spartam delatum sequenti nocte (ut constans fama est) ignis, incertum unde, in locutum irrupens, utrumque simul consumpsit, & in cinerem redegit. Hucusque de vindicta in Antiochum divinitus per sanctum Niconem illata, sed & adhuc audi quæ his haud minora subiicit:

(a) Prov. 3. fac. LXX.

IX. Michael faviens in Monachos dat penas.

Non minus (inquit) pavendum est quod sequitur. Michael ille Charophaetes, vir scilicet illustris, nullique inter Lacedamonios nostras honore, gloria, opibus secundus; ad hæc facundia, indoles forma, suavitate morum, sapientia, atque omni laude præstans erat, adeo ut in ore omnium cum suavissima sensu versaretur. Sed quam difficile est humane naturæ hostis insidiis nunquam succumbere, recteque iter usque ad finem inoffensa pede decurrere! Destitit vir incomparabilis, & invidiæ face accensus contra monasterium impudenter exarsit, levissimo cujusdam agri prætextu, quem ledere monasterii pecora dicebantur. Ergo collecta facinorosorum hominum manu, cum ad lacum venisset, primum quidem Zosimum monachum annis gravem, qui monasterii res procurabat, nihil ejus canos, nec virtutem veritus, veste sua spoliatum, atque in terram prostratum, pugnis, fustibusque ita vexavit, ut tantum non exanimatum reliquerit; deinde Syracusanum illum Dio-

PAGIUS

Sacerdotibus convulsa (ut sibi videbatur) corrigeret; sive etiam quod Sacerdotes (quod nefas) sibi subicere vellet, Episcopos ex tempore Tomum edere coegerat, ne quid rerum Ecclesiasticarum, nisi ejus nutu, sibi permitterent. Hac quidem Polyuctus Imperatori ut faceret injunxit; alioquin non licere in Basilicam ad sacra adire intrare. At ille, ea accepta sententia, tum Augustam Aula amovit, & in insulam, quam Proten vocant, relegavit, tum Nicephori Tomum Synoda reddidit; tum denique Leonem Valentem offendit, sanite affirmans illum unum Nicephoro manus intulisse, & eum, nec alium quemquam ejus necis auctorem.

IX. Ejus libertas & pietas.

In hunc igitur modum Joannes in divinum Templum admissus, & a Polyucto corona insignitus in Palatium revertitur, fustis eum vocibus prosequente omni tum militari tum populi civiumque multitudine. Inde exiguum aliquid induciarum ac remissionis nactus quam olim possederat substantiam, duplici portione divisit. Nempe multa illi & copiosa erat substantia, partim a majoribus relicta (quippe sum clarissima ortus prosapia esset, & paternam

nyfam imitari volens, in agrestes etiam operas famulosque servire parabat, nisi fuga salutis suæ consulissent. Tum vero monasterii res omnes Mysorum prædæ exposuit, non caulibus ipsis, pecorumque septis parcens, quibus etiam flammam subjecit, ne quid esset, quo regi capræ, ovesque & a furum, ferarumque insidiis defendi possent. Ita demum, quasi parta victoria, ozans, in equo miser exultabat, cum subitam illata Sancto injuriæ vindictam expertus est.

Nocte insculta, terribili, ut in his solebat, aspectu dormienti S. Nicon se obicit, gravissimisque & accerrimis verbis increpans: Quid tibi mecum, ait, ut tantum audacia, furorisque concipere, & contra nos, Deumque ipsam insurgere non formidares? Sed diuturni arrogantia hujus canus non erunt; senesque tandem haud optabilem exitum fare, ac docebit experientia quantum mali sit temeritas, & projecta in Deum ejusque servos arrogantia, atque his dictis recessit. Michael vero ardentissima illico febris invasit, & cum febre paralytici. Ita domum velatus, mortem expectabat. Cum iterum ipsi tantquam in mentis excessu oblati Nicon, succensebat porro, eademque cum minus exprobrabat. Unde ad consanguineos qui aderant, conversus: Non videtis, ait, monachum istum, qui mihi dira omnia minatur? Tum expelli & abigi eum rogabat atque jubebat.

Verum illi, quia neminem videbant, amplius morabantur. Paulo post cum ad se quodammodo rediisset: ex utriusque, nisi argumentis mali sui causam conjectans, stultitiam suam reprehendere, calamitatemque lamentari cepit: Heu, heu, inquit, quia mihi nunc contra quam Job

serpe nobilis, si quis usquam Orientalium materna vero, Nicephori Imp. consobrinus) partim Imperatorum munificentiæ aucta, effusa in ipsum largitate ab eis contributa, ob tanta illius bello troæ ac facinora. Hujus itaque partem alteram in finitimos ac vicinos agricolas distribuendam dimisit, alteram nosocomio leproforum ad alterum litus ex adverso Byzantii sita assignavit; alias tum novas ades vetustis adiciens, eorum qui sacro morbo laborarent, tum ipsorum numerum multis partibus adaugens. Atque ad eos ascendens, veniensque aurum erogabat, ulcerosaque membra atque morbo confecta, quoad licebat, fovere non recusabat. Idque adeo cum maxime delicatus, cultusque mundioris studiosus esset: tanta nimirum miseratione duebatur, seque laboranti natura condolebat, flocci pendens ipsam majestatis amplitudinem, & quem purpura fastum parit, si quandoque ulla modo istis incommodaret. Ita Leo Diaconus.

Quoad conjugium Theophanionis seu Theophania Romani Junioris Imp. filia: ab Ottone M. pro Ottone filio expetitum, licet Otto M. a Phoca repulsam passus esset, hanc tandem imp-

X.

XI.

X.

(a) Job. 3. (a) Job contigit: Timor enim, quem non timebam, venit mihi, & quod non verebar, accidit. Deinde sceleris emendationem poenitentia promittens, & quodrum cætera, quæ inconsulto egerat, corrigere, tum caularum cancellos ferreis repagulis obvallaret: morbi finem unice deprecabatur. Caterum ejus preces a Deo exaudita non sunt: Dominus enim, qui finxit sigillatim corda nostra, pravum fictumque hominis animum intuens, qualis in plerisque solet esse mortalium: qui tempore quidem afflictionis Dei recordantur, aspernantur autem cum exempti malis fuerint: irritam atque inanem abire ejus orationem passus est. Quare, ingravescente vi morbi, in lætuosis illis vocibus oppressus est; gravi ferocibus, superbisque documento, ut ira sua moderate uti discant, Deique judicia reformident. Hucusque de his ibi. Hic vero ad impietatis auctoris exornandum tumulum, Nicephori inquam Imperatoris, paria divini vindictæ exempla perpetuo affixa permaneant, tamquam publica documenta iræ cœlestis adversus eos, qui nec Deum timent, nec Dei servos, neque Deo dicata loca, & que ad ea spectant, qua par est reverentia prosequuntur, ut sciant se non mortalibus, sed Deo ipsi horum ultori bellum inferre.

Hoc eodem anno duorum Patriarcharum necem illatam ob Sarracenos a Nicephoro prælio victos, sic narrat his verbis Curpalates: Sarraceni autem post expugnatas in Syria & Cilicia urbes, Archiepiscopum Hierosolymitanum Joannem vivum combusserant, quod videlicet ejus monitis putabant fore, ut ipsos Nicephorus invaderet. Incenderunt etiam pulcherrimum Dominicæ sepulture templum. Hoc idem fecerunt Antiochenſes interfecto suo Archiepiscopo Christophoro. Hæc ipse, cum de Joannis novi Imperatoris progressibus agens, subiicit inter alia de revocatione Episcoporum ab exilio, quos Nicephorus ea de causa damnarat, quod subscribere illius decreto impio nolissent, moxque subdit:

PAGIUS Conjugium Theophania cum filio Ottonis M. petravat a Joanne Tzimisce Imperat. missique ex Occidente Legati, ut dicitur in Chronico Flaviniacensi pag. 166. qui novam sponsam deducerent, Colonia: scilicet Archiepiscopus, ac Episcopi duo, quorum alter fuit Theodoricus Metensis, Duceque complures ac Comitibus. Baronius n. IV. de hoc matrimonio verba facit ex Witichindo lib. 2. & quam anno CMLXVIII. num. VI. Annam, recte hic Theophaniam appellat. Subdit Baronius has nuptias ante annum sequentem contingere non potuisse, quod verum est, cum Chronographus Hildensheimensis ad annum CMLXXII. scribat: Ottoni Imperatori Juniori venit Imperatrix Romæ de Constantinopoli XVIII. Kal.

Atque ita constitutis rebus, eadem nocte, ab omni suspitione liberatus, confert se cum paucis Imperator ad magnum templum, ut a Patriarcha manibus diadema susciperet. Quem venientem ad se ingredi non permisit Polyuctus Patriarcha, indignum asserens, qui ad sacrum templum accederet illud, cujus manus adhuc recenti ac cognato sanguine stillarent. Cum autem Joannes equo animo repressionem tulisset omnia que se libenter & obedienter facturum pollicitus esset: excusans & purgans se, quod non propriis manibus interfecisset Nicephorum, verum Balantes, & Atzipo Theodorus Regina Theophana jussu: hanc Patriarcha jussu e palatio ejectam, in aliquam insulam relegari, atque in exilium mitti Nicephori interfectores, & decretum illud abscindi, quod ad confundendas res Ecclesiæ Nicephorus proposuerat. Statim igitur & illos Joannes Imp. e civitate ejecit, & Theophaniam in Proconnesum relegavit. Quæ postea inde clam effugiens, cum ad magnum templum confugisset, per Basilium excubiæ præfectum ejecta, in regionem Armenorum relegata est in monasterium ab Imperatore recens constructum, Damideam nomine, cum prius illa multa probra in Imperatorem conjecisset & in Basilium Scytham eum vocans & barbarum, cujus etiam maxillam pugno percussit. Cum ipsa quoque relegata est mater ejus in Montineum. Allatumque decretum consecissum est, & Ecclesiæ pristina reddita libertas.

His igitur ita gestis, cum pollicitus esset Joannes ad placandum Deum ob adversum facinus pauperibus facultates quas privatus possidebat, distributurum, Polyuctus ei concedit ingressum & die festo, quo Christi Domini nostri Natalis celebratur, ipsum Imperii diademate coronat. Hucusque Curpalates de his, quæ præcesserunt coronationem Joannis Imperatoris, quam non nisi prævia poenitentia & obedientia a Patriarcha potuit impetrasse.

Jam vero ad ea quæ hoc anno Romæ contigisse Sigebertus narrat conver-

Maii Octob. Pascha. Ditmarus lib. 2. de Tzimisce Imp. ait: qui max magnificis muneribus, comitatuque egregio, non virginem desideratam, sed neptem suam Theophaniam vocatam, Imperatori nostro trans mare mittens, suos absolvit, amicitiamque optatam Castoris Augusti promeruit. Verum videtur Ditmarus ignorasse affinitatis gradum qui Theophanonem inter & Tzimiscem erat, & Theodoram, Theophanonis amitam uxorem duxisse Tzimiscem Imperatorem, ut inquit Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis Familia. XIX.

Joannes Papa XIII. Concilium Romæ hoc anno, septimo Kal. Junias celebravit, præsen-

XIII. Patriarcha resistit Imp.

XIV. Joan. Imp. per poenitentiam obtinet coronam.

XV.

XI.

CHRISTI 969.

JOANNIS XIII. PAP. 4.

OTTONIS 8. IMPER. NICEPH. PHOCÆ 7.

Miraculum de catena S. Petri.

tamus orationem: Quidam (inquit) Comes Ottonis Imperatoris, ejus familiaris, Romæ ante oculos omnium a diabolo arreptus, ita ut seipsum dentibus discerneret: jussu Imperatoris ad Joannem Papam adductus, ut catena sancti Petri collo ejus circumdaretur. Dum a fallacibus clericis semel & bis sed alia catena furenti adhiberetur, nec quidquam remediis proveniret, ubi nihil virtutis inerat: tandem vera sancti Petri catena allata, & collo furentis circumdata, diabolus spumans, multum & clamans abcessit. Qua catena Theodoricus Metensium Episcopus arrepta, cum diceret, se eam, nisi manu ejus abscissa, non dimissurum: tandem Imperator, sedato litigio, a Papa Joanne obtinuit, ut annulum hujus catena exectum Episcopus mereretur. Et inferius eodem anno idem de eodem Metensi Episcopo subicit ista: Theodoricus Metensium Episcopus, Imperatori, sanguine, dilectione ac familiaritate cæteris devinctior, dum in Italica expeditione per triennium sub eo militaret, multa capita & pignora Sanctorum de diversis Italia locis, quocumque modo potuit, collegit. Primum e Marisa S. Elpidium confessorum, cujus socium Eutychium Episcopum ipse Imperatoriam sustulerat. Ab Amiternis Eutychetem martyrem cum reliquiis Maronis & Victorini sociorum ejus, a Fulgineo

XVI. De SS. Reliquiis a Theodoro Metensi Episcopo translatis.

PAGIUS Beneventanum sit Sedes Archiepiscopalis.

te Ottonis M. Ottonis Secundo hujus filio, nec non religiosus quamplurimis torius ordinis viris, & hortatu Ottonis M. cum consensu multorum Præfulum Beneventanæ Cathedralis in Metropoli exiret, intervenientibus Pandulpho Beneventano & Capuana urbis Principi, seu Spoletini & Camerini ducatus Marchione & Duce, simulque Landulpho excellentissimo Principe filio ejus, ejusque Ditoni subiecit Episcopos S. Agatha, Abellini, Quintodecimi, Ariani, Asculi, Bibinii, Virturaria, Larini, Thelesta, Alife. In fine legitur: Scriptum per manum Stephani Scrinarii S. R. E. in mense Martii, indict. XII. & post subscriptiones Episcoporum: Datum VII. Kalend. Junii per manum Guidonis Episcopi Sanctæ Sylvacandide Ecclesie, & Biblioth. Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Pontific. Domini nostri Joannis XIII. Papa quarto, Imperatoris Ottonis majoris VII. & minoris II. Indictione supradicta duodecima, anno dominice Incarnationis DCCCCLXIX. Legitur hæc Epistola a Joanne XIII. Landolpho Beneventanensi Archiepiscopo data, Tom. IX. Concil. pag. 1238. Postea Metropolis Beneventana modo plu-

NOTÆ

[1] Hæc adde aliqua de Salernitanis Principibus. In Accessionibus ad Historiam Casinensem Erasmi Gattulæ P. I. pag. 80. vulgata est donatio Gisulfi Principis Salernitani de rebus in comitatu Mariscano & Balbeni in Comitatu de Furcone, & de Amiterno, & pro finibus & pertinentiis de Marchia de Firmo, & Marca de Spoliti quæ res pertinebat ad Tam aviam Gemmæ Principissæ, coniugis ejusdem Gisulfi Principis. Donatio autem Data est tricesimo anno Principatus Domini Gisulfi, filii VVaimari, mense Septemb. quinta decima indictione. GEORGIUS

Felicianum Episcopum & martyrem, a Perusio Asclepiodotum martyrem, a Spoleto Serenam martyrem cum Gregorio Spoletano martyre, a Carduno pignora Vincentii martyris, & Levite, ab Hispania olim a duobus monachis Capuam, a Capua vero illuc deportata, a Mevania alterum Vincentiam Episcopum & martyrem, a Florentia Miniatem martyrem, ab urbe Tudertina Fortunatum Episcopum & Confessorem, a Corfinio Luciam Syracusanam virginem & martyrem, a Foroaldo Duce Spoletanorum olim a Syracusis illuc translata. A Sabinis partes corporum Protii & Hyacinthi martyrum. Hæc omnia cum parte catena sancti Petri Apostoli, cum capillis ejusdem & sanguine sancti Stephani protomartyris, & parte craticule sancti Laurentii martyris a Papa Joanne sibi donata cum aliis multis Sanctorum pignoribus præful Theodoricus in Galliam hoc anno transulit, & in Ecclesia sancti Vincentii martyris a se in insula urbis constructa locavit. Hæc Sigebertus. Porro cum audis translata corpora, ita accipias, ut partem ex illis acceperint, non ipsa integra. Ut in dictis locis quæ adhuc visuntur atque coluntur, dictorum Martyrum reliquæ, fidem faciunt haud dubiam.

Sc-

res, modo pauciores Saffraganeos habuit. Ex hac porro Epistola liquet, Beneventanum & Capuam hoc tempore eidem Principi paruisse. [1] Anno Hegiræ CCCLVIII. teste Elmacino lib. 3. Hist. Sarac. cap. 4. Muazzus Lidinilla Calipha Africæ misit cum exercitu, qui Egyptum occuparet; quod cum factum esset, dominium Calipharum Abafdarum in Egypto cessavit. Tunc Alcabira seu Cairus, urbs Egypti præcipua & amplissima ad Nilum fluvium posita, ædificata, ut in ea milites habitarent; & arx Imperialis in ea constructa. Quam urbem anno Hegiræ CCCLVIII. conditam testatur etiam Guillelmus Tyrius. Plurimum crevit civitas illa, cum Sultanos seu Reges habuit proprios, sed postquam seculo XVI. in potestatem Turcarum venit, sensim defecit, licet etiamnum amplissima sit Muazzus Lidinilla Egypti Calipha dominio Africæ Josephum Bolquinum & Familia Ziridium minorum Africam obtinentium investivit, sicque Reges isti potentissimi evasere. Concilium Anglicanum, de quo anno sequenti n. VII. huc retrahendum.

XII. Egyptus in Calipha Africani potestatem venit.

JESU CHRISTI ANNUS 970.

JOANNIS XIII. PAP. ANNUS 5.

OTTONIS JOAN. ZEMISCIS 9. IMPER. I.

I. Mortuo Polyencho subrogatur Basilus.

Sequitur annus Redemptoris nongen-tesimus septuagesimus, Indictione decimatercia, quo Polyenctus Constantinopolitanus Episcopus, cum sedisset annos quatuordecim, ex hac vita migravit post dies triginta quinque, ex quo Joannem Imp. coronaverat, in cuius locum Basilus monachus Scamandrenus boni nominis vir subrogatus est. Ita.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6463. 27. B. D. 2. P. 27. Mart. Indict. 13. JESU CHRISTI 970. JOANNIS XIII. PAPÆ 6. OTTONIS IMP. 9. JOANNIS ZEMISCÆ IMP. 1.

AD num. I. & seq. Leo Diaconus res hoc anno in Oriente gestas his verbis narrat: Jam magna Antiochia ad Orontem sita Nicephori Imp. armis capta, ac Antislite destituta; qui enim prius ejus urbis compos existerat, Agarenus, Patriarcham Christophorum virum Apostolicum, divinumque sustulerat, adæto in ejus pectus spicula eo scilicet crimine quod Christiana fulgeret pietate (qua de re Baronius anno superiori num. XII.) Hujus frequentium civium maxime rem frugis Joannes Imp. existimans, diligenter curabat, sollicitiusque agebat opera, ut ejus sedis dignum Praesulem inveniret. Sic igitur animo assuanti remque satagenti, venit in mentem Colonienfis Theodori viri a teneris unguibus cremiticam atque a negotiis remotam vitam consecrati, multique Asceticis sudoribus edamiti corporis. Cili- cinam enim vestem, qua indutus erat, ac qua contegebat ferrum quod gestabat, ut affligeret corpusculum, non ante deposuit, quam tota diffunderet, & in nihilum cederet. Ajunt istiusmodi Monachum tum primum Nicephoro, tum rursus Joanni divino oraculo vaticinatum esse: ad imperii insulas fore assumendos. Hunc itaque cum in Urbe tunc versaretur Joannes, adducit Polyenctus, Polyenctus vero cum Episcoporum in Urbe presentium Synodo, habito de illo examine, ubi seculari quidem eruditione haud admodum excultum, divina vero & Christiana magnificentissime instructum comperisset, Patriarcham consecrat Antiochenum.

Porro Polyenctus cum dies haud plures a Theodori ordinatione superstes fuisset, ex humanis migrat, relictis Ecclesia monumentis, virtutum scilicet simulacris, divinaque & humana sapientia, scientiaque notitia, qua ad summum excultus fuit Polyenctus autem annos tredecim, Patriarchatus gubernaculi moderato atque ad beatam vitam translato: diligentem adhibuit Joannes operam ut in Sacerdotali throno virum virtutibus atque moribus præstantem collocaret. Postridie igitur convocatis in Palatium Episcopis & Senatu, dixit: Ego cujus vita a longo tempore indubitatum periculum feci hunc in Ec-

Curopalates & alii. Cedrenus addit eundem Imp. Antiochenæ Ecclesie diu viduatæ pastore præficiendum curasse, Theodorum, de quo ista;

Cum autem Antiochia ad Orontem fluvium sita aliquandiu summo pontifice caruisset, ad id munus provexit Imp. Theodorum quemdam monachum omnibus florentem bonis, qui etiam prædixerat Imper-

elestasticam sedem proveho, ne lateat in angulo vitam tolerans, vir omnis generis virtutum excellentis clarus, cui & præscendi futura Deus donum concessit: multa enim mibi ejus generis divino edidit oraculo, qua temporibus suis evenerunt. Dixerat Imperator, & Basilium Monachum in medium produxit, qui a teneris unguibus arrepta vita monastica crebros agones religiosa palæstra ludorum in Olympi montis arduis elivis ostenderat. Hanc videlicet in Patriarchales ades jussit ascendere, postridieque (ea scilicet dominica, qua Sancti Patres orthodoxam fidem de cultu venerabilium imaginum sanxerunt) Basilus summi Sacerdotii unctionem accipit, ac œcumenicus Patriarcha acclamatur. Cedrenus testatur, Polyenctum post Trimisæ designationem, tantum triginta quinque dies vixisse, Ciropalates vero triginta solum dies habet; sed cum Zonaras Cedreno suffragetur, mors ejus contigit circa diem XVI. mensis Januarii. Illius nomen Menais adscriptum ad diem V. mensis Februarii. Porro festum Oribodoxie incidit hoc anno in diem XIII. Februarii, quæ Quadragesimæ Dominica prima fuit, quo die illud celebrabatur.

Pergit Leo Diaconus: Joanne vero Imp. multis curis anceps pendebat animus, cuiusnam prius Tremisces momentum daret in trivio constitutus, ne ab officio aberraret. Tum enim annona penuria, al-gatos ad Rossos scabatur imperium, ingruensque Rossica motio, nihil ipsa fausti sperandum ingerebat, ac ne Carthaginensium Arabumque adversus Antiochiam Syria incurso, qua Romana ditiori nuper accesserat. Enim vero fames quidem insuperabile malum, frumentationem ex omnibus ubique emporiis prompta diligentia dissolvit, gravis adeo mali grassante vi inhibita. Agarenorum vero motus repressus, obiecta illis Orientalium copiarum acie, Nicolao, Patricio exercitus duce. Fuerat is Imperatoris spado, multaque exercitatione magnam rei bellicæ peritiam nactus erat. Cum Sphandosthlabo autem Rossici exercitus duce gentisque Principe inunda pacis fœdera missi ad eum Facialibus putavit. Missis itaque ad eum Legatis denunciatur, ut pacta cum Nicephoro Imp. mercede recepta, ea ratione quod Mysos invaserat, ad suas sedes ac Cimmerium Bosphorum se recipiant; Romanis vero Mysiam utpote ad ipsos attinentem, ac qua olim Macedonia portio existat, relinquunt.

Splendosthlabus autem victorius adversus Mysos (sic Leo Diaconus Bulgaros vocat) elatus barbarica infania ac dementia respondit, Legatis se brevi Byzantium forti vallo cincturum. Imperator nihil cunctandum esse existimavit, indeque Magistrum Bardam, cognomento Sclerum (nos Durum dicamus) defunctæ Mariæ hujusce Imperatoris conjugis fratrem, nec non

II.

III.

IV.

rio positurum, Deo ipsum ad hoc culmen elaturo: hortatusque fuerat, ne precipitanter ageret; alioqui si monitus suos sperneret, suae ipsius vitae se insidiatum fuisse intelleturum. Contenderat etiam ab eo, ut Manichaeos per totum Orientem serpentes, & contagione suae imposturae, religionis omnia corrumpentes, in Occidentem, in desertam aliquam solitudinem deportaret. Horum Scriptorum quoque testificatione traditur, Joannem Imperatorem Sarracenos suis omnibus undique comparatis viribus obfidentes Antiochiam profligasse, & Roxolanos seu Russos aliorum barbarorum copiis annitentes, exercitu que trecentorum & octo millium militum polentes pariter superasse. Haec de rebus Orientis. Videamus res Occidentalis Ecclesiae.

PAGIUS

Petrum Patricium, a Nicephoro Imp. Stratopedarcham creatum circum se esse praecipit, hisce duobus praecipit imperator, ut assultis copiis, ad loca Myfis vicina, usque contermina transirent, atque ibi hyberna ducerent. His ab Imperatore in mandato acceptis in Europam veniunt Tauroscytha vero (hodie Moscovitae appellati) suorum partes segregantes, eique sociam adjunctentes Unnorum, Mysorumque manum in eos immiserunt. Adversariorum copiae longe majores erant, ac triginta millia virorum excedebant; cum Bardas Magistri acies non plures decem millibus haberet. Conferro praelio utrimque cadebant, qui animosiores atque impetu incitatiores erant. Tandem Scythae in fugam versi sunt, quorum Romani ad profundam usque vesperam eos infecuti multam stragem fecerunt. Ajunt in eo praelio Scythas supra viginti millia periisse. Joannes vero Imp. Asiaticas copias in Europam per Hellepontum traicere fastagebat, ut in Thracia & Macedonia hyberna agerent, & vernam tempestatem expectarent.

V. Bardas tyrannus in exilium missus.

Dum haec sic Joanni Imp. in Rossos expedirentur, Bardas Dux Leonis Curopalatae filius, ac Nicephori Imp. ex fratre nepos ad res novandas Anafae, ubi relegatus fuerat, fuga evasit, Theodoro Barda ac Nicephoro Patricio fratribus eam in rem illi adiutoribus. Eo res processit, ut Bardas Dux repudiatis nigri coloris calceis, rubros statim induit, palamque Romanorum Imperator a militibus solutus est. Leo quoque Curopalates rebellionem conflabat, Barda pater in Lesbo insula, ipse quidem sub custodia habitus. Sed detecta conjuratione Leo Curopalata ac Nicephorus ejus filius jussu Imperatoris oculis orbatii sunt. Bardas vero, cum ad tyrannidem animum semel advertisset, mordicus haerebat proposito, & Asiam populatus, eorum incendit domos, qui ipsius partes non sequerentur. Imperator cum scripta ad eum Epistola, Bardas Phocas respondisset sibi potius rerum summam ac imperium debere, qui avo Caesare gloriaretur, quem inquit, in strato humi jacens, pecudis in morem jugulasti, Imperator, inquam, Bardam cognomento Scelerum, cujus sororem antea Mariam nomine thori confortem habuerat, Magistri dignitate fulgentem in Asiam adversus rebelles misit. Tandem Phocas postquam in extremas redactus fuit angustias, cum uxore & liberis se

Celebratur (a) hoc item anno a sancto Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo auctoritate Joannis Romani Pontificis generale Concilium adversus incontinentiam clericorum, de quo ista in Actis S. Osuvaldi Vigorniensis habentur: (b) Per idem tempus auctoritate Joannis Papae Dunstanus Archiepiscopus coacto generali Concilio statuit, & decreto firmavit, ut canonici omnes, presbyteri, diaconi, subdiaconi aut caste viverent, aut Ecclesias quas tenebant, dimitterent. Habebat autem Regem Edgaram hac in re fidelem adiutorem & egregium defensorem.

Porro hujus decreti executio demandata est Osuvaldo Vigorniensis, & Ethelwoldo Vintoniensis Episcopis. Itaque beatus Osuvaldus in sua diocesi septem monasteria, ejectis clericis insolenter vi-

scelero dedidit, quos Imperator in Chio insula exilio relegandos jussit.

Interim dum paratur bellum adversus Russos, Theodoram Constantini Porphyrogenniti Imperatoris filiam uxorem duxit Imperator, haud quidem eximia pulchritudine aut corporis forma gratiusque praeditam, sed quae castitate omnique generis virtutibus cunctis procul dubio ejus sexus praefaret. Mensis Novembris tempus erat altero Joannis imperii anno, cum nuptiale ageretur convivium. Tunc Imperator propinatio-nibus, ludisque equestribus ac muneribus accipiendo populum, hyemem Byzantii agebat, ac vernum tempus expectabat. Idem ac Leo Diaconus de Theodora matrimonio Cedrenus habet, qui cum annos Imperatorum a mense Septembri auspicietur, illud ad praesentem annum pertinere arbitror.

Ad num. III. & seqq. Concilium Anglicanum anno superiori celebratum. Hovedenus enim part. 1. Annal. pag. 426. scribit: Anno DCCCCLXIX. Rex Anglorum pacificus Edgarmus sancto Dunstano Dorobernensis, & beato Osuvaldo Vigorniensis & S. Ethelwoldo Vintoniensis Ecclesiae Episcopis praecipit, ut expulsis clericis in majoribus monasteriis per Merciam constructis, Monachos collocarent. Unde S. Osuvaldus sui voti compos effectus, Clericos Vigorniensis Ecclesiae Monachalem habitum suscipere venientes de monasterio expulit; consentientes vero huic ipse Antistes monachizavit, eisque VVilfridum magna religionis virum loco Decani praefecit. Idem narrat ad illum Christi annum Westmonasteriensis, & Annalista Mailrosensis. Et Auctor Anonymus Vitae Sancti Osuvaldi Episcopi Wigorniensis, & postea Archiepiscopi Eboracensis, cujus verba recitat Baronius num. III. & seqq. testatur, Decreti in Concilio generali pro Cleri reformatione conditi executionem tribus praefatis Praesulibus commissam fuisse.

Spelmannus hoc quidem Concilium accurate cum anno superiori illigat, sed male illud his verbis inscripsit: Concilium generale a S. Dunstano Archiepiscopo Cantuaria adversus Clericos conjugatos celebratum. Nec enim Auctores, quos ipse citat, aliquid habent de conjugio Clericorum, & quae sitio tantum erat de iis, qui conjugari non poterant, quique eum gradum ascenderant, cui continentiae votum annexum erat. Superest adhuc fragmentum Orationis ab Ead-

III. (a) Mat. Vvassimo-nast. Flor. hist. hoc anno.

(b) Apud Sur. die. 15. Off. t. 5. Concil. Generale in Anglia

IV.

VI. Trzimissee Imp. Theodoro-ram uxorem ducit.

VII. Concil. Anglicanum anno superiori coactum.

VIII. Contra incontin-entiam Clerico-rum, non contra eo-rum nu-pcias.

ga-

ventibus, construxit, Abbatesque eis praefecit. In his Abbas Perforensis Fulbertus bene moratus, & religionis monasticae fervens zelator, sed tamen in subditos sevens nimium, quod in eo valde reprehendebatur, cum esset ad extrema perductus, & post obitum in fetetro repositus, redeunte spiritu exivit se, cunctis tremantibus, atque se a beato Benedicto ad conspectum Dei perductum fuisse; Deumque ipsi peccata sua ob merita dilecti sui Osuvaldi remisisse, ejuisque sanctitatis declaranda causa, se revivisse. His dictis conticuit, & percepto Dominici corporis viatico, dimidium supervixit diem, rursumque defunctus est.

In aliis etiam Angliae locis insignes Ecclesias B. Osuvaldus ob eandem causam ejectis clericis, monasticae institutionis viris tradidit, puta Ecclesiam sancti Albani, sanctae Ethelredae virginis in Eli, & eam quae apud Beamstedam honorabilis habebatur. In Ecclesia sancti Albani Efricum Abbatem Britnotum, in Beamstedensi Gotmannum. Quae vero monasteria constituit, ea invisere solebat, & tum sermone, tum opere, ea quae ad animarum salutem pertinerent, illis paterno affectu ministrare. Porro in monasterio Ramestriae Abbo Floriacensem monachum degere voluit, morum sanctitate praeclarum & litteris egregie eruditum, ut monachos doceret, scholis praesfet, & tum regularem sive monasticam disciplinam, tum litterarum scientiam promoveret. Is Abbo Dunstani hortatu beati Edmundi Regis & martyris passionem accurate conscripsit. Tandem Floriacum reversus, & Abbas effectus a suis monachis occisus est. Haec in Actis sancti Osuvaldi habentur.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

garo Rege habitae ad Episcopos & ad cenobiorum Praefectos, quod in Bibliotheca Patrum recitatur. In ea Edgarmus sic Episcopos alloquitur: dicam, dicam, quod boni lugent, mali vident: dicam dolens (si tamen dici potest) quomodo dissuant in comestationibus, & ebrietatibus, in cubiculis, & impudiciis; ut jam domus Clericorum, putentur prostibula meretricum, conciliabulum histrionum. Ibi alea, ibi saltus, & cantus; ibi usque ad medium notis spatium protrahit in clavore & horrore, vigilia. Sic, sic patrimonium Regum, eleemosina pauperum, imo (quod magis est) illius preciosi Sanguinis pretium, profigitur? Ad hoc ergo exhauserunt Patres nostri thesauros suos? Ad hoc fiscus Regius detractis redditibus multis, detumuit? Ad hoc Ecclesiae Christi agros, & possessiones, Regalis munificentia contulit, ut deliciis clericorum meretricis orientur? &c. Decretum itaque in hoc Concilio, ut antiqui Canonες de continentia Clericorum, qui temporum injuria contemnebantur, ferverentur. Quod vero narrat Baronius num. VI. & seq. de poenitentia Edgarmus Regi ob incontinentiam imposita, serius non contigit, quam anno

IX.

Porro ista de clericorum incontinentiam ex licentia Joannis Romani Pontificis expulsionem pluribus prosequutus est Osbertus monachus, qui hoc tempore vivebat, in rebus gestis sancti Dunstani a se conscriptis. Sed primum de correctione incontinentiae Regis Edgari ista his praemittit verbis: (a) Quadam enim vice Rex in monasterium virginum, quod * Vviltonia situm est, venit. Ibi captus specie cujusdam puellae, quae de nobilibus Anglorum nata, inter non velatas nutriebatur, & custodiebatur. Eam in suum colloquium adduci secretius jussit. Illa cum duceretur, timens pudori suo, raptum ab una sanctimonialium capiti suo velum imposuit, eo modo se protegi sperans, si forte Rex quid inbonestum a se exigere vellet. Quam ipse velatam intuens: quam subito, inquit, sanctimonialis effecta es? arreptumque velum detraxit capiti ejus, illa conatu quo poterat, frustra obtinente. Abusus siquidem ipsa est, & gravi scandalo quoque per Angliam religiosi ex hoc mente vulnērati sunt. Quod scandalum eo vehementius fuit, quod Rex idem legitimam uxorem habebat, Elstedam videlicet, cognomine Candidam Ordineri praepotentis Orientalium Anglorum Ducis filiam, de qua & S. Eduardum genuerat.

Ubi vero res Dunstano innotuit, acerbo more percussus est. Igitur cum in re non segnis ad Regem veniret, & ille venienti, pro more, occurreret, eumque per manum ad solium suum perducere vellet: manum Dunstanus turbato vultu retraxit, nec eam ab homine contingi passus est. Ad quod ille attonitus (non enim illum scire putabat, quod clanculum a se factum existimabat) cur manum sibi non dimitteret, inquisivit. At: Tu,

VI. Decreto Joan. Pap. corriguntur clerici incontinentes. (a) Apud Sur. die. 19. Maii t. 3. c. 38. * al. Mul-fimia

VII.

CMLXIV. ut ex Hovedeno & Annalista Maltrofensi citatis colligere est. De ea poenitentia Malmesburienfis lib. 2. de Reg. cap. 8. ait: Virginis Deo dicata audient pulchritudinem. Edgari violententer eam a monasterio abstraxit, abstracta pudorem, & non semel thoro suo collocavit. Quod cum aures B. Dunstani offendisset; vehementer ab eo increpatus, septennem poenitentiam non fastidivit, dignatus Rex affigi jejuniis, simulque diademate carere septennio. Sed ne quis putaret hanc virginem Deo sacram fuisse, sed tantum Deo a parentibus dicatam, subiungit Malmesburienfis: De Egelseda cognomento Candida filia Ordmeri Ducis potentissimi Edwardum genuit, & sanctam Editham de VVlfrida, quam certum est non tunc Sanctimonialem fuisse, sed timore Regis puellam laicam se velavisse, moxque eandem arrepto veto lecto Imperiali subaltam. Unde offensum beatum Dunstanum quod illam concupisset, qua vel umbratice Sanctimonialis fuisset, vigorem Pontificalium in eum egisse. Sed hac de re legendus Alfordus in Annal. Ecclesiae Anglicanae, ubi plura habet adversus Heterodoxos Osbernum scriptorem Vitae sancti Dunstani, cujus verba refert

Poenitentia septennialis Edgari Regis Anglia.

CHRISTI
970.JOANNIS XIII. PAP.
5.OTTOVIS
JOAN. ZEMISCIS I.

9. IMPF.

Rex pre-
nrens tu-
cipitur a
S. Dun-
stano.

Tu, postposito omni pudore, adulterium commissisti; in despecto Deo & signum castitatis non verius, virgini suam integritatem praripuisti: & cur manum summo Patri Virginis filium immolantem impuris manibus non tradam, quaris? Lava prius per poenitentiam manus tuas a sordibus suis, & tunc demum, quo gratia Dei reconcileris, honora & amplectere manum pontificis. Territus ille ad hæc, terræ procumbit, pedes Antistitis petit, se peccasse, gemitu verba interrompenis contestatus. Quod Dunstanus videns, tantum in Rege humilitatis exemplum vehementer complectitur. Velocius ergo illum erexit, & pacato vultu cum eo familiariter que salutem anima ejus operarentur, loquens, septennem ei poenitentiam injunxit. At ille pontificali absolutione potitus, omni studio injunctæ sibi poenitentiae operam dare, & multa quibus Deum placaret, pietatis opera ipsi poenitentiae, instincta & consilio Patris sui, sollicitus cepit superaddere.

VIII.
Correctio
inconti-
nentium
clericor.

Ipsæ præterea omni ordini hominum in suo Regno consistentium legibus sibi in Christiana religione sancitis uti, præcipiebat, ipse secus agentes, indicta vindicta, corripiebat: ipse in pravitate persistentes condigno examine puniebat. Exempli causa. Ordo clericalis plurimum ea tempestate erat corruptus, & canonicis cum presbyteris plebium voluptatibus carnis plus æquo inserviebant. Quod malum Dunstanus corrigere cupiens, auctoritate Joannis Apostolicæ Sedis Antistitis apud Regem obtinuit, quatenus canonici, qui caste vivere nollent, Ecclesiis quas tenebant, depellerentur, & monachi loco eorum intronitterentur. Ad hæc exequenda in Concilio statuta delectos fuisse duos sanctissimos Episco-

PAGIUS fert Baronius, in pravum sensum interpretantes.

X. Hovedenus laudatus hoc anno habet: Anno DCCCCLXX. Sancti ac venerabilis Antistitis Swithuni Reliquia (peractis a sepultura ejus centum & decem annis) indictioni XIV. Idus Julii feria VI. sublata sunt, & de monumento a S. Ethelwoldo venerabili Presule (nempe Ecclesiæ Wintoniensis) & ab Elstano Glasloniensis, Ethelgavo novi monasterii Abbatibus, & in Basilica Apostolorum Petri & Pauli sunt recondita. Idem habent Wigorniensis, Florilegus, & Annalista Mailrosensis, ad hunc Christi annum. Patrata tunc plurima miracula, ut videre est apud Malmesburiensem lib. 2. de Pontif. pag. 244. Ad illa respicit Auctor Vitæ Sancti Ethelwoldi Episcopi Wintoniensis a Worktano Monacho, ejus discipulo scriptæ, qui num. XXVI. ait: Cujus prædicationem maxime juvit sanctus Antistes Swithunus, & eodem tempore celestibus signis declaratus, & infra Templi Regiam gloriosissime translatus, ac decentissime collocatus. Ideoque gemina simul in domo Dei fulgere luminaria candelabris aureis superposita; quia quod Adelwoldus salubri ver-

pos, Osuvaldum, & Ethelwoldum, jam dictum est, & quid alter eorum egerit Osuvaldus pariter patefactum; modo reliquum est, ut quæ memoria digna gesta fuerint ab Ethelwoldo, ex eodem auctore Osberto hic describamus, pergit enim:

Præsidebat ea tempestate Vocentana Ecclesiæ Ethelwoldus vir eximia sanctitatis & educatione patris Dunstani non parum insignis. Hic cognita de canonicis Ecclesiæ suæ, quod nimium secularia existebant, voluntate Dunstani, monuit eos semel & sepius, mores & actus mutare, correctionis vitæ semitas, relictis feminis, arripere. At in præsentiarum quidem id sibi possibile esse negantes, voce corvina semper in crastinum correctione in sui pollicebantur. Quod ipse gnarus, non diu sustinuit. Paratis namque quamplurimis monachorum cucullis, die quo Communio, Servito Domino in timore, cantabatur: Chororum intravit, vestes, quas paraverat, secum deferri faciens. Et projectis illis in medium, canonicis ait:

Animadvertistis quid modo cantaveritis? Animadvertimus, inquiunt. Igitur, inquit, Si (a) seruire Domino in timore, & ei vultis exultare cum timore apprehendite disciplinam, vestem scilicet monachalem, ne pereatis (sicut cantastis) de via justa. Ad quod illi obstupefacti, more solito inductus petunt id se facturos in futuro, promittunt. Tunc ille, mihi credite, amplius non credam huic vestræ responsioni corvine. Sed aut disciplinam in præsentem apprehenditis; aut loci istius beneficii & conversationis hinc eliminati, jamjam cedetis. Itaque nonnulli ex illis statim, abjecto clericali habitu, monachi facti sunt

IX.
S. Ethel-
woldus
corrector
inconti-
nentium
clericorum.

X.

(a) Psal. 2.
Clerici
in mo-
nachos
conversi.

borum exhortatione prædixit, hoc Swithunus gloriosa miraculorum exhibitione ad laudem nominis Christi mirifice decoravit. Sicque factum, consentiente Rege, ut partim Dunstani consilio & actione, partim Adelwoldi sedula cooperatione, monasteria ubique in gente Anglorum, quadam Monachis, quadam Sanctimonialibus constituerentur sub Abbatibus & Abbatissis regulariter viventibus. Circumvixitque famulus Christi Adelwoldus singula monasteria, mores instituens, obediens ut in bono proficerent, verbis admonendo, & stultos ut a malo discerent, verberibus acriter corrigendo. De Sancto Swithuno seu Suvithuno Wintoniensis Episcopo suo loco verba fecimus.

Redactio in ordinem Sifnando Compostellano Episcopo, quod officii sui curam parvipenderet, & Sancto Regi Legionensi infensus esset, suffectus est Rudefindus Episcopus Dumienfis, ut incarcerati Sifnandi munia obiret sicuti supra ex Stephano Cellæ-nova monacho illius Vitæ Auctore diximus. Verum, ut inquit idem Stephanus, post pauca Sanctus Rex moritur (anno nempe CMLXVII.); quo cognito, Sifnandus vincula confringens e carcere fugit,

XI.
S. Rude-
findus sit
Monachus
& postea
Abbas.CHRISTI
970.JOANNIS XIII. PAP.
5.OTTOVIS
JOAN. ZEMISCIS I.

9. IMPF.

ceteris verbo pontificis de Ecclesia eliminatis. Ceterum quia isti qui noviter fuerunt conversi, regularis discipline normam sine aliorum magisterio docte servare nequibant: monachi de Abendonia illuc ab eodem pontifice adducti sunt, qui monastica institutionis tramitem ibi docerent. Quæ autem post hæc secuta sint de duobus Conciliis eadem de causa celebratis, Vuintoniense & Calense inferius, suis locis opportune dicetur.

XI.

(a) Osbert.
in Dunst.
c. 31. a-
pud Su-
vium die
29. Maii
p. 3.

Ad idem Concilium Generale (ita ab eis nominatum; quod omnes Angliæ Episcopi in idem convenissent) spectat, quod de publica Comitibus incestuosi poenitentia ibi facta idem Osbertus scribit his verbis (a): Comes quidam præpotens cognatam suam illicito sibi matrimonio copulaverat, & a Dunstano semel, secundo & tertio redargutus; incestum suum divortio expiare volebat. Quapropter gladio Spiritus sancti a viro Dei percussus, a liminibus est sanctæ Ecclesiæ separatus. Qui typo tactus superbia, Regem adit, Dunstanum impiæ & immoderate severitatis accusat, regia sanctione se ab ejus tyrannide liberum constituit, querula voce precatur & obsecrat. Cujus verbis Rex acquiescens Dunstano mandat, ut hominem cum ea quam duxerat, in pace manere sinat, & a quibus ipsum suspenderat, liminibus sacris restituit. Miratur ille ad audita, & dolet religiosem Regem per mendacem hominis linguam, ante rei inquisitionem & examinationem esse seductum. Pontifex hominem ad rationem, & tam pro commissio crimine, quam & propter injustam sui criminationem apud Principem terræ factam paulo durius increpat, eundem.

piens eo modo ad poenitentiam & correctionem cor illius emollire. At ubi vidit ipsum non solum verbis suis non consentire, sed insuper contumaci spiritu contra se furere, minarique: supra id quod ab ingressu domus Dei suspenderat, ut dixi, omnem ei communionem Fidelium, donec a sua pravitate discederet, interdixit. Tunc ille seipso deterior effectus, immani est furore correptus, & nihil eorum quæ possidebat, alicujus esse momenti reputans, ad hoc solum se totum studebat impendere, ut Dunstano excitaret scandalum, & Christianæ legis jugum, quo a sua libidine coerceretur, sibi faceret alienum. Legatos itaque suos Romam destinavit, & talibus assuetis quorundam Romanorum corda & ora in suam causam largo munere largiori sponse permatat. Quid inde? Præsul Apostolicæ Sedis Dunstano, peccatori homini condescendere, verbis ac litteris mandat, & cum Ecclesiæ gremio integre conciliare monet, hortatur, imperat. Sed si poenitens peccatum relinqueret, voluit mandatum intelligi: nec enim alter potuit intellexisse. Pergit enim:

Ad quæ Dunstanus ita respondet: E-
quidem cum illum, de quo agitur, sui delicti poenitentiam gerere videro, præceptis domini Papæ libens parebo. Sed ut ipse in peccato suo jaceat, & immunis ab Ecclesiastica disciplina nobis insultet, & exinde gaudeat: nolit Deus. Avertat etiam Deus a me, ut ego causa alicujus mortalis hominis, vel pro redemptione capituli mei, postponam legem, quam servandam statuit in sua Ecclesia idem Dominus meus JESUS Christus Filius Dei. Hæc ille relata sibi

XII.
Comes in-
cestuosus
in concilio publi-
ce poenit-
tet.

PAGIUS, & ipsa nocte Nativitatis Domini nostri Jesu Christi Rudefindum cum canonicis paucis aggressus est. Gladium stritum manu portabat, quo mortem minabatur, nisi Episcopatum relinqueret, & civitatem desereret. Rudefindus ponderosis verbis temeritatem arguit, prophetans mortem violentam Sifnando cito evenituram; qua ita contigit, sicut ei fuerat a Rudefindo prædicta. Quod hoc anno contigisse eodem anno testatur Sampirus his verbis: Normanni Rege (idest Duce) Gunderodo Gallaciam ingressi strages multas fecerunt, & in gyro sancti Jacobi Apostoli Episcopum loci ipsius gladio peremerunt, nomine Sifnandum. Subdit Stephanus Rudefindum latum confugisse ad monasterium S. Joannis de Cabero, quod edificaverat, & postea mundo renunciante, ac condidisse monasterium Villare prope Limiam, in quod non multo post ingressus est, illudque Cellam novam appellavit. Mortuo Abbate, quem ibi constituerat sanctus Episcopus Rudefindus, a Monachis Abbas eligitur, Episcopales vices non amittens. Ad cujus mirabile exemplum Episcopi, Abbates, nobiles & ignobiles Cellam-novam veniebant, omnia sua seque dedentes, inquit Stephanus citatus.

XII.

Hoc anno mortuus est Garzia Rex Navarrae

hujus nominis II. era nempe MVIII. ut Mo-
retus in suis Investigationibus Regni Navarrae II. Abarca pag. 418. demonstrat. Primo Tomo Concilio-
didus, rum Aveldæ, cujus autographum in Escoriali succedit
conservatur, a Vigila Monacho era MXIV. Garzia II.
descripto, anno scilicet Christi CMLXXXVI. in Re-
Secundo Tomo S. Emiliani, qui ejusdem fe-
gnum re est antiquitatis; & denique donatione qua-
dam a Sancto II. Garzia successore Abbati
S. Andreae facta Idus Novemb. anno tertio Re-
gni Sancti era MX. in qua ait: Gratia Dei
Sanctus Rex & Ranimirus Rex seu cum clara
Urraca Regina. Idem Moretus lib. 2. Investi-
gat. adversus Zuritam, aliosque Scriptores
Hispanos invictis argumentis probat, sæculo
decimo in Regno Navarrae regnasse Garzias
duos, & Sanctos duos. Uxor Garzia San-
ctiouis primi vocabatur Onneca Tarasia Endre-
gotta; primum est nomen, secundum cognomen
tertium patronimicum. Tarasia appellatur in
Chartis omnibus in favorem Monasterii S. Emi-
liani datis usque ad eram CMLXXXV. æ-
que adhuc in archivis ejusdem monasterii exi-
stunt. In quibusdam aliis modo Onneca-
modo Endregotta vocata. Ea ultimo nomine
patronimico nuncupata, quia pater ejus in
duabus Chartis era MIX. datis Endregotta
ve.

CHRISTI
970.JOANNIS XIII. PAP.
5.OTTONIS 9. IMPP.
JOAN. ZEMISCIS I.

audiens, & Dunstanus ex his quæ cer-
to diceret, inflexibilem esse, certissime
sciens, & excommunicationis suæ pœna
eum pudore hominum constrictus, tum ti-
more periculatorum, quæ talibus nonnum-
quam accidere solent, perterritus, obsti-
nationem suæ mentis deposuit, & abdicato
illicito conjugio penitentiam sibi cultum
imposuit. Dunstano itaque generale ro-
tius Regni Concilium de observantia
Christianitatis celebrante, ipse suimet
oblatus, nudis pedibus, laneis indumen-
tis corpus amictus, virgas manu ferens,
Concilio sese medium iniecit, & ante
pedes Dunstani genuit & ejulans

PAGIUS vocatur: Ego Endregotto Galindonis, inquit,
& prolem ejus (idest e filia nepos) Sancio
Garfeanis Rex & uxor ejus Urraca Ferdinandi.
Recte autem Moretus monet, Ferdinandi no-
mine intelligendum non esse Ferdinandum Co-
mitem Castellæ. Suspiciatur vir Eruditus pag.
431. nomen Fortunii loco Ferdinandi substi-
tuendum; sed exemplaria ei adversantur. Fa-

corruit. Quo viso, moti sunt omnes qui
aderant, ad pietatem; & ipse Pater o-
mnium, majori præ cæteris pietate mo-
tus est. In vultu tamen servato disci-
pline rigore, utpote hominem Deo con-
ciliare desiderans, lacrymas ejus ad bo-
ram severus sustinuit; ac demum a toto
Concilio postulatus, lacrymans, & ipse
culpam indulsit. Ita ab excommunicationis
vinculo absolutum, communioni Fide-
lium, gaudentibus cunctis, eum resti-
tuit. Hucusque de his, quæ ad di-
ctum generale in Anglia celebratum,
Concilium spectant.

An-

tendum tamen Librarios hoc nomen corrupisse;
cum sæculo decimo non Ferdinandi, sed Fre-
delandi nomen usurparetur. Garfe itaque II.
succesit Sanctius hujus nominis II. Abarca co-
gnominatus, Sanctii primi nepos cujus u-
xor Urraca, ut anno CMXCVI. videbitur.

JESU CHRISTI
ANNUS
971.JOANNIS XIII. PAP.
ANNUS
6.OTTONIS 10. IMPP.
JOAN. ZEMISC. 2.I.
Concil.
Rom. ge-
nerale.(*) Vil.
de Gest.
Reg. Angl.
1. 2. c. 8.

ANnus Redemptoris nongentesimus
decimaquarta sequitur, qua habita est
Romæ a Joanne Pontifice Synodus ge-
neralis, ad quam inter alia missa est
legatio ab Edgardo Anglorum Rege, &
a sancto Dunstano Archiepiscopo Doro-
vernenſi sive Cantuariensi, (utroque e-
nim nomine eadem sedes est nominata)
ut ab eodem Joanne Pontifice confir-
marentur privilegia concessa ab eodem
Rege monasterio sanctæ Mariæ Glaf-
tingebiri. De quo ista in Wilhelmo (a)
Malmesburiensi: *Recogitans vero Rex
Edgarus, quam multa temeritas huma-
ne levitatis quibusque solet subreperere;
querensque ne forte quis in posterum vel
hæc privilegia loco illi auferre, vel
monachos inde moliretur eicere: inlyto
domino Joanni Papæ, qui Octaviano in*

regiminis honore successerat, direxit i-
dem chirographum regie liberalitatis,
orans ut & ipse hoc roboraret scripto
Apostolica auctoritatis. Qui benigne
directam suscipiens legationem, concordæ
assensu Romani Concilii sancita ab eis
firmavit, scribendo Apostolicæ auctori-
tatis præceptionem, terribiliter intor-
quens in violatores, si qui forte emerse-
rint, perpetui anathematis ultionem.
Igitur domini prædicti Apostolici eidem
loco directum testamentum venustæ re-
cordationis Rex Edgarus super aram
beatissimæ Dei Genetricis Mariæ ibidem
ad perpetuale posuit monumentum, ju-
bens diligenter asservari in posterum
ad notitiam quorumcumque sequentium.
Ea etiam utraque, ne videamur talia
commentari, his gratum habuimus subde-
re adversus eos, qui non ut pastores per-
ostium

PAGIUS
SÆC. X.
Anno Eræ
Hispan.
MIX. An-
no Heg.
CCCLXI
inchoato
die 24.
Octobr.
fer. 3.
A.C. 971.I.
Concilium
Londinen-
se a Conci-
lio Roma-
no confir-
matum.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6464.

☉ 28. A. ☽ 3. P. 16. April. Indict. 14.

JESU CHRISTI 971.

JOANNIS XIII. PAPÆ 7.

OTTONIS IMP. 10.

JOANNIS TZIMISCÆ IMP. 3.

ANnum I. ad IV. Duo hoc anno Concilia
celebrata, alterum Londini, alterumque
Romæ. De priori agunt Spelmanus pag. 488.
Alfordus hoc anno & Labbeus Tom. IX. Con-
cil. pag. 702. & seqq. In eo Edgarus Angliæ
Rex confirmavit celeberrima Privilegia Mona-
sterio Glaftoniensi concessa, reservata sibi &
hæredibus potestate baculum conferendi Abbati,
qui a Monachis eligeretur, & fufe narrat Mal-
mesburiensis lib. 1. de Reg. cap. 8. qui addit:
Inlyto domno Joanni Papæ, qui Octaviano in

regiminis honore successerat, direxit idem chi-
rographum Regie liberalitatis, orans ut & i-
pse hæc roboraret scripta Apostolica auctoritatis:
qui benigne directam suscipiens legationem,
concordia assensu Romani Concilii sancita ab iis
firmavit. Recitat Baronius num. II. ex eodem
Malmesburiensi Epistolam Joannis Papæ XIII.
qua peracta Londini in Anglia confirmat ad
petitionem Edgari Regis, & Dunstani Can-
tuaria Archiepiscopi. [1]

Spelmanus & Auctores citati Chartam ab
Edgardo Rege datam ex Antiquitatibus MSS. Edgarus
Glaftoniensi Monasterio referunt, qua Privi-
legia a suis Prædecessoribus eidem monasterio
concessa confirmat, Dunstano, inquit, Doro-
vernenſi atque Oswaldo Eboracensi Archiepiscopo
adhortantibus, consentiente etiam & annuen-
te Britbelmo Fontanensi Episcopo, cæterisque
Episcopis, Abbatibus & Primatibus. In fine
legitur: *Acta est hæc Privilegii pagina, &
confirmata apud Londoniam communi consilio o-
mnium Primatum meorum anno ab Incarnat.
Domini nostri J. C. CMLXXI. indict. XIV.*
Post subscriptiones legitur: *Hanc Privilegii
paginam Rex Edgarus, XII. anno regni sui,*
[a-

NOTÆ

[1] Hujus Romani Concilii mentio occurrit in Chronico Mosomenſi apud Dacherium Spici-
tationem ab Adalberone Remensi decretam apostolica & Synodi Romanæ auctoritate confirma-
tam fuisse. Ideo vero adnotationem hanc retuli ne deinceps sola Malmesburiensis auctoritate
concilium hoc, alias ignotum, stare credatur. Sed & ex privilegio Joannis XIII. in eodem
chronico recitato datoque a Pontifice postquam recepisset Adalberonis legatos Romam missos
post Natale Domini anno 971. discimus, concilium istud ad sequentem annum 972. revocan-
dum esse; datum est enim privilegium IX. Calendas Maii, anno Pontificatus domini nostri Jo-
annis sanctissimi, & tertii decimi Papæ VII. Imperii Ottonis undecimo, Junioris quinto, In-
dict. quintadecima. Hæc omnia cum anno 972 congruunt. Vix autem credo concilium Roma-
num, de quo in charta apud Spelmanum, & illud de quo in chronico Mosomenſi diversa esse
inter se, ut unum præcedenti anno 971. alterum sequenti 972. assignandum sit. Forte autem
in charta Edgari, de qua Pagius hic, nihil aliud designatur, nisi quod intra unius anni spatium
duo concilia Londinense & Romanum celebrata fuerint; quamvis ex iis unum ad annum 971.
alterum ad sequentem pertinet. Ex data etiam ejus privilegii in Synodo Romana recitati habe-
mus certam diem, qua Synodus illa cœpit, nempe dies 23. Aprilis, quæ anno 972. in Domini-
cam incidit. MANSI

ostium intrare, sed ut fures & latrones in idem ovile sanctæ Mariæ aliunde quæ- runt irumpere. Diploma Joannis Papæ sic se habet :

II. Noverit cunctorum notitia Fidelium, quod ego Joannes XII. Conditoris clem- entia sanctæ Romanæ Sedis existens indignus Papa, gloriosæ Anglorum Re- gis Edgari, necnon & sanctæ Dorover- nensis Ecclesiæ archipræsulis Dunstani summisso pulsatus rogatu pro monasterio sanctæ Mariæ videlicet Glanftingebiri, quod ipsi acti amore supremi Regis in- multis & magnis possessionibus ditave- rant, monachorum inibi multiplicantes normam, præceptoque regali firmaverant, quod & ipse facere non differam. Quo- rum assentiens benignæ petitioni, in sinu Romanæ Ecclesiæ & beatorum Apostolo- rum protectione eundem locum suscipio, & privilegiis astruo, & corroboro; quo finetenus in eo quocumque pollet, perma- neat monachali ordine, ipsi quoque mo- nachi de suis sibi adhibeant pastorem. Ordinatio vero tam monachorum, quam clericorum in arbitrio Abbatis & Con- ventus sit. Decernimus etiam, ut nulli omnino hominum eandem iusulam causa placitandi, vel aliquid aliud perseru- tandi aut corrigendi intrare liceat. Si quis autem id molitus fuerit contrare, aut possessiones ejusdem Ecclesiæ auferre, retinere, minuere, vel temerariis vexa-

tionibus fatigare: ex auctoritate Dei pa- tris & Filii & Spiritus sancti, sanctæ- que Dei Genitricis Mariæ, ac sancto- rum Apostolorum Petri & Pauli omnium- que Sanctorum, perpetuæ sit addictus ma- ledictioni, nisi resipuerit. Omnibus ve- ro eidem loco iuxta servantibus sit pax Domini nostri JESU Christi, A- men. Nostraque stipulatio inconculsa permaneat. Actum tempore * Aelfar- di ejusdem monasterii Abbatis. Prædi- cti Regis Edgari duodecimo anno, qui est Dominicæ Incarnat. * DCCCCLXV. quo præfatus Papa Romæ in generali Syn- nodo auctorizavit, cunctosque potioris dignitatis, qui præfuerunt eidem Conci- lio generali, ea corroborare imperavit. Subiicit vero his ista idem auctor :

Perpendant ergo contemptores tantæ comminationis, quantæ subiaceant senten- tiæ excommunicationis. Equidem beato Petro Apostolo principi Apostolorum Chri- stus ligandi, solvendique præfatum, claveisque simul tradidit Regni calorum. Cuique autem Fideli constat perspicuum atque evidens quod huius Apostoli Vica- rius, potestatisque potissimum sit hæres, Romana Ecclesiæ præsidens. Huic sanctæ memoriæ Joannes laudabiliter præfuit suo tempore, ut hodie quoque viget glorio- sa recordatione, promotus ad id Dei, totiusque populi electione. Si ergo decre- tum beati Petri Apostoli ratum: conse- quen-

PAGIUS sacro scripto apud Londoniam consilio optima- tum suorum, confirmavit. Eodemque anno Jo- annes Papa XIII. hanc ipsam paginam Romæ in generali Synodo autorizavit. Inter subscri- ptiones leguntur nomina Eilfgine Regis matris Dunstani Dorobernensis Archiepiscopi, & O- sivaldi Eboracensis Ecclesiæ Primatis, ac post- ea nomina aliquot Episcoporum & quorundam Regni Primatum.

II. Wigorniensis, Hovedenus, Ingulphus, Sy- meon Dunelmensis, & alii ingressum Osval- di Episcopi Wigorniensis in Eboracensem Se- dem cum sequenti anno copulant. Verum ex charta laudata quæ sincera & genuina est, & meo iudicio in dubium vocari non potest, liquet eos hac in re deceptos esse. Præterea in antiquo & accurato Catalogo Præfulum. Eboracensium a Labbeo Tom. I. Biblioth. pu- blicato legitur: Osvaldus suscepit Ecclesiæ re- gimen anno Incarnat. CMLXXI. Sequenti au- tem anno Romam veniens a Papa Benedicto Pal- lium accepit. His adde Thomam Stubbs in A- ctis Archiepiscoporum Eboracensium in eadem ac Auctorem præfati catalogi versari senten- tia, & Catalogum illum legi in Epistola e- dita sub nomine Symeonis Dunelmensis ad Hu- gonem Decanum Eboracensem, de Archiepiscopis Eboraci. Non audiendus itaque Warthonus part. II. Angliæ Sacræ pag. 203. qui Osvaldi Ar- chiepiscopatum cum anno CMLXXII. conne- xit. Rex consilio Dunstani, inquit Malmesbu- riensis lib. 3. de Pont. pag. 270. vacuatum E- piscopo Eboracum, viro implevit; qui barba- riam gentis (nempe Northumbriæ) moderavi,

pro antiquo convictu, probe nosset. Nec tamen Voigorniensis sedi renunciare permixtus est; ne Monachorum recens habitatio, altoris sui de- stitueretur fomento. Optimates submissi viro esse certatim possessiones ad monasteria, qua non ex- tabant, fundanda: ad ea qua deciderant sub- levanda offerre. Præterea literis excellentes vi- ros in Angliam evocatos, munificenter curare; ne illo bono fraudaret patriam, sine quo cetera bona pene videntur inania. Quorum unus fu- it Abbo, Floriacensis monachus, qui multam scientiæ frugem Angliæ innoxit. Quam sollici- te Osvaldus Eboracensem Provinciam rexerit, quam caute, prudenterque ovibus prospexerit declarat Auctor Anonymus, qui ejus Vitam scripsit.

Quoad sanctum Abboem Martyrem, is, non a Monachis suis occisus, ut credit idem Ano- nymus, sed a monasterii servis, ut sæculo se- quenti videbimus. Ejus meminit Baronius an- no superiori num. V. Reliquit is varia Opu- scula partim edita, partim nondum vulgata. Composuit enim Epitomen de Vitis Romano- rum Pontificum XCI. Vitam Sancti Eadmun- di Anglorum Regis & Martyris, Epitomen Canonum, a Mabillonio Tom. II. Analect. in lucem editam, ac quasdam Epistolas & Opu- scula. Scripsit etiam Apologeticum contra ob- trepatores, cum Præsules, tum Monachos, ad Hugonem & ejus filium Robertum Franco- rum Reges, in quo non alia de causa ab Arnul- pho se impeti significat, quam quod Monacho- rum salutem & Reipublicæ suæ augmentum quærat. Esti vero Roberto Regi summo opere ac-

* al. El- vufardi.

* DCCC- CLXXI.

III. Eadem potestas successio- rum Pe- tri quæ fuit Pe- tri.

* al. A- postoli.

* al. El- vufardi.

* DCCC- CLXXI.

IV.

(a) Chron. Benevent. Long.

(b) Vita Udalrici c. 21. 22.

V.

PAGIUS

V.

NOTÆ

quenter & Joannis Apostolici ratum: Sed nemo vel demens ratum esse Petri * Apostolici decretum denegat. Nemo igitur sanæ mentis dissimile fore Joannis A- postolici decretum repugnat. Aut igitur isti concedentes beato Petro, suisque suc- cessoribus collatam a Christo potestatem, transgredi cessabunt tanti interdicti au- thoritatem, aut succedentes, cum dia- bolo, suisque complicitibus præscriptæ ma- ledictionis sibi acquirere perpetuitatem, &c. Ita Willelmus scribebat anno mil- lesimo centesimo quadragesimo, inter scriptores rerum Anglicanarum post Be- dam præcipuus.

Eodem anno Imperator Otto firmato foedere cum Joanne Græcorum Impera- tore, & Pandulfo (a) Beneventano Principe restituito, qui captivus a Nice- phoro detinebatur, recessurus ab Italia, una cum conjugè Ravennam pervenit, ubi eum S. Uldaricus Augustanus Epi- scopus, cum visitasset Limina Apostolo- rum, ab Urbe rediens, convenit. Quid autem cum Imperatore transegerit de Adalberone suo nepote auctor, qui pri- mus res ab eo gētas est profecutus (b) enarrat, ac primum de ejus in Urbem adventu: Animo (inquit) decrevit; quamvis vires corporis de die in diem decrescere sentiret, ut Limina Aposto- lorum Petri & Pauli devota intentione laborasset visitare. Jam bis antea magno ardore fidei visitaverat, & modo sene- ctute confectus antequam moreretur, rursum visitare magno licet labore cona- tus. Pergit enim:

Cumque aliquantulum itineris peregisset in carpento, & ad difficiliore vias perveniret, non potuit ultra iter pera- gere, antequam in lecto collocatus equis superpositus pergere cœpit, sicque pergen-

ceptus esset Abbo, cum tamen ob illicitam cum Berta copulam increpare non dubitavit, teste Helgaldio Monacho in libro de Vita Roberti, & ea libertas, quæ piissimi Principis animum ad iracundiam provocavit, Monachorum ejus temporis osoribus Abbonem traducendi vexin- dique occasionem præbuit. Vide quæ dicam anno MIII. num. IV.

A num. IV. ad XI. Cum foedus inter Otto- nem M. & Joannem Tzimiscem Græcorum Im- peratorem hoc anno firmatum sit, ut ostendit Baronius num. IV. apparet, Theophaniam hoc tantum anno ab eodem Tzimisce uxorem da-

do, quamvis comitibus ejus ubique pe- riculosum videretur, Deo juvante, & S. Petro Apostolo, sine periculo perve- nit ad Romam, votorumque ibi antea- dispositorum & promissionibus devotissi- me expletis, & gratissimorum emolumen- torum & indulgentiarum donis acceptis, permissoque salubri a sancto Petro & Vi- cario ejus Pontifice, cæterisque Deo ibi & sancto Petro militantibus honorabili- ter accepto, felicem reditum inivit, & Ravennam visitare disposuit.

Illucque cum appropinquaret, Impera- torem gloriosum Ottonem cum Impera- trice Adalaida ibi manere comperit, & ante se misso nuntio, adventum ejus il- li indicavit. Et ille statim nuntium se- quendo, ad ostium cubiculi Imperatoris pervenit. Imperator vero cum eum in tan- ta vicinitate manere agnovisset, uno pe- de calceato, & alio adhuc incalceato, causa humilitatis & flagrantia divini amoris eum ad suscipiendum amabiliter festinavit. Cumque in cubiculo accersita Imperatrice, suavi colloquio frueretur, & alternis locutionibus diversarum rerum proventus terminarent, vir san- ctus Imperatorem cum auxilio Imperatri- cis flagitare cœpit, ut filio sororis suæ Adalberoni procuracionem sui Episcopa- tus, regimenque super familiam & omnia negotia secularia ad eum pertinentia fi- deliter, & firmiter commendaret, & ut a celsitudine ejus Imperialis potentie pro- missum consolationis accipere mereretur, ut post ejus discessum cathedram Episco- palis potestatis ei donaret, ut sibi ma- joris otii ad studium orationis & Eccle- siastici regiminis & Christianitatis sta- bilitatem facultas concederetur. Cujus petitioni gloriosus & benevolus Imp. as- sensum præbens, secularium negotiorum com-

S. Udal- ricus ob- nam ter- tio venit & Raven- Ottonem adit.

VI. Pium Ob- tonis ob- sequium erga S. Udalri- cum.

tam esse Ottonis II. Ottonis Magni filio; re- ste scripsisse Chronographum. Hildensheimen- sem, cujus verba anno superiori retulimus, que impe- eam sequenti tantum anno Romæ receptam ef- rium fir- matur. tradidisse Arnulphum Archiepiscopum Medio- lanensem currenti anno. Constantinopolim alle- gatam esse, ut Theophaniam neprem Tzimif- cis ab eodem Imperatore iterum in matrimo- nium postularet, [1] eamque a Joan. Papa XIII. Romæ coronatam atque Augustæ titulo deco- ratam anno CMLXXII.

[1] Hanc Arnulphi legationem Constantinopolitanam ex Sigonii hallucinatione profectam esse acute vidit Saxius in Notis ad Sigonium tom. 2. col. 439. novæ editionis. Fu- cum enim Sigonio fecit Arnulphi II. legatio, de qua Arnulphus Historicus Mediolanensis lib. 1. cap. 13. Rer. Ital. tom. 4. Quæ igitur ad Arnulphum II. pertinebant, Arnulpho I. tribuit Sigon- ius, qui subinde de Arnulpho II. narrationem instituens, nullam illi legationem assignat. Por- ro Arnulphum I. numquam legatum venisse Constantinopolim probat veterum omnium silen- tium, etiam Arnulphi Historici, qui Archiepiscopum illum Propatrum suum agnoscebat, qui- que legationem Arnulphi II. diligenter notat. MANSI

commercium Adalberoni commendavit, & Episcopalis honorem cathedrae, post vitam Episcopi, si Deus vellet, ei donare permittit, & insuper multis libris auri Episcopum donatum amabiliter abire permittit, & ejus mansiones cum alio servitio necessario cum suis fidelibus usque ad finem illius provinciae caute disposuit.

VII. Episcopus autem & praefatus Adalbero cum laetabundi ad Augustam reverterentur civitatem: honorifice sicut decuit suscepti sunt, & omnes qui ibi inventi sunt comperta eorum prospera reversione & honorificatione ab Imperatore eis facta, valde letificati sunt. Tunc vero praefatus Adalbero, congregatis militibus Episcopi, desideravit, ut ei sacramenta fidelitatis jurarent. Quod & fecerunt in praesentia Episcopi, similiter & familia per totum Episcopatum fecit. Episcopus autem indumento more monachorum formato induebatur, quorum antea regulam multimodis virtutibus sequi consueverat. Cuiusmodi haec ita agerentur, propter quorumdam clericorum emulationem, qui se aestimabant post obitum sancti Episcopi, Imperiali celsitudine concedente, Episcopatum posse acquirere, ferulam Episcopalem publice portare praesumpsit.

VIII. Haec autem Udalrici viri sanctissimi erga suum nepotem in successorem promovendi fuere studia, quae nec Deo placuisse, nec Ecclesiae, declaraverunt eventa. Sed ipse & in seipso jam proxime moriturus factus est detestatus, cum ad supremum Judicium raptus per visum, accepit ea se de causa poenis mancipandum purgatoris. Idem enim auctor ita rem gestam (a) enarrat: Altera vero vice, quadam die quasi de quodam gravi somno expergefactus, ei assidentibus, & haec audientibus ait: Heu, heu, quod illum nepotem meum Adalberonem unquam vidi, quia pro eo, quod ei secundum suum desiderium consentiebam; nolunt me impunitum in suum recipere consortium. Et his dictis statim tacuit. Virtus vero corporis de die in diem decreverat, &c. Plane unius dumtaxat JESU Christi Filii Dei fuisse in divinis Scripturis legitur gloriatio: Venit (b) Princeps mundi hujus, & in me non habet quidquam. Reliquorum nemo omnino (eiusdem JESU Christi Dei Genitricis Mariae excepta) Est ipsorum quoque Apostol. vera confessio: (c) Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et illud: Non est homo, quamvis sanctissimus, (d) qui non peccet, licet adversus peccata bellum juraverit sempiternum, ea detestans, damnans, cavens, fugiens, abominans, insectans, ac puniens.

Adalbero successor declaratus.

(a) Idem in vit. Udalric. c. 26.

(b) Joan. 14. S. Udalrici actio de subrogando nepote improbat.

(c) Joan. 1.

(d) 3. Reg. 8.

Fallax diabolus, antiquus hostis, decipiendi arte versutus, quos aperto Marte frustra se aggredi posse cognoscit: de longe, specie offensa recti, fallere Sanctos non frustra laborat. Ecce tibi sanctissimus Udalricus (ne a longe exemplam petamus) annos natus octoginta & unum, & proxime moriturus, ablegare cupiens secularia (ut audisti) a se negotia, quibus semper carere debere rebus divinis mancipatum, monet Apostolus, dicens (e): Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus: tantumque sibi & Ecclesiae vacaturus, quaerens cui illa refundat, nepos in mentem venit: nec putat absque instinctu divino factum, quod post laboriosam illam peregrinationem, assiduis precibus ad Confessiones Apostolorum Romae faciendum petisset. His accedebant nepotis ipsius virtutes, quibus ipse suum alumnus imbuerat. De eo namque idem auctor haec testatur, fuisse (f) doctum, in servitio Dei studiosum, in bonis operibus strenuum, in dicendo eloquentem, in donando largum, compatientem aliorum molestiis, ad miseros sollevandos festinum, atque multis virtutibus cumulatum. An non tot tantisque pollens virtutibus etiam si fuisset extraneus, erat ab eo successor optandus, & dum viveret cooptandus? eoque magis, quod cum Reges mansuini iniecerent in Episcopatum, saepe contingeret e militia seculari, militantes inquam in palatina militia sese obtrudentes, in Episcopos eligi. At laudaverit ista homo, atque iuste probavit: a Deo autem improbata, immo & punita admodum severe fuisse scimus in primis Adalberone (ut dicemus anno sequenti) morte repentina ex hac vita subducto, ipso vero Episcopo, non nisi expiato peccato, digno Sanctorum consortio judicato.

At ubi culpa dices, quam necesse est praecedere poenam? Novit eam ipse, cum ante divinum illud, terrificumque tribunal vocatus, audivit eam, quam & ipse in se reversus, astantibus patefecit, dicens: Quia secundum desiderium suum consentiebam ei: nolunt me impunitum in suum recipere consortium. Quibus indicatum est, non spiritus, sed fuisse carnis illum impulsus, ut nepotem deligeret successorem, illo suadente, obnoxioque petente, & a viro sanctissimo tandem assiduis precibus extorquerente; quem vel ex hoc aestimare debuisset indignum, dum illud peteret, quod refugit omnis dignus. Potentissimum diaboli telum est amor affinis, quo etiam Sanctos appetit, quod secundum (g) Apostolum nemo carnem suam odio habet, sed nutrit & fovet eam. Porro eam peccatam odisse debere, monuit (h) Dominus de-

IX. Diabolus quibus pugnet armis contra sanctos viros.

(e) 2. Tim. 2.

(f) Id eadem vit. c. 24. in fine.

X.

S. Udalricus in quo deliquit.

(g) Ephef. 5.

(h) Luc. 14.

deles suos, seque ad bellum gerendum adversus eos gladium (a) ministrasse: adeo ut evadat nemo, nisi qui eos non sibi propinquos, sed esse inimicos intelligat: & in eos, ut in hostes arma spiritualia comparet, quibus non obit, sed profit, eoque remedio se suosque lucretur; perdat vero se cum suis, quibus indulgeat.

XI. Hoc eodem anno Otto Imperator Magdeburgensem civitatem condidit, eidemque primum Episcopum auctoritate Joannis Pontificis sanctum Adalbertum dedit, de quo ista Adam vetus Chronographus habet: (b) Ipso tempore magnus Otto, subjugatis, Christiana quoque Fidei copulatis Slavorum gentibus, inclitam urbem Medenburg super ripam Albiae fluminis condidit, quam Slavici Metropolim statuens, Adalbertum summam sanctitatis virum ibidem consecrari fecit Archiepiscopum. Is primus in Magdeburg ordinatus, duodecim annis strenue pontificatum administravit, multosque Slavorum populos predicando convertit. Cujus ordinatio facta est anno Imperatoris & Archiepiscopi trigesimo quinto, & sunt anni post ordinationem S. Augustini centum triginta septem. Magdeburgensis Archiepiscopatus subjecta est tota Slavonia usque ad Penem fluvium: Episcopatus suffraganei quinque, quorum Morisburg Tysca super Salum flumen condita, Misna super Albiam, Brandenburg & Hevelberg interius vadunt, Sextus Episcopatus Slavoniae est Aldinburg. Eum, quod vicinior est nobis, Imperator Hamaburgensis Archiepiscopatus subiecit: ibique Archiepiscopus noster primum ordinavit Episcopum Curacum vel Eduardum, quem Latini dicunt Evagrium. Et inferius de ipsa Slavonia hic idem auctor: Slavonia igitur amplissima Germaniae provincia a Vinulis incolitur, qui olim dicti sunt Vandali: decies major esse quam nostra Saxonia ferunt, praesentim si Bobemiam, & eos qui trans Oderam sunt Polonos, qui nec habitu nec lingua discrepant, in partem adjectam. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS VI. Otto M. Magdeburgum, & in eo monasterium condidit. A num. XI. ad XIV. Otto Magnus devictis Slavici, Saxoniae ad Albim populis, ut Religionem Christianam illis perduceret, cogitavit de erigendo praesidio, simulque Benedictinorum monasterio, quod fidei Christianae seminarium esset & azilum. Itaque anno nonagesimo tricesimo septimo, Editha piissimae conjugis suae instinctu, ut ex Chronico Magdeburgensi MS. Saec. V. Benedicti pagin. 573. refertur, Magdeburgensem adificare cepit civitatem, ad quam Reliquias Christi Martyris Innocentii cum magno adduxit honore. Nam urbem hanc ob aeterna remunerationis gratiam, patriaeque communem salutem, & adquisivit, & construxit. Jovit eum ad hoc beata memoria Editha quibus potuit: qua innumera virtute praedita, ut signis post obitum claruit, in-

ceris Slavoniae. Haec autem regio cum sit armis, viret, & frugibus opulentissima, firmis undique saltuum & fluminum terminis clauditur. Ejus latitudo est a Meridie in Boream, hoc est ab Albia fluvio usque ad mare Scythicum, longitudo autem illa videtur, quae initium habet a nostra Hamburgensi parochia, & porrigitur in Orientem, infinitis aucta spaciis usque ad Benguarium, Ungariam, & Graeciam Populi Slavorum multi, quorum primi sunt ab Occidente confines Transalbanis, Vagri, eorum civitas Aldenburg maritima: deinde sequuntur Obotriti, qui * numero Keregi vocantur, & civitas eorum Magnopolis. Item versus nos Polabingi, quorum civitas Razisburg: ultra illos sunt Lingones, & Varnabi. Mox habitant Chyzini, & Circipani, quos a Tolosaniibus & Rhetaribus separant fluvius Panis & civitas Dymis, ibi est terminus Hamburgensis parochiae. Sunt & alii Slavorum populi, qui inter Albiam, & Oderam degunt, sicut Helweldi, qui juxta Haloam sive Hailam fluvium, & Doxani Leubuzi, Vilini & Stoderani cum multis aliis. Inter quos medii & potentissimi omnium sunt Rhetarii. Civitas eorum vulgatissima Rethre, sedes Idololatricae. Templum ibi magnum constructum est demonibus, quorum Princeps Redigast, simulacrum ejus auro, lectus ostro paratus (civitas ipsa novem partes habet undique lacu profundo inclusa) pons ligneus transitum praebet, per quem tantum sacrificantibus, aut responso petentibus via conceditur, haec eo significante causam, quod perditas animas eorum, qui idolis serviunt, congrue nocies Stryx interfusa coerces. Ad templum ferunt a civitate Hamburg iter esse quatuor dierum. Pergit de civitate Jamne administranda scribere, ac demum ita periodo claudit orationem: Haec de Slavici & patria eorum, quoniam virtute Magni Ottonis ad Christianitatem eo tempore omnes conversi sunt, dicta sufficiant. Porro ut Magdeburgum redeamus totius

Slavorum Provinc.

XII.

XIII.

ducias vita istius sibi concessas, Deo, hominibusque acceptae perduxit. Decrevitque idem Rex eodem anno IX. Kal. Octobris, hoc est in proximo die post festum sancti Mauricii, congregationem Monachorum fieri in eadem urbe ob amorem Dei, & patris suaeque animae, & sanctissimae coenae suae, & Rodolphi Regis (nempe Burgundiae Transjuranae) qui ad eum sanctum transiit Innocentium, omniumque delictorum suorum remedium, construens monasterium in honore sancti Petri Apostolorum Principis, & sancti Mauricii atque Innocentii: tradens ad eundem locum praedia multa in diversis locis, & ipsum locum Romano subiectis mundiburbio, fratribus concedens liberam electionem Abbatis. Haec fufius memorantur in ipsius Ottonis literis apud Meibomium post

CHRISTI 971.

JOANNIS XIII. PAP. 6.

OTTONIS IO. IMPP. JOAN. ZEMISC. 2.

tius provinciæ metropolim, Otto Imperator in ea inter alia præclara monumenta (a) fundavit monasterium sub regula sancti Benedicti in honorem Petri & Pauli & Innocentii martyris, cujus ibi reliquias collocavit; beati autem Mauritii patrocinio præcipuo locum illum, subiecit. Ditmarus (b) quoque, qui hoc sæculo vixit, meminit de præfectura Adelberti Ecclesiæ Magdeburgensis, atque, eum illi Ecclesiæ primum Episcopum datum auctoritate Romani Pontificis. Hic autem opportune monendus Lector, Adelbertum alium diversum ab isto paulo juniorem hoc sæculo claruisse, præfectum Episcopum Pragensem in Boemia, ac demum martyrio vitam, quem nonnulli confundunt, & constant in unum cum Adelberto Archiepiscopo Magdeburgensi, de quo est sermo, sed nihil inter eos commune, nisi nomen. His jungit & tertium Adelbertum Rugorum ordinatum Episcopum, de quo suo loco superius dictum est.

XIV. Eodem anno Petrus Archiepiscopus Ravennas sponte abdicavit se ab onere pastoralis curæ, in cujus locum successus est Honestus ex Abbate Classensis monasterii. De Petri abdicatione meminit Petrus Damiani ad Nicolaum secundum, scribens de renuntiatione. Testatur Rubeus extare publica monumenta Ecclesiæ Ravennatis, quibus præfens annis his consignatus habetur notis: *Notis Aprilis, Indictione decimaquarta, anno sexto Joannis Pontificis, Ottonis patris Imper. decimo, Ottonis filii anno quarto.* Quæ ad firmandam nostram chronographiam de Joannis Papæ annis volumus hic in testimonium adduxisse. Hic fuit Honestus, qui sanctum Romualdum monastico habitu induit, de quo plura inferius.

XV. Quod ad res pertinet Orientalis Imperii, teste Joanne Cuiropalate, & aliis, qui ex eo quæ narrant describere, ope-

PAGIUS Wirichindi Annales, in Privilegio secundo Magdeburgensis Ecclesiæ, ab eodem Imperatore dato XI. Kalend. (deest mensis) anno Dominica Incarnat. DCCCXXXVII. indit. XI. (ideoque post Kalendas Septemb. quo die ea Indictio coepta), anno vero Ottonis piissimi Regis II. Actum in civitate Magdeburg. In tertio Privilegio ejusdem Ottonis traduntur ab eodem multa prædia ad nutrimen Monachorum. In fine legitur: *Dat. IX. Kalend. Maii anno dominica Incarnat. DCCCXL. (legendum DCCCXLI.) Indictione XIV. anno Ottonis V. Actum in Magdeburg.* Denique Chronographus Magdeburgensis editus idem habet ac MS. ut videre est Tom. II. Collect. Meibomii.

VII. Baronius num. XIII. qui Chronicon illud MS. & duo laudata Diplomata non viderat, fundationem hujus Monasterii in presentem annum confert. Præterea ibidem tres Adelbertos distinguit, quorum unus Magdeburgen-

martyrum Georgii & Theodori Joannes Imperator ingenti gloria Rossos & Bulgaros, Schytas, Turcas, & alios barbaros adversus Romanos simul foedere junctos numero trecentorum trigintamillium militum, iteratis summo labore atque periculis sæpe proclis, superavit atque summa religione, qua accuratè descriptum habetur ab eodem auctore sigillatim cuncta, quæ facta sunt, ordine prosequente, quem qui ea cupit, adeat: nobis ad institutum hæc satis scilicet, nimirum expugnatam primariam civitatem Bulgarorum, ubi Regia erat, Parasthlabam nominatam, & mutato postea nomine ab Imperatore Joannopolim nuncupatam, captumque Regem Bulgarorum Borisem cum uxore & liberis, & Bulgarorum Regnum extinctum, superatos ingenti proelio postea barbaros die sancti Georgii martyris, cui tanta victoria accepta lata fuit. Converso post hæc bello adversus reliquos, qui se Dorostoli munierant, ancipiti periculo & certamine diu multumque pugnatum, donec divinum auxilium certis signis Romanis affuit; quibus adjuti vicere penitus barbaros. Quænam autem fuerint ista divina subsidia opportuno allata tempore, audi a Cuiropalate:

Fertur (inquit) divinam operam tum Romanos esse consequutos: turbo enim quidam a Notis vento in ora Scytharum constitit, haud permittens eos captis uti in bello consiliis. Et quidam vir conspectus est ab omni Romanorum exercitu e quo albo veclus in antesignanis pugnare, hastiumque commovere ac perturbare pbalanges, nulli prius aut postea cognitus; quem asebant unum esse ex gloriosissimis martyribus, Theodorum videlicet, quibus tutoribus ac propugnatoribus contra hostes utebatur semper Imperator. Etenim forte accidit, ut hoc prælium ea die committeretur, qua celebrare memo-

ris Archiepiscopus fuerit, alter Episcopus Pragensis, tertiusque Rugorum ordinatus Episcopus. Verum, ut supra indicavimus, Sanctus Adelbertus primus Magdeburgensis Archiepiscopus, Russiæ prius Præsul ordinatus fuerat, ideoque unus Adelbertus in duos non dividendus. Hunc autem anno CMLXVIII. non vero currenti, Archiepiscopus Magdeburgensem renunciatum fuisse, eo anno demonstravimus.

Ad num. XV. & seqq. Hyberno squallore in vernam mutato serenitatem, inquit Leo Diaconus in Vita Tzimisceis Imp. sumto statim Imperator Crucis vexillo adversus Taurusciythas (ita hic Auctor Russos, hodie Moscovitas vocat) iter contendit. Postea devotionibus propitiato numine classem ad Istrum mittit, annis meatum servaturos, ne qua Scythis (ideest, Russis) ad patriam ac Cimmericum Bosporum enavigandi facultas esset, si quant-

Joan. Imp. expeditio in barbaros & vi-toria.

XVI. Auxilio Theodori Martyris vincuntur hostes.

VIII. Expeditio Tzimisceis Imp. adversus Rossos.

CHRISTI 971.

JOANNIS XIII. PAP. 6.

OTTONIS IO. IMPP. JOAN. ZEMISC. 2.

morian Militis consuevimus: Cum & mulier quædam nobilis Byzantii, supremæ potestatis, per visum illud ita esse confonabat una ante congressum die, in somnis sibi visa Dei Genitricis præsto esse, & cuidam militi dicentem audire: Domine Theodore meus ac tuus Joannes in periculo versatur: ad ejus auxilium propera. Orto sole eadem mulier vicinis rem patefacit. Et quæ visa sunt, hæc fuerunt. Pandantur rursus Scythæ, qui clausas urbis portas comperientes, a Sclero Duce per planitiem dissipati mutuoque conculcati interfecti sunt, & a Romanis caesi numero infiniti, vulnerati autem fere omnes. Martyri autem debitum reddens honorem Imperator, & auxilii præmia rependens, templum illud ubi sanctum ejus corpus conditum est, a fundamentis eversum, majus, pulcherrimumque edificavit attributis ei magnificis possessionibus, quod etiam pro Eucbanen, Theodoropolim appellavit. De Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS si quando illos in fugam verti contingeret. Ipse vero Byzantio profectus Adrianopolim cum omni exercitu venit. Ad eam cum pervenisset, didicissetque ab exploratoribus, difficiles, angustaque semitas ac calles (clypeas vocant, quo velut claudantur) a Scythis non custodiri, consultissime se futurum arbitratus est, si statim occasionem arripere, ac quanta liceret celeritate, angusta viarum transiret, priusquam Tauruscytha ad ardua tendenda loca invalecerent.

IX. Aggreditur Regiam Bulgavorum. Cum Imperator iter aggressus est præcunctem habens Immortalium (quos vocant egregie armis protectam cohortem), pone sequebantur fortissimorum armatorum peditem decem millia supra quingentos, equitum vero tredecim millia: reliquus exercitus cum impedimentis & calonibus obdionales ac reliquas omnis generis machinas convehens, lento gressu retro sequebantur, cum Basilio Præfide, cui Imperator omnem horum curam commiserat. Ubi præter omnem opinionem lubrica, præruptaque loca transiit, Præsthlabam urbem quæ Myforum Regia est, invasit, crebro tubas jubens bellicum insonare, cymbala ululare ac tympana strepere. Tauruscythas vero ubi militari ordine, peritæque se invadentes Romanos conspexere, anxietas timorque cepit, firma tamen conspata acie, in campo agrique planitie ante oppidum Romanis obviam processerunt, bestiarum more frementes. Romani conferta cum illis, manu, strenue pugnabant, belloque digna facinora cedebant, ancipiti neutramque in partem nutante victoria. Porro Scythæ, qui fere pedites essent, (nec enim equites dimicare solent, quod neque equestris disciplina exerceantur) Romanorum jacula non sustinuerunt, sed in fugam versi intra murorum ambitum sese concluderunt: quos pone infecuti Romani, dire trucidarunt. Ajunt enim eo prælio desiderata supra quingentos octo Scytharum millia. Romanos interim oborta nox ab ulteriore pugna inhibuit.

X. Postridie Imperator firma acie conspata phalange muros aggreditur, quasi assilto urbis potiturus. Dies erat, quam magnam quintam

triumpho autem, qui paratus est ipsi Constantinopolim redeunti, sic inferius idem Cuiropalates:

Urbis Archiepiscopus cum Synodo, & omnes, qui magistratum gerebant, cum præanibus & victoria laudibus Joannem Imperatorem exceperunt, coronas afferentes, parato quadrijugo curru admodum decoro, in quem eum conscendere volebant, & ita triumphum agere Imperatorem: Ipse vero nihil quod magnificum esset, approbans, seque moderatum cupiens ostendere, allatas coronas accepit, & equo albo veclus triumphavit.

In curru vero, impositis Bulgarorum vestibus, & super ipsis Dei Genitricis imagine, ut civitatis patrona, ipsam præire jussit. Cumque ad locum quod Forum, dicitur, pervenisset satis celebratus, Deo Patri & ejus Filio, Spirituique sancto actis gratis ob victoriam consequutam, insignia Bulgarici imperii

XVII.

XVIII. Triumphus religiosus Joann. Imp.

XI.

feriæ vocant, qua Dominus ad Crucem sponte properans salutaria discipulis documenta dedidit. Rossi quoque e propugnaculis ordinati Romanos invadentes arcebant, in quos desuper jacula plenisque manibus saxa jaciebant. Tandem scalis ad muros admotis urbs capta, immensa Scytharum strage. Tunc etiam Borem Myforum Regem cum uxore & duobus infantibus captum esse dicunt, cum sic genæ rutila lanugine florescerent, oblatumque Imperatori esse. Quo ille suscepto, Virum coluit, Bulgarorum Regem appellans in eam rem venire dicens, ut Myfos ulcisceretur, qui dira a Scythis perpeti essent.

Tunc & in Regiam Aulam facta irruptio, in quam Russorum fortissimi contrusi erant. Hi fortiter restiterunt, & per portulam desiliens multam stragem Romanorum fecerunt. Tandem capta a Romanis Præsthlaba est intra duos dies. Joannes vero Imp. exercitu liberalius discedat. accepto atque refecto, divinam Salvatoris Resurrectionem celebravit: & ex Tauruscythis nonnullos seponens ad Sphenosthlabam direxit qui ei injungerent, ut aut arma poneret, & a Myforum Ditione abscederet: sin id nollet omnibus viribus invadentes Romanos exciperet. Imperator paucos dies in urbe moratus præstidioque relicto, quod ipsi tutandæ sufficeret, exque suo nomine Joannapoli nuncupata, cum omnibus copiis Dorostylum movet: quam urbem inclitæ memoriæ Constantinus Imp. a fundamentis erexit, & in eam pulchritudinem ac magnitudinem, qua nunc visitur, provexit, tunc nimirum quando Crucis signo stellis radiantibus in cælo conspecto Scythas in ipsam irruentes profligavit.

In itinere autem cepit Imperator Pliscubam, Diniam, compluraque alia oppida. Sphenosthlabam intellecta quam ad Præsthlabam sui cladem acceperant, Tauruscytharum omni exercitu collecto ad septuaginta hominum millia in Romanos aciem instruxit. Utrouque exercitui in Dorostoli agro (Dextram vocare fuerunt) constituto, castrisque e regione positis, magna conferta pugna, in qua æquo Marte primis congressibus utrimque certatum est, idque ad profundam vesperam alternante victoria, at cum

Eam capit cum Rege, ut e Bulgariâ discedat.

XI. Petrus a Russorum Rege, ut e Bulgariâ discedat.

XII. Russi ab Imperatore prælio victi.

CHRISTI
971.JOANNIS XIII. PAP.
6.OTTONIS
JOAN. ZIMISC. 2. IMPP.

in conspectu civium Borisem Regem Bulgarorum exuens (hæc autem erant, aurea corona & tiara, ex byssino filo ornata & purpurea calceamenta) inde ad magnum templum profectus, ibique Bulgaricæ corona pro munere Deo dedicata, promotique Borisi ad Magistrorum dignitatem, in Regiam se recepit. Et paulo post: Imperator autem actis gratis Salvatori Christo, ob parva trophæa templum super arcam apsidem novum constru-

PAGIUS cum jam stella Veneris in occasum vergeret, Scythæ, non sustinentes Romanorum impetum in fugam declinarunt, intraque muros conrui sunt, multis futurum eo prælio desideratis. Jam vero die elucescente Imperator firmo vallo castra communivit. Scythæ vero e turribus prospectantes, tela, saxaque, machinasque petraras in Romanos laxarunt. Tunc vero ipsæ quoque Romanorum incendiariæ triremes, cum navigiis annonariis per Istrum adrepentes apparuere. Hinc Scythæ lembos suos, lintresque colligentes pro urbis mœnibus subduxere, qua parte Ister præterfluens alterum Dorostoli latus alluit. Postridie valida utrimque conferta pugna, in qua Sphancelus cui tertiæ a Sphancelabo honoris partes Tauriscythæ tribuerant, occisus est, cuius interitu turbati Tauriscythæ sensim se in urbem receperunt. Imperator vero receptui canere jubens, Romanos ad castra revocavit.

XIII. Sic suspensa rerum expectatione, ac cum adhuc subsisteret bellum, Leo Curopalata Nicephori Imp. frater, Methymna, quæ Lesbii insula est, cum Nicephoro filio, ubi sub custodia tenebatur, corruptis auro custodibus ad rebellionem animum advertit. Cui enim injunctum erat, ut eum excæcaret, palpebras quidem ejus adduxit, pupillas vero illas integrasque reliquit. Tunc itaque Curopalata lintrem conscendens, ad littus ex adverso Byzantii occulte appulit, suumque amicis adventum nunciavit. Hi vero spem fecerunt se Palatii claves sublaturas, per quas in aedes Regias facile admitterentur. Quod cuncta,

xii, nulli sumptui parcens aut ornamento. Remisit etiam iis qui tributa pendebant, illud quod Cappiticum appellaretur. Imperavit item in numismate, aureo scilicet solido, atque in obolo sculpi Salvatoris imaginem, quod antea factum non fuerat, in cujus altera parte hæc litteræ inscribebantur: CHRISTUS REX REGUM, & hoc subsequentes observaverunt Imperatores. Hucusque Curopalates, & ex eo alii.

Se-

ex voto illis cedere videbantur. Curopalatam Byzantium vocant, qui intempesta nocte in urbem receptus est. Sed cum in cuiusdam servorum suorum ædibus esset, quidam sequentium furtim domo excedens accessit ad Imperatorii textrini curatorem, adventum ei Curopalatæ nuncians. Is vero ad Leonem Patriarium ac navalem Drungarium venit, cui tunc Byzantii cura ab Imperatore concedita erat, cunctaque narrat. Leo Patriarius urbana ac domestica cohorte assumpta domum, in qua Curopalata divertisset, confertim irrumpit: Curopalata per quemdam angulum cum Nicephoro filio dilabitur, & ad magnum delubrum confugit; sed inde avulsam Drungarii homines cum in insulam Calonymum nomine deportant. Rursumque Imperatoris mandato ex Myfia delato amborum effodiuntur oculi, ac substantia publicatur. Interim Russ conferta acie Romanorum machinas incendere tentabant: non enim fridentes illarum ictus, ejaculationesque ferebant. Ita Leo Diaconus, & post eum Curopalates ac Zonaras. Durostalon seu Durostalus urbs est Mætiæ Inferioris ad Istrum fluvium nunc Durosta appellata, hancque Zonaras Dristram vocari testatur. Porro expeditionem istam Baronius omisit, & de ea hic sermonem habet, quæ ad annum CMLXXXIII. pertinet, ut ibidem videbimus. Quare quæ de illa narrat ad eum Christi annum revocanda. Quoad Præstlabam & Plisobam, Cedrenus in Basilio Porphyrogenneta pag. 704. ait hæc oppida trans Æmum montem posita esse, & Præstlabam in majorem & minorem dividit.

JESU CHRISTI
ANNUS
972.DONI PAP.
ANNUS
I.OTTONIS
JOAN. ZEMISC. 3. IMPP.I.
Joannis
Pap. obi-
tus.

SEQUITUR annus Redemptoris nongentesimus septuagesimus secundus, Indict. xv. quo Joannes Papa cum sedisset annos sex & menses undecim & dies quinque, moritur octavo Id. Sept. se-

peliturque in basilica S. Pauli a dextris ingressus basilicæ, ubi adhuc positum ejusmodi legitur epitaphium:

Pontificis summi hic clauduntur membra Joannis, Qui

pag. 465. relatum, scriptum per manum Stephani Nolani Episc. & Scrinarii S. R. E. in mense Novembri indict. II. datam IV. Kalend. Decemb. per manum Joannis Episcopi (adde Bibliothecarii) Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno I. Pontificatus Domni Benedicti Sanctissimi VI. Papæ, imperante domno Ottone a Deo coronato M. Imperatore, anno VI. Indict. II. anno sc. Christi sequenti. Quod si die XXVIII. mensis Novemb. anni CMLXXXIII. primum Pontificatus annum adhuc numerabat, hoc anno post eum diem consecratus fuerat Pontifex Rom. ideoque mensibus amplius duobus Sedes vacavit. Ex quo etiam refellitur Papebrocius qui Benedicti VI. consecrationem cum die XXII. mensis Septembris connectit. Baronius & ante eum Onuphrius in Chronico Ecclesiastico, ordinem Pontificum corrumpit. Post Joannem enim XIII. collocat Donum, Benedictum VI. & Bonifacium VII. Antipapam, contra auctoritatem Sigeberti in Cktonico, & antiquorum Catalogorum, qui post Joannem XIII. exhibent Benedictum VI. Hermannus quidem Contractus, & quidam alii Donum præmittunt, sed nullo fundamento. Quare ad restituendam Chronotaxim Pontificiam locandus Benedictus VI. post Joannem XIII. & post Interpontificium mensium circiter trium a Veteribus non memoratorum. [1] A num.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6465.

SÆC. X. Anno E. 4. P. 7. April. Indict. 15.

I. HISP. M. X. ANNO HEGIRÆ CCC. LXII.

JESU CHRISTI 972.

BENEDICTI VI. PAPÆ I.

OTTONIS IMP. II.

JOANNIS TZIMISCÆ IMP. 4.

A D num. I. & seq. In fine epitaphii Joanni XIII. Papæ positi, & a Baronio recitati legitur: Sedit annos septem: depositio- nis ejus dies VIII. Idus Septembris, ab Incarnatione domini anno CMLXXII. Quare cum die prima mensis Octobris anni CMLXV. Sedem Romanam adeptus sit, sedit annos sex, menses undecim, dies quinque, ut passim in Catalogis habetur. Platina, ait, Sedem vacasse dies XIII. sed ex mera coniectura, quæ sustineri non potest; alioquin ejus successor in die Dominica consecratus non fuisset. Præterea Pontificatum diutius cessasse ostendit Privilegium Benedicti VI. Eldrado Abbati Vizeliacensi concessum, & Tom. III. Spicilegii Dacheriani

NOTÆ [1] Hoc anno, mense Junio epocha annorum Pontificatus Joannis XIII. & utriusque Ottonis in stipulationibus hoc pacto scribebatur, ut ex donatione in tabulario S. Marie in Via lata, qua Stephanus filius quondam Berne bonæ memoriæ & Johannes donant Dominæ Agatha ancilla Dei Abbatis venerabilis monasterii Sancti Christi martyris, Cyriaci atque Nicolai, quod ponitur in via lata portionem hereditariam in territorio Sutrino. Initio habetur: Anno Deo propitio Pontificatus Domni Joannis Summi Pontificis & universalis tertii decimi Papæ in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli anno septimo. Imperii Domni piissimi perpetui Augusti Ordine a Deo coronato magno Imperatore anno undecimo, atque Ottone ejus filio Imperatore anno quinto, Indictione quintadecima, mense Junius die quartadecima. Hæc notæ designant annum 972. diem XIV. Junii. In Catalogo Romanorum Pontificum Cod. Vat. 1340. ita legitur: Johannes (XIII.) annos VI. menses XI. dies V.

In Regeſto Sublacenſi pag. 76. annus primus Pontificatus Benedicti VI. ita prænotatur. Anno Deo propitius Pontificatus Domni Benedicti summi Pontifici & universalis sexti PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli primo. Imperantibus Imperatoribus Ottom majari anno XII. & Ottoni minori ejus filio anno sexto, Indictione prima, mense Februarii die nona. Hæc notæ conveniunt in A. D. 972. quo jam in cursu erat annus primus Benedicti VI. Est autem commutatio inter Silveſtrum abbatem Monasterii SS. Cosmæ & Damiani, quod vocatur mica aurea, & Domnum Maionem abbatem monasterii S. Benedicti Sublacen. de prato uno, quod dedit Gratianus nobilis vir & Constantia ancilla Dei pro redemptione animæ suæ, posito foris portam Portuensem milliario uno in prato pagi juxta monumentum album &c.

S U B S C R I P T I O N E S

- † Silvester exiguus Abbas
- † Ursus Sacerdos præpositus & monachus
- † Benedictus Sacerdos & monachus
- † Bezzo illustris viro testis rog.
- † Leo qui Franco vocatur testis
- † Leo testis
- † Johannes nobili viro testis.

Ego Romanus Scriniarius & tabellio urbis Romæ & scriptor hanc chartam commutationis complevi & absolvi. GEORGIUS

CHRISTI
972.DONI PAP.
I.OTTONIS
JOANNIS ZEMISC. 3.
II. IMPR.

Qui prudens Pastor persolvens debita mortis,
Istic pramonuit moriens sua membra locari,
Quo pietate Dei resolutus nexibus aris,
Egregii Pauli meritis conscendat in aëtra,
Inter Apostolicas cælorum gaudia metat,
Gaudeat, exultet sociatus cœtibus almis.
Dicite corde pio relegentes carmina cuncti,
Christe tui famuli miseris, scelera purga,
Sanguine qui sancto redemisti crimine mundum.

II.
Donus
Papa
creatus.

Hic vero summus Pontifex Joannes in Apostolica Sede sedit annos septem. Depositionis ejus dies viii. Id. Septembris ab Incarnatione Domini anno nongentesimo septuagesimo secundo. Hactenus sepulchralis inscriptio, qua admonemur pariter de tempore successoris Pontificis. Fuit iste Donus, sive Domnus, aliter Domnio (apud diversos enim diverse scriptus reperitur) patria Romanus, qui creatus xii. Kal. Octobris sedit tantum menses tres, obiitque decimoquarto Kal. Januarii. Cætera de ipso remanserunt obscura. Sequenti autem die post Doni obitum in locum ejus subrogatus Benedictus Romanus, filius Hildebrandi, de quo anno sequenti dicturi sumus.

Benedictus VI.
Pap. creatus.III.
Synodus
Ingelheimensis.

Eodem anno Otto Imperator una cum filio item Imperatore reversus in Germaniam ad componendas res Ecclesiarum, Synodum per Episcopos congregavit in Ingelheim. Quæ autem illic gesta sint, nos præterit præter judicium Episcoporum exhibitum in causa S. Udalrici Episcopi Augustani, quod exacte describitur ab eo, qui tunc vitam ejus scribens, rostro ferreo veritatis aurifodinam reliquit apertam, sic enim (a) narrat: Postea vero, revertentibus de Italia Imperatoribus, patre scilicet & ejus prole ad Franciam, facta est Synodus in loco, qui dicitur * Ingilunheim, ad quam Archiepiscopi cum cæteris suis suffraganeis sanctum Udalricum cum suis

(a) Vit.
sancti.
Udalrici.
* Ingelheim.PAGIUS
II.
Synodus
Ingelheimensis.

A num. III. ad IX. Chronographus Hildensheimensis ad hunc Christi annum scribit: Otto Junior cum Seniore venit de Italia, Lambertus Schafnaburgensis addit, in Franciam, idest in Franciam Orientalem. Hermannus vero Contractus juxta editionem Canisianam; Synodus apud Ingelheim ab Episcopis collecta est, ibique B. Episcopus Udalricus & Adalbero sororis ejus filius, transgressionis canonum accusati, causa sua dicta & excusata, absoluti revertuntur. Erat Adalbero filius Liut-

Legatis honorifice invitaverunt, Adalberonemque ejus nepotem cum eo venire decreverunt. Illuc cum pervenirent, & Antistites ibidem congregati Adalberonem baculum Episcopalem publice portare cognovissent, irati sunt contra eum & dicebant, ut contra canonicæ rectitudinis regulam in hæresim lapsus fuisset, & quod Pontificis honorem sublimitatis, oriente Episcopo, sibi plus iusto vendicaret, & ideo ultra eum Episcopum ordinari non deceret.

Quibus ille auditis, prima die synodale colloquium intrare devitavit, & in alia domo cum cæteris clericis Episcopi remanebat. Antistes autem Udalricus cum paucis suis capellanis Synodum intravit. Cumque inter se Pontifices colloquia habere cœpissent, uniuscujusque rationem per Latinitatis locutionem voluerunt terminari. Cumque causa S. Udalrici fuisset ventilanda; & ille pro infirmitate, tam sonora voce, ut tota Synodus audire potuisset, rationem proferre non posset, advocabatur unus suus clericus nomine Gerardus, qui extra Synodum cum Adalberone remanebat, ut pro eo desiderii sui rationem per Latinitatis locutionem manifestaret. Cumque vix pro densitate multitudinis in præsentia Imperatorum & Episcoporum præfens staret: interrogabatur quid desideraret dominus suus. Quibus interrogationibus multiplicatis, dixit: Non deo interrogatibus vestris respondere pro domino meo, nisi illo præcipiente. Cui dixit Episcopus: Frater, bene tibi notum est desiderium meum: enarra hoc, & obsecra, ut eorum consiliis & permissionibus, Deo juvante, expletum fiat. Tunc præfatus clericus Gerardus in præsentia omnium dixit:

Excellentissimi Imperatores, & religiosissimi Antistites, desiderium domini mei est relinquere seculum, & secundum regulam S. Benedicti sanctam inire vitam & in contemplativa vita diem expectare obitus sui. In indumento pro certo habitus exterioris potestis cognoscere voluntatem animi interioris. Istis & aliis rationibus in voluntate domini sui in finem deductis, terratenus cecidit ante pedes Imperatorum & Antistitem, obsecrans, ut petitionem domini sui secundum

gardæ sororis sancti Udalrici Episcopi Augustensis in Vindelicia, cui Otto Magnus Episcopalis honorem cathedræ post vitam Udalrici donare promisit, sed cum uterque Imperator, pater scilicet & filius in Franciam reversi essent, celebrata est Synodus Ingelheimensis, ubi cum Antistitem vidissent Adalberonem baculum Episcopalem publice portare, irati sunt contra eum, uti refert Baronius ex Vita Sancti Udalrici a Gerardo Presbytero ejus familiari scripta, & Sæc. V. Benedicti.

IV.

V.

CHRISTI
972.DONI PAP.
I.OTTONIS
JOANNIS ZIMISC. 3.
II. IMPR.

dum Dei voluntatem implere non dedignarentur. Qui simul respondendi inducias usque ad crastinum diem postulaverunt, & postea inter se æstimaverunt, qualiter causa Adalberonis terminaretur. Quidam vero Episcoporum adjutores Adalberonis fuerunt, ne prorsus a spe Episcopalis ordinationis post vitam avunculi sui excluderetur. Hæc cum inter se prolixè sermocinarentur, ultima in unum ratione coadunati, omnes simul firmaverunt: nisi Adalbero se sacramento excusaret, quod non sciret hæresim manere, quia Episcopalem potentiam cum baculo arripuit: nullo modo ulterius legaliter Episcopus fieri potuisset.

VI.

Altero vero die, cum Episcopo etiam Adalbero synodali interfuit colloquio. Et cum ei prædictum crimen imputaretur, multis objectionibus diversorum colloquiorum, cum suis adjutoribus a prædicto crimine se defendere statuit. Hoc cum ei adunatio omnium Episcoporum non consentiret, secundum prædictam destinationem Episcoporum sacramentum perfecit per nomen Patris, & Filii, & Spiritus sancti super quatuor Evangelia. Tunc iterum Episcopus Udalricus petitionis sue responsa, quæ pridie procrastinata fuerant, per prædictum suum clericum expetivit, quia desideravit, ut prædictus suus nepos Episcopus ordinaretur, & ille secundum regulam sancti Benedicti in monasterio cum eorum consensu deseruire mereretur. Episcopi autem quavis eis ex toto non placeret: aperte ei in Synodo contradicere noluerunt petitionem suam. Sed sapientissimi ex ipse cum consilio aliorum extra Synodum eum ambulare cum illis postulaverunt, ibique cum eo & cum suis clericis sapientissimis secretam locutionem habuere, dicentes: Reverende pater, cui nota est omnium Ecclesiasticorum librorum norma, qui semper callem rectitudinis ambulasti, non deviando; non decet ut aunc istam viam, quam semper tenuisti, omittens, seminarium ex te sumat talis error, ut alius in loco tuo, te vivente, ordinetur: quia si ex te talis consuetudo incipit perpetrari, in posterum multis reverendis & bonis Episcopis ac eorum nepotibus & clericis talia desiderantibus, multa concresecunt adversa. Melius tibi est, ut eo ministerio, in quo capisti Deo servire, permanas, quam tuam voluntatem sequens, aliis plurimis scandalum facias: quia ex te canonici & monachi & sanctimonialis, & cæteri Christiani ad rectitudinis statum

debent constringi, qui ex semetipsis perclimata cadere festinant: qui autem incaute ambulando ceciderunt, ex te, Deo adjuvante, erigi posse sperandi sunt. De nepote autem tuo Adalberone, tuæ voluntati satisfaciendo, in commune firmamus, ut nullus alius a nobis post tuum discessum ad illum locum, in quo tu pastor existis, eo vivente, ordinetur, nisi ipse.

His consiliis consentiens sanctus Episcopus Udalricus, cum eis in Synodum regrediebatur, & tunc cum consensu aliorum Antistitem fecit ab Imperatore Adalberoni commendari in eorum præsentia procuracionem sui habere, & sub ipso totius Episcopatus causam dispositionem in omnibus adimplere. Taliter vero istis terminatis, finita Synodo, Episcopus & Adalbero cum suis ad Augustam revertabantur. Judicavit ista Synodus, sed præjudicavit Deus, ne Adalbero succederet ipsi Udalrico in Episcopatu, quem tanta animi anxietate petebat; effectique, ut antea nepos quam patruus moreretur, nec moratus sententiam iustus Judex & terribilis in consiliis super filios hominum: siquidem antequam videretur anni illius curriculum, Deo vocante, repentino exitu efflavit animam. Rem gestam idem auctor sic refert (a): (a) Eadem

VII.

Prædicta vero Synodus in autumnali tempore peracta est, & in antea, Paschali tempore adveniente, & sancta hebdomada finita, Episcopus & Adalbero, amabiliter vocante Rinuino Comite Dietpoldi fratris Episcopi filio, ad castellum Dilinga nominatum venerunt, ut ibi aliquantos dies charitativè cum eo & cum femina ejus Hiltegaræ nominata maneret. Paucis itaque diebus transactis, Adalbero ibi cum Pblebotomo sibi plebotomando sanguinem minus fecit, & postea cum Episcopo ad cenam confedit, & de cœna surgens in lectum se ad requiescendum deposuit, cumque unusquisque ad suas divertisset mansiones, eadem nocte subita morte Adalbero defunctus est. Herevingus ejus presbyter cum ad nuntiandum hoc Episcopo, cubiculum ejus intraret, Episcopus sermonem ejus præveniens dixit illi: Ecce Adalbero defunctus est. Cui ille respondit: Ideo ego huc intravi, ut tibi hoc nuntiarem. Nullus alius me præibat ad te, & quomodo hoc scire potuisti? Cui ille respondit: Vade & suscita Rinuinum & omnes qui nobiscum sunt, ut cito præparent vehiculum, ut corpus ejus ad Augustam ducamus civitatem, &c. Hic finis Adalberonis. Porro ipse S. Udal-

VIII.

PAGIUS

recitata. Porro cum in ea Synodus dicitur in autumnali tempore peracta, & præterea revertentibus de Italia Imperatoribus in Franciam, apparet eos Romæ non fuisse, quan-

do Benedictus VI. electus est, & coram Legatis ab iisdem missis ordinatus, ideoque Interpontificium longius fuisse, quam dierum XIII. cum monendi fuerint de morte Jo-

an-

CHRISTI
972.DONI PAP.
I.OTTONIS II. IMPP.
JOAN. ZEMISC. 3.

ricus anno sequenti quarto Nonas Julii, ætatis suæ octogintatium annorum moritur, jam vivens & post mortem clarens miraculis.

IX. Quomodo autem Joannes Papa XV. retulit eum in Sanctorum numerum, publicoque diplomate decretum Pontifi-

PAGIUS annis XIII. & Romæ Legati eorum expectandi.

III. Ad num. IX. Baronius post Synodum Ingelheimense mortem S. Udalrici, quam anno sequenti contigisse insinuat uno tenore recitat. Gerardus citatus num. LXXV. eam his verbis narrat: Clericis Letaniam devote canentibus animam Deo commendans anno Incarnat. domini nostri Jesu Christi CMLXXIII. ætatis LXXXIII. ordinationis autem L. quarto die Julii IV. Non. ejusdem mensis, die Veneris felici obitu quasi somno suavi soporatus, ergastulo corporis exemptus, migravit ad requiem. Anno autem sequenti dies quartus Julii in feriam sextam incidit. Mabillonius ad illum locum scribit, in Necrologio S. Galli IV. Non. Junii notari obitum, S. Udalrici Episcopi Augustani, scuti & in variis Calendariis atque Necrologiis ac in lib. 3. Ditmari. Verum is dies anno sequenti non concurrat cum feria sexta, & certum est Sanctos aliis sepe diebus, quam quibus mortui sunt, Necrologiis & Martyrologiis inscriptos fuisse. De ejus Canonizatione suo loco agemus.

IV. Hoc anno vel sequentis initio Saraceni, qui Fraxinetum inhabitabant, & Italiae partem ac Provinciam jam ab anno circiter DCCXC. laniabant, circumacta ab exercitu Vuillelmi Arlatensis Ducis, omnes in brevi perierunt, ut ne unus quidem rediret in patriam. Ipso igitur in tempore mortuus est prædictus Otto Imp. inquit Glaber Rodolphus Monachus Cluniacensis lib. 1. pag. 6. Quare cum Otto Magnus initio mensis Maii insequentis anni e vivis excesserit, Fraxinetum hoc tempore a Willielmo Comite Provincie beneficiario Conradi Burgundie Transjuranæ ac regni Arlatensis Regis, expugnatum. Hujus Christianorum victorie mentio est in Vita S. Majoli Abbatis quarti Cluniacensis, a Sancto Odilone ejus in eandem Abbatiam successore edita: Inter cetera mala, inquit Odilo, qua populus nefandissimus gessit, beatissimum patrem Maiolum a liminibus Apostolorum redeuntem, fraude & insidiis cepit, rebus omnibus expoliatum alligavit, fame & siti affixit. Ille vero divinitus absolutus, ac postremum monasterii sui pecuniis redemptus, de manibus illorum domino protegente evasit illasus; & ejus iniusta captio expulsiōnis illorum & perpetua perditionis fuit occasio. Sicut vero post Passionem Christi Judæi sunt a suis exsulati, ita post captionem servi illius & fidelissimi ejus famuli Maioli, Saraceni a finibus Christianorum sunt expulsi, & sicut per Titum & Vespasianum Romanorum Principes dominus de Judæis vindictam exercuit, ita per Vuillelmum illustrissimum virum & Christianissimum Principem meritis B. Maioli, jugum Saracenorū ab humeris Christianorum deposuit, & multa terrarum spatia, ab eis iniuste possessa, ab eorum tyrannica dominatione potenti virtute eripuit.

V. In alia Vita a Syro Monacho Auctore cœtaneo scripta n. VI. Saracenorū clades ita narratur: a Christianis itinere eorum explorato, iter securi per Alpes dum more tenerent, so-

cium bene testatum posteris tradidit, suo loco dicturi sumus. Res ab eo gestas scripsit primum ejus discipulus, cujus nomen nescitur, post eum, sed ex eo itidem scripsit Gebhardus Episcopus Augustanus, demum Berno Augustensis Abbas, nos autem e fonte prima-

lito super se cum impetu venientium auribus Magna a longe exceperunt sonitum, a clamoribus venientium & clangore tubarum consonat omnes eorum sanemus strepitu collesque resulant. Extemplo etiam Barbaris gelidus per dura cucurrit ossa tremor, qui divina percussu formidine, nullum senserunt auxilium præter fugam præsidium. Certamen tunc magnum erat Christianis cum Barbaris fugientibus, & ideo resistendi mente divinitus absente secudentibus, post principia certabant nuda pretendere terga. Fugam tamen dum facerent, multi capiti perperus vero sunt neci mandati. Hi vero qui effugerunt ad tempus dilatam mortem, cujusdam promontorii supercilium tutaminis sibi elegerunt præsidium, sed decentius occumberent, si hostium inter tela ruerent. Illud itaque promontorium ita vastis rupibus circumcirca videtur subductum, ut præter unam partem lateris devexi, undique facultatem denegat commeandi. Hanc denique partem Christianis obsidentibus, cum nullus adesset eis fugiendi aditus, nulloque nostrates munere a sui obsidione quivissent avvertere, humilem locum explorant, quo ad ima se saltibus deponant.

Subdit Syrus Monachus, adveniente nocte Saracenos ab eminenti rupis vertice in imum profundum se se præcipitasse, dieque lucefcente Christianos, quosdam eorum, qui demerfioni se subtraxerunt, in remotiori quodam montis latere offendentes, comprehendisse. Qui salutari se ablui deponentes lavacro, (hos enim vir Dei de Christo verbis edocuit salutariibus) corpori matris uniti Ecclesia, quanta inter Barbaros gratia servum suum Omnipotens illustravit, soliti erant referre. In Vita Sancti Bobonis seu Bobi aut Bovi, qui Viqueria, quod oppidum est Dertonam inter & Papiam situm, vulgo Voghera, die secunda Maii colitur, dicitur hunc sanctum in Provincia nobilibus parentibus natum virtutem cum armis coniunxisse, & montium fuisse ab eo, qui insula introitum custodiebat, irato quod ejus uxorem Rex adamaret, ut multos congregaret, quibus ipse Fraxinetum tradere posset. Quare Bobo cum non modica multitudine equitum & peditum ad introitum insula venit, in Saracenos irruit, & Regem, qui cum Christianis vivere quam cum Paganis mori maluit baptizavit cum non paucis Sarracenis. Verum ea Vita ex Mombritorio, aliisque in Actis SS. Bollandianis recitata ferius literis mandata fuit, indeque quæ in ea leguntur, quæque a nullo alio Auctore traduntur, non sunt fidei indubiæ. Videtur Anonymus loco Promontorii scripsisse insulam & in aliquo antiquo monumento reperisse S. Bobonem huic expeditioni interfuisse, ac cætera incertis rumoribus accepisse. Vuillelmum enim Provincie Comitem hujus expeditionis Ducem fuisse præter ea quæ in medium adduximus, alia monumenta demonstrant.

Ratisbona S. Vuolfangus Episcopus factus est, inquit Hermannus Contractus juxta editionem Canisii ad annum CMLXXII. Hujus Sancti Præfulis Vitam a Scriptore Anonymo ejus fa-

CHRISTI
972.DONI PAP.
I.OTTONIS II. IMPP.
JOAN. ZEMISCIS 3.

mario deduximus aquas. Habes omnia ad eundem Sanctum spectantia in unum redacta volumen, lucubratur, & notulis illustratur a diserto viro Marco Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS miliari [r]elucubratur exhibet Mabillon. Sac. V. S. Vuolfangus fit Episc. Ratisbona.

Benedict. & in Observat. præviis num. IV. ejus Episcopatus initium in annum sequentem differt, fretus Brevibus Annalibus Einsidensibus, a se Tom. IV. Anal. publicatis in quibus legitur; Anno CMLXXII. Vuolfangus Monachus ad Hungaros missus est, qui secundo anno Radasponensis Episcopus ordinatus est. Verum ex dicendis in morte sancti hujus Antistitis liquebit, hunc Annalitam, qui Opusculum suum utque ad annum MXXV. perduxit, hac in re hallucinatum esse. Vuolfangus Suevus fuit, qui a parentibus cenobio Augustini traditus doctissimus evasit, habitumque monasticum induit; sed majora charismata, remulans, per Alemanniam devenit exul in Moricium, ad cujus orientalem plagam cum humili comitatu pergens, prædicandi gratia Pannonia petit confinia. Ubi cum veterum frutices errorum extirparet, & steriles squalentium cordium agros Evangelico ligone proscindere, semenque fidei inseminare frustra laboraret, a Pili-grino Patavienſe Pontifice ab incæpto revocatus est operæ; dolebat enim idem Pontifex tantum colonum in suleis sterilibus expendere laborem. Cumque ab eo revocaretur, omnique humanitatis studio susciperetur, apud illum rogatus commo-

Vellero nobili Augustano, de quo superius mentio facta est. At de rebus anni hujus hæc satis.

E c Chri-

vabatur aliquot dies, inquit idem Anonymus cap. 13. qui cap. insequentis de ejus ad Ratisponensis Ecclesie Præfultatum eveditione verba facit. Literas & Christianos mores variis in locis restituit, nempe apud Trevirenses & in Ecclesia sua Ratisponensi, ubi Canonicos ad communem vivendi normam, Monachos & Sanctimonialis ad severius institutum revocavit.

S. Selgyfa, sive Elgiva, quæ anno superiori VIII. subscripsit Privilegio ab Edgardo Anglorum Obitus S. Rege filio suo Monachis Glastoniensibus concessa, ut ibidem diximus non diu superstes Regina fuit, annus tamen mortis ejus incertus. Suscepit ex Edmundo Angliæ Rege Edvium & Edgarum, qui uterque in Angliâ regnavit. Edvius, inquit Osbertus, in Vita S. Dunstani, matrem totius regni Angliæ auctricem & nobilitatricem, Ecclesiarum consolatricem, & sustentatricem oppressorum & inopum; Edgiam dico Reginam, in immensum afflixit, quod nempe, ut suo loco diximus, moribus depravatis imbutus esset. Inscripta est aliquibus Martyrologiis, ut videre est in Actis SS. Bollandianis ad diem XVIII. mensis Maii. Plurimum illam laudat Malmesburicensis lib. 2. de Pontif. pag. 251.

NOTÆ [1] A Uthor vitæ S. Wolfgangi jam tandem innotuit opera P. Pezii, qui in suis Anecdosis pri-mus vulgavit Opera quædam Othoni Presbyteri & Monachi Ratisponensis, qui dein anno 1062. Fuldam se contulit. Porro idem Otho in quodam opusculo ibidem legendo scriptonum suarum catalogum digerens, hæc habet inter cætera; Ex petitione fratrum nostrorum Vitæ S. Vuolfangi emendans scripti antequam proficisceretur ad monasterium Fuldenſe, id est ante annum 1062. ut probat P. Pez in diff. Ifagog. Anecd. tom. I. pag. X. &c. Hinc discimus authorem istum aliquanto recentiorum esse annalista Einsidensium qui anno 1025. defuit, adeoque in definiendo anno Episcopatus S. Wolfgangi Annalistarum utpote antiquioris præ Othone fides potior habenda est. Ex dictis pariter constat authorem Vitæ sancti hujus præfulis familiarem ejus esse nequaquam potuisse. MANSI

JESU CHRISTI ANNUS 973. BENEDICTI VII. PAP. ANNUS I. OTTONIS JOAN. ZEMISCIS 4. IMP. 12.

I.

(a) Witich. lib. 3. in s. Willelmi Archiep. Moguntini obitus.

Christi annus nongentesimus septuagesimustertius Indictione prima incipit, quo Otto magnus Imperator moritur in Saxonia, loco, qui dicitur Mimbelleba. Quæ autem præcesserunt Ottonis obitum funera filii atque matris ex Witichindo sunt petenda, qui ait: (a) Eodem tempore quo hac in Italia geruntur, summus Pontifex Willelmus Archiepiscopus Moguntinus Ottonis filius ex priori conjugio, vir sapiens & prudens, pius & cunctis affabilis, a patre sibi commendatum regebat Francorum Imperium; cujus mater licet peregrina, nimirum Anglicana, Edmundi Regis Anglorum filia, nomine Edgitha, nobili tamen genere erat procreata. Hic cum audisset agrotare matrem Imperatoris, mira sanctitatis feminam, nomine Methildem, dumque ejus expectat fanus, proprio funere ipsius funus præcedit. De cujus laude, nempe Mathildis si aliquid dicere cupimus, deficiamus: quia omne argumentum ingentio nostri superat virtus tantæ feminæ. Quis enim digne posset explicare ejus vigilantiam erga cultum divinum? omni nocte, omnibus modis & omni genere cellulam suam divinorum carminum melodia implebat. Erat enim ei cellula Ecclesiæ proxima, in qua modice requiescebat. De qua omnibus noctibus confurgens intrat Ecclesiam nihilominus cantantibus, & cantatricibus intra cellulam, & pro foribus, & in via triformiter

constitutis, qui divinam clementiam laudarent, & benediceret. Ipsa intra Ecclesiam in vigiliis & orationibus perseverans, Missarum solemniam expectabat: deinde infirmos ubique adjuvit, in vicino visitavit, necessaria præbuit, deinde pauperibus manum porrexit. Hospites, qui semper aderant, cum omni largitate suscepit: neminem sine affatu blando dimisit, nullum sine munusculis fere, vel necessariis adjumentis vacuum reliquit. Sæpe viatoribus quos longius de cella prospexit, necessaria transmisit.

Talia opera licet valde humiliter diebus ac noctibus exerceret; nihil tamen de honore regio minuebat; & sicut scriptum est, quamvis sederet tanquam Regina, circumstante populo, semper & ubique tamen erat moventium consolatrix. Domesticos omnes famulos & ancillas variis artibus, litteris quoque instituit. Igitur plena dierum, plena omni honore, plena operibus bonis & elemosinis, cunctis divitiis regalibus distributis servit Dei & ancillis ac pauperibus, pridiæ Idus Martii animam Christo reddidit. Porro relata reperitur in numerum Sanctorum dicta die natalis sui, hoc elogio: Halberstati in Germaniâ dormitio beata Mathildis Regine, matris Ottonis Primi Imperatoris. humilitate & patientia celebris. Subiicit his Witichindus de obitu Bernardi Episcopi Halberstatis vita sancta conspiciui.

De

Quantus vir fuerit Willelmus, insinuat Rotgerus Monachus in Vita S. Brunonis Archiep. Colonienis: Archiepiscopus Treverensium Henricum, magni meriti, & summa probitatis virum: Willelmum quoque præclaram & gravissimam excellentiam Archimandritam, nepotem suum Friderici Moguntini Anikistis successorem, ambobus egregios, ambobus in lege domini perfecte instructos, Imperatori alterum consanguinitate, alterum probitate, utrumque familiaritate conjunctissimos, ipse quoque S. Bruno imprimis summa veneratione colebat. Hos igitur tales, tam illustres, tam certe sapientes, & religiosos & in omnibus bonis artibus eruditos viros ad consilium, ne forte ipse per se, ut sunt humana, a tramite veritatis uspiam exorbitaret, frequenter adhibuit: hos cum ipso simul non solum in lectione, consilio & disputatione sed etiam in acie vidimus, providenter bona, non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Plurimis etiam laudibus Willelmum exornat Witichindus lib. 3. cujus verba recitat Baronius num. I. Sed Typographi errore hujus Historici verba, quæ a Baronii verbis parenthesi separanda erant, commiscerunt. Ad hæc enim Witichindi verba, cujus mater licet peregrina ait Baronius, nimirum Anglicana Edmundi Regis Anglorum filia nomine Edgitha, nobili tamen genere erat procreata: Cum

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXI. Anno Hegi. ræ CCC. LIII. inchoato die 2. Octob. fer. 5. A.C. 973. I. Moritur Willelmus Archiep. Moguntinus

ANNO PERIODI GRÆCO- ROMANÆ 5466. 2. E. D. 5. P. 23. Mart. Indict. I. JESU CHRISTI 973. BENEDICTI VI. PAPÆ 2. OTTONIS II. IMP. I. & 7. JOANNIS TZIMISCÆ IMP. 5.

Ad num. I. & II. Willelmum Archiepiscopus Moguntinensem anno nongentesimo sexagesimo octavo e vivis abiisse, non tantum Chronographus Hildensheimensis & Lambertus Schafnaburgensis testantur, sed etiam sequitur ex morte S. Mathildis, quæ paucos post dies accidit, ut mox ostendam. Willelmus Sanctus Præsul Moguntia, cui cura ab Imperatore Domino sumet & parente commissa fuit, Parthenopolin (hoc nomine Magdeburgum appellabatur) disponendi, ceteraque regni necessaria regendi, cum agrotantis Regine suam Mathildis (post dies XII. a morte Willelmi vita functæ) expectaret in Reducurothe, VI. Nov. Martii moritur, inquit Ditmarus lib. 2.

CHRISTE 973. BENEDICTI VI. PAP. I. OTTONIS JOAN. ZEMISC. 4. IMP. 12.

III. Otton. Imp. obitus.

De obitu autem Ottonis ista Witichindus: Tertia feria ante Pentecosten, loco devenit, qui dicitur Mileovu, proxima nocte juxta morem, diluculo de lecto consurgens, nocturnis & matutinis laudibus intererat, post hæc paululum requievit. Missarum deinde officiis celebratis, pauperibus juxta morem manum porrexit, paululum gustavit, iterumque in lecto requievit. Cum autem hora esset, processit lætus, & hilaris ad mensam sedit: peracto ministerio, vespertinis laudibus interfuit, peracto cantico Evangelii, æstuari & fatigari jam cepit. Quod cum intellexissent Principes circumstantes, sedili eum imposuerunt. Inclinantem autem caput, quasi jam defuisset, resocillaverunt. Expeditoque sacramento divini corporis & sanguinis, Ann. Eccl. Tom. XVI.

& accepto, sine gemitu cum magna tranquillitate ultimum spiritum cum divinis officiis pietatis Creatori omnium tradidit. Et inferius: Itaque defunctus est Nonis Maii, quarta feria ante Pentecosten Imper. Romanorum, Rex gentium, divinarum, humanarumque rerum multa religiosa sæculis relinquens monumenta. Hactenus de eo Witichindus, eadem Ditmarus de die obitus, itemque Eucharistiam sumpsisse tradit. De eodem quoque illud laude dignum affert, ipsum nimirum in prosperis illud Davidicum occidere consuevisse: Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Addit ad laudem, quod nullus post Carolum Magnum sit inventus dignus Imperator, nisi ipse Otto Magnus. Porro relictam ejus conjugem Adelaidem. E c 2 Au.

PAGIUS

Cum tamen Witichindus tantum habeat, cujus mater licet peregrina, nobili tamen genere erat procreata. Neque enim Willelmus Edgithæ prioris uxoris Ottonis M. filius fuit, ut putarunt Baronius, Alfordus an. CMXIII n. III. Serarius in Hist. Moguntia, aliique, sed filius fuit naturalis Ottonis, ut observat Henricus Meibomius in Notis ad illum locum ex Ditmaro lib. 2. scribente: Willelmus a matre quamvis captiva nobili & Slavonica genitus. [1]

II. Moritur S. Mathildis Regina.

In Vita S. Mathildis Henrici Aucupis Regis Germaniæ uxoris, & Ottonis M. matris jussu S. Henrici Imp. scripta, & ad diem XIV. mensis martii in Actis SS. Bollandianis publicata, cap. 6. legitur, Willelmum Archiepiscopus Moguntinum Mathildem agrotantem visitasse: Venit Willelmus, inquit Anonymus, Moguntina Sedis Archiepiscopus, & quamvis Deo jubente prior mortem esset subiturus, tamen aggreditur Sanctam Dei verba consolationis ministraturus; obiturus visitavit obituram, & sua mortis nescius, consolabatur modicum post se videtur. Subdit hic Auctor eam Willelmo peccata sua confessam esse ab eo perunctam sacro oleo, & recreatam sacrosancto Corporis & Sanguinis Christi mysterio, ac paulo post dixisse: Ubi sunt Pallia quæ nostra sepultura jussimus abscondenda, illa nobis presententur, ut nostro nepoti in pignus amoris donentur: nam ipse prior nobis his indiget, ut putamus, quia iter difficillimum est incapturus. Tum narrata Willelmi morte de

Mathilde subiungit: Post hæc duodecim dies mortalis vita spiritum duxit. Ac denique scribit, famulam Christi sancto sabbato a sæculo recessisse, & cum pace obdormivisse in Domino II. Idus Martii, die scilicet XIV. ejusdem mensis, qui anno CMLXVIII. in Sabbatum incidit. Mathildis & Henricus Auceps ejus conjux Majorum suorum pietatem in confutandis variis monasteriis continuarunt, de quibus legendus Mabillonius Sæc. V. Benedict. in Elogio S. Mathildis Reginæ, qui & ex Chronographo Magdeburgensi MS. mortem ejus etiam conjungit cum anno CMLXVIII. quod extra controversiam esse debet.

Ad num. III. Ottonem. M. Nonis Maii, quarta feria ante Pentecosten vitam cum morte commutasse docent, non tantum Witichindus & Ditmarus a Baronio citati; sed etiam Chronographus Hildensheimensis, Lambertus Schafnaburgensis, aliique. Fuit Otto post Carolum Magnum Imperatorum Occidentalium maximus, atque ut ejus scepro, ita cognomine dignissimus, Hungarorum ac Sclavorum terror, & magnus fidei Christianæ defensor ac propagator. Nati sunt Regi (nempe Ottoni Imper.) filii ex serenissima Regina (sc. Adelhaida) primogenitus Henricus, secundus Bruno (in pueritia demortui) tertius Otto (Imperator hujus nominis II.) paterni nominis majestate designatus, quem jam post patrem Dominum ac Imperatorem, universus sperat orbis. Filiam quoque sanctæ matris ejus (Mathildis nempe) vocabulo insignitam, inquit Witichindus initio

III. Moritur Otto M.

NOTÆ

[1] Anno hujus Synodos provincie Ravennatensis binas assignatas a Labæo in Collectione sua reperio. Id vero ex incuria factum non dubito, cum Synodus Marzialensis & Synodus Mutinensis unum idemque Concilium fuerint. Lege, si lubet, Chartam apud Rubeum Hist. Raven. lib. V. ad A. 973. ex qua una Synodus illa Collectoribus innotuit. Temporibus Domini Benedicti apostolici . . . anno ejus primo, imperante &c. Othone anno VI. die IX. Septembris. Actum in loco ubi dicitur Martialis a territorio Mutinensi. Ex his ergo constat Concilium Marzialense idem fuisse ac Mutinense, & in eo duplicem illam controversiam tum de juribus Ecclesiæ Bononiensis ab Episcopo Parmensi usurparis, cum de dissidio Petri & Lamberti fratrum definitæ sunt. Anomadvertere tamen juvat mendum irrepsisse quoad annos Othonis II. in inscriptione Concilii Marzialensis; neque enim Otho die IX. Septembris anni hujus imperii annum VIII. ut ibidem legitur, at sextum tantummodo, ut recte in Charta apud Rubeum agebat. Reliquæ notæ temporariæ anno hujus congruunt, cum hoc ipso anno die IX. Septembris Benedictus annum pontificatus sui primum & Honefius Archiepiscopus Ravennensis annum consulatus sui tertium referret. Cœpisse enim Honefium anno 971. post diem XX. Julii ex tabulis a Rubeo indicatis discimus. MANSI

CHRISTI
973.BENEDICTI VI. PAP. OTTONIS II. IMP.
I. JOAN. ZEMISC. 4.

Acta leges in historia Ravennate, ex quibus discas ad lucem temporum nomina saltem subscribentium Episcoporum & Principum, & inter alios Leonem

PAGIUS Pax Græcos inter & Russos constituta.

Legatis pacificandi fidem exposcit, ea nimirum conditione, ut *Tauruscyta* Romanis tunc oppidum traderent, captivos dimitterent, atque Mysia recedentes patriam, laresque suos repeterent. Romani vero liberam eis enavigandi facultatem facerent, nec abeuntes cum igniariis navibus invaderent. Adhæc etiam Imperator commeatum annonamque subministraret, ac dum ii Byzantium mercaturæ causa proficiscerentur, sicut antea consueverant, licentia daretur. Imperator, quia pace exercitus incolumis foret, bello contra interitu periret, foedus percussit, & singulis tritici medimnos duos mensus est. Qui frumentum acceperunt, numeratos dicunt ad viginti duo millia, qui ex sexaginta exercitus Rossi milibus interitum evasere; triginta enim & octo millia Romana acies contoderat.

XI. Tzimiscei Imp. Con-stantinopoli triumphat.

Joannes vero Imp. totos quatuor menses expugnato Rossorum exercitu, Mysiaque recepta ac Dorytolo ex nomine Theodori magistri militia atque martyris Theodoropolis, novo titulo nuncupato: jussu item relicto presidio, cum maximis tropais Byzantium venit, ubi cives pro manibus effusus ostendit, coronis sceptrisque ex auro lapillisque pretiosis ipsum accepturos. Ducabant & currum auro compactum, quem equi albi trahabant. In eum ut ascenderet rogabant, ac consuetum duceret triumphum. Ipse vero coronas quidem ac sceptrum suscepit, majoraque his munera rependit; ut autem in currum ascenderet, induci non potuit, sed Dei matris imagine Deum laminem verbum sinu amplexante, quam ex Mysia attulerat, in currus sella collocata, eique subtractis purpureis Mysorum paludamentis atque coronis ac stemmatibus ipse singulari equo instructus pone sequebatur, caput diademate cinctus, ac coronas sceptraque gestans in manibus. Hac triumphi specie per mediam civitatem, purpureis vestibus undique ornatam, instarque thalami lauri ramis auroque textis pepis contextum, ad magnum Dei Sapientia delubrum processit: gratiarumque actionis exsolutis precibus ac Mysorum pra magnificæ coronæ velut manubiarum primitiis Deo di-

Episcopum Ferrarientem, & ejusdem civitatis Marinum Comitem, ex quibus certis monumentis errores corrigas recentiorum historicorum.

Se-

cata, atque appensa, in Regias se se ades recepit: adductumque Borem Mysorum Regem Regii cultus insignia ei ademittit; thiarum scilicet purpura pretextam auro ac margaritis interstinctam, vestemque purpuream ac rubros calceos: ipsum vero Magistrorum dignitate ornavit. Tantis porro Joannes Imp. brevi admodum tempore præter omnem opinionem peractis tropais, atque Mysia Romana dititionis effecta, Byzantiis hyberna ducebat, inquit Leo Diaconus, qui hoc tempore vivebat, & ex quo Cedrenus, Curopalates, & alij, quæ de hac expeditione habent, defumsero.

Erat *Borise* seu *Bores* filius *Petri* Bulgariae Regis, cujus suo loco mentionem fecimus; sed Petrus ante hoc tempus mortuus erat, duofque filios reliquerat. Curopalates pag. 694. tradit Romanum *Borise* fratrem a *Josepho* Cubiculario virilibus postea privatum. Verum mortuo *Tzimisce* Imp. Bulgari a Græcis decedere evocato *Borise*, qui Constantinopoli clam cum fratre digressus quodam Bulgaro interfectus est: Romanus vero frater incolumis evasit, & aliquanto post in Urbem rediit. Deficiente igitur *Petri* Regis stirpe, rerum summam quatuor ejus fratribus detulere *Bulgari*, ut videre est apud *Ducanzium* in Constantinopoli Christiana in Familiis Dalmaticis cap. VI. & *Samuelus* unus ex illis, *Basilio* Porphyrogenito imperante, durante rebellione *Duri*, Thraciam, Macedoniam, aliasque Imperii provincias incursoinibus vexavit, ut prodit *Cedrenus* pag. 694. qui jam pag. 683. narrato *Tzimisce* triumpho, de quo mox egimus, ait *Sphendosthabum* Rufforum Regem, dum patriam hoc Christi anno repeteret, & per *Patinazitas* transiret, insidiis peremptum esse. Post *Sphendosthabum* invenio in *Russia* regnasse *Vvolodomirum*, quem *Cedrenus* pag. 699. scribit, conjugem fuisse *Anna* *Basilii* Porphyrogeniti fororis, de qua infra sermo erit occasione fidei Christianæ in *Russia* disseminatæ, eumque *Balimerum* appellat.

S. Udalricus Augustensis Episc. hoc anno mortuus est, ut superiori vidimus.

XII. Regnum Bulgariae cum postea instauratum.

JESU CHRISTI
ANNUS
974.BENEDICTI VI. PAP.
ANNUS
2.OTTONIS II.
JOAN. ZEMISC. 5.
IMPP.

I. Benedict. Papa strangulatus a Bonifac.

Sequitur Christi Redemptoris annus nongentesimus septuagesimusquartus, Indictione secunda, quo *Benedictus* Papa Sextus, ubi sedisset annum unum, menses tres, & dies aliquot, a *Bonifacio*, cognomento *Francone* Romano *Ferrutii* filio, diacono Cardinale, sceleratissimo viro, violenta manu capitur, in carcerem detruditur, ubi & strangulatur. Ipse vero *Bonifacius* *Sedem* Apostolicam violenter invasit, quam tenuit annum unum, ac mensem, dictusque *Bonifacius* *Septimus*, verum uti tyrannus ab antiquioribus non numeratur inter Romanos Pontifices. Nam *Leo* *Ostiensis* (a): *Eodem*, inquit, tempore, *Benedicto* Papa Sexto vita functo, *Benedictus* Papa Septimus, propinquus memorati *Alberici* Romanorum Consulibus in Sede Apostolica elevatur.

(a) Leo I. 2. c. 4.

II.

Eodem anno *Honestus* *Ravennas* Archiepiscopus cum jam tertium suæ se-

dis annum expleffet, Sanctorum reliquias in *Ursianam* basilicam augustissime fabricatam & ornatam transtulit, corpus videlicet *S. Probi*, & reliquias sancti martyris *Ursicini*, ut constat ex diplomate donationis ejusdem *Honesti* de bonis eidem basilicæ hoc anno collatis: de quo locupletius apud *Rubeum* in historia *Ravennate* hoc anno. Rursum vero ejusdem *Honesti* tertio expleto, & inchoato quarto anno ipsius *Episcopus*, Deus in tanta peccatorum caligine *Aegypti* pene tenebras superante, sua immensa misericordia facem accendit. Quidnam aliud dixerim virum justum, sanctum, undique divinæ lucis fulgore coruscum in medio peccantium populorum, quam lucentem in tenebris facem? quem etiam si dixeris solem, haud procul a scopo veritatis errabis, dicente ad suos *Discipulos* *Domino* (b): (a) *Mat. Vos estis lux mundi*. Ut pote, qui multis.

S. Romualdus Eremitarum institutor elaborat.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6467.

SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXII. Anno Hegiræ CCC. LXIV. inchoato die 21. Septemb. fer. 2. A.C. 973.

© 3. D. 6. P. 12. April. Indict. 2.

JESU CHRISTI 974.

DONI II. PAPÆ I.

OTTONIS IMP. 2. & 8.

JOANNIS TZIMISCÆ IMP. 6.

AD num. I. *Hermannus* *Contractus* juxta editionem *Canisanam*, ad hunc Christi annum scribit: *Roma* *Benedictus* Papa criminator a Romanis, & *Crescentio* *Theodora* filio in castello *Santi* *Angeli* custodia mancipatus, ibique strangulatus est: & ea juventute legendum, eo vivente) *Bonifacius* *Ferrutii* filius Papa ordinatus, & post unum mensem expulsus, *Constantinopolim* postea petiit, & *Benedictus* *VII.* *Sutria* prius Episc. Papa CXXXVIII. ordinatus, sedit annis novem. [1] *Marianus* *Scotus* qui recte *Doni* *Papæ* hujus nominis II. initium hoc anno consignat, *Benedicto* *VI.* annum unum & menses sex uti *Martinus* *Polonus* & *Catalogi*, perperam attribuit. Cum enim tam ipse, quam iidem *Catalogi* annum etiam unum & menses sex *Dono* *II.* ascribant, & certum sit, *Benedictum* *VII.* mense *Aprilis* sequentis Christi anni jam Ecclesiam Romanam rexisse, nec *Benedictus* *VI.* nec

Donus *II.* tandiu sedere potuere. Hinc *Onuphrius* in *Chron. Ecclesiast.* & *Baronius*, *Benedicto* *VI.* annum tantum unum, & menses tres, & *Dono* *II.* rejecto anno solum menses tres adscribunt. At *Benedicti* *VII.* initium hanc *Chronotaxim* plane evertit. *Benedictus* itaque *VI.* currenti anno mense incerto crudeliter necatus, & hoc pariter anno, ut habet *Sigebertus* in *Chronico*, *Bonifacius*, qui ante *Franco* appellabatur, *Sedem* Romanam invasit, eamque per mensem unum tenuit, uti recte *Hermannus* *Contractus* habet. Verum eo expulso, non *Benedictus* *VII.* ut ipse habet, sed *Donus* *II.* *Sedem* Romanam obtinuit, uti scribit *Marianus* *Scotus*, *Sigebertus*, & *Auctores* veterum *Catalogorum*. Ipsemet *Hermannus* manifeste errorem suum prodit, cum *Benedicto* *VII.* annos IX. assignat, & mortem ejus in annum CMLXXXIV. quo revera ea contigit, confert; a currenti enim anno ad CMLXXXIV. anni decem integri intercurrunt, non vero novem.

Ottone *II.* *Germanicis* & *Francicis* bellis, inquit *Sigonius* lib. VII. de *Reg. Ital.* quæ alienissimo tempore exarserunt, implicito, ac *Regiorum* armorum terrore procul amoto, *Italici* integræ parandæ libertatis avidi palam grandiores atque alacriores sibi spiritus asciverunt. Nam & varias in populis seditiones excire, & multiplices in Provinciis tumultus conflare, & passim *Consulatus* in Civitatibus instituire, & privatas turres in Urbibus edificare coeperunt. Imprimis autem *Roma* aperte de antiqua recuperanda libertate tumultuatum.

II. *Ottone* *II.* auctoritas *Roma* vilescit.

NOTÆ [1] Mense *Februario* anni 974. in curfu erat annus secundus *Benedicti* *VI.* Charta venditionis in *Regeſto* *Sublacenſi* pag. 101. Anno Deo propitiis Pontificatus Domini *Benedicti* *summi* *Pontificis* & universali *VI.* *PP.* in sacratissima sede *B. Patri* *Apostoli* *secundo*, Imperii *Domini* *Otoni* *magni* *Imperatoris* a Deo coronato anno VII. Indict. II. mense *Februario* die *XXIII.* *Gregorius*, & *Deodata* *jugales* vendunt *Maconi* *Abbati* *Santi* *Benedicti* & *Scolasticæ* in *Sublaco* & *S. Erasmi* in caelo monte petiolas terræ duodecim in campo majore. *Catalogus* *Vaticanus* in *Cod.* 1340. *Benedicto* *VI.* menses II. & dies II. tribuit mense. *GEORGIUS*

CHRISTI
974.BENEDICTI VI. PAP.
2.OTTONIS II. I. IMPP.
JOAN. ZEMISC. 5.

tiplicibus undique micantes radiis, five ex prædicatione verbi, aut operatione virtutum, vel editione signorum orbem terræ totum offusum tenebris illustrarent. Talis plane extitit vir sanctissimus Romualdus prodiens ut alter Joannes Baptista ex eremo lucerna ardens & lucens, qui claras Ægypti Nitrias atque Thebaidas Anachoretis fertiles transtulerit in Italiam, inter quos ipse, ut alter Antonius forma factus sit omnibus ejusmodi vitæ arduum institutum arripientibus. Fuit iste Ravennas nobilissima Ducum oriundus stirpe, qui nuntium remittens sæculo, in Claasseni cœnobio

famosissimo prope Ravennam primo monasticum induit indumentum. Ex quo factum est, ut admirandis progressibus sanctitatis ex cœnobio, ad vitam transiens anachoreticam, ita fecundus in prole Sanctorum fuerit, ut Occidentalem Ecclesiam sanctis repleverit Anachoretis, quorum aliqui Apostolorum ad Gentes meruere, & insigni coronæ martyri decorari. Res ab eo præclare gestæ scriptæ sunt a Petro Damiano Ravennate, & ipso sanctitate, & doctrina notissimo, qui his temporibus proximis vixit.

An-

PAGIUS

III.
Expediit
Tzemiscis
Imp. ad
versus
Saracenos.

tum. Hunc tumultum *Cinctus* civis Romanus excivit. Hic quod tenere, Joanne XIII. sedente, Ottonis Senis metu nequiverat, id se eviditurum, *Benedicto* Ecclesiam, *Otone* adolefcente Regnum obtinente ratus, negotium ingenis majore animo quam consilio iniit: ac currenti anno *Benedictum* VI. jura Imperii atque Ecclesiæ retinentem nactus arripuit, atque in vincula traditum misere mori coegit. Renovata inde veteri in Pontificis Comitibus ambitione, Romani, neglecto *Leone* IV. Papæ decreto, quod *Otto* M. observari jusserat, Pontifices, quos libido tulit, rursus sine Imperatoris auctoritate crearunt.

Verna jam adulta *tempestate*, inquit Leo Diaconus, Joannes Tzemiscis Imp. Byzantio profectus adversus Agarenos superiorem Syriam incolentes cum exercitu occurrit, ac Mediterraneis partibus peragratis *Euphratem* transmisit. Cum omni exercitu Syriam incurfavit, nullo ei hostium obnitente, cunctis nimirum ejus irruptionis fama attonitis, intraque præfidia, latebraque se se abdentibus. Porro *Emeta* (urbs est munita atque illustris) capta, & ad deditionem coacta redemptionisque pretiis exportatis quanta nec numerari possint, inde profectus *Mytharim* properabat. Est vero ea urbs clara atque conspicua, opibusque & pecore reliquis ejus provincia urbibus atque oppidis longe præstans. Hac quoque deditionem faciente, plurimisque ac pulcherrimis donis auri argentique, ac vestium auro intextarum eoque interflantarum ab oppidanis acceptis *Nisibim* venit; quam incolis vacuam invenit, quod hi qui incolebant, Romanæ metu expeditionis solum verterant, atque ad interiora se fuga receperant. Incurfans ergo circumvicinam regionem, atque Romanis data fide obnoxiam faciens, animo incitabatur, ut & *Erbatana* pergeret, Agare-

norumque Regiam everteret; quæ infinitam argenti aurique vim, omnique generis divitiarum in se continebat, hanc quoque assultu se capturum sperans.

Ajunt enim Urbium, quæ usquam sunt, ac toto Orbe existunt, felicissimam esse, auroque ditissimam, Causam vero esse, quod ex multis locis in eam opes confluant, nec ullam hætenus experta sit, hostium grassationem ac injuriam: *Enim vero inhibuit illius impetum, cum aqua defectus, tum necessariis comatus penuria. Quam enim Carmanitem Eremitum vocant, per ea panditur loca asperum, arduumque iter obtendens, ac neque aquarum, scaturigines habens, nec farum herbarumque producens, sed squallida, horrensque ac iniquosa existens. Idcirco convasatis, qua ab Agarenis oblata acceperat muneribus, trecentarum argenti aurique Myriadum summa, Byzantium rediit, ac aurum quidem atque argentum, sericusque vestes ac aromata quacunque ab Agarenis dono susulerat, per forum triumpho egit, spectantibus civibus, eorumque copiam admirantibus, atque ipsum magnifice susipientibus, faustisque acclamationibus ac votis talibus clarum tropais in Regiam deducuntibus. Quam expeditionem ad præsentem annum pertinere, ostendunt & depositio Basilii e Patriarchatu Constantinopolitano, quam Baronius male in annum sequentem differt, alteraque expeditio verno tempore sequenti ad Imperatorem suscepta, quæ ab anno CMLXXV. removeri non potest.*

Mutius Lilla Saracenorum Babylonensium Calipha dignitatem deposuit, transtulitque in *Taium Lillam* filium idque decimo tertio *Dulhiade*, anni CCCLXIII. Hegiræ, nempe, ideoque die quinta mensis nostri Augusti currentis Christi anni.

IV.
Felix ac
Fausta.V.
Calipha
Babylonis
abdicit.JESU CHRISTI
ANNUS
975.BENEDICTI VII. PAP.
ANNUS
I.OTTONIS
JOAN. ZEMISC. 6. IMPP.I.
Benedict.
Pap. VII.

Annus Redemptoris sequitur nongentesimus septuagesimus quintus tertia Indictione, quo Benedictus Romanus ex Albericis proveniens, exagitans, urgentque Bonifacium tyrannum invalorem Apostolicæ Sedis, eum abire coegit. Qui nefandissimus homo, truculentus prædo, antequam ab urbe recederet, basilicam Vaticanam invadit, eam-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

que expilans, ornamentis omnibus spoliavit, & sacrilega onustus præda navigavit Constantinopolim: quo factum est, ut ita Romana Ecclesia liberata, omnium suffragio idem Benedictus ex Sutirino Episcopo crearetur Romanus Pontifex. Quod quidem hoc anno contigisse, ex ipsius sepulcri inscriptione redditur manifestum, quam inferius in ejus obitu

F f red-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6468

SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXIII. Anno Hegiræ CCC. LXV. inchoato die 10. Septemb. fer. 6. A.C. 975.

I. S. Maiolus recusat Pont. Rom.

C. 4. C. D. 7. P. 4. April. Indict. 3.

JESU CHRISTI 975.

BENEDICTI VII. PAPÆ 1.

OTTONIS II. IMP. 3. & 9.

JOANNIS TZEMISCÆ IMP. 7.

AD num. I. *Bonifacius* hujus nominis VII. Antipapa, non hoc anno, sed præcedenti a Tusculanis Comitibus Sacerdotio pulsus est, & Constantinopolim confugit, neque Romanam rediit ante an. CMLXXXIV. ut ibi ostendimus. Nec denique annum unum ac mensem Romanam Sedem tenuit, ut habet Baronius anno præcedenti num. I. Factio enim Tusculanorum Comitum eum equo animo ferre non valens, cum ad resistendum par non esset, post mensem Basilicam Vaticanam pretiosis rebus omnibus spoliata profugit. Quod cum accepisset *Otto* II. facione Comitum Tusculanorum fulsus, mortuo *Dono* II. de alio Pontifice in ejus locum substituendo cogitavit, præsertim cum a Romanis de electionis libertate ipsis conservanda interpellaretur. Syrus Monachus in Vita Sancti Maioli Abbatis Cluniacensis lib. 3. cap. 8. ait, *Otonem* II. voluisse hunc Sanctum Abbatem ad Pontificatum evehere. Narrata enim Saracenorum e Fraxineti expulsiōne scribit: *Non longo post tempore Romana sede proprio viduata Pastore* (nempe *Dono* hujus nominis II.) *idem Dei famulus Ottonis secundi juncta cum matre prece, Italiam repetere a partibus est coactus Gallia. A matre tunc & filio honore susceptus dignissimo, ac culmen Apostolicæ dignitatis precibus impelli cepit, continuatis. Sed cui magis abiectio, quam expeteretur exaltatio; nullatenus ad se promoveri potuit sublimitatis ambitio, &c. Imperatoris & sanctæ matris iterum precibus alternis ad ipsum flagitatur successibus cum nobilibus qui aderant Antistes insistebant*

Imperialis quo ferat petitio, supplicabant. At ille divina illustratus gratia solerti se studuit excusare prudentia &c. Erant hoc tempore Otto & Adelais ejus mater in Germania, neque ille ante annum CMLXXX. post patris mortem in Italiam se contulit.

Hac itaque Syri Monachi verba benigne interpretanda. Insinuat enim *Maiolum* dum in Gallia esset, sollicitatum fuisse ab *Otone* II. & ejus matre, ut Italiam repeteret, sed ipsum utrumque in germaniam existentem ad iisse, & solerti se prudentia excusasse, se seque a culmine Apostolico summo opere aversum ostendisse. Quando igitur Syrus ait, *Italiam repetere a partibus est coactus Gallia*, non significat eum reapse in Italiam profectum; sed tantum etiam atque etiam excitatum, ut iter illud aggrediretur. *Mabilionius* Sæc. V. Benedicti. in Elogio Historico S. Maioli n. XLV. existimat, *Syrum* in citato loco memoria lapsum, pro *Germania* posuisse *Italiam*. Verum textus non est sollicitandus, cum antea *Syrus* de professione Italica *Maioli* verba fecerit, non vero aliqua Germanica, & ibidem ejusdem verbi in ea, quam mox protulimus significatione utatur. Ait enim: *Ab utraque cum COGERETUR, potestate* (*Otone* sc. II. & ejus matre) *excogitanti dilationem studuit postulare*. Sicut itaque *Maiolus* ad Pontificatum suscipiendum coactus non fuit, sed tantum precibus impulsus; sic neque Italiam repetere, sed tantum caixie instigatus. Verum *Maiolus*, & professione Italica, & a Pontificatu ineundis se se excusavit.

Cum consilium illud non successisset, *Otto* II. Missos suos, coram quibus novi Pontificis ordinatio peragenda erat, Romanam direxit, eisque mandavit, ut Comitum Tusculanorum partibus faverent, indeque *Benedictus* hujus nominis VII. qui jam Episcopus Sutrinus erat inthronizatus est Pontifex Romanus, & quidem ante diem vicesimum quintum mensis Martii currentis Christi anni, ut ex Diplomatis subscriptione recitata anno CMXLVI. n. III. evidenter patet. [1] [2] Secundo Sæculo V. Benedictino pag. 560. memoratur Diploma a Benedicto Papa VII. emissum quo conceditur monasterii S. Walarici Abbati ut sub jurisdictione Eccle-

II.
Verba e-
jus Vita
explican-
tur.III.
Benedict.
VII. sit
Pontif.
Rom.

NOTÆ [1] *E* Pochas annorum *Benedicti* VII. ex variis stipulationibus Regesti Sublacensis & tabularii Sanctæ Mariæ in via lata recensentibus, ex quibus Sedis tempus illustrabitur. Anno 976. die X. Januarii, ita exorditur stipulatio in Regesto pagina 106. Anno Deo propitio, Pontificatus Domini *Benedicti* summi Pontificis & universali VII. PP. in sacratissima sede Beati Petri Apostoli II. Imperii Domini *Otoni*, piissimi & perpetuo Augusto a Deo coronato anno nono. Indictione III. mense Januario die X. Eodem modo ibidem pag. III. mense Januario, & pag. 151. mense Apr. anno 977. mense Aprilis, annus Pontificatus tertius, *Otonis* decimus, Indictione V. in charta sublacensi pag. 85. col. 2. signatur; ut & pag. 144. die IV. Junii. In Accessionibus ad Historiam Casinensem *Erasmi* Gattulæ P. I. tom. II. pag. 84. ex Petro diacono

CHRISTI
975.BENEDICTI VII. PAP.
I.OTTONIS II. 2. IMPER.
JOAN. ZEMISC. 6.

redditurus: ex qua redarguas eos, qui aliam rationem in numerandis hu-

jus Benedicti annis inierunt.

Hoc

PAGIUS Ecclesia Romanæ jugiter permaneat. Datum illud anno VII. Pontificatus Indict. IX. Kal. Aprilis, anno sc. Christi CMLXXXI. quod dici non potest nisi currenti ante diem primum Aprilis Pontifex Romanus consecratus fuisset. Adhæc Boucheus in Historia Provinciæ lib. 9. pag. 44. recitat Benedicti hujus nominis VII. Rescriptum, quo insulam Lirinensem cum Arluco Monasterio concedit Majolo Abbati Cluniacensi, in cujus fine legitur: *Scripta per manum Stephani Notarii Regionarii Archiepiscopi S. R. E. in mense Maio, Indict. VI. Bene valete. Datum X. Kal. Maii per manum Joannis Episc. Sarnitanae Ecclesie, anno IV. Pontificatus Domini*

nostri Benedicti Sanctissimi PP. V. Imperante II. Domino nostro Ottone, a Deo coronato magno & pacifico Imperatore, anno XI. in mense Maii Indict. VI. anno scilicet Christi CMLXXXVIII. Si enim Benedictus VII. eo Christi anno, die XXII. mensis Aprilis jam annum Pontificatus IV. inierat, profecto hoc anno ante eundem diem ad illum evehctus fuerat. Ex quo liquet primo, Rubrum in Hist. Ravenn. lib. 5. valde deceptum, cum existimavit, Benedictum VI. usque ad annum CMLXXXIV. Ecclesiam Romanam rexisse, scilicet VI. & VII. divisum fuisse, quod in tabulis Ecclesie Raven-

NOTÆ

no refertur privilegium Benedicti Papæ VII. Scriptum per manum Stephani notarii regionarii & Scribarii S. R. E. in mense Majo, Indictione V. Bene Valete. Datum III. Kal. Jun. per manum Stephani nomenclatoris Sanctæ Sedis Apostolica, anno Pontificatus Domini nostri Benedicti Sanctissimi VII. Papa III. Imperante Domino nostro Ottone a Deo coronato magno & pacifico Imperatore anno X. in mense & Indictione (supple superscripta. V. An. 978. mense Martio annus Pontificatus quartus, Ottonis XI. notatur. An. 979. mense Februario annus quartus pontificatus designatur, mense Majo & Augusto annus quintus. Ottonis XII. An. 980. mense Octobris annus quintus. An. 981. mense Februario annus septimus & Ottonis XIII. Item annus septimus hoc anno die XII. Januarii. An. 982. mense Februario & Martio annus octavus, & XIV. Ottonis. An. 983. mense Aprilis annus nonus, Ottonis decimusquintus. Est autem Benedicti VII. Judicatum pro Monasterio Sublacensi, cujus summam ex eodem Regeſto pag. 191. exhibemus quod ad res Ecclesiasticas illius temporis illustrandas pertineat. Incipit: *Anno Pontificatus Domini Benedicti Summi Pontificis & universalis VII. Papa in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli anno VIII. sive Domino Ottone magno Imperatori sua coronationis quinto decimo anno idest hujus Aprilis mensis, idest Indictione XI. Petitione Benedicti Abbatis Sublacensis contra Leonem Abbatem monasterii SS. Cofinæ & Damiani qui ponitur in Cave, qui res monasterii Sublacensis privilegio Romanorum Pontificum furtive tentabat, Benedictus VII. in preſentis iisdem privilegiis coram Judicibus Lateranensis palatii in possessionem restituit Sublacensem Abbatem.*

S U B S C R I P T I O N E S

Ego Benedictus sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesie Præsul.
† Ego Geribertus sanctæ Turanensis (pro Terdonensis) Ecclesie Episcopus huic iudicati perpetuali charta interfui & subscripsi.
† Petrus Papiensis Ecclesie Episcopus.
† Ego Johannes indignus diac. S. R. E.
Gregorius Episcopus Sanctæ Albanensis Ecclesie.
Leo Ostiensis Episcopus.
Stephanus nutu Dei Narniensis Ecclesie Episcopus.
Stephanus Dei providentia primicerius.
Leo Domini gratia vocatus Arcario Sanctæ Apostolicæ Sedis.

Azzo Dei pietate Protoscribarius missus & Apocrifarius Rom. Ecclesie.
In chartis tabularii S. Mariæ in Via lata anni Pontificatus Benedicti VII. his formulis prænotantur. An. 978. mense Martio annus Pont. quartus, Ottonis undecimus Indictione VI. mense Decemb. VII. a Kal. Septembris inchoata, est annus quintus, Ottonis XI. Si igitur an. 976. mensis Januarii initio annus secundus Pontificatus Benedicti VII. decurrebat, annus primus initio saltem Januarii mensis an. 975. inchoatus erat; idcirco Benedictus VII. creatus est Pontifex non mense Martio an. 975. ut censet Pagius, sed mense Januario. **GEORGIUS**

[2] **B**enedictus VII. in thronum ascendit diu ante mensem Martium hujus anni ut perspicue docet Diploma ejusdem Benedicti in gratiam Monasterii Martiniani Trevirensis, datum die XV. Kal. Februarii per manus Vidonis Episcopi & bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno I. Deo propitio Pontificatus Domini Benedicti SS. Papa, Imperante piissimo PP. Aug. Ottone a Deo coronato magno Imperatore. Indict. tertia. Designant hæc annum 975. cujus Januario Benedictus sacris jam præerat. Quod & confirmant alia duo Diplomata ejusdem pontificis, ejusdem anni, & mensis apud Brouverum in Annal. Trevirens. ad An. 975. Hæc omnia nos ex Bollandistis ad diem 25. Julii. pag. 176. desumpimus. Demum Muratorius in Notis ad Donizonem in Vita Mathildis, Rer. Ital. tom. V. pag. 359. numer. 168. ex Estensi tabulario protulit hanc subscriptionem bullæ ejusdem Benedicti. *Per manum Stephani Notarii Sacri Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesie, Ind. IV. Data IV. Kal. Januarii per manum Guidonis Episcopi & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Pontificatus Domini Benedicti SS. Papa secundo, Imperii Domini Ottonis tertio. Congruunt hæc cum anno 975. ac designant Benedictum anno præcedenti, ante diem 29. Decembris in thronum ascendisse. **MANSI***

CHRISTI
975.BENEDICTI VII. PAP.
I.OTTONIS II. 2. IMPER.
JOANNIS ZIMISC. 6.

II. De SS. Martyr. hoc anno in Hispania passus sub Sarracenis.

(a) Hebr. II. Diploma Veremundi regis.

Hoc eodem anno Hispana Ecclesia Martyrum, hoc sæculo, prole fecunda, certaminibus iteratis, rursus coronis Martyrum decoratur. Quotquot enim sub impio Sarracenorum Rege Cordubensi longo tempore carcer ardebat inclusos, vinculis & inedia maceratos, foras exhibitos gladius vindex obruncat, nullam capientes redemptionem. (quod ait (a) Apostolus) ut meliorem invenirent resurrectionem. Erant isti, qui capta & diruta ab iisdem Sarracenis civitate Septimacensi, immani civium cædi sperfuere, ductique captivi Cordubam, biennali custodia sunt afflicti, quo Fidei ferent defectores. Sed qui mundum vicit, victor extitit in his Christus, cum superata impietate, *mi- Ann. Eccl. Tom. XVI.*

PAGIUS

nensis plures tabulæ caractere Longobardico scriptæ dicantur datæ anno Benedicti Pontificis Max. quinto, Ottonis Imp. decimo, Indict. V. mense Majo, qui characteres annum CMLXXVII. certo indicant. Hujusmodi enim exemplaria caractere Longobardico scripta non sunt ante annum millesimum, & Exscriptores in numeris errasse certissimum; cum variæ Benedicti VII. Chartæ supersint, in quibus is discrete dicitur Benedictus VII. Unam mox memoravimus, alteramque anno CMLXXXIII. in medium adducemus. Quare in laudatis exemplis loco, anno III. Librarii perperam scripserunt anno V. & Chartas a Benedicto VII. datas, Benedicto VI. magno errore attribuerunt.

IV. Liqet secundo, Papebrocium in Paralipomenis ad Conatum Chronico-Hist. perperam scripsisse, Benedictum VII. die XXV. April. vel II. Maii præsentis Christi anni verosimiliter inthronizatum fuisse; Benedictum vero VI. die XXII. Septemb. anni CMLXXII. ordinatum, ac Donum initio mensis April. anni CMLXXIV. renunciatum Pontificem, ac utrumque sedisse annum I. mensis VI. ut passim Catalogi habent; nam inter omnes nunc convenire debet, sciri non posse, quibus diebus ac mensibus tam isti duo, quam plerique, qui hoc sæculo Romanæ Ecclesie præfuerunt Pontifices, ordinati aut renunciati fuerint, antiquis monumentis deficientibus, & Auctores Catalogorum ac alios Scriptores, qui Benedicto VI. & Dono II. annum unum & menses sex adscribere, manifeste errasse; cum constet, Joannem XIII. Benedicti VI. decessorem die sexta Septemb. anni CMLXXII. vivere desisse, & Benedictum VII. die vigesima quinta mensis Martii hujus Christi anni jam Ecclesiam Romanam gubernasse. Licet enim a die VII. Septemb. anni CMLXXII. ad diem XXV. mensis Martii currentis anni fluxerint anni duo, menses sex, & dies XIX. certum Bonifacium VII. Antipapam post Benedicti VI. mortem Sedem Romanam per mensum occupasse, quod & Papebrocius fatetur; & post Doni II. obitum fuisse Interpontificium duorum circiter mensium, quod idem vir doctissimus etiam asserit, quia nempe petendi fuere legati ab Ottone II. qui electioni faciendæ præsentibus turbas, quæ futura timebantur, impedirent. Quæ cum ita sint, Benedictus VI. & Donus II. tandem in Pontificatu vivere non potuerunt. Quod fultus explicandum fuit, quia

nis, pœnisque contemptis, summa hilaritate fuso sanguine, de Sarracenorum perfidia triumpharunt. Quos pene oblivione sepultos ex Archivo Compostellano; Ambrosius Morales in lucem edidit, ex autographo descripto diplomate Regis Veremundi, quod confectum de restitutione bonorum unius ex illis Martyribus per Ranimirum Regem occupatis. Porro ipsum diploma ad suum Eulogium idem Ambrosius posuit appendicem, quod hic totidem verbis describendum putavimus, nobile antiquitatis monumentum, hactenus vulgaris historicis incomperum, sic enim se habet:

Regis Veremundi Secundi diploma. In nomine sanctæ & individue Trinitatis. F f 2 1a-

III

hæc Chronologia Pontificæ pars hactenus valde depravata extitit.

Benedictus VII. ubi Apostolicam Sedem adeptus est, Synodum celebravit, in qua Bonifacium VII. Antipapam excommunicationis sententia percussit, uti didicimus ex Epistola Adalberonis Remensis Archiepiscopi & Stephani Romani Diaconi ad Theobaldum Episcopum Ambianensem, quæ extat Tom. IX. Concil. pag. 722. in qua Stephanus & Adalbero in Concil. Remensi congregati VIII. Kal. Octob. eundem Theobaldum excommunicant, quod alias ab Hugone Pseudo-Archiepiscopo Remensi ordinatus fuisset, & præsentis Synodo interesse recussit: *Et quoniam, inquit, iudicio domini Benedicti VII. Papa in SYNODO, qua BONIFACIUS damnatus est, incurabilis repertus est, nec ejus filius Stephanus Sanctæ Romanæ Ecclesie diaconus meliori tibi prævalet: velut morbidum & morbosum hircum separamus te a grege dominico, &c.* Ex hac excommunicatione Bonifacio VII. inflata Hermannus Contractus, Marianus Scotus, & Sigebertus in Chronicis insam fuisse videntur, eundem Antipapam immediate ante Benedictum VII. collocandi; cum tamen certum esse debeat, Bonifacium VII. Benedicti VI. tempore tyrannidem arripuisse, rursusque anno CMLXXXV. ad vomitum rediisse; cujus tamen ultimæ invasionis tres laudati Chronographi non meminere: adeo Historia & Chronotaxis Pontificia per hæc tempora perturbata. Porro hujus Synodi adversus Bonifacium VII. meminit etiam Gerbertus Remensis Archiepiscopus in Aetis Remensis Synodi, a se vel suo jussu scriptis: *Succedit Roma, inquit, in Pontificatum horrendum monstrum (nempe Benedicto Papæ VI.) Malefacius (ita Bonifacium VII. appellat), cum suis morales nequitia superans, & jam prioris Pontificis sanguine cruentus. Sed etiam hic fugatus, & in magna Synodo damnatus est. Denique ejusdem Synodi mentio in Epitaphio Benedicti VII. a Baronio anno CMLXXXIV. num. I. recitato, ubi eum Franconem vocat.*

A num. II. ad VIII. Memorat Baronius ex Diplomate Veremundi Regis Legionensis martyrum quorundam Christianorum sub impio Sarracenorum Rege Cordubensi, vinculis & Cordubensia per biennium maceratorum, tandemque occisorum. Erat is Rex Cordubensis Albaca, sive Albas, qui anno regni decimo sexto, Hegira vero trecentesimo sexagesimo sexto mortuus est, uti moriturus habet.

VI

CHRISTI 975.

BENEDICTI VII. PAP. I.

OTTONIS II. JOAN. ZEMISC. 6. IMPP.

ratis. Dicendum est, quod cunctis notum manet, quomodo Domino permittente, & peccatis exigentibus, macro hostilis & crudelitas iniquorum, sevens scilicet I. smaelitica gens; promovit se ex Hispania partibus adversus Christianos, & petgens armata venit usque ad Septimacensem civitatem, & ceteratim eam circumvallans, atque in arcu & sagitta eam obsidens, disruptis muris, & aperta janua, irruit in ipsam civitatem. Et sicut scriptum est: (a) Qui conterit multos & innumerabiles, & facit stare alios pro eis, & Nec alio modo moritur homo, praeter id quod positum est: gladio vindice, & hominum scelere prevalente, quos ibi Christianos invenit, in ore gladii interemit. Et diruta civitate, pauci qui remanserunt, ad Spaniam in Cordubensium urbem ducti in captivitatem, onere catenarum onusti, atque ferro vincili, & in carcere trahi, duos annos & dimidium ibi peregerant, laudantes & benedicentes Deum unum & trinum semper vivum & verum.

(a) Job. 34.

IV.

Et quoniam Deo cura est de omnibus, maxime de eis, qui positi in tribulatione, cum spe & fiducia Deo animas suas simul & corpora in beneficiis commendant: voluit pietas divina, quomodo jam praedestinatione ordinaverat, illorum a rumnis & laboribus, & etiam temporalibus malis sine imponere. Et ut ad eum, cui famulatum exhibuerant, cum palma martyrii tripudiantes venirent, permisi ipsam tyrannum, qui eos captivos duxerat, de squalore carceris ipsos eicere, & gladio interfectos sanguine proprio lauceatos ad Regna caelorum & premia atque aeterna munera a Deo illis preparata coronandos & remunerandos dirigere. Inter quos fuit vir felicissimus, nomine Sarracenus, proles Joannis, vocitatus, qui dimisit hereditatem & cortes in civitate Numantia, qua modo Zamora nuncupatur. Cum nullum superstitem vel hereditarium aut propinquum relinqueret, qui ipsam hereditatem possideret, sed remanserit sine herede & sine alicujus serie testamenti. Dum starent haec omnia intestata, accepit ea felicissimus Princeps domnus Ranimirus indecenter, & tenuit ipsa usque ad obitum suum.

V.

His expletis, ego Deo meo trino & ano humillimus Princeps Veremundus, in Regno parentum & avorum meorum nutu divino praeelectus, & folio Regni collocatus, antequam ipsi Sancti & electi Dei martyrium acciperent, & adhuc tru-

PAGIUS habet Rodericus in Historia Arabum cap. 30. & seq. cui Iseu filius in regnum successit. Eo Caliphatum gerente datus est ei, quod adhuc puer esset, coadjutor, vir Almanzor, appel-

si in carcere essent; visum mihi fuit motu pietate in redemptionem animae meae eos inde redimere. Et jam nuntii mei in via erant, quos pro illis miseram, quando ipsum martyrium consummatum est. Quando tale nuntium ad aures meas pervenit, quod ipsi Sancti jam in Regno caelorum essent: placuit serenitati nostrae, ut hereditatis ipsius supradicti martyris Sarraceni, qui in baptismo Dominicus vocitatus est, Ecclesiam facere heredem: quia inutile & inconueniens erat, ut ille esset in Regno caelorum, & hereditatem ejus possideret rustica & laicalis conventio. Ob hoc ego jam sepeditus Princeps Veremundus, propter bonum testimonium in amore Dei & in memoria ipsius supradicti martyris Dominici, partem aliquam donare decerno, atque in perpetuum ad habendum concedere, mihi visum & conveniens est, loco Apostolico in veneratione ipsius patroni nostri Apostoli, ubi tunc dilectus Dei Petrus Episcopus praesulatum tenebat.

VI. Dominicus martyr.

Sic do & concedo cortem intus in civitate nova, prope Ecclesiam sanctae Leocadiae in omni gyro, sicut eam ipse sanctus Dominicus, obtinuit, cum omnibus suis utensilibus cupis, torcularibus, & tendis in mercatello, & vineis, quae servierunt ipsi corti, ubicumque sunt, ab integra eas concedimus. Et azeniam integram in vado, quem dicunt, domini Garbae, & medietatem in alia, in Teliaves, & ibi in Teliaves quartam portionem in alia azenia, & omnes suos hortos, unum in Arvali, & alium in ripa fluminis Durii, & suos ferraginales, ubicumque illos habuit. Et alium hortum in Parales, & etiam cuncta, quae ipsi domui deservierunt, tam ex illa parte fluminis Durii terras & vineas, & omne suum debitum, quam quae ipsi corti deservierunt. Adhuc dando & donando adicimus, quod ipsi corti pertinuit, villam quam vocitant, Alcopam, in ripa rivuli Arosi cum omnibus suis praestationibus, quae intus & foris sunt, cupis & torcularibus terris, vineis per suos certissimos terminos, & omnia quae ad ipsam villam pertinent, sicut ille eam obtinuit cum suis jugariis & porcariis quae ibi servierunt, sive & peculiare de omnibus ubicumque sunt, quae ipsi corti deservierunt. Omnia supra taxata, quae resonant jam scripta, in supradicta Apostolico loco donare atque concedere curavimus in memoria & veneratione sancti illius jam dicti Dominici, ut habeant inde habitantes & Deo servientes, atque per

latus, qui toto Praefectura suo tempore, quae multorum annorum fuit, Christianos graviter afflixit.

A num.

CHRISTI 975.

BENEDICTI VII. PAP. I.

OTTONIS II. JOAN. ZEMISCIS. 6. IMPP.

per singulos dies & annos memoriam illius facientes, & sacrificia & orationes Deo offerentes temporale subsidium, & illi cum sancto Dei Apostolo Jacobo etiam in perpetua remuneratione a Deo recipient collatum praemium inconcussum. Haecenus de donatione facta de rebus sancti Dominici martyris Ecclesiae sancti Jacobi. Ad quae roboranda ejusmodi imprecatio dira subicitur auctoritate asistentium, & subscribentium Episcoporum, his verbis:

VII.

Si quis tamen (quod esse non potest nec oportet, & fieri minime credimus) adversus hanc testamenti seriem, ad irumpendum vel diruendum venire tentaverit, sive ex progenie & stirpe nostra, sive etiam quilibet Comes, aut pontifex aut qualibet potestas hanc factionem infringere tentaverit, quisquis fuerit, in primis a corpore Christi sit extraneus, & amborum careat luminibus oculorum, & cum Juda Domini traditore in inferno sit damnatus. Facta a serenissimo & pio Principe domino Veremundo serie testamenti. . . . Idus Februarii Era post millenam tertiam scilicet, & decima. Est annus Domini nongentesimus septuagesimus quintus. Subicitur demum subscriptio ista:

Veremundus Rex confirmat. Sebastianus Episcopus confirmat. Gundisalvus Episcopus confirmat. Armentarius Episcopus confirmat.

IX.

Eodem anno cum qui tenerent Sarraceni Damascum, diffiderent omnino Christianis qui ibi erant, ne Joannem Impe-

PAGIUS VII. Victoria Tzemisca Imp. de Sarracenis Syria.

A num. VIII. ad X. Joannes Tzemifces Imp. vere rursus illucescente, inquit Leo Diaconus, loquens de ultima expeditione ab eodem Imperatore suscepta, urbe Regia profectus, per Palaestnam iter habebat. Ibi positus castrum aggreditur, Syrorum lingua Mompetae nuncupatum, quo & belli vi, omnique machinarum genere in potestatem redacto, Salvatoris Christi sandalia illic reperit, inventaque quasi caeleste quoddam donum fustulit; venerandi quoque Praecursoris ac Praconis crines: ac illa quidem rursus, in celeberrimo Dei Genitricis Templo, quod in Palatio extructum est; tanquam uberrimum quemdam thesaurum deposuit: Hos vero in Salvatoris

Pelagius Episcopus confirmat. Petrus Episcopus confirmat. Ferdinandus testis. Suvaricus testis. Gudesteus testis. Felix testis. Ulmara testis. Munius testis.

Hucusque diploma de sanctis Martyribus, & bonis Dominici martyris.

Quod ad res pertinet Orientalis Imperii, hoc eodem anno, ingenti damno Reipublicae Joannes Zemifces Imperator cum in Syriaca esset occupatus expeditione, jamque victor pervenisset Damascum usque, veneno potatus moritur Constantinopoli quarta die mensis Decembris, cum imperasset annos quinque (vel si sex, ut alii volunt) in sequentem annum reiciendus ejus est obitus: menses totidem, & dies aliquot eademque die succedunt filii Romani junioris Basilii, & Constantinus, quorum Basilii natu major vigesimum agebat annum, Constantinus vero decimumseptimum, revocata eorum matre Theophane in solium, e quo fuerat exturbata. Haec Curopalates & alii. Horum Imperatorum eorum numisma cum imagine Salvatoris, ut a Joanne Imperatore nuper decretum fuerat extat, licet crassa Minerva & a cufore litterarum latinarum haud satis perito, ut ex eo intelligere potes.

VIII. Joan. Imp. moritur, subrogantur Basilii & Constantin.

Habet Lalius Pasqualinus in suo Museo.

ratoresmitterent: eorum Episcopum Sergium inter alios foras eiciunt. Qui Romam veniens a Benedicto Romano Pon-

Sergius Episcopus Damascenus venit Romam.

ædæ sacra quam a fundamentis ipse extruxerat. Inde profectus, Apameam adortus est. Est autem illa munitissimum oppidum, ac quod ægre expugnari possit; verum hæc quoque intra non multos dies capta atque everta, Damascum cum exercitu, signisque infensis petit. Porro oppidani magni pretii muneribus in manus acceptis, ante Emporium Imperatori in occursum venerunt, ejus tum iram amolientes tum & donis ipsum placabilem reddentes.

Is certis illis imperatis tributis, & in fidem receptis, inde per Libanum iter aggressus properabat, ipsumque praeceptum, atumque junctum est; tanquam uberrimum quemdam thesaurum deposuit: Hos vero in Salvatoris

VIII. Alia ejusdem de iisdem Sarracenis victoria.

CHRISTI
975.BENEDICTI VII. PAP.
I.OTTONIS II.
JOAN. ZEMISC. 6.
2. IMPP.

Pontifice benigne exceptus est. De quo Petrus Damiani ad Nicolaum Papam hæc habet, ignorans tamen causam migrationis, quam credidit voluntariam, quæ fuerat necessaria: *Sergius Metropolitæ Damasci non inconuenienter possit an-*

PAGIUS

scendit, ac tum *Balanens* castrum munitum in potestatem redigit, tum *Berytum* expugnat: ubi etiam cum Salvatoris imaginem, qua crucifixus erat, reperisset, inde sublatam ad sacram Salvatoris ædem, quam a fundamentis extruxerat, mittit. Postea *Tripolim* aggreditur: quam cum primo impetu, subitaque irruptione expugnare non posset (quippe fortis murorum ambitu cinctam, qua parte continentem spectat, ac quæ in prærupto colle ac tumulo se late exporrigat, alteraque parte mari alluatur, navale pretendens, sinumque placidum ac tutum a ventis, inde movens maritima oppida ac villulas, iter faciendo subigebat.

IX.
Cometes
fere trium
mensium.

Per hoc utique tempus ineunte Augusto, Cometes stella apparuit, *divinum certe quiddam ac novum, reque hujusmodi, quæ omnem humanam rationem excedat, portendens. Neque enim hujusmodi aliquid per has visum erat atates, nec unquam prius per tot dies lucere Cometem ullum contigerat. Nempe ab Oriente paulo ad Aquilonem vergens, oriebatur, ac quam maxime cælo axe prociectus, radios longe splendidior ac micantes vibrabat: res terris, horrorique plenissima quisquis hoc tueretur. Ab ineunte itaque Augusto exortus, totos dies octoginta, a media nocte ad flatam usque diem, cunctis conspicuo jubare lucebat. Conspectoque Imperator sic inaudito portento, eos qui in astrorum scientia versati essent, rogabat, observato sidere ut edicerent, quidnam etiam stupendum istiusmodi obtentum veller. Hi porro non quod ars conjectandum præberet, sed quod gratum Imperatori foret, Cometem portendere falso exponebant, nempe victoriam de hostibus, longosque Imperatori annos, illius quasi indicatione, felici eventu augurabantur. Erant autem prævi vates Symeonem Logotheta atque Magister; necnon Stephanus Nicomedien-sis Præsul, viri ex atate inter Sapientes eruditione clari. Haud enim vero Cometes ille indicabat, quæ illi interpretabantur in gratiam Imp. sed graves defectiones, gentiumque grassationes & domesticos tumultus: urbiumque ac oppidorum desolationes; nec non fames & pestes, horrendosque terra motus; prope denique Romani imperii universale exitium; quæ nos ipsi ex rerum eventu vidimus.*

X.
Symeon
Metra-
phraste
usque ad
hunc an-
num per-
venit.

Meminit hujus Cometæ Cedrenus pag. 683, atque visum Augusto mense, indictione tertia hoc scilicet anno, & addit usque ad octavum mensem indictionis quarta. Qua in re ex Leone Diacono emendandus. Hujus Cometæ meminere etiam Malmesburiensis, Hovedenus, & quidam alii Historici Latini. Quantum peccatum sit superiori ac præsentis saculo a plebique, qui de atate, qua Symeon Metaphraste floruit, scripsere, anno CMII. insinuavimus, cumque circa annum DCCCLXXXI. in lucem prodidisse statuimus, quod anno CMIV. Legatio ei concedita sit, cum annos circiter viginti quatuor natus esset, & præsentis Christi anno adhuc vixerit. Quare cum tria illa Chronologia capita locus Leonis Diaconi mox a nobis memoratus certo evincat, nulla amplius difficultas esse potest de tempore, quo Sy-

æti qui Ecclesiam suam pro Christi amore deseruit, & Romam advenit. Reperiensque Bonifacii & Alexii basilicam sacerdotalibus peno officiis destitutam, Benedictum Romanæ Sedis Antistitem adit, atque ut se monasterialem sibi permit-

meon floruit, quoque in vivis esse desit. Constat enim eum hoc anno nonagenario majorem fuisse: cumque ante legationem Cretensem nihil in lucem emisisset, manifestum est omnia Opera, quæ literarum monumentis mandavit, ante hujus saculi finem ab eo confecta. Horum omnium notitiam uni Leoni Diacono hætenus inedito debemus, sicuti & quidam Michael Pfellus ejus laudator extiterit, an scilicet, qui superiori, vel qui sequenti saculo floruit, cum de iis nonnisi incerta fere cognitio & divinatio antea esse posset. Symeonem varia Opera posteritati reliquisset, disterte insinuat Michael Pfellus in ejus Encomio apud Allatium in Diatriba de Symeonum Scriptis, cum Pfellus loquens de Vitis Sanctorum ab eo summa cura & studio elaboratis dicit: *Etiamsi nihil aliud Viro illi fuisse elaboratum, & non alia omnia, quæ nobis singula sufficiunt ad laudem conciliandam opus tamen tale incipisse & id tam pulchre effectum reddidisse, viro cuius ad laudem sufficit. Allatius ibidem pag. 130. & seqq. egregie dicitur de ejus Operibus, tam editis, quam adhuc manuscriptis, ostenditque eum composuisse Orationes in festivitates Christi, Deiparæ & aliorum Sanctorum, Orationes de moribus, Epistolæ, pluresque preces quarum nonnullæ inter Rituales Græcorum libros reponuntur, ac varia Carmina Jambica & Politica. Colitur Symeon Metaphraste a Græcis die XXVIII. mensis Novembris, ejus Officium a Pfello Juniori compositum, ejusdemque Auditoris Encomium in Metaphrastem idem Allatius in Linguam Latinam vertit. De Michael Pfello Symeonis laudatore saculo sequenti fermo crit.*

Redeo ad Leonem Diaconum, qui Joannis Tzimiscis Imp. mortem his verbis narrat: *Venenum Joannes Imp. e Syria profectus, inde Byzantium petebat. Videns vero in itinere postus Longiadem, Drixemque optimas plane atque feraces regiones, multis sudoribus atque cadibus a Romano pridem exercitu receptas, jurisque pristini Romanorum ac ditionis factas, tunc vero a Basilio Præfeto ac Accubitore possessas indigne merito forebat, atque viro insatiabilem habendi cupiditatem, avarumque animum improperabat. Is vero quid palam inoponeret, habebat nihil, cum Imperatoris indignationem timeret. Clam vero illius verba subsannabat, jamque sibi durum effectum horum amoliri cogitabat. Veniens itaque Imperator ad Atroe vallem ad Olympi radices sitam, ad Romani Patricii ac Sebastophori dignitate fulgentis ades divertit. Ibi ferunt spadonem quemdam Imperatoria aula, ejusque ministrorum, sive ipse a se infenso in eum erat animo, sive ab aliquo eorum qui bonis invident, rerumque mutatione vel maxime avertit, sollicitatum, atque numerum pollicitationibus illectum (quod plane fama vulgatius veriusque habetur) temperato veneno inter pocula propinasse Imperatori. Imperatorem vero nihil ejusmodi cogitantem velut salubrem potum venenum ebibisse. Postridie itaque membrorum torpor totiusque corporis defectio invasit. Medica omnis sagacitas ac solertia repentina vi morbi vana compro-*

XI.

Venenum
Tzimiscæ
Imp. pro-
pinatur.

mitteret regulam constituere, precibus impetravit. Ubi nimirum congruo post tempore religiose degens vitam finivit. Hæc ipse, sed quando id factum, suo loco dicitur.

XII.

Porro Imperator, quo prius pollebat, gygantum robur repente collapsum sentiens, Byzantium venire properabat. Ut item urna, qua in Salvatoris Templo ab eo extructo illius corpulculo parabatur, quam citius perferretur, omnem diligentiam adhibebat. Contento itaque itinere ad urbem Augustam venit, amanterque a civibus acceptus, sed qui jam fractis viribus esset ac languescens, altumque pectore ac difficilem halitum trahens perspiraret. Jam vero in Palatium depectus, lecto decumbebat, veneni vi fatiscens, longæque attritis viribus.

XIII.

Moritur.

Intelligens vero fore, ut ex tali labe haud emergeret, (veneni namque vis dire intus viscerâ depascebatur) apertis rei privata thesauris large ex eis pauperibus erogabat, maxime leprosis, & qui corpora sacro morbo exesa circumferrent, in quos supra reliquos pauperes humaniore affectu ducebatur. Vocatoque Nicolao Adrinopolitano Episcopo, viro divino ac venerabili, suas per vitam ignorantias ei detegebat, lacrymarum rivos oculis diducens, harumque lacrimarum turpia sua, sordisque delictorum abstergens. Nec non sanctam Deiparam propense aditricem in die iudicii inclamans, tunc nimirum cum mortalium altus coram ejus filio, Deoque iusta trutinâ inviolabilique iudicio appendentur. Tali nimirum sinceramente ac corde contrito Imperator, exhomologes peracta, ex humanis migrat, & ad vita futura requiem transit Januarii mensis die decima, indictione quarta, anno sexagesimo quadragesimo octavo quinto (sed loco quinto legendum quarto; est enim hic annus mundi secundum Constantinopolitanos) sepultus in Salvatoris ad Chalcem Templo, quod is magnifice a fundamentis extruxerat. Talem vitam suam nactus est Joannes Imp. vir scilicet brevi corporis statura, sed qui heroiæ fortitudinem ac robur circumferret. Bello plane strenuus & insuperabilis, atque in periculis magni, fortisque animi. Vixit omnes vita sua annos quinquaginta unum: rexit vero imperii gubernacula annos sex, dies triginta.

NOTE

[1] Vera est animadversio Pagii adnotantis Basilium sequenti anno imperii sui initium sumpsisse, sed in eo errat, quod utriusque Imperatoris Basilii & Constantini unum idemque exordium adscribitur. Ughellius tomo VI. col. 133. vet. edit. in Parthenione S. Marcellini Neapoli servari afferit Chartam signatam anno XXXI. Basilii, & Constantini an. XXVIII. die IX. Julii indictione IV. His characteribus exhibetur annus 1006. quo revera Basilium imperii sui annum 31. jam coeperat. Chartam aliam profert Muratorius in Antiquit. Ital. tom. I. col. 196. quæ licet in nonnullis mendosa, in eo tamen cum priori Ughelliana congruit, quod Basilium Constantino præfert triennio: Imperante Basilio magno Imperatore, anno XXXVIII. sed Constantini magni Imperatore fratre ejus anno XXXV. die XVII. Januarii, Indictione II. Ex hoc igitur Chartarum consensu constare arbitror, Constantinum nonnisi anno 979. vel 980. ad imperii consortium ascitum fuisse. MANSI

[2] Pro deponendo e Patriarcha gradu Basilio Synodum, quam ille deposcebat, reipsa celebratam fuisse Constantinopoli tradit Joel Græcus scriptor sæculi XIII. incunaris his verbis: *Basilium Scandrenus, qui nonnullorum criminum reus a Synodo convocata pellitur &c.* Chronogr. Comp. pag. 141. edit. Venet. Hujus Synodi nulla mentio in Collectionibus. MANSI

CHRISTI
975.BENEDICTI VII. PAP.
I.OTTONIS II.
JOAN. ZEMISC. 6.
2. IMPP.

Eodem anno & Indictione tertia Constantinopoli Synodus celebratur, in qua Basilius Patriarcha criminis accusatus, deponitur, & in locum ejus substituitur Antonius Studites. Hæc Europalates,

X.
Antonius Studites Patriarcha Constantinopoli

Quibus verbis Leo Diaconus vir Asiaticus, ut ipsemet asserit, Historiam suam ab obitu Constantinii Porphyrogenetæ Imp. ad mortem usque Tzimiscæ Imp. perductam absolvit, quam totam summarie in hanc Criticam inseruimus, ejusque ope varios errores correximus. Is enim Auctor coævus fuit, alique Historici Byzantini, qui tardius scribere, non raro peccarunt; quod vel ex laudatis verbis perspicuum sit. Hactenus Tzimiscæ Imp. obitum cum mense Decembris currentis anni Recentiores omnes auctore Cedreno copularunt, cum tamen Tzimiscæ usque ad diem decimam mensis Januarii insequentis anni vitam protraxerit. Ait Cedrenus Basilius & Constantinum Romani Junioris filios, mense Decembris Imperium inivisse quod & ex Europalate Baronius habet; sed ex mox dictis liquet, id nonnisi anno sequenti contigisse. [1] Quot vero annos Basilius Porphyrogenitus cognominatus, & Constantinus frater tunc nati fuerint, liquet ex dictis anno CMLX. n. VIII.

Ad num. X. Basilium Patriarchatu Constantinopolitano anno superiori dejectum ostendunt Zonaras, qui ait eum post quadriennium Patriarchatus designationis loco motum esse, & Leo Diaconus, qui ea de re agit, cum de iis, quæ anno superiori gesta sunt, loquitur: *Tunc & tunc. Patriarcha Basilius, inquit Leo Diaconus, deiecitur. Episcoporum invidia apud Imp. calumniam passus, quasi in aliquem procerum moliretur transferre imperium nec Ecclesiam regeret ex præscripto sacrorum canonum, ad Imp. tribunal vocatur. Quoniam vero veniebat, ac æcumenicam Synodum cogendam assererat, in eaque diluenda esse crimina agebat. Hoc enim etiam velle divina Patrum constituta cogendam universalem Synodum cum Patriarcha deponendus sit, in monasterium ad Seamandrum situm, ac quod ipse extruxerat, imperatoris jussu relegatur. [2] Vir scilicet nullo peno cibo utens ac carnis expertus, qui a teneris jam unguibus religiosa palæstra laboribus ultra humanum modum exercitatus esset, vir uno amictu æstate hyemeque utens, nec ante exuens quam disfluere, nulliusque jam opera factus esset. Alius ei nullus cibus aut potus, quem*

XV.
Basilius Patriarcha Constantinopoli

CHRISTI 975.

BENEDICTI VII. PAP. I.

OTTONIS II. 2. IMPP. JOANNIS ZEMISC. 6.

XI.

tes, ex quo & alii recentiores. Hoc eodem anno Ecclesia Anglicana, defuncto Rege Edgardo, cum regnasset a tempore monarchie adeptae annos sexdecim, clericorum in monachos insurgentium factione nonnihil est perturbata. Sed primum illa de successore Regis controversa est excitata, aliis filium ejus Eduardum, aliis Ethelredum ex secunda uxore genitum expetentibus. Quomodo autem res redacta sit ad Episcopale iudicium, sic narratur: (a) Edgardo defuncto, de Rege eligendo magna inter Regni Principes dissensio orta est. Quidam enim filium Regis primogenitum Eduardum, quidam vero fratrem suum de secunda uxore generatum unanimiter elegerunt. Quam ob causam duo Archiepiscopi Dunstanus Cantuariensis, & Osuualdus Eboracensis cum Episcopis, Abbatibus & Ducibus in unum convenientes, Eduardum (ut pater ejus moriens dixerat) elegerunt, electum consecraverunt, & in Regem, quibusdam murmurantibus, inunxerunt. Nam noverca ejus Elfritha filium Ethelredum, vix septennem puerulum promoveri conabatur, ut potius sub ejus nomine regnare videretur. Sicque post discessum Regis pacifici, Regni status perturbatus est, & in execrationem commutatus. Nam Principes plurimi & optimates, Abbates cum monachis de monasteriis, in quibus Rex Edgarius eos locaverat, expulerunt, & clericos, ut prius, loco eorum cum uxoribus induxerunt. Nam unus eorum Aelferius nomine omnia pene monasteria, quae reverendissimus Ethelwoldus in provincia Merciorum construxerat, magna usus insolentia, subvertit.

(a) Matt. Westimons. in Flor. hist. hoc anno.

Clerici insurgunt adversus Monachos.

XII. Synodus Wintonienfis.

Sed super his questionibus ad beatum Dunstanum delatis Synodus apud Wintoniam congregavit, & in medio partium conspectu disputationis, imago Dominica,

PAGIUS

quem gustaret, praterquam aquam, nucisque ac poma. Ajunt praterea nec in lecto quidem cubavisse, sed humi per omne tempus, quo religiofa palastra certavit. Hoc unum viro vitio datum ferunt, quod longe plurimi haberet, ut hominum instituta, moreque ac actus cognosceret, atque iis rimandis, curiosusque scrutandis, quam pro officii ratione majorem operam poneret.

XVI. Antonius studites in ejus locum subrogatur.

Basilio itaque exilio damnato, Patriarchalia gubernacula Antonius regenda suscipit; vir in studii monasterio a juventute asceticam professus disciplinam, vitamque ducens Apostolicam; prater enim necessaria indumenta, ac quibus caro tegatur, ferebat nihil; tametsi a viris Principibus, ipsisque Imperatoribus plurimum colebatur. Neque vero id solum; sed & quos sumptus habebat, ex ea dignitate qua fulgebatur, (prius enim Syncelli dignitate ornatus fuerat) omnes in pauperes erogabat: divinaque & humana scientia, si quis alius, pollebat. Vultu totaque corporis compositione, mirabilem quamnam gratiam in profundissima canicie lucentem

qua altercantibus astabat, in Ecclesia expresse locuta ita allegat *..... * Locus depravatus. quod clericos omnes & eorum fautores confusos reddidit & elingues. Hæc ipse. Eadem recitantur in historia de gestis Anglorum apud Bedam. Sed hæc paulo expressius ab Osberto narrantur in Dunstano his verbis: Igitur ex præcepto Regis & Archiepiscopi coit Wintonium nobilitas totius Regni, & Rex cum sua, conjugæ adest ad determinandas querelas negotii hujus. Surgunt hinc inde lites, quas Dunstanus propositis rationibus destruit omnes. Rationabiliter quippe cunctis ostendit, clericos, qui sorte Dei incorrigibiliter per pravitatem vitæ suæ dissiliunt, nihil per rectitudinem sibi vendicare posse ex iis quæ Ecclesiis data sunt in subsidium eorum, qui in clericatu puræ conversatione se custodiant. Quibus auditis, omnia omnia controversa est. Et Rex, atque ex pontificibus plerique clericorum precibus ad pietatem usque permoti, Dunstanum interpellant, quatenus hac sola vice parcat, & clericos jam quod amodo si se non correxerint, incursuri sint, re ipsa doctos de Ecclesia sua revelet. Silet ille ad ista, quidque potissimum de negotio agendum sit, demisso capite, mente pertractat: silentium ingens occupat omnes, & suspensæ ad responsum pontificis erigunt aures. Tunc subito Crucifixi Dei imago signo Crucis in edito affixa, audientibus cunctis, dixit: NON FIET. NON FIET. JUDICASTIS BENE, MUTARETIS NON BENE. Tremefacto in his simul universo conventu, intulit pater Dunstanus, & ait: Quid amplius vultis, fratres mei? Divina sententia audistis definitum negotium præsens. Ajunt: Audivimus vere. Resederunt ergo monachi Wintoniæ securi, & quoad clericos ipsi vixerunt, qui eos super ista causa inquietaret, nemo

Imago Christi locuta.

exhibebat. Nec enim ullus eorum, qui deliciis distillant, altumque vanorum tabernaculorum sapiunt, ad eum divertebat, qui non statim castigatior abiret. Nec contra funestissimis malis arumnosam quisquam trabens vitam, qui non aquo animo discederet. Ad n. XI. & seqq. Anno nongentesimo septuagesimo quinto, Anglici orbis Basileus, flos & decus antecessorum Regum, pacificus Rex Edgarius: non minus memorabilis Anglis, quam Romulus Romanis, Cyrus Persis, Alexander Macedonibus, Arsaxes Parthis, Carolus Magnus Francis, Arthurus Britannis postquam cuncta Regaliter consummavit, anno ætatis suæ trigesimo secundo, regni autem illius in Mercia & Northimbria decimo nono, ex quo vero per totam Angliam regnavit, decimo sexto, indictione tertia, octavo Idus Julii, feria quinta, ex hac vita transiit: filiumque suum Eadwardum, & regi & morum reliquit heredem, inquit Hovedenus pag. 226. Post mortem Edgari res & spes Anglorum retro sublata sunt, inquit Malmesburienfis lib. 1. de Reg. cap. 8. quia

CHRISTI 975.

BENEDICTI VII. PAP. I.

OTTONIS II. JOAN. ZEMISC. 6. IMPP.

mo fuit. Hæc Osbertus, qui tamen potius (sub dicto Edgardo Rege ista referre videtur. Verum hoc ipso anno celebratum esse dictum Concilium, etiam vetustiora de rebus gestis Anglorum ad Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

quia scilicet duplex factio utramque Rempulicam vexavit, & æque pro corona, ac pro Ecclesia certant, uti narrant Baronius. Successerat Edgarius Edoardum ex Ethelfleda. prior uxore, & Ethelredum ex Elfrida secunda uxore, indeque quidam post Edgari mortem filium ejus primogenitum; quidam vero fratrem ejus Regem volebant, & istis noverca Edoardi favebat. Præterea Optimates plurimi, Abbates cum monachis de Monasteriis, in quibus Rex Edgarius eos collocarat, expulerunt: & Clericos, ut prius, loco eorum, cum uxoribus induxerunt. Sed Edgario mortuo longe acrius, quam antea secunda quæstio ventilata est, & auctor clericorum spes monasteria repetendi; cum Reginam a se flare, & ex Optimatibus aliquos dudum persensissent. Hinc bis terve Synodus coacta est, ut passim Auctores Anglici notarunt. Archiepiscopi Dunstanus & Osuualdus cum Coepiscopis, Abbatibus, Ducibusque quamplurimis in unum convenerunt, & Eadwardum, ut pater suus præceperat, elegerunt, electum consecraverunt, & in Regem unxerunt, inquit Hovedenus citatus, qui narrat etiam Optimates aliquos, congregato exercitu, Monasteria Orientalium Anglorum defendisse, & a Monachis fortiter retisse. Plura de his Alfordus hoc anno.

Bedam addita fidem faciunt. De Synodo autem alia quæ facta est Calnæ eadem ex causa sub Ethelredo Eduardi successore, suo loco dicemus,

Gg Rg

Muazzus Lidinilla, qui primus fuit Calipha Egypti, postquam regnasset annos tres & viginti, anno Hegiræ CCCLXV. obiit, eique successit Azizus Billa filius, ut videre est apud Elmacinum lib. 3. Hist. Sarac. cap. 4. Egypti. Muazzus vero ante captam Ægyptum in Africa regnarat. Hoc tempore floruisse videtur Suidas arte Grammaticus; voce enim Adæu diverfas annotationum summas colligens computationem suam terminat in obitu Joannis Zemiscis Imp. hoc anno morte sublato. Condidit Lexicon prolixum, in quo non pauca habet ad Historiam Ecclesiasticam spectantia, & varia Veterum fragmenta, sæpe Auctoris nomine non memoratq.

XVIII. Obitus primi Calipha Ægypti.

XIX. Flores Suidas.

JESU CHRISTI ANNUS 976.

BENEDICTI VII. PAP. ANNUS 2.

OTTONIS II. 3. IMPP. BASIL. ET CONST. I.

I. Bardas tyrannus

Redemptoris annus nongentesimus septuagesimus sextus Indictione quarta sequitur, quo sub Imperatoribus junioribus moderante habenas Imperii Basilio praefecto Vigilum, qui e medio Joannem Imperatorem sustulerat, eodemque Bardam, cognomento Sclerum, Orientis Ducem, quem suspectum haberet, in ordinem reducere conante: ipse Bardas suorum consilio militum Imperatoris nomen usurpat, & insignia sibi vendicat, confusus (inquit Europalates) cujusdam monachi hujusmodi vaticinio, quod per quietem ita fuerat patefactum: Videbatur enim sibi videre homines igneos, qui Bardam assumptum in quamdam celsissimam speculam adducerent, ibique occurrere se mulieri humana specie insigniori qua sibi regium flagellum iraderet. Hoc flagellum Bardas symbolum existimabat Imperii, sed revera contra Romanos erat divina ira. Ita quidem: nam magna affecit calamitate Orientale Imperium. Quo pariter anno ob Bardae rebellionem Antonium Studitam Patriarcham sponte se abdicasse, vacasseque sedem illam annis quatuor, idem tradit Europalates. Non enim datus est ei successor, quoniam idem Antonius vixit. Qui numerant ejus sedis annos ad ipsius obitum, quo successor est datus, sex annos ipsius Patriarchatu tribuunt.

Antonius Patriarcha se abdicat.

II.

Idem qui habenas Imperii moderandas susceperat Basilium, & Constantinum, ad regendas oras Occidentales, Calabriae videlicet regionem, miser Leonem Domesticum Comitem, & Nicolaum Protospatharium, de quibus est mentio in vita sanctissimi patris Nili, cujus familiaritatis usu iidem ad melio-

rem frugem conversi sunt. Fuit Nilus iste ab origine Graeca Rossani in Calabria civitate natus doctrina atque pietate insignis, ab infantia Deicultor eximius, & post matrimonium vitam monasticam sectatus, brevi omnes ejus instituti professores facile antecelluit, notus ubique tam in Oriente, quam in Occidente conspicuus fulgore virtutum. Cujus res gestas Graece conscriptas ab ejus discipulo Latinis conscrip- tas numquam vidit, qui prius ex antiquo codice monasterii Cryptae ferratae tradidit Latinitati fuit noxter Federicus Metius Episcopus Thermularum, a quo ego primus accepi, & nonnulla ex eis pro ratione temporis nostris Annalibus opportuna occasione contexui. Et quod ad praesentem pertinet annum, qui res ab eo gestas scripsit, primum cum eis habitum congressum, magni ponderis ita narrat: Venit Metropolita Calabriae Thophylactus, & cum eo Domesticus Leo viri litteratissimi & doctissimi. Sed beatus pater noster Nilus fugiens populatum, & dilectum sibi silentium semper complectens, exivit a civitate ad templum sancti Joannis Baptistae eremi cultoris, cujus etiam vitam imitabatur, & ibi cum Deo conversabatur, & meditationi operam dabat. Ingressi autem sunt ad eum alloquendum Metropolita & Domesticus, & principes civitatis & multi sacerdotum, & populi magna pars. Inierunt autem consilium in via, quoniam ipsorum interrogare deberet, quodve ex arcanis Scripturae, non tam cognoscendi causa, quam periculum facienda cupidi.

Nili abbatum cum Imp. Magistratibus congressus

III.

Cum vero ex adversa parte sederet beatus Nilus, & vidisset eos ad se venien-

dentata, gravem adversus Imperatores molitur defectionem, annosque quatuor Asiam infestavit, agros succendens, urbesque evertens, nec non Romanos conferta acie, apertoque Marte fundens & fugans, direque interimens, partim quidem Petro Patrio ac Stratopedarcha legionibus Praefecto, quando ad campum Lyparam (est haec confinium Armeniorum provinciae) pugna conferta est: quando & ipse Petrus jaculo vulneratus ac equo excusus, in ipso conflictu efflavit animam, plurimis stipantium ejus satellitum pari nece sublatis: partim vero Bardae Magistro Phoca Imperatore Duce. Is nimirum ab Imperatoribus Domestici Scholarum auctus dignitate, cum adversa Sclero ad Panealiam opposita acie (lata haec planities & campus haud procul Amorio) obit ordines, interque medias acies fuste capiti illiso, ejusque gravi ictu, equo dejectus, ac humi prostratus est! captusque esset ab hostibus, turpique ac ingloria morte sublatus, nisi per ignorantiam inter gregarios, ac

PAGIUS SÆC. X. Anno Erae Hisp. MXIV. Anno Hegiræ CCC LXVI. inchoato die 30. Aug. fer. 4. A.C. 976. Bardas Sclero deestio repressa.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6469.

5. BA. 23. April. Indi. 4.

JESU CHRISTI 976.

BENEDICTI VII. PAPÆ 2.

OTTONIS II. IMP. 4. & 10.

BASIL. & CONST. IMPP. I.

AD num. I. Leo Diaconus, postquam verba fecit de Comete anno superiori in Oriente & Occidente viso, ait illum graves defectiones variaque mala portendisse, subditque: Posteaquam Joannes Imp. humanis migraverat, Magister Bardas cognomento Sclerus imperii simul pecuniarumque amore laborans, nec non ingenti turba, plebeque facili errore seducta ac

CHRISTI 976.

BENEDICTI VII. PAP. 2.

OTTONIS II. 3. IMPP. BASIL. & CONST. I.

Quam pauci salventur.

nientes, dicit intra se: Cur nunc isti accedentes, ad vana colloquia nos coniciunt? Sed o Domine JESU Christe libera nos a laqueis alienis & concede, nobis intelligere, & loqui qua oportet, & facere qua tibi sunt placita. Et cum orasset, aperit quem pra manu habebat librum, & forte fortuna invenit revelationem factam sancto Symeoni in admirabili monte. Cum igitur illi appropinquassent, & post salutationem sedis- feni, beatus Nilus tradit librum Domesticis, ut legeret, ubi erat signum. Ille vero aperiens os suum, cepit valde diligenter, & attente legere. Cum vero venisset ad locum illum, ubi dicit, quod ex decem millibus vix reperitur una anima his temporibus, qua ad manum sanctorum Angelorum perveniat: ceperunt omnes quasi uno ore dicere: Absit, hoc non est verum: haereticus est, qui hoc dicit. Nos igitur frustra baptizati sumus, & Crucem adoramus, & communicamus, & Christiani dicimur? Haec & his similia cum omnes obticerent: cum videret beatus Nilus quod Metropolita & Domesticus nihil illis dicunt, humaniter ipse respondit, & dicit. Si vero demonstravero vobis, magnum Basilium, & Chrysostomum, & Ephraem beatissimum, & Theodorum Studitam, sed & Apostolum ipsum, necnon sanctum Evangelium eadem sentientes, & dicentes, quid patiemini vos, qui inconsulte aperientes ora loquimini, & Spiritui sancto adversamini, & sanctorum Patrum mettenda verba haereticis tribuitis propter vitæ vestrae iniquitatem? Dico autem vobis fratres, quod ex omnibus qua fecistis, nulla erit vobis gratia apud Deum. Quae enim idola, aut quam haereseum vos reliquistis, & Christo adhaesistis? audente aliquis vestrum dicere, quod haereticus sum, & ingressus civitatem non ab omnibus lapidibus obrutus interficietur? Intelligentes, quod nisi virtute praediti fueritis, & magna etiam virtute praediti, nullus vos liberabit a penis inferni. Haec cum omnes audissent, valde perterriti ceperunt suspirare, & dicere: Vae nobis peccatoribus & miseris. Dicit autem illi Nicolaus Protospatharius: Pater, quare dicit Evangelium, quod quicumque parvum calicem

agua frigida dederit, non amittet mercedem suam? Respondit illi: Propter hoc dictum est illis, qui nihil habent, ut nullus excusetur, quod nec habeo ligna, quibus calefaciam aquam. Quid vero facietis vos, qui pauperibus frigidum calicem aufertis? Illa vero tacente, surgit alius, & ait: Scire vellem, sancte Pater, an salvus sit admirabilis ille Salomon, necne? Cum vero spiritu cognovisset Pater, adulterii vitio illum detentum, respondit ipsi: Scire ego etiam vellem de te, an salvus sis necne? Quae enim utilitas tibi vel tibi ex salute vel damnatione Salomonis? Non enim illi, sed nobis praecceptum fuit illud (a): Quicumque res- pexerit mulierem ad concupiscendam eam, jam moechatus est cum ea. Et illud (b): Si quis templum Dei corruperit, corrumpet illum Deus. De Salomone autem nihil usquam reperimus in sacra Scriptura, quod penitentiam egerit post peccatum, sicut de Manasse. Quis igitur de illo dicere poterit quod salvus sit? Pergit auditor dicere curiosas aliorum interrogaciones, & sapientias beati Nili responsiones, quas brevitas causa praetermittimus: illud tantum subiicientes, quod in derisorem terribile manifestatum est Dei judicium in ira sua ex praedicatione ejusdem sancti tenis. Ait enim: Non multo post accedunt ad eum Nicolaus Protospatharius & domesticus Leo, cupientes audire ora utilem ejus doctrinam & admonitiones ab eo, & cum satis confabulati essent, & illos admonisset Nilus, ingressus est ad cellulam suam, ut iterum Deo incumberet. Illi vero extra in quodam loco cum super herbam reclinassent, & parvum caputium cujusdam fratris cum invenissent, ponebant illud super capita sua Domesticus ille & Protospatharius videntes simul & ludentes. Quod cum vidisset Nilus per fenestram, & vehementer increpasset illorum scurrilitatem, graviter illos reprehendit, dicens: Hoc quod nunc vos irridetis, ecce venit hora, in qua cupietis vehementer illo indui, & non eritis digni. Haec ille. Cum & una cum propheto sermone hoc rigor & capitis dolor Domesticum occupavit, qui domum suam quamprimum reversus, ad cubile se decit- G g 2 cients,

IV. Alia mota quaestio.

(a) Mat. 5. (b) Cor. 3.

V.

PAGIUS

ac quasi unus ex illis neglectus fuisset: cui nox superveniens parandae causa salutis fuit. Porro Sclerus victoriis hujusmodi elatus, animoque tumens, importabilis quidem, nec ulli subigi posse virtute videbatur. Inde Nicæa atque Abydo ac Athalia bello potitus, Asianas copias ac legiones sibi ipse addiderat, marisque jam dominator effectus, gravi mercatores damno afficiebat, ipsamque adeo urbem Augustam, non finens annonarias ad eam more solito, adnavigare; donec incendiaria

naves occulte Imperatorum solertia Byzantio missae sunt. Harum Bardas Magister Parsacimus, ductor derepente Abydo appulsus tyranni classem succendit, militumque agmen confodit, ac praesidium recepit: rursumque Phocas ingenti sibi adjuncto exercitu Sclerum aggreditur, praehocque fufum Ecbatana ad Agarenos fugam inire cogit. Praeterea Bardas Magister Phocas adversus Imperatores cervicem erexit, Asiaticaque sibi Phoca re- copias addixit. Portus omnes & ad mare sita bello re- op- pressa.

CHRISTI
976.BENEDICTI VII. PAP.
2.OTTONIS II. 3. IMPP.
BASIL. & CONST. I.

ciens, præcepit vocari ad se aliquem ex religiosis sacerdotibus, qui cum venisset, & ad cubile appropinquasset, ut diceret, quam de causa ab eo vocatus esset, invenit illum jam mortuum. Quare cognita, timor occupavit eos, qui cum ipso venerant a monasterio, & omnes admirati sunt S. Nili prædictionem.

VI. Missus est autem post eum Constanti-nopoli ab Imperatoribus Eupraxius præfectus, qui eandem provinciam administraret, qui alias ante eadem perfunctus erat præfectura, quocum fuit beato Nilo haud leve certamen; sed gratia Dei summa gloria victor evasit. Fuit hujusmodi: Cum itaque reversus esset Eupraxius cum multa elatione, & facta, cum ab Imperatoribus constitutus ipse esset iudex Italia & Calabria: omnes quidem Præpositi monasteriorum religionis illius accedebant ad eum cum muneribus & adulationibus, orantes eum, singuli, ut ipsos protegeret, & sibi opem ferret. Beatus vero pater Nilus, ne videretur vel comminationes hominum metuere, vel confidere Principibus, quos præ contumelia, filios hominum Prophetæ (a) vocavit, in quibus non est salus: neque accessit adulaturus, neque donis comminationes superbæ illius & audaciæ lenire quæsoit, sed in suo manens monasterio, & quieti incumbens, Deum rogabat, pro totius mundi salute, & pro anima Eupraxii Præfecti. Quod quidem ad majorem furorē & insaniam accendit cor superbi illius: quia cum ab omnibus honoraretur & coleretur, a beato Nilo aperto contemni videbatur. Quapropter non desistit querere iniquitatis occasionem adversus justum illum, cum non inveniret. Non enim cognosci potest vestigium colubri super petram, quemadmodum nec Principis iniquitatem in homine coronato est facile reperire. Interea dum ille animo confisteretur, multa mala adversus Nilum meditatur. Repentina imminabat illi mors, sed beati Nili oratio illam præoccupavit.

PAGIUS oppida, una Abydo excepta, cepit, subductisque compluribus triremibus atque ratibus, Helleponti fauces tenebat, non sinens onerarias naves in Regiam urbem appellere. Ad hæc militum gravem manum, Meliseno Magistro Duce, & Abydi continentem, quæ & classem tutaretur, & urbem expugnaret, locavit. Rursusque validum pro ipso Byzantio ad Chrysopolis tumulum, vallum fixit, ingentibus eam in rem equestribus ac pedestribus submissis copiis. Exercitui præfecti duces, ejus tum germanus Nicephorus Patricius, tum Calocyrus item Patricius, cognomento Delphinus. Hos itidem Imperator Basilus, quantis par erat copiis, superato Bosphoro, conferta pugna fudit, vivosque comprehensos, Nicephorum quidem ac Phocæ germanum vinculum in carcerem compegit. Calocyrum vero Delphi-

Morbus quidam, qui cancrena dicitur, VII. circa glandem virilis membri cum illi Eupraxius morbo percussus humi-liatur. ortus esset, medicorum inutilem artem esse arguebat: pœnas autem dabat luxuriæ instrumentum, propterea quod incontinentia sua naturæ legem afficiebat injuria. Ad hæc itaque conversus, & temeritatem suam, qua adversus Sanctum usus fuerat, detestatus (erat enim satis prudens vir ille, licet potestatis magnitudine satis fuerat elatus) supplex efficitur, qui antea comminationibus obstrepebat, si quo pacto fieri posset, ut ejus aspectum tantum intueri obtineret, & benedictionem & absolutionem ab eo accipere mereretur. Beatus vero Nilus in præsentia quidem procrastinabatur coram cum illo agere, cum nec eum ipse reciperet venientem ad monasterium, nec vellet illum adire, & ejus preces perficere & adimplere, hoc pacto salutem illi procurando. Sciebat enim congruo tempore gravitate & severitate uti, ut par est, adversus eos, qui sensu rationis carent. Cum igitur tribus annis morbus ille a Deo immixtus paulatim absumpsisset occultas partes, accessit tandem principi membro, & mortem illi comminabatur ejus corruptione. Tunc accessit ad eum spiritualis medicus, precibus, adventu, & epistolis humanissimis. Cum igitur vidisset Eupraxius beatum Nilum, & reverendos ejus pedes amplexus esset, tantam lacrymarum abundantiam effudit, illos deosculando, ut & ipse sanctus Pater, & omnes qui aderant, collacrymarentur cum eo vehementer. Nihil enim aliud licebat videre in ipsis, vel alicui comparare, quam peccatrici illi Evangelicæ in contritione tenenti pedes Domini, & remissionem ab eo petenti delictorum suorum. Cum itaque beatus Nilus vidisset ipsum lacrymis satiatum, quasi infantem proprio ubere, extendens manum eum suscepit & sublevavit. Ille vero cum omnibus præcepisset, ut egrederentur, cœpit denudare ei morbum animæ per corporis morbos, & lacrymans di-

num ibidem ad Chrysopolis tumulum, quo Ioco fixum tentorium erat, in crucem egit, Hæc summarie ex Leone Diacono, quæ Commentem anno superiori visum protendisse existimat.

Hæc bella civilia pluribus verbis Cedrenus III. & Zonaras referunt, & Sclerum Magistrum Imperium Bardam Sclerum vel Bardam Durum, Phocam Orientis vero Phocam Bardam appellant, & Cedrenus per quædam utroque perduelli addit: ditionem Imperatoris infestando usque ad indictionem VIII. periculum bel-severarunt, quæ Kalendis Septemb. anni Christi CMLXXIX. auspiciata est. Tum ait: Cedrenus affiterum Antonius Patriarcha, cum Sacerdotio renunciasset Duro rebellionem movente, tum temporis mortuus est: creatusque Patriarcha Nicolaus Chrysoborgius, cum per annos quatuor & dimidio Ecclesiæ Pastore caruisset. Zonaras ve-

CHRISTI
976.BENEDICTI VII. PAP.
2.OTTONIS II. 3. IMPP.
BASIL. & CONST. I.

dicebat: Ecce venerande Pater, tribus annis, noctu, diuque torqueor hoc morbo gravissimo, doloribus maximis, & ineffabili fœtore afflictus, quem neque multis unguentis adhibitis, neque vestium frequenti mutatione (septies enim in die mutator) vitare potui. Erat enim morbus (ut beatus dicebat) *.....

* desunt aliqua.
VIII. Eupraxius sit monachus.

Iterum igitur manus beati Nili Eupraxius tenuit, lacrymis illas abluendo, agebat: Misere mei per Dominum; o imitator Christi Domini, & dignare venerandis hinc manibus tuis me tondere licet omnibus vitis plenum & inquinatum. Vovi enim Deo fieri monachus. Dixit autem illi beatus Nilus: Non licet tibi viro prudenti & valde perito vulgari hominum verba sapere atque proferre: omnes enim qui sacro baptisinate sunt insigniti, & illud immaculatum ab omni peccato non custodierint, debent absque voto aliquo iterum suscipere pœnitentiæ baptismum, quem pro magna sua misericordia & bonitate Deus hominibus largitus est, divitibus, pauperibus, Regibus, & Principibus, sacerdotibus & pontificibus, & omni animæ que voluerit in temporis momento regenerari, sicut aquila juvenata, & liberari ab omnibus præteritis peccatis. Quod autem dixisti ut te tonderem: humilis monachus ego sum nullum sacerdotalem gradum adeptus. Hic autem est Metropolita, (aderat enim ibi tunc temporis Metropolita sanctæ Severinæ,) sunt etiam hic Episcopi, & Archimandrita, ipsi desiderium tuum impleant. Ego enim quid sum ut hoc mihi sumam? Ille vero iterum manus deosculando beati patris Nili orabat illum obestando, ut hoc opus non demandaret alteri, sed per eum sanctum & Apostolicum habitum susciperet, & mediator & protector sibi

PAGIUS vero; Antonius porro Patriarcha, cum Sacerdotio renunciasset, quod per sex annos tenuerat, ac paulo post obiisset, & Ecclesiæ annis III. cum dimidio vacasset, Nicolaus Chrysoberges est designatus. Quare Antonius Studita, qui ipso initio anni CMLXXXIV. Patriarcha Constantinop. constitutus fuerat, anno nongentesimo septuagesimo nono in eunte abdicavit, & paulo post medium annum nongentesimum octogesimum tertium Nicolaus Chrysoberges Patriarcha Constantinop. ordinatus est. Anni enim sex Antonio attributi non potuerunt non esse incompleti, si vera sint quæ Cedrenus & Zonaras de duratione Pontificatus Nicolai literis prodiderunt. Ex quibus liquet, perperam Baronium scripsisse Antonium Studitam præsentem anno abdicasse, & quoad vixit, ei successorem non datum.

IV. Hoc itaque anno Tzemesice Imp. die decima mensis Januarii morte sublato, ei Basilus & Constantinus Romani Junioris filii successerunt, & ut habet Zonaras, omnis penes Basilium Præsidem erat auctoritas: inque Basilus (nempe Imperator) nondum sibi ipsi fidens tolerabat,

esset coram Deo. Victus igitur beatus Nilus lacrymis & precibus ejus, suis manibus ipsum rotondit, & induit eum vestibus venerandæ humilitati statutis, eum videlicet qui mollibus & latis vestibus paulo ante induebatur, præsentem Metropolita Stephano cum Episcopo Casperi, & Præpositis monasteriorum non paucis, & aliis sacerdotibus.

Aderat & Judæus ille Domnolus medicus, cujus antea mentionem fecimus, spectator omnium quæ fiebant. Qui egressus inde, & quod gestum erat admiratus, dixit illis qui aderant: Vidi hodie mirabilia, quæ olim facta audivi. Nunc vidi prophetam Danielelem eicurantem leones. Quis enim unquam potuit huic leoni manus imponere? iste vero junior Daniel & comam rotondit illi, & caputium injecit. Et hæc quidem dicebat Hebræus. Eupraxius vero postquam totum angelicum officium peractum fuit in seipso, hortatus omnes ad prandium, cum seipsum composuisset, & accinxisset instar famuli, illis servire satagebat, qui ante multos dies e cubili surgere non poterat, confirmatus virtute sancti Spiritus, & gratia manuum beati Nili. Cum vero imperatum illi esset ut sederet prope ipsum: petiit iterum, ut sibi liceret instar famuli ministrare mensæ, & hoc facto, omnes stupebant præ vigore & promptitudine viri illius, & Deum glorificabant. Post hæc autem cum omnia bona sua pauperibus dedisset & Ecclesiis, & omnibus egenis & domesticis cum aliquid legasset, & servos libertate donasset: tertia die ad Dominum profectus est cum omni contritione & gratiarum actione, fide & spe secunda ad illum, properans, qui per Prophetam dixit: Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat. Hic finis Eupraxii

IX.

Obitus Eupraxii præfecti.

xii

&c. ut & ipse cum tempus postularet, in militaribus catalogis, & civili aequitate tuenda rationem eandem sequeretur. Erat enim alacri & excitato ingenio, non dissolutus & ignavia mancipatus ut frater. Narrat postea Zonaras Magistri Bardæ Scleri & Phocæ Bardæ defectiōnes, de quibus mox locuti sumus.

Michael Psellus, vir ob rerum humanarum & divinarum scientiam sequenti sæculo insignis, Imperatorum Byzantinorum Historiam post Leonem Diaconum usque ad inaugurationem Constantini Ducæ continuavit. Ejus Historia MS. a Combesio in linguam Latinam versa extat in Bibliotheca Regia. Ex ea ad majorem Annalium Ecclesiasticorum illustrationem varia decerpfi. Ait Psellus Tom. I. cap. 1. Joannes Tzemesice excessu rerum summa in Basilium & Constantinum Romani filios plane devoluta est. Erant vero ambo jam ephebis majores, diversissimis moribus. Nam Basilus quidem qui & aetate senior erat, pervigilis erat animi; ac cogitabundus, curisque sollicitus: Constantinus vero cunctis remissus, laxiorque videbatur; qui quo vitam segnitie duceret, ac vita luxuriosa

V. Michael Psellus Historiam Byzantinam continuat.

ope-

CHRISTI
976.BENEDICTI VII. PAP. OTTONIS II. 3. IMPP.
2. BASIL. & CONST. 1.

xii, qui precibus Nili ex Saulo Paulus, ex spirante, minas & cædes, factus est fundens lacrymas atque preces, & ex

hoste, quem habuit antea Nilum, cupiit habere pro salute suæ animæ protectorem; & ducem ad Deum, quod est feliciter consequutus.

An-

PAGIUS operam daret. Et ipsis quidem haud quaquam visum est, ut ambo simul Imperatores essent; sed quoniam Basilius major natu erat, omni ad se potestate translata, nomine tenus fratrem imperii collegam allegit. Nam neque aliter imperii gubernatio e re satis cessura erat, nisi illi qui major erat, ac solertia praestaret, Reipubli-

ca administratio pleno jure attributa esset. Spreto a Basilio Imp. viros Eruditos Pscillus cap. XVI. affirmat: quamobrem, inquit, etiam mirari subit, quod cum Imperator sic humaniores literas, omnemque in eam diligentiam flocci penderet, haud exiguus per illius tempora Philosophorum ac Oratorum extiterit proventus. [1]

NOTÆ [1] Hoc circiter anno celebrata fuit Synodus quædam Ravennatensis, de qua hæc author coævus Vitæ S. Joannis Abbatis Parmensis vulgatæ a PP. Bollandianis ad diem 22. Maii pag. 179. Ravennam perrexit, (S. Joannes) atque ibi in sancta synodo subter confirmante archiepiscopo cum cæteris coepiscopis decretum in prænominato Monasterio (S. Joannis Evangelistæ in suburbis Parmæ) tali ordine conscripsit, ut si quis unquam ex successoribus suis per pecuniam aut aliunde abbatem constitueret anathematis jaculo feriretur. Hæc author de Joanne in abbatem jam consecrato a Sigefrido II. qui Parmensem episcopum non citius quam anno 973. adire potuit. Cum autem Joannes iste post administratam abbatiam septennio anno 982. obierit, ut correcto errore qui in acta irrepsit, probant Bollandiani; hinc liquet Synodum Ravennatensem non citius anno 973. nec ferius anno 982. celebrari potuisse. De hac Synodo nihil apud Collectores. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
977.BENEDICTI VII. PAP.
ANNUS
3.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 2.
4. IMPP.I.
Benedi-
ctus Pap.
dat Ser-
gio Eccl.
S. Bonifa-
cii.

Annus Redemptoris nongentesimus septuagesimus septimus, Indictione quinta incipit, quo Benedictus Papa Sergio Damasci Episcopo, de quo superius dictum est, Ecclesiam S. Bonifacii, sive Alexii (utroque nomine appellata reperitur) tradidit colendam, in qua ipse collegit monachos, & observantia monastica restituta, ubi annis quatuor illic degisset, sancto sine quievit. Est de his testis inscriptio ad ejus sepulcrum incisa istis versibus in dicta Ecclesia exarata, licet satis pannofa Musa:

Sergius hic recubat Metropolita sepultus,
Qui quondam fuerat Damasci tempore longo,
Numine perductus ad sacra Limina Petri,
Temporibus pii Benedicti Præfulis almi,
Martyris hoc templum cecidit, monachoque vocavit,
Cænobium sancti Benedicti condidit ipse.
Primo qui statuit nostræ certamina vitæ,
Quatuor hic annos vixit sub tramite recto.

II. Anno Incarnationis Domini nongentesimo octogesimo primo, tertio Idus Novembris, Indict. nona, vixit annis septuagintaquatuor. Hucusque ibi. Porro tanto auctore & institutore, factus est locus ille domicilium sanctorum virorum, illuc accedentium & proficientium: de quibus inferius acturi sumus.

III.
Romual-
dus ere-
miticam
vitam se-
status.

Eodem anno sanctus Romualdus, ubi triennium exegisset in Classensi cœnobio vitam æmulatus anachoreticam, Marinum virum sanctissimum idem vitæ genus magna excolentem observantia adiit: apud quem adeo profecit, ut suo exem-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6470.

SÆC. X. Anno Erae Hisp. MXV. Anno giræ CCC-LXVII. inchoato die 19. Aug. fer. 1.

JESU CHRISTI 977.

BENEDICTI VII. PAPÆ 3.

OTTONIS II. IMP. 5. & II.

BASIL. & CONST. IMPP. 2.

Num. III. ad X. Florebat hoc tempore Sanctus Romualdus, qui postea eremiticæ vitæ in Italia restitutor & propagator ac or-

plo viros nobilissimos ac potentissimos ad idem vitæ institutum sectandum attraxerit, & inter alios Petrum Urfeolum Ducem Venetiarum, & Joannem Gradenicum æque nobilem Venetum: de quibus ista habet Petrus (a) Damiani, quæ desiderantur apud eos, qui res Venetas stylo sunt prosequuti, rem gestam sic ab exordio petens:

Eodem tempore Petrus cognomento Urfeolus Dalmatici Ducatus gubernabat habenas. Qui videlicet ad hujus fastigium dignitatis idcirco pervenerat, quia decessoris sui, Vitalis scilicet Candiani peremptoribus fautor extiterat. Car autem ille a suis extinctus sit, non ab re esse arbitror, si servatæ compendio brevitatibus exponam. In conjugium germanam Hugonis, magni illius Marchionis acceperat, & emulatione levi suadente, multos ex Longobardia & Tusciarum partibus milites, proflagatis pecuniarum stipendiis acquirebat. Hoc autem Venetiarum incolæ non ferentes, clam inire consilium, ut repentinè impetu Ducis palatium armati violenter irrumperent, eumque cum omni domo sua in ore gladii absque ulla retractatione necarent. Hujus vero conventiculi consuetudine, comperta, Vitalis Dux nocturnis, diurnisque vallatus excubiis hostiles insidias ad nihilum redigebat. Illis autem hæc & illa tentantibus, sed ad inceptæ factionis effectum attingere non valentibus, tandem visum est, ut domum Petri, quæ Ducis palatio adiacebat contigua, prius incederent, istoque modo & Ducem caperent, & universa ejus domestica concremarent. Istius vero rei experiendæ consensum a Petro, qui tunc eorum consilii particeps fuerat, flagitantes, ita inter se pacti sunt, ut pro una ejus domo, quam igne consumerent, totam illius ditioni Venetiam subderent, & dejecto illo, quem exosum habebant Ducem, hunc loco ejus protinus subro-

(a) Apud Sur. 20. 3. die 9. Jus. cap. 6. 7. 8. 9.

IV.
Petrus Urfeolus Dux Venet. se abdicans vitam eremiticam amplectitur.

dinis Camaldulensis fundator fuit. Ejus Vita a Petro Damiani S. R. Ecclesiæ Cardinali sanctitate vitæ conspicuo cum tria jam secula supra transacta essent a morte Sancti Romualdi, scripta, ut ipsemet in Prologo testatur. Tum rursus ab Hieronymo Eremita Camaldulensi, Hieronymo Pragensi appellato, Apostolicis laboribus in fide Barbaris prædicanda clarissimo, annoque millesimo quadringentesimo quadragesimo demortuo, etiam elucubrata. Utramque refert Bollandus ad diem VII. Februarii. Romualdus Ravennæ ex illustrissima progenie natus, quod pater inimicum occidisset, tanti reatus poenitentiam, quia ipse interfuisset, accepit, & monachum induit in monasterio Sancti Apollinaris. In eo triennium fere transiit; sed cum cer-

S. Romualdus vita eremitica & rocinium possit.

ne-

garent. Hoc igitur modo Petrus Dal-

V. Gradeni- ci pietas.

Porro ipsam S. Marci basilicam fuisse

VI. Guarinus Abbas in- stitutor Romual- di & fo- ciorum.

Quidam tunc venerabilis Abbas Gua-

PAGIUS

neret, nonnullos remissus vivere, & perfe-

II.

Mabillonius Sac. V. Benedic. refert vitam

lli cujusdam Martyris, & cujus voca-

(a) 1. Cor. 7.

VII. Commem- orationis in E- remo co- rundem ratio.

Quomodo autem profecti simul in Gal-

(b) Apud Sur. to. 3. die 19. Jun. ca. 9.

matiarum, ac Monachi Sancti Michaelis de

B. Petrus Urseolus Dux Venetiarum fit Monachus

feu revelatione aliqua quacumque sibi

VIII.

(a) Idem cap. 13. & 26.

Olibani comitis conversio.

Quæ autem, dum in Gallis viri i-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

aliorum omnium sententiam, qui commu-

III. Moritur S. Rude- sindus Ep. Dumiens- is.

Ad num. X. & seq. Stephanus Cellæ-novæ

Adscitis itaque Episcopis & Abbati-

IX.

Hoc eodem anno, die prima Martii

(b) Leo Off. Chr. Cass. lib. 2. cap. 19.

X. S. Rude- sindi obi- tus.

(c) Amb. lib. 16. cap. 36.

viginti vero in Abbazia exegit, die Kalendarum

IV. Inter Sanctus relatus.

Baronius Ambrosium Moralem secutus, Or-

CHRISTI
977.BENEDICTI VII. PAP. OTTONIS II. 4. IMPP.
3. BASIL. & CONST. 2.

perstricta, in Chronicis habet, & ex condito ab eo pio valde ante obitum testamento pauca ista ejus principii ista reddidit, ex quibus cætera mediteris.

XI. *Suscipe, quæso Domine humillimam precem tui licet indigni famuli Rudensidi, prolis Guerris & Uduarda, & da in corde meo vota, quæ suscipias, & da in ore verba, quæ compleas, & da in manibus meis opera, quæ comple-*

PAGIUS retulisse. Rudensidum ob vitæ innocentiam, res præclare gestas, ac miraculorum frequentiam Sanctorum Catalogo adscripsit Cælestinus Papa III. anno Christi MCXCV. In Bulla Canonizationis meminit Pontifex libri de rebus a Rudensido gestis: quem asserit selegisse, cum in inferioribus constitutus negotiis, Sedis Apostolicæ in Hispaniarum regnis Legati titulo frueretur,

da approbes, atque operata justifies, &c. Relatus est autem inter Sanctos, publicæque venerationi omnium Christianorum expositus ab Apostolicæ Sedis Legato Hyacintho S. R. E. Cardinali anno Redemptoris millesimo centesimo quinquagesimo sexto sub Alexandro Papa Tertio, quæ cuncta factus ipse postea Pontifex, nominatusque Cælestinus Tertius confirmavit, atque ea, quæ ad solemniores ritus defuissent, explevit. An-

tur, tunc Cardinalis Hyacinthus nomine, missus ab Alexandro III. Pontifice, anno Christi MCLXXI. ad sopiendas quasdam controversias. Rudensidum celebrant Martyrologia, non solum Benedictina, quia is Regulam S. Benedicti professus est; sed etiam Hispanica. De hoc Sancto Antiquitate plura apud Henschenium & Mabillonium laudatos.

JESU CHRISTI
ANNUS
978.BENEDICTI VII. PAP.
ANNUS
4.OTTONIS II. 5. IMPP.
BASIL. & CONST. 3.

I. **A**nnus sequitur Redemptoris nonagesimus septuagesimosextus, Indictione sexta, quo Otto Imperator offensionem passus a Lothario Francorum Rege, cum persequitur usque (a) Parisios. Quid autem tum accidit insequentibus hostes pati, cum S. Vuolfgangi Episcopi Ratisponensis precibus transissent sui exundans flumen illæsi, auctore accipere, qui tunc vivebat, & ejusdem Sancti intimus erat: Cum (inquit) Otto Secundus Imperator ob illatam ipsi injuriam Franciam hostili animo & manu ingressus Lutetiam usque pervenisset: in Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Lamb.
Chron. hoc
ann. &
Sigeb. eod.
anno.

reditu, ad fluvium quemdam pervenere, cujus aqua intumuerant, ita ut multi illic mergerentur. Ubi autem beatus Anstifus cum suis eo pervenit, tum præfenti periculo commotus suspexit in cœlum, & tum sibi, tum suis bene precatus atque benedicens, jussit suos incunctanter transire flumen. Sed illis adhuc cumstantibus, & Francis interim a tergo acriter instantibus, ille primus in nomine Domini (quod semper in ejus versabatur ore) fluvium ingressus suos animavit. Nec quisquam eorum ullum expertus est periculum. Tunc vero omnes H h 2 id

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6471.
SÆC. X.
Anno E-
re Hisp.
MXVI.
Anno Hegira
CCC.
LXVIII.
inchoato
die 8.
Aug. fer.
5.
A.C. 978.

⊙ 7. F. ☽ 10. P. 31. Mart. Indiã. 6.

JESU CHRISTI 978.

BENEDICTI VII. PAPÆ 4.

OTTONIS II. IMP. 6. & 12.

BASIL. & CONST. IMPP. 3.

AD num. I. Anno CMLVII. cum Bruno Colonia Archiepiscopus, & Lotharingie Dux, bonis Ragenarii Comitibus, ut narrat Sigebertus in Chronico, publicatis, Raginarium & Lambertum ejus filios ad Lotharium Regem fugere compulisset, & post aliquot annos Otto Magnus, vivendi finem fecisset, Raginarius & Lambertus paulatim reserunt viribus a Francia redierunt cum Garnerio (Valentinianensi) & Rainardo (Remensi), bello apud Peronam confingentes, (eodem) peremerunt, castro Buxuda (quod anno CMLXXIV. ab Ottone II. dirutum fuit) super Hagna fluvium munito, Lotharingiam insisterunt; Hadevidem Hugonis Capeti Francorum Ducis, ac exinde Regis filiam, & Gerbergam Carolo Lotharii Regis Francorum fratre natam duxerunt, annoque CMLXXVI. teste Continuatore Flodardi in ipso Quadragesimo (sc. tempore) majoris hebdomada feria quarta, XIII. Kal. Maii indictione IV. circa mediam diem, adversus Godofridum & Arnulfum (Comites) ad montem castrum irruerunt. Novorum turbinum metu anno CMLXXVII. teste eodem Sigeberto, Ducatus Lotharingia Carolo fratri Lotharii Regis multis insuper beneficiis conducto ab Ottone secundo, ut ipse ab insolentiis desisteret & fratris sui motibus obstitere, datus est; ipsique Raginarii filii Raginarius & Lambertus in terra patrum suorum relocati sunt. Quod etiam Nangius ex Baldrico lib. 1. cap. 108. tradit.

II. Veritus Lotharius Rex, ne quid Francica Republica detrimenti ex fratris cum Ottone conturbatione caperet, Ludovicum filium duodecennem, Regem salutari jussit; quod vel ex Gerberti Epistolis, & Chartis annum Ludovici primum, cum Lotharii patris XXIV. Christi CMLXXVIII. indictione VI. compo-

nentibus, evincitur; ac exinde injuriæ obviam ire paratus, Lotharingiam armatus invasit, Aquilgranum per triduum diripuit (Hermano Contracto, Lamberto, Sigeberto, Nangio, Hepidanno, & Chronographo Hildensheimenstibus, Ottonem confobrinum & fororium fuga sibi consulere coegit. Is autem ad vindictam properans, post recessum Lotharii cum copioso exercitu per Lotharingiam Franciam ingressus, & Remensem, Laudunensem, Suesbionensemque provincias omnia devastando pertransiens, usque Parisios venit, & suburbium civitatis incendit, in Francia a Kal. Octobris usque ad Kal. Decembris fines ejus diversa clade vastavit, inquit idem Nangius. Atque Lotharius congregato ingenti exercitu super hostes irruent, eos fugere compulit, (in Axone transitu) maximo detrimento affecti, eisdemque tribus diebus & tribus noctibus persequens usque ad flumen quod fuit inter Ardennam (nempe Mosam) interfecta ex iis maxima multitudine cum triumpho reversus est in Franciam: Otto autem Imperator cum his, qui evaserant, confese repatrians, non opposuit ultra redire in Franciam, ait idem Nangius. Tunc autem contigit illud miraculum, quod Baronius in hac expeditione in gratiam Ottonis factum fuisse a S. Vuolfango Episc. Ratisponensi, ex Auctore ejus Vitæ narrat.

III. Anno tandem CMLXXX. Ottonem Imp. & Lotharium Regem super Carum fluvium convenientes, datis invicem sacramentis pacificati, Lotharingiamque a Lothario abjuratam ni II. in refert Sigebertus. Nangius vero ex Hugone Floriacensi. non super Carum, sed Remis pacificatum, non abjurasse, sed in beneficium Lotharingia Ducatum Ottom dedit. Lotharium, id contra Principum regni voluntatem factum, magis eorum corda contristavisse scribit.

IV. Porro ab hoc Christi anno Franci a Carolo Lotharingie Duce, ejusque posteris valde alienati sunt, eoque magis, quo pervicaci per annos decem contumacia eos fatigavit; indeque Ludovico Francorum Rege, hujus nominis V. demortuo, universos a se alienos pensit, & illata injuriæ severos judices expertus est. Nam Franci Primates eo relicto, ad Hugonem, qui Ducatum Francia strenue tunc gubernabat, magni illius Hugonis filium, cuius ante mentio facta est, se conferentes, eum Noviomio civitate solio sublimant Regio, inquit Chronographus sancti Benigai. Hoc ipso anno,

Lotharingia Otto-
ni II. in
beneficium
data.

Francorum odia
in Carolum Lo-
tharingiam
Ducem ar-
dent.

CHRISTI
978.BENEDICTI VII. PAP.
4.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 3.
5. IMPP.

id admirantes, præ gaudio in Dei laudes eruperunt. Sed vir humillimus, ne id in publicum efferrent, obnixè eos rogavit. Hæc auctor. Porro eam partem exercitus, quæ insequeretur Ottonem, male periisse apud flumen (a) Aimoinus habet.

(a) *Sim. lib. 5. cap. 44.*(b) *Appen. ad Bed. de gest. Ang. lib. 2. cap. 12. Flores hist. Mst. Voesbmonast. hoc anno.*(c) *Apud Sur. tom. 2. die 18. Mart.*

S. Eduardus in Sidibus Novercæ necatur.

II. Eodem (b) anno, ut antiqua Anglicanæ Ecclesiæ monumenta docent, Eduardus Rex Angliæ insidiis sceleratæ novercæ occiditur, ut ejus filius Ethelredus puer annorum decem Regnum consequi posset. Porro ita innocentissimus Rex necatus, miraculis coruscans cultus est ab Angelis ut martyr. Extant (c) Acta necis & miraculorum ejus ab incerto auctore conscripta, in quibus tamen diversa afferuntur de tempore necis ejus: nam afferentibus aliis, eum hoc anno cæsum, ille ponit necatum esse anno Domini DCCCCLXXXI. Porro tragediam tantam, quomodo se habuerit, sic accipe brevitate restrictam: Cum Rex Eduardus die quadam in venatione lassus, & siti nimis affectus potum salus quæreret, commilitonibus suis & ministris carens, quocumque casus duceret insequentibus, audito quod noverca ejus & frater in villa quadam, quæ Cornesgate dicitur, habitarent: concito equitatu illuc pertendit, nihil sinistrum propter innocentiam suspicans, sed aliorum corda ex sui pectoris moderamine ponderans. At noverca ejus blandis eum sermonibus advenientem alliciens, sibi fecit intendere. Et post oscula sibi porrecto poculo, Regem illud avidè haurientem per lecto-

PAGIUS

no, quo Otto II. Franciam invasit, Gerbertus Diederici Metenfuli Episcopi nomine Epistolam ordine XXXI. adversus Carolum scripsit, in qua ait: Cruentia manu & ad omne scelus semper promptissima, cum latronum grege & furum manipulo, dum fratri tuo nobili Francorum Regi (Lothario nempe) Laudunum civitatem suam, inquam suam, nunquam utique tuam, dolo malo surripes, eumque regno fraudares, & Imperatoriam sororem regni sui consortem infamares, tuisque mandatis commaculares? Paulo post: Abhinc nisi respicias Spiritus sancti gladio, qui mihi commissus est, cum tibi computribilibus membris rescindam, atque igni tradam inextinguibili. Plura alia hanc in rem Blondellus in Pleniori Assertionem Genealogiæ Francicæ pag. 265. & seqq. quæ ad majorem sequentibus annis dicendorum evidentiam narranda nobis fuere.

V. *S. Eduardus Angliæ Rex occiditur.*

Ad num. II. & seq. Sanctum Eduardum Angliæ Regem jussu novercæ suæ hoc anno a suis injuste peremptum, non solum uterque Chronographus Saxonicus tradit; sed etiam Simeon Dunelmensis, Hovedenus, Wigorniensis, Annalista Mailrosensis, & Thomas Rudbornus in Historia Majori Wintoniæ, characteribus, ex Actis publicis, ut videtur, desumptis iisdem fere verbis confirmant. Sufficiet hic referre verba Simeonis de Ethelredo Eduardi fratris successore loquentis: Indictione VI. die domi-

ris manus sic transfodit. Rex vero cum se vulneratum lethaliter cognovit, equum calcariibus urgere cepit, ut rediret ad suos, exundante jugiter cruore, unde sue mortis indicium se querentibus dedit, in terram cecidit. Tunc Aelfritba mulier illa nequissima ejusque filius Eibelredus corpus sancti Eduardi Regis & martyris sine honore apud Marham sepeliri jusserunt, publicam letitiam agentes & festivam, ac si cum corpore pariter & memoriam sepelissent. Invidebant enim mortuo Ecclesiasticam concedere sepulturam, cui viventi decus regium auferrebant.

III.

Sed affuit divinæ commiserationis consensus, qui innocenter casum miraculorum gratia sublimavit. Nam adeo cælestia ibidem visa sunt delapsa fuisse luminaria, ut etiam cum ipsis luminum radiis, claudis restituerentur gressus, cæcis visus, mutis loquela, & cujuscumque infirmitatis livore detenti optata sanitatis premia consequerentur. Fit concursus populorum totius Regni ad Martyris sepulturam, & inter alia, interfectrix illuc iter arripuit. Jamque equum ascensum cum stimulis urgeret, quæ antea ventis promptius auram ipsas præcurrerat, & dominam urgens quasi effrenis portare assueverat: tunc Dei nutu stabat immobilis, præcipue cum ministris hinc verberibus, illinc clamoribus equum undique & stimulis agitarent. Inanis labor assumitur, dum equo mutato, casus idem subsequitur. Tunc Aelfritba, viso Dei miraculo, mire penituit, adeo ut multis annis carnem suam in deliciis nutri-

nia, XVIII. Kalendas Maii, post Paschalem festivitatem a Sanctis Archiepiscopis Dunstano & Oswaldo, & decem Episcopis in Kingestune ad regni fastigium est consecratus, idemque hoc Christi anno, in quem notæ illæ temporariæ competunt. Subdit Annalista Mailrosensis, XXX. & VIII. annis in multis calamitatibus regnavit, pro fratris sui necis. Quare cum Ethelredus anno MXVI. perierit, regni ejus initium a præsentis anno repetendum, non vero a sequenti, in quem Alfordus Malmesburiensem errantem secutus, Sancti Eduardi martyrium differt. Martyrii ejus dies, nempe XV. Kal. Aprilis, in variis Martyrologiis a Bollandio ad eum diem in ejus Vita laudatis legitur, sicuti in Chronico Saxónico nuper Oxoniæ edito, ac in Chronico Bromptoni pag. 874. Sanctus Eduardus vulgo Martyr cognominatus, inter Angliæ Reges hujus nominis secundus numeratur.

VI.

Narrat autem Malmesburiensis citatus novercam Eduardi ei insidias struxisse, & dum lassus venatione reverteretur, eam post libatam basia poculum porrectum avidè haurientem per fatellitem sic transfodisse, ac sine honore sepeliri jussisse. Sed affuit divina serenitatis assensus, subdit Malmesburiensis, qui innocenter casum miraculorum sublimaret gloria. Paulo post: Creditumque & celebrator vulgatum, quod propter ejus in Eduardum insolentiam, multo post tempore tota patria servitatem in-

fre-

CHRISTI
978.BENEDICTI VII. PAP.
4.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 3.
5. IMPP.

tritum apud Vorewellam cilicio domaret, solo prostrata somnum caperet, & cruciatus quoscumque posuit corpori applicaret. Aelferius quoque ille de quo supra meminimus, quod monachorum monasteria destruxisset, de culpa anxie pœnitens sacrum Regis corpus de loco ignobili transferens, apud Scephioniam digno honore locavit, sed nec sic dignum ultionem effugiens, post annum corpus ejus totum vermibus dicitur esse consumptum. Hæc ibi. Reliqua anno sequenti,

PAGIUS

fremuisset barbaricam, quod scilicet a Danis, ut infra videbimus, devastata fuerit. Porro sanctus Eduardus Martyr appellatur, etiam si pro Christianæ religionis fide non obierit, sicut & Sanctus Eduardus Rex, ejus ex fratre Ethelredo nepos, Confessor dicitur, licet coram fidei hostibus fidem Christi professus non sit quod usus ita tunc ferret. Idem Malmesburiensis lib. 2. de Gest. Reg. c. 10. scribit: Ethelredus filius Edgari & Elfredæ regnum adeptus, obedit potius quam vixit annis XXXVII. Ejus vita cursus savus in principio, miser in medio, turpis in exitu asseritur. Ita parricidio, cui convenientiam adhibuerat, immanis, ita fuga & mollitie infamis, ita morte miserabilis fuit.

VII. *Miser status Angliæ per annos amplius IX.*

Ingulphus juxta novissimam Historiæ ejus editionem Oxoniæ factam pag. 84. quam miserandus status Angliæ fuerit sub S. Eduardi proximis successoribus his verbis exponit: Rex Ethelredus, filius Edgari Regis post S. Eduardum Regem & tandem Dei Martyrem, germanum suum, miserime regnavit annis XXXVII. Tempore ejus Danorum exercitus totam Angliam plurimum tribulabant, & Ecclesias ac canobia in inmensum opprimebant. Perdurabatque tanta tribulatio per plures annos sequentes, scilicet per tempora quatuor Regum idest, ipsius

Eodem tempore Carolus Dux Lotharingiæ frater Lotharii Regis pugnans adversus Hermentfredum occupatorem rerum Ecclesiasticarum, accepit ab eo corpus sanctæ Gudilæ virginis & Bruxellas intulit: invasores autem possessionum illius & descendentes hæredes divina vindicta jugiter est profecuta, ut omnes miserando vitam finirent interitu. Hæc ex (a) appendice ad res gestas ejusdem Sancti.

IV.

(a) *Apud Sur. die 3. Jan. to. 1.*

An-

Ethelredi, Knuti, Haroldi, & Hardeknuti, qui mortuus anno MXLII. S. Eduardum Confessorem habuit successorem.

VIII. *Translatio S. Gudilæ.*

Ad num. IV. Cum locus sepulturae S. Gudilæ Virginis, quæ anno circiter DCCXII. in Belgio vixit & mortua est, crebris miraculis enteret, Reliquiæ ejus Morzalam, Brabantiae vicum, ut tradit Miræus, & Morzela vastata Bruxellam translatae sunt, uti docet Hubertus, qui ejus Vitam post annum MXLVII. scripsit a Bollandio ad diem VIII. Januarii recitatam. In ea cap. X. dicitur, Carolum filium Lotharii Regis Francorum, cum Auctor dicere debuisset, Lotharii fratrem, Bruxellam venisse, & corpus S. Gudilæ in Ecclesiam S. Gaugerici quæ Bruxellæ etiamnum extat intulisse. In alia Vita hujus Sanctæ ab Auctore Anonymo elucubrata, & a Surio ad eandem diem relata, quam solam viderat Baronius, legitur, Carolum voluisse Ecclesiam Morzeleni ablata restitui, sed id consequi non potuisse, impeditum ab iis, qui Hermentfrido favebant. Cum tamen Hermentfridus, ejusque complices retinissent, quas invaserant terras & corpus S. Gudilæ Carolo dedissent, is illud in Ecclesiam S. Gaugerici Bruxellas deferri iussit. Quo anno hæc Translatio peracta fuerit, incertum.

JESU CHRISTI ANNUS 979.

BENEDICTI VII. PAP. ANNUS 5.

OTTONIS II. BASIL. & CONST. 4.

I. S. Dunstani vaticinium.

Annus Redemptoris nongentesimus septagesimus nonus, Indictione septima sequitur, cum Kalend. Maii die Dominica a sanctis Archiepiscopis Dunstano Cantuariensi & Osuvaldo Eboracensi & aliis Ecclesie Episcopis Ethelredus puer decennis Rex coronatur. In qua coronatione S. Dunstanus prophetiae afflatus spiritu hac ad Regem: Quoniam aspirasti ad Regnum per mortem fratris tui, quem occidit mater tua, propte-

rea audi verbum Domini. Hac dicit Dominus: Non deficiet gladius de domo tua, sevens in te omnibus diebus vite tue, interficiens de semine tuo, quousque Regnum tuum transferatur in Regem alienum, cujus ritum & linguam gens, cui praesides, nonnovit: nec expiabitur, nisi longa vindicta peccatum tuum & peccatum matris tuae, & peccatum virorum illorum, qui interfuerunt consilio ejus nequam. Post haec Dunstani viri Dei

PAGIUS SÆC. X. Anno Erae Hif. MXVII. An. Heg. CCC. LXIX. inchoato die 29. Julii fer. 3. A.C.979.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6472.

© 3. E. 11. P. 20. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 979.

BENEDICTI VII. PAPÆ 5.

OTTONIS II. IMP. 7. & 13.

BASIL. & CONST. IMP. 4.

A.D. num. I. & seq. S. Eduardus Angliæ Rex nefarie occisus est anno superiori, ut ibidem vidimus. Baronius, qui ejus Martyrium in annum præcedentem contulit, ait Ethelredum fratrem ejus puerum decennem Kal. Maii die dominica a S. Archiepiscopis Dunstano Cantuariensi & Osuvaldo Eboracensi coronatum fuisse. Verum Kal. Maii hoc anno in feriam quintam incidit. Simeon Dunelmensis Eduardi Martyrium cum superiori Christi anno etiam alligat, sed Ethelredum eodem anno XVIII. Kal. Maii coronatum tradit, quod melius procedit; cum is dies anno superiori dominicalis fuerit. Eundem diem Vigorniensis exhibet, ideoque numerus XVIII.

NOTÆ

[1] Anno isto Synodus Engelenheimensis sub Ottone II. celebrata fuit, & in ea agitata causa Monachorum Malmundariensium & Stabulensium. Duo erant insignia cœnobii a S. Remacle Tungrensi episcopo constituta, qua de re nos in Nota ad A. 651. 9. ambo vero uni eidemque abbati parebant. Cum autem hæc Monasteriorum sub uno Stabulensi abbate conjunctio incommoda esset Malmundariensibus, divisionem & duplicis abbatis electionem tentarunt, quod tamen illis negatum fuit Synodi Engelenheimensis sententia, & diplomate Ottonis, quo judicium Synodale confirmavit. Datum est illud II. Nonas Junii anno Dominica Incarnationis DCCCCLXXX. indictione VII. (legendum DCCCCLXXXIX. ut patet ex Indictione & annis Imperii Ottonis) anno vero regni secundi Ottonis XIX. imperii autem XIII. In eo vero Imperator sequi se afferit consilium omnium in eadem Synodo Episcoporum, maxime Willigisi Moguntini, Deoderici Metensis, & Notgeri Leodiensis. Eiusdem sententia & Synodi tempore diu memorie Ottonis II. habitæ intervencu viginti Episcoporum meminit Fridericus Colonienfis archiepiscopus in suo Diplomate dato anno 1128. indictione VI. Extat utrumque Diploma in Collectione Veter. Mon. Marteni tom. I. col. 50. & 88. De hac Synodo nihil in Collectionibus. Denique unam eandemque Synodum cenfeo, ac Synodum illam Engelenheimensem cuius meminit Theodericus Monachus, author cœvus, in historia inventionis corporis S. Celsi Episcopi Trevirensis, qua Treviris anno 978. peracta est. Ita enim ille Capit. II. Non multo post (ab inventione S. Corporis, altero nempe anno) corrogata est imperiali edito solemnibus Synodus episcoporum, atque abbatum, patrum videlicet Belgice, necnon Germanie apud regale Palatium, quod barbarico vocabulo Engelenheim vocatur, in qua nonnulla ecclesiastica utilitati necessaria, sacrorum canonum præstante auctoritate dulciter sunt promulgata, atque successiva posteritati invariabiliter observanda indicta. Cui necessarium interfuit Treverica Ecclesia Metropolitanus benignus Ebertus. Addit in eo Concilio decretam fuisse solemnem S. Celsi translationem. MANSI

CHRISTI 979.

BENEDICTI VII. PAP. 5.

OTTONIS II. BASIL. & CONST. 4. IMP. 6.

Dei prophetiam nubes per totam Angliam nunc sanguinea, nunc ignea visa est, &c. Hæc Matthæus Westmonasteriensis hoc anno: Eadem de S. Dunstani prophetia habet, aliis licet verbis, Osbertus in Dunstano, & qui martyrium ejus descripsit.

II. Synodus Calnenfis.

Porro cum adhuc idem Rex puer effect collectum est Concilium Calnæ, cum clericis adversus sanctum Dunstanum reclamarent ob pulso ipsos, & subroga-

tos loco ipsorum monachos. De hoc conventu ista apud eundem Matthæum Westmonasteriensem: Alia Synodus Calnæ constituitur, ubi cum in cœnaculo, absente Rege propter imbecillam aetatem, confidentibus totius Regni Senatoribus magno conflictu hinc inde allegantium res ageretur, & Dunstanum quasi Ecclesie muram multorum jacula conviciorum impeterent, nec vincerent: solarium subito totum, quo confidebant, cum axi-

PAGIUS

cavit. Quibus Deus Omnipotens, qui solita sua pietate semper dispersa congregat, aperire dignatus est januam cordis sui diu clausam, ut discisso velamine duritia sue depositaque ferina crudelitate, leni jugo Domini colla submittant. A qua ergo profusa Ungrorum gente multis praebus ipse invitabar venire, aut missos meos in opus Evangelii illum dirigerem, ad hos dum transmitterem satis idoneos viros ex Monachis, canonicisque Presbyteris, atque de singulis Ecclesiasticis Gradibus Clericos, & vita & omni conversatione illorum sic ordinata, quemadmodum in Gestis Anglorum didici, tantum divina gratia suis institutionibus fructum statim ministravit, ut ex iisdem nobilioribus Ungris utriusque sexus Catholica fide imbutos, atque sacro lavacro ablutos, eieciter quinque millia lucrarentur.

IV. Hungari ad fidem Christianam suscipiendam dispositi.

Christiani autem, quorum major pars populi est, qui ex omni parte mundi illic tracti sunt captivi, quibus nunquam soboles suas licuit nisi furtive Domino consecrare, modo certatim nullo oblante timore offerunt eas baptizare, & gratulantur omnes tanquam de peregrinatione sua in patriam rediit, quod Christiano modo Oratoria audent construere, & licentia percepta linguam ligatam in laudem Salvatoris presuntur solvere. Ipsi enim Barbari, mira Omnipotentis Dei operante Clementia, quorum licet adhuc Gentilitate sint quidam detenti, nullum tamen ex illorum subditis vetant baptizari, nec Sacerdotibus invident quocumque libet proficisci, sed ita concordantes sunt Pagani cum Christianis, tantamque adinvicem habent familiaritatem, ut illic I. 2. scia videatur impleri Prophetia: Lupus & agnus pascuntur simul, leo & bos comedent palcas. Factum est ergo, ut per Ungrorum natio sit prona ad percipiendam fidem sanctam. Sed & alia Sclavorum provinciae ad credendum prompta, & est ibi messis quidem multa, operarii autem pauci.

V. Petit Piligrinus ut mittantur predicatores.

Unde quoque visum est jam necessarium esse, quatenus Sanctitas Vestra illic aliquo jubeat ordinari Episcopos, quia & quondam Romanorum, Gepidarumque tempore proprios septem Antistes eadem orientalis Pannonia habuit & Masia, mea sancta Laureacensis, cui ego indignus ministro, Ecclesia subiectos, quorum etiam quatuor, usque dum Ungri regnum Bavavicum invaserunt (quod anno CM. contigit) sicut presenti cognitum est atati, in Moravia manserunt. Quod nimium grave ac valde onerosum est mihi, ut tot Pontificii Parochias solus predicando circumeam, quibus necessitate & adjutorii inopia cogor nunquam meam subtrahere presentiam. Ecce, dominorum amantissime, budunodi Ecclesiasticis mancipatus officii detineor, & ni fecissem moram spe dicta gentis conversioni, ire & prosterni ad Vellre Sanctitatis vestigia non distulissem. Petit postea Pil-

grinus, ut sibi Pallium, quod sui Prædecessores accipere soliti erant, dirigere dignetur, & confirmari sibi commissam populi gubernationem.

Benedictus VII. his literis acceptis alias dedit, inscriptas Hroberto S. Moguntina Ecclesia, & Diotrico S. Trevirensis Ecclesia, atque Adalberto S. Magdaburgensis Ecclesia, parique ad Episcopo modo Gereoni S. Colonienfis Ecclesia atque Friderico S. Juvaensis Ecclesia, sed & Adalberto S. Bremensis Ecclesia Archiepiscopis, pariterque domino nostro Ottoni gloriosissimo Imperatori Augusto, atque nepoti suo Heinricho præcellentissimo Duci Bavavorum, ceterisque omnibus Episcopis & Abbatibus, Ducibus atque Comitibus Gallia atque Germania. In iis asserit Pontifex Piligrinum duos ad se misisse Presbyteros, & Laureacensis Ecclesie Privilegia, in quibus continebatur, quod atate Pontificatus B. Symmachi (anno DXIV. demortui) hujus almae sedis Apostolici Praesulis, profusa Sancta Lauriacensis haberetur Ecclesia Metropolis: & in quantum tam exinde, quam etiam de Passonibus beatorum Martyrum, qui illic plures in tempore persecutionis pro fide Christi variis sunt tormentis multati, colligere possumus, ex omnibus Ecclesiarum diocesisbus Pannonia, hac antiquitate & Archiepiscopii dignitate esse primitiva creditur; qua jam multis retroactis temporibus ex vicinorum frequenti populatione Barbarorum deserta & in solitudinem redacta, nullum Christiana professionis habitorem meminit, usque dum invictissimus Augustus & pater patria, genitor quippe pii (scil. Ottonis II.) Imperatoris nostri (quem adhuc superesse & diu dominari mundus exoptat), bellico tropæa eorum vires retulit, anno nempe CMLV.

Ut enim visum, quam ob rem vicibus exstantibus in laudem Omnipotentis Dei erumpimus, non solum sancta Dei Lauriacensis Ecclesia, hostium cessante terrore cum accolis suis pace & tranquillitate potitur; verum etiam ipsi dudum inimici, illum, quem persecuti sunt more gentili, jam jam Christum baptizati profitentur, & Sacerdotes modo haberi desiderant, ac, prout scire rudes potuerunt, venerantur, & Ecclesias quasdam in sua terra, quas patres incendio delerunt, posteri restaurare videntur. Hæc ergo suadente ratione, quod prænominati Sancta Lauriacensis Ecclesia Archiepiscopii postulatione antiqua Apostolica auctoritate commendatur, & præterea quod, cum justum esset, pariterque utile etiam visum est, ut ad fructificandas Deo gentes ex novitiis cultoribus fidei Ungrorum atque Moravorum, sive etiam aliis multis Sclavorum sua Parochia finitimis, illic ordinatis Episcopis secundum quod antiquitus dispositi erant, eis hunc constitueremus Archiepiscopum. Quoniam autem Saltzburgensis Ecclesia Metropolis abusa est subjectione Lau-

VI. Litera Benedicti VII. ad Episcopos Germaniae.

VII. Dilatio fidei Christiana in Hungaria.

CHRISTY
979.BENEDICTI VII. PAP.
5.OTTONIS II. 6. IMPR.
BASIL. & CONST. 4.

axibus dissolvitur, & trabibus; omni-
busque interim truculenter electis, solus
Dunstanus stans super unam, qua su-
perstes erat, trabem, absque læsione eva-
sit. Cæterum omnes partis adversæ,
vel examinati sunt, vel languore per-
petuo sunt detenti. Hoc miraculum con-
tulit pacem beato Dunstano & monachis
ab impetu clericorum & aliorum, gratia

PAGIUS

Lauriacensis Ecclesia Pontificii (pro pontifica-
tu) obliterata & attenuata sua dignitate ex
devastatione Barbarorum, quam propterea per-
cepit Apostolicis Privilegiis nequaquam pati-
mur privari, cum & priora sint Saltzburgen-
sibus, & ideo auctoritativa, qua conditio tes-
timonii etiam apud secularia iudicia viget &
prevaleat.

VIII.
Dixisse
Salisburg.
& Laureac.
ensis Me-
tropoleon
confirmat-
ur.

Paucis interpositis ait Benedictus VII. Si-
cut modernis temporibus sancta memoria Aga-
pitus Papa (hujus nominis II. cujus literas
suo loco retulimus) terminos earumdem Pa-
rochiarum ab invicem distinxit; sic & ipsi dis-
tinximus, ita quoque ut sancta Saltzburgen-
sis Ecclesia superioris Pannonia Episcopos habeant
Suffraganeos, quibus usque huc sui Pontifices
præesse videbantur cum tanta talique Diocesi,
quali hactenus in inferiori usi sunt Pannonia.
Sancta autem Lauriacensis Ecclesia in inferiori
Pannonia atque Mæsa regiones, quarum pro-
vincia sunt Avaria atque Maravia, in quibus
septem Episcoporum Parochia antiquis temporibus
continebantur, sui que Antistites Archiepi-
scopalem deinceps potestatem cum tanta talique
diocesi, quali hactenus in superiori usi sunt
Pannonia. [1]

IX.
Metropolis
Laureac-
ensis du-
ravir us-
que ad
annum
CMXCII.

Utraque Epistola Tom. IX. Concil. pagin.
719. recitatur, sed ex editione parum corre-
cta. Lambecius, qui eas refert, ait in corre-
ctis exemplaribus legi Lauriacum, & Lauria-
ensem Ecclesiam, non vero Laureacum aut
Laureacensem Ecclesiam, observatque has li-
teras inter annum CMLXXV. quo Benedictus
VII. creatus Pontifex, & CMLXXVII. exun-
tem, scriptas esse; cum Robertus Magun-
tinus Archiep. & Diotericus, seu Theoderi-
cus Archiep. Trevirensis anno CMLXXVII.
teste Trithemio in Chronico Hirsaugiensi, vi-
vendi finem fecerint. Imo ex an. CMLXXVII.
scriptæ; cum ibidem referat Lambecius epi-

scopus & familia operante divina. Hæc
ipse recenset anno nongentesimo septua-
gesimo quinto, cuncta in unum jungens.
Eadem (b) Auctor in appendice ad
Bedam. Et Osbertus in vita Dunstani,
ubi non solum ipsum Dunstanum salvum
factum sed & omnes, qui suarum essent
partium, tradit.

(a) Dunst.
de gestis
Angl. lib.
2. cap. 11.

An-

tomen Diplomatis ab Ottone II. emissi, quo is
Metropolitanam Ecclesiam Lauriacensis dignita-
tem confirmavit literis, in quibus dicitur:
Dat. III. nonas Octob. an. dom. DCCCCLXXVII.
indict. VI. anno Regni Dn. Ottonis Imp. Au-
gusti XVII. Actum in civitate Ratisbona, quod
effectus fuit commendationis Benedicti VII.
cui detulit Otto II. Has autem Piligrini &
Benedicti VII. literas huc usque distulimus,
quod memorie lapsu illas tunc prætermiserim-
us. Porro Piligrinus ultimus fuit Lauria-
centium Archiepiscoporum, qui enim ei an-
no CMXCII. secundum antiquum MS. Bibli-
otheca Casarea, non vero CMXCII. secun-
dum Hundium in Metropoli Saltzburgen-
sis, successit, non jam amplius Lauriacensis fuit Ar-
chiepiscopus, sed solum Episcopus Passaviensis,
& tam ipse, quam omnes ejus successores de-
inceps caruerunt Archiepiscopali Pallio, inquit
idem Lambecius. Geisa porro, qui hoc tem-
pore apud Hungaros regnabat, mite ingenium
fortitus erat, cujus filium Stephanum ac post-
ea in regno successorem baptizavit Sanctus A-
dalbertus Pragensis Episcopus, de quo secun-
dus Auctor Vitæ hujus Antistitis loquens af-
ferit, illum, postquam in Episcopatum Pra-
gensem restitutus fuit, quod anno CMXCIV.
contigit, Hungaros a religione Christiana a-
lienos non invenisse: Non tacendum, inquit,
quod juxta positus Ungaris nunc nuncios suos
misit, nunc se ipsum obtulit: quibus etiam
ab errore suo parum mutatis umbram Christiani-
tatis impressit. Sed de plena Hungarorum
conversione, quorum barbaries nunc manifes-
cere incipiebat, suo loco fermo erit. Juva-
bit etiam observare hanc gentem, postquam
anno CMLV. ab Ottone M. acie victa fuit,
valde imminutam ac debilitatam fuisse, ideo-
que & innatam ferociam sensim depoluisse.

JESU CHRISTI
ANNUS
980.BENEDICTI VII. PAP.
ANNUS
6.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 5. IMPR.I.
(a) Lamb.
& Sigeb.
in Chron.
hoc ann.
& alii.
S. Adal-
bertus
creatus
Episc.
Pragensis.

ANnus Redemptoris nongentesimus
octogesimus, Ind. viii. sequitur,
quo (a) Otto Imperator in Italiam
venit, & cum Veronæ esset, electo fan-
do Adalberto Pragensi in Boemia Epi-
scopo, per virgam pastoralem tradidit
possessionem ejus, quam vocabant inve-
stituram. De tanto vero Ungarorum &
Prussorum Apostolo, martyrio insignito,
hujus perditissimi sæculi decore maximo,
haud perfunctorie mentio facta transeat,
sed hæc ut sunt gesta, Annalibus infe-
rantur. Atque primum illud non igno-
randum, eundem primo vocatum Voi-
cechum, inunctum vero sacro christma-
te a sancto Adalberto primo Archiepi-
scopo Magdeburgensi, ab ipso suo no-
mine vocatum Adalbertum. Hæc omnia
pluribus, qui res ab eo gestas præclare
conscriptit auctor ejusdem temporis.
Alia ejusdem vitæ Acta extant antiqui-
tus scripta in codice pervetusto mona-
sterii sanctæ Cæcilie in Urbe, in quo
plura quæ desiderantur in aliis, habentur:
Ubi non Voicechus, sed Wentius
in baptismo vocatus asseritur. Horum igitur
geminorum Actorum subsidio, quæ
de ipso dicenda erunt, omni fide pro-
mentur. In prioribus autem Actis, quæ
apud Surium extant, promotio ejus ad
Episcopatum ita narratur: (b)
Moritur interea Episcopus Boemia pro-
vinciæ, & sic est (ut audivimus) coram
abstantibus desperata voce testatus, quod
ab nigri spiritibus immundis ad tartarum
chaos deportaretur. Præsens erat
tunc Adalbertus, unus extrema videntium,
& verba morientis ante audientium.
Quem (ut ipse post Abbati in monasterio
dixit) visionis illius magnus horror in-
vasit, & ad primam salutem direxit,
exinde emendare mores, fræna ponere
ausus, desideria carnis æstu divini a-
Ann. Eccl. Tom. XVI.

(b) Apud
Sur.
die 23.
Ap. t. 2.
11.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6473.

SÆC. X. Anno E-
ræ Hisp. MXVIII. Anno
Hegiræ CCC.
LXX. in-
choato die 5. Ju-
lii fer. 7. A.C. 980.

I. ○ 9. DC. 112. P. 11. April. Indict. 8.

JESU CHRISTI 980.

BENEDICTI VI. PAPÆ 6.

OTTONIS II. IMP. 8. & 14.

BASIL. & CONST. IMPR. 5.

ANnum I. ad V. Sanctus Adalbertus Episco-
pus Pragensis & Martyr, cujus Episco-
patus initium in præsentem annum confert Ba-
ronius, eam tantum dignitatem adeptus est
anno CMLXXXIII. Hujus sancti Antistitis a
Leone Ostiensi Bohemorum & Prussorum Apo-

stoli appellati Vitam primum scripsit Anony-
mus Cœnobii Romani Sanctorum Bonifacii at-
que Alexii Monachus, imperante Ottone III.
ut ipsemet testatur num. XVI. Hunc Anony-
mum proxime secutus est alter Monachus, qui
aliam ejusdem Sancti Vitam regnante Sancto
Henrico, postmodum Imperatore, elucubra-
vit, ut ipsemet indicat num. I. Utramque
viderat Baronius & utramque refert Hensche-
nius ad diem XXIII. Aprilis; priorem vero
Mabilionius Sæc. V. Benedict. pag. 846. Sed
antequam de ejus Episcopatu verba faciamus,
aliqua nobis necessario præmittenda sunt.

Convenient Dux terra & major popu-
lus, & pro eligendo pastore varias sen-
tentias dicunt. Omnes tamen ad ulti-
mum manus levant: aera clamoribus im-
plent, non haberi meliorem, nec aliam
oportere suum esse Episcopum, quam in-
digenam Adalbertum, cujus nobilitas,
divitiæ, alta scientia, placabiles mores
cum tanto honore concordarent. Ergo ad
hæc verba levatur terra Episcopus, mu-
tata veste pius Adalbertus. Hac ipsa die,
ubi erat Episcopium, audientibus mul-
tis, locutum est demonium cum presby-
teri imprecationibus urgeretur, ut exiens
de homine possessio daret honorem Deo
vivo. Quid molesti mihi estis, inquit.
Væ satis est mihi amplius hic stare non
possum, quia electus est hodie populo ter-
ræ Episcopus, quem valde timeo, Chri-
sticola Adalbertus Sic ait, & quasi citius
dicto cessit demon impius Spiritui sancto,
& ut flagello fugatus exiit, homine
sano. Et inferius: Igitur electus Epi-
scopus auricomam Italiam petit, quem
obsessæ Clusæ arctas vias egressum pri-
ma civitas Verona suscepit, quæ in fauce
Regni pulchre levat caput. Ibi eum pa-
storali virga investivit Otto Secundus.
Et inferius de Archiepiscopo, qui eum
consecravit: Ergo Archimandrita Mo-
guntinus gravis homo Vuilegus Adal-
berto, cui Deus interiore gratia benedi-
xit, venerabile caput oleo unxit, &
in præsentia Imperatoris ad sacerdotii
altitudinem provexit. Quomodo autem
reversus in Boemiam munus Episcopale
omnibus numeris (ut decet Sanctos) ab-
solvit, idem auctor pluribus narrat.
I i At

III.

NOTÆ [1] HAs literas Piligrini archiepiscopi Laureacensis epistolæ responsivas, magno errore
Benedicto VII. tribui censeo, cum revera a Benedicto VI. scriptæ fuerint, quod nul-
lo negotio demonstro. Directæ sunt enim ad varios per Germaniam episcopos ac inter ceteros
ad Geronem episcopum Coloniensem; Gero autem decessit anno 974. die III. Kal. Julii, ut
asserit Annalista Saxo Eccardi ad eundem annum. Suo igitur auctori Benedicto VI. qui an-
no 973. & deinceps sacris præfuit tribuendæ sunt, & a Benedicto VII. cui huc usque adscri-
ptæ fuerunt abjudicandæ. Quanquam enim Benedictum VII. anno 974. coepisse supra in Nota
ad A. 975. 3. ostendimus, ab exitu tamen anni illius exordium ejus duci oportet; Gero au-
tem dimidio ejus anni decesserat. MANSE

foli appellati Vitam primum scripsit Anony-
mus Cœnobii Romani Sanctorum Bonifacii at-
que Alexii Monachus, imperante Ottone III.
ut ipsemet testatur num. XVI. Hunc Anony-
mum proxime secutus est alter Monachus, qui
aliam ejusdem Sancti Vitam regnante Sancto
Henrico, postmodum Imperatore, elucubra-
vit, ut ipsemet indicat num. I. Utramque
viderat Baronius & utramque refert Hensche-
nius ad diem XXIII. Aprilis; priorem vero
Mabilionius Sæc. V. Benedict. pag. 846. Sed
antequam de ejus Episcopatu verba faciamus,
aliqua nobis necessario præmittenda sunt.
Ottone II. hoc anno Romam profectum ef-
se recte scripsit Baronius, docetque Chronogra-
phus Hildensheimensis, qui ad hunc annum
scribit: Lotharius Rex (nempe Francorum)
cum magnis muneribus ad Imperatorem veniens
se se cum filio suo (nempe Ludovico V. cum
patre regnante) subiecit voluntati Imperato-
ris.

S. Adal-
bertus post
triennium
Episc.
Pragensis
dictus.II.
Profectio
Romana
Ottonis
II.

CHRISTI
980.BENEDICTI VII. PAP.
6.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 5. IMPP.

IV.

At hæc omnia locupletius in Actis, quæ extant in codice sanctæ Cæciliæ superius citato, in quibus & illud inter alia habetur, consecrationem ipsius contigisse in festa die sanctorum Apostolorum Petri & Pauli: nam audi & de ejus reditu Pragam: Consecratus est festo amicorum Domini Jesu Petri & Pauli: multo equitatu equitat in dulcem patriam. Equus autem ejus, cujus terga insederat, non more frementium equorum, nec properis cursibus gradiebatur, nec auro & argento portabat fulgentia fræna, sed in rusticum morem torta canapa ore strictus, incoessit ad arbitrium sedentis. Et paulo post: Novus ille pontifex vincula pedum solvens, nudo pede intrat in urbem, &c. Sed & quemadmodum ob morum correctionem tam clericos quam Principes passus est adversarios & persecutores, ut inde recedere sit coactus suo loco disturi fumus. Triennio enim apud suos in Episcopali functione mansisse, exacta ratio temporis pervestigata declarat.

V.

Eodem anno magnus ille Nilus, de quo superius mentio facta est, prævidens venturos in Calabriam Sarracenos a Græcis adversus Latinos vocatos, eodemque ut hostes eandem provinciam mire vastaturos, una cum suis recedens, in Campaniam veniens, atque Cassinum a Cassinatibus honorifice exceptus, ab eisdem incolendum accepit monasterium, Vallem lucis nominatum: id Leo (a) Ostiensis, idemque fufius ejusdem Patris discipulus, qui res ab eo præclare gestas accurate atque fideliter scripsit, enarrat, aitque: Hoc cum jam cognovisset beatus Nilus oculo suo prophetico, Sarracenos scilicet Calabria posituros, divinæ indignationi locum dare volens, ad Orientales partes se conferre noluit, veritus opinionem, quam de ipso habebant Orientales (ad ipsos enim etiam Imperatores Christo dilectos fama pervenit virtutis Nili) & honorem fugiens, eligit inter Latinos agere, ut ignotus apud eos. Quo vero magis ille hominum gloriam fugere studebat, tanto magis celestis gloria ipsum exornabat, &

(a) Leo
Ost. l. x.
c. 17.

PAGIUS

ris: & eodem anno firmata pace Imperator Italianam penetravit. De hac pace loquitur Sigebertus in Chronico hoc anno, referens Ottonem Imp. & Lotharium Regem super Carum fluvium convenientes datis invicem sacramentis pacificatos Lotharingiamque a Lothario abjuratam. Nangius vero ex Hugone Floriacensi non super Carum, sed Rhemis pacificatum, non abiurasse, sed in beneficium Lotharingia ducatum Ottoni dedisse Lotharium id contra Principum regni voluntatem factum, magis eorum corda contristavisse scribit: verum cum Otto usque ad mortem in Italia manserit, & per eam mortem Adalbertus Pragensis Episcopus dictus fuerit, non sequitur Adalbertum ante annum CMLXXXIII. ad insulas promotum fuisse.

omnes ut unum ex Apostolis illum excipiebant, & parem venerationem illi tribuebant. Cum enim Capuam venisset (ut alia omittam propter copiam) & maximo honore affectus esset tum a Principe ipso Pandulpho, tum ab aliis nobilibus civitatis, adeo ut decreverint ipsam sibi Episcopum instituere, & res jam secuta fuisset, nisi mors Principem præoccupasset. Tunc vero cum vocasset Præpositum monasterii Montis Cassini Aligerus erat iste, ille beatus) illi significarunt, ut daret beato Nilo monasterium aliquod sancti Patris nostri Benedicti, quodcumque ipse vellet.

Beatus itaque Nilus cum ad inclytum illud monasterium accessisset: obviam illi venit universa monachorum turba usque ad montis radices, sacerdotes & diaconi sacris vestibus, ut in die festo induti, cereos & thuribula præ manibus habentes, & ita beatum Nilum ad monasterium deduxerunt, nec aliud quidquam videbantur audire & videre, quam si magnus Antonius Alexandria ad ipsos venisset, vel e mortuis magnus Benedictus surrexisset, divinus ille ipsorum legislator & magister. Et recte quidem judicabant, & a scopo non aberrabant. Omnes enim qui ex ipsis vel corporis vel anima aliquo detinebantur morbo, curati sunt, & utilia ab ipso sunt lucrati, & qui speculationi incumbebant, doctrinam adepti sunt, qui in bonis erant operibus, ducatum; qui in peccatis correctionem; qui in virtutibus exhortationem; qui bene valebant, abstinentiam; qui male, salutem. Et unico verbo: quemadmodum olim Israelitis singulis ipsum manna, ad eorum gustum convertebatur & commodum, quapropter non erat in tribubus eorum infirmus: talem se etiam istis monachis miraculis Nilus præbuit, cum ipsos curasset presentia sua a Deo missa, & omnes spiritali letitia cumulasset. Valde etiam ipse gavisus est bono ordine, & eorum statu magna disciplina exornato. Et cum res ipsorum supra quam res nostras, Græcorum scilicet, esset admiratus, deduce-

VI.

Natus est hic Sanctus in Bohemia maxima tunc ex parte infidelitatis errore præventa, sed in illis finibus, ubi Christiana religio florebat & quidem ex nobilissimis ac piissimis parentibus. In sacri Baptismatis lavacro datum est illi nomen Vuoyitech, ut narrat antiquior ejus Vitæ Auctor. In Codice quo usus Baronius, num. I. dicitur Voentius, sed errore, ut videtur, Librarii, pro dicendis liberalibus studiis missus est a patre ad Adalbertum Archiepiscopum Magdeburgensem, qui ei in confirmatione sacrosancti christianis Adalberti nomen dedit. Postea in patriam rediit, ubi mortuo Episcopo in ejus locum Adalbertus noster substitutus est, quo tempore Boleslaus Pius, Savi filius, Bohemæ Dux Principatum cre-

III.
Floret S.
Adalbertus
postea
Episc.
Pragensis.CHRISTI
980.BENEDICTI VII. PAP.
6.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 5. IMPP.

VII.

bat iterum ab ipso Abbate, & ab insignioribus ejus Fratribus ad monasterium, in quo una cum filiis suis permanere deberet. Illud autem erat S. Michaelis Archangeli Vallis lucis nuncupatum.

(a) Isai.
II.

Precati sunt autem ipsum tum Abbas, tum Fratres universi, ut ad maximum monasterium descenderet, & Græca lingua in eorum Ecclesia divinum officium perageret, ut hoc pacto fieret, ut inquit Apostolus, Deus omnia omnibus; quod etiam (a) Prophetæ prænuñtiavit, inquit, quod leo & bos simul pascentur, & simul stabunt eorum filii. Id ob eam causam, quod ob exorta, ut vidimus, schismata a Græcis Latini se subducebant. Pergit autem: Beatus vero Nilus in initio quidem abnuis præ humilitate dicens: Quomodo cantabimus Canticum Domini in terra aliena; qui hodie humiles sumus & abjecti in universa terra propter peccata nostra? nihilominus ut consolemur invicem nostra fide, & magnum Christi nomen glorificetur, contentus fuit hoc facere. Et cum hymnum condidisset proprio ore, in sanctum Patrem nostrum Benedictum, qui complectebatur omnia miracula, que in ejus habentur vita, cumque omnes Fratres supra sexaginta suscepisset, ascendit ad Cassini monasterium, & vigiliis peregerunt in hymnis & canticis, &c. Subiicit his auctor diversas diverforum monachorum interrogaciones eidem ab ipsis propositas, beatique Nili responções divino Spiritu plenas, inter quas illam hic intexam, quæ ab illis facta est compellatio de veteri & quam sæpissime agitata controversia de Sabbati jejuniis, quam Græci contentiosi Latinis exprobrare, atque etiam damnare consueverunt: ut intelligas quam dispari studio eadem controversia tractetur a piis pacisque studiosis, quam a contentiosis, zeloque inflammatis invidia, & stimulis emulationis exagitatis; ait enim:

VIII.

(b) Rom.
I 4.

Questerunt etiam de jejuniis Sabbati. Ille vero brevem responcionem cum dedisset, ita se explicuit dicens (b): Qui comedit, non comedentem non spernat: Et qui non comedit, comedentem non judicat: Deus enim utrosque suscipit. Tu vero, quare judicas fratrem tuum? Sive igitur comedamus nos, sive vos jejunetis: omnia ad Dei gloriam Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

bat. Rediens interea de Savaenico bello, adiit Veronam Imperatoris apex scilicet Otto secundus, &c. Ad hunc ergo Sclavonica manus pervexit, ferens legationem de parte Ducis & obtulit electum Episcopum, &c. Consecratus ille festo amicorum domini Jesu Petri & Pauli, multo comitatu equitat in dulcem patriam. Otto vero II. anno CMLXXXIII. Veronam placitum habuit, ut diferte notat Chronographus Hildensheimensis. Quare eo Christi anno in fe-

BENEDICTI VII. PAP.
6.OTTONIS II.
BASIL. & CONST. 5. IMPP.

faciamus. Si vero accusatis nos, quod Sabbato non jejunemus: videte ne contraria sanctis patribus & columnis Ecclesiæ facere inveniamini, Athanasio videlicet, & Basilio, & Gregorio, & Joanni Chrysostomo & sexcentis aliis Sanctis, sanctis etiam Synodis; qui quod non fecerunt, illud ipsum neque lege sanxerunt, Ambrosio præterea doctore vestro, de quo scriptum est in ejus vita, quod per totam hebdomadam jejunabat, præter Sabbatum & Dominicum diem. Ego vero neque sanctum Silvestrum puto adversarium sanctis Patribus sanxisse hoc jejunium: neque potestis afferre rationem vel Canones de hac re, præter auctores ejus vitæ, cui nullus ita facile credit, cum nulla ejus rei aperta appareat demonstratio. Nos nihilominus, omittentes verborum vanitatem (non enim malum est jejunium) dicamus illud (c) Apostoli, (c) I. Cor. quod sequuntur.

IX.

Utinam vero etiam miseri Judæi Dominum nostrum Cruci affixum adorarent, & si jejunarent vel ipsos Dominicos dies, non esset mihi cura de hoc: Tunc illi respondens: Et non est peccatum jejunare Dominico die? Respondet Nilus: Quomodo S. Benedictus jejunans Dominicis & festis diebus vel ipsum Pascha ignorabat, quando esset? Quapropter sciendum quod omnia, quæ sunt propter Deum, bona sunt, & non contemnenda, nec ipsum homicidium, Phinees & Samuel reipsa ostenderunt. Nos igitur bene facimus non jejunantes Sabbato, ut Manichæis execrandis adversemur, qui eod. die plorant, & veteris Testamentum accusant, quasi non sit a Deo traditum; non abstinentes vero ab operibus, ne similes sumus impiis Judæis Dei intersectoribus. Vos merito jejunatis, expiantes vos ipsos pro sancto resurrectionis die recte celebrando. Hæc cum illis tunc S. Nilus dixerit de jejuniis secundum ritum diversarum Ecclesiarum diverso modo celebrandis, custodita inter eos perpetua, charitate in vinculo pacis. Ac de his modo hætenus. De eodem Nilo enim rursus aliis exigentibus occasionebus inferius sermo erit. Jam vero longe positas regiones invisamus.

Eodem anno S. Haraldus Rex Danorum & martyr factione filii ipsius Christi

I i 2

sta-

sto Apostolorum Petri & Pauli Adalbertus consecratus est Episcopus Pragensis. Baronius num. IV. tradit, eum triennio apud suos in Episcopali functione mansisse. Sed ex infradicendis constabit eum Episcopatum non reliquisse ante annum CMLXXXIX. & anno solum CMLXXXIII. eam dignitatem consecutum esse.

Ad num. X. & seqq. Haraldus anno circiter CMXXXI. in Dania regnare cepit, an-

IV.

no-

Minorum hostis necatus, gloriam Martyrum est consecutus. Quod ad tempus spectat, hoc id anno accidisse, epitaphium ad ejus sepulcrum appositum his ultimis duobus versibus indicat:

Post Natale Dei, dum scripsimus, octuaginta Nongentos meruit scandere celsa poli.

XI. (a) Adam 1. 2. c. 18. Haraldus Regis Danorum martyrium.

At quomodo ista se habuerint; (a) Adam sincerus Chronographus illis temporibus proximus ita narrat. Novissimis Archiepiscopi temporibus res nostrae inter barbaros fractae, Christianitas in Dania turbata est, pulchrisque divinae religionis iustis invidens inimicus homo supereminare zizania conatus est. Nam tunc Suen Otto filius Magni Haraldus Regis Danorum multas in patrem molitus insidias, quomodo cum jam longævum & minus validum Regno privaret; & consilium habuit cum his, quos pater ejus ad Christianitatem invitos coegit. Subito igitur facta conspiratione, Dani Christianitatem abdicantes Sueni Regem constituunt, & Haraldum bellum indicunt. At ille ab initio Regni sui totam spem in Deo posuerat, tum vero, & maxime Christo, commendans eventum rei, cum bellum execraretur, armis se tueri decrevit, & quasi alter David procedens ad bellum, filium lugebat Absalon, magis dolens illius scelus, quam sua pericula. In quo miserabili & plus quam civili bello, victa est pars Haraldus. Ipse autem vulneratus ex acie fugiens, ascensa navi elapsus est ad civitatem Slavorum, quae digne dicitur: Aquibus contra spem, quia pagani erant, receptus, post dies aliquot ex eodem vulnere deficiens, in confessione Christi migravit. Corpus ejus in patriam reparatum ab exercitu apud Roschild civitatem sepultum est in Ecclesia, quam ipse primus construxit in honorem sanctae Trinitatis. De cujus fine cum istum pronepotem suum, qui nunc in Dania regnat, Suen interrogare maluerim, velut alter Tydeus, crimen avi reticuit. Me vero parvulum exaggerante, hoc est, ait, quod posteri nos lumus, quod & ipse parricida suo pravit exilio.

PAGIUS Haraldus Dania Rex occiditur.

noque CMXLVIII. cum filio Suenone fidem Christianam suscepit, quae latius tunc per Daniam propagari coepit, uti anno CMXLIX. num. I. & seq. narravimus. Verum post aliquot annos Sueno ejurata, quam suis sciebat esse exolam Christiana religione, arma adversus patrem cepisset, eaque profligata fugere compulsi qui hoc anno sagitta vulneratus moritur, uti ostendit ejus epitaphium a Baronio num. X. recitatum, & ibidem Adamus lib. 2. cap. 18. pergit persecutionem exponere quae Danorum Ecclesias laesit, & post mul-

At ille noster Haraldus, qui populo Danorum primus Christianitatem indicavit, qui totum Septentrionem praedicatoribus & Ecclesiis replevit, ille inquam innocens vulneratus, & pro Christo expulsus, martyrii gloria (ut spero) non carebit. Regnavit autem annos quinquaginta; obitus ejus contigit in festivitate omnium Sanctorum. Memoria ejus & uxoris Gunild apud nos perpetua manebit. Et post multa haec de persecutione excitata in Dania post obitum Haraldus ab ejus filio (b) Sueno.

Quo tempore cum magnam Suen Rex persecutionem Christianorum exercuisset in Dania, fertur Archiepiscopus supplicibus Legatis & crebris muneribus laborasse, ut ferocis animus Regis Christianis redderet mansuetum. Quibus ille relicto, in sua crudelitate ac perfidia sevirare coepit. Secuta est ultio divina Regem Deo rebellem. Nam cum bellum susceperet contra Slavos, bis captus & in Slaviam ductus, toties a Danis ingenti pondere auri redemptus est; nec tamen adhuc reverti voluit ad Deum, quem primo in morte patris offendit, & deinde in nece Fidelium irritavit: & iratus est furare Dominus, & tradidit eum in manus inimicorum suorum, ut disceret non blasphemare. Tunc potentissimus Rex Sueonum Hericus exercitu innumerabilis sicut arena maris collecto, Daniam invadit: & occurrit ei Suen derelictus a Deo, frustra sperans in idolis suis. Multa utrimque bella navalia (sic enim ea gens confingere, solet) Copiae Danorum omnes obruit. Hericus Rex victor obtinuit Daniam, Suen a Regno depulsus, dignam factis suis a Deo zelote recepit mercedem. Et haec nobis Junior Suen recitavit in avo suo contigisse iusto Dei judicio, quoniam illum dereliquit, quem pater ejus bonum defensorem habuit. Et inferius de eodem infelici, factis sicut vago & profugo super terram: (c)

Post vindictam ergo scelerum, quae in Ecclesias Dei & Christianos commiserat, Suen Rex victus & a suis desertus, quippe quem Deus deseruit, errabundus & inops consilii venit ad Northmannos, ubi tunc filius Haconis Thrucco regnavit. Is quoniam paganus erat, nulla su-

ta Suenonem Daniae Regem a Deo castigatum regno privatum, & in Angliam pulsam, indeque repulsam tradit. Quae omnia, aliaque uno tenore Baronius recitat, & nos ad majorem claritatem in suos annos distribuemus. Fufius Haroldus mortem & cladem narrat Helmoldus lib. I. Chron. Slavorum cap. 15. aitque: Apud Danos Sveinotto, filius Christianissimi Regis Haraldus, diabolico spiritu inflammatus, multas adversus patrem molitus est insidias, cupiens eum quasi longævum & minus validum regno privare, & opus divina plan-

XII.

(b) Idem 1. 2. c. 21. Ultio divina insequitur persecutores Christianorum.

(c) Adam 1. 2. c. 25. XIV.

V. Eo mortuo gravis persecutio in Christianos Daniae excitata.

super exulem misericordia motus est. At ille infelix & a toto orbe dejectus, in Angliam transfretavit, frustra solatium quaerens ab inimicis. Quo tempore Britannis Adalraad filius Edgari imperavit. Is non immemor injuriarum, quas Dani ex antiquo Anglis inflixerant, exulem repulit, quem tandem miseratus infortunii Rex Scotorum benigne suscepit: ubique Suen bis septem annos exulavit usque ad mortem Herici. Haec parricide avi pericula Suen Rex nobis attenuis exposuit. At quem tandem finem iste consequutus sit, unde ingentem Dei misericordiam quis annuntiet, ex eodem auctore sic accipe: (a) Post mortem diu optatam Herici Suen ab exilio regressus obtinuit Regnum patrum suorum, anno depulsions suae & peregrinationis decimoquarto, & accepit uxorem Herici relictae matrem Olaph, sive Olavi, quae peperit ei Cbnut. Sed nihil profuit ei affinitas connubii, cui Deus iratus est. Olaph Rex Saconum Christianissimus erat, filiamque Slavorum Estrod nomine, de Obotritis accepit uxorem, ex qua genitus est ei filius Jacobus, & filia Ingrid, quam Rex sanctus Gersloff de Russia duxit in conjugem. Olaph sane, qui post obitum patris Herici Regnum super Saecos accepit, cum exercito superveniens infelicem Suen Regem expulit, & ipse obtinuit Daniam. Cognovit autem Suen, quod Dominus ipse est Deus, & reversus in semetipsum peccata sua pra oculis habuit, penitensque oravit ad Dominum, qui exaudivit eum, & dedit illi gratiam in conspectu inimicorum. Et restituit eum Olaph in Regnum suum, eo quod matrem suam habuerit, feceruntque pactum firmissimum, ut Christianitatem in Regno suo plantatam retinerent, & in exteras effunde-

(d) Idem lib. 2. cap. 18. XV.

Suen Rex tandem poenitet.

PAGIUS

tationis de finibus Danorum penitus exterminare. Haraldus autem primus quidem gentilis, deinde magni patris Umni (Archiepiscopi Hamburgensis) doctrina ad fidem Christi conversus, tanta se erga Dominum devotione exercuit, ut non surrexerit similis ei inter omnes Reges Danorum, qui tantam Aquilonis latitudinem, ad fidem divinae cognitionis traxerit ut omnem terram Ecclesiis & Sacerdotibus fecerit esse insignem. Hujus viri industria, in divinis quidem rebus fuit eximia, nihilominus tamen in mundana sapientia, in his videlicet quae ad regni gubernationem pertinere videntur, adeo claruit, ut leges & jura statuerit, quae pro auctoritate viri non solum Dani; sed & Saxones adhuc hodie servare contendunt. Concitantibus ergo his, qui Deo servire & pacem Regis detestabant Dani unanimi conspiratione Christianitatem abdicant, & statuentes impium Suen in regnum patri ejus Haroldo bellum indicunt. Paulo post: Ventum est ergo ad bellum in quo conficta victa est pars Haraldus, cecideruntque vulnerati multi. Ipse vero Haraldus graviter sauciatus fugit ex acie, a-

rent nationes. Sed quomodo ubi omifam Christianitatem recepit, & peccatorum poenituit, ei omnia dextere succedere, audi adhuc ab eodem auctore (a) Idem lib. 2. cap. 29. (b) pauca ista, quae reliqua sunt: XVI. Audiens autem Rex Northmannorum Olaph filius Trucis de conjunctione Regum, eratus est contra Suen: ratus eum quasi derelictum a Deo, totiensque depulsus, a sua etiam multitudine facile posse depelli. Collecta igitur classe innumera, bellum intulit Regi Danorum. Hoc factum est inter Scantiam, & Seland, ubi solent Reges navali bello confingere (est autem brevis trajectus Baltici maris Helsingburgh, in quo loco Seland & Scania videri potest, familiae latibulum, piratis) ibi ergo congressi, Northmanni a Danis victi, & fusi sunt. Olaph Rex qui forte solus remansit, in mare se praecipitans, dignum vitae finem invenit. Uxor ejus post mortem mariti fame inediaque miserabiliter vitam consumpsit, ut dignum fuit. Narant eum aliqui Christianum fuisse, quaedam Christianitatis desertorem, omnes autem affirmant peritum auguriorum servatorem sortiam, & in avium prognosticis omnem suam spem posuisse. Quare etiam cognomen accepit, ut Olaph diceretur: nam & artis magicae (ut ajunt) studio deditur, omnes quibus illa redundat patria, maleficos habuit domesticos, eorumque deceptus errore perit. Quo interfecto, Suen duo Regna possedit. Ipse igitur, mox destratto ritu idololatriae, Christianitatem in Norvegia per edictum suscipi iussit. Tunc etiam Gotebaldum quemdam ab Anglia venientem Episcopum in Scania posuit doctorem, qui aliquando in Suedia saepe dicitur evangelizasse, etiam in Norvegia. At non hic finis. Ulus enim est ipso Dominus ultio-

scensaque navi elapsus est ad civitatem opinatissimam Slavorum, nomine Voinneptam. Ubi praeter spem, quia barbari erant, humane receptus, post aliquos dies ex eodem vulnere deficiens, in Christi confessione migravit, adscribendus non solum inter Deo dignos Reges; sed etiam inter gloriosos martyres. Regnavit autem annis quinquaginta. Quo defuncto Suen regno potitus, in sua crudelitate sevirare coepit, gravissimam in Christianos persecutionem exercens, Consurrexeruntque omnes iniqui in finibus Aquilonis, gaudentes vel tunc patere locum malitia sua, bellis scilicet & perturbationibus, experuntque finitima regna vexare terra marique.

Auctores Anglici, uti notat Alfordus hoc anno num. IV. Suenonis mentionem primum. Sueno faciant anno CMXCIV. indeque sequentes faciant in Angliam semel iterumque in Angliam ingressus ea tandem potitus est, eundem nominat. Omnes tamen incursum aliquem Danorum ad Ethelredi Regis exordia referunt. Suenonem vero cum illis fuisse, docet Adamus apud Baronium num. XIV. cum ait post an-

(a) Idem lib. 2. cap. 29. XVI.

VII. Sueno filius in Angliam irrumpit.

CHRISTI
980.BENEDICTI VII. PAP.
6.OTTOIS II. IMP.
BASIL. & CONST. 5.(a) Adam
lib. 2. cap.
36.

XVII.

fore ad puniendam sancti Eduardi mar-
tyris necem, sicut audisti haud pridem
fuisse vaticinatum a sancto Dunstano
Cantuariensi Episcopo: nam audi eum-
dem (a) auctorem multa paucis com-
plicitentem his verbis:

*Suen Rex Danorum atque Northman-
norum veteres injurias tam occisi fra-
tris, quam sua repulsi ulturus, clas-
se magna transfretavit in Angliam, du-
cens secum filium Chaut, & Olaph fi-
lium Cracabem, de quo supra dictum est.*

PAGIUS

annos quatuordecim, anno scilicet CMXCIV.
e Scotia solviffe, ut repulsam, quam hoc an-
no tulit, ulcisceretur. De Suenonis itaque
adventu in Angliam intelligendi sunt Wigor-
niensis, Florilegus, Hovedenus & alii qui a-
junt: Anno nongentesimo octogesimo Suthamptonia
a Danicis piratis devastata, & ejus civer o-
mnes fere vel occisi, vel captivi abducti sunt:
nec multo post Tenedland insulam idem devas-
taavit exercitus. Quo etiam anno civitatis Le-
gonum provincia, a Norwogensibus Piratis
devastatur. Tancum igitur insula in Cantio,
& urbs Legionum hoc anno a Danis devasta-
ta, & uti ex Adamo Bremenfi citato colli-
gitur, a Suenone expeditionis hujus Principe
qui regno expulsus, sedem querebat. Sed
quia Christianorum juratus hostis, ab Anglis
reclusus est. Nam ut habet Adamus Bremen-
fis, Hericus potentissimus Rex Sueonum
Daniam invasit, & Suenonem a regno de-
pulsit.

VII.
Iurgium
inter Ot-
tonem II.
& S. Adel-
haidem
ejus ma-
trem.

Otto II. quorundam adulatione deceptus re-
cessit corde a matre Adelhaida, uti narrat S.
Odilo in ejus Vita in Bibliotheca Cluniacensi
relata. Illa filium diligens, auctores discordia
& S. Adel-
ferre non valens, secundum Apostoli praeceptum
dans ad modicum ira locum, paternum decrevit
expetere regnum. Ubi a fratre Rege scilicet
Chouvrado, & nobilissima Mathilde, ejus con-
juge benigne & honorabiliter est suscepta. Tri-
statur de absentia ejus Germania, latatur
in adventu ejus tota Burgundia, exultabat Lu-
gdunus Philosophia quondam matris & nutrix
urbis incluta, nec non Vienna nobilis sedes
Regia (nempe Regum Burgundiae) postmodum
vero Caesar Otto ductus penitentia, direxit te-

*Itaque multo tempore multis proeliis ad-
versus Anglos exactis, Suen veteranum
Regem depulit Esbelredum, & insulam
tenuit sua ditioe, verum brevi tempo-
re: nam tertio mense postquam victo-
riam adeptus est, ibidem morte preven-
tus occubuit. Hic tandem finis Suen Ha-
raldi filii, quae multis annis confecta hic
in unum voluimus congesse, quo exem-
plo unius hominis, quam Deus sit ju-
stus & misericors atque longanimis, in-
telligatur.*

An-

gationem Regi avunculo, & sancta recordationis
patri Maiolo, sub celerrima festinatione obni-
xius deprecans, ut gratiam matris, quam
suis exigentibus culpis perdidit, eorum in-
terventibus promereri posset, orans iterum
eos & obsecrans, ut quantocius possent, una
cum Augusta matre Papiam eis intruderent oc-
currere. Tantorum enim virorum usa con-
silio, apud Papiam tempore statuo occurrit
mater filio, quo cum mutuo se conerent, sten-
do & lachrymando toto corpore solo prostrati,
humiliter se salutare coeperunt. Affuit in fi-
lio humilis penitudo, erat in matre liberalis
remisso, permansit in utrisque de caetero per-
petua pacis indivisa connexio.

Idem narrat Syrus Monachus in Vita S. VIII.
Maioli Abbatis Cluniacensis lib. 3, qui ait: *A S. Majo-
Imperator matrem zelabatur, quia apud se fal-
so crimine deferabatur; in eamque tunc quasi
Reipublica dilapidatricem; & sui ab ea expul-
satricem, per falsos delatores tali stimulabatur
jurgio, ut eam versa vice propellere minaretur
regno, &c. Chronographus Magdeburgensis ad
annum CMLXXVIII. scribit: Adelheidis Im-
peratrix cum filia Athelheide Abbatis in Ita-
liam profecta est propter quasdam discordias in-
ter se & filium factas. At non in Italiam,
ut recte Mabillonius Tom. V. Benedict. pag.
580. sed in Provinciam, ubi Conradus co-
gnomento Pacificus ejus frater regnabat, se-
cessit Adelhaida; cumque reconciliatio facta
sit Papiæ ad hunc Christi annum, quo Otto
II. in Italiam abiit, ea revocanda est. Et
quidem anno insequenti Pascha Romæ Otto
celebravit presente matre, ex eodem Chrono-
grapho*

JESU CHRISTI
ANNUS
981.BENEDICTI VII. PAP.
ANNUS
7.OTTOIS II.
BASIL. & CONST. 6. IMPP.
8.I.
Nicolaus
Chryso-
berges
Patriar-
cha Const.

Annus Redemptoris nongentesimus
octogesimus primus, Indictione
nona sequitur, quo Antonius Studites
Patriarcha Constantinopolitanus, qui ti-
more percitus Bardæ Scleri tyranni Im-
perium invadentis, qui sponte se
abdicaerat, moritur. Suffectus est
itaque in locum ejus Nicolaus co-
gnomento Chrysoberges, qui tenuit se-
dem annos duodecim & menses octo.
Ita Curopalates, qui & posthæc recen-
set Bulgarorum eruptionem in Græciam
sub Samuele iporum Rege bellicosissi-
mo, de quo ista habet: Samuel Bul-
garorum Rex cum bellicosus esset, ne-
que quiescere ulla ratione sciret, occu-
patis in proelio contra Sclerum tyran-
num exercitiis Imperatorum, securita-
tem nactus, omnem Occidentem excurreb-
at, non solum Thraciam & Macedoniam
& Thessaliam finitima loca, sed etiam
Thessaliam & Græciam & Peloponnesum,
atque multa oppida in suam ditioem re-
degit, quorum caput erat Larissa, cujus
incolas in interiores Bulgariae partes cum
totis domibus colonos deduxit, quibus
in numero suorum militum conscriptis,

*contra Romanos sociis utebatur. Trans-
tulit etiam sancti Achillei reliquias,
qui Larissa Episcopus fuerat, & in Se-
pta, ubi Regiam habebat, reposuit.
Erat enim Samuel Rex Christianus San-
ctorum maxime cultor, quorum patro-
ciniis pluribus noscitur potitus esse vi-
ctoriis.*

Adhuc alia de Bulgaris Græciam
invadentibus, quæ in rebus gestis san-
cti Niconis, de quo superius, ita le-
guntur: *Non longo post tempore Basilus
cognomento Apocaucus, Prætoris mun-
re nuper auctus, Corinthi versabatur,
Ithmumque illum presidio contra Bul-
garicos incursum tuebatur. Graviter au-
tem illum angebat non solum molestus ac
difficilis morbus, quo tenebatur, sed
multo magis urgens metus & pavor Bul-
garica incursum, fama gliscence, gen-
tem illam toto Epiro grassatam, in Hel-
ladam atque in Peloponnesum copias con-
vertere. Proinde missis Spartam nuntius
Apocaucus Niconem advocat. Enimvero
compleverant ejus aures, quæ de il-
lo passim narrabantur, præcipue quæ de
summa illius in Deum fiducia, & liber-
tate*

Precibus
S. Niconis
Bulgari
propulsa-
ti.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6474.

SÆC. X.
Anno Erae
Hispan.
MXIX.
Anno He-
brae.
CCC-
LXXI.
Inchoato
die 6. Jul.
fer. 4.
A.C. 981.
I.
Nicolaus
Chrysober-
ges fit Pa-
triarcha
Constant.

☉ 10. B. ☽ 13. P. 27. Mart. Indict. 9.

JESU CHRISTI 981.

BENEDICTI VII. PAPÆ 7.

OTTOIS II. IMP. 9. & 15.

BASIL. & CONST. IMPP. 6.

AD num. I. Antonius Studites Patriarcha
Constantinop. ineunte anno nongentesi-
mo septuagesimo nono abdicavit; & paulo
post medium anni nongentesimi octogesimi ter-
tii Nicolaus Chrysoberges Patriarcha Constanti-

nopolitan. constitutus est, uti an. CMLXXVI.
num. III. ostendimus. Neque Chrysoberges ini-
tium cum presenti anno illigari potest, etiam
in Baronii anno CMXCV. mortem ejus re-
cte narrantis sententia; cum ipsemet fateat-
ur, cum sedem tenuisse annos XII. & men-
ses VIII. Quamvis virtutibus Antonius exor-
natus fuerit, anno CMLXXV. insinuavi-
mus. [1].

Eruptio vero Samuelis Bulgarorum Regis
bellicosissimi ad annum præcedentem retrahen-
da. Cedrenus enim pag. 695. ait: *Samuelus Bulgari-
bomo bellicosus, ac quietis impatiens, nactus eum
licentiam Romanis exercitibus bello adversus
Durum occupatis, totum Occidentem incurso-
nibus vexavit & caetera a Baronio ex Curopalate hic recitata. Quare cum bellum illud
civile initio imperii Basilii ortum quadrien-
nale tantum fuerit, ut suo loco vidimus, sub
finem*

NOTÆ [1] Circa hunc annum Synodum quamdam provincialem Remis celebratam fuisse discimus,
sed ex Monacho Grandensi coevo in historia translationis Corporis S. Landoaldi relata apud
Bollandistas ad diem 19. Martii pag. 46. Narrat in ea author miracula Viri illius Sancti lite-
ris demandata fuisse ab Herigero, quod dein scriptum a Notdgerio Leodiensi episcopo appro-
batum fuisse literis commendatum fuisse. Extant autem literæ illæ in exordio vitæ S. Lado-
aldi apud eodem Bollandistas ibidem scriptæ anno 980. Indictione octava tertio decimo Kalendas
Julii imperante Domino Ottone post mortem Patris octavo episcopatus Notdgeri anno nono. Post
hæc, subdit Author translationis, scriptum illud Herigero ad archiepiscopum Remensem allatum
ab ipso auditis etiam testibus veritatem miraculorum, quæ in eo narrabantur confirmantibus
in plenissima Synodo ipso cum aliis Episcopis septem. His narratis Author dein missos fuisse scri-
bit monachos qui cum episcopo Noviomensi de translatione sacrarum reliquiarum in locum
aptiore agenter, quod ab ipso Gandavvum veniente præstitum fuit. Idibus Junii anno ab In-
carnatione Verbi nonagesimo octogesimo secundo Indict. decima. Ex tota narrationis hujus serie in-
telligimus Concilium hoc Remense collocandum esse intra biennium illud quod inter diem XIII.
Kal. Julii anni 980. & diem Iduum Junii anni 981. comprehenditur. MANSI

CHRISTI
981.BENEDICTI VI. PAP.
7.OTTONIS II. 8. IMP.
BASIL. & CONST. 6.

tate acceperat. Ex quo autem virtutis ejus illecebris capi cœperat, beatum ejus vultum cernere, vocemque audire, votis omnibus gestiebat. Semper enim apud omnes gentes in pretio & veneratione fuit vera philosophia. Divinus quidem vir charitate præstans, Apocauci petitionem propenso animo accipiens, antiquius nihil habuit, quam ut Corinthum celerrime contenderet. Quo appellens, non solum morbo agrum sua præsentia liberavit, sed metu etiam & terrore Bulgarorum, illos alio cursum suum flexisse significans. Ita omni ex parte facta est jucunda Basilii Niconis oratio. Cum ergo dies septem illic posuisset, malorumque impendentium illius per eum discussa & sublata formido esset, domum revertit. Hucusque de his auctor Abbas monasterii sancti Niconis, qui & inferius, quod post sancti viri obitum idem Prætor est expertus ex unguento e corpore ejus manante miraculum, ita narrat:

III. Prætoris munere præcipua cum laude perfunctus Basilii Apocaucus, quem supra memoravimus, priusquam rediret in patriam, Lacedæmonem venit, ut sacram Beati thecam adoraret, summque

PAGIUS finem anni CMLXXIX. aut saltem insequenti extinguitur. Ad hunc annum referendum, quod ibidem de Basilii Imperatoris in Bulgariam expeditione narrat Cedrenus. Basilii Imperator, inquit, ut primum Duri negotio se expedit, ulcisci Samueli maleficia cupiens, collectis Romanis exercitibus, in Bulgariam ipse ducere statuit. Verum hæc expeditio infelix fuit; cum Imperator ægre per fauces Philippopolim pervenerit, deceptus a Stephano Scholarum Occidentalium Domesticò, quem ob statura humilitatem Contostephanum appellabant, Leoni Melissenò, quo Imperator utebatur inimicissimo.

III. Otto II. hoc anno Natalem Domini Roma celebravit, inquit Lambertus Schafnaburgensis. [1] Chronographus vero Hindensheimensis notat, eum Pascha in eadem urbe celebrasse. Denique Hermanus Contractus juxta editionem Camsianam Otto Imperator, inquit, peragrata Ita-

in illum amorem & studium testaretur. Discedens autem collectum vasculo sacrum unguentum, quod sanctificationi, malis quoque & morbis omnibus depellendis proficuum esset, domum tulit. Domi ergo quemdam ex famulis, quem in intimis habebat, gravi, lethali quoque morbo decumbentem, ac desperata per medicum valetudine, deploratum nactus, divino quod gerebat unguento Gregorium (id enim seruo nomen erat) certa fide spem fulciens inunxit. Res mira! sub mediam noctem e lecto repente desiliens æger, suisque pedibus gradens, sonora voce, qui modo elinguis erat, uxorem vocat. Apocaucus ad vocis sonum excitatus, accurret, & sanitati, aut vita potius restitutum cernens, modam causasque interrogat. Tum ille: monachum sibi quemdam affuisse ait, insignem cruce, virgam manu gerentem, cultu quoque corporis eremitico, & lethalem morbum protinus depulisse. Astans enim mihi, agebat, monachus ille (cujus etiam vultus lineamenta signabat, ex quibus Apocaucus Sanctum fuisse didicit) manuque prehendens: Deus inquit propter Apocauci fidem vitam tibi Metanoite precibus largitur, & cum hoc dicto statim abiit. Ego

lia, Campaniam, Calabrosque fines cum exercitu ingreditur. [2] Sigebertus vero: Otto Imp. Apuliam & Calabriam Italia provincias ad jus regni Græcorum appendentes transferre ad imperium Rom. conatur, maxime propter affinitatem, quam per uxorem suam Theophaniam cum Imperatore Græcorum habebat.

Anno nongentesimo octogesimo primo S. Petroci confessoris martyrium in Cornubia devastatur a pyratibus; qui anno præterito Suthantoniam vastaverunt. Qui deinde in Dominiam, & in ipsa Cornubia circa ripas maris frequenter prædas agebant, inquit Hovedenus, quod & alii Historici Anglici habent. Quare Dani iterum Angliæ maritima invadere, verumque est quod scribit Huntindoniensis pag. 357. postquam S. Eduardi Regis Martyrium narravit. Inde dominus iterum ad iram promotus, & plus solito irritatus, genti pessima malum inextricabile conferre cogitavit. Floruit Sanctus Petrocus

IV. Angliam iterum a Danis vexata.

CHRISTI
981.BENEDICTI VII. PAP.
7.OTTONIS II. 8. IMP.
BASIL. & CONST. 6.

Ego vero integram valetudinem adeptus sum. Hucusque de rebus gestis cum Basilio Prætoris S. Niconis Bulgarorum, propulsatoris, quæ unica fax, hoc tenebroso tempore, Orientem illustrasse reperitur.

IV. Diploma Ottonis Secundi Imp. idemque ab ipso impertitum monasterio S. Vincentii ad fontes Vulturii posito. Incipit: Si Ecclesiarum Dei curam habere studuerimus proculdubio Imperium nostrum stabile erit, insuper & vitam æternam promereri credimus, &c. In fine autem: Joannes Cancellarius ad vicem Petri Papiensis Episcopi Archicancellarii recognovi, & subscripsi. Datum quinto Idus Aug. anno Dominice Incarnationis nongentesimo octogesimo primo, Regni vero domini Ottonis Secundi XXI. Imperii vero VIII. Indictione nona. Inest sigillum ejusdem, aliaque diplomata ejusdem generis privilegia continentia ibidem extant, ut illud datum sexto Idus Octobris hoc eodem anno Redemptoris Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

cus monachus sæculo sexto, quo Romam & Hierosolimam visitavit, & in Indiam ac Orientalem Oceanum penetravit, qui postquam sanctissime vixisset, mortuus est in Cornubiensi monasterio circa annum DLXIV. ut videre est apud Usserium in Indice Chronologico Historiæ Britannicæ, & apud Alfordum. in suis Annalibus. Testantur autem Historici Anglici Episcopalem sedem exercitam fuisse in-

nongentesimo octogesimo primo, Indictione decima inchoata, Imperii a tempore coronationis, quartodecimo per manus ejusdem Joannis Cancellarii, & alia id genus privilegiorum diplomata. Ex quibus illud saltem non levis momenti declaratum apparet, eisdem Ottonis nominis Regis & Imperatoris diversam habuisse rationem, nec se inscribere solitos Imperatores, nisi postquam Romæ ab ipso Romano Pontifice fuissent coronati. Extant ipsa diplomata in codice scripto antiquitus caractere Longobardo, quo Chronicon continetur Joannis Monachi, qui scripsit temporibus Paschalis Secundi, de quo ipse in præfatione ad Benedictum Abbatem, cum venisset Capuam: Me intuirus, cum saepe hac respexisset: Bene, inquit, o fili, magnum opus cœpisti; sed bene cœpta, melius prosequi stude. Accepi ipsum codicem (ut alias dictum est superius) ab Alexandrino Patriarcha Camillo Cajetano ejusdem monasterii Abbate Commendatario.

K k Re-

oppido, ubi sepultus fuerat. Incensa autem hoc anno Ecclesia cathedrali S. Petroci, Episcopatus alio translatus fuit, hodieque, ut restatur Cambdenus in Cornubialia, Exonia illo potitur.

Hoc anno S. Adelbertus primus Magdeburgensis Archiep. mortuus est, ut an. CMLXXXIII. ostendat.

NOTÆ [1] Otto hoc anno Natalem Domini Roma celebravit &c. Immo Ravennæ. Annalista Saxo Eccardi ad hunc ann. m. MANSI

[2] Hoc anno Otto II. Imp. dum in Campania & Apulia esset, diploma pro monasterio Casineni concessit. Aligerno Abbati; in cuius fine legitur: Johannes Cancellarius ad vicem Petri Papiensis Episcopi Archicancellarii recognovi & subscripsi. Data octavo Idus Augusti anno Dominice Incarnationis nongentesimo octogesimo primo, imperii vero Domini Secundi Ottonis Imperatoris Augusti quarto decimo, indictione nona. Actum Corice, feliciter. Amen. Edidit illud ex autographo Erasmus Gartula in Accessionibus ad Historiam Casinensem Par. I. pag. 78. Ibid pag. 100. offertur aliud Ottonis privilegium pro monasterio S. Mariæ de Cingla, in quo hæc in fine: Signum Domini Ottonis Serenissimi Imperatoris & invictissimi Augusti. Johannes Cancellarius ad vicem Petri Episcopi & Archicancellarii recognovi & subscripsi. Data tertio Idus Octobris anno Dominice Incarnationis noncentesimo octuagesimo primo, imperii vero Domini Secundi Ottonis XIV. Indict. IX. Actum in palacio Beneventi in Dei nomine feliciter. Amen. Si ergo a natali Domini anni 967. primus annus imperii Ottonis, ex quo confors Augustæ potestatis a patre factus est, incipit, recte annus XIV. respondet A. D. 981. GEORGIUS

JESU CHRISTI ANNUS 982. BENEDICTI VII. PAP. ANNUS 8. OTTONIS II. BASIL. & CONST. 7. 9. IMPP.

I. R Edemptoris annus nongentesimus octogesimo secundus, Indictione decima sequitur, quo tempore præter bella civilia, & externa aliæque mala quibus Oriens affligebatur, peste etiam laboravit, cum ad eam curandam Lacedæmonii destituti humano auxilio, ad opem divinam implorandam assurgunt, legationemque decernunt ad Niconem virum sanctissimum, de quo sæpe superius dictum est, de qua in rebus ab ipso præclare gestis ista narratur: Transactis in ea spelunca diebus octo, a morbo recreatus, Spartam venire abnuens, Amyclas contendit. Quod ut sentire Lacedæmonii, festine ad illum primarii cives, & alii e plebe certatim convolarunt enixe orantes, ut Spartam usque venire vellet: invaserat enim civitatem pestifera lues, & plurimos incolas, absumebat: propterea venire illum cupiebant, quod se divinis ejus precibus liberandos considerent; ille vero, & cætera misericors, & in eos maxime, qui ejus populus, & sors futuri essent, tamquam futura præfagiens, eoque in illos propensior, & legationem benigne excepit, annuitque petitioni, & ingruentis mali propulsiorem spondit, si modo ipsi Judæicam gentem ex urbe sua pellerent: ne execrandis eorum (ut agebat) moribus piaculisque religionis suæ diutius eam contaminarent. In his, ait, si me audieritis, & pestis a vobis recedet, & ego quod superest vitæ, ducam vobiscum. Quibus verbis monita alia adiciens, sacras etiam Jeremiæ voces subinde aspergebat (a): Via tuæ fecerunt hæc tibi, & iniquitates tuæ prævaluerunt, & duro ludo percussa es. Cumque illi ejus oratione commoti, se ipsos condemnarent, atque omnia quæ jussisset, facturos promitterent: nihil

Qua lege S. Nicon curare promittat pestem.

(a) Iere. 4.

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hisp. MXX. Anno Hegiræ CCC. LXXII. inchoato die 26. Junii fer. 2. A.C. 982. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6475. © II. A. D 14. P. 16. April. Indiæ. 10. JESU CHRISTI 982. BENEDICTI VII. PAPÆ 8. OTTONIS II. IMP. 10. & 16. BASIL. & CONST. IMPP. 7.

H Ovedenus Part. I. Annal. pag. 427. Danos ab Anglis vexandis non destitisse, his verbis narrat: anno nongentesimo octogesimo secundo ad provincias Dorotensium (legendum, Dorocensium, ut ex Wigornienfi & Florilego

amplius cunctatus, cum Legatis illis profectus est, non cantherio, aut lectica vectus, nec multo comitatu stipatus, sed solo virtutum choro circumseptus. Ad ejus porro adventum lues cessavit, & Judæi urbe pulsi sunt. Nec vero Lacedæmone amplius excedendum, sed in ea perpetuo manendum constituit: ita ut non facile pedem alio efferret, nisi cum necessaria res quæpiam aliquo vocaret, & tunc quoque gradam citius referrebat. Videres igitur accurrentes quotidie ex universa Pelloponeso agrorum omnis generis catervas: quibus ille non minus animæ quam corporis curam impendebat: mellitis enim adhortationibus ad pietatis zelum eos accendebat, ad salutem cuique suam penitentia ope disponebat. Fortunata vero Lacedæmon quæ talem medicum civemque sortita est, cujus divinis præceptis ac disciplinis ad omnem virtutis formam multo certius rectiusque quam inanibus olim Lycurgi legibus effingebare! Subiicit his de structura templi, tum ejus hortatu elaborata, cui adversatus Joannes quidam cognomento Aratus, Judæorum patronus, quæ sit passus, ab eodem auctore hanc subiciente orationem sic accipere:

Lues a S. Nicone curatur.

II. De Arato Juda eorum patrono.

Hic (inquit) solus invidia stimulis concitatus, aut demonis potius scelere ac fraude impulsus, ira & odio adversus Niconem insaniebat, divini operis argumentum ad probrum, & injuriam suam rapiens: proclivior siquidem est malitia, ut ad pejora feratur, quam ut melioribus inhæreat. Non cessabat egregius ille Sancto in os obloqui, ceptoque operi, ne colophonem adderet, omni ope prohibebat. Prorsus enim cum reliquis Laconibus illi non conveniebat: unde & Judæorum fugam injuria & immerito factam affirmabat: eamque civibus vi-

recte emendat Alfordus) tres naves Pyratarum applicuerunt, & Portland devastaverunt. Civitas Lundonia igne cremata est. Idem habent Annalista Mailrosensis, & quidam alii Historici Anglici.

II. Translatio S. Eduardi Martiris.

Hoc anno corpus Sancti Eduardi Martiris quod in loco non longe ab eo in quo necatus fuit, jacuerat, crebrescentibus miraculis, alio cum pompa translatum est, uti narrat Malmesburiensis lib. 2. de Gest. Pont. pag. 251. Jacuit ergo ibi triennio invidentibus inimicis mortuo cespitem Ecclesiasticum, cui vivo inviderant decus Regium. Sed affuit divina potentia, qui insontem signorum levaret gloria. Ibi ostensa de celo lumina, ibi claudus gressum composuit, ibi mutus organum resumpsit, ibi prorsus omnis in valetudo sanitati locum fecit. Cum enim S. Eduardus anno CMLXXVIII. occisus fuerit, triennium illud anno superio-

CHRISTI 982. BENEDICTI VII. PAP. 8. OTTONIS II. BASIL. & CONST. 7. 9. IMPP.

III. Fuste S. Nicon Judæum pellit.

(a) Pf. 138.

IV. Aratus in Sanctum contumeliosus.

PAGIUS

NOTÆ

vicio vertere, atque illos hoc nomine fugillare, & traducere non verebatur. Cumque opificii cujusdam obtentu, quo poliri & illustrari textilia solent, Judæorum unum in urbem introduxisset: intercessit illico Nicon, bellatorque juxta Propbetam factus, consueta lenitate paulum intermissa, leoninum animum induit, & fuste qui propter jacebat, arrepto, Judæum male acceptum foras extrussit, formidabiliorque hostibus quam Hercules ille sua clava visus est. Judæorum enim gentem usque adeo aversabatur, ut nec lingua, nec auribus usurpare illorum nomen vellet, ut jure illum Davidis verba convenirent (a): Qui oderunt te Domine, oderam & super inimicos tuos tabescebam: perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi, propterea nomina eorum labiis meis non commemorabo. Hæc vero cum audisset a furore nomen trahens Aratus, rabie tumens (ut semper litium amans & impudens atque ad immania præceps est improbitas) in Sanctum anhelans irruere cœpit, convitiis onerare, proscindere, minis deterrere, Ann. Eccl. Tom XVI.

vero, quamquam inanis hæc illi strepitus erant, & pro larvæ terriculis habebantur. Qui leni ad eum voce; nec enim contendere prorsus, nec altercari norat: Abi, inquit, & ad te redi, infelix. Desse scelera tua: brevi enim senties, quis arrogantia fructus, & qualia nequitia sint præmia. His dictis & tamquam in mortuis (quod ajunt) aures effusus ad monasterium regressus est: hominis enim animum verba non penetrarant. Quare non destitit amens ab incœpto, quin adversus Sanctum de more fremeret, proscindens illum, figensque tota urbe dignis furore & insania sua probris & contumeliis, quin etiam minas intentabat, nesciens stupidus & vecors, quod non gloriatur malitia adversus virtutem, nec proficiat inimicus contra electos Dei, ut scriptum est (b): Et filius iniquitatis non apponet nocere ei. Quid tum autem consecutum est? Tantum absuit, ut ejus minis ac maledictis avocaretur; ut in his potius, Domini exemplo, tamquam laudibus triumpharet. Dominus autem de cælo auditum fecit judicium, & malitiæ justissimas penas. K k 2 de.

(b) Psal. 88.

ri absolutum fuit. Subdit postea Malmesburiensis, Elfridam Reginam Sancti interfectricem poenitentia causa duo monasteria condidisse, & jam lib. 2. de Gest. Reg. pag. 61. hæc de eadem Regina dixerat: quoniam animus indisciplinatus ipse sibi tormentum est, patiturque suos etiam hic mens anxia manus, Elfrida de illo Regali supercilio inclinata dire pavituit, adeo ut multis annis apud VValevoellam (ubi monasterium fundarat) carnem in deliciis nutritam, cilicia convolveret, noctibus

solo strata sine cervicali somnum hauriret, cruce præterea quascumque posset corpori comminiscens: speciosa mulier & pulchre viro sobria; sed quod tantum nefas commisit parva digna. Sancti Eduardi corpus in Septoniensi monasterio repositum, annoque MI. a Septontoniensi Ecclesia ad Glastoniensem translatum. [1] Hoc anno magnum prælium inter Ottonem II. & Græcos in Calabria habitum, ut legitur est anno insequenti.

[1] Dum hoc anno Otto bellum adversus Græcos in antiqua Calabria gereret, diploma monasterio Fuldensi dedit, quod ex archetypo vulgavit Fridericus Schannatus in Traditionibus Fuldensibus pag. 243. Epochæ in fine diplomatis hæc sunt:

Signum Domni Ottonis invictissimi Imp. Augusti Hildiboldus Episcopus & Cancellarius vice VVilligisi archiepis cellarii recognovi. Data XV. Kal. Junii anno Domini Incarn. DCCCCLXXXII. Indiæ. X. anno vero regni secundi Ottonis XXV. Imperii vero XV. Altum foras muros Tarenti civitatis. Otto II. in Germaniæ regem adscitus est A. D. 961. Imperator vero post mortem patris A. D. 967. regnare cœpit. Ergo male in annis regni annus XXV. exprimitur, quum legendum sit XXII. nisi aliam Ottonis II. Epocham comminisci velimus.

Quod autem attinet ad bellum, ac prælium hoc anno cum Græcis in Calabria initum, hæc etiam facit diploma Ottonis II. de dono, quod Gorziensi monasterio fecit Cuonradus filius Rudolphi Comitiss, antequam prælium iniretur. Id patet ex Præcepto ejusdem Ottonis, cujus verba apud Martenium tom. I. pag. 98. novi thesauri Anecdor. hæc sunt: Quapropter omnium fidelium nostrorum presentium ac futurorum noverit, pia devotio, qualiter Cuonradus filius Rudolphi quondam Comitiss in die belli, quod fuit inter nos & Saracenos sub favore nostro, hoc est Imperiali vexillo, legali ritu tradendum nobis commendavit omne prædium suum quod habuit in regno Lothariensi, rogavitque in conspectu totius exercitus, ut hoc totum parvum cum magno ad monasterium S. Gorgonii martyris in loco Gorzia vocato, constructum, nostra præceptione, si ea die moreretur, sicut fecit traderemus. Ejus petitionem post belli eventum, cum fidelibus nostris colloquentes, in primis interventu dilectæ contestalis nostræ Theophania, videlicet Imperatricis Augustæ, ac postea consulti fidelium nostrorum, Ottonis scilicet fratruelis nostri, Alemannorum Bajorivumque ducis, ac Deoderici Metensis Ecclesiæ venerabilis episcopi, aliorumque &c. adimplevimus.

Data VI. Cal. Octob. an. Domini Incarn. DCCCCLXXXII. Ind. XI. anno vero regni secundi Ottonis XXV. imperii autem. XI. Altum Capua in Dei nomine feliciter. Amen. Libarii vitio in annis regni exaratum est XXV. cum scribendum fuerit XXII. Nam Otto factus est Germaniæ rex A. D. 961. in festo Pentecostes. Coronatus fuit Imperator in natali Domini anno 967. quare an. 982. adhuc in cursu erat annus Imperii XV. De nonnullis aliis Ottonis Præceptis hoc anno datis vide Mabillonium Annal. Bened. Lib. XLIX. §. VIII. GEORGIUS

adit. Verba in rem misero abierunt: nam dignor amentia suae fructus tristi & miserabili vite exitu percepit. Nec tarda fuit vindicta, qualis saepenumero divina bonitate conversionem praestolante, contingere solet; sed e vestigio, de repente, nec opinantem, ut mox dicam oppressit.

V. Dat poenas Aratus.

Nocte proxima obiecti sunt infelici duo senes in somnis, quos alii duo sequebantur, forma quidem eunuchi, sed longe, quam humana praestantior. Ab his vero flagris cedi sibi videbatur, & sic verbis increpari: Quomodo tu eo es proventus audaciae, ut servum Dei contemnere, & conviciis appetere non dubitares? deinde in obscurum post verbera carcerem detrudi. Et cum veniam multis orasset, vix tandem cadendi finem fecisse, nec tamen custodia dimisisse. Exprobratus igitur, gravem statim in fo-

brem incidit: accitoeque Nicone, ad ejus pedes advolutus, misericordiam imploravit. Cui beatus: Quae in me perperasti, ait, ea tibi frater, quantum in me est, condonabuntur, sed quantum vitae finis tibi caelesti decreto praestitutus est: nemo erit de caetero, quemadmodum ait (a) Propheta, qui Dei consilium dissipare possit. Et his dictis ad monasterium reversus est. Illi vero tertia post dies infelici morte vitam eripuit. Ex quo metus ingens ac trepidatio Lacedaemonios invasi: nec repertus est quisquam e minimis & maximis, qui ad Niconem non advolaret, ejusque jussis pareret. Fidem enim fecerat omnibus exemplum, qui Christi servos ludibrio habent (b): quoniam utique est fructus iusto, & Deus judicans eos in terra. Hactenus de his quae occasione pestis ingruentis a sancto viro propulsatae dicenda fuerunt.

Sc-

I. Ottonis expeditio in Graecos & Sarracenos. SEquitur annus Redemptoris nongentesimus octogesimo tertio, Indictione undecima, quo Otto Junior Imperator expeditione parata adversus Graecos & Sarracenos pugnaturus, in Calabriam venit. Leo Ostiensis duplicem ejusdem Ottonis in Campaniam atque Calabriam ponit adventum, pacificum alterum, alterum cum exercitu pugnaturi adversus eosdem Graecos & Sarracenos. De primo adventu his verbis: Secundus Otto ejus filius cognomento Rufus, Capuam venit, inde Tarentum, ac Metapontum adiit, deinde Calabriam. De secundo autem sic: Inde prospere ad suos rediens anno Domini nongentesimo octogesimo tertio, magna constato exercitu iterum in Calabriam dimicaturus cum Sarracenis advenit. Hec ex antiquis Chronicis Cassinatibus. Porro ad hunc secundum adventum spectare certum est, quod Petrus (a) Damiani in epistola ad Dominicum Loricatum narrat memoratu dignum, quod se accepisse testatur a Desiderio Cassinensi Abbate, qui fuit postea Romanus Pontifex, Urbanus Secundus: ait enim:

(*) Petr. Dam. ep. 5. c. 13. 14.

II.

(b) Dan. 9. 10.

Porro dum styli hujus exaro dictator articulum; ecce Desiderius religiosus Cassinensis monasterii Abbas accedit: qui nimirum sicut beato Danieli cognatione jungitur nominis (appellatus est enim (b) Daniel a Domino, vir desideriorum) sic cum ab illo non separat assertio veritatis. Hic itaque mihi aliquando narravit, quod ipsa ratio persuadet ut scribam: Servus, inquit, Dei Neapolitanae regionis in praerupta rupe juxta viam publicam habitabat solitarius, qui nimirum dum nocturno tempore psalleret, & fenestram cellulae borarum explorator aperiret; ecce vidit multos ni-

gros homines tamquam Aethiopes iter carpere, & longo tractu sarcinarios comminare. Cumque eos inquireret, qui essent, cujusve rei gratia haec jumentorum pabula devecarent: Maligni, inquit, spiritus junus: haec paramus non pabula pecoribus alendis, sed fomenta potius ignium hominibus comburendis. Ita plane secundum similitudinem illam (c) Apostoli, supra fundamentum hoc alii aedificant foenum & stipulam, quale cujuscumque opus sit, ignis probabit. Per foenum & stipulam peccata significans, quae gehennae accensa incendio perpetuo peccatores incendunt. Pergunt illi: praestolamur enim in proximo Principem Capuae Pandulphum, qui jam decumbit, & Joannem Magistrum militum Neapolitanae civitatis qui adhuc vivit incolumis. Illico vir Dei praefatum Joannem impiger adiit: quae videbat, quaeque audierat, fideliter cuncta narravit.

Vitio ostensa de principibus ad inferos condemnatis.

(c) 1. Cor. 3.

III. De Pandulpho & Joanne damnatis ad Inferos.

Per idem tempus Otto Imperator Secundus adversus Sarracenos praelaturus, in Calabriam festinabat. His igitur auditis, Joannes ait: Modo necesse est nos Imperatori occurrere, & cum eo simul de hujus terrae statu provida consideratione tractare. Porro post Imperatoris abcessum spondeo, quia & seculum deserram, & monachicum habitum sumam. Ut autem probaret, utrum verum esset, quod ille narrabat, nuntium protinus ad maenia Capuana direxit. Qui veniens, Pandulphum jam mortuum reperit. Ipse quoque Magister militum Joannes antequam istas partes Imp. attingeret, vix diebus quindecim supervixit. Quo mortuo, mons Vesuvius, unde videlicet gehenna frequenter eructat, in flammam erupit, ut liquido probaretur, quia foenum, quod a daemonibus portabatur, nihil aliud

PAGIUS ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6476. SÆC. X. Anno Era Hisp. MXXXI. Anno Hegirae CCC. LXXIII. die 15. Junii fer. 6. A.C. 983. 1. ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6476. © 12. G. 15. P. 8. April. Indict. 11. JESU CHRISTI 983. BENEDICTI VII. PAPAE 9. OTTONIS III. REG. 1. BASIL. & CONST. IMPP. 8. Num. I. ad XVII. Baronius num. I. ait, Leonem Ostiensem lib. 2. cap. 9. duplicem Ottonis II. in Campaniam & Calabriam adventum ponere, pacificum alterum, alterum cum exercitu. De primo adventu his verbis: Capuam venit, inde Tarentum, ac Metapontum adiit, deinde Calabriam. De secundo: Pralium inde prospere ad suos rediens anno Domini inter Ottonem II. & Graecos. Verum Leonem Ostiensem pralium illud male in praesentem annum distulisse, & Ottonem II. anno CMLXXXI. cum exercitu venisse in Calabriam, annoque CMLXXXII. eum hostibus dimicasse, certum esse debet. De priori ejus in Calabriam adventu a. CMLXXXI. egimus. Anno vero CMLXXXII. Ottonem II. cum Saracenis infeliciter pugnasse, testantur Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam, Lambertus Schafnaburgensis, Sigebertus in Chronicis, & cum illis Chronographus Hildensheimensis, nec ullus ex Antiquis Leoni Ostiensi suffragatur. Rem gestam his verbis narrat Hermannus: Graeci cum magnis copiis, conductis etiam pretio Sarracenis, Calabriam contra Ottonem Imperatorem-

II.

CHRISTI
983.BENEDICTI VII. PAP.
9.OTTONIS II. IO. IMPER.
BASIL. & CONST. 8.

Quid fuit, nisi ignis crucis incendi, qui pravis & reprobis hominibus debebatur. Nam quodcumque in illis partibus reprobis dives moritur, ignis erumpere de predicto monte videtur, tamquamque sulphurea resina congeries ex ipso Vesuvio protinus fluit; ut torrentem faciat, atque decurrente impetu in mare descendat. Ubi videlicet corporaliter videri potest, quod in Apocalypsi (a) Joannis de reprobis dicitur, quia pars illorum erit in stagno ardenti igne & sulphure, quod est mors secunda.

(a) Apo.
21.IV.
Principes
Salernitanus
dam-
natus ad
inferos.

Enim vero & Salernitanus Princeps, hujus videlicet Guaimarii aque Principis, qui ante non plures annos pro multis violentiis atque tyrannicis oppressio- nibus suorum gladiis peremptus est, avus, cum procul aspexisset quadam die de prædicto monte Vesuvio picas atque sulphureas repente flammam erumpere, protinus ait: Proculdubio sceleratus aliquis dives in proximo moriturus est, atque in infernum descensurus. Sed o caca mens reprobi hominis, immo super nos terribile judicium Conditoris! superveniente siquidem proxima nocte, dum securus cum meretrice concumberet, expiravit, illa (ut postmodum referebat) quid contigisset, ignorans, diutius pertulit, & vix tandem a se non hominem sed cadaver exanime profutata deiecit. Quibus cognitum est, non reprobos tantum divites, sed carnis putredine inquinatos, ac denique peccantes omnes quovis genere mortalium peccatorum, ac sine poenitentia morientes, gehennæ subituros fore supplicium. Nam quomodo eandem poenam passus sit presbyter arrogans, ejusmodi idem Petrus mox historiam subiicit, dicens:

V.
Presbyter
explorat.
absorbetur.

Quidam præterea in Neapolitanis partibus presbyter, volens certius quam non licebat, addiscere, illuc ubi gehennale barabrum ferventius eructabat, præsumptoria decrevit audacia propinquare. Missarum igitur solemniam celebravit, sicque insulatus, velut armatus iter arripuit: sed dum ultra quam sole-

PAGIUS
Ottoni II.
infaustis-
simum
fuit.

pevatorem. Defendere aggressi, magnis utrimque viribus conferta (legendum, conferta pugna) primo victi, & deinde nova manu succurrentibus Agarenis exercitum nostrum privant vel capiunt. Ipseque Imperator in mari natando fugiens, ab hostibus captus, cum non agnosceretur ab eis, ad quoddam castrum maritimum pro pretio, ut rogabat, adductus, a suis redemptus est. In eo consilio nostris infaustissimo, inter alios innumeros Henricus etiam Augustensis interseptus disparuit, etique Etich in Episcopatu successit. Mortis hujus Henrici Sancti Udalrici in Episcopatum Augustensem Successoris mentio est in hujus Sancti Vita a Gerardo Presbytero eius familiari scripta, cuius verba Baronius num. XIII. recitat, animum tamen non advertens ad errorem, vel

bant homines, temerarius scrutator accessit: redire non valens, postmodum non apparuit. Alius vero presbyter matrem suam Beneventi reliquerat egrotantem. Cumque per Neapolitanos fines domino suo comitatum præberet, exundantibus flammis intendens, clamorem lugentis audivit, quem suæ matris esse, proculdubio cognovit. Notavit horam, & tunc evidentissime comperit matrem fuisse defunctam. Hucusque Petrus Damiani vocatus, ut Eusebius Phamphili.

VI.

Licet autem poetice magis quam Theologice credita sint ejusmodi oratione evomentia jugiter flammam globos esse inferni portas, & quod idem ignis sit ille inferni peccantibus preparatus, atque id scripsisse reperiantur antiqui Theologi non vulgares, ut alias superius meminisse recolimus; tamen certum, ista potius similitudinem gerere illius gehennæ, mortalibusque in exemplum vel indicium posita gehennalis ignis illius, qui sine luce ardens animas simul comburit, & corpora, cui tantum peccata fomenta ministrent. Cæterum externis signis his ob oculos positis, Deum per visum quam sæpiissime damnationem peccantium & impenitentium ostendere consuevisse, non ista tantum, quæ recitavimus, sed alia innumera exempla declarant.

Sed jam prosequamur Ottonem cum exercitu in Calabriam adversus Sarracenos junctos Græcis proficiscentem, quem quidem præcesserunt vaticinia satis infausta, cum ostensum est offenso numine in Sanctis ejus, ingentem ejus exercitui parari cladem. Deplorarunt scriptores ejus temporis ejusdem Ottonis mores, utpote non nihil degeneres a parentis vita, cui successerat, Ottonis Magni. Inter alios auctor ejus temporis, qui res gestas S. Adalberti fideli profecutus est stylo, de ipso Ottone valde conquestus, hæc habet: (b) In tantis adversis illum circumfluentibus non respexit: quid contrarium ministro aterni Imperatoris egerit, quid pio Lau-

VII.
Ottonis
bellum
infaustum
adversus
Græcos.(b) Apud
Sur. die
23. April.
10. 2.

Gerardi, vel Librarii. Ait enim Gerardus: Anno Incarn. Domini nostri J. C. CMLXXXIII. Imperator cum exercitu Calabriam provinciam adit, &c. loco anno Incarnat. Domini nostri J. C. CMLXXXII. Mabillonio etiam Sac. V. Benedicti. pag. 460. fucum fecit locus iste notanti ex eo corrigendum esse Hermannum. Contractum. Præterea Baronius ibidem ait, Sigebertum anno sequenti consignare mortem Theodori Metensium Episcopi, cum tamen Sigebertus prælium istud cum superiori Christi anno conjunxerit, annoque CMLXXXIV. Theodori, seu Dioderici Episcopi. Metensis obitum narrat.

Nullus melius Hepidanno S. Galli Monacho hanc expeditionem exposuit, qui tamen in anno, ut passim in aliis hoc tempore peccavit,

III.

CHRISTI
983.BENEDICTI VII. PAP.
9.OTTONIS II. IO. IMPER.
BASIL. & CONST. 8.

ventio peccaverit, non recognoscit. Episcopatum, quem pater in sacrum honore pretiosissimo Martyri erexit, ambitione suorum, in peccatum ductus filius destruxit non faciens ordinem: quasi qui aquam in mare fundit, Episcopatum deiecit, ut plenum deliciis Archiepiscopatum ditaret. Tulit Episcopatum optimo Laurentio, posuit Parthenopoli Archiepiscopatum nostro Mauritio. Factum est contra jus in Ecclesia Dei, donec adveniens novus Rex & religiosissimus veterem errorem correxit. Post tres Ottonem Henricus Christianissimus ecce venit, qui malefacta correxit. Sed antequam ulterius progrediar oratio, hic quæ obscura ab auctore ponuntur, & in Ottonem adeo exaggerantur, quorum causa talia passum affirmat, hic primum pervestiganda putamus.

VIII.

Per sanctum Laurentium martyrem, scias intelligi Ecclesiam Mersburgensem, in qua S. Laurentius patronus colitur. Per Parthenopolim autem intelligit Maddeburgum, quam in Metropolim ingentem fatis (ut suo loco dictum est) Otto Magnus hujus pater crexerat sub titulo sancti Mauritii præcipui ejus patroni. Quid accidit? Defuncto hoc ipso anno sancto Adalberto primo ejus Archiepiscopo, cum sedisset (ut dictum est) annis duodecim, in locum ejus subrogatus est Othricus vir valde insignis, quo post electionem hoc pariter anno dum Romam iret, jam mortuo, idem Otto Imperator alienæ sedis Episcopum, nempe Giselerm Mersburgensem, Maddeburgensem præficit, virum valde insignem. Qui adversus hujusmodi negotium declamatum fuisse, scandalumque illatum esse scivir Adam Chronographus, putavit in eo esse peccatum, quod qui translatus est ad Maddeburgensem Ecclesiam, idem retineret priorem Episcopatum, sicque duarum Ecclesiarum unus esset Episcopus, duarum conjugum unus sponfus. Verum quæ dicta sunt ex gestis S. Adalberti, rem aliter se habuisse significarunt, nimirum extinctum & transfusum Episcopatum S. Laurentii in Archiepiscopatum Maddeburgensem, cu-

PAGIUS
Accurata
ejus nar-
ratio.

vit, Ait is: CMLXXXVIII. (scribere debuit CMLXXXII.) Otto Imperator non contentus finibus patris sui, dum esset Roma, egressus est occupare Campaniam, Lucaniam, Calabriam, Apuliam & omnes ultiores partes Italia, usque ad mare Siculum & portum Trapezidem. Quæ causa Imperator Constantinopolitanus, sub cuius hoc erat omnis terra imperio, primo per nuncios nequicquam eum tentat revocare ab incepto. Dem Sarracenos ex Sicilia, & aliis insulis maris, & finibus Africa vel Egypti, adversus eum conducit in prælium, cum quibus ille infeliciter dimicavit. Nam ad prandendum eos venire astimans, dum paucos in litore ma-

jus rei gratia idem Otto Imperator sanctum Laurentium & passus ultorem. Cæterum Adalberti Maddeburgensis Episcopi obitum, & successionem Giselerm Lambertus refert anno superiori. Qui etiam quod dictum est de Episcopatu Mersburgensi comprobatur; dum anno superiori ista ait: (a) Destructus est Episcopatus in Mersburg, miræ magnitudinis edificium cecidit, sive cecidit in Maddeburg. Sed & Dimarus testatur sedem Mersburgensem fuisse his diebus exoliatam Episcopatu, penitusque destructam. Pergit vero auctor:

(a) Crant.
in Metrop.
Sax. lib.
2. c. 28.

Propter hoc peccatum (veluti patet) pugnantem Laurentio, victoriam Otto perdidit, & diebus suis omnem confusionem recepit. Avertente faciem Deo, quæ sit virtus tua, o homo, specta nunc in homine uno. Quid prodest bellicus ardor? Quid valet virtus sine suo loco? Age tunc cuncta cum consilio. Quorsum venis sapiens invito Deo? sicut scriptum est (b): Non est consilium, non est ratio contra Deum. Quapropter audiamus bonum consilium, quo dicitur: (c) Omnes curas & cogitationum tuam jacta in Dominum, & ipse te nutriet: (d) Spera in Domino, & ipse faciet. Inspiciamus magnæ indolis virum, ex multo merito Imperatorem Augustum: ecce dum peccat, flagellatur, plenus adversis media vita moritur, jacet nunc inglorius, o utinam & non reprobis, pulchræ virtutis alumnus. Prius vero quam moreretur, ut ad poenitentiam hominem stimularet, sicut est solus semper clemens Deus, talem visionem cui-dam sapienti ostendit, quam ut auditam recolimus, infra annotare non absurdum putamus.

IX.
Otto pec-
cans in S.
Laurent.
punitur.(b) Prov.
21.(c) Psal.
54.
(d) Psal.
36.

Nocte intempesta, quando altus sopor solent occupare homines, vidit visum de quo agimus, Regem Ottonem auro folio sedentem, sub pedibus ejus argenteum scabellum, Episcoporum & astantium procerum circa ipsum prospexit seriem longam. Intrauit autem decora facie, instar ignis, juvenis, quem nivea vestis vestivit, & purpurea stola in pectore cinxit. Nec stat. Via vadit, argenteum scabellum sub pedibus Cæsaris cum indi-

X.
Visio de
ventura
clade Ot-
tonis.

gnis-
vis quasi latrunculos conspexit, parva manu aggressus est eos opprimere, & circumfusis infanta multitudine, qua se noctu in montibus occultit, omnibus, in exercitu suo fugatis, vel occisis vel captis ipse navigio vix ad scabellum quoddam suorum evasit. Ex captivis autem multos postea reversos vidimus tam Clericos quam Laicos; quorum unus erat Vercellenis Episcopus carcere diu maceratus apud Alexandriam.

Tum narrans quæ pertinent ad annum CMLXXXIII. ait: CMLXXXIV. Hoc anno Imperator cogitans se vindicare in eos, qui in Sicilia habitant, Saracenos, voluit arte Davii quon-

IV.

gnatione subtrahit, & averso vultu januam petit. Quod egre ferens, post illum cucurrit tale somnium cornere qui meruit: Quæso, inquit, domine mi, decus ne facias, suppedaneum reddas, quisquis, qui tanta audes, obsecro, Regem coram populo ne confundas, (hæc magna potentis Laurentii vera persona erat, sicut illi Episcopo post agnoscere Deus concesserat). Immo, inquit, sineum dedecus non emendat, majora faciam, subtrahito scabello, ipso solio deponam.

XI.

Hujus visionis terrores, minasque exitiales cum cognovisset Rex puer, facinus non correxit, sive amor hominis suavit, sive ira Dei ita jussit. Huic in parvo corpore melior virtus, magnus amor, & fides suis, larga manus sine querela cunctis, sapientia major annis, pia humanitas erga Dei servos, confessio & oratio bona Regnum tenuerunt; sed hæc pecunia de statuendis Episcopis (ut est humanum peccare, in plurimis periculose exercuit jocum juventutis, cum esset in pulcro usu super doctrina librorum. Sola infelicitas bellorum victoriam tulit. In medio cursu, cum dulcissima vita & gratissima lux juvenibus hæc est (non adjuvat honor Regis) sit victima mortis, pulvis in pulverem redit. Videte quantum gloria Caesar reliquit. Hæc auctor de amissa victoria, & morte Ottonis Imperat. ulciscente martyre Laurentio illatam Ecclesie suæ per ipsum Principem ignominiam: verum parum fuisset, amisisse victoriam, nisi & totum suum perdidisset exercitum. Unde perpendant Reges quam periculose, quanta cum jactura, corporis, rerum, animæque dispendio Ecclesiasticis se rebus immisceant, etiam cum quid recte, Deoque gratum facere se existimant.

XII. Ottonis exercitus cæditur.

At vero de clade accepta hæc breviter Marianus Scotus temporis ejus scriptor: Otto Imperator apud Calabriam occiso a Græcis exercitu ejus, de naviciliens natando fugit. Sed apud Sigebertum hæc paulo prolixius verbis i-

PAGIUS Otto II. se ad novam parat expeditionem.

quondam Regis Persarum, ponte navibus juncto, quemadmodum ille Graciam, ita & iste Siciliam intravit. Sed immatura morte præventus est, & Roma sepultus. Huc referendum quod prior Auctor Anonymus Vitæ Sancti Adalberti Episcopi Pragensis cap. 2. in eandem rem tradit: Rediens de Saracenicis bello, adiit Veronam Imperatoris apex, scilicet Otto II. cui fuit manus in prælio fortis. Idem tunc victor, & victus, pro recolligendo milite huc venerat, volens ultimum ire damna victoria; sed nesciens, quia mors eum proxima pulsat. Ubi obiter notabis, certum esse Adalbertum anno CMLXXXIII. renunciatum esse Episcopum Pragensem, cum electione Adalberti Otto II. confirmavit, quando Veronæ esset. Sed hæc de re postea. Porro anno superiori magnum illum prælium ut prodit Lambertus Schafnaburgensis

his: Græci infensi, quod Imperator Otto provincias Græcorum invaderet, conducto sibi Saracenorum auxilio, Imperatori in Calabria bello congregantur. In quo bello omnes Romanorum copie usque ad internecionem pene deletæ sunt. Imperator natando nitens evadere, a navitis ignorantibus eum, capitur, & a quodam eorum qui negotiator Sclavorum erat, agnitus nec proditus per illum re delata ad Imperatricem, & ad Theoricum Metensium Episcopum, qui in civitate Rhosana rei eventum præstolabantur, difficulter per Sclavum & Episcopum liberatur: navis quippe ad pecunias pro eo redimendo allatas inbianribus, Imperator ascenso equo, vix evasit. Omnibus pro infortunio Republicæ animo consternatis, sola Imperatrix feminea & Græca levitate insultabat eis, quod ab exercitu suæ nationis dicti essent Romani. Ac per hoc cepit primatibus exosa haberi. Hæc ipse. Porro accessit ad culpam, quod præter jus factæque Episcopi Germaniæ in eodem prælio militarunt, quorum aliqui sunt interfecti: de quibus & aliis in eodem prælio desideratis proceribus Lambertus hæc ait: In quo prælio occisus est Henricus Augustensis Ecclesie Episcopus, in quo etiam prælia Idib. Julii occisi sunt milites fortissimi, hi scilicet, Udo, Gebardus, Gantherus, Bertholdus cum aliis multis, & Otto Dux, atque Verner Abbas Fuldenfis. Hæc Lambertus.

Verum quod pertinet ad Henricum Episcopum Augustanum, in rebus gestis sancti Udalrici manifesta est assertio, ipsum ad eum Episcopatum per ostium non intrasse, sed aliunde, & de ejus obitu hæc ait: Anno itaque Incarnationis Domini nostri JESU Christi nongentesimo octogesimo tertio, Imperator cum exercitu Calabriam provinciam adiit: illic etiam Episcopus Henricus cum eo pervenit; cumque ibi pugna cum Saracenis ageretur, plurimis ibi ex utraque parte occisis: heu dolor! sive captus, sive

XIII. Qui cæsum bello calabro.

V. Moritur Otto II.

Idus Julii commissum, de quo Historici Byzantini mentionem non fecere, forte quod Græci Saracenorum auxilio usi sint. Sed suspicor librarium in mense Julio exprimendo ternarium numerum omisisse. Ditmarus enim lib. 3. pag. 233. illud cum III. Idus Julii connectit. Anno autem CMLXXXIII. Hermannus Contractus habet: Otto Imp. Roma infirmatus VI. Idus Decemb. moritur, ibique honorifice in porticu Sancti Petri tumulatur. Idem scribit Marianus Scotus, sed Ditmarus habet VII. Idus Decemb. Chronographus Hildensheimensis post VIII. Idus Decemb. Ita ut Otto nocte inter VI. & VII. Idus Decembris obierit, dieque VIII. Idus ejusdem mensis sepulcro mandatus fuerit. Sic enim explicandos Auctores, qui in alicujus Principis aut viri illustris morte narranda uno tantum die inter se dissentiant, sapius insinuavi. Ot-

sive occisus etiam ibi remansit, &c. Deplorat auctorem exitum ejus, quo cum corpore pariter anima periclitata est. Leo Ostiensis eadem nota annorum numeri consignans hanc cladem, de aliis ibi necatis hæc addit (a): In eo prælio Landulphus Princeps Capuanus Pandulphi filius cum fratre Arenulpho & aliis plurimis corruit. Addit vero Sigebertus anno sequenti: Theodoricus Metensium Episcopus obiit, & secundum prophetiam viri Dei vix aliquis Principum, qui in bello Calabrico evasit, diu supervixit. Porro de bello isto, & adepta primum victoria, & a victis quomodo hostium navigio subtractus sit a periculo, & quemadmodum ab his se eripuerit: hæc omnia sigillatim describit Ditmarus (b), cujus avunculus Udo (ut ipse testatur) in eodem bello peremptus est.

(a) Leo Ost. lib. 2. cap. 9.

(b) Ditmar. lib. 3. Chro. XIV.

(c) Leo Ost. lib. 2. cap. 9.

(d) Ditmar. Chro. lib. 3.

Rediens Romam Otto, mœrore confectus moritur, atque ut Leo Ostiensis (c) testatur, in libro porphyretico scriptus in atrio Ecclesie B. Petri Apostoli, introcunibus in Ecclesie ipsius Paradisum ad levam. Contigisse obitum ejus circa finem anni hujus, possumus intelligere, quem superstitem fuisse adhuc mense Novembris, datum ab eo diploma pridie Idus Novembris, de quo inferius, aperte significat: septimo autem Idus Decembris esse defunctum, Ditmarus (d) docet, qui ista de morte Ottonis Imp. locupletius sicut & sincerius prosecutus est, atque post cladem acceptam, Ottonem de eligendo filio suo Ottone Tertio successore comitia habuisse Veronæ, inde vero Romam venisse, ubi & mortuus est. Sed quæ præceperunt, sic narrat: Imperator cum Romam veniret, relicta matre sua venerabili in Papia civitate, graviter infirmatus est, & ut extrema persensit adesse, omnem suam pecuniam partes dividit in quatuor, unam Ecclesie, secundam

dam pauperibus, tertiam dilectæ sorori Matilda, quartam suis ministris ac militibus. Factaque latialiter confessione coram Apostolico, atque presbyteris, accepta ab eis optata remissione, septimo Idus Decembris ex hac luce subtractus est, terraque commendatus, ad introitum Orientalis Paradisi domus S. Petri, cunctis patet Fidelibus. Et imago Dominica honorabiliter formata venientes quosque sans benedicit.

Ita quidem cernitur adhuc labrum porphyreticum, in quo requiescit corpus ejusdem Ottonis, perseverat adhuc imago illa veneranda Salvatoris stantis, & introeuntes benedicens, habens a dextrolatere imaginem sancti Pauli, a sinistris imaginem sancti Petri, omnes ex musivo antiquitus efformatas. Perseverat adhuc usus ille antiquus, ut qui ingreditur dictum atrium, quod (ut audisti) Paradisus antea vocabatur, genuflectens Orientem versus orat, non ut solem adoret orientem, sed ut ab eo qui representatur in imagine benedicente, ab ipso, inquam, Salvatore benedictionem accipiat.

Ubi autem Ditmarus hæc de Ottonis obitu est locutus, quod ipse ab eo in suo Episcopatu Merepurgeni maximum accepisset detrimentum, eadem Ecclesia de Episcopatu privata, (ut superius audisti) has ad postremum pro ipso offert ad Deum preces: Equidem fortis memor humane, multumque indigens indulgentiæ, cæli, terræque Deum & Dominum supplice efflagito; ut quidquid hic unquam in mea peccavit Ecclesia, clemens remittat, pro beneficiis autem centuplum largiatur, potestateque immerito mihi concessa indulgeo, te obnoxio successorem postulans, ut huic veniam nemini in ultimis denegandam, semper ex corde tribuas. Hæc Ditmarus, qui de filio hoc anno electo Rege Veronæ, & coronato tridie ante obitum patris Aquigrani die Natalis, subiicit ista: LI Or-

XV. De Imagine Salvatoris benedicens super Ottonis Sepulcrum.

XVI.

Otto III. coronatus Moguntia.

burg ad Regem elegerunt. Unde quidam de Optimatibus huic electioni non consentientes, sed Regis vicem magis dolentes, e contra haud modicum desceperunt, & Regem in regnum suum restituerunt & Heinricum Ducem Bajuvariorum demum effecerunt. Ubi Chronographus Hildensheimensis annum CMLXXXIV. a die Natali Christi currentis anni exorditur. Hoc enim anno Ottonem III. Regem Germaniæ dictum, ejus Diplomata evincunt. Ad hæc Ditmarus lib. 3. narrata Ottonis III. electione, de Ottone II. ejus patre ait: VII. Idus Decemb. ex hac luce subtractus est: in die proximi Natalis Domini filius ab Joanne Archiepiscopo Ravennate, & a Villegiso Moguntiacense in Regem Aquigrani consecratus est, & completo officio, mox Legatus tristi (paternæ scilicet mortis) nuncio tanta perturbans gaudio advenit. Ubi Ditmarus, sicuti Chrono-

CHRISTY 983. BENEDICTI VII. PAP. 9. OTTONIS II. IO. IMP. BASIL. & CONST. 8.

Otto Tertius die Natalis Domini a. Vrilegiso Moguntino Archiepiscopo, & Joanne Archiepiscopo Ravennate coronatur in Regem, eodem anno nongentesimo octogesimo tertio. Quo officio completo, venit nuntium de obitu patris Ottonis Imp. Imperavit autem post obitum patris annis decem. Hucusque Ditmarus.

XVII. Hoc eodem anno a Benedicto Papa celebratum est Romæ Concilium, in quo inter alia, agitata est causa Gifeleri Magdeburgensis Episcopi: defuncto enim S. Adalberto primo ejus sedis Episcopo, ipse eandem Ecclesiam ab Otone Imp. obtinuit. Rem gestam scribit (a) Ditmarus. De his dicturi, quæ ad rationem temporis spectant, primum elucidemus. Hoc namque anno defunctum esse Adalbertum primum Magdeburgensem Episcopum, ex Adami (b) sæpe citato antiquo Chronico satis perspectum habetur, dum testatur, eum sedis suæ anno duodecimo, qui prærens est, diem obiisse, eique successisse tradit Geshilarium. Porro hunc Geshilarium, sive Gifelerum, malis artibus ab Imperatore eam sedem obtinuisse, Ditmarus tradit, qui & de judicio synodali ista subjungit: Corruptis (inquit) deinde pecunia cunctis primatibus, ma-

(a) Ditmar. Chron. lib. 3.

(b) Ad. lib. 2. cap. 7.

PAGIUS nographus Hildesheimensis citatus & Lambertus Schafnaburgensis annum Christi CMLXXXIV. ab illo die Natalis Christi exordiantur, ut Hildesheimensis & Lambertus disertè asserunt, & de Ditmaro demonstrabimus anno CMXCI. Vidimus alibi Siebertum, Hermannum Contractum & Marianum Scotum in Chron. Principium anni a Nativitate Christi etiam repetere, & passim Recentiorum, qui hoc non animadvertunt, errores confutavimus. Otto itaque initia regni turbulenta nactus est, ut anno sequenti magis videbitur, tuncque quartum ætatis annum agebat, ut prodit Heptidannus in Annal. ad ann. CMLXXXVIII.

VII. Obitus S. Adalberti Archiep. Magdeburgi.

Ad num. XVII. S. Adalbertus Magdeburgensis Archiepiscopus, primus non hoc anno, ut perperam tradidit Adamus Bremenensis, quem Baronius secutus est, sed an. CMLXXXI. ad Deum migravit. Chronographus enim Magdeburgensis MS. in Biblioth. Regia asservatus hæc scribit: Anno Dominica Incarnationis DCCCCLXXXI. Athelbertus Magdeburgensis primus Archiepiscopus, Imperatore Roma commorante, XIII. sua ordinationis anno (non XII. ut habet Adamus a Baronio citatus) suos docendo & confirmando & Gifeleri Prasulis (nempe Merseburgensis ab anno CMLXX. quo consecratus est a S. Adalberto, ut eo anno idem Chronographus habet) quia tunc cum Casare fuit, discessim perustrans, XIII. Kal. Julii in Messuburb missam celebravit, &c. Is vero tapeto superpositus, completisque omnibus, quæ a Clericis dicenda erant, fideliter migravit ad Christum XII. Kal. Julii, &c. quanta sollicitudine idem Archiepiscopus sibi commissis invigilaverit gregibus, lector attende. Sæpenumero ad ovile S. Joannis Baptiste (monasterium erat Monachorum in suburbio urbis positum) sanctique Mauricii noctis silentio venit, duobus tan-

ximeque Romanis (quibus cuncta sunt semper venalia) judicibus, qualiter ad Archiepiscopatum aliqua ratione veniret, primum secreto revoluit: moxque palam domini Pape Benedicti Septimi (qui sic vocatur ex numero præcedentium æquivoconum) obnixæ petit auxilium. Quod cum totius consilio Senatus si posset impendi, ex sua parte sibi paratum fore & hic promisit. Postquam est Romæ Concilium generale, sapientissimi conveniunt. Impletaque illa Jeremia prophetia (c): Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, &c. Nam cum iudices ab Apostolico interrogarentur, si liceret Gifelerum jam Episcopum Merseburgensem promoveri ad Archiepiscopatum, qui certam non haberet tunc sedem, sed ab Episcopo injuste (ut semper sit questus absorptum, Hildebrando commissum bacenus possideret. Hi hoc auctoritate canonica præcipue, jure, meritoque affirmabant, exemplis Davidica transgredientes monita (d): Recte judicate filii hominum. Et illud: Corruptus iudex nequit discernere verum. Lector mihi crede, quod piget atque pudet me his longe inferiorem hoc verbis exponere, &c. Subiicit autem in eundem Gifelerum plura, ipsum nimium

sum comitantibus, qualiterque confratres a matutinis convenirent, vel qui in Dormitorio remanerent, ex improvviso prospexit: & si bene fiat, Deo gratias egit: sin autem culpabiles, digna castigatione redarguit. Nomen inclyti hujus Prasulis a Baronio Sancti appellati Factis SS. non inscriptum. Pergit Chronographus:

Sed Clerus & populus tanti Patris funere turbatus, Ochtricum confratrem & tunc Imperatori fideliter servientem, communiter elegerunt in Dominum & Archiepiscopalem: quamvis hoc nullo modo posse fieri, dum adhuc viveret, scopatum beneque valeret, multis ex eorum numero publice prædicaret, scilicet Adalbertus. Aliquibus interpositis subdit Chronographus: Universus autem Clerus & populus, ut supra memoravi, completa electione miserunt Ekkibardum qui dicebatur Rufus, cum consilio aliorum fratrum & militum, qui hanc Imperatori nunciarent, & de promissis admonerent, qui cum Italia partes, ubi tunc Imperator erat (anno nempe CMLXXXI.) itinere attingerent, Gifeleri Merseburgensis Episcopi suffragium, qui apud Imperatorem tunc plurimum valebat, implorantes, legationis sua secretum ei aperiant. Promissa est his ab eo fidelis intercessio, completurque proxima sibi in omnibus benivolentia. Namque ut audita Casaris auribus insillavit, pedibus supplex advolvitur, promissi & diu expectata longi laboris premia postulans, Deo hoc consentiente protinus imperat. Egressus autem interrogatur a nunciis & Maxime ab Ochtrico, qui se fidei ejus firmiter commendaverat, si quid in sibi creditis proficeret: respondit quod vix suis necessitatibus in hoc subveniret.

Corruptis pecunia cunctis Optimatibus, maximeque Romanis iudicibus quibus omnia venalia sunt, qualiter ad Archiepiscopatum aliqua ratione ven-

(c) Thre.

(d) Psal. 57.

IX.

CHRISTY 983. BENEDICTI VII. PAP. 9. OTTONIS II. IO. IMP. BASIL. & CONST. 8.

rum sæpe citatum ad Synodum, sæpe diversis occasionibus synodalia judicia eluisse. Verum longe ab his diversa de Gifelero a Ditmaro tradit Adam probatæ fidei verus Chronographus; de eo enim sic ait (a): Apud Magdeburgum Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Adam l. 2. c. 14.

PAGIUS Venit ad Concil. Romanum.

niret, primum secreto revoluit; deindeque palam domni Pape Benedicti VII. qui sic vocabatur ex numero præcedentium æquivoconum, obnixæ petit auxilium: quod cum totius Concilio Senatus, si posset impendi, paratum se fore & hic promisit. Postquam est Roma Concilium Generale: sapientissimi conveniunt, impleturque illa Jeremia Prophetia. Quomodo obscuratum est aurum &c. Nam cum iudices ab Apostolico interrogarentur, si liceret Gifelerum promoveri ad Archiepiscopatum, qui certam non haberet tunc sedem, sed ab Episcopo Hildibardo injuste, ut semper questus sit, oblata caruisset hildenus quam possiderat: tunc auctoritate Canonica jure meritoque hoc percipere verbis affirmabant & exemplis Davidica transgredientes monita. Recte judicate filii hominum: & illud.

Corruptus iudex nescit discernere verum. Piget atque pudet hoc verbis exponere, quod hi ad præsentem futurumque pudorem nolueruntmittere. Merseburg, quæ usque huc libera dominabatur, Episcopali sede destructa Halberstadtensi Ecclesia subditur, & Gifelerus ejus non Pastor, sed mercenarius, ad majora semper tendens, desiderata IV. Idus Aprilis percepit. Ditmarus, qui in lib. 3. eadem istis verbis commemorat habet Septembris. [1] Paulo post Chronographus subdit: Gifelerus autem accepta ab Imperatore licentia Magdeburgi II. Kal. Decembris Theodorico Metensis Eccl. Episc. comitante venit. Ochtricus Monachus erat ac Scholasticus Magdeburgensis. Chronographus vero Magdeburgensis a Meibomio publicatus asserit, Gifelerium hoc anno, suscepto a Benedicto Papa Pallio, Archiepiscopatum Magdeburgensem ab Otone Imp. III. Idus Septembris, ut mox exegit accepisse, & I. Kal. Decemb. solemniteru Magdeburgi a Clero ac populo susceptum fuisse.

X. In eo lecti Canonæ adversus Simoniacos conditi.

Verum falsum de Gifelero rumorem fuisse insinuant non tantum quæ de eo Baronius ex Adamo Bremenensi hoc anno habet; sed etiam Epistola Benedicti VII. in laudato Concilio Romano data, & Tom. IX. Conc. pag. 1244. ex Baluzio recitata. Ea enim adversus ordinationes Simoniacas, præfente Otone II. qui eidem interfuit, emissa demonstratque tantum abesse, ut Synodus Romana, ad quam Gifelerus venit, Simoniacis faverit, ut in ea lecta fuerint Capitula de sacris Canonibus adversus Simoniacos edita: Notum esse volumus omnibus, inquit Benedictus VII. catholicis & orthodoxis Archiepiscopis, &c. qualiter Synodum aggregatum est in Ecclesia B. Petri Apostolorum Principis, ante sacratissimum ejus corpus

quoque defuncto Pontifice Adalberto, Geshilarius (quod est idem quod Gifelerus) successit in cathedram, vir sanctus, qui novellos Vainalorum populos doctrina & virtutibus illustravit. Hæc ipse.

L 1 2 Eo-

una cum Domino Ottone serenissimo Imperatore, Augusto, spiritali filio nostro, &c. & ibidem perlecta sunt capitula de sacris Canonibus qualiter liceret Episcopo de sacris ordinibus aliquod sumere premium, &c. Paulo post: Unde nos charissimi fratres & dilectissimi filii, sollicite vigilare oportet, qui Pastorem curam in nostris ovibus exercendam suscepimus, ne eas lupinis dentibus lacerandas tradamus, &c. Is autem qui ordinatus fuerit; si non ex placito, neque exactus aut petitus, post acceptas charitas & Pallium, offerre aliquid cuilibet ex clero gratia tantummodo causa voluerit, hoc accipit, nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpa maculam ingerit, qua ex accipientis ambitu non processit. Quod ex Divo Gregorio lib. 4. Epist. 44. defunctum. Porro Concilium istud Romanum, non anno CMLXXXIII. ut in citato Tomo Consil. habetur, sed anno CMLXXXI. proculdubio congregatum, ad quem ideo in alia Conciliorum editione omnino referendum erit cum iis, quæ de eodem memorantur in Chronico Magdeburgensi a Meibomio Tom. II. Collecta. publicato, in quo eadem prorsus de morte Adalberti & de successione Otrici narratur.

Sed quia annus emortualis Adalberti, quo Synodus illa Romana habita, in controversiam vertitur, valide hic confirmandus, eo magis quo Ditmarus Merseburgensis Episcopus Archiepiscopi Magdeburgensis Suffraganeus, qui hoc tempore vivebat, exordium Archiepiscopatus Adalberti cum die XVIII. mensis Octob. anni CMLXX. ejusque mortem cum die XX. Junii, & cum tertio decimo ejus ordinationis anno alligare videatur lib. 3. cap. 30. Ex eo enim sequeretur, Adalbertum die XX. Junii anni CMLXXXIII. spiritum Deo reddidisse. Verum licet error ille antiquus, non dubito tamen, qui in librorum refundi debeat, qui ubi Ditmarus scripserat, Adalbertum ordinatum, idest, Pallio donatum anno CMLXXVIII. scripsere anno CMLXX. Hoc nostræ conjecturæ fundamentum; quia Ditmarus Adalberti morte, iisque quæ eodem anno contigere, narratis, refert expeditionem Ottonis II. adversus Græcos Calabriam obtinentes, & prælium initio mensis Julii anni CMLXXXII. ab eo infeliciter commissum, quare supponit Adalbertum, non die XX. mensis Junii anni CMLXXXIII. sed die XX. Junii anni CMLXXXI. vita functum, ideoque anno CMLXVIII. non vero anno CMLXX. ordinatum, seu Pallio fuisse donatum. Verbum enim ordinari, & vox, ordinatio non semper significant sacram ordinationem, sed sæpe electionem, renunciatio-

XI. Mors Adalberti & Concilium Rom. anno CM. LXXXI. contigere.

NOIÆ [1] Synodum hanc Romanam ad annum 982. pertinere vix dubito. Licet enim Adelbartus Moguntinus obiit anno 981. die XIII. Kal. Julii ut præter laudatos a Pagio Scriptores, Annalista Saxo Eccardi consentit; Romana tamen Synodus in qua ei successor datus fuit non nisi ad sequentem annum pertinet, cum habita fuerit die III. Idus Aprilis, juxta ac tradit Chronographus Magdeburgensis apud Pagium hic, & Annalista Saxo Eccardi, qui ambo cum Ditmarum ad litteram exscribant, perspicue demonstrant hanc pariter fuisse genuinam Ditmari Electionem, nec nisi corrupte in ejus textum pro Aprilii, irrepisse Septembris. MANSI

CHRISTI
983.BENEDICTI VII. PAP.
9.OTTONIS II. IO. IMPP.
BASIL. & CONST. 8.XVIII.
S. Adalbertus
Boemos
deserens
Romam
venit.
(a) Matt.
10.(b) Apud
Sur. die
23. April.
1222.* al. re-
parat.

XIX.

PAGIUS

XII.

Hoc magis
probatur.

Eodem anno sanctus Adalbertus Pragensis Episcopus, cum adversos admodum, & sibi contrarios expertus esset Boemos suos, quibus Episcopali præfectura præerat: eos deserens, secundum Evangelicam sententiam (a): *Si vos non acceperint, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium contra illos*, Romam venit, inde Hierosolymam profecturus. Sed audiamus ista ab ejus æquali ita narrata (b): *Populus dura cervicis, serpens libidinum factus miscebatur cum cognatis, & sine lege cum uxoribus multis: mancipia Christiana perfidis Judæis vendebant, & dies festos eorum confusa religione observabant, dies vero jejuniorum voluptatibus vacantes omnino non curant: ipsi clerici palam uxores ducunt. Contradictentem Episcopum odia iniquo odiant, & sub quorum tutela, quique fuerunt contra ipsum majores terræ concitaverunt. Erat autem labor plurimus, contradictio crescens. Et cum emergentia mala emendare non posset, ubi piscaria sua nihil cepit, sanctus Episcopus locum dare necessarium duxit. Itaque ad sanctam civitatem, ubi memoriale sanctum, ubi sepulcrum Domini est, pedestre venire affectans, matrem Martyrum, Apostolorum domicilium, auream Romam intravit. Ibi tum pulcrum lutum, Græca Imperatrix Augusta, qua jam longos dies flevit sepulci conjugis memoriam, reperit, dulcem Ottonem elemosynis & orationibus cælo commendat. Et inferius enarrata, quæ ejus mortem præcessit, Ottonis culpa, hæc de eadem Augusta:*

Sed peccatum, quod vivens Otto neglexit, mortuo marito, emendare uxor superstes instabat, Legatos mittit & elemosynas, orationes multorum quærens, per quos propitium Redemptorem appellaret, peccatorem Regem ab incendio liberaret. Hæc tum ubi sanctum virum adesse cognovit Adalbertum nominatissimum Episcopum, & Hierosolymam proferare audivit: clam ad se vocat, oransque ut pro anima Senioris rogaret, mas-

tionem, destinationem, aut quid simile ut sæculo VII. de Sancti Vasilfridi Episcopi Eboracensis ordinatione verba faciens variis exemplis demonstravi; quod animadvertissem, ex hujus vocis, quæ non exponitur, in Glossario Ducangii, perverfa explicatione, varios errores exortos esse.

Adalbertus itaque anno CMLXXXI. vivendi finem fecit, uti præter utrumque Chronographum Magdeburgensem diserte habet Lambertus Schafnaburgensis in Chron. Licet memorie lapsu Baronius num. VIII. asserat, Lambertum Adalberti obitum consignare anno CMLXXXII. Idem tradit Langius in Chron. Citzensii. Nec contrarius est Ditmarus, sed locus, in quo dicitur Adalbertus ordinatus an-

sum argenteam obtulit ingentem. Ubi accipit vir Dei onus argenti, suo itinere aut necessitati parum providens, omnia sequenti nocte pauperibus expendit.

Porro dum esset Romæ, a Romano Pontifice licentiam dimittendi Episcopatum obtinuisse, & peregrinandi ad loca sancta, habent etiam alia Adalberti Acta citata superius. Hæc ipsa item testatur Leo (c) Ostiensis, qui consuetudinem scribit auctoribus res ab eo gestas fideliter enarrantibus; qui & cœpta recensere sic pergit: *Nec mora, magnam Romam egressus, ad sanctam civitatem Hierusalem, præter spem imperfectum iter suscepit. Nam ea via ductus ad montem Cassium usque pervenit, ubi beatus Benedictus postremo charam sedem posuit. Ibi Abbatibus & fratribus piis monitis castigatus, ne inutili vagatione vitam expendere, sed loco staret. Ita melius virtutum fructus congregaret: Deum vero propitium bene vivens in avari loco inveniret, ut dicitur in Psalmo (d): In omni loco dominationis ejus benedic anima mea Domino. Et rursus S. Hieronymi sententia (e): Non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis bene vixisse, laudandum est.*

Animadvertit divinum animal (f) habens oculos ante & retro, ita esse ut dicunt, nec stetit in suis distinctionibus, dans locum salubribus consiliis: legerat enim in hoc periculoso esse homini, si non majorum spiritualium acquiesceret consiliis. Nec mora, montem festinus descendit, & quem in philosophia Christi perfectiorem discipulum invenit patrem Nilum, calida spe petiit, sub quo parvulus factus, jugum Christi ferre, & obedientia aureas litteras parare satagebat. Amplexusque genua Senis, in hæc firmus hærebat. Non negat pater Nilus: *Asi (inquit) homo ego sum Græcus, melius conveniunt, cum quibus hoc agas, monachi Latini. Redeas Romam nutriceam sanctorum filiorum. Quare nobilem Abbatem amicum nostrum Leonem. Dic me misisse te rudem discipulum ad talem magistrum. Hoc duce itineris, ad prælia Dei*

no CMLXX, depravatus, ut ex iis quæ mox dixi manifeste deducitur. Corruptus est & locus Chronici Magdeburgensis a Meibomio publicati, in quo pag. 274. legitur: *Adalbertus primus Magdeburgensis Ecclesie Archiepiscopus præcessit (id est præfuit) annis tredecim, mensibus octo. Loco enim, annis tredecim, legendum, annis duodecim: cum ipsemet postea, pag. 277. testetur, eum demortuum XII. Pontificatus sui anno, XII. Kalend. Julii, & tumulatum Dominica Incarnat. anno CMLXXXI. De ejus illustribus virtutibus plura habet idem Chronographus, sicuti & Mabillonius Sac. V. Benedic.*

A num. XVIII. ad XXV. Alter Adalbertus mortuo hoc anno Ditmaro vel Diethmario primo

XX.

(c) Leo
Ost. l. 2.
cap. 17.
S. Adalbertus
Cassium
venit.(d) Psal.
102.(e) Hier.
ad Paulin.
ep. 13.
(f) Ezech.
2.

XIII.

CHRISTI
983.BENEDICTI VII. PAP.
9.OTTONIS II. IO. IMPP.
BASIL. & CONST. 8.XXII.
S. Adalberti
monastica
institutio.

Dei securus accede, sub hoc patrono contra adversantia cuncta anima ad Deum progrediens, saluus enatabis, & majori flamma, qui nunc in te ardet accensus, excrescit quotidie in te Deus tuus & Dei focus. Fecit ut homo Dei bonus dixit.

Ad S. Bonifacium monachalem vestem accepit, sub Abbate, regula duce, militavit, pedem junxit obedientia imperio, & tamquam ad epulas, ita ad complenda jussa festinus. Et si quis quid præcipit, adeo latus quis vile erat servitium omne libens facit. Cuncta humilia diligentem studio in se format, ut ad Dei similitudinem prorsus scandat. Obliviscitur seipsum, factus parvulus in medio fratrum. Coquinas purgat, hebdomadas nitidissime procurat, scutellas lavat, & ad coquorum necessaria cuncta cursu pervolat, manibus fratrum aquam de puteo ministrat. Mane ad claustra, vespere & meridie ad mensam aquam humero portat. Ut enim vespere, mane & meridie integre congregationi serviret, talem obedientiam de Abbate, rogans, accepit. Cogitationem tacitam in se regnare numquam permisit, quidquid accedens ad animum, diabolus dixit, statim senioribus palam fecit. Acutissime autem interrogavit de Scripturis sanctis, sedulo percontatus devotiorum vel virtutum naturis. Sed ad hoc quod ante nescivit, quaerenti illi Abbas respondit, ut ipse non semel ad nos dixit: *Unde luce clarius constat, quod inspiratio Dei erat, & gratia discipuli hæc erat. Hæc & alia plura de monasticis institutis ab eo quam diligentissime omnibus numeris absolutis. Quæ pluribus narratur etiam in alio ejus vitæ codice sanctæ Cæcilie superius citato, & inter alia, non prius acceptatum a Leone Abbate Adelbertum & indutum monastico habitu, quam consultus Joannes Papa, hoc faciendum, respondisset. Ac nec ipsum Adelbertum solum, sed ejus germanum Gaudentium idem vitæ*

PAGIUS.
S. Adalbertus sit
Episc.
Pragensis.

XIV.

mo Pragensi Episcopo, in eius locum subrogatus est, uti anno CMLXXX. num. I. diximus, & mox indicavimus. Post annos septem, ubi vidit subditos obdurato corde in Deum grandia quaque & nova scelera adimplere, cogitat melius esse relinquere, quam in cæco & sponte pereunte populo operam deperdere, quod maxime de tribus causis esse dicunt, ejus rei ordinem ipso narvante compererunt. Prima & velut principalis causa, propter plures uxores unius viri: secunda propter detestanda conjugia clericorum; tertia propter captivos & mancipia Christianorum, quos mercator Judæus infelici auro emerat, emptosque tot Episcopus redimere non potuit, inquit primus Auctor Vitæ ejus, eidem coævus.

Relicto itaque Episcopatu Romam venit. Erat ipse diebus Roma Imperatrix Augusta Theo-

phania mater ejus, qui modo regnat, tertius, & Deo juvante maximus Otto, subdit idem Anonymus. Quare cum Theophania an. CMXC. Romæ fuerit, ut infra ostendemus, Chronographus Magdeburgensis adhuc ineditus recte scripsit: *Anno CMXC. Sanctus Adalbertus Roma ad sanctum Alexium, infans Abbate quis esset, factus est Monachus. Nam videns quod grex sibi commissus semper in precipitium iret, nec eum ad rectam viam convertere quiveret, timens ne & ipse cum pereunte plebe periret, non ausus est cum eis amplius stare, nec passus est suam ulterius incassum predicationis operam perdere. Sed cum jam Romam iter arripere vellet, forte ipso tempore Zir-h-quaz (qui monachus erat) filius Bolestai, qui sanctum Vuenezlaum (seu Wenceslaum) fratrem suum interemerat, atque ad placandum hunc, de quo*

institutum cum eo esse in eodem monasterio confectatum habet.

Ita plane dicebat granum frumenti humilibus exercitationibus mortificari, quo Hungarici ferendi ab eo agri fructum redderent centuplum. Ita, inquam, Apostolum suum Deus tanta voluit schola virtutum perfici, & excoli Martyrem designatum Christianæ vitæ summa perfectione. Ubi cum totum quinquennium degisse idem auctor affirmet, plane constat, non ante annum nongentesimum, octogesimumnonum ab Urbe discessisse, in eodemque sancto monasterio, tamquam in palæstra, Christi pugilem se exercuisse. At de ipso quæ postea contigerunt tanto Apostolo digna, pro temporum ratione, inferius suis locis dicturi sumus. Quæ vero hic sunt recitata ex auctore, qui (ut intellexisti) tunc vivebat, confirmantur etiam auctoritate antiqui Chronici (a) Cassinatis, quo tantum hospitem perbrevis licet tempore permanentem, perpetuo in chartis suis Patres retinere notatum. Verum causam cur non remansit cum monachis Cassinatibus, eam intercessisse, Leo Ostiensis affirmat, quod scilicet illic non tamquam monachus, sed tamquam Episcopus se a monachis loci illius coli videret. Ait enim:

Eodem tempore beatus Adalbertus Slavorum Episcopus relicto Episcopatu ex sententia Romani Pontificis, ad hoc monasterium venit, cupiens Hierosolymam pergere. Verum ab Abbate monasterii, & a senioribus quibusdam ne id ageret, hortatus: *quasi divinitus datum consilium amplexus, hic vitam degere instituit, neque usquam ulterius progredi. Sed cum die quadam seniores illi monasterii dicerent: Bonum est pater, ut hic nobiscum maneat, hic monasticam suscipias vestem, hic Deo placitam exigas vitam; quoniam cum sis Episcopus, & Ecclesias nostras dedicare, & nostros clericos ad sacros promovere ordines decentissime poteris: moleste hoc tulerit.*

XXIII.
Consilium
Dei in
Adalberto.(a) Leo
Ost. l. 2. c.
17.XXIV.
Cur Cas-
sini non
fretur S.
Adalbertus.Deserit E-
& Deo juvante
maximus Otto,
subdit idem
piscopatum.

lit. Descendensque ad virum sanctissimi Nilum quem tunc ad Vallelucis cum Græcis aliquibus fratribus religiosissime conversari didicerat, devote se contulit. A quo dum ejus provolutus genibus opportuna consilia quaereret, seque illuc recipi non posse cognovisset (quia enim sic de monasterio nostro discesserat, assererat prædictus pater, non audere illum retinere ne ideo ipse cum suis inde pelleretur) consilio tamen ipsius Romanam revertitur, atque in sanctis Bonifacii martyris monasterio aliquandiu commoratus, a Romano Pontifice ad Episcopatum denuo directus est. Sed id postea, ut dictum est.

XXV.

Eodem anno perturbante Ethelredo Rege Anglorum Roffensem Ecclesiam, suo maximo damno pro redemptione pacis ab ejus Episcopo argentum accipit, comminante illi & prædicente S. Dunstano ventura mala. Quomodo res se habet, ita ex antiquis Chronographis descripta legitur: (a) Anno gratiæ nongentesimo octogesimo tertio surrexit inter Regem Ethelredum, & Roffensem Episcopum contentio, sed quæ causa, habetur incertum. Quocirca contra Roffensem civitatem obsidionem componens, eam debellare disposuit. Mandavit Regi beatus Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, ut desisteret ab inceptis, ne S. Andreæ illius civitatis patronum irritaret. Sed nec propter beati viri admonitionem Rex discedere voluit, priusquam ab Episcopo centum libras accepit. Miratus S. Dunstanus Regis cupiditatem, hæc per suos Regi nuntiavit: Quia prætulisti argentum Deo, pecuniam Apostolo, cupiditatem mihi, violenter venient super te mala, quæ locutus est Dominus, sed hæc me vivente non fient. Jam vero post beati viri obitum, ut ipse prædixerat, Danis omnes portus Regni infestantibus, dum nesciretur ubi ei occurrere deberet, decretum est a viris prudentibus, ut vincerentur argento, qui non poterant ferro. Itaque decem millia librarum soluta Danorum avaritiam expleverunt, ut beati Dunstani vaticinium impleretur. Reliqua postmodum.

(a) Matt. Voelkm. in Flor. hist. hoc anno.

PAGIUS

loquimur, Abbatii Sancti Emmerammi martyris Ratispona imbuendum voverat & contradiderat, qui veniebat cum sui Abbatis licentia de Ratispona post multos annos visere patriam, & cognatos, & fratrem suum Bohemia Ducem. Cum quo vir Dei Præsul Adalbertus secretum periiit, & multa conquestus est de infidelitate & nequitia populi, de incesta copula & illicito dissidio inconstantis conjugii, de inobedientia & negligentia cleri, de arrogantia & intolerabili potentia Comitum. Ad ultimum intentionem sui cordis aperit, quod vellet, Romanæ Apostolicæ consultum ire, & ad gentem apostaticam nunquam redire. Inter hæc & ad hæc addidit: Et bene est, inquit, quod tu frater nosceris esse Ducis. Te plebs ista mavult dominari, & tibi magis obedire, quam mihi. Tu consilio & auxilio fratris superbos comprimere, negligentes arguere, infideles intrinsecus, inobedientes corrumpere poteris. Tua dignitas & scientia, tui habitus sanctimoniam multum concordant ad hæc regimina. Quod ut fiat, ego tibi cum Dei voluntate & mea potestate concedo, & ut liceat me vivente ut sis Episcopus, apud Apostolicum votis omnibus intercedam. Et quem manu forte tenebat, Episcopalem baculum ponit ei in sinum. Quem ille quasi furibundus in terram projecit, & hæc insuper verba adiecit: Nolo dignitatem in mundo, Episcopatu me indignum judico: Pastoralis cura non sufficio. Monachus sum, mortuus sum, mortuos sepelire non possum. Ad hæc Præsul respondit: Scias frater, scias, quod modo non facis cum bono, facies postea, sed cum malo tuo. Post hæc Præsul, ut proposuerat, Romanam iter arripuit, & gentem suis præceptis inobedientem reliquit. Idem de Stratiguate, ut eum vocant, habent Æneas Sylvius in Hist. Bohem. cap. 16. & Dubravius lib. 6.

fensem Episcopum contentio, sed quæ causa, habetur incertum. Quocirca contra Roffensem civitatem obsidionem componens, eam debellare disposuit. Mandavit Regi beatus Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, ut desisteret ab inceptis, ne S. Andreæ illius civitatis patronum irritaret. Sed nec propter beati viri admonitionem Rex discedere voluit, priusquam ab Episcopo centum libras accepit. Miratus S. Dunstanus Regis cupiditatem, hæc per suos Regi nuntiavit: Quia prætulisti argentum Deo, pecuniam Apostolo, cupiditatem mihi, violenter venient super te mala, quæ locutus est Dominus, sed hæc me vivente non fient. Jam vero post beati viri obitum, ut ipse prædixerat, Danis omnes portus Regni infestantibus, dum nesciretur ubi ei occurrere deberet, decretum est a viris prudentibus, ut vincerentur argento, qui non poterant ferro. Itaque decem millia librarum soluta Danorum avaritiam expleverunt, ut beati Dunstani vaticinium impleretur. Reliqua postmodum.

Damno suo Reges Eccl. bona capiunt.

An-

Post relictum Episcopatum Adalbertus cum Cassini aliquandiu vixisset, Romæ confedit ad monasterium Sancti Bonifacii & Sancti Alexii, ibique saltem integro quinquennio Monachum professus est, ut asserit Auctor posterioris ejus Vitæ in Actis SS. Bollandianis ad diem XXIII. Aprilis numer. XIV. Quinquennio pleno miles in monasterio erat, ab anno scilicet Christi CMXC. ad an. CMXCIV. quo in Episcopatum suum rediit. Ex quo etiam liquet, verum esse quod mox affirmavimus, Adalbertum scilicet anno tantum CMXC. Episcopatum deseruisse, & Monachum induisse. Mabillonius Sæcul. V. Benedict. pag. 847. Adalbertum in Bonifaciano Coenobio, ubi Latinis permixti erant Græci ritus, monachi Benedictinæ Regulæ nomen dedisse, colligit ex posteriori Auctore ejus Vitæ ubi n. XIII. dicitur: Melius conveniunt tibi cum quibus agas, Monachi Latini. Reddeas Romanæ &c. Fecit ut homo Dei (nempe Sanctus Nilus Junior magni nominis Hegumenus) ad sanctum Bonifacium monachalem vestem accepit sub Abate (nempe Leone), Regula Duce, militavit: pedem junxit obedientia imperio, & cætera a Baronio num. XXII. recitata. Porro in illo SS. Bonifacii & Alexii Monasterio Romano Sergius Metropolitæ Damaſcenus Sedem habuit ex concessione Benedicti VII. in eoque monachos collegit, ut legitur in ipsius Epitaphio apud Baronium anno CMLXXVII. n. I. sed quod mirere, non Græcos homo Græcus sed Latinos ibidem instituit Monachos, aut certe quicumque illi fuerint, Regulæ Benedictinæ servantes, ut eruitur ex eodem Epitaphio. Non mirum proinde, inquit Mabillonius, si Adalbertus Latinus idem ibidem institutum festatus est. Et hoc quidem antequam ad Episcopatum redire cogeretur.

XV. Fit Monachus Benedictinus.

I.

Annus sequitur Redemptoris nongentesimus octogimusquartus, Indictione duodecima, quo Benedictus Papa ubi sedisset annos novem, die decima Julii ex hac vita migravit, ut docet sepulchralis inscriptio, quæ extat in basilica S. Crucis in Hierusalem dicta; quam hic describendam curavimus, licet vitio ejus, qui eam incidit in marmore, multa desint, & duo versus prætermissi. Utcumque sit accipere libenter, qui es cultor venerandæ antiquitatis:

Verfus aſterisco notati ob illorum temporum Latine linguæ inopiam partim ex Stephani VII. partim vero Benedicti IV. epitaphio corrupti videntur.

* Hoc Benedicti Papæ quiescunt membra sepulcro, Septimus existens ordine quippe Patrum. * Hic primus repulit Franconi spurca superbi Culmina, qui invasit Sedis Apostolicæ. Qui dominum suum captum in castris habebat. * Carceris interea vinculis confriſtus in imo. Strangulatus ubi exuerat hominem. * Cumque pater multum certaret dogmate sancto, Expulit a Sede iniquus namque inſaſor. Hic quoque prædones sanctorum falce subegit Romanæ Ecclesiæ, judicijque Patrum. * Gaudet Pastor amans agmina cuncta simul. Hicce monasterium statuit, monachofque locavit, Qui laudes Domino nocte dieque canunt. * Conſovens viduas, necnon inopifque pupillos,

* f. Conſolans.

PAGIUS SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXXII. Anno Hegiræ CCC. LXXIV. inchoato die 4. Jun. fer. 4. A.C. 984. I.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6477.

© 13. FE. 16. P. 23. Mart. Indict. 12.

JESU CHRISTI 984.

JOANNIS XIV. PAPÆ I.

OTTONIS III. REGIS 2.

BASIL. & CONST. IMPP. 9.

Num. I. ad VI. Benedicti VII. Papæ Epitaphium a Baronio ex lapide corroſo reſtauratum, annum ejus emortualem, Sedisque

Ut natos proprios assidue refovens. * Inspector tumuli compuncto dicitur corde, Cum Christo regnes, o Benedicte Deo.

D. X. M. Jul. in Apostol. Sede residens ix. an. abiit ad Christum Indict. xii. Hæc ibi.

Sub eodem Pontifice, tradit (a) Leo Oſtienſis, S. Bartholomæi Apostoli corpus translatum ab Oriente Beneventum, inde tempore Ottonis Tertii delatum in Urbem, sed de his suo loco dicturi sumus. Idemque Leo Oſtienſis de eodem Benedicto Papa ait: (b) ab ipſo donatas quasdam ſuas poſſeſſiones, quas habebat in Comitatu Aprutii, monasterio Caſſinenſi, eidemque privilegium concessum, quando (ſubiicit) Hildebrandus Comes Soranus una cum fratribus obtulit S. Benedicto medietatem lacuum Taurini, & Juliani, cum omnibus, quæ ad eandem medietatem attingebant. Quam donationem confirmatam tradit a Pandulpho, & Landulpho Principibus Capuanis. Porro inopia ſcriptorum complura de hoc Benedicto remanſiſſe obſcura, poſſumus exiſtimare.

Eo autem defuncto, in locum ipſius ſubrogatus eſt Petrus Episcopus Papienſis, qui nominatus eſt Joannes ejus nominis Decimusquartus. Erat hic Archicancellarius Ottonis Imperatoris, ut ex diplomate dato anno ſuperiori ab Ottone Imperatore concedente privilegium monasterio ſancti Vincentii ad fontes Vulturini poſito conſtat, in cujus fine iſta leguntur:

Adalbertus Cancellarius ad vicem Petri Episcopi Papienſis Archicancellarii, recognovi & ſubſcripſi. Datum pridie Idus Novembris anno Dominice Incarnationis nongentesimo octogesimo tertio, Indictione * XI. anno Regni domni Ot-

durationem his verbis designat: D. X. M. Jul. (idest die X. mensis Julii) in Apoſt. Sede reſidens IX. an. abiit ad Christum Indict. XII. VII PP. ideoque hoc Christi anno indictione XII. inſignito. Novem etiam annos ei adſcribunt Catalogi, niſi quod Catalogus VIII. & Marianus addunt menſes ſex, Catalogus vero VII. menſes V. Neque dubium eſſe poteſt, quin præter annos IX. menſes vel V. vel VI. Eccleſiam Romanam rexit; cum ex dictis conſtet die XXV. Martii an. CMLXXXV. eum jam Pontificem fuiſſe, & die decima Julii hujus anni vivendi finem fecerit. Addit Marianus ceſſaſſe ſedem dies XX. octavus vero Catalogus dies quinque. Verum cum neuter numerus ad Dominicam ducatur, dies mendose deſcriptos eſſe oportet. Illud certum, brevẽ fuiſſe Interpontificium; cum

II. (a) Leo Oſt. l. 2. c. 5. in fin.

(b) Ibid. c. 6.

III. Joannes Pap. XIV.

IV.

* XII.

CHRISTI 984.

JOANNIS XIV. PAP. I.

OTTONIS III. REG. I. BASIL. & CONST. IMP. 9.

Otonis Secundi xxiii. Imperii xvi. Aetate Capua feliciter. Hac ibi. Atque fatis ad rationem temporis declarandam. In quibus observandum, quod non numerantur anni ejus Imperii ab obitu patris, sed a tempore, quo Romae est coronatus Imperator, anno nongentesimo sexagesimo septimo.

Hoc eodem anno Romae contractum est sodalium plurimorum sacerdotum, inter quos & Episcopi nonnulli sunt adscripti ad hoc, ut post obitum singuli confodalia sacrificia juventur. Cujus instituti adhuc extat in Diaconia SS. martyrum Cosmae & Damiani ejusmodi monumentum in tabula marmorea incisum.

V. Sodalitium Romae institutum pro defunctis, a. nlm.

De sodalitate initio confutatio.

CONSTAT NIMIRUM DILECTISSIMI FRATRES DE PROMISSIONE QVAM EX CORDE FECIMVS CORAM DEO ET SANCTIS HVVS VT VNVSQVISQVE NOSTRVM FRATRES SACERDOTES ET EPISCOPI ET POSTERI NOSTRI SACERDOTES IN PERPETVVM QVALISCVMQVE EX HAC LVCE MIGRAVERIT XL. MISSAS PRO HVVS ANIMA PER VNVMQVEMQVE SACERDOTVM QVI SVPERSTITES SVNT CANERE PROMISIMVS. SI TAMEN INFIRMITATE EVERIT OCCVPATVS NON REPVTVR EI IN PECCATVM ET SI RECEPTVS FVERIT IN PRISTINAM SANITATEM HOC OMNE QVOD SVpra DICTVM EST ADIMPLEAT. QVI VERO CVSTOS ET OBSERVATOR EVERIT HABEAT BENEDICTIONEM DEI PATRIS OMNIPOTENTIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI ET COELESTE REGNVM POSIDEAT CVM OMNIBVS SANCTIS. ET QVI HOC NON OBSERVAVERIT SIT ANATHEMATIS VINCVLO INNODATVS ET A REGNO DEI SEPARATVS.

ISTA VERO PROMISSIO FACTA FVIT ANTE SACR. SANCTVM DOMINICVM ALTARE HVVS AVLAE TEMP. DOM. IOAN. XIII. PAP. MENSE FEBR. DIE XXII. INDICT. XII. ANNO DOM. INCARN. DCCCLXXXIV. BENED. SACR. EXARAV. ORT. PRO ME PECCAT.

Hac ibi; sed mendose nonnihil, ut manifeste appareat loco anni octogesimoquarti, legendum octogesimoquinti, & loco Indictionis duodecimae, legendum decimaterciae, ut convenire Joannis Papae sedis temporis possit.

VI.

Eodem anno, Otto Imp. simulac (ut dictum est in fine anni superioris) Imperii habenas moderandas suscepit, suavisque pietatis, corrigendum curavit quod pater deliquerat, ob quod divinum expertus fuerat ultionem, de sub-

lato ab Ecclesia Marspergeni dedicata S. Laurentio Episcopatu. Ditmarus (a) enim dum de his agit, ejus matrem Augustam Theophanem Graecam mulierem plurimum commendat, quodque tres filias pie valde educatas, contemptrices carnalium nuptiarum effecerit, caelestium vero cupidas, earumque duas, alteram Adelaidem nomine, Sophiam vero alteram nominatam, in duobus monasteriis monasticam vitam professas.

Hoc

PAGIUS

cum vacante hoc tempore Imperio expectandi non fuerint Legati, qui novi Pontificis consecrationi assisterent, quia Imperium vacabat. Benedicto VII. successit Petrus Episc. Papiensis Ottonis II. Archicancellarius; ut ostendit Baronius, qui in Pontificatu vocatus est Joannes hujus nominis XIV. [r]

II. Tumultus adversus Ottonem III. excitati.

Ad num VI. Mortuo anno superiori Ottone II. licet Otto III. ejus filius Rex Germaniae die Natali Christi coronatus fuerit, orta tamen inter Primates de Rege substituendo dissensio, aliis filio ipsius Ottonis imperium debere certantibus, aliis odio Imperatricis (sc. Theophaniae) a filio ejus imperium transferre volentibus ad Henricum Ducem (nempe Bavariae) filium Henrici, qui fuit frater primi Ottonis. Hic Henricus ipsum Ottonem puerum factiosum in custodiam tenet, sed Principes puerum de manu Henrici extorquentes, in regno

substant, inquit Siebertus in Chron. cui adstipulantur Chronographus Hildensheimensis, cujus verba anno superiori num. VI. exhibuimus, & fufius Ditmarus lib. 4. qui addit, Miscum Poloniae Principem, & Bolislaum Bohemiae Ducem, & complures alios Henrico fuisse, sed hunc futuri timore belli coactum, fuisse puerum reddere matri ejus III. Kalend. Julii.

Subdit Siebertus: Lotharius Rex Francorum ad invadendum Lotharingiam rursus laborans Urbem Viridunum & Godefridum ipsius urbis Comitem capit. Tum anno CMLXXXV. Lotharius Rex videns Ottonem Imperatorem virtute militum suorum proficere, urbem Viridunum & Godefridum Comitem reddidit. Verum hac a Sieberto contra veritatem scripta & post eum a Nangio, ut demonstrat Blondellus in Pleniori Assertionem Genealogiae Francicae pag. 266.

III. Franci stant a partibus Ottonis III.

NOTAE

[r] Catalogus Romanorum Pontificum Vat. num. 1340. de Benedicto VII. hac habet: Benedictus annos IX. post hunc fuit electus quidam Petrus super Bonifacio, qui Bonifacius reversus CPoli, dans pecuniam interfuit pradiatum Petrum, & ipse Paulo post vitam finivit. GEORGIUS

CHRISTI 984.

JOANNIS XIV. PAP. I.

OTTONIS III. REG. I. BASIL. & CONST. IMP. 9.

VII. Obitus SS. Vinton. & Roffensis Episcoporum. (a) Apud Sur. die 1. Aug. Flor. bisp. Mart. Vvestmon. hoc anno. (b) Orbert. venit Cantuariam supra memoratus Ethelwoldus Vventanus Episcopus, & alidunstan. apud Sur. die 19. Maii t. 3. Hoc eodem pariter anno, ipsis Kalendis Augusti (ut testatur qui res ab eo sancte pieque gestas conscripsit (a) Wolstanus ejus discipulus) ex hac vita migrat in caelum S. Ethelwoldus Wintoniensis Ecclesiae Episcopus necnon Roffensis Episcopus aequae pietate insignis, quorum praevidens exitum S. Dunstanus, doluit in tot discriminibus laborantem Angliam his viris orbari, quod & lacrymis testatus est; de his enim Osbertus ista (b) : Quodam tempore (b) Orbert. venit Cantuariam supra memoratus Ethelwoldus Vventanus Episcopus, & alidunstan. apud Sur. die 19. Maii t. 3. quot diebus ibi detentus est. Detentus est etiam Roffensis Episcopus, qui illo simul venerat, detinente utramque Patre Dunstano charitativa affectione, dulci- Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

266. Lotharius enim Henrici molitionibus obfistendi Ottonis III. pueri patrocinium suscipiendi, summamque ejus potestatem asserendi animo Viridunum & Godefridum Comitum cepit. Sic enim Epistola XXII. ad Lmixam data Gerbertus: Reges Francorum filio (Theophaniae Ottoni III.) favori dicite, nihilque eos aliud conari, nisi tyrannidem Henrici, Regem se facere volentis, sub nomine advocacionis velle destruere. Epistola XXXII. Caroli Ducis Lotharingiae nomine ad Diedericum Metensium Episcopum scripta: Non solus nec in angulo fidem integerrimam filio nostro Casaris astruo, ut tu nocturno meo evasus; adsum mecum Gallia Principes, Reges Francorum (velis nolis) praclarissimi (nempe Lotharius cum Ludovici filio jam in consortium regni adscito): Lothariensis fide denati, his est cura filius Casaris, hi nec regnum quovum eripere, ut tu, nec convergantem instituerent. Idem eruitur ex Epistolis XXXV. & LVIII. ejusdem Gerberti. Quae ex mox dicendis magis confirmabuntur.

IV. Ottoni III. Viridunum restituitur.

Extorto de manu Henrici Ottone puero, & Germanici Regni pace anno sequenti firmata, Viridunum sponte reddidit Lotharius, tractatumque concordiae, ut inquit Nangius, cum Ottone II. jam pactum, cum filio stabilivit, & Viridunensem civitatem restituit, teste Gerberto Epist. C. ad Eberthum Trevirorum Archiep. data; sed Godefridum Viriduni Comitem nec reddidit, nec liberavit unquam, quidquid dicat Siebertus; cum Epistola LXXXII. anno CMLXXXVI. sexto Non. Martius, quo animam efflavit Lotharius, ad Stephanum Romanae Ecclesiae Diaconum data haec Gerbertus habeat: Exequiis domini Lotharii Regis occupati, multa tibi querenti pauca rescripsimus; Lotharienses dudum capti omnes elapsi sunt, praeter Comitem Godefridum, de quo meliora sperantur. Tum Epistola CX. Adalberonis Archiep. nomine ad Theophaniam Imp. scripta, Maii die XVII. Godefridum libertati restitutum fuisse docet.

V. Lotharingiam Ottoni III. acquiri.

Post pacem sancitam universa Lotharingici Regni possessio penes Ottonem III. illibata mansit; nec Hugoni Capeto, posterisque Regibus de ea lite armis dirimere vacavit. Imperatores vero (nequando ad Francos Occidentales Lotharingorum animus inclinaret) Ecclesiarum Praesulibus Regalia sua per Dioeceses transcripserunt, unde factum, ut in hanc usque diem imperii Principes abusive dicaatur,

sua vita perennis contemplatione divini verbi collatione, & sacrorum morum exhortatione, & instructione. Cum autem ipse pontificum pater comitatus ipsos duos Episcopos Cantuaria decederet, & pariter longius remotos quemque ab altero destinari hospitii via dirimeret, ambo pontifices a Dunstano benedicti petentes, ab eo divertere & suum iter cupiebant accelerare. Verum ipso manum extendente ad benedicendum, subito in lacrymas acerbas erupit, coepitque benedictionis verba singultus subsequens interrupit. Illis vero grandi ad rem stupore perterritis, quidnam haberet, quod tam anxie fletet, sciscitanti sunt. Respondit: Fleo, quia vos, quos modo sanos & alacres video, in hac vita non M m am-

qui regni illius (cujus praecipua membra sunt & fuerunt) Principes proprie dici debuerant. Non tamen existimandum, Ottonem III. Lotharingiam tunc abdicasse; is enim ac successores tot sibi jura Privilegiaque in urbes Ecclesiasticas datas retinere, ut eadem fere quae antea auctoritate in iis posita fuerint. Porro post Lotharingorum rebellionem, sub Sancto Brunone Ottonis M. fratre ac Colonienfi Archiepiscopo, eodem procurante, & Archiducem titulum retinente, creati duo Duces, qui Lothariense Regnum aequali potestate regerent sc. Mosellanicum & inferioris Lotharingiae Ducem, priorisque sedes Metz, posterioris vero Aquisgranum. Cum enim Lotharingia universa ab anno DCCCLXXXVIII. quo Burgundiae Transjuranae Regnum institutum, eique Regni Lothariensis portio adjuncta, decem Dioeceses complexa esset, quinque a Sancto Brunone superiori Lotharingiae, quae Mosellanica, a Mosella interfecante dicta est, Trevirensis nimirum, Argentinenfis, Metensis, Viridunensis, Tullenfis, assignatae sunt; reliquas Coloniensem, Utrajectinam, Leodiensem, Cameracensem, Tornacensem trans Scaldis Orientalem ripam sitam, inferiori ejusdem Ducis assignari placuit. Sed procedente tempore accisis Ducum rebus, translataque maxima ex parte in Episcopos Comitum in urbibus constitutorum potestate, Mosellanici Ducatus ne nomen quidem mansit, ut observat Blondellus laudatus pag. 270. Quando Ducatus Lotharingiae hodiernus constitutus fuerit, ibidem legendum.

VI.

Ad num. VII. & seq. Mabillonius Sac. V. Benedicti. Vitam Sancti Ethelwoldi Episcopi Wintoniensis a Worstano Monacho, ejus discipulo, ut videtur, scriptam publicavit, in qua cap. 41. mors ejus his verbis narratur: Sacerati olei liquore perunctus, Dominici Corporis & Sanguinis perceptione exitum suum munivit. Sicque valescens, & dans pacem filijs suis inter verba orationis spiritum caelo reddidit in Kalendis Augusti, anno Dominica Incarnat. CMLXXXIV. Episcopatus autem sui XXII. regni moderamina gubernante Aedelredo Rege Anglorum. Testati vero nobis sunt, qui ibi praesentes aderant, examine corpus sancti viri subita imutatione fuisse renovatum, lacteo candore perfusum roseoque rubore venustum, &c. Ecclesia Anglicana Ethelwoldo, Olivaldo, & Dunstano Episcopis pietate, ceterisque virtutibus illustribus debet, Ecclesiasticae ac Monasticae rei

CHRISTI
984.JOANNIS XIV. PAP.
I.OTTONIS III. REG. I.
BASIL. & CONST. IMP. 9.

amplius me visurum doleo: nam in proximo estis morituri, & ad gaudia Regni caelestis transeuntes me in istius vitae miseris relicturi. Cui cum ipsi dicerent: Ne Pater (oramus) de nostra morte ita loquaris: Fixum (ait) quod dixi, tenete, quoniam sic est, & non est mutabile. In his dato ultrinsecus osculo pacis, ab invicem divisi sunt.

VIII. Igitur Antistes Roffensis, mox ubi sui Pontificatus civitatem ingressus est, elanguit, & voluit in infirmitate diobus paucis, defunctus est. Wintoniensis vero priusquam ad sedem suam venire posset, languore corripitur, & iuxta verbum viri Dei, non longa mora interveniente, finitur. Ex cuius viri obitu gravis morore Dunstanum corripuit, tum quia tanti viri ingens solatium amiserat, tum quia cui potissimum tenere adhuc statum Ecclesiae gerendum committeret dubius fluctuabat. Quos fluctus ingerebant animo ejus hinc monachi nuper intrinseci: hinc clerici ab Ecclesia illa ejecti. Monachi quidem suae professionis virum habere Episcopum peroptabant, clerici vero sui ordinis hominem

PAGIUS restitutionem, cooperante imprimis Eadgari Rege, teste Malmesburiensi lib. 2. de Reg. cap. 8. qui de Ethelwoldo subdit: Tot & tanta monasteria fecit, quot vix modo credibile videatur, ut talia fecerit Episcopus urbis unius, qualia vix posset Rex Anglia totius. Fallor, & praecipiti sententia pecco, si non palam sit quod dico.

VII. Ad num IX. Eadgitha seu Editha Eadgari Anglorum Regis filia & Sandimonialis Wiltoniensis Vitam auctore, ut videtur Gotfelinio Monacho Cantuariensi, in lucem edidit Surius ad diem XVI. Septemb. sed cum stylum non nihil immutasset, Mabillonius Sæc. V. Benedict. prout ab Auctore scripta fuerat, eandem vulgavit. Eadgitha Monacharum habitum apud Wiltoniam e manibus Sancti Ethelwoldi Episcopi accepit, & inter multa, Sanctorum hominum exempla, cognatorum praesertim & propinquorum suorum vehementius accensa est virginea integritatis palma sanctissima amica sua Editha qua Eadgari Regis & patris ejus germana soror erat, & in alio monasterio clarebat. Abbatissæ dignitatem recusavit, & anno XXIII. aetatis suae. XVI. Kalend. Octobris, migravit ad Christum circa annum Domini nongentesimum octogesium quartum: sepelivitque eam beatus Dunstanus in Ecclesia Sancti Dionysii, quam ipsa extruxerat. Hæc Gotfelinus. Eodem ævo tres aliae Editha Regiæ Virgines in Anglia vixisse dicuntur præter Editham Ottonis M. uxorem, ut ibidem observat Mabillonius. Una Ethelwoldi Regis filia, Alfredi Regis soror, quæ Sanctæ Motvvennæ Abbatissæ tradita est: altera Editha,

sibi præfici desiderabant. Illi videlicet per monachum in Ecclesia sibi collata cupientes solidari: isti per clericum Ecclesiae sibi ablata sperantes reformari. Sed hæc providens sapientia, & sapiens providentia Dei citius determinavit. Nam per beatum Andream Apostolum, cui specialis quodam devotionis affectu Dunstanum inbarere, Deus concesserat; Dunstano mandavit, quatenus nihil bastans, Elphegum Abbatem Botboniensem constitueret Ventana Ecclesiae summum sacerdotem. Lætatus est Dunstanus in istis, & reddita Deo gratiarum actione pro suis beneficiis, in Elphego perfecit, quod ei per Apostolum suum Deus ipse præcepit. Hucusque Osbertus. Sic igitur Deus bene consuluit Ecclesiae Anglicanæ, ut duobus luminibus subductis, penitus non remaneret obscura, sanctissimum Episcopum martyrii candidatum subrogans Antistitem in Ecclesia Wintoniensi.

Eodem quoque anno decimo sexto IX. Kalen. Octobris pariter in cælum ex S. Edite hac vita abiit sanctissima virgo Edita virginis obitus. soror sancti Eduardi Regis, quam S. Dun-

Eduardi Senioris filia, Aethelstani soror: tertia Edmundi Regis filia Eadgari soror; omnes sanctæ, & Sandimoniales, de quibus ibidem Mabillonius.

Theodorici Metensium Episcopus obiit, & VIII. secundum prophetiam viri Dei vix aliquis Principum, qui in bello Calabrigo [1] evasit, diu supervixit, Episcopatum Metensem suscepit Adelbero vir Sanctus & nobilis, filius Friderici Ducis, inquit Sigebertus in Chron. ad hunc Christi annum. San-Marthani quidem & Meuriffius in Episcopis Metensibus Theodorici seu Diederici obitum in annum præcedentem retrahunt; verum Auctor Anonymus & coævus, qui se ab eodem beato Adalberone Abbatem benedictum afferit, in Vita ejusdem Præfatis Tom. I. Biblioth. Labbeanæ recitata, ostendit eos hallucinatos, & annum Deoderici emortualem a Sigeberto recte signatum fuisse. Adelbero inquit, patre Friderico Gallia Medianæ Duce & Beatrice, quæ magni Hugonis filia fuit, progenitus est, & mortuo Ottone II. defuncto etiam memoranda vita viro Deoderico Pontifice, procurante matre Beatrice, & favente Adelheide Augusta Meti Præsul elevatur & constituitur die XVII. Kal. Novemb. anno Dominica Incarnat. CMLXXXIV. indictione XII.

Mira vero Dei, subjungit Anonymus, & IX. Domini nostri gratia & potentia antiqua virtute, quod est dictu mirabile, Principum illa discordia (de qua hoc anno locuti sumus), quam putabant non sine magnis periculis, nec sine sanguinis multa effusione unquam evadendam, sic sedata, sic ad nihil redacta est, ut res

CHRISTI
984.JOANNIS XIV. PAP.
I.OTTONIS III. REG. I.
BASIL. & CONST. IMP. 9.

S. Dunstanus sepelivit in Ecclesia sancti Dionysii. Alumna ista fuit, & ex-culta institutione ejusdem sancti Ethel-Ann. Eccl. Tom. XVI.

vvaldi Wintoniensis Episcopi, ut in ejus vita (a) legitur. Claruit hæc insignibus post obitum miraculis. M m 2 Re-

(a) Apud Ser. die 16. Sept. tom. 5.

PAGIUS res jam in armis constituta ad unitatem electi Principis & ad diuturnitatem vera pacis, qua quoad vixit Princeps idem duravit, perfectissima rediit, dum votis fidelium Adelbero in hunc dignitatis Pontificalis gradum felix ascendit. Acta sunt hæc felicibus auspiciis Vormatia quondam Wangio dicta, quo exercitus Galliarum, Germanique pars ad fovendum puero principi, pars ut resisteret, concesserat. Sed Adelberone baculi Pastoralis donato honore, Regi quem Deus elegerat (nempe Ottoni III.) ut erat videre, qui paulo ante resisterat, magis hujus beati meritis post plus pronos ad servandum se se impingere festinabant, & fideles fore abhinc impasterum devovabant. Quid amplius? Pacatis rebus Regiis, & tranquillatis cunctis Regis novi negotiis, Beatrix, quæ hujus pacis propagatrix Deo annuente exortat, & cuius industria eam subita militum & Principum in Regem confederatio facta fuerat, cum sua felicissima prole felix, & ipsa, & cum nobili illo Metensium exercitu ad urbem filio dum ire properat.

Paucis interpositis: Interim benedictio Sacerdotalis usque in Christi Domini Natalem differtur: & quæ Dominicus dies ad hoc sacramentum peragendum a Patribus est institutus, V. Kalend. Juniar. quo Natalis Innocentium celebris veneratur, Dominicalis (hoc enim anno in illum diem Dominica incidit) Resurrectione Domini sacratum ac sanctus dies affuit, & ecce Antistites vicinarum civitatum Trevirim, quæ est Metropolis antiqua, consu-

entes, qui domnus Ecbertus venerabilis Archiep. præerat, paribus votis, parique assensu Domnum Adelberonem in sedem Metensis urbis præfulem consecrant atque benedicunt. Ex quibus multa nobis innotescunt, primo, cum juxta Necrologium Metense a Meuriffio laudatum Deodericus septima die mensis Septembris obierit, mortem ejus ab hoc anno removere non posse. II. Deodericum piissimum Antistitem fuisse; cum teste eodem Meuriffio annis ab ejus morte trecentis corpus ejus vestibus Pontificalibus indutum, ac terra cooperatum detectum fuerit, eademque indumenta integra inventa, cujus casula adhuc Metis aservata, eamque singulis annis Presbyter, qui ejus anniversarium die VII. Septemb. celebrat, induere solet. III. sequenti sæculo, quo ea Vita scripta, Episcopos diebus Dominicilibus consecrari solitos fuisse. IV. Ducatum Mosellanicum, cui certum est, præfuisse Fridericum patrem Adalberonis, Galliam Medianam appellatum fuisse. V. tumultus in Germania Ottonis II. mortis occasione exortos sedatos non fuisse ante diem XVI. mensis Octobris, quo Adelbero Episcopus Metensis dictus. Denique verum esse quod supra diximus, Lotharium Francorum Regem Ottonis III. jura defendisse, & Sigebertum ac Willelmum Nannicum citatos male contrarium scripsisse; cum Beatrix Hugonis Capeti post triennium Galliarum Regis futuri sororis pacis conciliatrix fuerit, & Gallicus exercitus in armis pro Ottone III. extiterit.

NOTÆ [x] *U* in bello Calabrigo. Lege ex Annalista Saxone ad hunc annum: Qui in bello Gallico. Id enim prædixit Vir Sanctus Reclusus, cernens vastationem Ecclesiarum factam ab exercitu Ottonis II. in expeditione Gallicana pro Lotharingia. Vide eundem ad An. 977. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
985.

JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
I.

OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. IO.

I.
Bonifac.
iterum
Sedem in-
vadit.

Redemptoris annus nongentesimus octogesimaquintus, Indictione decima tertia incipit, quo nefandus Bonifacius Apostolicæ Sedis inceptor, qui (ut dictum est) necato Pontifice, & expilata basilica Vaticana fugerat Constantinopolim: ubi res innovatas accepisset, de-

cessisse nimirum Benedictum Septimum, qui cum Sede expulerat, & Ottonem Imp. esse defunctum, cujus patrocinio fovebatur, qui Benedicto successerat Joannes Papa, Romam, Sedem iterum, invasurus rediit suorum studiis roboratus, ut quam reliquerat Petri cathedram

PAGIUS
SÆC. X.
Anno E-
raz Hisp.
MXXIII.

Anno
Hegiræ
CCC-
LXXV.
inchoato
die 24.
Maii fer-
1.

A.C. 985.
I.
Mortuo
Joannes
XIV. Bo-
nifacius
VII. Se-
dem in-
vadit.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6478.

⊙ 14. D. 17. P. 12. April. Indict. 13.

JESU CHRISTI 985.

JOANNIS XV. PAPÆ I.

OTTONIS III. REG. 3.

BASIL. & CONST. IMPP. IO.

ANum. I. ad V. Joannes XIV. cui Marianus Scotus, Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam, Martinus Polonus, passim Catalogi menses octo attribuunt, usque ad finem circiter mensis Febr. currentis anni Ecclesiæ Romanæ præfuit. Baronius enim anno superiori num. V. Monumentum exhibet scriptum tempore Joannis XIV. mensis Febr. die XXII. Indict. XII. ubi recte monet, legendum esse Indict. XIII. quæ mensis Februario hujus anni obtinuit. Hermannus laudatus ad annum CMLXXXIV. ait, sedit mensibus VIII. eumque Bonifacius, Verrucii filius prius (an-

no nempe CMLXXIV.) relegato Benedicto, male ordinatus, de Constantinopoli quo fugerat reversus (hoc scilicet anno exeunte Februario) comprehendit, & in castellum S. Angeli relegatum, fame, & ut perhibent, veneno enecuit ejusque sedem CXL. Papa invast. [1] Factum id fuisse exeunte Februario, vel ineunte Martio non tantum laudatum Monumentum; sed etiam Chartæ quarum mentionem facit Rubens lib. 5. Hist. Ravenn. pag. 269. demonstrant. Ait enim Rubens in Archivio Eccl. Ravennensi reperiri multas tabulas datas anno nongentesimo octogesimo quinto a partu Virginis, qui annus ibi primus Bonifacii Pontificis Max. Indict. XIII. scribitur Idibus Martii. Quare non admittenda Papebrocii coniectura in Conatu Chronico-Hist. & in Paralipomenis ad idem Opus, existimantis Joannem XIV. mensis Novembri superioris Christi anni, vel hujus initio in castro Sancti Angeli inclusum fuisse, [2] & Bonifacium VII. die XIX. Martii sacrilege ordinatum.

In MS. Codice a Baronio num. III. citato legitur, Joannem XV. Bonifacio VII. successisse, & Hermannus Contractus, qui eidem Bonifacio menses XI. perperam attribuit, eumdem illi successorem assignat. Verum Joannem filium.

II.

Jo. Pap.
fame ne-
catus.

PAGIUS
Joannes fi-
lius Ro-
berti Bo-
nifacio
VII. succe-
dit.

III.
Duratio
Sedis Bo-
nifacii
VII.

NOTÆ

dram occuparet. Venit sceleratus atque sacrilegus, suorumque factione potens, quem sedentem in Pontificio throno Joannem invenit, inde violentus exturbavit, vinculisque alligatum detrusit in S. Angeli munitionem, quæ detinebatur a suis: ubi quatuor detentum mensibus fame perire miserum tandem truculentus prædo coegit, duorum Pontificum crudelissimus interfectus, invasamque iterum Petri cathedram, profanas tenuit tyrannus, mensibus quatuor, qui nec pilum habuisse dici potest Romani pontificis, sive spectes ingressum, sive progressum, resque ab eo gestas consideres. Unde parum consulunt veritati, minusque pietati, & S. R. E. dignitati, qui hunc inter Romanos Pontifices referunt, annumerandum potius inter famulos latrones, & potentissimos graffatores, atque patriæ perditores Syllas & Catilinas, horumque similes, quos omnes superavit sacrilegus iste turpissima nece duorum Pontificum.

Roberti ante Joannem decimum quintum Romanum Pontificatum gessisse, nos dubitare non sinunt Marianus Scotus, Gotfridus Viterbiensis, & varii antiqui Catalogi, qui inter Benedictum VII. & Joannem XV. duos alios Pontifices nomine Joannis appellatos exhibent, & Joanni Roberti filio, sicuti & Marianus Scotus menses quatuor assignant. Adhuc in Chronico Malleacensi, seu S. Maxentii ad annum usque MCXXXIV. perducto, & a Labbeo Tom. II. Biblioth. ex Codice MS. descripto, postquam actum de iis, quæ an. CMLXXXIII. contingere, subdit Chronographus: *Sequenti anno tres Apostolici apud Romam mortui sunt.* Et deinde agit de illis, quæ ad annum CMLXXXV. pertinent. Quare tanquam rem notatu dignam mortem trium Pontificum Rom. quæ eodem anno acciderit, in medium adducit. Fallitur quidem in anno; cum certum sit, superiori Christi anno alium Pontificem non obiisse, quam Benedictum VII. Sed Joannem XIV. Bonifacium VII. & Joannem filium Roberti hoc anno de mortuos ambigi non debet; [1] cum certum sit, Joannem XV. hoc anno Pontificatum iniisse, & quidem, ut mox videbimus, ante finem mensis Decembris.

Sed antequam ad Joannis XV. Pontificatum veniam, observandum Epitaphium Joannis XIV. quod Baronius ait extare in Basilica S. Petri, & in cuius fine legitur: *Subiudis placidus, pauperibusque pius. Defunctus est Joan-*

[1] **M**ense Augusto hujus anni jam in Apostolica Sede confidebat Johannes XIV. Charta in Regesto Sublacen. pag. 174. col. 2. Anno primo Deo propitio Pontificatus Domini Joannis XIII. PP. in sede B. Petri Apostoli mense Augusto Indictione XIII. Partes jurant per Joannem XIII. Papam. Quin mensis Februario an. 986. adhuc idem Pontifex sedebat. Charta ibidem pag. 176. Anno primo Deo propitio Pontif. Domini Joannis XIII. PP. in Sede B. Petri Apostoli mense Februario Indict. XIII. Item partes jurant per Joannem XIII. Papam. Vide dicenda insequenti Nota. GEORGIUS

[2] **S**ed & Hermannus Contractus in assignandis Bonifacio mensibus XI. suos habet patronos; vetustissimum nempe catalogum Eccardianum, de quo nos in Nota superiori. Adeo verum est seculo illo infelici omnia densissimis tenebris involuta esse. MANSI

CHRISTI
985.

JOANNIS XV. PAP.
I.

OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. IO.

Joannes igitur necatus proditur, ne quid sperarent amplius qui erant partium Imperatoris; exponiturque extinctus spectandus omnibus pro foribus munitionis. Mirandum plane, lugendum omnibus spectaculum tunc exhibitum intuentibus Romanis civibus, cadaveris ipsa macie conclamante fame extinctum ipsum Joannem Pontificem. Hæc ex veteri codice Romanorum Pontificum accepta, quibus consentiunt scriptores omnes. Porro Joannis venerandum corpus delatum in basilicam S. Petri, ubi sepultum est juxta Joannem Octavum, cujus sepulcro sequens est inditum epitaphium:

*Præfatis eximii hic requiescunt membra Joannis,
Extiterat dictus qui antea quippe
Petrus,
Sedem Papæ blando moderamine rexit;
Imperatori Ottoni dulcis fuit atque præclarus.*

Com.

nes Papa mense Augusti die XX. positum fuisse vel saltem e terra effossum, postquam Romanus Canonicus Opus suum scripsit, si enim ejus tempore extitisset, illud ab eo prætermissum non esset. Quod si illud Monumentum genuinum sit, Joannes XIV. per menses quinque & amplius, squallore carceris affectus peremptus est a Bonifacio, ut verbis utar Gerberti Sedis Remensis inceptoris in sua Synodo Remensi; aut, ut loquitur Hermannus a Bonifacio fame, aut ut perhibent veneno necatus est. Præterea Bonifacius VII. non menses quatuor, ut habet Codex MS. a Baronio citatus, sed menses sex inchoatos sedit, idque ut in eodem Codice legitur, non post mortem Joannis, sed eo in carcere detento; quo pado Gotfridus Viterbiensis, Joannes Stella, & quidam alii menses sex ei recte tribuerunt, magno vero errore Hermannus Contractus mense XI. [2] adeo Historia Pontificia hujus temporis confusa.

Quoad Joannem Roberti filium, ab Hermannus Contracto, Joanne Stella, Baronio, aliiisque quibusdam prætermissum, ita appellatus est ab Onuphrio in Chronico Ecclesiast. & ab aliis, qui post eum scripsere, & in variis Catalogis vocatur Joannes XV. Verum cum ex pluribus Charis alterius Joannis, qui ei successit, constat hunc se se in iis Joannem XV. appellasse, apparet, Joannem Roberti filium non solum verum Pontificem non fuisse, sed etiam

IV.
Joannes fi-
lius Ro-
berti non
dicendus
Joannes
XV.

Joan-

NOTÆ

[1] **E**X quo Bonifacius VII. in Apostolicam Sedem iterum irrepsit, duæ a notariis Urbis Pontificatus ejus Ephocæ sunt usurpatæ, altera a primordiis Pontificatus invasit A. D. 974. altera ab hoc anno 985. quo, Joanne XIV. fame, & veneno perempto, Romanam sedem iterum invasit; & quidem ante mensis Martium; nam in tabulario S. Mariæ in via lata habetur stipulatio confecta a Petro tabellione urbis Romæ, cujus exordium. *Anno Deo propitio Pontificatus Domini Bonifacii summi Pontificis & universalis septimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli anno undecimo Indictione tertia decima mense Januario die nona.* Ex Indictione XIII. est A. D. 985. Anni Pontificatus hic numerantur a prima invasione Pontificatus, quæ initium habet ante diem IX. Januarii mensis an. 974. Alia stipulatio ibidem pro monasterio montium S. Ciriaci a Theophilacto Scriuario S. R. E. & tabellione urbis Romæ scripta initio habet: *Anno Deo propitio Domini Bonifacii summi Pontificis & universalis septimi Papa in sacratissima sede Beati Petri Apostoli Indict. tertia decima mense Madio die tertia.* Est hic etiam A. D. 985. & annus primus Pontificatus Bonifacii indicatur; quandoque enim a notariis annus generie sine ulla adiectione numerali, quia annus primus in cursu erat, prænotatus, annum primum Pontificatus designabat. Ex prima stipulatione apparet, mense Januario anni 985. Apostolicæ sedis cathedram jam occupatam fuisse. His adde chartas in Regesto Sublacensi pag. 168. col. 2. quæ incipit: *Anno Deo propitio Pontificatus Domini Bonifacii VII. PP. X. mense Maii Indict. XIII.* Alia ibidem pag. 159. col. 2. *Anno Deo propitio Pontificatus. Domini Bonifacii summi Pontif. & universalis VII. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli XII. mense Junii Indictione XIII.* In notis numeralibus annorum Pontificatus mendis aliquid subesse suspicor. Indictio XIII. annum 985. designat; itaque quum ea utroque loco sit, fieri non potest, ut mense Majo, annus X. & mense Junio, annus XII. enumeraretur. Illud veri elicimus, Bonifacium VII. occupasse Apostolicam Sedem, etiam mense Junio hujus anni. In Catalogo Romanorum Pontificum Cod. Vat. 1340. post intrusionem Bonifacii VII. tres Pontifices Joannis nomine recententur, hoc modo: *Johannes menses VIII. Johannes menses XIII. Johannes menses sedit annos X. menses VI. dies X.* Utroque non sine mendis. GEORGIUS

[2] **S**I quid valet autoritas vetustissimi illius catalogi Romanorum Pontificum vulgati ab Eccardo in Corpor. Scriptor. med. qui tom. 2. col. 1640. confecti, quantum arbitror, circa annum 1048. Joannes iste a Bonifacio in arce S. Angeli inclusus, quatuor mensium carcerem ibidem toleravit; dein ejus opera enectus fuit. Hinc vides Papebrochium non inaniter suspicatum, eam carcerationem accidisse mense Novembri superioris Christi anni. MANSI

CHRISTI 985.

JOANNIS XV. PAP. I.

OTTONIS III. REG. 2. BASIL. & CONST IMPF. IO.

Commissum populum Romanum moribus ornans

Eloquio cunctis præsertim dulcis amicis Subjectis placidus pauperibusque pius.

Defunctus est Joannes Papa mense Augusti die xx. Hactenus ibi.

III. Bonifacius Antip. dat poenas.

At quid post hæc accidit? Idem nefandus parricida, cum vix menses quatuor tenuisset violentus quam occuparat Apostolicam Sedem, dimittere cogitur invitus ac nolens: siquidem Deo ultro punitus, morte repentina percussus est, de quo ista in veteri Pontificum Vaticano codice: Bonifacius post mortem Joannis sedit menses quatuor, repentina morte interiit, & in tantum eum odio habuerunt sui, ut post mortem caderent eum, & lanceis vulnerarent, atque per pedes traherent, nudato corpore, usque ad campum, qui est ante ballum Constantini (ita tempore illo antiquitatum Romanarum rudes, equestris statuam anciam Marci Aurelii Antonini Imp. Constantini esse vulgo dicebant) ibi projecere eum atque dimiserunt. Tunc mans venientes clerici, & videntes eum ita turpiter & cum dedecore jacentem cæsum & lanceatum, collegerunt & sepelierunt. Quo tyranno sublato de medio, licuit legitimum creare Pontificem, electisque

Joannes XV. Pap. creatur.

V. Joannes XV. hoc anno Pontificatum iniit.

NOTIÆ

[1] Anni Pontificatus Joannis XV. ex Actis illius temporis in tabulario S. Mariæ in via lata, & in Regeſto Sublacensi ita digeruntur. An. 987. mense Februario adhuc in cursu erat annus secundus Pontificatus. Charta in Regeſto Sublacensi pag. 178. quæ incipit: Anno II. Deo propitio Pontificat. Domini Joannis XV. PP. mense Februario Indiſt. XV. Ibid. pag. 177. Anno II. Deo propitio Pontificat. Domini Joannis XV. PP. in sede B. Petri Apostoli hujus anni Julio Indiſt. XV. Ex indiſtione XV. est annus 987. Mense Octobris & Novembris hujus anni nu-

est Joannes ejus nominis XV. natione Romanus, ex patre Leone postea presbytero ex regione dicta, Ad gallinas albas; quem non nisi ad finem anni hujus creatum putamus.

Quo tempore etſi sectatores Bonifacii quieverunt, novus tyrannus exurgit in Urbe, quæ hactenus fuerat Albericorum violentia conculcata atque depressa. Fuit hic Crescentius Numentanus, qui titulo Consulatus, munitionem sancti Angeli possidere aggressus est, quam adeptus, inde infestare nonnihil cepit ipsum Joannem Pontificem, qui timore perterritus eorum, quæ passum viderat prædeceſſorem, secedit in Tusciam: unde cum legationes ad Ottonem mittere frequentaret: memores Romani, quæ ea de causa, ob injurias nimirum illatas Pontificibus passi erant majores ipsorum, tum ab Ottone Primo, tum etiam a Secundo: e vestigio honorifica legatione eundem Joannem accersunt, redire rogant, omnique securitate adhibita, revocant tandem in Urbe, cui venienti occurrunt omnes, & piis officiis & obsequiis Christi Vicarium Petri successorem honorant, seque illi subiciunt. Sicque aliquandiu Romana Ecclesia tranquilla pace potita est.

Hoc (a) anno, secundum exactam temporis perveſtigatam rationem, Ramirum Regem Legionensem, ejus nominis Tertium esse defunctum, Ambrosius

IV. Quomodo Ro. Eccl. pax redita.

V. (a) Ambr. Moral. Chronic. Hiſt. lib. 16. c. 46.

annem Archiepiscopum Ravennensem anno secundo Pontificatus Joannis quinti decimi, mense Decembri, Indiſt. XV. quædam prædia jure emphyteutico locasse asserit, anno sc. Christi CMLXXXVI. quod si mense Decembri illius Christi anni secundum Pontificatus annum Joannes XV. exorsus fuerat, anno currenti eodem mense jam eum suscepit. Ex quibus patet, Papebrocium laudatum perperam scripsisse Bonifacium VII. Sedem Romanam menses XI. occupasse, & Joannem XV. die XXV. Aprilis anni CMLXXXVI. Pontificem coronatum esse. Neutrum enim ex dictis subsistere potest, & præter laudatas Joannis chartas infra alias referemus, ex quibus liquebit, Joannem XV. saltem mense Februario sequentis Christi anni Ecclesiam Romanam administrasse. Sed eum mense Decembri hujus anni jam Pontificatum consecutum, in dubium revocari non potest. [1]

Ad num. V. & seq. Ranimirus Legionensis Rex hujus nominis III. hoc anno ante mensum Maium Legionem vivendi finem fecit juxta accuratum Ambrosii Moralis calculum lib. 16. pag. 263. non vero anno CMLXXXII. ut ha-

VI. Obitus Ranimiri III. Legionis Regis.

CHRISTI 985.

JOANNIS XV. PAP. I.

OTTONIS III. REG. 2. BASIL. & CONST IMPF. IO.

Morales affirmat; cujus ea ex parte memoria condemnatur, quod iniens foedus cum Arabum Rege, totius belli vis conversa est adversus Castellæ Comites, & Veremundum in Gallia regnantem, sicque plura loca munita ab infidelibus capta sunt, quorum Ecclesiæ desolatæ, cælique Christiani. Sed & inter alia fu-

PAGIUS

habet Mariana lib. 2. cap. 8. Annus enim Erae MXX. qui cum eo Christi anno concurrat, infartus fuit in Chronicon Sampiri, cum in correcto exemplari, de quo mox, ab Emendatore reiciatur. Eo regnante, Normanni Rege Gunderedo Gallaciam ingressi, strages multas fecerunt & in gyro Sancti Jacobi Apostoli Episcopum loci ipsius gladio peremerunt, nomine Sifnandum, inquit laudatus Sampirus, loquens de Sifnando Episcopo Compostellano, de quo verba fecimus de Sancto Rudeliando E-

NOTIÆ

numerabatur annus tertius Pontificatus. Charta in tabulario S. Mariæ in via lata: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis & universalis quinti decimi Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli tertio Indiſtione prima mense Octobrio die quinta. Alia charta in Regeſto Sublacensi pag. 175. Anno III. Deo propitio Pontificatus Domini Joannis XV. PP. in Sede B. Petri Apostoli mense Nobembris Indiſtione prima. Utrobique Indiſtione prima a Kal. Septemb. an. 987. inchoatur. Mense Aprilis an. 988. adhuc tertius annus Joannis XV. signabatur. Charta in Regeſto Sublacensi pag. 186. Anno Deo propitio Pontificat. Domini Joanne summo Pontif. XV. PP. in Sede B. Petri Apostoli III. Indiſt. prima mense Aprilis die XXIII. Hoc eodem anno mense Octobris, annus quartus in cursu erat. Tabularium S. Mariæ in via lata: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis & universalis quintidecimi Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli quarto Indiſtione secunda mense October die nonadecima. Indiſtione secunda hic incipit ex more a Kal. Septembris. An. 989. mense Januario & Februario annus quartus designabatur. Regeſtum Sublacense pag. 176. col. 2. Anno quarto Deo propitio Pontificatus Domini Joannis XV. PP. in Sede B. Petri Apostoli in mense Januario die prima Indiſt. II. Ibid. pag. 172. Anno quarto Pontificat. Domini Joannis summi Pontif. & universalis XV. PP. in mense Februario die XXVIII. Indiſt. II. Alia charta in tabulario S. Mariæ in via lata: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis & universalis quinto decimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli quarto Indiſtione secunda mense Februario die sexta. Mense Junio anno 990. decurrebat annus quintus. Ibidem: Tempore Domini Joannis Sanctissimi XV. Papa anno quinto mense Junius Indiſtione tertia. Mense Januario & Martio an. 991. erat annus sextus. Ibidem. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis & universalis quintidecimi Papa in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli sexto Indiſtione quarta mense Januario die vigesima secunda. Eodem modo in alia, die XXVII. Martii hujus anni mense Februario, & Majo an. 992. annus septimus decurrebat. Charta in Regeſto Sublacensi pag. 92. Anno Deo propitio Pontif. Domini Joannis summi Pontificis & universalis XV. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli septimo Indiſt. V. mense Februario die tertia. Tabularium S. Mariæ in via lata: Tempore Domini Joannis Sanctissimi quinto decimo Papa anno septimo mense Madius Indiſtione quinta. Anno 993. mense Junio & Septembris notabatur annus Octavus. Regeſtum Sublacense pag. 109. col. 2. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis & universalis XV. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli VIII. Indiſt. VI. mense Julio die VIII. Ibidem pag. 131. col. 2. alia ejusmodi die XV. Junii. Tabularium S. Mariæ in via lata: Tempore Domini Joannis quinto decimo Papa in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli anno octavo mense September Indiſtione sexta. Mense Martio an. 994. annus nonus Pontificatus dicebatur. Regeſtum Sublacense pag. 179. col. 2. Anno VIII. Deo propitio Pontificatus Domini Joannis XV. PP. in sede B. Petri Apostoli mense Martio die XII. Indiſt. VII. Si mense Februario, & Julio anni 987. annus secundus Joannis XV. in cursu erat, si mense Octobris & Novembris tertius jam erat inchoatus, mense Aprilis an. 988. adhuc tertius numerabatur, si die, prima Januarii, an. 989. quartus, si mense Junio an. 990. quintus, mense Januario an. 991. sextus sequitur, non eodem modo a notariis hujusmodi annos enumeratos fuisse, quod forte Johannem XIV. nonnulli notarii præterierint. Si enim Johannes XIV. mense Februarii an. 986. ut vidimus, adhuc vivebat, post eundem mensum primus Joannis XV. figendus esset. Quum vero mense Octobris an. 987. annus tertius, & mense Februario Julio secundus esset; hæc epochæ nullo pacto inter se conciliari possent. A Februario mense anni 986. ad Februarium 987. annus primus complectur, & incipit secundus qui non complectur nisi ad Februarium anni 988. Cur ergo mense Octobris an. 987. tertius dicitur: Item, si die prima Januarii an. 989. quartus enumeratur, si in alia charta ejusdem anni, mense Martio annus tertius designatur, varie a notariis hujusmodi annos fuisse recentitos apparet, nisi librorum mendo, quod verosimilius est, numeri sint corrupti. Qui ergo habent, mense Julio an. 987. adhuc in cursu fuisse annum secundum Pontificatus, exordium anni primi ab an. 986. ducunt; qui mense Januario an. 991. sextum Pontificatus annum referunt, initium anni primi ante Kalendas Januarias an. 986. aufpicantur, idcirco Johannem XIV. prætereunt., GEORGIUS

nestissimum illud accidit, ut a Rudericio Comite vocati Arabes Compostellam, usquequaque omnia cæde miscellam, eandem civitatem captam diruerint, mœnibusque nudaverint, abinentes, magno miraculo, ab Apostoli Jacobi sepulcro, ipsomet Apostolo non alio ipsum illæsum servante, sed & hostes gravi morbo

piscopo Dumienſi loquentes. Veremundus hujus nominis II. filius Ordoni III. post Ranimirum Gallaciam Regno præfuit. Porro Sampirus Asturicensis Episcopus Chronicon suum in morte Ranimiri III. absolvit quod Pelagius Episcopus Ovetenſis usque ad mortem Adephonſi VI. annumque MCIX. continuavit; quibus ex Chronographis fere cœtaneis Rerum Hispanicarum narratio petenda; sed quia eorum Opera variis interpolationibus corrupta fuere, usi sumus exemplari, quod doctif.

CHRISTI
985.JOANNIS XV. PAP.
I.OTTONIS II. REG.
BASIL. & CONST. IMP. IO.

bo puniente, quo omnes interisse, Sampyrus Episcopus sui temporis res gestas profectus, tradit, & alii omnes post eum.

VI. Ramiro autem Rege e medio hoc ipso anno sublato, Veremundus in Legionense Regnum succedit hujus nominis Secundus, filius Ordonii Tertii, cujus primordia fuerunt laude dignissima, ut qui leges pristinas pene usu contrario abolitas in observantiam revocavit, nec civiles tantum, sed Ecclesiasticas, atque Romanorum Pontificum decreta ut custodirentur omnino, lege cavet, præter hæc; suis privilegiis Ecclesias munit; primumque omnium Compostellanam Ecclesiam, cujus privilegii diploma (a) extat, Catholico Rege dignum.

(a) Idem lib. 17. cap. 1. 2.

PAGIUS Atissimus Anonymus cum variis MSS. contulit, e Bibliotheca Mazarina in Regiam translato.

VII. Anno superiori, ut docet Zurita lib. I. cum Borrellus Barcinonensis Comes Saracenos Hispaniæ insultantes coercere conaretur, coacto exercitu in Vallensi regione, in patenti Martabovio campo proelio decertavit, magnaque accepta clade fufus est. Cum vero Barcinonem Comes ex proelio se se reciperet eandem Saraceni obsidione cinxere. Tum hoc anno Almanfor, cui summam rerum Isem Hispaniarum Calipha commiserat eandem Urbem obfedit Kalendis Julii, feria IV. Indiit. XIII. eamque die sexta Julii cepit ac depopulatus est, ut habent rerum Hispanicarum Scriptores, qui his notis chronicis præsentem annum

Postea vero ob persecutionem illatam Athaulpho Compostellano Episcopo, infamatus inter malos Principes a majoribus numeratur. Siquidem accusationi fervorum contra dominum præter jus factæ fidem adhibens, in Episcopum dolo accitum taurum immisit, qui mox redditus mansuetus in Episcopi manibus arma deposuit a natura concessa, cornua scilicet, Rex plane admiranda a tribus antiquioribus historicis enarratur, a Pelagio Episcopo Ovetensi, Luca Tudensi item Episcopo, & Roderico Archiepiscopo Toletano. Sed quomodo tam falsi accusatores, quam Rex persecutor a Deo diram vindictam perpeffi justime fuerint, iidem pluribus narrant.

Se-

certo designant. Tum omnes Ecclesiarum, privatorumque Chartæ, aut consumptæ a Barbaris, aut in Hispaniam asportatæ, quæ res imensum eam urbem affixit. Porro civitatem paulo post Borrellus Comes recuperavit. Dubium autem non est, inquit Baluzius lib. 4. Marcæ Hisp. ad hunc Christi annum, quin tum Comes imploraverit auxilium Francorum, quibus a Carolo Magni temporibus civitas illa parebat. Inde Almanfor, ad Legionem Urbem transit, quam post fere annum obsidionem expugnavit. Urbs directæ, everfæque mœnia, eodemque belli impetu quadam alia oppida, qua incensa, qua vi capta atque directæ, ut narrat Mariana lib. 8. de Reb. Hisp. Legendus Diagus in Hist. Comit. Barcinon. lib. 2. cap. 22. & seqq.

JESU CHRISTI
ANNUS
986.JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
2.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. II.I.
Lotharii
Regis
Franco-
rum obi-
tus & Lu-
dovici
cessio.

S Equitur Christi annus nongentesimus octuagesimus sextus, decimaquarta Indictione, quo obiit Lotharius Rex Francorum, cum regnasset annos triginta & unum, relinquens Regni heredem Ludovicum filium, quem commendavit Hugoni Duci. Hæc Odorannus, qui hoc tempore vixit. Lotharii vero conjux Emma filia Ottonis senioris & Adelaidis Augustæ, hæc tunc ad matrem scripsit:

II. Domine Adelaidi Imperatrici semper Augustæ Emma quondam Regina nunc Lamine Francorum orbata.

Elapsa sunt tempora deliciarum mearum, tempora decoris mei, o mi domina, o dulcissima mater: dum is quo florebat, quo regnante regnavam, me hæcenus conjugem, in perpetuum viduam fecit. O amara dies VI. Non. Martias, que mihi virum eripuit, que me in hac miseria præcipitavit! Intelligat pia mater gemitum & angustias filie doloribus plena. Non esse me penitus præoptarem, nisi divinitus solatio reliquisset mihi matrem. O quando videbo? quando alloquar? Nostri quidem vestre præsentia me ac filium meum occurrere voluit xv. Ann. Eccl. Tom XVI.

Kalend. Junii. Sed hæc mora mille annorum mihi est. Noveritis interim, Francorum Principes mihi ac filio meo sacramento firmasse. In hoc & in reliquis, vestro judicio utemur, ut non solum Emma Regina, sed omnium dicamini mater Regnorum. Recordamini præterea verborum vestrorum, quod virum meum propter me dilexeritis, quodque ipse propter me vos amaverit. Proferat hi dulces affectus, & quod temporaliter non valetis, spiritualiter exhibeatis per Episcopos, Abbates & monachos. Hactenus Emma Regina ad Adelaidem Imperatricem viduatæ marito epistola, quam intextam inter epistolas Gerberti edidit Papirius Maso. At majores angustias præferunt Regiam, cum anno sequenti orbata est filio, atque penitus excisum vidit ex Carolinis Francorum Regnum, ut dicemus anno sequenti.

Hoc eodem anno (a) Aligerus vigesimus (primus Abbas Cassinensis monasterii, ubi eidem præfuit set annis triginta septem, præclarus meritis ex rebus probe gestis migravit ad Dominum. Laudamine Arnulphum, postea Archiepiscopum Remensem de quo infra.

III.
(a) Leo
Ost. lib. 2.
cap. 1. &
2.

Mortuo Lothario Emma Regina a Carolo

Lotharingæ Duce, & ab aliis quibusdam apud Ludovicum Regem filium rea fit adulterii cum Adelino, seu Adalberone Episcopo Laudunensi, cujus ipsa etiam vivente Lothario infimulata fuerat. Unde illa omnino se a filio male haberi scribit ad Adelaidem matrem opera Gerberti, qui in Epistola XCVII. ait: Aggravatus est dolor meus, o mi domina, o dulce Matris nomen, dum conjugem perdidisti: spes in filio fuit, is hostis factus est. A me recesserunt dulcissimi quondam mei amici ad ignominiam meam ac totius generis mei. Ne-fandissima in Laudunensem confinxerunt Episcopum: persequuntur eum, proprioque contendunt spoliare honore, ut inuratur mihi ignominia sempiterna, &c. Epistola vero CXIX. ad Theophaniam Ottonis III. matrem: Nunc quasi sine genere, sine dignitate, omnibus afficior contumeliis, ancilla captiva crudelissimorum hostium facta. Et quomodo ille impius Carolus (Lotharingæ Dux & Ludovici Regis patruus) vocem meam audiret, qui vestram audire contempsit? Erat Adalbero natione Lotharingus, Lotharii favore creatus Episcopus Laudunensis anno CMLXXVII. valde adhuc juvenis, vir doctus, eloquentiæ & arti Poeticæ deditus. Sed de eo, ejusque Carminæ ad Robertum Francorum Regem, nuper ab Adriano Valefio e tenebris eruto, infra sermo erit. Porro Ludovicus Francorum Rex hujus nominis V. vulgo dicitur, qui nihil fecit, seu Ludovicus Iners, de cujus morte anno sequenti.

Ad num. III. Inter Viros illustres, qui hoc saculo in Italia floruerunt, jure merito connumerandus Aligerus Cassinensis Abbas, qui post mo-

III.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6479.

SÆC. X.
Anno Eræ
Hispan.
MXXIV.
Anno He-
gire
CCC-
LXXVI.
Inchoato
dic 13.
Mati fer.

5.

A.C. 986.
I.
Obitus
Lotharii
Regis
Franc.

© 15. C. D 18. P. 4. April. Indiit. 14.

JESU CHRISTI 986.

JOANNIS XV. PAPÆ 2.

OTTONIS III. REG. 4.

BASIL. & CONST. IMP. II.

AD num I. & seq. Anno CMLXXXVI. obiit Lotharius rex plenus dierum, inquit Continuator Aimoini lib. 5. cap. 45. Verum cum ex Chronico Flodoardi Viri docti colligerit Lotharium Francorum Regem anno CMXLI. in lucem prodidisse, adeoque anno ætatis suæ XLV. extinctum, necesse est existimare, inquit Baluzius nuper citatus, illum senem & plenum dierum ab isto Auctore dictum, non propter multos ætatis annos; sed propter diuturnum Imperium. Regnavit enim annos duos supra triginta. Obiit autem Lotharius VI. Nonas Martii, ut habetur in Epistola LXXXII. Gerberti ad Adelaidem Imperatricem nomine Emma data, & a Baronio recitata. Erat Emma seu Emma Lotharii Regis uxor, filia, non Ottonis Senioris, ut perperam habet Baronius, sed Lotharii Italiæ Regis & Adelaidis, ut prodit S. Odilo in Vita S. Adelaidis Imperatricis, qua primum Lothario Italiæ Regi & postea Ottoni Seniori nupsit. Moriens Lotharius Ludovicum filium jam secum conregnantem, quem ex Emma conjuge susceperat, Hugoni Capeto commendavit. Reliquit & filium naturalem no-

CHRISTI
986.JOANNIS XV. PAP.
2.OTTONIS III. REG.
3.
BASIL. & CONST. IMP. II.Aligerni
Abb. obi-
tus & fan-
ctitas.

datus hic inter alia summopere reperitur in vita S. Nili ab illius temporis auctore conscripta. Cui successit Manso longe dispar, homo voluptuosissimus, quem ut indignum tanto honore, ut S. Benedicti diceretur esse successor, expunxerunt posterius ex Abbatum cathalogo, quem Leo Ostiensis ordine temporum texuit, subducto ex Chronicis Casinatibus libro secundo, capite duodecimo, in quo de ejus ingressu agebatur, cujus nec nomen quidem sciretur, nisi obiter ab eodem Leone (a) alibi inferius mentio haberetur. Ita quidem in cusu codice, in antiquitus autem scripto Casinenis monasterii, ista leguntur eodem libro secundo, capite duodecimo: *Manso vigesimoseptimus Abbas sedit annos undecim. Iste fuit consobrinus Pandulphi principis, qui cum eo tempore, quo Aligerus Abbas defunctus est, monasterio sancti Magni juxta fundanam civitatem posito praeesset, propinquorum Principum fretus auxilio, Abbas Casinenis a pluribus Fratribus subrogatur: non enim omnium hujus loci monachorum consensu cenobii hujus Abbatiam adeptus est. Unde factum est, ut nonnulli de prioribus hujus monasterii Fratres potius hinc egredi, quam manere sub illo eligerent. E quibus Joannes Beneventanus, qui postmodum Abbas exiit, unus fuit, alter vero Theobaldus nihilominus postea Abbas effectus. Dominus etiam Latus de religiosis hujus loci monachis ac prioribus unus: necnon & quinque alii, quorum nomina non recoluntur. Ex quibus omnibus tres priores Hierosolymam, quinque vero alii in Lombardiam profecti sunt. Quos cum ob maximam hujus loci reverentiam Hugo Marchio nimis honorifice suscepisset; eorum largitione & concessione quinque*

Manso
Abbas
Casinenis
indignus.Hugo
Marchio
in Mona-
chos Cas-
inenfes
munificus.

monasterii sui devastationem a Saracenis factam ejus bona vindicavit, adque refarcivit. Pluribus de eo agit Leo Ostiensis, ex quo Baronius aliqua in Annales transtulit. Aligerus monasterio Casinensi praesidente Sanctus Nilus Junior eximiae sanctitatis Hegumenus, quamquam Graecanicis additus ritibus, Casinum venit; ubi perhumaniter acceptus & vicino Vallis-lucii donatus monasterio, ibi quindecim exegit annos, ut testatur ejus Acta, a contubernali ejus discipulo Graece scripta, quae Joannes Matthaeus Caryophilus Archiepiscopus Iconiensis Latinitate donavit, & Baronius magna ex parte in Annales inferuit. Depositus est autem praedictus Abbas nono Kal. Decemb. inquit Leo Ostiensis, idque currenti anno, ut probat Camillus Peregrinus. Aligerno successit Manso Abbas longe dissimilis animi, ut infra videbimus.

IV. Ad num. IV. Indictione XV. anno mundi 6494. (legendum, 6495. est enim annus mundi Erae Constantinop. Kalendis Septemb. hujus Christi anni inchoatus) mense Octobri terra vehementer concussa, multa domus atque tem-

monasteria in illis partibus construxerunt; ibique juxta traditionem hujus monachicum ordinem instituerunt. Ex cujus etiam Marchionis, dono duae, hic argenteae coronae habentur. Porro de Hugone isto inferius ejus obitus tempore plura dicturi sumus. Manso autem quas dederit poenas suae nequitiae, suo loco inferius dicemus. Tenuit iste annis decem eam praefecturam indignus, numerandusque Abbas ordine non meritis vigesimus octavus.

Quod pertinet ad res Orientis, hoc anno mense Octobris, inchoata Indictione decimaquinta, ingens terramotus concussit civitatem Constantinopolitanam, ex quo plura templa corruerunt, & magni templi pars globi. Ista Europalates habet. Ejusdem terramotus mentio habetur in rebus gestis S. Niconis, quo non Constantinopolitana tantum civitas, sed Graecia mirum in modum quassata est. Obiter enim haec de his ibi, dum agitur de ipsius sanctissimi viri imagine saxo divinitus impressa: *De Sancti vero imagine non hominis arte vel manu facta, quae olim quidem lapidea tabula impressa medio in templo visebatur; postea autem in templi vestibulo juxta sacrarium defixa est, in qua crucigera etiam virga species ad vivum reddita cernitur, longum esset commemorare, cum miraculum id omnium linguis ad hanc diem celebretur, & tabula ipsa fulgentem sine coloribus effigiem gerens omni voce clarius rem exprimat. Quemadmodum scilicet in ea stante Sancto, Deumque precibus placante, quo tempore Lacedaemoniorum regio universa terramotu propemodum deleta est, Deo civium intemperantiae, flagitiiisque irato, ut piis quibusdam viris tunc temporis significatum est, relicta in saxo orantis ima-*

IV.

go

pla corruerunt, inquit Cedrenus, qui multo post subdit, Imperii Procere Imperatori succensuisse, Phocam Bardam, & quosdam cum ipso, quod Bulgaricam instituens expeditionem ipsos sprevisset, nulloque numero habuisset, alios ob alias contumelias. De seditione inde secuta anno sequenti verba faciemus, ut initium conversionis Rufforum ad fidem Christianam melius innotescat.

Hovedenus part. I. Annal. pag. 427. de Ethelredo Angliae Rege hoc anno scribit: *Anno CMLXXXVI. Rex Anglorum Egelredus propter quasdam dissensiones Civitatem Hrofi (id est, Roffi, hodie Rochester) obsedit, & visam capiendi illam difficultate iratus discessit, & terras sancti Andreae Apostoli devastavit. Verum avari Principis cupiditas iustissime expiata fuit. Florilegus enim ait: Anno gratiae CMLXXXVI. Rex Anglorum Aethelredus, qui prohibente B. Dunstano centum libras ab Episcopo Roffensi extorserat, pro pace brevissima (cum Danis ineunda) pensionem sedecim millium librarum persolvere compulsus est. Primus is census Danis datus, qui postea in-*

V.
Angli cen-
sum sol-
vunt Da-
niis.CHRISTI
986.JOANNIS XV. PAP.
2.OTTONIS III. REG.
3.
BASIL. & CONST. IMP. II.

go fuerit, quae argumento esset summae illius erga Deum fiduciae & gratiae, & quid sperare per eum possint, qui intus afflicti, tanti patroni opem advocarint. Ita veluti voce sublimi clamante lapide
Ann. Eccl. Tom. XVI.

egregiam viri sanctitatem, ut non ipsi tribueretur si non fuerit exauditus, sed peccatis populi Dei vindictam absque remissione aliqua promerentis.

N n 2 An-

PAGIUS immensum crevit, ut infra dicitur. VI. Lupus Protospata in Chronico scribit: *Anno Calabriae CMLXXXVI. comprehenderunt Saraceni sanctam Chiriachi civitatem, & disperserunt Canis vastam labriam totam. Porphyrogenetus vero lib. 2. 13.*

de Them. cap. 10. de Calabria verba faciens ait: *In qua Regium est, & oppidulum Sancta Cyriaca, & sancta Severina, & Crozo. Quare de Sancta Cyriacae oppidulo Protospata loquitur.*

JESU CHRISTI
ANNUS
987.

JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
3.

OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 12.

I.
Ludovicus
ultimus
Regum
stirpis
Caroli
moritur.

Annus sequitur Redemptoris nongentesimus octogesimo septimo Indictione decima quinta, quo Ludovicus Francorum Rex novissimus Carolinorum moritur, anno vix uno Regno potitus. Cumque sine liberis decessisset, Regnum Francorum non collatum est Carolo Lotharii Regis defuncti fratri, sed magis eo contempto, ad extraneos est delatum; nempe ad Hugonem Ducem Parisiensem. De tempore obitus Ludovici hæc Odorannus ejus temporis scriptor: *Anno nongentesimo octogesimo septimo obiit Ludovicus Rex juvenis, qui nihil fecit. Donato Regno Hugoni Duci, qui eodem anno Rex est factus a Francis, & eodem anno Robertus ejus filius Regum piissimus Rex est ordinatus.* Hæc ipse. Eadem & Glaber monachus Cluniacensis ejusdem quoque temporis scriptor. Cur autem a Francorum proceribus repudiatus Carolus fuerit Lotharii frater, ea potissimum ratio affertur, quod ipse nimis esset Principibus Germanorum addictus; Francos autem haud facile passos exteris esse subiectos. Cæterum ipsum Carolum male audisse apud Francos, litteræ, quas extare ad ipsum apud Gerbertum tradit Maso, satis significant.

II.
Hugo Capetus
ex genere
Caroli Martelli
probatur.

De genere Hugonis cognomento Capeti sive Cuputii, ex ejus temporis scriptoribus Odoranno, & Glabro & aliis recentioribus patet, ipsum nimirum ex patre natum Hugone Magno, avo Roberto, Principibus; ex materno vero stemmate, ex sorore Ottonis senioris genitum tradunt: adeo ut vanitati poeticæ nullus sit locus fingendi, eum vilissimo patre natum. Cæterum pro-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6480.
SÆC. X.
Anno Erae Hisp. MXXV.
Anno Hegire CCC.
LXXVII.
inchoato die 3.
Mati fer. 3.
A.C. 987.
I.
Moritur Ludovicus V. Rex Franc.

Num. I. ad IV. *Ludovicum V.* Francorum Regem hoc anno demortuum esse, Siebertus in Chronico, alique Antiqui apud Blondellum in Pleniori Assert. Geneal. Franc. pag. 283. produnt. Ibidem Vitæ Sancti Genulfi Auctori Anonymus ejusdem fere ætatis, & Auctori fragmenti Historiæ Aquitanicæ Tom. II. Duchesni adjunt, eum patri uno tantum supervivisse anno. Auctori vero Vitæ Garne-

geniem Carolinam non defecisse in Ludovico, nec in Caroli fratris Lotharii filio, sed Hugonem hunc ipsum Magni Hugonis filium ex eadem esse progenie, demonstrat Chronicon Wilelmi Mangii monachi sancti Dionysii, quod in lucem Pithæus edidit; quin & auctor qui texuit genealogiam S. Arnulphi, ex quo Carolinum manavit genus, id ipsum affirmat, atque demonstrat. Habet & hunc ipsum auctorem idem volumen editum a Pithæo; profertur hoc etiam Innocentius Papa in epistola ad Ludovicum Regem ejus nominis Sextum: qua asserit genus suum, quod derivatur ab Hugone Capeto, processisse ex progenie Caroli Magni.

Addit etiam Mangius ex re promissione Sanctorum accepisse Francorum Regnum Hugonem hunc, citatque Acta translationis sanctorum Ricarii & Valerici, aitque: *Hugo Magnus Comes Parisiensis pater istius Hugonis ipsorum Sanctorum corpora, quæ translata ab Ecclesiis suis in Flandriam fuerant, & reposita in Ecclesia sancti Bertini apud sanctum Audomarum, terrore Northmannorum, qui tunc Franciam devastabant, per visionem admonitus ad suas fecit Ecclesias reportari. Ipsi vero Hugoni Magno post hoc factum per visionem a S. Valerico dictum fuit: Propter hoc quod fecerat, ejus generatio post ipsum in Regno Francorum usque in septimam generationem, & in perpetuum regnaret. Sic Hugo iste Rex Francorum factus videtur per Domini voluntatem.* Hæc ipse. Porro ex Chronicis Bertinensis monasterii reductionem eorumdem Sanctorum corporum factam esse ab hoc ipso Hugo-

III.
Ex promissione
Sanctorum
Regnum
in Hugonem
translatum.

rii Præpositi Sancti Stephani Divionensis circa annum ML. mortuum biennio fere translato, a morte patris, quod unum & idem est, licet in loquendi modo alter Historicus ab altero differat. Eum vero annis IX. regnasse, tradit Aimoini Continuator lib. 5. cap. 45. ex quo scilicet cum Lothario patre Regnum regere cœpit. Ejus coronationem aliqui comitiant in annum CMLXXVIII. aliqui cum Chronographo Floriacensi apud Duchesnum. Tom. III. in annum insequentem differunt; quod chartæ ejus & Lotharii patris annis notatæ de utroque Christi anno explicari possunt. Mabillonius lib. 2. de Re Diplom. pag. 201. observat, in multis Necrologiis, putant in Sangermanensi, in Antistodorenfi S. Stephani, & in Remigiano, obitum ejus reponi XI. Kal. Junii; in Psalterio vero Hemmæ Reginæ aureis literis consignari XII. Kal. Junii, additque, hanc ultimam auctoritatem præferendam esse. Verum juxta Regulam nostram innumeris exemplis confirmatam, dicendum *Ludovicum V.* die XXI. Maii denatum, die-

PAGIUS

CHRISTI
987.

JOANNIS XV. PAP.
3.

OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 12.

gone Capeto, traditur a Molano in natalibus Sanctorum Belgii vigesima sexta mensis Aprilis. Ubi autem Hugo est unctus in Regem, ad evitanda quæ exoriri potuissent bella civilia, Carolum Lotharii fratrem coniecit in carcerem Aurelianis, sed id post annum tertium bellorum civilium. Porro filium

que insequenti, seu XI. Kal. Junii exequias ejus peractas.
Eo mortuo, subiungit Mabillonius, Fulchramnus Lutevensis Episcopus, pus testamentum suum condidit sub hac Chronica nota: *Factum Breve elemosynarum stud. & completum prid. Nonas Februarii, Christo imperante, ac Regem sperante.* Quod si eo tempore necdum Rex erat Hugo, dicendum est, *Ludovicum* anno CMLXXXVI. decessisse, Hugonem vero ei successum mensse Julio anni insequentis. Hæc ille. At subcripto illa ostendit tantum Hugonem in ea urbe nondum Regem anni insequentis initio agnitum, & verum esse quod in Chronico Ademari, narrata Hugonis Capeti inauguratione, legitur: *Sane Dux Aquitanorum Willelmus reprobandans nequitiam Francorum, Ugoni subditus esse noluit, unde factum est, ut Ugo exercitu Francorum adnoto, urbem Pictavi obsidione fatigaret, &c.* Nec denique Ludovici V. obitus a præfenti anno removeri potest, quin mors Lotharii patris ab anno CMLXXXVI. removeatur, & in antecedentem rejiciatur contra Antiquorum & Chartarum fidem. Ipsamet Mabillonius Sæc. V. Benedicti in Elogio Sancti Majoli Abbatis Cluniacensis num. XXIX. mentionem facit cujusdam instrumenti, quo Canonicus quidam Anicienensis ædes suas donat Majolo & Cluniacensibus, anno quo *Ludovicus Rex in adolescentia vitam finivit. Datum V. feria, III. Id. Augusti*, ideoque hoc Christi anno, quo feria V. in diem undecimum mensis Augusti cadit. Annus emortualis Ludovici V. valide confirmandus fuit, quia is postremus Rex est Francorum stirpis Carovingicæ, quæ per annos tantum CXXXV. propagata est.

II.
Hugo Capetus sit
Rex Franc.

Cum enim Ludovicus improlis obierit, regnique Primates a Carolo Lotharingæ Duce ejus patruo, præsertim quod Teutonicas partes secutus esset, aversum gererent animum, Hugo Capetus, qui tunc Ducatum Franciæ gubernabat, post decem dies a morte Ludovici Regis in Regnum evectus est: *Eodem anno*, inquit vetus Charta Floriacensis, quo *Ludovicus adolescens obiit, & unctus est Hugo Remis V. Nonas Julii*, qui dies in Dominicam hoc anno incidebat, postquam *Novimo* sublimatus fuisset *Regio solio*, ut ibidem legitur. Gerbertus in epistola CVII. ex persona Regis Hugonis, *Siguno Archiepiscopo Senonensi* data, scribit: *Honeste ac benigno affectu vos monemus, uti ante Kalendas Novembris, eam fidem, quam ceteri nobis firmaverunt, confirmetis, ob pacem & concordiam Sanctæ Domini Ecclesiæ, totiusque populi Christiani; ne si forte (quod non optamus) persuasione quorundam pravorum diligenter vobis exequenda minus audiat, sententiam Domini Papæ & Compromvincialium Episcoporum duriorum perferatis.*

III.
Regnum
capitulum
Anonymi.

Divino oraculo prænunciatum fuisse Hugoni Capeto Regnum Francicum testantur duo Scriptores Anonymi, qui sæculo sequenti vixerunt. Prior in Historia Relationis Sancti Wa-

Caroli Ludovicum patri successisse, idem tradit, in Ducatum Lotharingæ; alii vero affirmant Ottoni ejusdem Caroli filio eundem Ducatum esse traditum.

Quod ad res pertinet Orientis, in valefcente bello civili, Sclerus Bardas cognomento Phocas tyrannus, Im-

IV.

larici Abbatis Leucanoensis primi in pago Picardiæ Wimacensi, qui ait, *anno nongentesimo octogesimo primo Incarnationis filii Dei corpus Sancti Walarici, quod occasione bellorum delatum fuerat ad monasterium Sancti Bertini, ab Hugone Capeto Francorum duce receptum esse ad proprium monasterium, postquam ad id faciendum a Walarico apparente admonitus fuisset Hugo: Accelera petitionem nostram, inquit Walaricus, per nostras enim orationes Rex efficietis Gallia, & postea heredes tui, usque ad septimam generationem, possidebunt gubernacula totius regni.* Secundus est Poeta Anonymus apud quem hæc verba sunt Walarici ad Hugonem Ducem:

*Et nihil intrices, nos nostras denique sedas
Cum susceperimus per nostros scito precatus
Suscipies regnum, Rex dictus Francigenarum,
Hæredesque tui, simul unus, bis quoque terni.*

Idem fusius refert Baronius ex Guillelmo Nangio ibidem errore typographi Mangio appellato, sed is serius quam duo isti vixit. De Sancto Walarico sæculo septimo egimus, & hujus Relationis Historia legenda in Actis SS. Bollandianis ad diem primam Aprilis, vel Sæc. V. Benedicti. pag. 556. & seqq.

Baronius num. II. eorum opinionum adhæret, qui Hugonem Capetum fuisse de genere Caroli Magni literis mandarunt; sed hæc opinio, quomodocumque explicetur, invictis argumentis confutata fuit a Blondello in genealogia Francica Pleniori assertione, & a quibusdam aliis viris Eruditissimis, qui ostendunt eum ex linea collateralis ejusdem Gentis, & ex Childebrando Caroli Martelli fratre originem ducere. Childebrandum enim Caroli Martelli fratrem fuisse ac Nibelungi Comitum patrem, hunc vero Theodeberti Comitum patrem extitisse, certis rationibus constat. Sed Francici Genealogistæ inter se non conveniunt de Theodeberti Comitum filio, nec de Roberti cognomento Fortis Francorum Regis patre, & tam Dubouchet & Spertonius Dux quam alii chartas referunt, aut falsas, aut corruptas, aut falsam male lectas, aut non bene applicatas.

Ad num. IV. & seqq. Hoc anno Bardas Phocas perduellis Imperator a perduellis renunciatus est die Augusti XV. indictione XV. inquit Cedrenus, qui pag. 696. & seqq. fufe de hac rebellionem agit, refertque Phocam partem exercitus Calocyro Delphinæ Patricio tradidisse ac ad Chrysofolin, quæ ab altera freti parte contra Constantinopolim sita est, misisse. Imperator multis frustra hortatus Delphinam, ut a Chrysofoli discederet: nocte navibus adornatis Rossos imponit, (nam ab iis supplicias impetraverat, quod sororem suam Annam Bladimero eorum Principi matrimonio conjunxisset), cumque his non sentiente, hoste freti irascent eos adhortus nullo negotio opprimat: Delphinam in

IV.
Originem
ducit a
Childebrando
Caroli Martelli
fratre.

V.
Basilus
Imp. Ruforum
auxilio adversus
belles utitur.

CHRISTI
987.JOANNIS XV. PAP.
3.OTTONIS III. REG.
4.
BASIL. & CONST. IMPR. 12.Bellum ci-
vile in
Oriente
ingrave-
fcit.

perator acclamatur, ac coronatur. De his autem civilibus bellis, quibus diutius afflictarum fuit Romanum Imperium in Oriente, pluribus Curopalates & alii, qui ab ipso accepere, quæ scripserunt. Nos autem ea prætermittimus enarrare, quæ magis politici sint status, quam historiæ Ecclesiasticæ. Siquis autem ea cupit, habet quem consulat citatum nuper auctorem. Cum tamen ea minime prætermittamus, quæ ad pietatem spectare noscuntur, atque instituto congrua esse videntur, ut quæ narrantur in rebus gestis sanctissimi viri Niconis, qui hæc omnia licet longe absens, novit, & quæ essent ventura prædixit Gregorio Prætori: in vita enim ipsius ista leguntur: *Huic ipsi Gregorio Prætori & de Scleri Bardæ rebus, & post ejus e Babylone reditum, audire cupienti (nec enim abdita intuendi gratiæ exortem illum esse Prætor arbitratur) narravit Nicon, Scelerum quidem ad Imperatorem reconciliatum festinasse; ejus vero cognominem alterum ipsius audaciæ ac rebellionis successisse. Attamen nec illi profuturam tyrannidem, nec Imperatoribus superiorem fore. His ergo prædictionibus consentaneis fuit eventus, & eum qui prædixerat, admirabilem declaravit. At prætoris quidem Gregorii Sanctique res hoc modo se habent. Hæc Abbas monasterii sancti Niconis. Porro Gregorius iste, quo Sanctus familiarissime usus est, & ipse San-*

PAGIUS

in palo suffigit eo ipso loco, ubi tabernaculum is defixerat: fratrem Phoca Nicephorum cæcum in custodiam dat, & reliquis captivis suo arbitratu punitis Constantinopolim redit. Bardas Phoca incerto mortis genere interit. Phoca Aprilii mense mortuo, indictione secunda, anno ab origine rerum 6497. hujusque rebellionis compressa: Durus libertatem consecutus se ipsum recollectit, & pristinum conatum persequi cepit. Subiungit Cedrenus Durum cum Imperatore in gratiam rediisse, postquam Curopalate dignitatem ab eo accepit.

VI.
Russi anno
sequenti
primum
Christiani
facti.

Fuse hoc bellum civile narravit Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. cap. 6. ex cujus collatione cum Cedreno & Sigismundo Herbestino in rerum Moscovit. Commentariis pag. 33. annus, quo Russi seu Moscovitæ hodierni, fidem Christianam susceperunt, eruimus. Bardas Phocas rebellionem suam prodidit, seque Imperatorem nuncupavit in Ginnada posteriori, anno CCCLXXVII. (Hegiræ sc. tertio die mensis Maii currentis anni inchoato): & possedit omnes eas regiones qua sunt ad littus maris. Cumque negotia ejus feliciter succederent, timere sibi vehementer ab eo capite Imperator Basilium, quem & pecunia jam deficiebat. Unde cœtus fuit mittere ad Regem Russorum, qui inimici ejus erant auxilium ab eo implorans. Is autem id ei promisit, petita ab eo affinitate: duxitque Rex Russorum sororem Basilii Imperatoris Romanorum, postquam hic ab eo obtinuit, ut religionem Christianam amplecteretur.

ctum reverentissime coluit, haud pridem idem Nicon tulerat adversantem ac plane inimicum; sed Dei vindicta eruditus, conversus, eundem, ut par erat, plurimum dilexit & observavit. Ita vero quomodo se habuerint, ab eodem auctore sic accipe memoria dignam historiam:

Peragebantur (inquit) aliquando vestimenta laudes; prima autem hebdomadis dies erat, cum Sphæristarum aperto gymnasio, juvenum frequens manus infra sacram adem constitit, atque inter alios Prætor Gregorius, pars ipse certaminis, cum indigenis ludens: Ludæ enim amans erat, ludicriusque supra modum capiebatur. Et quoniam incondita clamantium voces, tam ludentium, quam spectantium exaudiebantur, adeoque perstrepebant, ut a sacris hymnis avocarent, & mentem in illis figere non siverent: zelo Dei percitus Nicon celeriter appropinquavit, belluamque hominum barbaritatem libera voce, qua justos decet, libertate castigat. At Prætor vir amari alias ingenit, & tum maxime ludo intentus, ut qui a paribus se vinci doleret: impotentem adversus Sanctum altus rabie, profcindere maledictis, manusque ad vindictam ausus attollere, urbe denique expelli iussit. Jamque ducebatur hilari, pacatoque vultu, Domini sui exemplo, leviusque injurias, quam ceteri maximos honores, ferebat.

Cæterum nec sera, nec pedibus (ut

V.
Greg.
prætor in
S. Nico-
nem au-
dax.

VI.

Poe.

*Mistque ad eum Basilium Episcopus qui religione Christiana imbuerent tum ipsum, tum omnem populum ejus. Atque ante illud tempus nulla eis fuerat religio, nec professi erant quidquam. Sunt autem populus magnus; & ab eo tempore ad hoc usque omnes sunt Christiani. Hinc contendit Russorum Rex cum omnibus copiis suis ad Imperatorem Basilium: cumque eum jam convenisset, constituerunt occurrere Bardæ Phoca, & terra marique ad eum contendere: & in fugam eum vertevunt: potiusque est Basilium toto suo regno, & vicis Phocam, eumque occidit tertio Mubarrami, anno CCCLXXIX. & portatum fuit caput ejus Constantinopolim, atque ibidem affixum. Rebellerat autem annum unum, & menses septem. Paucis interpositis: Sclerus imperio suo renunciavit, initio mensis Regiebi anni CCCLXXIX. &c. Et compositum fuit totum negotium, idque eodem modo ut Sclerus esset Curopalates. Ita Elmacinus qui licet in aliquibus a Cedreno discrepet, egregie tamen confirmat quod Herbestinus Ferdinandi Archiducis Austriae ad Principem Moscovitarum Legatus, loco citato ex Annalibus gentis tradit, *Voolodimirum* scilicet Russorum Regem mysteriis vivifici lavacri, anno 6496. (Kalend. Septemb. hujus Christi anni incœpto) initiatum & *Voolodimiri* conjugium cum *Anna* Basilii & Constantinii Imperatorum sorore ante sequentis anni initium sortiri effectum non potuerint, apparet; Russorum conversio-*

nem

CHRISTE
987.JOANNIS XV. PAP.
3.OTTONIS III. REG.
4.
BASIL. & CONST. IMPR. 12.

Ultionem Poeta dixit) tarda fuit ultio: quin vellocius junctisque vestigiis contumeliosum secuta est. Nam cum primum ad excipiendam sphaeram manum sustulit: paralyti repente ista est. Idem porro membris omnibus statim solutus & enervarus, ad Catholicam Ecclesiam aliorum manibus delatus est. Ubi acutissimis & gravissimis doloribus excruciatum, mortem præ illis in lucro ponens, lamentabiles questus edebat. Cumque magna medicorum sedulitate curaretur, & remedia omnia infra malum essent, ita ut inanisset: causam exquirat Episcopus, cur eum repentinus morbus invadisset: erat enim & ipse medicæ artis peritissimus. At ille, quæ in Niconem admiserat, vel invitatus exposuit: hunc mali sui fontem & caput esse non dissimulans. Quo cognito Episcopus objurgavit ille quidem hominis temeritatem non leviter. Tum opportuno consilio auctor fuit, ut fastum poneret, & a Nicon supplex illata injuria veniam peteret. Norat enim, un-

PAGIUS

nem ad eum Christi annum pertinere. Porro cum annus Hegiræ CCCLXXIX. die decima mensis Aprilis anni Christi CMLXXXIX. exordiarit, & Bardas Phocas occisus fuerit tertio Mubarrami, anni Hegiræ CCCLXXIX. die nempe duodecima Aprilis nostri anni Christi CMLXXXIX. ac denique bellum seu rebellio annum unum & menses septem duravit, apparet, Bardam Phocam currenti anno, tam juxta Elmacinum, quam juxta Cedrenum rebel-

VII.
Voolodimerus
Russorum
Rex Basilii
Imp.
sororem
uxorem
accipit.

lassæ. Voolodimerus, ut jam pag. 5. asseruerat Herbestinus, cum sine impedimento totius Russiæ esset Monarcha factus, venerant ad eum ex diversis locis Oratores, hortantes, ut se eorum seita adiungeret. Varias autem eum videret festas, misit & ipse Oratores suos, qui perquirerent conditiones & ritus singularum sectarum. Tandem cum aliis omnibus fidem Christianam Græco ritu pratulisset, elegissetque, missis Oratoribus Constantinopolim ad Basilium & Constantinum Reges, Annam sororem, uxorem sibi si darent, se fidem Christi, cum omnibus subditis suis susceptorum, & restitutum illis Corsum, & alia omnia, qua in Græcia possideret, pollicetur. Re impetrata constituitur tempus, eligiturque locus Corsus: quo cum venissent Reges baptizatus est Voolodimerus, commutatoque nomine Voolodimiri, Basilii illi nomen imponitur. Nuptiis celebratis, Corsum una cum aliis, sicuti promiserat, restituit. Hæc acta sunt anno mundi 6469. (legendum. 6496. juxta laudatum ejusdem Auctoris locum) a quo tempore Russi in fide Christi permansit. Anna moritur XXIII. an. post nuptias: Voolodimerus vero anno post obitum uxoris quarto decessit. Is civitatem intra Voolham & Occam fluvios sitam condidit, quam a suo nomine Voolodimerum nominavit, eamque Russi Metropolim constituit. Inter Sanctos tanquam Apostolus solemniter die videlicet XV. Julii quotannis veneratur.

VIII.

Baronius in Monumento de Ruthenis ad communionem Sedis Apostolica receptis, ad calcem

de certa medicæ spes esset.

Paruit ille, abjectoque fastu, ac prætoris potestatis supercilio, Niconem multis precibus per nuncios accersit. Qui quidem acceptæ injuriæ oblitus, dicto citius affuit: didicerat enim ut contumelias pati, sic easdem ultro remittere, aut potius benefactis & officiis compensare. Prætor autem ut illum vidit, ad ejus pedes se abiicit, & qui modo turbidus, animisque ferox iras tantum & injurias spirare videbatur: supplex factus, erroris veniam lugubri voce rogat, ejusque preces, unicum salutis suæ pharmacum implorat. Semper nimirum imbecilla res est vitium, fortis autem & stabilis virtus. Quid ergo ad hæc divina mens? An exprobravit homini amentiam, effrenatamque audaciam? aut aspernari orantem, & tantisper abnuere visus est? minime gentium. Qui enim faceret, qui discipulus aut acerrimus potius mitis illius & pacifici imitator erat ad beneficiendum magis, quam ad plectendum natura comparati? Itaque non solum veniam

VII.
Greg.
Prætor
poenitens
curatur.

de-
Tomi VII. Annal. subjuncto num. VIII. ait, *Cum duo-*
Matthiam Michovium, aliosque qui tradunt, *bus filiis*
Ruthenos, seu Russos Christianam religionem a *Moseis*
amplexos esse anno domini DCCXC. vel *Sanctus*
CMLXXX. sub Basilio atque Constantino Imp. *colitur.*
errasse, & Russos sub Seniore Basilio Macedo-
ne dicto sacro baptizate tinctos. Verum ut
suo loco ostendimus, Russi qui Imperante Ba-
silio Macedone idola abiecerunt, paulo post ad
vomitu rediere, uti suo loco monstravi ubi
& insinuavi *Russorum* nomen variis Septentrio-
nis populis attributum fuisse. Papebrocius
Tomo I. SS. mensis Maii præfixit Ephemerides
Græcorum & Moscorum, in quibus ad
diem XV. mensis Julii legitur nomen *Bladi-*
meri, alias *Voolodimiri*, & ad diem XXIV.
ejusdem mensis habetur: *Boryssus Glebus, Prin-*
cipes martyres. Sunt vero hi filii *Wlodomiri*,
Christianis nominibus *Romanus* & *David* ap-
pellati, a *Jaroslao* fratre post victum fratri-
dam *Svatopolcum*, contumulati *Wissogradi*.
Eorum Princeps Ruthenica lingua *Czar* voca-
tus, quod nomen Regem significat, *Voolodomi-*
ria primum sedem habuit, & postea *Kiovia*
donec ea urbs sæculo XIII. a Tartaris peni-
tus everfa fuit, & a duobus tantum sæculis
fedes Principis *Moscum* translata, a quo tem-
pore *Moscovitarum* nomen celebre fuit. Metro-
polita autem Russiæ seu *Moscovia* sedem cum
Principe mutavit.

IX.
Antonius Possévinus in primo suo de Rebus
Moscoviticis ad religionem spectantibus Com-
mentario, cum pluribus aliis existimavit, *Rus-*
fos a Schismaticis, & quidem Hereticis, fidem
Christianam accepisse, & *Rutheni* in Lithua-
nia Catholici verentur eorum sanctorum memo-
riam facere, quos Græcorum Kalend. inscriptos
non inveniunt, ne forte in aliquos non Sanctos
sed Schismaticos impingant. Sed recte Pa-
pebrocius in Præfatione ad præfatas Epheme-
rides num. XI. opinionem illam refellit, ostenditque
hunc *Ruthenorum* metum ex opinio-
ne pro majori saltem parte erronea procedere.
Græci enim, a quibus *Russi* fidem Christi ac-

ce-

CHRISTI
987.JOANNIS XV. PAP.
3.OTTONIS III. REG. 4.
BASIL. & CONST. IMPP. 12.

dedit, sed sanitatem etiam precibus suis, ad mota manu restituit. Ita ut statim cibum sumeret, incolomis, & libere atque expedite loqueretur, miraculo vel oculis ipsis qui spectabant, fidem vix faciente.

PAGIUS

cepere, tunc vere Catholici erant, & ex libris de Rebus Moscoviticis scriptis apparet, extra schismatis, haeresisque suspicionem haberi posse, quos gens illa primis quatuor a sua conversione saculis habuit *Santos*; non solum quia eorum sanctitas divinis miraculis fuisse probata, creditur; sed etiam probatur multitudine & antiquitate Templorum, sub alicujus nomine erectorum. *S. Alexius* Metropolita Russorum, qui circa annum MCCCXXX, floruit, *Kiovia* sedit, contra quem cum missis fuisset in Russiam a Patriarcha Constantinopolitano schismatico *Dionysius Graecus*, is intra non multos captus conjectusque in carcerem schisma quod invexerat, plene stabilire non potuit. Idem deinde facere conatus *Phocies*, homo similiter Graecus, a Synodo Novogra-

ducusque de his auctor, subiiciens quae dicta sunt de intima inter utrumque conciliata ob ea quae acciderant amoris necessitudine. Atque de his satis.

Re-

denst depositus est anno MCDXV. & in ejus locum successit *Gregorius Bulgarus*, qui sancti ejus successor *Isidorus* Concilio Florentino, interfuit Constantinensi. Quamvis autem contra hunc Schismatici nova coacta Synodo praevenerint. Albertus tamen Cojalovicz in Miscellaneis Historiae Lithuaniae asserit, *Isidori* successores fuisse Catholicos, usque ad an. MDXX, quo excisum pene schisma refuscitavit *Jonas Moscovus*, tantumque non stabilivit; uti probat Epistola cujusdam Joannis Metropolitanae, ad Romanam Sedis Episcopum apud *Herbestheim*. Et licet Metropolitanis Moscorum usque ad medium saeculum XVI. a Patriarcha Constantinopolitano confirmati fuerint, non inde tamen sequitur, eos fidem semper cum Graecis mutasse ut fufius ibidem *Papebrocius*. [1]

NOTAE

[1] Hoc anno *Landenolfus* Beneventanus Dux *Mansoni* Abbati Casinensi privilegium concessit: Datum V. Kal. Augusti anno V. Principatus indictione quintadecima. Ex tabulario Casinensi illud eruit & vulgavit *Erasmus Gattula* in Accessionibus ad Historiam Casinensem P. I. pag. 86. Ibidem exhibet aliud privilegium *Alaara*, & *Landenolfi* Principis ejus filii: Datum decimo Kal. Julii anno sexto Principatus Domini *Landenolfi* gloriosissimi Principis, indictione prima. Item pag. 89. aliud privilegium *Laidulfi* Mansoni Abbati: Datum quarto Idus Decembris anno secundo Principatus indictione octava. Est annus Christi 995, ergo ante mensum Decembris A. D. 994. *Laidulfus* imperare Beneventi coeperat. **GEORGIUS**

PAGIUS
SEC. X.
Anno Era
Hispan.
MXXVI.
An. He-
gira
CCCL-
XXVIII.
inchoato
die 21.
April.
fer. 7.
A.C. 988.
I.
Obitus A-
daldagi
Archiep.
Hambur-
gensis.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6481.

© 17. AG. D 1. P. 8. April. Indict. 1.

JESU CHRISTI 988.

JOANNIS XV. PAPÆ 4.

OTTONIS III. REG. 6.

BASIL. & CONST. IMPP. 13.

AD num. I. & II. *Adaldagus* Hamburgensis Episcopus hoc anno vitam cum morte commutavit, cui successit *Libentius*, natione Italus, qui ipsum ex Italia redeuntem comitatus erat, sicuti scribit *Adamus* Bremensis lib. 2. cap. 19. & seq. *Adaldagi*, uti habet *Lambecius* lib. 1. Rerum Hamburgensium pag. 31. & sequentibus temporibus nimia Imperatorum liberalitate Archiepiscopi Hamburgenses urbes & arces atque adeo integros Comitatus & regiones pleni Domini jure possidere coeperunt. Quae res ita demum potentes illos reddidit, ut nonnunquam maximos etiam

JESU CHRISTI
ANNUS
988.JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
4.OTTONIS III. REG. 5.
BASIL. & CONST. IMPP. 13.

I.
Danorum
Ecclesia
sub Libentio
Archiep.
Hambur-
gensi.

(a) *Adam*
lib. 2. cap.
19. 20.

Redemptoris annus nongentesimus-octogesimo-octavus sequitur, Indictione prima inchoatus, quo reliquis rebus gestis in obscuro latentibus, illud unum (quod ad res Ecclesiasticas pertinet) tantum innotuit, hoc scilicet anno a Joanne Romano Pontifice; praecipua, qua universae Catholicae Ecclesiae praesidet auctoritate, pallium datum *Libentio* Archiepiscopo Hamburgensi, qui eodem ipso anno successit *Adaldago*, qui ubi ei fedi praesisset annis quinquaginta tribus, hoc anno, quarto Kal. Maii moritur ab omnibus collaudatus. De successore autem *Libentio* haec (a) *Adam* ejus Ecclesiae exactam texens Chronologiam: *Vir litteratissimus, & omnimorum probitate decoratus ab Italia quondam pontificem sequutus est Adaldagum, cujus vitam emulatus & magisterium, solus ex dispositione tanti Patris dignus inventus est, cui Hamburgensis cura parochia crederetur. Dicunt aliqui Vicodominum Ottonem, licet avunculo gloriatum sit pontifice Adaldago, cessisse tamen hujus electioni Libentium, in quo nihil reprehensibile vel inimicus possit obicere. Dicunt eum tanta castitatis, ut raro se mulieribus videndum praeberit, tanta abstinentia, ut pallida jejuniis ora portaverit, tantaeque humilitatis & caritatis, ut in claustris sicut unus fratrum vixerit. Multae virtutes ejus, quippe contentus acquisitis, Ann. Eccl. Tom. XVI.*

raro curiam adiit pro acquirendis: domi sedens quietus, parochiae suae curam egit diligentissimam, totumque studium vertens ad lucra animarum, districtissima (ut ajunt) regula custodivit omnes congregationes suas. Archiepiscopus etiam per se curam hospitalis egit, fratribus infirmis quotidiano ministrans obsequio, ipse quoque vice sua xenodochium nepoti commendavit *Libentio*. Dum adhuc pax esset in Slavia, Transalbanos populos frequenter visitavit, & matrem Hamburgensem Ecclesiam videlicet, paterno fovit amore, legationem suam ad gentes magno, ut decessores ejus, studio executus, licet obstaret dierum malitia. Sic auctor. Idemque de eo eidem Ecclesiae praesuisse annis viginti quinque tradit, sedisse nimirum usque ad annum Redemptoris millesimum decimum tertium.

Porro ne error in nomine oboriri possit ex eodem (a) auctore sciendum, claruisse sub *Libentio* alium *Adaldagum* virtutibus clarum, sed Ripensem Episcopum. Is enim nepos *Odincar senioris*, qui in Svedia, Seland, Scane, & Fionia praedicans, multos ad Christum convertit, cumque nomine ipsius diceretur *Odincar Junior*, baptizatus ab *Adaldago*, ejus nomine placuit nuncupari: qui ex suo patrimonio fundans Episcopatum Ripensem unum ab eodem *Libentio* est praefectus Antistes, qui illustri vita

Principes armis laceffere ausi fuerint. Ad quod Archiepiscopalis potentia incrementum digitorum intendit *Adamus* lib. 2. cap. 1. dum *Adaldagi* vitam his verbis inchoat: *Iste est, qui nobis Rempublicam restituit*. Et aliquanto post, *Adaldagus* primo ut ingressus est Episcopatum Bremam longe prius tempore potestate ac judiciaria manu oppressam, praepro Regis absolvi, & instar reliquarum urbium immunitate, simulque libertate fecit donari: Idem jurisdictionis civilis oppidi Bremae, quam antea Legati & Comites vice Imperatoris obtinuerant, *Adaldago* Archiepiscopo ab *Ottone M.* concessa, fuit, una cum omni proventus monetae, telonei, banni aliarumque fisci Imperatorii rerum & jurium, ut liquet ex ipsis tabulis donationis, quae extant in Syntagmate Rerum German. Septentrion. Sic idem Imperator, ut patet ex *Witichindo* lib. 1. & auctore Chron. Belgici Magni, *Brunoni* fratri suo Colonienfi Archiepiscopo Coloniam, *Willelmo* filio *Moguntino* Archiepiscopo Moguntiam, Episcopo *Spirensi* Spiram, *Mindensi* Mindam cum mero & mixto imperio & omnibus fisci Imperatorii juribus concessit. Primum ostendit *Diploma* Ottonis III. quo illam donationem confirmavit, & secundum continetur in *Diplomate* Ottonis M. donationis hujus mentionem faciente.

CHRISTI
988.JOANNIS XV. PAP.
4.OTTONIS III. REG. 5.
BASIL. & CONST. IMPR. 13.

III. *ta sancta conversationis Deo & hominibus acceptus erat, & Christianitatem fortissime in Dania defendit. Hæc ipse.* Moritur hoc pariter anno mirificus ille Dunstanus Archiepiscopus Cantuariensis, quem egregia vitæ sanctitas, sacerdotalis inmotata constantia, claritu-

PAGIUS te. Extrat illud in Chronico Mindensi. Atque idco Adamus ait, Breman instar reliquarum urbium, scilicet Episcopatum, & Archiepiscopatum, libertate donatam fuisse.

II. Libertas autem tunc vocabatur, Episcoporum subjectum esse imperio; nempe quia Comites & Legati urbibus & provinciis ab Imperatore præfecti, nimis plerumque avare & insolenter populum tractare consueverant. Qua de re in antiquis monumentis passim multæ extant querelæ. Quamvis autem Brema, aharumve aliquot urbium jurisdictionis civilis Episcopis & Archiepiscopis cesserit, non tamen fas erat, civilibus ipsos præsidere judiciis, sed ad hæc nomine suo exercenda, Advocatos habebant, homines profanos, vel ut vulgo ajunt, Laicos; qui quidem etsi ad Imp. Friderici II. tempora ut plurimum ab Imperatoribus ipsis constituti fuerint, nonnullis tamen Episcopis & Archiepiscopis speciali quodam permisso libera eos eligendi potestas concessa est, & in his Adaldago; ut constat ex supradictis fragmentis Diplomatum Ottonis M. Hamburgum non itidem ac Brema in Archiepiscopi potestatem venit, sed sub Imperatorum eorumve, qui Saxoniam deinceps administrarunt, remansit imperio, ut videre est apud Adamum lib. 2. cap. 4. & seq. Goldastus Tom. III. Constitut. Imper. pag. 311. refert Diploma Ottonis III. Adaldago Archiep. Brementis Ecclesiæ concessum, quo quidquid proprietatis in regno Danorum ad Ecclesias Slaviconsem, Ripenssem, Arufensem & Ottonesevingsensem pertinebit, ab omni censu juris sui absolvit. Datum illud Wvildesbusem XV. Kal. April. anno Dom. Incarnat. CMLXXXVIII. indict. 1. anno autem regni nostri V. Qua subscriptione perspicuum fit, Ottonem III. in die Natali Christi anni CMLXXXIII. non vero infrequentis Christi anni, Germaniæ Regem coronatum fuisse. Goldastus quidem loco citato duas alias ejusdem Regis Chartas eodem anno datas profert, in quibus licet Otto sese Regem dicitur appellat, non vero Imperatorem, Goldastus tamen in titulo, quem eis præfigit, Ottonem III. mirabilem Imperatorem Augustum vocat, reclamantibus, quæ ipsemet producit ejusdem Ottonis Diplomatis, in quibus Otto III. se tantum Regem dicit.

Ad num. III. Sanctum Dunstanum Cantuariensem Archiepiscopum hoc anno ad Deum migrasse, disertis verbis asserit Osbernus Cantuariensis Monachus in ejus Vita num. XLI. Sæc. V. Benedict. recitata, qui addit: dies ergo Ascensione Christi festivos diem clarificationis beati Dunstani præcessit veritus. Hoc autem anno Festum illud in diem XVII. mensis Maii incidit. & in legibus Ecclesiasticis Canuti Regis anno MXXXII. editis, Dunstani festum XIV. Kal. Junii celebrari Sapientes præcepisse dicitur. Accurate itaque Simeon Dunelmensis ad hunc Christi annum scripsit: B. Dunstanus Archiep. indict. prima XIV. Kal. Junii sabbato ex hac vita transiit. Ante biennium prædixerat Vir Sanctus mala super

III. Moritur S. Dunstanus Archiep. Cantuarie.

do miraculorum, & omnia Spiritus sancti charismata illustrarunt, ut hac ex parte Anglia non habuerit, quod invideret aliis nobilissimis civitatibus. Res ab eo præclare gestæ, ex quibus nonnullæ ad Annales spectantes diversis locis superius pro ratione temporum collo-

Esthredum Regem ventura, quod iram Dei provocaret in exigenda pecunia ab Ecclesia. Sancti Andreae Apostoli. Jam vero post obitum sancti viri, inquit Ingulphus in sua Historia, dicta propheta in dies adimpleri, & mala innumera totam terram tribulare. Scilicet Dani pyrata primo nostra littora in omni terra latere crebris assultibus infestare; postmodum magna classe advolli, exercitus eorum invicti, urbes, & castella licenter expugnare; eodem etiam tempore famas valida indigenas maximo vexare & vastare; morbus deinde, qui dysenteria dicitur, tam in jumenta, quam homines desavire; pestilentia, cum his multa millia tam divitum, quam pauperum percutere; ac omnes hostes in capite super Anglos semper vincere, & in omni certamine semper prævalere.

Interim inter antiquos Britannos, licet ad summas miserias adactos. Ecclesiastica disciplina vigeat. Cum enim inter eos Rex quidam Guentia cum fratre inimicitias fovens eum occidisset Britannorum Ecclesia hoc facinus detestata, illum a fidelium communione tandiu separavit, donec reus de facto pœnitens, crimen expiaret. Factum id in Synodo, cui Landavensis Episcopus præfuit, & in qua res gesta plenius narratur. Spelmanus pagin. 502. hæc Synodum Landavensem cum hoc anno illigavit, eaque nunc legitur Tom. IX. Conc.

Hugo Capetus, qui anno superiori Francorum Rex renunciatus fuit, currenti Robertum filium in Regni societatem adscivit. Labbeus Tom. I. Biblioth. pag. 272. mentionem facit chartæ quæ dicitur data die XVIII. Kal. Apr. anno MIV. regni Roberti XVII. sed loco XVII. Kal. April. legendum, XVII. Kal. April. tot enim dies ante Kalendas mensis Aprilis non habet. Quare ea inauguratio hoc anno ante diem XVI. mensis Martii acta. Immo in Fragmento Hist. Francicæ a Roberto ad mortem Philippi I. Regis apud Duchesnum Tom. II. pag. 631. de Hugone Capeto dicitur: Is Robertum filium suum sibi consortem legit regni, & benedixit fecit Remis Kal. Jan. Idem habetur in Charta Lemovicensi, sed ea a me non visa. Cum vero Robertus dicatur a Glabro, Auctore æquali, in lib. 2. cap. 1. Rex tunc juvenis prudens, atque eruditus, dulcisque eloquio ac pietate insignis, cum patrem anno CMXCVIII. amisit, in adolescentia nunc versabatur. Interim cum hoc anno Adalbero Remensis Archiep. mortuus fuisset, suffectus ei ab Hugone & Roberto Regibus Arnulfus Lotharii Regis filius spurius, quem Adalbero Laudunensis Episcopus cum illis reconciliaverat. Verum Arnulfus, sacramenti Regi dicti immemor, sexto post ordinationem mense (Remos ejus jussu prodente Adalgero Presbytero) Laudunum se perducendum permisit: ibidemque Remensis urbis prædatores, qui nihil nisi eo conscio & probante aggressi fuerant, excommunicavit; & Synodus Silvanestensis anathema illud confirmavit. De ea Synodo anno CMXC. verba faciemus, quia Baronius eam in

CHRISTI
988.JOANNIS XV. PAP.
4.OTTONIS III. REG. 5.
BASIL. & CONST. IMPR. 13.

Iocavimus, ab Osberto monacho diligenter fuere conscriptæ. Plane accidit, quod & vaticinatus est, ut post mortem ejus multa mala Angliam occuparent.

PAGIUS in illum Christi annum distulit. Sexto vero mense post suam ordinationem Arnulphum in-

tem ejus multa mala Angliam occuparent.

O o z Sc.

erimen illud lapsum esse, an. CMXCI. sum. I. ostendam.

JESU CHRISTI ANNUS 989.

JOANNIS XV. PAP. ANNUS 5.

OTTONIS III. REG. BASIL. & CONST. IMPP. 14.

I. Synodus Rom. in causa Adalberti

Sequitur annus Redemptoris nongen- tesimus octogesimus nonus, Indictio- ne secunda, quo Romae Synodus cele- bratur in causa Adalberti Pragensis in- Boemia Episcopi. Hic enim (ut supe- rius suo loco dictum est) ubi licentia summi Pontificis reliquisset Episcopa- tum, & monasticum Romae esset insti- tutum amplexus in monasterio sancti Bo- nificii, ibique quinquennium transegis- set, requisitus a suis, ut ad derelictam reverteretur Ecclesiam, interpellataque ea in re Romani Pontificis auctoritate: ipse Pontifex ad haec decernenda syno- dalem conventum collegit. Quomodo autem ista se habuerint & quid decre- tum in Synodo fuerit, qui tunc tempo- ris res ejusdem Adalberti collegit sic (a) narrat: Quinquennio pleno miles Chri- sti in monasterio erat, dulcedine mo- rum cunctis placens, altitudine virtu- tum longe antecellens; Si cui forte venit invidia suae sanctitatis, hunc humilitate cito placabat. Proficiebat de die in diem, de virtute, in virtutem. In hospitio suos hospes Christi tamquam in gradi- bus eburneis Rex coronatus procedens pro- cessit, & usque ad perfectum diem cre- scere fecit. Postea populus terrae Epi- scopum suum revocat, Sancti viri pap- patem, radium sapientem, & qui fra- tre charior domino terrae fuit: Chri- stianum monachum, virum eloquentem in hoc opus eligunt. Hi duo cum litteris Metropolitanis Romam veniunt, ac de- reditu pastoris Papam appellant, populo poenitentem matrem suam requirunt: pro- mittunt ex ore populi errata corrigere, quae deliquerunt solvere, desinere a ma- lis, studium dare bonis. Abscessus viri contrarius erat domino Papae, talem margaritam a suo corpore avellere, du-

(a) Apud Sur. die 23. Apr. 10. 2.

rum erat magna Roma. Sed facta Syno- do, ratio obtinuit, quia gens sua ple- nam satisfactionem pollicens vocat, di- missum gregem contra voluntatem repe- rat.

Porro decretum Pontificis extat in Actis aliis sancti Adalberti conscriptis in codice sanctae Caeciliae, his verbis in eadem Synodo promulgatum: Tunc Apostolicus non tam voluntate, quam jure Dei permotus talia respondit: Red- dimus quod juste quarunt male meren- tes filii. Sed dabitur eis hac lege: Si audierint eum, teneant cum benedi- ctione Dei, & faciant sub eo fructum centuplum. Si autem a consueta iniqui- tate recedere nolunt, hoc est, si ad vo- luptates suas & desideria luxuriante ma- litia redierint, absque periculo sui ca- pitis malorum consortia declinet. Hac ubi dicta dedit, finita est Synodus, &c. Duos autem Episcopos missos ab Archiepiscopo Moguntino Romam ad sanctum Adalbertum repetendum, ead- em Acta significant. Pergunt priora Acta recitari cepta:

II. Decretum Pontif. de reditu S. Adal- bertii.

Amborum Papa & Abbatis imperio, fracto suo libitu, flens Episcopus ad E- piscopatum rediit, pro cuius regimine virgam, pro pignore annulum, dante Apostolico, accepit. Dominica die ve- niens venit domum ad unam civitatem, ubi ipsa die mercatus erat magnus: Quae visio non parum adduxit tristitia sancto viro. Ad eos vero, qui se reduxerant, increpando sic ait: Ecce vestra promissio bona; poenitentes vestri nec feriantur hac die sacra. Stetit tamen in Epi- scopio suo pascens macrum populum divi- no pabulo, & si mallet, potans salu- tari poculo. Primo novo adventu pasto- rem verentur, quasi vivi fideles Ma- trem

III. S. Adal- bertus in Boe- miam redi- dit.

contigere quae primus Auctor Vitae hujus Sancti cap. 25. his verbis memorat: Archiepiscopus Ma- guntinus (qui eo Christi anno Willigisus erat) beati Praesulis gregem sine Pastore ire conspi- ciens, misit Legatos cum literis, per quos domi- num Apostolicum de Sancti viri reditu interpel- lat. Facta est Roma Synodus (anno CMXCIV. ut habet Chronographus Magdeburgensis) pro hac causa, & oritur utrimque litigium gran- de, ex una parte eorum, qui monachum per- dere timuerunt; ex alia eorum, qui Pastorem suum cum auctoritate quaeserunt. Cumque in- vicem diu pugnantibus sententiis utraque pars diu decertarent, tandem dubium nunciatorum Primas (qui in alia Vita appellatur Radla ac frater Ducis Boleslai) vix promeruit victoriam. Hic ipse Primas frater erat Ducis (nempe Bo- hemiae), cujus terra, qui exigebatur Episc. praesuit. Tum Apostolicus (nempe Joan. XV.) non tam voluntate, quam jure Dei permotus, talia respondit: Reddimus, quod juste quarunt; quamvis de bono patre jam degenerassent filii, & sa-

CHRISTY 989.

JOANNIS XV. PAP. 5.

OTTONIS III. REG. 6. BASIL. & CONST. IMPP. 14.

rem Ecclesiam petunt, & Patrem, re- pressa mala consuetudine, quasi cum- Christianis actibus Christum adorant. Verum nova religio cito deorsum venit, antiqua consuetudo superiorem manum tenuit. Spreto Deo carnalem populum caro traxit, delecta iniquitas deside- riorum vias currere praecipit, voluptas pro lege erat. Verum Dominum, cui servire regnare est, nolunt, ad igno- miniam suam, ut multis dominis servi- tia agant. Nesciunt sibi fines peccato- rum, quibus irabi valeant ad aeternum exitium: quia discere nolunt, ubi (a) sit sapientia, ubi sit vita, lumen oculo- rum & pax. Sed quoniam postea re- centi percussus eorum facinore, rursum ipsos reliquerit, sic auctor fideliter nar- rare pergit:

(a) Baruz. 3.

Accidit, ut soles humanis erroribus, ut quaedam matrona ingenitam nobilita- tem oblita, scorum se faceret, & palam peccato facta, maritus vitam mulieris quaereret. Ipsa vero ad Episcopum con- cita ala pedum confugit, quam ille in- Oratorio S. Gregoris retro altare ab- sccondit, ut satisfactionem suaderet, & vitam servaret. Ecce adest ex improvi- so armata manus, & si non redderet mœ- cham, ambobus, & Episcopo & feminae minantur gladium. Auditit sonitus ar- morum, & minas verborum procaces au- divit Episcopus latus; & si forte mar- tyrium semper optatum, nunc miserante Deo, inveniat, tacita cogitatione ru- minat, dubio gladio exultat. Ab mala mens, & peior vox: index venit, secre- tum prodidit; ubi lateret mulier, digi- to monstravit. Quid prodest refugium ad sancta Sanctorum? Quis curat, regnan- te barbarismo, fas Christianum? Fran- gunt templum: mulierem tremulam pre- hensis adductam crinibus, capite trun- cant. Unde cogitans Episcopus, quod nec illis, nec sibi cassus labor prodesset, anima vero suae talis statio obesset, pap- pati suo ait: Scias certum, aut ubi ego sum venias, aut amplius me numquam videbis. Interim tamen ipsi erat labor magnus, non praetermittere, quo minus admoneret Clerum & populum, secundum quod aetas, discretio gradus, & quali- tas criminis postulavit; nec dabat so- mnium oculis suis, qua arte, qua virtute compefcere possent nascentes errores, in- quirens.

PAGIUS

& dabitur cum hac lege: Si audierint eum, teneant cum Dei benedictione, faciantque sub ipso fructu centuplum. Si autem a consueta iniquitate sua recedere nolunt, hic noster absque periculo sui capitis malorum consortia declinet. Subdit postea Anonymus, Adalbertum Pragm venisse, & omnem aetatem ac sexum ei ob- viam processisse. Sed cum Pragenses in car-

Non tacendum, quod iusta postis Un- garis nunc nuntios suos misit, nunc se- ipsum obtulit. Quibus & ab errore pa- rum mutatis, umbram Christianitatis impressit. Haec autem de Apostolatu ejus ad Ungaros auctor, intentus magis ejus- dem Sancti monasticos recenfere progres- sus, cum ad suos quos reliquerat mona- chos Romam rediens, est iterum resti- tutus. At quantum S. Adalbertus suo Apostolatu profuerit Ungaris, & illa- Umbra Christianitatis, quam ibi (ut au- ctor ait) impressit, in immensum creve- rit, translata jam in veritatem, aliunde petamus, nempe a Cartuitio Episcopo ad Colonanum Regem, qui cunabula Un- garicae Ecclesiae stylo fidelissimo profe- quutus, haec ait: (b) Ea quidem tem- pestate, qua Ungarorum gens Dei Eccle- siam populabatur, fuit in ea Princeps quidam, quartus ab eo qui Ungaris in Pannoniam ingressuris ducem se praebuit. Is Geisca dicebatur, severus sane & cru- delis homo in suos, potenter eis impe- rans; erga alios vero, praesertim Chri- stianos, humanus, misericors & libera- lis. Et si autem paganis sui erroribus esset implicitus, at tamen caelestis gratiae luce spiritali appropinquante, cum omni- bus vicinis circumquaque provinciis de pace coepit accurate tractare, ut jam in illo liceret animadverti, cujus optaret esse filius, dicente in Evangelio Domino Salvatore: (c) Beati pacifici, quorum filii Dei vocabuntur. Edicto namque pro- posito, jussu Christianis omnibus in ipsius ditionem sive Ducatum ingredi volentibus, hospitalitatis & publicae fidei stu- dium & curam impendi. Porro clericis & monachis fecit potestatem in ipsius quo- que conspectum veniendi, eosque propen- so animo audire. Atque ita factum est, ut Orthodoxae Fidei semen in pectoris ejus horto satum, in fruges erumpere ge- stiret.

V. S. Adal- bertus Ungaro- rum Apo- stolus.

(b) Car- tui. in vita Step. Ungar. Regis 1. 2. 3. apud Is Geisca dicebatur, severus sane & cru- delis homo in suos, potenter eis impe- rans; erga alios vero, praesertim Chri- stianos, humanus, misericors & libera- lis. Et si autem paganis sui erroribus esset implicitus, at tamen caelestis gratiae luce spiritali appropinquante, cum omni- bus vicinis circumquaque provinciis de pace coepit accurate tractare, ut jam in illo liceret animadverti, cujus optaret esse filius, dicente in Evangelio Domino Salvatore: (c) Beati pacifici, quorum filii Dei vocabuntur. Edicto namque pro- posito, jussu Christianis omnibus in ipsius ditionem sive Ducatum ingredi volentibus, hospitalitatis & publicae fidei stu- dium & curam impendi. Porro clericis & monachis fecit potestatem in ipsius quo- que conspectum veniendi, eosque propen- so animo audire. Atque ita factum est, ut Orthodoxae Fidei semen in pectoris ejus horto satum, in fruges erumpere ge- stiret.

(c) Mat. 5.

Quid multa? Adest tempus caelitus dispositum. Credidit ipse cum familia- ribus suis. Undis salutaribus expiatus, omnes ditionis suae homines pollicetur se ad * Christianissimum perducendum. Cum autem multum esset sollicitus de edoman- dis rebellibus, ritibus sacrilegis abolen- dis, ad sanctae Ecclesiae profectum pro- mira quadam praevisione, nocte eum Do- minus consolatus est. Misit enim ad eum ju-

VI. Geisca primus Princeps Ungaro- rum Chri- stianus. * f. Chri- stianum.

nalem partem relaberentur, Adalbertus, dul- cis Romaniam revisit, & novi monasterii mu- rat Pastoralis frona. Est hic secundus reditus Adalberti in Urbem Romanam, quem Baro- nius juxta sua principia in annum CMXC. confert, cum tamen ad annum CMXCV. per- tineat, ut ibidem videbimus. Porro qua hic narrat Baronius de baptismo S. Stephani post-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6482. SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXXVII An. Hegi- ræ CCC- LXXIX. inchoato die 10. April: fer. 4. A.C. 989. I. Num. I. ad VIII. Baronius, qui quin- quennium Monachus Sancti Adalberti Pragensis Episcopi ab anno CMLXXXIII. auspiciatus est, licet illud anno CMXC. in- choetur, uti supra monstravimus, ideoque & in annum CMXCIV. definit, refert hoc anno CMXCIV. quae anno CMXCIV. narranda fuerant. An- no itaque nongentesimo nonagesimo quarto

© 18. F. 2. P. 31. Mart. Indict. 2. JESU CHRISTI 989. JOANNIS XV. PAPÆ 5. OTTONIS III. REG. 7. BASIL. & CONST. IMPP. 14.

juvenem speciosissimum, qui diceret ei: Pax tibi, Christi electe, faceat cura hac & sollicitudo. Non fiat per te id quod meditaris. Habes enim manus humano sanguine pollutas. Nascetur autem tibi filius, qui divinae providentiae consilio id efficiet, quod tu animo concepisti. Erit is Rex, & ex eorum Regum numero, quos Dominus elegit, coronam Regni temporarii in aeterna commutaturus. Tu vero hominem spiritali legatione apud te functurum, honorifice excipito, exceptum reverenter habeto, ejus cohortationibus sincerum pii pectoris affectum adhibeto. Experges factus Princeps, stupens ad visionem, prius secum, deinde cum Christianis & suis hominibus pertractans, huiusmodi totus prostratus, expansis manibus, humiliter gratias egit Deo; seque, principatumque suum cum filio nascituro, curae illius qui non dormit, neque dormitat, lacrymabundus commendat.

VII. S. Adelb. benigne suscipitur a Geisca.

Admirante autem eo de viro divinitus ipsi praedicto: nuntiatur illi, beatum Adalbertum Boemensis Ecclesiae Antistitem ad ipsum venire, ad Christianam religionem, Fidemque non fictam eum traducere, & ob Fidei profectum Domino laudis hostiam immolare cupientem. Is nuntius novis Christi tyronibus ineffabilem attulit laetitiam. Dux procedit obviam seruo Christi cum Fidelibus qui-

PAGIUS

ea Hungariae Regis, & quae supersunt de gestis S. Adalberti, ad suos annos remittimus, confusionis vitandae causa.

II. Floret S. Gebhardus Episcopus Constantiensis.

Ad num. VIII. Hermannus Contractus juxta editionem Canisianam ad annum CMLXXXIX. scribit: Constantia Gamolfus Episcopus obiit, eiusque Gebhard. nobilis & venerabilis Praesul succedens, XVI. annis Eccl. rexit: qui Basil. S. Greg. in Ripa Rheni, Abbatiamque suis ex praedictis construxit. Jam dicitur Petri-domus. In S. Gebhardi Vita in Chronico Constantiensis a Joanne Pistorio recusa, inter alia de eo dicitur:

NOTAE

[1] IN Continuatione III. Spicilegii Ecclesiastici a Lunig. vulgati pag. 154. prodit in lumina profectus, ut in eadem bulla asseritur, hoc anno obtinuit, eademque conditi a se S. Georgii templo & Monasterio apostolicum patrocinium obtinuit. Scripta est bulla in mense Aprilis indictione secunda; data vero septimo Kal. Majas per manus Gregorii Episcopi sacrae Portuensis ecclesiae anno pontificatus domini nostri Joannis sanctissimi Papa quarto. Congruunt haec omnia cum praesenti anno, ac chronologiam S. Gebhardi mire confirmant. Si enim anno episcopatus sui decimo, ut auctor vitae ejusdem Sancti apud Pagium hic notat, templum illud construxit, post majum mentem anni 979. renunciatum fuisse episcopum oportet. Nihil vero in ea bulla Pontifex habet de capite S. Georgii a se concessio Viro sancto, ut in eodem Templo reconderetur; quod alterum est argumentum ad eam traditionem evertendam.

Haec scripseram cum ejusdem Lunigii Spicilegium sedulo perlustrans offendi Chartam S. Gebhardi signatam anno 983. Indictione XI. anno Ottonis II. Imperatoris X. in qua annus idem ceu primus annus ejusdem Monasterii adnotatur: Hic est primus annus ejusdem monasterii S. Gregorii Petrisheunensis. Si additamentum istud admittatur tota S. Gebhardi chronologia evertitur. Cum enim anno episcopatus sui decimo Monasterium illud construxerit; qua de re vetustus Vita ejusdem Sancti auctor ambigere nos minime permittit; ejus episcopatus exordia ad annum 973. vel 74. anticipemus oportet. Nisi forte reputaverimus annum decimum episcopatus non quidem ad conditum Monasterium, sed ad ejus confirmationem per Pontificem referendum esse. Hanc enim confirmationem anno 989. Vir sanctus obtinuit. MANSI

busque honorifice eum excipit, & ut in visione erat admonitus, modis omnibus se obedientia filium fore demonstrat. Deinde jubente ipso, fit ubique congregatio indomita gentis. Per sanctum Episcopum sunt conciones, & ejus exhortationibus mox illi convertuntur & baptizantur, multis in locis Ecclesiae conduntur. Luce enim illa, quae illuminat omnem hominem venientem in mundum, profligatis tenebris, coepit Ungaria emere. Et completum est in ea, quod (a) ait: Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam. Lux lucis invisibilis Christus est, quem tunc Gentiles videre meruerunt, quando e tenebris revocati, illum esse & verum Deum & hominem verum, perfecte crediderant.

Non est autem silentio praetereundum, ut omnis ambiguitas tolleretur de medio, & ne parum fidei habere videretur viso Duci oblata, etiam uxorem ejus jam partui propinquam ejusmodi divinitus consolatione affectam. Apparuit illi beatus Levita & protomartyr Stephanus, Levitici habitus insignibus ornatus, ita eam compellans: Confide mulier in Domino, & certa esto, te filium parituram, cui primo hujus gentis & Regnum & corona debetur. Tu vero illi nomen imponas meum. Cum autem femina non sine admiratione seiscitaretur ab eo, qui-

(a) Isai. 9.

VIII. S. Adalbertus baptizatur Stephanum Reg. Ungar.

Decimo anno Ecclesiam in honore S. Gregorii dedicavit, eamque multiplicibus & magnificis Sanctorum Reliquiis cumulavit. [1] Monasterium illud Petershufense, vulgo Petershausen, dicitur possidere Caput S. Gregorii Papa a Joanne Papa XV. S. Gebhardo concessum. Verum Clarius in Chronico S. Petri Vivi refert Caput illud uno ante saeculo Ansegisum Archiepiscopum Senonensem a Joanne VIII. accepisse. Obiit S. Gebhardus, inquit Chronographus Constantiensis, VI. Kal. Septembris anno CMXCVI. sepultus in Basilica S. Gregorii a se

quisnam esset, aut quomodo vocaretur; sic respondit: Ego sum Stephanus protomartyr, qui primus pro Christi nomine martyrium obiit. His diebus disparuit. Nascitur itaque (ut praedictum erat) filius Principi, notus Domino, secundum

(a) Luc. 2.

(a) Prophetam, priusquam in utero conciperetur, & per Stephanum protomartyrem a Domino appellatus antequam natus. Eum vero beatus, & Deo dilectus Episcopus Adalbertus baptizavit, & nomen Stephani ei impostum est, & non sine nutu & consilio Dei, ut nos quidem persuasum habemus. Hucusque ibi de rebus gestis, quae pertinent ad Adalbertum Ungarorum, Apostolum. At ipse sciens Apostolatus munus non sponte sua a quoquam, sed Dei nutu ab eo, qui primariam in Ecclesia Catholica retinet a Deo concessam auctoritatem, suscipiendum, Romam rursus statuit proficisci, ubi si Deus id vellet (ut fecit) a Romano Pontifice acciperet ipsum ad Gentes Apostolatam. Quando autem id contingerit, suo loco dicemus. Porro ista omnia hoc anno coepit de reditu Roma in Boemiam, & de Boemia in Ungariam profectio, haud unius anni spacio perfici potuisse putamus.

Hoc item anno, quo quartus absolvitur, & quintus inchoatur annus Joannis Papae, Indictione secunda, (b) contigit S. Gebhardum Constantiensem venisse Romam ad ipsum Pontificem, cujus adventus ea causa fuit, ut cum edificasset monasterium celebre satis ad ripam Rheni fluminis in honorem S. Gregorii Papae, ejusdem sancti Pontificis reliquias in eo collocandas acciperet a Pontifice, a quo & privilegium pro eodem monasterio impetraret. Acciderant sancto viro cuncta ex sententia, & inter alia, ut privilegium pro eodem

(b) Extant Acta ipsius apud Canis. Antiqu. l. 6. pag. 468. S. Gebhardus Romam venit impetraturus reliquias S. Gregorii.

PAGIUS

a se construtta; quod & Hermannus Contractus laudatus etiam habet. Plura de hoc Sancto Antistite in saeculo V. Benedict.

III. Theophania Imperatrix Romam venit.

Ad num. IX. In Chronico Hildenseimensi hoc anno legitur: Theophania (ita etiam Theophania appellabatur) Imperatrix, mater Regis (nempe Ottonis III.) Romam perrexit, ibique Natalem Domini celebravit, & omnem regionem Regi subdidit. Tum anno CMXCI. Theophanu Imperatrix obiit, quod & Lambertus Schafnaburgensis & Hermannus Contractus ex editione Canisiana habent. Diem notavit Ditmarus, nempe XVII. Kal. Julii, qui dies erat decimus quintus mensis Junii. Ejus erga pauperes liberalitatem laudibus effert secundus Auctor Vitae S. Adalberti Episcopi Pragensis. De ea S. Odilo Abbas Cluniacensis in Vita S. Adelhaide Imperatricis scribit: Licet illa Imperatrix Gracia sibi, & alii fuisset satis utilis & optima, securus tamen Augusta (nempe Adelhaide) fuit ex parte contraria. Al postremum vero ejusdem Graci, aliorumque adu-

monasterio obtineret, quod hactenus integrum extat cufum in vita ipsius, in cujus sine ista leguntur, de tempore, quo datum fuit, videlicet: Scriptum, per manus Joannis Notarii Regionarii, & Scrinarii sacri Lateranensis palatii, in mense Aprilis, & indictione secunda. Datum vero septimo Kal. Majas per manum Gregarii Episcopi sacrae Portuensis Ecclesiae, & Bibliothecarii Sedis Apostolicae, anno Pontificatus Domini nostri Joannis sanctissimi Papae VI. Pergit auctor: Inter caeteras vero, quas idem Pontifex beato viro Sanctorum dederat reliquias: caput quoque sanctissimi Papae ipsi condonavit Gregorii, &c. Quomodo autem persecutibus eum, Romanis pro sublato ab Urbe sancti Gregorii capite: Deus eundem sanctum Episcopum miraculo liberavit, idem auctor narrare pergit, quem tu consulas. Pervenit autem aetate idem Sanctus usque ad annum Salutis nonagesimum nonagesimum sextum. Porro sciendum, hunc Gebhardum dici debere senioem, respectu alterius Gebhardi ejusdem civitatis Episcopi, qui claruit sub Gregorio Papa Septimo, cujus partes contra Henricum est secutus summa cum laude.

Hoc anno Theophane Imperatrix Ottonis Regis mater Romam venit, ut Italiae Principes in officio contineret, si- lioque fideles perseverarent, rebellesque comprimeret, mansitque ibi triennio, usque ad annum Redemptoris nonagesimum nonagesimum primum, quo ex hac vita migravit. Ista Lambertus in Chronico: cujus tempore res Urbanae tranquillo statu quieverunt. Ditmarus eam obiisse tradit, anno septimo Ottonis Regni, decimo septimo Kal. Julii.

IX. Theophane Imperatrix Romam venit.

Se-

lantium consilio fruens, minabatur ei quae manu designando dicens. Si integrum annum supervivero, non dominabitur Adelhaide in toto mundo, quod non possit circumdari palmo uno. Quam sententiam inconsulte prolatam, divina censura fecit esse veracem. Ante quatuor hebdomadas Gracia Imperatrix ab hac luce discessit, Augusta Adalhaide superstes, felixque remansit. Porro error irrepsit in numeros apud Ditmarum, in quo legitur: An. Dom. Incarnat. CMLXXXIX. (legendum, CMXC. ut ostendunt verba sequentia) Sol defecit X. Kal. Novemb. V. diei hora. Hanc enim Eclipsam die XXI. mensis Octob. anni CMXC. contigisse demonstrat Calvius in Opere Chronol. & Chronologus Abbatiae Quilindburgensis in Saxonia, qui Ditmarum exscripsit, legit, anno CMXC. additque verba haec, quae in eodem Ditmaro habentur: Insequenti anno (id est, anno CMXCI.) in Numagen Theophano Imperatrix infirmatur, atque ab hac vita XII. Kal. Julii discedit, &c.

I. Legatio Joannis Pap. in Angliam.

Equitur Redemptoris annus nongentesimus nonagesimus, Indictione tertia, quo a Joanne Romano Pontifice decernitur legatio ad Angliam Regem atque Ducem Northmannorum inter se invicem diffidentes. Eo functus est munere Leo Viceepiscopus Trevirensis, qui eos in concordiam revocavit (a).

(a) Mat. Westmonast. in flor. hist. hoc anno (b) Voitel. de gestis Reg. Ang. lib. 2. cap. 10.

De legatione hac Leonis a Joanne Papa in Angliam missi, & de concordia inter Principes inita, extat diploma ejusdem Pontificis apud (b) Wilelmum Mallesburiensem datum anno sequenti, hoc Reg. Ang. titulo:

Epistola Joannis Papae Decimiquinti. Joannes Quintusdecimus sanctae Romanae Ecclesiae Papa omnibus Fidelibus salutem.

II. Noverint omnes sanctae Matris Ecclesiae Fideles, & nostri utriusque ordinis

per climata saeculi dilatati, qualiter nobis relatum est a compluribus de inimicitia Ethelredi Saxonum Occidentalium Regis, necnon & Richardi Marchionis: Unde nimis tristis effectus, utpote de filiis nostris spiritualibus, tandem invito salubri consilio, accersivi quemdam Apocrisarium nostrum Leonem, Viceepiscopum sanctae Trevirensis Ecclesiae, & misi eum illuc cum litteris nostris exhortatoriis, ut respicerent ab hac *superstitione. Qui transiens vastas intercapedines terrarum, & in die Nativitatis Domini pervenit ante conspectum Regis praefati; moxque ex parte nostra salutato obtulit litteras, quas illi miseramus. Qui accersitis cunctis sui Regni fidelibus utriusque ordinis sapientioribus, ob amorem & timorem Dei omnipotentis, nec-

De pace litterae Apostolicae.

* diffensione.

PAGIUS ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6483. SÆC. X. Anno Eræ Hispan. MXXVIII. An. Hegiræ CCC. LXXX. inchoato die 31. Martii fer. 4. A. C. 990. I.

Num. I. ad IV. Inclyta erat per hæc tempora virtus Leonis Episcopi, qui Egberti Archiepiscopi Trevirensis Vicarius, Apostolicae Sedis Apocrisarius creatus est. Quippe Joannes Papa, oborta inter Angliam Regem Ethelredum, & Richardum Normannorum Ducem controversia, Leonem in Insulam Britan-

nia Legatum de pace misit, ejusque solertia optatæ pacis fructum retulit. Refert Mallesburienfis lib. 2. de Reg. cap. 10. Epistola Joannis exemplar, cui Leonis inscripta memoria, quem ipsemet Mallesburienfis Episcopus Trevirensis perperam nuncupat; ipse enim Pontifex profertur, accersitum a se Apocrisarium suum Leonem, vice Episcopum sanctae Trevirensis Ecclesiae, eumque cum exhortatoriis ex Urbe magnis viarum intervallis missum ad oram maritimam, in die Nativitatis Domini pervenisse ante conspectum Regis praefati, consilioque cum Rege habito de pace, Legatos ex Anglia datos, trajecisse in Galliam, & pervenisse Rotomagum usque ad Richardum Marchionem, ita Normanniae Ducem Pontifex appellat ac denique Rotomagi Ethelredum inter & Richardum pacem fanxisse, Kalend. Martii anno ab Incarnat. Domini CMXCI. indit. IV. [1]

Opera Joannis XV. pax inter Regem Angliæ & Ducem Normanniae facta.

Ad

NOTÆ [1] IN Conciliorum Collectione Veneto-Labbeana to. XI. col. 987. hoc anno collocatur concilium quoddam in oppido Ansa, quod leucis quatuor Lugduno distat, celebratum assidentibus Burchardo Lugdunensi & Teobaldo Viennensi, archiepiscopis episcopis comprovincialibus novem. In eo vero canones IX. ad ecclesiasticam disciplinam reformandam sanciti sunt; sicut & Cluniacensibus possessiones suæ asseruntur. Item ad an. 994. concilium aliud Ansanum profertur ex iisdem omnino patribus constans, in quo canonici in ecclesia S. Romani oppidi Ansa insituntur vel restituuntur. Sed duo hæc Concilia unum idemque censei debere nec nisi ab uno eodemque Concilio 994. hæc omnia sancita fuisse multiplici argumento demonstrat. Primo inscriptio concilii an. 990. perspicue mendosa est, cum anno illi assignet Indict. II. quæ superioris an. 989. erat. Secundo Patres illi gravius se accepisse significant nuncium de transitu S. Majoli. Obiit autem S. Majolus anno 994. ut Pagius ad annum 993. 8. egregie demonstrat. Martenius quidem, qui concilium istud primum vulgavit Anecd. to. IV. col. 74. censet transitus nomine designari hic spontaneam illam demissionem dignitatis, qua S. Majolus aliquot ante obitum annis sese abdicavit. Sed vix persuaderemur muneris pastoralis demissionem a patribus illis designari nomine transitus. Quin & abdicationem illam non citius quam anno 992. contigisse Pagius ad annum 1048. 3. demonstrat. Non ergo sermo de illa haberi potuit in concilio anni 990. Denique Concilio huic Ansanum affedit Leubaldus Matiscensis qui sedem illam post Milonem tenuit. Milovero Matiscæ recensetur inter Patres conciliabuli Remensis anno 991. celebrati; & Leubaldus unus fuit ex Patribus concilii secundi (ut creditur) Ansanum anno 994. habiti. Absurdum erit igitur concilium Ansanum an. 990. comminisci, cui Leubaldus quidam Matiscensis interfuerit. Ideoque pronum est reputemus Ansanum concilium fuisse unicum an. 994. coactum, in quo & canones illi conditi sunt & firmata Cluniacensium privilegia illa quæ Concilium anni 990. autoritate sua roborasse creditum fuit; ac demum in eo pariter Concilio de Ecclesiæ Romanensis administratione deliberatum fuit; quod huc usque ad idem Ansanum Concilium anni 994. optime relatum est. MANSI

necnon & sancti Petri Apostolorum Principis, & per nostram admonitionem paternam, firmissimam concessit pacem cum omnibus filiis & filiabus suis, presentibus & futuris, & cum omnibus fidelibus suis sine dolo.

III. Qua de re misit Edelfinum sanctae Schireburnensis Ecclesiae presulem, necnon Leolfstanum filium Alfwoldi, & Vulfstani filium Ederelnothum, qui transierunt marinos fines, & pervenerunt usque ad Richardum presulum Marchionem. Qui & monita nostra pacifice suscipiens, simulque audiens decretum supra-fati Regis, libenti animo pacem firmavit eandem cum filiis suis & filiabus presentibus & futuris, & cum omnibus fidelibus suis eo rationis tenore, ut si aliquis eorum, vel ipsi injusse aliquid contra alium perpetraverint, digna commendatione purgentur; paxque maneat perpetualliter & inconvulsa, sacramentorum utriusque partis sigmate stipulata. Ex parte scilicet Regis Ethelredi Edelfinus presul sanctae Schireburnensis Ecclesiae, Leolfstanus Alfwoldi filius, & Ederelnothus Vulfstani filius. Ex parte Richardi Rogerii Episcopus, Rodolphus Hugonis filius, Thrusbeno filius Thurgis. Actum Rosbomagi, Kalendis Martii, anno ab Incarnatione Domini nongentesimo nonagesimo primo, Indictione quarta. Additum: Et de hominibus Regis, vel de inimicis suis nullum Richardus recipiat, nec Rex de suis sine sigillo eorum.

Hoc ipso anno S. Adalbertus Pragensis Episcopus Romam veniens sancti Bonifacii monasterium, ubi quinquennio manserat, iterum adiit; ibique totidem annos explevit. Erat plane in Urbe locus ille Sanctorum colonia, ubi qui his temporibus florere sanctitate viri celebres habitaverunt. Ut non mirum, si adhuc iterum ad locum hunc beatorum, quali in terrestri caelum, Adalbertus. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS II. Ad num. IV. Sanctus Adalbertus, relicto Episcopatu Pragensi, hoc anno Romam venit, ibique Monachum induit in Monasterio SS. Bonifacii & Alexii, ubi quinquennio manserat, iterum adiit: ibique totidem annos explevit, licet secundus Auctor Vitæ Sancti Adalberti, qui solus de quinquennio Monachus Sancti hujus Antistitis verba facit, unici quinquenni mentionem faciat, ideoque ostendat, Adalbertum non nisi presentis anno ad Monasterium SS. Bonifacii & Alexii venisse, & Monachum induisse. Quæ narrat itaque hoc anno Baronius gesta fuisse Romæ ab Adalberto jam Monacho, ad hunc annum reapse pertinent. Præterea ad hunc etiam annum revo-

bertus posthabitis, tot, tantisque aliis in Germania & Gallia & in Italia monasteriis, tantummodo convolaverit, quod peravide requisierit. Sed audiamus eum, qui ista ob oculos habuit, hujus temporis auctorem, qui rerum inspector exacte cuncta conscripsit (a); ait enim: Ergo divinus heros ascendit equos, dulcem Romam revisit, & quasi post pericula maris quassa navis occupat optatum portum. Sic secretos monasterii sinus, ebaram requiem intrat, amplexus pulcræ Rachel, obliviscitur laboriosam Liam. Et paulo post de præstantibus sanctitate viris, qui illic erant, hæc subiicit: Usus vero illi maximus erat, colloquia querere spiritualium & seniorum, qui porro illuc pro claritate Abbatibus plures confluerunt. Græci inquam optimi venerunt, Latini similes militaverunt. Superioribus quatuor pius Basilius, inferioribus quatuor magnus Benedictus dux, sive rex erat. Inter quos medius incidens, Deum sitiens Adalbertus, verba vitæ sumit & glutit, raptus in altum, cum fratribus dulcius contemplatur Deum. O quoties obortis lacrymis memini dicentem, cum causa edificationis accessissem ad Joannem Abbatem. Ubi sunt dulces cibi animæ meæ? Ubi sunt sancti viri, pluebant ibi sermones Dei, accensæ sententiæ mutuo cursant: arsit ignis super terram cordis: testatur presentem Deum unda compunctionis. Quinam fuerint octo insignes Abbates, quatuor Græci, & totidem Latini sanctitate celebres, istis idem aperit verbis:

Hoc, inquit, faciebat scilicet Gregorius Abbas, hoc Nilus pater, hoc Joannes bonus & infirmus, hoc simplex Stratus, & super terram Angelus unus. Erant isti Abbates Græci, qui perturbatum statum Orientalis Ecclesiæ relinquentes, tamquam columba Noe, olim P p v am

canda quæ ipse existimavit contigisse priori quinquennio; cum illud scitum sit, & hujus Sancti Antistitis Actis adversetur, ex quibus constat, eum usque ad presentem annum Ecclesiam Pragensis rexisset, & primum Romam venisse.

Ad num. V. & seq. Florebant hoc tempore Romæ in Monasterio Sanctorum Bonifacii & Alexii, in quo Sanctus Adalbertus Monachus factus est, Leo Abbas ejusdem Monasterii, qui anno CMXCV. tanquam Legatus Joannis Papæ XV. præfuit Concilio Moscomensi & Remensi adversus Gerbertum celebratis, & alter Leo, qui post peregrinationem Hierosolymitanam Nonantulani Monasterii Abbatiam abdicarat, & deinde apud Sanctum Bonifacium intra Romanae moenia perseverans, ex omni quod sibi vita hujus residuum, fuit nihil aliud, quam aeterna vita sibi stipendia procuravit, inquit Petrus Damiani in Epistola ad Ni-

(a) Vit. S. Adalbert. apud Sur. die 23. Apr. 1022.

V. Viri insignes in monasterio S. Bonifacii.

III. Leo Ex abbas Nonantulani cum Leone Abbate Bonifaciano non confundendus.

CHRISTI 990.

JOANNIS XV. PAP. 6.

OTTONIS III. REG. 7. BASIL. & CONST. IMPP. IJ.

(a) Petr. Dam. ep. ad Nicol. Pap. de dimittendo Episc. VI. Leo Abbas Nonantulanus.

vam uberem & speciosam ubi confisterent, quæivere. Latini autem qui fuerint, docens mox subdit: Hoc ex ratione majori Dei sapiens Joannes, hoc similis Theodorus, hoc Joannes innocens, hoc simplex Leo Psalmorum amicus & semper predicare paratus. Hæc de illis, qui videbantur esse columnæ, de quorum novissimo nempe Leone quæ scribat (a) Petrus Damiani in medium afferemus, ut ex uno, eodemque novissimo reliquos perdiscamus, ait enim: Leo quoque Nonantulanus Abbas ad memoriam redit, qui dum clericalem adhuc speciem gereret, tandem devotione peracta, cum Hierosolymis remeasset, sic vitam suam instituit, ut nihil aliud præter unum dumtaxat asinum possideret. Et hoc quotidie saltus & pasua circumquaque perustrans, materias congregabat, quibus ad requisita naturæ necessaria fratribus acutergia ministraret; peractoque glorioso hujusmodi opere manuum, psalterioque cum ipsa simul exercitatione decurso; protinus ad offerenda Domino sacra mysteria non sine multis lacrymis sanctus presbyter accedebat. Postmodum vero ad monasterii requiem violenter attractus agebat (quod infelix frequenter & ipse deploro) JESUM, inqueiens, per pedes tenui, & nunc miser & cæcus, ut Sampson, sæculi moles volvo. Vixque peracto biennio, in manu Ottonis, qui tunc Imperii sceptrum regabat, pastoralem baculum reddidit, deinde apud S. Bonifacium intra Romana mania perseverans, ex omni quod sibi vitæ hujus residuum fuit, nihil aliud quam æternæ vitæ sibi compendia procuravit. Ad cujus postmodum sepulturam cæcus veniens, luci pristinae assertur restitutus. Hæc Petrus de Leone. Porro hic iste Leo, qui jam Abbas ejusdem monasterii S. Bonifacii scriptus postea reperitur in synodalibus Actis cum legatione functus est, in Gallias missus ab eodem Joanne Pontifice, ut inferius suo loco patebit,

PAGIUS

Nicolaum Papam II, cap. XI. cujus locum integrum recitat Baronius, qui tamen, ut recte observavit Mabillonius Sæc. V. Benedict. in Elogio Leonis Abbatis Nonantulani, utrumque Leonem in unum confundit; quæ enim Petrus Damiani narrat, non nisi de Leone Exabbate intelligi possunt, cum Leonem ob abdicatum munus Abbatis & initam privatæ vitæ rationem laudibus efferat, quod de Leone Abbate Monasterii Bonifaciani, & postea Summi Pontificis Legato Petrus Damiani non dixisset. Præterea Auctor Anonymus posterioris Vitæ Sancti Adalberti Episcopi Pragensis eos enumerans, qui in Monasterio Bonifaciano Leonis Abbatis congressum expetebant, ait: Hoc Gregorius Abbas, hoc erat Pater Nilus, hoc Joannes bonus infirmus, &c. hoc simplex Leo, Psalmorum amicus & semper predicare

Eodem anno celebratur in Gallia Concilium Silvanectense. Quanam autem occasione celebrari contigerit, & quid in eo gestum, ex Actis Rhemenfis Synodi post annum sequentem celebratæ, de qua suo loco dicendum, hic reddemus historiam. Arnulphus Rhemenfis Archiepiscopus Hugonis Regis Francorum favore promotus ad eam dignitatem fuit, ita visum Hugoni, ut hunc licet non legitimum, regio tamen stemmate ortum, utpote Lotharii Regis filium, & Caroli adhuc regnantis nepotem, ætate juniorem his beneficiis in suas partes adduceret & contineret. Accidit autem, ut cum vix sex menses ea sede positus esset, prodicione cujusdam Adalgerii Rhemenfis presbyteri ea civitate Carolus potiretur, cum & ipse Arnulphus captivus deductus est. Quod vero suspicio non levis de ipsa esset Arnulpho, quod ejus jus civitas Carolo patruo prodita esset: ipse adversus omnes, qui tam nefaria perpetrassent, excommunicationis sententiam in hunc modum intorsit (b):

Arnulphus gratia Dei Archiepiscopus Commonitorium prædonibus Rhemorum. Quid tibi vis prædonum Rhemensium scelerata manus? Nihil ne te movent pupilli & viduæ lacrymæ, nec advocatus eorum? Velis, nolis, ipse Dominus tuus, ipse testis est & judex, & gravis ultor, cujus judicium non effugies. Vide quid ante oculos ipsius egeris: sanctam pudicitiam virginum non erubuisse, matronas etiam barbaris verendas, nudas reliquisti, orphanum & pupillum non respexisti. Parum tibi hoc: Accessisti ad templum Matris Dei cunctis mortalibus reverendum, ejus atrium profregisti, polluisti, violasti; quod oculi tibi viderunt, concupivisti: Quod manus atrectare potuerunt, rapuisti. Et nos quidem contra divinum & humanum jus misericordiam abutentes, quod tibi & potus abstulisti non indulgemus, sed propter impia tempora non exigimus; exigimus autem reliqua omnia

paratus. Hunc vero ultimum Leonem pro loci Abbate male etiam usurpat Baronius, ut advertit Mabillonius, quia iste Anonymus non ipsum, sed convenientes ad Abbatem enumerat, & inter eos non nisi Gregorio Abbatis nomen tribuit; quod etiam Leoni ultimo loco memorato non negasset, si tum quoque hac dignitate præditus fuisset. Est itaque simplex ille Leo Psalmorum amicus. Leo Ex abbas Nonantulanus, non vero Leo Abbas Monasterii Bonifaciani, qui longe alia, quam simpliciter & Psalmorum amoris opinione inclaruit.

Ad num. VII. & seqq. Cum Arnulphus Lotharii quondam Francorum Regis filius spirius & Caroli Lotharingi nepos evedctus fuisset ad Archiepiscopatum Remensem anno CMLXXXVIII ita volente & assente Hugone Rege, ut e-

VII. Rhemenfis civitas capta.

(b) Gerb. in Conc. Rhemenf. c. 12.

VIII. Excommunicatione in eos, qui Rhem. civit. invaserunt.

IV.

CHRISTI 990.

JOANNIS XV. PAP. 6.

OTTONIS III. REG. 7. BASIL. & CONST. IMPP. IJ.

IX.

omnia, quæ pollutis manibus pervasisti, ac retines. Redde ergo, aut sententiam damnationis in pervasores rerum Ecclesiasticarum a sacris Canonibus promulgatam, eam in te latam, multotiesque ferendam accipe.

Anathema in prædones.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus sancti, interveniente & adjuvante beata Maria semper Virgine, auctoritate quoque & potestate Apostolis tradita, nobisque relicta, excommunicamus, anathematizamus, maledicimus, damnamus, & a liminibus sanctæ Matris Ecclesiæ separamus vos Rhemensium prædonum auctores, factores, cooperatores, fautores, & a propriis dominis rerum suarum sub nomine emptionis abalienatores. Obtenebescant oculi qui concupierunt, ardeant manus quæ rapuerunt, debilitentur omnia membra quæ adjuverunt. Semper laboretis, nec requiem invenietis, fructuque laboris vestri privemini: formidatis, & paventis a facie persequentiis & non persequentiis hostis, ut tabescendo deficiatis. Sit portio vestra cum Juda traditore, Domini in terra mortis & tenebrarum, donec corda vestra ad plenam satisfactionem convertantur. Hic autem sit modus plena satisfactionis, ut omnia injuste ablata præter cibum & potum propriis dominis ex integro restituatis, coramque Rhemenfis Ecclesiæ penitendo humiliemini, qui sanctam Rhemensium Ecclesiam reveriti non estis. Ne cesset a vobis maledictiones scelerum vestrorum persecutrices, quamdiu permanseritis in peccato pervasoris. Amen. Fiat, fiat. Hucusque sententia anathematis per Arnulphum illata, de qua (a) Gerbertus: Post hæc Arnulphus suos prædones sub anathemate posuit, atque ut idem facerent, Galliarum Episcopis imperavit: quod & egregie præstiterunt collecti in unum in Synodo Silvanectensi. Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Idem ep. ad Vailde-rod. Ep.

PAGIUS Arnulphus filius Lotharii Regis desit ab Hugone Rege.

um sibi demeretur, & a Carolo averteret, postquam menses sex Archiepiscopatum illum rexit Carolus civitate Remensi & pluribus oppidis potius est, ipseque Arnulphus cum Carolo anno superiori arma sociavit. Quare hoc Christi anno Hugo Rex & Remensis Dioceseos Suffraganei ad Joannem Papam contra Arnulphum Legatos misere, eumque infidelitatis & insignis prodicionis reum fecere, postulant, ut sibi liceret ei Archiepiscopatum abrogare: Non tantum quia Carolo urbem traderat contra fidei sacramentum, sed etiam quod contra jus gentium & captivitatibus, in qua ipse videri volebat detineri, sub signis Caroli milites collegisset, & vocatus ab Episcopis venire contempisset, ut patet ex literis ipsius Hugonis Regis & Episcoporum. ad Joannem XV. quas Baronius anno CMXCI. a num. II. ad V. loco scilicet non suo, recitat; ad annum enim superiorem exeuntem

Collectis igitur in unum Episcopis, expositaque ob oculos omnium lugubri tragicæ Remensis cladis, paribus animis, zelo offensi numinis æstantibus adversus eos, qui adeo nefaria perpetrassent, ausi fuissent, oratione primum investiva acriter agentes, eos demum sententia anathematis damnare. Recitata sunt ista omnia postea in Rhemenfi Concilio, atque inde in suum commentarium a (b) Gerberto translata in hunc scilicet modum:

Oratio investiva Episcoporum Remensis dioceseos vice decreti habita Silvanectis.

Quousque se extendet effrenata licentia vestra, alterius proditores, Judæ satellites? Ad quem finem progreditur incepta audacia vestri ducis, ducis dicimus Adalgerii presbyteri, qui nomen sacerdotalis dignitatis suo nomine polluit? Te igitur interpellamus, funeste presbyter. Quid tibi visum est, post illa cruenta arma, quibus te Lauduni exercuisti, ut iterum vilis apostata factus, Arnulphum Rhemorum Archiepiscopum traderes, cum ante, velut fideissimus custos, cubares, conviva assiduus esses, consilia disponeres, sacrosancta administrares? Num rigorem Ecclesiasticæ severitatis, vel judicium omnipotentis Dei effugere te putasti? Urbis portas aperuisti, hostes introduxisti, venerabile templum Matris Dei, atque ipsi barbaris reverendum, velut hostium castra oppugnasti. Nunc etiam vos prædonum maxima portio, quæ Ecclesiæ ingentibus beneficiis eratis obligati, qui dicitis: Hereditate possideamus sanctuarium Dei: qui signa militaria loricati, galeati, cum scutis & lanceis ante aram beatæ Dei Genitricis intulistis: qui pollutis manibus pastorem cum Clero & populo inter sancta Sanctorum comprehendistis, custodiæ distribuistis, carceri mancipastis, & adhuc retinetis. Num inquam, vos divina jura effugietis?

X. Concil. Sylvanect.

(a) Idem de Conc. Rhem. c. 14.

XI. Investiva in invasores Rhemenfis civitatis.

Nova hæc r-fulans.

P p 2

revocandæ: Gerbertus quippe in Oratione quam habuit in Concilio Mosomenfi anno CMXCV. ait: Certe nihil actum vel agendum fuit, quod Apostolica Sedî relatum non fuerit: ejusdem per decem & octo menses expectata sententia, nempe usque ad diem XVII. Junii anni CMXCI. quo Arnulphus in Concilio Remensi depositus est, a quo die si per decem & octo menses retrocedas, pervenies ad medium circiter Decembrem anni CMLXXXIX. quo ideo litteræ Hugonis Regis & Episcoporum data sunt.

Episcopi jam anno CMLXXXVIII. ut ibidem retulimus, Synodum Sylvanecti habuerant, Adalgerum Presbyterum proditorem citaverant, atque in eum, & alios prodicionis reos anathema dixerant, simulque in pervasores Remensis & Laudunenfis Dioceseos. Ad eam quoque videtur citatus fuisse Arnulphus: sed, seu quia se se captivum fingebat, seu quia judicium Episcoporum reformidabat, Com-

V. Synodus Sylvanectensis.

CHRISTI
990.JOANNIS XV. PAP.
6.OTTONIS III. REG.
7.
BASIL. & CONST. IMPR. 15.

tis? Vos quoque, quorum dolo & fraude, consilio & auxilio tantum scelus factum est, cum his, qui principes tanti facinoris fuerunt, consociandi estis, ut poenam peccati simul feratis, qui causa peccati simul conspirastis, bonaque civium Remensium proedones impiissimi, velut sub hasta distraxistis. Nec etiam vos abesse debetis, qui in Adalberonem Laudunensem Episcopum non minus leviter perfecistis. Et ut pullulantem hæresim rescindamus, qua dicitur, omnia licere. Carolo, etiam in locis sacris: Rhemensem simul & Laudunensem Ecclesiam, utramque sacrilegio, quamvis dissimili, pollutam a sacris removemus officis, donec legitime reconcilietur utraque. Et ne quis nos talibus monstris haminum favore, talibus negotiis assensum præbituros putet; sed pro fide qua vivimus, omnibus expositos periculis, sententiam nostram ita confirmamus, stabilimus corroboramus. Anathema in eos.

XII.

Auctoritate omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus sancti, interveniente & adjuvante beata Maria semper Virgine cum omnibus Sanctis; auctoritate quoque & potestate Apostolicis tradita, nobisque relicta, excommunicamus, anathematizamus, damnamus, & a liminibus sanctæ Matris Ecclesiæ separamus Adalgerum presbyterum, diaboli membrum, Episcopi, Cleri & totius populi Rhemenfis traditorem. Hos quoque qui hujus traditionis extiterunt inventores, auctores, factores, cooperatores, fautores, civiumque depopulatores, & a propriis dominis rerum suarum sub nomine emptionis abalienatores. His adju-

PAGIUS ventui non adfuit. Synodum quidem Silvane-ntensem Baronius hoc anno recitat, sed ex antecedentibus & consequentibus apparet, eam ad annum nonagesimum octogesimum octavum ut ibidem insinuavimus, retrahendam esse.

VII. Hoc vero anno Arnulfus post menses XVIII. ut anno sequenti num. I. videbitur, Hugoni Regi reconciliatus, imo Regia mensa particeps factus, fidem sefellit, & Guidonem Sueffionem Episcopum, qui cum medio inter Sueffiones & Laudunum intervallo apud Cavinionem convenerat ludificatus, eundem Hugonem Regem & provinciam Remensis Episcopos ad causam. Romam Julio mense per Legatos perferendam compulit; quod tamen contra facientibus Heriberti Comitis ac patris Agnetis Caroli Ducis uxoris Legatis, frustra fuit. Præterea, ut habet Nangius hoc anno in Continuatione Flooardi, Hugo Rex Francorum collecto exercitu valde copioso, Laudunum urbem, ubi manebat Carolus Dux Lotharingia cum uxore sua filia Herberti Comitis Tyecarum, obsidere decrevit. Sed cernens quod civitas vi assultuum inexpugnabilis esset, consilium habuit cum Anselino (Adalberone etiam appellato) traditore vetulo Laudunensium Episcopo, qui erat Consiliarius Caroli principalis. Is enim Anselinus Episcopus

ginus Laudunensis Episcopi pervasores, ac ipsius Episcopi gravissimos tortores. Fiat sicut (a) Scriptura dicit: Qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctuarium Dei, Deus meus pone illos ut rotam, & sicut stipulam ante faciem ventii. Sicut ignis qui comburit silvam, & sicut flamma comburens montes, ita persequeris illos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos: Imple facies eorum ignominia, & querant, nomen tuum Domine, erubescant & conturbentur in seculum seculi, & confundantur & pereant: Et cognoscant, quia nomen tibi Dominus, tu solus altissimus in omni terra. Et quia pupillum & viduam non miserati sunt, neque templum Dei reveriti, dominiumque Ecclesiarum sibi usurparunt; sicut filii eorum orphanis & uxores viduæ. Scrutator fenerator omnem substantiam eorum, & diripiunt alieni labores illorum: nutantes transferantur filii eorum & mendicent, & eiciantur de habitationibus suis. Fiant dies eorum pauci, & * Episcopatum eorum accipiat alius: & duplici contritione conterere eos Domine Deus noster, nisi respiciant, & Ecclesiæ Catholice fructuosa penitentia satisfaciant. Amen. Fiat.

Et plane factum est, quod diro anathemate imprecati sunt Patres. Siquidem anno sequenti captus est ab Hugone Carolus, & penitus ex stemmatis ejus ramo cessavit Regnum Francorum, tunc penitus excisum, cum (ut audisti nuper a Patribus) hæresis pullulare cepit; qua dicerent Caroli studiosi, omnia licere Carolo etiam in Ecclesiis. Sicque

nocte quadam cunctis quiescentibus, Hugoni Regi portas aperuit: & tunc captus & vinculus Carolus cum uxore sua postus fuit a Rege Hugone Aurelianis in carcere, ubi & tandem mortuus est. Ademarus in Chron. ait, hebdomada ante Pascha Carolum ab Ascelino Episc. proditum, sed annum non determinat. Verum, Carolus anno tantum sequenti capus, & urbs Laudunensis expugnata ab Hugone Rege, ut infra videbimus. Quare Nangius hæc uno tenore narravit, vel forte hallucinatus est. Sed redeo ad Ademarus.

Ademarus Monachus S. Eparchii Engolismensis, Auctor coetaneus, in suo Chronico Tom. II. Biblioth. Labbei relato, qui magnam fidem hac in re meretur, subdit: Carolus in carcere usque ad mortem retentus est Aurelianis, ubi genuit filios Carolum & Ludovicum & expulsi sunt filii ejus a Francis, profectique ad Imp. Romanorum habitaverunt cum eo. Sane, Dux Aquitanarum Voillelmus reprobus nequitiam Francorum Ugoni subditus esse noluit, unde factum est ut Ugo, exercitu Francorum admoto urbem Bistavis obsidione fatigaret, &c. pacem postmodum Voillelmus cum Ugone & Roberto filio ejus fecit, & Rex Ugo cogitans erga se Dei gratiam, quasi vicem rependens, defensor clementissimus Ecclesiæ Dei extitit. Nam

(a) Esal.
82.* al.
Principatum.XIII.
Cur a Carolinis defecerit Regnum Francorum.VII.
Mortuus in carcere, & liberor relinquit.CHRISTI
990.JOANNIS XV. PAP.
6.OTTONIS III. REG.
7.
BASIL. & CONST. IMPR. 15.

que eo usque sunt a Deo tolerata peccata Regum illius stemmatis, quamdiu ea peccata non sunt defensa ut jure facta; uti vero coeperunt obstinate defendi, ut error sit reputata justitia, & inde hæresis oriri coeperit: tunc ira Dei effusa est super Principes, & præcisum est Regnum ab eo, & datum ipsius æ-

PAGIUS

ob hanc causam creditur progenies Caroli reprobata, quia jamdiu negligens Dei gratiam, & Ecclesiarum potius neglectrix, quam auctrix videbatur. Filios tamen Caroli Ducis, non simul ac abdicatus est pater, sed post annos circiter XX. cum infelicium partium Guillelmum Ducem tædere, coepisset, Heribertusque Trecentium Comes maternus avus, qui Arnulfi Archiepiscopi Remensis patrocinium palam susceperat, vivere desiisset, expulsos faceri necesse est, inquit Blondellus in Pleniori Assertionem Genealogiæ Franciæ pag. 37. Cum enim ex Sancti Petri Uzarchienis in Lemovicibus ad Guillelmi Hugonis Regis re-

mulo, & de Saul translatus in David. Videant ergo quam male consulant Principibus Novatores nostri temporis, hæretici, inquam dicti Politici, eadem quæ hoc tempore sunt coepta doceri, penitus profitentes. Quæ autem hæc sint sequuta, dicemus anno sequenti.

Se.

bellis ditionem pertinentibus Chartulario, Ludovicum & Carolum anno MVIII. quo jam Otto Dux eorum frater natus major decesserat, Regium nomen affectasse constat, utrumque ad illa usque tempora sub Guillelmi auspiciis de Regno cum Roberto Rege contendisse oportet. Hac enim nota Charta consignata reperitur: Actum anno Incarnat. Domini MVIII. regnante Roberto, & Ludovico & Carolo. Duravit illa stirps Carolina usque ad annum MCCXLVIII. in posteris Ludovici, qui Ottonis ex alia matre frater fuit, & Thuringiæ Landgraviorum parens.

JESU CHRISTI
ANNUS
991.

JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
7.

OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 16.

I.
Legatio-
nes in
causa Ar-
nulph. ad
Rom.
Pontif.

Sequitur annus Redemptoris nongen-
tesimus nonagesimus primus, Indictio-
ne quarta, quo increbescente adver-
sus Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum
(parto rumore de prodicione Rhe-
menfis civitatis: Hugo Rex eum subii-
cere synodali iudicio cogitavit. Relucta-
batur ipse audiri ab aliis quam a Ro-
mano Pontifice, quem solum sciret ha-
bere superiorem, apud ipsum vero ex-
periri paratum. Quod autem id quod
iustissimum esset negari non posset, ad-
versus eum scribuntur litteræ ad Joan-
nem Romanum Pontificem tum ab Hu-
gone Rege, tum ab Episcopis Rhemen-
sis provinciæ; ab iisdemque duæ ad eum-
dem legationes decernuntur; ita tamen,
ut specietenus rem agerent, cum omni-
bus illis in proposito esset, eandem
causam tractari inter Episcopos Rhe-
menfis provinciæ, & aliarum Ecclesia-
rum Galliæ sacerdotes: quod exitus de-
claravit, ut inferius dicuri sumus. Præ-
cessit autem pro Arnulpho Heribertus
Comes ad eundem Joannem Pontificem
Legatus. Hæc autem omnia hujus anni
exordio facta esse (a), Gerbertus qui
interfuit, docet, dum decem & octo
menses tradit intercessisse ab eo tempo-
re usque ad Synodum Rhemensem ha-
bitam anno sequenti, mense Junii. Por-
ro Regis ad Joannem Papam epistola
sic se habet (b):

Beatissimo Papæ Joanni Hugo gratia
Dei Francorum Rex.

II. *Novis atque iniustis. rebis summo
studio summaque cura vestra consilia ex-
petenda decrevimus. Quippe cum scia-
mus, vos omne tempus in humanis ac di-*

PAGIUS
SÆC. X.
Anno Eræ
Hispan.
MXXIX.
Anno He-
gire
CCC-
LXXXI.
inchoato
die 20.
Martii
fer. 6.
A.C. 991.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6484.

© 20. D. D 4. P. 5. April. Indict. 4.

JESU CHRISTI 991.

JOANNIS XV. PAPÆ 7.

OTTONIS III. REG. 9.

BASIL. & CONST. IMPP. 16.

A Num. I. ad XII. Non hoc anno, sed men-
se Decembri anni nongentesimi octogesi-
mi noni Hugo Francorum Rex & Episcopi
Diocesanos Remensis ad Joannem XV. Sum-
mum Pontificem adversus Arnulphum Regis Lo-
tharii filium spurium ac Remensem Archiepi-
scopum literas dedere, ut ibidem diximus.
Nunc Baronii fundamentum evertendum. Ait
Cardinalis Doctissimus: Hæc omnia hu-
jus anni exordio facta esse, Gerbertus qui
interfuit, docet, dum decem & octo

*vinis studiis exegisse. Considerate ergo
quæ sunt facta, & facienda præscribi-
te, ut & sacris legibus suis honor red-
datur, & regalis potestas non annulle-
tur. Arnulphus Regis Lotharii (ut di-
cunt) filius post graves inimicitias ac
scelera, quæ in Regnum nostrum exer-
cuit, loco parentis adoptatus est a nobis,
ac metropoli Rhemorum gratis donatus!
jusjurandum præbuit, quod contra præte-
rita & futura valeret sacramenta; libel-
lum fidelitatis sub nomine chirographi
conscriptis, recitavit, corroboravit, cor-
roborata rique fecit: milites ac omnes civis
jurare coegit, ut in nostra persistenter st-
de, si ipse aliquando in potestatem hostium
deveniret. Contra hæc omnia (ut certissi-
mi testes sunt) ipse portas hostibus pa-
tescit; Clerum ac populum suæ fidei cre-
ditum captivitati, & prædæ distribuit.
Sed esto, eum esse additum alienæ pote-
stati (ut ipse videri vult) cur civis &
milites pejerare coegit? Cur arma con-
tra nos comparat? Cur urbem & castra
contra nos munit? Si captus est, cur
non patitur liberari? Si vi hostium op-
pressus, quare non vult sibi subveniri;
& si liberatus est, cur ad nos non re-
dit? Vocatur ad palatium, & venire
contemnit. Invitatur ab Archiepiscopis:
nihil se eis debere respondet. Ergo qui
vices Apostolorum tenetis: statuite, quid
de altero Juda fieri debeat; ne nomen
Dei per nos blasphemetur; & ne forte
justo dolore permoti, ac vestra taciturni-
tate urbis Rhemenfis scilicet excidium,
totiusque provinciæ moliamur incendium;
nec iudici Deo excusationem prætentetis,
si nobis quærentibus, atque rogantibus
for-*

„ menses tradit intercessisse ab eo tempore
„ usque ad Synodum Remensem habitam an-
„ no sequenti mense Junii. Ita Baronius.
Verum Gerbertus in fragmento Epistolæ ad
Vilderodum Argentinensem Episcopum, quæ con-
tinet apologiam ejusdem Synodi Remensis,
quam Epistolam ipsemet Baronius an. CMXCII.
n. XXXIX. & seq. recitat, non refert men-
ses illos XVIII. ad Synodum Remensem, sed
ad Arnulphi cum Hugone Rege reconciliationem.
Hæc Gerberti verba: *Conjuratorum manum
contra suam Regem ejusque exercitum in aciem
sub signis Caroli (Lotharingæ Ducis) produ-
xit. Interea Legatis & literis Synodicis Ro-
manus Pontifex, ut Ecclesie turbata subveniat
ammonetur. Sed neque Legatis neque literis con-
sulentibus consult. Itaque gravium Episcopo-
rum factis, consultu Legatis & literis Synodicis
ac miti ammonitione Arnulphus conventus, DE-
CEM ET OCTO CONTINUIS MENSIBUS,
ut a capto furore desisteret, sequa scelere pro-
ditionis & rebellionis, quo impetebatur, regu-
lariter purgaret, noluit. Sed cum a se fauto-
res maximos nequitia sua discedere sensit, terri-
tus Regem adiit, novisque sacramentis ac no-*

Hugonis
Reg. Ep.
ad Joan.
Roman.
Pontif.

CHRISTI
991.

JOANNIS XV. PAP.
7.

OTTONIS III. REG. 8.
BASIL. & CONST. IMPP. 16.

*formam judicii dare volueritis. Hæc ad
Joannem Romanum Pontificem Hugo
Rex Francorum, qui & commovit ad-
versus eundem Arnulphum Rhemensem
Archiepiscopum, omnes comprovinciales
Episcopos, ut contra eum litteras scri-
berent ad eundem Joannem Papam,
quem rogarent, ut ipsum Arnulphum
Episcopatu privaret, & alium in lo-
cum ipsius subrogaret. Ipsæ autem lit-
teræ sic se habent (a):*

(a) Ibid.
cap. 26.

III.
Epist.
Epist. Rhe-
me. dioc.
ad Joan.
Pap.

*Domino ac Reverendissimo Papæ Joan-
ni, Episcopi Rhemorum diæceseos.
Non sumus nesciti, beatissime Pater,
jamdadum oportuisse nos expetere con-
sulta S. R. E. pro ruina atque occasu
sacerdotalis ordinis; sed multitudine ty-
rannorum pressi, longitudine terrarum se-
moti, desideria nostra hæcenus implere
nequivimus. Nunc itaque vestro exami-
ni non sine magno dolore perferimus no-
vum atque iniustitatum crimen Arnulphi
Rhemorum Archiepiscopi, qui famosam apo-
stata factus locum Judæ traditoris olim,
in Ecclesia tenet. Qui filius quondam
Ecclesie Laudunensis, cum Episcopum
suum dolo & fraude cepisset, Ecclesiam
ejus perturbasset; ad cumulum suæ damna-
tionis Rhemensem sibi creditam cum Cle-
ro & populo captivavit. Nec movet eum
nostra vocatio, vel potius saluberrima
exhortatio, non Archiepiscoporum com-
provincialium multoties repetita cano-
nice facta coram Deo & Angelis ejus
professio, non chirographi in conspectu
Ecclesie recitata descriptio, non nume-
rosa sacramenta miris excogitata con-
filiis. Stant suo vitio quamplures Ec-
clesiæ pastoribus viduata. Pereunt innum-
merabiles populi sine sacerdotali benedi-
ctione & confirmatione. Ipse factione ty-
rannica, divina humanaque jura contem-
nens, tyrannidem exercet, Regibus no-
stris, Hugoni videlicet & Roberto ejus
filio, a quibus tantam gloriam gratis con-
secutus est, interitum meditatatur.*

IV.

(b) Mast.
18.

*Ergo tandem ad monstra perditissimi
hominis expergefacti, vivimus in senten-
tiam Domini dicentis: (b) Si peccave-
rit in te frater tuus; vade & corrip-*

PAGIUS

*vis rerum conditionibus REGIÆ MENSÆ
PARTICEPS FACTUS EST; atque ita ira
Regis sedata omni crimine se exutum credidit.
Quare menses illi XVIII. ad ea quæ anno
anteriori gesta fuerant, non vero ad ea quæ
post eam Epistolam ad Episcopum Argentinem-
sem datam contingere, omnino pertinent. Ar-
nulphus itaque anno CMLXXXVII. Archie-
piscopus Remensis creatus est. Neclum a sua
ordinatione sextus mensis elapsus erat, & ecce
quasi tempestas urbem ab eo proditam hostis in-
vastæ, Sanctuarium Dei polluit, spolia diripuit,
Clerum & populum captivavit. Post hæc vero
Arnulphus suos pradones sub anathemate posuit at-
que ut idem facerent, Galliarum Episc. imperavit,
uti scripserat antea Gerbertus in eadem ad Epi-*

*eum inter te, & ipsum solum. Si te au-
dierit, lucratus eris fratrem tuum: si
autem te non audierit; adhibe tecum
ad huc unum vel duos, ut in ore testium
duorum vel trium stet omne verbum.
Quod si non audierit eos, dic Ecclesie,
si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi
sicut ethnicus & publicanus. Adesto,
pater, ruenti Ecclesie, & sententiam ex
sacris Canonibus promulgatam, vel po-
tius ab ipsa veritate prolata profer in-
reum. Sentiamus in vobis alterum Pe-
trum defensorem & corroboratorem Chri-
stianæ Fidei. Ferat sancta Romana Ec-
clesia sententiam damnationis in reum,
quem universalis damnat Ecclesia. Suf-
fragetur nobis vestra auctoritas, & in
hujus apostatæ dejectione, & in ejus quæ
domui Dei præesse possit Archiepiscopi
nova ordinatione, simulque invocatis E-
piscopis nostris fratribus, necessaria pro-
matione: ut sciamus & intelligamus, cur
inter ceteros Apostolatam vestrum præ-
ferre debeamus. Hucusque ad Joannem
Pontificem Episcopi Rhemenfis provin-
ciæ, Sicque duæ legationes, a Rege
una, altera vero ab Episcopis tunc si-
mul eadem ex causa missæ sunt Romam.*

*At sicut adversus Arnulphum ab Hu-
gone Rege & Episcopis (ut vidisti) mis-
sæ sunt Romam litteræ: ita e contra
pro Arnulpho ab Heriberto Comite (hic
erat focer (c) Caroli Regis Franco-
rum) missi sunt Legati ad eundem Pon-
tificem. Si in causa propria credendum
est Gerberto de Actis, quæ scripsit Rhe-
menfis Concilii, eum ait (d) de his
duabus legationibus Romam ad Joannem
Pontificem missis, tradit pervenisse Le-
gatos Heriberti Comitis, eisdemque mu-
neribus præoccupasse Joannem Roma-
num Pontificem. Ita quidem ipse, qui
ejusdem Pontificis auctoritate iussus ab
occupata a se Rhemenfi sede ignominio-
se deponi, in eundem commotus, ni-
hil remisit injuriarum; & non ob aliam
causam post suam degradationem ejus-
dem argumenti diversa scriptorū ge-
nera elaboravit, atque edidit, quam ut
in eundem Romanum Pontificem, ipsam-
que*

V.

(c) Aim.
1. 5. cap.
44. in fine.

(d) Gerb.
de Conc.
Rhemens.
cap. 27.

*scopum Argentinensem Episc. respiciens ad Syn-
nodum Silvanestensem. Quare Arnulphi proditi-
o, & Silvanestensis Synodi celebratio ann.
CMLXXXVIII. sexto nempe mense ab ordina-
tione Arnulphi, acciderant; ac menses præfati
XVIII. ab eodem Christi anno inchoati, anni-
que CMXC. prioribus mensibus absoluti. fuere.
Præterea Baronius num. I. in margine citat
Gerbertum de Concilio Remensi loquentem,
& querelam Romani Pontificis commemoran-
tem; Sed neque, inquit Gerbertus, Primati
Romano injuriam illatam, cum per octodecim
menses literis & Legatis communitus respondere
noluerit. Non enim ejus silentium aut diffi-
cultatio, vel nova constitutio jam constitutis
præjudicat legibus. At hi menses XVIII. re-
ferun-*

II.
Arnulphus
iterum
adversus
Hugonem
Regem re-
miserit.

VI.

que Apostolicam Sedem contumeliarum plaustra componeret.

Ita qui monachus quondam Auriacensis cœnobii, liberalibus artibus potius, quam theologicis litteris excultus, sub specie instituendi filium Hugonis Regis Robertum, cum monasterio, monasticam quoque verecundiam missam fecit, curialis inter curiales (secundum illud propheticum: (a) Conversati sunt inter Gentes, & didicerunt opera eorum) sic profiteri cœpit, ut garrulitate, dicacitate, oblocutione, detractione, adulatione, animi duplicitate ad simulandum atque fallendum summa dexteritate compositus omnes facile antecelleret, prout quæ inferius non aliunde, quam ex eius scriptis intelliges, fidem sicut apertissimam, ita & certissimam faciunt: cum alioqui ab hujus temporis scriptoribus non ab his diversis coloribus repræsentetur, cum hominem ingenio acerrimum, in suis ad altiora progressibus valde providum (ut docuerunt eventa) fuisse demonstrant, dum homo ignobilis, ut (b) Glaber testatur, primo ad regiam aulam, inde ad Rhemensem Archiepiscopatum sibi aditum præparavit, postea ad Ravennatis Ecclesiæ præsulatum aperuit viam: atque demum ut Imperatoria manu ad Apostolicam Sedem, cæteris eminentiorem Petri thronum extolleretur, præparavit tamquam summum summæ gloriæ suæ artifex & architectus idonea ad id perficiendum instrumenta, composita inventione Dedalica, quamvis plerique dixerint, diabolica, nempe vetita magia, quæ per demonum invocationem perfici consuevit.

(a) Psal. 105.

(b) Glab. l. 1. c. 4.

VII.

Verum non sic comparati sumus, ut quæcumque de malo homine scripta feruntur absque disquisitione diligenter exhibita admittamus, sed illa dumtaxat, quæ veris certisque testificationibus preferantur. Immo (quod tu mireris) cum de isto agemus Romanæ Ecclesiæ perduele, non alterius cujusque magis quam sui ipsius ad significandum qualis fuerit, scriptis utemur; ut ipsius calamus sit penicillus, quo ejus naturalis effigies efformata, qualis ipse fuerit tamquam in tabula expressus picturæ vultus omnibus innotescat.

PAGIUS

feruntur quidem ad Synodum Remensem, quæ Arnulphum ab Archiepiscopatu Remensi deposuit, sed ea non anno CMXCII. ut arbitratus est Baronius, sed anno CMXCI. congregata. Quare cum die XVII. mensis Junii illius anni habita fuerit, hi mensis XVIII. eo die absoluti, & circa medium mensis Decembris anni nongentesimi octogesimi noni incœpti, ideoque & eo tempore Arnulphus cum Hugone Rege reconciliatus, vel saltem sub initium anni CMXC. an enim Gerbertus menses illos integros vel incompletos nume-

Extant siquidem ejusdem Gerberti eadem scriptorum monumenta, ab ipso in hac causa Arnulphi, multiplici genere edita, sed uno argumento, non tam historico more, quem ut ipse profiteretur rhetorico, dum versatur totus in acerrimis invektivis, tuncque temporis ab eo concinnata, cum exæstaret vehementi iræ calore, quod ipso ab adepta malis artibus sede rejecto, in eam a Joanne summo Pontifice Arnulphus fuerat restitutus. Porro istiusmodi scripta Gerberti, tamquam ingens thesaurus inventus, a Novatoribus in odium Romanæ Ecclesiæ sunt in lucem prodita, duplicique editione vulgata, altera (c) cum aliis intextis blasphemis & annexis mendaciis, altera seorsum anno superiori millesimo sexcentesimo Francofurti apud hæredes Andreæ Wechellii hoc titulo cusa:

VIII.

Synodus Ecclesiæ Gallicanæ habita Duracortori Rhemorum sub Hugone A. & Roberto Francorum Rege cum Apologia ejusdem Synodi scripta a Gerberto tum quidem Archiepiscopo Rhemensi, postea Romano Pontifice, ex vetusto codice Miriacensis quondam monasterii. At si a titulo incipias controversiam, plane consenties in eo magnopere erratum esse, cum non Synodus, sed pseudosynodus dicenda fuisset. Quomodo enim nominanda Synod. illa, quam in posteriori Concilio legitime congregato, cui cum Gallicanis Episcopis legatio interfuit Apostolica, abrogatam fuisse constat, nemine discrepante, nisi misero Gerberto, qui in ea depositus fuit, consentientibus cum Episcopis ipsis etiam Francorum Regibus Hugone atque Roberto, recipientibus ipsidem restitutum Arnulphum? Sed de his susus suo loco agendum erit inferius: modo autem rerum gestarum inchoatam historiam prosequamur, quæ prodantur ab eodem ipso Gerberto in Romanam Ecclesiam, a qua sede privatus fuerat, tunc insensissimo, cui non nisi eadem quæ hosti fides debeat adhiberi. Cum enim de legationibus his hoc anno Romam contra Arnulphum missis agit, hæc ait: (d) Legatos tantum scripta porrexisse Romano Pontifici, primoque se blande acceptos esse. Postea vero quam Heriberti Comitis Legati equam-

(c) Cent. 10. cap. 9. col. 457.

IX. De pseudosynodo habita pro Gerberto.

(d) Gerb. de Synod. Rhe. cap. 27. cor.

ret, divinare non possumus. Intra hos ultimos menses XVIII. contigere quæ ipsemet Gerbertus in Epistola ad Wilderodum post laudata superiori numero verba statim subiungit: Atque ita ira Regis sedata omni crimine se excutum credidit. Indeque mox rediens fidem sacramentorum rupit (nempe circa initium anni CMXC.) conditionibus non servatis. At ii quorum intererat, totiens se decipi, totiens bonis suis privari non ferentes, Laudani arcem occupant (anno nempe CMXCI.) Arnulphus inter hæstes Regis invenitur, Synodo (Remis eodem

Res cum legatis Romæ transfactæ.

vapore præstantem, niveo colore insignem cum aliis muneribus Pontifici obtulerunt, sed per triduum ante januas palatii defatigatos, nec admissos, infecto negotio rediisse. O longanimis Legatos, qui expectatione trium dierum festi, ulterius expectare noluerunt in tanta undique ex toto Christiano orbe cum multiplicibus negotiis adventantium, velut imbre, frequentia! Pergit Gerbertus, alio ex capite notam inurere Eccl. Romanæ laborans:

X.

Adstipulantur, inquit, etiam huic rationi, de causa scilicet, cur re infecta Legati inauditi recesserint, Brunonis Episcopi presentes clerici; qui se pro ejus captione Romanum Pontificem adiisse dicebant, a quo maledicta in reos, nempe anathema, ex auctoritate Apostolica expecterent: cujus ministri summam solidorum decem dari censebant. Quibus derisus, eo quod si pecunia redimi possent, nec mille talenta moras inferrent: hoc tandem in responsis ab ipso Pontifice acceperunt, ut ipse pro quo captus esset, bene illi prospiceret. Hæc Gerbertus, plane significans, pecuniam a ministris petitam, non a Pontifice acceptam, qui alia via captivo Episcopo consulendum esse respondit, non excommunicatione quam venerant accepturi. Inferius vero ipsius etiam Gerberti testificatione probatur, ejusmodi exactionem fieri solitam a Crescentio tyranno ipsam Urbem, atque cum ea Pontificem occupante.

XI. Vastrum Regis consil.

Sed antequam ulterius progrediamur, detegam opus est, adversariorum in depositione Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi vastrum consilium, quod ex ipsidem Actis accurate pervegitatis detegitur, illud nimirum; quod cum Rex ipse Hugo nihil magis optaret, quam eundem Arnulphum e throno deponere, in ordinemque redigere, & ad hoc plurimum sibi faventium induxisset Episcopos: cum id perficere ipsis nullo modo daretur, Sede Apostolica inconsulta, penes quam essent judicia Episcoporum & Archiepiscoporum deferenda, omnesque majores causas spectare scirent ad ipsum Romanum Pontificem, cumque vererentur ob iniquam quam agerent, causam, ipsum Rom. Pontificem adversantem se fore passum. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

dem anno coactæ) representatur, pro tot tantisque flagitiis rationem reddere depositur, &c. Utraque itaque Arnulphi rebellio per menses XVIII. duravit, & in univertum annos tres, ab anno CMLXXXVIII. sexto Archiepiscopatus ejus mense inchoandos.

XII.

Ad num. XII. & seq. Miesco seu Miescho vel Michovio vel Miezulau seu Miezislaus primus Polonorum Dux, qui Christianam religionem in eam gentem intulit, anno tantum sequenti e vivis excessit, ut discrete docet Chronographus Hildensheimensis ad annum CMXCII.

furos: illud quod audisti sunt meditati perficere, nempe cum quod juberent leges Ecclesiasticæ de adeundo Romanum Pontificem, ipsi videri volebant expletse; quod tamen minus perfici vellent, pro excusatione tantummodo ipsis esse deberet; sicque ipsis Legatis dederint in mandatis, ut redditis litteris Apostolico, post triduum ab Urbe, re infecta recederent, unde ipsi ansam arriperent, ut Arnulphi causam traherent, & judicarent, eo quod Apostolica Sedes duplici legatione conventa, inauditos sive abire Legatos; satis sufficere existimantes, eo modo Sedem Apostolicam pro Arnulphi causa interpellasse. Id autem illis fuisse in consilio, hocque meditato esse, declararunt eventa, cum in ipsis Actis nihil frequentius inculcarint, & vehementius exaggerarint, quam quod jure agerent in Arnulphum, cum de ipso consultus Romanus Pontifex, rem silentio præterire voluisset, nec refragatus vel in minimo esset, sicque ex eo silentio intelligi debere, judicandi facultatem in Francorum Episcopos devolutam. Qui eo modo iudicium inchoantes, eundem Arnulphum vocarunt ad Synodum, ubi reus assisteret judicandus. Cum vero ipse Arnulphus existeret apud Carolum, excusaretque se ab illo haberi captivum, nec alio proficiscendi posse impetrare licentiam: tunc Hugo Rex Francorum illud omni studio agere cœpit, ut Arnulphum vi captum constitueret in Synodo condemnandum, quod ex sententia evenit; factumque id anno sequenti, ut suo loco disturi sumus. Hæc satis de ejusmodi controversia in his, quæ ad anni hujus res gestas spectare noscuntur, reliqua suo loco anno sequenti disturi sumus.

XII. Meisconis Ducis Poloniæ primi Christiani obitus.

Hoc ipso anno, qui numeratur Ottonis Regni octavus, moritur Miesco alias dictus Meisco primus Dux Polonorum Christianus. Ditmarus enim hujus temporis auctor id testatur, & quomodo per conjugem ad fidem Christi sit perductus describit; primumque narrat ipsum uxorem accepisse sororem Boleslai Ducis Bohemiæ, feminam Christianam, Dabravam nomine dictam. (quæ vox Sclavonica interpretatur Larame.)

Qq tunc

ubi ait: Miesco obiit, successitque ei filius illius Bolislavo, seu Boleslaus cognomento Chrobry. Baronius ex Ditmaro lib. 4. pag. 46. Miesconis mortem in præsentem annum confert. At Ditmarus contrarium asserit, ait enim: Anno Dominica Incarnat. DCCCCXCII. regni autem tertii Ottonis octavo, hic præfatus Dux jam senex & febricitans ab exilio hoc ad patriam transit. Ubi loco, regni autem tertii Ottonis, octavo legendum, regni autem tertii Ottonis nono, cum is die Natali Christi anni CMLXXXIII. Ottoni II. patri successerit.

Mortuus Meisco Dux Poloniæ Christianus. * Dobbeleram.

(a) Dittm. lib. 4. Chron.

tine Bona) quomodo autem per mulierem fidelem conversus est vir infidelis, ita describit (a): Hæc (inquit) Christa fidelis dum conjugem suum gentilitatis errore detentum sedula revolvit angustæ mentis deliberatione, qualiter hunc sibi sociaret in Fide, ei omnimode placere ostendit, non propter triforem mundi hujus nocivi appetitum, quin potius propter futura mercedis laudabilem, ac universitati Fidelium nimis desiderabilem fructum, qui conjunctionem predictam proxime sequebatur.

XIII.

Hæc sponte sua fecit ad tempus male, ut postea diu operari valuisset bene. Nam in Quadragesima cum ex se abstinencia carnis & afflictione corporis sui decimationem Domino acceptam offerre conaretur, dulci promissione a viro suimet propositam frangere rogatur. Illa autem ea ratione consentit, ut alia vice ab eodem exaudiri facilius potuisset. Quidam dicunt eam in una carnem manducasse Quadragesima, alii vero tres. Audisti Lector delictum ejus, modo consideranda fructum elegantem pia voluntatis illius: laboravit enim pro conversione conjugis sui, ac exaudita est a benignitate Conditoris sui, cujus infinita bonitate persecutor suimet studiosus respuit, cum crebro dilecta uxoris hortatu innata infidelitatis toxicum evomuit, & in sacro baptisimo nævum originale detexit. Et protinus caput suum & Seniores dilectum membra populi hactenus debilia subsequuntur, & nuptiali veste recepta, inter ceteros Christianos adoptivos numerantur. Jordan primus eorum Antistes multam cum eis sudavit, dum eos ad supernæ cultum vineæ sedulo, vel verba vel opere invitavit. Tunc gratulabantur legitime conjugati, predictus mas & nobilis femina, illisque subdita omnis familia gaudebat se in Christo nupsisse. Post hæc peperit bona mater longe sibi degenerem filium, multarumque perniciem genitricum, quem nomine fratris sui Bolestaum appellavit. Hæc omnia Dittmarus, subditque de ejusdem obitu piæ femina; post quam idem Dux junxit sibi monialem, Odam nomine, ex qua

Jordan vir Apotolic.

PAGIUS

IV. Miesco Dux pietate insignis.

Sequendus itaque Dittmarus non in anno Regis Ottonis, sed in anno Incarnationis. Suscepit paternum Principatum Bolestaum primus, quem Dittmarus crudelitatis infimulat. Chronerus vero laudat. Hic Princeps, inquit Chronerus lib. 3. de Bolestaum loquens, Polonoium nomen Regia dignitate externorum Principum necessitudinibus & clarissimis rebus gestis vehementer illustravit: militarem disciplinam auxit, Regni fines longe lateque propagavit: religionem stabilivit, & augustiorem reddidit: denique ferocis ac agrestes homines ad civilem aliquanto vitæ cultum redegit. Sed

tres filios generasse tradit, ita rudis in fide, æque opere incultus adhuc permanens inconcessa tentavit, quem defunctum hoc anno (ut dictum est) tradit octavo Tertii Ottonis regnantis.

Hoc anno defuncta * Aloara Pandulphi Capuani Principis relicta vidua uxore, defecit ex ea stirpe Capuæ Principatus, Deo iustum sanguinem ulciscente; sicut sanctus Nilus illi prædixerat. Hæc autem memoriæ digna ut exacte noscantur, sciendum est ex Leonis (a) Ostiensis testificatione, ipsum Pandulphum Principem occisum esse in clade illa postrema Ottonis Secundi Imperatoris, cujus munificentia datus est Principatus tam uxori Aloaræ, quam duobus ejus filiis. Tenuit vero ipsa annos octo, quem accepit Principatum anno Redemptoris nongentesimo octuagesimo tertio. Quomodo vero crudelis femina propagare satagens Principatum in filios, & ipsum perdidit Principatum atque filios in vita sanctissimi Nili ab ejus scripta discipulo enarratur his verbis:

XIV.

* Aruara Capuæ Principatus Aloaræ datus. (a) Leo Ost. lib. 2. cap. 9. & 15.

Mortuo predicto Pandulpho, qui erat Princeps Capuæ, ejus uxor Aloara dicta non secus ac si maritus viveret, universa illi regioni præerat & dominabatur. Hæc domini zelo, vel potius satanica invidia occupata instigat duos filios suos qui remanserant, ut interficerent unum ex Comitibus nepotem illius existentem quasi potentia præstantem, & ab omnibus honoratum. Quod illi effecerunt: ipsa enim illius consanguinea, cum illum allocutura ad se vocasset, & ipse absque malitia ad eam intrasset, occasione opportunam ejus rei nacti ejus filii profuerunt in ipsum, & gladio interfecerunt. Horum mater penitentiam simulando, accessit supplex Nilum ad se tamquam acceptura ab eo peccati dignam penitentiam. Beatus vero Nilus ejus precibus annuens, cum ad civitatem venisset, currebant omnes ad vias publicas, ut viderent reverendum ejus aspectum, & obtinerent ejus benedictionem. In quibus diaconissa quadam monasterii præposita cum suo sacerdote juvene existente & ætate florente ac robu-

XV.

S. Nilus redarguit Diaconissam.

quoad Nischonem, de eo dicitur in libro de Miraculis Sancti Udalrici Augustensis Episcopi, vitæ ejus a Gerardo Presbytero Sancti Antistitis familiari scriptæ, subjuncto, capit. 22. quod cum sagitta toxicata in brachio vulneratus fuisset, votum votiisse, ut brachium argenteum cum manu ad Sanctum Udalricum mitteret, & continuo per meritum Sancti Episcopi de mortis periculo illum liberatum fuisse. Nischonem hic Auctor, qui hoc sæculo vixit Vandalarum Ducem appellat, & Cosmographus Hildensheimensis Sclavorum Ducem. Hi loquendi modi observandi, ut hujus temporis Auctores melius intelligantur. Nischonem itaque Princeps fuit pietate insignis. Da-

busta, cum collegisset etiam alias virgines suas, quibus ipsa præerat, exiit ut obviam iret beato Nilo. Ille vero cum prophético spiritu conspexisset eorum gesta, occursum ipsarum non curavit, sed potius ut gladius ignitus austerâ voce & terribili vultu se ipsis objecit, inquit: Quid vobis & juveni isti, ut vos que videmini virgines, cum ipsa simul habitetis? An ignoratis, quod hic est vir, & ipse ignorat quod vos estis mulieres? Si Deum non timeatis, homines cur non reveremini? Revera in vobis non video justitia fructum. His illæ auditis, cum oporteret vereri & horrere beati Nili ingenuitatem, recesserunt dicentes: Non est hic serpens Dei, sed diabolus. Et statim sequenti die inventus fuit presbyter ille cubans cum diaconissa illa sua consanguinea, & hoc auditum est per universam civitatem illam.

XVI. Quæ S. Nilus ad Aloar.

Venit itaque beatus Nilus ad palatium Aloaræ. Quæ cum illum vidisset, tremens facta, procedit ad pedes ejus, errorem suum confitendo, ut veniam obtineret. Ille vero cum ipsam sublevasset: Ne facias hoc, dixit, quoniam ego etiam homo sum peccator, nec habeo facultatem ligandi & solvendi: Vade ad Episcopos, qui hæc judicare possint, & quodcumque tibi dixerint illi, facito. Illa vero respondit: Episcopis peccatum meum confessa sum, & illi præceperunt mihi, ut psalterium legerem ter in hebdomada, & eleemosynas facerem indigentibus. Precor etiam sanctitatem tuam, serve Dei, ut a te audiam, quod utile est, & veniam obtineam peccati mei. Beatus Nilus respondit: Psalterium percurrere, & dare eleemosynam, tibi & indigentibus utilitatem affert; illi vero, qui occisus est, salutem non confert, neque mororem eorum, qui plorant interitum ejus, solvet: quid enim tantum das, quantum offendisti? Si vero omnino volueris etiam a me humili consilium accipere, & facere voluntatem Dei: ecce dico tibi: Trade unum ex filiis tuis, pro Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS V. Anglia Dani vestigali redditur.

Danis littora Angliæ infestantibus, eodemque tempore, ut Anglorum vires distraherent, varias urbes oppugnantibus & barbara crudelitate depradantibus, Ethelredus Rex, uti narrat Hovedenus part. I. Annal. pag. 428. malo remedium quaesiturus Senatam vocat; ubi pauci erant, qui vim viribus opponere censerent, plures vero quibus nota Regis ignavia, & inter hos Princeps ponitur Striccius Cantuariensis Archiep. ducebant Danorum animos pecunia, non ferro placandos; horum consilio, inquit Hovedenus, Danis tributum, quod erat decem librarum (legendum, decem millium librarum, ut Huntindoniensis pag. 357. & novus Chronographus Saxo habent) primitus datum est: ut a crebris rapinis, incendiis, & hominum occisionibus, quas circa maris ripas frequenter agebant; desisterent; pacemque

pinquis defuncti, ut de eo faciant quodcumque voluerint: & ita a peccatis tuis absoluta. Dixit enim Deus, quod ex manu hominis fratris ejus requiram animam, ipsius videlicet hominis. Et (a) Quicumque fuderit sanguinem hominis, 35. pro illius sanguine sanguis ipsius fundetur. Et iterum (b): Quicumque gladium apprehenderit, gladio morietur. 26. Non enim tu es impotentior Saul Rege, nec Judice Jephthe, qui propria voluntate filios suos morti tradiderunt. Hæc Sanctus ille prophético afflatus spiritu (ut patefecit eventus) bene consuluit feminae illi, præstare nimirum alterum filiorum adversariorum manu necari, quam fratris, ut accidit. Ad quæ illa respondit: Non possum hoc facere, vereor enim ne aliquo pacto ipsum occidant. Tunc beatus Nilus zelo divino plenus respondit: Hoc dicit Spiritus sanctus: Sanguis filii tui effunderetur pro illo sanguine, quem tu injuste effudisti, & peccatum hoc non delebitur e domo tua in sæculum: nec ullus amplius ex semine tuo imperabit huic civitati. Sed eicietur, & conculcabitur ab hostibus suis, eo quod confisa es potentia tua, & non didicisti, quod Dominus pauperes facit & dicit, humiliat & sublevat.

XVII.

Quibus illa auditis cepit flere, & lamentari, & cum impleisset manus suas auro, offerebat illud beato Nilo, putans se illum ita placaturam. Ille vero ab omni affectu alienus, revera neque lacrymis mulieris fractus, neque captus auri copia, neque potentiam ejus veritus, cum distruxisset cubiculi velum, ut cervus proflitens, abiit, hoc secum cogitans (ut ipse dixit) quod diabolus ita affirmavit: Iste monachus pulvis est, irrigabo illum aqua lacrymarum mulieris, & jam efficiam ipsum lutum, ut eum effingere & formare possim ut volo. Et hoc pacto Nilus opere perficiebat illud: (c) Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbae. Similiter implens Apostolicum præceptum, quod ait: (d) Ne communicetis firmam cum eis tenerent. Nunc ergo primum in singula civium capita decretus census, de quo in Eduardi Confessoris legibus, apud Hovedenum pag. 603. legitur: Danegildi (ita census iste vocabatur) redditio, propter pyratas primitus statuta est. Patriam enim infestantes, vastationi ejus pro posse, instabant. Ad eorum insolentiam reprimentam statutum est Danegeldum annuatim reddi: scilicet duodecim denarios de unaquaque hida (quæ erat certa terræ portio) totius patriæ, ad conducendos eos, qui Pyratarum irruptioni resistendo obviant. Duravit hæc servitium ad decimum Eduardi Regis annum, seu ad annum MLI. & aliquando hoc servitutis genus auctum fuit, ut hoc anno apud Alfordum videre est. Quoad Ecclesiam, ita lex cavebat: De Danegeldum omnis Ecclesia libera est, & quieta, & omnia

(c) Met. 10.

(d) Tim. 2. pec- 5.

CHRISTI
991.JOANNIS XV. PAP.
7.OTTONIS III. REG. 8.
BASIL. & CONST. IMPP. 16.

peccatis alienis. Et tunc beatus Nilus secessit in monasterium suum. Nec multum temporis intercessit, & ejus predictio effectum est consecuta: filius enim junior predicta Aloara Principatus zelo majorem fratrem in Ecclesia orantem gladio interfecit. Ille vero e contra a Rege Francorum hac de causa vincit ageratur. Et tandem brevi tempore tota illorum su-

PAGIUS *mnis terra, qua in proprio dominio Ecclesia erat; ubicumque jacebat; nihil prorsus in tali redemptione persolvens: quia magis in Ecclesia confidebant orationibus, quam in armorum defensionibus, usque ad tempora Guillelmi junioris, qui Rufus vocabatur. Hac in legibus Eduardi Regis num. XI.*

perbia defecit, & eorum potentia perit. Hæc de his verax auctor: consentientia his etiam habet (a) Leo Ostiensis, addens, quod his deficientibus, Principatus Capuæ datus est tunc ab Ottone tertio Imperatore cuidam Ademario Balsami clerici filio secum a puero educato, quem unice diligebat. Sed de his hæc tenus.

An-

Taius Lilla Calipha Babylonensis depositus VI. fuit anno Hegiræ CCCLXXXI. die XIX. Schabani, qui respondet diei trigesimo mensis nostri Octobris. Ei eadem die succedit Cadirus Billa Calipha XLVI. Bagadensis, quæ fuscus Elmacinus lib. 3. narrat.

(a) Leo Ost. lib. 2. cap. 10. 15.

(a) Cent. 10. cap. 9. col. 460.

* quinta

PAGIUS SÆC. X. Anno E. ræ Hisp. MXXX. Anno Hegiræ CCC. IXXXII. inchoato die 9. Martii fer. 4. A. C. 992. I. Epocha Synodi Remensis.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6485.
⊙ 21. CB. 5. P. 27. Mart. Indict. 5.
JESU CHRISTI 992.
JOANNIS XV. PAPÆ 8.
OTTONIS III. REG. 10.
BASIL. & CONST. IMPP. 17.

Num. II. ad XIII. Diem congregata Synodi Remensis, in qua Arnulfus Archiep. Remensis depositus, & Gerbertus in ejus locum substitutus, recte notat Baranius num. XII. ex ipsomet Gerberto, nempe XV. Kalend. Julii, seu diem XVII. mensis Junii, non item annum.

JESU CHRISTI
ANNUS
992.JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
8.OTTONIS III. REG. 9.
BASIL. & CONST. IMPP. 17.

I. De Rheim. pseudo Synod. tempore.

Annus Christi nongentesimus nonagesimus secundus sequitur, quinta indictione inchoatus, quo apud Rhemos in Gallis celebrata est pseudosynodus adversus Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum, in qua ipse est exautoratus Arnulphus, & in ejus locum subrogatus Gerbertus, de quo anno superiori. De ipsa acturi, primum omnium de tempore elucidanda obscuritas, quæ vitio scriptorum irrepsisse videtur, cum uno eodemque contextu diversa ponantur, nimirum cum primum ponitur hoc ipso anno Redemptoris nongentesimo nonagesimosecundo celebrata, sed tamen quarta ponitur habita Indictione, quæ potius quinta ponenda fuisset. Verum, cum statuta dictæ Chronologiæ annorum Christi alia cohæreant, dicendum omnino in numerum Indictionis mendum irrepsisse, ut loco quartæ, quinta restituenda sit. Nam dum in priori (a) editione id factum ponitur anno Ottonis Imp. nono, præsentem quidem annum demonstrat; dumque etiam in posteriori editione id pariter gestum scribitur anno quinto Hugonis Regis Francorum, id ipsum firmiter astruit, cum hic ipse annus ejusdem Regis numeretur. Ita enim in priori editione: *Anno ab Incarnatione Domini nostri JESU Christi nongentesimo nonagesimosecundo, Indictione quarta, anno Regni Domini Ottonis Augusti nono, & excellentissimi Regis Hugonis quarto, congregata est Synodus in territorio Rhemensis, &c.* Et in posteriori editione sic: *Anno ab Incarnatione Domini nongentesimo nonagesimo primo Indictione quarta, anno quinto Hugonis, &c.* Hæc de his, quæ ad tempus spectant. Jam vero reliqua videamus quæ congestit Gerbertus in Romanum Pontificem.

II. Acta Synodi a Gerberto qualiter edita.

Quod autem ad ipsius conciliabuli acta pertinet: ipsa quidem (quod optandum fuisset) pura, simplicia, sincera, sicut ab exceptoribus notariis, vel aliis scripta fuere, absque aliquo additamento, vel interpretatione paraphrastica addita, mutationeve aliqua facta minime extant, sed ea tantum, quæ ab adversario in sui defensionem contra Romanum Pontificem scripta sunt ad eisdem conciliabuli roborandam auctoritatem, ex quo ipse exautorato Arnulpho, consecratus est Rhemenfis Ecclesiæ Archiepiscopatum. Ita plane esse reddita a Gerberto eadem Acta Rhemensia, ejusdem testificatione scriptis prodita, proxime auditurus eris. His igitur quanta sit fides adhibenda, quæ adversarius exæstuans furore ob ademptam sibi a Romano Pontifice cathedram tam sublimis Ecclesiæ scripsit, pro qua obtinenda sæpe certasse Principes constat, quisque animo liber, nulla privata præpeditus affectione consideret. Par erat, si qua apud ipsum de justa causa fuisset parata fiducia, ipsa synodalia Acta, ut se habuerint, sincerissime absque vel unius apicis mutatione descripta, recognita, obsignataque testificatione Patrum, omni fidem unita edere, ut docuere majores, præcipue Augustinus de Gestis cum Donatistis.

III. De mala fide Gerberti.

At nec ita quidem ab eo in omnibus, quibus jure tenebatur astrictus, plene omninoque satisfactum fuisset, ea tantum edendo, quæ contra adversarium in sui favorem transacta esse scirentur, relinquendo obvoluta, immo penitus sepulta silentio, quæ duabus sequentibus Synodis contra se scirentur synodali iudicio actitata, quibus fuit e sede ignominiose dejectus, & qui fuerat inde depositus, restitutus. Hæc exiguntur ab ho-

Eam enim anno superiori habitam fuisse, docet accurata editio Actorum, quæ Duchesnius Tom. IV. pag. 101. recitat, & quorum initium est: *Anno ab Incarnat. Domini nostri JESU Christi DCCCCXCI. indictione IV. anno V. Regni domini Hugonis Augusti & Excellentissimi Regis Roberti congregata est Synodus in Remensi territorio, ubi Hugo pro Rege Augustus dicitur; ut etiam in quibusdam Diplomatis Lotharius Rex ejus decessor Augustus & Angliæ Reges Basilei appellantur. Ex hac epocha, quæ certa est, liquet Arnulfi Archiep. Remensis Historiam, quæ non parvis tenebris obducta, recte a nobis in suos annos digestam fuisse.*

Legati Hugonis Regis, qui Romam ad Joannem XV. missi fuerant, ut in dejectione Arnulfi, & novi Archiepiscopi ordinatione, ei & Episcopis Galliarum suffragarentur, re infecta, Roma rediere, tum quia morâ impati-

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTOVIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

homine libero, justæ causæ fidente, veritate pollente, ut ob oculos omnium cuncta penitus quæ sunt gesta, intuentia proponat, considerata relinquat, securus conscientia, justitia tutus, secundum illud Proverbiorum: (a) *Justus ut leo confidens absque terrore erit.* Contra vero quærat diverticula, recessus, anfractus, latibula captet, cui ex conscientia nulla fiducia, ex veritate nulla securitas, & ex justitia munimen abest, prout plane fecisse Gerbertus videtur, sese uti serpens spiris involvens, & abdens; sed tunc capite prodiens, cum linguis micans ore trifulcis, blasphemat. At liberaliter donemus ei cuncta, quæ de hac Synodo gesta refert, vere tunc inter ejus Synodi Episcopos esse transacta: nihil est tamen quod de his lucrum capiant Novatores, qui ea cuncta ad sugillandam Romanam Ecclesiam e latebris eruentes tamquam e sepulcro cadaver grave olens, iterum e didere: utpote quod ea esse constet a bolita tamquam iniqua atque blasphemata a posteriori Synodo Rhemensi, de qua inferius suo loco erit agendum.

IV. Ex posteriori Synodo derogatur.

V. Arnulphus captivus ad Synodum ductus.

PAGIUS Arnulphus depositio Gerbertus sit Archiepiscopus Remensis.

tientes; tum quia Romæ causam audiri ac finiri volebant. Verosimile enim est, Regem eis in mandatis dedisse, ut traditis Pontifici literis, statim reverterentur, nec audientiam pleniorum spectarent. Sic enim reverentiæ Sedis Apostolicæ debita Rex & Episcopi non videbantur desuisse, & Romæ Arnulphi causa, quam in Regno judicari malebant, non judicabatur. Reversis itaque anno CMXCI. Legatis, Synodum Remensem Rex convocavit, ad eamque captivus ductus est Arnulphus, quia Laudunum eodem anno majori hebdomada ab Ascelino, Adalberone etiam appellato, Episcopo Laudunensi traditum est Hugoni Regi,

phum Synodi consilium inierunt. Cum vero sæpe vocatus Arnulphus non affuerit, excusans, quod a Carolo Rege (ut asserbat) Lauduni detineretur in vinculis: factum ut prodicione ejusdem Laudunensis civitatis Episcopi, ab Hugone Rege eadem civitas, & qui in ea erat Arnulphus pariter caperetur, quem ita captivum deduci jussit ad hanc tunc collectam Synodum judicandum. Cujus si ingressum scire cupis atque progressum, & totam usque ad finem summam comprehensam historiam, feliciter ex legitimis Actis id præstitit Eginaldus, cujus est adjectum ad Almoinum Auctarium, in quo ista ipsa leguntur: (b)

In illis diebus in Rhemenfium civitate erat Archiepiscopus vir bonus & modestus * frater Lotharii Regis ex concubina, nomine Arnulphus. Hugo autem Rex invadebat ei, volens exterminare progeniem Lotharii Regis. Congreganturque in urbe Rhemenfium Synodum, in eum locum idem Hugo Rex invitavit Archiepiscopum Senonicæ urbis nomine Seguinum cum Suffraganeis suis. In quo Concilio fecit degradari dominum Arnulphum Archiepiscopum Rhemorum dolo nepotis sui, quem tenebat in carcere, dicens, non debere esse Episcopum natum ex concubina; in loco autem ejus consecrari fecit dominum Gerbertum monachum philosophum, qui Gerbertus magister fuit Roberti Regis filii istius Hugonis & domini Leutherici Archiepiscopi successoris venerabilis Seguini: Arnulphum autem mancipari custodia in Aureliana civitate.

Venerabilis autem Seguinus Archiepiscopus non consensit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti: jussu autem Regis urgebat. Alii vero Episcopi licet invitati, tamen propter timorem Regis degradaverunt Arnulphum, & ordinaverunt Gerbertum, Seguinus autem plus timens Deum, quam terrenum Regem, noluit consentire nequitia Regis, sed magis quantum potuit redarguit ipsum Regem; propter quam causam ira Regis contra eum efferebuit. Cum magno itaque dedecore expelli jussit Arnulphum de Ecclesia beata Genetrii.

& Arnulphus, qui ibi cum Carolo Lotharingæ Duce agebat captus, ut ex dictis liquet. Bidui spatio, duabus, Sessionibus Concilium peractum. Priori confesso in utramque partem causa Arnulphi discussa, & posteriori, cui Hugo & Robertus Galliarum Reges interfuere, extortus est ab Arnulpho libellus abdicacionis, juxta exemplar abdicacionis Ebbonis quondam sub Ludovico Pio Archiep. Remensis, de ejus conjuratione in Ludovicum Pium suo loco egimus. Post latam in Arnulphum sententiam, successorem illi substituit Gerbertum Hugo postulat, quod ejus opera multis in rebus utiliter usus fuisset, ipseque Roberti filii Præceptor extitisset. Gerbertus.

(b) Ann. lib. 5. c.

VI.

* filius Summa rerum gest. in causa Arnulph.

VII.

Seguini Archiep. spectata virtus.

VIII.

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTOVIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

Arnulph. damnatus detrusus in carcerem. *tricus Maria Rhemenfis, & sic alligatum retrudi in carcerem. Alligatus autem in carcere Aureliana civitatis, ubi detinebatur nepos ejus Carolus, mansit ibi annis tribus. Nuntiantur hæc omnia Præsuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum dejecerant, & Gerbertum ordinaverant. Missit quoque Leonem Abbatem a Sede Apostolica ad dominum Seguinum Archiepiscopum urbis Senonicæ, qui vice sua, in urbem Rhemenfem Synodum congregaret, mandans illi, ut sine dilatione revocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in urbe Rhemenfi, ex jussu ne Apostolica revocatus est Arnulphus de custodia, & cum honore magno receptus est in propria sede. Gerbertus autem intelligens quod injuste pontificalem suscepisset dignitatem, penitentia ductus est. Altercationem autem Gerberti pontificis & Leonis Abbatis valde utilem plenius invenies in Gestis pontificum Rhemorum. Hucusque de his auctor ex scriptis quæ citat, iidemque publicis publice conservatis, incompendiumque a se redactis, quibus longe major sit fides adhibenda, quam illis Actis Synodi hoc anno habitæ a Gerberto descriptis, & in sui defensionem tunc editis.*

IX.

(a) Conc. 10. cap. 4. de Synod. vol. 457.

Quæ quidem sola, ommissis cæteris, cum edita esse reperiantur a Fidei Catholicæ (a) perduellibus, ad infamandum Romanum Pontificem, in quem multa falsissima congeserunt: provocandi iidem essent ad scriptam postea altercationem illam habitam inter Gerbertum ipsum & Leonem Apostolicæ Sedis Legatum, si extaret, ex qua causa evicta, ipse Gerbertus condemnatus turpiter loco cedere jussus est, atque restitutus Arnulphus; vel si non extat, ex certa tamen ejus definitione & lata sententia contra Gerbertum, cui omnes Episcopi & ipse Hugo Rex acquieverunt, omnis illa Gerberti confarcatio penitus evanesceat. De qua nobis agendum proponimus, ne causæ justæ diffusi eam hac tergiversatione eludere potius, quam confutare videri possimus versipellis hominis totam confertam mendacis scriptionem. In qua dum ipse præfatur, sui assert rationem instituti: eandem præfationem tibi legendam proponimus, ut quæ multos annos fatigavit Episcopos Regem, atque Romanum Pontificem, causam magni momenti, satis notam atque perspectam habeas, quo cuncta, quæ ab Apo-

PAGIUS bertus itaque in Archiepiscopum Remensem inauguratus est reclamante Seguino Senonenfium Archiepiscopo, quem aliqui in ejus deposti-

stolicæ Sedis adversariis ingeruntur, noticas quam facillime confutata. Ipsa autem Gerberti præfatio sic se habet:

Licet amuli mei dentes in me exacuunt, disbaque & facta proscindere parent: plus tamen amicorum obsequio, quam invidiorum odio permoveor. Ita ipse, quod Hugonem Regem, & omnes, qui ab ipso dependerent, & cum ipso agerent, haberet obsequentes. Præstabat dicere fiduciam sibi partam ex juxta causa, patrocinantem veritate, cui Deus assistere teneatur. Sed non est in animo singula ab ipso dicta perperam factave refellere, prolixiore enim opus esset tractatione; satis obiter aliqua annotare, ex quibus cuncta, tu prudens Lector, poteris judicare. Pergit ipse:

Non enim ubi non erat timor, timere didici, nec amicorum infecta relinquere negotia. Accingar igitur, & summarum quidem genera causarum in Rhemenfium Concilio exposita, brevi attingam, ut & gestorum veritas innotescat, & quæ a summis viris retracta sunt agnoscantur. Peto autem ab hujus sacri conventus Prælati, si quid minus grave vel parum comptum expressero: non sue injuriæ, sed meæ adscribi ignorantia, ab auditoribus quoque, nec me aliena, vel parum dixisse denotent. Siquidem triplici genere interpretationis utendum fore censeo, scilicet: Ut quadam ad verbum ex alia in aliam transferantur linguam: In quibusdam autem sententiarum

gravitas, & eloqui dignitas dicendi genere confirmetur. Porro in aliis una dictio occasionem faciat, & abdita investigare, & in lucem istos affectus manifeste proferre. Quæ si ad plenum assequi non potuero, his tamen modis doctissimorum hominum sententias conabor interpretari. Sed earum amplificationes, digressiones, & si quæ ejusmodi sunt quodam studio refringam, ne odio quarundam personarum, potissimumque Arnulphi proditoris moveri videar, quasi ex ejus legitima depositione Rhemenfem Episcopium legitime sortitus videri appetam. Alterius hoc erit operis, alifque implicitum questionibus, cum de propriis, communibus & differentiis Episcoporum, Archiepiscoporum, vel Metropolitanorum, Patriarcharum, sive primatum, vel etiam Romani Episcopi potestate (ut animo concepi) prolixius disputabo. Hucusque Gerberti præfatio ex qua (ut profitetur) apparet, non ab ipso edi Acta illa Rhemenfium Synodi pura atque sincera absque aliquo (ut par

tionem consensisse perperam scripsere; cum Seguinum eidem restitisse, optime Baronius probavit.

A num.

X. Præfatio Gerberti in Acta Concil. Rhem.

XI.

Quæ Gerbertus præfatio.

par erat) additamento vel unius apicis, sed ab ipso pro arbitrio, ut audisti, diversimode posita & exposita, interpretata atque paraphrasticè recitata, vel in aliquibus mutilata. Ut nequaquam ea sint dicenda synodalia Acta Rhemensia, sed potius opus Gerberti in Acta ipsa Rhemensia. In quo quid præsterit, quanta possum, brevitate perstringam.

XVII.

(a) Gerb. de Concil. Rhemens. cap. 1. Judicii apparatus

Primum omnium ubi celebratæ Synodi certus descriptus est annus, etiam dies notatur, qua ipsa Synodus est inchoata, & locus pariter, ubi convocati convenerunt Episcopi. Nam ita ibi: (a) *Igitur xv. Kalendas Julii collecti sunt in basilica domni Bassoli Confessoris Rhemorum quidam diocesani, &c. Nominantur diocesani Episcopi sex, præter Archiepiscopos aliarum provinciarum ut Lugdunensis, Aquitanicæ, & Senonensis, Episcoporum omnium qui interfuerunt, certus numerus non describitur, decem vero Episcopi delecti ad judicandum leguntur, professi omnes se voluntate Hugonis Francorum Regis esse collectos, de consensu Sedis Apostolicæ verbum nullum, cum absque voluntate ipsius nec debuit, vel potuit ea Synodus congregari, nec de Metropolitano Episcopo ullatenus iudicium terminari, cum præsertim inter privilegia Rhemensis Ecclesiæ Archiepiscopis concessa, speciatim illud præstitum scitur, ne ab alio aliquo, quam ab Apostolica Sede judicari possent, nec communi jure id deberetur. Porro sicut certi ad causam terminanda delecti sunt iudices; ita admissi sunt, qui Arnulphi causam defenderent, ne reus indefensus existeret. Defensores autem ipsius hi nominati apud Gerbertum inveniuntur (b): Joannes Scolasticus Antistodorensis, Rhanulphus Abbas Senonensis, atque Ebbo rector cœnobii Floriacensis.*

(b) Gerb. de Concil. Rhemens. cap. 19.

XIII. Defensores Arnulphi.

Porro ex defensoribus licet interdum causæ merita æstimare, cum viris optimis dedecori adscribatur, si turpissimum quemdam defendendum, susceperint: certe quidem qui ultimo loco hic nominatur Ebbo, sive Abo ab aliis dictus,

PAGIUS III. Gerberti illegitime ordinati dates.

A num. XII. ad LXII. Arnulphi depositionem absque auctoritate Sedis Apostolicæ decretam nullam fuisse pluribus probat Baronius, ideoque actum non agam. Ad supplendos vero Annales hic tantum quomodo se eo in munere gesserit Gerbertus tempore quo in illo fuit narrabo. Imprimis bonorum Ecclesiasticorum, perversos, collecta Suffraganeorum Synodo fulminibus Ecclesiasticis terruit, & ad satisfaciendum Ecclesiæ compulit. Recitatur Synodus illa Tom. IX. Concil. pag. 740. Fulconem quoque Ambianensem Episcopum admonuit, increpavitque, quod bona, Ecclesiastica pervaderet, monuitque errata corrigere, sibi que

Abbas Floriacensis, vir plane sanctissimus ab omnibus prædicatur, qui etiam (quod ad summam laudem accedit) meruit postremo martyrio coronari, ut testatur hujus temporis scriptor Glaber Rodolphus, nec non Sigebertus, qui & eum in utraque scientia tam profana, quam sacra doctissimum prædicat. De collegis autem defensoribus aliis duobus haud ita clara est memoria scriptorum inopia. Qui omnes non tam pro Arnulpho astitisse noscuntur, quam etiam pro Apostolica Sede, sine cujus auctoritate tantum sibi sumpsissent iudicium Episcopi Gallicani. De his enim ita Gerbertus in epistola ad Widerodum Episcopum Argentinæ: *Defensorum studia bifariam se sciunt; alii quippe Regem sacerdoti Arnulpho omnium peccatorum veniam tribuisse dicunt, alii Romano Pontifici injuriam facta videri volunt, quia sine ejus auctoritate, & sine suis jurebus resumptis deponi non debuerit. Hæc ipse, qui de iisdem agens hæc ait: Adorant, inquit, acerrimi defensores, scientia & eloquentia insignes, superius nominati.*

XIV.

Porro iidem ipsi ad Arnulphi defensionem eo potissimum nisi sunt argumento, quod scilicet Episcoporum & aliæ majores causæ Ecclesiasticorum negotiorum deferendæ essent ad Romanum Pontificem, idque comprobarent pluribus auctoritatibus in iisdem Actis recitatis, quæ brevitatis causa omissimus recensere, illa tantum hic reddidit, quæ ab ipso vel aliis in Romanam Ecclesiam dicta esse noscuntur. Cum autem hoc agerent, ut ejus causam cognosci deberet ab eodem Romano Pontifice: hæc adversus ista ab Arnulpho alio Aurelianensi Episcopo dicta fuisse, Gerbertus prodens in medium, primum ait (c): *Multa super his pater Arnulphus publice locutus est, multa cum tantum sibi assidentibus consulis, quæ ne forte minus suavitate habeant ita sparsim posita, ut sunt ab eo prolata, ea in unum colligere maluimus, ut continuata oratio plus utilitatis studioso Lectori conferat.*

(c) Ead. Act. c. 18.

Nos

satisfacere: ut horam excessuum recognitio, multorum peccatorum posse esse abolitio, ut inquit in Epistola ad eum data, & ibidem recitata. Neque a docendo saltem privatim destitit, ut patet ex Epistola ejus XII. ad Hervæum Bellovacensem Episcopum data. Quos vero præfens docere non poterat, literis suis docere satagebat, imprimis autem Ottonem III. Imperatorem discipulum olim suum, a quo nonnunquam de certis quæstionibus confulebatur. Extat ipsius Epistola sub hoc titulo: *Gerberto Philosophorum peritissimo atque tribus Philosophia partibus laureato. De Gerberto plura infra.*

XV. Arnulph. Aurel. contra Arnulph. Rhem. oratio.

Nos vero, inquit reverendissimi Patres, Romanam Ecclesiam propter beati Petri memoriam semper honorandam decrevimus, nec decretis Romanorum Pontificum obviare contendimus, salva tamen auctoritate Nicæni Concilii quod eadem Romana Ecclesia semper venerata est; statuta etiam sacrorum Canonum, diversis locis, diversis temporibus sub eodem Dei Spiritu conditorum in æternum valere præcipimus, ab omnibus servanda censemus. Duo autem sunt, quæ magnopere a nobis prævideri debent, id est, si Romani Pontificis silentium, aut nova constitutio promulgatis legibus Canonum præjudicare potest. Si enim silentium præjudicat omnes leges, omnia priorum decreta eo silentio, silete necesse est. Si autem nova constitutio, quid pro sunt leges conditæ, cum ad unius arbitrium omnia dirigantur? Videtis quia his duabus causis admissis, Ecclesiarum Dei status præciliatur.

XVI. Supra canones Roman. Pontif.

Quod silentium dicit Romani Pontificis ad illud spectat, quod eorum legatione Pontifex interpellatus nihil responderit, ut suo loco anno superiori demonstratum est. Porro ea cuncta ista tendunt ut nolint Romanum Pontificem posse aliquid supra Canones, sed illis sit ipse subiectus. Sed quomodo ista, si ejus decreto indicuntur Synodi, & sancti in iis Canones confirmantur, ut robor in Ecclesia consequantur; alioqui nullus stat Canon, nisi vim subsistendi ab eodem Romano Pontifice accipiat? supra Canones ergo ille censeri debet, qui vim & auctoritatem Canonibus impartitur. Sed pergit ille his deteriora & absurdiora subjungens:

XVII. Quæ in Rom. Eccl. dicta referuntur.

*Quid ergo, inquit, num privilegio Romani Pontificis derogavimus, minime. Sed si Romanus Episcopus est quem scientia & vitæ meritum commendat, nec silentium, nec nova Constitutio metuenda sunt. Quod si vel ignorantia, vel metu, vel cupiditate abalienatur, vel conditio invidiam facit (quod fere sub hoc tempore vidimus Romæ tyrannide prævalente) tunc multo minus idem silentium & nova Constitutio formidanda sunt. Non enim is qui quolibet modo contra leges est, legibus præjudicare potest. O fatua, ac deridenda proflus, quam confutanda inanis assertio, dum vult in vitæ moribus & in scientia inesse auctoritatem Pontificis, quibus si careat, pariter cadat ab omni pontificia auctoritate! Et ubi illud Domini (a): *Facite quæ vobis dicunt, & non quæ faciunt?* quasi potestas sit ab homine & non a Deo. Et ubi illud Apostoli (b): *Non qui plantat, non qui rigat, est a liquid, sed qui incrementum dat Deus?* Perstans vero in eadem falsissima opinione eo deducit orationem, ut velit auctoritatem Apostolicæ Sedis, ob pravos qui in ea sederunt Pontifices, defecisse, ista subjungens:*

(a) Mat. 23.

(b) 1. Cor. 3.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

nione eo deducit orationem, ut velit auctoritatem Apostolicæ Sedis, ob pravos qui in ea sederunt Pontifices, defecisse, ista subjungens:

XVIII.

Sed o lugenda Roma! quæ nostris majoribus clara Patrum lumina præbuit, nostris temporibus monstruosas tenebras futuro sæculo famosas offudisti. Olim accepimus claros Leones, magnos Gregorios, qui dicam de Gelasio & Innocentio, qui omnem mundanam philosophiam sua sapientia & eloquentia superant? Longa series eorum est, qui sua doctrina mundum repleverunt. Eorum itaque dispositioni, quæ vita merito, & scientia cunctos mortales anteirent, recte universalis Ecclesia credita est, quamvis & in hac ipsa felicitate hoc privilegium tibi ab Africanis Episcopis contradictum sit, hæc credo quas patimur miseras magis quam typum dominationis formidantibus. Nam quid sub hæc tempora non vidimus? Tu de his quæ spectant ad Africanos Episcopos, quos in exemplum ingerit, consule, quæ suo loco sub Bonifacio Pontifice dicta sunt, & invenies ex sancti Augustini testificatione quid sentias. Subiicit Gerbertus, sive Arnulphus Aurelianensis, quos hoc sæculo passa est Romana Ecclesia pontifices tanto fastigio profus indignos, atque:

XIX.

Vidimus Joannem cognomento Octavianum in volutabro libidinum, etiam contra eum Ottonem, quem Augustum creaverat, conjurasse. Quo fugato, Leonophytus in Pontificem creatur, sed Ottonem Casarem Roma discedente, Octavianus Romam redit, Leonem fugat, Joannem diaconum, naso, dextrisque digitis, ac lingua mutilat, multaque cæde primorum in Urbe debacchatus, in brevi moritur. Cui Benedictum diaconum, cognomento Grammaticum Romani substituant. Eum quoque Leo neophytus cum suo Casare non longe post aggreditur, obsidet, capit, deponit, perpetuoque exilio in Germaniam dirigit.

XX.

*Succedit Ottoni Casare Casar Otto, natura, ætate, cunctos Principes armis, consilio, & scientia superans. Succedit Romæ in Pontificatu horrendam monstrum * Malefacius, cunctos mortales nequitia superans, etiam prioris Pontificis sanguine cruentus. Sed hic etiam fugatus, & in magna Synodo damnatus est. Post obitum divi Ottonis Romam redit, insignem virum Apostolicum Petrum Papiensem Ecclesiæ prius Antistitem data sacramentorum fide, ab arce Urbis deiecit, deponit, squalore carceris affectum perimit. Num talibus monstris hominum ignominia plenis, scientia humanarum & divinarum rerum vacuis, innumeros sacerdotum Dei per orbem terrarum scientia & vita merito conspicuos subiecti de-*

* ita pro Bonifacio quem nec numerandum inter Pontifices diximus.

R x

cre.

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

cretum est? utique. Nam si pravos dixeris, Apostolus hoc indixit, dicens: (a) *Obedite praeceptis vestris*, etiam discipulis. Addit Petrus (b): *Eo quod omnis potestas a Domino Deo est*, & ut Rom. 13. doctus subiiciatur indoctis, ille qui dixit (c): *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde*, exemplo monstravit, quippe qui cum esset ipsa Sapientia increata & aeterna, subditus fabro erat, atque Virgini matri, qui ut testatur: (d) *Luc. 2. Evangelista paulo ante: Non intellexerunt ejus verbum quod locutus est ad eos*. De his breviter velut transiens ago, cum possem ipsum innumeris obruere sanctorum Patrum sententiis hæc ipsa testantium. Sed his furore ebrius funestiora conjungit Gerbertus, dum miserandum Romanæ Ecclesiæ statum deplorans, mox hanc addit apostrophen, Arnulphi ore ita depromptam, dicens:

XXI. *Quid est hoc, reverendissimi Patres, vel quoniam vitio fieri credendum est, ut caput Ecclesiarum Dei, quod in sublimi erectum, gloria, & honore coronatum est, ita in infima dejectum, ignominia & dedecore deturpatum sit? nostrum, nostrum hoc est peccatum, nostra impietas qui quarimus quæ nostra sunt, non quæ JESU Christi.* Sapere hic coepisti, utpote memor, quod sæpe pro meritis subditorum a Deo præfules dentur, qui propter (e) peccata ipsorum regnare permittit hypocritas, & populo devio comminatur, dicens (f): *Dabo vobis Regem in furore meo*. Subiicit vero ista: *Si enim in quovis ad Episcopatum electo, morum gravitas, vitæ meritum, divinarum ac humanarum rerum scientia subtiliter investigatur: quid in eo quæ omnium Episcoporum magister videri appetit, investigandum non est? Cur ergo in summa Sede sic infimas constituitur, ut etiam in Clero nullum habere locum dignus inveniat? At quid insultas in miseram? perinde ac si ipsa esse velit, quod invita interdum patitur, omni ex parte lugubris, & non potius ipsa reluctante sit coacta ferre tyrannos, principes sæculi hujus, qui eadem quæ tu dicis, monstra in Romanam ipsam Ecclesiam intruferunt; laude tamen etiam hac ex parte ipsa dignissima, quæ ejusmodi conjuncta monstris, cum amatoribus non sit fornicata, nihil impium ex hereticorum doctrina suscipiens, sed uni viro, secundum (g) Apostolum, virgo castissima desponsata Christo, semper remanserit incorrupta.* Sed quæ monstruosa subiiciat, tu Lector attende, cum ait:

XXII. *Quid hunc, reverendi Patres, in sublimi folio residentem, veste purpurea & auro radiantem; quid hunc, inquam, es-*

se censetis? Nimirum si charitate destituitur, solaque scientia inflatur & extollitur, Antichristus est in templo Dei (b) sedens & se ostendens tamquam sit Deus; si autem nec charitate fundatur, nec scientia erigitur, in templo Deitamquam statua, tamquam idolum est: a quo responsa petere, marmora consulere est. Quid facis ista ita definiens, ut dicens non sit Episcopus, sed Antichristus, si destituitur charitate, & non pastor, sed idolum, cum & scientia caret? plane ista definiendo, tu definis esse schismaticus & hæreticus, teque ipsum in Donatistarum classem conficiens, atque intra Pelagianorum ergastula claudens, Orthodoxos omnes tam Orientales, quam Occidentales scriptores Ecclesiasticos tibi constituis adversarios, Concilia omnia, cunctaque decreta Pontificum; ipsam traditionem, usum Ecclesiæ, ac denique (ut una sententia perstringam) omnia quæ sunt, aut fuerunt unquam Ecclesiæ Catholicæ membra in te concitas, quæ necesse est patiari infesta, in omnibusque contraria, dum tam absurda proponis, ut defectu charitatis legitime ordinatus Episcopus mox transformetur in Antichristum, & scientia vacuus, sit idolum; cum plane tu ipse ex his scientia vacuus dum appares, tu sententia esse convincaris idolum, ex fatana responsa depromens, ipsissimus Antichristus sentiens & prædicans contra Christum, qui detestabiles (i) Pharisæos & Scribas, quorum prava essent opera, vitare admonens, utpote mortifera, eorum tamen præceptis parere iussit; qui & suos elegit discipulos piscatores humanis plane litteris destitutos. Sed reliqua prosequamur:

Quo ergo (inquit), consultum ibimus? *Evangelium docet (k) quendam in ficulnea ter fructum quævisse, & quia non reperit, succidere voluisse; sed admonitum expectasse. Expectemus ergo primates nostros, quoad possumus: atque interim divini verbi pabula, ubinam reperiri valeant, investigemus. Certe in Belgia & Germania, quæ vicina nobis sunt, summos sacerdotes Dei in religione admodum præstantes inveniri, in hoc sacro conventu testes quidam sunt. Proinde si Regum dissidentium animositas non prohibeat; inde magis Episcoporum iudicium petendum fore videtur, quam ab ea Urbe, quæ nunc temporis venalis exposita ad numerorum quantitatem iudicia trutinat. Unde tibi tanta facultas, homo inanis, ut pro arbitrio, quos velis, Archiepiscoporum iudices deligas; & quis te docuit, pro ratione scientiæ iudicandi potestatem in Ecclesia esse colatam, ut (secundum tuam sententiam) ille sit super omnes iudex habendus, qui*

Gerberti
sive
Arnulphi
horrenda
blasphemia.
(b) 2. Th. 2.

(i) Mat. 23.

XXIII.
(k) Luc. 13.

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

qui scientia cæteros antecellit? O stoliditas, quæ omnem stultitiam & amentiam superet, sui deformitate monstra omnia vincat, quæ umquam portæ inferi parturierint!

XXIV. De urbe venali querela.

(a) Act. 25.

Quod autem subiicit de Urbe venali, antiqua ista querela est, & magis tunc temporis frequentata, cum Paulus viveret, qui non ob id refugit iudicium Urbis, sed illud appellans, magis (a) expetiit. Sed illud tu cautius, dum de venalitate agens, non ipsum Pontificem nominatim in crimen adducis, quod scires venalitatem istam ex ipso summo sanctissimoque Pontifice non prodire, sed a tyranno Urbem tunc occupante Crescentio, testantibus id vestris Episcopis in plena Synodo (de quo suo loco dicitur inferius) ita locutis: *Regii ac nostri Legati Romam profecti, & epistolas Pontifici porrexerunt, & ab eo indigne suscepti sunt. Sed (ut credimus) quia Crescentio nulla manuscula obulerunt, per triduum a palatio seclusi, nullo accepto responso redierunt. Quod peccatis nostris exigentibus provenire, non dubium est, ut Romana Ecclesia, quæ Mater & caput Ecclesiarum omnium est, per tyrannidem oppressa debilitetur. Querela igitur de venalitate hic inculcat, & inferius repetita vestra sententia non in Pontificem ipsum, sed in Crescentium tyrannum redundare manifeste cognoscitur. Ita ut quidquid in Joannem Pontificem labis simoniacæ irrogatur, in ipsum in Urbe Papæ dominantem Crescentium tyrannum sit convertendum. Querela enim ista pariter fuisse legitur hæc nescientis Abbonis Abbatis Floriacensis, de quo ista in vita ipsius: *Inter ea eximius Abbo condigno apparatu Romanam proficiscitur, privilegia ecclesiæ sibi commissæ corroboraturus, immo renovaturus. Sane non qualem voluit, aut qualem debuit Sedis Apostolicæ Pontificem nomine Joannem invenit, nempe turpis lucri cupidum, atque in omnibus suis actibus venalem reperit. Quem exaceratus, perlustratis orationis gratia Sanctorum locis, ad sua rediit, emptis oprimæ speciei aliquantis holosericis palliis, ornatu ecclesiastico congruis. Hæc Aimoinus in vita Abbonis, quam tunc ejus discipulus (b) scripsit. Crescentius igitur ista curans, ut ex omnibus Pontificis actibus pecuniam corraderet, fecit nomen Joannis Pontificis apud omnes ad Urbem accedentes peregrinos istiusmodi infamia laborare. Sed quid post ista Gerbertus accipe:**

(b) Edidit nuper Jo. a Bosco Calest. in Floriac. vet. Bibl. cap. 11. pag. 327.

XXV.

Sed cum hoc tempore Romæ nullus pene sit (ut fama est) qui litteras didicerit, sine quibus (ut scriptum est) vix ostiarius efficitur: qua fronte aliquis docere audebit, quod minime didicit? Ann. Eccl. Tom. XVI.

Ad comparationem quippe Romani Pontificis in aliis sacerdotibus ignorantia uscumque tolerabilis est, in Romano autem, cui de Fide, vita, moribus disciplina sacerdotum, deque universali Ecclesia Catholica iudicandum est, intolerabilis videri potest. Is enim est (ut quibusdam placet) qui secundum Ezechielem (c) prophetam, moratur in gazophylacio, quod respicit viam meridianam, & excubat in custodiis templi. Cur autem loco prior, scientia inferior, non æquo animo ferat iudicium loco inferioris, scientia prioris? Certe ipse Apostolorum princeps non abnuat iudicium, quamvis loco minoris Pauli scientia prioris in faciem sibi resistentis, quoniam non sana videbatur doctrina magistris. Sed id quam sit perperam dictum, consulat quæ superius a nobis suo loco sunt disputata.

At quod indoctus Pontifex consulere doctos debeat, non eo se factu erigere Romani Pontifices soliti sunt, ut minores audire spreverint, immo sic comparati esse consueverunt, ut quamvis doctissimi, consulere tamen non recusaverint doctos viros absentes, & præsentibus cum adhibere in consultationibus, quæ ex toto orbe illuc influerent Ecclesiasticis: ut fecisse scitur sanctus Damasus de sancto Hieronymo, sanctus Leo Magnus de sancto Prospero, quos scientia eminentissimos Pontifices in exemplum adduxisse sit satis, cum cæteroque omnes reperiantur æque in rebus arduis adhibuisse consultores, non solum ejus lateri inherentes sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sed & Episcopos quos a munere nominare consueverunt Assistentes vel Suffraganeos.

Sed & quod blaterans addit, nullum ferme hoc tempore Romæ fuisse qui didicerit litteras: de hoc te ipsum appello Gerberte, quod velis, nolis, fieri conaberis id quod publica habitata disputatione in Synodo posteriore Rhenensi tractatum est, ubi Leo Apostolicæ Sedis Legatus Abbas Monasterii sancti Bonifacii in Urbe tecum differens, quantumlibet propriam causam agente Archiepiscopatus Rhenensis, quem possidebas injuste, ferventissimus disputator existens, te reddidit profus elinguem, & vinculis fortissimorum enthyematum vinctum, etiam te sacerdotilibus vestibus, quas male indueras, spoliavit. Tuo didicisti tunc damno, si, qui sunt Romæ, litteras scirent. Quantum illud oportuit imbutum fuisse scientia, cum non adversus te solum dimicans, sed adversum omnes Episcopos, qui huic priori Rhenensi Synodo interfuerunt, & Canonum plaustra in eandem Synodum invexerunt, disputans, ut omnes

(c) Eze. 40.

XXVI.

XXVII.

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
9.
BASIL. & CONST. IMPR. 17.

potentissime confutaret? qua dicendi eum oportuit esse præditum arte, qui tot Episcopos palinodiam cogeret recantare, a sententia Regis divelleret, & in suam volentes atque consentientes adduceret? Sane quidem haud erat viri non doctissimi tanta præstare. Sed quid post hæc ingeris, alio te convertens, videamus:

XXVII. *Sed esto (inquit) ponamus nunc Roma esse Damasum, quid contra ejus decreta actum est? nempe si bene recordor, primum capitulum fuit quod Episcoporum & summorum negotiorum Ecclesiasticorum causa semper ad Sedem Apostolicam sint referenda. Utique relatæ non solum ab Episcopis, sed etiam a Principe nostro serenissimo, Hugone scilicet Rege, liberaque potestas Sedi data est Apostolica, & vera investigandi & cognoscendi, & diiudicandi per temporum intervalla nimis proluxa. Nec prius ad causam accessimus, quam desperatione iudicii ejus protraheremur: Consultus est ergo Romanus Episcopus, ut oportuit, & de hujus Arnulphi depositione, & de ejus qui domui Dei digne præesse posset, substitutione. Sed cur nihil responderit, quorum interest, ipsi viderint.*

XXIX. Sed quid inani tergiversatione causarum, & in crimen adductis silentium Romani Pontificis? nonne tua sunt verba recensita superius, non amplius quam triduo responsum expedire voluisse Legatos, cum in causa tam ardua, tanti Archiepiscopi, tantæ civitatis, ex regio stemmate nati, perbrevis videri debuisset mensium trium expectatio. Sed apparuit, nihil magis Legatos timuisse, quam ab eodem Pontifice responsum accipere, quo haud dubium, inchoatum iudicium de tanto Episcopo suspendere, & in Urbem causa evocaretur, vel Legatus aliquis (ut postea factum est) ad iudicandam causam e latere mitteretur, ob idque iidem quam citissime ab Urbe discedere prævenerunt. Verum ea celeritate abeuntes, ac si non venissent, habendi, cum prudentum responsum liqueat, quod non dicitur venisse, qui non stetit. Ac post nonnulla de Episcopis damnatis, sed tyrannice, absque scientia Apostolicæ Sedis, hanc infert instantiam:

XXX. *Quid ergo, si barbarorum gladiis circum sævientibus licentia commeandi Romanam includatur, vel si Roma barbaro cuilibet serviens, motu libidinis ejus in aliquod Regnum auferatur: num inrerim aut nulla Concilia erunt, aut orbis terrarum Episcopi ad suorum Regum damna vel interitus, ab hostibus dispendiarum rerum consilia & Concilia expectabunt? Fuerunt ista semper in mundo, proelia, hostes, tumultus, & Pon-*

tifices interdum exilio relegati, male mulctati, carceribus mancipati; sed nunquam legitur, siluisse, penitus ipsos, quod verbum Dei non est alligatum, nec ad longum temporis spacium eisdem Sedis Apostolicæ judicia intercepta. Regnabat in Urbe Theodoricus Rex Arianus & post ipsum successores ejus omnes itidem Ariani Principes, sed nunquam apparuit Ecclesiæ Romanæ tribunal vacuum sine Pontifice judicante, ad consultationes etiam transmarinas respondente, & reliqua velut in summa libertate tractante. Tenebatur obfusa Urbs tempore S. Gregorii a Longobardis, sed ipse liber ad quatuor orbis partes decretales scribebat epistolas. Vidimus hoc ipso sæculo & superiori obfusas a Sarracenis custodiri Alpium fores, sed nihilominus e remotissimis orbis partibus cum maximo vitæ discrimine ad Limina sanctorum Apostolorum accurrere peregrinos, ut non possis tot fingere casus, & majores ipsi, quos non superaverit fervens in cordibus Fidelium pietas Christiana, cui insitum sit a Spiritu sancto, sinum matris querere, & vocem patris audire. Sed inspicimus quid ad postremum ipse declamans adiciat:

XXXI. *Sed o, inquit, infelicia tempora, quibus patrocino tantæ frustrantur Ecclesiæ? Ad quam deinceps urbium fugiemus, cum omnium gentium dominam humanis & divinis destitutam subsidis videamus? Ut enim planius dicamus, palamque fateamur, post Imperii occasum hæc Urbs Alexandrinam Ecclesiam perdidit, Antiochenam amisit, & ut de Africa taceamus & Asia, ipsa jam Europa discedit. Nam Constantinopolitana Ecclesia se subduxit. Interiora Hispaniæ ejus iudicia nesciunt. Fit ergo discessio, secundum (a) Apostolum, non solummodo gentium, sed etiam Ecclesiarum. Quoniam 2. *cujus ministri Gallias occuparunt, nos quoque totis viribus premunt, Antichristus instare videtur, & ut idem Apostolus ait (b): Jam mysterium operatur tantum, ut qui nunc tenet, teneat, donec de medio fiat, ut ille perditionis filius reveletur, qui adversatur & extollitur supra Dei nomen Deique culturam. Quod jam in aperto fit, ut Romana potentia conquassata, religione prostrata, nomen Dei frequentibus perjuris impune humilietur, ipsius divine religionis cultus etiam a summis sacerdotibus contemnatur. Ipsa insuper Roma jam pene sola a se ipsa discedit, dum neque sibi, neque aliis consulit. Ita ipse his prætextibus subterfugiens Ecclesiæ Romanæ iudicium persuadere conatur quod maxime cupit, nullum jam in ea iudicantis esse tribunal.*

Quid

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
9.
BASIL. & CONST. IMPR. 17.

XXXII. *Quid si etiam (quod impossibile est) vel ad tempus defecissent ab ipsa illi omnes? audi quid dicat Apostolus (a): Quid enim si quidam illorum non crediderunt: nunquid incredulitas illorum Fidem Dei evacuabit? absit. Numquid inanis evanescet promissio Dei, qua suam in Petro Ecclesiam stabilivit, dicens (b): Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam? Qui pereunt, sibi pereunt, qui deficiunt, sibi deficiunt. Ipsa namque semper permanens, eadem subsistet Ecclesia, sicut luna non ita deliquium patitur, ut deficiat, quæ eadem semper manet suo orbe perfecta.*

XXXIII. *Refelluntur Gerberti inanæ objectiones. Sed quod in primis ait, ipsam Romanam Ecclesiam iam penitus destitutam, nihil esse, ut ad ipsam confugere quis possit: ignorassene valuit ipse, quæ ante biennium (ut res tantum sub eodem Pontifice proxime gestas attingamus) facta sunt? potuit, inquam nescisse, relationem ante biennium ex Anglia toto (ut dicebant) orbe divisa, ad eundem Pontificem perlatam, de bellis civilibus inter Principes componendis, quibus insula illa flagrabat; quorum scopiendorum causa ab eodem Pontifice legatio missa est, & ex sententia re bene gesta, sublatis tanti Pontificis opera civilibus bellis tranquillæ pax reddita est, de qua recitata sunt ejusdem Pontificis tunc data diplomata? sed Gerbertus etiam sui oblitus, rem tantam ubique publicis litteris decantatam cum ignorasse non potuerit, silentio obvolutam reliquit.*

XXXIV. *Sed in eo gravius deliquit, cum turpiter mentitus est, dicens attenuando Apostolicæ Sedis vires. Interiora Hispaniæ ejus iudicia nesciunt. An non superius, anno primo scilicet ejusdem Joann. Pontificis, regium edictum de legibus Ecclesiasticis, ipsisque speciatim Decretis Romanorum Pontificum custodiendis promulgatum fuisse in Gallia demonstravimus? qua igitur fronte ita mentiri potuit? Sed quas pene dicit extinctas Sedis Apostolicæ vires tempore isto Joannis Pontificis: quam vigerent illæ, etiam si ipsa esset domestica depreffa tyrannide Crescentii pro libito Romæ cuncta miscentis, expertus est suo damno ipse Gerbertus, senseruntque illi faventes Episcopi Gallicani, & ipse Rex potentissimus Hugo, cum quæ ejus iussu gesta essent Rhemis, cuncta Acta Synodalia adversus Arnulphum sunt iussa deleri, abrogarique pontificatum male collatum ipsi Gerberto Rhemensis Ecclesiæ, in eumque ipsi invidis & contradicentibus restitutum Arnulphum. Cumque non solum Episcopi sunt coa-*

si filere, atque parere Decreto Pontificis, sed ipse Rex eidem consensit laudabiliter obedire; ex quo non dedecus quod cefferit tantæ Sedis auctoritati, sed summam fuit, gloriam consecutus, quod cum omnibus se sciret armorum potentia magna præesse, uni se subditum esse noverit Romano Pontifici, cujus iussa capefferet. Sed de his inferius? O si non in tanta obscuritate temporum versaremur, quot quantaque his similia essent tibi de eodem Pontifice ostendenda? Sed ex paucis his disce reliqua, & ex ungue cognosce leonem.

XXXV. *Quod autem calamitatem hanc Ecclesiæ Romanæ quam describis, & tot mendaciis ornas, discessionem appellas, & utique illam ab (c) Apostolo descriptam, quæ Antichristi adventum præcedat: præter id quod falsus inventus sis vates, non ex Deo, sed a teipso futura prænuntians, parum est quod tibi debeant qui hæc tua ostentant recentiores heretici, qui rabido ore latrantes, ipsos Romanos Pontifices (proh scelus!) esse prædicant Antichristum, quem post discessionem quam ponis, venturum affirmas, & nondum venisse dicas, quem illi jam venisse in singulis Pontificibus fabulantur. Sed quam proprius, si illos, per quos fit discessio, esse dixeris Antichristos, impios inquam hereticos atque schismaticos, de quibus illa viget sententia Salvatoris (d): Qui non colligit mecum, dispergit: & qui non est mecum, contra me est; at contra Christum esse, hoc est fieri Antichristum.*

XXXVI. *Cæterum sive Gerbertum, sive recentiores hæreticos dicas, insaniisse prorsus intelliges ex eventis. Nam quomodo discessionem illam postremam per Paulum descriptam jam adesse Gerbertus ipse & Novatores cum eo delirant, si hoc ipso tempore (ut jam vidisti, & proxime visurus es) Danos, Slavos, Northmannos in Gallias degentes, Boemos, Polonos, Hungaros, constat ad Christum esse convertos, & Romanæ Ecclesiæ compagine sacramenti esse conjunctos? sed & hoc ipso sæculo nostro, non provinciarum tantum, sed novi orbis ad Romanam Ecclesiam accessionem esse factam quis nescit? Unde non ab illo, neque ab istis ignominiosa discessio fuerat exprobranda, sed accessio numerosa pariter & gloriosa potius prædicanda. Audisti Arnulphum Aurelianensem, tot blasphemias eruantem, sive Gerbertum eadem evomentem: scito adversus eundem Arnulphum, cujus titulo quæ audisti, sunt recitata, tunc scriptum fuisse librum ab Abbate Floriacensi. Testatur id Trithemius, qui si extaret, hoc nos puto labore levasset.*

His

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

XXXVII. His ita in detestationem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ a Gerberto turpiter inculcatis: ea tandem sententia, atque conclusione univærsæ (a) argumentationi finem imponit, qui primus fuerat in intentione, nimirum quod cum ipsorum Romam Legati missi non fuerint auditi, liceret ipsis Arnulphi causam tractare, atque prolata sententia definire. Quibus pro arbitrio comprobatis, ait, Arnulphum in Synodum reum inductum, ipsumque negantem, redargutum testimonio presbyteri jam confessi se civitatis portas aperuisse hostibus, sed Arnulphi mandato. Demum Gerbertus Acta synodalia prosecutus, numquam ex eis probare potuit, Arnulphum aperiendi portas mandatum Adalgero presbytero dedisse confessum esse, sed seorsum a Synodo petiisse audiri se a tunc nominatis quatuor Episcopis, quibus secreto (ait) multa crimina confessum esse, eundemque petiisse, alium in sui locum Episcopum subrogari. Porro ejus confessionem fuisse ab his qui audierunt juramento exceptam, ne penitus confessa crimina revelarent. Revocatum autem ad Synodum coram Regibus Hugone ac Roberto filio ipsius, nihil publice confessum, nisi tantum ista dixisse: *Palam dico & profiteor me errasse, a fidelitate regia deviasse: reliqua autem & generalitate ipsum involvisse, & secreto confessum esse, atque damnationis sententiam accepisse.* Hucusque Gerbertus, qui reliqua mala fide silentio obsignata reliquit, nempe de sui facta in Arnulphi locum substitutione, & reclamazione interposita a primario iudice Seguino Archiepiscopo Senonensi, quam superius recitatam audisti, hic autem opportunius repetendam, quæ sic se habet (b):

(b) *Aim. lib. 5. c. 45.*
XXXVIII
Reclamatio Segui-
ni Episc.

Venerabilis autem Seguinus Archiepiscopus non consensit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti, iusto autem Regis urgebat. Alii vero Episcopi, licet invitati, tamen propter timorem Regis degradaverunt Arnulphum, & ordinarunt Gerbertum. Seguinus tamen plus timens Deum, quam terrenum Regem, noluit consentire nequitie Regis, sed magis, quantum potuit, redarguit ipsum Regem: propter quam causam ira Regis contra eum effervuit. Cum magno itaque dedecore iussit expelli Arnulphum de Ecclesia beate Dei Genitricis Mariæ Rheimensis, & sic alligatum detrudi in carcerem. Allegatus autem in carcere Aureliana civitatis, ubi detinebatur nepos ejus Carolus, mansit ibi annis tribus: donec scilicet per eundem Joannem Romanum Pontificem in Gallias Legato missis, omnis ista textura Rheimensis Synodi contra Arnulphum est ejus auctoritate penitus dissipata, ut suo loco inferius dicturi sumus.

Scriptis præterea de his omnibus idem Gerbertus epistolam ad Ottonem Imperatorem, qua damnationem Arnulphi proclamans, eam omnibus voluit prius suis litteris innotescere quam aliorum, aureisque præoccupare Imperatoris, antequam his diversa ab aliquo alio fortasse perciperet. Ex qua quidem epistola recitat ista Papius (c) Maso:

Arnulphus Regis Lotharii (ut fama est) filius, propterea, quod suum Episcopum dolo & fraude circumventum cum propria urbe Laudunensi scilicet, captivavit, post multum cruorem humani sanguinis a se effusi, post prædas & incendia, in conventu Episcoporum totius Gallie damnatus est: ac deinde post obitum beate memorie Adalberonis a solo Adalberone Episcopo Laudunensi reconciliatus, spe obtinenda pacis, Metropoli Rheimorum donatus est, acceptis ab eo terribilibus sacramentis, & libellari professione pro fide suis Regibus conservanda, quam & viva voce in conventu Ecclesiæ recitavit, propria manu subscribendo corroboravit: uocatum a sua ordinatione sextus mensis elapsus erat, & ecce quasi tempestus urbem ab eo proditam hostis invasit, sanctuarium Dei polluit, spolia diripuit, Clerum & populum captivavit.

Post hæc vero Arnulphus suos prædones sub anathemate posuit, atque ut idem facerent Galliarum Episcopi, imperavit. Prædæ Ecclesiæ, quæ per sacramentum suis militibus dederat, abstulit, hostibus contulit. Conjuratorum manum contra suum Regem ejusque exercitum in actionem sub signis Caroli produxit. Interea Legatis & litteris synodicis Romanus Pontifex, ut Ecclesiæ turbata subveniat, admonetur; sed neque Legatis, neque litteris consulentibus consultis. Itaque gravium Episcoporum facta consulto, litteris synodicis, aut mihi admittione Arnulphus coactus, decem & octo continuis mensibus, ut a cepto furore desisteret, seque a sceleribus prodicionis, & rebellionis, quibus impetebatur, regulariter purgaret, noluit. Sed cum a se maximos fautores nequitie sue discedere sensit, territus Regem adiit, novisque sacramentis ac novis conditionibus regis mensis particeps factus est, atque ita Regis ira sedata, omnem se crimine exutum credidit; indeque mox rediens, fidem sacramento rupit conditionibus non servatis, atque ii quorum intererat toties se decipi, toties bonis suis privari non ferentes Lauduni arcem occupant. Arnulphus inter hostes Regis invenitur, Synodo presentatur, pro tot tantisque flagitiis rationem reddere depositur. Qui diu secum atque cum suis familiaribus multum deliberans, sua sponte in confessionem suorum peccatorum

(c) *Maso Annal. Franc. lib. 3. XXXIX.*
Quæ Gerbert. ad Otton.

XL.

(a) *Act. Syn. Rheim. c. 54.*
XLI.
Libellus Arnulphi oblati Synodo.

rum erupit, suisque confessoribus alios testes adhibuit, crimina sua in libellum retulit, eique a se viva voce coram Ecclesia recitata subscripsit, insignia sacerdotii deposuit, eoque se abdicavit, confessoribus atque testibus attestantibus & respondentibus: Secundum professionem tuam cessa ab officio. Hucusque ex dicta epistola Maso. Porro libellus ille Arnulphi (ne quid desideres) sic reperitur ab eodem Gerberto recitatus in Actis iidem Rheimensis Synodi (a):

Ego Arnulphus quondam Rheimorum Archiepiscopus recognoscens fragilitatem meam, & pondera peccatorum meorum: testes confessores meos Seguinum Archiepiscopum, Daibertum Archiepiscopum, Arnulphum Episcopum, Goibesmannum Episcopum, Gualterum Episcopum, Brunonem Episcopum, Milonem Episcopum, Adalbertum Episcopum, Odonem Episcopum, Guidonem Episcopum, Heribertum Episcopum constitui mihi iudices delictorum meorum, & puram ipsis confessionem dedi, quaerens remedium penitendi & salutem anime meæ, ut recederem ab officio, & ministerio pontificali, quo me recognosco esse indignum, & alienum me reddens pro reatibus meis, in quibus peccasse me secreto ipsis confessus sum, & de quibus publice arguebar, eo scilicet modo ut illi sint testes alii succedendi & consecrandi in loco meo, qui digne præesse & prædesse possit Ecclesiæ, cui hactenus indignus præfui. Et ut inde, ultra nullam repetitionem aut interpellationem auctoritate canonica facere valeam, manu propria mea subscribens firmavi. Quo perlecto ita subscripsi. Ego Arnulphus Archiepiscopus quondam subscripsi, &c.

XLI.
Joan. Pap. damnat Arnulphum Rheim. Synodi.

Sed quid post iudicium absolutum, & sententiam promulgatam? apud Aimoinum ita: Nuntiantur hæc omnia Praefuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum deiecerant, & Gerbertum ordinarunt. Hæc ibi. Sic igitur tantum absuit, ut Joannes Romanus Pontifex quæ gesta sunt in Arnulphum probaret, ut ea omnia penitus abolenda conscripserit: interdixit vero sacris (ut audisti) & excommunicaverit omnes illos Episcopos, qui in eadem Synodo adversus Arnulphum sententiam tulissent. Apostolicis autem hisce litteris exarcebatur valde Gerbertus, in ipsum Romanum Pontificem ad Seguinum Archiepiscopum Senonensem litteras dedit, equidem virulentas ex animo exacerbato admodum proditas, Catholico homine prorsus indignas. Nam totus in eo versatur, ut excommunicationem latam adversus omnes Episcopos, qui iudicaverunt causam Arnulphi, ab

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

ipso Joanne Romano Pontifice, contemnendam esse demonstrat. Epistola autem ipsa sic se habet:

Gerbertus Seguino Senonensi Archiepiscopo.

Oportuerat quidem prudentiam vestram callidorum hominum versutias evitasse, & vocem Domini audire, dicentis (b): Si dixerint vobis, ecce hic est Christus, aut ecce illic, nolite sectari. Roma dicitur esse, qui, ea quæ damnatis, justificet; & quæ iusta putatis, damnet. Et nos dicimus, quia Dei tantum, & non hominis est, ea quæ videntur iusta, damnare: & quæ mala putantur, justificare. Quid insanit Gerbertus, ut dicat Dei esse damnare iusta, & justificare mala? Numquid injustus est Deus, & ut ista faciat, peccatis obnoxius? putavi codicem depravatam, sed in utraque editione hæc eadem syllabam plane leguntur. Pergit ipse:

Deus (inquit (c) Apostolus) est qui justificat: quis est qui condemnet? con- sequitur ergo: Si Deus condemnet, ut non sit qui justificet. Deus dicit (d): Si peccaverit in te frater tuus: vade, & corripe eum, &c. Quomodo igitur vestri amuli dicunt, quia in Arnulphi dejectione Romani Episcopi iudicium expectandum fuit? Poterunt docere, Romani Episcopi iudicium Dei iudicio majus esse? sed primus Romanorum Episcoporum, immo ipsorum Apostolorum Princeps clamat: (e) Oportet obedire Deo magis, quam hominibus. Clamat & ipse orbis terrarum magister Paulus: (f) Si quis vobis annuntiaverit præter quod accepistis, etiam si Angelus de celo, anathema sit. Num quia Marcellinus Papa Jovi thura arripuit, ideo cunctis Episcopis iherificandum fuit? Constantiter dico: quod si ipse Romanus Episcopus in fratrem peccaverit, sæpiusque admonitus, Ecclesiam non audierit: hic inquam Romanus Episcopus præcepto Dei est habendus sicut ethnicus & publicanus: quanto enim gradus altior, tanto ruina gravior.

Audisti hominis constantiam profitentis, summam inconstantiam, ingentem procaciam atque temeritatem? Sed & (si tamen verba furentis digna sunt ut examinentur, & non potius contemnantur) attende audaciam & arrogantiam, & obtupece superbiam: qui lapsum Marcellini in exemplum adducit ad exprobandum, ipsum synodalia Acta Marcellini redargunt. Professus est enim tunc Synodus, super Romanum Pontificem, maximi criminis accusatum, legitimo terribium numero convictum, atque propria confessione reum criminis comprobatum, nullum se eum damnandi jus habere, illud proferens, atque sæpius iterans & incul-

XLIII.
(b) *Matt. 24.*
Gerberti epist. contra Rom. Pont.

XLIV.
(c) *Rom. 8.*
(d) *Matt. 18.*

(e) *Act. 5.*
(f) *Gal. 1.*

XIV.
Redargutio objectorum a Gerberto.

CHRISTE
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

culcans: *Prima sedes a nemine judicatur. Et: ex ore tuo te judica, tuaque sententia damna, vel convictum absolvet atque iustificat, quod scilicet prima Sedes a nemine judicari debeat.* Et illud: *Nemo enim unquam judicavit Pontificem, neque presul sacerdotem suum, quoniam prima Sedes non judicabitur a quoquam.* Cum igitur universa Synodus sanctorum Episcoporum eorundemque tempore persecutionis acerbissimæ Confessorum, super unum legitime convictum sponte confessum Romanum Pontificum ferre sententiam recusavit: unus Gerbertus intrusus Episcopus non in unum Joannem tantum, sed in omnes generatim Romanos Pontifices peccantes, & ab Ecclesia tantum admonitos, nec convictos neque damnatos, sententiam audacissime profert, dicens: *Constanter dico: quia si ipse Romanus Pontifex in fratrem peccaverit, sepiusque admonitus Ecclesiam non audierit: is Romanus Episcopus præcepto Dei habendus est ethnicus & publicanus.* O sententiam homine tantum sive magno aliquo hæretico, sive impudenti valde schismatico dignam, qua sacra simul Concilia abrogantur, Canones jugulantur, traditiones suffocantur, & cuncta denique jura Ecclesiastica pessundantur! ut impossibile videatur, a Catholico homine somnari ista, nedum adeo procaciter effutiri. Sed amor privans seipsum nimis amantis hominis furor proflus ebrii fecit talia delirare. At prosequamur reliqua, pergit enim eadem percitus phrenesi:

XLVI.
Alia
Gerberti
deliramenta.(a) Rom.
8.

Quod si propterea sua communione nos indignos ducit, quia contra Evangelium sententi nullus nostrum consensit, non ideo a communione Christi nos separare poterit. Cum etiam presbyter nisi confessus aut convictus ab officio removeri non debeat; præsertim cum Apostolus dicat (a): Quis nos separabit a charitate Christi? Et iterum: Certus sum, quia neque mors neque vita, &c. Et quam major separatio, quam a Filii Dei corpore & sanguine, qui quotidie pro nostra immolatur salute, quemlibet Fidelium removere? Quod si hic qui vitam adimit corporalem, vel sibi, vel alteri homicida est: hic qui sibi vel alteri vitam adimit sempiternam, quo nomine appellandus est? Neque vero Gregorii sententia in populum relata in Episcopos referri potest: Sive, inquit, iuste sive iniuste obliget pastor, sententia pastoris gregi timenda est: non enim Episcopi grex dicitur, sed populus dicitur.

XLVII.

(b) Joan.
21.

At contra te, Gerberte, omnes ferme sacre legis interpretes provocas, qui locum Joannis de Christo dicente Petro: (b) *Paſce agnos meos, paſce oves meas, paſcendo, datos Petro Episco-*

pos omnes cum populo intelligunt: neque S. Gregorium aliud sensisse constat, quem patet plures excommunicasse peccantes Episcopos. Quod ergo Seguinus Archiepiscopus paruisse Pontificis excommunicationi: mox indignans, eos omnes redarguens, ista subiicit: Non igitur a sacra communione, quasi criminosis confessi, vel convicti suspendi debent: neque vero veluti rebelles & refuges, qui sacrosancta Concilia nunquam devitassent, maxime cum attus & conscientia sit pura nec legalis sententia damnationis in vos adhuc sit lata, nec legibus inferri possit. Legalis ideo notata est, quia Gregorius dicit: Sententia sine scripto perlata, nec nomen sententia habere meretur. At scriptis Apostolicis inserta ex more sententia, quomodo sine scriptis lata afferri potest? Pergit vero:

Redargutio obic-
torum.

*Non est ergo danda occasio nostris amulis, ut sacerdotium, quod ubicumque unum est, sicut Ecclesia Catholica una est, ita uni subici videatur, ut & pecunia, gratia, metu, vel ignorantia corrupto, nemo sacerdos esse possit, nisi quem sibi hæc virtutes commendaverint. Sit lex communis Ecclesie Catholica, Evangelium, Apostoli, Propheta, Canones spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentia observati, decreta Sedis Apostolicæ ab his non discordantia. Et qui per contemptum ab his defecerit, per hæc judicetur, per hæc abiciatur. Porro hæc servantur, & pro viribus exequenti sit pax continua & continuo sempiterna. Vos bene valere optamus. Subiicitur statim ista numeri nota, sed depravate XXCCV. atque mox ista: Iterum valere, & a sacrosanctis, & mysticis suspendere vos nolite. Qui enim accusatus ante judicem tacet, confitetur. Et qui iudice judicante poena se addicit, confitetur. Confessio autem sit, aut salutis, aut proditoris causa: salutis, cum quis confitetur de se vera, proditoris, cum falsa de se confingit, vel in se patitur confingi. Tacere ergo ante judicem, confiteri est confiteri porro falsa & mortalia crimina, homicida est: Quia omnis qui sibi causa mortis fuerit, major homicida est, & Dominus dicit: (c) *Ex ore tuo te judico. Repellenda igitur est falsa accusatio, & contemnenda illegalis judicatio: nedum volumus videri innocentes, coram Ecclesia efficiamur nocentes. Hucusque Gerbertus convincendus plane ex epistola ista schismaticus, nisi tandem in sequenti, quod celebratum est Rhemenſi Concilio, longa disputatione convictus a Leone Abbate Sedis Apostolicæ Legato, eidem licet invitatus acquievisset, ut inferius suo loco dicitur.**

XLVIII.
Rurfus
Gerbert.
infaniens.(b) Luc.
19.

Vi.

CHRISTE
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

Vidiſti Lector, quænam isti, qui talia ediderunt, Attalica suspendant aulæ ad ornandam impietatem, ter miser Novatores, hostes implacabiles Romanæ Ecclesie, quæ tantum abest, ut horum perfidia obscureretur, quod potius illustretur, dum summa veritatis potentia de omnibus istis triumphet, sicut de aliis, qui ad hanc usque diem Catholicam Ecclesiam infestant, hæreticis trophæa semper erexit.

L.

At satis ista adversus Gerbertum infanientem, licet per transitum, obiter dicta nobis sunt visa; verum ubi nacti sumus posteriorem quam diximus eisdem operis editionem, eamque auctam epistola apologetica ab eodem Gerberto tunc scriptam ad Wilderodum Argentinæ civitatis Episcopum: additum oneri, ut quæ potissimum in ea adversum Romanum Pontificem ipsamque Romanam Ecclesiam dicta reperiantur, diligenter examinemus. Non enim ista ab instituto sunt aliena, sed maxime congrua, utpote his quæ accedunt ad historiam Ecclesiasticam controverſis quam utilissima disquisitio, atque proflus necessaria disceptatio, cum non sine magno præjudicio veritatis falsa atque calumniosa pro veris a Novatoribus venditentur, & de Gerberti nugis mundinationem, ad miseros decipiendos exerceant. Nugatum quidem se litteris illis, idem ipse Gerbertus profiteretur in fine, dum ait: *Hæc sunt, dulcissime frater, quæ Rhetorum nugis completus sum, amicitarum pariendæ societatis, retinendæ benevolentia causa. Insuper vobis & vestris, me meaque impensurus. Proinde vestrum diligens expecto iudicium, cum in his, tum in Rhemenſi Concilio a me utcumque interpretato. In quo opere res, genusque dicendis doctis auribus si placuerit erit mihi tutissima merces id effecisse, quod summis viris potuerit placuisse. Hæc ibi ipse. Quibus intelligas vanissimi hominis scopum, & in re tam seria ludum. Prolixa satis epistola est & plane opus illud, de quo ad finem præfationis in Synodum Rhemenſem est pollicitus ista, dum ait: *Alterius erit hoc operis, aliusque implicitum quæſtionibus, cum de propriis, communibus, & differentiis Episcoporum, Archiepiscoporum, vel Metropolitanorum, Patriarcharum, seu primatum, vel etiam Romani Episcopi potestatis, ut animo concepi prolixius disputabo. Hæc ipse de totius epistolæ argumento.**

LI.

Nos vero, omiſſis quæ diffuse satis de Arnulphi causa disputat jam superius in tractatione de Rhemenſi Concilio palata, aliiſque ad ipsius iudicium pertinentibus, ea tantummodo prosequeremur.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

mur, quæ spectant ad Romanum Pontificem. Et quod in primis ipso ferme inculcat exordio, cum adversus pontificiam potestatem disputationem instituit, multus in eo est, ut decretalium epistolarum Romanorum Pontificum auctoritatem minuat. Sed quibus verbis, quove argumento sic accipe: *Et ne, inquit, fortasse ad placitum loqui videar, injuriamque decretis Pontificum Romanæ inferre Ecclesie: Gelasium Romanæ Sedis Pontificem sententiæ meæ primum afferam testem. Hic quippe in catalogo divinatorum librorum, authenticis præmissis scripturis, &c. a Concilio Oecumenicis incipiens: deinde (subiicit ipse) qualiter ipſius Sedis decreta accipienda sunt, hoc modo distinguit: Item decretales epistolas, quas beatissimi Patres, diversis temporibus ab Urbe Roma pro diversorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas. At quid excogitari potest Gerberto impudentius, cum hæc ipsa quæ a sanctissimo pariterque doctissimo Papa Gelasio in auctoritatem ac munimentum decretalium epistolarum Romanorum Pontificum adeo clare atque expressa, pontificia potestate voluit reliquisse: ipse sit ausus convertere in destructionem earundem epistolarum? At quibusnam rationibus, ab ipso sic accipe, cum mox ista subiungit: *Et sic nominatim quadam specialia determinans legenda, solertissime ac discretissime tam de epistolis, quam de specialibus opusculis quid foret sentiendum expressit: Sed cum hæc, inquit, in manus Catholicorum devenerint, Pauli Apostoli præcedat sententia: (a) Omnia probate, quod bonum est, tenete. Et inferius ex Hincmaro quem citat: Suscipiendas igitur illas epistolas venerabiliter cum beato Gelasio dico, ut cum legantur (sicut ipse præcepit Gelasius) Apostolica illa præcedat sententia, quæ dicit: Omnia probate, quod bonum est tenete.**

(a) I. Ihes.
5.

Hic tu attende fraudem, considera dolum, & obstupeſce verſutiam horum hominum adversantium Romanorum Pontificum Epistolis decretalibus, & imposturam exclama, atque in ipsos impostores declama, cum primum Gelasii textum sumens, ac perlegens diligenter videris, quæ qualia, quanta interposita maneant a recitata illa ipsius sententia de epistolarum decretalium firmata solida auctoritate usque ad citatam ac recitatam illam Pauli sententiam: *Omnia probate, quod bonum est tenete.* Post enim illa de epistolis decretalibus dicta, subinfertur de Gestis sanctorum Martyrum in genere quid sentendum, speciatim vero de Quirici, & Judithæ atque Georgii Martyrum Actis, quæ

LII.
Fraus
Gerberti,
& Hinc-
mari.

Ss

quæ

CHRISTI
992.

JOANNIS XV. PAP.
8.

OTTONIS III. REG.
9.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

quæ ab hæreticis esse scripta scirentur, ob idque in Ecclesia Romana minime legerentur. His subiicitur tractatio de Vitis sanctorum Patrum, & eis quæ essent scriptæ a S. Hieronymo. Quibus adicit mentionem de actibus S. Silvestri Romani Pontificis probanda ipsa sint necne. Mox de Crucis inventionem historiam, necnon aliam illi similem de inventionione capituli Joannis Baptistæ, haud adeo certam: Et tunc de his ista Gelasius ita perorat; *Sed cum hæc ad Catholicorum manus adveniunt: beati Pauli Apostoli præcedat sententia: Omnia probate, quod bonum est, tenete.*

LIII. Vidisti, Lector, de quibus sit dicta illa a Gelasio sententia Pauli, & ad quæ referant illam mali confarcinatores commissuram alterius panni male confluentes cum altero, doli fabricatores linientes (ut (a) Propheta ait) parietem absque temperamento, fraudum, opifices, quæque obvia pro arbitrio adulterantes? Cum si bona fide rem egissent, utique considerare debuissent singula, quæque scriptorum genera ab eodem Gelasio sua quaque speciali sententia definita concludi, & consignata relinqui; ut plane pro monstro habendum sit, si quod privatim de aliquo est statutum, alteri tribuatur, non secus ac si quod Apostolus ibi tradit de (b) novis prophetiis dicens: Prophetias nolite spernere, omnia probate, quod bonum est tenete, quis referendum esse velit etiam ad Evangelium Christi, de quo ipse Apostolus eadem epistola ante meminit, illdem Theſſalonicis scribens, ut sub arbitrio cuiuscumque recipiendum, vel non recipiendum constituat Evangelium;

(a) Ezech. 13.
(b) 1. Theſ. 5.
LIV. Instantia digna proposita.

Quod & si volunt isti, ut ea Pauli sententia ad ea etiam, quæ superius dicta sunt referatur, cur non etiam Concilia Oecumenica superius recensita ipsi subiicias, vel proxime junctam Leonis Papæ Catholicam epistolam contra Eutychen promulgatam? dicens quod scilicet eandem absque ambiguitate ulla esse recipiendam, idem Gelasius declaravit. Bene quidem, sed quæso te, quæ ambiguitas est relicta, cum decretales epistolas venerabiliter esse recipiendas, sanctissime desinuit, ut opus sit ad illam Apostoli revocare sententiam, Omnia probate, quod bonum est, tenete? Faceſſant ista deliria non solum quolibet viro Catholico indignissima, sed a quovis homine rationis compote alienissima. Sic igitur ejusmodi adulterino commento humiliare, atque profus humi pedibus omnium transeuntium concalcanda proferere conatus est Gerbertus post Hincmarum ipsa sacrosancta Decreta Romanorum Pontificum, dum

quemque, ea adhibita sententia Pauli, vult posse pro arbitrio probare & non probare, quæ ab illis hætenus reperirentur fuisse decreta, quam tantam blasphemiam ab ullo ne unquam hæreticorum, vel schismaticorum in hanc diem prolatam fuisse, memoria non tenemus; adeo ut auctores erroris Hincmarus atque Gerbertus summo dedecore dici debeant, sive potius Hincmarus auctor, Gerbertus autem propagator sit appellandus; siquidem super fundamenta, quæ posuit Hincmarus, Gerbertus superædificavit qui eundem citans auctorem in hæc eadem epistola, nonnulla in eandem suam sententiam recitat, ex illa proluxa Hincmari epistola, quam scripsisse vidimus contra nepotem suum æque Hincmarum dictum Laudunensem Episcopum, dum iste adversus ipsum pro epistolis decretalibus defendendis infurxisset; atque de dicta a se prolata, & male interpretata Gelasii de epistolis decretalibus ejus sententia: *Hunc locum differentiarum etiam Hincmarus Rhemorum venerabilis Antistes nepoti suo æquivoce scribens interpretatus est, &c.*

Idem vero cum ex eo recitet alia plura, quibus Hincmarus eo stultitiæ venit, ut eatenus dicat esse recipiendas decretales epistolas, sive decreta Romanorum Pontificum, quousque Concilia ab eis diversos Canones non statuerint: plane demonstrat quod eis longe præferat Canones Conciliorum, utpote quod velit eos esse perpetuos, decreta autem Romanorum Pontificum temporaria, ita male accipiens illa verba Gelasii, quibus dixit: *Item decretales epistolas, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab Urbe Roma pro diversorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.* Nam ad hæc Hincmarus, quem recitat, habet ista: *Quantum enim distet inter illa scilicet Concilia, quæ custodienda & recipienda decrevit, & inconversa, firmaque deinceps Patres Catholici manere voluerunt: & illas epistolas, quæ diversis temporibus pro diversorum consolatione data fuerunt, quas venerabiliter suscipiendas dicunt: nemo dogmatibus exercitatus ignorat. Si enim quedam ex his, quæ in quibusdam illis epistolis continentur, tenere, & custodire velle inceperimus: adversus ea, quæ ante servare volumus, faciemus; & a Conciliis sacris, quæ perpetuo nobis recipienda, tenenda, custodienda, atque sequenda sunt, deviamus: nam & beatus Gelasius easdem epistolas non solum sacris Canonibus in quibusdam adversas, sed etiam sibi ipsi diversis ostendit, cum dicit, illas diversis temporibus pro diversorum*

LV.

Quæ Hincmarus in decretales epistolas.

CHRISTI
992.

JOANNIS XV. PAP.
8.

OTTONIS III. REG.
9.
BASIL. & CONST. IMP. 17.

consolatione datas. Et hinc forte adversum me dices: ergo calumniaris Apostolicam Sedem in sanctis ejus Pontificibus eo quod male senserint, & non tenenda decreverint. Inde tibi respondebo, quod de lege non Judaice servanda, contradicentibus sibi atque dicentibus: *Lex ergo adversus promissa Dei, respondens Apostolus (a) ait, Absit, lex quidem sancta & mandatum sanctum & justum & bonum, sed personis & temporibus congrua, quæ propter transgressiones posita est.* Et paulo post: *Decretales epistolas cum Gelasio Apostolico viro venerabiliter suscipiendas dico, quæ suis temporibus congruentes fuerunt, donec per sacra Concilia Patres nostri in unum convenientes (sicut ejusdem Apostolicae Sedis Pontifices protestantur suggerente sibi sancto Spiritu, quoniam aliter credendum non est) mansuras usque ad finem sæculi leges condiderunt.* Et sicut dicit de lege Apostolus: (b) *Si enim esset, quæ posset divinificari, vere ex lege esset justitia. Ita salva reverentia Sedis Apostolicæ dico, quia illa, quæ in istis epistolis continentur, & suis temporibus congrua fuerunt, subsequentibus temporibus, ita ut in istis temporibus continentur, omnia & simul custodiri valeant & servari & teneri congruerent: Patres nostri Catholici, doctique Pontifices in Conciliis sacras leges mansuras usque in sæculi finem non conderunt. Suscipiendas igitur illas epistolas venerabiliter cum beato Gelasio dico, & cum leguntur, sicut ipse præcepit Gelasius, (c) Apostolica illa præcedat sententia, quæ dicit: Omnia probate, quod bonum est tenete. Et hæc dico, non ut in eis dicam quadam non esse bona, sed non per omnia sacris Canonibus Patrumque Conciliis consona. Sicut & Apostolus dicit: (d) *Lex quidem bona & sancta, & mandatum sanctum, justum & bonum, sed temporibus suis.* Hucusque ibi Gerbertus ex Hincmaro.*

(a) Rom. 7.

(b) Gal. 3.

(c) 1. Theſ. 5.

(d) Rom. 7.

LVI. Hincmarus confutatur.

At quantum hallucinatus sit Hincmarus ista delirans, jam paucis ostendamus. Ex his omnibus recitatis a Gerberto ex Hincmaro tres haud leves numerantur errores, atque primus ille, ex quo reliqui; dum videlicet subiicit Decreta Romanorum Pontificum quibuscumque Canonibus Conciliorum; dum enim illa temporaria, perpetui isti ab eodem asseruntur, & illa per istos abrogari tradit: plane significat majoris esse auctoritatis in Ecclesia Dei Canones Conciliorum decretis Pontificum. Hæc quam sint absurda, & ab omni ratione penitus aliena; quæ sæpe superius sunt allata, demonstrant, hic breviter repetenda. Si enim (quod sæpe pariter est demonstratum) quidquid virum Canones habent, Ann. Eccl. Tom. XVI.

hoc totum ab eis est, id scilicet procedente Romano Pontifice suis litteris decretalibus; quomodo non majoris auctoritatis sunt illæ Canonibus? Sine illis quippe nec Synodum congregare (quod plurimis exemplis & auctoritatibus superius contigit demonstrari) nec sancita licet promulgare, nec robur habere Canones, vel edi possunt, vel recipi, & in auctoritatem assumi. Si igitur non nisi suo interposito decreto per scriptas ad Synodos epistolas decretales, condi Canones & conditi probari, edique possunt; quomodo non majoris auctoritatis decretales epistolæ censeri debeant, a quibus, ut sint, nominentur, citentur, vim omnem accipiant? Quam ista sint vera (ut taceamus de reliquis) exemplum de Oecumenicis Synodis afferamus, earumque omnium ex Episcoporum numero maxima, nempe Chalcedonensi, deque ea non quid reliqui, sed Gelasius ipse scriptum reliquerit, cuius assertam sententiam adeo Hincmarus cavillatur, ut plane contrarium ab eo, quod sensit ac scripsit, ipsum sensisse, atque scripsisse testetur: Ipse inquam, Gelasius quomodo Romani Pontifices suis decretalibus litteris vim & auctoritatem dent vel adimant Synodis Oecumenicis, dum agit de Concilio Chalcedonensi sic ait: (e) *Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit, quod refutavit, hoc habere non potuit firmitatem: & sola rescidit, quod præter ordinem congregatio synodica putaverat usurpandum.* At quomodo factum istud, nisi sancti Leonis magni litteris decretalibus, quæ extant adhuc ad Anatolium Constantinopolitanum Episcopum datæ & alios?

(e) Gelas. de vincul. Anathem.

At ne tu putes Oecumenicas tantum Synodos a Romano Pontifice confirmari, cæteras, ut minores negligi, rursum eundem audi Gelasium, cujus & sententiam quoque Gerbertus ex Hincmaro in dicta sua recitavit epistola: sunt hæc Gelasii verba: *Confidimus, quod nullus jam Christianus veraciter ignoret, uniuscujusque Synodi institutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi sedem, quam primam, quæ unamquamque Synodum & sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet Principatu, quem B. Petrus Apostolus Domini voce præcepit, Ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper & retinet.* Litteris suis igitur decretalibus Pontifices sicut confirmant, ita etiam custodiunt Canonum observantiam, nec contra has ipsi Canones quidquam virum habent; sed veluti quodam gratitudinis jure totum Sedi Apostolicæ rependerunt, quod se ab ea accepisse, ut essent, intellexerunt

LVII.

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 17.

runt, cum decreta Apostolicæ Sedis ante omnia & præ omnibus esse servanda docuerunt: nam quid in hanc sententiam idem Gelasius, qui ita male traducitur ab Hincmaro, scribat ad Faustum, diligenter attende: *Nobis opponunt Canones, dum nesciunt, quid loquantur: contra quos hoc ipso venire se produnt, quod primæ Sedi sana rectaque suadenti parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus Sedis examen volvere deferrunt, ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesiâ judicare, ipsam ad nullius commere judicium, nec de ejus unquam præceperunt iudicio judicari, sententiamque illius constituerunt, non oportere dissolvi, cujus potius Decreta sequenda mandarunt.* Hæc Gelasius. Plurima alia in hanc essent sententiam afferenda, sed parcimus, ne molestiam inferamus Lectori, quem rogamus, ut reliqua ad eandem Gerberti epistolam pertinentia patienter attendat.

LVIII.
Secundus
error
Hincmari
confutatur.

Secundus Hincmari error, qui elicitur ex scriptis ipsius a Gerberto nuper recitatis, ille est, quod cum Gelasius dixerit, venerabiliter suscipiendas epistolas Romanorum Pontificum, diversis temporibus a diversis Pontificibus datas: eas non perpetuo duraturas, sed temporarias fuisse dixerit, legique veteri assimilatas, nempe ad tempus datas, donec quod perfectius est, per Canones sanciretur. Redarguit in primis errorem hunc ipse usus totius Ecclesiæ, dum in hanc diem quæ ante mille annos per epistolas decretales constituta fuere, ab omnibus ad causarum definitiones citari consuevere, quod & ipse Hincmarus fecisse de antiquioribus, sua ipsius scripta significant. Si autem posterius sanciti Canones aliqua decreta Romanorum Pontificum (quod nec est nominatim repetiri) abrogasse invenirentur, utpote temporibus illis incongrua: tunc dicendum per posteriores decretales epistolas, quibus Pontifices illa Concilia & Canones confirmavere priora abrogata, ut accidere consuevit pro ratione diversarum personarum, locorum & temporum; ut idem Princeps priora posterioribus mutet, sine quibus posterioribus datis litteris, id nullo liquet licere Concilio, ut jam est demonstratum. Præterea in his astruendis quam longe dispari, & incongrua sit Hincmarus usus de legibus veteri similitudine, nemo non videt. Si quidem lex usque ad præfixum tempus novi Legislatoris Christi statuta est; decreta autem Romanorum Pontificum, perpetuo valitura, donec per aliquem successorum Pontificum abrogentur, Ecclesia suscipit observanda; nisi qui san-

civit decretum Pontifex, nolisset illud esse perpetuum, vel commune cunctis in exemplum trahi, ut interdum de privatis rescriptis, in dispensationibus fieri contigit, licet eas litteras quibus ista perficit, haud proprie esse dixerimus litteras decretales.

Tertius Hincmari error ille, quod calumniose interpretatur Gelasium dum ait, ipsum ostendisse epistolas decretales non solum sacris Canonibus in quibusdam adversas, sed etiam sibi ipsis diversas, dum dicit Gelasius, illas diversis temporibus pro diversorum consolatione datas. At calumnia ista confutatione non indigens, plane redarguit ipsum suum auctorem Hincmarum, dum nihil est, quod ex Gelasii verbis quovis modo interpretatis quidquam hujusmodi deduci possit. Numquid enim, quia illæ diversis sunt temporibus datæ pro diversis occasionibus: mox necesse sit dicere adversas esse Canonibus, licet ostenderentur inter se esse diversas? Sed audi quid ipse inferius, cum hac ipsa sententia totam claudit Hincmarus orationem, adiciat: *Et hæc dico, non ut in eis dicam quædam non esse bona, sed non per omnia sacris Canonibus, Patrumque Conciliis consona. Sicut & Apostolus dicit: Lex quidem bona & sancta, & mandatum sanctum & justum & bonum, sed in temporibus suis.* Ista ipse, in illud ipsum relabens, ut velit, decretales epistolas pro tempore editas, pro tempore tantum validas. Sed hæc sunt confutata superius. Quas enim ipsi voluere pontifices suas decretales epistolas robur perpetuo obtinere, certum est in Ecclesia perpetuo vigore nitescere; quas autem edidit, non ut sancirent legem, sed ut exposcente causa dispensarent in lege, eas ipsi proculdubio noluerunt esse perpetuas, nec dicit leges, sed dispensationes, quæ tamen non abrogent leges, sed dispensent in eis ad tempus, illud semper caventes, ne sancitis legibus leges contrarias edant, secundum illud Apostoli: (a) Si quæ destruxi, hæc ædifico prævaricatorem me constituo. Neve quid contra fidem & bonos mores vel minimum quidem quavis occasione præsumant, scientes adversus hujusmodi non esse legem, eodem Apostolo ita dicente (b): *Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.* At de erroribus Hincmari hæc tenent: qui sane ista delirans fuisset inter hæreticos recentendos atque schismaticos, nisi sæpe suis scriptis reperiretur protestatus esse, nullo se pacto contra Romanam Ecclesiam aliquid sentire vellet, nec pati ullo pacto ab eadem separari, ut suis locis superius est demonstratum.

Posthæc autem ex eodem Hincmaro mul-

LIX.
Tertius
error
Hincmari
confutatur.Dida SS.
Patrum
male u-
surpata
ab Hinc-
maro.(a) Hier.
ep. 85.LXI.
De Ger-
berti A-
postrophe.PAGIUS
IV.
Moritur
Oswaldus Ar-
chiep. E-
borac.

multa Gerbertus ingerit, sanctorum Patrum abutente auctoritate, nempe Augustini primum, dum ille agit de litterarum Episcoporum auctoritate, cum non de Romani Pontificis litteris decretalibus ipse tunc agit; sive cum citat Hieronymi sententiam, in excusationem ad postremum hæc dicens: *Et ne quis nos in invidiam adducat, quasi privilegii Romanæ Ecclesiæ derogantes, audeat, Hieronymum dicentem: si auctoritas quaritur; orbis major est Urbe.* At nihil improprius. Non enim ipse sanctus Hieronymus (a) ea epistola ad Evagrium agit de alio decreto Romani Pontificis abrogando, sed de abusu, qui irrepererat cum diaconi adversus totius Catholicæ Ecclesiæ consuetudinem in presbyteros plus juris sibi vendicarent, quam par esset. At quis neget in Urbe Roma in tanta omnium Gentium confluentium multitudine semper posse pravi aliquid in moribus latenter irrepere, quod sit falce Apostolica succidendum? Cæterum cum casus accidit, ut quid de sacris dogmatibus a Romano Pontifice fuerit statuendum, illudque ipsum decretalibus suis litteris promulgandum: tunc plane tantæ Sedis auctoritate, toto orbe Urbem esse majorem inventam. Cujus rei tanti momenti exempla si quæras, consule, quæ dicta sunt superius tomo secundo Annalium in Stephano Papa & martyre in famosissima controversia illa de baptisate hæreticorum.

Posthæc Gerbertus ad causam Arnulphi recurrit, quem vult juste in Synodo Rhemensi esse depositum, injuste vero per Romanam Ecclesiam restitutum, adversus quam latrans, hac apostrophe claudit epistolam: *Sed una salus homi-*

Ad num. LXII. Ex tribus Antistitibus, qui hoc sæculo tanquam Sydera per Angliam micuere, Dunstano scilicet, Ethelwoldo, & Osvaldo, duobus prioribus superstes fuit Osvaldus, qui, ut inquit Malmesburienfis lib. 3. de Pont. solus eos exhibuisse videtur, auctoritate illum, efficacia istum, ambos sanctimonia. Ejus Vita ab Auctore Anonymo, qui incerta ætate vixit scripta, & a Bollandio ad diem XXIX. Februarii, a Mabillonio vero sæc. V. nativo stylo representata; Surius enim, dum eam expolire voluit, aliquibus in locis corripit. Wartonus in parte II. Angliæ sacræ a liam sancti Osvaldi Vitam ab Eadmero Monacho Cantuariensi elucubratur pag. 191. & seqq. publicavit. Wigornienfis & passim Scriptores Anglici mortem ejus in præsentem annum conferunt, & in priori ejus Vita diserte dicitur: *Obiit S. Osvaldus anno gratiæ nonagesimo nonagesimo secundo, & Episcopatus sui trigesimo, pridie Kal. Martii.* Ex verbis illis Baronius infert, Osvaldum anno CMLXII. Episcopum Wigorniensem nuncupatum fuisse: Bollandus vero binarium numerum a Librario

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 17.

nis, o Christe, tu es: ipsa Roma omnium Ecclesiarum hæcenus habita mater, bonis maledicere, malis benedicere fertur, & quibus nec Ave dicendum est, communicare; tuamque legem zelantes damnare, abutens ligandi & solvendi potestate a te accepta, cum apud te non sententia sacerdotum, sed reorum vita quaeratur, nec possit hominis esse impium justificare, justumque damnare. Ita Gerbertus, cui satis obicere non unius tantum Joannis Papæ sententiam, sed omnium illorum Francorum Episcoporum, qui duabus Synodis posthæc celebratis interfuerunt, quibus & Reges pariter consenserunt. Sed & ipsa relata in publica monumenta disputatio illa, quam cum ipso Gerberto in ultimo Rhemensi Concilio Leo Abbas ab Apostolica Sede Legatus missus habuit, quam ipsum redarguerit, & penitus confutavit, qui ad Aimoinum Auctarium adiecit, ostendit. Quæ si extaret, & a Novatoribus ista cariosa prodentibus bona fide edita esset, non adeo nobis in his laborandum fuisset. Sed quæ sunt anni hujus jam reliqua prosequamur.

Hoc eodem anno magnus ille Osvaldus Wigornienfis in Angliâ Episcopus ex hac vita migravit in cælum, ubi sedisset annis triginta; quippe qui creatus fuit Episcopus anno Christi nongentesimo sexagesimo secundo: cujus cum vita fuerit admiranda, obitus quoque talis extitit, qui digne Annalibus intextatur, ejusmodi enim fuit: *Die quadam (ait fidelissimus scriptor (b) videret illius) egressus cum suis ex Oratorio, sub divo stans, in cælum insensibilis oculorum aciem defixit, Christum quem suspirabat, pio corde & ore attentius orans. Nec vero oculos, ut fit,*

LXII.

S. Osvaldus
Episc.
Wigornienfis
migrat in
Cælum.(b) Extat apud Sur.
die 15. O-
stob. c. 15.
tom. 5.

omissum, quod ab anno CMLX. ad currentem anni XXXII. intercurrant, & Historici Anglici Osvaldum anno CMLX. creatum Episcopum referant. Denique Mabillonius Dunstanum, cui Osvaldus in Episcopatum illum successit, arbitratur anno tantum CMLXII. ad Archiepiscopatum Cantuariensem evectum esse, tuncque Episcopatum Wigorniensem dimisisse, & ideo locum purum esse. Verum hanc ultimam sententiam loco suo confutavimus, & ex dictis anno CMLX. liquet, Dunstanum exeunte Septembri Romæ a Joanne Papa XII. Pallium suscepisse; paucis exinde mensibus interjectis, postquam Roma rediit, ad Edgarum Regem profectum esse, & ab eo obtinuisse, ut Osvaldus ad Sedem Wigorniensem promoveretur, quod post annum CMLXI. contingere non potuit. Quo pacto recte Scriptores ejus Vitæ tradit, eum annos triginta. Sedem illam gubernasse, neglectis scilicet mensibus, quod passim etiam ab aliis Scriptorebus præstitum. Baronius ejus Archiepiscopatus Eboracensis non meminit, quo cum exornatus fuerit anno CMLXXI. ut eo anno ostendimus,

CHRISTI
992.JOANNIS XV. PAP.
8.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 17.

cito retraxit; sed perinde ac sui novi quidpiam cum summa animi voluptate contemplaretur, diutissime in eo quod intuebatur, defixus fuit; rogatus equidnam videret, ita respondit: Contemplor id quo tendo, idque crastino die, etiam me tacente, res ipsa vobis declarabit. Eterna namque beatitudo, cujus causam in terris bucisque laboravi, nunc in stat. Nec ante crastina occumbet lux, quam me in eam Dominus meus, sicuti est pollicitus, introducat. Reversusque in Oratorum, convocatis fratribus, hortatur eos, ut impendant ipsi ministerium sacre officii cum viatico Domini corporis. Nocte sequente oblitus adverse valetudinis suae in templum se contulit, officium divinum explevit, & reliqua noctis spacia in Dei laudibus expendit. Mane solito more linteo praecinctus, pedes pauperum lavit, atque extergens;

PAGIUS mus, manifestum est, per annos XXI. Oswaldum Archiepiscopatum illud administrasse. Florebat hoc tempore in Galliis Beatus Adalbero Metensis Episcopus, qui omnia monasteria olim a suis decessoribus constructa & postea, vel everfa, vel derelicta reaedificavit, monachos qui ea habitarent collegit, & maxima bona in eadem contulit. Meurifius in lib. 3. de Episcopis Metensibus refert chartam Ottonis III. qua ad petitionem Adalberonis Augustae aviae suae Monasterio S. Symphoriani extra muros civitatis sito bona eidem tam a suis decessoribus quam ab Adalberone Episcopo concessa confirmat. Data illa Octavo Kal. Februarii anno dominica incarnationis CMXCII. Indiil. V. Anno autem tertii Ottonis regnantis nono. Auctor Anonymus & coevus qui ejus vitam scripsit, de hoc Monasterio ait: Primordia ac primitia actuum ipsius ad divinos usus, & ad exercendos animos, in his qua pietatis sunt, S. Symphoriani locus extitit, &c. Postquam vero locum hunc Deo stabilissimum reddiderat, & Monachorum copia pulcherrima, quos undecumque collegerat, honestissimum fecerat id deliberans, ut semper suus non solum spiritus sed & anima & corpus Deo & Christo ejus serviens nulla sui pars vel ad momentum quidem a divino pietatis opere otiosa consisteret, &c. Romanum iter aggreditur limina Apostolorum adit, & suos subditorumque excessus stertibus, quibus supra mortales abundabat, deplorans deponit. Papa Joannes sanctae Sedi praesidebat, & vices B. Petri dignissime administrabat, qui domnum Adalberonem tanto honore suscepit, tantaque reverentia habuit, ut hominem hujusmodi generis & nobilitatis decebat, & quod magis est, tanta sanctitatis, & pietatis viro competere novit, ac Sanctorum Reliquiis honestissime muneravit. Subdit Adalberonem Xenodochium tunc pauperimum aedificiis pulcherrimis exornasse, plurimis divitiis ditasse, ac constituisse ibidem ancillas Dei ad laudes perpetuo Creatori omnium celebrandas. De monasterio Spinalensi ab eodem constructo pro Sanctimonialibus, alteroque pro Clericis, anno DCXLII. verba fecimus.

quindecim Psalmis, quos in illo ministerio dicere solebat, persolatis, subjunxit GLORIA PATRI ET FILIO. Cumque pauperes pro more gratias agentes surgerent; ille autem diceret SPIRITUI SANCIO, ante illorum pedes in manus Christi spiritum reddidit. Cum autem corpus ejus ad Ecclesiam, quam construxerat, deferretur, nivea columba e caelo descendens, expansis alis, lento volatu illud protegere visa est. Ignea quoque sphaera caelitus lapsa, super feretrum apparuit, depositoque ante altare sacro corpore, visio illa tamquam locum sepulturae ejus designatura ad australem Ecclesiae plagam juxta altare divertit, sicque ab oculis intuentium subducta est, &c. Secuta sunt ista admiranda signa, quibusque virum sanctissimum cum Christo in caelo regnare, quam certissime docuere. At haec ad institutum fati.

Se-

rima, quos undecumque collegerat, honestissimum fecerat id deliberans, ut semper suus non solum spiritus sed & anima & corpus Deo & Christo ejus serviens nulla sui pars vel ad momentum quidem a divino pietatis opere otiosa consisteret, &c. Romanum iter aggreditur limina Apostolorum adit, & suos subditorumque excessus stertibus, quibus supra mortales abundabat, deplorans deponit. Papa Joannes sanctae Sedi praesidebat, & vices B. Petri dignissime administrabat, qui domnum Adalberonem tanto honore suscepit, tantaque reverentia habuit, ut hominem hujusmodi generis & nobilitatis decebat, & quod magis est, tanta sanctitatis, & pietatis viro competere novit, ac Sanctorum Reliquiis honestissime muneravit. Subdit Adalberonem Xenodochium tunc pauperimum aedificiis pulcherrimis exornasse, plurimis divitiis ditasse, ac constituisse ibidem ancillas Dei ad laudes perpetuo Creatori omnium celebrandas. De monasterio Spinalensi ab eodem constructo pro Sanctimonialibus, alteroque pro Clericis, anno DCXLII. verba fecimus.

JESU CHRISTI
ANNUS
993.JOANNIS XV. PAP.
ANNUS
9.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 18.I.
Synodus
Romana
in cano-
nizatione
S. Udal-
rici.

Sequitur Redemptoris annus nongen-tesimus nonagesimus tertius, Indictione sexta, quo a Joanne Papa relatus est in numerum Sanctorum Udalricus Augustanus Episcopus, de quo plura superius dicta sunt. Extant ipsa Acta in diplomate ejusdem Pontificis ea in re confecto Romae in synodali conventu, a nostro Velfero in lucem vindicata, quae sic se habent:

Joannes Episcopus servus servorum Dei, omnibus Archiepiscopis, Episcopis & Abbatibus in Gallia & Germania comorantibus salutem in Domino, ac Apostolicam benedictionem. Ita inscriptio Actis imposita quae sequuntur:

II. Cum conventus esset factus in palatio Lateranensi pridie Kalendas Februarias, residente Joanne sanctissimo Papa cum Episcopis & presbyteris, assistantibus diaconibus, & cuncto Clero, surgens reverendissimus Luitolphus Augustae Episcopus inquit: Domine sanctissime Praesul, si vobis placet, & omnibus Episcopis & presbyteris hic residentibus, libellus quem praemanibus habeo, coram vobis legatur de vita & miraculis venerabilis Udalrici sanctae Augustanae Ecclesiae dudum Episcopi, & quid libitum vobis fuerit decernatur. Quia Spiritus sancti testatur praesentia & congregatio sacerdotum, certum esse quod legimus, quia nec potest Veritas nostra mentiri, cujus in Evangelio ista est sententia: (a) Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi & ego sum in medio eorum. Quod cum ita sit, nec huic tam brevi numero Spiritus Sanctus deest: quanto magis eum nunc interesse credamus, quan-

(a) Mat.
18.

do in unum convenit turba sanctorum: sanctum namque est pro debita veneratione collegium.

Cumque perlecta esset vita praedicti sanctissimi Episcopi: ventum est ad miracula, quae sive in corpore, sive extra corpus gesta sunt, videlicet, caecos illuminasse, daemones ab obsessis corporibus effugasse, paralyticos curasse, & quam plurima alia signa gessisse, quae nequam calamo & atramento illustrata sunt.

III. Quae omnia lepida satis urbanitate exposita recepimus: & communi consilio decrevimus memoriam illius, idest sancti Udalrici Episcopi, affectu piissimo & devotione fidelissima venerandam: quoniam sic adoramus & colimus reliquias Martyrum & Confessorum, ut eum, cujus Martyres & Confessores, sunt, adoremus: honoramus servos, ut honor redundet in Dominum, qui dixit: (b) Qui vos recipit, me recipit. Ac proinde nos, qui fiduciam nostrae justitiae non habemus, illorum precibus & meritis apud clementissimum Deum jugiter adjuvemur, quia divina saluberrima praecipia, & sanctorum Canonum ac venerabilium Patrum instabant efficaciter documenta omnium Ecclesiarum pio considerationis intuitu, immo Apostolici moderaminis annisu, utilitatem commoditatem, atque firmitatis perspicere integritatem, quatenus memoria Udalrici jam praefati venerabilis Episcopi, divino cultui dicata existat, & in laudibus Dei devotissime persolvendis semper valeat proficere. Si quis interea (quod non credimus) temerario ausu contra ea, quae hac nostra auctoritate pie ac

III.
Decretum
Joan-
Pap.

IV.

(b) Mat.
10.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6486,
SÆC. X.
Anno Era-
rae Hisp.
MXXI.
Anno
Hegira
CCCLX-
XXIII.
inchoato
die 26.
Febr.
ser. 1.
A.C. 992.

Num. I. ad X. Joannes XV. S. Udalricum Episcopum Augustensem hoc anno canonizavit, ut patet ex ejus diplomate a Baronio recitato, in cuius fine habetur: *Dar-
ta tertio Kal. Februarias* (legendum, tertio Nonas Februar.) *per manum Joannis Episcopi XV. canonizavit* sanctae Nephesinae Ecclesiae, & Bibliothecarii Sanctae Sedis Apostolicae anno Pontificatus domini nostri Joannis Sanctissimi XV. Papa octavo, mense dicto, & indictione sexta, quae hoc anno usque ad Kal. Septemb. Romae in cursu fuit.

Ratio cur III. Nonas legendum sit, ex ipso-
met Rescripto Apostolico deducitur, in quo
habetur pridie Kal. Februarias Pontificem Syn-
nodum Romae congregasse, ut libellus de Vita
& Miraculis Udalrici recitaretur. Si enim
Synodus mensis Januarii die ultima congregata
fuit, die antecedenti canonizatio fieri non
potuit. Ex hac subscriptione intelligimus primo,
hunc Pontificem semetipsum Joannem ordine XV.
appellasse, ideoque Joannem Roberti
filium qui eum praecessit, pro vero Pontifice
non agnovisse. Secundo, eum an. CMLXXXV.
ante finem mensis Januarii Pontificatum adeptum
esse, & annum illum Pontificatus octavum ab
anno antecedenti, juxta ea, quae ibidem in
medium adduximus, proficisci.

II. Existimavit Baronius jam tempore Leonis
Papa III. solemnes Sanctorum Canonizationes in
usu fuisse, quam opinionem vulgarem nostra
tandem aetate Viri Eruditi sustinere non posse
ostenderunt, ut suo loco vidimus. Primum
itaque exemplum, de quo controversia esse
non possit, hoc anno tantum nobis occurrit;
cumque Mabillonius in Praefatione Sac. V.
Be-

II.
Forma
Canoniz-
ationis.

CHRISTI
993.JOANNIS XV. PAP.
9.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPR. 18.

ac firmiter per hoc privilegium constituta sunt, contraire temptaverit, vel hæc, quæ a nobis in laudem Dei, & pro reverentia jam dicti Episcopi statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi: sciat se auctoritate beati Petri principis Apostolorum, cujus vel immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum. Ad vero qui pro intuitu observator exiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur. Scriptum est per manum Stephani Notarii Regionarii & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Februario, Indictione sexta, anno nonagesimo nonagesimotertio.

V. Ego Joannes sanctæ Romanæ Catholice & Apostolicæ Ecclesiæ Episcopus huic decreto a nobis promulgato consensu & subscripsi.

Joannes Episcopus sanctæ Anagninæ Ecclesiæ consensu.

Benedictus Episcopus sanctæ Piperuenfis Ecclesiæ consensu.

Dominicus Episcopus sanctæ Fereutinae Ecclesiæ consensu.

Crescentius Episcopus sanctæ Silvacanadæ Ecclesiæ consensu.

Aniso Episcopus sanctæ Cerenfis Ecclesiæ consensu.

Bonizo Archiepiscopus & Cardinalis sanctæ Lucie consensu.

Benedictus presbyter & Cardinalis S. Stephani consensu.

Leo presbyter & Cardinalis sancti Nerei consensu.

Joannes presbyter & Cardinalis sancti Damasi consensu.

Leo presbyter & Cardinalis sancti Sixti consensu.

Joannes presbyter & Cardinalis sanctorum Apostolorum consensu.

Joannes presbyter & Cardinalis sanctorum quatuor Coronatorum consensu.

Joannes presbyter & Cardinalis sancti Clementis consensu.

Crescentius presbyter & Cardinalis S.

Callisti consensu.

Benedictus Archidiaconus.

Joannes diaconus & oblationarius.

Benedictus diaconus.

Joannes diaconus.

Hi omnes consenserunt & subscripserunt.

Data tertio * Kalendas Februarii per manum Joannis Episcopi sanctæ Nephesinæ Ecclesiæ & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Pontificatus domini nostri Joannis Sanctissimi XV. Papæ octavo, mense dicto & Indictione sexta. Ita plane hoc anno octavus annus Joannis Papæ absolvitur, & nonus inchoatur. Sic igitur solemniter relato in Album Sanctorum sancto Uldarico, ejus dies natalis publice cœpta coli, quod non nisi Dei voluntate peractum evidens illud miraculum comprobavit, quod inter alia multa post vitam ipsius, descripta, sic legitur: (a)

Quidam vero homo juxta Danabium, cum cunctis populis sua sponte natalitium S. Udalrici solemniter celebraret, fœnum cum rastellis congregavit in cumulos, diem sanctum spernendo: qui cum altera die cum plaustris veniret, ut hoc in fœnarium suum daceret, exterius formosum invenit, cum autem bidenti ligno interius tangeret, totum in favillas immutatam invenit, & diem sanctum quem antea celebrare non voluit, postea præ timore contemnere non audebat. Hæc tibi, & alia multa sanctitatem viri sanctissimi declarantia miracula subiicit, quæ brevitate causa omittimus.

Non est autem prætermittendum, canonizationis Sanctorum usum hoc tempore in Ecclesia frequentem reperiri. Nam Petrus Damiani in epistola ad Henricum Ravennatem Episcopum hæc (b) habet de pluribus, quibus qui tunc florere sanctis Episcopis: Nostra quippe ætate, inquit, beati viri videlicet Romualdus Camerinus, Amicus Rami-bonensis, Guido Pompeianus, Firmanus Firmensis & quam plures alii sanctæ conversationis studio floruerunt, super quorum videlicet veneranda cadavera ex-

his in Palatio Lateranensi pridie Kalendas Februarias, residente Joanne Sanctissimo Papa cum Episcopis Presbyteris, & adstantibus Diaconibus & cuncto clero, surgens Reverentissimus Liutolfus Augusta Episcopus inquit. Domine sanctissime Præsul, si vobis placet, & omnibus Episcopis & Presbyteris hic residentibus, libellus, quem præ manibus habeo, coram vobis legatur de Vita & Miraculis Venerabilis Udalrici, Sanctæ Augustinæ Ecclesiæ dudum Episcopi, & quid libitum fuerit vobis, decernatur. Iis perlectis sanxit Pontifex, quatenus memoria Udalrici jam præfati venerabilis Episcopi, divino cultui dicata existat, & in laudibus Dei diutissime persolvendis semper valeat proficere. Id vero a Liutolfo ea ratione factum existimamus, ut S. Udalrici cultus, quem

VI.
* Nonas(a) Mirac.
S. Udal-
rici c. 27.
VII.

VIII.

(b) Pet.
Dam. ep.
16. c. 29.

PAGIUS

Benedict. num. XCIX. & seqq. quæstionem hanc enodaverit, quæ de ea in medium adduxit, hic referam: Primum, inquit, indubitata fidei monumentum de solemniter per Romanum Pontificem canonizatione invenimus Diploma Joannis XV. qui in frequenti Episcoporum Conventu, ad preces Liutolfi Episcopi Augustani, Udalricum ejusdem Ecclesiæ Episcopum in Sanctorum album retulit anno DCCCCXCV. legendum, XCIII. isque error Typographo attribuentis, cum ipsemet Mabillonius Bullam integram Joannis XV. in eo sæculo exhiberit. Joannis literas damus integras in fine Vitæ Sancti Udalrici: sed fragmentum huc adducere juvat ad probandam canonizationis formam: Cum Conventus esset fa-

CHRISTI
993.JOANNIS XV. PAP.
9.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPR. 19.

sacerdotalis Concilii auctoritate sacra sunt altaria erecta, ubi nimirum divina mysteria, miraculis exigentibus offeruntur. Et paulo post meminit de beato Arduino presbytero his temporibus miraculis claro. Concedere autem licentiam ex Synodali decreto, ut supra corpus defuncti erigeretur, altare, hoc ipsum erat inter Sanctos annumerare, ut anniversaria memoria de eis agi posset, quod idem narrat de sancto Romualdo Ravennate in fine vitæ ipsius. Quod rursum ad sanctum Udalricum in Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS quem ipse in sola Augustensi Ecclesia institueri poterat, latius propagaretur auctoritate Romani Pontificis: quod alii postea in religionem verterunt.

III. Canonizationes insigniores ante Alexandrum III. factæ. In Gallia quidem Richardus Corbeis Abbas, missis ad Joannem XX. Legatis, ut scribit Gerardus, Adalhardi Abbatis elevationem fieri impetravit anno MXX. quod etiam de Paschasio Radberto concessum est anno MLXXIII. in Alamannia vero Nortpertus Abbas ad Sanctum Gallum, administrante Henrico Imp. & conjuge ejus Agnete, hoc obtinuit apud Dominum Apostolicum, Clementem secundum, recitata vita Beata Wlborada ejusque miraculis, de tandem neglecta re ab ipso Papa redargutus, quatenus ipsam, præcunte Theodorico Constantiensis Episcopo canonizaret, & præ sancta haberi præciperet, & anniversarium ipsius diei solemnizandum institueret, ut scribit Burchardus Monachus in cap. VI. Sub hæc Leo IX. anno MLIII. Gerardus dum Tulli Leucorum Episcopum, Sanctis adnumerari præcepit, annuente ac laudante Synodo Lateranensi, decernens ut ex hoc

NOTE

[1] Inter canonizationes Sanctorum antiquissimas merito referenda est consecratio Simeonis cuiusdam viri sancti & reclusi, qui e Hierosolyma Trevirim migraverat, qua de re Author Gestorum Archiepiscoporum Trevirensium vulgatus a P. Martene Vet. monum. t. 4. col. 165. &c. Exhibet ille literas Popponis archiepiscopi Trevirensis, scriptas altero anno ab obitu Joannis XIX. ad Benedictum IX. nempe anno 1034. quibus subditorum suorum nomine rogat Pontificem, ut dato sui Apostolatus decreto nomen Simeonis liceat cum Sanctorum nominibus scriberet, cujus rei gratia mittit ad illum Sancti Viri vitam, & miracula. Rescripsit statim Pontifex se auctoritate Apostolica, & complurium fratrum suorum assensu decrevisse, ut Simeon ille posthac semper & ubique Sanctus deberet nominari, ejusque natalem diem singulis annis celebrari.

Sed & hoc de descriptis in Ecclesiæ albo per hæc tempora argumentum maxime illustrat historia solemnem translationis corporis S. Adalberti primi Pragensium Episcopi e Gnesna Pragæ ad Cosmas Pragensi memorat. Porro solemnem translationem unicam esse ritum, quo Sancti per hæc tempora canonizabantur, ex Mabillonio & Pagio certum est. Igitur Cosmas Pragensis qui cum ad annum usque 1125. vitam produxerit, qua de re in Nota ad A. 1036. 4. agemus, res ab ætate sua non plane remoras compertas habere poterat, narrat solemnem illam translationem habitam fuisse vel Kal. Septembris ut habent Codices editi vel VIII. Kal. Septembris ut legit MS. Codex, cujus varias lectiones dedit Menkenius Rer. German. Script. to. III. col. 1790. Hujus vero rei fama, ait Cosmas, cum ad Pontificem Romanum (Benedictum scilicet) pervenisset, tulit molestè, pessimum id exemplum præberi ratus Apostolica sedis violandi. Quod cur timuerit Benedictus nulla alia succurrit ratio, nisi quod solemniter illa translatione cultus publicus, qualis Sanctis exhibetur, S. Adalberto decretum videretur; id vero nulli Episcopo injussu Romani Pontificis licuit. Ideo ait Cosmas Concilium a Pontifice indictum fuit, in quo de poena censurarum episcopo & duci insignida deliberatum fuisset, nisi missi a Bohemis legati intercessissent. Cum enim illi factum excusarent, ignorantiam & doli minime conscientiam voluntatem præterentes; culpam, si qua fuisset agnoscentes ac deprecantes, Pontifex salubri quadam poenitentia injuncta absolvendos censuit. Concilium istud Romanum, quod in Collectionibus adhuc desideratur, celebratum credo anno 1040. cum enim circa Septembris anni 1039. S. Alberti lypsansa Pragæ translata fuerint, ejus rei fama & ex ea Concilium nonnisi eo anno exeunte vel sequenti incunte Romæ haberi potuit. MANSI

Album Sanctorum pontificia auctoritate relatum pertinet, hic ad postremum per brevem subiiciemus epistolam Gregorii (a) Papæ-Septimi, qua humili voto petenti Patriarchæ Aquilejensi concedit, ut in die natalis sancti Udalrici & sanctæ Afræ ejusdem Augustinæ Ecclesiæ patronæ pallio uti posset, ut innotescat quam celebris esset cultus ejusdem Sancti. Sic enim se habet:

Gregorius Episcopus servus servorum Dei Henrico charissimo in Christo fratri, & Coepiscopo Aquilejensi salutem & Aposto-

Sanctus haberetur, colereturque IX. Kal. Majas tam Tulli Leucorum, quam ubique terrarum, sicut cæteri Sancti. Literas Pontificias habes ad calcem hujus libri. Wolfgangum item Ratisponensem Antifitem eodem honore decoravit idem Pontifex, cuius item permisso elevatum est corpus Sancti Bertini; tamen inter Sanctos jam honorati, ut in Sæculo III. Benedictino legitur. [1]

Successit canonizatio Petri Anagninensis Episcopi per Paschalem II. qui compertis ejus pie factis atque miraculis per Brunonem Signiensis Episcopum, ejusdem Natalem tertio nonas Augusti Sanctorum catalogo congrue celebrem recoli mandavit anno MCV. (Baronius ad illum annum). Post quindecim annos Udalricus Constantiensis Episcopus vitam cum miraculis Sancti Conradi ejusdem Sedis Episcopi literis mandavit, præmissa Epistola ad Callistum II. in qua dicit se pro ejusdem Conradi gloria, ut moris est Ecclesiarum, canonizanda, Sedem Apostolicam crebris interpellasse literis, idque tan-

(b) Greg.
1.6. ep. 38.IV.
Alia Ca-
noniza-
tiones.

IX. Palli usus in die S. Udalrici.

sollicam benedictionem.

Tua dilectio fraternitatis per Legatum suum humiliter exoravit, quatenus sibi prater eas solemnitates, que in privilegio Ecclesie vestra continentur, in beati Udalrici Confessoris Christi atque pontificis, sed & in beate Afræ martyris festivitatis usum pallii concederemus. Cujus Ecclesiastici honoris excellentia, sicut pravus & inobedientibus justè denegatur; ita bonis & honestate prædiis Apostolica moderatione pro meritis quandoque supereroganda fore vi-

PAGIUS

tandem responsi accepisse: Vitam ejus in Concilio generali recitandam & comprobandam: vestes insuper signorum, que per eum fiebant seu facta sunt, adhibendos; quod ipse hoc libro præfiterit. Ubi observandum quod dicit, de more jam recepto consulendi Sedem Apostolicam super Sanctorum canonizatione; & de examine quod hac de re in Conciliis Generalibus fieri deberet; quod totidem verbis repetit Eugenius III. infra. Postea Innocentius II. an. MCXXXIV. Hugonem Gratianopolitanum cognita vita ejus & auditis qua per eum fiebant miraculis, Archiepiscoporum, Episcoporum & Cardinalium, atque aliorum communicato consilio ipsum inter Sanctos & Electos honorari præcepit, & diem assumptionis ejus solemniter celebrari (Bollandus Tom. I. April. pag. 37.) Idem Pontifex audita vita laudabili Beati Sturmii Abbatis Fuldenst, cognitis etiam ex parte miraculis ejus attestations Episcoporum, quide partibus Teutonicis advenerant, in plenaria Synodo apud Lateranum congregata, communicato consilio Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, atque Abbatum, eundem beatum virum inter Sanctos & Electos honorari præcepit, & diem depositionis ejus cum gaudio solemniter celebrari (Sac. III. Benedic. part. II. pag. 283.) de Henrico I. Imperatore ex tant apud Gretzerum (de divis Bamberg. pag. 63.) Eugenii III. Literæ, qui Canonicorum Bambergensium petitionibus (tametsi hujusmodi petitio, nisi in GENERALIBUS CONCILIIS admitti non solet) auctoritate tamen S. R. E. acquiescens, Archiepiscopum & Episcoporum, qui presentes aderant, communicato consilio, Henrici memoriam inter Sanctos de cetero fieri, & anniversarium ipsius diem solemniter celebrari constituit an. MCLII. Hæc sunt insigniores Canonizationes a Romanis Pontificibus factæ ante Alexandrum III. qui earum potestatem sibi, suisque successoribus reservavit primus, & post eum Innocentius III. quo ex tempore ab Episcopis nulla celebrata legitur.

V. Antiquus mos a Metropolitanis reventus usque ad Alexandrum III.

Per illud autem intervallum temporis, nempe a sæculo X. quo Pontifices Romani suam in Sanctis canonizandis auctoritatem interposuere, ad Alexandrum III. nihil minus Metropolitanis antiquum morem quodam modo retinuerunt, tum annuendo simul cum Papa Sanctorum elevationi & canonizationi, tum etiam sola sua auctoritate utrumque pro sua Ecclesia præstando. Unde invento corpore Sancti Bertini (Sac. III. Benedic. part. I. pag. 154.) cum Beato Abbas Sithienfis, consulto proprio Episcopo, de hac inventione & de scribendo super ea libello certiore fecisset Vidonem

detur. Proinde quia te sinceræ dilectionis erga nos affectum habere confidimus, quia Legatos nostros, Albanensem videlicet Episcopum, & Paduensem benigne tractasse, & fideliter (sicut oportuit) adjuvisse dignosceris; postremo quia componenda pace multum desudasse probaris, petitionem tuam libenter accipimus. Hujus igitur tibi præcepti auctoritate concedimus, ut in solemnibus beati Udalrici Confessoris atque pontificis, & beate Afræ martyris in Missarum celebritate pallio utendi licentiam habeas; quod

Remensem Antifitem, is mandavit, ut cum hæc descripta essent, sibi referrentur; iis que relatis præcepit, ut Sancti Bertini corpus levaretur, uti Leo IX. annuerat (ibidem pag. 163.) Idem contigisse puto erga Sanctum Angilbertum, cujus Vita & miracula ab Antichero Abbate ad Radulfum Remorum Antifitem directa sunt (Sac. IV. Benedic. part. I. pag. 122. & 130.) quid actum sit in elevatione corporis S. Guiberti fundatoris Gemblacensis, docet relatio a nobis edita suo loco (Sac. V. Benedic. p. 311.) nempe anno MXCLIX. Sigebertus Monachus, obtenta Abbatis sui facultate, rem ad Odbertum Leodicensem Episcopum refert. Deinde ab Henrico Archiepiscopo causa deferretur Frederico Coloniensi Archiepiscopo qui in Synodo generali negotio discussio, tandem postulatus annuit: ubi Synodi generalis nomine intelligitur Conventus præcipuorum Ecclesie Coloniensis Sacerdotum aut ejus suffraganeorum. Insignes vero præ cæteris sunt literæ Hugonis Archiepiscopi Rotomagensis de elevatione S. Gualterii Abbatis Pontifarenis anno MCLIII. datæ, in quibus Archiepiscopus commemorat, invitantis, immo & cogentibus miraculis, missa, super hoc legatione & assensu magnifici Remorum Archiepiscopi Sansonis, & aliquorum Gallicæ Pontificum, Theobaldo Parisiensi ejusque æquivoco Silvanestensi presentibus, S. Gualterii Reliquias a se levatas & translatas fuisse, concessis insuper indulgentiis in eorum gratiam, qui ipsius S. Gualterii beneficia implorarent. Apposite ad hunc locum Gerardus Episcopus Cameracensis in Synodo Attrebatensi ad annum MXXV. cap. II. ubi relato Sancti Martini factò in falsum martyrem hæc subdit: in talibus igitur locis, si quid huic simile evenierit, de quo majorum memoria nihil certum ferat, interdiciant sanctificationes, ne ritu (sic legendus hic locus mendosus in editis) Gentilium fana idolorum antiquitus constructa pro sacris venerantur; neve sepulchris temere divina solvantur, nisi per provincialem Episcopum vita sepulchri examinetur, si secundum Evangelium fuit.

Itaque a Sæculo X. inquisitio de piorum meritis & miraculis facta est tum per Romanos Pontifices, tum per Episcopos & Archiepiscopos; & visis scriptis datum Diploma Pontificium ad eorum sanctitatem solemniter declarandam. Jam vero Alexander III. id tanquam unam ex majoribus causis ad Romanum Pontificem pertinere edixit. Is pios complures vita sanctos hoc honoris titulo affectit, Eduardum Angliæ Regem anno MCLXI. itemque Theobaldum Em-

VI. Alexander III. Canonizat ioh. Sed. Apostolica reservavit.

X.

quod tamen tibi in tua vita, non loco concessum esse cognoscas. Datum Roma decimo sexto Kal. Julii, Indictione secunda.

Hoc eodem anno (ut Glaber Rodolphus est auctor) cum admirandæ flammarum eruptiones e monte Vesuvio contigissent: crebra quoque per diversas provincias civitatum incendia prodigio- saque contigere: cum & Romana confligente Urbe, basilica Vaticana incendiæ coepit divinitus est liberata. Sed audi Glabrum ipsum hujus temporis scriptorem: Contigit, inquit, interea pene universas Italiae & Gallie civitates ignium incendiis devastari, ipsamque Urbem Romanam ex parte maxima igne cremari: quod dum ferret, B. Petri Ecclesie signa idem ignis arripuit; ceptique sub arce tabulatu consumendo lambere ligna: quod cernens universa hominum multitudo que aderat, nullam omnino comperenda cladis artem repens, conversti unanimi voce clamantes terribili, ad ipsius Apostolorum Principis cucurrere Confessionem, eum imprecantes, si non pervigil propria foret ad præsentem defensor Ecclesie, multos in orbe terrarum a sua Fidei professione.

PAGIUS

mitam Vicentinum, Thomam Cantuariensem Archiepiscopum anno MCLXXII. & post biennium Bernardum Abbatem Clarensem, qui primus Cisterciensium solentem hoc more in Sanctorum album relatus est.

VII. In ea adhibiti certi ritus.

Ab eo tempore certi ritus ad eam celebritatem adhibiti sunt: quorum specimen in canonizatione Bernwardi Episcopi Hildensheimensis legere licet (Brouverus Sydera German. pag. 37. & seqq.) Alia formula recentior extat apud Spelmannum in Tomo II. Angliæ Conciliorum (pag. 713. & apud Jacob de Graffis Decif. aur. part. 2. l. 2. cap. 13.) Varias variis postea tradiderunt Auctores, Jacobus Castellanus, Angelus Rocca, & alii, quos omnes uno volumine majori Carolus Felix de Matta suo modo complexus est anno MDCLXXVIII. Gravissime Gregorius IX. in Bulla pro canonizatione sancti Antonii de Padua: Ad hoc ut sanctus habeatur apud homines in Ecclesia militante, duo sunt necessaria, virtus morum, & veritas signorum, merita videlicet & miracula, ut hæc & illa sibi invicem contestentur: cum nec merita sine miraculis, nec miracula sine meritis plene sufficiant ad perhibendum inter homines simoniam sanctitatis. Hæc Mabillonius. Legenda etiam Differatio XX. Papebrocii in Conatu Chronico-Historico de solemnium Canonizationum initiis atque progressibus.

VIII. Moritur S. Majolus Abbas Cluniaci.

Ad num. X. & seq. Glaber. lib. 2. cap. 7. refert, septimo de millesimo anno Vesuvium montem evomuisse igne permixtum sulphureo, grandium saxorum multitudinem, & contigisse interea pene universas Italiae & Gallie civitates ignium incendiis devastari, ipsamque urbem Romam ex parte maxima igne cremari. Per idem tempus obiisse in Italia & in Gallis præ-

stione decedere. Statim vero vorax flamma abiernas deserens trabes disparuit. Hæc Glaber septimo ante millesimum anno.

XI.

Quo etiam anno (ut mox subicit) sanctus Majolus Abbas Cluniacensis admirandæ sanctitatis vir ex hac vita migravit. Testatur hoc ipsum Sigebertus in Chronico & alii plerique; contigit autem tunc, cum idem sanctus (a) Majolus vocatus esset ab Hugone Rege Francorum Parisios; qua autem occasione (b) Odilo ejus successor sic narrat: Hugo quoque Gallorum Rex, quod illum vidit, humiliter ac devote suscepit eum, & valde honorifice tractavit, idemque quodam tempore rogavit eum, ut ad ipsum veniret, idque eo animo ut sancti Dionysii monasterium ejus consilio & ope rectius posset constitui, non recusavit vir sanctus, iterque latus suscepit, regia obsecundas voluntati; sed cum Silviniacum pervenisset, Deo vocante, plenus dierum & sanctitatis ex hac vita migravit quinto Idus Maii, sexta feria, illucescente post sacratissimam solemnitate, qua Christus ascendit in cælum, & fidei seruo suo Majolo post se scandendi viam ostendit. Hæc ipse, qui

(a) Sigeb. in Chron.

(b) Extat apud Surd. die 2. Maii 2.3. Obitus Majoli Abbatis Cluniacensis

T t 2 plu-

cipuos Pontifices & Duces, inter quos numerat Joannem Papam & Sanctum Majolam Cluniacensem Abbatem. Verum cum Joannes XV. Papa anno tantum CMXCVI. vivere desierit, præter id quod habet de Vesuvio Glaber, cætera circa hæc tempora contigere. Majolus vero anno tantum sequenti spiritum Deo reddidisse, certis temporum notis demonstrat Sanctus Odilo in ejus Vita: Plenus dierum & sanctitatis ex hac vita obiit V. Idus Maii, illucescente feria sexta, post celebrationem ipsius sacratissima solemnitate, qua Christus Jesus dominus noster subacto mortis principe, ad dexteram Patris ascendit, ideoque anno CMXCVI. quo feria post Ascensionem Domini in diem XI. Maii incidit, qui sancto Majolo sacer est. Hunc diem & annum Nalgodus Monachus, qui etiam Sancti Majoli Vitam scripsit, discrete exprimit, eique annos XLI. adscribit ab anno suæ ordinationis. Majolus cum senectute jam grandævus obitum suum præsentificeret, Odilonem sibi substituendum curavit. Electionis instrumentum editum Tom. VI. Spicilegii, eaque anno nongentesimo nonagesimo secundo aut tertio peracta, non vero anno CMXCI. ut perperam Mabillonius Sac. V. Benedic. in Elogio Historico Sancti Majoli num. LI. quod ex dicendis in morte S. Odilonis manifestum fiet. Recte autem notat Vir eruditissimus, ideo Cluniacenses Abbates sibi successorem eligere solitos fuisse, ut hoc pacto, extraneis intrudendi Abbatis via præcluderetur. Præcipui Majoli discipuli fuere Odilo ejus successor, & Willielmus Abbas Divionensis, qui multa monasteria ad meliorem frugem revocavit. Priores Vitæ ejus Scriptores Syrus & Aldebalus, qui conjunctis studiis eam condidere, eique coævi fuere; tum Sanctus Odilo; & postremus omnium Nalgodus Cluniacensis Monachus, ut

plurima narrat, quibus egregia viri sanctitas innotescit; sed & crebra miracula ad sepulcrum ejus fieri solita, re vera in cœlum scandisse monstrarunt. In locum autem ejus communi consensu Cluniacensium monachorum subrogatus

PAGIUS

videre est apud Mabillonium laudatum. De his etiam & *Sancti Majoli* Vita legenda Acta SS. Bollandiana ad diem XI. mensis Maii.

IX.
oritur
Conradus
Rex Bur-
gundia.

Hermannus Contractus ex editione Canisiana ad annum CMXCIV. ait: *Conrado Rege Burgundia mortuo & apud Sanctum Mauricium sepulto, Rodolfus filius licet ignavus, Regnum ibi nomen per annos circiter XXXVIII. occupavit: sub quo cessante jure, violentia & rapina in illo regno, ut non facile propelli possint, adolevere, ibique, ut hodie apparet, cum suis complicibus regnum obtinere, scilicet illarum rapinarum auctores. Verum Conradum Burgundia Transjurana Regem hoc anno obiisse, & Rodolfum III. ejus filium eodem anno illi successisse, demonstrat Charta a Chiffletio in Probationibus Historiæ Trencorciensis pag. 297. relata. Ea enim hac subscriptione munita: Ego Rothaldus monachus scripsi, dnavi die Sabbati, VIII. Kalendas Decembris, anno II. regnante Rodolfo Rege. Quare hoc anno Conradus Rodulfi pater obierat; cum Charta illa anno sequenti, quo Sabbatum incidit in diem XXIV. mensis Novembris data sit, ut optime Chiffletius explicat. Guichenonus in Bibliotheca Sebusiana cap. 3. re-*

est idem qui supra S. Odilo ejus discipulus, quem idem Sanctus vivens successorem sibi delegerat. Tenuit ejus regimen annos quinquaginta sex, ut Petrus Damiani testatur, qui vitam ejus conscripsit. Sed de Odilone alias.

Se-

fert donationem factam monasterio Agaunensi a Rodolfo Burgundie Rege, scriptam anno *Incarnat. Domini DCCCCXCIII. regni vero domini Regis I. prid. Kal. April.* Quare Rodolfus III. jam mensis Aprilis currentis anni patri successerat.

Dani, qui superioribus annis maritima Anglia loca tantum depradati fuerant, & festini discesserant; nunc Northumbriam ingressi Angliam mediterranea ferro & flamma vastarunt; pradan- contra quos, inquit Hovedenus ad hunc Christi annum, Provinciales quamplures congregati, properanter ascenderunt; sed cum prælium essent commissuri, duces exercitus Frana videlicet, *Fitegistus, & Godwinus; quia ex paterno genere Dani fuerunt, suis insidiantes auctores fuga primitus extiterunt.* Hæc certissima, ait Alfordus ad hunc Christi annum, captivitatis Anglicæ & Danicæ dominationis causa; nimia Anglici sanguinis cum Danico mixtio; unde mixtos mores, dubiamque in publicam rem, fidem nasci necessum fuit Danorum incursum territi fideles de Sanctorum. Reliquis ubique solliciti fuerunt, liquetque ex Ingulpho pag. 890. corpus *Sancti Neoti* alio tunc fuisse translatum.

X.
Dani An-
gliam de-
tur.I.
Legatio
Hugonis
Regis
Franc. ad
Joan. Pap.

Sequitur annus nongentesimus nonagesimusquartus, Indictione septima, quo Hugo Rex Francorum legationem iterum misit ad Joannem Pontificem: quem cum alia ad eum antea missa minime placare valuisset, præsentiterata, invitat eum in Gallias ad componendas discordias Rhemensis Ecclesiæ. Cum enim audisset idem Hugo ipsum Pontificem vehementer esse commotum ob ejectionem & carcerem Arnulphi Rhemensis Episcopi, quod legatione & litteris synodalibus, ut dictum est, significaverat, eum ut placaret, legationem hanc adiecit; atque ad ipsum has litteras dedit:

(a) apud
Mafson. l.
3. Annal.
Franc.II.
Hugonis
Regis
Franc.
litteræ ad
Joan.
Pap.

Hugo Rex Papæ (a) Joanni. Beatitudini vestræ ego & Episcopi mei per Joannem Archidiaconum Rhemensis Ecclesiæ scripta direximus, in quibus Arnulphi rationes vobis explanavimus. Sed nunc obsecrando superadimus, ut mihi meisque justa decernatis, nec dubia pro certis recipiatis. Nihil nos contra Apostolatum vestrum gessisse scimus: Quod si absentibus non satis creditis,

præsentes de præsentibus vera cognoscite. Gratianopolis civitas in confinio Italiæ & Gallia sita est, ad quam Romani Pontifices Francorum Regibus occurrere soliti fuerunt. Hoc si vobis placet iterare, possibile est. At si nos & nostra invisere libet, summo cum honore descendentem de Alpibus excipiemus, morantem ac redeuntem debitis obsequiis prosequemur. Hoc ex integro effectu dicimus, ut intelligatis & cognoscatis, nos & nostros vestra nolle declinare judicia. Petrimus itaque ut Joannis Archidiaconi legationem benigne suscipiatis; & dum quod petit, obtinuerit nos in sua adventu efficiat lætos, & in vestro obsequio ferventissimos. Hactenus novi Regis Francorum ad Pontificem Romanum epistola, qua erga Apostolicam Sedem consuetam Francorum Regum propensionem significat, cujus se suasque judicio subicit, quod non solum verbis, sed rebus præstitit, passus quæcumque in causa Arnulphi fuissent synodalia decreta definita, irrita ab eo reddi atque penitus aboleri, ut ea quæ anno sequenti dicentur ostendent. His

PAGIUS
SÆC. X.
Anno Era
Hisp.
MXXXII
Anno Hegire
CCCL-
XXXIV.
inchoato
die 15.
Febr.
fer. 5.
A.C. 994.I.
Legatus
ad Joan.
XV. mis-
sus in fa-
vorem
Gerberti.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6487.

Ⓞ 23. G. 7. P. 1. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 994.

JOANNIS XV. PAPÆ IO.

OTTONIS III. REG. 12.

BASIL. & CONST. IMPP. 19.

AD num. I. & II. Cum Episcopus qui anno CMXCI. in Arnulphi Archiep. Remensis causa judices sederant, Joannes Papa XV. a sacris abstinendos jussisset, Remensis Ecclesiæ Archidiaconus Hugonis Regis & Episcoporum nomine missus est, qui scripta Apologetica pro Synodo & Hugonis Regis Pontificem ad colloquium Gratianopoli habendum invitantis Epistolam secum detulit. Regis Epistolam sine temporis caractere datam recitat Baronius, & Pontifex anno sequenti Legatum in Gallias misit, ut ibi videbimus. Inter Epistolas Gerberti a Duchesnio ex exemplari Sirmondi editas, trigesima octava ad Joannem Papam data, cujus tenor est: *Sanctissimo vestro Apostolatus potuisse subripi me cuiuspiam perquisitionis reum videri, dolore vehementi afficio, & totis visceribus ingemisco. Eo quippe animo in Ecclesia Dei hactenus versatus sum, ut*

multis profuerim, neminem laesim. Non ergo Arnulphi peccata prodidi, sed publice peccantem reliqui; non spe ut mei amuli dicunt, capessendi ejus honoris, testis est Deus, & qui me noverunt, sed ne communicarem peccatis, alienis.

Sanctus VVolfangus, vulgo VVolfangus appellatus, Episcopus Ratisponensis die tricesima prima mensis Octobris currentis Christi S. VVolfangus anni in pace quievit. Diem notavit Auctor Anonymus, qui ei familiaris fuit, ejusque vitam Sac. V. Benedicti. recitatum elucubravimus. Annum vero Lambertus Schafnaburgensis, & Auctor brevium Annalium Einsidensium a Mabillonio Tom. IV. Analect. publicatus. Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum ad diem XXXI. Octob. usque in annum CMXCIX. ejus mortem perpetam distulit. Fuit in ordine Pontificum Ratisponensium duodecimus, ut in eadem Vita cap. 39. legitur, ideoque Hundius male eum tertium decimum facit. Ex eo vero quod hic Auctor coætanus testatur, VVolfangum Ratisponensis Ecclesiæ Episcopum ordine duodecimum fuisse, perspicuum fit, incertum Poetam, qui versus composuit de Ordine Comprovincialium Pontificum, Archiepiscopo Saltzburgenfi subditorum, a Mabillonio Tom. 4. Analect. pag. 525. editos recte VVitterpum nominasse primum Episcopum Ratisponensem, & in successione Episcoporum enarranda accuratissimum fuisse. Sanctus Otmarus Wolfango per visum apparens ei Episcopatum prædixit, ut in ejus Vita cap. 12. legitur, atque Otmarus: Cujus in administratione, si fidelem te exhibueris, ex-

II.
Moritur
S. VVolf-
gangus
Episc.
Ratispo-
nensis.

CHRISTI
994.JOANNIS XV. PAP.
10.OTTONIS III. REG. II.
BASIL. & CONST. IMP. 19.

His acceptis Joannes Papa a Rege Francorum litteris, quid rescripserit, ignoratur: certum tamen est ipsum in Gal-

lias non esse profectum, mississe autem anno sequenti Legatum delectum ad munus virum sanctissimum Abbatem monaste-

PAGIUS

pletis viginti duobus annis, vitam transitoriam eius exiturus, & aeternam ingressurus. Quare ejus Episcopatus initium cum an. CMLXXII. exacte a nobis copulatum. Per multa tempora consuetudo fuit in Ratisponensi Ecclesia, ut qui Antistes, iidem essent & Abbates. Quo pacto monasterii bona distrahebantur, nec monachis necessaria providebantur. Quæ Sanctus Præful emendare volens, quemdam in regulari disciplina strenuum, nomine Romualdum advocavit, & Abbatem in Sancti Emmerammi cœnobio ordinavit, inquit Auctor Vitæ ejus, apud quem plura de ejus laboribus ac virtutibus.

III.
Mortitur
S. Gerardus
Episcopus
Tullensis

Mortuus est hoc anno Sanctus Gerardus Episcopus Tullensis ad Mosellam, die nono Kalendarum Martiarum, paulo ante sanctum Majolum. Abbatem Cluniacensem, postquam annos triginta & unum, hebdomadas tres & dies tres, Ecclesiam illam gloriose rexisset, ut tradit Vindricus Abbas monasterii sancti Apri, qui medio sæculo sequenti vixit, in ejus Vita ab Henrichio ad diem XXIII. Aprilis primum edita. Ecclesia Tullensis Pastore orbara Sanctus Bruno Colonienfis Archiepiscopus, qui in tota Germania, sibi que finitimis partibus Imperiales agebat vices, utpote magni Ottonis Augusti germanus frater, eum invitum ad Episcopatum Tullensem assumpt, ideoque dum annus Incarnat. dominica nonagesimus sexagesimus tertius curreret, præfulari Sedi inthronizatus est. Summum ei fuit studium in sanctorum reparatione Ecclesiarum & sacrarum Reliquiarum indagatione. Præcipue pauperum curam gessit, & eisque semper large subvenit; cumque duo ex potentioribus in plebe multa perpetrare cœpissent gravia ac pessima, rapinas scilicet, injustitiasque in pauperes exercendo, postquam eos diutissime patienti sustinuit animo, tandem more legali terribilis anathematis coarctavit vinculo. Hi armata manu eum invadere, sed non modo a beato Præsule denuo excommunicantur, imo a cunctis Gallicanis Pontificibus, ab ipso quoque domino Apostolico desortæ Ecclesia eliminantur, inquit Auctor Vitæ ejus. Leo IX. anno ML. eum in numerum Sanctorum retulit, ut ibidem dicemus.

IV.
Sveno Daniæ
Rex
vastata
Anglia
redit in
Daniam.

Est hic annus decimus quartus a primo Sveonici Danorum Principis in Angliam adventu, ab anno CMLXXX. deductus, quo is Scotiam relinquens, quo secesserat, ut eo Christi anno docuimus, in Angliam rediit, postquam in Scotia annos quatuordecim exul mansisset. Intellecto enim Ericum, qui Daniam occuparat, obiisse, in eam regressus est, ultra tamen antea hoc an. injuria, quam an. CMLXXX. ab Anglis se accepisse credebatur: Anno gratia, inquit Frorilegus, nonagesimo nonagesimo quarto Swanus Rex Danorum, & Aulafus Rex Norvegonsum, in die Nativitatis Beate Mariae cum cogonibus (navigii genus sunt) nonaginta quatuor, Londonias advehuntur: quana mox acriter invadentes, eam subjugare disponent. Sed a civibus cum magno suorum detrimento repulsi ad East-Sexia, Cantia Suthsexia, Suthamptonia provincias, furorem suum convertentes, eas spoliaverunt, & casti populis graviter contriverunt. Cum inermes pro-

vincias Aulafus seu Anlafus, vel Anlafus & Svono misere vexarent, Ethelredus Angliæ Rex civium saluti consulturus, pacem iterum a Danis emere coactus est, & inter pacis fœdera Aulafus Christianam fidem suscepit? Tunc Rex, inquit Hovedenus ad hunc Christi annum, Procerum suorum consilio, ad eos, Legator, misit, promittens tributum & stipendium, ea conditione illis se daturum, ut a crudelitate omnino desisterent. Qui petitioni Regis acquiescentes, ad suas reversi sunt naves: & sic ad Suthampton totus congregatus exercitus, ibidem hyemavit. Quibus de tota West-Saxonia stipendium dabatur; de tota vero Anglia tributum, quod erat sexdecim librarum (melius Annalista Mailrosensis XVIM. librarum) dependebatur. Interea jussu Regis Egelredi, Vintoniensis Episcopus Elfegus, nobilisque Dux Ethelwaldus, Regem Aulafum adierunt: obsequibusque datis, illum ad Regiam villam Andesfaran, ubi Rex manebat, cum honore deduxerunt. Quem Rex honorifice suscepit & confirmari ab Episcopo fecit, sibi que in filium adoptavit, & Regio munere donavit. Ille vero, se non amplius ad Angliam, cum exercitu venturum, Regi Egelredo promisit. Et post hac ad naves rediit. Æstate quoque imminente, ad patriam decessit sua promissa bene custodivit.

Interim Svono præda onustus & provinciarum spoliis in patriam reversus mortuo Erico Relicta: Daniæ Regnum hoc anno, qui exilii ejus decimus quartus numerat, accepit: post mortem fit Christianus. Herici optatam Herici, inquit Adamus lib. 2. cap. 28. Sven ab exilio regressus, obtinuit regnum patrum suorum: anno depulsionis sua & peregrinationis decimo quarto: & accepit uxorem Herici relictam, matrem Olaph sive Olavi (qui erat Rex Sueonum Christianissimus) qua peperit ei Chnut (est is Canutus, qui postea Rex Angliæ fuit). Sed nihil profuit ei astitas connubii, cui Deus iratus est. Olaph Rex Sueonum Christianissimus erat, filiamque Slavorum Eshred accepit uxorem. Hic qui post obitum patris Herici regnum super Suecos accepit; cum exercitu superveniens; infelicem Sven regno expulit, & ipse obtinuit Daniam. Cognovit autem Sven, quod Dominus ipse est Deus: & reversus in semetipsum peccata sua præ oculis habuit; penitensque oravit ad dominum, qui exaudivit eum, & dedit illi gratiam in conspectu inimicorum: & restituit eum Olaph in regnum suum: feceruntque pactum firmissimum, ut Christianitatem in regno suo plantatam retinerent, & in exterâ effunderent nationes. Quæ Baronius anno CMLXXX. num. XV. recitat, & Sveoni omnia prospere postea successisse ostendit.

Sanctus Adalbertus Pragenfis Episcopus relictæ Roma hoc anno iterum Pragam rediit, uti anno CMLXXXIX. Baronii ordinem sequentes ostendimus. Quare quæ ibidem de hoc reditu & de Synodo Romæ celebrata diximus, huc revocanda. Tom. IX. Concil. pagin. 732. idem Concilium Romanum male cum anno CMLXXXIX. etiam copulatur, qui error in altera Conciliorum editione emendandus erit. Lupus Protospata in Chronico habet: Anno CMXCIV. obfessa est Matera a Sarracenis tribus mensibus, & quarto capta ab eis. Matera S. Polyeucto Patriarchatum Constantinop. administrante facta fuerat Episcopalis, tandemque Acheruntia Sedi Archiepiscopali unita fuit.

CHRISTI
994.JOANNIS XV. PAP.
10.OTTONIS III. REG. II.
BASIL. & CONST. IMP. 19.

Herii sancti Bonifacii in Urbe, Leonem nomine. Quæ autem per eum gesta sint,

anno sequenti suo loco dicentur.

An-

PAGIUS

mensibus, & quarto capta ab eis. Matera S. Polyeucto Patriarchatum Constantinop. administrante facta fuerat Episcopalis, tandemque Acheruntia Sedi Archiepiscopali unita fuit.

Utraque autem deficit in dies, priorque nunc in provincia Hidruntina continetur, posterior in Basilicata.

VI.

Synodus

Romana.

VII.

JESU CHRISTI ANNUS 995.

JOANNIS XV. PAP. ANNUS II.

OTTONIS III. REG. I 2. BASIL. & CONST. IMPP. 20.

I. ANnus sequitur Redemptoris non-gentesimus nonagesimus quintus, In-dictione octava, quo a Joanne Papa mis-so Legato Leone Abbate in Gallias, dua-bus habitis Synodis restituit Arnulphum Rhemensem Episcopum in sedem suam. Quomodo autem ista se habuerint, ex auctoribus illius temporis, quo explo-rator veritas habeatur, petendae sunt, atque primum ex scriptis Gerberti, qui eam ex ipsis historiam texuit (a) Papi-rius Mafo, ipseque immerito favet, haec ait: Joannes Papa in Galliam non venit, ac illi satis fuit Legatum mittere Leonem Romae in monasterio sancti Bonifacii Ab-batem, a quo Synodus Mosomi habita est, anno nongentesimo nonagesimo quinto, In-dictione octava, quarto nonas Junii. Mo-somum est oppidum Belgicae Rhemenfi Me-tropoli subiectum, hodieque priscum no-men retinens. Gerbertus, qui ex auctora-to Arnulpho successit in ejus locum fue-rat, patientissime auditus est. Inter cae-tera dixit, Arnulphum conventum & com-monitum litteris a Legatis Episcoporum Galliae, ut a cepto furore desisteret: & si valeret, quoquo modo se a proditoris scelere purgaret: dum monita salubria contempserit, habitum esse tamquam publi-canum, exclusamque a Rhemenfi Eccle-sia, sibi vero reluctanti onus sacerdotii sub divini nominis obestratione impostum. Cum orationem suam Leoni scriptam por-rexisset, ipse Leo aliam Synodum Kal-julis Rhemis habendam denuntiat. Inte-rim monachum suum idem Legatus ad Re-ges Francorum duci jubet, & per Epi-scopos Gerberto mandat, ut a divino of-ficio usque ad denuntiatam Synodum ab-stineat. Hucusque ipse. Extat autem ipsa oratio apologetica in hac Synodo a Gerberto habita, quae sic se habet:

(a) Mafo Annal. Franc. l. 3. Synodus Mosomi habita.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6488. SÆC. X. Anno Erae Hisp. MXXXIII An. He-gira CCL. XXXV. Inchoato die 5. Febr. fer. 3. A.C. 995. I.

Numer. I. ad XIII. Dum Gerbertus in-spem metumque positus Archiepiscopi Remensis munera obit, & Cleri ac populi mutantur animi, iis Gibuino, qui Archiepiscopatium Remensem ambiebat, aliis Arnulpho fa-ventibus, multas injurias patitur, Sedem re-inquit. Ea de re ab Adelhaide Imperatrice

Oratio Gerberti Archiepiscopi habita in Concilio Mosomensi.

Semper quidem, reverendissimi Patres, hunc diem prae oculis habui, spe ac voto ad eum intendi, ex quo a fratribus meis admonitus onus hoc sacerdotii non sine periculo capitis mei subii. Tanta erat apud me pereuntis populi salus, tanta vestra auctoritas, qua me tutum fore existimabam. Recordabar praeteritorum beneficiorum, dulcis atque... affabi-litatis vestrae, qua praestantissimo sepenu-mero cum multa laude usus fueram. Cum ecce subito contrarius rumor vos offen-sos insinuat, vitioque dare, quod magna paratum virtute inter alios constabat. Horrui, fateor, & quos antea formida-bam gladios, pra indignatione vestra, posthabui. Nunc quia propitia divini-tas coram tulit, quibus salutem meam semper commisi, pauca super innocentia mea referam, & quoniam consilio urbi Rhemorum prelati sum, edisseram.

Ego quidem post obitum divi Ottonis Aug. cum statuissem non discedere a cli-entela patris mei Adalberonis: ab eodem ignorans ad sacerdotium praecessum sum. Atque in ejus discessu ad dominum, coram illustribus viris futurus sum pastor Ecclesiae designatus, sed simoniaca here-sis in petra soliditate me stantem inveni-ens, repulit, Arnulphum praetulit. Cui autem plusquam oportuit, fidele ob-sequium exhibui, donec eum per multos & per me apostatatae palam intelligens, dato repudi libello, cum omnibus suis apo-staticis dereliqui, non spe, non pactio-ne capeffendi ejus honoris, ut mei amuli dicunt, sed monstruosis operibus diaboli virtutis in effigie hominis latitantis; non idem inquam illum dereliqui, sed ne il-lud propheticum incurrerem: (b) Impio

II. Gerberti oratio synodalis.

III.

(b) 2. Pat. 19. pra-

vehementer increpitus est, quia hujus mens erat, ut quamdiu res integra esset, Sedem teneret aut derelictam repeteret. At Gebertus, quam illud difficile esset, demonstrat Epistola ad eam & ad suffraganeos data inscriptaque. Adelhaide Regina semper Augusta & omnibus suis scopos confratribus & Coepiscopis Remorum diaecesos. Recitat eam Baronius num. XII. ex ista scriptam, postquam Leo Apostolicae Sedis Legatus Remensem sedem Arnulpho adjudicavit. Verum eam ante Gerberti destitutionem, & ve-ro-similiter anno superiori datam, ejus lectio manifesto declarat. Ait enim Gebertus: Quid ergo, si Arnulphus absolvendus est, vel si Gibu-nus, vel alius quilibet in sede mea intronizan-dus est, reditum meum sine capitis mei pericu-lo intelligere non est? Paulo post: Peto ergo o domina mea Augusta, item a fratribus meis Coepiscopis, qui pro causa Traditoris Arnulphi-vo juxta sive injuste sub anathemate positi sunt, ut me judicium Ecclesiae expectantem feriant

Gerbertus scribit ad Adelhai-dem Aug. & ad Epi-scopos

CHRISTY 995.

JOANNIS XV. PAP. II.

OTTONIS III. REG. I 2. BASIL. & CONST. IMPP. 20.

prabes auxilium, & his qui oderunt me amicitia jungeris, & idcirco quidem i-ram Domini mereberis. Deinde sanctio-nibus Ecclesiasticis per longa temporum spacia in eum peractis, legeque perem-ptoriam consummata, cum nihil aliud restaret, judicaria potestate Principis coercetur, & tamquam seditiosus, sed & rebellis a principali cathedra remo-vetur lege Africani Concilii.

Iterum a fratribus meis & Regni pri-moribus conventus & commonitus sum, ut excluso apostata, caram discissi & di-laniati susciperem populi. Quod quidem diu distuli, & postea non satis sponte acquievi, quoniam quae tormentorum ge-nera me comitarentur, omnimodis intel-lexi. Haec est vitiarum mearum simplici-tas, haec innocentiae puritas, & coram Domino & vobis sacerdotibus in his omni-bus munda conscientia. Sed ecce ex ad-verso calumniator vocum novitatis, ut major fiat invidia, delectus oblo-quitur: Dominum tuum tradidisti, car-ceri mancipasti, sponsam ejus rapuisti, sedem pervasisti. Itane ego dominum tra-didi, cujus numquam fueram servus, cui etiam nullum sacramenti genus unquam praestitissim? Sed si illi ad tempus famula-tus sum, fecit hoc imperium patris mei Adalberonis, qui me in Rhemenfi Eccle-sia commorari praecipit, quoad usque pon-tificis mei sacraati mores actusque digno-scerem. Quod dum oportior, hostium pra-da factus sum; & quae vestra munificen-tia, magnorumque Ducum largitas cla-ra, & praecipua contuleras, violenta praedonum manus abtulit, neque nudum pene gladios evasisse doluit. Denique, postquam illum apostatam dereliqui, vias & itinera illius non observavi, nec quo-libet modo ei communicavi: quomodo ergo eum tradidi, qui ubi tunc temporis fuit, nescivi? Sed neque eum carceri man-cipavi, qui nec super praesentia * filio-rum testium conveni, ut propter me nec admonitum ulla detineretur custodia.

Si enim auctoritas vestra pro me sta-ret, tantum Arnulphus vilesceret, ut mi-bi obesse minimum valeret. Quod si con-traria (quod absit) sententia vestra de-cerneret; quid mea interesset, utrum Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS ferant, &c. quae judicium dum expecto, exilium quod a multis felix putatur, non sine multo dolore tolero. Arbitratur Cossartius Tom. IX. Concil. pag. 747. eam Epistolam, cum jam Remensis Synodus cogenda esset, eo scilicet tempore, quo abstinere a divinis officiis justus est in Mosomensi Concilio Gerbertus, scriptam fuisse. Verum hic in ea Epistola dif-ferte asserit se ob vilitatem & contemptum, gravissimasque injurias saepe sibi a pluribus illatas Sedem dereliquisse, & tam Adelhaidem, quam Episcopos, se ut rediret provocare, mi-nis etiam superadditis. Denique Hugo Flavi-

* fide-lium

V.

Arnulphus an alius Rhemorum constitue-retur Episcopus? Jam de rapta sponsa, sedeqe pervasa, quod dicitur, ridicu-lum est. Dico enim primum numquam il-lius fuisse sponsam, quam pro legitima donatione spiritualis dotis, collatis an-te beneficiis expoliavit, proscidit, dila-navit. Haec dum sacerdotali insignitus erat... & jam omnia quae notatae sponsae fuisse videbantur, satellites Simonis va-staverant. Dico etiam se concedatur, quo-libet modo illius sponsam fuisse: utique esse desit, postquam eam pollutam & violatam & (ut ita dicam) adulteratam suis praedonibus prostituit. Non igitur eam aut quam non habuit, vel quam suo scelere perdidit, illius sponsam rapui. Sedem autem multitudinis populorum re-fertam advena & peregrinus, nullius fre-tus opibus, pervadere qui potui? Sed forte Apostolica Sedes nobis opponitur, tamquam ea inconsulta, summum hoc ne-gotium discussum sit, vel ignoran-tia, vel contumacia. Certe nihil actum est, vel agendum fuit, quod Apostolicae Sedi relatum non fuerit, ejusque per xviii. menses expectata sententia. Sed dum ab hominibus consilium non capitur, ad Filii Dei superminens eloquium re-curratur: (a) Si oculus, inquit, tuus scandalizat te, erue eum, & proice il-lum abs te. Et fratrem peccantem coram testibus, coram Ecclesia commonitum & non obtemperantem decernit (b) habenda tamquam ethnicum & publicanum. Conventus ergo Arnulphus & commonitus litteris & Legatis Episcoporum Galliae, ut a cepto furore desisteret, & si vale-ret, se quodammodo additionis scelere purgaret; dum monita salubria contem-nit, habitus est tamquam ethnicus & pu-blicanus. Nec tamen idcirco dijudica-tur, ut ethnicus & publicanus ob Sedis Apostolicae reverentiam, sacrique sacer-dotii privilegia, sed a seipso in seipsum sententia damnationis prolata, hoc solum in omni vita sua praedicare egisse, ju-dicatum est; quia nimirum se eum ip-so damnante, Episcopi absolvent, pe-nam sceleris ejus incurrerent. Si, inquit, magnus Leo Papa, omnes sacerdo-tes & mundus assentiat damnandis, dam-na-

niacensis in Chronico, postquam retulit, Ger-bertum dejecto Arnulpho creatum fuisse Archiep. Remensem, subdit: Verum aliquanto tempore exacto, ubi sensit quod Arnulphus Sedem Episco-pii sibi praeferere, & populum ad se reducere nitebatur, nocte fugiens ad Ostromon ivit. Qua-re Cossartii conjectura non admittenda.

Missus a Joanne XV. in Gallias Legatus Leo, monasterii Sanctorum Alexii & Bonifacii Ab-bas, IV. Nonas Junii Mosomi, Urbs est ad Mosam in Campania sita vulgo Moson, Con-cilium habuit, in quo lectis Joannis XV. li-teris, Gerbertus auditus causam suam magno

(a) Mat. 5.

(b) Mat. 18.

II. Synodus Mosomensi.

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMP. 20.

natio consentientes involvit, non pravationem consensus absoluit. Hoc enim Deus omnium judicavit, qui peccantem mundum generali diluvio interemit. Et Papa Gelasius: Ergo, inquit, qui semel est cum suo auctore damnatus, * impartita quolibet pravæ communionis effectu execrationem sui gestat & pœnam.

VI. Excluso itaque illo ab Rhenensi Ecclesia, mihi reluctanti, multumque ea qua passus sum & patior formidanti a fratribus meis Galliarum Episcopis hoc onus sacerdotii sub divini nominis obestatione impostum est, Quod si forte quidpiam a suis legibus deviatum est: non id malitia, sed temporis importavit necessitas: alioquin tempore hostili, omne jus, omneque licitum cavere, quid est aliud quam patriam perdere, & necem inferre? Silent equidem leges inter arma, quibus ille * Otto feralis bestia ita hoc tempore abusus est, ut reverendissimos sacerdotes Dei quasi vilia mancipia manciparet, nec ab ipsis sacris altaribus temperaret, comæatus publicos intercluderet.

VII. Redeo ad me, reverendissimi fratres, cui specialiter ob salutem pereuntis populi, totiusque Reipublicæ curam, mors furibunda cum suis incubuit copis. Hinc dira egestas, horrea, & apothecas armata manus sibi vendicat, illic foris gladius, intus pavor dies ac noctes reddiderunt insomnes. Sola vestra auctoritas, ut tantorum malorum levamen fieret, expectata est, que tantam vim habere creditur, ut non solum Rhenensi, sed etiam omni Ecclesiæ Gallorum desolatæ, & pene ad nihilum redactæ subsidio esse valeat, quam divinitate propitia expectamus, & ut fiat, omnes in commune oramus. Ita Gerbertus peroravit, appellans Galloꝝ Episcopos, ut non obscure apparet, adversus sibi adversantem & per Leonem Legatum urgentem Apostolicam Sedem. At quam mala fide gestum est, ut omnia quæ scripserit atque dixerit pro se Gerbertus, sint redita a Novatoribus, quæ autem contra ipsum objecta sint sepulta silentio. Cur non edita pariter, quæ contra ipsum in eadem Synodo Leo Apostolicæ Sedis Legatus copiosissime disputavit, quæ inter

PAGIUS animo persecutus est, sed is a sacris abstinere jussum usque ad Synodum Remensem, ut videre est in Actis ejusdem Concilii Tom. IX. Concil. recitati. Gerbertus in sua Oratione inter alia dixit: Certe nihil actum vel agendum fuit, quod Apostolicæ sedi relatum non fuerit: ejusdem per decem & octo menses expectata sententia. Cum tamen, ut ait Baronius anno CMXCII. num. XXIX. ipsemet Gerbertus alibi fateatur, non amplius quam triduo responsum Legatos Regis, & Episcoporum expectare voluisse, & in causa tam

Acta Rhenensium Episcoporum fuisse recondita, idem qui supra apud (a) Aimoinum Auctor affirmat. Nos vero eadem ipsa verbatim, quæ contra Apostolicam Sedem fuere per Gerbertum illata, & per Novatores adversus eadem edita, hic descripsisse volumus, ne quid Lectorem prætereat; sed intelligat rem nos agere sincere absque dolo & fallacia, utpote qui certo scimus veritatis luce filios lucis gaudere fideles; tenebras vero, noctem, & latibula filios tenebrarum amare.

VIII. Quæ autem sint ista sequuta, etsi ipsa synodalia deficient Acta, satis tamen expressa, dilucidaque ex ejus temporis scriptoribus remanere: nempe (ut audisti) Gerbertum patientissime auditum esse, ipsumque eandem orationem quam dixit, scriptam Leoni Legato Sedis Apostolicæ porrexisset, a quo plenior fuit Synodus Rhemis indicta, ut ubi male Arnulphus fuisset ab Episcopatus gradu depositus, & pessime in eum elevatus Gerbertus, ibidem jam in suam auctoritatem sacris legibus vindicatis, suo vigore pollentes sternerent, quem magis regia potentia quam Ecclesiastica jura in cathedram invexissent, & restituerent quem præter jus fasque, urgente Rege & Episcopis illi faventibus, se abdicare coegissent.

IX. Sic igitur hoc eodem anno, cum summa diligentia vocati Episcopi ad proxime celebrandam Rhenis Synodum se contulissent, ibidem Kalend. Julii, Episcopi, qui Arnulphum sede sua dejecerunt, Rhemis sunt a Leone auditi. Dicebant in totius Regni discrimine nihil melius & utilius fieri potuisse, quam ut tyranno excluso, utilis populo & Regno pastor constitueretur.

X. Quod vero arguebantur, sine Sedis Apostolicæ auctoritate id factum, respondebant his verbis: Regii ac nostri Legati Romam profecti, & epistolas Pontifici porrexerunt, & ab eo indigne suscepti sunt. Sed, ut credimus (Gerbertus ista insinuat) quia Crescentio nulla munuscula obtulerunt, per triduum a Palatio seclusi, nullo accepto responso, redierunt. Quod peccatis nostris exigentibus provenire non dubium est, ut Romanam

ardua perbrevis videri debuisset mensium trium expectatio. Interim ex illis Gerberti verbis evidenter apparet, literas Hugonis Regis & Episcoporum ad Joannem XV. adversus Arnulphum scriptas, & a Baronio anno CMXCI. num. II. & seqq. relatas pertinere ad mensem Decembrem anni nongentesimi octogesimi noni; cum Arnulfus die decima septima mensis Junii anni CMXCI. dignitate motus fuerit, & a fine Decembris anni CMLXXXIX. ad medium mensem Junium anni CMXCI. menses octodecim intercurrant. Quæ

(a) Aim. l. 5. c. 45.

VIII.

IX. Synodus Rhenensis posterior.

X.

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMP. 20.

mana Ecclesia, quæ Mater & caput omnium Ecclesiarum est, per tyrannidem oppressa, omnia membra debilitentur. Deinde nihil sine præsentia Legati Apostolicæ Sedis in causa Arnulphi factum esse, docuerunt his verbis: Certe Seguinus venerabilis vita Senonensium Archiepiscopus domini Papæ Joannis vices per Gallias sibi creditas Romæ innovavit, & ita a latere Apostolici cum decreto privilegii veniens, ejus vices usque ad præsentem, omnium Episcoporum Gallia consensu prosecutus est. In hujus ergo præsentia Arnulphus seipsum sacerdotio exiit, atque juxta decreta Apostolicorum virorum Zofmi, Leonis, atque Gregorii petitorio, & confessionis, seu ita placet dici, abdicatōis accepto libello, sacerdotalia deposuit signa. Pro qua re ad judicium advocamur, quasi innocentem oppresserimus. Nos vero illum non solum non oppressimus, sed etiam per decem & octo menses, bella, seditiones, Regni dissidia molientem toleravimus. Hæc ex Gerberto, sed causam propriam agente. Verum aliter rem se habuisse de Seguino Archiepiscopo Senonensi, quæ superius sunt dicta, declarant, nempe ipsum numquam consentisse adversariis depositionem Arnulphi machinantibus.

XI. Sed videamus, quæ ex appendice ad (a) Aimoinum addita, superius coepta recitari sunt reliqua: Nuntiavit, (inquit auctor) hæc omnia Præsuli Romano, qui valde indignatus super hoc facto, interdixit sacris omnibus Episcopis, qui Arnulphum dejecerant, & Gerbertum ordinaverant. Missi quoque Leonem Abbatem a Sede Apostolica ad dominum Seguinum Archiepiscopum urbis Senonica, qui vice sua in urbe Rhenensi Synodum congregaret: mandans illi, ut sine dilatione revocaret de carcere Arnulphum, & degradaret Gerbertum. Collecto igitur Concilio iterum in urbe Rhenensi, ex jussione Apostolica revocatus est Arnulphus de custodia, & cum honore magno receptus in propria sede. Gerbertus autem intelligens, quod injuste pontificalem suscepisset dignitatem, penitentia ductus est. Altercationem vero Gerberti pontificis & Leonis Abbatis valde utilem plenius invenies in Gestis pontificum Rhenorum. Hucusque de his ibi. Quæ ex legitimis Actis quæ citat summa Ann. Eccl. Tom. XVI.

Restituitur Arnulphus deponitur Gerbertus.

PAGIUS Quare ex literæ anno suo a nobis supra certo reddite.

III. Episcopi in Synodo Moscomensi congregati, Kalendis Julii Remis habendam Synodum denunciant, ut in Actis ejusdem Concilii legitur. Collecto igitur Concilio, inquit Continuator Aimoini cap. 46. iterum in urbe Rhenensi, ex jussione Apostolici, revocatus est Arnulfus de custodia, & cum magno honore receptus in propria sede, ubi Aimoinus uno tenore refert quæ

pta videntur, & magis vera, quam quæ ex epistolis Gerberti suam ipsius causam agentis, sunt prodita.

XII. Hic spectare licet, quanta coluerit obsequantia Hugo Rex Francorum Joannem Pontificem, ut nulla habita ratione eorum, quæ in Arnulphum Synodus decrevisset, neque (quod plurimum apud Reges etiam Christianos valere solet) juris regnandi, ut obsequatur ipsi Romano Pontifici, in Ecclesiam Rhenensem restitui Arnulphum eductum de carcere patitur, quem semper ut germanum Carolinæ regnantis hætenus stirpis sibi adversantem expertus esset. Est plane in hoc & illud amplius mirandum, quod hoc præsertim tempore tanti fecerit Hugo Romanum Pontificem, quando esset contemptui apud suos, & a Crescentio veluti vinculus, vel saltem obfessus (ut audisti) detineretur in palatio, ut non nisi quem Crescentius vellet, aditum ad illum habere posset, & qui Romæ contentum a tyranno, in Gallia adeo colatur a Rege. Porro Gerbertus e throno Rhenensi depositus, ex hoc ipso furor percitus, relicto Hugone Francorum Rege, se totum addixit Ottoni, eundemque comitatus est in Italiam venientem: sed id anno sequenti, ut proxime dicturi sumus. At hic recitanda est ejusdem Gerberti epistola, quæ hoc ipso tempore esse scripta cognoscitur, nempe post adjudicatam a Leone Apostolicæ Sedis Legato Rhenensem sedem Arnulpho. Accepimus eam Parisiis missam a nostri amantissimo Nicolao Fabro; ex qua etiam colligitur ejus testificatione, eundem Gerbertum post Leonis sententiam, ad Synodum provocasse, cujus adhuc judicium sibi expectandum esset. Ex eadem quoque intelliges, quibus se artibus insinuaret Ottoni Imp. & Adelaidi Augg. foceris Roberti Regis Francorum, cujus magister ipse fuisset. Scripta est epistola ad Adelaidem Imperatricem, his verbis: Domine & gloriosa Adelaidi Regina semper Augusta, Gerbertus Dei gratia Rhenensis Episcopus * & omnibus suis Coepiscopis Rhenorum diocesanos, bene valete in Christo.

Epistola vestri nominis lata principia prætulit, monita salubria habuit; sed tristi sine conclusa: suavem quippe animi
V v 2 mi

ad diversos annos pertinent; quod Baronio errandi causa fuit. Inde enim deduxit, Arnulphum currenti anno in Sedem Remensem restitutum fuisse; cum tamen non nisi annis post Leonis legationem ac Synodum Remensem tribus, jam demortuo Hugone Rege, Roberto ejus filio solo regnante, & Gregorio V. Ecclesiam Romanam regente Arnulfus e custodia liberatus & absolutus fuerit, uti anno CMLXXXVIII. videbimus.

A num.

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMP. 20.Gerberti
Rhem. E-
pisc. ad
Adelaid.
Reginam
epist.

mi vestri affectum circa me ostendit; ut ad propriam sedem reditum maturarem, admonuit. Sed quid sibi voluit tam acerba conclusio? Ita enim se habet: Cognoscite, quia si modo hujusce monita parvipendimus: utemur nostrorum & rebus & consiliis absque crimine nostri. Me urbi Rhemorum presidente, quando non licuit, licet, & licebit uti & consiliis & rebus mihi commissis? An melius licuit Arnulpho eam obtinente? Sed ille eam nobis dolo & fraude abstulit: ego contra multorum dolos & fraudes vobis eam multis vigiliis, multoque labore conservavi. Mirum nimis est, vos vestrorum hostium non sentire insidias. Qui enim Arnulphum ad regni vestri confusionem restituere quarunt, nec sibi hoc tutum fore putant, nisi prius me qualibet occasione perdant. Quod multum verisimile esse, duplici capimus argumento: & quia & me Rhemis nuper posito, eum absolvi decrevistis, & quia Leo Romanus Abbas, ut absolvarer, obtinuit, ad confirmandum Senioris mei Roberti Regis conjugium, ut mihi a Rhemensibus per litteras significatum est. Accedit ad hoc discrimen sedes a presentibus, certe a Gebuino pervasa. Infinitus credo villarum numerus erat, nec ad possidendum sufficere poterant Rhemenses, nisi ad colonias obtinendas invitarentur Catalonenses. Quid ergo, si Arnulphus absolvendus est, vel si G. aut alius quilibet in mea sede inhaberendus est, reditum sine capitis mei periculo non est intelligere. Quod ita esse, si vos minus, advertere non debeo? Novi enim studia vestra omnibus mortalibus predicanda. Novi animi vestri dulcissimos affectus circa me, quibus si respondere nequeo meritis, respondebo votis. Quocirca ut mea vobis minus ingeram, deque me omnino taceam, quem divina gratia periculorum immensitate liberat, & in quantum ad me solum attenit, omni felicitate disponit, & conservat: pro terribile nomen omnipotentis Dei oro & deprecor, ut Rhemensi Ecclesie desolata & attrita, si quolibet modo valetis, subveniatis. Quae quoniam regni Francorum est caput, si deperierit, ut membra sequantur, necesse est. At quomodo non deperierit, quae sub nomine duorum quasi inter malleum & incudem disposita, dum eorum neutrum rectorem approbat, velut inter undas maris sine remige fluctuat? Quid porro fieri putatis, si tertius sine iudicio Ecclesie ad numerum accesserit? Neque vero haec loquor quasi augur, aut divinus. Memini etiam

PAGIUS
IV.

A num. XIII. ad XVII. Aligerno Abbate Cassinensi demortuo, in eius locum subrogatus est Manso, quem Nili Junioris encomiastes non parum carpit, ut ex eo refert Baro-

meos conspirasse non solum milites, sed etiam clericos, ut nemo mecum comederet, neque sacris interesset. Taceo de vilitate, atque contemptu: nihil dico de gravissimis injuriis saepe mihi a pluribus illatis: ad haec ut redeam, provocatis, & ut graviora patiar, minas superaddit epistola. Quid divina majestas, adeo me infatuatum, & a te alienatum putant, ut gladios minitantes non videam, & Ecclesiam tuam schismate confundam? Ego vero improborum versutias acute conspicio, & contra omnia schismata unitatem Ecclesie, si sic decretum est, morte mea defendo. Peto ergo o domina semper Augusta, item a fratribus meis, qui pro causa traditoris Arnulphi sine justis, sive injuste sub anathemate positi sunt, ut me iudicium Ecclesie expectantem patienter ferant. Neque enim Ecclesiam, quam Episcoporum iudicio regendam accepi, sine Episcoporum iudicio relinquere volo. Nec rursus contra Episcoporum iudicium, ubi major auctoritas adsit, eam quasi per vim retinere dispono. Quae iudicia dum expecto, exilium, quod a multis felix putatur, non sine multo dolore tolero. Occurrit enim Senioris mei Regis Roberti clara facies, laetus aspectus, usitata colloquia, sermones vestri sapientia, & gravitate pleni; tum Principum & Episcoporum grata affabilitas: quae dum mihi eripiuntur, ipsa quodammodo vita onerosa. Sola mihi solatio est clarissimi Caesaris Ottonis pietas, benevolentia, liberalitas, qui tanto amore vos vestraque diligit, ut dies noctesque mecum sermonem conferat, ubi & quando vos familiariter videre possit, coævum sibi & studiis consimilem Seniore meum Regem Robertum alloquit, & amplexari. Si ergo Romanum iter, quod causa plurium Synodi me detinet, hoc tempore ibi lapsus fuerit, circa Novembris Kalendas me expectabit, & harum rerum interpretem fidissimum, & per omnia vobis obedientem. Hucusque Gerberti epistola, in Italiam cum Ottone iter meditantis, ille quidem, ut a Joanne Papa imperii coronam acciperet. Porro ex ipsis synodalibus Actis, & scriptis epistolis ab hujus temporis scriptoribus liquido constat Joannem Pontificem ejus nominis Decimum quintum, hoc anno adhuc fuisse superstitem: ex quibus redarguas eos, qui ante biennium decessisse tradunt. Sed reliquas anni hujus res gestas videamus.

Qui autem in hoc mundo ulciscens
Do-

XIII.

nus. Quae tamen Nilus profert, inquit Mabillonius Sac. V. Benedic. in Elogio Aligeri Abbatis, nonnullis acriori calamo perfricta videbuntur, imo deteriorem in partem detor-

Movitur
Manso
Abbas Cas-
siniensis.

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMP. 20.(a) Psal.
77.In manso-
nem Abb.
divin.
vindicta.

Dominus: fecit (a) semitam irae suae, relinquens divinae vindictae ubique impressa vestigia mortalibus intuenda, quod iidem caveant, ne peccando in se provocent iram ejus, qua cogatur ultorem Dominum experiri; idem in fine anni hujus memorandum exercuit iudicium contra quemdam voluptuosum Cassinensem Abbatem Mansonem nomine, atque adversus eum, qui ipsum, ut invaderet sancti Benedicti hereditatem, excaecandum curavit. Quod igitur ad ipsum Mansonem, quem successorem Aligerni vigesimum octavum ordine Abbatem diximus, pertinet, haec hebentur in vita viri sanctissimi Nili Abbatis ab auctore hujus temporis Graece scripta: Cum igitur mortuus esset aeternae memoriae Aligernus, qui recte & religiose monasterium sancti Benedicti administravit, ejus loco praefectus fuit quidam, qui ignorabat beatum Nilum qualis esset, vel ut verius dicam, nec ipsum Deum cognoscebat, quod declarabit id quod breviter dicam: Cum aliquando ad ipsum beatus Nilus accessisset, invenit casu ipsum in monasterio inferiori, in quo est pulcherrimum sacellum S. Germani, a quarum pulchritudine circumdatum. Invenit autem Praepositum ipsum cum inferioribus monachis magni monasterii locum, & in coenaculo comedentem. Cum itaque expectaret ipsum beatus Nilus in Ecclesia, cum suis fratribus, audit quod citharodus quidam ingressus erat in coenaculum citharam pulsans. Tunc beatus Nilus dixit ad eos, qui secum erant: Memoria tenete, fratres, verbum hoc: quod brevi tempore veniet ira Dei super homines istos. Surgite, & hinc discedamus. Et hoc cum dixisset, recessit. Nec annus transiit, & Praepositus ipse captus defectionis sive seditionis causa, eruti sunt oculi, & monachi gravi morbo oppressi, alii quidem usque ad mortem afflicti sunt, alii perierunt. Citharodus ille profectus ut raperet, & captus est, & post multa tormenta eruti sunt illi oculi. Et sic omnes biberunt calicem irae Domini, juxta S. Patris Nili praedictionem. Beatus itaque Nilus cum in monasterio, quod dicitur Vallis lucis, stetit quindecim annos, recessit inde, &c. Haec ejus discipulus. Sed audiamus Leonem (b) Ostiensem quae de ipso Mansone scribat:

(b) Leo
Ost. l. 2.
c. 16.

XIV.

Praeter alia multa, inquit, illius stre-

PAGIUS

torta, quatenus Mansoni orationem afficiunt, quae ex invidiorum ejus non proprio scelere patrata est, ut in Chronico Leonis Ostiensis lib. 2. cap. 16. videre est, ubi facinus istud describit. Cum autem cap. 12. tradat Leo Mansonem annis undecim sedisse, & Aligernus ejus decessor die XXXIII. mensis Novembris

nue (& ut pressius de tanti loci Patre loquar) seculariter gesta, cum sibi equites plurimos, & plurimos serico indutos famulos parasset, & Ultramontani Imperatoris curiam baud segniter frequentaret: ob memorata maxime arcis constructionem ingentis odii fomitem in toto Principatu contra se accendit; adeo ut non multo post a Capuanis captus, caecatusque sit; quod non modo Abbatiam, sed & principatum omnem sibi vendicare velle videretur. Inflammavit eam invidiam Alberici nequitia Marforum Episcopi, qui dum filio suo ex meretricae procreato Episcopatum tradidisset, ad hujus monasterii dominatum adipsendum, si quo posset pacto, animum exaccuebat. Comperto igitur, Abbatem memoratum Capuanis insensum esse; alloquitur primo quosdam nequissimos monachos, ac postmodum aliquos Deum ignorantes Capuanos, pecuniam se daturum spondens, si caecato prius Abbate monasterium sibi Cassinense contraderent, quod deinceps tali fultus auxilio, absque ullius contradictionis obstaculo possideret; ita videlicet, ut dimidium pecuniae ad praesens illis per suos necessarios mitteret, dimidium reliquum tum eis traderet, cum Abbatis oculos teneret in manibus. Quod cum inter eos firmatum esset, utrique sollicitationem suam implere satagebant.

XV.

Congesta igitur pseudoepiscopus ille undecumque pecunia, misit quod pollicitus fuerat. Ea namque illi suscepta, eos quidem qui detulerant, in Abbatis * quibusdam abscondunt. Abbatem vero advenientes, in dolo erant, ut Capuam proficiscatur, ubi si quam adversus aliquem habet querelam, possit exponere, & legitimum inde justitiam sumeret. Abbas quoniam illorum invidiam, jam dudum compertam habebat, negat se illuc ulla ratione venturum. Tunc illi Dei timore contempto, minimeque vitato perjurio, mox adhibitis Evangelii jurant, se illum & incolumem Capuam ducturos, atque inde nihilominus incolumem ad sanctum Benedictum reducturos: hoc in mente sua statuentes, ut Capuam deductum ad sancti Benedicti monasterium, quod intra Capuam est conditum, ducerent. Seductus hujusmodi promissionibus Abbas, egreditur, & bona cum illis fide Capuam usque contendit. Illi qui jam dudum (c) dolorem conceperant, iniquitatem tandem peperere. Mox enim ut illum in-

* f. ædi-
bus
Immane
facinus in
Abb. Cas-
siniensem
patratum.(c) Psal.
7.

anni CMLXXXVI. obierit, manifestum est Mansonem, qui, ut scribit Leo cap. 19. depositus est VIII. Idus Martii, pervenisse saltem ad annum nongentesimum nonagesimum septimum, etiam si anni illi undecim incompleti fuerint.

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMPP. 20.

monasterium Capuanum induxerunt, vincientes, oculos illi eruerunt, involutosque linteo clam Episcopo deferendos, his qui pecunias tulerant nuntiis, tradunt. His illi susceptis, bilares effecti, ad domum suam, a quo missi fuerant, protinus remeant.

XVI.
Digna vindicta in sacri-
legum E-
pisc.
Marf.

Sed (o divina justitiae numquam dormiens oculus, semperque pavenda sententia!) jam illi prope Marsiam in campo Mazio pervenerant, ibique securi substituentes, labore itineris fatigati, cibos sumpserunt. Cum ecce subito peregrinus quidam superveniens, requisitus ab eis (ut viantibus mos est) an quidpiam haberet novi: Episcopus, ait, civitatis defunctus est. Hac illi voce vehementer attoniti, fallacem cum & impostorem mordaci cum irrisione dicentes, credere omnino renuebant. Sed cum ille majore constantia id asseveraret, diemque & horam illius obitus diligenter exponeret: illi continuo ibidem defixis oculis, quos jam frustra ferebant, ad domum Episcopi, quae non longius aberat, conscen-

sis equis perniter advolant; & eadem hora vita privatum Episcopum discunt, qua praedictus Abbas lumine fuerat orbatus oculorum: die videlicet xviii. Kal. Decembris. Ex iis autem nuntiis, quos ad tantum scelus jam dictus Episcopus destinaverat, unum ego, Andream nomine, presbyterum adhuc parvulus vidi, vix se in lecto movere valentem, qui centenariam supergressus aetatem, hac omnia avunculo meo sanctae memoriae Joanni Sorano Episcopo quotiens rogatus esset, cum lacrymis referre solebat. Porro hunc ita caecatum supervixisse ad octavum Idus Martii idem testatur; eique substitutum tradit Joannem vigesimum nonum ordinis Cassinensis Abbatem, qui uno tantum tenuit anno, atque postea anno sequenti, qui est Domini nongentesimus nonagesimus septimus, alter Joannes est creatus Abbas, ut ex eodem Leone apparet.

Quod spectat ad res Orientalis Ecclesiae, hoc anno Indictione octava (ut affirmat Curopalates) Nicolaus Chrysober-

XVII.

ges Patriarcha Constantinopolitanaus cum sedisset annos duodecim & menses octo, moritur: in cujus locum substituitur Sifinnius, qui tenuit annos tres, qui (idem inquit Curopalates) dissensiones ob quartum matrimonium in concordiam redegit. At non Sifinnio, sed ejus praedecessori Nicolao tribuuntur ista in synodalibus Actis tunc confectis; ut de his nulla dubitatio esse possit. Cujus initae concordiae monumentum extat post editum de unione ante annos octoginta promulgatum, in codice Juris Graecorum his verbis: (a)

Sifinnius
Patriar-
cha Con-
stantinop.

(a) Juris
Grac. l. 2.
XVIII.

Nunc vero ex Patris & Filii & Spiritus sancti benevolentia & gratia sacerdotum, atque monachos jam ante nonaginta annos ob praedictam causam & occasionem a se invicem divisos, serenissima majestas Imperatorum nostrorum a Deo coronatorum Basilii & Constantini conjunxit & univit, unamque generalem & Apostolicam Ecclesiam effecit. Quomobrem praedicandi, magnique faciendi veniunt, qui opus tam gratum Deo, tamque magni momenti ad exitum perducere. Haec ex Actis synodalibus, quae mox istae sunt sequutae acclamationes.

XIX.
Acclama-
tiones.

Multi anni Imperatorum Basilii & Constantini. Orthodoxorum imperatorum nostrorum multi sunt anni. Religiosissima Augusta Theopphanonis multi anni. Nicolai sanctissimi & universalis Patriarchae multi anni. Basilii & Constantini & Romani, Christophori, Romani, Nicephori, & Joannis, qui Regnum caeleste cum terreno commutarunt, aeterna sit memoria. Eudoxiae & Theopphanonis, Theodora & Helena piissimarum Augustarum, aeterna sit memoria. Germani, Tarasti, Nicephori, & Methodii celeberrimorumque Patriarcharum, aeterna sit memoria. Ignatii, Photii, Stephani & Antonii, Nicolai & Euthymii, Stephani,

VI.
Bulgaria
Basilio
Imp. coer-
citi.

VII.
S. Henricus
postea
Imp. fit
Dux Bo-
varia.

ditione secunda, mense Julio, anno scilicet Christi MXIX. vita functum aserit. Quare Sifinnius ante annum sequentem Chrysobergio non successit, & Cedrenus ex ipsomet Cedreno corrigendus, vel potius Curopalates, ex quo sua Cedrenus deprimere solet.

Cedrenus Chrysobergii morte narrata, ait, Basilium Imp. Samuelis Bulgarorum Regis excursions coerendas esse censuisse, ac Nicephorum Uranum misisse, qui Samuelem jam Thefalica Tempe & Peneum annum transgressum, per Isthmum Corinthiacum in Peloponnesum grassantem, ad Sperchium fluvium incautum oppressit, profligato omni ejus exercitu.

Hermannus Contrafactus ex editione Caniffana hoc anno scribit: Henricus Dux Bajoaria & filius ejus ex Gisela Conradi Regis Burgundia filia, itidem Henricus, Imperator postea futurus, Ducatum interim obtinuit: hujus soror Gisela Stephano Regi Ungariorum, cum se ad fidem Christi converteret, quasi vere juxta nomen suum fidei obesse, in conjugium data, elemosinis, caterisque bonis operibus inibi intenta consenuit. Chronographus Hildensheimensis ait, cum magno omnium dolore Henricum obiisse V. Kalend. Septemb. Henricus III. ejus filius, postea Romanorum Imperator, cognomento Sanctus ob vitae innocentiam, & res bello & pace praclare gestas, eas

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG. 12.
BASIL. & CONST. IMPP. 20.

Tryphonis, Theophylacti, Polyeucti, & Antonii orthodoxorum Patriarcharum aeterna sit memoria.

Univerfa quae contra sanctos Patriarchas Germanum, Tarasum, Nicephorum, & Methodium scripta vel dicta sunt, anathema. Addit Marcus Ephesius in Concilio Florentino (quod & superius dictum est) pari anathemate proscripta, fuisse scripta omnia, quae adversus Ignatium vel Photium promulgata fuissent. Posthaec autem ista: unversae quae praeter Ecclesiasticam traditionem & doctrinam & dispositionem sanctorum Patrum innovata, gestaque sunt, vel in postorum agentur, anathema. Item:

XX.
Anathe-
matismi.

Calumniantibus sanctam Ecclesiam, quod quartas nuptias admiserit ob dispensationem Dei benignitate factam, atque propter assumptionem, unionemque fratrum nostrorum, quos praecedentium scandalorum causa sejunxerat, anathema. Itemque:

XXI.

Audentibus dicere, quod Ecclesia illibatam puritatem sanctimoniae suae non retineat, sed inquinamento quodam affecta sit propter eam filiorum ipsius junctionem, quae per Dei gratiam facta est, divisorum quidem a se invicem per scandalum jam olim admissum, ut per abolitionem & abdicationem ejusdem denuoculatorum, anathema. Atque demum ista:

XXII.

Contemptui sacros, divinosque Canones sanctorum Patrum nostrorum habentibus, qui & sacrosanctam Ecclesiam, fulciant, & universam Rempublicam Christianam oruantes, ad divinam pietatem redigunt, anathema. Hucusque ibi. Hic plane videre est versutum fatanæ consilium in his controversiis detinentis Orientales, ne quod longe majoris momenti erat, attenderent, nempe se manere discissos a communione Ca-

PAGIUS
V.
Obitus
Nicolai
Chrysober-
gii Patriar-
cha Constan-
tinop.

Ad num. XVII. & seq. Cedrenus pag. 702. Chrysobergii Patriarchae Constantinopolitanae mortem & Sifinnii [1] ejus successoris initium his verbis narrat: Nicolao Chrysobergio post administratum per annos duodecim cum mensibus VIII. Patriarchatum vita functo, substituitur Sifinnius magister, vir insignis & medicae artis peritissimus, anno mundi supra sexies millesimum DIII. Indict. octava. Is dissidium propter quartas nuptias dudum ortum sustulit, concordia facta. Incipit is annus mundi secundum Constantinopolitanos Kalendis Septemb. superioris Christi anni, quo pacto Chrysobergius hoc anno ante Kalendas Septembres mortuus fuerit. At is post medium annum nongentesimum octogesimum tertium sedem inivit, ut anno CMLXXXI. ostendi, & post Basilii depositionem, quam Leo Diaconus Auctor coevus anno CMLXXIV. factam fuisse testatur. Cedrenus, Zonaras, & Auctor Seriei Episcoporum Byzantii, qui lib. 4. Juris Graeco-Romani legitur, inter se conveniunt de annis & mensibus, quibus quilibet Patriarcha post Basilium fedit. Quare non dubito, quin Cedrenus in anno emortuali Chrysobergii memorando erraverit, & Chrysobergius usque ad annum sequentem in vivis fuerit; cum idem Auctores unanimi consensu ei annos XII. & menses VIII. adscribant. Praeterea ipsomet Cedrenus annos tres Sifinnio, annos vero XX. Sergio ejus successoris attribuit, huncque indi-

NOTÆ [1]

Sifinnius hic anno 6505. Christi 997. Ind. X. tomum Synodicum edidit, adeoque & Synodum celebravit, e quo decretum quod ad matrimonium spectat (idem forte quo dissidium de quartis nuptiis tollitur) superest in Codice XXXIV. Coissimano Montfaucon. in Bibliot. Coissim. p. 87. Eiusdem Sifinnii decretum de cohabitatione sive de nuptiis suppeditat Codex alter ejusdem Bibliothecae ibid. p. 114.

Alia pariter Synodus hoc ipso anno ab Aquilejensis provinciae patribus habita fuit, in qua jus assertum fuit Veronensi episcopo in clericis nonnullos qui privilegiis suis plus nimio abutebantur. Id legitur in synodali sententia quam ex Veronensi codice vulgare Muratorius Antiquit. Ital. to. V. col. 1003. Signatur anno 995. indictione VIII. (in septembri non mutata) die XXIII. novembris, cui praeter Joannem Aquilejensem alii quinque comprovinciales episcopi subscribunt. Ambo haec concilia apud Collectores frustra quaerens. MANSI

PAGIUS

cas virtutes tenero adhuc animo imbibit, quae ejus nomen immortalitati consecrarunt, ut infra videbimus. Porro Henricus hoc anno mortuus nepos erat Ottonis Magni ex fratre.

VIII.
S. Adalbertus
inter
abdicat
Episcopatum
Pragen-
sem.

Sanctus Adalbertus, qui anno superiori Pragmam redierat, in morbo grege signa salutis nulla esse prospexit. Hinc pro spectandis sequentibus malis oculos claudere volens, dulcis Rodica mania revisit, inquit prior Auctor Anonymus, qui ejus Vitam scripsit, capit. 4. Adit secundus Anonymus, qui ejus etiam Vitam edidit, post discessum ejus quatuor fratres ejus nefarie occisos fuisse; quae caedes cum currenti anno patrata fuerit, ut fidem facit Chronographus Magdeburgensis Saecul. V. Benedict. pag. 870. apparet, Sanctum Adalbertum currenti etiam anno iterum Romam rediisse. Haec Chronographi Magdeburgensis verba: Anno CMXCV. post discessum Beati Adalberti a Bohemia, quia Dux Bohemia non erat sua potestate, Ducis comites versu in Dei odium, patrum iniquorum pestimi filii, valde iniquum facinus operabantur. Nam quodam die festivo irrumpunt urbem Lubic, in qua fratres sancti Adalberti & milites urbis universi, velut oves innocentes, adstabant sacris Missarum solemnibus. Et veluti lupi immanes masculum & feminam usque ad unum interficientes, quatuor fratribus sancti Adalberti ante ipsum Altare decollatis, urbem incendunt, plateas sanguine perfundunt, & praeda operati bilares recedunt. Interfecti sunt autem quinque fratres sancti Adalberti, quorum nomina sunt haec: Sobebor, Spitimur, Dobratzlan, Poreikastau. Dubravius lib. 6. quintum nominat Gzastau. In posteriori Vita sancti Adalberti cap. 5. dicitur, Sanctos viros in Vigilia pretiosi Martyris Voencestai peremptos, ideoque die vicesima septima mensis Septembris, in quam Vigilia illa cadit. Henschenius in Notis ad illum locum ait: MS. Pragensis addit, feria VI. Surlus, sexta die; neutrum recte, quia scilicet existimat haec an. CMXCVI. contigisse. Verum cum hoc martyrium ad pra-

CHRISTI
995.JOANNIS XV. PAP.
II.OTTONIS III. REG.
BASIL. & CONST. IMPP. 20.

Catholica Ecclesiæ, & Apostolica Sedis, quod tanti fecere majores ipsorum, & universi qui Catholici dici voluerunt filii Dei & sanctæ Matris Ecclesiæ: ut ita diuturnitate temporis oblivioni tra-

derent, quod esse deberent, Pharisæis persimilis redditi, (a) qui decimantes (a) Mentham, anethum, & cyminum, quæ præcipua legis divinæ essent, omittent.

Non-

PAGIUS sentem annum pertineat, apparet utrumque Interpolatorem feriam illam & diem ex aliquo probò monumento accepisse; cum hoc anno littera Dominic. F. notato, dies XXVII. Septemb. & feria sexta concurrant. Pergit Chronographus Magdeburgensis.

IX. *His ita peractis, Dux (nempe Bohemiæ) Bořislavus invito consilio cum Clericis, Moguntinum Archiepiscopum his sollicitat verbis: aut nostrum Pastorem Adalbertum ad nos revocet, quod magis volumus; aut alium nobis ordina. Tunc Archiepiscopus sollicitus, ne populus nuper Christo adquisitus, in antiquum relaberetur ritum, mandat Apostolico, ut aut Pragensi Ecclesia sum Antistitem remitteret, aut alium ordinari sineat. Et quia in Cenobio Sancti Alexii vir Sanctus manebat (positum illud Monasterium Romæ & cædes fratrum Adalberti patrata die XXVII. Septemb. in Vigilia Sancti Venceslai Poloniæ Ducis, ideoque jam ante mensem Septembrem Adalbertus Romam pervenerat), hunc Dominus Papa & suus Abbas sic alloquuntur. Frater amantissime, per caritatem Dei te deprecamur, ut ovium tuarum regimen dignanter recipias. Si te audierint, Deo gratias: si non fugientes te fugias, ne cum pereuntibus pereas, & ad exterarum nationum prædicandi licentiam habeas. Exhilaratus Prasul de data sibi docendi exterarum gentes licentia, non sine magna fratrum multitudine discessit; &*

cum viro summa discretionis, nomine Nothario (Præsule) adiens Archiepiscopum in palatio, rogat experiri si suus eum grex recipere vellet. Quo facto quid ille grex responderit, aut quam ob causam eum non receperit, vel ad quas gentes inde transferit, quanta frugalitatis omnibus diebus Episcopii sui fuerit, quanta morum honestate niterit, scire poterit, qui ejus Vitam legerit. Tunc Ztrabquaz frater Ducis, de quo supra meminimus (Bolcsai nempe cognomento Sævi, qui S. Wenceslaum occidit), videns hunc quasi regulariter repudiari, tumido fastu exarsit in Episcopatum: quem populus nequam statim in Episcopalem levat cathedram, mente tumidum, veste compositum, oculis vagum, verbis vanum, moribus hypocritam, totius erroris mandritam, atque in operibus malis iniquorum archigeroniam. Ventum erat ad Moguntinum Archiepiscopum: ubi peractis omnibus qua agenda erant, dum choro melodiam modulante Archiprasul insultatus procumbit ante Altare, & post hunc inter duos suffraganeos Ztrabquaz prostermitur in medio, atroci arripitur damonio, & quod illi vir sanctus clam prædixerat, palam fit coram Clero & omni populo. Idem habent Aeneas Sylvius in Hist. Bohemiæ cap. 16. qui Strahquaz Stratiquatem, & Dubravius lib. 6. qui cum Stratiquatem appellat, & quintum S. Adalberti fratrem occisum nomine suo appellat.

JESU CHRISTI
ANNUS
996.GREGORII V. PAP.
ANNUS
I.OTTONIS III. IMP. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 21.I.
Obitus
Joannis
Pap. XV.

Nonagesimus nonagesimus sextus annus, Indictione nona incipit, quo defunctus est Joannes Papa Decimus quintus Nonis Maii, ubi sedisset annos decem, menses . . . dies duodecim. Sepultus est autem in basilica sancti Petri in Oratorio Sanctæ Mariæ, ad cujus sepulcrum hoc fuisse exaratum epitaphium, Manlius qui descripsit affirmat:

*Clauditor hoc tumulo venerabilis ille Joannes,
Qui legis sacræ diffundere noverat amnes.
Egregius doctor verbo quacumque docebat,
Moribus & vita tribuens exempla gerebat.
Hunc a canonici destructo jure rigoris,
Non timor, aut lucrum, non gratia flexit amoris.
Det Deus æternus cælorum lumine pasci,
Cui dat Roma mori, dederat bene gaudia nasci.
Quando vir iste obiit, si vis cognoscere verum:
Septima lux Maii fuit illi meta dierum.*

II.
Gregor.
V. Papa.

Ab ejus autem obitu post mensem unum & dies sex in locum ipsius mense Junii subrogatur Gregorius Quintus. Quomodo autem ista se habuerint, ut intelligamus, quæ præcesserunt, sunt in medium adducenda prius. Cum Crescentii tyrannis, de qua superius mentio facta est, magis magisque invalesceret, & omnino intolerabilis esset, ad tantam propulsandam calamitatem Otto Rex Germaniæ Romam venire rogatur. Quod *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

quidem naviter præstitit, descendensque in Italiam cum exercitu, Ravennæ aliquid sper constitit.

Ubi inventum ejus civitatis Archiepiscopum ex hac vita migrasse, in locum ejus subrogandum curavit Gerbertum, quem diximus anno superiore coactum fuisse a Joanne Papa deferere Rheimensem cathedram, quam contra Canones contradicente ipso Rom. Pontif. possedisset. Ut autem Gerbertus (ut audisti sæpe superius) de Romana Ecclesia pessime quidem meritus, & sententia Apostolicæ Sedis Legati Rheimensi privatus Episcopatu, Ravennæ ordinaretur Episcopus: dicere opus est, eum penitentem recantasse palinodiam, & ad meliorem frugem conversum, talem extitisse, qui non ab Ottone Imperatore solum, sed a populo in Ravennatis Ecclesiæ Episcopum peteretur, ut hujus temporis auctor apud (a) Aimoinum tradit, & sic ab ipso Gregorio Romano Pontifice ordinaretur. Cæterum non abrogasse Gregorium quæ a prædecessore Joanne XV. Romano Pontifice constituta essent, sed ipsius instituisse vestigiis, inde certum deducitur argumentum, quod Arnulpho Archiepiscopo Rheimensi per eundem Joannem Papam deposito Gerberto, jam restituto pallium misit: quod inquit Maso (b) qui vidit: *Ex epistola Abbatis Floriacensis ad Gregorium scripta, quæ est prima totius operis epistolarum ejus, quod nondum in lucem prodit. Hæc ipse. Sic igitur qui restitutionem Arnulphi ratam habuit, & pallii ornamento firmavit, idem electionem Gerberti judicio contra se lato a Sede Apostolica acquiescentis pariter comprobavit. Sed reliquas Ravennæ res gestas prosequamur.*

Tunc cum ibi esset adhuc Otto Imp. X x ac-

quibusdam Principibus, publico consensu & electione fecit in Apostolicam sedem ordinari suum nepotem Dominum Brunonem Ottonis filium, qui Marcham Veronensem servabat, imposito nomine Gregorii, a quo & ipse proximo solemniter Penitentes Imperator & Patricius consecratur. Habituque cum Romanis Placite, quemdam Crescentium, quia priorem Papam injuriis sæpe laceravit, exilio statuit deportari. Sed ad preces novi Apostolici Imperator omnino remisit: sed non multo post Imperatore Urbe excedente, idem Crescentius dominum Apostolicum nudum omnium Romana urbe expulit. Imperator in Francia hyemavit, in Francia nempe Orientali. Hæc distinctius explicanda.

Marianus Scotus, Martinus Polonus & Auctores Catalogorum unanimi fere consensu docent, Joannem XV. Papam undecimum Sedis emortuatum inchoasse, sed cum dies ejus emortualis incompertus sit, quot menses ac dies supra nos

III.
Gerbert.
creatus
Episc.
Ravenn.(a) Aim.
lib. 5. cap.
45.(b) Papa
Maso An.
nal. Fran.
cor. lib. 3.

IV.

PAGIUS SÆC. X. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6489.

Anno Hirs. MXXX-IV. ☉ 25. ED. ☽ 9. P. 12. April. Indict. 9.

JESU CHRISTI 996.

GREGORII V. PAPÆ I.

OTTONIS III. REG. 14. IMP. I.

BASIL. & CONST. IMPP. 21.

A Num. I. ad XIII. Chronographus Hildensheimensis, seu potius alter Anonymus, qui a præcedenti anno ad MCXXXVII. Opus ejus continuavit, hoc anno scribit: *Indict. IX. Joannes Papa obiit. Unde Imperator in Italia positus, rumore incitatus, præmissis*

sporitur.

S. Romualdus Classensis monast. Abbas. (a) Petr. Dam. in Romuald. cap. 22. apud Sur. tom. 3. die 19. Junii.

accidit, quod Petrus Damiani scriptis prodidit, nimirum praefectum ab eodem Ottone Rege sanctum Romualdum Classensis coenobio; sic enim ab eo res gesta narratur (a); Eodem tempore Otto junior Imp. Classensem Abbatiam ordinare desiderans, optionem fratribus dedit, ut quem ipsi vellent, indubitanter eligerent. At illi continuo unanimiter expetunt Romualdum, qui tunc habitabat infulam Peretum distam, duodecim milliaribus Ravenna distantem. Imperator autem diffidens, beatum virum ad Regiam evocari posse per nuntium, ire ad eum per semetipsum voluit, & ad collam ejus, sole jam occidente, pervenit. Cui Romualdus, quia magnum hospitem in parva domo susceperat, lectulum suum ad requiescendum dare dignatus est. Cooperatorum autem Rex noluit, quia asperum judicavit. Mane autem facto Rex eum secum ad palatium duxit, tandemque & instare, ut Abbatiam susciperet, multis precibus cepit. Qui cum reluctaretur, & regiae petitioni assensum penitus denegaret, Rex autem e contrario excommunicationem & anathema ab omnibus Episcopis, & Archiepiscopis & tota Synodo minaretur; tandem imminente necessitate succubuit, & animarum regimen coactus accepit. Referebat tamen hoc sibi non videri novum, sed ante quinque annos ei fuisse revelatum.

V.

His praestis Romam se contulit Otto ad expugnandum tyrannum Urbem occupantem, Crescentium: qui audito Ottonis adventu, in S. Angeli munitione inexpugnabili se cum suis clausit. Adveniens autem Otto potitur Urbe; munitionem autem, in qua ille se conti-

PAGIUS

nos decem Pontificatum gesserit, divinare potis non est. [1] Baronius quidem refert ex Manlio Epitaphium, in quo dicitur Joannem septima Maii die demortuum. Sed fidelior atque antiquior Manlio, inquit Papebrocius in Conatu Chronico-Hist. testis Romanus Canonicus, in illius Oratorii (nempe S. Mariae, quod extat in Ecclesia S. Petri) descriptione nos docet, in Oratorio isto sepultum jacere non Joannem Pontificem, sed Joannem Cardinalem Presbyterum Tit. S. Anastasiae: qui integro post hunc Pontificem saeculo floruit. Hoc, ut caetera tacerem, probaret stylus Epitaphii rhythmicus, hoc saeculo necdum ad talia usurpari coeptus, paulo ante postsecutis temporibus fere ordinarius. Idem inibi expressa probaret Burgundia patria, quae Joannis Pontifici Roma fuit. Sed Manlius pro Burgundia legit bene gaudia, absque ullo

NOTAE

[1] Uamquam hucusque non licuit me esse tam felicem, ut quot menses supra annos XI. regnavit Joannes XV. certo desiniam; tamen judico inharendum esse fidei catalogi Ecardiani, de quo nos in Nota ad A. 983. l. In eo autem sedisse Joannes iste annis X. & mensibus VII. aperitur. MANSE

nebat, nequaquam valuit expugnare. Tunc autem dum ista agerentur in Urbe, contigit mori Joannem Decimum quintum Romanum Pontificem (ut dictum est) & ubi mense & sex tantum diebus Sedes vacasset, pridie idus Junii in locum ejus ope Imperatoris suffectus est vir Germanus, Bruno appellatus, & Gregorius Quintus dictus: de quo Ditmarus (b): Otto, inquit, Romanam veniens, gloriose nepotem suum Brunonem Ottonis filium Ducis in loco Joannis Papae nuper defuncti, cum omnium laude praesentium constituit. Haec ipse.

(b) Ditm. lib. 4.

Commendatur Bruno iste a Ruperto (c) Abbate Tuitiensi in vita quam scripsit Hereberti Archiepiscopi Colonienfis hujus Bruno nis aequalis, quod vix vi adduci potuit, ut presbyter ordinaretur. Haec autem de creatione Gregorii V. quod scilicet ubi Otto Romam venerit, creatus fuerit Pontifex, quamvis Ditmari, sed depravata lectione, fulciantur auctoritate, tamen assertione plurimum impugnantur, qui tradunt, antequam Romam se Otto conferret, jam creatum fuisse Brunonem, vocatum Gregorium Quintum Papam, & post haec contra eum fuisse elevatum in Sedem. Joannem alium Episcopum Placentinum, natione Calabrum per Crescentium, appellatum Joannem Decimum sextum, sicque duobus simul creatis Pontificibus, esse schisma conflatum. Quid autem de his scriptum reliquerit Glaber (d) Rodolphus monachus Cluniacensis his temporibus proximus, utpote qui sub Henrico Primo Francorum Rege claruit, & horum temporum historiam scripsit, videamus. Haec enim habet:

VI. (c) Rupert. Abbas in Heribert. cap. 5. apud Sur. tom. 2. die 16. Marti.

(d) Glaber. lib. 2. cap. 4.

Con-

sensu; quod, ut Baronium decepti, ita nos docet, Manlio isti, in iis ubi a Canonico Romano differt, nihil aut parum credere, utpote conjecturis suis nimium indulgenti cum Antiquitatis injuria. Ita scite Papebrocius. Cum tamen stylus rhythmicus jam medio saeculo nono in usu esset, ut liquet ex libro 2. de Miraculis S. Germani, ab Aimoino Monacho Pratenfi an. DCCCLXIII. aut paulo post composito, & Saec. III. Benedict. part. II. ad annum DCCLIV. recitato, ubi Versus rhythmicos in laudem hujus Sancti Episcopi Parisiensis tunc editos, exhibet, valde suspicor, id Epitaphii genus longe ante haec tempora usurpatum fuisse. Sed Joannem XV. die septima Maii demortuum, qui error vulgaris haecenus fuit, post haec dici non potest. Post Joannis XV. mortem Sedem diebus VI. cessasse tradit Marianus Scotus: at diuturnus In-

III.

VII. Otto Romae creatus Imp.

Schisma inter Gregor. V. & Joan. Placentin.

Contigit, inquit, initio Imperii Ottonis (hoc namque anno quo Romae creatus est Imperator, a quo sunt anni ejus Imperii numerandi legitime, & non a parentis obitu) ut Sedes Apostolica Urbis Romae proprio viduaretur Pontifice. Ipse vero illico Imperiali usus praeepto, quemdam suum consanguineum cujusdam Ducis filium delegit, atque ex more in Sede Apostolica sublimari mandavit. Quod utique dum sine mora peractum esset, praegravis calamitatis occasio extitit. Erat enim quidam Crescentius Romanorum civis praepotens, qui ut illorum nos est quantum onerosior pecunia, tantum pronus servit avaritia. Hic autem non plane parti favebat Ottonis: nam ipsum Pontificem, quem, ut diximus, ordinari Otto jusserat, idem Crescentius destitutum honore a Sede expulit, alterumque provocat in ejus locum subrogavit. Sed mox ut Otto hoc factum comperit, ira accensus cum permaximo exercitu, Romam properavit. Quod cum cognovisset Crescentius, illum scilicet appropinquare Urbi, conscendens cum suis turrim, quae est extra civitatem, trans Tyberim, ob altitudinem sui, inter caelos, vocatam, vallavit, eam defensusurus pro vita. Tandem cum pervenisset Imperator ad Urbem, primitus iussit comprehendere illum male securum Pontificem, videlicet Crescentii arrogantia constitutum: comprehensumque praecipit ejus manus quasi sacrilegas amputari, deinde aures abscindi, atque oculos evelli.

VIII.

Post haec comperiens Crescentium turri vallatum, quae scilicet post, illum crudeli erat redditura neci: praecipit eandem circumduci densa obsidione sui exercitus, ne videlicet Crescentio quoquo modo locus daretur fugae. Interea jubente Imperatore, construuntur in gyro machinae ex lignis caesarum abietum, nimirum. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS Joanni XV. succedit Gregorius V.

Interpontificium fuisse indicat prior Auctor Anonymus Vitae Sancti Adalberti Pragensis Episcopi, qui hoc tempore vivebat: Hoc ipso tempore, inquit num. 30. iter agit Romam Rex Francorum (ita Germaniae Reges saepe vocati) Otto tertius, &c. Summus ipse diebus Pontifex acerrima febre correptus, corpus terra, animam caelo, utraque in sua dimisit exordia. Rex autem Otto Alpium nives multo milite transiens, juxta sacram urbem Ravennam Regalia castra metatus est. Ibi in ejus occursum veniunt Episcopi cum nunciis, quas mittunt Romani Praefectus, & Senatorius ordo; primo illius adventum, velut toto tempore paterna mortis non visum, totis visceribus desiderare, ac debita fidelitate pollicitantur expectare. Deinde in morte donati Apostolici, tam sibi quam illis non minimam invectionem esse partem incommodorum, annunciant, & quem pro eo ponerent, Regem exquirunt sententiam. Erat tum in capella Regis quidam Clericus Bruno, se-

rum artificiose composita. Cernens quoque Crescentius nullam se posse evadendi viam aperire, licet tardius poenitentis adveniret consilium, non tamen ei praestitit miserandi aditum. Quadam igitur die, quibusdam de Imperatoris exercitu consentientibus, egrediens latenter Crescentius de turre, scilicet birro indutus, & aperto capite, veniensque improvisus, corruit ad Imperatoris pedes, orans, se ab Imperatoris pietate vita servari. Quam cum respexisset Imperator, conversus ad suos, ut erat, amaro animo dixit: Cur, inquit, Romanorum Principem, Imperatorum decretorem, datoremque legum, ordinatorem Pontificum, intrare sorsitis maelia Saxonum? Nunc quoque reducite eum ad thronum suae sublimitatis, donec ejus honori condignam videlicet praeparemus susceptionem. Qui suscipientes illum scilicet, ut justum fuerat, illasum reduxerunt ad turris introitum. Ingressusque nuntiavit secum pariter reclusa, quoniam solummodo tantum contingeret illis vivere, quamdiu ipsa turris tueri valeret ab hostium captione, nec ullam prorsus salutem ultra sperare debere.

Gregent. ad pedes venit Imperatoris supplex.

IX.

At Imperatoris exercitus a foris urgendo impulit machinas, paulatimque eantes applicita sunt turri, sicque pugnae inito certamine, dumque alii desuper contententes intrare, alii prorumpere ad ostium turris, illudque concidentes evellunt, sursumque certatim gradientes ad turris superiora pervenerunt. Respicens quoque Crescentius, cernit se teneri ab his quos putabat pugnando longius arcere se posse. Capto namque ipso ac graviter vulnerato, caeteris qui cum eo inveniunt sunt, trucidatis: miserum ad Imperatorem, quid de eo praeciperet. Qui ait: Per superiora propugnacula illum deicite, ne dicant Romani, suum Principem vos furatos fuisse. Quem ut X x 2 jus-

cularibus literis egregie eruditus, & ipse Regio sanguine genus ferens, magna indolis; sed (quod minus bonum) multum fervida juvenutis. Hunc quia Regi placuit, a majoribus electum, Maguntinus Archiepiscopus Willigisus & suus collega Adelbaldu Episcopus adduxerunt Romam. Proinde a Romanis honorifice acceptum, ad hoc ordinati Episcopi Apostolico honore promulgarunt. Superveniens etiam Rex Romano more egregie accipitur. Deinde magno gaudio omnium Imperatorum attigit apicem. Latantur cum Primoribus minores civitatis, cum afflicto paupere, exultant agmina viduarum, quia novus Imperator dat jura populis, dat jura novus Papa.

IV. Post diem Pontificatu Gregorius V. dictus est, Romae Pontificem ordinatum, antequam illuc Otto Imp. XXVIII. perveniret. Secundo, cum Otto III. die XXXI. mensis Maii Imperator acclamatus fuerit, Gregorius V. ineunte circiter mente Majo Pontificem

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
I. BASIL. & CONST. IMPP. 21.

*jussum fuerat, proicientes, deinde post terga hominum religatum, per paludes *marum plurimum devolventes, ad ultimum in conspectu civitatis in trabe excelsa pendere dimisserunt. Hæc de fine Crescentii Glaber. Quibus tamen vehementer repugnant quæ scripta sunt a Petro Damiani temporis hujus & ipso scriptore, nimirum Crescentium in munitione inexpugnabili se continentem, inde non nisi dolo & juramento firmata promissione deduci potuisse ab Ottonis Imperatore, & ita deceptum de ipso capitis obtruncatione fuisse captum supplicium: quod & testatur: (a) Leo Ostiensis.*

(a) Leo Ostiensis Chron. Cass. lib. 2. cap. 18. X.

Porro sublatum Crescentii corpus clandestino funere est sepultum extra Urbem juxta portam Aureliam in cœmeterio Calepodii, ubi antiquitus erecta permanet Ecclesia S. Pancratii, in cujus pavimento hodie legitur sequens inscriptio:

*Vermis homo, putredo, cinis, laquearia queris,
His aptandus eris sed brevibus gyanis.
Qui tenuit totam feliciter ordine Romanam,
His latebris regitur pauper & exiguus.
Pulcher in aspectu dominus Crescentius
& Dux,
Incluta progenies quem peperit subolem.
Tempore sub cujus valuit, Tyberinaque tellus
Jus ad Apostolici valde quieta stetit.
Nam fortuna suos convertit lusibus annos,
Et dedit extremum finis habere terram.
Sorte sub hac quisquis vitæ spiramina carpis,
Da vel huic gemitum, te recolens socium.*

XI. At hujus occasione Crescentii, alterius ejus nominis Ducis, qui hoc pariter sæculo in Urbe claruit, & honesto, sanctoque sine diem clausit extremum, hic describendum putavimus epitaphium, quod in Ecclesia sancti Bonifacii in Aventino monte posita, dicta alio nomine S. Alexii ex Abbazia conversa in ti-

PAGIUS

cem renunciatum. Certe cum post diem XXVIII mensis Aprilis ordinatum, demonstrat Diploma, quo ipsemet Privilegium Abbatiae S. Ambrosii an. Christi CMXCVIII. confirmavit, quod Tom. IX. Concil. pag. 755. refertur. Hæc ejus subscriptio: Datum IV. Kal. Majas per manus Joannis Episcopi S. Albanensis Ecclesie & Bibliothecarii S. Apostolicae sedis, anno Deo propitio, Pontificatus domini Gregorii summi Pontificis & universalis quinti Papa, in sacratissima sede Beati

tulum Cardinalium, ita in pavimento descriptum legitur, jam pene attritum vestigiis & vetustate consumptum:

*Corpore hic recubat Crescentius inclytus ecce,
Eximius civis Romanus, Dux quoque magnus.
Ex magnis magna proles generatur & alta,
Joanne patre, Theodora matre nitescens.
Quem Christus animorum amans, medicusque peritus,
Corripuit languore pio, longævo, ut ab omni
Spe mundi lapsus, prostratus limina sancti.
Martyris invicti Bonifacii amplexus,
& illic
Se domino tradidit, habitum monachorum adeptus.
Quod templum donis amplis ditavit,
& agris.
Hinc omnis, quicumque legis, rogare memento,
Ut tandem scelerum veniam mereatur habere.*

Et obiit DIE VII. MENS. IVL. ANNO DOMINIC. INCARN. DCCCC. LXXXIII. C. R. M. Jam ante annos duodecim.

Quod autem iste Joannis & Theodoraæ asseritur filius, in mentem veniunt Joannes & Theodora illi, de quibus Luitprandus (b) agit, & nos suo loco scripsimus: nomina consentiunt atque tempora, necnon potentia, qua in Urbe pollebant.

Sed & tertium his adiciamus de alio Crescentio, qui hoc etiam vixit tempore epitaphium, quod scriptum extat in diaconia sanctorum Cosmæ & Damiani his versibus:

*Quisquis ab occasu properas huc, quisquis ab ortu,
Axo vel a gelido, siue calente polo.
Flecte precor geminos carmen lecturus ocellos,
Sortis & humane flebilis esto memor.
Es quod amice fuit tumulo qui clauditur isto,*

Nunc

Petri Apostoli secundo: imperante domino Ottone tertio, a Deo coronato, magno, & pacifico Imperatore, anno II. in mense & Indict. supra scripta XI. Scriptum per manus Petri Notarii & Scribarii S. R. E. in mense Aprilis, & Indictione undecima. Si enim eo Christi anno die XXVIII. mensis Aprilis, adhuc annum II. Pontificatus sui numeravit, hoc anno post eundem diem exorsus est primum. Gregorium autem V. non ab Ottone M. sed a Lind-

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
I. BASIL. & CONST. IMPP. 21.

*Nunc cinis & pulvis, quodque futurus eris.
* Ei mihi non vero Crescentius omine dictus.
Stamina cum nescet fors breviora sibi,
Ungue sed a tenero pietatis vomere sulcos
Excoluit mentis semina grata ferens.*

* Hi

PAGIUS

a Liudgarda ejus filia. Conrado Lotharingæ & Wornatiæ Duci nupta, recta linea originem ducere, anno MXXIV. cum de Conrado Salico Imp. Gregorii V. ex fratre nepote sermo erit, demonstrabimus, & nodum istum difficilem, ut spero solvemus. [1] [2] [3] Baronius interitum Crescentii & Gerberti promotionem ad Archiepiscopatum Ravennensem

V.

*Hospitibus lectum, nudis largitus amictum,
Esuriem dapibus expulit, anne sitim.
Sed cum ter denis subiit sex qui alter aristis,
Quod terra est liquit sumere certus idem.
Sic tibi sic cuncti post mortem talia reddant,*

Car-

hic recitat; sed cum ille anno tantum. Crescentius jam CMXCVIII. morti traditus sit; & Gerbertus eodem anno sede Ravennensi decoratus, ad majorem claritatem hæc ad suos annos remittimus. Sigonius lib. VII. Hist. de Reg. Ital. existimavit, Crescentem Nomentanum anno CMXCIII. ingenti favore populi Consulatum adeptum, Urbem turbare cœpisse, & de-

NOTÆ

[1] Muratorius in erudito opere Antichità Estensi part. I. cap. XX. pag. 187. edidit autographum quoddam instrumentum, e quo nonnulla ad Annalium illustrationem eruere licet. Primo igitur in eo legitur Ottonem III. resedisse ad iudicium foras porta Sancti Laurentii, infra Palatium Domini nostri Regis Ravenna, die prima Maii, Indictione nona, anno Regni pietatis ejus in Italia secundo. Ex quo intelligimus hoc anno, indictione nona signato, Ottonem eo die Ravennæ fuisse, ac recte scripsisse Chronographum Hildesheimensem, qua die electio Gregorii V. fiebat, Ottonem Romæ non fuisse; nam circa eos dies accidit. Secundo notanda est in instrumento illa nova epocha regni Italici Ottonis, cujus huc usque nullibi mentio mihi occurrit, nisi forte huc spectare arbitremur diploma quoddam ejusdem Ottonis apud Puccinellium in Chronico Abbatiae Florentinæ, pag. 214. quod sic enunciatur. Otto Dei gratia III. Imperator Augustus, anno Imperii ejus I. mensis Januarii Indict. IX. Cum enim constet Ottonem coronatum Imperatorem non fuisse, nisi anno quidem 996. Indict. nona signato, sed mense maio exeunte; certe quidem ejusdem anni initio annum imperii primum agere non potuit; adeoque epocha in eo diplomate signata exordium facile ducebat ab incepto anno præcedenti ante Majum regio Italico. Qua statuta supputatione Otto in exordio anni 996. annum primum agebat, ut in diplomate Puccinellii; & in exordio Maii annum secundum incoeperat, ut in Muratorii instrumento. Nec suspicio ulla in diploma Puccinellii ingerere debet nomen Imperatoris, quod Otto nondum coronatus Imperator sibi vindicat, nam id interdum ab eo factum constat ex aliis ejus diplomatibus apud Ughellium. Denique in eodem Muratorii instrumento Episcopi quam plures Imperatori adstantes referuntur, inter quos cum Willigisus, & Adelbalduus qui Imperatorem in ea Italica professione comitati fuerunt, non recentantur; hinc non futili conjectura deducimus, electionem Gregorii jam tunc Romæ peractam fuisse, electumque ambos illos Episcopos Romam jam deduxisse. MANSI

[2] In tabulario S. Mariæ in via lata habetur Breve recordationis, seu judicatum litis inter Theodoram Abbatissam monasterii S. Blasii civitatis Nepesinæ, quod quidem monasterium subiectionem erat monasterium monialium S. Ciriaci in Urbe, & alios colligatores, cui ipsemet Gregorius Pontifex subscribit, sed præ vetustate membrana corrupta est, & vitiose a librario descripta. Initio habet: Anno Deo propitio Pontificatus Gregorii summi Pontificis & universalis quinti Papa in sacratissima sede Beati Petri Apostoli septimo & Imperii piissimo & perpetuo Augusto Domino Oddone a Deo coronato magno pacifico Imperatore anno primo mense Julio Indict. Mendose exscriptum est anno Pontificatus septimo pro primo, recte vero anno primo Imperii Ottonis III. ut hic habet Pagius. Audacter porro Pagius nunc iterum ingerit de supremo dominio Urbis per Ottonem Imp. qua de re nos sæpe superius. Mendose item in Regeſto Sublacensi pag. 31. diploma ejusdem Gregorii V. pro monasterio Sublacensi descriptum est, hoc modo: Dat. III. Kal. Julii per manus Johannis Episcopi sanctæ Albanensis Ecclesie & Bibliothecarii summa & Apostolica sedis anno Deo propitio Pontificatus Domini Gregoria (manu recentis scriptum est 4.) summo Pontifice & universalis Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno primo, Indictione superscripta decima. Indictio X. congruit A. D. 997. quo mense Junio annus secundus Pontificatus decurrebat; itaque legendum est: anno secundo. Alia charta ibidem pag. 162. incipit: Anno II. Pontific. Domini Gregorii summi Pontif. & universalis V. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli. Imperii Domini Ottonis anno II. Indict. XI. mense Decembris, die II. Indictio XI. a Kalendis Septembris A. D. 997. inchoatur, quare est annus 997. GEORGIUS

[3] Gregorium V. die 3. maii hujus anni consecratum pontificem fuisse, penes me certum est. Cum enim ex iis, quæ Pagius hic assert, die 28. Aprilis hujus anni Pontificatum nondum adisset; illudque vicissim die 9. Maii jam incoepisset, ut ex documento a nobis allato in Nota ad A. 998. I. constat; superest ut unica, quæ intra hoc spatium incidit Dominica, die 3. maii ordinatus fuerit. MANSI

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 21.

Carmen in hoc tumultu quisquis amice legis.

Dic rogo dic lacrymis pietatis clausula, JESU.

* id est
Altito-
nans.

*Parce tuo famulo * Tysuremeta pie.*
OBIIT M. APRIL. D. XXVI. INDICT.
VIII. AN. DOMIN. INCARN. MIL. X.

XIII.

Quatuordecim post annos. Hæc de Crescentiis viris clarissimis hujus temporis. Factum vero creditur, ut nomina Crescentiorum transferent in eam nobilem Familiam, quæ dicitur Crescentiorum, & hætenus Romæ viget. Sed ad reliquas anni hujus res gestas convertamus orationem, nempe ad schisma, quo sancta Romana Ecclesia laboravit.

Schisma
inter Jo-
an. &
Greg.
Pap.

Hoc siquidem anno dirum schisma inter Gregorium Quintum & Joannem ex Placentino Episcopo electum a Crescentio Papam ingentis collatione pecunie, conflatum est. Petrus Damiani in secunda epistola ad Cadaloum pseudopapam hæc de his habet, in exemplum ponens illi, que Joannes Placentinus supplicia pati meruit ab Ottone Imperatore. Ait enim:

XIV.

Sed ut noveris quia molimen hoc nequam faustum concedat in exitum: de propria tibi atque contigua regione præbimus exemplum. Convicanea autem tibi regio Placentia est, cujus Episcopus non diu ante nostram ætatem subdole calliditatis artifex exitit, & ad instar tui, subtilitatis, & gloriæ satis superque ambitione flagravit. Adeo ut prius ante se gestandam, sicut & tu nunc agere dicaris, Crucem argenteam imperavit. Quin etiam cum Imperatrice, quæ tunc erat, obsceni negotii dicebatur habere mysterium. Deinde sensim ad majora profectus, ut tandem Apostolicam Sedem familiaris sibi pecunie patrocinio violenter invaderet. Ejecto itaque Gregorio Imperatoris Ottonis utique consanguineo, Romana Ecclesie cathedram non ut sacerdos magnus, sed ut fur & tyrannus obtinuit. Sed paulo post, respiciente Quiritum populo, atque in zelum dignæ ultionis unanimiter exarscente, irruentes in eum manus iniiciunt, oculos eruant, aures, naresque præcidunt. Expertus est itaque quod & tunc sibi, sed & nunc tibi per (a) Ezechielem prophetam Deus comminatur, dicens: Venient super te

Quam
male ha-
bitus
schismati-
cus Papa.

(a) Eze-
23.

PAGIUS

Imperii titulo sibi asciscendo cogitasse. Verum exeunte anno CMLXXXIX. aut sequentis initio quo Legati Hugonis Regis & Galliarum Episcoporum adversus Arnulfum ad Joannem XV. missi Romam pervenerunt, jam Crescentius tyrannidem exercebat, uti dixerunt Episcopi in Synodo Remensi anno CMXCI. adversus Gerbertum congregata: Regii ac nostri Legati Romam profecti, & Episcopos Pontifici porrexerunt, & ab eo indigne suscepti sunt.

*instructi currus, & nota multitudo populorum, lorica & clypeo, & galea armantur contra te undique, & dabo coram eis judicium, & judicabunt te in iudiciis suis. Et ponam zelum meum in te, quem exercebunt tecum in furore: nasum tuum, & nares tuas præcident, & que remanserunt gladio concident. Et ut attentione tua condignam usque ad finem prosequamur historiam: Postquam Romani (ut dictum) * respondiissent Pontifici: mox ante retro conversum in asello gloriosum equitem posuerunt, tenentemque sui vestoris caudam in manibus, per publicam totius Urbis viam, hæc ut caneret impulerunt: TALE SUPPLICIUM PATIITVR QVI ROMANVM PAPAM DE SVA SEDE PELLERE NITITVR: Hætenus de his Petrus.*

* repen-
dissent.

XV.

Hic vero monendum putamus esse Lectorem, Joannem hunc appellatum Decimum sextum Romanum Pontificem, natione Calabrum, patria Rossanensem, proprio nomine ante arreptum Pontificatum nominatum fuisse Philagathum, reperiri in Actis sancti Nili Abbatis ejus concivis ab auctore hujus temporis exacte conscriptis, omnia ista ob oculos habente, cujus de his narratio hic est intextenda, quæ incipit ab eo tempore, cum eum futura prænoscentis vir sanctissimus admonuit, ut quam male occupaverat Sedem, dimitteret. Ait enim:

XVI.

Ita etiam fecit cum concive suo Philagatho Archiepiscopo, scribendo scilicet ad eum litteras, quando prædictus Philagathus Romanam Sedem occupavit insatiabili quodam desiderio, non contentus mundi gloria, qua Deus ipsum mirabiliter exaltavit: in utroque enim Imperio gloriam fuerat assequutus. Beatus vero Nilus futura prænoscentis, scripsit illi, eum orans, ut vale diceret mundi gloriæ, cum jam hæc ad satietatem potius fuisset, & in quiete ad monasticam vitam declinaret. Ille vero non destitit ab instituto suo, quousque egressus est Imperator cum priore Præsule jam ejecto, & eorum indignationis opus factus est Philagathus; orbatus enim ab ipsis membris suis maxime necessariis, oculis inquam & lingua, & naso, in carcerem conjectus est, miserabilis factus, & omni ope destitutus. Hæc cum audisset B. Nilus, corde afflictus, co-

XVII.

Sed (ut credimus) quia Crescentio nulla munuscula obtulerunt, per triduum a Palatio seclusi, nullo accepto responso redierunt, quod peccatis nostris exigentibus provenire, non est dubium, ut Romana Ecclesia, qua mater & caput Ecclesiarum omnium est, per tyrannidem oppressa debilitetur. De Crescentio cade infra.
A num. XIII. ad XXVII. Narrat hic Baronius schisma inter Gregorium V. & Joannem ex Placentino Episcopo Antipapam electum, quod

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 21.

elus fuit, senio & morbo confectus licet (nonagenariam enim, ut alibi idem auctor testatur, excedebat ætatem) & non satis tempore congruo, Quadragesima enim erat, Romam venire, & imperatorem adire, pro gratia impetranda.

XVII.

Imperator igitur, & summus Pontifex cum ejus adventum intellexissent, iverunt illi obviam, magna si quidem erat ejus ubique spectata tam Orientalibus, quam Occidentalibus fama, & cum illum tenuissent hinc inde e manibus, duxerunt illum ad Patriarchium, & cum illum medium collocaissent, & salutassent, alter a dextris, alter a sinistris ejus manus deosculabantur. Sed B. Nilus, licet hæc omnia obsequia egre forebat, & moleste, tolerabat tamen omnia, si quo pacto obtinere posset quod petebat. Et inquit illis: Ignoscite mihi peccatori (per Dominum) super omnes homines, & semimortuo seni: indignus enim sum tanto honore, quin potius meum est adorare venerandos pedes vestros, & venerari dignitates vestras. Veni tamen ad gloriam vestram, non honorem cupiens, vel munera, vel proventus magnos, sed gratiam pro eo, qui vobis multum in servivit, & male a vobis tractatus fuit: qui utrumque vestrum ex fonte baptismatis suscepit, & a vobis oculi illi sunt eruti. Precor pietatem vestram, ut illum mihi dono detis, ut necum in posterum sedens, ambo peccata nostra deploremus.

XVIII.

Tunc Imperator modicum lacrymatum (neque enim revera tota res ejus consilio peracta est) respondit beato Nilo: Præsto sumus, ut omnia, quæ videntur sanctitati tuæ, persciamus, si etiam tu exaudies petitionem nostram, & dignaveris accipere monasterium in hac civitate, quodcumque volueris, & esse nobiscum sempiterno tempore. Cum vero B. Nilus renueret in Urbe morari, proposuerunt illi S. Anastasium extra turbas existentem, & semper nostro generi, Græcis scilicet, attinentem. Et jam accipisset B. Nilus conditionem, studens, ut quam petebat gratiam, obtineret. Sed durus ille Papa non contentus malis, quæ adversus prædictum Philagathum patravat: cum illum adduxisset, & sacerdotales vestes ei dilaniasset, per totam Urbem circumduxit. Et alia omnia, quæ dicta sunt superius pati coegit; quod cum sanctus senex audisset, & magnopere tristatus esset, non amplius petiit ab

Imperatore Archiepiscopum Philagathum. Quod cum animadvertisset Imperator, misit unum ex suis Archiepiscopis valde loquacem, ut senem Nilum placaret. Cui dixit beatus Nilus: Vade & dic Imperatori & Papæ: Hæc dicit senex ille. Donastis mihi cæcum istum non mei timore, nec magna mei potentia, sed tantum Dei amore. Nunc igitur quæcumque insuper fecistis, non illi, sed mihi fecistis, vel potius Deum ipsum contumelia affecistis. Scitote igitur, quod quemadmodum vos non pepercistis illi, neque misericordiam ostendistis erga illum, qui a Deo manibus vestris traditus est; ita neque Pater vester cœlestis parcat peccatis vestris. Sed Archiepiscopus ille loquax non desinebat excusare Imperatorem & Papam. Tum B. Nilus, inclinato capite, dormitari simulabat. Ubi vero ille vidit B. Nilum suis verbis mentem non adhibere, surgens abiit. Beatus autem Nilus quamprimum cum fratribus, quos secum habebat, conscensis, equis, tota illa nocte ad suum pervenit monasterium, juxta Cajetam in loco arduo constructum, orationi & sibi incumbens, & Deum indefinenter placans precibus. Non multo post dies, Papa quasi tyrannus quidam inde vi ejectus fuit (ut a quibusdam audivi, qui hæc dicebant) & oculis orbatus, sepultura traditus fuit. Imperator vero poenitentiam pollicitus, pedes ab Urbe ad Garganum montem ixit ad sanctum Michaelem Archangelum, &c. Sed de peregrinatione ista agemus postea.

XIX.

Quod autem de successore Philagathi dictum est, eum scilicet paucos post dies vi pulsum, & excecatum, mortuumque etiam ac sepulturae mandatum: cum ista quidem de Gregorio V. dici aliquo modo non possint; necesse est, ut dicamus, vel duos successive ista tunc passos esse Pontifices, vel quod haud adeo secure aliorum testificatione auditum, ut asserit, liberans fidem suam, minime verum fuerit; cum nullus alius auctor inveniatur, qui de alio aliquo ista testetur. Sed jam reliqua prosequamur.

XX.

Ad hunc ipsum Joannem pseudopontificem spectat, dum Romæ adversus Gregorium in schismate sedit, quod Glaber Rodolphus scribit de legatione ab ipso in Gallias missa. Cum enim Fulco Comes Andegavenis egregiam crexisset

Legatio
Petri Car.
ad dedic.
Eccle-
siam.

Ec-

PAGIUS quod & hoc anno compressum credidit. Sed cum illud tantum anno sequenti exortum sit, annoque CMXCVIII. exintum, hanc Historiam in suos annos distribuimus. Refert præterea quæ occasione monasterii Bellicocensis Joannis Papæ tempore, contigere, quia sc. Joannem illum Joannem Pseudo-Pontificem inter-

pretatur. Verum cum Glaber, quem laudat, de Joanne Papa hujus nominis XVIII. verba faciat, quæ hic a num. XX. ad num. XXVII. habentur, ad annum MIX. remittenda duximus, eo magis, quo Sergius IV. Joannis XVIII. successor, quod hic coepit, abolverit.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. P. 21.

Ecclesiam, nec inducere potuisset Archiepiscopum Turonensem, in cuius dicecesi erat creata, ut eam consecraret, Romam ad Joannem Romanum Pontificem se contulit, a quo & impetravit, ut aliquem mitteret, qui eam ipsius Pontificis nomine consecraret. Qui autem a summo Pontifice missus fuit, Petrus Cardinalis sanctæ Romanæ Ecclesiæ extitit. Rem gestam observatione dignam idem qui supra Rodolphus hujus temporis scriptor ita (a) narrat:

(a) Glab.
hist. lib. 2.
cap. 4.
XXI.

Expleto denique quantocumque basilicæ opere, protinus misit ad Hugonem Turonensem Archiepiscopum, in cuius scilicet constituta erat dicecesis, ut illum saceraturus, quemadmodum decreverat, adveniret. Qui venire distulit, dicens, se minime posse illius votum, dicendo Domino, committere, qui videlicet Matri Ecclesiæ sedis sibi commissæ prædia & mancipia subripuerat non pauca. Hocque potius illi videbatur competere, ut primitus, si quid injuste diriperat alicui, restitueret; sicque deinceps iusto iudicio Deo propria, quæ voverat, offerre deberet. Cumque igitur ista Fulconi a suis perlata fuissent, diutina feritate resumpta, nimium indigne ferens Episcopi responsa; insuper comminatus illum valde, ac sublimius inde quod valuit adegit consilium. Mox denique copiosa auri & argenti assumpta pecunia, Romam pergens, Joanni Papæ causam suæ professionis exposuit. Ac deinde poscens quod ab illo optaverat, plura ei munerum dona obtulit.

XXII.

Qui protinus misit cum eodem Fulcone ad prædictam basilicam sacrandam unum ex illis, quos in beati Petri Apostolorum principis Ecclesiæ, Cardinales vocant, nomine Petram. Cui etiam præcepit, veluti Romani Pontificis auctoritate assumpta, quidquid agendum Fulconi videbatur, intrepidus expleret. Quod utique audientes Galliarum quique præfules, præsumptionem sacrilegam cognoverunt ex cæsa cupiditate, processisse, dum videlicet unus rapiens, alter raptum suscipiens, recens in Romana Ecclesiæ schisma creavissent. Universi etiam pariter detestantes, quoniam nimium indecens videbatur, ut is qui Apostolicam regebat Sedem, Apostolicum primitus ac canonicum transgrediebatur tenorem. Cum insuper multiplici sit antiquitas auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in alterius dicecesi id præsumat exercere, nisi præfule ejus fuerit, compellente seu permittente.

XXIII.

Igitur die quadam mensis Maii congregata est innumerabilis populi multitudo ad dedicationem scilicet prædictæ Ecclesiæ. Ex quibus multo etiam plures illuc Fulconis terror, ob suæ elationis

pompam convenire compulsi. Episcopi tantum qui ejus ditione premebantur, coacti interfuerunt. Cæpta igitur die constituto satis pompaticè hujusmodi dedicatione, atque peracta, Missarumque ex more solemnibus celebratis, postmodum quique ad propria redire. Denique imminente ipsius diei hora nona, cum flabris lembus serenum undique consisteret cælum: repente supervenit a plaga australi vehementissimus turbo, ipsam repellens seculam, ac replens eam turbido aere, diu multumque concutiens, deinde vero solutis laquearibus, universæ ejusdem Ecclesiæ trabes, simulque totas teges per pignam templi ejusdem occidentalem in terram corruentes, eversum iterant.

Quod cum multi per regionem factum comperissent: nulli venit in dubium, quoniam insolens præsumptionis audacia irritum constituisse votum, simulque præsentibus ac futuris quibusque, ne huic simile agerent, evidens indicium fuit. Licet namque Pontifex Romanæ Ecclesiæ ob dignitatem Apostolicæ Sedis cæteris in orbe constitutis reverentior habeatur, non tamen ei licet transgredi in aliquo canonici moderaminis tenorem. Sicut enim unusquisque orthodoxæ Ecclesiæ pontifex ac sponsus propriæ sedis uniformiter speciem gerit Salvatoris: ita generaliter nulli convenit quidpiam in alterius procaciter patrare Episcopi dicecesi. Hæc Glaber.

Sed sicut in recensenda historia fidelis, ita in pervestiganda atque definienda causa ruinæ templi valde hallucinatus erravit: dum nihil vult in aliena dicecesi posse præsumere Romanum Pontificem plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita dicecesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse, vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure, sancte, pieque Joannes Papa & martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum in usum Catholicorum? An non verior illa causa, quod ostenderit eo signo Deus, oblationes impiorum sibi non esse gratas, ut demonstratum olim fuit in Ecclesia ædificari cepta ab impio Juliano Apostata cognominato? Nam scriptum est in Ecclesiastico: (b) Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudinem sacrificarum eorum propitiabitur peccatis. Et: Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium ante conspectum patris sui. Quanto magis execrabilis Deo sacrilegus, qui ex bonis Ecclesiarum sublatis aliquid Deo offert? Tunc plane iratus Deus fecit quod mi-

XXIV.

XXV.

Juste reprehendi-
tur Glaber.

(b) Eccl.

34.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. P. 21.

(a) Mala. minatur in Malachia (a): *Maledicam benedictionibus vestris.*

XXVI.

Quis igitur aliam querat causam de diruto, divino miraculo, templo, quam exprobrata antea per Antikitem illi homini sacrilegia, quorum causa, se illud consecrare templum sanctus Episcopus iuste, religioseque renuit? cum præsertim et si ista cuncta ex Fulconis parte cessassent, satis ad culpam, quod non per legitimum, sed schismaticum Pontificem, Sedis invasorem ista mandata fuissent. Quod autem idem qui supra Glaber hæc accidisse demonstrat in Joanne, qui adversus alium sedit in schismate, plane non ad prædecessorem Joannem Decimum quintum aptari possunt, qui pacifice absque aliquo adversante schismatico Papa sedit, sed ad hunc referas opus est, qui contra Gregorium sedit. At de his satis.

XXVII.

Coronatio Otto-
nis Imp.

Conciliata Ecclesiæ pace post male multatum Joannem, hoc ipso anno, Otto Imperator coronatur ab eodem Gregorio Papa. Hoc quidem anno ejus coronationem referunt Lambertus, Odorannus, & alii veteres Chronographi. Nec enim temporis ratio patitur, ut ante præsentem facta fuerit annum, cum omnium testificatione constat, eam a Gregorio Quinto factam esse. De qua eaque ab auctore qui interfuit, vel interesse potuit, in Gestis sancti Adalberti Pragensis Episcopi scripta sunt, hic sunt in lucem in tanta obscuritate promenda, sic enim ait: *In purpura natus Otto Rex Tertius, causa scandendi Imperii culmen (ut mos est a Carolo Magno Regum Francorum) multo comitatum Romam venit, optatum diu caput Latine terræ. Ostendit se quasi post Deum altera iustitia veniat: iniqui omnes tremunt, boni magno gaudio gaudent. Fecit propter quod venit. Quem ipse in sacellum suum trahitum posuit Papa Gregorius Casarem, benedixitque: & populus Kyrie eleison, celsa voce cantavit. Ascendit ille unctus cum corona Imperii Imperator Augustus, gerens sidereos vultus, & bonæ voluntatis plena præcordia ferens. Hæc ipse de Ann. Eccl. Tom. XVI.*

PAGIUS

VII.
Otto III.
Imperator
dictus.

A num. XXVII. ad XXXVI. *Ottomem* III. solemnem Pentecostes die a Gregorio V. coronatum fuisse Imperatorem, jam num. I. ex Chronographo Hildensheimensi post Baronii mortem publicato diximus. Papebrocius quidem in Paralypomenis ad Conatum Chronico-Historicum, dum de Gregorio V. verba facit, ait, in Chronologo Saxone MS. legi Ottomem III. XII. Kalend. Junii, in ipsa Ascensionis Christi festivitate a Gregorio V. Imperatorem consecratum. Sed major fides hac in re Chronographo Hildensheimensi adhibenda; præsertim cum Chronographus Magdeburgensis referat, *Ottomem* Romæ fuisse, quando Gregorius V. dictus est Pontifex, & Chronographus Hildensheimensis, qui cum absente fuisse

coronatione Ottonis Imperatoris. Subiicit de Synodo tunc ab eodem Papa Romæ collecta, sed de ipsa inferius dicturi sumus. Modo autem reliqua Ottonis Imp. anni hujus gesta prosequamur, qui ut pacificum Urbis statum Pontifici relinqueret, discessurus ex Urbe, laboravit ut omnes, qui favissent Crescentio tyranno, comprimeret, inter quos fuit populus Tiburtinus, cui, ne penitus deleteretur, præsto fuit S. Romualdus, quem opportune Deus hoc tempore misit ad eundem Imperatorem, occasione dimittendi Classense monasterium ab eodem acceptum, ut ad meliorem frugem monachos illos reduceret. Sed hæc quomodo se habuerint, sic accipe ex Petro Damiani in Romualdo:

Regebat itaque monachos sub distri- XXVIII.

Etæ regula discipline, neque alicui ab ea declinare licebat, nemo ex illis per actus illicitos in dextram levamque partem deflectere, aut rectæ conversationis audebat rectitudine deviare. Vir namque sanctus cordis oculos in cælum figens, ut Deo in omnibus obtemperaret, non timebat hominibus displicere. Hoc autem fratres sero considerantes semetipsos prius accusant, quia hunc sibi præesse poposcant. Deinde multis eum detractio- num susurrationibus lacerant, & duris scandalorum equuleis vexant. Romualdus itaque videns, & suam perfectionem aliquatenus minui, & illorum mores proclivius ad deteriora converti, Regem impiger adiit, & eo non leviter reluctante, una cum Archiepiscopo Ravennate in utriusque conspectu virgam, proiicit monasterium dimisit.

Porro autem Rex Tiburtinam tunc civitatem obsidebat: Civis enim inclitum ejus Ducem, Matholinum nomine, interfecerant, ipsum quoque Regem correptis armis, a suis manibus exturbaverant. Unde non dubium est, beatum Romualdum illuc ex divina providentia missum, qui imminens tot animarum periculum, sequestra pace delevit. Hoc etenim inter eos pactus est ut Tiburtes in honorem Regis partem murorum diruerent, ac ob-

Y y

fidem

XXIX.
Romuald.
intercedit
pro Ti-
burtinis.

tradit, Auctorem Anonymum Vitæ S. Adalberti contestem habeat. Dubium hoc ex Diplomatis ab Ottone inter diem XXI. mensis Maii & XXXI. ejusdem mensis datis certo solvi potest; sed nulla hætenus eo temporis intervallo data mihi occurrerunt. Hic obiter observandum, duo extare Chronica Magdeburgensia, alterum a Meibomio Tom. II. suæ Collectionis editum, alterum cujus Mabillonius Sæc. V. Benedict. & Papebrocius citatus aliqua fragmenta referunt. Istud nondum typis editum & a Germanis neglectum, quod ejus auctor Anonymus, in non paucis erraverit. Unum ejus exemplar in bibliotheca Regia reperitur. Porro laudata verba Scriptoris Anonymi Vitæ S. Adalberti manifeste ostendunt, Ot-

CHRISTI 996.

GREGORII V. PAP. I.

OTTONIS III. IMP. I. BASIL. & CONST. IMP. 21.

fidem darent, Ducis vero interfecitorem ad ejus matrem catenatum dirigerent. Quae sancti viri fassis ad eam precibus mitigata crudeli homicida crimen indulgit, & incolumen ad propria redire permisit. Et inferius post narrationem de Venerio viro sancto ista subiicit:

XXX.

Apud praedictam quoque civitatem con- deditur beatissimus vir Thammum quem- dam Teutonicum, qui (sicut dicitur) in cantum Regi familiaris & charus ex- titerat, ut utriusque vestes utrumque protegerent, & amborum manus una pa- ropis communi saepe convivio satiarer. Crescentius namque Senator Romanus in- dignationem Regis incurrens, in montem qui dicitur sancti Angeli, confugium petiit. Et quia munitio inexpugnabilis est, obsidente Rege, ad defendendum se fiducialiter preparavit. Et vero Tham- mus ex praecepto Regis iuramentum se- curitatis praestitit. Et ita ille deceptus, amittente Papa, qui sibi inimicus erat, quasi reus majestatis capitalem sententiam subiit. Cujus uxorem postea Imperator in concubinam accepit. Quia igitur Tham- mus & fraudis conscius, & perjurio te- nebatur obnoxius: idcirco a beato Rom- ualdo iussus est relinquere saeculum. Qui mox a Rege licentiam expetens, non modo facilem reperit, sed nimis et- iam alacrum fecit. Erat autem praedi- ctus Imperator monastico ordini valde benevolus, & nimia circa Dei famulos affectione devotus. Ipse quoque Impera- tor ex eodem crimine beato viro confes- sus, poenitentiae causa nudis pedibus de Romana Urbe egrediens, sic usque in Gar- ganum montem, ad S. Michaelis perre- xit Ecclesiam. Sed id postea, ut suo loco diceretur, Pergit autem:

XXXI, Otton. Imp. de perjurio pognit.

Per totam vero Quadragesimam in- Classensi monasterio B. Apollinaris, pau- cis sibi adhaerentibus mansit, ubi jeju- nio & psalmodia prout valebat inten- tus, cilicio ad carnem indutus, auro- ta desuper purpura tegebatur. Lecto in- super fulgentibus pallis strato ipse in- storea de papyris confecta, tenera deli- cati corporis membra tenebat. Promisit denique B. Romualdo, quod Imperium relinqueret, monachicum susciperet habi- tum. Et cui innumeri mortales erant obnoxii, jam ipse pauperculo fratri ce- pit esse subjectus. Ita plane Dei Impe- rium exigit ab imperantibus, ut sint subditi sanctis viris, a quo nec obstina- tus Pharao, nec scelestus Herodes ex- ortes fuere: De illo dictum ad Moy-

PAGIUS

Ottonem III. sicuti & decessores, supremum. Dominium in Urbe exercuisse, quod usque ad nostra tempora obscurum fuit. Denique Otto III. nondum hoc anno adversus Crescen- tium bellum movit, ideoque obsidio Tiburti-

sen: (a) Faciam te Deum Pharaonis. (a) Exod. 7. Metuebat autem Herodes Joannem, & (b) Mar. 6. audito eo multa faciebat. Ut non adeo mirum sit, si Romualdo viro sanctissi- mo Otto pareret Imperator maxime pius. Porro de accessu ejusdem Imp. ad mon- tem Garganum poenitentiae causa, quam S. Romualdus indixerat, testis est etiam Leo (c) Ostiensis in Chronico Cassi- nate.

(c) Leo Ost. lib. 2. cap. 24. XXXII.

Sed videamus quae de eodem Romu- aldo idem subiicit Petrus Damiani, cum ex Urbe cum suis, quos abripuerat saeculari palatina militia, profectus est in nobile monasterium Cassinense; per- git enim: Romualdus autem cum eo, de quo jam diximus, Thammo & cum Bonifacio viro clarissimo, quem nunc felici- simum martyrem se habere Russiana glo- riarur Ecclesia, & cum aliis conversis Teutonibus a Tiburis oppido ad mona- sterium S. Benedicti, quod in Cassino constitutum est monte, devenit. Ibi ve- ro graviter infirmatus est, sed cito ex divina misericordia convaleuit. Habe- bat autem equum satis egregium, quem sibi Busclavinus Sclavonici Regis filius dono dederat, factus ab eo monachus. Hunc vir sanctus humilitatis studio per- mutavit, & pro eo asinum laudabilis negotiator accepit. Nimio quippe Redem- ptoris nostri desiderio, qui a secula tergo insederat, vir venerabilis hoc ipsum ani- mal libentius equitabat. Cum his igitur omnibus superius nominatis Romaal- dus ad * Peroviam, ubi diu habitaverat, rediit. Ibi quoque cum aliis multis Fratribus aggregatis, & per cellulas singulas constitutis, tanto fervore Do- minica conversationis rigorem in se & in aliis tenuit, ut illorum vita omni- bus, ad quos fama eorumdem pervenire poterat, mirabilis haberetur, &c. De hujusmodi autem Romualdi cum suis ac- cessu ad Cassinense monasterium (d) Annales hujus coenobii memoriam con- servarunt.

(d) Idem c. 18.

Sed quoniam modo idem, de quo su- pra mentio facta est, Bonifacius vir il- lustris ad Christum conversus sit, Pe- trus Damiani ibidem mox subiicit ista: Hic Regis fuerat consanguineus, & ita charus, ut Rex illum non alio vocaret nomine, nisi Anima mea. Erat autem apprime liberalium artium doctrinis in- structus, maximeque in modulationis mu- sicae studiis approbatus. Is itaque cum in Capella regia moraretur, videns Ec-

nae civitatis ab eodem Imperatore facta, & a Baronio hic recitata, ad secundam vel tertiam professionem Romanam Ottonis III. referenda.

Ad

CHRISTI 996.

GREGORII V. PAP. I.

OTTONIS III. IMP. I. BASIL. & CONST. IMP. 21.

clesiam antiqui martyris Bonifacii, quae est Romae in Aventino, mox exemplo sui aequivoci ad martyrii desiderium provo- catus, ait: Cur ergo etiam ipse mar- tyr esse non debeo? Post haec igitur mo- nachus factus, tanta se abstinentiae fru- galitate constrinxit, ut saepe Dominicis diebus tantum & Feria quinta per heb- domadam manducaret. Nonnumquam au- tem, ubi urticarum vel etiam verprium cerneret densitatem, illuc se proiciens volutabat, &c. Quando autem accepta licentia a Sede Apostolica ad praedicand- um Evangelium Russis profectus est, suo loco dicturi sumus.

XXXIV.

(a) Idem c. 22. in fin.

XXXV.

(b) Glabr. hist. l. I.

* f. zelum perfectum

PAGIUS VIII. Synodus Romana.

IX.

deberet, ac alterius instituti (quos vi- delicet canonicos dicimus) in eodem lo- co servituros, ut ei suggestum fuerat, substitutus esset. Cumque hoc appetere implere decreverit; apparuit ei noctu per visum beatissimus Apostolus Paulus, at- que eundem Imperatorem hujusmodi mo- nere curavit: Si vere (inquiens) zelus divinae servitutis, optimi operis te ad- rit: vide ne hujus propositi institutum praesumas in monachis immutare expel- lendis. Non enim omnino expedit, cu- jusque Ecclesiastici ordinis, quavis ex parte depravati, propositum unquam ab- iici, seu immutari. In eo namque unus- quisque judicandus est ordine, in quo se primitus vocavit Deo servire: recom- dari tantum licet corrupto cuique in ea- dem propria vocationis sorte. Taliter quippe monitus Imperator retulit suis quae audierat ab Apostolo, curamque agens, qualiter eorum institutum scilicet mona- chorum quovis in melius reformare non expellere a loco, licet immutare. Huc- usque Glaber.

Porro hoc ipso anno compositis re- bus, redditaque pace Ecclesiae, Grego- rius Papa consilio Ottonis ad stabilien- dum statum Ecclesiae adiciens animum, necnon ad electionem Imperatorum pa- cifice absque tumultu in posterum fa- ciendam, Concilium Romae collegit Episcoporum. Quod licet ipsum excide- rit, ejusque Acta omnino perierint, fra- gmenta tamen, quae in hoc usque tem- Y y 2 pus

XXXVI. Concil. Roman.

sicut omnibus bene notum est, interveniente hac re qua inter Arnulfum Romanensis Ecclesiae Archiepiscopum, & Gerbertum inuvasorem ejus excoeruit, idem praedictus Herluinus Praesul, il- lorum odium, Remis canonico more consecrari nequirit: ejus consecratio ad Apostolicam se- dem usque ad nos haud injuste pervenit. Sub- iungit Gregorius V. se sancire, ut nullus, praenominata Ecclesia loca invadere seu deprada- re praesumat, neve amplius obeunte Episcopo vel ceteris Sacerdotibus eorum bona diripere, ac devastare audeat. Scriptum per manus Pa- tri Regionis Notarii & Scriptoris S. R. E. in mense Maio, & indit. nona. Anno I. Pon- tificatus domini Gregorii Summi Pontificis, & universalis Ecclesiae Papa, imperii vero domini Ottonis tertii Imperatoris anno undecimo. Le- gitur Epistola illa Tom. IX. Concil. pag. 1245. Verum subscriptio illa mendose descripta. Cum enim Otto III. die XXXI. mensis Maii cur- rentis anni Imperator dictus fuerit, eodem die Synodus Romana congregari non potuit. Eam vero in Synodus datam, ac praesente Im- peratore, docet Baldrici Episcopi Noviomensis Chronicon lib. 1. cap. 3. quod si Otto III. die Ascensionis Augustus renunciatus sit, quod non existimo, in ea subscriptione non solum ejus Imperii annus male assignatus; sed etiam annus Regni omisus fuit. Ea tamen literae, dum Arnulfus in urbe Aurelianensi adhuc detinebatur, ideoque ante annum CMXCVIII. scriptae.

Ba-

pus sunt conservata, prodemus: sic per pauca quæ superflunt, ea quæ perierunt, & obscura penitus remanserunt, revocabuntur in lucem, ut liceat saltem per transennam aspicere quæ antea celabantur. Memio in primis hujus Concilii Romæ habitæ sub Gregorio Quinto Romano pontifice extat in rebus Gestis sancti Adalberti a scriptore hujus temporis (ut sæpe dictum est) scriptis, quibus significatur, in hac Synodo etiam agitatam esse causam S. Adalberti Pragensis Episcopi judicio postulati ab Archiepiscopo Moguntino de faciendâ in sua Ecclesia, quam reliquerat, residentia. Qui enim ea tunc temporis scriptis mandavit, sic narrat:

XXXVII. Ex concilio S. Adalbertus in Boemiam redire jubetur. Post hæc facta est Synodus, & zelo juris ductus Moguntinus Archiepiscopus antiquam cantilenam cantat, & Episcopum sanctum a quiete monasterii ad revocandos greges revocare instituit. Affert sit Papa Gregorius, & semel susceptum gregem non posse impune cum dimittere, Scripturâ sententiis affirmat. Velit, nolite vir Dei, erat inquit Episcopi sedentes: aliter vinculis neclatur anathematis. At ille secretum petens, ad Papam ait: Hostis quieti meæ invidet, qui vos suo stimulo instigat, ut eo me redire compellatis, ubi animarum fructum non faciam, detrimenta autem capiam anima meâ immania: mitiga arumnam meam, defectui meo remedium oppono, tristi recessui meo da vel unum solatium: Si audiant oves meæ quam clamor vocem, vivens moriar cum eis: si minus, pietas tua mihi succurrat, ut verba vita eis spernentibus, cum licentia tua vadam ad exteras & incultas gentes, quæ nesciunt nomen Domini. Acquiescit libens voluntati hominis Dei Papa Gregorius, ut erat satis bonus, quantum permisit vaga juventus. Reliquit sanctus Adalbertus monasterium non sine magno planctu suo & fratrum, moleste ferens ru-

PAGIUS X. In ea non instituit Electores VII. Baronius. Conciliorum Collectores, & multi Viri doctissimi Electoralis Collegii, seu Septem Virorum, penes quos solos esset Imperatoris eligendi potestas, institutionem ad Gregorium V. & ad hanc Synodum Romanam retulere. Verum veterum Scriptorum, qui de Rebus Germaniæ hoc & duobus sequentibus sæculis scripsere, silentium demonstrat, audiendos non esse, qui sæculo XIII. & sequentibus illud nullo antiquo monumento fulti literis mandarunt. Citatur quidem hanc in rem Sanctus Thomas lib. 3. de Regimine Principum, sed ei perpetuam Opus illud attribuitur. Augustinus Triumphus Ordinis S. Augustini, qui adhuc junior anno MCCLXXIV. Lugdunensi Concilio interfuit, Ptolemæus Lucensis ei coævus, a Platina in Gregorio V. & a Joanne Villani anni MCCXLVIII. lib. 4. Hist. cap. 3. laudatus, & Lupoldus Episcopus Bambergensis, qui initio sæculi XIV. floruit, hanc institut-

tionem ad Gregorium V. referunt; ideoque hæc fabula eodem quo Joanna Papissa tempore exorta, nec ea antiquior. Certum tamen esse debet, jus eligendi Imperatores a Romanis Pontificibus Imperii institutoribus, ut de Carolo Magno loquentes vidimus, emanasse. Diserte illud scribit Innocentius III. in Epistola ad Bertholdum Zaringiæ ducem post Ottonis IV. Imperatoris electionem initio sæculi XIII. peractam. Ibi enim cap. Venerabilem de electione, Innocentius ait: Illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum recognoscimus, ut debemus, ad quos de jure & antiqua consuetudine noscitur pertinere; præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica sede pervenerit, qua Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli a Gracis transfudit in Germanos. Sed & Principes recognoscere debent, & utique reco-

gnoscunt, (sicut iidem in nostra recognoscere præsentia) quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad imperium, ad nos spectat, qui cum inungimus & coronamus. Est enim regulariter & generaliter observatum, ut ad eum examinatio persona pertineat, ad quem impositio manus spectat. Nunquid enim si Principes non solum in discordia; sed etiam in concordia, sacrilegum quemcumque, vel excommunicatum, tyrannum, fatuum, vel hæreticum eligerent, aut Paganum nos inungere, consecrare, ac coronare hominem hujusmodi deberemus? Absit omnino. Germaniæ itaque Reges electi jus habent, ut Imperatores appellentur, utque primum inter Principes Christianos locum obtineant idque a Romanis Pontificibus, qui se ad eos Imperatores confirmandos & coronandos obstrinxerunt, modo nullus occurreret in electione defectus, quod examinandum ad eosdem Pontifices spectat, ut ait Innocentius III. Porro Germaniæ Regnum secessivum fuit, sed non absolute hereditarium; populi enim Regem eligendi quem mallent ex Regia fami-

XXXVIII. De electoribus Imperii.

Novatores assertores veteris originis electorum.

(a) Cent. 10. ca. 10. pag. 146. 3.

XI. Electorum jus a Pontifice Romano emanat.

XII.

stantes, ad calcem ejusdem tomæ, ut tandem quæ differuerant de edita per Romanos Pontifices sanctione de Electoribus, stabilirent, auctoritate nitentes Blondi verbatim quæ ab eo de ea re scripta esset, recitant: Blondi verba (inquit) hic inferemus (a): Paulo enim post quam redierat, Gregorius Papa scilicet, eam fecit de Imperatoris electione sanctionem, quam hucusque super annos quadringentos servatam videmus, solis licere Germanis, qui inde Electores dicti sunt, Principem deligere, qui Cæsar tunc & Romanorum Rex dictus, si a Romano Pontifice coronabitur, Imperator Augustus appelletur. Suntque hi Electores, &c. Quibus recensitis subiicitur: Annum, in quo hæc sanctio a Pontifice Gregorio facta est, secundum supra millesemum Christiana salutis fuisse invenimus. Hucusque ex Blondo ipsi in rebus gestis Ottonis Tertii, ibique assertunt istud ipsum de Electoribus deligendis ex Germanis fuisse primum consilium ejusdem Imperatoris, generali sententia & auctoritate ejusdem Gregorii Romani Pontificis confirmatum ac promulgatum. Alios præterea recitantes auctores ruduerunt idipsum plurimorum assertione relinquere bene statutum, roboratum, atque penitus stabilitum. At illorum antesignanus primus defertor factus, ab asserta & professâ multoties veritate recedens, de translatione Imperii seorsum edidit commentarium, in quo inter alia, impugnat impudenter eam, quam una cum cæteris Collegis defenderat, & factam testam bene confirmatam statuerat veritatem, nec nisi affectatis, pudendisque mendaciis: quæ foris spectanda aperta luce expo-

(a) Cent. 10. ca. 16. pag. 720. 47.

XXXIX. De Novatore prævariatore.

PAGIUS

gnoscunt, (sicut iidem in nostra recognoscere præsentia) quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad imperium, ad nos spectat, qui cum inungimus & coronamus. Est enim regulariter & generaliter observatum, ut ad eum examinatio persona pertineat, ad quem impositio manus spectat. Nunquid enim si Principes non solum in discordia; sed etiam in concordia, sacrilegum quemcumque, vel excommunicatum, tyrannum, fatuum, vel hæreticum eligerent, aut Paganum nos inungere, consecrare, ac coronare hominem hujusmodi deberemus? Absit omnino. Germaniæ itaque Reges electi jus habent, ut Imperatores appellentur, utque primum inter Principes Christianos locum obtineant idque a Romanis Pontificibus, qui se ad eos Imperatores confirmandos & coronandos obstrinxerunt, modo nullus occurreret in electione defectus, quod examinandum ad eosdem Pontifices spectat, ut ait Innocentius III. Porro Germaniæ Regnum secessivum fuit, sed non absolute hereditarium; populi enim Regem eligendi quem mallent ex Regia fami-

luit, ac potenter valideque confutavit fortis Ecclesiæ Catholicæ Antagonista doctissimus Bellarminus eodem titulo scripto contradictorio Commentario, in cuius tertio libro eundem de Electoribus multipliciter mentientem sic redarguit, ut fortissimorum enthymematum laqueis miserum strangulet, ut non modo, ipse intercepto spiritu, respondendi amiserit facultatem, sed nec ex secretariis ejus quis inventus, qui singulis respondere sit ausus, & cum plurimos reliquerit impii dogmatis sectatores, nullum tamen habuerit, qui singula singulis redargueret responsionibus, defensorem. Adversos quos omnes (licet videri posset esse superfluum, pro ratione tamen tenemur instituti cum historicæ id esse facultatis, omnes norunt) adeo liberaliter in hac concertatione nobis agendum proponimus, ut ommissis innumeris testibus historicarum scriptoribus, quorum aliquibus & ipsi in eadem veritate astruenda sunt usi, nonnisi sanctissimorum Romanorum Pontificum publicis assertâ litteris testimonia afferamus. Et ne dicatur, domesticis nos uti testibus, eorundem ipsorum Electorum testificatione ab ipsismet scriptis proditas, atque subscriptas & obsignatas in medium adducemus: quin & addemus litteras Imperatorias, quas præ dignitatis excellentia sacras, nuncupare consuevit antiquitas, ut nec invenire possit, qui flagrat contradicendi libidine, quæ respondet, nisi qui multa febre phrenetici linguæ vertigine tantum usi absque ulla mentis ratione ad quæque insana promenda veloces existunt, ne se superatos atque convictos humili confessione fateri cogantur. Rem vero aggregiamur.

ER

lia jus habebant, & de more defuncti Regis filium natu majorem cæteris anteponebant. In hac electione Principes, Primates seu Primores omnia poterant, & populorum consensum secum trahebant. Id diserte docent Scriptores Germanici, cum de Henrico Aucupe & tribus Ottonibus loquuntur; ut suis locis innuavimus. Quare in Germania Regnum quidem hæreditarium erat in eadem familia, sed Procerum populique consensus necessarius quod in singulis fere Germaniæ Regibus indicavimus; præsertim in electione Conradi Salici egregie a Wippono Auctore cœvo descripta. Duravit hæc consuetudo usque ad Gregorium VII. Papam, quo Ecclesiam Romanam regente in Regni Comitibus decretum, ut Regis Germaniæ electio intra Regiam familiam non refringeretur, sed quilibet in Regem eligi posset, ideoque tunc, anno sc. millesimo septuagesimo septimo, quo Rodolphus Germaniæ Rex creatus, successio in Regnum antiquata fuit, ut ibi videbimus.

Regnum Germania successivum simul & hæreditarium.

Sed, ut ad institutionem Septem Electorum veniamus, Fredericus II. in publicis Comitibus

XIII.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
I. BASIL. & CONST. IMPR. 21.XL.
Electores
Imperii
a Ro-
Pontifici-
bus Jus e-
ligendi
habuisse.(a) Ext. de
elect. c. ve-
nerabilem
34*(b) Cle-
ment. de
juratur
cap. 1.

Est firma & in omnibus constans af-
fertio, sicut Imperium auctoritati Ro-
mani Pontificis ex Oriente in Occiden-
tem translatum est, ita jus eligendi Im-
peratorem Germanis concessum, vel di-
xerimus, Regem in Imperatorem pro-
movendum ab eorundem Romanorum
Pontificum auctoritate & concessione ma-
nasse. Accipe quæ de his Innocentius
(a) Tertius Papa scripserit ad Ducem
Caringie sive Thuringie: *Illis Principibus
jus & potestatem eligendi Regem in Impe-
ratorem postmodum, promovendum reco-
gnoscimus, ut debemus, ad quos de jure
antiqua consuetudine noscitur pertinere:
præsertim cum ad eos jus & potestas hu-
jusmodi ab Apostolica Sede pervenerit,
quæ Romanum Imperium in personam ma-
gnifici Caroli a Grecis transfuit in
Germanos. Hæc Innocentius. In Conci-
lio Viennensi eadem (b) Clemens Quin-
tus his verbis: Romani Principes Or-
thodoxæ Fidei professores sacrosanctam
Romanam Ecclesiam, cujus caput est Chri-
stus Redemptor noster, ad Romanum Pon-
tificem ejusdem Redemptoris Vicarium
fervore Fidei & claræ devotionis prom-
ptitudine venerantes, eidem Romano Pon-
tifici, a quo approbationem persona ad
Imperialis promptitudinis apicem assu-
mendæ, nec non unctionem, consecratio-
nem, & Imperii coronam accipiunt, ut
sua submitterent capita non reputarunt
indignum, seque illi & eidem Ecclesie,
quæ a Grecis Imperium transfuit in
Germanos, & a qua ad certos eorum
Principes jus & potestas eligendi Regem,
in Imperatorem promovendum pervenit,
astringere vinculo juramenti, &c. Id qui-
dem adeo sine contradictione a majori-
bus receptum est, ut semper ipsi Electo-
res & Imperatores ab eis electi ingenue
hoc ipsum professi sint, intellexerintque
pariter, ejus esse facultatis qui dedit,
& auferre pariter, cum viderit expedi-
ens esse Reipublicæ Christianæ: quod
& cætera exempla demonstrant.*

XLI.

Cum vero ante ipsam collatam a Ro-
mano Pontifice concessionem eligendi
Imperatorem Electoribus ipsis, eo jure

PAGIUS
Septem E-
lectores
imperante
Friderico
II. insti-
tuti.

tiis anno MCCX. electus fuit, ut ad eum Chri-
sti annum his verbis docet Abbas Urpergen-
sis: *Tunc Principes Alemannia, Rex videlicet
Bohemia, Dux Austria, Dux Bavaria, & Land-
gravius Thuringia, & alii quam plures con-
venientes Fridericum Regem Sicilia elegerunt
in Imperatorem coronandum. Principes tamen
illi & Officialibus valde diversi erant ab Ele-
ctoribus & Officialibus hodiernis, ut videre
est apud Leibnitzium in Præfatione Codicis
Diplomatici, ubi fuse de Electorum origine
agit, asseritque ante Fridericum II. nullum
exhiberi posse antiquum ac sincerum monu-
mentum, in quo de certo Electorum numero
sermo sit, de quo etiam nec in Decretali In-*

carerent etiam Imperatores, ut succes-
sorem sibi deligerent: Magno Ottoni id
primum a Romano Pontifice reperitur
esse concessum. Extat de his Leonis Pa-
pæ Octavi decretum ad Ottonem Primum
Imperatorem datum, quod & recitant
ipsi Novatores, (c) cum inter alia ipse
Pontifex, quo pertrahat ipsum Impera-
torem ad liberandam Romanam Eccle-
siam a tyrannide oppressam, concedit ipsi
facultatem eligendi sibi successorem.
Sunt hæc verba ab iidem pariter reci-
tata: *Nos quoque Leo servus servorum
Dei, Episcopi similiter cum cuncto Cle-
ro, & universo populo Romano, omni-
bus ordinibus hujus almæ Urbis (sicut in
ipsis conscriptis apparet) constituimus,
confirmamus, corroboramus, & per nos-
tram Apostolicam auctoritatem concedi-
mus atque largimur domino Ottoni Pri-
mo Teutonico Regi dilectissimo spiritua-
li in Christo nostro filio, ejusque suc-
cessoribus hujus Regni Italici in perpe-
tuum tam sibi facultatem successorem eli-
gendi, &c. Idque factum, ut auctorita-
te diplomatis hujus ipse sibi filium ele-
gerit successorem in Regnum primo,
inde in Imperium promovendum. Ex
præscripto igitur Romani Pontificis fa-
ctum videmus, ut non Rex eligeretur
ab Electoribus, sed ipsi Imperatores Pri-
mus & Secundus Otto successores Re-
gni in Imperium promovendos filios no-
minaverint. Octo autem Tertius, quod
prole caruerit, per Pontificem Grego-
rium aliter Imperio consulendum puta-
vit, nempe ut Electoribus Principibus
id concederetur ab ipso.*

Audisti Romanorum Pontificum facul-
tate Imperatoribus primo concessum jus
eligendi Regem promovendum in Impe-
ratorem. Audisti insuper & testificatio-
ne Romanorum Pontificum id ipsum con-
cessum certis Principibus Electoribus:
reliquum est modo (quod polliciti fu-
mus) ut & ipsorum Electorum testifica-
tione, nec non Imperatorum assertione
id ipsum firmemus.

Non unius ex eis est ista assertio, sed
omnium id suis litteris ad Romanum Pon-

nocentii III. *Venerabilem* aliquod verbum ha-
betur. Quæ omnia consideranti, subdit Vir
eruditissimus, apparet sub Friderico II. for-
mam aliquam accepisse Electorale munus;
forte studio ipsius Imperatoris, filiorum
electionem semel atque iterum procurantis;
facilius utique per pauciores. Sed tamen jam
ante lineamenta aliqua imperfecta fuisse du-
cta crediderim; alioquin novitati manife-
stæ utique Pontifices & Principes reclamaf-
sent. Hoc partim Friderici artibus tribue-
rim, cum Henricum VI. filium Cæsarem fe-
cit, aut Henrici ipsius, cum filium infan-
tem successorem designari obtinuit. Obser-
vat ibidem Leibnitzius primam verorum E-

(c) Cent.
10. ca. 16.
pag. 7. 20.
vers. 9.Ipsi Impe-
ratores
primo
consti-
tuti a
Rom.
Pontific.
Electo-
res.

XLII.

XLIII.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
I. BASIL. & CONST. IMPR. 21.Quid Ele-
ctores Im-
perii sint
professi
suis scri-
ptis.

XLIV.

XLV.
Electorum
confirma-
tio dona-
tionum
Ro. Ec-
clesiæ.

PAGIUS

Pontificem datis significantium, publi-
cis atque patentibus monumentis testan-
tium, quæ licet diversis locis sicut &
diebus datæ reperiantur, non solum u-
num idemque earum argumentum est, sed
eadem quoque sunt verba, ut appareat
certam quandam præscriptam formam.
ab eis, qua id ipsum universo Christiano
orbi voluerint innotescere, & relinque-
re posteris bene testatum. Extant in-
quam litteræ Marchionis Brandeburgen-
sis unius ex Electoribus, quarum hic est
titulus. Otto Marchio Brandeburgensis
universis præsentem paginam inspecturis.

Datæ autem, ut in fine habetur, an-
no millesimo ducentesimo septuagesimo
nono, pridie Id. Septem. anno sexto Ro-
dolpho Imperatoris. Aliæ Joannis & A-
dalberti Ducum Saxonie, eodem titulo,
datæque eodem anno, die vero & men-
se diverso, nempe decimoquarto Kalen-
das Aprilis. Aliæ Ludovici Comitis Pa-
latini Rheni, eadem die datæ & anno,
juxta quam præscriptam ab ipsis formam
& reliqui Electores scripsere. Quibus
omnes pariter confirmant donationes fa-
ctas, vel innovatas a Rodolpho Roma-
norum Rege & aliis prædecessoribus Im-
peratoribus Romanæ Ecclesiæ. Extant
ipsæ in scripto codice eodem tempore una
cum aliis monumentis de donationibus
& privilegiis a diversis Eccl. Romanæ
collatis, quæ afferantur seorsum a Va-
ticana bibliotheca Romæ in Castello S.
Angeli loco tutiori, ubi selecta majoris
momenti monumenta recondita habentur,
nec pereant. Porro satis erit ex omnibus
recitare unas, cum (ut diximus) u-
num idemque sit argumentum omnium,
atque totidem verba. Comitis Palatini
sunt istæ.

Ludovicus Dei gratia Comes Palati-
nus Rheni, Dux Bavaria, universis præ-
sentem paginam inspecturis salutem in
Auctore salutis.

Complectens ab olim sibi Romana Ma-
ter Ecclesia, quadam quasi germana cha-
ritate Germaniam, illum eo terrena di-
gnitatis nomine decoravit, quod est su-
per omne nomen temporaliter tantum præ-
sidentium super terram, plantans in ea

lectorum disertam mentionem legi in Brevi
Alexandri IV. Gerardo Moguntino directo,
ut prohibeat electionem Conradi junioris. In
eo quidem Septem Electorum numerus non
notatur, sed expressis verbis legitur in lite-
ris Urbani IV. *Richardo electo Regi Romano-
rum, datis apud urbem veterem II. Kal. Sep-
tembr. sine ulla alia Chronologica nota. Re-
fertur hoc rescriptum in Prodromo novi Co-
dicis Diplomatici Sect. IV. & in eo hæc ver-
ba habentur: Proponere curaverunt quasdam
consuetudines circa electionem novi Regis Roma-
norum in Imperatorem postea promovendi, apud
Principes vocem in hujusmodi electione haberi-*

Principes tamquam arbores præelectas,
& rigans illas gratia singulari: illud
eis dedit incrementum mirandæ potentia,
ut ipsius Ecclesiæ auctoritate suffulti,
velut germes electum per ipsorum electio-
nem, illum qui frœna Romani Imperii
teneret, germinarent. Hic est illud lu-
minare minus in firmamento militantis
Ecclesiæ per luminare majus Christi Vi-
carium illustratum. Hic est, qui mate-
rialem gladium ad ipsius nutum excutit
& convertit, ut ejus præsidio pastorum
pastor adjutus, oves sibi creditas spiri-
tualis gladio protegendo communiat, tem-
porali refrœnet, & corrigat ad vindic-
tam malefactorum, laudem vero creden-
tium & bonorum. Ut igitur omnis ma-
tena dissensionis & scandali, seu etiam
rancoris occasio inter ipsam Ecclesiam &
Imperium auferantur, & duo gladii in
domo Domini constituti debito sedere,
capulari seipos exerceant; in utilem re-
formationem regimini universi, & nos
in actu voluntatis & operis inveniamur
filii devotionis & pacis, qui tam Eccl-
siam, quam Imperium conservare tenemur:
quidquid per Dominum nostrum Rodul-
phum Dei gratia Romanorum semper
Augustum sanctissimo patri & domino
nostro Nicolao Papæ Tertio, ejusdem-
que successoribus, & ipsi Romanæ Ec-
clesiæ recognitum, confirmatum, ratifi-
catum, innovatum, denuo donatum, de-
claratum sive concessum, juratum, & a-
ctum, seu factum est per privilegia, vel
quæcumque alia scripta quorumcumque
tenorum super recognitionibus, ratifica-
tionibus, approbationibus, innovationibus,
confirmationibus, donationibus, con-
cessionibus, & factis seu gestis tam alio-
rum Imperatorum & Regum Romanorum
prædecessorum Regis ejusdem, quam ip-
sius Regis super fidelitate, obedientia,
honorificentia per Romanos Imperatores
& Reges Romanis Pontificibus & ipsi
Ecclesiæ impendendis, ac possessionibus,
honoribus & juribus ejusdem Ecclesiæ,
& nominatim super totam terram, quæ
est a Radicofano usque Ceperanum, Mar-
ebia Anconitana, Ducatu Spoletano, ter-
ra Comitissæ Mathildis, Civitate Ra-
ven-

tes, qui sunt septem numero, pro jure serva-
ri: & fuisse hætenus observata a tempore cu-
jus memoria non existit.

Quæ verba de numero Septem Electorum
non intelligenda, sed de Electoribus genera-
tim, cum eo tempore numerus ille difficulta-
tem adhuc pateretur, ut liquet ex Alberto
Stadeni & Erkone de Replikio in Speculo
Saxonico, qui uterque Scriptor circa annum
MCCXX. floruit. Eo in rescripto nihil inter
Alphonsum, & Richardum de Regno contenden-
tes, dirimit, sed judicium in aliud tem-
pus differens, refert processum verbalem eo-
rum, quæ utrimque hætenus acta essent, &
sect.

XIV.
Sed non
sine con-
tradictio-
ne.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 21.

venna, & Emilia, Bobio, Cesena, Foropopuli, Foroliviis, Faventia, Imola, Bononia, Ferraria, Comacio, Adrianis atque Gabello, Arimino, Urbino, Monteferetro, Territorio Baluensi, Comitatu Brethonensi, Exarchatu Ravenna, Pentapoli, Massa trabarica cum adjacentibus terris suis, & omnibus aliis ad prædictam Ecclesiam pertinentibus; cum omnibus finibus, territoriis atque insulis in terra marique provinciis, civitatibus, territoriis ad loca prædicta quoquo modo spectantibus, necnon super civitate Romana, & Regno Sicilia cum omnibus ad eam spectantibus tam extra Pharam, quam ultra, Corsica quoque atque Sardinia, & cæteris terris ac juribus ad ipsam Ecclesiam pertinentibus, nos nostri nomine Principatus in omnibus & per omnia approbamus & ratificamus, ac iisdem omnibus & singulis & quibuscumque aliis super iisdem per eundem Regem quoquo modo factis, & in posterum faciendis, voluntatem nostram, assensum, atque consensum unanimiter atque concorditer exhibemus, & promittimus, quod contra promissa vel aliquod promissorum nullo unquam tempore veniemus. Sed ea omnia & singula pro posse nostro procurabimus inviolabiliter observari. Et ut hæc nostra voluntas, approbatio, ratificatio, assensus, consensus atque promissio a nobis eisdem Romanis Pontificibus & Ecclesie in perpetuum observentur, hoc præsens scriptum inde fieri fecimus, nostrorumque sigillorum munimine roboratum. Actum & datum anno Domini M. CC. LXXIX. decimoquarto Kal. Aprilis, Indictione septima, regnante prædicto domino nostro Rodulpho Romanorum Rege glorioso, Regni ejus anno sexto. Hæc ipse. Eadem seorsum reliqui litteris singulis. Ex quibus omnibus Novatores suggilles, qui non ab Apostolica Sede id eos consecutos Electores affirmant, sed ab ipso Ottone Imperatore, cum Electores iidem profiteantur suo dicto recitato diplomate, se ab Apostolica Sede tanto honore nobilitatos. At quomodo id præstitisse jus eligendi Otto Imper. potuit, qui nec id ipsum habuit, & cum voluit, a Romano Pontifice (ut vidisti) illud expetiit & impetravit?

PAGIUS scilicet VIII. Electores dicuntur Archiepiscopus Treverensis, Archiepiscopus Colonienfis, Bohemia Rex, Comes Palatinus, Saxonia Dux, & Marchio Brandenburgicus, narraturque Archiepiscopus Colonienfem procuratoris nomine agere pro Archiepiscopo Moguntino, ad quem pertinet electionis diem præfigere, & ejus defectu ad Comitem Palatinum. Egregium hoc monumentum ostendit electioni Alphonfi & Richardi Septem Principes Electores interfuisse; sed Mathai Paris Auctoris coe-

Sed & eadem hæc ipsa adeo perspicua & solida firmitate constantia adhuc roborantur litteris Imperatoris, quæ eodem scripto codice continentur. Sunt istæ post annos viginti quatuor datæ ab Alberto Imperatore; quibus describitur juramentum fidelitatis ab eo exhibitum Bonifacio Octavo Romano Pontifici, & continetur confirmatio & ratificatio privilegiorum omnium per alios prædecessores Imperatores Ecclesie Romanæ concessorum. Quod cum sit valde prolixum, hic sit satis summam describere; atque ea quæ ad rem de qua agimus spectant, totidem verbis & syllabis redere.

Recognoscit in primis, ut gratus, Romanum Imperium per Sedem Apostolicam e Græcis in Germanos translatum, ac ab eadem jus eligendi Electoribus esse concessum. His subicit juramentum fidelitatis solitis formulis exhiberi consuetum. Addit his confirmationem juramenti pariter fidelitatis exhibiti a patre suo Rodulpho, & alia omnia ab aliis omnibus Imperatoribus præstita. Confirmat itidem privilegia ab eodem Rodulpho & aliis Imperatoribus eidem Ecclesie Romanæ concessa. Ratificat quæ statuta & jurata fuerant per Ludovicum Imp. Paschali Papæ, & per Ottonem Joanni Pontifici. Et post reverentiam patri exhibitam, & filialem amorem insinuatam, Ecclesie jura defendit, primatum, & libertatem ejusdem Ecclesie profiteretur defensurum adversus quoscumque ejusdem perturbatores, adversus quos bella movere si opus sit pollicetur, spondens faum cum exercitu in Italiam adventum, si placeat. Datum vero habetur apud Norremberg anno Domini M. CCC. III. Indictione prima, decimo sexto Kal. Augusti, Regni vero anno quinto; sed quæ ad rem spectant (ut primissimus) sic verbatim accipe ab ejus exordio, cum isto titulo præfixo diplomati:

Sacrosanctissimo in Christo patri, & domino nostro, domino Bonifacio, divina providentia sacrosanctæ Romanæ ac universalis Ecclesie summo Pontifici, Albertus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, devota pedum oscula beatorum.

Pro-

vi testimonium demonstrat numerum Septem Electorum rem tunc novam fuisse, & sine contradictione non admittam. Hæc ejus verba ad annum MCCLVIII. Hi sunt maximi Principes in Alamannia ad quorum nutum pendet electio ipsius regni quod est quasi arva imperii Romanorum. Archiepiscopus Colonienfis, Archiepiscopus Moguntinus, Archiepiscopus Treverensis, Rex Bohemia, Comes Palatinus de Rheni, Dux Austria Dux Suedia, Dux Polonia, Marchio Brandenburgensis in cle-

XLVI.

Profiteor beatissime pater me bonorum omnium largitori, ac vobis & sanctæ Ecclesie tue foro, pro innumeris misericordiis & immensis beneficiis obligatum. Profiteor, quod desiderii mei recepi desideratum effectum, & diffiteri non audeo quod & plus quam desiderasse sciverim adinveni: mirans sic in præteritis esse provisum, quod de iis, quæ circa talia in futuro peti poterant, spes misericordiationis habetur. Assurgens itaque Deo & sanctitati vestra, ac eidem Ecclesie Marti meæ ad gratiarum devotissimas & humillimas actiones, totum me devoveo, totum me offero & expono ad gratificationis debitum per omnia, in quantum humana imbecillitatis conditio patitur, exolvendum. Ad hæc, licet præteritum, antequam circa negotium electionis de me ad Romanum Regnum & Imperium celebratæ, ac alia, quæ in hac parte incumbant, esset per sanctitatis vestrae beneficentiam mei status essentia solidata, fecerim infrascripta, & super his meas beatitudinis vestrae litteras duxerim destinandas, ac in soliditate hujusmodi procuratores mei ad hoc specialiter constituti, & in vestra presentia renovaverint: Ecce nunc tamen, ut gratus reddar, & ipsa in majori firmitate procedant, illa duxi presentibus innovanda.

XLVII.

Recognoscens igitur, quod Romanum Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis translatum est in persona magnifici Caroli in Germanos, & quod jus eligendi Romanorum Regem in Imperatorem postmodum promovendum, certis Principibus Ecclesiasticis & secularibus est ab eadem Sede concessum, a qua Reges & Imperatores qui fuerunt, & erunt pro tempore, recipiunt temporalis gladii potestatem ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum: pia devotione & sincero corde profiteor, quod Romanorum Reges in Imperatores postmodum promovendi per Sedem eandem, ad hoc potissime & specialiter assamantur, ut sint S. R. E. advocati, Catholicæ Fidei, ac ejusdem Ecclesie præcipui defensores, &c. Habes igitur, Lector, rem tantam pueri.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

electione Regis Germanici futuri Imperatoris, Dux de Meran, Dux Brabantia qui & Lovanii, Landgravius Thuringia, Marchio Misnia. Quare anno MCCLVIII. Septem Electorum possessio nondum plene stabilita erat; cum alii Principes adhuc electionis jure potirentur.

XV. Numerus ille septenarius circa medium sæculum XIII. prævaluit.

Certe aliorum Principum ad hanc electionem jus invicte probatur auctoritate Arnoldi Lubecensis in Chronico ad annum MCCVIII. ubi de Ottonis electione loquens ait: Indicta est Curia in Halberstad, ubi convenerat maxima pars prælatorum & Principum Saxonia & Thuringia, nec defuit Herbipolensis Conradus. Omnes igitur Principes, qui convenerant unanimi consensu Ottonem Romanum Principem &

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 21.

blicis monumentis Romanorum Pontificum, ipsorum Principum Electorum atque Imperatoris adeo egregie testatam & patefactam, ut rubore suffundi necesse esset, qui contraria his scripsit, si viveret etiam, quod perfricta fronte, & mendaciorum obducto calle didicisset non erubescere, profligato indito a natura ipsa pudore virtutum custode. Quod si de his quis dubitet, ostendi locum, ubi afferantur autographa, petant ipsa, & ego curabo, quo bene consultum sit veritati, ut liberaliter ostendantur.

His inspectis atque perspecte cognitatis, quæ spectant ad auctoritatem concessam a Romanis Pontificibus Electoribus eligendi in Regem, qui esset in Imperium assumendus, jam agamus de concessa ab ipso Gregorio Quinto Electoribus facultate id ipsum præstandi. Sane quidem dum Otto Romæ fuit, tractasse inter alia, quæ ad Regni juram pertinent (a) Sigebertus affirmat. Si Concilii Romani, de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum esset in perquirendo qualis fuerit ista ab ipso Pontifice iisdem Electoribus tributa concessio: num scilicet ipsa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantum sex, vel septem certis nominatisque expressis Principibus (ut nunc sunt) Ecclesiasticis atque laicis exhibita. Certe quidem revocandum non est in dubitationem, generale saltem concessam Germaniæ Principibus omnibus eandem facultatem eligendi Regem in Imperium promovendum. Etenim id omnino asserere, etiam si alia quæque testimonia deessent, facta ipsa non modo suadent, sed cogunt. Cum enim (ut audisti) concessum fuerit a Leone Octavo Ottoni Primo ejusque successoribus successores eligere Reges in Imperium promovendos, & ab eis factum usque ad Tertium Ottonem constat, & post ipsum numquam id tentatum ab ipsis fuisse invenitur: plane dicendum est, eam facultatem demptam fuisse Imperatoribus ipsis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio, quam a

Z z Ro.

semper Augustum elegerunt. Archiepiscopo, qui primam vocem habere videbatur, inchoante, prosequente vero BernharDO Duce cum Marchione Misnensi, & Landgravio Thuringia ad quos electio Regis pertinere videbatur. Arnoldus autem anno MCCIX. Chronico suo finem imposuit. Ex quibus omnibus liquet primo, institutionem Septenvirorum, seu septem Imperii Electorum Gregorio V. Papæ male adscriptam fuisse. Secundo, medio circiter sæculo decimo tertio, & non antea, illum Electorum numerum post varia quæ præcesserant bella & dissidia, in electione Regis Germaniæ prævaluisse, deceptumque Blondellum in Pleniori Assert. Genealogiæ Francicæ pag. 246.

qui

L. De concessa a Greg. V. facultate Electoribus eligendi.

(a) Sigeb. ap. 1000.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 21.

Romano Pontifice, cujus dumtaxat id esset auctoritatis, quod (ut nuper audisti) electores & electi Imperatores publicis scriptis ingenue sunt professi.

II. Ut autem non ab alio, quam ab ipso Gregorio id factum sit, multa sunt, quæ nos id affirmare cogunt. Atque in primis quem diximus, ipse rei usus, cum post ipsum Gregorium Ottone Imp. defuncto, non amplius per Imperatores, sed per Electores Principes constet fuisse successores electos, quod scriptores omnes affirmant, & quævis vetera monumenta testantur, speciatim vero complures Auctores, qui suorum temporum res scripserunt, id absque controversia aliqua asserunt, quod & ipsi etiam refractarii Novatores (ut dictum est) profitentur.

III. Ista autem decernendi Gregorio ipse Otto Imp. fuisse auctor videri potest. Cum enim absque liberis esset, & spes omnis dempra, ut in filium (quod fecerunt prædecessores) transferret Imperium: ne post ejus obitum inter omnes sibi consanguinitate & affinitate conjunctos & alios æmulos ejusdem honoris Principes exoriri possent bella civilia, quibus idem conflagrans perderetur Imperium, in Electores eam refundendam potestatem auctoritate pontificia, consultius existimavit. Et quod videret æmulos gloriæ Germanorum Francos, expulsi Carolinis, ignominie nomine suffragillatos, novos, eosdemque pugnacissimos habere cœpisse ex alia linea Reges, ne illis Imperium pariter affectandi, & ad Francos, e quibus in Germanos fluxerat, revocandi aliqua quærentibus pareret occasio: bene consultum de rebus Germanorum putavit, si Apostolica auctoritate firmaret, ut iidem tantum essent Germani, quibus facultas esset creandi Regem, quem idem Romanus Pontifex promoveret in Imperiandi: ita tamen quod si causa aliqua esset id negandi, libere facere, posset nec aliquo necessitatis nexu, quem ipsi elegissent in Regem, compelleretur probare atque ungere Imperatorem. Nam audi (a)

(a) Extat de Elect. c. venerabilium.

Innocentium Tertium, id ipsum Electoribus his verbis insinuantem: *Sed & Principes recognoscere debent, & utique recognoscunt (sicut idem in nostra recognovere presentia) quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos spectat, qui eum inungimus, & coronamus. Est enim regulariter & generaliter observatum, ut ad eum exam-*

PAGIUS qui ait, vix a trecentis annis, qui nunc inter Germanos obtinet ordo, invaluisse. Tertio parvum hunc Electorum numerum potentiorum usurpationi attribuendum videri; cum

minatio persona pertineat, ad quem impositio manus spectat. Numquid enim si Principes non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumque vel excommunicatum in Regem, tyrannum, vel futurum hæreticum elegerent, aut paganum: nos inungere, consecrare, ac coronare hominem hujusmodi deberemus? Absit omnino. Hæc Innocentius. Porro quis non intelligat, quod si personam electam in Imperatorem assumendam ex causa ipse potest rejicere Pontifex; multo magis ipsos Electores ab electione repellere potest ex causa, præsertim vero si inquinatus sit hæresi, in qua nec recipiendus, sed ferendus ab eo esset Imperator electus?

Porro non sic jus eligendi in alios transtulit Romanus Pontifex, ut illud apud se noluerit remansisse, & cum opus fuerit, & necessitas exegerit, eo pro arbitrio uti posset, hunc recipiendo, abdicando autem illum, prout opportunitas postularet. Nam audi quid dicat (b) Glaber Rodolphus horum temporum probatus scriptor, ut qui ab hoc tempore usque ad millesimum quadagesimum quintum historiam scripserit ad S. Odilonem Abbatem suum: *Illud (inquit) nihilominus nimium condecens & perhonestum videtur, atque ad pacis tutelam optimum decretum scilicet, ut ne quisquam audacter Romani Imperii sceptrum præproperus gestare Princeps appetat, nisi Imperator dicit, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale.* Hæc ipse, haud ignorans, quæ assidue ante ejus oculos versabantur, per Principes Imperii feudatarios eligi, qui esset in Imperium promovendus, probe noscens, summam rerum penes Pontificem esse, ut probaret, vel non probaret, quem legissent, qui jus habuerant eligendi.

Hæc igitur, & alia, quæ superius de Electoribus auctoritate pontificia munus obeuntibus dicta sunt, cum a nemine jure revocari possint in dubium; illud reperitur magnopere controversum; & proluxa disceptatione agitatum, num septem tantum Electorum selectio & electio, qui Romanorum Regem crearent, fuerit ejusdem Gregorii Papæ V. institutio, vel alterius Rom. pontificum. Hujus rei occasione, scimus Panvinum commentarium de Comitibus Imperatoris elaborasse, quo nihil aliud probare nititur, quam septem Electores non a Gregorio V. institutos fuisse, sed a Grego-

antea omnes Proceres jus in electione Germanorum Regis habuerint, eoque usque ad medium circiter sæculum XIII. potiri fuerint, nec eos ei renunciaffe Antiqui prodant. Denique

LIII.

(b) Glab. hist. l. 2. c. 5.

LIV. De septem Electorum origine & institutione.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 21.

gorio ejusdem nominis X. nullum alium habens (sua sententia quem sequatur auctorem, nisi infectam hæresis scabie bestiam, (a) quem indigne nimis ipse homo Catholicus pestine scalpat eburneo, dum eum prædicat virum esse disertum, quem si cominus inspexisset lucerna Cleantis, eum potius, sicut pietate, ita & doctrina intellexisset omnino desertum, nullo autem modo disertum, ut cum ex multis aliis, tum ex ipso, in quo sequitur eum quem laudat, & in quo laudat errantem, intelliges, quos ambo turpiter errantes egregie corrigit, quem jure laudavimus, (b) Bellarminus vere doctissimus, ostendens (quod ipso lauit) complures eosdemque fide integros scripsisse ante Gregorium X. auctores de septem Electoribus jam antea constitutis, adeo ut nequaquam vel fingi potuerit, eosdem ab ipso Gregorio X. originem ducere, quorum ante ejus Pontificatum fieret mentio in diversis ejusdem temporis claris auctoribus.

(a) Aventinum auctor intelligit qui libro 5. An. Boior. id asserit.

(b) Bellarm. de translat. Rom. Imp. l. 3.

LV. De numero Electorum.

LVI.

PAGIUS

XVI. In Concilio Lugdunensi nulla VII. Electorum mentio.

Explosis igitur Novatorum falsis opinionibus, repudiatisque novitatibus eorumdem, nec sic definita remanet quaestio; ut factum a Gregorio Quinto affirmare possimus, quod a Gregorio Decimo institui potuisse negatur. Siquidem etiam in controversiam revocari non potest (ut dictum est) id quod tributum fuerat a Rom. Pontifice Ortonibus Imperatoribus eligere successores, per Gregorium V. transfusum ad Germaniæ Principes: haud tamen adeo liquet, per ipsum fuisse Electores ipsos numero senario, vel septenario definitos; sed & si factum fuerit, constare tamen nequaquam id fuisse usu receptum. De his ergo modo nobis agendum, ac demum a quo potissimum Romano Pontifice id primum invenerimus institutum, in medium adducendum.

Sane quidem nemo jure incicias ire poterit, post Tertii Ottonis Imp. obitum, ducentis & amplius annis, quot- Ann. Eccl. Tom. XVI.

nique certum esse, tam ante quam post Septenarium illum Electorum numerum in usum vocatum, Pontifices Romanos, a quibus renovatum Imperium Occidentale jus suum illatum conservasse, & electiones aut approbasse aut reprobasse.

Baronius num. LV. ait constare jus eligendi Imperatorem per Gregorium V. ad Germaniæ Principes transfusum esse; haud tamen adeo liquere, per ipsum fuisse Electores ipsos numero septenario vel senario definitos, sed certam fidem de tempore, quo Septem Electores creati, haberi ex Actis Concilii Lugdunensis Innocentio IV. sedente celebrati, quod num. LXIII. & seqq. probat ex Matthæo Parisiensi, in cujus Historia ait legi Acta Concilii Lugdunensis Oecumenici, in quibus diserta mentio Septem Imperii Electorum. Verum Matthæi Parisiensis digressionem pro Concilio A-

quot electi fuerunt Romanorum Reges, Imperatores designati, eosdem non septem dumtaxat Electorum, sed omnium Principum Germanorum, qui ad Comitiam convenissent, suffragiis fuisse ad regium culmen electos: quod præterquam singulorum promotiones, perspicue satis edocent, ut dubitationi nullus possit locus esse relictus, quæ adhuc extant de ipsis promovendis litteræ diversorum Pontificum Romanorum ad Germaniæ Principes datæ: & inter alias, quas (c) Gregorius scribit ad omnes Episcopos, Duces atque Comites Teutonicos de novi Regis electione faciendâ, si Henricus in Synodo excommunicatus non resipisceret, ostendens illorum omnium jus esse par in eligendo Rege in Imperium promovendo. Ita etiam perseverasse tempore Innocentii Papæ Tertii, anno Redemptoris millesimo ducentesimo, cum mortuo Henrico Sexto Imperatore, Principes Germani scissi (sunt inter se, eligentibus aliis Ottonem, Quartum, alii vero Philippum, litteræ ambarum partium ad Innocentium Papam datæ significant, quibus manifeste apparet, non penes septem tantum fuisse jus eligendi, sed penes omnes tam Eccles. quam laicos feudatarios Imp. in utraque Germania Principes. Extat scriptus tunc codex omnium illarum epistolarum, quæ in ea causa ultro citroque datæ fuere, asservaturque in Archivo Apostolicæ Sedis in Castello sancti Angeli in Urbe, nimirum litteræ (d) Balduini Comitis Flandriæ, unius ex Electoribus (e) aliæ Comitis Daburgensis & Metensis eodem munere perfurgentis, (f) Adolphi Archiepiscopi Colonienfis, & (g) aliorum qui elegerunt Ottonem: quæ cum non sint adeo proluxæ, hic exempli causa recitandas esse haud duximus otiosum. Sic se habent:

Sanctissimo Patri ac domino Innocentio sacrosanctæ Romanæ Sedis summo Pontifici.

Ætis Cardinalis doctissimus laudat; certumque eum communem illam de antiquitate Septem Imperii Electorum sententiam improbatum fuisse, si quæ post ejus mortem adversus eandem scripta vidisset.

Richardus hujus nominis primus Normannorum Dux obiit apud Fiscannum nonagesimo nonagesimo sexto anno ab Incarnatione Domini, inquit Gemmeticensis Monachus lib. 4. Hist. I. Normann. cap. ult. qui antea cap. 17. scripserat: *Paganorum plurimos ad fidem Christi sacris monitis convertit, alios in Paganismo permanere disponentes ad Hispanias transmisit, ubi plurima bella perpetrantes; decem & octo diruerunt urbes.* Tum cap. 19. *Apud Fiscannum (locus ad mare, ubi est monasterium & oppidum) mira magnitudinis & pulchritudinis in honore Deificæ Trinitatis Templum construxit, mirificisque ornatibus multimode adornavit.*

Feudatarii Imperitidem Electores.

(c) Greg. 7. l. 4. ep. 3.

(d) Eod. Cod. ep. Innocentii Pap. ep. 7. (e) Eod. Cod. ep. 8. (f) Eod. Cod. ep. 9. (g) Eod. Cod. ep. 10.

LVII.

XVII. Movitur Richardus I. Normannia Dux.

CHRISTI 996.

GREGORII V. PAP. I.

OTTONIS III. IMP. I. BASIL. & CONST. IMPR. 21.

rifici Principes & Barones Alemannia, clerici & laici debitam in Christo re-

Cum placuisset ei qui aufert spiritum Principum, & magnus & terribilis est super Reges terra, dominum Henricum Imp. de medio auferre: necessarium nobis fuit visum, de substituendo Rege tractatum, & colloquium habere. Conuenimus ergo sapius, & miserias & oppressiones, quas hactenus sustinueramus, recensentes, per uniuersos Regni... animos nostros ereximus, & quid honori Ecclesie Dei, & paci ac quieti subiectorum expediret, deliberantes, nunc unum, nunc aliam quasi finaliter eligere putabamus. Verum quia non est prudentia, non est potentia, non est consilium, nisi per Deum: placuit ei qui Abraham filium immolare uolenti victimam prouidit, & David fratribus iuniorum de post fuerantes accepit, atque Matthiam ex discipulorum numero ad sortem Apostolatus elegit: serenissimum dominum nostrum Ottonem quondam Henrici Ducis Saxonie filium ad regimen Romani Imperii de terra peregrinationis sue ex inopinato offerre nobis. Inuocata itaque sancti Spiritus gratia, predictum dominum Ottonem, Christiana fidei cultorem deuotissimum, atque sancte Romana Ecclesie advocatum & defensorem fidelissimum, & iudicarie potestatis obseruatore iustissimum de longa & antiqua Regum prosapia ex utraque linea specialiter editum ad Romani Regni fastigium iuste & rationabiliter elegimus, & sicut debuimus, ipsius electioni consensimus, ipsumque in Augustorum sede a Carolo Magno apud Aquisgranum huic dignitati deputata locauimus, & corona, & Regni diademate per manum domini Adolphi Colonienfis Archiepiscopi, ea, qua decuit, solemnitate, feliciter coronauimus.

LVIII.

Nos autem Principes, qui iam dictum dominum in Regem elegimus, feuda nostra, qua ab Imperio tenemus, a manu ipsius recipientes, Hominiu sibi fecimus, & fidelitatem iurauimus. Tanta igitur dignitatis munus excellentissimum

PAGIUS

uit: Abbas quoque quosdam restaurauit. Ei successit Richardus filius huius nominis II. de quo idem Historicus initio libri sequentis: Intra sui Ducatus limites plurimis bonorum operum incrementis Normannicam pene patriam unam Christi insigniuit Ecclesiam. Hic in armis admodum strenuus, ubique armatas militum legiones nobiliter rexerat; de inimicis uictoriam semper capere assuetus. Et quamuis seculari actui foret deditus, totus tamen fuit fide catholicus, & erga Dei cultores benivolus ac deuotus. Sub cuius moderamine plurima Monachorum abolere uilia, qui uelut apes ex multis sanctorum actuuum canistris erumpentes,

Princeps diuina potius gratia, quam suis meritis adscribens, primitias huius honoris afferens Domino, propria uoluntate iuramento firmatus in primis sacrosanctae Romanae Ecclesiae, deinde omnia Ecclesiarum iura bona fide seruare & manutene, & subiectos Imperii, exheredatos maxime & a suis possessionibus uolenter ejectos, in sua iustitia, pro posse, iurare & conseruare. Pravam illam consuetudinem insuper, quam Imperatores antecessores sui in occupandis rebus mobilibus uel semouentibus decedentium Episcoporum, uel Abbatum Principum hucusque seruaerunt penitus extirpans, nos Ecclesiasticos Principes ex hac indebita vexatione regali beneuolentia liberos dimisit, & decedentium bona suis successoribus seruanda liberaliter statuit.

LIX.

Paternitati ergo uestra dignum supplicare auximus, quatenus fidem & deuotionem domini nostri Regis attendentes, merita quoque illustrissimi patris sui Henrici Ducis Saxonie, qui ab obsequio sanctae Romanae Ecclesiae nunquam recessit, memoriter tenentes, paci & quieti nostrae & uestrae, intuitu Dei ac nostri obsequii prouidentes, ipsius electionem & consecrationem auctoritate uestra confirmare, & Imperiali coronatione armare, paterna pietate dignemini. Sanctitatem insuper uestram obnixè rogamus, quatenus Principes & Barones a tam rationabili electione discordes Ecclesiastica censura ad concordiam reuocetis, & ab illicita fidelitatis partis aduersa clauis sancti Petri resolutos, ad praestandam Regi domino nostro fidelitatem & subiectionem, auctoritate uestra compellatis. Ut autem a domino Rege nostro iura Romanae Ecclesiae (ut praedictum est) integra & illibata seruentur, nos in bona fide spondemus, & pro domino Rege nostro fide iubemus.

* Ego Adolphus Colonienfis Archiepiscopus elegi & subscripsi.

* Ego Berardus Paderbornenfis Episcopus elegi & subscripsi.

* Ego Tietmarus Mindenfis Episcopus elegi & subscripsi.

* Ego

lucidissima in caelestis thesaurus intulerunt melia. Hac mutatio dexterae Excelis, ut Normanni, qui adeo in monachos fauierant, & tot monasteria euerterant, nunc eorum patrocinium suscipiant, nouaque coenobia adificent.

Hoc anno jam mortuus erat Smiltius II. Abarca dictus, Navarra Rex, illustribus uictoriis de Saracenis reportatis, & arcibus aduersus eos adificatis celebris, ut videre est apud Garibajum lib. 22. cap. 15. & seqq. ubi ostendit, eum anno CMXCII. adhuc in uis fuisse, & currenti Gasiam Sanctionis, huius nominis III. jam regnasse. Doctissimus hic Historicus Navarreorum Regum seriem antea val-

XVIII. Obitu Smiltii II. Abarca dicti Regis Navarrae.

CHRISTI 996.

GREGORII V. PAP. I.

OTTONIS III. IMP. I. BASIL. & CONST. IMPR. 21.

* Ego Voidichindus Condegensis Abbas elegi & subscripsi.

* Ego Gerardus Tudenfis Abbas elegi & subscripsi.

* Ego Eribertus Verdenfis, Abbas elegi & subscripsi.

* Ego Henricus Dux Lotbaringia, qui & Brabantia, Marchio Romani Imperii elegi & subscripsi.

LX.

* Ego Henricus Comes de Kuke consensit & subscripsi. Porro hos omnes legitimos fuisse Electores, ipse Innocentius Papa fuit saepe litteris testatus, ad Germaniae Episcopos & Principes datis, eodem codice comprehensis. Sed neque aduersarii ipsi negarunt, hos legitimos fuisse Imperii Electores, sed tantum fuisse numero pauciores obiecere, eodemque auro corruptos ab Anglorum Rege eidem nepoti suo Ottoni fauente.

Sed ut scias reliquos Electores Philippo Sueviae Duci studuisse, quem in Regem elegerunt; ex titulo litterarum earumdem ad Innocentium Papam tunc scriptarum sic accipe:

LXI.

Reverendo in Christo patri domino Innocentio sanctae Romanae Ecclesiae Pontifici, Germaniarum Principes & Magnates in Christo filii, Magdeburgensis Archiepiscopus, Treuirensis Archiepiscopus, Bisuntina sedis Archiepiscopus, Ratisponensis Episcopus, Frisingensis Episcopus, Augustanus Episcopus, Constantiensis Episcopus, Eichstetensis Episcopus, Voormatiensis Episcopus, Spirensis Episcopus, Brixinensis Electus Hildesheimensis Episcopus Imperialis aulae Cancellarius, Abbas Fuldenfis, Abbas Hejuuoldenfis, Abbas de Tergente, Abbas Ebuacenfis: Item Rex Boemia, Dux Saxoniae, Dux Bawariae, Dux Austriae, Dux Moraviae, Marchio de Ruuesperg, alique Alemanniae nobiles. Et infra:

LII.

Magnitudini uestrae duximus declarandum, quod mortuo inchoyto domino nostro Henrico Romano Imperatore Augusto, collecta multitudine Principum, illustrem dominum nostrum Philippum in Imperatorem Romani solii rite & solemniter elegimus, &c. In fine autem numerantur & alii Principes abentes, qui per litteras consensum praestiterunt. Incipit epistola: Existimare non ualet ratio, &c. Et ista est, ad quam respondet Innocentius illa, quae habentur descripta in ca-

PAGIUS

ualde perturbatam accurate digessit; sed in eo ualde peccauit, quod Sanctio Garzeani huius nominis primo Abarca nomen attribuerit; cum illud nepoti eius ex filio tantum pertineat, ut Moretus ostendit in Investigationibus Regni Navarrae, praesertim ex donatione pagi Alastruci monasterio Sancti Joannis Pennatenfis facta: proinde ego Sanctius Rex cognomento Abarca & Urraca Regina, era MXXV. Christi

pitulo Venerabilem. Ex quibus redarguas Ostiensem, dum interpretans (a) decretalem illam, hos, quos ipse Papa redarguit, existimauit fuisse illos septem vulgatos ore omnium Electores: nam ex his perspicue intelligimus, quam procul absit, ut temporibus Innocentii Papae III. septem tantummodo fuerint Electores, cum liqueat ex dictis epistolis omnes imperii feudatarios Ecclesiasticos, Archiepiscopos, Episcopos & Abbates & saeculares Principes, Duces Marchiones, Comites & Barones legitimos esse habitos Electores Romanorum Regis designati Imperatoris, sed neque id mutatum reperitur, cum anno millesimo ducentesimo duouigesimo post Ottonem Fridericus Secundus creatus est Caesar, ut apparet ex comitiis tunc ea de causa habitis. Haec cum ita luce meridiana perspicua habeantur: attamen non usque ad Gregorium Decimum fuit septem Electorum dilata creatio; quae a quonam Romano Pontifice fuerit primitus decreta, & ubi locorum, & qui electi fuerint, certo certius ex synodalibus Actis in promptu est demonstrare, ut ea tuto affirmare possimus. Et ne de impostura uel leuis suspicio possit oriri, ipsos etiam S. Ecclesiae Romanae hostes acerrimos & implacabiles, suis libris afferentes, & in medium afferentes, & aliud licet agentes, id tamen ingenue profiteres, adhibebimus testes, quorum alter suis temporibus res gestas conscripsit, & ex epistolis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, necnon ex Conciliorum Actis, aliique publicis monumentis ex integro recitatis historiam texuit, alter uero ex recentioribus huius temporis Novatoribus, qui in odium quo flagraret aduersus Romanam Ecclesiam, illum a latebris erutum edidit Commentarium. Haec autem ut exacte percipias, attende.

(a) cap. Venerabilis ext. de elect.

Certa fides de tempore quo creati sunt septem Electores.

LXIII.

Vixit temporibus illis Matthaeus Parisiensis, monachus S. Albani in Anglia, qui Anglicanam historiam aggressus est scribere ab anno Redemptoris millesimo sexagesimo sexto, perduxitque eam usque ad annum millesimum ducentissimum quinquagesimum, ut in fine ipse testatur his uerbis: Hic terminantur fratris Matthaei Parisiensis, monachi S. Albani Chronica, quae pro utilitate pos-

scilicet CMLXXXVII. In alia donatione Era MXXXVII. Kalend. April. facta: Ego Sanctius Rex Abarca gratia Dei Aragonensium Rex sine Pamplonensium cum conjugue mea Urraca Regina. Garibaius laudatus cap. 18. recitat integram donationem a Garzia huius nominis III. factam Ferruccio Abbati sancti Emilianii, scriptam era millesima tricesima quarta, regnante me Rege Garzea, sub imperio Dei in Pam-

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 21.

steritatis subsecuturæ, Dei pro amore, & B. Albani Anglorum protomartyris honore, ne memoriam eventuum modernorum vetustas aut oblivio deleat, litteris commendavit. His vero mox subicit versus istos:

Virginis a partu jam mille volumina Phæbus

Cum bis centenis & quinquaginta per-egit

Annua: sed visum non est sub tempore tanto,

Aprilis sexto fuerit quod Pascha Kalendaras

Dum quinquagenus orbem percurreret annus.

Hoc tamen venit anno, cui terminus hic est.

Addit vero: Fluxerunt utique ab Incarnatione Domini viginti & quinque annorum quinquagena, &c. Hæc ad tempora auctoris cognoscenda, quibus vixit, & scripsit, dicta sunt. Qui suis scriptis quam fuerit animo infensissimo in

(a) Mat.
26.

Apostolicam Sedem (juxta illud: (a) Loquela tua manifestum te facit) quivis facile poterit intelligere (nisi probra illa fuerint additamenta potius ejus, qui edidit, Novatoris, hæretici hominis, cum peculiare sit illis, libros quos potuerint, depravare) dum nulla in eo libro prætermittitur occasio carpendi Romanos Pontifices, immo & sine occasione, omnia ipsorum facta in deteriore accipiens partem, cordis secreta rimans, & in malum sensum semper interpretans, in eos, eorumque ministros acerbissime invehitur semper, nec parcat umquam: ut plane de illo sit jure meritoque dicendum: *Malus homo de thesauro suo profert mala.* Cum & secundum illud dictum Salvatoris acciderit ipsi (b); *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tenebrosum erit.*

(b) Mat.
12.

Dum etiam quæque sancta, quæque iusta ac pia in pravum sensum accipiens, fugillat pariter & infamat. Sed quid accidit? cum liber iste indignus luce a majoribus judicatus, occultatus lateret in angulo: his ipsis temporibus nostris, magno præconio tamquam prævia face, emerit in lucem, Novatoris opera editus Londini in Anglia anno Redemptionis millesimo quingentesimo septuagesimo primo. A quo libro si quis demat calumnias, invecivas, dicacitates, &

PAGIUS *pilona, una cum conjugæ meæ Eximina Regina, & regnantibus matre meâ Urraca Regina, & fratre meo Gundisalvo in Aragonia. Quæ Charta præsentis anno data.*

XIX. *Garfias III. jam mortuus erat anno millesimo primo, quo Sancius ejus filius hujus no-*

blasphemias in Apostolicam Sedem frequenter iteratas, aureum sane dixerit Commentarium, utpote quod ex publicis monumentis, totidem verbis redditis (ut dictum est) egregie contextum & coagmentatum invenitur.

In quo quidem inter alia nobilia monumenta habentur Acta Concilii Lugdunensis Oecumenici, cui interfuerunt in primis ipse qui indixit, Innocentius Papa IV. anno Redemptionis millesimo ducentesimo quadragesimo quinto, simulque duo Patriarchæ Orientales, Constantinopolitanus videlicet, & Antiochenus, suamque præsentiam eidem exhibuit Imper. Constantinopolitanus, præter alios Principes, Regumque Legatos, post præsidēs diversarum Ecclesiarum. In eo autem post excommunicationis sententiam promulgatam ab ipso Pontifice in Fridericum Imper. post tractationem eorum, quæ spectant ad expeditionem in subsidium Terræ sanctæ, complura alia ad statum Ecclesiæ bene disponendum constituta sunt, & inter alia titulus est additus de Electionibus, ob litium decisionem, in eoque simul septem definiti ab eodem Pontifice Electores Imperatorum leguntur his verbis:

ELECTORES IMPERATORUM.

LAICI.

Dux Austria.
Dux Bavaria.
Dux Saxonum.
Dux Brabantia qui & Lovania.

PRÆLATI. Principales.

Archiepiscopus Colonienfis.
Archiepiscopus Moguntinus.
Salsburgenfis.

Sequuntur hæc.

Isti ducentur in insulam quamdam Rheini, & dimittentur soli in ea, & amovebuntur omnes navicula, & ibi tractabunt de Electione Imperatoris. Nec adveniat aliquis ad eos, donec sint concordēs. Huic negotio prærit Archiepiscopus Colonienfis, secundus Moguntinus, tertius Salsburgenfis. Hæc de Electoribus septenario numero definitis. Stetit numerus conscriptus perseveravitque in futurum; personæ autem quatuor mutatae, nempe

ut
minis III. regnabat, ut demonstrat Charta e libro censuali monasterii Sancti Emiliani descripta, in qua legitur: *Ego Sancius Rex simul cum matre meâ Eximina Regina, & uxore meâ Donna Regina &c. Facta scriptura sub era M. XXXIX. sexta feria, quarto nonas*

LXIV.
De Concilio oecumenico sub Innocentio Papa IV.LXV.
Septem primitus instituti Electores.

LXVI.

CHRISTI
996.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 21.

ut pro Salsburgenfi positus fuerit Archiepiscopus Trevirensis, proque tribus illis Ducibus, Austriae, Bavariae, atque Brabantiae fuerint subrogati, Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, Rex Boemiae, qui potius locum teneret Definitoris, si discrepent Electores, quam unius ex Electoribus ipsis.

XLVII.

A quonam autem, retento Electorum septenario numero, facta fuerit ista mutatio, num ab eodem Innocentio, vel alio aliquo ex successoribus ejus: hoc (fatemur) nos latere. Ex conventionione autem Germaniae Principum id esse sanctum, qui sui temporis Chronicon scripsit, perduxitque usque ad annum ducentessimum quinquagesimum sextum, post dictum sub Innocentio IV. Concilium, Lugdunense annos undecim, Albertus Abbas Stadenfis, quod haud pridem, Helmsstadii cufum est, anno Domini MDLXXXVII. hæc habet: *Ex prætaxatione Principum & consensu eligunt Imperatorem, Trevirensis, Moguntinus, & Colonienfis.* Et de sæcularibus; *Palatinus eligit (inquit) quia Dapifer est, Dux Saxoniae, quia Marefcalcus; & Margravinus de Brandeburg, quia Camerarius; Rex Boemiae, qui pincerna est, non eligit, quia non est Teutonicus.* Hæc ipse. Ex quibus illud in primis intelligere possumus, id ipsis expofcentibus Principibus simul contententibus (nam hoc est illud, quod ait ex prætaxatione Principum & consensu) vel ab ipso Innocentio IV. post Lugdunense Concilium factum esse, vel sub ejus successore Alexandro IV. cujus annus secundus incidit in ann. Redemptionis MCCLVI. ad quem dictus auctor suum perduxit Chronicon, & non ab ipsis Principibus sua sponte: nam cujus fuit de septem Electoribus legem condere, non alterius, quam ipsius esse potuit eam aliquo modo mutare, vel quomodolibet moderari.

LXVIII.

Elicitur etiam ex dicta Alberti assertionem, ipsum Regem Boemiae nondum in Electorem vel definitorem inter Electores ad numerum septennarium cooptatum fuisse, ante scilicet dictum annum quinquagesimum sextum post millesimum ducentessimum quo ea ipse scribebat. Quod vero qui ab Innocentio electi Principes Electores Dux Austriae, Dux Bavariae, & Dux Brabantiae cesserint aliis: inde provenisse videri potest, quod magis cuperent eligi, quam eligere Imperatores, sicque inter eligendos potius, quam inter Electores locum habere maluerint.

PAGIUS *Julius.* Charta hæc, aliaque eodem anno data, anno nempe Christi MI. a Moreto in suis Investigationibus recitata. Porro Garfia III.

Porro ante hæc tempora nullum historicorum invenire est, qui vel nominatenus septem Electorum meminisset. Qui primus horum meminisset reperitur Martinus Polonus qui claruit sub eodem Innocentio Papa IV. in Ottone Tertio de istis agit his verbis:

Et licet isti tres Ottones per successionem generis regnaverint, tamen postea fuit institutum, ut per Officiales Imperii Imperator eligeretur, qui sunt septem, videlicet primi tres Cancellarii, Moguntinus Germaniae, Trevirensis Gallicae, Colonienfis Italiae, Marchio Brandeburgensis Camerarius est, Palatinus Dapifer, Dux Saxoniae ensen portat, Rex Boemus pincernam agit. Unde versus.

Moguntinenfis, Trevirensis, Colonienfis,
Quilibet Imperii sit Cancellarius horum,
Et Palatinus Dapifer. Dux portitor ensis.
Marchio præpositus Camera, pincerna Boemus.
Hi statuunt dominum cunctis per sæcula summum.

Hæc Martinus primus omnium auctor, qui septem meminisset Electorum, in Ottone III. referens, quæ postea suo tempore facta essent. Unde irrepsit error, ut sub Ottone III. sub quo id ab eo scriptum invenerunt, & multi putaverint septem fuisse creatos Electores, scripserintque a Gregorio factum, quod scriptum repererunt sub eodem Gregorio Papa V. nimirum ab ipso eisdem septem constitutos fuisse Electores. Cum tamen illud quod Martinus ait: *Tamen postea fuit institutum, ut per officiales Imperii, &c.* ad sua ipsius Martini tempora (ut audisti) sit referendum. Et cum non alius, quam Martinus (ut dictum est) primus auctor hujus assertionis habeatur (nullus enim, quod repetendum est, ante eum repertus est auctor, qui vel nominatenus septem Electorum meminisset) ad ipsum allusisse oportuit sanctum (a) Thomam, dum de regimine Principum scribens hæc obiter ait: *Otto Imperium tenuit usque ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus est Otto. Ex tunc (ut historici tradunt) per Gregorium V. genere similiter Teutonicum provisiva est electio, ut videlicet per septem Principes Alemanniae fiat, quæ usque ad ista tempora perseverat, quod est spatium ducentorum septuaginta*

LXIX.

LXX.

(a) Thom.
de reg.
princ. l. 3.
c. 19.

Abarcæ filius Tremulus appellatus fuit, & ejus filius ac successor Sandius hujus nominis III. Major dictus, ob res ab eo præclare gestas

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
I.OTTONIS III. IMP. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 21.

ta annorum vel circiter, & tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, quæ supremum gradum in Principatu tenet, Christi Fidelibus expediens judicaverit. Hæc sanctus Thomas, qui cum numeret ducentos septuaginta vel circiter annos a Gregorio V. utique ad ultima tempora ejusdem sancti Doctoris ea est scriptio referenda, cum ipse obiisse dicatur anno septuagesimoquinto post millesimum atque ducentesimum annum.

LXXI.

Cæterum etsi Martini historia hæc excedat tempora, ut quæ perveniat usque ad annos Redemptoris mille ducentos septuagintafex, eam prius editam, annis accessionibus, dum vixit, auctam postquam existimare. Cum igitur sanctus Doctor his, quæ afferit de septem Electoribus citet historias, nec aliæ usquam sint inventæ, quæ septem Electorum meminerint, nisi Martini in Ottonem III. ipse eum sequutus, quod ipsum sensitisse putavit, bona fide conscripsit, sicut & cæteri postea eadem scribentes fecisse noscuntur. Verum non dixit Martinus, post Ottonem id fuit observatum, sed sic: *Postea fuit institutum, ut per officiales Imperii, &c.* Quando autem acciderit illud, *Post ea*, certe non ante Innocentium IV. ut est demonstratum. Verum amphibologia Martini, scriptores illos omnes fecit errare, qui constitutionem septem Electorum Gregorio V. tribuerunt, qui tantum auctor reperitur fuisse, ut electio Regis in Imperatorem promovendi (ut superius dictum est) ad omnes Germaniæ Principes & prælatos Imperii feudatarios pertineret. At hæc his satis, qui puram diligunt veritatem.

LXXII.

His peractis, absoluta Synodo, Otto Imp. in Germaniam revertitur, & cum eo S. Adalbertus Pragensis Episcopus, qui antequam rediret in Boemiam, perrexit in Gallias ad visitandum corpus S. Martini, inde vero Floriacum veniens, S. Benedicti venerandas reliquias coluit, ut testatur auctor, qui tunc præsens adesse poterat in ejusdem Adalberti vita.

LXXIII.

Hic vero quod ad reditum Ottonis in Germaniam spectat, opportune admonendum Lectorem putamus, confunderet

PAGIUS
XX.

flas, ut Garibaius, & alii habent. Anno trecentesimo octuagesimo sexto (nempe Hegiræ) obiit Azizus Billa dominus Egypti, inquit Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. cap. 6.

& invertere omnia eos, qui unum tantum adventum Ottonis in Italiam fuisse putarunt, cum bis saltem ex Ruperto Tuitiensi Abbate eum venisse, sit exploratum in vita quam scripsit Heriberti Colonienfis Episcopi. Immo antiquiores Chronographi, ter in Italiam venisse ipsum Ottonem III. tradunt, ut (a) Adam in Chronico, cui Ditmarus etiam consentire videtur. Nos autem pro virili tres ab invicem diversos adventus in Italiam Ottonis distinguentes, quæ in unoquoque gessit, hic describenda curavimus. Ditmarus temporis hujus historicus, ubi agit de hoc primo adventu Ottonis in Italiam, & ejus reditu in Germaniam, ista tunc accidisse tradit: *Reversus (inquit) Aquisgranum, Caroli Casaris ossa, ubi requiescerent cum dubitaret: rupto clam pavimento, ubi ea esse putavit, fodere, quousque hæc in solio inventa regio justit. Crucem auream que in collo ejus pendit cum vestimentorum adhuc impuribilibium parte sumens, cætera cum magna veneratione reposuit.* Hæc Ditmarus.

(a) Adam,
l. 2. c. 29.
30.

Hoc eodem anno migravit ex hac vita in cælum S. Gebehardus Constantiensis Episcopus, miraculis a Deo mirifice illustratus, de quo superius mentio facta est: in cujus vitæ sine ista leguntur: *Sedit autem in Episcopatu annis sexdecim, sextodecimo defunctus die sexto Kal. Sept. anno ab Incar. Dom. nongentesimo nonagesimo sexto &c.* Legitur & ibidem ejusmodi Epitaphium tunc scriptum in templo quod condidit:

S. Gebehardi Epi.
Constantien. obitus.

*Debata pars terra fullentia tempora sperne,
Et memorare vie, quam testatur cinis iste.
Gentis honor nostræ jacet hic, gentis dolor atque
Præfuit huic urbi, cuncto sed profuit orbi,
Hancque Deo sedem templi fundavit & ædem,
Parti terrenæ Deus ignoscens miserrere,
Redde vicem juste, quia te dilexerat iste.*

Ejusdem
epitaph.

Sc.

qui addit, eum imperasse annos XXI. & a-
liquot menses; ac eo præmortuo imperium
Egypti cessisse filio ejus Hakema Biamvilla
gypti.

JESU CHRISTI
ANNUS
997.GREGORII V. PAP.
ANNUS
2.OTTONIS III. IMP. 2.
BASIL. & CONST. IMPP. 22.I.
Adalbertus repudiatus a suis abijt in Prussiam.

Equitur Christi annus nongentesimus nonagesimus septimus. Indict. X. quo S. Adalbertus Pragensis Episc. dum accepti muneris Apostolatus numeros explet, martyrium est in præmium consecutus. Quod ad tempus spectat, testatur id Cartuius Episcopus in vita Sancti Stephani Regis Ungariæ, nec non Lambertus in Chronico, & alii his recentiores. Quomodo (a) ista se habuerint, qui res ab eo præclare gestas est profecutus, auctor ejus temporis exacte describit; nempe primum de futuro, hoc anno, martyrio suo, & suorum fratrum cæde per Boleslaum Regem Boemiæ facta præcognita per eam quam Deus ostendit antea visionem; inde vero de prohibitione, quam accepit ab eodem Rege ne penitus ad suam rediret Ecclesiam: cum ipse compedibus, quibus tenebatur residendi in Ecclesia Pragensi solutus, ad Prussiam profecutionem instituit. Prima autem statio in ea peregrinatione fuit Gnesna civitas, in qua Missam.

(a) Apud
Sur. die
23. Ap.
l. 2.

De Caroli Magni sepulchro refosso.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

celebrasse Sanctum, & quam plurimos baptizasse testatur. In Prussiam vero venientem derisione & verberibus exceptum, & abire jussum cum suis, idem auctor enarrat. Ubi repulsi, cum ad vicinos Luiticos populos profecutionem arripere, reversuri rursus opportunius ad Prussios; ab iisdem vinculis vincuntur, atque ducuntur ad supercilium montis, ubi sanctissimus Adalbertus septem confossus lanceis, martyr migravit in cælum.

Martyrium S. Adalberti.

Porro ejusdem S. Adalberti martyrium tamquam præfentes per visum spectarunt Romæ monachi monasterii S. Bonifacii, magnus ille Nilus Abbas, de quo superius, & Joannes Abbas, & alius presbyter, qui ut idem auctor ait, *dum Missam faceret, & sacram hostiam juxta ritum religionis offerret, revelans spiritus ad aures dixit, ut beati Adalberti martyris suffragia laboranti mundo implerent. Paret ille libens monitis divinis; & intra memoriam SS. Martyrum Adalbertum vocat, ut pro nostris erroribus apud divinam misericordiam*

II.
Martyrium S. Adalberti Romæ cognitum.

A a a ma-

PAGIUS SÆC. X. Anno Era: Hisp. MXXXV Anno Hegiræ CCCLXXXVII inchoato die 13. Januar. fer. 4. A.C. 997. I. S. Adalbertus Episc. Pragensis martyrio coronatur.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6490.

① 26. C. ① 10. P. 28. Mart. Indict. 10.

JESU CHRISTI 997.

GREGORII V. PAPÆ 2.

OTTONIS III. REG. 13. IMP. 2.

BASIL. & CONST. IMPP. 22.

AD num. I. & seq. Prior Auctor Anonymus Vitæ Sancti Adalberti Episc. Pragensis narrat hujus Sancti profecutionem in Prussiam, ejusque martyrium, his verbis: *Tandem alternanti potior sententia successit animo, ut quia hæc regio proxima, & nota fuerat Duci prædicto (Boleslao nempe Bohemorum Duci) Prusia deos & idola irret debellaturus. Dux vero cognita voluntate ejus dat ei navem, & ipsam pro pace itinervis ter deno milite armat. Ipse vero primo adiit urbem Gedanic (scilicet Gedanum, aliis Dantiscum, vulgo Dantzich) quam Ducis latissima regna dirimentem maris consuetudine tangunt. Ibi divina misericordia ad-*

ventum ejus prosperante, baptizabantur hominum multa caterva. Narrat postea Anonymus, postera die, dum ipse cum Benedicto Presbytero & Gaudentio fratre suo versaretur, Paganos venisse, eumque dire fustibus exceptum percussisse. *Passus est autem sanctus & gloriosissimus martyr Christi Adalbertus nono Kalendas Maii, imperante rerum domino Ottonem tertio, pio & clarissimo Casare feria sexta, [1] idemque hoc Christi anno, quo feria VI. incidit in diem XXIII. mensis Aprilis. Baronius Sancti Adalberti martyrium ex altera ejus Vita recitat, in qua cap. 6. dicitur, eum a Boleslao Poloniæ Duce adjutum fuisse. Tum: est in parte regni civitas magna Gnesdem, ubi nunc sacro corpori requiescere placuit. &c. Missam celebrat. Inde navigat in Prussiam, & mortis traditur. Henschenius in Notis ad posteriorem Vitam Sancti Adalberti, ait, ejus Auctorem utrumque locum confudisse, & quæ prior dixit Gnesna ipsum Gedani, peracta esse asserere. At posterior supplex quæ prior omisit, aitque eum Gnesnam venisse, & multos baptizasse, postea navem conscendisse, & in Prussiam (qua in regione Gedanum situm,) ubi cum martyrium compleisset, corpus ejus Boleslao Polonorum Duci venditum fuit. Hæc posterior Auctor, qui duas circumstantias a-*

prio-

NOTÆ

[1] Martyrium S. Adalberti ad superiorem annum referri oportet, si vera prodit Annalista Saxo Eccardi, qui licet cæpto jam sæculo duodecimo scriberet, res tamen horum annorum a coevo aliquo Scriptore accepisse censendus est, ut patet ad annum 997. cum de Conrado quodam agens, ait: *Audi vi namque ab eodem &c.* Narrat igitur ille, Ottonem Romæ certum de hac re (de Adalberti martyrio) factum fuisse &c. Ottonem autem anno sequenti nunquam Romæ egisse certum est. Fateor equidem feriam sextam die 23. Aprilis in annum 997. incidisse; sed forte feria sexta necatum S. Præfulem ejus Vitæ Author non antiquæ coævus de suo adiecit. MANSI

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 2.
BASIL. & CONST. IMP. 22.

matata hostia intercedat. Passus est vigesimatertia mensis Aprilis, & post mortem miraculis coruscans illud fecit in Gentium conversione, quod vivens facere concupivit. Quod testatur Petrus Damiani in (a) Romualdo, dum tradit barbaros illos pepercisse S. Bonifacio prædicanti in Russia, quod timerent, ne si martyr fieret, sicut sanctus Adalbertus, miraculis cælitus illustratus ad Fidem Christianam populos illos converteret. Qui profectus sunt res (b) Polonorum, tradunt corpus sancti Adalberti redemptum fuisse æquali auxi pondere a Pruffis, illudque translatum in Gnesnensem Ecclesiam, ubi immensis claruit miraculis, quorum fama per motus Otto Imp. ab Italia Gnesnam usque fuerit peregrinatus, ut suo loco dicitur.

(a) Pet.
Dam. in
Romualdo
c. 89.(b) Idem
Petr. ibid.
c. 88.III.
S. Boni-
facii A-
postola-
tus ad
Ruffios.

Quod autem martyr martyrem pariat, accidit eodem tempore, ut S. Bonifacius cognatus Ottonis Imp. de quo superius, relinquens florens sæculum, sequens Romualdum, vitam monasticam sit amplexus; qua bene institutus valeret ad martyrii coronam pertingere. Qui audiens Adalbertum jam coronatum, impatiens moræ illum ipsum vitæ stadium sibi currendum proposuit. At quomodo istud, a Petro Damiani sic accipe: Cum igitur post diuturnum eremiticæ disciplinæ cursum, ad prædicandum jam ire disponeret: Romam primum pergere studuit. Et ab Apostolica Sede consecrationem Archiepiscopatus accepit. Retulit autem michi quidam senex monachus, qui cum illuc de Ravennæ finibus comitatus fuerat, quia in toto illo itinere vir venerabilis, cum omnibus quidem, qui eum sequebantur, pedester ibat, sed ipse jugiter psallens, & cæteros longe præcedens, nudis semper pedibus incedebat. Pro labore quidem itineris quotidie comedebat, per singulos dies de medio pane, & aqua vivens. In diebus festis, ignoto videlicet omni liquamine, quotidiano victui poma qualibet, vel herbarum radices addebat.

PAGIUS priori omiffas refert, recteque notat, suo tempore sacrum Adalberti corpus Gnesnæ requievit. Colitur S. Adalbertus tam a Polonis quam a Bohemis, & utriusque sacrum ejus corpus se se habere gloriantur. Henschenius ad diem XXIII. Aprilis, quo sanctus Martyr colitur, exhibet dissertationem Bohuslai Balbini e Societate Jesu, de Relatione corporis sancti Adalberti Pragæ, quam factam fuisse pluribus probare conatur. Poloni e contra se sacras exuvias possidere contendunt, eique superfructum insigne mausoleum ostentant.

Ad num. III. & seq. Refert Baronius ex Petro Damiani in Vita S. Romualdi Abbatis cap. 8. Sanctum Bonifacium Rufforum Apostolum fuisse unum ex præcipuis S. Romualdi discipulis, qui cum Romæ ab Apostolica sede

Postquam autem consecratus est, quotidie observabat & monasticum pariter & canonicum in celebrandis horarum officiis ordinem.

Cum vero jam Ultramontanos peteret fines, equo quidem vehebatur, sed venerabilis pontifex (sicut dicitur) nudis cruribus semper & plantis adeo intolerabilem frigidissimæ regionis sufferebat algorem, ut volens descendere, non pedem a subbærente ferro disjungeret, nisi aqua calida subveniret. Ad Gentiles autem postremo perveniens, cum tanta cœpit fervidi pectoris constantia prædicare, ut jam nullus ambigeret, quia vir sanctus martyrium flagitaret. Illi vero timentes, ne sicut post martyrium beati Adalberti coruscantibus miraculorum signis Sclavonica gentis plerique conversi sunt, ipsis quoque similiter eveniret: longo tempore a beato viro manus artificiosa malitia reprimunt, & cupidissimo mori, nolentes occidere, crudeliter parant. Jam ante diu Evangelium in Russia (ut dictum est superius) fuerat prædicatum, & quamplurimi eorum Christiani effecti erant, sed ingruentibus jugiter bellis vix aliqua Christianitatis memoria residua erat, cum provincia illa Bonifacii prædicatione atque miraculis bene culta, rursus virere atque florescere cœpit; aucta vero magno frugum proventu, cum meruit ipsis Bonifacii martyris sanguine irrigari. Quando autem id contigerit, & qua occasione, suo loco dicturi sumus.

Huc provoco Novatores, ut discant (si quæ tamen scintilla innati omnibus cognoscendæ veritatis luminis in eis reliqua est) quales sint veri Apostolici viri, & a quo Apostolatam ad Gentes accipere consueverint, ut legitimi vocarentur, & non adulterini Christi Dei ministri: ut veri Apostolatus intuentes signa quæ vel ante præcesserunt, quæ vel comitata sunt eos, quæ sunt postea subsequuta: in seipsos miseri convertentes oculos, stigmata sibi inusta arte diabo-

IV.
S. Boni-
facii pro-
fectio ad
conver-
sionem
gentium.V.
Quis ve-
rus Apo-
stolatus.S. Boni-
facius
Ruffis E-
vangelium an-
nunciat.

consecrationem Archiepiscopatus accepisset, post beati Adalberti Martyrii Ruffis Evangelium prædicavit. Quibus ex verbis deducit Baronius, provinciam illam Bonifacii prædicatione rursus virere atque florescere cœpisse, quia vix aliqua Christianitatis memoria ibi residua erat. Existimavit enim Ruffiam Basilio Macedone imperante factam fuisse Christianam, & jamdiu ibidem fidem extinctam. Verum, jam ostendimus, Rufforum gentem in multos populos divisam fuisse, & Ruffiam Albam, seu Moscoviam ut nunc vocamus, anno tantum CMLXXXVIII. regnante Volododmiro fidem Christianam suscepisse. Bonifacius itaque non ad Ruffos, qui Wolodoniro parebant, sed ad aliam gentem Scytharum sive Rufforum prædicationis causa profectus est, ut jam fu-

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 2.
BASIL. & CONST. IMP. 22.

li superbiæ caractere, apostasiam, non Apostolatam significantia, videant, & expaveant. Cætera autem de Bonifacio inferius.

Hoc eodem anno (ut auctor est (a) Cartuitius) Geisa primus Dux Christianus Hungariæ, de quo plura superius, ex hac vita migravit in cœlum, cui succedit S. Stephanus ejus filius, qui ætate licet adolefcens, tamen sapientia canus erat, atque in primis religione præstans quod simulac pater deceffit, civile bellum causa Christianæ Fidei est exortum, extinxit. Rex digna memoria, quam his verbis idem auctor est profectus (b): Diaboli instinctu populus Gentilis Christianæ Fidei jugo colla supponere noluit, & cum Principibus domini sui imperio subducere se moliebatur. Itaque depopulabantur ejus urbes, prædia vastabant, possessiones diripiebant, ministros cadebant, & ut cætera taceam, etiam ipsi insultabant. Cumque ab hujusmodi improbitate revocare se nollent, nec suo furori & amentia modum statuerent, Dux ipse divine virtuti confidens ad edomandam illorum rabiem cum suis

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS suspicatus est Bollandus in Notis ad cap. 8. Vitæ S. Romualdi Abbatis, a Petro Damiani scriptæ, quam ad diem VII. Februarii recitat. Quam conjecturam sequentia certam reddunt.

Ad num. VI. & seq. Auctor Vitæ S. Stephani Hungarorum Regis postquam narravit Sanctum Adalbertum Pragensem Episcopum, tam Geisam patrem, quam Stephanum filium baptizasse, de Geisa scribit: [1] Deinde jam grandævus, anno a Christo nato noningentesimo nonagesimo septimo vita hujus ærummas cum celestibus gaudiis, commutavit. Ademarus tamen Auctor cœvius in suo Chronico aliter rem narrat, atque: Sanctus Brunus convertit ad fidem Ungriam provinciam, & aliam que vocatur Russia; Regem Ungriae ba-

NOTÆ [1] Baptismus iste Geisæ, qui & Stephanus, a S. Brunone collatus viris omnibus eruditus merito suspiciosus efficitur ex silentio omnium auctorum Germanorum. Vide quæ conferemus in Nota 1008. 2. Non inverosimiliter suspicarer ab Ademaro duplicem Brunonem in unum confusum, Brunonem scilicet Henrici Imperatoris fratrem Augustensem Episcopum, & S. Brunonem Prussiae Apostolum. Cum autem audivisset Brunonem Augustensem, & Henricum postea Imperatorem communem sororem Gisam despondisse Geisæ Ungariæ regi, ex quo conjugio rex ille ad baptismum suscipiendum inductus fuit. Hinc orta hallucinatio, quæ Brunonem Prussiae Apostolum, & Augustanum fuisse Episcopum, & baptismate Geisam tinxisse comminisceretur. Orta insuper profectio S. Brunonis in Ungariam, quo facile Bruno Henrici frater perrexit.

Nec meliora sunt quæ de baptismo illo a S. Adalberto Pragensi Episcopo collato ex auctore vitæ S. Stephani Hungariæ regis Pagius hic asfert. Nam S. Adalbertus annis undecim ante S. Brunonem deceffit. Nec Stephani alicujus Hungariæ regis baptismus ab idoneis Scriptribus commemoratur alius, nisi Stephani illius, qui Gisam duxit; quas nuptias Henricus ipse Imperator anno 1009. teste Bruschio in Episcopis Passaviensibus, conciliavit, & quarum occasione Geisa in baptismo Stephanus ad fidem venit. Non ergo id fieri a S. Adalberto potuit, qui diu ante annum 1009. decefferat.

Denique SS. Brunonem, & Bonifacium unum eundemque virum fuisse non immerito suspicatur P. Janningus in supplem. ad Acta SS. Junii tom. 1. pag. 218. cum uterque in Russia prædicasse narretur, & Germani plures Scriptores apud eundem binominem illum fuisse diciterte affirmant. Brunonem cognomento Bonifacium ait vetus auctor Chronici Magdeburgensis. Vide & Annalitam Saxonem ad annum 1009. MANSI

exercitus copiis sub signis Dei dilecti pontificis Martini, & clarissimi martyris Georgii movit in hostes, qui tum forte urbem obsidebant, quem vulgo Vesprium vocant. Quod quidem illi in ejus fecere contumeliam; ut quem ad locum ille familiariter consuevisset accedere, ibi ipsi considerent, essetque ex eo loco facilius aditus ad alia præsidia occupanda. At ille divina fretus ope & clementia illos aggressus est, & illis quidem suis armis confidentibus, ipso vero Fide armato, utrimque congressi sunt.

Victis tandem hostibus, & partim captis, partim captis, Dux victor abscessit, & sapienter quidem de illorum villis & agris sive possessionibus statuens, non quemadmodum olim Sauli, qui superaris Amalechitis, contra quam Dominus jufferit, ex eorum spoliis optima que servaverat, sed quia Pannonia beatissimum Martinum apud se natum gloriat, cujus etiam meritis vir Christi fidelis (ut jam dictum est) ex hostibus victoriam reportavit, nihil de rebus eorum in suos usus convertit, sed ex Dei amantium consilio, juxta ejusdem sancti

VII.
Erigit
Monaste-
rium S.
Martini.

A a a 2 præ-

Sed

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP.
2.
BASIL. & CONST. IMP. 22.

præfulis fundum, eo loco, qui Sacer mons dicitur, ubi S. Martinus, cum in Pannonia degeret, precari solitus erat, sub

PAGIUS Sed quod subdit idem Ademarus, confirmat quod mox diximus de Ruffis a S. Bonifacio ad fidem Christi conversis: At vero S. Bruno S. Brunus cum ad Pincenatos (id est Pruffos) Prussia vi- illis, passus est ab eis, sicut passus fuerat S. Adalbertus, &c. Corpus ejus Russorum gens maligno pretio redemit, & in Russia monasterium ejus nomini construxerunt. Idem narrat Ditarus lib. 6. Chronici; duodecimo anno sua inaclya conversionis ad Pruciam pergens, steriles ejus agros semine divino fecundare studebat. Sed spinis pullulantibus horrida non poterant facile mollire. Cum itaque in prædicta REGIONIS CONFINIO & RUSCLÆ; primo ab incolis prohiberetur, & plus evangelizans capitur, & decollatur. Quare Russia illa ad quam tam S. Brunus, quam S. Bonifacius, de quo mox actum est, perierunt, non erat Russia Alba, sed provincia quædam Prussia & Polonia vicina, verumque est quod ibi diximus, Bonifacium in loco a Prussia non distito Evangelium disseminasse. Sed tam de Brunone, quam de Bonifacio rursus infra sermo erit.

V. Anno superiori quo Baronius num. XIV. & seqq. narrat Sedis Romanæ invasionem a Joanne Placentino Episcopo factam, diximus ad præsentem pertinere, & nos hic de illa acturos. Lambertus itaque Scafna-burgensis in Chronico de ea habet: CMXCVII. Joannes Placentinus Episcopus sedem Apostolicam invadit confilio Crescentii, licet ut ibidem num. I. ex Chronographo Hildensheimensi ostendimus, tyrannus iste Gregorio V. plurimum deberet. Fufius rem narrat idem Chronographus Hildensheimensis: CMXCVII. Papa Ticini adunato plurimum Episcoporum Concilio, præfatum Crescentium anathemate percussit. Interea Joannes Placentinus Episcopus Constantinopoli remeans, Romanam intrinmissus, Apostolicam sedem factione Crescentii invaserat. Unde ab universis Episcopis Italia, Germania, Francia & Gallia excommunicatur. Imperator quoque ut Romanorum sentinam purgaret, Italiam perrexit summa rerum domina Mathilda amita sua Quidi-

ejus nomine monasterium construxit, possessiones & redditus sufficientes ei tribuens. Idem vero de Episcopis constituit,

linburgenf Abbatisse delegata: in qua ultra sexum mira prudentia enituit. [1]

Chronographus vero Magdeburgensis ineditus de isto pseudo-Pontifice scribit: Hoc etiam anno Crescentius quidam, diabolica fraude deceptus, Romam absente Papa Gregorio, invasit; Joannemque quemdam Calabritanum (quem domnus Imperator Otto III. pro Graci Imperatoris filia, sibi matrimonio acquirenda, cum Bernwardo Episcopo, Constantinopolim miserat, & inde reverentem cum Gracorum Legatis, se indigno suscepit honore) eumque non tam Pap. Apost. quam Apostatam constituens, Legatos Imperatoris sub ejus custodia Roma retinuit. Hic ergo Joannes, natione Gracus, conditione servus, astu callidissimus, Imperatorem Augustum Ottonem II. sub paupere alicens habitu; ob interventum sua dilecta contestalis Theophanu Augusta, Regia primum est alius stipe dein percurrente tempore, vulpina, qua nimirum callebat versuta, præfatum cotenus circumvenit Augustum, ut pro loco ac tempore, satis clementi ab eo gratia donatus, pene inter primos usque ad defunctionem suam, curus haberetur. Post dormitionem vero II. Ottonis, regnante jam III. Ottonis filio suo quem ab ipso matris utero divina sequebatur miseratio, præfatus Joannes ingenita sibi circa eos calluit securus astutia, quod devotissimam suscepit Ecclesiam: quam cum aliquot annis teneret, avartitia diabolica inebriatus veneno tantum se exulit supra se ut etiam Roma ipsam B. Petri Apostoli Sedem, uti prædictum est, Antichristi membrum vere effectus, fornicando potius polueret, quam venerando insederet. [2]

Non legantur ista in Chronico Magdeburgensi a Meibomio Tom. II. Collectionis Hist. Germaniæ nuper publicatæ. Quæ tamen ex optimo aliquo Scriptore desumpta, cum Chronographus Hildensheimensis non nisi in anno ab eo differat. Ad annum enim CMXCV. ait: Joann-

VII.
Legatio
Ottonis
III. Con-
stantino-
polim pro
petenda
uxore.

NOTÆ [1] Joannes iste in pontificatu quod per tyrannidem usurpavit, Sergii nomen sibi assumpsit, quod cum a nullo unquam animadversum deprehenderim, ideo hic adnotandum duxi ex Benzone Albenf Episcopo, qui medio ferme sæculo undecimo florebat, & rerum ab Henrico III. gestarum selecta quædam vulgavit. Nisi tamen memoriæ lapsu author iste Scrigium pro Joanne scripserit; (quod contingere facile potuit) existimandum est Pontificem hunc, etiam post Romanæ Sedis invasionem, utrumque sibi nomen Joannis & Sergii retinuisse quemadmodum non post multos annos Guibertus Antipapa modo se Guibertum, modo Clementem in Bullis nuncupavit. Alioqui successor ejus Joannes non Joannes XVII. sed Joannes XVI. numeratus fuisset. Animadversione pariter dignum cenfeo, ea quæ invaso a Joanne isto Placentino Episcopatu, eodemque in Archiepiscopatu per injuriam erecto ab historicis apud Pagium hic narrantur, illustrari ex placito Ravennatenf anni 990. vulgato a Muratorio Antiquit. Ital. to. II. col. 959. Huic enim judicio Johannes Archiepiscopus sancta Placentina ecclesia præfedit. MANSI

[2] Arnulphus II. Mediolanensis præful legationem obivit Constantinopolim ad petendam Othoni III. Imperatori uxorem; quæ legatio altera est utique a priori anno 995. habita legatis Joanne Placentino, & Bernwardo Wirceburgensf. Sed opinor hanc Arnulphi legationem ferius consignandam esse, puta anno 1002. nam ex Arnulpho lib. 1. cap. 14. discimus eum rediisse ex Oriente fato jam functo Othone, qui deceffit X. Kalendas Februarii anno 1002. Arnulphi Historiam primus vulgavit Lebinitius an. 1711. tomo tercio scriptorum Brunswicensium, dein Muratorius rer. Ital. tom. IV. MANSI

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP.
2.
BASIL. & CONST. IMP. 22.

vuit, ex illorum captivorum facultati-

bus decimas persolvi volens, idque adeo exa-

PAGIUS Joannes Placentinus & Bernwardus Wirceburgensis Episcopi Constantinopolim ex latere Regis, ut sponsam, illi inde peterent, directi sunt. Legati etiam Apostolica Sedis cum unanimitate Romanorum atque Longobardorum Regem (nempe Ottonem III) Romam invitant. Paulo post: Bernwardus quoque Wirceburgensis Episcopus morbo gravi affectus inter maris pericula obiit. Quare laudatus Chronographus Magdeburgensis ineditus multa quæ diversis annis contigere uno tenore refert.

Arnulphus Historicus Mediolanensis lib. I. meminit alterius legationis ob idem matrimonium Ottonis III. cum filia Imperatoris Orientalis, ab Arnulpho hujus nominis II. Archiepiscopo Mediolanensf paulo ante mortem Ottonis III. obita; ait enim: Decenter absolutus reversionem accelerat. Interea Imperator primo juvenutis flore defungitur Otto: in quo omnium est Ottonum consumpta propago. [1] Hæc ultima verba ut obiter dicam, notatu digna, qui ex eis sequitur, Conradum Salicum, ideoque & Gregorium V. Summum Pontificem, non fuisse ex propagine Ottonum, perperamque viros doctissimos autumasse, utrumque recta linea procedere a Luidolfo Ottonis M. filio. Quæ observatio eo majoris momenti, quo Arnulphus Historicus eodem Conrado Salico & duobus Henricis imperantibus floruit. Sed stemma Gregorii V. Papæ, & Conradi Salici invictis argumentis sæculo sequenti a nobis probandum.

Notandum etiam Arnulphi Mediolanensis Historiam nunquam in lucem emissam esse, ut testatur Puricellus in Monum. Basilicæ Ambrosianæ, qui pag. 303. de eo habet: Hilaria Mediolanensis ab anno Christi nongentesimo vigesimo tercio Scriptur Arnulphus alter Archiepiscopi hujus (nempe Mediolanensis) Arnulphi primi consanguineus, &c. manuscripta. etiamnum extat nunquam typis adhuc impressa illius Historia, tribus comprehensa capitibus tam proluxis; ut librorum potius appellatio ipsi debeat. Sunt qui Arnulphum Historicum cum Arnulpho Archiepiscopo confundere, sed ipsos ipsemet Historicus his verbis refellit: Eodem tempore (quo captivus in Suevia Berengarius obierat) obeunte Walperto (ideoque anno Christi CMLXVI. [2] non vero CMLXIX. ut Papebrocius in Exegesi de Episcopis Mediolanensibus perperam credit) cathedram suscepit Arnulphus, vere declinans a malo & faciens bonum.

Cujus equivocus exiſto gestorum scriptor ego presentium, fratris vero illius pronepos verus. Afferit Arnulphus se usque ad annum milleſimum duodecimum referre quæ a reſtibus oculatis ac fide dignis accepit, & postea quæ propriis oculis ipſemet observavit. Sed redeo ad legationem, qua Arnulphus II. Archiep. Mediolanensis functus est, quum diversam esse a priori, ostendit initium Archiepiscopatus ejusdem Arnulphi, quod juxta Papebrocium citatum, incidit in annum nongentesimum nonagesimum septimum; & tamen prior legatio ad annum nongentesimum nonagesimum quintum pertinet. Expetebat etiam uxorem filiam Constantinii Imp. (Basilii enim Porphyrogeneta frater nullam habuit) Hugo Francorum Rex pro filio Roberto jam a se in confortium regni assumpto, ut patet ex Epistola CXI. Gerberti, Hugonis Regis nomine scripta. Sed cum Constantino Imp. tres filia fuerint, Eudocia, Zoe & Theodora, ut in morte ejusdem Imperatoris videbimus, incertum de qua ex illis Chronographus Hildensheimensis, Chronographus MS. Magdeburgensis, Gerbertus & Arnulphus intelligendi sint. Ducangius in Familiis Augustis Byzantinis, qui nec Arnulphum, nec Chronographi Magdeburgensis exemplar MS. viderat, de Roberti matrimonio tantum loquitur, eumque Eudociam uxorem postulasse arbitratus est, sed levi conjectura innixus, ut apud eum legere est. Sed revertamur ad schisma, cujus Joannes Placentinus Episcopus nefarius auctor extitit.

Cœptum schisma mensè circiter Majo; cum Antipapa: mensè decem sedem Romanam occupavit, & mensè Martio sequentis Christi anni ex ea depulſus fuerit, ut ibidem monstrabimus. Baronius loco mox laudato, ubi eum Philagatum appellat cum Audore Vitæ sancti Nili Hegumeni, ex eodem ostendit, eum tam Ottonem III. quam Gregorium V. ex fonte baptismatis suscepisse, Nilumque nihil prætermisſisse ne male iste Antipapa haberetur, cum jam tempore Quadragesimæ depositus esset, & Gregorius V. in Sedem restitutus. Porro in hac secunda professione Romana Ottonis III. cujus meminit citatus Chronographus, contigit quod anno superiori num. XXVII. & seqq. narrat Baronius ex Petro Damiani, quod nempe Sanctus Romualdus ab Imperatore obtinuerit, ne Tiburtini, qui a Crescentii tyranni partibus steterant, penitus delerentur.

NOTÆ [1] Quæ hic narrantur ex Chronographo Magdeburgensf, desumpta sunt totidem verbis ab Annalista Saxone ab Eccardo vulgato. Ille vero res suas ex probatissimis accipere solet. MANSI

[2] Walperti obitum in annum 966. male refert Pagius; cum enim anno 963. decimum annum ageret, ut ex charta apud Ughell. t. 4. pag. 97. novæ edit. discimus, atque decem & octo annis federit ex fide omnium Cathalogorum; diem clausisse oportet an. 971. cui etiam a Sigonio de Regn. Ital. lib. 7. recte illigatur. Hinc patet verba illa Arnulphi Historici. Eodem tempore obeunte Walperto latiori quadam significatione sumenda esse, ut perinde valeant ac Circa illud tempus. Vide Saxium Not. ad Sigon. tom. 2. col. 439. nov. edit. MANSI

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP.
2.
BASIL. & CONST. IMPR. 22.

exacta, ut si quis decem haberet proles, decimam prolem S. Martini cœnobio da-

ret. Ita igitur hostibus sub jugum missis, Christi miles gaudio spiritali perfu-

PAGIUS

tur. Quare ea ad præsentem annum revocanda. [1] Concilii Ticinensis alibi mentio habetur, quam in eodem Chronographo. Ex eo autem intelligimus, Gregorium V. in Longobardiam fecisse, dum Roma in tyranni potestate erat. Prædictus Antipapa ad Episcopatum Ecclesiæ Placentinæ promotus fuerat, & a Joanne XV. hæc Ecclesia in ejus favorem Metropolitana declarata. Verum Tom. IX. Concilii pag. 752. recitatur Epistola Gregorii V. ad Joannem Ravennatensem Archiepiscopum, qua ei Placentinam Ecclesiam restituit, atque: *Placentinam Ecclesiam injuste tibi a meo antecessore ablatam, & contra canones sub nomine Archiepiscopatus locatam, tibi, tuisque successoribus restitantes in perpetuum.* Ubi refutandi verbo Gregorius V. significat se Ecclesiam ei ablatam dimittere & in ejus jus transferre, ut pluribus exemplis ostendit Ducangius in voce *refuto*. In fine Epistolæ legitur: *Scriptum manu Petri Scribarii, Notarii & Regionarii S. R. E. in mense Julio, indictione supradicta X. dat. Nonis Jul. &c.* anno scilicet currenti, quo ideo Gerbertus mense Julio nondum Ravennensis Archiepiscopus erat.

XI.
Floret
Matilda
Abbatissa
Quidilind
burgensis.

Porro de Matilda amita Imperatoris in MS. Chronographo Magdeburgensi ad annum CMLXXI. legitur: *Antequam Rex (nempe Otto M.) iret in Italiam Matilda unica filia ejus, decus Sanctimonialium, communi consensu cleri & populi religiosissima Congregationis Sancti Servatii in Abbatissam electa est, ac presentibus patre Ottone Imperatore, & matre Imperatrice Athelheida, aviaque sua Matilde Regina (Henrici Aucupis vidua) necnon Ottone fratre suo, cunctisque Optimatibus regionis illius benedicta est.* Ditmarus lib. 4. Matildam Abbatissam filiam Adelhaidis fuisse etiam asserit. Quare deceptus fuit Baronius in Notis ad Martyrologium Rom. ad diem XIV. Martii, ubi eam filiam fuisse Henrici Aucupis, & anno CMXXX. floruisse cum Trithemio asserit. Ditmaro enim suffragatur Chronographus Magdeburgensis a Meibomio editus, qui eam sororem Ottonis II. fuisse testatur. Vixit usque ad annum nongentesimum nonagesimum nonum & ad VIII. Idus Februarii juxta Ditmarum, non vero usque ad annum millesimum septimum, ut scribit Mabillonius Sac. V. Ad eum diem Bollandus eam inter Sanctos prætermisissos memorat.

XII.

Concilium Sandionysianum, in quo de decimis Ecclesiæ restituendis actum, hoc vel superiori anno habitum. [2] Certe non ferius, cum Sanctus Abbo apud Hugonem & Robertum

Galliarum Reges Apologetico se se purgare coactus fuerit, & Hugo mense Octobri præfentis anni, uti anno sequenti videbitur, e vivis excesserit. Refert illud Aimoinus in Vita Sancti Abbonis Floriacensis Abbatis cap. IX. ubi ait: *In illis sane diebus, in monasterio S. Dionysii, haud procul a Parisiis Concilium aggregatum est quamplurimum Episcoporum. Qui cum de fidei puritate, de corrigendis tam suis, quam subditorum pravis moribus sermocinari debuissent, juxta vulgare proverbium cunctum suum sermonem ad decimas vertebant Ecclesiarum. Quas laicis, ac Deo servientibus monachis auferre moliti, resistente eis in hac re hoc venerabili Dei cultore Abbone, promiscuam in se vulgi concitaverunt. Ortusque subito seditione, tantus in Episcopos timor irruit, ut publica statione relicta, passim quisquam diffugeret, inter quos Seguinus Senonum Archiepiscopus, Primum Gallicæ in ea Synodo sibi usurpans, primum quoque fuga arripuit. Et inter fugiendum securi inter scapulas ictus, lutoque a popularibus oblitus, agre evasit. Uniquoque Episcoporum timor fugienti tam veloces addidit alas, ut affluentissimo prandii apparatus, quem sibi extruxerat, relicto, vicina urbis Parisiorum mania fugitabundus expeteret. Totam ergo tanta calumniam injuria, tam a præfate Arnulpho (Aurelianensi Episcopo de quo idem Aimoinus cap. VIII. jam locutus fuerat) quam a reliquis Pontificibus sub semet devotè perpendens, hic Deo devotus Abbo, in eodem Apologetico non solum ab hoc, verum & a quibusdam aliis, hoc modo se purgat objectis.*

Concil.
San-Dio-
nyssianum.

„ Nec me vestro, ait Regibus (nempe Hugoni & Roberto) aliorumque sapientum examini subduco, qui contra Canones sensisse suspicor. In Episcopos manum Monachorum movisse accutor, vestram benevolentiam proprio Episcopo tulisse blasphemor, quibusdam excommunicatis participasse criminor. Sed esto, cui sententia Canonum contradixi, qui in illo Concilio vix apertum librum videre potui? Aut Concilium illud fuit, ubi conciliati venerunt, & discipuli recesserunt? Cum ibi discordes reconciliari debuerint, aut canonica districtione mulcari. Quid in me singulariter commiserunt Episcopi, ut eis saltem cogitatione obesse voluerim? præsertim cum non inimicum, sed fide & opere amicissimum, graviora pericula pertulisse contigerit. Ecce coram Deo in Christo non mentior, quia audita infrequentium conclamatione, ultra quam

XIII.
Accusatus
Abbo quod
in eo tumultus
excitavit.

CHRISTI
997.GREGORII V. PAP.
2.OTTONIS III. IMP.
2.
BASIL. & CONST. IMPR. 22.

fusus, omnem ingenii sui vim contulit ad confectandam doctrinam Evangelicam, &c. Reliqua enim de ipso, & de Hun-

garica Ecclesia bene disposita, dicturi fumus inferius suo loco.

Se.

PAGIUS

„ quam dici possit indolui, recordatus prius, itine amicitia & beneficiorum tanti viri, cujus nix venerandum caput ostendit, excepta Primatis prærogativa, & Sacrosancti dotali infula. Qua suggestione vos decepi, ut vestram benevolentiam optimis auferretis, male meritis conferretis? num ego

„ Deus sum, qui mutat mentes, mutat corda, mutat regna & tempora? Vere fateor, me magicam ignorare, nec aliquid magicarum artium didicisse. Recitat hoc Concilium Baronius in Appendice ad Tomum XI. ad annum MIII. num. III. quod in locum suum restituendum duxi.

NOTÆ

[1] Ottonem III. hoc anno Romam non venisse penes me certum est, cum ambo Chronographi Saxones Eccardianus, & Lebnitians profectioem illam consignent ad annum 998. quod & præstat Chronographus Magdeburgensis apud Pagium A. 998. 18. Nec sane aliter ratio suadet, cum Pagio etiam fatente, finis schismatis, & tyrannorum cades ad annum 998. pertinet. Quis autem credat Ottonem integro anno quietum mansisse, & si Romam venisset an. 997. nonnisi tamen anno 998. schisma, cui tollendo venerat, compressisse. MANSI

[2] Concilium Sandionysianum ad annum superiorem 996. referendum esse potius quam ad præsentem certum deinceps, ratumque esse debet. Nam Seguinus Sennonenfis, qui in eo Concilio tam foede habitus fuit ac narrat Aimoinus apud Pagium hic e vivis decessit anno illo 996. die XVI. Kal. Junii, ut adnotat diligentissimus author brevis chronici Sennonenfis S. Columbæ vulgatus a Martene Anecd. to. III. col. 1451. qui licet exeunte sæculo XII. scribebat, res tamen superioris ætatis accuratissime adnotat, ut eodem in corrigenda Annalium chronologia felicissime non semel usi fuerimus. MANSI

JESU CHRISTI ANNUS 998.

GREGORII V. PAP. ANNUS 3.

OTTONIS III. IMP. 3. BASIL. & CONST. IMPP. 23.

I. Robertus Rex Francorum solus.

Sequitur annus Redemptoris nongentesimus nonagesimus octavus, Indictione undecima, quo mortuo Hugone Francorum Rege, ejus filius, qui cum patre regnare coeperat, solus summam rem potitur. Hic autem ob illicitum contractum cum affine atque commatre conjugium coercitus est. Cum enim ea de causa celebrata esset in Galliis Synodus, in qua adulatione Episcoporum, concessum eidem fuit tale conjugium; re-

clamante Gregorio Romano Pontifice est dissolutum, & delinquentes Episcopi penitentia castigati. Est de his epistola Leonis Papae Noni ad Henricum Roberti filium, in qua inter alia habet haec verba: Pater tuus Robertus laude & consulti Episcoporum Regni tui, Bertam matrem Odonis Comitis sibi duxit uxorem: ob quam rem, quoniam sibi erat affinitate conjuncta, ab antecessore nostro Gregorio Quinto cum Episcopis, qui placito

PAGIUS SÆC. X. Anno Erazæ Hisp. MXXXVI. Anno Helgizæ CCCLXXXIX. inchoato die 23. Decemb. fer. 6. A. C. 996. I. Moritur Hugo Gallicæ Rex.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6491. 27. B. D. II. P. 17. April. Indi. II. JESU CHRISTI 998. GREGORII V. PAPÆ 3. OTTONIS III. REG. 16. IMP. 3. BASIL. & CONST. IMPP. 23.

Num. I. ad IV. Hugonem Galliarum Regem e tertia stirpe primum, hoc anno obiisse Odorannus in Chronico, & quidam alii habent; anno vero nongentesimo nonagesimo sexto Sigebertus in Chronico, huicque opinioni adhaeret Mabillonius lib. 2. de Re. Diplom. cap. 26. num. 25. Verum ejus mortem ad annum nongentesimum nonagesimum septimum pertinere variæ Roberti Regis filii ac successoris Chartæ demonstrant. Baluzius lib. 4. Marca Hispan. ad annum CMXCVII. ubi difficultatem istam examinavit, observat, Acta electionis Borelli Episcopi Rotensis scripta esse VIII. Kal. Decembr. anno Christi MXVII. Era MLV. indictione XV. anno XXI. regnante Rege Roberto. Quare cum Hugonis Regis mors ad IX. Kal. Novembris, seu ad diem XXIV. mensis Octobris pertineat, annus ille XXI. Roberti Regis cum anno MXVII. conjunctus ab alio anno proficisci non potest, quam ab anno CMXCVII. Adhæc Charta institutionis vitæ canonicæ in Ecclesia Gerundensi data dicitur anno Incarnat. Dominica XIX. post millesimum, XII. die Kalendarum. Decembrium, anno XXIII. regni Roberti Regis quod etiam rem evincit, ut numeranti patet. Mabillonius laudatus affert locum Aimoini de Miraculis S. Benedicti lib. I. cap. 9. qui annum Incarnationis domini millesimum tertium conjungit cum anno Roberti Regis quo cum patre regnare cepit, sexto decimo, monarchia septimo; ex quo inferit, Roberti Regni cum patre exordium ab anno CMLXXXVIII. Monarchiæ ab anno CMXCVI. repetendum esse. At annus ille septimus Monarchiæ Roberti Regis deductus a die XXIV. mensis Octobris anni Christi CMXCVII. inchoatur anno MIL. non vero in eo absolvitur, ut ex laudatis chartis liquet. Porro Hugonem Regem die XXIV. mensis Octob. vitam cum morte commutasse, disertè scribit Odo Monachus Fossatenensis in Vita Burchardi Comitis anno Incarn.

Verbi MLVIII. Loquens enim de donatione ab Hugone Rege monasterio Fossateni facta anno incarnati verbi CMLXXXVIII. sub die XII. Kal. Juliarum, inquit; Ob hoc etiam dies obitus ipsius Regis IX. Kal. Novembris usque hodie in ipso monasterio solemniter celebratur. Ea Vita extat Tom. IV. Duchesni. Adelhai Hugonis Capeti uxor & Roberti Regis mater, conjugii & filio in religionis officio suffragabatur, & seorsum aliquando suo nomine monasteria extruebat, aut novis redditibus & adificiis amplificabat, ut ex Chartis, quæ supersunt, innotebit. Cujus ea filia fuerit, hæcenus frustra quaesitum; cum Helgaldus in Vita Roberti Regis tantum dicat genus ejus inclytum ex Italia ortum esse, nec patrem matremve ejus nominet. Hæc ejus verba: Ejus (sc. Adelhaidis) inclyta progenies, sicut ipse (sc. Robertus) suis sanctis & humillimis assererat verbis ab Ausonia partibus descenderat. Hadrianus Valefius in Notis ad Carmen Adalberonis pag. 261. ait difficile esse scire unde eam originem duxerit, & San-Marthani, quibus in hac Historia Gallicæ parte explicanda nullus accuratior fuit, Tom. I. Historiæ Genealogiæ Franciæ lib. 12. cap. 1. ultimæ editionis eam quidem origine Italiam fuisse concludunt, sed de cætero nihil definiunt. Blondellus tam in Diatribæ de Formula Regnante Christo, Sect. 2. §. 7. quam in Pleniori Assert. Geneal. Franciæ lib. 12. cap. 1. ultimatæ editionis eam quidem origine Italiam fuisse concludunt, sed de cætero nihil definiunt. Blondellus tam in Diatribæ de Formula Regnante Christo, Sect. 2. §. 7. quam in Pleniori Assert. Geneal. Franciæ lib. 12. cap. 1. ultimatæ editionis eam quidem origine Italiam fuisse concludunt, sed de cætero nihil definiunt.

II. Adelhaidis ejus uxoris pietas & genus.

PAGIUS

Monachorum, pater pauperum, affluus verbi Dei cultor, inquit Ademarus in suo Chronico. Hadrianus Valefius anno MDCLXIII. Parisiis vulgavit Adalberonis Episcopi Laudunensis ad Robertum Regem Franc. Carmen, & notis illustravit, in quo Adalbero ait:

Mundus adhuc puero dominum metatur, & omnis Congaudet, plaudit, manibus latatur, & optat In Regem sibi, mox concordæ voce coronat Praesolatur in hoc, veniant ut tempora pacis. Lubrica tunc adolescentis transiit & aetas Flore juventutis tua jam resplendet imago. Forma super cunctos nobis speciosa videtur.

Quo in Carmine cum Adalbero Laudunensis Episcopus, Axelinus etiam appellatus, Hugonis nullam usquam mentionem faciat, apparet illud post Hugonis Regis mortem compositum fuisse. Natus tunc erat Robertus annos XXVII. aut XXVIII. ut mox diximus, & adolescentiam emensus erat, sed Antiqui pueri nomine etiam qui ætatem suam supergressi erant, appellabant; quod non semel insinuavi quia Viros doctissimos iis, similibus loquendi modis in errorem inductos fuisse subinde deprehendo. In eo Carmine totus est Adalbero in carpendis moribus sui temporis.

IV. Gregorius V. ejus cum Berta nuptias reprobat.

Odone Campaniæ Comite anno circiter CMXCVI. demortuo Robertus Rex Bertam hujus viduam, Conradæ Burgundiæ Regis ac Mathildis filiam uxorem duxit. Illa autem comitæ mater ejusdem fuerat Regis. Idem namque Rex filium ipsius de sacro suscepit lavacro, ut dicitur in veteri MS. Floriacensi a Duchesnio Tom. IV. pag. 87. publicato. Gallicani Praesules hujusmodi affinitatis & cognationis rationem non habentes, illas nuptias probarant: imo Erchembaldus Turonensis Archiepiscopus, alique phures Episcopi conjugium illud praesentia sua cohonestarunt. Verum Gregorius V. nuptias illas incestas reputavit, currentique anno celebrato Romæ Concilio condemnavit. Extat illud Concilium Tom. IX. Concil. octo Canonibus constans, in ejus tertio legitur illud celebratum esse presidente D. Otone III. Augusto Casare & D. Gregorio V. Papa. Canon primus: Ut Rex Robertus conjugineam suam Bertam, quam contra leges in uxorem duxit, derelinquat, & septem anno-

CHRISTI 998.

GREGORII V. PAP. 3.

OTTONIS III. IMP. 3. BASIL. & CONSIL. IMPR. 23.

Interfuerunt, reprehensi sunt. Postea ad Sedem Apostolicam venientes, cum satisfactione sumpta penitentia, redierunt ad propria. Hæc ipse, quæ recitat Jvo Episcopus Carnotensis in Pannormia.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Porro suasionem Abbonis Floriacensis Abbatis magni nominis viri, Robertum Regem dimisisse eandem commatrem suam, vinculo etiam affinitatis conjunctam, testatur Helgaldus monachus in vita ipsius Abbonis. Sic igitur illa dimissa, B b

rum penitentiam agat, secundum praefixos Ecclesiasticos gradus, judicatum est. Quod si non fecerit, anathema sit. Idemque de eadem Berta fieri præceptum est. Canon II. Erchembaldus Turonensem Archiepiscopum talis conjugii consecratorum, cum omnibus Episcopis, qui consentientes interfuerunt bis incestis nuptiis Regis, & Berta consanguinea sua, a sacrosancta communione suspendimus, donec ad hanc sanctam sedem Apostolicam veniant satisfacturi. [1] Baronius, cujus tempore hoc Romanum Concilium nondum lucem viderat, refert fragmentum Epistolæ Leonis Papæ IX. ad Henricum Regem Roberti filium, in quo Pontifex de Episcopis Gallicanis scribit, post ad sedem Apostolicam venientes eum satisfactione, suscepta penitentia, redierunt ad propria.

Robertus postea Constantiam uxorem duxit, ut legitur in laudato fragmento Coenobii Floriacensis. Hic in suum asseruit conjugium filiam Willelmi Tolosani Comitis, nomine Constantiam, cognomine Candidam, strenuam sane puellam, & suo nomine dignam. In alio fragmento veteris Chronici, ibidem a Duchesnio pag. 96. relato, de Roberto Rege dicitur: Duxit uxorem Constantiam filiam Willelmi Comitis Arelatenfis, natam de Blanca sorore Gaufridi Comitis Andegavensis. Demum Glaber Auctor coævus lib. 3. cap. 2. inquit: Accepit supradictus Rex illius cognatam nomine & animo Constantiam, inclytam Reginam, filiam videlicet Willelmi prioris Aquitanici Ducis. Quare cum Scriptores isti, non tantum verbis, sed reapse inter se discrepent, his inde inter Eruditos exorta, an Constantia Regina Willelmi Comitis Tolosani vel Willelmi Comitis Provinciae seu Arelatenfis filia extiterit; quæ cum adhuc sub iudice pendeat, nobis hic dirimenda. Eam Willelmo hujus nominis primo Comite Provinciae prognatam, ex solo Glabro, qui patrem eius Willelmum priorem appellat, quod de Ducibus seu Comitibus Tolosanis per hæc tempora florentibus nullo pacto intelligi potest, certo constaret, si Willelmum illum I. Aquitanicæ Ducem non appellasset, quod tamen negotium facessere non debere statim ostendo.

V. Robertus Rex Constantiam uxorem ducit.

VI. Constantia filia Willelmi I. Provinciae Comitis.

Willelmus igitur I. Provinciae Comes, genitis adversus Saracenos Fraxinetum occupantes celeberrimus, Adelaidem cognomine Blancam sibi copulavit, annoque CMXCII. cum conjugis sua Adalaidæ, & filio suo nomine Willelmo bona quadam restituit Monasterio Sancti Casarii Arelatenfis, ut demonstrat Charta a Bouchæo lib. IX. Hist. Provinciae cap. V. recitata. Eodem anno Willelmus I. in gravem infirmitatem incidit, & sumto habitu Mo-

III. Dotes Roberti filii & successoris.

Defuncto itaque anno superiori Hugone Rege Robertus filius, qui jam cum eo regnaverat, coepit habenas Regni tractare solus, Princeps natus tunc annos XXVIII. eloquentia & dicendi uberrate copiosus, subditis dilectissimus, ornamentum Clericorum, nutritor Me-

NOTÆ

[1] Hoc anno Otto III. Imp. Romæ mense Majo verfabatur; ubi privilegium pro monasterio Casinensi Jobanni Abbati concessit, habeturque in Accessionibus ad Historiam, Casinensem Erafini Gattulae P. I. pag. 92. in cujus fine legitur: Signum Domni Ottonis invictissimi Imperatoris Augusti. Heriberto Cancellario vice Petri Cumani Episcopi recognovi. Data octavo Kalendas Junii anno Dominice Incarnationis DCCCXCIII. indictione undecima, anno tertii Ottonis regnantis XV. imperii secundo. Actum Roma in palatio feliciter. Amen. GEORGIUS

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP. 3.
BASIL. & CONST. IMP. 23.

sa, uxorem duxit Constantiam filiam Wilhelmi Comitis Arelatenfis. Petrus Damiani in epistola ad Desiderium Abbatem Cassinensem de ejusdem Roberti Regis agens conjugio, ostendit Episcopos Galliarum ita coercitos a summo Pontifice, postea sub anathemate cohibuisse Regem ab ejusmodi conjugio, ex quo non dulcis & chara soboles orta est, sed monstrum horrendum, ita tali signo factum

PAGIUS

nachali e S. Maioli Abbatis Cluniacensis manibus, ut horum temporum mos erat, vitam cum morte commutavit. Eum enim illo Christi anno demortuum eruo ex Adebardo, & Syro Auditoribus coactaneis in Vita Sancti hujus Abbatis, quæ extat apud Bollandum ad diem XI. mensis Maii; ubi Auctores isti lib. 3. postquam de morbo, qui Willelmum Comitem sustulit, sermonem habuere, afferunt, Maiolum biennio postea vixisse. Maiolus autem die XI. mensis Maii anno CMXCIV. ad Deum migravit, ideoque Willelmi primi mors in annum CMXCII. incidit. Ei successit Willelmus II. in citata Charta memoratus, & de eo ac Adelaide matre in alia Charta, cuius Bouchæus ibidem mentionem facit, legitur: *Ego Adalax Comitissa, & filius meus Willelmus (Comes Provinciae hujus nominis II.) & filia mea Constantia donamus, &c. Facta est ista donatio in mense Augusto, regnante Rodolpho Rege, &c. Constantia itaque filia fuit Willelmi I. & Adelaidis, ac soror Willelmi II. qui patrem in Principatu exceperit. Et ne quis cavilletur in nomine Adelaidis, vel Constantia eius filia, anno MXVIII. referam verba Benedicti VIII. Papæ ad Episcopos Aquitania, Burgundia & Provincia scribentis & suæ benedictionis munus mittentis, omni reverentia & veneratione dignissima domina Adelaidi Comitissa cognomento Blanca, nuntique ejus domina Gerberga Comitissa, quam Gerbergam Willelmi II. Comitis Provinciae conjugem fuisse Acta publica docent. Constantia ergo, non Willelmi Comitis Tolosani, sed Willelmi Comitis Arelatenfis, seu Provinciae filia fuit. Hinc Ivo Carnotensis, qui sequenti sæculo vixit, in Epist. CCXI. meminit cujusdam genealogiæ occasione graduum consanguinitatis, sedente Urbano II. factæ, in qua dicitur: Blanca Arelatenfis Comitissa, Constantia Regina (id est Blancae filia) Avera Flandrensium Comitissa, Constantia nempe filia & Balduini V. Flandriæ Comitis uxor, uti apud San-Marthanos in General. Franc. videre est. Sed loco, Avera, legendum, Adela. Id confirmat Albericus in Chron. ad annum MXIII. de Roberto Rege scribens: Hujus uxor Regina Constantia (sicut habetur in Epistolis Ivoonis) filia fuit Blanca Comitissa Arelatenfis, quæ Blanca fuit soror Gaufridi Grisagonelli patris Fulconis Comitis Andegavorum.*

VII.
Non vero
eius-
pam alte-
rius Guil-
elmi.

Neque quis dicat cum Catello lib. I. Comit. Tolosæ cap. XVII. Constantiam Reg. filiam extitisse Willelmi III. Tolosani Comitis, qui Aquitania Dux appellatus reperitur; quam sententiam San-Marthani laudati lib. XII. cap. II. probabilem censent, in eamque Glabrum citatum trahunt. Bessius vero in Hist. Comit. Pictaviensium c. XVI. autumat, Constantiam patrem habuisse Willelmum IV. Comitem Tolosanum, & simul Comitem Arelatensem hujus nominis II. huncque uxorem duxit

execrandum Deum detestari, ostensum fuit. Sed audi jam Petrum:

Sæpe Deus omnipotens terribile exhibet etiam in hac vita judicium, nec tamen miseri homines desunt iterare plerendum: nam Robertus Gallorum Rex, avus istius Philippi, qui in paterni juris sceptris successit, propinquam sibi copulavit uxorem, ex qua suscepit filium, asserinum per omnia collum & caput ha-

III.
Monstrum
ex illicito
conjugio.

se Blancam Andegavensem. At Willelmus III. Tolosanus Comes, non Blanca Constantiæ matri, sed Emma Provinciae Occidentalis seu Comitatus Forcalquerii Comitissæ nupsit, eaque sine liberis demortua Comitatus Provinciae Occidentalis ad eum pertinuit, qui inde Comes vel Marchio Provinciae aliquando dicitur, sed numquam Comes Arelatenfis, ut male scripsit Bouchæus loco citato pag. 839. Magno etiam errore Bessius Willelmum Comitem Provinciae hujus nominis II. cum Willelmo IV. Comite Tolosano confundit; cum eos diversis ditionibus dominatos certissimum sit. Graviori errore Adelaidem Blancam Willelmi II. matrem, hujus uxorem facit; utramque enim opinionem variæ Chartæ in Historia Provinciae recitatae plane evertunt.

Sed non solum chartæ; verum etiam ipsemet Glaber, cui innituntur, contrarium habent; cum enim Constantiam Reginam filiam fuisse Willelmi prioris Aquitania Ducis affirmet, qua ratione Catellus Willelmum III. & Bessius Willelmum II. Provinciae Comitem & IV. Tolosanum, in locum Willelmi prioris seu primi subrogare potuerit? Glaber itaque Aquitania nomine eo loco Provinciam intelligit, ipsemet enim Bessius nos docet, eam ab urbe Aquisi ejus Metropoli, tam a Glabro, quam a Leone Ostiensis lib. 1. cap. 64. & a quibusdam aliis Antiquis Aquitaniam nuncupatam esse. Ibi Hugonem Sæculo X. Italiæ Regem Leo asserit, fuisse antea Aquitania Ducem, quem Provinciae Comitem extitisse ex Luitprando jam diximus. Malmesburiensis vero lib. 2. de Reg. cap. 5. fidem facit Edgivam filiam Eduardi filii Alfredi Anglorum. Regis matrimonio conjunctam fuisse Ludovico Aquitanorum Principi, i. e. Ludovico Orbo Provinciae Regi. Sic Bessius recte notavit, Bononem Provinciae Comitem, & postea Regem Arelatensem, a quibusdam Veteribus Ducem Aquitaniae dictum. Glaber laudatus cap. ult. Aquitaniam se in eo sensu sumere satis his verbis insinuat: *Olim circa millesimum incarnationi Verbi annum, cum Rex Robertus accepisset sibi Reginam Constantiam a partibus Aquitania in conjugium, ceperunt consuere gratia ejusdem Regina in Franciam atque Burgundiam ab Arvernica & Aquitania homines omni levitate vanissimi, moribus & veste distorti, &c. Paulo post addit, Sanctum Willelmum Abbatem Divionensem, acerrime increpasse Regem pariter ac Reginam, cur talia in suo regno permetterent fieri. Ubi Aquitania nomine Glaber Provinciam designat. Hermengarde enim Roberti II. Arvernicae Comitis conjux filia erat Willelmi primi Comitis Provinciae, sororque Constantia Reginae, & utriusque sororis obtentu, tam Provinciales quam Arveni in Aulam Gallicam veniebant, eaque in eam prava mores inducere constants fama ferebat.*

Denique cum nemo melior Glabri interpretis quam

IX.

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP. 3.
BASIL. & CONST. IMP. 23.

benem. Quos etiam virum & uxorem omnes fere Galliarum Episcopi communis excommunicaverunt sententia. Cujus sacerdotalis edicti tantum omnem ubique populam terror invasit, ut ab ejus societate universi recederent, nec præter duos servulos ad necessariis victus obsequium illi remanerent; qui tamen & Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS
Id invitæ
ratione
demonstra-
tur.

quam ipsemet Glaber, isque lib. 3. cap. 2. Willelmum III. Provinciae Comitem & Willelmi primi ex Willelmo II. patre nepotem, ac utriusque successorem, Arelatensem Comitem, appellet, & Willelmus III. aliis ditionibus non præfuerit, quam quibus antea Willelmus I. & Willelmus II. luce meridiana clarius est, Glabrum Ducis Aquitania nomine, quo Willelmum primum indigitat, aliud non intelligere, quam Comitem Provinciae, seu Arelatensem. Glaber texens, genealogiam Willelmi cognomento Ottonis Burgundia Ducis & Comitis, affirmat, eum habuisse in matrimonio sororem Brunonis Episcopi Lingonensis, quam aliunde constat, Ermentradem appellatam esse; ex qua, inquit Glaber, suscepit filios & filias, de quibus prius natam Landricum (Comes Nivernensis & Airps Principum qui diu Comitatum illum rexere), reliquas uterque Willelmum, scilicet Pictaviensis & Arelatenfis, duxere uxores. Ex quibus certo intelligimus 1.º apud Glabrum, Comitem seu Ducem Aquitaniae, idem esse ac Comitem Arelatensem seu Provinciae. Secundo, hunc Historicum peculiaria quandoque nomina provinciarum attribueret, uti lib. 4. cap. 8. ubi Lotharii Regnum, seu, ut nunc loquimur, Lotharingiam; primam Rhatiam appellat, nomine a Rheno fl. deducto, quo eam ab aliquo alio veteri Historico denotatam non meminimus legisse. Demum intelligimus, Anonymum supra laudatum, qui dicit, Constantiam filiam fuisse Willelmi Comitis Tolosani, manifeste hallucinatum esse, indeque errandi ansam sumisisse, quod aliqui Comites Tolosani, Willelmi nomine insigniti, fuerint etiam Comites Provinciae Occidentalis, seu Comitatus Forcalquerii. Sed undecumque error ille processerit, Constantiam Reginam Willelmum primum Provinciae Comitem patrem habuisse, & matrem Adelaidem cognomento Blancam, extra controversiam imposterum esse debet.

X.
Robertus
post an-
num M.
nupsit
Constantia.

Cæterum Robertum Regem ante annum millesimum primum Bertam non dimisisse, demonstrat Labbeus in *Miscellaneis Curiosis*, ubi ex antiquo Cartulario Monasterii Fossatenfis prope Parisios siti Chartam refert, in qua dicitur: *Suggestentibus dulcissima genitrice nostra Adelaide, atque conjuge nostra Berta. Acta publice Parisiaca urbe ann. Inc. Verbi millesimo, Præterea Odo Monachus Fossatenfis in Vita*

ipsi omnia vasa, in quibus Rex edebat & bibebat, percepto cibo, abominabilia judicantes, pabula ignis exhibebant. His autem Rex coarctatus angustiis, ad sanum consilium rediens, divortium fecit, inique legale connubium. Eadem de monstro genito habentur in historia Aquitanicæ fragmentis ex Pithoei collectio.

B b 2

tio.

Burchardi Comitis ab anno MLVIII. scripta, ut ex eadem elicitur, & a Duchesno Tom. IV. pag. 115. recitata, de Roberto Rege scribit: *Ipsæ quoque sua matris Adelaidi uxorisque Berta suggestionibus, &c. Franco tunc Cancellarius, postea vero Episcopus Parisi factus imaginem Regis imposuit. Factum est autem hoc in prædicta urbe anno Incarnat. Christi millesimo, indictione decima tertia, anno vero inclyti Regis Roberti duodecimo feliciter. Tertio, extat alia Charta in gratiam Monasterii Burgulienfis in Diocesi Andegavensi positi, & ab Emma Theobaldi Comitis Carnotensis filia in fundo dotis suæ anno CMXC. conditi ut habet Chronographus Malleacensis, quæ Bertam mense Septembris anni millesimi primi nondum a Roberto Rege repudiatam fuisse ostendit. In fine enim ejus legitur: *S. Berta Regina S. Teobaldi Comitis. S. Ottonis Comitis. S. Agnetis sororis eorum. Data mense Septembris Blefo castro anno Inc. Dom. millesimo primo, sive anno decimo (IV.) regnante Roberto Rege. Fatetur Labbeus numerum IV. deletum esse. Sed ex anno Incarnationis evincitur Robertum Regem cum Berta divortium non fecisse ante finem mensis Septembris anni millesimi primi. [r.] Denique Glaber lib. 3. cap. ult. annum quidem non determinat, sed asserit illud contigisse, circa millesimum incarnationi Verbi annum, cum Rex Robertus accepisset sibi Reginam Constantiam a partibus Aquitania in conjugium. Et paulo post viria tunc in Gallias hujus matrimonio occasione inducta verbis exprimens canit:**

Anno post dominum terris de Virgine natum Millesimo, gravibus homines erroribus acti, &c.

Quare hoc Roberti cum Constantia conjugium anno MI. peractum (Poeta enim perfectum numerum adhibet): omnesque filii ex eo prognati post eum Christi annum in lucem prodire. Suspicor tamen laudatam Chartam anno MI. scriptam, cui Berta Regina subscripsit, matrimonium Constantiæ non præcedere sed subsequi, & Bertam post divortium se semper Reginam appellasse, quo tamen eam titulo Regem in Actis publicis cohonestasse prorsus incredibile, licet id Bessius in Hist. Comit. Pictaviensium pag. 297. persuasum habue-

NOTÆ

[r] Uvat hic in medium asserere Joannis XVIII. pontificis pro monasterio S. Florentii Salmurienfis signatas mense aprili, Indictione II. nempè anno 1004. In his enim permotum se dicit pontifex ad favorem monasterio præstandum precibus *Donna Berta Regina, ac filiorum ejus Theobaldi, & Odonis*. Ex his enim inferendum est, Robertum, de quo hic in Pagio anno illo nondum nuptias suas cum Berta solvisse. Alioquin enim vix credi potuisset a pontifice reginæ nomine insignitam fuisse. Quin & mirum videri debet, quomodo Joannes hanc feminam reginam appellaret, cum ejus connubium nullum insectumque prædecessor ejus declaraverit. Discas etiam ex hac charta Bertam ex priori matrimonio non Odonem seu Ottonem tantummodo, sed & Theobaldum genuisse. Extant literæ illæ in Historia Monasterii S. Florentii Salmurienfis vulgata a Martæe veterum monumentorum tom. V. col. 1104. MANSI

IV.

stione editis, ubi hæc verba: Dum enim de eodem Rege eadem mulier concepisset: credens se parituram filium, peperit monstrum. Quæ res Regem perterruit: & librum repudii eidem mulieri dare compulsi. Quo factò, absolvi cum toto suo meruit Regno. Hæc ibi. Helgaldus monachus, qui vitam ejus fidelissime scriptam habet, dum comparat eum Davidi peccanti, sicut illum per Nathan, ita hunc per Abbonem sanctum Abbatem revocatum ad penitentiam tradit, dum ait: Istum æque per dominum & venerabilem Abbonem Floriacensem a Deo prælectum Abbatem, nunc Christi favente gratia, miraculis coruscum, spreto mortis formidine, dure increpatum privatim & publice: Cujus sancti viri increpatio tam diu persistit, donec Rex mitissimus reatum suum agnosceret, & quam male sibi copulaverat mulierem, prorsus dereliqueret, & peccati maculam grata Deo satisfactione dilueret. Hæc Helgaldus Floriacensis monachus. Porro quam pius, quam sanctus idem Rex usque ad obitum perseveraverit, idem auctor texens res ab eo præclare gestas enarrat.

V. (a) Bibl. Flor. edit. a Joann. a Bosco Caest. c. 11. p. 327. Abbo abbas Floriac. a Roberto Rege ad Greg. Pap. misit.

Quod rursus ad Abbonem spectat Floriacensem (a) Abbatem constat ex Aimoino, qui ejus vitam conscripsit, monacho Floriacensi tunc vivente, ipsum a Roberto Rege Francorum ad Gregorium Papam esse missum; quid autem per ipsum gestum sit, ab eodem auctore sic accipie: Porro paucis labentibus annis occasio se præbuit, ut rogatu ac precibus gloriosi Regis Roberti, Romuleam repedaret ad Urbem. Præcipua vero earum pro quibus directus est causarum, hæc fuit: Quia Arnulphus Rhenorum Archiepiscopus absque iusta audientia sede sua privatus, custodiaque fuerat mancipatus. Ob hoc Gregorius, qui Joanni in Apostolica successerat Sede, non solum nobilitate generis, verum etiam probitate clarus mentis, toti regno Francorum Anathema se invecturum comminatus est. Hac igitur ex re Italiam

PAGIUS

buerit, non advertens errorem cubare in Epitaphio Hugonis Regis Roberti filii, quem anno MXXXVIII. emendabimus.

XI. Prima profectio Romanæ S. Abbonis Abbatis Floriac.

A nun. IV. ad VIII. Aimoinus Floriacensis Monachus in Vita Sancti Abbonis Floriacensis Abbatis & Martyris, cujus magna pars extat apud Duchesnum Tom. IV. duas Abbonis profectiones Romanas memorat, quarum prior anno CMXCV. post Synodum Remensem celebratam ab eo suscepta: Eximius Abbas Abbo, inquit Aimoinus, condigno apparatu Romanam profectus, Privilegia Ecclesiæ sibi commissa corroboraturus, immo renovaturus. Sane non qualem voluit, aut qualem debuit Sedis Apostolica Pontificem nomine Joannem (XV. c.) invenit; nempe turpis lucri cupidum, atque in omnibus suis actibus venalem

repetere servus Christi Dei cogitur. Et quamvis mole corporis gravaretur (nam in transmarinis regionibus peregrinorum ciborum inusitata qualitas, decoctaque potionis haustus, corpus ejus pingue reddiderat: nequaquam tamen labore fatigabatur. Nec vero ipsa ejus pinguedo ullam ei ingerebat debonestationis maculam. Et cupidus pacis cum foret, leve ducebat omne genus defatigationis, dummodo eum reperiret virum, per quem fama vulgante audierat, ad pristinum posse statum religionis resurgere normam. Profectus ergo, Romana iterato revisit mœnia, ubi eo quem quærebat, nequaquam reperio, per concava vallium, per prærupta montium investigans: tandem in finibus Spoletanorum invenit. Cumque se invicem duo Ecclesiæ lumina conspexissent: gaudio ultra quam credi possit, gavisus magno, in mutuos ruunt amplexus. Et prior vere humilitatis cultos Abbo, saluatoria a parte Regis depromit verba. Tum sacerdos vere Apostolicus, reddita benedictionis recompensatione, ait beato viro: Bene te advenisse gaudeo fili Ecclesiæ, veritatisque ut comperi, custos ardentissime. Etenim furdus de te rumor meas repleverat aures, te tam divina, quam humana polere sapientia; nec qualiter amicitia a jure aequitatis abduci posse. Vere fateor, me jam dudum desideravisse tuum intueri vultum; tuo concupivisse amicitiam perfrui alloquio. Fruamur ergo cupitis sermocinationibus, alternisque divinarum atque mandatarum lectionum aliquid mentem relevemus studiis. Porro unum te volo nosse, legationem tuam me benigne suscipere: & quaque suaseris, me facturum fore. Tuam autem erit petere, meum vero petitum pro posse assensum præbere. Novi namque, nihil te contra jus fasque postulaturum, ac ideo, me tibi contraire, scio non esse æquum. Post hæc verba, omnibus ei collatis victui necessariis, ad hospitium sivit abire. Sicque octo ferme diebus eum detinens, & frequenter convivio suo

reperit. Quem execratus perlustratis orationis gratia Sanctorum locis, ad sua rediit. Meminit hujus profectiois ipsemet Abbo in Epistola a se ad Leonem S. Bonifacii Abbatem quem Remis Sedis Apostolicæ Legatum viderat, scripta. In ea Leonis eloquentiam summe extollit, atque eum sibi suam operam obtulisse, ut Privilegiorum Floriacensi monasterio concessorum confirmationem a Joanne XV. impetraret: Caritas, inquit Abbo, qua est vinculum profectiois, dum nos ambos Remis postis conglutinaret labiis privata colloquutionis, oratorios vivos, tantos Sancta Scriptura favos bono zelo fulminea lingua vestra eructavit coram & secreto, ut exclamans compellar diceret: ,, Diffusa est gratia in labiis tuis. Propterea benedixit te Deus in æternum. Dum ergo ad talia

Privileg. abbatiæ Floriacensi a Greg. Papa concessum.

suo cum adsciscens; cunctis, pro quibus jerat, libens annuit. Tunc vere sollicitus pastor Abbo, memor utilitatis loci quem regebat, privilegium illi Apostolica utilitatis fieri rogavit. Quod Deo dignus Papa tam favorabiliter largitus est, ut non solum nullum pecunie quæreret lucrum, verum Thymiamate, ac Planeta, qua inter Misfarum uteretur solemnia, donatum, eundem Dei famulum gaudentem, ad proprium remisit solum. In eo sane privilegio, & inter alia continetur, ut Episcopus Aurelianensis, nisi invitatus, Floriacum nequaquam adeat conobium. Neve unquam quilibet pontificum eidem monasterio divinum interdicat officium, etiam si tota Gallia ob populi peccata anathematis feriatur vindicta a Sede Apostolica. Sed ne quis eos (domnum dico Apostolicum, & Abbonem sanctum) excusimet in hoc factò contraria regulis sanctorum sensisse Patrum: necessarium nobis visum est ex epistolis Magni Papæ Gregorii pauca de pluribus hic exemplis inferere, in quibus exquirendis piæ huic beato viro semper fuit intentio. Sciebat namque illum nunquam vel sensisse, vel scripsisse contra canonum decreta. Addit his complura ex Gregorii Registro exempla, quibus confirmarentur, quæ a Rom. Pont. obtinuisset. Itis vero recitatis hæc subiicit: Verum de his factis dictum, nunc cœpta narrationis ordo repetatur. Regressus itaque honorabilis Abbo ad Regem, a quo missus fuerat: cuncta pro quibus jerat, perfectæ nuntiat: Arnulphum Rhenensem custodiam exemptum pontificatus restituit: pallium illi a domno Papa directum reddidit. Post hæc, per internuntios ipsi venerabili Apostolico domno Gregorio amicitiales plenæque reverentiæ dirigit litteras, in quibus innotescit, se

PAGIUS

lia rutilantium verborum fulgura lupui, coactus sum deinceps ubique confiteri vos tonitruum esse Spiritus sancti, qui super Apostolos in igneis linguis descendit. Qui etiam vos ardentem romphæam ad secandos improbos de templo suo septem donis gratiarum decenter climavit. Inter hæc tandem erectis animi luminibus Solares vestra eloquentia radiorum aquilinis oculis conspicerem volui; & sicut ait Ecclesiastes, frater fratrem adjuvans, quasi civitas munita & fortis baculum robusti adjutorii & columnam inseparabilis amicitia, vos in æternum, si placeat habere decrevi.

XII. Hujus profectio: nis ipsemet meminit in Epistola ad Leonem Abb. S. Bonifacii.

Paulo post subdit: adjecit insuper vestra incomparabilis bonitas, quod si nos urgeret super re domestica aliqua voluntas corroborare vestra Privilegia per Romanam auctoritatis stylum Apostolicum, vos in omnibus & per omnia nostri fore fidelissimum collaboratorem. Hæc autem omnia perficere voti erant, quando magnifica Principis Apostolorum, membra supplex adii; sed Romanam Ecclesiam digno viduatam pastore, heu prob dolor offendit. Vestra autem ab-

cuncta, uti jusserat, perfecisse. Quorum istud est exordium: Domino semper in Christo venerabili sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis Præsuli, ac ideo universalis Ecclesiæ Doctori, suis illius Abbo Floracensium rector in Christo salutem. Sæpius contingit, ut puritas integræ veritatis vacillet sententia malefidi interpretis. Quod ergo, venerabilis Pater, cavens, vestri animi sensa fideliter simpliciterque, ut præcepistis, deprompsi: nec animositatem Regis perhorruî, dum fidem, quam vobis promiseram, ex asse servavi. Quandoquidem nihil addidi, nihil minui, nihil immutavi, nihil reliqui. Horum omnium ipse Arnulphus e custodia liberatus, & absolutus, testis, est cui vestrum pallium coopertum obtuli, quomodo illud acceperam ex sanctis manibus vestris. Meminit & in fine earum, Planeta ab ipso sibi data, ita inquit: Nam liberalitatis vestræ memor, ut servus Domino gratias refero, qui inter Misfarum solemnia, munere vestro usus Planeta, vestri nullo modo oblivisci valeo in meis oblationibus. Caterum vobis semper parere decrevi, cujus Apostolatum Deus custodiat in æterna pace. Hæc Abbo, qui ea perfunctus legatione Robertum Regem reddidit religioni obsequentissimum. Insuper hoc eodem anno, scilicet duo de millesimo (ut a Glabro (a) ponitur) novis motibus contigit Galliam agitari cum S. Odilonis virtus innotuit. Quinam illi fuerint, ab eodem auctore sic accipie: Sequenti, inquit, demique anno ascendit Robertus Rex in Burgundiam cum magno exercitu pugnatorum, ducens etiam secum Richardum Rothomagorum Comitem cum triginta milibus Northmannorum, quoniam Burgundiones ei fuerent rebelles, nolentes eum suscipere in civitatibus & castris, quæ fuerant Ducis

Abbonis ad Greg. Papam litteræ.

VI. (a) Glab. l. 1. c. 8.

sentia profiteor ita affectus sum, sicut solet asfici fetus gallina conqurens rancis vocibus abstractum esse unicum matri suæ præsidium. Roma itaque aberat Leo Abbas Sancti Bonifacii, quando illuc Abbo pervenit. Edidit eam Epistolam Baluzius Tom. I. Miscell. & in Præfatione refert se eam reperisse in veteri Codice MS. Bibliothecæ Regiæ, ad L. Abbatem Fuldensensem inscriptam, cum qua inscriptione eandem ipsemet etiam publicavit. Verum ex ejus lectione manifeste apparet, Epistolam ad Abbatem monasterii Sancti Bonifacii Romæ positi, non vero ad Abbatem monasterii Sancti Bonifacii in Germania siti, cui hoc tempore nullus Leo præerat, missam fuisse. Sed Librarii inscriptiones litterarum non raro augent, minuunt vel corrumpunt. Porro Baluzius recte laudata Abbonis verba explicat, atque Abbonem non ita intelligendum esse ac si Sedem Apostolicam Pontifice vacantem reperisset, cum certum sit, Joannem XV. sedisset in cathedra beati Petri. Itaque scripsit Abbo se Romanam Ecclesiam digno viduatam Pon-

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
3.
BASIL. & CONST. IMPP. 23.

eis Henrici ejus videlicet avunculi, quin potius sibi in proprias devovere partes. Deveniens quoque Rex prinitus cum omni exercitu civitatem Antisiodorum, eam obsidione circumdedit. Qui diu ibi crebris assultibus fatigatus recedens, non adversus eam prevaluit, quæ fertur nunquam fraude vel hoste fuisse* decepta. Relicta namque civitate, Rex cum universo bellico apparatu convertit se ad castrum beati præfulis Germani expugnandum, quod manito aggere præpollens, hæret civitati: wallaverat enim illud Landrici Comitis exercitus, necnon ejusdem loci familiares viri hostium siquidem metuentes sacri gregis diremptionem. Occurrit interea furenti Regi Odilo venerabilis Abbas Cluniacensis monasterii, cupiens intervenire inter partes utraque sic quidem ut Regi exhiberetur honorificentia, solidararetur concordia Principum, pax patriæ firmaretur. Qui minus posse fieri cernens quod deprecaverat: hortabatur Fratres octo tantummodo, qui ad Confessoris custodiam relicti fuerant (nam ceteros cum suo Abbate Hildericco nomine jussio Regis inde exire compulerat) ut orationi instarent assidue, si forte Domini pietas eos, pariterque locum a tanta obsidione dignaretur eripere.

Sexto igitur obsidionis die illucescente, nimio Rex arreptus furore, indutus lorica simul & galea, omnemque exercitum dictis acens, habens etiam secum Hugonem ejusdem urbis pontificem, solum ex omni Burgundia parti Regis faventem. Eidem namque Regi in procinctu jam constituto occurrit supradictus Ab-

bas Odilo, illum increpans, ejusque primates redarguens, cur adversus tantum Dei pontificem scilicet Germanum hostili manu insurrexissent, cui specialiter (ut in Gestis illius invenitur) usus fuit, Dei auxilio, & bella compefcere plurima, & Regum ferocitati resistere. Cujus verbis minus auditum præbentes, quo tendebant, pervenerunt, cingentesque supradictum castrum in corona modum, ceratim illud expugnaturi prælium inierunt. Alterius quoque partibus diu multumque decertantibus, domus sua parti, Dei subito affuit prærens auxilium. Nam ejusdem castrum universa capacitas ita repleta est hora prælii terribilissima nebula: ut nemini hostium a foris pervius foret jaculandi aditus, cum ab intro repugnantibus cernerent se gravi cæde prostrati, sicque cum suorum maxime Northmannorum concisione dimiserunt castrum incolome: quos licet tarde, pœnituit adversus magni meriti locum arma sumpsisse. Contigit etiam ut hora, qua Regis exercitus adversus locum sacrum certamen inire cepisset, vir religiosus Gisbertus, ejusdem loci monachus super altare beatæ Mariæ semper virginis, quod decentius ceteris in vertice ejusdem constat Ecclesiæ (quemadmodum hora diei tertia quotidie consueverat) Missarum sacramenta celebrare inciperet: quod scilicet factum satis cælitus præstita congruit victoria. Sequenti igitur die egrediens Rex inde processit, igne cremando res hominum præter civitates, & castra tutissima usque ad superiores Burgundia partes: qui Franciam rediens, post hæc tamen licet tardius ad se re-

vertit Burgundionibus, prospere universam obtinuit regionem. Hucusque Glaber. Quod autem Richardi Comitis Rothomagensis, ac principis Northmannorum Robertum Regem sequentis mentio facta est, primi ejus nominis Ducis: hic opportune de hujus temporis statu Ecclesiæ Northmannorum eorumque principum religione Christiana, ex eodem auctore dicendum est, qui ait: (a) *Indeque orti Northmannorum Duces excellentissimi, Guillelmus videlicet; atque post ipsum junque denominati paterno seu avito jure, Richardi. Illos quippe Ducaminis principatus fuit metropolis civitas Rothomagorum. Cum igitur prædicti Duces ultra ceteros vigerint militia armis: tum perinde præ ceteris gratia communis pacis ac virtute liberalitatis. Nam omnis provincia, quam illorum districti subitici contingerat, ac si unius consanguinitatis domus vel familia inviolata fidei concurs degebat: nempe furi ac prædoni apud illos comparabatur, quicumque hominum in aliquo negotio plus iusto vel falsam quidpiam venundandum mentiens subtraheret alteri. Egenorum quoque & pauperum, omniumque peregrinorum, tamquam parentes filiorum, curam gerebant assiduam. Dona etiam amplissima sacris Ecclesiis pene in toto orbe mittebant, ita ut etiam ab Oriente, monte scilicet denominatissimo Sina, per singulos annos monachi Rothomagini venientes, qui a prædictis Principibus plurima redeuntes auri & argenti suis deferrent xenia. Hierosolymam vero ad sepulcrum Salvatoris centum auri libras, Secundus misit Richardus; ac quosque cupientes illuc devote peragrare, donis juvabat immensis. Hæc de primitiva Northmannorum in Gallis consistentium Ecclesia Glaber.*

VII.

(a) Idem
lib. 1. c. 5.

* Rothomagum

PAGIUS
In Epistola ad Leonem Abbatem Sancti Bonifacii. Verum perperam tradit, Abbonem in ea Epistola indicare se vacante per Joannem XV. mortem Sede Romanam pervenisse, & hujus professionis præcipuam causam videri Arnulfi restitutionem, ideoque Baluzii explicationem non esse admittendam. Nam duas professiones Romanas Abbonis in unam confundit, neque animadvertit ipsummet Aimoinum diserte asserere Abbonem a Joanne XV. petiisse confirmationem Privilegiorum monasterii Floriacensis, & Abbonem in sua ad Leonem Abbatem Epistola indicare Gregorium V. nuper Pontificem Romanum renunciatum se se accepisse: Nuper audiro, inquit, nuncium quod me laudavit super aurum & topazium, electum esse Apostolicum decus per quemdam Imperialis sanguinis virum (ut erat Gregorius V.) totum virtutibus & sapientia compositum. Quare hæc Abbonis Epistola ante secundam ejus professionem data ad Leonem Abbatem ideo-

fermonem habet, scite advertit Epistolam Abbonis a Baluzio publicatam datam non esse ad Leonem Abbatem Fuldensis, sed ad Leonem Abbatem Sancti Bonifacii. Verum perperam tradit, Abbonem in ea Epistola indicare se vacante per Joannem XV. mortem Sede Romanam pervenisse, & hujus professionis præcipuam causam videri Arnulfi restitutionem, ideoque Baluzii explicationem non esse admittendam. Nam duas professiones Romanas Abbonis in unam confundit, neque animadvertit ipsummet Aimoinum diserte asserere Abbonem a Joanne XV. petiisse confirmationem Privilegiorum monasterii Floriacensis, & Abbonem in sua ad Leonem Abbatem Epistola indicare Gregorium V. nuper Pontificem Romanum renunciatum se se accepisse: Nuper audiro, inquit, nuncium quod me laudavit super aurum & topazium, electum esse Apostolicum decus per quemdam Imperialis sanguinis virum (ut erat Gregorius V.) totum virtutibus & sapientia compositum. Quare hæc Abbonis Epistola ante secundam ejus professionem data ad Leonem Abbatem ideo-

XIV.

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
3.
BASIL. & CONST. IMPP. 23.

Quod vero ad statum pertinet rerum Hispaniarum, in hunc usque diem sub Veremundo Rege magis ac magis labefactæ miserando interitu ita sunt attritæ atque prostratæ, ut amisso Legionensi Regno, & Gallæciæ civitate Compostella excisa, & Ecclesiis dirutis, vix sepulcro sancti Apostoli Dei virtute illæso servato, in ultimum discrimen essent adductæ: cum exigua vires Christianorum Principum in unum collectæ, quæ bellis civilibus non disjunctæ tantum, sed mutuis confectæ cædibus debilitata admodum fuerant, adversus Almanzorem Regem Arabum numerosissimo pollentem exercitu non resistere tantum, sed & superavere quàm felicissime, desideratis ex peditibus ejus (ut ipse Maurorum producit historiæ) septuaginta millibus, equitum vero quadraginta millibus. Cum & ipse exercitus dux ex desperatione abstinens cibo, noluit tantæ acceptæ cladi esse superstes. Nulla hac victoria gloriosior, vel cessit utilior, vel opportuniori tempore a Deo concessa est, ut tum veteres, tum recentiores affirmant. Porro ipse Rex Veremundus anno sequenti decessit, multis bonis operibus pro suis expiandis delictis ante præmissis, quod & ejus sepulcri inscriptio, licet perbrevis dicere non prætermittit, quæ sic se habet:

H. R. REX VEREMVNDVS ORDONII. ISTE IN FINE VITÆ SVÆ DIGNAM DEO POENITENTIAM OBTVLIT, ET IN PACE QVIEVIT. ÆRA M. XXXVII.

Successit autem Veremundo anno item sequenti ejus filius Adelphonus ejus nominis V. puer annorum quinque. Quæ autem post hæc contigerint, sequens Tomus suis locis significabit.

Por-

que ea nihil commune habet cum restitutione Arnulfi & cum secunda professione Abbonis.

Ad num. VIII. & seq. Victoria a Veremundo Legionis Rege, Garfia Navarra Rege hujus nominis III. Tremulo appellato, & Garfia Fernandi Comite Castellæ, de Almanzor Regis Prorege Ileni Hispaniarum Caliphæ, anno incerto reportata. Rodericus lib. 5. de Reb. Hisp. cap. 16. eam his verbis refert: Rex Veremundus coactus hostibus legationem misit Garfia Fernandi Comiti Castellano, & Garfia Tremuloso Regi Navarrae, ut obliti injuriarum ad agenda prælia fidei federati insimul convenirent. Quod audientes Rex Garfias misit exercitum, Comes Garfias Fernandi personaliter cum sua multitudine & Rex Veremundus, licet Podagricus, gestatus humeris bajulorum, collecta potentia regni sui omnes insimul convenerunt, & in loco quodam, qui Arabice Calacanazor, Latine autem dicitur Valturum altitudo, Almanzor venienti cum suis Arabibus, ut Castellam invaderet, occurrerunt, cumque se se mutuis cadibus invassent, maxima pars cecidit de exercitu Agareno, ramos noctis tenebris intercepti, neuter neutri cessit.

VIII.
Arabes
profligati
ab Hispanis.

IX.

* capta

PAGIUS

Pontifice offendisse, quia non putabat Joannem dignum esse tanta Sede. Quam viri doctissimi interpretationem certam esse ostendit Aimoinus citatus. Baronius, qui hanc Epistolam non vidit, anno CMXCII. num. XXIV. citata Aimoini verba refert, atque Abbonem ignorasse Crescentium tunc Urbis tyrannum ex omnibus Pontificiis actibus pecuniam corrasisse, idque fecisse nomen Joannis Pontificis, apud omnes ad Urbem accedentes peregrinos, istiusmodi infamia laborare.

XIII.
Secunda
professio
Romana
Abbonis
Arnulfi
causa suscepta.

Secunda professio Romana Abbonis recte hoc anno a Baronio consignata; ex verbis enim Aimoini, quæ refert, innotescit Hugonem Galliarum Regem tunc mortuum fuisse, & Robertum filium solum regnasse; Hugonis vero mors die XXIV. Octob. superioris Christi anni contigit. Hujus posterioris professionis causam nos edocet ipsemet Aimoinus, quia, inquit, Arnulphus Remorum Archiepiscopus absque iusta sua audientia sede sua privatus, custodiaque fuerat mancipatus. Ob hoc Gregorius, qui Joanni in Apostolica successerat, sede, non solum claritate generis, verum etiam probitate clarus mentis, toti Regno Francorum anathema se invocaturum comminatus est. Paulo post Aimoinus scribit: Regressus itaque benedictus Abbo ad Regem (nempe Robertum) a quo missus fuerat: cuncta pro quibus ierat, per-

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 23.

X.

Porro autem vix credi potest, quantum contulerit semper pietas ad hostes Fidei profugandos, in quo genere cum plura sint superius exempla narrata, illud quod his temporibus sub Garfia Fernando Castellæ Comite adversus item Arabes pugnante accidit, est dicendum. Etenim cum ejus principatus initio adversus hostes confingeret apud Gormatium oppidum, pietate ac fide nobilissimi viri Ferdinandi Autolini, exercitus hostium est profligatus, pugnante sub ejus specie Angelo. Nam cum ille moraretur in Ecclesia illic posita, ut precibus suis victoriam impetraret; ignavia illi ab æmulis tributum est, quod timore percutis, securitatis causa templum adisset. Sed Deus manifestis voluit signis ostendere, pietate potius, quam armis parari victoriam. Siquidem sub specie ejus visus est Angelus ante alios foriter proeliari, hostes sternere, in fugam adigere, adeo ut ea victoria ipsi tributa fuerit, quæ equus & arma invenirentur divino miraculo sanguine esse conspersa, jaculatus tamen cum ipse esset non missilibus, sed precibus in hostes. Porro ipse Garfias Fernandus pervenisse reperitur usque ad annum Redemptoris millesimum quintum, uti veteres rerum Hispaniarum scriptores produnt.

Pietas
vincit ho-
stes.

XI.

Hoc eodem anno (Ditmarus ait) decimoquarto Kal. Januarii Tertii Ottonis Imp. avia, Primi vero Ottonis uxor gaudens moritur, edificata civitate Olsa, collectis ibidem monachis. Causa fidei servitio justa recompensans premia Domini, ad tumbam ejus plurima bodie operatur miracula. Hæc Ditmarus hujus temporis scriptor.

XII.

Inter hæc autem Imperator Romam cogitans cum Mutinam pervenisset, juxta ipsam, in villa Amula dicta hospi-

tio susceptus est. Accidisse autem tunc ipsi ea (a) tradunt quæ magna admiratione digna metro scripsit Gotefridus Viterbiensis, nempe coactum fuisse, id justitia ab eo exigente, Augustam uxorem suam, Mariam nomine, filiam Regis Aragonum, necis Comitissæ innocentissimi ream, publice cremandam judicare. Conjecit enim femina prociac oculos in dictum Comitem virum integerrimum, forma pulcherrimum: quæ a viro castissimo passa repulsam, illum de pertentata pudicitia calumniose accusavit apud Imperatorem, qui facile nimis adhibens finem ipsi, Comitem morte damnavit. Quem cum capite amputatum audisset ejus uxor, magna audacia, quam pudoris nescius dolor ministravit abunde, Ottonem convenit pro tribunali sedentem, clamans de nece justissimi viri vindictam, projectoque capite viri in medium, ipsum Imperatorem reum sanguinis innocentissimi apud ipsum jura reddentem accusat. Probationem per contrectationem ferri candentis, veritatis indicem offert, consentit ille, paratur ignis, ferrum candens exhibetur, mulier conscia innocentia viri sui, arripit illud illæsa, contrectat inuisa, quia justa, stringit ut flores ignitum metallum, quo solum exuruntur præcordia ipsius Imperatoris. Cui tunc insultans vidua femina, vindictam in Imperatorem a gladio exigit imperantis. Fatetur ille culpam, nec refugit poenam, spondens jugulum, sed postulat inducias. Interim proceres accurrunt, pro vita feminam exorant Imperatoris, sed frustra diu laboratum, at tandem ea est conditio transactum, ut auxilium sceleris Augusta, ex qua causa processerit viri necis, flammis comburenda daretur. Quo facto, suam redemit vita justissimus Imperator, qui eandem

Justum judicium
justissimi
Imperatoris.
(a) Crant.
in Sax. l.
4. c. 26.
Gotefrid.
Chron. p.
17. in Or.
III.

PAGIUS

campum, & tanta strage comperta suorum bellum in crastino timuit restaurare. Unde de nocte fugiens cum venisset ad vallem Borgocorexi, dolore vexatus animam exhalavit, & ad Medinam, que Calum dicitur, est delatus. Cumque dies crastina illuxisset exercitus Christianus putavit Arabes ad prælium reversuros, sed cum tentoria vacua hominibus conspexissent, ipsa tentoria & suppellectilem & spolia varia occuparunt. Comes autem Garfias Fernandi viriliter insecutus eos, qui eadem evaserant, fere usque ad internecionem delavit. Almanzor autem, qui semper invidus fuerat, tanto dolore prostratur, ut a die prælii neque cibum neque patum sumserit, donec diem conclusisset exiretum. Veremundus anno sequenti obiit Era MXXXVII. ut refert Baronius ex ejus Epitaphio, relicto filio quinquenni, Adelphonso hujus nominis V. appellato. Et tamen idem Rodericus in Hist. Arabum cap. 31. ait, Almanzorem mortuum esse an. Arabum CCCXCIII. anno Christi MIL. inchoato. Quare numeros in Historia Arabum corruptos esse oportet.

Ad num. XI. Baronius memoria lapsu recitat hic S. Adelheidis Imperatricis mortem, quam postea fuse narrat anno millesimo, de qua ideo ibi agemus, licet ea anno CMXCIX. contigerit.

XVI.
Mors A-
delheids
Imp.

Ad num. XII. Otto III. Imperator anno superiori secunda vice Romam venit, nec ante initium anni millesimi inde digressus est. Krantzius lib. 4. Hist. Sax. cap. 26. & Gotefridus Viterbiensis narrant de Maria Imperatrice Aragoniæ Principis filia; quod cum per urbem Mutinensem Imperator transiret, eaque a Comite quondam forma pulcherrimo repulsam passa esset, eundem de pertentata pudicitia apud Imperatorem accusavit, hincque Comitem morti damnavit. Quem cum capite truncatum audisset ejus uxor, Ottonem pro tribunali sedentem convenit, virique projecto in medium capite ipsum Imp. apud eundem ipsum jura reddentem accusavit, & probationem per ferri candentis contrectationem obtulit quod cum prorsus illæsa contrectasset, vindictam in ipsummet Imperatorem ab eodem.

XVII.
Otto III.
numquam
uxorem
duxit.

XIX.

Finem vero schismatis a Joanne Pseudo-Papa excitati his verbis narrat Chronographus

NOTÆ

[1] NUm Otto III. uxorem habuerit, vel fecus, quæstio est quidem anceps, sed neminem ex antiquis conjugium Ottonis asseruisse proferri solent; cum Landulphus senior, cujus vulgata est historia a Muratorio Rerum Ital. to. 4. lib. 2. cap. 18. id affirmando scripserit. Erat Otto Ottonis II. filius, a consilio conjugali, mortua conjugæ, ex qua sibi filium masculinum minime genuerat, alienus. Vivebat Landulphus sæculo undecimo declinante. MANSI

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 23.

dem donatam tribus castris, solutus ipse ac liber subeundi supplicii, eam abire rogavit. Hoc tantæ tragediæ est argumentum, quod (ut dictum est) Viterbiensis Gotefridus carmine cecinit, alii vero soluta oratione scripsere.

Inde ad Samnites se contulit, ut Principes Longobardos in officio contineret. Tunc accidit, ut religionis ergo ad Casinense Monasterium se conferret, cui tunc præerat Joannes vir egregiæ sanctitatis, cujus præfecturæ divinitus ipsi creditæ hic erat annus primus, & incipiebat secundus. De quo Leo Ostiensis: Hic primo ordinationis suæ anno præ-
Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

exegit. Falsus ille culpam tandem ea conditio transactum est, ut Augusta flammis combureretur. Quo facto vitam suam redemit Imperator, qui insuper viduam tribus Comitissæ castris donavit. Quæ Historia si vera alliganda esset cum anno CMXCVI. quo Otto primum in Italiam venit. At is anno CMXCV. uxorem quærebat. Quare matrimonium ejus cum Maria Aragoniæ eo magis commentitium, quo omnibus Antiquis ignotum. [1]

XVIII.
Finit
Schisma-
tis.

Chronographus Magdeburgensis MS. postquam anno superiori de invasione Sedis Apostolicæ per Joannem Placentinum facta sermonem habuit, subdit: Anno Domini CMXCVIII. Imperator tantis presumptionibus compertis, secundam professionem paravit in Italiam. Cui venerabilis Papa Gregorius Papiæ obviam factus dum ei pessima Joannis & Crescentii narrasset gesta, ille diu divino commotus zelo Romanam quantocius perrexit cum Apostolico. Quod audientes præfati ministri Sabana Joannes quidem fugam inivit, Crescentius vero præsidio quod, veterem Romam & Leoninum attingit castellum se cum suis inclusit. Tunc quidam, non tantum Imperatoris, quantum Christi amici, insequentes Joannem comprehenderunt eum: sed timentes, ne si eum ad Augustum destinarant, impunitus abiret, linguam ei & naves amputarunt, oculisque pariter eruerunt. Hoc itaque multato divinitus, domus Papa Gregorius sedem Apostolicam honorifice recepit, eamque usque ad obitum suum libere infedit. Imperator igitur Romam adveniens sanctissimam illuc Christi Resurrectionem celebravit, statimque post Albas scalis scalis & machinis arcem, quam Crescentius infederat, hætenus omnibus inexpugnabilem, fortiter expugnat: illumque captum decollari, & e summo præcipitatum in patibulo pedibus iussit suspendi. Verum in hoc fallitur hic Auditor quod Imperatorem hoc anno secundam in Italiam professionem suscepisse tradat; cum ab anno superiori, quo in Urbem se contulit, illinc non nisi post triennium discesserit, & ter tantum Romæ fuerit.

ceptum confirmationis ab Ottone III. Imperat. suscepit aureo sigillo bullatum. Quo etiam tempore idem Imp. hic per dies aliquos remoratus duas argenteas coronas obtulit beato Benedicto. Hæc Leo.

Eodem quoque tempore idem Imperator Beneventi cum esset, venit ad eum S. Heribertus Colonienfis Episc. Archiepiscopus Colonienfis, ut ex more investituram acciperet ratione feudorum, quæ idem Antistes ex fisco Regio possideret: qua accepta, idem Romam se contulit, & pallium a Gregorio Papa suscepit. Testatur hæc (a) Rupertus Abbas Tuitienfis in vita ipsius: qui cum di-

XIV.
S. Heribertus
Colonien-
fis Episc.

(a) Rupertus
vita S.
Heriberti
c. 10. ap.
Sur. 16.
Mart. l. 2.

C c c

cat

Hildensheimensis ad hunc Christi annum: Prædictus invasor Joannes ab Imperatore cæcatus, Antipapa & truncatur, deponitur, & Crescentius decollatus cum XII. suis ante Urbem suspenditur. Idem habet Lambertus Schafnaburgensis in Chron. ad hunc Christi annum. Quod cum in Quadragesima die secunda Martii hoc anno inchoata acciderit, ut tradit Auditor Vitæ Sancti Nili Hegumeni, cujus verba recitat Baronius anno 996. ubi a num. XIII. ad XVI. de hoc schismate verba facit, apparet ejus initium mense circiter Maio superioris Christi anni recte a nobis collocatum fuisse; cum in Catalogis huic Joanni menses decem attribuantur. In Catalogis in quibus hic Joannes cum numero exprimitur, Joannes XVII. vocatur, Joanne scilicet Roberti filio in censum relato, & Joanne XVI. appellato. Verum cum Joannes Gregorii V. Deceffor se ipsum Joannem XV. in suis rescriptis nominarit, eumque ita vocandum esse suo loco dixerimus, Joannes iste, licet Antipapa, Joannes XVI. appellandus, quod duo subsequentes Pontifices ejusdem nominis ejus aliqualem rationem habuerint, aliterque Joannem XVII. & alter Joannem XVIII. in suis rescriptis se nuncupavit. Papebrocius in Conatu Chronico-Historico id optima ratione ab utroque factum recte existimat. Licet enim, inquit, non fuerit, unquam verus Pontifex hic Joannes XVI. tamen extabant sub eo nominis numero sparsæ toto Orbe, pro occasionum diversitate, Epistolæ, ac Bullæ: quæ ne cum veri deinde Pontificis actis confunderentur, si hic quoque diceretur XVI. necesse habuit Silvestri II. Successor permittente, ut vocaretur Joannes XVII. Quod nos etiam faciemus, ne si cum Baronio & recentioribus passim velimus, expundo hoc Pseudo-Papa, sequentium Pontificum numerum imminuere, publicis ac privatis eorumdem ac sequentium temporum actis advessemur.

XX.
S. Heribertus
anno
no sequenti
creatus
Archiep.
Colonie.

Ad num. XIV. Otto III. tam in secunda sua professione Romana, quam in tertia præcipue Beneventum venit, ut ex Leone Ostiensis lib. 2. cap. 22. & seqq. aliisque colligitur. In ea urbe fuit sequenti Christi anno, quo Sanctus Heribertus ejus Cancellarius electus & con-

cat id factum triennio ante Ottonis obitum, utique ad hunc vel potius sequentem annum sunt referenda.

XV. (a) Curopalates Joannis Malaceni accusati apud Basilium Imperatorem, quod Bulgarorum partibus favisset, narrat historiam, eumque ab eodem vocatum tradit Constantinopolim: quæ autem sequuta fuerint, absolutus ne, an condemnatus, silentio obvoluta reliquit: sed in rebus gestis S. Niconis, de quo plura superius, egregia de his narratur historia, his scilicet verbis: Lacedæmonem vix redierat sanctus Nicon, & veræ philosophiæ monasterium suis redditus tenebat: cum paucis post diebus, quoniam invidia quiescere nescit, ab improbis quibusdam, malevolisque hominibus per calumniam accusatus est Joannes ille Malacenus nobilitate generis ac splendore, nec non summæ sapientiæ laude non inter Lacedæmonios modo, verum etiam tota Hællade ac Peloponneso facile princeps: accusatus autem apud eum, qui tum Imperii sceptris potiebatur, Basilium scilicet Romani minoris filium, Regum omnium fortunatissimum, cujus & vita illustris & Imperii spacium longissimum fuit, & victoriæ & trophæa de hostibus quamplurima, per quem & Bulgaricæ gentis Princeps (ut memorant historiæ) Samuel ille, viribus & robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus & subactus est.

XVI.

Mittantur itaque ab Imperatore Sartrape duo, militum legionem trabentes, ut Malacenum ex improvise comprehendant, vincuntque ad reginam urbium ducant: defectionis enim & perduellionis in eum crimen concinnantes anuli, Imperatoris aures falsæ accusationis calumniæ oppleverant. Ut ergo in Lacedæmonia pervenerunt, & virum cujus causa missi fuerant, comprehenderunt: evocatus est Archiepiscopus Coloniensis, ut anno MI. demonstrabimus, & ut ait Rupertus Abbas Tuitiensis in hujus Sancti Antistitis Vita a Bollando ad diem XVI. Martii recitata cap. 2. Beneventi Pontificali ei honor datus est VII. Idus Junii (legendum VII. Idus Jul. ut recte Bollandus monet.) Et exinde Romam profectus, Pallium ab Apostolica sedis Prasule (Silvestro nempe II. non vero Gregorio V. ut Baronius interpretatur) accepit.

PAGIUS

consecratus est Archiepiscopus Coloniensis, ut anno MI. demonstrabimus, & ut ait Rupertus Abbas Tuitiensis in hujus Sancti Antistitis Vita a Bollando ad diem XVI. Martii recitata cap. 2. Beneventi Pontificali ei honor datus est VII. Idus Junii (legendum VII. Idus Jul. ut recte Bollandus monet.) Et exinde Romam profectus, Pallium ab Apostolica sedis Prasule (Silvestro nempe II. non vero Gregorio V. ut Baronius interpretatur) accepit.

XXI. Gerbertus, qui in aula Ottonis III. versabatur, Archiepiscopus Ravennensis ejus favore hoc anno renunciatus est, uti ex his ejus Epitaphii verbis elicitur, ubi postquam de ejus ad Remensem & postea ad Ravennensem Archiepiscopatum mentio facta fuit, dicitur:

Post annum Romam mutato nomine sumptis Ut toto Pastor fieret Orbe novus.

cat ille confestim virum Dei Niconem, quem ob egregia facinora præcipuo in honore habebat: gravique dolore anxius: ora, inquit, ora pro me misero, serve Dei, ne Imperatoris iram male peream. Quem Sanctus blandis contra, mellitisque verbis respondens, confirmare animum jussit, nibilque tristius formidare. Tum eximia quadam vi charitatis mensa simul accubans, & lætitiæ poculum, ceu poeticum illum Gygeonæ, malorum omnium oblivionem morienti propinans, oraculum adjecit: Regiam potius benevolentiam adepturum, vitam antea acta beatiorum acturum, altiores ad honorem gradus conscensurum, de omni denique molestia & calamitate triumphaturum: & me (inquit) videbis, & in patriam sub vitæ finem reverteris. Nam & hac quoque Nicon (ut supra dictum est) a Patre luminum gratia ornatus erat, ut futura æque ac præsentia prævideret. Atque omnia sane, ut prædixerat, evenerunt.

Prædictio S. Niconis Malaceno.

XVII.

Malacenus ergo tamquam a prophetica & divinitus agitata lingua hæc audiens, nibilque penitus ambigens, vehementer exbilaratus est, navigationemque salutato Nicone, securo animo exorsus est. Postquam ad Imperatorem pervenit, & conficta ab æmulis criminatio veritatis luce, sed Niconis maxime precibus discussa est: majorem deinceps apud Imperatorem gratiam, ampliores honores, gloriam & famam adeptus est, adeo ut principem in Senatu locum obtineret. Quem tunc cum profectus est Constantinopolim, Protospatharium tantum fuisse, virum alioqui prudentem & eloquentia insignem, narrat idem qui supra Curopalates. Sed quæ post hæc secuta sunt, ubi Nicon ex hac vita migrasset, ab eodem scriptore vitæ Niconis, memoratu digna sic accipie:

Malacenus liberatus & honoribus auctus.

XVIII.

Transacto post hæc tempore non brevi cum Malacenus Constantinopoli adhuc esset,

Anno autem sequenti idem Gerbertus Pontifex Romanus creatus. Erravit itaque Rubeus in Hist. Ravenn. lib. 5. qui hanc promotionem ad annum superiorem retrahit. Non bene etiam Baronius anno CMXCVI. num. III. eandem recitat. Tom. IX. Concil. pag. 752. recitatur Epistola Gregorii Papæ V. ad eum data, qua mittit Pallium, & Ravennensem Ecclesiam non modo multis Privilegiis ornat, sed etiam variis donationibus auct. In ejus fine legitur: Scrip. per manus Petri Notarii & Scrinarii S. R. E. in mense April. Indict. XI. Benevalete. Dat. IV. Kal. Maii per manum Joannis Episcopi S. Albanens. Ecclesiæ & Bibliothecarii S. Apostolica sedis, anno Pontificatus domini Gregorii summi Pontificis, & universalis Papæ, in sacratissima sede B. Petri Apostoli anno II. imperante domino Ottone III. a Deo coronato, magno, & pacifico Imperatore, anno II. in mense & indict. supra scripta,

set, Nicon ad immortalem, beatamque sortem transit. Quod ille cum accepisset, & dulcem illam spem, qua futurum ex ejus verbis non dubitavit, ut optabilem ejus vultum aspiceret, sibi quodammodo ereptam sentiret: vehementer angi animo variisque cogitationibus æstare cœpit, gravem præterea vitam ducere nisi quod ille promiserat, perficere videret.

XIX.

Fide igitur confirmatus (neque enim illius expertus erat scientiæ, qua cognosci Dei mysteria solent) quid agit? quod se convertit? Pictorem advocat arte, manuque insignem, & qualis habitu, veste, capillis Sanctus fuisset, verbis designat: tum aptis coloribus, in tabula totam ejus imaginem exprimi jubet. Reversus domum pictor, operæpretiumque ratus, quod jussus fuerat, quam accuratissime posset, exequi; post varios conatus, frustra tandem se laborare animadvertit: nec enim ex sola narratione poterat, quamvis peritissimus artis & exercitissimus esset, quem nunquam viderat, ad veram similitudinem exprimere. In hac igitur cura versanti vehementer dolenti, quod oris lineamenta effingere non posset: ante oculos repente exiit monachus quidam qui in ædes clam penetravit, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta veste amictus coma squalens, capillitio, barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgam manu gerebat cujus apex in crucem desinebat. Qui pictore comiter salutato, mororis, sollicitudinisque causam sciscitatus est. Ille vero & causam mox aperuit, & operis difficultatem demonstravit. Tum leni ad eum voce monachus, Me, inquit, aspice, frater, mihi per omnia similis est, quem depingis. Ut ergo acris in illum Ann. Eccl. Tom. XVI.

Malacenus composuit Imaginis S. Niconis.

PAGIUS

hoc scilicet Christi anno. Qua ex subscriptione etiam patet, Gregorium V. anno CMXCVI. post diem XXVIII. mensis Aprilis primum Pontificatus annum exorsum esse. Non dubium autem, quin Pontifex paucis diebus a Gerberti ad Ecclesiam Ravennensem promotione rescriptum illud emisisset.

XXII. Celebrat Conc. Ravenna.

Eodem fere tempore Gerbertus Concilium habuit Episcoporum omnium, qui Ravennati Ecclesiæ subiciuntur, in quo tres canones conditi ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes. Refertur illud Concilium Tom. IX. Concil. pag. 769. sed ibidem, uti & apud Rubeum citatum, cum anno CMXCVII. male conjungitur, ut ex ipsius Concilii Prefatione liquet: Perpetuo regnante Domino nostro Jesu Christo. Tempore pii Cesaris Ottonis III. in anno secundo Imperii ejus, undecima indictione, &c. ideoque hoc Christi anno, quo Otto III. usque ad XXXI. mensis Maii secundum Imperii annum numerabat, & Indictio XI. in cursu erat. Verum est infra post canones legi: promulgata sunt hæc anno CMXCVII. Incarnat. Dominica, die Kalend. Martiarum Indict. XI. At

oculos intendit, pictor, penitusque circumspexit; illum ipsum esse agnovit, quem Malacenus verbis designarat. Quare ad tabulam reflexus, ut conspectam formam imitaretur, o rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt. Cumque miraculo obstupefactus, ad Sanctum subito, Kyrie eleison cum horrore inclamans, se vertisset, illum amplius non vidit. Jam enim avolaverat. Itaque ad delineatam divinitus formam, reliqua colorum pigmenta adiciens, perfectam imaginem, qualis hodieque in sacro Beati templo suspensa visitur; omnibus numeris absolvit, statimque ad spectabilem Malacenum cum illa properans: omnia illi, ut acciderant, ordine percensuit. Quibus ille auditis, cum ex oblata pictori Niconis specie; ne in hac quidem parte inanem fuisse ejus prædictionem, animadverteret: ingenti gaudio perfusus, mirabilium Dei operum laudes, & quantam a Spiritu sancto gratiam sortitus Nicon esset, prædicare nunquam desistit. Sed Malaceni quidem, & sacre imaginis historia sic se habet. Hucusque de his auctor.

XX. Duci Venetorum juncta Romani foror.

Subiicit autem his quæ de Malaceno narravit, mox Curopalates, eumdem Basilium Imperatorem, quo sibi Venetos conciliaret, eorum Duci in matrimonium junxisse Argyri filiam, Romani postea Imperatoris forem. Porro istam putamus illam, de qua Petrus Damianus sic scribit ad Blancam Comitissam: Sed ad id, inquit, quod asserimus roborandum congruum est, ut etiam de viva carne exempla proferamus. Veracis itaque & honesti viri didici relatione, quod narro, Dux Venetiarum Constantinopolitane urbis evem habebat uxorem, quæ nimirum tam tenere & delicate vivebat, C c c 2 & non

annus Christi manifestissime ibidem corruptus, legendumque, anno CMXCVIII. ut ipsimet indictio XI. cum Kalendis Maii conjuncta ostendit. Præterquamquod anno superiori eodie Joannes Gerberti decessor adhuc in vivis erat, ut ibidem vidimus. Denique anno superiori Otto III. Kalendis Maii non secundum, sed primum Imperii annum numerabat.

Eodem Tomo IX. Concil. pag. 774. referatur Constitutio Decretalis sacra legis D. Ottonis III. piissimi Imperatoris, quam Holstenius in Collectione Romana ex Chronico Farfensi MS. eruit. In ea Otto utilitati Ecclesiarum & Imperii consulens decernit, ut Ecclesiastici, qui se scripto obligarunt ad aliquid solvendum, adstringere non possint eum, qui ei in regimine successerit. In fine legitur: Actum XII. Kalend. Octob. indictione XII. anno tertio domini Gregorii V. Papæ Pontificatus, promulgata per manus Gerberti sanctæ Ravennatis Ecclesiæ Archiepiscopi in ea Synodo, in qua Mediolanensi Episcopo, Arnulfo nomine, Papatum ablatum est, in Basilica sancti Petri, quæ voca-

XXIII. Publicat constitutionem Ottonis III.

CHRISTI
998.GREGORII V. PAP.
3.OTTONIS III. IMP. 3.
BASIL. & CONST. IMPP. 23.

Et non modo superstitiosa, sed & artificiosa (ut ita loquar) iucunditate se mulcebat, ut etiam communibus se aquis dedignaretur abluere: sed ejus servi rorem cœli satagebant undecumque colligere, ex quo laboriosum illi balneum procurarent. Cibos quoque suos non tangebant, sed ab eunuchis ejus alimenta quæque minutius concidebantur in frusta, quæ mox illa quibusdam fuscinulis aureis, atque bidentibus ori suo liguriens adbibebat. Ejus porro cubiculum tot thymiamatum, aromatumque generibus redolebat, ut & nobis narrare tantum dedecus foret, & auditor forte non credat. Sed omnipotenti Deo quantum hujus femine fuerit exosa superbia, manifesta docuit ulciscendo censura. Vibrato ita-

PAGIUS

catur ad cœlum aureum. Imperitus Chronographus, ut varia in ejus Chronico Tom. III. Duchesniano ex parte publicato contenta perspicuum faciunt, subscriptioni postrema verba de suo addidit, & Arnulfum Archiepiscopum Mediolanensem, loco Joannis Archiepiscopi Placentini posuit. Videatur Papebrocius in Paralipomenis ad Coronatum Chronico-Historicum, ubi eam conjecturam magis applicat. XXIV. *Scribit Libellum adversus Simoniac.* Graffabatur per hæc tempora simoniæ labes, ut videre est apud Aimoinum in Vita Sancti Abbonis cap. 10. ubi refert Epistolam ejusdem Abbonis ad Bernardum Abbatem Bellilocensem apud Glabrum, lib. 2. cap. 6. aliosque horum temporum Auctores. Quare Gerbertus, ubi Archiepiscopatum Ravennensem inquit, li-

que super eam mucrone divini judicii, corpus ejus omne computruit, ita ut membra corporis undique cuncta marcescerent, totumque cubiculum intolerabili proventus fetore complerent, nec quisquam tantam perferre narium injuriam potuit, non consueti servitia, non servulus, vix undumtaxat ancilla non sine speciei redolentis auxilio in ejus obsequii sedulitate permansit. Eadem tamen raptim accedebat, & protinus fugiens abscedebat. Diutius ergo hoc languore decocta, & miserabiliter cruciata, amicis quoque lætantibus, diem clausit extremum. Quid ergo sit caro, doceat ipsa caro, quodque perhibet mortua, testetur & viva. Hucusque Petrus.

An-

bellum hæc de re ad suos Suffraganeos misit, in quo testatur quanto dolore afficiatur, quod malum hoc invaluisset. Libellum illum e tenebris eduxit Mabillonius Tom. II. Analect. pag. 216. & seqq. cui hic est titulus: *Sermo Gerberti Philosophi, Papa urbis Romæ, qui cognominatus est Silvester, de informatione Episcoporum.* Neque dubium esse potest, quin proprius Gerberti factus sit; cum is *Philosophus* appellaretur, ut eum etiam appellat Otto III. ex dictis anno CMXCII. num. III. De hoc libello ipsemet Gerbertus in ejus circiter medio ait: *Constitit nos licet libelli prolixitas proferare ad finem, sollicitudo tamen fraterni retardat amoris.* Ita nihil omisit Gerbertus, ut munere sibi imposito præclare fungeretur.

PAGIUS
SÆC. X.
Anno E-
ræ Hisp.
MXXX-
VII. An-
no Hegiræ
CCCXC.
inchoato
die 12.
Decemb.
fer. 3.
A.C. 999.
I.
Silvester II
succedit
Gregorio V.

ANNO PERIODI GRÆCO - ROMANÆ 6492.

⊙ 28. A) 12. P. 9. April. Indi. 12.

JESU CHRISTI 999.

SILVESTRI II. PAPÆ I.

OTTONIS III. REG. 17. IMP. 4.

BASIL. & CONST. IMPP. 24.

Num I. ad IX. Cum ex dictis constet, Gregorium V. anno CMXCVI. post diem XXVIII. mensis Aprilis Pontificatum inisse, & ex ejus Epitaphio eum XII. Kal. Martii decessisse, tam in Catalogis quam in eodem Epitaphio menses, quibus supra annos duos sedit, male computari necesse est. Hæc Epitaphii verba:

JESU CHRISTI
ANNUS
999.SILVESTRI II. PAP.
ANNUS
I.OTTONIS III. IMP. 4.
BASIL. & CONST. IMPP. 24.

I. ANnus Redemptoris nongentesimus nonagesimus nonus Indictione duodecima sequitur, quo pridie nonas Februarii, ut Ditmarus ait, moritur Gregorius Papa, cum sedit annos duos, menses octo & dies quatuor: sed verius quod mortuus sepultusque est in basilica Principis Apostolorum duodecimo Kal. Martii, ut apparet ex ejus epitaphio, quod extat ad sepulcrum ejus exaratum his versibus:

Greg. Pa-
pa V. E-
pitaph.

Hic quem tegit humus, oculis vultu-
que decorum,
Papa fuit Quintus nomine Grego-
rius.
Ante tamen Bruno, Francorum regia
proles,
Filius Ottonis de genitrice Judith.
Lingua Teutonicus, Vvangia, doctus
in Urbe,
Sed juvenis cathedram sedit Aposto-
licam.
Ad binos annos & menses circiter o-
cto,
Ter senos Februo connumerante
dies.
Pauperibus dives, per singula sabba-
ta vestes.

Divisit, numero cautus Apostolico.
Ufus Francigena, vulgari, voce La-
rina
Instituit populos eloquio triplici.
Tertius Otto sibi Petri commisit o-
vile,
Cognatis manibus unctus in Impe-
rium.
Exiit, & postquam terrenæ vincula
carnis,
Æquivoci dextro substituit lateri.
DECESSIT XII. KAL. MARTII.

Ditmarus vero ex his corrigendus, II. dum ait: *Papa quoque Gregorius, bene Gerbertus dispositis Romæ omnibus, pridie nonas succedit Gregorio.* Februarii obiit, Gerberto, mox sibi succedente. Archiepiscopo Ravennate, qui mutato nomine dictus est Silvester II. Hæc eadem testantur æque Hermannus, Lambertus, Marianus ejusdem sæculi scriptores, ac cæteri omnes. Ravennatis Ecclesiæ ex Rhemensis (ut dictum est) hic tunc erat Archiepiscopus, secutusque Imperatorem Romam venientem. Ne autem Pontificatus, quo perfunctus fuerat Germanus homo Gregorius, in aliquem relaberetur Romanum (suspectam & nusquam tuam fidem Otto

Ad binos annos & menses circiter octo,
Ter senos Februo, connumerante die. [1]

Ibi tamen adverbium, *circiter* paulo amplius quam menses octo supra annos II. sedit significat. Adverbium enim illud & similia modo excessum, modo defectum denotant, ut innumeris exemplis ostendi potest. In Catalogis menses illi & dies mendose descripti, ut ibidem videre est. Gerbertus Silvester II. in Pontificatu appellatus die secunda mensis Aprilis, in quam Dominica Palmarum incidebat, inthronizatus fuit, ut ex dicendis in morte ejus liquebit. Quæ de ejus magia a variis Scriptoribus tradita, fictitia & ridicula esse demonstrat vel solum ejus Epitaphium a Sergio IV. Successore conditum, indeque fabula nata quod mathematicas disciplinas cum liberalibus artibus ita calluerit, ut eas pene mortuas in Gallia resuscitavit. Gerbertus Monachus primum Aureliacensis in Aquitania, tum Bobiensis Abbas in Italia fuit. De eo in brevi Chronico Aureliacensis Abbatæ Ma-

NOTÆ [1] C Um epitaphiorum istorum autoritas non raro nutet, ut passim adnotatum est; ideo quoad diem obitus Gregorii deferendum censeo Annalista Saxoni, qui hujus anni reum narrationem ita exorditur. *Gregorius Papa bene dispositis Roma omnibus pridie nonas Februarii obiit; idem & Ditmarus asserit.* Porro in eam diem desinunt anni duo, & menses novem sedis, quos huic Pontifici assignat Vetus Catalogus Eccardianus. Nam Gregorium Pontificatum coepisse die 3. Maii Anni 996. in Nota ad eundem annum demonstravimus. Ad Silvestrum vero Gregorii successorem quod attinet Pagii conjecturam in eo saltem admittendam censeo, quod ejus inauguratio ultra Aprilim anni hujus proroganda minime sit. Nam Aprilis mense Indictionis duodecimæ hoc nempe anno signavit Bullam pro Monasterio Quidelengeburgeni legendam apud Ludevwig Spicileg. Eccles. num. XXIIIX. MANSI

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

to expertus fuerat Romanorum) ipsum Gerbertum mox summum Pontificem eligendum curavit, hominem alioqui astutum, & in gratiam se Principum infinuandi maximum artificem, tanta Sede (ut libere fatear) indignissimum, cujus & hostis extiterit insensissimus, utpote qui adversus eam tempore Joannis Decimi-quinti Papæ, cum ab eo exturbaretur ab Archiepiscopatu Rhemenfi, quem male occupaverat, quæcumque potuit impropria calumnie collegit, scriptisque mandavit, quæ suo loco superius sunt confutata. Cujus e stomacho atrabile æstuante emissum olim turpiter vomitum forbentes nostri temporis Novatores (ut vidisti) in eandem sanctam Ecclesiam rursus effundunt, quem refusum vidisti in ipsos. Quem igitur ante negavit non timore compulsus, sed amore primatus illectus, plane redditus est indignus thronum Apostolicæ confessionis ascendere, nisi idem ipse qui cum Petro negavit, & cum Petro antea flevisset amare, cui & Christus diceret sicut Petro: Diligis me plus his? *Pasce oves meas.* Illud autem omnino possumus affirmare, nullum hætenus in Petri Sedem fuisse promotum, qui eandem Sedem suis scriptis ita prosciderit, ut Gerbertus. Ita adeo indigna pati coacta est Romana Ecclesia, cum per Principes sæculi electiones Romanorum Pontificum factæ sunt. Sic per Ot-

PAGIUS Mabillonio Tom. II. Analect. publicato, in Raimundo Caturcensi ejusdem monasterii Abbate dicitur: *Qui curat erudicendum Gerbertum (ita ibi Gerbertus appellatur) adolescentem obscuro loco natum: sed quia ingenio erat vaser, praelatus in literis evasit. Hic impetrata licentia propter aviditatem sapientia multa circumibat regna, & ad notitiam Imperatoris pervenit: qui eum Remis statuit Episcopum, deinde Ravenna postea in summum Pontificem eiecit.* Gerbertus in Epistola XVI. Raimundum magistrum suum appellat, quem Mabillonius ibidem Raimundum Abbatem fuisse probat. [1]

II. Ademarus vero Monachus qui hoc tempore vivit, de eo in Chronico habet: *Gerbertus natione Aquitanus ex infimo genere procreatus, bertus in Monachus a pueritia S. Cerardi Aveliacensi Pontificis canobio, causa Sophia primo Franciam, deinde Cordubam lustrans, cognitus a Rege Ugone Rege Regis Archiepiscopatu donatus est & iterum cognitus fuit.*

NOTÆ [1] Catalogus Rom. Pont. Vat. num. 1340. *Gregorius annos II. menses VII. Johannes mensis X. Silvester annos III. m. V. dies XII. Charta in tabulario S. Mariæ in via lata ita annos Silvestri II. recenset: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Silvestri summi Pontificis & universalis secundi Papa in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli tertio. Imperante Domino Otone a Deo coronato magno Imperatore anno sexto in mense & Indictione supradicta quarta decima. Supra mensis Junius memoratur, Indictione XIV. annua 1001. designat, quare quomense Junio hujus anni tertius Pontificatus Silvestri II. esset, annus primus ante mensis Junius anni 999. incipiebat. Mense Februario an. 1003. quartus Pontificatus annus decurrebat. Regeftum Sublacense pag. 121. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Silvestri summi Pontificis junioris PP. in sacratissima Sede S. Petri Apostoli III. Indict. prima, mense Februario die XIII. GEORGIUS*

tonem primum homo laicus Leo intrusus est, sic & modo Gerbertus, quem adulatus eidem Imperatori Romanus populus dicitur (a) postulasse.

Porro ejus tam cita, tamquam inopinata promotio & continuata prosperitas magnis aucta progressibus, viri præferti, qui in conventu Episcoporum, judicio Apostolicæ Sedis depositus e throno Rhemenfis Ecclesiæ, redactus antea in ordinem fuerat: insueta atque adeo miranda de ipso opinandi, atque scribendi tribuit occasionem: ipsum nimirum magicis incantationibus ad Apostolicæ Sedis culmen provecum esse, pacta pro mercede diabolo anima, quam statuto loco, Hierosolymis (sic nuncupata in Urbe S. Crucis Ecclesia) exactor violentus extorserit. Ad ingerendam autem ista simplicium auribus, additum est argumentum non leve, quod in eam rudi sæculo, Mathematicæ scientiæ præcipue vero Astrologiæ hic scientificus esset. Isti fuere colores, quibus ad tam absurda ac monstruosa fingenda schismaticus homo, qui sequenti hominum ætate vixit, est usus ad eum adeo deformem repræsentandum illis, qui non novere Silvestrum.

Fuit iste Benno, qui se Cardinalem Archipresbyterum nominat, quique ex schismaticorum scissione sibi nomen tantæ dignitatis abripuit post annos octuaginta, cum Romanæ Ecclesiæ Hildebrandus

(a) Aim. 7.
S. c. 45.
III.
Quæ de
Silvestro
conficta.

IV.
Benno
schismaticus
auctor
fabella.

ab Imperatore Otone, Archiepiscopus Ravenna factus est. Idem legitur in Chronico Malleacensi. In aula Gallica Hugonis nondum Regis Robertum filium erudit, deinde Remos ad Adalberonem Archiep. Remensem se contulit, quo cum arctam necessitudinem contraxit. Italianam quoque lustravit, ubi ab Otone II. Abbatia sancti Columbani seu Bobienfi donatus est. Huic Imperatori adeo charus fuit, ut illi filium suum Ottonem III. literis imbuendum tradiderit simul cum Roberto Hugonis Capeti filio; indeque Epist. CLX. de utroque discipulo suo loquens, scribit ad Robertum, sibi sæpe Ottonem illius vivendi desiderium inculcare: *dies noctesque, inquit, mecum sermones confert ubi & quando vos familiariter videre possit corvum sibi & studiis consimilem seniores meum Regem Robertum, alloqui & complexari.* Ingravescente Itolorum contra Ottonem III. odio Abbatiam Bobiensem deserere

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

us, qui & Gregorius VII. Pontifex præfideret, & adversus eum Henricus Imp. schismaticus bellum gereret: iste inquam fuit primus fingendæ fabulæ architectus, cujus auctorem prodidisse solum, sit confutasse.

V. Extare dicuntur ipsius scripta, quæ non legi, sed ab eo, qui legit omnia, accipe argumentum a Papiro inquam. Masone, qui in Gregorio VII. habet ista primum: *Si quis Bennonem legit, qui se Archipresbyterum Cardinalem vocat, isque odium ejus in omnes retro Pontifices usque ad Gregorium V. & maxime in Hildebrandum exacte considerat: nullam ei fidem habendam existimabit: odii enim natura est, ut nec dormire cum veritate, nec vigilare possit. Ergo librum illum plenum maledictis, & a Castriana factionis homine (ut apparet) dictatum, facile respuo, &c.* Et in Silvestro, Bennonem hunc ejus primum auctorem fabulæ asserit, & quidem certe, eo quod nullus ante eum de Silvestro ea scripsisse reperitur. Ipse enim primus eam de Silvestro fabulam narrat, qui & alios Gregorii VII. prædecessores magiæ accusat, & ut maleficos damnat. Nemo penitus scriptorum, qui ante Bennonem scriperunt, ejus commenti vel levissimam mentionem fecisse reperitur, dum de ejus Pontificatu scriperunt. Contra vero qui sub ejus Pontificatu vixerunt, honorificam de eo mentionem habuerunt, ut Ditmarus (a) scriptor gravissimus, dum ait:

(a) Ditm.
1.6.

VI. *Superius de universali Papa Brunone disputans, cum successorem ejus Gerbertum tantum nominarem, ut de eo latius aliquid scribam, non incongruum est. Erat is natus de occiduis regionibus, a puero liberali arte nutritus; & ad ultimum Rhemensem urbem ad regendum iuste promotus. Optime callebat astrorum cursus discernere, & contemporales suos variæ artis notitia superare. Hic tandem a finibus suis expulsus, Ottonem petiit Imperatorem, & cum eo diu conver-*

PAGIUS re coactus fuit, & in ejus aulam venire. De ea persecutione loquitur in Epistola V. & in Epistola XI. ad Casarem testatur, eum ab Italis vocari *Afinum*, se vero Equum *admissarium*, uxorem & filios habentem quod partem familiae suæ de Francia recollegisset. Denique in Epistola XII. ad Hugonem suum data, inimicorum rabiem magis depingit. Ordericus ad annum CMLXXXVII. aliquos ex ejus discipulis in divinis & secularibus libris claros memorat, sed perperam inter eos Remigium Præsulem Autifodiensem reponit, loco Joannis ejusdem sedis Antistitis, qui, ut habet Auctor Anonymus Historiæ Episcoporum Antifodorensium part. I. a Labbeo Tom. I. Biblioth. publicatæ Gerberti discipulus fuit, & literis apprime imbutus.

III. *oldaitas Tom. I. Constitut. Imperial. pag.*

fatus, in Magdeburg horologium fecit, illud recte constituens, considerata per fistulam quadam stella naviarum duce. Hæc ipse; sed illud male, dum ait, eum ad Rhemensem Ecclesiam iuste promotum. Affirmat idem qui supra Papius, extare codicem ejusdem epistolarum ad Robertum Regem Francorum, & Ottonem III. Imp. & alios ejus temporis præstantissimos viros: quæ dignæ essent viro disertio & dicendi perito. Quibus hætenus frui non licuit.

VII. At quod vanam prorsus illam fabulam arguit falsitatis, est epitaphium ejus sepulcro insculptum in basilica Lateranensi, auctore Sergio successore Romano Pontifice, plane dignum quovis magni nominis Romano Pontifice, ut proffus impossibile videatur, ut tam probroso exitu palam extinctus Pontifex, potuerit tali elogio commendari, eo præferti in loco, ubi talia fieri contigissent. Reddemus illud in obitu ejus Tomo sequenti.

Ad postremum quæ de ipso habet hujus temporis auctor, Helgatus monachus Floriacensis, qui summa fide scripsit vitam Roberti Francorum Regis, filii Hugonis, de quo superius, cujus Gerbertum hunc fuisse magistrum affirmat, professione vero monachum Benedictinum; deque ejus promotionibus ad sedem Rhemensem, Ravennatem, & Romanam, sic accipe: *Is quique Gerbertus pro maximo sua sapientiæ merito, qua toto radiabat in mundo, donativo Regis Hugonis munere pontificium adeptus Rhemense, non multis annis illud ordinavit splendide in his, quæ forent necessaria Ecclesiæ sanctæ. Eo namque derelicto, Ravennatum factus est Rector ab Otone III. de quo ad Apostolatam Petri Apostoli sanctissimi festinus ascendens, multa in eo virtutum operata est insignia, & præcipue in elemosyna sancta, quam fortiter tenuit, dum fideliter vixit. Inter cetera de se latius & hilaris ita in, R, littera lusit:*

Scan-

40. Ottonis III. Constitutionem exhibet nullam nota chronica insignitam, & quam ipse II. ab Otone III. tonem his verbis alloquentem inducit; *Sicut Papam pro amore S. Petri dominum Silvestrum magistrum nostrum Papam elegimus, & Deo volente commentum ipsum serenissimum ordinavimus & creavimus, sum Schismatici. Itro de publico nostro dona conferimus. Putidum hoc commentum tot fere mendacia quot verba complectitur. Antea enim in ea Constitutione legitur, Ottonem III. nullum dominum Ecclesiæ Romanæ dedisse, ac Pontifices Romanos ipsa quoque Altaria spoliasse, & quasi culpam suam in imperium nostrum retorquentes, ad aliena, idest nostra & nostri imperii maxime migravisse. Quo nihil absurdius, præsertim tempore Ottonis III. dici potuit. Dein*

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
4.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

Scandit ab R, Gerbertus in R, post
Papa wiget R.

Hoc aperte demonstrans, quod hi tres
Episcopatus honores, quos professione re-
gularis vitæ Patris Benedicti monachus
factus, suscepit, rexit & tenuit, hujus
R, litteræ signo in capite sunt decla-
rati, Hæc Helgaldus.

VIII. Error re-
centiorum
aliquo-
rum de
Gerberto.
(a) Sigeb.
an. Dom.
998.

Rerum ignari recentiores, qui post
præsentem ætatem claruere scriptores,
adeo Bennonis percussus sunt testimonio,
ut revocarint in controversiam, num Sil-
vester iste esset inter Pontifices annu-
mandus, quem crederent a diabolo fuisse
promotum, ut apparet ex (a) Sige-
berto, qui post annos ducentos suum
Chronicon scripsit. At non ista qui præ-
senti sæculo claruere scriptores, Dit-
marus, Glaber, Helgaldus, Lambertus,
Hermannus, & Marianus Scotus, qui
res suæ ætatis, quas cominus sunt intui-
ti, scribere: qui omnes absque con-
troverfia, nulla vel levi dubitatione,
Silvestrum post Gregorium V. legitimum
recentem Romanum Pontificem. Extat
præterea fragmentum veteris Chronici
Floriacensis, a Pithæo editum, in quo
hæc verba: Hic Otto Tertius Gerber-
tum Archiepiscopum Ravennæ propter
summam philosophiam summo amore exco-
lens, ordinavit eum Papam, vocavitque
nomen ejus Silvestrum. Sed etsi tot ma-
nifestæ probationes deessent, nonne sa-
tis ex seipsa fabula ipsa convincitur fal-
sitas, dum de thesauro addito in cam-
po Martio narrationem adicit, qualem
vetula rotans fufum solet simplicibus
narrare puellis ad lucernæ lumen, ne
dormiant? Prudens igitur Lector uno
sacæ confringat, eademque lance eju-
dem ponderis appendat fabulam hanc
cum illa de Joanne Papissa, nisi quod
illam levitas excogitavit; istam autem
(ut audisti) nequitia.

PAGIUS Deim subjungit, Pontifices finxisse donationem
Magni Constantini. Tum: Hæc sunt etiam
commenta, quibus dicunt, quendam Carolum
S. Petro nostra publica tribuisse. Sed ad hæc
respondemus, ipsum Carolum nihil dare jure
potuisse, utpote jam a Carolo meliore fugatum,
jam imperio privatum, jam destitutum & an-
nullatum. Loquitur impostor de Carolo Cal-
vo Imp. asseritque ejus donationem Constans-
tiniana non minus falsam. Et cum ait, sed
ad hæc respondemus, indicat, quod licet hæc
vere facta fuisset, ejus nullam rationem ha-
bendam, quod Carolus Calvus tunc expulsus
& imperio privatus fuisset a Carolo ipso me-
liori; cum tamen non Carolus Crassus Calvi
successor, sed Carolomanus Bavarix Rex Ca-
rolum Calvum expulerit, & imperio priva-
rit. Vidit errorem impostoris Goldastus, &
in margine ait, Carolus integre appellabatur
Carolomanus. Sed ubi invenit Caroli no-
men Carolomanni diminutivum esse? Ad hæc

Eodem anno, ubi Otto Imp. jam an-
num in Italia commoratus esset, Fran-
co Wormatiensis Episcopus egregiæ san-
ctitatis vir Romæ (uti antea ipsi reve-
latum fuit) diem clausit extremum. De
rebus tunc ab eo gestis Romæ cum eo-
dem Imperatore, hæc memoria digna
narrantur in vita Burchardi ejusdem Ec-
clesiæ Episcopi ab auctore ejus tempo-
ris, qui ait: Franco Episcopus Vvor-
mationensis rebus Ecclesiasticis rationabi-
liter ordinatis, in expeditionem Italianam
cum Imperatore profectus est. Ibi quæ pluf-
quam anni spacio in servitio Imperato-
ris vigilantissimo animo studebat, ejusque se-
cretis semper intererat, & quando de
rebus majoribus tractandum aliquid e-
rat, tanta familiaritate & auctoritate,
quamvis juvenis esset, apud Imperatorem
habebatur, ut sine ejus consilio raro al-
iquid statueretur. Cunctis affabilis e-
rat, cunctis benignus extitit, & pluri-
ma donando gloriam non modicam apud
cunctos quæsit, unde & omnes maxi-
mo honore ac dilectione illum habebant,
& quasi sanctum jam divinabant, & id-
circo ab Imperatore multum honoratus &
charus præ aliis habitus, illius consilio
& malos coercerebat, & Remp. in pace re-
gebat. Unde contigit, ut Imperator Ab-
batiam Sauriffatenfem Vvormationensi Ec-
clesiæ concederet, & charta & privile-
gio perpetuo stabiliret, & in conventu
ac Concilio Romanorum hanc traditionem
recitari ac pronuntiari præcepisset.

Eodem tempore Imperator & prædi-
ctus Episcopus induci ciliiciis, & pedi-
bus penitus denudatis quamdam spelun-
cam juxta S. Clementis Ecclesiam clam
cunctis intraverunt, ibique in orationi-
bus ac jejuniis, necnon in vigiliis qua-
tuordecim dies latuerunt. Ferunt quidam,
visionibus & allocutionibus divinis fuisse
consolatos. Nos autem hanc rem parum
nobis compertam, existimationi vulgi ru-
mi-

quis unquam prætenfam illam Caroli Calvi
donationem vidit, qui ut suo loco ostendimus
jura imperii in Italia semper tutatus est, &
ne minimum quidem læsit. Paulo post de pu-
blico nostro dona conferimus, &c. Otto igitur
Comitatus, pro amore magistri domini Silve-
stri Papa, Sancto Petro offerimus. Ubi qui Di-
ploma illud fabricavit, manifeste supponit,
hactenus Imperatores, saltem quoad supremum
dominium, nihil Pontificibus dedisse, & do-
nationes tam Pippini quam Caroli Magni &
Ottonis I. quas falsarius aliquot tantum Com-
mitatum fuisse dicit, mera commenta esse.
Et tamen ipsemet Goldastus paulo antea pag.
36. prætenfam Leonis VIII. Papæ decretum
exhibet, quo non solum donationis a Caro-
lo M. & a Pippino; sed etiam donationes a
Justiniano Imp. & Ariperto Longobardorum
Rege factas confirmat. Falsus ille Otto Ec-
clesiæ Romanæ Civitates octo a se Comitatus
appellatas, largitur, & ab ea donatione ex-
clu-

IX.
Franco E-
pif. Wor-
mationensis
moritur.

X.
Pia late-
bra Imp.
& Franco-
nis Epifc.

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
4.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

minandam relinquimus: sed tamen hoc
pro certo scimus, quod Episcopo dies &
hora obitus sui divinitus prænotata est.
Et hoc ipse, postquam domum reversus
fuit, Imperatori pronuntiavit. Quare
Imperator multum contristatus, quem in
locum ipsius habere, vel cui Episcopa-
tum ejus committere debuisset, multum
lacrymando, ab eo exquisivit. Tunc tan-
dem quasi coactus, sic respondit. Fra-
trem unum habeo, si Deo placuisset, hunc
mibi successorem rogassem. Super hæc au-
tem omnia Deus provideat, in quo sibi
bene placeat. Certe quidem haud
carnalis affectio viri Dei ista fuit de pro-
movendo fratre, doctrina atque sancti-
tate conspicuo, lucido ejus temporis
Germaniæ sole. Pergit auctor:

XI. Tunc Imperator sub testamento Dei ju-
ravit, antedictum Episcopatum fratri
illius se daturum: & ut melius ac faci-
lius recordari potuisset, epistolam depre-
catoriam pro hac re ab Episcopo accipit,
quam in fuculum suum ad testamentum
posuit. Quid plura? Eadem die & hora,
qua ipse prædixit, morte succubuit, cor-
pusque suum Romæ cum magno honore in
pace sepultum est. Hæc auctor, qui nar-
rare pergit, quomodo certo divine vo-
luntaris judicio germanus illius Burchar-
dus, ubi reverus est Imperator in Ger-
maniam, Wormatiensis est creatus Epi-
scopus; cæteris morte e medio sublatis,
qui seipso tantæ dignitati avide nimis
ingesserant.

XII. Quod autem de Concilio hoc anno Ro-
manum Concil. maæ habitum nuper mentio facta est, in
quo recitari voluit Imperator concessum
Ecclesiæ Wormatiensi privilegium: me-
minit ejusdem Concilii paucis his Dit-
marus, ubi agit de rebus gestis in
hoc secundo ejus in Urbem adventu:
Synodus Romæ tunc, in qua accusa-
tus Gifederus Archiepiscopus Magde-
burgensis, quod duas parochias tene-
ret, percussus ille paralis venire non
potuit, res reposta ad Concilium pro-
vinciale Germaniæ. Subdit mox ista: Cæ-
Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS cludit Ducatum Romanum, Ducatum Spoleti,
ac urbem Ravennensem, totumque Exarcha-
tum, quia scilicet Schismatici Imperatori Teu-
tonico potiora membra status Ecclesiastici at-
tribuere volebant, & aliqua tantum oppida.
Romanis Pontificibus relinquere, asserentes an-
tiquos Imperatores nullum unquam jus Ponti-
ficibus adscripsisse in magna illa dominia. Quæ
& similia referre, refellere est, cum nihil fal-

NOTÆ [1] Hoc anno mense Martio Otto III. Imp. Capua degebat, ubi diploma edidit pro Ca-
siniensi monasterio; Datum mens. Mar. anno Dominica Incarnationis DCCCXCIX.
anno regni XVI. imperii III. Actum Capua. Indictione duodecima. Habetur in Accessionibus ad
Historiam Casinensem Erasmi Gattulæ tom. I. P. II. pag. 312. ex regeſto Petri diaconi. GEORGIVS

far auditis mirabilibus, quæ per dil-
ctum sibi martyrem Dominus fecit Adal-
bertum orationis gratia, eo pergere fe-
stinavit. Et infra: Nullus imperator
majori unquam gloria a Roma egre-
ditur, neque revertitur. Et post iter
ipſius descriptum: Videns, inquit, a
longe Gnelnam urbem desideratam, nu-
dis pedibus suppliciter advenit, & ab
Episcopo ejusdem Ungero venerabiliter
susceptus, in Ecclesiam introducit, &
ad Christi gratiam sibi impetrandam Mar-
tyris intercessio profusus lacrymis invita-
tur. Nec mora, fecit ibi Archiepiscopa-
tum, ut spero, legitime, sine consensu
tamen præfati præſulis, cujus diæceſi o-
mnis hæc regio subiecta est, committens
eundem prædicti Martyris fratri Kadi-
mo, eique subiciens Reinbernium sanctæ
Cholbergensis Ecclesiæ Episcopum, Pop-
ponem Cracuenſem, Joannem Vvotiffa-
nensem, Ungero Poſnantiensē excepto. Pa-
stoque ibi altari, sanctas in eo honori-
fice reliquias condidit. Hæc & alia Dit-
marus, describens, quam digne excep-
tus fuerit a Boleslao Poloniæ Duce,
& magnis muneribus donatus.

XIII. Porro cum audis tot sacra munia exhibita
ab Imperatore: scias male ipſi ut
auctori esse tributa, quæ Legatus a la-
tere cum eo missus Archidiaconus Car-
dinalis S. R. E. sua auctoritate facien-
da curavit; Legati namque auctoritate
factum oportuit, quod narrat de Archie-
piscopatu ibidem tunc erecto. Verum an
ista a Romano Pontifice probata fuerint,
vehementer dubito: siquidem asserit
(a) Gregorii VII. Romani Pontificis ap-
paret usque ad sua tempora nondum fuisse
institutam sedem Archiepiscopalem in
Polonia. Nam ipse scribens ad Boleslaum
Ducem Poloniæ, cum Legatos illic mit-
tit ad hoc ipsius agendum, hæc ait. Il-
lud nobis primo attendendum est, quod
Episcopi terræ vestræ non habentes cer-
tum Metropolitanæ sedis locum, nec sub
aliquo positi magistrorio, huc atque il-
luc pro sua quique ordinatione vagantes,
D d d ul-

fius in medium adduci possit. Tam verum itaque
Ottonem III. in aliqua sua Constitutio-
ne se se Silvestrum II. Papam fecisse affirma-
se, quam vera sunt, quæ in eadem Constitu-
tione ab Ottone III. prolata, & constituta
fuisse dicuntur. Porro figmentum illud post sæ-
culum XI. excogitatum, eo sc. tempore, quo
& quædam alia. [1]

Ad num. XII. & seq. Concilium Romanum
in

De archie-
piscopatu
Ecclesiæ
Gnelnensis.

XIII.

(a) Greg.
VII. 3. ep.
73.

IV.

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

ultra regulas & decreta SS. Patrum, liberi sunt & absoluti. Deinde vero quod inter tantam hominum multitudinem adeo pauci sunt Episcopi, & amplæ singulorum parochia, ut in subjectis plebibus curam Episcopalis officii nullatenus exequi, aut rite administrare valeant: pro his igitur, &c. Data est epistola vii. Kal. Maii Indictione xiii. anno Christi millesimo septuagesimo quarto. Hactenus de rebus gestis ab Ottone in hoc secundo reditu in Italiam, & ejusdem in Germaniam regressu. Contingit vero ipsum adhuc tertio in Italiam venire, nec am-

PAGIUS in causa Gifleri Magdeburgensis Archiepiscopi, cujus meminit Ditmarus his verbis: Synodus Romana tunc, in qua accusatus Giflerus Archiep. Magdeburgensis, quod duas parochias tenebat, anno superiori celebratum, cum jam Gerbertus, qui eidem subscripsit Ravennensis Archiepiscopus esset. Publicatum illud post Baronii mortem, legiturque Tom. IX. Concil. Hæc verba quarti Canonis: Si Giflerius S. Magdeburgensis Ecclesia Episcopus potuerit canonica comprobare, quod per ambitionem de minori sede Marzeburgensi ad majorem Magdeburgensem non migraverit: ut non deponatur, judicatum est. Sed si populi & cleri invitatione migravit, in eadem permaneat Metropoli. Quod si absque eorum invitatione & electione migravit, non tamen per ambitionem & avaritiam factum esse constiterit, ad priorem redeat sedem. At si ambitionem, & avaritiam negare non potuerit: Definitum est, amittat utramque. Docet autem Ditmarus hanc rem repositam fuisse ad Concilium provinciale Germania, ut scilicet examinaret, an Giflerius per ambitionem ad Magdeburgensem Ecclesiam migrasset. Illud Concilium Germanicum saculo sequenti habitum, ut ibi dicitur. Tom. IX. Concil. præfatum Concilium Romanum in duo perperam dividitur, primumque dicitur sub Gregorio V. alterumque sub Silvestro II. coactum; quod in altera Conciliorum editione emendandum erit. De hoc Concilio Romano, Ottone III. & Gregorio V. præsentibus celebrato, anno superiori egimus, ideoque hæc ad annum illum retrahenda.

V. Otto III. nonnisi anno Christi millesimo devotionis causa in Poloniam profectus est, corpus S. Adalberti Episcopi Pragensis & Martyris veneraturus. Rem Baronius ex Ditmaro lib. 4. & ex eodem Chronographus Magdeburgensis ad annum Christi millesimum iisdem pene verbis recitat. In Chronico vero Lambertii Scafnaburgensis ad annum M. habetur: Gaudentius frater Adalberti martyris Pbraga Archiepiscopus constituitur, ab Ottone nempe III. quando orationis gratia ad S. Adalbertum profectus est. Verum loco Praga legendum Guesna. Quispiam enim sciolus sciens Pragenses non minus quam Guesnenses se corpus S. Adalberti habere gloriarî, locum illum depravavit, quemadmodum & quispiam alius ejusdem farinae chronicon Hildensheimense ad annum Christi M. ubi illa Ottonis III. profectio etiam narratur, corrupit. Ejusdem Chronographi verba anno sequenti in medium afferemus. Neque enim Lambertus, qui saculo sequenti e vivis excessit, aut Chronogra-

phus in Germaniam redire præventum morte. Sed de his suo loco dicendum. Hic vero quæ Ditmarus subiicit describenda:

Nec sileo, inquit, quoddam miraculum temporibus præfate Caesaris Ottonis Tertii Romæ coalitus exortum. Nam cum Ducis Hermannii milites monachorum S. Pauli præta vi sua comprehenderent: suppliciter ab eis sæpe rogati, discedere noluerunt. Et continuo nubes varia ascendunt, fulmina micant, terrorem Dominicum monstrantes. Tonitru terribile protinus subsequitur, & ex eorum numero op-

phus Hildensheimensis, qui ante annum MCC. Opus suum absolvit, similes nugæ scribere potuere; cum certum sit, Pragam anno tantum MCCCXLIV. Archiepiscopali Sede coonestatam fuisse. Præterquamquod Polonos inter & Bohemos convenit S. Adalberti corpus usque ad annum M. Guesna quiescisse, & sola inter eos lis est, an eo anno sacrum illud corpus Pragam translatum sit, quod contendunt Bohemi, & Poloni negant.

Anno itaque sequenti Otto III. profectio- nem illam suscepit: Bolislavus, inquit Ditmarus & Chronographus Magdeburgensis, dux Polonia ad Diedo pagum venienti Imperatori parato in loco qui Una dicitur, suo hospitio multum hilaris occurrit. Qualiter autem ab eo honoraretur, & per sua usque ad Guesna (id est Guesnam) deduceretur, dictu incredibile est. Videns autem a longe civitatem desiderantem, nudis pedibus suppliciter advenit, & ab Episcopo civitatis Ungero venerabiliter suscipitur, Ecclesiam introducit, & ad Christi gratiam sibi impetrandam Martyris intercessio profusus lachrymis invitatur. Nec mora, fecit ibi Archiepiscopatum, ut spero legitime, sine consensu tamen præfati Præsulis & sui Metropolitanani (nempe Moguntini) cujus diocesi omnis hæc regio subiecta est, committens eundem prædicti martyris fratri Kadimo (rectius dixisset Ditmarus, Radzino, quo nomine Poloni & Bohemi, qui eadem lingua utuntur, Gaudentium significant) eique subiectis Reinbernum S. Cholbergiensis Ecclesia Episcopum, Popponem Cracovensem (id est Cracoviensem), Joannem Vvotislavensem (Uladislavensem intelligit) Ungero Posnaniensi excepto. Anno itaque CMLXXV. ut ibidem diximus, Episcopatus in Polonia instituti, & Moguntino Archipræsuli subiecti, anno vero M. idem Episcopatus subditi fuere novæ sedi Metropolitanæ, nempe Guesnensis in Gratiam S. Gaudentii Adalberti fratris, ab Ottone III. erectæ. Chronographus Hildensheimensis, ad annum M. de Ottone III. scribit: Episcopia VII. disposuit, & Gaudentium fratrem B. Adalberti in principali urbe Solavorum Praga (legendum, Guesna) ordinari fecit Archiepiscopum licentia Romani Pontificis, causa petitionis Bolizlavanis Boemiorum (legendum Polonorum) Ducis, ob amorem potius & honorem sui venerandi fratris digni Pontificis & Martyris, sed Chronographus verbo disposuit, intelligit tantum, in meliorem ordinem reduxit. Septem enim Episcopatus illos jam ab anno CMLXV. institutos, ex dictis ibidem liquet, & tam Ditmarus, quam Chronographus Magdeburgensis cla-

XIV.
Vindicta
in rerum
Eccl. in-
vafores.VI.
Guesnam
Metropol.
declarat.

XV.

Benedicti
Pap. cor-
pus Ro-
mam de-
latum.PAGIUS
VII.
Ante an.
M. nulla
Metropolis
in Polonia
erecta.

optimos quatuor occidens, ceterosque fugans, pauperes Christi in hoc mundo non esse contemptibiles ostendit. Protector enim talium misericors Dominus & hos honorantes, & in necessitate sua exaudientes digna retributione provehit; eorumque persecutores, aut hic (quod levius habetur) aut in futuro (quod gravius) punit. Hæc Ditmarus.

Eodem quoque tempore factam esse translationem venerandi corporis Benedicti Papæ V. ex Hamburgo, sive Hamaburgo, ubi exulans relegatus ab Ottone Primo diem clausit extremum, idem Ditmarus narrat; ut plane, licet fero, cognitus fuerit Benedictus legitimus Ecclesiæ Romanæ Pontifex: Nam schismatico digne punito, & in exilio mortuo; qui tantus post mortem honor, ut ejus veneranda reliquia ab extremis Germaniæ finibus transferrentur in Urbem Imperatoris auctoritate per Episcopale ministerium? Quod si vel fero saltem emendavit Otto nepos, quod deliquisset avus Otto, ut restituerit (ut licuit) Benedictum in suam, a qua fuerat exurbatus, Ecclesiam: Leo sane, qui eam tunc occupavit, inter spurios & schismaticos pseudo-pontifices est numerandus. Sed Ditmarum audi, ait enim: Raco electus Bremensis Episcopus, iussu dilecti Senioris sui, nempe Ottonis Tertii Imperatoris, ossa prædicti Papæ Benedicti (sicut ipse prælocutus est) de Hamburg Romam reduxit. Namque pater venerabilis, dominus inquam Apostolicus, dum in exilio esset in Christi Ann. Eccl. Tom. XVI.

clare innuunt, quando aliquorum nomina designant.

Scriptores tamen Poloni volunt, Guesnam anno CMLXV. Metropolim declaratam fuisse, & Adalbertum eidem Ecclesiæ ante hunc annum præfuisse. Scribit enim Joannes Longinus in Historia Polonica: Anno Dom. CMXCVI. Robertum Archiepiscopum Guesnensem obiisse, eique Adalbertum Pragensem Episcopum successisse. Longinum passim sequuntur Historici Poloni cum Stephano Damalevicio in Serie Archiepiscoporum Guesnensium ante annos quadraginta Varsoviæ in lucem edita. Verum Archiepiscopatus Guesnensis Sancti Adalberti antiquiora Acta silent, ut inquit Henschenius in Commentario prævio ad vitam Sancti Adalberti ad diem XXIII. Aprilis; quod proculdubio non omisissent, cum uterque Auctor præfatorum Actorum profectiois Polonicæ Sancti Adalberti disertam mentionem faciat, & posterior tradat, Adalbertum Guesna Missam celebrasse, & baptizasse populum grandem nimis. Sed non solum uterque Scriptor Vitæ S. Adalberti rem hanc loco, ubi memoranda erat, silentio prætermittit; verum etiam Ditmarus Historicus pietate & doctrina clarus, qui paucos post hunc annos mortuus est, quique ideo narrat quæ ipsemet videre potuit, expressis verbis contrarium asserit, idemque postea alii scripsere, ut jam loco citato diximus. Verum est, eum in

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

servitio studiosus, & adhuc Aquilonaris hæc pars optata pace gauderet: hic, inquit, fragile corpus meum debet resolvi; & post hæc omnis, ista regio gentili gladio desolanda, ferisque inhabitanda relinquetur, & ante translationem meam non videbit indigena pacem firmam: quodcumque vero domi restitudo, Apostolica intercessione, paganos quiescere spero. Hæc Ditmarus. Quæ omnia ut prædixit sanctus Pontifex sunt sequuta. Scribit enim idem ipse superius de ejusdem Ecclesiæ Hamburgensis desolatione per Sclavos facta, his verbis (a):

Sclavi, qui susceperant Fidem, superbia Theodorici Ducis aggravati rebellant. Ita primo Brandeburgensis Ecclesia a bellis invasa devastatur, clerici caesi, omnia expilata, a Boemis Ecclesia Cincensis devastata, item Hamaburg sedes Episcopalis everfa. Tum conflagrante Ecclesia visa est etiam ab hostibus manus expansis digitis, quæ plena, cunctis videntibus, rediit. Creditum, reliquias Sanctorum inde sublata, quæ incendio peritura essent. Quomodo autem iisdem hostes victi fuerint, idem subdit, nimirum quod collecti milites, audita sabato Missa, & Eucharistia accepta, in hostes irrupentes, eos vicerunt, ingenere strage peracta. Pluribus ista Ditmarus.

Dum autem adhuc Romæ Otto moraretur hoc anno, agente apud eum Silvestro Papa, erga Vercellensem Ecclesiam se munificentissimum præbuit, D d d 2 do-

urbium nominibus designandis parum accuratum esse; sed vitium illud omnibus fere, qui de rebus externis scribunt, commune.

Baronius recte vidit, quæ narrat Ditmarus auctoritate Apostolica facta esse; id enim Chronographus Hildensheimensis citatus, qui post Baronii mortem lucem vidit, diserte tradit. Subdit Baronius vehementer se dubitare, an Gregorius VII. anno MLXXV. ad Bolestaum Polonorum Ducem scribens dicat, Episcopos terræ ejus non habere certum Metropolitanæ sedis locum, & huc atque illic pro sua ordinatione vagari, ideoque apparere usque ad Gregorii VII. tempora nondum institutam fuisse Sedem Archiepiscopalem in Polonia. Verum ex Gregorii VII. verbis illud tantum sequitur, quo tempore ipse literas illas dedit, Sedem Metropolitanam vacasse propter gravissima quæ præcesserant bella, aut alias rationes nobis ignotas, non vero ante illum Christi annum nullum in Polonicæ Regno Metropolitanam institutum. Sedem enim Guesnensem in profectioe Polonica Ottonis III. Metropolim effectam, & Sanctum Gaudentium Archipræsulem renunciatum, non video cum fundamento negari posse.

Ad num. XV. & seq. Ditmarus lib. 3. refert, Racorem electum Bremensem Episcopum, Ottonis III. iussu Benedicti Papæ V. ossa Ham-

(a) Ditm.
Chron. 3.
XVI.

XVII.

VIII.
S. Gauden-
tius pri-
mus Ar-
chiep.

IX.

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP. 4.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

donans ei ipsam Vercellensem civitatem cum Comitatu, necnon Comitatum S. Agathæ. Est de his adhuc integrum ejusdem Imperatoris diploma in Archivo ejusdem Ecclesiæ Vercellenfis, quod acceptum una cum aliis ab ejus Episcopo Joanne Stephano Ferrerio exemplar, hic tibi ipsum, ut nobile tanti Principis monumentum, edendum curavimus. Sic enim se habet:

XVIII. In nomine sanctæ & individue Trinitatis, Otto, divina favente clementia, Romanorum invictissimus Imperator Augustus.

XIX. Notum sit omnibus Dei cultoribus, & nostri Imperii fidelibus, quoniam respectu divini amoris, & pro petitione optimi Hugonis nostri illustrissimi Marchionis, supplicante domno Papa Silvestro, & interveniente Heriperto nostro dilectissimo Cancellario, concedimus Leoni fidei nostro Episcopo, suæque sanctæ Vercellenfis Ecclesiæ, ubi sanctus Eusebius requiescit, totam civitatem Vercellensem in integrum cum omni publica potestate in perpetuum, more prædecessorum nostrorum, ut constantiam fidelis nostri constanter remuneremus. Et ut ceteri promptiores ad obsequium nostrum consurgant, liberalitas nostri Imperii pro Deo & sancti Eusebii amore donavit prædicto Leoni, omnibusque suis successoribus in perpetuum totum Comitatum Vercellensem in integrum cum omnibus publicis pertinentiis, & totum Comitatum, quem dicunt sanctæ Agathæ, in perpetuum cum omnibus castellis, villis, piscationibus, venationibus, silvis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, & cum omnibus publicis pertinentiis, cum mercatis, cum omnibus teloniis, cum omnibus publicis functionibus, ut demota omnium hominum omni contrarietate, iam Leo sanctæ Vercellenfis sedis Episcopus, quam & successores ad honorem Dei omnipotentis, & ad reverentiam S. Eusebii magnifici Episcopi, invicti contra hæresarchas militis & in civitate Vercellenfi

PAGIUS burgo Romam reduxisset. In quam vero Ecclesiam sacra pignora delata fuerint, hæc incertum. Adamus Bremensis lib. 3. cap. 6. postquam dixit, Benedictum V. per tumultum electum fuisse, manifeste insinuat ejus electionem fuisse legitimam; subdit enim: Cum jam, Romanis poscentibus, a Casare restitui deberet, apud Hamburg in pace quiescit. Cumque Joannem XII. ejus decessorem contra sacros Canones depositum, & Leonem VIII. Antipapam in ejus locum subrogatum confect, electionis Benedicti validitas in dubium non revocanda. Nec refert quod coram Legatis Cæsareis, ut Ottonis M. constitutio ferebat, consecratos non fuerit; Romani enim mortuo Joanne XII. antequam ad novi Pontificis electionem procederent, de electione a se faciendâ Ottonem M. monere Romanorum

intus, & foris, & in toto Comitatu Vercellenfi intus & foris, & in toto Comitatu S. Agathæ & in omnibus eorum pertinentiis liberam habeant potestatem placitum tenendi, legem novam faciendi, omnem publicum honorem, omnem publicam potestatem, omnem publicam actionem, & omnem publicam reditionem habendi, exigendi, secundum propriam voluntatem & potestatem judicandi, quia omnem potestatem & omne dominium publicum, quod ad nos inde pertinuit, in potestatem & dominium sanctæ Vercellenfis Ecclesiæ & Leonis nostri Episcopi & omnium sibi successorum dedimus, largiti sumus, & omnino concessimus in perpetuum. Nostra igitur Imperiali majestate præcipimus, ut nullus Dux, Marchio, nec etiam Iprensensis Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, nullaque nostri Imperii magna aut parva persona, nullus Italicus, nullus Thebonticus audeat, sanctam Vercellensem Ecclesiam, aut prædictum Leonem Episcopum, aut aliquem ejus successorem de Comitatu Vercellenfi, aut de Comitatu sanctæ Agathæ, aut de aliqua eorum pertinentia inquietare, molestare, discedere, aut ullum placitum tenere, aut ullum districtum ibi habere, aut ullam publicam exactiorem ullo ingenio ibi exigere, aut mercatum, aut telonium ibi querere: & si aliquis aliquod scriptum de mercatis aut teloniis, ad Comitatum Vercellensem & ad Comitatum sanctæ Agathæ pertinentibus ostenderit, sit inane, sit vacuum, nullius unquam auctoritatis habendum, aut firmitatis: Sed liceat tam Leoni Episcopo, quam successoribus ejus ad honorem Dei, & sancti Eusebii omnem liberam potestatem habere in perpetuum in civitate & in toto Comitatu Vercellenfi, & in toto Comitatu sanctæ Agathæ, & in omnibus eorum pertinentiis, ut libere & secure permanentes Dei Ecclesiæ, prosperetur Imperium nostrum, triumphet nostræ corona militiæ, propagetur

nuncii, inquit Chronographus Farfensis Tom. III. apud Duchesnum, ad eum in civitate Reatina venerunt, mortemque Joannis intimantes Benedictum ei diaconum petierunt; sed minime obtinere valuerunt. Revertentes autem Legati, eundem elegerunt Benedictum sine consensu Imperatoris. Unde Imperator magis in iram exarsit, & civitatem undique gyrauit, & in tantam penuriam adduxit, ut modius fursuris venderetur triginta denariis. Congustati vero Romani innocentem Benedictum Imperatori tradiderunt, & dominium Leonem Papam coacti receperunt, spondentes ei & domino Imperatori, super corpus B. Apostoli Petri. Dimisit autem eis quanta & qualia mala perpessus est illis. Fundamentum constitutionis ab Ottone M. datæ fuit libertas electionis in creatione novi Pontificis. Quare cum ipsemet Im-

CHRISTI
999.SILVESTRI II. PAP.
I.OTTONIS III. IMP. 4.
BASIL. & CONST. IMP. 24.

getur potentia Populi Romani, & restitueretur Respublica, ut in hujus mundi hospitio honeste vivere, & de hujus vite carcere honestius avolare, & cum Domino honestissime mereamur regnare. Si quis autem contra hoc nostrum præceptum per aliquod ingenium ire præsumserit: componat mille libras auri, Camera nostra medietatem, & sanctæ Vercellenfis Ecclesiæ alteram. Quod ut omnino credatur, & in æternum conservetur, manu nostra firmavimus in æternum Deo auctore victura, & tribus sigillis præcipimus, insigniri: quia amor sanctæ Trinitatis, pro qua pugnavit S. Eusebius, ad hoc nos traxit, ut suam Ecclesiam, suamque successorem tali & tanto honore donaremus. Qui hoc præceptum servaverit, sancta Trinitas eum benedicat: qui autem fuerit transgressor, sancta Trinitas eum maledicat, & inter hæreticos damnabitur.

Signum D. Ottonis gloriosissimi Romanorum Imperatoris Augusti.

PAGIUS perator libertatem illam tolleret, & Antipapam palam foreveret, Benedictum V. eligere, eumque consecrare, eo etiam dissentiente, potuerit Romani, ut recte Ditzmarus, qui hoc tempore vivebat, sensit, & ipsemet Otto M. innuit, quando mortuo Leone VIII. ut Benedictum V. restitueretur, consentit, quod tamen ejus mors impedivit; Otto vero III. etiam insinuat, cum ejus corpus Romam Hamburgo transferri iussit.

XII. Ad num. XX. Cedrenus de Sifinnio Patriarcha Constantinop. loquens ait: Cum tres tantum annos Ecclesiæ præfuisset, vitam cum morte commutavit. Ei successus est Sergius Mænuelici monasterii Praefectus, genus a Photio Patriarcha ducens. Tum pag. 717. Sergius, cum per annos XX. Ecclesiam Dei moderatus esset, in ditione secunda, mense Julio, anno mundi 6527. (eræ nempe Constantinopolitane) ad Dominum emigravit, ideoque anno Christi millesimo decimo octavo, annoque Christi currenti Sifinnio successerat, sedique annos viginti completos, vel fere completos. Quomodo itaque Cedrenus scribere potuit, Nicolaum Chrysobergium Sifinnii decessorem anno Christi CMXCV. ante mensem Septembrem vivere desuisse? Quare eum ea in re hallucinatum fuisse non dubitandum; alioquin Sifinnius non annos tres, sed quatuor Ecclesiam Constantinopolitanam rexisset. Ad hunc Cedreni errorem nec Baronius, nec ullus alius, quem viderim, animum advertit.

XI. Silvestri II. nomine Tom. IX. Conc. refertur Epistola ex Codice MS. Remigii Remensis eruta, in qua legitur. Silvester Episcopus servus servorum Dei dilecto in Christo filio Arnulfo S. Remensis Ecclesiæ Archiepiscopo. Apostolici culmine est non solum peccantibus consulere, verum etiam lapsis erigere, & propriis privatorum gradibus reparata dignitatis insignibus informare: ut & Petro solvendi libera sit potestas & Romana gloria ubique fulgeat dignitas. Quapropter tibi Arnulfo Remensi Archiepiscopo quibusdam excessibus Pontificali honore privato

Heribertus Cancellarius vice Petri Comani & Archicancellarii recognovit. Dat. Non. Maii, anno Dominice Incarnationis DCCCCXCIX. Indictione XII. Anno Tertii Ottonis Regis XVI. Imperii IV. Actum Romæ feliciter. Amen. Hucusque diploma, in quo sicut in aliis omnibus ab eo datis publicis monumentis apparet, annos Imperii ab eo incipi numerari, non a tempore, quo parenti successit Imperatori, sed ab eo potius anno, quo est coronatus a Romano Pontifice, antea vero non Imperatorem, sed Regem dumtaxat nominari voluisse.

Quod ad res Orientales pertinet hoc anno defuncto Sifinnio Patriarcha Constantinopolitano cum sedisset annos tres, subrogatus est in locum ejus Sergius Abbas ex progenie Photii, schismatis auctoris, cujus secutus vestigia eo amplius obsuit, quo diutius præfuit, propagato sedis tempore ultra vigesimum annum. Hujus nomine contra Occidentales

subvenire dignum duximus, ut quia tua abdicatio Romano assensu caruit, Romana pietatis munere credaris posse reparari. Postea Arnulfum restituit in omnia Remensis Archiepiscopatus jura. At cum Arnulfus a Gregorio V. in pristinum statum restitutus fuerit, uti jam ostendimus, non dubium quin librorum officiantia, quod non raro fit, Epistola illa a Gregorio V. data Silvestro ejus successoris adscripta fuerit. Costartius in notula ad eam. Epistolam, istam conjecturam, aliamque profert. Verum cum hæc certa sit, opus non est ad alias recurrere.

In eodem Tom. IX. Concil. recitatur alia Epistola Silvestri II. ad Azolinum Laudunensem Episcopum, in qua Pontifex ait, sibi oblatam esse Epistolam Roberti Regis & Episcoporum Galliarum, qua eum accusat, quod ad Synodum Compendio habitam tandem venerit. Verum subdit Pontifex; legibus te non posse obiectis respondere manifestasti, dominum Regem tuum offendisse te, non negasti, indulgentiam tantummodo postulans per universam Synodum, Regis gratiam innovatis perjuriis obtinisti, datis obsequiis, Archidiacono scilicet tuo, & altero milite. Turres Lauduni te redditurum promissisti. Magistrum tuum Remensem Archiepiscopum, pro accipiendis turribus sub Juda specie tecum ducentem, capere voluisti, &c. Quare eum Romam ad Synodum proximam Paschali hebdomada celebrandam venire præcipit. Azelinus seu Ascelinus, dictus etiam Adalbero, Ecclesiæ Laudunensis Episcopus dum adhuc juvenis esset, renunciatus fuit; & ut erat homo pecuniosus Ecclesiæ suæ multa bona largitus est: sed liberalitatem ejus doctrinam cæteraque dotes suas insigni perfidia sedavit. Carolus enim Lotharingum Ducem, cujus Consiliarius erat, & in cujus verba juraverat, Hugoni Francorum Regi portis Lauduni nocte patefactis tradidit, & ea ratione eum Regni compotem fecit. Tum anno CMXCI. Synodo Remensi interfuit, in qua Arnulfum Remensem Archiepiscopum quem antea ipse solus re-

el. III.

XX.
Sergius
Patriarcha
Constantinop.XII.
Varia for-
tuna A-
dalberonis
Episc. La-
udunensis.

CHRISTI 999. SILVESTRI II. PAP. I. OTTONIS III. IMP. 4. BASIL. & CONST. IMP. 24.

Ite invenitur alicubi scripta epistola, quam Photii vere esse, & ejus titulo restitutam superius recitavimus. Mil.

PAGIUS conciliaverat, cum Confacerdotibus suis damnavit. [1] Denique in laudata Silvestri Epistola publicis criminibus insimulatus Romam ad dicendam causam evocatur. Sed has omnes veluti tempestates feliciter elusit, ac gratiam Roberti Regis recuperavit, ut carmen ejus ad Robertum Regem Franc. ab Hadriano Valesio aliquot ante mortem suam annis e veteri MS. erutum fidem facit. Ex eo enim apparet, eum Roberto Regi amicum atque etiam familiarem, ac doctum pro illorum temporum captum. Quoad Arnulfum Remensem Archiep. Albericus & Auctor Chronici Cameracensis lib. 3. cap. 22. cum anno MXXXII. e vivis abiisset. Jacet in Choro S. Remigii, ubi in suo Epitaphio laudatur a pietate, ab eleemosynis, & ab aliis magnis dotibus.

NOTÆ [1] A Scelinus iste seu Adalbero Laudunensis vivebat adhuc anno 1018. quo Arnulphus Remensis dedit privilegium suum pro immunitate Monasterii Mosomensis in Diocesi Remensi. Datum est illud Lauduni A. 1018. Ind. I. ac subscribitur ab Archiepiscopo, & ab Episcopis quatuor, inter quos nomen Adalberonis Sanctæ Laudunensis Ecclesiæ legitur. Ex hac pariter Charta confirmatur, quod Pagius hic per conjecturam tantummodo assequutus fuit; nempe Arnulphum in gratiam Roberti regis tandem rediisse, cum ibi asserat se, ut eam immunitatem largiretur permotum fuisse consilio Roberti regis Francorum. Tandem ibidem narrat se ante multos annos Romam petiisse cum Bosone ejusdem Monasterii abbate, quam peregrinationem tunc facile obiit, cum ejus abdicacionis causa maxime ferveret, nempe inter annos 990. & 999. Quin & anno 1025. Adalbero adhuc in vivis erat, cum signet Diploma Ebalii Remensis archiepiscopi, datum anno Roberti XXXVIII. Episcopatus Ebalii II. Indict. VIII. Martene Anecd. tom. I. col. 144. Ex quo Diplomate patet Arnulphum, Ebalii antecessorem, anno 1023. diem claudere potuisse, ut optime Authores apud Pagium hic. MANSI

JESU CHRISTI ANNUS 1000. SILVESTRI PAP. ANNUS 2. OTTONIS III. IMP. 5. BASIL. & CONST. IMP. 25.

I. Millestesimus Christianæ religionis numeratur annus, decimatercia inchoatus Indictione, ubi tu Lector aliquantisper, rogo, subsistens, illud propheticum mente solve (a): *Mille anni ante oculos tuos tamquam dies besterna, que præterit*. Et quod ait Petrus (b): *Unus dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus*. Ac meditare universum istum decursum status Ecclesiæ, millenarium hoc ipsum tempus annorum, tamquam diem unum, in quo licet sol nocte non luxerit, & die, obice nubium, sæpe latuerit, atque ventorum turbine tonitruis, atque fulminibus, grandine, pluvia, apparuerit per molestus; numquam tamen dixeris perditum esse solem, & diem, non Dei, sed de certa veritate securus, cum Propheta cantabis (c): *Tuus est dies, & tua est nox*. Eo quod (d) *sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus*. Ita plane contemplari licet Dei Ecclesiam hujus millenarii curriculo circumductam unius instar diei, in quo nec ad momentum quidem reliquerit eam sol justitiæ Christus, qui sicut ille sol ad hoc creatus est, ut (e) præsit diei, ad hoc factum est Verbum caro, ut præsit Ecclesiæ; sed fortius istud, siquidem dicat (f): *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt*. Sive igitur Ecclesiam vidisti luce clarescere, sive tenebris obscurari, numquam tamen eandem (si sapias) fuisse dixeris sine Christo, aut sine Ecclesia Christum, sed quod

fit in Christo semper Ecclesia, & in Ecclesia JESUS Christus (g) *heri & hodie ipse & in sæcula*. Hæc pro anacephalæosi annorum mille dicta sunt: jam quæ sunt annis hujus res gestas videamus.

Nitidus illuxit præsens millenarius annus, quem divina luce coruscum, ad vesperam arte diabolica obscurare nubesculæ visæ sunt, sed statim evanuerunt. De his enim Glaber temporis hujus auctor, testisque fidelis agens, de stultis hominibus hæreses diffeminare conantibus, hæc habet (h): *Exitit circa finem millesimi anni homo plebejus in Gallis apud vicum, Virtutis vocabulo, in pago Catalonico, Leutardus nomine, qui (ut finis rei probavit) satana Legatus (ut finis rei probavit) satana Legatus credi potuit, cujus etiam vesania pervicacia hoc exordium habuit. Morabatur enim aliquando solus in agro quidpiam ruralis operis peracturus, qui ex labore somno depressus visum est ei, ut grande examen apum in ejus corpus per secreta ingrederetur naturæ, quod etiam per illius os nimio cum strepitu erumpens, crebris illum punctationibus agitabat. Ac diu multumque agitato stimulis, loqui ei videbantur, & multa hominibus impossibilia præcipere, ut faceret. Tandem fatigatus exurgens, venit domum, dimittensque uxorem quasi ex præcepto Evangelico, fecit divortium. Egressus autem velut oraturus, intrans Ecclesiam, arripensque Crucem & Salvatoris imaginem contrivit. Quod cernentes quique*

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6493 SÆC. X. Anno Eræ Hisp. MXXXVIII. Anno Hegiræ CCCXCI. inchoato die 1. Decemb. fer. 1. A. C. 1000. I.

OTTONIS III. REG. 18. IMP. 5. BASIL. & CONST. IMP. 25.

Ad num. I. Mirum silentium de millesimo Christi anno, nulla solemnitate (quod sit scriptum) peracta ut ad exemplum saltem veterum Romanorum sæculares ludii, qui in centesimo quoquo Urbis anno exhibebantur, tumlesimus solemniter leguntur peracti. Nam millesimus nullis Urbis annis sub Philippis Imperatoribus triplici pompa est celebratus. Millesimus autem christiana salutis annus toto silentio dilabitur, sub Pontificio Silvestri II. & Imperio Ottonis III. Jubilæus autem annus necdum venerat in mentem Pontificibus, ut eo instituto (quo præsens quingentesimus post mille peragitur) celebraretur. Bonifacius VIII. anno trecentesimo post millesimum primus illum instituit, inquit Krantzius lib. 4. Hist. Saxon. cap. 26. ubi & tempus, quo Historiam illam elucubravit, designat. [1]

Annus Ecclesiæ millesimus nullis solemnibus frequentibus, tatus. sub Pontificio Silvestri II. & Imperio Ottonis III. Jubilæus autem annus necdum venerat in mentem Pontificibus, ut eo instituto (quo præsens quingentesimus post mille peragitur) celebraretur. Bonifacius VIII. anno trecentesimo post millesimum primus illum instituit, inquit Krantzius lib. 4. Hist. Saxon. cap. 26. ubi & tempus, quo Historiam illam elucubravit, designat. [1]

NOTÆ [1] Hoc anno circa Pascha Synodus Quidelingeburgensis celebrata fuit Ottone III. Imperatore præsentem, vocatusque ad eam Gislerus archiepiscopus Magdeburgensis episcopatu dimisso Merseburgensem quem reliquerat resumeret; sed illi valetudinem causanti dies ad Synodum Aquigranensem dicta fuit. Annalista Saxo Eccardianus ad eundem annum. Sed Aquigrani Synodus nulla dein habita fuisse videtur; nam Gislerus pleniorum Synodum postulare se dicens, dilationem procuravit. Hujus Synodi Quidelingeburgensis in Collectionibus nulla mentio facta est. Porro Annalista Saxonis hæc sunt verba: *Fit ibi (Quidelingeburg) magnus Senatorum concursus, & habita ibi Synodo Gislerus vocatur &c.* Hanc vero habitam fuisse Paschate hujus anni idem Scriptor jam adnotaverat. MANSI

CHRISTI
1000.SILVESTRI II. PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 25.

veriti pavore, credentes illum (ut erat) insanum fore. Quibus etiam ipse persuasit, sicut sunt rustici mente labiles, universa hac patrare ex mirabili Dei revelatione.

III.

Affluerat igitur nimium sermonibus utilitate & veritate vacuis, doctorque cupiens apparere, dedocebat magistrum doctrinam. Nam decimas dare dicebat esse omnimodis superfluum & inane. Et sicut hereses cetera, ut cautius decipiant, Scripturis se divinis, quibus etiam contraria sunt, palliant, ita & iste dicebat, profanas ex parte narrasse, utilia ex parte non credenda. Cujus etiam fama, quasi alicujus mente sani ac religiosi in brevi ad se traxit partem non modicam vulgi. Quod comperit vir eruditissimus Lebuinus senex Episcopus, in cujus scilicet erat dioecesi, accersit illum ad se iussit. Quem cum interrogasset de universis, que dixisset, vel fecisset compererat: cepit venenum suae nequitiae occultare cupiens, quod non didicerat, de Scripturis sanctis testimonia sibi assumere. Audiens vero sagacissimus Episcopus non esse convenientia, immo non magis turpia quam damnabilia, ostendens hominem insanientem haereticum factum, revocavit ab insana populum ex parte deceptum, Catholica plenius restituit Fidei. At ille cernens se devictum, atque ambitione vulgi desitutum, semet puteo periturus immergit. Hic finis pseudo apostoli a satana missi, sui Apostolatus signa prima proferens Iconoclastiam, crucisque contemptum, ut scias pariter a quonam missi sint reliqui omnes, qui eadem praesenti faeculo factitarunt. De alio autem aequo infano a diabolo eluso haereticus subdit mox ista:

IV.
De Vilgardo no-
vo haereticum
vanissimo ho-
mine.

Ipsa quoque tempore non impar apud Ravennam exortum est malum. Quidam igitur Vilgardus dictus studio artis Grammaticae magis assiduus, quam frequens, sicut Italici semper mos fuit, artes negligere ceteras, illam sectari. Is enim cum ex scientia suae artis coepisset inflatus superbia stultior apparere: qua-

PAGIUS
II.
Otto orationis
gratia in
Poloniam
pergit.

Ad num. V. Huc revocandum quod anno superiori Baronius num. XII. & seq. de professione Ottonis III. in Poloniam habet, & nos ibidem explicavimus. Hoc enim anno Ottonem III. in Poloniam perrexisse, docet Chronographus Hildensheimensis his verbis: Imper. Otto causa orationis ad S. Adalbertum Episcopum & Martyrem Quadragesima tempore Sclaviam (id est Poloniam) intravit. Ibiq. convocata Synodo Episcopia VII. disposuit, & Gaudentium fratrem B. Adalberti in principali urbe Sclavorum Praga (legendum, Guesna, ut anno praefato demonstravimus) ordinari fecit Archiepiscopum licentia Romani Pontificis causa petitionis Bolyzlavonis Bohemorum Ducis (legendum, Polonorum Ducis) ob anno-

dam nocte assumpere demones poetarum species, Virgilii & Horatii atque Juvenalis: apparentesque illi, fallaces rulerunt grates, quoniam suorum dicta voluminum charius amplectens exercebat; seque illorum posteritatis felicem esse praeconeim: promiserunt ei insuper suae gloriae postmodum fore participem. Hisque demonum fallacis depravatus, cepit multa turgide docere Fidei sacrae contraria, dictaque poetarum per omnia esse credenda asserbat. Ad ultimum vero haereticus est repertus, atque a pontifice ipsius urbis Petro damnatus. Plures etiam per Italiam tempore hujus pestiferi dogmatis reperti, quique ipsi aut gladiis, aut incendiis perierunt. Ex Sardinia quoque insula, quae his plurimum abundare solet ipso tempore aliqui egressi, partem populi in Hispania corrumpentes, & ipsi a viris Catholicis exterminati sunt. Quod praesagium (a) Joannis prophetiae congruit, qua dixit, satanam solvendum expletis mille annis. Ita quidem qui de se ista esse scripta diabolus non ignoravit, pristinas tentans experiri vires, in crucem Christi, qua fenderat se fuisse prostratum, primum impetum fecit, inde vero idololatricam, qua olim orbem triumphaverat universum, conatus est per suum pseudoapostolum, arte Grammaticum, restituere. Sed prosequamur cetera.

V.
Otto peregrinatur ad
corpus S.
Adalberti

Hoc eodem anno Otto Imperator ex Polonia, quo pietatis ergo (ut audisti) fuerat peregrinatus ad visitanda sacra pignora S. Adalberti martyris, Romam rediens, sacras reliquias secum detulit ejusdem Martyris, quibus ubi collocarentur, erigendam curavit Ecclesiam in insula Tyberina, loco Urbis notissimo, suiq. antiquitate omnium rerum Romanarum scriptorum memoria famosissimo. De qua quidem translatione appendix ad vitam ejus inscripto codice habet ista: Quo audito, nempe post martyrium, fama miraculorum ejus, Otto Tertius Imp. ardorem tanti Martyris non ferens, cum Senatu Romano & Episcopis & clericis extra montes in Slavoniam

rem potius & honorem sui venerandi fratris digni Pontificis & Martyris. Inde reveniens Palmarum solemnitate Parthenopoli festivo peregit. Paschalia vero tempora votive Quidlinganburg celebravit. Pentecostes autem celebritatem digna devotione Aquilgrani servavit. Quo tunc admirationis causa Magni Imperatoris Karoli ossa contra divina religionis Ecclesiastica effodere praecipit. Quo tunc in obdito sepultura mirificas verum varietates invenit. Sed de hoc, ut postea, claruit, ultionem aeterni vindictis incurrit. Nam praedictus ei Imperator post tanta commissio facinus comparavit, & ei praedixit obitum suum celerius assuturum. MI. Indit. XIV. Imperator natalem Christi Roma celebravit. Romae itaque die natali Christi, quo

Chro-

CHRISTI
1000.SILVESTRI II. PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 25.

niam pergit ad educendas Romam reliquias beati martyris Adalberti: Qui manus ejus auferens, auro & gemmis mire exornavit, & Ecclesiam nomini ejus inter duos pontes fabricavit, & magne dignitati tradidit. Tunc incepit inquirere corpora sanctorum Martyrum, & praecipit, ut ubicumque inventa fuissent, ad Ecclesiam beati Adalberti deportarent. Et nuntiatum est illi, quod in Ecclesia beatorum Abundii & Abundantii martyrum, quae est juxta montem Soractem, erant plura sanctorum Martyrum corpora: qui misit suos nuntios Episcopos, clericos & monachos, ut cum omni honore & diligentia cum hymnis ad Ecclesiam S. Adalberti ea deferrent. Qui protinus abierunt, & ceperunt inquirere, ubi essent tumuli eorum. Et invenerunt in uno tumulo corpora sanctorum Abundii & Abundantii posita, & in alio tumulo corpus S. Theodora, quae illos in praelio suo sepeliverat. Invenerunt etiam inter eos sanctos Martyres, qui habebant inauratas vestes & mire exornatas, & super altare eorum mensam sculptam & nimis decoratam, & deportata sunt omnia secundum iussum Imperatoris ad Ecclesiam S. Adalberti martyris. Haec ibi. Verum cum haud multum intercederet temporis, ex quo idem Otto ex hac vita migraret, dicti Martyres alio translati sunt: nam S. Abundii & Abundantii veneranda corpora delata inde sunt ad diocesaniam SS. Martyrum Cosmae & Damiani, unde etiam paucos ante annos solemniter pompa delata sunt in basilicam Societatis JESU.

VI.
Corpus S.
Barthol.
Apost.
translatum
Rom.

Otto vero, quo inchoatam a se Romae Ecclesiam quam plurimum posset sacris Sanctorum reliquiis exornare: consilium inivit, ut corpus S. Bartholomaei Apostoli Beneventi consistens, illinc Romam deduceret, necnon famosissimi Confessoris Paulini Nolani Episcopi corpus

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

Chronographus annum exorditur, Otto fuit. Anno vero superiori per Decembrem Ravennae erat, ubi Leoni Antistiti Ravennatis veteres Ecclesiae possessiones confirmavit, ac novas addidit, ut habent Sigonius lib. VII. de Regn. Ital. & Rubens in Hist. Ravenn. lib. V. Quare nonnulli currentis anni initio Roma in Germaniam rediit, & post aliquot menses tertiam professionem suam Romanam, quae ultima fuit, suscepit. Porro Othonem tunc VII. Episcopia non disposuisse, superiori anno monstravimus.

III.

Gesta Aquilgrani ab Ottone III. his verbis narrat Ademaricus Monachus in Chronico: Otto Imp. per somnium monitus est, ut levaret corpus Caroli M. Imp. qui Aquil humatus fuerat, sed vetustate obliterante ignorabatur locus certus, ubi quiescebat, & peracto triduo junio inventus est eo loco, quem per visum cognoverat Imp. sedens in aurea cathedra, intra arcuatam speluncam infra Basilicam B. Mariae,

pariter inde Romam transferret. Cujus rei explendae ea occasione Beneventum veniendi uti opportune voluit, ut Deo debitam ex promissione ad memoriam S. Michaelis Archangeli ad montem Garganum in Apulia situm pedestri itinere peregrinationem exolveret. Quod hoc anno factum ab ipso, Leo Otientis ex antiquis Cassinatis monasterii monumentis affirmat, licet ipsi plurimum contradicatur, dum ait, a Beneventanis aliud corpus loco S. Bartholomaei tunc fuisse depositum. Sed audi ipsum, qui sic ait: (a) Hujus Abbatis anno tertio, qui est millenarius ab Incarnatione Domini, memoratus Imperator Beneventum venit, & poenitentiae gratia, quam illi vir Dei Romualdus indicerat, montem Garganum adiit, reversusque Beneventum, S. Bartholomaei corpus ab eis postulavit. Qui cum, illi negare nihil audent: callide pro corpore Apostoli, beati Episcopi Paulini Nolani corpus, quod erat in majore Ecclesia civitatis, honorifice conditum, ostendere. Ille nihil fraudis suspicans, eo sublato, recessit. Sed hoc ubi ille rescivit, nimis indignans, corpus quidem Confessoris Christi Romam ad insulam, honore congruo condidit, sequenti vero tempore Beneventum rursus advenit, eamque diebus multis undique obsidens, cum nihil ex obsidione proficeret, Romam iterum rediit, &c. Haec Leo, cui (ut dictum est) a pluribus contradicatur, asserentibus omnino ejusdem Apostoli corpus in Ecclesia in honorem S. Adalberti extructa, certo certius asservari. Cujus veritatis in testimonium adducuntur Romanorum Pontificum sacra diplomata, atque Friderici Imperatoris litterae, Constitutionis vim habentes, datae anno millesimo centesimo sexagesimo septimo. Accedunt his Acta Synodalia sub Alexandro Tertio, de quibus suo loco inferius dicendum.

(a) Leo Osk.
l. 2. c. 24.de Corpore S.
Paulini
Romam
delato.

E e c Por-

coronatus corona ex auro & gemmis, tenens sceptrum & enses ex auro purissimo, & ipsius corpus incorruptum inventum est, quod levatum populis demonstratum est. Quidam vero Canonice ejusdem loci Adalbertus, cum enormi & procero corpore esset coronam Caroli quasi pro mensura capiti suo circumponens, inventus est strictiori vertice, corona amplitudine sua vincente circumlocutus: crux proprium vero ad cruris mensuram Regis dimittens, inventus est brevior, & ipsum ejus crux protinus divina virtute contractum est, qui supervivens annis XL. semper debilis permansit. Corpus vero Caroli conditum in dextro membro Basilicae ipsius retro altare Sancti Joannis Baptistae & crypta aurea super illud mirifica est fabricata, multisque signis & miraculis clarescere cepit. Non tamen solemnitas de ipso agitur, nisi communi more anniversarium defunctorum. Solium ejus aureum Imp. Otto direxit Botisciano (id est Boleslao, Poloniae Duci).

VII. Testimo-
nia de ve-
ra trans-
latione .

Porro coegit necessitas, ut post mul-
tum temporis eadem Apostoli sacra re-
liquia detegerentur, & veritas inno-
sceret, quod Robertus, qui ad Sige-
bertum adiecit appendicem, anno Do-
mini millesimo centesimo quinquagesi-
mo septimo sic enarrat: Circa hoc tem-
pus inundatione Tyberis facta non mo-
dica, Roma in quadam insula ejusdem
fluminis in Ecclesia antiqua inventum est
in quodam sarcophago corpus B. Bar-
tholomaei Apostoli totum integrum, ex-
cepto corio, quod remansit Beneventi,
quando Otto Imp. capta eadem civitate,
corpus praedicti Apostoli transtulit
Romam, sicut tabulae aerea demonstrant
scripta litteris Graecis & Latinis, quae
reperita fuerunt in corpore Apostoli.
Reperitum est in eadem Ecclesia corpus
beati Paulini Nolani Episcopi. Haec ipse.

VIII. Eccl. S.
Bartholo-
mæi .

Factum est autem, ut illatione corpo-
ris S. Bartholomaei in Ecclesiam sub ti-
tulo Adalberti martyris inchoatam, tran-
sierit ipsa in nomen & cultum ejusdem
Apostoli Bartholomaei, memoriaque
Adalberti hoc modo fuerit paulatim ob-
livione deleta. Nam qui restituit eam-
dem Ecclesiam Paschalis II. post centum
& tredecim annos, hos versus in super-
liminari portae majoris ejusdem Ecclesiae
inscribendos curavit, qui hodie quoque
ita leguntur:

Tertius istorum Rex transtulit Otto
piorum

Corpora queis domus haec sic re-
dimita viget .

Quae domus ista gerit si pignora no-
scere queris .

Corpora Paulini sunt credas, Bar-
tholomaei .

Et post haec in fine:

Tempore Paschalis II. Papae, anno
Dominicae Incarnationis M. C. XIII. In-
dictione septima mense Aprili die quar-
ta. Haec ibi. Ex quibus manifesti er-
roris redarguuntur illi, qui sub Ottone
Secundo id factum esse scripserunt.

PAGIUS

ci.) Pro Reliquiis S. Adalberti Martyris. Rex
autem Botisclawus, accepto dono misit Impera-
tori brachium de corpore ejusdem Sancti, & Im-
perator gaudens illud excepit, & in honore S.
Adalberti Martyris Basilicam Aquisgrani con-
struxit mirificam, & Ancillarum Dei congrega-
tionem ibi disposuit; aliud quoque monaste-
rium Roma construxit in honore ipsius Marty-
ris. Carolus M. divum habitum fuisse, tem-
pla illi dicata, & Officii & Ecclesiastici im-
pensam celebritatem, ostendit Bollandus ad
diem XXVIII. Januarii in Vita Sancti Caroli
Magni ab Eginhardo scripta, & addit, ante
ea fortassis, & saltem post canonizationem a
Guidone Cremenfi Antipapa, Paschale III. di-
cto, factam. Verum hic Ademari locus a Bol-
lando non citatus dubium solvit, indicatque

At si quaeras, cur tanti Apostoli cor-
pus non in aliqua amplissimarum basilic-
arum sit reconditum, sed in Ecclesia
nullo modo patriarchalibus basilicis com-
paranda: plures possunt afferri causae,
vel quod (ut plerique ajunt) delatu-
rus illud Otto in Germaniam, illic ad
tempus dumtaxat voluit collocasse: vel
quod quam extruere inchoavit Eccl-
eam, (ut audisti) quam plurimis quaerens
nobilitate reliquiis, & Apostolico
pignore reddere celeberrimam: si vixisset,
in longe augustiorem formam extruxisset.

Quod vero translationem hanc ab Ot-
tone III. factam audisti, cum ad Garga-
num montem peregrinationem illam in-
dictam a Romualdo suscepisset: congreg-
sum ejusdem Imperatoris tunc temporis
habitum cum viro sanctissimo Nilo Ab-
bate (de quo plura superius) in volu-
mine rerum ab eo gestarum conscriptum
hic reddere, dignum existimamus. Quem
recitat ejusdem temporis auctor, idem-
que ejusdem Nili discipulus:

Imperator vero penitentiam pollici-
tus, pedes ab Urbe ad Garganum mon-
tem ixit ad S. Michaelem Archangelum.
Et inde reversus, per beati Nili hospiti-
um transiit. Cum igitur venisset ad
monasterium, & vidisset fratrum iug-
ria circa Oratorium constructa dixit:
Ecce tabernacula Israel in deserto: Ec-
ce habitatores Regni caelorum. Ibi non
ut habitatores, sed ut peregrini manent
hic. Beatus vero Nilus, cum percepisset
thuribulum suum (quod moris erat)
obviam illi ixit cum universis Fratri-
bus, & cum omni humilitate & venera-
tione ipsum excepit honorifice. Impera-
tor autem supposita manu, Nilum suble-
vans, & sustentans, ingressus est cum
eo in Oratorium. Deinde facta oratio-
ne, dixit Imperator S. Nilo: Dominus
(a) noster JESUS Christus, dum erat
cum Apostolis, praecipit illis, ne peram,
aut baculum, aut duas vestes possiderent.
Cum vero accederet passioni, iterum di-
xit illis: (b) Sed nunc qui habet sac-
cu-

IX. Cur Eccl.
minor
tanto A-
post. do-
nata .

X.

XI.

Congref-
sus S. Ni-
li cum
Ottone
Imp.

(a) Luc.
10.

(b) Idem
22.

IV. Moritur
S. Adel-
haida
Imper-
trix .

nonnisi post illam canonizationem divinos ho-
nores Carolo M. delatos, coniventibus nempe
Summis Pontificibus. Adhaec ex iisdem ver-
bis sequi videtur Ademarus Chronicon suum
scripsisse ante annum MXL. Verum numeri cor-
rupti, & loco, annis XL. reponendum, an-
nis XI. uti ex dicendis de fine Chronici A-
demari colligitur. Porro hanc inventionem
offium Caroli M. cum hoc Christi anno Lam-
bertus in Chron. recte alligat, & Ditmarus
lib. 4. ad eundem annum memorat.

Ad num. XI. Vitam S. Adelaidis Ottonis I.
Imperatoris conjugis repertam in monasterio
S. Magni ad pedem pontis Ratiponenfis pri-
mum edidit Canisius, quam Baronius recte ju-
dicavit, eam aliam non esse, quam quae a S.
Odilone Cluniacensi Abbate scripta dicitur.
Po-

(a) Psal.
11.
(b) Psal.
13.

culum, tollat simul & peram. Tu igitur
quoque cum jam senueris, & debeas
proficisci ad Regnum colorum, sit tibi
cura de tuis alumnis, ne post te angu-
stia loci difficultate, recedentes dissi-
pentur. Nos dabimus tibi monasterium
& proventus, ubicumque volueris in uni-
versa provincia nostra. Cui Beatus ita
respondit: Davidem audivi dicentem:
(a) Salva me Domine, quoniam defecit
Sanctus, quoniam defecit veritas a
filiis hominum. Et iterum: (b) Non est
qui faciat bonum, non est usque ad unum.
Si omnino sunt monachi fratres mei, &
custodient pro virili Christi mandata:
ipse qui usque adhuc mecum curam ges-
sit de ipsis, multo majorem geret absque
me de iis, qui sperant in ejus misera-
cordia. Haec & alia multa cum dicta
essent, surrexit Imperator, ut discede-
ret. Et iterum conversus ad senem, di-
xit illi: Pete a me tamquam a filio tuo
quodcumque volueris, & cum omni ala-
critate perficiam tibi. Beatus vero Ni-
lus cum extendisset manus ad pectus Im-
peratoris, dixit illi: Nihil aliud peto
ab Imperio tuo, praeter salutem anima-
e tuae. Licet enim Imperator existas, tam-
quam unus de hominibus debes mori, &
ad iudicium venire, & rationem redde-
re eorum quae fecisti, bonorum sive ma-
lorum operum. Haec cum audisset Impe-
rator, guttas lacrymarum profundebat
ex oculis suis. Deinde coronam suam in ma-
nibus S. Nili deponens, ab ipso benedi-
ctionem adeptus cum omnibus, qui cum
illo erant, iter suum prosequutus, &c.
Ita plane S. Nilus se suosque ad mo-
nasticam vitam composuit, ut nusquam
firmas fixerit sedes, sed peregrinantium
more, ubi aliquo in loco aliquandiu
mansisset, aliqua occasione captata, una
eum suis alio transfiraret, ita expedire
judicans ad omnes numeros perfectissimae
monasticae observantiae exolvendos, ut
affectus liberos ab omnibus terrenarum
rerum compedibus conservaret.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

Postea rursus edita fuit in Bibliotheca Clunia-
censi inter Odilonis Opuscula ex MSS. Codd.
eruta. In ea Vita Odilo scribit: Anno instan-
te ab Incarnatione domini millesimo, desiderans
videre diem unum nescientem occasum in atriis
domini super millia dicebat, saepe cum Apo-
stolo, Cupio dissolvi & esse cum Christo. Pra-
solanus etiam in praesentiarum cum spiritali
lascitia, ejusdem Domini nostri Jesu Christi fe-
stum, cum sextum decimum diem solveret De-
cember felix, & ipsa feliciter deposito carnis
onere, evolavit ad purum purissimi aetheris ful-
gorem. Quare non dubium, quin sanctissima
Imperatrix die XVI. mensis Decembris, supe-
rioris Christi anni animam Deo reddiderit,
ut Lambertus Shafnaburgensis, Chronographus
Hildensheimensis, & aliqui alii Veteres etiam
tradiderunt. Baronius anno CMXCVIII. num.

Hoc item anno Ottonis Imperatoris
III. proavia Adelais Primi Ottonis con-
jux ex hac vita migravit die decimafex-
ta Decembris. Res ab ea praclare ge-
stas scriptas fuisse a S. Odilone Abba-
te Cluniacensi, valde asseveranter tes-
tatur Molanus in Notis ad Martyrolo-
gium Uuardi, easque in praesentiarum
reperiri in quibusdam Germaniae & Bur-
gundiae Ecclesiis. Porro vitam ipsius e-
ditam a Canisio (c) tomo quinto Anti-
quae lectionis, eam esse, quam citat Mo-
lanus, scriptam ab Odilone, nulla apud
me dubitatio est: concordant siquidem
tempora. Et dum frequenter incidit men-
tio de S. Majolo Abbate itidem Clu-
niacensi, ipsum summa veneratione suum
patrem appellat: sane quidem se ejus suc-
cessorem esse S. Odilonem profiteri, vi-
deri potest cuique recte intuenti. Ab
eodem auctore Adelais titulo sanctitatis
insignitur, quod certe vir sanctus non fe-
cisset, nisi praevia canonizatione Apo-
stolicae Sedis. Nam antequam id acci-
derit, audi ipsum, quam sobrie de cul-
tu & veneratione Sanctorum eidem tri-
buenda pertractet, dum ait: Et quia
illius merita sine Apostolici decreto, Cle-
ricique consensu celebrari non licuit: pra-
dicto in loco beatae Mariae Oratorium se
construendum promisit, &c. Haec ipse
ibi. Qui cum in fine vitae, ipsius appo-
nat publicas preces, dicendas in Missa
ipsius & Horis canonicis: plane auctori-
tate, quam exigebat, Apostolici, nempe
Romani Pontificis, atque Romani
Cleri id esse factum, ostendit. Quod ad
ejus obitum pertinet, praevnisse eam
suis precibus Deum, ne videret obitum
Ottonis Imp. sui nepotis, certum est.
Audita enim morte Franconis Episcopi,
quem anno superiori ex hac vita exce-
sisse vidimus, magni meriti sanctum vi-
rum, hoc expetiisse testatur Odilo, cum
haec ait (d): Cum enim esset ab illo
sacro loco egressura, nempe a Martyri-
bus Agaunensibus, & secum staret in
angulo Ecclesiae orationis gratia: quidam
Ecc 2 nun-

Adelaidis
Augustae
obitus .

(c) Tom. 5.
Antiq. lect.
pag. 399.

Adelais
Sanctorum
numero
adscripta.

(d) Lib. r.
c. 12. r. 5.
Antiq.
lect. p. 407.
* starem

XI. recitat mortem aviae Ottonis III. Impe-
ratoris ex Ditmaro, cujus verba recitat; sed
avia illa alia non est, quam Adelais, cujus
mortem, non cum eo Christi anno, sed cum
anno CMXCIX. Historicus ille alligat; cum
asserat, Mathildem Quindlinburgensem Abba-
tissam VIII. Id. Februarii e vivis excessisse, &
Adelhaidem in eodem anno XVI. Kal. Januar.
Papa quoque Gregorius II. Nonas Februarii.
Certum autem Gregorium V. anno CMXCIX.
naturae debitum solvisse, in cujus tamen emor-
tuali die Ditmarus hallucinatur, ut ex dictis
suo loco constat. Fuit Adelais Rodulphi hu-
jus nominis II. Burgundiae & Italiae Regis,
ac Bertra Reginae filia, & ut docet Charta
foundationis monasterii Paterniaci in pago Ber-
nensi positi, ac ab eadem Regina conditi, a
Guichenono in Bibliotheca Sebusiana pagin. I.
re-

CHRISTI
1000.SILVESTRI II PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 25.

nuntius venit ad eam de Italia, qui Francionem Vvangionensem Episcopum nuntiavit Romae fuisse defunctum. Et quia vir boni testimonii erat: domina Augusta valde illum diligebat; sicut & omnes bonos diligere solita erat. Et statim, ut ejus obitum audivit, ex familiaribus qui aderant, unum vocavit, & ut pro eo Domino preces effunderet, humiliter rogavit. Hunc ipsum fuisse auctorem Odilonem, qui modestiæ causa suum reticuit nomen, quæ ab eo sunt dicta superius, persuadent. Pergit vero: Et quasi in excessu mentis ita exorsa est, dicens: Quid faciam, Domine: Vel quid dicam de illo Seniore nostro, & nepote meo? Peribunt (ut credo) in Italia multi cum eo; peribit post ipsos, ut timeo, heu misera, Augusta indolis Otto. Remanebo omni humano destituta solatio. Absit, o Domine Rex seculorum, ut videam superstes tam lugubre dispendium. Tunc videres Augustam toto corpore solo prostratam. Non minus videres eam toto mentis annisu, cælo intentam, & quasi jam martyris Mauritii vestigia invenisse, ac limphatico ore prolongere. Post paululum vero ab oratione surrexit, munera Martyribus, eleemosynam dedit pauperibus. Dehinc Genevensium adit urbem, desiderans videre victoriosissimi Victoris martyris aulam, &c. Consule, si libet, dignas ipsius laudes, digne conscriptas, nempe candore sinceræ veritatis ab Odilone.

XII. Quartus hic numeratur annus S. Stephani Ungarorum Regis, cum Legatos misit ad Romanum Pontificem, a quo & Regni coronam accepit, ut qui hactenus Dux dictus fuerit Ungarorum, ex hoc anno Rex coeperit appellari; ipse vero Regnum ipsum eidem Ecclesiæ Romanæ donavit. Rem gestam (a) Cartuitio Episcopo in vita ejusdem sancti Regis, quam scripsit ad Colomannum Regem sic accipe: Deinde quarto a patris obitu anno divinitus permotus cumdem Africum præfulem, qui etiam Anastasius dictus est, ad sanctorum Apostolorum Limina misit, a Petri Apostolorum Principis successore petito, ut recens conversa Pannonia largam benedictionem impertiret, Strigoniensem Ecclesiam sua auctoritate Metropolim constitueret, reliquos Episcopatus sua benedictione firmaret, & ipsum Ducem regio diademate coronaret, ut eo fultus bo-

PAGIUS recitata, fratres habuit Conradum Burgundie Regem, Burchardum Episcopum Laufanensem deinde Lugdunensem Archiepiscopum, & Rodulphum Burgundie Transjurane Ducem, cujus alibi mentio non occurrit. Jam suis locis ostendimus, eam primum Lotbario Italiae Regi, & postea Ottone primo Germanorum tunc

nore, quæ divina gratia adjuvatore coepisset, ea magis magisque promovere, ac stabilire posset. Per idem tempus etiam Meisca Polonorum Dux Christianam complexus Fidem, Legatos suos Romam miserat, ut Pontificis benedictionem, & regium ipsi titulum impetrarent. Assenserat quidem Pontifex, & jam coronam egregio opere confici curaverat, quam ei mitteret, sua benedictione adjuncta. Sed quia novit Dominus qui sunt ejus, qui etiam duobus Apostolis propositis Matthiam socio suo prætulit, & cum Apostolis annumerandum curavit: illa corona Stephanum ornari voluit, postea feliciter gloria sempiterna coronandum.

XIII. Nocte enim ejus diei, quo statuerat Pontifex coronam Polonorum Principi dare perferendam; apparuit ei Angelus Domini, aitque ad eum. Novem, cras hora diei prima, ignota gentis nuntios ad te venturos, suo Duci coronam regiam & Apostolicam benedictionis munus abs te expedituros. Eam ergo coronam, quam parari jussisti, illis incunctanter tribue, ad ipsorum Ducem eam asportaturis, nec dubites illi eam cum Regni gloria pro vita ejus meritis deberi. Itaque crastina luce, ea hora qua prædictum erat, præsul Africus ad Pontificem venit, demandatumque sibi officium prudenter exequens, sanctique Ducis res gestas ordine referens, a Sede Apostolica Regni coronam petiit, ostendens dignum esse Ducem eo honore & dignitate; quippe qui divina fretus ope multos sibi populos subjugasset, multosque infideles sua potentia ad Christum convertisset. Iis auditis mire exhilaratus Pontifex, precibus illius libenter annuit: crucemque ante Regem, seu Apostolatus insigne gestandam adjunxit. Ego, inquit, sum Apostolicus, at ille merito Christi Apostolus dici potest, cujus opera tantum populum sibi Christus requisivit. Atque ea causa, quemadmodum divina gratia ipsum docebit, Ecclesias Dei una cum populo nostra vice ei ordinandas relinquimus. Omnibus impetratis, quæ postularat, Antistes Africus letus ad suos revertitur, illud secum ferens, cujus causa iter illud emensus erat. Allatis vero Apostolicæ benedictionis litteris cum corona & cruce, Præfules cum Clero, Comites cum populo in laudes Dei prorumpunt, & Deo dilectus Stephanus Princeps ungitur in Regem, & diademate regio feliciter coronatur. Hæc Cartuitius. At

Regi, ac dein Imperatori nupsisse, ac matrem extitisse Ottonis II. Imp. & Mathildæ Abbatisse Quidilimburgensis, pietate & sapientia conspicuæ. Adelhais Mater Regnorum vulgo appellata fuit; quod dissidentes Regum animos mira suavitate & peritia conciliaret; indeque Epistola Gerberti CXXVIII. Adelbaidi

* Meisca filius Boleslaus.

XIII. Monetur divinitus Pontifex quid agat

XIV. (a) Chron. l. 3. in Boleslao Polonorum Duci non data corona ab Ottone.

(b) Habes apud Sur. t. 3. die 19. Jun. ibid. c. 32.

XV. Boleslaus Polonorum pro coronationem mittere curat ad Rom. Pont.

PAGIUS

Matri Regnorum inscripta est, & in ea legitur: certe clarissimam dominam & matrem regnorum vos hactenus fuisse manifestum est. Huc refer quæ Baronius anno CMXCVIII. num. XI. De hujus Imperatricis morte habet.

V. A num. XIV. ad XIX. Wippo in Vita Conradi Salici Imperatoris ad annum primum regni ejus ait: Eodem anno Borislaus Sclavigena, Dux Bolanorum (idest, Polonorum) insignis Regalia & Regium nomen in injuriam Regis Chvonradi sibi aptavit, cujus temeritatem cito mori exinanivit. Filius autem ejus Misco similiter rebellis fratrem suum Ottonem, quoniam Regis (nempe Conradi nondum coronati Imperatoris) partibus favebat in Rubbiam provinciam pepulit, idest, in Russiam. Quare licet Baronius Wipponis Historiam non legit, recte tamen censuit, Boleslaum ab Otto-

CHRISTI
1000.SILVESTRI II PAP.
2.OTTONIS III. IMP. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 25.

ne pacta condicunt, ut noctu eremum latenter ingressi, & monachos interficerent, & pecuniam asportarent. Quos cum beati viri tentantes irrumperere persensissent, adventus eorum causam protinus agnoscens, confessionem inter se fecere, & sanctæ crucis se capere vexillo communit. Erant autem ibi duo pueri, eorum obsequio ex aula regia deputati, qui prout vires dabant, stare pro Sanctis & furibus resistere nixi sunt.

XVI. Fures reperto tandem aditu, irruentes, extractis gladiis, omnes pariter occidere. Tunc thesaurum anxie perquirentes, sed everfis omnibus & nihil invenientes: ut tanti reatus crimen obtulerent, & humana suspicio non armis, sed flammis potius quod fuerat, deputaret: cellam incendere, & ipsa Martyrum conati sunt cadavera conflagrare. Sed admoti ignes amissis naturæ viribus, nil omnino consumere, ullis hominum studiis potuere. Ita enim eos ipsa etiam parietum materia repellebat, ac si pro lignis durissimi silices essent. Frustrati itaque fures in fugam se conferre nituntur. Sed & hoc illis ex divina providentia denegatur, tota siquidem nocte per fruteta nemorum, per latitudinem saluam, per opaca silvarum viam anxiosi sunt querere, quam nullatenus valere errantibus vestigiis invenire. Sed neque pugiones in vaginis arefactis brachiis recondere potuerunt. Ubi vero Sanctorum jacebant corpora copiosum lumen usque ad diem splendescere, & dulcissima angelicæ cantilenæ non desit suavitatis resonare.

XVII. Adveniente autem die, quod factum fuit, Regem latere non potuit. Qui illico ad eremum cum copiosa populi multitudine festinavit, & ne fures evaderent, facta corona hominum, totam silvam undique circumcinxit. Qui tandem reperti sunt manifesti criminis rei, & ad gladios suos adhuc ultione divina ligati. Rex autem quid de eis faceret, habita consideratione deliberans, hoc

ne III. Imperatore Regio nomine donatum non fuisse. Stanislaus Lubienskius in serie Episcoporum Plocensium, dum de Martiali secundo Episcopo Plocensi verba facit, opinionem Baronii refellit ex vetusto Epitaphio Boleslai Chobrii cognominati, in quo legitur:

Tu Possedisti velut athleta Christi Regnum Slavorum, Gothorum seu Polonorum, Casar præcellens, a te ducalia pollens. Plurima dona sibi qua placere tibi Huic detulisti, quia divitias habuisti.

Verum Epitaphium illud longe post Boleslai mortem positum fuisse, laudatum Wipponis testimonium demonstrat. Hic enim Auctor coactans, ac rerum Conrado Salico imperante ge-

hoc postremo decrevit, ut nequaquam eos, sicut merebantur, occidi præciperet, sed ferreis catenis vinctos ad sepulera Martyrum destinaret, quatenus aut ibi usque ad obitum in vinculis viverent miserabiliter, aut si sanctis Martyribus aliter videretur, ipsi eos sua misericordia liberarent. Qui cum ad Sanctorum tumulum fuissent ex præcepto Regis attracti: mox ineffabili divinitatis omnipotentia fractis sunt nexibus absoluti. Deinde facta super Sanctorum corpora basilica, innumerabilia non solum tunc, sed & nunc, ibi sunt ex divina virtute prodigia. Hæc de Martyribus Petrus, quorum nomina sunt superius recitata, nempe Joannes & Benedictus S. Romualdi discipuli. Ex quibus & illud apparet, ista facta esse non sub Meisca (ut Cartuitius ponit) sed sua Boleslao filio transacta; nec sub Ottone tantum, sed sub ejus successore Henrico Imp. talia petere a Romano Pontifice perseverasse, ex his quæ subicit idem Petrus, possumus intelligere; ait enim (a):

(a) Pet. Dam. ib. c. 34. XVIII. * al. Boleslao Henricus Imp promotionem Boleslao impedire conatus.

Imperator autem Henricus * Busclavi consilium non ignorans, undique vias custodiendi præceperat: ut si Busclavus Romam nuntios mitteret, in ejus illico manus devenirent. Monachus igitur, qui nuper missus a sanctis Martyribus fuerat, demum captus est, & mox carcerali custodia mancipatus. Nocte vero illum Angelus Domini in carcere visitavit, & consummator eos esse quorum legatione fungebatur, admonuit, statimque aperto divinitus carcere, præparatum sibi esenavigium in fluvio, quem transiurus erat, aseruit. Quo festinans monachus, Angelicæ promissionis fidem veram esse probavit. Hactenus de his Petrus non tam rebus Polonicis, quam Romualdi intentus: eas enim obiter per digressionem attingit. Quibus apparet nullatenus ab Ottone Imp. ut tradunt, Regis titulum Boleslao obtinuisse, quem constat esse quæ-

PAGIUS

gestarum spectator. Ejus Historia extat in Collectione Pistoriana. Caterum pleraque Epitaphia, quæ putantur antiqua, pluribus sæculis a morte eorum, in quorum gratiam condita, fuisse composita, & sepulcris insculpta, tanquam principum Chronologicum haberi in posterum debet. Cum illud subinde variis exemplis confirmetur. Certe præfatum Boleslao Epitaphium Longini, Michovii & Chromeri ætate ignotum fuit.

VI. Moritur Seguinus Archiep. Senonensis.

Anno superiori Seguinus seu Seguinus Archiepiscopus Senonensis e vivis excessit, ut Odorannus in Chronico prodit. Is Primum Gallie, qui jam a tempore Ansegisi Archiep. Senonensis, in cuius gratiam primum institutus fuerat, aut Archiepiscoporum incuria, aut desuetudine abrogatus videbatur, restituit, huncque ejus Successor confirmari curavit: Anno millesimo, ut legitur in Chronico S. Petri

fitum tempore Henrici Imp. ejus successoris, non ab Imperatore, quem (ut audisti) sibi expertus fuerat adversantem, sed a Romano Pontifice, a quo id petere primum coepit.

XIX.

Sed ut ad S. Stephanum Regem Ungarorum revertatur oratio, cur ipse tantam divinitus revelatam gratiam promeruerit ut alteri paratam coronam acceperit: ex epistolis Gregorii Papæ Septimi causam possumus intelligere eam fuisse, quod scilicet ipsum Regnum Ungaricum Romanæ Ecclesiæ donarit. Sunt de his haud obscura testimonia pluribus ejusdem Pontificis (b) litteris comprobata, ex quibus vel unas hic describere necessarium duximus, sic se habet (c):

(b) Greg. l. 2. ep. 13. 63. 70. & l. 3. ep. 25. (c) Idem l. 2. ep. 13.

Gregorius servus servorum Dei, Salomoni Regi Ungarorum salutem & Apostolicam benedictionem.

Litteræ tuæ ad nos tarde propter moram nuntii tui allatæ sunt: quas quidem multo benignius manus nostra suscepisset, si tua in causa conditio non adeo beatum Petrum offenderet. Nam sicut a majoribus patriæ tuæ cognoscere potes, Regnum Ungariæ sanctæ Romanæ Ecclesiæ proprium est, a Rege Stephano olim B. Petro cum omni jure & potestate sua oblatum & devote traditum. Propterea Henricus piæ memoriæ Imp. ad honorem S. Petri Regnum illud expugnans, victo Rege, & facta victoria ad corpus B. Petri lanceam, coronamque transtulit, & pro gloria triumphi sui illum Regni direxit insignia, quo Principatum dignitatis ejus attingere cognovit. Quæ cum ita sint, tu tamen in cæteris a regia virtute & moribus longe discedens, jus & honorem S. Petri, quantum ad te, imminuisti & alienasti, dum ejus Regnum a Rege Teutonicorum, in beneficium (sicut audivimus) suscepisti. Quod si verum est, qualiter gratiam B. Petri & nostram benevolentiam sperare debeas, tu ipse, si justitiam vis attendere,

XX. De Regno Ungariæ oblato A. post. Sed.

XXI. Rom. Eccl. peculiari providentia regi a Deo.

Quis ista considerans non miretur, & obtusecat, dum quo tempore (secundum humanam prudentiam, quæ tantum terrena sapit, & quæ ea solum quæ ante oculos habet, considerat, nec ad divinam providentiam oculos figit) ipsa Romana Ecclesia casura, & interitura videri potuisset, tot improbis, sceleratis, impudicis, prædonibus, infaustis, sanguinariis & grassatoribus hoc sæculo (ut audisti) Sedem Apostolicam invadentibus, eamque depravatis moribus conspurcantibus, tam vitio-

PAGIUS

monasterium. Hugo tamen Floriacensis apud Duchesnum Tom. IV. Seguinum mortem cum XIII. Kal. Novemb. hujus Christi anni illigat, & quæ narrat Chronographus S. Petri Vivi, ad annum sequentem reicit. Ad Leothericum variæ extant Fulberti Carnotensis Episcopi Epistolæ. Primum Gallie postea Gregorius VII. ad Archiepiscopum Lugdunensem transtulit, ut suo loco dicitur.

VII. Dani An. Angliæ ve. xant.

Anno ab Incarnatione Domini, inquit Simeon Dunelmensis in Hist. de Gest. Reg. Angliæ millesimo Danorum Clavis, hoc anno Normanniam petiit, & sequenti anno ad Angliam reversa pejora prioribus egit. Rex Ethelredus (hoc scilicet anno, ut etiam alii Historici tradunt) terram Cumbroreum fere totam depopu-

ye, non ignoras, videlicet, te non aliter eam habiturum, nec sine Apostolica animadversione diu regnaturum, nisi scriptum Regni quod tenes, correcto errore tuo, Apostolica, non regia majestatis beneficium recognoscas. Neque enim nos timore, vel amore, aut aliqua personali acceptione (quantum Deo adjuvante poterimus) debitum honorem ejus, cuius servi sumus, jure quæsitum relinquemus. Verum si hæc emendare, & vitam tuam (ut decet Regem) instituire, & Deo miserante adornare volueris: proculdubio dilectionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sicut Matris dilectus Filius, & nostram in Christo amicitiam plene habere poteris. Datum Roma quinto Kal. Novemb. Indictione decimaterzia. Est annus Redemptoris millesimus septuagesimus tertius. Jure igitur illa de Ungaris (a) Glaber hujus temporis scriptor: Ipsa denique Ungarorum gens post tot patrata flagitia, post tot flagella Gentibus illata cum suo Rege ad Catholicam Fidem conversus, quæ prius consueverat crudeliter rapere aliena, libens imperitur pro Christo propria. A quibus etiam jam dudum diripiendo captivabantur, undecumque in miserissima mancipia distrahendi, qui reperiebantur Christiani: ab isdem quoque foventur nunc ceu fratres vel liberi. Marti vero omnium Ecclesiarum Apostolicæ Sedi Patrique omnium Vicario Christi summe pietatis ergo seipos cum suis penitus devovere.

(a) Glab. l. 1. c. 5.

so in primis ingressu, quam detestando pravorum morum exemplo, quæ etiam occasione ejus dominium sibi Imperatores vendicantes, pro arbitrio statuerent in Sede Petri, quem vellent, sic reddita jam prorsus vili, & contemptibili, effecta ancilla Regum domina Gentium, & conculcata pedibus filiorum, & præsidium atrita vestigiis, expositaque ludibrio transeuntium: eodem tempore externi longe positi veniant Reges ad Apostolicam Sedem, quam recognoscant, & venerentur unicum orbis templum, aylum pietatis, columnam & firmamentum veritatis, petram immobilem innixam super Christi Dei vivi solidam, firmamque promissionem: Ecce inquam Reges, non ut olim ad Christi cunabula duce stella ab Oriente veniant, sed a Septemtrione, unde (quod (b) scriptum est) confuevit progredi omne malum in Italiæ damnatum, quod ab isdem (ut audisti) haud pridem pavendis exercitibus irrupentibus sæpe passa fuerat: modo accedant humiles, prævia Fide, ad turgurium piscatoris, ipsam Romanam Ecclesiam, non munera tantum ex suis thesauris accepta, sed ipsa Regna afferentes ad eam, & Regna petentes ab ea? Quis (c) sapiens & custodiet hæc, & intelliget misericordias Domini? Quis inquam ista prudens expendens, non cognoscat Romanam Ecclesiam, non hominum arbitrio regi, qui eam sæpius perdere laborarint, sed imperio Christi disponi, & divinis promissionibus custodiri?

(b) Jeremi. 1.

(c) Psal. 106.

XXII.

Adhuc in his considera mirandum illud, non alterius, quam Dei inventum, quod eo tempore, quo Imperatores sibi electiones Romanorum Pontificum usurparunt; tunc versa vice Regnorum ab Ecclesia Romana titulos Principes peterent, sicut fecisse noscuntur Duces eximii Hannonum ac Polonorum, qui non ab Imperatoribus, sed a Romanis Pontificibus coronam regiam postularent, quorum invadentibus, eamque amplius, ut quod accepit Regnum, dono offer-

latus est. Hic sua classi mandavit, ut circum navigata septentrionali Britannia, in loco constituto sibi occurreret. Sed vi ventorum præcipitata, non potuit. Insulam tamen, quæ Manega (id est, Mona Hiberniam inter & Angliam sita) dicitur devastavit. Fusius hæc narrat Hundingonensis in fine lib. 3. subditque; Daci vero semper bellis exercitati belli fortuna potiti sunt.

Tum librum VI. his verbis exorditur: Anno millesimo ab Incarnatione domini, Richardi Ut Brito Consulis Normannorum (id est, Ducis; vox nes ab An- enim hæc hoc tempore in eo sensu usurpata) glis ita a filiam Rex prædictus (nempe Anglorum) Edel. Danis & red in conjugem assumere præcogitavit ad sui- Norman- tionem regni sui. Ille enim fortissimus erat, nis sub- & omni alti.

VIII.

offerret S. Petro, eidemque subiceret gentem illam, quæ jugum ferre nescia, sub jugo gemere ubique populos, & sub gladio ut (audisti) omnes contremiscere fecerat nationes: adeo ut in hoc locum habere possit illud Samsonis ænigma:

(a) *Judic. 14.* De comedente exiit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Dum comminuens dentibus ferreis, & vorans fera gens populos, se offerat cibum illi, cui dictum est a Deo (b):

(b) *Act. 10.* *Macta & manduca.* Et rabie ora illa spumantia olim, nunc mella fundant dulcedine charitatis. Sunt ista miracula Christi, opera Dei. Nam quis alius vel sperare potuit ista, nisi qui de gloria Ecclesiæ venturæ prædixerat. (c) *Ecce isti de longe venient: & ecce illi ab Aquilone. Et:*

(c) *Isa. 49.*

PAGIUS & omni regno Francorum formidabilis. Ipse autem se suosque valde debilitatos videbat, futuramque cladem non mediocriter horrebat. Hoc autem Dei nutu factum esse constat, ut veniret contra improbos malum. Genti enim Anglorum quam sceleribus suis exigentibus discernere proposuerat, sicut & ipsi Brittones peccatis ac cusantibus humiliaverant, dominus Omnipotens duplicem contritionem proposuit, & quasi militares insidias adhibuit. Scilicet ut hinc Dacorum persecutione seivente, illic Nortmannorum conjunctione accrescente, si ab Dacorum manifesta fulminatione evaderent, Nortmannorum improvisam cum fortitudine cautelam non evaderent. Quod in sequentibus apparuit, cum ex hac conjunctione Regis Anglorum & filia Ducis Nortmannorum Angliam jussu secundum jus gentium Nortmanni & calumniati sunt, & adepti sunt. Prædixit etiam eis quidam Vir Dei, quod ex scelerum suorum immanitate non solum quia semper cadi & proditiōni su-

Erunt Reges nutriti tui, & Reginae nutritrices tuæ: vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent. Et: Erit (d) corona gloriæ de manu Domini, & diadema Regni in manu Dei tui, & non vocaberis ultra Derelicta, sed vocaberis Voluntas mea in ea. Quæ ipsa S. Ecclesia hodie millesimum ortus sui annum festive celebrans, illud propheticum hilaris occinat (e): *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & induimentis justitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsum ornatam monilibus suis. Cui semper sit honor & gloria in sæcula. Amen.*

Quod

debant; verumetiam quia semper ebrietati & negligentia domus domini dediti erant, eis in speratum a Francia adventurum dominium, quod & eorum excellentiam in æternum deprimeret, & honorem sine termino restitutionis eventilet. Prædixit etiam, quod non ea gens solum, verum & Scotorum, quos vilissimos habebant, eis ad emeritam confusionem dominaretur. Prædixit nihilominus clarium adeo seculum creatum; ut varietas, qua in mentibus hominum latebat, & in actibus patebat multimoda variatione vestium & indumentorum designaretur. Hæc Huntindoniensis, qui sæculo duodecimo floruit. De occupatione Angliæ a Danis & Nortmannis sequentibus annis agemus. Notare hic sufficiat, Emma a Danis & Nortmannis oriundæ cum Ethelredo Rege conjugium, quod cum utrisque commercium intulit, cum tandem corona, Imperioque exiisse.

Peroratio cum gratiarum actione. (a) *1. Tim. 1.*

(b) *Prov. 8.*

Quod ad millenarium annum Christianæ religionis, Deo favente stylo nostro pervenimus: sit nobis pro Sæculari carmine illud (a) Apostoli: *Regi sæculorum immortalis & invisibili soli Deo honor & gloria in sæcula sæculorum. Amen.* Et pro Sæcularibus ludis, jugis gratiarum actio perseveret. Iste sit nobis cum divina Sapientia ludus, ut reciproca largitione certantes, magis tamen vinci, quam vincere gaudeamus. Ludere ipsa quidem fertur (b) in orbe terrarum cum hominibus Sapientia, dum sic dat, ut recipiat, sicque recipit, ut abundantius reddat, sed inde ut uberiores mensuram in gratiarum actione suscipiat, unde præstantiora dona retribuatur; atque sic ista jugiter iterans, velut maris curipo, fluxu atque refluxu festive cum mortalibus ludat; cum tamen æque totum sit ejus, quod in nos influit, & refluit per gra-

tiarum actionem in ipsam, licet pro imbecillitate naturæ longe impares in retribuendo inveniamur. Quænam autem tibi dignæ, Domine, referri possunt a nobis gratiarum actiones, quod nos incolumes (quod vix spe concepissimus) ad annum hunc millenarium perduxisti? Quod cymbam tenuem oceano vastissimo creditam ad talem deduxisti stationem, ex qua ad portum haud adeo difficilis navigatio sit? Rependam quid digne? Hoc ipsum quod præstitisti pro gratiarum actione offero Millenarium, nostro labore decursum. Tu vero, qui sic accipis minima, ut maxima reddas: adice jam illud tuum indefinens (c) *Apoc. 20.* Millenarium per infinita sæcula revolvendum in Regno cælorum, interveniente pro nobis apud te Dei Genitricis Maria, ut quæ est in labore semper adjutrix, eadem conciliatrix sit præmii sempiterni in gloria Beatorum. Amen.

Hic Baronius decimum Annalium Tomum absolvit.

ANNALES ECCLESIASTICI.

Substitissem libenter, jam las-
sus, in Millenario, sed qui
dixit (a): *Si quis te anga-
riaverit mille passus, vade
cum illo alia duo*, urget opus,
hisque verbis, tamquam stimulis, ex-
citat renitentem, atque cunctantem im-
pellit. Pareo, sed exactus ipse exigo
ab exactore, agenſque jure meo, ipsum
convenio suis verbis astrictum: nam quod
jubens: *Vade cum illo*, dixit, ut adſit
ipse quocum pergam, efflagito. Sit igitur
ipse in itinere comes & ductor,
ut quod reliquum est viae, securus lae-
tusque conficiam. Sic & pater creden-
tium Abraham diuturna peregrinatione
lassatus, dicente ipsi Domino (b): *Am-
bula coram me*, de inhaerente tuto ſi-
bi comite tutus, sumptis viribus, re-
liquum vitae cursum majori alacritate
confecit. Quo & monitus (c) Jacob
non antea susceptum iter est prosequu-

(a) Mat. 5.

Divini
auxilii
implora-
tio.

(b) Gen.
17.

(c) Gen. 28.

JESU CHRISTI
ANNUS
1001.

SILVESTRI II. PAP.
ANNUS
3.

OTTONIS III. IMP. 6.
BASIL. & CONST. IMPP. 26.

I. **N**ovum saeculum inchoatur. Incipit
annus primus post millesimum, In-
dicatione decimaquarta notatus, idemque
nonnullorum vana assertionem praenuntia-
tus mundi postremus, vel ipsi propin-
quus: quo nimirum revelandus esset il-
le homo (f) peccati, filius perditionis,
dictus cognomine Antichristus. Fuerant
ista in Gallis promulgata, ac primum
praedicata Parisiis, jamque vulgata per
orbem, credita a compluribus, accepta
nimirum a simplicioribus cum timore, a
doctioribus vero improbata. Inter alios
enim ad redarguendum errorem ex di-
vinis Scripturis sibi laborandum fuisse,
Abbo Floriacensis Abbas, vir doctrina
& sanctitate insignis testatur in libro A-
pologético, quem ad Reges Francorum
Hugonem atque Robertum, patrem &
filium scripsit. Cujus fragmentum inter
schedas ad nos Parisiis a Nicolao Fabro
amico fidelissimo missas inventum hic de-
scribere, haud fore inutile duximus:

(f) 2. Tho.
2.

nam praeter ista de interitu mundi, alia
habet notatu digna. Est hujusmodi:

*Dominos meos cum familiariter allo-
quens, bona suadeo, multorum animos,
scio, contra me conesto, de quorum ani-
mositate non multum moveor (dulce de-
cus meum Roberte, quem atavis Regibus
editum, divina pietas perduxit ad re-
gni fastigium) si post Deum & Sanctos
ejus vestro specialiter sustentet auxilio,
& consilio, cujus mentionem in quodam
oracionibus meis numquam praetero.
Tandem capitulatum subtexam huic Indi-
culo, quae maxime sunt corrigenda in
vestro imperio; nec tam haec verbis meis,
sed authenticis Scriptorum dictis, ut
postmodum Episcopos moneatis haec cano-
nice emendare in suis Conciliis. Sed ante-
quam ulterius progrediamur, ne in-
consideratum abire sinas, Lector, quod
auctor Robertum alloquens Regem, eum
atavis Regibus editum praedicat: redar-
guit enim plane levitatem dicentium,
Hu-*

II.
Abbo
confuta-
tor falli-
tatis.

SILVESTRI II. PAPAE 3.

OTTONIS III. REG. 19. & 6.

BASIL. & CONST. IMPP. 26.

no Hegi-
rae CCC-
XCII. in-
choato die
20. No-
vemb. fer.
5.
A. C.
1001.

PAGIUS SÆC. XI. An. Eræ Hisp. MXXX. IX. An.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6494.

Ⓞ 2. E) 14. P. 13. April. Indiſt. 14.

JESU CHRISTI 1001.

CHRISTI
1001.

SILVESTRI II. PAP.
3.

OTTONIS III. IMP. 6.
BASIL. & CONST. IMPP. 26.

Hugonem Roberti parentem ignobili or-
tum genere. Sed de his actum (suo lo-
co Tomo superiori. Pergit Abbo, pri-
mum inculcans ea, quae spectant ad sa-
na dogmata retinenda, dicens:

III.

*Primitus de Fide dicendum credidi,
quam alternantibus eboris & in Francia,
& apud Anglorum Ecclesiam variari
audivi. Alii enim dicunt (ut arbitror)
secundum Athanasium: Spiritus sanctus
a Patre & Filio: non factus, non crea-
tus, sed procedens: qui dum id quod est,
Nec genitus, subtrahunt, Synodicam do-
mini Gregorii se sequi credunt, ubi ita
est scriptum: Spiritus sanctus nec geni-
tus est, nec ingenuus, sed procedens . .
Vides in his, Lector, jam ante sex-
centos annos absque ulla dubitatione,
Athanasii Symbolum vere ejus esse ab-
sque dubitatione creditum & praedicatum.
Pergit auctor:*

IV.

*De fine quoque mundi coram populo
sermonem in Ecclesia Parisiorum adolescen-
tulus audivi, quod statim, finito mille
annorum numero, Antichristus adveniret,
& non longo post tempore, universale ju-
dicii succederet. Cui praedicationi ex
Evangelio & Apocalypsi, & libro Da-
nielis, qua potui virtute, restiti. De-
nique & errorem, qui de fine mundi in-
olevit, Abbas meus beatae memoriae Ri-
chardus sagaci animo propulsi, postquam
litteras a Lotbartenſibus accepit, qui-
bus me respondere iussit. Nam fama per
totum mundum impleverat, quod quan-
do Annuntiatio Dominica in Parasceve
contigisset, absque ullo scrupulo finis sae-
culi esset.*

V.

*De initio etiam Adventus, qui ante
Nativitatem Domini per singulos annos
agitur, aliquando error gravissimus ex-
stitit, aliis inchoantibus post v. Kal. De-
cembr. aliis ante, cum nunquam plus qua-
tuor hebdomadis saltem unum diem Ad-
ventus habeat. Saltem de hujusmodi
diversitate soleant contentiones in Eccle-
sia crescere: Concilio determinandum est,
ut omnes qui in ea vivimus, unum sapia-
mus. Quod vestra industria concedat,
qui nos unanimes vult habere in domo
sua. Hucusque ex scheda de Abbonis A-
pologético.*

VI.

At quod ad mundi casum praenuntia-
tum pertinet, quae proxime accidissent
anno superiori, tantae cladis videri po-
terant esse praenuntia: nam de his Sige-
bertus anno millesimo: *Multa, inquit,
prodigia visa sunt: terramotus factus
est permaximus, cometes apparuit Kal.
Januar. circa horam nonam aperto caelo,
quasi facula ardens cum longo tractu,
fulguris instar, illabatur terris tanto
splendore, ut non modo qui in agris e-
rant, sed etiam in caelis, irrupto lu-
mine ferirentur. Qua caeli scissura sen-
Ann. Eccl. Tom. XVI.*

*ſim evanescente, interim visa est figura
quasi serpentis, capite quidem crescere
cum caeruleis pedibus. Haec Sigebertus.*

Erant ad haec credenda de fine mundi,
& adventu proximo Antichristi, Roma-
nae Ecclesiae tot saepe iterata naufragia,
ex quibus (ut superiori Tomo vidimus)
Gerbertus aequae adventare Antichristi
tempora jaſtitabat. Sed & corruptio mo-
rum, quam magnam valde hoc tempo-
re fuisse in hominibus, praesertim eccle-
siasticis, Glaber (a) ea videns scripsit
deplorat, id ipsum poterat suadere. In-
super & quod Ferreum hoc saeculum ob
malorum excessum, auctore Ditma-
ro, diceretur, utique & esse pariter ul-
timum crederetur. Ad quod alluisse vi-
sus est Glaber, ista deplorans, ad po-
stremum dicens: *Quandocumque enim de-
ſcit religioſitas pontificum, & marce-
ſcit diſciplinæ regularis Abbatum, ſimul-
que monaſterialis diſciplinæ vigor repe-
ſcit, ac per illorum exempla caetera plebs
mandatorum Dei praevicatrix exiſtit;
quid aliud quam totum ſimul humanum
genus rurſum in antiquum praecipitium chaos
perditionis ſpontanea voluntate illabi-
tur? Et in fine: Quae retulimus viſa cir-
ca millesimum poſt nati Salvatoris an-
num.*

VII.

(a) Glab. l.
2. c. 6.

VIII.

At quodnam, dices, in his vane dif-
ſeminandis captare lucrum hoſtis huma-
ni generis poteſt, dum potius damnum
ſentire debeat ex poenitentia plurimo-
rum, qui ea de proximo interitu mundi
credentes, ad expectandum venturum,
Dominum ſe praeparant? Sed licet ex
his accipiat detrimentum: alia tamen,
ex parte inde ſibi comparat locupletius
emolumentum ſubdolis artifex, dum ita
deludens humanum genus, ſerens iſta
mendacia, colligit fructus impietatis,
ut cum viderint homines haec saepe praedi-
cta ſemper evanuiſſe, facile leviores
ſibi perſuadeant, humana eſſe commen-
ta, quae divinitus de futuro Judici-
o in facris libris inveniuntur eſſe conſcripta.
Quod plane (b) myſterium jam ipſe dia-
bolus eadem occasione operatus eſt in fi-
lios diſſidentiae, qui (ut ſuo loco pro-
xime dicturi ſumus) iſthaec omnia de mun-
di fine evanuiſſe videntes, in tranſver-
ſum acti, in eam erroris foveam praeci-
pites ſe dedere, & alios adedere, ut di-
cerent mundum hunc aeternum eſſe, &
vana eſſe cuncta, quae in divinis Scri-
pturis tradita eſſe leguntur. Quod ſum-
mum malum callida arte ab hoſte huma-
ni generis miseris mortalibus praeparan-
dum divinitus praenſcens Petrus Apo-
ſtolus, tamquam ab alta ſpecula uni-
verſo orbi Chriſtiano in ſalutem omnium
illud; omnes monens, intonuit (c) *Hoc
primis ſcientibus, quod venient in
noviſſimis diebus in deceptione illuſores,*
F f f 2 ju-

(b) 2. Tim.
2.
Diaboli
vaſtrum
conſi-
lium.

(c) 2. Pet.

CHRISTI
1001.SILVESTRI II. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 26.

juxta proprias concupiscentias ambulantes, dicentes: Ubi est promissio, aut adveniens ejus? Ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturæ. Parat & his antidotum, quo tantæ impietatis veneno resistent. At de ejusmodi hoc tempore oborta hæresi, suo loco agemus inferius: hæc modo tantæ occasioe vulgatae vane de presentaneo mundi interitu prophetiæ. Jam vero anni hujus res gestas enarrare aggrediamur.

IX.
Temporis
ratio in
primis
firmanda.

Atque in primis de temporis ratione diverso modo disposita a diversis, habenda accurata discussio atque exactissima disquisitio, qua prætermissa, sit necesse tamquam in obscuro labi pedibus, & in plures errores invitum ferri. Quod igitur sciamus quamplurimos non mediocriter ætimationis auctores hoc anno ponere obitum Ottonis Tertii Imperatoris, atque subrogationem in locum ejus in regno Germaniæ Henrici Bavarie Ducis: an hæc ita subsistant, ut eos secure sequi possimus, jam hic in limine subsistentes de semitis rectis, per quas gradiamur, prius interrogemus. Qui hoc anno Ottonem Tertium diem obiisse scripsere, fuere in primis Germaniæ scriptores, Otto Frisingensis, Abbas Urspergensis, Hermannus Contractus, quos sequuti recentiores, & inter alios Panvinus. At veriore esse eorum assertionem, qui dixerunt anno sequenti illum obiisse, & hunc subrogatum esse, quæ dicturi sumus, apertissime demonstrabunt. Qui autem ita sensere atque scribere, fuerunt Marianus Scorus, Lambertus, Siebertus: id ipsum sensisse Rupertum Abbatem Tuitiensem in Heriberto, ex ejus scriptis colligimus. Sed quod cæteris præstat, hoc ipsum manifeste probatur ex antiquis ejusdem Ottonis Imperatoris diplomatis hoc ipso anno datis, atque in primis ex privilegio concesso Ecclesiæ Novariensi: quod acceptum ex Archivo ejusdem Ecclesiæ hic tibi describendum putavimus, ad confirmandam chronologiam ejusdem Ottonis Imperii, quem male aliqui hoc anno, mense Januarii ponunt extinctum. Sic enim se habet:

In nomine sanctæ & individue Trinitatis. Otto Dei gratia Romanorum Imperator Augustus.

X.
Diploma
Ottonis
III. Imp.

Si erga loca divinis cultibus mancipata beneficia opportuna largimur, præmium nobis a Deo eterna retributionis rependi, non ambigimus. Idcirco omnium fidelium sanctæ Dei Ecclesiæ, nostrorumque presentium scilicet & futurorum solertia noverit, quia adiens serenitatem nostram Petrus sanctæ Novariensis ecclesiæ Episcopus, nosterque dilectus fidelis, retulit, quosdam nostrorum antecessorum,

nostræ avi scilicet & patris imperatorum, omnem liberorum hominum prædictæ Novariæ civitatis, & ad tria milliaria circum pro tempore cōhabitorum districtum, publicæ parti olim pertinens, juri & potestati suæ ecclesiæ subdidisse; præfatamque sedem, in honorem sanctæ Dei genitricis & Virginis Mariæ, necnon & beati Gaudensis Confessoris Christi dicatam, cum rebus & omnibus hominibus ad eam legaliter pertinentibus sub sua receptæ tuitione. Ideoque jam dictus pontifex nostram suppliciter exoravit clementiam, ut secundum nostrorum prædecessorum auctoritates nostram addere dignaremur confirmationem.

XI.

Nos denique pro Dei amore, nostræque remedio animæ, dignæ memorati Præsulis petitioni assentientes: hoc nostræ auctoritatis munimine fieri decrevimus. Per quod decernimus, statuimus, atque jubemus, ut nullus Marchio, Comes, aut Vicecomes, Sculdafus, vel quilibet ex judicaria potestate, nec aliquis nostri Imperii magnæ parvæque personæ intra præfatam civitatem, ac prædictum spacium circum ingredi sine ipsius licentia Episcopi ad Placita tenenda, aut liberos ipsius civitatis terminique supra dicti homines, vel famulos aliquid distringere audeat; nec aliquis ejusdem civitatis quandoque habitator murum ipsius civitatis, ad portas vel posterulas faciendas sine ipsius Episcopi licentia frangere præsumat. Nec quisquam nostri Imperii, ut diximus, præpotens, mediocris, aut parva persona in ecclesiis, castra, vel loca, aut agros, seu reliquas possessiones, quas in quibuslibet pagis & territoriis intra ditionem nostri Imperii iuste & legaliter prædicta tenet & possidet ecclesiæ, sive qua deinceps in jure ipsius sancti loci voluerit divina pietas augeri, ad causas judicario more audiendas, vel fræda exigendas, aut mansueticum, vel paratus faciendos, aut fidejussores tollendos, aut homines ipsius ecclesiæ distringendos, nec ullas reddibitiones, vel illicitas occasiones requirendas, nostris & futuris temporibus ingredi audeat; nec ea qua supra memorata sunt, exigere penitus præsumat: sed liceat ad augmentum & honorem præscriptæ sanctæ ecclesiæ Episcopo, suisque successoribus, jam factæ civitatis liberos, & totius Episcopii intus & foris habitantes distringere, & ceteros, qui ante se vel suos Missos legaliter distringi voluerint, distringat; & quidquid contentioni inter eos emergerit, definiat, sicut definiendum esset ante nos, vel nostrum Missum, seu Palatinum Comitem; cunctasque res jam dictæ ecclesiæ cum omnibus hominibus, ad eam pertinentibus, vel aspicientibus sub tuitione nostræ defen-

CHRISTI
1001.SILVESTRI II. PAP.
3.OTTONIS III. IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 26.

ensione, remota totius judicariæ potestatis, omniumque hominum inquietudine, quieto ordine possideat, & nostro fideliter Imperio pareat. Et quidquid in præfata ecclesiæ rebus de illicitis conditionibus, aut servitiis requirendis exigi ponerat, in integrum eidem concedimus ecclesiæ, quantum id perpetualiter pro nostra anima remedio ad peragendum in eadem Dei ecclesiæ servitium, augmentum & supplementum fiat.

Si quis igitur hanc nostram auctoritatem quandoque violare tentaverit, centum libras auri componere cogatur, medietatem Camerae nostræ, & medietatem prætaxato Episcopo, suisque successoribus. Et ut hoc verius credatur, diligentius observetur, manu propria confirmavimus, & sigillo nostro subitus jussimus insigniri.

Signum domini Ottonis Cesaris inventi.

Heribertus Cancellarius vice Patri Cuman Episcopi recognovit.

* VI.

Datum X. Kalend. Julii, anno Domini Incarnationis millesimo primo, Indictione decimaquarta, anno Tertii Ottonis, regni decimosextimo. Imperii V. * Actum Papiæ feliciter. Amen. Hucusque Ottonis Imperatoris diploma, ad rationem temporis haud dubiam constituendam, hic, ipso exordio novi sæculi collocatum adversus eos, qui asserunt hoc anno, quod Kalend. Februarii esse defunctum. Sunt & alia vetera monumenta, quæ hoc ipsum indicant, de quibus in successoris electione, dicendum. Jam vero ipsius res gestas hoc anno, recto tramite profequamur.

XII.
Congres-
sus Otto-
nis III.
Imp. cum
S. Romu-
aldo.

Recedens Papiæ, Ravennam se contulit Imperator, ubi monitu S. Romualdi egregie sanctitatis viri, quem idem Otto plurimum coluit, ut quæ superiori Tomo dicta sunt, demonstrant, monasterium in honorem sancti Adalberti construxit. Cum idem Sanctus memor promissionis ejus, qua in expiationem patrati delicti ob necem Crescentianam, eidem Romualdo, cui peccata confessus sua, pollicitus fuerat abdicato se ab Imperio vitam monasticam amplexurum, accessit exactor, eoque magis importunus, quo divino afflatus Spiritu intellexisset, instare jam obitum ejus: ut sponte faceret, quod necessitate urgente pati cogereur invitum, & Deo in odorem suavitatis offerret, quod retinere non posset; & præstaret amore Dei, quod quietis dumtaxat amore exhibuisse ethnici legerentur Imperatores, iidemque Christianorum acerbissimi persecutores. Diocletianus atque Maximianus Augusti. At quod, cum divino tantum intuitu quid agi decerneretur, ad verfaras quisque mox experiri confue-

vit inferas potestates: talia prælia passus infelix Otto succubuit, non tamen renuens, sed differens, & ex causa quidem, ut videbatur ipsi, legitima. Sic plane homines versutus decipit assidue cacodæmon, quos a bono non potest avertete ne facere meditentur: ut differant saltem, prætextus ingerit varios, necessitatis colore fucatos; & sic distineat miseris, donec improvisa mors irrepit, quam ipsi mox sequantur sævisimi peccatorum ultores.

XIII.

Scribit ista paucis Petrus Damiani sæculi hujus auctor in Romualdo, his verbis: (a) Regem Romualdus protinus adiit, & acceptæ promissionis exactor, ut Rex monachus fieret, insistere vehementius cepit. At ille facturum se quidem quod exigebatur, asseruit, si tamen prius Romam, quæ sibi rebellabat, impeteret, & ea devicta, Ravennam cum victoria remearet. Cui Romualdus: Si Romam, inquit, jeris, Ravennam ulterius non videbis: & apertissime illi mortem propinquam esse denuntians; quia eum revocare non potuit, proculdubio de ejus certis interitu, ab ea recessit. Dum vero Rex Romam properat, Romualdus navim ascendens, ad civitatem Parentium transfretat. Rex itaque secundum beati viri prophetiam visæ e Roma reverti incipiens, mox languore correptus, apud Paternum defunctus est. Sed id accidit anno sequenti, quo de ejus obitu agendum pluribus.

(a) Pet. Dam. in Rom. ap. Sur. 19. Jun. in vit. ejus c. 34. Vaticanum S. Romualdi de Ottonis Imp. obitu.

XIV.

Quænam autem fuerint turbæ illæ, Romæ adversus Imperatorem concitatae, quibus sedandis, ipse eo profectus est, licet nobis exploratæ non sint; ex his tamen quæ postea acciderunt, intelligere possumus, nimirum Romanorum potentiores infenso tulisse animo imperium Germanorum; ob idque tumultuosos esse in eos, qui tutarentur partes ipsius. Quid enim facere in eos prætermitterent, absente, longeque remoto Imperatore, qui in eum presentem insurgere non sunt veriti? Quæ autem in eum hoc anno cum ipse Romam pervenit, sunt ausi Romani, duce Gregorio tunc Romæ reliquis potentiore, ex Ditmaro hujus temporis auctore accipe: qui, dum agit de novissimo hoc Ottonis Imperatoris Romam adventu sub Silvestro, hæc habet: (b)

(b) Ditm. l. 4.

Cunctis apud Transalpinos bene dispositis, Romanum visitabat Imperium, Romanas quoque pervenit ad arces: ubi ab Apostolico, cæterisque Coepiscopis magnis laudibus suscipitur. Post hæc Gregorius, qui Cæsari valde charus erat, dolo eum capere nisus, occultas tendebat insidias. Quibus collectis, & ex improvise adversus eum jam insurgentibus, Imperator de porta cum paucis

XV.
Quæ passus Otto a Romanis.

CHRISTI 1001.

SILVESTRI II. PAP. 3.

OTTONIS III. IMP. 6. BASIL. & CONST. IMP. 26.

Spiritua-
lia exer-
citia Ot-
tonis Imp

svast, maxima suorum caterua socio-
rum inclusa: & vulgus numquam suis
contentum dominis, malum huic pro ines-
tabili pietate restituit. Dehinc nuntio
suimet omnes Casar familiares conve-
nire illuc rogat, & precipit, demandans
singulis quibusque, si unquam de hono-
re sui vel incolunitate curarent; ad ul-
ciscendum eum ac amplius tuendum ar-
mato ad se milite properarent. Romani
autem manifestati tunc sceleris culpa
erubescerent, seque invicem supra mo-
dum redarguentes, omnes inclusos emi-
sere securos, gratiam Imperatoris & pa-
cem modis omnibus suppliciter expeten-
tes. Quos ubicumque vel in ipsis, vel
in rebus suis Casar ledere potuit, ver-
bis eorum mendacibus diffidens, nocere
non tardavit. Omnes regiones, quae Ro-
manos & Longobardos respiciebant, sua
dominationi fideliter subditas, Roma so-
lum, quam praeceteris diligebat, ac
per se excolebat, excepta, habebat. Con-
veniente tunc cum Heriberto sanctae fe-
dis Agrippinae Archiepiscopo plurima fi-
delium turba, Imperator letatur: &
quamvis exterius vultu semper hilari se
simularet; tamen conscientiae secreto plu-
rima ingemiscens facinora, noctis silen-
tio, vigiliis, & orationibus intentis,
lacrymarum quoque rivis abluere non de-
stitit. Saepenumero omnem hebdomadam,
excepta quinta feria, jejuniis producens,
in elemosinis valde largus exstitit. Haec
Ditmarus, male a nobis sub anno non-
gentesimo nonagesimo octavo in priori
editione relata, errore deceptis Scholias-
tis, qui hunc Gregorium Imperii
perduellem Gregorium Papam fuisse no-
tavit in margine: cum re accurate per-
specta, haec omnia defuncto Gregorio,
& jam sedente Silvestro accidisse, ex
eodem Ditmaro luce perspicua eviden-
ter apparet. Subiicit idem Ditmarus,

eodem tempore Germanos complures
Principes una cum Episcopis adversus
eundem Imperatorem in Germania re-
bellasse, quorum causa coactus fuit,
relicta Urbe, illuc versus iter quamci-
to capeffere, cum in via constitutus;
est defunctus. Sed de obitu est dicen-
dum inferius: modo quae sunt reliquae
Ottonis in Urbe hoc anno res gestae,
in medium deducamus.

Constat etiam eundem Ottonem hoc
anno Romae agentem navasse operam,
ut quam erigeret Ecclesiam sancti Adal-
berti in Tiberina insula, eandem San-
ctorum reliquiis locupletaret: & inter
alia ejus opera, veneranda corpora
sanctorum martyrum Abundii, Abundan-
tii, & Theodorae in eorum Memorialis
apud montem Soractem positis Romam
fuisse translata, atque in eadem Eccle-
sia S. Adalberti martyris collocata,
Scholiastes in vita & translatione eorum-
dem Sanctorum, ex antiquioribus mo-
nimentis affirmat.

Habebat una secum Otto Imperator
sanctum Heribertum Archiepiscopum,
Coloniensem monitorem & consultorem
in rebus agendis, cujus consilio pro
gratiarum actione de prosperis rerum
eventis monasterium erigendum insti-
tuit, sed ne perficeret, morte praeven-
tus est. De his enim haec Rupertus Ab-
bas Tuitiensis, in vita ejusdem Heri-
berti, quam scripsit (a): Denique cum
novissima profectioe Italiam ingredere-
tur, Republicam dispositurus, beatum
virum Otto habens in comitatu, cunctis
prosperis succedentibus, tractans cum vi-
ro Dei de salute animae suae, & quodam-
modo dicens: Quid retribuam Domino
pro omnibus quae retribuit mihi consi-
lium hoc accepit, qualiter ob salutem
suam cenobium construeret monachorum,
in honorem sanctae Dei Genitricis, om-
nium-

XVI.
Transfert
Otto Cor-
pora Mar-
tyrum.

XVII.
De mo-
nast. eri-
gendo
consilium.

(a) Rupert.
Abb. Tuit.
in vita S.
Herib. c.
12. apud
Sur. die
16. Martii.
t. 2.

PAGIUS
I.
S. Heri-
bertus an.
CMXCIX.
Coloniensis
Archiep.
creatus.

A num. XVI. ad XIX. Quia S. Heribertus
Ottonis III. Cancellarius, aliquo tempo-
re Romae hoc anno substitit cum eodem Impe-
ratore, a quo anno nongentesimo nonagesimo
nono Archiepiscopus Coloniensis dictus fuerat,
hic nobis de illo agendum. Bollandus ad diem
XVI. mensis Martii profert primaeam ejus
Vitam a Lamberto Monacho Tuitiensi post
Heriberti mortem viginti circiter annis scriptam,
quae cum Baronii tempore non extaret; sed
tantum altera Vita a Ruperto Tuitiensi Abba-
te initio saeculi duodecimi elucubrata, non
potuit Cardinalis doctissimus primum ordina-
tionis ejus annum a tenebris eruere. Anno
enim MXXI. num. I. ubi de ejus morte agit
cum cum anno Christi nongentesimo nonagesi-
mo octavo copulat, quod Rupertus cap. I. scri-
bat; Anno ab Incarnat. D. N. J. C. CMXCIX.
Romanorum regente imperium Otone tertio,
Coloniae Agrippinae Pontifex datus est S. Heri-
bertus, vixitque in eadem sede laudabiliter
annos viginti tres, menses duos, dies ferme
viginti duos. Obiit enim die XVI. mensis

Martii. Baronius ex duratione Sedis a Ruper-
to memorata annum Christi corrigit, putat-
que legendum, anno CMXCVIII.

At non in anno Incarnationis, sed in an-
nis Sedis error cubat, & loco annorum vi-
ginti trium, substituenti anni viginti & u-
nus, non vero XXII. ut habet Bollandus.
Ipsemet Baronius anno CMXCIX. num. XVII.
& seqq. Ottonis III. Diploma recitat, quo
is se erga Vercellensem Ecclesiam munificen-
tissimum praebuit, donans ei ipsam Vercellensem
civitatem cum Comitatu, nec non Comitatum
S. Agathae: quae donatio hanc subscriptionem
habet: Heribertus Cancellarius vice Petri Co-
mani & Archicancellarius recognovi. Dat. Non.
Maii anno Dominicae Incarnat. CMXCIX. In-
dit. XII. anno tertii Ottonis XVI. Imperii IV.
(legendum, III. ut recte Baronius ibidem).
Actum Roma feliciter. Amen. Quare Sanctus
Heribertus mente Maio anni CMXCIX. non-
dum Archiepiscopus Coloniensis erat; cumque
Lambertus in ejus Vita tradat, eum Episco-
pum a Coloniensibus designatum, Ravenna u-
bi

II.
Resellit
opinio
contraria.

CHRISTI 1001.

SILVESTRI II. PAP. 3.

OTTONIS III. IMP. 6. BASIL. & CONST. IMP. 26.

XVIII.
Frustra
Ottonem
monet S.
Heriber-
tus.

(a) Jud.
16.

(b) Glab.
l. 1. c. 4.
prope fin.

(c) Leo Ost.
Chro. Cass.
l. 2. c. 24.

XIX.

PAGIUS

III.
Otto III.
Romanum
relinquere
cogitur.

niumque Sanctorum. Hoc inito salubri
consilio, necessaria protinus ad hanc rem
praedia Christo delegavit, quae & beato
viro in manum dedit, cum pollicitatio-
ne & sponsione hujusmodi, ut quoniam
vita mortalium incerta est, si quem ex
ipsis necessitas mortis praecoccuparet, al-
ter, quicumque sit superstes, votum
perficeret. Haec Rupertus.

At felix quidem Otto si in omnibus
ejusdem sancti viri monitis parisset:
contra ipsius enim consilia paravit sibi
conjugem nobilem Romanam feminam,
quae fuerat Crescentii uxor: in quem
(ut dictum est suo loco) dire saevierat.
Deceptus namque pulchritudine, haud
consideravit, implacabile esse folere ge-
nus femineum, ut vindictam expetere,
& dolosum, ut dissimulare sciat; &
quod dum blanditur, venenum parat.
Caeca mens illecebris feminae semel
capta, ut (a) Samsoni accidit: cum lu-
mine privatur & viribus, enervata,
languescens in tenebris, ferreis vincula
compedibus jacet, donec, ipse, ut bos
ad victimam, ducatur infelix, ad necem,
de qua anno sequenti dicturi su-
mus. Porro de uxore Crescentii Joan-
na dicta, quam domum introduxit, est
diversorum assertio quoque diversa.
Glaber ait. (b) eam, cum leviter in
uxorem accepisset, paulo post dimisisset
divortio. Leo Ostiensis non in uxorem,
sed in concubinam ab Ottone acceptam,
illis verbis significare videtur, quibus
ait: (c) Qua ille impudice abutebatur.
Sed & Rupertus Abbas idem sentire vi-
detur, cum de his agens, nullam pen-
itus habet de conjugio mentionem. In
quam sententiam jure pedibus abiisse re-
centiores visi sunt plures.

Demum vero, quid his diebus Romae
acciderit memoria dignum de primario
Judice, qui chlamydem Ottonis Imp-
oblatam ab ipso monasterio SS. Bonifa-
cii & Alexii, ponendam super altare,

sibi vindicavit, hic describendum puta-
mus ex codice Cassinate, in quo post
homiliam S. Adalberti in eorum Eccle-
sia dictam, plura subscripta ab auctore
ejus temporis narrantur miracula, &
inter alia id quod sequitur:

Divae memoriae Tertius Otto Romano-
rum Imperator locum hunc toto mentis
diligebat affectu, cui dona multa largi-
tus est, non dubitans se recepturum recom-
pensationem a justissimo judice Deo, suf-
fragantibus meritis Sanctorum Christi
martyris Bonifacii & Confessoris Ale-
xii: inter quae mantum, quo regebatur
coronatus, in quo omnis Apocalypsis o-
pere Phrygio erat auro insignita, eis sup-
plex obtulit, & altari S. Alexii decen-
tissime coaptavit, perpetuo ibi mansurum
optans. Cujus votum floccipendens Adal-
bertus Abbas (de quo multa dicere di-
gnum modo non arbitror) ut erat im-
pudens, vestem ipsam non causa utilita-
ris monasterii, sed nequitia sua cogen-
te, aliquibus dedit in pignus, apud quos
mansit, quousque scelere suo petente,
vita privari meruit. Quae denique ve-
stis deinde venit ad manus cujusdam Pri-
micerii Judicis nobilissimi, & pruden-
tissimi, qui saeculari prudentia potius
fervens, eam agnitam non reddidit San-
ctis, sed quasi proprium thesaurum ser-
vandam in capsam retrulit. Cujus cla-
rissimi Confessoris nuditatis & expolia-
tionis Deus miseratus, sicut postea rei
probavit eventus, nequissimo ministro fla-
gellandi eum potestatem tribuit. Qui
sciens poenitentiam Regis pro uxore (d)
Abrahae per flagella rerum designatam:
non a possessis rebus, sed ab ipso posses-
sore cepit flagellum; malens illum ex im-
provviso extinguere, quam post flagella-
tum ad poenitentiam reverti. Namque ob-
viavit ipsi juxta propriam domum, & in-
ter catervas comitantium equitum, de o-
quo aspero deposuit, ac elisum parali-
tica infirmitate attrivit. Fit exanguis,
fit

De Chla-
myde Ot-
ton. Imp.
donata S.
Alexio.

(d) Gen.
12.

versus eum conjurationem fecerunt, atque ar-
mis arreptis aliquot ex militibus ejus occisis,
ipsum in Praetorio obsiderunt: Lambertus in
Vita Sancti Heriberti Archiep. Coloniensis cap.
2. hanc obsidionem his verbis indicat, loquens
de tertia, ultimaque Romana profectioe hu-
jus Imperatoris: Novissime Augustus Italiam
non rediturus ingreditur (an. nempe CMXCIX
& undique valida collecta manu iterum insur-
gentes in se irrumperere & conterere nititur. Vi-
rum Dei ad eundem comitatum secum invitat,
quod ut dictum est, de salute sua in eum cum-
ctis uberius confidat: ut si quando armis de-
ficeret, consultu hujus & prece proficeret. In-
ter viandum uterque de communi anima com-
modo adinvicem pertrahat, quid memorabile
secundum Deum post se posteris relinquat; pla-
cet ambobus, ut quilibet amborum sospes rever-
teretur, quocumque casu alter detineretur, de
rebus hereditariis edificaretur docens Cenobium
titulatum Dei Genitricis, Matri & Virgini Vir-
gi-

CHRISTI
1001.SILVESTRI II. PAP.
3.OTTONIS III. IMP. 6.
BASIL. & CONST. IMP. 26.

fit pene exanimis: currit anxia uxor, currunt fratres, & tota flebilis domus mirantur & desunt miserum cadaver: fit strepitus concurrentium, fit luctus maximus. Tandem manibus eorum introducitur domum, non ut ei mederentur, sed ut defunctus debitjs potiretur.

XX.

Mox pietas Dei affuit immensa, volens ei, cur evenerit illud, clarius ostendere: & vitam ipsi servavit, & oscitare cepit. Fiant alta silentia, imponitur modus gemitibus; quarantur medici, nec inveniuntur, qui proficere valeant. Expectabatur itaque sola medela Dei per aliquot dies. Cum ecce intempestæ noctis silentio, ut infirmus liberaretur, non uxori, seu filijs, non propinquis, sed ipsi paralytico, ipsi muto, ipsi omnem cibum fastidienti visi sunt sancti Bonifacius & Alexius (sicut idem retulit) torve in eum aspicientes, & agitantibus capita, ac dicentes: Putas ne te sanum nostra veste uti, nobis expoliatis? Quos cum requireret tremula voce qui essent, vel unde, ajunt: Ego Bonifacius sum, iste vero est homo Dei Alexius, quem ut expoliatum habes. Et conversus, sustentans pallium auro gemmisque insignis, quo tegebatur, ostendit humerum sancti Alexii, confitentis verecundiam rubore, nudum: quem cum vidisset vitro puriorem, lacte candidiorem, cepit plus ex ipsa visione, quam languore deficere. Iterum audiit: Electo isto valens non surges, priusquam veste mea, pro qua percussus es, induar. Qui mihi voce laetus exiguus, balbutiendo conjugem, qui hactenus nec os aperire poterat, appellat suam: Chara conjux, compatrem meum Leonem, & patrem spiritualem meum Benedictum Episcopum Portuensem ad me venire citissime facito. Erat enim Benedictus in divinis & humanis discretissimus. Quibus accersitis, quæ audierat, seriatim exposuit. Tunc Episcopus pietatis letitia persusus, ralia cum lacrymis cepit: Gloria tibi, Christe, gloria tibi, Domine, qui irasceris ut placeas, flagellas ut indulgeas, percussis ut sanes. Gloria tibi, bone JESU, qui loquentem me audire facis, quem mortuum pene dimisti: procurator animarum & corporum, tua medicamina non curant criticos dies, non petunt Indica pigmenta. Et conver-

Reddita
Chlamyde
Sanctis,
fanatur
judeus.

PAGIUS

ginum. Protinus ad id operis eidem Archiepsuli contradit Caesar optima majorum suorum pradia, legibus rem charta & atramento reborans sub assignatis testibus. Deinde Roma proximans, & diviso exercitu adversantes sternens & populans, non multo post in Patryna castro (quod alii vocant paternum) per mulierem veneno perit, anni scilicet sequentis initio.

IV.

Curopalates & Cedrenus varias victorias a Basilio Imp. de Bulgaria reportatas narrat, ex quibus illustre Bulgarothoni cognomen adeptus

est, ut prodit Nicetas in Isacio lib. I. num. VI. Anno superiori indit. XIII. notato ingentem exercitum in samuelem Bulgaria Regem misit, Ducibus Theodorocano Patricio & Nicophoro Xiphia Protospathario, qui capta majore & minore Prestibla atque Pliscoba victores Cpolim rediere. Hoc vero anno ipsemet per Theffalonicensem agrum copias in Bulgaria traduxit, captisque Berrha, Serviti & Vodena, Theffalonicam rediit. Anno deinde MII. indit. XV. Vidynum oppidum per octo

men-

sus ad ægrotum lacrymis madefactum, dixit: Fili, redde vestem, ut reddaris sanitati, credens quod infectum non remanebit, quod amici Dei tibi interminati sunt. Cui ægrotus: Pater, jam vellem, ut supra corpus domini mei Alexii vestis jaceret: nam & ipsum tempus, quo fiat, longius mihi videtur. Statimque allata est vestis, quam tollentes venerunt ad monasterium gallicinio ejusdem noctis, & supra venerabile corpus S. Alexii eam posuerunt. Sicque revertentes quem jacentem reliquerant, sedentem & glorificantem Deum viva voce invenerunt. Hucusque auctor, qui & quæ scripsit, se testatur vidisse. Porro Benedictus ipse Cardinalis Episcopus Portuensis, ut suo loco dicitur, ex Portuensi Episcopatu translatus est ad Cathedram Petri post Sergium Papam, qui Secundus post Silvestrum sedit.

XXI.

His vero, cum de rebus urbanis sit sermo, attexenda putamus ea, quæ de statu ipsius Urbis in iis quæ ad religionis cultum pertinent, habet hujus quoque temporis scriptor fidelissimus Arnolphus Comes, quem hactenus delitescens vendicavit in lucem Henricus Caninius, collocatum suo tomo secundo lectionum antiquarum. Hic enim inter alia, quæ profecutus est stylo, ubi agit de ejusdem Tertii Ottonis hoc novissimo in Urbem adventu, ea oblata occasione, de eadem Romana Urbe plura differens, quæ scilicet cum coleret idola, jure dicta Babylonia inveniretur; postea autem sacræ religionis cultum in Dei civitatem conversa, non amplius, Babylon profano sit nomine appellanda, quæ Babyloni per veritatis cultum absterisset infame nomen, sed dicenda esset jure Civitas sancta, itemque de cultu religionis, qui tunc in eadem ipsa Urbe vigeret, hoc ipso, inquam Ottonis Tertii tempore, hæc habet post alia:

XXII.

In tantum crevit in divino cultu, ut pro ruinis murorum & veterum sanorum surgant quotidie innumera adificia ecclesiarum, sive monasteriorum, e quorum incredibili numero (ut audiui a quodam sene, qui se dixit nutritum in eadem civitate) viginti possidentur a sanctimonialibus, quadraginta a monachis, sexaginta a canonicis, exceptis iis, quæ

ex-

est, ut prodit Nicetas in Isacio lib. I. num. VI. Anno superiori indit. XIII. notato ingentem exercitum in samuelem Bulgaria Regem misit, Ducibus Theodorocano Patricio & Nicophoro Xiphia Protospathario, qui capta majore & minore Prestibla atque Pliscoba victores Cpolim rediere. Hoc vero anno ipsemet per Theffalonicensem agrum copias in Bulgaria traduxit, captisque Berrha, Serviti & Vodena, Theffalonicam rediit. Anno deinde MII. indit. XV. Vidynum oppidum per octo

Victoria de
Bulgaria
a Basilio
Imp. re-
portata.

CHRISTI
1001.SILVESTRI II. PAP.
3.OTTONIS III. IMP. 6.
BASIL. & CONST. IMP. 26.

extra civitatem sunt, & in aliis ecclesiis, sive capellis, quæ in eadem Urbe abundant. Et paulo post: Hanc siquidem Urbem, quasi intuentes undique collectæ plurimæ gentes, assumunt verba sacra Scriptura, & dicunt: Omnipotens Roma, (a) gloriosa dicta sunt de te, quia civitas Dei es facta. Hæc & alia Arnolphus de statu Urbis hujus temporis omnium deploratissimi, quo nescientibus ista videri potuisset cultus Christianæ religionis illic penitus friguisset, immo inundantibus malis, extinctus pene fuisset, cum tamen ita virens ac florens existeret, ut quod de ea, quæ typum tenebat Ecclesiæ, Arca Noe scriptum in divinis litteris reperitur (b): Multi-

(a) Psal.
86.
Status ur-
bis qualis.

(b) Genes.
7.

PAGIUS

Ann. Eccl. Tom. XVI.

mensis oppugnatione tracta, vi capit: cumque ad urbem Scopias accederet, Samuelem trans Axium, seu Bardarium fluvium incautius agentem circumventum in fugam coniecit, Scopias Romano Petri Bulgarorum Regis filio ac Borisa fratre urbem Imperatori tradente, a quo

plicata sunt aquæ, & elevaverunt Arcam in sublime: In Romana Ecclesia, re ipsa apparet expressum, ut in divino cultu existeret eminentior, cum existimari potuisset excrementum malorum obruta fluctibus. Ita plane peculiari Dei privilegio eidem Civitati in more positum, ut tunc degentes in ea fideles cives promptiores exurgant ad pietatis opera exercenda, cum magis pulsantur persecutionum diversarum flagellis. Cui illud Cantici canticorum conveniat (c): (c) Cant. 8. Aqua multa non poterunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam. Et elogium Doctoris Gentium verax & loquens jugiter perseveret (d): (d) Rom. x. vestra annuntiatur in universo mundo. G g g Se-

Patricii & Præpositi dignitate, & Abydensi oppidi Præfectura donatur. Nullus exinde annus effluxit, quin aliquid in Bulgaros Basilus tentaret, ut fute Historici Byzantini nar-

JESU CHRISTI ANNUS 1002.

SILVESTRI II. PAP. ANNUS 4.

VACAT. IMP. OCCID. I. BASIL. & CONST. IMP. 27.

I. Ottonis III. Imp. obitus.

Sequitur annus Redemptoris secundus post millesimum, Indictione decima...

* al. Evc-rardi.

ne duodecima, anno domini Henrici Imperatoris regni duodecimo, Imperii ejus primo. Actum Romae feliciter. Amen.

II. De loco & die obitus Ottonis Imp. diversae sententiae.

De loco etiam, ubi defunctus sit Otto, haud est antiquorum eadem assertio...

Februarii, prob dolor! ex hac vita morte immatura discessit: cui Henricus dux Noricorum, vir in omni Ecclesiastica perfectione praecipuus...

Table with columns: PAGIUS, ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ, JESU CHRISTI, SILVESTRI II. PAPÆ, HENRICI II. REG. I., BASIL. & CONST. IMP. 27.

AD num. I. & seq. Chronographus Hildensheimensis, qui annum Christi & indictionem a die Natali Christi exorditur...

NOTÆ [1] Necrologium Lareshamense apud Federicum Schannatum in Vindemiis litterariis pag. 25. X. Kal. Feb. Ottoni Imperatoris (obitus) hic nobis privilegium libertatis dedit...

CHRISTI 1002.

SILVESTRI II. PAP. 4.

VACAT. IMP. OCCID. I. BASIL. & CONST. IMP. 27.

lens. affirmat. Discessisse ab Urbe una cum Silvestro Pontifice Ottonem Imperatorem, auctor est Sigebertus. Quod enim ipsum sibi sensit infestum, ab Urbe deducere, & secum ducere, habuit in consilio.

2) Ditm. 4.

Ditmar de causa obitus Ottonis sententia.

PAGIUS

II. Eius viri tates.

tur, exhorruit. Cæterum quid certum verumque, quidve vulgo sparsum, creditum atque scriptum fuerit, in tanta auctorum discrepantia haud ausim sententiam ferre...

III. Hugo Marchio Hetruriae Dux Romanæ.

Aderat comes itineris Hugo Hetruriae Marchio, Dux Urbis, (praecipuus hic erat magistratus) qui in illis Urbis tumultibus eidem Ottoni praesto fuerat...

unum agmen, ne ab iis, quos in Italia praeserant, trucidarentur, imposto ante se in equo defuncti Imperatoris corpore...

III. Laudatur Hugo Hetruriae Marchio.

Ad num. III. & seq. Hugo Hetruriae Marchio nominatissimus, qui semper Ottoni III. fidelis fuit, donationem magnificam Abbatis a Veilla matre Florentiae condita fecit...

cipatum; obtinuit inquam, utramque Marchiam, & quae Thyrrhenum videlicet, & quam mare Adriaticum alluit. Sed cum perperderet, quia propter improbitatem injuste viventium strenue regere utramque non posset, cessit Imp. Marchiam Camerini cum Spoletano Ducatu; juri vero proprio Tusciam reservavit. Hujus tempore Capuanus Princeps (si rite rem teneo) dum manibus chirothecas vellet abducere, hi qui adversum eum conspiraverant, ei protinus quasi subvenientes occurrunt, manus ejus utraque complodunt, & mox evaginatis gladiis cum confodientes interimunt. Quod mox ut incomparabilium virtutum viro, Hugoni videlicet Marchioni, dilectum istud patenter innotuit: nihil moratus Capuanam urbem numerosis exercituum legionibus circumfedit, eamque tamdiu bellicis armatarum copiis oppugnare non desistit, donec ex ea victoriam caperet, & interfectores domini sui digno necis supplicio trucidaret. Consentiant hiis quae habet (a) Leo Ostensis in Chronicis Cassinatibus. Pergit ve-

(a) Leo Ost. l. 2. c. 10.

PAGIUS

firmare Diploma Ottonis III. hujus anni initio datum, quo bona attributa eidem Abbatiae pro salute animarum Hugonis ac Voilla ejus matris confirmat. Nam in fine ejus legitur: Datum VI. Idus Januar. anno dominica Inocent. MIL. Indict. XV. anno III. Ottonis regni XVII. anno Imperii VI. Actum in Paterno. Non multo post ejus mortem erectum est illi sepulcrum Porphyroeticum, eique Epitaphium affixum; ut narrat Ughellus in Italia Sacra Tom. III.

IV. Ejus genealogia elucidatur.

Baronius existimavit, Hugonem Tusciae Ducem fratrem fuisse Bonifacii; hunc ei in Ducatum successisse, & utrumque non Ubertum uti communiter creditur, sed Albertum patrem habuisse; at certa Antiquitatis documenta haec tria refellunt, quod, ut evidenter pateat, & Ducum Hetruriae series in bono lumine collocetur, observandum, Ubertum sive Hubertum, vel Overtum, ut a Luitprando appellatur, filium Hugonis Italiae Regis ex Vandelmada concubina, uxorem duxisse Villam, filiam Bonifacii Majoris cognominati, Spoletinorum, & Camerinorum Marchionis, ac ab eisdem genitos Hugonem Tusciae Marchionem anno superiori demortuum, & Villam cum Thebaldo seu Theobaldo coniugio postea conjunctam. Cum vero Hugo sine liberis obierit, successit ei, non Bonifacius, ut putavit Baronius, sed idem Thebaldus, Villae sororis Hugonis maritus. Id praeter alios, ipsamet Theobaldus docet in Constitutione LXXIII. Tomo II. Bullarii Casinensis recitata, quae continet donationem monasterii sancti Benedicti de Padolyrone a se nuper aedificati, & scripta est anno IV. regni Henrici, mense Junii, indictione quinta, anno scilicet Christi MVII. In ea ait Thebaldus: Ego in Dei nomine Teudaldus Marchio; filius quondam Adelberti, itemque Marchio, meminitque in ea Villae seu Villae quondam conjugis suae. Hinc etiam habemus, Thebaldum avum Mathildae Comitissae in Historia Ecclesiastica passim laudatae, & nunquam satis laudandae, filium extitisse Adelberti Tusciae Marchionis, qui in Constitutione LXI. ibidem re-

ro Petrus. De quo nimirum & alia tot virtutum insignia referuntur, ut prolixitate temporum splendida nominis ejus fama aboleri nullatenus valeat, sed quasi virens semper & florens in hore hominum solemniter vivat. E quibus & nos scribere nonnulla possemus, quae forent aedificationi procerum profutura; sed quae dum nobis dicerentur, singula gestorum verba notare negleximus; ne, quod abest, aliquo fallamur in verbo, describenda haec aliis delegamus. Breve tamen, quod audiit de pueri ejus aetate non taceo. * Obertus Marchio pater ejus Hugonis Regis naturalis filius exiit, qui nimirum * Voillam Bonifacii Marchionis filiam conjugali sibi fœdere copulavit. Habes hic Lector genus Hugonis exacte declaratum, nempe filium fuisse Alberti, Hugonis Italiae Regis filii, de quo superiori Tomo ex Luitprando Ticingensi est dictum. Pergit vero Petrus: Hic pater scilicet Hugonis non multo post indignationem Primi Ottonis incurrit, ac subinde relicta nesciens conjugem gra-

* al. A. dalbertus aut Albertus vel Ubertus dictus invenitur. * al. Guil. lam

V.

lata, dataque a Guillelmo Episcopo Mantuae & ab ipso Adelberto Comite, sexto die mensis Novembris indictione decima, anno nempe CMLXXXI. semel & iterum testatur se Adelbertum & Attonem Comitum appellari, & suum quondam patrem fuisse Sigifredum. Sigonius lib. VIII. de Reg. Ital. & cum eo Fiorentinus in Comment. de Rebus ad Mathildem Comitissam spectantibus, lib. I. & 3. tradunt, Thebaldum anno MVII. demortuum; sed Bonifacium filium, Mathildis Comitissae patrem, ei in Tusciae Ducatum successisse, male asserit Sigonius; longe enim serius Bonifacium Hetruriae praefuisse recte ibidem vidit Fiorentinus, ubi scribit, nullum sibi occurrisse Diploma ante annum MXXXIV. scriptum, in quo Bonifacius Marchio appellatur. In eodem tamen Bullario Constitutio LXXXIII. continet donationem Richildae Comitissae & ipsius Bonifacii factam anno MXXV. IV. Kalendas Maii Indict. VIII. in eaque Richilda, quae prima ejus uxor fuit se Comitissam, & Bonifacium se Marchionem nuncupat.

V. Proximi ejus successores in Ducatu Tusciae.

Mortuo Thebaldo Tusciae aliquo tempore rexit alius Bonifacius, qui se in Diplomate a Baronio memorato, annoque MIX. exarato, Marchionem & filium Alberti Comitum vocat. Quod non solum ipsamet Baronio; sed etiam Bestio in Tractatu de Veru. Origine Hugonis Italiae Regis, causa errandi fuit; ex eo enim deduxit Baronius Hugonis Tusciae Ducis patrem, non Hubertum, sed Albertum dictum; Bestius vero illud suppositivum esse; quod certo, inquit constat, Bonifacium, non Alberti, sed Thebaldi filium fuisse. Verum Albertus iste diversus ab Huberto & Bonifacius Alberti filius alius a Bonifacio Mathildis Comitissae patre, & Thebaldi ejus avi filio; neutrumque in dubium revocari potest; cum certissimis documentis innitatur. Porro Thebaldum Marchionem avum fuisse Mathildis, ipsamet prodit in Const. LXXVIII. Tom. II. Bull. Casinensis, data anno MCV. A num. V. ad IX. Nescio a quo Baronius num. VIII. acceperit, Sanctum Henricum Ba-

VI.

joan-

gravidam, in Pannoniam profugus exulavit. Qui longo post tempore resumptus in gratiam, rediit: matrem autem grandiu-scula cum prole reperiens, admiratus expavit. Negat homo se genuisse quem conspicit, & zelotypiae permotus invidiam, feta mulieri obscenum crimen intendit: nequaquam se tam insperata rei perhibet confcium; diffidetur se conceptionis hujus nosse mysterium; nec posse fieri, ut se asserat patrem, qui praegnantem non reliquit uxorem. Ad hoc tandem, reditius ventitata pertrahitur, ut non aliter quam perfecta purificationis indicio, tam gravis obiectio sopiatur. Hoc igitur ex utraque parte convenit, ut in vasta quadam amplissima domus. area conventus religiosarum sibi personarum, quibus nimirum in subcellis suis undique constitutibus, puer solus in medio poneretur, ut si patrem, quem numquam antea viderat, adiens peteret, ab omni, proculdubio matrem suspitione purgaret.

VI.

Quid plura? Conveniunt Pontifices, adsunt cum monachis & Abbatibus inferioris etiam ordinis sacerdotes. Fleatur, gematur, suspiratur. Ad caelos oculos erigunt, pugnis pectora mœsta contundunt, profluentibus lacrymis tristia ora perfundunt. Dimissus itaque puer in medio sine pappate, vel gerula, caput ire. Et cum pater sederet inter vulgus, nec ab aliis videretur ulla subselli varietate distinctus, contemptis omnibus, puer ad eum signanter accessit; eique tanquam notissima familiaritate blanditus, adhaesi. Sic itaque liberavit matrem, dum divino provocatur instinctu petiit genitorem. Hoc igitur modo matris confusio tollitur, & patri filius redditur; & utriusque parentis affectus erga se invicem in communi sobole reformatur. Omnes ergo qui aderant, tanto stupefacti miraculo, votiva mentis jubilatione . . . & dignas auctori Deo gratias referentes exultant.

VII.

Hic persape dum equitaret, comitum cuneos post se dimittere consueverat, & vel solus, vel uno contentus. assecla, lon-

PAGIUS: Dies coronationis Germaniae Regis.

joariae Ducem hoc anno in locum Ottonis III. electum Germaniae Regem, III. Idus Junii coronatum fuisse; Diemarum enim lib. 5. refert S. Henrici esse, & Adelboldus Episcopus Ultrajectensis, scriptor coaevus in Vita Sancti hujus Imperatoris, a Gretzero in Sanctis Bambergensibus publicata, diem ejus inaugurationis his verbis diserte natavit: S. Henricus VIII. Idus Junii (is dies ad ejus electionem referendus, & coronatio facta VII. Idus Junii, in quem Dominica cadebat) in Regem Moguntiae eligitur, acclamatur, benedicitur & coronatur. Celebratis diebus ordinationis sua, & quibuscumque venientibus in militia susceptis; Rex Rhenum iterum transiit cum maxima multitudo per Orientalem Franciam in Alemanniam, ut He-

gius praecedebat. Et tunc agricolas vel opiliones his compellabat affatibus: Quid vobis, inquit, videtur de Marchione isto? quem dicunt? Numquid non crudelis & impius & pauperes opprimit, terram dissipat, & cuncta ditiosis sua bona profugit? Ad quae ipsi, Absit, ajunt Absit. Falsum est penitus, o homo, quod loqueris. Non est enim potestas talis super terram, quae scilicet violentiis & rapinis abstineat, quae in tanta pace & securitate populum sibi subditum regat. Vivat optamus, vivat ista potestas ad refugium pauperum, & prospere floreat ad omnem custodiam subditorum. Quod ille audiens, exultabat in Domino. Unde saepe dicebat: In tanta volo semper erga subditos, & praecipue erga rusticos mansuetudine vivere: ut . . . quae caballi mei rodentis ore dilabatur, a rusticorum porcollis e vestigio colligatur. Porro autem, cum de se quid diceretur, inquireret, quid aliud quam nostri (a) (a) Matth. Redemptoris imitabatur exemplum? Qui nimirum cum omnia proculdubio nosset illud tamen veluti nascens a Discipulis inquirerebat: Quem dicunt homines esse Filium hominis? Cui cum illi diversas hominum opiniones exprimerent, addidit: Vos autem quem me esse dicitis? Scilicet ut Rex Angelorum formam daret rectoribus hominum, non quid per os assentatorum suorum dicatur, attendant, sed quod testimonium apud absentes habeatur inquirant, sicque quod reprehensibile ex eorum fama deprehenderint, corrigant; ad exequenda vero bona, quae de se dici cognoverint, avidius invalescant.

V.

VIII.

Ut autem praefati Marchionis etiam finem breviter perstringamus. Cum in extrema valetudinis languore decumberet, & totius regni lucem extingui, non parva diversorum hominum multitudo defleret: venerabilis quidam Episcopus, cuius me ad praesens vocabulum fugit, hoc in ligno, quod in igne tunc ardebat, expressum, per quadam litterarum vestigia deprehendit. HUGO. MARCHIO. QUIN-

vimannus (qui Alemanniae Dux erat, & Henrico se se subdere volebat) ut cateri, Regia majestati subderet, &c. Ab Alemannia in Franciam terram unice sibi dilectam recessit, & non multis diebus in Francia: moratus, in Thuringiam ivit. Inde procedens in Saxoniam pervenit, &c. His strenue paratis Regi a Saxonia in regnum Lothariense preparanti, Gronae occurrit uxor sua, domina. Cunicunda nomine, jam extans, sed cito Regina futura. Inde enim Paderbronom veniens in festo S. Laurentii (die scilicet X. Augusti) acclamatur, benedicitur & coronatur, & fit Kunigunda. Kuninga, quod Latina interpretari potest Regia Regina. Auctor Anonymus Vitae S. Cunigundis apud Bollandum ad diem III. Martii de ea scribit; Eadem beata & Deo dilecta Cbu-

CHRISTI
1002.SILVESTRI II. PAP.
4.VACAT. IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 27.

QUINQUAGINTA ANNIS VIXIT. Cumque hoc, quasi faustum omnem, hi qui aderant, crederent, signumque hoc esse recuperandæ valetudinis, erectis in spem cordibus, autumarent: paulo post ipse defunctus est. Hic præterea * septem monasteria in sui juris possessione construxit, quæ non modo prædiis ac mancipiis, sed aureis & argenteis vasis, diversis etiam Ecclesiasticis ornamentis copiosa liberalitate ditavit. In quorum uno, venerabili videlicet ac religioso, quod in honorem Dei Genitricis in Florentina civitate constructum, jacet cadaver ejus humatum.

IX. Cujus obitum cum Augustus, qui tunc habenas regebat Imperii, Otto videlicet Tertius agnovisset, quia quodam adversus eum stimulo mordebatur invidia; protinus in hanc vocem gratulabundus erupit. Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Sed paulo post, eodem scilicet anno, & ipse defunctus est. Sic itaque suam improvidus pertulit, qui de morte alterius nequiter exultavit, non attendens id, quod vir sapiens ait: (a) Noli de mortuo inimico gaudere, sciens quoniam omnes morimur. Hucusque Petrus Damiani de rebus Hugonis usque ad obitum ejus. Quem esse defunctum in fine anni superioris, indicat nota temporis tunc sepulcro ejus incisa his verbis: OBIIT ANNO SALUTIS MILLESIMO PRIMO. XII. KAL. JANUAR. in quo etiam litteræ iste habentur incisæ H. M. H. N. S. Quæ nihil præterea, quam hæc significare putamus, HUGONIS MARCHIONIS HUGONIS NEPOTIS SEPULCHRUM.

PAGIUS negundis terreno Imperatori corporaliter, non carnaliter conjuncta caelesti Regi suam virginitatem consecravit, quam usque in finem, casti conjugii consensu, Deo teste, conservavit.

VII. Ardoinus fit Rex Italia. Post Ottonis III. mortem Ardoinus Dodonius filius Eporeædientis Marchio existimans Regiæ dignitatis atque Imperatoriæ titulum de novo ad Italos antiquo hæreditatis jure recedere, Italia Principibus auctor fuit, ut vetus decus recuperarent. Itaque conventu super ea re Papiæ, antiquo Longobardorum more indicto, frequenti concilio Rex Italiae creatur. Superfunt varia Diplomata ab eodem Ardoino sequentibus annis data. Unum recitat Guichenonus in Biblioth. Sebus. cap. 10. quo continetur donatio ab Ardoino Italiae Regi Ecclesiæ S. Syri Papiensis facta, pro anima patris sui Dodonis, in cuius fine legitur: Datum anno dominica Incarnat. MXI. Kalend. Aprilis, indit. IX. Actum Bobii in Episcopali Palatio feliciter. Ardoinum vero hoc anno ante diem XX. mensis Februarii dictum esse I-

NOTÆ [1] Ardoinum acclamatum fuisse Italiae regem die dominica XV. februarii docet Chron. Regum Ital. a Muratorio vulgatum tom. IV. Rer. Ital. pag. 149. ait enim post Ottonis III. mortem regnum 24. diebus vacasse, & die XV. Februarii Ardoinum regnum capessivisse. MANSI

Hæcque ex recitatis Petri Damiani scriptis, quibus asseritur, Hugonem hunc nepotem fuisse Hugonis Regis Italiae, magni nominis viri, cujus nomen potius, quam patris positum est in sepulcro tum ob claritudinem avi, tum etiam ob patris obscuritatem, quod non legitimus Hugonis Regis filius esset, sed nothus. Erat sarcophagum ejus porphyreticum, quod hodie cernitur in atrio ejusdem monasterii (ut accepi) ad ministerium aquæ nimis ingrate redactum. Sic infelix mortalium conditio fert, ut nec sedes sepulcri sit stabilis, sed diversis occasionibus pereat, vel mutetur & minuatur: ut huic de quo est sermo Hugoni accidit, dum mutatione sepulcri, insigniori parte ejus, labro diminutus fuerit porphyretico, & nobili tunc scripto (ut ea ferebat conditio sæculi) epitaphio sepulturæ privatus omnino: quod Dei beneficio contigit reperiri. Siccine didicerunt æditui de benefactore adeo insigni benemereri? & quod deterius, ejusdem Hugonis vitam locupletatam mendaciis edere? quæ piget enumerare. Et in primis deforme illud, quod vestibulum ingredienti Lectori sit obviam, non invitans ipsum: sed verberans & expellens; dum ibi asseritur Hugo iste fuisse Princeps Magdeburgensis, Etruriæ vero ab Ottone Tertio Imp. præfectus, quibus advertentur Petrus Damiani, Luitprandus, Glaber, & alii ejusdem temporis Scriptores, dum ostendunt hunc non Germanum, sed Italum, avitæque hæreditate possedisse Principatum Etruriæ. At non est nostri instituti hic erro-

Italia Regem, ostendit ejus Constitutio in Bullario Casinensi recitata, qua omnia jura monasterii S. Salvatoris Papiensis confirmat, data X. Kal. Martii anno Dominica Incarnat. MII. anno domini Arduini Regis regni I. Actum in Papiensi Palatio feliciter, Amen. [1] De bellis inter eum & Henricum Germaniæ Regem gestis, legendus Sigonius lib. VIII. de Reg. Ital.

VIII. Religio Christiana in Hungaria floret. A num. IX. ad XVI. Ecclesia Hungarica sub S. Stephano Rege & Gisela, quæ S. Henrici Germaniæ Regis soror erat, non vero filia, uti perpèram ex Cartuitio in Vita S. Stephani Baronius habet, maxime florebat. Quod tamen idem Baronius n. XV. de Giula Transilvaniæ Principe habet, ad annum sequentem pertinet. Chronographus enim Hildensheimensis ad eum Christi annum ait: Stephanus Rex Hungaria super avunculum suum Regem Julum cum exercitu venit: quem cum comprehendisset cum uxore & filiis duobus, regnum ejus vi ad Christianitatem compulit.

CHRISTI
1002.SILVESTRI II. PAP.
4.VACAT. IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMPP. 27.

errores reliquos numerare, ac confutare fabulas ibi inani studio concinnatas. Præstat tanti Principis vitam e purioribus deducere fontibus, nempe e Petro Damiani & aliis, ex quibus nobilissima Florentinorum ingenia panegyricas orationes dici solitas, dum eidem parentatur, annis singulis, die anniversaria obitus

ejus, feliciori Minerva depromant. Jam vero inditum veteri sepulturæ, sed perditum & repertum, hic ejus velut sepulci describamus epitaphium memoria dignum, utpote acrostichis novigenis versibus mira concinnatione descriptum, ista desuper inscriptione (a) signatum:

EPITAPHIUM HUGONIS DVCIS, TVSCLÆ MARCHIONIS.

F	LVCTVAT IN TERRI	S	QVI SEMPER VIVERE QVAERI	T	De Hugo-
L	VMINIS ET STABIL	I	NON MANET ILLE GRAD	V	ne Tusciae
E	NEGO DIVES VGO D	V	X FVLSI NOMINE GLARV	S	Marchio-
R	EXI IVRA PI	E	TEGMINE CARNIS IN HO	C	ne & ur-
E	T DOCVI MITE	M	PRAVVM SVB FASCE COEG	I	bis Duce.
M	E RAPTOR FVRT	A	PAVIT AMARE MAL	A	
A	FRVMMECOLVITRE	G	NVM ET QVI REXERAT ILLV	D	
R	OMA MIHI PARV	I	T VT PATER HANC DOMV	I	
I	STETAMEN TVMVLV	S	ME CLAVDIT MARMORE PARVV	S	
T	VSCA MANVS PLORE	T	MORTIS HONORE SVB HO	C	
V	T ME POENAE ARDO	R	NON VRAT LECTOR ADOR	A	
M	VNDO CORDE DE	V	M QVI BONA CVNCTA REGI	T	
		M	ORE BENIGNO.		

(b) Glab. l. Hæc de Hugone, quem Glaber (b) vocat Marchionem optimum cum agit de ejus obitu.

X. Legimus ejusdem duo donationum diplomata nobis ostensa a Domino constantino Caserano monacho congregationis Cassinensis Archivorum pervegitatore diligentissimo: alterum datum anno Redemptoris nongentesimo nonagesimo quinto, Indictione octava: alterum vero anno nongentesimo septimo, Indictione decima. Quibus apparet eundem Hugonem filium fuisse Uberti, sive potius Alberti (uti in altero eorum legitur) Marchionis Tusciæ, & Willæ filii Bonifacii Marchionis, quæ extruxit Florentiæ a fundamentis Ecclesiam S. Mariæ una cum monasterio eidem conjuncto, quam idem Hugo duabus illis donationibus redditibus amplissimis locupletavit. Porro eodem Hugone defuncto, successit in locum ipsius Bonifacius Marchio Alberti Comitis filius, germanus ejus, at apparet ex alio diplomate donationis eidem Ecclesiæ factæ, dato anno Redemptoris millesimo nono, Indictione septima, pridie Idus Augusti, in quo ipse Bonifacius se nominat filium Alberti. At de Hugone hæcenus, in quem obiter incidimus occasione Ottonis Imperatoris, ad quem revocemus orationem.

XI. De ipso rursus Ottone, ejus deplorans exitium, ista habet (c) Rupertus Abbas Tuitiensis in Heriberto ejusdem Ottonis tunc comite in itinere, & in rebus agendis consiliario, ab aliis diversa nonnihil sic narrans: Qui nimi-

rum Imperator, si ut in cæteris, ita & in causa, per quam mortem incurrit, consultum beati viri attendisset, multo melius sapientiæ appropinquasset, & non poenitisset eum, quemadmodum ipsa Sapientia dicit (d): Omnia fac cum consilio, & post factum non poenitebis. Quod quia non fecit, incidit in insidias mulieris malæ, videlicet ejus, cujus virum Crescentium sibi rebellantem captum iusserat capitalem subire sententiam, & ab illa non præcavens, quamvis a sancto viro sepe esset commonitus, veneno intra cubiculum dormiens infectus est. Obit itaque Romæ anno post ordinationem beati viri tertio. Jerat autem nunc quoque sanctus idem cum illo, utpote ad dispenenda pernecessarius maxima regni negotia. Cui cum die sequenti confessus fuisset pestem, quam perceperat, seque mori persentiret, id quoque supremum ab eo postulavit, quatenus corpus ejus Aquigrani sepeliendum transferret.

Hæc ipse de obitu Ottonis III. Imperatoris, in quo extinctum penitus stemma regnantium Ottonum, nonnisi in nepotem Magni Ottonis, secundum hæredem Imperii propagatum: ita divinitate ulciscente delicta, quæ in Sedem Apostolicam perpetrarunt, pro arbitrio amovendo atque subrogando Pontifices, quamvis non nisi pietatis intuitu id facere præferrent. Sed nec alium prætextum legitur habuisse (e) Saul, quando non expectato Samuele obtulit sacrificium, sibi male vendicans, quæ essent tantummodo sacerdotum, ob idque regni atque vitæ privatione multatus.

(a) descriptum ex M. S. Cass. qui erat Maurulici Abbat.

De Hugone Tusciae Marchione & urbis Duce.

Ruperti de causa Ottonis obitus sententia.

(d) Eccl. 32.

XII. Ottonum Stemma Deo Vindice extinctum.

(e) 1. Reg. 13.

Ne-

CHRISTI
1002.SILVESTRI II. PAP.
4.VACAT. IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMP. 27.

(a) 2. Reg. 6. Neque alius quam fuit pietatis obtentus, cum calcitrantibus bobus Arcam Dei gestantibus, eam ad casum inclinatum, ne corrueret, tetigit Oza: cujus rei causa statim a Deo percussus interiit, qui videri poterat dignus magna mercede, quod festinus Arcæ cadentis periculo subvenisset. Magno quidem damno quovis prætextu pietatis a laicis quibuscumque etiam Regibus sacra tentari, non his tantum, sed plurimis aliis exemplis sæpe superius contigit demonstrari, quorum causa eos male periisse, & ad extraneos translata vidimus regna: ut non immerito Samuel ad Saul dixerit, causam aperiens regni jacturæ (b): Quod si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus regnum tuum super Israel in sempiternum, sed nequaquam regnum tuum ultra confurget, &c. Sed de subrogato in regnum Germaniæ Henrico Duce Bavarici quæ profequatur idem Tuitiensis Abbas, videamus. Pergit enim:

(b) 1. Reg. 13. Hoc agere insitens vir Dei, nempe ut corpus Imperatoris Aquisgranum deferret, regalia quoque ornamenta, Regis scilicet, penes se habuit, & electioni non interfuit novi Principis Henrici tunc Bavariorum Ducis, quem secundum sæculi dignitatem locupletissimum, & litterarum studiis non tenuiter instructum. Principes regni Regem sibi elegerunt. Hæc fuit occasio, quam adversus illum rapere potuerunt adversarii, quales in Ecclesia nunquam defuerunt, ex quo sacrificia Deo primi obtulerunt Abel & Cain, scilicet falsi fratres, quibus Scriptura dicit: (c) Abierunt in viam Cain: quorum præsertim (d) Apostolus inter cætera pericula sua maxime gemit. At hæc quidem regalia repetita cito reddidit. Sed quia novi (ut jam dictum est) Principis electioni non interfuit, ex tunc illi suspectus erat; unde & idem Rex obrectatoribus Sancti proutis aurem præbebat. Deinde impacato semper eum odio persecutus est, donec a Domino redargui meruit paulo ante obitum Sancti, quod in loco suo præfens narratio non præteribit. Hæc Rupertus Abbas. Quod insuper ad sepulturam Ottonis spectat, intestina ejus Augustæ Vindelicorum sepulta affirmant e corpore exsecta, ne i-

XIII.
Funus Ottonis Imperator.

(c) Jud. 9. 11. (d) 2. Cor. 11.

PAGIUS IX. Ad num. XVI. Primum Normannorum in Italiam adventum, qui in annum millesimum decimum sextum convenit, ut ibidem videbimus, recentes Scriptores cum Baronio huic passim anno alligant, sicque Historiam a Veteribus non paucis fabulosis narrationibus obcuratam magis implicant. Quare satis erit quod de Normannis in Annalibus refertur, ad eum Christi annum differre, ut facilius e tenebris veritas educi possit.

X. Hoc anno Aldulphus Eboracensis Archiepiscopus, S. Osvvaldi sui Decessoris corpus e

psis corruptis reliqua pars corporis tabo inficeretur. Sed quod ad longius ductum funus Ottonis ejusque sepulturam pertinet, cæteris omnibus locupletius atque sincerius Ditmarus narrat. Idem vero agens de Henrico successore in regnum ejus cunabula repetens, & vitæ bene institutæ primordia, ipsum educatum fuisse a sancto Wolfgango Ratisponensi Episcopo tradit his verbis:

— Nutrit præclarum Wolfgaugus alumnus. Qui sequitur Dominum toto conamine Christum.

XV. Qui quidem Sanctus inter cætera charissimatum dona cum polleret spiritu prophetiæ, hæc de regno consequendo ipsi prædixit, ut ejus temporis auctor, qui res ab eo præclare gestas conscripserit, testatur his verbis: Cum enim ad eum ob impertendam benedictionem (ut crebro solebat) adductus esset, speciosissimam ejus prolem Henricum, qui postea Dei nutu factus est Imperator, Regem appellavit; fratrem ejus Brunonem vocavit Antistitem, sororem ejus natu majorem Reginam, minorem, quam ipse baptizavit & de sacro fonte suscepit, Abbatissam nominavit. Quæ quidem omnia ut prædixit, & patuit, evenere. Sed & quomodo idem sanctus Wolfgangus, cum jam ex hac vita ad Deum migrasset, de Imperio adipiscendo, apprensens eidem Henrico, prædixit, suo loco dicturi sumus.

XVI. Porro ipse Henricus Moguntia inauguratur Rex ab Archiepiscopo Moguntino Willigiso, tertio Id. Junii: quæ autem tunc acciderint, & quos deinde passus sit adversarios, idem Ditmarus pluribus narrat: adeo ut non solum quæ annis singulis, sed quæ mensibus & diebus quibuscumque suis acciderint, exacte descripserit: quem consulat qui ea cupit.

XVII. Quo tempore Hungarica Ecclesia sub Rege Stephano, & Gisela sive Gilla Regina, quam filiam Henrici Regis in uxorem accepit, mirifice culta floruit, & longe lateque propagata & illustrata

terra levavit: Ipse, inquit Thomas Stubius, Translatio duodecimo Episcopatus sui anno, Congregatis S. Osvualdi Archiepiscopi, Abbatibus, multisque religiosis viris S. Osvualdi Archiepiscopi ossa anno Regis Adelredi XXV. indict. XV. VII. Kal. Maii legendum XVII. Kal. Maii feria IV. e tumulo levavit, & in serinio quod paraverat, honorifice collocavit. Idem habet Vigorniensis, & ante utrumque Simeon Dunelmensis in lib. de Gestis Reg. Angl. Sed cum Osvualdus anno CMXCII. spiritum Deo reddiderit, non nisi magno errore scribunt, id factum esse anno

XIV.
De Henrico Rege successore Ottonis.

XV.

XVI.

XVII.

CHRISTI
1002.SILVESTRI II. PAP.
4.VACAT IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMP. 27.

Ecclesia Hungarica sub S. Stephano Rege floret.

(a) Cart. in vita S. Steph. Regis Hung. c. 9. 10. 11. 12.

XVII.

(b) 1. Cor. 9.

PAGIUS

XI.

Dani in Anglia anno die nomine trucidati.

ta est: cujus sicut ortum & cunabula recensimus Tomo superiori; ita progressus felicissimos describere minime prætermittimus, hic reddentes; quæ in rebus gestis ejusdem sanctissimi Regis Chartulitius Episcopus scripsit, nec aliis quam ejus verbis. Subdit enim hæc post ipsius caronationem enarratam: (a) Porro consortem regni præcipue prolis propagandæ causa sibi adsevit Henrici Imperatoris filiam Gisela; qui Imperator ob morum comitatem & mansuetudinem, Pius est appellatus. Ea autem Gisela christumata uncta, & corona regia insignita, qualem se præbuerit erga Dei cultum ornandum, quam frequens & benigna ac liberalis erga Christo servientium congregationes fuerit, multarum Ecclesiarum cruces, vasa sacra & utensilia, miro opere effecta vel contexta in hunc usque diem testantur; præcipue tamen Ecclesia Vespriniensis, quam illa a fundamentis constructam rebus omnibus, quæ ad Dei ministerium sufficiant, in auro, argento, multigenisque vestibus præclare ornavit.

Ipse vero Rex nuper inchoatos Episcopatus, idest, tam metropolitanam, quam cæteras cathedrales Ecclesias, amplissima singulis assignata diocesi, & idoneo præfecto Antistite, Abbatias quoque prædiis, choribus, familiis, & redditibus, regia plane munificentia instruxit, crucibus, vasis sacris, aliisque suppellectile ad Dei ministerium spectante, pro cujusque necessitate vel indigentia satis exornavit, annisque singulis, quoad vixit, munera & oblationes semper auxit, ne aliquid extrinsecus conquire cogenterent, qui rebus divinis peragendis præerant. Monachorum quoque vitam & conversationem modo per se ipsum, modo per alios accurate investigans, desideria arguebat, alacres & vigiles charos habebat. Canoniorum ministerium Episcoporum moderationi & circumspectioni sub Christi Ecclesia reprobatione commendabat, cum Apostolo (b) omnibus omnia factus, ut omnes lucrificeret.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Ea tempestate in monasterio S. Martini erat monachus quidam Sebastianus nomine, cujus vita probabilis, & in Dei cultu religiosa devotio habebatur. Eum venerabilis Rex mira cepit amore complecti (quanto enim quisque esset religiosior, tanto illi quoque charior erat) atque ob vitæ ejus merita dignum eum censens qui Episcopi dignitate polleret, Strigoniensis Ecclesiæ Archiepiscopum eum esse voluit. Sed quia flagellat Deus omnem filium quem recipit, Sebastianum illum, ut ejus patientia probaretur, ad tempus utriusque luminis orbitate afflixit. Ne vero novellus græce pastoris gubernatione destitutus, a recto itinere deflitteret, & aberraret, Romano Pontifice assentiente, Africum Colocensem Episcopum, cujus jam crebro est habita mentio, in ejus locum Rex substituit. Triennio inde evoluto, Sebastianus ex Dei benignitate recuperavit visum, & Pontifice Romano approbante, Africus cum pallio rediit, ad suam Colocensem Ecclesiam, Sebastianus Strigoniensem gubernandam recepit.

Erat sane Rex ille fidelis & integer in omnibus factis suis, Deo toto pectore deditus & addictus: seipsum quoque & regnum suum per votum & oblationem in perpetuam Virginis Mariæ tutelam assiduis precibus contulit. Cujus sacratissima Virginis honor & gloria tam est celebris apud Hungaros, ut festum assumptionis ejus tacito proprio nomine, sua lingua, diem Dominæ appellent. Atque ut Rex piissimus propensorem tantæ Virginis defensionem & patrocinium posset promereri, in ipsa regia sedis civitate, quam Albam vocant, in ejusdem perpetuæ Virginis laudem & honorem grandem & insignem, atque in primis celebrem basilicam condidit, opere sane mirifico, celatis chori parietibus, & pavimento marmore strato. Quam basilicam qui vidit, testimonium perhibet dictis nostris, innumera illic haberi palliorum, & eorum, quæ paramenta vocant, genera; tabulas altarium non paucas ex auro purissimo, pretiosissimo

H h h rum

Rex præfatus occultas miserit Epistolæ, secundum quas Angli Dacos omnes eadem die & eadem hora, vel gladiis truncaverunt impræmeditatos, vel igne simul cremaverunt subito comprehensos. Baronius Westmonasteriensem secutus anno MXII. num. XIII. de hac carnificina agit; sed Westmonasteriensis in Chronologia parum accuratus, & Huntindoniensis sequentis sæculi initio floruit, eique alii suffragantur.

Impio illo facto, quo divina simul & humana jura temerata sunt, Ethelredus Ignavi En Carni-cognomentum sortitus est. In ea carnificina nec obsidibus parcitum, nec alteri sexui, qui recens in Insulam firmandæ pacis causa venerat.

XIX.

XX.
S. Stephani Regis cultus erga Dei genitricem.

Privilegia in Eccl. Regi concessa.

XII.
En Carni-cognomen- tum sortitus est. In ea carnificina nec obsidibus parcitum, nec alteri sexui, qui recens in Insulam firmandæ pacis causa venerat.

rum lapidum ordinibus conspicuas: Eucharistia, adiculam, quam Ciborium dicunt, arte mirabili supra Christi mensam extructam: coacta de omni genere vasorum crystallinorum, onychinorum, aureorum & argenteorum abunde refertum. Tanta vero elegantie Ecclesiam usque adeo Rex sibi uni vendicavit, adeoque immunem esse voluit, ut nullus Episcopus quidquam in ea juris haberet. Quibus autem diebus absolutio esset penitentibus impendenda, aut sacrum chrisma conficiendum, eum Episcopum voluit in ea & absolvere penitentes, & chrisma conficere, quem ipse vel presens id facere juberet, vel quem absens eo mitteret. Divina quoque Missarum solemnia, Rege illic presente, eum duntaxat Episcopum celebrare, cui Rex, consentiente cum Fratribus Prapostito, id demandaret: absente autem Rege, absque Prapostiti & Fratrum bona venia, nullum Episcopum illic sibi vel Missas celebrandi vel cujuslibet pontificalis ministerii exercendi licentiam usurpare. Præterea ejus Ecclesie populum tanta libertate & immunitate gaudere voluit, ut nulli omnino Episcopo decimar penderet, sed soli Prapostito & Fratribus, prout ipse instituisset, servitium exhiberet. Porro ista omnia & alia ex Privilegio Apostolice Sedis obtinuisse, reliqua innumera exempla de Regibus & aliis, qui eadem non nisi ab Apostolica Sede obtinuisse sciuntur, aperte declarant. Pergit vero:

XXI. Religio S. Stephani Regis commendatur. (a) Psal. 8. (b) Psal. 138.

Quæcumque autem servus Dei per id tempus acquirere potuit, ea in Christum refundere studuit, a quo illa profecta non ignoraret: ut qui eum hujus mundi gloria & honore dignum fecerat, etiam celestis patriæ civibus clementer adscribere dignaretur. Et in Prophetis quidem de Apostolis scriptum legimus: (b) In omnem terram exiit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Non debet autem hoc de solis illis duodecim ac-

PAGIUS

rat. Ita perit Gunildis Svanii Regis soror, & morte sua Danis Angliæ Regnum asseruit: nam atroci homicidio excitus frater, iustissima ira in vindictam surrexit, filioque Canuto propterea Insulæ Principatum reliquit: Erat Gunildis, inquit Florilegus, Palingo Comitum, nobili viro lege conjugali copulata; quæ prioribus annis cum viro Angliam ingressa fidem Christi & sacramentum baptismatis suscepit. Hac virago prudentissima pacis inter Anglos & Danos mediatrix existens, se se ostendit, cum viro, & unico filio, quem habebat, Regi Ethelredo ad pacis securitatem dedit. Hac a Rege cum esset Eadrico duci nequissimo ad custodiendum commissus post dies paucos, in ejus presentia virum suum cum filio suo quatuor fecit lanceis proditor ille Eadricus jugulari: qui & illam novissime decapitari præcepit. Mulier vero mortem forti animo perferens, nec moritura

cipi, sed de omnibus a Deo ad evangelizandum missis, quorum fide, verbis, & moribus Ecclesia suis augetur incrementis. Ex eorum autem numero ille, de quo agimus, Christianissimus Rex non minimus fuisse putandus est, ut qui bonæ voluntatis, & piorum operum famam, quam Ecclesiis in propria ditionis amplitudine construendis sibi peperit, in longinquas regiones & urbes celeberrimas diffuderit ac propagavit. Extruxit enim in ipsa Hierosolyma, ubi Dominus noster Jesus Christus in carne versatus est, monachorum cœnobium, idemque prædixit & vineis, unde eis quotidiani vitæ copia suppetat, ditavit.

Roma quoque, quæ est mundi caput, sub protomartyris Stephani titulo, duodecim canonicorum collegium contulit, rebus necessariis & ad ejusmodi collegium attinentibus abundans: domos quoque & hospitia Hungarorum, qui orationis causa Romam ad beati Petri Apostolorum principis limina venirent, exadificavit, muro ea lapideo circumdans. Tum quoque urbem regiæ Constantinopolim noluit suæ liberalitatis esse expertem, mirifici operis in ea condens Ecclesiam, rebus omnibus necessariis ei adjunctis. Itaque non immerito suæ ditionis Apostolus appellatus est. Est vero ille sibi evangelizandi munus non sumpsit; attamen ceu quidam concionatorum dux & magister, defensionis & sustentationis solatia eis suppeditavit. Hucusque Chartulitius de felici rerum Christianarum progressu in Hungarorum regno sub sancto Stephano Primo Rege.

XXII. Quas Romæ struxit domos religiosas.

Qui quidem adeo pietate insignis, haud inferior militari fortitudine perhibetur. Hoc siquidem anno laceffitus a Giulia Transilvaniæ Principe avunculo suo, ob disparem cultum religionis, ægro illo animo ferente, Stephanum adeo addictum Christiano cultui; licet coactus adversus avunculum traheretur, ad bellum, invitatus tamen, & necessitate

com-

expalluit; nec mortua consumpto sanguine vultus sui serenitatem amisit. Verumtamen moriens fiducialiter pronuntiavit: quod sui sanguinis effuso, magno toti Angliæ feret detrimento. Eadem fere habet Malmesburiensis. Prædictioni respondit eventus; nam Dani & Danorum Rex Svanus, Gunildis frater, multorum morte, regni quoque excidio hoc facinus castigavit. Et qui hæcenus furtim & privato solum impetu insulam infestavit, prædonum tantum modo & pyratum more: nunc iustissimo Danorum imperio conscriptus miles, missusque in vindictam, acrius pugnavit; & pugnantibus adfuit, qui innocentes tueri solet, Deus. Fufius hanc carnificinam Alfordus hoc anno narrat.

Lupus Protospata in Chronico scribit: Anno Mil. obidet Sappi Caytus, (id est Dux Arabum), Barum (seu Barium munitum Apulie

XIII.

Transilvaniæ ad fidem converti.

(a) Bonif. dec. 2. l. 1. hoc an.

XXIV. (b) Leo Ost. l. 2. c. 38. Northmanni primum Italiæ innotuere magna virtute.

PAGIUS Barium Lucam mense Octobris: tunc liberata est per Petrum Ducem Venetiarum. Quod a Chronologo Bari apud Peregrinum confirmatur. Dux porro ille alius non est, quam Petrus Ursolus

compulsus, cum armis impeteretur, comparato exercitu Transilvaniam petiit, profligatoque hoste, eoque una cum suis captivo ducto, eam sibi provinciam subjugavit, atque regno Hungarico junxit: quam & reddidit Christianam. Simulque ipse Giulia Princeps cum uxore & filiis exemptus vinculis, Christi Fidem amplexatus licet invitatus, ut asseritur, ab eodem Rege fuit regio more tractatus. Ita pluribus Annales Hungarici. Post hæc autem eidem Regi certandum fuit cum Bulgaris, Hungariam invadentibus; quos non sine magno labore, Deo impendente auxilium, superavit.

Hoc eodem anno (ut ex Leone (b) Ostiense colligimus) Northmanni licet pauci numero, magna tamen virtute Italiæ innotuere, specimen edentes insignis pietatis, cum ingenti animi robore ac fortitudine militari. Rem autem præclare gestam, ab eodem fideliter scriptam sic accipe: Ante annos ferme sexdecim (scribebat tunc res gestas anni Redemptoris decimioctavi supra millesimum) Northmanni quadraginta numero, peregrino habitu, quippe qui ab Hierosolymis, quo orationis causa perrexerant, redeuntes, Salernum applicuerunt, viri & statura proceri, & specie venusti, & armis præcipui. Quam civitatem cum a Sarracenis obsessam reperissent, Ann. Eccl. Tom. XVI.

accessis nutu Dei animis, a Guaimario majore, qui tunc Princeps erat, equos, armaque poscentes, subito in illos irruerunt; plurimisque peremptis, & reliquis in fugam versis, mirabili victoria, Deo largiente, potiti sunt. Efferuntur miris omnium laudibus, magnisque a Principe illustrati muneribus, ut manere secum debeant, multis precibus invitantur. Illi amore tantum Dei, & Christiana Fidei assertione hoc se fecisse asserentes, & dona respuunt, & manere ibi posse se denegant. Prædictus itaque Princeps, consilio habito, cum eis Legatos suos in Northmanniam dirigit, & veluti Narses alter, citrina per eos poma, amygdala quoque & inauratas nuces, ac palia regia, & equorum phaleras, auro argenteoque distinctas illuc dirigens, ad hujusmodi gigantem humum illor non modo invitabat, verum attraherebat. Hæc Leo de primo in Italiam Northmannorum adventu, & missa ad eos legatione: quæ penitus effectu non caruit, cum illis alia occasione aditus patuit in Italiam veniendi; vincendique tandem ac dominandi. Quod autem ad peregrinationem Hierosolymitanam spectat, his quidem temporibus fuisse frequentissimam ex partibus potissimum borealibus, auctor est Glaber & alii, qui res gestas temporis hujus scripsere.

H h h a Mil-

anno MVI. post multa inclyta facinora patrata demortuus. Hujus tamen, nec Justinianus, nec alii Historici Veneti, quod meminere, mentionem fecere.

JESU CHRISTI ANNUS 1003. SILVESTRI II. PAP. ANNUS 5. VACAT. IMP. OCCID. 2. BASIL. & CONST. IMPP. 28.

I. Obitus Silvestri Pap.

Milliesimustertius sequitur annus, prima Indictione notatus; quo Silvester Papa, ubi Sedis suae annum jam quintum inchoasset, moritur die duodecima mensis Maii, ut ex epitaphio ejus sepul-

cro a Sergio Papa apposto satis apparet: quod haecenus in basilica Lateranensi servatur integrum. Nos vero ipsum hic tibi describendum curavimus; sic enim se habet:

Epitaph. Silvestri Papae.

SILVESTRI PAPAE II.
 * ISTE LOCUS MVNDI SILVESTRI MEMBRA SEPVLTIVENTVRO DOMINO CONFERET AD SONITVM. QVEM DEDERAT MVNDO CHELBREM DOCTISSIMA VIRGO ATQVE CAPVT MVNDI CVLMINA ROMVLEA. PRIMVM GERBERTVS MERVIT FRANCIGENA SEDE RHEMENSIS POPVLI METROPOLIM PATRIAE. INDE RAVENNATIS MERVIT CONSCENDERE SVMMVM ECCLESIAE REGIMEN NOBILE SITQ. POTENS. POST ANNV M ROMAM MV TATO NOMINE SVMP SIT, VT TOTO PASTOR FIERET ORBE NOVVS. CVI NIMIVM PLACVIT SOCIALI MENTE FIDELIS OBTVLIT HOC CAESAR TERTIVS OTTO SIBI. TEMPVS VTERQVE COMIT CLARA VIRTUTE SOPHIAE, GAVDET ET OMNE SECLVM FRANGITVR OMNE REVM. CLAVIGERI INSTAR ERAT COELORVM SEDE POTITVS, TERNA SVFPECTVS CVI VICE PASTOR ERAT. ISTE VICEM PETRI POSTQVAM SVSCEPIT ABEGIT LVSTRALI SPACIO SECVLA MORTE SVI. OBRIGVIT MVNDVS DISCVSSA PACE TRIVMPHVSV ECCLESIAE NVTANS DEDIDICIT REQVIEM. SERGIVS HVNC LOCVLVM MITI PIETATE SACERDOS SVCCESORQ. SVVS COMPSIT AMORE SVI. QVISQVIS AD HVNC TVMVLVM DEVEXA LVMINA VERTIS: OMNIPOTENS DOMINE DIC MISERERE SVI. OBIT ANNO DOMINICAE INCARNATIONIS M.LIII. IND.I.M.MAII.D.XII.

II. Porro nugae illas de obitu Silvestri, ab homine schismatico Bennone primum excogitatas, mendaciae stylo vulgatas, superiori Tomo in ipsius Silvestri ingressu apertissime confutavimus: adeo ut nisi inter recordes levesque arte penitus ineruditos se constituat opus

fit, qui hisdem fidem aliquam adhibendam putarit. Sicut etiam erroris ex ipso quoque ejus epitaphio redarguitur Sigebertus, dum (quo nescimus auctore) in dubitationem revocat, num hic Silvester annumerandus sit inter Romanos Pontifices, an quem alii (nescimus,

dinatus fuerat die secunda mensis Aprilis supradicti Christi anni; die undecima mensis Maii mortuus est, postmodum sepultus. Calumniam huic Pontifici a Bennone Schismatico impactam, quod scilicet magus & necromanticus fuerit, epitaphium illud, quod adhuc in Vaticana Basilica legitur everteret, quando silentium antiquorum Historicorum deesset. Joannes Diaconus Junior in suo libello de Ecclesia Lateranensi ait retro sub absida esse sepulchras aliquot Apostolicorum quos nominat, additque: *In eadem quoque porticu jacet Gerbertus Remorum Archiepiscopus, qui Papa effectus Silvester est appellatus: cujus saepe sepulchrum, etiam in Severissimo aere, cum non sit in humido loco, aquarum guttas (quod satis est hominibus admirandum) visibiliter emanat.*

Baronius num. VI. ait a se visam S. Adalberti Pragensis Episcopi & Martyris Vitam Silvestri Papa nomine scriptam, cujus est exordium: *Est locus, &c. Eandem Vitam ex Bibliotheca Casinensi erutam Romae postea Bzovius publicavit, & Silvestro secundo, ut ait, suo*

PAGIUS SÆC. XI. An. Eræ Hi sp. MXLI. An. Hegiræ CCC XCIV. inchoato die 30. Octob. fer.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6496. © 4. C. D 16. P. 28. Mart. Indict. 1.

JESU CHRISTI 1003.

JOANNIS XVIII. PAPÆ 1.

HENRICI II. REG. 2.

BASIL. & CONST. IMPP. 28.

7. A. C. 1003. I. Moritur Silvester II. PP.

Num. I. ad IX. in Epitaphio Silvestri II. Papae a Baronio num. I. recitato, dicitur Sedes ejus iustrale spatium fuisse, & infra: *Obiit anno dominice Incarnationis MIII. indict. 1. M. Maii DXII. ab an. enim CMXCIX. ad currentem anni quinque utrimque incompleti intercurrunt. Quare cum juxta Catalogos annos quatuor, mensem unum & dies novem Silvester Ecclesiam Romanam rexerit, or-*

CHRISTI 1003. SILVESTRI II. PAP. 5. VACAT. IMP. OCCID. 2. BASIL. & CONST. IMPP. 28.

mus quos, numerant Agapetum, de quo nusquam mentio penes Scriptores temporis hujus, quod his temporibus fecerit.

III. Optavimus ejus res gestas in Pontificatu sui ipsius epistolis notas fieri, sicut volumine centum quinquaginta novem epistolarum ab ipso scriptarum ante Rhemensis adeptum Archiepiscopatum, quas legitimus ad nos Parisiis missas ab amico Nicolao Fabro, quibus ejus actiones innotescunt: esset profecto, ut ex eis nonnulla hauriret Lestor, quæ de ejus Pontificia in Romana Ecclesia functione laude digna perciperet. Etenim etsi ipsum ad conciliandos sibi in Ecclesia gradus superiores semper vidimus inhiasse; potius tamen illis, munus explere, quod esset consecutus, omnibus numeris conatus esse videtur, ita ut nec levissima prætermitteret in his, quæ spectarent ad defensionem Ecclesiae jurium. Adducimus in exemplum, quod cum Abbas esset monasterii S. Columbani, ad Bosonem Comitum breviter istam scripsit ob scœnum ab ejus famulis inde sublatum epistolam: (a)

(a) Gerb. p. 3.

IV.

Recedant multa verba, & sequamur facta. Sanctuarium Domini nec pecunia nec amicitia vobis damus; nec si datum est ab aliquo, consentimus. Fœnum quod vestri rulerunt, beato Columbano restitute, si experiri non vultis, quid possimus cum gratia domini nostri Caesaris amicorum consilio, & auxilio. His conditionibus leges amicitiae non refutamus. Hæc ad Bosonem generum Imperatoris. Alias etiam graviores de his dedit litteras ad (b) Petrum Papiensem Episcopum, dum ejusdem Abbatis bona furriperet.

(b) Id. 4.

V.

Cæterum monumentorum ejus præter dictas epistolas & alias superius recitatas, vel seorsum scriptas ad res Rhemensis Archiepiscopatus spectantes, nihil vidimus; cum alioqui constet, plures reliquisse sui ingenii indices lucubrations, partas illas prioribus vitæ temporibus. Nam hæc ipse de se testatur scribens (c) ad Bernardum monachum: *Interdum nobilissimis scholasticis disciplinarum liberalium suaves fructus ad vescendum offero. Quorum ob amorem & jam exacto Autumno quamdam figuram edidi artis Rhetoricæ, dispositam in sex & viginti membranis sibi invicem connexis & concatenatis, in modum ante longioris numeri, qui sit ex*

(c) Id. ep. 88.

Scripta ante Pontificatum.

PAGIUS Non est Auctor primæ vitæ S. Adalberti.

suo Auctori vindicavit. Ad Hæc Henricus Canissius Tom. VI. Antiq. Lect. & Freherus ad calcem Chronici Bohemorum eandem Vitam, quæ prior est inter Adalberti Vitæ, ediderunt, hancque Freherus Cosmæ Pragensis Ecclesie

bis tredecim: Opus sane experibus mirabile, studiosis utile ad res Rhetorum fugaces & caliginosissimas comprehendendas, atque in animo collocandas. Scripsit & librum de numeris ad Constantinum Floriacensem monachum: & si quæ alia hujusmodi curiosa. Quorum causa ingentem sibi comparare undique bibliothecam indefesso studio laboravit, ut apparet ex diversis epistolis ad diversos scriptis. Nam ad Adalbertum Rhemorum Archiepiscopum ista de his (d) Historiam Julii Caesaris a domino Anone Abbate Dorvensi ad rescribendum nobis acquirite, ut vos penes, quos habemus, libros scilicet, habeatis: & quod reperimus, speretis item octo volumina Boetii de Astrologia: præclarissima quoque figurarum Geometriæ, aliaque non minus admiranda. Et rursus de aliis libris ad eandem facultatem spectantibus hæc ad Rainardum (e) monachum: (e) Id. ep. 126.

Nosti quanto studio librorum exemplaria undique conquiram: nosti quia Scriptores in urbibus, aut in agris Italiam passim habeantur. Age ergo, & te solo conscio, ex tuis sumptibus fac ut rescribantur M. Manlius de Astrologia, Victorius de Rhetorica, Demosthenis Oratorum &c. Et ad Abbatem Turonensem: (f) Cui rei preparanda bibliothecam assidue comparo. Et sicut Romæ dudum ac in aliis partibus Italiæ, in Germania quoque & Belgica Scriptores, auctorumque exemplaria multitudine nummarum redemi &c. Porro ob Geometricas atque Astrologicas figuras, quibus incumbere consuevit, quas rudis sæculum adeo mirabatur, & his conjunctam viri felicitatem admirandam simul obtupestentibus multis, de vulgo præfertim: illam de magicæ artis exercitio (quam diximus) calumniam subiit. Unde & illa commentandi Bennoni schismatico occasio est oblata, quæ omnia abunde satis confutata in ejusdem Papæ lectione vidisti.

Sed quod unicum extat inter epistolas ejus pietatis monumentum, nimirum Hierosolymorum Ecclesie nomine ad Universalem Catholici orbis Ecclesiam Romanam ad ferendum aliquod subsidium, exhortationem per epistolam brevem (dicendi enim Laconice arripuit institutum), sed gravem sententiis, hic tibi ex eodem codice describere non pigeat. Sic se habet hoc præmissio titulo:

Ex persona Hierusalem devastata Universalis Ecclesie. (g)

(d) Gerb. p. 7.

(e) Id. ep. 126.

* rescribantur Studia priora Silvestri. (f) Id. ep. 44.

VI.

(g) Id. ep. 28.

Ea.

Decano attribuit. Verum has opinioniones Henrichenius ad diem XXIII. mensis Aprilis, quo S. Adalbertus colitur, & Mabillonius Sac. V. Benedict. vanas esse ostendunt, eamque Monachi Anonymi factum esse docent. Hujusmodi

CHRISTI
1003.SILVESTRI II. PAP.
5.VACAT. IMP. OCCID. 2.
BASIL. & CONST. IMPF. 28.Hierosolymorum
nomine
exhortatio
ad Ec-
clesias.

Ea quæ est Hierosolymis, universalis Ecclesiæ sceptis regnorum imperanti. Cum bene vigeas, immaculata sponsa Domini, cujus membrum me esse fateor, spes mihi maxima per te caput atrollendi jam pene attritum. An quidquam diffiderem te rerum domina, si me recognoscis tuam? Quisquam ne tuorum famosam cladem illatam mihi putare debet ad se minime pertinere? utque rerum infamiam abhorreere? En quamvis nunc defuncta, tamen habet me orbis terrarum optimam sui partem. Penes me Prophetarum oracula, Patriarcharum insignia. Hinc clara lumina mundi Apostoli prodierunt. Hic Christi Fidem reperit orbis terrarum, apud me Redemptorem suam invenit; Etenim quamvis ubique sit divinitate; tamen hic humanitate, natus, passus, sepultus; hinc ad celos elatus. Sed cum Propbeta dixerit: (a) Erit sepulcrum ejus gloriosum, Paganis loca sancta subvertentibus, tentat diabolus reddere ingloriam. Erit ergo, miles Christi esto, signifer & compugnator; & quod armis nequis, consilio & opum auxilio subveni. Quid est quod das? aut cui das? nempe ex multo modicum, & ei, qui omne quod habes, gratis dedit, nec tamen ingratus recepit; & hic enim multiplicat, & in futuro remunerat. Per me benedicit tibi, ut largiendo crescas, & peccata relaxat, ut secum regnando vivas. Hucusque ipse, ut plane primus invenitur, qui sanctæ militiæ classicum occinuerit, commodiori tempore promovendæ. Eius quoque Silvestri Papæ nomine scriptam vidimus sancti Adalberti martyris Pragensis Episcopi vitam, cujus est exordium: Est locus in partibus Germaniæ &c. Habetur ea in bibliotheca Cassinensi.

(a) If. II.

VII.

Ad postremum nec fileatur de ipso, quod ex eisdem epistolis consequi licuit, ejusque laudi cedit, cultorem fuisse sanctorum virorum tunc viventium, nimirum S. Majoli Cluniacensis Abbatis; Eberardi æque magnæ sanctitatis viri,

PAGIUS

di suppositionum innumera exempla habemus.

III.

Ad num. IX. & seq. in Catalogo Pontificum Rom. ordine VIII. dicitur, post Silvestri II. mortem cessasse Sedem dies triginta

NOTÆ

[1] Certe Johannes XVI. qui a nonnullis XVII. dicitur præfidebat cathedræ Apostolicæ mense Julio hujus anni, ut ex membrana in Regesto Sublacensi pag. 113. discimus. Eius initio habetur: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis & universalis XVI. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli anno I. Indictione prima mense Julio die XXX. Stipulationis summa hæc est. Crescentius monachus, qui Murcapullo cognominatur, donat Petro Abbati S. Benedicti & Scholasticæ in Sublaco, & S. Erasmi in Cælio monte domum unam positam in regione, quæ dicitur porta Mitrobii. Ab uno latere hortus de Johannes presbyter & Cardinalis. Item terram fementariam foris portam Mitrobienis, in loco qui præta Decii nuncupatur. Jurat per salutem Johannis XVI. PP. GEORGIUS

& aliorum tunc eodem nomine florentium; cupidumque fuisse monasticæ observantiæ, malorum vero acerrimum correctorem. Et ne quid de ipso prætereamus: legimus apud breve Chronicon rerum Venerarum Andrea Danduli, ab eodem Silvestro Papa, supplicante Vitale Veneto Patriarcha, renovatum privilegium & confirmatum de juribus Gradenis sedis super Episcopos Istriæ atque Venetiæ provinciarum.

Quid autem ejusdem Silvestri Papæ tempore, increbrescente tyrannide impiorum, contigerit pati Petrum venerandum Abbatem monasterii Sublacensis, in ejusdem monasterii Chronico ita narratur: Petrus tertius hujus nominis, sed vigesimus secundus Abbas Sublacensis, temporibus domini Silvestri Papæ Secundi. Hic Abbas sanctus fecit in monasterio libros, paraturas optimas & hereditates multas acquisivit. Postea captus, & in castrum, quod dicitur Monticellus, ductus, in vinculis alligatus est. In quibus cum jaceret, meruit a beato Nicolao visitari in sua sanctæ festivitatis die; a quo omnia vincula ejus dirupta sunt: nam idem Abbas devotissime beato obsequabatur Nicolao. Cumque custodibus ab eodem Abbatem acceptum beneficium nunciatum esset; duplicata sunt vincula super eum, & suscitatus est ibi pane tribulationis & aqua angustia per aliquod tempus. Hoc autem patiebatur, quod castrum, Arstule dictum, noluit dare senioribus illis. Post hæc autem (ut a majoribus nostris audivi) jussu dominorum illorum phlebotomati sunt oculi ejus, & cæcus factus, non multo post migravit ad Christum: sepultus est juxta idem castrum in Ecclesia S. Vincentii, ubi operatus est Deus quedam beneficia meritis ejus, ad laudem & gloriam nominis sui. Hæc ibi. At de rebus Silvestri Papæ, & aliis ejus Sedis temporibus gestis jam satis.

Cæterum defuncto Silvestro, subrogatum in locum ejus fuisse Joannem co-

gnos, qui accurate descripti videntur; cum dies XIII. mensis Junii in Dominicam incidat, quo ideo die Joannes, qui dicebatur Siccus, natione Romanus, ordinatus fuit. [1] Joanni XVII. passim Scriptores & Catal. menses quinque

VIII.

Petri Ab-
batis Su-
blacensis
marty-
rium.

IX.

Silvestro
II. succedit
Joannes
XVII. & huic
Joannes
XVIII.CHRISTI
1003.SILVESTRI II. PAP.
5.VACAT. IMP. OCCID. 2.
BASIL. & CONST. IMPF. 28.Joannes
Papa sub-
rogatus
Silvestro.

PAGIUS

adfirmant, & in sex Catalogis adduntur dies viginti quinque. Quare obiit die septima mensis Decembris, & Joannes hujus nominis XVIII. natione Romanus, qui dicebatur Fasanus, ordinatus est die vigesima sexta ejusdem mensis, in quam Dominica & Festum S. Stephani Protomartyris incidunt; cum tam in laudato Catalogo VIII. quam in magno Chronico Belgico pag. 95, legatur post mortem Joannis XVII. cessasse sedem dies novemdecim. [1] [2] Gerardus du Bois in lib. X. Hist. Ecclesiæ Parisiensis cap. 3. refert donationem a Raynaldo Parisiorum Episcopo Canonicis Ecclesiæ Parisiensis factam,

que tantum menses quinque & dies aliquot, habent Indices veteres Vaticani: in ejuisque locum subrogatum esse Jo-

annes XVIII. rescripto suo confirmavit, quod in hæc verba delimit: Datum IV. Non. Decemb. per manus Petri Abbatis & Cancellarii sacri Lateranensis Palatii anno III. Pontificatus domini Joannis octavi decimi, & universalis Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli Indictione V. anno scilicet Christi MVI. Quare cum die secunda mensis Decembris illius anni tertium Pontificatus annum adhuc numeraret, perspicuum est, eum hoc anno post eundem diem Pontificem Romanum consecratum fuisse. Qua etiam ex subscriptione constat, hunc Pontificem se ipsum decimum octavum ap-

NOTÆ

[1] Ad confirmandam Pagii conjecturam: reputantis exordium Joannis XVIII. mensi Decembris anni hujus assignari oportere; juvat proferre ejusdem Joannis bullam pro Ratario episcopo Paderbonensi legendam in Continuat. III. Spicillegii Lunigiani pag. 703. Data est per manus Petri abbatis & cancellarii sacri palatii in mense Decembrio Indict. quarta, anno Domino propitio domini Joannis XVIII. Papa tertio, qui a Christo nato est annus 1003, ex quo conficitur Joannis exordium diem illam incertam Decembris qua bulla signata fuit, anno 1003. præcessisse. Cum igitur ex bullis a Pagio indicatis constet epocham illam post diem IV. nonas decembris anni 1003. figendam esse; ab eodem mensis initium illud Joannis petrahi nequam potest. MANSI.

[2] Apud Ughellium in Ostiensibus num. 24. habentur Chronologica notæ diplomatæ Johannis XVIII. pro monasterio SS. Cosmæ & Damiani ad micam auream: Datum IV. Kal. Aprilis per manus Gregorii Episcopi, & Bibliothecarii S. R. E. atque Episcopi Sanctæ Ostiensis Ecclesiæ, anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis, & universalis octavi decimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli secundo, in mense, & Indictione supra dicta tertia. In Regesto Sublacensi pag. 19. aliud ejusdem Johannis XVIII. diploma pro monasterio Sublacensi SS. Benedicti & Scholasticæ recensetur, quamvis mendose exscriptum, in cuius calce habetur: Scriptum per manus Benedicti regionarii notarii, & scribarii S. R. E. in mense, & Indictione supra scripta III. Bene valete.

Data XII. Kal. Augustus per manus Gregorii Episcopi Sanctæ Ostiensis ecclesiæ & Bibliothecarii Sedis Apostolicæ. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joanni summi Pontificis & (sic) universi septimi Papa. In sacratissima sede Beati Petri Apostoli secundo. In mense Novembrio, Indictione supra scripta tertia. Verba illa septimi Papa, oscitanter transcripta esse patet; nam in eo diplomate Johannes Pontifex confirmat privilegia Caroli, Lotharii, atque Ottonis Imperatorum, quæ a Johanne hujus nominis VII. confirmari non poterant, longè ante eos vita functo; quare legendum decimiseptimi, aut decimi octavi, ut infra patebit. In eodem Regesto pag. 130. col. 2. habetur chartula locationis ad tertiam generationem facta a Stephano Abbate S. Benedicti de Sublaco, cujus initio legitur: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Joanni summi Pontifici & universali XVIII. PP. in sacratissima sede B. Petri Apostoli III. Indictione IIII. mense Januarii die VII. Stipulatores jurant per salutem Johannis XVIII. Papæ. Ibid. pag. 116. alia stipulatio ejusdem Stephani Abbatis S. Benedicti, & Scholasticæ, qua concedit vineam ad pastinandum positam foris portam Metrobi in loco vocato calcatorio. Initio legitur: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontifici XVIII. PP. in sacratissima Sede B. Petri Apostoli V. Indict. VI. mense Junii die VI. Ibid. pag. 199. Initio cujusdam chartulæ habetur: Anno Deo propitius Pontificatus Domini Johannis summi Pontif. & universalis XVII. PP. (supra scriptum & additum est XVIII.) in sacratissima Sede B. Petri Apostoli anno II. mense Aprili die VIII. Indict. III. Johannes Abbas monasterii S. Salvatoris, qui ponitur ad commune aqua in territorio Trebense donat Stephano Abbati Sublacen. cisterciensem antiquam cum pavimento positam in Asile. Ibidem jurat per Johannem XVII. Papam. His adde alia monumenta. In tabulario Diaconie S. Mariæ in via lata habetur donatio Johannis illustrissimi & clarissimi Domini Mediolaniensis Consulis & Ducis, cujus initium est: In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis & universalis septimodecimi Papa in sacratissima Sede B. Petri Apostoli mense Aprilis Indictione quinta. Alia charta venditionis in eodem tabulario, cujus initium: In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi tempore Domini Johannis summi Pontificis & universalis octavidecimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli quinto mense Decembris Indictione septima. Alia ibidem qua data est mense Julio: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis summi Pontificis & universalis octavi decimi Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli quinto mense & Indictione supra dicta sexta. Vides in his monumentis unum eundemque Johannem modo appellari XVII. modo XVIII. quia Johannes cognomento Siccus, qui ordine XVI. interdum XVII. interdum XVIII. dicitur. Qui ergo Joannes Siccus successit, quum XVII. dici deberet, idem XVIII. dicitur, & quandoque XVII. Si ergo omnes, quas retulimus, Chronologica notæ expendantur, recte exordia Pontificatus ad extremum mensis decembris figuntur; nam si anno 1008. mense Decembris, Indictione septima Septembris inchoata, adhuc annus ejus quintus in cursu erat; annus ejus sextus: ab extremis mensis Decembris diebus sumebat. GEORGIUS

Joannem Decimumseptimum ejus nominis, dictum frequentius XIX. At Marianus Scorus hujus sæculi scriptor, priorem Joannem appellat Decimumseptimum, hunc vero Decimumoctavum: tamen frequentior usus obtinuit, ut hic posterior numeretur Decimusnonus, sed præter omnem rationem, dum hoc numero schismatici indigni Pontificis nomine includuntur.

X. Quod autem ex recitatis verbis Sergii Papæ liqueat, post obitum Silvestri Papæ turbatam fuisse Ecclesiæ pacem, atque invaluisse discordias: turbarum harum eam intelligimus extitisse causam, quod defuncto Ottone Imperatore, qui duos jam promovisset ad Pontificatum ultramontanos homines, Gregorium atque Silvestrum, quos æque Imperatoria auctoritate atque potestate in eadem Sede continuasse: jam res relapsa est ad Comites Tusculanos, præcipuos, ut vidimus, in Urbe proceres: quorum factio cum prævaluisset, duos hos Joannes in Sedem Apostolicam collocandos elaboravit, quos & nomine prædecessorum ejus factionis Pontificum voluerit nominari, & eo pariter numero consignari, quo omnes ipsorum studiis promoti, & eo nomine insigniti etiam pseudopontifices includerentur. Ut nefarius ille, qui sedit in schismate contra Gregorium Joannes Placentinus, indignus penitus, qui Pontificis nomine consecratur. Hos tamen ad evitandam in numero ejusdem nominis Pontificum confusionem atque perplexitatem, quæ Lectoribus molestiam posset afferre, non pro meritis singulorum, sed pro communi asser-tione, nullum interim præjudicium inferentes veritati, numeravimus duos Joannes hoc anno Pontifices, priorem Decimumoctavum, posteriorem Decimumnonum, quem tradunt cognomen-ro dictum esse Fasanum, creatumque hoc anno xii. Kal. Decemb. Sed rectius quidem Hermannus illum Decimumsex-tum, hunc vero Decimumseptimum, prætermisso Placentino illo, Papam appellat.

Joannes dictus XVIII. & Jo. XIX.

XI. Legatio Apostolica Magdeburgum.

PAGIUS

Ab eodem autem Joanne missus est Legatus ad consecrationem novi Archiepiscopi Magdeburgensis, cui Ecclesiæ ab Ottone Magno erectæ concessum fuerat a Romano Pontifice privilegium, ut non nisi per Romanum Pontificem ejus consecratio fieri deberet. Sed cum ob-

appellasse, ideoque & decessorem suum Joannem XVII. dictum fuisse. Pontifices autem Romanos eodem modo ab Historicis appellandos, quo ipsemet se in suis rescriptis vocarunt, jam supra insinuavimus; perperamque Platina & Baronius, ordinem illum immutarunt; cum sine perturbatione Historiæ & Lectorum incom-

tumultus Urbis ipse interesse non posset, nec electus se Romam conferre, missus est Legatus Apostolicus ad munus explendum. Hæc omnia apud Ditmarum, cujus relatione habetur, hoc anno, octavo Kal. Februarii esse defunctum Gisle- rum ipsum Archiepiscopum Magdebur- gensem, atque in locum ejus subrogatum ab Henrico Rege fuisse Tagmonem præstanti vita virum, omniaque facta Apostolico more secundum præcedentem prophetiam, ante decennium a sancto Wolfgango Ratisponensi Episcopo præ- nuntiatam. Rem gestam sic idem Dit- marus narrat sub anni hujus rebus gestis: (a) Fuit hic, Tagmo scilicet, e-

gregii clericus Woolfgangi, qui Ratispo- nensem pius pastor habitu & conversa- tione monachus rexit Ecclesiam. Huic tam charus erat iste, ut in vicem filii a puero nutriens, eundem jam adultum bonis sumet omnibus præfessisset. Insu- per Ducis & Imperatoris gratiam in tantum ei acquisivit, ut si quando se de hac luce divina jussione subtraheret, hunc sibi successurum non dubitaret. Con- summato tunc hujus exilii cursu Valpo- sanctitate admirabilis venerabilis Anti- fangus. ftes, cum jam usque ad mortem ag- grotare cepisset, accessit ad se dilecto Tagmone: Pone, inquit, fili, os tuum super os meum, accipiens a Domino in- sufflationem spiritus mei, ut ubicumque ardore juventutis incalescere, in genu- na charitate sis frigidus, a summa pote- state meique benevolentia temperamentum accipias. Es si meis honoribus forsitan privaberis, post binos qui nos solares annos, cum mea apud Dominum * luc- commissi, majoribus pro certo letabe- ris. Post hæc vir sanctus, cum sinem suum in spiritu præciperet, jussit se in Ecclesiam portari, expletisque ab eo o- rationibus, ceterisque quæ a Fratribus faciendæ erant, se cum sibi commissis Do- mino commendans, pridie Kal. * Octobris, sanctum emisit in pace spiritum. Anno videlicet nongentesimo, nonagesimotex- tio, decennio nimirum ante promotio- nem Tagmonis, factam hoc anno secun- dum prophetiam, ut a Ditmaro accep- ti, qui multa laude digna de eodem Tagmone locutus, cui & familiaritate junctus erat, hæc de ejus consecratio- ne, evoluta jam anno facta describit: Ibi tunc Tagmo venerandus quarto Non. Febr. id est vntavru Domini, id est, ob- via-

(a) Ditm. lib. 5. prop. 57.

* Wol- fangus.

* Vice.

* Novem- bris.

Tempus obitus S. Wolfgan- gi.

modo id fieri non potuerit. Certe si quis Marti- num Papam, qui se quintum appellavit, tertium nominaret; audiendus non esset & tamen non est major ratio de Martino, quam de duobus mox memoratis, nec inde minor perplexitas oritur. Papebrocius refert subscriptionem cujusdam Privilegii a Joanne XVIII. concessi, ex qua etiam

viatione justis Siræonis, accepta ab Hil- derico Antistite licentia, qui primus ho- rum in ordine fuit confratrum, a Voil- ligio Archipræsule Moguntino consecra- tus est, presente Rege, ac Romano Nun- tio, omnibusque Coepiscopis ad hæc fa- ventibus, & quia is (ut scriptum ejus restatur) a solo ordinandus Apostolico, huc venire per instantem necessitatem non potuit, ibidem sacri chrismatis delibua- tione * tunc civium implevit numerum. Vwalterdo post se committens omnem E- piscopatam. Hæc Ditmarus, sed ex sa- tis depravato codice scripta.

XII.

(a) Glab. l. 3. c. 4. Edifica- tio fre- quens Ec- clesiarum.

Ad hæc tempora spectant, quæ Glab- er narrat defacta in orbe Christiano ubique innovatione ecclesiarum; ait enim (a): Igitur infra supradictum mil- lesimum tertio jam fere imminente anno, contigit in universo pene terrarum orbe, præcipue tamen in Italia, & in Galliis innovari Ecclesiarum basilicas, licet ple- raque decenter locata minime indiguis- sent: emulabatur tamen quæque gens Chri- stianorum ad versus alteram decentiore frui. Erat enim instar, ac si mundus ipse excutiendo semet, rejecta vultate, passim candidam Ecclesiarum vestem indu- ret. Tunc denique Episcopatum sedium Ecclesiarum pene universas, ac cætera quæ- que diversorum Sanctorum monasteria, seu minora villarum Oratoria in melio- ra quique permutare Fideles. Hæc Glab- er. Sed unde ista? non aliunde puto, quam ex eo, quod cum viderent Fide- les jam lapsa tempore evanuisse quæ de mundi interitu ferant constanti asser- tione prædicta, & passim credita: quasi tanto discrimine liberati, mundoque pro- xime ruituro jam stabilito, desuper ip- sum edificari posse, visum est tutum. Qui igitur percussi timore homines, ad ædi- ficanda etiam pia loca remissi fuissent, quod essent illa cum mundi casu proxi- me desolanda: transacto prædicto tempo- re. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

etiam liquet, eum Joannem XVIII. non vero Joannem XIX. ut eum appellavit Baronius semetipsum nuncupasse, quod ante eum Onu- phrius docuerat, eumque Joannem XVIII. re- cte appellat. Porro Joannes Diaconus Jun- ior in libello de Ecclesia Lateranensi testatur Joannem XVII. in Ecclesia sepultum esse, cum hoc Epitaphio:

Cernitur hic tumulus, qui Præsul dicitur esse, Summi Joannis, sic quoque dictus erat.

Iste Joannes XVII. Papa, inquit idem Joannes Diaconus.

IV. Marty- rium S. Abbonis Abb. Flo- riacensis.

Ad num. XIII. & seqq. Baronius a Sigeberto in Chronico deceptus mortem S. Abbonis Flo- riacensis Abbatis cum præsentis anno copu- lavit; verum Aimoinus Floriacensis Monachus hujus Sancti Vitam elucubravit annoque MV. libros Miraculorum Sancti Benedicti Abba-

re, alacres ad Ecclesias jam permanfuras erigendas, vel innovandas, restituendas ac dilatandas insurrexere. Quod enim an- no primo post millesimum Antichristum adventurum prædictum esset, ejusque scire- tur esse regni tempus annos duos, & semis, secundum illud ita interpretatum, quod regnaturus (b) esset tempus, & (b) Dan. 7. tempora, & dimidium temporis: plane hoc anno jam elapsum esse prænuncia- tum tempus Fideles intellexerunt. Subiicit istis. (c) Glaber de restitutione Eccle- siæ sancti Martini Turonensis, facta per Henricum sive Herineum dictum, ejus Præpositum, cujus egregias narrat vir- tutes, & eximiam sanctitatem. Subinfert etiam de Willermo Abbate, quem in restitutione sacrorum locorum multum fuisse tradit: cujus occasione Clunia- census familiæ monastici instituti obser- vantissimæ originem prodit, atque suc- cessionem usque ad dictum Willermum sic numerando, a Bernone fundatore, incipiens, qui ope Willermi Aquitanæ Ducis in pago Matisconensi illud cœno- bium ædificavit: post Bernonem, suc- cessorem ponit Odonem, post hunc, Hei- mardum, inde Majolum, quem secutus est Odilo, omnesque egregia sanctitate conspicuos, atque adeo, ut extiterit ho- rum opera Cluniacense cœnobium veluti alveare, e quo in diversa loca ad mo- nasteriorum regimen progredierentur col- loniæ monachorum, non tantum in Gal- lias, sed etiam in Italiam & Hispanias.

(b) Dan. 7. Apoc. 12.

(c) Glab. lib. 3. c. 4.

Clunia- censis Monachi propaga- ti.

XIII. (d) Glab. l. 3. c. 3. Abbo Floria- censi Ab- bas obiit diem oc- cibus.

Hoc anno (ut auctor est Sigebertus) insignis ille vita sanctissimus atque doctis- simus Abbo Floriacensis Abbas ex hac vita accitus ad Deum migrat, martyrio coronatus. Quomodo id acciderit. Glab- er sic narrat: (d) His ita gestis contigit ut venerabilis Abbo Pater mona- sterii S. Benedicti Floriacensis cognomi- nati, gratia propagandæ religionis mo- nastica in provinciam transiret meridia- no.

ti. In libr. 3. cujus fragmentum recitat Du- chesnius Tom. IV. ait Aimoinus: Oylboldo Ab- bate in Christo, quiescente, Abbo Deo & ho- minibus vir amabilis, a fratribus, Hugone an- nuente Rege electus, in gradum successit mona- stici regiminis. Qui præcedente hunc, quo hæc scribimus anno (nempe MV.) qui fuit ab In- carnatione domini MIV. in Vasconia partibus, a perfidis illis nationis hominibus, nobis præ- sentibus, innocenter occisus martyrii sanguine laureatus ad regna est æterna a Christo vocatus. Adhæc in Fragmento Historiæ Franciæ a Ludovico Pio Imp. usque ad Robertum Fran- corum Regem apud Duchesnum Tom. III. pag. 345. de S. Abbone habetur: Qui demum In- carnat. Dominica anno MIV. a perfidis VVasco- nibus in quadam præfati monasterii (nempe Floriacensis) Cella Martyrizatus occubuit. Et nunc usque ad ejus sacrum tumulum divina gratia magna sunt miracula. Baluzius lib. I. Miscell. pag. 411. refert Epistolam Encyclicam Mo-

CHRISTI
1003.JOANNIS XIX. PAP.
I.VACAT. IMP. OCCID. 2.
BASIL. & CONST. IMP. 23.Abbo Flo-
riac. Ab-
bas obit
diem oc-
tibus.

*morum Vvaſconum. Cumque illuc deo-
mens in quodam moraretur cœnobio, ibi-
que more solito ea que Dei sunt, sedu-
lo exercebat, nimio a cunctis veneraba-
tur affectu. Accidit igitur die quadam,
ut in atrio ejusdem cœnobii exardescen-
tibus quorundam litigiosorum irarum sti-
mulis, nimium acer oriretur tumultus;
dumque vir reverendissimus, prædictus
videlicet Abbo comperiens, ad eundem
tumultum sedandum, pugillares gerens in
manibus tabellas cum stylo, processisset,
unus e vulgo afflatus spiritu diabolico
irruens in eum, ejusque latus lancea per-
forans, Christi martyrem fecit. Qui e-
stiam, ut fertur, paulo post arreptus a
demone, miserabiliter vitam finivit.
Corpus vero prædicti Patris tam sui,
quam ceteri quique Fideles ejusdempro-
vincie honorifice ibi sepelierunt: ubi e-
stiam ad laudem sui nominis perplura post-
modum Dominus largitus est hominibus
beneficia. Hæc Glaber.*

At his diebus e pulvere bibliothecæ Flo-
riacensis emerſit in lucem vita ejusdem
Abbonis, industria Joannis a Bosco Cæ-
lestini, cujus & diligentia cura in tomo,
quem inscripsit, Floriacensis vetus bi-
bliotheca, eademque scripta ab auctore
dignissimo, nempe Aimoino monacho e-
jusdem Abbonis discipulo, scriptio re-
rum Francorum notissimo. Qui etsi dicat
ipsum Abbonem consumasse martyrium
anno quarto Redemptoris supra mille-
simum, Indictione secunda, nihil est con-
trarium nuper assertis; siquidem nume-
rando ab Incarnatione Domini, dici de-
bet hic quartus annus & Indictio secun-
da, inchoata hoc anno mense Sept. sub
qua idem Sanctus est interfectus. Non
prætermittendum de Abbone, quod idem
Aimoinus recenset, magnam conflasse si-
bi invidiam ab Episcopis, præsertim ve-
ro ab Aurelianensi, dum videlicet steterit
in Concilio apud Parisios habito ad-

PAGIUS

Monachorum Floriacensium de cæde Abbonis
Abbatis, in qua ajunt: *Vvaſconum gladiis
felix promeruit feliciter beatorum Martyrum so-
cius fieri. Paulo post: Obiit Idibus Novembr.
die natalis S. Brici, qui fuit Archiep. Tu-
ronensis. Denique illo etiam anno Abbonis
Martyrium collocatur in Chronic. Floriacensi
apud Baluzium lib. 2. Miscell. Varia Abbo
scripsit Opuscula ex quibus pauca ad nos per-
venere, ut videtur est apud Natalem Alexan-
drum Sæc. IX. & X. part. I. Mabillonius Tom.
II. Analect. pag. 248. e tenebris eruit Cano-
nes ejus ad Hugonem & Robertum ejus filium
Francorum Reges, qui sunt numero LII. & ad
restituendas veterum Canonum lectiones & la-
cunas non parum conducunt, & quo in statu
Francica Respublica eo tempore esset, ostendunt.
In ea Collectione nullas Abbo ex sup-
positiſtis Romanorum Pontificum Epistolis ad-
ducit, licet per id tempus ejusmodi subdititiæ li-
teræ cæca religione admitterentur, indeque eum*

versus eos, decimas a monachis vendi-
cantes; cum & impetiti ab eisdem lai-
ci, in ipsos commoti impressionem fece-
re. Rem gestam ita idem Aimoinus con-
scribit. In illis sane diebus, in monaste-
rio sancti Dionysii haud procul a Pari-
ſiis, Concilium aggregatum est quamplu-
rimorum Episcoporum. Qui cum de Fi-
dei puritate, de corrigendis tam suis,
quam subditorum pravis moribus sermo-
cinari debuissent: juxta vulgare prover-
bium, cunctum suum sermonem ad deci-
mas verterunt Ecclesiarum, quas laicis,
ac Deo servientibus monachis auferre mo-
liti, resistente eis in hac re hoc videli-
cet Dei cultore Abbone, promiscuam in
se vulgi concitavere manum. Ortaque su-
bito seditione, tantus in Episcopos timor
irruit, ut publica statione relicta, pas-
ſim quisque diffugeret, inter quos Segui-
nus Senonum Archiepiscopus; Primum
Gallia in ea Synodo sibi usurpans: pri-
matum quoque fugæ arripuit. Et inter
fugiendum, securi inter scapulas ictus, lu-
roque a popularibus oblitus, ægre eva-
sit. Uni quoque Episcoporum timor su-
gienti tam veloces addidit alas, ut af-
fluentiſſimo prandii apparatu, quem sibi
extruxerat, relicto, vicina urbis Pari-
ſiorum moenia fugitabundus expeteret. To-
tam ergo tantæ calumniam injuria, tam
a præfato Arnulpho, quam a reliquis pon-
tificibus, sub semet devotus perpendens
hic Deo devotus Abbo, in eodem Apo-
logetico non solum ab hac, verum & a
quibusdam aliis, hoc modo se purgat ob-
jectis. *Nec me vestro, ait Regibus, a-
liorumque sapientum examini subduco,
qui contra canones sensisse suspicor. In
Episcopos manum monachorum movisse ac-
cusor; vestram benevolentiam proprio E-
piscopo tulisse blasphemor; quibusdam ex-
communicatis participasse criminor. Sed
esto, cui sententiæ canonum contradixi,
qui in illo Concilio vix apertum librum*

præclara eruditione exornatum fuisse nobis
innotescit. Vide dicta anno CMLXXI. num.
IV.

V. *Svenus Danorum Rex cum accepisset crude-
litate ab Eldredo Anglorum Rege in Danos
exercitum, Danos, exterosque ad vindictam
vocavit, & termino itatuto adveniente ad na-
ves immensus illico cucurrit exercitus. Ipse
Rex pacis gratia Rotomagum ad Richardum,
Normannorum Ducem hujus nominis II. venit &
pacem continuam inter se firmaverunt. Ea videli-
cet lege, ut per succedentia Danorum Regum,
Normannorumque Ducum ac eorum hæredum tem-
pora, firma perpetualiter inter eos maneret, in-
quit Gemmeticensis lib. 5. cap. 7. qui subdit,
Svenum continuo Anglorum Regnum ultrici-
bus flammis tradidisse, & tam Eboracenses,
quam Cantuarios & Landoniensis, cum viderent
se a nullo juvari, ejus potestate se subdidisse.
Huntidoniensis vero lib. 6. pag. 360. millesimo
tertio anno, inquit, ira Daci exarserunt di-
gno,*

CHRISTI
1003.JOANNIS XIX. PAP.
I.VACAT. IMP. OCCID. 2.
BASIL. & CONST. IMP. 28.

videre potui? Aut Concilium illud fuit,
ubi conciliati venerunt, & disconcordiati
recesserunt? cum ibi discordes reconci-
liari debuerint, aut canonica distinctio-
ne multari. Quid in me singulariter com-
miserunt Episcopi, ut eis saltem cogita-
tione obesse voluerim, præsertim cum non
inimicum, sed fide & opere amicissimum,
graviora pericula perituisse contigerit?
Ecce coram Deo in Christo non mentior,
quia audita insequentium conclamatione,
ultra quam dici possit, indolui, recor-
datus pristinae amicitie & beneficiorum
tantum viri, cujus nix venerandum caput
offendit, excepta Primatus prærogativa,
& sacerdotali infula. Qua suggestione
vos decepi, ut vestram benevolentiam
optimis auferretis? male meritis confer-
retis? Num ego Deus sum, qui mutat
mentes, mutat corda, mutat regna & tem-
pora? Vere fateor me magica mignoraro,
nec aliquid malorum artium didicisse, &c.

XIV.

Neque id prætermittendum, quod
extat ad eundem Abbonem Fulberti
postea Episcopi Carnotensis epistola, cu-
jus est iste titulus, & exordium: *Pleno
virtutis & gratiæ charissimo Patri Ab-
boni Fulbertus suus (a). Quanam te re-
salutatione digner o sacer Abba, o magne
philosophe? &c. Agit autem ea episto-
la Fulbertus pro monachis Carnotensi-
bus, quos tyrannice Theobaldus Comes
Carnotensis cognomento Fallax, habe-
bat: qua cum idem deplorat miserandum
statum Ecclesiæ Gallicanæ, cui domina-
rentur Principes sæculares, par est ut ea,
quæ tunc acciderunt, ex eadem episto-
la hic describamus, sic enim se habent:
Abbate sancti Petri graviter agrotante,
sed adhuc mentis & sermonis compote,
Megenerdus monachus, ante mibi non me-
diocriter charus, noctu sese de clauſtro
surripuit, & ad Theobaldum Comitem,
qui Blesis tunc morabatur, Abbatia pe-
tendæ gratia properavit. Comes illam
postridie remisit ad nos cum Legatis, qui
denuntiaret recipiendum magnifice, sicut
Abbatem monachis & canonicis: at ve-
ro nobis fere omnibus ea res aque nova
& horribilis fuit. Respondimus itaque
longe nobis aliter videri. Nec enim le-
gitime fieri Abbatem, nec debere reci-
Ann. Eccl. Tom. XVI.*

(a) Fulb.
epist. 1.
Principes
invaſores
Ecclesia-
rum.

PAGIUS

gna, sicut ignis: quem sanguine velit aliquis
extinguere. Advolantes igitur, quasi multitudo
locustarum, quidam Exaceſtrian venerunt: &
urbem totam funditus destruxerunt: & omnia
spolia secum, cineribus tantum relictiſtis, depor-
tauerunt. His addit Hovedenus: Anno millesi-
mo tertio Rex Danorum Svein, per incu-
riam & proditorem Normannici Comitum Hu-
gonis quem Regina Emma Domnonia prefecit,
civitatem Exceſtram infregit, spoliavit, murum
ab Orientali usque ad occidentalem partem de-
struxit: & cum ingenti præda naves reperit.
Narrat postea Svanum seu Sveonem Wiltonien-

pi, qui Abbatiam alterius, ipso vivoen-
te, per ambitionem quaerit, qui a Fra-
tribus non eligitur, & super illos nititur
dominari: postremo, qui nosler neque mo-
nachus sit, neque clericus, & plures ha-
beat testes curialiter agitandi, quam mo-
nastice vivendi. Hæc ille non gratanter
accipiens, ad Comitem redequitat, iram-
que juvenis adversum nos vehementer in-
flammat.

Sed die quinto, postquam suum ambi-
tum publicavit, prædictus Abbas agri-
tudinem suam morte limitat. Conveniunt
ad Capitulum monachi nostri, & quidam
canonici, quos ratio postulabat admitti.
Interrogamus, an aliqui Fratrum incepto
Megenerdi favent: negant singuli, ne-
gant omnes. Decrevimus ergo quosdam
eorum esse mittendos ad Comitem, no-
bis videlicet designatum Episcopum, ut
Patris obitum nuntiarent, & alterius eli-
gendi regularem precarentur licentiam.
Quibus missis, ecce alii duo, Vivianus
scilicet, & Durandus, alter illittera-
tus, alter litterarum male sanus inter-
pres, ambo Præpositi, simulantes causa
communis commodi ad obedientias suas se
velle exire, ac ne aliorum pergerent,
sibi interdicens Decano monasterii, Me-
genardum tamen secuti sunt, cui ceptam
præsumptionem occulte persuaserant, &
Blesis in præsentia domini Theobaldi e-
psum Megenardum a Fratribus peti ac e-
ligi, perfide mentiti sunt. Horum suf-
fragio latus Comes, statim eum baculo
pastorali publice donat.

Quo audito, Fratres, qui in clauſtro
remanserant, contra hanc fraudulentiam
zelo divina legis accincti, libellum re-
probationis fecerunt, atque subscripse-
runt hujusmodi.

Sciat omnis Ecclesia, quia Megenar-
dum monachum, nostrum Abbatem fieri
non eligimus, non laudamus, non volu-
mus, non consentimus, sed reprobamus,
refutamus, & omnino contradicimus. Nos
vero de cœnobio S. Petri, quorum nomi-
na scripta sunt, Durandus decanus, Gau-
dricus, Genesius, Robertus, Isembertus,
Marcurius, Alveus, Guarnerus, Riche-
rus, Vvarinus, Herbertus, Eurardus,
Benedictus, Galterus, Beringerus, Her-
ber.

XV.

XVI.

Reſiliunt
Monachi
adversus
Megenaar-
dum.

VI.

sem provinciam ingressum, Aelfrici Ducis,
qui Anglis tunc præerat, proditione, deva-
ſtaſſe & incendisse, & simili modo Serbiviam
præcipuum oppidum consumpsisse, ac postea
suas naves repetiſſe.

In Germania Henricus Rex validas copias
Hermanno Sueviæ Duci, qui ad Germanicum
Regnum aspirabat, obiecit. Is tamen Argen-
tinam Wicerino Episcopo infestus proditione
cepit. Urbs sæde direpta, beatæ Virginis æ-
des expilata & incensa, infcio licet aut in-
vito Hermannæ. Eandem prædandi licen-
tiam Henrici exercitus sibi depoſcebat, quod
fa-

Germania
bello civi-
li turbata.

CHRISTE
1003.

JOANNIS XIX. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 2.
BASIL. & CONST. IMPR. 28.

bertus, Benardus. Ipsi itaque omnes sua nomina aut subscripserunt, aut subscribi fecerunt, me vidente.

Die proxima Comes Theobaldus redit, se in monasterium recipi cum processione premandat: monachi respondent, se libenter hoc agere, si presumptorem illum non adlaxerit secum. Ille denuo iratus, ipso die tamen sustinuit, sed in sequenti cum strepitu comitantium in S. Petri monasterium suum Megenardum obtrusit. Ad cuius violentum ingressum, sancti Fratres contaminari ipsius communicatione timentes, Sanctuario Domini salutato, cum lacrymis exierunt, atque refugium aliud nescientes, ad limina principalis Ecclesie confugerunt. Ibi quoque non invento pastore, utrumque deserta oves mœstis sese vocibus consolabantur. Sed recipit sancta Mater Domini solita pietate, recipit Rudolphus tuus dulci benignitate. Inde transferunt ad cœnobium sancti Patris Herberti, cuius dives charitas de paupere censu, quæque potest, illis necessaria subministrat. Dignum plane exemplum, cum sancti monachi potius elegerint extorres fieri, quam pati intrusum a Principe præesse ipsis Abbatem: de quo mox idem pergit Fulbertus: Ceterum ille, cuius Fratres importunitate depulsi sunt, ab Herviso quodam (ut addunt) Britannica * religionis Episcopo, quarto Non. Febr. Abbas simulatus est in suburbio Carnotensi, absente Clero, indignante populo Legato Archipræsulis palam contradicente ne id ferret, reclamantibus etiam quibusdam monachis, qui in loco remanserant vero cultu, viva voce, atque regulari auctoritate. Sed quid inter furentes ratio? Sed & nunc ille Primas in Abbatiæ suggestu seculari potentia fretus, ac peractâ victoria gloriosus, factores ejus Ab-

Comes
Megenar-
dum Ne-
fundum
intrudit

* regionis
Recedunt
Monachi
magi-
squam ce-
dant.

PAGIUS

facinus Rex averfatus, copias in Franconiam aduxit, tandemque Hermannus viribus suis diffusus Regi sese submisit. Quæ fufius a Germanicis Scriptoribus narrantur. Hic tantum afferam Chronographi Hildensheimensis verba ad hunc Christi annum: Hermannus Alemanorum dux Regis electioni aliquamdiu resistens Regia se potestati subdidit, & interventu Regina & Principum in suo honore permansit.

bates, Episcopos, atque ipsum Papam ambiendo, ne quid gravius statuatur in illum, modis omnibus elaborat.

Jacet interim victa confusaque Fratrum expulforum humilitas, nec est Præsul in Galliis, cuius viscera tangat affectio pietatis, aut zelus sacrae legis inflammet, ut confurgat ad frangendos impetus eorum, ad relevandas spes dolore tabescentium. Defuncta etenim est Dionysii fortitudo, non comparet pietas Martini: tu quoque dereliquisti nos sancte Pater Hilari, qui olim unitatem Ecclesie spiritus sancti gladio tuebaris. O derelicta, o mœsta, o desolata Galliarum Ecclesia! Quæ jam erit spes salutis ulterior? ubi amplius afflicta Christiani anima respirabit? Hoc nempe solum vel maxime nos confortare videbatur; quod si contingeret ruinas moenium tuorum refarciri non posse, liceret saltem ad firmum adhuc Capitolium monastica vite confugere. Quod etiam si furibus irrepere, aut impune quibuslibet ambitiosis invadere licet: prob dolor, funditus cecidisti. Hæc Fulbertus Abboni, ab eo quod posset, implorans auxilium. Qui factus postea Episcopus Carnotensis, ut suo loco dicitur, libertatem Ecclesiasticam, asylumque ipsum sanctæ Ecclesie pro viribus tueri non destitit. Sed agendum de his suo loco. Ceterum et si Fulbertum contempnit Theobaldus Comes, coluit autem eum mirifice Willelmus Comes Pictaviensis, de quo hæc in fragmentis historiæ Aquitanicæ apud Glabrum: Fulberto quoque sapientia valde ornato Episcopo Carnotensi, pro reverentia philosophiæ ejus a Francia ad se evocato, Thesaurariam S. Hilarii gratis tribuit, & summo honore eum excoluit. Sed hæc de Thesauraria S. Hilarii ante Episcopatum contigerunt.

XVII.
Deplorat
statum
Ecclesie
Gallica-
næ.

Se-

Hincicus Berthaldi Comitis filius, & Bruno frater Regis, & ambo, Bolizlavones (idest Bollellai) Polinacis videlicet ac Boemicus, a Rege infideliter maieftatis rei desciunt. Sed Henricus ad Regem veniens, & refugiens in Givokunheim custodia mancipatur. Bruno tamen anno sequenti Gifla matris opera Regi reconciliatus est, ut habet idem Chronographus.

JESU CHRISTI
ANNUS
1004.

JOANNIS XIX. PAP. VACAT. IMP. OCCID. 3.
ANNUS
BASIL. & CONST. IMPR. 29.

I.
(a) Glab.
3. c. 3.
Synodi in
Italia &
in Gal-
liis.

* antiquo

Sequitur annus Christi millesimus quartus, Indictione secunda inchoatus, quo, ut ex Glabro, (a) colligitur, frequentes Synodi in Italia, atque in Galliis sunt celebratæ. De his enim hæc ipse: Tunc igitur temporis in Italia, atque in Galliis plerique Episcoporum nonnulla inter se de diversis questionibus habuere Synodorum conciliabula. Nam de jejuniis, quæ plerique Fidelium, scilicet inter Ascensionem Salvatoris, & Pentecosten observant; ita decreverunt, ut ne per imperium sacerdotum fierent, excepto Sabbato Pentecostes, & a quibus fieri vellent, prohiberentur fieri. Simulque incidit questio, cur monachi per tres vel quatuor Dominicas dies ante diem Nativitatis Dominicæ, seu Quadragesimalis observationis tempore hymnum scilicet, Te Deum laudamus, decantarent contra morem Romana Ecclesie. Quæ videlicet questione aggressi tam Abbates, quam monachi, responderunt, se pro nulla re illud agere, nisi ex B. Benedicti, nominatissimi atque excellentissimi Patris præceptione: cuius etiam actus, simulque dicta a summo Romano Pontifice, videlicet Gregorio habuerunt descripta, ac laudabiliter roborata. His denique comperiti Episcopi usus monachorum, * authenticum ex more viguit. Nec non etiam de die Annuntiationis Dominicæ, quæ celebratur VIII. Kal. April. si forte quolibet alio tempore præter Quadragesimam excoli congruentius potuisset, ab iisdem pontificibus non parva illata est questio. Ferebatur enim a quibusdam, eandem videlicet Annuntiationem Dominicam more Hispanorum, quintodecimo Kal. Jan. die irreprehensibiliter posse celebrari. Nam cum ego postmodum in monasterio Cluniacensi cum cæteris Fratribus degerem, convenerat illac ab Hispaniis, quam partes * honestæ commiserationis jam dudum more viventes propria regionis monachi. Propinquante vero die Nativitatis Dominicæ, petierunt prædicti monachi venerabilem Odilonem ejusdem loci Abbatem, ut more suorum liceret eis celebrare Annuntiationem. Quod cum fecissent, segregati a cæteris, visum est nocte eadem duobus senioribus loci, quod unus de Hispanis fuscina focaria arri-

peret desuper altare puerum, mitteretque illum in sartagine prunis plenam, ita clamantem: Pater, Pater, quod tu dedisti, isti auferunt. Quid plura? apud nos antiqua consuetudo, uti dicebat, prævaluit. Hæc Glaber. Porro in Hispaniis etiam exolevit usus, ille, quo ex præscripto (b) decimi Toletani Concilii, Annuntiatio celebrabatur decimo quinto Kelenas Januarii.

Quod pertinet ad concilia Gallicana his temporibus celebrata sub Rege vere Christianissimo Roberto: admiratione dignum est, quanta animi demissione consueverit idem Rex cum Episcopis interesse publicis hisce convenciis, & quidem tamquam famulus illis inferviturus. De quo memoria dignum Helgaldus illius temporis auctor, qui ejus vitam conscripsit, ejusmodi factum narrat: Colloquium cum Episcopis regni sui habens Rex humilis, inter colloquium unumquemque aspiciens, vidit quemdam eorum mole carnis gravatum, pedes suos dependere ab alto: pietate ductus, a longe quærens suppedaneum reperit unum, quod manibus, Deo & hominibus charus, apprehendens, illud tanto pontifici offerre non recusavit, & sub pedibus ejus ponere non est dedignatus. Erat autem hic Episcopus Lingoniensis, Lambertus nomine dictus, scientia religione, & bonitate pollens. In magna etenim ex hoc admiratione pro tali facto omnes Episcopi & Principes habuere sepefatum Robertum humillimum & inclitum Regem. Is quippe Rex Deo dilectus Robertus semper meminit sanctæ legis, quia memor fuit operis Dei in omnibus vitis suis. Sciebat etenim scriptum: Scientia virtus, custos virtutis humilitas sancta. Et illud beati Papa Gregorii: Qui sine humilitate virtutes congregat, quasi in ventum pulverem portat. Legerat quid dixerit quidam ex Patribus: Omnis labor sine humilitate vanus est: humilitatis signum dat regnum celorum. Nos ergo oremus omnipotentem Deum, ut hic Dei electus, qui deposito omni tumore superbiæ conjunctus est Christo Deo sancta humilitatis virtute, ita illi jungatur in seculo venturo, &c.

At qui humili obsequio infervire paratus erat Episcopis; eisdem tamen, cum

(b) Conc.
Tol. 10.
c. 1.

II.
Qualis
Robertus
Rex in
Synodis
cum Epi-
scopis.

III.

JOANNIS XVIII. PAPÆ 2.

HENRICI II. REG. 5.

BASIL. ET CONST. IMPR. 29.

CCCKCV.
inchoato
dic 18.
Octob.
fer. 4.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6497.
SÆC. XI.
Anno E-
ræ Hisp.
MXLII.
Anno He-
braicæ
© 5. BA. D 17. P. 17. April. Indict. 28
JESU CHRISTI 1004.

A num. III. ad VIII. Refert Baronius ex Helgaldo in Vita Roberti Francia Regis, I. Lett.

Leuthericus Archiep. Senon. a Roberto Rege redarguitur.

cum opus esset, id exigente zelo Catholice Fidei, quo jugiter æstuabat, a Fide Catholica devios redargueret, immo & comminari minime prætermisit. Est de his præclarum illud exemplum, quod idem Helgaldus itidem in vita ipsius ita describit: Præsuli cuidam, Leuthericum Senonensi Archiepiscopo scilicet, de Domino non bene sentienti, & querenti pro quibusdam causis probationem in corpore Domini nostri JESU Christi: indignè tulit Rex amator bonitatis, & scripsit ei in his verbis: Cum sit tibi nomen scientiæ, & non luceat in te lumen sapientiæ; miror qua ratione quæseris pro tuis iniquissimis imperiis, & pro infesto odio, quod erga Dei servos habes, examinationem in corpore & sanguine Domini. Et cum hoc sit, quod a dante sacerdote dicitur, CORPUS DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI SIT TIBI SALUS ANIMÆ ET CORPORIS: cur tu temerario ore & polluto dicas: Si dignus es, accipe, cum sit nullus qui habeatur dignus? Cur divinitati attribuis arumnas corporis, & infirmum doloris humani divinæ connectis natura? Jurans Domini fidem Princeps Dei: Privaberis, inquit, bonore pontificis, nisi ab his respueris, & damnaberis cum his qui dixerunt Domino: (a) Recede a nobis: & non communicabis, his quibus dicitur: Appropinquate (b) Deo, & appropinquabit vobis.

(a) Job. 22.

(b) Jaco. 4.

IV. Cultus Regis erga Sacram Eucharist.

His verbis Præsul bene correctus, a Rege pio & bono sapienter instructus, quævit, obmutuit, & siluit a dogmate perverso, quod erat contrarium omni bono, & jam crescebat in sæculo. In sinu matris Ecclesiæ collocatus iste Dei servus, scilicet Robertus Rex, factus est Domini corporis & sanguinis, vasorumque ejus custos fortissimus, ad unguem ita

PAGIUS Leuthericum Senonensem Archiepiscopum, qui olim Gerberti postea Summi Pontificis discipulus fuerat, de veritate Corporis & Sanguinis Domini in Eucharistia dubitantem a Roberto Rege acriter increpitum fuisse, hincque increbrescere cepisse rumorem illius blasphemiam, quam postea Berengarius Turonensis aperte professus est. Ex verbis tamen Helgaldi clare evinci non potest, Leuthericum de veritate Corporis Christi dubitasse, sed hoc tantum, quod dignos putarit, accipere corpus Christi non vero indignos. Ut ut sit, hinc hæreseos de Eucharistia mysterio sumi potest exordium. Nam postquam Leuthericus inquit Bulæus Sac. III. Hist. Universitatis Parisiensis, qui ab omnibus Vir doctissimus habebatur, quæstionem illam movere cepit, licet eo increpito & tacere jussu, non desistere tamen curiosi novitatis eandem in Scholis agitare. Tumque Fulbertus Gerberti quoque discipulus, qui Scholas Carnotenses regebat, a discipulis rogatus ut quid sentiret, quidve sentiendum foret explanaret, eandem in scriptis tradidit, & ve-

ram, orthodoxamque sententiam propugnavit. Admonuit autem Leuthericum, ut caute circumspiceret quid rei moliretur; Proreta navis Regia, inquit, cautus & circumspectus esto. Terreni spiritus insolenter assibulant. Fluctus hujus sæculi intumescunt: promontoria mundana potestatis pericula minantur, & mortes morte pyrataram insidiantur hypocrisis.

perordinans cuncta, quasi videretur Deus suscipi, non ut in alterius, sed in propria sancta majestatis gloria. Hæc ejus devotio, hæc erat fortis provisio, ut corde mundo, & vestitu candido Deus immolaretur pro totius mundi piaculo. Subiicit de vasis aureis, & argenteis, ad ministerium Missæ ab eodem pio Rege Deo offerre solitis.

Audisti, Lector, simul cum pietate Regis etiam sibilos venenosi serpentis in Leutherico Archiepiscopo Senonensi! ad hunc extant complures Fulberti Episcopi Carnotensis epistolæ, quibus eum sæpe contigerit diversis ex causis redargui. Jam viperini foetus e portis inferi, tamquam e matris utero enixi, in damnum Ecclesiæ emittebantur, qui se spiris sinuosis inferebant in sancta, ut sanctum sanctorum, Sacramentum sacramentorum, si possent, auferrent ab ea. Quod enim Leuthericus legitur infurrare coepisse, jam (ut audisti) rumor ille tantæ blasphemiam increbrescebat in sæculo: etsi tacuit ipse, reprehensus a Rege, timore pœnæ, ne ira Regis caderet ab amplissima dignitate, & cederet cathedra; haud serpens rumor ille est omnino repressus, sed paulatim indies crescens, in manifestam tandem erupit hæresim, (sub patrocinio infelicissimi Berengarii, qui hoc tempore adulescens auditor extitit Fulberti post biennium Carnotensis Episcopi, viri sanctissimi, omniumque doctissimi: a quo, ne disputationis obtentu extra limites Catholice veritatis pedem auderet efferre, sæpe Berengarius monitus fuit & redargutus.

Revocavit in memoriam Berengario istiusmodi sub Fulberto tyrociniū suum, ejusdem sub eodem doctore condiscipulus Adelmanus Episcopus Brixiensis, cum postea adversus eum disertam valde

V. Primordia nefanda hæresis.

VI.

ram, orthodoxamque sententiam propugnavit. Admonuit autem Leuthericum, ut caute circumspiceret quid rei moliretur; Proreta navis Regia, inquit, cautus & circumspectus esto. Terreni spiritus insolenter assibulant. Fluctus hujus sæculi intumescunt: promontoria mundana potestatis pericula minantur, & mortes morte pyrataram insidiantur hypocrisis.

Fulbertus ex Magistro Scholarum Ecclesiæ Carnotensis Cancellarius creatus, & non multo post præsentem annum ejusdem Urbis Antistes renunciatus, omnium sui temporis Doctorum doctissimus habebatur, & ab omnibus propter ingentia merita suspiciebatur. Familiarissimus & amicissimus fuit S. Abboni Floriacensi Abbati præsentis anno martyrii gloria coronato, ut superiori diximus, ibique dicta ad præsentem annum retrahenda. Extat enim Epistola Fulberti ordine XXI. ad Abbonem, quæ his verbis inchoatur: Pleno virtutis & gratia circumfuso charissimo patri Abboni Fulbertus suus. Quamam terra salutatione digner o sacer Abba! o magne Philosophæ, quod reperdam

II. Floret Fulbertus postea Episc. Carnotensis.

(a) Extat r. 3. bibl. SS. PP. Tyrocini Berengarii.

scripsit epistolam; in qua habet inter alia ista quidem memoria digna: (a) Collactaneum te meum vocavi propter dulcissimum illud contubernium, quod tecum adolescentulo ipse ego majusculus in Academia Carnotensi, sub nostro illo venerabili Socrate, nempe Fulberto, jucundissime duxi. Cujus de convictu gloriari nobis dignus licet, quam gloriabatur Plato, gratias agens naturæ, eo quod in diebus Socratis sui hominem, se non peccudem peperisset. Nos enim sanctiorem vitam, salubrioremque doctrinam Catholicæ & Christianissimæ hominis experti sumus, & nunc ejus ad Deum precibus adjuvari sperare debemus. Neque enim putandus est memoriam, in qua nos tamquam in sinu materno semper ferebat, amisisse: haud vera charitas Christi, qua sicut filios amplectebatur, in eo extincta est; sed absque dubio memor nostri, diligens plenus quam cum in corpore mortis hujus peregrinaretur, invitat ad se votis, & tacitis precibus obtestans, per secreta illa & resperosa colloquia, qua nobiscum in hortulo juxta capellam de civitate illa, quam, Deo volente, Senator nunc possidet, sæpius habebat, & obsecrans per lacrymas, quas interdum in medio sermone prorampens, exundante sancti amoris impetu, emanabat, ut illuc omni studio properaremus; viam regiam directam gradientes, sanctorum Patrum vestigiis observantissime inbarentes, ut nullum prorsus diverticulum, nullam in novam & fallacem semitam desiliamus, nisi forte in laqueos & scandala incidamus. Quia sicut ait Psalmista: (b) Juxta iter scandalum posuerunt mihi. Nam quod est juxta iter, hoc est extra iter. De via autem quid dicit? (c) Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Et quid est lex Domini, nisi via Domini? sicut in alio versu Psalmi cantatur: (d) Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Ergo in via pax, extra viam scandalum. Hoc scandalum incurrunt, qui per hæreses & schismata deviantes, pacem Catholicam impiis contentionibus rescindunt: quos nihilominus in Psalmo decimotertio ita annotatos advertianus: Contritio & infelicitas in viis eorum; viam pacis non cognoverunt. Ecce scandalum, vel potius scandala, nempe contritio, & infelicitas aeterna, quæ occur-

Nifus Fulbertus cohibere Berengar.

(b) Ps. 139.

(c) Ps. 118.

(d) Ps. eod.

PAGIUS dam muneris sancta amicitia, quam promiserunt signa gemmata facundia, vix estimare sufficio.

III. Eucharistia mysterium defendit.

Postquam quæstio de Corpore Christi in Eucharistia mota fuit, eam sibi Fulbertus in Schola, Scriptis quoque tractandam suscepit, eamque etiam tractatam, & validis munitis rationibus publicavit, ut patet ex Epistola I. ad Abbatem qua tria ad salutem necessaria

runt in semitis hæreticorum, viam pacis Catholice recusantium.

Avortat Dominus a te, sancte frater semitas tales, & conperiat pedes tuos in testimonia sua, & mendaces ostendat, qui famam tuam tam fæda labe maculare nituntur, spargentes usquequaque, ut non solum Latinus, verum etiam Teutonicas aures, inter quas diu peregrinor, repleverint, quasi te ab unitate sanctæ matris Ecclesiæ divulseris, & de corpore & sanguine Domini, quod quotidie in universa terra super sanctum altare immolatur, aliter quam Fides Catholica teneat, sentire videaris: hoc est (ut illorum de te dictis utar) non esse verum corpus Christi, neque verum sanguinem, sed figuram quamdam & similitudinem. Hæc ante hoc biennium cum audissem, fraternitatem tuam per epistolam convenire, idque ex te ipso certius sciscitandum esse decrevi. Sciens porro familiarem tuum dominum Paulinum Metensem Præmicerium tibi propioram, tibi que aliquanto vicinioram esse, & mea petitione, & sua pollicitatione delegavi sibi hujus negotii executionem. At ille (non enim in hac re laudare eum possum) negligens sive alterutrum, sive utrumque nostrum, usque adhuc reliquit me suspensum; sed divina gratia nos nunquam negligens, inopinato mihi obtulit melius quam optabam. Optabam autem invenire hominem peregrinandi usu exercitatum, regionis, & linguæ Francorum non ignarum: & ecce stetit mihi e latere G. ex tuo nomine me salutans. Obsupui præ gaudio, & tamen non potui tam repentino eventui fidem integram habere, quia frater idem nullum abs te signum litterarium, uti mos est inter amicos longe remotos, tamque diu non visos, afferebat: quod tamen ipsum multis de causis facile persuasibilibus excusabat. Sive ergo vere, sive aliter hoc agebat, ego eum a Domino preparatum mihi esse non diffidens, nolui diutius dissimulare, quin ipse mente ac spiritu meo, presentibus litteris, tamquam pennis indutus per tanta terrarum spacia transvolarem, obsecrans per misericordiam Dei, per suavissimam memoriam Fulberti, ut pacem Catholicam diligas, neque conturbes Republicam Christianam civitatis bene compositam a majoribus nostris, pro qua tot millia Martyrum con-

VII. Vulgari cocepta a Berengario hæresis.

con-

esse docet, nempe mysterium Trinitatis, Baptistini rationem & causam, veritatem denique Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia: In his tribus, inquit, multi nimis carnaliter intuentes, dum plus carnalem sensum, quam fidei arcana mysteria contemplantur, in abruptum perniciosi erroris precipitium devoluti, nec verum veritatem, nec sacramentorum virtutem percipiunt, & ideo ab unitate Ecclesiæ di-

contra idololatriam, & regnum diaboli fortiter certantes triumpharunt, subindeque sancti Doctores bella civilia ab haereticis commota salutaris eloquentiae fluminibus restinuerunt, atque eam circumquaque munierant, ut jam novus hostis nullus oboriri queat, qui adversus eam aliquando nitens, non continuo mille jaculis desuper ruentibus obruatur. Haec Adelmannus, a nobis hic posita ad inveniendum tyrocinium Berengarii, postea infandam haeresim promulgantis, quam primum audisti a Rege Christianissimo condemnatam in perditissimo Leuthero Archiepiscopo Senonensi.

VIII. Lues in urbe.

Hoc eodem anno Urbe morbo vexata, plurimi interierunt: catharrus enim descendens in fauces, meatus obstruens, suffocatos miseros homines confestim mori coegit. Quid autem mirandum tunc viderit Urbs in peccatoris conversione, dicendum. Fideliter descripta reperitur historia in codice Cassinate post sancti Adalberti homiliam Romae dictam in Ecclesia SS. Bonifacii, & Alexii, quae sic se habet: Non solum qui assidue Romam plus solius Petri potestate, quam Regum iudicio urbium dominam incolunt, verum etiam qui a diversis mundi partibus eam expetunt, pretiosissimum sciunt templum corporibus sanctorum Christi martyris Bonifacii & Confessoris Alexii decoratum. In quo dum fama sacrae religionis cresceret, quidam nobilitate carnis pollens, & divitiis affluens, monachicum habitum, abrenuntians quae saeculi sunt, suscepit, nomine Joannes Canaparius. Qui dum in saeculo esset, multos sibi amicos, propinquos, & fideles sincera charitate devinxerat eundem locum secum petere, eundemque habitum suscipere. Sed (ut est hominum mutabilitas) omnes pene declinaverunt retrorsum; & quem colentem mundum diligebant, tollentem crucem suam & sequentem Jesum sequi neglexerunt.

Joannis Canaparii ad Deum conversio.

PAGIUS

divisi, dum fieri nolunt discipuli veritatis, magistri sunt erroris. Pratermissa itaque luce veritatis, tenebrosus, proponunt calumnias, & sacras Scripturas verbis sacrilegis nituntur adulterare, aut furtivis orationibus recidere. Descendit postea ad quaestionem de mysterio Eucharistiae propositam, eamque pluribus ac docte solvit.

IV. Moritur Joannes Canaparius Monachus.

Ad num. VIII. & seq. Mortuus est hoc anno Joannes Canaparius, insignis Monachus monasterii SS. Alexii & Bonifacii Romae positi, cuius cum laude mentio in priori Vita S. Adalberti Episcopi Pragensis & Martyris. Baronius num. XI. ejus Epitaphium recitat, in quos dicitur: obiit mense Oct. die XII. Indict. III. quae a Kalendis Septembris hoc anno Romae obtinebat; Romae autem ac in Italia. Indictiones a Septembri inchoatas fuisse, innumeris exemplis liquet.

E quorum numero extitit (de quo dicere volo) convicanus & compater ejus Franco, cognomento Maringus, homo non ignobilis, nec adeo pauper, & seculari scientia plus justo refertus. Hic autem ea tempestate, qua Joannes Papa praesulabat, residens ante Ecclesiam venerabilium martyrum Cosmae & Damiani, Via sacra; turgentis gutture, vicina morte se premi omnino suspicatus est. Nam innumera multitudo hominum illa clade Romae perierat; quae sibi vivendi spem penitus abstulerat. Mox itaque data dextera cuidam astanti, ad monasterium praedictorum sanctorum Bonifacii & Alexii citissime deduci se petiit, immemor parentum & horum, quae paulo ante se praepedierant. Ubi illuc adveniens deficientibus viribus, & anhelitu, compatri suo velle loqui significavit. Qui, ubi ex more nuntiatum est, data licentia ab Abbate Leone, qui tunc eidem monasterio praerat, introductus est, & inductus est ad Ecclesiam Sanctorum, ubi praesulabatur cum praenominatus Joannes Canaparius, volvens animo ad hoc illum venire vespertino tempore, ut impletet quod promiserat: nam eidem Franconi vespertinus erat. Quem videns agrotus, genibus ejus advolutus, rauca voce talia cepit: Eja compater, eja domine, recipe me fallacem, recipe me infidelem, & consigna me tuis dominis Bonifacio & Alexio: fac me servum eorum, quia scio, & veraciter scio, quod nisi eorum patrocinio non liberabor a potestate iniquorum spirituum, quibus ab ipsis servivi cunabulis. Quare moram patior, benignissime? Vitae me, despicis me, quod invidus tuos requiro dominos? Ubi est quod mihi saepe dicebas; quia & invidus salus praestatur? sancte Bonifaci adjuva me: sancte Alexi succurre mihi.

IX. Franconis violenta conversio.

Talibus denique percussus praebatus Joannes Canaparius, Abbatem convocavit

X.

Henricus Germaniae Rex Ardoine Italiae Regi, antequam eo in regno se se confirmare posset occurrendum existimavit. Chronographus Hildensheimensis ad hunc Christi annum haec refert de Henrico Palidi non longe a Merseburgo commorante: Illo ad eum Episcopus Veronensis ac alii quidam Primores Italici regni venerunt cum Regiis muneribus. Hermannus vero Contrafrus ex editione Canifiana: Henricus Rex per Veronam Italiam cis Padum Petens, omnes sibi partium illarum civitates subiecit. Papiam ipsa qua coronatus est die irrumpens, gladio & igne perdomuit. Inde acceptis obsidibus in Saxoniam reversus, post paucos dies in Slavos arma convertit. Bohemansque ad pristinam servitutem, tributumque reddidit Bolizlaum etiam Ducem Slavorum Bolonorum (idest Polonorum) cum tota gente sua subiugavit; & in Saxoniam victor rediit. Exravavit itaque Sigonius lib. VIII. de Reg. Ital. ubi

V. Henricus Germaniae Rex coronatur Rex Italiae.

vit & Fratres, quibus rei veritatem ordine narrans; monachum illum fieri rogavit. Sino intermissione clamantem: S. Bonifaci, S. Alexi, servus vester sum & etiam servus servorum vestrorum. Cuius desiderium cognoscentes, ante venerandam Crucem cum statuerunt, monachumque multum cum lacrymis effecerunt. Postquam igitur haec acta sunt in monasterio, volens Deus ostendere, quantum intercessione horum Sanctorum flectatur ad misericordiam, & quam misericorditer liberet peccatores ad eos confugientes: permisit canem equestrium armatorum malignorum spirituum per praedictam Viam sacram visibiliter descendere, praedictum Franconem requirentem, quem judiciaria definitione servum se vicisse glorianter jactabat. Taliter enim altercandum, ablatum perquirendo, visi sunt venisse ad portam monasterii. Ubi non inveniendes eum, reversi sunt tristes, multa nefaria jactantes in Sanctos: Qui dum requisiti fuissent a vi-

nis monasterii, quid hoc esset; responsum Franconem servum eorum ablatum a Bonifacio & Alexio, & mustitudo adiacentibus, remansisse per quod eum vincte putabant. Quod ubi Abbati & Fratribus ab audientibus nuntiatum est: subtiliter perquirentes, professionem regularem non illum fecisse invenerunt. Quae studiose facta, anima illa carne soluta est. Ex quo datur intelligi, quod misericordissimus Deus, quem cuncta monastici ordinis implere permisti, meritis sanctorum Bonifacii & Alexii, quorum suffragium voto corde petierat, ab omnibus insidiis inimicorum eripuit ad laudem & gloriam nominis sui. Amen. Hucusque de his ibi.

XI.

Quo pariter anno memoratus Joannes vir nobilissimus vita sanctus, ibidemque sepultus est, cujus epitaphium, quod hactenus in eorumdem Sanctorum Ecclesia conservatur, haud longe ab altari primario, dignum existimavi hic describere. Sic se habet:

CHRISTE DEVS RERV PVLCHERRIME FACTOR ET AVCTOR SVSCIPERE ME INDIGNVM SALVS ET OMNE BONVM. OBSECO, FLAGITO, SERVVS, POSTVLO, QVAERO IOANNES CONFITEOR CVLPAM, DA CLEMENS VENIAM. OMNE MALVM PERMI, CVMVLVMQ. REATIBVS AVXI TARDVS AD OMNE BONVM, PROMPTVS AD OMNE MALVM. A CAPITE VSQVE PEDES MACVLANT MEMBRA OMNIA SORDES SED TV SANCTE DEVS REX MISERERE PIVS DA IN REGIONE DOMVM SVNT VBI CASTRA VIRORVM AVRICOMVS REGNAT VBI AVREA SAECVLA CHRISTVS. PROSA * PRECOR VOS OMNES, QUI HVC POST ME VENTVRI ESTIS, VT PRO ME PRECES EVNDATIS ET PROPTER CHARITATEM, QVAM VIOLARE NON LICET NEMO SVVM NEC ALIE NVM CADAVER SVPER ME MITTAT. QVOD SI HOC PRAESVMPSERIT SIT MALEDICTVS ATQVE IN PERPETVVM ANATHEMATE CONSTRICTVS. CREDO QVOD REDEMPTOR MEVS VIVIT ET IN CARNE MEA VIDEBO DEVM SALVATOREM MEVM. AB INCARNATIONE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI ANNI SVNT MILLE IV. OBIT MENSE OCTOBR. DIE XII. INDICT. III.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

K k k

Quæ

PAGIUS

ubi non solum hanc Henrici Regis expeditionem cum anno superiori connehit; sed etiam scribit exercitum Henrici in fugam coniectum esse, huncque Arduinum atque Italiam in praesens omittente coactum. [1] Henrici tamen expeditionem Italicam in annum sequentem differt Ditmarus lib. VI. & pluribus narrat, eique standum existimo.

VI. Initium Reipublicae in Italia.

Refert ibidem Sigonius per hoc tempus tres populos parum adhuc in Italia aut rebus gestis, aut Principum beneficiis ad memoriam hominum celebratos, praclaris rebus gerendis universos Italiae oculos in se convertisse, nempe

Genueses, Pisanos & Florentinos. Genueses & Pisani ad inferum mare locati, exemplo Venetorum, qui superum incolebant, tractare navalem, non mercaturam solum, ut antea; sed etiam rei militaris causa ceperunt. Occasionem dedere Saraceni, qui pyramiticam exercendo navigationem Italiae prope omnem ademerant. Florentini vero cum se terrestribus querendis opibus dedissent, deinde cum vicinis bella ferere nunquam desistere. Harum tamen Reipublicarum initium tenebris plenum.

VII.

Huntindoniensis lib. 6. ad hunc Christi annum.

NOTÆ

[1] Sigonius erroris immerito hic argui evincit Saxius in Notis ad Sigonium tom. 2. col. 474. novæ edit. Cum enim prioris expeditionis Germanorum in Arduinum, in qua Arduinus hostes vicit, meminisset hic Sigonius, non erat cur reprehenderetur. Idem enim tradunt Adelboldus, & Ditmarus qui omnes narrant anno 1003. missum ab Henrico Ostonem Ducem Corinthiorum (Carinthiae) cum Ardoine male pugnasse. MANSE

CHRISTI
1004.JOANNIS XIX. PAP.
2.VACAT IMP. OCCID. 3^a
BASIL. & CONST. IMP. 29.

Quæ videlicet tertia Indictio hoc ipso anno incipit mense Septembris. At quam dispares ejusmodi antiquæ sepulcrorum inscriptiones a recentioribus? In illis enim magna animi submissione fideles

peccata sua maluerunt inscribi: in istis vero magno factu virtutes vane atque mendaciter, ut plurimum, ambiunt vani homines prædicari.

An-

PAGIUS num scribit: *Svoin Rex Danorum fortissimus, cui Deus regnum Anglia destinaverat, cum navibus multis venit ad Norwic, & eam prædatam est, & combussit. Quod Ulketel (legendum Wlketel) Dux illius provincia videns, fecit pacem cum exercitu, improvisum ejus adventum sustinere non sufficiens. Infra pacem vero exercitus post tres hebdomadas furtim perrexit ad Thebford (seu ut alii habent Theodfordam) & eam prædatam combussit. Quod comperiens Dux Ulketel mane ex improviso cum parva manu revertenti ad pupes occurrit exercitui,*

quibus graviter & diu restere, sed non sufficit persistere. Idem habent Hovedenus & Vigornienis; qui ultimus addit, emicuisse in hac pugna Anglorum Ducis virtutem, & penes Danos cum multo eorum sanguine victoriam stitisse. Malmesburiensis vero lib. 2. de Reg. cap. 10. ait: Ita ut quavis nomen victoria ad hostes concessisset, multo plus afflicti qui vicerant, quam qui victi fuerant, estimarentur. Nec sane piguit Barbaros veritatem consiteri cum multoties illam victoriam deplorarent.

JESU CHRISTI
ANNUS
1005.JOANNIS XIX. PAP.
ANNUS
3.VACAT. IMP. OCCID. 4.
BASIL. & CONST. IMP. 30.

I.
Henricus
contra
Longo-
bardos in
Italiam
descendit.

(a) Ditm.
l. 6.

II.

Godescal-
cus Frisio-
gensis E-
pisc. con-
cionatur
coram
Rege.

PAGIUS
SÆC. XI
Anno E-
ræ Hisp.
MXLIII.
Anno He-
gira
CCCXCVI
Inchoato
die 8. O.

Annus post millesimum quintus, Indictione tertia inchoatus, ordine temporum sequitur, quo Henricus Germaniæ Rex adversus Harduigum, qui Longobardiam Regis titulo occuparat, in Italiam descendens, Clufas ope Carantanorum, fufis hostibus expugnavit; Papiamque victor accedens, ibidem honorifice susceptus Rex coronatur. De his pluribus Dithmarus, deque coronatione hæc habet (a): Post hæc Papiam visitans urbem, ab Archiantistite hoc, nempe Mediolanensi, & a primis illius regionis susceptus, cum admirabili laude ad Ecclesiam ducitur, & communi electione sublimatus in solium regale collocatur. Pergit autem dicere Dithmarus, quomodo eadem die, oborta contentione inter cives & milites, illi adversus Regem rebellantes, palatium sunt aggressi: sed defenso illo a domesticis Regis, cum nec precibus sancti Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, qui aderat cum Henrico, coerceri possent; qui foris erant Regis milites expugnantes civitatem introgressi, eam cæde, incendioque vastarunt, cum Rex eos cohibere minime potuisset. Inde vero idem Rex Mediolanum amore S. Ambrosii (ut idem Dithmarus ait) accessit, cum interea tumultuantibus hostibus in Germania, ab Italia revocatur, celebrata jam Pentecoste.

Sed quomodo, Deo propitio, hoste debellato Boleslao Poloniæ Duce, idem Henricus Rex diem Nativitatis S. Mariæ Pragæ solemniter celebrans, ibi persuasus concione sancti Episcopi Frisingensis, perduellem Henricum, quem vincitum tenebat in carcere, liberum dimittens, recepit in gratiam, ex eodem auctore sic accipe:

Cum ibi sanctæ Domini Genitricis ortum omni celebrem mundo Rex veneraretur, Godescalcus sanctæ Frisingensis Ecclesiæ venerabilis pastor, nomen cum re possidens, Missam canere, ac populos instituere ab eo præcipitur, & ab Episcopo sedis illius permittitur. Perlecto tum Evangelio, præsentem idem ad Ann. Eccl. Tom. XVI.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6498.

© 6. G. D 18. P. 1. April. Indict. 3.

JESU CHRISTI 1005.

JOANNIS XVIII. PAPÆ 3.

monet de timore divino, & de conferendo gemina dilectionis vinculo, de obedientia Domini, sublimiorumque honore potestatum. Et ad ultimum Regem suaviter aggreditur, ut semet agnosceret, & omnia quæ a primis vitæ hujus cunabulis, usque ad hoc tempus honoris aliquis aut commoditatis unquam percepit, largitati divinæ potius, quam suis meritis adscribere voluisset. Insuper misericordiæ mentionem fecit, quæ unicuique salutis præsidium, venerabile Fidei ornamentum, & magnorum remissio peccatorum. In cuius opere servando unicuique Christo Fidelium tria sunt semper optanda, posse, & velle, ac perficere. Quæ cum a cunctis sint adimplenda, ab his maxime, qui nullum ledentes, sibi autem similia ad non recompensare, & ut acceptabile ab his Domino votum fiat, ex corde debet unumquodque largiri, & cunctis debitoribus remitti, ne mali vice servi diris astringantur tormentis.

Et his concludens: Te, inquit, obtestor per nomen & amorem ejus, qui suo debitori decem millia talentorum, id est Judæis recutitis suorum transgressionum præceptorum indulget, Henrici quondam Marchionis, nunc autem, ut spero, vere penitentis, Senior charissime, miserearis, vincula solvas, & gratiam dones, ut eo liberiori animo hoste Dominum interpelles. Dimitte nobis debita nostra, &c. Hac Rex exhortatione lacrymabiliter profusa placatus, sic se facturum firmiter spondit: & post hæc domum veniens, misericorditer adimplevit. Hæc Dithmarus de Rege maxime, pio, atque Episcopo, tanto munere digno. Qui & inferius eundem Henricum, pro quo Episcopus intercesserat, jam vinculis absolutum, & ad propria redire jussum affirmat. Erat is, qui primum cum Rege militans, jam ab ipso defecerat, & in eum arma moverat.

Hoc eodem anno, ut idem (b) Dithmarus testatur, celebrata est in Germania magna Synodus Tremoniensis, in qua idem Henricus Rex questus de ejus temporis sanctæ Ecclesiæ deformatione, egit

K k k 2 ma-

HENRICI II. REG. 4.

BASIL. & CONST. IMP. 30.

Ad num. IV. Dithmarus lib. VI. mentionem facit magnæ Synodi in Germania Tremonia, quæ Urbs est Westphaliæ, hoc anno in die Non. Julii celebrata, cujus Acta desiderantur, indeque quilibet de Decretis in ea ha-

III.
Ad Re-
gem apo-
strophe.

IV.
(b) Id. l. 6.
Synodus
Tremo-
niensis.

Stob. fer.
I.
A. C.
1005.
I.
Synodus
Tremo-
niensis.
ha-

magna infantia apud Episcopos pro eisdem reformatione. Quod ab eisdem pro viribus præstitum est diligenter, statutis in ea communi consensu sacris canonibus, quibus in pristinum usum re-

PAGIUS habitis suo modo discurrit. [1] Verum Tom. I. Bibliotheca Labbeana recitatur Vita B. Adalberonis Metensis Episcopi a Monacho Anonymo, eique coævo scripta, qui hæc de illa Synodo narrat, quæ quia Tom. IX. Concil. non memorantur; hic referenda duxi: *Domnus Henricus Rex*, inquit Anonymus, qui tertio Ottoni divo Imperatori, ad regnandum quidem, necdum tamen ad imperandum in tota Germania, qua citra Rhenum est, & in Lotharii regno, quod cis Rhenum est, successerat colloquium Synodumque convocavit. Ubi omnes pene regni sui summos Sacerdotes coadunans, & ex diversis diversa disputans, inter disputandum ipsos ejusdem Sacerdotes acerrime congregavit, Cur videlicet in suis Diocesis & Diocesis, ea qua Synodali ac per hoc spirituali falce secanda erant, non reserarent, ac gladio Spiritus sancti putrida, & male sana a membris fidelium abscindere superfederent. Mirantibus omnibus quid sibi verba Regis, tam districte vellent, quove tenderent, Rex admiratione eos absoltere curavit, quidve præterderet, palam fecit.

II. Inter multa, inquit, qua in regno nostro, suisque Parochiis corrigenda sunt, parentes sic sibi proximo conjugio, copulantur, ut Deum non timentes, & Deum non reverentes, etiam tertii loci consanguinitatem, quod nefas dictum est, ad copulam adsciscere non refugiant, & lineam, qua ad septimam usque generationem sacris canonum institutionibus illibata conservari jubetur, Judæis, Paganisque infeliciores in ipsis sui exordiis abrumpere non formidant. Episcopis hinc inde sedentibus, diuque silentibus pars de quo diceretur nesciens, pars personam, de qua dicebatur, multum vel amans vel timens, quid dictis Regalibus responderet, profus ignorabat. Mens enim male sibi conscia, dum ea qua non vult, audire computatur, fit stupida, vox refugit, verba dilabuntur sapienti coram postus honestius ei videre silere, quam loqui. Rex quem fallere nemo poterat, quia erat homo literis apprime imbutus, eloquentia facundissimus ad regendum Dei timore vivacissime adstrictus, motum cordis patientia frenis restringens, sacra Scriptura exemplis eos aggredi honestius esse judicans. Ecce inquit, ecce vos estis loca quidem sanctorum Sacerdotum tenentes, & in meliori cathedra, quam sedisset, Moyses sedentes, utpote vices domini possidentes qui & boni canes, & sancti arietes pro vita merito dici debueratis, contraria vice, inverberque ordine canes muti non valentes latrare, estis effecti, ipsique cacitate multati, cum subditis ducatum præbere cogimini, & auctor

vocarentur sanctissimæ Ecclesiasticæ leges, & exularent qui irrepressissent in Clerum ac populum pravi mores. Quibus statutis conciliavit sibi Rex Deum propitium, aperuitque sibi viam ad vi-

& sequens ambo in foveam precipitavimus. Ecce, inquit, Conradus Dux Austrasiorum consanguinitate nobis, & quicumque in tota patria nobiliores sunt cunctis affinitate coniunctis uxorem duxit sic sibi propinquam, sic proximam, ut sicut timemus, non modo ipsi verumetiam omni patria offensa divi citissime, & ut dicitur, pro foris adesse videatur. Parumque minus crimen malis tacentibus judicatur, quam ei qui idem scelus audacter, & sine peccati assimulatione perpetrare cernitur.

III. Domnus Adalbero Metensium venerabilis Præsul sanguinitate & affinitate Regi adienti, & In partibus cunctis, qui ex magni Henrici (Aucupis dicti, Germaniæ Regis) linea descenderant, apprimè pater coniunctus, huic sacra Synodo intercedebat; & pater ut erat cunctis Consacerdotibus nobilior, excelsum radii Augue, sic nobiliori celsiorique sella inter suos præstratorum minebat. Hic Regis obiurgationem ultra ferre Ducis & non valens, & tacere amplius inhonestum iudicans: Interim, inquit, atatis sane titulis & scientia prærogativa locum quidem loquendi cum fratribus nostris dantes, & honorum canis senectutique divino præcepto exhibentes, quo dicitur, coram cano capite confurgas, quia maiestatis vestra potentiam, domine mi Rex, ad dedecus nostri Ordinis obiurgationi & invigilanti plus plusque videmus verba augere, tacere ultra vere fatemur; & qua recta sunt non dicere, non solum stultitia, sed quod majus est magna verecundia deputamus. Domnus Otto Dux, pater istius venerabilis Conradi Ducis, nobis confedens, natus ex filia magni Ottonis est, cujus soror Gerberga dedit filiam suam Conrado Burgundionum Regi. Ex Conrado autem filia nata est domina Mathildis, hujus Conradi assidentis uxor. Hoc ergo Genealogia ordine quia fratres, sororque in supputationem non admittuntur, consanguinitas horum non plus quam secundo loco elongari prævalet. Conradus itaque Dux Austrasiorum, cujus occasione hæc Synodus congregata, filius fuit Ottonis, hic vero Conradi Lotharingiæ Ducis, qui Liudgardam filiam Ottonis M. ex Editha priori conjugio sibi matrimonio junxerat. Witichindus enim in fine lib. 2. de Edithæ Regiæ morte loquens, ait: Reliquit filium nomine Ludolfum, filiam quoque Liudgardam nomine qua nupsit Conrado Duci, nempe Lotharingiæ, de quo suo loco egimus. Gerberga vero Ottonis M. soror Ludovico Transmarino Francorum Regi nupsit; ex quo matrimonio prognata Mathildis, conjugio copulata cum Conrado Burgundiæ Transjuranæ Rege. Conradus ex Mathilde filias quatuor suscepit, scilicet Giselmam, Gerbergam, Bertam, & Mathildem, & ex Ger-

NOTIÆ [1] Synodi hujus Tremoniensis decreto subscribit inter cæteros etiam Burchardus Wormatiensis, qui & præfens concilio aderat teste Annalista Saxone Eccardiano ad hunc annum. Cum autem eodem Annalista narrante Burchardus Wormatiensis infusus anno sequenti 1006. obtinuerit, alterutrum consequi necesse est, vel Synodum ad sequentem annum reiciendam, vel Burchardi electionem anno uno nempe 1005. anticipandam. Cum tamen dies nonarum julii anno tantummodo sequenti in diem dominicam inciderit, hæc ducti conjectura Synodum hanc quam die illa julii coepisse constat in annum sequentem retrahimus. MANST

etorias consequendas, & Romanum Im-

perium obtinendum. Periere ejusdem Con-

PAGIUS

Gerberga seu Girberga Herimanni Ducis Alemanniæ uxore, progenita Mathildis Conradi Austrasiorum seu Carentanorum Ducis uxor, de cujus matrimonio hic agitur. Hermannus Conradius in auctiori Chronico, ubi Conradum Carentanorum Ducem, seu Austrasiorum semper appellat ad annum MXII. mortem ejus recitat, atque fratrem fuisse Gregorii V. Papæ, & patrem fratris Conradi, qui cum Conrado Salico ejus patruele pro Germaniæ Rege propositus est. Porro ex laudatis Adalberonis verbis in hac Synodo prolatis detegitur error Blondelli in Pleniori Assertionem Genealogia Francica pag. 35. & seq. ac aliorum qui Ottonem Francorum Ducem filium faciunt Ludolfi primogeniti Ottonis Magni; cum tamen non ex Ludolfo, sed ex Liudgarda ejus sorore natus fuerit, ut magis infra videbitur. Hæc enim difficultas nondum hæcenus soluta fuit, & utraque opinio suos habet sectatores.

IV. Plures Episcopi illicitis Conradi nuptiis favent.

Pergit Anonymus: Hac beato viro retexente, tanta ira tantaque simulata in ipsa Synodo exurgere cœperit, ut nisi esset ea nobilitas, qua celo terra, marique ultraque inclutus effulgebat Conradus Dux, de quo res agebatur, & quicumque sua partis erant, neque Deum, neque maiestatem Regiam reverentes, neque Sacerdotibus, quorum maxima & honestissima multitudo præfens aderat, aliquid honoris exhibentes, arma, furoremque corripuissent, & ad insaniam existandam quidquid mali manus roburque inferre posset, non omisset. Aderat huic magis seditioni, quam Synodo dominus Theodericus, frater quidem hujus domini nostri Adalberonis Pontificis, dux eorum, qui cis citraque Mosam Mosellamque resident, & hac qua agebantur, quæque iuste disponebantur, sua auctoritate firmabat, atque corroborabat, nuptiasque illicitas cum reliquis Ducibus, Comitibusque, & quod majus est, Sacerdotibus Deo, & relictudini ac Regia iustitia faventibus damnans, & humanas iras non formidans, aequitatis lance, qua Dei erant, liberissime decernebat. Aderant etiam in hac venerabili Synodo primi & præcipui Sacerdotes, Voilligifus Moguntinus Præsul, Heribertus Colonienfis itidem Præsul, Voormacensis, &c. Argentensis, Vualterus Spirensis, Notgerus Leodiensis, Hazel Voixiburgensis, Haimo Verdunensis, Bertaldus Leucensis, alique quamplures, non solum ex Lotharii regno; verum ex omni Germania quorum pars favore, pars timore nobilis persona hinc inde agitati, hinc inde defluentes pauci admodum, at ipsi inter suos præcipui Deo dilectissimi Adalberoni, & dictis ejus iustissimis testimonium veritatis exhibentes egerunt, ut inter verum falsumque distitit & discordia non modica disceptatio fieret, quam etiam ipse Rex omnino scilicet non potuit. Verum nisi esset domini & Pontificis nostri Adalberonis incomparabilis nobilitas, furor eacus & insania misera arma etiam, telaque corripuisset, & ad homicidium usque ira commotio ne peringere contigisset.

V. Adalberonis Episcopi Metensis magnanimitas.

Hæc igitur simulatione, his odiis infestissimis discessum est, & unusquisque ad propria redire festinabat. Sed dominus Pontifex, dum ex patria propria recedens, ad Regale colloquium perrexit, nihil horum metuens, nihil horum assidens, quia erat omnium sui temporis mitissimus atque pacificus, non multa militavi ma-

nu, sed Clericorum & honestissimorum Laicorum dulcissimo comitatu, usus est, & propter id in redeundo, verent, ne forte in via hostis insidias pateretur, ab itinere, parum quid declinare dignus duxit, & cedere magis ad horam, quam vesania furentis Principis locum cadis, aut alicujus alterius malignitatis dare voluit. Dei autem Omnipotentis & Christi ejus ineffabilis pietas, & aterna clementia aliter quam dominus Pontifex crediderat, rei eventum miserando disposuit, & disponendo præordinavit, dum spiritum furoris & malignitatis, dum vim latrantis & turbulenti vertiginis in eum pavorem in eumque timorem commutavit, ut eo impetu eaque virtute, qua Dei servum ante persequi moliebatur, nunc fugere ac retro ire, viribus, quibus poterat, aggrediretur, ac magis capi timeret, quam corpore elaboraret. Duabus igitur diebus fuga fidem committens, donec in tuto se esse credidit, semper se a domno Pontifice, & fratre ejus Duce Theoderico insequi existimabat memoratus Conradus; nostri vero nihil aliud quam patriam repetere, & ad id summa festinatione conabantur: & quia & tempus postebat, præter pacem, & ea qua pacis sunt videlicet metere, charis domesticis utilis administrare. Ita Auctor ille Anonymus, quod nullus ante cum nos docuerat. Gestorum in hac Tremonienfi Synodo narratio in proximam Conciliorum editionem inferenda erit. Antequam Vita beati Adalberonis Metensis Episcopi e tenebris erueretur, hujus Synodi causa ignota erat.

VI. Adalbero, cujus eximia virtutes in ejus Vita fule referuntur, sub hujus anni finem ad superos evolavit. Scribit enim laudatus Anonymus: Suscepit Episcopatum officium anno ab Incarn. domini nostri Jesu Christi CMLXXXIV. Metensis. XVII. Kal. Novembris. Ordinatus est eodem anno V. Kal. Januar. Transiit ex hac luce ad beatam vitam & veram lucem anno dominice Incarnat. millesimo quinto, Indictione tertia (a Natali nempe Christi deducta), regnante Henrico Rege, anno regni sui VI. Verum loco VI. legendum IV. ut manifestum est. In principio ejusdem Vitæ dicitur, Adalberonem decessisse. XIX. Kalendas Januar. i. Meurissius in Historia Episcoporum Metensium, cum laudatam Vitam non vidisset, initium & finem Episcopatus Adalberonis detegere non potuit, atque mortem ejus in Necrologio Ecclesiæ Cathedralis inscribi ad diem XIV. mensis Decemb. in Codicibus vero MSS. ad diem XV. ejusdem mensis. Sed ex his diebus alter ad mortem, alter ad sepulturam referendus, juxta regulam a nobis toties inculcatam. Quid post Adalberonis hujus nominis II. mortem contigerit, summarie refert Sigebertus ad annum MIX. Henricus Imperator Metis urbem obsidet propter Deodericum fratrem uxoris suæ (nempe Sanctæ Cunigundæ) contra se rebellantem, qui Episcopatum ipsius urbis usurpaverat. Dux enim Mosellanorum Deodericus post fratrem suum Adalberonem, dato Metensium Episcopatu filio suo adhuc puero (de consensu nempe ejusdem Henrici Regis, a Sigeberto Imperatoris nominati) tutorem ei substituit ipsum Deodericum, qui puero urbe excluso, & Episcopatu usurpato, ipsum etiam Deodericum Ducem (nempe Mosellanorum) bello capit. Urbe ergo per obsidionem desolata, tandem pax con-

CHRISTI
1005.JOANNIS XIX. PAP.
3.VACAT IMP. OCCID. 4.
BASIL. & CONST. IMPP. 30.

cilli adeo celebris Acta, quorum tantum exordium ita descriptum apud eundem Ditmarum invenitur.

Anno Dominicæ Incarnationis mille-

imo quinto; anno autem domini Henrici Secundi regnantis quarto, inchoato scilicet, in die Non. Julii.....
Desunt reliqua.

An-

PAGIUS *convenit.* Puero illo demortuo Deodericus hujus nominis II. pacifice Ecclesiam Metensem

rexit, inter celebres hujus Ecclesiæ Præfules connumeratus.

JESU CHRISTI
ANNUS
1006.JOANNIS XIX. PAP.
ANNUS
4.VACAT IMP. OCCID. 5.
BASIL. & CONST. IMPP. 31.I.
Synodus
Francof.(a) Ditm.
16.II.
* Suffra-
ganeis.
Terra
profternitur ante-
quam lo-
quatur
Rex Hen-
ricus.

Anno Christi Redemptoris millesimo sexto, Indictione quarta, celebratur in Germania Synodus Francofordienfis, in qua inter alia ibi tractatum est de Ecclesia Bambergensi erigenda in Cathedram Episcopalem. Agit de ea pluribus (a) Ditmarus, & refert inter alia illud de Henrico Rege admiratione & commendatione dignum, nimirum, quod cum allocuturus esset Episcopos, antea se humi profterneret, nec elevaret se, nisi qui Synodo præesset Archiepiscopus, eum suis manibus elevaret. Cur autem eam civitatem in Episcopatum erigere concupierit, hanc affert idem Ditmarus rationem: *Pacificatis tunc partibus his, generale Concilium in Francofort a Rege ponitur, & hoc ab omnibus Cisalpinis Antistitibus visitatur; causam vero precedentem Lector, auribus accipe. Rex a puero quendam suimet civitatem Bavenberg nomine in Orientali Francia sitam, unice dilectam præ cæteris excoluit, & uxore ducta, eandem ei in dotem dedit. Postquam autem ad regni curam divina miseratione promotus, semper tacita mente ibidem Episcopatum construere gessit, &c.* Agit de Ecclesia ibidem ædificata, deque Henrico Vvirceburgensis Ecclesiæ Episcopo, qui quod nollet consentire in unione faciendi unius parochiæ suæ cum Ecclesia Bambergensi, nisi ipse fieret Archiepiscopus ad Synodum venire noluit. At quomodo petitionem suam ipso exordio Rex, confidentibus Episcopis, patefecerat, ab eodem Ditmaro, qui præfens erat, sic accipe:

Confidentibus ibidem ordine Archiepiscopis cum omnibus suimet Suffraganeis, Rex humo tenus profternitur, & a Voillegiso antistite Moguntino, in cuius diocesi Synodus habebatur, elevatus, cunctis presentibus talia fatur: Ob recompensationem futuram Christum hæ-

redem elegi, quia in sobole acquirenda nulla spes remanet mihi. Et quod præcipuum habui, meipsum cum modo acquisiis, seu acquirendis in sacrificium Patri ingenito jamdudum secreto mentis obtuli Episcopatum in Bavenberga cum licentia Antistitis mei facere hæcenus concupiui, & hodie iustum hoc perficere volo desiderium. Ob hoc serenissimam vestrimet interpello pietatem, ne absentia ejus, qui per me voluit obtinere, quod mihi non licuit huic concedere, propositum voluntatis mee queat impedire, cum in baculo ejus mutua confirmationis signum clarescat, hunc non propter Dominum, sed ob dignitatis nullatenus adipsenda dolorem fugisse. Moveat omnium corda presentium: quod per ambitionem suam sanctæ matris Ecclesiæ augmentum annullare cum nugi gerula legatione præsumpsit. Ad hæc firmiter constituenda, contestalis meæ presentis, & unici fratris & coheredis mei larga benignitas aspirat: & sibi placita adimpletione his me eadem restituere, utique pro certo sciat. Si quando autem Episcopus venire, & promissa dignatur suscipere, paratum me ad omne quod vobis bonum videtur, proculdubio inveniet.

Finitis talibus alloquitur, Bernigerus Antistitis Henrici Vvirceburgensis Capellanus surrexit: propter timorem Reg. Seniores suum huc non venisse, & detrimentum Ecclesiæ sibi a Domino commissæ in aliquo fieri nunquam laudasse, testatur: & obsecrat cunctos presentes per Christi amorem, ne talia fieri, absente eo, futurum sibi in exemplum paterentur. Privilegia ejusdem ibi alta voce recitantur. Inter hæc quotiens Rex anxiam judicium sententiam nutare perspexit, totiens prostratus humiliatur. Tandem Archiantistiti Voillegiso, quid de his faciendum foret, judicio perscrutanti, Tagmo primus respondit, hæc tunc secundum Regis eloquium legaliter fieri pos-

III.
Bamber-
gensisEpi-
scopatus
erigitur.

PAGIUS ANNO PERIODI GRECO ROMANÆ 6499.

SÆC. XI.
Anno E-
ræ Hisp.
MXLIV.
Anno He-
gira
ccccxvii.
inchoato
die 27. Sc.
ptemb.
fer. 6.
A. C.
1006.
I.

☉ 7. E. ☽ 19. P. 21. April. Indi. 4.

JESU CHRISTI 1006.

JOANNIS XVIII. PAPÆ 4.

HENRICI II. REG. 5.

BASIL. ET CONST. IMPP. 31.

Num. I. ad IV. Henricus Germaniæ Rex Bambergam Franconiæ oppidum a puero dilexerat, & uxori in dotem assignarat. Cum itaque in sobole acquirenda nulla spes remane-

ret ei, ut ipsemet in Synodo Francofurtienfi dicit, Episcopatum in eadem civitate instituit, literasque obtinuit a Joanne Papa Tom. IX. Concil. recitatas, in quarum fine legitur: *Scriptum per manus Petri Notarii & Secretarii S. R. E. in mense Junio Indi. V. idest, anno Christi MVII. Quod Privilegium magnus Episcoporum numerus in Synodo Francofurt habita unanimiter laudarunt, & suis subscriptionibus corroborarunt, ut in fine laudati rescripti Apostolici legere est. Quare Concilium illud non hoc anno, ut Baronius putavit, sed sequenti congregatum, & quidem die prima Novembris, quo Joannis Papa literæ ab omnibus subscriptæ. In tabulario enim Ecclesiæ Bambergensis ut Tom. IX. Concil. pag. 784. videre est, legitur: Anno Dominicæ Incarnat. MVII. Indi. V. Kal. Novem-*

Bambergæ
sive civitas
Episcopa-
lis.

CHRISTI
1006.JOANNIS XIX. PAP.
4.VACAT. IMP. OCCID. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 31.

posse. Cunctis presentibus ejus sermonem tunc affirmantibus, & subscribentibus, Eberardo tunc Cancellario cura pastoralis a Rege committitur; & hic a prefato Archiepiscopo eodem die consecratur. Post hæc autem Henricus Antistes antelito confratris Heriberti Archiepiscopi Coloniensis Regis gratiam & adimpletionem sibi placitam acquisivit. Hucusque de Actis ibi in Synodo: reliqua defunt. Subiicit autem his Ditmarus de sua electione in Episcopatum Merseburgensem, deque fame valida, quæ tunc Germaniam affligebat. Porro de novo Episcopatu Bambergæ crecto Sigebertus agit anno millesimo quarto, Hermannus anno millesimo septimo, Marianus Scottus hoc ipso anno quod & verius esse, quæ scribuntur a Ditmaro tunc presentem, manifestant.

IV. Quod autem spectat ad famem, hoc anno, ut idem testatur, Germaniam infestantem, de eadem agit hoc anno Sigebertus, quam una cum peste un-

PAGIUS *wembris, regnante piissimo ac serenissimo Henrico secundo, anno Regni sui VI. pro statu & augmento sancte matris Ecclesie, in loco Francfurt dicto, magna Synodus habita est, & celebrata. [1] Quare tam Hermannus Contractus ex editione Canisiana, quam Chronographus Wirziburgensis a Baluzio Tom. I. Miscell. editus hanc institutionem cum anno sequenti accurate illigant. Prefata autem indictio V. vel a Natali Christi, vel a Kalendis Januarii inchoata.*

II. *Sanctus Fulcrannus Lodoventis in Gallia Narbonensi prima Episcopus migravit ad Do-* Fulcran. *minum anno generationis Christi MVI. Idus* Episc. Lo- *Febr. IV. feria, VIII. fero diei hora transacta,* *latantibus oculis pro suo convice, terris ploran-* *tibus pro amisso Pastore. Mansi autem in* Episcopatu *annis LXII. & diebus IX. inquit Ber-* *nardus Guido Episcopus Lodoventis, qui pau-*

NOTÆ [1] **P**lacent, & vehementer placent quæ ad rectam chronologiam digerendam quoad exordium episcopatus Bambergensis Bollandiani focii doctissimi contulerunt ad vitam Sancti Henrici die 14. Julii pag. 735. Igitur anno 1006. Synodus aliqua Francfordiensis omnino assignanda est, cum id diferte tradat Ditmarus abud Baronium. Sed cum chronologus iste pro suo more plura in unum annum congerat, quæ in plures distribuenda essent; ideo non est cur in eo concilio totum negotium absolutum statuatur, quamvis ibi rem totam sub uno contextu narret Ditmarus. In ea prima Synodo actum est de instituendo Episcopatu, & cum id tandem decretum fuisset, Episcopus Wirceburgensis, qui a Synodo quamvis vocatus, adfuerat, & pro viribus in eadem Synodo per Capellanum suum erectioni illi obstitit, tandem victas manus dedit roganti Henrico Imperatori ut ex actis ejusdem Concilii constat. Pertinent hæc omnia ad annum 1006. vel ad sequentis exordium. Dein Henricus duos e Capellanis suis Albericum, & Ludovicum adjunctis Henrici Wirceburgensis Episcopi literis Romam direxit, ut Francofurti bene coepta in melius ibi proficerent autoritate Romana. Joannes Papa Nuncios Henrici ad se directos hac omnia sibi referentes, seque pro hac Sede confirmanda interpellantes auscultans (verba sunt ejusdem Joannis in suis literis) patentes literas ea de re scripsit, datas mente Junio Indict. V. id est anno 1007. His peractis; Synodus nova, vel forte eadem quæ superiori anno nondum absoluta Francofurti celebrata fuit, in qua literæ illæ Joannis XVII. lectæ, & recognite fuerunt, ut ex epigraphæ ejusdem concilii a Pagio relata constat. Ita salva est fides Ditmari scriptoris coeivi, nec Baronius ita plane erravit, ut Pagius censet, quin & Pagius nonnihil deceptus, dum Synodos duas in unum confundit. Porro duas Synodos hac de re tunc celebratas etiam Anonymus in Vita S. Henrici apud focios Bolland. ad 14. Julii cap. 2. num. 1. & 15. distinguit; quanquam illam quæ posterior fuit priori præponit, & quæ posteriori assignanda sunt, superiori tribuit. Vide Soc. Bolland. ibid. in Apparatu prævio §. II. MANST

versum orbem afflixisse testatur. Nam ait: Fames & mortalitas tam graviter per totum orbem involuit, ut sepelientium tedio, vivi adhuc spiritum trahentes obruerentur cum mortuis. Quo tempore accidisse videntur, quæ de S. Odilone Cluniacensi Abbate Petrus Damiani in ipsius vita sic narrat: (a) In erogandis præterea elemosinis ita largus erat, ut nonnulli, dum cum omnia dispergentem sine cunctatione conspicerent, non dispensatorem, sed prodigum judicarent; præsertim quodam tempore, dum fames valida Aquitania fines vehementer affligeret, ac plurimas Galliarum provinciæ pestilenter arctaret, exhaustus jam in pauperum usus araris, & horreis quoruncumque proventuum non mediocriter profugatis, mox etiam plurima sacra vasa confregit, insignia Ecclesie ornamenta distraxit; coronæ quoque, quam sibi Imperator Henricus ob sui memoriam destinaverat, non pepercit. Ut igitur tam acerbe famis, in quibus

(a) Apud Sur. die 1. Jan.

Quid famis tempore S.O. dilo.

lo post initium sæculi XIV. eam Ecclesiam rexit, in ejus Vita a Bolland ad diem XIII. Februarii recitata. Quare Sanctus Fulcrannus die quarta mensis Februarii anni CMXLIV. in quam Dominica incidebat, ordinatus fuerat Episcopus, & nonnisi librarium errore cap. I. ejusdem Vitæ legitur, eum Narbonæ ab Americo Archiepiscopo consecratum fuisse pridie Non. Februar. anno generationis Christi CMXLIX. Legendum enim, CMXLIV. Librarii sæpe V. in X. mutant. Quia vero bonarum mentium est, sibi culpam timere vel agnoscere non est, inquit Guido cap. 4. remordebat Fulcrannum multum conscientia sua, quod cum simpliciter quidam fabularentur coram eo de quodam Præfule, quod apostata a cultu Christianitatis & fidei, ac nequiter Judaizando grande in populo scandalum suscitasset, non insinuando, sed simpliciter loquendo: dixisset Comhuri deberet

CHRISTI
1006.JOANNIS XIX. PAP.
4.VACAT. IMP. OCCID. 5.
BASIL. & CONST. IMP. 31.

valuit, temperaret inopiam, quidquid hinc inde corradere potuit facultatum, in sustentationes & alimenta tradidit eorum. Quadam sane die, dum per publicum pios equitator incedit, duos in itinere pueros fame peremptos reperit. Mox equo desiliens, lancam, qua indutus erat ad carnem, subduxit sibi interulam, eaque prout velaminis quantitas permittebat, utrumque cadaver abvolvens, exhibet mortuis sepulturam. Nam & vespillones mercede conduxit, & funeris usque ad tumulum prosequutus exequiis, defunctis fratribus debitum humane pietatis exolvit. Hæc de S. Odilone Petrus hoc tempore.

V. Eodem anno S. Elphegus translatus in Cantuariensem Ecclesiam ex Wintoniensi, Romam se contulit ad Joannem Papam, ab eo pallium accepturus. Hæc Osbertus in vita ipsius, & Willelmus Malmesburiensis. Quæ autem ei in itinere contigerint, quibus ejus sanctitas est declarata, ab eodem Osberto sic accipit: (a) Anno autem Domini millesimo sexto, ab adventu Anglorum in Britanniam quingentesimo septuagesimo octavo, anno suæ ætatis quinquagesimo secundo Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis effectus est. Cumque iter versus Romam pro pallio habendo arripere &

(a) Osbert. in vita S. Elphegi apud Sur. tom. 2. die 19. Apr. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS *homo illa; ac non longe post audisset, apostatam illum a populo combustum. Ob hoc igitur veniens Romam cum appropinquaret porta Civitatis, exutus proprio indumento, spinisque circumdatus in utroque latere verberari acriter, ac duci verberando se fecit, publice spectante populo in Ecclesia S. Petri Apostoli, facta ibi confessione lachrymabili, & post hæc semel & iterum ob eandem causam Romam profectus est, coepitque Dei gratia se in eo per signa ac miracula ulterius declarare.*

III. Dani iterum in Angliam ad eam deprædandam reversi sunt: Anno sexto (post millesimum, inquit Huntindoniensis pag. 360.) cum Svarin (Danorum Rex) vir audacissimus cum magna classe redisset ad Sarrwic; quem semper comitabantur tres socii, pradatio, combustio, occiso, frenduit omnis Anglia, & commota est, velut arundinetum Zephiro vibrante,

quoddam oppidum hospitandi gratia intraret, oppidani hominem incognitum videntes, & avaritiæ suæ consulentes, in domum irrumpunt, res ejus diripiunt, eumque omni suppellectili privatum verbis & verberibus exire compellunt. At ille injurias suas leniter ferens, suorum vero mediocriter dolens, via qua venit regreditur. Necdum ab oppido longe recesserat, & ecce horrendæ voces mœnia corripunt, quæ civibus & edificis celerem minantur ruinam. Nec mora, vorax flamma oppidum consumere coepit: cumque ignis vehementer excresceret, nec evadendi spes aliqua fuisset, virum sanctum adeunt, fatentur delictum, veniam petunt. Mox Sanctus ille compatiens, preces ad Dominum fudit, & ignis molestia protinus extincta cessavit. Restitutus ergo Episcopo rebus suis, acceptoque a Papa pallio, domum prospere regreditur. Hucusque Osbertus. Adit Willelmus: (b) Romæ cum esset Elphegus, excessum successoris sui, nemine (ut alias dictum est) afferente vidit, & enuntiavit. Erat iste Kenulphus Burgensis Abbas, qui Episcopatum Wentanum, quem tenuerat Elphegus, pessima nundinatione, malique artibus fuerat consequutus.

S. Elphegus a Joanne PP. pallium accipit.

(b) Voitel. de gest. Angl. l. 2.

LII Se.

collisum. Quocumque autem pergebant; quæ parata erant, hilariter comedentes cum discederent in retributionem procuratoris reddebant hospiti eadem hospitio flammam. Auxit miseriarum cumulum intellina discordia: cum quasi non sufficeret Danus ad fundendum sanguinem, Anglus in Anglorum jugulum arma convertit: Dux perfidus Edricus inquit Florilegus ad hunc Christi annum, Ducem nobilem Ethelstanum, apud Salosberiam, ad magnum, quod præparaverat, convivium invitavit: ad quod cum invitatus venisset, quarta convivii die ipsum in sylvam venatum duxit: ubi, cunctis circa venationem occupatis quidam canifex, nomine Codruinus, quem Edricus antea donariis corruperat: ex insidiis subito proflitens, Ducem Ethelstanum nefarie nimis peremit. In cujus rei ultionem, duo filii ejus, jussu Regis Ethelredi excacati sunt.

JESU CHRISTI ANNUS 1007.

JOANNIS XIX. PAP. ANNUS 5.

VACAT. IMP. OCCID. 6. BASIL. & CONST. IMPP. 32.

CHRISTI 1007.

JOANNIS XIX. PAP. 5.

VACAT IMP. OCCID. 6. BASIL. & CONST. IMPP. 32.

I. Sequitur annus Redemptoris millesimus septimus, indictione quinta inchoatus, quo Henricus Rex de futuro Imperio predictionem accipiens subsecuram, ipse mortis responsum se accepisse putans, cum impletum fuit postea vaticinium, tunc sensit, quod antea non percepisset. Res gesta in vita S. Vvolfgangi, de quo superius, ita describitur: (a) Henrico Regi, antequam esset Imperator, sanctus Vvolfgangus apparuit dormienti. Videbatur ille sibi in sancti Emmeranni Ecclesia esse, atque orandi causa beati Vvolfgangi adire sepulcrum: ibi vero Deum & S. Vvolfgangum orans, visus est sibi videre eum astante, & hunc in modum ipsum appellare. Aspice diligenter characteres in muro, qui est apud tumulum meum, exaratos. Vidit ille, nec aliud legit, quam POST SEX. Expergestus vero, summo opere incumbens ad earum dictionum apprehendendum significationem. Primum igitur suspicatus, se post sex dies moriturum, multa largitus est pauperibus. At sex evolutis diebus, cum nihil in corpore sentiret molestiae, ad sex menses attinere arbitrabatur, tumque se obiturum credebat. Sed neque tum male se valere sentiens, ad sex annos earum dictionum significationem retulit. Porro sex annis jam expletis, septimo anno a Pontifice Maximo Imperator unctus est. Atque tum demum animadvertens, quid sibi ea verba vellent, gratias egit Deo & beato Vvolfango, quod sibi revelare dignatus esset, ea se dignitate positurum. Haec ibi.

II. Est hic item annus, quo in Galliis super candelabrum extulit Deus lucernam ardentem atque lucentem, cum virum sanctitatis atque doctrina insignem Fulbertum, ex monacho monasterii S. Petri apud Carnutum, assumpsit in Episcopum Ecclesiae Carnotensis. Licet autem

PAGIUS SAC. XI. Anno Erre Hisp. MXLV. Anno Hecgirae CCC. XCVIII. inchoato die 16. Septemb. fer. 3. A.C. 1007.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6500. © 3. D. 15. P. 5. April. Indiſt. 5. JESU CHRISTI 1007. JOANNIS XVIII. PAPÆ 5. HENRICI II. REG. 6. BASIL. & CONST. IMPP. 32.

AD num. II. Fulbertus, ut communiter reciter Historici tradunt, hoc anno consecratus fuit Episcopus Carnotensis, & quidem a Leotherico Senonensi Archiep. ut ipsemet Epist. XXIII. indicat: Multum amoris

Demochares id factum affirmet anno salutis millesimo decimosextimo; tamen epistola ejusdem (b) Fulberti, quam scripsit ad Leuthericum Archiepiscopum Senonensem anno sequenti de inventione sacrarum reliquiarum jam proxime ipsum fuisse ab eo consecratum Episcopum tradit. Porro eas reliquias inventas esse anno Christi millesimo octavo, Glaber affirmat (c); nosque de iis suo loco agemus. Prædicat idem (d) Glaber hujus temporis scriptor, Fulbertum virum sapientissimum, Præsulem incomparabilem. Fuisse quidem ipsum vitam sanctissimum, atque prophetiæ spiritu imbutum, testatus est Gullerinus, ex quo Vincentius (e) Bellovacensis descripsit. Quod enim omnium sui temporis doctorum doctissimus prædicaretur, ad illum confluerent, consueverunt omnes, qui eum de rebus dubiis interrogarent Episcopi, atque etiam ipse Robertus Rex Francorum, quod scripta ab eo ad divertos epistolæ docent.

Hic igitur ubi est creatus Episcopus, & pericula innocentia experiri cœpisset, anceps totus quid sibi agendum esset, cedere an manere; cecinit Christo Deo hymnum, quem in codice Vaticano inter ejusdem Fulberti epistolas latitantem, nempe post epistolam trigessimam octavam, hic tibi in commendationem pietatis ipsius describendum putavimus. Sic se habet:

Angele consilii magni, te consulo, Christe, Mi factor, mea vita, salus, fiducia sola, Da mihi consilium, & votum, viresque sequenti. Ambiguo quid agam; quo tandem sine quiescam. Nunc vereor temere suscepto pontificatu Ser-

atque fidelitatis tibi, Pater, me debere cen- seo, per cujus manum a Deo benedictionem & fit Episc. sacram unctionem accepi: unde animus meus Carnoten- ita pendet ex tuo, ut quidquid te iusta ratione sis. aut contristat, aut hilavat, idem me, si resciscam, simili modo afficiat. Factus Episcopus a docendo non destitit, scholamque habuit discipulorum, unde quaque confluentium frequentia pernobilem; quamobrem Adelmanus in Epistola ad Berengarium eam vocat Academiam. Hujusce Viri complures, insignesque, tum Clerici, tum Monachi discipuli fuisse perhibentur: imprimis Olbertus in Lobienſi cœnobio educatus, deinde Trevis, Parisiis & postremo Carnuti literis imbutus, postea Burchardi Episcopi Wormaticensis magister. His adde Angelramnum Picardum, Centulensem Monasterii monachum, de quo in Chronico Centulensi lib. 4. cap. 1. di-

(b) Fulb. ep. 3. (c) Glab. 3. c. 6. (d) Id. l. 4. c. 4. (e) Vincent. hist. l. 25. c. 15.

III. Preces Fulberti ad Deum de munere Episcopali.

Servandis ovibus magis quam prodesse, nocere. Atque ideo puto cedendum melioribus esse. Nunc recolens quia non opibus, neque sanguine fretus Consendi cathedram pauper de sordibus levatus: Arbitror hoc a te factum, sicut tuus est mos: Nec mutare locum, nisi significaveris, ausim Quamvis hoc læsa moneat mens conscientia vita. Tu scis, sancte Pater, quid sit tibi gratius horum, Utiliusque mihi. Precor unde tuam pietatem; Ut mihi digneris hoc inspirare labanti. Consilium, præsentisque juves ad perficiendum.

(a) Fulb. ep. 22. Coh. Vat. 36.

* f. offendere.

PAGIUS

1. dicitur quia in discendo multum gliscibat recepta a patre nomine Ingebarde non minima reverentia digno licentia longe seposita scrutatus est Scholarum Magisteria, moris scilicet prudentissima apud, qua circuit diversorum forum arbuta, ut mellis dulcore sua repleat receptacula. Denique multorum experientia probatum & liberalibus studiis ornatissimum Civitatis Carnotena venerabilem Episcopum ac multo honore vocitandum FULBERTUM præceptorem adeptus est atque didascalum. Hic ei monitor, hic tam morum quam literarum fuit institutor. Gauderet venerabilis Praesul de tanti discipuli solatio, relevabatur tam idonei auditoris industria atque ingenio. Tandem igitur Grammatica, Musica atque Dialectica optime instructum Centulum remittit ty-

tiam concederet, suaderet accipe ex brevis epistola ad eum reddita, qua sic se habet: (b)

Venerabili Parisiorum Episcopo Franco Fulbertus humilis sacerdos. Doleo super te, charissime, cum te a pristina virtute apostatasse video. Olim apud me conquirebaris de tuo antecessore, qui sacrocrilega temeritate altaria laicis in beneficium dederat: nunc mihi suades, ut ego similiter faciam. O caelum! o terra! Quid clamem? aut quid tuis meritis digno modo te oburgare possim? Sed compeſco nunc ferventes animi mei fluctus, donec te præsentialiter exquisitis increpationum tormentis ex cruciem. Vale interim. Audisti Dei sacerdotis exæstantem zelum in remissionem & timoris algore torpentem Episcopum? At qui eo verborum suorum tonitru Episcopum primariæ civitatis perterritus: quid in potentissimum Principem, Comitem nimirum Andegavensem, ut Joannes alter, libero ore promat, audi. Extat hæc ad eum rerum ecclesiasticarum invaforem epistola, inter alias ad eum data (c).

Fulbertus Carnotensem humilis Episcopus Fulconi Comiti salutem. Doleo super te, nobilis homo, cum te audio errare & periclitari. Errare dico, quia cum debeas Deum timere, Sanctos honorare, Ecclesiam defendere; contemnens Deum, Sanctos inhonoras, res Ecclesiæ invadis & auferis: Periclitari, quoniam qui talia agunt, non habent partem in regno Dei. Propter hæc peccata monuit Archiepiscopus Turonensis omnes Episcopos nostros, & inter alios me pusillum ut te excommunicarem. Sed ego consuepius esse, ut te prius monerem, & deprecarer, ut habeas misericordiam de anima tua, placans Deum; jam enim prope est tuus finis. Festina igitur, queso, reconciliari Christo Salvatore nostro: quia non est salus homini nisi per ipsum. Tene in memoria verbum hoc: Qui confitendo & poenitendo finem facit peccatis suis antequam moriatur: finem habebit in altero sæculo poena ipsius. Et L 11 2 qui

(b) Id. ep. 42. Vat. 38.

(c) Id. ep. 83. Coh. Vat. 23.

VI. Fulco Comes Andegavensis a Fulberto monetur.

vonem amicissimum, jam tunc Sacerdotio ornatum, quem velut grandem thesaurum recipit pia congregatio Centulensem. Eundem Fulbertum sub extrema Episcopatus sui tempora audivere Adelmanus Clericus Leodiensis, & Berengarius Turonensis, multique alii per celebres: adeo ut quandiu Fulbertus vixit, nulla in Francia Schola celebrior fuisse videatur, quam Carnotensis, ut inquit Balaus in Hist. Univerſit. Parisiensis Sac. II. Hoc anno Havigerus Laubienſis Abbas, postquam Monasterium illud pie prudenterque per annos septemdecim rexisset, e vivis excessit: Havigerus Obiit Fulcivinus Abbas, inquit Continuator Abbas Chronici Laubienſis, anno dominice Incarnat. CMXC. Post hunc Havigerus substitutus est, cuius virtutum dotes describere superfluum pu-

II. Moritur Havigerus Obiit Fulcivinus Abbas, inquit Continuator Abbas Chronici Laubienſis, anno dominice Incarnat. CMXC. Post hunc Havigerus substitutus est, cuius virtutum dotes describere superfluum pu-

CHRISTI
1007.JOANNIS XIX. PAP.
5.VACAT IMP. OCCID. 6.
BASIL. & CONST. IMP. 32.

qui peccatis mortalibus poenitendo non facit finem, poena ipsius erit sine fine. Evigila igitur propter te ipsum, sicut homo in proximo moriturus, & reconcilia-re Christo, ne moriaris Apostolica auctoritate damnatus. Vale, & remanda mihi velociter atque veraciter voluntatem tuam. Haftenus ad Fulconem Comitum ipse, nec frustra: nam de Fulcone isto, homine perinfecto Archiepiscopo Turonensi, quod ab ipso redargueretur ob Ecclesiae bona violenter ablata, (a) Glaber agens, deque eodem plura narrans, ipsum post scelera poenitentem post tertiam professionem Hierosolymam, diem obiisse tradit. Cujus haec sunt verba: (b) Fulco Adegavorum Comes, de quo superius quaedam retulimus, ter Hierosolymam jam perrexit, veniensque Metensem urbem, ibidem obiit. Cujus corpus Lucanense ad monasterium, quod ipse construxerat, delatum est, atque in eodem sepulchrum honorifice. Fulberto igitur moralis iure corona debetur, qui hoc saeculo primus reperitur superasse muros Babylonicae civitatis, cuius Principes tyrannica violentia jura Ecclesiastica occupassent.

VII.

Accidit insuper inter haec, ut cum idem Fulbertus acerrimus propugnator Ecclesiae jurium, Rudolphum Comitum sacrilegum in vasorem, ob necem illatam clerico suo, anathemate condemnasset; & illum pro absolutione Romam profecturum audisset ad Joannem Pontificem has litteras daret (c):

Domino sancto & universali Papae Joanni Fulbertus Carnotensium humilis Episcopus orationum fidelis. Gratias omnipotenti Deo, qui more benignitatis suae tuam, Pater, humilitatem respexit, & summo, ut decebat, dignitatis apice sublimavit. Proinde totus mundus ad te

(a) Glab. lib. 2. c. 4. Fulconis Comitum poenitentia.

(b) Id. lib. 4. c. 4. & super. tit. 2. c. 4.

(c) Fulb. ep. 2. in cod. Vat. 5. ex quo aliqua sunt emendata.

PAGIUS

to: cum apud exteros etiam, & vita & scientia clarus extiterit. Scripsit gesta Pontificum Leodiensium, &c. Congessit etiam contra Radbertum multa Catholicorum Patrum scripta de Corpore & Sanguine domini. Obiit in senectute bona anno Incarnat. Dominica XVII. pridie Kalendas Novembris. Harigeri Leodiensium Episcoporum Historia in Sancto Remacleo finita, ab Anselmo Canonico Leodiensi, illo annis quinquaginta juniore, continuata fuit. Liber vero de Corpore & Sanguine domini, primum a Ludovico Cellotio ad calcem Historiae Gortescalci sub Anonymi nomine publicatus, tandemque a Mabillonio in Praefatione ad partem II. Sac. IV. Benedic. § 2. Herigero genuino eius parenti certis argumentis restitutus, qui & docte explicat, qua in re verifaretur controversia Paschasium inter & Harigerum exorta, ac utrumque in reali Christi Corporis in Sacramento praesentia inter se convenisse, & contentionem illam in vocum pugna sitam fuisse docet. De libris ab Harigero seu Herigero editis legendus etiam Oudin in Supplem. de Script. Ecclesiast.

convertit oculos, teque unum omnes beatissimum predicant. Contemplantur altitudinem tuam sancti viri, & gaudent, quod eis similitudine omnium virtutum, alludis. Respiciunt persecutores Ecclesiae, districtiois tuae baculum formidantes: suspiciunt ii qui flagellantur ab impiis, & respirant, sperantes adhuc restare sibi consolationis remedium. De quorum numero sum ego magna & praecleara Ecclesiae pusillus Episcopus, qui tibi, Pater, de angustiis meis querimoniam scribens, auxilium tuae pietatis imploro.

Est enim quidam Comes malefactor, nomine Rudolphus, nimium vicinus nobis, qui res Ecclesiae nostrae per injustam occasionem invastit, unum de clericis nostris suis manibus interfecit, duos alios captos sacramentis illigavit. Et de his omnibus appellatus in Curia Regis, & coram plena Ecclesia saepe vocatus, nec propter hominem, nec propter Deum ad justitiam venire dignatus, a nobis tandem excommunicatus est. Nunc vero ad Limina S. Petri contendit, tamquam ibi possit accipere de peccatis absolutionem. Unde rogamus te, dilectissime Pater, cui totius Ecclesiae cura commissa est, ut eum de sanguine, atque injuria filiorum tuorum ita arguere & castigare memineris, sicut meritum esse tuae providentia novit. Nec tua sanctitas injuste in communionem recipiat, quem divina auctoritas sicut Ethnicam alienat. Vale bone pastor, evigila super nos, ne per incuriam tuam grex Domini detrimentum sustineat. Hucusque Fulbertus ad Joannem Pontificem: quae haec secuta sint, ignoramus.

Hoc eodem anno, qui numeratur quintus ab obitu Ottonis Imperatoris, moritur Ratisponae in Bavaria sanctus Romualdus Abbas S. Emmeranni, cujus fe-

Fulberti Epist. ad Joannem Pap. contra Rudolphum Comitem.

VIII.

CHRISTI
1007.JOANNIS XIX. PAP.
5.VACAT IMP. OCCID. 6.
BASIL. & CONST. IMP. 32.

retro Henricus suppositum humerum ad portandum, qui postea, ut dicitur, creatus est Imperator. Haec pluribus Arpol-

phus Comes libro posteriori (a) miraculorum S. Emmeranni.

(a) Extat
to. 2. ant.
lect. a
Canisio
collect.

An-

PAGIUS

Quis posse enumerare, quoties exercitum congregaverit? quoties naves fabricari jussit?

quoties Duces undecumque vocaverit, & nihil horum unquam recesserit?

III.

Anno millesimo septimo, inquit Hovedenus part. 2. Annal. pag. 430. Rex Anglorum Egelredus Primatum suorum consilio nuncios ad Danos legans, iis mandavit, quod sumptus & tributarii tributum eo tenore illis dare vellet, ut a rapinis desisterent, & pacem cum eo firmam tenerent; cuius postulationi consenserunt, & ex eo tempore de tota Anglia sumptus illis dabatur, & tributum, quod erat 36000. Librarum, illis persolvebatur. Quo etiam anno Rex Egelredus Edvicum quendam (de quo anno superiori locuti sumus) cognomento Streone Merciorum constituit Ducem, qui licet Regis filiam Edgitam in conjugium habuisset, tamen multimoda versutia perfidus, & patria proditor, & publicus hostis, ut in sequentibus apparebit, frequenter expertus, dignum quandoque sub Rege Cnuto fraudium suarum finem sortitus est. His addit Malmesburienfis lib. 2. de Gest. Reg. Angl. cap. 10. Rex interea strenuus & pulchre ad dormiendum factus, tanta negotia postponens oscitabatur, & exagitabant illum umbra fraterna (nempe Sancti Eduardi ab eo trucidati) diras exigentes inferias. Quis

Quis

JESU CHRISTI ANNUS 1008.

JOANNIS XIX. PAP. ANNUS 6.

VACAT. IMP. OCCID. 7. BASIL. & CONST. IMP. 33.

I. Annus salutis octavus post millesimum incipit Indictione sexta, quo pluribus in locis contigit sacras inveniri reliquias. Testatur id rerum sui temporis scriptor Glaber, qui ait: (a) Candidato, ut diximus, innovatis Ecclesiarum basilicis universo mundo, subsequenti tempore, id est, anno octavo infra predictum millesimum humanati Salvatoris annum, revelata sunt diversorum argumentorum indicia, quorsum diu latuerant, plurimorum Sanctorum pignora. Nam veluti quoddam resurrectionis decoramen prestolantes, Dei nutu Fidelium obtutibus patere, quorum etiam mentibus plurimum intulere solamen. Hac enim revelatio primitus in Senonica Galliarum urbe apud Ecclesiam beati martyris Stephani dignoscitur coepisse: cui etiam praerat Archiepiscopus Leuthericus, a quo scilicet admiranda relatu reperta sunt, ibi antiquorum sacrorum insignia. Quippe inter caetera perplura quae latebant, dicitur virge Moysi inveniisse partem. Ad cujus rei famam convenerunt quique Fideles, non solum ex Gallicanis provinciis, verumetiam ex universa pene Italia, ac de transmarinis regionibus: simulque egrotantes non pauci Sanctorum interventu exinde redierunt incolumes. Hac de his Glaber.

Extat de his Fulberti Episcopi Carnotensis epistola ad eundem Archiepiscopum Senonensem, quae sic se habet: (b) Dilectissimo patri & Archiepiscopo suo Leutherico Fulbertus Dei gratia Carnotensium Episcopus orationis suffragium. Multum amoris, atque fidelitatis tibi pater, me debere censeo, per cujus manum a Deo benedictionem & sacram unctionem accepi. Unde animus meus ita pendet ex tuo, ut quidquid te justa ratione aut contristat, aut hilarat, idem

(a) Glab. l. 3. c. 6. Reliquiae SS. pluribus in locis inventae.

(b) Fulbert. ep. 3. Fulbertus ad Archiep. Senon. de inventione reliquiarum.

PAGIUS SÆC. XI Anno Era: Hisp. MXLVI. Anno Hegira CCCXCIX Inchoato die 3. Septemb. fer. 1. A. C. 1008. I. S. Bruno Rufforum Apostolus ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6501. © 9. DC. D 2. P. 28. Mart. Indict. 6. JESU CHRISTI 1008. JOANNIS XVIII. PAPÆ 6. HENRICI II. REG. 7. BASIL. & CONST. IMP. 33.

AD num. IV. & seq. Refert Baronius ex Ditmaro Episcopo Merseburgensi post decennium demortuo, Martyrium Sancti Brunonis Archiepiscopi, & XVIII. Sociorum in Prussia. Ait Ditmarus, Brunonem conscholarem suum ab Ottone III. postquam liberali-

me, si resciscam, simili modo afficiat. Congratulor itaque tibi super inventis sacris: & Deo, qui ea tempore tuo revelare maluit, pronus gratias ago. Subiicit de quibusdam adversis, quibus tristatus fuerat. Extant ejusdem Fulberti ad ipsum alia plures epistolae, sed illa brevior, resperfa salibus, qua eum non incedentem recto pede redarguit. Sic se habet: (c)

Charissimo patri & Archiepiscopo suo Leutherico Fulbertus Episcopus: Proretnavis regia cautus & circumspectus esto: terreni spiritus insolenter assibulant: fluctus hujus seculi indumescunt: promontoria mandanae potestatis pericula minantur, & mortes: more piratarum insidiantur hypocritae. Inter haec omnia tendendum ad portum caelestis patriae. Noli ergo tute ipse tibi bisbalasum dubietatis ac duplicitatis in corde tuo miscere: simplex est enim via Domini, & qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Si de via legis divina qualibet occasione seductus aberraveris, in tartaream cbarrybdim naufragus demergeris. Regat te manus valida omnipotentis Domini. Vale. Hic ille Leuthericus, quem reprehensum a Roberto Rege ob pravas ab eo coeptas disseminari opiniones, dictum est superius. Caeterum consuevit ipse Fulbertum consulere, plures ejusdem Fulberti epistolae docent, quibus ad ejus consultationes ipse respondit: ut appareat, non tam ex ingenii acumine, quam ex vana praesumptione ipsum aliquando de Catholica Fide male sensisse.

Hoc eodem anno S. Bruno Apostolus Prufforum martyrium est consecutus. Quomodo autem ista se habuerint, Ditmarus consanguineus ejus & condiscipulus ita describit: (d) Fuit quidam l. 6. Bru-

ter educatus fuit, optime exceptum esse, sed non multo post solitariam vitam quaesivisse. Regnante vero secundo Henrico a Tagmone Archiepiscopo Magdeburgensi consecratus fuit Episcopus. Dein ad lucrum animarum, laborem grandis & diversae viae subit. Duodecimo anno conversionis suae ad Prussiam perrexit. Cum itaque in praedicta regionis (nempe Prussiae) confinio & Ruscia, primo ab incolis prohiberetur, & plus evangelizans capitur, & XVI. Kalend. Martii decollatur, cum decem & octo suis sociis. Quorum corpora insepulta jacuerunt, quoadusque Bolizlavus ipsa mercatus est. Hac summarie ex Ditmaro excerpta. Hic autem Pruffos & Russos vicinos esse dicit, quod confirmat Helmoldus in Chronico Sclavorum lib. 1. qui Pruzorum nomine etiam Livoniam ac Samogitiam complectitur, & cis mare Seyricum, primos ab Oriente Ruzos locat, dein Polonos, qui a Septentrio-

(c) ep. 7. III. Fulberti epistola ad Leuthericum.

IV. (d) Ditm.

CHRISTI 1008.

JOANNIS XIX. PAP. 6.

VACAT. IMP. OCCID. 7. BASIL. & CONST. IMP. 33.

S. Brunonis Episc. & sociorum martyrium. Bruno nomine, contemporalis & conscholasticus meus, ex genere clarissimo editus, sed divina miseratione, praeceteris parentibus inter filios Domini electus. Hic ab Ida venerabili matre sua unice dilectus, magisterio Giddonis philosophi traditur, & omne quod habere debuit, cum abundantia suggeritur. Hujus pater erat Bruno, senior egregius & per cuncta laudabilis, amicus mihi consanguinitate, & omnibus erat proximus familiaritate. Filius autem ejus & equivoocus cum mane ad scholam ire debuisset, antequam ab hospitio exiret, veniam petiit, & iudentibus nobis, in oratione is fuit: otio negotium praeposuit, & sic fructificans, ad maturitatem pervenit. Tertio desideratur Ottone & suscipitur, quem non longe post deserens, solitariam quaesivit vitam.

V. S. Bruno Apostolus ac cepit concessione Papae. Is vero post mortem gloriosissimi Imperatoris, regnante tunc Secundo, Domini gratia, Henrico, ad Merseburg veniens, benedictionem cum licentia domini Papae Episcopalem ab eo petiit, & ejus jussione ab Archiepiscopo Tagmone consecrationem, & quod ipse detulit huc, pallium ibidem suscepit. Dehinc ob lucrum anime laborem subit diversa ac grandis via, castigans corpus inedia & crucians vigilia. Multa a Bolizlavo, caeterisque divitibus bona suscepit, quae mox ecclesiis, ac familiaribus suis & pauperibus, nihil sibi retinendo divisit. In duodecimo conversionis, ac inelyte conversationis suae anno ad Prussiam pergens, steriles hos agros semine divino studuit fecundare; sed spinis pullulantibus, hor-

PAGIUS ne Pruzos habeant, ab austro Botemos. Pruffi circa annum MCLXX. quo Helmoldus Chronicon suum absolvit, necdum lumen fidei cognoverant, inquit Helmoldus cap. 1. Legendus Bollandus ad diem XIV. mensis Februarii, ubi de Sancto Brunone & Sociis disserit.

II. Bolando in mentem non venit legere quae Ademarus, qui hoc tempore floruit, in Chronico de Sancto Brunone scripsit, quae ideo resectis non necessariis hic referam. [1] Erant, inquit, Ottone III. duo reverentissimi Episcopi, sanctus videlicet Adelbertus, & sanctus Brunus Episcopus de civitate Osburg (idest, Augustae) qua est in provincia Boevaria, consanguineus ejusdem Imperatoris. Adalbertus par-

NOTAE [1] Miratur P. Janningus in Addit. ad Acta SS. Junii tom. 1. col. 221. P. Pagium in duxisse locum Ademari, qui coaevus licet, longe tamen adeo a Prussia Ruffiaque aberat, utpote Aquitanicus Scriptor, ut nihil quidquam certi scire de rebus ibidem gestis poterit. Porro in multis hic peccat Ademarus & Pagius cum illo, nempe quod Episcopum illum Augustae constituerit, cum e coevis Scriptoribus, & praeteritum e Ditmaro chronographo, & ex Annalista Saxone constat Episcopum fuisse Apostolicum, nullius scilicet dioecesis; atque insuper toto eo tempore quo S. Bruno vixit nullus Augustensis Episcopus Brunonis nomine fuit. Peccat insuper in eo, quod perrexisse S. Brunonem in Hungariam dicit, qua de re nihil apud Germanos illos coevoque Scriptores. In aliis sane multis ibi peccat Ademarus, ut ibidem demonstrat P. Janningus. Non est igitur cur in Baronii Critica Ademari auctoritas adhibeatur. MANSI

rida non potuit facile emollire. Tunc in confinio praedictae regionis & Ruffiae, cum praedicaret, primo ab incolis prohibetur, & plus evangelizans, capitur, deindeque amore Christi, qui Ecclesia caput est, decimosexto Kal. Martii, missis ut agnus decollatur cum suis decem & octo. Corpora tot Martyrum insepulta jacuerunt, quoad Bolizlavus id compertiens, eadem mercatur, ac domui suae futurum acquisivit solatium. Facta sunt autem haec in tempore serenissimi Regis Henrici, quem Dominus omnipotens triumpho tanti Praefulis honorificavit, & ut multum spero, salvavit. Pater autem praedicti Antistitis longe post infirmatus (ut ipse mihi narravit) praecipio filii monachicum suscepit habitum, & xiv. Kal. Novembris in pace quiescit. Hucusque Ditmarus. Marianus Scotus, qui hoc saeculo vixit, itidem affirmat, hoc anno eum esse martyrio coronatum, passum nimirum abscissionem manuum ac pedum, postremo capite plexum. Sigebertus vero ponit anno sequenti martyrium ejus, sed Urspergenis Mariano consentit. Agitur de eodem Martyre in Romano Martyrologio decimaquinta Octob. (puto tempore, quo facta est translatio) hoc elogio: In Prussia sancti Brunonis Episcopi Rutenorum & martyris, qui Evangelium in ea regione praedicans, ab impiis tentus, manibus pedibusque praecisus, capite truncatus est. Haec ibi: ut nulla sit dubitatio, hunc eundem esse, cum illo, quem in Prussia passum vidimus. Porro usurpatam vocem, Prussiam, pro Ruffia, frequenter invenimus. Non

vas natura, Sanctus Brunus prosero corpore erat. Ille abiit in Pollianam provinciam, & praedicare cepit Evangelium. Quod exemplum ejus secutus Brunus Episcopus petiit Imperatorem, ut pro eo juberet consecrari in sede sua Episcopum, quem elegerat, nomine Odolricum. Quo facto & ipse humiliter abiit in Provinciam Ungriam (idest Hungariam), qua dicitur Alba-Ungria, ad differentiam alterius Ungriae nigrae, pro eo quod populus est colore fusco velut Aethyopes. Sanctus Brunus convertit ad fidem Ungriam provinciam, & aliam, que vocatur Ruffia: Regem Ungriae baptizavit (ut suo loco diximus). At Sanctus Brunus cum ad Pincenatos (idest, Pruffos) properavisset, & Chri-

VI.

Non longe ab hoc tempore, & fortitan eodem anno contigisse apparet martyrium S. Bonifacii, qui & ipse Ruffis Evangelium prædicavit, accepto, sicut Bruno, Apostolatu a Romano Pontifice, hoc inveniet, qui res gestas S. Romualdi, scriptas a Petro Damiani perlegerit, tempusque observaverit, quo ad eum nuntium de ipsius martyrio est perlatum. Hujus Apostolatus exordia cum scripserimus ex Petro Damiani, Tomo superiori; hic jam quæ reliqua sunt usque ad consummatum martyrium, prosequamur ex eodem auctore, qui ait: (a) Cumque ad Regem Rufforum vir venerabilis pervenisset, & constanti animo prædicationi vehementer insistere: videns eum Rex squalidis vestimentis indutum, ac nudis pedibus incedentem, opinatus est, quia, vir sanctus talia non religionis causa perferret, sed idcirco potius ut pecunias congregaret. Promisit igitur ei, ut si ab ista vanitate recederet, ipse paupertatem ejus largissima divitiarum liberalitate ditaret. Verum Bonifacius mox ad hospitium sine mora revertitur, pretiosissimis pontificalibus ornamentis decenter induitur, & sic ad Regis palatium denuo præsentatur. Rex autem, videns eum tam decoris vestibus adornatum, ait: Nunc scimus, quia te ad vanam doctrinam non paupertatis inopia, sed veritatis impulsit ignorantia. Verumtamen si vis vera credi quæ asseris: erigantur duæ excelsæ lignorum catalæ, brevissimo a se interstitio separate, & igno supposito, cum vaporata fuerint, ita ut utriusque struis unus esse ignis videatur, tu transi per medium. Quo si læsus ex aliqua parte fueris, ipse te penitus consumendum ignibus trademus; si autem (quod credi non potest) sanus evaseris; omnes nos Deo tuo absque difficultate credemus. Cumque hoc fœdus non solum Bonifacio, sed & cunctis qui aderant, genibus placuisset: Bonifacius ita vestitus, ut Missarum solemnia celebraturus, prius cum sanctificata aqua, & incenso thure undique perlustrans ignem, dein stridentes flammarum globos ingres-

(a) Petr. Dam. in vita Romualdi c. 29. & 30.

S. Bonifacii in prædicatione progressus.

PAGIUS

& Christum predicare cepisset illis, passus est ab eis, sicut passus fuerat S. Adalbertus. Nam Pincenati diabolico furora savientes, viscera omnia ventris per exiguum foramen lateris ei extraxerunt, & fortissimum Dei martyrem perfecerunt. Corpus ejus Rufforum gens (non vero gener, ut Tom. II. Biblioth. Labbeana pag. 168. mendose legitur) magno pretio redemit, & in Russia Monasterium ejus nomini construxerunt, magnisque miraculis convescare cepit. Post paucos dies quidam Græcus Episcopus in Russiam venit, & medietatem ipsius provincie, qua adhuc idolis dedita erat, convertit, & mox Græcum in barba crescenda, & cæteris exemplis eos suscipere fecit. Ubi Ademarus de

sus, ita exivit illæsus, ut nec minimus capitis ejus capillus videretur exustus. Tunc Rex, & cæteri, qui huic spectaculo interfuerant, catervatim se ad pedes beati viri proiciunt, indulgentiam lacrymabiliter petunt, & baptizari se instantissima supplicatione deprecant. Cæpit itaque tanta gentium multitudo ad baptisma confluere, ut vir sanctus ad spaciosum quemdam locum pergeret, & in ipsa aquarum abundantia populum baptizaret. Decrevit autem Rex, ut regnum relinquens filio, ipse quamdiu viveret, a Bonifacio nullatenus separaretur.

Frater autem Regis cum ipso pariter habitans, dum nollet credere, absente Bonifacio, ab ipso Rege interemptus est. Alius vero frater, qui jam a Rege erat cohabitatione divisus, cum ad eum vir venerabilis venit, audire verbum ejus noluit: sed de conversione fratris nimis adversus eum ira succensus, continuo comprehendit. Deinde timens, ne si vivum teneret, Rex eum de manu ejus eriperet, in sua præsentia, circumstante non parva hominum multitudine, decollari præcepit. Statim vero & ipse cæcatus est, & tantus eum cum omnibus, qui astabant, stupor oppressit, ut nec loqui, nec audire, nec aliquid humanitatis officium agere aliquatenus possent; sed cuncti veluti lapides, rigidi & immobiles permanerent. Rex autem hoc audiens, nimio dolore percussus, omnino deliberrat non solum fratrem occidere, sed & cunctos, qui tanti reatus fautores extiterant, gladiis trucidare. Sed cum illic protinus advenisset, & corpore Martyris adhuc in medio posito fratrem simul cum reliquis hominibus sine sensu & motu stupefactos asitare conspiceret: hoc sibi cum suis omnibus placuit, ut prius pro eis oratio fieret, si forsitan illis divina misericordia sensum quem amiserant, reformaret. Deinde si acquiescerent credere, indulto crimine viverent: si autem, omnes ultoribus gladiis interirent. Cum igitur & ab ipso Rege, & a cæteris Christianis diutius esset oratum, non solum

Ruffi baptizantur a S. Bonifacio.

VII.

Martyrium S. Bonifacii Apostoli Ruffiæ.

III. S. Bonifacii in Russia Martyrium factum.

partibus Russia, quæ Prussis vicinæ erant intelligendus videtur, & in hoc differt a Bolellao, quod hic sacras Reliquias a Bolellao, ille vero a Ruffis emptas tradat.

A num. VI. ad IX. Petrus Damiani in Vita Sancti Romualdi cap. 8. juxta editionem Bollandi, ad diem VII. Februarii, quo Sanctus Abbas colitur, recitat Martyrium Sancti Bonifacii unius ex Sancti Romualdi discipulis, Rufforum Apostoli, atque Bonifacium habuisse equum egregium, quem sibi Busclavi Sclavonici Regis filius dederat, factus ab eo Monachus; ubi Busclavi nomine Bolellao cognomento Chabri secundum Polonia Regem seu potius Ducem Christianum sine dubio intel-

VIII. S. Romualdus Martyrii cupidissimus.

(a) Petr. Dam. in Romuald. cap. 45.

prior sensus stupefactis hominibus redditur, sed insuper consilium flagitanda veræ salutis immittitur. Nam continuo penitentiam sui criminis flebiliter expectant, baptisni sacramentum magna alacritate suscipiunt: super corpus quoque beatissimi Martyris Ecclesiam construunt. Hæc Petrus Damiani (ut ipse testatur) ex multis pauca. Porro dies natalis ejus celebratur a Romana Ecclesia die decimanona Junii.

Quomodo autem S. Romualdus percepto nuntio de Sancti Bonifacii martyrio, æmulatus excellentissimum Dei donum, ipse cum nonnullis ex suis accepta licentia a Romano Pontifice, ad prædicandum verbum Dei Gentibus iter capeffit, sed morbo impeditus reverti coactus est, idem Petrus Damiani sic narrat: (a) Interea Romualdus audiens, quia beatissimus vir Bonifacius martyrium suscepisset; nimio desiderii igne succensus, ut pro Christo sanguinem funderet, in Hungariam mox ire disponit. Interim tamen dum in ipsa intentione persisteret, brevi tempore tria constituit monasteria, unum videlicet in Valledecastro, ubi nunc sanctissimum ejus corpus reconditum est: aliud prope Isum stuvium: tertium juxta oppidum condidit Efulcanum. Deinde licentia ab Apostolica Sede suscepta, & duobus e suis discipulis in Archiepiscopos consecratis, cum viginti quatuor Fratribus iter arripuit. Tantis enim ardor moriendi pro proximo in omnibus aestuabat, quod vir sanctus ad tale negotium cum paucis ire difficile poterat. Euntes ergo cum jam ipsi Pannonia finibus interessent, repente Romualdus languore correptus, ulterius ire non potuit: cumque diutius pareretur, si quando redire disponderet, protinus ex ægritudine convalescebat; si autem ire ultra tentaret, tota ejus facies protinus intumescere, cibos quoque jam retinere, stomacho languescente, non poterat. Advocatis itaque Fratribus, ait: Perpendo nequaquam divina voluntatis esse judicium, ut ultra progrediar: verumtamen quia intentionis vestræ desiderium non ignoro, neminem vestrum redire compello. Multi nempe etiam ante nos totis viribus studuerunt ad martyrii culmen pertingere; sed quia divina pro-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

telligit. Hæsit ad hæc verba Bollandus, quod Scriptores Poloni Bolellao alium filium tribuere non videantur, quam Miescomem seu Miescomem hujus nominis II. qui post patrem regnavit. Verum mirum videri non debet, quod Scriptores Poloni non meminerint alterius filii Bolellai Regis; cum is longe a Polonia in monasterio Casineni vitam traduxerit. Præterquamquod omnes Retum Poloniarum Historici recentes sunt, eosque antiqua plerumque latuerunt, ut mox iterum pa-

videntia aliter sensit, in suo gradu coacti sunt manere. Licet ergo vobis omnibus martyrium defuturum non ambigam: qui tamen ire, qui mecum redire voluerit, unufcujusque relinquatur arbitrio. Quindecim igitur in Hungariam procedentibus, duobus alio jam dimissis, vix septem cum magistro discipuli remanserunt. Euntium autem quidam flagellantur, venduntur plures, ac servitutem pro Domino subeunt: ad martyrium tamen (sicut vir sanctus prædixerat) non pertingunt. Ut plane appareat, quod neque volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei martyrii donum. Sed ut Sanctos jungamus Sanctis, persequamur quod remanet funus innocentissimi viri sancti Everardi.

Sicut Abel innocentissimus, livoris causa trucidatus hoc eodem tempore fuit Carnoti in Gallia vir sanctissimus Everardus, qui percussus, in percussores, dum suis artibus inhæsit spiritus, illud Stephani protomartyris inelamavit: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. De cujus interitu extant plures epistolæ ejus civitatis Episcopi Fulberti, de quo sæpe superius, qui de his scribens, de causa necis ejus ad Episcopum Laudunensem hæc habet: (b) Causa hujusmodi est: Quodam Ecclesiæ nostræ subdecano defuncto, petiit a nobis Rudolphus Silvanectensis Episcopus dari sibi, aut fratri suo ministerum ejus. Nos autem respondimus, non convenire sibi, eo quod Episcopus esset; neque fratri, ætate, adhuc & moribus, immaturo. Tunc legimus de numero sacerdotum nostrorum ad illud officium faciendum quemdam, scientem ac religiosum virum. Quod factum prædictus Rudolphus, materque fratri ipsius adeo inviderunt, ut sancto viro coram pluribus, qui testes inde sunt, terribilia minarentur: & dictum factum non caruit. Venerunt enim de civitate Silvanectis ad nostram quidam ex domesticis eorum sic necessari, ut absentia illorum nec per unum diem ignorari potuerit: qui interdiu quidem latuerunt, sed profunda nocte egressi, sanctum illum presbyterum more solito venientem ad Ecclesiam, quasi lupum ravidum lanceis falcatis & gladiis in ipso atrio principalis Ecclesiæ trucidaverunt.

M m m Cle.

tebit. Loquitur ibi Petrus Damiani de iis, quæ contigere, cum Sanctus Romualdus ad montem Casinum venit una cum Sancto Bonifacio Imperatoris consanguineo, ut inquit Leo Ostiensis lib. 1. cap. 18. Subdit Petrus Damiani Sanctum Bonifacium ad Regem Rufforum missum, eam gentem cum Rege convertisse; sed cum frater Regis nollet credere, ab ipso Rege peremptus est. Alter vero Regis frater, qui cum eo non habitabat, Sanctum Bonifacium nefarie peremit. Hæc ille. Regnabat au-

IX. S. Everardi innocentissimi cadens.

(b) Fulberti. epi. 16. & 31. & 34.

CHRISTI
1008.JOANNIS XIX. PAP.
6.VACAT IMP. OCCID. 7.
BASIL. & CONST. IMP. 33.

Clerici autem ejus, qui expeditum dominum tarde secuti sunt, invenerunt eum adhuc extrema verba Protomartyris replicantem. Porro carnifices praesidio nobis incogniti jam diffugerant &c. Hactenus de caede Everardi, quem merito idem auctor appellat virum sanctissimum. Sed redeamus ad eam quam reliquimus Martyrum sanguine cruentatam Rufforum Ecclesiam.

X.

Quod igitur ad ipsam Rufforum Ecclesiam spectat, de qua actum est, quae adhuc alia ipsius exordia ponantur a Ditmaro, hic describamus, ait enim: (a) *Amplius progrediar disputando, Regisque Rufforum Ulodomiri actionem iniquam perstringendo. Hic a Gracia ducens uxorem Helenam nomine, Tertio Ottoni desponsatam, sed ei fraudulenta calliditate subtractam, Christianitatis sanctae Fidem ejus hortatu suscepit, quam justis operibus non ornavit. Erat enim fornicator immensus & crudelis, magnanque vim Danais mollibus ingessit. Hic tres habens filios, uni eorum Bolizlavi Ducis, nostrique persecutoris filiam in matrimonium dedit: cum qua missus est a Polonis Reinbernus praesul falsae Chol-*

(a) Ditmarus lib. 7. cap. 103. Reinbernus apostolus in Russia.

PAGIUS

autem hoc tempore in Russia Ulodomirus, qui ab annis viginti fidem Christianam amplexus erat. Sed cum Russia latissime pateret, variisque Principibus subderetur, de quo eorum Petrus Damiani intelligendus sit, incompertum.

IV.

Reinbernus Episcopus Colbergensis in Russia missus.

Ad num. X. Boleslaus hujus nominis primus, secundus Dux aut Rex Christianus Poloniae, multis virtutibus claruit, omnemque operam adhibuit, ut superstitiones ritusque idololatriae, si qui adhuc usquam extarent, penitus extirparet; Volodomirus vero primus Rex Christianus Russiae, cujus filius Boleslai filiam uxorem accepit a Russis uti Sanctus colitur, sicuti suo loco diximus. Verum ob perpetua bella, quae Germanos inter & Russos ac Polonos exorta, confectaue, horum populi mutuo sapius abalienati fuere. Quare non mirum, si Ditmarus Merspergenensis in Germania Episcopus, Volodomirus & Boleslaus invidiam vocet; cum id nostris temporibus ab Historicis non raro fieri consuet; praeterquam quod videtur Ditmarus de iis, quae extra Germaniam gesta, non bene edoctus fuisse. Notabile tamen, quod narrat de Reinberno Colbergae in Pomerania ulteriori Episcopo, qui Boleslai filiam in Russiam comitatus est. Pomerania enim ulterior ultra Oderam Fl. posita, & Marchiae Brandeburgicae pars Polonis diu parvum, ibique anno CMLXV. fundatus Episcopatus Colbergensis, qui anno millesimo Guesnensi Archiep. subiectus fuit, ut suis locis ostendi, cujus Reinbernus primus Antistes fuit, quem successores habuisse incompertum; quia Pomerani superstitionum suarum tenacissimi adversus Poloniae Duces saepe rebellaverunt.

V.

Reinbernus hujus Legationis occasione usus est ad idololatrias, qui in Russia supererant, convertendos, ut refert Ditmarus in fine lib. 6. ubi de Volodomiro Russiae Rege ait: *Hic tres habens filios, uni eorum Bolizlavi Du-*

bergensis. Ille in pago Hasssegundis natus, liberalique scientia a prudentibus magistris educatus, gradum Episcopalem ascendit, ut spero, dignus. Quantum autem in cura sibi commissa laboraverit idem, non mea sufficit scientia, nec etiam facundia enarrare. Fana idolorum destruens incendit; & mare daemonibus cultum, immisis quatuor lapidibus sacro chrismate perunctis, & aqua purgans benedicta, novam Domini omnipotenti propaginem in infructuosa arbore, id est in populo nimis insulso sanctae praedicationis plantationem eduxit. Vigiliarum, & abstinentiae, & silentii assiduitate corpus suum assurgens, cor ad speculum divinae contemplationis, infixit. Quem praedictus Rex; audiens filium suum, hortatu Bolizlavi tacito, reluctaturum sibi, cepit cum eodem & uxore, & in singulari custodia claudit. In qua pater venerabilis, quod in aperto ferri non potuit, in secreto studiosus in divina laude peregit. Hic cum se lacrymis, assiduaque orationis ex corde contrito prolata hostia summo sacerdoti reconciliaret: exacto corporis carcere solutus, ad libertatem perennis gloriae gaudens trans-

Reliquias monium duxit, cum qua missus est a Polonis Reinbernus, Praesul falsae Cholbergensis (sed loca, Salsa, legendum, Saera, ut ipsemet Ditmarus pag. 43. habet, qui ideo ex ipso met corrigendus). Quantum autem in cura sibi commissa laboraverit idem, non mea sufficit scientia, nec etiam facundia. Fana idolorum destruens incendit. Scribit postea Ulodomirus, tam filium quam ejus conjugem, ac Reinbernum custodia tradidisse, huncque e carcere ad libertatem perennis gloriae transiisse. Saeculo sequenti Sanctus Otto Episcopus Bambergensis, & Pomeranorum Apostolus, Adelbertum in Pomerania constituit Episcopum, ut testatur Auctor Anonymus Synchronus in ejus Vita, hicque Sedem Episcopalem posuit Julini seu Vollini in insula Pomeraniae Ulterioris Julino dicta. Ex ea urbe Episcopatus anno MCLXXV. Caminum translatus fuit a Casimiro Pomeraniae Duce, quod postea Clemens III. confirmavit, ut scribit David Chytraeus in Supplemento Krantzii. Situm autem Caminum in Pomerania Ulteriori e regione insulae Vollinae. Tandem tam Episcopatus Caminensis, quam Collegium Canonicorum pace Monasteriensis an. MCLXVIII suppressa sunt. Quae hic indicare praestat, quia Scriptores Poloni in Ecclesiarum suarum originibus ita caecutiunt, ut Michovius lib. 2. cap. 1. de Miescone, qui saeculo praeterito sacro baptismo initiatus est, & de Episcopatibus, tunc, ut ipse existimat, fundatis verba faciens, tradat: *Caminensis primus Julinus, licet tam Julinum, quam Caminum urbium nomina sint, non vero alicujus Praesulis, exque nonnisi saeculo Ecclesiae duodecimo Sede Episcopali exornatae fuerint, idque diverso tempore, una scilicet post alteram.*

Burchardus dictus est hoc anno Episcopus Vormatiensis, ut habet Sigbertus de Viris Illu-

VI.

CHRISTI
1008.JOANNIS XIX. PAP.
6.VACAT IMP. OCCID. 7.
BASIL. & CONST. IMP. 33.

transit. Haec de sanctissimo Episcopo,

Ann. Eccl. Tom. XVI.

in carcere e carcere, ut ait, corporis liberato.

M m m 2.

Se-

PAGIUS Iustribus. cap. 142. [1] Vir cum Episcopali onere non indignus, ut legitur in Libello de Gestis Abbatum Gemblacensium, tum pro juvenili aetate fervore literarum studii opportune intentus. Mandavit Baldrico Juniori Leodiensium Episcopo, cujus contubernalis & amicus in Palatio Ottonis III. fuerat, ut sibi virum aliquem literali scientia praeditum dirigeret, cujus ope & doctrina ipse in Scripturarum Divinarum eruditione proficere valeret. Missus vero a Balderico Olbertus Monachus Laubienfis, Parisiensis, & postea Carnotensis Scholae alumnus, quo adjutore Burchardus veteres Ecclesiae Canonos in unum volumen viginti libris distinctum digessit. Quantum autem virtute auctoritatis (nempe Burchardus, ut in eodem libello subjungitur) ex Olberti doctrina profecerit, ex actibus ejus aestimandum erit, de quo satis constabit, quod illa aetate in Scripturarum eruditione unice claruerit; quod vel in hoc satis probare poterit, quod opus 5. Ecclesiae nimis utile elaboravit, & dum Olberto distante & magiftrante magnam illud Canonum volumen contonitavit, & quasi collectis floribus omniformis generis de Prato Scripturarum coronam pretiosorem auro & topazio in edito.

Ecclesia collocavit. Magnam suae Collectionis partem enim ex Reginone accepisse ostendit Baluzius in Praefatione ad Reginonis librum de *Disciplina Ecclesiastica*, ipsumque Antonius Augustinus reprehendit, quod non ex fontibus ipsis hauserit singula, sed ex rivulis & stagnis aliorum. Hinc, aliqui Discipline Juris Canonici primordia deducunt, quam saeculo XII. Gratianus in Scholas innoxit, redactis in Epitomen Canonibus, quos Burchardus & Ivo Carnotensis collegent.

Mortuus est hoc anno Norgerus Episcopus Leodiensis, ut anno DCCCLXXXII. num. XVIII. jam ostendimus, non vero praecedenti ut scribit Aegidius in Episc. Leodiensibus, qui diem tamen ejus emortualem, scilicet quartum Idus Aprilis recte notavit. Chapeavillus enim Tom. I. de Episcopis Leodiensibus cap. 58. refert id consonare libro Ecclesiae Leodiensis, ex quo leguntur commemorationes stratum & omnium fidelium defunctorum ad Primam. Palatium Episcopale instauravit, & Canonicorum Collegium in Ecclesia Sancti Joannis Evangelistae instituit. Vide quae de eo & ejus Scriptis. loco citato dixi.

VII.
Mortuus
Notgerus
Episc. Leodiensis.

NOTAE

[1] Burchardus Vormatiensis episcopus ante istum quidem annum renunciatus fuit Episcopus, cum ejus nomen subscriptum legatur Bulla Joannis XVII. pro constitutione Episcopatus Bambergensis datae anno 1007. cui Patres Concilii Francofordiensis eodem anno mensis Novembris celebrati subscripserunt, inter quorum Patrum nomina etiam Burchardus legitur. Vide Bullam illam in tom. II. Collect. Concilior. Venet. col. 1055. Melius igitur Annalista Saxo ab Eccardo vulgatus Episcopi hujus ordinationem cum anno 1006. illigat. Insuper Spicilegii Ecclesiastici Lunigii Continuatio III. pag. 10295. exhibet Henrici II. diploma concessum rogante Burchardo venerabili Episcopo Vormatiensi, quod licet annum 1008. praefert, reipsa tamen datum est V. Idus Maii anni 1007. cum regis Henrici annum VI. & Indictionem V. signet, quae ambo in annum 1007. conveniunt. Anno igitur illo Burchardus Vormatiensem Ecclesiam jam administrabat. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
1009.

SERGII IV. PAP.
ANNUS
I.

VACAT. IMP. OCCID. 8.
BASIL. & CONST. IMPP. 34.

I.
Joannes
Papa mo-
ritur.

Sequitur Christi Redemptoris annus nonus supra millesimum septima Indictione, quo defunctus est decimoquinto Kal. Aug. Joannes Papa, cujus tempore Constantinopolitanam Ecclesiam, cum Romana fuisse Catholica communione conjunctam, testatur Petrus Episcopus Antiochenus in epistola ad Michaelem Cærularem in epistola ab ipso anno Christi millesimo quinquagesimoquarto (ut suo loco dicitur) in qua verba ista leguntur: *Cum Constantinopolim quadragintaquinque ab hinc annis venissem, inveni tempore beate memorie Patriarche domini Sergii predictum Papam Joannem in sacra Missa una cum aliis Patriarchis sanctissimis relatum. Quomodo ve-*

PAGIUS
SÆC. XI.
Anno Era
Hispan
MXLVII.
Anno He-
bra
CCCC.
inchoato
die 25.
Aug. fer.
5.
A. C.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6502.
© 10. B. D 3. P. 17. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 1009.

SERGII IV. PAPÆ I.

HENRICI II. REG. 8.

BASIL. ET CONST. IMPP. 34.

1009.
I.
Sergius
IV. PP.
succedit
Joanni
XVIII.

Num. I. ad IV. Hoc anno Joannes XVIII. Papa die & mense incertis e vita migravit, cui successit Sergius hujus nominis IV. qui ad Sedem Apostolicam post diem decimum septimum mensis Junii evehus fuit, ut liquet ex ejus Diplomate ab Ughello Tom. VII. Italiae pag. 528. recitato, quod his verbis absolvitur: *Scriptum per manus Joannis Scrinarii S. R. E. in mense Junio Indictione X. . . . Datum XV. Kalendas Julii per manum Gregorii Episcopi & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ, anno, domino propitio, Pontificatus domini Sergii quarti Papa in sacratissima B. Petri Apostoli tertio, indictione decima, anno nempe Christi MXII. quo Baronius num. III. hanc subscriptionem etiam refert. Quod si eo Christi anno die XVII. mensis Junii, annus tertius Pontificatus Sergii adhuc in cursu erat, post eundem diem currenti Pontificatum suscepit, & Joannes XVIII. adhuc in vivis*

ro deinceps ejus relatio & commemoratio e medio sublata sit, & quam de causa, ignoro. Hæc Petrus de rebus gestis suo tempore.

Porro de causa iterati rursus schismatis dicitur suo loco inferius in Joanne Vigesimo. At non solum ex nuper citatis litteris Petri liquet, hujus Joannis Papæ tempore conjunctam pacem & communionem fuisse Constantinopolitanam Ecclesiam cum Romana; verum etiam ex ejusdem Pontificis epitaphio sepulture constat, ejus concordie fuisse eundem Joannem auctorem: quod principio carens, ut recitatur a Vegio ex collectis antiquis monumentis basilicæ Vaticanæ, hic tibi describimus. Sic enim se habet. QVAM

erat. [1] Is Pontifex creatus fuerat anno MIII. die XXVI. mensis Decembris, ideoque fedit annos quinque integros, ut in variis Catalogis legitur, & menses saltem sex in Catalogis vel omisos vel male expressos. *Sergius IV.* ante Pontificatum vocabatur *Os porci*, ut videre est in laudatis Catalogis, vel *Bucca porci*, ut ait Ditmarus lib. VI. Quare posteriores Historici, qui hoc nomen Sergio III. adscribere, hallucinati sunt. Hæc verba Ditmari: *Hic (nempe Joanni) succedebant Sergius, qui vocabatur Bucca porci, atque Benedictus, ambo prælati & consolidatores nostri.* Ditmarus autem hoc ipso tempore vivebat.

Baronius anno CMXCVI. a num. XX. ad XXVII. agit de Legatione *Petri Cardinalis* in Franciam a Joanne Papa missi, ut Ecclesiam Monasterii *Bellilocensis* in Diocesi Turonensi sit consecraret, quia Joannem illum Papam de Joanne Placentino Pseudo-Pontifice interpretatus est. Verum Marca lib. 4. de Concordia cap. 8. num. 2. & San - Marthani in Abbatibus *Bellilocensis* pag. 149. demonstrant, id contigisse *Joannis Papa* hujus nominis XVIII. temporibus, & tam ipsum, quam *Sergium IV.* ejus successorem hujus Monasterii exemptionem constituisse. Qua de re cum eo anno nos hic acturos polliciti fuerimus. nunc fides nostra liberanda. *Fulco Nervæ* Comes Andegavensis Hierosolymis reversus ultra Augerem fluvium Beliloco prope castrum Lochiatum Sanctissimæ Trinitatis Monasterium construxit, cujus consecrationis ritum cum Hugo Turonensis Archiepiscopus

II.

De uni-
one Con-
stantinop.
Ecclesie
cum Ro-
mana.

QVAM SOLERS DOMINO PLACVIT, QVAM MENTE MODESTA
PRAESVL APOSTOLICVS ORBIS ET OMNE DECVS .
HIC STATVIT TVMVLO CLAVDI SVA MEMBRA SVB ISTO ,
HAEC EADEM SPERANS VT SIBI REDDAT HVMVS .
ARDVA QVI FVLSIT CVNCTIS PER SIDERA COELI ,
AVGVSTIS CHARVS, GENTIBVS ET TRIBVBVS .
DOCTRINIS COMPTVS SACRIS ET DOGMATE CLARO
PER PATRIAS SANCTA SEMINA FVDIT OVANS .
NAM GRAIOS SVPERANS, EOIS PARTIBVS VNAM
SCHISMATA PELLENDO REDDIDIT ECCLESIAM .
PRINCIPIS HINC PETRI SED QVISQVIS TENDIS AD AVLAM ,
DIC SVPPLEX ISDEM REGNET VT ARCE POLI .

III.

Quod autem ibi dicitur (Grajos superans) utique docet, rem tantam haud perfunctorie actam, sed multam prævia disceptatione, Græcis resistentibus, haud adeo facile acquiescere afluētis. Demum vero perpicuis adeo eisdem convictos rationibus Tomo superiori abunde narratis, cessisse veritati, recessisse ab infolita discordia, amplexatos oblatam pacem, & Romanæ sanctæ Ecclesie Catholice communionis glutino compaginos apparet.

Sergius
Papa IV.
subroga-
tur.

Cum igitur (ut dictum est) Joannes Pontifex obiisset, vacassetque Romana Sedes mensem unum & dies tredecim, pridie Kal. Septemb. creatur Papa Sergius ex Episcopo Albanensi, tunc Petrus nomine nuncupatus. Cui ob reverentiam Apostolici culminis nomen mutare placuit, & Sergius voluit nominari. Id quidem ex sepulchrali inscriptione constat, inferius in ejus obitu describenda. Factum vero ab eo, quod Buccaporci diceretur, fuit aliorum assertio. De tali haud honesto nomine est testis Ditmarus, dum recensens successores Silve-

stri Papæ, hæc ait: (a) *In cujus vice (b) Ditmarus Phafan positus, Sedem Apostolicam dies sibi commissos regebat. Huic succedebant Sergius, qui vocabatur Buccaporci, atque Benedictus, ambo prælati, & consolidatores nostri.* Erant hi e partibus Henrici Regis, quem ut Romam se conferret, plurimum expectabant.

IV.

Hoc eodem anno contigit sacrosantum Hierosolymorum templum per Babylonis Principem sterni; cujus occasione ingens in Occidente facta est Judæorum strages, cum eorum id perpetratum opera cognitum esset. Deo autem operante, rursus majori decore templum ibidem excitatur, quod miro ex Catholico orbe concursu frequentari coepit. Hæc omnia temporis hujus fidelis historicus Glaber testata reliquit his verbis: (b) *Eo quoque tempore, id est, anno nono post præfatum millesimum, Ecclesia, quæ apud Hierosolymam sepulchrum continebat Domini ac Salvatoris nostri, everfa est funditus jussu Principis Babylonis: cujus videlicet everfionis occasio ta-*

PAGIUS

pus in cujus Diocesi Monasterium illud positum erat, celebrare recusasset; quia Fulconis votum Deo gratum esse non posse contestabatur, nisi prædia & mancipia Ecclesie Turonicæ surrepta prius restitueret, Joannes XVIII. ipsum locum sub tuitione & defensione SS. Apostolorum Petri & Pauli, Successorumque nostrorum, inquit, hujus Sanctæ Sedis Pontificum, humiliter deprecando & commendando posuit, ut nullius dominatio Regis & Principis, seu Archiepiscopi, Episcopi, aut cujuscumque dignitatis persona, præfatum Monasterium inquietare, vel disturbare, seu minuire audeat, &c. Quod si aliquis rebellis contra hanc nostram auctoritatem, scilicet Archiepiscopus vel Episcopus quicumque ipsum locum excommunicare voluerit, ipse sit excommunicatus, & locus iste absolutus in aeternum & in seculum seculi.

III.

Privilegii illius infoliti rescriptum Hugonem Turonensem Archiepiscopum commovit, qui statim Romam accedens, summis precibus a Sergio IV. qui nuper Joanni XVIII. successerat, contendit, ut Monasterii consecratio-

nem sibi juxta Canones & Justiniani legem permitteret. Verum repulsus fuit, Hugo, hac exceptione, quod *Fulconi* liberum fuerit in fundo suo, propriaque hæreditate Monasterium construendi, ipsum ejusque consecrationem Romanæ Ecclesie conferre, quia cujus sed Joannes est hæreditar, ipsius & consecratio. Hugo itaque accepta e manibus Gregorii Silvæ Canonicæ Episcopi virgula, jus omne quod sibi competebat, in Romanam Ecclesiam transtulit. *Sergius* vero IV. in Gallias *Petrum* Vipernensis Ecclesie Episcopum direxit, Monasterium illud vice sua consecraturum, uti narrat Marca ex ejusdem Sergii rescripto. Rem refert Baronius loco laudato ex *Glabro* lib. 2. cap. 4. sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turonensi Archiepiscopo repugnante, factam esse *Bellilocensis* Ecclesie consecrationem.

IV.

Ad num. IV. & seqq. sacrum Hierosolymorum Templum anno tantum sequenti eversum juxta Ademarum in Chronico, qui hoc tempore vivebat, qui tamen, uti & Glaber, cujus verba Baronius refert, in eo peccat, quod id

NOTÆ

[1] Menses hocce sex supra annos quinque Sedis Joannis XVIII. diligenter adnotat veteris atatisque illius catalogus ab Eccardo vulgatus in Corpore Historicor. tom. 2. col. 1640. in quo & additur hoc ab omnibus catalogis, & Historicis prætermisum *Phafanus Cardinalis S. Petri, qui & Joannes de patre Urso Presbytero, & Matre Stephanâ post annos V. & dimidium in S. Paulo Monachus discessit.* De successore vero Joannis Sergio IV. adnotandum hic succurrit regiminis illius epocham intra diem XVII. junii & diem XXIV. Augusti figendam esse; cum die illa junii pontificatum non dum ceperit, ut Pagius probat; & die illa augusti sequenti anno 1010. secundum pontificatum annum exorsus fuerit ut demonstrat charta monasterii *Sublacensis*, indicata in veteri ferie earum chartarum quam exhibet Muratorius Antiquit. Ital. tom. V. col. 774. data est enim anno Sergii IV. secundo die XXIV. augusti. indictione VIII. MANSI

V. Judaeorum perfidia curata demolitio templi Hierosol.

lo quod dicturi sumus, cognoscitur exordium habuisse.

Cum enim de toto terrarum orbe ob insigne Dominicum memoriale plurima Fidei multitudinem Hierosolymam visitaturi pergerent; rursus cepit invidus diabolus per assuetam sibi Judaeorum gentem verae Fidei cultoribus venenum suae nequitiæ propinare. Erat igitur hujus gentis apud Aurelianensem Galliarum regionem urbem non modica multitudo, qui ceteris suae gentis tumidiore & mundi, atque audaciores sunt reperiti. Hi denique nequaquam consilio inuito, corruerunt quemdam data pecunia, videlicet gyrovagum sub peregrino habitu, nomine Robertum, fugitivum utique servum beatae Mariae Melerensis conobii. Quem accipientes caute miserunt ad Principem Babylonis cum Hebraicis characteribus scriptis epistolis, pictaculis ferri baculo infertis, ne quo casu potuissent ab eo divelli. Qui egressus detulit litteras praedicto Principi refertis dolo & nequitiis: & quoniam, nisi celerius domum Christianorum venerabilem subverteret, sciret se in proximum, Christianis regnum illius occupantibus, omni penitus dignitate carere. His vero Princeps auditis, protinus furore arreptus, misit Hierosolymam de suis, qui praedictum funditus subverterent templum: qui venientes fecerunt, ut eis fuerat imperatum. Ipsum quoque concavum sepulcrumulum ferri tudibus quassare tentantes, minime valuerunt. Tunc etiam beati martyris Georgii Ecclesiam in Ramulo pariter subverterunt, cujus olim virtus Sarracenorum nimium gentem terruerat. Fertur enim, crebro illuc eos ingredi cupientes, raturum cecitatem perulisse.

* fraptim

VI. Dira vindicta urget Judaeos.

Everso igitur, ut diximus, templo, post paululum manifeste claruit, quoniam Judaeorum nequitiis tantum nefas sit patratum, ut & divulgatum est per orbem universum, communi omnium Christianorum consensu decretum est, ut omnes Judaei ab illorum terris vel civitatibus funditus pellerentur. Sicque universi o-

PAGIUS Sepulchrum Hierosolymitanum a Saracenis eversum.

id iussu Caliphæ Babylonensis factum fuisse affirmet; cum tamen Syriae & Aegypto non Caliphæ Babylonensis, sed Caliphæ Aegypti, qui hoc tempore erat Hakemus, praesideret. Europalates, cujus verba Baronius num. X. recitat, recte quidem hanc cladem Aegypti Principi adscribit, sed illum male Azizium appellat. Hic enim Hakemi pater fuit, jamque ab anno Christi CMXCVI fato funditus fuerat, ut suo loco ostendimus. Sed Historici de iis, quae in longinquis regionibus gesta, verba facientes, non raro veris falsa miscent. Haec porro Ademari verba: Ipso anno Sepulchrum Domini Hierosolymis contractum est a Judaeis & Saracenis III. Kalendas Octobris MX. ab Incarnatione ejus. Nam Judaei Occidentales

habiti, expulsi de civitatibus, alii gladiis trucidati, alii fluminibus necati, diversisque mortium generibus interempti, nonnulli etiam sese diversa caede interemerunt. Ita scilicet, ut digna de eis ultione peracta vix pauci illorum in orbe reperirentur Romano.

Tunc quoque decretum est ab Episcopis atque interdictum, ut nullus Christianorum illis se in quocumque sociaret negotio. Si qui tamen de illis ad baptismi gratiam converti voluissent, omnemque Judaicam respuere consuetudinem, vel morem: illos tantum suscipere decreverunt. Quod & fecerunt plurimi illorum, magis amore praesentis vitae, coacti metu mortis, quam vitae sempiternae gaudiis. Nam quicumque illorum sese tales mentiendo fieri poposcerant, paulo post ad morem pristinum sunt impudenter reversi.

Praeterea his ita gestis, praedictus literarum bajulus ad nativum male securus repeditus solum. Cepit itaque sedulo perquirere, si forte quempiam gentis suae fraudis conscia reperiret. Inventis vero perpaucis in civitate Aurelianorum prave admodum degentibus, rursus cepit illorum familiariter uti consortio. Accidit igitur, ut quidam peregrinus ejus in transmarino sociis itinere, atque certissime illius itineris conscia negotii illuc deveniret, rursusque illum Judaeorum amicitia nimis barore carneret: palam universis indicare curavit, quantum mali gerulus ille esset homuncio, excusius rei causa Judaeorum potivetur opibus. Qui illico comprehensus, acerbisque aegritudinis verberibus, propria delationis conficitur orimen. Moxque a ministris Regis in conspectu totius plebis extra civitatem igni est traditus atque consumptus. Judaei tamen profugi ac vagabundi, qui in locis abditis delitescerent praedictae superfuerae cladi, post quinquennium everisionis templi coeperunt in urbibus apparere perpauci. Et quoniam oportet, quamvis ad illorum confusionem, ut ex illis aliqui in futurum supersint, vel ad confirmandum proprium nefas, seu ad testimonium fusi sanguinis Christi: id-

& Saraceni Hispania miserunt Episcopos in Orientem, accusantes Christianos, & mandantes exortibus Francorum super Saracenos Orientales commotos esse. Tunc Nabuchodonosor Babylonia, quem vocant Admiratum, concitatus iussu Paganorum in iram, afflictionem non parvam in Christianos exercuit, deditque legem, ut quicumque de sua potestate nollem fieri Saraceni, aut consciantur, aut interficerentur. Unde factum est, ut innumerabiles Christianorum converterentur ad legem Saracenam: & nemo pro Christo morte dignus fuit praeter Patriarcham Hierosolymorum, qui variis suppliciis occisus est, & duos adolecentes germanos in Aegypto, qui decollati sunt, & multis claruerunt miraculis.

Nam

IX. Rursus templum Hierosol. instauratur.

idcirco vero credimus Christianorum animositatem, divina dispensante providentia, in eis ad tempus mansuervisse.

Eodem nihilominus anno, divina propitiantie clementia, cepit mater ipsius Principis, videlicet Ammirati Babylonis, mulier Christianissima, nomine Maria, reaedificare Christi templum, iussu ejus filii eversum, politis & quadris lapidibus. Nam & vir ipsius, quasi alter Nicodemus, pater hujus scilicet, de quo praesens est sermo, habitus occulte Christianus dicitur fuisse. Tunc quoque de universo terrarum orbe incredibilis hominum multitudo exultanter Hierosolymam pergentes, domui Dei restaurandae plurima detulerunt munera. Hucusque Glaber

X.

Meminerunt & Graeci de ejusmodi templi Hierosolymorum everisione, sed an-

PAGIUS

V. Alia crudelitates a Saracenis in Christianos exercita.

Nam Ecclesia Sancti Gregorii (Glaber rectius habet Georgii) qua haftenus a nullo Saraceno- rum potuit violari, tunc destructa est cum aliis multis Ecclesiis Sanctarum, & peccatis nostris promerentibus, Basilica Sepulcri domini usque ad solum diruta. Lapidem vero monumenti cum nullatenus possent commovere, ignem copiosum super adiciunt, sed quasi adamus immobilis mansit, & solidus. Bethleemicam Ecclesiam, ubi Christus natus est, cum niterentur destrueri, subito apparuit eis lux fulgurans, & omnis multitudo Paganorum corruens expiravit confestim, & sic Ecclesia Dei Genitricis intacta remansit. Ad monasterium quoque Montis Sinaï, ubi quingenti & eo amplius Monachi sub imperio Abbatum manebant, habentes ibidem proprium Episcopum, venerunt Saraceno- rum X. millia amatorum, ut monachos perimentes habitacula eorum cum Ecclesiis diruerent. Propinquantes autem, a 17. fere millibus conspiciunt totum montem ardentem & fumantem, flammamque in caelum ferri, & cuncta ibi posita cum hominibus manere intacta. Quod cum renunciasent Regi Babylonia, penitentia ductus tam ipse, quam populus Saracenus, valde doluerunt de his, quae contra Christianos egissent: & data preceptione iussit, reaedificare Basilicam Sepulcri gloriosi: tamen redincepta Basilica, non fuit amplius similis priori pulchritudine vel magnitudine, quam Helena mater Constantini Regali sumptu perfecerat. Moxque e vestigio super omnem terram Saraceno- rum famas incanduit per tres annos, & innumera- bilis eorum multitudo fame necata est, ita ut plateae & deserta cadaveribus omnino reple- rentur, & ferebant homines cibum & sepultura feris & ovibus. Secuta est eos gladii vastitas: nam gentes Arabia super terram eorum diffusa sunt, & qui remanserant, fame & gladiis interierunt.

VI. Ab Historicis Saracenis etiam narrata.

Captus est ab eis Rex Babylonia, qui se contra dominum exerebat in superbiam, & vitius, ventre dissecto, visceribusque extractis, impiam animam ad barathrum projecit. Venter ejus lapidibus oppletus, consultus est, & cada- ver, ligato plumbo ad collum, in mare demersum est. Eo anno Radulfus Petragorica Episcopus, Hierosolymis vadens, retulit quae viderat ibi, insanda, & obit Petragorica. His fidem adstruit Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. cap. 6.

no sequenti, nempe octava Indictione: nam Europalata de his agens haec ait: Ind. viii. anno mundi 1009. Aegypti Princeps Azizus ob levem causam, & offensas ne relatu quidem dignas, foedere, quod ei erat cum Romanis, rupto, & templum Hierosolymis ad sepulcrum Christi sumptuosissime conditum evertit, & religiosa perdidit monasteria, & qui in iis pie vitae exercitationibus erant dediti, eos per omnem terram extorres egit. Eadem & Cedrenus, (a) (n) Guill. Gulielmus Tyrius agens de bello sacro, Tyr. l. 1. recenset destructionem templi Hierosolymorum, & Christianis in Oriente illatam ab Homar Principe Sarraceno- rum persecutionem, anno salutis millesimo- decimo octavo; postquam annos triginta septem factam ejusdem templi reedifica- tionem a Christianis sub constantino Mo-

no qui postquam anno Christi MXX. eadem Hakemi Biamrilla Caliphæ Aegypti, sororis ejus iussu peractam narravit, de ejus infamia & crudelitate loquitur, atque: Affixit quoque Christianos & Judaeos, & Tempia eorum diruit, eosque vexavit. Unde multi ex iis Islamismum (id est, religionem Saracenicam) sunt amplexi. Sed mutata deinde sententia, dedit eis, qui ad Islamismum defecerant, eidem renunciare: & permisit eis restaurare Tempia sua. Quod vero ait Glaber apud Baronium num. IX. matrem Ammirati Babylonis fuisse mulierem christianissimam, nomine Mariam, eamque reaedificasse Christi Templum confirmatur ex Elmacinio lib. 3. cap. 5. pag. 247. ubi inquit: Azizus Billa (qui pater erat Hakemi hoc tempore in Aegypto regnantis) dominus Aegypti uxorem duxerat christianam Melchiticam, ex qua & filiam susceperat. Erant autem ei mulieri duo fratres, quorum alterum nomine Jeremiam constituit Patriarcham Hierosolymitanum; alterum autem Arsenium nomine, Patriarcham Melchitarum Alcabira, & Mitra, id est, Alexandrinum. Is porro Jeremias alius non est ab Oreste, ut diserte asserit Tyrius l. 1. c. 4. usque in Florario Sanctorum MS. ad diem XV. Maii dicitur Martyr. Historici itaque Latini qui de hac persecutione verba habuere, in eo ut videtur, peccarunt, quod eam Caliphæ Babylonico attribuerint, quia saeculo elapso Aegyptus ei subdita fuerat, neque adverterant Aegyptios proprium sibi Regem eodem saeculo praefecisse. Tyrius tamen laudatus hunc errorem vitavit, sed hanc persecutionem in an. MXI. perperam distulit. Ademarus enim hoc tempore vivebat.

Lupus Protospata in Chronico de Saracenis habet: Anno MIX. mense Augusti apprehende- runt Saraceni civitatem Cosentiam (Calabriae metropolim) rupto foedere nomine Cayti. Ughellus Tom. IX. Italiae Sacrae asserit, Saracenos Cosentiam incendisse anno CMLXXV. sed unde id hauserit non indicat, & Lupus laudatus diserte asserit, eo anno Saracenos Butuntum seu Bitontum Apuliae oppidum sub suam potestatem redeegisse, quod & Sumontus Tom. I. pag. 439. affirmat. Porro ex Ughelli lectio- ne apparet Calabriae Ecclesias Tarentum usque sub praecedentis saeculi finem & currentis initio, Pastoribus viduatus fuisse; nullius enim

VII. Cosentia Saracenis capta.

no-

CHRISTI
1009.SERGII IV. PAP.
I.VACAT IMP. OCCID. 8.
BASIL. & CONST. IMPP. 34.

nomacho Imp. sedisse autem tunc Hierosolymis Orestem Episcopum asseverat.

Sed antiquioribus, suorum præsertim temporum Scriptoribus, tutior inest fides. Mil-

PAGIUS
VIII.
Synodus
Einshamensis.

nomen in publicis Monumentis extat. Hoc anno Dani turmatim & varia classe in Angliæ provincias irrupere; cumque Cantuariensem urbem oppugnassent, cives pactis trium librarum millibus, exoraverunt hostem ut discederet. Inde ad *Vetham* insulam flexere, & postea ad *Soutfaxoniam*: Tunc *Ethelvedus* Rex, veluti excitus e veterno, aut avertente a civium cervicibus communem hostem, aut cum laude mori decrevit, sed proditus ab *Edrico* Duce, qui ejus filiam in conjugio habebat, ejus industria frustra fuit, ut susius narrat *Alfordus* ad hunc Christi annum ex *Vi-gornienfi*. In his rerum angustiis censuit *Elphagus* Cantuariensis Antistes generalem Ordinum Conventum indicendum, ubi prius Ecclesiasticorum mores ad sancte vivendi normam, & sacram Canonum observantiam tra-

herentur; ac præterea de navibus fabricandis, tuendoque cive decerneretur. Id a Rege facile obtinuit, vocatusque Senatus in villam Regiam *Einshamum* appellatam, & in Oxoniensi provincia positam. Lecti in ea Synodo canones ac decreta *Elphago* Cantuariensi & *Wlftano* Eboracensi Archiepiscopis auctoribus edita, quæ, ut notat *Malmesburiensis* lib. 2. de Reg. pag. 75. *Canutus* Rex in suas leges postea transcripsit. Quare *Ethelredi* Regis statuta ab *Elphago* & *Wlftano* in hoc Concilio decreta, posteriorum legum prototypon fuerunt. Licet enim communiter sub *S. Eduardi* Regis & *Confessoris* nomine jurarentur, originem tamen ab hac Synodo traherent, ut ibidem insinuat *Malmesburiensis*. Conventus itaque *Einshamensis* Politicus fuit & Ecclesiasticus, referturque Tom. IX. Concil.

JESU CHRISTI
ANNUS
1010.SERGII IV. PAP.
ANNUS
2.VACAT. IMP. OCCID. 9.
BASIL. & CONST. IMPP. 35.

I.
Legatio
ad Serg.
Pap.

Millesimo decimo anno Redemptoris, Indictione octava, a Libentio Archiepiscopo Hamburgensi missus est *Oddo* Legatus ad *Sergium* Papam, pro definienda lite, & componenda discordia inter ipsum atque *Bernarium* Episcopum Verdensen exortam de parochia, *Ramsola* dicta, quæ intra terminos sue esse dicebatur ab hoc diceretur: contra vero eam vindicare conabatur sibi *Libentius* Archiepiscopus, eo quod *S. Ansgarius*, primus provinciæ illius Apostolus fugiens incendium urbis Hamburgi, illic creverit Oratorium, collocaverit reliquias, & monachorum conventum. Prævaluit apud Pontificem tantæ memoria Præfulis, ob idque Archiepiscopo Hamburgensi *Libentio* causam *Papa* *Sergius* adjudicavit. De his (a) *Adam* & recentiores, qui res Saxonum sunt prosequuti.

(a) *Adam*
bist. Eccl.
l. 2. c. 23.
& l. 2. c.
32. *Crant.*
in *Metrop.*
l. 3. c. 48.

II.

Quo tempore Romæ magno prodigio in una Ecclesiarum (non describitur quænam fuerit) oleum scaturiit, ex quo vâs impletam missum est ad *Henricum* Regem. Rem gestam describamus verbis *Ditmari* sincerissimi hujus temporis scriptoris; hæc enim habet (b) *Alteram* quoque rem quamvis multo laudabilior, tamen mirabilem, memoriamque dignam describo. In arce *Romulca*, quæ omnium caput est urbium ob diversarum qualitatem causarum, in una Ecclesia, & in dextera parte altaris, ab uno pavimenti foramine per integrum diem, multis hoc cernentibus, atque stupentibus, oleum emanavit. Hujus partem *Joannes Crescentii* filius in ampulla quadam *Henrico* Senatori suo & tunc Regi nostro, transmisit. Et quia oleum nunc pro misericordia ponitur, ut illud (c): Oleum de capite tuo non deficiet: nunc pro adulatione, ut hoc (d): Oleum peccatoris non impinguet caput meum: in hoc signo cle-

(c) Eccl. 9.

(d) Ps. 140.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6503.

SÆC. XI.
An. Eræ
Hisp.

Ⓞ II. A.) 4. P. 9. April. Indi. 8.

MXLVII

JESU CHRISTI 1010.

An. He-
gira C.C.
CCI. in-
choato
die 4.

SERGII IV. PAPÆ 2.

Aug. fer.

HENRIGI II. REG. 9.

2.

BASIL. & CONST. IMPP. 35.

A. C.

1010.

I.

AD num. III. Hoc anno *Ermengaudus* Comes Urgellensis profecturus adversus *Mauros* ad *Cordubam* testamentum condidit *V. Kal. Augusti*; ad pias causas, quo magnam bonorum suorum partem Ecclesiis inter & mona-

mentiam *Rektoris* nostri abundanter, & *Joannis illius* *Patricii* lasciviam latentem perpendo. Namque is Apostolica Sedis defensor, numeribus suis & promissionibus phaleratis Regem a Domino constitutum palam sepe honorificavit, sed Imperatorie dignitatis fastigium hunc ascendere multum timuit, omnimodisque id prohibere clam tentavit: quia sicut *S. Gregorius* asserit: Terrena altitudo confunditur, cum celsitudo celestis aperitur. Rex etenim noster quamvis homo esset, zelum Domini habuit, & sancturum violentas prædationes Ecclesiarum fortis armatur vindicavit; hancque benignitatem nisi cælitus sibi præstitam non habuit iste terrenus, & natura, & actibus voragine cœculenta traxit in prædam, quod multorum devota manus ad aram Apostolorum pro peccatis congeffit in hostiam. Qui cum non longe post obiret, duplici ultione, ut vereror, confunditur, & domino *Papa* securitas, Regique nostro amplior potestas reperitur, nempe ad capessendum Imperium. Quod cum non contigisse dicat nisi post mortem ejusdem *Joannis*, plane intra biennium cum ex hac vita sublata postumus intelligere.

Eodem tempore *Ditmarus* Episcopus *Merseburgensis* in Saxonia petiit a *Sergio* *Papa*, & impetravit privilegia sue Ecclesiæ, quæ in eadem Ecclesia conservari tradit, qui *Ditmari* res gestas conscripsit ejusdem temporis auctor: impetrasse hoc ipsum a *Sergio* etiam successore, *Benedicto* *Papa*, idem auctor affirmat.

Quod ad res Hispanicarum Ecclesiarum pertinet, cum in eas quoque ille pravus usus ac plane execrandus illapsus esset, ut (e) Episcopi armati certarent in acie, & quod nefas est amplius, pro Arabibus contra Arabes, ita secum bello civili pugnantes *Cordubæ* Principibus

Joannis
Crescentii
filius ho-
stis Pont.
atque
Reg.

III.

(d) *Maria*.
l. 8. verum
Hisp. hoc
anno.

steria *Marcæ* Hispanicæ distribuit. Tum etiam *Pugna ad* varia dona fecit Ecclesiæ *Aniciensi* in *Aquitania* prima, coenobio *Conchenfi* in *Dioecesi* *Christiana* *Ruthenensi*, & coenobio *Sancti* *Ægidii* in *Septimania*, ut videre est in *Appendice* *Baluzii* ad *Marcam* Hispanicam Act. 161. Ex quo lib. 4. *Marcæ* Hispanicæ recte deducit, pugnam *Cordubensem*, ut vulgo vocatur, ante mentem *Augustum* pugnatam non fuisse. Quod confirmat epitaphium *Ottonis* Episcopi *Gerundenfis* in ea pugna cæsi, ejus mors ibi referatur ad diem primam Septembris currentis anni. Hoc itaque anno *Ermengaudus* *Urgellensis* Comes, fuctus pugnare cum *Saracenis*, quos diversis præliis fatigarat, *Cordubam*, ubi Regia eorum erat profectus cum *Raimundo* *Comite* *Barcinonenfi* fratre suo, *Arnulfo* Episcopo *Aufonensi*, *Aethio* *Barcinonenfi*, & *Ottone* *Gerundenfi*, ac pluribus aliis Potentibus viris,

CHRISTI
IOIO.SERGII IV. PAP.
2.VACAT IMP. OCCID. 9.
BASIL. & CONST. IMPP. 35.Episcopi
pugnantes
occisi.

bus: certantes, Deo vindice, in proelio hoc anno gesto inter Zelumam, & Almahadium Principes Arabes qui stabant pro Zeluma Episcopi, in ipso conflictu sunt occisi, Arnolphus Aufa, Aetius Barcinonis & Otto Gerundæ, viatorque existens Almahadius Cordubæ Rex, hoc anno regnare coepit.

IV.
De Theresia
nupta Regi
Arabum.

Eo insuper detestando amicitiae usu Christiani Sarraceni conjuncti mutua inter se foedera nuptiarum inibant: quod & Principes id facere non erubescerent. Nam qui regnabat Toleti Habballa, filius ejusdem Almahadii, in uxorem accepit Theresiam virginem a fratre Adelfonso Legionis Rege invitam. Quæ femina Christiana, virgineque maxime pia specimen dignum exhibuit, dum non nisi ea conditione se jungi paratam viro diceret, nisi ille, ut ipsa, ejusdem religionis confors Christianus efficeretur, aliter non consenturam. Sic falsa simplex virgo promissione decepta, quod vir fieret Christianus, duci se passa est. Ubi autem tempus advenit, promissionem illa exigens, fero tandem se delusam, obnitente viro, cognovit: cum illa comminata eidem divinam ultionem, si quid præter fas in invitam ac renitentem ten-

tare præsumeret. Sed deridens libidinis cestro percitus impius ille, puellæ vim intulit: moxque offensus numinis expertus est ultionem, affectus morbo gravissimo; cujus salutem desperans, nisi causam protinus dimoveret: eandem Theresiam cum amplis muneribus ad fratrem Regem sponte remisit. Quæ veste mutata, monasticam vitam professâ, in Ecclesia S. Pelagii Oveti reliquum vitæ tempus summa cum laude transegit, Deo serviens summo studio. Erat autem id temporis regnum Arabum in Hispania in Toparchias plures conscisum, adeo ut si Christiani Principes unanimes in eorum Principes conspirassent, parvo ferme negotio eosdem penitus delevisset: sed mutua eorum dissensionum hostes licet debiles roborarunt. Hæc omnia omnes, qui res Hispaniarum sunt profecuti, confirmant. Ambrosius Morales descriptum habet ejus sepulcri dignum epitaphium, quo declaratur, pervenisse eam ad annum Redemptoris millesimum trigessimum nonum, sanctoque fine in Domino quievisse. Quod sic se habet, rudi Minerva, ut ætas illa ferebat, scriptum ab homine plane Imperito.

EN QUEM CERNIS CAVEA SAXA TEGET COMPAGO SACRA. HIC DILECTA DEO RECUBANS TARASIA CHRISTO DICATA PROLES BEREMVNDI REGIS ET GELOYRAE REGINAE GENERE ORTA CLARO PARENTATU CLARIOR ET MERITO. VITAM DVXIT PRAECLARAM VT CONTINET NORMA. HANC IMITARE VELIS SI BONVS ESSE CVPIS. VEL SI OBIIT SVB DIE VII. KALEND. MAGII FERIA IV. HORA MEDIA NOCTIS POST PERACTA AETATE SAECVLI PORRECTA PER ORDINEM MVNDI SEXTAM DA CHRISTE QVAESO VENIAM. PARCE PRECOR. AMEN.

Porro non ut imperitus auctor scripsit, THARASIA, sed THERESIA dicta erat, cujus nomen egregia virtute ejus illustre redditum in Hispania, est propagatum in posteros, & hoc ipso saeculo vixit Theresia Comitissa, quæ vitæ

sanctitate, & miraculis quoque prædicata illustris, obiit anno millesimo quinquagesimo septimo, ut docet tumuli ejus inscriptio, ita ab eodem auctore, descripta, quæ sic se habet loculentiori stylo.

FOE-

Nam in bello Cordubensi cum pluribus aliis Morde ruit datus ensi, cœli dignus gaudiis. Cujus ossa sunt sepulta in hoc parvo tumulo, Spiritusque laude multa summo vivit seculo. Erant anni mille decem post Christi præsepia, Quando dedit isti lucem prima lux Septembria.

Hoc circiter tempore Richardus natione Francus in Schola Remensi enutritus, & in cœnobio Vitoniensi apud Virdunum, celebrem scholam instituit, ut docet Hugo Abbas Flaviniacensis in Chronico Virdunensi. Paulo post monasticum habitum apud Sanctum Vintonium tum Abbate Fingenio sumsit, & post Fingenium magnæ sanctitatis virum an. MIV. ut legitur in Chronico Hildensheimensi demortuum,

II.
Flavet Richardus
Abbas S.
Vitoni.CHRISTI
IOIO.SERGII IV. PAP.
2.VACAT IMP. OCCID. 9.
BASIL. & CONST. IMPP. 35.

FOEMINA CHARA DEO IACET HOC TVMVLATA SEPVL CRO
QVAE COMITISSA FVIT NOMINE THERESIA.
HAEC MENSIS IVNII SVB QVINTO TRANSIIT IDVS:
OMNIS EAM MERITO PLANGERE DEBET HOMO.
ECCLESIAM, PONTEM, PEREGRINIS OPTIMA TECTA,
PARCA SIBI STRVXIT, LARGAQVE PAVPERIBVS.
DONET EI REGNV M QVOD PERMANET OMNE PER AEVVM,
QVI MANENS TRINVS REGNAT VBIQVE DEVS.
OBIIT ERA M. XCV. Extare scribitur in Ecclesia S. Zoili, monasterii Carionensis.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

N n n 2 An-

PAGIUS tuum, ad Abbatiae regimen assumtus est. Ab eo tempore tam longe lateque fama ejus propagata est, ut ex omni Neustria, Austrasia, Francia & Burgundia ad eum concursus fieret, atque ad ejus scholas omnis doctrinae & virtutis frugibus referretur. Uno verbo hujusce viri fama tantopere inclaruit, ut a multis Magnatibus & Proceribus Ecclesiasticis advocatus sit ad regenda & reformanda cœnobia, quæ a pristina virtute & Regula detlexerant. Baldricus Episcopus Leodiensis cœnobium Lobienſe, Rogerius Catalaunenſis monasterium Sancti Petri; Robertus Francorum Rex Abbatiam Corbientem; Baldwinus Comes Flandrenſis quamplures Abbatias ei regendas & reformandas commisit, Sancti Petri Gandensis, Sancti Amandi, Sancti Bertini, Sancti Richardi, Sancti Jodoci; Gerardus denique Attrebatensis cœnobium Sancti Vedasti; alii filios suos ei offerrebant erudiendos, ut videretur jam monasterium ejus monasterii Nitria vel Egypti conferendum pro numerositate facilius illo confluentium, qui velut apes ad atrearia undique advolabant, diversis virtutum speciebus onusti mentes, ut illa mellis & cera indiscretas curvibus & pedibus subvehunt qualitates, inquit idem Hugo Flaviniacensis. De Richardo rursus infra.

III.
Ecclesia
Anglica
na a Dani
is ad
summas
angustias
reducta.

Hic annus Ecclesiae Anglicanae luctuosissimus fuit, cum tot Regum opes, tot annis congestæ, Danorum libidini servierint; & sacrarum Virginum aedes, ubi animæ salutis, corporisque puritati consulebant, perierint. Dani, ut narrat Alfordus ex Huntindoniensi, Viegornienſi, aliisque Historicis Anglicis, cum terrorem Angliæ & provinciis plurimis incussissent, ditraxerunt vires, & exercitum divisere. Hi altius flumen Tamisum ingressi ad Stanam, oppidum in Trinobantibus, anchoras jaciunt; inde in vicinos agros profecti,

per australes Saxones, ditissimam ad naves prædam advexerunt. Illi in Eastangliam navigantes, Suffolciansiam provinciam, & Ipswichum, urbem nobilem graviter premunt. Convenere eo, e vicinis regionibus provincialium aliqui Ulsterello Duce, parati Danos excipere. Quamobrem tertio Nonas Maii, cum uterque exercitus egregie concurrisset, fortissime utrimque pugnatum est: donec Turkerillo quodam, e Danis oriundo (cum Anglis tamen in Danos pugnabat) fugam arripiente, Eastangli terga verterunt. Majorem paulo laudem Ieni meruerunt, qui venerunt e Cantabrigienſi agro: nam diu viriliter præliantes, inimicum impetum fortissime sustinuerunt. Sed & ipsi laudem, multis in prælio desideratis, cedere compulsi, victoriam hosti permiserunt: In eo prælio, inquit Vigornienſis ad hunc Christi annum, gener Regis Æthelstanus, nobilis minister Osorvius cum filio; Wulfricus, Leofvini filius, Eadervinus Alfrici germanus, & multi alii nobiles ministri populusque innumrabili corruerunt. Dani vero loco funeris domati, Eastangliam obtinuerunt. Et equites effecti tribus mensibus per totam provinciam discurrere, prædas agere, villas cremare, homines & animalia non cessabant trucidare. In paludibus etiam idem, per amnia fecerunt. Exin Theotfordam & Grantebrige devastantes, cremarunt. In illis paludibus nobilissima Ecclesia structæ erant, & Regum pietate aucta monasteria, quæ quamvis ante plures annos a Danis everſa, & solo passim æquata fuissent, sequentes tamen Principes, Alfridus, Æthelstanus, Edoardus, & præcipue Edgarus, rursus nobilissime crexerant, atque ditarent. Quæ vero fuerint in illa palude monasteria, quæ hoc anno injuriam passa, Danorum impetum tulere, Huntindoniensis lib. 5. pag. 356. enumerat.

JESU CHRISTI
ANNUS
1011.

SERGII IV. PAP.
ANNUS
3.

VACAT IMP. OCCID. 10.
BASIL. & CONST. IMPP. 36.

I.
Consecratio
Ecclesie
Bambergen-
sis.

(a) Dittmarus
lib. 74.
Synodus
Bambergen-
sis.

II.
Tagmonis
Magdeburgen-
sis
Episcopi
laudatissimi
obitus.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6504.

SÆC. XI Anno Era Hisp. MXLIX. Anno Hebraeo CCCCII. inchoato die 4. Aug. fer. 7. A. C. 1011.

JESU CHRISTI 1011.

SERGII IV. PAPÆ 3.

HENRICI II. REG. 10.

BASIL. & CONST. IMPP. 36.

Num. I. ad IV. Dittmarus lib. VI. pag. 74. dedicationem Ecclesie Bambergen-
sis ab Henrico Imp. ante aliquot annos Sede Episcopali decorata: his verbis narrat: *Peracta in civitate Bambergen-
sis Ecclesia Majora, cum natalitius Regis dies esset, & XXXV. jam inciperet annus, II. Non. Maii, omnis Primatus ad dedicationem istius aulae ibidem congregatur,*

I.
Ecclesia
Bambergen-
sis die
natali
Imp. dedi-
catur.

his luce omnibus proficue innotescere. Erat hic iustus timoratus, ac miræ charitatis, largus & fidelis, castus ac mitis, prudens & stabilis, canonicus habitu, sed monachus in omni conversatione sua: vitia in cunctis ob meliorationem asperse carpebat, bona queque laudans. Non fuit apud modernos ullus pastor, qui confratribus suis familiarior esset: hos amavit, atque coram populo laudavit. In primo ordinationis sue anno templum Domino edificare cepit, presbyteris & diaconis summe vestitum octo scelis, subdiaconis autem & inferioribus quatuor adauxit. Nisi infirmitas obstitisset, omni die Missam & Psalterium cantavit. Et quia jejunare ob lassitudinem non potuit, elemosynarum multitudine redemit. In vigiliis supra modum laboravit, & quia parum manducare ob infirmitatem dentium potuit, potum quamvis mediocri facile satiabatur. Nobiles genere & moribus amavit, ignobiles autem non contempsit, sed in sua familiaritate habuit. Cultores Christi dilexit, contemptores autem ejus juxta persequitur odio. Omnia sibi divina commissa excoluit, & lucrari contendit. Antequam divinum perageret mysterium, severus fuit, & post omnibus hilaris arrisit, & persape cum suis Kyrie eleison cantavit, &c. Hæc & alia de viro sanctissimo, in quem tantum Patrem, sæculi hujus decus & ornamentum, urinam aspicerent filii defertores. Habuit successorem Walterdum, sed qui cito, nempe hoc eodem anno, pridie Idus Augusti ex hac vita transiit, sacerdos Dei pariter laudatissimus.

Inter alia autem, quæ hoc anno evenisse tradit præfens ipse cum pluribus, hæc admiranda de sacrilego milite Dittmar-

& sponsa hac Christi per manus Joannis, Patriarchæ de Aquileja, & aliorum plusquam XXX. Episcoporum dedicatur. Hic ego peccator interfui. Ubi Dittmarus de rebus hoc anno gestis verba facere indicant Marianus Scotus in Chron. & Chronographus Wirziburgensi, qui hanc dedicationem cum presenti anno alligant, quibus major hac in re fides, quam Lamberto Schafnaburgensi, Annalista Einsidlenfi & Chronographo Hildensheimensi, qui eam in sequentem differunt Dies quidem secundus Nonas Maii hoc anno in Dominicam incidit, quibus diebus dedicationes hoc tempore plerumque factæ; verum ex hoc caractere nihil certi erui potest, cum dies ille eligi potuerit, quod cum die natali Imperatoris concurreret. At enim Dittmarus dedicationis illius diem natalitium Regis fuisse. Cumque subdat, eum tunc ingressum esse annum ætatis XXXV. si ea dedicatio hoc anno facta, natus erat Henricus Imperator anno nongentesimo septuagesimo septimo, deceptusque est Aventinus, qui lib. V. pag.

III.

CHRISTI
1011.

SERGII IV. PAP.
3.

VACAT IMP. OCCID. 10.
BASIL. & CONST. IMPP. 36.

marus ita subiicit: *Quidam vero miles cum bona sancti Clementis vi tolleret, & inde rectum facere voluisset, in una diebus a muribus intra cubiculum impugnatur ineffabilibus. Qui primo fuste arripso eos prohibere tentans, posteaque evaginato eos aggressus gladio, & sic nil proficiens, arca quadam (ut ipse rogavit) includitur, ac in medium fure suscipitur; & cum exterius hæc plaga sedaret, hic qui liber solvi debuisset: ab aliis usque ad mortem corrosus invenitur. Tunc cunctis presentibus, & postea venientibus manifestum fit, quod hinc ira Domini, vindex prædicti facinoris, sola consumpsit. Præsterunt hoc mures in corpore, quod vermis in conscientia, inevitabiles ultores, immixti divinitus quousque culpa horum nutritæ potentia expiaretur. Subiicit vero de obitu sanctissimæ femine Luidgardis, ejus*

* cessaret

PAGIUS

II.
Hæc dedicatio diversa ab altera ab XIX. facta.

pag. 309. scribit, eum anno CMLXXII. in lucem prodidisse, quod ante eum Siffridus in sua Epitome jam literis mandaratum, cum dicit, eum mortuum esse anno ætatis LII. [1] His tamen obstare videtur quod scribit Wippo in Vita Conradi Salici Imp. qui pag. 423. relata sancti Henrici Imperatoris morte subdit: *Cujus corpus de Saxonia ad sepeliendum ducitur ad locum, qui dicitur Pakenberg, ubi ipse bono zelo ac studio fundavit Episcopatum omni Ecclesiastico apparatu insignem. Ad cuius dedicationem dominum Apostolicum nomine Benedictum (hujus nominis VIII.) ascivit, cujus auctoritate ad tutandum locum Privilegia publica stipulatione confirmavit. Benedictus enim anno MXII. post mensem Majum Pontifex Romanus renunciatus fuit, ut eo anno videbimus. Verum Wippo, non de dedicatione Majoris Ecclesie Bambergenis a Joanne Archiep. Aquilejensi facta, sed de consecratione Ecclesie sancti Stephani, quam Henrici Imp. efflagitatu Benedictus VIII. anno MXIX. Bamberge peregit, sermonem habet. Subobscure tamen Wippo loquitur, cum Sanctus Henricus non in Basilica sancti Stephani a se extru-*

confanguineæ, quam migraturam ad Deum oleo sancto ex antiquo Ecclesie ritu perunxit: quæ Idibus Novembr. vitæ accepto responso, ad Deum migravit. Plura alia subinfert auctor de suffragiis adhiberi solitis pro Fidelibus defunctis, numquam cessuris vacuis.

Adfunt vero jam tempora illa infestissima Ecclesie Anglicanæ, quæ prædicta fuere a (a) S. Dunstano. Etenim hoc anno Dani, qui anno superiori invaserunt Angliam, potiuntur Cantuariensi civitate, atque diram stragem, sævientes in Christianos, exercuerunt. Petamus ista a Rogerio, fidelissimo antiquorum historicorum, qui in priori Annalium parte habet ista: *Eodem anno millesimo undecimo Danorum exercitus, vastata magna parte Angliæ, ad ultimum inter Navitatem S. Mariæ, & S. Michaelis festivitatem, urbem Cantuariam circum-*

sta, & a Benedicto VIII. consecrata, sed in Basilica sancti Petri a se pariter ædificata, & a Joanne Archiep. Aquilejensi dedicata sepultus fuerit, ut ex Vita sancta Cunegundæ, Hermanno Contracto, aliisque liquet. [2]

Ad nun. IV. & seq. Danorum in Angliam irruptiones annos MIL. inchoatas, & sequentibus continuatas, Baronius a presenti tantum exorditur, narratque ex Hovedeno ad hunc Christi annum, obsidionem urbis Cantuariensis, ejusque devastationem, quæ inter Nativitatem sancta Mariæ & sancti Michaelis festivitatem contigit: quo tempore Sanctus Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis a Danis captus est, annoque sequenti ab eisdem interfectus. Viderat Baronius apud Surium ad diem XIX. mensis Aprilis, quo sanctus Præfuit colitur, ejus Vitæ & Passionis compendium sub Osberni Ecclesie Cantuariensis monachi nomine editum. Verum post Baronii mortem Bollandus ad diem XIX. Aprilis ex Codice MS. Vitam sancti Elphegi, ex qua synopsis illa collecta, publicavit. Scripta ea ab Osberno Monacho jubente Lanfranco anno MLXX. Archiepiscopo Cantuariensi creato. Pra-

IV.
(a) Ost. in Dunstano apud Sur. tom. 2. die 19. Mar. Anglica Ecclesia laborat persecutione Danorum

III.
Dani Cantuariam obsident & devastant

NOTÆ [1] Mendum hic irrepsisse in Dittmarum quoad annum natalem Henrici valde suspicor. Nam Henricum anno 1024. obiisse exploratum est, ipso etiam Pagio ultro admittente; sed certum esse constat illum, quo decessit, anno egisse ætatis annum 52. Ita enim discrete exprimebat vetus epitaphium Bambergæ super ejus tumulum impositum, quod nobis servavit Albericus Bambergenis in suo Codice vulgato ab Eccardo tom. 2. Historic. Germ. col. 5. in quo tamen mendum in adnotandis regni annis irrepsit, habet enim regnasse annis XXIII. cum annis tantum XXII. & diebus aliquot regnaverit. Consonat huic ætati annorum 52. auctor Vita S. Meienverci apud Bollandistas ad diem V. Junii cap. 13. n. 101. cum Chronographo. Saxone Eccardi cui addo Authorem Chronici Regii S. Pantaleonis vulgati ab Eccardo tom. 1. Historic. Germ. col. 900. Hæc si admittantur anno 1101. quantum & trigessimus ætatis annum inire non poterat, sed potius an. XXXIX. & anno 1012. annum XL. incipiebat. Hi autem characteres Chronologici annum Henrici natalem non annum 977. ut censet Pagius sed potius annum 972. designant, quam opinionem etiam Bollandistæ ad vitam S. Henrici tenent & certam esse affirmant. MANSI

[2] Hic anno Synodus quondam Moguntinam habitam fuisse Henrico Imperatore præfente ex Annalista Saxone Eccardi discimus qui addit huic concilio interfuisse Theodericum Metensem Episcopum, & Henricum Ducem Bavarie fratres Reginae (S. Cunegundæ); cumque omnia ibi juxta suum placitum, addit Historicus respondere non potuissent, revertentur irati. Hujus Synodi in Collectionibus alium silentium est. MANSI

CHRISTI IOII.

SERGHII IV. PAP. 3.

VACAT. IMP. OCCID. IO. BASIL. & CONST. IMPR. 36.

valantes obsederunt. Vicefimo autem ob-

cidatur, novem trucidantur, decimus

Populo caeso, urbe spoliata, & tota cre-

Hic modo, quæ Osbertus monachus

Cantuariensis de curatis pane benedicto

PAGIUS Præfatur autem Osbernus se tradere, quæ de

leffa, & vicefimo obfidionis die occupata. [1]

Ad num. VI. Interea capit ira Omnipotentis

NOTÆ [1] Quamquam S. Elphegi gesta satis accurate perstringit Pagius, ad accuratorem

CHRISTI IOII.

SERGHII IV. PAP. 3.

VACAT. IMP. OCCID. IO. BASIL. & CONST. IMPR. 36.

(a) Osber. in vita S. Elphegi die 19. April. apud Sur. tom. 2. Dani di-

Curat Danos morbo S. Elphegus

PAGIUS adeo defavere, ut parvo temporis intervallo,

VI. S. Macarius Archiepiscopus Antiocheni, de cuius morte anno sequenti cum Bar-

aut sceleratioribus blasphemis remaneatis.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno, Indictione nona, mensis

VII. Terremotus Constantinopolis quid portenderit.

(b) Leo Off. lib. 2. c. 38. 40. 42.

anno Gandavum venisse. Verum cum sepulchrum Hierosolymitanum Domini Nostri J. C.

CHRISTI
1011.SERGII IV. PAP.
3.VACAT. IMP. OCCID. IO.
BASIL. & CONST. IMPP. 36.

clarabunt. Reliquas autem res gestas Græcorum Imperatorum adversus Bulgarios, & alios barbaros, per annos singulos, quod institutum nostrum non

PAGIUS Metropolis extiterit, non videtur dubitandum, quin in ea Macarius sederit. Nam si Patriarcha Antiochenus extitisset, neque Eremboldum Abbatem Gandensem, qui eum viderat, ne-

attingant, describere prætermittimus: consulat eundem Curopalatam, vel Cedrenum, qui ex eo descripsit, qui hæc cupit.

An-

que Monachum, qui priorem Vitam ejus scripsit, quemquem Eremboldus de iis, quæ ad sanctum Præfulem spectabant, edocuerat, id latuisset, vel ab eodem tacitum esset.

JESU CHRISTI
ANNUS
1012.BENEDICTI VIII. PAP. VACAT IMP. OCCID. II.
ANNUS BASIL. & CONST. IMPP. 37.I.
Obitus
Sergii IV.
Pap.

ANNO Christi millesimo duodecimo, Indictione decima, die decimatercia mensis Maii moritur Sergius Papa, cum sedisset annos duos, menses o-

Sergii
Pap. IV.
epitaph.

QUISQVIS AD HAEC TENDIS SVBLIMIA LIMINA LECTOR,
ET CAPERIS TANTAE NOBILITATE DOMVS.
INTENTIS OCVLIS AVLAE PERCVRRERE RARAS
DESINE MATERIAS, ARTE IVVANTE MANVS.
LVMINA CVM GRESSV PRVDENTE SECVTA COERCENS
RESPICE SOLLICITVS QVID VELIT HIC TITVLVS.
HIC TVMVLATA IACENT PASTORIS MEMBRA SERENI,
QVEM DECVS ECCLESIAE CONTVLIT OMNIPOTENS.
PAVPERIBVS PANIS, NVDORVM VESTIS OPIMA,
DOCTOR ET EGREGIVS QVI FVIT IN POPVLO.
IVRA SACERDOTI LAETAS DVM VIDIT ARISTAS
COETIBVS AEQVAVIT NAVIGER ANGELICIS.
ALBANVM REGIMEN LVSTRO VENERABILIS VNO
REXIT, POST SVMMVM DVCITVR AD SOLIVM.
IN QVO MVTATO PERMANSIT NOMINE PRAESVL,
SERGIVS EX PETRO. SIC VOCITATVS ERAT.
DVCTVS MENTE PIA IESV, DIC PARCE REDEM TOR,
VTQ. VICEM CAPIAS, DIC, DEVS HVNC HABEAS.
QVI SEDIT ANNOS II. ET MENSES VIII. ET DIES XIII. INDICTION. X.
ANNO DOMINICAE INCARNATIONIS MILLESIMO DECIMO III.

II.
Benedict.
VIII.
Pap. Ser-
gio IV.
succedit.

Sic incipiens annum ab Incarnatione Dominica, hoc anno, xxv. Martii. Hoc etiam anno Marianus Scotus, Hermanus, & Sigebertus ponunt Benedicti Episcopi Portuensis ingressum, sicut nos posuimus. Cæterum inspectis diplomatis Sergii, & ipsius successoris Benedicti, alia die & mense, & sequenti potius anno, qui & notatus habetur in fine epitaphii, Sergium Papam oportuit mortuum esse. Extat enim ejusdem Sergii diploma de pallio concessio Michaeli Archiepiscopo Salernitano, datum hac Indictione, decima sexta mensis Junii. Nam in fine diplomatis ista leguntur:

Ann. Eccl. Tom. XVI.

to, & dies tredecim, ut apparet ex ejus sepulcri inscriptione, quæ habetur in Lateranensi basilica istis versibus.

III.

Scriptum per manus Joannis Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense junio, Indictione decima. Et paulo post ita: Datum decimo quinto Kalendas Julii per manum Gregorii Episcopi & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ, anno, Domino propitio, Pontificatus domini Sergii Quarti Papæ in sacratissima Sede beati Petri Apostoli, tertio, Indictione decima. Ita ibi diploma inter vetera monumenta Varicanæ bibliothecæ extat. In quibus & duo alia item reperiuntur diplomata ejus successoris Benedicti Octavi Papæ, data ad Michaelis successorum Benedictum Archiepiscopum Salernitanum, cum eidem pallium tribuit: quo-

tissima sede B. Petri Apostoli tertio, indictione decima. Die vero vigesima tertia mensis Novembris Benedictus VIII. natione Tusculanus, antea dictus Joannes Episcopus Portuensis iam Ecclesiam Romanam administrabat, ut liquet ex altera Charta a Baronio, anno MXIX. num. VI. recitata, & his verbis inchoata: In nomine domini D. S. N. Jesu Christi, anno, Deo propitio Pontificatus domini Benedicti summi Pontificis & universalis octavi Papæ in sacratissima Sede B. Petri Apostoli octavo, imperante domino piissimo perpetuo Augusto Henrico a Deo coronato magno Imperatore anno sexto, indictione tertia, mensis Novembris die XXIII. Hanc confirmat subscriptio hoc anno a Baronio num. V. in hæc verba relata: datum VI. Kalendas Januarii per manus Benedicti Episcopi Portuensis & Bibliothecarii S. Apostolica sedis, anno, Deo propitio, Pontificatus domini Benedicti sanctissimi octavi Papæ, anno octavo, imperante domino piissimo Imperatore Augusto Henrico an-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6505.

SÆC. XI.
Anno E-
ræ Hisp.
ML.
Anno He-
gira
ccccxii.
inchoato
die 23. Ju-
lii
fer. 4.
A. C.
1012.

☉ 13. EF. ☽ 6. P. 13. April. Indict. 10.

JESU CHRISTI 1012.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 1.

HENRICI II. REGIS 2.

BASIL. & CONST. IMPP. 37.

Num. I. ad VII. Sergius IV. die decima septima mensis Junii adhuc in vivis erat, ut subscriptio a Baronio num. III. recitata demonstrat. Datum XV. Kalendas Julii per manum Gregorii Episcopi & Bibliothecarii S. Sedis Apostolicæ, anno domino propitio, Pontificatus domini Sergii quarti Papæ, in sacra-

De tempore sedis Benedicti PP. VIII. quorum primum cum datum habeatur anno quarto ejusdem Papæ Benedicti, Indictione decimaquarta, die septima mensis Aprilis; sequens vero datum ad Amatium Juniorem ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopum anno octavo ejusdem Benedicti, Indictione tertia, die xxvi. mensis Decembris: necessario inferitur non hoc anno, sed sequenti eundem Benedictum federe cœpisse. At non pigeat hic describere eorundem diplomatum tempus, quo data reperiuntur. Illud ad Benedictum in fine sic habet:

IV. Scriptum per manus Benedicti Notarii Regionarii & Scrinarii S. Romanæ Ecclesiæ mense April. Indictione decimaquarta. Et paulo post sic, ut sequitur:

Datum vii. Kalendas Maii per manus Petri Episcopi Ecclesiæ Prænestinae & Bibliothecarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Indictione decimaquarta, anno, Deo propitio, Pontificatus domini nostri Benedicti Summi Pontificis & universalis Octavi Papæ in sacratissima Sede beati Petri Apostoli quarto, Imperii domini Henrici Imperatoris Augusti anno tertio, Indictione decimaquarta, mense jam dicto Aprilis, die septima. Qua ratione (ut dictum est) non nisi anno sequenti oportuit. Benedictum creatum esse Pontificem. Concordat pariter aliud ejusdem Pontificis diploma ad Amatium Archiepiscopum datum, in cujus fine leguntur ista:

V. Scriptum per manus Stephani Notarii Regionarii & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Decembri, Indictione tertia. Et infra:

PAGIUS

no sexto, indictione tertia, mense Decembris die XXVI. legendum, die XXVII. qui idem est cum VI. Kalend. Januar. Quare cum anno MXIX. die XXIII. Novembris jam annum Pontificatus VIII. inchoarit, currenti annum primum eodem die jam exorsus erat. Baronius ex prima & tertia subscriptione inferit Benedicti VIII. initium anno sequenti potius,

NOTÆ

[1] EN alteram subscriptionem bullæ pontificiæ vulgatæ a Muratorio in Notis ad Chronic. Farfense Rer. Ital. tom. 2. par. 2. col. 509. ex qua liquet Benedictum hoc anno die XXII. Augusti jam regnasse. Pontificatus Domini nostri Benedicti Summi & universalis octavi Papæ in sacratissima Sede S. Petri Apostoli primo, Indi. X. mense Augusto die XXII. Annus iste est eræ vulgaris 1012. quo proinde ea augusti die Benedictus Petri cathedram jam tenebat. Quin & die 2. Augusti jam sacris præfuisse docet subscriptio altera Chartæ Hugonis abbatis Farfensis a Mabillonio primum in Annalibus Benedictini dein a Muratorio in Notis ad idem Chronic. col. 518. vulgatæ; inscribitur illa: Benedicti Octavi anno tertio, Henrici primo. Indi. XII. Augusto die secundo; quæ indicant annum eræ 1014. demonstrantque Benedictum anno 1012. ante diem 2. Augusti cœpisse. Denique ex altera ejusdem Benedicti Bulla, edita in Appendice Actorum veterum Libri Romæ anno 1709. editi sub titulo. Dominio temporale della S. Sede sopra la Città di Comacchio impressione terza; ex hac inquam bulla eruditur Pontificem illum die sexta Julii sacris jam præfuisse. En subscriptionem: Datum pridie Nonas Julii per manus Benedicti Episcopi S. Sive Candidæ Ecclesiæ & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis anno Deo propitio Pontificatus D. N. Benedicti SS. VIII. PP. anno secundo, Indictione prædicta XI. mense Julio die sexto. Igitur si Julio mense anni 1012. qui in eo Diplomate exprimitur, annum secundum jam cœperat Benedictus, constat illum anno 1012. ante diem illam Julii Pontificatum iniisse. MANSI

Datum sexto Kalendas Januarii per manus Benedicti Episcopi Portuensis & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis, anno, Deo propitio, Pontificatus domini Benedicti sanctissimi Octavi Papæ, octavo, Imperante domino piissimo Imperatore Augusto Henrico anno sexto, Indictione tertia, mense Decembris, die xxvi. Ex quibus pariter intelligis, anno sequenti potius Benedicti Papæ Octavi Sedis initium collocandum fore, quo numerari cœptos esse annos Pontificatus ipsius apparet, quibus pacifice federe cœpit. Attamen quod in recitato epitaphio sedisse tantum ponitur annos duos & menses octo, hic cum cæteris ponimus ejus obitum & Benedicti successoris ingressum, absque aliquo tamen præjudicio veritatis, cujus in primis & in omnibus habendam esse rationem, duxerimus semper.

Fuit autem schisma in Ecclesia Romana in Benedicti hujus creatione, cum adversus eum contra sacros canones crearetur Gregorius, qui pollens potentia Romanorum, expulit ab Urbe Benedictum; qui ad Henricum Regem se contulit, cum tunc esset Palthi, seu Palithi, ubi Natalem diem Redemptoris ipsum Regem celebrasse, auctor est (a) Ditzmarus. Locus hic erat in Saxonia, haud longe a Meseburg, ut ex eodem auctore percipitur. De his enim hęc idem Ditzmarus his præfens habet (b):

Ab omnibus sacerdotibus summis adventus Regis, in Urbem scilicet, admodum desideratur, sed diversorum reluctatio- ne hostium diu tardatur. Benedictus sit in

VI. Schisma inter Benedictum & Gregorium.

(a) Ditzmarus l. 6. p. 80.

(b) Idem l. 6. in fine.

Benedictus Papa pulsus se confert ad Henricum Regem. in cunctis operibus suis omnipotens Dominus, qui Romam a multis temporibus depressam, tali pastore consolari & pacificare dignatus est. Namque Papa Benedictus Gregorio cuidam in electione prævaluit; ob hoc iste ad Nativitatem Dominicam ad Regem in Palithi venit, cum omni paratu Apostolico, expulsorem suam omnibus lamentando innotescens. Hujus cruce Rex in suam suscepit custodiam, & a cæteris abstinere præcepit, promittens sibi, cum ipse illuc veniret, hæc secundum morem Romanum diligenter finire. Hæc de schismate, & adventu Benedicti ad Henricum Germaniæ Regem Ditzmarus, qui præfens cuncta intuebatur. Quomodo autem ad restituendum ipsum Papam Benedictum in Sedem suam idem Rex Romam se contulerit, dicemus anno sequenti.

VII.

Hoc anno, qui & decimus numeratur regni Henrici, contigit Ecclesiam Saxonie fluctibus agitari, & cœpisse Slavorum gentem a Christiana Fide deficere. Quomodo id acciderit, ex Helmoldo hujus temporis scriptore rerum Slavorum sic accipe (a):

(a) Heim. Chron. Slav. l. 1. c. 16.

VIII. Ecclesia Saxonie perturbata.

Anno regni ejus decimo mortuus est Dux Saxonie Benno, vir omni probitate conspicuus, & strenuus Ecclesiarum defensor: cujus principatus heres factus est Bernardus filius ejus, licet a paterna felicitate diverit. Ex illo enim tempore, quo Dux constitutus est in hac regione, nunquam cessavit discordia & perturbatio: quoniam Dux Henrico Imperatori rebellare ausus, totam secum ad rebellandum Cesari movit Saxoniam. Deinde insurgens in Christum, omnes Ecclesias Saxonie terruit atque turbavit, illas præcipue, quæ in memorata rebellionem ipsius maxime moluerunt applicari. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

parte jam fuisse erasam, & residua tantum variarum litterarum vestigia. Quam ob causam dies & mensis tunc non apparebant. Præterea, quia indictio X. cum anno Christi MXIII. copulari non potest, manifestum est, in duratione Sedis Sergii IV. dimittenda, & Benedicti VIII. Pontificatus initio consignando illius Epitaphii nullam rationem habendam esse; cum ex duabus subscriptionibus mox relatis constet, Benedicti VIII. initium in annum sequentem differri non posse. [1] In Catalogis Sergii IV. tribuuntur anni tres, & in quibusdam an. II.

NOTÆ

[1] Ope vetustissimi catalogi ab Eccardo vulgati, liquet veram esse Cl. Muratorii in Adnotationibus ad Chronicon Farfense conjecturam, hunc scilicet Benedictum VIII. aque ac nepotem ejus Benedictum IX. nomen alterum nempe Theophilactum gessisse. Nam de utroque hoc Benedicto id asserit hujus catalogi Author vetustus. Quare nullum penes me dubium superest compendiaris illas notas, quas in subscriptione Bullæ ejusdem Benedicti exhibet Muratorius, nomen illud Theophilacti designare. Non est tamen prætereundum Benedictum hunc Theophilactum in eodem Catalogo appellari, cum Benedicti IX. alterum nomen Theophilactum scribat. MANSI

Accessit bis malis, quod idem Dux tam paterna, quam avita devotionis, quam erga Slavos habebant, penitus immemor, gentem Vainulorum per avaritiam crudeliter opprimens, ad necessitatem Paganismi coegit. Sane eo tempore Slavorum dominio potiti sunt Theodoricus Marobio, & Dux Bernardus, illo quidem Orientalem, isto Occidentalem possidente provinciam, quorum ignavia Slavos coegit fieri desertores. Rudes enim adhuc in

IX.

Fide Gentilium populos, quos optimi quondam Principes cum magna lenitate foviant, temperantes rigorem his, quorum propensio insistebat saluti, isti tanta crudelitate infectati sunt, ut excusso tandem servitutis jugo, libertatem suam armis defendere cogerentur. Porro de his agens Adam ejus temporis scriptor, Bennonis Ducis Saxonie obitum contigit cum (b) dicat anno vigesimo secundo Libentii Archiepiscopi Hamburgensis: utique anno decimo post millesimum Redemptoris oportuit contigisse. At quod magis dolendum, non solum, a Fide defecerunt tunc Slavi, sed redditi sunt more apostatarum adversus Fideles sævissimi. Nam quam ingentem ac plane acerbissimam de Christianis exercuerint carnificinam, sic accipe ab Adamo ipso; qui jam ab obitu Tertii Ottonis cœptam eorum defectionem ita describit:

Ecclesiæ Slavorum defectio a fide Christiana.

(b) Adam. l. 2. c. 32.

Post mortem ejus regnum in contentione remansit. Tunc vero & Slavi a Christianis iudiciis plus justo compressi, excusso tandem jugo servitutis, libertatem suam armis defendere coacti sunt. Principes Vainulorum erant Mizzidrog, & Mistrovvoi, quorum ductu seditio inflammata est. His ductibus Slavi rebellantes, totam primo Nordalbingiam ferro & igne depopulati sunt: deinde reliquam

X.

Ingens carnificina martyrum per Slavos facta.

menfes IX. & dies XII. Sed cum dies & mensis emortuales ejus ignorentur, potis non est mentes & dies, quibus supra annos duos sedit, divinare, frustra que id hætenus tentatum. Sergium tamen ante mensem Augustum obiisse, & Benedictum VIII. statim ei successisse, ex dicendis in hujus mortem peripicuum fiet. A num. VII. ad XI. Lambecius in Originibus Hamburgensibus pag. 41. de Libentio Archiepiscopo Hamburgensi, qui Adalago successerat, verba faciens, eadem per hæc tempora Saxonie Ecclesiis illatam accurate explicat.

II. Vandali a Saxonie Duce vexati se se in libertatem asserunt.

quam peragrantes Slavoniam, omnes Ecclesias incendunt, & ad solum usque diruerunt: sacerdotes autem & reliquos Ecclesiarum ministros variis suppliciis eneantes, nullum Christianitatis vestigium trans Albiam reliquerunt. Apud Hamaburg eo tempore & deinceps multum ex Clero & civibus in captivitatem abducti, plures etiam interfecti propter odium Christianitatis. Narravit nobis diu memorandus Rex Danorum, ut qui omnes barbarorum gestas res in memoria tenuit, ac se scriptis essent, Aldingurg civitatem populosissimam de Christianis inventam esse: Sexaginta, inquit, presbyteri, ceteris more pecudum obtuncatis, ibi ad ludibrium servati sunt, quorum majori facii Præpositus Oddo nomen habuit, nosse consanguineus. Ille igitur cum cætris tali martyrio consummatus est, ut cute capitis in modum crucis incisa, ferro cerebrum singulis aperiretur: deinde ligalis post tergum manibus, professoræ Dei per singulas civitates Slavorum trahitur, aut verberare, aut alio modo venari, usque dum descenderent. Ita illi spectaculum facti & Angelis & hominibus, in stadiis medio exhalaverunt victorem spiritum. Multa enim in hunc modum per diversas Nordalbingorum provincias tunc facta memorantur, quæ scriptorum penuria habentur pro fabulis. De quibus cum amplius Regem interrogarem: Cessit, inquit, fili, tantos habemus in Dania vel Slavonia Martyris, ut vix possint libro comprehendi. Omnes igitur Slavi, qui inter Albiam & Odoram habitant, per annos septuaginta & amplius Christianitatem coluerunt, omni tempore Ottonum, talique modo se absciderunt a corpore Christi & Ecclesiæ, qui ante conjuncti fuerant. O vere occulta super homines

PAGIUS

cat. Anno vicefimo secundo Libentii, ut habet Adamus lib. 2. cap. 32. anno scilicet Christi MX. Benno Dux Saxonie vitam cum morte commutavit; vir, ut ait Helmoldus lib. 1. cap. 16. omni probitate conspicuus & strenuus Ecclesiarum defensor. In ejus locum Bernhardus Dux filius successit; avarus atque atque ferrox & superbus. Simul enim ac rerum potitus est, Vandalos Saxonum tributarios, quos pater atque avus ejus, quia recenter Christiana religione imbuti erant, leniter tractabant, iniquis pecuniarum exactionibus, aliisque molestiis adeo gravavit, ut abjecta demum Christiana religione, armis se se in libertatem asseruerint: hac præsertim opportunitate freti, quod Dux Bernhardus bello in Sanctum Henricum Germaniæ Regem suscepto intentus esset.

III.

Abjecta Christianitate Ecclesias devastant.

Itaque ultimo Libentii Archiepiscopi Hamburgensis anno, ut habet idem Adamus lib. 2. cap. 32. sequenti scilicet Christi anno Ducibus Mithrovoia & Mizudrac Transalbinam invadere Saxoniam, atque totam per omne crudelitatis genus penitus devastarunt. Tota urbs Hamburgensis cum Ecclesia beatæ Mariæ, solo adæ-

Dei judicio, (a) qui miseretur cui vult & quem vult indurat! Cujus omnipotentiam mirantes, videmus eos ad Paganismum esse relapsos, qui primi crediderunt, illis conversis ad Christum, qui novissimi videbantur &c. Hæc facta sunt addit, ultimo tempore senioris Libentii, sub Duce Bernardo filio * Hermanni, qui populum Slavorum graviter afflixit. Habet eadem (b) Helmoldus in Slavorum Chronico totidem ferme verbis.

Locupletata est etiam & illustrata hoc anno Anglia sanguine Martyrum, quo sanctus Elphegus Cantuariensis Archiepiscopus plurima passus tandem martyrium consummavit: de quo ista Rogerius in prioribus Annalium parte: Anno millesimo duodecimo perfidus Dux Danorum Edricus Streona, & omnes Angliæ primates ante Pascha Londoniæ congregati sunt, & ibi tandiu morati sunt, quousque tributum Danis promissum, quod erat quadragesimo octo librarum, persolveretur. Inter hæc sacrosancto Dominicæ requiei sabbato Archiepiscopi Elphegus a Danis proponitur conditio, ut si vita & libertate velit potiri, tria millia librarum persolvat. Ille volente, necem ejus usque ad aliud sabbatum protulit; quo adveniente, adversus illum exarserunt ira magna: & quia nimis vino inebriati fuerant, & quia prohibuerat, ne quis pro sua redemptione quidquam daret eis: proinde carcere educitur, & ad eorum concilium protrahitur. Quo viso, mox illi de sedibus profiliunt, aversis securibus illum deiciunt, lapidibus, ossibus, bovinis capitibus obruunt. Ad ultimum quidam Thrum nomine, quem confirmat pridie, impia motus pietate, securam capiti illius infixit: qui statim in Domino, decimotertio Kal. Maii obdormivit, &

quata est: cives partim occisi, alii in servitutem abducti sunt omni morte graviores. Narrat hæc pluribus Baronius num. VIII. ex Helmoldo lib. 2. cap. 16. Nam quæ apud Adamum Historiæ Ecclesiæ Hamburgensis libri secundij capite tricesimo, tricesimo primo, secundo & tertio leguntur, adeo turbata & corrupta sunt, ut nihil inde sani atque veri colligi possit, nisi instar decimi sexti capitis libri primi Chronicorum Helmoldi reformentur. Cæterum Adamus a Baronio num. X. citatus habet: Hæc facta sunt ultimo tempore senioris Libentii Archiepiscopi, sub Duce Bernardo, filio Hermanni, & Baronius in margine ex Helmoldo loco Hermanni, Adamum Bennonem ponere debuisset docet.

Ad num. XI. & seq. Osbernus Monachus in Vita sancti Elphegi Archiep. Cantuariensis cap. VI. refert, Danos sacrosancta dominicæ requiei sabbato, duodecimo nempe mensis Aprilis, cum Pascha, de qua die ibi sermo est, hoc anno in diem XIII. Aprilis incidit, Principes legionum quatuor ad Elphegum misisse, qui primo quidem pro impensa beneficio (de quo anno sup-

(a) Rom. 9.

* Benno, nis, habet Helm. (b) Helm. Chron. Slav. l. 1. c. 16. XI. S. Elphegi martyrium.

PAGIUS

periori) gratias exhibeant: deinde hujus conditionis alloquium proponant: ut si vita ac libertate vellet potiri, sexaginta argenti talenta persolvat, singulis talentis quinquaginta librarum pondere appensis. Præter hæc spondeat se suasurum Regi, ut quoniam impossibile sit absque grandi pecunia Angliæ Danos conciliari, ducenta superioris ponderis talenta solvantur, sicque fœdus inter utroque populos firmum constituatur. Quo ille accepto nuncio, tale fertur responsum dedisse. Legatia, inquit legitima non est, cum id petitur, quod petenti jure denegari potest. Jure autem denegari potest, quod ratione haberi non potest. Ratione vero haberi non potest, quod aut ignis devoravit, aut prædo asportavit. Quod si ad explendam animi vestri dominatricem cupiditatem, ea vos ratione ducimini, ut existimetis me aut Ecclesiasticas possessiones expoliaturum, aut contra patriæ decus Regi suasurum, fallimini: propterea quod Christiani hominis non sit, christianorum carnes paganis dentibus conserendas dare. Tandem Elphegus a Principibus Danis morti adjudicatur, & satellites diaboli alii atque alii eum lapidibus obruunt, anno Patriarchatus ejus septimo, natiuitatis quinquagesimo nono, Jesu Christi MXII. indit. X. advesperascente sabbato Paschalis hebdomadæ, & inchoante dominicæ die observarum Paschæ, XIII. Kalendas Maii, inquit Osbernus. Celebris alias fuit memoria hujus Sancti Præfulis, miraculis clarissimi, cu-

XII. Divina ultio adversus Danos.

victorem spiritum cum triumpho martyris direxit ad cælos: ejus corpus die sequenti Londoniam defertur, a civibus honorifice suscipitur, & ab Episcopis Ednotho Lincolnensi, & Alfbano Londoniensi in Ecclesia sancti Pauli sepelitur, Hucusque Rogerius de S. Elphegi martyrio. Addit his miracula Matthæus Westmonasteriensis, cæteris autem locupletius Osbertus in vita ipsius, quos consulant, qui uberiora cupiunt: ista summam perstricta modo factis ex Rogerio enarrasse. Sed jam dixam cælitus immisit vindictam in eos, qui in sanctissimum virum peccarunt, ex Osberto reddamus, qui ait:

In ejus autem mortis auctores in tantum ira Dei deservit, ut quidam Dux propria se manu interimeret, alius guttura suo stylum infingeret, presbyter perinatiter crucem abscondens Martyris, gladio occideretur, alius ejusdem ordinis sandalia Episcopi temere portans, a demone coram omni populo vexaretur. Et factum est, ut tam vebemens cunctos Danos Principes formido invaserit, ut vix eos terra teneret, sed manibus se tempestatibus, dantes existimarent in polago Martyris iram effugere posse, sed ab ejus ira tellus tucri non posset. Sed mox ut in altum perducti fuerit, centum sexaginta naves adversis ventorum flatibus actæ, in profundum maris demersæ sunt: porro sexagintaquinque ad ignotas appulsæ regiones, quasi qui infidiarum causa venissent, ab incolis misera-

biliter interfecti sunt. Remansit autem in anglia pessimus Turkillus malorum princeps, paucis tempore prædo futurus, sed in æternum damnati spiritus præda mansurus. Hæc Osbertus usque ad Canuti in Angliam adventum. At quæ insuper hoc anno post necem Martyris pertratam ait Matthæus Westmonasteriensis, de immani ultione quæ consecuta est Danos, sic accipe:

Hoc quoque anno Huna quidam Regis Angliæ Ethelredi militia princeps, vir strenuus, & bellicosus, qui sub Rege regni negotia disponenda susceperat, videns Danorum insolentiam, qui jam post pacem factam per totam Angliam adeo superbiendo intualuerant, quod uxores virorum nobilium, & filias vi opprimerent, & ubique ludibrio inadere præsumperant, accessit perturbatus ad Regem, & querelam super his disposuit lucuosam. Tunc Rex non mediocriter commotus, ejusdem Hunæ consilio misit litteras ad omnes regni fines, mandans nationibus singulis & universis, ut sub una die, in festo scilicet S. Bricii Episcopi omnes Dani per Angliam constituti furto impetu morti traderentur, ut simul & semel de oppressione Danicæ omne genus liberaretur Anglorum. Sicque Dani, qui firmo fœdere paulo ante utrinque jurato cum Angliis pacifice habitare debuerant, opprobriose nimis sunt perempti, mulieres cum liberis ad domorum postes allisæ miserabiliter animas effuderunt. Cum igitur hujus decreti sententiâ apud

XIII. Dani una die cæsi omnes.

ius: corpus adhuc anno MCV. repertum est incorruptum. Legendus Bollandus ad diem XIX. mensis Aprilis.

Ad num. XIII. Refert Baronius ex Westmonasteriensis Danos in Angliâ una die furtivo impetu omnes occisos fuisse. Verum jam anno MII. monuimus, Westmonasteriensis summopere in anno illius carnificinæ consignandis pax do errasse, & quæ postea singulis fere annis de rebus in Angliâ gestis in medium adduximus, errorem illum refellunt. Hoc itaque anno non Dani occisi, sed dum Elphegus in vinculis detinetur, Ethelredus Angliæ Rex & Proceres ejus pecunias colligunt, & blande Danos muneribus onerant: Anno MXII. inquit Hovedenus ad hunc Christi annum, perfidus Dux Edricus Streona, & omnes Angliæ Primates ante Pascha Londoniæ congregati sunt, & ibi tandiu morati sunt, quousque tributum Danis promissum, quod erat quadragesimo octo millia librarum, persolveretur. Non potuit tributum pensio sanctum Elphegum a morte liberare, quia tarde, ut cætera omnia, & importune collecta. Itum tunc iterum in fœdera: Tunc, inquit Huntindoniæ, Rex nimis sero pacem fecit cum Danorum exercitu, dans ei 8000. (legendum, 48000) librarum. Nunquam enim tempore opportuno pax fiebat, donec nimia contritione terra langueret. Subdiderunt autem se Regi quadragesimo quinq. pupes Danorum, promittentes quod Angliam suerentur: Rex

urbem Londontensem absque misericordia exequeretur, fugerunt multi Danorum ad quandam Ecclesiam in civitate; ubi omnes sine pietate ipsi astantes altaribus sunt perempti. Hæc de interfectione Danorum. Subiicit vero de aliis, qui fugientes ad naves, & in Daniam redeuntis provocarunt alios, qui in Angliam veniunt, quod & factum est sub Suano tyranno. Vindicta autem, quæ fecuta est Turkillum Ducem interfectorem Elphegi, suo loco dicitur.

XIV. Lievizo- nis Ar-chiep. Rhem. obitus.

Hoc eodem anno pridie Non. Febr. ex hac vita ad Deum migravit Bremen- sis Archiepiscopus Lievizo nomine, vir sanctitate præclarus, multiplici nomine commendatus, sed ex eo potissimum, quod Benedictum Romanum Pontificem sub Ottone Primo Imperatorem exulem in Germania conveniens, tantum abfuit ut erubuerit catenam ejus, quod etiam ipsi usque ad obitum fidelissime tamquam Christi Vicario, summa fide ac diligen- tia famulatus sit, ut ex verbis ipsius te- status est Ditmarus, (a) de quo post multa: *Fuerat enim unus ex numero eorum, quos ut nubes & quasi columbas Pro- pheta miratur suas volare ad fenestras. Ille enim ob vigiliarum & jejuniis assiduitatem dum adhuc valeret, quasi mor- tuus ignotis videbatur. Ad altare Do- minicum nunquam sine oblationibus ac- cessit, assiduus populi monitor, & bila-*

(a) Ditm. l. 6. p. 81.

PAGIUS

Rex vero invenit eis victum & vestitum. Ita Eichelredus Rex sanctissimi Præfulis mortem vindicavit. Sed *Sovanus*, qui in Angliam rediit, ad imperium Insulæ anno sequenti re- verteretur.

VI. Moritur Libentius Archiepiscopus Bremensis seu Ham- burgen- sis Archiep.

Ad num. XIV. Beatus Libentius Archiepi- scopus Bremensis anno Domini MXIII. iudi- cione XI. obiit, & sepultus est in medio cho- ri, ante gradus sanctuarii pridie Nonas Ja- nuar., inquit Adamus Bremensis lib. 2. cap. 29. quare quæ de eo Baronius ex *Ditmaro* lib. 6. refert, pertinent ad annum sequentem. Sedit annos XXV. fuitque vir liberalissimus. Dum adhuc pax esset in Sclavonia Transal- bianos populos frequenter visitabat. Quando *Svein* a Regno Sueviæ depulsus cum Danis & Suecis inferiorem Saxoniam vastavit, omnes Saxoniarum civitates grandi metu percussæ sunt: *Tunc & Brema muro muniri cepit firmissimo. Sed & Libentius Archiepiscopus thesaurum Ec- clesie, omniaque Ecclesiastica fecit ad Buccen- sem deportari Præposituram. Tantus itaque ti- mor in finibus hujus parochia omnibus erat. Nam & ipse Pontifex piratas, qui Episcopa- tum vastabant, anathemate damnavit.* Hæc

ris omnibus arrisit dator. Is ergo Do- minum promeruit, quod inter continuas pirata furentis incursiones sedes sua ba- tenus permansit intacta. Hæc *Ditmarus*.

Hoc anno quarto Idus Aprilis mori- tur S. Macarius Patriarcha Antiochenus, cujus res gestas ejusdem sæculi (a) au- ctor conscripsit post annos ab ejus obitu quinquagintaquinque. *Fuit hic genere Armenus, educatus a seniori Macario ejusdem sedis Antistite; cui electione totius Cleri & populi in sede successit: qui post multa in cura pastoralis egregie præfita, atque miracula edita, peregrina- turus Hierosolymam, abdicans se, E- leutherio viro probitate insigni reliquit Ecclesiam. Venit Hierosolymam, cum ejius Ecclesie Joannes Patriarcha esset, ubi multa passus legitur ab Infidelibus, a- quibus detrusus in carcerem, divinitus liberatus, ex iis nonnullos ad Fidem convertit. Inde vero fama celebris, igno- tus latere cupiens, migrans in Occi- dentem, boreales lustrans Ecclesias, red- ditus jam virtute miraculorum ubique conspicuus, substitit in monasterio San- cti Bavonis in Flandria, quam Comes Balduinus administrabat, ibique in hunc usque annum perseverans, in editio- ne signorum, & operatione virtutum san- cto sine dicta die in pace quievit.*

XV. De obitu S. Macha- rii Patri- arch. An- tiocheni. (a) Apud Sur. die 10. April. to. 2.

Eo-

omnia Adamus. Bollandus ad diem IV. Ja- nuarii refert nomen *Libentii* in aliquibus Ca- lendariis legi, eique nomen *Beati* attribuit.

Ad num. XV. In priori Vita Sancti Macarii Antiocheni Archiepiscopi jussu Eremboldi Ab- batis Gandensis scripta, mors ejus his verbis consignatur: *Anno Domini Incarnat. millesimo duodecimo, concurrentibus duobus (hic enim est bissextilis duplici littera dominicali nota- tus) quarto Idus Aprilis obiit hic sanctus. Et postea narrantur ejus miracula intra biennium post obitum patrata. Sigerius, cujus jussu posterior Vita elucubrata, factus Abbas Gan- densis anno MLXVI. regiminis sui anno se- cundo, elapsis ab obitu Sancti Macarii annis quinque & quinquaginta, cum præclaris mi- raculorum insignibus B. Macarii claveret sepul- cralis locus, ut in ea secunda Vita dicitur, corpus ejus elevari jussit, VII. Idus Maii, an- no MLXVII. & postea eam secundam vitam scribi. Quare non mirum, si post tot annos is Auctor Anonymus contra fidem prioris Anonymi scripserit, *Macarium* in civitate An- tiochiæ Syrorum Metropoli natum & baptiza- tum fuisse, & *Macarii* post Deum creatorem Ar.*

VII. Moritur S. Macarius Archiep. Antioch.

NOTÆ

[1] Hoc anno Synodus ad Confluentiam celebrata Henrico Imperatore præfente, & admi- narentur. Porro ab omnibus assidentibus Episcopis *Theoderico interdicitum est, ut ante purgatio- nem Missam non celebraret*, ait Annalista Saxo ad hunc annum. Hæc autem sententia in eun- dem Episcopum antea in Concilio Bambergensi lata fuerat. De hac Synodo nihil hætenus in collectionibus. MANSI

XVI. Concil. Legio- nense.

Eodem anno Legionem in Hispania ce- lebratum est Concilium, de quo ista in- venimus in scripto codice Antonii Augu- stini.

Concilium Legionense Æra millesima quinquagesima, id est anno Christi mil- lesimo duodecimo sub Adelfonso Quinto Rege Legionensi ex codice vetusto Eccle- siæ Cordubensis, ubi est ad finem libri, qui inscribitur Forum judicum.

Decreta Adelfonsi Regis & Geloir Re- gine.

Sub Æra millesima quinquagesima viii. Kal. Augusti in præfentia Regis domini Adelfonsi & uxoris ejus Geloiræ Re- gine convenimus apud Legionem in ip- sa sede beate Mariæ omnes Pontifices & Abbates, & Optimates regni Hispaniæ, & jussu ipsius Regis talia decreta decre- vimus, quæ firmiter teneantur futuris tem- poribus.

In primis censuimus, ut in omnibus Conciliis, quæ deinceps celebrabuntur, causæ Ecclesiæ prius judicentur, judi- ciumque rectum absque falsitate conse- quantur.

XVII.

Præcipimus etiam, ut quicquid testa- menti concessum, & roboratum aliquo tempore Ecclesiæ tenuerit, firmiter possi- deat: si vero aliquis inquietare volue- rit illud, quod concessum est testamen- tis (quidquid fuerit) testamentum in Concilio adducatur, & a veridicis ho- minibus, utrum verum sit, exquiratur: & si verum inventum fuerit testamentum, nullum super eum agatur judicium, sed quod in eo continetur scriptum, quiete possideat Ecclesiæ in perpetuum. Si vero Ecclesiæ aliquod iure tenuerit, & inde testamentum non habuerit, firmiter ipsum jus cultores ecclesiæ juramento, ac deinceps possideat perenni ævo: nec per triennium juri habito, seu testamento. Deo etenim fraudem facit, qui per trien- nium rem Ecclesiæ rescindit.

* illud.

* præju- dicet.

* post.

XVIII.

Decrevimus, etiam, ut nullus conti- neat seu contendat Episcopus Abbates suarum dioceseon, sive monachos, Abba- tiffas, sanctimoniales, refuganos, sed

PAGIUS

Armeniam extitisse procreatricem. Armenia enim longe a Syria posita, & tamen hic Au- ctor Antiochiam Pifidiam cum Antiochia Sy- riæ perperam confundit. Vide dicta anno su- periori. *Macarius* Gandavi in magna venera- tione habetur, & sæculo elapso, cum, Caro- li V. Imperatoris jussu, ad urbis custodiam monasterium sancti Bavonis eversum fuisset, ejus Reliquiæ in Parochialem Sancti Joannis Baptistæ Basilicam Gandensem, nunc Cathedralem translatae sunt.

VIII.

Concilium Legionense.

Ad num. XVI. & seqq. Concilium Legionen- se era ML. præfentibus Alphonso V. Rege Le- gionis & Geloira ejus uxore, celebratum edi- dit Em. Card. d' Aguirre in Concil. Hispaniæ cum variis Decretis in eo conditis, quæ

omnes permancant sub ditione sui Epi- scopi.

Mandavimus adhuc, ut nullus audeat rapere ab Ecclesia. Verum si aliquid * intra infra cœmeterium per rapinam sumpserit, sacrilegium solvat; & si quid inde ab- stulerit, ut rapinam reddat. Si autem extra cœmeterium abstulerit, ut rapinam reddat eam, & calumniam ipsius Eccle- siæ, more terræ.

Item decrevimus, ut si forte aliquis hominem Ecclesiæ occiderit, & per se ipsam Ecclesiæ justitiam adipisci non po- tuerit, concedat vocem judicii, dividant per medium calumniam homicidii.

Judicato ergo Ecclesiæ judicio, ade- ptæque justitia, agatur causa Regis, dein- de populorum.

Hic multa decreta sequebatur in codi- ce ad civilem potius, quam Ecclesiasti- cam regni gubernationem pertinentia, quæ ideo omisimus. Hucusque descripta inve- nimus ibi.

Meminit hujus Concilii Rodericus To- letanus his verbis: (a) Rex autem A- delfonsus Concilium celebravit, & re- didicavit Legionem, quam Almanzor & Haddemalich filius ejus destruxerant, & leges Gothicas reparavit, & alias addidit, quæ in regno Legionis etiam ho- die observantur.

Hoc eodem anno data Formata juxta antiquum usum Ecclesiæ a Nicæno Con- cilio statuta reperitur a Burchardo Vvor- matienfi Episcopo, ad Vvalterium Spi- rensem Episcopum, pro commendatione Hermanni, ejusdem Vvormatiensis Eccle- siæ clerici. Recitat eandem Gratianus, in cujus sine hæc de tempore: *Data Vormatiæ Idibus Martii anno Domini Incarnationis millesimo duodecimo, In- ditione decima.* Quibus intelligas, no- stram chronologiam in omnibus ac sem- per publicis respondere monumentis.

Hoc eodem anno S. Colomannus natio- ne Scotus, ex progenie Regum Scotiæ ortus, postquam iterum atque iterum peregrinatus esset Hierosolymam pieta- tis

ex Codicibus MSS. eruit. Quare in ejus Con- ciliarum Collectione legenda.

Lambecius Tom. II. Bibl. Cæsareæ pag. 611. & seqq. refert Historiam Martyrii & Miracu- lorum S. Colomanni natione Scoti, qui in op- pidulo Austruæ Stockerau, olim *Asturis* voca- to, & in vicinia Norici Ripensis & Panno- niæ posito passus est, compositam ab *Erchinfri- do* tertio Monasterii Melicensis Abbate, qui eodem tempore vixit in Austria inferiori. Im- perante itaque S. Henrico Colomannus cupiit cum aliis quibus eadem mens erat, Jerusa- lem petere. Venit ob id in Orientalem No- ricæ regionem, ubi contra cum orta est falsa suspicio tanquam veniret missus causa explora- tionis ac præfenda patriæ. Licet itineris sui cau-

(a) Rod. l. 5. c. 19.

XIX.

IX. S. Colo- manni Marty- rium.

CHRISTE
1012.

BENEDICTI VIII. PAP.
I.

VACAT IMP. OCCID. II.
BASIL. & CONST. IMPP. 37.

(a) Cusp. in Aust. tis ergo, ubi in Austria (a) pervenisset: ab impiis in arbore suspensus occiditur, cultus ut martyr, quamplurimis miraculis illustratus. Sed de eo (b) An-

Ditmarus in fine anni post millesimum xvii. ubi ista: Ipsa arbor diu arida, in qua suspensus fuerat, floruit, & hunc Christi martyrem esse monstravit.

PAGIUS causam veraciter Judici exponeret, horrendis tamen caesus est verberibus, & tandem cum duobus latronibus suspensus. In morte & post mortem miraculis claruit: cum autem

hoc anno martyrium passum esse ostendit ibidem Lambecius ex duobus Chronicis MSS. Nomen ejus inscriptum est Martyrologio Romano ad diem XIII. Octobris.

JESU CHRISTI
ANNUS
1013.

BENEDICTI VIII. PAP. VACAT. IMP. OCCID. 12.
ANNUS 2.
BASIL. & CONST. IMPP. 38.

I. **A**nus sequitur Redemptoris decimus-tertius supra millesimum, Indictione undecima, quo Henricus in Italiam descendens, Romam cum exercitu venit circa anni hujus finem: nam ad undecimum Kal. Octob. ex Germania superiori recessisse Romam venturum, testatur qui tunc aderat Ditmarus, quem in primis praestat audire; ait enim: (a) Rex autem ad Occidentales pergens regiones, iter suum ad * Longobardum disposuit, & iterum ad nos, nempe in Saxoniam, repedavit: & inde xi. Kal. Octob. discedens, per Bavariorum fines, atque Suevorum, usque ad locum qui dicitur properavit, & inde usque ad Romam Rex sine omni scrupulo, Regina comitante, venit.

II. **H**enricus Rex Germ. Romam venit. *Ad supplementum hujus itineris Boleslaus antea invitatus nil aspiravit, & in bene promissis more solito mendax apparuit. Insuper antea domino Papae questus est per epistolae portitorem, quod non liceret sibi propter latentes Regis insidias promissum principi Apostolorum Petro persolvere censum. Tunc vero misit illo nuntius, tacitus rimatur, qualiter Rex in his partibus haberetur, quoscumque potuit, ab ejus gratia per hos amovere conatus. Haec ut intelligantur, monendus Lector, quod praeter alios Henricus Rex infestiores hos passus est, Principes, Ducem Poloniae Boleslaum, & Harduigum in Italia Regem Longobardorum: adeo ut cum saepius idem Henricus cogitaverit Romam, & se ad iter accinxerit, per eundem Boleslaum, infestantem regiones finitimas Regi subjectas, cogeretur a cepto desistere, a quo redire in Germaniam. Erant igitur foedere simul juncti hi, quos diximus, Dux Poloniae, Rexque Longobardorum adversus eundem Regem maxime pium. Porro Rex Longobardorum alias expertus Henrici vires (quod superius suo loco est demonstratum) non ausus est modo eidem Regi Romam venienti obistere, sed magis eum studuit obsequiis demereri. De quo Ditmarus subiicit ista: Hujus, nempe Boleslai, compar atque collega Harduigus a Longobardis falso Rex appellatus, adventum magni Regis, & potentiam exercitus doluit: & quia suis viribus huic ad nocendum diffidit, in ca-* Ann. Eccl. Tom. XVI.

stelli munitionem se protinus recepit, hoc solum ingemiscens, quod Rex ad majorem tunc vocatus accessit honorem, nempe ad capeffendum Imperium vocatus a Benedicto Pontifice. Pergit: Post longam animi exaestuans deliberationem Legatos ad Regem misit, qui Comitatum quemdam sibi dari peterent, & coronam summet cum filiis ei redditurum veraciter promitterent. Hoc cum consilio quorundam acquisescens facere Rex noluisse, ut in sequentibus enucleabo, ad magnum suis familiaribus provenire damnum id postea persensit. Haec Ditmarus.

III. **Q**uod autem audisti a Ditmaro, excusasse Boleslaum Ducem Poloniae se, quod non miserit censum promissum Apostolicae Sedi propter Henrici Regis insidias: erat census iste ab exordio (ut apparet) conversionis Polonorum gentis pietatis ergo promissus annis singulis Principi Apostolorum, & ejus loco persolvi ipsius successori Romano Pontifici: qui etiam hoc ipso saeculo reperitur exactus a Gregorio Papa Septimo, anno salutis millesimo septuagesimo quinto, prout habetur in epistola ejusdem Gregorii scripta ad Uratlaum Bohemiae Ducem, in qua ista ejus exordio leguntur: (a) Pervenit ad nos nuntius vester, qui magnae devotionis & fidelitatis vestrae exhibitionem nobis retulit, & quae beato Petro sub nomine census misistis, videlicet centum marchas argenti ad mensuram vestri ponderis, fideliter praesentavit. Quod quidem gratanter accepimus; sed charitatem vestram multo ardentius, ampliusque quasi quibusdam animi brachiis ad vos usque porrectis, amplectimur, qui mentem vestram, & desiderium magis ac magis erga reverentiam Apostolicae Sedis accendi perpendimus. Beatus autem Petrus, quem vos diligitis, & cui celsitudinem potentiae vestrae humiliatis, copiosa vobis proculdubio retributionis munera preparabit, & suo vos munimine tam in praesenti, quam futuro saeculo laetificabit. Haec de perfoluto censu.

IV. **S**ed redeamus ad Regem, quem Romam venientem primum omnium exulem Benedictum Pontificem in suam restituisse Sedem, a quo esset ad Imperium promovendus, certum est. Tanto Regi, cui P p p omnes

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6506.
SÆC. XI. Anno Erae Hispan. MLI.
© 14. D. D 7. P. 5. April. Indict. xi.
JESU CHRISTI 1013.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 2.
HENRICI II. REGIS 12.
BASIL. & CONST. IMPP. 38.

Anno Heglrae cccclv. inchoato die 13. Jul. ser. 2. A.C. 1013

omnes jam cessissent Principes, quoniam pacto invasor Gregorius restitisset? Compositis igitur rebus Urbanis, peracta sunt quæ spectant ad coronationem ipsius: quæ cum certum sit tum Ditmari, tum aliorum antiquorum testificatione, contigisse anno sequenti, mense Februario, a gemus de iis suo loco.

V. Cæterum ex his quæ Glaber & ipse hujus temporis scriptor narrat, non secum duxisse, sed præmississe Henricum Regem Papam Benedictum in Urbem, postumum intelligere, cum ait, (a) venienti Henrico in Urbem ipsum Benedictum ei obviam processisse; immo & hujusmodi tradit præcessisse decretum, his verbis: Illud nihilominus nimium, condecens ac perhonestum videtur, atque ad pacis tutelam optimum decretum, scilicet:

(a) Glab. l. 1. in fin.

Decretum de Imperatoris electione.

Ut ne quisquam audacter Imperii Romani sceptrum præproperus gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Republicæ, eique commiserit insignem Imperiale. Hæc sanctio. Pergit autem Glaber, hujus decreti afferens rationem, dicens: Cum videlicet olim ubique terrarum quilibet tyranni sese procaciter impellentes, sapissime sint Imperatores creati, atque eo minus apti Republicæ, quo constat eos tyrannide potius, quam pietatis auctoritate processisse. Anno igitur Dominicæ Incarnationis millesimo decimoterzio (ita enim necessario restituendum esse ex eo, quod in depravato codice legitur, anno septingentesimo decimo, tempus Henrici, & ejus adventus in Urbem, itemque tempus Sedis Benedicti Papæ, & tempus Cluniacensium monachorum, quorum omnium inferius meminit, non solum suadent, sed cogunt millesimo, inquam, decimoterzio, licet insigne illud Imperiale diversis speciebus prius figuratum fuisset, venerabili tamen Papæ Benedicto Sedis Apostolicæ* jussu est admodum intellectuali specie. Qui idem insigne præcepit fabricari quasi aureum pomum, at-

* visum Globus aureus cum cruce.

PAGIUS I. Libentio Archiep. Bremensi succedit Unwanus.

Ad num. VII. & seq. Baronius non animadvertens, Sedem Bremensem & Hamburgensem unitas fuisse, & Archiepiscopos modo Bremenses, modo Hamburgenses ab Historicis appellari, anno superiori de morte Libentii Archiepiscopi Bremensis, currenti vero de morte Libentii Archiepiscopi Hamburgensis verba facit. Libentius itaque Bremensis & Hamburgensis Archiep. hoc anno ad Deum migravit, ut superiori monstravimus, eique, ut docet Adamus lib. 2. cap. 33. successus est Unwanus Canonicus Paderbornensis, qui toto pectore ad hanc curam incubuit, ut Bernhardus Saxonie Dux Henrico Germanie Regi reconciliaretur. Quod cum factum fuisset,

que circumdari per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis, ac de super auream crucem inferi. Erat autem instar speciei hujus mundanae molis, quæ videlicet in quadam rotunditate circumferebat perhibetur. Ut dum, siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperii, foret ei documentum, non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quam ut dignus haberetur vivifica Crucis tueri vexillo. In ipso etiam diversarum gemmarum decoramine videlicet Imperii culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere.

Cumque postmodum prædictus Papa Imperatori, videlicet Henrico, hujus rei gratia, nempe ut crearetur Imperator, Romam venienti obviam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processisset ex more, eique hujusmodi insigne, scilicet Imperii, in conspectu totius Romanæ plebis tradidisset; suscipiens illud hilariter, circumspectoque eo (ut erat vir sagacissimus) dixit: Optime pater (inquiens ad Papam) istud facere decrevisti nostræ portendendo * juvenis monarchiæ, qualiter sese moderari debuerat, cautius perdocuisti. Deinde manu gerens illud auripomum subjunxit: Nullis, inquit, melius hoc præsens donum possidere, ac cernere congruit, quam illis, qui pompis mundi calcatis, Crucem expeditius sequuntur Salvatoris. Qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum: cui & alia dona plurima contulerat ornamentorum. Hucusque Glaber de occurso Benedicti Pontificis Imperatori: reliqua in annum sequentem, quo eum contigit coronari.

Eodem anno (a) Benedictus Papa pallium dedit Unvano Archiepiscopo Hamburgensi, quæ metropolis erat Danorum, Sveonum, Slavorum, & aliorum circumstantium populorum. Hoc namque anno Domini millesimo decimoterzio, Indictione undecima defunctum, tradit Adam (b) mense Januarii prædeces-

VI. Imperii Stemma donatum a Papa Imperat.

* regimen

VII. (a) Adam li. 2. cap. 31. Id. lib. 1. c. 17. (b) Id. lib. 2. cap. 33. 34. 35.

simul & Vandali ad pristinam obedientiam tracti sunt, & Transalbinæ Saxonie pax restituta. Hinc Chronographus Hildensheimensis ad annum MXIX. scribit: Imperator (Henricus nempe, qui anno sequenti Imperator coronatus est) cum exercitu contra Bernhardum Ducem ad castellum Scalzburg. perrexit, ibique Deo gratias omnia in pace constituit. Qua etiam de re Krantzius lib. 4. Saxonie cap. 30. ait: Hujus impetum viri (sc. Bernhardi) Unwanus taliter sua animi magnitudine fregit, ut præ pudore sapientie & libertatis Episcopi, dux, cui ante adversatus est, deinceps cogereetur benevolus esse ad omnia. Ergo audito Unwani Pontificis consilio, rebellis tandem est

Benedict. Papa pallium dedit Unvano Hamburgensi Archiepisc.

forem ejus Libentium laudatissimum Episcopum, utpote qui amplissimam Ecclesiam illam inter immentos tribulationum fluctus sanctissime gubernavit; demum vero visitata diocesi, & ordinatis Episcopis vacantibus Ecclesiis, rebus bene compositis migravit ad Dominum, pridie Nonas Januarii. Hæc ipse pluribus, deque ejusagens successore, sic ait: Unwanus Archiepiscopus sedit annos sexdecim, ferulam suscepit ab Henrico, pallium a Papa majore Benedicto. Sic dictus respectu junioris Benedicti, de quo suo loco dicendum. De hujus autem rebus præclare gestis hæc inferius: Unwanus primus omnium congregationes ad canonicam regulam traxit, quæ ante quidem mixta ex monachis & canonicis conversatione debebant. Omnes ritus paganos quorum superstitio viguit in hac regione, præcepit funditus amoveri, ita ut ex lucis, quos nostri Paludicola stultia frequentabant reverentia, faceret Ecclesias duodecim renovari; ex quibus etiam basilicam S. Viti extra oppidum construi, & capellam S. Voilhebadi combustam jussit renovari. His subiiciens, quæ mala per Bernardum Ducem Saxonie, rebellantem Henrico Regi, inferri contigerit Ecclesiis illis, quæ nos superius suo loco narravimus: quomodo tantummodo per hunc unum Antistitem potuit

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

flexus Princeps. Scaldinborg supplex Henrico Casari dedit manus, Unvano interveniente: Vandalis tributo subactis, pacem reddidit Transalbinis & Ecclesiæ Hamburgensi.

II. Unwanus Hamburgum re-pavit.

Deinde ad restaurationem Hamburgi Dux atque Archiepiscopus animam appulere, & supra ruinas antiquæ urbis nova e ligno extruxerunt adificia, & Ecclesiam & Claustrum. Dispersos etiam recollegerunt cives, & novos insuper in urbem receperunt incolas. Quare brevi, in eum statum urbs restituta est, ut ipse Dux cum Archiepiscopo frequenter ibi commorari, & Danicæ Regem Vandalorumque Principes eo ad colloquium invitare dedignatus non fuerit. Tum primum quoque Archiepiscopus Collegium duodecim Canonicorum ibi instituit, ut Adamus lib. 2. cap. 52. & Helmoldus lib. 1. cap. 17. fidem faciunt. Nunc Bremensis Ecclesia a Lutheranis occupata, licet Urbi Calvinistæ dominantur.

III. Swvanus Danorum Rex Angliam invadit.

Anno superiori Danorum exercitus in varia distractus; pars Ethelredo Regi servivit, pars major in patriam, præda, spoliisque onusta, recessit. Nunc vero Swvanus, visa Regis incertia, decrevit omnino non quiescere, donec ejecto, aut prostrato Rege coronam ipse induisset. Cum itaque hoc anno e Dania solvisset, & Angliam ingressus esset, provincias fere omnes, sui nominis terrore implevit primo: deinde sibi fecit obsequentes: ac demum qua minis, qua supplicis hominum, qua multis victoris auctus, Rex appellatus est. Sensit primum imperum Septentrio: ubi populus, servitutis impatientis, ideo ad nova imperia promptus, quia omne imperium fugiebat. Swvanus obtenta Northumbria, Merciorum etiam

ejus superbia frangi, idem Adam ita paulo inferius docet: Ejus impetum viri dicitur noster Archiepiscopus Unwanus sua magnitudine taliter fregisse, ut præponderare sapientie, ac libertatis Episcopi cogereetur ipse Dux Ecclesiæ, cui antea ad-versatus est, deinceps hilaris & benignus esse in omnibus. Igitur habito nostri pontificis consilio, rebellis Princeps eodem flexus, apud Scalchisburg Cæsare Henrico supplex dedit manus: moxque favente Unvano, Slavos tributo subiaciens pacem reddidit Nordalbingis, & matri Hamaburg.

Ad cujus instaurationem venerabilis Metropolitanus asseruit post Slavonicam cladem, civitatem & Ecclesiam fuisse novam, simul ex singulis congregationibus suis, quæ virorum essent, tres eligens Fratres, ita ut duodecim fierent, qui in Hamaburg canocica degerent conversatione, vel qui populum converterent ab errore idololatriæ. Ordinavit in Slavoniam, mortuo Rengiberto, Bennonem, virum prudentem, qui de Fratribus Hamaburgensis Ecclesiæ electus in populo Slavorum multum in prædicando fructum attulit, &c. Ipse igitur tanquam pastor in medio ovium suarum dissipatarum collegit & congregavit, quas Slavonica persecutio (ut audisti superius) ingenti crudelitate dispererat. Unde apud P p p z

VIII. Labores Unvanti Archiep. in restituenda Slavorum Ecclesia.

provinciam aggressus, Lincolnensem agrum in suam potestatem redegit: His impletis, inquit Hovedenus ad hunc Christi annum, & classe cum obsidibus Cruto filio suo commendata: sibi lectos auxiliares, de deditis sumens; adversus Australes Mercios expeditionem movit: & pertransita Waling Streete, suis Edictum posuit; videlicet, ut agros devastarent, villas cremarent, Ecclesias spoliarent; quidquid masculini sexus in manus veniret, sine respectu misericordia jugularent: feminas ad suam libidinem explendam reservarent: & omnia, quæ possent, mala peragerent. Quibus ita facientibus, & rabie ferina debacchantibus; venit Oxenfordam, & illam citius, quam prius putavit, obtinuit: obsidibusque acceptis, festinato Wintoniam properavit. Quo cum venisset, crudelitatis ejus magnitudine, cives Wintonienses perterriti, pacem cum eo, sine mora, fecerunt: & obsides, quos vel quot expetiit, dederunt. Quibus acceptis versus Lundoniam movit exercitum; de quo multi, in Tamesi studio submersi, interierunt: Quia nunquam pontem, neque vadum querere voluerunt.

Cumque Lundoniam venisset, multis modis illam, vel dolo capere, vel vi expugnare conatus est. Sed Rex Anglorum Egelvedus, civibus & juvamine Danici Comitit Turkilli sepe memorati, qui secum tunc temporis intus erat, muros urbis viriliter defendit, & illum abegit. Qui repulsus primo Walingfordam, deinde Batham; omnia quaque more solito rapiendo & demoliendo adiit: ibique exercitum suum recreando constituit. Tunc venit ad eum Athelmarus Domnania Comes, & cum eo occidentales ministri: & pace cum illo facta, obsides illi

IV. Rex Angliæ ap-pellatur.

CHRISTI
1013.BENEDICTI VIII. PAP.
2.VACAT IMP. OCCID. 12.
BASIL. & CONST. IMPP. 38.

liberalitati.

pu^d Deum & homines magnam peperit sibi laudem. Quod vero non solum erga pauperes, verum etiam in Principes erogavit thesaurum Ecclesie, accipe ab eodem excusationem, dum ait: *Uvanas igitur cum esset vir nobilissimus, eque nobilem ac sufficientem libertati sua sortitus est Episcopatum, in quo & magnitudinem suam posset ostendere, & necessitati simul Ecclesie prodesse. Quare thesaurum Ecclesie diu sollicito collectum, & quasi minus necessarium, si intra parietes clauderetur: ipse ad commodum sue legationis curavit ita expendi, ut ferocissimos Reges Aquilonis hilaritate suorum munerum ad omnia que*

PAGIUS

illi dederunt. Quibus omnibus ad velle peractis, ad suam classem reversus, ab omni populo Anglorum Rex appellabatur, & habebatur; licet tyrannice faceret. Cives etiam Londonienses obsides illi miserunt, & pacem cum eo fecerunt: intuebant enim furorē illius, intantum super se inardescere; ut omnibus suis rebus ablatis, vel oculos illorum erui, vel manus, vel pedes deturbari iuberet.

V.
Ethelredus Rex in Galiam fugit.

His addit Westmonasteriensis: Inter hac omnia Rex Anglorum Ethelredus jacebat in urbe Londoniarum inertia torpens, timidus & suspiciosus; nulli se committere ausus. De morte fratris sui Edwaldi (idest S. Eduardi Martyris) conscientiam habens cauteriatam; ne citius divinam sentiat ultionem. Exercitum congregare, vel contra hostes ducere non audebat: metuens ne nobiles regni, quos iniuste exbaredaverat; in campo eum relinquentes, hostibus tradere ad dammandum. Hac misera conditio misero Regi fuit. Tandem Rex tot perturbationibus confossus recessit clandestinam a civitate Londoniarum & prius ad Suthamptoniam, ac postea ad vectam insulam anavigavit. Et inde Regnam suam Emma in Norman-

voluit, benignos, obediētesque haberet. In qua re non multum peccavit, ut arbitror, seminans carnalia, ut metere spiritualia. Quinimmo largitio ejus novella Gentium conversione utilissima videbatur, neque adeo nocuit Ecclesie, qua precedentium Patrum diligentia erat opulentissima. Credo etiam secutus est exemplum sancti Ansgarii, & eujusdam in Ecclesiastica historia Theotimi Scytharum Episcopi, quorum alter legitur incredulos Reges donis placasse; alter vero barbaros natura feroces epistolis, muneribusque mansuefecisse laudatur. Hæc Adam.

An-

niam ad Ducem Richardum fratrem suum, cum filiis suis Aelfredo & Edouardo, & eorum magistris Aelfhuno Dunelmensi & Abbate Mideshamensi Aelfio dirigens, cum honore & reverentia ab ipso duce sunt recepti. Eadricus quoque Regis Ethelredi consanguineus, cum militibus sexies viginti, cum Regina, ut custos ejus transfretavit: ubi cum ipsa duobus annis residens, ei magnifice ministravit. Sicque illis mense Augusti mare transsemitibus; Ethelredus cum classe sua in insula Vecta remansit usque ad Natalem domini; si bona de eis nuntia audierit, Regnam & filios secuturus, unde mox ut a partibus transmarinis audivit, Richardum Ducem, sororem & filios ejus cum magna hilaritate suscepisse; Rex Ethelredus mense Januario in Normanniam transfretans, miserias suas sedulitate, & consolatione ducis magnifice sublevari. Tunc didicit Ethelredus nunquam bene firmari coronam fraterno sanguine ac nullo jure acquisitam, & quia Abel justum occiderat, voluisse Deum iuxta sententiam, ut profugus esset super terram, ut filius narrat Alfordus hoc anno.

JESU CHRISTI
ANNUS
1014.BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
3.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 39.I.
Henricus
& Bene-
dicto PP.
corona-
tur Imp.(a) Dittm.
lib. 7. in
prin.

ANNO Redemptoris decimoquarto post millesimum, Indictione duodecima, sexto Kal. Mart. Henricus Germanie Rex Romæ coronatur Imperator a Benedicto summo Pontifice, simulque ejus conjux, mulier Sanctissima, Chunegundis ab eodem corona insignita Augustie nomine decoratur. Hæc omnia abque controversia Scriptores omnes ejus temporis. Rem gestam Dittmarus, qui ab iis, qui interfuissent, accepit, sic narrat: (a) *Decursus a Dominica Incarnatione post millenarii plenitudinem numeri annis tredecim, & in subsequenti anni secundo mense, ac hebdomada tertia, anno autem regni ejus terdecimo, & die Dominica, ac sexto Kal. Martii, Henricus Dei gratia Rex inclitus a Senatoribus duodecim vallatus, quorum sex rasi barba, alii proluxa mystice incedebant cum baculis, cum dilecta suimet conjuge Chunegunde ad Ecclesiam sancti Petri, Papa expectante, venit. Et an-*

PAGIUS

SÆC. XI. ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6507.

Anno Era. Hisp. MLII.

Anno He. giræ CCCCV.

inchoato die 13.

Julii sc. 2.

A.C. 1014.

JESU CHRISTI 1014.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 3.

HENRICI II. REG. 13. IMP. 1.

BASIL. ET CONST. IMPP. 39.

I.
S. Henricus Imp. anno habet: Natalem domini Rex Papia cele-

tequam introduceretur, ab eodem interrogatus, si fidelis vellet Romanæ patronus esse & defensor Ecclesie: sibi autem suisque successoribus per omnia fidelis: devota professione respondit. Et tunc ab eodem inunctionem & coronam cum contestali sui suscepit. Priorem autem coronam super altare Principis Apostolorum suspendi præcepit. Hæc de coronatione. Pergit autem: *Eodem die Papa eis cannam ad Lateranum fecit copiosam.*

In octavo vero die inter Romanos & nostrates magna oritur commotio in ponte Tiberino, & utrimque multi corruerunt, nocte eos ad ultimum dirimente. Hujus rei auctores Germani tres extiterunt, Hug, Hecil, Ecilin, qui postea capti sunt, & in custodia detenti. Ex quibus unus in his partibus evasit, secundus autem ad Fuldam deductus est: in Vitkanstetne autem castello tertius diu servatur. Arnolphum fratrem suum, quem Ravennati antea præfecit Ecclesie Casar, denuo in-

II.
Tumultus
exorti in-
ter Ger-
manos &
Romanos

bravit (quo se se anno superiori contulerat). Inde comitatu Regali Romanam pergens, Imperialis corona diadema a sancti Petri Vicario Benedicto sexto Kal. Martias (legendum, decimo sexto Kal. Martias [1] qui hoc anno in Dominicam incidit; cum Dittmarus, cujus verba recitat Baronius, asserat eum die dominica coronatum) cum generali electione suscepit. Ejusque contestalis domna Cunigunda idem Deo annuente promeruit. Sic Imperator Dei gratia factus Episcopum rediit. Ibi sanctum Pascha feriavit. Inde namque regrediens Pentecosten Babenberg (idest Bambergæ) festiva peregit. Hæc itaque Imperii Henrici Epocha a decima quarta mensis Februarii proficiscitur, & in fronte singulorum annorum impostum notabitur. Ardoinus, qui jam ab anno MIL. in Italia regnaverat, post Henrici Imper. ex Italia discessum

NOTÆ [1] Quandoquidem Dittmarus exterique illum sequuti in assignanda die coronati in Imperatorem; Henrici manifeste errat, neque enim dies VI. Kal. Martias cum die Dominica anno illo componi possunt, nec etiam mendi illius culpa in amanuensem Dittmari referenda videtur, cum eadem temporis nota in vetustissimis Dittmari exscriptoribus, ut in Annalista Saxone Eccardi recurrant. Quandoquidem, inquam, hæc ita se habent, non est cur spernatur auctoritas vetustissimi chronici Regum Italiae a Muratorio editi Rer. Italic. tom. V. in quo coronæ ab Henrico receptæ dies assignatur die VIII. Kalend. Martias cathedræ Sancti Petri sacræ. Neque id plane repugnat Dittmaro caeremoniam hanc diei Dominicæ assignanti, nam ut ex Benzone sapius a nobis laudato de rebus Henrici III. Imperatoris lib. 1. capit. 10. constat totam consecrationis Imperialis caeremoniam tribus vel proprie binis diebus perficiendam fuisse. Die Dominica electus Imperator sacram unctionem a pontifice inter Missarum solemniam recipiebat. Altera autem die scribit ille (nempe feria secunda) *Papa sumit Romanam coronam de altario Apostolorum Principis & ponit eam in capite Casaris.* Id quidem non semper servatum fuisse ex eodem Benzone discimus, factum tamen non raro scimus tunc præsertim cum feria secunda in festum aliquod incidit. Fit inde ut Imperatoris ordinatio diei Dominicæ & feriæ secundæ assignari æque & rectissime possit. Hinc forte Dittmarus asseruit Henricum coronatum fuisse Imperatorem die Dominicæ VIII. Kal. Mart. quamvis in Textum per errorem irrepserit VI. Kal. Martias initium sacræ Ceremoniæ & unctionem Imperialem respiciens; auctor vero Chronici de vera & propria coronatione agens feriam secundam nempe VIII. Kal. Martias designaverit. MANSÉ

CHRISTI
1014.BENEDICTI VIII. PAP.
3.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 39.

tronizatum ab Apostolico ibidem consecrari præcepit. Supplantatorem autem ejus Ebertum injuste ibi diu sedentem primo voluit degradari, sed assidua priorum devotus intercessione, alteri præcitur Ecclesiæ, nomine Aritia. In Ravenna duos, & Romæ totidem synodali judicio Papa deposuit, ab Archiepiscopo Leone jam * muto consecrator.

* f. mortuo

III. Harduicus Rex Longobardorum recedente Imp. arma movet

Dominicam Resurrectionem Imperator in Papiæ civitate celebrans, instabilem Longobardorum mentem charitate cunctis exhibita firmavit. Debinc sedatis tumultibus universis, reversus est ab Italia. Et Harduicus ob hoc admodum gavisus, Vercellensem invasit civitatem, Leone ejusdem Episcopo vix effugiente. Omnem quoque hanc civitatem comprehendens, iterum superbire coepit: quem (ut in sequentibus expono) divina Majestas nimis humiliatum, se culpabilem cognoscere coegit.

IV. Bobienfis Episcopatus erigitur.

In his partibus Cæsar Episcopatum (quod erat tertium devoti operis sui ornamentum) in Bobia civitate, ubi Christiicola sancti & Confessores incliti Columbanus & Attala corporaliter requiescunt, communi consilio & licentia provincialium Episcoporum construxit, quia summa necessitas, & quæ cum percellit, Christi charitas ad hoc instigavit. His rebus gestis, Henricum Imp. reversum in Germaniam idem Ditmarus tradit, qui in exprobrationem eorum, qui his contraria fuerant de eodem Henrico vaticinati, hos addidit versus, quorum exordium:

In falsas de Henrico prædicationes.

Quem laudant superi. Et inferius.
Vetus mendaces confuderat hic modo testes,
Henricum Regem dicentes Imperialem Curam non suscepturum, nec denique longo
Tempore regnandum, sed seorsum morte premendum.
Nunc sunt bissesti, quod regno præfuit, anni,

II. Privilegium in favorem Ecclesiæ Rom. dat.

PAGIUS sum ejectionis, anno sequenti, novum bellum molitus est, tandemque Mediolanum ipsum hostilibus incursionibus pressit. Verum cum Arnulphus Mediolanensis Archiepiscopus exercitum promovisset, Arduinus regno se abdicavit, atque ultro in monasterium Frufteria, situm in agro Taurinatium sese abdidit, uti refert Sigonius lib. VIII. Hist. de Reg. Ital. A num. VI. ad X. Henricus Imp. decessorum suorum exemplo Diplomate suo, a Baronio recitato, patrimonia Romanæ Ecclesiæ confirmavit. Baronus ait. se diploma cum quatuor exemplaribus contulisse, quod varia menda in illud irrepererint, sed reliquit nomen Ludovici Pii, quia scilicet non existimabat, donationem Ecclesiæ Romanæ factam, quæ ejus nomine circumfertur, supposititiam esse

Scandens Cæsaream post rector clarus in aula,
Illo mense meam quo solverat isto cathedram,
Ista dies pulchro signatur clara lapillo,
Qua Regi nostro se subdit Roma benigno,
Atque liquore sacro perfusus gaudet, & almo
Fert grates Domino, qui se visitavit ab alto,
Et Chunigundam contestalem sibi claram.
Summus pastor ovat, chorus atque suus quoque cantat,
Quod sunt securi tanto rectore potiti. &c.

Quod ad aliquas res Henrici Imp. dum Romæ stetit, pertinet; Berno Augiensis libro de rebus ad Missam præstantibus hæc habet: Cum Romanorum presbyteri ab Henrico Imperatore interrogarentur, cur post Evangelium (ut in aliis Ecclesiis fiebat) Symbolum non canerent, me (inquit Berno) assidente audivi eos ejusmodi responsum reddere, videlicet: Quod Romana Ecclesia non fuisset aliquando ulla hæreses face infecta, sed secundum S. Petri doctrinam in soliditate Catholica Fidei permaneret inconcussa: & ideo magis iis necessarium esse illud Symbolum sæpius cantando frequentare, qui aliquando ulla hæresi potuerunt maculari. At Imperator domino Benedicto persuasit, ut ad publicam Missam illud decantarent. Placent ista, sed nobis gratius, si venerande antiquitati annorum mille magis delatum fuisset, quam novitati.

Ad principium etiam Henrici Imperii referendum arbitramur privilegium, quo patrimonia Romanæ Ecclesiæ ab antecessoribus piis Imperatoribus quondam collata, Benedicto Pontifici gratitudinis ergo, & pietatis in Principem Apostolorum amore confirmavit. Quod etsi nec diem,

ac spuriam. Hæc Henrici Imp. verba: Exarchatum Ravennatem cum integritate, cum urbibus civitatibus, oppidis & castellis, quæ pia recordationis dominus Carolus, & dominus Pippinus, & dominus Carolus, & dominus Ludovicus, & Otto & iidem Otto filius ejus, prædecessores videlicet nostri B. Petro Apostolo & prædecessoribus vestris jam dudum per donationis paginam contulerunt. Verum ex iis, quæ in medium attuli, constat donationem Ludovicianam figmentum esse. Quamobrem in Diplomate ab Ottone M. anno CMLXII. dato, & ibidem a Baronio recitato nulla ejus prorsus mentio, quæ tamen facienda fuisset, si Ludovicus uti Pippinus & Carolus, aliquam donationem Ecclesiæ Romanæ fecisset. Adhæc sequentia ejusdem Diplomatis verba Ludovici no.

V. De Symbolo cantari tunc Romæ cocepto.

VI.

CHRISTI
1014.BENEDICTI VIII. PAP.
3.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 39.

diem; nec annum quo confectum sit, adscriptum habeat; nihilominus tamen ex consuetudine prædecessorum Imperatorum, qui similia privilegia statim post Imperialem a Pontifice susceptam coronam eidem tradiderunt, facile possumus colligere, hisce illdem diebus, quibus Romæ debebat, illud ab eo factum, subscriptum, & roboratum esse. Contulimus autem hoc privilegium cum quatuor diversis manuscriptis, atque ita ob nonnulla, in quibus variant, distinximus, ut A. codicem Cencii Camerarii, B. volumen privilegiorum Romanæ Ecclesiæ, C. autographum molis Hadriani, D. nostrum manuscriptum denotet. Ita incipit:

VII. d deest Amen d deest Privilegium Henrici Imp. concessum R. E. d seu d Catam,

Exemplum privilegii Henrici Imperatoris de Regalibus beato Petro concessis. In nomine d Domini Dei d omnipotentis Patris & Filii & Spiritus sancti. d Ego Henricus Dei gratia Imperator Augustus spondeo atque promitto per hoc pactum confirmationis nostræ, tibi beato Petro principi Apostolorum d & clavifero regni caelorum, & per te Vicario d

PAGIUS nomen addititium esse demonstrant: Per hoc nostra delegationis pactum confirmamus donationes, quas pia recordationis Pippinus Rex, & postea Dominus Carolus excellentissimus Imperator, ac deinceps Ottone piissimi, B. Petro Christi Apostolo spontanea voluntate contulerunt; ubi Ludovici nomen tacetur, quia in præcedentibus mox memoratis tacitum etiam fuerat. Denique Henricus expressis verbis confirmat

tu d donno Benedicta summo Pontifici d & universali Papa, sicut & prædecessoribus vestris usque nunc in potestate vestra, ac ditione tenuistis & disposuistis, civitatem Romanam cum Ducatu suo, & suburbanis, atque viculis omnibus, & territoriis ejus, montanis, ac maritimis, litoribus, ac portibus, seu cunctis civitatibus, castellis, oppidis, d ac viculis Tusciae d partibus, idest Portum, Centumcellas, d Ceram, Bledam, d Maturianum, Sutrium, Nepem, castellum d Gallicense, Orbem, Polimartium, b Ameriam d Tudam, Perusiam cum tribus insulis suis, id est b majorem & minorem, Pulversim & lacu, Narniam & Utriculum, omnibus cum finibus & territoriis, ad supradictas civitates pertinentibus; nec non & Exarchatum Ravennatem sub integritate, cum d urbibus, civitatibus, d oppidis & castellis, quæ pia recordationis a b c dominus Pippinus, & dominus Carolus, & dominus Ludovicus, & Otto, & itidem Otto filius ejus, prædecessores videlicet nostri beato Petro Apostolo, & prædecessori-

Constitutiones Eugenii II. & Leonis IV. Pontificum Rom. quibus præcipitur, ut Pontifex qui electus fuerit, non consecratur, nisi in præsentia Missorum suorum, cujus tamen contrarium in donatione Ludovici Pii diserte dicitur. Quare eodem Diplomate Henricus eandem donationem confirmaret & rescinderet, si donationem illam ratam haberet. [1] Leonis autem nomine Imperatorem intelligere

d Marturiam d Maturianum. d Gallicense, b Ameriam d Tuderum, b majore d omnibus urbibus. d pertinentibus, necnon & oppidis a b c donus ubiq. d paginam gratiam c d Pompilii, d Comaculum. d deest d Pisaurum.

III.

NOTÆ [1] IN collectione Conciliorum Labbeana huic anno 1014. Ravennense Concilium quoddam ascribitur; nec sane inficiari potest hoc ipso anno Synodum quandam Ravennæ celebratam fuisse; sed habitam Henrico nondum coronato Imperatore præsentem tradit Annalista Saxo Ecardi ad hunc annum. Nec immerito, cum ex Chronico Farfensi in relatione Hugonis Farfensis abbatis constet Imperatorem antequam venisset Ticino Romam divertisse Ravennam, inde Romam transisse. Quamquam autem Hugo de Synodo nihil memorat, illius tamen convocationem tacite insinuat, cum ait Regem ex quo venit Ravennam præcepisse, cunctis abbatibus & episcopis ut scriberent res perditas suarum Ecclesiarum. Idem nonnisi in Synodo factum fuisse merito reputaremus. Quæ cum ita sint, Synodus ista celebrari debuit ante XVI. vel VII. vel VI. Kalendas Martias, qua Henricus Romani Imperii coronam obtinuit. Quare inscriptio Concilii hujus Ravennatis quæ ita se habet. Quarto decimo anno post millesimum sub imperio clementissimi Augusti Domini Henrici in tertio anno pridie Kalend. Martiarum perspicue mendosa est, neque huic nostro Concilio plane congruit. Suspicio tamen duo celebrata fuisse concilia quæ a posterioribus Scriptoribus in unum confusa fuerint. Aliud quidem hoc anno ante coronationem Henrici, in quo teste eodem Annalista Saxone, Arnoldus frater ejusdem Henrici Episcopali dignitate prius donatus & quorundam vi redire coactus auctoritate papa ac cuncti Senatus consilio digno honore stabilitus fuit. Alterum vero concilium celebratum reputaretur anno tertio Henrici, pridie Kal. Martiarum anni 1016. quæ sane dies eo anno Dominica erat, & intra annum tertium Henrici cadebat. Ad posterius istud Concilium in eadem collectione insertum pertinet pars ejus inscriptionis. Sub Imperio. . . Henrici tertio pridie Kal. Martiarum. Ad prius vero illud. Quarto decimo anno post millesimum. Insuper Concilium istud Labbeana Collectionis aliud esse a priori habito anno 1014. id etiam demonstrat quod Arnoldus post priorem Synodum anni 1014. ordinatus fuit Romæ a Benedicto, teste eodem Annalista Saxone ad eundem annum. In Synodo autem Labbeana Arnoldi ordinatio jam præcepisse significatur. Meam hanc conjecturam confirmant additamenta ad verus Chronicon Quedlinburgense ad annum usque 1025. pertingentia, quæ dedit Menkenius in Scriptorib. Rer. German. tom. III. Hæc additamenta ipsa eadem totidem verbis referunt quæ supra ex Annalista Saxone Ecardiano exhibuimus, ex quo deducendum arbitramur Annalistas illum antiquioris Scriptoris & rei huic de qua sermo est cœvi fidem in ea re asserenda sequutum fuisse. MANSI

CHRISTI 1014.

BENEDICTI VIII. PAP. 3.

HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMP. 39.

Annun- fimum d E- fimum, d Balnen- se ac Bal- venfem, d Callis, Tucoolos d Ferenti castrum c Pledam d Roscel- las, c Alunis d feu ali- mentis d deest d noftram & ditio- nem d Eccle- fiam d vi- dentur & tenentur d in Sici- lia

foribus veftris jamdudum per danationis d paginam contulerunt, hoc est civita- tem Ravennam, & Emiliam, Bobium, Cefenani, Forum c d populi, Forum, Livii, Faventiam, Imolam, Bononiam, Ferrariam, d Comiacum, d Adrianis, atque Gabellum cum omnibus finibus, territorii atque infulis, terra marique ad fupradictas civitates pertinentibus: fi- mul & Pentapolim, videlicet Ariminum, d Pensaurum, Fanum, Senogalliam, An- conam, d Aufinum, Humanam, d Efm, Forum Sempronii, Montem Feltri, Ur- binum, & territorium d Balvenfe, c Cal- lem, Luciolis, & Eugubium cum omni- bus finibus ac territorii ad eafdem civi- tates pertinentibus. Eodem modo terri- torium Sabinenfe; ficut a pradictis Im- peratoribus antecessoribus noftris beato Petro Apoftolo per donationis fcriptum conceffum est fub integritate, & est in par- tibus Tufciae Longobardorum, caftellum Felicitatis, Urbem veterem, Balneum Regis, d Ferenti, Viterbium, Orthem, Martiam, c Bledam, Tufcanam, Suan- nam, Populonium, d Roselles, cum fu- urbanis atque viculis, & omnibus terri- toriis, ac maritimis oppidis, feu finibus omnibus. Itemque c Almus cum infula Corfica in Suriano, deinde in montem Bardonis, d deinde in Berceto, exinde in Parma, deinde in Regium, exinde in Mantua, atque in monte Silicis, atque provincia Venetiaram, & Itria, necnon & cunctum Spoletanum Ducatum, feu Be- neventanum, una cum Ecclefia sanctae Chriftinae pofita prope Papiam juxta Pa- dum io. milliaro. Item in partibus Cam- paniae, d Sora, Arces, Aquinum, d Ar- pinum, Theanum, Capuam, necnon & patrimonium, ad potestatem d & di- tionem veftram pertinentia, ficut est pa- trimonium Beneventanum, & Neapo- litanum, atque patrimonia Calabriae fu- perioris & inferioris. De civitate autem Neapolitana cum caftellis & territorii ac finibus & infulis fibi pertinentibus, fi- cuti, ad d eafdem afpicere d videntur: necnon patrimonium d Siciliae, fi Deus noftris illud tradiderit manibus. Simili-

PAGIUS Decernit ut Roma- ni Ponti- ficis ordi- natio co- ram Lega- tis Casa- reis fiat.

re Leonem Papam hujus nominis IV. jam o- f tendimus anno CMLXII. Privilegium Otto- nis M. explicantes. Neuter confirmat Decre- tum anno DCCCXCVIII. in Concilio Roma- no coram Lamberto Imperatore factum, quo jubetur, ut Pontifex Romanus coram Legatis Caefareis consecratur, juxta id quod antea a Romanis Pontificibus statutum fuerat, quia tam Otto, quam Henricus non habuere Lambertum pro Imperatore, sed Arnulphum Germaniae Regem, quem ipse Imperio dejecerat. Ex hoc etiam Di- plomate apparet, verum esse quod faeculi noni initio asseruimus, nempe Carolum M. ejusque fucceffores obtinuisse a Leone Papa hujus nomi- nis III. fupremum dominium in Urbem, Duca- tum Romanum, & Exarchatum Ravennensem.

modo civitatem Cajetanam, & Fundum, cum omnibus earum pertinentiis. Super hoc confirmamus vobis d Faldense mona- fterium, & Abbatis ejus consecrationem, atque omnia monasteria, Curtes & vil- las, quas in d ultramontanis partibus sanctus Petrus habere dignoscitur, d ab- fque Aterna, Vumiteringa, fve Vuilm- bach, que a sancti Petri Ecclefia per conventionis paginam Epifcupo nofthro Ba- bembergenfi collatae sunt: pro quibus sa- pedictae Ecclefiae sancti Petri tranfcribi- mus, concedimus, & confirmamus omnem illam terram, d qua inter Narniam d Terannem, vel Spoletum ex regni noftri parte habuimus. Sub iuitione praetered- sancti Petri & veftra veftrorumque fuc- cefforum praetaxatum a b c Epifcopum Babembergenfem offerimus, unde fub d penfionis noftrae equum unum album pba- leratum ex ejuftem loci Epifcupo d vos annualiter fufcepturos d sancimus. Offeri- mus iufuper, firmamus, & corroboramus tibi B. Petro ac Vicario tuo donno Bene- dicto, & fuccefforibus ejus, prout bona memoriae Pap. Joanni, fuisque fucceffori- bus a praedecessoribus noftris Ottonibus b c d factum, civitates & oppida cum pi- fcaris fuis, Reatem, Amiternum, d Fur- conem, Nurfiam, Balvam & Marfiam, & alibi civitatem Terannem cum pertinen- tiis fuis. Has omnes fupradictas provin- cias, urbes & civitates, oppida, atque caftella, viculos ac territoria, fimulque patrimonia pro ftatu regni d noftri, cun- ctoque Chriftianorum populo confervan- do jam dictae Ecclefiae tuae beate Petre, Vicarioq. tuo Benedicto ac fuccefforibus ejus, ufque in finem faeculi eo modo con- firmamus, ut in fuo detineant jure, d prin- cipatu, atque ditione. Simili modo per hoc noftrae delegationis pactum confirma- mus donationes, quas pia recordationis Pipinus Rex, & poftea donnus Carolus ex- cellentiffimus Imper. ac deinceps Ottones piiiffimi B. Petro Chrifti Apoftolo Sponta- nea voluntate contulerunt, necnon & cen- sum, b c d vel penfionem, feu ceteras b donationes, que annuatim in a b c Pala- tio Regis d Longobardorum inferri fole- bant

Nullus enim fibi perfuaserit, Ottonem M. & Henricum majorem auctoritatem in Ditione Ecclefiafticas exercuiffe, quam Carolum M. aliofque ex ejus familia Imperatores. Ait au- tem Henricus fe confirmare censum ex Du- catu tam Tufciae, quam Spoletani provenien- tem, eo fcilicet modo, ut annis fingulis pra- dictus census ad partem Ecclefiae S. Petri per- folvatur, falva fuper eafdem ducatus noftra in omnibus dominatione, & illorum ad noftram partem fubiectione. Et paulo poft de aliis provin- ciis, urbibus & Patrimoniis ad partem Ec- clefiae B. Petri Apoftoli, atque Pontificum in- ftravitiffima fede illius residentium, verba faci- ens, ait, nos in quantum poffumus defenfores esse tenemur, adhuc ad eam illi ditionem ad- uten-

d Fundent d Ultra- marinis d atque Amenfua; Vmixrin- ga d quam d Inter am- nem & a b c Epif- copium d noftrae penfionis debito. d annua- liter nos d fanximus b c d factum est d Furco- nium. d deest d deest b c d & d dationes a b c Pala- tium.

CHRISTI 1014.

BENEDICTI VIII. PAP. 3.

HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMP. 39.

d deest d deest d pro tempore de fupra- fcriptis d corro- boramus b d nobis d deest a tene- mur, b c te- ftamur, d deest d deest b c regi- men Apo- ftolicum d contra- riante. b c infe- renda. PAGIUS

bant, fve de Tufcia, fve de Ducatu Spo- letano, ficut in fuprafcritis donationibus continetur, d & inter sanctae memoriae Ha- drianum Papam, & donnum Carolum Im- peratorem convenit, quando idem Pon- tifex d eidem de fupradictis Ducatibus, id est, Tufcano, & Spoletano fua auctori- tatis praecceptum confirmavit, eo fcilicet modo, ut annis fingulis pradictus census ad partem Ecclefiae sancti Petri perfolva- tur, falva fuper eafdem Ducatus noftra in omnibus dominatione, & illorum ad noftram partem fubiectione. Ceterum fi- cut diximus, omnia fuprafcrita nomi- na ita ad veftram partem per hoc no- ftrae Confirmationis pactum d corroboravi- mus, ut in veftro permaneant jure, prin- cipatu, atque ditione, & neque a nobis, neque a fuccefforibus noftris per quodlibet argumentum, fve machinationem in quacumque parte veftra potestas immi- nuatur, aut a b d vobis inde aliquid fub- trahatur. De fupradictis vero provinciis, urbibus, viculis, oppidis, castris, viculis territorii, ac patrimonii, nec- non & penfionibus, atque censibus, ita ut nec nos facturi fimus, neque d a qui- buslibet ea facere volentibus consentia- mus, sed potius omnia, que fuperius leguntur, id est provinciae, civitates, urbes, caftella, oppida, terra, patri- monia, atque infulae, censusque & pen- fiones ad partem Ecclefiae beati Petri d Apoftoli, atque Pontificum, in sacra- riffima Sede illius residentium, nos in quantum poffumus, defenfores esse a b c tenemur, ad hoc ut eam illi ditionem ad d utendum, atque difponendum firmi- ter valeant obtinere, falva in omnibus potestate noftra, pofterorumque noftror- um, fecundum quod in pacto & consti- tutione, ac promiffionis firmitate Eugenii Pontificis, fuccefforumque illius contine- tur, ut omnis Clerus & univerfi populi Romani nobilitas propter diversas ne- cefitates, & Pontificum irrationabiles erga populum fubijectum afperitates retundendas focramento fe obliget, qua- renus futura d Pontificum electio, quan- tum unufcujusque intellectus fuerit, ca- nonice & iufte fiat, & ut ille, qui ad hoc b c sanctum regimen eligetur, nemi- ne d consentiente consecratus fiat Ponti- fex, priusquam talem in praefentia Mif- forum noftrorum, feu univerfae generali- tatis faciat promiffionem pro omnium fa- tisfactione, ac futura confervatione, qualem donnus & venerandus fpirituafis pater nofter Leo fponfe feciffe dignofci- tur. Praeterea alia minora huic operi b c Ann. Eccl. Tom. XVI.

inferendum praevidimus, videlicet, ut in electione Pontificum neque liber, neque servus ad hoc venire praesumat, ut illis Romanis, quos ad hanc electionem per Constitutionem sanctorum Patrum d an- tiqua admittit consuetudo, aliquod faciat impedimentum. Quod si quis contra hanc noftram b c institutionem venire praesumpserit, exilio tradatur. Iufuper etiam, ut nullus mifforum noftrorum cujuscumque impeditiois argumentum componere au- deat in praefatam electionem, prohibemus: nam & hoc omnimodo instituire placuit, ut qui femel sub b c d fpirituafali defen- fione donni Apoftolici, fve noftra fue- rint fufcepti, impetrata iufte utantur de- fenfione. Quod si quis in quemquam il- lorum, qui hoc promoverunt, violare praesumpferit, fcias fe periculum vitae fuae esse b c d incursum. Illud etiam confir- mamus, d ut donno Apoftolico iufam in omnibus fervent obedientiam, feu Duci- bus, & Judicibus fuis, ad faciendam iufitiam. Huic enim institutioni d hoc necelfario annectendum esse perpeximus, ut Miffi donni Apoftolici, feu noftri fem- per fnt constituti, qui annuatim nobis renuntiare valeant, qualiter finguli Du- ces ac Judices populo iufitiam faciant. Hanc Imperialem Constitutionem quomo- do obfervent, qui Miffi, decernimus ut primum cunctos clamores, qui per negli- gentiam Ducum vel Judicum fuerint in- venti, ad notitiam donni Apoftolici de- ferant, & ipse unum e duobus eligat, aut ftatim per eofdem d Miffos fiant ne- cefitates emendatae, aut Miffo nofthro no- bis renuntiante per noftros Nuntios a no- bis directos emendentur. Hoc ut ab o- mnibus Fidelibus sanctae Dei Ecclefiae, d & c veftris firmum esse credatur, pro- priae manus b fignaculo hoc pactum Con- firmationis noftrae roboravimus, & b c fignilli imprefione assignari iufimus. * Signum donni Henrici gloriofiffimi d Romanorum Imperatoris Augufti. VIII. Signum d Erchandildi Maguntini Ar- chiepifcopi. Signum Heriberti Colonienfis Archie- pifcopi. Signum Bobonis Trevirenfis Archiepi- fcopi. Signum Thiederic Metenfis Epifcopi. Ego Eberhardus Bambergensis d Eccle- fiae Epifcopus d Romanae Sedis d fubdi- tus fufcripti. Ego d Mazelinus Vuirceburgensis Epi- fcopus fufcripti. d Ego Vvalterius Spirenfis Epifcopus fufcripti. Q q q Ego

d aliqua b c Con- ftitutio- nem. b c d fpe- ciali. b c d in- cursum d in do- minio. d deest d Nuntios d deest noftris b fignacu- lo, & no- bilitium optima- tum no- mibus. fubfcri- ptioni- bus. c fignilli noftri d Romani VIII. d Erkin- baldi Ma- guntinen- fis d Ecclefiae Apofto- licae d fubditus fervus d Mateli- nus Vvir- tember- genfis Epifcopus fervus. d deest

ni coram Legatis Caefareis facienda, locum habuiffe indicat Petrus Damiani, qui Alexan- dro II. Papa fedente ait in lib. I. Epist. XX. electionem Pontificiam per Epifcoporum Cardi- na-

CHRISTI 1014. BENEDICTI VIII. PAP. 3. HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMPF. 39. I.

d Rodonardus d Ioldariensis. d Adalbertus. d Verdunensis. d deest d Ricaldi Faldensis b Fuldenfis Abbatis. d Bruicardi d deest. a b c deest d Vulponis. d Conradi d deest d Boybonis. a c Mezonis. d Inferorum. a c Heimod Eunponis. d Hudis d Alunum Roriger. a b c deest. XI.

Ego d Ricodardus Constantiensis Episcopus subscripsi. Ego d Zodalricus Curienfis Episcopus subscripsi. Ego d Adalbertus Basiliensis Episcopus subscripsi. Ego Hemmo d Voerdunenfis Episcopus subscripsi. d Ego Vualter Heichstedensfis Episcopus subscripsi. Signum d Richardi b Fuldenfis. Signum Arnoldi Herfendenfis Abbatiss. Signum d Bruardi Abbatis. Signum Gottifridi Ducis. d Signum Beringardi Ducis. Signum Thiederici Ducis. a b c Signum Simonis Comitis. Signum d Velphonis Comitis. Signum Canonis Comitis. Signum d Kunzadi Comitis. Signum Ottonis Comitis. d Signum Adilbrabris Comitis. d Bobonis Comitis. Signum Frederici Comitis. Signum Bezelini Comitis. Signum Ezonis Comitis Palatini. Signum Frederici Camerarii. Signum a c Exonis d in Fercore. Signum a c d Heunzonis pincernarii. Signum d Huzis. d Alimunbereger. Adilman. Adilbero. Ego a b d Voicelinus Astrazburgenfis Episcopus. Signum a b d Ryodbois Fluvanenfis Abbatis. Haftenus Henrici privilegia Imperatoris maxime pii, qui hisce dignis oblationibus sui Imperii primordia Domino consecravit. At qui sua munificentia primum omnium Romanam Ecclesiam pie sancteque est prosequutus, alias minores Ecclesias non despexit, sed aequae de omnibus, ut facultas est data, bene mereri non destitit. Sit in exemplum alia donatio, facta hoc item anno Ecclesiae Novariensis, cui tunc praesidebat Petrus: cujus exemplar acceptum ab ejus, qui nunc eidem Ecclesiae bene praestit, Episcopo Carolo, hic tibi reddendum curavimus. Sic enim se habet. In nomine sanctae & individuae Trinitatis. Henricus divina ordinante clementia Romanorum Imperator Augustus. Dum fidelium petitionibus nostra Imperialis celsitudinis assensum praebuerimus, eos nostro servitio promptiores ac

PAGIUS naliu fieri debere principale iudicium, ita ut secundo loco iure prebeat Clerus assensum; tertio popularis favor attollat applausum: sicque suspendendam esse causam, usque dum Regia celsitudinis consulatur auctoritas, nisi periculum

devotiores esse minime dubitamus. Quapropter cunctorum Ecclesiae Catholicae Fidelium, nostrorumque tam praesentium, quam futurorum solertia recognoscat, Petrum venerabilem virum, sanctae Novariensis Ecclesiae Episcopum, nostrumque fidelem, qui nostrae fidelitatis causa multa sustinuit, famem videlicet, sitim, aestus, & frigus, & insuper & glaciosas rupes, colleque satis asperos, nudis pedibus, persequentibus inimicis, fugiendo superavit: qui etiam nunc praesentialiter multa damna, Harduico devastante, recepit: Nam Ecclesia illius sunt depraedata, castra dirupta, domus everse, vineae incise, arbores decorticate: insuper plebes ipsius, & Curtes ab Harduico pro beneficio, susque inimicis datae sunt: nostram Imperialem adesse excellentiam, quatenus pro sui laboris recompensatione, & suorum damnorum restauratione quemdam Comitatum, qui in valle Auxula infra ipsius Episcopatus parochiam adiacere dignoscitur, praedictae Ecclesiae Novariensi cum omnibus functionibus, quae de ipso Comitatu publicae parti pertinent, concederemus. Nec non etiam deprecatus est nos, ut quamdam plebem, quam olim malo ordine & in justa ratione sua perdidit Ecclesia, quae sita est in villa, quae nominatur Treccate, non adeo procul a civitate; Curtem quoque quae Gravalona dicitur, quondam ipsius Episcopi continentem, sed nunc iniuste pervasa esse dignoscitur, sua Ecclesia restitueremus. Itaque dignum est, ut sui laboris praenominatus Praesul retributionem a nobis suscipiat. Et quantum iustum est, ut supra nominata plebs, atque Curtes jam dicta suo restituatur Episcopatu: & ut alii nostri fideles hoc cognoscentes, nostrae fidelitati amplius stabiliantur, ejus precibus annuentes, jam dictum Comitatum a nostro iure in ejus Ecclesiae potestatem omnino transfundimus, & perdonamus; & praesatam plebem, atque Curtem per hoc nostra auctoritatis praecipuum jam supradictae Novariensis Ecclesiae reddimus, & concedimus, cum omni districtu, & teloneis, piscationibus, quae in flumine Toxo, in illis scilicet locis, ubi ipsa Ecclesia ex utraque fluminis tenet parte: & cum venationibus, seu omnibus rebus, quae ad publicam partem ex eodem Comitatu exigere possunt, cum capellis, domo cultu, massariis, casis, sedimentibus, campis, pratis, vineis, piscuis, silvis, stallariis, salicetis, paludibus, aquis,

fortassis imminet, quod rem quantocius accelerare compellat. Sed hic mos tandem hoc faculo per Romanorum Pontificum cum Imperatoribus dissidia penitus exolevit, ut suo loco inhiuabimus. A num.

CHRISTI 1014. BENEDICTI VIII. PAP. 3. HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMPF. 39. I.

aquis, aquarum decursibus, molendinis, piscationibus, cultis & incultis, divisis & indivisis, terminis, concessionibus, piscariis, comparicis, aliisque universis redditionibus, cum servis, & ancillis, & aldianibus, & aldianis utriusque sexus, cum omnibus, quae dici, aut vocari possunt, ad jam dictam plebem, vel Curtem pertinentibus, vel respicientibus. Nec non & portum de Bestagno eidem plebi pertinentem, quem gloriosissimus avunculus noster Otto major supradictae sedi per praecipuum concessit, ita ut nullus Marchio, Comes, Viscomes, Sculdafus ejus seu qualibet magna parvaque persona homines jam dicti Comitatus, seu plebis, vel Curtes audeat distringere, aut intra ipsum Comitatum aliquid praesumant exigere, vel paratos successoribus jam saepedictum Comitatum cum supradicta plebe, vel Curte tenere, & omnes homines ipsius Comitatus, sive ipsius plebis, seu Curtes per se, vel suum legatum distringere, sicut per nos, vel nostrum Missum distringendi essent, & omnia, quae de ipso Comitatu ad publicam partem pertinent, vel inde exigere possunt, & praesatam plebem de Treccate, atque Curtem de Gravalona cum omnibus suis appendiciis, vel pertinentiis habeat, teneat, firmiterque possideat tam ipse, quam successores illius, qui illam, Deo favente, & disponente, ipsius sedis cathedram susceperunt, omni nostro nostrorumque successorum Regum, & Imperatorum, & omni hominum contradictione, vel diminutione remota. Si quis igitur hoc nostra Concessionis praecipuum nefarie ausu temerario violare praesumpserit, centum libras auri optimi componere cogatur; medietatem Palatii nostro, & medietatem Novariensis Ecclesiae, ejusque Rectori, qui pro tempore tibi habebitur. At hoc ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, manu propria subter confirmantes, sigillique nostri impressione iussimus insigniri. Signum domini Henrici, serenissimi invictissimi Imperatoris Augusti. Datum anno Incarnationis Dominicae * MXXXIV. Indictione duodecima; anno vero regni domini Henrici Imperatoris Augusti xiii. Imperii anno primo. Actum Trucejanae feliciter. Amen. Haftenus privilegium Novariensis Ecclesiae concessum. Ann. Eccl. Tom. XVI.

* 1014.

PAGIUS IV. Henricus Imp. Viros Sanctos coluit. A num. XIV. ad XVII. Ait Baronius S. Henricum Poppomem Abbatem Cluniacensem summopere coluisse. Erat enim vere Catholicus, inquit Hugo Abbas Flaviniacensis in Chronico Viridunensi, & religionis amator praecipuus. Adhaerebat moralibus suorum consiliis,

Leo Ostiensis agens de eadem Henrici coronatione Romae facta, ista adhaeret: (a) Ipse quoque Henricus Imperator ab eodem Abbate Atenulpho, & omni Congregatione rogatus, per praecipuum aureo sigillo munitum universas monasterii provincias confirmavit, specialiter autem ac nominatim, res Comitatus Thermenensis cum finibus suis, castra, Ecclesias, Curtes cum omnibus pertinentiis; duo etiam castella Cominensis territorii, scilicet Vicum album, & sanctum Urbanum alio praecipuo, postquam in patriam rediit, huic monasterio confirmavit: de quibus jam dudum Pandulphus Capuanus Princeps post patris mortem eidem Abbati fratri suo praecipuum fecerat. &c. Subicit vero ista (b). His diebus monachi quidam ab Hierosolymis venientes, particulam lintei, cum quo pedes Discipulorum Salvator exterserit, secum detulerunt & ob reverentiam sacri hujus loci hic devotissime obtulerunt sexto Idus Decembris. Verum cum plurimi fidem derogarent, illi fide praediti particulam istam ardentibus imponunt prunis, quae max in colorem ignis versa est. Amotis tamen carbonibus, ad pristinam speciem admirabiliter redit. Cumque cogitarent, quomodo, vel ubi pignora tanta locarent, dispositione Dei contigit, ut eodem die mitteretur huc locus ille mirificus, ubi nunc condita est lintei ipsius particula, argento, & auro, gemmisque opere anglico subtiliter & pulcherrime decoratus. Ibi ergo amoto crystallo, cum omni veneratione locata est: morisque est, annis singulis ipso die Cænae Dominicae ad Mandatum Fratrum a mansionariis eam deferri, & in medium poni, duoque ante illam accendi candelabra, & jugiter, donec impleatur Mandatum, ab Acolythis incensari: demum juxta finem mandati, a singulis per ordinem Fratribus flexis genibus devotissime adorari, & reverenter exostulari. Hucusque Leo. Sed ad Henricum ex Rege jam Imperatorem revertatur oratio. Hunc redeuntem in Germaniam excipiunt sui magno triumpho; convenit etiam cum S. Poppo Abbas Stabulensis, ipsi ob egregia vitæ merita familiaritate conjunctus. Siquidem idem Henricus secundum illud Davidicum: (c) Timentes autem Dominum glorificat. Quoscumque potuit scire iustos, eisdem audire cupiebat, atque colere satagebat, eorumque ca-

XII. (a) Leo Ost. chr. Cas. lib. 2. c. 31. Henricus Imp. confirmat privilegia monast. Cassinens. (b) Id. lib. 2. cap. 34. XIII. De sacro Linteo Hierosolymis alato. XIV. (c) Psal. 14. Q q q 2 pef.

quorum puritate & nitore florebat Lotharingia, illuminabatur Saxonia, dirigebatur Suevia & Alemannia. Quamobrem sub ejus imperio salus fuit mundo & gloria. Inter quos habebat gratissimos Odilonem Cluniacensis Ecclesiae Patrem piissimum, Vailletnaum Divionensis Ecclesiae Re-

peffere consilia, & monitis parere non negligebat: ut accidit, cum eundem ad se venientem Popponem excepit; de quo Everhelmus invita ipfius: (a) *Ab illo vero tam magnificencia, quam honorificencia regia Poppo est susceptus, utpote qui primum amicitie locum inter ceteros jam apud eum fuerat adeptus; cuius etiam sanctitas humilitatem, mansuetudinemque Imperatoris in amorem sui ita accendit, ut etiam reverentia distante, magis parere, quasi ad iussa ab eo visus fuerit, quam rogata ab alio implere voluerit. Contigit etiam ludis histrionum Imperiales tunc fores occupari, atque eo spectaculo genere Regem cum suis delectari. Urfis enim nudus quidam, membra molle perunctus exhibetur: illo plurimum pro periculo sui timente, ne forte ab iisdem urfis ad ossa sua melale consumpto perveniretur. Porro Rex eisdem spectaculo amore in oculis suis ita captus tenebatur, ut male providus, pro periculo viri parum esset sollicitus. Unde super tam iniqua in Christianum illusione Regem beatus Poppo redarguit; eumque ab hoc spectaculo suis cum optimatibus mox compestuit; tum etiam a periculo urforum virum liberavit: & ne id ultra fieret, arguendo & obsecrando obtinuit. Henricus enim Imper. tum obsecrationi, quam correptioni ejus humiliter paruit; & quem honorifice ad se venientem susceperat, honorifice etiam a se digredientem dimisit. At nec id satis, sed magna sollicitudine Imperator curavit, ut idem vir sanctus Abbas Stabulensis (b) crearetur, qui non adulatione, sed correctione eam nefciens sibi paravit dignitatem.*

Qui igitur sanctum Popponem (ut audisti) ita coluit, S. quoque Odilonem Abbatem Cluniacensem hujus temporis fulgens fidus in Ecclesia, omni officio est profecutus, usque adeo, ut coronam suam illi dono miserit, quam famis tempore, pro alendis pauperibus, una cum aliis Ecclesie ornamentis ipse distraxit. Testatur id Petrus Damiani in (c) vita ipsius, qui & paulo post ista de eodem subicit memoratu digna: *Aliquando Imperator Henricus, dum apposita mensa discumberet, vas illi holovitreum valde pretiosum, & Ale-*

PAGIUS *forem strenuum, religione prastantissimum, qui eis non erant de regno ejus, tamen in amicitia ei jungebantur, & eorum orationibus regni negotia in pace tractabantur. Nec deerat familiaritati ejus Pandulphus Agaunensis (S. Abbas) vir vita, moribus, religione sanctitate celeberrimus; cum eum faceret commendabilem Regi & Optimatibus fama virtutis ejus. At vero de regno ejus fere quotquot erant Pontifices, & primi Ecclesiarum, tot ei erant incrementa virtutum cum ipse eisdem muniretur, & ipsi vice versa ejus auctoritate ab illicitis*

xandrini operis arte compositum cum tritis est pigmentis allatum. Mox advocat duos aulae regiae Capellanos, Albericum videlicet & Landulphum, quorum alter Cenomana, alter vero Taurinensis Ecclesie postmodum Episcopi facti sunt. Quod profecto vasculum Capellani sancto viro, prout decebat, humiliter offerunt, ac pro eo postmodum reditur, ad Regis interrim convivium revertuntur. Paulo vero post, sicut humane curiositatis mos est ut nova qualibet & inusitata invidiositer aspiciat, coperunt monachi praefatum vas sub admirationis intuitu contrereclare, & de manu in manum, solenter inspiciendo, transponere; cum ecce de manibus incaute tenentium labitur, & ut fragilis est natura, continuo frangitur. Quod mox ut vir sanctus accidisse cognovit, graviter tulit, & praesertim clericis, qui reliquerant, paterna pietate conduluit, ne videlicet Augustum innocentes offenderent, & non modo saluturam gratia, sed & regii motus periculum sustinerent. Mox ergo cum Fratribus in Ecclesiam pius Pater ingreditur, & ne hi, qui immunes essent a culpa, motum regiae indignationis incurrant, orationibus & Palmis incumbens, clementiam divinitatis implorant. Jam igitur oratione completa, vir Dei fractum sibi vas jubet afferri: manibus contrereclat, oculis undique subtiliter inspicit; & ecce nulla prorsus in eo fracturae vestigia deprehendit. Tunc indignatus in Fratres, eos cum austeritate redarguit, cur vas conquereverunt confractum, quod omnino remanserat illibatatum. Illi vero vehementer attoniti tam evidentis ostensione miraculi, & austeritatem corripientis libenter accipiunt, & ad referendas omnipotenti Deo gratias ferventius accenduntur. Hæc Petrus. Qui & inferius tradit, eundem S. Odilonem sicut ab Imperatore Henrico, ita etiam ab ipso Benedicto Papa magnopere cultum. Nam ait:

Apostolicus igitur iste, quem diximus, Benedictus, dum adhuc viveret, beatum virum affectuose dilexit, reverenter excoluit, & Apostolorum Limina frequentanti necessariis sumptibus optima saepe subsidia ministravit. Porro hospitium ejus, dum

reprimerentur, & ad perfectiora provocarentur. Inter quos hunc Patrem nostrum (nempe Ricardum Viridunensem Abbatem) habebat carissimum inter praecipuos egregium pietate predicabilem, religione commendabilem; quem tanta Deus donaverat omnium gratia, ut a plevisque pro inolita sibi benignitate, vitæque & sermonis acceptione, & non affectata elegantia sed impensa gratia, hoc vocaretur agnomine videlicet Richardus gratia Dei, sicut & S. Odilo ab ingenita pietate Pius, & Willielmus a rigore ferventioris propositi supra regula dictus est.

De

dum Romæ esset, fuisse in Aventino monte, in monasterio sanctæ Dei Genitricis Mariæ, idem affirmat, ibique vinum multiplicasse narrat. Est id monasterium, quod alio nomine sancti Bonifacii, five sancti Alexii dici consuevit. At vero Benedictus Papa, qui, ut audisti, adeo coluit sanctum Odilonem, peregrinum Abbatem, nostratrem Romualdum mirifice observavit, quem diu extra Italiam motas nequentem, Apostolicis litteris in Italiam revocavit, Romanque venire præcepit, prout idem (a) Petrus in ipso Romualdo testatur.

(a) Petr. Dam. in Rom. c. 48. apud Sur. tom. 9. die 19. Jun. XVII.

Hoc eodem anno Suvanus, vel Suvan Rex Danorum, qui anno superiori ingenti comparata classe invaserat Angliam, S. Eadmundo Rege martyre ultore, diro perimitur vulnere. Memoranda res ab antiquioribus ex libello miraculorum ejusdem Sancti excerpta, digna quæ intexatur Annalibus. A Rogerio sic describitur.

PAGIUS De S. Poppone Stabulensi Abbate infra fermo erit. San. Marthani in Catalogo Abbatum. Agaunensis Pandulph nomen solummodo exhibent, nec quidquam aliud de eo habent.

Ad num. XVIII. Huntindonius pag. 401. Suvani anno superiori Angliæ Regis appellati casum paucis perstringit: Anno, inquit, decimoquarto (post millesimum) Suvan jam Rex Anglorum in exordio regni sui subita morte perit. Exercitus autem ejus elegit Cnut filium suum in Regem. Quomodo se se brevissimo, quo in Angliam regnavit tempore, gesserit Suvanus, his verbis narrat Malmesburiensis lib. 2. de Reg. pag. 70. *Invasam Angliam cadibus & rapinis urgebat: provinciarum substantiam prius abasa, mox proscriptioes facta. Habitabatur totis urbibus, quid fieret; si pararetur rebellio; assertorem non haberent: si elegeretur subiectio, placido Restore careverent. Ita privata & publica opes, ad naves cum obsidibus deportabantur: quod non esset dominus ille legitimus, sed tyrannus atrocissimus. Sed non diu propitia divinitas in tanta miseria*

NOTÆ

[1] Quamquam Anglici omnes Scriptores in eo conveniunt, ut Sueni obitum cum hoc vel sequenti anno conjungant; assensum tamen ex me impetrare non possunt, contra. assertunt testimonium Osberni Scriptoris Vitæ S. Elphegi, de quo Pagius ad An. 1011. 3. Is enim cæteris omnibus Anglicis scriptoribus multo vetustior, & his quæ narrat subæqualis, ejus Vitæ cap. 4. narrat Sueno defuncto Danicis copiis Anglicanæ expeditionis præfuisse Turchillum, qui capta a se Cantuarie episcopum S. Elphegum neci tradidit anno 1012. cujus dein sceleris poenæ & Danorum classis 160. navibus submersis, & 65. a variis, ad quos vi tempestatis depulsa fuerant, gentibus dispersis luit, & ipse pariter Turchillus Canuto exigente solvit, quod anno 1012. contigisse notat Dunelmensis. Suenum igitur ante annum 1012. fati concessisse oportet. Nec est cur obitum per prolepsim narratum ab Osberno cum PP. Bollandianis comminiscamur; hanc enim S. antistitis necem a Turchillo perpetratam diserte Osberni asserit, quod vix ille commisisset Sueno adhuc in vivis agente, quod iudicium illud ad se procul dubio revocasset. Si autem Sueni opera scelus illud perpetratum fuisset, illum inter cæteros cædis hujus molitores divina ultione punitos idem author recensisset. Nostra huic chronologia congruit anonymus author Chronici Danici sub num. I. a Ludevig to. IX. Reliquiarum vulgati; ille enim sic notat ad annum 1007. *Mortuus Suenus in Angliam Canutus alius & Olavus Krageben & omnes Dani elegerunt Canutum in Regem, qui regnavit annis 33.* Ita Chronologus iste Danus, qui circa medium sæculi hujus floruisse videtur, nam ad an. 1046. de Sueno quædam narrans subjecit: *Hoc nobis Rex ipse de se narravit.* Opus tamen illud ab alio forte continuatum usque ad annum 1307. perducitur. MANSI

Anno millesimo decimoquarto Suvanus XVIII. tyrannus post innumerabilia & crudelia S. Eadm. mala, quæ vel in Angliam, vel in alijs in tyrannum ultor in- terris gesserat, ad cumulum suæ damnationis ex oppido, ubi corpus pretiosi martyris & Regis Eadmundi incorruptum requiescit (quod nemo prius audebat facere, ex quo id oppidum datum fuerat memorata Sancti Ecclesie) grande tributum ausus est exigere; quod si cito non penderetur, se procul dubio ipsum oppidum cum oppidanis crematurum, ipsius Martyris Ecclesiam funditus everfurum, clericos variis modis cruciaturum sæpissime minatus est. Insuper & ipsi Martyri multis modis frequenter detrabere, & illum nil sanctitatis habere, sicut auras dicere. Denique cum imminente vespre dissi, qua in generali Placito, quod apud Gbeagesburt tenuerat, hæc eadem Suvan Regis Danorum miserandus interitus. circumvallatus esset densissimis, S. Eadmundum ex adverso venientem solus vidit

*stuit fluctuare Angliam. Siquidem pervasor continuo ad Purificationem S. Mariæ, ambiguum qua morte, vitam effudit. Dicitur quod terram sancti Eadmundi Regis & Martyris depopulanti, idem Martyr per visum apparuerit, leviterque de miseria suorum conventum insolentisque respondentem, in capite perculerit. Quo dolore tactum, in proximo, ut traditum est obiisse. Idem narrat Joannes Salisberienfis, Carnotensis Episcopus, qui sequenti sæculo floruit, in Polycratice lib. 8. ubi caput vigesimum primum ita inscribit: *Omnium Tyrannorum finem esse miseriam, & quod in eos Deus vindictam exercet, si manus cesset humana.* [1] Cæterum Suvanum Christianum fuisse, docet Encomiastes Emma Anglorum Reginae lib. 1. Praefans dissolutionem sui corporis immineret, filium suum Cnutonem, quem secum habuit, advocat; sese viam universa carnis ingrediendum indicat. Cui dum multa, de Regni gubernaculo multaque hortaretur de Christianitatis studio, Deo gratias, illi virorum dignissimo sceptrum commisit Regale. Hujus rei facta*

ma-

CHRISTY
1014.BENEDICTI VIII. PAP.
3.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 39.

dit armatum: quem cum vidisset expavit, & nimio cum clamore vociferari cepit: Succurrite, commilitones, inquit, succurrite ecce S. Eadmundus me venit occidere. Et cum hæc diceret, acriter a Sancto confusus cuspide, de emisario, cui infederat, decidit, & usque ad noctis crepusculum, magno cruciatus

PAGIUS *maxime Dani, quibus legitime præesse debuit, faventi: eumque patre adhuc vivente Regem super se constitui gaudent. Hic autem Encomiastes patri & filio æqualis fuit.*

VI. *Sovano mortuo, ait Vigorniensis, filium e- Ethelredum in re- nus Danorum. At majores natu totius Anglia gnum An- ad Regem Anglorum Ethelredum pari consensu glia resi- nuncios festinanter miserunt, dicentes se nul- tutus. lum plus amare, vel amatuos esse quam suum naturalem dominum, si ipse vel rectius gubernare, vel mitius eos tractare vellet, quam prius tractarat. Quibus auditis Eadwardum, filium suum cum Legatis suis ad eos dirigens, majores minoresque gentis sue amabiliter salutavit: promittens se illis mitem, devotumque dominum futurum, in omnibus eorum voluntati consenturum; consiliis acquieturum; & quidquid sibi vel suis ab illis probro & decoroso dictum vel contrarie factum fuerat, placido animo condonaturum: si omnes unanimiter & sine perfidia illum recipere velent in regnum. Ad hæc cuncti benigne responderunt. Deinde amicitia plenaria, ex utraque parte, & verbis & pactis confirmatur. Adhuc Principes se non amplius Danicum Regem admisso in Angliam, unanimiter sponderunt. His gestis ab Anglis in Normanniam mittitur. Rex festinato Quadragesimali tempore reducitur, & ab omnibus honorabiliter excipitur. His addit Mal-*

tormento, tertio Non. Februarii miserabiliter mortem vitam finivit. Quo mortuo filium ejus Canutum (quem alii Cnutum vocant) sibi Regem constituit classica manus Danorum. Hæc de tyranni interitu Rogerius. Eadem Westmonasteriensis hoc anno ex libello (ut dictum est) miraculorum ejusdem Sancti Mil-

mesburiensis citatus, Ethelredum contra Canutum exercitum collegisse, huncque dolum meditantem dolo præventum terga vertisse & postquam obsides, quos habebat, magnæ nobilitatis & elegantia pueros, naribus & auribus truncasset, patriam petiisse.

Basilii Imperator (nempe Orientis) quot VII. annis in Bulgariam expeditionem faciebat, & Moritur obvia quaque populabatur ac vastabat, inquit Samuelus Bulgaria Rex, Crenus pag. 707. qui narrat postea expeditionem ab eo hoc anno, indict. duodecima susceptam, cujus percepto nuncio Samuelus Bulgaria Rex aditus Bulgaria omnes munivit, atque intercepit, quos cum expugnare desperaret Basiliius, Nicephorus Xiphias Philippopolis tunc Præfectus, eo contentente, cum exercitus parte per quandam montem, sub XXIX. Julii, de superiori loco subito Bulgaros a tergo adoritur, ex quibus multi occisi, multo plures capti. Ipse Samuel filii opera ægre evasit. Captivos Bulgaris, qui fuisse ad XV. millia feruntur, oculos Imperator eruit, singulisque centuriis unoculum præfecit, atque his ductoribus eos ad Samuelum mittit. Quos Samuelus isto numero atque ordine venire videns, animi ad calamitatem eam fortiter ferendam non habuit satis, sed biduo post obiit, inquit Cedrenus. Ei successit filius Gabrielus, qui & Romanus dicebatur, de quo anno sequenti.

JESU CHRISTI
ANNUS
1015.BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
4.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 40.

I. Deponitur Corbejenis Abbas in disciplina-

(a) Ditm. l. 7.
(b) Crantz. hist. Eccl. Sax. l. 4. c. 4.

Millemus decimusquintus annus agitur, Indiæ. decimatertia inchoatus, quo Henricus Imperator Cluniaco recedens, Corbejam se conferens, solum nimis ejus Abbatem, Vualonem nomine, nec disciplinam regularem observandam suscipientem, sed repudiantem, per Menuercum Paderbornensem Episcopum, privandum curavit. Hæc (a) Dittmarus hoc anno, & alii recentiores, ut Crantzus, qui his ista subiicit: (b) Cum post hæc idem Menuercus vellet sacrum peragere Missæ officium, sacrista sacras illi vestes subduxit; iterum atque iterum monitus tradere recusavit. Tunc Episcopus: Reddes, inquit, rationem Altissimo pro omisso hodierno officio. Monachus ille floccipendens, etiam risit Episcopum. Sed apparuit in morte ipsius Episcopi, quam non frustra esse minatur: nam nihil ante mali sentiens monachus, in ipsa hora mortis Episcopi expiravit. Multa in hunc modum mirabilia leguntur de hoc viro, sanctitatem ejus testantia. Porro quod ad Imperatorem pertinet, eduxisse recedens secum tredecim

monachos Paderbornam, illicque erexisse monasterium, quod eis administrandum, & in regulari disciplina institutum tradidit: ipse cum sua conjugis sanctissima femina (dederat enim Deus ipsi adjutorium simile sibi) in erigendis & Ecclesiis & monasteriis totus erat. De quo monasterio Paderbornæ hoc tempore erecto hæc habentur in vita Chune-gundis Augustæ, ejus uxoris: (c) De- (c) Apud nique post novellam fecundissima planta- Sur. die 3. tionis sue Ecclesiam, quam cum illo suo Mart. l. 2. studiofissimo cooperatore Henrico Imperatore in loco Bambergensi venustissime, sicut hætenus cernitur, fabricavit, sub patrocinio principis Apostolorum beati Petri & sancti Georgii martyris, monasterium sub regula sancti Benedicti ad aquilonarem plagam in honorem sancti Michaelis Archangeli extruxit, non minori studio, prædiorum quoque ac diversorum donariis ornamentorum. Tertiam demum versus Meridiem sub ordine canonicorum, sub titulo beati protomartyris Stephani parvo quidem sibemate, sed majori opera de suo patrimonio Ecclesiam fabri-

cumbente. Tentavit quidem Edmundus (Ethelredi filius) occurrere, sed ab Edrico præpeditus, copias interim tuto loco continuit. At Edricus non ultra dissimulandum ratus, quin artes suas aperta fronte nudaret, ad Cnutonem cum XL. navibus deficit; omnis quoque West-Saxonia dantis obsidibus & armis idem fecit. Mercii vero numero & spe congregati, se ad resistendum offerbant; veniret modo Rex, & quo progrediendum esset, præcipere; duceret secum Proceres Londonia, paratos esse sanguinem suum patria impendere. Ille solitus salutem suam muris committere, non in hostem excurreve, Londonia, debebat propter proditores, ut aiebat, nusquam procedere.

Rex interea (nempe Canutus Daniæ Rex) II. partibus suis urbes & vicos applicare, nullo Edmundi tempore feriari, noctibus consultare, diebus perducere. Edmundus diu deliberato consilio in Anglia tanta verum angustia optimum factu arbitra- Regis se cõ- zius, si urbes, qua defecerant pugnando recipe- frustra op- ret, in eundem sensum Uthredum quendam ponit. Transbumbanum Comitem adduxit. Ceteras enim qua adhuc dubio favore pendebant, confirmandas putabant, si de rebellantibus graves penas sumerent. Sed Cnuto non minori pradtus astutia, simili eos ingenio circumvenit. Nam commendatis West-Saxonibus & Merciorum parte, quam subjecerat ducibus suis, ipse in Northanymbros profectus, depopulatione locorum Uthredum ad sua defendenda redire coegit. Itaque licet se dedisset, barbarica levitate jussus est jugulari. Comitatus ejus datus est Iricio, quem postea aequales partes sibi vendicantem, Cnuto ab Anglia expulit. Ita subiectis omnibus Edmundum per semetra fugitantem non prius persequi desistit, quam Londoniam ad partem pervenisse cognosceret. Tunc usque post Pascha quievit, ut cum omnibus copiis urbem adoriretur. Sed prævenit conatum ejus mors Ethelredi, de qua anno sequenti. Ex

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO ROMANÆ 6508.

SÆC. XI.
Anno E-
ræ Hisp.
MLIII.
Anno He-
gira
CCCCVI
inchoato
die 21. Ju-
nii fer. 3.
A. C.
1015.I. Canutus
Dania
Rex in
Angliam
irrupit.

© 16. B. D) 9. P. 10. April. Indiæ. 13.

JESU CHRISTI 1015.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 4.

HENRICI II. REG. 14. IMP. 2.

BASIL. ET CONST. IMPP. 40.

Quia in Annalibus Ecclesiasticis facta tantum quædam peculiaria hoc anno narrantur, iis, quæ ad Historiam generalem faciunt prætermittis, ii nobis hic supplendi. Contendebant in Anglia de Regno Ethelredus & Canutus, priorque ab Edrico, apud quem summum rerum erat, proditus, belli mole non potuit non obrui. Sequenti anno, inquit Malmesburiensis lib. 2. de Reg. pag. 71. narrans quæ præfenti gesta sunt, apud Oxenford magnum Concilium est congregatum Danorum & Anglorum; ubi Rex (sc. Ethelredus) nobilissimos Danorum Sigferdum & Morcavdum interfecti jussit, delatione proditoris Edrici perfidia apud se infimulatos. Is illos favorabilibus assentationibus deceptos, in triclinium pellexit largiterque potator satellitibus ad hoc preparatis anima exiit. Causa cadis ferebatur, quod in bona eorum inhiaverat. Paucis interpositis: Eadem æstate Cnuto compositis rebus in Danemarchia, federata cum finitimis Regibus amicitia venit Angliam, eo animo ut aut moriendum sibi proponeret. Itaque a Sandwico Cantiam, inde in West-Saxoniam progrediens, omnia incendiis, cadibusque sedabat, Rege (scilicet Ethelredo) apud Cosham verbo de-

CHRISTI
1015.BENEDICTI VIII. PAP.
4.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 40.

bricavit: ad quam dedicandam Benedic-
tum Papam, quem prafatus Imperator
Henricus, ad confirmandum Bambergensem
Episcopatum advocaverat, venire rogavit,
&c. At de adventu Benedicti alias.
Sic igitur Henricus Imperator cum
conjugem Augusta piis his intentus
operibus semper erat, cum praesertim
contingeret a bellis (quod raro accidit)
cessare, & in pace quiescere.

II.
Ecclesia
Merse-
burgii ab
Henrico
Imp. ere-
cta, & do-
nis aucta.

Exiit hoc eodem anno idem Imperator
Ecclesiam Merseburgii Episcopatus
Ditmari, de qua in appendice ad
ipsum Ditmarum haec leguntur: *Postquam
jedem sibi commissam tam factis, quam
dictis exaltavit, anno Dominica Incarna-
tionis millesimo decimo quinto, Indictione
decimaterza, xv. Kal. Junii ipsius
dulcisono hortatu & efficaci rogatu Im-
perator hanc nostram fundari praecipit
Ecclesiam, Antistite praesenti, ac quatuor
lapides in monte sanctae Crucis in funda-
mento primus jacens: Superaedificantibus,
inquit, spes aeterna retributionis optabi-
lis; detrahentibus ultio divina formi-
dabilis repensabitur. Et quia templum*

PAGIUS
III.
Impietas
Rainardi
Comitis
Senonensis

Ex Anglia in Franciam transeamus. In
Chronico S. Petri Vivi Senonensis legitur:
Anno MXII. obiit Frotmundus Comes (nempe
Senonensis) bona memoria. Anno MXV. facta
est traditio Senonica urbis. Paulo post: Mortuo
Frotmundo Senonum Comite, & sepulto in ca-
pitulo S. Eraclii, successit ei Rainardus filius
ejus nequissimus, qui persecutionem intulit Ec-
clesiis Christi, & Leote ito Archiepiscopo (sc.
Senonensi), intantum ut etiam (quod dicere
& audire horribile est) quando ille divinum
Officium celebrans, vultumque dans populo salu-
tabat, ille vultum avertens in posterioribus suis
se pacem offerebat: nonnunquam in faciem ejus
spuebat, homines ejus interfecit, eumque mo-
dis omnibus iniuriabat. Ob propter consilio Ro-
mani Pontificis, & Abbatibus Ecclesiae Cluniacen-
sis (nempe S. Odilonis) necnon Suffraganeorum
Episcoporum, & optimorum Procerum, praeci-
purque Rainaldi Parisiensis Episcopi, anno ab
Incarnatione Christi MXVI. (legendum, MXV.
ut ex mox dictis intelligitur), X. Kalendas
Maii civitatem Regi Roberto reddidit. Ipse vero
Comes fugiens nudus evasit. Erat autem ejus
Frotmundus & quidam milites urbis turrim-
defenderunt multis diebus. Quos tandem Rex
cepit, & victus pietate viros abire sinit.
Frotmundum autem Aurelianis in carcere tru-
st, ubi obiit. Idem legitur in alio Veteri Chro-
nico S. Petri Vivi adhuc inedito, cujus haec
verba refert Mithoudus in Catalogo Archiep.
Senonensium: Anno domini MXV. Leothericus Ar-
chiep. tradidit Senonum Urbem Roberto Regi consi-
lio domini Pape Benedicti VIII. qui adhuc vivebat,
&c. Nam Rainardus quotidie laqueabat Archiep-
iscopum, &c. sed ad Regem adit (nempe Leo-
thericus) & sibi temporale suum supposuit, ut
ipso Rege pace gauderet Ecclesia Senonensis.
Legendum etiam fragmentum Chronici Hugonis
Monachi Floriacensis apud Duchesnum Tom.
IV. pag. 143. ubi de Rainardo Comite ait:
Talem persecutionem Christianis intulerat, qua-
lis non fuerat audita a tempore Paganorum.

nostrae Ecclesiae jussu Imperatoris edifica-
tum diximus, quantum nostram Ecclesiam
multiplici ornatu decoravit, veluti scri-
ptis reperimus, quam brevissime perscrin-
gamus.

Dedit hic Imperator nobis plurima di-
vino officio convenientia, scilicet tria
plenaria, unum de auro, eburnea tabula
ornatum, quod minimum est: secundum au-
ro, gemmis, & eburnea tabula varia-
tum, quod pretiosius est, tertium au-
ro, & electro, & pretiosissimis gemmis ar-
tificiose decoratum, quod optimum est.
Praeter haec tres auratas cruces, & duas
argenteas; & duas ampullas ejus-
dem metalli, & tres calices, unum ar-
gentum magni ponderis; secundum au-
reum & gemmatum; tertium arte, omni-
genisque gemmis elaboratum, quod pre-
tium redemptionis animae suae fuisse ab-
vulgatur. Item tabulam altaris auro, &
gemmis honorifice distinctam, ad quam
Praesul Ditmarus quinque libras auri de
priori altari se dedisse testatur; pyxidem
auream & gemmatam; thuribula argen-
tea tria; dorseta serica plurima, cam-
pa-

III.

* aureas

Denique Glaber lib. 3. cap. 4. hujus Rainardi
impietates fuse narrat.

Res haec plurimis, flagitia Rainardi Comi-
tis ignorantibus, visa est admodum tyrannica
& crudelis, multosque Francia Proceres ad-
versus Robertum Galliae Regem commovit, &
praesertim adversus Episcopos qui consilium
hujusmodi Regi & Leoterico Archiepiscopo
suggererant, in quibus etiam fuit Fulbertus
Episcopus Carnotensis, ut patet ex ejus Epi-
stola ordine X. ad Gualerannum & Gualte-
rium Comites data: *Sciatis Fratres, inquit
Fulbertus, quia Rex Robertus benefacit, cum
Christianis adjuvat, & haereticos damnat. Et
ad hoc debent eum adjuvare, & confortare me-
cum omnes sui fideles: quia hoc ministerium
ejus est, per quod saluus esse debet. Sciatis ite-
rum quod Archiepiscopus Senonensis (sc. Leo-
tericus) requisivit a me consilium, quid de-
beret facere de Rainardo haeretico, qui perse-
quebatur Ecclesiam Dei. Et ego ei dedi tale
consilium, quale ad suum ordinem pertinebat.
Et ecce ego mitto vobis utrumque scriptum &
complanctum suum, & consilium meum, quod
dedi ei secundum ordinem suum. Si quis au-
tem falsarius dicat, quod ego alterum ei con-
silium deinceps vel scripserim, vel dixerim, vel
mandaverim, rogo ut me sicut patrem vestrum
spirituale defendatis, quia fiducialiter hoc fa-
cere potestis.*

Hoc circiter anno mortua est Sancta Adhelei-
dis Vilicentis monasterii in Germania inferio-
re Abbatissa. Vitam ejus a Berta Sanctimo-
niali scriptam stylo passim immutato ediderat
Surtius ad diem V. Februarii, sed primaviam
ad eundem diem Bollandus publicavit. Est
Vilica, vulgo *Villich*, locus in Diocesi Colo-
niensi e Regione Bonnæ urbis situs, ubi sunt
hodie duo Collegia, unum Canonicorum, al-
terum nobilium Virginum Canonicarum, a
parentibus Sanctae Adheleidis ampliter dotata,
ut ibidem habet Bollandus. Haec clarissima
Virgo illustribus parentibus nata jugum reli-
gio-

IV.
Fulberti
Episc.
Carnot.
sis suus
punius.

V.
Mortuus
S. Ad-
heleidis
Abbatissa
Vilicentis.

CHRISTI
1015.BENEDICTI VIII. PAP.
4.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 40.(a) Ditmarus
l. 7.IV.
Ernesti
Ducis pu-
blica con-
fessio pec-
catorum.

panas, cappas sericas multas, plurima-
que alia, quae enarrare perlongum es-
set. Subiicit his civitates & villas, ab
eodem eidem Ecclesiae collatas, quae
brevitatis causa praetermittimus recen-
sere: consulat auctorem, qui plura cu-
pit. Sed & ipse etiam (a) Ditmarus
horum meminit, quae ab Imperatore ei-
dem Ecclesiae sunt donata, recolique
ejusdem adventum Merseburgum hoc
anno.

Subiicit post nonnulla Ditmarus obi-
tum Ernesti Alemanniae Ducis, filii Luit-
poldi, dum casu in venatione sagitta em-
issa vulneratus interit, summæ pieta-
tis specimen exhibens Fidelibus cunctis,
quod memoratu dignum verbis istis ipse
descripsit: *Hic quia mortem sibi immine-
re perspexit, socios vocat, & ut reo par-
cerent supplicat. Et quia hic tunc pres-
byterum, cui sua confiteretur peccata,
non habuit, unum ex militibus hujus
vice propius accedere iussit. Quem cum
adesse perspiceret, per eum vocavit alios:
Omnes, inquit, accedite, & commorta-
lis vestri peccatoris facta aure cordis
percipite, & qualiter curentur, unani-
miter succurrite, absentibusque cunctis Fi-
Ann. Eccl. Tom. XVI.*

PAGIUS

gionis subiit secundum regularem institutio-
nem S. Hieronymi, fratreque in militia occi-
so, parentes bona ejus Deo consecrarunt,
Vilicentiae Caenobium contruxere, & deinceps
continenter vixere. Mortua matre suscepit
Adheleidis S. Benedicti Regulam cum antea
per annum in victu & vestitu vires suas ex-
plorasset, tandemque mortuo patre S. Heri-
bertus Colonienfis Archiepiscopus voluit, ut præ-
esset Capitolino Monasterio in Urbe Colonienfi
postito (quod B. Mariae Virginis in Capitolio
appellatur, & ubi etiam sunt Canonicae):
Venerandus Antistes, inquit Berta in ejus Vi-
ta, de S. Heriberto verba faciens, tanto amo-
re est illi colligatus, ut ejus consilii pareret,
in quacumque divinarum rerum ordinatione:
eamque summa excoleret veneratione. Erat e-
nim inter eos tam mira charitas, Deoque
grata familiaritas, ut in omnibus operibus
bonis unius viderentur esse moris. In Vita &
post mortem miraculis claruit. Sunt Vilicen-
tes Canonicae plerumque XII. praeter Abba-
tissam, omnes genere illustres. Cum vero S.
Heribertus anno MXXI. decesserit, funusque
Sanctae Virginis curavit, ac Vilicam revehi
corpus ejus fas esse decreverit, ejus mortem cir-
ca hunc annum accidisse oportet.

VI.
Sedes Epi-
scopalis
Sabiona
Brixinæ
transfer-
tur.

VII.
Mortuus
Gabriel
Bulgariae
Rex.

Hoc etiam circiter anno mortuus est S. Al-
buius, sive Albinus, Sabionensis Ecclesiae vi-
cesimus octavus Episcopus, postquam sedem
Episcopalem Sabiona Brixinam in Tirolum
transfussisset, omnemque optimi Pastoris par-
tes explevisset, ut ex Fastis Brixinenfibus
ostendit Bollandus ad diem V. mensis Febru-
arii.

Samueli Bulgariae Regi anno superiori vita
functo successit filius Gabrielus, qui & Roma-
nus dicebatur, patre robustior ille, sed pruden-
tia longe inferior, natus captiva quadam La-
rissa, iniiit decima quinta Septembris, indi-

delibus peccatricem meimet animam quæso
commendante, & uxorem meam, ut bo-
norem suam servet, & mei non obli-
scatur, admonere. Haec dicens, in quos-
cumque unquam se aliqui deliquisse re-
cordari potuit, cunctis praesentibus in-
notuit, & mox de hac luce XI. Kal. Junii
discessit, sepultus Vuirceburg juxta
patrem suum Marchionem Luitpoldum, ut
ipse rogavit. Hic juvenis, ut spero,
felicem habet animam, cui (sicut ipse
vivens testatus est) plus placuit coram
multis hic erubescere, quam coram om-
nipotenti Deo latere, &c. Haec Ditma-
rus, atque plane mirandum exemplum
contriti hominis corde, ut peccata sua
cunctis propalare non veritus sit homi-
nibus, cum, cui secreto confiteretur,
presbyterum non invenisset. Eiusmodi
erubescerentiam sponte pati hominem velle
ob delictorum suorum poenitentiam, gra-
tum esse Deo sacrificium, per quod ipse
perpetrata delicta dimittat, in commen-
tario illo, qui inscribitur, Vitae Patrum,
& alibi sunt exempla, cum tamen ne
id fieri debeat, decreto S. Leonis fuisse
vetitum, suo loco superius dictum est.
Porro eundem Ernestum memoria di-
gnum

Stione decima tertia, inquit Cedrenus. Sta-
tim ac rerum summam capeffivit Gabriel, The-
salonicam aggressus, a Theophylacto Botonia-
ta ejusdem urbis Praefecto fufus est. Cum vero
postea Theophylactus a Gabriele profusus de-
lectus, casusque fuisset, hac clade nunciata.
Basilii Imp. Constantinopolim reversus est.
Sub initium veris in Bulgariam rursus Basilii
copias eduxit, & Ducum suorum opera The-
salonicam suae potestati subdidit. Nec multo
post ei nunciatur, Gabrielem a Joanne, qui
& Vladislavus dicebatur, Avaris filio, quem
ipse neci aliquando subtraxerat, cum vena-
tum exisset, interfectum fuisse die XXIV.
Octobris currentis anni postquam regnasset,
annum unum, mensem unum, & dies novem,
ut refert Cedrenus laudatus. Is Joannes ulti-
mus fuit Regum Bulgariae; neque enim Bas-
ilius Imp. defecit a bello, quin totam Bulga-
riam Graecorum imperio subdidit.

Herbesteinus in Rerum Moscovitarum Com-
mentariis pag. 5. postquam retulit Volodime-
rum primum Regem Christianum Russiae ba-
ptizatum fuisse, & Annam sororem Basilii & mirus
Constantini Imperatorum Orientalium sibi co-
pulasse anno mundi 6496. Erae nempe Cpoli-
tanæ, Kal. Septemb. an. Christi CMLXXXVII.
inchoato, subdit: *Anna moritur XXIII. anno
post nuptias: Volodimirus vero anno post obi-
tum uxoris quarto decessit.* Cedrenus pag. 719.
ubi nullum annum memorat, ait mortuum An-
nam fuisse in Russia, defuncto jam ante Bla-
dimero marito. Verum Ditmarus lib. 7. diser-
te affirmat, Volodimirum Kieviae obiisse, &
juxta coniugem suam sepultum esse. Is civita-
tem, quam Volodimeriam a suo nomine vo-
cavit, condidit, eamque Russiae Metropolim
constituit. Inter Sanctos tanquam Apostolus so-
lemni die, videlicet XV. Junii quotannis ve-
neratur. Reliquit plures filios, qui post mor-
tem

VIII.
Mortuus
Volodime-
rus Rex
Russiae

CHRISTI
1015.BENEDICTI VIII. PAP.
4.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 40.

2.

gnum Principem hoc anno esse defun-
ctum, Germanicarum rerum Chronogra-

phi Hermannus & Marianus Scotus af-
firmant.
An-

PAGIUS tem ejus inter se de Regno decertarunt, *Svan-*
ropolehus unus ex eis fratres suos *Boris* & *Cleph*
per sicarios interfecit, hique in Rufforum Ka-

lendaris inter Sanctos connumerantur ad diem
XXIV. mensis Julii, uti monstravimus anno
CMLXXXVII.

JESU CHRISTI
ANNUS
1016.BENEDICTI VIII. PAP. HENRICI IMP.
ANNUS
BASIL. & CONST. IMPP. 41.

3.

41.

I. **A**nnus Redemptoris millesimus de-
cimus sextus, Indictione decima-
quarta sequitur, quo Benedictus Papa
adversus Sarracenos, Ecclesie litora in-
vadentes paravit exercitum, milites mo-
vit, quibus expugnati sunt, ac felici-
ter debellati. Quomodo autem ista ac-
ciderint, ex Ditmaro sic accipias, dum
res gestas sub anno decimosexto post mil-
lesimum narrat: (a) In † Longobardiam
Sarraceni navigio venientes, Lunam ci-
vitatem, fugato pastore invadunt, & cum
potentia, ac securitate fines illius regio-
nis inhabitant, & uxoribus incolarum a-
butuntur. Quod cum domino Apostolico,
nomine Benedicto, fama deferret, omnes
sancta matris Ecclesie tam rectores, quam
defensores congregans, rogat, ac prae-
cipit, ut in inimicos Christi tanta prae-
sumentes, viriliter secum irrumperent,
& adjuvante Domino, occiderent. Insu-
per ineffabilem navium multitudinem ta-
cite praemisit; quae eis redeundi possibi-
litatem interciperet. Hoc Rex Sarrace-
nus animadvertens, primo indignatur,
& tandem paucis comitatus navicula pe-
riculum imminens evast: sui vero omnes
conveniunt, & in adventantes prius ir-
ruunt hostes, eosque mox fugientes (mi-
serabile dictu) tres dies & noctes pro-
ferunt. Respexit tandem Deus, gemi-
tu piorum placatus, & odientes se fuga-
vit, & in tantum devicit, ut nec uno
de his relicto, interfectorum & eorum-
dem spoliatorum multitudinem victores nu-
merare nequirent. Tunc Regina eorum
Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Ditm.
l. 7.
Benedi-
ctus Papa
debellat
Sarrace-
nos.
Longo-
bardia e-
tiam dici
confuevit
omnis
provincia
quam in-
colerent
Longo-
bard.

capta, ob audaciam jure capite, plecti-
tur. Aureum capitale ejusdem ornamen-
tum invicem gemmatum Papa sibi prae-
ceteris vendicavit, postque Imperatore
suam transmisit partem, quae mille li-
bris computabatur. Divisa omni praeda,
victrix turba laeta mente ad propria re-
vertitur; ut triumphanti Christo dignas
perfolveret odas. Rex autem praedictus
morte conjugis & sociorum admodum tur-
batus, summo Pontifici saccum castaneis
refertum misit, & per hujus portitorem
tot se in proxima aestate milites esse la-
tutum intimavit. Percepta hac legatione,
Papa marsupium eidem milio plenum in-
ternuntio talibus dictis reddidit: Si non
sufficiat tibi Apostolicam satis lassae do-
tem, secundo veniat, & tot loricator,
vel plures se hic inventurum pro certa
sciat. Homo cogitat & loquitur, Domi-
nus judicat: quem suppliciter Fidelis
quisque oret, ut salem plagam misericor-
diter amoveat, & necessariam optata pa-
cis securitatem pius indulgeat. Hucusque
Ditmarus, qui res gestas hujus tempore
scribens, usque ad biennium super-
vixit.

II. Hic pariter est annus, quo Ethelre-
do Anglorum Rege defuncto, nono Ka-
lend. Maii, feria secunda, mala innu-
mera experto, quae ei obventura praed-
ixerat S. Dunstanus, ob necem illatam
fratri, communi Anglorum consilio ex-
ternus Rex eligitur Canutus, sive Knu-
tus Danus, qui post patrem insulam illam
armis possederat occupatam, jam debel-
latis
R r r 2

II.
Canutus
Rex Da-
norum re-
gnat in
Anglia.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6509.
SÆC. XI. © 17. AG. D 10. P. 1. April. Indict. 14.
An. Eræ Hisp. MLIV. JESU CHRISTI 1016.
An. He- giræ CC- CCVII. BENEDICTI VIII. PAPÆ 5.
inchoato HENRICI II. REG. 15. IMP. 3.
die 10. BASIL. & CONST. IMPP. 41.
Junii fer. 1. A. C. 1016.

I. **A**D num. II. & seq. Rex Anglorum Egelre-
dus, inquit Hovedenus part. I. Annal.
pag. 434. decima quarta indictione, nono Kal.
Ethelredo Maii, feria secunda (ideoque hoc anno quo
Anglorum fer. 1. die 10. Aprilis incidit)
Lundonia defunctus est post magnos labores, &
multas Vita sua tribulationes, quas pro sui fra-
tris Eduardi nec super esse venturas B.
Dunstanus ei praedixerat. Corpus vero illius in
Ecclesia S. Pauli Apostoli honorifice sepultum
est. Post mortem ejus, Episcopi, Abbates, Du-
ces, & quique nobiles Anglia in unum con-
gregati, pari consensu in Dominum & Regem

sibi Canutum elegere, & ad eum in Suthamto-
niam venientes, omnemque progeniem Regis
Egelredi coram illo abnegando repudiantes, pa-
cem cum eo composuere, & fidelitatem ei jura-
vere. Quibus & ille juravit, quod & secun-
dum Deum, & secundum seculum fidelis esse
vellet eis Dominus.

II. At cives Lundonienses, & pars nobilium,
qui in eo tempore consistebant Lundonia, Clito-
nem Eadmundum unanimi consensu in Regem
levare, qui solii Regalis sublimatus culmi-
ne, intrepidus VVestfaxoniam adiit, & ab om-
ni populo, magna susceptus gratulatione, sua
ditioni subegit eam citissime; quibus auditis
multi Anglorum populi magna cum festinatione
illi se dederunt voluntarie. Canutus autem
interim cum sua tota classe circa Rogationes
Lundoniam devehitur, quo cum venisset, in
australi parte Tamefis magnam scrobem fode-
runt, & naves suas in Occidentalem plagam
pontis traxerunt, deinde urbem alta, lataque
fossa, & obsidione cingentes, ingressum, & egres-
sum cunctis intercluserunt; ac eam frequenter
expugnare moliti sunt; sed a civibus illis vi-
viliter resistentibus procul a manibus repellun-
tur: quapropter obsidione ad tempus dimissa,
exercitusque parte ad naves custodiendas reli-
ctus, in VVestfaxoniam abierunt prope, & Re-
gi

latis iis, qui post Ethelredum regnare tentassent. Christianus fuit ac pius valde: quomodo autem Romam summa cum religione se contulit ad Limina Apostolorum, suo loco disturi sumus. Hæc & alia de eo veteres, qui prosequuti sunt res Anglorum, Rogerius, Matthæus, & alii recentiores, nec non qui scribere res Danorum, Ad hunc apparet ex Wilhelmo Malmesburiensi scriptam esse a Fulberto Episcopo Carnotensi epistolam, cum accepit ab eo missum munus: quæ sic se habet: (a)

(a) Fulb. ep. 81. III. * Cnuto restituentis ex Vuilelm. Malmesb. de Reg. Angl. l. 2. c. 11. in fin.

Nobilissimo Regi Danomarchie * Cluclo Fulbertus Dei gratia Carnotensis Episcopus cum suis clericis & monachis orationis suffragium. Quando munus tuum allatum vidimus, sagacitatem tuam & religionem pariter admirati sumus. Sagacitatem quidem, quod homo nostræ linguæ ignarus, longoque a nobis terrarumque intervallo distans, non solum ea quæ circa te sunt, strone capessas, sed etiam ea, quæ circa nos, diligenter inquiras. Religionem vero, cum te, quem Paganorum Principem audieramus, non modo Christianum, verum etiam erga Ecclesiam ac Dei servos benignissimum largitorem agnoscamus. Unde gratias agentes Regi Regum, ex cujus dispositione talia descendunt, rogamus, ut ipse regnum tuum in nobis prosperari faciat, & animam tuam a peccatis absolvat per æternum & consubstantialem sibi unigenitum Christum Dominum nostrum, in unitate Spiritus sancti, Amen. Vale memor nostri, non immemor tui. Hæc ad Regem Canutum Fulbertus. Hæc omnia de Canuto, quem Cnutum appellat, habet reum Danorum scriptor Adam, additque utrobique regnasse ipsum, in Angliâ atque Daniâ, & magnum ob id cognomento nuncupatum, atque: (b) Victor

(b) Adam l. 2. c. 38.

PAGIUS gi Eadmundum ferreo lateri spatium congregandi exercitum non dedit: quibus tamen ille cum exercitu, quem in tantillo spatio congregarat, Dei fretus auxilio audacter in Dorsetania occurrit, & in loco, qui Peomum vocatur, juxta Sillingham cum eis congressus, vicis, & eos in fugam vertit.

I.I. Narrat postea Hovedenus varia prælia hoc anno Canutum inter & Eadmundum habita, tandemque subdit: Cum Rex Eadmundus ferreum lateri (ita vocabatur) adhuc cum Canuto congressi vellet, dum nequissimus & dolo plenus Edricus, & quidam alii id nullo modo sinebant fieri, sed illi consilium dabant, ut pace facta cum Canuto regnum divideretur, quorum suggestionibus, licet invitus ad postremum cum consentiret, recurrentibus ad invicem nunciis, & obsidibus utrimque datis, ambo Reges ad locum, qui Deorbis nominatur, in unum convenerunt: Eadmundus cum suis in occidentali plaga Sabrina, Canutus vero in Orientali cum suis confedit. Dein uterque Rex in insulam, qua Dlanegæ appellatur, & est in

Cnut ab Angliâ rediens, in ditione sua per multos annos regnum Daniæ possedit & Angliæ. Quo tempore Episcopus ab Angliâ multos adduxit in Daniam, de quibus Bernardum posuit in Scania, Gerbrandum in Selandia, Reginerum in Fionavia. Zelatus est hoc noster Archiepiscopus Hamburgensis Urbanus, & dicitur Gerbrandum redeuntem ab Angliâ, cepisse, quem ab Eltrodo Anglorum Archiepiscopo cognovisset esse ordinatum. Ille quod necessitas persuasit, satisfaciens, fidelitatem Hamaburgensi cathedræ cum subjectione debitam spondens, familiarissimus deinceps Archiepiscopo effectus est: per quem ille suos etiam Legatos ad Cnut Regem transmittens cum muneribus, congratulatus est ei de rebus bene gestis in Angliâ. Quod rex gratanter accipiens, ita postmodum conjunctus est Archiepiscopo, ut ex sententia ejus omnia deinceps facere maluerit. Hæc nobis de avunculo suo Rex Danorum innouit, & de captione Gerbrandi non tacuit. Hæc Adam.

Hoc anno moritur vir sanctitate insignis, genere Armenus, nomine Simeon, qui vitæ anachoreticæ cunabula exercebat in Palæstina, inde divino monitu in Occidentem migravit, ubi plurimis miraculis illustratur. Qui autem res ab eo præclare gestas conscripsit, etsi nomine incognitus nobis sit, tamen eodem vixisse tempore certum est. Porro de ejus vitæ primordiis se per epistolam admonitum ab Arsenio Patriarcha Hierosolymorum, idem auctor in ejus vita testatur. Sed quæ ipsi contigerint, dum habitu peregrino se in Urbem contulit, visitandi gratia Sanctorum memorias sub eodem Benedicto Pontifice, cum hæresis accufatus, periclitatus esset, nisi divini-

IV. S. Simeonis Armeni obitus.

ipsum fluminis medio sita, trabariis adhibetur: ubi pace, amicitia, fraternitate, & pacto, & sacramentis confirmata, regnum, dividitur. Dein armis & vestibus mutatis, tributoque, quod classica manus penderetur, statuto, ab invicem discesserunt: Dani tamen cum præda, quam diriperant, ad suas naves redierunt, cum quibus pacem, dato pretio, civis Lundanienses fecerunt, & eos secum hyemare permisissent.

IV. Post hæc Rex Eadmundus, Ferreum Lateri, circa festivitatem sancti Andreae Apostoli, XV. Eadmundi Indictione (a Septembri deducti) decessit Lundonia. Malmesburiensis lib. 2. de Reg. pag. 72. Canutus ait: Fama Edricum infamat, quod favore alterius, mortem ei per ministros porrexit. Tum pag. 73. de Edmundi filiis scribit: Filii ejus Edwius, & Edwardus missi ad Regem Suevorum, ut perirentur: sed miseratione ejus conservati, Hunnorum Regem petierunt. Ubi dum benigne aliquo tempore habitati sunt: major diem obiit: minor Regina sororem Agatham in matrimonium accepit. Fuit Agatha Henrici

nitus liberatus fuisset: ab eodem auctore sic accipe:

V. Non multo post tempore Dei servus Simeon, exacto jam eremitica conversationis præfatio tyrocinito, secundum quod a libi divinitus revelatum est, solitudinis antra deseruit, & orationis studio Romam peregrinus expetiit. Cumque multa Sanctorum corpora circumeundo visitaret, quem nullas in orando labor vix aliquando superaret, tandem ad Oratorium S. Joannis Baptistæ Lateranensis Ecclesiæ applicuit. Ubi sancta Romana Eccl. Pontificem Benedictum nomine, cum multis religiosi Episcopis Orthodoxis viris in congregata Synodo residere invenit. In quo cum devota orationis moram, ut ei semper consuetudo fuerat, diu in longum protraheret: unus ex Clero nequitia ac superbia furore plenus, Simeonem virum sanctum & Catholicum, omnibus in Synodo residentibus, ore polluto infamavit hæreticum. Viguit enim super omnes in Clero Romano odium in hæreticos, adeo ut vel ex suspitione impetu ferrentur in eos. Sed ut contigit sæpe peculiaris canibus in amicos ferri, quos cum extraneo indutos habitu viderint, existimant inimicos: ita huic, de quo est sermo, contigit clerico, de quo pergit auctor dicens: Et ut eum morti traderet, & ad necandum eum populum concitaret, talia adversus virum Dei verba ore polluto delatrabat, dicens: Nonne, inquit, omnes videtis, in visu, & in incessu, & rotis corporis gestu hominem hunc pravum & impostorem hæreticæ agere?

Simeon talis existimatus hæretic. in vitæ discrimen adductus.

VI. Ne mireris, Lector: nam ob diuturnum tempus, quo Manichæi (ut auctori Tomis superioribus) incoluerunt Armeniam, & alii hæretici eandem pro-

PAGIUS rici Secundi Imperatoris filia, quæ Edoardo peperit Edgartum filium cognomento Esheling, quem postea Edoardus, cognomento Confessor, hæredem Regni scripsit.

V. Lupus Protospata ad hunc Christi annum habet: Civitas Salernum obsessa est a Saracenis per mare, & per terram, & nihil profecerunt. Quod confirmat ANONYMUS BARENTIS apud Peregrinum: Anno MXXVI. Indiç. XIV. obsederunt Saraceni Salernum per mare & terra. Leo O. stiensis lib. 2. cap. 38. dicit, Salernum a Saracenis obsessum, quando primum Normanni in Italiam venere. Quare est hic primus annus adventus Normannorum in Italiam: sed quia Leonis locus corruptus, vel ipsemet memoria forsitan lapsus est, horum adventus, qui ad præsentem annum pertinet, a Baronio, quem alii secuti sunt ad annum MII. retractus fuit.

VI. Tot tantaque, quæ magnam cum Historia Ecclesiastica connexionem habent in Italia a Normannis hoc & sequenti sæculo gesta, ut ea suis locis explicare necesse sit. Annus eorum in eam adventus male hætenus, ut mox dixi, cum anno MII. copulatus fuit, prochronismo nempe annorum quatuordecim. Ne-

VI. Adventus Normannorum in Apuliam.

vinciam pluribus erroribus infecerunt, factum fuit, ut Armenum nomen ab Occidentalibus male audiret, utpote hæresum plurimarum erroribus infamatum, & novisse quemquam Armenum dici, detexisse hæreticum esset. Accedebat vero, quod his quoque temporibus (ut ex dicendis perdisces) Manichæi in Occidente, & anno sequenti in Galliis deprehensi sint, & igni traditi. Quod enim esse consueverit in eis affectata sanctitas, ne impil detegerentur, plane evenit, ut ex iisdem notis magis solerent inquiri. Nam accidit quod de suis temporibus conquerens, ita narrat sanctus Hieronymus, ad Eustochium scribens: (a) Quam, inquit, viderint palentem atque tristem, miseram ac Manichæam vocant, adeo ut ex iis notis viri etiam sanctissimi infamarentur. Sed secundum illud Domini: (b) Nolite secundum faciem judicare, sed iustum iudicium judicate: Dei sententia mendacem postea ostendit accusatorem, cum eum digna pœna corripuit. Percitus igitur ille clericus zelo (ut præ se ferebat) Catholice Fidei, in eum exclamans: Insurgamus ergo (inquit) in eum, & ut ceteri contremiscant, aut lapidibus obruamus, aut vivum igne comburamus. Hæc flagitiosus agebat, & ejus flagitio plures adjuncti sunt, unanimiter conspirantes, qui instigante diabolo, virum sanctum, iustum & pium toto conamine occidere moliebantur. Qua de re Romanus Pontifex cum universo Episcoporum collegio turbabatur, & quibus iudicis hoc vere cognosci potuisset, seiscitabatur.

(a) S. Hier. ep. 22.

(b) Joan. 7.

Aderat tunc ibi quidam religiosus & Reverendus Episcopus, qui ab Armeniæ finibus peregre Romam petens, consilio & sa-

VII.

que enim dubito, quin hoc tantum anno ad illas oras accesserint. Id colligo ex Poemate Guillelmi Apulienis de Rebus in Italia a Normannis gestis, cum alijs Historicis, qui hoc sæculo vixere collato. Is lib. I. asserit se Urbani II. Papæ iussu Opus suum in lucem emisisse, & ipso libri primi initio causam, cur Normanni expeditionem illam susceperint, his Versibus aperit:

Horum nonnulli Gargani culmina montis
Conscendere: tibi Michael Archangelè vocis
Debita solventes. Ibi quemdam conspicientes
More virum Græco vestitum nomine Melum:
Exulit ignotam vestem capitiq; ligato
Insolitus Mithra mirantur adesse rotatus:
Hunc dum conspiciunt, quis, & unde sit
ipst, requirunt
Se Longobardum natu, * cinemque fuisse legendum
Ingenium Bari, patriis respondit, at esse * civem.
Finibus extorrem græca feritate coactum.
Exilio cujus, dum Galli compaterentur,
Quam facilem reditum, si vos velletis,
habebem,

Nos

CHRISTI
1016.BENEDICTI VIII. PAP.
5.HENRICI IMP.
3.
BASIL. & CONST. IMPR. 41.Simeonis
Fides Ca-
tholica
explora-
tur.

Et sapientia præditus, reverentia sancti-
tatis habebatur egregius. Qui domnum
Papam humiliter adiens, his dulcedinis
verbis illum exhortabatur, dicens: Tua,
beate Pater, jubente auctoritate furor
populi conquiescat, & quis vir ille sit,
vel cujus professionis, seu qualiter Ca-
tholicam Fidem excolat, me percontante,
tua paternitas recognoscat. Cujus sa-
pienti consilio Reverendus Papa credi-
dit, eoque jubente, se ditio populi con-
quiescit. Tum vero supra memoratus E-
piscopus virum Dei Simeonem aggredi-
tur, & lingua, qua utebatur, ita eum
alloquitur: Quis es? unde es? dic ergo
frater monache, & si Catholicæ Fi-
dei cultum tenes, per me his omnibus in-
notescat. Ad hanc vocem servus Dei Si-
meon, qui erat Deo plenus, nusquam ve-
ro sapientia vacuus, denuo quoque in-
terroganti prudenter respondens, Catho-
licæ & Apostolicæ Fidei perfectionem ita
constitendo perdocuit, qualiter per uni-

PAGIUS

Nos aliquot vestra de gente juvenibus,
inquit!
Testabatur enim cito Græcis esse fugandos
Auxiliis horum, facili comitante labore.
Illi donandum patria munimine gentis
Hunc celebri spondent, ubi forte redire li-
cebit.
Ad fines igitur postquam rediere pater-
nos,
Ceperant animos mox sollicitare suorum
Italiam secum petere: narratur & illis
Appula fertilitas, ignaviaque insita genti.

VII.
Copulan-
dur cum
anno
MXVI.

Normanni in patriam reduces suos statim
ad eam expeditionem animarunt, & turmatim
Romam sine armis properantes (Benedictus e-
nim hujus nominis VIII. Meli Viri civitatis
Barenis primarii, magnæque apud suos au-
toritatis consilia promovebat), postquam a
Melo arma accepere, in Apuliam hoc anno pro-
fecti sunt, annoque millesimo decimo septimo
ut suo loco ostendemus, idque mense Majo,
ut Guillelmus Apulienis citatus aliique asse-
runt, primum cum Græcis præliati sunt. Qua-
re cum Normanni se prompte subsidio ventu-
ros Melo promiserint, suos Mox ad illam ex-
peditionem sollicitarint; & periculum esset in
mora, manifestum est, eorum ad Garganum,
montem adventum anno currenti contigisse,
eo magis, quo Benedictus Papa VIII. cujus
initium in annum MXII. convenit tunc Ro-
manæ Ecclesiæ præfuerit, Glabro lib. 3. cap.
2. Orderico lib. 3. pag. 472. Gemneticen-
si lib. 7. capit. 30. Fragmento Historiæ
Aquitaniæ Tom. IV. Duchesnii & Leone.
Ostiensis lib. 2. cap. 38. testibus, ac Henri-
cus primus Imperium administravit, ut asse-
rit idem Glaber. Henricus enim anno tantum.
MXIV. Imperator coronatus fuit, ideoque Nor-
mannorum in Apuliam adventus a recentibus
Chronologis ante annum MXIV. hæcenus ma-
le collocatus. Verum quidem est plerisque ex
citatis Auctoribus Normannorum in Italiam
adventum referre ad Pontificatum Benedicti IX.
& ad Imperium Henrici II. sed illi nominum
similitudine decepti sunt, refellendique ex Wil-
helmo Apulienis, & ex iis quæ jam narravi-

versum orbem Apostolorum Symbolum in
Nicæna Synodo peroratum clara voce per-
sonavit. Quod cum peregrinus Episcopus
audisset, famulum videlicet Dei Simeonem
plenum fide & sanctitate veraciter agno-
scret, magno repletus gaudio, pro reve-
rentia sanctitatis, ejus pedibus se pro-
stravit humilitatis obsequio. His si-
gnis ostendere volens populo, quam e-
normiter errassent, in eumque peccas-
sent, cum eum crimine hæresis infamas-
sent, & ut hæreticum puniendum in-
sana rabe conclamassent.

Postquam igitur plura inter se Armenica
lingua contulerunt ad invicem, ad extre-
mum peregrino Episcopo totum de servo Dei
quod quærebat, innovit. Quod protu-
nus Papa, ac omnibus qui aderant, vi-
rum Dei scilicet Simeonem veræ Fidei
esse professorem, sanctum & justum, æ-
ternæ Trinitatis cultorem, Dei omnipo-
tentis adorantem, palam omnibus de-
claravit. Sed quia Deus omnipotens
Deus

mus, observandumque Leonem Ostiensem sibi-
met contradicere, ut statim videbimus. Hanc
adventus Normannorum in Apuliam Epocham
postquam in præsentem annum contulisset, le-
gi eidem affixam fuisse in Chronico Casaurien-
sis, sive Piscariensis Monasterii a Joanne Be-
rardo ejusdem Monasterii Monacho summam
ordine Chronologico collecto ex Chartis ejus-
dem Monasterii. Magnam ejus partem exhibet
Dacherius Tom. V. Spicilegii, ubi ad annum
MXVI. ait: Anno ab Incarnatione Domini mil-
lesimo sexto decimo, Normanni Melo Duce ce-
perunt expugnare Apuliam. Hæc itaque diffi-
cultas negotium amplius facere non debet.

Vulgaris erroris fons Leo Ostiensis lauda-
tus, qui scribit: Hujus anno VII. (nempe Ate-
nulphe Casinensis Abbatis) ceperunt Norman-
ni, Melo Duce, incurfare Apuliam. Paulo post: funda-
Ante annos ferme sexdecim, Normanni XL. nu-
mero, peregrino habitu, quippe a Hierosolymis
orationis causa perrexerant redeunt, Salernum
applicuerunt, &c. quam cum a Saracenis obse-
sam reperissent, &c. mirabili victoria, Deo lar-
gente potiti sunt. Addit Leo Vaimarium Sa-
lerni Principem tunc Legatos in Normanniam
direxisse, & a Roberto Normanniæ Duce seu
Comite auxilium postulasse. Athenuphus au-
tem juxta eundem Leonem anno MXI. Mo-
nasterio Casinensi præfectus est; & annus ejus
septimus cum anno Christi MXVIII. concur-
rit. Quod si annos XVI. ante annum MXVIII.
Normanni in Apuliam venerunt, id anno MII.
accidit. Ita Baronius, alique cum eo. Verum
locus ille corruptus, & loco, ante annos fer-
me sexdecim, legendum, ante menses ferme sex-
decim. Quæ emendatio ex ipsomet Leone evi-
dens est; diserte enim ipse affirmat, Benedi-
ctum VIII. de quo solo loqui potest, tunc
Ecclesiæ Romanæ præfuisse, quod & alii ha-
bent; postea enim cap. 40. asserit Sanctum Hen-
ricum tunc Imperatorem fuisse. Communis ita-
que hæc opinio amplius sustineri non potest,
& illi sexdecim anni in totidem menses ne-
cessario mutandi, ut Guillelmus Apulienis,
qui ex professo de hac Normannorum expedi-
tione scripsit, manifeste indicat; cum enim
anno MXVII. quo Athenuphus Abbas septimum
regi-

VIII

VIII.

Vulgaris

sententia

fundam-

mentum

evertitur.

CHRISTI
1016.BENEDICTI VIII. PAP.
5.HENRICI IMP.
3.
BASIL. & CONST. IMPR. 41.Ultio in
accusato-
rem divi-
nitus e-
missa.(a) Matt.
5.

Deus ultionum Dominus est, qui nihil,
quod injuste culpatur, inultum abire
permittit; & impiorum nequitiam ul-
ciscendo consumit; clericum, qui ad
necandum servum Dei populum conci-
taverat, eadem hora spiritus malignus
arripuit, ac pro illata servo Dei conta-
melia diutissime volutanda vexavit. Vi-
dentes autem Romanus Pontifex, ac ro-
tus Clerus, universusque populus tanta
Dei magnalia, & mirifica opera, eleva-
tis in calum manibus simul cum clamori-
bus, omnipotenti Deo laudes & gratias
referebant, qui non permisisset suum ser-
vum innocentem perimi sub iniquorum
præjudicio: nec accusatorem ejus abire
sine vindictæ præmio. Tunc Christi ser-
vus Simeon cernens periculis clericum ab
ultore spiritu crudeliter tormentari, me-
mor Evangelici dicti, quo dicitur: (a)
Diligite inimicos vestros, benefacite his,
qui oderunt vos, & orate pro persequen-
tibus & calumniantibus vos: compatitur
miserrimo clerico. Elevata itaque super
eum manu, signum Crucis, increpando

PAGIUS

IX.
Guillelmo
Apule-
nsi in
hujus rei
narratio-
ne stan-
dum.

X.

NOTÆ

[1] Una hodie Luca appellata &c. Male, nam Luna Urbs fuit Episcopalis in Etruria ad
ostia Macræ fluminis, nunc ex aeris malignitate deserta, & everfa, e cujus rui-
nis Sarzana Urbs crevit; ejusque Episcopatus Sarzanensis junctus unum cum illo Episcopum
habet. Vide Ughellium tom. I. in Lunensibus. MANSF

dæmonem, edidit: moxque malignus spi-
ritus per os vexati turpiter exclamans,
ululando evanuit. Eadem vero hora li-
beratus ab hoste clericus, pedibus viri
Dei Simeonis provolutus corruit, ac in-
genti gemitu diutissime plorans, se reum,
se culpabilem multum accusans, de per-
petrato scelere veniam postulavit, &c.
Subiicit vero auctor, quod cum Simeon
ab ipso Pontifice honorifice exciperetur,
& sparsa de ejus sanctitate fama
plurimi ad eum convenirent, ut sana-
rentur, iidemque curarentur, cum ni-
mio populi torius plausu coleretur ab
omnibus, ab Urbe discessit, & pera-
grans Italiæ, & Galliæ, & Hispaniæ re-
giones, visitans loca sancta, demum
Mantuxæ substitit, ibique a Bonifacio
Duce, & Richelda ejus conjuge digne
habitus, demum in pace quievit, illu-
stratus a Deo tam vivens, quam mor-
tuis multis miraculis. Signat vero au-
ctor obitus tempus ejusmodi chronolo-
gia: Septimo Kalend. Augusti diem clau-
set extremam, anno Dominicæ Incarna-
tio-

Saraceni navigio venientes Lunam civitatem, Saraceni
fugato Pastore, invadunt, & cum potentia, ac ex Hetru-
securitate fines illius regionis inhabitant, & via &
uxoribus incolarum abutuntur. Quod cum Domino Sardinia
Apostolico nomine Benedicto fama deferret, omnes fugati.
S. Matris Ecclesia tam Reitores, quam Defenso-
res congregans, rogat, ac præcipit, ut inimicos
Christi talia præsumentes, viriliter secum irrum-
perent, & adjuvante Domino occiderent. Insuper
ineffabilem navium multitudinem tacite præmisit,
qua eis redoundi possibilitatem interciperet. Hoc
Rex Saracenus animadvertens primo indignatus,
& tandem paucis comitatus navicula imminens
periculum evasit. Sui vero omnes conveniunt, &
adversantes prius irruunt hostes, eosque mox fu-
gientes, miserabile dictu, tres dies & noctes
proserunt. Respexit tandem Deus gemitu pi-
rum placatus, & odientes se fugavit, & in-
tantum devicit, ut nec uno de his relicto in-
terfectorum, & eorumdem spoliarum multitudine
victores numerare nequirent, tum Regina
eorum capta ob audaciam jure plebitur. Au-
reum capitale ejus ornamentum, invicem gem-
matum, Papa præ ceteris vendicavit, postque
Imperatori suam transmisit partem, qua mille
libris computabatur. Quæ Dittmarus narrat,
dum de rebus hoc anno gestis sermonem ha-
bet. Luna autem hodie Luca appellata, civi-
ta libera, a qua aliquot loca pendent. [1] Huc
referendum quod dicitur in Chronico Pisano:
Anno Domini MXVI. Sardiniam Pisani & Ge-
nuenses devicerunt. Anno Domini MXVII. Rex
(nempe Saracenorum) Mugietus & Sa-
raceni devicerunt Sardiniam, & eodem anno
Pisani, & Genuenses eam recuperaverunt, &
quum Pisani & Genuensibus adjudicata esset,
Genuenses voluerunt Pisanos expellere; sed ipsi
anno

CHRISTI
1016.

BENEDICTI VIII. PAP.
5.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 41.

tionis millesimo decimo sexto, Indictione
decimaquarta, Imperii monarchiam obri-
mente Herico Augusto. Longe autem di-

versus Simeon iste ab illo, qui in Gal-
liis post annos viginti diem obiit. De
quo suo loco dicendum.

An-

PAGIUS anno eodem a Pisanis superantur, & de to-
ta Sardinia expelluntur. Paulo aliter rem nar-
rat Sigonius in lib. 8. de Regn. Italiae lib. 8.
sed Chronographo Pisano major fides habenda.
XI. Anno Hegiræ CCCC. exeunte mense Ra-
giab, anno nempe Christi currentis mense Ja-
nuario, cum Halz adversus Giasarem fratrem,
Siciliæ Americam rebellasset, bella civilia inter

Musulmannos in ea provincia renovata, ut tra-
dit Novveirius Arabs in Hist. Siciliae, qua
finem non accepere, nisi cum ultimo Musul-
mannorum excidio. Pluribus ea Novveirius
describit. Normannorum adventus in eam Ita-
liae partem, quam hodie Regnum Neapolita-
num vocamus, cumulum miseriae Musul-
mannis attulit.

Bellaci-
vilia in-
ter Sara-
cenos Si-
ciliae.

JESU CHRISTI
ANNUS
1017.

BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
6.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 42.

I. **A** Nnus sequitur Christi millesimus de-
cimusseptimus, Indictione deci-
maquinta, quo in Galliis detegitur hæ-
resis Manichæa: ad quam evertendam
invigilavit Roberti Regis Francorum,
simul & Episcoporum industria. Quo-
modo autem ista se habuerint, Glaber,
qui aderat, accurate descripsit his ver-
bis: (a) Tertio de vicesimo * infra jam
dictum millesimum anno reperta est apud
præfatam Aurelianensem urbem cruda ni-
mium atque insolens hæresis, quæ scilicet
diutius occulte germinata, in perdi-
tionis segetem male pullulans, plures in
sua cacitatis præcipitavit laqueum. Fer-
tur namque a muliere quadam ex Italia
precedente hæc insanissima hæresis in Gal-
liis habuisse exordium, quæ, ut erat dia-
bolo plena, seducebat quoscumque vole-
bat, non solum idiotas, & simplices,
verum etiam plerosque, qui videbantur
doctiores in clericorum ordine. Quæ sci-
licet veniens in civitatem Aurelianensem
dum moraretur ibi per aliquod spacium
temporis, veneno suæ nequitia plures
infectit. Quod etiam seminarium nequam
in plures hi, qui susceperant, toto co-
namine spargere nitentur. Fuerunt nem-
pe hujus perverſi dogmatis hæresiarches
duo, (heu prob dolor) qui in civitate
putabantur genere, ac scientia valentio-
res in Clero, quorum unus Heribertus,
alter Lifojus dicebatur. Hi denique,
quamdiu res latuit, tam apud Regem,
Ann. Eccl. Tom. XVI.

(a) Glab.
lib. 3. c. 8.
* supra
Hæresis
Manich.
in Galli-
is.

quam apud palatii proceres summum ob-
tinuerant amicitiam: nempe idcirco fa-
cilius quosque decipere potuerunt, quo-
rum mentes amor Fidei universalis mi-
nus astrinxerat. Qui non solum in præ-
dicta urbe, sed etiam in vicinis urbibus
malignum dogma spargere tentabant, dum
quemdam sanæ mentis in Rosbomagorum
civitate presbyterum cupientes suæ confor-
tem facere vesaniæ, missis Legatis, qui
ei omne secretum hujus perverſi dogma-
tis explanantes docerent. Dicebant nem-
pe, fore in proximum, in illorum sci-
licet dogma populum cadere universum.

Quibus compertis, presbyter sollicitè
perrexit ad Christianissimum Comitem
ejusdem civitatis Richardum: exposuit ei
omnem rei (ut compererat) ordinem. Qui
videlicet Comes protinus misit celeriter
ad Regem, palam ei faciens clandestinam
in regno proprio Christi ovium pestem.
Ut autem cognovit Rex scilicet Robertus,
ut erat doctissimus, ac Christianissimus,
tristis ac morens nimium effectus est,
quoniam & ruinam patriæ revera, &
animarum metuebat interitum. Idcirco
quantocius Aurelianos properans, con-
vocatis plurimis Episcopis, & Abbatibus,
ac religiosis quibusque laicis, acerrime
cepit perſcrutari, qui essent auctores
hujus perverſi dogmatis, vel qui parti
illorum jam decepti consentirent. Facta
igitur perſcrutatione inter clericos, quo-
modo unusquisque sentiret, & crederet
S s s

II.
Aurelia-
nenſi-Con-
cilium
contra
novos
Hæreti-
cos

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6510.
SÆC. XI.
An. Eræ
Hisp.
MLV.
An. He-
giræ CC-
CCVIII.
inchoato
die 30.
Mali fer.
5.
A. C.
1017.
I.
Nova hæ-
resis
Manichæo-
rum ad
annum
MXXII.
referenda.

A Num. I. ad VI. Glaber libr. 3. capit. 8.
De hæresi Manichæorum loquens ait: Ter-
tio de vicesimo infra jam dictum millesimum
anno reperta est apud præfatam Aurelianensem
urbem cruda nimium atque insolens hæresis,
quæ scilicet diutius occulte germinata, in per-
ditionis segetem male pullulans, plures in sua
cacitatis præcipitavit laqueum. Baronius in mar-
gine loco, infra, legit, supra, sed hæc emen-
datio difficultatem non tollit. Legendum ita-
que, tertio & vicesimo; hæresis enim illa an-
no MXXII. detecta & Glaber annum unum
amplius dicit, sicuti capite præcedenti de ever-
sione sepulcri Hierosolymitani verba faciens,
anno uno peccat, dicens id factum, anno no-
vo post præfatum millesimum, cum dicere debuif-

set, anno decimo post præfatum millesimum, uti
suo loco monstravimus. Porro certum & indubi-
tatum, hæc ad an. MXXII. pertinere. In brevi
enim Chronico Antifiodorensi a Labbeo Tom.
I. Biblioth. edito, ad an. MXXII. habetur:
Aurelianus igne cremantur clerici diabolica sug-
gestionem a fide catholica exorbitantes effecti, ac
si demum Manichæi hæretici. Secundo in Frag-
mento Historiæ Aquitanicæ ad eundem annum
legitur: Apud Tolosam inventi Manichæi, &
ipsi destructi. Tertio, adhuc superest Privile-
gium a Roberto Francorum Rege Alberto Micia-
censi Abbati concessum, in quo dicitur, sen-
tentiam in hæreticos illos prolatam fuisse an-
no MXXII. tunc Præfule Aurelianensi Odol-
rico: Aurelianus publice ann. MXXII. regni
Roberti Regis XXVIII. Indict. V. Quando Ste-
phanus Hæresiarches & complices ejus damnati
& arsi sunt Aureliani. Sed loco, regni Ro-
berti Regis XXVIII. legendum, regni Roberti
Regis XXV. a morte scilicet Hugonis patris,
quæ anno CMXCVII. accidit, deducti.

Ademarus in Chronico, qui hoc tempore
floruit, apud Labbeum Tom. II. Biblioth. pag. Varias
176. de hac hæresi scribit: Paucos post tempore Gallia-
per Aquitaniam exorti sunt Manichæi seducentes rum urbes
plebem negantes Baptismum Sanctum & Cru-
cis virtutem, & quidquid sana doctrina est,
abstinentes a cibis quasi monachi, & castitatem
simulantes, sed inter se ipsos luxuriam omnem
exer-

II.
II.

ea, quae Fides Catholica per doctrinam Apostolicam incommutabiliter servat, & praedicat: illi duo, videlicet Lisojus & Heribertus statim se aliter sentire non negantes, quales diu latuerant, manifestaverunt. Deinde vero plures post illos se parti istorum profitebantur haerere, nec ulla ratione se posse affirmabant ab illorum segregare consortio. Quibus compertis, tam Rex, quam Pontifices tristiores effecti, interrogaverunt illos secretius, ut viros haecenus in omni morum probitate perutilissimos, quorum unus Lisojus in monasterio sanctae Crucis clericorum clarissimus habebatur: alter item Heribertus sancti Petri Ecclesiae, cognomento Puellaris, capitale schola tenebat dominum. Qui dum interrogati fuissent, a quo, vel unde eis ista praesumptio accidisset, huiusmodi dederunt responsum: Hoc enim diu est, quod sectam, quam vos jam tarde agnoscitis, amplectimur; sed tam vos, quam ceteros cuiuscumque legis, vel ordinis in eam cadere expectavimus; quod etiam adhuc fore credimus. His dictis continue palam exposuerunt omnium antiquarum stultissimam ac miserissimam nempe sui deceptorum haereseos. Cujus videlicet ratiocinatio tanto minus erat idoneis sermonibus obnoxia, quanto constat esse illi ter veritati contrariam.

PAGIUS

exercentes, quippe ut nuntii Antichristi multos a fide exorbitare fecerunt. Tum pag. 180. postquam de Concilio Lemovicensi primo locutus, ait: Eo tempore X. ex Canonicis Sanctae Crucis Aureliani, qui videbantur aliis religiosiores, probati sunt esse Manichaei. Quos Rex Robertus, cum nollet aliquatenus ad fidem reverti, primo a gradu Sacerdotii deponi, deinde ab Ecclesia eliminari, & demum ignem cremari iussit. Nam ipsi decepti a quodam rustico, qui se dicebat facere virtutes, & pulverem ex mortuis pueris secum deferrebat, de quo si quem posset communicare, mox Manichaeum faciebat, adorabant diabolum, qui primo eis in Aethyopia, deinde Angeli lucis figuram apparebat, & eis multum quotidie argentum deferrebat, cujus verbis obedientes, penitus Christum latenter respuerunt, & abominaciones & crimina, qua dici etiam flagitium est, in occulto exercebant, & in aperto Christianos veros se fallebant. Nihilominus apud Tolosam inventi sunt Manichaei & ipsi destructi, & per diversas Occidentis partes nuntii Antichristi exorti per latibula sese occultare curabant, & quoscumque poterant viros, & mulieres subvertebant. Quidam etiam Sanctae Crucis Aurelianensis Canonicus Cantor, nomine Theodatus, mortuus erat ante triennium in illa haeresi, ut perhibebant viri religiosi & haeretici ipsi, cujus corpus, postquam probatum est, ejectum est de coemeterio iubente Episcopo (nempe Aurelianensi) Odolrico, & projectum in rivum. Qui autem flammis iudicati sunt supradicti X. cum Lisojo, quem Rex (scilicet Robertus) valde dilexerat propter sanctitatem, quam eum habere credebat, quasi securi, nihil

Dicebant ergo deliramenta esse, quidquid in veteri ac novo canone certis scripturis ac prodigiis, veteribusque testatoribus de trina unaque Deitate beata confirmat auctoritas. Caelum pariter, ac terram, ut conspiciuntur, absque auctore initii semper existisse asseriebant. Et cum universarum haeresum insanientes, canum more latrantes deterrima; in hoc tantum Epicureis, erant haereticis similes, quoniam voluptatum flagitiis credebant non recompensari ultionis vindictam. Omne Christianorum opus vitiatum duntaxat, & iustitiae, quod aestimatur pretium remunerationis aeternae, laborem superfluum iudicabant esse. Interea his, aliisque quamplurimis insanis impudenter ab eisdem prolatis, non defuere fideles atque idonei testes veritatis, qui illis sufficienter, si vellent tam veritati, quam propriae acquiescere salutis, respondere de suis caecis atque erroneis assertionibus valerent. Sed & nos quoque secundum exiguitatem nostrae intellectus his, quos praenotavimus, illorum erroribus vel perpauca respondere decrevimus. Subiicit his auctor adversus eorum errores disputationem, eaque absoluta, narrare pergit, quae sunt sequuta, sic dicens:

Præterea cum a pluribus omni sagacitate elaboratum fuisset, qualiter deposita

III. Capita haeresum.

IV.

ignem timebant, & flammis se in lasos exire promittebant, etiam videntes in medio ignis ligati sunt & sine mora penitus in cinerem redacti sunt, ut nec de ossibus residuum inveniretur eorum. Loquitur & Ademarus de Concilio Carro-fensi adversus eisdem Manichaeos celebrato, de quo suo loco agemus. Huius haereseos occasione celebratum Aurelianensis Concilium Tom. IX. Concil. cum praesenti Christi anno perperam illigatum; cum ex dictis ad annum MXXXII. revocandum sit. Recitatur ibidem ex Tom. II. Spicilegii Dacheriani plenior huius haereseos & Concilii narratio, in qua haereticus, qui a Glabro, cujus verba recitat Baronius, Heribertus vocatur, dicitur, Stephanus, uti in laudata Charta Miciacensi. Præterea de Arefalro qui in urbe Aurelianensi haeresim illam detexit, habetur, eum a Roberto Francorum Rege Aurelianum missum fuisse: Cumque iubente Rege, inquit Anonymus, iter ageret, Carnotensis devenit, Fulbertum venerabilem Antistitem super hac re consulturus, qui forte tunc abierat: nam Romam gratia orationis abierat. Tunc causam sui itineris cuidam sapienti clerico Ebrardo nomine, Carnotensis Ecclesia Sacerdotio, innotuit, &c. quibus ex verbis intelligimus, Fulbertum Carnotensem Episcopum anno MXXXII. orationis causa Romam profectum esse. Huic Concilio Aurelianensi praefuit Leothericus Senonensis Archiepiscopus, ut habetur in Chronico S. Petri Vivi: Sub ipso tempore exorta est magna haeresis nova, & inaudita in urbe Aurelianensi. Quapropter accersens Rex (nempe Robertus) Archiepiscopum, iussit congregari in ea urbe Synodum. Erant

III. Synodus Aurelianensis an. MXXXII. celebrata.

uu

Haeretici igni traduntur.

ista mentis perfidia, veram & universalem recipere fidem, atque illi omnimodis se facere denegarent: dictum est eis, quoniam nisi celerius ad sanctam Fidei mentem redeant, Regis iussu, & universae plebis consensu, igne essent protinus cremandi. At illi male in sua confisi vesania, nil pertimescere se iactantes, seque evasuros ab igne illasos promittentes, quin potius meliora sibi suadentibus spernendo illudebant. Cernens quoque Rex, & universi qui aderant, minus posse illos revocari ab insania: iussit accendi non longe a civitate ignem perma-nentem, ut vel eo forte territi, a sua malignitate desisterent. Ad quem cum ducerentur, rabida adacti dementia, se omnimodis hoc velle proclamabant, ac sese ultro ad ignem trahentibus inferebant. Quibus ad ultimum numero tredecim igni traditis, cum jam cepissent acris aduri, ceperunt voce, qua poterant, eodem igne clamare, se pessime deceptos arte diabolica, nuper de universorum Deo ac Domino male sensitse, & ob hanc ab eisdem illatam ei blasphemiam illos temporali, atque aeterna ultione torqueri. His vero plures e circumstantibus auditis, humanitatis pietate permoti accedentes, ut vel semivivos ab igne eriperent, minime valuerunt, quoniam vindice flamma consumente illos, continuo Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

autem ipsi haeretici ex melioribus ipsius civitatis Clerici. Communi vero consensu & voluntate omnium convicti omnes perpesti sunt ignis incendium. Denique Helgaldus Auctor synchrouus de hac haeresi habet: Eodem tempore, decem ex Canonicis S. Crucis Aurelianensis probati sunt esse Manichaei. Quos Rex Robertus, cum nollet ad Catholicam converti fidem igne cremari iussit. Simili modo apud Tolosam inventi sunt Manichaei, & ipsi cremati sunt. Et per diversas Occidentis partes Manichaei exorti per latibula sese occultare ceperunt, decipientes quoscumque poterant. Aurelianensis Episcopus tunc erat Odolricus, ut mox ex Ademaro vidimus. San-Marthani in Episcopis Aurelianensibus modo scripsere haec gesta esse sub Theodorico, modo sub Odolrico ejus successore, qui Theodorico statim post celebratum Concilium Episcopatum abdicavit, ut anno sequenti videbimus, & in Episc. Bellovac. ajunt Rogerum Episc. Bellovacensem, cui Guarinus successit, obiisse anno MXXXIV. Verum Guarinus seu Vuarinus interfuit Concilio Aurelianensi, in quo memorati haeretici damnati, ut ex laudato Spicilegii Dacheriani Codice certo innote-scit.

IV. Canutus in universa Anglia Rex agnitus.

Edmundo Angliae Rege anno superiori incerto casu extincto in sebo Sancti Andreae, inquit Malmesburiensis lib. 2. de Reg. pag. 72. Canutus Senatum in Londinensem urbem vocavit, omnes Episcopos, & Duces, nec non & Principes, cunctosque Optimates Angliae, ait Wigor-niensi ad annum MXVI. In eo Conventu Proceres pacis, quam juris amantiores Canuto famulati sunt, ique pleno Comitiorum suffra-

in * pulverem fuerunt redacti. Si qui vero postmodum hujus perverstitatis sectatores fuerunt reperti, simili ultionis vindicta ubique fuerunt perditii. Propterea venerabilis Catholicae Fidei cultus, extirpata insanientium pessimorum vesania, ubique terrarum clarior emicuit. Haecenus Glaber. Quibus plane commendatur Roberti Regis Christianissimi excellens pietas & industria in exurendis confestim ad messem jam perductis selectisque zizaniis, quae si diutius siveret illa servari, una cum religione perdidissent & regnum. De istdem Manichaeis in fragmentis historiae Francorum Roberti agitur, eorundemque pervulgati recententur errores, eisdemque per ignem illatum supplicium.

De istdem etiam in fragmentis historiae Aquitanicae haec de repertis in eadem provincia haereticis: E vestigio exortii sunt per Aquitaniam Manichaei, seducetes promiscuum populum a veritate ad errorum suadebant negare baptismum, signum sanctae Crucis, Ecclesiam, & ipsum Redemptorem saeculi, honorem Sanctorum Dei, conjugia legitima, esum carni-um, unde & multos simplices averterunt a Fide. Et inferius, eisdem fuisse generis Aurelianensibus haereticos, auctor docet his verbis: Eodem tempore decem ex canonicis sanctae Crucis Aurelianensis pro-

* cinerem

V. Manichaei in Aquitania.

Sss 2

ba-

gio totius Insulae Rex declaratus est. Anno incarnationis dominicae, inquit Malmesburiensis citatus, millesimo decimo septimo Canuto regnare capit: & viginti annis regnavit. Injuste quidem regnum ingressus, sed magna civilitate & fortitudine, vitam componens. Primis diebus regnum in quatuor partitiis, sibi VVest-Saxonibus, Eorico Mercio, Turkillio Orientalibus Anglos, Irico Northanymbrorum. Ac primo interfecit Edmundo, qui ultro spe ingentis praemii rem detulerant, apud se interim celatos, magna frequentia populi produxit in medium palamque genus insidiarum profectus, supplicio affectis. Verum non diu mansit Tetrarchiae forma, illa saltem quam Edricus, Turkillus atque Iricus sibi formaverant: qui absoluti regiminis, non a Canuto pendentes potentiam praesumentes, cito in ordinem redacti sunt.

Mense Julio Rex Canutus derelictam Regis Egredi Reginam Emmam in conjugium accepit, inquit Hovedenus ad hunc Christi annum. Audientibus de hoc conjugio Anonymus Encomiastes Emmae Anglorum Reginae, Auctor coaevus, qui extat in Scriptoribus antiquis Historiae Normannorum: Per regna, & per urbes discurritur, inquit, & Regalis sponsa perquiritur, sed longe lateque quaesita, vix tandem digna reperitur. Inventa est vero hac Imperialis sponsa in confinibus Galliae, & praecipue in Normandensi regione, stirpe & opibus ditissima, &c. Mittuntur proci ad dominam, mittuntur dona Regalia, mittuntur etiam verba precatoria. Sed abnegat illa se unquam Canutonis sponsam fieri, nisi illi iurjurando affirmaret, quod nunquam alterius conjugis filium post se regnare faceret, nisi ejus si forte illi Deus

V. Emmam Reginam uxorem ducit.

ex

CHRISTI
1017.BENEDICTI VIII. PAP.
6.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 42.

bati sunt esse Manichæi: quos Rex Robertus, cum nollent ad Catholicam converti Fidem, igne cremari iussit. Simili modo apud Toletum inventi sunt Manichæi, & ipsi igne cremati sunt. Et per diversas Occidentis partes Manichæi exorti, per latibula sese occultare ceperunt, decipientes quoscumque poterant. Et paulo superius de his, quæ tunc etiam Romæ accidissent memoratu digna.

VI.
Judæi
luant de
immani
scelere
pœnas.

His diebus in Parasceve post Crucem adoratam usque Sabbatum sanctum circa vesperam concussa est Roma a vi ventorum, & pene omnes Romani mortui sunt tam Christiani, quam Judæi. Et quidam Judæus Christianis intimavit, quod in Parasceve in synagoga Judæorum imaginem Christi deluserunt, sicut fecerant Domino parentes eorum. Quod Benedictus Papa sollicite inquirens & probans, mox Judæos, qui hoc egerant, iussit decollari, quibus decollatis, cessaverunt venti. Hæc ibi. In fragmentis etiam Francorum historia post recensitos Manichæorum errores atque supplicium, subiiciuntur ista:

VII.
Pluvia
sanguinis
quid portenderit.

Circa id temporis in regione Aquitaniæ secus maritima tale prodigium accidit ante solemnitate S. Joannis Baptistæ: tribus diebus de cælo pluit sanguis, qui cadens super carnem hominis, aut super lapidem, non poterat lavari; si vero super lignum caderet, lavabatur. Perterrefecit universas Gallias ejusmodi

PAGIUS

ex eo filium dedisset. Dicebatur enim ab alia quadam Rex filios habuisse, quod iurjurando facto Rex promissit. Non multo post, Salvatoris annuente gratia, filium peperit nobilissima Regina. Cuius cum uterque parens intima, atque ita dicam, singulari gauderet, dilectione, alio vero liberales filios educandos direxerunt Martmannia, istum hic retinentes, sibi utpote futurum heredem regni. Itaque dilectissimum pignus, uti mos est Catholicis, sacro abluunt fonte baptismatis.

VI.
Ejus vir-
tutes.

Antea dixerat, Encomiastes: Ergo miseratione divina monarchiam regni Cnuto vir strenuus suscepit, & nobiliter Duces & Comites suos disposuit, & sine tenuis deinceps regnum Anglorum pacifice tenuit. Erat autem adhuc primæva ætate florens, sed tamen indicibili prudentia pollens. Unde contigit, ut eos, quos antea Aedmundo sine dolo fideliter militare audierat, diligeret; & eos, quos subdolos scierat, atque tempore belli in utraque parte fraudulenta tergiversatione pendentes odio haberet: adeo ut multos Principum quadam die occidere pro hujusmodi dolo iuberet. Inter quos Edricus, qui a bello fugerat, cum præmia pro hoc ipso a Rege postularet, ac si hoc pro ejus victoria fecisset: Rex subtrixit, qui dominum, inquit, tuum decepisti fraude, mihi ne poteris fidelis esse; rependam tibi condigna præmia, sed ea ne deinceps tibi placeat fallacia. Et Erico Duce suo vocato, Huc, ait, quod debemus, persolvito; videlicet, ne nos decipiat, occidito. Ille vero nil moratus, bipennem extulit, eique

prodigium, adeo ut Robertus Rex Francorum scriptis consulere Fulbertum Episcopum Carnotensem, inter Gallicanos Episcopos doctrina facile principem: cuius de his ad eundem Regem tunc respondens data extat (a) epistola, in qua quid ista portenderent, in fine ita philosophatur: Quod autem nuper hujusmodi cruorem in quadam parte regni vestri pluisse audistis; & quod ille cruor, ubi supra petram, vel super carnem hominis ceciderat, ablui non poterat, ubi autem super lignum ceciderat, facile abluatur: * per hæc tria genera hominum significata esse videntur; per lapidem impij, per carnem fornicarij, per lignum vero, quod neque durum est, ut lapis, neque molle, ut caro, illi, qui neque impij sunt, neque fornicarij. Cum ergo venerit super illam gentem, cui portenditur, gladius, sive pestilentia, designata per sanguinem: si antea duri & molles non fuerint mutati in melius, morientur perpetualiter in sanguine suo: medij vero per angustiam mortis, vel aliter poterunt liberari pro arbitrio secretissimi atque præstantissimi Judicis. Hæc ad Robertum Regem Fulbertus. Porro consecuta est bella gravissima in ea provincia inter Gulielmum Aquitanicæ Ducem, & Gaufridum Comitem Andegavensem, quo seipfos mutuo adversis armis confecerunt, idem auctor affirmat.

Hoc

istu valido caput amputavit; ut hoc exemplo discant milites Regibus suis esse fideles non infideles.

Paulo post de ejus virtutibus habet: Amicus & familiaris factus est viris Ecclesiasticis, adeo ut Episcopis videretur Coepiscopus pro exhibitione totius religionis, monachis quoque non secularis, sed canonicis pro continentia humilima devotionis. Defensabat sedulo pupillos & viduas, sustentabat orphanos & advenas: leges oppressit iniquas, earumque sequaces: justitiam & aequitatem extulit, & coluit, Ecclesias extruxit & honoravit. Sacerdotes & Clerum dignitatibus ampliavit: pacem & unanimiorem omnibus suis indixit, ut de eo illud Maronicum dici posset, nisi extra Catholicam fidem hoc fuisset.

Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane.

Divisum imperium cum Jove Cæsar habet. Deo omnibus modis placita studuit, ideoque quidquid boni agendum esse didicerat, non negligentia, sed operationi committit. Que enim Ecclesia adhuc ejus non latatur bonis? Sed ut sleam, que in suo regno positus egerit, hujus animam quotidie benedicit Italia, bonis perfrui deposcit Gallia, & magis omnibus hanc in Cælo cum Christo gaudere orat Flandria. Has enim provincias transiens Romam transit, & ut multis liquet, tanta hoc in itinere misericordiarum opera exhibuit; ut si quis hæc describere omnia voluerit, licet innumerabilia ex his fecerit volumina, tandem deficiens fatebitur, se vix etiam cucurrisse per minima.

CHRISTI
1017.BENEDICTI VIII. PAP.
6.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 42.

Hoc eodem anno Juditha Poloniæ Regina, sanctissima femina, conjux Boleslai Regis & adjuvix ad pietatem propagandam, ex hac vita summo omnium

dolore decessit, cum superis in perpetuum regnatura. Hæc de tempore Longinus, qui & res ab ea præclare gestas recenset.

(a) Fulb.
ep. 79.

* hæc ex
ex eo.
Vatic.
sunt resti-
tuta.

JESU CHRISTI
ANNUS
1018.

BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
7.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 43.

I. **M**illesimus decimus octavus Christi annus prima incipit Indictione, quem ob frequentia mala, quae peperit borealibus Christianis, (a) Ditmarus terræmotum appellandum existimat, si ve contritionem magnam. Recenset ipse plura infanta, quae in Germaniæ provinciis contigere. In primis vero deplorans damna diversarum Ecclesiarum, quae pluribus in locis a Principibus passæ sunt, incendia Ecclesiarum a populis Abbotritis & Waris a Fide refugis, ad impietatem relapsis: multisque de his, & aliis diversis enarratis, agit ad finem inter alia de expugnatione Kioviæ primariæ civitatis, & ejus Archiepiscopi captivitate. De cujus civitatis religione mira narrat, nimirum nongentes extitisse in ea plures quam quadringentas Ecclesias, ut mirum videri possit, adeo brevi temporis spacio in ea coaluisse Christianismum, fuisseque tanta pietate præstantem, ut tot Ecclesiæ fuerint tam cito ædificatæ. Quod autem magis mirandum, illud est, quod ejusdem ultimi libri narrat exordio de pœna, qua esset plestendus adulter, dirissima quidem, ut ejus atrocitate exterriti impudici, colere discerent castitatem; sicut & illa, qua gulæ vitium esset penitus coercendum, dum statutum fuit, ut qui post Septuagesimam carnem manducasse inveniretur, is confestim pœna gravissima, nempe avulsione dentium puniretur. Hæc & alia, quæ admiranda potius, quam laudanda Ditmarus esse putavit: sed plane ardens zelus animi commendandus, cum putaverit legislator atrocissimis pœnis, velut vallo, muniendam divinorum præceptorum observantiam, ne quis ea transgredi quovis modo præsumeret, pœnarum immensitate cohibitus.

II. Porro his enarratis, Ditmarus finem scribendi fecit, & vitæ tempus absolvit, multiplici nomine commendandus: in primis vero, quod in omnibus optimi pastoris specimen edidit, & cum omnibus virtutibus effulserit, potissimum vero enituit Christiana illa virtute adeo

PAGIUS
SÆC. XI.
Anno
Ere Hifpan.
MLVI.
Anno
Hegiræ
CCCC-
IX.
inchoato
die 19.
Maii
fer. 2.
A. C.
1018.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6511.

© 19. E. D) 12. P. 6. April. Indict. 1.

JESU CHRISTI 1018.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 7.

HENRICI II. REG. 17. IMP. 5.

BASIL. & CONST. IMPP. 43.

commendata, & dictis ac factis a Christo suis Discipulis prædicata, humilitate videlicet, in omnibus semper sui accusator existens, aliorum vero ex virtutibus laudum commendator eximius. Qui autem anni hujus res gestas ab eo percurret, plane intelliget, eundem venturæ mortis divinitus accepisse responsum: cujus rei causa de Ecclesia sibi commissa sollicitus, ad successorem sibi futurum, quomodo se gerere debeat, convertit orationem; eundemque veluti præsentem compellans, quæ sectari, quæve cavere deberet, insinuat. Moritur autem hoc anno Kalendis Decembris anno suæ ætatis quadragesimo primo, ab soluto viii. Kal. Aug. qua die se natum profiteretur, anno salutis nongentesimo septuagesimo sexto, suæ vero sedis anno decimo, mense septimo, die septimo. Quod autem ad ejus scripta pertinet, danda venia, si adhuc rude, necdum expolitur lima opus inveniat: etenim illud ipsum ab eo hoc extremo vitæ tempore fuisse elaboratum, qui vitam ejus paulo post obitum scripsit, ostendit, dum ait: *Anno vero decimo ordinationis suæ, natiuitatis vero quadragesimo primo divertit ab oneribus hujus sæculi dorsum ejus, faciemque mentis in tranquillitatem quietudinis statuens, ac animo tribulatio sollicitudinis evellens, fructus permanentes novæ plantationis genuerunt. Scripsit enim Chronicon per quinque Regum tempora digestum, incipiens ab Henrico Humili, qui primus hoc nomine, & in hujus narrationis ordine imperavit, & ab Ottone Magno, Secundo & Tertio vicissim sibi succedentibus ad Henricum Primum, nostræ Ecclesiæ reparatorem, ac exaltationis auctorem progreditur, &c.* Cedit vero ipsi magnæ laudi, quod jam argumentis mille & exemplis innumeris egregie Fidem Catholicam testatam reliquit adversus suos gentiles apostatas Novatores, qui nostro hoc sæculo emerere.

Idem annus hic est, quo Northmanni hortatu Benedicti Pontificis adversus Græ-

AD num. III. & seq. Normannorum adventum in Apuliam Baronius cum hoc Christi anno illigavit, quod Leo Ostiensis lib. 2. cap. 38. dicat id contigisse anno septimo Atenulphi, anno MXI. Casinensis Abbatis renunciati. Verum cum anno superiori annus ille VII. Atenulphi inchoatus fuerit, hæc Normannorum expeditio ad illum Christi annum retrahenda. Lupus enim Protospata ad annum MXVII. scribit: *Descendit Turnichi seu (Troniki) Catapanus (idest, Capitaneus; eo enim nomine, qui in Apuliam Præfecti ab Imperatoribus Græcis mittebantur, vocati) mens-*

I.

Primo ex-

peditio

Norman-

normum in

Apuliam.

CHRISTI
1018.

BENEDICTI VIII. PAP.
7.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 43.

(a) Leo
Ost. l. 2. c.
38.

(b) Id. l. 2.
c. 31.

IV.
North-
manno-
rum ad-
ventus in
Italiam.
(c) Glab.
l. 3. c. 1.

PAGIUS

se Maii, & fecit prælium cum Melo & Northmannis Leo Patianus excubitus (idest, Excubitor.) Iterum mense Julii XXII. die prælium fecit prædictus Turnichius Catapanus, & vicit Melum & Northmannos, & mortuus est Patianus ibi. Tum: Anno MXVIII. indictione prima, descendit Basilius Catapanus, qui & Bugianus. Anno MXIX. fecit prælium prædictus Bugianus mense Octobris cum Francis, & vicit, & Melus fugit cum aliquibus Francis ad Enricum Imp. In MS. Ducis Andriæ additur, factum est ad civitatem Cannensem. Quæ confirmat Anonymus Barenis: MXVII. indict. XV. descendit Androniky (quem Lupus Turnichi vocat) Cat. & fecit prælium cum Mel. & vicit Mel. MXVIII. indict. I. descendit Basilius Catp. (idest, Catapanus). MXIX. indict. II. fecit prælium Bugiano Catp. cum Francis in Cannis, & vicit. Mel fugit, & ibit ad Enrico Imp. Prima itaque Normannorum militaris expeditio in Italiam cum anno millesimo decimo septimo copulanda.

II. Glaber Auctor coævus lib. 3. cap. 1. paulo aliter rem narrat, & annos non exprimit, sed Leo Ostiensis lib. 2. cap. 38. & multo magis Guillelmus Apulienis in Poemate de Rebus in Italia a Normannis gestis, scripto Urbano II. Ecclesiam Romanam administrante, lib. 1. Lupo Protospata & Anonymo Barenis suffragatur, quibus fides denegari non potest; cum in Apulia hoc sæculo vixerint. Postquam igitur Poeta narravit, quæ an. MXVI. in medium adduximus, reditumque Normannorum ex Apulia in Normanniam, ait:

*Ad fines igitur postquam rediere pater-
nos
Cæperunt animos mox sollicitare suorum
Italiam secum petent: narratur & illis
Appula fertilitas, ignaviaque instat genti.
Sola quibus peragi possit via ferre monen-
tur,
Ductor ibi prudens promittitur invenien-
dus.*

Paulo post:

*Postquam gens Romam Normannica transit
inermis,
Fessa labore via Campanis substitit oris.
Fama volat Latio Northmannos applicuisse,
Melus ut Italiam Gallis cognovit adisse,
Ocyus accessit, dedit arma carentibus ar-
mis:
Armatos secum comites properare coegit:*

Paucis interpositis:

Richardo displicerat, cujus iram metuens, cum omnibus, quæ secum ducere potuit, Romam pergeret, causamque propriam summo Pontifici exponeret Benedicto. Qui cernens eum pugna militari elegantissimum, cepit ei querelam exponere de Græcorum invasione Romani Imperii, seque multum dolere, quoniam minime talis in suis existeret, qui repelleret viros externæ nationis.

Quibus auditis, spondidit se idem Rudolphus adversus transmarinos præliaturum, si aliquid ei auxilium præberent vel illi, quibus major incumbat genuina

V.

*Turnicii tandem rumor pervenit ad aures Qui Catapan fuerat Græcorum missus ab Urbe
Cui Constantinus nomen dedit editor Ur-
bis,
Et Constantinus, pariterque Basilius illi
Tunc dominabantur. Gallos venisse feroces
Conduktu Meli, qui factus utriusque re-
bellis
Appula Normannos loca depopulanda mone-
bat.
His ita Turnicio fama referente relatis,
Agmina Græcorum prope direxit in ho-
stes.*

Tum ait, mense Maio Turcinium per Legatum suum pari fortuna cum Normannis pugnavisse, sed postea eum victum recessisse, Legatumque ejus occisum. Dein Bagianum anno sequenti cum Catapani dignitate missum, & circiter Octobris Kal. pugnatum esse Cannis, ac Melum, cum non posset obistere, venisse ad Henricum Imperatorem, & auxilium ab eo adversus Græcos petisse. Guillelmus porro, sicuti & Historici Angli in Actis publicis, Normannos Gallos semper vocant. Nunc de aliorum Normannorum in Hispaniam expeditione ab Ademaro in Chronico memorata loquendum, & hujus Auctoris hoc tempore viventis verba referenda. Huc enim eam revocandam esse, inventio Capituli Sancti Joannis Baptistæ, quam postea narrat, demonstrat:

*Item Normanni, duce Rotgerio ad occidendos Paganos Hispaniam profecti, innumeros Saraceno-
rum deleverunt, & civitates & castella ab manno-
eis abstulerunt multa. Et primo suo adventu rum expe-
ditio ad-
Rotgerius, Saracenis captis, unumquemque eo-
rum per dies singulos, videntibus ceteris, quasi versus Sa-
porcum per frustra dividens, in caldariis coctum racenos.
eis apponebat pro epulis, & in alia domo simu-
labat se comedere cum suis reliqua membra. Per-
culsit omnibus hoc modo, novissimum de custo-
dia quasi negligens permittebat fugere, qui hac
monstra Saracenis nunciaret, ita sabulam Thye-
stis veram adimplens. Qua de causa timore exa-
nimati vicini Saraceni, pacem cum Rege suo
Museto a Comitissa Barcionensi Ermensede petunt,
& annuum tributum persolvere spondent. Erat
enim hæc vidua, & Rotgerio prædicto filiam
suam in conjugio sociaverat. Tumque pace in-
ta, cum ulteriori Hispania Rotgerius decertare
cepit, & die quadam una cum Petro Episcopo
Tolosa & XL. solummodo Christiani, Saraceno-
rum quingentos electos in insidiis latentes offendi-
dit, cum quibus conficiens fratrem suum Man-
zerem amisit, tertioque acies adversarias irrumpens*

Benedict. Pap. mit- tit Northmannos adversus Gracos.

necessitudo patrie. Tunc vero predictus Papa misit illum cum suis ad Beneventanos primates, ut eum pacifice exciperent, semperque preliaturi pro se haberent, illiusque iustioni unanimes obedirent. Egressus ad Beneventanos, qui eum, ut Papa iusserat, susceperunt. Illico autem illos ex Gracorum officio, qui uetustigalia in populo exigebant, invadens Rudolphus, diripuit quaque illorum ac trucidavit. His itaque auditis illorum socii, qui jam plures civitates & castella propria subjugaverant ditioribus, coacti in unum suorum exercitu, inierunt proelium adversus Rudolphum & eos,

PAGIUS

pens, plus centum hostium extinxit, & cum suis propria revisti, nec ausi sunt Ismaelita persequi fugientem. Huius Normannorum expeditionis hoc anno susceptae non meminit Baronius, quia ejus tempore Ademari Chronicon lucem non viderat. Baluzius lib. 4. Marca Hispanica suspicatur, nomen Rogerii pro nomine Ricardi per errorem ibi positum fuisse, quia nullus hac tempestate Rogerius Normannos regebat. Verum non dicit Ademarus Rogerium Normannos rexisse; cum antea diserte scripserit, Ricardum Comitem tunc Normannos gubernasse. Fuit itaque Rogerius vir quidam nobilis hujus expeditionis caput & Dux.

V. Inventio capitis S. Joannis Baptista in urbe Angeria.

Post haec narrat statim Ademarus in Basilica Angeriensi inventum esse caput, quod sanctum caput dicunt esse proprium sancti Joannis Baptista, subditque; dum inventum ostenderetur caput sancti Joannis, omnis Gallia, Italia & Hispania ad famam commota, ibi accurere certatim festinabat. Rex quoque Francorum Robertus, Regina, Rex Navarra Sancius (cognomento Major, hujus nominis III.) omnesque Dignitates eorum confluerunt. Ubi omnes offerebant munera diversa diversorum generum. Nam supradictus Rex Francorum oblata sua concha ex auro purissimo pensante libras XXX. pretiosis vestibus holosericeis & auro textis ad ornatum Ecclesiae, a Willelmo Duce (nempe Aquitanie) susceptus condigne, per Pictavis reversus est Franciam. Quid dicam, quod ultra omnem felicitatem & gloriam videbatur, concursus psallentium cum Reliquiis Sanctorum ex Monachis & Canonicis, qui undecumque ad memoriam sancti Praecursoris festinabant? Inter hac festiva, Reliquia corporis principis summi qui pater est Aquitanorum, & primus Galliarum spermologus, videlicet B. Apostoli Martialis simul cum Reliquiis S. Stephani Lemovica sedis, illuc deferrebantur. Protractis itaque S. Martialis in vestibulo ex auro & gemmis pignoribus foris Basilicam propriam, mox omnis Aquitania, qua jamdiu nimis pluviarum inundationibus laboraverat, adventu patris sui latatur, serenitate reddita. Cum eisdem equidem pignoribus Abbas Jorfredus atque Episcopus (Lemovicensis scilicet) Giraldus cum Principibus numerasti, & omni populo innumerebili divertentur, cundo in Basilicam Salvatoris S. Caroli, exieruntque eis obviam Monachi cum omni plebe foris milliaro uno, & cum apparatu honorifico diem festum agentes, antiphonas denique excelsa voce intonantes, deduxerunt eos usque ad Altare Salvatoris, & missa celebrata, simili modo persecuti sunt eos; cumque in Basilicam S. Praecursoris intrarent, celebravit ante caput sancti Joannis

qui ejus favabant parti. In quo scilicet proelio pars Gracorum occubuit maxima: insuper & castra aliqua dimiserunt vacua, qua subsequutus Rudolphi exercitus victor obtinuit.

Visa igitur Graci suorum caede, miserunt Constantinopolim, ut auxiliarentur eis quantocumque ab his, qui eos miserant: statimque reformantes classem, multo plures, quam prius, praetatos miserunt. Interea cum auditum esset ubique, quoniam paucis Northmannorum concessa fuisset de superbientibus Gracis victoria, innumerabilis multitudo etiam cum uxoribus, & liberis prosequuta est a patria, de

VI. Graci saepe vidi fortiores copias parant.

Missum Episcopus Giraldus de Nativitate ejusdem sancti Baptista, cum esset mensis Octobris. At Canonici Sancti Stephani cum Monachis alternatim tropos ac laudes cecinerunt festivo more, & post Missam Pontifex cum capite sancti Joannis benedixit populum. Sicque de miraculis S. Martialis, qua per viam contigerant, valde latantes, V. die ante festivitatem omnium Sanctorum reversi sunt. Baronius anno MXXV. num. IV. hanc inventionem refert, sed haec a praesenti anno removeri non potest, ut liquet ex iis quae ante & post eam Ademarus, qui tunc in Aquitania vixit, habet. Caeterum Romani & Constantinopolitani hoc tempore asserunt se D. Joannis Baptista caput possidere, quem nodum, qui poterit, solvet.

Basilus Imp. iterum impressione in Bulgariam facta, longe lateque pradae egit; & Achrida, Urbe Regia Bulgarorum expugnata, aliique castellis per Duces suos captis, Constantinopolim regressus. Sed rursus bello illato Barbaris illis, & castellis occupatis; Bulgaros complures partim interfecit, partim cepit. Quorum Princeps Joannes Bladislavus (id est, Uladislavus) dum Dyrrachium obsidet, cadit, cum genti biennium & quinque menses praefuisset, inquit Zonaras. Cedrenus pag. 712. annos etiam duos, & menses quinque Joanni Bulgariae Regi tribuit; qui cum antea asseruerit, eum successisse Gabrielio die XXIV. mensis Octobris anni Christi MXV. occiso, apparet Joannis mortem hoc anno contigisse mense Circiter Martio. Ducangius in Constantinopoli Christiana, dum loquitur de familiis Dalmaticis, Sclavonicis & Turcicis, cap. VI. num. XXV. Joannis mortem cum anno superiori perperam illigat, quod non advertisset, Caropalem & Cedrenum gesta anno superiori in Bulgaria a Basilio non memorasse, & narrato ejus Constantinopolim adventu, quem ajunt contigisse die nona mensis Januarii indictione XV. anno scilicet superiori, statim referre Joannis mortem, qui tamen integro postea anno superstes fuit.

VI. Moritum Joannes ultimus Bulgariae Rex.

Pergit Zonaras: Quo Imperator intellecto (nempe obitu Joannis Regis) statim egreditur, cui ad Adrianopolim quidam illustres Bulgari se dedunt, tradito Pernico, & aliis triginta quinque castellis. Sed & alii multi ex his Barbaris ad eum confluerunt. Maria quoque Joannis Bladislavi uxor, Davide Bulgariae Archiepiscopo cum literis ad illum missis, se illi Bulgariam cessuram pollicita, si ea qua vellet impetrasset, paulo post ipsa cum tribus filiis & sex filiabus advenit. Sunt & tres ejus alii filii, Prusianus cum duobus fratribus, qui in

VII. Univerfa Bulgaria Basilio Imp. deditur.

de qua egressus fuerat, Radolphum, non solum permittente, sed etiam compellente, ut irent, Richardo illorum Comite. Eredientes autem satis audacter venerunt ad loca Alpium, qui & mons Jovis dicitur, ubi etiam in angustiis semitis praepotentes regionis illius constituerant, imperante cupiditate, seras & cussodes, ad praelia transmeantium exigenda. At illi Northmannorum exercitus confractis seris, castrisque custodibus, per

PAGIUS

montes profugerant praesidiis occupator, castris ad Imperatoris fidem se conferre: e quibus Prusianum magistrum, ceteros Patricios fecit. De Basilii triumpho anno sequenti agemus.

VIII. Robertus Rex Franc. Roman peti.

Hoc anno, vel aliquo ex tribus consequentibus Robertus Francorum Rex orationis causa Romam profectus est, ut didicimus ex Epistola Benedicti Papae VIII. Episcopis per Burgundiam, Aquitaniam, & Provinciam constitutis, Burcardo scilicet Archiepiscopo Lugdunensi, aliisque decem & octo, qua Archiepiscopis, qua Episcopis, quorum Sedes & nomina in eadem designantur. At Pontifex se se in praesentia Deo devoti Domini Roberti Regis Francorum, Principumque ejus, & Optimatum, qui cum eo venerunt ad limina Apostolorum, & reclamatoria Legatione Odilonis Cluniacensis Abbatis percipisse, terras & possessiones ejusdem Monasterii ita quibusdam diripi, ut Monachi solitam curam supervenientium hospitum & pauperum non possint exercere. Quare eos inavos anathemate percellit, & nominatim quosdam ex illis, mandatae praefatis Episcopis, ut illos similiter excommunicent, & Presbyteris sibi commissis excommunicare praecipiant. Praeterea omnibus Principibus praefatarum Provinciarum munus benedictionis & absolutionis mitit, eo fine ut praedicti loci adjuutores & defensores semper existant. Hoc munus in particulari mittit seniori quam reverendo Domino Willelmo Comiti, Dominoque Rainaldo Consirii filio ejus, & omni reverentia & veneratione dignissima Domina Adeleidi Comitissa cognomento Blanca, nuptique ejus Gerberga Comitissa. Aliorum Magnatum nomina legi possunt in eadem Epistola data Kal. Septemb. & Tom. IV. Duchesnii recitata.

IX. Literas obtinet a Benedicto VIII. in favorem monasterii Cluniaci.

Erat Willelmus cognominatus Otto, Comes Comitatus Burgundiae ultra Ararim Fl. positae, & ut prodit Glaber lib. 3. cap. 2. privignus Henrici Burgundiae Ducis Hugonis Capeti fratris, qui cum liberis non haberet eum loco filii adoptavit, ejusque mater, quam idem Henricus uxorem duxit, Gerberga appellata, ut videre est in Chronico S. Benigni pag. 448. & seq. ubi etiam dicitur Rainaldum filium ei successisse. Ex illo originem duxere Comites, qui diu Comitatus Burgundiae dominati sunt. Adelaide vero Blanca cognominata vidua erat Guillelmi Provinciae Comitissae hujus nominis primi, & Gerberga vidua Guillelmi II. Guillelmi Terii in tenera aetate constituti.

X. Ea ante praesentem annum non data.

Hanc autem Epistolam, cujus opera varii Catalogi Episcoporum Galliae accuratius digeri possunt, hoc vel aliquo ex tribus sequentibus annis scriptam esse, eruo ex Chartulario monasterii Montismajoris; apud Arelatum sita, ex quo Boucheus in Hist. Provinciae lib. 9. pag. 53. aliique haec verba scripse-

vim transitum fecerunt: egressique non parvum Rodolpho contulerunt auxilium; sicque pars utraque resumpti viribus secundo inierunt proelium, in quo utrorumque exercitus graviter casus: Northmannorum tamen exercitui victoria provenit. Post paululum vero terro commisso proelio, in sese pars utraque fessa cohibuit; perspicientisque Rodolphus suos defecisse, virosque illius patriae minus bello aptos, cum paucis perrexit ad Imperatorem Henricum.

re: Anno ab Incarnat. Domini MXXVII. (legendum, MXXVI.) fuit inchoata Basilica Montismajoris in honore Sanctae Mariae matris Domini, seu omnium Sanctorum indictione XIV. III. Kal. Jun. fer. IV. (qui sunt certissimi characteres an. MXXVI.) regnante Roberto Rege in tertio anno fundationis hujus Ecclesiae, obiit Willelmus (hujus nominis II. Gerberga maritus) inclytus Comes, Adelaide filius & honorifice sepultus est in fundamentis hujus Ecclesiae. Quare Willelmus II. hoc anno vivere desistit, & Adelaide ac Gerberga Comitatum Provinciae administrare coepere. Idem enim Boucheus pag. 54. refert quandam donationem monasterio Sancti Victoris factam, in qua Adelaide dicitur mater Willelmi quondam Provinciae Comitissae, nempe Guillelmi II. & Gerberga ejusdem Principis olim uxor. Facta Donatio haec anno Incarnat. Dom. MXXVIII. indictione I. cui praeter Adelaidem & Gerbergam Willelmus filius Willelmi Comitissae subscribit, Willelmus nempe III. minoris. Boucheus, qui animum non adverterat ad errorem numeri a novis emendati, Willelmi II. mortem usque ad annum MXX. distert, sed contra tenorem Chartae ex eodem mox a nobis relatae. Cum itaque citata Benedicti VIII. Epistola eo tempore, quo Adelaide & Gerberga Provinciam regebant, data sit, ea ante praesentem annum in Gallias non missa, nec citius Robertus Rex professionem Romanam suscepit.

XI. Neque post annum MXXI.

Tardius vero quam anno MXXI. eum Romanam profectum non esse, demonstrat Odoranus, Auctor hujus temporis in Chron. Tom. II. Duchesnii, qui refert, quod dum quodam tempore Robertus Rex Romanam peteret, Bertam Reginam dudum repudiatam eum profectam esse, ut faventibus quibusdam Aulicis, Decreto Apostolico, toto Regio restitueretur. Unde Constantia Regina magno moerore afficiebatur. Nocte quadam apparuit ei per visum Vir quidam in Sacerdotali habitu, qui eam certam fecit de liberatione ab imminente tristitia, dicitque se esse Savinianum Episcopum, sed cum Constantia ignoraret, Sanctum Savinianum Martyrem primum Episcopum Senonensem fuisse, sollicite perquisivit, si illis in regionibus haberetur Episcopus, qui Savinianus diceretur. Quibus ignorantiam suam protestantibus unus ex eis, qui in Monasterio S. Petri (apud Senonas) fuerat nutritus, redeunte Rege, Savinianorum futurus Episcopus nomine Theodericus respondit pro omnibus, nempe eum qui eidem apparuit, esse S. Savinianum Martyrem. Constat autem ex Catalogo Episcoporum Aurelianensium Odolricum Sancti Theoderici in Episcopatum Aurelianensem successorem anno MXXII. Episcopatum gessisse. Adhaec anno superiori ostendimus, Robertum Regem anno MXXII. Aurelianis fuisse, ibique celebratam esse Concilium.

CHRISTI
1018.BENEDICTI VIII. PAP.
7.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 43.Rudolph.
confugit
ad Imper-
atorem.

ricum, expositurus et hujus rei negotium. Qui benigne illum suscipiens, diversis muneribus ditavit, quoniam rumor, quem de illo audierat, cernendi contulerat de fiderium. Hucusque Glaber de rebus per Northmannos gestis usque ad Henrici adventum in Italiam adversus Græcos.

Quomodo autem & anno sequenti ipse Benedictus Papa idem iter ad Imperatorem capeffivit, suo loco dicturi sumus. De legatione missa ad Imperatorem adversus Græcos agit etiam (a) Leo Ostiensis, idque munus obiisse Melum Ducem affirmat.

(a) Leo
Ost. l. 2. c.
38. in fin.

Se-

PAGIUS Ilium adversus Manichæos recens in ea urbe detectos, de quo Chronographus Sancti Petri Vivi, postquam verba fecit, subdit: *Posthac Theodericus Episcopus Aurelianensis reliquens Episcopatum venit Senonas in Ecclesia B. Petri, &c.* Ex quibus omnibus manifestum fit Robertum Regem anno MXXI. Romam jam reducem fuisse, ideoque & epistolam Benedicti VIII. scripsit non datam, cum Sauffaius in Annal. Eccles. Aurelianensis asserat, *Theodericum* anno MXXI. indict. IV. quasdam Ecclesias Aurelianensi Ecclesie dedit; qui tamen nondum Episcopus erat, quando Robertus Rex Roma rediit. Colitur *Sanctus Theodericus* Aurelianensis Episcopus die XXVII. mensis Januarii, quo in ejus Vita, a Bollando eo die recitata, obiisse dicitur. Bestius in Hist. Comit. Pict. pag. 55. in medium adducit verba cujusdam Chronographi Anonymi, qui scripsit Robertum Regem anno MXXVI. *pridie vigiliae Apostoli Pauli Romæ fuisse, ipseque existimat, eundem Regem hujus seculi initio alteram professionem Romanam instituisse, eumque tunc Bertam juxta Odorannum citatum secutam esse.* Verum geminata illa professio Romana fidentia, annaque MXXVI. Benedictus VIII. jam a biennio & vivis abierat.

XII. Mabillonius Tom. III. Analect. pag. 534. refert *Rithmum Satyricum* ex MS. Codice Belvacensi erutum, cujus titulus; *De Temporibus Roberti Regis*, in quo Poeta præcipue invenitur in *Landricum* Bodonis Comitis Nivernensis filium, Roberto Regi gratissimum, quem prodit, *Bertam* a Roberto Rege antea separatam, in Regium torum, quod antea ignorabamus reduxisse, hancque ei ob malas artes *Prævinum* Senonum castrum promississe, se eum illud nunquam obtinuisse. Mabillonius

NOTÆ [1] IN Ecclesiasticas tabulas nondum relatam invenio Synodum magnam hoc anno habitam in Nimmagon (Nimega scilicet) die XVII. Kal. Aprilis, quæ Dominica erat. Hanc ita describit Annalista Saxo Eccardi ad hunc annum, qui unus Synodi hujus memoriam servavit. *Magna Synodus fit in Nimmagon, ubi Otto quidam de primoribus Francorum (Orientium) & uxor ejus Irmingard consanguinitate proximi injuste dñi conjuncti ob inobedientiam contra vocationis excommunicati sunt, cooperatoresque eorum a suis Episcopis ad satisfaciendum vocati. Ibi etiam constitutum est, antiquo Codice perlecto, ut Corpus Dominicum ad sinistrum & Calix ad dexteram Sacerdotis poneretur.* Quis fuerit Otto iste habes in Pagio ad A. 1023. Vide adnotationem nostram ad eundem annum. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
1019.BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
8.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.I.
Benedict.
Pap. profi-
citur in Germa-
niam.

Sequitur ordine temporum annus Redemptoris millesimus undevigesimus, Indictione secunda, quo Benedictus Papa rogatus ab Henrico Imperatore, in Germaniam veniens, Bambergæ Ecclesiam sancti Stephani dedicavit. Id hoc anno factum Hermannus, Lambertus, Marianus Scotus, Abbas Urspergensis, & alii tradunt: Sigebertus autem anno sequenti. Porro non occasio schismatis illuc Pontificem abire compulit, ut aliquis existimavit (schisma enim exordio Pontificatus accidisse, tuncque Benedictum illum primum abiisse, suo loco superius dictum est) sed nec, ut eam dumtaxat basilicam dedicaret, verum ut confirmaret sua præsentia Bambergæ Episcopatum, quem exererat, prout in Actis S. Chunegundis Augustæ legitur istis verbis, ubi auctor meminisset de basilica Sancti Stephani illic erecta: (a) *Ad quam, inquit, dedicandam Benedictum Papam, quem præfatus Deo dignus Imperator Henricus ad confirmandum Bambergensem Pontificatum advocaverat, venire rogavit.*

(a) Apud
Sur. die 3.
Mart.II.
Bamberga
oblata.
S. Petro.

Sic igitur præcipua causa fuit confirmatio Bambergensis Episcopatus; nec levis quidem causa: siquidem civitatem Ann. Eccl. Tom. XVI.

ipsam cum juribus suis plene subjecit pius Imperator Romanæ Ecclesie, cui ut dominæ, annum censum perfolveret: quam ut liberaret Henricus Junior, vice Bambergæ, tradidit eidem Ecclesie Romanæ Beneventum, tempore Leonis IX. Romani Pontificis. Hæc quidem ita omnino se habuisse, Cassinatis monasterii monumenta prodidere, ex quibus Leo Ostiensis ista descripsit: (b) *Hic idem Augustus ex sui patrimonii sumptibus construxit Ecclesiam ad honorem sancti Georgii, quam advocato Benedicto Papa, consecrar: fecit; Episcopalemque in ea. Sedem constituens, beato Petro ex integro obtulit, statuto per annos singulos censu, equo uno optimo albo, cum ornamentis omnibus & phaleris suis, centumque marchis argenti. Postmodum Leo Novus Papa Vicariatus gratia, loco scilicet ipsius, Beneventum ab Henrico Conradis filio accipiens, prædictum Bambergensem Episcopatum sub ejus ditione remisit, equo tantum, quem prædiximus, sibi servato.* Hæc Leo Ostiensis. Quod autem dicant alii omnes, dedicatam fuisse Bambergæ Ecclesiam S. Stephani a Benedicto Pontifice, Leo autem dicat dedicatam Ecclesiam S. Georgii, haud adeo

(b) Leo Ost.
l. 2. c. 47.
Loco Bam-
bergæ civi-
tatis datum Bene-
ventum.

T t t 2

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6512.
SÆC. XI.
Anno Era-
re Hisp.
MLVII.Anno He-
gire
CCCCX.
inchoato
die 9.
Maii
fer. 7.
A. C.
1019.I.
Benedictus
VIII. in
Germa-
niam ve-
nit.JESU CHRISTI 1019.
BENEDICTI VIII. PAPÆ 8.
HENRICI II. REGIS 18. IMP. 6.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.

Num. I. ad IV. Chronographus Hildensheimensis ad hunc Christi annum, de Henrico Imp. scribit: *Eo anno in Pascha Pasam de Roma Bawenberg (id est, Bambergæ) hospitio suscepit.* [1] Pascha autem hoc anno die XXIX. mensis Martii celebratum. *Benedictum VIII.* hoc anno in Germaniam profectum esse,

restantur etiam Lambertus Schafnaburgensis & Marianus Scotus in Chronicis. Quare aliqui Viri docti hanc Benedicti Papæ professionem Germanicam Hermannii Contracti in auctiori Chronico auctoritate innixi, in annum sequentem male differunt. Is enim qui asserit se fuisse eo anno puerum ostendem, per hæc tempora non raro in Chronologiam peccat. Perperam itaque Hermannus, quod in priori Chronici sui editione recte scripserat, in posteriori retractavit. Ait etiam ibidem Hermannus, *Benedictum* Papam Bambergæ Ecclesiam Sancti Stephani dedicasse. Fallitur autem Glaber a Baronio citatus, qui huic Dicationi addit erectionem Bambergæ in Sedem Episcopalem. Jam enim anno MVII. Joannes Papa hujus nominis XVIII. Bambergam in Sedem Episcopalem sublimaret, ut supra demonstravimus. Denique Vipero Presbyter, Scriptor coævus in Vita Conradi Salici Imp. de morte S. Henrici ejus Decessoris, & de Episcopatu Bam-

NOTÆ [1] Benedicti in Germaniam professionem ad annum sequentem 1020. differendam multo verosimilius censo cum P. Conrado Janningo in Supplement. ad Acta SS. Junii tom. 1. pag. 80. qui observat potiori ratione standum esse Hermannii Contracti fusiori Chronico quam breviori, utpote quia fufus secundis curis ab illo scriptum fuerit, adeoque & in eo recte correxisse censendus est ea, quæ prave in priori Opere descripserat. Adde auctoritatem Necrologii Fuldensis, quod Pontificis adventum Fuldæ constituit anno 1020. ante diem primam Maii. Commodum autem fuit Benedicto ejus anni Pascha die 17. Aprilis Bambergæ celebrare, atque inde bidui itinere Fuldæ divertere. Denique eodem an. 1020. Pontificem Pascha cum Imperatore celebrasse Bambergæ asserit Annalista Saxo ab Eccardo tom. 1. vulgatus col. 452. qui & addit Imperatorem anno 1019. Pascha Merseburgi, non Bambergæ celebrasse. MANSI

CHRISTI
1019.BENEDICTI VIII. PAP.
8.HENRICI IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.

adeo repugnat, ut non possit esse utrumque verum. Nam liquet Bambergae fuisse etiam erectam basilicam S. Georgii, & ejus nomine monasterium, ut ejusdem Chunegundis acta produnt.

III.

* Franco-
nia.

De iisdem Glaber habet ista in praefatione, tertio historiarum libro praefixa: *Aedificavit quoque, inquit, Henricus Imperator monasterium in Saxonia loco, qui dicitur Baveberch, id est Bawonis mons: lingua enim Teutonice, Berch, mons appellatur. Quod etiam monasterium domus innumerabilibus locupletatum, a Romano Pontifice supradicto, scilicet Benedicto, in honorem Apostolorum Principis dedicari fecit, atque ejusdem Pontificis usus consilio, eandem ecclesiam in Episcopalem sublimavit sedem, constitutoque in ea Episcopo, amplissimum fundorum redditibus esse fecit locupletem. Hæc Glaber. At in fragmentis historiae Aquitanie non Ecclesiam, sed civitatem ipsam Bambergam recens ab ipso Henrico erectam, ab eodem Benedicto Pontifice in honorem Dei Genitricis Mariæ fuisse consecratam, asseritur. Sunt hæc in ea: *In terra Theodisca a novo civitatem aedificavit, vocabulo Baenburg, quam Benedictus Papa in honorem Dei Genitricis consecravit, & Parochias in circuitu ex Pagano, vicis, & oppidis, dum converterentur, attulavit ad illam.* Hæc ibi.*

IV.
Graci po-
tentes in
Italia ter-
rori sunt
Romano
Pontif.

Præter hæc omnia, de adventu Pontificis Bambergam ad Imperatorem a nobis ex diversis auctoribus recitata, non prætermittam, illud etiam & forte præcipuum fuisse consilium ejus, ut provocaret eundem ad ferendas supplicias Ecclesiae Romanæ adversus Græcos, qui pedetentim jam sibi cuncta usque ad Romanos fines vendicaverant, vel eorum dominos fecerant sibi fideles. Nam au-

PAGIUS

bergeni ab eo fundato loquens, ait: *Ad ejus dedicationem domnum Apostolicum nomine Benedictum ascivit, ejus autoritate ad utendum locum Privilegia publica stipulatione confirmavit.* [1]

II.
Causa hu-
jus profes-
sionis.

Ad num. IV. Causam adventus Benedicti VIII. in Germaniam aperit Leo Otienfis lib. 2. cap. 28. ubi postquam de infelici pugna adversus Græcos anno superiori a Normannis habita, cui Melus interfuit, verba fecit, ait: *Melus, ut se militum auxilio destitutum vidit, Normannos reliquos cum Guaimario (qui Salerni Princeps erat) partim Pandulfo (Capuae Principi) commendans, ipse ad Imperatorem*

NOTÆ

[1] Hoc anno Goslaræ quadragesimæ tempore Synodus celebrata fuit a Bernvardo Hil-
desheimensi Episcopo Imperatore præsentem cum Episcopis, in qua Godechalvus Ekke-
hardi prædis filius, & Gerdruda Egberti Comitissæ filia separati sunt, ait Annalista Saxo ab
Eccardo vulgatus tom. 1. col. 452. Hanc Synodum Author Vitæ S. Meinverci in præceden-
tem annum male refert, confunditque cum altera eodem anno non dissimili de causa Neo-
magi celebrata. Vide Notam ad superiorem annum num. I. Male etiam in Collectione Vene-
to-Labbeana ambo hæc Synodi ex eodem Scriptore confuse sunt. MANSI

di quid de Capuano Principe Urbi finitimo dicat Leo Otienfis (a): *Capuanus Princeps Constantinop. Imperat. Basilio clam favebat, claves aureas ad illum misit, se & urbem Capuanam, immo totum principatum ejus per hæc Imperio tradeus, &c.* Jamque fore, ut fœderatorum auxilio ipse Græcorum Imperator Roma absque obstaculo potiretur.

Hic postremo vetus instrumentum, hoc anno conscriptum, quo in primis asserta a nobis chronologia anni Pontificis & Imperatoris, insuper & Indictionis nota comprobetur, inde vero alia plerumque discantur, describendum curavimus, nuper acceptum a Flaminio Philonardo Episcopo Aquinate nobis amicitia conjunctissimo, una cum aliis antiquitatis monumentis, a sanctissimæ memoriæ Paulo Papa Quarto collectis, antequam Cardinalis esset. Continet restitutionem factam sancti Gregorii monasterio de bonis ejus male a Silvestro Abbate alienatis, que qui accepit Ingizo nobilis Romanus restituens, documentum hoc per Sergium sanctæ Romanæ Ecclesiae Scribarium consiciendum curavit, quod (ut temporis infelicitis conditio dabat) oblitum solœcismis & barbarismis & superinductis ex veritate mendis depravatum, qualecumque sit, accipe: nam sciendi curiositas quæque aspera condiciens suavia reddit.

In nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, anno, Deo propitio, Pontificatus domini Benedicti summi Pontificis & universalis octavi Pape in sacratissima sede B. Petri Apostoli octavo, imperante domino pissimo perpetuo Augusto Henrico a Deo coronato Magno Imperatore anno sexto, Indictione tertia, mensis Novembris die xxxii.

Decet autem bonæ fidei solo verbo sufficere.

proficiscitur; ut ad expellendos hinc Græcos, vel ipsum venire, si possit, induceret; vel salutem auxilia militum mitteret. Quare recte censet Baronius, Benedictum VIII. eandem ob causam Henricum Imp. adiisse & significasse, cum totam Italiam amissurum, nisi Melo, qui omnem operam adhibebat, ut patriam a Græcorum tyrannide eriperet, petita auxilia præberet. Quod in causa fuit, ut Melo bis jam ad eum hac causa profectus, ac peregre mortuus, inquit idem Leo cap. 40. ipsemet Imperator postea in Italiam adversus Græcos se contulerit, ut suo loco dicitur.

(a) Leo Off.
l. x. c. 39.

V.

Diploma
de restitu-
tione fa-
cta Mo-
nasti. S.
Greg. in
Urbc.

VI.

CHRISTI
1019.BENEDICTI VIII. PAP.
8.HENRICI IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.

ficere, sed aliquando solet tempus longinquitatis extendere, & non valet quidquid conventum vel gestum fuerit, seriem memoriter retinere. Ob hoc necesse est, quæcumque inter partes conveniant, scriptura Notarii, ut quandoque, si expedit, & ostensi fuerint, omnem totius literis amoveant questionem. Et ideo quoniam constat me Ingizo nobilem virum Franco bonæ memoriæ qui dicebatur a Transiberi filium, agro namque corpore, sed largiente divina misericordia, mente & conscientia sana, dico autem omnibus non solum presentibus sed etiam futuris, quia bonum est homini semper ante oculos propria adhibere delicta, secundum Psalmi sententiam: (a) Et peccatum meum ante me est semper. Et iterum: Graviter in Dominum delinquant, qui divitiis a Deo concessis, non in rebus salutaribus, sed in pravis utuntur; nequam enim impartiri pauperibus, oppressis subvenire despiciunt, & inde magis augment delicta, unde redimere debuerunt. Idcirco ac si ab hac die discessissem, & digressi, atque in omnibus deliberavi & desinivi simulque reputavi, nullo me cogente neque contradicente aut vim faciente, sed propria spontanea que mea voluntate, vobis autem sancte Andrea Apostole, ac beate Confessor Christi Gregori, & per vos in sacratissimo vestro venerabili monasterio quod nuncupatur Clivus Scauri, existente domino Joanne reverendissimo Abbate, & per eum in cunctis ceteris monachorum ac presbyterorum Dei, qui ibidem servituri sunt usque in perpetuum, pro vero plane amore ac dilectione, quam in vobis habeo, ut in die adventus Domini & Salvatoris nostri JESU Christi pro me indigno intercedere dignemini apud eum qui vos elegit, quatenus de meis criminibus & peccatis veniam aliquantulum invenire merear. Recolo autem cujusdam sapientissimi verba qui dixit: Nulla scelera eleemosynis posse redimi, si in peccatis quisque permanserit, tunc autem fructu eleemosynarum indulgentia conceditur, quando ab scelerum opere desinitur. Et iterum: Misericordia a compatiendo alienæ miserie vocabulum sortita est. Nullus autem in alio esse misericors potest, qui prave vivendo in se misericors non est. Qui enim sibi nequam est, cui bonus est?

VII.

Ob hoc refundo, & concedo vobis vestrisque servitoribus in perpetuum, id est eam scilicet hereditatem, quam hæcenus per embiteosim meis detinui manibus, quam mihi quondam Silvester nefandissimus ac sceleratissimus ejusdem monasterii Abbas fecit, quæ esse videtur de terris, campis, pratis, & pascuis atque silvis, montibus & collibus, plagis & planitiis, quod cultum vel incultum, ex-

cipio autem solummodo vineas, quæ sitæ sunt in loco, qui vocatur Mateso, quas mei per omnia * conservo manibus, cætera vero omnia quæ prædixi, quantæ nunc usque meis detinui manibus, sicuti infra subscripsi, concludunt affines: omnia in omnibus vobis, domini mei, vestrisque servitoribus refuto, sicuti juris antea fuisse decernitur, posita in fundum Mola rupta, vel quibus aliis nuncupantur vocabulis inter affines: a primo latere, incipiente a vado, quod est ab Arcæ Crescentis de Arca, & exinde perfracta usque in pede de monte sanctæ Mariæ: deinde per pedem montis, sicuti ascendit in via Pipponeca, & ab utrisque lateribus omnia de vestro venerabili monasterio jurisque vestri. Hanc namque hereditatem, sicut hæcenus meis tenere visus fui manibus, vobis Apostole, & Confessor Christi, vestrisque servitoribus refuto, & in propria jura revoco, ne forte in die Judicii a Creatore omnium rerum, & a vobis aliquam pro ea sentiam poenam: sacra autem Scriptura testante: (b) Beatus qui vigilat & custodit vestimenta sua, quod est opera, ne nudus ambulet, & videant alii turpitudinem ejus. Quid enim mihi prodest gloriosorem apparere apud homines, & nitidiora membra gestare, & intus apud Deum, cujus oculis nuda & aperta sunt omnia, putridiorem & foetidioram animam meam esse captivam? Quid prodest mihi sociari hominibus, & privari ab Angelis? quid prodest mihi terrena acquirere, & cælestia non habere? Ista & alia multa similia recolui, quæ dicere longum est. Et ideo ab hodierna die & usque in perpetuum dimitto vobis vestrisque servitoribus suprascriptam tantam hereditatem, quam injuste meis hucusque detinui manibus: quam prædictus damnatus & impius iniquisque Silvester Abbas pro suis facinoribus mihi dederat, excepta jam dicta vinea, quam meis destineo potestatibus: de cæteris namque omnibus ut (prædixi) emitto vobis plenariam & irrevocabilem securitatem deliberationis refutationisque chartulam, & nullo quoque tempore, & nunquam a me, neque ab heredibus & successoribus meis, neque etiam a nulla magna parvaque persona a me submissa contra vos vestrosque servitores quamlibet moveri questionem, aut calumniam, neque supplicando Principibus, aut exorando Pontifices, aut aliquam personam hujusmodi querimoniam pro eadem terra unquam in tempore facere præsumam, sed ab omni homine omni in tempore securum & quietum vestrum monasterium vestrisque servitoribus existant usque in perpetuum. Interim notum facio omnibus, ut nullus Abbas, nullusque homo hanc terram, quam vobis restitui, audeat vel præsumat de vestra

ma-

CHRISTI
1019.BENEDICTI VIII. PAP.
8.HENRICI IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.

monasterio per quamlibet scripturarum seriem subtrahere vel alienare, sed semper in usu monachorum constituo permanendam. Et qui ita fecerit, cum diabolo & ejus atrocissimis pompis societatem habeat, & anathematis semper sit vinculo innodatus, & superscripta terra inconcussa semper ibidem maneat. Unde & juratus dico per Deum omnipotentem, sanctæque Sedis Apostolicæ D. Benedicti Octavi Papæ atque Henrici Imperatoris salutem, hæc omnia, quæ præfens hujus chartulæ series textus eloquitur, inviolabiliter conservare, atque adimplere promitto. Nam, quod absit, si contra hanc chartulam, quam sponte & voluntarie rogavi, agere, aut causare, vel litigare præsumpsero, & cuncta quæ a me dicta sunt, non observavero per quemvis modum, aut per quamlecumque ingenium, quod sensus humanus intelligere vel capere potest, tunc non solum perituri pœnam incurram, verum etiam daturum me esse promitto una cum heredibus & successoribus meis vel consanguineis meis, vobis denique & servitoribus vestris ante omne litis initium pœnæ nomine, auri purissimi libras decem, & post solutam pœnam maneat hæc chartula in sua nihilominus firmitate, quam scribendam rogavi Sergium Scribaniarium S. Rom. Ecclesiæ, in qua ego Ingizo signum sanctæ Crucis per prædictum Scri-

PAGIUS
III.
Basiliius
Imp. de
Bulgaris
trium-
phant.

Ad num. IX. *Universa Bulgaria subacta*, inquit Zonaras, & castellis aliis eversis, aliis munitis, jusque præditiis impositis, Athenas ad exolvenda Deipara vota est profectus (nempe Basiliius Imp.) ac dedicatis in ade ejus multis pretiosis donariis in principem Urbem reverfus triumphum duxit, vesta tiara ornatus, quam vulgus Taphum vocat, a typho nimirum & superbia, quam in animis gestantium excitat, & sic usque ad Dei verbi Sapientiam pervenit, ibi quoque vota exoluturus. Quo cum venisset Patriarcha (sc. Sergius) multum eum obtestatus, ut Allelengyum aboleret, nihil impetravit; quamvis pollicitus fuisset, se id Bulgaris subactis facturum. Idem habet Cedrenus pag. 717. qui addit, eum triumphasse, præsentibus Maria (Bulgarie Regina) Samuelli filibus, & reliquis Bulgaris. Actum hoc indictione secunda, anno ab origine mundi 6527. juxta Eram Constantinopolitanam, ideoque hoc Christi anno. Elmacinus lib. 2. Hist. Saracen. cap. 6. Postitus regno eorum, arcium Præfectus constituit Romanos, idque anno XLIV. imperii Basilii Imp. qui annus erat MCCCXXX. Alexandri (Kalendis Octob. superioris Christi anni inchoatus): rediitque Imperator Constantinopolim, & commixti sunt Romani cum Bulgaris, ac matrimonii juncti, & cessarunt, qua inter eos fuerant, inimicitia. Exinde, ut docet Nicephorus Gregoras lib. 1. Bulgari in Mæciam inferiorem ultra Danubium transfati fuerunt, eorumque, quas citra fluvium habitabant provinciam, Patzinaticis concessit a Constantino Monomacho Imp. postquam illas in suam potestatem redegisset. Bulgaria vero, illa sci-

niarium feci, & testes, ut scriberent rogavi, & pro vobis ad superscriptum Joannem Abbatem quasi pro vestra benignissima persona contradidi atque refutavi in mense & Indictione superscripta tertia. Signum * manu superscripti Ingizo nobilis viri, qui hanc securitatis refutationisque chartulam fieri rogavit * Crescentius Dei gratia Urbis Romæ Præfectus. * Joannes Dativus judex. * Andreas de Petro qui dicebatur de Viola de Colosseo testis. * Baldo quondam Sinoclo vocatus testis. * Gregorius fidelis prædicti Ingizo. * Andrianus a Transiberi testis. Ego Sergius Scribaniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ Scribator hujus chartulæ post testium subscriptiones & traditionem complevi & absolvi.

Quod demum pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ, hoc anno Indictione secunda, mense Julii moritur Sergius Patriarcha Constantinopolitanus, in cujus locum suffectus est Eustathius primus presbyterorum, qui erant in templo Regiæ. Hæc Curopalata. Quod autem idem dicat, Sergium sedisse viginti annos integros, subrogatum in locum Sifinii defuncti, videtur prætermisus ab eo Joannes Patriarcha, quem Petrus Patriarcha Antiochenus in epistola, quam scripsit ad Michaellem Cerularium Constantinopolitanum Patriarcham, ponit sedisse ante Sergium, tenuisseque sedem illam

licet quæ citra Danubium jacet, a Ducibus cepit administrari usque ad Isaacium Angelum Imperatorem, sub quo Bulgari rebellarunt, & Regem ex propria gente sibi præfecere.

Quoad Taphum seu Tufam, Byzantini Scriptores ræpav appellarunt apicem, qui galeæ Allelengyum imminet, ut non tantum Zonaras in Basilio Porphyrogenneto prodit; sed etiam Leo Grammaticus in Theophilo Imp. cum de Justiniani statua in Augustæo verba facit. Legendus Ducangius Dissert. XXIIV. ad Joinvillam pag. 292. Allelengyum vero tributum erat indictum ditionibus prædiorum possessoribus, pro his qui facultatibus erant defecti, quod ipsemet Basiliius Imp. anno MII. Græcis præscripserat, ut asserit Cedrenus pag. 706. Eadem indictione (nempe decima quinta) legem tulit, ut pensionem quam pauperes perditii debebant, divites persolverent: id vocabatur Allelengyum. Et Patriarcha Sergio multisque aliis Pontificibus & Monachis deprecantibus, ut absurdum hoc onus subditis demeret, non obtemperavit, scilicet Basiliius Imp. Illud abolere statuerat Constantinus ejus frater, sed morte præventus exequi non potuit, duravitque usque ad Romanum Argyrum, qui inito imperio illud sustulit, ut Curopalates, & Zonaras memoriæ mandarunt.

Sergius, inquit Cedrenus, cum per annos XX. Ecclesiam Dei moderatus esset, indictione secunda, mense Julio, anno mundi 6527. (eræ nempe Constantinopolitanæ) ad dominum emigravit. Suffectus est ei Eustathius, Palatina adis Presbyterorum princeps. Baronius putavit Cedrenum & Curopalatem, qui unum & idem feri-

VIII.

IX.
Sergii E-
pisc.
Constant.
obitus &
Eustathii
subroga-
tio.IV.
Tributum
Allelen-
gium di-
ctum abo-
lere recu-
sat.V.
Moritur
Sergius
Patriar-
cha Con-
stantinop.CHRISTI
1019.BENEDICTI VIII. PAP.
8.HENRICI IMP.
6.
BASIL. & CONST. IMPP. 44.Joannes
ante Ser-
gium Ep-
Constant.

illam vivente Joanne itidem nominato Romano Pontifice, ejus nominis Decimonono. Sunt hic recitanda ejus verba, quibus plenissima fides asruitur. Sic se habent: *Et hac in re ego quidem testis fidus, & alii multi Ecclesiæ proceres, quod tempore beatæ memoriæ Patriarchæ domini Joannis, Romanus Papa Joannes etiam ipse nuncupatus, in sacris diptychis habebatur, & cum Constantinopolim quadraginta quinque abhinc annis venissem,*

PAGIUS

scribunt, longiorem Sedem Sergio Patriarchæ attribuisse, quod Petrus Antiochenus Patriarcha in Epistola ad Michaellem Cerularium Patriarcham Constantinop. anno MLIV. data & eo anno a Baronio num. XXVIII. & seqq. recitata scribat, quod tempore beatæ memoriæ Patriarchæ (nempe Constantinop.) domini Joannis, Romanus Papa, Joannes etiam ipse nuncupatus (hujus nominis XVIII.) in sacris diptychis habebatur. Et cum Epolim XLV. ab hinc annis venissem, inveni tempore B. memoriæ Patriarchæ domini Sergii (hoc anno demortui) prædictum Papam in sacra missa una cum aliis sanctissimis Patriarchis relatum. Si enim ab anno MLIV. per annos XLV. retrocedas, pervenies ad annum Christi MIX. quo Joannes XVII. adhuc sedebat, quove Joannes Patriarcha Constantinop. Constantinopoli Joannem Papam in Diptychis memorabat. Quibus ex verbis deducit Baronius, anno MIX. non Sergium, sed Joannem Ecclesiæ Constantinopolitanæ præfuisse, ideoque illum annos viginti federe non potuisse. Verum ex illis Petri Antiocheni verbis tantum sequitur, *Sergium* Patriarcham Constantinop. binominem fuisse, & Joannem etiam appellatum. [1] *Sergium* enim annos viginti Ecclesiam Constantinopolitanam administrasse, non tantum Curopalates & Ce-

NOTÆ

[1] Non est cur Sergio duplex tribuatur nomen, alterum scilicet Sergii, alterum Joannis. Nam Joannes patriarcha, cujus mentio occurrit in epistola Petri Antiocheni ad Michaellem Cerularium, non fuit Constantinopolitanus patriarcha, sed Antiochenus, ut aperte docet accuratior editio Græcolatina epistolæ illius apud Cotelierium Græc. monum. tom. 2. ita enim ibi: *Sub beatæ memoriæ patriarchæ Antiochiæ Domino Joanne papa Roma, ipse etiam Joannes nominatus in sacris Diptychis refertur &c.* Hanc adnotationem debemus P. Lequien in dissertatione recitata a Bandurio Imp. Oriental. tom. 2. p. 633. MANSI

inveni tempore beatæ memoriæ domini Sergii, prædictum Joannem in sacra Missa una cum aliis sanctissimis Patriarchis relatum. Hæc Petrus Antiochenus de rebus gestis suo tempore, quas & vidit. Cum igitur hæc ita se habuisse noscantur, longe minor erit Sergii Episcopatus numerus, totque annos sit necesse minui a sede Sergii, quot tenuerit eam idem ipse Joannes.

Re-

drenus; sed etiam Zonaras, & Auctor Catalogi Episcoporum Byzantinorum lib. 4. Juris Græco-Romani relati, fidem faciunt.

Porro *Sergius*, qui ejusdem cum Photio generis fuit, ut eum defenderet, coacta Byzantii Synodo, Photii calumnias in Ecclesiam Romanam renovavit. Nicæta Nicænus dissidium commemorat, sed causam illius se nescire, ingenue fatetur: *Et sub Sergio, qui sub Bulgaro Romano (ita Basiliius Porphyrogenitus, ut suo loco docuimus, appellabatur) Patriarchatum tenuit, dicitur rursus schisma exortum fuisse: sed quam ob causam, ipse ignoro: videtur tamen propter Sedes fuisse.* Hinc cum plerique existimant, Pontificum Romanorum nomen & Diptychis primum omnium delevisse, quod illi de Spiritus Sancti processione non bene sentirent, ut videre est apud Allatum lib. 2. de Consensione utriusque Ecclesiæ cap. 8. qui addit, cum Sergio ejus conatus extinctos, cum reliqui non obsecundarentur. Eustathius quippe Sergii successor, Basiliius Imp. & alii Græci Legatos & munera Romam misisse leguntur. Porro hic *Eustathius* diversus est ab Eustathio Homeri interprete, qui centum fere & quinquaginta post annos vixit, sub Manuele, Alexio, & Isaacio Comnenis, ut ibidem Allatius demonstrat.

VI.
Conatus
est renova-
re schisma

JESU CHRISTI ANNUS 1020.

BENEDICTI VIII. PAP. ANNUS 9.

HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMPP. 45.

I. R Edemptoris annus vigesimus post millesimum surgit cum Indictione tertia, quo inter S. Heribertum Coloniensem Archiepiscopum & Henricum Imperatorem illa contigerunt memoratu digna, quae descripta a Ruperto Abbate Tuitiensi sic se habent (a): Porro majores fluctus illi excitabat in Imperatoris animo ventus contrarius, quia videlicet suspicionem, quam contra Sanctum virum initio regni sui (sicut jam supra dictum est) mente conceperat, invidi jam dicti semper augere laborabant detractoris susurrationibus. Denique res eo usque processit, ut jam dictus Imperator nimio contra illum furore succensus, Coloniam peteret, hoc propositum habens, ut eum pontificatu amoveret, aut certe, si hoc rationabiliter fieri non posset, quolibet modo injuriose illum & indignè traheret. At vero Deus maris & fluctuum Dominus, qui ad beatum Job misit loquens (b) Circumdedit, inquit, mare terminis meis, postquam vultem & ostia, & dixi: hucusque venies, & hic confringentur fluctus tuos: non permisit procellam hanc hucusque procedere, ut perficeret Imperator quod intenderat, sed occurrens subvenit ambobus, videlicet & ei, qui pattebatur immeritus; & illi,

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6513. SÆC. XI. An. Era. Hisp. MLVIII. Anno Hegira CCCC. XII. inchoato die 27. A. pr. fer. 2. A. C. 1020. I. S Heribertus Colon. Archiep. Henrico Imp. 45. conciliaur.

Num. I. ad VII. Quo anno similtas inter Sanctos Henricum Imp. & Heribertum Coloniensem Archiepiscopum exorta, sublata fuerit; recte notasse viderur Sigebertus in Chronico, in quo annum a Nativitate Domini inchoans ad annum MXXI. ait: Henricus Imp. Colonia natale domini celebrans (anno nempe MXX. juxta vulgarem nostrum computum) Heribertum Archiepiscopum olim a se injuriose tractatum humiliter satisfactione placat, cui reconciliatus Archie-

NOTÆ [1] Causa similtatis Henricum inter & Heribertum multo luculentius exponit Rupertus celebris Tuitiensi Abbas in Hist. superius laudata; ait enim: Prædictus rex (Henricus) Sanctum Coloniensem Archiepiscopum Heribertum multis affecerat injuriis, eo quod lanceam & coronam cateraque regalia non nisi nobilitum judicio tradidisset illi; diuque magna inter eos fuerunt similtates. Qua de re vir Domini Vvolboldo (Leodiensis Episcopus) valde angustatus est, monitque secretius imperatorem, ne contra sanctum Domini ulterius iram suam promoveret. MANSI

qui de innocentis conscientia male sentiens peccabat errore deceptus. Causa, propter quam tali cum animo Imperator Coloniam properabat, hujusmodi extiterat: Imperator exercitu commoto, Comitum quemdam Ortonem, seculi dignitate præpollentem in castro, quod dicitur Hamerstein, sito supra Rheni litus, obsederat. Is namque Otto Episcopatum Moguntinum multa infestatione sæpe pervagans ferro & igne populabatur, odio magno contra ejusdem civitatis Præsulem vehementer inflammatus. Fuerat namque ab illo propter illicitum connubium judicio generalis Concilii anathematizatus. Cum ergo querimonia ejusdem Præsulis excitatus Imperator prædicto in castro eundem obsedisset, venerabili huic viro demandavit, quatenus & ipse cum suis ad hoc negotium festinus adveniret. At ipse tunc imminens vexabatur febribus, & idcirco adimplere non valuit quod imperabatur, quam impossibilitatem ejus & causam ut audivit Imperator, non credidit, videlicet antiqua suspitione præoccupatus, & putans illum semper exosa sui habere tempora Imperii. Respondens igitur cum furore, magnoque spiritu iracundiæ: Si, inquit, ad me designatur venire, ipse cum quia

pius praxidit se propediem moriturum, & non multo post mortuus (anno nempe MXXI.) magnis capis clarè virtutibus. [1] Porro tam Lambertus Monachus, quam Rupertus Abbas, uterque in hujus Sancti Præsulis Vita insinuant, eum paulo post e vita migrasse. Causa similtatis erat, quod Heribertus primo electionis sua tempore imperii insignia ei cum dilatione concesserit, & quod in alterum diadema transferre tentaverit. Mansit inter servos Dei simulata pacis longa discordia, ait Lambertus cap. 4. qui addit, pacem Coloniae sancitam fuisse. Paulo post: Mirum quod sancti ab alterutro aliquoties dissentiant, sicut in Actis Apostolorum Paulus & Barnabas, & Sanctorum in Scripturis quam plures faciunt. De perveris & justis nihil mirabile, si uni non inferantur concordia: quoniam nulla conventio Christi ad Belial, nec societas luci ad tenebras, nec pars fidei cum infideli. Verum hac sunt incomprehensibilia Dei judicia & investigabiles via ejus, & occultæ consilia. Rupertus vero cap. 7. scribit: Imperator exercitu commoto, Comitum quemdam Ortonem, seculi dignitate præpollentem, in castro quod dicitur Hermanstein, sito supra Rheni litus,

CHRISTI 1020.

BENEDICTI VIII. PAP. 9.

HENRICI IMP. BASIL. & CONST. IMPP. 45.

II. I. egrotat, habere vistrare; atque cum hac iracundia mox ubi hostem expugnavit, Coloniam (ut jam dictum est) properabat, imminetibus, nimiumque sese ingerentibus invidis supra memoratis, qui satis ardentem ejus furoris ignem magis ac magis stabant, linguis malevolis detrahendo innocenti viro Dei. Sed quia tempus erat jam consolandi, terminumque ponendi fluctibus illis, & tempestati diutine adversitatis; prospiciens de cælo Dominus, statuit procellam ejus in auram; & siluerunt fluctus ejus. Nam ipsa nocte, qua Coloniam ingressus, & officiosissime a viro Dei erat susceptus, cum se sopori dedisset, videt in somnis quemdam quasi venerabilem virum, pontificali veste ornatum, qui illum sic allocutus est: Cave, inquit, o Imperator ne posthac amplius pecces in conspectum meum Heribertum: scito illum Deo esse Ann. Eccl. Tom. XVI.

II. PAGIUS tus, obsederat. Is namque Otto Episcopatum Moguntinum multa infestatione sæpius pervagans, ferro & igne populabatur, odio magno contra ejusdem civitatis Præsulem vehementer inflammatus: fuerat namque ab illo propter illicitum connubium judicio generalis Concilii anathematizatus. [1] Cum ergo querimonia ejusdem Præsulis (nempe Erckenboldi) excitatus Imperator, prædicto in castro illum obsedisset, venerabili huic viro (nempe Sancto Heriberto) demandavit, quatenus & ipse cum suis ad hoc negotium adveniret. Tum narrat, quomodo pax Imperatorem inter & Heribertum Coloniae composita fuerit, ut legere est apud Baronium. [2] Hoc circiter anno celebratum Concilium Airiacense in pago Autissiodorensi, [3] de quo Tom. IX. Concil. pag. 842. hæc ex Chronico Sancti Petri Vivi referuntur, ex quibus

NOTÆ [1] Generale hoc Concilium in quo Otto primitus damnatur Noviomagi celebratum fuisse diximus in Nota ad A. 1018. I. MANSI

[2] Hoc anno Benedictum in Germaniam venisse demonstravimus in Nota ad annum superiorem. Addendum hic ex Ruperto Monacho Monasterii S. Laurentii Leodiensis, Tuitiensi abbate, in historia ejusdem Monasterii S. Laurentii, cujus epitomen vulgaverunt PP. Martene & Durand Vet. Monum. tom. IV. col. 1053. Benedictum papam Romanum ab Imperatore pro quibusdam regni, & Ecclesia negotiis invitatum in Galliam venisse. Tum subdit. Multisque Episcoporum ad Synodum unde confluentibus multa ibi utilia, multa honesta decreta sunt, qua omnia hujus nostri Vvolboldonis (Leodiensis Episcopi) adspulatione submissa. Synodi hujus in Germania quidem, sed loco incerto celebrata: coram Benedicto Papa nulla est alibi cubi ne in Collectionibus quidem Conciliorum mentio. MANSI

[3] In hunc annum referunt Conciliorum Collectores provinciale Concilium Airiacense, illud arbitrator ad annum 1022. vel 1023. Hujus enim Concilii veluti recens habitus mentio fit in Diplomate Roberti regis Francorum legendo in Biblioth. Sebustiana Guicheonis cent. I. eap. LXXX. quod datum legitur Avaloni anno MXXIII. regnante Roberto rege XXXVII. mense & die incertis. Hæc annorum Roberti supputatio si ab anno 888. cum Pagio ducatur, signat anni 1024. exordia, quæ sane cum anno 1023. a Martio cœptum ex veteri filo congruere possunt. Quis vero credat Concilium anno 1020. celebratum tanquam nuper habitum anno 1024. haberi & dici potuisse? Melius igitur in annum 1023. vel 1022. referatur. Nec repugnat Auctor Chronici S. Petri Vivi, qui licet anno 1020. ejusdem Concilii meminerit, consulte scribit celebratum fuisse non eo quidem anno; sed tempore illo. Porro Diplomate illo suo Robertus Ecclesiam quandam Monasterio Fructuariensi in Pedemonte sito elargitur, quam donationem a se præstitam fuisse in concilio nuper Airiaci habito testatur, & literis patentibus manifestat. Quæ nova conjectura est ad illigandum Concilium illud anno 1023. Neque enim regie literæ de donatione hac sua diu differendæ fuerant. MANSI

acceptum. In quem si quid admiseris, tu sine dubio portabis judicium. Nimirum gratia miserentis Dei taliter præmonendo Imperatorem, ignorantia ejus pepercit; quia videlicet in eo, quod virum hujusmodi suspectum habebat, non malitia, sed ignorantia peccabat: siquidem ejusdem Imperatoris animam timor Domini possidebat, neque scienter disponere, aut judicare quidquam in regno cupiebat, per quod cœlestis offenderetur Majestas. Denique cum aliquid de regno disponere, aut judicare intenderet, dispositiones omnes, sive judicia sua precibus & elemosynis præveniebat, quatenus mens ejus & actus cœlesti regimine gubernaretur, ne quando exorbitaret agendo, vel judicando, quod divinis contraret legibus. Recte igitur secundum intentionem suam divino (ut jam dictum est) oraculo præventus & servatus est, ne tan-

intelligimus morem, qui hoc sæculo invaluit, deferendi Sanctorum Reliquias ad Concilia: In tempore illo factus est magnus Conventus in Autissiodorensi pago, in Airiaca villa, a Leobrico Archiepiscopo (sc. Senonensi) ubi de singulis locis delata sunt sanctorum Martyrum, Confessorum, Virginum pretiosa pignora in suis scriniis. Inter qua de canobis H. Petri Vivi dum deferretur, vel referretur beatus martyr Sanctianus, imminetibus noctrum tenebris, super duo capita scrinii emicuerunt duo præclarissima sydera, omnes totius noctis tenebras sui splendore superantia, oculis quidem deducendum visibilia, sed tactu impalpabilia. Ibi vero presentes fuerunt Robertus Rex, & Gauslinus Bituricensis Archiepiscopus, cum aliis Episcopis, & Abbatibus, & populo innumervabili. Morem hunc tunc primum cœpisse docet Mo-

Sæpe Reliquia ad Synodos deferri solita.

V V V 10-

IV.
Reconci-
liatur
Imperat.
Episc.

torum meritorum pontificem injuriando, ut proposuerat, ipse reus iudicio divinitatis existeret.

Quid multa? mane factum Imperator mente mutatus virum Dei advocasset, & id quod cœlitus venerat, quod superno respectu Rex compunctus fuerat, vir sanctus adhuc ignoraret; ac proinde lacrymosis oculis apud illum querelam deponeret, causam inquirens, propter quam iamdiu Imperator infestus existeret: repente, quod non sperabatur, idem Imperator exurrexit, & virum Dei amplexatus est. Ille admirans hæc pariter consolationis ab eodem dicta excepit. Ex quo ad regni fastigium Deo donante conscendi, detrahentium linguis nimium, fateor credulus, venerande Pater, te exosum habui, & hanc odii trabem in oculo gestans, & ideo nihil videns, iniquum de te iudicium habui, tuamque justitiam, immo Dei gratiam in te fulgentem videre non merui. Porro te tacente, cœlum clamat super te, tuamque causam defendit apud me. Nam ipse, qui de Sanctis suis curam habet semper & habuit (a) sicut scriptum est, non reliquit hominem nocere eis, & corripuit pro eis Reges, dicens: Nolite tangere christos meos; & in Prophetis meis nolite malignari. Ipse me pro te corripuit, ut sciam, quod inter electos ejus computatus sis. Indulge ergo, precor te, quod in te malignatus sum, vel quod te servum Dei tangere deliberavi, quia peccatum meum agno-

(a) Psal.
104.

PAGIUS

nachus Anonymus Dervenensis in lib. 2. de diversis casibus Dervenensis comobii, & Miraculis Sancti Bercarii jussu Brunonis Abbatis Dervenensis, qui tempore Leonis IX. Papæ floruit, scripto & Sac. II. Benedicti. recitatio. [1] In eo num. XXVII. legitur: Gloriosus Rex Robertus apud villam Aireyas nomine noscitur Concilium habuisse, ubi cum innumera plebis multitudines, diversi utriusque sexus & ætatis concurrerent, ad cumulandam quoque populis proficiscentis devotionem, plurima Sanctorum corpora a fidelibus viris advehi ceperunt. In Historia Episcoporum Antistiodorensium Tom. I. Biblioth. Labbei pag. 449. de hoc Concilio dicitur, in quo Rex Robertus cum Episcopis ac Abbatibus adfuit, simul & innumera sanctorum pignora totius pene provin-

NOTÆ

[1] Morem hunc sacras SS. reliquias ad Concilia deferendi aliquandiu antea quam hic a Pagio definiatur coepisse si quis contenderet, is suffragatorem haberet vetustum Authorem Vitæ S. Hugonis monachi Æduensis & Prioris Enziacensis in Diocesi Augustodunensi, qui circa annum 930. decessit. Hujus enim sacra lypsana delata fuisse narrat Author ille cap. 4. ad Concilium Anianum, qui locus erat a Lugduno leucis distans quatuor, ubi ex consuetudine Episcoporum conventus haberi erat solitum. Huc igitur, addit Author, dum Concilium pararetur, multa pignora Sanctorum, ut solitum erat facere delata sunt, ac inter præcipuos S. Hugonis reliquiæ advectæ. Concilio illi S. Odilo interfuisse ibidem legitur. Interfuit autem S. Odilo Concilio Aniano anno 994. celebrato, ut ex Chartis a PP. Martene & Durand Anecd. tom. 3. col. 74. &c. vulgatis constat. Ex tunc igitur mos ille obtinuerat. Quin & ad Concilium Vetulense circa medium sæculi noni celebratum, de quo nos in Nota ad A. 863. 3. sacrum Corpus S. Barnardi Viennensis Episcopi allatum fuisse ibidem ex Adone docuimus. MANSE

scio, nec amplius addam adversari tuæ sanctitati.

His dictis, semel, & iterum, ac tertio sanctum pontificem deosculatus est, triplicem nimirum neclens dilectionis modum, de quo Sapiens loquitur (b): Funiculus triplex difficile rumpitur. Et paulo inferius: Non contentus hac satisfactione Rex religiosus, adhuc de iudicio divino erat sollicitus. Etenim is, in quem peccatum aliquod commissum est præceptum quidem vel consilium habet Evangelicum, ut peccanti in se ex corde suo dimittat, sed adhuc timendus est ille, qui legem dedit, quique per Prophetam dixit (c): Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. De quo etiam scriptum est: (d) Mibi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus. Bene ergo sollicitus, & præterita reconciliatione non contentus, nocte sequenti finitis Matutinorum solemnibus, assumpto uno ex clericis, idem Imperator cubiculum sancti pontificis adiit: sed non ibi quiescentem, verum in proximo S. Joannis Orationibus insistentem reperit. Protinus abiecit clamide, solo stratus, ante pedes ejus in spiritu humilitatis & in animo contrito se suscipi postulat, & ea potestate, quam sacerdotibus suis Dominus contulit, veniam sibi dari cunctorum, que in ipsum admiserat. Nec moratus omnipotens Dei servulus, Imperatorem prostratum a terra sublevat, & Cbrt.

V.

(b) Eccl. 4.
Dignum exem-
plum hu-
militatis
Imp.

(c) Zach.
2.
(d) Rom.
12.

cia. Denique Glaber lib. 4. cap. 5. de hoc more habet: Tunc ergo primitus capere in Aquitania partibus, ab Episcopis & Abbatibus, caterisque viris sacra religioni devotis; ex universa plebe coadunari Conciliorum conventus. Ad quas etiam multa delata sunt corpora Sanctorum, atque innumerabiles sanctorum apophoreta Reliquiarum. Hæc de Concilio circa annum MXXXI. celebratis Glaber.

III.

Pia opera
Canuti
Anglia
Regis.

Canutus Angliæ Regnum magna laude hoc tempore rexit. Monasteria, inquit Malmesburienfis lib. 2. de Reg. cap. 11. per Angliam suis & patris (sc. Svani seu Sveonis) excursionibus partim fadata, partim eruta reparavit: loca omnia, in quibus pugnaverat, & præcipue Ascendune Ecclesiis insignivit, ministros instituit, qui per succidua sæculorum volumina Deo sup-

(a) Mat.
16.

Christo mediante, qui dixit (a) Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælo. Et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo: absolutio culpæ secundum fidem Regis in cælo & in terra peracta est: At quomodo tunc idem vir sanctus instaret sibi tempus jam migrandi ad Dominum patefecerit, idem auctor his verbis enarrat:

VI.
S. Heribertus de suo transitu divinitus monitus.

Etenim hoc idem vir Domini, revelante spiritu, præsentens, ait in illo secreto inter cætera ad eundem Imperatorem: Noveris certissime, quia post discessum nostrum, quo nunc separanda sumus, nostras invicem facies jam in hoc sæculo nunquam videbimus. Eo magis magisque Imperator corde compunctus, iterum in amplexus & oscula ruit, flens pariter & cuncta pene membra, manus & oculos, collum quoque fixis demulcens osculis. Hoc factum, clam ad cubiculum rediit, mæsam reportans memoriam prophetiæ beati viri, quam & postmodum, transitu ejusdem subsequente, veram fuisse comperit, & ipse, ut audiverat, ore proprio enarravit. Porro transitus S. Heriberti contigit anno sequenti, decimafexta mensis Martii, ut idem auctor testatur: nos vero de eo suo loco agemus temporisque rationem ad calculos revocabimus.

VII.
Polono-
rum Ec-
clesia lo-
cupletata
& stabili-
ta.

Hoc eodem anno Polonia Ecclesias magnificentia Boleslai Regis locupletatas, & redditibus stabilitas narrat Joannes Longinus canonicus Cracoviensis, qui & Dlugofchus dicitur: cujus operis autographum luculenter scriptum afferatur Romæ in Vallicellana bibliotheca, dono datum a Germanico Malaspina Episcopo S. Severi, Nuntio Apostolico in Polonia, quod Dlugofchi nomine Chron. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

supplicarent pro animabus ibi occisorum. Ad consecrationem illius Basilicæ & ipse adfuit, & Optimates Anglorum & Danorum donavia porrexerunt. Nunc, ut fertur, modica est Ecclesia Presbytero parochiano delegata (sæculo scilicet XII. quo Malmesburienfis floruit), supra corpus beatissimi Edmundi, quem antiquiores Dani interfecerant, Basilicam animositate Regia construxit, Abbatem & Monachos constituit, prædica multa & magna contulit. Perstat hodieque donorum ejus amplitudo integra, quod loquax ille infra se aspiciat omnia pene Anglorum comobria. Corpus beati Alphegi (legendum, Elphegi Archiep. Cantuariensis) apud Sanctum Paulum Londonia tumulatum, ipse suis manibus inde levavit, & ad propria remissum, dignis assentionibus veneratus est. Ita omnia, qua ipse & antecessores sui deliquerant, corrigere satagens, prioris injustitia novum apud Deum fortassis, apud homines certe absterfit. Vintonia maxima magnificentia sua magnificentiam ostendit, ubi tanta inulit, ut moles metallorum terreat advectarum, splendor gemmarum reverberet intuentium oculos; Emma

merus citare consuevit. Sed mirum quod cum auctor tam in nuncupatoria epistola, quam in titulo totius operis, omisso barbaro cognomento, se Joannem Longinum tantum nominet; ille præter auctoris sententiam Dlugofchum appellet. Ipse igitur, qui per annos singulos res Polonorum est profecutus; de Ecclesia Polonorum, regia magnificentia illustrata ac stabilita, sub nota anni præsentis hæc habet: Multifariis & gratuitis donis Dei solium suum & regni sui Boleslaus Polonia Rex videns propria divinitate firmatum, animum ad religionem, resque divinas convertit. Non ignorabat siquidem, ex universis Principibus Polonia præcedentibus neminem tanta, quanta se, tulisse trophæa, tantisque divitiis, successus felices & gloriam, talem insuper industriam, prudentiamque habuisse, qualia & quanta in se unum collata fuerant. Videbat præterea principatus sui fulgorem ultra ceteros Reges & nationes magnificentum esse. Quare volens de amplissimis beneficiis Dei gratiam se ostendere, & illis aliquanta vicissitudine respondere, Ecclesiis tantis cathedralibus, quam inferioribus a genitore suo Duce Miecslao erectis ac fundatis, oppida, villas, ac prædia, ampliori illarum stabilimento & dote munifice & largiter tribuit & donavit, pluresque parochiales Ecclesias in villis, vicisque, quæ sub suo & patris sui tempore erectæ fuerant, construxit & fundavit, vasisque aureis & argenteis in ministerium & cultum divinum necessariis Ecclesias singulas, sed præsertim cathedrales adeo ornavit, locupletavitque, ut liberalitatem suam in Ecclesiis Dei abunde effusam multa sæcula testentur. Decimarum autem manipularium pro Ec-

suggestu, qua in talibus thesauros dilapidabat, sanctitate prodiga, dum ille in exteris terris dura meditaretur prælia.

Nam nescia virtus ejus stare loco, nec contenta Danamarchia, quam avito, & Anglico, quam Bellum bellico jure obtinebat, martem in Suevos transmovet adlit. Sunt illi Danis contermini; pertinacioribus studiis iram Cnutonis emeriti, sed primo exceptus Norvegiis insidiis, multos ex suis amisit, postremo reparatis viribus resistentes in fugam vertit. Reges gentis Ulf & Eilgaf (seu Eilgalf) ad deditiones pacis adduxit, promptissimis ea pugna Anglis, hortante Godovino Comite, ut pristina gloria memores, robur suum oculis novi domini assererent; illud fuisse fortuna quod ab eo quondam victi fuissent, istud virtutis quod illos premerent, qui eum vicissent. Incubere igitur viribus Angli, & victoriam consummantes Comitatum Duct, sibi laudem paraverunt. Rediens inde domum totum regnum Norvegiæ (idest Norvegiæ) subegit effugato Rege Olavo qui posteriori anno, ut animos provincialium suorum tentaret, cum parva manu in regnum regresus infidos sibi sensit cum suis casus, an. nempe MXXXVIII. ut infra videbimus. Reliqua vero hoc

IV.

Bellum movet adversus Norvegiæ reges. Bellum movet adversus Norvegiæ reges. Bellum movet adversus Norvegiæ reges.

CHRISTI
1020.BENEDICTI VIII. PAP.
9.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 45.

Ecclesiis ac ministris Dei in universis principatibus suo imperio subiectis solutionem nullatenus passus est aut varietate aliqua diminui, aut in dubium aliquatenus revocari; sed mandavit, decrevitque illam esse perpetuam & perennem, varia ultionis divinae flagella, filiis, nepotibus, successoribusque suis interminans, si per quempiam illorum prefatarum decimarum contingeret redditionem, intercipi, transmutari, vel rescindi.

PAGIUS hoc anno vel superioribus contigisse, insinuant Westmonasteriensis & Hovedenus. *Godwinus* hoc anno Comitatu donati filiam *Sanctus Edvardus* cognomento Confessor uxorem accepit, & cum ea in castitate vixit. Ab hoc tempore Angliæ, Daniæ, & Norvegiæ titulum Canutus sumit.

V. *Hakemus Biamvillæ* Egypti Calipha anno Hegiræ CCCCXI. agente sorore, cui minatus fuerat, occisus est, cui successit *Alis Abulbasenus* ejus filius, ut refert *Elmacinus* lib. 2. Hist. Sarac. cap. 6.

VI. *Melus*, qui Græcorum Apuliam, Calabriamque a paucis annis incolentium insolentiam, ferre non valens Normannos adversus eos vocaverat, iis proelio victis Henrici Imperat. auxi-

Hactenus Longinus. Ita plane nobilissimum regnum pietate fundatum, pietate auctum, pietate pariter conservatum ac propagatum ad posteros semper invenimus; nutasse vero, cum jacta primitus sunt fundamenta convulsa. Quomodo autem resultantem Principes, nolentes indicto sacro decimarum tributo teneri, idem Boleslaus compescuit, ex eodem auctore suo loco dicitur.

An-

lium imploravit, quod & obtinuerat, sed dum e Germania in Apuliam revertitur, in itinere hoc anno moritur, Lupo Protospata & Anonymo Barenfi testibus. Audiendus *Guillelmus Apulienensis* lib. 1.

Mors Meli qui Normannos in Apuliam vocavit.

Et puduit victum patria tellure morari. Sammites adit superatur, ibique moratur. Post Alemannorum petiit suffragia Regis Henrici, solito placidus qui more precantem suscipit, auxilium promittens dona propinquæ. At Melus regredi præventus morte nequirit, Henricus sepelit Rex hunc, ut Regius est mos: Funeris exequias comitatus ad usque sepulcrum.

JESU CHRISTI
ANNUS
1021.BENEDICTI VIII. PAP.
ANNUS
10.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 46.

I.
S. Heriberti Archiep. Colon. obitus.

(a) *Rup. in Herib. c. 31. in fin. Id. in Herib. c. 1.*

Annus Redemptoris millesimus vigesimus primus cum quarta incipit Indictione, quo sanctus Heribertus Archiepiscopus Colonienfis ex hac vita migrat in cœlum xvii. Kalend. Aprilis, licet aliqui anno superiori eum vita defunctum ponant: quos errare vel ex eo possumus intelligere, quod sanctus vir prædixit de obitu Imperatoris, fratrem sic alloquens: (a) *Noveris enim, quia post obitum meum Imperator trium non peraget annorum curriculum.* Cum vero confiter, eundem Henricum finem vendi fecisse anno salutis millesimo vigesimoquarto, tertio Id. Julii: profecto ad hunc eum annum oportuit pervenisse; sicque post ejus obitum, Imperatorem annos duos expletos, tertio vero inchoato per quatuor menses minus diebus aliquot, superstitem tantum fuisse. Quod si anno superiori eum dixerimus esse defunctum, jam illum post tres annos expletos, quartumque per totidem inchoatum menses, contra oraculum ejus dicere opus esset defunctum. Sed & quem creatum ostendimus anno Christi DCCCXCVIII. cum idem auctor numeret ejus sedis annos vigintitres, menses duos, & dies vigintiduos, uti-

que ad præsentem annum eum oportuit pervenisse. Sed corrigendus, qui in numerum error reperitur illapsus, dum creatus legitur Christi an. DCCCXCIX ut cætera, quæ ab eodem auctore de ipso, tam in ejus creatione, quam in obitu sunt dicta de tempore, veritati ab ipso assertæ omnino respondeant. Quæ autem præclaræ visiones præcesserint, ejus obitum præsignantes, & quæ post obitum sint subsequuta miracula, quoniam prolixa est de his *Ruperti* narratio, ad ipsum auctorem reicimus Lectorem horum cupidum: nobis satis, quod ad institutum pertinet, attigisse. Habuit successorem, quem idem Sanctus prædixerat, *Piligrinum*, quem dicemus sequutum Imperatorem in Italiam venientem; cujus & breve tempus sedis idem Sanctus noscitur prænuñtiasse.

Ut autem Imperator adhuc expiaret delictum, quo multorum annorum spacio sanctum virum (ut auditi) *inglorium præterisset*, infenso animo in eum existens: revelavit Deus *Epponi* Episcopo *Bambergenfi*, dum ostendit illi tanti Pontificis gloriam, sed ipsum quidem, ut audivit, & vidit, ab *Henrico Imp. nudatum baltheo*. Quod ut cognovit

II.
Henricus Imp. adhuc laborat pro expiando delicto.

ronius hanc opinionem ex hoc refellit, quod *Rupertus* citatus scribat, *Heribertum* febre Novem correptum *Eliam* Abbatem *Tuitienfis* Monasterii a se constructi accessisse, eique dixisse; *Regem immortalis modis, quibus jam dixi, stude tibi efficere propitium: de isto autem homine communis necessitas sinem factura est, ut & ipse viam universa carnis ingrediatur.* *Noveris enim quia post obitum meum, triumphum non peraget annorum curriculum.* Vixit tamen Sanctus *Henricus* post *Heriberti* obitum annis tribus & mensibus fere quatuor, ideoque *Heriberti* mors in annum MXX. non incidit. Verum verba illa, quæ præfatam opinionem evertunt, communi non favent, ut numeranti patet. *Lambertus* Monachus nihil simile habet, existimoque *Rupertum* hac in re deceptum esse. Porro *Heribertum* ex pacto cum *Otone III.* monasterium *Tuitienfe* Episcopatus sui initio edificasse, docent *Lambertus* Monachus & *Rupertus* Abbas. Est *Tuitium* pagus ad *Rhenum* ex adverso *Colonie* *Agrippinæ*. Vide quæ anno MI. num. I. & seqq. de Episcopatus *Heriberti* initio dixi.

In Chronico *Ademari* legitur *Girardo* Episcopo *Lemovicensi* vita functo *Willelmum* *Aquitaniæ* Ducem elegisse *Jordanum* magna nobilitatis & simplicitatis virum. Tum subiungitur: *Quadragesima* superveniente *Dux Romam* adiens, filio suo, prudentissimo adolescenti, *Willelmo* imperavit, ut revertens ordinatum reperiret Episcopum, quod ille adimplere curavit, & sabbato media *Quadragesima* *Angeriaci* ante caput *Sancti Joannis* (quod anno MXVIII. inventum fuisse diximus) *diaconus & Presbyter ordinatus est, & crastina Do-*

II.
Conc. Gallicanum incerto loco habitum.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6514.

SEC. XXI. An. Eræ Hisp. MLIX.

An. Hegiræ CC-CXXII.

inchoato die 7. April. ser. 2. A. C.

1021.

I.
Mortitur S. Heribertus Archiep. Colonienfis.

JESU CHRISTI 1021.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 10.

HENRICI II. REG. 20. **IMP.** 8.

BASIL. ET CONST. IMPP. 46.

AD num. I. & seq. *Lambertus* Monachus in Vita *Sancti Heriberti* Archiep. Colonienfis mortem ejus cap. 5. his verbis narrat: *Migravit ad dominum XVII. Kal. Aprilis: ordinationis sua anno vicesimo tertio; ab incarnatione vero domini anno millesimo vicesimo primo.* Eundem annum signant *Hermanus* *Contractus* in utraque sui *Chronici* editione, *Marianus* *Scotus* & *Sigebertus*. *Ordinatus* fuerat die *Natali* Christi anni nongentesimi nonagesimi noni, non vero nonagesimi octavi, ut habet *Baronius*, ideoque *Lambertus* Monachus annos *Julianos*, ut sæpe alii, non vero annos *Sedis* integros enumerat; sedit enim annos *XXI.* menses *II.* & dies ferme viginti duos, ut inquit *Rupertus*, qui priorem *Vitam* interpolavit, licet *Librariorum* errore, in ea dicitur, eum sedisse annos *XXIII.* ultra menses & dies. Errant itaque *Lambertus* *Schafnaburgensis* in *Chronico*, & *Chronographus* *Hildensheimensis*, qui eam mortem cum superiori Christi anno conjungunt. *Bar-*

CHRISTI 1021.

BENEDICTI VIII. PAP. 10.

HENRICI IMP. 8. BASIL. & CONST. IMPP. 46.

vit ab Episcopo Imperator : rursus poenitens, dolensque ardentius studuit post obitum ipsius expiare delictum, quod in eum viventem patrasse sensisset. Igitur Imperialem (a Rupertus inquit) manum largius extendens, dona Christi Ecclesiis, pauperibusque distribuit, sacrisque Missarum solemnibus, Psalmis & orationibus, transitum beati Praesulis edixit celebrari, cui balthem ipse sustulisset, id est, viventem longe minus quam decuerat, honorificasset. Vere ut sapiens hoc egit, quia nullo modo melius rapinam ejus poterat restituere, quam faciundo pro semetipso fructus dignos po-

(a) Id. ib. c. 34.

PAGIUS

minica consecratus est ab Ilone Episcopo Santonensi & Coadjutore Archiepiscopi Burdigalensis, & Roone atque Arnaldo; nec non & Isimberto Episcopis. Post vero a clarissima indolis Vvillelmo Comite & Arnaldo Petragoricensi Episcopo Lemovicam deductus inbronzatus est in sede S. Martialis. Archiepiscopus vero Bituricensis Gauzlenus, ad cujus diocesim Lemovica pertinet, & quia sine sua auctoritate consecratus est Episcopus, facta Synodo in Francia, coram Rege Roberto, ubi VII. Archiepiscopi adfuerunt, die Pentecostes cum suffraganeis Episcopis, totum Lemovicinum excommunicavit, prater locum Sancti Martialis, & quae proprie ad eum pertinebant, ipsaque prohibuit ab officio suo Episcopali; tamen satisfaciens, nudis pedibus, cum centum Clericis & Monachis, omnibus similiter discalciatis pedibus, Bituricam sedem adiit, ubi Archiepiscopus cum Clero eis processit obviam, & honorifice eos deducens, quod ligaverat absolvit. Cum vero Ademarus subjungat, eo tempore decem ex Canonice civitatis Aurelianensis ob haeresim Manichaeorum flammis addictos esse, quod anno sequenti accidisse jam docuimus, appa-

nitentiae, &c. Quibus intelligat Lector, quam severus exactor sit Deus gloriae Sanctorum suorum, secundum quod praedixerat Heli dicens: (b) Quicumque honorificaverit me, glorificabo eum. Porro Rupertus Tuitiensis Abbas, qui inter tractatores Ecclesiasticos haud vulgare sibi nomen comparasse cognoscitur, non tam ejusdem Sancti vitae scriptor, quam illustrator dici jure poterit; quippe quod (ut ipse testatur in praefatione ipsius) eam ab antiquiore scriptam auctore styli rubigine subobscuram, expolire, & cultiorem reddere laboravit.

(b) r. Reg. 2.

Se-

ret istud Concilium hoc vel sequenti anno, incerto loco celebratum esse. Deest illud in ultima editione Conciliorum, quod ideo in sequentibus addendum erit. Porro Gauzlenum spurium Hugonis Capeti filium fuisse, antea scripserat idem Ademarus.

Subasta Bulgaria, Imperatori se dedit etiam contermina Chrobatorum (seu Croatorum) gens, & ejus Principes, fratres duo, quibus Imperator honores ac opes amplas tribuit. Solus adhuc imperium detestabat Sermo, Sirmii dominus, Nestongi frater, inquit Cedrenus in Basilio Porphyrogenito, qui addit, Sermonem Sirmii dominum dolo a Constantino Diogene interceptum, & hunc recens capti Ditioni praefectum fuisse. Hoc modo Croatia inter Banos divisa Orientale Imperium agnovit, quemadmodum & pars maritima, ut Anonymus Barenfis & Lupus Protospata ad annum MXXIV. tradunt. Porro quos nos Gubernatores & Praefectos, Croatiae & Dalmatae Banos vocarunt.

Ingens terramotus in Boaria (seu Bajoaria) partibus IV. Id. Maii, hora X. diei fer. VI. post Terramotum Ascensionem domini contigit, inquit Cosmograpus Hildensheimensis.

III.

Croatia in Graecorum potestate statem redacta.

IV.

ius.

JESU CHRISTI ANNUS 1022.

BENEDICTI VIII. PAP. ANNUS 11.

HENRICI IMP. 9. BASIL. & CONST. IMPP. 47.

I. Henrici Imp. expeditio adversus Gracos.

Sequitur annus Redemptoris millesimus vigesimussecundus, Indictione quinta, quo Henricus Imperator legationibus (ut vidimus) Northmannorum, atque ab ipso Benedicto Romano Pontifice cohortatus, in Italiam se contulit adversus Gracos, sua jam potentia Ecclesiae Romanae pavendos, tremendus ipse hostibus potenti exercitu, quem ducebat. In primis autem de his acturi, quod ad tempus pertinet, id quidem hoc anno contigisse, Leo Ostiensis, Marianus Scotus, Urspergensis, & alii testantur: sed Leonem Ostiensem rem paulo fufius prosequentem audiamus. Narratis enim praeliis, per Northmannos in Apulia geftis, subiicit ista:

II. (a) Leo Ost. l. 2. c. 40.

His compertis, (a) Henricus Augustae memoriae Imperator, Gracorum scilicet impetu, & perfidia, Principis Dacti crudelissima nece (virum enim nobilitate, & militia insignem Graeci captum, more parricidarum insutum culleo praecipitarunt in mare) reputans secum fore ut amissa Apulia, ac principatu, Romam quoque maturarent, Italiamque totam simul amitteret, Melo Ducibus ad eum hac de causa profecto, ac peregre mortuo, minime ultra remorandum ratus, anno Dominicae Incarnationis millesimo vigesimosecundo, congregato immenso regni totius exercitu in Italiam venit. Sed antequam ulterius progrediamur, quae in via gesta sunt per eum cum sancto Romualdo, ex Petro Damiani hic describamus: (b) Interea, inquit, Imperator Henricus de Ultramontanis partibus in Italiam veniens, misit beato viro deprecatoriam legationem, ut ad eum venire dignaretur. Syriae enim tunc aspera montium cum suis monachis incolebat, de quorum vitae instituto haec breviter idem Petrus:

Henrici Imp. advenus in Italiam.

(b) Petr. Dam. in Romualdo c. 69.

Taliter tunc in Syria vivebatur, ac si ex similitudine non solum nominis, sed etiam operis altera denuo Nitria diceretur. Omnes siquidem nudis pedibus incedentes, omnes inculti, pallidi, & nimia rerum omnium extremitate contenti erant. Nonnulli vero obseratis januis clausi, ita mortui videbantur mundo, veluti in sepulcro jam positi. Vinum ibi nemo noverat, nec etiam si gravissimum quis agritudinem pateretur. Sed cur ego de monachis loquor, cum & ipsi monachorum famuli, ipsi quoque custodes pecorum jejunarent, silentium tenerent, disciplinae inter se invicem facerent, & de quibuslibet verbis otiosis poenitentiam flagitarent? O aureum Romualdi seculum! quod etsi tormenta persecutorum non noverat; spontaneo tamen martyrio non carebat: aureum, inquam, seculum, quod inter montium, & silvarum feras torcellestis Hierusalem civis alebat. Ita quidem, dum civitates praedonibus, & sacrilegis abundarent solitudines erant refertae hominibus sanctis. Quid autem vocatus ab Imperatore fecerit Romualdus, Petrus sic subdit:

III. Qualis Monachorum S. Romualdi vitae institutio.

Cumque vir venerabilis profusus abnueret silentium frangere; coepere unanimiter discipuli ejus omnes eum obsecrante, dicentes: Magister, vide, quia nos qui te sequimur, tanti jam sumus, quod hic congruenter habitare non possumus. Quapropter, si placet, ab Imperatore magnum aliquod monasterium quere, & multitudinem te sequentium ibi constitue. Quibus vir sanctus (nescio si accepta revelatione, aut subita Dei inspiratione) fidenter scripsit: Scitote quia montis Amiati monasterium ex dono Regis habebitis. Considerate tantummodo, quem illic Abbatem constituere debeatis. Igitur inviolato silentio perrexit ad Regem. Cui Rex

IV. Congregatus Imperatoris cum Romualdo.

PAGIUS ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6515.

SÆC. XI. An. Era Hisp. MLX.

An. Hegiræ CC. CCXIII. inchoato die 6. Apr. fer. 6. A. C. 1022.

I. Expeditio Italica Henrici Imp.

© 23. G.) 16. P. 25. Mart. Indict. 5.

JESU CHRISTI 1022.

BENEDICTI VIII. PAPÆ 11.

HENRICI II. REG. 21. IMP. 9.

BASIL. & CONST. IMPP. 47.

Num. I. ad IX. Narrat Baronius ex Leone Ostiensis lib. 2. cap. 40. & seqq. Henricum Imp. anno MXXII. in Apuliam venisse ad tutandos Imperii fines adversus Gracos, & coepisse Troiam Gracorum civitatem, quam eodem anno illi construere coeperant. Quia ve-

ro propria bona Meli jam demortui recuperare non potuit, ejus nepotibus Comitatus honorem concessit, & aliquot Normannos ad defensionem regionis reliquit. His adde ex Heppidanno in Brevibus Annal: Henricus Imp. in gravi manu Apuliam ingressus, a Beneventanis gratulantibus honorifice ac magnifice suscipitur. Troiam, Capuam, Salernam, Neapolim, urbes imperii sui ad Gracos deficientes ad deditionem coegit: quarum Troia viribus fortissimis, omnique bellico apparatu munitissima, longior mora nodusque victoria extitit. Tamen licet afflicta afflixerit, & in sui defensionem multos sauciaverit, plurimos interfecit, tertio mense postquam obsessa est, & Imperatori manus dedit, suisque incolumitatem & gratiam victoris dato fidei sacramento promeruit, rebusque compositis revertitur, Capuanum Principem in custodia secum abducens. Sed circa egressum Italia pestilentia exercitum ejus affecit,

CHRISTI
1022.

BENEDICTI VIII. PAP.
II.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPF. 47.

Rex protinus assurgens, ex magno cordis affectu in hanc vocem erupit, dicens: O utinam anima mea esset in corpore tuo! Quem mox ut loqueretur, suppliciter obsecrans, ipso die hoc impetrare non potuit. Postera autem die Romualdo in palatium veniente, ecce Teutonicorum multitudo certatim hic inde concurrunt, capita saluberrime humiliter flectunt, villas quoque pellicæ vestis, qua erat indutus, anxie decerpentes, pro sacris reliquiis in patriam portaturi studiose reconducunt. Quæ videlicet res venerabilem virum tanto mœrore affecit, ut nisi discipulis obstantibus acquiescisset, ad cellam protinus repedasset. Ingressus igitur ad Regem, non pauca ei locutus est de restituendo jure Ecclesiarum, de violentia potentum, de oppressione pauperum: & post multa unum pro discipulis suis monasterium petiit. Cui postmodum Rex Amiatini monasterium tradidit, & Abbatem, quia multis erat malis obnoxius, foras eiecit. Hæc Petrus de congressu Imperatoris cum Romualdo. Sic precibus viri sancti ad Deum, ad victoriam aperiens sibi viam, imitatus est Episcopus, qui dimicaturus adversus tyrannos, legationem primum misit ad S. Joannem anachoretam in Ægypto morantem.

V. Qui enim in omnibus specimen dedit Christianissimi Imperatoris: sanctissimi plane ducis in militibus ad bellum parandis omnes numeros pietatis absolvit: quippe qui sacratissima (a) Eucharistia ante prælium communire soletur exercitum, expiatione antea facta delictorum, adhiberetque patronos sanctos

(a) Bonf. de reb. Hung. Dec. 2. l. 1.

PAGIUS eit, & ex maxima parte absumpsit, ut Romani imperii corpus tot membrorum suorum delitionem sine miseria & dolore memorare non possit. Eodem anno astas horrenda, tonitruis & coruscationibus plus solito mortales exterritibus: & impetus turbini ab occidente intonans adificia concussit, & arbores radicibus excussit. Hepidannus quidem hæc cum anno MXXXIII. copulat, sed in ejus Opere aliquando numeri corrupti & aliquando ipse parum in notatione annorum accuratus. Denique Lupus Protospata ad annum MXXXII. habet: Venit Henricus Imp. Beneventum mense Martii, & obsedit Troiam in Capitanata. [1]

II. Hujus Henrici Imp. expeditionis Guillelmi Apulienfis mentionem nullam facit; sed narrata Meli primi Normannorum Ducis mor-

NOTÆ [1] Edictum pro continentia clericorum in concilio Ticinensi latum a Benedicto VIII. ad hunc annum pertinere demonstrat Cl. Fontaninus in annotatione inserta in Collect. Veneto-Labbeana tom. XI. col. IIII. Id autem ex eo probat, quod hoc tantum anno Henricus, quem adfuisse concilio huic non immerito suspicatur, in Italiam venerit. Addit pariter verba Annalistæ Saxonis Eccardiani, qui hoc ipso anno ab Henrico magnam Synodum celebratam in partibus occidentalibus asseverat. Concilium istud diem Kal. augusti præfert. Quæ vero de professione Italica Henrici hoc anno suscepta addit Pagius, nonnihil correctionis postulant, cum teste Annalista Eccardiano idem Henricus superiori anno nstale Domini celebraverit in Italia. MANSI

martyres Laurentium, Georgium, & Hadrianum, quos prævio Angelo præcedere consuevisse aliquando vidisset exercitum. At jam reliqua ejus itineris prosequamur: pergit enim Leo Ostiensis: (b) Et ipse quidem cum maxima exercitus parte per Marchias transit: * Populum vero Archiepiscopum cum undecim millibus militum per Marsorum regionem direxit: Pilegrinum autem Colonensem Archiepiscopum cum viginti millibus Romanam ad capiendum Abbatem & Principem misit. Erat hic Abbas Cassinensis monasterii Atenulphus nomine, qui favisse Græcis visus fuit contra Imperatorem: idemque (quod subdit) insimulatus quod Dacti necis causa fuisset: Hoc Abbas, amicis nuntiantibus, cognito, nusquam se tutum posse consistere a facie tantæ potestatis existimans, cum Marsorum Comes, & Borelli filii libentissime illum apud se habituros ac tuto promitterent, consilio habito, locum iræ dare decrevit; cupiensque se Constantinopolim ad Imperatorem conferre, Hydruntum mare ingressurus proficiscitur. Ejus autem civitatis Episcopo per visum beatus Benedictus apparens: Vade, ait, dic Abbati, ut hac vice mare nulla ratione pertinet, sciens, si hoc fecerit, mature periturum. Huic ille visioni minime fidem accommodans, mare audacter ingreditur. Sed ut vera prohibentis probaretur auctoritas, occulta Dei dispositione atque judicio cum sociis omnibus naufragans perit. Quod cum Imperatori fuisset nuntiatum, dixisse fertur: (c) Lucum aperuit, & effudit eum, & inci-

(b) Leo Ost. l. 2. c. 40. * Poppo-nem Archiep. Trevirensis.

Atenulphus Abbas Cassinensis Henricum Imp. fugam arripit.

(c) Esal. 7.

te, quæ anno superiori contigit, ait Normannos, cum nullum auxilium sperarent, Rannulfum sibi præfecisse:

Egredium quemdam mox elegere suorum Nomine Rannulfum, qui Princeps agminis esset, Cujus mandatis fas contradicere non sit.

Normanni spe delicti Rannulfum Ducem eligunt.

Subdit Guillelmus eos se se Capuano Principi conjunxisse, & nunc hoc vel illo Principe contempto, plus tribuenti semper adhæsisse; ac post annos aliquot eos urbem Aversam condidisse, quæ Neapolim inter & Capuam posita est. Ait denique de curso multo tempore Hardoinum Longobardorum Ducem Aversam venisse, & pluribus secum adductis Apuliam omni-

CHRISTI
1022.

BENEDICTI VIII. PAP.
II.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPF. 47.

incidit in foveam quam fecit. Inter cætera quæ idem Abbas hinc profectus secum asportavit, novem præcepta Imperatorum aureo sigillo bullata, præceptumque de casa Gentiana, & de piscaria Cassinensi detulit: quæ omnia cum eo in maris profundo demersa sunt.

VI. (a) Id. l. 2. c. 41. Capua obsidetur Princeps se dedit.

Pilegrinus (u) interea, quoniam Abbatem non reperit, verens ne forte & Princeps, Capuanus scilicet, fuga simili laboreret, Capuam protinus adiit, eamque mox undique armato milite cinxit. Princeps autem Pandulphus metuens civium proditionem, sponte ad Pilegrinum exiit; seque, ut dicebat, in culpa non esse significans, purgaturum se, de quibus insimulabatur, in Imperatoris judicio asseveravit. Lætus Pilegrinus, accepto sub custodia Principe, ad Imperatorem rediit, jamque Trojam Græcorum civitatem, quam eodem anno illi construere cœperant, obsidentem invenit. Ea Principis captura Imperator hilarior factus, aggregatis omnibus magnatibus suis, illis presentibus adhiberi eum in judicium jussit. Presentibus accusatoribus plurimis, & ejus nequitias illi in faciem obicentibus, decernitur uno omnium parilique judicio, mortis illum debere subire sententiam. At Pilegrinus, cujus fidei se Princeps ipse commiserat, dictam sententiam graviter ferens, supplex Imperatorem adiit, multorumque adminiculo fretus, precibus, ac orationibus ipsius obtinuit vitam. Ferro tamen vincendum, Imperator, secumque asportandum in Germaniam statuit.

VII. Quod autem de obsidione civitatis Trojæ meminit Leo: quomodo obsidione eam premente Imperator in deditio-nem accepit, a Glabro rem gestam accurate descriptam sic accipe: (b) Interea Imperator pergens ad regionem Beneventanam, expugnavit ac subdidit universas civitates, & castra, quæ Græci surripuerant ejus Imperio. Ad supra-Ann. Eccl. Tom. XVI.

(b) Glab. l. 3. c. 1. Troja obsessa ab Henrico Imp.

PAGIUS ni timorem incussisse. Qui Hardoini adventus in annum MXLI. competit, ut eo anno videbimus.

III. Priores Normannorum expeditiones fabulis intermiscit.

dictam autem cum venisset Troade, rebellantes, qui intus erant, diu multumque ei restiterunt: nam sperabant, ut sibi futura æstate, sicut Græci promiserant fore, Basilius Imperator succurreret. Insuper aditantes in tantum, Henricum humiliari, ut pedes Basilius territus pavore susciperet. At ille circumdans civitatem sui exercitus obsidione, instruxit machinas, ut eam per vim caperet: illique deintus noctu egressi tulerunt secum faces picæ perlitas, igneque succensas machinas a foris cremaverunt. Quod cernens Imperator, accensus ira, potiores restitui fecit machinas, crudoque circumdari corio, vigilantique custodia jussit illas tueri.

Exacto igitur jam tertio obsidionis mense, alternisque cadibus utriusque nimium fessi (namque exercitum Imperatoris dynteriae clades oppido vexaverat) tandem obsessi meliori usi consilio, invenerunt viam evadendi discriminis. Quadam autem die accipientes solitarium quemdam, indutum monachali habitu (quibus etiam Italia plurimum abundat) dederunt ei crucem gestare, miseruntque post illum omnes civitatis pueros minoris ætatis, sicque exclamando Kyrie eleison, devenit ad Imperatoris tentorium. Quod audiens Imperator, jussit interrogari, quid sibi vellent. Cumque responsum fuisset, quod misereri a se afflictæ civitati implorarent, respondit: Optime novit ipse, qui agnitor est cordium, inquit, quinam magis quam ego horum parvulorum sunt homicidæ; illacrymansque jussit, ut salvi in civitatem redirent. Fecerunt autem, ut jussisset Imperator. Altero quoque die iterum, primo mane processerunt a civitate, ut prius, clamantes, Kyrie eleison, usque dum sonoras vocum illorum aures pulsaret Imperatoris. Qui statim egressus tentorio, respiciensque pupillorum turbam, pietate permotus, ut erat vir sapien-

VIII. Pueri legati missi ad promerendam misericordiam.

egere. Secundo, Gemmeticensis & Ordericus laudati ajunt, Normannos primum in Apuliam venisse, quando Robertus Normannia Dux erat; cum tamen Robertus an. tantum MXXXVII. Richardo III. in Comitatum Normannia successerit. Tertio, Ademarum loco citato scribit, Normannos in Italiam venientes Rodulpho Duce Romam profectos, & inde conivente Papa Benedicto Apuliam aggressos esse, nulla Meli mentione facta; cum tamen Melus Normannis, postquam Roma transire, arma subministravit, & ut ait Guillelmus Apulienfis lib. 1. pag. 2.

Emptis Normannos Campanis partibus armis, Invadenda furens loca duxit ad Appula Melus. Hunc habuere Ducem sibi gens Normannica primum

Partibus Italia, Gallos tremis Appulus omnis.

Non.

(a) Mat.
x6.

pietissimus, voce Dominica usus ait :
(a) Misereor super turbam. Nam ante
jam dixerat, quoniam si ei contingeret
capere civitatem, quidquid masculini se-
xus inveniretur in ea, suspenderetur pa-
ribulis, reliqua vero igne cremari, ip-
susque civitatis mania ad solum pertra-
hi. Præterea mandavit Imperator illis,
qui in civitate cæteris præerant, ut se
indulgeri sibi ab eo vellent, iramque e-
jus placare, ipsimet subverterent partem
murorum civitatis, quæ contra suas ma-
chinas rebellis stare videbatur. Qui au-
dientes certatim impleverunt quod eis
mandatum fuerat. Post hæc quoque præ-
cepit Imperator eos pacifice ad se egre-
di, murumque civitatis ab iisdem re-
dificari, acceptisque pacis obsidibus ab
universis regionis illius provincialibus,
reversus est in Saxoniam. Northmanni
quoque cum suo Duce Rudolpho reversi
in suam patriam, gratanter recepti a pro-
prio Principe Richardo. Hæc Glaber.

IX.

(b) Leo
Off. l. 2.
c. 42-43.

At Imperatoris reditus contigit anno
sequenti; reliqua enim hujus anni par-
te se-cum suis continuit in Italia. Quo
tempore fieri contigerunt, quem-
dam pateretur excessum, apparuit ei bea-
tus Benedictus, atque ad eum quasi vi-
sitaturus accedens, ubi pateretur, quæ-
sivit. Cui languorem protinus consenti-
ti: Scio, inquit Benedictus, te, an hic
quiescam, hæc tibi signum e-
rit: Cum primo mane surrexeris, in e-
gestione urine tuæ tres simul emittes gran-
diusculos lapides, & ex tunc dolore isto
numquam ultra detineberis. Ego autem
sum Frater Benedictus. His dictis eva-
nuit. Evigilans Imperator, continuo sur-
git, ac juxta visiois seriem sanitatis
pristinæ redditus, Deo, ac etiam patri
Benedicto gratias retulit: Mane autem
facto veniens in conventum Fratrum, post
Capituli verba solemnia: Quid, inquit,
domini mei, medico, qui me curavit,
dare jubetis? Cumque illi respondissent,
ut quidquid vellet de monasterio, cul-
tis libenter annuentebus, tolleret, ac
medico daret: Non ita, inquit, fiet, sed
quo-

X.

Imperator autem post paucos dies, ordi-
natis negotiis suis, ad monasterium
Cassinense una cum Benedicto Romano Pon-
tificis venit. Interea collecti in unum.
Fratres, cœperunt juxta tenorem Regu-
læ de eligendo sibi Abbate tractare. Vi-
vebat adhuc, & eidem Concilio aderat

PAGIUS

Nonnisi itaque post Meli obitum Rannulfus,
Normannorum Dux fuit. Denique Glaber lib.
3. cap. 1. relatis præliis a Normannis cum
Græcis habitis, & expeditione Henrici Imp.
adversus Græcos hoc anno suscepta, Troadis
expugnatione, & Beneventanæ regionis de-
ditione, tradit Normannos in suam patriam
reversos esse, quo tamen nihil falsius. Mitto
alias Historicorum, qui incertis rumoribus de-
cepti fuerunt, commentitias narrationes.

IV.

A num. IX. ad XV. Corpus Sancti Bene-
dicti existere in monasterio Floriacensi, hu-
jus facili initio inter omnes convenisse insinuat

Joannes Abbas ille, quem reliquisse mo-
nasterii curam, & recessisse in eremum,
supra monstravimus: aderat & dominus
Theobaldus vir & genere & moribus cla-
rus, qui & eo tempore Marchia præpo-
situram, unde & ortus erat, naviter
administrabat. Erant qui Joannem ip-
sum denuo præfici exposcerent; sed quia
jam ætatis erat fere decrepita, minime
adoneus judicatus est. Post plurimas mul-
torum variasque sententias, communi tam-
dem consensu omnium Theobaldus eligi-
tur, ipso etiam Imperatore, atque summo
Pontifice eam electionem valde proban-
tibus. Sicque die altera, natali beato-
rum Apostolorum Petri & Pauli ab eo-
dem beatissimo Papa honorabiliter conse-
cratur.

Acribus tunc doloribus Imperator vex-
abatur, atque ut ipse postmodum retu-
lit, licet monasterio nimirum afficeretur,
& nusquam se terribilius venerabilisque
Oratorium vidisse fateretur; sepe tamen
scrupulo non parvo movebatur, an pater
Benedictus corporaliter hoc in loco quie-
scret. Cum igitur præ dolore nec plene
vigilans, nec integre dormiens, quem-
dam pateretur excessum, apparuit ei bea-
tus Benedictus, atque ad eum quasi vi-
sitaturus accedens, ubi pateretur, quæ-
sivit. Cui languorem protinus consenti-
ti: Scio, inquit Benedictus, te, an hic
quiescam, hæc tibi signum e-
rit: Cum primo mane surrexeris, in e-
gestione urine tuæ tres simul emittes gran-
diusculos lapides, & ex tunc dolore isto
numquam ultra detineberis. Ego autem
sum Frater Benedictus. His dictis eva-
nuit. Evigilans Imperator, continuo sur-
git, ac juxta visiois seriem sanitatis
pristinæ redditus, Deo, ac etiam patri
Benedicto gratias retulit: Mane autem
facto veniens in conventum Fratrum, post
Capituli verba solemnia: Quid, inquit,
domini mei, medico, qui me curavit,
dare jubetis? Cumque illi respondissent,
ut quidquid vellet de monasterio, cul-
tis libenter annuentebus, tolleret, ac
medico daret: Non ita, inquit, fiet, sed
quo-

Electio
Theobal-
di Abba-
tis Cassi-
nenfis.

XI.

Henricus
Imp. cu-
ratur a S.
Benedict.

XII.

Oblatio-
nes Hen-
rici Imp.
S. Bened.

quoniam me pater sanctus Benedictus hac
nocte curavit, oportet, ut de nostra sub-
stantia tanto Patri fiat retributio.
Et hæc dicens, mixtis gaudio lacry-
mis, quæ per visum audierat, omnibus
retulit, adiciens: Nunc profecto cogno-
vi, quia venerabilis est locus iste, nul-
lique mortalium amplius dubitandum est,
quia cum sorore sua Benedictus hic pa-
ter requiescat. Ad uberiorem autem si-
dem tres illos lapillos, quos paulo ante
per urinam egresserat, palam cunctis o-
stendebat. Omnibus itaque tam de visio-
ne mirabili, quam de ceteri Imperatoris
sospitate latantibus, atque stupentibus,
ac Deo referentibus gratias, obtulit ip-
sa die regia munificencia sancto patri
Benedicto munera hæc: Textum Evange-
lii, deforis quidem ex uno latere auro
purissimo, ac gemmis pretiosissimis ope-
rum; intus vero uncialibus, ut ajunt,
litteris, aureisque figuris mirifice deco-
ratum: Calicem aureum cum patena sua,
gemmis & margaritis, & arte celatum,
pulchre insignitum: Planetam diapysim,
littis aureis ornatam. Stolam quoque,
manipulum & cingulum, singula intexta
auro: Pluviale etiam diasprum, cum
phrygiis aureis, necnon & tunicam eju-
sdem operis, auro exornatam cum mappula
diapysim, auro nihilominus decorata:
Sitalam insuper pateram argenteam hæud
exigui ponderis; cum qua videlicet Fra-
tres, in præcipuis festivitatis biberent.
Redemis etiam a Judæis vestem altaris S.
Benedicti, quæ quondam fuerat Caroli
Regis, quam illi pro quingentis aureis
sub pignore tenebant: & argenteum cali-
cem Saxonicum majorem cum patena sua,
quem Theodoricus Saxonum Rex dudum
sancto Benedicto transtulerat. Hæc pa-
ter omnia presentibus Fratribus, su-
per altare beati Benedicti obtulit, ac do-
mum Apostolicam, ut hæc scripti sui
auctoritate firmaret, oravit, Apostolici
anathematis pœna proposita, si quis un-
quam vel ea, quæ diximus, vel quæ ip-
se Imperator antea monasterio conce-
rat, violare præsumeret.

XIII.
Benedicti
Papa ob-
latio.

Idem quoque Apostolicus Imperatoris
saluti valde congratulans, obtulit & ipse
eo die beato Benedicto planetam, aureis
phrygiis decenter ornatam, & manipulum
ejusdem operis. Sed & Pilegrinus Archie-
piscopus ob gratiam ejusdem sanitatis ob-
tulit similiter sancto Benedicto plane-
tam purpuream aureis phrygiis, mensum
duodecim signa in se habentibus orna-
tam, stolamque cum auro & pluviale u-
Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

triarchæ alias e Monasterio Casinensi ad Flo-
riacense in Galliam translatum fuisse, Benedi-
ctini Galliarum solide probarunt, & confecta esse
quæ Baronius ex Leone Ostiensi narrat, de
sanitate reddita Sancto Henrico in monte Ca-

num. Post hæc idem Christianissimus Im-
perator parum se existimans devotioni
sue ad hunc locum satisfecisse, admoni-
tus ab eodem Pilegrino & Theodorico Can-
cellario suo, die altera donationem per
scriptum fecit monasterio de arca, quæ
Ventra dicitur, cujus incolæ latronum
instar huic monasterio sæpius infesti e-
rant, quam illis creptam, usibus ser-
vorum Dei perpetuo tenendam tradidit. Fe-
cit & aliud præceptum de omnibus ubi-
cumque terrarum loci hujus possessionibus,
juxta tenorem suorum prædecessorum Im-
peratorum, per quod & monasterium san-
ctæ Mariæ in Canneto in finibus Ther-
mulensis civitatis Imperiali auctoritate
firmavit monasterio; sicque commendans
se plurimum patri Benedicto, & omni-
bus Fratribus, cum illorum benedictione,
remeavit in sua. At ne tanti Patris be-
neficium oblivisci ulla ratione videre-
tur, mox ut domum rediit, planetam dia-
rodinam phrygiis aureis pulcherrime or-
natam, una cum alba & cingulo, stola
atque manipulo (regium omnino munus)
huc ad beatum Benedictum cum maximis
gratiarum actionibus mittere studuit,
antequam posset ad hunc sanctum locum
devotionis fuit, ut si vixisset aliquan-
to diutius, relicto Imperii culmine, Deo
se in sanctæ conversationis habitu servi-
tutum hoc in loco promitteret.

Sane quoniam de corpore Benedicti,
quod vere in hoc loco quiesceret, vi-
sione, ac sospitato fuerat certissimus red-
ditus: ubicumque postmodum scripturam
translationis ejusdem sancti Patris inve-
nire potuit, flammis exussit, narrans
omnibus, quæ sibi Dominus hoc in loco
monstraverat, quæve præstiterat; ex il-
lius false translationis serie rationabili-
ter ostendens, hæc frivola esse atque con-
ficta, dum, sicut ibi refertur, unus idem-
que Angelus & illos ad surripendum hor-
taretur, & Romanum Pontificem ad inse-
quendum instigare, illosque admoneret,
ut fugerent. His omittis, idem Leo de
Henrico narrat, quomodo ab antiquiori
tempore erga sanctum Benedictum fue-
rit animo propensiori atque vehementer
addicto, hujusmodi videlicet causa: (a)

Eo adhuc tempore, quo Dux erat, cum
iter agens ad monasterium quoddam Be-
nediti patris nomine dedicatum hospita-
tus esset: quoniam equorum illius multi-
tudinem stabula consueta non caperent,
in ipso capitulo, quod juxta Ecclesiam
erat, ejus stabularii aliquot locare equos
ausi sunt. Nocte igitur eadem Benedictus
X x x 2 pa-

XIV.
De trans-
latione S.
Benedicti
corporis
scripta a-
boleri jus-
ta.

(a) Leo
Off. l. 2.
c. 46.

XV.
Unde Im-
peratori
erga S.
Benedict.
propen-
sior ani-
mus.

fino, postquam Sanctus Benedictus ei apparuit &
suumque corpus in Monte Casino requiescere
docuit. Leoni itaque Ostiensi Episcopo & Mo-
nacho Casinensi hac in re fides non adhibenda.

CHRISTI 1022.

BENEDICTI VIII. PAP. II.

HENRICI IMP. 9. BASIL. & CONST. IMP. 47.

pater eidem Duci torvis ac minacibus oculis apparens, eique plurima quod donum suam ita tractares, intentans, virga quam manu gestabat, illius percussit latus, & ex tunc torqueri dolore lateris vehementissime cepit. Hæc de his omnibus, quæ spectant ad Imperatorem, Leo Ostiensis, subiciens alia plura divinius ostensa de his, quæ spectant ad fidem certam corporis ejusdem S. Benedicti ibi degentis, revelata Adamo monacho vitæ sanctissimæ, utique juranti ea esse vera, quæ referret, super altare sancti Pauli Romæ, ejusmodi verborum formula juramento concepto: Per corpus hoc Doctoris Gentium, quod hic absque ulla hæsitacione Christiana credit universitas requiescere, hoc quod tibi modo dicturus sum, veracissime, & absque ulla mendacii suspicione prosequar; &c. Inferius vero de his, quæ spectant ad Benedictum Pontificem, ista subicit: (a) Hic igitur Abbas a præfato Benedicto Papa, qui cum sacraverat, consuetudinarium privilegium sumens, biennio, quo superavit idem Imperator, quiete & honore functus est, &c. Subdit vero, eodem tempore contigisse adventum sancti Odilonis in monasterium Cassinense.

(a) Id. l. 2. c. 53.

XVI.

Frequentare namque consuevisse Odilonem Limina Apostolorum, Romæque benigne excipi solitum a Benedicto Romano Pontifice, affirmat Petrus Damiani eodem in Odilone. Inde vero se contulisse Cassinum, ex Leone Ostiense didicimus; qui de eodem ista habet: (b) Per id tempus dominus Odilo, vir vitæ & famæ venerabilis Cluniacensis Abbas, ad hoc monasterium valde devotus adventi, & ob maximam, quam sancto patri Benedicto, ac per eum monasterio gerebat reverentiam, montem totum pedestris ascendit. Qui cum de more monasterii ab Abbate & Fratribus honorifice in Capitulum ductus fuisset; post verba solemnia: (c) Sicut audivimus (inquit vir reverentissimus) ita & vidimus in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri, & in monte sancto ejus, & mox nimis humiliter ad Abbatem conversus: Donum, ait, a te, frater, maximum expeto, mihi que ut sine contradictione aliqua concedatur, votis omnibus flagito. Volo inquam, atque desidero omnium Fratrum vestigia devotissimi osculari. Annuit Theobaldus Abbas licet invitatus, nec reniti tantæ devotioni aliquatenus potuit. Post hæc autem die ipso festivitatis ejusdem beatissimi Patris nostri, ab eodem Abbate Theobaldo gratia præcipue religionis multis precibus exoratus, ut Missarum solemnia celebraret, nullo modo induci potuit, ut se præsentem, Missas publicas ageret: cumque paratis ad procedendum solemniter

(b) Id. l. 2. c. 54. S. Odilo visitat Cassinense coenobium.

(c) Psal. 47.

Fratribus, pastoralem baculum idem Abbas noster ejus manni reverenter offerret: longe humiliter ille refugit, dicens nequaquam dignum esse, illo præsentem, se hujusmodi gestare virgam, indecens nimium & contra fas omne ducens, quempiam Abbatum manu pastoralem præferre virgam, ubi Benedicti vicarium, Abbatum scilicet omnium Abbatem adesse, contingeret. Eo igitur reverti parante, cum multis illum Fratribus Abbas usque ad januas monasterii prosequens, suppliciter tandem oravit, ut si posset, particulam aliquam de beati Mauri reliquiis ad Monasterium istud aliquando transfunderet. Quam postulacionem vir Dei lætus accipiens, & posse se confidenter aperuit, & facturum libenter, vita comite; & reponit. Septem postmodum annorum evoluto curriculo, os integrum brachii beatissimi Mauri capella argentea, decenter inclusum, opere pulchro, turrim inftar erecta, per sex sui monasterii Fratres huic delegari curavit. Hactenus de Odilone hoc anno.

XVII. Polonorum Ecl. mutat conspiracione majorem.

Contigit hoc pariter anno concuti Polonorum Ecclesiam conspiracione nobilium, decimas solvere renuentium; sed Regis maxime pii auctoritate atque studio quamprimum turbæ illæ evanuerunt. Res gesta ita describitur a Longino Cracoviensi canonico, sub hoc anno: Catholica religionis Fidem cultumque satanae invidia malignitas in Polonia regno, & vicinis regionibus videns in brevis temporis spacio, primo quidem sub Mieszslao Duce, deinde sub Boleslao primo Polonorum Rege vehementer geminasse, & funiculos tentorii sui latissima propagine distudisse; turbinem, & procellam in regno eodem excitavit, & res Fidei extinguere, & quietem, stabilitatemque civilem nisi est perturbare. Nonnulli siquidem nobiles Poloniae, satana suggerente, ob onerosam decimarum manipularium solutionem, onerosos Christianos ritus dicentes, hi præsertim, qui in spurcissimis genitalibus enutriti, jugum oribodoxorum non facile tolerabant, ad ritus redire profanos, & vetustam, sacrilegamque vitam resumere, & decimas non reddere tempore instituto, nec Ecclesias frequentare, ministrosque & sacerdotes eorum Ecclesiis pellere frequentem conspiracione disponebant. Id cum ad Boleslao Poloniae Regis aures perductum esset, non tulit fidelissimus Fidei Catholicae propugnator gliscentem conspiracionem consurgere, sed in ipso suo ortu illam mox exiinxit. Auctores enim illius, missis militibus, comprehendit, & capita conspiracionis partim capitali supplicio extinxit, partim verberibus multavit: cæteris minus reis, & sola contagione sedatis, aliorumque suasionem secutis parcendum

CHRISTI 1022.

BENEDICTI VIII. PAP. II.

HENRICI IMP. 9. BASIL. & CONST. IMP. 47.

dam decrevit. Hæc Longinus, idemque Dlugofchus. Eodem anno, Indictione quinta, loco apud Moguntiam Salegunstat appellato, celebratum invenitur Concilium, quod Burchardus Episcopus Wormatiensis, doctrina, & sanctitate clarus, qui interfuit, posuit ad suos Decretorum, libros appendicem, ejusmodi exordio: In nomine Domini. Ego Aribio Moguntine Sedis Archiepiscopus quamvis indignus, cum cæteris fratribus nostris & Coepiscopis, Burchardo Wormatiensi, Verbenario Argentino, Brunone Augustensi, Ebehardo Bambergensi, Meginbardo Vuirzeburgensi Synodum in Salegunstat condiximus anno Domini Incarnationis * MXXXIII. Indictione quinta: anno autem domini Henrici Secundi regnantis XXI. Imperii vero * VS. &c. Sanciti in eo canones subiciuntur viginti, ad Ecclesiasticam œconomiam spectantes. (a) Atque primum omnium in eo sacrorum jejuniorum sunt spacia dilatata, nempe ut omnes Christiani, sub eorum cura existentes, dies quatuordecim ante festivitatem sancti Joannis Baptistæ abstinerent a carnibus: & in Nativitate Domini similiter cohibita & restricta (b)

XVIII. Concil. Salegunstatense.

* MXXXII

* IX.

(a) Conc. Sal. c. 1.

(b) Eod. Conc. c. 5.

PAGIUS V. Synodus Salegunstadiensis.

VI. S. Bernwardus Episc. Hildensheimensis.

Ad num. XVIII. Aribio Moguntinus Archiepiscopus cum quinque Coepiscopis Synodum Salegunstadii ab Mœnem celebravit anno dominice Incarnat. MXXXII. indict. V. II. Idus Augusti, anno autem domini Henrici secundi regnantis XXI. imperii vero VI. ut legitur in Præfatione ejusdem Synodi Tom. IX. Concil. pag. 844. sed loco, imperii vero VI. legendum, imperii vero IX. Hæc notæ temporariæ in exemplari, quo usus est Baronius, etiam corruptæ. Inter varia Decreta in ea condita quintum est, ut unusquisque Presbyter in die non amplius quam tres missas celebrare præsumat. Quare in Dicecesi Moguntina Presbyteris, qui plures Parochias regerant, plurium Missarum celebratio alias permilla fuit. In Capitulo XVII. legitur: Et illud sub anathemate præceptum est, ut nullus Presbyterorum cuiquam penitenti carrinam dividere præsumat, si infirmitas non intervenit. Erat Carrina vel Carena dierum quadraginta continuorum jejunium in pane & aqua, ut exponit Burchardus, qui huic Concilio interfuit lib. 19. cap. 5. De hac voce plura Ducangius in suo Glossario. Ad num. XIX. Wolfherrus discipulus Sancti Godehardi Episcopi Hildensheimensis in ejus Vita in Actis SS. Bollandianis ad diem IV. Maii recitata cap. 3. scribit: Anno post incarnati Verbi mysterium MXXXII. regni vero domini Henrici XXI. imperii autem IX. felicis memoria Bernwardus, venerabilis nostra Ecclesia (nempe Hildensheimensis) Antistes, ex hac vita ad perpetuam migravit: cujus certe obitus totam regionem maxime contristavit. Erat enim, ut festinando omnem vitam ejus historiam transcurram, in cuncto divina servitutis studio julle fervidus, & in tota mundana utilitatis sagacitate sapienter providus; contra rebelles & induratos jure severus, erga obediens &

numerofior cujuslibet sacerdotis una die Missarum celebratio, ne scilicet quinquam eorum in die amplius, quam tres Missas celebrare præsumat. (c) Itemque ut impetiti aliquo delicto non liberentur per susceptam peregrinationem ad Limina Apostolorum, sed prius in loco, ubi deliquerunt, sacerdoti satisfaciunt, inde si velint, cum licentia sui Episcopi, acceptis ab eo litteris Romam peregrinentur. Hæc inter alia memoratu digna ibi sancita habentur. At vero non sunt recepta quæ in eo statuta sunt de tempore præfinito jejuniorum Quatuor anni temporum: adversus enim ea lætius disputat ejusdem sæculi scriptor, qui auctor est Micrologi, capite ejus operis vigesimoquinto, ubi præfens Concilium, Moguntinum nominatur, quod apud Moguntiam dicto loco fuerit celebratum. Ea tu consulas.

(c) Eod. Conc. c. 18.

Hoc quoque anno, duodecimo Kalend. Decembris ex hac vita feliciter migrat S. Beruarius Hildesentensis Episcopus, cum annos triginta sedisset: in cujus locum vir æque sanctus est subrogatus Godehardus. Res gestæ a Beruvaro breviter scriptis digestæ leguntur a (d) Tunigino presbytero, pluraque omiſſa leges

XIX. Obitus S. Beruwardi Hildesem. Ep. (d) Apud Sur. die 20. Nov. t. 6.

modestos rite mansuetus; in elemosynis & misericordione computans & largus; vigiliis, jejuniis, & orationibus convenienter intentus, &c. Scripsit ejus Vitam Tanamarus Saxo, Decanus Hildensheimensis, ejus discipulus, a Brovvero editam, & ad exemplaria MSS. emendatam. In ea asserit, eum die XX. mensis Novembris, seu XII. Kalend. Decemb. coelesti pace quiescisse, & sedisse annos XXX. Cum venisset ad Aulam Ottonis III. qui septennis adhuc puer erat, ut ei inserviret, a Theophania Augusta, quæ rebus præerat, benigne susceptus est, atque in brevi summæ familiaritatis locum apud illam obtinuit, adeo ut puerum Imperatorem fidei illius, literis imbuendum, moribusque instituendum, consensu cunctorum Procerum, commendaret, Imperatrice demortua. Otto totum se regendum in stationem fidissimi Magistri contulit, mortuoque Episcopo Hildensheimensi anno nonagesimo nonagesimo tertio, indictione sexta, a Willegiso Archiepiscopo Moguntino Episcopus Hildensheimensis ordinatus fuit.

VII. S. Godehardus Abbas Altitahensis in Bajoaria positi, non longe a Danubio, secreto soliloquio convenit, Abbas Altitahensis, cui statim ille in faciem restitit, inquit Wolfherrus mox laudatus in ejus Vita. Tandem cum se se divinæ prædestinationi & Imperatoris consilio devovisset, in proxima Dominica Adventus domini ab Aribone Metropolitano Moguntiacensi Episcopo consecratus fuit. Ante Episcopatum non solum coenobio Altitahensi præfuit; sed etiam commendata sunt ei tria alia Monasteria; Ersfeldense, Tegerense, & Chremfense, in quibus monachicam vitam, quæ non parum collapsa fuerat, restituit. Sed non cum mino-

CHRISTI
1022.

BENEDICTI VIII. PAP.
II.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 47.

(*) Id. die
4. Maii
7. 3. c. 13.

ges in ejusdem (a) Gothardi vita, ubi & annus ajus obitus ira legitur confignatus his verbis: Anno a Christo nato millesimo vigesimo secundo, regni vero Henrici vigesimo primo, Imperii autem nono, felicitis memorie Berwardus nostre Hildesemensis Ecclesie venerabilis Antistes ex hac vita migravit.

XX.
Guido Aretinus
innotuit.

His postremis temporibus Benedicti Octavi Papae sedis, Guido Aretinus professione monachus, musicus insignis innotuit, vocatus ab eodem Pontifice Romanam. Hic enim maxima omnium admiratione, novam addiscendi musicam rationem invenit, adeo ut puer paucis mensibus addiceret, quod pluribus annis vix homo quilibet pollens ingenio addiscere potuisset, magnoque miraculo accidere videretur, ut pueri senum & magistrorum magistri evaderent. Delata est res ad eundem Pontificem, qui hujuscemodi rei tantae experimentum fieri, videre cupiens, ipsum Romanam ad se accerendum curavit. Quae autem cum eodem Pontifice transacta fuerint, idem ipse Guido in epistola data ad Michaelem monachum Sanctae Mariae Pomposinani coenobii (ut praefertur ejus titulus) narrat. Accepimus eam diligentia Constantini Cajetani monachi congregationis Cassinensis ex scripto codice Gregorii Tigrini canonici Aretini, quae sic se habet:

XXI.

Charissimo atque dulcissimo fratri Michaeli Guido per anfractus multos defectus & auctus. Aut dura sunt tempora, aut divinae dispositionis obscura discrimina, dum & veritatem fallacia, & charitatem per sepe conculcet invidia, quae nostri ordinis vix deserit sanctitatem, quo Philistinorum commotio Israeliticam puniat pravitatem: ne si mox fiat quidquid ut volumus: adeo in se confidens periturus decidat animus. Tunc enim est vere bonum quod facimus, cum nostro Pa-

PAGIUS

minori pietatis & prudentiae laude Episcopi munere perfundus est. Porro duplex monasterium Altabense in Bajoaria erat, superius sc. & inferius; Godehardus vero inferiori praefuit.

VIII.
Floret
Guido Aretinus
Auctor
Micrologi
de methodo
cantandi.

Ad num. XX. & seqq. Micrologi voce Scriptores mediae & infimae aetatis intellexere librum in epitomes speciem editum, indeque in Vita Sancti Theofredi Abbatis cap. 10. dicitur: denique quodam tempore familiari sermone obsequio, Micrologum eudens de lapsu mundi, serario determinat eum sermone rhythmico. Benedicto VIII. Ecclesiam Romanam regente Guido Aretinus Monachus Benedictinus in Italia excogitavit novam cantandi methodum, quam Salmificationem vocant, seu Gammam cum notis, UT, RE, MI, FA, SOL, LA, cujus arte pueri & puellae in manu sua cantandi peritiam facilius discere coepere, quam voce magistrum, aut ullius instrumenti, inquit Trithemius. Guido autem opus suum

stori adscribimus omne quod possumus. Inde est quod me vides prolixis finibus exulatum, ac te ipsum, ne vel respirare quidem possis, invidiorum laqueis suffocatum. Quare simillimos nos quidem dico artificem, qui cum Augusto Casari incomparabilem & cunctis inauditum saeculis thesaurum, flexibile videlicet vitrum offerret: quia aliquid super dominos promereri se credidit: pessima sorte jusus est occidi: ne si ut est mirabile vitrum, posset esse durable, regius omnis thesaurus, qui de diversis eras metallis, ferret extemplo vilis: sicque illo tempore maledicta semper invidia, sicut quondam paradysum, & hoc quoque mortalibus abstulit commodum: namque invidia artificis nullum voluit edocere. Unde ego, inspirante Deo, charitatem, non solum tibi, sed aliis quibuscumque potui, summa cum festinatione ac sollicitudine, a Deo mihi indignissimo datam contuli gratiam, ut quia ego & ante me alii summa cum difficultate Ecclesiasticos cantus didicimus: id ipsum posteri summa cum facilitate discerent, mihi & tibi & reliquis adiutoribus meis aeternam optent salutem; sicutque per misericordiam Dei peccatorum nostrorum remissio, vel modica tantorum ex charitate oratio. Nam si illi pro suis apud Dominum devotissime intercedant magistris, qui hactenus ab eis vix decennio cantandi imperfectam scientiam consequi poterant; quid putas pro nobis, nostrisque adiutoribus fiet: qui annali spacio, aut si multum, bennio cantorem efficiamus? Aut si hominum consueta miseria beneficiis tantis ingrata extiterit: numquid justus Deus nostrum laborem non remunerabit? An quia Deus totum hoc facit, & nos sine illo nihil possumus: nihil habebimus? absit. Nam & Apostolus, cum gratia Dei sit id quod sit: cantat tamen: (b) Bonum

(b) Tim. 4.

musicum Micrologum inscripsit. Hinc Domnyso Presbyter in Carmine de Gestis Comitissae Mathildis, agens de Thebaldo Aretino Episcopo, canit:

Micrologum librum sibi dicit Guido peritius
Musicus & Monachus, nec non Eremita beandus.

Guido enim libellum suum de Musica, quem Micrologum nominavit, Theodaldo Episcopo suo dicavit, cujus ad eum Epistolam dedicatorem recitat Baronius, refertque verba, quae in fine Micrologi habentur: Explicit Micrologus Guidonis, sua aetate anno XXXIV. Joanne XX. Romanam gubernante Ecclesiam. Quae verba Baronium in ea, in qua versabatur sententia, Joannem nempe qui Benedicto VIII. successit, appellatum fuisse hujus nominis XX. confirmant. Verum cum ex ipsismet ejusdem Joannis rescriptis constet, eum se se Jo-

CHRISTI
1022.

BENEDICTI VIII. PAP.
II.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 47.

XXII.
* f. Anti-
thes.

* ita in
codice.

certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: de reliquo reposita est mihi corona justitiae. Securi igitur de spe retributionis insistamus operi tanta utilitatis. Et quia post multas tempestates rediit optata serenitas: navigandum feliciter est. Sed quia diffidit tua de libertate captivitas, rei ordinem pandam. Summa Sedis Apostolicae * . . . Benedictus Octavus, qui Romanam gubernat Ecclesiam, audiens famam nostrae scholae, & quomodo per nostra Antiphonaria inauditos pueri cognoscent cantus: valde miratus, tribus me ad se nuntiis invitavit. Adii igitur Romanam cum D. * G. R. M. L. Reverendissimo Abbate & D. P. Aretina Ecclesiae canonicorum praeposito, vero pro nostri temporis qualitate sanctissimo. Multum itaque Pontifex meo gratulatus adventu multa colloquens, & diversa perquirens, nostrumque velut quoddam prodigium saepe revolvens Antiphonarium, praefixaque ruminans regulas; non prius destitit, aut de loco in quo sedebat, abscellit, donec unum versiculum inauditum sibi voti composuisset; & quod vix crederet in aliis, tam subito in se cognosceret. Quid plura? infirmitate cogente, Roma morari non poteram vel modicum, estivo fervore in locis maritimis ac palustribus nobis minante excidium. Tandem condiximus, mox hieme redeunte, me illuc debere reverti, quatenus hoc opus praelibato Pontifici, suoque Clero debeatur palari: Post paucos debinc dies, patrem vestrum ac meum D. G. PP. praepositum Abbatem, virum Deo & hominibus merito virtutis & sapientiae charum, ut patrem animae videre cupiens, visticavi. Qui & ipse vir perspicacis ingenii, ut nostrum Antiphonarium vidit, extemplo probavit & credidit, nostrisque amulis se quondam consensisse penituit: & ut PP. veniam postulavit, suadens mihi monacho esse monasteria Episcopatibus praefrenda, maximeque PP. Quod modo per dignissimi & Reverendissimi G. industriam in Italia primum Tanti i-

PAGIUS

IX.
Auctor
Micrologi
de Divinis
Officiis
sub
hujus saeculi
suem
vixit.

annem XIX. appellasse, apparet, clausulam illam uno aut altero saeculo post Micrologi editionem eidem Epistolae fuisse subjunctam. Neque enim tempore ejusdem Joannis aut proxime sequentibus annis ignorari potuit, cum Joannem XX. didum non fuisse.

Extat alius Micrologus, sive Liber de Ecclesiasticis Observationibus, seu de Divinis Officiis inscriptus, capitibus LXII. constans, cujus cum Auctor ignoretur, libri sui nomine Micrologus appellatur. Auctorem vero illum Anonymum Gregorii VII. tempore floruisse ex cap. XIV. certum & indubitatim redditur. Quare Baronius, Bona Cardinalis lib. 2. Rerum Liturg. cap. 20. art. 4. alique accurate scribere, Anonymum illum sub saeculo

taque patris orationibus flexus, & praecipis obediens, prius, auxiliante Deo volo hoc opere tale & tantum monasterium illustrare, neque monachum monachis praestare, cum praesertim manachre sim * nomino prope cunctis Episcopis. Interim tibi de inveniendis ignotum cantum, optimum dirigo argumentum, nuper nobis a Deo datum, & utilissimum comprobatum. De reliquo Domnum Martinum Priorem saluto, ejusque orationi me miserrimum plurima prece commendo. Fratrem quoque Petrum memorem memoris esse commoneo, qui nostro lacte nutritus, non sine labore maximo agresti vescitur bordeo, & post aura pocula vini confusum bibit acetum. Hucusque ejus epistola.

* locus corruptus

XXIII.

Quem vero edidit de musica librum, quem Micrologum nominavit, illum ipsum dedicavit Theodaldo Episcopo Aretino, hanc ad eum scribens epistolam nuncupatoriam:

Diuturnitate moris, totiusque prudentiae fulgore clarissimo, dulcissimo patre & reverendissimo Domino Theodaldo, sacerdotum ac Praesulum dignissimo, Guido suorum monachorum usnam minimus, quidquid servus & filius. S.

Dum solitariae vitae saltem modicam exequi cupio quantitatem: vestrae benignitatis dignatio ad sacri verbi studium meam sibi sociari voluit parvitatem; non quod vestrae desint excellentiae multae & maxime spectabiles viri, & virtutum effectibus abundantissime roborati, & sapientiae studiis plenissime adornati, qui & commissam plebem una vobiscum competenter erudiant, & divinae contemplationi assidue & ferventer inhaerant; sed ut mea parvitas & mentis & corporis imbecillitas misera vestrae pietatis & paternitatis fulciatur munita praesidio: ut si quid mihi divinitus utilitatis accesserit, vestro Deus imputet merito. Quae de re cum pro Ecclesiasticis utilitatibus exercitium musicae artis, pro quo, favente Deo, non incassum sudasse me memini: vestra fuisse auctoritas proferri in pu-

undecimi finem vixisse. Erravit vero Possivinus in Biblioth. qui Guidonem Aretinum hujus secundi Micrologi Auctorem facit. Magis hallucinatus est Oudius in Supplem. Script. Ecclesiast. in voce Micrologus, ubi ait, Auctorem secundi Micrologi, non sub hujus saeculi finem, sed anno circiter MCLXXX. vixisse; quod Auctor Anonymus Vitae Caroli Magni, quae extat MS. in variis Bibliothecis, in suo Prologo dicit: Egregia ipsius B. Caroli gesta, & triumphalem bellorum ejus Historiam aliis relinquimus, qui in Catalogo virorum fortium, & in Chronicis ejusdem multifariam reperitur, & nos officiosa sedulitate alias Micrologum conscripsimus, ut videre est apud Bollandum ad diem XXVIII. Januarii, quo

publicum: ut sicut Ecclesiam beati Episcopi Donati & martyris, cui Deo adjutore, jure vicario presideris, mirabili nimium schemate peregrinis: ita eidem ministris Ecclesie honestissimos, decentissimoque quodam privilegio cunctis fere per orbem clericis spectabiles redderitis. Et revera satis habet miraculi & optio- nis, cum vestra Ecclesia etiam pueri in modulandi studio perfectos aliorum usque- quaque locorum superent senes. Igitur nostri quoque meriti per hoc plurimum. cum labitur celsitudo, cum post patrem tanta ac talis Ecclesia per vos studiorum provenerit claritudo. Itaque quia vestro tam commodo precepto, nec volui nec valui: offero soler- tissima paternitati tuae musicae artis regu- las quanto lucidius & brevius potui ex- plicatas, Philosophorum neque eadem via ad plenum neque eorumdem insistendo ve- stigis, id solum procurans, quod Ecclesia opportunitati, nostris que subveniat parvulis. Ideo enim hoc studium hactenus latuit occultatum, cum revera arduum videretur, ut est a quolibet humiliter explanatum. Quod qua occasione olim aggressum, qua- vo utilitate & intentione, perpauca ab- solvam.

XXIV. Cum me & naturalis conditio & loco- rum mutatio communis utilitatis diligen- tem faceret: coepi jure cogitare aliam musicam pueris tradere. Tandem affuit divina gratia; & quidam eorum imita- tione corde & nostrarum notarum usu ex- ercitati, ante unius mensis spacium, ver- sus & inauditos cantus ita primo intui-

PAGIUS quo S. Carolus Magnus colitur, ubi Prolo- gum illum & Titulum capitulorum ejusdem Operis adhuc inediti exhibet, & ex eodem Prologo ostendit, eam vitam ab Auctore Ano- nymo tempore Frederici Enobardi Imperatoris post annum MCLXV. compositam fuisse. Ex quibus infert Oudinus Auctorem Micrologi, qui de Officiis Divinis scripsit, post illum Christi annum floruisse. Verum, ut jam di-

tu indubitanter cantabant, ut maximum plurimis spectaculum praberetur. Quod tamen qui non potest facere: nescio qua fronte se muscum vel cantorem audeat dicere. Maxime itaque dolui de nostris cantoribus, qui est centum annis in can- nendi studio perseverent; numquam ta- men vel minimam artem, per se valent afferre, semper dicentes (ut ait Apосто- lus a) numquam ad scientiam verita- tis pervenientes. Cupiens itaque tantum 3. nostrum studium in communem utilita- tem expendere: de multis musicis argu- mentis, qua adjutore Deo, per varia tempora quaesivi, quaedam, que cantori- bus proficere credidi, quanta potui bre- vitate, perstrinxi. Quae enim ad canen- dum minus prosunt, aut si qua ex his que dicuntur valent intelligi, nec memo- ratu digna judicavi, non curans de his, si quorundam livefcant invidia, dum quo- rundam proficiat disciplina. Haec ad Theodaldum Episcopum.

Cui subicitur ipse Micrologus eo ti- tulo scriptus liber, in cujus fine sic per- orat idem auctor: Explicit Micrologus Guidonis, suae etatis anno trigesimo- quarto, Joanne Vigesimo Romanam guber- nante Ecclesiam. Sub quo ejusdem Gui- donis librorum editio facta est. Succes- sit hic Benedicto, qui eumdem Guido- nem accersivit. Ex cujus numeratione pa- riter intelligimus, Joannem Benedicti successorem, vigesimum ordine nuncu- patum ejus nominis Romanum Pontifi- cem.

Re-

ximus, vox haec Micrologus quemcumque li- brum in Epitomes speciem editum denotat, ideoque Micrologus post annum MCLXV. de Rebus gestis Caroli M. scriptus, nihil com- mune habet cum Micrologo de Divinis Offici- is, & cum Micrologo a Guidone Aretino pu- blicato. Porro Micrologus de Divinis Officiis extat in Biblioth. Patrum edit. Lugdunensis,

I. (a) Leo
Ost. l. 3. c.
28.

I. R Edemptoris annus millesimus vige- simustertius sequitur Indictione vi. quo Benedictus Papa ex basilica Latera- nensi plurimas Sanctorum reliquias sum- ptas misit ad monasterium Cassinense. De quibus ista Leo Ostiensis (a) : Duo etiam argentea scrinia plurimis Sancto- rum referta reliquiis, intra ipsum attra- re honorifice sunt in marmore superiori suspenfa, qua reverendissimus Papa Be- nedictus ob amorem & reverentiam san- ctissimi patris nostri Benedicti, de sacra- rio Lateranensis palatii sumpta, ad Cas- sinensem direxit Ecclesiam, primo Abba- tis nostri Theobaldi anno, Dominica ve- ro Incarnationis millesimo vigesimo ter- tio; interdicens omnino, ne quis hinc ali- quid ex his auferre praesumat. Sunt au- tem ista reliquia. De ligno Domini, de sanguine Domini, de vestimentis Domi- ni, de lapide sancti Sepulcri, de velo sanctae Dei Genitricis Mariae, Apostolo- rum Petri, Pauli, Andreae, Joannis, Ja- cobi, Thoma, Bartholomaei, Matthaei, Simonis, & Judae, & Martiae: spongia cum sanguine S. protomartyris Stephani, Lau- rentii, Stephani Papae, Pelagii Papae, Martini Episcopi, Prudentii, Juliani, Augustini, Christophori, Emiliani, Ni- candrae & Marciani, Alexii, Anastasiae, Eugeniae, Joannis & Pauli, Quadraginta Martyrum & aliorum multorum. Haec Leo.

II. Hoc pariter anno rediens in Germa- niam ex Italia Henricus Imperator, cum Roberto Reg. Christianissimo habuit con- gressum, de quo ista Sigebertus hoc an- no: Henricus Imperator & Robertus Rex Francorum super Carum fluvium apud E- wafum conveniunt, de statu Ecclesiae Re- gni & Imperii tractaturi: & condito, ut super his confirmandis etiam Papam Romanum simul ambo Papae opportune convenirent. Imperator Regem & suos multos etiam, qui tantum ad demiran- dam Imperatoriam majestatem convene- rant, tanta liberalitate donavit, ut o- pibus Regum Persarum, aut Arabum pos- set comparari Imperatoris munificentia. Haec Sigebertus. Sed de hujusmodi con- gressu audiamus quid Glaber hujus tem- poris scriptor habeat, ex quo discent Principes, multoque magis alii inferioris status homines, quam vane, quam superbe disceptent inter se usque ad in- Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS
SÆC. XI.
An. Era
His.
MLXI.
Anno
Regiar.
CCCCX.
IV. in-

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6516.
© 24. F. D 17. P. 14. April. Indict. 6.
JESU CHRISTI 1023.

ternecionem de praecedentia, dum alter alterum supergredi omni conatu labo- ret. Habet enim ista (a) :

Fuit etiam ei Roberto Regi pax cum Regibus in gyro regni sui positis, ma- xime cum supradicto Imperatore Henrico. Nam cum aliquando ad invicem collo- quendum super Mosam fluvium, qui li- mes est utriusque regni, convenissent, pluresque ex ambabus partibus insinua- rent, indecens esse, ut quis illorum tan- torum scilicet Regum semet humilians, quasi in alterius transfret auxilium: hoc etiam fore potissimum, ut in fluminis me- dium navibus portarentur simul locuturi. Sed viri eruditissimi illud uterque in men- te habens: (b) Quanto magnus es, hu- milita te in omnibus: primo namque mane surgens Imperator transit cum paucis ad Regem Francorum, * nimioque amplexu semet deosculantes, sacramentisque Mis- sarum decenter ab Episcopis in conspectu illorum celebratis, prandere utrisque si- mul congruit. Expleto quoque prandio, obtulit Robertus Rex immensa munera auri atque argenti & pretiosarum gem- marum Henrico: centum insuper equos ho- nestissime phaleratos, super unumquemque lorica, & galea posita scilicet: mandans insuper tantum illorum amicitiam sumi- nuere, quantum contingeret ex omnibus il- li relinquere. At Henricus cernens ami- ci liberalitatem, suscepit ex illis tan- tum librum Evangelii auro & lapidibus pretiosis insertum, ac phylacterium simi- le factum, continens dentem S. Vincen- tii Leuitae & martyris. Uxor vero illius pares auri tantum * naves accepit; cae- tera autem egrediens in gratia dimisit.

Sequenti igitur die iterum Rex Ro- bertus cum Episcopis ad Imperatoris ten- toria transiens: qui eum satis sublime suscipiens expletoque simul prandio cen- tum libras ex auro puro ei obtulit. Rex quoque pares tantum * naves auri ex illo sumpsit, firmatoque uterque pacto a- micitiae, rediere ad propria. Hucusque de his Glaber: dicendas potius stylo sca- ber: atque de his quae palam. Quae au- tem transacta sunt inter Principes secretis colloquiis, altum silentium. Illud au- tem omnes docuit conjectura, inter sanctissimos Principes non nisi justa sancta piaque transigi potuisse: indige- bat

(a) Glab. l. 3. c. 2. III.

(b) Eccl. 9. Visitat io- ne praeve- nit Imp. Regem Francor. * mutuo- que

* inauras

IV. * inauras

BENEDICTI VIII. PAPAE 12.
HENRICI II. REG. 22. IMP. 10.
BASIL. ET CONST. IMPP. 48.

choat die 26. Martii fer. 3. A. C. 1023.

Ad

CHRISTY
1023.BENEDICTI VIII. PAP.
12.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 48.

bat alter alterius consolatione. Etenim cum ambo Principes essent maxime pii, infideles ambo ac perduelles experti sunt alios sub se positos Principes, ut patet ex his, quæ Ditmarus de rebus Henrici, & quæ Glaber de rebus Roberti scripta reliquit, qui de eodem hæc inter alia post enarratos eos quos passus est in regno rebelles: (a) *Hic staque Rex, ut sapientissimus Dei cultor, semper fuit humilium amator, superborumque, ut valuit, osor. Si qua enim pontificalis Sedes in suo regno proprio viduaretur Præsule: cura erat maxima, ut utilis pastor, licet genere infimus, restitueretur Ecclesie potius, quam nobilitatis eligeretur persona secularis pompæ. Qua de causa etiam primates regni sensit plurimum contumaces, qui despectis humilibus, sui similes eligebant superbos.* Hactenus Glaber.

(a) Glaber
eod. c. 2.V.
Concil.
Moguntinum.

Hoc pariter anno celebratum est generale Concilium Moguntinum ex Germaniæ Episcopis: cui interfuit etiam Henricus Imperator. Sed invertò ordine aliqui id ponunt celebratum anno superiori. At ex certa Indictione posita in Actis ejus, nempe sexta, error arguitur. Hujus autem Synodi exciderunt Acta, tantumque ejus mentionem reperimus in rebus gestis S. Gothardi Episcopi Hildesemensis, occasione miraculi tunc ab eo editi hoc anno, qui primus (ut vidimus) censetur ejus Episcopatus. Res gesta in hunc modum ab auctore ejus temporis enarratur: (b) *Primum*

(b) Apud
Sur. t. 3.
die 4. Maii
c. 21.

PAGIUS

I.
Synodus
Moguntina.

Ad num. V. & seq. Aribi Archiep. Moguntinus Moguntia Concilium Generale coadunavit, inquit Wolfherrus in Vita Sancti Godehardi Episc. Hildensheimensis cap. 4. de rebus hoc anno gestis verba faciens: *in quo Episcoporum consilio, plura quæ deviauerant, correxit. Præcipue tamen Ottonem Comitem de Hamerslein & Irmgardam (non vero, ut Baronius habet, & Tom. IX. Concil. etiam perperam legitur, Comitem ab Hanstein & Limingardam) illicite commanentes, separare disposuit; quod tamen penitus perficere non potuit; quia ille partim se Regali timore (qui ab eo anno MXX. expugnatus fuerat, ut eo anno ostendimus) partim Episcopali comminatione utcumque correxit.* Porro cum ex dictis loco citato constet, hunc Ottonem judicio generalis Concilii ob illicitas nuptias anathematizatum fuisse ab Archiepiscopo Moguntino, ap-

ejus miraculum, quod per eum Christi gratia effecit eodem primo anno ad Lectoris excitandam spem & exultationem hic merito referendum puto: quod tamen, teste Deo, non mentior, ab ipso quoque usque ad vitæ finem celatum, sed a Clero & populo, qui interfuerat, divulgatum. Aribi Archiepisc. Moguntinus illo anno Imperatorem ad Pentecostem Moguntiam invitavit, ubi etiam Concilium generale coegit, in quo multa collapsa correxit, præcipue vero Ottonem Comitem ab Hanstein & Limingardam præter fas sibi cohærentes separare constituerat, quod tamen perficere non potuit; quandoquidem Comes partim Imperatoris metu, partim Episcopi comminatione, utcumque ad meliorem se recepit frugem; femina autem hannos vel proserpiones negligens, jus tibi funditus perdidit, ut hodieque perspicui potest.

Ad hoc Concilium etiam nosser Præsul, & Episcopi & Imperatoris suju vocatus, non contemnenda Cleri & vulgi frequentia quamvis invitatus & molens stipatus eo properabat, & in quadam qui vicinus est illi castello, ubi Dei gratia & electus & consecratus fuit, iter faciebat: ubi cum mulier quadam ab immundo vexata demone, a parentibus & propinquis per Ecclesias, ad Sanctorum imploranda patrocinia, circumducebatur. Qui cum audirent noxum illum advenire Episcopum, obviam ei cum demoniaca femina fidenter processerunt, sanctæ ejus existimationis fama alleciti. Impur-

VI.

S. Gothardus
veniens
ad Synodum
in
via curat
dæmoniacam.

paret illius Concilii Acta ad nos non pervenisse. [1]

Hoc circiter anno magna Lemovicis Clericos inter civitatis, & Monachos Sancti Martialis rixa exorta, cujus hæc causa fuit. In Litanis & publicis supplicationibus Martialis nomen ex antiquo ritu inter Confessores habebatur, cumque Hugo inter Apostolos eum annumerare & Apostoli nomen illi dare coepisset, quod primus Evangelii Præco in illis partibus fuerit, Jordanus Episcopus Lemovicensis, & Clerici Lemovicenses antiquum morem defendere instituerunt. Willelmus Aquitanorum Dux hujus nominis IV. Vir literatus & literatorum studiosus, ad dirimendam litem Synodum Pictavi congregavit, ut liquet ex his Odolrici Sancti Martialis Abbatis verbis, in Concilio Lemovicensi, de quo suo loco, prolatis. Illud quoque mihi commemorandum est, quod

II.

Synodus
Pictaviensis.CHRISTY
1023.BENEDICTI VIII. PAP.
12.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPP. 48.

rus autem spiritus illorum acceleratio-
ne pavescit, per os femine auxilis cœ-
pit percontari vocibus, quoniam perdu-
ceretur. Dicentibus illis, se jam in oc-
cursum Gothardi Episcopi properare: hor-
rifico mugitu & ululatu misere se op-
posuit, & ipsi etiam, a quibus irabe-
batur, mirantibus & formidantibus re-
luctatus est, ejulans & vociferans, Go-
thardum se nec audire, nec videre posse.
Sub hac colluctatione cum misera il-
la a Fidelibus fide & spe, ut patuit, fer-
ventibus traheretur, & spiritus nequam
omni contentione obtineretur: tandem
prostrato illo mulier liberata est: &
ad virum Dei sub quadam arbore refrig-
erit causa residentem, sana corde &
corpore adducta est. Is vero cognitis iis
quæ facta fuerant, timore & gaudio com-
punctus, lacrymabundus gratias egit Deo,
in faciem se prostrans. Ac deinceps
femine manus imponens, ei bene precatus
Ann. Eccl. Tom. XVI.

est, eamque in fide confirmatam recte
valentem, atque etiam gaudentem cum
exultantibus amicis a se dimisit, cœpto-
que perrexit itinere. Quotquot autem com-
stantabantur eum viso hoc miraculo, plus
cum revereri & amare cœperunt, utpote
cujus tam præclara apud Deum merita
cognoscerent. At ille graviter eis inter-
dixit, ne cuiquam id indicarent; sed ne-
que agræ mulier, quæ miraculum in se ex-
perta fuit, neque turba, quæ ei inter-
fuerat, id reticendum putavit. Quod ma-
jus miraculum recte consideranti videri
potest. At hæc levia esse quis dixerit,
si legerit reliquas a sanctissimo viro res
gestas.

Hoc eodem anno moritur sanctus Har-
tuicus Salisburgensis Episcopus, cujus
res præclare gestas scripsit ejus discipu-
lus æque sanctus Hberardus, quas dili-
gentia Henrici Canisii editas habes to-
mo secundo lectionum antiquarum.
Y y 2 An-

VII.

PAGIUS

quod ante hos septem annos Rex Anglorum
(Canutus scilicet) Duci Aquitania (præfato
scilicet Willelmo) Regalia munera misit, simul-
que Codicem literis aureis scriptum, in quo
nomina Sanctorum distincta cum imaginibus
continebantur: quod volumen jam in CONCI-
LIO PICTAVIENSI dum hæc eadem de re
Quæstio esset, illud Dux Guillelmus literis edo-
ctus in testimonium antiquitatis Pontificibus
ostendit: erat enim ibi Martialis in aliorum
Apostolorum Catalogo positus, qui peritissimus
Princeps dicebat Archiepiscopo Burdegalensi, &
aliis, qui ibidem aderant Episcopis, comite-
re, inquit, possumus quam egregia auctori-
tatis sit B. Aquitanorum Patronus, de quo

Gregorius in illa sui laboris gonge hæc legens
tradidit observandam: nimirum imperitorum
est dubitare, de quo S. Papa Gregorius non du-
bitavit. Videtis ecce o Episcopi in hoc Codice,
qui apud Anglos scriptus est, prætermisum esse
Timotheum, & Cleopham, & Silam & alios,
quorum nomina in Evangeliiis & Actibus Apo-
stolicis, sive in Epistolis Pauli leguntur, quos
Apostolos dicitis præter duodecim esse: non tamen
prætermisum esse illum nostrum Patronum, qui
primus Galliarum fuit Episcopus, cujus no-
men in Evangeliiis reticetur. Verum in illa
Synodo nihil certi definiti potuit, aliaque
anno sequenti Parisiis cogenda fuit, ut ibi nar-
rabimus.

NOTIÆ

[1] Moguntinum istud Concilium Ottonis causam in Concilio Neomagensi anno 1018. cognitam & damnatam sine fructu, ad examen iterum & cum fructu delinquentium revocavit, ut ex iis colligo quæ Author vitæ S. Godehardi apud Pagium hic narrat. Atque ita demum sua fides coevis Scriptoribus constat. Nam Robertus Ticinensis apud Serarium, hist. Mogunt. lib. r. v. asserit Ottonem anathemate inultum fuisse ante obsidionem arcis Hamerslein, eam vere obsidionem in annum præcedentem 1022. refert. Optime ille quidem, nam Otto in Concilio Neomagensi anno 1018. damnatus fuit, atque in contumacia perseverans arcis suæ possessione privatur anno 1022. dein succedente anno 1023. novæ damnationi in Concilio Moguntino submissus tandem respuit. MANSI

I. Obitus Benedicti PP. & de eo visio.

(a) Extat. apud Sur. die 1. Junii.

Annus surgit Redemptoris millesimus vigesimusquartus, Indictione septima, quo Benedictus Papa ex hac vita migrat tertio Kal. Martii, cum se-

Protinus idem Joannes Portuensis Episcopus, auctoritatis Apostolicae fultus epistolis concito gradu Papiam usque pervenit, ubi longo & immoderate fortassis accelerato fractus itinere, per monachos cœnobii beati Majoli Apostolica legationis apocbas dirigit, omnemque per eos sancto viro seriem a se conspectæ visionis exponit.

II.

Precibus Cluniacensium liberatur Papa de pœnis purgato.

PAGIUS SÆC. XI. An. Eræ HISP. MLXII. An. Hegiræ CCXV. inchoato die 15. Martii fer. 1. A. C. 1024. I. Joannes XIX. succedit Benedicto VII. PP.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6517.

© 25. ED. D 18. P. 5. April. Indict. 7.

JESU CHRISTI 1024.

JOANNIS XIX. PAPÆ 1.

CONRADI II. REG. 1.

BASIL. & CONST. IMPP. 49.

Num. I. ad V. Benedictus Papa hujus nominis VIII. hoc anno naturæ debitum solvit, Hermannus Contracto in fusiori Chron. Mariano Scoto & Sigeberto testibus. Auctores Catalogorum plerique, & Auctores Fasciculi temporum ac Chronici Magni Belgici annos undecim, menses undecim, & dies XXI. ei assignant, qui ideo an. MXII. mente circiter Junio Pontificatum inierat. Joannes enim hujus nominis XIX. frater, qui ei successit post diem

sextum mensis Junii, & ante mensem Octobrem Pontificatum gessit. Primum liquet ex Rubico in Hist. Ravenn. lib. 5. ubi mentio fit Chartæ a Joanne Papa datæ octavo Id. Jun. qua Pontificatus Joannis VI. imperii Conradi IV. indict. XIII. scribitur. Quare cum an. MXXX. die sexto mensis Junii sextum Pontificatus annum adhuc numerarit, currenti post illum diem Pontifex dictus est. Quoad secundum, Ughellus Tom. V. Italiæ Sacra pag. 48. refert Privilegium Patriarchæ Aquileiensi concessum, scriptum per manus Joannis Cardinalis & Cancellarii vice Petri diaconi, mense Septembri, indictione decima. Datum per manus Bossonis Episcopi & Bibliothecarii S. R. E. in mense & indictione superscripta, in sacratissima sede B. Petri Apostoli anno quarto, Deo propitio, Pontificatus domini Joannis summi Pontificis & universalis noni decimi Papa. Ubi loco indictionis decimæ reponenda indictio undecimæ. Ughellus enim Tom. I. pag. 108. recitat aliud Privilegium Silvæ Candidæ Episcopo datum, scriptum per manus Georgii Notarii Regionarii atque Scriptoris S. R. E. in mense Decembri in-

nam esset ille, tam decorus & fulgidus qui sancto viro salutationis officium exhiberet: responsum est ei, quia ille esset Benedictus summa Sedis Episcopus, qui nimirum idcirco viro Dei gratias ageret, quia piis ejus sanctorumque Fratrum precibus & tartareæ cruciatus evasisset interitum, & cum beatis civibus quieturus, superna Hierusalem meruisset ingressum. In hoc valet liquido deprehendi, quæ de meritis beati Odilonis opinio jure possit haberi, cum is nimirum, qui juxta privilegium Apostolicæ dignitatis claves Ecclesiæ præcunctis mortalibus tenuit, qui ligandi atque solvendi vires præeminenti quodam jure possedit, in illo jam invisibili examine constitutus, non aliter quam precibus istius vel a peccatis solvi, vel de pœnali potuit supplicio liberari. Hactenus de his Petrus.

III.

At quoniam non uni Joanni Portuensi Episcopo de pœnis, quas pateretur, sed & aliis duobus divinitus revelatum idem Petrus, ut audisti, testatur: alia ab his diversa esse noscitur visio illa, quam de eodem Benedicto idem Petrus narrat fa-

ctam esse Episcopo Capræ, quam recenset in epistola ad Nicolaum Secundum Pontificem scripta verbis istis: Ut igitur illud inferam, propter quod ista præmissi: Episcopus, qui tum (si recte teneo) * Capræ præerat, vidit majorem Benedictum Papam (ita dictus Benedictus Octavus major respectu nepotis ejus, qui junior est Benedictus appellatus) qui jam obierat, nigro equo quasi corporaliter insidentem. Cumque illum ceptum iter carpere cerneret: Heus, inquit, nonne tu es Papa Benedictus, quem defunctum liquido novimus? Ipse, inquit, infelix ego sum. Et ille: Quomodo tibi est, Pater? Gravibus, ait, tormentis afficior, spe tamen, si adjutorium præbeatur, de mea recuperatione non privor. Sed perge quæso ad fratrem meum Joannem, qui nunc Apostolicam occupat Sedem, eique, mea functus legatione, denuncia, ut illam potissimum summam, quæ in tali theca reconditur, in pauperes pro mea salute distribuat, sicque me redimendum esse, quandocumque decreverit divina miseratio, agnoscat. Nam cætera, quæ pro me sunt indigen-

* Capræ

Joannes malis artibus scdem Apostol. adscendit.

PAGIUS

indictione X. post subscriptionem vero Præfulum viginti in eo nominatorum: Datum XVI. Kal. Januarii ipse manus Benedicti Episcopi Portuensis, & vice Peregrini Colonienfis Archiepiscopi Bibliothecarii sancta Apostolica sedis anno Pontificatus domini nostri Joannis, Summi Pontificis & universalis XIX. Papa in sacratissima sede B. Petri Apostoli tertio, mense Decembri, indict. X. anno scilicet Christi MXXVI. [1] Cum itaque eo Christi anno die XVII. mensis Decemb. tertium Sedis annum attigisset, in præcedenti subscriptione loco indictionis X. reponenda indictio XI. alioquin anno MXXVI. mense Septembri annum IV. Pontificatus, & mense Decembri ejusdem anni annum III. numeraret. Doctissimus Cardinalis Norisus in Dissert. de Synodo Quinta cap. 10. indictione illa X. mendose descripta deceptus existimat, Baronium & Onuphrium Pontificatum Joannis XIX. male in hunc annum distulisse, huncque anno superiori pridie

Kalend. Martias, (qui dies ab Onuphrio notatus,) Pontificem creatum esse. Verum ex dictis certo consequens est, Joannem XIX. hoc anno post diem sextum Junii Benedicto successisse, huncque anno MXII. post eundem diem, imo & post diem XVII. ejusdem mensis, quo Sergius IV. adhuc in vivis erat, Pontificatum iniisse, ideoque secessisse annos XI. menses XI. & dies XXI. Rubens pag. 278. Chartam profert, in qua annus IV. Joannis Papæ conjungitur cum anno III. Conradi Imp. die XI. Aprilis & indict. XII. sed loco anni IV. substituendus quintus.

Hermannus Contractus in auctiori Chronico, Platina, alique ajunt, Joannem ex laico factum esse Pontificem, additque Platina, ejus vitam mirifice laudari. Sed quia nullum exemplum præcefferat electi alicujus Pontificis Romani nullis sacris initiati, non dubitandum, ligi potest quod id multis tunc mirum visum fuerit, facti anno superiori, quando in Gallis, Ar-

II. Laici virtutibus necessariis præditi erant.

NOTÆ

[1] Privilegium hoc Popponi Aquilejensi Patriarchæ concessum fictitium esse, constat non ex mendosa tantummodo indictionis nota, sed & ex hoc potissimum, quod cum Joannes XIX. Synodum Romæ celebraverit, Synodicam postea transmisit ad Ursum Gradensem Patriarcham, in qua fateatur deceptum se fuisse a Poppone in eo quod pro ipso dedit privilegium, quamvis asserit se in illo verba quædam interuisse, quæ & recitat quibus a fraude se cautum utcumque reddiderat. Porro hæc eadem verba ipsa extitisse in Privilegio Pontificio Popponi dato asserit Dandulus apud Ughellium in Aquilejensibus Tom. V. pag. 49. novæ edit. Frustra hæc autem quæras in Privilegio ab Ughellio relato, de quo Pagius hic. Insuper illa Joannis Synodica data fuit indictione VIII. Quomodo igitur Privilegium Popponis quod hæc Synodica revocatum est ab eodem Pontifice, qui non nisi novennio vixit, indictione XI. dari potuit?

Frustra igitur ex hoc documento certi aliquid erueretur ad Epocham Joannis XIX. definiendam. Aliud igitur querendum esse Joannis XIX. exordium censeo, quod & indicant vestita monumenta apud Rubeum Hist. Raven. lib. 5. ad A. 1029. Legas ibi chartam datam anno quarto Joannis Papæ Chvonradi anno tertio die XI. Aprilis, indict. XI. Is est annus 1029. epochamque Joannis, ab anno 1025. inchoandam docent. Charta vero ista recte componitur cum altera Ravennatenfis a Pagio hic producta, in qua annus Joannis VI. diei VI. Junii anni 1030. illigatur, & collatione utriusque monumenti planum fit Joannem post diem XI. Aprilis & ante diem VI. Junii an. 1025. cœpisse. MANSI

CHRISTI
1024.

BENEDICTI VIII. PAP.
I.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 49.

ibustradite, nihil mihi penitus profue-
runt, quia de rapinis & injustitiis ac-
quisita sunt. Hic igitur Episcopus Ro-
mam impiger adiit, & ubi Joanni Papæ
defuncti fratris Benedicti verba narra-
vit, Episcopalis mox sarcinæ pondus
abiecit, monachum induit, eoque modo
salutem sibi ex aliena calamitate provi-
dit. Hæc Petrus, recensens nume-
rum illorum, qui se ab Episcopali
munere abdicarunt. At non perfunctorie
dictum putes a Benedicto de Joanne fra-
tre, qui Romanam occupat Sedem; oc-
cupabat sane, qui non legitime voca-
tus a Deo sedit, sed malis artibus a-
scendit ad ipsam. Hæc autem ut cun-
ctis pateant, ex antiquioribus auctori-
bus sunt promenda, atque primum o-
mnium horum dicendum de genere. Fue-
runt nempe Benedictus, de quo diximus,
& Joannes fratres germani, ambo filii
Gregorii, Comitis Tusculani, ut (a) Leo
Ostiensis affirmat, patria Tusculani.
De Gregorii potentia jam superius di-
ctum est. Quomodo autem iste indignus
indigne atque tyrannice Sedem occupa-
verit Petri, dicendum.

(a) Leo Ost.
l. 2. c. 27.
& c. 58. in
fin.

IV.

Rursum monstra nobis peperit po-
tentia sæcularis, procul faciendâ semper
ab electione Romanorum Pontificum,
ut ne vel auditu percipi omnino valeat:
tractent sacra, Deo sacri, non profani,
ab his procul arcendi. At quid sibi ven-
dicaverint Comites Tusculani, a Gla-
bro sæculi hujus scriptore sic accipe,
cum de Joanne hoc agit (b): Erat quippe,
inquit, Joannes iste cognomento Romanus,
frater illius Benedicti, cui in Episcopa-
tum successerat, largitione pecuniæ, re-
pente ex laicali ordine neophytus consti-
tutus Præsul: sed insolentia Romanorum
hujusmodi adinvenit palliata subdolo-
sitate ridiculum scilicet, ut quemcumque
pro suo libitu in præsentiarum ad Pon-
tificatus officium delegerint, mutato no-
mine, quod illi prius fuerat, aliquo ma-

(b) Glab. l.
4. c. 1.
Sæcularis
potentia
parit
monstra.

PAGIUS

nulpho Remensi Archiepiscopo demortuo, Ebu-
lus seu Ebulò adhuc laicus in eam Sedem eve-
ctus est. Verum quod Fulbertus Episcopus
Carnotensis tunc ad Guidonem Episcopum Sil-
vanensensem scripsit, Joanni Papæ XIX. e-
tiam applicandum: Amor justitiæ, inquit Ful-
bertus Epist. XXXVIII. vel juxta Duchesni-
um XVII. qui tuam, Pater, animam imbu-
it ab natiuitate, fecit eam offensam, & ab ex-
cessibus cautam. Cujus rei fidem cum ex alio-
rum dictis, tum ex literis tuis evidenter acci-
pi. Sed ab ordinatione Ebali Remensis Archie-
piscopi non valde tibi metuendum puto esse, si
est, ut dicitur, ab infantia Christianus, sano
sensu, sacris literis eruditus, sobrius, castus,
amator pacis, & dilectionis, nullo crimine,
nulla infamia nota turbatus; tandemque a cle-
ro & populo sua civitatis electus. Magni ele-
nim viri, ut optime nosti, Ambrosius Mediola-
nensis, & Germanus Autistodorensis aliique non-

gnorum Pontificum nomine illum appella-
ri decernunt. Hæc Glaber, insinuans
non huic olim nomen fuisse Joannem,
sed adscitum illud postea, cum ex lai-
co (nefas dictu) est transformatus in
Papam. Ex his autem conspice, quam
enormiter errent, qui (c) dicunt hunc
ex Episcopo Portuensi creatum Pontifi-
cem: qui si non aliter, certe ex his,
quæ recitavimus nuper ex Petro Damia-
ni, manifeste redarguuntur erroris, dum
longe diversum ponit fuisse Episcopum
Portuensem a Joanne Papa Benedicti ger-
mano. Cæterum cum ipse Petrus Dam-
iani hujus temporis scriptor adeo con-
stanter affirmet, Joannem Papam Bene-
dicti Pontificis fratrem se abdicasse a Pon-
tificatu: afferere necesse est, Joannem
hunc, qui ad decennium Sedem Ponti-
ficiam propagavit, nec nisi morte ea-
privatus est; cum idem ipse fuerit: e-
undem post abdicationem, legitima fa-
cta electione, legitimum Pontificem jam
sedere coepisse, atque ita ad obitum us-
que perseverasse, sicque post abdic-
ationem legitimum omnino fuisse Roma-
num Antistitem. Interea vero, quoniam
peculiare illud, ut qui pecunia emunt
sacra, pecunia pariter sacra distrahant:
quid hoc ipso suæ ordinationis exordio
tentatum fuerit a Græcorum Ecclesia,
ab eodem Glabro sic accipe: (d)

(c) Pano,
& alii
emsecuti

(d) Id. eod.
l. 4. c. 1.

V.
Græci
tentant
furrupere
nomen u-
niversalis.

Circa annum igitur Domini millesti-
mum vicesimum quartum Constantinopoli-
tanus Præsul cum suo Principe Basilio,
alisque nonnulli Græcorum consilium inte-
re, quatenus cum consensu Romani Pon-
tificis liceret Ecclesiam Constantinopoli-
tanam in suo orbe, sicut Roma in uni-
verso, universalem dici & haberi. Quæ
statim miserunt, qui deserunt multa ac
diversa donorum xenia Romam tam Pon-
tifici, quam cæteris, quos suæ parti fa-
vere conspicerent. Ubi advenientes ex-
posuerunt suæ profectiois querelam. Sed
quid non perientat cæcus amor habendi?
estque

nulli, quia tales in laico habitu extiterunt,
subito nobis Sancti Præsules exierunt. Dominus
vero Papa, cujus animadversionem te revereri
significasti, non est quod tibi merito debeat suc-
censere, si te graviter collapsa sancta Romensi
Ecclesia aliquam spem resurrectionis audiverit
providisse. Quod si tamen verum est quod scri-
bit Baronius ex Glabro lib. 4. cap. 1. & con-
firmat Chronographus Virdunensis, Joannem
nempe largitione pecuniæ ex laicali ordine
neophytum ordinatum, hæc ei favere non pos-
sunt. Porro Joannem istum XIX. dictum fuisse,
laudatâ subscriptione extra omnem du-
bitationem ponunt.

III.

A num. V. ad VIII. Hugo Flaviniacensis Ab-
bas in Chronico Virdunensi de Joanne Papa
XIX. hæc habet: A quo cum requisisset Con-
stantinopolitanus Antistes, ut sua Ecclesia, si-
cut & Romana universalis diceretur, & donis
eum, Romanoque, qui Curia præerant innume-

CHRISTI
1024.

JOANNIS XX. PAP.
I.

HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMP. 49.

estque proverbium: Aureo pugillo murum
frangere ferreum. At licet pro tempore
Phylargyria mundi regina queat appella-
ri; in Romanis tamen inexplebile cubile
locavit. Mox namque, ut videre Græ-
corum sibi deferrî fulgidas opes, versum
est cor illorum ad fraudulentia diverticu-
la, pertentantes an forte clanculo con-
cedere quiverant quod petebatur. Sed
nequaquam. Non enim potest falli sum-
ma Veritas, quæ spondit: (a) Porta
inferi non prævalebunt adversus eam.
Dum ergo adhuc leni sub murmure hu-
jusce machinatores in conclavi sese puta-
rent talia tractavisse; velox fama de
ipsis per universam Italiam decurrit.
Sed qualis tunc tumultus, quam vehe-
mens commotio per cunctos exitit, qui
audierunt, dici non valet. Præcipue ta-
men vir prudentissimus, pater videlicet
Vuillermus, de quo jam (b) diximus,
ad Romanum Pontificem de hac re misit
epistolam corpore brevem, sed materia
ingentem, ac sermone pungentem, talia
continentem.

(a) Mat.
16.

(b) supra
l. 3. c. 5.

VI.
Epistola
Vuiller-
mi Abba-
tis ad
Joannem
Papam.

Gratia Dei, & reverentia beati Apo-
stolorum principis Petri sedium in orbe
terrarum excellentissimo indepto Papæ
Joanni, Vuillermus Crucis Christi servus,
sedem judicii. Cum Apostoli & regni
corone magistri Gentium dictis instrui-
mur, Seniores non increpandum: idem
tamen alias dicit: Factus sum insipientis,
vos me coegistis. Idcirco igitur filiatio-
nis diligentia hortamur communem ve-
stram paternitatem, qualiter in uno imi-
temini cogitationes hominum providen-
tem Dominum Salvatorem, ut dicatis ad
aliquem vobis unanimum, quemadmodum
ipse Petro: (c) Quid dicunt homines
de me? Si vero responsum illius ex fide
fuerit: animadvertite qualiter sonuerit.
Si autem clare, custodite ne obfuscetur;
si vero obscure: Lux mundi oranda est,
qualiter ita fulgeatis, ut universis in
gremio Ecclesiæ constitutis ad viam man-
datorum Dei gradendam lumen præbea-
tis. Sed est fama rei, quæ nuper erga
nos accidit, de qua quis audiens non
scandalizatur, noverit se longe ab amo-
re superno disparari. Quoniam licet po-
restas Romani Imperii, quæ olim in or-

(c) Mat.
16.

PAGIUS
Patriarcha
CP. a Jo-
anne PP.
petiit, ut
Universa-
lis dici
posset.

meris floreret; ita ut clanculo tentarent con-
cedere quod rogabatur, omnis ob hoc vehemen-
tissime commota est Italia. Sed Galliarum Epis-
copi & Abbates, his obviare conati sunt, qui-
dam in persona sua, quidam vero literis mis-
sis Sedem Apostolicam visitantes, & tantum op-
probrium & dedecus auctoritatibus ad medium
prolatis, quibus contradicere fas non esset, a
Romana Ecclesia propulantes. Nec defuit in
his Patris Richardi (Abbatis Virdunensis) au-
thentica presentia, imo omnino stegit, ut
Constantinopolitanæ præsumptio consuetura quies-

bis terrarum monarchis viguit, nunc per
diversa terrarum innumeris regatur sce-
pris: ligandi, solvendique in terra, at-
que in cælo, potestas dono inviolabili in-
cumbit magisterio Petri. Atque ista id-
circo diximus, ut animadvertatis, non
aliter Græcis quam xenodochia hujusce *
quam audivimus, apud nos requirere,
impetravisse. . . . De cætero quo-
que optamus, uti universalem decet An-
tistitem, vos acrius in correctione ac di-
sciplina sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ vi-
gere, æterneque ac feliciter valere. Huc-
usque Vuillermi epistola ad Joannem
creatum Pontificem, utinam integra, &
non mendosa, atque truncata verbis,
quæ tantiponderis fuit, ut levem hominem
ne faceret quod moliebatur, omnino co-
hibuerit. Erat autem hic Vuillermus
Abbas, Monasterio S. Benigni a sancto
Majolo Cluniacensi Abbate præfectus,
de quo inter alia multa Glaber hæc ha-
bet: (d) Erat enim prædictus Vuiller-
mus acer ingenio, & insignis prudentia,
idcirco summum in palatis Regum, ac
cæterorum Principum obtinebat locum.
Quodcumque denique monasterium proprio
viduabatur pastore, statim compellebatur
tam a Regibus, vel Comitibus, quam
a Pontificibus, ut meliorandi gratia il-
lud ad regendum susciperet, quoniam ul-
tra cætera divitiis, & sanctitate ipsius
patrocinio assumpta cernebantur excel-
lere monasteria, &c.

* locus
deprava-
tus, in
quo plura
videntur
desiderari

(d) Glab. l.
3. c. 5.
Vuiller-
mus Ab-
bas ex
Clunia-
censibus.

Quod autem ad dictam legationem
Græcorum pertinet, eos nihil penitus
ab Apostolica Sede impetrare potuisse,
docent epistolæ Leonis Papæ IX. post
annos viginti conscriptæ ad Michaelem
Constantinopolitanum Patriarcham, qui-
bus expostulat de ejusmodi titulo, Oe-
cumenicus, quem suæ sedis Episcopi præ-
ter jus factæ, reclamante semper Apo-
stolica Sede, nimia arrogantia usurpa-
sent. Ex quibus aperte cognoscitur, ab
ea petitione Legatos tandem fuisse re-
pulsos. Quod etiam ex eo redditur ma-
nifestum, quod illa Ecclesia hætenus
Ecclesiæ Romanæ nova redintegratione
conjuncta, rursus schismate se divisit,
ut quæ suo loco sunt dicenda, demon-
strant.

VII.
Rursus
schismate
divisa
Ecclesia
Constant.

Hoc

ceret, filium se Romana Ecclesia, dum matris
honori providebat, ostendens. Inter alios quo-
que Vuillermus Abbas eximus (monasterii nempe
Divionensis sancti Benigni) Epistolam Papæ
misit corpore brevem, sed materia ingentem, &
sermone locupletem, quam hic inserere non pi-
guit. Eam refert Baronius num. VI. ex Gla-
bro doletque quod ea mendosa, & verbis trun-
cata sit. Quare locum mendose descriptum hic
referam emendatum: Quoniam licet potestas
Romani imperii, quæ olim in Orbe terrarum
Monarchas viguit, nunc per diversâ terrarum
loca

VIII. Obitus Henrici Imp.

(a) Leo Ost. l. 2. v. 47.

(b) Apud Sur. die 3. Martii.

IX.

PAGIUS

IV.

Hoc eodem anno, tertio Idus Julii moritur Henricus Imperator, & sepelitur Bambergæ, quam civitatem Episcopali sede, pluribus Ecclesiis, monasteriis, redditibus, & amplissimis donis illustraverat. Ad mortem Henricus veniens (inquit (a) Leo Ostiensis) Episcopis, Abbatibusque presentibus, Chunegundam conjugem suam propinquis tradidisse dicitur, ac dixisse: Recipite quam mihi tradidistis virginem vestram. Ut qui mutuo consensu castitatem servare Christi amore statuissent. Eadem & alii plerique testantur. Renovata sunt in Christianis Imperat. magno miraculo, quæ in primitiva illa Ecclesia apud Fideles reperiri aliquando contigisse, ex Tertulliano suo loco narravimus: unde merito auctor ejus temporis in Chunegunde: (b) O conjugium non voluptate, sed bona voluntate copulatum! o sanctum matrimonium, ubi una fides inviolata castitatis, ubi unus spiritus misericordiae & veritatis! ubi idem velle in virtutibus, idem nolle in vitiis, ubi nec primus, nec alter discernere potuit, dum alter quod primus voluit: ubi par animus in multis operum effectibus patet in duobus ostendit affectus. Quales has nuptias dixerim nescio. Unum scito, quia nescit modo regio nostra tales, dum propter regnum cælorum se castrantes, nec prolem terrene fecunditatis expectantes, calibem in Deo generationem recipere, a quorum ore laus Dei nunquam deficit. Hæc est generatio quærentium Dominum, qui viventes in Christo, & membra sua propter Christum super terram morientium, modo regnantes cum Christo, bona Domini sui vident in regione viventium.

Sed sicut Imperatoris castitas nulla unquam potuit suspitione pullari: ita & sanctissima Augusta illibata pudicitia aliquando calumniam passa, quasi aurum examinata per ignem, illæsa permanens, majori fulgore orbi refudit: dum (ut idem auctor, & aliiarrant) eadem Chunegundis apud virum delata de suspecta consuetudine militis, expetens ipsa, securitatem sibi pariente innocentia, probari per ignem: ignitos vomere-

Loca innumeris regatur scepteris, ligandi solvendique in cælo & in terra potestas incumbit magisterio Petri. Atque idcirco ista diximus, ut animadvertatis non aliter Græcos, quam xenodoxia hoc quod audivimus apud vos requirere, impetravisse. De cætero quoque optamus &c. Quibus ex verbis liquet, ex falso rumore, qui percrebuerat, Joannem Græcis jam concessisse, quod ab eo petierant, scribendi argumentum Guillelmum Abbatem Sancti Benigni summisse.

A num. VIII. ad XII. Sandum Henricum Imp. hoc anno animam Deo reddidisse, id-

res, non secus ac flores, illæsis manibus contrectavit. Vidit inaufertum sæculum numquam hætenus visum in continentia tantorum Imperatorum miraculum: gloriatur jure Germania uno se edidisse partu Augustum & Augustam sanctos Imperatores, inter Sanctos relatos ambos. At de Chunegunde suo loco dicendum; modo autem sanctissimi Principis gloriosa funera prosequamur, non quæ adulatione humana persolvit, sed quæ Deus in ostensione miraculorum exhibuit, ut illud Davidicum occinuisse canticum loco nœniæ liceat: (a) Scitote quia mirificavit Dominus Sanctum suum. Qui ejus vitam scripsit Adalbero Episcopus Ultrajectensis, ut auctor est Sigebertus, ipse pariter edita ab eo miracula scriptorum memoria consignavit, quæ ab Ecclesia esse recepta, testatur auctor in Chunegunde, dum ait: De vita, & miraculis Pii Henrici Imperatoris Christianissimi, & de miserationibus variis, quas fecit in domo Domini: de signis quoque & miraculis, quæ post transitum ejus per eum fecit Deus, satis ac digne scripta sancta recepit Ecclesia. Hæc ipse.

Profecuta est animam conjugis pia Imperatrix piis officiis postrema pie persolvens. Quamvis enim obitu Imperatoris omnia oppleri turbis & miseri rumoribus contigerit; ipsa animo constans, illud unum totis viribus conabatur, ut elemosynis atque præcibus Deo animam conjugis commendaret. De quibus hæc idem auctor ejus temporis in Chunegunde: Quanta vero elemosynarum largitate, quanta orationis instantia pro beati conjugis anima desudaverit, in subscripta pagina, quam ipsa per se (nam litterarum, & artium aliarum distinguere auro, gemmisque sacras vestes paratissima fuit) composuit, & scripsit, quicumque voluerit agnoscere poterit. Quæ sic se habet missa ad moniales monasterii, ad Confugia, dicti:

Chunegundis divina dispensatione solo nomine Imperatrix specialiter dilecta congregationi ad Confugia, quidquid justia convenit dilectioni.

Propria aduersitatis sarcinam (velut æsti-

que III. Idus Julii, afferunt Wippo in Vita Conradi Salici, Hermannus Contractus in Antiquiori Chronico, Chronographus Hildensheimensis, alique. Addit hic Chronographus: XXII. annis, hebdomadis V. & unum diem regnavit. Quare anno MIL. VII. Idus Junii, non vero III. Idus Junii, ut habet Baronius, die scilicet VII. mensis Junii in quem Dominica cadebat, coronatus fuit, & anni illi XXII. die sexta Junii currentis anni finiuntur, post quem supersunt hebdomadæ quinque & dies unus, nempe dies XII. Junii, sicque Chronographus diem emortualem ejus excludit. Ejus

(c) Psal.

X. Pro anti. ma Imp. laborat Chunegundis a

XI.

Moritur S. Henricus Imp.

Epistola S. Chunegundis Imperatricis.

* communi- cationi.

(a) Jac. 5.

(b) Marc. 10.

PAGIUS

V. Ejus successor a Proceribus Germania non vero a VII. Electoribus creatur.

estimo) facilius tolerarem, si vestras res salvas incolameque existerem videre. Quamvis enim mens procellosis curarum fluctibus undique quatiatur; vestra tamen recordationis anchora a cordis profunditate non avellitur: & licet longe remotæ ab oculis sitis, ab animo tamen nunquam receditis. Quis nos separabit a charitate Christi? casus doloris, an languinitas remotioris? Quin etiam si amissæ facultatis usus concederetur, voluntas hæc operis exhibitione comprobaretur. Ipsum tamen modicum, quod adhuc Deo volente, reliquum tenemus, vestra commotione alienum esse nolimus, ut participatione parvitatibus reveletur magnitudo devotionis; mater namque parum habuerit, parum filiis tribuit. Ecce hæc modici sumptus munuscula ad refectio-nem vobis mittuntur carnis, ut animam Senioris patris vestri continua alimonia orationis reficiatis, quoniam tot justorum preces unanimiter continuatæ apud Deum multum possunt proficere, Jacobo (a) attestante: Mæcum valet deprecatio justis assidua. Ille etiam atque etiam justus Dominus, qui justitias dilexit, æquitatem supplicationis audire non respuit, sed vobis indefessis intercessoribus supradicti chari memoriam facientibus, salutis dabit præmium, quod ipse promittit dicens: (b) Qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit. Atque Ann. Eccl. Tom. XVI.

Vitam scripsit Adelboldus Auctor coævus, Monachus Laubiensis & Episcopus Ultrajectinus, anno MXXXVII. demortuus, de quo Vossius in Hist. Latinis lib. 2. cap. 42. & Gretserus in Sanctis Bambergensibus. Eo mortuo Sancta Chunegundis ejus uxor, fundatrix Monasterii Confugien-sis, ad Sandimoniales Confugia Epistolam scripsit a Baronio recitatam, qua cis animam Sancti Henrici conjugis cum quo in castitate vixit, commendavit. Ditmarus lib. 7. Confugiam appellat Kapungun vulgo Kaffungen, haud procul Castellis Hassicis positum. Ad num. XII. & seqq. Cum Imperator sine filiis obisset, inquit Wippo Presbyter, quilibet potentissimus secularium Principum vir magnis, quam ingenio nitebatur: aut fieri primus, aut quacumque ratione a primo secundus; ex qua re discordia pene totum regnum inuasit: adeo ut in plerisque locis, cades, incendia, rapina fierent, si non is impetus illustrium virorum sufflamine impediretur. Refert postea summorum nomina quedam, sive Pontificum sive secularium Principum, qui tunc in regnis vigeant, quorum consiliis consuevit Francia (nempe Teutonica) Reges eligere. Paulo post: Italiam transe, cujus Principes in brevi convenire ad Regiam electionem nequiverunt, qui postmodum in Urbe Constantiensi cum Archiep. Mirolanensi, & reliquis Principibus occurrentes Regi, sui effecti sunt, & ei fidelitatem libenti animo juraverunt. Tacet hic Wippo Italos voluisse Robertum Francorum Regem, aut Willelmum IV. Aquitania Ducem sibi præficere, & a Germanis deficere, quod anno sequenti narrabimus. Paulo post subjungit Wip-

bonum opus in conspectu etiam Dei placitum esse cernitis, si non solum pro illis, qui in hac vita positi multa vobis bona; sed pro illis etiam, qui nulla fecerunt, oraveritis. Obsecro ergo, ut cum a cordibus vestris nunquam abiciatis, qui vos tamquam proprias amavit, atque hunc locum vestra servitute florere voluit. Estote quoque meæ necessitatibus memores, semper in hilaritate cordis misericordes, secundum illud Apostoli: (c) Dilectio sine simulatione. Nec non vestra mentes in quamdam mutuæ charitatis soliditatem magis ac magis concre-scant, quatenus in die tribulationis clamorem vestrum ipsius aures exaudiant, qui dicit: (d) Ubi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo: in medio eorum sum. Quod vos omnimode promereri hortor, eodem præstante, qui cum Patre & spiritu sancto vivit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen. Hæc Chunegundis.

Nec hic de Henrico prætereat, eum post obitum claruisse miraculis, quamobrem ab Eugenio Papa inter Sanctos receptus est: cujus canonizationi qui adversatus est Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, eundem est passus sanctum Henricum ultorem. Hæc in vita ejus a Canisio edita tomo sexto Antiquæ lectionis. Sed ad successorem Henrici convertamur

po: Supra memorati Episcopi & Duces, caterique Potentes haud aliter periculum militans melius aut citius evadere nati, summa opes & industria memorabili utebantur, ne republica diutius sine regente nutaret, &c. Tandem condita est dies, notatusque locus, sit publicus Conventus, qualem me vidisse antea non memini, &c. Inter Moguntia confinia & Vormatia locus est, amplitudine planitie causa, multitudinis maxime receptabilis, &c. Ibi dum convenissent cuncti Primates, & ut ita dicam, vires & viscera regni, cis & circa Rhenum castra locabant. Qui dum Galliam a Germania dividit, ex parte Germania Saxones cum sibi adjacentibus Sclavis: Franci Orientales, Narici, Alemanni convenere. De Gallia vero Franci qui supra Rhenum habitabant, Ribuaris, Lutharingi coadunati sunt.

Paulo post: Cum diu certaretur, qui regnare deberet, &c. inter multos electi pauci sunt, Conradus & de paucis admodum duo sequestrati sunt, Salicus &c. Erant duo Chunones (seu Conradi) quorum unus quod majoris ætatis esset, major mania electus vocabatur: alter autem junior Chuno dicebatur, ambo in Francia Teutonica nobilissimi ex duobus fratribus nati: quorum alter Hetzel (idest Henricus) & alter Chuno dictus est. Ipsos vero ab Ottone Duce Francorum (seu Franconia) natos accepimus, cum duobus aliis Brunone & Willelmo; ex quibus Bruno Apostolica Sedis Romana Ecclesia Papa effectus, mutato nomine Gregorius appellatus est: Willelmus factus Argentinen-sis Ecclesia Episcopus miro modo eam sublimavit, &c. In his duobus, idest, in majori Chunone & juniore diu pendebat

(c) Rom. 12.

(d) Matt. 18.

XII.

Z z z ora-

CHRISTI
1024.JOANNIS XX. PAP.
I.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 49.

orationem. Conradum sibi successorem designasse in regnum ipsum Henricum Imperatorem, nonnulli affirmant, ut (a) Leo Ostiensis; at alii post ejus obitum ab Archiepiscopis, & aliis Germaniæ Principibus fuisse electum tradunt, non absque contradictione potentum. Longe autem errant, qui hunc filium fuisse ipsius Henrici Imperatoris scripsere.

XIII.
Conradus
Alumnus
Burchardi
Episc.
Vormat.

Quod autem ad genus ipsius pertinet, ex Wormatiæ Ducibus originem ducere, Scriptores rerum Germanarum pariter asseverant, fuisseque filium Henrici, filii Ottonis, ex quo genitus Gregorius Quintus summus Pontifex. Cujus ætatis primordia fuere humilia atque quæta, cæteris suis consanguineis cuncta, etiam ecclesiastica conturbatione miscentibus. Unde contigit (ait auctor vitæ Burchardi Wormatiensis Episcopi, hujus ætatis scriptor) ut idem vir Dei Burchardus hoc genus hominum omnibus vitæ suæ diebus exosum habuisset, & quasi Ecclesiæ Dei invasores omnes respicere, uno tantummodo juvene excepto, Conrado scilicet, quem parentes, ceterique cognati, quia pacificus erat, & innocentiam vitæ diligebat, indignando respuerunt. Hunc vir Dei venerabilis Burchardus ad se vocatum, Dei timorem pariter & amorem docuit, & quasi adoptivum nutrit, & quia stabilitatem animi in eo intellexit, præ cæteris multum illum dilexit. Quem Deus postea in solium regni clementer e-

PAGIUS

reliqua nobilitas, &c. Archiepiscopus Moguntinensis, cujus sententia ante alios accipiendâ fuit, &c. elegit majorem Chunonem suum in dominum & Regem, &c. Hanc sententiam ceteri Archiepiscopi & reliqui sacerdotum ordinum viri indubitanter sequebantur, &c. Tunc singuli de singulis regnis eadem verba electionis sæpissime repetebant, &c. Et ut nulla mora consecrationis illius fieret, postulabant, &c. Peracta electione Regem sequi Moguntiam ubi sacratissimam unctionem acciperet, cum claritate maxima omnes properabant. Addit Wippo consecrationem Regis factam in die Nativitatis Sanctæ Mariæ, cui suffragatur Chronographus Hildensheimensis, qui dicit eam peractam VI. Id. Septembris: Hæc fuit ex Scriptore qui electioni præfens fuit narranda duxi, ut institutio Septem Electorum Imperii a Gregorio V. facta ab omnibus tandem explodatur; cum vel sola Conradi Salici electio annis circiter viginti sex post Gregorii V. mortem facta eam commentitiam esse demonstrat.

VII.
Conradus
Salicus
non a filio
sed a filia
Ottonis
M. origi-
nem duxit

Conradum Salicum originem ducere a Luidolfo Ottonis magni filio, a quo prognatus sit Otto Dux, (quo nomine appellatus Conradi Salici avus), docuit Guillimannus in peculiari Tractatu de Origine & Stemmate Conradi Salici, Friburgi in Brisgovia anno MDCIX. typis edito, huncque postea Blondellus in Pleniori Assertionem Genealogiæ Franciæ Tom. II. pag. 35. passimque Historici Germanici secuti sunt. Verum Conradum Salicum, non a Luidolfo sed Luitgarda ejus sorore Conrado Lotharingiæ, Franconiæ, ac Wormatiæ Duci

xaltavit. Hæc de Conradi pueritia & adolescentia in vita cognatis, Deo autem, Deique servis amica, qui tantum virum habuit educatorem, instructorem, & monitorem, per quem Dei timorem edoctus, per eum ad Imperium aperuit sibi viam.

In juventutis lubrico eo tantum facto infamatus legitur, quod relictam Ernesti Svevorum Ducis, ex qua duos susceperat filios, nomine Gisela, ex progenie Caroli Magni oriundam, duxit uxorem; cujus rei causa ejus electio, atque unctio est retardata, ut Glaber affirmat, his verbis: (b) Cum enim du multumque de constituendo regni Principe, ac præcipue inter Præfules tractatum fuisset; visum est eis ipsam Conradum debere eligere, nisi quod unum intererat, propter quod Henricus etiam illum valde exosum habuerat. Habebat enim conjugem, quæ ille erat affinis, quam etiam primitus quidam cognatus ipsius duxerat. Propterea innotuerunt ei Pontifices, quid potissimum vellent, aut tale conjugium, quod manifeste sacræ auctoritati nimium repugnabat, tenere, seu eo dimisso, coronam Imperii sumere. Qui protinus dimitendum promisit talis incesti conjugium; seque parere diligentissime illorum dictis, & obedire consiliis. Deinde vero mittunt ad Papam Romanum, ut eis in hoc, quod decreverant, consentiret. Qui statim libentissime annuit: mandans insuper, ut quan-

XIV.

(b) Glab.
in exord.
l. 4.

Incestu-
sum con-
jugium
retardat
electio-
nem Con-
radi.

PAGIUS
VIII.
Sicuti e-
tiam Gre-
gorius V.
Papa.

quantocyus suscepto Germaniæ sceptro, Romam pergeret, & suscepturus totius Italiæ coronam. Hæc de electione Conradi. Quando autem in Italiam perrexit, suo loco dicturi sumus. Porro inaugurationem Conradi non hoc anno factam, quo

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Conradus itaque Salicus nepos fuit Ottonis Ducis Francorum, ut diserte prodit Wippo citatus, sed hic Otto, non Luidolf, ut credit Guillimannus, sed Conradi Lotharingiæ Ducis & Luitgarda Ottonis M. natæ filius erat. Cumque Regni Franconiæ Dux Conradi Salici avus, ex Juditha uxore filios quatuor suscepit, nempe Conradum Austrasiorum seu Carinthiæ Ducem, de quo anno MV. Henricum Conradi Salici patrem, Brunonem, qui sub nomine Gregorii V. Pontificatum Romanum gessit, & Willelmum anno MXXIV. Argentinensem Episcopum creatum, ut mox ex Wippono vidimus, manifestum est, deceptos viros Eruditos, qui Gregorium V. Papam linea masculina Otone M. prognatum fuisse in literas misere. Nam genus Ottonis Magni cum Otone tertio consumptum, est, ut ex Auctore cœvo anno CMXCVII. ostendimus. His adde Ottonem Luidolphi filium fuisse tantum Bojovariæ & Alemanniæ, ut anno CMLVII. monstravimus Ducem, sed nunquam Francorum. Hæc præcipua Guillimanni, qui hanc difficultatem examinavit, fundamenta. Observat Vir eruditissimus Bernonem Augiensem Abbatem Conradi Salici coætaneum in Præfatione ad Henricum hujus nominis Imperatorem II. & Conradi Salici filium, scribere: De patris vestri Chunradi profapia non adeo est dicendum, cum pateat cunctis quatenus ex generoso Ottonia Augusti germine genus ducitis. Verum non de paterna, sed de materna linea loquitur Beruo; cum in eadem Præfatione asserat, Henricum II. Imperatorem Salici filium directo sancti Arnulphi Metensis & Caroli Magni stirpis sanguine ortum esse: De quorum numero, inquit, indubitanter existitis, qui ex avitis progenitoribus tam nobilem, quam religiosam genealogia lineam ducitis. Nam Angisus filius sancti Arnulphi, &c. Ex quo (scilicet Carolo Magno) stemma pervenit ad quemdam Ludovicum Regem nobilem Francorum, qui pater extitit Lotharii Regis & Karoli Ducis (nempe Lotharingiæ). Cujus Hludovici filiam Chunradus Rex Burgundionum duxit uxorem, de qua genuit vestram aviam, matrem videlicet Gisela diuæ memoria matris vestre. Vides Bernonem a Carolo Magno Gisela Henrici Germaniæ Regis hujus nominis III. matris, parique methodo Conradi Salici ejusdem Henrici patris originem ab Otone Magno deducere, utrobique scilicet ex linea materna.

IX.
Evertitur
primum
funda-
mentum
contraria
sententia.

X.
Evertitur
secundum
funda-
mentum.

Refert etiam Guillimannus Chartam Ottonis Ducis, qua monasterium Grevenbusa in diocesi Spirensi anno Incar. Dom. CMLXXVII. Indict. VI. Imp. Otone II. instituit, suadente inquit, Juditha contorali mea cum adfensu trium filiorum meorum Heinrici, Brunonis, Chunonis. Quibus ex verbis Guillimannus infert, Ottonem nepotem ex filio Ottonis M. patrem extitisse Henrici qui genuit Conradum Salicum, Brunonis seu Gregorii V. Papæ, & Chunonis seu Conradi Carinthiæ & Austrasiorum Ducis. Ita ille pag. 12. sui Operis. At Vir eruditissimus hanc Chartam Ottoni Luidolphi filio & Alemanniæ Duci male adscribit; data enim ea ab Otone Francorum, seu Fran-

CHRISTI
1024.JOANNIS XX. PAP.
I.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 49.

ejusmodi contentiones vixerunt, sed sequenti, est nonnullorum assertio: verum ex diplomatibus ejusdem Conradi Regis liquet, hunc annum primum ejus regni numeratum. Recitantur illa in præambulis ad Burchardi decretum: tu consu-

Z z z z

le, conia Duce. Liebnitzius quippe in erudita sua Præfatione ad Codicem Diplomaticum Rerum Germanicarum recte vidit, superiorem, & inferiorem Palatinatum, ubi Spira posita, membra fuisse Ducatus Franconiæ, & Palatinos Duces usque ad Fridericum Imper. hujus nominis primum, nec Officiales nec feudatarios immediatos Imperatorum & Imperii Romani extitisse, sed Ducum & Ducatus Franconiæ. Quare Otto filius Conradi & Luitgarda, ad quem Palatinatus, urbeque Wormatiæ & Spira pertinebant, Dux erat Franconiæ, non vero Alemanniæ, a qua tantum utraque Alsatia pendebat, cujusque Argentina, qua Strasburg dicitur, caput fuit, ut prodit Ditmarus lib. 5. Hinc Conradus Junior Ottonis Francorum Ducis ex filio nepos a Wippono in Vita Conradi Salici modo Dux Franconiæ, modo Dux Voormatiensis dicitur, & Conradus pater Ottonis Francorum Ducis ab Otone Frisingensi, aliisque Dux Voormatiensis appellatur. Conradum vero Salicum, Henricum Germaniæ Regem hujus nominis III. ejus filium, Henricum IV. nepotem & Henricum V. Imper. Voormatia sepultos fuisse, eorumque sepulcra se ibi vidisse, diserte testatur Abbas Urspergensis in Chron. ad an. MCXXXV.

Hermannus Contractus in Chron. narrat. Conradi Salici unctio subdit: Nec multo post uxore ejus Gisela a Piligrino Archiepiscopo Colonia Regina nihilominus benedicta II. Kalend. Iulii uxore Octob. sed legendum, V. Kal. Octob. qui dies hoc anno in Dominicam incidit, quibus diebus hujusmodi solemnia fieri solita. Baronijs num. XIV. causam cur Gisela unctio retardata fuerit, refert ex Glabro, initio lib. 4. Wippo vero de Gisela scribit: Hæc quorundam hominum invidia qua sæpe ab inferioribus fumigat ad superiores, per aliquot dies a consecratione sua impediatur. Ceterum si illud odium iuste, an iniuste, pertulerit, adhuc in questione moratur; tamen virilis probitas in femina vicit, & ex consensu & petitione Principum consecrata, necessaria comes Regem sequebatur.

Cum anno superiori in Concilio Pictaviensi quæstio agitata fuisset, an Sanctus Maria-Apostoli vel Confessoris nomine vocandus esset, nihilque decidi potuisset, hoc anno Parisiensi aliud celebratum, ubi frequentior Doctorum numerus adfuit. Robertus Francorum Rex, Gauzlenus Bituricensis Archiepiscopus, & multi Præfules, Hugo Abbas sancti Martialis, Odolricus ejus successor, alique cum Magistris Parisiensibus eidem præfentes fuere. Lemovicenses contendere Martialem vocandum esse Primum Confessorem, non Apostolum; Parisienses vero eum etiam Apostoli nomine præter ceteros XII. posse appellari: tandemque a Roberto Rege pro Parisiensibus conclusum, & sententia Synodi Romæ ad Joannem XIX. Papam transmissa, ut eam ipse sua auctoritate confirmaret. Constant hæc ex Concilio Lemovicensi II. anno MXXXI. habito, & Tom. IX. Concil. pag. 870. & seqq. recitato. In eo enim Odolricus, ut legere est pag. 872. ait: Audiant me Pontifices & Seniores, qui

XI.

Coronatio
Gisela Sa-
lonia

XII.

Synodus
Parisiensis

qui

CHRISTI
1024.JOANNIS XX. PAP.
I.HENRICI IMP.
BASIL. & CONST. IMPR. 49.

II.

(a) Apud
Sur. l. 3.
die 4.
Martii c.
24.

le, quæ ab auctore (a) vitæ sancti Gothardi Episc. Hildesemensis de rebus gestis ejusdem Conradi per singulos annos narrantur. Porro sequentem pacis inter Principes & Conradum Regem, & in-

PAGIUS

qui coram adsunt, quod Martialis semper ab antiquitate in pluribus doctissimorum Patrum locis pronuntiatus sit Apostolus, mihi necesse non est testificari, ne forte adulatorius iudicet testis pro ejus Ecclesia regimine, &c. Extitit post eum (nempe post Abbonem, de quo locutus fuerat) ipsius monasterii pater (nempe Hugo) tum grandævitate, tum genere, cum eloquentia & disciplinis liberalibus clarus, ac demum levatus Biturica Sedi Archiepiscopus Gauzlenus. Quod testimonium Sancto Dei perhibuerit illa, multi ex nostris noverunt. Adhuc enim vivente Rege Roberto, cum antecessor meus Hugo in Palatio ei APUD PARIOS adfueret, tum multitudine nobilium & doctorum Altercatio inter Francos & Lemovicenses de re hujusmodi coram Rege fieri cepit, & ego ibi tunc presens interfui.

XIII.

In ea agi-
tatum an
S. Marti-
ialis di-
ci debeat
Apostolus.

Dicebant isti (nempe Lemovicenses) non recte facitis, quod Martialem cum Apostolis pronuntiatis. Nos recte agimus, quia eum inter Confessores recitamus. Vos ultimum Apostolorum dicitis: nos Primum Confessorum in Litanis dicimus. Quorum litigium Archiepiscopus supradictus Gauzlenus compevit. &c. Et pluribus interpositis: Nos Franci morem, quem Patres nostri, qui primi monasterium sancti Benedicti suo Magisterio innormarunt, plena nobis ratione subnixum tradiderunt, de hac re ratam conservamus. Quisquis nos hac in re imitari voluerit, ratam veritatis lineam tenebit. Quo perorato Archiepiscopus (nempe Gauzlenus) tacuit, & Rex cum omni dignitate clericorum & Principum qui sibi adstant, dicta Archiepiscopi collaudavit.

XIV.

Hujus Synodi Parisiensis meminit Ademar in Catalogo seu Commemoratione Abba-

ter ipsum & Regem Francorum fuisse sanctum Popponem Abbatem Stabulensem, magnæ æstimationis virum, (b) Everhelmus affirmat.

Re-

tum Lemovicensem Basilicæ sancti Martialis Apostoli, & sub Hugone Abbate XIII. habitam esse his verbis commemorat. XIII. Abbas Hugo præfuit annis sex. Hic in Francia collationem fecit cum Rege Roberto & Archiepiscopo Bituricensi Gauzleno & cum multis Episcopis & SAPIENTIBUS VIRIS FRANCIÆ de Apostolatu Sancti Martialis; cur alii in Apostolorum, alii in Confessorum numero eum tenere videbantur. Qui in numero Confessorum eum tenebant, ideo hoc agebant, quia non putabant aliquos esse Apostolos præter duodecim. Alii vero hoc agebant, quia nomen ejus in IV. Evangelistis non reperiebant. Qui vero saniori consilio intellecta sapiebant, affirmabant eum esse Apostolum unum præcipuum post XII. quia cum XII. conversatus est, & eandem gratiam Apostolatus, quam & ille a domino accipere meruit. In quo Concilio ab omnibus definitum est, non eum numerari nisi in catalogo Apostolorum, sicut Joannes Evangelista, qui in pace migravit; debere. Nam plurima testimonia reperta sunt antiquitus eum in litanis & in aliis scriptis Apostolum fateri per Galliam & Britanniam, Italiam, & Hispaniam, & illos esse Hebrionitas hereticos, qui non credunt præter XII. Apostolos. Nam gesta ejus canonica semper ab Ecclesia recepta satis declarant privilegium Apostolatus ejus; & quia sine dubitatione unus de LXXII. Apostolis, quos dominus misit velut Agnos inter lupos: quos LXXII. non solum Græci, verum etiam Lucas Evangelista & Paulus Apostolus in Epist. ad Corinthios I. vocat Apostolos. Nam & apud Græcos sapientiores Martialis Apostolus notissimus est. De hac controversia rursus anno sequenti sermo fiet.

(b) Everh.
in vita
Popp. c.
15. apud
Sur. die
25. Jan.
tom. I.Definitum
eum Apo-
stolum ap-
pellandum
esse.

PAGIUS

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6518.
© 26. C.) 19. P. 18. April. Indict. 8.
JESU CHRISTI 1025.
JOANNIS XIX. PAPÆ 2.
CONRADI II. REG. 2.
CONSTANTINI IMP. 50.

(a) Extat
apud Sur.
l. 2. die
3. Martii.
S. Chuo-
negundis
Aug. vi-
tum mo-
nasticum
profite-
tur.(b) Luc.
19.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6518.
© 26. C.) 19. P. 18. April. Indict. 8.
JESU CHRISTI 1025.
JOANNIS XIX. PAPÆ 2.
CONRADI II. REG. 2.
CONSTANTINI IMP. 50.

AD num. II. & seq. Wippo in Vita Conradus Rex diem sanctum Pentecostes in Constantia civitate celebravit: ibi Archiepiscopus Mediolanensis Heribertus cum cæteris Optimatibus Regni Italici occurrebat, & effectus est suus, siquidem sibi fecit, per sacramentorum & oblatum pignus, ut quando veniret cum exercitu ad subiiciendum Italiam (res enim Italica nutabant, multique Regem creare volebant) ipse eum reciperet, & cum omnibus suis ad Dominum & Regem publice laudaret, statimque coronaret. Similiter reliqui Longobardi fecerant, propter Ticinenses, qui & alio nomine Rapien-

JESU CHRISTI
ANNUS
1025.JOANNIS XX. PAP. VACAT IMP. OCCID. I.
ANNUS
2.
BASIL. & CONST. IMPR. 50.

I.

Redemptoris annus agitur vigesimus quintus supra millesimum, Indictione octava, quo tertio Idus Julii ipsa anniversaria die obitus Henrici Imperatoris, ejus conjux sanctissima virgo Chunegundis Augusta in monasterio a se erecto, in dedicatione ejus basilicæ, depositis ornamentis Imperatoriis monasticum suscepit habitum, famulatura ejusdem loci monialibus: ubi ad obitum usque annis quindecim perseveravit. Descripta ista habentur ab auctore sequentis sæculi, verbis istis: (a) Denique Conrado sibi succedente in regno, ipsa curis secularibus, sicut jamdiu desideraverat, exonerata, jam in ipso anniversario die transitus sancti Henrici, Archiepiscopi ad dedicationem Confugiensis Ecclesiæ convocavit. Ubi inter Missarum solemniam Imperiali decentissime ornatum culta ante principale altare virgo Deo devota processit: ibique thesaurum incomparabilem, ligni videlicet Dominici Crucem; parvam quidem in materia, sed maximam in virtute Domini obtulit. At ubi lectio Evangelii (quod dici consuevit ex præscripto sacrorum rituum in dedicatione alicujus ecclesiæ) in qua super arborem Crucis ascendens conspicientem se Jesum suscipere, & ab eo benedictionem Zachæus pusillus meruit accipere, lecta fuit: regalem purpuram exuens, tunicam fusciorum, quam ipsa sibi manibus suis operata fuerat, sacerdotali benedictione data, vestem religionis induit: & multis quidem pro se

stentibus, pro illa autem gaudens, quæ jam seculum damnasset in vestibus, capillis, qui hucusque in eodem monasterio pro veneratione servantur, præcis, imposto sibi ab Episcopo velo, anulo fidei subarrata, gratulabunda concinuit: posuit signum in faciem meam &c. Et: Anulo suo subarravit me Dominus Jesus Christus. Ita sponso Christo consecrata, dum filiarum suarum se sanctissimo contubernio applicuisset, non ut mater filius se præferbat, sed omnibus inserviens, servilem personam se ostendebat, ita tamen, ut cum omnia faceret, ostentationem fugeret singulorum, ne reciperet in præsentis sæculo mercedem suam. Pergit auctor ejus in monasterio dignam conversationem, Angelis parem, enarrare, & miracula ab eadem edita recensere. Sed hæc modo nobis satis ad intellendum.

Hoc tempore, vacante adhuc Imperio Romano in Occidente, ipso autem Conrado rebus Germaniarum intento, & multiplicata hostium fatigato, Guilielmus Dux Aquitanie potentissimus in Urbem peregrinationem instituit, tentaturus animos Italiæ Principum, si posset efficere, ut filium quem secum duceret, Regem crearent Italiæ, eidemque conciliarent Imperium. Est de his perbrevis ad Fulbertum Carnotensem Episcopum epistola, in hæc verba ab Hugone conscripta. (c)

Quem jugiter in præcordiis animæ sue fovet, domino ac patri suo Fulberto Hugo

II.
Guillel-
mus Dux
Aquitania
tenet res I-
talie &
Imper.(c) Fulb.
ep. 90.

ses vocantur, quorum Legati aderant, cum muneribus & amicis, molientes, ut Regem pro offensione civium placarent, quamquam id adipisci a Rege juxta votum suum nullo modo valerent. Narrat postea qua in re Regem Ticinenses offenderint, quod nempe cognito Henrici Imp. obitu, statim totum Palatium ab Otone III. valde adornatum usque ad imum fundamenti lapidem eruerint, ne quicquam Regum ulterius infra civitatem illam Palatium habere decerneret.

Scribit etiam Wippo Conradum Regem, cum ad Basileam civitatem pervenisset, & Episcopum demortuum esse reperisset, alium constituisse: Ibi Simoniaca hæresis, inquit, subitò apparuit, & cito evanuit. Nam dum Rex & Regina quodam Clerico, nobili viro, nomine Udalrico, qui ibi tunc Episcopus effectus est, immensam pecuniam pro Episcopatu reciperent, postea Rex in penitentia motus, voto se obligavit, pro aliquo Episcopatu vel Abbatia nullam pecuniam amplius accipere, in quo voto pene bene permansit, sed filius ejus tertius Henricus, qui postea Rex & Augustus effectus est, optime & sine omni scrupulo patrum votum expiavit, quia in omni vita sua pro omnibus dignitatibus Ecclesiasticis unius oblatum non dicitur accepisse. Hanc in rem scribit

go perpetuo vigere. Dux noster Guillelmus nobis amicissimus profecturus est in Italiam die Jovis proxime venturo sciscitatum de causa filii sui, si cum honore & incolumitate sua fieri queat, ut Itali eum eligant sibi in Regem, faciant ei sacramentum, & Italia regnum concedant, & Romanum Imperium accipiant per rectam fidem, quantum possint. Hac de causa processurus est prudens pater cum filio, quem supra dixi, cum ipsis deliberaturus. Nunc ergo prudentia vestra sit decernere, utrum illo absente veniat iuxta conditum. Si veneritis, vidualia vobis, Deo largiente, non deerunt. Hæc ad Fulbertum Hugo.

III.

Coluit autem Hugo in modum idem Dux Aquitaniæ Guillelmus ipsum venerandum Fulbertum Carnotensem Episcopum, eundemque litteris & muneribus frequentavit, ut docent litteræ ab eodem Fulberto ad ipsum datæ, quæ inter alias causæ jam extant. (a) Laudatissimus sane, Princeps de quo inter alia hæc in Fragmentis historiæ Aquitanicæ: Regulares Abbates & monachos maximo affectu amoris amplectebatur, & consilio

(a) Fulb. ep. 85. 86. 87. 88.

PAGIUS

bit Glaber lib. 5. cap. 5. quod cum Henricus ad simoniam extirpandam magnam Synod. in German. congregasset, cernentes Episc. gravi se se invectione irretitos misericordia operam implorabant. At ipse Princeps misericordia motus, tale consolationis protulit verbum: Ite, inquietus, & quod illicite accepistis, bene disponeve satagite; ac pro anima patris mei, qui hæc noxa reus vobiscum tenetur, attentius intercedere mementote: quatenus ei indulgentiam hujus facinoris a Deo possitis acquirere.

III. Itali Robertum aut Hugonem eius filium Regem perunt.

Porro Vuillelmus IV. Aquitanie Dux potentissimus, non hoc sed superiori anno a Langobardis, ut Rex eorum esset, in Italiam vocatus. Rem accurate tractavit Beslius tam in Hist. Comitum Pictaviensium & Aquitanie Ducum cap. 20. quam in Tractatu de Vera Origine Hugonis Italia Regis, eidem Operi subiuncto, Wippo enim, qui Conradum Salici gloriam tantum præ oculis habebat, hæc dissimulavit, & Italia Historici, vel ea ignorarunt, vel nimis nationi suæ studuerunt. Mortuo itaque S. Henrico Imp. in Germania. Comitibus creando Regi, & in Italia in eundem finem institutis, Germani Conradum Salicum Regem salutavere; Itali vero Robertum Francorum Regem, & si nollet, Hugonem eius filium in consortium Regni a patre allectum Magnumque jam cognominatum, missis ad eos Legatis, Regem renunciarunt. Verum Robertus Rex prudentissimus Italorum petitioni acquiescere noluit: Hujusmodi enim fama, inquit Glaber loquens de Hugone Rege lib. 3. cap. 9. ubique provinciarum percitus peroptabatur a multis, præcipue ab Italicis, ut sibi imperaret, in Imperium sublimari. Nam & ex cognomento proavi, Magnus Hugo dicebatur a cunctis. In Chron. Floriacensi ad annum MLX. perducto & a Baluzio lib. 2. Miscell. recitatio ad hunc annum legitur: Hugo Rex moritur; & Duchesnius Tom. IV. pag. 79. refert Epitaphium Hugonis Magni Roberti Regis filii, Quod fecit Girardus Annelianensis, in quo dicitur,

corum utilitatem regni administrare curabat. Unde & dominum Odilonem Abbatem Cluniacensis cœnobii copiosis muneribus sibi attraxit, contemplatus in eo verum Dei habitaculum, in quo Spiritus sanctus requiesceret, & cœnobium nonnulla sua dittonis ejus magisterio commendavit. Fecit idem Dux Vuillelmus a novo cœnobium ingens Malliacense in territorio Pictaviensi, itemque aliud cœnobium Burgoliense in cespite Andegavensi in fundo proprio, una cum matre sua, nomine Adala Christianissima, quæ exiit soror Richardi Comitit Rothomagensis. In quibus cœnobiis nunc alios Regulares aggregavit plures numero, qui die & nocte Domino laudes persolverent omnipotenti, eisque constituit Abbatem, ferventissimum in sancto proposito, & regularis disciplina firmissimam columnam, nomine Theolmum. Et inferius: Hac pietate semper usus est, ut quos victor vivos capere potuit, non eos interimere permisit, sed ereptos a morte, & multatione membrorum, incolumes abire præcepit. Cæterum quod ad res Italiae & Imperium pertinet; cum videret repugn-

Guillelmi Ducis pietas.

Celtiberi lacrymant, te Regem Roma petebat.

Tum in eodem Opere, ubi refert Episc. Historicas Fulberti Episc. Carnotensis, peculiari sibi ordine digestas exhibet Episc. LV. a Fulcone Andegavorum Comite ad Robertum Regem datam, in qua Fulco ait: Guillelmus Pictavorum Comes herus meus locutus est mihi nuper, dicens quod postquam Itali discesserunt a vobis, discessit, quod vos Regem haberent, petierunt filium suum ad Regem. Quibus ille invitatus contestatusque respondit, tandem acquiescere se voluntati eorum, &c.

De Hngonis Regis morte fufe agemus anno MXXVIII.

Guillelmus IV. modo Dux Aquitanie, modo Pictavorum Comes appellatus, a Carolo M. originem ducebat, & sicuti Robertus, cujus mater Adelais ex Italia oriunda fuit, onus tandem detrectavit, ut discimus ex Epistolis Fulberti XV. LVII. LVIII. LIX. & LX. Baronius num. II. refert tantum Epistolam XV. quæ juxta eum ordine est XC. sed in codice mendosum incidit. Ita enim juxta correctæ exemplaria legenda: Dux noster Guillelmus vobis (non vero, nobis, ut habet Baronius) amicissimus profecturus est in Italiam die Jovis proxime venturo, sciscitari (non vero, sciscitatum) de causa filii sui, si cum honore & incolumitate sua fieri queat. Itali enim elegerunt eum sibi ad Regem (non vero ut Itali eum eligant sibi in Regem) facientes ei (non vero, faciant ei) sacramentum, & Italia regnum concedendi (non concedant, ut habet Baronius) & Romanum Imperium acquirendi (non autem acquirant) per rectam fidem quantum possint (non quantum possint.) Hac de causa processurus est prudens pater filium (non processurus est prudens pater cum filio) quem supra dixi, cum ipsis deliberaturus. Denique Episc. LVIII. a Guillelmo

IV. Frustra etiam tentant Guillelmum IV. Aquitanie Ducem.

IV.

(a) Habet ea post Roberti vitam postea appendicem ad Glabrum. Inventio capituli S. Joannis Baptiste.

gnantes Longobardos & eos, qui favabant studebantque Conrado, adversarios se fore passurum; remque haud perfici posse absque ingenti strage Fidelium, ut prudens maluit abstinere, reque infecta ad propria remeare.

Quomodo autem, ubi reversus est, Deus eum voluit consolari inopinata inventione capituli sancti Joannis Baptistæ, accipe ex iisdem Fragmentis ejusmodi narrationem: (a) Temporibus ipsis, dum reversus esset a Roma post Paschales dies gloriosus supradictus Dux Vuillelmus, inventum est caput sancti Joannis, in ipsius basilica in tugurio saxeo cœnobii Angeriacensis: quod sanctum caput dicunt esse proprium caput sancti Joannis Baptistæ. Tunc Vuillelmus Dux repletus magno gaudio, sanctum caput populorum visibus ostendendum decrevit: & non solum Aquitania, verum etiam Francia, & Burgundia, Hispania & Britannia, atque Longobardia, & cætera Gentium diversitas certatim, velut annis, devote ibi occurrat, audita fama tam præclara nostris diebus. Rex quoque Robertus honorifice advenit, & sicut decebat regiam dignitatem, obtulit in eodem loco concubam de auro purissimo, pensantem libras triginta: pretiosas quoque vestes, ecclesiasticum ornamentum; & magno ho-

PAGIUS

mo Aquitanie Duce scripta ad Maginfredum clarissimum Italiae Marchionem, habet: Quod ceptum est de filio meo, non videtur mihi ratum fore, nec utile, nec honestum. Gens enim vestra infida est, infidia graves contra nos orientur. Postea Maginfredum rogat, ut operam det, qualiter absque utriusque dedecore ab incepto desistatur. Idem fere habet Ademarus in Chronico de Guillelmo IV. Aquitanie Duce verba faciens. Conradus itaque Salicus Regni Italici pacificam possessionem iniiit.

V. Novi hæretici in Langobardia detecti.

Detecti hoc tempore in Langobardia hæretici, de quibus Glaber lib. 4. cap. 2. & seq. qui colebant idola more Paganorum, ac cum Judæis inepta sacrificia litare nitebantur. Addit de illis Glaber, innumerabilem exercitum in nigerrimis vestibus, faciebisque teterrimis venisse ad domum cujusdam agroti, quorum princeps promisit ei sanitatem & longam vitam, subditque: Et ut certissimo credas quod spondeo, noveris meo auxilio, meaque industria, Chuonradum hoc tempore Imperatorem esse creatum. Tu quippe bene nosti, quod nullus Imperatorum ita velociter omnem Germaniam atque Italiam, sicuti iste, sua subjugavit ditione. Ostendit postea Glaber peccatis hominum exigentibus, Domino permitte, a nequam spiritibus aliquando fieri miracula, ex quibus aliqua narrat. Verba autem citata, quæ immundus spiritus protulit, famæ Conradi magni nominis Imperatoris, nihil nocent, ut omnibus notum, indicantque hanc hæresim anno MXXVII. quo ille Romæ Imperator coronatus fuit, primum innovasse.

VI.

Ad num. IV. Baronius ex Auctore Anonymo refert inventionem capituli Sancti Joannis Baptiste, Angeriaci in Aquitania factam;

nore a Vuillelmo Duce exceptus est cum omnibus, qui eum comitabantur. Et bis expletis, reversus est Aurelianos. Quod etiam majus videtur, omnes congregationes servorum Dei ex Aquitania cum Sanctorum corporibus & reliquiis, & apparatu ecclesiastico psallentes processerunt ad Memoriam sancti Præcursoris Christi: interque concursus Lemovicinorum una cum monachis & clericis, & primoribus, & Episcopo Geraldo & Joffredo Abbate præcelso, cum innumerabili gloria Memoriam Aquitanie patroni præcipui Martialis, recto cursu per sanctum Carrosum prætereuntes, ad Memoriam Baptistæ Domini detulerunt, & magnis lætantibus miraculis, quæ Apostolus Gallie gloriosissimus Martialis patravert, per vitarum interstitia sub oculis omnium tripudantes reversi sunt. Dux vero Vuillelmus semper cogitans de Dei honore, ad ipsius laudem & gloriam dominum Odilonem Cluniacensem Abbatem accesserunt, & in eodem supradicto cœnobia Angeriacensi disciplinam monachorum sub jugo regulari in melius restauravit. Hæc de inventione & cultu venerandi capituli ibi.

Hoc eodem anno, jam inchoata Indictione nona, mense Decembri Basilius Imperator, cum vixisset annos septuaginta-

verum eam contigisse an. MXVIII. ex Ade-

maro, qui in Aquitania vivebat, ostendimus. Nec refert quod Anonymus laudatus Joannis dicat, id accidisse anno, quo Vuillelmus Aquitanie Dux hujus nominis IV. Romanus profectus est, & hoc anno Willelmus Romanus perrexerit; cum Anonymus de alia Willelmi professione Romana omnino interpretandus sit. Ad num. V. in Siciliam, inquit Cedrenus, molitur expeditionem Basilius, Orestam quandam Moritur de sâissimis suis cunuchis præmittit cum magnis copiis: ipse fato interceptus subsequi non imp. valuit. Nam mense Decembri, indictione nona, anno 6534. (Erax nempe Constantinopolitanæ, Kalendis Septemb. hujus Christi anni inchoato) subito correptus morbo decessit. Paucis ante mortem ejus diebus obiit Eustathius Patriarcha; in cujus locum Imperator substituit Alexicum Monachum, Studiani Collegii Magistrum, qui ad ipsam invisionem causa venerat, afferens secum caput Joannis Baptiste (quod tamen in Aquitania per hæc tempora dicitur inventum). Eum ergo cum per Joannem Protonotarium, cujus opera in administrandis publicis negotiis utebatur, in solio Patriarchæ collocasset, vespere expiravit. Michael Pcellus Tom. I. cap. XX. de ejus Regni duratione scribit: Videtur hic Imperator supra reliquos omnes Imperatores longissimi avi fuisse. Abortu enim natiuitatis ad annum vigesimum imperium cum patre, & Nicephoro Phoca, & qui ei successit, Joanne Tzimisce, cum subditus esset: tum vero duos supra quinquaginta annos imperium solus tenuit. Secundum itaque supra septuagesimum agens imperii annum ex humanis migravit. Sed cum certum sit, Basilius anno CMLXXXVI. Imperium inisse, cum Constantino fratre imperavit tantum annos

V.

Inventio Capituli S. Joannis Baptiste.

VII.

CHRISTI
1025.JOANNIS XX. PAP.
2.VACAT. IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMP. 50.Mortuus
Basilii
Imp. &
Eustathius
Patriarcha
Const.

ptuaginta, imperasset vero quinquaginta, repentino morbo correptus exivit e vita, relinquens Imperium integrum fratri suo Constantino. Paulo ante autem obiit Eustathius Patriarcha Constantinopolitanus, in cuius locum Alexium monasterii præfectum (ut inquit Cuiropalata) collocandum curavit, quo adjuvatore in Republica administranda utebatur. Idemque & mores Constantini damnatos recenset, ejusque tyrannidem in opprimendo populo tributorum violenta exactione.

PAGIUS nos quinquaginta, & Pfellus, qui Tom. III. ait, Basilium Imperatorem mortuum esse se adhuc infante, in eo calculo erravit. Baronius anno DCCCLXXXVI. num. VII. narrat ex fragmento Historiæ Aquitanicæ Basilium Imp. victis Bulgariis habitum Monasticum ex voto induisse. Verum Auctor ille Anonymus hoc de Basilio Porphyrogeneto, non vero de Basilio Macedone asserit, & ei hac in re non videtur fides adhibenda; cum Historici Byzantini nihil simile referant. Præterea Baronius ibidem num. XIV. ait, Menologium Basilii nomine inscriptum Basilio Macedone imperante, elucubratum esse; sed eodem loco ostendimus, illud ad Basilii Porphyrogeneti tempora revocandum.

VIII.
Constantini Imp.
prævi mores.

Mortuo Basilio Constantinus ejus frater solus Imperium administravit; *Hic septuagesimum ætatis annum, inquit Pfellus, rerum summam adipiscitur: vir mollissima indolis, animique in omnes diffuentis delicia ac libidines: Regior tandem thesauros immensa pecuniarum vi plenus nactus, iis ut abuteretur, & animi levitate & voluptatibus ipse se se addidit.* Addit Pfellus eum animo pavidum fuisse, subditos omnis generis tormentis mancipasse, iræ impatientem, & cæcationis poenam temere quibusvis irrogasse. *Quia malum quoque ad quosdam extendit, qui Clero accensurant; nec summo Sacerdotio pepercit. Semel enim ira præceps, eaque abreptus, haud facile revocari poterat, ægreque audiebat quidquid admoneretur.* Subiungit Pfellus, eum tamen non fuisse sicut fratrem Basilium, tenaci ira, sed cito mutari consuetum, graviusque eorum, quæ fecisset, illum poenituisse; erga eos, qui circa ipsum erant, iis vero, qui procul erant, largitatis hujus minorem vim exhibuisse; literas haud multas didicisse, sed parum aliquid ac quantum attinet ad adolescentes, Græcicis disciplinis institutum esse. Denique Regias quasdam Epistolas ac Diplomata dictasse, nullamque tantam manu velocitatem, quæ illi dictanti par esset, fuisse.

IX.
Mizico II.
Polonia
Rex Boles-
lavo patri
succedit.

Ad num. VI. Chromerus lib. 3. alique Historici Poloni Boleslai hujus nominis primi, cognomento Chobry mortem hoc anno configurant, [1] cui successit Mizislaus, seu Mizico filius, de quibus Wippo hoc anno habet: *Boleslaus Slavigena, Dux Bolanorum insignia Regalia & Regium nomen in injuriam Regis Chvonradi sibi aptavit, cujus temeritatem ei-*

Quo pariter anno die tertia mensis Aprilis Christianissimus Princeps religione præstans, potens armis, propagator, propugnator & conservator Christianæ religionis, & regni dilatator eximius Boleslaus Poloniae Rex, cognomento Chobri, hoc est, vir altæ & heroicæ virtutis, ex hac vita deceffit, anno quinquagesimo octavo ætatis suæ, cum annos vigintifex regnasset, cum jam antea (quod decuit Christianum Principem) præmunisset se ad propinquum exitum, iterata sæpe peccatorum confessione, & sum-

VI.
Boleslai
Chobri
Regis Po-
lonorum
obitus.

*ta mors exinanivit. Filius autem ejus Mizico similiter rebellis fratrem suum Ottonem, quoniam Regis (Conradi sc. Salici) partibus favebat, in Rubbiam (idest Russiam) provinciam pepulit. Qualiter vero ejusdem Miziconis protervitatem, & ejusdem Udalrici Ducis Bohemia perfidiam Rex Chvonradus postea compesceret, in loco suo dicam, anno nempe MXXXII. Mizico Beatam Richezæm Erenfridi seu Ezoanis Comitis Palatini filiam uxorem duxit, inquit Monachus Anonymus in ejus Elogio Historico in Actis SS. Bollandianis, ad diem XXI. mensis Maii recitatur. Ait præterea idem Anonymus: *Richeza Regina facta inter se & Regem suum conjugem divortio, per odium & instigationem cujusdam sua pellicis, cum ei jam peperisset Chatimerum (sc. Casimirum, vulgo dictum Monachum) cujus generosa posteritas divitiis & potestate nobiliter insignis permanet usque hodie, veste mutata, paucis se fugam clanculo agentem adjuvantibus, utpote factus ejus intolerabiles simul & barbaros Slavorum pertusa ritus, venit ad Imperatorem Conradum in Saxoniam: a quo venerabiliter & ipsa suscepta est: & ipse nihilominus gloriosè ipsius xenitiis magnifice honorificatus est. Accepit namque ab ipsa duarum, ipsius Regisque sui conjugis coronarum insignia. Qua de causa Richezæ nomen velut a Polonis Scriptoribus prætermittitur, vel fœde proscinditur, uti a Chromero laudato, qui etiam negat, Boleslao fratrem fuisse Ottonem, aut bellum aliquod Conradum Salicum adversus Miziconem gessisse. Verum hæc in tanta Historiæ luce nunc dici non possunt. Porro Mizico est hujus nominis II. & tertius Poloniae Rex seu Dux Christianus.**

Ademarum præter Chronicon scripsit Commemorationem Abbatum Lemovicensium Basilicæ S. Martialis Apostoli, Tom. II. Biblioth. Labbei recitatam. In eo Libello loquens de Hugone Abbate XIII. & de Synodo Parisiensi, de qua anno superiori; ait: *Hic a Francia rediens mox sicut comperit veritatem in Concilio (nempe Parisiensi) Martialem scripsit in Litanis inter Apostolos, non confidens disputationi propria, sed antiquis testimoniis, & exinde ex toto, non ex parte Martialis acclamatus est Apostolus ab omnibus Catholicis, & confusi sunt Hebræi. Hujus sexto anno obiit Rogerius frater Adalberti Decani, vir clarissimus, & meus Magister, & patruus, sexto Kalendas Maii; post eum XXXII. die mortuus est idem Abbas Ugo sexto Kalendas Ju-*

X.
S. Martialis
Apostolum
dici Epi-
scopus
Lemovicensis
non
patitur.CHRISTI
1025.JOANNIS XX. PAP.
2.VACAT. IMP. OCCID. I.
BASIL. & CONST. IMP. 50.

sumptione sacratissimæ Eucharistiæ pro viatico. Prophetice prædixisse venturam regni cladem, ejusdemque restitutionem in meliorem statum, narrant qui prosequuti sunt res Polonorum, præsertim *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

PAGIUS Junii: quorum animas tibi commendo, domine Jesu. Quibus verbis Opellam suam absolvit Ademarum. Reversus itaque Hugo Sancti Martialis Abbas Lemovicum, primus omnium inter Apostolos Martialem scribit; sed Jordanus Lemovicensis Episcopus eum increpat, & novitatis arguit, dicens servandum esse morem antiquum, juxta quem Confessoribus, non vero Apostolis annumerabatur. Et ne civitas turbaretur, scripsit ad Joannem XIX. eam in rem, dicens contra id quod anno superiori ex Oldorico Abbate Sancti Martialis & Ademaro in medium attulimus, Robertum Regem & omnes Archiepiscopos & Episcopos improbare, quod Martialis loco in Letaniis consueto servari, moveatur. Quid Papa responderit, & quomodo Martialem Apostolum appellandum esse decreverit, infra videbimus. Hæc autem, quæ in Concilio II. Lemovicensi referuntur, tardius contingere non potuerunt; cum Hugo Abbas Sancti Martialis hoc anno vivere desierit.

XI.
Synodus
Camera-
censis.

Anno MXXV. indictione VIII. Gerardus Cameracensis atque Attrebatensis Episc. Synodum coegit. Fidem Catholicam de Eucharistia sancivit adversus hæreticos nonnullos, qui ab

vero Longinus canonicus Cracoviensis, qui res ab eo præclare gestas enumerat. Successit autem in locum ejus Mieczslaus ejus filius, sed parentis virtutibus longe impar.

A a a a

Mil-

Italia finibus eo loci advenerant, & quamdam novam hæreses sectam introducentes Apostolica Sanctionis disciplinam pervertere tentabant; & quamdam justitiam præferentes, hæc sola purificari homines asserbant; nullumque in Sancta Ecclesia aliud esse Sacramentum, per quod ad salutem pervenire potuissent. Hi itaque Dominici Corporis & Sanguinis Sacramentum reiciebant, & coram Episcopo adducti, referunt se esse auditores Gandulsi cujusdam ab Italia partibus viri, & ab eo Evangelicis mandatis & Apostolicis informatos: nullamque præter hanc Scripturam se recipere, sed hæc verbo & opere tenere. Tum accuratius interrogati, Sacri Baptismatis mysterium negant, simulque Eucharistiæ, Poenitentiae & Matrimonii Sacramenta. Pro erroribus singulis singula Capitula condit Gerardus, primum quidem de Baptismo, secundum de Corpore & Sanguine Domini, & ipsius Sacramenti naturam clare explicat, idque ante plures annos, quam Berengarius hæresim suam de Eucharistia Sacramento publicaret. Synodus hæc Cameracensis nuper lucem vidit Tom. XIII. Spicilegii Dachermani.

NOTÆ [1] Boleslaus Dux Polonorum obiit 5. Kalend. Novembris, ut ex Necrologio Monasterii Sancti Michaelis Babergenensis relato a Schannat. Vindem. liter. tom. 2. pag. 56. dicitur. MANSI

JESU CHRISTI
ANNUS
1026

JOANNIS XX. PAP.
ANNUS
3.

VACAT. IMP. OCCID. 2.
CONST. SOLIUS IMP. I.

I.
Conradus
Rex con-
venit S.
Burchar-
dum.

(a) Vita
Burch. in
preambu-
lis ad li-
bror Decr.

Millesimus vigesimosextes annus Christi Redemptoris Indictione nona signatus incipit, cum Conradus Rex profecturus in Italiam, Wormatiam primum se confert ad S. Burchardum, ipsius nutritorem. Qui cum plurimum ægrotans lecto decumberet, a Deo imperavit, ut valeret, dum Rege digna præstaret. Quod obtinens, ubi quem honorifice exceperet, eundem comitatus aliquantisper esset, reversus, ut præciverat, ad obitum se componens, spiritum Deo reddidit. Res digna memoria, quæ Annalibus inseratur, sic ab ejus temporis Scriptore recolitur: (a) Post hinc biennium, quam Rex Conradus in regni solium est sublimatus, imbecillitas virium seruo Dei ultra solitum accrescere cepit (laborabat enim paralyti, quod superius dictum est) cumque languore nimis ægrotaret, intra civitatem se recepit, diem & horam futura redemptionis expectans. Et cum aliquanto tem-

pore ægritudine magna detineretur, Legati Regis ad eum veniebant, qui in proxima hebdomada illuc Regem esse venturum nuntiabant. De hac legatione servus Dei conturbatus, pro infirmitate sua multum doluit, quia neque Regem digne excipere, nec servitium dignum pro infirmitate posset præbere.

Inter hæc verba ad consuetam conversus consolationem, Oratorium intravit, & januam post se clausit, ibique diem integrum in oratione permansit. Cum sero autem factum esset, more solito discipulos convocari præcepit, laudibusque vespertinis peractis, cum letitia est regressus, nobisque omnibus Dei gratia præsentata est validus. Ita quippe omne spacium, quod Rex nobiscum fuerat, quasi impetratis induciis, validus erat. Discedente autem Rege, Triburiam cum eo iit, ibique tres dies mansit, deinde accepta licentia cum abiret, Regem se non visurum amplius, multis audien-

II.
S. Burchardus
divinitus
convale-
scit, ut
excipiat
Regem.

qui Conradi Regis institutor fuerat, cum discedentem secutus est Triburiam usque & paulo post e vivis excessit, ut colligit Baronius ex ejus Vita. [2] De ea Collectione Canonum, collaborante Olberto magistro ejus, supra locuti sumus.

Fufius hæc narrat Wippo, aitque: Anno incarnat. Christi MXXVI. Chonradus Rex consilio & petitione Principum Regni filium suum Heinricum puerum Regem post se designavit, [3] cui Rom. illumque Brunoni Augustensi Ecclesie Episcopo in tutelam commendavit: & supradictis hostibus suis insidias per filium, & ceteros fideles suos diligenter opponens ipse cum exercitu copioso Italiam petere cepit, &c. Rex ingressus Italiam per Veronam inter Mediolanum & Papiam Verellas venit, ibique Sanctum Pascha celebravit, &c. Rex vero jam totam pene Italiam planam sua ditioni subjugavit: Papiensem urbem, quoniam valde populosa fuit, subito capere non potuit: ipsos Papienses in gratiam recipere noluit, quia Palatium quod destruxerant, in loco, ubi prius fuerat, reedificare adhuc renuebant,

II.
Omnem
Italiam
subigit.

PAGIUS SÆC. XI.
An. Erz
Hisp. M.
LXIV.
An. He-
gira CC-
CCXVII
inchoato
die 21.
Febr. fer.
2.
A. C.
1026.
I.
Conradus
Rex Ita-
liam petit

AD num. I. & seqq. Hermannus Contra- nus in Auctiori Chronico hoc anno habet: Rex Conradus sedatis ex parte rebellibus, circa tempus Quadragesime cum exercitu Italiam adiit, & Pascha Verellis acto totam, præter Luccam urbem Tuscia, Italiam in cis Romanis partibus sibi subjugavit. Hepidannus refert etiam solam Luccam Conrado Regi restitisse. [1] Burchardus Wormaciensis Episcopus,

NOIÆ [1] Totam præter Luccam, Italiam subjugavit &c. Sed & Luca tandem eo anno victori cessisse videtur, cum extet ejusdem anni Diploma autographum Conradi in favorem Sanctimonialium S. Salvatoris, nunc S. Justinae Ordinis S. Benedicti Lucensium, quo nobilissimas illas Virgines multis gratis & favoribus donat. Vix enim crederem Imperatorem profecturum fuisse tot favoribus Monasterium in ea Urbe positum, quæ imperium ejus agnoscere sola inter cæteras Tusciae recusavit. Datum est illud Anno Dominice Incarnationis MXXVI. Indictione IX. regni vero Domini Chonradi secundi secundo Verona. Extat adhuc MS. in vultu ejusdem Cœnobii Tabulario. MANSI

[2] Burchardus Wormatiensis decessit 13. Kal. Septembris, ut discimus ex Necrologio Ecclesie Collegiate S. Petri Wimpinensis apud Schannat. Vindem. liter. tomo II. pag. 66. MANSI

[3] Non annum tantummodo, sed & diem constituti in Regem Henrici designat Annalista Saxo Eccardi scribens. Rex Natale Domini Leodii celebravit & Henricum filium suum ex Gisla regem fecit. Ex quo vides designationem hanc ad annum superiorem 1025. unde historicus hic Germani annum 1026. incipiebat pertinere? MANSI

CHRISTI
1026.

JOANNIS XX. PAP.
3.

VACAT. IMP. OCCID. 2.
CONST. SOLIUS IMP. I.

tibus, quasi joculando prædixit. Deinde aqua purissima se lavit (ideo scilicet, ne mortuus lavaretur, atque nudus aspiceretur, sic se componens ad sepulturam in omnibus compris) nam & collum ac barbam, atque coronam radere jussit, indurusque vestibus paris, suos milites atque clientes, nec non & alios qui aderant, ad se intrare præcepit. Tunc universis magno fetu singultantibus, vir Dei vix qua poterat manu silentium indicens, ait, accusans seipsum secundum illud: Justus in principio sermonis accusator est sui, quod bonæ mentis sit ibi timere culpam, ubi culpa non sit.

Patres venerandi, fratres amandi, filii dilectissimi, vestro auxilio apud Deum jam indigeo, multum enim doleo, quod vos usque modo negligenter præcedebam, meque ultra modum super vos superbe exultabam, & non ut justum erat, vos honorificabam, nec diligebam, sed superbia illa quid mihi modo profuit? vel arrogantia quid me adjuvit? Multum mihi tunc obfuit, multaque mihi offencula parit. Hæsero namque die unus fui ex ditissimis: sed jam expecto, quod mox futurus sim ut stercus & cinis. Tantis est gloriatio nostra, talis est dominatio mundana. Nudus quippe egressus sum de utero matris meæ, nudus revertar illuc, nihil præter peccata mea reportans, nisi Dei misericordia exhortante aliquid boni fecerim aliquando, hoc apud Deum me inventurum esse spero. Ecce nunc sum lotus, ecce viam longissimam iturus, legationem durissimam expecto paratus. Ex his miseris facile cognoscere potestis lites mundanarum rerum gloriaciones quam fragiles & instabiles sint, quam pleæ malis, quam cæcæ futura, quas per speculum haud cognosco quasi in enigmate, quamvis eisdem adhuc subiacens ex parte. Ergo cui servivi, arbitro Deo meo Regi sem-

PAGIUS ebant, &c. Ea tempestate grande malum factum est in Italia, propter contentiones Papiensium & multa eorum Ecclesia in circuitu cum ipsi castellis incensa sunt: & populus qui illuc confugerat, igne & gladio perit: agri vastati sunt: vineæ truncabantur: exitum & introitum Rex prohibebat: navigium abstulit: mercimonia vetuit, & ita per biennium omnes Ticinenses afflixit, donec omnia, quæ præcepit, omni dilatione postposita compleverant.

III.
In Ale-
manniam
redijt.

Narrat postea seditionem Ravenna factam, quod Ravennates exercitum Regis de civitate expellere conati sunt, quæ tanta fuit, ut Rex Conradus, dum esset in cubiculo, hanc seditionem intelligens, arma corripuerit; sed, ut vidit Ravennates bello victos ad Ecclesias confugere, & undique latibula quærere, misertus eorum, quoniam ex utraque parte sui erant, exercitum de persecutione civium revocavit, & ita in Palatium se recepit. Subjungit Wippo

piterno me, meaque indubitanter committito, ut ipse me defendat, & secum illic perducatur, ubi anima terribiles occurfus non timeat. Tandem apertam corporis sui dissolutionem aperte pronuntiabat. His dictis finitis, cum maxima tristitia foras exivimus, & tanti pastoris interitum omnes in commune lamentando flevimus.

Tunc Principes, qui aderant, intrantes, thesaurariam & cameram, ubi pecuniam putabant reconditam, diligenter, & angulos percurati sunt, & tandem serinia laborum voluminibus plena spe pecunia subvertentes, vano fortunæ labore illusi sunt. Nam præter thesaurum ecclesiasticum, nec aurum nec argentum ibi invenerunt, exceptis tribus tantum denariis, quos vir sanctus in Vantone suo reliquit, quando alios pauperibus erogavit. Igitur soror ipsius, de qua diximus, Abbatisa venerabilis, in orationibus & vigiliis perdurando ab eo non discessit: cumque dies paucos maxima infirmitate ægrotaret; nocte quadam, antequam decederet Dei servus, de lecto se erexit, & oculis ac manibus in cœlam intentis diutius oravit: Illi qui aderant, labia ejus moveri videbant, sed quid oraret, quamvis caute intenderent, penitus non intelligebant. Deinde in lectum se deponens, sororem dextera tergit & dixit: Ecce quod concupivi, jam video; deinde dixit: Dominus vobiscum. Hoc cum tertio diceret, Redemptori nostro, cui servivi, quem amavit, quem quaesivi, quem semper operavi, spiritum immaculatum reddidit.

Habuit autem servus Dei quoddam serinium, quod nullus nostrum aliquando apertum vidit: hujus quidem clavem sorori commisit, ut quidquid invenisset, in memoriam & dilectionem vitæ suæ haberet. Quæ statim post obitum fratris, quibusdam convocatis ex nostris dicta illius narravit: & tunc serinium

IV.
In sum-
mis divi-
tis in-
venta
summa
pauper-
tas.

V.
Asperri-
ma carnis
afflicio.

Conradum ob maximos calores æstatis secessisse in montana loca, hincque discessisse tempore autumnali, additque: Italiam planam iterum peragrans, habitis consiliis & Regulibus colloquiis in opportunis locis, atque rebelles in vincula mittens, Regnum pacificavit: & sic pertransiens usque ad confinium Italia & Burgundia pervenit.

Willelmus Gemmeticensis lib. V. Hist. Normann. cap. XVII. Richardi II. Normannorum Ducis mortem his verbis narrat: Richardus Dux, quamvis præcellentissimorum actuum prærogativis longe lateque claruerat perspicuus, Normannorum Christi cultor extitit assiduus, adeo ut Monachorum atque Clericorum jure vocetur pater piissimus, & pauperum sustentator indefessus. His & hujusmodi prohibitum vigens ritibus, cepit vehementer aggravari ægritudine corporis, &c. novissime autem adscitum Richardum filium suum consulti sapientum præfessis suo

IV.
Moritur
Richardus II.
Normannorum
Dux.

CHRISTI
1026.JOANNIS XX. PAP.
3.VACAT. IMP. OCCID. 2.
CONST. SOLIUS IMP. 1.

aperuit. Invenimus autem in eo cilicium hirsutissimum, & catenam ferream ex una parte quasi ex usu contritam. Quod ut vidimus, primum contra Dei famulum sæpe nos negligenter deliquisse, tum suis peccatoribus communiter doluimus. Deinde ejus felices actus apud Deum ita rectos & abconfos digne admirantes, gratiarum actiones Deo nostro non sine lacrymis pro ejus vita retulimus. Hæc ejus domesticus: pergitque ejusdem religiosas exequias recensere. Sed hæc satis. Reliquit autem egregia suæ pietatis & ingenii monumenta, nempe libros viginti Decretorum, ex sacris Conciliis, summis Pontificibus, sanctisque Patribus collectorum, quorum novissimo libros penitentiales, nempe Romanum, Bedæ & Theodori simul jungens, in viridem observantiam revocavit pristina Ecclesiæ disciplinam. Insuper ad Clerum suum admonitionem, in ecclesia a diacono post lectionem sancti Evangelii recitatam de his quæ præcanda essent ab ipsis, sexaginta sex brevibus capitibus distinctam scriptam reliquit, ut sic perseveraret apud eos in compendium redacta doctrina canonum.

VI.

Sed ut redeamus ad Conradum Regem, ubi sanctum Burchardum visitavit, Italiam versus iter acceleravit, adeo ut Vercellis hoc anno sacrum Pascha celebravit, regio habitu perlustrans

PAGIUS

Suo ducatu, & Robertum fratrem ejus Comitatui Oxoniensi, ut inde illi persolveret debitum obsequii. Denique omnibus, quæ ad Dei cultum pertinere videbantur, strenue dispositis, millesimo vicesimo sexto anno ab Incarnatione Domini hominem exiit. Postea librum sextum incipiens ait, se impostero narraturum, quæ partim intuitu, partimque veracium relatione comperit. Robertus, contempto Richardi Ducis hujus nominis III. dominio, adversus eam rebellavit, tandemque a perfidia respuit, & in pristinam concordiam rediit; sed Richardus, ut plurimi retulerunt, veneno mortem obiit. Hoc millesimo vicesimo octavo ab Incarnatione Domini anno contigit, inquit Willelmus. Verum in anno emortuali Richardi III. deceptus est; nam non tantum in Chronicis Virdunensi, in priori Sancti Michaelis in periculo maris, & in Rotomagensi ad annum MXXVI. Richardus III. eodem anno (idest, ut existimo Ducatus) mortuus dicitur, sed etiam in Chronico Fontanellensi Tomo III. Spicilegii relato, & ab Auctore hoc tempore vivente elucubrato, qui ait: Nam neque annum in Principatu immatura præventus morte peregit. Vivebat enim adhuc anno sequenti initio mensis Junii, quo juxta eundem Chronographum Gerardus Abbas Sancti Wandregisili corpus Sancti Wlframi Archiep. Senonensis in Basilicam Sancti Wandregisili magna pompa detulit; facta est autem, inquit idem Chronographus, hæc Translatio, anno dominica Incarnat. millesimo vicesimo septimo, Cal. Junii, Henrico Rege Francorum regnum præter matris suæ voluntatem invasum

provincias Longobardorum. Demum celebrato Natali Domini, Romam se contulit anno sequenti, quo & a Joanne Pontifice Imperii coronam accepit, ut suo loco dicturi sumus. Hæc ex Actis (a) sancti Gothardi Hildesemensis Episcopi. Cæterum haud pacificus esse potuit ejus in Italiam adventus, resistitibus ex more eidem Longobardis, adeo ut armis fuerit ipsi via aperienda. Nam audi Glabrum (b): Interea, inquit, adeptus regni infulas Conradus, Italiam perrexit, secum ducens uxorem, quam (ut diximus) illicito ceperat matrimonio. Cui protinus in descensu Alpium, quem Curiam Gallorum licet corrupte vocant, in oppido * Cumis, occurrit cum summo apparatu Papa Romanus, ut ante sponderat. Fuere tunc quidam de Marchionibus Italiae, qui minus ei assensum præbuerunt: sic enim illis facere mos est, ut jam supra taxavimus in mortibus Imperatorum. Namque Papienses cæterorum superbissimi palatium Regis in sua civitate operoso sumptu constructum destruxerant usque ad solum. Ne videlicet, cum illuc pergerent Germaniæ Reges vel Imperatores, ubi habitare possent, haberent: nam loco castrorum atque munitionis illud fuerat Henrico Imperatori adversus irruentes in ipsum furore percitos Papienses. Pergit Glaber: Ille vero ut comperit, fe-

(a) Extat apud Sur. die 4. Maii tom. 3. cap. 24.

(b) Glab. lib. 4. in princ.

* Comi, Joannes Papa occurrit Conrado Regi Romanam venienti.

tenente; Principatum vero Normannia tertio Richardo legali modestia disponente. Qui locus, ut obiter notabo, egregius est ad confirmandum quod anno MXXVIII. dicimus, Henricum nempe die decima quarta mensis Maii anni MXXVII. reluctantem Constantia matre, a Roberto patre in Regni consortium assumtum esse. Porro tam Chronographus Fontanellensis, quam alii testantur Richardum III. & Robertum Normanniæ Duces magnis & insignibus virtutibus præditos fuisse, atque Chronographus Virdunensis de Richardo Gratia Dei cognominato verba faciens: Hunc ter beatum Richardum inter primos habuit (scil. Robertus Dux) consilio ejus regni Normanniæ tractabantur negotia. Denique observo hanc Translationem factam fuisse feria quinta, quæ anno sequenti cum die prima Junii concurrat, indeque apparere Sanctorum Translationes, Ecclesiarum Dedications, & Episcoporum Ordinationes hoc tempore sæpe aliis diebus, quam Dominicis peractas fuisse, quod numero sequenti confirmabitur.

Bruno qui Pontifex Romanus creatus, dictus Leo hujus nominis IX. anno MXXV. vice Pontificis Herimanni (qui erat Episcopus Tullensis) in expeditione Conradi Imperatoris super Longobardiam, & maxime super Mediolanum tunc rebellem est profectus, Levitico officio insignitus. Namque illo suo Antistite annis, morbisque prævazato, ipse auxiliarios militum copias Imperatori venientes a Tullio, ducendas suscepit, tam ejusdem Episcopi quam Augusti placito: salvo tamen per omnia proprii gradus sacramento. In illius itaque

CHRISTI
1026.JOANNIS XX. PAP.
3.VACAT. IMP. OCCID. 2.
CONST. SOLIUS IMP. 1.

rociter irruit, Iporegium primitus civitatem capiens, deinde cæteras cum castris universis propriæ subiciens dittoni. In quibus rebus difficilibus peragen-

dis reliqua hujus anni parte detentus, in sequentem annum distulit ipse suam Romam adventum.

Sur-

PAGIUS

que secularis militia dispositione, sic repente sagax apparuit ac providus, quasi hujusmodi negotiis tantum fuisset hætenus exercitatus, inquit Wibertus lib. 1. Vita S. Leonis Papæ IX. qui paulo post subdit, instante anno millesimo sexto, Herimanno demortuo, Brunonem concordia Cleri vero Episcopum Tullensem electum, tandem die dominica Ascensionis tertio decimo (legendum, quarto decimo) Kal. Junii a suo consobriño Theodorico Metensi Præfule Pontificaliter inthronizatum

esse & postea quinto Idus Septembris ejus ordinationem peractam. Dixi autem loco XIII. Kal. Jun. legendum esse, XIV. Kal. Jun. quia hoc anno Ascensio Domini in eum diem incidit. Nec existimandum diem V. Idus Septembris mendose ibi descriptum esse, quod inferiori sextam incidat; hoc enim & superiori sæculo Episcoporum Ordinationes aliis quandoque diebus, quam Dominicis factæ, uti mox insinuavi.

JESU CHRISTI ANNUS 1027.

JOANNIS XX. PAP. ANNUS 4.

CONRADI IMP. I. CONST. SOLIVS IMP. 2.

I. Coronatio Conradi Imperat.

Urgit annus vigesimusseptimus post millesimum, Indictione decima, quo Romam se contulit Conradus Rex...

(a) Otto Frising. l. 6. c. 29.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6520. SÆC. XI. An. Eræ Hisp. MLXV. Anno Hegiræ CCCCXVIII. inchoato die 11. febr. 7. A. C. 1027. I. Coronatur Rex Romanus.

AD num. I. Wippo in Vita Conradi Salici, in qua annum a Nativitate Christi exorditur, gesta ab eo hoc anno accurate narrat: Inchoante anno Nativit. Christi MXXVII. Rex Chuonradus in Iporegia civitate...

II. Coronatur Imperat. Idem anno, ut supra, idest, a Nativitate Salvatoris MXXVII. indictione decima, a Papa Joanne & universis Romanis Regio honore missive receptus est...

ipsa die Paschalis solemnitate inter duos Anglorum & Reginae Gisela avunculam Rudolphum Burgundiae Reges honorifice procedens, a summo Pontifice Joanne coronatur, & ab omni populo Romano Imperatoris & Augusti nomen sortitur.

peratores a Romanis electos fuisse, Imperialem benedictionem a Papa suscepit. Caesar & Augustus Romano nomine dictus. Quin etiam Regina Gisela Imperatricis consecrationem & nomen ibidem accepit.

Vides Wipponem Presbyterum, in Aula Conradi viventem, hunc semper Regem vocasse, donec a Pontifice Romano coronatus fuit, & postea eum semper Imperatorem appellandum ostendere, qui contendunt Germaniae Reges...

(b) Glab. l. 4. p. 10.

III. Gesta ab eo in Alemannia.

CHRISTE 1027.

JOANNIS XX. PAP. 4.

CONRADI IMP. I. CONST. SOLIVS IMP. 2.

& Angliæ, quem & Canutum appellant, nomine Chunigundem, Urspergensis affirmat.

II. Quantum autem ipse Cnutus Rex, cognomento Magnus, ex hac in Urbem ad Limina Apostolorum pieratis ergo peregrinatione suscepra profecerit, ex ejus litteris inspicere licet.

(a) Willel. Malmesb. de gest. Reg. Angl. l. 2. c. 11. * magna partis. Egelno. to

PAGIUS mannam, cunctos, qui sibi rebelles fuerant, in additionem recepit, & munitiones eorum deiecit: & perveniens usque ad Basilicam, Rudolphum Regem Burgundiae alloquitur: qui illic sibi occurrebat, extra urbem juxta vicum, qui Mittenha dicitur...

IV. Eodem tempore Vuerinberius Argentina civitatis Episcopus, ab Imperatore Legatus Constantinopolim mittitur. Qui dum causa orationis Hierosolymam pergere se fingeret, ut putavimus, judicio Domini, quem fallere nemo valebit, mi-

rum, & pro salute regnorum, quique subjacent regimini populorum. Hanc quidem professionem Deo jam olim devoveram, sed pro negotiis regni, & causis impediendis hucusque non poteram perficere: nunc autem ipsi Deo meo omnipotenti valde humiliter gratias ago, quod concessit in vita mea Petrum & Paulum beatorum Apostolorum, & omne sanctuarium, quod intra Urbem Romam, aut extra addiscere potui, expetere, & secundum desiderium meum presentialiter venerari & adorare.

Sit autem vobis notum, quia magna congregatio nobilium in ipsa solemnitate Paschali ibi cum domino Papa Joanne & Im-

Canuti Magni Regis Angliæ & Daniæ epistola.

III.

rabilliter prohibitus est. Nam dum magnum comitatum hominum, majorem quoque matorum animalium, equorum, boum, ovium, porcorum, multasque delicias seculares ultra modum secum eduxisset, perveniens in Ungariam, a Rege Stephano contradicta est sibi via, quod eo tempore nulli Oratorum accidit. Inde reversus per Bavoriam Imperatorem cum omni comitatu suo pergens Italiam intravit: & multum circa fines Verone moratus, tandem cum maximo labore per Venetiam mare Adriaticum ingressus navigio calamitose Constantinopolim pervenit.

V. Canutus Angliæ Rex orationis causam Romanam professus.

NOTÆ [1] Miror cur Pagius hic omiserit Concilium Francofordiense quod ex Labbei tomi noni appendice repetere poterat. Celebrata illa dicitur a Wolphero in Vita S. Godehardi post Nativitatem S. Joannis Baptistæ hoc anno ab Aribone Archiepiscopo Moguntino Episcopi XXIII. (in Chronico Hildesheimensi habetur XXII. sed male, cum & Annalista Saxo unde Chronici hujus author sua omnia desumpsit, XXIII. constanter legat). In eo vero S. Godehardus territorium Grandenheimense sibi vindicavit, contra Aribonem Moguntinum. Insuper in eadem Synodo Gebhardus frater Imperatoris arma compulsus deposuit, & Clericalium consuram inivitum accepit, inquit Annalista Saxo, apud quem Episcopi qui eo convenierunt multo correctius descripti quam apud Authorem Vitæ S. Godehardi leguntur. MANSE

CHRISTI
1027.JOANNIS XX. PAP.
4.CONRADI IMP. I.
CONST. SOLIUS IMP. 2.

Imperatore Conrado erat, scilicet omnes Principes gentium a monte Gargauo usque ad istud proximum mare. Qui omnes me & honorifice susceperunt, & magnificis donis honoraverunt. Maxime autem ab Imperatore donis variis & muneribus pretiosis honoratus sum, tam in vasis aureis & argenteis, quam in palliis & vestibus valde pretiosis. Locutus sum igitur cum ipso Imperatore & domino Papa, & Principibus, qui ibi erant de necessitatibus totius populi mei tam Angli, quam Dani, ut eis concederetur lex equior & pax securior in via Romam adeundi, & ne tot clausuris per viam arcerentur, & propter injustum teloneum fatigarentur. Annuitque postulatis Imperator, & Rodolphus Rex, qui maxime ipsarum clausurarum dominatur; cunctique Principes edictis firmaverunt, ut omnes mei tam mercatores, quam alii frandi gratia viatores absque omni angaria clausurarum, & teloneorum cum firma pace Romam eant & redeant.

IV. Conquestus iterum sum coram domino Papa, & mihi valde displicere dixi, quod mei Archiepiscopi in tantum angariabantur immensitate pecuniarum, quae ab eis expetebantur, dum pro pallio accipiendo, secundum morem, Apostolicum Sedem expeterent; decretumque est, ne id deinceps fiat. Cuncta enim, quae a domino Papa, & ab Imperatore, & a Rege Rodolpho, ceterisque Principibus, per quorum terras nobis transitus est ad Romam, pro meae gentis utilitate postulabam, libenter annuerunt, & concessa etiam sacramento firmaverunt sub testimonio quatuor Archiepiscoporum, & viginti Episcoporum, & innumera multitudinis Ducum, & nobilium, qui aderant. Qua propter Deo omnipotenti gratias magnificas reddo, quia omnia, quae desideraveram, prout mente decreveram, prospere perfeci, votisque meis ad velle satisfeci.

V. Nunc itaque sit notum, quia ipsi Deo supplex devoti vitam meam amodo in omnibus iustificare, & regna mihi subdita, populosque iuste & pie regere, aequumque iudicium per omnia observare: & si quid per meae juventutis intemperantiam, aut negligentiam haecenus, praeter quod iustum erat, est actum; totum, Deo auxiliante, dispono emendare. Idcirco obtestor, & praecipio

PAGIUS Iiis annis, quam praesenti collocasse. Canutum praecedentium Angliae Regum exempla, & fides certa, penes Apostolorum Principes summam esse potestatem ligandi atque solvendi, movere, ut hanc peregrinationem infligeret, sic ut ipsemet in suis ad Episcopos Angliae literis a Baronio relatis indicat. Encomiales Emmae Anglorum Reginae & Canuti

meis Consiliariis, quibus regni consilia credidi, ne ullo modo, aut propter meum timorem, aut alicujus potentis personae favorem, aliquam in iustitiam amodo consentiant, vel faciant pullulare in omni regno meo. Praecipio omnibus etiam Vicecomitibus, & praepositis universi regni mei, si meam volunt habere amicitiam, aut suam salutem, ut nulli hominum, nec diviti, nec pauperi vim injustam inferant; sed omnibus tam nobilibus, quam ignobilibus sit fas iustae lege potiundi, a qua nec propter favorem regium, nec propter alicujus potentis personam, nec propter mihi congerendam pecuniam ullo modo deviant; quia mihi nulla necessitas est, ut iniqua exactio mihi pecunia congeratur.

Ego itaque notum vobis fieri volo, quod eadem via qua exivi, regrediens, Danimarchiam tendo, pacem & firmum pactum omnium Danorum consilio compositurus cum eis gentibus, quae nos & vicia, & regno privare, si eis fuisset possibile, volebant, sed non potuerunt, Deo scilicet virtutem eorum destruente, qui nos sua benignitate in regno & honore conservet, omniumque inimicorum nostrorum potentiam annihilat. Composita denique pace cum gentibus, quae in circuitu nostro sunt, dispostoque & pacato omni regno nostro hic in Oriente, ita ut nulla parte bellum, aut inimicitias aliquorum timere habeamus, quam citius hac astate apparatus navigii habere poterem, Angliam venire dispono. Hanc autem epistolam jam praemis, ut de mea prosperitate omnis populus regni mei letificetur: quia ut vos ipsi scitis, numquam memetipsum, nec meum laborem abstinui, nec adhuc abstinere impendere pro omni populi mei necessaria utilitate. Nunc igitur obtestor omnes Episcopos, & regni mei praepositos, per fidem quam mihi debetis, & Deo, quatenus faciatis, ut antequam Angliam veniam, omnia debita, quae secundum legem antiquam debemus, sint persoluta, scilicet elemosyna pro aratris, & decima animalium ipso anno procreatorum, & denarii, quos Romam ad sanctum Petrum debetis, si ve ex urbibus, si ve ex villis, & mediante Augusto decima frugum, & in festivitate sancti Martini primitiae seminum ad Ecclesiam, sub cujus parochia quisque degit, quae Anglice * Curefret no-

VI.

S. Augustini brachium emptum.

VIII.

(a) Glab. l. 4. c. 2. Castrum perfidiorum haeretic.

* Chirefret. fecth.

conjugis, quid in una S. Audomari urbe a Canuto factum & a se propriis oculis visum his verbis narrat: Ingressus monasteria, & susceptus cum magna honorificentia, humiliter incedebat, & mira cum reverentia in terram defixus lumina, & ubertim fundens lacrymarum, ut ita dicam, flumina tota intentione Sanctorum expetiit suffragia. At ubi ad hoc

CHRISTI
1027.JOANNIS XX. PAP.
4.CONRADI IMP. I.
CONST. SOLIUS IMP. 2.

nominiatur. Haec & alia si, cum venero, non erunt persoluta, regia exactio secundum leges, in quem culpa cadit, districte absque venia comparebit. Hucusque recitatae litterae Cnuti Magni. Ex quibus plane redarguuntur erroris, qui eisdem Regis Romam adventum ponunt anno Domini millesimo trigesimosecundo. Sed cum constet, tunc contigisse, cum illic esset Conradus Imperator, & Rudolphus Burgundiae Rex: utique hoc anno (ut vidisti) id oportuit factum esse.

VII. Subiicit autem ista Willelmus: Nec dicto deterius fuit factum: omnes enim leges ab antiquis Regibus, & maxime ab antecessore suo Ethelredo latas sub interminatione regia multae, perpetuis temporibus observari praecipit: in quarum custodia etiam nunc tempore honorum sub nomine Regis Eduardi juratur, non quod ille statuerit, sed quod observaverit. Et paulo post: Domum rediens, apud Papiam brachium sancti Augustini doctoris centum talentis argenti, & talento auri comparatum apud Conventuriam misit. Haec ipse.

VIII. Cum autem reliquias Sanctorum tam charo pretio distrahi quidam nebulo intelligeret, ex mentitis Sanctorum reliquiis nefariam procuravit exercere mercaturam, de quo Glaber, qui antequam de illo agat, ejusmodi ad hoc ipsum spectantem tempus ingerit narrationem: (a) Castrum igitur erat per id tempus in gente Longobardorum, quod (ut erat) vocabatur Mons videlicet fortis, plenum etiam ex nobilioribus ejusdem gentis. Hos nempe cunctos ita maculaverat haeretica pravitas, ut ante erat illis crudeli morte finiri, quam ab illa quoquo modo possent ad saluberrimam Christi Domini Fidem revocari. Colebant enim idola more Paganorum, ac cum Judaeis inepta sacrificia litare nitebantur. Saepissime denique tam Mainfredus Marchionum prudentissimus, quam frater ejus Alricus Astensis urbis praeful, in cujus scilicet diocesiflocatum habebatur praedictum castrum, ceterique Marchiones, ac Praefules circumcirca creberrimos illis assultus intulerunt, capientes ex eis nonnullos, quos dum non quivissent revocare ab insania, igne cremaverunt. Contigit ergo in vicino haberi aliud castrum nostrae religionis & Fidei, in quo quidam miles aliquando Ann. Eccl. Tom. XVI.

egrotans ad extremum pene devenerat. Ad quem utique visitandum ex haereticorum castello illorum praecipua iuxta morem veniens mulier; revera potius, ut evidentior fieret sectae ejusdem nequitia, protinus ut ingrediens domum, in qua ager decubabat, intraret, repente prospiciens is qui languebat, vidit intrare cum eadem muliere ad se innumerablem exercitum in nigerrimis vestibus, faciebusque teterrimis. Qua vero ingressa, postquam languentis frontem, ac pulsum pectoris, & caetera, ut usus habet, manu perlustravisset, pronunciarique illum convalescentem in proximum, domum egressa est, totaque simul familia cum illa solum relincente infirmum. Statimque affuit illi nigrorum, quem viderat, globus: cui ita qui videbatur illorum princeps, inquit: Agnosce me, inquit, Hugo? hoc enim erat illius agri vocabulum. Cumque ille respondens diceret: Tu quis es? dixit ei: Potentissimus potentum, ac ditissimus divitum. Ego quae occurro tibi, si me tantum credideris facere posse, & te a morte, quae praesens imminet, eripiam longoque vires tempore. Et ut certissime credas quod spondeo: noveris meo auxilio, meaque industria Conradum hoc tempore Imperatorem esse creatum. Tu quippe bene nosti, quod nullus Imperatorum ita velociter omnem Germaniam, atque Italiam, sicut iste, sua subjugavit ditioni. Novi, inquit, ager, & mirum diu mihi cum ceteris fuit. Deinde vero primae fraudis auctor adiecit: Nonne etiam in transmarinis partibus regnum Graecorum post Basilium Michaeli mihi obedienti tradidi? Idcirco crede mihi, quia faciam tibi multo majora, quam sperare queas, ab te ipsum sanitati restituam. Erat quippe fama tunc temporis, quod idem Michael Cubicularius fuisset Basilii, clamque illi venenum in potu ad necem dedisset, cuius procul dubio Imperii post mortem ejus sumpsit coronam: cui etiam (ut par erat) regimen Imperii non satis utile fuit. Interea memoratus Hugo in se reversus, dextera signum venerabilis Crucis exprimeret tentans dixit. Ego vero JESUM Dei Filium testor, quem adoro, credo, & confiteor; & non aliam te omnino credidero, nisi ut fuisti, & es, fallacem diabolum. Tunc daemone continuo hanc vocem edidit: Quaesio ne brachium contra B b b me

Detectae fallaciae daemoneum.

PAGIUS hoc perventum est, ut oblationibus Regis sacra vellet cumulare altaria: ohe! quotiens primum pavimento lacrymosa infixit oscula? Quotiens illud pectus venerabile propria puniebant verbera? Qualia dabat suspiria? Quotiens precabatur, ut sibi non indignaretur superna clementia? Tandem a suis ei imminenti sua porrigebatur oblatio non mediocris, nec

qua alio clauderetur in marsupio, sed ingens allata est palliali extento in gremio, quam ipse Rex suis manibus altari imposuit, largitor hilari monitu Apostolico. Altaria autem cur dico? cum vidisset me meminere eum omnes angulos monasteriorum circuisse, nullumque altare licet exiguum praeterisse, cui non munera daret, & dulcia oscula infingeret? Deinde

me erigas; sicque continuo omnis ille globus, ut fumus, evanuit. At ille exclamans, voce qua potuit, accurrunt quique domestici; narrat illis ex ordine quae vidit, quae audivit. Quibus dictis ipso die ante solis occasum obiit. Nulli quippe dubium, quoniam quae sibi visa nobis vidit. Haec de his Glaber, quibus de sacrarum reliquiarum nundinatione, de qua praefati fumus, eiusmodi subiicit historiam:

IX. Impositor nundinator reliquiarum.

Fuit enim in praescripto tempore homo plebejus, mangonum callidissimus, ignoti tamen nominis & patriae, quoniam pro diversitatibus locorum quarens latebram, ne agnosceretur, fraudulenter imponebat sibi vocabula, vel de qua foret provincia. Custodiebat quoque e tumulis clanculo ossa edellens a cineribus nuperime defunctorum hominum, sicque imposta in diversis apophoretis venditabat apud plurimos pro sanctorum Martyrum seu Confessorum reliquiis. Hic vero post innumeras hujuscemodi illusiones in Gallias patratas perfuga venit ad loca Alpium, ubi per sepe bruta gentes inhabitant, habentes in arduis plurima domicilia. Ibi nempe se Stephanum nuncupavit, qui alias Petrus, alias Joannes dictus fuerat. Illis ergo more solito noctu colligens e loco abiectissimo ignoti hominis ossa, quae posuit in capsella & feretro; dicebat sibi angelica ostensione revelatum fuisse, quem singebat, esse sanctum martyrem nomine Justum. Mox quoque vulgus (ut se in talibus habere solet) ignavum, quidquid rusticanae plebis fuit, eorum ad hanc famam confluit; poenitet insuper si non est ibi morbus, qui curari deponat. Tunc ducit debiles, confert munuscula, pervigil tenet excubias, praestolans repentina fore miracula, quae (ut diximus) aliquoties permittuntur fieri a malignis spiritibus tentatorie, peccatis hominum praecedentibus, quod tunc procul dubio evidentissime claruit. Multimode quippe membrorum reformationes ibidem visae sunt extitisse, ac insignia pendere * ossicillorum multiformia; nec tamen Moriana, vel & Cotica, seu Gratinona urbium Praesules, in quorum dioecibus talia profanabantur, diligentiam hujus inquirendae rei adhibere; quin potius conciliabula statuentes in aliquibus, nihil aliud nisi inepti lucri quaestum a plebe, simulque favorem fallaciae exigebant.

X.

Interea Mainfredus Marchionum distissimus hujusmodi famam comperiens, misit e suis, qui vi rapientes illud, quod

PAGIUS

inde adsunt pauperes, numerantur etiam ipsi protinus singularem omnes. Haec & alia his miriscentiora a domino Cnutone gesta vidi ego vester vernula, sancte Audonare, sancte Bar-

colebatur simulacrum, sibi deferrente, quem aestimabant Martyrem venerandum. Imperat idem Marchio constituere monasterium in Suetiae castro, quod est antiquissimum inter Alpes, in honore Dei omnipotentis, ejusdemque genitricis Mariae semper Virginis, in quo etiam post expletionem operis illum cum aliis quamplurimis Sanctorum pignoribus locare decreverat. Post paululum quoque, completo Ecclesiae opere, statutoque dedicationis die, accessit Episcopis in gyro degentibus, cum quibus etiam saepe nominatus Abbas Villedimus, nonnulli & alii Abbates affuerunt. Erat autem tunc praedictus ibi Mango, jam dicto Marchioni percharissimus effectus, quippe quoniam spondebat se multo pretiosiora Sanctorum pignora in proximo revelaturum, quorum scilicet gesta & nomina, atque passionum certamina (ut caetera) fallaciter confingebat. Qui cum a doctioribus quibusque interrogaretur, qualiter talia pernosceret, minus verisimilia blaterans personabat. Namque egomet cum saepe nominato Abbate illuc deveniens, * interrogans. Aiebat namque: Apparet, inquiens, mihi noctu Angelus, narratque ac docet quaecumque me velle scire noverit; & tandem apud me manet, usque dum ego recedere compello. Cum vero ad haec respondentes sciscitaremur, an vigil, seu in somnis hoc cerneret, subjunxit: Per singulas pene noctes eripit me Angelus e lectulo, uxore mea ignorante, qui post multa colloquia salutans me atque deosculans recedit. Nos quoque expoliatum calliditatibus intelligentes mendacium cognovimus, virum non angelicum, quin potius fraudis ac malignitatum ministrum.

XI.

Praeterea pontifices rite peragentes, ob quam venerant, Ecclesiae consecrationem, intruserunt cum caeteris reliquiarum pignoribus ossa illius profani astu adjuncta; non tamen sine magna utriusque plebis exultatione, quae innumerabilis illuc convenerat (contigit ergo ista fieri die xvi. Kalendis Novembris) idcirco nempe, quoniam fautores hujus erroris assererebant esse eadem Justii martyris ossa, qui eo die in Bellovaco Galliarum passus est urbe, cujus etiam caput Antiodorum, ubi natus & nutritus fuerat, relatum est, & habetur. Sed ego, qui rei novitatem noveram, frivolum, quod dicebatur, assereram. Elegantiores tamen virorum personae cognoscences signa fallaciae, fidem dabant assertioni, quam prouleram. Nocte denique infecta visisunt

Falsa Reliquiae interuntur in Eccles.

tine, cum serent vestris in canoniis. Pro quibus bonis tantum Regem impetrare videre in caelestibus habitaculis; ut vestri famuli Canonici & Monachi sint orantes orationibus quotidianis.

sunt a quibusdam monachorum, seu aliorum religiosorum monstruosa in eadem Ecclesia phantasmata, atque a locello, in quo inclusa habebantur ossa, formas nigrorum Aethiopum exisse, necnon ab ecclesia recessisse. Sed licet plures sanae mentis detestabile signum abominandum clamarent: vulgus tamen rusticanae plebis injusti nomen pro Justo venerans, olim in suo permansit errore. Nos autem idcirco ista retulimus, ut a multiformis demonum, seu humanorum errorum, qui in orbe passim abundant, praecipue in fontibus seu arboribus, ab agris incaute veneratis caveatur. Haec Glaber.

XII.

(a) 2. Cor. 11. (b) 1. Tim. 6.

Deus monere solitus fideles ut caveant errores.

(c) Apoc. 22.

Sane quidem & temporibus Apostolorum erant in Ecclesia falsi fratres (ut testatur Apostolus a) & illi plures numero, qui (b) quaestum pietatem putarent. Querela est pariter sancti Augustini in libro, quem scripsit De opere monachorum, in Africa quosdam pseudomonachos impositores circuisse distrahentes lucri causa reliquias, quas dicerent ossa Martyrum. Sed non desuit Deus, cum opus fuit, servis suis, monendo revelans, si quis circuitorum fraude in reliquias, quas Fideles colerent, error irrepisset, ut legitur factum apud Severum, in vita sancti Martini, sive alias, vel ut modo hic accidisse cognovimus. Si quis autem divinitus facta de his revelationi non pareat, sed obstinatus in errore permanere voluerit, excipiet illam digne sententiam: (c) Qui sordescit, sordescat adhuc. Sed & si non tunc, eo modo incalcescente vulgo in defensionem erroris, postea tamen emendatam constat fuisse fraudem illam, cum neque ibi, neque circumcirca alicubi locorum remanserit memoria Justii martyris, titulo falso conficta.

XIII.

Obitus S. Romualdi.

Hoc anno ponitur obitus sancti Romualdi, de quo saepe superius diversis in locis: cujus vitam egregiam Petrus Damiani conscripsit anno decimoquinto post ejus mortem. Verum cum dicit eum vixisse annos centum viginti, fateor, Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

VI. Obitus S. Romualdi Abbatis.

Ad num. XIII. Petrus Damiani in Vita S. Romualdi Abbatis & Ordinis Camaldulensis fundatoris, capit. 20. narrata ejus morte ait: Vixit vir beatissimus centum viginti annis ex quibus viginti expendit in saculo, tres duces in Monasterio, nonaginta septem in eremitico translegit proposito. Non probatur Baronio illud de CXX. annorum aetate, putatque vitam illam interpolatam esse, aut perperam descriptam. Bollandus ad diem VII. Februarii in Commentario praevio ad vitam illam, existimat etiam numeros in ea vitiatos, eoque corrigere conatur. Petrus Damiani nec annum mortis, nec diem expressit. In Martyrologio Romano natalis Romualdi inscribitur ad diem XIX. mensis Junii. Tandem Clemens VIII. ut ab omnibus die VII. Februarii, qui dies est secundae ejus Translationis,

numerum ejusmodi non invenio, si habenda sit ratio temporis sedis Honesti Archiepiscopi Ravennatis, sub quo ipsum Romualdum monasticum habitum induisse, constans est ipsius assertio Petri Damiani. Verum eundem Honestum sedere coepisse anno nongentesimo septuagesimo primo, sedisseque usque ad annum nongentesimum octogesimo tertium, qui profecutus est locupletius res Ravennates Rubeus vir insignis amicus noster, ostendit. Quod si tantum agebat suae aetatis annum vigesimum, cura monasticum induit habitum, ut Petrus Damiani testatur, idque contigit sub Honesto: sane quidem, etiam si velimus eum anno primo Honesti initiatum monastico ordine, usque ad annum milleimum septuagesimum primum eum oportuit pervenisse, ut asseri possit, eum centum viginti annos vixisse. Verum nec Petrus ipse, qui vitam scripsit, superstes tunc erat. Sic igitur ad certos calculos anni Romualdi sunt revocandi. Constat autem ipsum in Sanctorum numerum adscriptum quinquennio post ejus obitum eo tantum ritu, qui tunc erat in usu, nempe ut petentibus concederet Apostolica Sedes super corpus ejus altare construere, ut idem Petrus affirmat, dum ait: (d) Post quinquennium vero sancti viri obitu data monachis ab Apostolica Sede licentia, ut super venerabile corpus ejus altare construeretur. Sic & idem Petrus in epistola (e) ad Henricum Archiepiscopum Ravennatem de aliis sanctis viris refert miraculis coruscantibus, qui hoc eodem tempore vixere, supra quorum corpora altaria sunt erecta, atque desuper sacrosancta sacrificia immolata, ut fuere Romualdus Camerinenis, Amicus Ratisponensis, Guido Pomposianus, Firmanus Firmensis & alii plures.

Canonizandi ritus hujus temporis.

(d) Pet. Dam. in Ro. c. 79. apud Sur. t. 3. die 19. Jun. (e) Id. ep. ad Henric. c. 29. habetur t. 3. Biblioth. SS. Patrum.

XIV.

Hoc eodem anno Alphonfus Quintus ejus nominis Rex Legionensis in Hispania, dum praeliaretur adversum Saracenos in Lusitania apud Viscum, sagitta

Natalis illius celebraretur, decrevit. Ad num. XIV. Alphonfus V. Rex Legionensis in Hispania hoc anno adversum Saracenos pugnans occisus est, ut ostendit Baronius ex ejus Epitaphio, in quo legitur: Obiit V. Regis Era MLXV. Nonis Maii, currenti scilicet anno. Eum excepit Veremundus filius, hujus nominis III. In Alphonfi morte Ademarum Monachum Sancti Eparchii Chronicon suum absolvit, licet referat Epitaphium Willelmi Comitis Engolismae, in quo legitur: Obiit in pace VIII. Idus April. vigilia Osanna MXXVIII. anno ab Incarnatione, quod & in Hist. Pontif. & Comit. Engolismensium etiam habetur. Haec porro ultima verba Chronici Ademari; Tunc Rex Navarra Samius (cognomen Major) adhibitis secum Vasconibus, super Saracenos exercitum duxit, & devotata His-

VII. Obitus Alphonfi V. Regis Legionensis.

gitta percussus interit summo moerore omnium, ob insignem ejus pietatem erga Dei Ecclesiam, & in ejus hostes impios Sarracenos immotum animi propositum: quo factum est, ut magnum sui desiderium cum dolore immenso relique-

rit. Porro ex ejus sepulcri inscriptione ita tempus ejus obitus redditur exploratum, quae sic se habet, rudi quidem stylo, ut ejus temporis ferebat iniqua conditio, silvescente inter assidua proelia Latinitate:

HIC

PAGIUS

pania cum multis spoliis & magno triumpho remeavit. Ipso denique anno Rex Gallicianus Adefonsus Sarracenos populatus est magna infestatione, & quadam Hispania civitate per obfidionem pene se se tradente ei, dum ipse armis depositis, sedentes extrinsecus Christianos a certamine sedaret Paganorum, ab adversariis, quibus parere deliberaverat, istu sagitta foris murus vulneratus interit, & sic exercitus ejus, non sine magno dolore gressum suum vertit: lugens Principem suum fortissimum. Immediata antea narratur ordinationem Gottsfredi II. Burdigalensis Archiepiscopi, quem San-Marrhani in Archiep. Burdigal. currenti anno Archiepiscopatum Burdigalensem rexisse demonstrant. Quare egregium illud Opus, ad res Aquitanigas illustrandas praefertim utile, anno frequenti publicatum, licet hoc anno paucissima referat, quae sequenti gesta sunt. Hallucinati sunt itaque Viri doctissimi, qui autumaverunt Chronicon illud perductum esse usque ad annum MXXX. Extat illud Tom. II. Biblioth. Labbei sicuti & laudata Historia Episc. & Comit. Engolismensium.

VIII. Peregrinatio Hierosol. Richardi Abbatis Viridunensis.

Richardus Viridunensis Abbas Gratia-Dei vulgo appellatus, hoc anno peregrinationem Hierosolymitanam suscepit, quam luse narrat Chronographus Viridunensis, nosque ex eo summarie referemus. Expensas via Richardus Comes Nortmannorum (hujus nominis III.) omnes ei attribuit. Erat enim in eleemosynis largus, charitate diffusus, honestate praclarus. Superfuit adhuc in Britannia insula & Normannia nobiles & probati viri, qui viderunt hunc Patrem nostrum Gratia-Dei, & noverant quantum ab eodem Comite diligebatur affectu. A quibus nos etiam ista audivimus, qui & referre soliti sunt, quia se sibi individua dilectione adherabant, ut putares unam animam duobus inesse corporibus. Operabili ergo peregrinatione suscepta, vir dominus Richardus septingentos peregrinos secum duxit, quibus ex propriis subsidia victus sufficienter administravit, &c.

IX. Antiochia cum S. Sym. Syracusano amicitiam contrahit.

Venit ergo Antiochiam, ubi cum eum itinere necessitas aliquot diebus remorari coegisset, vir Dei Symeon, qui nunc Trevirensis Ecclesiam corpore & virtutibus adornat, in amicitiam ei junctus est, & fratribus qui erant cum eo adoptans sibi illum in patrem (ex quibus patet, Brouverum lib. XI. Annal. Trevirensium perperam scripsisse Sanctum Symeonem Monachum Syracusanum sub annum MXVIII. Treviros, ubi ultimos vitae annos egit, venisse). In quo beati Symeonis factio hoc intueri libet, quia idem vir Dei non ejus se crederet magisterio, non committeret patrocinio, nisi divina pietas, quae eum a seculi artibus alienum reddiderat, cordi ejus revelasset, dignum illum esse, qui subditis praesse & prodesse posset. Nitebatur autem isdem beatus Symeon a fratribus monasterii Montis Syon pro eleemosyna, quo de terra Richardi Comitit Normannia monasterio eidem debebatur, & quamquam noscet, Spiritu sibi revelante, multa se adversa passurum,

tamen pater Richardus discretionis oculis biniunde munitus consilium dedit, ut captis instaret, obedientiam impleret, usquequo rem probaret, eveniret. Flentem itaque & tristem eum a se dimisit, utriusque pedibus, manibus, & genibus exosculatis, quia erat in eis gratia Spiritus Sancti, &c. Probatus igitur Dominus servus viam carpens, terram Sarracenorum ingressus est, &c. Jam vero ubi ad urbem (sc. Antiochiam) venisset, ante murum urbis stabebat salvatori suo, & Missarum solemniam ibidem celebrabat, Paganis desuper saxa jacientibus, ut capiti ejus illiderent, &c. Monachorum vero & Clericorum comitantium illum nullus ei coesse vel cohabitare poterat: sed quantum factus est lapidis ad longe stantes canebant, & canenti respondebant, ipse solus intendebat his qua fasset, donec Missa perexplata egrederetur, vel patius extraheret, &c.

Constantinopolim veniens, cum quanto honore exceptus ab Imperatore sit, dignisque muneribus & obsequiis honoratus, dicere superfluum est, quia ad alia properamus. Optata itaque via dimissus cum gratia, per multimoda pericula apprehendit Hierosolyma loca desiderata &c. Occurrit autem ei venienti Patriarcha Hierosolymitanus (vel Arsenius, qui anno MXVI. vel Jordanus, qui an. MXXXIII. Hierosolyms fedebat, ut videre est apud Papebrocium in Hist. Chronolog. Patriarch. Hierosolym.) audierat enim famam ejus omnium ore celebratam, & consulari mutuo, dato pacis osculo latati sunt in domino &c. Introductus igitur in Sanctam Syon Missarum solemniam celebravit, assistente Pontifice & Clero, & sic locum Sepulcri Domini cordis affectu revivens, omnemque locum sanctum pia devotione perlustrans, cum se desiderio satisfecisse crederet; iterum assuantem devota sollicitudine satiabat animum &c. Quid multa? Venit dies S. Sabbati, quo expectabatur ignis a Domino, & Gentiles armati Christianis intro inclusis, & beneplacitam voluntatem Domini de igne suscipiendo praesolantibus, totam obseraverant Ecclesiam ut si ignis non adveniret, omnes gladio perirentur, cum ecce hora circiter nona granibus orantibus, in una lampade ignis accensus est a Domino nullius mortalium suffragante amminiculo, & Gentiles omnes stupor apprehendit & pavor, Christianos vero gaudium & exultatio: ut ab omnibus tota certatim caneretur Ecclesia. Magnus Dominus noster, & magna virtus ejus, & sapientiae ejus non est numerus. Illico vir beatus sacris indutus vestibus, missa inchoata, Kyrie Eleison, solemnè elata in excelsum voce, pronuntiavit, &c.

Sed jam quid moramur redeuntem? Reddamus patrem filiis, ut gratulentur in invicem, & pro absentia tadio, quod perpessi sunt, ipsi sibi sint consolatio. Non autem pratermittamus Antiochiam Sancti Symeonis praesentia claram. Ibi enim invenit pater amantissimum filium, ibi recepit filius patrem charissimum, ibi socii socium, frater fratrem, comites agnoverunt comitem. Neque enim potuit, multis

X.

Hierosol. Antiochia honore suscipitur.

XI.

Cum S. Symeone Syracusano in Galiliam rediit.

HIC IACET REX ADEFONSVS, QVI POPVLAVIT LEGIONEM POST DESTRVCTIONE ALMANZOR, ET DEDIT EI BONOS FOROS, ET FECIT ECCLESIAM HANC DE LUTO ET LATERE. HABVIT PROELIA CVM SARRACENIS, ET INTERFECTVS EST SAGITTA APVD VESEVM IN PORTV GAL. FVIT FILIVS VEREMVNDI ORDONII. OBIT ERA MLXV. NONIS MAIL.

Artillanus & Florianus sancti.

Est hic ipse Christi annus millesimus vigesimusseptimus: successit in regnum ejus filius Veremundus. Regebat tunc ipsam Legionensem Ecclesiam Artillanus Episcopus, qui egregia claruit sanctitate, sicut & Florianus presbyter, qui Sanctorum honore digni jure catalogo ipsorum reperiuntur adscripti.

PAGIUS

obstantibus persicere quod decreverat, praecipue cum nosset divina revelatione in itinere illo plura se passurum adversa. Dolebatur igitur uterque comparis praesentia, delegerunt simul Viridunum redire, ut quod supererat temporis, simul explerent in exercitio spirituali. Philo sophia. Venientes autem ad civitatem Bellegradam, quae est in confinio Bulgavorum & Hungavorum a civitatis infelicissimo Principe prohibitus est cum eis transire & ita lugens & dolens divisus est a patre & fratribus lugentibus & dolentibus. Dominus Symeon per multa pericula venit Rotomagum praesimplenda obedientia, pater Richardus Gratia Dei longo & vario itinere labore redditus est finibus Gallia Belgica, &c. Reliquias ergo Hierosolymitanas, seu undecumque quasitas, quibus onustus advenerat, in Sanctuario Patris Richardus deposuit. In Chronico Ademari mentio est hujus peregrinationis Hierosolymitanae, diciturque Willelmum Engolismensem Comitem cum Richardo Abbate Viridunensi & magna caterva nobilium coepisse iter agere mensis Octobris primo die, revertumque tertie hebdomada mensis Junii ad propria. Sed cum Labbeus in margine potest, haec non legi in MS. Codice Hadriani Valesii, non dubito, quin a posteriori manu id in Chronicon illud male & contra veritatem insertum fuerit. De Sancto Symeone Syracusano infra sermo erit.

XII. Concilium Carrosum.

Cum in Gallis Manicheorum haereticis reviviscere videretur, & bella inter privatos gesta magnorum malorum causa essent, Willelmus Aquitaniae Dux, hujus nominis IV. Concilium apud Carrosum, monasterium in marchia pagi Pictonici situm, hoc anno congregavit. In

Quo pariter tempore (sed nescitur certus annus) Garfias Rex Vasconum ad Limina sanctorum Apostolorum advenit, expiandi causa delicti in matrem commissi, cum falso illam apud patrem adulterii criminis accusasset. Haec pluribus recentiores, res Hispaniarum prosequuti.

Chri-

Chronici enim Ademari sine, antequam narretur electio Goteфриdi II. in Archiepiscopum Burdigalensem, quam ad hunc annum pertinere constat legitur: His diebus Concilium aggregavit Episcoporum & Abbatum Dux Willelmus apud Sanctum Carrosum, propter extinguendas haereses, quae vulgo a Manichaeis disseminabantur. Ibi adfuerunt omnes Aquitaniae Principes, quibus praecipit pacem firmare, & Ecclesiam Dei Catholicam venerari. Coartius Tom. IX. Concil. pag. 860. Concilium Carrosum cum anno MXXXVII. copulat, additque, libentius ad annum MXXXI. reitorem: quo tempore multis Galliarum locis haberi coepit de firmanda pace Concilia. Verum praeterquamquod Ademarus anno MXXXVIII. Chronicon suum absolvit, & magna eorum pars, quae in fine habentur, ad hunc annum pertinent, ut mox insinuavimus, Chronographus Malleacensis ad annum MXXXVIII. a Paschate inchoatum, ait: Sequenti anno post multam laudabilia facta ipse Dux Guillelmus Monachus factus apud Maaliacum plenus dierum in senectute bona obiit in pace pridie Kal. Februarii. Quare Concilium Carrosum a Guillelmo IV. indidum, hoc anno, vel serius sub sequentis exordium convocatum fuit. Guillelmus IV. inter Aquitaniae Duces celeberrimus fuit, ejus filiam Agnetem Henricus Imperator hujus nominis II. uxorem accepit, de cujus virtutibus suo loco sermo erit; ipseque a vita migravit die ultima mensis Januarii anni MXXX. juxta Chronographum Malleacensem. De eo legendus Bellius in Hist. Comit. Pictav. & Ducum Aquitaniae cap. 22.

XV.

JESU CHRISTI ANNUS 1028. JOANNIS XX. PAP. ANNUS 5. CONRADI CONST. SOLIVS IMP. 2.

I. Obitus Hugonis Regis Roberti filii.

Christi annus millesimus & vigesimus octavus sequitur, undecima Indict. inchoatus, quo mortuo Hugone Francorum Rege, Roberti Regis filio, magna dissensionem oborta sunt inter ipsum Regem atque Reginam Constantiam, decernente ipso Roberto regnum debere secundogenito Henrico, Regina vero muliebri affectione annitente, ut tertio genito illud traderetur Roberto. Cujus controversiæ occasione magnum excitatur domesticum bellum, & inter Principes, atque Episcopos, aliis Regi, Reginæ aliis studentibus. De his aduri, quod in primis ad tempus spectat, hoc anno Hugonem esse defunctum, ex Glabro, qui tunc vivens rerum Gallicarum scriptor cuncta ob oculos habuit, intelligimus. Dum enim ait ipsum Hugonem obiisse annos natum vigintiocto (ita enim in Jambicis flebilibus illis, quos rogatus a fratribus cecinit, habet: (a)

(a) Glabr. li. 3. c. 9.

Annis florebat mundo juvenilibus, Terdenis minus excreverat duobus Regnorum lumen Hugo, Regum maximus.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6521. SÆC. XI. An. Eræ Hisp. M. LVI. An. Hegiræ CC. CCXIX. inchoato die 30. Januarii fer. 4. A. C. 1028. I. Hugo Roberti Regis filius Rex unctus anno MXXVII.

AD num. I. & seq. Glaber lib. 3. cap. 9. de Roberti Francorum Regis filii sermonem instituit, eosque tres fuisse docet, nempe Hugonem natu majorem, Henricum, & Robertum. De Hugone ait: Erat idem puer ferme decennis. Qui minime illorum (nempe Primatum regni) acquiescens distis, matre, (sc. Constantia) præcipue instigante, Regio in Compendio adscitis regni Primoribus, coronam, ut decreverat, ex more a Pontificibus fecit puero imponi. Quod Helgaldus in Vita Roberti Regis pag. 69. die Penteco-

NOTÆ [1] DE inauguratione Hugonis in regem eo anno quo hic facta nihil contra excipio, sed die Pentecostes id peractum nego, cum diu ante eam diem Regium titulum assumpsisse demonstrat charta Girardi relata in chronico Besuensi apud Dacherium Spicil. tom. 2. pag. 418. nov. edit. signatur enim XVI. Kal. Maii Indict. II. regnante Roberto rege XXXII. & Hugone filio ejus III. die Jovis indicatur hinc annus 1019. quo mente cum Hugo annum tertium Regni inivisset ex hoc utique consequitur inauguratum illum fuisse anno quidem 1107. sed ante pentecostem, imo & ante Pascha, quod eo anno in diem XI. Kal. Maii incidit. Nisi forte reputaverimus inaugurationem hanc toto anno anticipandam esse ut diei quidem Pentecostes sed anni 1016. assignetur. MANSI

Cumque constet non ante millesimum nasci potuisse Domini annum, eodem auctore Constantiæ nuptias anno millesimo referente; utique non ante hunc defunctum annum, necesse est affirmare. Sed neque ut dicamus post annum præsentem diem obiisse, paritur ratio temporis Fulberti Episcopi Carnotensis, quem constat unum ex illis fuisse Episcopis, qui electioni favebant Henrici contra Constantiam, atque ipsum hoc anno esse defunctum, eo irrefragabili argumento, quod dedicationi solemnium Aurelianensis Ecclesiæ, cui una cum pluribus Episcopis Rex interfuit, anno sequenti, non ipse Fulbertus, sed ejus successor Theodoricus interfuisse ponitur ab Helgaldio ejusdem temporis scriptore, in vita Roberti. Hæc de temporis ratione.

Quod autem ad Hugonem Regem spectat, quem jam fere decemem pater regni consortem elegit, etsi ad tempus patri molestus fuerit, ipsi rebellans; tamen petendo veniam humili reconciliatus obsequio, ita vitam instituit, ut magnum sibi nomen pepererit, arque expectationem sui maximam coaluerit; ad-

hoc factum fuisse asserit. Annus tam in brevi Chronico Antistiodorensi, quam in Chronico Vezeliacensi & Floriacensi notatur, nempe millesimus decimus septimus; imo & disterte exprimitur in Charta Roberti patris pro restitutione monasterii Latiniacensis ad Matronam, cujus hæc est subscriptio: Actum Senonis civitate anno dominica Incarnationis millesimo decimo octavo, regnante serenissimo Rege Roberto XXXII. Kal. Martii, Signum Roberti Regis. Signum Hugonis Regis. Signum Henrici. Signum Roberti. Signum Letrici Archiepiscopi scilicet Senonensis, communis Leotherici appellati. Quare dubium esse non debet, quin Hugo die Pentecostes anni MXVII. Rex unctus fuerit. Mabillonius lib. VI. de Re Diplom. pag. 581. Diploma illud recitat, atque legendum, anno millesimo vigesimo octavo, & Hugonem anno MXXVII. Reg. Benedicti. Verum non in his verbis, sed in istis, regnante serenissimo Rege Roberto XXXII. mendium cubat, legendumque, regnante serenissimo Rege Roberto XXXI. Annum enim Christi MXVIII. habuit etiam exemplar, quo usi sunt San-Maithani in Episcopis Senonensibus, eumque retinendum esse jam ante me aliqui viri docti monuerunt. [1] Por-

II.

PAGIUS II. Ante triennium demoratus.

CHRISTI 1028. JOANNIS XX. PAP. 5. CONRADI IMP. CONST. SOLIVS IMP. 3.

eo ut moriens, veluti quodam abortu spes omnes parentum, & subditorum abrumpens ingens sui reliquerit deside-

Porro Hugo non hoc anno, ut arbitrabatur Baronius, sed anno millesimo vigesimo quinto vitam cum morte commutavit, idque, ut notat Glaber loco laudato, die decima septima mensis Septembris. Annum Hugonis emortualem jam anno MXXV. num. III. probavimus, quare videnda quæ ibi de Hugone Rege diximus. Subiungit Glaber: quam humilis ac dulcis eloquio patri ac matri servis obedientior, pauperum largus dator, Monachorum & Clericorum consolator, nec non apud patrem cunctorum rogantium fidelissimus interventor, quam affluenter in cunctis optimis melior, quis valet exequi relator? Hujusmodi enim fama ubique provinciarum percurtus peroptabatur a multis, præcipue ab Italicis, ut sibi imperaret, in imperium sublimari, post mortem nempe Sancti Henrici Imperatoris. Quo etiam tempore, ut refert Ademarus in Chronico, e Longobardia venerunt multi nobiliores Pisanorum urbem ad Willelmum Ducem Aquitanorum, & eum super se Regem constituere cupiebant; sed vir prudens laudem & honorem eorum pro nihilo duxit. Loquitur de Willelmo hujus nominis IV. magni nominis Principe.

III. Anno atavis XVIII.

Non hinc discedam, quin Glabri citati textum corruptum emendem. Robertum post annum millesimum Constantiam uxorem duxisse, suo loco monstravimus, & tamen Glaber recitat versus Jambicos quos ait, se in funere Hugonis Regis cecinisse, in quibus legitur:

Annis florebat mundo juvenilibus, Terdenis minus excreverat duobus, Regnorum lumen Hugo, Regum maximus.

Cum enim certo constet, Hugonem post annum M. in lucem prodisse, anno millesimo vicefimo quinto, qui ei fatalis fuit, non potuit natus esse annos XXVIII. Quare loco, terdenis minus excreverat duobus, nempe annis, legendum, bis denis minus excreverat duobus. Hæc emendatio ex ipsemet Glabro eruitur, qui antea de Hugone scripserat: erat idem puer ferme decennis, anno nempe MXVII. quando Rex coronatus fuit. Jam dixerat Glaber, Primates Regni, quos Robertus Rex convulerat, tale ei dedisse responsum: Sine puero, Rex, si placet, crescendo procedere in visiles annos, ne veluti de te gestum est, regni pondus infirma committas atati. Quæ omnia de Hugone dici non potuissent, si anno ætatis XVIII. vel XIX. quod ex textu corrupto Glabri sequitur, Rex inauguratus esset. Cum contra de puero ferme decenni, qui crescit in viriles annos, hæc recte asseri possunt. Infra videbimus, Epitaphium Berengarii hæresiarchæ versibus compositum eodem fere modo depravatam fuisse. Licet enim certum sit, eum die Epiphaniæ morte sublatum, idque asserat Malmesburienfis, in ejus tamen Epitaphio ab eodem relator habetur: Jam quinta dies abfuit illa nefas, nempe mors, & in quibusdam editionibus habetur, Jani prima dies, &c. utrobique loco, Jani sexta dies. Observavimus in hac Critica alia exempla, quibus manifestum sit, sciolos verba numeros in Versibus exprimitam immutasse. Denique ipsemet Glaber loco citato, tam profa, quam versibus

CHRISTI 1028. JOANNIS XX. PAP. 5. CONRADI IMP. CONST. SOLIVS IMP. 3.

ait, Robertum Constantiam uxorem accepisse circa annum millesimum, uti anno CMXCVIII num. X. ostendimus, ideoque scribere non potuit, Hugonem Regem per annos XXVIII. in vivis fuisse, recteque in brevi Chron. in Henrico Rege Galliarum desinente apud Duchesnum Tom. III. pag. 357. de Hugone habetur: pube tenus erat, quando mortuus est.

At

Post Hugonis Regis mortem Robertus Henricum filium secundo genitum ad regimen totius regni sibi associavit, provehens Remis civitate. Quam rem agro tulit Regina, volens Robertum constituere Regem, inquit Auctor fragmenti a Roberto ad mortem Philippi I. Regis, apud Duchesnum Tom. IV. Non pauci Episcopi, ut odium Constantiæ Reginæ, quæ Robertum alterum filium præferendum volebat, declinarent, novi Regis electioni, quando pater viveret, non assentiebantur, exstimantes Reginam temporis progressu ab ea sententia discessuram, & iusto Regis consilio censuram. Ex Præsulibus illis unus fuit Fulbertus Episcopus Carnotensis, ut liquet ex Epistola Odolrici Episcopi Aurelianensis Sancti Theodorici successoris, ut anno MXXVIII. vidimus. Hic ad Fulbertum scribit, se Reginæ odium incurrisse, & a plurimis Episcopis conculum rodi, quod faveret Regi in consilio ab eo suscepto de constituendo Rege majori filio. Scripsit etiam Fulbertus ad Guidonem Silvanecti Episcopum, atque se ob corporis valetudinem benedictioni Henrici interesse non posse. Recitat utramque Epistolam Baronius; sed cum Henricus anno superiori coronatus fuerit, evidens est, doctissimum Cardinalem unius anni metachronismo peccare. Verum audiendus hac de re Glaber loco citato.

IV. Discordia inter Reiginam & Regem de novi Regis electione.

Post cujus (nempe Hugonis) obitum, caput iterum idem Rex (sc. Robertus) tractare, quis potissimum ex residuis filiis pro se regnare deberet, &c. coadunatis denique Rex metropoli Remis regni Primatibus, stabilivit regni corona Henricum, quem delegerat, quod anno superiori, non vero præsentis, uti scribit Baronius, peractum esse scite demonstrat Mabillonius lib. II. de Re Diplom. capit. XXVI. num. XXVII. cujus verba refero, Henricum, cum ab anno MXXVII. a patre in consortium Regni adoptatum fuisse colligimus, cum ex aliis, tum ex Charta Drogonis Comitis, a me edita in fine sæculi III. data anno ab Incarnatione domini MXXX. indict. (XIII.) regnante Rege Franc. Roberto, anno regni sui XLII. & filii ejus concorditer cum eo regnantis anno jam quarto Henrici. Id autem valide confirmatur, tum ex variis Fulberti Carnotensis Epistolis (Epist. IV. XV. LIX. CV. CXXVIII.) in quibus Henricum jam Regem laudat Fulbertus mortuus IV. Idus Aprilis die Cœnæ Domini, anno MXXVIII. secundum veterem calculum, anno MXXIX. secundum novum: tum maxime ex literis Assessionis seu Coronationis Philippi Primi ejusdem Henrici filii a Chesnio (Tom. IV. pag. 161. Chiffletio (Tournu pag. 317.) & Marto (Metrop. Rem. Tom. II. pag. 117.) relatis, datis anno Incarnat. MLVIII. indict. XII. regnante Henrico Rege XXXII. eadem die completo, X. Kal. Junii, Episcopatus

At

IV. Discordia inter Reiginam & Regem de novi Regis electione.

V. Henricus frater anteriori Rex dictus.

III.
Fulbertus
favit Re-
gi contra
Reginam.

(a) Fulb.
ep. 78.

(b) Id. ep.
91.

Monetur
Fulbertus
ab Episc.
Aurelia-
nensi.

At quod ad Fulbertum Carnotensem Episcopum pertinet, sui temporis sum- mum decus Ecclesie Gallicane, in his turbis tam excitatis a filio in parentem, quam a conjuge in virum Regem, semper, (ut par erat) Roberto favit, ut ex litteris tunc scriptis facile colligi potest. Extat enim (a) epistola de Hugone filio tunc capto, ad ipsum Robertum Regem missa: alia vero ab Odelrico Episcopo Aurelianensi (ut conicitur) ad ipsum Fulbertum data, eum in electione successoris innitens Regis voluntati, studeret Henrico magis, quam tertio loco nato Roberto. Quae inter epistolas Fulberti ultimum locum tenet, atque sic se habet: (b)

IV. Dilectissimo domino suo Fulberto Episcopus O. cui optat juxta Domini praeceptum serpentinam prudentiam columbina simplicitate praeclaram.

Quod tuo, beatissime pater, aliorumque multorum, relatu perceperam: id ipsum nuper domino Berardo Svesionis Episcopo referente cognovi; scilicet incurrisse te gravissimum Reginae odium, faventem potius marito suo, de constituendo Rege majori filio, quem dicunt simulatorem esse, seque, mollem in negligendo jure patris futurum, fratri suo minori attribuentes bis contraria. Te, quamplurimi Episcoporum rodent clanculum. Unde quantum ex verbis supradicti Praesulis adverti: seu tutum Coepiscoporum tuorum Francigenarum super hoc agendum negotium, intimare tibi non me piguit, ut si forte sanior est, ei ne refrageris, & a periculo tibi capeas. Est autem haec eorum ad componendam utrimque litem sententia; Patre vivente, nullum Regem sibi creari: quod si acrius insisterit in vita patris hoc fieri, quem meliorem senserit, ad Regem debere sublimari. Videris, pater prudentissime, ne sis plus aequo justus, nec a sanctis con-

PAGIUS, autem domini Gervasii anno IV. in die sancto Pentecostes. Nam si ab anno MLIX. per annos XXXII. calculum reflectas; annum MXXXVII. initi ab Henrico regni primum habebis. At verba illa, eadem die completo, referenda sunt, non ad X. Kal. Junii, sed ad Festum Pentecostes. Nam hac die coronatus dicitur Henricus: non eodem die mensis, quo coronatus est filius ejus Philippus: quandoquidem festum Pentecostes an. MXXXVII. novem diebus citius, idest, pridie Idus Maii incidebat. In Diplomatum porro tam Henrici, quam Philippi examinandis accurate expendenda est haec duplex utriusque epocha, nempe ab initio Regno, seu cum patre, seu post mortem patris; nam pro hac duplici epocha variat calculus in Diplomatum. Ita vir doctissimus, qui horum postea in lib. VI. non meminit, cum scripsit quae mox num. I. ex illo retulimus, nempe in Diplomate Roberti Regis, cui

sacerdotibus tuis perperam distideas. Haec ad Fulbertum Episcopus O. At quid Robertus pater? convocato Rhemis conventu (ut Glaber ait) Episcoporum, ac Principum, filium majorem natu coronavit Henricum: cujus rei causa inter fratres est oborta discordia, quae postea in civile bellum erupit, de quo suo loco dicendum. Ad ejus vero consecrationem una cum aliis invitatus ipse Fulbertus, ob aegritudinem corporis, & Reginae Constantiae minas non potuit praesens esse: qui has tunc litteras dedit ad Guidonem Episcopum (c).

Venerabili Patri & Coepiscopo suo Guidoni Fulbertus. Ad benedictionem Henrici regis proliis voto quidem rapior, sed adversa me corporis valetudo retardat. Tentarem tamen utcumque moderatis equitationibus eo pervenire, si non abstereretur saevitia matris ejus, cui satis creditur cum mala promittit, fidem facientibus multis, & memorabilibus gestis ejus. Qua difficultate prohibitus, rogo vestram charitatem, dilectissime, ut vice mea suadeatis domno Archiepiscopo Rbemensi, ceterisque primioribus, ne qua occasione differant benedictionem juvenis supradicti: spero enim illum Deo, & bonis hominibus placiturum. Vale. Haec Fulbertus, ac plane haud falsus vates, neque vanus conjector de Henrico, ut eventa ejus significarunt. Ceterum ex hac aegritudine ipsum defunctum ad Deum migrasse, possumus intelligere: siquidem ipsum ante sequentem annum (ut dictum est) quo Aurelianensis basilicae dedicatio facta est, diem obiisse supremum, haud dubio declaratum est argumento. Cujus sanctitatem, atque doctrinam commendant, si non aliud, scriptae ab eo epistolae, opera Massoni Parisiis haud pridem editae, sed quae in multis emendentur ex codice Vaticano, in quo illae habentur junctae cum epistolis

De Fulberti metu.

(a) Extat
t. 3. Bi-
blioth.
SS. Pa-
trium.

PAGIUS

mum eruo ex Chronico Vindocinensi, in quo ad annum MXXXVIII. habetur: Dominus Fulbertus Episcopus Carnotensis Ecclesia, mirabilis modernorum temporum Doctor, obiit, in Domino, quarto Idus Aprilis, idest, die decima ejusdem mensis. Chronographus vero Malleacensis hanc mortem perperam cum anno DCCCCXXXIII. conjungit, sed recte notat, eum obiisse tertio Idus Aprilis, sumto scilicet obitus die pro die sepulturae, ut passim ab Historicis fit. Denique in ejus Epitaphio mox recitanda Fulbertus mortuus traditur an. MXXXVIII. quarto Idus Aprilis. Quare cum juxta regulam a nobis innumeris exemplis comprobata quando Auctores illustrium Virorum mortes narrantes uno tantum die inter se differunt, alii de die mortis, alii de die sepulturae intelligendi sint, non video in dubium amplius revocari posse, quin Fulbertus hoc anno die decima mensis Aprilis obiit; sequentique, in quem Coena Domini incidebat, ejus exequia peracta fuerint. In Chronico quidem Viridunensi Fulberti mors consignatur anno MXXXVII. indictione VII. sed tam in anno, quam in indictione inter se impossibilitibus, vel Chronographus hallucinatur, vel librarius tam annum, quam indictionem mendose descripsit: nisi forte ille annum accepit ab Auctore, qui annum a Paschate exordiebatur. Denique fallitur Chronographus An-

VI.
Mortuus
Fulbertus
Episc.
Carnotensis.

lis Sidonii Apollinaris. Sunt de eo praecleara elogia Scriptorum hujus temporis, ut Glabri, & auctoris historiae Aquitanicae, & aliorum. In eodem praeter scientiam, & vitae integritatem maxime commendatur, quod erga sanctissimam Dei genitricem Mariam addictissimus servus & promptissimus ejus amator fuerit, in cujus laudem librum conscripserit, basilicamque construxerit, laudescere cecinerit: ab ea autem singulari remuneratum dono, dum ipsi aegrotanti per visum apparens, sugenda aperuerit sacra ubera. Quod testatur Guillerminus, ex quo Vincentius; qui etiam tradunt, ipsum prophetiae imbutum fuisse spiritu.

VI.
Fulbertus
Berengarium moriturus
fagillat.

Qui quidem moriens, haud dubium testimonium reliquit de Berengario, olim suo discipulo. Nam & ex Guillerino ista Vincentius: Cum in extremis positum multi visitarent, & adium capacitas vix confluentibus capiendis sufficeret; ille inter oppositas catervas oculis rimatus Berengarium, visu quo potuit expellendum censuit, quo testatur, immanem demonem prope eum consistere, multosque ad eum sequendum blandiente manu, & illicite corrumpere. Eadem habet Willelmus Malmesburienfis, dum de Berengario ipso fuestam texit historiam. Porro qui sciebat a mala sobole, & indigno tanto praepceptore discipulo ad universam inficiendam Ecclesiam exitiam parari venenum: antedotum ipse voluit reliquisset bene compositum, dum in epistola (a) ad Adeodatum prolixius scripta de veritate corporis & sanguinis

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Christi in sacramento Eucharistiae, dogma statuit, atque diserte confirmat; quod & in sequenti ad Finardum (b) epistola praestitit. At de Fulberto hic haec tenus.

Hoc anno contigisse martyrium sancti Olaph, sive Olavi Regis Norvegiae, ex Adam, Chronicisque Norvegianis accipitur. At quid de eodem sanctissimo Rege idem scribat auctor sic accipe: (c) Inter Cnuth & Olaph Regem Northmannorum continuum fuit bellum, nec cessavit omnibus diebus vitae eorum, Danis pro imperio certantibus, Northmannis vero repugnantibus pro libertate. In qua re justior mihi visa est causa Olaph cui bellum necessarium magis fuit, quam voluntarium. Si quando autem tempus a bellorum motibus quietum erat, idem Olaph iudicio, & justitia regnum gubernabat. Dicunt enim inter caetera virtutum opera magnum zelum Dei eum habuisse, ut maleficos de terra disperderet: quorum numero cum tota barbaries exundet, praecipue vero Norvegiae regio talibus monstris plena est. Nam divini, & augures, & magi, & incantatores, caeterique satellites Antichristi habitant ibi, quorum praestigis & miraculis infelices animae ludibrio demonibus habentur. Hos omnes & hujusmodi beatissimus Rex Olaph persequi decrevit, ut sublati scandalis, firmiter in regno suo claresceret Christiana religio. Habuitque secum Episcopos multos, & presbyteros ab Anglia, quorum monitu & doctrina ipse cor suum Deo praeparavit, subiectione

VII.

(c) Adam
hist. Eccl.
l. 2. c.
40.
Martyrium S. Olavi Regis Norvegiae.

VII.

Epitaph. ejusdem Fulberti.

degavenis, qui hanc mortem cum an. MXXXIX. illigat. Eo enim anno Pascha incidit in diem sextum mensis Aprilis, ideoque & dies Coenae Dominicae in diem tertium ejusdem mensis. Hoc Fulberti Epitaphium, ejus quidem sepulchro non insculptum, sed antiquum, & relatum a San-Marthano in Episc. Carnotensibus, ex veteri Codice MS. Anno ab Incarnatione domini MXXXVIII. IV. Idus Aprilis obiit dilectus Deo & hominibus Pater noster veneranda memoria Fulbertus, sua tempestatis Pontificum decus, lux praecleara mundo a Deo data, pauperum sustentator, desolatorum consolator, praeconum & latronum refranator, vir eloquentissimus & sapientissimus tam divini quam in liberalium artium libris, qui ad restorationem sancti Templi sua dioecesi, quod ipse post incendium a fundamento reaedificare coepit, bonam partem auri sui & argenti reliquit, & disciplina ac sapientia radiis illum locum illuminavit, & Clericis suis multa bona fecit. Porro Fulbertum, Romanum, aut certe Italum fuisse Mabillonius Tom. II. Analect. pag. 555. colligit ex ejus Epist. II. ad Einardum, in qua Fulbertus consulens, quid de quodam ritu sentiret, respondit id ita statui in quodam codice, quem a Natali patria inter caeteros devexerat, idest, quem a Romano scripio, ut in fine Epistolae scribit, prolatum acceperat. Ad num. VII. Vigorniensis & Westmonasterii.

VIII.

que populum ad regendum commisit, quorum clari doctrina & virtutibus erant Sigefrid, Gunichil, Rudolph, & Bernard. Hi etiam jussu Regis ad Suediam, Gothiam, & omnes insulas, quae trans Northmanniam, accesserunt, evangelizantes barbaris verbum Dei & regnum JESU Christi: Missi & nuntiam ad Archiepiscopum nostrum Vuannum cum muneribus, petens ut ejus Episcopus benigne reciperet, suosque ad eum mitteret, qui eadem populum Northmannorum in Christianitate confortarent. Subiicit autem his de altero Olavo Adam sequentibus verbis (a):

(a) Adam l. 2. c. 41. VIII. Olavi Regis Svediae res pie gesta.

Simili religionis amore alter Olaph in Suedia dicitur floruisse. Is subditos sibi populos ad Christianam Fidem convertere volens, magno laboravit studio, ut templum idolorum, quod in medio Sueonia situm est, Opsala, destrueretur. Cujus intentionem Pagani metuentes, Placitum cum Rege suo tale constituisse dicuntur, ut si ipse vellet esse Christianus, optimam Suediae regionem quam vellet, suo jure teneret, in qua Ecclesiam & Christianitatem constituerent, nemini de populo vim recedendi a cultura idolorum

PAGIUS Mors S. Olai Danorum Regis.

sterienfis de Olavo Norvegiae Rege habent: Anno gratia millesimo vigesimo septimo, cum Regi Cnutoni fuisset nuntiatum, quod Norvegensis Regem suum Olavum propter sui simplicitatem, nimis vilipenderent, magnam auri & argenti pecuniam, magnatibus illius regionis transmisit; rogans omnes propensus, ut abjecto Olavo ipsum susciperent in Regem. Quia cum dona, qua eis transierat, avidis manibus suscepissent, nunciaverunt ei, ut omni ambiguitate remota, veniret ad eos, quia ad illum suscipiendum omnes inveniret paratos. Quod Norvegia alias Angliae annexa fuisset, frequentia bella Anglos inter & Norvegos orta: Inter Cnutum, inquit Adamus lib. 2. cap. 40. & Olaph, Regem Northmannorum (id est Norvegorum) continuum fuit bellum, nec cessavit omnibus diebus vita eorum, Danis pro imperio certantibus; Northmannis vero repugnantibus, pro libertate, & caetera a Baronio recitata. Tandem Canutus hoc anno Norvegiam occupavit: Cnut Rex, ait Huntindoniensis pag. 364. anno duodecimo ivit ab Anglia, cum quinquaginta puppibus, in Norvegiam; & bello fugavit Olaf Regem Norvegensium; regnumque illud recepit in suam subditiorem. Cum vero inde redisset in Angliam, Rex Olaf rediens in Norvegiam, a patria illius gente occisus est. Remansitque Cnut regnum illud, dum vixit. Olavi tamen mors, quam uno tenore recitat Huntindoniensis, non nisi post biennium contigit: Anno MXXXIX. inquit Dunelmensis in Hist. de Gest. Reg. Angl. Canutus Rex Anglorum, Danorum & Norveganorum ad Angliam rediit. Tum: Anno MXXX. Sanctus Olavus, quem Canutus Rex expulerat, Rex & Martyr, Haroldi Regis Norveganorum filius in Norvegia injuste perimitur a Norveganis. Genus mortis ejus varie narratur, ut habet Adamus apud Baronium num. IX. Colitur die XXIX. mensis Julii; Habuit etiam Olaph Rex, inquit A-

IX. Post biennium contigit.

inferret, nisi qui sponte cuperet ad Christum converteri. Hujusmodi Rex Placito gavisus, mox in Occidentali Gothia, qua Danis proxima est vel Northmannis, Ecclesiam Deo, sedemque fundavit Episcopalem. Haec est civitas Scarana maxima, in qua, petente Christianissimo Rege Olaph, primus ab Ovano Archiepiscopo Thrugot ordinatus est. Ille vir strenue legationem suam perfecit in Gentibus, duos nobiles populos Gothorum suo labore Christo lucratus: perque illum Episcopum Rex Olaph ingentia Metropolita Ovano direxit munera. Ita se habebant istis temporibus illa a Deo benedictae Ecclesiae boreales. Subiicit autem de martyrio Olaph Regis Norvegiae, sive Northmanniae, ejusmodi narrationem, diversas ea de re sententias referens (b):

(b) Id. l. 2. c. 43. IX. Cnutus Rex Daniae Hordis Olavi.

Olaph igitur clarissimus Northmannorum Rex contra Cnutum Regem Danorum, qui regnum suum impugnaverat, perpetuo decertabat proelio, tandemque serventissimum Regem Olaph seditione Principum, quarum mulieres ipse propter maleficia sustulit, e regno depulsus Norvegiae, & regnavit Cnut in Northmannia simul & Dania, & (quod nulli Regum

damus lib. 2. cap. 40. Episcopos & Presbyteros multos ab Anglia, quorum monitu & doctrina cor suum Deo preparavit, subiectumque populum ad regendum commisit. Ex quibus clari doctrina & virtutibus erant Sigefrid, Grimild, Rodulf, & Bernard. Hi jussu Regis ad Suediam & Gothiam, & ad ceteras insulas, qua trans Northmanniam (id est Norvegiam) sunt, accedentes, Barbaris verbum Dei & regnum Jesu Christi evangelizabant. Missi ergo Rex nuncios ad Archiepiscopum nostrum (nempe Unwanum Bremensem Archiep.) cum muneribus, petens suppliciter, ut Episcopus ejus benigne susciperet, suosque ad eum transmitteret, qui rudem Nordmannorum populum in Christianitate confortarent. Quare cum Unwanus anno MXIII. Archiepiscopus Bremensis dictus fuerit, annoque MXXXIX. VI. Kalend. Februarii, ut habet Adamus, mortuus sit, Praecones illi Evangelici intra illud temporis intervallum a Sancto Olavo in Norvegiam missi. Unwano successit Libentius hujus nominis II.

X. S. Sigfridus Danis & Svecis fidei Christianam prae-dicavit.

Ad num. VIII. & seqq. Eodem tempore, quo Olavus in Norvegia, Olavus alter in Suecia regnabat, ut videre est ex iis, quae Baronius refert ex Adamo lib. 2. cap. 41. Sanctus Sigfridus, de quo mox locuti sumus, eo regnante in Sueciam venit, cujus professionis illustre testimonium habetur lib. 8. Revelationum Sanctae Birgittae cap. 46. ubi Deipara Virgo loquitur sponsae (sc. Sanctae Birgittae) dicens: S. Sigfridus Archiepiscopus exiit de Anglia, & fecit voluntatem Dei in regno Suecia. Sic ille Sacerdos; pro quo tu oras constituit Ecclesiam, &c. Joannes Magnus lib. 17. Historiae Gotthorum & Sueonum cap. 18. Sigfridum Archiepiscopum Eboracensem & ad Suecos primum, non Norvegos evocatum scribit. At cum accuratam Archiepiscoporum Eboracensium feriem Historici Anglici exhibeant, nulla Sigfridi mentione facta, Henfchenius ad diem XV. Fe-

gum prius contingere potuit) in Anglia. Olaph vero totam spem suam in Deo ponens, ad comprimendos idololatrias denuo bellum instaurat. Olaph auxilio habuit Regem Ruzlorum & Szeonam, cujus familiam habuit, & de populis insularum insularum congregans armatorum multitudinem, patrium regnum vi & armis cepit. Rex igitur Christianissimus fortitudine in hostes, & justitia in suos celebris, ad hoc in regnum se credidit a Deo restitutum, ut iam tunc nemini parcere deberet, qui vel magus permanere vellet, aut Christianus fieri nollet. Et cum magna ex parte votum implevit: pauci, qui remanserant ex magis, in ultionem eorum quos Rex damnavit, & ipsum obtruncare non dubitarunt. Alii dicunt, cum in bello peremptum: quidam vero in medio populi circo ad ludibrium magis expositum. Scribunt alii, cum in gratiam Cnuti Regis latenter occisus, quod & verum esse non desidimus, eo quod regnum Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

Februarii, quo Sanctus Sigfridus Episcopus colitur, existimat Archiepiscopi titulum in Revelationibus Sanctae Birgittae Sigfrido ob eminentiam Legationis ad Reges Norvegiae & Suediae videri attributum. Sed non dubito, quin Sigfridus ad gentes illas Legatus Evangelicus destinatus consecratus fuerit Archiepiscopus nulli sedi affixus; [x] cum ejusdem rei tot exempla extant. Tempus, quo apud Norvegos & Suecos vixit Sanctus Sigfridus, sic ex Adamo Bremensi an. MLXVII. Brema Canonico creato verosimiliter statuit Henfchen. In Norvegiam venit, cum ibi regnaret Sanctus Olavus, ideoque post annum millesimum decimum quintum. Missus est in Sveciam a Sancto Olavo, ideoque ante praesentem annum, quo is e Regno pulsus est. Demum superfuit ad tempus circiter Adalberti anno MXLIII. Archiepiscopi Bremensis renunciati. De laborum ejus factis, Sanctis Enschyle & Davide, aliisque legendus idem Henfchenius.

XI. Moritur Constantinus Imp.

Nona Novembris die, indictione XII. subito morbo correptus Constantinus de instituendo imperii successore cogitavit, adductoque in Palatium Romano Argyro datur optio, ut vel oculos sibi erui patiat: vel dimissa sua legitima uxore, filiam Imperatoris ducat, ac Caesar designetur. Hesitante eo, uxor ultro comam posuit, ac saeculo renunciavit. Data ei Zoe, una ex tribus Constantini filiabus, triduoque post hic finem vi vendi fecit. Haec summarie ex Cedreno.

XII. Romanus Argyrus ei succedit.

Erat, inquit Michael Psellus adhuc ineditus de Romano Argyro loquens, vir etiam Graecis educatus literis, eaque praeclara eruditione, quanta ex Italorum libris pendet atque

ejus invast. Igitur Olaph Rex & martyr (ut credimus) tali fine consummatus est. Corpus ejus in civitate magna regni sui Throndemis cum decenti honore tumulatum: ubi hodieque pluribus miraculis & sanctitatibus, quae per eum fiunt, Dominus ostendere dignatur, quanti meriti sit in caelis, qui sic glorificatur in terris. Agitur festivitas passionis ejus quarto Kal. Aug. omnibus Septentrionalis Oceani populis Northmannorum, Szeonum, Gothorum, Semborum, Danorum atque Slavorum aeterno cultu memorabilis. His enarratis subiicit de martyrio Ulfridi Episcopi ejusmodi narrationem (a):

(a) Id. l. 2. c. 44. 45.

Per idem tempus sermo est, quemdam ab Anglia, nomine Ulfridum, divini amoris instinctu Svediam ingressum, Pauganis verbum Dei magna fiducia praedicasse: qui dum sua praedicatione multos ad Christianam Fidem convertisset; idolum gentis Torstans in concilio Pagano Cccc 2 rum

X. Ulfridi Episcopi martyrium.

doctrinis. Eratque Imperator tum lingua vehemens, tum eloquio venustior: statura heros, vultuque ac specie vere imperio digna. Longe plura se scire existimabat, quam sciret: cuiusque imperium suum praescis illis Antonino, Marcoque Philosopho atque Augusto simile vellet reddere, duobus his dabat operam, literarum scilicet studiis, armorumque cura. At vero neutrius partis prorsus rudis erat: literas tantum callebat, quantum procul a profundo & superficie temperat, &c. paucos ea atas evaditulos tulit, eosque hactenus disciplinis institutos, ut Aristotelis vestibula saluassent, ac Platonica solum Symbola memoriter recitarent: eorum vero qua editoria essent, scirent nihil, nec quantum viri in dialectica, aut ea arte qua vim demonstrandi habet, operam navassent. Quamobrem cum exactum judicium deesset, horum calculi crebro falsi erant. Frequenter nostris ex oraculis divinisque Scripturis quaestiones proponebantur: pleraque tamen dubia insoluta manebant, &c. Afferit Psellus se vidisse Romanum, & cum illo semel sermonem habuisse.

XIII. Henricus Rex Germaniae

Anno Domini MXXVIII. indictione XI. inquit Wippo in Vita Conradi Salici, Imperator Christianus Conradus filium suum Henricum magni ingenii & bona indolis puerum, aetate XI. annorum, Principibus regni cum tota multitudine populi ad probantibus, a Peligrino Archiepiscopo Coloniensi in Regalem apicem apud Aquisgranum Palatium sublimari fecerat. Tunc in principali dominica Pascha consecratus & coronatus Paschaletum latitiam triplicavit. Nam dum in superioribus annis duas coronas, id est, patris, & matris sua mundus coronaretur, nunc tertia addita. Spes pacis crevit, quam Rex cum

NOTAE

[1] Conjecturam Pagii reputantis S. Sigefridum Archiepiscopum Apostolicum, nulli scilicet Ecclesiae addidum fuisse evertit auctoritas Actorum S. Eskilli Episcopi Strengensis in Sudermannia Sueciae provincia, habent enim de S. Sigefrido: Relicta celsitudine dignitatis Archiepiscopalis peregrinus & pauper ad incredulum debito egerit, qua gloria relicta ad Evangelicam abjectionem sese converterit. Probabile est igitur Eboracensem Episcopum fuisse. Vide Acta SS. ad diem XII. Junii pag. 599. MANSI

CHRISTI
1028.JOANNIS XX. PAP.
5.CONRADI IMP. 2.
CONST. SOLIUS IMP. 3.

rum cepit anathematizare: simulque accepta bipenne simulacrorum in frustra concidit. Et ille quidem pro talibus ausis statim mille vulneribus confossus, animam laurea martyrii dignam transmisit ad cœlum. Corpus ejus barbari lanitarum post multa ludibria miserunt in paludem. Hæc veraciter comperta memoriæ tradidi, quamvis sint alia, quæ adhuc scribi digna sunt. Hucusque de Martyribus Adam Chronographus, qui mox subiicit anno sequenti, sexto Kalen. Feb. anno videlicet millesimo vigesimo nono,

PAGIUS cum Cæsare fecit: presertim cum is coronatus esset, cujus aras vita diuturna satis digna fuerat. Deinde diversa regna peragranter, Cæsar per se, Rex sub tutore & auctore Augustensi Episcopo Brunone cunctos rebelles domabant, & fœdera pacis ubique feliciter firmabant.

XIV. Moguntinus Archiepiscopus Aribio, inquit Chronographus Hildensheimensis ad hunc Chri-

Indictione duodecima defunctum fuisse illarum provinciarum Metropolitanum Episcopum Hamburgensem, in locumque ejus subrogatum Libentium Junio-rem, eumque accepisse pallium a Joanne Romano Pontifice.

Hoc anno nona die Novembris, Indict. duodecima, moritur Constantinus Imp. in cujus locum Romanus, repudiata conjugē, ut acciperet Zoen filiam Constantini, subrogatus est eidem sanguine conjunctus. Hæc Europalata.

An-

ni annum, in Geizlete Synodum generalem Synodus cum suis Suffraganeis Episcopis habuit. In Geizlete qua inter cetera Ecclesiastica quidam homo ingen-
tensis. nus de homicidio Sigefridi Comitiss incusatus candenti se ferro expurgavit. Qui ex decreto Synodali post duas noctes probatus illasus apparuit. Meminit hujus Concilii Woltpherrus in Vita S. Godchardi Episcopi Hildensheimensis cap. 4.

I.
Dedica-
tio Basi-
licæ Au-
relianen-
sis.Hugonis
Regis pie-
tas.(a) Helgal.
in Vita
Roberti
Reg. pag.
68.II.
Hugonis
ad Robertum
ad-
monitio.JESU CHRISTI
ANNUS
1029.JOANNIS XX. PAP.
ANNUS
6.CONRADI IMP. 3.
ROMANI IMP. 1.

ANnus sequitur Redemptoris millesimus vigesimus nonus, Indictione duodecima, quo Robertus Rex Francorum Christianissimus convocato Episcoporum cœtu, basilicam a se constructam Aurelianis in memoriam sancti Aniani ejusdem civitatis quondam Episcopi, solemniter ritu voluit consecrari. Rem gestam Annalibus dignam Helgaldus descripsit. De qua dicturus, referenda est in primis causa, cur Rex Christianissimus potissimum erga sanctum Anianum propensior esset; simulque cum his bases illæ inspiciendæ sunt, super quas tantam regni Francorum molem ista nova successio, Hugo avus cognomento Magnus, ejuisque filius Hugo Primus hujus stirpis Rex Francorum, Robertus pater, & ipse Robertus filius collocarunt: super quas innitens hætenus permaneat incunctum ac stabile. Idem ipse Helgaldus sincerus historicus, ubi ab Hugone Magno, ejuſdemque conjugē Adelaide, femina (ut ait) admirandæ pietatis recensuit constructa monasteria, erectas Ecclesias, donaque pretiosa in ipsas illata, ista subiicit de cultu Sanctorum, quibus eadem stirps regia peculiariter tenebatur addicta (a): Erant siquidem, inquit, huic generationi speciales amici, sanctæ videlicet Maria, & pater & dux monachorum sanctus Benedictus, sanctus quoque Martinus, sanctus necnon Anianus, atque victoriosi martyres Christi Cornelius & Cyprianus: optatissimus vero gloriosus martyr Dionysius, ac inclita virgo beata Genovefa. Sed de cultu speciali sancti Benedicti, in cujus honorem plura erexerant monasteria, subiicit mox ista idem auctor Helgaldus:

Fertur autem dixisse moriens bonus pater: O optime fili, per sanctam & individuum Trinitatem te obtestor, ne quando animus subrepat acquiescere consiliis

adulantium, vel muneribus, donisque venenatis te ad vota sua maligna adducere cupientium ex iis Abbatibus, quæ tibi post Deum perpetualiter delego; neve animi levitate ductus quolibet modo distrabas, diripias, aut ira excitante dissipēs. Specialiter vero tibi inculco, nullo pacto ducem omnium, patrem dico Benedictum a te patiaris divelli, illum apud communem Judicem salutis aditum, tranquillitatis portum, postque carnis obitum, securitatis asyllum. Vidisti Lector, secundum illud Job: (b) Super quo bases illius regni solidatae sunt: nempe super Sanctos, ut de eo dici jure possit: (c) Fundamenta ejus in montibus sanctis. Et eidem Evangelicum illud aptari, quod steterit hætenus contra diversos impetus procellarum ventorum & fluminum, quod fundata sit domus ista (d) supra petram, permanens supra semper, si bene collocata fundamenta persistant, casura tunc certo, si positæ bases sanctæ (quod Deus avertat) a fundamentis impie revellantur: Sed quod dicere cœperamus, cur præ cæteris erga sanctum Anianum Robertus Rex fuerit studiosus, idem auctor ostendit sequenti oratione, nimirum propensio-rem fuisse erga Aurelianensem civitatem, cujus sanctus Anianus patronus erat, eo quod ibi natus esset, & regeneratus sacro baptisinate, adultus, atque unctus in Regem. Sed & quod ipse juvenis gravissimo correptus corporis languore, nuncupatis Christo votis, per intercessionem ejusdem Sancti fuerit sanitati firmiter restitutus, cum parentes grati in unico filio accepto divinitus beneficio, auream Christi pendentes in cruce sacram imaginem in ejus primariam Ecclesiam intulerunt. Ipse vero Robertus Rex nec immemor tanti a Deo intercessione Aniani accepti beneficii, quan-
to

Regis Vita. Ejus loco hic referam Translationem corporis S. Saviniani Senonensis Archiepiscopi primi factam in Basilica Vivi, Rege Roberto & Constantia Regina presentibus cum Primoribus Regni in caplam auro gemmisque protectam (ut hætenus visitur). Promiserat Regina, ut refert Odorannus Monachus in suo Chronico, si in gratiam Regis redire posset, se se exornaturam corpus S. Saviniani gemmis & auro, quod diu inclusum plumbo ab antiquis absconditum fuerat sub arvo. Et Regi suggerens sua vota, Deo auxiliante ad ea implenda paratum illum invenit per omnia. Qui accersiens Odorannum ejusdem loci Monachum, qui ad hoc opus perficiendum videbatur idoneus, commisit unam cum Regina ejus fidei tanta pietatis opus, inquit, idem Odorannus. Translatis a Leotherico Archiepiscopo Senonensi sacris ossibus,

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6522.

SÆC. XI.
An. Eræ
Hisp.

MLXVII.

Anno

Hegiræ

CCCCX-

X. in-

choato

die 19.

Januar.

fer. 1.

A. C.

1029.

I.

2. E. 4. P. 6. April. Indict. 12.

JESU CHRISTI 1029.

JOANNIS XIX. PAPÆ 6.

CONRADI II. REG. 6. IMP. 3.

ROMANI ARGYRI IMP. 2.

ANum. I. ad VI. Recitat Baronius Dedicacionem Ecclesiæ Aurelianensis in memoriam S. Aniani ejusdem civitatis quondam Episcopi a Roberto Francorum Regæ ædificatæ, quam fusc narrat Helgaldus in hujus

CHRISTI
1029.JOANNIS XX. PAP.
6.CONRADI IMP. 3.
ROMANI IMP. I.III.
Roberti
Regis cr-
ga S. A-
nianum
studium
* apud* mœsto-
rum

to fit profecutus amore studio, officio, pietate ejusdem Sancti cultum, ex eodem Helgaldus ista tractante sic accipe: Præterea construxit, inquit, a novo in urbe Aureliana monasterium S. Aniani singularis sui apud Deum advocati: qui quam primum sanctæ devotionis amorem erga eundem habuerit, nullus edicere valet, quia illum saum semper * post Deum adiutorem, protectorem & defensorem habere voluit, ad quoscumque potuisset pergere gressus. Nam uno die a quodam suo speculi amicorum amico interpellatus, ut quid talem & tantum pontificem, & non alios sic Sanctos suis sanctis laudibus extolleret: respondisse humillima & piissima voce fertur: Quis est Anianus, Anianus pro certo est vera * nostrorum consolatio, laborantium fortitudo, Regum protectio, Principum defensio, pontificum exaltatio, clericorum, monachorum, orphanorum & viduarum egregia & inenarrabilis sublevatio. Et aludens ad circumstantes pueros ait: Num & iste, de quo loquimur, Anianus, a pœnis virgarum vobis pueris non est frequens, vera & probata liberatio? His autem subicit de Ecclesia, quam titulo ejusdem sancti Aniani illic erexit, aitque: Ardens tanti pontificis honore hic redolens flos & decus Ecclesiæ sanctæ & gratia Dei desiderio, eum in aliori volens constituisse loco, domum Domini super eum in melius construere cepit, & Deo cooperante, & sancto Aniano auxilia præbente, ad finem usque perduxit. Habet namque ipsa domus in longitudine tensas quadraginta duas, in latitudine duodecim, in alto decem, fenestras centum vigintitres. Fecit & altaria in ipso monasterio ad laudem Sanctorum, numero novemdecim, quorum memoriam hic annotare curavimus; principale in honorem Apostoli Petri, cui supradictus Rex associavit Coapostolum. Paulum in benedictione, cum non antea ibi nisi solius S. Petri esset veneratio. Ad caput sancti Aniani unum, ad pedes aliud; aliud in honore sancti Benedicti. Cætera sunt in honorem eorum, quorum nomina sunt adscripta, sancti videlicet Evaristi, sancti Laurentii, S. Georgii, omniumque Sanctorum. Item sancti Martini, sancti Mauriti, sancti Stephani, sancti Antonii, sancti Vincentii, sanctæ Mariæ, sancti Joannis, sancti Salvatoris, sancti Mamerti, sancti Nicolai, & sancti Michaelis. Ita recensens Helgaldus, prout ipsi venerunt in

PAGIUS sibus, ipse Rex in publica supplicatione sacra ipsana bajulavit cum Regia domo: quod singulare pietatis obsequium quotannis recolentes mystæ Metropolitanæ, ea pariter suis humeris subvehunt æmulo devotionis affectu

mentem. Subiicit autem & ista de pretiosioribus ornamentis: Leticam ipsius sancti Aniani a fronte auro bono & optimo, & lapidibus pretiosis, & argento mero præoccupavit: tabulam ad altare sancti Petri, in cuius honore extat locus, auro bono totam cooperuit. De qua altaris tabula aurea, Constantia nobilis Regina, ejus conjux gloriosa post mortem viri sui sanctissimi, Deo & sancto attribuit Aniano summam scilicet librarum septem ipsius metalli in meliorandis a se monasterii facti tectis, quibus ab initio ad superiora apertis, celum melius cerneretur, quam terra. Extitit in ea quantitas auri quindecim librarum probatæ quod reliquum fuit, in quibus debuit, distribuit, quia erat ei sollicitudo Ecclesiarum Dei, juxta utile Senioris sui velite. De consecratione autem basilicæ ista subiicit:

Post quæ omnia cupidus sanctæ benedictionis Rex Robertus gloriosus, suæ ordinationis, benedictionis & assumptionis in Regem anno trigesimosexto, jussione Imperatoria vocavit Archiepiscopos Gauzlinum Bituricensis, & Abbatem Floriacensem, Leothericum Senonensem, nec non & Arnulphum Turonensem, quorum præsentiam subsequuntur Præsules, Odelricus Aurelianensis, Theodoricus Carnotensis, Bernerius Meldensis, Vvarinus Bellovacensis, & Rudolphus Silva-neffensis. Non desuit etiam præsentia domini & venerabilis Odilonis Cluniacensis Abbatis, & aliorum honorum virorum non minimi meriti, cum quibus semper desiderabat colloqui. Ab his pro certo & aliis Dei ministris levatur illud nobile corpus amici Dei Aniani sanctissimi de sepulcro cum corporibus sanctorum Euspicii, Montoris & Florencii Confessorum, Baudelii & Scubiliij martyrum, & Agiæ matris S. Lupi Confessoris: & ab ipso glorioso Rege & aliis quos jam prænotavit littera, qui pro tali negotio advenerant, custoditur laudatur & decantatur in hymnis & laudibus in Ecclesia S. Martini, quoad usque prepararentur utilia & necessaria sanctæ benedictioni. Preparatis ergo omnibus, ab ipsis sanctis sacerdotibus locum ipsum benedici & consecrari solemniter fecit, anno Dominicæ Incarnationis millesimo vigesimo nono, Indictæ duodecima. Sumitur itaque humeris inclyti, letantium simul & gaudentium populorum, & transfertur cum laudibus in templum novum, quod ipse inclytus Ro-

per gymum urbis in festo S. Marci Clero præfente, Magistratibus & populo, ut testatur Mathoudus in Catalogo Archiepiscoporum Senonensium, dum de Leotherico fermone habet, qui hanc Translationem in Chronicis MSS.

IV.
Episcopi
qui inter-
fuerunt
dedicationi
basili-
cæ.Humilis
Roberti
Regis de-
precatio.

V.

Robertus edificaverat, laudantes Dominum & S. Anianum in tympano & choro, in chordis & organo, & eum in loco collocant sancto ad honorem gloriam & laudem JESU Christi Domini nostri, & famuli sui Aniani, speciali gloria decorati.

Expleta benedictione solemniter & omnibus, quæ ad dedicationem sancti templi pertinebant, vadit cum reverentia nominandus pater patriæ Robertus ante altare sanctissimi Petri & dilecti domini Aniani, in conspectu omnium populorum, & exuens se vestimento purpureo, quod lingua rustica dicitur Rocus, utroque genu fixo in terram, toto de corde ad Deum supplicum fudit precem in his verbis: Gratias, inquit, ago, tibi bone Deus, qui ad affectum meam voluntatem hodie meritis S. Aniani perduxisti, lætificans animam meam de corporibus Sanctorum, cum eo hodierna die triumphantium. Da ergo, Domine, per hos Sanctos tuos, vivis delictorum indulgentiam, defunctis omnibus vitam & requiem sempiternam: tempora nostra prospice, regnum tuum, quod tua pietate misericordia bonitate nobis datum est rege, dispone, custodi ad laudem & gloriam nominis tui, Sancti Aniani virtute mirabili patris patriæ, ab inimicis mirabiliter libera. Peracta oratione, ad sua quisque locus regreditur &c. Recenset auctor oblatas tunc a Rege, & a diversis sancto Aniano diversas oblationes, quas referre brevitatis causa præmittimus, in his paulo diutius immorati, ut cunctis pateat, quorum auspiciis jacta sint fundamenta novi regiminis, hætenus feliciter inter immensos turbines permanentes ope Sanctorum, quorum fuit ab ejus exordio patrocinium imploratum, atque cultus honorificentissime amplificatus. Ut plane exemplo sit demonstratum ex sancti Evangelii doctrina (quod dictum) nempe, illud mansurum jugiter ædificium, nec ventorum, ac imbrium disici impetu posse, quod est supra petram fundamentum, nempe Christum, lapidem angularem, & coherentes illi lapides vivos, Sanctos omnes. At hic invidiam paf-

PAGIUS MSS. Ecclesiæ Senonensis hoc anno consignari affirmat.

II.
Conc. I.
Lemovi-
cense.

Ad num. VI. & seqq. Lemovicis duo Concilia habita, in quibus Sancti Martialis illius civitatis Episcopi primi Apostolatus confirmatus est. Primum recte hoc anno a Baronio consignatum; sed secundum perperam ab eo in annum MXXXIV. dilatum; eum, ut infra visuri sumus, certo constat, illud ad annum MXXXI. pertinere. Prioris Synodi Acta non extant, sed ex parte recitantur in secunda sessione posterioris. Ejus etiam mentio in priori sessione ejusdem secundi Concilii pag-

CHRISTI
1029.JOANNIS XX. PAP.
6.CONRADI IMP. 3.
ROMANI IMP. I.

sus, te interpello Lector, iudex æquus adfiste. Compellans me Hispanus homo: Cur (inquit) Francorum res sic copiose prosequeris, ut vix sit annus, in quo non sit aliqua eorum mentio, Hispanorum autem secus? cui paucis his satisfeci: Da ut scribam, sive describam potius. Collector sum rerum antiquarum, & ubi ex Scriptorum frequentia messis copiosior invenitur, densiores in Annalibus exurgunt ex messe manipuli; rariore vero, cum ex Scriptorum inopia, in sterili messe non impleat manum suam, qui ex ea manipulos colligit. Scito me magno redempturum pretio fore, si quis in tanta Scriptorum inopia laboranti, antiquorum monumentorum copiam faceret, quibus eisdem locupletare possemus Annales. Sed reliqua prosequamur.

Hoc eodem anno celebrata est Synodus Lemovicensis, primo nondum evoluto anno a dedicatione basilicæ Salvatoris de qua hæc habentur in scripto Chronico Gaufridi monachi sancti Martialis Lemovicensis cœnobii: Anno Domini millesimo vigesimo octavo consecrata est basilica regalis Salvatoris Lemovicæ, decimo quinto Kal. Decembr. idque ab Episcopis undecim, quorum nomina hæc pagina continet: Jordanus Lemovicensis, Isenbertus Pictaviensis, Robo Engolismensis, Arnaldus Petragariensis, Petrus Gerundensis, Deodatus Cadurcensis, Æmilius Albienensis, Arnaldus Rotenensis, Fulco Carcassonensis, Elus Santonensis, Gotfredus Archiepiscopus Burdigalensis. Hoc factum est tempore Roberti Regis Francorum, & Imperatorum Constantinii Græcorum, & Conradi Romanorum. Hucusque Gaufridi Chronicon. Acta autem alterius Lemovicensis Synodi post Roberti Regis obitum celebratæ hæc prima Actione habent de habitu ibidem hoc anno Concilio:

Hoc quidem verbum, qualiter ante hos annos, hoc est in primo anno dedicationis hujus Lemovicensis basilicæ Redemptoris nostri, quam hodie exultanter nobiscum recolit, viventibus tunc doctissimis Rege Francorum Roberto, & Ganzelino Metro-

VI.
Concil.
Lemovi-
cense.VII.
Confirma-
ta de A-
postolatu
S. Mar-
tialis sen-
tentia.

po-

887. & seqq. ubi dicitur, Patres transtulisse tunc corpus Sancti Martialis ejusque Ecclesiam consecrassent. Facta sunt hæc, inquit Episcopi, Dominica Resurrectionis die, in ipsa solemnitate inventionis corporis S. Stephani atque hujus sancti Templi conservationis, quod idem patronus primum in omni Gallia Deo dedicavit, dirutis, qua in hoc loco pridem gentilitas coluerat, simulachris. Inventio Sancti Stephani, quæ die tertia mensis Augusti celebratur, hoc anno incidit in Dominicam, quæ sæpe ab Antiquis dominica Resurrectionis dies appellatur. In hac Synodo Jordan-

politano Archiepiscopo Bituricensi, prede- cessore vestro, hac sedes Lemovica non sine enormi auctoritate divina receperit; ut scilicet sanctus Martialis debeat Apo- stolus appellari, paucis memorare li- bet. Post multas hujus Capituli alter- cationes, aliis assentientibus, aliis vero repugnantibus cum super hac re multa facta essent Litanie, ut hoc verbum, nisi Dei esset bona voluntas, in concor- dia hujus sedis minime resideret: adve- nit Synodalis ad hanc Ecclesiam conven- tus, ubi tertia die Synodi omnis sacer- dotum generalitas, ac ceterorum cleri- corum numerositas, una nobiscum nobilium virorum, & legis doctorum adjuncta, multitudinem (credo) Deo gubernante, unum cor & unam voluntatem hora diei tertia suscepit, taliterque omnibus inspi- ratum est, ut pacifice, & libenter, at- que voluntarie bona obedientia hac su- sciperetur ab omnibus sententia, dein- ceptusque immutabiliter per vestram diae- cesim observaretur. Et bene placuit omni- bus, qualiter hanc Deo beneplacitam vo- luntatem acciperemus, ut quemadmodum multitudini novitas videbatur, ita con- tra hanc altera quidem res novas sed magnifica, & religiosa adversus omnes amulos confirmaretur.

VIII.

Facta ele- vatio S. Martialis.

Aggregato namque maximo populorum conventu, sacratissimum corpus patroni, nempe sancti Martialis, a suo levavi- mus tumulo, & piissimo obsequio transtu- limus super hoc sanctum altare, quod in honorem beati protomartyris Stephani ipse consecravit. Acta sunt hac Dominica Resurrectionis die, in ipsa solemnitate inventionis corporis beati Stephani, nem- pe tertio Nonas Augusti, atque hujus sancti templi consecrationis, quod idem sanctus Martialis primum in omni Gal-

PAGIUS

III. Floret S. Symeon Syracusanus.

danus Episcopus Lemovicensis, ut ibidem vi- dere est, dixit, ante hos annos de eadem re factam esse inquisitionem; & cum altercatio hanc ad aures Joannis Summi Pontificis perve- nisset, eum Epistola sua redarguisse omnes, qui contradicunt Martialem esse Apostolum, ubi loquitur Jordanus de Conciliis Pictaviensi & Parisiensi, de quibus suo loco egimus, si- gnificatque, iis habitis Joannem Papam XIX. eam Epistolam scripsisse, de qua infra sermo erit. Baronius num. XIV. refert testimonium San- cti Symeonis Syracusani, & alterius viri Graeci nomine Cosma, qui dicuntur afferuisse Mar- tialem apud Graecos haberi unum ex LXXII. Discipulis. Sed testimonium istud non in prio- ri, sed in posteriori Synodo Lemovicensi pro- latum, ut in Tom. IX. Concil. pag. 878. le- gere est: Ante hos plures annos quidam ex fra- tribus de monte Sinai in hanc partem venerunt occidentiam, Dei disponente nutu, movibus gra- ver, doctrina catholica fidei profluentis, vita per omnia honesti, utriusque lingua periti, &c. inquit in Synodo quidam clericus Egolesimen- sis. Postulat hic locus, ut quid egerit Sanctus

lia dicavit, dirutis, quae in hoc loco pridem Gentilitas coluerat, simulacris, &c. Hac ibi. Meminit quoque auctor Aquitaniae historiae, cujus tantum frag- menta supersunt, alterius & ab hac di- versae elevationis sancti Martialis, fa- ctamque refert ad propulsandam luem, & mirabilem consecutum narrat effectum, his verbis: His diebus lues gravissima Lemovicenos devoravit, incendens corpo- ra, & exardescendo devorans, donec o- mnes Aquitaniae Episcopi Lemovica con- gregati corpus beati Martialis ab imo sublatum sepulcro mortalium visibus osten- derunt, & mox pestis ipsa cessavit. Te- nebat tunc praesulatum Lemovica Aldui- nus, qui erat successor Aldegerii, suc- cessoris Ebli Episcopi. Porro elevatio ista, de qua dictum est superius, conti- git sub horum successore Jordane, & Gauzelino Archiepiscopo Bituricense; de quo non praetereant, quae Helgaldus in vita Roberti Regis de ipso tradit sum- ma cum laude; ait enim:

Hujus certe temporibus, Roberti Re- gis videlicet, cujus adjuvante Deo, facta describimus, fuit in monasterio Flo- riacenfi, loco celebri, splendidus mundo Gauzelinus Abbas, merito sanctis Deo conjunctus operibus, pollens scientia spi- rituali simul & humana. Inerant ejus cor- di Abbonis magistri prolati sancta Scri- pturae flores boni, de quibus honestissime imbutus, ita eructabat omnibus, ut pos- sent delectari in caelestibus. In sanctis e- leemosynis largissimus, ut ipse postus in fortissimis frigidibus a se vestes pellium abiiciens, pauperes Christi indueret, ut a remuneratore bonorum premium perci- peret, de quo audiret: (a) Nudus fui, & vos operuistis me: quod uni ex mini- mis meis fecistis, mihi fecistis; venite be-

Symeon Syracusanus, postquam anno MXXXVIII Antiochia in Belgium venit, ut supra narra- vimus, exponamus. Eovervinus seu Ebervinus Monachus, natione Germanus, & postea Ab- bas Monasterii Theologienfis seu Dolejenfis in Archiepiscopatu Trevirensi siti, qui in comi- ratu fuit Sancti Symeonis, quando Antiochia in Belgium venit, ejus vitam scripsit, a Su- rio ad diem primum mensis Junii recitatum. Ait itaque Eovervinus Symeonem venisse Roto- magum, ibique Richardum Comitem Norman- niae, hujus scilicet nominis III. mortuum com- perisse, ideoque ei in mentem venisse, ut su- um patrem charissimum, Richardum scilicet Ab- batem, nosque suos comites inviseret: quod & fecit. Per longum autem tempus moratus est nobiscum, inquit Eovervinus, qui per longum tempus nonnisi aliquot menses intelligere po- tuit, sicuti & Clericus Egolesimensis in Con- cilio Lemovicensi II. per haec verba, ante hos plures annos, nonnisi tres aut quatuor annos designavit, cum haec anno MXXXI. in Con- cilio dixerit, & Sanctus Symeon anno tantum MXXXVIII. in Franciam venerit. Poppo Archiepiscopus Trevirensis, subdit E-

Alia ele- vatio an- terior fa- cta.

IX. De Gau- zelino Ab- bate Flo- riacenfi & Ar- chiep. Bi- turicensi.

(a) Mat. 25.

IV.

(a) Fulb. op. 19. 20. 25. 27. XI.

benedicti &c. Hunc perfectus Rex ita suis affixit obtutibus, ut cum pra ceteris diligens, suis eum specialiter devin- ciret consiliis: quae ab eo probe probata, semper ea habuit honesta, numquam tamen injusta. In honoribus seculi eum hono- rans, attribuit illi honores non minimos. Abbatiam sancti Benedicti, quae est caput totius ordinis monastici, & Episco- patum Bituricensem sancti protomartyris Stephani, principatum tenentis totius Aquitaniae, qui fuit, & est honor & de- cus Franciae. Hac de Gauzelino Hel- galdus. Extant Fulberti Carnotensis Episcopi quatuor ad hunc (a) epistolae.

At quod ad Concilium pertinet, quod hoc anno diximus celebratum, levis for- tasse causa videri potest, ut ob titu- lum S. Martialis tantum deberet convo- cari provinciale Concilium, ea praeter- tim in re, quae unica sententia defini- citus potuisset, nempe non duodecim tantum, sed discipulos dictos reperiri Apostolos; insuper & eo nomine in Ec- clesia decoratos omnes, qui legitime mis- si ab Apostolica Sede populos ad Fidem Christianam convertissent, ut de his in- numera sunt exempla: quibus duabus rationibus compeperet sancto Martiali, ut Apostolus dici jure posset. At quod cum semel quid deducitur in controver- siam, crescentibus studiis, quamvis mi- nimum, in immensum augeri solet, ob- nesciente praesertim pertinacia, cedere ne- scia: plane factum est, ut nec unum i- stud Concilium sufficeret ad quaestionem omnino sedandam, sed opus fuerit etiam alia insuper congregare Concilia, Bituricense, postquam Lemovicense, atque Pictaviense, prout Acta Lemovicensia, quae apud nos extant, manifeste signi- ficant. Quamobrem altercationis hujus in gratiam legentium operae pretium exi- stimavi ex iisdem synodalibus Actis re- perendum principium esse, & ipsam cau- sam narrandam, quae praecessit, ut opus fuerit hujusmodi Episcoporum convoca- re Concilia. In alia enim Lemovicina Synodo eadem ex causa postea iterum congregata, de qua suo loco dicturi su- mus, ista in prima Actione narrantur ab Odelrico Abbate ita perorante.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS Profectio ejus Hierosolymitana cum Poppone Archiep. Trevirensi

vervinus, gratia orationis Hierosolymam ve- nit, huncque famulum Dei cundo & redeundo secum conviatorum habuit. Post suum reditum Poppo Symeoni facultatem concessit in sua Dioecesi commemorandi, & in quadam turri a- pud Treviros, in festivitate Sancti Andreae il- lum inclusit, ubi reclusus usque ad mortem vixit, ad annum nempe MXXXIV. quo obi- it, ut infra videbimus. Ex quibus perspi- cum fit, quae scribit Hugo Flaviniacensis Ab- bas in secunda parte Chronici Viridunensis num. XXVI. post haec verba; quid apud Richardum Normaniae Principem egerit (sc. Symeon) sicut

Abbatem vivente Rege Roberto, cum antecessor meus Hugo in palatio ei, ac Parisiis assisteret cum multitudine nobi- lium ac doctorum, altercatio inter Fran- cos & Lemovicenses de hujusmodi San- cto coram Rege fieri coepit: & ego ibi tunc praesens interfui. Dicebant isti: Vos Franci non recte facitis, qui Mar- tialem cum Apostolis pronuntiat: nos recte agimus, quia eum inter Confessores recitamus. Vos ultimum Apostolorum di- citis: nos primum Confessorum in Lita- niis dicimus. Quorum litigium Archie- piscopus Bituricensis praedictus Gauze- linus compefcuit, dicens: Ambae hujus rei partes nisi uniformes fueritis.... pars altera, altera parte justior est, & necesse est, ut semper justior & ra- tionabilior prevaleat pars. Nam omnes, qui Martialem inter Confessores pro- nuntiant, non bene juste, non bene per- spicaciter agere mihi videntur. Ille enim magis fortis est Apostolicus unus, quam fortis Confessorum; ideo non bene certe agunt, qui nomen ejus auferunt de eo, in quo Deus eum posuit gradu, & po- nunt ubi Deus non posuit, potius de Apostolico agmine, quam de Confesso- rum, qui post Martyres sunt, serie. Utique si regis, qui adest, no- men non inter Regum, sed Comitum sub- jectorum vocabula diceret quis: is aut rusticus diceretur, aut malevolus Regis contemptor. Et si rustica simplicitate id fieret, nil moveretur Rex animo sed ru- sticitati facile ignosceret: si vero non simpliciter, sed contemptive diceretur, non dubium quin Regis animus ad ir- racundiam pro contentu suo accendere- tur. Quod si in tali contemptione per- sisteret, sententiam contra se pro male- volo contentu sentiret, nec tantum Rex quantum subditi Comites ejus, & Prin- cipes, & amici in contemptorem irati fierent.

Revera scis omnis hac regio, quia ille predicator Aquitaniae de gradu non Confessorum qui post Martyres sunt, sed Apostolorum, qui ante Martyres sunt existit. Ego autem, si nomen ejus de Apostolico ordine auferrem, timerem, ut Apostoli Petri, & aliorum indignatio- nem

XII.

XIII.

CHRISTI
1029.JOANNIS XX. PAP.
6.CONRADI IMP. 3.
ROMANI IMP. I.

nem hac in re incurrerem, qui olim in mundo, & nunc in celo collegam & sodalem suum Martialem præclarorum consortio per sedilia Apostolica habent. Et si nomen ejus permutarem in eum catalogum quo sanctum Benedictum, & Hilarium, & Martinum pronuntio; metuerem quidem iram S. Benedicti, & Hilarii, & Martini, & aliorum incurrere, qui eum in celo gaudent ordine Apostolico irradiari. Illic nulla invidia &c. Multaque in laudem Martialis dictis, dicendi finem facit Archiepiscopus Gauzelinus, a Rege collaudatus. Pergit vero Odelricus:

XIV. Nos autem ubi regressi sumus ad hanc urbem Lemovicensem, hac de re codices antiquos loci nostri perquirere confestim curavi innumeros, tam penes nos quam per universas Aquitania Ecclesias invenimus eos Martialem habentes scriptum Apostolum. In antiquis etiam Martyrologii voluminibus duos ejus discipulos Alpinianum, & Aufricianum scriptos esse ad hæc reperimus Apostolos. Sic quippe legimus in vetustissimis quibusdam: Prædie Kalæ Julii natali S. Martialis Aquitanie doctoris & Apostoli, cum duobus Apostoli Aufriciano, & Alpiniano quorum vita signis & miraculis admodum effulset. At non ex Archivo tantum Lemovicense satis sunt visa ista in medium attulisse quin peregrinas etiam bibliothecas perscrutatas volvere, atque ex Orientali etiam Ecclesia afferri testimonia, testesque produci. Nam de Constantinopolitana Ecclesia ista Synodum sunt allata ab Azenario Abbate Miciacensi coram Patribus post alia: Olim antequam monachi habitum susceperem, & Hierosolymam proficiscens, apud Constantinopolim in basilica sancta Sophia sabbato Pentecostes solemniter interesse officio, memini me audivisse in Litanis Græcis Martialem inter alios Apostolos post duodecim fuisse a Græcis pronuntiatum. Sed & quod ad testes pertinent Orientales, hæc clericus Engolismensis in Synodo:

PAGIUS cum iis, quæ de Symeone Evervinus itineris ejus focus narrat; cum is assereret, Symeonem, cum Rotomagum venit, comperisse Ribardum Ducem jam vivis excessisse, & do- luisse, quod locus Sinai frustratus esset elemosynis ab eo Principe illuc mitti solitis. Præterea verum quidem est, Gozelinum Sancti Viri hortatu adificasse Monasterium Sanctæ Trinitatis in vicino monte Rotomagensis urbis; sed Monasterium illud a Gozelino Vicecomite & Emmelina ejus uxore fundatum, Roberto Richardi III. successore Normanniam regente, ut patet ex Diplomate hujus Principis fundationem illam confirmantis, a Pomerio in Historia Abbatie Sanctæ Trinitatis pag. 72. recitatio. Celeberrimum fuit monasterium illud, appellatum monasterium Sanctæ Catharinæ in

Ante hos plures annos quidam ex Fratribus de monte Sinai ad hanc partem devenerunt Occiduam, Dei dispensante nutu, moribus graves, doctrina Catholica Fidei profuantes, vita per omnia honesti, utriusque lingue periti. Qui cum diu nobiscum Engolisma fuissent, expectantes Principem civitatis, & litteris Græcis & Latinis eos videremus ad unguem imbutos: super hac re interrogare curavimus eos eo tempore, quo hæc regula de Apostoli memoria in hac urbe frequentabatur recuperata potius quam primum inchoata, viventibus Rege Roberto, & Gauzelino Burvicensi Archiepiscopo. Ego autem Engolisma positus, ubi etiam ab ineunte ætate educatus sum, dum inter alios quasi sciolus viderer, ante omnes, & super omnes huic regulæ repugnabam, putans esse vanum, & falsum, sive ex elatione descendisse, quia Martialem audebam in hac urbe Lemovicensi prædicari esse Apostolum, & incautus rusticorum opinionem meam accommodabam intelligentiam, putans neminem esse Apostolum præter duodecim. Itaque illos conveni Græcos, sciscitans, utrum Orientales Martiales nossent. Qui (alter Simeon, alter Cosmas) confuso ore responderunt, dicentes: Utique Martialem novimus Apostolum, unum ex Septuaginta duobus. Quibus cum dicere- mus, nescimus, præter duodecim Apostolos; interrogaverunt nos: Habetisne, inquit, per istas Occidentales Ecclesias Evangelistam Lucam, qui scribit alios Septuaginta duos..... a nobis non credi fuisse Apostolos sed tantum Discipulos. Illi protinus nos fugientes, & signo crucis se munientes, ceperunt detestari vocem nostram, dicentes: Discedite procul a nobis miseri, quia heretici estis, cum non credatis verbis Domini, dicentis ad illos: Ite, ecce ego mitto vos sicut oves inter lupos. Non creditis esse Apostolos illos, quos ipse incarnatus Dominus ad prædicandum misit? &c. Hincque vocatus ostendit expressse aliquot ejus Discipulos in Actis Apo-

monte, donec exeunte sæculo XV. profus solo æquatum fuit. Mirum est, Hugonem Flaviniacensem, qui fatetur se Symeonis vitam legisse, non animadvertisse, quæ præfatio numero narrat, sibi in plerisque adversari.

V. Wippo in Vita Conradi Salici, postquam gesta ab eo anno superiori retulit ait: Anno sequenti Imperator in Bajoria Ratispona Pascha celebravit. Ibi Bruno Episcopus Augustensis defunctus est, cujus corpus Imperatrix prosecuta, cum filio Henrico Rege ad Augustam sedem suam honorifice sepeliri fecerunt: nobilis enim valde fuit ipse Episcopus Bruno. Nam dum esset frater Henrici Imperatoris, filius erat matertera Gisela Imperatricis, soror vero ejusdem Episcopi nupta Stephano Regi Ungarorum, causa fuit Christianitatis, primum in

CHRISTI
1029.JOANNIS XX. PAP.
6.CONRADI IMP. 3.
ROMANI IMP. I.

Apostolorum & Epistolis Pauli Apostolos. Porro Simeon iste Græcus monachus non amplius est reversus in Orientem, sed remansit in Gallis, ubi, inclusus egregia claruit sanctitate, miraculisque illustris inter Sanctos relatus est, ut suo loco dicturi sumus, ubi agemus de ipsius obitu.

XVI. Proditum & probatum æque istud fuit ex codice venerandæ antiquitatis, Gregoriano nimirum, quem per suos sanctus Gregorius olim misisset in Angliam: de quo digna memoria recitantur in Actio- ne prima ejusdem Concilii Lemovicensis. Sic enim Odelricus Abbas in Synodo locutus ibidem legitur: Interim Pater allocutus est Concilium, dicens: Ne quis forte nos dicat nunc novum fateri Apostolum, & hæcenus non auditum de Apostolatus ejus antiquitate, & quod non olim prænuntiatum est ab antiquis & testificatus fuerit; iterum perhibeo testimonium, o venerabiles Episcopi: Ecce duo sacerdotes ex fratribus nostris coram adsunt, quos olim hac ipsa de causa in Britanniam misit, ut Anglorum (ut reor) a Gregorio præfixam legem annosam diligentius perscrutarentur, & omni submo- do mendacio, ad nos referrent. Qui cum ad Anglos pervenissent, tam in Martyrologiis eorum, quam in Litanis Martialem ab antiquitate reperiebant Apostolum scriptum. Ad quoddam autem magnum pervenientes monasterium, in quo sanctus Anglorum Episcopus requiescit corpore Augustinus (compererunt enim ibi non haberi librum de Actibus beati Martialis) per Litanias tamen & Martyrologia in eodem loco invenerunt eundem patronum nomine Apostolico decoratum. Et cum a patre monasterii perquirerent, dicentes: Ut quid Martialem in vestris Litanis prædicatis Apostolum, cum ejus gesta dicatis non haberi penes vos? ille respondit. Quin ab illo, inquit, tempore, quo primo in hac provincia Christi nomen auditum est, a patribus hoc nostris observatum est, quorum nullatenus mutare possumus traditionem. Scimus quippe, doctores nostros priores de Gregorii profuisse magisterio: at- tamen sæpius inter nos conferre indagando solemus, quis est iste Apostolus, cujus vocabulum in Evangeliiis & in Actibus Apostolicis minime intuemur. Et quoniam gestorum ejus auctoritatem non habemas, ac eo non parum hæsitavimus, & ideo no-

PAGIUS in gente Pannonica. Episcopatum vero Augustensem Eberhardus suscepit. Idem ad hunc annum Hermannus Contractus in Auditori Chronico, & Chronographus Hildensheimensis habent. Distinguendus hic Brunus seu Bru-

men ejus crebro a memoria Apostolica eradere putabamus. Sed e contra cum animadvertieremus, quia antiqui patres nostri non incassum hunc nobis scripserunt Apostolum: idcirco nullo ausu ejus vocabulum a serie Apostolorum abolere audebamus. Vos autem peregrini Galli, qui de ejus estis Apostolatu, qui nobis ejus Actus annuntiat, a cordibus nostris de eo omnem dubitationem abiecit: & hac de re dudum creberrime Deo supplicabamus certos nos reddi. Nec in adventu vestro derelictos spe nostra videmus: immo exultandum nobis est de tam egregia virtutis Domini nostri JESU Christi Discipulo. Multa alia testimonia penes eandem gentem Anglorum, de hujus veritatis veritate testes veraces narraverunt nobis se comperisse.

Illud quoque memorandum est, quod ante hos septem annos Rex Anglorum (Cnutus hic erat cognomento Magnus) Duci Aquitanie Willelmo regalia munera misit, simulque codicem litteris aureis scriptum, in quo nomina Sancto- rum distincta cum imaginibus continebantur. Quod volumen jam olim in Concilio Pictaviensi, dum hac eadem de re quaestio esset, idem Dux Willelmus litteris eruditus, in testimonium antiquitatis pontificibus ostendit. Erat enim ibi Martialis in aliorum Apostolorum catalogo positus. Qui peritissimus Princeps dicebat Archiepiscopo Burdigalensi & aliis, qui ibi aderant, Episcopis: Coniicere possumus, quam egregie auctoritatis sit beatus Aquitanorum patronus, de quo Gregorius in illa sui laboris gente hanc legem tradidit observandam. Nimirum imperitorum est dubitare, de quo sanctus Papa Gregorius non dubitavit. Videtis ecce, o Episcopi, in hoc codice, qui ad Anglos scriptus est, prætermis- sum esse Timotheum, & Cleopham, & Silam, & alios quorum nomina in Evangeliiis & in Actibus Apostolicis, sive in Epistolis Pauli leguntur, quos Apostolos dicitis præter duodecim esse; non tamen prætermisum esse illum nostrum patronum, qui primus Galliarum fuit Episcopus, &c. Hæc ex Actis posterioris Synodi Lemovicensis. Quomodo autem ad hæc de his consulenda fuit Apostolica Sedes, & expectandum quid Papa rescriberet: suo loco dicturi sumus. De his modo hæcenus.

D d d d z Mil-

no ab altero ejusdem nominis Episcopo etiam Augustensi, qui cum in Prussia Christum annunciare cœpisset, ab Infidelibus occisus est, ut suo loco diximus.

JESU CHRISTI ANNUS 1030.

JOANNIS XX. PAP. ANNUS 7.

CONRADI IMP. ROMANI IMP. 4. 2.

I. Bellum Conradi Imp. adversus Hungaros irritum redditur.

Millesimus atque trigessimus sequitur annus, Indictione decimatertia inchoatus, quo Imperator Conradus expeditionem parat adversus Stephanum Hungariae Regem, sed Deo resistente, omnes conatus ejus cito evanuerunt precibus ejusdem sanctissimi Regis. Quod ad tempus spectat, a Scriptoribus rerum (a) Germanarum hic ipse ejus rei gestae annus consignatur, licet non desint, (b) qui in annum sequentem ista reiciant. At ex Cartuitio hic reddemus historiam: (c) Conradus pacis tranquillitate interturbata totius Germaniae viribus & copiis contractis, Pannonia infesta signa inferre conatus est. Tum vero Rex Stephanus Episcoporum & Principum coactio conventu, in patriae defensionem totius Hungariae exercitum evocavit. At prius tamen secum perpendens, se nihil posse sine Christi adjutorio: manibus ac corde sursum erectis, Dominae suae perpetuae Virginis & Dei Genitrici suas injurias commendans, in hujusmodi prorupit voces: Si placet tibi Domina mundi, tuae partem hereditatis ab inimicis devastari, & novellam Christianismi plantationem dissipari; ne quaeso sinas illud imputari diffidentiae meae, sed potius dispositioni voluntatis tuae. Si quid commoverit culpa pastoris, ipse luat; oves, quaeso, insontes ne patiaris affligi. His dictis tanquam accepta consolatione ab ea, fidenter movit in hostes.

II. Revocatur Dei tantum exercitus Imperatoris.

Altera die nuntius venit ad singulos quosque Duces exercitus Germanorum, ab Imperatore litteras afferens; quibus jubebantur, pedem retro referre. Illis ergo discedentibus, sanctus Rex divina misericordia adjutus se sentiens, humi se abiicit, gratiasque agit Deo & sanctissima Genitrici ejus, cujus protectioni seque, regnumque suum assidue praesens commendare solebat. At Imperator

suorum tam repentina defensione perterritus, seiscitatur quidnam rei ipsi accidisset: audiensque de nuntio, qui eos ipsius nomine redire jussisset; sciensque illum baudquaquam a se missum fuisse: non dubitavit consilio & voluntate omnipotentis Dei rem gestam ob fidelissimi Regis corroborandam spem; seque deinceps ab ejus invadendo regno, timore illius Judicis aeterni cobibuit. Hactenus de his ipse.

At vero Deus sic pepercit regno, ut tamen in filium Regis damna converterit, quae lucro maximo illi cessere, dum ita hoc anno cum ex hac ærumnosa vita sustulit, ut sempiternam illi beatamque tribueret. Rem gestam idem auctor sic narrat (d): Dominica Incarnationis anno millesimo trigesimo, vitam hanc corruptibilem cum sempiterna commutavit ejus scilicet filius Emericus, supernorum civium choris adjunctus. Ejus animam ea ipsa hora, qua decessit, cuidam Graecorum Episcopo, sanctae conversationis viro divinius revelatum est, angelicis manibus in caelos deportari. Cum autem pro sanctitatis suae meritis summe ab omnibus diligeretur, omnium exitit luctus ingens, in primis vero Principum, inter quos pater tanto accepto orbitatis vulnere graviter suspirabat, & pietatis affectu ductus, dolebat se omni posteritatis spe destitutum. Astamen sciens scriptum esse: (e) Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Et illud in canonibus: Nemo propter charorum obitum nimium debet contristari:posito animi morore, totum se contulit ad largam Dei misericordiam promerendum. Cœnobiorum enim & Ecclesiarum ministris, monachis & clericis multa largitus est, multamque ea benevolentia attulit consolationem. Quidquid vero ei superfuit, peregrinis, viduis

III.

(d) Id. in Vita Steph. c. 19. S. Emericus S. Stephani filius moritur.

(e) Prov. 11.

Steph. Regis in pauperes munificentia.

duis & orphanis erogavit. Exterarum quoque provinciarum monasteriis regia munifica dona innumera per nuntios suos crebro misit. Hæc auctor, peregens narrare sanctissimi regis sanctissimos æque mores, & quam post hæc sit passus suorum conjurationem, a qua eum Deus custodivit illæsum, unde experimentum caperet, se ad probationem, non autem ad perditionem a Deo tentari permitti, sed ut faceret maximum (quod evenit) cum tentatione proventum.

IV. Porro sancti Regis sanctus filius ob egregias, quæ in eo fulsere, virtutes, meruit mortuus semper vivens inter Sanctos referri, anniversariaque (a) memoria in Ecclesia publice prædicari pridie Non. Novembr. ipsa die natali ipsius in caelo adscribi Sanctorem catalogo. Quibusnam autem idem Rex maxime pius filium imbuisset vitæ sanctissimis institutis, ab eodem auctore sic accipere: Paterni amoris impulsus stimulis, libellum ei composuit de morum institutione, in quo illum verbis spiritualis adhortationis fideliter & spiritualiter compellabat, docens eum, quemadmodum ante omnia debebat retinere Catholicam Fidem, confirmare statum Ecclesiasticum, honorem habere Præsulum dignitati, Principes & milites amare, judicii tenax esse, in cunctis suis actibus studere patientia, hospites benigne recipere, benignius alere & fovere, sine consilio nihil agere, majores suos semper ob oculos statuere, precibus crebro vacare, pietatem & misericordiam ceteraque virtutes colere, & consecrari. His & id genus aliis disciplinis præclarus ille juvenis imbutus est. Sed quem divinus Spiritus intus docuit, monita patris, veluti prima litterarum elementa cito facileque fecit addiscere, & his longe majora transcendere, verticemque Christianæ perfectionis attingere.

V. Quod ad res pertinet Orientis, Romanus prope finem anni superioris creatus Imperator, hoc anno primo qui Im-

PAGIUS Henrici Germania Regis operum.

regnum suavis & silois intrare non valens, multis tamen pradationibus, incendiis circa terminos regni injuriam suam ulciscens, reversus est: volens tempore opportuniori coepa sua peragere. Sed filius suus Rex Henricus adhuc puerulus, Eigenberto Frisingensi Episcopo creditus, legatione Stephani Regis pacem rogantis accepta, unico consilio Principum regni, patre nesciente, gratiam conciliationis annuit: juste & sapienter agens, qui Regem injuste injuriam, ultro potentem gratiam recepit in amicitiam.

III. Expeditio Rom. Imp. adversus Saracenos.

Ad num. V. Romanus Argyrus Imp. in expeditione hoc anno adversus Saracenos suscepta infelix fuit: Nam cum Nicephorus, inquit Zonaras & Joannes (scilicet Tremices) Imperatores, multas urbes Phœnicia & Syria Romanorum imperio subiecissent; Basilus, qui

perii optimis exordiis (inquit Curopalata) & laudabilibus progressionibus benignè sibi subjectos tractavit, a pietate prius exorsus benefacere. Cum enim nosset, non idoneum esse annum redditum magni templi, quippe cujus fuisset superiori tempore œconomus & aliorum, quibus ab ejusdem Clero mos fuisset ministrari: octoginta auri libras excudendas curavit, quæ adderentur, ad ea, quæ quotannis suppeditari consueverant. Et post alia recentita laude digna subiicit ista: Præbuit item pecunias infinitas pro salute animæ faceri sui. Eos quoque, qui ab ipso detrimenti aliquid accepissent, consolando curavit. Et inferius: Fuit etiam die Pentecostes perturbatio quadam in sacris celebrandis, quod non consensissent metropolitani Episcopi sedere ante se Synccellos in consensu. Hæc Curopalata: eadem ex ipso Cedrenus.

VI. At vero ne res patrias, intentus aliis, ingrate nimis præteriens videar contempsisse, dicendum de nobili monasterio hoc anno erecto in Sorano agro illo ipso loco, ubi Fibrenus insluit in Lirim, illustrato olim cunabulis Ciceronis, ut ipse testatur libro de legibus. Qui enim hoc tempore præerat Soranæ civitati atque Arpino Petrus Rainerii filius, ipsum erigendum curavit. Sciendum vero, Soranam civitatem una cum aliis oppidis, castellis, & vicis ipsi subjectis hoc tempore fuisse Comitatus insignitam honore, ejusque dominum Comitem appellatum reperiri apud Leonem Ostiensem, qui ex antiquo Chronico Cassinate ista deprompsit: (b) meminitque de Hildebrando Sorano Comite sub anno nongentesimo quinquagesimo quarto. Rursum vero sub anno millesimo (c) sexagesimo meminit Balduini Sorani Comititis. Eodem vero honoris titulo perseverasse ejus civitatis ac domini dominum constat. Sed quos nominavimus Rainerium atque ejus filium Petrum, iidem non Comitatus titulo,

Romani Imp. res pie gesta.

VI. Monasterium S. Dominici in agro Sorano.

(b) Leo Off. Chron. Cass. l. 2. c. 5. 6. (c) Id. l. 3. c. 18.

PAGIUS SÆC. XI. An. Eræ Hisp. ML. VII. An. Hegiræ CCCC. XXI. inchoato die 9. Januar. fer. 6. An. Hegiræ CC. CCXXII. inchoato die 29. Decemb. fer. 3. A. C. 1030.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6523.

© 3. D. 3. P. 29. Mart. Indiæ. 13.

JESU CHRISTI 1030.

JOANNIS XIX. PAPÆ 7.

CONRADI II. REG. 7. IMP. 4.

ROMANI ARGYRI IMP. 3.

Num. I. ad V. Conradum Imp. hoc anno cum exercitu in Hungariam intrasse produit Lambertus Scafaaburgensis, Hermannus Contractus in utraque editione sui Chronici, ac Chronograpus Hildensheimensis. Hæc

verba Hermanni in fufiori Chronico: Conradus Imp. jam dudum inimicitias cum Stephano Ungariorum Rege conflatis Pannoniam petiit, & Imp. ad quantum fluminibus & paludibus non obstantibus poterat, Rabam devastavit. Paulo post: Stephanus cum Stephano Rege Ungariorum redintenu Hungratur. Fufius ad hunc Christi annum rem narrat Wippo in Vita Conradi Salici: Multa defensiones inter gentem Pannonicam & Bajoarios, culpa tamen Bajoariorum facta sunt: ita ut Stephanus Rex Ungarorum multas incursiones & pradas in Regno Noricorum, id est, Bajoariorum faceret: unde commotus Imperator Conradus cum grandi exercitu super Ungaros venit.

Rex autem Stephanus minime sufficiens adversus Imperatorem, orationibus & jejuniis universo regno suo indidit, præsidium domini tantummodo flagitabat. Imperator tam munitum

II.

lo, ut domini: sed alio diverso reperiuntur eidem præfuisse civitati, nempe officio Castaldæi, ut ex eo eodem.

(a) Id. l. 2. c. 33. (a) Leone apparet, qui eundem, qui supra, Rainerium Castaldæum appellat Soranæ civitatis. Cæterum pro Castaldæo non intelligi dominos, sed potius Judices, seu Governatores, ex eodem

(b) Id. l. 1. c. 21. (b) auctore apparet, cum agit de Castaldæo Beneventano, eo tempore, quo ejusdem civitatis Dux erat Sico.

VII. Petrus igitur Rainerii filius patri succedens, sicut in magistratu, ita & pietate, amplum suis sumptibus erigens monasterium, idem suis bonis locupletavit. Extat de fundatione atque dotatione tunc scriptum instrumentum, quod hæcenus integrum asservatur in membranaceo antiquo codice Abbatæ Casæmarii, quod legendum accepimus a Michaele Bonello ejusdem monasterii Abbate Commendatario, sanctissimæ memoriæ Pii Papæ V. pronepote: ex quo ista descripsimus:

VIII. Diploma Petri pro monasterio erigendo.

In nomine Domini nostri JESU Christi. Ab Incarnatione Domini nostri JESU Christi millesimo trigésimo, mense Septembris, Indictione tertiadecima ego dominus Petrus Senior Soræ, & Arpini, filius bonæ memoriæ domni Rainerii, ejusdem civitatis, & domna Doda filia bonæ memoriæ Oderisii Comitis, uxor supradicti domni Petri, una cum ejus voluntate, & absolute bona, & spontanea voluntate nostra declaramus, quia dum quadam die cogitare cœperimus intra nosmetipsos, qualiter in peccatis concepti & nati sumus, & qualiter ab infantia nostra die noctuque horis & momentis innumerabilia peccata commisimus, & qualiter in illo terribili Judicio de omnibus factis nostris, & cogitationibus Deo rationem redditori sumus; & qualiter ab illo æquissimo Judice unusquisque recipiet secundum opera sua. Et rursus dum cogitare cœperimus, qualiter impij & peccatores, qui hic peccata sua redimere negligunt, in illam pavendam pœnam perpetuo cum diabolo damnabuntur; & qualiter justj & electi Dei in illa æterna beatitudine cum Domino gloriabuntur: subito respexit nos divina pietas, & compunctum est cor nostrum cum tremore & astuacione cordis: & cœpimus cogitare, & querere consilium a sacerdotibus &

religiosis viris, qualiter innumerabilia peccata nostra redimere potuissemus, & ab ira æterni Judicis, & pœna æterna evadere. Accepimus consilium ab eis, præterquam renuntiare sæculo, nihil esse melius, quam elemosynarum virtutem: & de proprijs rebus & substantijs monasterium construere, & ibidem cœtus monachorum famulantium Deo condunare, & ibi secundum regulam & normam beati Benedicti laudem Deo resonare, & vota persolvere, & omni tempore pro animabus nostris incessanter orare.

Hoc consilium ab eis libenter, & ardentissimo amore accepimus: & cœpimus querere inter nosmetipsos ubi opportunum locum invenire potuissemus. Et sic Deo concedente, invenimus locum in finibus Soræ, ubi dicitur, Inter formas, quem habebamus in rebus proprietatis nostræ per chartulam acquisitionis. Ibiq; nos ipsi domus Petrus, & domna Doda simul atque communiter uno animo, mente una, novo fundamento construximus Ecclesiam in honorem Domini nostri JESU Christi & sanctæ Dei genitricis & Virginis Mariæ: & tradidimus eam in manus viri venerabilis domni Dominici sacerdotis & Abbatis, & ibi eum Abbatem constituimus, ubi monasterium construxisset, & cœtus monachorum Deo famulantium eo advocasset, &c. Subiiciuntur his fundi omnes quos in alimenta monachorum iidem donavere ipsi eidem Ecclesiæ & monasterio: quorum cum proluxa valde series est, brevitate causa omittimus recensere. Apposita demum ipsorum subscriptio, atque testium, simulque judicis, una cum signis eorumdem.

IX. Accidit vero ut eidem monasterio Dei Genitricis nomine erectum defuncto dicto Dominico primo Abbate ejusdem, vitæ sanctitate celebri, & gratia miraculorum illustri quod secundum Leonem (c) Ostiensem accidit anno sequenti cœperit vocari nomine Sancti Dominici quod perseverat usque in hanc diem: quod & idem Leo testatur, nosque suo loco dicturi sumus, anno sequenti. Extat ibidem diploma Innocentii Tertii anno nono ejus Pontificatus datum in quo idem monasterium nominatur simul S. Mariæ Virginis, a S. Dominici.

Por-

pediti in celeribus equis, & nudi, utraque Græci in valli parte collocatis insidiis: si qui pabulatum fausta fuit aut aquatum exibat, eos impetu facto cadebant aut capiebant, qua re fiebat, ut & milites & equi præstiti descerent. Deinde incursonibus illis magis assuescatis, & Romanos ignavia damnantes, subito ex montibus decurrere, & clamore Barbarico sublato, speciem multitudinis ingerentes, quod non densata acie, sed laxata excurrerent, citraque ordinem vallum

PAGIUS rum, qua impoſerum etiam citra tergiverſationem, daturus eſet, pollicentes: quamvis multis illuſtribus Ducibus ab ulteriore progreſſu tanquam inutili deterrentibus, pacemque juadentibus: tamen captis non deſtitit, Agarenos facile ſe viſſurum opinatus, & re bene geſta magnum & memorabile nomen conſecurum.

IV. Progreſſus igitur in Syriam vallum communiſit. Sed Arabes, homines audaces atque ex-

XI. Porro idem vir pietate insignis anno superiori alius exerat monasterium ad majorem civium commoditatem civitati proximum, sub titulo S. Silvestri ad radicem montis, cui ipsa adjacet civitas. Datum extat de his diploma Indictione duodecima, mense Januarii. Insuper sunt in eodem codice venerandæ antiquitatis & aliæ plures donationes ejusdem. Petri aliis factæ monasteriis; sicut & aliæ ab aliis iisdem monasteriis, necnon monasterio Casæmarii, & inter alias reperimus (a) donationem factam a Gregorio de Barono monasterio Casæmarii, septimo milliario Sora distanti, anno Domini millesimo centesimo nonagesimo secundo, Indictione undecima, sub Cælestino Papa tertio, anno secundo Pontificatus ejus, die nona mensis novembris, cum eidem monasterio Girardus Abbas præfisset. Aliam insuper (b) factam donationem a Leonardo de Barono eidem monasterio, tempore Bonifacii Papæ Octavi, anno secundo ejus Pontificatus, die XI. Maii, Indictione nona, anno Domini MCCXCVI. vidimus, & gavlii junius, antecessores nostros his pietatis insignibus reperisse nobilitatos. Porro eandem ipsam nostram familiam, ita usque ad nostram ætatem de Barono dictam, nos primi mutavimus, illud de Barono, cognomentum derivantes in Baronium, more Romano. Sed absit, ut præterquam in (c) Domino gloriamur, in ipsa vera nobilitate, quam, per adoptionem in filiorum Dei familiam, cooptati sumus feliciter consequuti.

XII. Quod autem hic obiter fieri contigit mentio monasterii Casæmarii in agro Verulano, septimo milliario Sora distantis, propagatum illud quidem constat ex dicto monasterio sancti Dominici, quod ejusdem codicis vetera monumenta testantur, licet exordio ipsius æmulus auctor (quisquis ille fuerit) antiquius illud Sorano monasterio conetur afferere, erectum nempe anno Redemptoris millesimo quinto. Sed cum descripta inferius monumenta testentur, primos monachos fundatores Casæmarii a Joanne successore S. Dominici, Abbate Sorani monasterii, monasticum habitum accepisse: quis non sentiat, hoc propagatum ab illo, licet postea, (ut suo loco dicturi

sumus) illud huic subjectum fuerit, ita decernente Honorio Tertio Pontifice, cum monastica disciplina ab eo exolevisset; Casæmarii autem cœnobium floretet recenti observantia, ac proinde ferventiori, Cisterciensium monachorum. Sic itaque loco numeri, millesimi quinti, sit restituendum, millesimi trigésimi quinti, quo tempore ipse Joannes, successor sancti Dominici eidem monasterio Sorano Abbas præerat. Sed quæ de monasterii Casæmarii institutione scripta in eo codice habentur, hic reddamus. Sic se habent:

XIII. Anno ab Incarnatione Domini nostri JESU Christi * millesimo quinto, Indictione iiii. erant in civitate Verulana. VI. quidam boni meriti clerici, qui servantes præcepta Dominica, divinæque judicis mediæ, ac dicentes: Væ nobis, qui nomine... clericatus habentes officium, vitam neque canonicam, neque monasticam ducimus. Quid de nobis erit? quid in extremo dicturi sumus examine? ad cuius auxilium confugiemus? (c) Faciamus nobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum ab hac vita migraverimus, recipiant nos in æterna tabernacula. Talia animo volentes, atque dicentes, ad junctis quibusdam laicis fidelibus ejusdem civitatis, venerunt ad fundum, qui dicitur Casæmarii, in territorio Verulano: videntesque ibi antiqua ædificia, ubi dicitur templum fuisse Martis, distans ab eadem civitate milliariis tribus cum dimidio, ibidem commorari cœperunt, in eodemque loco, auxiliante misericordia Dei, Ecclesiam in honorem Sanctorum Joannis & Pauli condiderunt, & non post multum quatuor ex ipsis, scilicet Benedictus presbyter, Joannes presbyter, Ursus presbyter, & Azzo presbyter euntes ad venerabilem virum Joannem Abbatem sancti Dominici, susceperunt ab eo habitum sanctæ religionis, indeque in locum jam dictum redeuntes, Abbatem unum de suis sibi elegerunt Benedictum, virum religiosum, qui fuit natus in dicta civitate Verulana: & sub eo in dicto loco Christo Domino servierunt &c. Hæc sunt nobilissimi monasterii primordia, quæ dicto anno contigerunt trigésimosexto post millesimum, quo & inditio quarta currit, cum & Joannes jam præerat, (ut dictum est) monasterio sancti Dominici.

Quod

non sunt persecuti, sed vallum ingressi, paucis illuſtribus captis, direptoque Imperatorio tabernaculo, variarum opum & Regia magnificentiæ plenum, caterisque impedimentis in equos suos impoſitis, recesserunt. Imperator vero studio militum suorum Antiochiam perductus, atque inde prope Byzantium regressus est. Que hoc

PAGIUS invaderent: omnem exercitum territum in fugam vertentur, atque ipſo Imperator captus eſet, a turbata custodia incuſtoditus, relictus, niſi quidam eum in equum ſublatum ad fugam cohortatus eſſet, metu pene exanimatum. Romani igitur nullo ordine temereque fugiebant: Barbari vero inexpectata fuga ſupeſcatis, fugientes

XIV. Quod autem in his sumus, nec scimus, an de his rursus agendi tempus dabitur, hic item subiciendum putamus diploma Honorii Papae tertii, quo facta est unio Abbatiae S. Dominici cum Abbatia Casemarii: quod in eodem citato superius codice continetur. Sic enim se habet:

(a) Cod. Casem. c. 5. p. 5. 6. Honorii Pap. III. diploma de unione facta.

Honorius (a) Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Abbatibus Casemarii, ejusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum. Custodes & cultores licet immeriti constituti a Domino in Ecclesia paradiso, sacrae religionis gratiosa plantaria in ea cupimus propagari, quae flores & fructus producentia honestatis animam. Sponsi sua suavitate delectent, totamque reddant Ecclesiam speciosam. Sed quanto nobis ejus gratior est profectus, tanto defectus est gravior, si quando propagata plantaria vitiantur, vel in aliena vitis amaritudinem corrumpantur, dolore confodimur, & rubore confundimur vehementi, cum nonnumquam sui contagione sincera etiam turbare soleant & turpare. Quare summo est nobis studio providendum, ut quae adeo a ligno vite degenerant, ad quae debuerant esse odor vitae in vitam, facta odor mortis in mortem, ut nullo culturae studio reduci possint ad pristinam qualitatem; de vinea Domini radicibus evellantur, quatenus alia plantentur in ea, quae gratum Domino fructum tempore suo reddant.

XV. Sane cum monasterium S. Dominici de Sora, cui Dominus in rore caeli, & terra pinguedine benedixerat, tamquam hortus deliciarum diu in spiritualibus & temporalibus florisset, & abundasset delectabilium fructuum ubertate, tandem propter malitiam degentium in eodem, qui tamquam tribuli & urticae verae religionis, plantarum suffocatis dissolute viventes, in bonis monasterii prodigaliter grassabantur, usque adeo ibi annullata fuit omnis observantia regularis, quod quasi cubile draconum multus erat in scandalum, & honorem. Sed licet illud studiose tentaverimus reformare quosdam monachos pestilentes exinde amovendo, & faciendo in aliis monasteriis collocari, & advocato aliunde Abbate, si forte posset monasterio succurrere desolato: quia tamen amoti etiam tamquam canes ad vomitum redeuntes, exinde etiam nec Ecclesiastica

PAGIUS hoc anno contigisse, & Romanos decima die Augusti, indictione decima tertia iter Antiochiam versus ingressos, testantur Cyropalates & Cedrenus.

V. Hoc anno cum Petrus Episcopus Gerundenfis

cenfura potuerunt arceri, sed fere omnes excommunicati praesumebant celebrare, vel potius profanare divina: sicque monasterium iis qui in circuitu ejus sunt, magis ac magis erat in ludibrium & contemptum.

Nos videntes, & dolentes, quod Babylonem non poteramus ad libitum etiam diligentia cura sanare; vineam Domini aliis providimus locandam agricolis, & monasterium ipsum cum omnibus Ecclesiis, & possessionibus, pascuis, silvis, molendinis, hominibus, & aliis juribus & pertinentiis ejus, monasterio vestro uniendo: Statuimus etiam, ut per vos idem monasterium reformetur secundum Cisterciensis ordinis instituta, ita quod ibi semper duodecim monachi de monasterio vestro resideant, Domino famulante: ad quorum custodiam Abbas unum instituet, ut rectorem, quem quoties voluerit, poterit commutare, & sic utrumque monasterium semper sub unius tantum Abbatibus regimine gubernetur: Charissimo in Christo filio nostro Friderico Imperatore Romanorum illustri semper Augusto & Rege Siciliae, quidquid in monasterio illo ad eum pertinuerat, vobis de assensu nostro donante, sicut in ejus privilegio, aurea bulla munito plenius continetur. Volentes igitur praenotatam unionem, necnon ejusdem Imperatoris donationem perpetuis durare temporibus, eam auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti privilegio communimus.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae unionis, constitutionis, & confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si qua vero in futurum Ecclesiastica, secularisve persona hanc nostrae Constitutionis paginam, sciens, contra eam venire tentaverit, secundo, tertiove communita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini Redemptoris nostri JESU Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subjaceat ultioni. Cunctis autem eodem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri JESU Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiat, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniat. Amen, Amen.

Ego Honorius Ecclesiae Catholicae Episcopus. Ego

accessisset ad Sedem Apostolicam, & Joanni Pallium XIX. Papae dixisset, liberaturum se tringinta diebus duodecim in anno vicibus sibi concederet usum Pallii, Joannes vir redemptorum Christianorum a Saracenis in Hispania PP. concessu.

XVI.

XVII.

XVIII.

* Ego Hugo Ostiensis & Velitrensis Episcopus subscripsi. * Ego Frater Nicolaus Tusculanus Episcopus subscripsi. * Ego Leo III. Sanctae Crucis in Hierusalem presb. Card. subscripsi. * Ego Guala sancti Martini presbyter Cardinalis tit. Equitii subscripsi. * Ego Stephanus basilicae duodecim Apostolorum presbyter Cardinalis subscripsi. * Ego Gregorius tit. sanctae Anastasiae presbyter Cardinalis subscripsi. * Ego Thomas tit. S. Sabinae presbyter Cardinalis subscripsi. * Ego Joannes tit. S. Praxedis presbyter Cardinalis subscripsi. * Ego Rainerius S. Mariae in Cosmedin diaconus Card. subscripsi. * Ego Romanus S. Angeli diaconus Card. subscripsi. * Ego Egidius sanctorum Cosmae & Damiani diaconus Card. subscripsi.

XIX. Datum Alatri per manum Guidonis Capellani domini Papae Kalend. Junii Indictione nona, Incarnationis Domini millesimo ducentesimo vigesimo secundo, Pontificatus vero domini Honorii Papae tertii anno sexto. Habetur ibidem diploma Friderici Imp. quod ad preces ejusdem Pontificis dedit. Sic enim se habet:

Fridericus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliae.

Edocti per eum qui transfert regna, qui nos constituit sua clementia super gentes, evellere, destruere, disperdere, dissipare, quae noxia sunt removere, & propagare quae profunt: monasterium S. Dominici, situm in territorio civitatis nostrae Soranae, quod in spiritualibus, & temporalibus ita collapsum est, ut vitam improbam monachorum (quod vix adiciat ut resurgat) per religiosos & Deo placentes Cisterciensis ordinis Fratres in melius reformant, monasterio Casemarii, cujus fama est celebris, unguentum effusum nomen ejus, & recta religio, illud providimus committendum, & incorporandum, ut ex hoc nunc, & in seculum saeculi sint ista duo monasteria corpus unum, grex unus, & pastor unus, & Abbas Casemarii, qui pro tempore fuerit, de utroque disponat, de utroque provideat, & ordinet, secundum statum Cisterciensis ordinis, ut de uno intendentes igitur, & volentes placere summo Pontifici domino Honorio Tertio.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS captorum cupidine flagrans, ejus petitioni condescendit, eique potestatem gestandi Pallii diebus duodecim illi assignatis concessit. Docuit hoc nos Baluzius lib. 4. Marcae Hispanicae, qui postea in Appendice ejusdem Pontificis Episcopi

tio, reverentissimo & amantissimo patri nostro, qui & nobis, ordinante divina providentia & monasterium Casemarii inter alia sui ordinis plus dilexit, cum ipsius assensu, & gaudio cordis concedimus, & donamus monasterium sancti Dominici, quantum ad jurisdictionis pertinet potestatem, monasterio Casemarii memorato cum omnibus tenementis, montanis, pascuis, silvis, aquis, capellis, hominibus, libertatibus omnibus, & omni jure suo, ut ita sint unum sub unius domino pastore, Abbatis videlicet Casemarii, sicut supra diximus. Turbatores autem temerarios nostrae hujus libertatis & unionis, tamquam rebelles lumini in tempus omne bannimus, & quicumque fuerint, ab Imperiali gratia sic se noverint cecidisse, ac si rei Principi teneantur de personis, & rebus.

Ad hujus itaque concessionis, & donationis nostrae memoriam, & roboris firmitatem praesens privilegium per manus Joannis de Lauro Notarii & fidelis nostri scribi & bulla aurea typacio nostro impressa jussimus communiri, anno, & mense, & Indictione superscriptis. Datum apud Verulam, anno Dominicae Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo secundo, mense Aprilis, decima Indictionis, Domini nostri Friderici Dei gratia invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, & Regis Siciliae anno secundo, Siciliae vigesimoquarto feliciter. Amen.

Sed accipe demum diploma de ejusdem monasterii dedicatione facta ab ipso Honorio Tertio Romano Pontifice, quod habetur in eodem codice: quo innotescit etiam, eamdem basilicam ejusdem monast. Casemarii dedicatam fuisse XVII. Kal. Octob. anno millesimo ducentesimo decimo septimo per eundem Honorium, qui cum esset Cardinalis, nomine Cencius, tituli sanctorum Joannis & Pauli, crexit Ecclesiam, quae & fuit consummata sub Innocentio Papa praedecessore. Porro eidem consecrationi interfuisse leguntur Episcopi Cardinales duo, presbyteri Cardinales tres, diaconi Cardinales septem, & Episcopi alii decem. Post haec vero agi coeptum de uniendo Abbatia sancti Dominici eidem monasterio Casemarii, quod & factum, ut superius dictum est. Diploma autem consecrationis sic se habet:

Honorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Rainerio Abbati, & con-

Rolam ad Petrum Episcopum Gerundensem datam de Privilegio Pallii, recitat, in cujus fine legitur: Scriptum per manum Sergii Serimarii Sanctae Romanae Ecclesiae mense Aprilis, indictione tertia decima, ideoque hoc Christi anno.

XXI.

* Barulam

XXII.

Consecratio Ecclesiae Casemarii.

XXIII.

CHRISTI 1030.

JOANNIS XX. PAP. 7.

CONRADI IMP. 4. ROMANI IMP. 2.

Honorii Pap. III. diploma de consecratione Eccl. Casamarii monasterii

conventui Casamarii salutem & Apostolicam benedictionem.

Si apud Hebraeos olim, qui fuerunt tempore legis, templi consecratio celebris habebatur (nam Salamon templum, quod David pater ejus edificare voluit, Domino auxiliante perficiens consecravit, fecitque tempore illa festivitatem celebrem, & omnis Hierosolyma cum eodem) multo magis nunc sollemnis debet haberi, cum per JESUM Christum data sit gratia, & veritas patefacta. Cum ergo ad consecrandam Ecclesiam vestram a vobis cum multa fuerimus supplicationis instantia invitati, quam in minori officio feceramus propriis sumptibus fabricari: ad locum ipsum cum honorabili coetu Archiepiscoporum, Episcoporum, & Cardinalium accedentes, eandem Ecclesiam, accedente Fidelium multitudine copiosa, septimodecimo Kal. Octobr. in persona duximus propria consecrandam.

XXIV. Indulgentia concessa.

Ut ipsius Ecclesiae dedicatio veneranda singulis annis devotius celebretur, universis, qui ad celebritatem consecrationis ejusdem infra novem dies devote confisi, qui est peccatorum remissio, de injunctis sibi poenitentis annum unum misericorditer relaxamus.

Præterea, ut appareat in ornatu, quod Ecclesiam vestram specialiter intendimus honorare, utendi argenteo thuribulo, ac

PAGIUS

no. Quod quidem Privilegium personale fuit; ait enim Pontifex; Zelo Dei, qui eos proprio sanguine redemit, accensit, petitioni tua con-

sericis indumentis inter Missarum solemnibus diebus Dominicis & festivis liberam vobis concedimus facultatem.

XXV.

Licet autem monasterium vestrum juris & potestatis sit Sedis Apostolicæ specialiter: quia tamen ex hoc juris, scilicet proprietatis ipsius specialius est effectum, nos illud sub speciali cura & principali tutela beati Petri suscipimus cum omnibus rebus, quas in presentiarum iusto titulo possidet, aut in futurum iustis modis poterit adipisci, ut secundum privilegia prædecessorum nostrorum, & nostra semper eas sine contradictione possideat, gaudens ubique privilegiis & indulgentiis universis tam generalibus, quam specialibus a Sede Apostolica impetratis, salvo statuto Concilii generalis. Cunctos igitur ipsius jura servantes Apostolica benedictio prosequatur, eosque divina Majestas iustificet in presenti, & glorificet in futuro. Turbatores autem ipsius, nisi communiti respuerint, reos se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscant, & muneris Apostolicæ benedictionis expertes. Datum Laterani tertio Non. Februar. Pontificatus nostri anno secundo. Hactenus de rebus patris. Sed de ipso sancto Dominico anno sequenti, quo ex hac vita migravit, dicendum.

Tri-

descendimus, Palliumque gestandum duodecim in anno vicibus tibi solummodo concessimus.

JESU CHRISTI ANNUS 1031.

JOANNIS XX. PAP. ANNUS 8.

CONRADI IMP. 5. ROMANI IMP. 3.

I.

(a) Glab. l. 3. c. 9.

* timore. Confilio Willermi Abbatis confopitur bellum civile.

Trigesimus primus supra millesimum currit annus, decimaquarta Indictione, quo flagrant Gallie bello civili, filiis cum matre adversus Robertum Regem patrem conspirantibus. De his hæc apud Glabrum (a): Tunc demum post aliquod temporis spacium illi duo fratres, Henricus & Robertus, filii Roberti Regis firmato amicitiaæ fœdere, præcipue ob insolentiam matris; cœpere vi invadere vicos & castella sui patris, ac circumcirca diripere; quæ poterant, bonorum illius: nam ille, quem Regem fecerat, Drogas illi castrum surripuit, alter vero in Burgundia partibus Avalonem, atque Bellensem. Pro quibus Rex gravi turbatus amore, colligens exercitum ascendit Burgundiam, bellum plustquam civile paratur. Interea cum idem Robertus Rex super his venerabilem patrem Voillermum consulisset apud Diwonense castrum, quid agere deberet, orantique, ut erat vir totius mansuetudinis & pietatis, qualiter iam pro se, quam pro illis Dominum oraret; tale responsum ab eodem suscepit: Meminisse Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS SÆC. XI. An. Era Hisp. MLXIX. Anno Hegiræ CCCCXIII. inchoato die 19. Decemb. fer. 1. A. C. 1031.

I. Henricus & Robertus adversus Robertum patrem Francorum Reg. bellum movent.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6524.

© 4. C. D 6. P. 11. April. Indict. 14.

JESU CHRISTI 1031.

JOANNIS XIX. PAPÆ 8.

CONRADI II. REG. 8. IMP. 5.

ROMANI ARGYRI IMP. 4.

Ad num. I. Anno millesimo vigesimo septimo Robertus Francorum Rex, Henricum filium in consortium Regni ascivit, quod Hugo filius natu major anno antecedenti obiisset. Constantia quidem Regina Roberto minori filio favebat, & magnam Procerum & Episcoporum partem ad sua studia adduxerat. Verum vicit tunc affectus patris & ratio Regni; quippe præterito aut expulso Henrico majore filio periculum erat, ne magna inde exorirentur incommoda. Quia vero Fulbertus Carnotensis Episcopus Regis animum in recta sententia retinebat, infensissimam sensit Constantiam Reginam, ut ex multis Sancti hujus Præfulis literis intelligimus. Hic tantum Epistolam XXIX. quia brevissimam refero: Venerabili patri & Coepiscopo suo G. Fulbertus. Ad benedictionem Henrici Regia prolis voto quidem rapior, sed adversa me corporis valetudo retardat. Tentarem tamen utcumque moderatis equitationibus eo pervenire, si non abstereret savitia matris ejus; cui satis creditur, cum mala promittit: fidem facientibus multis & memorabilibus gestis ejus. Qua difficultate prohibitus rogo vestram charitatem, dilectissime,

se, o Rex convenit, injuriarum, opprobriorumque patri ac matri a te illatorum in tua juventute, quoniam talia tibi, iusto iudice Deo permittente a filiis ingeruntur, qualia tu ipse genitoribus ingessisti. Hæc audiens Rex patientissime tulit, seque ultro culpabilem clamans, non negavit: deinde post obsidionem ac depopulationem utriusque provinciae ad pacem redeuntes suscepit filios, qui paulisper quiescerunt. Sequenti vero anno Robertum ipsum patrem mense Julio tradit esse defunctum. Adeo ut hoc anno ista contigisse, opus sit affirmare.

II.

Moritur hoc anno sanctus Dominicus Abbas primus monasterii Sorani, de quo anno superiori dictum est. De ejus enim obitus tempore hæc Leo Ostiensis in Chronico Cassinate (b): His diebus, anno scilicet Domini millesimo trigesimo primo, beatus Dominicus, innumerabilium patrator mirabilium, multorumque cœnobiorum fundator apud Soram Campanie civitatem jam ferme octogenarius migravit ad Dominum, sepultusque est in monasterio Soræ vicino, quod nunc ejusdem

ut vice mea suadeatis domno Archiepiscopo Remensi, caterisque Primoribus, ne qua occasione differant benedictionem juvenis supradicti. Spero enim illum Deo & bovis omnibus placiturum. Valete. Quæ Epistola anno MXXVII. quo Henricus coronatus data. Verum posteam coronationem grave bellum domesticum firmato inter se fœdere adversus patrem Henricum Robertum fratres excitarunt, ut narxat Baronius ex Glabro lib. 3. cap. 9. qui ait, illud hoc anno confopitum; nam Glaber subdit, fratres paulisper quiescisse, quia anno sequenti, mense Julio, Robertus Rex diem clausit extremum. Verum cum ea mors mense Julio currentis anni acciderit, ut infra demonstrabo, finis hujus belli civilis ad annum præcedentem retrahendum.

II.

Ad num II. Vitam Sancti Dominici. Abbat. Moritur Liris fluvii ripam postum, scripsit Albericus S. Diaconus, ut testis est Leo Ostiensis lib. 3. cap. 33. Is Albericus cooperatus fuit in Collegium Cardinalium ab Alexandro II. & cam vitam ex MS. Bibliothecæ Casinensis publicavit Bollandus ad diem XXII. Januarii, quo Sanctus Dominicus Abbas colitur. Honorius III. Papa monasterium Soræ vicinum, cum alio a Soranis post Dominici mortem constructo, in loco Casamari dicto septem millibus passuum Sora distante, de quo fufe Baronius anno superiori num. XI. & seqq. Cisterciensibus Monachis tradidit, qui utrumque etiamnum tenent. Quæ causa est, inquit Bollandus, cur habitu Cisterciensium pingatur Dominicus, quem constat diu ante Cisterciensium reformationem vixisse Casinensibus Benedictinorum institutis. Varia alia Cœnobia in Italia a sancto Dominico constructa, ut tam ex Alberico Cardinali, quam ex Ludovico Jacobillio, utroque in hujus Sancti Vita memorat idem Bollandus.

CHRISTI
1031.JOANNIS XX. PAP.
8.CONRADI IMP. 5.
ROMANI IMP. 3.III.
Imago
S. Mariae
in bla-
chernis
inventæ.*dem vocatur nomine.*

Quod pertinet ad res Orientales, hoc anno Romanus Imperator totus in erigendis & exornandis Ecclesiis, antiquam Dei Genitricis imaginem, quæ erat in Blachernis, occultatam tempore Constantini Copronymi Iconomachi, reperit, quam & ad cultum pristinum revocavit. Hæc Curopalata, & ex ipso Cedrenus. Itemque hoc eodem anno a Zoe Imperatrice coactam fuisse sororem Theodoram in ordinem redigi monacha-

PAGIUS

landus. *Obiit autem vir sanctus XI. Kalendas Februarii, anno ab Incarnat. Domini MXXXI. humatumque est cadaver ejus in monasterio, quod nunc ejusdem cognominatur vocabulo, sito in Campania in vicinia Sorana civitatis, inquit Albericus. De Sancto Dominico fufe Baronius anno superiori.*

III.

Fadus
Calepi-
cum &
Theodora
Monacha-
tus.

Ad num. III. Amer Chalepi Præfæcti filius ut refert Cedrenus pag. 729. *indictione decima quinta, mense Septembri ad Imperatorem Romanum multis cum donis venit fadus pristinum renovari petens, & antiquum tributum se persolaturum promittens.* Ad eam rem missus Theophylactus, qui cum Calepensibus societatem composuit. Cæterum Zoe Augusta post Exaltationem Crucis, sororem suam Theodoram rasam in Monachatum ordinem redegit, causata aliter finem insidiis & offensis non posse imponi. Hæc Cedrenus, qui antea scripserat, Constantino Imp. filias tres fuisse, Eudociam natu maximam Monachatum esse amplexam, minimam Theodoram a conjugio Romani Imp. abhorruisse, sive ob propinquitatem, ut forebatur, generis, sive quod uxorem ejus sciret adhuc vivere, & mediam Zoem appellatam Romanum Argyrum ante patris mortem maritum accepisse. Acto postea in ordinem Michaelis Calaphata, ut infra videbimus eadem Theodora, cognomento, Porphyrogenita, a plebe revocata est, & Augusta una cum sorore Zoe appellata; qua dignitate per tres menses est usa, donec rerum potestas ad Constantinum Monomachum Zoes conjugem devenit; quo tamen imperante Augustæ titulum servavit. Extincto denique Monomacho, tota rursus ad eam Imperii recidit auctoritas, ideoque variantis in se fortunæ fortem experta est Theodora.

IV.

Templum
Hieroso-
lymorum
instaura-
ri co-
eptum.

Quod narrat hic Baronius ex Cedreno & Curopalate, Romanum nempe Argyrum cepisse instaurationem Templi Hierosolymitani, quod Azius Ægyptius everterat, ostendit Templum Hierosolymitanum, non a Calipha Babylonensi, ut anno MIX. ostendimus, sed a Calipha Ægypti solo æquatam esse; Cedrenum tamen persistere in errore, qui Calipham illum Azium appellat; licet, ut ibidem vidimus, non ipse, sed ejus filius Hakemus Biamrilla in Christianos sævierit. Michael Romani Argyri successor Opus illud absolvit.

V.

Obitus
Calivi
Billa Ca-
lipha.

Anno quadringentesimo vigesimo secundo (nempe Hegiræ) seu Arabico obiit Cadirus Billa Calipha Bagdadensis, mense Dulbiggia. Imperavit autem annis XXI. & aliquot menses: quantum temporis nulli Chalipha ante eum contigit, inquit Elmacinus lib. 3. Hist. Sarac. cap. 6. qui ait postea Caimum Biamrillam filium in locum ejus subrogatum esse.

rum, ne ut ipsa, hæres Imperii, aliquid moliretur insidiarum. Hæc Curopalata. Qui & inferius addit, ab eodem Imperatore ceptum reedificari templum Hierosolymorum, a Saracenorum Principe demolitum. Ait enim: *Cum autem Azizius Ægyptius furore correptus multa detrimenta Christianis intulisset, evertissetque templum Domini nostri JESU Christi Hierosolymis; deinde ipse quoque turpissime vitam finisset: ipsius filius e Romana quadam captiva natus,*

con-

Anno natiuitatis dominica MXXXI. Indictione XIV. a natiuitate quoque ipsius patris ac Dei cultoris LXX. & ab adventu illius ad Gallias de Italia XXI. regante Conrado Imperatore, in Francia nihilominus Roberto Rege die dominica Circumcisionis venerabili, atque ejusdem Natiuitatis octavo, VI. feria mane dum aurora supervenientis diei pelleret tenebras e mundo transiit S. Willielmus Abbas S. Benigni in urbe Divionensi, inquit Rodolphus Glaber in lujus Sancti Vita, cujus in sua Historia lib. 4. cap. 4. meminit, a Bollando ad diem primum Januarii recitata. Italia oriundus erat Willielmus, nobili propapia editus, quem D. Majolus Roma veniens secum adduxit Cluniacum, ætate juvenili florentem, qui non solum jam Monachus erat, sed patrem etiam ad vitam monasticam induxerat. Eum præfecit primum Majolus cœnobio S. Saturnini, & postea monasterio S. Benigni Martyris, quod juxta Divionense castrum antiquitus veneratur, ubi divinum cultum, qui in eodem loco omnino defecerat, restituit, & petente Richardo Normannicæ Duce hujus nominis II. cœnobium Friscannense constructum a Richardo Primo reformavit. Rogatu fratrum suorum Fructuariensis cœnobium in rure paterno a Pado fluvio paucis milliaribus distans construxit, illudque præfente Arduino Italiæ Rege sacrarî jussit in honorem B. Mariæ, S. Benigni, & omnium Sanctorum. Erant tam monasteria, quam cœnobio atque cellula monachorum circiter quadraginta qua illius patrocinio tute cunctorum bonorum affuebant copiis; Fratres vero in ipsis degentes procul dubio plus mille ducenti.

Omni studio satagebat e diversis partibus terrarum colligere viros servituti Christi idoneos. Contigit illum aliquando cum viro gationem per omnia desiderabili, domno scilicet Odilone, Cluniacibus illo in Canonicali habitu degente, de consensu vera animarum salute habuisse colloquium, ceptumque illi attentius suadere, ut negotiis sæculi abjectis se totum Christo daret, sicque pagavit illum ad religionem adduxit. Ipsemet Odilo in libello de Actis S. Majoli de S. Willielmo ait: *Et ut pace spiritualium artificum in eadem fabrica (nempe cœlesti) laborantium dicam, unus præcipue refulsit, qui nuper rebus humanis excessit, & qui plus nobis omnibus laboravit, domnus videlicet Abba Willielmus, de cujus clarissimis actibus & vita laudabili & mirabili conversatione parvitas nostra non sufficit, quod sentit ad plenum referre.* Baronius anno MXXXIII. num. XV. hujus sancti Abbatis mortem narrat, quia ejus tempore Vita laudata nondum e tenebris emererat.

Hoc

CHRISTI
1031.JOANNIS XX. PAP.
8.CONRADI IMP. 5.
ROMANI IMP. 3.

concessit iis qui vellent, templum reedificare. Quod Imperator studiose construere festinabat, sed mors, que illum

occupavit, ne id perficeret, prohibuit. At successor ejus Michael ad exitum perduxit.

Se-

PAGIUS

Hoc anno obiit Robertus Francorum Rex, ut anno MXXXIII. demonstrabimus. Præterea Concilia Bituricensis & Lemovicensis.

II. celebrata, ut anno MXXXIV, videbimus.

JESU CHRISTI ANNUS 1032.

JOANNIS XX. PAP. ANNUS 9.

CONRADI IMP. 6. ROMANI IMP. 4.

I. De Apostolatu S. Martialis controversia.

Sequitur annus Redemptoris millesimus trigessimus secundus, Indictione decimaquinta, quo vigente illa controversia in Aquitania de sancto Martiale Christi Discipulo, qui primus in ea provincia Evangelium predicavit, essetne in sacris precibus nominandus Apostolus, sicut in Ecclesia Lemovicensi ab eo erecta hactenus factum esse constaret: contradicentibus aliis nonnullis atque contenditibus, non Apostolus, sed Confessorem tantummodo nominandum, consultata est Apostolica Sedes. Quid autem ad haec Joannes Papa responderit, videamus ex Actis Concilii Lemovicensis, de quo suo loco inferius dicturi sumus. Etenim etsi ipsa Joannis Papae non extet epistola, ejus tamen argumentum satis habetur expressum in dictis synodalicis Actis, in quibus ista leguntur:

II. De Joannis Papae epistola decretali ad Episcopos Galliarum.

Ad haec venerandus Jordanus Lemovicensis Episcopus ait: Multa, charissimi, ante hos annos hac de re facta est inquisitio, quousque haec altercatio ad aures Apostolicae sanctae Romanae Sedis perveniret; super quo dominus Joannes Papa exemplar epistolae nobis est dignatus destinare, magnopere testificans Apostolatus ejus gloriam, & redarguens omnes, qui eum contradicunt esse Apostolum. Quae epistola sacra conservata

in promptu habetur, in qua facile claret, testimonium verum Romanae Sedis. Cui Bituricensis Archiepiscopus Aemo respondens dixit: Textum epistolae Papae Joannis, omnibus Galliarum Episcopis directae ante hos quindecim dies in Concilio Bituricensi, ubi plures Episcopi congregati eramus, coram nobis recitari fecimus, &c. Omnes enim eidem epistolae Romani Pontificis assensum tribuisse testatur. Porro una cum epistola pariter missam fuisse de eodem sancto Martiale Collectam, preces nempe, si ve quae dici consuevit oratio, ex antiquo codice Gregoriano excerptam: habent eadem acta Concilii Lemovicensis verbis istis:

Primam orationem de solemnitate Ecclesiae dedit Archiepiscopus, secundam vero audiente omni Ecclesia, de beati Martialis commemoratione annexuit; quae oratio in hunc modum continetur:

Omnipotens sempiternae Deus, qui Beati Martialis Apostolum Ecclesiae tuae sanctae praesse voluisti: quosumus, nobis ejus suffragantibus meritis, pietatis tuae gratiam largiaris.

Quam orationem (pergit Episcopus) ideo praesertim palam omnibus voluit protulisse, ut testimonium Apostolatus beati patroni clarus assertor libere pa-

tam finivit; Principem Apostolorum credimus, quia Apostolos constituit, sicut & Marcus baptisate filius, & Mattheus sorte electus. Lucas discipulus Apostoli Pauli, & Barnabas, & quamplures. An forte nolunt hos recipi inter Apostolos, eo quod ab Apostolis sint electi & missi: qui Martialem, eo quod non sit de duodeno numero, Apostolica dignitate nolunt clarum videri? Non putant alios Apostolos, nisi illos duodecim: & ubi est quod dicit Apostolus Paulus Philippensibus (cap. 2.) „Necessarium autem existimavi, Epaphroditum fratrem cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & nostrum necessitatis meae mittere ad vos. Similam quoque judam ab Apostolis Apostolos nominatos invenimus. Anglorum enim Ecclesia usque hactenus beatissimum Gregorium, quem nos Confessorem dicimus proprium suum Apostolum nominat. Romani Pontifices, quia vicem Apostoli funguntur, Apostolici nominantur. Cum igitur Apostoli nomen non sit numeri, sed suffragii: quicumque revelante Deo ad predicandum mittitur, & sua pia exhortatione & exemplo commissum sibi divinitus populum a potestate diaboli liberat, non incongrue Apostolus dici potest, quia Apostolus missus dicitur. Subiungit Pontifex, ut celebritas tanti Apostoli in toto terrarum Orbe, excelsus reuelatur: adificasse se & dedicasse in ejus honorem pulcherrimum altare in Basilica S. Petri, ubi quotidie ipsius Sancti memoria devotissime veneratur.

Supponebant Patres utriusque Concilii Lemovicensis Martialem unum esse & LXXII. dici-

PAGIUS SAC. XI An. Erae Hisp. M. LXX. An. Hegira CC. CXXX. IV. inchoato die 7. Decemb. ser. 5. A. C. 1032. 1. Jubet Joannes Papa, ut S. Martialis Apostolus dicatur.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6525.

© 5. BA. D 7. P. 2. April. Indict. 15.

JESU CHRISTI 1032.

JOANNIS XIX. PAPAE 9.

CONRADI II. REG. 9. IMP. 6.

ROMANI ARGYRI IMP. 5.

Num. I. ad IV. Post Concilium Parisiense anno MXXIV. congregatum, Joannes Papa XIX. scripsit ad Jordanum Lemovicensem Episcopum, caeterosque Galliarum Episcopos Epistolam, quam Baronius num. I. deperditam esse existimabat. Nunc ea extat Tom. IX. Concil. in qua de S. Martialis Apostolatu Pontifex scribit: Huic (nempe Martiali) modo quidam vestrorum, ut audivimus, detrabere praesumunt, quasi nihil sit ei commune cum Apostolis, sed cum Confessoribus: hi vero non loqui, sed insanire videntur: quid gravanti fascibus peccatorum, in calis judicavo contendunt. Petrum denique nostrum, cui claves regni calorum commissa sunt, Confessorem dicimus, quia Christum confessus est, dicens: Tu es Christus filius Dei vivi; & Apostolum dicimus, quia ab ipso domino ad predicandam ionem est missus: martyrem nominamus, quia predicando Christum, martyrio vi-

CHRISTI 1032.

JOANNIS XX. PAP. 9.

CONRADI IMP. 6. ROMANI IMP. 4.

refaceret. Quae oratio cum Secreta & Praefatione, & ea quae dicitur ad complendum, idcirco Gregoriana esse dicitur, quia a Joanne Papa Romano ad Lemovicenses directae jam dudum fuerat. Haec Acta. In quibus etiam frequenter interlocuti inveniuntur Episcopi, tenendum, quod Ecclesia Romana probasset, a qua recedere nefas: cum capite enim sentiendum, iidem saepe obtestati sunt Patres. At de his hactenus.

IV. Hoc anno Joannes Papa concessit ad preces Sancti Majoris, Regis Navarrae atque Castellae, monachis monasterii Leirensis creandi Episcopum Pampilonensem: nam antiquis temporibus (a) Pampilonenses Episcopi ob barbarorum incursiones sedem transtulerant in Leirensis monasterium, quod in Pyrenaeis jugis situm est. Cujus concessionis occasione Pampilonae Concilium habitum est, cui interfuerunt Pontius Ovetensis Archiepiscopus, Gasias Anagari, Nunnius Alavae, Arnulphus Ripagorae, Sanctius Aragoniae; hoc est, Jaccae, Julianus Castellae, hoc est, Ancae Episcopi. Actum in eo in primis, ut antiqua sedes

(a) Maria-na l. 8. c. ult. Joannis Papae concessio Monachis Leirensibus facta.

III.

PAGIUS S. Martialis saeculo primo in Gallias venit.

III. Sedes Episc. Pampilonae reddita.

cipulis, & Joannes XIX. diserte asserit, eum primo Ecclesiae saeculo vixisse; quae antiqua Gallorum traditio fuit. Launoius tamen contendit, eam traditionem ante annum nongentesimum non prodidisse, & usque ad illud tempus veterem invaluisse quae Martialis imperante Decio in Gallias venisse asserbatur ex Gregorio Turonensi, anno sc. Christi CCL. Verum ea opinio, a qua ipsemet Gregorius aliquando discedit, hoc & praecedentibus saeculis paucos sectatores habuit, & pauciores habuisset, nisi exeunte saeculo octavo quidam Dionysium Aroepagitam cum Dionysio Parisiensi perperam confundissent.

Ad num. IV. Garibayus lib. 4. cap. 24. refert ex antiquis Scripturis in Ecclesia Pampilonensi asservatis, Sedem ejus Episcopalem, quae jamdiu in Leirensi monasterium translata fuerat, era MLXVI. seu an. Christi MXXVIII. (non vero currenti, ut habet Baronius ex Mariana) redditam fuisse Ecclesiae Pampilonensi. Ante Maurorum invasionem Tarracoenensis civitas, a cujus Metropoli Sedes Pampilonensis pendebat, civibus nudata fuerat, & post eandem Auscensis Archiepiscopus Metropolitani munere in universo Navarrae Regno functus est. Verum cum Joannes XXII. saeculo XIV. Sedem Caesar-augustanam in Metropolim evexit, eidem Pampilonensem Ecclesiam subdidit, cui etiamnum paret. Sanctius Major Navarrae Rex die XXIX. mensis Septemb. anni Christi MXXIII. solemne Pampilonae Concilium celebravit, in quo magna diligentia adhibita, ut antiqui hujus Episcopatus limites detegerentur, ique Pampilonem transferretur. Cumque postea Petri Aragonensium & Navarrae Regis liberalitate & Petri a Roda Episcopi, piis laboribus ac beneficentia Ecclesia illa valde dilatata fuisset, Bulla in anno MXCVI. in Galliis verfaretur, Bulla in monasterio Sancti Pontii Tomericensis appellati; die XXIV. mensis

Pampilonensis Episcopo redderetur: quod post obitum ejus, qui tunc erat Pampilonensis Episcopus, tempore successoris fuit executioni mandatum. Porro in idem Leirensis monasterium Cluniacensium institutio ab eodem Rege est introducta. Ejus enim commendata est religio erga cultum monasticum, qui ad pristinam sanctitudinis formam ibi restituendam usus est monachis Cluniacensibus e Gallia petitis, & magno honore acceptis. De ipso etiam Rege ab omnibus ferme rerum Hispanicarum Scripioribus fertur quod jacentem in suis ruinis sepultam Palentinam civitatem restituit, hac oblata divinitus occasione, quod cum in venatione aprum insectaretur, ille fatigatus intra obvios parietes, qui supererant Memoriae sancti Antonini martyris se recepit, apud relictam ibi sacram aram consistens, tutum asylum, Angelorum custodia vallari confugeret. Sic juxta illud oraculum: (b) Homines & jumenta salvabis Domino. Cum Rex venabulo illum appeteret, elevatum brachium ad feriendum, mox torpedine redditum sensit inutile: sed

Palentina civitatis restituenda occasio.

(b) Psal. 45.

Junii, indictione IV. Pontific. ejus an. IX. data Petrum a Roda Episcopum Pampilonensem, ejusque Ecclesiam in suam protectionem suscepit, & quae Sancti Majoris tempore gesta fuerant, auctoritate Apostolica confirmavit, uti ex Archivis Ecclesiae Pampilonensis Garibayus lib. 23. cap. 3. ostendit.

Is tamen lib. 4. laudato perperam scripsit, huic Concilio Pampilonensi Pontium praesentem Metropolitanum Ovetensem praefuisse; ut enim prodit Joannes Brizius Martinezius in Historia monasterii Sancti Joannis Pennantensis lib. 2. cap. 22. Aymericus & Austinus per haec tempora Episcoporum Aragoniae & Navarrae Metropolitae agniti sunt, & in Actis Conciliorum seu Conventuum in Leirensi monasterio & Pampilonae congregatorum Marceus Episcopus Aragoniae primo loco, & Pontius Ovetensis ultimo nominatur. Quod scite observavit Brizius; neque enim aut Navarrae, aut Aragonenses, aut Catalani Episcopi Ovetensem Archiep. pro Metropolitae unquam habuere. Diagus lib. 2. Hist. Comitum Barcin. cap. 33. & seq. refert electionem Guadalli Domnucii in Episcopum Barcinonensem, ad eam Sedem anno MXXIX. evecti, miraturque in hujus electionis Decreto a se recitato legi eam factam esse, assentiente domino Ottone venerabili prima sedis Ausciae Archiepiscopo, cum anno MXXXVIII. Guifredus Archiep. Narbonensis Ecclesiam Gerundensem dedicavit, cujus Consecrationis Acta refert Baluzius in Appendice ad Marcam Hispanicam pag. 1066. in qua Guifredus, ait, eam Ecclesiam esse suae Diocesis. Sed inde tantum inferri potest Catalauniae Episcopos modo Metropolitae Narbonensis, modo Metropolitae Auscensis paruisse. Cossartius Tom. IX. Concil. pag. IIII. refert Concilium Jacetanum in Regno Aragoniae habitum anno MLXIII. non vero anno MLX. ut perperam ibidem habetur, cui praefuit Auscin-

IV. Archiep. Auscien-ses Metropoli-ta Navarrae.

CHRISTI
1032.JOANNIS XX. PAP.
9.CONRADI IMP. 6.
ROMANI IMP. 4.

sed reatum agnoscens, Martyrem deprecatus, ad pristinum usum sensit divinitus revocatum, didicitque suo damno, quanta deberetur locis sacris immunitas, etiamsi corruisse visa fuissent, ut nec bestiam illuc confugientem lædere licuisset. Sicque ejus eventus occasione Regem non solum eam restituisse.

PAGIUS

dur Archiep. Auxitanus. Episcopus vero Aragoniæ Metropolitam Narbonensem aliquando coluisse nullum occurrit exemplum. Apud San-Marthanos in Archiep. Aufciensibus Bernardus Archiep. Aufciensis circa annum CML. Episcopus in Hispania instituisse dicitur, & apud Sandovalium legitur, *Sanctio* Aragoniæ Rege hujus nominis I. qui Navarræ etiam præerat, regnante, *Petrus a Roda* ad Episcopatum Pampilonense promotum Regulam Sancti Augustini in suam Ecclesiam Cathedrallem introduxisse; *assensiente Archiepiscopo Aufciensi*, idque contigisse post an. MLXXXIII. Quare consuetudo, ut Saracenis in Hispania dominantibus Episcopi Navarræ & Aragoniæ Aufciens Metropolitæ subderentur, non solum nunquam interrupta fuit; sed etiam cum utroque Regno incepisse videtur. Sandovalius in Episcoporum Pampilonensium Catalogo refert Acta Conciliorum seu Conventuum ad hanc translationem faciendam Pampiloniæ & in Monasterio Leirensi coactorum, quæ apud ipsum legi possunt.

V. *Sanctius Major* Soprbarba & Ripacurcia Rex primus fuit.

Sanctius Major hujus nominis III. celeberrimus fuit inter Navarræ Reges, multasque victorias de Saracenis reportavit. In variis Diplomatis dicitur eum regnare in *Castella, in Astoria, in Alava, in Pampilona, in Aragonæ, in Suprabarba, in cuncta Gasconia* (ideest, Gasconia), in *Leione* (ideest Legione), in *Asturias*. Hi varii tituli Oihenartum in Notitia utriusque Valconia, & Moretum in Historia Navarræ irretitos tenuere, quia non animadvertenter, *Sanctium Majorem* ditionum a se non possessarum titulos sumisse, quod probatu facile esset, si institutum nostrum id pateret. Uterque tamen late doctæque demonstravit, *Sanctium Majorem* primum fuisse, qui *Soprbarba & Ripacurcia* Regis nomen sumserit, & Aragonensium qui *Suprabarbarum* Reges a seculo octavo deducunt, finguntque Reges, qui nunquam fuere, fabulas refutavit. Dominicus a Ripa Benedictinus eruditissimus, natione Aragonensis, in volumine *Cæsarangustæ* ab aliquot annis in fol. edito complura congestit ad defensionem antiquitatis Regum suorum, fuseque Moretum refellit. Verum hic in Dissertatione priori suorum Annalium Navarræ Tomo annexa Reges omnes, qui in *Ripacurcia & Suprabarba* ante Sanctum Majorem regnasse perhibentur, commentitios esse, ita solide monstravit, ut his hæc dirempta censeret debeat.

VI. *Ejus obitus*.

Baronius *Sanctii Majoris* mortem cum anno MXXXV. recte copulavit, licet Epitaphium ejusdem Principis, cui innititur, recens sit. Vivebat adhuc *era MLXXII. octavo Kal. Octobris*, anno scilicet Christi MXXXIV. ut pa-

tradunt Ecclesiam, sed etiam nobilem civitatem iterum incolendi, restitutus mœnibus, auctorem fuisse. Porro Sanctium ipsum pietate insignem ex hac vita post triennium migrasse, nempe anno Redemptoris millesimo trigesimo quinto, ejus sepulchralis inscriptio docet his verbis:

HIC

ret ex Charta a Moreto lib. 3. cap. 3. recitata, sed illum mense Martio *era MLXXXIIII.* jam vita functum esse, docet Charta & Chartulario Sancti Emilianii pag. 74. descripta, in qua habetur, *Gaufium* Sanctii Majoris filium anno MXXXV. *die II. Kal. Aprilis* jam regnasse. Denique in libro, quem *Tumbum nigrum Sancti Jacobi* vocant & in Annalibus Complutensibus a Moreto laudatis, Sanctii Majoris mors cum *era MLXXXIII.* cum anno scilicet Christi MXXXV. conjuncta legitur. Uxorem duxerat *Majorem Muniam* Donam Sanctii Castellæ Comitissæ filiam, Regiam pietate inclytam, quæ *era MCIV.* anno scilicet Christi MLXVI. testamentum condidit, annoque infuente & sæculo migravit. Aliqui Scriptores Hispani aliam ei uxorem attribuant, ex qua *Ranimirus* suscepit. Hunc ex concubina ortum esse, inviste probat Oihenartus loco laudato pag. 309. & seqq.

VII.

Sanctius Major morti proximus Ditiones inter filios suos divisit. *Gaufius* Sanctius major natu patri in Regnum Navarræ successit, cognominatus *Nagerensis*, & quartus hujus nominis inter Navarræ Reges. In trium aliorum filiorum gratiam totidem Regna crexit. Majorem partem Castellæ *Fernando* seu *Ferdinando*, Magno appellato, dedit, qui ideo primus Castellæ Rex dicitur est. Antiquum Comitatum Aragoniæ Regni jure ac prerogativa auxit, illudque *Ranimiro* filio suo notho concessit; in gratiam vero *Gonsalvis* seu *Gundisalvi* Soprbarbæ & Ripacurciæ Regio titulo decoravit, ipseque jam Soprbarbæ & Ripacurciæ se Regem dixerat. Porro *Gundisalvus*, ut passim Historici Hispani tradunt, a quadam servo suo per proditorem occisus fuit, idque anno Christi millesimo tricesimo nono; ex literis enim ejus apud Sanctum Joannem Pinatensem asseveratis, constat, eum anno antecedenti adhuc in vivis fuisse, annoque millesimo quadagesimo *Ranimirus* in Regnum Soprbarbæ & Ripacurciæ jam ei successisse. Quare tunc illud cum Regno Aragoniæ unitum fuit. De morte trium aliorum *Sanctii Majoris* filiorum suis locis agemus.

VIII.

Rudolphus hujus nominis III. Burgundiæ Transjurane Rex hoc anno vitam cum morte commutavit, [r] indeque Reg. illud per plures annos bellis dilaceratum; *Rudolphus Ignovus*, inquit Hermannus Contractus in fustori Chronico, *Burgundiæ Regulus obiit, & diadema ejus regni que insignia* Conrado Imp. per *Seligorum* allata sunt, Imperatoreque ipsi diebus contra *Mificonem* Sclavorum, qui *Boloni* (ideest Poloni) vocantur, Regem, exercitum ductante *Odo* sororis ejusdem *Rudolphi* filius, Prin-

CHRISTI
1032.JOANNIS XX. PAP.
9.CONRADI IMP. 6.
ROMANI IMP. 4.

HIC SITVS EST SANCIVS REX PYRENAEORVM MONTIVM ET TOLOSAE, VIR PER OMNIA CATHOLICVS, ET PRO ECCLESIA TRANSLATVS EST HIC A FILIO SVO REGE MAGNO FERNANDO. OBIIT ERA M. LXXII.

Est hic ipse Christi annus millesimus trigessimus quintus. *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

F f f f

Mil.

PAGIUS

Princeps Gallica Campania regnum Burgundia invast, captis *Nuenbug & Murtena* castris, sua in eis præsidia posuit. *Rudolphus* III. nullos liberos reliquit, sed inter alias filias *Conradus* ejus pater genuit *Bertam* Odonis primi Campaniæ Comitissæ conjugem, quo ex matrimonio natus *Odo* II. qui *Rudolpho* III. demortuo Regnum ad se pertinere contendebat. Alias sorores tres habuit *Rudolphus* III. *Gisela* scilicet S. Henrici Imperatoris matrem, *Gerbergam* nuptam *Hermanno* Sueviæ Duci & matrem *Gisela* Conradi Salici uxoris, & *Mathildem*.

IX. *Oto* *Campania* *Dux* *Burgundiam* invadit.

Wippo utrumque bellum ab *Hermanno* Contracto memoratum, hoc anno fufus narrat; quod cum ad majorem eorum quæ sequentibus annis in medium afferentem intelligentiam necessarium sit, illud ex eodem *Wippone* referam: *Anno Dom. MXXXII.* *Rudolphus* Rex Burgundia, avunculus *Gisela* Imperatricis obiit in pace, cujus regnum *Comes Odo Francigena*, filius sororis sua invast, & quadam castra munitissima, seu civitatem, seu dolo seu bello ceperat (loco, cepit secundum horum temporum loquendi modum); nec se Regem ausus est facere nec tamen regnum voluit dimittere. Referbat quidam illum dixisse sepe, quod nunquam Rex fieri, sed tamen semper magister esse Regis vellet. Eo modo magnam partem Burgundia diraxit, licet regnum Burgundia *Cunrado* Imperatori & filio ejus *Henrico* Regi, a *Rudolpho* Rege, postquam ipse superfler non esset, per jurandum jam dudum confirmatum esset.

X. *Conradus* *Imp.* *in* *Sclavonia* cum armis fuerat. Quid ibi ageret, vel qualiter postea *Odonem* repulisset de Burgundia consequenter dicam (nempe anno sequenti.) *Supradictus Bolislavus* *Dux* *Bolanorum* mortuus (anno nempe MXXXV.) reliquit duos filios, *Mificonem* & *Otonem*. *Mifico* dum fratrem suum *Otonem* persequeretur, expulerat eum in *Russiam*. Dum ibi aliquantum tempus miserabiliter viveret, cepit rogare gratiam *Imp. Cunradi*, ut ipso imperante & juvante restitueretur patria. Quod dum Imperator facere vellet, decrevit, ut ipse cum copiis ex una parte, ex altera frater *Oto* *Mificonem* aggredirentur. Hanc impetum *Mifico* ferre non valens, fugit in *Bohemiam*. ad *Udalricum* Ducem, cui tunc temporis Imperator iratus fuerat. Sed ille ut sic placaret

Imperatorem, voluit sibi reddere *Mificonem*: quod pactum sceleratum renuit *Cæsar*, dicens, se nolle inimicum emere ab inimico. *Oto* restitutus patria, & *Dux* factus a *Cæsare*, dum post aliquod tempus minus caute ageret, a quadam familiari suo clam interfecit. Tunc *Mifico* omnibus modis quærebat gratiam Imperatricis *Gisela* & reliquorum Principum, ut mereretur redire ad gratiam Imperatoris. *Cæsar* misericordia motus dedit sibi veniam, & *divisa* provincia *Bolanorum* in tres partes *Mificonem* fecit *Tetrarcham*: reliquas duas *duobus* aliis commendavit: sic imminuta potestate minor facta est temeritas. Defuncto *Mificone* *Casimirus* filius ejus (vulgo *Monachus* cognominatus) fideliter serviebat huc usque Imperatoribus *navis*. Quæ uno tenore *Wippo* recitat, quia *Mifico* *Polonorum* Rex nonnisi post biennium e vivis excessit, ut suo loco dicitur.

XI.

Julii mensis *XXVIII. die*, inquit *Cedrenus*, qua fuit septimana sexta (ideoque hoc Christi anno) hora noctis secunda, stella trajecit a Oriente meridie versus Septentrionem, quæ terram totam fulgore illustraret. Pauloque post tristes nuntii de rebus Romanis allati sunt, Arabes in Mesopotamiam usque ad Melitenam grassari, *Patzinachus* *Isro* transmissio *Myliam* infestare, *Sarracenos* grassationibus & incendiis ora *Illyrici* vexanda usque ad *Carcyram* perrexisse. Ac reliqui sane hostes illasi domum redierunt. *Sarraceni* a *Ragusinis* & *Nicephoro* *Patricio* *Nauplii* *Præsule*, *Caranteni* filio male sunt multati, prælio victi: & majorem navium partem cum amisissent, domum redeuntes naufragio in *Siculo* mari perierunt. Hoc ipso anno *firmes* simul ac *peftis* *Cappadociam*, *Armeniam*, & *Honoriam* ita afflixerunt, ut incola partem reliquit, alias sibi quærerent sedes. Quibus Imperator a *Mesopotamia* in Urbem rediens cum occurreret, neque ignoraret migrationis causam, coegit eos domum redire, pecunia, & aliis ad vitam necessariis rebus eos consolatus. Sed & *Michaelus* *Ancyra* tunc Episcopus officium fecit, nihil eorum omittens, quæ ad remedium faciendum famis, pestilentiaque malis pertinerent. Die *Augusti* *XIII.* qui fuit dominicus (ideoque hoc Christi anno) hora prima noctis, anno mundi 6540. (juxta computum Constantinopolitanum) magnus fuit terra motus: & Imperator Urbem ingressus, nomine sua prioris uxoris *Helena* recens mortuus magnam elargitus est pecuniam.

NOTÆ [r] Diem & mensem obitus Rudolphi hujus regis designari credo in veteri Martyrologio Autissiodorensi vulgato in Collectione Martenii tom. VI. col. 683. in quo ad diem XIX. Kal. Februarii legitur. Eodem die *Rudolphus* Rex obiit. MANSI

JESU CHRISTI ANNUS 1033.

JOANNIS XX. PAP. ANNUS 10.

CONRADI IMP. ROMANI IMP. 7.

I. Conradus iterum in Italiam venit.

Millesimus trigemustertius annus salutaris prima Indictione inchoatus sequitur, quo mori contigit Joannem Romanum Pontificem, mense Novembris. Quae autem praecesserunt, primo dicendum. Hoc ipso anno, quo accidisse restantur tabulae astronomicae Solis eclipsim tertio Kal. Julii, ipsa die natali sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, ut tum Helgaldus, tum etiam Glaber affirmant qui videre quid ea ipsa die Romae in basilica S. Petri contigerit, Glaber ipse quidem sincere memoriae tradidit, quae in Romanae Ecclesiae monumentis desiderantur. Exciderunt quippe ipsa, unde opus sit hinc inde mendicare fragmenta. Res quidem accidit magni momenti, quae evocavit e Germania Romam iterum Imperatorem, derinuitque integrum annum. Quenam ista fuerit, & quomodo se habuerit, a Glabro sic accipe (a): De qua victoria Imperator Conradus accepta confidentia, rursus collecto exercitu Italiam pergens, ad ipsam Urbem Romanam progrediens, universos * rebelliones, qui contra eum insurgere tentaverant,

(a) Glab. l. 4. c. 8. & 9.

perduelles sive rebelles.

PAGIUS SAC. XI. An. Erre Hisp. ML. XXI. An. Hegira CCCC. XXV. inchoato die 26. Nov. fer. 2. A. C. 1033.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6526.

6. G. 8. P. 22. April. Indict. 1.

JESU CHRISTI 1033.

BENEDICTI IX. PAPÆ I.

CONRADI II. REG. 10. IMP. 7.

ROMANI ARGYRI IMP. 6.

I. Christiani Saxonum & Paganis afflicti.

AD num. I. Glaber lib. 4. cap. 8. narrat, Paganos Leuticos appellatos, vicinas Saxonum Provincias crudeliter devastasse, & Conradum Imp. in eos irruentem eisdem compeccasse ac contrivisse. Sed cum Glaber indicet hoc bellum anno sequenti inchoatum esse, & Wippo & Hermannus Contractus in fusiori Chronico, uterque hujus temporis Scriptor hanc cladem in annum MXXXIV. conferant, eisque alii suffragentur, de ea ibidem agemus.

II. Conradus Imp. Burgundia Rex coronatur.

Dicit secundo ibidem Glaber, Conradum Imp. de illa victoria confidentiam accipientem, Romanam progressum esse, & universas rebelliones se se in Italiam non contulit, ut eo anno monstrabimus, illis ad suos annos remisissis, quae Conradus hoc anno gessit, hic referemus: Anno domini MXXXIII. inquit Wippo, Imperator Conradus cum filio suo Rege Henrico Natalem domini in Argentina civitate celebravit. Inde collecto exercitu per Solodorum Burgundiam intravit, & Veniens ad Paterniacum monasterium in Purificatione Sancta Ma-

anno integro ibidem degens, proterendo compeccavit. Et inferius:

Anno igitur eodem Dominica passionis millesimo (secundo ejus computum est ab incarnatione M. XXXIII.) die tertia Kalendarum Juliarum, sexta feria, luna vigesima octava facta est eclipsis, seu deliquitum solis ab hora ejusdem diei sexta usque in octavam nimium terribilis. Nam sol ipse factus est saphiri coloris, gerens in superiori parte speciem lunae, a sua reilluminatione quarta. Intuitus hominum in alterum velut mortuorum pallor conspiciebatur: res vero quaecumque sub aere croci coloris esse cernebantur. Tunc corda humani generis stupor ac pavor tenuit immensus, quoniam illud intuentes intelligebant portendere quiddam fore superventura cladis humano generi triste. Nam eadem die, natali videlicet Apostolorum, in Ecclesia beati Petri quidam de Principibus Romanorum conspirarunt in Papam Romanum, cupientes illum interimere, sed minime valentes, a Sede tamen propria expulerunt. Sed (ut praevisum

II.

Joannes Papa eicitur sed per Imp. restituitur.

ria, a majoribus & minoribus regi, ad regendam Burgundiam electus est: & in ipsa die pro Rege coronatus est: deinde quadam castella, qua Odo (Campaniae Dux) invaserat obtulit, sed propter nimiam asperitatem hinc inde, qua tunc fuerat, valde impediebatur. Paulo post: Imperator reversus ad Turicum castrum pervenit: ibi plures Burgundianum, Regina Burgundia, jam vidua (nempe Ermengarde) & Comes Rupertus, & alii, qui propter infidias Odonis in Burgundiam ad Imperatorem venire nequiverunt, per Italiam pergentes, occurrebant sibi: & effecti sui, sine promissa per sacramentum sibi & filio suo Henrico Regi, missis, donati redierunt. Eiusdem anni astate Imperator, cum exercitu suo super Odonem Comitem (voces Comitum & Ducum promiscue ab hujus temporis Historicis usurpantur) in Gallias Francorum venit, dicens, si Odo in Burgundia res alienas iniuste quaveret, de suo proprio, juvante deo, aliquid perdere deberet. Tunc in regno Henrici Regis Francorum, in praediis tamen & beneficiis Odonis tantas devastationes & incendia fecit Imperator, ut ipse Odo necessitate compulsus, humiliter veniens, quareveret veniam, promittens Burgundiam dimittere, & secundum iustitiam illius sibi satisfacere. Sic Imperator cum suo honore, & Odonis damno reversus est. Idem paucioribus verbis Marianus Scotus & Chronographus Hildensheimensis habent, & fufius Hephidannus. Quare Imperator hoc anno, neque in Saxonia bellum gessit, neque in Italia profectus est.

Ad num. II. Refert Baronius ex Glabro lib. 4. cap. 9. signum terribile, quod in Sole apparuit: Anno eodem, die dominica, Passionis millesimo, die III. Kalendarum Juliarum, VI. feria, Luna XXVIII. facta est eclipsis, seu

III.

CHRISTI 1033.

JOANNIS XX. PAP. 10.

CONRADI IMP. ROMANI IMP. 7.

tam pro hac re, quam pro aliis insolenter patris Imperator illuc proficiscens, propria Sedi restituit. Hæc Glaber de Joanne Papa.

III. Joannes Papa mox restituitur.

Quem liquet hoc anno, sexto Idus Novembris diem obiisse, cum sedisset annos novem, menses octo, & dies aliquot: certus enim numerus ignoratur, licet divinent alii. Sepultus est autem in basilica sancti Petri, inter portam argenteam, & Romanam. In ejus locum hoc eodem anno subrogatum fuisse ejus successorem Benedictum, habet Hermannus, Sigebertus, & alii. Cum (pro nefas) tyrannide Alberici Comitis Tusculani ejus filius puer in sacrosanctam Petri Sedem intruditur, monstrum erigitur, statuiturque portentum. Cum enim morte duorum germanorum Pontificum, Benedicti, atque Joannis, e domo sua Pontificatum diu retentum egressi, ægro animo ferret: ne id fieret, cum alium non haberet, filium quem habebat ætate puerum, malis artibus in Petri Cathedram Angelis reverendam idem Albericus intrusit. En vides quæ sint a Principibus toleranda, cum immiscet se quicumque via in electione Romanorum Pontificum: ob idque exclamavi sapius, & exclamare non desinam, & commonere præsentis & post futuros Fratres meos S. R. E. Cardinales, ut pro viribus ad sanguinem usque certare laborent, quo omnem Principibus aditum ad electionem Romanorum Pontificum obstruant, cum nihil hoc funestius pati Romana Ecclesia consueverit, & pluribus, summo ipsius damno, contigerit demonstrari, cum eos non Principes adjutores, sed tyrannos persecutores in electione Pontificum est experta. Quid potuit Romana Ecclesia durius, ac loctuosius contigisse, quam ut qui tyrannide lupi sunt, de pastore creando decernant & eurent? quorum illud unum studium sit, ut præficiatur ovibus pastor ignavus, quo ipsis liberum sit, cum velint, in oves irrumperere. Numquam audiatur amplius tyrannus ista in Ecclesia Dei, ut Pontificem cogatur accipere a Principibus.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS Eclipsis Solaris variorum in dorum præcunctis.

deliquitum Solis ab hora ejusdem diei sexta usque in octavam, nimium terribilis, &c. Quoniam illud intuentes intelligebant portendere quiddam fore superventura cladis humano generi triste. Nam eadem die, Natale videlicet Apostolorum, in Ecclesia B. Petri, quidam de Principibus Romanorum conspirantes in Papam Romanum, cupientes illum interimere. Sed minime valentes, a Sede tamen propria expulerunt. Sed, ut praevisum, tam hac re, quam pro aliis insolenter patris, Imperator illuc proficiscens propria sedi restituit. Hujus Eclipsis meminerit Marianus Scotus, & Chronographus Hildensheimensis, aliique, & Calvinus in Opere Chronologico eam curreanti anno

Ista cum legunt facta perditissimi Novatores, Ecclesiae Romanae infestissimi perduelles, vociferantur in eam, exclamantque, apparere ex iis in ea stigmata Antichristi. Ita quos furor armat, & diabolicus spiritus agitat, in blasphemias concitati prorumpunt. Quos miseris animo pacato compello: Facitne ista Ecclesia ipsa Romana, an patitur, cum in eam indignus intruditur, & monstrum aliquod sæculari potentia in sacrosanctam illam Sedem provehitur & exaltatur? Sed quod pati ista coacta sit, jam ipsa facta superius enarrata declarant, & quæ sunt dicenda monstrabunt. Quæ ratio patitur, quæ charitas persuadet, quæ iudicii recti discretio imperat, ut præter omne jus fasque ita insurgatis in eam? veluti cum quis in hominem incidat a latronibus spoliatum, vulneribus confossum, fauciatum, in luto ex suo sanguine volutatum, semivivum relictum, in foveamque præcipitatum: non in grafatores ipsos sævissimos, ac scelestissimos invehat, detestatusque eos, contumeliis, atque maledictis ultricibus impetatur, sed ea convertat probra cuncta in ærumnosum illum ac miserum miseriarum plane omnium scopum, ejusque non alliget vulnera compassionem, sed confricans detractione, scalpenque blasphemis, majore crudelitate faciat recrudescere? Ita plane, qui deteriora passam temporibus istis Romanam Ecclesiam conspicientes, (a) nihil patientes super contritione Joseph, neque condolentes suffocata justitiae, sed concitati furore, perciti amaro zelo, aeti livore non in auctores malorum jacula probrorum intorquent, sed in eam arcu ferreo obdurata perfidia sagittas venenatas immittunt; unde magis dolens ipsa illud exclamare cogatur (b): Et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Cum potius: (c) Si qua consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis in eis essent, utique exemplo Samaritani compatientes, non blasphemantes, ali-quod exhibere solatium eidem Ecclesiae

IV. Calumniose profcindunt contumeliis Rom. Eccl. Novatores.

(a) Amos 6.

(b) Psal. 66.

(c) Phil. 2.

F f f 2 af.

vifam, ex regulis Astronomicis demonstrat. Verum Conradum hoc anno in Italiam profectum esse, & Romanum Pontificem, Joannem nempe XIX. in Sedem restituisse, non dicit Glaber, licet ei hoc Baronius, Papæbrocius in Conatu Chronico-Hist. aliique passim affingant, ut anno MXXXVIII. ostendimus. A num. III. ad IX. Joannem XIX. hoc anno extremum diem clausisse, Hermannus Contractus in utraque editione sui Chronici & Sigebertus tradidere, idque indicat Sedis ejus duratio; in plerisque enim Catalogis anni novem & dies novem ei tribuuntur, nisi quod in quibusdam librorum errore loco, dierum IX. habentur, menses IX. Quare cum anno MXXXIV.

IV. Moritur Joannes XIX. PP.

CHRISTI 1033.

JOANNIS XX. PAP. IO.

CONRADI IMP. 7. ROMANI IMP. 5.

afflicte nimium, atque adeo immaniter lacinata curassent. Quae etsi interdum ad tempus depressa, sed non destituta, sibi bene conscia a Deo factae promissionis (nempe quod etsi affligi possit, perdi non possit) illud Davidicum repetitum sapienter meditetur summa constantia: (a) Saep expugnauerunt me a iuventute mea, etenim non potuerunt mihi: supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam: Dominus iustus concidet cervicem peccatorum: confundantur, & convertantur retrorsum omnes, qui oderunt Sion.

(a) 7. 128.

V. Benedictus junior succedit videnter.

Ut autem tantum nefas Albericus attentare praesumpserit: praecessisse diximus detestandum exemplum in puerulo electo Archiepiscopo Rhemensis, cui ad functiones Episcopales obundas coadjutor fuerat datus Episcopus. Sic itaque, quod in primaria Galliarum fuerat sede male praesumptum, in Apostolica usurpari posse cathedra, execranda sibi persuaderet ambitio. Quae non audet furor pericula dominandi libido? Quae non tentat flagrans praesentis cupiditas? non parit legibus, quas caeca non videt; non timet Deum, quem non considerat; non reueretur homines, quos omnes spernit. Ad facinus implendum parat pecunia infelix pater infelicior filio viam; Romanos, quos novit potentiores aggreditur, quos expugnatos auro sibi devincit, quorum emptionem suffragiorum quam conceperat, parit iniquitatem, dum filium in thronum provehit (horrendum ac detestabile visu!) sedentem in eminenti Petri solio puerum.

Ingenuit ad aspectum Catholicus orbis, haud mediocre passus in electione adeo illegitima scandalum, ut intelligere potes ex Glabro tunc superstito, ista vidente, scribente, ac detestante. Dum igitur horum temporum diversa mala deplorat, haec ad postremum ingerit luctuosa: (b) Insuper, inquit, ad cumulum tanti mali, cum non essent in populo, vel rari, qui ceteros corrigenentes talia redargueret, impletum est Propheeta vaticinium, quod ait: (c) Et sicut populus, sic sacerdos: praesertim cum tum in seculari potestate, tum etiam in Ecclesiastica religione totius regiminis personae constiterant in puerili aetate. Propter peccata enim populi contigit tunc illud Salomonicum, quod ait: (d) Vae tibi terra, cujus Rex est puer. Nam & ipse universalis Papa Romanus, nepos scilicet duorum, Benedicti atque Joannis, qui ei praecesserant, puer ferme decennis, intercedente thesaurorum pecunia, electus extitit a Romanis, a quibus exinde frequenter eiectionis ac inboneste receptus, nulla potestate viguit. Haec Glaber, qui dum ait, ab iis fuisse electum, a quibus pariter asserit esse eiectionem, saeculares eos homines fuisse liquet, de quibus suo loco dicitur inferius; idemque rursus ea reficiens ac deplorans in fine suae historiae, sic perorret: Ipso quoque in tempore Romana Sedes, quae Universalis iure habetur in orbe terrarum, praefato morbo pestifero (nempe simoniaca labe) per viginti quatuor annorum spacia miserrime laboraverat. Fuerat enim eidem Sedi ordinatus qui-

VI. Scandalum de promotione adolestentuli.

(b) Glab. l. 4. c. 3.

(c) Isa. 24.

(d) Eccl. 10.

PAGIUS MXXIV. Pontificatum suscepit ante mensem Octobrem, currenti anno, vivere desit. Roma, inquit Hermannus Contractus in auctiori Chronico, defuncto Joanne Benedictus IX. (hunc ordine VIII. ponit, quia Benedictum V. ab Ottone M. depositum non numerat), qui & Theophylactus Papa CXLIX. ordinatur, licet indignis tanto ordini moribus & factis, sedit annis plus XII. Glaber vero lib. 4. cap. 5. Universalis Papa Romanus, nepos scilicet duorum, Benedicti atque Joannis, qui ei praecesserant, puer ferme decennis, intercedente thesaurorum pecunia electus extitit a Romanis.

V. Benedictum IX. die nona Decembris ordinatum fuisse, arbitratur Papebrocius in Gonatu Chronico-Hist. sed ex monumentis Ecclesiae Trevirensis Broverus lib. X. Annal. Trevir. refert consecrationem Ecclesiae ejusdem civitatis praesente Legato a Benedicto IX. post

quam Simeonem Syracusanum in Sanctorum numerum retulit, misso factam, & hanc Inscriptionem tunc positam, quae opinionem illam evertit ANNO DOMINICAE INCARNATIONIS MXLII. INDICTIGNE IX. BENEDICTI PAPAE DECIMO, REGISQUE TERTII HENRICI CONRADI REGIS FILII IV. XV. KAL. DECEMBRIS, FERIA QUARTA. Quare cum die decima septima mensis Novembris anni Christi MXLII. Benedictus IX. Pontificatus annum X. numerarit, currenti ante diem illum Pontifex Roman. consecratus fuerat. [1] An vero coram Legatis Caesareis Benedictus hoc anno consecratus fuerit, nullus Antiquorum memoriae prodidit.

Benedict. IX. ante diem XVII. Novemb. Papa ordinatus.

Quam deplorandus status Ecclesiae in Italia hoc tempore fuerit, docet Victor III. Papa, qui hoc tempore vivebat, in lib. 3. Dialogorum: Dum negligentia Sacerdotum, inquit, grassatur. Ita.

VII. Simonia in Italia.

NOTE [1] Isti mendum subit in subscriptione Synodi Caesariensis, de qua Ughellius Ital. Sacrotom. II. & ex eo in Collect. Concil. Labbei tom. XI. col. 1293. edit. Venetae Benedictus diu ante mensem Novembrim huius anni pontificalem cathedram ascendit. Ita enim ibi: Anno Deo propitio pontificatus D. N. Benedicti summi pontificis &c. anno X. die II. a mensis Junii Indict. X. anno ab Incarn. Domini millesimo quadragesimo secundo. Profecto si eo mense, & die Benedictus decimum annum agebat, patet utique ante eam diem pontificalem cathedram ascendisse. MANSI

CHRISTI 1033.

JOANNIS XX. PAP. IO.

CONRADI IMP. 7. ROMANI IMP. 5.

quidam puer circiter annorum duodecim, contra jus fasque: quem scilicet sola pecunia auri & argenti plus commendavit, quam atas aut sanctitas. Et quoniam infelicem habuit introitum, infeliciterem persensit exitum, * quippe referre turpitudine illius conversationis & vitae. Tunc vero cum consensu totius Romani populi, atque ex precepto Imperatoris eiectionis est a Sede, & in locum ejus subrogatus est vir religiosissimus ac sanctitate conspicuus Gregorius natione Romanus: cujus videlicet bona fama, quidquid prior sedaverat, in melius reformavit. Hucusque Glaber. Contigit autem ejus creationem sexto Idus Novem. antiquae Vaticanae series Romanorum Pontificum docent, Gregorii autem subrogationem longe postea. Interim autem (quod mireris) tanta vigeat tunc observantia toto Catholico orbe erga Romanam Ecclesiam, ut quemcumque audirent throno insidere Petri, colere eum & venerari non detrectarent, cum non ipsum sedentem, sed eum, cujus vice sederet, in primis attenderent.

* Locus corruptus.

Porro in Christiano orbe cognitum fuisse & habitum ipsum Benedictum absque controversia Romanum Pontificem, liquet. Etenim ab eodem pontifice pallium constat & obtinuisse (a) Archiepiscopum Hamburgensem Hermannum, ejus successorem Bezelinum, cognomento Alexandrum, & qui eidem subrogatus est, Adelbertum. Extant & alia ejusdem monimenta, quibus significatur, ipsum exercuisse munera pontificalia. Quando autem & qua ratione ipse (ponte se abdicaverit, & iterum rediens eiectionis fuerit, suo loco dicendum. Ceterum quod pertinet ad aetatem, cum testetur de ipso Petrus Damiani, ab exordio suae creationis usque ad finem semper luxuriosis inquinatum: plane possumus intelligere, haud adeo puerum adhuc impuberem fuisse, cui ex natura puritas inest; sed ejus aetatis, qui stimulus concupiscentiae urgeretur. Sane quidem Hermannus Contractus nuper editus ex Augustano exemplari, auctor qui hoc ipso scri-

VII. Cognitus Papa Benedictus nonus. (a) Adam l. 2. c. 50. & l. 3. c. 3.

bebat tempore, dum hoc anno agit de obitu Joannis, & Benedicti subrogatione, de ejus aetate nihil; quod non tacuisset, si adeo impar tanto oneri subeundo fuisset, sed haec tantum habet: Defuncto Joanne, Benedictus, qui & Theophylactus, ordinatus, licet indignus tanto ordine moribus & factis, sedit annis plus duodecim. Haec ipse.

Sed quod audisti querelam Glabri de Pontificibus simoniace ordinatis, ex nobis vero percepisti, istiusmodi pati potius coactam, quam agere consuevisse Romanam ipsam Ecclesiam: audi quaeso, quomodo haec transigi a tyrannis, moris erat, quibus intelligas, quomodo re vera non ista facere, sed pati invita ipsa Romana Ecclesia cogeretur: exemplumque accipe ex his, quae auctor hujus saeculi Petrus Damiani scribit ad N. Archiepiscopum, cum agit de Romano Pontifice per simoniam tunc intruso. Incipit epistola (b) Litteras sigillo vestrae sanctitatis impressas &c. Ubi haec de his, quae loquimur: Ille nimirum (in quantum mihi videtur) absque ulla excusatione simoniace est, quia vobis omnibus ejusdem Urbis Cardinalibus Episcopis reclamantibus, obstitentibus, & terribiliter anatematizantibus, nocturno tempore cum armatorum turbis undique tumultuantibus & furentibus introitus est. Dehinc ad marsupiorum patrocina funesta concurrunt, pecunia per Regiones, andronas, vel angiportus in populos erogatur; beati Petri venerabilis arca pervaditur; sicque per totam Urbem, velut officinam male fabricantis Simonis factam, vix aliud, quam (ut ita loquar) malleorum & incudinum tintus auditur. Et o scelus & feralis prodigium! Petrus cogitur nudinans Simonis ex sua quantitate persolvere, (c) qui Simonem cum omni suo commercio cognoscitur perpetua maledictione damnasse. Quod autem ille crimen hoc palliat, & tractum se, vique coactam, quibus potest verbis excusat: hoc ego licet ad liquidum nesciam, tamen & ipse non usquequaque diffiteor. Ita quippe est ho-

VIII.

(b) Cod. S. Pet. Vat. p. 82.

Modus quo intrudi consueverunt a saecularibus Pap.

(c) Ath. 8.

PAGIUS Italia a recto Religionis tramite paulatim devians labefactaretur, in tantum mala consuetudo adolevit, ut sacra legis auctoritate postposita, divina humanaque omnia miscerentur: adeo ut populus electionem, & Sacerdotes consecrationem, donumque sancti Spiritus, quod gratis accipere, & dare divina auctoritate statum fuerat, data acceptaque per manus pecunia ducti avaritia venderent: ita vix aliquanti inveniuntur, qui non hujus Simoniaca pestis contagione sedati, mundi coram Deo praeccepta Dominica observantes existerent. Itaque cum vulgus Clericorum per viam effrenata licentia nemine prohibente graderetur, coperunt ipsi Presbyteri, ac Diacones (qui tradita sibi

Sacramenta Dominica mundo corde, castoque corpore tractare debebant) laicorum more uxores ducere, susceptosque filios haeredes testamenti relinquere. Nonnulli etiam Episcoporum verecundia omni contempta, cum uxoribus domesticul in una habitare. Et hac pessima & execranda consuetudo intra Urbem maxime pullulabat, unde olim Religionis norma ab ipso Apostolo Petro, ejusque successoribus ubique diffusum processerat.

Igitur dum per aliquot annos nonnulli solo nomine Pontificum Cathedram obtinerent, Benedictus quidam nomine, non tamen opere, cuiusdam Alberici Consulis filius (Magi potius Simonis, quam Simonis Petri vestigia sectatus)

VII.

CHRISTI
1033.JOANNIS XX. PAP.
10.CONRADI IMP. 7.
ROMANI IMP. 5.

homo stolidus & deses, & nullius ingenii, ut credi possit nescisse, pro se talia machinari &c. Ecce tibi ob oculos positum ac representatum, per potentes seculares homines fieri his temporibus solitam aliquorum intrusionem, frustra dissentientibus ac reclamantibus Cardinalibus, quorum, illa deploranda conditio erat, vel ut ita pati cogentur intrusum, qui se inscio talia diceret perpetrata; aut alium eligendo schisma conflarent; vel Imperatorum tunc existentium auxilium implorarent, qui armis repellerent vim, quam ipsis potentes inferrent. Vidisti ergo perspicuo declaratum exemplo, relatione unius ex Cardinalibus ista tractantis atque scribentis, quomodo non ista facere, sed pati cogentur in vita reluctantis ac reclamans Ecclesia, oppressa tyrannice a potentia seculari. Habes ex his suorum verborum interpretationem elucidatam, cum eadem ex causa idem ipse in epistolam ad Firminum exclamans repetit, quæ antea rhythmo defluerat: *Heu Sedes Apostolica, orbis o-lim gloria: Nunc, pro dolor, efficitur officina Simonis: Terunt incudem malei, nummi sunt tartarei.* Cum videlicet sæculi potentiores in eam, quæ sunt recitata, committerent. Quæ non intelligentes Novatores temporis hujus, calumniose Rom. Eccl. vitio vertunt, quæ ipsa nolens (ut dixi) & in vita, renitens & reclamans, lugens ac moerens pati acerbissime cogentur. Quæ omnia Alberici Comitis Tusculani facione modo passam esse Romanam Ecclesiam, aperte idem (a) Petrus insinuat, dum de eiusdem agit Benedicti ad inferos damnatione, cum per invasionem Joanni patruo eum successisse testatur. Jam vero quæ sunt anni hujus reliqua, pro-

Pati tur
non facit
Ecclesia
Romana
nefanda.(a) epist.
ad Domi-
nicum c.
5.

PAGIUS

Benedi-
ctus IX.
Simoniacus
&
pravus
moribus
ambustus.

idem) non parva a patre in populum profligata pecunia, summum sibi Sacerdotium vendicavit: cujus quidem post adeptum Sacerdotium vita quam turpis, quam fœda, quamque execranda extiterit, horresco referre, eo potius qualiter omnipotens Deus in faciem Ecclesia sit dignatus respicere, exordia enarrare. Quæ postea narrat Victor III. annis, quibus Roma Benedictus expulsus fuit, verbatim referemus. Baronius num. IV. refellit Heterodoxos, qui inde sumunt occasionem in Ecclesiam Romanam insurgendi & sagittas venenatas in eam immittendi. Tum num. VII. ostendit, Benedictum IX. in toto Christiano orbe habitum fuisse Pontificem Romanum, ipsumque munera Pontificalia exercuisse; quod confirmari potest ex canonizatione sancti Simeonis Syracusani, cujus mos meminimus, & ex Concilio Romano, quod Tom. IX. Concil. pag. 1250. recitatur. Actum in eo de monasterio sancti Petri foris murum civitatis Perusinae sito, aliisque duobus, quæ Andreas Episcopus Perusinus in Benedictum IX. qui primum monasterium consecraverat, transtulit. Postea enim

sequamur, de eodem Benedicto inferius alia plura dicturi.

Hoc eodem anno Rex Francorum Robertus vere Christianissimus ex hac vita migravit xiiii. Kal. Augusti. At quod alii id referunt accidisse anno superiori, ut in his, & reliquis, quæ ex his dependet, consulatur historię veritati, perquirendum an hoc, quo ponimus anno, ipsum ex hac vita migrasse contigerit. Scimus Helgaldum in vita ipsius disertis verbis profiteri ipsum esse defunctum anno superiori, anno millesimo trigesimo secundo, id ipsumque scriptum reperiri in Fragmentis historię Francorum, positum in appendice ad Helgaldum & Glabrum. Verum cum idem Helgaldus inferius, ubi agit de morte ipsius, affirmet, cum eo anno esse defunctum, quo contigit solis eclipsis xiiii. Kal. Julii, ipsa die natali sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, hora sexta diei, vigesimo primo die ab eadem eclipsi xiiii. Kal. Augusti: dubitandi nullus remanet locus, hoc anno, & non superiori eundem Regem ex hac vita migrasse. Nam constans assertio est, eandem eclipsim hoc, & non superiori anno contigisse, ex certa demonstratione astronomicarum tabularum. Etenim hoc anno millesimo trigesimotertio factum est novilunium tertio Kalend. Julii, anno vero superiori millesimo trigesimosecundo factum est Novilunium iv. Idus Junii. Itaque eclipsim non anno superiori, sed presenti oportuit contigisse. His consideratis, reprehenditur jure Sigebertus, qui eandem eclipsim posuit anno superiori: prudentius vero Hermannus posuit hoc anno. Sic etiam Glaber, numerans annos fatalis a Christi Passione, ejus ætatis trigesimotertio, bene ponit eandem eclipsim

IX.
Obitus
Roberti
Regis
Christia-
nissimi.

X.

psim accidisse anno millesimo, quo præfens annus pariter consignatur, ut Paulo inferius dicturi sumus.

Tanti Regis res præclare gestas, quæ ad pietatem spectant, Helgaldus monachus Floriacensis conscripsit. De eo enim hæc in Fragmentis Francorum historię: *Qui quam devotus fuerit, quam magnificus erga servos Dei, quam assiduus circa Ecclesiam, quam largus in elemosynis, quanta fundatus humilitate, non est hujus temporis differere. Hic multas fundavit Ecclesias, venustavit auro, argento, & variis ornamentis multorum memorias Sanctorum. Quamobrem tribuit ei Omnipotens continuam pacem, ita ut nemo esset, qui eum inquietare auderet. Cujus erga Deum devotionis affectum, & insignium opera virtutum, si quis plenius cognoscere voluerit, legat gesta ipsius, ab Helgaldio Floriacensi composita monacho. Hæc auctor. Extat & jam typis cum Helgaldi de Rege Roberto monumentum posteris traditum. Dicam ex his summam, non quæ fecit aliquando Rex pius, sed quæ facere consuevit. Dabat elemosynas manu propria, ore proprio figens eorum manibus oscula. Mædebat illis, dum manu tangens eorum velera, signansque signo Crucis, omnem ab eis auferebat dolorem infirmitatis. Superius præterea narrat auctor, ab eodem illuminatum fuisse cæcum, cum quasi per locum manus abluens, aquam asperxit in faciem ejus. De abundantia autem elemosynarum satis, si reddam hic Helgaldi locum, quo & annus certus obitus consignatur.*

XI.
Roberti
Regis res
pic gestæ.

Quis autem, inquit, ei mos fuerit danda elemosynæ in sui regni sedibus, non prætermitemus. In Parisiis civitate, Silvanectis, Aurelianis, Divione, Antistodoro, Avalone, Mileduno, Stampis,

PAGIUS
Obitus
Roberti
Francorum
Reg.

no copulat; sed etiam Calvisius, Bucherius, Petavii, alique Viri doctissimi. At in Chronicis Sancti Petri Vivi, Sancti Medardi, Sancti Dionysii, Odoranni, alitque quibusdam, hæc mors cum anno millesimo trigesimo primo conjungitur, & id tribus testimoniis ex Chartis Henrici filii ac successoris erutis certum esse ostendit Baluzius lib. 4. Marcæ Hisp. ad annum MXXXI. Primum extat in Actis consecrationis Ecclesiæ Ripullensis in Catalaunia positæ, in cujus fronte legitur: *Anno ab Incarnat. domini nostri J. C. MXXXII. era millesima LXX. indictione XV. XVIII. Kalendarum Februariorum anno primo, quo post decessum venerabilis memoria Roberti Regis Francorum suscepit regni gubernacula filius ejus Henricus Robertum autem XIII. Kal. Augusti, seu die XX. mensis Julii demortuum, testatur Helgaldus in ejus Vita. Secundum lumitur ex veteri Charta monasterii sancti Cucupathi in pago Vallensi, in cujus calce scriptum est: *Lata sunt hæc conditiones quarto Kal. Julii anno primo Henrici Regis & dominice Incarnat. trigesimo secundo post millesimum.**

VIII.

idem Episcopus, se jactando, atque injuriam faciendo in quodam Archipresbytero Sancti Constantii, supradicti monasterii Sancti Petri, ostendit se causare monasterium, atque ad suum jus intrinseque, idest illud repetere. Quare Bonizo Abbas hac de re questus est apud Benedictum IX. qui Synodale Concilium congregavit, in quo præfatus Episcopus dicit se nulla ratione monasterium illud repetere, atque iterum restituisse coram domino Benedicto Papa, idest dimisit, & in Pontificis jurisdictionem transiit, ut variis exemplis Ducangius in Glossario ostendit. Adfuere huic Concilio complures Episcopi, Abbates, Diaconi, & alii diversorum ordinum. Hoc factum est in præsentia supradicti Benedicti Papa, temporibus domini Chouvradi Imperatoris, IV. Nonis Novembris per indictionem quintam, a Kalendis Septemb. ut mos in Italia ferebat, inchoatam, ideoque anno MXXXVI. non vero insequentia, ut perperam in citato Tomo Concil. annotatur.

A num. IX. ad XV. Non solum Baronius Roberti Francorum Regis mortem cum hoc anno

CHRISTI
1033.JOANNIS XX. PAP.
10.CONRADI IMP. 7.
ROMANI IMP. 5.

in unamque harum sede trecentis, vel (quod est verius) mille pauperibus dabatur panis & vini abundantia; & hoc specialius ipso, quo ad Deum transit anno, qui est Incarnationis Dominice millesimus * trigesimus secundus. Præter hæc * MXXX. quo ibat, quotidie in sancta Quadragesima centum, aut ducenta jubebat pauperibus dari panis & piscium & vini cibaria. In die autem Cœnæ Domini non videntibus incredibile, videntibus vero & servientibus, in tali negotio satis admirabile, cum non minus, quam trecenti ipsa die sua providentia congregati, de ejus sancta manu flexo poplite in terram, unusquisque legumen, piscem, panem, denarium unum sumebat in manibus, & hoc hora diei tertia. Hora itidem sexta itidem centum clericis pauperibus præbendam panis, piscis & vini concedebat, duodecim unumquemque eorum honorans denariis, corde & ore Davidicos semper decantans Psalmos. Post mensum vero præparans se ad Dei servitium Rex humilis, ponebat vestimenta sua, indutus ad carnem cilicio adjunctoque clericorum collegio, centum sexaginta, & eo amplius numero, ad exemplum Domini eorum pedes lavans, capillis capitis sui tergebat, & ad Mandatum Domini singulos eorum duobus solidis remunerans, Clero præsentem, & diacono assistente, quæ lectionem legeret secundum Joannem in Cœnâ Domini dictam & factam. Talibus factis occupabat se Rex meritis gloriosus, loca Sanctorum perlustrando toto die sancto Parasceves, & Crucem Domini adoranda usque in vigilia sanctæ Resurrectionis &c. Et Paulo post:

Hic autem post Deum specialis gloria Regum, pro sanctorum Apostolorum numero, quos semper amabat corde benigno, & quorum solemnes festivitates toto

XII.

Tertium deducitur ex testamento Guifredi Comitum Seritanæ, scripto era LXXIII. post millesimum, anno translationis domini nostri Jesu Christi XXXV. post millesimum, indictione IV. VI. Idus Novembris, anno quinto regnante Henrico Rege Francigeno. Mitto varia hujusmodi testimonia a viris Eruditis in medium allata, quia hæc certo evincunt Henrici Regis initia in diem XX. mensis Julii an. MXXXI. incidere. Verum quidem est, extare Chartas aliquas istis contrarias; sed quemadmodum plures Ottonis M. in numeris corruptas esse supra ostendimus, ita ut ex iis Regni ejus Germanici initium male cum an. CMXXXVI. videatur affixum; sic non desunt Henrici Regis Diplomata a Librariis in numeris depravata. Legenda Dissertatio Ægidii Laccari de morte Roberti Francorum Regis.

Primum fundamentum Baronii fuit Helgaldi Auctoris coævi in pissimi hujus Regis Vita testimonium: Quo ad Deum, inquit, transit anno, qui est Incarnationis millesimus trigesimus secundus. Post aliquot paginas: Ante suum sanctissimum obitum, qui tertio decimo Kalen-

IX.

Ad an-
num
MXXXI.
retrahen-
dus.

CHRISTI
1033.JOANNIS XX. PAP.
10.CONRADI IMP. 7.
ROMANI IMP. 5.

riuo praeveniebat jejunio, ad horum exemplum duodecim pauperes secum dacebat, quos specialius diligebat, quibus ipse erat vera requies post labores. Nam his sanctis pauperibus comparans fortissimos asinorum pullos, ante se ubique pergebant latantes, Deum laudantes &c. Sed & quomodo reliquas festivitates Domini celebrare consuevit, sic accipe ab Helgardo: Sanctas noctes, hoc est, Nativitatis Domini, sancti Pasche & Pentecostes sic totas ducebat insomnes usque ad summum mane, ut nec sedens, nec stans somnum caperet, donec quam expectabat & desiderabat, salutiferam corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi perceptionem perciperet. Et de consueta poenitentia voluntarie ab eo suscipi solita audi quid tradat: Erat, inquit, & hoc amator bonorum in religione pro suarum emendatione culparum, quod a sancto Septuagesimo usque ad Pascha, nulla usus calcitra, frequenter eum suscipiebat ad jacendum fortissima terra. Hæc ab ipso fieri consueta; reliqua, si cupis, ipsum auctorem consule, qui de ejus transitu ad Deum hæc breviter habet:

XIII. Exire ipse de hoc seculo paratus, Dominum Jesum Christum suæ salutis, atque utilitatis magistrum semper invocabat, ad videndam Regis æterni insuperabilem potentiam: Angelos, Archangelos, & omnes Dei Sanctos in auxilium suum venire, voce & signis indefinenter orabat, muniens se semper in fronte & oculis, naribus & labiis, gutture & auribus per Signum Sanctæ Crucis, memoria Domi-

PAGIUS lendis Augusti existit, die passionis Apostolorum SS. Petri & Pauli, Sol ad similitudinem quare Luna subtrahit radiis fuscatus, apparuit in toto mundo, &c. quid autem portendit, in proximo patuit; cum nil nobis miserius aluit, quam de sua morte dolorem intolerabilem reliquerit. Sed Helgaldus Auctor indiligens ex ipfomet corrigendus. Nam paulo post subdit: Obdormivit autem in domino XIII. Kal. Augusti, lucente aurora diei tertia sabbati, id est die Martis, quæ dies anno MXXXI. non vero an. MXXXII. aut MXXXIII. in XIII. Kal. Augusti, seu diem XX. Julii incidit. Adhæc Eclypsim illam non anno MXXXII. sed anno MXXXIII. contigisse, certum & indubitatum. Denique illa non mortem Roberti Regis, sed quæ post eam fuere calamitates, prænuñciavit. Secundum Baronii fundamentum ex Glabro lib. 4. cap. 4. petitum: Imminente anno incarnati Christi millesimo tricesimo tertio, qui est a Passione ejusdem Salvatoris millesimus, obiere viri in orbe Romano famosissimi, sacraque religionis signiferi, Benedictus scilicet Papa universalis qui (anno MXXXIV. vita functus est) ac Rex Francorum Robertus (anno MXXXI.) Fulbertus quoque Carnoti Præsulum incomparabilis, vir sapientissimus (qui e vivis excessit an. MXXXVIII.) nec non prænuñciatus pater Monachorum, fun-

nica Incarnationis, Nativitatis, Passionis, Resurrectionis & Ascensionis, & gratia Spiritus sancti. Habuit hoc ex more in vita, cui nunquam defuit * voluntate aqua Benedicta. His vero, aliisque refertus bonis virtutibus, sexagenarius (ut credimus, mortem opperiebat intrepidus, & invalescente valide febris languore, petiit viaticum salutare & salubre vivifici corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi: sumpto eo, & pauco intervallo facto, ad Regem Regum & Dominum dominorum demigrans, felix feliciter felicitia promeruit regna. Obdormivit autem in Domino (ut diximus) xiiii. Kal. Augusti, lucente aurora diei, tertia sabbati in Mileduno castro, & Parisios deportatus apud sanctum Dionysium, juxta patrem suum sepelitur. Hæc & alia auctor, cuncta videns & manu contrectans. Qui recentibus monasteriis ab ipso erectis, pro ejus anima has ad Deum preces obtulit ac scripsit:

Deus, qui inter sanctissimos Reges famulum tuum Robertum regali fecisti dignitate vigere, præsta quæsumus, ut quorum vicem ad horam gerebat in terris, intercedente gloriosa Dei genitrice Maria cum omnibus Sanctis, eorum quoque perpetuo consortio latetur in cælis, per eundem Dominum nostrum.

Eo defuncto successit Henricus jam Rex consecratus, peritia militari, atque prudentia pollens, ac pietate præstans, qui fratri Roberto Burgundiæ Ducatum dedit, matrem vero, quam expertus est contrariam, Constantiam, constantia superavit, quæ anno ab hinc defuncta est. Hæc

datorque canobiorum eximius Willelmus, Divionensis Abbas, cujus mortem ipfemet Glaber in ejus Vita anno MXXXI. affigit. Glaber itaque, ut recte eum exponit Chiffletius in Probationibus ad Historiam Trencorciensem pag. 299. horrendam illam famis ac luis triennio, ac præsertim hoc anno grassatam cladem descripturus, ejus veluti prognostica, magnorum aliquot virosum mortis ante decem annis obitas commemorat. Subjungit enim: Sequenti itaque tempore (scilicet post mortes memoratas, quarum ultima fuit Roberti Regis, anno MXXXI. die XX. Julii defuncti) cepit in universo Orbe terrarum fames convalescere, ac interitus pene universi generis imminere. Postea toto illo capite calamitates tam a fame quam a pestilentia enatas fustissime describit, quia ejusdem capitis initio utramque intendebat, tanquam a mortibus illis prænuñciatas. Quoad Eclypsim, Glaber eam ad mortem Roberti non refert, sed ad alia mala, ut legenti ejus verba patebit.

Glaber lib. 3. cap. 9. Roberti Regis morte memorata, ait: sequenti anno (sc. MXXXII) eodem mense (nempe Julio) atque in eodem castro, quo Rex obierat, & ipsa (nempe Constantia Roberti Regis uxor) obiit. Henricus nempe Rex (Francorum) paternis rebus potius, germanarum suarum Robertum constituit Burgundic.

CHRISTI
1033.JOANNIS XX. PAP.
10.CONRADI IMP. 7.
ROMANI IMP. 5.

Hæc pluribus in Fragmentis Francorum historiæ.

XV. Hoc eodem anno moritur magni nominis hujus temporis Guillelmus Abbas sancti Benigni martyris, discipulus sancti Majoli: cujus res gestas cum in historia. Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS gundia Ducem. Est is primæ Stirpis Ducum Burgundiæ caput, vixitque usque ad annum MLXXV. ut habet Chron. S. Benigni, in quo ad eum annum legitur: Obiit Robertus Dux Burgundiæ. Successit Hugo Henrici filii ejus filius.

XI. Ad numer. XV. Sanctus Willelmus Divionensis Abbas anno MXXXI. ad Coelos evolavit, ut eodem anno num. VI. & seq. legere est.

Cedrenus pag. 730. narrat quæ anno mundi secundum Constantinopolitanos 6540. mense Augusto superioris Christi anno finito accidere, & postea ait, per idem tempus Afros Saracenos cum mille navibus, & innumeris classariis infulas, orasque maritimas multas infestasse; sed cum eorum parte congressum prælio, Imperatoris Ducem eos fudisse, ac quingentos in compedibus ad eundem mississe. Præterea Edessa a Græcis capta. Narrat etiam Glaber lib. 4. cap. 7. per hæc tempora magnum inter Christianos & Saracenos in Africæ partibus prælium habitum fuisse:

ria sua, tum seorsum libello de vita, & virtutibus ejus scripto, ut ipse testatur, (a) Glaber profectus est. Quem (a) Glaber post obitum miracula plurimum commendarunt.

G g g g Chri-

Inito pugna certamine, inquit, diu multumque congressum est. Christiani tamen omnino inlesi victores apparebant. Ad ultimam quoque tantus horroris tremor invasit Saracenorum exercitum, ut veluti pugna oblii, fugam arripere tentantes, quamvis nequicquam, propriis irretiti jaculis, imo virtute Dei stupentes haeserunt. Christianorum vero quantus erat cuneus divino fortificatus auxilio, tanta eisdem cade prostravit, ut ex innumerabili multitudine illorum vix pauci evaderent. Morget nempe Princeps illorum, qui quasi Moyses ita confuse nominatur, illo prælio dicitur defuisse. Collectisque spoliis, confecerunt ex eisdem plurima argenti talentorum pondora, memores voti quod Deo spoponderant. Est namque mos Saracenorum ad prælia euntium, ut se se phaleris argentæ vel auri plurimum perorant. Quod tunc etiam devotioni nostrorum præstitit augmentum, qui protinus miserunt quidquid exinde provenit, ut voverant, ad Clunienſe Monasterium, cui S. Qdilo præerat.

JESU CHRISTI ANNUS 1034.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS I.

CONRADI IMP. 8. MICHAELIS IMP. I.

I. Christi Redemptoris annus sequitur trigessimusquartus post millesimum, Indictione secunda, idemque post famem abundans & felix. De quo ita, qui vidit, Glaber: (a) Anno a Passione Domini millesimo memoratae cladis penurias subsequente (est namque annus primus post millesimum trigessimum tertium, ab Incarnatione Domini) sedatis nimborum imbribus, respectu divinae bonitatis & misericordiae coepit laeta facies caeli clarescere, congruisque * aethereis flare, placidaque serenitate magnanimitatem Conditoris ostendere; telluris quoque tota superficies amicaliter virens frugum abundantiam, funditis inopiam expellendo, portendere. Quod, ut inferius asserit, ubique accidit, ut per quinquennium maxima omnium rerum fuerit abundantia. Quid autem boni Dei benignitas ista pepererit, ab eodem Glabro sic accipe: Tunc, inquit, primus coepere in Aquitaniae partibus ab Episcopis & Abbatibus, caeterisque viris sacrae religionis devotis ex universa plebe coadunari Conciliorum conventus, ad quos etiam multa delata sunt corpora Sanctorum, atque innumerabiles sanctarum apophoretarum reliquiarum. Deinceps per Arelatensem provinciam, atque Lugdunensem, sicque per universam Burgundiam usque ad ultimas Franciae partes per numerosos Episcopatus indictum est, qualiter certis in locis a Praesulibus, Magnatibusque totius patriae de reformanda pace, & sacrae Fidei institutione celebrarentur Concilia. Quod etiam tota mul-

Concilia frequentia in Gallia.

PAGIUS SÆC. XI. An. Eræ M. LXXII. An. Hegeiræ CC. CCXX. VI. inchoato die 16. Novemb. fer. 7. A. C. 1034. I. Varia Concilia in Gallia coacta.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6527. © 7. F. D) 9. P. 14. April. Indict. 2. JESU CHRISTI 1034. BENEDICTI IX. PAPÆ 2. CONRADI II. REG. II. IMP. 8. MICHAELIS PAPHLAGONIS IMP. I. Num. I. ad VIII. Glaber lib. 4. cap. 5. scribit anno a passione Domini millesimo memoratae cladis penurias subsequente, coepisse Concilia celebrari in Aquitaniae partibus, dein per Arelatensem provinciam atque Lugdunensem indictum esse, qualiter certis in locis a Praesulibus Magnatibusque totius patriae de reformanda pace & sacrae fidei institutione celebrarentur Concilia. Quae Baronius recte ad hunc annum refert, qui juxta Glabrum millesimus primus est a Passione; annum enim a Passione domini juxta Glabrum, Epocha Incarnationis annis triginta tribus an-

titudo universae plebis audiens, latenter adire, maximi, mediocres, ac minimi, parati cuncti obedire, quidquid preceptum fuisset a pastoribus Ecclesiae, non minus videlicet, quam si vox emissa de caelo hominibus in terra loqueretur. Terrebatur enim universos, clades praeteritis temporis, instabatque metus, ne adipsentur opulentiam futura ubertatis. Erat quippe descriptio capitum digesta, qua continebantur tam illa quae prohibebantur, quam ea quae devota sponsonne omnipotenti Domino offerre decreverant. In quibus potissimum erat, de inviolabili pace conservanda, ut scilicet viri utriusque conditionis, cujuscumque antea fuissent rei obnoxii, absque formidine procederent armis vacui. Prædo namque aut invasor alterius facultatis legum distinctione arctatus, seu bonis facultatum, seu poenis corporis acerrime multaretur: locis nihilominus sacris omnium Ecclesiarum honor & verecundia talis exhiberetur, ut si quis ad ea cujuscumque culpa obnoxius confugium faceret, illæsus evaderet, nisi solummodo ille, qui pactum prædictæ pacis violasset: hic tamen captus ad altare, præstitutam vindictam lueret. Clericis similiter omnibus, monachis, & sanctimonialibus, & si quis cum eis per regionem pergeret, honor similiter & reverentia exhiberetur, nullamque vim ab aliquo pateretur. Plurima autem in iisdem Conciliis constituta sunt, quae perlongum duximus referre. Illud sane memorandum, quod omnibus in commune placuit, qua-

II. De pace Eccl. conservanda.

III. De jejunii indictis.

IV. Gerardus Episc. restitit levitati.

recedit. Costartius Tom. IX. Concil. pag. 913. in Nota ad ista Concilia diversis locis habita, ea refert ad annum MXXXI. atque deceptum Glabrum, qui scripsit ea anno MXXXIII. congregata; eoque anno quo Robertus Rex Francorum mortuus est; cum tamen hic anno MXXXI. demortuus sit. Verum non dicit Glaber ea anno quo Robertus e vivis excessit, coacta, neque Robertum anno MXXXIII. vitam cum morte commutasse, sed tantum Roberti & aliorum quorundam illustrium virorum obitus famem & penuriam præcessisse, uti anno superiori num. IX. exposuimus. Ea itaque Concilia in diversis Galliarum partibus hoc anno celebrata, ut Episcopi populum excitarent ad divinam agnoscentiam beneficentiam, utque eum recentis calamitatis memoria detererent a criminibus, præsertimque a privatis inter se bellis, cadibus, & sacrarum rerum direptionibus. Hac tot Conciliorum occasio fuit, ut idem Costartius fufius ostendit. Plenam quidem perfectamque pacem his in Conciliis Episcopi optassent; sed cum hoc non procederet, conati sunt anno MXLI. saltem inducias obtinere, certis præscriptis in hebdomade diebus, quibus ab inferenda cuiquam injuria prorsus abstineretur. Id

PAGIUS Id est quod tunc Treuga Domini vocabatur, ut eo anno videbimus.

II. Ob bella privata, & frequentes caedes. Baronius, qui diversa hæc Galliarum Concilia suo anno reddidit, num. VI. perperam scribit quod in illis de pace servanda statutum fuit, rursus post decennium decretum fuisse. Non enim post decennium, sed post septennium, anno nempe MXLI. tentarunt iterum Episcopi pacem & justitiam inter privatos statueret, ut eo anno, ad quem pertinet locus Glabri lib. 5. cap. 1. hoc anno a Baronio num. VI. recitatus demonstrabimus. Denique neutro anno actum de cessatione a strepitu fori, vel privatis dissensionibus, ut ibidem Glabrum Baronius interpretatur, sed in Conciliis hoc anno habitis conati sunt Galliarum Praesules bella privata, caedes & depredationes extinguere, & cum non potuissent, anno MXLI. ali-

CHRISTI 1034.

BENEDICTI IX. PAP. I.

CONRADI IMP. 8. MICHAEL. IMP. I.

liter omnibus hebdomadibus sanctione perpetua, sexta die abstineretur a vino, & carnibus, & septima, nisi forte gravis infirmitas compelleret, aut celeberrima solemnitas interveniret. Si vero affectio aliqua intercederet, ut hic tenor paululum laxaretur: tres proinde pauperes victu sustentarentur. Hæc Glaber. Ad quæ plane spectare videntur quæ Sigebertus habet in chronographia sua attentius consideranda, ne videlicet absque difcretionem pro bonis mala sumantur. Ait enim:

Istiusmodi decretum a Francia Episcopis datum est servari subjectis sibi populis. Unus eorum dicit: cælitus sibi delatas esse litteras, quæ pacem monerent renovandam in terra, quam remandavit cæteris, & hæc tradenda dedit populis: Arma quisque non ferret, direpta non repeteret sui sanguinis, vel cujuslibet proximi ultor minime existens, percussoribus cogeretur indulgere. Jejunium in pane & aqua omni sexta feria servarent, & in sabbato a carne & liquamine abstinerent, soloque hoc contenti jejunio, omnium peccatorum remissionem nullam sibi scirent aliam adiciendam poenitentiam: & hæc servare sacramento firmarent. Quod qui nollet, Christianitate privaretur, & exentem de seculo nullus visitaret, nec sepultura iraderet. Alia quoque importabilia quamplura dedere mandata, quæ oneri visa sunt replicare.

Hanc mandatorum novitatem cum mul- ti cupidi novarum rerum libentius justo amplecterentur: Gerardus Cameracensis Episcopus, qui solus Lothariensium appendebat ad parochiam Francorum, nullius hortatu potuit adduci ad hæc suscipienda, sed singula capitula refellebat, dicens: Genus humanum ab initio trifariam esse divisum, in orantibus, pugnatoribus & agricultoribus, & unum duorum, & duos unius egere auxilio: ideo debere arma ferri: & rapinas reddi pro auctoritate legis & gratiæ: ultorem percussis, vel occisi, non exacerbari Ann. Eccl. Tom. XVI.

cogendo, sed secundum Evangelium ei reconciliari: Jejunium in sexta vel septima feria nec omnibus unum esse imponendum, quia non est una omnibus possibilitas, nec omnes hoc uno jejunio contentos esse, quia non est una omnium poenitendi qualitas. Hæc sacramento firmare, vel sacramenti violationem perjurio augere, non esse utile. His contradicentes excommunicari, infirmis visitationem, vel mortuis sepulturam negari, esse detestabile. Sufficere authentica Patrum decreta, & super his neglectis impositum congruenter poenitentia modum. Hactenus Gerardus Cameracensis apud Sigebertum, cujus iudicio omnium eruditorum, fuisse potiora jura videntur: ut mirandum potius sit, potuisse tot Episcopos hujusmodi unius asserta inani revelatione moveri magis, quam divinæ Scripturæ, Sanctorumque Patrum decretis, atque Ecclesiæ traditionibus assentiri, & præscribere univæ Ecclesiæ leges, & eas munire poenis, quæ nunquam a majoribus pro gravioribus quoque delictis essent impositæ.

Jam ab Apostolorum temporibus viguisse in Ecclesia Catholica Occidentali jejunium sextæ feriæ, atque sabbathi hebdomadarum constat, de quorum causa & origine & observantia satis dictum est Tomo primo Annalium. Quod tenuisse non dubium est, cum remanserit ex eo dumtaxat abstinencia ab esu carnis, revocare ipsum ad usum pristinum, ut revera iis diebus Fideles per singulas hebdomadas jejunarent more majorum, si ferret ista humana infirmitas, non solum non reprehendendum, sed magnopere laudandum fuisset, sed austeriorem, poenis illis appositis, illisque aliis comitantibus sancire disciplinam, haud tutum, nec dignum Ecclesia videri debuit; quam; (a) Apostolus monuit, graviore debere incessu procedere, quam inanibus hæc revelationibus traduci, dicens ad Galatas: Licet nos, aut Angelus de caelo evangelizet G g g g 2 20-

quot dierum inducias statim temporibus recurrentes instituerunt, quas quatuor postea Concilia Generalia confirmarunt; quod cum non animadvertisset Baronius num. V. & VI. Gallicanos Praesules reprehendit, qui tamen inde magna laude digni sunt. Sed Baronius hac in re excusatione dignus, quia ejus ætate pax & induciæ inter privatos, de quibus utroque anno actum, densis tenebris sepultæ erant. Marca lib. 4. de Concordia cap. 14. primus fuisse videretur, qui copiosam earundem explicationem suscepit; qua de re post eum alii. Ex qua cum Historia Ecclesiastica variis in locis lucem accipiat, tam hic, quam anno MXLI. de pace & induciis, de quibus tunc actum est sermo necessario nobis habendus.

Duces itaque & Comites provincias & civitates, quas alias sub Regum potestate & ad eorum

Vo

(a) Gal. I.

III.

CHRISTI
1034.BENEDICTI IX. PAP.
I.CONRADI IMP. 8.
MICHAELIS IMP. I.

vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Et ad Colossenses: (a) Nemo vos seducat, volens in humilitate & religione Angelorum, quæ non vidit, ambulans frustra in status sensu carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus &c. Plane insinuans, univèrsa isthæc, quantumlibet sancta, justaque videantur, ac pia, capitis Ecclesiæ consensione probanda, priusquam populo observanda tradantur. Unde sæpe merito invenimus esse statutum, ut provincialia Episcoporum Concilia ex confirmatione Apostolicæ Sedis vim accipiant. At non absque dedecore Gallicanorum Episcoporum accidit, Sede Apostolica inconsulta, pietatis intuitu ista decernere, vel decreta ejusdem judicio examinanda atque probanda negligere.

VI. Sed semel male præsumptum, rursus est ab iisdem Episcopis usurpatum. Post decennium enim ab iisdem ferias hebdomadarias dilatatas, ut non una Dominica die, sed quatuor hebdomadæ diebus cessarent Fideles a strepitu fori, vel privatis disensionibus, idem Glaber ita testatur: (b) Contigit vero in ipso tempore, inspirante divina gratia, primitus in partibus Aquitanicis, deinde paulatim per universum Galliarum territorium firmari pactum propter timorem Dei pariter & amorem, taliter, ut nemo mortalium a feriæ quartæ vesperæ, usque ad secundam feriæ incipiente luce, ausu temerario præsumeret quidpiam alicui hominum per vim auferre, neque ultionis vindictam a quocumque inimico exigere, nec etiam a fidejussore vadium sumere. Quod si ab aliquo fieri contigisset contra hoc decretum publicum: aut de vita componeret, aut Christianorum consortio espulsus patria

(b) Glab. l. 5. c. 1. prope fin.

De feriis imprudenter in dictis.

PAGIUS Horum malorum origo.

rum nutum administraverant, ita hoc & superiori sæculo occupabant tanquam privatas facultates, & tanquam patrimonium ad hæredes transmittabant. Normannis enim Gallias instabant, & Caroli M. familia ad interitum vergente, utriusque facile fuit, commissas sibi provincias invadere, sibi que vendicare. Quare vix pax esse potuit, ubi provinciæ, quæ unius erant, plurimorum imperio subdebantur, aut eadem retineri in civitatibus, ubi leges abolitæ essent. Horum exemplo, qui minora beneficia præcaro a Regibus habebant, ea tanquam patrimonium defendere non verebantur; indeque hodie inimicitia & pugna orta, quibus fovendis multum contulit consuetudo, quæ penes in legem abierat, ut quo semel quis alium occidisset, liceret propinquis eadem ulcisci, & in vindictam quemvis ex interfectoris propinquis impune occidere. Hanc vindictam Faidam vocitabant. Tunc ergo quisque suam suorumque injuriam, non in iure coram Iudice, sed ferro manique persequeretur, & ingravescente in dies morbo, cædibus, de-

pelleretur. Hoc insuper placuit universis (voluit vulgo dicitur) ut Treuva Domini vocaretur, quæ videlicet non solum humanis esset sulca præfidiis, verum etiam multis diebus divinis suffragata terroribus. Nam populi & vesani audaci temeritate præscriptum pactum non timere transgredi, in quibus protinus aut divina vindicta, seu humanus gladius ultor exitit. Et hoc passim tam frequenter contigit, ut præ sui multitudine sigillatim non queat annotari; & hoc satis iuste. Nam sicut dies Dominicus propter Dominicam Resurrectionem venerabilis habetur, & octavus cognominatur: ita quintus, sextus & septimus ob Dominicæ cæne, & ejusdem passionis reverentiam debent ab iniquis actionibus separari.

Contigit enim ut dum pene (sicut jam diximus) per totas Gallias hoc statutum firmiter susciperetur, Neustria gentes illud suscipere recusarent. Erat enim hujus rei occasio dissidium superbissimi litigii, quod ortum fuerat inter Henricum Regem filium Roberti, & filios supradicti Odonis; qui vicissim incendiis bella miscerent intestina, sibi met damna inferentes non modica, plurimas suorum strages dederunt. Deinde quoque occulto Dei judicio cæpit deservire in ipsorum plebibus divina ultio. Consumpsit enim quidam mortifer ardor multos tam de magnatibus, quam de medicis, atque infimis populi: quosdam vero truncatis membrorum partibus reservavit ad futurorum exemplum. Tunc etiam pene gens totius orbis sustinuit penuriam pro raritate vini & tritici. Hæc Glaber, utcumque conatus iudicio divino confirmare decretum, sed hæc ad pondus sanctuarii sunt referenda. Nam (c) non justificat Dominus stateram iniquam & sacelli pondera-

VII.

(c) Mich. 6.

do. prædationibus & incendiis Gallia fedissime vastabatur. Quibus incommodis Gallicani Præsules prospicere volentes, hoc anno primitus coepere in Aquitania partibus, inquit Glaber lib. 4. cap. 5. Concilia celebrari, ac de hinc per Arelatensem provinciam, atque Lugdunensem, seque per universam Burgundiam usque ad ultimas Francia partes indictum est, qualiter cortis in locis a Præsulibus, Magnatibusque totius patriæ de reformanda pace, & sacra fidei institutione celebrarentur Concilia: quod tam a majoribus, quam ab infimis, quos terrebant præteriti temporis clades, avidè exceptum est ut fule narrat Baronius num. 1. & seqq. ex Glabro. Hoc etiam anno in Concilio Bituricensi, Bellovacensi, & an. MXXXI. in Lemovicensi, pax univèrsa indicta, ita ut nemo seditionem ageret, nullus per vim (vel vim) raperet, nullus, ut solebat, quasi propter justas querelas pugnam inire constitueret, &c. de hac igitur pace ab omnibus servanda, non vero de cessatione a strepitu fori, vel privatis disensionibus, ut arbitratus est Ba-

VIII.
Duo Concilia intra dies quindecim celebrata.

PAGIUS Baronius, actum est. Legendi Marca loco laudato, Dufresnius in Dissert. ad Joinvillam de Privatis bellis, M. Antonius Dominicus in Dissert. de Treuga & pace, alii que.

IV.
Hoc anno actum non est de Treuga Domini.V.
Concil. Bituricensi.

dolosa. Aut enim loquitur ipse de his, quæ ab hominibus injuste sunt, & dixerim ea quibuscumque diebus esse vitata, & omnes a peccatis feriandos esse dies: vel de his quæ licite fieri possunt: tunc quæ ratio, ut dictis diebus ab his homines abstinerent, nullo majorum exemplo, immo canonibus repugnantibus, ut quinta dies feriret?

Ut autem propensiori studio ea, quæ a Glabro sunt dicta, examinemus, atque in primis, quod ait, multa Concilia pacis causa hoc anno esse in Galliis congregata, atque primitus in Aquitaniæ partibus esse cœpta: plane alluisse visus est ad duo Concilia, quæ brevi temporis spacio intercedente, pacis causa sunt celebrata: alterum Bituricis die tertia mensis Novembris; alterum Bellovacii post dies quindecim,

CHRISTI
1034.BENEDICTI IX. PAP.
I.CONRADI IMP. 8.
MICHAELIS IMP. I.

nempe die decimo octava ejusdem ab iisdem Episcopis, convenientibus Lemovicis ad diem anniversarium consecrationis basilicæ Salvatoris, ut ejusdem Concilii Acta testantur, quæ apud nos scripta habentur ex bibliotheca Antonii Augustini ab Hispaniis Romam missa: in quibus pariter eodem contextu ipsum Bituricense Concilium est celebratum, ambo provincialia, atque eadem ex causa collecta. Quoniam vero res gestæ Bituricensis Synodi relatæ sunt in Lemovicensi Synodo, hic ipsa Acta Lemovicentia rerum ordine sunt recitanda, atque in primis quæ ad pacem indictam pertinent, ita exorsus est Jordanus Lemovicensis Episcopus:

Dolorem cordis mei vobis patefacio, IX. Actio Lemovicensis Synodi prima.

irrepsit, cum ipsemet Actione I. Concilii Lemovicensis II. se ab hoc Concilio Bituricensi abuisse diserte asserat, ut in eodem Conc. pag. 870. legere est: & pag. 897. ipsemet Jordanus jubet recitari nomina Episcoporum, qui præfentes fuere Concilio Bituricensi, & nomen ejus lectum non sit cum aliorum nominibus. In isto Concilio Bituricensi conditi Canones viginti quinque, quorum primus est de S. Martialis Apostolatu, statuiturque, ut non inter Confessores, sed inter Apostolos proponatur ac celebretur.

Meminit ibidem Baronius Concilii Bellovacensis, quod celebratum ait diebus quindecim post Lemovicense ab Episcopis Lemovicis convenientibus, idque testari Acta Concilii Lemovicensis II. Verum ut inquit ibidem Costartius fieri non potuit, ut Episcopi Aquitaniæ primæ Bellovacii in Belgica Concilio celebrarent, & intra dies XV. tum in Bellovacis, tum in Lemovicibus fuerint. Bellovacense dicere voluit Baronius, & amanuensis scripsit Bellovacense. Est autem Bellovacium monasterium non longe a Lemovicum civitate distans, cujus monasterii mentio in Actis Concilii Lemovicensis II. pag. 898. Sed ibidem non dicitur eo in loco Concilium aliquod habitum fuisse, ideoque Concilium illud, sive Bellovacense, sive Bellovacense vocaveris mere fictum.

A num. IX. ad XXVII. Concilium Lemovicense II. anno millesimo tricesimo primo congregatum, non vero currenti. Initio enim Sessionis primæ dicitur habitum XIV. Kalendas Decembris, idque in festivitate dedicationis Templi Domini Salvatoris. Tum pag. 876. dicitur eum diem, quo celebratum Concilium, fuisse quintam sabbati id est feriam quintam, quæ certus anni millesimi tricesimi primi character est. Concilium istud dies XV. post Bituricense coactum in Ecclesia Proto-martyris Stephani. In eo variis documentis Sancti Martialis Apostolatus probatus, ejusque memoriam Apostolorum ritu celebrandam, secundum Joannis Papæ XIX. literas, & Bituricensis Synodi Decreta, statutum. Mox ad Ecclesiam Præsules processere, ubi Aymo Archiep. Bituricensis Sacram solemniter celebravit. & in Oratione Martiale Apostolum appellavit. Post hæc Patres rîu solemnî milites

IX. Actio Lemovicensis Synodi prima.

VI. Conc. Bellovacense fictum.

VII. Conc. Lemovicense.

cularibus potestatibus, parochianis meis, qui Ecclesiam Dei quietam esse non stant, res sanctuarii pervadunt, pauperes mihi commissos & Ecclesie ministros affligunt, & me, qui eorum pastor sum, de pace audire nolunt. Dignum est enim, ut tales qui nobis contrariae praesumunt, ab Ecclesie communione abscondantur. Nam quicumque nobis subditos conturbant cuius vice Episcopi legatione funguntur. Ideoque divina & Apostolica severitate districtio digni & a nostro Concilio iusto anathemate plectendi, quousque fructuose penitendo respiciant. Peractis post haec iis, quae spectabant ad probationem Apostolatus sancti Martialis, quem titulum aliqui negare praesumpserunt, intra Missarum solemniam adversus pacis perturbatores anathema ab Episcopis jaculatur, ipso Jordano Lemovicensi Episcopo ista inter alia ad populum perorante:

X.
(a) Luc.
19.

(b) I. Tim.
1.

(c) Luc.
19.

Audimus, dilectissimi, verba sancti Evangelii: (a) Quia venit Filius hominis querere, & salvum facere quod perierat. Ideo enim Salvator dicitur esse Dominus noster Jesus Christus, quia omnes peccatores vult ad salutem revocare, dicente Apostolo: (b) Fidelis sermo, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Cumque de fide Zachaei, (c) qui fraudata reddidit in quadruplum, paucis dixisset, atque ad milites depradantes, sive per calumniam, vel potentiam res sanctuarii, & pauperum turbam opprimentes, ut Zachaeum imitantes iuste restituerent, quibus rapuerant, retraxisset sermonem, ad ultimum adiecit dicens: Ecce propter vestram pacem, dilectissimi, hic adsunt pastores Ecclesiarum, sancti fratres nostri, Episcopi, qui ad sublevandum onus mei ponderis, & vos salvandos atque pacificandos dignati sunt ad hanc urbem convenire, sequentes Domini nostri Jesu Christi exemplum, qui venit querere, & salvum fa-

cere quod perierat. Qua de re cum illis moneo vos, obtestans in Domino Jesu, quantum nemo vestrum illis inobtemperans existere praesumat, nemo sese a Concilio isto excusando subducatur, sed omnes Principes, & capita populorum ex Lemovicensi provincia in crastinum, & tertium diem ad nos cum pace conveniant, & nullus a nostro coetu communi secedat, nisi a nobis voluntario animo jussus.

XI.

Convenientibus autem ad Concilium, nemo alteri propter aliquas inimicitias nocere praesumat, sive in facultatibus, sive in domo ejus, neque dum hic steterit, neque dum ad propria redierit, neque ante septem dies, postquam reversus fuerit. Nemo in hac congregatione seditionem generet, neque in urbe, neque extra urbem. Nullus aliquid per vim rapiat; nullus, ut assolet, quasi propter justas querelas pugnam invadit. Nullus hic expeditionem, neque equitatum incat aliquando agendum, sed nihil hic aliud quam pacem quisquam inquiret; si forte pax nobis a Domino tribuatur quiesca. Quia hic conventus proprie conventus Domini est, ad inquirendam pacem, ad consolendam sanctam Dei Ecclesiam. Hac qui observaverit, tamquam filio pacis, immo Dei, & a Domino nostro J. C. & sanctis Apostolis * al. conf. ferimus

(d) Id. d.
10.

PAGIUS

VIII.
Decreta in
eo edita.

tes Lemovicensis Dioeceseos excommunicarunt, qui pacem cum Episcopo suo firmare contumaciter renuebant. In Sessione secunda Sancti Martialis Apostolatus contra quosdam adversus priora Decreta murmurantes iterum confirmatus, quemadmodum & Bituricensis Concilii Statuta. Nonnullis aliis propositis quaestionibus, conquesti sunt Patres de excommunicatis Aquitanis, qui ignorantibus Episcopis suis a Romano Pontifice poenitentiam & absolutionem accipiebant. Illis auditis Episcopi dixerunt: Hoc ab ipsis Apostolicis Romanis, & ceteris Patribus cautum tenemus, ut Parochiano suo Episcopus, si poenitentiam imponit, eumque Papa dirigat, ut iudicet utrum sit an non poenitentia digna pro tali reatu, potest eam confirmare auctoritas Papa aut levigare, aut superaddicere. Judicium enim totius Ecclesia maxime in Apo-

stolica Romana sede constat. Item si Episcopus Parochianum suum cum testibus vel literis Apostolico ad Poenitentiam accipiendam direxerit, ut multoties pro gravissimis reatibus fieri solet, in quibus Episcopi ad dignam poenitentiam imponendam: hic talis licenter a Papa remedium sumere potest; nam inconsulto Episcopo suo, ab Apostolico poenitentiam & absolutionem nemini accipere licet. Porro cum in hoc Concilio pag. 872. Odolricus Abbas monasterii Sancti Martialis de Roberto Francorum Rege tanquam jam mortuo loquatur, dicatque: Adhuc vivente Rege Roberto, cum antecessor meus Hugo in palatio ei assisteret, &c. Certum inde eruitur argumentum Robertum Regem die XX. mensis Julii anni MXXXI. vita functum esse, & die XVIII. mensis Novembris ejusdem anni Concilium Lemovicense II. celebratum.

fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; si autem, ad vos revertetur. Tunc jubentibus Episcopis, idem, qui Evangelium pronuntiaverat, diaconus, sic in tomo chartae excelsa voce maledictionem coram populo, in tribunali coram altari legere coepit, dicens:

XII.
Excommunica-
tio in se-
ditiosos.

Ex auctoritate Dei Patris omnipotentis, & Filii, & Spiritus sancti, & sanctae Dei genitricis Mariae, sancti Petri Apostolorum principis & beati Martialis, & aliorum Apostolorum, atque omnium Sanctorum Dei, nos Episcopi, in nomine Dei specialiter congregati, Anno Archiepiscopus Bituricensis, Jordanus Antistes Lemovicensis, Stephanus Ancienensis, Rorico Arvernensis. Ragamundus Mimatenensis, Amilus Albienensis, Deusdedit Caturcensis, Esmbertus Pitavienensis, Arnaldus Petragoricensis, Robo Engolismensis, excommunicamus illos milites de isto Episcopatu Lemovicensi, qui pacem & justitiam Episcopo suo firmare, sicut ipse exigit, nolunt, aut noluerunt. Maledicti ipsi & adjutores eorum in malum, maledicta arma eorum, & cavalli eorum; erunt cum Cain fratricida, & cum Jada traditore, & cum Dathan & Abiron, qui vivi introierunt in infernum. Et sicut haec lucerna extinguuntur in oculis vestris, ita gaudium eorum extinguatur in conspectu sanctorum Angelorum, nisi ante mortem ad satisfactionem & emendationem, sive poenitentiam dignam venerint in iudicium Episcopi sui. Omnes Episcopi & presbyteri candelas ardentis in manibus tenentes, mox eas in terram proticientes extinxerunt. Ad quod verbum cor populi valde exapat, & omnes clamaverunt dicens: Sic extinguat Deus laetitiam eorum, qui pacem & justitiam suscipere nolunt.

XIII.

His dictis, dominus Jordanus ait ad populum: Haec verba maledictionis eodem dicta sunt tenore nuper in Concilio Bituricensi in adversarios pacis. Quemadmodum autem inter Bituricenses, Deo adjuvante, pax confirmata est; ita etiam inter Lemovicenses pacem fieri optamus. Post haec singuli Episcoporum, & ultimus Archiepiscopus de pace populum monuere, dicens: Sicut pastor vester ecce praedicat vobis pacem, ita & nos ejus dicta firmamus uno corde, & uno consensu ex auctoritate Salvatoris JESU Christi Domini nostri, & beati Petri, atque beati Martialis, sanctorumque aliorum Apostolorum, quibus proprie a Domino collata est potestas ligandi atque solvendi. Quidquid hic pastor vobis a Deo datus confirmat, confirmamus, & quidquid destruit, destruiamus: ligamus quos ipse ligat, benedicimus quibus benedicit.

His & hujusmodi peroratis, facta silentio, cum ad horam fractionis Domini corporis ventum esset, atque ex more Archiepiscopus benedictionem populo funderet, superinterferunt beati Martialis nominis benedictionem, ita dicens: Benedicat & custodiat vos omnipotens Deus, domumque hanc sui * muneris praesentia illustrare, atque suae pietatis oculos super eam die ac nocte dignetur aperire. Amen. Concedatque propitius, ut omnes, qui ad solemnitatem anniversariam dedicationis hujus basilicae hodierna die convenistis, intercedente beato Martiale Apostolo, & ceteris Sanctis suis, quorum reliquiae hic pio venerantur amore, vobiscum hinc veniam peccatorum vestrorum reportare valeatis. Amen. Quatenus eorum interventione ipsi templum, sancti Spiritus, in quo sancta Deus Trinitas jugiter habitare dignetur, effecti, post hujus vitae libentis excursum ad gaudia aeterna feliciter venire mereamini, & cetera, quae Episcopali benedictione proferri solitum est. Qua plenissime impertita, finis impostus est primae Concilii hujus Actioni.

XIV.
Benedictio da-
tur.

* numi-
nis

In secunda autem, quae exrat, ejusdem Concilii Actione, post redargutos eos, qui negarent sanctum Martialem inter Apostolos Apostolum nominandum, recitati sunt canones viginti, nuper statuti in Concilio Bituricensi: quibus lectis, auditae sunt diversorum querelae, ut illae monachorum Bellovacensis monasterii S. Petri, declamantium, regulari monasterio datum esse secundum Abbatem, idque perperam factum, a principibus saecularibus, nempe Comite Tolosano, & postea Comite Petragoricensi, inde Vicecomite Combronensi, qui saeculari Abbatiam dedit, illi videlicet, qui esset nepos Episcopi Caturcensis. Ad quae audita ista dixerunt Episcopi: Ecclesiastica officia non secundum carnis originem, sed secundum meritum virtutem distribui oportet. Cumque ille clericus non monachus Abbas saeculari nobilitate ac generositate magnus, mox vocatus ad Concilium ante Episcopos reus astaret genibus positus, & super hac re judicaretur secundum canones, ita respondit: O reverentissimi Patres, hanc rogo iusto iudicio corrigite rem, & libenter consentio. Dixerunt Patres: Idoneum ex regularibus monachis aliquem adducite ante dominum Jordanum, ut ipse eum regulariter ordinet Abbatem.

XV.
Actio se-
cunda
Conc.
Lemovic.

His ita definitis multaque in detestationem saecularium Abbarum, & laudem regularium ab eodem Jordano Episcopo peroratis; de Abbate, qui passus fuerat caesum excommunicatum Vicecomitem in loco monasterii sepeliri, actum est. Quod

XVI.
De ex-
communi-
cato se-
pulto.

CHRISTY
1034.BENEDICTI IX. PAP.
I.CONRADI IMP. 8.
MICHAEL. IMP. I.

Quod redarguentes Episcopi, pluraque in detestationem facti inculcantes, quod excommunicatus ab Episcopo, ab ullo alio, nec in vita, neque in morte absolvi debeat: ad sui excusationem ita Abbas, rogatus suam agere causam, respondit, dicens exposcenti Jordano Episcopo: O domine pater, de hac re, de qua accusor, veritas vobis nuntiata non est. Abiit a me, ut absque vestra licentia aliquando suscipiam excommunicatum: Ordo enim noster quanto sublimior est, tanto subiectior; & promptior ad obediendum Episcopis ut sit, necesse est. In Episcopis enim ipsum Dominum honoramus, & contemnimus, sicut ipse ait (a): Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit. Ecce idoneos testes adhibeo, quia ille Vicecomes excommunicatus; postquam prædando interfectus est (omnes enim prædantes excommunicari in omnibus Conciliis scimus) me ignorante a militibus suis ad monasterium nostrum deportatus est, cujus corpus neque suscepimus, neque sepelivimus, sed sine officio sacro ultra aquam vehi iussimus, ubi milites ipsi, nullo astante clericorum, sepelierunt illud longe nimirum a loco sacro. Accepta autem defensione Abbatis, eoque absolute ab accusatione falsa: ejusmodi occasione sepulture excommunicatorum, rem tunc memoria dignam: quæ nuper contigisset, in medium attulit unus ex Episcopis, quam ipsa Acta sic habent:

XVII.
Mira de excommunicato sepulto in loco sacro.

Tunc Episcopus Caturcensis cepit enarrare dicens: Nuperrime post Concilium Bituricense quidam de excommunicatis equus in nostra diocesi interfectus est, quem ego, rogantibus amicis, & propinquis ejus, nullatenus solvere volui, ut ceteri metum haberent: gravem enim culpam prædantis habuerat. Itaque sine sacerdotis obsequio a militibus apud quamdam Ecclesiam sancti Petri, non me jubente, sepultus est. Mane autem facto, corpus ejus longe extra cœmeterium projectum, & nudum super faciem terræ inventum est: tumulus autem, ubi sepulturam habuerat intactus, & ita, ut dimissus fuerat, repertus est. Quem iterum milites aperuerunt, & nihil in eo amplius, nisi vestes, quibus involutum corpus fuerat, invenerunt. Rursus cadaver ibidem sepelierunt, & diligenter tumulum sub enormi pondere terræ & lapidum claudunt: sed die altero projectum cadaver, & tumulum intactum, ut supra, aspiciunt. Quinque sepeliunt: toties eodem ejectum tenore contuentur. Tanto demum victi stupore, corpus longe a cœmeterio Ecclesie terra obruunt. Quo terrore percussi Principe militie, pacem nobis, velut optabamus, firmare

nequaquam distulerunt. Ad hæc respondit Concilium: Quid hoc aliud est, nisi quia sub oculis hominum arbiter hominum affirmat Ecclesie suæ auctoritatem, quia excommunicati a sepultura Christianorum iuste ab Episcopis segregantur? Tales enim negant fidem, dum latrocinia potius, quam pacem sectantur, &c. His dictis deponendo sub interdicto omnes, qui pacem Ecclesie negant, Odelricus Abbas ita proposuit:

Odelricus interea venerabilis pater familiaris beati Martialis, sedens in cathedra juxta Primatem Lemovicensem, sacris, ut erat indutus, ornamentis, dante cepit consilium Episcopis, dicens: Hic vos, charissimi, decernere oportet medicinam, quam contra generalem morbum adhibeatis. Si enim de pace tenenda, sicut est vestra voluntas, principes militie Lemovicensis urbis abstinerint, quid contra ista erit agendum? Dixerunt Episcopi: Hæc jure petimus, charissime, ipse dato * consultum. Quibus ille: Nisi de pace acquirerint, ligato omnem terram Lemovicensem publica excommunicatione, eo videlicet modo, ut nemo, nisi clericus, aut pauper mendicans, aut peregrinus adveniens, aut infans a bimatu, & infra, in toto Lemovicinio sepeliatur, nec in alium Episcopatum ad sepeliendum portetur. Divinum officium per omnes Ecclesias latenter agatur, sed baptismus petentibus tribuatur. Circa horam tertiam signosent in Ecclesiis omnibus, & omnes proni in faciem preces pro tribulatione & pace fundant. Pœnitentia, & viaticum in exitu mortis tribuatur: Altaria per omnes Ecclesias, sicut in Parasceve, nudentur: & cruces, & ornamenta ascendantur, quia signum luctus & tristitia omnibus est. Ad Missas tamen, quas unusquisque sacerdotum januis Ecclesiarum obseratis fecerit, altaria induantur, & iterum post Missas nudentur. Nemo in ipsa excommunicatione uxorem ducat, nemo alteri osculum det, nemo clericorum, aut laicorum, vel habitantium, vel transeuntium, in toto Lemovicinio carnem comedat, neque alios cibos, quam illos, quibus in Quadragesima vesci licitum est. Nemo laicorum, aut clericorum tondeatur, neque radatur, quousque districti Principes, & capita populorum per omnia sancto obediant Concilio. Si quis vero probatus fuerit aliquo modo hujus vinculi violator, non recipiatur, nisi cum digna pœnitentia: Magnopere enim Episcoporum excommunicatio est observanda, ne forte plus irascatur furor Domini super nos, & super populum, &c. Subiicit ibidem de recipiendis pœnitentibus quibuscumque: sed de his, qui paci non

XVIII.
De interdicto constituto in feditiofos.

* confil.

CHRISTY
1034.BENEDICTI IX. PAP.
I.CONRADI IMP. 8.
MICHAEL. IMP. I.

consenserint, hæc infert: Hi tales (inquit Synodus) & privatim excommunicentur, ut sint segregati a communione corporis & sanguinis Domini: in Ecclesiam intrandi nullam habeant licentiam: cum Christianis non comedant, neque bibant, neque ambulent, carnem non comedant, vinum non bibant: non tondentur, neque radantur, ad nullas orationes proficisci præsumant: si infirmi fuerint, non visitentur a clerico, non morientur in ipsa excommunicatione, non fiat, de loco levati, in quo mortui fuerint, nec cooperiantur lino, neque petra, neque aliqua munitione: substanziam eorum nullus pro animabus eorum in elemosynam accipiat.

XIX.
Quæ poena in Episcopos transgressores.

Dictum in Concilio est: Si quis de Episcopis aliquoties timore, vel amore, vel pecunia, se inflexerit, ut secundum Concilium non distingat per justitiam illum, quem distingere debet, & potest; sive absolverit vivum, vel mortuum, quem absolovere non debet, aut in aliquo probatus fuerit violare Concilium, quod ipse cum aliis Episcopis instituit, ab ipse Episcopis deponatur usque ad spacium temporis, quod ipsi Episcopi concorditer judicabunt. Dixerunt Episcopi omnes: Placet nobis hæc propositio, & sic fiat. Similiter fiat de illo Episcopo, qui excommunicatum alterius Episcopi susceperit sive vivum, sive mortuum, vel in Episcopatu suo suscipi a quoquam permisit, vel consenserit. Hactenus Patres de his, quæ spectabant ad pacem conciliandam, ac retinendam. Et post alia de Pontifice Romano injuste absolvente excommunicatos ab Episcopis, istiusmodi fuit in Synodo querela proposita, quæ ex Actis ipsis totidem hic reddenda est verbis. Sic enim se habent Acta ipsa:

XX.
De accipientibus absolutionem a Papa.

Rursum in Concilio conquistum est de excommunicatis Aquitanigenis, qui ignorantibus Episcopis suis, a Romano Papa pœnitentiam, & absolutionem accipiunt, & hæc de causa pax, & Concilium in Aquitania destruitur, dum, quos isti ligant, ille injuste absolvit. Ad hæc venerandus Engelricus Cancellarius sancte Mariæ Ancientensis Ecclesie cepit explicare, dicens: Stephanus Arvernensis Præsul ante hos annos Pontium Comitem Arvernensem excommunicatione obstrinxit pro uxore legitima, quam dimiserat, & aliam duxerat. Quem cum nulla ratione vellet absolovere, nisi emendatum: Comes a domino Papa absolutionem accepit, ignorante Papa, cum excommunicatum. Quod graviter Episcopus ferens, questorias litteras Romam Apostolico misit: cui ille in hunc modum remisit epistolam:

Quod nescienter egi, frater charissime, non mea, sed tua est culpa: scis enim, quia quicumque de universa Dei Ecclesia, quæ est in toto orbe terrarum, ad me causa remedii recurrit, impossibile est mihi ejus curam negligere, dicente Domino ad beatum specialiter Petrum: (a) Petre pasce oves meas. Quo ergo modo Sedes Apostolica poterit evicere aliquem de medela, nisi rationabili causa? Debueras certe mihi, antequam illa, * mortua ovis Romam veniret, ejus causam tuis innotescere apicibus: * & eam ego omnimode abicerem, tuamque firmando auctoritatem, eam anathematis ictu reppererem. Profiteor quippe, omnibus sacerdotibus meis ubique terrarum, adiutorem me, & consolatorem potius esse, quam contradictorem. Absti enim schisma a me, & a Coepiscopis meis. Itaque illam pœnitentiam, & absolutionem, quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & cassam, & de illa nihil aliud speret, quam maledictionem, qua satisfacta, tu ipse absolvas. Hactenus Papæ epistola; pergunt mox Acta:

Dicebant ergo Episcopi ad invicem: Frustra hæc querela adversus caput nostrum mutire audeat: Apostolicus enim absque culpa est, & potius nos culpabiles sumus, nisi litteris nostris ei notum faciamus de quibus volumus, ut absolvantur. Cum ergo tales deceperint Apostolicum, ut fraudulenter absolvantur ab eo, irrita est illa absolutio: ideoque nec ab eo . . . nec de Episcopo Engolismense qui præfens est, quod dico, quidam ex suis parochianis excommunicatus ab eo, dum satisfacere nollet, non poterat impetrare ab eo pœnitentiam, qui sine licentia Episcopi sui Papæ Romano surripuit pœnitentiæ legem, & litteras ex nomine ejus Episcopo desulit in Cœna Domini, quibus Episcopum rogabat Apostolicus, quatenus illi pœnitentiam, quam imposuerat, affirmaret. Episcopus vero intelligens fraudem, ait homini: Versa vice, quod ego postulare debueram ab Apostolico, Apostolicus postulat a me: Non credere possum, hoc mandatum ab eo extortum, & hoc tibi nihil utile est: & donec a me, vel ab hujus sedis Archidiacono, me jubente, accipias pœnitentiam, permanc in excommunicatione. Et ejecit eum foras de Ecclesia.

Et dixerunt Episcopi: Hoc ab ipsis Apostolicis Romanis, & ceteris Patribus cautum teneamus. Ut parochiano suo Episcopus si pœnitentiam imponit, eumque Papæ dirigit, ut judicet utrum sit, an non pœnitentia dignus pro tali reatu: potest eam confirmare auctoritas Papæ, aut levigare, aut superadiscere. Judicium enim totius Ecclesie maxime, in A-

XXI.
Papa episcopo pro confervandis iuribus, & Episcoporum.

(a) Joan. 21.

* morbi-
da
* ut

XXII.
De querelis in Papam recantatio Episcopi.

XXIII.

Quid Papa in pœnitentiis.

postolica Romana Sede constat. Item si Episcopus parochianum suum cum testibus, vel litteris Apostolico ad poenitentiam accipiendam direxerit, ut multoties pro gravissimis fieri solet reatibus, in quibus Episcopi ad dignam basitant poenitentiam imponendam: hic talis licenter a Papa remedium sumere potest; nam in consulto Episcopo suo, ab Apostolico poenitentiam, & absolutionem nemini accipere licet. Propter periculum surreptionis. Et post nonnulla haec subinferunt: Sic Apostolici Romani Episcoporum omnium sententiam confirmare, non dissolvere debent: quia sicut membra caput suam sequi; ita caput membra sua necesse est non contristari. Nisi haud dubium ab eis erratum constet.

XXIV.

Subiicit vero mox idem haec quae sequuntur, ad ea, quae dicta sunt, confirmandam, in exemplum adducta: Refertur vero ad adificationem, quod dudum de illo milite contigit Vascone, qui jubente Duce Vasconum * Sancto, Seniore suum decollavit, invitum tamen, & terrore ductus, & perterritus id egit, interminante irato Duce, & dicente: Nisi istum occideris, occidam te. Uoergero istu Seniore proprium decollavit. Et gravissimo dolore repletus ad Episcopum suum poenitentiae causa recurrit. Cui ille compassus dixit: Debueras pro Seniore tuo mortem suscipere, antequam illi manus aliquo modo inferres, & Martyr Dei pro tali fide fieres: sed gravissimum reatum egisti, & nobis inauditum. Nescio tibi consilium ferre poenitentiae: sed vade quanto citius ad Papam Romanum: si tibi ille poenitentiam concedit, & ego gaudeo & confirmo. Si te ille abiecerit, numquam nec a me, nec ab aliquo invenies poenitentiam. Quod ille concitus implevit, & cum testibus detulis secum litteras Episcopi sui. Et cum Apostolicus secunda Paschali feria apud S. Petrum sacra agens post Evangelium resedisset, cepit ille reus ante eum in conspectu totius Ecclesiae gravissime plorans & suspirans exclamare, dicens: poenitentiam volo, domine poenitentiam volo, domine. Apostolicus iis, qui dextra, levaeque ei assistebant, ait: Requirit pro qua culpa. Ille inquisitus, nihil aliud dicebat, quam, Creatorem meum offendi, Creatorem meum offendi. Cui Apostolicus: Cur, inquit, Episcopum tuum non expetebas? & ille: Episcopus meus me misit ad te. Tunc testes Apostolico suggererunt culpam, atque litteras Episcopi protulerunt. Sic Apostolicus Episcopo, qui a dextris ejus stabat, locutus est, dicens: Recogita auctoritatem divinam, quali poenitentia hic mortuus possit vivificari. Et Episcopus ait. Dominus dixit in Evange-

* Sanco

De poenitente Romam misso a suo Episcopo.

lio. Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros. . . . Reliqua defunt. Porro eo tendere visa est Episcopi responsio ista: nimirum, ut saeculo renuntians peteret monasterium, ubi ad obitum usque in perpetua viveret poenitentia. Sed ex iis quae dicta sunt, illud magnopere observandum, quod inter ipsa Missarum solemniam de peccatore poenitente oblatum iudicium, non est iustum differi, nec relictum in aliud tempus peccatorem poenitentiam implorantem, sed audiri, & ejus saluti opportunis remediis consuli. Quod secundum S. Gregorium nullum gratius Deo sacrificium offeratur, quam animarum salus, ipsa conversio peccatorum, propter quos ipsum incruentum Deo sacrificium offeratur.

In eadem Lemovicensis Concilii Actione secunda, dum de impedimentis actum est, quibus prohiberetur aliquis ad sacros ordines promoveri, recitatum est, quod nuper Romanus Antistes ad S. Odilonem Cluniacensem Abbatem rescripsit: Acta enim ipsa ita se habent: Ille qui adhuc vivens est, qui Stephanum Episcopum dolo occidit, cum non inveniret pro tanto crimine poenitentiam, Cluniacum coenobium petiit: monachus ibi effectus est: qui legere, & cantare tantquam peritus clericus sciens, ab Odilone Abbate cogitabatur offerri Episcopo ad gradus altaris. At providenter tractans venerandus Abbas, litteris directis ad Papam Romanum, consultum exposulat, & crimen monachi intimat. Cui Apostolicus talia remandat.

Impossibile est, talem ad aliquem gradum provehi, neque etiam offerre oblationem ad manus sacerdotis, ne forte pro eo uno in plures furor Domini descendat. Sed nec communionem sanctam accipere potest: in exitu autem vitae pro misericordia ei viaticum detur. Nihil hic aliud quam luctum agat, si illic forte misericordiam inveniat. Haecenus Papae rescriptum, pergunt Acta: Ita, haecenus ille vivit, permanens in poenitentia, non offerens, non communicans. Hucusque de his quae spectant ad rescripta temporis hujus Romanorum Pontificum ex Actis Concilii Lemovicensis, hoc tempore, ut vidimus, celebrati ad declarationem eorum, quae ex Glabro sunt recitata, relinquente emulta, involuta silentio; addente vero alia plura indigna prorsus Episcopis Gallicanis, penes quos, ut vidimus, adversus Principes, invadentes res Ecclesiasticas, Apostolica censura vigeat. Tertia autem ejus Synodi Actio a Patribus indictae consideratur.

XXV. S. Odilo consultit Papam de promotione sacrilegi.

XXVI. Papae responsio ad Odilonem.

Ec-

XXVII.

Eodem anno, ubi Hermannus Archiepiscopus Hamburgensis successit in locum Libentii, pallium accepit, a Benedicto Pontifice, de quo plura habet (a) Adam in Chronico.

(a) Adam l. 2. c. 49. 50.

XXVIII.

(b) Herm. Contr. c. dit. ult. ex cod. a. an. & 1036.

Eodem anno Conradus Imperator Burgundiam sibi relictam a Rudolpho armis subegit; cum & Burchardum Lugdunensem Archiepiscopum (ut ait (b) Hermannus sui temporis scriptor) genere nobilem & strenuum, sed per omnia alicestum & sacrilegum, cum multis aliis Principibus in dedicationem accepit, subjugatoque Burgundiae regno rediit. Haec ipse. Sed quae his subiciat Glaber, de Burchardo seniore agens audiamus (c): Fuit igitur in supra taxatis diebus dissensio permaxima post mortem Burchardi Archiepiscopi Lugdunensis, de praesulatu ipsius sedis, quam plures non iustis appetebant meritis, sed instinctu superba elationis primus omnium praedicti Burchardi nepos ejusdem aequivocus, supra modum superbissimus, relicta sede propria Augustana civitatis, procaciter Lugdunensem arripuit: qui post multas perpetratas nequitiis captus a militibus Imperatoris, perpetuo est condemnatus exilio.

(c) Glab. l. 5. c. 4.

Post ipsum vero quidam Comes Gerardum filium suum parvulum quemdam arroganter ibidem, sola praesumptione auctore, substituit, & ipse post modicum, non ut pastor ovium, sed veluti mercenarius in fugam versus delituit. Quae omnia dum perlata fuissent Romano Pontifici, suggestum est ei a viris fidelibus, ut sua auctoritate patrem Odilonem Cluniacensem monasterii Abbatem ibidem eligeret consecrari, Pontificem. Sic enim votius Cleri, ac plebis optans acclamabat devotio. Qui protinus mittens eodem patri pallium simul & anulum, imperavit eundem praedictae civitatis fore Ann. Eccl. Tom. XVI.

Archiepiscopum. Sed vir religiosus suae S. Odilo humilitatis attendens propositum, omnimodis renuit fieri, pallium, & anulum suscipiens, illi, qui Deo dignus existeret, reservavit futuro pontifici ejusdem sedis. Et post pauca: Contigit enim postmodum, ut Henricus Rex recepto regno Austrasiorum, dum * coepisset hujus * f. acced. diffensionis cladem, condoluit, perquisirens quid exinde agere deberet. Cui dum apud Fesontionem devenisset, suggestum est, tam ab Episcopis, quam ab omni plebe, virum aequae tali ministerio dignum, Odelricum scilicet Lingonensis Ecclesiae Archidiaconum Lugduni constitueret Pontificem. Qui protinus, ut suggestum fuerat, speciosissimis ad ornatum indumentis ad praefatam illum, destinavit sedem. Illico nempe restituta est totius provinciae requies, & paucis diebus optata cum gaudio. Hucusque de Ecclesia Lugdunensi diu agitata discordiis, ac tandem optimi Praesulis substitutione pacata. Ac praeterierunt ista, & multa alia de S. Odilone Petrum Damiani, qui ejus vitam conscripsit, sed pertenuem quidem, longeque imparem meritis tanti viri, de quo inferius dicendum.

S. Odilo Archiep. Lugdun.

* f. acced. pisset

Quod ad res pertinet Orientales, hoc anno, Indictione secunda, die undecima mensis Aprilis, Romanus Imperator, cum imperasset annos quinque, & menses sex, ab adultera conjugis Zoe Augusta veneno parato consumptus paulatim, sed necdum defunctus, opera ejusdem conjugis, & ejus, qui in locum ipsius Michael origine Paphlago adulter est subrogatus, misere strangulatus interit. Fuerat Michael arte argentarius, sed forma pulcherrimus, quem impudica femina deperibat, adeo ut nec propinquam viri mortem veneno curam expectare potuerit. Ita enim, ut H h h h 2 ca-

XXVIII. Romani Imp. obitus & Michael. creatio.

PAGIUS

IX. Libentius Archiep. Hamburgens. moritur. X. S. Odilo Lugdunensem Archiep. recusat.

Ad num. XXVII. Libentius II. Archiepiscopus Hamburgensis mortuus est, eique Hermannus Praepositus Ecclesiae Halberstadensis successit, anno millesimo tricesimo secundo, ut docet Adamus lib. 2. cap. 49. & seq. cui Chronographus Hildensheimensis suffragatur. Burchardo Archiepiscopo Lugdunensi anno circiter millesimo viceesimo nono demortuo, inter multos de successore acriter certatum, ut narrat Baronius ex Glabro lib. 5. cap. 4. qui addit, cum suggestum fuisset Romano Pontifici, ut Odilonem Cluniacensis monasterii Abbatem juxta Cleri ac plebis votum ibidem Pontificem consecraret, sanctum Abbatem ad Archiepiscopatum illum suscipiendum adduci non potuisse. Post Baronii mortem Dacherius Tom. II. Spicilegii litteras Joannis Papae XIX. ad Odilonem datas publicavit, quibus cum urget Pontifex, ut onus non refugiat, inter alia scribens: percepimus injuriam S. Lugdunensis Ecclesiae petentis te in conjugium, quia competebar; cui etiam salivam in facie jecisti. Obmittimus injuriam sanctae plebis, cui regi-

men parcendo soli vita tua refugisti & vestigia. Tacemus quod auctoritatem tantorum Praesulum monentium & rogantium ad Episcopalem dignitatem accedere posthabuisti, &c. Paulo post: Nam hoc sacrum regimen sicut a nullo est temere usurpandum, ita petente Ecclesia a nullo tuo simili est vitandum. Quoniam tantorum perditionis reus vis, quantum saluti exemplo & doctrina prodesse potuisses, &c. Extat nunc illa Epistola Tom. IX. Concil. Sed cum sanctus Odilo ad honorem illum allumendum nullatenus adduci potuisset, Odelricus Archidiaconus Lingonensis, vir literis apprime eruditus, suadente Halinardo tunc Sancti Benigni Divionensis Abbate, ab Henrico Imperatore Lugdunensis Praesul dictus est, ut fufe narrat Chronographus Sancti Benigni, qui Henricum Conradi Imp. filium, & ab eo in Regni Germanici consortium ascitum Imperatorem appellat, quia post patrem imperavit. Porro cum Rudolphus ultimus Burgundiae Transjuranae Rex, ad quem civitas Lugdunensis pertinebat, anno MXXXII. vivere desierit, eius

CHRISTI 1034.

BENEDICTI IX. PAP. I.

CONRADI IMP. 8. MICHAEL. IMP. I.

Zoes Imp. immane 1034. Jus.

cæcus, ita & aliger quoque ob pernicitatem confuevit pingi impudicus Cupido. Etenim nec sacrosanctam pœnolam hebdomadam verita est: nam feria quinta adeo immane facinus perpetravit. Porro Curopalates de inauguratione Michaelis ista subjungit:

XXIX.

Hac nocte, cum sacrosancta Christi tormenta canerentur, accersitus est Alexius Patriarcha ab Imperatore, ut se cito ad palatium conferat, qui cum præsto fuisset, reperit mortuum Imperatorem Romanum. Illato autem triclinio in suggesto sedens Zoe educit Michaelem, & Patriarcham cogit ipsum secum consecrare; qui verbis illius obstupescit & obmutuit, & benedictionem anceps differebat. Verum Joannes cum Zoe, quinquaginta auri libris Patriarchæ, & quinquaginta Clero traditis efficit, ut dignos eos putaret, quos consecraret. Romanus autem Imperator, ut diximus, interemptus in monasterio a se regens condito illustri sepelitur, ipso magno Parasceves die, Zoe autem Michaelem in regio throno a se collocatum, existimavit se pro viro & Imperatore servum ac ministrum habiturum; & jam patriis cunuchis in palatium introductis, strenue aggrediebatur publica munera. Verum ei omnia præter spem aperte succedere & contra sententiam. Nam Imperatoris frater vir strenuus, & rerum peritus, simulatque in Regiam ingressus est, fratri metuens, Regina cunuchos a palatio amovendos curat, & fidelissimas ejus ancillas eiecit, & mulieres sibi cognatione propinquas custodes ejus imposuit, & nulla res aut parva aut magna gerebatur, nisi eo volente, & prorsus ab omnibus illa prohibebatur, ac ne balneum quidem attingebat, nisi eo volente, &c. Inferius autem ista subiicit;

PAGIUS

XI. Conradus Imp. rebelles in Burgundia domat.

que in Regnum Burgundiæ Conradus Imp. successerit, apparet Sedem Lugdunensem longo Interpontificio laborasse. Conradus Imp. anno superiori Burgundiæ Regnum armis sibi subiecit, ut ibi ostendimus. Gestâ autem hoc anno ab eodem Imperatore his verbis refert Wippo; Hujus anni astat, dum Odo præfatus promissa non attenderet, sed adhuc quandam partem Burgundiæ, quam injuste invaserat, obtineret: Imperator Conradus expeditis Teutonicis & Italis Burgundiam acute adiit; Teutones ex una parte, ex altera Archiepiscopus Mediolanensis Heribertus & ceteri Italici ductu Hupertii Comitæ de Burgundia usque Rhodanum fluvium convenerunt, Augustus veniens ad Genevensis civitatem, Geraldum Principem regionis illius & Archiepiscopum Lugdunensem atque alios complures subegit; & reversus Castrum Murat cum fortissimis militibus Ottonis munitum obsidens, vi cepit, & quos intus invenerat, captivos duxit. Ceteri factores Odonis hoc audientes, solatimore Cesaris fugerent: quos persecutus Cesar omnino exterminavit de regno & acceptis de Principibus Burgundia multis obsidibus

Non placuisse autem Deo que fiebant, statim ex ipsis exordiis demonstratum est. Undecima enim hora sanctæ & magnæ Dominicæ decidit intollerabilis & violenta grando, adeo ut confringerentur non solum arbores sive fructuosæ, sive infructuosæ sed etiam domus corruerent, & templa usque ad solum, & segetes, & vites. Quare fuit hoc ipso tempore magna omnium frugum & fructuum inopia. Accidit illud valde prodigiosum, ut quem omnium pulcherrimum Zoe sibi delegerat in maritum, idem novo accidente in vindictam sceleris divinitus orto, fieret deformissimus. Etenim (ut idem subdit Curopalata) arreptus a diabolo, dæmoniaco evasit, a quo horrendis modis distorqueretur, nec valuit ullo remedio, sive sacro per viros Ecclesiasticos procurato, sive a medicis adhibito, aliquo modo sanari; sed ad obitum usque ostensui factus omnibus mansit in exemplum divinæ vindictæ. Secuta sunt & alia mala iræ Dei indicia manifesta. Nam eodem anno agmina locustarum, exorta per triennium sunt omnia usque, & depasta, cum hæc per visum ostensa fuisset sacro ministro, idem sic recitat Curopalata;

Quidam ex istis, qui ministrabant Episcopo, per visum ista divina revelatione cognovit. Existimabat videre cunuchum quemdam alba veste indutum, forma splendens, qui tribus apud se factis appositis iustus fuerat unum evacuare, acinde alterum, postremo tertium. Qui cum fecisset quod iustus fuerat, primus serpentes & scorpones eiecit, alter rubetas & aspidas, & basiliscos, & cerebras, & alia id genus venenata animalia; tertius scarabæos, & culices, & vespas, & alia quadam, que in posse-

XXI. Mic. Imp. arrept. a dæmone.

XXXI. Visio ostensa de malis venturis.

XII. Moritur Romanus Argyrus Imp.

CHRISTI 1034.

BENEDICTI XX. PAP. I.

CONRADI IMP. 8. ROMANI IMP. I.

riore parte gestant aculeum, ut crabrones. Et ille quidem propter id quod viderat, mutus erat. At splendidus ille vir, cum eum ad seipsum accersiret: Hæc, inquit, advenere, & venient in vos, propter violata Dei jussa, & nefarium facinus admissum in Romanum Imperatorem, & in ejus cubile; & hæc ita evenere. Hæc ipse. Qui sequentibus annis quæ accidere insauita, recentet, nempe frequentes terræmotus, & terræ hiatus, quibus quinque aborta sunt oppida, barbarorum incursiones, siccitates, grandines, & alia id genus ingentia mala.

XXXII.

Hoc eodem anno cultum Ecclesiæ Russicæ propagatum esse a Russorum Duce, Longinus in Annalibus Polonorum testatur his verbis: A bellis ad religio-

PAGIUS

XIII. Michael Paphlago ejus successor mortuo fontico laboravit.

ignorare. Agebantur, inquit, Resurrectionis pervigilia; abiit Imperator ante lucem in balneo loturus, ubi obiit, cum imperium tenuisset annos quinque cum dimidia. Ei successit Zoe ejus uxor, quæ jussit Michaelem salutare Imperatorem.

Narrat Baronius ex Curopalate hunc Michaelem Paphlagonem Zoes amatum dæmoniaco evasisse, eumque ea in re Baronius sequitur. Verum Pfellus, qui de Michaelæ accurate agit, ait eum morbo fontico laborasse, quod Curopalatem in errore induxit; Aliud præterea, inquit Pfellus, adiumento fuit, ut omnem a se procul Imperator de illo suspicionem amoveret. Græcus enim quispian morbus statim a pube illi incidit. Hæc vero agritudine cerebri quadam emotio ac vertigo erat quibusdam periodicis, nullaque mali indicatione, subbito conturbabatur, versabaturque oculos & humi collidebatur, & caput ad terram affligebat, atque ad longum tempus quætebatur, ac brevi consueta ei vultus species redibat. Videns itaque Imperator eo morbo correptum, casum miserabatur, ac insania quidem reum habebat amorem vero & gratiarum ut in animum induceret, adduci non poterat. Morbus vulgo prætextus videbatur, insidiarumque composita latebra. Ac plane vera videri poterat ea suspicio, nisi & postea natus imperium pari vertigine synptogmate laborasset.

XIV. Zoe Imperatrix ob scanis amoremibus dedita.

Haud itaque arduum erat Imperatori amare eos qui se mutuo deperibant; facile enim etiam crediderat. Ut autem ego audivi ex uno eorum, qui tum in Aula versabantur, viro scilicet qui omnes amoris Augustæ causas noverrat, mihi que scribenda Historia argumenta suggestit. Volebat quidem Imperator prope credere nos deperire Augustam, Michaelom, inque ejus amoribus esse. At sciebat omnino amare & ex libidinibus astro percitam esse, ne itaque ad multos diffunderet, tolerabile, mitiusque habebat, quod cum uno uxor consueveret; sed eo quod simulate despiceret Augustæ effusam implere libidinem.

XV. Moritur Misco II. Rex Polonia.

Ad num. XXXIII. Chronographus Hildensheimensis Miscoonis hujus nominis II. Poloniæ Regis mortem hoc anno narrat; Misco Polianorum dux immatura morte interiit, & Christianitas ibidem suis a prioribus bene inchoata (a Miscoone nempe avo Boleslao patre) & a se melius roborata, sebiliter, prob-

nem Jaraslaus Russiæ Dux conversus plura monasteria non solum virorum, sed & feminarum, pluresque Ecclesias in Kiom fundat & edificat; extruit deinde sumptuoso muro Ecclesiam sanctæ Soppie, cujus turrim tabulis deauratis tegit, Ecclesiam vero vasti aureis & argenteis, libris, vestibusque pretiosis dotat.

Polonorum vero Ecclesiæ status admodum labefactatur; defuncto enim hoc anno Miecyslao Rege, sub quo Bohemi, Moravi, Ruteni, & Cisalpini populi insuper Lubecenses, & Magnopolitani, alique a parente sub jugum redacti, a Polonorum dominio defecere: ad postremum vero in ejusdem Polonorum Principatus exterminium in eligendo Rege diffidio scissis inter se Principi-

Russorum Ecclesia illustrata.

XXXIII.

Casimirus Reg. Poloniæ filius Monach. Cluniac.

dolor! disperit. Ad hunc etiam annum Chromerus lib. 4. hanc mortem refert, & pluribus narrat turbas post eam in Polonia ortas, quas imputat Rixa seu Richeza Regina, penes quam erant Regia potestas, & Casimirus Miscoonis filius ac successor, addens Regiam veritatem, ne irritatis in se hominum animis, magnum aliquod malum in se redundaret, consilium fugæ iniisse. Verum uti an. MXXXV. ex ejusdem beatæ Regiæ Vita a Monacho Anonymo scripta jam diximus ea antea maritum adulterum deseruerat & ad Conradum Imp. se se clanculo contulerat.

Difficultatem tamen facit, quod in eadem Vita, seu potius Elogio Historico, dicitur nempe Piligrino Archiep. Coloniensi moriente Hermannum Richeza fratrem in ejus locum subrogatum fuisse; statimque subiungitur: Eodem tempore Richeza Regina facta inter se & Regem conjugem suum divorcio, & cætera loco citato recitata. Hermannus enim in superiori Chronico, & Chronograpus Hildensheimensis Piligrini mortem & Hermannii ordinationem in annum MXXXVI. conferunt; cum tamen Misco currenti anno e vita migravit. Hæc itaque verba, eodem tempore late interpretanda existimandumque Richezam Miscoonem conjugem paulo ante mortem deseruisse & ad Conradum Imp. venisse. Quidquid hæc de re sit certum est, post Miscoonis obitum Poloniæ statum turbatissimum fuisse, & Casimirus Regem clanculum Cluniacum profectum Monachum inquisisse. Per sex aut septem annos in Polonia miscetur omnia cædibus mutuis, colla isque signis inter cives atque Proceres concurrunt. Neque ministris sacrorum ac ne ipsis quidem Templis parcitur, & in pristinam barbariem ac impietatem, Polonia abiecto vero Dei cultu, relapsura esse videbatur. Ad domestica mala accessere hostiles incursiones, hincque Jaraslaus Russiæ Dux & illinc Prædisslaus Bohemiæ Dux Poloniam infestant, ut fere narrat idem Chromerus. Udalrici enim Prædisslai decessoris interitum hoc anno contigisse affirmat Chronographus Hildensheimensis, qui ait: Udalricus Bohemia Dux fratre secato, filio fugato, item sacramenta refringens (cum Conrado Imp. firmata), infidelitati instruit, & tandem in cana residens, cibo potuque suffocatus extabit. (de Richeza in Casimiri morte, & de Casimiri in regnum restitutione infraagemus. Her-

XVI. Casimirus ejus filius Monachus.

CHRISTI
1034.BENEDICTI IX. PAP.
I.CONRADI IMP. 8.
MICHAEL. IMP. I.

pibus, magno provincie damno, incredibilique Ecclesiarum iactura septem annorum spatio interregnum perseveravit, expulsa Regina, ejusque legitimum regni successore, qui in Germaniam sunt profecti. Casimirus vero Regni legitimus hæres sapientiori consilio

nuntium remittens sæculo, Cluniacensium, monachorum arripiens institutum, tunc disciplina florentissimum, Cluniaci mutato ex Casimiro in Carolum nomine & habitu, vitam monasticam solemniter proficitur. Quomodo autem ad regnum fuerit revocatus, suo loco dicetur. Se-

PAGIUS
XVII.
Gesta ab
Henrico
Germania
Rege.

Hermannus Contractus in fuffori Chronico ad annum MXXXIV. habet: *Pagani Sclavi Leutici dicti Saxonia terminos infestant.* Chronographus vero Hildensheimensis; Plura & insolita bella inter Leuticos & nostrates ad oppidum Poirbini exorta sunt, in quibus de nostris quidam interfecti sunt, & plerique sauciati. Wippo narrata Conradi Imp. in Burgundiam expeditione, de qua mox egimus, subdit: *Inter ea dum hæc qua superius dicta sunt, Unperator in Burgundia faceret, filius suus Henricus Rex, licet in puerilibus annis, non seignus Reip. consuluit in Bohemia & in ceteris regionibus Sclavorum: ubi Udalicum ducem Bohemia & reliquos quum plures Casari adversantes strenue subjugavit, & redeuntis patri occurrentes, de duplici victoria duplex gaudium populis effecerat.*

XVIII.
Leutici
Pagani a
Conrado
Imp. com-
pressi.

Deinde collectis copiis de Saxonia super eos, qui Lutici vocantur, quique olim Semiclavianii, nunc per apostolicam nequitiam omnino sunt Pagani, Imperator venit: ibique consilium implacabilem mirabiliter diremit. Inter Saxones enim & Paganos fiebant ea tempestate multa dissensiones & incursiones; cumque Casar veniret, cepit quæverit, ex qua parte pax, qua diu inviolata inter eos fuerat, prius corrumperetur. Dicebant Pagani a Saxonibus pacem primitus confundi, id per duellum, si Casar prætereret, probari. E contra Saxones ad resellendos Paganos similiter singulare certamen, quamvis injuste contenderent, Imperatori spondebant. Imperator consulentibus Principibus suis, licet non caute satis ageret, hanc rem duello diiudicari inter eos permisit. Statim duo pugiles congressi sunt, uterque a suis electus: Christianus in sola fide, qua sine operibus iustitia mortua est, confidens; & non diligenter attendens, quod Deus, qui veritas est, omnia in vero iudicio disponit, qui Solem suum ori vi super bonos & malos facit: qui pluit super iustos & iniustos: audacter pugnare cepit. Paganus autem solam conscientiam veritatis, pro qua dimicabat, præ oculis habens, acriter resistebat. Postremo Christianus a Pagano vulneratus cecidit. Ex qua re Pagani in tantam elationem & audaciam venerunt, ut nisi Imperator adesset, continuo irruerent super Christianos, sed Imperator ad compescendas incursiones eorum construxit castrum Vvirbinam, in quo præsidia militum locabat, & Principes Saxonia, ut unanimiter resisterent Paganis, sacramento & Imperiali iussione constringebat; deinde reversus est in Franciam, nempe Orientalem.

XIX.
Cruelitas
Leuticorum
in
Christianis.

Loquitur etiam Glaber lib. 4. cap. 8. de hac Leuticorum crudelitate & victoria de illis a Conrado Imp. reportata. Ille Leuticorum, quorum hoc & præcedenti sæculo frequens men-

tio occurrit, situm hætenus valde obscurum his verbis explicat: *Germania, qua a Rheno flumine sursum versus ad Aquilonarem Orbis plagam tendens sumit exordium, gentibus incolitur quamplurimis, ferocissimis atque promiscuis. Inter quas una ceteris crudelior & commanens in ultima parte secunda Retia. Nam prima Retia, licet a Rheno utraque dicantur, in parte ejusdem Regni conjacet occidentali. Qua scilicet corrupte regnum Lotharii vulgo nuncupatur. In altera, ut diximus, gens Leuticorum barbara omni crudelitate ferocior, cujus vocabulum a luto derivatur. Est enim omnis illorum habitatio circa mare Aquilonare, in paludibus sordentibus, & idcirco Leutici, quasi Luteci vocantur. Hi quoque anno a Passione Domini millesimo (anno nempe Christi MXXXIII. secundum ejus sententiam) de suis egressi latibulis vicinas sibi provincias Saxonum ac Barbarorum nimium crudeliter devastantes, res Christianorum ad solum usque deleverunt, &c.*

Krantzius lib. 4. de Sax. Blondellus in Ple-niori Assert. Genealogie Franc. pag. 23. Mabillonius Sac. V. Benedict. in Notis ad Vitam S. Adalberti Episc. Pragensis pag. 862. alique passim Recentiores Leuticiorum, seu Leuticos, eos populos interpretantur, qui hodie Lusati dicuntur, & in Silesia habitant. Verum nominis similitudo Viros doctissimos deceptit; Glaber enim Auctor synchronus eos circa mare Aquilonare habitasse diferte docet, & Dittmarus lib. 7. pag. 106. de Leuticis loquens ait: *Qui Abotriti & Vvari vocantur qui ideo in Ducatu Meclenburgensi hodierno ac in Occidente Pomeraniae sedes suas habebant.* Dittmarus autem anno MXVIII. obiit, & Obotritos seu Abotritos ac Waros ibi habitasse non videtur in dubium revocari posse. Cluverius in Germania Antiq. lib. 3. pag. 106. recte probat, *Varinor seu Varnos*, qui iidem sunt ac *Vvari*, Ducatum Meclenburgensem incoluisse. Quare eorum situm Glaber scite designavit, licet multa absurda in medium afferat, ut quando ait, *Rhatiam in parte Occidentali Rheno positam esse, qua scilicet, subdit, regnum Lotharii vulgo nuncupatur, quo nihil falsius.* Addit Rhatiam, ubi Leutici, a Rheno ita appellatam, quod in Geographia monstruosum. Sed si exemplo quorundam aliorum Scriptorum, qui media ætate vixere, nova nomina fingit, situm tamen Leuticorum optime notat, cum ait: *Est enim omnis illorum habitatio circa mare Aquilonare (nempe circa mare Balticum) in paludibus sordentibus.* Quæ vera positio Ducatus Meclenburgici seu Megalopolitani, non vero Lusati. Verum hanc difficultatem exhaustiorem sæculo sequenti, quo de Sancto Ottone Bambergensi Episcopo, & Pomeranorum Apostolo verba faciemus.

XX.
Situs Leu-
ticorum
in Ger-
mania.JESU CHRISTI
ANNUS
1035.BENEDICTI IX. PAP.
ANNUS
2.CONRADI IMP. 9.
MICHAELIS IMP. 2.I.
Berengarius hæreticus rursus emergit.

Sequitur annus Christi millesimus trigessimus quintus Indictione tertia, quo magnam Synodum Triburiensem collectam esse, Hermannus testatur in Chronico a Canisio nuper edito ex codice Augustano, sed Acta ejus hætenus latent, vel perire. Quo etiam tempore Berengarius Turonensis, Andegavensis Archidiaconus error de veritate corporis Christi in sacramento Eucharistiæ negata fuerat (ut vidimus) a Roberto Rege damnatus, ut nedum afferri, sed nec audiri eo vivente permittitur sit; eo jam defuncto, liberius absque obice hæresim promulgare atque firmare ausus est, annitente Brunone Andegavensi Episcopo, quem in eadem vesaniam aucta errorum propagine, non solum decipiendo perduxerat, sed & propugnatores acerrimam constituerat. Cum vero nefandæ blasphemie rumor jam Gallias universas impleverit, necnon Germanias pervasisset: Henricus Francorum Rex Christianissimus, Roberti parentis ut regni, ita & pietatis hæres, ejus exemplo ad condemnandum errorem, profligandam hæresim, penitusque obruendam, ut nullatenus amplius audiretur, ocyus exurrexit, quamvis suorum civili bello teneretur jugiter occupatus; probe sciens, tunc reddi sibi Deum propitium ad de-

Henrici
Reg. ze-
lus adver-
sus hære-
sin Beren-
garii.

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6528.

SÆC. XI
An. Era
His. M.
LXXIII.
An. He-
gira CC-
CCXX-
VII. in-
choato
die 5.
Novemb.
fer. 4.
A. C.
1035.I.
Synodus
Triburien-
sis.

Ⓞ 8. E. 10. P. 30. Mart. Indict. 3.

JESU CHRISTI 1035.

BENEDICTI IX. PAPÆ 3.

CONRADI II. REG. 12. IMP. 9.

MICHAELIS PAPHLAGONIS IMP. 2.

AD num. I. & seqq. Accurate Baronius Synodum Triburiensem cum Hermannus Contracto in Auctori Chronico hoc anno, perperam vero Cossartius Tom. IX. Concil. cum Sigeberto anno millesimo trigesimo primo con-signat; Hermannus enim est horum temporum Scriptor. Recte tamen Cossartius hujus Acta Concilii ex Baldrico in Chronico Cameracensi, lib. 3. cap. 51. narrat: *Triburia, inquit Baldricus, secus Maguntiam Imperator Conradus de diversis partibus Episcopos convocavit, ut qua utilitatis & religionis sunt, adinvicem conferrent. Qui post aliqua Doctorum suorum, hoc habuerunt capitulum: ut si quando jejunium primi mensis, in ea hebdomada qua constat caput jejunii, sicut solet, eveniret, amorum jejuniorum celebritas una officii expletione compleretur. In hoc rursus moderatissimus Pastor Gerardus sc. Cameracensis Episc. antiquam*

bellandos, infestos hostes, cum emergentes hæreses comprimuntur, & regia potestate, ne vel mutire audeant, continuo strangulantur; reddique tunc pacificum, atque divina protectione securum regnum, cum Rex sollicitè curat ejus Ecclesiam ab omni prorsus hæresis labe impollutam integramque servare. Quamobrem paterno exæstusans, zelo, impiger ad conficiendum monstrum, ab inferi portis nuper emersum & magna omnium admiratione, sed majori detestatione auditum, regia tuba milites convocat, cum videlicet totius regni Episcopos ad Concilium vocat. Quoniam autem sicut periculosum valde est (a) sine consilio Concilium agere; ne id tam faceret suis litteris monuit eum, & quidem iusta de causa, atque evidenti ratione vir disertissimus atque sanctissimus Durandus Leodiensis Episcopus, qui licet humili loco natus, tum litteris, tum moribus nobilem illam suo tempore illustravit Ecclesiam. Cujus epistolam doctissimum quidem, quæ adhuc superest, hic describere ad veritatem in primis intelligendam, necessarium duximus. Sic enim se habet ejus inscriptio: (b)

Ex bibliotheca Ludovici Martelli Rothomagensis incipit epistola Durandi Leodi-

Patriam consuetudinem servari monebat; & in altera hebdomada officium primi jejunii celebrandum, pro consuetudine antiqua jubebat. Cujus oblata sententia, visa est congrua, & ab eis decreta est tenenda. Chronographus Hildensheimensis Concilium istud in annum sequentem differt, indeque idem Cossartius pag. 937. Concilium Triburiensem in duo dividit, quorum prius anno MXXXI. posterius hoc vel sequenti anno celebratum fuerit. Sed non dubito, quin Auctores isti de uno eodemque Concilio verba faciant, quod unus Hermannus Contractus suo anno reddidit.

Baronius refert, *Berengarium*, cujus hæresis a Roberto Rege Francorum compressa fuerat, annitente Brunone Andegavensi Episcopo, eam liberius promulgare ausum esse, hac tempore Henricum Roberti patris successorem totius Regni Episcopos ad Concilium vocasse, concilium illud non videri celebratum fuisse, Theodino Leodiensi Episcopo Regem dissuadente. Verum Concilium illud Parisiense anno ML. celebratum, & Bruno anno tantum millesimo quadragesimo septimo Huberto in Episcopatum Andegavensem successit, ut San-Marthani in Episcopis Andegavensibus certis argumentis demonstrant. Quare Berengarius non nisi longe post hunc annum errorem suum diffeminavit.

Refert postea Baronius num. II. & seqq. Epistolam Durandi Leodiensis Episcopi contra Brunonem Andegavensem Episcopum & Berengarium.

(a) i. Masc. 5.

(b) bibliotheca
t. 3.
bib. Sancti
in fin.

II.

II.

III.

diensis Episcopi, de corpore, & sanguine Domini, contra Brunonem Andegavensem Episcopum & Berengarium Turonensem.

Durandi Episc. ep. ad Henric. REG.

Fama supremos Gallie fines prætergressa totam Germaniam pervasit, jamque omnium nostrum replevit aures, qualiter Bruno Andegavensis Episcopus, item Berengarius Turonensis antiquas hæreses modernis temporibus introducendo, astruant corpus Domini non tam corpus esse, quam umbram & figuram corporis Domini; legitima conjugia destruant, & quantum in ipsis est, baptismum parvulorum evertant. Quos ad revincendum, & publice confutandum, eo zelo, eoque fervore, quo erga sanctam Ecclesiam divina inspiratione plurimum semper ardetis, adjunt vos Concilium advocasse, ubi tandem illud totius nobilissimi regni vestri heu nimis turpe opprobrium de medio auferatis, & in æternum, si fieri potest, ab ipsa * omnium memoria deleatis. O pia voluntas, & vere Rege dignissima! quæ utinam effectum habere possit, ut in tanto sacrilegio convictos (quod certe facillimum est) absque ulla dilatio- ne debita ultio consequeretur.

* hominum

III. Solius Rom. sedis deponere Episcopos.

Sed desperamus id fieri posse, cum Bruno existat Episcopus: Episcopum autem non oportet damnationis subire sententiam præter Apostolicam auctoritatem. Igitur omnes, quicumque sumus filii sanctæ matris Ecclesiæ, in maximo dolore positi sumus. Nam plurimum veremur, si illis miseris & perditissimis viris audientia sancti Concilii (sicut ipsi de poena securi postulant) permittatur, cum de tanta præsumptione revinctos puniri minime concedatur, gravissima scandala in omnium Fidelium populo generari. Cer-

PAGIUS Non Durandus, sed Deoduinus adversus eum scripsit.

garium Turonensem, in qua cum Concilii adversus eundem Berengarium memorati nulla mentio sit, inde Cardinalis doctissimus deduxit, præfatum Concilium congregatum non fuisse. Sed ea Epistola non a Durando, sed a Deoduno seu Theotuno Henrici III. Imperatoris consanguineo & Leodiensi Episcopo scripta. Durandus enim, ut habet Albericus in Chronico anno MXXXI. S. Henrici Imperatoris opera Episcopus Leodiensis dicitur, annoque MXXXV. demortuus. Baronio, aliisque hæc Epistola errandi causa fuit errorique occasione dedit littera D Durandi, & Deoduni nomen designans. Recte itaque Siebertus quem Baronius hallucinatum esse credebat, Durandi Episcopatus initium & finem collocavit, sed Hermannus Contractus a Baronio citatus Durandi mortem non memorat. Porro Epistola illa, cui titulus, epist. D. Leodiensis Episcopi, quæ Baronius tempore mutila erat, nunc integra legitur Tom. IV. Anal. pag. 396. & seqq. a Mabillonio ex Codice MS. cruta.

IV.

Quoad Adelmanni Brixienfis Episcopi Epistolam a Baronio num. VII. memoratam, qua

te quod videbunt impunitos, & nequaquam a sui gradus honore dejectos: eosdem putabunt ab omni Concilio, aut vincici non potuisse, aut justificatos esse: eruntque (ut ita dicam) novissima peiora prioribus.

Ergo majestatem tuam omnes exorantam vellemus, ut interim illorum impiam sacrilegam & nefariam assertionem audire contemneretis, donec accepta Romanæ Sedis audientia, damnandi potestatem haberetis. Quamquam hujusmodi homines, nequaquam oporteat audiri; neque tam est pro illis Concilium advocandum, quam de illorum supplicio exquirendum. Tunc quippe hæretici necessario audiendi fuerunt, quando hæreses ipsæ, & hujusmodi quæstiones, utpote quæ nondum ad unguem discussæ fuissent, indubium venire potuerunt, ut per congressum certaminis patesceret, utra pars staret pro defensione veritatis. Quod idem nunc profecto fieri non oportet, quia creberrimis sanctorum Patrum Conciliis, tum etiam venerabilium doctorum clarissimis sententiis ita omnia sunt eliquata, ut ne minimum quidem resederit de omni face dubitationis. Sed & nos ex multis, epistolari brevitate cogente, pauca exponemus & proponemus exempla, pertinentia ad corpus & sanguinem Domini. At itaque beatus Leo Papa &c. Recitatis enim contra Brunonem & Berengarium sancti Leonis Papæ, Cyrilli, Ambrosii, Augustini, Basilii, Eusebii, Hilarii, & Toletani Concilii verbatim sententiis, ita perorat: Quamobrem Brunonem & Berengarium jam anathematizatos arbitramur. Quod si ita est, vere illis audientia Concilii deneganda est: & cum vestris, cumque nostris

IV.

Non audiendi sed damnandi Hæretici quod sunt.

ille ut errores suos revocet, Berengarium monet longe post hunc annum data fuit. Ughellus enim Tom. V. Italia Sacre, ait, eum Brixiensem Ecclesiam rexisse ab an. MXLVIII. ad annum circiter MLXI. Extat ea in Biblioth. Patrum, de qua anno MXLV. agemus.

Epistola Adelmanni ad Berengarium.

V. Peregrinatio Hierosolymitana scripturarum quædam nulli hominum prius sperare poterat. Primitus enim ordo inferioris plebis: deinde vero mediocres: post hæc permaximi quique Reges, & Comites ac Præsules. Ad ultimum vero, quod nunquam contigerat, mulieres multa nobiles cum pauperioribus illuc perrevere. Pluribus enim erat mentis desiderium mori, priusquam ad propria revertentur &c. Eodem quippe tempore Odovicus Aurelianorum Præsul illuc pergens, quid viderit nobisque narraverit, non prætermittendum videtur miraculum. Die igitur magni il-

stris Episcopis (si ita vobis videtur) cum amico vestro Imperatore, cum ipso Papa, quæ vindicta in eos statuat, deliberandum. Est enim justum, ut quorum (a) manus sunt contra omnes: omnium manus etiam contra ipsos excitentur. Hucusque Durandus. Cujus aureæ plane epistolæ meminit (b) Guitmundus in commentaria quem scripsit de corpore & Sanguine Domini.

(a) Gen. 16.

(b) Guitmund. l. 1.

V. Coerciti hæretici latent ad tempus.

His acceptis Henricus Rex Francorum litteris, bene a tanto Antistite persuasus, a cœptis creditur desistisse: non enim ipse dum vixit, aliquod fuisse contra Berengarium & socium impietatis collectum Concilium, memoria reperitur, sicut aliorum Conciliorum longe minoris momenti. Sed & quod, dum idem Christianissimus Rex superites fuit, numquam auditus est Berengarius, vel ex suis aliquis quid impium miffasse; æque coercitos funestos homines regia jussione fuisse, par est credere, atque petiisse abdita silvarum bestias truculentas, est dignum existimare: interea vero spumante ore, rabie acuisse dentes ad nova certamina, eventa monstrant. Agemus autem de his suo loco.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

illius sabbati, quo ignis mirabilis Dei potentia veniens ab universo populo præsolatur, ibi cum ceteris idem Præsul astat, &c. Statim vero, ut assolat, Dei virtute erumpens ignis ex una lampadarum, qua septem ibidem pendere cernuntur, cursum eructando ceteras inflammavit, &c.

VI. Moritur Robertus Normannia Dux.

Tunc etiam inter ceteros Robertus Normannorum Dux cum ingenti multitudine sua gentis Hierosolymam proficiscens, detulit secum plurima auri & argenti donaria, erogandi gratia. Qui dum rediret, apud Nicæam obiit urbem (in Bithynia positam) ibidemque sepultus quievit. De quo maximum apud suos idcirco extitit justitium, quoniam non fuerat ei proles matrimonio aliqua ad regimen suscipiendum provincia, quamlibet sororem Anglorum Regis Cnut manifestum est duxisse uxorem quam odiendo divortium fecerat. Ex concubina tamen filium genuerat, Villelmi nomen atavi ei imponens, cui antequam proficisceretur, universos sui Ducaminis Principes militantibus adstrinxit sacramentis, qualiter illum in Principem pro se si non rediret, eligerent. Quod etiam statim ex consensu Regis Francorum Henrici unanimiter postmodum firmaverunt. Robertum autem hoc anno VI. Nonas Julii Nicææ demortuum, prodiit Gemmeticensis lib. 6.

Quod autem ad Durandum Leodiensem Episcopum spectat, falli constat Si-gebertum, qui ejus ingressum ponens anno Domini millesimo vigesimoprimo, rursum anno post millesimum vigesimiquintum alium in locum ejus subrogatum habet Reginardum, cum tamen ad hæc saltem tempora primordia Henrici Regis, ad quem scripsit, pervenisse, nulla dubitatio esse possit. Non sic Hermannus, cum ejusdem Durandi meminit; qui nequaquam eo termino claudit ejus Episcopatum. Vides, Lector, prima spicula in virulentum draconem vibrata fuisse a nobilissima Ecclesia Leodiensi, Catholicæ Fidei tenacissima, in primis vero ab ejus Episcopo Durando, necnon ab ejusdem Ecclesiæ Scholastico; inde vero Brixienfi Episcopo Adelmanno, cujus lucubrationis superius alia occasione meminimus. Reliqui autem adversus eundem longe postea conscripserunt. Adelmannus vero (ut superius dictum est) discipulus fuit Fulberti Episcopi Carnotensis, cum ejusdem malus auditor Berengarius esset. Extat hujus epistolæ ad Berengarium, hæc notata inscriptione:

VI. Leodiensis Eccl. laus.

I i i Di-

cap. 18. & Ordericus lib. 3. de eo habet: Inde rediens apud Nicæam urbem Bithynia anno ab Incarnat. domini MXXXV. obiit. Porro Villelmi filius ejus, qui tunc octo annorum erat, Ducatum Normannorum suscepit & multorum amulorum insidiis impetitus LIII. annis strenue gessit. Antea de Roberto patre dixerat: Principatum Normannia septem annis & dimidio insigniter tenuit: ubi dimidium illud late explicandum; annos enim fere octo Ducatu potitus est, ut colligitur ex iis quæ regiminis ejus initio diximus. Willelmus iste est hujus nominis II. (sque celebratissimus, & Angliam armis subegit.

Anglici Scriptores, qui Roberti Normannia Ducis obitum cum anno MXXXI. perpetram illigant, Canuti Angliæ, Daniæ & Norvegiæ Regis mortem recte in præsentem conferunt. [1] Ex Alfgiva, priusquam Anglorum Rex crearetur, filios duos genuerat, Svanum & Haraldum, quamquam non desint, qui Alfgivam, non uxorem, sed concubinam vocent. Quidquid hac de re sit, cum Angliæ Regno Emmam Ethelredi Angliæ Regis relictam, Elfgivam etiam appellatam uxorem duxit, & ex ea Hardicanutum filium suscepit, & Gunildam filiam. Ante suum obitum Svanum super Norvegiæ Regem constituit. Super

VII. Obitus Canuti Angliæ Regis.

NOTÆ

[1] Canuti regis obitus anno 1037. consignatur ab autore veteris chronici Danici; sicut & a Malbesburiensi, qui asserit anno 1017. regnum Canuti in Anglia cœpisse, & post annos 20. desisse. Hæc si admittantur, admittendum pariter erit testimonium Huntingdoniensis apud Pagium hic afferentis Canutum filiam suam Henrico regi nuptui tradidisse (quod anno 1036. factum constat). Huic chronologiæ belle omnia congruunt, nam si mors Canuti cum anno 1037. componatur, jam remanet triennium regni Harald in Anglia, quod illi traditur a nostro chronologo. Nam Haraldum anno 1040. obiisse etiam Pagius agnoscit. MANSI,

CHRISTI
1035.BENEDICTI IX. PAP.
2.CONRADI IMP. 9.
MICHAEL. IMP. 2.VII.
Adelman.
litteris
monuit
Berengar.

*Dilecto in Christo fratri conscholastico Berengario Adelmanno salutem in Domino. Collactaneum te meum vocavi propter dulcissimum illud contubernium, quod cum te adolescentulo ipse ego majusculus in academia Carnotensi sub illo venerabili Socrate, nempe Fulberto, duxi &c. Hæc, cum jam se palam ab Ecclesia divulisset Berengarius: nam post nonnulla ejus exordio posita habet ista: *Avvertat Dominus a te, sancte frater, semitas tales, & convertat pedes tuos in testimonia sua, & mendaces ostendat, qui famam tuam tam sedulo labe maculare nituntur, spargentes usquequaque, ut non solum Latinas, veram etiam Teu-**

ronicas aureas, inter quas diu peregrinor, repleverint, quasi te ab unitate sanctæ matris Ecclesiæ divulseris, & de corpore & sanguine Domini aliter quam Fides Catholica teneat, sentire videaris &c. Confutat errorem, arguit temeritatem, damnat audaciam, reundit prociaciam, hortaturque ad respicientiam. His clamoribus undique longe lateque de Berengario sparsis, permotum Henricum Francorum Regem ad eam cogendam Synodum, quam audisti, jurè possumus affirmare. Porro sic zizania exorta usque ad messem excreta, falce Leonis Papæ Noni primum sunt duplici Concilio refecata, anno Redemptoris millesimo

PAGIUS

per Danos *Hardecnutum*, sive *Hardecnutum*; *Haroldum* vero Anglorum regem renunciavit, & postea, hoc anno, secundo idus Novembris, feria quarta, vita decessit, inquit Hovedenus; qui addit, Emmam Reginam in Anglia rese-disse. Ita ille. Verum Encomiastes Emmæ Anglorum Reginae, qui quæ tunc gesta sunt ignorare non potuit, lib. 2. ait, Canutum *Hardecnutum* filium Regem Danorum renunciasse, & quosdam Anglorum Regis sui jam defuncti oblitos, *Haraldum* sibi in Regem ele-gisse. Quod cum anno sequenti contigerit, ibi hac de re verba faciemus. Huntindoniensis ait, Canutum filium suam Imperatori Romano cum ineffabilibus divitiis maritalis, cum autem Wippo, qui hoc tempore vixit, in Vita Conradi Salici scribat: *An. Dom. MXXXVI. Henricus Rex filius Imperatoris Cæsarionis Regis Anglorum filiam nomine Chunnelindem pro Regina consecratam, Regalibus nuptiis in conjugium duxit; quod & Hermannus Contra-ctus etiam habet, apparet, non Canutum, sed Hardecnutum ejus filium, ut scribit Westmonasteriensis ad annum MXLI. loco scilicet non suo, Gunildam fororem suam Henrico Germaniæ Regi uxorem tradidisse, & Huntindoniensem patri tribuisse, quod ad filium referendum erat. Vocat autem Huntindoniensis Henricum Romanum Imperatorem, quia post Conradi patris mortem imperavit. Baronius anno MXXXVII. num. I. de Canuto Romæ agente scribit: Henrico tunc nuptui tradi-tam filiam Cnuti Regis Danie & Anglia, quem & Canutum appellant, nomine Chuni-gundem, Urspergensis affirmat. Verum memoria labitur Cardinalis doctissimus; Urspergen-sis enim has nuptias cum anno MXXXVI. disertis verbis copulat. Quare non erat, cur Alfordus hoc anno num. V. Baronium, lau-dato perperam Urspergensis Abbate, ea in re sequeretur; cum ipsemet anno MXLI. num. III. fateatur Malmesburiensem de Reg. lib. 2. & passim Auctores Anglos inter pia Hardec-nuti facinora Gunilde sororis nuptias numerare.*

VIII.
Expeditio
Conradi
Imp. ad-
versus
Paganos
Leuticos.

Wippo citatus gesta hoc anno a Conrado Imp. adversus Leuticos, qui Pagani erant, his verbis narrat: *Sequenti anno idem castrum (nempe Wirbina, castrum, quod est juxta Albiam, inquit Helmoldus in Chron. Slavorum lib. 1. cap. 18.) a Paganis dolo raptum est, & plures nostrorum, qui in eo erant, ab eis occisi sunt. Hinc commotus Imperator iterum cum copiis usque Albiam suum venit. Sed cum Pagani transitum probi-*

berent, Imperator per aliud vadum fluvii, partem exercitus latenter transmisit: & ita fugatis hostibus, ipse per ripam, liberam regionem ingrediens, immensis devastationibus & incendiis, & ubique nisi in locis inexpu-gnabilibus sic humiliavit eos, ut consuetum ab antiquis Imp. propositum, & jam auctum Cun-rado Imperatori postea persolverent. Multum enim laboravit Conradus Imp. prius, & tum in gente Slavorum: unde quidam de nostris quoddam breviarium versificè fecit, quod postea Imperatori presentavit. Ibi legitur, qualiter Imperator interdum in paludibus usque femora stabat, pugnans ipse & exhortans milites, ut pugnarent; & victis Paganis nimis acriter irucidabat eos pro quadam superstitione illorum nefandissima. Nam fertur, ut quodam tempore effigiem ligneam crucifixi domini nostri Jesu Christi scelerato ludibrio habuissent Pagani, & in eam spuerunt, atque colaphis cadent, ad extremum oculos eruebant, manus & pedes truncabant. Hac ulciscens Imperator de captis Paganis maximam multitudinem pro una effigie Christi, simili modo truncavit, & varia morte delevit. Idcirco in eisdem versibus, Caesar ultor fides vocatur. Idem hoc anno referunt Hermannus Contractus, Chronographus Hildensheimensis & Glaber lib. 4. cap. 8. nisi quod is una ferie quæ adversus Leuticos gesta recitat.

Pergit Wippo: *Item eodem tempore magna, & modernis temporibus inaudita confusio facta est Italia, propter conjurationes quas fecerat populus contra Principes conjuraverant enim omnes Valvasores Italia, & gregarii milite. adversus Dominos suos, & omnes minores contra majores, ut non paterentur aliquid inultum sibi accidere a Dominis suis supra voluntatem ipsorum, dicentes, si Imperator eorum nollet venire, ipsi per legem sibi met facerent. Hoc cum nunciatum esset Imperatori, fertur dixisse: Si Italia modo esurit legem, Concedente Deo bene legibus hanc satiabo, & prapans se anno sequenti, Italiam cum copiis intravit, ut ibidem videbimus. Idem habet Epidannus in Annal. ad hunc Christi annum. Subdit Wippo: *Interea Principes Italici male conceptam conjurationem periculum generale posse scientes: convenerunt simul cum minoribus & prius exhortationibus & consiliis hoc recens malum destruere conabantur: cum hoc non procederet, tentabant bello superare, sed inito pralio minorum incredibilis multitudo sola impressione catervatim vicit. Ibi Episcopus Astensis indigna statione perijt, cater-**

IX.
Italia do-
mesticis
diffidiis
dilacerata.CHRISTI
1035.BENEDICTI IX. PAP.
2.CONRADI IMP. 9.
MICHAEL. IMP. 2.

fimo quinquagesimo tum Romæ, tum Vercellis, præsidente eodem Leone Pontificis. *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

tificis iidem ab eo convocatis Conciliis, de quibus suo loco dicturi sumus. Iiii 2 Sc.

PAGIUS fugerunt, & nimium confusi adventum Imperatoris agro spectabant. X. Sanctius Major Navarra Rex, cujus uxor

fuit Majora Munia Dona, usque ad præsentem annum vitam propagavit, ut anno MXXXII. ostendimus.

Obitus
Sanctii
Majoris
Navarra
Regis.

JESU CHRISTI ANNUS 1036.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS 3.

CONRADI IMP. 10. MICHAELIS IMP. 3.

I. Sequitur millesimus trigessimus sextus Christi annus, Indictione quarta inchoatus, quo Benedictus Papa audiens defunctum Hermannum Archiepiscopum Hamburgensem, atque in locum ejus subrogatum Alebrandum, virum omnibus virtutibus excultum, ex Ecclesia Colonienfium petiit, ad eum pallium misit. Hæc pluribus (a) Adam, qui res ab eo præclare gestis describit. (a) Adam l. 2. c. 51. II. Hoc etiam anno Imperator (b) Italiam petiit extremo tempore, ut tumultus compesceret, Veronæque diem Natalem Domini celebravit. Quæ autem reliquæ ejus fuerint in Gallia Cisalpina res gestæ, ut suo singula reddantur loco, dicetur anno sequenti. (b) Herm. in Chron. hoc & seq. an. ex edit. Cam. S. Gothardi Episc. obitus.

octavam Ascensionis, sicut ipse spiritu prophetico pollens jam ante sæpe significarat, cum post mediam noctem Matutinas preces inchoantibus fratribus, ventumque esset ad canticum (c) Zachariæ, (c) Luc. x. & postremis versus cantaretur a Clero: Illuminare bis qui in tenebris, & in umbra mortis sedent. Ipse licet in agone desudans, proferens reliqua versus verba illa: Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. In pace quievit, illustratus a Deo plurimis miraculis, ejusdem egregiæ sanctitatis indicibus. Petat res de eo tunc scriptas, qui viri sanctissimi adhuc plura scire desiderat; hæc enim ad institutum satis. III. Clades ingens Polonorum Eccl. Eodem quoque tempore exagitata est Ecclesia Polonorum turbulentissimo interregno, cum provincia illa, civili bello ingravescente, facta est externorum hostium præda, incurstantibus eam Boemis, atque Ruthenis, cunctaque sacra, atque profana prædantibus. Narrat ista fufius Joannes Longinus canonicus Cracoviensis, qui & Dlugofchus, tantumque

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6529. SÆC. XI. An. Eræ Hæp. M. LXXIV. An. Hegiræ CC. CCXX. VIII. inchoato die 24. Octob. fer. r. A. C. 1036.

AD num. II. Hoc anno, ut, inquit Wippo, Imp. Conradus cum filio Henrico Rege Italiam intravit cum exercitu, & celebravit natalem domini Veronæ. Idem habet Hebidannus, qui ait Imperatorem incipiente hyeme profectum esse. Quid ibi egerit, anno sequenti referemus. S. Godehardus Episcopus Hildensheimensis anno millesimo tricesimo octavo ad Deum migravit. Chronographus enim Hildensheimensis ad eum Christi annum scribit; Eo tempore veneranda memoria sanctus noster Pontifex Godehardus III. Nov. Maii videlicet feria VI. post Ascensionem domini ex hac vita substractus ad æternam cum Christo perenniter victurus migravit: nobisque miseris immensam misericordiam discessu suo contulit. Quem vero ad Deum præcessisse, non discredimus: hoc tamen quod sancta ejus ammonitione, fructiferaque virtutum præsentatione præsentialiter privamur, merito semper ingemiscimus. Quare cum an-

no MXXXVIII. Festum Ascensionis in diem quartum mensis Maii incidat, ejus mors in diem sequentem convenit qui erat feria sexta. Henschenius ad diem quartum mensis Maii refert in quibusdam Breviariis & Martyrologiis S. Godehardi depositionem ad diem V. mensis Maii, in aliis vero ad diem quartum ejusdem mensis recitari. Quare cum Godehardus postridie Ascensionis Domini, ut in ejus Vita legitur, & mox ex Chronographo Hildensheimensi vidimus animam Deo reddiderit, & uti habet Anonymus in Historia ejus Canonizationis ab Innocentio II. factæ, & ab Henschenio ibidem relatæ, ejus Translatio anno MCXXXII. die quarta mensis Maii peracta fuerit, ex martyrologis & Breviariorum conditoribus alii ad diem mortis ejus, alii ad Translationis diem respexere. Cum Godehardus sicut in Vita, ita & post mortem miraculis clareret, anno Dominica Incarnationis MCXXXVIII. obitus vero beati Godehardi nonagesimo, Bertholdus Hildensheimensis Episcopus in confesso suorum Clericorum de condignis in Ecclesia Dei huic Sancto honoribus exhibendis egit; sed cum aliquanto post tempore obiisset, & Bernardus in ejus locum successus fuisset, perrexit is ad Innocentium II. qui anno MCXXXII. die XXIX. mensis Martii Leodii erat, ubi Lotharicus Germaniæ Regem Imperatorem coronavit, & de communi Ecclesiæ statu cum multis Catholicis viris pertractavit. Bernardus opportunitatem ultro sibi oblatam videns petiit a Pontifice, ut Vir Dei canonizaretur. Sed de ejus Canonizatione suo loco. Ad num. III. Cosmas Pragensis Decanus refert, Pradislaum Bohemorum Ducem cum in-

CHRISTI 1036.

BENEDICTI IX. PAP. 3.

CONRADI IMP. 10. MICHAELIS IMP. 3.

que malum hoc anno ceptum male propagatum usque ad annum Redemptoris quadragesimum primum narrat, cum creato Rege Casimiro, tamquam orto sole, feræ bestia in sua se latibula convertererunt. Interea autem interregno durante, Brzetislaus Bohemiæ Dux destitutum Rege provinciam, dilaceratamque bello civili pervadit, spoliat, ac prædatur, non parcens sacris, quæ adhuc intacta reperit, nondum ausu nefaria manu Deo dicata dona pertingere, quibus tam in auro, quam gemmis ex Regum piorum munificentia illæ Ecclesiæ abundabant. Hæc omnia ausus Dux Bohemus, impulsores Severo Pragensi Episcopo, cujus suavis ab eodem corporibus Sanctorum Gnesnensis Ecclesiæ est spoliata: Nam (ut ait) S. Gaudentio, loco S. Adalberti, & sanctis Martyribus quinque fratribus (de quibus superius)

illuc a Boleslao Rege translatis, eadem magno honore in Pragensi Ecclesiâ translata. Insuper imaginem Crucifixi ex auro puro, trecentarum pondo librarum, cum imagine Christi pendens in cruce, triplicis ponderis: tres insuper tabulas primarii altaris ex auro purissimo gemmis ornatas tunc item ab Ecclesia Gnesnensi per eodum sublata, Pragamque translata, in Ecclesia cathedrali fuisse repositas tradit. Hæc insigniora recenset auctor, præter alia innumera diversi generis ornamenta in vasis, & vestibus sacre suppellectilis, quæ narrat tunc fuisse direpta.

Quod ad res pertinet Orientis, hoc anno adversus Alexium Patriarcham Constantinopolitanum Synodum celebrant seorsum Episcopi ipsi subjecti, ut sum gradu deponerent, idque in gratiam Joannis fratris Imperatoris cum thronum

IV. Contra Alexium Patriarcham insidit.

PAGIUS ingenti exercitu Guesnam venisse, urbem natura loci & antemurali firmam, ubi tunc temporis Basilica S. Dei genitricis Maria perpetua Virginis, pretiosissimum quiescebat thesaurus, scilicet beatissimi Adalberti corpus. Quam max Bohemi sine Marte potuerunt urbe, & cum magna lætitia intrant Sanctæ Dei genitricis abdya, atque omni præda postposita, solam sibi possunt dari pro Christo passum sacri corporis pretiosam massam. Subdit Cosmas apertum fuisse Sancti Adalberti Episcopi Pragensis & Martyris Sarcophagum, & corpus ejus inventum esse vividum, translatumque Pragam cum corpore Sancti Gaudentii, & quinque aliorum. Subjungit: Facta est hæc Translatio beatissimi Christi Martyris Adalberti anno Domini MXXXIX. Kalendis Septembris. Hic Auctor Historiam Bohemiæ anno MLXXXVI. scripsit, & tenio confectus anno MXCVI. decessit. [r] Eandem Translationem postea alii Bohemiæ Scriptores retulerunt. Chromerus tamen, qui lib. 4. de hac Pradislai invasione agit, ait Bohemiæ quidem Principem Guesnam cepisse, sed ministros Templi, ubi jacebat, pro mendacio Sancti Gaudentii corpus pro Sancto Adalberto, rogantibus obtulisse; corpus vero Sancti Adalberti in adyto templi clam refodisse; illud a Bohemis pro Sancto Adalberto raptum, & in Bohemiam asportatum. Quam narrationem Chromerus desumpsit ex Joanne Longino

Cracoviensi Canonico anno millesimo quadringentesimo octuagesimo demortuo. De hac corporis Sancti Adalberti Pragam relatione magna animorum contentione Poloni & Bohemi inter se certant, & quilibet sibi sacrum corpus vindicant. Utriusque partis rationes exhibet Henschenius ad diem XXIII. Aprilis, quo Sanctus Adalbertus colitur.

Ad num. IV. Anno ab origine mundi 6544. inquit Cedrenus era mundi Constantinopolitana usus, indictione quarta, verno tempore, Patzinacater impressionem fecerunt in Romanam dittonem, obviis omnibus excisis: & quoscunque cepissent, & nullius habita ætatis ratione, interfecit, ineffabilibus cruciatibus in captivos debacchati, &c. Mortui sunt etiam Rossorum Principes Nossthablus & Jerothabus. Et Serbia (seu Servia), qua morte Romani Imperatoris jugum excusserat, rursus imperio conjuncta est. Aereve Egypti Amermumna mortuo (idest, Calipha) uxor ejus Christiana religioni dedita, cum filio Legator de pace ad Imperatorem mittit. Cujus is petitioni assentiens, XXX. annorum pacem composuit. Quæ hoc anno in Oriente gesta. Calipha ille Egypti Alis appellabatur, & Tahivus, seu Taberius cognominabatur, cujus mortem Elmacinus lib. 3. cap. 6. cum anno Hegiræ CCCCXXVII. copulat, proditque Mustanzirum Billam filium ei successisse. Quoad Jerothabum seu Jarolaum Ruf-

NOTÆ [1] Nescio unde acceperit Pagius ea quæ hic scribit de ætate & anno emortuali Cosmæ Pragensis: profecto et mendoso quodam chronologo desumpsisse oportet. In calce enim Codicis historiae a Cosma descriptæ, quo usus est Balbinus rerum Bohemicarum scriptor non indiligens hæc subjecta legit idem Balbinus: Cosmas (hujus Chronicæ author) reverendissimus Pragensis Ecclesiæ Decanus XII. Kal. Octobris obiit A. 1125. Eoufque pariter chronicon ejus pertingit; quare hunc genuinum esse annum ejus emortualem non dubito. Adnotasse vero hic invat chronicon hoc a Frehero primum vulgato iterum eruditus adnotationibus illustratum prodidisse in priori volumine Scriptorum Germanicorum Menkenii, qui etiam in tertio suæ collectionis volumine variantia & additamenta e MS. Codice suo dedit. Additamenta illa præterquam textui interferuntur chronicon ipsum ad annum usque 1162. continuant. Pagium vero nec additiones nec ipsum Cosmæ opus legisse unquam arbitror, cum raro illud laudet, quæ vero ex illo assert cum sensum potius, quam Scriptoris verba referant ex alio qui Cosmam expilavit quam e Cosma ipso accepisse videtur. MANSI

CHRISTI
1036.BENEDICTI IX. PAP.
3.CONRADI IMP. 10.
MICHAEL. IMP. 3.

num ambientis. At quomodo irritum, redditum est omne quod moliti sunt consilium, Caropalata sic narrat: Cum vero Joannes supra modum Constantinopolis sedem amaret, inita societate Demetrius Episcopus Cyzici, Antonius Nicomedia, Syda, & Ancyra germani fratres cum aliis Metropolitanis consilium inire de abdicando Alexio, & pro ipso Joannem constituendo. Ad quos Patriarcha Alexius cum parte Ecclesie litteras in hanc sententiam misit, quibus quo minus jure possit, eo magis callida arte illos omnes elusit:

PAGIUS

Russie Ducem, fuit is S. Wolodimiri qui fidem Christianam, in Russiam induxit filius, cujus filiam Annam Henricus Francorum Rex uxorem duxit, qui post Mathildis Regina humationem, inquit Auctor Anonymus Fragmenti Aquitanicae Historiae apud Duchesnum Tom. IV. de Henrico Rege loquens, accepit aliam conjugem videlicet filiam Jurisclohi (nomen a Librario corruptum) Regis Russorum nomine Annam qua ei genuit tres filios, Philippum, Hugonem, Robertum: quorum Robertus puer obiit. Idem in eo Tomo legitur in Excerpto veteris Chronici, nisi quod Librarii errore Anna dicitur filia Georgii loco Jeroslai. Wippo tamen in Vita Conradi Salici ad annum MXXXIV. Mathildem non uxorem sed sponfam Henrici Regis fuisse his verbis testatur: *Et tempore filia Imperatoris Conradi & Gisela Imperatricis Mathilda nimium formositas puella Henrico Regi Francorum desponsata obiit Pvormatia, ibique sepulta est.*

VI.
Haraldus
Angliae
Rex eligi-
tur.

Mortuo anno superiori Canuto Angli in varias factiones divisi sunt, & nihil in Insula tutum esse credebatur. Cum Rex Canutus inquit Ingulphus Croylandensis Abbas, qui hoc saeculo vixit, in regno fere viginti annos perfecisset, obiit: & Pvintonia sepelitur. Cuius duo filii, Haraldus, & Hardecnutus, tum de regno disceptantes, videbantur bellum maximum parturire. Nam Dani, & Londonienses, Haraldum filium Elfgiva Northamptoniae, sed diffamatum, filium filium Regis Cnuti, (ut enim Encomiastes Emmae Anglorum Reginae libr. 2. scribit, plurimorum assertio perhibet Haraldum fuisse impostum camerae languentis concubinae); Angli vero, cum tota cetera terra, potius Edwardum, filium Regis Ethelredi, seu saltem Cnuti Regis filium Hardecnutum, ex Emma Reginae genitum eligebant. Hinc perterrita hominum ac mulierum multitudo maxima cum suis parvulis ac catallis omnibus mobilibus (id est, cum omnibus bonis suis mobilibus catalli nomine expressis, ut videre est in Glossario Ducangii) ad Croylandiam concurrebat; sola suspitione belli supervenientis attratta, ad Mariscorum ulgines & alnetas, lutumque lacum, tanquam castrum refugii fortissimum, arbitrati. Hi adventitii universum monasterium multis querelis & interpellationibus jugiter inquietabant; & tota die in claustrum irruentes, de suis indigentis dominos loci cum blanditiis allucere in suum favorem, tam per servos monasterii, quam per se, assidue in Monachorum auribus incumbabant. Hinc Monachi claustrum relinquentes, vix ad divinum offi-

Quando, ut asseritis, non suffragio Archiepiscoporum, sed Imperatoris jussu ad Sedem ascendi contra canones; abdicentur ii, quos ego Metropolitanos elegi, dum undecim annis cum dimidio insuper Ecclesiam gubernavi. Anathemate etiam percutiantur Imperatores tres, quos ipse coronavi, & ita cuilibet volenti Sedem sedam.

Hoc nuntio accepto qui cum Demetrio erant, & pudore & metu perfusi (plures enim ab ipso delecti fuerant) quiescere decreverunt, ac silere, & in reliquo Joannes continuat Sedis obtinenda appet-

V.

Alexii ad
Episc. re-
sponso.

cium, in eorum de dormitorio ausi sunt descendere: vix ad communis mensa participationem, in refectorium poterant convenire. Ventum tandem ad Regis electionem. Convenerunt apud Oxoniam, inquit Westmonasteriensis ad annum MXXXV. ad colloquium Proceres regni; ut de novo Rege creando tractarent ibidem, &c. Sed quoniam Hardecnutus erat tunc in Dacia; Alfridus & Edwardus filii Regis Ethelredi (& Emmae Reginae) absentes in Normannia; prevaluit pars Haraldus, & regni Anglia diademate insignitus, Vintoniam festinavit.

Verum Haraldum Aelnotum Archiepiscopum Cantuariensem coronare noluisse, docet Encomiastes laudatus: *Elected, metuensque futuri advocat mox Archiepiscopum Aelnotum, virum omni virtute & sapientia praeditum: imperatque & orat se benedicti in Regem, sibi que tradi cum corona Regale sua custodia commissum sceptrum, & se duci ab eodem, qui ab alio non fas fuerat, in sublime regi solium. Abnegat Archiepiscopus sub iurejurando asserens se neminem alium in Regem (filii Emmae Reginae viventibus) laudare vel benedicere; Hos mex fidei Cnuto commisit, his fidem debeo, & his fidelitatem servabo. Sceptrum & Coronam sacro altari impono, & hoc tibi nec denego, nec trado: sed Episcopis omnibus, ne quis eorum ea tollat, tibi tradat, te benedicat, Apostolica auctoritate interdicto. Tu vero si praesumis quod Deo, mensaeque ejus commisi, invadito. Quid miser ageret, quo se verteret, ignorabat. Intentabat minas, & nihil profecit. Expendebat munera, & nil lucratus; doluit, quoniam vir Apostolicus nec valebat minis deici, nec muneribus flecti. Tandem desperatus abscessit, & Episcopalem benedictionem adeo sprevit, ut non solum ipsam odiret benedictionem; verum etiam universum fugeret Christianitatis Religionem. Namque dum alii Ecclesiam Christiano more Missam audire subintrarent, ipse aut saltus canibus ad venandum cinxit, aut quibuslibet aliis vilissimis rebus se se occupavit, ut tantum declinare posset quod odivit. Quod Angli videntes dolebant, sed quia hunc sibi Regem elegerant, hunc erubuerunt deicere, ideoque disposuerunt hunc sibi Regem sruentem esse.*

Haraldus cum suis iniquo excogitato consilio fecit Epistolam in persona Reginae ad Edwardum & Alfridum ejus filios in Normannia commorantes, invitataque ad reditum, promissa civium animos ad eos recipiendos pollicita. Eam Epistolam recitat laudatus Encomiastes. Mittitur ea per certos cursores, & Regis Ed-

VIII.

Haraldi
crudelitas
adversus
filios Ethelredi
& Regis
Ed-CHRISTI
1036.BENEDICTI IX. PAP.
3.CONRADI IMP. 10.
MICHAEL. IMP. 3.

gitum. Hac Curopalata, qui eodem anno jam inchoata Indictione quinta; nempe Decembris mente, concussam ci-

vitatem terramotu recenset. Eadem & Cedrenus, & alii.

Mil-

PAGIUS

Edwardus ac Alfridus nimis falsitatis creduli, inconsulte remanant genitrici, unum eorum ad eam esse venturum. Statuto igitur die Alfridus minor natus, laudante fratre, elegit sibi commilitones: & arripens iter Elandria, venit in fines. Sed postquam littus Anglicum

contigit, atrocissimis traditi sunt carnificibus; & alii perempti. alii servituti mancipati. Alfridus vero effossis etiam luminibus impiissime est occisus. Quod hoc anno contigisse Wigmornensis scribit. Quid a sum sit de Edwardo, suo loco dicemus.

JESU CHRISTI
ANNUS
1037.

BENEDICTI IX. PAP.
ANNUS
4.

CONRADI IMP. II.
MICHAELIS IMP. 4.

I. Benedi-
Papa con-
venit Cre-
monam ad
Conra-
dum Imp.

(a) Her-
hoc an-
& sequen-
ti.

Millesimus trigessimusseptimus annus exurgit cum indictione quinta, quo Benedictus Papa ad Imperatorem Cremonam se contulit, laborantem adversum Archiepiscopum Mediolanensem, Imperii perduellum. De his enim in Hermannii Chronico editionis Canisiana ista leguntur: (a) *Imperator celebrato Verone Natali Domini, per Brixiam & Cremonam Mediolanum pervenit: idem Patriam adiens, Heribertum Mediolanensem Archiepiscopum infidelitatis accusatum apprehendi iussit, eumque Poppo Patriarcha Aquilejensi custodiendum commendavit. Qui fuga elapsus, cunctis viribus eidem Imperatori rebellare contendit. Imperator Paschali festo Ravenna acta, territorium Mediolanense repetiit, urbem obsedit, castella, villas, omniaque circum ad rebelles pertinentia vastavit; conjuratorum vero manum facile compepsit, eisque legem, quam & prioribus habuerant temporibus, scripto roboravit. Papa Benedictus Cremonam ad Imperatorem venit. Episcopi Placentinus, Cremonensis, & Vercellensis incusati ab Imperatore, captique & in exilium missi. Hæc Hermannus ejus temporis scriptor. Porro ista adversus Episcopos decreta, etsi haud inconsulto Romano*

PAGIUS
SÆC. XI.
An. Era
His. M-
LXXXV.
An. He-
gitæ CC-
CCXX-
IX. in-
choato die
14. Octob.
fer. 6.
A. C.
1037.

I. Conradus
Imp. Ita-
licos con-
fecit.

AD num. I. & seq. Postquam Wippo in libro de Vita Conradi Salici narravit eum hoc anno Natale Domini Veronæ celebrasse, ait: *Inde ad Mediolanum veniens ab Heriberto Archiepiscopo magnifice receptus est in Ecclesia sancti Ambrosii. In ipsa die (nescimus cuius consilio) pene gravis tumultus factus est populi Mediolanensis, quarentis ab Imperatore, si vellet favere conjurationi eorum. Unde commotus Imperator, præcepit, ut omnes in urbem Papiensem ad generale colloquium venirent. Quod dum factum esset, cunctis reclamantibus, legem fecit Imperator. In ipso Placito quidam Hugo Comes, & alii quamplures Italici appellabant Archiepiscopum Mediolanensem pro multis causis, quibus eos offenderat. Imperator vero vocato Archiepiscopo præcepit, ut satisfaceret omnibus. Quod dum Archiepiscopus renueret, sensit Imperator omnem illam conjurationem Italia ipsius consilio factam esse. Et mox comprehenso illo retinuit in sua potestate. De-*

Pontifice, qui aderat, fecisse existimandum sit; tamen haud Deo placuisse, ex sequenti immissa cælitus ultione per pestilentiam, quæ & suam pergit domum, de quo suo loco dicturi sumus, intelligi facile potest.

Sed & quid tunc temporis eidem Conrado Imperatori apud Mediolanum regni coronam ad Missam accipienti contigerit, ex Sigeberto sic accipe: *Die vero Pentecostes, cum Imperator in parva Ecclesia secus urbem coronaretur ad Missam, tam gravia fuerunt tonitrua & fulgura, ut aliqui mente exciderent, aliqui exhalarent. Bruno vero Episcopus qui Missam canebat, & secretarius Imperatoris cum alijs tribus dixerunt, se inter Missarum solemnia vidisse sanctum Ambrosium, Imperatori indignando comminantem. Tunc Imperat. Italia discessit. Hæc Sigebertus, sed anno non suo, nempe trigessimono post millesimum.*

Hoc eodem anno idem Benedictus Papa retulit in Sanctorum numerum Simeonem Anachoretam inclusum apud Treviros, agente Poppone Archiepiscopo Trevirensi, cum idem Sanctus eodem anno ex hac vita migrasset: cujus res præclare gestæ, exposcente eodem Archiepiscopo, scriptæ sunt ab Evervino (b) *Ab-*

inde commendavit eum in custodiam Poppo Patriarcha Aquilejensi, & Chunoni Duci Carantanorum, qui ab eis ductus est cum Imperatorio usque Placentinam civitatem. Paucis interpositis: Imperator quasque castella sibi adversa destruxit, & iniquas conjurationes Italia, iusta lege rediit, exinanivit, & veniens Ravennam, Sanctum Pascha ibi celebravit.

Eodem anno in Italia tres Episcopi Vercellensis, Cremonensis, Placentinus apud Imperatorem accusati sunt: quos Imperator comprehensos exulari fecit. *Qua res displicuit multis, exilium Sacerdotes Christi, sine iudicio damnari. Referre nobis quidam pissimum nostrum Henricum Regem, filium Imperatoris, salva reverentia patrii, clam detestari presumptionem Casavris in Archiepiscopum Mediolanensem, atque in istos tres: & merito, quia sicut post iudicalem sententiam depositionis nullus honor exhibendus est, sic ante iudicium magna reverentia Sacerdotibus debetur. Paulo post: Eo tempore Imperator Mediolanenses nimium affixit: & quoniam urbem antiquo opere & maxima multitudine munitam capere non poterat, quod in circuitu fuerat, igne & gladio consumpsit. Paucis interjectis: Eodem tempore Papa Cremona occurrebat Imperatori, & honorifice receptus & dimissus, Romam reversus est. Imperator disperso exercitu per regiones, ipse ad montosa loca secessit, propter refrigerium, quoniam ea aestate magnus calor imminerebat.*

Ad num. III. Sanctus Symeon Syracusanus Treviris ab aliquot annis inclusus, præfente Ebervino qui ejus Vitam scripsit, animam sanctam hora tertia, Kalendis Junii reddidit Cre-

II. S. Ambro-
sius com-
minatur.
Conrado
Imp.

III. Benedi-
ctus Papi
canonizat
S. Simeo-
nem.
(b) Apud
Sur. die 1.
Jun. 13.

II. Episcopo-
tres in
exilium
mittit.

III.

CHRISTI
1037.

BENEDICTI IX. PAP.
4.

CONRADI IMP. II.
MICHAELIS IMP. 4.

Abbate. Extant ipsæ quidem omni fide consignatæ. Mentio est eisdem Sancti in Actis Concilii Lemovicensis, deque ejusdem inter Sanctos facta relatione Trithemius agit hoc anno in Chronico Hirsaugiensi.

IV. Quod ad rerum Hispaniarum statum

HIC EST CONDITVS VEREMVNDVS IVNIOR REX LEGIONIS FILIVS ADEFONSI REGIS. ISTE HABVIT GVERRAM CVM COGNATO SVO REGE MAGNO FERNANDO, ET INTERFECTVS EST AB ILLO IN TAMARA PROELIANDO ERA MLXXXV.

Anno sequenti a nece Veremundi occupata Legione, habita est initiatio Fernandi, seu Ferdinandi in Regem Legionensem, in Ecclesia sanctæ Mariæ, coronante eum Servando Legionensi Episcopo feria quinta, mensis Junii, die ejusdem vigesima secunda, ut auctor est *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

PAGIUS *Moritur S. Symeon Syracusanus.* *tori, inquit idem Ebervinus. Annum ejus mortis Brouerus lib. XI. Annal. Trevirensium ex veteri Diario Bibliothecæ Sancti Petri Trevirensis eruit. KALENDIS JUNII ANNO MXXXIV. INDICT. II. CONRADO SECUNDO REGNANTE ANNO X. IMPERANTE AVTEM VIII. POPPONE VIDELICET TREVIRORUM ARCHIEPISCOPO HONOREM SUI PONTIFICATUS REGENTE XVII. OBIT B. SYMEON. Baronius, ut hanc mortem in hunc annum differret, inductus est a Trithemio a se laudato. Natus erat in civitate Syracusana nobilissimis parentibus; cumque Constantinopolim sacris literis imbuendus missus fuisset, Hierosolimam devotionis causa venit, indeque post aliquot annos ad radices montis Sinai secessit, tandemque Antiochiam, inde in Franciam, Trevirofque profectus est, ut suis locis diximus.*

IV. *Occiso Veremundo III. Regna Legionis & Castella uniuertur.* *Ad num. IV. Veremundus Legionensis Rex hujus nominis III. Podagricus cognominatus, cum a Sancto Majori Navarra Rege magnis cladibus affectus fuisset, pacem cum eo pepigit Christianæ religioni in Hispania commodam. Data tunc Sanctia Veremundi Regis soror Ferdinando Magno S. Majoris filio cum jure successionis in utrumque Regnum. Verum post Sancti Majoris mortem, quæ ante biennium contigit, ut ibidem vidimus, Ferdinandus tunc Castellæ Rex Veremundum fororiorum de finibus lascivavit; commissoque cum eo prælio interfectus est Veremundus ERA. MLXXXV. ut liquet ex hujus Epitaphio, a Baronio recitato, ideoque hoc Christi anno; Ferdinandus victoribus armis continuo Legionense Regnum, quod alioqui jure debebatur occupavit, & ad Legionem Regni caput victor exercitus advolavit. Ferdinandus, inquit Rodericus Toletanus, lib. 6. cap. 9. ingrediens Legionem in Regem ab omnibus est receptus, & Regali diademate decimo Kalendas, Julii a venerabili Servando Legionensi Episcopo insignitus est, anno nempe sequenti, quia Rerum Hispanicarum Scriptores notant, Ferdinandum inauguratum die XXII. mensis Junii, feria quinta. Postquam autem Ferdinandus Legionensi Regno auctus fuit, bellum in Mauros multis victoriis illustre confecit, ut infra videbimus.*

attinet, bello civili inter se pugnantibus Regibus, hoc anno occiso Rege Legionensi Veremundo a Magno Ferdinando Castellæ Rege, juncta sunt postea simul in unum duo illa regna. De obitu Regis Legionis est vetus sepulchralis inscriptio his verbis:

Rodericus. Ex quo tempore idem Rex magnopere propagavit principatum: cujus victoriæ causa visitavit profectus Compostellam Jacobum Apostolum, cujus precibus esset de hostibus victoriam consecutus, nuncupata vota persolvens.

K k k k Annus

V. *Anna Regis* *Emma Anglorum* *Regina in* *facto opus sit mente considerat tacita. Animus am sece-* *ejus diversus hic illucque rapitur, & se am-* *dit.* *plius tanta perfidia credere cunctatur: quippe qua peempti filii inconsolabiliter confundebatur more, verum multo amplius ex ejusdem consolabatur certa requie. Hinc duplici, ut diximus,angebatur causa, necis videlicet filii miserabili mastritia, cum vero reliqua sua vite, dignitatisque dissidentia. Paucis interpositis: Exteras nationes petere sibi utile credit, quod sagaci ratione sua tenuis perducit. Tamen quas peti non externas sibi experta est fore, quis (idest, quibus) immorans haud secus ac sui colitur decentissime. Igitur pro re atque tempore quamplurimos potest sibi fidos Optimates congregat. His presentibus secreta cordis suis enucleat. A quibus etiam invito Domina probato consilio, commectus classum eorum apparatur exilio. Itaque prosperis rei flatibus transfretant, & cuidam stationi haud longe a castello Brugensi distanti se applicant. Hoc castellum Flandrensibus coloris incolitur; quod tum frequentia negotiatorum, tum affluentia omnium, que prima mortales ducunt, famosissimum habetur. Hic equidem a Marchione ejusdem provincia Balduino magni & invictissimi Principis filio, ejusque conjugis Athala qua interpretatur nobilissima Francorum Regis Roberthi, & Regina Constantia filia, honorifice, uti se dignum erat recipitur. De quibus etiam in prædicto oppido domus Regali sumptui apta eidem Regina tribuitur: ceterum obsonium benigne offertur. Qua partim illa cum gratiarum actione suscipit: partimque sese non indignere quodammodo ostendit, quod hoc anno contigisse refert Huntindoniensis pag. 364. Is Balduinus V. est hujus nominis, qui anno MXXXVI. Balduino IV. patri successerat, & præcedentium Flandriæ Comitum gloriam facile offuscavit, inquit Meyerus, qui addit, eum *Flum* fuisse cognominatum.*

JESU CHRISTI ANNUS 1038.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS 5.

CONRADI IMP. 12. MICHAELIS IMP. 5.

I. Benedicti Pap. cum Imp. Roman venit.

Annus adest Redemptoris millesimus trigesimus octavus, Indictione sexta, quo Imperator cum Benedicto Pontifice Romam se contulit ad comprimendam tyrannidem Pandulphi Principis Capuani. Sed quæ funesta, antequam Romam se conferret, & Parmæ se contineret, acciderint, ab Hermanno sic breviter accipe: Cum Imperator Natalem Domini Parmæ ageret, orto inter Parmenses cives, & exercitum tumultu multo ceciderunt, & pluribus civibus trucidatis, ipsa civitas incendio consumpta est. Post hæc autem Romam venisse testatur. At hæc de clade Parmensi ad superiorem annum potius pertinere videntur, si ratio habeatur semel initi instituti a Kalendis Januarii annos singulos exordiendi.

II.

Porro veniendi Romam, & inde in Campaniam adversus Pandulphum duplex legatio Cassinentium monachorum ipsum Conradum Imperatorem permovit, ut Leo Ostiensis testatur his verbis: (a) Cum jam omnipotens Deus tantis iniquitatibus, tantisque sancti hujus loci directionibus decerneret modum imponere, & orationes, ac gemitus servorum Dei, pupillarumque ac viduarum, pauperumque singulorum ac lacrimæ in cælum intra ipsum auditionis sacrarium admissæ essent: anno divine Incarnationis millesimo trigesimo octavo Conradus Imperator cum exercitu valido transmisit Alpibus in Italiam venit, adiitque Mediolanum: namque ejusdem civitatis Archiepiscopo valde erat insensus. Illuc ex monasterio nostri

(a) Leo Ost. in Chron. Cass. l. 2. c. 66. Legationes Cassinentium ad Imp.

PAGIUS SÆC. XI. Anno Erae Hispan. MLXXVI. Anno Hegiræ CCCXXX. inchoato die 3. Octob. fer. 3. A. C. 1038.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6531.

© 11. A. D 13. P. 26. Mart. Indiæ. 6.

JESU CHRISTI 1038.

BENEDICTI IX. PAPÆ 6.

CONRADI II. REG. 15. IMP. 12.

MICHAELIS PAPHLAGONIS IMP. 5.

Num. I. ad XI. Wippo in Vita Conradi Salici, quæ is in Italia sub anni superioris finem, ac currenti gessit, hoc modo refert: Eodem anno hyberno tempore collecto exercitu, Imperator transcendens Padum ad Parmam civitatem venit, ibi Natalem domini celebravit inchoante anno dominica Inc. MXXXVIII. In ipsa die Nativitatis domini inter Teutonicos & cives Parmenses magna seditio orta est, & quidam bene volens vir Conradus intertor ciborum Imperatoris cum aliis interfectus est. Unde commotus exercitus gladiis & igne cives aggreditur, & Imperator post incendium ma-

majoribus quidam adeuntes, qui jam ad illum dudum in Germaniam exposituri calamitates suas, profecti fuerant, quenam per tot annos a Pandulpho incommoda, quæ mala, quantasque pressuras pertulerint, flebiliter conquirentes, denuo illi retulerunt, orantes, atque supplicantes, ut venire dignaretur ad beati Benedicti conobium, quod majores sui eatenus sub sua protectione reverenter habuerant, & de perniciosi tyranni manibus dignaretur eripere. Hæc de largitione duplici Leo.

III.

Sed antequam res gestas adversus tyrannum hic describamus, quis iste fuerit, in memoriam revocandum, & quæ facinora ejus fuerint, sunt recensenda. Conradi prædecessor Henricus in Italiam veniens, hunc ipsum Pandulphum Principum Capuanum conspirantem cum Græcis adversum Romanum Imperium, captivum in Germaniam secum duxit, qui ipso Henrico defuncto, a novo Imperatore Conrado obtinuit, ut revertetur in patriam, ubi vitam privatam duceret. Reversus autem, auxilio Græcorum, atque Normannorum Capuanum principatum recuperavit, atque Neapolim in suam potestatem redegit: nec his contentus circum loca vastavit, eademque sibi tyrannice vendicavit, & bona monasteriorum, præcipue Cassinentis sibi sacrilege subegit. De quibus hæc habet idem Leo Ostiensis post alia de eodem viro scelestissimo enarrata, atque de Leone monacho, qui solus resistere ausus est, hæc ait: (b) Nihil tunc mona-

(b) Idem Chron. Cass. l. 2. c. 59. 60. 61.

gnam partem murorum destrui præcepit, ut eorum presumptionem non fuisse inultam hac ruina aliis civitatibus indicaret. Deinde Imperator transcendens Apenninum montem, in Apuliam tendebat. Imperatrix vero Romam orandi gratia venit; inde ad Imp. revertitur Imp. autem ad terminos Imperii sui perveniens, Trojam, Beneventanum, & Capuam, aliasque civitates Apuliam, lege & justitia stabilivit; dissensiones, quæ erant inter Normannos extraneos & indigenas, sola jussione sedavit: & cunctis offensionibus de regno sublatis, feliciter reversus, Viennam venit. Ibi dispositis obsidionibus, & insidiis adversus Mediolanenses, qui adhuc sibi rebelles fuerant, ceterisque rebus ad voluntatem suam per regnum compositis, patriam reverti decrevit. Eo tempore propter nimiam calorem nimia contagio pestilentia exercitum invasit: neque acatibus, neque personis peperit. Ibi Regina Chunelindis, conjux Henrici Regis XV. Kalend. Augusti quasi in limine vita, ingressu mortis occubuit relinquens tantummodo solam filiolam de Rege, quam postea pater Christo desponsam in Abbatisam consecrari fecit. Filius Imperatricis Hermannus, Dux Germanorum, juvenis bona indolis, & in rebus bellicis strenuus, eadem peste gravatus, inter manus

CHRISTI 1038.

BENEDICTI IX. PAP. 5.

CONRADI IMP. 12. MICHAELIS IMP. 5.

Pandulph tyrannus affligit Monach.

(a) Thron. 5.

nachis reliquam erat, nisi ut cum Jermia lamentarentur, ac dicerent: (a) Servi dominati sunt nobis, non fuit, qui eriperet nos de manibus eorum. Supererat adhuc dominus Leo ille, major Ecclesiæ custos; is die quadam Refectorium ingressus, cum servos, ut diximus, ad exequendum id ministerium reperisset, zelo religioso succensus, illos quidem foras cum magno dedecore expulit. Ad Fratres vero conversus: Quousque tandem, ait, sub tanto nostri ordinis opprobrio, sub tam iniquo & impio nostrorum servorum dominio remoramur? & omnes unanimiter hinc exeuntes ad Imperatorem ultra montes proficiscamur, cique nostræ calamitatis historia plenam lamentis referamus! Ad hanc vocem exhortantis cuncti animos erigentes, simul illum sequi coeperunt. Hoc Todus (illo servus nequam) per nuntium cognito, festinus ascendit, & illos longiuscule a monasterii porta progressus inveniens, protinus eoque desiluit, atque ad illorum vestigia corruit, orans, & multis magnisque precibus postulans, ut redire dignarentur, se pro illorum arbitrio deinceps cuncta facturum. Illi tanta ejus satisfactio, & sollicitatione permoti, ut erant benigno animo, sine mora redeunt. Fuerat hic famulus monachorum sed ob insignem nequitiam præfecit eum monachis Pandulphus Princeps, sed tunc de sua temeritate poenas dedit: nam Leo subdit: Sed quoniam prædictus Todus in sua nequitia persistit, non multo post sub Richerio Abbate, vindice Deo, a quibusdam nostris captus & tonsuratus, indutusque sacco ad secernendam farinam, more famulorum in pristino positus est. Porro etiam non omnes tunc profecti sunt monachi ad Imperatorem, legatio tamen missa est ad ipsum tunc in Germa-

Setvus Monachorum Monachis præfecit.

IV.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS

II. Roman venit.

nur peritissimorum medicorum V. Kal. Augusti, non sine magno imperii detrimento, obiit. Eodem mense atque sequenti, maxima multitudo exercitus, morbo contracta, periit. Idem narrat Hermannus Contraadus in suofiori Chronico, Chronographus Hildensheimensis, & Hepidanus, sed nullus eorum Conradum Imp. Romæ fuisse innuit; imo cum Wippo diserte afferat, Imperatricem in eam urbem profectam, nulla Imperatoris mentione facta, qui argumento negativo nimis tribuunt, inde deducere possent, Conradum hanc profectionem non instituisse. Verum Victor III. Papa, qui hoc tempore vivebat, lib. 2. Dialog. Petrus Diaconus Cassinentis in Vita SS. Guinizonis & Januarii, Monachorum Cassinentium, in Actis SS. Bollandianis ad diem XXVI. Maii recitata, Leo Ostiensis lib. 2. cap. 66. cujus verba Baronius num. V. refert, & Glaber lib. 4. cap. 8. & seq. expressis verbis id referunt, itaque quid ibi egerit, hoc modo recitat: De qua victoria (nempe quam

nia existentem. Sed & memorabile quiddam de eodem Pandulpho Principe sic subdit: Præterea Princeps post dies aliquot cuidam fidelissimo suo, Adelgiso nomine, jubet, ut quantocyus ad monasterium veniat, atque planetam, & calicem Imperatoris, & nonnulla alia, quæ modo non recolo, Ecclesiæ ornamenta præcipua Aquini & Sexti Comitibus sub pignora habenda perniciousiter deferat. Cumque ille adveniens, cujus rei gratia adesset, Fratribus aperisset: quidam eadanda quæ postebantur, ne irato Principe peiora paterentur, censebant. Cumque ille prorsus insisteret, Adam, qui tunc Ecclesiæ curam gerebat: Ego, inquit, quæ requiris, nec tibi, nec ulli prorsus hominum daturus sum, sed ea super ipsum beati Benedicti altare ponam: inde ille qui voluerit, aut presumpserit, tollat. Quod cum fecisset, ille mox temerarius audacter accessit; & cum jam jam ad altare manus extenderet, mirabile dictu, protinus in faciem corruit, & vehementissima epilepsie subito, paralytisque correptus, universis absentibus mirum de se, miserumque spectaculum præbuit, ac de ipsa quidem infirmitate postera die quoquo modo convuluit, & sine effectu ad Principem rediit, distorto tamen ore atque oculo usque ad obitum persistit, cunctisque inquirentibus, quoniam id sibi modo contigerit, non sine magna audientium admiratione referebat. Princeps hoc factu aliquantulum quidem reweritus est, sed in mente pessima diu non potuit voluntas bona durare. Post non multum enim temporis iterum præfatum Basilium præpositum misit, omnemque monasterii thesaurum ad se per illum deferri jussit. De Capuano vero monasterio abstulit argenteus coronis, & codicem unum gemmis ornatum, & planetam citrinam optimam, & varia altaris pallia, cum

Divina ultio in sacrilegum.

K k k k z

Ca-

Conradus anno MXXXV. de Leucis reportavit) idem Imperator accepta confidentia, rursus collecto exercitu Italiam pergens, ad ipsam urbem Romam progrediens, universos rebelliones, (id est, rebelles, ut pluribus ostendit Ducangius in Glossario) qui contra eum insurgere tentaverant, anno integro ibidem degens, proterendo compefcuit. Describit postea Glaber Eclipsim Solarem anno MXXXIII. die vicesima nona mensis Junii visam, cujus verba Baronius anno MXXXIII. num. II. nosque eo anno, refert, subditque Glaber: Tunc corda humani generis stupor ac pavor tenuit immensus. Quoniam illud insuaves intelligebant portendere quiddam fore superventura cladis humano generi trille. Nam eadem die, natalo videlicet Apostolorum in Ecclesia beati Petri quidam de Principibus Romanorum conspirantes in Papam Romanum, cupientes illum interire. Sed minime valentes, a Sede tamen propria expulerunt. Sed, ut præmissimus, tam pro hac re, quam aliis insolenter paratis, In-

Etque simul in arce, quam in monte sancta Agathae, qui Capuae imminet, construxerat, condidit: in qua item arce innumera aliarum multarum Ecclesiarum, viduarumque & pupillorum spolia tum dolo, tum violentia direpta condiderat. Haec Leo de tyrannide Principis nefandissimi, ad quam avertendam, ut audisti, ad Imperatorem missa fuere iteratae legationes: de cuius adventu, & rebus ab eo gestis summa cum laude haec idem auctor enarrat:

V. Romam venit Imp.

Motus his fletibus Imperator (ut erat pissimus) Romam concitus venit, ubi aliorum etiam innumerabilium, tam Ecclesiasticorum, quam reliqui ordinis virorum innumeras contra Pandulphum querelas accepit: habitoque consilio cum magnatibus suis, virorumque timentium Deum cohortatione commotus, strenuos aliquot a latere suo viros ad Principem mittit, mandans ante omnia, ut nisi indignationem suam vellet protinus experiri, Cassinensi coenobio universa quae abfuit bona, restituat, captivos cuiuscumque ordinis, seu generis viros statim dimittat, bonaque unicuique sua sine diminutione aliqua celeriter reddat. Legati igitur Imperatoris Capuam adveniunt, multisque frustra cum Principe sermonibus habitis, ad Imperatorem sine effectu aliquo redeunt: induraverat enim cor ejus Dominus sicut (a) Pharaonis quondam, ut quod sponte noluerat facere, cogeretur invidus.

(a) Exod. 4.

VI. Imp. Capuam venit.

Imperator contemni se a Pandulpho conspiciens, ita succensus, exercitu sumpto Cassinum venit. Cujus ministri, qui praemissi de more fuerant ad apparatus regium procurandum, cum monasterii curiam ingressi essent: Todiis protinus ter-

PAGIUS

Imperator illuc proficiscens propria sedi restituit. Nec non & alia passim in Orbe cum in Ecclesiasticis, tum etiam in rebus secularibus multa contra jus fasque patrata. Verum ex verbis illis Baronius loco laudato, Papebrocius in Conatu Chronico-Hist. ac in Joanne XIX. & plerique omnes, qui de Romanis Pontificibus tractationem instituerunt, male intulerunt, Joannem Benedicti IX. decessorem eo anno & die quibus Eclipsis Solis apparuit, Sede expulsum, & postea a Conrado Imp. in eam restitutum. Glaber enim tantum significat deliquit illud Solare portendisse mala, quae tunc universo Orbi acciderent, & nominatim dejectionem Romani Pontificis a dignitate sua, quae quinquennio post contigit, nempe currenti anno, eodemque die quo Eclipsis praefata genus humanum terruerat. Sed laudati Scriptores Glabrum perperam interpretantes existimant, eum non solum affirmare Joannem Papam eo die, quo Eclipsis illa conspecta; sed etiam eodem anno, Christi sc. MXXXIII. a Proceribus Romanorum male habitum licet certum sit, Glabrum Benedictum nonum incendere, non vero Joannem XIX. ejus de-

ritus clam inter ceteros exiens profugus arcem occupare festinat. Quod cum Fratribus superioris monasterii relatum esset, unus ex senibus, Azo nomine, in medium prodians: tempus, inquit, patres tacendi transit, & loquendi jam tempus advenit: descendamus igitur, & regis ministris quaecumque sunt necessaria, praeparemus. Quo facto, honorifice satis Imperator acceptus, hospitatusque est. Postridie vero cum uxore pariter & nurusua beato Benedicto, ac Fratribus se commendaturus ascendit ad monasterium. Quem cum Frater ingenii cum gaudio & honorificentia summa, & gratulatione suscepissent: post orationem illos allocuturus, ingressus est Capitulum. Eo residente, monachi simul omnes consurgentes, ante illum se in faciem prosterunt, surgentesque: Ita vos, inquit, omnes pariter expectavimus, ita facies vestras asperece optavimus, ita denique adventum vestrum praesolati sumus: sicut justorum anima in inferno Redemptoris adventum expectasse noscuntur.

VII. Querelae Monachorum ad Imp.

Ad haec lacrymis Imperatore suffuso, omnes iterum in facies corruunt, ac demum surgentes, quae incommoda, quae calamitates perpessi fuerint duodecim ferme per annos, ex quo Pandulphus reversus fuerat, per ordinem referunt: utque tantis cladibus finem dignaretur imponere, per Deum, patremque Benedictum ejus loci praesulem obtestantes, exposcunt. Adhaec Imperator jurejurando, se ob eam solummodo causam ad has partes transisse affirmat, eumque locum ex corde intimo se honoraturum, protecturumque, quoad viveret, devotissime pollicens, jubet, ut duodecim ex eis Capuae se adeant, ibique quidquid fieri oport-

III. Gestae a Conrado Imp. in Apulia.

cessorem, quem Conradus Imp. non restituit. Victor III. Papa citatus, Petrus Diaconus, & Leo Ostiensis laudati diserte affirmant Imperatorem Roma in Apuliam ad rebelles demandum profectum, quod Wippo & Leo Ostiensis praesenti anno factum expresse asserunt. Diem notat ejus Capuam ingressus Leo Ostiensis, cujus verba num. VIII. Baronius recitat; Vigiliis Sanctae Pentecostes diem scilicet XIII. Maii. Idem Victor statum Apuliae his verbis describit: Pandulphus Capuanus Princeps vir potentissimus ac ditissimus fuit, qui latrocinando, humanum sanguinem fundendo, civitates, oppida, ac aliorum praedia circumcirca manentium crudeliter auferens, suo subdidit dominatui, &c. Insuper etiam omnem thesaurum hujus monasterii (sc. Cassinensis) auferens asportavit, &c. Cum vero jam Omnipotens Deus tantis sceleribus finem vellet imponere, & lachryma, & voces pupillorum, viduarum ac pauperum, nec non orationes, precisque servorum Dei, in conspectu divinitatis ejus essent admixtae sicut scriptum est, Cor Regis in manu Dei est, Conradi Imp. menti inspiravit, ut ad vindicandas ejus Ecclesias, ac de tyranno-

porteat, illorum se consilio peracturum spendet. Sicque petita benedictione, Capuam profectus est, ut beati Benedicti coenobium de servitute nequissimi Principis liberaret, ac devotissime illorum orationibus se commendans, posuit super altare beati Benedicti coopertorium purpureum valde pretiosum, auro phrygio ad mensuram palmi in circuitu pulcherrime ornatum.

VIII. Richerius abbas eligitur.

Interea Pandulphus Augustum Capuae praesolari nequaquam ausus, una cum Abbate memorato in arcem sancta Agathae, quam summo studio munitissimam fecerat, per fugam se recepit. Imperator autem in ipsis vigiliis sanctae Pentecostes ingreditur Capuam, postera die egressus urbem, apud Capuam veterem tentoria figit. Adfuit continuo monachi, orantes, ut opere, qua promiserat, exequatur, Abbatem sibi constitui ante omnia postulantes. Ad quos Imperator ex consilio: Non est, inquit, hoc meum: vos unum ex vestris eligite. Respondentibus non se habere idoneum, incongruamque afferentibus, inter tot perturbationes in tanto apice quompiam sine magno vigore ac potentia ordinari, atque ita ex suis optare magnum aliquem praefici; Augustus in priori sententia perseverans, Augustum inquit, sed de congregatione vestra, sicut beati Benedicti Regula praecipit, Abbatem idoneum vobis eligite. Illi nihilominus in intentione pristina perseverantes: Augustus etiam suffragiis suffulti, Richerium tandem, qui tunc Leonensi monasterio praerat, Abbatem sibi constituit summis precibus postulabant. Hoc audito, Imperator moestus efficitur: erat enim sibi ille charis-

PAGIUS

rum manibus eruendas, Italiam revisens, (illic enim anno MXXXVII. fuit) Romam venit. Cum igitur magro exercitu congregato, Italiam ingrediens Romam venisset, optimos ex latere suos viros Capuam mittere placuit Pandulpho Principi, cui, ut bona Sancti Benedicti, injuste a se ablata, omni postposita mora, restitueret, &c. Cumque ii, qui missi ab Imperatore fuerant, Capuam venissent, multis eum eodem Pandulpho verbis frustra habitis ad Imperatorem sine effectu reversi sunt. At vero postquam Imperator se contemptum a Principe vidit, ira commotus, Roma exercitu moto egrediens, Cassinum venit, ac ad B. Patris Benedicti limina descendit, &c. praefatus igitur Augustus Capuam ingressus, eidem Pandulpho Principatus honorem auferens, alterum in locum ejus constituit. Quae fufus Baronius ex Leone Ostiensis refert. Erat adhuc in Italia Imperator die decima octava mensis Julii, quo Cunebilibus, ut ex mox dictis liquet, supremum diem obiit, qui ex Italia circa initium mensis Octobris digressus est, postquam Benedictum IX. in Sedis Romanae possessionem redintegrasset, quod mirum est eceri a Leone Ostiensis, Petro Cassinensi, Victore III. Papa, & a Wippono, qui omnes de iis, quae in Italia egit, sermonem habuere.

simus, & in omnibus negotiis suis utilissimus. At licet primum negare aliquatenus perstiterit, victus, tandem monachorum vel ratione, vel precibus, acquievit. Eumque advocans, revertentem licet ac plurimum stentem in Abbatem eligendum Fratribus tradidit.

IX. Quomodo Pandulphus cum Imp. transegit.

Interea Pandulphus Imperatori per necessarios mandat, veniam postulans, trecentasque auri libras daturam spondens, si ejus gratiam, veniamque mereretur. Cujus auri medietatem se in praesentiarum missurum, pro reliqua filium & nepotem obsides itidem missurum pollicens. Annuit Imperator. Ille continuo pecuniam, & obsides delegat. Quo facto, Pandulphum facti sui protinus poenitet, ratusque civitatem Augusto discedente, facile recepturum, aurum reliquum mittere recusavit. Imperator consilio cum suis Capuanisque magnatibus habito, Guaimario Salernitano Principi Capuani tradidit principatus honorem. Pandulphum quoque ipsius Guainaris suggestione Averse Comitem fecit, Adenulphum vero Capuanum Archiepiscopum, quem nequam ille Pandulphus carceri manciparat, sed di sua restituit; eisque Richerium Abbatem, universamque monasterii causam multum commendans, ut sua hanc vice tuerentur, Pandulphi secum obsides duccis, Beneventum concessit, atque inde per Picenum agrum patriam repetens, expleto vix anno defunctus, Henrico filio reliquit Imperium. Hucusque Leo. Qui & inferius: Hic Conradus Imperator anno Domini millesimo trigesimo octavo, quo sanctus Abbas Richerius ordinatus est, precibus Gisse conjugis, filiique Henrici & Adeoli Episcopi Cancel-

Hermannus Contrafusus, qui hujus restitutionis mentionem etiam non fecit, addit rem a laudatis Auditoribus praetermissam: Papa Archiepiscopum Mediolanensem (nempe Heribertum) Imperatori adhuc rebellantem excommunicat. Quod Chronographus Hildensheimensis his verbis confirmat, praedictus Mediolanensis Metropolitanus ab Apostolico Pontifice post justas crebras ammonitiones communi Episcoporum decreto, in Paschis anathematizatus, & a catu fidelium est segregatus. Qui nihilominus in sua obstinatione perduravit, & Imperatori pro posse in omnibus praesentem & etiam subsequenter annum incommodavit.

IV. Heribertus Archiepiscopus Mediolanensis excommunicatur.

Postquam Wippo res gestas ab Imperatore in Italia narravit, subdit: Reversus Imperator in Bajoariam, agrotantem exercitum medicinis & consilio resiciebat: & dum omne regnum serenitate pacis invenisset illustratum, ejusdem anni autumno Burgundiam adiit, & convocatis cunctis Principibus regni generaliter colloquium habuit cum eis: & aucta desuetam, atque pene delictam legem tunc primum Burgundiam praebere fecerat. Transactis tribus diebus generalis Colloquii quarta die Primatibus Regni tum universo populo laudantibus atque rogantibus, Imperator filio suo Henrico Re-

V. Henricus a Conrado Imp. patre Burgundia Rex dicitur.

CHRISTI 1038.

BENEDICTI IX. PAP. 5.

CONRADI IMP. 12. MICHAEL. IMP. 5.

Iarii sui, apud Beneventum præceptum aureo sigillo bullatum, juxta priorum Augustorum morem de universis monasteriis juribus fecit. Benedictus item Papa Nonus privilegium illi secundum Romanorum Pontificum consuetudinem nihilominus scripsit. Guaimarius Princeps præceptum fecit sancto Benedicto cum aurea bulla de omnibus monasteriis pertinentiis, specialiter de sancto Urbano & Vicalbo, & decima parte totius Civitatis Atinae, &c. Recitat idem plurimorum oblationes, tunc tempore collatas eidem monasterio Cassinensi. Sic Deus, multis gaudiis compensans duodecim annorum afflictionem.

X. Lues occupat exercitum Imperat.

Quod autem ad Imperatoris reditum spectat, quamam adversa in itinere ipsius pati contigerit in suo exercitu, Hermannus sic recitat: Imperator cum ultra Romanas partes peragrasset, indeque per Adriatici maris oras remearet, mense Julio ingens exercitus pestilentia invasit, plurimosque passim extinxit: inter quos Chunchildis Regina, Henrici filii uxor xviii. Kalend. August. defuncta, & ad castrum Lanaburg translata, ibique sepulta est. Hermannus quoque Dux Alemanniæ suis admodum febili morte v. Kalend. August. occumbens, Tridenti tumulatus est. Hæc ipse.

XI. Divina ultio in Pandulphum.

Sed dicere non prætermittamus, quæ aliquamdiu post hæc scelestissimum tyrannum Pandulphum secuta sunt mala, cum videlicet ab eo, qui aufert spiritum Principum, ex hac vita divulsus, ad supernum tribunal reus ad sententiam accipiendam vocatus, quam meruit, ad poenam est condemnatus. Idem enim Leo, quæ Deus fieri nota mortalibus voluit, ad aliorum admonitionem ita posteris tradidit (a): Quo tempore cum Sergius Magister militum, qui Neapolitana urbi præsidebat, venatum in ipso S. Paschali sabbato pergens, silvam cum pueris ad apros capiendos esset ingressus, ac reusis retibus, ad insequendos eos sese cum canibus per silvam hac illucque diffunderet: aper antequam retis laqueo fugiens involveretur, occupatus a venatoribus confossus & captus est. Cum autem hora jam tardior esset, & sol ad occasum vergens atram umbram jam pene induceret terris: memoratus Magister militum, ne noctis tenebris impeditur, ad reditum, sumpta secum venatione quam cæperat, omni cum familia domum ocyus remeare cepit: uni ex

(a) Leo Off. l. 2. c. 62.

PAGIUS

Regi regnum Burgundia tradidit, eique fidelitatem denuo jurare fecit. Quem Episcopi cum ceteris Principibus in Ecclesiam Sancti Stephani, qua pro capella Regis Soloduri habetur, deducentes hymnis & canticis Deum laudabant, populo clamante & dicente, quod pax pacem ge-

pueris, Pythagoræ nomine, ut rotia colligeret mandans, & se perniciousiter subsequeretur. Puer itaque collectis retibus, cum recto calle dominam suam concitus sequeretur, subito reverendo admodum vultu & habitu monachi ei se obviam conferunt. Cumque timore perterritus, quinam essent, inquireret, illi: Ne, inquam, metuas, tantum sequere nos.

Et cum aliquandiu per eandem silvam graderentur, venerunt ad lacum quemdam cœnosum, ac foetidum valde, aspectuque terribilem, ibique Pandulphum Capuanum Principem, qui paulo ante defunctus fuerat, ferreis nexibus vinctum, atque in illius cœno lacus ad guttur usque demersum mirabiliter ostendunt. Interea, duo nigerrimi spiritus retortas ex agrestibus vitibus facientes, eumque per guttur ligantes, in ipsa lacus profunda miserunt, iterumque sursum extraxerunt. Cumque hæc sæpius facerent, prædictus puer trementi licet voce eum alloquitur, orans, ut sibi, cur talia pateretur, ediceret. Ille vero flens & ejulans roganti puero mox ita respondit: Licet, o puer, pro innumeris sceleribus meis infinita tibi poena præparata sit: nullam tamen ob aliam causam ista, quam cernis, excrucior poena, nisi propter aureum calicem, quem de monasterio beati Benedicti sacrilega ductus cupiditate abstuli, eique moriens etiam restituere neglexi. Sed obnixè te precor, ac per JESUM Christum Dominum, cuius ego infelix præcepta contemnens, in hanc sum demersus voraginem mortis, obtestor, ut Capuam ad uxorem meam vel ipse pergas, vel nuntium dirigas, qui ei & tormenta quæ parior, nuntiet, & ut calicem monasterio sancti Benedicti reddat. Indicat & ille: Quid, inquit, prodest, si ei nuntiavero? non enim, quod te viderim, vel quod talia patiaris, creditura est. Ad quem ille: Hoc, ait, et signum ex mei parte, quod te miserim, dabis: Quod Pandulphus Guale filius calicem ipsum sub pignori habeat, & ut reddita, quam illi debuimus, pecunia recipiat, illum, ac sancti Benedicti monasterio, omni post posita mora, restituat, sibi celeriter, rogo, insinuare non differas. His dictis, viso ab ejus oculis elaboratur. Puer autem mox, ut domum regressus est, infirmitate detentus, intra paucos dies defunctus est. Ea vero quæ viderat, quæve sibi fuerant dicta, omnibus ad se

XII. Quas apud inferos poenas dederit sacrilegus Princeps.

nevaret, si Rex cum Casare regnaret, reversus Imperator per Basileam descendens, Franciam Orientalem & Saxoniam, atque Frisiam, Pa- cem firmando, legem faciendo revisit. Ita Wippo.

CHRISTI 1038.

BENEDICTI IX. PAP. 5.

CONRADI IMP. 12. MICHAEL. IMP. 5.

venientibus patefecit. Pandulphus etiam ipse, qui causa pignoris calicem apud se habebat, hoc ipso tempore, nescio qua causa, Neapolim pergens, hæc omnia ex ore ipsius Pythagoræ se audisse mihi postmodum retulit, per quem ipse quoque Pythagoras uxori illius omnia, quæ de viro ejus viderat, vel quæ ipsi mandaverat, Capuæ nuntiavit. Illa sibi potius, quam viro consulens, pretium, quod vir ejus mutuo acceperat, reddere noluit, neque calicem recipere, neque modo restituere curavit. Hæc huic operi idcirco inserenda putavimus, ut qui ista audierit, metuat &c.

XIII. (a) Petr. Dam. ep. ad Rom. t. 13.

(b) Leo Off. l. 2. c. 84.

XIV.

Pandulphi Principis exitus.

Sed & ad hoc tempus spectare noscuntur, quæ nos, secuti (a) Petrum Damiani, ad tempora Ortonis Secundi Imperatoris referentem, de ejusdem Pandulphi damnatione ad inferos superiori Tomo posuimus, quæ hic fuerant collocanda ex sententia Leonis (b) Ostiensis, exactiori censura res gestas suis quasque temporibus tribuentis, & quod tunc accidit, ita narrantis:

Eo etiam tempore servus Dei quidam Neapolitanae regionis in prærupta rupe juxta viam publicam solitarius morabatur. Hic dum nocturno tempore psalleret cellulæque fenestram horarum explorator aperiret; videt repente multos nigros homines, velut Aethiopes, longo ordine incidere, onustoque sæno sagmarum minare. Cum, quinam essent, curiosus inquireret, cuiusve rei gratia jumentorum pabulata multa pararent: demones, inquit, sumus, neque pecoribus alendis pabula, sed fomenta ignium ferimus hominibus comburendis. Præstolamur enim proxime Capuanum Principem Pandulphum, qui jam extremum spiritum fundit. His auditis vir Dei, nuntium protinus Capuam dirigit exploratum: qui veniens Pandulphum jam mortuum reperit. Quo defuncto Vesuvius mons in flammam erupit, tantaque resina sulphurea congeries ex eo protinus fluxit, ut torrentem faceret, atque decurrente impetu in mare descenderet. Hæc Leo de visione Pandulphi animæ ad inferos condemnata, ostensa tum Eremitæ: sicut & alias sæpe Deus significare consuevit ex ignibus ob oculos hominum positis, inferni flammæ iræ Dei, vindices nobis invisibiles, ut ejusmodi exemplis haud incongruis ea declaret, quæ sacris eloquiis comminatus est tormenta peccantibus, cum ait Apostolus: (c) Secundum duritiam tuam & impenitentem cor tuum thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationis justitiae Dei. Nec quod ad foenum spectat, Apostolico caret (exemplo) monente nihil aliud agere peccantes quam in sui combustionem colligere foenum &

(c) Rom. 2.

(d) 1. Cor. 3.

stipula ad diem Domini, nempe retributionis, quia ut ait, in igne revelabitur.

Cæterum etsi post ejus scelera poenas, quas dedit miser hic & apud inferos, modo narrare visum est opportunum; tamen adhuc plures vixisse eum annos liquet. Nam & de molitionibus ejus, postquam Conradus Imperator recessit, hæc Leo Ostiensis habet: (e) Interea Pandulphus, relicto in arce filio, ad expugnandam Capuam ingenium vertit, seque Constantinopolim contulit cum Basilio suo, opem ab Imperatore petiturus. Cui Imperator, Guaimari præmonitus nuntiis, non modo nullum adiutorium tulit, verum in exilium protinus egit, ubi duobus annis, quibus Imperator ipse superfuit, miseram vitam ducens, relaxatus tandem, & absque ullo effectu reversus est. At secundum elogium reproborum, in Apocalypsi divinitus pronuntiatum: (f) Qui nocet, noceat adhuc; & qui in sordibus est, sordescat adhuc. Aliam in justiore viam tentat ad recuperandum principatum, dum Northmannos colligens, quos sciret in Italia commorari, illis pro stipendio bona Cassinatis monasterii pollicetur. Sed eos Deus, præcibus religiosorum (g) pulsatus destruxit, Rudolpho eorum Principe ea die, qua erat monasterium invasurus, repentina morte subducto. Demum vero per Henricum Imperatorem, ingenti auri pondere (h) perfoluto, restitutus in principatum, sed numquam conversus ad Deum talem quem audisti, vitæ exitum perpetuo damnatus incendio, infelix accepit. Quod Deus non ejus causa, cui non profuit, sed ad posterorum utilitatem duplici voluit innoscere visione, quo mortales omnes, præsertim vero Principes dicerent pietatem illud semper ob oculos positum Domini monitum: (i) Quid prodest homini, si universum mundum lucretur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? habentes, atque jugiter ad sobrietatem, & prudentiam comparandam animo revolventes.

XV. Pandulphi usque ad obitum res gestæ.

(e) Idem ib. c. 66.

(f) Apoc. 22.

(g) Leo Off. l. 2. c. 76. 77.

(h) Idem l. 2. c. 81.

(i) Mat. 16.

Quod spectat ad res boreales, hoc ipso anno, nobilis Ecclesia Polonorum magnopere fluctuavit, immo dirum est passa naufragium invasione finitimorum Bohemorum sub Brzetislao ipsorum Duce. Immanem tragediam, hanc accurate descripsit ex antiquioribus Annalibus Longinus, cuius cum nobis fides magis probata reddatur, hic totius facti seriem ejusdem verbis totidem describemus. Sic se habet:

Civili & plus quam civili nobilium videlicet & popularium furore regnum Poloniae Brzetislao Bohemiarum Duce intellegens dilaceratum & collisum & suo Re-

CHRISTI
1038.BENEDICTI IX. PAP.
5.CONRADI IMP. 12.
MICHAEL. IMP. 5.

ga atque Principe destitutum, invadere illud velut paratam prædam & amplioribus incommodis afficere, nullam illic sciens se resistendam habituram constituit. Ad quod illud non solum acceptæ in excacatione avi sui Boleslai Ducis Bohemiam per Boleslaum Polonia Regem injuria facta memoria, & livor & odium simulque occupandi alieni regni, aut saltem exterminandi stimulat ambitio, & prava voluntas. Collecta itaque nobilitum & agrestium multitudine Poloniam ingressus civitates ejus magis opulentas & insignes, Uratislaviam videlicet & Pohniam, oppidaque vicis, & villas que civilis stridor nondum deleverat, diripit & exurit. Ad Gnesnam tandem Polonorum metropolim perveniens, illam, quoniam nec situ nec arte munita erat, sed neque defensores habebat, facile capit. Et quoniam in urbe tam vulgata & famosi nobilem prædam suæ avaritia prout rebatur, suffragam non reperit (neque enim illic nisi vilia mancipia relicta erant) ad prædanda diripiendaque sacra templa animum ambitione astuantem convertit. Sed illico omnipotens Dei dignatio potentia suæ virtutem ostendens, mirabili prodigio, ne sacer locus maximo & præcipuo suo prædaretur thesauro, providit, & quantum sacrilegi facinus profanus & impius Brzetislaus esset admissurus monstravit. Dum enim Dux ipse Brzetislaus Ecclesiam S. Mariae Metropolitam Gnesnensem spoliaturus advenisset in ipso limine & aditu, tam ipse, quam omnes milites sui, & universa plebs cecitate & morbo lethargico, qui illos amplius quam tri-duo detinuit, quoties Ecclesiam irrumperere & sacra dirumpere tentabant, fuerit percussi. Interea autem dies illorum trium pietate Agni caelestis, quæ Polonos verbere suæ plage multari, non ad extremum tamen consumi permisit, procuratas inducias, pauci ex ministris Ecclesie Gnesnensis, qui cæteris metu belli percussis diffugientibus remanserant, corpus S. Adalberti Pontificis & martyris in ea conditum, quod verisimiliter Bohemos existimabant sublaturus e loco in quo annis pluribus universali devotione quieverat, abstrahunt, & in loco vili fabulo obrutum recondunt. Sub illis quoque diebus Brzetislaus, Bohemiam Dux in quæque propinqua vastationem jusserat extendi, & agrestes capi, in eam spem adductus, quod discordia Polonorum intestina sua quoque vastatione infesta Respub. Polonorum dissoluta Bohemica fieret angustior. Jam Bohemos & Ducem eorum Brzetislaum examinationem lethargica & cecitas a spolio in sacra perpetrando trium dierum continuatione deterruerat, resque

apud eos, prout dignum erat, in prodigium & religionem versa, futuri sacrilegi facinus, ejusque magnitudinem demonstrans, conceptum furorem dissolvebat. Severus tamen Pragensis Episcopus, qui bello injusto hujusmodi se miscuerat, & Gnesnæ præsens aderat, Bohemorum animos sua sponte in prædam & spolia proclives, ad proficquendam ceptum scelus animat & accendit, asserens lethargia & excacationis incommodum non propter in sacra Ecclesie Gnesnensis per eos commitendum spoliolum, sed propter veteres Bohemorum prævaricationes & scelera in Catholicam religionem, abutendo illicitis connubiis, perpetrando homicidia, committendo adulteria, sectando ebrietates, sabbata dieque festos operibus servilibus violando, incestuose vivendo, sepulturas mortuorum in locis profanis neglectis adibus & cæmeteris sacris faciendo, & templis spolia inferendo, pauperes opprimendo, injusta judicia exercendo, commissa accidisse. Ad quorum expiationem Severus Pontifex Pragensis, Duci & Bohemis tri-duanum jejunium indicit. Quo expleto, jusjurandi execratione se astringunt, ab omnibus enormibus facinoribus, quibus hactenus se inquinaverant, cessaturos. Post hæc Ecclesiam Gnesnensem ingressi, dum solita non ferrentur cecitate, ad diripienda singula sacra, & omnem Ecclesie suppellectilem rapacem animorum & manuum ingluviem, favere eorum divinitatem credentes proposito, intendunt. Corruptis autem Ecclesie Gnesnensis, qui remanserant, ministris, non probris solum & cruciatibus, sed etiam amplissimis promissis illos sollicitant, ut ubinam corpus beati Adalberti Pontificis & martyris depositum sit, ostendant. Et illi quidem prudenti & industria vafrice, us, corpus Gaudentii Gnesnensis Archiepiscopi, & beati Adalberti germani ostendunt: illudque esse corpus beati Adalberti mentiuntur. Creditum est illico a Bohemis. Nam & sarcophagi, locique & ornamentorum pontificalium, quibus vestitum erat corpus Gaudentii, qualitas fidem figmentis faciebat. Tollunt itaque Bohemi corpus Gaudentii, & immensa lætitia, putantes se corpus beati Adalberti martyris adeptos esse, exultant, & vulgaribus canticis Ecclesiam Gnesnensem replent. Deinde illud magna solemnitatis pompa de Ecclesia efferunt, & in castra sua traducunt. Quæ quidem ludificatio justissima Dei lege & providentia evenisse Bohemis credenda est. Qui enim verum Dei & suum tunc Pontificem, pluribus probris contumeliis & injuriis viventem affecerant, qui eum geminata vice de sede sua ignominiose ejecerant, quique seorsim cede fratres suos

CHRISTI
1038.BENEDICTI IX. PAP.
5.CONRADI IMP. 12.
MICHAEL. IMP. 5.

suos & universum genus suum odio & livore necaverant, ejus sacrum corpus Polonis, qui eum susceperant, honorificaverant, ejus monitis salutaribus paruerant, ejus corpus ex Prussia transfulerant, auferre divinitate decernente judicati sunt indigni. Sed nec Sanctus ipse passus est ossa sua ad gentem apostatricem referri, quæ, quantum in ea erat, & in præsentem in se, & in absentem in suos savens, sui nominis memoriam conata est e rerum natura pertinaci animo tollere, & abolere: & quorum vivens consortia solebat fugiendo aspernari, ab eisdem non tulit corpus suum conungi, neque in Bohemiam ex Polonia auferri. Convertit post præmissa Brzetislaus Bohemia Dux animum ad cætera. sacra diripienda, & quinque fratrum & martyrum corpora, videlicet Joannis, Benedicti, Isaac, Matthæi, & Christi, quos sub Boleslao Primo Polonorum Rege, in loco ubi nunc est oppidum Czarniow, eremiticam vitam in artissima conversatione agentes, monstravimus martyrum passos, quæque Boleslaus Rex Primus ex loco Passionis eorum Gnesnam transfulerat. Imaginem insuper Crucifixi ex puro auro per Boleslaum Primum Polonorum Regem fabrefactam, & trecentas habentem libras, triplici pondere corpus ejus appendentem: item tres tabulas, quibus altare majus adornatum fuerat, auro puro & variis pretiosisque lapidibus & gemmis superbas, per eundem Boleslaum Polonia Regem donatas, cæteraque Ecclesie Gnesnensis vasa & candelabra rapit, & sacrilego facinore Ecclesiam Gnesnensem pluribus suis sacris ornamentis & decoris spoliat. Neque his contentus, campanas nobiles & in magnitudine, valore, atque sono raras aufert, & cum his omnibus, & populi rusticiani Ann. Eccl. Tom. XVI.

utriusque sexus multitudine, quam captam tenebat, in Bohemiam reversus est: & Pragam in vigilia S. Bartholomæi ingressus, sacras prædas in Ecclesia majori Pragensi collocat, & deponit. Captivos vero rusticos Polonorum, inter quos sacerdotes ministrique Dei videbantur (tanta enim erat Bohemorum crudelitas, ut nec a Christi Domini manum continerent) in colonias deduci distribuique ordinavit; corpus sancti Christi unius ex quinque fratribus, Moravia instantius petentibus, Olomucensi Ecclesie quæ noudum cathedrali tunc fungebantur honore, donavit: quod apud illam in eam usque diem sub tabulis argenteis auro tinctis requiescit, suoque titulo & nomini cathedra Olomucensis extat dicata. Hucusque Longinus. Quomodo autem de tot tantisque sacrilegiis anno sequenti delatæ sint per Legatos ad hoc missos ad Romanum Pontificem accusationes, & quid adversus sacrilegos fuerit judicatum; suo loco ex eodem auctore auditurus eris.

Hoc eodem anno defunctum esse S. Stephanum Hungariæ Regem, qui his temporibus vixere, nobiliores Chronographi scriptis tradidere, Hermannus & Marianus Scorus, qui & mala post ejus obitum subsecuta singulis certisque annis consignarunt, quæ ut fieri contigerunt, recens audita scripserunt, ut plane solidior eorum fides haberi debeat, quam Cartutii, vel Bonfinii recentiorum auctorum, ante annos quatuor eundem ad Deum transitum referentium. Leo Ostiensis ad hæc posteriora tempora potius, quam anteriora reducens ejus obitum de oblatione ab eo missa paulo ante ad monasterium Cassinense sic ait: (a) Circa hoc tempus sanctæ memoriæ Stephanus Hungariæ Rex, qui gente sua ad Fidem LIII Cbri-

XVI.
S. Stephanus
Hungariæ
Regis
obitus.(a) Leo Ostiensis
lib. 2. c. 79.PAGIUS
VI.
Mortuus
S. Stephanus
Rex
Hungariæ.

A num. XVI. ad XIX. sanctum Stephanum Hungariæ Regem hoc anno spiritum Deo reddidisse, non solum Hermannus Contractus & Marianus Scorus a Baronio laudati; sed etiam Wippo ad annum MXXXVII. testantur: Eodem anno, inquit Wippo, Stephanus Rex Hungarorum obiit, relinquens regnum Petro filio sororis suæ. Hunc Hermannus de Venetia natum dicit. Cartutius in Vita ejus diem emortualem notavit, festum nempe Assumptionis beatissimæ Virginis; sed annus in ea Vita corruptus, ibi enim Stephanus mortuus dicitur anno Dominice Incarnat. millesimo tricesimo quarto: quod librariis attribuendum, qui in diebus, mensibus & annis memorandis, sive eos ciffis expriment sive integris literis, sæpe peccant. Ab initio conversionis suæ Stephanus usque ad mortem Ecclesie favit. Glaber lib. 3. cap. 1. ubi de ejus conversione egit, addit: Tunc temporis caperunt pene universi, qui de Italia & Gallis ad Sepulchrum domini Hierosolymis ire cupiebant, consuetum iter, quod erat per fretum maris, ommittere, atque per hujus regionis patriam transitum habere. Il-

le vero (nempe S. Stephanus) tutissimam omnibus constituit viam: excipiebat ut frater, quoscumque videbat, dabatque illis immensa munera. Cujus rei gratia provocata innumerable multitudo tam nobilium, quam vulgi populi, Hierosolymam abierunt. Innocentius Undecimus ejus festum die secunda mensis Septembris celebrandum instituit ob victoriam a Christianis ea die in Budæ expugnatione e Turcis reportatam. Regnum Hungariæ fundavit S. Stephanus, quod a posterioribus Regibus auctum ad Adriaticum & Euxinum usque extensum, per tot sæcula contra Tartaros & Turcas validissimum Christianorum propugnaculum fuit.

Lupus Protospata in Chron. testatur Normannos primum hoc anno in Siciliam venisse: Descendit Michael Patricius, & Dux, qui & Sfondili vocabatur, & transfretavit cum norum in Maniaci Patricio in Siciliam; quod & Chronographus Barenfis habet. Hujus expeditionis causam narrat Leo Ostiensis lib. 2. cap. 68. per idem tempus, inquit, Maniacus Dux ab Imperatore Cpolitano cum exercitu ad debellandos

VII.

Primus
Norman-
orum in
Siciliam
adventus.

CHRISTI
1038.BENEDICTI IX. PAP.
5.CONRADI IMP. 12.
MICHAEL. IMP. 5.

Christi conversa multis post mortem virtutibus claruit: auream crucem valde pulchram sancto patri Benedicto direxit, multis Abbatem flagitans precibus, ut aliquos monachos ad instituendum in illis partibus monasterium mitteret. Cujus votis Abbas obtemperans, duos de senioribus monasterii misit. Quod autem Salomonem ejus successorem ponit, est omnino corrigendum; non enim Salomonem, sed Petrum habuit successorem, ut Hermannus ait, fororis suæ filium.

XVII.
(a) Cart. in vita S. Stephan. c. 21. Sur. 2. 4. die Aug.

De ejus autem ad Deum transitu Caruitius ista; (a) Sentiens adesse migrationis tempus, accessit Episcopis & primoribus palatii, Christiano nomine gloriantibus, primum tractavit cum eis de substituendo Rege; deinde paterne admonuit eos servare Catholicam Fidem, quam acceperant, amare justitiam, fraternæ charitati studere, humilitati dare operam: ante vero omnia novellæ Christianismi plantationi curam & sollicitudinem adhibere. His dictis manus & oculos ad cælum erigens: Regina cælorum, inquit, mundi inclita reparatrix, tuo patrocinio sanctam Ecclesiam cum Clero, & Episcopis, regnumque cum primatibus & populo tuis precibus commendo. Quibus nunc ego ultimum vale dicens, animam quoque meam tuis manibus committo. Instabat tunc præcipua solemnitas & lætus Angelis & hominibus Assumptionis beatissimæ Mariæ dies, in cujus gaudiis, ut sui corporis fieret dissolutio, precibus a Domino contendit, lacrymis & gemitibus impetravit sperans cumulatoris misericordiæ se spem habiturum.

XVIII. Aderat ergo felix ille dies, ejus obitu mox felicitatis aliquam accessionem habiturus: circumstant cum Clero Episcopi, cum ministris Principes & Comites. Rex in medio jacens sacram percepitunctionem sanctamque animam corporis & sanguinis Christi recreatam viatico, anno Dominicæ Incarnationis * MXXXIV.

PAGIUS dos Saracenos in Siciliam missus: cum Apulia atque Calabria milites in auxilium convocasset, Legatos ad Gaumarium (qui Princeps Salerni erat, ejusque amicus) misit: orans, ut Normannorum illi auxilium mitteret. Addit Leo, Gaumarium ejus precibus annuisse, & aliquot Normannos ad eum misisse. Cumque jam maxima Siciliæ pars recuperata esset, & Syracusana civitas capta paulo post in sua redeuntibus Græcis atque Normannis, Saraceni mox cuncta, quæ amiserant, receperunt. Sed de his legendus Malaterra, Sumontius in Hist. Regni Neapolitani, alique, qui referunt Græcos Normannorum gloriæ invidentes male eos habuisse.

VIII. In Lusitania vero Ferdinandus Magnus, qui nuper Legionense Regnum Castellæ Regno adjunxerat, victricis arma in Saracenos etiam vertebat, eosque ad extremos Durii fines in

in manus perpetua Virginis & sanctorum Angelorum, æternæ quietis beatitudinē inferendam tradidit. Hucusque de ejus migratione Cartuitius, qui eundem mandatum sepulture tradidit Albaregali in Ecclesia sanctæ Dei genitricis Mariæ ab ipso ædificata, ejusque opera proxime dedicata. At invidia diaboli factum est, ut diu multumque regnum Hungaricum bellis civilibus & externis fuerit exagitatum, non sine magno Christianæ tum coalescentis religionis detrimento.

Quod ad res pertinet Orientis, Constantinopoli hoc anno Indictione sexta, tribus ferme mensibus laboratum est teræmotu, & assidua fame afflictus est populus, quando Imperator Thessalonicensem Archiepiscopum, sibi eum clericis negantem digno supplicio eundem affectum ac relegatum privat. Sic tum temporis ipso Imperatore sibi etiam quæ erant Ecclesiastici juris, impie vendicante. Rem gestam Curopalata ita describit: Cum clerici Thessalonicensis accusassent Theophanem Metropolitanum, ut qui contineret consueta ipsorum cibaria: Imperator, qui Thessalonicæ morabatur, verbis ipsum blandis hortabatur, ne Ecclesiæ populum cibariis a lege concessis privaret, qui cum acerbe & aspere se gerens, non obediret, decrevit Imperator ipsum fraude circumvenire, ejusque avaritiam punire. Mittit igitur quendam ex suis ministris, ab eo petens mutuari sibi centenarium unum, quoad Byzantio sibi aurum afferretur. At ille adhibito jurejurando inficiatus est se habere nisi triginta libras. Et hunc quidem faceffere jussit Imperator; missique qui penam ejus perscrutarentur, reperit auri centenaria triginta tria, ex quibus clericis dat quæcumque ipsis debebantur a primo anno sacerdotiæ Theophanis, usque ad præsens tempus: reliqua distribuit pauperibus, & Metropolitanum ab Ecclesia expellit, in quodam

XIX.
Clades Orientales.

veteris Lusitaniæ parte bello exagitabat. Hi anno superiori, Hispaniæ Regibus inter se dissidentibus, Castellam, Legionem & Gallaciam devastarant; verum currenti Ferdinandus, post varia minoris momenti oppida erepta, visum urbem in intima Lusitania positam circumfedit, ac tandem vi expugnavit, uti narrat Sandovallius in ejus Vita ex veteri Diario, quod Andrex Refendii Viri doctissimi fuit: Era MLXXVI. IV. Kal. Julii capitur Viso a Rege Fredenando die XVIII. postquam obsideri capta est. Sequenti die horta tertia traditur munitio (arx scilicet a Duce Saraceno valide defensa.) Capitur ibi occisor Regis Adefonsi (Alphonfi nempe V. Legionis Regis, ictu sagittæ, dum eandem urbem obsideret, anno MXXXVII. occisi, ut ibidem insinuavimus), quem Rex (nempe Ferdinandus) jussit necare a sagittariis, excavatis prius

CHRISTI
1038.BENEDICTI IX. PAP.
5.CONRADI IMP. 12.
MICHAEL. IMP. 5.

dam agro relegat, præfecitque metropoli Prometheum &c.

XX.
Saraceni a Græcis victi.

Qua pariter sexta Indictione Georgius cognomento Maniacus militia clarissimus ad debellandos Saracenos Siciliam occupantes mittitur: qui feliciter pugnans, primum eorum prostravit exercitum, indeque tredecim civitates cepit, demumque universam Insulam sibi subegit. Hæc Curopalata. De his agens Leo Ostiensis hæc habet: (a) Per idem tempus Maniacum Dux ab Imperatore Constantinopolitano cum exercitu ad debellandos Saracenos in Siciliam missus, cum Apulia atque Calabria milites in auxilium con-

PAGIUS oculis, ambabus manibus, & pede de armotoste (erat armotoste instrumentum, quo sagittarius, dum ballistam contenderet, utebatur) eadem Era XI. Kal. Augusti capitur Lameco ab eodem Rege, sedente Zadan. Ibn-Huim filius Huvim Abo Asem post multa pugna. Iste fuit major Regulus Regulis de Lameco & multa populavit loca, a Durio usque Tanara & Vauca flumina. Postea Era MLXXVII. (anno nempe Christi MXXXIX.) capiuntur in extrema Durii cis & citra multa villa, &c. & usque ad Ripa Tagi. Dein post ca-

scivisset, Legatos ad Gaumarium, Principem Salernitanum misit, orans ut Normannorum illi auxilium mitteret. Ejus ille precibus annuens, Voillelmum Dragonem & Voivfridum Tancredi filios, qui a Northmannis nuper advenerant cum trecentis aliis Northmannis militibus misit. Cumque maxima jam Siciliæ pars recuperata esset, & Syracusana civitas capta, eidem Duci a sene quodam S. Lucia mausoleum proditum est, ejusque corpus inde sublatum, & in theca argentea positum, Constantinopolim cum omni honore & reverentia transmissum est. Hæc Leo.

S. Lucia corpus Constantinopolim tranlatum.

L III 2

Mil-

pta varia veteris Castellæ oppida in Regnum Toletanum ingressus Almonem Regem Saracenum vedigalem fecit, uti habet idem Sandovallius, tam in Hispaniæ Monasteriis, quam in Vita Ferdinandi Regis, qui addit, Ferdinandum, summa pietate in monasterium S. Petri Cluniacensis affectum, illud annua multorum aureorum pensione impertivisse. Unde non mirum, si cognomento Magni exornatus fuerit; cum tot illud victoriæ de Mauris reportatæ pepererint.

JESU CHRISTI ANNUS 1039.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS 6.

CONRADI IMP. 13. MICHAELIS IMP. 6.

I. Milleſimus trigeſimus nonus annus fequitur, Indiſtione ſeptima inchoatus, quo Nonis Junii, ipſa Pentecoſtes die tertia, Conradus Imperator apud Trajeſtum Friſſe inopinata morte ſubito deceſſit. Hæc Hermannus & alii ejuſdem temporis Scriptores. Vacat Imperium; in regnum autem Germaniæ ejus filius Henricus ſucceſſit, ab ipſo Rex antea inſtitutus. Quod autem Glaber (a) anno quadrageſimo primo poſt milleſimum contigiſſe tradat Conradi obitum, error putatur in codice irrepiſſe, ut loco, unde quadrageſimo anno, vitio librario- rum poſitum ſit XLI. Leo autem (c) O-

PAGIUS SÆC. XI. An. Erz Hiſp. MLXXVII An. He- gize CC- CCXX- XI. in- choato die 22. Septemb. ſer. 7. A. C. 1039. 1. Obitus Conradi Imp.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6532. © 12. G. 2 14. P. 15. April. Indiſt. 7. JESU CHRISTI 1039. BENEDICTI IX. PAPÆ 7. HENRICI III. REG. 1. MICHAELIS PAPHLAGONIS IMP. 6.

AD num. I. Anno Dominice Incarnationis MXXXIX. inquit Wippo in Vita Conradi Salici, dum Imperator Conradus jam in filio ſuo Rege Henrico Regni rem, imperii autem ſpem bene locatam conſideret: cumque pene omnia per regnum ad libitum ſuum inclinata videret, ipſo anno diem Sanctum Pentecoſtes apud Trajeſtum civitatem Friſiæ celebravit, ubi cum ſacraſſimam ſolemnitatem venerando magnifice cum filio & Imperatrice coronatus procederet ad menſam, medioſeri dolore correptus eſt, tamen, ut tanta diei latitiam perturbaret, dolorem diſſimulavit. Sequenti die, cum morbus lethalis vehementer inſiſſeret, Imperatricem cum filio Rege ad prandium exire jubet de cubiculo. Inter ea Imperator finem ſibi imminere ſentiens, ſicut in vita ſanus, in actu ſemper conſtans & ſtrenuus fuit, ita in extremis nihil ſegnioris ſidei permaſit: & vocatis Episcopis corpus & Sanguinem Domini, & Crucem ſanctam cum Reliquiis Sanctorum apportari fecerat: & erigens ſe cum lacrymis valde affectuoſus, in conſeſſione pura, & oratione inſtenta, Sanctorum communionem & peccatorum remiſſionem devotiſſime accipiens, Imperatrici

ſtientiſ hunc annum terminum certum poſuit vite Conradi Imperatoris. Quod pertinet ad res Orientis, cum Michael Imperator, in dies magis magisque a demone, quo obſidebatur, acriter torqueretur, nec (inquit Curopalata) inveniret, qua ratione ſe liberaret, miſit in omnes regiones & inſulas preſbyteris ſingulis nummos duos, monachis unum baptizavitque recens natos pueros, traditis ſingulis nummo uno & malliareſtis quatuor. Tamen nihil horum profuit, immo vero malum augebatur, opitulante quoque hydropiſi morbo. Hoc tempore etiam frequentes terræmotus facti ſunt

& filio Regi Henrico per ſua monita valentius, ex hac vita migravit XI. Nonas Junii (legendum cum Chronographo Hildensheimenſi. II. Nonas Junii) feria II. Indiſtione VII. [1] Idem habent alii Hiſtorici, qui de Conradi Salici morte mentionem fecere. Trajeſti autem Friſiæ civitatis nomine, non Trajeſtum ad Moſam, ſuperius appellatum, ſed Trajeſtum inferius, quod tum Friſiæ urbs habebatur, Wippo intelligit. Ea Vita Baronii tempore lucem non viderat, ideoque ex ea Hiſtoria Eccleſiaſtica illuſtranda fuit. Filius ejus domnus Heinrichus in omni quidem virtutum exhibitione perſtrenuus ante ſcilicet in ſpectabilem regni monarchiam generali Cleri, populique prælectione nunc autem ſine quavis contradictionis moleſtia, ſumma Chriſtianiſmi concordia, ſolio patris Deo gratias eſt inſubornatus, inquit Chronographus Hildensheimenſis.

Ad num. II. Narrat Baronius ex Curopalate, cum Michael Imp. in dies magis magisque a demone torqueretur, miſiſſe in omnes regiones pecuniam Preſbyteris & Monachis; morbum tamen, accedente etiam hydropiſi auctum eſſe. Verum initio ejus Imperii ex Michael Pfello oſtendimus, Michaelem a Dæmone obſeſſum non fuiſſe, ſed ſonico morbo laboraſſe.

Ceterum, inquit Pfellus, Imperator manifeſte jam gravi corpore intumuerat, intercutemque aqua laborare cunctis palam erat. Quam ob rem tum alia præſtabat, ut morbum averruncaret, expiationibus uſus & luſtrationibus, tum & in ſuburbano pro manibus ad ortum Solis illuſtre templum extruxit, haud omnem ejus crepidinem baſimque evertens, ſed fundamenta prioribus majora circumducens. Erat enim ibi fanum quoddam nihil ipſum ſplendidum

II. Arrepticius Imp. Michael fruſtra laborat.

II. Michael Imp. a grotat.

III. Templum adificat.

NOTÆ [1] Dies qua Henricus poſt patris obitum ſolemniter inauguratus fuit, quæ a Pagio hic non proditur, eruitur ex diplomate ejuſdem Henrici producto a Cl. Lamio in tom. 3. Delic. Erudit. pag. 144. ad alteram partem Chronici Leonis Urbevet. Datum eſt autem pro Monafterio S. Salvii, & ita conſignatur. data XVII. Kal. Julii anno Dominice Incarnat. MLV. Indiſt. VIII. anno autem Domini Henrici tertii Regis Imperatoris autem ſecundi ordinationis, ejus XXVI. Regni quidem XVII. Imperii vero IX. Actum Omiclo. Si ergo Regnum poſt obitum Patris anno 1039. ſuſcepit & anno 1055. die XVII. Kal. Julii ejuſdem Regni annum XVII. numerabat, liquet profecto Regnum illud captum fuiſſe intra ſpatium quod a die 11. Non. Junii ad diem XVII. Kal. Julii intercedit, & cum unica tantum dies Dominica die 10. ejuſdem menſis intra ſpatium illud contineatur, ea forte dies exordium regni cenſenda eſt. MANSE-

CHRISTI 1039.

BENEDICTI IX. PAP. 6.

CONRADI IMP. 13. MICHAEL. IMP. 6.

ſunt, & inbrium magna vis decedit, graſſatusque eſt morbus, Angina dictur, ita ut non poſſent vivi mortuos efferre. Ita infelix Orientalis Eccleſia, ubi ſchiſmate ſe diviſit a capite, omnibus chariſmatibus, quæ (a) ſicut unguentum, ſcendebant (ait Pfalmus) in barbam barbam Aaron, & profluabant in totum corpus uſque ad oram veſtimenti ejus, privata fuiſſe cognoſcitur, ut non fuerit facile reperire, qui his temporibus vel unum fanaret energumenum, aliudve aliquod miraculum ederet: nec eſſet, qui iram Dei placare poſſet, ingruentibus licet gravioribus ubique malis. Hæc quidem ita ſe habuiſſe, ipſorum hiſtorici, res eorum diſſuſe proſecuti, ut Curopalata, haud fidem dubiam faciunt. Subdit autem idem auctor, quod ipſe Michael Imperator, relicta Joanni fratri Imperii cura, jugiter moraretur Theſſalonice apud S. Demetrium martyrem, idem ſupplicans ac petens, ut ab obſidente demone liberaretur. Sed eſt levamen aliquod ſenſit aliquando, numquam tamen potuit liberari. Hoc anno (ut Longinus eſt auctor) miſſa eſt legatio ab Eccleſia Polonorum

(n) Pſal. 132.

III.

PAGIUS

IV. Magia falſe in- cuſatus.

ad Benedictum Romanum Pontificem: Legatio quanam occasione, ſic aperit idem auctor ſub hoc eodem Redemptoris anno milleſimo trigeſimo nono: Gravem & enormem Gneſnenſis Eccleſiæ depravationem, per impium Brzeiſlaum Bobemiæ Ducem & ſuum exercitum, in ſacrarum & Deo dedicatarum rerum ſublatione, & in Bohemiam aſportatione commiſſam, Metropolitanus Gneſnenſis Stephanus primus, qui ſucceſſit Boſuthæ, moleſto & amaro animo ferens Racheſini Archiepſcopi Cracoviensis, caterorumque Episcoporum Poloniæ communicato conſilio, Nuntios notabiles Romam miſit, coram ſummo Pontifice & Cardinalibus, de perpetrato per Ducem Brzeiſlaum, & Bohemos ſacrilegio queſturos: Qui cum ad Urbem acceſſiſſent, & coram Benedicte Papa Nono, audientia obtenta, nefanda Duci Brzeiſlae & Bohemorum facinora, ſacrilegia in Deum & Sanctos ejus, ſpolia in ſacra & templa, cædem & captivitatem in Orthodoxos & Fideles, rapinam in omnes ſideli narratione expoſuiſſet: Severum quoque Pragenſem Episcopum omnium ſacrilegiorum hujusmodi participem & conſcium fuiſſe, ſacrilegiaque ſingula ejus ſuaſu & conſilio fuiſſe patrata ſignificaf-

facii extiterunt. Sin autem falſus, meus rurſus ſcopus viſtor exeat. Ad me ſane quod attinet, qui ſciam ex hominum genio eſſe, ut fingant crimina, haud facile vulgi rumoribus ac calumniis animam accomodo: ſed ea que feruntur argumentis probans, inde mihi ipſe rerum fidem ſtatuo. Novi certe hominem, & poſt adeptum imperium, omnis virtutis edidiſſe ſpectem, nec divinis ſolum templis animam adhibuiſſe: ſed & viris Philoſophicis operam dediſſe, ac eximie coluiſſe, Philoſophos autem dico, non qui rerum ſubſtantias ſcrutentur, nec qui mundi primordia quaerant, ſua vero ſalutis principia nulla cura proſequantur: ſed qui ſpecto mundo cum ſupra mundanis ac caeleſtibus vitam inſtituant.

Quis enim cum latuit ejus generis hominum? quam non terra, mariſque ſcrutatus eſt Philoſophorum, rupiumque anfractus, & antea abditas phos & terra cuvernas, ut quem in eis latitantium gravibus deprehenderet? deprehensos autem in Regiam ad- ductos, quo non honore proſequebatur? pulvere affectos conſperſos detergens illorum pedes, tum illis circumſuſus, ſuaſiterque deoſculans; necnon i- pſorum pannos laceros in occulto geſtans; atque illos quidem in Regio thoro collocans, ipſe vero in humile quoddam ſtratam grandi quodam lapide caput ſuſtinnente, ſe ipſe proiciens, aliaque admirationis plena præſtabat. Dico autem non cui propoſitum ſit, ut laudationem contexam, ſed ut ea qua geſta ſunt, in Annales referam. Quod enim vulgo cavere ſolent, ne cum iis quorum oblaſa ſunt corpora, leproſiſſeque conſuetudinem habeant; ille magnificentius quid agebat, qui ſe ad illos conferret, vultumque exeiſis illorum corporibus ac ulceribus admoveret: atque etiam ſiſu confoveret, & amplexaretur atque balneis recrearet, velutique dominis ſervus emptitiſ illis aſſaret. Obſtruantur ergo nequiſſimorum hominum ora, nec co- rum

scabant: Pontifex Romanus non secus, quam iustum erat, motus, longam cum Cardinalibus, aliisque qui tunc in Urbe aderant, Prelatis, tenuit deliberationem. Et cum omnium pari unanimique sententia execrabile scelus in Gnesensem Ecclesiam commissum mucrone Ecclesiastico vindicandum censeretur, diversa tamen eadebantur in modo ultionis inferendo vota. Et alii quidem Brzetislaum omni Ducali honore, & Fidelium communiōne privandum esse censebant: alii per triennium in exilium agendum, nempe salutrem aliquam peregrinationem ad loca sancta suscipiendo, tanto temporis spacio patria cariturum. Severum vero Episcopum Pragensem a Pontificali gradu deiciendum, & in monasterium pro expiatione tanti sceleris, perpetuam illic poenitentiam acturum, tradendum, damnandum esse. Alii tam Ducem Brzetislaum, quam Severum Pragensem Episcopum usque ad plenam omnium sacrorum restitutionem anathematizandos fore. Hac ultima sententia velut mitior, & media ab omnibus accepta est.

Verum quoniam Sedes Apostolica, parte altera non audita, decreta sua promulgare non consuevit; personalis contra Ducem Brzetislaum, & Severum Episcopum Pragensem citatio promulgatur. Quorum Nuntii dum Romam advenissent, &

IV. In bello iusto abstinentium.

PAGIUS

VI. Emma Regina cum Hardecanuto filio in Angliam redire cogit.

rum linguis maledicis ac calumniis tinctis veneno Imperator subiacet. Pluribus postea Pfeilus de piis ejus fundationibus & exercitiis agit.

Hoc anno Emma Angliæ Regina, quæ Harald Angliæ Regis persecutionem fugiens in Flandriam secesserat, Hardecanutum Daniæ Regem & Eduardum filios ad se vocavit. Rem verbis Encomiastes ejusdem Regiæ narrabit: In tanta postea securitate, Legatus suo filio mittit Eduardo (est is Eduardus cognomento Confessor, quem Regem videbimus) postulatam, ne versus se pigraretur venire. Quibus ille obaudiens equum conscendit, & ad matrem usque pervenit. Sed ubi eis copia data est mutuo loquendi, filius se matris fortunas edocet miserari; sed nullo modo posse auxiliari, cum Anglici Optimates nullum ei fecerint jusjurandum. Quæ res indicabat a fratre auxilium expetendum, &c. Post cujus reditum, nuncios Hardecanuto filio suo legat, &c. Ardebat enim animo, fratris (nempe Alfridi nefarie occisi) injurias ultum ire, imo etiam matris legationi parere. Hinc utrique rei providens, quam maximas potest navium militumque parat, &c. Denique maris ira pacata, omnique tempellate sedata, prosperis statibus sinus pandit, velogum: seque secundo usus cursu, ad Brugensem se se applicuit portum, &c. Nec longe post filio cum matre morante, & memorata visionis promissa spectante (jam enim dixerat in somno ei significatum fuisse Haraldum periturum) nuntii lata ferentes nuncia adventant: qui videlicet Haraldum mortuum nunciant, qui etiam referunt Anglicos ei Principes nolle adversari, sed multimodis jubilationis sibi con-

pro scelere sacrilegii diluendo verba coram summo Pontifice facerent, scelus illud, de quo per Ecclesiam Polonicam accusabantur, non dissentire Ducem Brzetislaum, & Episcopum Severum admittisse non tamen tameritate, inquit, impia, sed devotione, & pietate forsitan stulta, Sanctorum ossa, cæteraque sanctuariorum vasa ex Gnesna sublata, & Pragam relata esse. Bellentim jure, quod Polonorum genti inferebat, credidit se spoliū illud juste Brzetislaus Dux nosse, & populus Bohemicus admittisse. Tum vero Papa, Nuntiis correptis, stultam & deliram eorum executionem ostendit; nec licere quantumcumque justo bello Ecclesias Dei suis sanctuariis, & rebus Deo dicatis spoliari, aut ossa Sanctorum de locis Catholicis, sine Sedis Apostolicæ speciali auctoritate & consensu transferri, cum bella hominibus, non caelestibus, & sacris indicere conveniat. Proinde autem singula sanctuariorum Ecclesiæ Gnesnensis, cæterisque Polonorum Ecclesiis crepta aut restituerent, aut tam Ducem Brzetislaum, quam Severum Episcopum Pragensem Apostolico rigore scirent excommunicandum.

Legati vero Bohemorum, omnium ablatorum restitutione Ducis & Episcopi nomine repromissa, tam Ducem, quam Episcopum ad complendum, quæ verbo pro-

V. Corruptur rectum iudicium.

latari. Unde regnum hereditario jure sibi debitum non dedignetur repetere, & sua dignitati, eorumque salutis iuxta in medium consulere.

His Hardecanuto, materque animati repetere statuunt oras aviti regni. Cujus rei fama, ut populares impulit aures, mox cuncta dolore & luctu compleri cerneret, &c. Sic toto plangebatur litore, sic ab omni plorabatur populo afflante, &c. Tandem vicit amor patriæ, & Rex omnibus viritum osculatis, & stibilibi eis dicto vale, cum filio, suisque altum petit mare, non absque magna lachrymarum utrimque fusa ubertate. Igitur Principes Anglici parum prevenisse fidentes legatione, antequam ab illis transfretaretur, obvii sunt facti, optimum factu rati, ut & Regi, Reginaque satisficerent, & se devotos eorum dominationi subderent. His ita peractis, & omnibus suis in pacis tranquillitate compositis, fraterno correptus amore nuncios mittit ad Eduardum rogans, ut veniens secum obtineret regnum. Qui fratris justisoni obediens, Anglicas partes advehitur, & mater, amboque filii regni paratis commodis nulla lite intercedente utuntur. Hic fides habetur regi sociis, hic inviolabile viget fedus materni fraternique amoris. Quæ narratione Encomiastes Emma Regiæ opusculum suum absolvit, cui eo major fides habenda, quod narret quæ videre potuit. Hac autem partim hoc anno, partim sequenti, gesta. Mallesburienensis enim lib. 2. de Gest. Reg. Angl. cap. 12. Huntindoniensis, & Simcon Dunelmensis produnt, Hardecanutum Regem Flandriam decessum ad Eminam matrem hoc anno venisse, & infrequenti Haraldum Regem obiisse.

VII. Mortuo Haraldto re & luctu compleri cerneret, &c. Sic toto plangebatur litore, sic ab omni plorabatur populo afflante, &c. Tandem vicit amor patriæ, & Rex omnibus viritum osculatis, & stibilibi eis dicto vale, cum filio, suisque altum petit mare, non absque magna lachrymarum utrimque fusa ubertate. Igitur Principes Anglici parum prevenisse fidentes legatione, antequam ab illis transfretaretur, obvii sunt facti, optimum factu rati, ut & Regi, Reginaque satisficerent, & se devotos eorum dominationi subderent. His ita peractis, & omnibus suis in pacis tranquillitate compositis, fraterno correptus amore nuncios mittit ad Eduardum rogans, ut veniens secum obtineret regnum. Qui fratris justisoni obediens, Anglicas partes advehitur, & mater, amboque filii regni paratis commodis nulla lite intercedente utuntur. Hic fides habetur regi sociis, hic inviolabile viget fedus materni fraternique amoris. Quæ narratione Encomiastes Emma Regiæ opusculum suum absolvit, cui eo major fides habenda, quod narret quæ videre potuit. Hac autem partim hoc anno, partim sequenti, gesta. Mallesburienensis enim lib. 2. de Gest. Reg. Angl. cap. 12. Huntindoniensis, & Simcon Dunelmensis produnt, Hardecanutum Regem Flandriam decessum ad Eminam matrem hoc anno venisse, & infrequenti Haraldum Regem obiisse.

PAGIUS VIII. Canonici Regularis ante hoc seculum non instituti.

Canonicos Regulares, qui communi domo communi mensa, ac communibus bonis utuntur, & Sancti Augustini Regulam profitentur, hoc seculo initium habuisse, certum tandem esse debet. Nulla enim ante hæc tempora hujus institutionis in Scriptoribus Ecclesiasticis apparent vestigia, & Abaelardus prioribus sæculi infrequentis annis eam tunc novam fuisse, his verbis indicat: Cur & vos ipsi Canonici Regulares a vobis ipsi noviter appellati, sicut & noviter exorti, magno ambitu murorum claustra extra septem more Monachorum ab illecebris & tentationibus sæculi mansuetis divisi? Ita ille in Epist. III. pag. 236. contra quemdam Canonic. Regul. Nicolaus quidem II. in Concilio Romano anno MLIX. habito, de Canonicis Regularibus loquens ait: Rogantes manemus, ut ad Apostolicam, communem scilicet, vitam summo opere pervenire studeant. Quo similibusve locis Gabriel Pennotus in lib. de Canonicis Regul. alique plures innixi, Canonicos a tempore Apostolorum in Ecclesia fuisse credere. Verum ex hoc & aliis hujusmodi locis non magis sequitur, hoc vivendi genus ab Apostolis originem sumere, & prioribus Ecclesiæ sæculi viguisse, quam Monachos Eliæ & Elisæi tempore jam floruisse, ex eo quod S. Hieronymus, Sozomenus, alique, horum originem ad utrumque referre videantur; utrobique enim de similitudine vitæ tantum sermo est, quia Canonici Regulares in communitate viventes Apostolorum imitatores sunt; ideoque eorum institutio Apostolica dici potest. Denique vanum est effugium quorundam Scriptorum qui respondent Abaelardum in præfata Epistola de Canonicis Ordinis Pramonstratensis, qui revera novi erant, intelligendum; luce enim meridiana clarius patet Abaelardum loqui de omnibus omnino Canonicis Regularibus in tota illa Epistola qua ideo omnes contrariæ sententiæ falsæ demonstrantur.

IX. Nullum certum habent institutum.

Frustra quis quaereret, horum Canonicorum certum auctorem ac institutorem; cum Canonicorum Regularium Societates in variis Regionibus erectæ ab una aliqua domo profectæ non sint; sed singulæ pro personarum conditione & temporum ac locorum opportunitate natae exortæque fuerint. Cum enim Canonici præcepta Canonum negligerent, & a præfata Canonicorum observatione longe deflecterent, non desuere, qui hæc damna reparare, & salubria malis grassantibus remedia adhibere conati fuerint. Quidam sanctam hanc institutionem Ivoni Carnotensi Episcopo,

promiserant, obligant, largis sermonibus pollicendo, tam Ducem, quam Episcopum decreto Apostolico in omnibus devote & humiliter parituros. In hanc pollicitationem dimissi, plerosque Cardinalium Nuntii Bohemorum adeunt, pluribusque largitionibus, & promissis illos sollicitant, ut suis consiliis, & suffragiis decretum Apostolicum de restituendis sanctuariis Ecclesiæ Gnesnensi rescindant, aut si rescindere non possent respectibus aliquibus, executionem ejus suspendant. Inscati Cardinales preitis, & precibus, cæptam in sacrilegium, Principemque severitatem & ipsi remittunt, & Pontifici remittendam persua-

dent. Non convenire, ajunt, gravitatis Apostolicæ, Ducem Bohemiæ, qui per Nuntios suos omnia illicite recepta restitutum, & præceptis Apostolicis se exhibet statutum, censuris aliquibus percellit, & in fugillationem publicam Principem parere paratum adduci; ne injuste irritatus, ad rebellionem justam se commiserat. Hæc auctor. Tales erant illi a Benedicto creati sui similes Cardinales. Verum ejusmodi iudicium hoc anno ceptum, ad quadriennium usque productum cum in Ecclesia Romana inter tres conflatum est schisma, idem demonstrat his verbis, quæ sequuntur, cum pergit: Multifaria tunc erat Sedem Romanam ambi-

qui apud Bellovacos Canonicos Regulares in Ecclesia S. Quintini primus congregavit, magnusque ejus promotor fuit, attribuunt. Verum hæc verba, quæ apud Sigebertum in Chron. ad annum MLXXXVIII. leguntur, addititia sunt, ut patet ex accurata Auberti Miræi editione, in qua hæc non habentur: Ab hoc tempore cepit restorere in Ecclesia B. Quintini Bellovacensi Canonicus Ordo, primum ab Apostolis, postea a Beato Augustino Episcopo regulariter institutus, sub Magistro Ivone venerabili ejusdem Ecclesiæ Præposito, postea Carnotensium Episcopo. Et si Sigebertus id scripsisset, aliud non indicaret, quam hunc ordinem eo anno in Ecclesia S. Quintini tunc primum visum, quod & Sigeberti Interpolator tantum intellexit. Ex variis Canonicorum Regularium congregationibus aut domibus nulla antiquior Sarrufensium, quæ Avenione hoc anno exorta est in Ecclesia sancti Rufi extra muros Avenionenses, in æde S. Rufi sacra, quæ congregationi nomen fecit. In libro enim 3. Historiæ Avenionensis lingua Italica a Fantonio Castruccio Carmelitano scriptæ cap. 9. referatur Diploma Benedicti Episcopi Avenionensis in cuius fine legitur: Actum publice in Avenione civitate sub die Calendarum Januarii anno Incarnat. dominica MXXXIX. Ait Benedictus quosdam Ecclesiæ suæ Clericos divino amore tactos scilicet Arnaudum, Odilonem, Pontium, & Durandum a se postulasse, ut religiose vivere possent in Ecclesia S. Rufi, jamdiu deserta & inhabitata, seque eis prædictum Ecclesiam cum decimis & oblationibus aliaque in præfata Diplomate expressa concessisse. Refert postea ibidem hic Historicus Rescriptum Urbani II. datum Tricastri indicatione III. XIII. Kal. Octob. anno dom. Incarnat. MXXVI. concessum Arberio Abbati ejusque fratribus in Ecclesia S. Rufi extra muros Avenionenses canonicam vitam professis, in quo omnia, inquit Urbanus, quæ Episcopi Avenionenses Benedictus, Rosagnus, & Gibelinus vestra Ecclesia contulerunt, confirmo.

X. Primum eorum monasterium Avenione fundatum.

XI. Priores ejus Abates ignoti.

Castrucius & San-Marthani in Gallia Christ. Tom. IV. nullum monasterii S. Rufi Abbatem Arberio antiquiorem exhibent, sed quem uterque Arberium Jacobus Peritus in Notis ad Poenitentiale Theodori Archiep. Cantuariensis pag. 614. Arbertum appellat ex chartulario Ecclesiæ S. Rufi, ex quo refert Privilegium ei ac Urbano II. concessum Indi. III. decimo tertio Kal. Octob. anno dom. Incarnat. MXXVI. Quod si Arberius idem sit ac Arbertus,

CHRISTI 1039.

BENEDICTI IX. PAP. 6.

CONRADI IMP. 13. MICHAEL. IMP. 6.

Vientium, & de ea contententium collisio. Nam Sabinensis Episcopus, qui se Salvastrum nominabat, & Joannes Archiepresbyter sancti Joannis ante portam Latinam, qui & Gregorius Sextus, contra Benedictum Nonum Papatum usurpabant. Quapropter persuaso Cardinalium, censurarum promulgationem corrupta mente contra Ducem Bobemia dissuadentium, tunc facile admissa est, & justitia Po-

lonorum concertatione hujusmodi, & schismate de Papatu protelata & impedita, suppressaque, Polonorum Pontificibus illam promovere, & sollicitare desistentibus; bello insuper civili Polonia regnum premente emarcuit. Hucusque Longinus. Et quidem a Benedicto illo Pontifice quid aliud expectandum erat, quam judicia cuncta recta subverti? At de schismate suo loco dicendum erit.

Qua-

PAGIUS tus, jam ab anno MLXXXIV. Abbatiam S. Rufi regebat; Bernardus enim Comes Bifuldunensis in Catalaunia ei donationem quandam fecit, recitaram in eadem Appendice Canonum Theodori Archiep. Cantuariensis, in qua dicitur; *Dono Deo & Ecclesia S. Rufi qua sita est super fluvium Rhodani* (prope urbem Avenionensem), & domo Alberto ejusdem loci Abbati, atque Clero ibidem domino fervienti Ecclesiam B. Mariae Virginis. Quae donatio dicitur facta anno MLXXXIV. Baluzius lib. 4. Marcae Hisp. pag. 465. laudata verba interpretatur de Ecclesia Sancti Rufi Valentinae Diocesis in Delphinatu. Verum non nisi anno MCLVIII. Canonici Regulares S. Rufi Avenionenses Valentiam traducti sunt, ut infra videbimus. Post Arberium, quem mox diximus eundem esse ac Arberium San-Marthani & Castrucius Adelbertum S. Rufi Abbatem faciunt, atque Urbanum II. ei direxisse rescriptum in scriniis Abbatiae San-Rufensis asservatum. Suspicio tamen tria haec esse ejusdem Abbatis nomina, quorum duo corrupte scripta fuerint. Sed quidquid hac de re sit, initio saeculi sequentis Leiberium Scriptis clarum Abbatem fuisse ostendemus. Series enim horum abbatum accurare nobis digerenda, ut tandem certo consistat Anastasum Papam hujus nominis IV. numquam Abbatiae San-Rufensi praefuisse, licet Onuphrius id tot Historicis persuaserit. Porro Ordo Canonicorum Regularium ex initio obscuro in maximam paulatim evasit claritatem & pal-

mites a mari usque ad mare extendens, plurima non solum per Galliam; sed etiam per Hispaniam & Italiam Monasteria instituit, multos viros pietate & doctrina praestantes Ecclesiae dedit, ejusque, praeter San-Rufensem, aliqua alia supersunt Congregationes, & familiae sortium viventes.

Fundata Abbatia San-Rufensi *Safuvialo* postulavit ab Hugone Episcopo Tornacensi, quatenus sibi liceret in villa *Falempini*, aut *Phalempini*, aedificare Abbatiam, utque ibi *stanni* post biliret pauperum Christi Clericorum, eam *San-Ru-* que sub obtentu charitatis dotaret *appenditiis* fensum terrarum atque familiarum, unde haberent *antiquissimam*. *Abbatia* *Clerici* *alimoniam*, quod *Safuvialo* ab eo hac conditione obtinuit, quod *curam* animarum Episcopus electo ab ipsis fratribus *Priori* delegabit *ipsum cateruula*. Actum Tornaco anno Incarnat. MXXXIX *in die*. VII. imperante gloriosissimo Rege Henrico an. XII. Hugone Praesulatum agente anno IX. ideoque hoc Christi anno ante diem decimum quartum mensis Maii, quo Henricus Galliae Rex annum Regni XIII. inchoavit. San-Marthani Tom. IV. Gall. Christi. Chartam fundationis, & nomina variorum Abbatum Abbatiae *Phalempini* exhibent, indeque intelligimus, hanc Abbatiam Ordinis Sancti Augustini nunquam San-Rufensi subditam fuisse, ac cito alias in unica domo consistentes in Gallia erectas. Meminit Canonicorum *Falempini* Stephanus Tornacensis in Epist. 272.

XII. Abbatia Phalempini post biliret pauperum Christi Clericorum, eam San-Ru- que sub obtentu charitatis dotaret appenditiis fensum terrarum atque familiarum, unde haberent antiquissimam.

JESU CHRISTI ANNUS 1040.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS 7.

VACAT.IMP.OCCID. I. MICHAELIS IMP. 7.

I. S. Chunegundis Augustae obitus.

Q Uadragesimus post millesimum incipit annus Indictione octava, quod decus Germaniae sancta Chunegundis Augusta, sancti Henrici Imperatoris conjux tam inter sanctimonialia professa, ubi annos quindecim in observantia monasticae disciplinae laudabiliter transegit, tertia Martii ex hac vita ad Deum, praemium acceptura migravit Bambergae. Quae cum proxime moritura Augustalia ornamenta ad pompam cadaveris parari videret, haec dixisse tunc fertur: *Amictus iste non est meus, auferite hinc: ornatus hic alienus est: istis terreno sponso, & his caelesti sum copulata. Nuda de utero matris meae egressa sum, nuda revertar illuc: his miseris carnis vilem materiam involvite, & corpus meum juncta tumulum fratris mei ac domini Henrici Imperatoris, quem me vocantem videtis, in proprio loco reponite. Quibus jam dictis, in manum Domini spiritum commendans, migravit in caelum. Cujus sepulcrum Deus pluribus miraculis illustravit.*

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Hoc eodem anno Magnus Ferdinandus Rex Castellae & Legionis obsessam S. Jacobi Apostoli, post longam obsidionem in deditonem accepit a Mauris. Poro de auxilio Apostoli, Regi in proeliis impertitii consueto, evidens dubitanti Graeco homini argumentum est per visum apertum. Is enim cum religionis causa visitaturus corpus Apostoli ex Oriente venisset Compostellam, tempore obsidionis Conimbricae civitatis, audiretque multorum sermone firmari, sanctum Jacobum in proeliis saepe visum insidentem armatum equo opitulari Fidelibus adversus Mauros: derogans fidem dictis, verbis his illorum assertionem derisit, dicens: Sanctus Jacobus non miles, sed piscator fuit. Sed sequenti nocte per visum admonitus didicit veritatem: siquidem visus est sibi videre eundem armati hominis specie pugnare pro Christianis Apostolum, quo tempore Ferdinandus porius est civitate, ut certo nuntio cognitum postea fuit. Cum etiam

II. S. Jacobum punare adversus Mauros est demonstratum.

M m m m ipse

gund. Imperatrix V. Nona Martii obiit. [I] Nam illud Chronicon a diversis Scriptoribus continuatum, & qui haec scripsit, ab anno C M X C V. ad annum circiter M X L continuationem suam perduxit. Certe quae is Auctor per haec tempora in litteras mittit, ea se vivente peracta non obscure subinde insinuat, fusiorque est in rebus singulis annis narrandis, quam qui postea idem Opus usque ad annum M C X X X V I I. perduxit. Hinc Anonymus ille Cunigundam *pia memoria* appellat, quia paucis annis antequam Continuationi suae manum admovisset in Coelum migrarat. Lambertus Schafnaburgensis, qui ipsomet teste anno M L V I I I. in Diocesi Moguntina vestem Monasticam accepit, & Presbyter ordinatus in jejuniis autumnali Hierosolymitanum iter suscepit, *Cunigundes* mortem eodem, quo Chronographus Hildensheimensis anno, recitat.

Cunigundes & *Henrici* conjugis sacrarum exuviarum apud Bambergam Franconiae urbem depositio, & frequentia ad illas patrata miracula eam valde illustrarunt; licet enim Cunigundis in monasterio *Conjugia*, ubi Sanctimonialis facta, per annos circiter novem vixerit, & diem extremum obierit, sepulcrum tamen *Bambergae*, ubi Sanctus Henricus conjux ejus quiescebat, elegit. Colitur variis diebus, & in variis Germaniae urbibus, &

II. Ab Innocentio III. canonizata fuit.

ut

PAGIUS SAC. XI. An. Erae Hisp. M. LXXVIII. An. Hegirae CC. CCXX. XII. inchoato die 11. Septemb. A. C. 1040.

ANNO PERIODI GRAECO-ROMANAE 6533.

© 13. FE. 25. P. 6. April. Indict. 8.

JESU CHRISTI 1040.

BENEDICTI IX. PAPAE 8.

HENRICI III. REG. 2.

MICHAELIS PAPHLAGONIS IMP. 7.

A D num. I. Baronius, Bollandus ad diem III. Martii, alique Sanctae *Cunigundes* Imperatricis, Virginis, conjugis, viduae, & demum Sanctimonialis Benedictinae mortem cum currenti anno illigant, quia in ejus Vita ab Auctore Anonymo scripta, cap. 3. de ejus Monachatu dicitur: *Quindecim in sancto proposito supervixit annos, tam humilitatis gratia, quam religionis reverentia omnibus admiranda*. Sed cum, ut idem Bollandus fatetur, Anonymus ille post annum M C L X X X I X. floruerit, major hac in re fides habenda Chronico Hildensheimensi, in quo ad annum M X X X I I I. scriptum est: *Pia memoria Cuni-*

NOTAE

[I] N On absque exhibetur hic epitaphium Cunegundae, quod sepulcro ejus impositum jam inde ab ejus obitu reptaretur, ac refertur ab Uldarico Bambergensi in Codice vulgato ab Eccardo in corp. historic. Germanic. Tom. II. col. 5. Anno 1033. *Incarnation. Domin. Indict. I. 5. Non. Martii Cunegunt Imperatrix. Mater pauperum, dives ipsa. divitem migravit ad Christum.*

Aequali merito Cunegunt sociata marito Quem vivens coluit, morte locum tenuit. Felix morte sua, cui vitam contulit illa Mors immortalem continuumque diem. Nam veluti granum moriendo vivificatum Quae bene promisit, centuplicata metit. MANSE

CHRISTI
1040.BENEDICTI IX. PAP.
7.VACAT. IMP. OCCID. I.
MICHAEL. IMP. 7.

ipse Rex Compostellam ad Apostolum venit, eidem de victoria manubias offerens.

II. S. Jacobum pugnatum ad-versus Mauros est demonstratum.

III.

Hoc eodem anno, assistente & favente Dominico Flabanico Duce Venetiarum, celebratum est Venetiis Concilium Provinciale in Ecclesia S. Marci (sub Urso Patriarcha, in quo pleraque spectantia ad Ecclesiasticam disciplinam statuta fuerunt. Quorum meminit in suo brevi Chronico Andreas Dandulus.

Quod spectat ad res Orientis, hoc anno, eadem Indictione octava (ut habet Curopalata) cum, revocato ex Sicilia Maniaco majestatis reo constituto, Sarraceni ex Africa venientes Insulam iterum occupassent, sola relicta Messana, quam Catacalus profectus Imperatoris tenebat: eam obsidentes Sarraceni, & jam ob victorias elati, & negligentiores redditi, atque socordes cum essent: Catacalus ista intuens, jussit sacrosanctum sacrificium Missae primum offerri; inde vero milites omnes sacra Eucharistia participando muniri; moxque in hostes irrumpens, imparatos offensos omnes vel trucidavit, vel fugere coe-

PAGIUS

ut notat Bollandus, quemadmodum in Ecclesia Romana pia viget consuetudo, ut Festis Sancti Petri Apostoli fiat commemoratio Sancti Pauli Apostoli, ac vicissim in hujus festis illius recolatur memoria; ita in Ecclesia Bambergensi hi sanctissimi conjuges non separantur, nec de uno eorum aliquod festum celebratur absque alterius implorato suffragio. Coeptum maxime agi de *Cunigundis* Canonizatione apud *Caelestinum* III. Papam Sed cum is anno MCXCVIII. vita functus esset successor ejus *Inocentius* III. eam Sanctarum Catalogo adscripsit III. Kalendas Aprilis Pontificatus sui anno III. Christi MCC. Bullam Canonizationis Bollandus citatus refert.

III.

Conimbria a Ferdinando Legionis Rege anno MLXIV. capta.

Ad num. II. *Ferdinandus* Legionensis Rex omnium Hispaniae Principum hac tempestate potentissimus ob victorica arma in Barbaros versa *Magnus* cognominatus, *Conimbriam* urbem hac aetate in Lusitania celeberrimam, hoc anno in suam potestatem redegit juxta calculum Mariani lib. IX. de Reb. Hisp. cap. 2. Hanc victoriam Toletanus lib. 6. de Reb. Hisp. cap. XI. sine ulla Chronica temporis nota refert; verum cum de ea agat, postquam capite superiori *Garsia Sanctionis* Navarrae Regis caedem quae anno MLIV. contigit, ut ibidem videbimus, narravit, non dubium, quin Mariana in anno captae *Conimbria* deceptus fuerit; eo magis quo post relatam illam *Ferdinandi M.* victoriam statim sermonem habeat de *Translatione* Reliquiarum S. *Isidori* ab eodem Rege anno MLXIII. peracta, ut anno MLIII. demonstrabimus. Sed conjecturis opus non est, ubi certa documenta habemus. Scribit enim Sandovallius, *Ferdinandum M.* in Regno Legionensi annum millesimum sexagesimum tertium transgressisse, in eoque adhuc fuisse cum Legati sui cum Reliquiis Sancti *Isidori* Episcopi Hispanensis ex ea urbe redire. Ipso autem hujus Translationis tempore Monachi Benedictini monasterii *Lerovani* Ferdi-

git. Sed accipe rem gestam ab eodem Curopalata: *Quarta autem die, qua consuevimus mediam Pentecosten celebrare, Catacalus cognomento Combustus, animadversa negligentia & socordia Sarracenorum, & ut illi sine ulla cura & sollicitudine degunt, nihil curantes eorum, qua intra muros fierent, suo exercitu confirmato, cum jussisset sacrificium incruentum perfici, simulque cum omnibus particeps fuisset divini sacramenti, circiter prandii horam apertis urbis portis, maximo impetu in adversarios erumpit ebrios, & crapula onustos. Ipse primum ad tabernaculum Apocapbar Insulae Principis adequitans, & ille quidem statim interficitur, mollis, & facilius captus praebrietate, ejusque tabernaculum perumpitur. Cadebant etiam alii Sarraceni acervatim praebrietate labentes, & inopinato impetu nihil prorsus virtutis memores. Fuit igitur strages totius exercitus, cum Sarraceni sese mutuo obterentes occiderent ita ut cadaveribus complerentur planities, & proxima convalles, & flumina; captaque sunt omnia castra auro, & argento, & margaritis, pretiosisque*

Sarraceni divinitus superati.

nandum monuere, *Conimbriam* a Mauris occupatam non satis munitam esse, eisque facile eripi posse. Quare Rex de ea expugnanda cogitavit, qua in suam potestatem relaxata praefatis Monachis Privilegium concessit, quod Sandovallius e Latino barbaro in linguam Castellanam vertit, refertque pag. 12.

In eo dicitur, Monachos *Ferdinandum Carionis* in Regno Legionensi existentem convenisse *monse* Januario Era MCII. anno scilicet Christi MLXIV. hunc exercitum statim congregasse; eodemque *monse* Januario *Conimbriam* obsidione cinxisse, sed quia civitas fortissima erat, Mauri obsidionem per quinque mensium spatium tolerarunt, *monse* scilicet Februario, & quatuor sequentibus; cumque exercitus victualibus indigeret, a Monachis *Lorvanensibus* per aliquot dies ea suppeditata sunt, sed tandem Mauri oppidum dedidere. Monachi a *Ferdinando Migno*, ut in suo Diplomate ipsemet, ait, nihil aliud postularunt, quam Ecclesiam & domum in urbe *Conimbriensi* & confirmationem Privilegiorum ab ejus Decessoribus sibi largitorum. Datum tunc a *Ferdinando* Privilegium illud scriptum *monse* Julio, Era, MCII. anno scilicet Christi millesimo sexagesimo quarto, subscriptumque a tribus Regis filiis *Alphonso, Sanctio & Garsia*, & a pluribus Castellae Proceribus. Sandovallius refellit fabulas posteriorum Scriptorum, qui obsidionem *Conimbriensem* septennalem fuisse tradidere, atque aliquos Historicos Hispanos scribere Sanctum *Jacobum* Apostolum armorum insignibus decoratum obsidentibus apparuisse, ac diem quo urbs capienda esset, eis aperuisse; quod inter alios habet *Rodericus Toletanus* loco citato; sed cum neque *Ferdinandus Magnus* in laudato Diplomate, neque *Pelagius Ovetensis*, neque alii Antiqui rei adeo memorabilis mentionem fecerint, hujusmodi apparatus parum verosimilis.

IV. Conimbria per menses quinque obsessa.

Harald-

CHRISTI
1040.BENEDICTI IX. PAP.
7.VACAT. IMP. OCCID. I.
MICHAEL. IMP. 7.

isique lapillis referta, quos (ut fertur) medimnis milites disjere. Et ita omnis Sicilia, qua brevi tempore a Maniaco subacta fuerat, brevi quoque negligentia, & vitio ducum, rursus in potestatem Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS V. Hardecannus fit Rex Angliae.

Haraldo Angliae Rege hoc anno demortuo, ut superiori diximus, idque *monse* Aprili, ut habet *Malmesburiensis*, cum *Hardecannus* Canoni magni filius in vicino Belgio Brugis ageret, communi civium suffragio, & Procerum fere omnium, electus est, & ante mediam aestatem, ut *Vigorniensis*, vel *media aestate*, ut *Vestmonasteriensis*, ait in Angliam venit, sed sui imperii tempore nihil egit dignum potestate Regia, subdit *Vigorniensis*. Nam mox injuriarum, quas vel sibi, vel *Emmae* Reginae matri suae *Haraldus* fecerat, memor, ipsius *Haraldi* corpus effodere, & in *Gronnam*

tem *Sarracenorum* pervenit, cum sola *Messana* eo modo, quo diximus, relicta fuisset, iterum recuperata est. Haec *Curopalata*, ex quo & *Cedrenus*.

M m m m 2 An-

(idest paludem) proicere jussit. Quod cum projectum fuisset; id extrahere, & in flumen *Tamefis* mandavit proicere. Adhuc ipso Regni initio gravissimum onus civibus imposuit, ut classaris suis, per singulas naves viginti marcas, ex pollicito pensaret, indeque contumeliam fama & amoris suo detrimentum iniecit, inquit *Malmesburiensis* lib. 2. de Reg. cap. 12. denique Episcopatus ad subfellium suum traxit, de Episcoporum Sedibus disposuit, hos pressit, illos extulit, idque specie pietatis, quae Regnum ejus non parum, obscurarunt.

JESU CHRISTI ANNUS 1041.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS 8.

VACAT. IMP. OCCID. 2. MICHAELIS IMP. 8.

I. Moritur Michael Imp.

ANus quadragesimus primus post millesimum Indictione nona inchoatus sequitur, quo mense Decembris, incepta jam Indictione decima, Michael Imperator ejus nominis Quartus, cum regnasset annos septem, & menses octo, moritur, confessus poenitere se commissi facinoris in Romanum Imperatorem, ac desens vere poenitentis specimen edidit: creditum autem scelus potius fratris ipsius Joannis machinatione commissum, quam ejus voluntate, viri aliqui pii. Hæc Curopalata, qui addit, eadem hora a Zoe Augusta coronari justum Michaelæ cognomento Calaphatem, filium Stephani patruelis Impera-

toris, quem & adopravit in filium, qui paulo post in eam ingratus, e throno depositam, atque in monacham antoniam in exilium misit. Quod cum populo innotuisset, una omnium voce repudiatur, lapidibusque insectatur, coactus in sacrum templum confugere, ac revocare Zoen in Imperium, licet a populo vocata esset soror ejus Theodora jam detonsa in monacham, ut imperaret. Instans adhuc populus in eum, ejusque fratrem, ambos e templo detractos, perque vias raptatos privavit oculis. Quod factum est mense Aprilis anno sequenti. Hæc omnia Curopalata, atque ex eo Cedrenus, Zonaras, & alii.

Idem

mo erumpit, vimque sexui facit ac pedes ad eum vadit. Is vero, sive eum pudebat quod tot tantorumque malorum illi auctor exiisset, vel quod ejus quoque oblitio eum ceperat, qua Dei memor erat, ipsam ob ingressu inhibuit, ac illa quidem ad Regiam rediit: ipse vero, quod statim vocabant orationis tempus, & ad consuetam cantica erat conuertendum, paulatim lentiusque e lectulo exurgit: pedesque calcaturus cum non praesto essent consueti monachorum coriacei calcei, sed priore scena necdum illi mutata agre rem tulit, nudisque pedibus ad templum venit hinc inde ministris suffulgentibus, anhelans jam atque extremos efflans spiritus. Sic itaque rursus ad lectulum reversus illique cubans, tumque etiam quid parum deficiente spiritu, animam Deo dicit: plurimis per imperii tempus illi gestis ac consiliis habitis. Qua & ipsa inter se contendens, & ex adverso contraria judicans, plura recte facta delictis illis commissis invenio. Nec sane arbitrer virum hunc potius frustratum requie, se meliorem vitam consecutum esse. Obiit igitur ac vitam cum morte commutavit, magno scilicet designato opere, atque virtute, cum annos septem imperium tenuisset, Cedrenus dicit, mortem ejus contigisse Decembris X. die, Indictione decima, postquam imperasset annos VII. menses VIII. quos Pfellus neglexit. Lupus Protospata in Chron. ait etiam Michaellem mense Decembris hujus anni demortuum, sed diem non exprimit. Zonaras Monasterium suburbannum a Michaelæ extractum, in quod secessit, appellatum fuisse dicit monasterium mirificorum Anargyrorum, id est, Sanctorum Cosmæ & Damiani qui Anargyri vocati, quod gratis medicinæ artem exercerent. Ducangius in Constantinopoli Christiana, quia non videtur Michaelis Pfelli Historiam hactenus ineditam, hujus Monasterii mentionem non facit. Michaelæ ægotante Joannes ejus frater de se, omnique familia sollicitus consultiſſimum judicavit, si Imperatorem adduceret, ut Michaellem Calaphatam nepotem, Cæsarem crearet, quod consilium funestissimum fuit, ut rei declaravit eventus. Solemni itaque indicto Conventu cum simulato filio educta Augusta, quod fudebant efficiunt, ipsaque eum in filium assumit, & Imperator ad Cæsaris dignitatem provehit. Porro Joannes tanquam illi univoſo confesso negotio, summaque rerum in fa-

PAGIUS SÆC. XI. An. Era HISP. M. LXXIX. An. Hegira CC. CCKX. XIII. inchoato die 31. Aug. fer. 2. A. C. 1041. I. Michael Paphlago Imp. fit Monachus

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6534.

14. D. 16. P. 22. Mart. Indict. 9.

JESU CHRISTI 1041.

BENEDICTI IX. PAPÆ 9.

HENRICI III. REG. 3.

MICHAELIS CALAPHATES IMP. 1.

AD num. I. Michael Pfellus Michaelis Paphlagonis Imperatoris mortem hoc modo narrat; Imperator ante suam ex corpore translationem, spiritaliorem aliam quarit, translationem, contemnitque imperium, quo & brevi post erat exuendus, omnique affectu superior ac libidine ad Deum transfertur. Ne ulla autem molestia ei fieret, quod sic transferretur, ac Deo confessiones dabat, Regia profectus ad monasterium venit, quod ipse considerat, immo potius a bajulis transfertur. Ubi vero in monasterium venerat, templique pavimento genu posuerat, supplices Deo offert preces, ut ejus obtutibus accepta victima videatur; mundaque post consummationem suscipiatur. Sic itaque sibi propitiato ac placabili reddito numine, ipse se ipsum voluntariam hostiam sacrificiis ac immolatoribus tradit, qui utrimque virum circumstantes precibusque victima preliminaribus in Dei laudes cantico persolutis, Imperiale paludamentum purpuræque intextum exuunt, sacrumque Christi pellicium ac cilicium superinducunt, oblatoque capitis integumento ac stemmate galicam salutarem imponunt: tumque etiam pectore dorsoque cruce armatis, inque viri morem virilitate obtentu animi praeincto illo adversus spiritus nequitia se ipsum dimiserunt. Ad ejus sane animi claritatem ac propositum quod attinet, gaudebat ille quidem ac exultabat, ut qui Deo auspice se vitam mutasset, ac quasi agilis, expeditusque ad spiritus viam effectus esset: illius vero familiarum (ac praecipuo seniorum fratrem) maestas nubes sotam occupabat, ut pra miserantis affectu gemitus tenere non posset. Ac nec Augusta dolorem compos fuit; sed ubi quodam referente rem audierat, virilem omnem aspectum eudenti ani-

II. Moritur.

II. (1) Leo Ost. I. 2. c. 68. Northmanni potiuntur Apulia.

III. Legatio Polonorum ad Benedictum PP. pro recipiendo Casimiro.

PAGIUS

IV. Normanni Apulia potiuntur.

Idem hic annus consignatur a Leone (a) Ostensi, quo Northmanni Arduino Longobardo duce potiuntur Apulia, superatogue Ducliano Græcorum exercitus' principe, eandem provinciam pacifice possident, atque inter se dividunt. Qualiter autem facta sit partitio, idem exacte describit. Quam tyrannicum plane ac impium fuerit tum Northmannorum dominium, sanctus Leo Papa Novus narrat in epistola ad Constantinum Monomachum Imperatorem, quem suo loco inferius reddiduri sumus. Agit de his Curopalata anno sequenti, putansque Northmannos, quod e Francia illuc venissent, esse Francos, Francorum nomine eos appellat.

Hoc item anno legationem Polonorum Romam venisse ad Benedictum Papam pro imperando Casimiro Cluniaci professo monacho, quem Regem constituerent ad propulsandas innumeras clades, quibus Polonia afflictabatur, Longinus affirmat. Ex quo anno Redemptoris consignato, jam plane evanescit dubitatio illa Scriptorum, num videlicet istiusmodi legationem contigerit mitti sub Benedicti Pontificatu, an Clementis, quem non nisi post sex annos constat sedisse Pontificem. At rem novam, Annalibus dignam totidem verbis, quot describitur a Longino, rerum Poloniarum scriptore sincerissimo, reddendam putavimus: Sic enim se habet: Omnibus autem in Polonico regno Republicanam per desperationem deferentibus, nihilque salutare in commune conferentibus, patriæ occasum cum suo exitio propediem venturum, arcibus, aut locis palustribus & invidis proceres & primores inclusi opperiebantur. Republica Polonorum vehementi & interno, & externo hoste deformata, & ad extremam pene internecionem detrusa & depressa: cum singulis quasi quadam tempestate fuissent jactati, splendor quidam velut e caelo demissus pectora primorum inspiravit. Primores enim, & Barones Polonici crebris tractatibus

familiam redulta, haud sciebat qua ratione affluente gaudio uteretur, ejusque impos erat. Enim vero hac ejus molito ingentium impoſterum malorum initium fuit, quique fundamentum visus fuerat omnis familia, everſio factus est, inquit Pfellus, quem video Zonaram passim excipuisse. Mortuo itaque Michaelæ Paphlagonæ, Michael Calaphata ejus nepos Imperium capessivit. Ad num. II. Leo Ostiensis lib. 2. cap. 68. testatur, Normannos Arduino quodam Lombardo Duce peritos esse Apulia, eamque inter se divisisse duodecim Comites constituentes. Quod hoc anno contigisse his verbis docet: Anno dominica natiuitatis MXLI. (quo videlicet anno, ipſo die festiuitatis B. Benedicti Paschalis sabbati dies occurrit) Arduino duce Melibiam primitus (qua caput & janua ta-

CHRISTI 1041.

BENEDICTI IX. PAP. 8.

VACAT. IMP. OCCID. 2. MICHAEL. IMP. 8.

exiguas ejus & exanguis reliquias salvare cupientes, de summa rerum, & quonam modo status prior, & facies Republica reddi posset, consultabant. Et omnium quidem sententia congruebant, sene Rege & Principe, neque mala exorta depelli, neque ad debitum ordinem posse regnum reduci. In eligendo tamen & assumendo Principe erant variis & diversis. Quibusdam enim placebat aut ex vicinis Principibus, aut ex propriis militibus Regem eligi. Sed hac quoque sententia multas secum difficultates futuras, & incommoda trabens, cum videretur, esset, ne eligendus si de Principibus vicinis esset, principatum detrectaret; si vero de genere proprio, ne in contemptum, fastidiumque veniret, damnabatur.

Aliis placebat expulsam, & in exilium missam heredem & filium regium Casimirum quaerere, & omnibus modis ad regni redacere regimen, quo vivente certum esset, quemlibet justum & prudentem Principem regnum Poloniae & lacerram & deforme abnueturum: neque parvi pendendam prolem regiam, cui hereditas & successio debebatur, sed immo avitam in Casimiro sperandam esse indolem; neque alium extare, Principem, qui Republica regni Poloniae æque possit & abrogare deformitates, & instaurare ruinas.

Iniquum insuper esse, Boleslai Magni, primi Polonorum Regis beneficia & in patriam & in se praestita oblitum iri, nepotemque suum eo regno privari, cujus ille virtutis suæ excellentia primus diadema meruit. Hac sententia cum ab omnibus collaudata & accepta foret, decernentibus, judicantibusque singulis principibus, regionem Polonorum suam dignitatem, suamque statum, nisi Rege Casimiro recuperato, recuperare & tenere non posse. Post multos itaque tractatus, post varias jactationes, simultates & tumultus finem dissidiis, ad hunc modum placuit ponere, modumque statuerre odiis; solusque Casimirus dignus vi-

tus videtur Apulia) sine ulla controversa capiunt. Hoc autem anno Sancti Benedicti festiuitas in sabbatum ante Pascha incidit. Gestis a praefatis Comitibus Guillelmus Apulienſis lib. 1. fufe narrat. Ante hunc annum Normanni unico oppido a Rannulfo ædificato, nempe Aversa, potiebantur, ut prodit uterque Scriptor.

Ad num. III. & seqq. Poloni sævis tempeſtatibus per sex aut septem annos jactati sibi tandem mutuo condonant privatas offensas, & Comitum Guesnam indicunt, ubi ea sententia in Re- vicit, quæ Casimirum, ubi ubi sit, quaerendum & reducendum esse censuit. Oratores ad ledecti Primores viri, qui Cluniacum venientes, inveniunt eum, non modo professum religionem, sed jam Diaconum. Deprecantur culpam exiit ipsius, orantque, ut afflic-

IV.

V. Decernitur regni Polonorum Casimiro.

V. Monachus Cairus in Polonia reſtituitur.

sus est, cui regnum legali communi vo-
ro eligendi deferrent, quem Deus omni-
potens in sua indignationis nubilo mi-
sericordiae suae non oblitur, quasi scintil-
lam modicam pro Polonorum restauratio-
ne gloriae voluit conservare. Pontifici-
bus interim & Palatinis, ex quibus ma-
xime, Ecclesiastico videlicet & saeculari
statu universum corpus consilii apud Po-
lonos ad promovendam Republicam con-
cinnatur, nonnullisque aliis Baronibus,
paucis tamen admodum, in Gnesnensem
metropolim iterum convenientibus, Ste-
phanus Gnesnensis Archiepiscopus de Ca-
smiro deligendo sententiam dixit, quam
omnes sunt secuti.

VI.
Decerni-
tur lega-
tio ad Ca-
simirum.

Nuntii post haec ad quarendum Casmi-
rum designantur & mittuntur, eo man-
dato, & auctoritate instructioneque ful-
citi, ut pro illius reductione etiam qua-
que difficilia subeant, cum in illo uno
unica spes miserabilis patriae consistat.
Nuntii autem Polonorum publica execu-
turi mandata, arrepto itinere primum ad
Alemanniam divertunt, & Rikscham Po-
loniae Reginam Miezislaui Poloniae olim
Regis relictam in Brunsvik degentem of-
fendunt, cui cladum & malorum, qui-
bus Poloniae regnum pressum erat, magni-
tudinem, quam & ipsa ex rumoribus in-
telligebat, exponunt, rogantque, ut,
ubina terrarum & gentium filium suum
Casimirum invenire possint, eis fideliter
nuntiet & declaret. Regina autem Rikscham
etiam suas filiae propter exilium il-
larum injurias ultas esse gaudebat; ca-
lamitatum tamen magnitudo etiam mulie-
brem affectum superabat: propter quod
regno Poloniae tam miserabili & afflictio
non poterat non compati, spirituque com-
passionis impulsus, vivere quidem filium
suum Casimirum, sed in religionem sa-
cram B. Benedicti transisse, & monachali
habitu & statu in Cluniacensi monast. in

PAGIUS

dam & pene evertam patriam respiciat. Re-
spondet Casimirus datam semel Deo, atque iis
quorum se potestati ultro subiecit, fidem
fallere non posse. Oratores omnia sibi tenta-
da esse rati Abbatem monasterii adeunt, isque
eos ad Pontificem Romanum, qui tunc erat
Benedictus IX. remittit, a quo impetrant, ut
Casimirus ad Regnum Majorum suorum redeat,
& uxorem ducat, ut fuisse Baronius ex Joanne
Longino narrat. Restituitur itaque pater-
no Regno Casimirus, qui rebus Regni maxi-
ma ex parte bene constitutis cum Jaroslao San-
cti Ulodomiiri filio Russorum Principe foedus
& affinitatem inicit; sorore ejus Maria, cujus
mater Anna, quae Basilii Porphyrogeneti Im-
peratoris Constantinop. soror fuerat, uxore du-
cta. Ex hoc conjugio post biennium natus Bo-
leslaus, qui post patrem regnavit. Pacato au-
tem per circuitum Regno. Casimirus pristinae
conditionis memor Cluniacum legationem cum
amplis muneribus mittit, petitque sibi desti-
nari aliquot Monachos, quos cum obtinisset,

Galliis sito, perseverantem regni terre-
ni cupiditate distrabi non posse, & spe
concepta Legatos frustrandos esse. Ter-
ruisset delatio haec quantumcumque con-
stantes viros. Legati tamen Polonorum
nihil iis, quae a Regina pro indisciplinan-
do & succidendo eorum itinere dicebantur,
perculsi, honorata Regina Rikscham
de iis, quae secum ferebant, muneribus,
in Gallias profecti, Cluniacum tandem
perveniunt, & Ducem suum Casimirum
monachali habitu vestitum recognoscunt,
obortoque lacrymarum imbri, certatim
in ejus ruunt amplexus. Felices se &
beatos astruunt, qui Principem suum tan-
to labore quaesitum vivum & incolumem
repererint. Ad quem, petita audientia,
& de consensu Abbatis Cluniacensis ob-
tentata (is erat magnus ille Odilo sancti-
tate praecipuus) verba faciunt.

VII.
Quae lega-
ti ad S.
Odilo-
nem de
Casimiro.

Omnium, inquit, pontificum, pro-
cerum, & nobilium regni Poloniae nomi-
ne ad te venimus, Princeps clarissime,
oratum, qui solus regnum nostrum, im-
mo tuum Poloniae labefactatum attollere,
& discerptum reintegrare, tuerique eni-
xus & egregie potes, si ad regnum Po-
loniae te per nos reduci, & illius scilicet
propra successione paterna tibi debita rege-
re velis, neque preces nostras & toti-
us patriae, neque labores nostros, qui
te per varias regiones, nationes & po-
pulos discurrendo quaesivimus, despectum
iri sinas. Veni igitur seditiones sedaturus
Polonicas, & intestinas eradicaturus
illorum discordias: hostes abacturus ab
eorum faucibus, & regni tui crepturus
reliquias. Et alia pleraque his addidere,
quae vel truculentum Scytham quempiam
ad commiserationem movere potuissent:
Recognoscit (pergit auctor) Casimirus
Dux regni sui proceres, & de illorum ad-
ventu jubilo immenso jucundatur & exul-
tat. Quid tamen agat, quem affectum quem
vult.

VI.
Institutio
inducia-
rum &
Tregua
Dei.

domicilia eis in Polonia extruxit, atque tem-
pla ad cultum Divinum apta ornavit. Quae fu-
sus Chromerus lib. 4. narrat.
Cum viderent Gallicani Episcopi Ecclesiae
comminationes contra bella privata ac caedes
non satis proficere, delatae sunt passim Sancto-
rum Reliquiae: & cum malum non cessaret,
anno MXXXIV. varia Concilia celebrata, ut
unicuique injurias sibi illatas armis ulciscendi,
praedaeque agendi facultas tolleretur. Tandem
cum eadem mala perdurarent adinventum est pax,
Tregua Dei, seu Tregua Domini appellata,
qua confederatio cum Episcopis & Magnati-
bus inita, ut certis hebdomadae diebus ab ar-
mis & caedibus, aliisque hostilibus factis ab-
stineretur. Hujus Treguae primus meminit Gla-
ber lib. 5. c. 1. quod nomen ab Hispanico Tre-
gua deductum videtur, quod, teste eodem
Glabro, primitus in partibus Aquitanicis,
quae quidem Hispaniae vicinae sunt, instituta
fuerit. Haec verba Glabri: Contigit in ipso
tempore, inspirante divina gratia, primitus in
par-

vultum Legatis & proceribus Poloniae,
quorum adventus causam ipsis praedenti-
bus habebat non ignotam, exhibeat; pe-
nitentia ignorat. Jam enim Regulam beati
Benedicti professus erat, jam & diacona-
tus gradum susceperat, alienique juris
& arbitrii factus, etiam communionem,
conversacionemque cum Legatis, non nisi
Abbate permittente, nedum regressionem
in saeculum susceperat professionem vir-
tute interdictam. Quae cum Legati Po-
lonorum, Duce eorum Casimiro referen-
te, didicissent, Abbatem Cluniacensem
conveniunt, congruique muneribus ipsi
praesentatis, cur, & unde venerunt, ex-
ponunt, petuntque ob necessitates ingruen-
tes reddi sibi suum Regem, regni legitimi-
mum successorem.

VIII.
Clunia-
censis Ab-
bas negat
a se reddi
posse Ca-
simirum.

Abbas autem Cluniacensis vir ipse eru-
ditus, & industrius, prudentum & exper-
torum virorum communicato consilio, Po-
lonorum Legatis respondet, se quidem
ad gerendum petitionis & requisitionis eo-
rum morem ex compassione & affectione
singulari, ut calamitates Polonici regni
depelli & sanari possint, benevoluntate
pronus esse; non tamen sua potestatis
fore, ut & monachum & diaconum a
religione professu emancipet, & in ter-
reni regni regimine, praevicariato profes-
sionis suae tenore, succedere permittat.
Proinde supremum in terris tribunal, su-
premamque potestatem, Sedem videlicet
Apostolicam Romanam & Vicarium Chri-
sti adirent; & necessitate publica Polo-
niae regni, ejusque conditione & statu
Summo Pontifici declarato, Principem
Casimirum reddi deposcerent: ea benigni-
tate summum Pontificem praeditum esse,
ut afflictorum & calamitosorum precibus

PAGIUS

partibus Aquitanicis, deinde paulatim per uni-
versum Galliarum territorium firmari pactum
propter timorem Dei, pariter & amorem, ta-
liter ut nemo mortalium a feria quarta ves-
pere, usque ad secundam feriam incipientem luce
ausu temerario presumeret quidpiam alicui ho-
minum per vim auferre, neque ultionis vin-
dictam a quocumque inimico exigere, nec etiam
a fidejussore vadimonium sumere. Quod si ab
aliquo fieri contigisset contra hoc decretum pu-
blicum: aut de vita componeret, aut a Chri-
stianorum consortio expulsus patria pelleretur.
Hoc insuper placuit universis (veluti vulgo di-
citur) ut Tregua Domini vocaretur, quae vi-
delicet non solum humanis esset sulca praesidiis,
verum etiam multotiens divinis suffragata ter-
roribus, & caetera a Baronio anno MXXXIV.
num VI. & seq. ex eodem Glabro recitata.
Existimat ibidem Baronius, haec post decen-
nium a pace eo anno tentata gesta esse. Verum
Hugo Flaviniacensis in Chron. Virdunensi post
Baronii mortem a Labbeo Tom. I. Biblioth.
promulgato, loquens de iis, quae ad praesentem
annum pertinent, hanc Treguae Dei institutio-
nem ad eum revocat: Anno ipso, inquit, Tregua
Dei primum statuta est & firmata; & pax ipsa

VII.
Tregua
Dei a Nor-
mannis a-
gre rece-
pta.

non possit non moveri, & regno, cui sua-
pte debetur miseratio, propitiationem non
praestare non posse: sine vero Apostoli-
cis mandatis in remittendo, absolvendo-
que monacho, quam gravissime pro sa-
lute publica periturum. Cluniacensis Ab-
batis responso Polonorum Legati acce-
pto, etsi illos non mediocriter haberet mole-
stia & amaritudo, quod Principem
suum regulari professione, & diacona-
tus officio intelligerent irrestitum, du-
plicemque illum nodum non sine plurimo-
rum laborum & difficultatum interposi-
tione solvendum: omnia tamen etiam ex-
trema devotent se perpassuros, dummodo
salutem miserabili & afflictam patriae re-
ferre possint.

IX.
Legati
Poloni ad
Sedem A-
postolicam
veniunt.

Ex Cluniaco itaque facto discessu, re-
ctiori quo possunt itinere Romam contem-
dunt: quo cum incolumes pervenissent,
a Benedicto Papa Nono benignam audien-
tiam sortiti, quibus bellis, quibus cla-
dibus, caedibus & spoliis regnum Polo-
niae, cum ab externis, tum a propriis
propter carentiam & exulationem stirpis
regiae usque ad interuccionem confectum
sit: quibus quoque ex causis restitutio
Principis eorum Casimiri per Cluniacensem
Abbatem negata sit, declarant. At-
que demum Pontificem his compellant ver-
bis: Ex te, sanctissime Pater, nostra &
totius regni Polonici salus & restaura-
tio pendet: tu solus patriae nostrae potes
sanare discrimen, tu bellicum furorem in-
bibere. Te patria nostra invocatur, te in-
tuetur, ad te fiducialibus precibus recur-
rit. Tua maxime interest, facili aucto-
ritate & decreto ei praestare gloriam &
quietem, salutem & integritatem. Per
te regionum nostrarum sanari debent vul-
nc-

Tregua Dei appellata. Qua non solum humanis
praesidiis, sed & divinis confirmata est terroribus.
Quam cum nolisset recipere gens Neustria viro
Dei Richardo (Abbate Vidurnensi) predicante,
ut eam susciperent, quia voluntas domini erat,
& a Deo non ab homine decretum hoc procef-
serat, ammonente, divino judicio caput in eos
desavire ignis, qui eos torquebat, & eo anno
fere totus Orbis penuriam passus est, pro rari-
tate vini & tritici. Secuta est e vestigio mor-
talitas hominum praemaxima anno ab Incarnat.
domini MXLII. Multi autem eorum qui tor-
quebantur ab igne venientes ad virum Dei, me-
ritis ejus & precibus curabantur medica vir-
tute Dei. Superest adhuc dominus Aeduenis Epi-
scopus (Helmoius nempe, ut videre est apud
San-Marthanos), vir vita longevitate grandae-
vus, qui & referre solitus est, quia cum a san-
cto Odilone & ceteris ipsa pax divinis revela-
tionibus instituta, Tregua Dei appellata, & ab
Australis suscepta fuisset, & voluntas omnium
in hoc esset una, ut ubique servaretur: nego-
tium hoc strenuitati hujus Patris nostri Gra-
tia-Dei (ita Richardus Virdunensis vocabatur)
ab omnibus impositum est, ut ejus studio & in-
dustria pax eadem in Neustria servaretur, eo
quod

nera, quibus prater te nemo mederi potest, ut Respublica nostri regni Polonici...

Legatione Polonorum Benedictus Nonus audita, quid factu opus foret, aliquanto tempore cum Cardinalium collegio...

PAGIUS

quod certi essent de eo, quod tanta esset ejus erga omnes, & omnium erga eum gratia...

VIII. Ab Episcopis & Proceribus decretata.

Marca lib. 4. de Concordia cap. 14. hanc Treuga Dei institutionem in annum quidem...

tis, quae a Sede Apostolica, benignam se omnium matrem vocitante, longe abesse debet...

Dona tamen Apostolica exemplum non habentia nec unquam alicui personae, aut regioni concessa rata esse decernit...

XI. Quae sint decreta servanda Polonis pro Casimiro recepto.

cretae autem fuerunt induciae istiusmodi, non solum ab Episcopis; sed etiam a Proceribus...

IX. Avariis Cencilis confirmata.

ber, paternum & avitum regnum instauraturus illud resumat, nubendi, & in spem Poloniae regni successores generandi...

PAGIUS

X. Quae paxa ejus violatores puniit.

dulta esset; ratione ceterorum Treuga tantum, idest induciae aliquot dierum. Sane fatendum est, excommunicatione...

XI. Discrimen bella inter publica & privata.

Sed haec omnia trahi non possunt ad bella publica, quae a Regibus, ut res suas repellant, aut Republicae injuriam illatam ulciscantur...

ti perpetuo obligaverit. Quo cum nobiles omnes pariter astrictos tradat Longinus, miramur quomodo Chromerus...

(a)Chrom. lib.8.

N n n n Mil-

nicatione, quae in deprædatores & alienorum bonorum invasores, a Canonibus irrogatur. Quia excommunicationi locus non est...

JESU CHRISTI ANNUS 1042. BENEDICTI IX. PAP. VACAT. IMP. OCCID. 3. MICHAEL. CALEPH. IMP. I.

- I. **M**illemus quadragesimus secundus annus Indictione decima incipit, quo Ovo, sive Vvo tyrannus adversus Petrum Regem Hungariæ confurgit, uno resistente ei sancto Gerardo Episcopo Chanodiensi. Hic (a) nobilis Venetus, ab ineunte ætate monasticum amplexus institutum, pergens Hierosolytam, rediens in Hungaria a sancto Stephano Rege detentus, illic consistere cogitur cultor illius Ecclesiæ: ubi post multos labores promotus ad Episcopatum, veri pastoris in se formam in omnibus diligenter expressit, potissimum vero in pastoralis constantia, qua irruenti lupo in gregem obsisteret, ac pro viribus propulsaret. Cujus virtutis specimen tunc dedit insigne, cum ad coronationem tyranni vocatus, non solum noluit interesse, sed eum pro concione redarguit: Tu sic accipe rem tum gestam memoria dignam:
- II. *In ipso die Dominicæ Resurrectionis, ut Pater ejus loci, regio capiti diadema imposturus adveniret, per honestissimos viros invitatur. At illo renuente, reliqui Pontifices Regi coronam imponunt, magnoque Cleri ac populi comitatu Rex ornatus Ecclesiam ingreditur. At vero plenus Spiritu sancto beatus Episcopus, stola candida indutus pulpitem ascendit, Regemque his verbis per interpretem alloquitur. Observatio sancta Quadragesimæ peccatoribus pro venia, justis pro*

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6535. SÆC. XI. An. Eræ Hisp. M. LXXX. An. Hebraicæ CC. CCXXX. IV. inchoato die 21. Aug. fer. 7. A. C. 1042.

© 15. C. D 17. P. II. April. Indict. 10.

JESU CHRISTI 1042.

BENEDICTI IX. PAPÆ 10.

HENRICI III. REG. 4.

CONSTANTINI MONOMACHI IMP. I.

AD num. I. & seq. Hermannus Contractus in superiori Chronico ad annum superiorem scribit: Ipso anno Ungarii perfidi Ovonom quemdam Regem sibi constituentem, Petrum Regem suum occidere moluntur. Tum anno MXLII: Henricus Rex (nempe Germaniæ) hyeme Burgundiam invasit, multosque Principum se illi subicientes suscepit, nonnullaque legitime judicavit. Ovo Ungariorum tyrannus ob susceptum a nostro Rege Petrum, divisit bifariam exercitum suum, fines Bajoaria ex utraque par-

te Danubii, depraedans, & incendens depopulatur; sed una pars exercitus ejus a septentrionali parte Danubii ab Adalberto marchione & filio ejus Luitpaldo ad interfectionem casa est. Henricus quoque autumno Pannonias petens Heimenburg, & Brecesburg evertit: septentrionalem Danubii partem, (quia flumina australem & paludes munierant) usque ad Granastumen vastavit, seu in deditionem accepit: & pars exercitus bis numero Ungariam incursum congressiens, strages magnas effecit, & subactis partium illarum Ungariis, cum Petrum recipere nollent, quemdam alium ex illis, item apud Bohemos exulantem: Ducem eis constituit: quem tamen Ovo statim post discessum Regis resistere non valentem, in Bohemiam repulit. Cum anno etiam superiori Lambertus Schafnaburgensis & Hepidannus in Annal. expulsiōem Petri a Regno Hungariæ conjungunt, cum presenti vero Chronographus Hildensheimensis & Marianus Scotus in Chron. Hanc opinionem Baronius secutus est quod Sanctus Gerardus Episcopus Canadiensis in Pannonia, (urbs est ad Tibiscum fluvium, ab Archiepiscopo Colocensi pendens) Ovo tyranno prædixerit, anno tertio regi & Principatum & vitam amissurum, ut in hu-

præmio constituta est, quam tu Rex cum cadibus pollueris, mihi que nomen patris præcipueris, per te dulcissimis filius oratio, nullam hodie veniam mereris. Et quia pro Christo meo hodie mori paratus sum, que tibi sunt eventura prænuntiabo. Anno tertio regni tui gladius ultionis excitabitur in te, qui tibi regnum improba fraude per vim acquisitum auferet, & cum illo pariter & vitam. Hac cum Regis amici liberalibus instituti literis attoniti mirarentur, innuebant interpreti ut taceret, Episcopum ab ira & indignatione Regis servare volentes, isque interpretis timens assensit. At vero pastor immerigerum interpretem perurgit & compellit ut pergat, ita dicens: Deum time, Regem honora, patris tui verba edicito. Tandem coactus interpretis pastoris declaravit sententiam, non mediocriter iram Regis reformidans. Postquam autem evenere quæ dixerat beatus Episcopus, totius regni incolæ re ipsa didicerunt, eum prophetie spiritum habuisse, Prophetasse etiam de suo martyrio post quinquennium futuro in seditione tunc temporis excitanda, idem auctor affirmat. De quo suo loco dicturi sumus. Porro trienniū illud tempus usque ad necem tyranni non exactum, sed inchoatum dumtaxat intellexisse, declararunt evento. Nam anno millesimo quadragesimo quarto liquet auctoritate Hermanni & aliorum, eundem tyrannum ab Henrico Ger-

CHRISTI 1042. BENEDICTI IX. PAP. 9. VACAT. IMP. OCCID. 3. MICHAEL. CALEPH. IMP. I.

Germaniæ Rege debellatum, & Petrum restitutum: idem vero Rex eum deprehensum meritum supplicium subire jussit, ejus capite amputato.

III. Quod autem ad res Orientales pertinet, Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS jus Sancti Præfalis Vita apud Surium ad diem XXIV. Septemb. legitur; sed cum an. MXLIV. tyrannus perierit, & seditio in qua S. Gerardus occisus, an. MXLVI. non vero an. MXLVII. ut habet Baronius, contigerit, non dubium, quin anno superiori Petrus e Regno expulsus sit, infra magis liquebit. Illud etiam certum, bellum illud intestinum Christianitati a paucis annis in Regnum illud inducæ plurimum nocuisse.

II. Porro Gerardus Venetis parentibus natus, adhuc puer monachium amplexus, cum Hierosolytam proficisceretur, eo tempore in Hungariam pervenit, quo Sanctus Stephanus in ea regnabat, & eo consentiente in eremum secessit. Verum cum tunc Sanctus Princeps impietati gentis profligandæ incumberet, Gerardum ab eremo revocavit, eumque ad prædicandum populo suo Evangelium destinavit. Deinde Stephanus Rex Ecclesiam ad littus Morisii fluminis, juxta quod Canadium sedet, extruxit, atque inde Morisiam sedem appellavit, & nobiliter ditavit. Quare S. Gerardus cum Sancto Stephano ad totam Pannoniam ad fidem Christi adducendam collaboravit, ut habet Auctor Anonymus in ejus Vita laudata.

III. Michael Pfellus, simul ac Imperator renunciatus fuit, Constantinum fratrem ad Nobilissimam dignitatem provexit. Erat porro Calaphata vir vafri & ancipitis ingenii, qui aliud mente volebat, alias voces dabat; cognatione fratrumque nomina seu magis familiam ludus quidam illi ascribatur, eisque invadebat, necdum Imperii insulas, sed & ignem, & aerem, & omnem fortunam, ita ut odium in genus omne mente conderet, & confoveret. Constantinus adversus animo erat erga Joannem fratrem, quem Imperator in locum relegat, qui latronibus duntaxat addictus esset: ubi tandem & carnicis manum ejus oculis admovit, ac summe violentam mortem e vicino attulit. Nihil de Republica moderatus Calaphata cogitabat; sed statim induxit in animum, ut mutaret omnia & Imperatricem contempnit, confictisque in eam criminibus ut veneficam e cubiculo educit, reamque peragit, ac in eam animadvertit quasi scelestissima patrastra. In navim itaque imponit, inque una insularum, quæ e regione Urbis sunt, cui principis nomen, eam collocat, ubi cum una duntaxat ancilla egit. Postea mittit, qui detondeant, & monachico habitu induant. Verum postquam omnia susceperat, populus coitione adversus tyrannum facta, quod priorem Augustam capere non licebat, illo eam tenente, ad Theodoram alteram sororem vertit studium, & e penetrati avellit, atque in apertum educit, & ad magnum Dei sapientiæ Templum ducit. Tum non sola populi pars, sed & Honorati quique ac Proceres Theodoram Augustam acclamarunt.

IV. Id ubi cognovit Tyrannus, assumpto patruo ad sacrum dii monasterium pergit, mutatoque habitu supplicis profugici habitum assumit. Imperator & Constantinus edu-

net, hoc eodem anno ejectione ab Imperio Michaelis Calephate, oculisque privato, Constantinus cognomento Monomachus, qui in exilium missus fuerat a Joanne fratre Michaelis Paphlagonis Imperatoris,

æi azylo oculis orbatu sunt. Ubi autem utrique exciderant oculi, sedata est vulgi ferocia, inque illos impetus, & grassatio. Ac tum rursus ipsi quoque ad Theodoram simul conversi sunt. Duarum porro Augustarum Altera Regiam & Palatium, altera magnum Dei Sapientiæ atrium habebat. Princeps autem Senatus animis hærebat, in quam propensior esset; nam & eam plurimum observabant, quæ erat in Regia ut seniore, eamque quæ in Templo erat, quod per eam tyrannus dissoluta fuerat, ac cui se spes salutis debere non nesciebant. Erat igitur illis anceps imperium. Verum senior altitum eis dubium solvit: ac tum primum sororem osculatur, placcideque amplectitur, ac communi utrique sorte velut hereditatem imperium partitur. Sicque adeo communia professa ambarum juvenum splendidissima pompa sororem accessit, ac imperii consortem, sibi que collegam facit. Verum Theodora haud profus pudorem erga sororem posuit, aut dignitatis prærogativam illi adimit, sed qua sunt cultus augustioris desert, inquit Pfellus citatus. Idem referunt Zonaras & Cedrenus, qui Michaeli menses quatuor Imperii, diesque quinque assignant, additque Cedrenus Michaelis & Constantinum relegatos esse in monasterium, XXI. die Aprilis, indictione decima, hoc scilicet Christi anno. Depositus itaque Michael die XV. aut XVI. die enim X. Decembris superioris anni Deceptor ejus obierat.

V. Verum, subdit Pfellus, moribus, & indole sorores valde distinctæ erant, indeque senior rursus omnem in se transferre potestatem cogitat. Futurum itaque erat, ut Constantinus sceptrorum compos fieret, vir ex antiqua Monomachorum familia. Hic itaque generis nobilitate primas in Imperio ferebat, & ubi Romani Imperii scepra suscepit dilexit eum Zoæ Augusta. Revocatur ab exilio Constantinus, ubi per annos septem, quantum scilicet tempus prior Michael Imperium tenuit, versatus erat. Augusta itaque cum tertium, mensum pari collegio imperium gessissent, illo abdicantur, & Const. Monom. Imp. adipiscitur. Is pecuniarum thesauros e vestigio aggressus est effundere, & Imperii dignitates ac munera prostituere. Ingeniosissimus cum esset, si quis alius, ut subditorum in se animos transferret, proprie, exque indole singulos capiebat, & ad se attrahebat. Sermone atque doctrinis haud admodum excultus erat nec eruditionis habitum ullum paraverat. Hanc enim vero etiam partem amulabatur, virosque eruditissimos & disertissimos undique in aulam invocavit. Postquam priorem uxorem morte amiserat, ad secundas nuptias transtulit, duxitque sororis illius Pulcheriæ filiam, quæ quondam Basilio Sclero nupta unicæ prolis filiaque parens extiterat. Quare quod communibus ex conjugii ratione abutentium legibus erat, earum formidine absterretur Patriarcha Alexius. Atque is quidem temporis indulget (dicam & Deo) quacumque velit: ipsi tamen etiam corollis susceptis haud minus impo-

Const. Monomachus Imp. depositus,

Const. Monomachus sit Imperator.

CHRISTI
1042.BENEDICTI IX. PAP.
9.VACAT. IMP. OCCID. 3.
MICHAEL. CALEPH. IMP. I.

ris, revocatus, junctusque Zoe in matrimonio, Imperator coronatur undecima mensis Junii. Hæc pluribus Europalata.

ima mensis Junii. Hæc pluribus Europalata.

An-

PAGIUS *imponit; nuptiis vero copulatos ac corollis donatos salutat ac recipit.* Notat autem Cedrenus matrimonium die *Jejunii undecima*, currentis scilicet anni, peractum, & postmodum *Constantinum* a Patriarcha coronatum esse. *Pellus*, simul ac *Constantinus Imperium* in-

it, illi ministravit in omnibus, *idque in potiore gradu collocatus*, ut ipsemet de se scribit.

Hardecanuti Angliæ Regis mors, & S. Edwardi ejus successoris electio, ut anno sequenti videre est.

JESU CHRISTI
ANNUS
1043.BENEDICTI IX. PAP.
ANNUS
10.VACAT. IMP. OCCID. 4.
CONST. MONOM. IMP. I.

I. **A** Nnus millesimus quadragesimus tertius Indictionis undecima inchoatus sequitur, quo Benedictus Papa petrum per Legatos pallium misit ad Hamburgensem recens creatum Archiepiscopum Adalbertum, suffectum in locum Alebrandi viri sanctissimi. Hæc (a) Adam pluribus, qui de tempore obitus prædecessoris, & ejus digna memoria ejusmodi epitaphium scripsit:

(a) Adam, lib. 2. cap. 63.

Anno Domini millesimo quadragesimo tertio contigit depositio dilecti patris Alebrandi, circa diem decimumseptimum Kal. Maii. Hæc est Indictio undecima.

Vale in Christo pater amabilis, & tuo gregi numquam obliviscendo: transi ad Pascha cælorum, ubi cum Agno paschali epuleris in azymis sinceritatis & veritatis. Recipere feliciter in aeterna taber-

nacula, ubi cum Angelis indeficua lateris beatitudine. Quamdiu enim temporali nobiscum vita fruebaris, pastoralis curæ officia nobiliter implesti vita & doctrina, omnia nobis dulcia: nunc autem raptus es, ne malitia mutaret intellectum tuum. Ideoque pius Dominus properavit educere te de medio iniquitatum, ut fructum laborum tuorum pleniter percipias, etiam si non perfeceris omnia que voluisti. Ergo justitia tua manet, & memoriale tuum non derelinquetur in seculum sæculi. Hactenus epitaphium. Porro sedis ejus numerantur ab eodem Adamo anni decem. At res gestas Adalberti fufius est profecutus idem auctor styli fidei, tam bona, quam mala congerens, ut nec adulator, neque calumniator habendus sit.

Eo-

PAGIUS
SÆC. XI
An. Eræ
Hisp. M.
LXXXI.
Anno
Hegiræ
CCCC-
XXXV.
inchoato
die 10.
Aug. fer.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6536.

© 16. B. D) 18. P. 3. April. Indiã. 11.

JESU CHRISTI 1043.

BENEDICTI IX. PAPÆ 11.

HENRICI III. REG. 5.

CONSTANTINI MONOMACHI IMP. 2.

A. C.
1043.
I.
Albertus
fit Ar-
chiep-
Hambur-
gensis.

A D num. I. Mortuo hoc anno *Bezolino Alebrando* Archiepiscopo Hamburgensi in in ejus locum ab *Henrico III.* Germaniæ Rege suffectus est *Albertus* sive *Adalbertus* genere summo prognatus, cujus Vitam *Adamus* Bremensis lib. 3. cap. 1. & seqq. fufè lateque perscripsit, qui, ut ipse cap. 4. de se fateatur, *quotidianam ipsius inspexit conversationem.* Quibus ex verbis intelligimus, *Adamum* hoc tempore floruisse. Addit hic sub nullo alio Præsule gravius vel sæpius Hamburgensem Ecclesiam a Paganis afflictam fuisse. Ab initio statim Archiepiscopatus magna ipsum inter & *Daniæ* Regem *Suenonem II.* dissensio orta est. Is enim consanguineam suam Regis *Sueciæ* filiam in uxorem ducendo, incesto se contaminaverat: quod cum Archiepiscopus factum improbasset, & ut eam a se dimitteret sub poena interdictionis sacrorum illi denunciasset, adeo hac re commotus fuit *Sueno*

ut cum Religione se potius quam cum uxore divortium facturum renunciavit: comminatus insuper omnem se Hamburgensem Ecclesiam ferro & igne vastaturum. [1] Tandem tamen *Albertus* Regi reconciliatus est, & Hamburgum unde recesserat, rediit.

Saxo Grammaticus lib. 2. hac de re habet: *Cum Rex ab Antistite per sacram ac salutarem admonitionem incesti reus ageretur, disciplina poro Arminas opposuit, seque ferro correctionis insolentiam repressurum edixit. Qua res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses Pontificium transfuit. Quibus in verbis per translationem Pontificii, non tituli Archiepiscopalis & Metropolitanæ dignitatis ab Hamburgensi ad Bremensem urbem transitio significatur, ut locum illum explicat *Lambecius* in Orig. Hamburgensi cap. 59. sed temporaria tantum Archiepiscopi transmigration. Translatio enim Sedis facta anno millesimo ducentesimo vicesimo tertio, postquam per aliquot annos Ecclesias inter Hamburgensem & Bremensem de titulo & dignitate Archiepiscopali contentio agitata fuisset. Archiepiscopis enim in partem Canoniorum Bremensium inclinantibus extincta penitus est Metropolis Hamburgensis, & Canonici antiquo honore & jure suo in perpetuum Bremensibus cessere. Idem *Lambecius* pag. 113. recitat hujus passionis tabulas anno MCCXXIII. scriptas, quibus Ecclesia Hamburgensis recognoscit titulum & Archiepiscopalem dignitatem apud Ecclesiam Bremensem remanere. Tandem pacificatione Monasteriensi anno MDCXLVIII. inita Archiepiscopatus iste suppressus.*

II.
Quo tem-
pore Ar-
chiepi-
scopus
Hambur-
gensis
Bremam
translatus
fuit.

Ad

NOTÆ [1] **D**issidium hoc inter Hamburgensem Episcopum Albertum, & Suenonem anno 1052. consignat author prioris chronici Danici apud *Ludevig.* Reliquiarum tom. IX. qui totam hanc historiam ex ipso Suenone didicisse se perhibet. Ita vero rem totam describit: *Consanguineam a Suecia uxorem duxit anno 1052. quod Domino archiepiscopo Hamburgensi valde displicuit, furentemque regem missis ad eum legatis de scelere horribiliter increpavit: postremo nisi respueret, excommunicationis gladio feriendum esse. Tunc ille conversus in furorem minabatur omnem parochiam Hamburgensem vastare, ad quas minas imperterritus archiepiscopus arguens, & obsecrans, prestitit immobilis, donec tandem flexus Danorum tyrannus per literas papa repudium dedit consobrine. MANSE*

JESU CHRISTI ANNUS 1044.

BENEDICTI IX. PAP. ANNUS II.

VACAT. IMP. OCCID. 5. CONST. MONOM. IMP. 2.

I. Schisma in Rom. Eccl.

Redemptoris annus millesimus quadragesimus quartus duodecima inchoatus indictione sequitur, quo novo schismate Romana Ecclesia scinditur, de quo temporis hujus auctor Hermannus hoc anno sic ait: Romani Benedictum CL. Papam multis criminatum Sede sua pellunt, & Silvestrum III. quemdam in ejus locum statuunt; quem tamen postea Benedictus quibusdam sibi faventibus excommunicatum depulit. Sedique sue redditus, seipsum postea privavit, & alium pro se ob avaritiam contra canones ordinavit. Hæc Hermannus. Qui autem tertius est substitutus, fuit Joannes Archipresbyter Romanus.

II. Hæc autem ut quam exactissime cognoscantur, in primis sciendum, duas potentissimas viguisse tunc temporis factiones, alteram Tusculanorum Comitum, a quibus intrusum vidimus Benedictum; alteram Ptolemæi Romani civis, qui fuit filius Gregorii, quem in Ortonem Tertium rebellasse, suo loco superius vidimus. Fuisse familiam hanc potentissimam, quæ & magna jactantia vane gloriaretur esse Octaviæ gentis, (a) Petrus diaconus tradit, dum hujus filium

(a) Petr. Diac. in Chron. Cass. l. 4. c. 63.

Ptolemæum itidem nominatum in uxorem duxisse filiam Henrici Quarti Imperatoris, enarrat. Benedicti igitur turpitudinem ubique decantatam, a bonis omnibus deploratam haud diutius ferre valentes Romani ante oculos ipsam habentes, haud veriti sunt potentiam Comitum Tusculanorum, qua Urbi imminentes, terrori civibus esse solerent, sed favore aspirante Consulibus Ptolemæi, Benedictum (ut audivimus) rejecerunt, & alium, quem nominaverunt Silvestrum, subrogarunt. Erat iste Episcopus Sabinensis, qui & malis artibus, nempe collata pecunia, ad Sedem Petri sibi ascensum paravit. De quo Leo Ostiensis, Hermannus omnino consentiens, rem gestam dum narrat, hæc habet: (b) Romæ item Benedictus, cum annis * duodecim Apostolica Sedi præfuisset, a Romanis ejectus est, & Joannes Sabinensis Episcopus, cui nomen Silvester impositum est, non tamen gratis in Romanum Pontificem subrogatus. Qui cum præfuisset mensibus tribus, Benedictus ille qui prius abrogatus, annitentibus propinquis suis Tusculanis proceribus, pulso Silvestro, Romanam Sedem iterum occupat. Nec multo

Silvester tertius antipapa.

(b) Leo Ost. Chron. Cass. l. 2. c. 80. * undecim.

Joannem videlicet Sabinensem Episcopum, canonica perpendentes decreta substitutum; qui tribus non amplius mensibus Romana usus est cathedra successione, Benedicto undique suis cum propinquis infestante Urbem quia ex Consulibus terra ortus erat, & in eis maxima virtus, Urbe cum dedecore pulsus suum ad Episcopatum reversus est. Benedictus igitur quod amiserat Sacerdotium recepit, pristinos tamen mores minime mutavit, secundum quod scriptum est, Adolecens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea; & quia durum est in corde veteri nova meditari, in eisdem pravus & perversis operibus, ut ante perseverabat. Cumque se a Clero simul & populo propter nequitias suas contemni respiceret, & fama suorum facinorum omnium aures impleri cerneret, tandem reperto consilio (quia voluptati deditus, ut Epicurus magis, quam ut Pontifex vivere volebat) cuidam Joanni Archipresbytero, [1] qui tunc in Urbe religiosior ceteris Clericis videbatur, non parva ab eo accepta pecunia, summum Sacerdotium relinquens tra-

PAGIUS ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6537. SÆC. XI. An. Eræ HÛP. M. LXXXII. An. Hegiræ CD. XXXVI. inchoato die 4. Jul. fer. 1. A. C. 1044.

Num. I. ad XVI. Victor III. Papa lib 3. Dialog. postquam ea quæ de Benedicto IX. Pontificatus ejus initio ex illo retulimus, IX. Silvester III. & aliaque nefanda in Romanum populum aliquanta Gregorius VI. eodem in unum populi, quia ejus nequitiam amplius ferre nequibant, cum a Pontificatus cathedra exturbantes, Urbe pellunt; alterumque in loco ejus,

NOTÆ [1] Prætereundum hic esse haud censeo singulare aliquid, quod de Joanne Gratiano uno ex tribus hæc pontificibus prodit Ricobaldus Ferrariensis in Historia Imperatorum vulgata ab Eccardo in Corp. historic. tom. I. col. 1163. Porro iste ex libro Deoniti (sic legit Codex pro quo alia manu scriptum est Bonici, & quidem optime cum hæc derivata videantur ex libro Bonizi Episcopi Sutri, quo de Pontificibus hæc differit) quem miste, verba sunt Authoris, ad Comitissam Matildam, scribit quod cum dictus Presbyter simplicitate ductus Pontificatum sibi per pecuniam acquisivisset ut schismati obviaret, ipse mox errorem suum agnosceus suadente Imperatore, se abdicavit officio. Hoc Bonizi testimonium ideo referendum censui, quod cum Victoris III. narratione egregie cohæreat, remque in apertissimam veritatis lucem proferat. Fateor equidem Bonizi librum ad Arnicium non ad Mathildem incriptum fuisse; sed forte liber ille ad Mathildem transmissi potuit. MANSI

CHRISTI 1044.

BENEDICTI IX. PAP. II.

VACAT. IMP. OCCID. 5. CONST. MON. IMP. 2.

* Gratianum hunc alii nominant.

Tres Pseudopontificum.

III. Nafragium Gradenis Eccl.

to post invisum se cunctis aspiciens, * Joanni Archipresbytero, qui quasi religiosior habebatur, Papatu tradito, ipse cupiditates suas liberius executus, in paternam se recepit domum. Audiamus modo quæ de his habeat Otto Frisingensis: Circa idem tempus pudenda (inquit) confusio Ecclesiæ Dei in Urbe Roma fuit, tribus ibi invasoribus, quorum unus Benedictus dicebatur, Sedem illam simul occupantibus, atque ad majoris miseriæ cumulum divisit simul cum redditibus, Patriarchis, uno ad sanctum Petrum, altero ad sanctam Mariam Majoram, tertio, id est Benedicto, in palatio Lateranensi sedente, flagitiosam, & turpem vitam, ut egomet in Urbe, Romanis tradentibus, audivi, duxere. Hæc de tribus pseudopontificibus simul Romæ sedentibus Otto, nempe Benedicto, Silvestro, atque Joanne.

Sed quanta ex his oborta mala fuerint, quis numerare sufficiat? etenim pseudopontifices ut ad se allicerent homines, quæque injusta petita libenter eisdem concedebant. Ut fecisse noscitur Benedictus, a quo hoc ipso anno Indictione xii. Poppo Patriarcha Aquilejensis, Apostolica Sede multipliciter conquisita, privilegium de subjectione Gradenis Ecclesiæ obtinuit. Ac Gradum furtim ingrediens, abominanda commisit flagitia. Nam Ecclesias incendit, thesauros abstulit, & multas reliquias, quas invenit, retulit secum. Pro tanto igitur flagitio Dux Dominicus Contarenus, & Ursus Patriarcha, Benedicto Papæ litteras mittunt. Sed antequam de tanto ausu coereretur, idem Poppo Ann. Eccl. Tom. XVI.

PAGIUS tradidit. Ipse vero in propriis se castellis recipiens, Urbe cecit. Interea Joannes, cui Gregorius nomen inditum est (Gregorius nempe hujus nominis VI.) cum duobus annis & octo mensibus Sacerdotium administrasset, Henricus Rex Romanam adiit urbem, & cætera anno MXLVI. recitanda.

II. Benedictus IX. saepe Pontificatum resumpsit. Non dissimilia narrant Hermannus Contractus in Chron. ad annum MXLIV. & Leo Ostiensis, ut videre est apud Baronium num. I. & seq. Benedictum Papam, inquit Hermannus, multis criminatum sede sua pellunt, & Silstrum (legendum Silvestrum) quemdam in locum ejus statuunt, quem tamen postea Benedictus quibusdam sibi faventibus excommunicatum depulit, sedique sua redditus, se ipsum postea privavit, & alium pro se ob avaritiam contra ordinat, nempe Joannem Gratianum, Gregorium VI. in Pontificatu appellatum. Leo

po sine confessione & viarico moritur turpissime. At Dux & Patriarcha Benedictum Abbatem S. Trinitatis de Bronduolo, Joannem Stornatum, & Gregorium clericum Nuntios Papæ delegantes, irritationemque privilegii Popponi concessi obtinentes cum ablatorum restitutione, & suæ sedis approbatione redeunt. Tunc Dux Urbem Gradum dirutam reparare studuit. Hæc ex Chronico Andree Danduli. Sed redeamus ad institutam de multiplicibus assertis Pontificibus narrationem.

Quod autem in primis ad Benedictum pertinet, ipsum quidem magno Fidelium scandalo vitam ducentem, sponte Romanæ Ecclesiæ Pontificatui cessisse persuasione viri sanctissimi Bartholomæi Abbatiss Cryptæ Ferratæ, discipuli S. Nili, de quo plura Tomo superiori, ejus Acta significant, in quibus ista legitur: Quomodo venerabilem ipsum universis reddidit ejus virtus, ut supra diximus, aperte manifestemus. Qui tunc temporis Apostolica Sedi præerat, cum juvenis esset (quod utinam Deus avertisset) voluptatibus deditus, humana fragilitati se præcipitem dedit. Sed cum tandem ab hoc malo respuisset, & malefactorum solutionem, & veniam sibi quaereret: beatum Bartholomæum sibi fore mediatorem agnovit, & intercessorem illum sibi decrevit. Quapropter advocavit illum maiori qua poterat veneratione, & honore. Huic rem totam aperit, & opportunum remedium quaerit. Ipse vero Bartholomæus non est throni celsitudinem veritus, non dignitatis præstantiam respexit, neque munera, & honores, quod Oooo ple-

IV. Benedictus Pap. suus, Bartholomæi cessit sede.

vero Ostiensis: Roma item Benedictus cum annis duodecim (nempe incompletis, non vero undecim, ut Baronius legendum credidit) Apostolica sedi præfuisset, a Romanis ejectus est, & Joannes Sabinensis Episcopus, cui nomen Silvester impositum est, non tamen gratis in Romanum Pontificem subrogatus. Qui cum præfuisset mensibus tribus, Benedictus ille prius abrogatus, & cætera apud Baronium legenda. [1] Tres itaque Pontifices nempe Silvester III. Gregorius VI. & Benedictus IX. uno eodemque tempore Sedem Romanam occuparunt. Cum vero Gregorius VI. circa initium mensis Maii currentis anni Pontificatum inierit, ut mox videbimus, & Silvester III. menses tres sederit, ut habent Victor III. & Leo Ostiensis, sequitur Benedictum IX. circa currentis anni initium Sede expulsam fuisse. Anno quidem MXXXVIII. e Sede pulsus fuerat, ut

NOTÆ [1] Apud Ughellium tom. V. pag. 1113. novæ edit. habes bullam Benedicti IX. in qua testatur se concilium Romæ celebrasse, ut privilegia patriarchæ Gradenis contra Aquilejensem affereret eandemque Pontificis constitutionem subscriptione sua Patres Concilii roboraverunt. Data est autem Ind. XII. in mense Aprili. Ex quo sequitur eo mense Benedictum Pontificatu nondum cessisse. MANSI

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MON. IMP. 2.

plerique spiritualium medicorum facere solent, sed mali gravitatem, & propterea opportunam mali abscissionem illi adhibens, ita inquit: Non licet tibi sacra facere, sed potius abstinere, & Deum placare, quem peccando irritasti. Ille vero neque tardans, neque procrastinans, sed quam primum deposita Sede instar privati hominis se habebat. Et hac quidem cum summo Pontifice Bartholomaeus. Hæc ibi auctor ejus temporis. Verum eundem Benedictum dimissam reperiisse Cathedram, certum est.

Quomodo res schismatici desisteret.

Gregorius VI. Pap.

At quodnam primum remedium adhibendum fuerit ad extinguendam tricipitem bestiam hanc, portis inferi emergentem, videamus. Illi plane simile excogitatum remedium est, quod in extinguendo Cerbero illo fabuloso fixere Poetæ, nempe picea offa opplendo fauces, dando illis mandendum aliquid, ut a latratu omnino cessarent. Quis autem pharmacum istud paravit, quod temporis illius infelicitas exigebat, videamus. Otto Frisingensis sic pergens fideliter narrat: Hunc miserrimum statum Ecclesia religiosus quidam presbyter, Gratianus nomine, videns, zeloque pietatis matris suæ compatiendo, animadvertens, præfatos viros adit, eisque a Sede sancta cedere,

PAGIUS

ut eo anno ex Glabro Auctore cœvo diximus, sed tunc nullas in ejus locum subrogatus, indeque factum, ut Hermannus & Leo Otkenis, qui rem summarie tractant, primæ illius Benedicti IX. expulsionis nullam mentionem fecerint. Verum ut habet idem Glaber lib. 4. cap. 5. Intercedente thesaurorum pecunia, electus extitit a Romanis, a quibus exinde frequenter ejectus, ac inhoneste receptus, nulla potestate viguit.

III. Gregorius VI. licet simoniacus inter legitimos Pontifices numeratus.

Benedictus nonus, Silvester tertius, antea Joannes Sabinensis Episcopus appellatus, & Gregorius VI. ante Pontificatum Joannes Gratianus vocatus, simoniaci fuerunt; Benedictus tamen IX. & Gregorius VI. inter Pontifices Romanos numerantur, & ut tales habiti sunt, uti de Benedicto IX. inter omnes convenit, & de Gregorio VI. non videtur dubitandum. Hinc Gregorius VII. in Concilio Romano anno MLXXX. coacto ait: Invitus ultra montes cum domino Papa Gregorio abii, sed magis invitus cum domino meo Papa Leone. Præterea quando Petrus Damianus electionem ejus accepit, eam canonicam fuisse existimans, ipsi Pontificatum gratulatus est, ut liquet ex ejus ad eum Epistola a Baronio num. VIII. recitata. Imo Henricus II. Imperator, qui eum a Concilio Sutriensi anno MXLVI. deponendum curavit, ut infra videbimus, anno infuquenti III. Nonas Januarii Privilegia monasterii Sancti Petri Perusini confirmans, & Imperatores ac Pontifices Romanos, qui jam eadem confirmaverant, enumerans ait: Ita ut ea, quæ ab antecessoribus nostrorum tempore Imperatorum, &c. & Pontificum Romanorum, Joannis siquidem, Gregorii, &c. Joannis (scilicet XIX. Ben. 3i (scilicet IX.) Gregorii (nempe VI.) & presentis domini Clemen-

pecunia persuasit, Benedicto redditibus Angliæ, quia majoris videbatur esse auctoritatis, relictis. Ob ea civis præfatum presbyterum, tamquam Ecclesiæ Dei liberatorem, in summum Pontificem elegerunt, eumque mutato nomine Gregorium Sextum vocaverunt.

VI.

Hæc sunt, quæ loco simoniæ Gregorio objecta fuere: sed an emptio Sedis, vel redemptio potius vexationis transactio ista adeo necessaria ad pellendos intrusos Pontifices fuerit, periti canonum omnes facile judicabunt. Unum hoc liquet, eundem Gregorium Sextum vere germanum atque legitimum Pontificem a viris sanctissimis, atque doctissimis ejus temporis habitum esse, nempe ab Hildebrando postea Gregorio Septimo, & a Petro Damiani, & aliis viris in primis simoniacorum hostibus implacabilibus. De Gregorio Septimo ipse Otto Frisingensis æque testatur, qui ait: Hunc Gratianum Alpes transcendente secutum fuisse summus Pontifex factus, ob ejus amorem, quia de catalogo Pontificum semotim fuerat, se Gregorium Septimum vocari voluit, & sicut in Luciano habes:

Victrix causa diis placuit, sed victa Casoni. Ita & huic Hildebrando, qui semper

VII.

tenet, vel modo tenet, &c. Ubi Gregorium VI. & Benedictum IX. inter legitimos Pontifices recenser. Extat illud Diploma Tom. II. Bullarii Casinensis.

Certe Angelus Corarius, Gregorius XII. in Pontificatu appellatus, a Concilio tam Pisano, quam Constantiensi, tanquam Antipapa seu tanquam male electus depositus fuit, & tamen quia causa ejus melior, quam aliorum apparebat, inter veros Pontifices numeratur, licet ipsemet depositionis suæ postea confiteretur. Alexander VI. numerata pecunia Pontificatum emit, ut non dissetur Onuphrius in Appendice ad Platinam, quod & testatur Philippus Comminius, Historicus sincerus & cœvus lib. 7. cap. 22. qui tamen locum inter legitimos Pontifices semper habuit. Imo potest Pontifex Romanus, si infidelis, hæreticus, aut schismaticus fuerit, dignitate moveri, quod mere personale, & Sedi Apostolicæ nullum præjudicium inferit, sicuti Childerici Regis Francorum, vel Alphonsi VI. Regis Lusitanie depositiones jus supremum, monarchicum & independens, Regum utriusque Regni minime lædit.

IV.

Idem de quibusdam aliis Pontificibus Rom. dicendum.

Sed, ut ad Gregorium VI. redeam, Otto Frisingensis, qui centum circiter annis post ejus depositionem Chronicon suum elucubravit, cum de illo male edoctus fuisset, non solum Baronium, sed passim omnes alios in errorem induxit, Gregorium VI. a tribus Pontificibus simoniaciis, qui per hæc tempora Romanam Ecclesiam afflixere distinguens, & eum tanquam liberatorem Ecclesiæ exhibens. Hæc ejus verba lib. 6. cap. 23. Circa idem tempus pudenda confusio Ecclesiæ Dei in Urbe Roma fuit: tribus ibi invasoribus, quorum unus Benedictus (hu-

V.

Magnus error Ottonis Frisingensis.

PAGIUS

(hujus nominis IX.) dicebatur, sedem illam simul occupantibus, atque ad majorem miseria cumulum divisis simul cum redditibus Patriarchis uno ad S. Petrum, altero ad S. Mariam Majorem, tertio idest Benedicto, in Palatio Lateranensi sedente, flagitiosam & turpem vitam (ut egomet in Urbe Romanis tradentibus auditivi) duxere. Hunc miserrimum statum Ecclesiæ religiosus quidam Presbyter, Gratianus nomine, videns, zeloque pietatis matris suæ compatiendo animadvertens, præfatos viros adit, eisque a sede sancta cedere pecunia persuasit, Benedicto redditibus Angliæ, quia majoris videbatur auctoritatis, relictis. Ob ea civis præfatum Presbyterum, tanquam Ecclesiæ Dei liberatorem in summum Pontificem elegerunt, eumque mutato nomine Gregorium Septimum (legendum, sextum) vocaverunt. Vides Ottonem supponere eodem tempore quatuor Pontifices Romæ vivos fuisse, cum tamen Benno hujus ætatis Scriptor, omnesque alii trium tantum mentionem faciant, ex quibus Joannes Gratianus unus extiterit, & Gregorius VI. nominatus fuerit; quem cum valde laudet Otto Frisingensis, Baronius, & plerique alii eum a simoniæ labe immunem fuisse censere, & Henricum II. Imperatorem, qui juste eum deponendum judicavit, hujus rei valde infimularunt.

VI.

Papebrocius vero in Conatu Chronico-Historico fatetur, Ottonem Frisingensem male quatuor Pontifices nobis obrufisse, sed arbitratur, Gregorium VI. ex illis tribus unum legitime electum fuisse, & non nisi ad liberandam Ecclesiam pecuniam dedisse; & ita narrationis Ottonis partem veram esse putat, partem

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
II.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MON. IMP. 2.

per in Ecclesiastico rigore constantissimus fuit, causa ista, in qua sententia Principis, & Episcoporum prævaluit, semper displicuit. Ex hinc Romana Ecclesiæ in electione canonica Pontificum in tantum infirmata invenitur, quod iste, quatuorque sequentes ab Imperatore ibi positi in catalogo inveniantur. Hæc ipse. Ac ita quidem. Nam ipse Gregorius Septimus in Concilio Romano, celebrato anno Redemptoris M. LXXX. ejus vero Pontificatus anno septimo, recognoscit Gregorium hunc legitimum Papam. Sed & (a) Glaber ejus plane temporis scriptor, qui ad ipsius Gregorii electionem stylo pervenit, summopere Gregorium Sextum laudat, hæc dicens, post Benedictum ejectionem: Tunc vero cum consensu totius Romani populi, atque ex præcepto Imperatoris ejectionem est a Sede Benedictus, & loco ejus subrogatus est vir religiosissimus ac sanctitate perspicuus Gregorius, natione Romanus: cujus videlicet bona fama, quidquid prior fuerat, in melius reformavit. Hæc adeo de Gregorio gloriosa Glaber totidem verbis. Ex his autem radarguas errores aliorum, in primis vero, quod Joannem Archipresbyterum cum Gratiano conflant in unum. Nam & Petrus Damiani hujus temporis scriptor Gregorium Sextum Gratianum, & non Joannem antea no-

(a) Glaber l. 5. in fin. Greg. VI. Pap. laudatissimus.

minatam fuisse iterum tradit. Cujus ad eundem Pontificem epistolam hoc anno datam hic describere dignum existimamus.

Ipse quidem Petrus Damiani, mox ut VIII. auditur ejus promotionem, & quidem canonicam, ad ipsum scribens, ipsi congratulatur, quod Ecclesiæ Dei per ejus electionem, fordibus expurgatis, pristinum decorem sit consecuta. Extat ipsa epistola una cum aliis ejusdem Petri in codice Cassinensi, quam hic tibi reddendam curavimus. Sic enim se habet:

Domno Gregorio sanctissimo Papa Petrus peccator monachus debita servitutis obsequium.

VIII.

Petri Damiani Greg. VI. epist. r.

Reverendissime domine, Regi Regum Christo gratias refero, quia de Apostolica Sede bona semper audire avidis desiderii mei faucibus sitio, largum præconii vestri poculum, multis jam propinantibus, bibo, qui videlicet haustus tanta suavitatis dulcedine mentis meæ stomachum recreat, ut dum mens interius jubilat, lingua protinus in hanc vocem laudis erumpat: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vere enim ipse, sicut scriptum est, mutat tempora & transfert regna. Vere, quod per Prophetam suum multo ante prædixit, nunc teste mundo, mirabiliter adimplevit: Quia dominatur

Oooo 2 tur

vero falsam. Verum Scriptores cœvi hanc communem sententiam plane convellant. Hermannus & Victor III. trientis, de qua suo loco, causa erroneorum Pontificum diligentius ventilata Gregorium VI. convictum pastorali baculo privatum esse, dein pro simoniacorum tam Romanorum quam aliorum assensu Clementem II. Pontificem Romanum electum. Secundo, Victor III. Papa lib. 3. Dialog. refert Benedictum IX. non parva a Gregorio VI. accepta pecunia, summum Sacerdotium ei reliquisse, & Henricum Regem tres illor, QUI INJUSTE APOSTOLICAM SEDEM INVASERANT; cum consilio & auctoritate totius Concilii juste depulisse, & ipsomet Gregorium VI. post rem ab ea Synodo discussam, agnovisse se non posse justè honorem tanti Sacerdotii administrare, ac semetipsum Pontificalibus indumentis exuisse.

Tertio, Lambecius. Tom. II. Biblioth. Cæs. lib. 2. cap. 8. ait, in ea Bibliotheca extare volumen MS. in quo continetur Bonizonis (Episcopi primum quidem Sutrii, postea vero Placentini, qui anno MLXXXIX. ob defensionem Sanctæ Sedis Apostolicæ & libertatis Ecclesiasticæ a Placentinis schismaticis, effosis oculis, & omnibus fere membris detroncatis, crudelissime occisus est, ut eo anno refert Bertoldus, cujus verba Baronius in eum Christi annum inseruit) Decretale, sive Synagma Decretorum Ecclesiasticorum ex sacra Scriptura, probatisque Conciliis, ut & ex Pontificum Rom. & sanctorum Patrum, aliorumque orthodoxorum Auctorum Monumentis collectum, & secundum locos communes in septem libros divisi; cui Proemii loco præfixa est Epitome

Hermannus & Victor III. PP. Gregorius VI. convictum pastorali baculo privatum esse, dein pro simoniacorum tam Romanorum quam aliorum assensu Clementem II. Pontificem Romanum electum.

VII.

Bonizo Episc. Placentia eum pro simoniaco habet.

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MONOM. IMP. 2.

tur Excelsus in regno hominum, & cui voluerit, ipse dat illud. Latentur ergo caeli, & exultet terra, & antiquum sui juris privilegium se recepisse sancta gratuletur Ecclesia. Conteratur jam milleforme caput venenati serpentis, cesset commercium perwersae negotiationis, nullam jam monetam falsarius Simon in Ecclesia fabricet, nulla Giezi, praesente propiadi doctoris absentia, furtiva dona reportet. Jam columba revertatur ad Arcam, & virentibus olivae foliis, pacem nuntiet redditam terris. Reparetur nunc aureum Apostolorum saeculum, & presidente vestra prudentia, Ecclesiastica restoreat disciplina. Reprimatur avaritia ad Episcopales insulas anbelantium: evertantur cathedrae columbas vendentium numulariorum. Verumtamen utrum ista, quae scribimus, mundo sperare sit licitum: primo Pisaurensis Ecclesia bonae spei clarum dabit indicium. Nisi enim praedicta Ecclesia de manu illius adulteri, incestuosi, perjuri atque raptoris auferatur: omnis populorum spes, quae de reparatione mundi erecta fuerat, funditus enervatur. Omnes siquidem ad hunc finem oculos tendunt, omnes ad hanc unam vocem aures erigunt. Et si ille tot criminibus obvolutus ad Episcopatus arcem restituitur; ab Apostolica Sede homini aliquid ulterius posse fieri, penitus denegatur. Tres equidem sunt, quae testimonium dabunt, Castellana sedes, Fanensis & Pisauriensis, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. In his tribus patenter offenditur, quid spei

PAGIUS

me Historia Pontificum Romanorum a Sancto Petro ad Urbanum II. anno MLXXXVIII. electum, Titulus hujus Epitomes est: Chronica Romanorum Pontificum edita a Bonifone Sutriano Episcopo, viro per omnia doctissimo, in cuius fine refert ipse Bonizo, se etiam alios duos libros de Pontificibus Romanis scripsisse; quorum primus, qui continuit res gestas sub Theophylacto sive Benedicto IX. & sequentibus Pontificibus atque Antipapis usque ad obitum Gregorii VII. inscriptus fuit AD AMICUM, alter autem, qui comprehendit Acta primi, & ex parte etiam secundi anni Pontificatus Urbani secundi; inscriptus fuit, IN HUGONEM SCHISMATICUM, hoc est contra Hugonem cognomento Candidum, Cardinalem Presbyterum Tituli S. Clementis, qui anno MLXI. post obitum Nicolai II. Papae caput & antesignanus fuit eorum, qui novum Pontificem Romanum non nisi consulto & consentiente Imp. Henrico IV. creandum esse contenderunt.

VIII. Egregius locus Bonizonis Episc.

Hac autem Bonizonis verba de Gregorio VI. in fine memoratae Epitomes scripta: Ceterum, inquit, si quis da Theophylacto Tusculano (seu de Benedicto IX. ante Pontificatum ita appellato) qualiter Joanni (sc. Joanni Archipresbytero , Gregorio VI. in Pontificatu vocato) Sacerdoti vendidit Papatum, & quomodo uno eodemque tempore THEOPHYLACTVS

de cetero relinquatur. Omnipotens Deus, te, summe pater, ad conservanda Ecclesiae tuae jura custodiat, & populum suum ne immerito sub tanto Pontifice gaudere permittat. Ista Petrus ad Gregorium Papam recens electum, & quidem canonicum, & quidem legitime, quod tanta ista non nisi legitime electo Papa sint digna, ut plane, si desint alia, ista sufficiant ad demonstrandam ejusdem canonicam electionem omni ex parte purissimam. Non enim ejusmodi fuit Petrus Damiani, qui vellet, haec scribens, rursus adulari Pontifici: nam exstans zelo Ecclesiasticae disciplinae, nemini parcere novit, quin acerbissime arguerit quemcumque sciret eidem adversantem. Ex his etiam intueri, quantae esset Gregorius aestimationis in orbe, ut eum conscendisse tantam cathedram Petri, id ipsum fuisset, omnia (ut audisti) mala ab Ecclesia propulsa, ac bona omnia postliminio revocasse.

Sed quas ad eundem Gregorium de promovendo Episcopo Sempronienfi literas idem dedit, ex eodem codice sumptas sic accipe:

Domno Gregorio sanctissimo Papa Petro peccator monachus devotissima servitutis obsequium.

Novest beatitudo vestra, piissime domine, quia pro peccatis nostris clerici digni Episcopatus officio, in nostris partibus non inveniuntur. Omnes enim quaerunt quae sua sunt, & non quae JESU Christi. Avaritiae quippe & elationis igne succensi ambiunt quidem ad sacerdotium

IX. Petri Dam. ad Greg. VI. epist. II.

ET GREGORIUS (hujus nominis VI.) ET SILVESTER (hujus nominis III.) Romanum non regebant, sed vastabant Pontificatum, & qualiter Henricus Rex, Conradus filius, Romanam Ecclesiam A TALIBVS PESTIBVS LIBERAVIT, gnarus esse voluerit, legat LIBRVM, quem distanti, qui inscribitur AD AMICVM, & ibi inveniet, hac ordinabiliter esse digesta. Porro Bonizo non ex occasione, sed ex professo de Romanis Pontificibus scripsit, idque non multis a Gregorii VI. morte annis; Sutrii, ubi is a Pontificatu depositus, Episcopus fuit; vitae suae partem prope Urbem Romanam traduxit; Sutrium enim non nisi viginti quinque millibus passuum ab ea distitum; & denique ob defensam Ecclesiam Romanae libertatem martyrium pertulit. Quare cum Gregorium VI. Papatum a Benedicto IX. emisse in literas miserit, ejus hac in re testimonium gravissimum cepteri debet.

IX. De rebus hoc tempore Romanae gestis praclare edocuit.

Quae post illa verba subiungit, huius argumenti vim magis ostendunt, ideoque hic non praetermittenda: Inveniet autem & ibi Papa Clemens (hujus nominis II.) electus qualiter sit, qualiterve Henricus Rex, Imperator gestis praclare edocuit, & de Damaso (hujus nominis II.) ejus successore, quot in Papatu duxerit dies; & de praclaro Leone (hujus nominis IX.) quid in Papatu egerit, qualiterve vitam finivit; & de Vittore (ejus nomi-

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MONOM. IMP. 2.

tium promoveri; sed non student digni sacerdotio fieri. Praesse inbiant, prodesse non curant. Verumtamen pro qualitate temporis & penuria personarum, videtur mihi hic Archipresbyter posse ad Episcopatus apicem provehi, si vestra sanctitatis id decernat auctoritas, excepto quod avaritia honoris aestuat, conscendere ad pastoralis officii culmen anbelat.

* aviditate.

X. Hoc autem vestro relinquatur iudicio, sed si hoc non obfit, cum Sempronienfis Ecclesiae clericalis ordo in mea mente revolvitur; hic aliquanto caeteris quasi meliusculus invenitur. Quapropter si prudentissima vestra sanctitati placere potest, postquam a Clero & populo est electus, postquam ad hoc officium a pluribus utcumque judicatur idoneus: de ambitione sua penitentiam agat, & benedictionem consecrationis accipiat. Verumtamen omnipotens Deus, quid vobis super hac re faciendum sit, per sui spiritus gratiam doceat, & in templo pectoris vestri manifesta voluntatis suae jura decernat. Unum autem est, unde pietatis vestrae depono clementiam, ut si hunc non consecraveritis: donec me servum vestrum videritis: nulli praedicti Episcopatus cathedram tribuatis. Haec ad Gregorium Papam Sextum Petrus Damiani. De quo non est quod possit dubitari, num potius ad Gregorium Septimum, quam Sextum ista scriperit: siquidem ostenditur inferius, eundem Petrum sub Alexandro Pontifice diem obiisse, & ad tempora Pontificatus Gregorii Septimi succefforis Alexandri minime pervenisse. Vides igitur Lector, quam fallantur ii, qui inter spurios atque schismate notatos Pontifices reiciunt Gregorium Se-

xum, qui tantopere a praecipuo schismaticorum hoste, tanto viro, Petro Damiani meruit commendari.

Ceterum sicut errare noscuntur hi, qui Joannem cum Gratiano constant in unum, ita etiam qui Gregorium inter tres illos improbatos Pontifices numerant: redarguuntur enim hi manifeste ex Ottone, qui manifestissime extra tres illos superius recitatos pseudopontifices numerat Gratianum creatum post tres illos Pontificem: sic etiam Panvinus rem intelligens scripsit, nempe Gratianum, post illos tres cessare iustos, creatum esse Pontificem, dictumque Gregorium Sextum, eumque pacifice sedisse usque ad Henrici Germaniae Regis in Italiam adventum, duos scilicet annos & amplius. At Benno schismaticorum signifer, Gregorii Septimi hostis infensissimus, in hunc Gregor. Sextum ejus magistrum virus evomit, dicens, hunc quem non Gratianum tantum, sed Joannem Gratianum appellat, mille quingentas libras persolvisse Benedicto Nono, ut Pontifex fieret. Sed appello auctoritatem Ottonis viri Germani, & sanctitate praestantis superius recitatum, qua absque ambage aliqua significatur, quae dederit, immo habere ac retinere potius permiserit Gratianus Benedictum, ut a Pontificatu iterum in vaso defisteret. Sed a Bennone omnium mendacissimo & perditissimo improbari, hoc ipsum est ab improbis separari, & in omnibus commendari, probarique.

XI. Greg. VI. legitimus Papa.

Quod autem ad ejus administrationem pertinet, Glaber (ut vidimus) his paucis rem absolvit, dicens: Cujus videlicet bona fama, quidquid prior foedaverat, in melius reformavit. At quoniam fuerit ista reformatio, hoc inquirendum. Sa-

XII.

PAGIUS

nis II.) ejus successore quid egerit, aut quid ejus temporibus novum evenit; & de Stephano (hujus nominis IX. vulgo X.) Godefridi Ducis germano, & qualiter ejus temporibus paterea (vox haec suo loco exponetur) apud Mediolanum exorta est; & de Nicolao (hujus nominis II.) Papa, & de lite, quam habuit cum Benedicto (ejus nominis X.) invasore, & quid egerit in Papatu; & de Alexandro (ejus nominis II.) Papa, & de lite quam habuit cum Cadolo (alias Honorio II.) Parmense, & de ejus victoria, & quid egerit in Papatu, & de ejus fine; & de septimo Gregorio, & de ejus electione & de Vita ejus, & moribus, & qualiter ad Altare Domini in Nativitate a Centio viro crudeli captus sit, & eo die Dei gratia liberatus, & de Verra (idest, bello), quam sustinuit ab Henrico Imperatore, & de controversia, quam habuit cum Vittore (alias Clemente III.) & de arumini, quas sustinuit, & de obsidione civitatis & suae, & qualiter a Roberto Romanorum Duce sit liberatus, & qualiter beato sine quieverit, aptissima declarata. Urbani vero Pontificis Acta, & de ejus victoria, si quis scire voluerit, legat librum, quem scripsit in HUGONEM SCHISMATICUM,

& ibi inveniet ad plenum dilucidata, quae voluerit. Huc usque incipiens a beato Petro Apostolorum Principe usque ad nostra tempora (sc. usque ad an. Christi MLXXXIX. qui secundus fuit Urbani II.) Romanorum Pontificum Acta compendiose digestus, superest nunc, ut de Privilegiis ad Romanum Pontificem pertinentibus, & de prerogativa ipsius Sedis non profuso, sed succincte, Dei juvante gratia differamus. Huc usque Bonizonis Epitome, Historia Pontificum Romanorum, quae decretorum Ecclesiasticorum libris septem ab ipso collectis, Prooemii loco praefixa est. Profecto periisse Opus, quod Annalibus Ecclesiasticis maximam lucem affudisset, summopere dolendum. Haec tamen sufficiunt ad declarandum quantum is de rebus hoc tempore Romae gestis edocuit fuerit. Bonizonis Opus extraxit adhuc tempore Martini Poloni, qui in Prooemio Chronici sui ait, se illud compilasse, ex Chronicis Damasi Papae de Gestis Pontificum; item de gestis Bonifacii (legendum, Bonifacii) Episcopi Sutriani, de gestis Pontificum; item ex Chronicis Pauli Romani Diaconi Card. de gestis utrorumque; item de Chronicis Gilberti de gestis utrorumque; item

ex

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MONOM. IMP. 2.

Sane quidem animum ejus zelo exæstua-
se, ut quæ tot annorum spaciis coalu-
issent mala, jamque in consuetudinem
conversa essent, de medio tollerent, at-
que omnino corrigerent, ex iis quæ di-
cturi sumus, facile intelligemus. Quod
si (ut est in proverbii) cognoscimus
leonem ex unguibus, & ex discipulo
magistrum existimare licet, & institutio-
nem filiorum ad parentem referre sole-
mus: ex Gregorio Septimo hujus disci-
pulo Sextum Gregorium, magistrum ejus,
qualis fuerit, potenti conjectura assequi
possimus. Libertas enim illa, animique
constantia, indefessumque studium vendi-
candi oppressam a Principibus Ecclesiam
in pristinam libertatem, quæ amplissimis
notis in Gregorio Septimo intuemur: ut-
ique in Gregorio Sexto hoc primitus
eluxere, & ex hoc in ipsum, e fonte
velut in rivum fluxisse noscuntur. Hu-
jus fuit labor & industria, ut tria illa
monstra conficeret, sed non ita felici-
ter, ut optavit, perficere licuit, cum
non nisi pacta pecunia ex redditibus Ec-
clesiæ colligenda, cedere Sedibus illi
obstinato animo statuisset. Laudatum
tunc opus, quod postea in calumniam
versum, summum ipsi peperit detrimen-
tum.

XIII. Sed quænam creatus consensu omnium
Pontifex egerit, videamus. De ipso en-
nim Willem Bibliothecarius Malmes-
burie, qui frequenti sæculo claruit, at-
que scripsit, hæc habet (a): *Erat Pa-
pa Gregorius Sextus, ante dictus Gra-
tianus magna religionis & severitatis. Is
ita Romani Apostolatus statum per
incuriam antecessorum suorum diminutum
invenit, ut præter pauca oppida Urbi
vicina, & oblationes Fidelium, pene ni-*

(a) VVil-
de gel.
Reg. Aug.
l. 2. c. 13.

PAGIUS

X.
Bonizoni
Clement
II. testis
oculatus
suffragan-
tur.

ex Chronicis Richardi Monachi Cluniacensis, &c.
Quæ Opuscula vel amissa vel tenebris sepulta.
Sed redeo ad Gregorium VI. aliamque ad-
versus ejus electionem profero rationem, quæ
mihi ineluctabilis videtur. Grezerus, in libro,
quem scripsit de divi Bambergensis, anno-
que MDCXI. Ingolstadtii edidit, Clementis II.
Gregorii VI. successoris immediati Breve Bam-
bergam statim a sua coronatione missum produ-
cit, quo Clemens II. Ecclesiæ Bambergensi,
cujus Episcopus erat, Cleroque ac populo ec-
lectionem suam significat, testaturque ab ea
divelli sibi gravissimum accidere. Clemens it-
aque II. in ea Epistola pauca præfatus, sub-
dit: *Tanti numinis nutu te suam Charissimam
filiam Babenberg, nobis in sponsam legitimam
desponsavi, & arte regere (quantum in nobis
fuit) sua propitiatione donavi. Certe nulli
marito erga suam uxorem fides purior & amor
ardentior, quam circa te, nobis: nec unquam
vel in mentem venit te destituere, & alii ad-
harere. Sed nescio quod divino consilio altum-
est, ut matri tua, omniumque Ecclesiarum con-
sociare, & aliquatenus, tamen omnino, a te
separaret. Ecce enim cum illud Caput mundi,*

bil haberet, quo se sustentaret. Civita-
tes & possessiones in longinquo posita,
que ad jus Ecclesiæ pertinebant, a præ-
donibus ablata; tramites publici, &
strata viarum per totam Italiam a la-
tronibus stipabantur; ut nullus pere-
grinus, nisi cum majori manu impune,
transiret. Fervebant totis semitis insti-
diatorum examina, nec inveniebatur via-
tor, quo colludic evaderet. Ita in va-
cuum, sicut in pecuniosum furebat; nec
supplex habere gratiam, nec resi-
stens pati poterat violentiam. Cessatum
est ab omni provincia Romam iter ag-
gredi; quod mallet quilibet per domesti-
cas Ecclesiæ nummos suos dividere, quam
latrunculos propriis laboribus pascere.
Quid in Urbe, unico olim habitaculo san-
ctitatis? Ibi in medio foro scarii va-
gabantur, genus hominum infidum, &
versutum. Si quis semitarum observato-
res aliquo transisset artificio, capitis sci-
licet periculo Apostoli Ecclesiam videre
cupiens, in scarios incidens, nullo modo
sine substantiæ, vel salutis damno do-
mum revertebatur. Super ipsa corpora
sanctorum Apostolorum & Martyrum, su-
pra sacra altaria gladii nudabantur, &
oblationes accedentium vix dum apposi-
ta, de manibus abripiebantur, abreptæ
in comestiones & scortorum abusiones
consumebantur. Tantorum malorum tur-
bo Gregorii Papatum offendit.

Ille primo leniter (& ut deceat Ponti-
ficem) magis amore, quam terrore cum
subjectis agere: delinquentes verbis plus
quam verberibus premere: Urbani a pe-
grinorum infestatione, a rapina suorum
cessarent; alterum esse contra naturam,
ut ille qui communi vesceretur aere,
non communi frueretur pace: Christiano
in-

Quanta
bona per
Grego-
rium se-
xtum re-
vocata.

XIV.

illa Romana Sedes hæretico morbo laboraret, &
charissimi filii nostri domni Heinrici Imperato-
ris Augusti presentia ad hoc invigilaret, ad
hoc instaret, ut hujusmodi agritudinem pro-
pulsaret; EXPLOSIONE TRIBUS ILLIS QUI-
BUS IDEM NOMEN PAPATUS RAPINA
DEDERAT, inter tot agmina Sanctorum, qui
aderant Patrum, dignatio celestis gratia no-
stram indignissimam mediocritatem, cunctis ni-
sibus refragantem, voluit eligi, & altissimi
Apostolorum Principis vice fungi.

Avulsam me tunc a tuo gratissimo latere,
sponsa dulcissima, quis dolor apprehenderit, quis
meror confecerit, quo pacto exprimam, nescio,
cum nobis omnem modum videatur transgredi.
Plus honoris est, plus decoris, plus inquam,
virium Matri, quam Filia, utpote cui omne
genus terrestrium spectatur, pro cuius arbitrio
janua celi aperitur & clauditur; adversus quam
nec porta prævalent inferorum. Non tamen tan-
ta dominationis cupido obstitit nostræ mentis irre-
psit, cordisque cervicem libenter inflexit. Satis
nobis erat, tecum altitatem bene, contemplati-
viam, quoquo modo ducebamus vitam: præser-
tim cum perfectus amor nec speciem alterius
un-

XI.
Ejus ver-
ba ever-
tunt qua
pro Grego-
rio VI. as-
serunt.

CHRISTI
1044.

GREGORII VI. PAP.
I.

VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONS. MONOM. IMP. 2.

inter Christianos libere, quo liberet pro-
grediendum, dum omnes sint ex uno famu-
lismo, omnes unius sanguinis conjuncti coa-
gulo, redempti præto: alterum contra Dei
mandatum, quod præcepit, ut qui altario
deserviunt, de altario vivant. Præte-
rea domum Dei decere esse domum ora-
tionis, non speluncam latronum, non gla-
diatorum conventiculum. Permitterent
oblationes transire in usus sacerdotum,
velim expensas pauperum; provisurum
se illis, quos egestas ad rapinas compel-
leret, ut aliquo honesto officio stipem ha-
berent: quos cupiditas exagitabat, ipsi
sibi pro Dei timore, & sæculi honestate
modum ponerent. Invasores Ecclesiæ
fidei patriam mandatis, & episcopalis
invitavit, ut aut indebita redderent,
aut se jure illa tenere, in Senatu Ro-
mano probarent: si neutrum facerent,
Ecclesiæ membra se non esse cognosce-
rent, qui capiti Ecclesiæ B. Petro & ejus
Vicario resisterent.

XV. Talia frequenter concionatus, & aut
parum, aut nihil proficiens, severiori-
bus remediis indeterato morbo tentavit
occurrere, cauterio itaque excommuni-
cationis omnes ad Ecclesiæ corpore remo-
vit, vel qui talia facerent, vel qui
agentibus convivio, vel etiam colloquio
participarent. Hæc ille pro suo of-
ficio satis agebat, sed pene in perni-
ciam versa sedulitas. Nam, ut ille dicit:
(a) Qui crudis derisorem, ipse sibi in-
juriam facit; maligni illi levi admoni-
tione perstricti contra furere, minus au-
ras territare, muros Urbis armis cir-
cumsonare, adeo ut pene Papam inter-
merent. Itaque ferro abscissionis uten-

(a) Pro-
9.

PAGIUS

unquam, nec intueretur opulentiam. Testem
invocamus aciem divinam, non commentari
nos apologiam, illa enim secreta cordis rima-
tur, cui nulla nox obtenebratur. Commemo-
rat postea Clemens II. quomodo Ecclesiam
Bambergensem fundator ejus S. Henricus Im-
perator Apostolicis Privilegium muniri cura-
verit per prædecessores suos Joannem & Be-
nedictum (Joannem scilicet XVIII. & Bene-
dictum VIII.) Sed nec annus, nec dies Bre-
vis Apostolice emissi in fine notatur. Digna
certe hæc Epistola quæ in futuram Concilio-
rum editionem inferatur. Magnam ejus par-
tem refert Papebrocius in Paralipomenis ad
Conatum Chronico-Historicum, nec tamen a-
nimadvertit, hæc verba, *explois tribus il-
lis, quibus idem nomen Papatus rapina de-
derat omnes suas & aliorum interpretationes
in favorem electionis Gregorii VI. hæctenus
in medium allatas prorsus elidit.*

XII.
Gregor.
VI. simo-
niacum
fuisse do-
cet Chro-
nographus
S. Beni-
gni.

dum judicans, arma undecumque & equos
conquisivit, milites & equites adorna-
vit. Ac primum basilicam beati Petri
præoccupans, raptorem oblationum vel ex-
iunxit, vel effugavit. Inde fortunam sibi
aspicere videns, longius progreditur,
& si qui resisterent, occisis, prædia
omnia & oppida multis temporibus amif-
sa in antiquum jus reformavit: itaque
pax per multorum segnitiam exulans, per
unum hominem in patriam rediit. Secu-
re peregrini insuetas viarum terebant
orbis, læti per Urbem antiquis oculos
pascabant miraculis, cantantes donis
factis repatriabant. Quirites interea ra-
pto vivere assueti, sanguinarium vocant
illum, & indignum esse, qui Deo offer-
ret sacrificium, tot cadum conficius.
Et ut fieri solet, quod morbus obloquitur
ab uno serpat in omnes: ipsi etiam Car-
dinales argumenta populi probabant, &c.

Quæ autem subinferuntur de ejus obi-
tu, miraculoque ad januas S. Petri spon-
te reclusas ad suscipiendum ejus cada-
ver, haud apud omnes fidem sibi con-
ciliant; quod scilicet non Romæ, sed
in Germania, ubi exul agebat, defun-
ctus esse dicatur. Sed nec nos adeo con-
stanter ea de miraculo suadendo propo-
nimus, fides sit penes auctorem. Illud
dicere atque asserere non veremur, ista
de statu rerum in melius restituendo in-
vidiam in Gregorium concitatis, eam-
que peperisse calumniam, adversusque
eum Imperatorem in Italiam provocas-
se, & ut Sede cederet, effecisse, ut
suo loco diceretur inferius. Tenuisse ve-
ro Sedem Gregorium annos duos & men-
ses octo, Leo Ostiensis cum dicat, pla-
ne

XVI.
Quæ in
Cont.
Imp.
populus.

tor ordinari iussit, & fecit deponi Joannem (in
Pontificatu Gregorium VI. appellatum,) qui
tum cathedra præsedebat, & Benedictum, atque
Silvestrum, qui in Concilio tunc habito exami-
nata eorum culpa, inventi sunt non solum Simo-
niaci, sed etiam perasores Eccl. Christi. Huic
Concilio interfuit ipse dominus Lugdunensium
Archiepiscopus, atque memoratus Hugo Archiepiscopus.
(nempe Bizuntinensis) alique plures ex di-
versis partibus coadunati Episcopi. Mitto Leo-
nem Ostiensem lib. 2. cap. 80. qui eadem de
Gregorio VI. iisdemque fere verbis ac Victor
III. refert, quia Angulus de Nuce in Notis
ad ejus Chronicon observat, Leonem Ostien-
sem Casinensem Monachum, quæ de Benedi-
cto IX scribit, accepisse a Victore III. qui
ante Pontificatum Casinensis Abbas fuerat.

Hinc certum & indubitatum videtur quod
idem Leo de duratione Pontificatus Gregorii
VI. scribit: *Jam annis duobus & VIII. men-
sibus Archipresbyter ipse, cui Gregorii nomen
in Papatu est inditum, Apostolica Sedi præfue-
rat. Idem enim Victor III. habet, & in ple-
risque Pontificum Rom. Catalogis legitur.*
Quare perperam Papebrocius Gregorio VI. an-
num tantum unum, & menses VII. præter
dies IX. attribuit, innixus Privilegio ab eo-
dem Rolando Florentina Canonica Proposito in-
dul-

XIII.
Duratio
Sedis Gre-
gorii VI.

CHRISTI
1044.GREGORII VI. PAP.
I.VACAT. IMP. OCCID. 5.
CONST. MONOM. IMP. 2.

ne opus est affirmare, hæc de Gregorii electione in fine Aprilis mensis contigisse, cum constet, abdicationem ipsius factam esse in fine anni Redemptoris millesimi quadragesimifexti; in hisque agendis, quæ sunt relata spacium annorum duorum & octo mensium intum-
pium fuisse.

Quod ad res pertinet Orientales, cum Imper. Constantinus Monomachus pellitem subintroduxisset, Romani Sclerifororem, populo id exprobrante, & ulciscendum clamante, pene periclitatur. Quomodo autem ista se habuerint, ita Curopalata narrat: Hoc anno duodecima Indictione, cum dies festus celebraretur sanctorum quadraginta Martyrum, nona die Martii mensis, cum progressurus esset Imperator ad cultum Sanctorum publice, seditio a populo concitata est. Cum enim egressus esset multis cum sa-

tellitibus e palatio, multisque bonis acclamationibus, & ad templum Salvatoris in Area pervenisset, atque inde equitatus esset, & ad Martyrum tumulum venturus, repente e media turba exaudita vox est: Nos Scleranam Reginam nolamus; neque propter ipsam matres nostræ porphyrogenitæ morientur Zoe & Theodora: & statim confusa sunt omnia, & perturbatus populus conatur Imperatorem occidere. Et nisi celerrime Regina Zoe & Theodora e superiori parte prospicientes consternatam multitudinem sedassent, haud pauci perissent, & fortasse ipse quoque Imperator, qui sopita perturbatione in Regiam reversus est, omisso ad Martyres accessu. Hæc Curopalata, ex quo alii. Reliqua Monomachi, quæ ad bella pertinent, quod nostri instituti non sint, aliis legenda relinquimus.

Se-

PAGIUS dulto, & ab Ughello Tom. III. Col. 24. recitatio, cujus hæc sunt clausulæ: Scriptum per manum Joannis Scrinarii & Notarii nostri Lateranensis Palatii. Bene valete, Datum XII. Kalendas Martii, per manus Petri diaconi Bibliothecarii & Cancellarii Sanctæ Apostolicæ Sedis, anno Pontificatus domini Gregorii Papa sexti primo, indict. XIV. idest, anno Christi MXLVI. [1] Nam indictio illa XIV. mendose descripta, legendumque, indict. XIII. quæ cum XII. Kalend. Martii, annoque primo Pontificatus Gregorii VI. Christi vero MXLV. concurrat. Librarios indictiones sæpe depravare, omnibus notum. Porro ex Leone Ostiensi,

qui prodit, Silvestrum III. Benedicto IX. subrogatum fuisse anno ultimo Pontificatus ejus, intelligimus Victorem III. qui annum quo id factum non exprimit, aliud non designare; cum Leo id ab eo receperit. Ex quibus tandem omnibus sequitur, Gregorium VI. qui circa Natale Christi anni MXLVI. depositus fuit, inthronizatum circa initium mensis Maii currentis anni, & Silvestrum III. circa initium mensis Januarii ejusdem anni Pontificatum invasisse, quo circa finem Martii expulso, Benedictus IX. Papatum resumit, quem post mensem, vel circiter, Gregorio VI. vendidit.

NOTÆ

[1] Non potuit Gregorius VI. inaugurari Pontifex initio maii anni 1044. nam mense Augusti anni 1045. primum adhuc pontificatus annum agebat, ut ex Diplomate Adalfridi Episcopi Bononiensis dato Bononiæ A. 1045. Gregorii anno I. Henrici anno VI. mense augusti Indictione III. constat (mendum est hic tamen in annis Regni Henrici). Extat Diploma istud apud Ughellium in Bononiensibus. MANSI

PAGIUS
SÆC. XI.
An. Eræ
Hisp. M-
LXX-
XIII.
An. Hegi-
ræ CC-
CCXX-
XVII. in-
choato
die 19.
Julii
scr. 6.
A. C.
1045.

I.
Polonia
Sanctæ Se-
di velti-
galis fa-
da.

II.
Hungaria
Regno
Germani-
co reddi-
ta.

ANNO PERIODI GRÆCO-ROMANÆ 6538.

Ⓞ 18. F. D 1. P. 7. April. Indict. 13.

JESU CHRISTI 1045.

GREGORII VI. PAPÆ 2.

HENRICI III. REG. 7.

CONSTANTINI MONOMACHI IMP. 4.

AD num. I. & seq. Narrat Joannes Longinus in Historia Poloniae Casimirum Regem hoc anno totius Regni Comitibus convocasse, tumque Romam Legatos misisse, qui suo nomine gratias agerent Benedicto Pontifici, & Polonici Regni tributum penderent. Historia a Joanne Longino Canonico Cracoviensi & postea Episcopo Leopoliensi sæculo XV. scripta, quam manuscriptam Baronius habuit, anno MDCXII. typis mandata fuit cum Historia Polonica, jussu Casimiri Poloniae ducis, a Vincentio Cadlubco Cracoviensi Episcopo anno MCCXXIV. demortuo composita, sed ad nos non pervenit Benedicti IX. retcriptum, cujus idem Joannes Longinus meminuit.

Petrus Rex (sc. Hungariæ, inquit Hermannus Contractus in fastori Chronico) Henricum Regem (nempe Germaniæ) in festivitatem Pentecostes ad se invitatum cum magno apparatu suscipit, & maximis muneribus, donavit, eique regnum Pannoniarum, Principibus Ungariorum fidelitatem illi & successoribus

JESU CHRISTI
ANNUS
1045.GREGORII VI. PAP.
ANNUS
2.VACAT. IMP. OCCID. 6.
CONST. MONOM. IMP. 3.

I.
Legati ad
Apostolice
dem a
Casimiro
Rege mis-
si.

SEquitur annus Redemptoris millesimi quadragesimusquintus, decimatertia Indictione, quo Casimirus Poloniae Rex compositis Poloniæ rebus, debellatis jam hostibus, promissi memor, de acceptis a Deo beneficiis gratus, Legatos Romam ad Sedem Apostolicam mittit, qui impositum tributum denarii sancti Petri Romam ad Pontificem ferrent. Rem gestam pluribus narrat Longinus, qui & Dlugofchus, per singulos annos res Polonorum prosequutus: qui tamen in eo errore lapsus videtur, quod sciens Benedictum Papam adhuc fuisse superstitem, ad ipsum putavit ejusmodi missam esse legationem; cum tamen ex his, quæ anno superiori dicta sunt, satis constat, ipsum cessisse Gregorio. Cum alioqui esse potuit, ut (sicut ait) Benedictus exegerit, acceperit vero Gregorius. Sed audiamus ipsum in hunc modum narrantem: Confirmatum & stabilitum Poloniae regnum prudentia & industria Casimiri Poloniae Regis, summus Pontifex Benedictus Nonus relatione plurimorum intelligentium, gratulatione singulari repletur, Ann. Eccl. Tom. XVI.

liberalem dispensationem Casimiro alias Carolo præstitam, profectum attulisse. Misso autem speciali ad Casimirum Poloniae Regem Nuntio, requirit illum, ut juxta Legatorum Polonorum Apostolicam Sedem, pro sui Regis dispensatione plurimis instantiis flagitantium sponsonem, ad suam subsecutam confirmationem capitis census de universis regni Poloniae provinciis conquestis, & conquiendis mandaret pro beato Petro, & suo successore Romano Papa Collectoribus Apostolicis singulis annis exhiberi.

Volens Casimirus Rex Poloniae parere pactis summo Pontifici Benedicto, primum per Legatos Polonorum, deinde per se promissis, generalem omnium suarum provinciarum indicit conventum, in quo & pollicitatio, Apostolicæ Sedis per Legatos Polonorum facta, concordati omnium devotione & consensu decreta, & innovata est, & universali mandato solutio unius usualis oboli de capite, tam civitates, quam oppida vicisque & ruralium in duabus provinciis videlicet Gnesnensi, & Cracoviensi, ac diebus eisdem subjectis, videlicet Pos-

II.
Penitenti-
tio dena-
rii S. Pe-
tri quam
Polonis
utilis.

P p p p

na.

ejus juramento firmantibus reddidit (Ovone nempe tyranno anno superiori occiso, ut ibidem Hermannus narrat): quod tamen ab eo ipse dum viveret possidendum recepit. In quo videlicet Rex quoddam vetus solarium ascendens, cum multis aliis aedificiis cadente corruit: ipsoque Deo protegente, illoso, Bruno Vuirzburg (idest Herbipoleos) Episcopus liberaliter cum aliis collapsus, post unam hebdomadam septimo Kalendarum Junii obiit. Henschenius ad diem XVII. mensis Maii varia collegit de hoc S. Brunone Episcopo Herbipolensi in Germania, & cum in ejus Epitaphio legatur, eum sexta Kalendarum Junii obiisse, ait ei potius credendum quam Hermannus, retinendumque VI. Kal. Junias. Verum juxta regulam a nobis statutam, & innumeris exemplis comprobata, Hermannus diem mortis, conditor vero Epitaphii diem sepulturae notavit, qui uterque dies obitus vel depositionis nomine sæpiissime exprimitur.

Filius fuit Bruno Conradi II. Carenthanorum seu Carinthiæ Ducis, qui in Regno Germanico Conrado Salico competitor extitit, & Mechthildis, filia Gebhardi Dynastæ Quenfortensis & Sophiæ Comitissa Mansfeldensis: cui Gebhardo frater fuit alius S. Bruno Episcopus & Apostolus Prussiæ, de cujus martyrio anno MVIII. verba fecimus. Hanc profaniam explicat Reusnerus in Auctario Operis Genealogici Βασιλιανῶν & ex eo aliisque Henschenius citatus. De Brunone Trithemius in lib. de Script. Ecclesiast. Bruno Episc. Herbipolensis, Conradi Imperatoris secundi (immo primi) patruelis, natione Teutonicus, vir in divinis Scripturis studiosus, vita & conversatione sanctissimus, qui ob meritorum suorum excellentiam catalogo sanctorum adscriptus, Fran-

III.
Mortuus
S. Bruno
Episc. Er-
bipolensis.

nanienſi, Ploceſi Labecenſi, Culmenſi & Camiecenſi impetrata. Ab eo quoque tempore regnum Polonia factum eſt Romana Eccleſie, immo Vicario JESU Chriſti ſummo Pontifici feudale & tributarium: nec unquam tributi prædicti ſolutionem paſſum eſt quacumque occasione aut pacto intermiſſi, aut reſcindi. Videbatur autem cenſus iſte, qui Denarius S. Petri appellatur, primum Poloniſ difficilis & gravis, utpote qui ſecum perpetuam trabebat in Polonoſ obnoxietatem: poſtea tamen profectus varios, & commoda regno Poloniæ cognitus eſt præſtiſſe, & præſtare, ut non ab homine, ſed ab ipſo Deo, generis Polonoſ principio impoſitio ejus credatur profluxiſſe. Quamvis enim per multa annorum ſpacia, impoſitionem præſentem ſequentiâ, regno Poloniæ in plures Ducatus & provincias ſeiſſo, ipſum a nonnullis finitimis gentibus, & nationibus, præſertim a Bohemiſ, & Fratribus domus Teutonicæ, nigram crucem in albo habitu deferentibus, in ſuis provinciis, & pertinentiis fuerit occupatum, & direptum: nullum tamen tam validum, tam efficaci ingenium (quamvis ad id plurimi interpoſiti fuerint induſtriôſi labores & conatus) poterat reperiri, quo proprietat, regno Poloniæ in hujusmodi terris & provinciis competens, potuiſſet per hujusmodi occupationem aboleri. Quinimo denarius S. Petri prædictus, cæteris testimoniis ſuppreſſis, aut vetuſtate abolitiſ, & conſumptiſ, & injuſtam terrarum occupationem vociferatur, & detegit, & illas de forte, titu-

PAGIUS

Francia Orientalis ſingularis patronus habetur compositavit ex antiquorum Patrum ſcriptis pulchram Expoſitionem in totum Pſalterium. Compoſuit & alia Opera in Cantica & Symbola, quæ in Tomo XVIII. Biblioth. Patrum Editionis Lugdunenſis exhibentur. Refert Henſchenius & Bruſchio in Episcopis Herbipolenſibus, Brunonem anno MXXIII. Episcopum renunciatum eſſe; verum ex Hermanno citato & Chronographo Hildensheimenſi conſtat, eum ad eam dignitatem anno MXXXIV. promotum.

IV. Adelman- nus Be- renga- rium mo- vet, ut ab errore reſcripſeat.

NOTÆ

[x] Epiſtolam ſuam ad Berengarium ſcripſit Adelman- nus Epico- pus Brixia non anno qui- dem 1048. vel duobus ſequentibus, ut Pagius hic definit, ſed potius vel incunte anno 1048. vel præcedenti, cum illa ſcripſerit dum peregrinaretur inter Teutonicos, ut ipſe ait Operis ejus pag. 302. hoc eſt nondum epico- pus renunciatus. Epico- patum vero adijt anno 1048. Vide Opera S. Gaudentii edit. Galeardi in Appen. pag. 288. MANSI

lo, jure, & proprietate regni Poloniæ fuiſſe, & eſſe demonſtrat. Ab eo ſiquidem tempore, uſque ad diem hanc omnes veteres regni Poloniæ regiones, omneſque Eccleſiæ Poloniæ ditioes uno & perpetuo honore juris uſurpato, & nunquam intermiſſo, tributum denarii ſanctæ Eccleſiæ Romane tradunt præter Camiecenſem diœceſim, ſpeciali Apoſtolico privilegio ad preces Legati Apoſtolici capiti, & ex diuturna ſervitute opera Camiecenſis Epico- pi in libertatem reſtituti, exoneratam, & exemptam. Optarem autem ego, ut & Ruthenæ, Lithuanæ, Pruthenæque regiones, poſtea Poloniæ regno unitæ pari cenſu onerarentur, futuro ſeculo, futuraque ætati terminos & jura regni Poloniæ reſtaturæ. Hucusque Longinus, & ipſe nobiliſ Polonoſ veritatit amantiffimûſ: quæ cum Chromerus prætermiſerit, quomodo non inofficioſus arguendûſ?

Hoc eodem anno in iſſdem borealibus regionibus, Bohemia ſcilicet, vir ſanctiffimûſ Guntheruſ S. Stephani Regiſ Hungarorum cognatus, monachus monaſterii Abatahenſis ſub B. Godeardo Abate, demum Eremita in ſilva Bohemiæ, poſt exactoſ ibi annos trigintaſeptem, ſeptimo Idûſ Octobriſ ſanctitate celebris migravit ad Deum, percepturus ab eo ſibi paratam coronam juſtitia. Res ab eo geſtæ ſcriptæ extant ab ejus familiaritate notiſſimo, nunc primum editæ ab Henrico Caniſio. Tanta molit adificium erecturus ſapienter ſuper firmam petram ponit fundamentum, cum ardua vitæ inſtitutum aggreſſurus (inquit au-

III. S. Guntheri ere- mitæ ob- itus.

IV.

(a) Leo Off. l. 2. c. 72. (b) Idem ib. c. 39.

(c) Idem ib. c. 71.

PAGIUS

diaboli fortiter certantes triumpharunt, ſubindeque S. Doctores bella croſſia ab hæreticis commota ſululari eloquentia fluminibus reſtinxerunt, atque eam circumquaque munierunt, ut jam novuſ hoſtiſ nulluſ oboriri queat, qui adverſuſ eam aliquid nitent non continue mille jaculis deſuper rucutiſ obruatur: ideo con- fuſi ſunt omneſ & deſecerunt. Ubi enim ſunt Manichæi? ubi Ariani? quoniam tota illa factio perditiffimorum civium evaſit? computruit etiam memoria eorum. At vero Ambroſiuſ, Auguſtinuſ, Hieronymuſ & alii plureſ beſtium talium oppreſſoreſ cum laudibus vivunt, quotidieque ſplendidiuſ effloſcunt. Bonum eſt frater nobiſ parvuliſ ſub iſtorum ducum tituliſ deliteſcere, quorum tam valida tanque probabiliſ eſt apud Eccleſiaſticuſ aures auctoritat, ſanctarum virtutum fulgore caleſtiſ ſapientia luce præpollent, ut extreme jam ſit dementia, vel de ratione ſibi, vel de ordine recte vivendi eiſ in aliquo refragari. Poſtea docte oſtendit Euchariſtiam eſſe vere ſubſtantialiterque Corpus & Sanguinem Domini, ſoliſ Chriſti verbiſ innixuſ, ductoque ab omnipotentia Divina ſacramento.

V. Ad eam- dem reſ- uſuſ eſt opera Pau- lini Me- tenſiſ Pri- micerii.

Eccleſiam Metenſem adminiſtrabat hoc tempore Theodoricuſ hujus nominis II. cujuſ magna ſunt in eamdem merita, ut oſtendit Meuriſſuſ libr. 3. de Epico. Metenſibuſ. In ejus Eccleſia Cathedrali Primiceriuſ erat vir magne eruditioniſ Paulinuſ nomine, quo Adelman- nuſ uſuſ, ut Berengarium Paulini amicûſ in viam reduceret. Ait enim Adelman- nuſ Epico- pa: Hæc ante hoc bienniuſ cum au- diſſem, fraternitatem tuam per Epiſtolam con-

re, exigens ab eiſ juramentum fidelitatis. Sed nec ſic ipſiſ quietentibuſ, ſed alia loca adhuc occupare tentantibuſ immo & ipſum Abbatem captivum ducere conantibuſ, Deus obſtitit, ſanctio Benedicte pro ſuiſ monachiſ injuſte oppreſſiſ ſubveniente. Quæ omnia ita ab eodem auctore narrantur: Poſt hæc Northmanniſ arcem, qua nunc S. Andree dicitur, in ſuum refugium conſtruire aggreſſiſ, mandat Abbas ab incæpro deſiſtere. Sed illiſ nihil reveriti, parere noluerunt. Cernent Abbas nihil ſe omnino proficere, Northmannorumque vi- res diebuſ ſinguliſ creſcere: decernit ultra montes, huc ultro non redditurus, abire, ad propria ſcilicet unde venerat reverſurus. Sed cum illiſ id a ſuiſ omnino diſſuaderetur: conſilium, quo pacto ſe de tam apertiſ periculiſ, auxilio patriſ Benedicte, tueretur, capere pergit.

Cum natuſ Dei pauciſ poſt diebuſ Comes illorum Rudolphuſ nomine, non pauciſ ſtipatuſ militibuſ ad Abbatuſ curiam venit, eundem (ut tunc putatum eſt) Abbatem capturus, aut occiſurus. Sed dolor, immo doluſ, converſuſ eſt in caput ejuſ.

Nam cum extra Eccleſiam poſitiſ ar- mis, eamdem Eccleſiam cum omnibuſ pa- riſter oraturuſ intraſſet: omneſ monaſte- riſ famuli ſimul repente conveniunt, equoſ illorum armaque diripiunt, clau- ſiſque Eccleſiaſ januiſ ſigna omnia pul- ſare

V. North- manni S. Benedicte ope caſi.

venire, idque ex te ipſo certiuſ ſciſcitantuſ eſſe decevi. Sciens porro familiarem tuum dominum Paulinum Metenſem Primicerium tibi propiorem, tibi que aliquando vicinorem eſſe, & mea petitione, & ſua pollicitatione delegavi ſibi hujus negotii executionem. At ille (non enim hac in re laudare eum poſſum) negligens, ſive alterutraruſ, ſive utruſque noſtrum, uſque adhuc reliquit me ſuſpenſum, ſed divina gratia noſ nunquam negligens, inopinato mihi obtulit meliuſ quam optabam. Quibuſ ex verbis liquet, primo Berengarium aliquot ante annos quam hæreſiſ ejus in Concilio Romano damnaretur, a pluribuſ habitum fuiſſe hæreticum, & Auctorem Fragmenti Hiſtoricæ Francicæ, a Roberto ad Philippum Regem perductæ, hæreſeoſ Berengarianæ exordium a ſuperiori Chriſti anno appoſite repeteret. Secundo, non deſuiſſe in Gallia, qui omnem operam poſuerint, ut eum a prava mente revocarent. Tertio, non videri Paulinum Primicerium muneri ſibi injuncto ſatiſfecit.

Ex Epico- pa Frollandi Epico- pi Silvanedenſiſ a Dacherio Tom. II. Spicilegii publicata, qua excuſat non obitum vadimonium, quia morbo detentus fuerat, ſequè illi Henricum Regem plane conciliaſſe, intelligimûſ Berengario non deſuiſſe potentem amicos ac pleroſque prævæ ejus intentioniſ inſciôſ, qua paulatim detecta fuiſſe, qui piſſimi Regiſ animuſ ab eo averterant: Detentus, inquit, utraque inſirmitate non poſſum, prout diſpoſueram, & tibi mandaveram, huc ad te venire. Sed quaſo, ora pro me, & attentiuſ, ut ea liberer, qua animam meam necoſ, agritudine: & peſcio ſe in

VI. Frollan- dus Ep. Silvanedenſiſ Berengario Reg. conciliat.

CHRISTI
1045.GREGORII VI. PAP.
2.VACAT. IMP. OCCID. 6.
CONST. MONOM. IMP. 3.

fave cœperunt. Audito sonitu, reliqui civitatis homines territi, variis undique armati telis accurrunt, apertisque basilicæ januis ingressi, Northmannos solis gladiis dudum infregerant, fuis frustra precibus implorantes, fugientibusque cæteris, quindecim ex illis obruncant, solum Comitem supervenientes monachi manu captum vix eripere a tumultu poterunt. Vinculum igitur ad monasterium carceri tradendum mittunt. Hoc facto, omnem prorsus regionem peragrantes nostri, subita formidine arrepti homines aggredientes, præter S. Victoris castrum, & S. Andreae arcem, omnia ferme eo die, Deo auxiliante, receperunt. Deinde nihil morandum arbitrantes, Marforum Comites & Borelli filios, ceterosque fideles in auxilium advocant, & prædicto S. Victoris castro post paucos dies recepto, ad arcem S. Andreae, in qua & uxor prædicti Comitis, & Northmanni cæteri confugerant, obsidendam expugnandamque perveniunt. Cumque ibi quindecim fere dies resedissent, & tam munitio loci, quam commorantium, & repugnantium viribus prævalere non possent: stomachati tandem Fratres qui aderant, jam quasi nona diei hora conversi ad milites: Quid, inquit, moras teritis, & nihil agentis tempus frustra consumitis? insurgite tandem, & omnes unanimiter arcem uno impetu aggredi maturate, nihil metucentes: adversus Dei inimicos, contra perjuros nostros, contra latrunculos denique paucos vobis pugna est.

PAGIUS si in hoc presenti saculo amplius te, Charissime domine, videre potero se sed satage, ut in alio cum tranquillitate mer ar te videre, &c. quidquid tibi placuerit, mihi remanda. Illud volo fraternitas tua noverit, quod multum firmiter acquisivi tibi gratiam domini mei Regis.

VII. Mortuus est hoc anno Heribertus seu Aribertus de Intimiano, ut a Veteribus, non vero de Arziaco vel Arzago, uti a Recentioribus appellatur, Archiepiscopus Mediolanensis, postquam sedisset annos XXVII. uti ostendit Puricellus in Monum. Basilicæ Ambrosianæ num. CCXIII & CCXLVI. Illum uxoratum fuisse primus omnium tradidit Galvancus Flamma, Dominicanus, in suo Chronico Mediolanensi, post annum MCCCXXX. composito, post annos nempe CCC. ab Ariberti morte, eumque secutus est Bernardinus Corio, in Historia sua Mediolanensi circa annum MD. Verum duo testes isti facile refelli possunt. Ut enim ait Puricellus lib. 4. de Vita Sancti Herlembaldi cap. 92. num. 51. ejusdem Archiepiscopi gesta luculenter ambo (scilicet Arnulphus & Landulphus Senior) & copiose suis Historiis consignarunt, neque tamen uxoris illius, quam Præsul ille tunc haberet, mentionem fecerunt ullam quam tamen cateroqui facere debuissent, ut appareret, quanti etiam Præsulis exemplum sequerentur uxorati per ea tempora Sacerdotes, quibus illi (Arnulphus nempe & Landulphus Senior) unice favebant. Quod quidem sapienter scri-

VI. Aderit Deus, sanctissimusque pater Benedictus, qui & adversariis nostris fidei violata ac pejuris reis dignam confusionem, & victoriam nobis pro justitia pugnantibus afferat. Hac adhortatione vehementer accens, omnes mox arma corripunt, omnique conatu, inimicis reluctantibus, lapidibus, telis, machinis, arcem adoriuntur. Mira dicturus sum, sed absque ulla prorsus ambiguitate, verissima. Cum ex utraque parte lapides ac tela mitterentur, Northmannorum tela, seu quoque missilia veluti valida vi venti retorta in suos, a quibus mittebantur, plurimos lauciare cœperunt. Quod ubi Northmanni adverterunt, voluntati Dei contraire non valentes, arcem protinus reddunt, seque monachorum manibus tradunt, a quibus vix defensi, inermes se ad socios Aversam contulerunt: eique eorum, arma, atque pecunia militibus universa permissa. Statuentibus deinde Aversanis sociorum injurias ulcisci, Guaimarius obsitit. Sicque beati Benedicti meritis & ope, suo juri terra hac omnis restituta, ex tunc, & deinceps a Northmannorum infestatione Dei miseratione quiescit. Expulsi autem sunt Northmanni anno Domini millesimo quadragésimo quinto. Porro tantam victoriam, quam absque hominis nece monachi obtinuerunt, non nisi ope S. Benedicti contigisse, quæ præcesserunt visiones ostentæ viris justis, significarunt, quas idem Leo subnectens sic narrat (a):

Denique ut hac omnia sancti patris Benedicti voluntate & auxilio gesta credan-

ptum; & tamen Galvancus Flamma cap. 226. (apud Puricellum lib. de Vita Arialdi & Herlembardi cap. 92. num. 5.) de Heriberto, de Arzago Archiep. Mediol. tradit, quod duxit uxorem nobilem mulierem Uferiam, quæ donavit Monasterio S. Dionysii Uferiam. Corio vero lib. ait; Uferiam fuisse vineam Monasterio contiguam. Sed hæc a veritate aliena; Aribertus quidem monasterium Sancti Dionysii in urbe Mediolanensi fundavit, in eoque sepultus est, ut inquit Arnulphus lib. 2. cap. 11. verum neque in hoc Historico, nec in Ariberti testamento a Puricello recitato, nec in quamplurimis documentis ab eodem relatis aliqua hujus vineæ mentio, neque alicujus prædii eo nomine appellati, quod præsentia hæc Uferia ante Archiepiscopi testamentum dare debuerat, foundationis demum literæ vivente Imperatore Henrico datæ, Diploma Conradi Salici, quo ea confirmantur, anno Incarnat. Domini MXXVI. datum, aliaque plura hoc saculo & sequenti a successoribus sancti Henrici & Conradi Imp. emissa, de vinea illa ne verbum quidem habent.

VIII. In his igitur omnibus, inquit Puricellus cap. 92. pag. 964. & singulis Privilegiis eidem Monasterio concessis, omnia fingillatim enumerantur ejus prædia & bona immobilia: quin etiam in quarto, quinto, sexto & octavo nominatim exprimitur De-

(a) Leo Ofl.
l. 2. c. 73.
VII.

VIII.
Fabula de
ejus cum
Uferia
conjugio
refellitur.

CHRISTI
1045.GREGORII VI. PAP.
2.VACAT. IMP. OCCID. 6.
CONST. MONOM. IMP. 3.

dantur; nocte ipsa, qua præcedebat hanc diem, cum rusticus quidam ex castro Cervario, Hieronymus nomine, domi quiesceret, videbatur in somnis se per viam, quæ a castro Mortula ducit, remeare: cum ecce subito monachus quidam reverendi admodum vultus, veluti ex itinere fessus, virgæ gestans manu, illi in via comes adjunctus est. Cumque pariter incidentes ad bivium pervenissent, unde ad villam S. Andreae divertitur, rogat socium monachus, ut parum ex itineris labore requiescat. Et cum resedissent: unde sic lassus adveniret, monachum rusticus inquirere cœpit. Ego (inquit ille) diu in Cassino monte constructo monasterio, cum Fratribus habitavi: sed cum in me ingrati valde essent, illorum molestias ferre non valui, dimissis que eis Hierosolymam adii, ibique quadraginta jam fere annis cum B. Stephano sum remoratus. Nunc autem illorum crebris nuntiis vocatus veni, & siqui-

PAGIUS ,, cima terrarum, quæ sunt juxta ipsum Monasterium, neque tamen unquam nominata, vel aliquatenus aliter indicata conspicitur vinea illa, Uferia nomine insignis. ,, Quocirca ne ad illud quidem usque tempus ea videtur in ejus potestate monasterii fuisse, atque adeo ne donata quidem ab Uferia, quæ Ariberti esset Archiepiscopi uxor. Illud etiam his accedit, quod neque S. Arialdi neque alius quipiam ex ejus fautoribus usquam legitur inter innumeras de Sacerdotum conjugis querimonia aliud quid unquam innuisse de matrimonio, quo aliquis ex Archiepiscopis nostris aliquando illegitatus fuisset. Certe Guido Archiepiscopus Mediolanensis simoniae, sed nunquam incontinentiæ accusatus fuit, ut manifeste liquet ex Actis legationis Petri Damiani, quorum partem Baronius an. MLIX. n. XLV. & seqq. recitat, & quæ integra habentur in Operibus Petri Damiani Tom. 3. ubi refert abjuratorem hæresis Simoniacorum a Guidone Archiepiscopo factam. Consuetudo damnata, inquit, in hac sancta Ecclesia antiquitus inolevit, &c. Simoniacæ videlicet hæresis damnata semperque damnanda venalitas. Et infra: Quapropter, &c. damno, detestor, ac reprobam iudico hanc perverfam, quæ hactenus viguit in hac Ecclesia negociandi consuetudinem, omnemque Simoniacam hæresim. Insuper obligo me, sed & omnes Clericos meos &c. Neque indicat Guido se incontinentium Sectæ ad hæsisse, sed tantum ait: Nicolaitarum quoque hæresim nihilominus condemnamus, & non modo Presbyteros; sed & diaconos vel subdiaconos ab uxorum vel concubinarum fado consortio nostris viribus, in quantum possibilitas nobis fuerit, arcendo promittimus. Guido itaque & Petrus Damiani Clericos incontinentes constanter appellant Nicolaitas; quo etiam nomine a Pontificibus & Conciliis ac Scriptoribus cœlestium defendentibus vocari solent.

IX. Aribertus quidem & Guido Sacerdotes incontinentes Mediolani & in vicinis regionibus tolerarunt, sed nunquam uxores duxerunt. Neque Arnulphus obstinatus Clericorum Matrimonii defensor & Landulphus Se-

dem mores suos corrigant, ibidem cum illis habitabo; sed autem, per viam qua veni revertar. Rogatus autem, ut nomen ediceret: Ego, inquit, Frater Benedictus vocor. Cumque viam, qua ad S. Andreae pergitur, monachus fuisset ingressus, & quo tenderet, a rustico esset inquisitus: Hac, inquit, pergo, quoniam in arce hac mihi agendum aliquid est. Experrectus autem rusticus, retulit domino suo Mainardo Archiepiscopo, quod viderat somnium. Sequenti die arce quo prædictus ordinar, capta est: hodieque supersunt aliqui ipsius arcis incolæ, qui asserunt in ipso gravi partis utriusque conflictu vidisse se monachum viriliter contra Northmannos dimicantem, suosque ardentem hortantem, cum nemo tunc ex bis, qui aderant, monachis, illi se immiscuerit pugna. Ante paucos item dies alii cuidam rustico visum est in somnis, quod B. pater Benedictus virgæ, quam gerebat manu, Northmannos hujus

ter-

rrior, qui Aribertum laudibus ad cœlum extollunt, & tanquam Sanctum venerantur, sicuti nec Guidonis & Gotho fredri Archiepiscoporum Mediolanensium defensores, Pontificum Romanorum infensi hostes eorum exemplum proponunt, aut aliquid de eorum conjugio in medium afferunt. Quare in Lombardia Episcopos uxoratos non fuisse, sed simplices tantum Sacerdotes certum esse videtur. Pseudo-Datus Chronographus Mediolanensis, de quo mox, Guido Chronographus Mediolanensis MS. & Auctor Chronici, cui titulus Flos florum, qui duo postremi Sancti Ludovici Francorum Regis ætate vixerunt, asserunt undecimo sæculo Sacerdotum conjugia plurimos habuisse defensores: In Synodo Damasti primi (inquit Pseudo-Datus apud Galvancum Flammam cap. 397. ut refert Puricellus in Monum. Basilicæ Nazarianæ cap. 39.) centum quinquaginta Episcoporum celebrata Constantinopoli, uti Beatus interfuit Ambrosius, gravissima dissensio exorta est inter Sacerdotes uxoratos ex una parte, & inter Sacerdotes sine uxore viventes ex altera parte. Qui Sacerdotes sine uxore dicebant, Sacerdotes uxoratos salvari non posse. Summus Pontifex commisit hanc questionem B. Ambrosio, qui sic ait: Perfectio vita non in castitate, sed in charitate consistit secundum illud Apostoli, Si linguis hominum loquar & Angelorum, &c. Ideo lex concedit Sacerdotes semel uxorem virginem ducere, sed conjugium non iterare. Si autem mortua prima uxore Sacerdos aliam duxerit, Sacerdotium amittit. Idem testimonium refert Puricellus in Vita S. Herlembaldi cap. 92. & Landulphus Senior ibidem a Puricello laudatus de S. Ambrosio habet lib. I. cap. 11. Sedente B. Ambrosio gravissima dissensio orta est coram Apostolico in Synodo inter Sacerdotes monogamos & alios sub virginitate cum castitate degentes. Quod factum Apostolico imperante & aliis Episcopis consentientibus datum est in iudicio B. Ambrosii, ut quicquid ipse diceret sanctum & firmum teneretur. At B. Ambrosius cognoscens sensus humanos promos ad peccandum, maxime propter incontinentiam, sciens aliquem nec virginitatem nec castitatem, nisi a Deo

Falsum est
fuisse alios
quos Ar-
chiep. Me-
diolanen-
ses uxora-
tos.

CHRISTI
1045.GREGORII VI. PAP.
2.VACAT. IMP. OCCID. 6.
CONST. MONOM. IMP. 3.

terra incolas insequendo ante se ageret, eosque severissime verberans, cum ignominia de hac terra procul eliminaret, nullo sibi vel modice resistere audente. Hucusque Leo. Et quidem exitus declaravit miraculum, cum qui leones ad-

PAGIUS Dea habere posse, quod in libro de Officiis jam distaxerat, ait, de monogamia Sacerdotum quid loquar? quando non tantum permittitur copula, & non repetita: & hac lex est non iterare conjugium. Siquae dicens omnem dissensionem, compevit.

X. Ex quibus apparet, Sacerdotes incontinentes librum B. Ambrosii de Officiis, ad conjugia sua tuenda corrupisse. Nam Sanctus Doctor in eo loco tantum habet, de castimonia quid loquar, quando, &c. solumque loquitur de quæstione, quæ tunc agitabatur, an scilicet bigami, seu qui aliam acceperant uxorem, ante baptismum, a susceptione sacrorum Ordinum, sicuti post baptismum, excluderentur; quia inter Ecclesiæ Doctores de sacrorum quidem Ministrorum cœlibatu, sed non de hoc capite conveniebat. Hujusmodi exemplaria Sancti Ambrosii depravata ad nos non pervenere; sed certum, fraudem illam diu latuisse, neque ante sæculum XV. in Diœcesi Mediolanensi confutatam esse. Auctores enim Mediolanenses, qui a sæculo XIII. usque ad decimum quinti finem scripsere, ut Galvanus Flamma, Auctor Chronici, cui titulus, *Flos florum*, Petrus Azarius Auctor sæculi decimi quinti, Tristanus Chalchus, & Bernardinus Corio Pseudo-Datum & Landolphum secuti sunt, eosque exscribere, nec eis rei falsitas suboluit. Habetur locus ille Ambrosii lib. 2. de Offic. cap. 50. de quo videndus novus Opera perum ejus Editor, qui tamen non meminit ejus depravationis Mediolani a Sacerdotibus conjugatis factæ.

XI. Porro Puricellus laudatus, passimque alii ante cum Mediolanenses Historici, non advertentes Chronicon MS. quod in Bibliotheca Ambrosiana sub nomine Chronici Datii Mediola-

versus omnes alias se gentes exhibere, cum monachis Cassinatibus agni micissimi extitere: sicque exemplo perspicuo fuerit monstratum, ad barbaros debellandos Sanctorum preces magis conferre, quam arma.

Mu-

mensis Archiepiscopi asservatur, nihil continere præter partem Historiarum Landulphi Senioris, Arnulphi, & Landulphi Junioris seu dulphi Senioris a Sancto Paulo, Historicorum Mediolanensium, (ex quibus prior Historiam suam a primis Ecclesiæ sæculis exorditur, alter a sæculo decimo, tertiusque a fine sæculi undecimi) putarunt Datus duos Chronologos Mediolani horuisse, quorum prior anno DLI. demortuus Mediolanensis Archiepiscopus fuit; alter secundum eisdem Gregorii Septimi tempore vixit, & homo privatus fuit. Verum Datus Archiep. Mediolanensis nullum Chronicon literis mandavit, & alter Datus Auctor personatus, cui attributum fuit, vel per fraudem, vel per errorem, Chronicon seu pars Chronici Landulphi Senioris, ut jam anno quingentesimo quinquagesimo secundo de Datii Archiepiscopi Mediolanensis supposititio chronico verba facientes, monstravimus. Puricellus itaque qui nobis fragmenta varia Landulphi Senioris, Arnulphi, & Landulphi Junioris supeditavit, quæ ex eorum Historiis manuscriptis eruit, gentiliū suorum falsa traditione deceptus duos nobis Datus Historicos obtrusit, cum tamen posterior nunquam in rerum natura fuerit, & prior Archiepiscopatum quidem Mediolanensem gesserit, sed nullum Chronicon, nullamque Historiam scripserit, uti loco citato ostendi. Hinc quod Puricellus de explicatione laudati loci Divi Ambrosii in medium attulit, & partim Datio Chronographo, partimque Landulpho Seniori attribuit, totum est Landulphi Senioris, ut ni me mea fallit opinio, videri poterit in Historia ejusdem Landulphi, si, quod valde optandum, aliquando e tenebris emergat.

Mutata vel adjecta a BARONIO hoc Tomo his signis notantur: rejecta hic vides.

A Nu. Chr. 935. S. Eodem quoque anno, pro his verbis, secundum eorum sententiam, *legebatur*, ex quo necesse est erroris arguas.
 Ann. Chr. 950. S. *ult. ubi legitur*, vigintiduos, *legebatur*, annos decem & novem.
 Ann. Chr. 951. S. *ult. pro* Eadredus, *erat*, Eadmundus, *sic & in fine*.
 Ann. Chr. 954. S. At non hic finis, *ubi nunc legitur*, qui pulsus jam antea fuerat, *legebatur*, pulsus est.
 Ann. Chr. 955. *in princip. pro his verbis*, annos novem, menses septem, dies decem, *legebatur*, annos decem, menses & dies decem.
 Ann. Chr. 964. S. Sed quod, pro sexagesima tertia, *erat* sexagesima quarta.
 Ann. Chr. 965. S. Leo autem, *ubi nunc legitur*, ab Urbis præfesto Rotfredo comprehenditur, *legebatur*, & quodam Rotfredo comprehenditur.
 Ann. Chr. 967. S. *ult. pro* annos duodecim, *legebatur*, annos decem & septem.
 Ann. Chr. 968. S. Sed cur, pro nunc, *legebatur*, non.
 Ann. Chr. 975. S. Quoad res, *ubi nunc legitur*, annos quinque, vel si sex, *legebatur*, annos sex.
 Ann. Chr. 981. *in princip. ubi nunc legitur*, qui sponte se abdicarat, *legebatur*, sponte se abdicavit.
 Ann. Chr. 990. S. Eodem anno, pro Adalgerii, *legebatur*, Gisleberti.
 Ann. Chr. 991. S. Hoc ipso anno, *ubi legitur*, Bohemæ, *legebatur*, Poloniæ.

I N D E X

IN TOMUM DECIMUM SEXTUM

ANNALIUM ECCLESIASTICORUM

B A R O N I I.

Nota numeralis communis Annum Christi : Romana vero Numerum Marginalem significat.

A

Abbas Floriacensis Monachus scholis præficitur a S. Dunstano, 970. V. Vitam Edmudi Regis martyris scribit, *ibid.* Abbas Floriacensis creatus a monachis perimitur, *ibid.* Librum scripsit adversus blasphemias Arnulphi Aureliensis, seu potius Gerberti, 992. XXXVI. Roberto Francorum Regi illicitum cum commatre sua conjugium initum dissolvere suadet, 998. II. Ab eodem ad Gregorium Papam mittitur, & quare, 998. IV. A quo humanissime excipitur, *ibid.* Et privilegium Abbatia Floriacensis aliaque omnia quorum causa Papam adierat, obtinet, *ibid.* Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum e carcere liberat & sedi restituit, *ibid.* Eiusdem ad Gregorium Papam epistola, *ibid.*

Abbatum Cluniacensium series & successio, 1003. XII.

Abbo Floriacensis refutat errorem de adventu Antichristi futuro anno millesimo primo, 1001. II. Ad eundem suppressendum hortatur Robertum Francorum Regem de differentia inter Gallorum & Anglorum Ecclesiam in recitando & cantando Symbolo conqueritur, 1001. III. Differentiam in celebrando adventu per concilium tollendam suadet, 1001. V. Martyrio coronatur, 1003. XIII. Miraculis coruscatur, *ibid.* Dies obitus secundum Almoinum monachum, eiusdem discipulum, & rerum Francorum scriptorem, *ibid.* Quare sibi invidiam ab Episcopis constaverit, *ibid.* In suo a quibusdam sibi objectis Apologetico se purgat, *ibid.* & *seq.*

Abhatahenense monasterium in Bohemia conversatione & obitu S. Guntheri eremitæ nobile, 1045. III.

Abderraham Rex Sarracenorum hujus nominis quartus. *Vide*, Habdarraghan.

Abenain Maurorum Rex Cæsaraugustæ regnans a Ramiro Hispaniarum Rege in prælio capitur, 928. I.

Abotriti vel Obotriti Boreales Ecclesias vacant, 1018. I.

Abraham Rex Sarracenorum Cordubæ regnans a Sancto Crasso Rege in auxilium vocatus fuit, 967. III. Eidem translationem S. Pelagii martyris concessit, *ibid.*

Abramius Episc. Samofatæ Legatus ad susci-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

piendam imaginem & epistolam Christi ab Edeffensis, 944. VIII.

Abundantia frugum post sterilitatem maximam per quinquennium in Galliis, 1034. I. & *seq.*

Acacius montem Latrum habitavit, 956. VIII.

Acclamations alia ob sublatam de quadrigamia quaestionem, 995. XVIII.

Accusatio Berengarii apud Ottonem Regem, 960. II. & *seq.* Alia Joannis XII. de nefandis sceleribus, 963. V. XVI. Alia Ottonis Imp. contra Joannem XII. Papam, 963. XXVII. Alia Arnulphi Rhemenfis Archiep. ad Joannem XV. Papam, 991. II. & *seq.*

S. Achillei reliquiæ a Salomone Bulgarorum Rege Larissa in suam Regiam transferuntur, 981. I.

Acta Rhemenfis Synodi contra Arnulphum Archiepiscopum congregatæ hæretici recentiores quam diligenter conquiescerint, & quare, 991. VIII.

Acta Synodi Trevirensis sub Marino Legato Apostolico, 948. VIII. & *seq.* Synodi Romanæ sub Agapito, 949. I.

Acta Synodi Meldensis in causa Rhemenfis Episcopi, 962. XVII.

Acta Synodi Romanæ contra Joannem Papam XII. collectæ, 963. XVI. & *seq.* Ab Auctore multipliciter coarguuntur, & invalida ostenduntur, 963. XXXI. & *seq.*

Acta Synodi Romanæ contra Leonem pseudopontificem congregatæ, 964. VII. & *seq.*

Acta pseudosynodi contra Benedictum V. a Leone pseudopontifice coactæ, 964. XIX.

Acta Concilii Legionensis in Hispania, 1012. XVI. & *seq.* Salegustadiensis in Germania, 1022. XVIII. Lemovicensis primi in Gallia, 1029. VI. & *seq.* Item Lemovicensis secundi, *ibid.* 1032. II. & *seq.* 1024. IX. & *seq.* Aliorum plurium Conciliorum in Galliis habitorum, 1034. II. A Gerardo Cameracensi Episcopo improbantur, 1034. IV.

Actio S. Udalrici de subrogando nepote in Episcopatu a Deo improbata, 971. VI.

Adalbero S. Udalrici Augustani Episcopi nepos Imperatori Ottoni commendatur, 971. VI. Rerum secularium Episcopatus curam obtinet ab Imperatore, *ibid.* Fidelitatis juramentum ab omnibus Episcopatu subiectis exigit, 971. VII. Ferulam Episcopi-

Q999

pa-

palem publice circumfert, & quare, *ibid.* Ejus virtutes, 971. IX. In offensio- nem Episcoporum lapsus, Synodum Ingel- heimensem ingredi timet, 972. III. De- hæresi acufatus ob arripitum vivente Epi- scopo pastorem baculum per juramentum se excusat, 972. VI. Cum Synodi consen- su curam Episcopatus suscipit, 972. VII. Augustam reversurus in via sanguinem sibi demit, & sequenti nocte improvisa mor- te occumbit, *ibid.*

Adalbertus monachus S. Maximini Rufforum Episcopus creatur, 959. I. 971. XIII. Ad mortem quæstus fuga elabitur, 971. XIII. Ab Ottone Rege humaniter susceptus apud Willelmum Moguntinum Archiepiscopum honorifice alitur, 959. I. Burgeni cœnobio Abbas præficitur, *ibid.*

Adala Guillelmi Aquitanæ Ducis mater cum filio cœnobium Burgolienfe construit, 1025. III.

Adaldagus S. Unni successor in Ecclesia Ham- burgenfi, 936. IX. Ejus laudes, *ibid.* Dis- cipulus B. Adalardi Ferdensis Episcopi, *ibid.* Ad Synodum Ingelheimensem acce- dit, 948. III. Sicutum S. Albani mona- chum Rufforum Episcopum ordinat, 959. I. Eo mortuo Adalbertum S. Maximini mona- chum substituit, *ibid.* Diplomati donationis Ottonis Imp. restituti patrimonii Romanæ Ecclesiæ subscribit, 962. XI. Synodo con- tra Joannem XII. congregatæ interfuit, 963. VIII. Accipit Benedictum Papam ab Otto- ne Imp. custodiendum, 965. II. Moritur, 988. I.

Adalbero Rhemorum Archiepiscopus, 1003. V. Adaldagus Ripensis Episcopus Borealium Apo- stoli, 988. II.

Adalgarius presbyter de Curte Bavonis ab Hunnis captus per visionem divinitus conc- captivo exhibitam, abjectis catenis abire ju- betur, 937. II. Moram trahens ob barba- rorum metum rursus idem jubetur, *ibid.* Ab- jectis catenis liber abit, *ibid.*

Adalbero Ultrajectinus Episcopus Vitæ Hen- rici Primi Imp. scriptor, 1024. IX.

Adalgerius presbyter Carolo Lotharii Junio- ris fratri Rhemensem civitatem prodit, 990. VII. Ab Episcopis in Concilio Silvanestensi congregatis anathematizatur, 990. IX.

Adalraad Anglorum Rex. *Vide*, Ethelredus, S. Adalbertus Episcopus multam a Bohemis in- juriam passus est, 1038. XV. A Polonis sus- cipitur, *ibid.* Defuncti corpus ex Ecclesia Gnesnensi auferre frustra tentant Bohemi, *ibid.*

S. Adaluardus Ferdensis Episcopus Adaldagi Hamburgensis Archiepiscopi magister, 936. IX. Sclavorum apostolus, *ibid.*

Adalbertus Basilienfis Episcopus subscriptione confirmat privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Adam Chronographus, 936. VIII. Ejus ad de- fidiosos & voluptuarios Episcopos apostro- phe, *ibid.* Citatur, 949. II. V. 965. II. 980. XI. 983. XVII. 988. I.

Adalmanus Episcopus Brixienfis collectaneus Berengarii, quid de ejus tyrocino scribat, 1004. VI. & *seqq.* Commendavit frustra a Paulino primicerio Metensi ejus correctio- nem, 1004. VII. Sollicite laborat cum ab hæresi revocare, 1035. VII. & *seq.*

Adam sanctissimæ vitæ monachus jurat se per visionem cognovisse corpus S. Benedicti in monte Cassino requiescere, 1022. XV.

Adamarus S. Odonis Abb. successor laudatur, 942. VIII.

Adam monachus & custos Ecclesiæ Cassinensis resistit fortiter Aldegiso violenti bona mo- nasterii auferre, 1038. IV.

Adelfonius V. regnat, 998. IX.

Adelais Lotharii Regis uxor viro defuncto, metu Berengarii Canusim munitionem oc- cupat, 950. I. Ottonem Regem per litteras in sui auxilium evocat, *ibid.* Ab eodem in uxorem accipitur, 951. I. Monasterio Cassi- nati privilegium obtinet, 964. XXXI. Mo- ritur, 1000. XI. & *seq.* Sanctorum nume- ro adscribitur, 1000. XII. Deum obnixè ro- gat ne Ottonis Imp. nepotis sui obitum vi- deat, & exauditur, *ibid.*

Adelais Ottonis II. filia monialis, 984. XXXI.

Adelbero Metensis Episcopus restitutor mona- sticæ disciplinæ, 942. IX. Interest Synodo Virdunensi, 947. I. Item Ingelheimensi, 948. III.

Adelbertus Bazoensis Episcopus interest Syno- do Ingelheimensi, 948. III.

Adelbertus Berengarii filius cum patre Italia pellitur ab Ottone Rege, 951. I. Ab eodem restituitur, 952. II. Ottoni ad fauces Al- pium occurrens ab exercitu destituitur, & quare, 961. II. Vagabundus gberat, 962. XIII. Quoscumque potest in auxilium suum adducit, 963. II. Corficam defendendi se causa intrat, *ibid.* Romam veniens a Joanne XII. contra pactum suscipitur, 963. X. Adveniente Imperatore cum Papa fugit, *ibid.* Patre cum matre ab Imperatore captis iterum fugit, 964. XXX.

Adelbertus Abbas monasterii SS. Bonifacii & Alexii chlamydem ab Ottone III. oblatam pro pecunia oppignorat, 1001. XIX.

S. Adelbertus primus Magdeburgensis Archie- piscopus creatur, 971. XI. Slavorum fuit apostolus, *ibid.* Moritur, 983. VIII. XVII.

Adelbertus Hamburgensis Archiepiscopus pal- lium accipit a Benedicto novo Pontifice, 1033. VII. 1043. I.

Adelbertus Pragensis Episcopus martyr, 971. XIII. Quomodo ab Ottone secundo per vir- gam pastorem Episcopatus investituram ac- ceperit, 980. I. & *seq.* Voiczechus ante- Baptismum appellatus, Adelberti nomen a S. Adelberto Magdeburgensi Episcopo heredi- tat, *ibid.* Prima conversionis suæ causâ quæ- fuerit, 980. II. & *seq.* Totius Regni consen- su Episcopus creatus est, 980. II. Dæmonis voce pupulo absenti creatio ejus annuntia- tur, *ibid.* In Italiam contendens Veronæ ba- culum pastorem suscepit, *ibid.* Quam ab- jecto equo usus sit, 980. III. Pragam rever- sus nudis pedibus urbem intravit, *ibid.* Bo- hemos admodum sibi adversantes deserit, & Romam redit Jerosolymam peregrinaturus, 983. XVIII. Accepit ab Imperatrice argenti massam ad fundendas pro Ottone ora- tiones, sequenti nocte pauperibus distribuit, 983. XIX. Episcopatum cum licentia Ponti- ficis renuntiavit, 983. XX. Ad montem Cas- sinum pergit, *ibid.* Monitis Abbatis & Fra- trum castigatus peregrinationem dimittit, *ibid.* Ad S. Nilum accedens ab eodem Ro- mam remittitur, 983. XXI. Monasticum ha- bitum suscipit, *ibid.* Laudatur ab humili- tate, 983. XXII. Cur in monte Cassino non permanferit, 983. XXIII. Ejus laus multi- plex, 989. I. Præcepto Pontificis in Bohe- miam redire iussus, srens abit, 989. III. Reprehendit Bohemos de violatione diei Do- minicæ, *ibid.* Moecham ad se ob mortis me- tum confugientem abscondit, *ibid.* Ungarorum Apostolus est, 989. V. Ad Geiscam Un- garorum Ducem accedens honorifice excipi- tur, 989. VII. Ungaros prædicando ad Christum perducit, *ibid.* Stephanum pri- mum Ungarorum Regem baptizat, 989. VIII. Romam reversus in suum monasterium re- dit, 990. IV. Rursus jubetur ad suum Epi- sco-

scopatium reverti, 996. XXXVII. Cum Ot- tone Tertio Roma discedens in Gallias proficiscitur ut corpora SS. Martini & Benedi- cti visitet, 996. LXXII. A Bohemis repa- diatus in Prussiam abit, 997. I. Marty- rium complet, *ibid.* Ejus corpus æquali au- ri pondere a Prussis redemptum Gnesnam transfertur, ibique miraculis claret, 997. II. & *seq.*

Adelfonius V. Legionis Rex Theresiam foro- rem Regi Toleti Habdallæ invitam despon- det, & tradit, 1010. IV. Interest cum uxore Gejoira Concilio Legionensi, 1012. XVI. In proelio contra Sarracenos sagitta vulneratur & moritur summo omnium do- lore, 1027. XVI. Ejus epitaphium, *ibid.*

Adelmannus Virdunensis diaconus mortaliter ægrotans subito convalescit & plurima de pœ- nis inferni & refrigeriis narrat, 934. II.

Adelgisus Pandulphi Principis Capuani alicujus missus ad spoliandum monasterium Cas- sinense apud altare S. Benedicti paralyti cor- ripitur, 1038. IV.

Adelomus clericus Laudunensis ob introductum in Ecclesiâ excommunicationem pseudoepisco- pum Thetbaldum excommunicatur, 948. X.

Adenulphus Archiepiscopus Capuanus a Pandul- pho Principe ejectus a Conrado Imp. resti- tuitur, 1038. IX.

Adelricus Aquensis Episcopus interest Synodo Virdunensi, 947. I.

Adcodatus accipit epistolam dogmaticam a Fulberto Carnotensi Episcopo de veritate & sanguinis Domini in Sacramento, 1022. XXVI.

Adhegus servus Dei Odonem Abbatem Clu- niacensem de undione Ludovici Francorum Regis docet ex revelatione S. Martini, 936. X.

Adilbero subscriptione privilegium de juribus & rebus Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Adilbrahtis Comes idem approbat, *ibid.*

Adilman idem confirmat, *ibid.*

Admonitio Constantini VIII. Imp. ad filium de non ineundo cum exteris nationibus præ- ter quam cum Francis connubio, 960. XVIII.

Admonitio pia & sapiens Hugonis Capeti ad Robertum filium Regem Francorum, 1029. II.

Adolphus Archiepiscopus Colon. Ottonem III. Regem Romanorum coronat, 996. LVII.

Pro eodem de fidelitate Romanæ Ecclesiæ servanda spondet, 996. LIX.

Adventus quot dies habeat & quam differen- ter fuerit a diversis celebratus, 1001. V.

Adventus S. Nili Abbatis celeberrimus ad mon- tem Cassinum, 980. LX.

Adventus Henrici Germaniæ Regis in Italiam pro imperiali corona accipienda, 1013. I.

Alius ejusdem contra Græcos, 1018. IV.

Northmannorum Romam, 1022. II.

S. Aecaterina a S. Paula Anachoreta vehe- menter culta, 942. II.

Ædita Regina Ottonis Regis uxor moritur, & miraculis claret, 947. V.

Ægidius Tusculanus Episcopus Legatus ad Po- lonos a Joanne XIII. amandatur, 965. VII.

Ægroti ex tota Peloponneso ad S. Nicodem accurrunt, 982. I.

S. Ælfegus Wintoniensis Episcopus, 946. VII. Moritur, 947. IV. Ejus ad populum in die Cinerum de bonis operibus admonitio quæ fuerit, *ibid.* Ab uno ex illis delusus pro- phetice ipsi interitum prædicat, *ibid.* Prop- hetia spiritui clarus, *ibid.* & *seq.*

Ælferius Princeps Angliæ monasteria Regni Merciorum destruit, 975. XI. Tandem pœ- nitens corpus S. Eduardi Regis loco decenti sepelit, 978. III. Vermibus consumptus moritur, *ibid.*

Æmilius Episcopus Albienfis interest dedica-

tionis basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI. Approbat excommunicationem contra sedi- tiosos in Concilio secundo Lemovicino pro- latam, 1034. XII.

Æmo Archiepiscopus Bituricensis interest secun- do Concilio Lemovecino, *ibid.* Approbat ex- communicationem contra seditiosos in eo proclamatam, *ibid.* Post primam Synodi Actionem more consueto benedictionem po- pulo impertit, 1034. XIV.

Æthelstanus accepto a proceribus Francorum juramento, in Gallias dimittit, 936. III. Moritur, 940. II.

Ætius Barchinonensis Episcopus bello certans interficitur, 1010. III.

Afflictio asperrima carnis S. Burchardi Wor- matienfis Episcopi unde colligatur, 1026. V.

S. Afræ Ecclesia ab Hunnis comburitur, 955. V. A S. Udalrico reficitur, 955. VIII.

Agapitus Papa creatur, 946. I. Principes mo- nasteriorum invadentes acriter increpat, 946. IV. Ab Hugone Rhemensi quondam Ar- ciepiscopo falsis litteris deceptus eundem jubet federe Archiepiscopum, 947. III. Lega- tionem in Gallias mittit, & qua de cau- sa, 948. I. III. Synodum Romæ cogit pro confirmatione damnationis Hugonis Episco- pi Rhemensis & Hugonis Principis, 949. I. Hamburgensi Ecclesiæ privilegia innovat, 949. II. Ottonem Regem contra Berenga- rium tyrannum in Italiam vocat, 950. II. Brunoni Archiepiscopo Colonienfi pallium dat, 953. III. Eidem reliquias S. Pan- ta-leonis mittit, 953. IV. Moritur, 955. I.

Agareni auxilio Presbyteri Apostatæ quanta mala Romano Imperio inferant, 957. II.

Agauenfium monasterium nobile a Sarracenis succenditur, 940. IV.

Agenoldus Abbas in restaurandis monasteriis Adelberoni Metensi Episcopo coadiutor, 947. IV. Interest Synodo Virdunensi, 947. I.

Ailmarus S. Augustini apud Cantuariam Ab- bas a Danis illæsus abire permittitur, 1011. IV.

Aimoinus monachus Floriacensis scriptor vitæ Abbonis Floriacensis Abbatis, 998. V.

Aimoinus monachus, Abbonis Floriacensis Ab- batis discipulus, vitæ ejusdem, & rerum Francorum scriptor, 1003. XIII.

Albericus turpissimam Romanæ Ecclesiæ no- ram inurit, 934. I. A Romano Imperatore Constant. auro corruptus quidnam cogat Joannem undecimum Græcis concedere, *ibid.* 968. LXXXV. Cum Hugone vitrico pacem facit accepta filia ipsius uxore, 936. V. XI. Rustico S. Odonem Cluniacensem Ab- batem interficere conanti manum præscindi jubet, 936. XII. A S. Odone precibus victus rustico condonat, 938. VI. Monasterium S. Eliæ eidem concedit, *ibid.* Parum æquus in Stephanum nonum Pontificem, & quare, 940. I. Expulso Hugone Romanæ civitatis monarchiam obtinet, 942. II. Ottonem Ro- mam venire cupientem non admittit, 952. I. Moritur, 953. II.

Alba regalis a Stephano Rege templo B. Vir- ginis decoratur, 1002. XII. Ab omni tributo & decimis eximitur, *ibid.*

Albericus Marforum Episcopus monasterium S. Angeli de Barregio in vitam ab Ottone Im- peratore obtinuit, 964. XXXI.

Albericus Henrici Pii Imp. Capellanus post- modum Cenomanensis creatus Episcopus, 1014. XV. Desert vas vitreum pretiosum jussu Imp. ad S. Odilonem, *ibid.*

Alberus Lucerinus a Schismaticis fingitur ap- probasse Leonis VIII. Constitutionem de re- stitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad impe- rium, 964. XXV.

Albericus Comes Tusculanus filium admodum puerum per vim in Sedem Pontificiam intrudit, 1033. III. Cur tantum nefas sit ausus, 1033. V.

Albertus Abbas Stadiensis quousque Chronicon suum perduxerit, 996. LXVII.

Alda Hugonis Italiae Regis filia Alberico Romano Principis matrimonio jungitur pacis causa, 936. V. XI.

Aldeberti vel Adelberti tres eodem tempore in Germania clari, 971. XIII. Et quinam fuerint, *ibid.*

Aldegerius Lemovicensis Episcopus Alduini successor, 1029. VIII.

Aldinburg sedes suffraganea Hamburgensis Archiepiscopatus, 971. XI.

Aldinburg civitas Saxoniae a Slavis destruitur, 1012. X.

Alduinus Episcopus Lemovicensis, 1029. VIII.

Aleuicus Abbas Augiae S. Uldaricum honorifice susceptum parte reliquiarum S. Mauritii donat, 940. V.

Alebrandus, qui & Bezelinus, Amburgensis Archiepiscopus, accipit pallium a Benedicto Nono, 1036. II. Moritur, 1043. I.

Alexander Papa unam Missam solam quotidie dici a sacerdote permittit, 947. VII.

SS. Alexius & Bonifacius Primicerio iudicium se ostentant, eundemque increpant, 1001. XX. Eorundem suffragis Franco Maringus a Deo recipitur, 1004. X.

Alexius Patriarcha Constantinop. creatur, 1015. V. Cogitur Zoe Imperatrici matrimonio jungere Michaelem Paphlagonem adulterum, & Imperatorem consecrare, 1034. XXVIII. & *seq.* Pecuniis corruptus eundem consecrat, 1034. XXIX. Infidias patitur suorum Episcoporum, 1036. IV. Quomodo Episcopus contra se conspirantes confundat, 1036. V. Moritur, 1043. IV.

Alfonso V. puer quinque annorum Veremundo patri in Hispaniae regno succedit, 1000. V.

Alfimus Lundinensis Episcopus tradit sepulturae corpus S. Elphegi, 1012. XI.

Alfricus Archiepiscopus Eboracensis certior fit cum suis Coepiscopis a Canuto Angliae Rege de suo Romam adventu, 1017. II.

Algernus Abbas Cassinensis summo honore S. Nilum Sarracenorum in Calabriam irruptionem declinantem excipit, 980. VI. Moritur, 886. III.

Alimunbereger subscribit privilegio de iuribus & bonis Romanae Ecclesiae, 1014. IX.

Almansor Arabum Rex ingenti proelio ab Hispanis vincitur, 998. VIII. Fame necat, *ibid.*

Almahadius Cordubae Princeps cum Zeluma collega bellum gerit, eundem vincit, & regnare incipit, 1010. III.

S. Alpinianus S. Martialis in conversione Gentium socius, Apostolus nuncupatus, 1020. XIII.

Alricus Episcopus Astenis, cum fratre suo Manfredo Marchione contra haereticos in Monte forti morantes dimicat, 1027. VIII. Captus ex iis & obtinatos igni cremat, *ibidem.*

Alstanus Rex Angliae, *vide.* Aethelstanus.

Altare super alicuius corpus extruere, est idem quod aliquem in Sanctorum numerum referre, 1027. XIII.

Alveus monachus Carnotensis subscriptione confirmat libellum contra Megenardum pseudo abbatem, 1003. VI.

Amacius Consul Vaticanus consensisse fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanae Ecclesiae ad Imperium, 964. XXV.

Amatus Junior Archiepiscopus Salernitanus, 1012. III.

Amalaphus Angliae tyrannus ob incendium Ecclesiae S. Balteri morto repentina perit, 951. III.

Ambrosius morales historicus citatur, 977. X. 985. V.

Ambrosius morales historicus, 1010. IV.

Ambrosius Mediolanensis cum S. Petro Apostolo in consecratione Geronis Archiepiscopi Colonienfis oleum fundere cernitur, 965. X. Per totam hebdomadam praeter Sabbatum & Dominicum diem jejunare solebat, 980. VIII.

Ambrosius Cancellarius diploma Ottonis Imperatoris S. Vincentii ad fontes Vulturini datum recognoscit & probat, 967. II.

Amerus Tarsi Princeps Romanorum fines vastat, 945. VI.

Amicus, proprium viri, interest Synodo Romanae contra Joannem XII. congregatae, 963. XIII.

Amicus Ramibonensis, vel Ratisponensis, licet a simoniaco ordinatus, tamen inter sanctos relatos, 1027. XIII.

Amicus Ramibonensis sanctitate clarus, 993. VIII. Canonizatus, *ibid.*

Amiras Edeffenus quo anno & quibus conditionibus imaginem Christi Constantinopolim miserit, 944. VII.

Ammiratus Babyloniae Princeps a Judaeis persuasus Hierosolymis templum Sepulcri Domini destruit, 1009. IV. & *seq.*

Amor immensus equorum Theophilacti Patriarchae Constantinopolitani, 956. II.

Amor pecuniarum quidvis pervertit, 1024. V.

Anachoreta a demonibus certior factus de condemnatione Joannis militum Magistri, eundem de emendatione frustra admonet, 983. II. & *seq.*

Anachoretæ quatuor celeberrimi in Galliis, & quinam sint, 977. VII.

Anathema Episcoporum Concilii secundi Lemovicini contra milites illius Ecclesiae rebelles, 1034. XII.

Anathema Arnulphi Rhemenfis Archiepiscopi inavores Rhemenfis civitatis, 990. IX.

Aliud Episcoporum Galliae in eisdem, 990. XII.

Anathematizatio Henrici Germaniae Regis Imperatoris Guiberti Antipapae, & aliorum schismaticorum iterata, *vide.* Excommunicatio.

Anathematismi alii in calumniatores Orthodoxorum Patriarcharum, & quadrigam, 995. XX.

Andreas comes Cariae Legatus Constantini Octavi Imp. ad Berengarium, 946. X.

Andreas Dandulus Chronographus, 1003. VII. Sapius citatur.

Andreas Arcarius interest Synodo Romanae contra Joannem XII. collectae, 963. XIII.

Andreas de Petro testis restitutionis bonorum monasterii S. Gregorii per Ingizonem Romanum factae, 1019. IX.

Andreas Nomentanensis Constitutionem Leonis Octavi de bonorum restitutione Romanae Ecclesiae ad Imperium approbasse fingitur, 964. XXV.

Andreas Patriarchatus Lateranensis approbasse scribitur Constitutionem Leonis VIII. De bonorum restitutione Romanae Ecclesiae ad Imperium, *ibid.*

Andrianus a Transiberi subscribit diplomati Ingizonis, de restitutione bonorum monasterii S. Gregorii facta, 1019. VIII.

Andreas presbyter Episcopi Marforum ad Capuanos Legatus pro oculis Manonis Cassinensis Abbatis, 995. XVI.

Angelfridus Patriarcha Aquilejensis, 963. XIV.

Angeriacense caenobium celebre inventione capi-

pitus S. Joannis Baptista, 1025. IV.

Angelotus Italus ad praedicandum Wandalis a Joanne decimotertio mittitur, 965. VIII.

Angina laborat Roma perquam pestilenti, 1004. VIII. Item Constantinopolis, 1039. II.

Angli & Galli quomodo olim in cantando Symbolo discreparint, 1001. III.

Anglicana Ecclesia perturbatur sub Eduino Rege, 955. VIII.

Anglia Episcopi multum boni Ecclesiae Dei in Norvegia contulerunt, & quinam illi, 1028. VII.

Anglus quidam B. Aefegi admonitionem ludibrio excipiens postero die exanimis in cubiculo reperitur, 947. IV. & *seq.*

Angli dirissime a Danis affiguntur, 1011. IV.

Intercessione Cnuti Regis liberum ad Urbem accessum & regressum obtinent per terras aliorum Principum, 1027. III.

Anglorum regnum Dei est, 1044. II.

Animarum immortalitas a Slavis negata per sensibiles apparitiones indicatur, 949. V. & *seq.*

S. Aniani Ecclesia Aurelianensis consecratur, 1029. I. III. & *seq.* Ejus varia patrocinia mortalibus praestita, 1029. III. Eiusdem Ecclesiae descriptio, *ibid.* & *seq.*

Animositas Sarracenorum adversus Graecos undecim ortum habuerit, 963. XLVI.

Anna, quae & Theophane, Romani Imperatoris filia ab Othone Imperatore Ortoni filio uxor petitur, 968. VI. Joanne Zemisce Imperatore cum maximis muneribus ablegatur, 969. IV. Ottoni Juniori conjuncta a Joanne Papa Imperatrix proclamatur, *ibid.*

Annuntiationis Dominicae festum quando debeat celebrari, 1004. I.

Annus millesimus malorum ferax, 1001. VI. & *seq.*

Annio Episcopus Cerenfis Ecclesiae subscribit decreto canonizationis S. Udalrici, 993. V.

Annona caritas alia Constantinopoli, 968. V. XLIV.

S. Ansgarius Hamburgensis Archiepiscopus muneribus Reges Aquilonares placans, Fidem Christianam propagavit, 1013. VIII.

Antropomorphitæ Ratherii Veronenfis Episcopi scriptis in Galliis oppugnati, 954. XIII.

Antiocheni Christophorum Patriarcham suum interimunt, 969. XII.

Antichristi adventus anno millesimo primo futurus creditur a multis 1001. I. Ab Abbone Floriacensi refellitur, 1001. II. & *seq.*

Antiochus Comes navalis exercitus S. Pauli anachoretæ pater, 956. VII.

Antonius Nicomediae Episcopus cum cæteris Metropolitanis machinatur dolos contra Alexium Patriarcham & quare, 1036. IV. Responsione Patriarchae confunditur, 1036. V.

Antiochus Ethnicorum regionis praefectus praedium S. Niconis invadens omnis generis ibi flagitia perpetrat, 969. VIII. Percutitur a sancto Nicone, & e fomno excitatione percussorem videt, & a famulis comprehendi jubet, *ibid.* Ipsi neminem videntibus S. Niconem esse intelligit, *ibid.* Conscenso equo discedens, doloris acerbitate in via expirat, *ibid.* Igni miraculose cum loculo absumitur, *ibid.*

Antifiodorum, vel Antifidorum civitas Galliae ab obsidione Roberti Regis Francorum liberatur, 998. VIII.

Antonius monachus & Studii syncellus a Polycuto missus Theophanem Imperatricem e Regia expellit, 963. XLIII.

Antonius Studites deposito Basilio Scamandreno Patriarcha Constantinopolitani creatur, 975. X. Ob Bardae Scleri tyrannidem

se abdicat, 976. I. Moritur, 981. I.

Aper a Sancio Castellae Rege in venatione actus ad aram S. Antonini in ruinis Palentiae civitatis relictam confugit, 1032. IV.

Aphapsis monasterium juxta Phrygiam, 956. VII.

Apostolatus munus ad Gentes a Romano Pontifice petendum, 989. VIII. 997. V.

Apocaphar Sarracenorum in Sicilia Princeps ebrietate sepultus a Catacabo Graecorum Duce cum toto exercitu deletur, 1046. II.

Apostolatus verus quis sit, 997. V.

Apostasia multorum Judaeorum pavore mortis se baptizantium, 1009. VII.

Apostrophe Adami Chronographi ad desidiosos & voluptuarios Episcopos, 936. VIII.

Austoris ad Novatores, 997. V. Luitprandi ad Hugonem foedus cum Sarracenis inuentum, 944. IV.

Apostrophe Godescalci Frisingensis Episcopi ad Henricum Germaniae Regem 1005. III.

Alia Auctoris ad fratres S. R. E. Cardinales, ut non permittant Principes saeculares se immiscere electioni Romanorum Pontificum, 1033. III.

Apparitiones sensibiles animatum in Slavonia, & quare, 949. V.

Apulia a Northmannis occupatur, ejectione Graecis, 1041. II.

Aqua benedicta in Germania igneos globos per aera volantes repellit, 944. XXII.

Aquisgranum defertur corpus Ottonis III. Imp. 1002. VII.

Aqua Constantinopoli pecuniis empta a Legatis Imperatoris & Pontificis, 968. XII.

Aquitania Manichaeorum haeresi laborat, 1017. V.

Aquisgranensis Synodus pro unctione Ottonis Regis Germaniae celebratur, 937. III.

Ara S. Antonini in ruinis Palentinae civitatis asylum apri a Sancio Castellae Rege astitit, 1032. IV.

Aram supra defuncti alicujus corpus synodali decreto edificare quondam canonizare fuit, 993. VIII.

Arabes maxima clade in Hispaniis a Ramiro Rege afficiuntur octuaginta ex eis milibus caesis, 938. I. A Ruderico Comite vocati Compostellam dirunt, 985. V. Ab Hispanis profligantur, 998. VIII.

Aranstedum locus Germaniae, 954. IV.

Aratus Judaeorum patronus. *vide.* Joannes Aratus.

Arbor arida, ex qua S. Colomannus Scotus suspensus fuit, virefcit; & quare, 1012. XIX.

Arcae reliquiarum Rhemenfis Ecclesiae argento ab Arnulpho Flandriae Marchione oblato vestiuntur, 959. II.

Arca Noe typus Romanae Ecclesiae, 1001. XXII.

Arduinus presbyter miraculis coruscans canonizatus, 993. VIII.

Arduinus Longobardus Northmannorum Dux Apuliam invadit, & Graecos pellit, 1041. II.

Arenulphus Princeps Capuanus in proelio adversus Graecos & Sarracenos, necatur, 983. XIII.

Argi fame & sterilitate vexantur, 968. LVI.

Argumentum litterarum Alberti Imperatoris Romanum Pontificem Imperii Germanorum auctorem recognoscens, 996. XLVII.

Aripertus Rex Romanae Ecclesiae propagator, 964. XXV.

Aribo Archiepiscopus Moguntinus Concilium Salegunstadiense indicit, 1022. XVIII. Item Moguntinum, 1023. V.

Armenia a Nicone conversa, 961. V.

Armeni Occidentalibus plerumque haereseos suspecti; & quare, 1016. VI.

Armentarius Episcopus subscribit diplomati Vere-

Veremundi Regis de restitutione bonorum sancti Dominici martyris, 975. VII.
 Arnolphus Comes Palatinus Arnolphi Bavarie Ducis filius Augustam Vindelicorum depradatur, 953. I. In proelio apud Ratisbonam perimitur, 953. II.
 Arnaldus Rotenensis Episcopus interest consecrationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI.
 Arnolves subscribendo approbat diploma ab Ottone Imp. Romanæ Ecclesiæ factum, 962. XI.
 Arnaldus Episcopus Petragoricensis eidem præfens est, 1029. VI. Confirmat excommunicationem in Concilio Lemovicino secundo contra seditiosos prolatam, 1034. XII.
 Arnulphus Flandriæ Marchio Rhemos cum numeribus proficiscitur, 959. II. Calculo gravatus postposito medicorum consilio S. Gerardi Abbatis opem implorat, 959. III. Ab eodem quomodo liberetur, *ibid.* & *seq.*
 Arnoldus Herfendensis Abbas subscribit privilegio de iuribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.
 Arnulphus, sive Arnolphus Comes, scriptor, 1001. XXI.
 Arnulphus presbyter privilegii Ottonis Imp. monasterio S. Vincentii ad fontes Vulturini dati cognitor, 963. XLI.
 Arnulphus Aufæ Episcopus armatus ad prælium proficiscitur, & trucidatur, 1010. III.
 Arnulphus illegitimus Lotharii Junioris Francorum Regis filius ab Hugone Gallorum Rege ob nobilitatem Rhemenfis Archiepiscopus creatur, 990. VII. Adalgerii presbyteri prodicione Rhemenfis civitate capta, in carcerem conicitur, *ibid.* 991. VIII. Excommunicat Rhemenfis civitatis infautores, & quare, *ibid.* Apud Joannem XV. de prodicione infamulatur, 991. I. & *seq.* In Pseudosynodo deponitur, 992. I. Quos & quales defensores habuerit, 992. XIII. Quantum criminum apud Ottonem Imp. accusatus sit, 992. XXXIX. Libellum Synodo qualem spontaneæ dispositionis obtulerit, 992. XLI. A Joanne Papa restituitur, 995. I. XI. Item a Gregorio V. Papa, a quo & pallio honoratur, 998. VI.
 Arnulphus Henrici Primi Imp. frater restituitur in Sede Ravennate per Benedictum VIII. Papam, 1014. II.
 Arnulphus Aurelianensis Episcopus contra Romani Pontificis auctoritatem perorat, 992. XIV. Ineptiæ convincitur, 992. XVII. Vita quorundam Romanorum Pontificum narrat, 992. XVIII. Horrende blasphematur, 992. XXII. Ab auctore hæreticus & schismaticus ostenditur, *ibid.* Judex in causa Arnulphi constituitur, 992. XLI.
 Arnulphus Archiepiscopus Turonensis interest dedicationi Ecclesiæ S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV.
 Arnulphus Ripagoræ Episc. interest Concilio Pampilonensi, 1032. IV.
 Arrogantia Græcorum in contemnendis Occidentalibus Imperatoribus, 968. XXVI.
 Arfulæ castrum, 1003. VIII.
 Artaldus Synodum ad S. Macram indicit contra prædones, & Ecclesiasticarum rerum infautores, 935. I. Ludovicum Caroli Simplicis filium Regem Francorum ungit, 936. III. Ab Archiepiscopatu deponitur restituito Hugone, 941. I. Eidem negotium facessit, 943. II. Rursus ejecto Hugone restitutus cum eodem litigat in Synodo Virdunensi, 947. I. Ad sequentem usque Synodum Archiepiscopatus curam habere jubetur, *ibid.* Ad aliam Synodum Virdunen-

sem concurrat, *ibid.* Renuente ad iudicium occurrere ab Hugone Rhemorum Archiepiscopus confirmatur, *ibid.* Literas proclamationis ad Sedem Apostolicam transmittit, 948. III. Ad Synodum Ingelheimensem accedit, *ibid.* Litis causam inter se & Hugonem eidem Synodo offert, 948. V. Synodice Archiepiscopus declaratur, *ibid.* Ad Synodum Trevirensis proficiscitur, 948. VIII. Lotharium puerum Ludovici Francorum Regis filium consecrat, 954. III. Moritur, 962. XVII.
 Artis magicæ suspicio in Silvestro II. unde originem duxerit, 1003. V.
 Artes diversæ diaboli homines oppugnandi, 971. IX.
 Arvara, sive Aloara, Pandulphi Principis Capuani uxor per filios Comitum quemdam dominii gratia necari curat, 991. XV. Poenitentiam delicti a B. Nilo sicte petit, *ibid.* Ad Episcopos ab eodem mittitur, 991. XVI. Consilio Beati Nili non acquiescit, *ibid.* Ex prophetia ejusdem punitur, 991. XVII.
 Arx S. Andrea in Campania, Northmannis expulsis, recuperatur a monachis Cassinensibus ope S. Benedicti, 1045. VII.
 Arianus Abbas Miciaensis probat S. Martialem a Græcis Apostolum appellatum, 1029. XIII.
 Asino silvestri cur a Luitprando Ticinensi comparetur Nicephorus Imperator, 963. XLV. 968. LII.
 Assumptionis B. Virginis festum apud Hungaros celeberrimum, 1002. XII.
 Astricus prælatus S. Stephani Ungarorum Regis ad Sedem Apostolicam Legatus, 1000. XII.
 Astricus Colocensis Episcopus eligitur Archiepiscopus Strigoniensis, & deponitur, & quare, 1002. XI.
 Astronomus quidam Luitprando Ticinensi præterita ad unguem dicit, & Ottones Imperatores naturaliter describit, 968. LIV.
 Asturicensis Synodus sub Salomone ejus civitatis Episcopo, 947. V.
 Astutia ingens diaboli unde deprehendatur, 1001. VIII.
 Asylum sacrum Ecclesiæ a Bohemis violatur, & quare, 989. IV.
 S. Anastasius anachoreta primus Latri montis incola, 956. VII. & *seq.*
 Atenuolphus Abbas Cassinensis obtinet confirmationem privilegiorum ejusdem monasterii ab Henrico Pio Imp. 1014. XII. Jussu capi ab Henrico Imp. in Græciam fugere conatur, 1022. V. Naufragium facit, & perit, *ibidem.*
 Athanulphus Compostellanus Episcopus a servis ad Veremundum Regem delatus, ab eodem injuriis afficitur, 985. VI. Taurum ferocem sibi jussu Regis immisum mansuetum reddit, *ibid.*
 Atto Fuldenfis Abbas ab Ottone Romam præmittitur ad habitacula constituenda, 961. I. Subscribit donationis diplomati Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessio, 962. XI.
 S. Attala corpus ubi requiescat, 1014. IV.
 S. Attilanus Legionensis Episcopus quando floruerit, 1027. XIV.
 Atzipo Theodorus Nicephori Phocæ interemptor a Joanne Zemisce Imperatore exultatum mittitur, 969. XIII.
 Avaritia Nicephori Imperatoris, 968. V.
 Avalor Burgundiæ castrum, 1031. I.
 Avaritia Curia Romana infamulatur, 970. 983. XVII. 992. XXIII.
 Auctor Novatores Politicos perstringit, 962. XV. Dubitat de auctore extremorum librorum Luitprandi historici, 963. II. Synodum

Ro.

Romanam contra Joannem Duodecimum collectam refellit & exagitat, 963. XXX. & *seq.* Confutat falsitatem Constitutionis, nomine Leonis Octavi a schismaticis confictæ, 964. XXVI. & *seq.* Carpit auctorem de numismate census Cæsaris, 964. XXXVI. Confutat relationem Petri Damiani de incestu Ottonis Magni Imperatoris, 973. V. Indictionem anni pseudosynodi Rhemenfis corrigit, 992. I. Eandem pseudosynodum relegendo Gerberti amentiam & furorem in Romanum Pontificem detegit, 991. V. Eandem & Arnulphum Aurelianensem hæresis convincit, & luculenter confutat, 992. XXII. & *seq.* 992. XLV. Hæreticos modernos perstringit, 992. XXXVI. Plurimis & lucidissimis rationibus probat, & demonstrat jus eligendi Imperatorem Electores a Romano Pontifice habuisse, 996. XL. & *seq.* Silvestrum Secundum contra calumniatores defendit, 999. VII. Eiusdem fabulæ commentatores exhibet, 999. VIII. Eiusdem de anno millesimo digressio, 1000. I.
 Auctor ad Deum preces vertit, pag. 410. Item ad B. Virginem, *ibid.* Convincit erroris quosdam scriptores Germanorum de asserto obitu tempore Ottonis III. Imp. 1001. IX. & *seq.* 1002. I. & *seq.* Cofrigit locum de rebellionem Romanorum contra Ottonem III. Imp. 1001. XV. Sigeber. de Silvestro II. dubitantem an legitimus fuerit Papa, reprehendit, 1003. II. Cur se quatuor communem ordinem in afferendis Pontificibus, qui Joannes dicti fuere, 1003. X. Corrigit locum Glabri de tempore, 1013. V. Laudat Ditmarum Episc. Merseburgensem & ejus scripta ob ruditatem excusat, 1018. II. Convincit erroris eos, qui iradunt S. Heribertum Archiepiscopus Coloniensem anno M. XX. obiisse, 1021. I. In Principes sæculares res sacras & earum procuraciones sibi vindicantes invehitur, 1024. IV. Unde colligat cum Conrado Imperatore in matrimonio illegitime contracto dispensatum, 1027. I. A Petro Damiani discordat in afferenda ætate S. Romaldi; & qua ratione & fundamento, 1027. XIII. Excusat se homini Hispano, conquerenti quod de Gallis multa de Hispanis pauca inferat Annalibus, 1029. V. Cardinales S. R. E. obtestatur & hortatur ut non sinant Principes sæculares se immiscere Pontificum electioni, 1033. III. Compellat Novatores & Ecclesiam Romanam a calumniis defendit, 1033. IV. Convincit Sigebertum erroris de tempore obitus Roberti Regis Francorum, 1033. IX. Glabrum de Conciliis confuse loquentem explicat, 1034. VIII. Sigebertum errasse in tempore Episcopatus Durandi Leodiensis demonstrat, 1035. VI. Corrigit locum de tempore obitus Pandulphi Principis Capuani, 1038. XIII. Convincit erroris Cartutium & Bonfinium scriptores vitæ S. Stephani Regis Hungariæ de asserto tempore ejus obitus, 1038. XVI. Defendit Gregorium VI. a calumnia simonia, 1044. VI. XI. & *seq.* Emendat Longinum historicum, 1045. I. Benonem schismaticum Cardinalem mendaciorum gravissimorum arguit sæpius & convincit, 1033. XI.
 Auctoritas Ecclesiæ Catholicæ a Deo veraprobat in equite excommunicato mortuo, 1034. XVII.
 Auctoritas S. Petri plena in successoribus, 971. III.
 Auctoritas S. R. E. in negotiis spiritualibus suprema est, 1034. XXIII. Sine ea Episcopus damnari non potest, 1035. III.
 Auctoritas Franconis Wormatiensis Episcopi apud Ottonem III. Imp. 999. IX.

Audorum diversa opinio de tempore creationis Episcopatus Bambergensis, 1006. III.
 Aventinus hæreticus solus Gregorium X. septem Electorum auctorem asserit, 996. LIV.
 Augusta Vindelicorum ab Arnolphi Comite Palatino spoliat, 953. I. A S. Udalrico contra Hunnorum exercitum quam strenue defendatur, 955. V. & *seq.*
 S. Augustini brachium a Cnutone Angliæ Rege magna pecunia comparatum Conventriam mittitur, 1027. VII.
 Augustanum Concilium cui Otto Rex interfuit, quando celebratum, 952. III.
 Augustus Cæsar cur artificem flexibile sibi vitrum offerentem præmii loco jufferit occidi, 1022. XXI.
 Augustinus Valerius Card. Episc. Veronensis sanctis illius Ecclesiæ Episcopis ob singulares virtutes comparandus, 954. XIII. & *seq.*
 Aurea porta Constantinopoli, 968. XIII.
 Aurelianense Concilium ejusque acta contra Manichæos noviter ibi exortos, 1017. II. & *seq.*
 Aureæ portæ monasterium S. Niconis primum latibulum, 961. V.
 S. Austricianus S. Martialis in prædicatione socius Apostolus vocatus, 1029. XIII.
 Aurum a cubiculario regio Lacedemone exactum & timore S. Niconis projectum, in pios usus convertitur, 969. VII.
 Autographum diplomatis Ottonis Imperatoris de restitutione omnium quæ Romana Ecclesia antiquitus tenuit, aureis litteris scriptum in mole Hadriani Romæ aservatur, 962. III.
 Auxilio S. Theodori militis vincit Joannes Zemisce Scythas, 971. XVI.
 Auxula vallis juxta Novariam, 1014. XI.
 Azizius Ægypti Princeps destruit templum sepulchri Dominici, & quare, 1009. X. 1031. III.
 Azo Sedis Apostolicæ Scriptorius nomine Joannis Papæ legationem obit ad Ottonem Regem, & quare, 960. I.
 Azo monachus Cassinensis hortatur monachos ad suscipiendum digne Conradum Imp. 1038. VI.
 Azo quidam adest in Synodo Romana contra Joannem XII. coacta, 963. XIII. Alius ejusdem nominis, *ibid.* Lingua privatur a Joanne XII. 940. IV.
 Azo Protofrinarius cum Marino Sutrensi Episcopo in Saxoniam proficiscitur ad Imperatorem, ut Leoni VIII. Mortuo alium substituat Pontificem, 965. IV.
 Azzo presbyter & clericus Verulanus cum sociis Casemarii cœnobium fundat, & in eo fit monachus, 1030. XIII.

B

Babylonii a Principe missi ut templum Sepulchri Dominici evertant, tumulum Sepulchri nulla vi destruiere possunt, 1009. V. Ecclesiam S. Gregorii in Ramulo subvertunt, *ibid.*
 Baculo Judæus Lacedæmone pellitur a S. Nicone, 982. II.
 Balantes unus ex Nicephori Phocæ interfecto-ribus a Joanne Zemisce Imp. in exilium pellitur, 976. XIII.
 Baldo Sinoclo testis restitutionis bonorum monasterii S. Gregorii per Ingizonem factæ, 1019. VIII.
 Baldricus Trajectensis Episcopus adest Concilio Ingelheimensi, 948. III.
 Balduinus Comes Flandriæ administrator, 1012. XV. Bal-

Baldricus nobilis Veronenſis a populo Episcopuſ conſecrari petitur, 954. IX.
 Balduinus Abbas S. Pauli Romæ a Marino II. privilegium pro monte Caſſino obtinuit, 946. I.
 S. Balteri Eccleſia in Angliâ ſuccenſa ab Amalapho tyranno numine divino vindicatur, 951. II.
 Bamberga ab Henrico Pio Germaniæ Rege præcæteris amatur, 1006. I. Episcopatu illustratur eodem petente, 1006. III. Sancto Petro ab eodem offertur, 1019. II. Cum Benevento commutatur, *ibid.*
 Bambergenſis Eccleſia in honorem S. Georgii conſecratur, 1011. I. Alia in honorem S. Stephani, 1019. I.
 Bardas Sclerus Orientis Dux conſilio militum Imperatoris nomen uſurpat, 976. I. Monachi cuſdam viſione perſuaſus inſignia Imperialia corripit, *ibid.* Quam illa fuerint, *ibid.* Imperator acclamatur & coronatur, 987. IV.
 Baronia familia olim de Barono dicta, & quomodo in Baronium mutata, 1030. XI.
 S. Bartolomei Beneventum & inde Romam. translatio a quo & quando facta ſit, 1000. VI.
 Bartholomeus Cryptæ Ferratæ Abbas ſuadet Benedicte IX. Sedi Pontificiæ renunciare, 1044. IV.
 Baſilica Vaticana Hammis correpta oratione populi ad ſanctum Petrum ſua liberatur, 993. X. & ſeq.
 Baſilica Bambergenſis conſecratur, 1011. I.
 Baſilius Macedo Conſtantinopolim fame laborantem intelligens quam ſevere præfectos urbis increpaverit, 968. V.
 Baſilius Græcorum Imp. pecunia nomen univerſalis pro Conſtantinopolitano Patriarcha conatur extorquere a Joanne XX. Roman. Pont. 1024. V. Moritur; & quot annis vixerit & regnaverit, 1025. IV.
 Baſilius Rhodius fruſtra conatur permutare captivos cum Chaunda Sarracenorum Duce, 944. XX.
 Baſilius Caſareæ Metropoli præter morem Polyucto Patriarchæ Conſtantinopolitano manus imponit, 956. IV.
 Baſilius regii cubiculi præfectus e ſerva natus Conſtantinum Imp. in Polyuctum inſtigat, *ibid.*
 Baſilius anachoreta S. Pauli anachoretæ frater & ductor, 956. VI.
 Baſilius Romani Junioris filius Imperator, 960. XX. Cum fratre Conſtantino patri in Imperium ſuccedens ambo a Nicephoro ſupprimuntur, 863. XII. Pone eum in proceſſione ſubſequentes honoris cauſa in terram uſque adorant, 968. XXI. Imperatores creantur, 975. VIII. Matrem ab exilio revocant, *ibid.* Numiſmata cum imagine Salvatoris cudunt, ex inſtituto Joannis Zemiſcis Imperatoris, *ibid.* Leonem Domesticum & Nicolaum Protospatharium in Calabria præfectos mittunt, 976. II.
 Baſilius Parannoumenos proto a ſecretis, 968. XXVI.
 Baſilius Excubiarum Præfectus Theophanam Imperatricem e magno templo extractam in Armeniam exulatum mittit, 969. XIII.
 Baſilius Scamandrenus monachus vir religioſus Patriarcha Conſtantinopolitanus ſubrogatur, 970. I. In Synodo Conſtantinopolitana criminis accuſatus deponitur, 975. X.
 Baſilius Præfectus ſub Baſilio & Conſtantino Imp. Joannis Zemiſcis Imp. interfecto, 976. I. Bardam Sclerum Orientis Ducem in ordinem redigere tentat, *ibid.*
 Baſilius Apocaucus Prætor Corinthi ægrotans

advocato S. Nicone ſanatur, & metu Bulgarorum liberatur, 981. IV. Lacedæmonem ad thecam S. Niconis orationis cauſa proficiſcitur, *ibid.* Oleo ſecum a theca allato ſervum lathaliter ægroſantem curat, 981. III.
 Baſilius cum Conſtantino fratre Imperatore quæſtionem de quadrigamia in Eccleſia Conſtantinopolitana componit, 995. XIV. Joannem Malacenum apud ſe Calumniis proditionis accuſatum ad ſe vindictam perducit jubet, 998. XV. Deſectis calumniis eundem honorifice colit, 998. XVII. Ut Venetos ſibi promptos habeat, Argyri filiam eorum Duci matrimonio jungit, 998. XX.
 S. Bavonis in Flandria monaſterium illustratur corpore S. Macarii Antiocheni Patriarchæ, 1012. XV.
 Bavonis mons in Franconia, hodie Bamberga, 1019. III.
 Beardus Caſtrenſis Conſtitutioni Leonis VIII. de reſtitutione bonorum Rom. Eccleſiæ ad Imperium conſenſiſſe fingitur, 964. XXV.
 Bellarminus S. R. E. Cardinalis Archiepiſcopus Capuæ creatur, 963. XCII. Centuriatorem de origine Electorum Imperii Romani turpiter mentientem, quam potenter convicerit, 996. XXXIX. Correxit Aventinum hæreticum & Onuphrium Panvinum, affectentes Gregorium X. ſeptem Electorum auctorem, 996. LIV.
 Bellum perpetuum inter Hugonem & Albericum Principem, 942. II.
 Bella graviffima poſt ſanguinis pluviam in Aquitania ſubſecuta, 1017. VII.
 Bellum civile in Oriente incrudeſcit, 978. IV.
 Bellum a diverſis geſtum Henrici Pii contra Harduinum Longobardor. tyrannum, 1005. I. Aliud Benedicte VIII. Papæ contra Sarracenos Longobardiam occupantes, 1016. I. Aliud ejuſdem contra Græcos, 1018. V. Aliud continuum inter Cnutum Daniæ & Olavum Norvegiæ Reges, 1028. VII. 1029. I. Aliud Conradi Imperatoris contra S. Stephanum Hungariæ Regem, 1030. I. Divinitus ceſſat, *ibid.* Aliud civile inter Robertum Franconum Regem & filios ejuſque cauſa, 1031. I. A Willermo S. Benigni Abbate ſopitur, *ibid.* Aliud monachorum Caſſinenſium contra Northmannos, 1045. VI.
 Benedicte Cardinalis Diaconus a Joanne XII. ad Ortonem Imperat. Legatus mittitur, 963. X.
 Benedicte Amonis Archiepiſcopi Bituricenſis ad populum in Concilio ſecundo Lemovicino congregatum, 1034. XIV.
 Benedicte Episcopuſ Portuenſis præſens eſt in Synodo Romana contra Joannem XII. congregata, 963. XIII. In Synodo Romana contra Leonem pseudoſopam congregatus peragitur impoſitionis manus, 964. XI.
 Benedicte Portuenſis,)
 Benedicte tit. S. Sixti,)
 Benedicte Card. Archidiaconus,)
 Benedicte alius,)
 Benedicte quidam alius,) Interfuerunt Synod. Rom. contra Joan. XII.
 Benedicte Subdiaconus & oblationarius,) congregata, 963
 Benedicte alius,) XII.
 Benedicte quidam alius,)
 Benedicte Subdiaconus,)
 Subpulmentarius,)
 Benedicte civis Romanus,)

Benedicte Episc. Portuenſis recuperat chlamydem ab Ortone III. Imp. Eccleſiæ SS. Alexii & Bonifacii donatam & quomodo, 1011.

1011. XX. Bibliothecarius fuit S. R. E. 1012. V.
 Benedicte Cardinalis diaconus cum Hadriano Cardinale presbytero litteras ad Joannem Papam deſert nomine Synodi, 963. XXV.
 Benedicte monachus Carnotenſis cum ſociis ſubſcribit libello reprobationis contra Mengardum pseudo-abbatem, 1033. XIV.
 Benedicte Trevicenſis)
 Benedicte tit. S. Sixti) adſunt in Synodo Romana contra Leonem pseudoſopam.
 Benedicte Archidiaconus,)
 Benedicte Diaconus,) dopontif. collecta, 964. VI.
 Benedicte Archiepiſcopus Salernitanus, 1012. III.
 Benedicte Papa Quintus creatur Pontifex, 964. XVII. Romanos contra Imperatoris impetum animat, *ibid.* A civibus penuria coactis Imperatori deditur, 964. XVIII. In pseudoſynodo introductus a Benedicte Cardinali Archidiacono verbis amaris agitur, 964. XIX. Sacris veſtibis a Leone Papa exutus, diaconus manere permittitur, & in exilium exturbari jubetur, 964. XX. In Saxoniam ab Ottono Imperatore abductus Adalago Hamburgeniſi cuſtodendus committitur, 965. XX. Ejuſ laus a doctrina, *ibid.* Quomodo martyr cenſendus ſit, *ibid.* In exilio obiit, *ibid.* Rom. transferitur, 999. XV. Quam Saxonibus de ſui corporis translatione prophetaverit, *ibid.*
 Benedicte Notarius Regionarius & Scrinarius, 1012. IV.
 Benedicte Cardinalis Archidiaconus, Benedicte Papam in pseudoſynodo introductum quibus verbis exagitet, 964. X.
 Benedicte presbyter & clericus Verulanus cum ſociis Caſemarii monaſterium ædificat & habitum ſuſcipit monachalem, 1030. XIII. Primus illorum Abbas eligitur, *ibid.*
 Benedicte Tiburtinus, & Benedicte S. Mariæ ad præſepe, ſinguntur Conſtitutioni Leonis VIII. de reſtitutione bonorum Rom. Eccleſiæ ad Imperium conſenſiſſe, 964. XXV.
 Benedicte Abbas S. Trinitatis de Brondule legatione fungitur nomine Ducis & Patriarchæ Venetorum ad Benedicte Nonum & pro qua re, 1044. III.
 Benedicte VI. Romanus Pontifex creatur, 972. II. A Bonifacio Cardinali nequiſſimo capitur & in carcerem conicitur, 974. I. Strangulatur, *ibid.*
 Beneventum cum Bamberga commutatur, 1019. II.
 Benedicte Papa VII. creatur, 974. II. Bonifacium invaſorem Roma cedere compellit, 975. I. Sergium Episcopum Damascenum a Sarracenis ejectione humaniter excipit, 975. IX. Eidem Eccleſiam S. Bonifacii ſive Alexii colendam conſert, 977. I. Concilium Romæ ad cauſam Giſſeleri Magdeburgenſis Episcopii diſcutiendam convocat, 983. XVII. S. Aelberto Pragenſi Episcopo facultatem concedit Episcopatu renuntiandi, 983. XX. Moritur, 984. I. Ejuſ epitaphium, *ibid.* Quæ Caſſinenſi monaſterio donaverit, 984. II.
 Benedicte VIII. Papa ſuccedit Sergio III. & quando, 1012. II. & ſeq. Quæ diplomata dederit & quibus, 1012. III. & ſeq. Pulſus Sede ad Henricum Regem in Saxoniam contendit, 1012. VI. Ab eodem Romam veniente reſtituitur, 1013. IV. Videt per viſum figuram diadematis Imperialis, & quomodo fabricaverit illud, 1013. V. Henricum Regem Imperatorem pronuntiat, impoſita ipſi eadem corona per viſum oſtenſa, 1013. VI. 1014. I. Pallium mittit Uvano Hamburgeniſi Archiepiſcopo, 1013. VII.
 Ann. Eccl. Tom. XVI.

Creat Henrici Imp. uxorem Chitnegundam Imperatricem, 1014. I. Imperatorem cum Imperatrice cœna excipit, *ibid.* Arnulphum Imperatoris fratrem reſtituit in Sede Ravennate, 1014. II. Ethebertum invaſorem excipit, & alteri Eccleſiæ præſicit, *ibid.* Synodali judicio quatuor clericos deponit, *ibid.* Suafu Henrici Pii Imp. primus omnium inſtituit, ut Symbolum poſt Evangelium cantaretur in Romana Eccleſia, 1014. V. Accipit privilegium ab eodem de bonis Romanæ Eccleſiæ, 1014. VI. & ſeq. Plurimum coluit Sanctos Odilonem & Romualdum Abbates, 1014. XVI. Contra Sarracenos expeditionem movet, 1016. I. Victorem conſecutus, partem prædæ Imperatori mittit, *ibid.* Regi Sarracenorum munitanti ſibi bellum novum, & ſaccum caſtaneorum mittenti maſcupium milio plenum remittit; & quare, *ibid.* Synodum in Laterano celebrat, 1016. V. Curat Judæos decollari qui Salvatoris imaginem ſic Veneris Sancto, & Sabato deluſſent, 1017. V. Rudolphum Northmannum excipit, & contra Græcos Ducem creat, 1018. I. Proficiſcitur in Germaniam ad Henricum Imp. & quare, 1019. I. & ſeq. Dedicat Eccleſiam Bambergæ in honorem S. Stephani, *ibid.* Monaſterio Caſſinenſi quæ offerat, 1022. XIII. Guidonem Aretinum monachum Muſicæ inſignem profeſſorem ad ſe vocat, 1022. XX. Sacras reliquias e Laterano ſumptas ad monaſterium Caſſinenſe dirigit, 1023. I. Moritur, & poenis Purgatorii ſe adjudicatum per S. Odilonem liberari petit, 1024. I. & ſeq.
 S. Benedicte per Episcopum Hdruntinum nuntiat Atenulpho Caſſinenſi Abbati maris periculum, 1022. V. Curat Henricum Primum Imp. & jubet ne de ſua præſentia corporali in Caſſinenſi monaſterio in poſterum dubitet, 1022. XI. Paralyſi percussit ſacrilegum, 1028. IV. Caſſinenſibus monachis contra Northmannorum impetum auxiliatur, 1045. VI. & ſeq. Tela hoſtium in ipſomet convertit, *ibid.* Ruſticis duobus apparet, & quare, 1045. VII. Cernitur contra Northmannos pugnare pro ſuis, *ibid.*
 S. Benedicte ſemper jejuniens etiam diem Paſchæ ignorabat, 980. IX.
 Benedicte IX. qui & Theophylactus, Alberici Comitis Tuſculani filius, puer duodecim annorum, largitione patris Pontifex in Sedem Romanam intruditur, 1033. III. & ſeq. Ab orbe Chriſtiano Pontifex legitimus agnoſcitur, 1033. VII. Pallium dat Hermanno Archiepiſcopo Hamburgeniſi, *ibid.* 1034. XXVII. Creat S. Odilonem Archiepiſcopum Lugdunenſem, *ibid.* Pallium mittit ad Albrandum Hamburgeniſem Episcopum, 1036. I. Cremonam ſe conſert ad Conradum Imp. 1037. I. Refert in album Sanctorum S. Simeonem anachoretam apud Treviros, 1037. II. Cum Imperatore Romam redit, 1038. I. Confirmat privilegia monaſterii Caſſinenſis, 1038. IX. Decernit de poena Brzeriſlao ſacrilego Bohemiæ Duci, & Severo Pragenſi Episcopo inſtigenda, 1039. III. & ſeq. De petitione Legatorum Poloniæ pro reſtituendo Caſmire anxius conſilium capit, 1041. X. Eorum precibus annuit, & Caſmirem a religionis voto abſolutum conditionaliter illis reſtituit & cum pacto, *ibid.* & ſeq. Pallium mittit ad Adalbertum Hamburgeniſem Archiepiſcopum, 1043. I. Schiſma patitur a Silveſtro III. 1044. II. Ob turpitudinem ſuam Sede pellitur, *ibid.* Sedem ruriſ occupat & Silveſtrum Antipapam rejicit, *ibid.* Sponte ſe Pontificatu abdicat, *ibid.* Privilegium dat Popponi Patriarchæ Aquilejenſi de ſubjectione civitatis Gradenciſ, & rogatu
 R x r r

- tu Ducis Venetorum revocat, 1044. III. S. Bartholomæum Cryptæ ferratæ Abbatem ad se vocat, 1044. IV. Eiusdem suafu Sedi renuntiat, *ibid.* Benedictus Episcopus Pimpernenfis subscriptione approbat canonizationis S. Udalrici decretum, 993. V. Benedictus presbyter & Card. S. Stephani idem confirmat, *ibid.* Benedictus Archidiaconus idem manus subscriptione roborat, *ibid.* Benedictus item diaconus, *ibid.* Benedictus S. Romualdi discipulus cum Joanne socio martyrium in Polonia subit, 1000. XVI. Beneventani utrum Ottonem III. S. Bartholomæi corpus ab ipis petentem supposito S. Paulini corpore decepterint nec ne, 1000. VI. Ubi Leo Ostiensis erroris arguitur, *ibid.* Tenuerunt pellem S. Bartholomæi, 1000. VII. Benignitas præclara Guillelmi Aquitanie Ducis in victis, 1025. III. Item laudabilis & Christiana Henrici II. Imp. erga suos adversarios, 1043. III. Benno schismaticus Cardinalis Archidiaconus quam absurda de ingressu Silvestri II. ad Pontificatum & exitu mendaciter scripserit, 999. V. Benno Dux Saxonie moritur, 1012. VIII. Benno Hamburgensis clericus ab Archiepiscopo Unvano in Slavoniam missus, multos ad Fidem convertit, 1013. VIII. Bernardus Episcopus Paderbornensis pro Ottonis IV. fidelitate erga Sedem Apostolicam servanda tanquam Elector Imperii spondet, 996. LX. Bernardus Sueffionensis Episcopus, 1028. IV. Berengarius Rex Italiae a Rodulpho Gallie Cisalpinæ Rege vincitur, 922. III. A suis occiditur, & merito, 924. I. Berengarius Andegavensis propagat hæresim Sacramentarium, 1004. V. Qualis in juventute fuerit & quid de eo Fulbertus præceptor senserit, 1004. VI. & seq. Quo tempore coeperit hæresim propagare, 1004. VII. Visitans magistrum suum olim Fulbertum Carnotensem moribundum, jubetur ab eodem expelli & quare, 1028. VI. Mortuo Roberto Gallorum Rege rursus eandem liberius publicat, 1035. I. & seq. Timore Regis Henrici toto ejus regni tempore obmutescit, 1035. V. Berengarius Princeps Luitprandum Historicum ad Constantinum Imperatorem ablegat, 946. X. Hunnos Italiam rursus invadere minitantes pecuniis ab incepto revocat, 949. VI. Occasione pecunie Hungaris numerandæ quantos thesauros colligat, *ibid.* Sublato morte Lothario Rege Regnum Italiae occupat, 950. I. Ab Ottone Italia pellitur, 951. I. Privilegium concessit monasterio S. Vincentii ad Fontes Vulturni, 951. II. Ab Ottone Italiam regendam ut subditus recipit, 952. II. Episcopus & principes male habet, *ibid.* Totam Italiam vexat, 958. I. Variis Italorum legationibus apud Ottonem Regem accusatur, 960. I. Contractis copiis in Monte S. Leonis se munjt, 962. XIII. In monte Feretro ab Ottone obsidetur, 963. VII. Victus ab Ottone in Bajoariam exulatum cum uxore mittitur, 964. XXX. Moritur, 966. I. Beringardus Dux subscribit privilegio de bonis & juribus Romanæ Ecclesie, 1014. IX. Berengarius Viridunensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III. Berengerius monachus Carnotensis scripture approbat libellum contra Megenardum pseudoabbatem confectum, 1003. XVI. Berno Augiensis scriptor, 1014. V. Bernardus Episcopus Halberstadenfis interest Synodo Ingelheimensi, 948. III. Moritur, 972. II. Bernardus monachus Carnotensis subscribit libello contra Megenardum pseudoabbatem, 1003. XVI. Bernardus Saxonie Dux patri pietate impar, 1012. VIII. & seq. Rebellat adversus Henricum Imperatorem, 1012. VIII. Ecclesias Saxonie conturbat, & quare, *ibid.* Gentem Winulorum ad Paganismum sua crudelitate adigit, 1012. IX. Slavos imperat, & causa rebellionis est, *ibid.* Ab Unvano Hamburgensi Archiepiscopo cogitur Ecclesie obedire, 1013. VII. Slavos rursus ad subjectionem compellit, *ibid.* Henrico Imperatori supplex manus dat, *ibid.* Bernardus Angliæ Episc. a Canuto Danorum Rege Scania præficitur, 1016. III. Bernardus miles non habens fidem miraculis S. Leonis Noni Papæ miraculose punitur, 1034. I. & seq. Bernerius Episcopus Meldensis præfens est dedicationi Ecclesie S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV. Bernarius Verdenfis Episc. contendit cum Hamburgensi Archiepisc. de parochia Ramfola dicta, 1010. I. Bernigerus Henrici Wirceburgensis Episcopi Capellanus, dominum in Synodo excusat de absentia, 1006. II. Berno fundat monasterium Cluniacense opera Willermi Ducis Aquitanie, 1003. XII. Berno Abbas scripsit vitam S. Udalrici Augustani Episc. 972. IX. Bernardus Episcopus Angliæ in Norvegiam evocatur, 1028. VII. Bernardus Monachus, 1003. V. Berta Hugonis Italiae Regis filia, 943. X. Matrimonio conjuncta Romano Constantini VIII. Imp. filio, *ibid.* Mutato nomine Eudoxia vocata, *ibid.* Berta sanctimonialis divina revelatione invenit corpus S. Hune Gundis virginis, 946. VIII. A Gitone presbytero interveniente reprehenditur de audacia elevandi sacrum corpus absque Episcopi presentia, *ibid.* Tringinta duobus diebus continuis apud sepulcrum cum presbytero in vigiliis perseverat, *ibid.* Berta Adelaidis Ottonis Regis uxoris mater ab eodem Abbatiam Merenstein obtinet, 953. I. S. Beruardus Episcopus Hildesemensis diem claudit, 1022. XIX. Berta Odonis Comitis Mater Roberto Gallorum Regi sanguine juncta nubit, 998. I. IV. Monstrum parit, *ibid.* Repudiatur, 998. IV. Bertholdus Ottonis Secundi Imp. miles fortissimus cæditur a Græcis in prælio, 983. XIII. Bestagnum portus juxta Novariam, 1014. XI. Bezelinus Comes subscribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX. Bezelinus qui & Alebrandus Hamburgensis Archiepisc. pallium accepit a Benedicto IX. Pontifice, 1033. VII. Bibliotheca Columnensis quondam Cardinalis Sirleti, 956. VIII. Bibliotheca vaticana sæpius citatur. Bibliotheca Floriacensis, 1003. XV. Bibliotheca Vallicellana, 1020. VII. Bibliotheca Sfortiana, 961. IV. Bixtelinus cedit Sancto Dunstano in Archiepiscopatu Cantuariensi, 958. III. Blasphemia horrenda Gerberti, vel Arnulphi Aurelianensis Episcopi, 992. XXII.

Bo-

- Bobia civitas Germanie Sede Episcopali donatur ab Henrico primo Imp. 1014. IV. Bobo Comes item, 1014. IX. Bobo Trevirensis Archiepiscopus confirmat privilegium de bonis Romanæ Ecclesie, ab Henrico primo Imp. editum, 1014. VIII. Bohemi S. Adalberto Pragenfi Episcopo resistunt, 983. XVIII. Mancipia Christiana Judæis vendunt, *ibid.* Plurimis vitis scitent, *ibid.* Judaizant, *ibid.* Adalberto Episcopo necem minantur ob absconiam ab illo mœcham, 989. IV. Sacrum asylum violant, & mulierem inde abstractam capite truncant, *ibid.* Ecclesiam Cicerentem & Hamburgensem vastant, 999. XVI. A Saxonibus perimuntur, *ibid.* Bohemi a subjectione Polonorum se subtrahunt, 1034. XXXIII. Duce Brzetislao Principe eorundem regnum ferro & igni vastant, 1036. III. Corpus S. Adalberti ex Ecclesia Gnesnensi ab iis auferri Deus haud permisit, 1038. XV. Boleslaus, qui & Busclavus, Meisconis Polonie Ducis filius perverfus, 991. XIII. Legationem Romam mittit pro obtinenda corona regali, 1000. XV. Interfectores Martyrum eremitarum capiens qua morte damnet, 1000. XVII. Boleslaus, vel Bolizlavus, Polonie Rex S. Brunonem Rufforum Apostolum multis muneribus cumulat, 1008. V. Eundem cum octodecim sociis martyrizatum ingenti pecunia a barbaris redimit, *ibid.* Henrico Regi Germanie infestus, 1013. II. Excusat se apud Benedictum VIII. de non misso consueto tributo ad Sedem Apostolicam, *ibid.* Dei in se singularia beneficia agnoscens, in Dei Ecclesias gratissimus est, 1020. VII. Seditionem contra Ecclesias in regno ortam compescit, 1022. XVII. Austores turbarum afficit diverso supplicio, *ibid.* Moritur, 1025. VI. Quamdiu regnavit, *ibid.* Prædixit regi cladem, & ejusdem restitutionem, *ibid.* Boleslodes Turcarum Dux Constantinopolim venit & baptizatur, 958. II. A Constantino Imperatore honoribus auctus in patriam revertitur, *ibid.* Romanos contra pactum oppugnat, *ibid.* Francos aggredi tentans ab Ottone capitur & suspenditur, *ibid.* Bona Ecclesiastica occupantes divinitus puniuntur, 978. IV. Bonifinius scriptor vitæ S. Stephani Hungarie Regis ab auctore convincitur erroris de tempore asserto mortis ejus, 1038. XVI. Bonifilius Card. diaconus interest Synodo Romana contra Joannem XII. congregatæ, 963. XII. Item alteri ab eodem Joanne contra Leonem pseudopontificem collectæ, 964. VII. Bonifacii pseudopapæ nequitia, 992. XXI. Bonifacius scriptor vitæ S. Stephani Hungarie Regis ab auctore convincitur erroris de tempore asserto mortis ejus, 1038. XVI. Bonifacius S. R. E. Scrinarius privilegium Gemblacensi monasterio concessum scribit, 946. VI. S. Bonifacius Rufforum Apostolus quando martyrium subierit, 1008. VI. Cur in suspicionem apud Regem Rufforum adducatur, *ibid.* Promissis ab eodem suadet deserere prædicationem, *ibid.* Pontificalibus indutus ad Regem intrat, & quare, *ibid.* Ignem maximum ingressus, & illæsus egressus omnes Ruffos, cum Rege ad fidem convertit, *ibid.* A fratre Regis trucidatur, & miraculo illustratur, 1008. VII. Bonifacius Cardinalis Romanus Benedictum Papam VI. capit & in carcere strangulat, 974. I. Sedem Apostolicam vi occupat & hujus nominis Septimum se vocat, *ibid.* A

Ann. Eccl. Tom. XVI.

R r r 2

pa-

scriptoribus vitarum Pontificum silentio transcurritur, *ibid.* Urgente Benedicto VII. & spoliata Ecclesia Vaticana Constantinopolim fugit, 975. I. Constantinopoli rudit, 985. I. Joannem XIV. in vincula comicit & in Hadriani mole fame necat, *ibid.* Mortalium nequissimus fuit, *ibid.* Morte repentina percussus moritur, 985. II. A suis affectis post mortem lanceis perfoffus nudus abiicitur, 985. III. A clericis ad sepulcrum deferatur, *ibid.*

SS. Bonifacii & Alexii intercessione Franco Maringus ad Deum convertitur, 1004. IX. Bonifacius Marchio Hetruria succedit Hugoni fratri in Ducatu, 1002. IV.

Bonifacius Ottonis Tertii Imperatoris intimus amicus a S. Romuald. conversus, 996. XXXIII. A scientia litterarum & musicæ peritia laudatur, *ibid.* S. Bonifacii nomine incitatus ad martyrium, in monasterium ingreditur, 996. XXXIV. Jejunii & tormentis carnem domat, *ibid.* Vitam eremiticam proficitur, 997. III. Iter ad Pruffos, & victus paritas describitur, *ibid.* Quantum frigore afflictus fuerit, *ibid.*

Bonifacius Dux Mantuæ quantum S. Simeonem Armenum coluerit, 1016. VIII.

Bonizo Archipresbyter & Card. S. Lucie subscribit decreto de canonizatione S. Udalrici, 993. V.

Boreales populi gravissima & prodigiosa peste consumuntur, 956. I.

Boreales Ecclesie ab Abotritis & Waris passim vastantur, 1008. I.

Borealiu populorum erga Sedem Apostolicam summa reverentia, 962. XVII. & seq.

Borises Bulgarorum Rex capitur cum uxore a Joanne Zemisce Imp. 971. XV. Insignibus regalibus ab eodem spoliatur, & Magistri dignitatem obtinet, 971. XVII.

Bofo Ottonis III. Imp. gener pro sceno S. Columbaro ablato interpellatur a Gerberto, 1003. IV.

Boleslaus Bohemie Princeps S. Venceslaum fratrem Principatus occupandi causa trucidat, 938. IX.

Bofo Hugonis Italiae Regis frater ob insidiarum suspicionem in carcerem conicitur, 936. V.

Bosutha Archiepisc. Gnesnensis, 1039. III.

Brachiani montes receptaculum Basilii & S. Pauli fratrum anachoretarum, 956. V.

Brandeburg. Episcopus suffraganeus Magdeburgensis Archiepiscopatus, 971. XI.

Brandeburgensis Ecclesia a Slavis misere devastatur, 999. XVI.

Brachium S. Mauri Cassinum mittit S. Odilo Abbas Cluniacensis, 1022. XVI. Item S. Augustini Cnuto Angliæ Rex emptum Conventriam mittit, 1027. VII.

Brachium Sancii Castellæ Regis dum aprum ad S. Antonini aram confugientem vult traicere divinitus obrigescit, 1032. IV. Precibus ad S. Antoninum suis restituitur, *ibid.*

Breunovienfe monasterium in Bohemia, 1045. III.

Brithuoldus Wintoniensis Episcopus prævidit, & prædixit felicitatem regni Anglorum sub S. Eduardo Rege, 1043. II.

Bruningus Episcopus Berengarii tyranni Archicancellarius, 951. II.

Bruardus Abbas approbat privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX.

Bruno Comes Dagspurgenfis. Vide, Leo nomen papa.

Bruno frater Henrici Bavari, 1002. VIII. Bruno Augustanus Episcopus Salegustadiensis Concilio interfuit, 946. VI. S. Bruno Rufforum Apostolus quos habuerit

parentes, & quomodo institutus sit in pueritia, 1008. IV. Ejus magna in adolescentia pietas & devotio, *ibid.* Consecratur licentia Summi Pont. Episcopus a Tagmone Magdeburgensi, 1008. V. Omnia in pauperes distribuit, *ibid.* Martyrio coronatur cum decem & octo sociis, *ibid.*

Bruno Abbas Ottonis Regis frater interest Synodo Virdunensi, 947. I. Creatus Archiepiscopus Colonienfis Romam ad Agapitum pro obtinendo pallio mittit, 953. III. Israele Scotorum Episcopo usus, plurimum in doctrina & pietate profecit, *ibid.* Ab Agapito Papa quam præclaris titulis ornetur, *ibid.* Luitolphum nepotem patri reconciliat & ei Regnum Italiæ obtinet, 954. IV. Ratherium Veronensem Episcopum pulsatum suscipit, & Leodiensæ Ecclesiæ præficit, 954. IX. Ottoni Imperatori ab Italia redeunti occurrit, 965. I. Moritur, 965. X. Intercessione S. Pauli in cœlum receptus est, *ibid.*

Bruno S. Brunonis Ruforum Apostoli pater, 1008. IV. Suasum filii monachalem habitum induit, 1008. V.

Bruno Episcopus Augustensis interest Concilio Salegunstadiensi, 1022. XVIII.

Bruno Episcopus constituitur iudex in causa Arnulphi Rhemensis Episcopi, 992. XII.

Bruno Andegavenfis Episcopus hæresis Berengarianæ acerrimus defensor, 1035. I.

Bruno Ottonis III. Imp. nepos post Joannem XV. Papa creatur, & Gregorius V. appellatur, 996. V. A Ruperto Tuiçienfè commendatur, *ibid.*

Bruno Episcopus inter celebrandum videt S. Ambrosium Conrado Imper. comminantem, 1037. II.

Brzetislaus Bohemorum Dux infestis signis Poloniam vastat & diripit, 1036. III. Ecclesiam Gnesnensem direpturus cecitate per triduum cum suis percutitur, 1038. XIV. Corporibus Sanctorum eandem Ecclesiam spoliat; & quinam illi Sancti fuerint, 1036. III. A Stephano illius Ecclesiæ Archiepiscopo accusatur apud Romanum Pontificem, 1039. III. Per Legatos Romam directos se excusat, 1039. V.

Bulgari a Joanne Zemisce Imp. vincuntur, 971. XV. Duce Samuele Rege Graciam infestant, 981. I.

Buptus Bremensis Episc. interest Romanæ Synodo contra Joannem XII. congregatæ, 963. XII.

Burchardus Wormatiensis Episc. commendat Formatum Hermannum clericum Walterio Spirensi Episcopo, 1012. XIX. Collector Decretorum, 1022. XVIII. Interest Concilio Salegunstadiensi, *ibid.* Hostis fuit acerrimus Principum Ecclesiarum bona occupantium, 1024. XIII. Conradum postea Imperatorem alit & instituit, *ibid.* Egrotans a Deo precibus obtinet, ut dum Conradus Imperator adesset valeret, 1026. I. II. Eundem Triburiam Comitatus, & reversus ad mortem se præparat, 1026. II. Suos alloquitur, *ibid.* & seq. Pissime diem extremum claudit, 1026. IV. Scriptorium occultum forori legavit, & quid in eo inventum, 1026. V. Quam asperè corpus afflixerit, unde colligatur, *ibid.* Quanam reliquerit ingenii monumenta, *ibid.*

Burchardus Francioni fratri in Episcopatu Wormatiensî ab Ottone III. substituitur, 999. XI.

Burchardus Augustensis patruo mortuo invadit Episcopatum Lugdunensem, 1034. XXVII. A Conrado Imp. captus exilio perpetuo damnatur, *ibid.*

Burchartes confirmat diploma donationis Ro-

manæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessum, 962. XII.

Burgollense cœnobium ædificatur a Guillelmo Aquitanæ Duce, 1025. III.

Burghartus Comes subscriptione confirmat diploma donationis ab Ottone Imp. Rom. Ecclesiæ factum, 962. XI.

Burgundia Roberto Francorum Regi rebellis ab eodem hostili exercitu pervaditur, 998. V.

Buclavianus Regis Slavonici filius a Sancto Romualdo monastico habitu indutus, 996. XXXII.

Byzantius Barifianus jussu Imper. Nicephori scommata in Latinos evomens, discedente Luitprando Legato veniam petit, 968. XLIX.

C

Cadalous pseudoepiscopus exemplo Joannis Placentini Sedis Apostolica inavoris ad meliorem frugem redire admonetur, 996. XIV.

Cæcus in somniis admonitus ut Ecclesiam S. Hilarii Rhemensis accedat, visum recipit, 934. II. Alius quidam ad Sepulcrum Leonis Nonantulani monasterii Abbatis visum recepit, 990. VI.

Cædes ingens Hunnorum in finibus Marforum, 937. I. Alia eorumdem maxima in Germania, 955. VII. Alia Romanorum ob factam in Ottonem Imperat. conjurationem, 964. II.

Cædes innocentissima S. Everardi Carnotensis, 1008. IX. Item aliorum sanctorum. Vide, Martyrium.

Cædes ingens Judæorum per totum orbem Christianum, 1009. VI. Item Græcorum in Italia a Normannis facta, 1018. V. Item Sarracenorum in Sicilia, 1040. II.

Cælum in Gallis ardere visum Hunnorum adventum præannuntiat, 964. II.

Cæsar Costa Archiepiscopus Capuanus moritur, & successorem habet doctrina & virtutibus Illustrissimum Robertum Cardinalem Bellarminum, 968. XCII.

Cæsarius Theophanes quo actu Tryphonem Patriarcham Constantinop. adegerit ut deponeretur, 944. I.

Calnenfis Synodus indicitur propter tumultuantes contra Sanctum Dunstanum clericos, 979. II.

Calumnia Nicephori Imp. in Romanos Pontif. 968. LXXXIV.

Calumnia in Gregorium VI. de simonia; & quam sit falsa, 1044. VI. Alia civium Romanorum & Cardinalium contra eundem, & quare, 1044. XV.

Calumniatores S. Dunstani in Synodo Calnenfis lapsos divinitus cœnaculo eliduntur, 979. II.

Camillus Cajetanus Patriarcha Alexandrinus Abbas S. Vincentii super Vulturii fontes, 944. XXI. 982. I.

Campanas in Ecclesiis consecrandi usus unde ortum habeat, 968. XCIII. Improprie baptizari dicuntur, *ibid.*

Campania ab Ungaris diripitur, 937. I.

Canon Leonis pseudo pontificis Ottoni Imperatori pro electione Summi Pontificis concessus, 964. XXII. Invalide cenietur, & quare, 964. XXIV.

Canones Romano Pontifici subjecti, 992. XVI.

Canonizatio S. Uldarici Episcopi Augustani, 993. I.

Canonizandi ritus antiquus qualis fuerit, 1027. XIII.

Ca-

Canonizationis Sanctorum ritus antiquus quis fuerit, 993. VII. & seq.

Canonizatio S. Romualdi Abbatis, 1022. V. S. Simeonis anachoretae Trevirensis, 1037. III.

Cantuarina, quæ & Dorobernia, proditiione Elmerici Archidiaconi Danis proditur, & evertitur, 1011. IV.

Canutus, sive Cnutus, Suvani Danorum Regis filius, patri in regno succedit, 1014. XVII. Defuncto Ethelredo Rex Anglorum eligitur, 1016. II. Laudatur a patre, 1016. III. Episc. multos ab Anglia in Daniam adducit propagandæ Christianitatis gratia, *ibid.* Ea de causa ab Uvano Hamburgensi Archiepiscopo increpatus benigne audit, & eundem majori amore complectitur, *ibid.* Romam peregrinatur, & quantum in pietate profecerit ex ejus epistola colligitur, 1027. II. Obtinet suis liberam eundi & redeundi potestatem ad Urbem, 1027. III. Justitiam unicuique fieri jubet, 1027. V. Emit magna pecunia brachium S. Augustini & secum delatum apud Conventriam collocat, 1027. VII. Cum Olavo Northmannorum Rege continuum bellum gerit, 1028. VII. IX. Quæ dona miserit Willelmo Duci Aquitanæ, 1029. XVI.

Capua Archiepiscopatu honoratur, 965. V. 968. XCI.

Capuana Ecclesia omnium prima in Regno Neapolitano Archiepiscopatus dignitate exaltatur, 968. XCI.

Capita præcipua hæresis Manichææ Aurelianus ortæ recitantur, 1017. III. Alia illius quæ in Aquitania grassatur, 1017. V.

Capuani Mansonem Cassinensem Abbatem captum cæcant, & quare, 995. XIV. & seq.

Captivitas Ottonis II. Imp. 983. XII.

Caput S. Joannis Baptiste reperitur & ubi, populo videndum exponitur, 1025. IV. A multis & diversis gentibus visitatur, *ibid.*

Caput S. Unni Archiepiscopi Hamburgensis Bremam delatum, 936. VIII.

Capua cingitur exercitu Henrici Primi Imp. 1022. VI.

Caput S. Gregorii Papæ a Joanne VIII. obtinet Gebehardus Constantiensis Episcopus 989. VIII. & seq.

Cardinales S. R. E. compellat Auctor, suadens ne unquam sinant Principes secularis se electioni Pontificum immiscere, 1033. III.

Cardinales S. R. E. pecunia corrupti, iudicium in Brzetislaum Bohemiæ Ducem, & Severum Pragensem Episcopum pervertunt, 1039. V.

Carolina stirps in Ludovico Lotharii Junioris Regis Francorum filio extinguitur, 987. I. Cur ab ea Regnum defecerit, 990. XIII.

Carentini Henrico Primo Germaniæ Regi per Alpes in Longobardiam iter patefaciunt, 1005. I.

Caroli Magni sepulcrum ab Ottone III. aperitur, & viso corpore clauditur, 997. IV.

Carne vescentes post septuagesimam qua pœna multati fuerint, 1018. I.

Carolus Lotharingæ Dux Hermensfredum reum Ecclesiasticarum occupatorem bello petit, 978. IV. Corpus S. Gudilæ virginis ab eodem auferit, & Bruxellas transfert, *ibid.*

Carnis asperissima afflictio S. Burchardi Wormatiensis Episcopi unde colligatur, 1026. V.

Carolus Lotharii Regis Junioris frater a Regno excluditur, & quare, 987. I. Ab Hugone Rege Francorum in carcerem conicitur, 997. III. 990. XIII. Civitatem Rhemensis proditiione capit, 990. VII.

Carus fluvius, 1023. II.

Cartulius Episcopus Stephani Hungarorum Regis vitæ scriptor, 989. V. 997. I. 1000. XII.

Castellæ Comes contra Ordonium Tertium rebellat, 950. III.

Casamarii monasterium a monasterio S. Domini in agro Sorano propagatur, 1030. XII. Quinam ejus fundamenta prima jecerint, 1030. XIII. Cumeodem unitur, & quare, 1030. XIV.

Casimirus, Micczslai Poloniæ Regis filius & hæres, mortuo patre pellitur regno cum matre a Principibus, 1034. XXXIII. Cluniacum ingreditur, & assumpto Caroli nomine fit monachus, *ibid.* Afflicto ab exteris regno, requiritur a Legatis Poloniæ, 1041. VI. Inventus Cluniaci ab iisdem rogatur in patriam desolatam redire, 1041. VII. Negat se sui esse juris, & posse abique Abbatis licentia exire, *ibid.* Absolvitur voto monachali a Benedicto IX. & licentiam accipit in regnum redeundi, & uxorem ducendi, 1041. X. & seq. Comitibus indicit, & censum pro sua in regnum restitutione Polonis a Romana Ecclesia impositum colligit, & Romam mittit, 1045. I. & seq.

Cassinense monasterium quibus muneribus cumuletur ab Henrico Pio Imp. Benedicto VIII. Papa, Pilegrino Colonienfi Archiepiscopo, 1022. XII. & seq. Sacris item reliquiis ab eodem Pontifice honoratur, 1023. I. Liberatur ope S. Benedicti miraculose ab infestatione Northmannorum, 1045. VII.

Cassinenses monachi ad Conradum Imp. proficiscentes, de injuriis a Pandulpho Principe Capuano acceptis conqueruntur, 1038. II. Eundem Cassinum venientem magnis honoribus & gaudiis excipiunt, 1038. VI. Injurias a Pandulpho sibi illatas enumerant, 1038. VII.

Cassitas maxima Libertii Hamburgensis Archiepiscopi, 988. I.

Castaldæus qui vocetur, 1030. VI.

Castrum S. Germani a Roberto Francorum Rege oppugnatur, 998. V. & seq. Hora prælii densissima circumfusum nebula ab hostium insultu defenditur, 998. VI.

Cataculus Græcorum Dux Sarracenos ex improviso adortur, cædit, & fugat Sicilia, 1040. II. & seq.

Catena S. Petri Comitum Ottonis Imperatoris dæmonio obsessum liberat, 969. XV.

Catena ferrea & cilicium hirtutissimum in scriinio S. Burchardi Wormatiensis Episcopi loco thesauri inventuntur, 1026. V.

Causa odii Nicephori Imperatoris contra Ottonem Imperatorem, & Joannem XIII. Papam, 968. VII.

Causa turbarum in Ecclesia Romana post obitum Silvestri secundi quinam fuerint, 1003. X.

Causa recitantur, cur corpus S. Bartholomæi non sit reconditum in celeberrima aliqua Romana Ecclesia, 1000. IX.

Causa asseritur, cur Clerus Romanus S. Simeonem Armenum hæreseos accusarit, 1016. VI.

Cedrenus Græcus auctor, sæpius citatur, 1009. X.

Celebritas Græcorum sive Romanorum in honorem Nicephori Imperatoris describitur, 968. XX.

Cencius Camerarius, 940. V.

Cencius tit. SS. Joannis & Pauli Card. postea Honorius III. Papa, extruit ecclesiam Casamarii, 1030. XXII. Reliqua quare in Honorio III.

Centuriatores Acta Rhemensis Synodi contra Arnulphum coactæ in odium Romani Pontificis e tenebris eruerunt, & prælo mandarunt, 991. VIII. Ab auctore perstringuntur, 992. XLIX. Veram originem Elektorum Imperii Romani astruunt, 996. XXXVIII.

Census annualiter perfolvi consuevit a Polonis

Ro-

Romanæ Ecclesiæ, 1013. III. 1041. XI.
Cervarium castrum, 1045. VII.
Cerularius. *Vide*, Michael Cerularius.
Chaunda Sarracenorum Dux frustra tentatur de permutatione captivorum, 944. XX.
Chartuitius Episcopus vitam scripsit S. Stephani Regis Hungariæ, 1002. IX. Convinctur erroris ab Auctore de asserta morte S. Stephani Hungariæ Regis, 1038. XVI.
Clamys ab Ottone III. Imp. Ecclesiæ SS. Bonifacii & Alexii donata qualis fuerit, 1001. XIX.
Chnut, qui infra Chaut, filius Suen Danorum Regis, 980. XV. Cum patre ad expeditionem Anglicam proficiscitur, 981. XVII.
Chobri, cognomen Boleslai Regis, quid significet, 1025. VI.
Christiani Limina sanctorum Apostolorum visitantes a Sarracenis occiduntur, 944. III.
Christianorum in Dania persecutio, 980. XIII.
Christiani quanta devotione ubique locorum Ecclesias renovent, & quare, 1003. XII. Multi ex omnibus mundi partibus Senones concurrunt ad videndam partem virgæ Moysi repletam, 1008. I. Multi ibidem morbis liberantur, *ibid.* Cognitio Judæorum scelere templum Sepulcri Dominici Hierosolymis incensum, cur omnes ad unum in orbe terrarum non interfecerint, 1009. VIII. & *seq.* Illo reedificato, multa eo munera deferunt, 1009. IX.
Christianus monachus Bohemorum ad Joannem XV. Legatus pro revocando S. Adalberto Prageni Episcopo, 989. II.
Christianorum in Saxonia ingens strages per Slavos apostatas, 1012. IX. & *seq.*
Christianitas in Norvegia plantatur, 980. XVI.
Christi imago & epistola Edeffa Constantinopolim translata, & qua occasione, 944. V.
Christianorum ingens exercitus auctore Benedicto VIII. Papa contra Sarracenos procedit, & eisdem ad interuentionem delet, 1016. I. Opima præda ditatus domum redit, *ibid.*
Christi effigies expressa in lineo velo applicato Imagini Christi, 944. XVI.
Chromerus Longinum Poloniæ historicum sub nomine Dlugoschi citat, 1020. VII. Ab Auctore inofficiosus arguitur, 1041. V.
Christi imago in Synodo Wintoniensi clericos incontinentes contra monachos insurgentes miraculose reprehendit & confundit, 975. XII.
Christophorus Browerus relationem legationis Luitprandi Episcopi e tenebris eruit, 968. VI.
Christophorus Patricius eunuchus mendacis Luitprandum Constantinopoli retinet, 968. LVIII. Quid ad eundem loquatur, 968. LXIV. & *seq.*
Christophorus Archiepiscopus Antiochenus a suis ob victos a Nicephoro Sarracenos interimitur, 969. XII.
Chromerus scriptor rerum Polonicarum, 965. VII.
Chunradus Dux in Ottonem Regem cum ejus filio conspirat, 953. I.
Chunegundis Henrici primi Imperatoris uxor a Benedicto VIII. Imperatrix coronatur, 1014. I. In virginitate perpetua cum marito vixit, 1024. VIII. De læsa pudicitia maritali accusata miraculose se purgat, 1024. IX. Orationibus & elemosynis mariti animam studiose prosequitur, 1024. X. Per epistolam monialibus monasterii ad confugia commendat animam Imperatoris defuncti, 1024. XI. Depositis ornamentis Imperialibus vitam monasticam proficitur, 1025. I. Ejus summa humilitas, *ibid.* Moritur, 1040. I. Vi-

dit S. Henricum Imper. maritum sibi astantem, *ibid.*
Chunegundis junior, Canuti Daniæ & Angli Regis filia Henrico II. Imp. nuptui tradita, 1027. I.
Chunegundis Henrici II. Imp. uxor pestem moritur in itinere, 1038. X.
Cicero ubi natus sit, 1030. VI.
Cilicium & catena ferrea quibus carnem domabat S. Burchardus Wormatiensis Episcopus in ejus serinio thesauri loco reperiuntur, 1026. V.
Chyzini Slavoniæ populus, 971. XII.
Circipani populus Slavoniæ, *ibid.*
Cisalini a regno Polonorum deficient, 1034. XXXIII.
Cives Romani Ottonem in Urbem recipientes eidem jurant se nunquam invito Imperatore Pontificem electuros, 963. XI.
Cives Romani pecuniarum promissione corrupti a Joanne Papa in necem Imperatoris conspirant & Leonis Pontificis, 964. I.
Cives Trojani in Henricum Primum Imp. verbis contumeliosis, 1022. VII. & *seq.* Pueros Kirie eleison vociferantes Legatos ad Imp. pro venia ablegant, 1022. VIII.
Civitas Magdeburgensis ædificatur, 971. XI.
Cives Parmenses cum militibus Conradi Imp. acriter configunt, 1038. I.
Civitates diversarum provinciarum conflagent, 993. X.
Civium Romanorum consuetudo est, ut in summis persecutionibus summe devoti sint, 1001. XXII.
Civitates quinque terræ hiati absorbentur, & qua de causa, 1034. XXXI.
Civitatum imperia durioribus plerumque & inhumanioribus commendari solent, 969. XIII.
Civitatis Palentia restitutio, ejusque occasio, 1032. IV.
Clades divinitus immissa per diversa Gallia loca, 945. IV. & *seq.*
Clades Borealiæ Ecclesiarum per Abotritos & Waros inferuntur, 1018. I.
Clades Ottonis Secundi Imperatoris a Græcis & a Sarracenis accepta, 983. XII.
Classicum sacra militiæ quam artificiose canteatur a Gerberto Papa, 1003. VI.
Classis Russorum a Græcis superata, 941. V.
Classis Danorum ob cædem S. Elphegi pelago hauritur, 1012. XII.
Clavium potestatem ob peccata amitti asserere, hæresis est, 963. XXXVII.
Clemens VIII. Robertum Cardinalem Bellarminum Archiepiscopum Capuanum creat, 968. XCII.
S. Clemens vindicat militem sua bona vi auferentem, 1011. III.
Clerici Anglicani incontinentes passim e suis Ecclesiis a S. Oswaldo Wigornienfi Episcopo eiciuntur, 970. IV. Quomodo a S. Ethelwoldo corrigantur, 970. VIII. & *seq.* Edgardo Rege mortuo contra monachos insurgunt, 975. XI. A Principibus Angliæ expulsi monachis, suis Ecclesiis cum uxoribus restituantur, *ibid.* In Synodo Wintoniensi ab Imagine Salvatoris crucifixi miraculose reprehensi ab incepto desinunt, 975. XII.
Clerici Verulani melioris vitæ desiderio monachi fiunt & monasterium Casemari fundant, 1030. XIII. & *seq.* Quinam fuerint, *ibid.*
Cluniacense monasterium quam celebre fuerit, 938. VIII.
Clericus, qui S. Simeonem Armenum hæresicos insinulaverat, a diabolo arripitur, 1016. VIII. A S. Simeone per signum crucis liberatur, *ibid.* Veniam delicti rogat, *ibid.* Cle-

Clerus Romanus ab Henrico Imp. quaesitus, cur post Evangelium Symbolum more catezarum Ecclesiarum non caneret, quam graviter & vere responderit, 1014. V. Quam fuerit temper intensus, hostis hæreticorum, 1016. V.
Cluniacense monasterium alveari comparatur; & quare, 1013. XII. Celeberrimum omnium monasteriorum habetur, 1013. VI. Ab Henrico Imp. corona Imperiali donatur, *ibid.*
Cluniacensium Abbatum series & successio, 1003. XII.
Codex vitæ S. Martini miraculose a pluvia conservatur, 938. IV.
Conaculum Calnenfis Synodi miraculose lapsum convitatores S. Dunstani elidit ipso solo incolumi, 979. II.
Cœnobium Malliacense constituitur a Guillelmo Aquitanæ Duce, 1025. III. Item Burgoniense, *ibid.* Item Angeriacense S. Joannis Baptistæ capitis inventione celebre, 1025. IV.
Columba nivea e caelo descendens S. Oswaldi Wigornienfis Episcopi mortui corpus contegit, 992. XLII.
Collegium Canonicorum Romæ a S. Stephano Hungariæ Rege constituitur, 1002. XIV.
S. Colomannus vir nobilissimus in Austria ab impiis trucidatur, 1012. XIX.
Columnensis bibliotheca quondam Cardinalis Sireti, 956. VIII.
S. Columbanus corpus ubi aservatur, 1014. IV.
Combustio tredecim Manicheorum Aurelianis in Gallia, 1017. IV.
Comes quidam Abbatiam sibi ab Ottone dari poscens quam egregie confusus sit, 939. II.
Comes quidam Ottonis Imperatoris a diabolo Romæ abreptus, virtute catenæ S. Petri liberatur, 969. XV.
Comites Tusculani in Urbe potentissimi, 1003. X. Quanta mala contra Ecclesiam Romanam commiserint, 1032. IV. 1044. II.
Comes incestuosus imponens constantia S. Dunstani commovetur, 970. I. & *seq.* In generali Concilio publice poenitentiam agit, 970. IV.
Comitia Vormatia habentur ab Ottone Rege Germaniæ, 961. I. Quid in his actum, *ibid.*
Commemoratio translationis Imaginis Christi & epistolæ Constantinopolim in Menologio qua die, 944. XIV.
Comminatio Regis Sarracenorum ad Benedictum VIII. Papam, 1016. I.
Communio & unio Romanæ Ecclesiæ cum Constantinopolitana sub Joanne XIX. Papa, 1009. I. & *seq.*
Commonitorium Arnulphi Remensis Archiepiscopi in invasores civitatis Rhemenfis, 990. VIII.
Compostellanum Concilium celebratur, & quid in eo tractatum, 1038. VI.
Concessio pallii a Joanne XII. Sancto Dunstano facta, 960. VIII.
Concilli Romani sub Gregorio V. habitus fragmenta, 996. XXXVI.
Concilia frequentia in Galliis celebrantur, 1034. I. Eorumque causa & acta 1034. II.
Concilli Oecumenici Lugdunensis celebratas ob præclara ejus acta & maximarum personarum præsentiam, 996. LXIV.
Concilium Episcoporum in monasterio S. Dionysii haud procul a Parisiis, 1003. XIII.
Concilium Legionense in Hispania ejusque acta, 1012. XVI. & *seq.* Aurelian. contra Manichæos ejusque Acta, 1017. II. & *seq.* Salegustadiense, 1022. XVIII. Ejus Acta, *ibid.* Mogunt. 1023. V. Lemovicense primum, ejusque Acta, 1029. VI. & *seq.* Lemovicense secundum, ejusque Acta, *ibid.* Pampilonense in Hispania, ejusque Acta, 1032. IV. Triburien-

se, 1035. I. Venetum, 1040. II. Constantinense, 1043. III.
Concilio Godescalci Episcopi Frisingensis quantum potuerit apud Henricum Regem, 1005. II. Alia Jordani Lemovicensis Episcopi ad populum in Concilio Lemovicensi congregatum, 1034. X. Alia benigna Gregorii VI. ad populum Romanum, 1044. XIV.
Concilium Salegustadiense quando sit habitum, 940. VI. Aliud Fontis Cooperii in causa diocesanos Episcoporum Urgelitani & Pallariensis, 940. VII. Aliud Augustanum cui Otto Rex interfuit, 952. III. Aliud Constantinopolitanum in causa Nicephori Phocæ Imperatoris, 963. XLV. Aliud Ravennense ab Ottone Imperatore cogitur, & quare, 967. I. Aliud generale Anglicanum contra incontinentiam clericorum a S. Dunstano celebratur, 970. III. Aliud Romanum generale a Joanne XIII. cogitur, 971. I. Aliud ibidem sub Benedicto VII. in causa Gisleli Magdeburgensis Archiepiscopi, 983. XVII. Aliud Silvanectense in Galliis celebratur, & quare, 990. VII. Aliud Romanum in causa Gisleli Magdeburgensis Archiepiscopi, 992. XII. *Reliqua vide in verbo Synodus.*
Concordia de quarto matrimonio Constantinopoli initur, 995. XVII.
Concupiscentia proprietatum malè moverca monachorum, 942. IX.
Concursus maximus ad noviter inventum caput S. Joannis Baptistæ, 1016. VIII.
Confirmatio privilegii ab Edgardo Anglorum Rege concessi monasterio Glafingebiri, 971. II. & *seq.*
Condemnatio Episcoporum ad solam Romanam pertinet Ecclesiam, 1035. III.
Condemnatio hæresis Berengarianæ sub Leone IX. Papa in Concilio Romano & Verceilensi, 1055. I. & *seq.*
Confraternitas Romæ instituitur pro animabus defunctorum, 984. V.
Confessio devota Ernesti Alemanniæ Ducis moribundi, 1015. IV. Item Henrici Pii Imp. apud S. Heribertum cum deprecatione erroris, quod cum inique odio habuerit, 1020. IV. & *seq.*
Confutatio luculenta impiæ orationis Arnulphi Aurelianensis, 992. XIV. & *seq.* Alia Hincmari Rhemenfis Archiepiscopi Decreta Romanorum Pontificum Canonibus subiacentis, 992. LVI.
Conflidus inter Germanos & Papienses, 1005. I. Inter eosdem Romanos, 1014. II. Inter eosdem & Parmenses, 1038. I.
Confutatio mendacii Bennois schismatici Cardinalis, 1003. II.
Conjectura Auctoris de mutatione nominis in Pontificatu Joannis XII. 955. IV.
Congressus Henrici Pii Imp. & Roberti Regis Francorum; & causa ejus, 1023. II.
Conjugium illegitimum Roberti Regis Francorum, & monstruosus ob poenam ex eo natus filius, 998. III.
Conimbrica civitas Hispaniæ ope S. Jacobi per Ferdinandum M. a Mauris recuperatur, 1040. II.
Conjugium incestuosum Conradi Imperatoris, 1024. XIV.
Connubium Græcis Imperatoribus interdictum cum aliis gentibus præterquam cum Francis, 960. XVII.
Conjuratio Civium Romanorum in Ottonem III. Imp. & a quo compressa fuerit, 1002. III.
Conradus Imp. succedit Henrico Imp. 1024. XII. An fuerit filius Henrici Imperatoris, *ibid.* Ejus genus, educatio, & institutio, *ibid.* Suis studiosus quia pius, *ibid.* Giselam Erne-

- Ernesti Suevorum Ducis relictam viduam, sibi affinem, uxorem ducit, 1024. XIV. Eandem jussu Episcoporum dimittere iubetur, ut coronam Imperii accipiat, dimittit & recipit, *ibid.* In Italiam profecturus primum Sanctum Burchardum convenit, 1026. I. Regio habitu Longobardorum nationes lustrat, 1026. VI. Eisdem sibi armata manu resistentes superat, & totum regnum vi subigit, *ibid.* Romam pervenit, & a Joanne Papa XX. Imperialem accipit coronam, 1027. I. In Germaniam redit, *ibid.* Negat se uxorem dimissurum illegitime acceptam, *ibid.* Bellum contra Hungarorum Regem sanctum Stephanum movens, divinitus impeditur, 1030. I. & *seq.* Secundo Romanam venit, & Joannem Papam XX. a Principibus Romanorum ejectionem restituit, 1033. III. Burgundiam in potestatem redigit, *ibid.* Burchardum Lugdunensem Archiepiscopum in dedicationem accipit, *ibid.* Tertio Italiam petit, 1036. II. Heribertum Mediolani Archiep. captum & fuga lapsum, Mediolani obfidet, 1037. I. Cremonam a Benedicto Nono Papa convenitur, *ibid.* Episcopos Placentinum, Cremonensem & Vercellensem captos in exilium pellit, *ibid.* Coronam regni Longobardorum apud Mediolanum suscipit S. Ambrosius comminatur, & quare, 1037. II. Romam contendit cum Pontifice contra Pandulphum Principem Capuanum, 1037. I. 1038. V. Ab eodem sua mandata contemni videns, exercitu Capuam contendit, 1038. VI. & *seq.* Auditis damnis & injuriis, quæ Cassinense monasterium ab eodem substinuerat illacrymatur, *ibid.* Ornat altare S. Benedicti, 1038. VIII. Negat sibi competere, Abbatem dare monasterio Cassinensi, *ibid.* Dolet Richerium sibi in Conciliis utilissimum, Abbatem eligi, *ibid.* Guaimarium Salernitanum Principem Capuam praeficit, *ibid.* Obfides a Pandulpho acceptos secum adducit, 1038. IX. Confirmat privilegia monasterii Cassinensis, *ibid.* moritur, 1039. I.
- Conradus cognomento Sapiens cum Udone Duce Sueviae in Gisebertum & Everardum Ottonis hostes insiliunt, eosque necant, 939. III.
- Conradus Constantiensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.
- Conradus Lucensis Episcopus interest Synodo contra Joannem XII. Romæ congregatæ, 963. XIII.
- Consensus Sedis Apostolicæ necessarius in congreganda Synodo, 992. XII.
- Consecratio S. Brunonis in Archiepiscopum Rufforum, 1008. V. Ecclesiæ Bambergensis, 1011. I.
- Consilium subdolum Hugonis Francorum Regis & Episcoporum in deponendo Arnulpho Rhemenfi Archiepiscopo, 991. XI.
- Consilium diaboli in seducendis hominibus, 1001. VIII. & *seq.* Aliud Odelrici Abbatis in secundo Concilio Lemovicensis de excommunicandis seditiosis, 1034. XVIII. & *seq.* Aliud callidum Alexii Patriarchæ contra suos Metropolitanos volentes se de throno deponere, 1036. V.
- Constantia Wilhelmi Arelatenfis Comitis filia nubit Roberto Francorum Regi, 998. II.
- Constantia Romanæ Ecclesiæ in Fide Catholica, 1014. V.
- Constantinopolim transfertur Edessa imago Christi, 944. V.
- Constantia Francorum Regina gravissimas exerceat inimicitias cum Roberto Rege marito pro constituendo regni successore, 1028. I. Pessima & favissima fuit femina, 1028. IV.
- Constantinopolis terræmotu concutitur, 986. III. Annona caritate premittitur, 968. V.
- Constantinopolis horrendo & diuturno terræmotu concutitur, 1011. VII. Ejus interpretatio, *ibidem.* Grandine inaudita obruitur strangulato Romano Imp. 1034. XXX. Et aliis malis gravissimis vexatur, *ibid.* & *seq.* Terræmotibus & fame affigitur, 1038. XIX.
- Constantinopolitana Ecclesia Romanæ subiecta, 968. LXXXV.
- Constantinopolitani oculis privant Michaellem Calaphatem Imperatorem & Zoen Imperatricem ejectionem ab exilio revocant, 1041. I.
- Constantinum Monomachum propter pellicem introductam ad necem quarunt, 1044. XVI.
- Constantinopolitana Synodus in causa Basilii Scamandreni Patriarchæ, 975. X.
- Constantinopolitana & Romanæ Ecclesiæ unio sub Joanne Decimono Papa, 1009. I. & *seq.*
- Constantinopolitani in Nicephorum Imperatorem vim facientes machinatione conjugis per Joannem Zemiscem necant, 969. IV.
- Constantinus VIII. mira astutia Tryphonem Patriarcham deponit, 944. I. Legationem ad Hugonem Italiae Regem mittit, 944. III. Ejusdem filiam Beram filio suo uxorem postulat, *ibid.* Classem ex pacto cum Hugone Rege facta adversus Saracenos mittit, *ibid.* Orationem habet de sacra imaginis Edessa allata translatione, 944. IV. XIV. Ejus erga eandem pietas, 944. XII. Eiusdem ad eandem apostrophe, 944. XIV. S. Paulum anachoretam consulere solitus, 944. XIX. Omnia ex sancti Pauli consilio acta prospere ipsi succedunt, *ibid.* Ob non auditum S. Pauli consilium a Cretenfisbus vincitur, *ibid.* Romanum Imperium collegam attonsum cum filiis imperio privat, & in exilium relegat, 944. XXI. Legationem mittit ad Berengarium, ut Legatum ad se mittat, 946. X. Lotharium eidem commendat, *ibid.* A Romano filio ob longiorem vitam veneno inficitur, 960. XI. Casu veneno effuso mortem evadit, *ibid.* In Olympum contendit specie precum ut Polyuctum e throno eiiciat, *ibid.* & *seq.* Constantinopolim reversus moritur, 960. XII. Ejus ætas & Imperii tempus, *ibid.* Eiusdem virtutes & vitia, 960. XIII. & *seq.* Bonarum artium studiosus & propagator, 960. XIV. De non ineundo cum exteris nationibus præter Francos connubio filium admonet, 960. XVI.
- Constantinus Cajetanus monachus congregationis Cassinensis, 1002. IV.
- Constantinus Græcorum Imp. moritur, 1028. XI.
- Constantinus patri cum fratre Basilio in imperium succedens ambo a Nicephoro supprimuntur, 963. XLII. Imperatores creantur, 975. VII. Matrem ab exilio revocant, *ibid.* Numismata cum imagine Salvatoris eudunt ex instituto Joannis Zemiscis Imperatoris, 975. VIII.
- Constantinus Monomachus Græcorum creator Imp. 1042. III. Ob introductam pellicem a populo ad necem quaritur, 1044. XVI.
- Constantinus Magnus quantis muneribus Romanam Ecclesiam ditavit, 968. XXVII.
- Consuetudo pessima in Hispaniis, ut se missim cum Sarracenis Christiani matrimonio copularent, 1010. IV.
- Consultatio Principum Poloniae de revocando Casimiro legitimo regni hærede, 1041. V. & *seq.*
- Constitutio nomine Leonis VIII. pseudopapæ a schismaticis in præjudicium Romanæ Eccle-

- clesiæ comenta, 964. XXV. Falsitatis redarguitur, 964. XXVI.
- Consuetudo S. R. E. in sententia ferenda, neminem nisi utraque parte audita condemnare, 1039. IV.
- Contemptor Occidentalium militum Nicephorus Imperator, 968. XXII.
- Contentio de apostolatu S. Martialis, 1029. VII. XI. Et quomodo Apostolus dicatur, 1029. X.
- Contemptus divitiarum in S. Gerardo Bromiensi Abbate, 959. VI.
- Contentia perpetua S. Chunegundis Imp. in Matrimonio, 1024. VIII.
- Contentionis causa inter Polieuctum Patriarcham & Nicephorum Phocam Imp. 963. XLIII. & *seq.*
- Controversia Hugonis & Artaldi Rhemenfium Archiepiscoporum, 947. I.
- Conventus procerum Francorum pro constituendo Ludovico Caroli Simplicis filio Rege, 936. III. Alius Augustæ in causa Berengarii Italiae tyranni, 952. II.
- Conversio Polonorum, 965. Item Slavorum, 971. XI. Item Olibani Comitis Aquitanie, 997. IX. Item Giescæ Ducis Ungarorum & populi, 989. VI.
- Conversio, & vita monachorum S. Romualdi in Syria qualis fuerit, & quam laudabilis, 1022. III.
- Conversio mirabilis Joannis Canaparii, 1004. VIII. Item Francis Moringi ejus compatri, 1004. IX.
- Coriphus insula Græcorum terræmotu quatitur, 968. LXXXVIII. Et quare, *ibid.*
- Cornesgate, locus in Anglia, ubi S. Eduardus Rex insidiis novercæ trucidatus est, 978. II.
- Coronatio Ottonis Regis, 937. IV. Alia Ottonis III. Imperatoris, 983. XVI. Reliquas sub nominibus Pontificum, & Imperatorum quare.
- Corpora SS. Abundii, Abundantii & Theodoræ, a monte Soracte Romam advecta ab Ottone III. Imp. in Ecclesiam S. Adalberti translata, 1001. XVI. Item Sanctorum Atalæ & Columbanii sibi requiescant, 1014. IV.
- Corpora nonnullorum Sanctorum ab Ottone Imp. ex Italia Saxoniam transferuntur, 965. II. Alia diversorum Martyrum diversis locis conquirunt Theodoricus Metensis Episcopus, & secum defert, 969. XVI.
- Corpora SS. Abundii, Abundantii, Theodoræ, & aliorum a monte Soracte Romam in Ecclesiam S. Adalberti jussu Ottonis III. transferuntur, 1000. V. Ubi jam quiescant, 1000. VI.
- Corpus S. Martialis elevatur, 1029. VIII. Et quare, *ibid.* Item S. Lucie in Sicilia repletum a Georgio Moniaco Græcorum Duce Constantinopolim transportatur, 1038. XX.
- Corpus S. Hunegundis virginis reperitur & elevatur, 946. VII. S. Marthæ Apostoli inventum Salernum transfertur, 954. II. Eduardi Anglorum Regis miraculis curascit, 978. II. S. Gaudia a Carolo Lotharingæ Duce Bruxellas transfertur, 978. IV. S. Bartholomæi quando Romam translatus sit, 984. II. 1000. VI. Inundatione Tiberis detectum integrum reperitur, 1000. VII. Cur non sit in aliqua celeberrima Urbis Ecclesia repositum, 1000. IX. Adalberti redemptum æquali auri pondere Gnesnam delatum est, 997. II. Benedicti Quinti e Saxonia Romam transfertur, 999. XV.
- Correctio incontinentium Clericorum in Anglia, 970. IV. VIII.
- Ann. Eccl. Tom. XVI.
- Cosmas monachus quomodo S. Martialem Apostolum asserat, 1029. XVI.
- Crantius historicus citatur, 955. VIII. 964. XXIV.
- Crantius historicus, 1015. I.
- Crescentius Caballi marmorei nobilis Romanus interest Synodo contra Joannem XII. colledæ, 993. XIII.
- Creatio Pontificum, Imperatorum, Regum, Episcoporum. *Vide*, nomina ipsorum.
- Crescentius Numentanus novus Romæ tyrannus, 985. IV. Molem Hadriani sub titulo Consulatus occupans Joannem XV. infestat, *ibid.* Ottonem Imp. venientem timens in castrum S. Angeli se confert, 996. V. Gregorium V. expellit, & Joannem Placentinum Papam constituit, 996. VII. E turri latenter exiens, & ante pedes Imperatoris corruens veniam postulat, 996. VIII. Reducitur in turrim jussu Caesaris vi expugnandus, *ibid.* Captus ad Imperatorem adducitur, 996. IX. E summitate turris deicitur & tergoribus boum alligatus hinc & inde raptatur, *ibid.* Ejus sepultura & epitaphium, 996. X.
- Crescentius Episc. Silvacandide subscribit decreto canonizationis S. Udalrici, 993. V.
- Crescentii uxor Ottoni III. Imperatori nupta, eundem veneno, necat, 1001. XVIII. XXII.
- Crescentius presbyter Card. S. Callisti idem subscribendo approbat, 993. V.
- Crescentius urbis Romæ Præfectus subscribit diplomati Ingizonis de restitutione monasterii S. Gregarii facti, 1019. VIII.
- Crescentiorum familia vetustas & nobilitas, 996. XIII.
- Creta insula Sarracenorum jugo eximitur a Nicephoro Phoca & fratre Leone, 961. III. & *seq.*
- Cretenfes a Fide apostatae ob dominium Sarracenorum a S. Nicone ad poenitentiam vocantur, 961. VI. In eundem commoventur, *ibid.* Paulatim iras sedant, & predicationem admittunt, 961. VII. Fidem recipiunt, 961. VIII.
- Crimina nefanda Joanni XII. Papæ objecta, 963. V. XVI.
- Cronrates Comes approbat diploma donationis factum ab Ottone Imp. Romanæ Eccl. 962. XI.
- Crucis miraculose in vestibus apparent, 954. XIII. 956. I.
- Crucis signo damonem pellit S. Simeon Armenus, 1016. VIII.
- Crucis a Sarracenis Christianis ablatas recuperat Nicephorus Imp. & Constantinopolim transfert, 964. XXXII.
- Crudelitas Danorum immensa in Cantuariensibus, 1011. IV. Item Slavorum in Saxones, 1012. X.
- Crux ante S. Stephanum Hungarorum Regem tanquam Apostolatus insigne defertur permiffa auctoritate Sedis Apostolicæ, 1000. XIII.
- Cubicularius Imperatoris Lacedæmonem venit tributum impositi causa, 969. VI. Monachos S. Niconis pecuniarum inopes in carcerem detrudit, *ibid.* Monasterium deprædari parans, invocato a monachis S. Nicone, quod ab eodem graviter cæditur, *ibid.* Timore percussus monachos dimittit, & ad tumulum S. Niconis veniam petens abjectis ibi pecuniis e vestigio inde discedit, 969. VII.
- Cultus S. Stephani Regis Hungariæ erga B. Virginem Mariam, 1002. XII. Item Roberti Regis Francorum erga Sacrosanctam Eucharistiam, 1004. IV.
- S S S S Cu-

Cuno Comes confirmat subscriptione privilegii de iuribus & bonis Romanæ Eccl. 1024. IX.
Cura omnium Dei Ecclesiarum Romano Pontifici incumbit, 968. LXVIII.
Curacus, qui Eduardus sive Evagrius Latine, primus Aldinburgensis Episcopus instituitur, 971. XI.
Curia Romana de avaritia & venalitate fuggillatur, 970. II. 983. XVII.
Cultus virtutum pudor, 996. XLIX.
Cutis S. Bartholomæi Beneventi mansit, 1000. VII.
Cunus Danicæ Rex ab Henrico Saxonum Rege ad Fidem perductus, 936. II.
Cyprus per Nicephorum Phocam a Sarracenorum iugo vindicatur, 964. XXXII.

D

Dactus Princeps quo mortis genere a Græcis sit percipit, 1022. II.
Dæmon in Bohemia per energumenum populo creatum S. Adalbertum Pragensem Episcopum nuntiat, 980. II. Eundem se timere fatetur, *ibid.* Energumenum deserit, *ibid.*
Dæmon immanis affigit Berengario Andegavensi hæresarchæ Fulbertum Carnotensem ægrotantem visitanti, 1028. VI.
Dæmones Franconem Maringum monachum factum quarunt, & quid de eo conquerantur & jactent, 1004. X. & *seq.* Mare deserunt ob immensas a Reimberno Russiæ Apostolo quatuor lapillos sacro christum perunctos, 1008. X. Eorum fallaciæ deteguntur, 1027. VIII. Cur interdum miracula apparentia edere a Deo permittantur, 1027. IX. Eremitam quendam docent de morte imminenti Pandulphi Principis Capuani, 1038. XIV. vexant Henricum II. Imp. ægrotantem & quare, 1047. X.
Dæmones Episcopum Bohemiæ ad infernum morientem pertrahunt, 980. II. Eremitæ cuidam interroganti de itinere quod faciebant, narrant se Capuanum & Neapolitanum principes ad infernum brevi ducturos, 983. II. Poetarum species affluentes quomodo Vilgardum Grammaticum apud Ravennam in hæresim pertrahant, 1000. IV.
Dabertus Archiepiscopus ab Arnulpho Rheimensi in ejus causa iudex constituitur, 992. XII.
Damatus Legatus a Stephano Papa missus in Franciam, 942. I.
Damasus Secundus Papa. *Vide*, Poppo Brixienfis Episcopus.
Dambroucha Bolefai primi Bohemorum Ducis filia Christiana Meizislaw Polonorum Principi pagano nubit, 965. VI. Eundem ad Christianismum perducit, *ibid.*
Damianus Alanus Episcopus falso asseritur consensisse constitutioni Leonis VIII. de restituendis Imperio bonis Romanæ Ecclesiæ, 964. XXV.
Damidæ Armeniæ monasterium, 969. XIII.
Damnatio Leonis pseudopontificis & gestorum ejus in Synodo Romana a Joanne XII. post reditum congregata, 964. V. IX.
Damnatio Pandulphi Principis Capuani ad inferos, ejusque poena, 1038. XII. & *seq.*
Dania ab Ortone Rege ferro & flamma vastatur ob interfectos suos Legatos, 940. VII.
Dani miraculo candentis ferri in Christi Fide stabiliuntur, 949. III. Recedunt rursum, 980. XI. Northmannos inter Scania & Seeland bello navali superant, 980. XVI. Angliam infestantes Deo vindice, pecunia fatiati remeant, 982. XXV.

Dani vastant crudeliter Ecclesiam Anglicanam, 1017. IV. Cantuariam per prodicionem capiunt, & cives vario mortis genere trucidant, *ibid.* Quosnam vivos abducant, *ibid.* Morbo internorum divinitus immisso confumuntur, *ibid.* Accepto a Christianis consilio ad depellendum morbum S. Elphegum placant, 1017. VI. Ab eodem pane benedicto curantur, *ibid.* In mari & terra direpereunt ob ejus cadem, 1012. II. Uno die reliqui in Anglia ob summam insolentiam jugulantur, 1012. XIII.
Danorum Ecclesia in Fide Christiana quantum profecerit, 949. III. & *seq.* Periclitatur, 981. XI. Sub Libentio Archiepiscopo Hamburgensi floret, 988. I.
Danorum varia bella. *Vide*, Northmannos.
Declamatio Synodi Romanæ in Joannem XII. Papam, 963. XXVIII. Auctoris in Synodum contra Joannem Papam XII. coactam, 963. XXXII. & *seq.*
Decreta Romanorum Pontificum a Veremundo Hispaniæ Rege in Gallæcia jubentur observari, 985. VI.
Decretorum libri viginti a Burchardo Wormatiensi Episc. compilati, 1026. V.
Decretales epistolæ Romanorum Pontificum a Gerberto quomodo convellantur, 992. II. Majoris esse auctoritatis quam Canones ab Auctore clare probatur, 992. LVII.
Decretum ne quis Imperator vogetur, nisi qui a Romano Pontifice coronatus fuerit, & quare, 1013. V.
Decretum Joannis XV. de restitutione Sancti Adalberti Pragenfis Episcopi, 989. II. & *seq.*
Dedicatio Ecclesiæ S. Georgii Bambergæ, 1011. I. Item S. Stephani, 1019. II. Aniani Aurelianensis, 1029. I. III. & *seq.*
Defensores Arnulphi Rheimensis Archiepiscopi quinam & quales fuerint, 992. XIII.
Defectio Winulorum a Fide Christiana, ejusque causa, 1012. IX. Item Slavorum, *ibid.*
Deus aliquando peccantium & impenitentium damnationem ostendere consuevit, 983. VI. Pauperum curam gerit, & eorum injurias severe vindicat, 999. XIII. Providentia singulari Romanam Ecclesiam gubernat, 1000. XXI.
Delicia summa & fidem excedentes uxoris Ducis Venetiarum, 998. XX.
Deliberatio & varia sententia S. R. E. Cardinalium de poena Brzetislaw sacrilego Bohemiæ Duci & Severo Pragenfis Episc. inferenda, 1039. III.
Demetrius Optimus Romanorum a Joanne XII. ad Ortonem Imperatorem mittitur, 963. VII. Interest Synodo contra eundem Romæ coactæ, 963. XIII.
Demetrius Cyzici Episcopus cum cæteris Metropolitanis contra Alexium Patriarcham conspirat, & quare, 1036. IV. Ejusdem responsio confunditur, 1036. V.
Demetrius Melios præfens est Synodo Romanæ contra Joannem XII. collectæ, 963. XIII.
Demochares scriptor errat in asserendo tempore creationis Fulberti Carnotensis Episcopi, 1007. II.
Denarius S. Petri Romanæ Ecclesiæ a diversis regnis solvi consuetus & a diversis Pontificibus exactus, 1023. III. 1041. XI. 1044. XV.
Deodatus, qui & Deusdedit Episcopus Cadurcensis interest dedicationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI. Confirmat excommunicationem in Concilio secundo Lemovicino prolatam, 1034. XII. Mirabilia narrat de

de equite excommunicato mortuo, & in loco sacro sepulto, 1034. XVII.
Deploratio status Ecclesiæ Anglicanæ, 1003. XVII.
Deposito Episcoporum ad solam Sedem Romanam pertinet, 1035. III.
Deposito ab Episcopatu Etheberti Ravennatis Ecclesiæ inavatoris, 1024. II. Item Walonis Corbejenfis Abbatis, 1025. I.
Descriptio habitacionis S. Pauli anachoretæ in monte Latro, 956. VII. & *seq.* Alia pulchra & ridicula Nicephori Imp. 968. XIV. XXXIII. Item processions Imperatoris, 968. XX. Alia itineris Luitprandi Cremonensis in reditu, 968. LXXVIII. Alia totius Slavoniæ secundum longitudinem & latitudinem, 971. XI.
Descriptio per partes ecclesiæ S. Aniani apud Aurelianos, 1029. III. & *seq.*
Desiderius Rex Longobardorum monasterio S. Vincentii privilegia contulit, 941. III.
Desiderium ingens S. Romualdi ut martyrio vitam finiat, 1008. VIII.
Desiderius Cassinensis Abbas postmodum Urbanus Secundus Papa, 983. I.
Destructio templi Sacrosancti Hierosolymitani per Judæos procurata, ejusque restauratio & frequens Christianorum visitatio, 1009. IV. IX.
Devotio maxima Mathildis Ottonis Magni Imperatricis, 973. I.
Devotio ingens Roberti Francorum Regis erga sacrosandam Eucharistiam, 1004. IV.
Deus graviter punit delicta contra suam Ecclesiam perpetrata, idque exemplis probatur, 1002. VI. Patrocinium suscipit injuste patientium, 1020. III. Cur interdum permittat a dæmonibus miracula apparentia fieri, 1027. IX. In Episcopis honoratur & contemnitur, 1034. XVI. Quomodo sibi displicere significet sacrilegum matrimonium Zoes Imp. cum Michaele Paphlagone, 1034. XXX. Propter idem flagitium Græcis gravissimam immittit mala, 1034. XXXI. Sacriligum ulciscitur, 1038. IV.
Diabolus quam astute lucrum quæserit ex persuasa hominibus opinione de proximo mundi interitu, 1001. VIII. & *seq.* Acerrime contra eos insurgit, qui pietatis aliquod opus moliantur, 1002. XII. Quam dire flagellet Primicerium judicum, chlamydem ab Ottone III. Imp. Ecclesiæ SS. Alexii & Bonifacii oblatam non restituentem, 1001. XIX. Interfectorem Abbatis Floriacensis arripit, & necat, 1003. XIII. Clericum qui S. Simeonem Armenum hæreseos accusaverat apprehendit & vexat, 1016. VIII. A S. Simeone signo Crucis pellitur, *ibid.*
S. Gothardum Episcopum timens, feminam energumenum deserit, 1023. VI. Ab agro to milite pellitur, 1027. VIII. Arripit Michaelem Paphlagonem Imp. 1034. XXX.
Diaconissa cum sacerdote juvene in occursum S. Nili veniens ab eo graviter reprehenditur, 991. XV. In incestu cum eodem deprehenditur, 991. VI.
Diaboli variaz artes oppugnandi homines, 971. IX.
Diaconus quidam Hugonis Rheimensis olim Archiepiscopi ob falsas ad Synodum allatas litteras Synodice judicatur & condemnatur, 948. V.
Diadema Imperiale per visum Benedicto VIII. ostensum quale fuerit, & quomodo ab eodem fabricatum, 1013. V.
Dies festus S. Æcaterinæ quanta celebritate coli consuevit a S. Paula anachoretæ, 956. VI.
Differentia auctorum in asserendo numero

Pontificum, qui Joannes cognominati fuerit unde ortum habeat, 1003. IX. Alia ingens inter priscorum & hujus temporis epistaphia, 1004. II.
Differentia habitus & morum inter Græcum & Latinum Imperatores, 968. LI.
Differentia quamvis fuerit olim inter Gallos & Anglos in Symbolo cantando, 1001. III.
Digressio Auctoris de anno millesimo, 1000. I. Dilinga, castellum, 972. VIII.
Diocletianus Imp. quietis amore Imperio renuntiavit, 1001. XII.
Diploma Caroli Calvi concessum monasterio S. Vincentii ab Hugone & Lothario Italiæ Regibus, 941. III. Aliud Orientalium Imp. eidem traditum, 942. XI. Aliud Marini Papæ eidem collatum, 944. XXIV. Usque ad XXIX. Aliud Berengarii tyranni ibidem concessum, 950. II. Aliud Hugonis Regis & filii ejus Lotharii datum Canonicis Vercellensibus, 945. II. Aliud Ottonis Imp. quo Romanæ Ecclesiæ bona antiquitus donata reddidit, 962. III. & *seq.* Aliud Ottonis Imp. de restitutione Insulæ S. Julii ad Novariensem Ecclesiam, 962. XIV. Alia diversa Ottonis Imperatoris diversis monasteriis concessa, 967. II. Aliud Gerbergæ Reginæ Ottonis Magni sororis Rheimensis Ecclesiæ concessum, 968. XCIV. Aliud Joannis Papæ XIII. pro confirmatione privilegiorum ab Edgardo Anglorum Rege concessorum monasterio Glæstingebiri, 971. II. & *seq.* Aliud Veremundi Regis de bonis unius Martyris per Ramirum occupatis, 975. III. & *seq.* Alia Ottonis Secundi variis religiosis locis concessa, 981. IV. Aliud Joannis XV. de legatione in Angliam missa, 990. I. Aliud canonizationis S. Udalrici, 993. IV. Aliud Ludovici Palatini Rheni & Bavariz Principis de confirmatione jurium Rom. Ecclesiæ a Rodulpho Romanorum Rege innovatorum, 996. XLV.
Diploma Ottonis III. Imp. Ecclesiæ Novariensi concessum, 1001. X. Aliud Sergii IV. Papæ, 1012. II. Alia Benedicti VIII. 1012. III. & *seq.* Aliud sub eodem de restitutione facta monasterii S. Gregorii in Urbe, 1019. V. & *seq.* Aliud Petri Rainerii Soræ Comitissæ monasterio S. Dominici concessum, 1030. VIII. Aliud Honorii III. Papæ de unione monasteriorum S. Dominici & Casamarii, 1030. XIV. & *seq.* Aliud Friderici Imp. de eadem re, 1030. XIX. Aliud Honorii III. Papæ de consecrata a se Ecclesia Casamarii, & indulgentiis eidem concessis, 1030. XXIII. & *seq.*
Disciplina monastica Romæ collapsa ab Odone Abbate Cluniacensi restauratur, 938. VII.
Discordia Principum periclitatur regnum Polonicum, 1022. XVII. 1036. III.
Discrimina Luitprandi Cremonensis ob non visitatum locum S. Andreæ Apostoli, 968. LXXXI.
Dissentio magna Principum Angliæ de electione novi Regis, 975. XI. Episcopali iudicio terminatur, *ibid.*
Dissentiones gravissimæ inter Robertum Regem Francorum & Constantiam Reginam ejus uxorem, 1028. I.
Ditio Magdeburgensis Archiepiscopatus quam fuerit magna, 971. XI. Quot sub se suffraganeos Episcopatus habuerit, *ibid.*
Ditmarus Chronographus, 936. II. 949. III. 954. XIII. 961. III. 965. X. 983. XIII. 991. XII. 995. V. LXXXIII. Ejus ad Deum pro Ottone II. Imp. preces, 983. XV. & *seq.* Erroris arguitur in supputatione temporis mortis Gregorii V. 999. II. Citatur, 999. VI.
Ditmarus historicus, 1001. XV. Episcopus Mer-

Merspergensis factus, obtinet pro sua Ecclesia a Sergio & Benedicto PP. privilegia, 1010. II. Interest consecrationi basilicæ Bambergensis, 1011. I. Moritur, 1018. II. Laudatur a pietate, *ibid.*
 Divitiarum maximus contemptor S. Gerardus Abbas Bromienfis, 959. VI.
 Divitiarum ingentes & amplitudo terrarum Romanæ Ecclesiæ ex privilegio Henrici Pii Imp. Benedicto VIII. dato colligitur, 1014. VI. & *seq.*
 Dobbera Boleslai Poloniæ Ducis filia quomodo Meisconem Poloniæ Ducem maritum ad Fidem converterit, 991. XII.
 Dodo Osnaburgensis Ecclesiæ Episcopus adest Concilio Ingelheimensi, 948. III.
 Dolus ingens Gerberti Rheimensis, 992. LI.
 Dominicus tit. S. Anastasiæ interest Synodo Romanæ contra Joannem XII. collectæ, 963. XII.
 S. Dominici monasterium in agro Sorano fundatur, 1030. VI. Propagat monasterium Casamarit, 1030. XII. Cum eodem unitur, 1030. XIV. & *seq.*
 S. Dominicus Abbas in agro Sorano moritur, 1031. II.
 Dominicus Veneticus Ottonis Imperatoris ad Nicephorum Imp. Legatus, 968. XXI.
 S. Dominicus ante Baptisimum Sarracenus appellatus, martyrium subit, 975. VI.
 Dominicus Episcopus Ferentinus subscribit decreto canonizationis S. Udalrici, 993. V.
 Dominicus Contarenus Dux Venetorum obtinet a Benedicto Nono annihilatam privilegii de subjectione Ecclesiæ Gradensis Popponi Patriarchæ Aquilejensi concessi, 1044. III. Urbem Gradum ab eodem destructam reedificat, *ibid.*
 Domnulus Judæus medicus videns Eupraxii humilitatem coram S. Nilo, quid exclamet, 976. IX. Beatum Nilum Danieli propheta, & Eupraxium Leonibus comparat, *ibid.*
 Domnus tit. sanctæ Anastasiæ presbyter adest in Synodo Romana contra Leonem pseudopontificem congregata, 964. VI.
 Domnus, Donus, sive Domnio, patria Romanus, Papa creatur, 972. II. Quamdiu fecerit, *ibid.*
 Dona Arnulphi Flandriæ Marchionis ad Ecclesiam Rheimensem, 959. II. Ottonis Imperatoris Joanni XII. collata, 962. I. Quælia Constantinus Magnus, & quam magna Romanæ Ecclesiæ dederit, 968. XXVII.
 Dona Henrici Pii Imp. ad Merspergensem Ecclesiam, 1015. II. & *seq.* Alia ejusdem monasterio Cassinensi oblata, 1022. XII. & *seq.* Item Benedicti VIII. Papæ, 1022. XIII.
 Doxani Slavoniæ populus, 971. XII.
 Drogas castrum Galliarum, 1031. I.
 Drogo Tancredi Northmanni filius, cum fratribus in Sicilia contendit, contra Sarracenos, 1038. XX.
 Drogo Osnaburgensis Episcopus subscribit Diplomati donationis ab Ottone Imperatore Romanæ Ecclesiæ concessæ, 962. XI.
 Dubium Auctoris, num. extremi libri historiæ Luitprandi Ticinensis ejusdem sint Scriptoris, 963. III.
 Duces Northmannorum Christiani in Galliis piissimi, & justissimi, 998. VII.
 Duclianus Græcorum Dux proelio victus a Northmannis, Apulia pellitur, 1041. II.
 Ducis Venetiarum uxor, Romani Imp. soror Argvri filia, quam delicate & tenere vixerit, 908. XX. Ex cœli rore sibi balneum procurat, *ibid.* A Deo gravissime quomodo puniatur, *ibid.* Moritur, *ibid.*
 Ducum Northmanniæ gentis in Galliis justitiam & pietatis zelus, 998. VII.
 Dudo Paderbornensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.
 Dunstanus vir optimus & prudentissimus ab Edmundo Anglorum Rege consiliarius assumitur, 940. II. Regnum totum administrat, *ibid.* Calumniis oppressus honore & aula privatur, *ibid.* Revocatur ab Edmundo, & ut veniam det injuriæ rogatur, 940. III. Ab Edredo Edmundo successore totius Regni habenas accipit, 946. VII. Monachus fit, & postmodum Wigornii & Gantiæ Episcopus creatur, 947. IV. Regem Eduinum manu e medio duarum feminarum extrahit, & in convivium procerum reducit, 954. V. In impudicas feminas invehitur, *ibid.* In exilium pellitur, 954. VII. Ab Edgario Rege revocatur, & Wigornienfi Ecclesiæ præponitur, 957. III. Ad Sedem Cantuariensem transferitur, 958. III. Eduinum precibus & lacrymis a pœnis infernalibus eruit, 959. VII. Romam venit ad pallium obtinendum, 960. VII. Justu Joannis XIII. Concilium Generale indicit in Anglia contra clericorum incontinentiam, 970. III. Edgarum Regem adulterum graviter reprehendit, & ad penitentiam hortatur, 970. VII. & *seq.* Quam immobilis erga Comitem incestuosum impœnitentem permanferit, 970. XI. & *seq.* Legatum mittit ad Concilium Romanum generale, & quare, 971. I. Synodum Wintoniæ congregat pro tumultu inter clericos & monachos exorto, 975. XII. Pro clericis interpellatus filit, & omnium animos suspendit, *ibid.* Ethelredum puerum Regem creat, & propheticæ de calamitatibus ipsi imminentibus vaticinatur, 979. I. In Synodo Calnenfi ob clericorum incontinentiam ejectionem multorum convitiis impetratur, 979. II. Adversariis divinitus in cœnaculo oppressis solus illæsus evadit, *ibid.* Ethelredum Regem inique Roffensem Ecclesiam divexantem arguit, & de imminentibus ipsi malis certum reddit, 983. XXV. Benedicturus Wintoniensem & Roffensem Episcopos illacrymatur, 984. VII. Iisdem mortem prædicat, *ibid.* Justu divino Elphegum Abbatem Bothoniensem Ethelwoldo Wintoniensi Episc. substituit, 985. VIII. Moritur, 988. III.
 Durandus Leodiensis Episc. monet Henricum Francorum Regem, ne quid in extinguenda hæresi Berengariana tentet absque consilio Episcoporum, 1035. II. Corpore & sanguine Domini, epistolam scripsit, *ibid.*
 Durandus Decanus Carnotensis libello contra Megenardum invasorem Abbatie subscribit, 1003. XVI.
 Durocortori habita pseudosynodus pro Gerberto Rheimensi Archiepiscopo, 991. IX.
 Durandus Monachus Carnotensis Megenardo Monacho suadet ut vivente Abbate monasterii præfecturam petat, 1003. XV.
 Dux Polonorum coronam regiam a Sede Apostolica petens jussu divino repulsam patitur, 1000. XII.
 Dimin Slavorum Circipanonum civitas, 971. XII.

E

S. E Admundus martyr Rex Anglorum vindicatur in Suvenum impium Regem Danorum; & quare, 1014. XVII.
 Ealffinus homo nequissimus Cantuariensem Sedem malis artibus occupat, 958. III. Quid in sepulturam S. Odonis Archiepiscopi impie egerit, *ibid.* In somno eundem injuriam

riam sibi impropertem & exitium prædicentem audit, *ibid.* Romam contendit ad petendum pallium, *ibid.* Frigore miserabiliter in Alpibus extinguitur, *ibid.*
 Ebbo, qui & Abbo cœnobii Floriacensis rector, Arnulphi Rheimensis Archiepiscopi in Synodo defensor, 992. XIII. Sanctitate & martyrio celebris, *ibid.*
 Eberardus, qui & Everardus Francorum Dux contra Ottonem Regem conspirant, 938. X. Divinitus Ottonis precibus a paucis vincitur, *ibid.* Rursus conjunctis cum Gisleberto viribus contra Ottonem pergit, 939. III. A Conrado sapiente & Udone Principe Sueviæ trucidatur, *ibid.*
 Eberardus S. Cartuici Salisburgensis Archiepiscopi vitæ scriptor, 1003. VII.
 Eberardus vir sanctitate conspicuus a Silvestro II. Papa cultus, 1003. VII.
 Eberartus Comes confirmat diploma donationis Ottonis Imperatoris Romanæ Ecclesiæ factum, 962. XI.
 Eberardus Cancellarius primus Bambergensis Episcopus creatur, 1006. III. & *seq.* Approbat subscriptione privilegium de bonis Rom. Eccl. 1014. VIII. Interest Concilio Saleguntadiensi, 1022. XVIII.
 Eblus Lemovicensis Episcopus, 1029. VIII.
 Ecclesia Danorum incrementa capit, 949. III.
 Ecclesia S. Adalberti in insula Tiberina construitur ab Ottone III. Imp. 1001. VI. Item SS. Bonifacii & Alexii multis muneribus ab eodem locupletata, 1001. XIX.
 Ecclesia Constantinopolitana Romanæ est subiecta, 968. LXXXV.
 Ecclesia Hungarica sub S. Stephano floret, 1002. IX. & *seq.*
 Ecclesia Fuldenfis monasterii a Marino Sedis Apostolicæ Legato consecratur, 948. X.
 Ecclesia Visprinenfis a Gisela Hungariæ Regina extruitur & dotatur, 1002. IX. Collocens, 1002. XI.
 Ecclesia S. Baltheri in Anglia ab Amalapho tyranno succensa numine divino vindicatur, 951. III.
 Ecclesia Constantinopoli a S. Stephano Rege fabricatur, 1002. XIV. S. Martini Turonensis restauratur, 1003. XII. S. Stephani apud Senones repertis Sanctorum reliquiis illustratur, 1008. I.
 Ecclesia Osnaburgensis ab Ottone Rege muneribus cumulata, 952. II.
 Ecclesia super corpus S. Bonifacii Russorum Apostoli construitur, 1008. VIII.
 Ecclesia S. Afræ ab Hunnis in Germania succenditur, 955. V. S. Valdrico restituitur, 955. VIII.
 Ecclesia S. Gregorii in Ramulo Hierosolymis a Principe Babylonis destruitur, 1009. V. Alia Bambergæ in honorem ejusdem consecratur, 1011. I. Alia ibidem in honorem S. Stephani, 1019. I.
 Ecclesia Capuana omnium prima in regno Neapolitano Archiepiscopali dignitate consecratur, 968. XCI.
 Ecclesia Anglicana laborat vehementer perfectione Danorum, 1011. IV.
 Ecclesia Hispanorum rursus martyribus fecundatur, 975. II.
 Ecclesia Saxonica perturbatur a Bernardo Duce Saxonie, 1012. VIII. Dirissimam sustinet a Slavus paganis persecutionem, 1012. VIII.
 Ecclesia Sancti Marci Venetis comburitur, & qua occasione, 977. V. A Petro Urceolo luculentius restauratur, *ibid.*
 Ecclesia Slavorum persecutionem patitur, 1012. IX. Ab Unvano Hamburgensi Archiepiscopo restauratur, 1013. VIII.
 Ecclesia S. Laurentii Mersburgensis Episcopalis ab Ottone Secundo illicite Magdeburgensi Archiepiscopali incorporatur, 983. VIII.
 Ecclesia Romana Poloniam tributariam habuit, 1013. III. Nequam fuit hæresi infecta, & quomodo probetur, 1014. V. Quanta mala passa sit a Comitibus Tusculanis, 1033. III. Et aliis Principibus, 1033. VIII. Eius summa in terris auctoritas, 1034. XXIII. Absque illa Episcopus nequit condemnari, 1035. III. Non solet una tantum parte audita condemnare, 139. IV. Schismate perturbatur, 1039. V.
 Ecclesia Roffensis ab Ethelredo Anglorum Rege perturbatur, 983. XXV.
 Ecclesia Compostellana, S. Jacobi miraculose a Sarracenis illæsa custoditur, 985. V. A Vermundo Rege Legionensi diplomate confirmatur, 985. VI.
 Ecclesia Novariensis obtinet præclarum privilegium ab Henrico Pio Imp. 1014. X. Quam gravia damna sustinuerit ab Harduico Longobardorum tyranno; & quare, 1014. XI.
 Ecclesia Vaticana ardens liberatur a flammis populi oratione ad S. Petrum suffa, 993. X. & *seq.*
 Ecclesia Merspergensis ab Henrico Pio Imp. in Episcopatum erigitur, & plurimis muneribus cumulatur, 1015. II. & *seq.*
 Ecclesia Orientalis vafro diaboli consilio ab Ecclesia Romana sejuncta permanet, 995. XXII.
 Ecclesia Polonorum nobilium conspiratione periclitatur; & quare, 1022. XVII. Rursum morte Mieczlai Regis in discrimen ab exteris adducitur, 1034. XXXIII.
 Ecclesia Russorum floret sub Joradixalao Duce 1034. II.
 Ecclesia ab Hugone Andegavenfi Comite constructa, divinitus excitata tempestate in terram deiecit, 996. XXIII.
 Ecclesia Sepulcri Dominici Hierosolymis destruitur ab Azizio Babyloniorum Rege; & quare, 1009. X. 1031. III. Restituitur a Rom. Imper. Constantinop. 1031. III.
 Ecclesia Gnesnensis spoliatur corporibus sanctorum a Bohemis 1036. III.
 Ecclesia Brandeburgensis a Slavus vastatur, 999. XVI.
 Ecclesia Constantinopolitana unitur cum Romana sub Joanne Decimonono, 1009. I. II.
 Ecclesia S. Bartholomæi Romæ in insula Tiberina constructa fuit, in honorem S. Adalberti Pragensis Episcopi martyris, 1000. V. Quando S. Bartholomæi nominata fuerit, 1000. VIII.
 Ecclesia S. Bafoli, & S. Mariæ Rheimensis in Gallia ab Hungaris succendi nequeunt, 937. II.
 Ecclesia Galliarum a Principibus subiguntur, 1003. XIV. Earundem status a Fulberto Carnotensi deploratur, 1003. XVII. In hisdem pax renovatur per frequentia Concilia, 1034. II.
 Ecclesia Veronenfis laus, 954. XIII.
 Ecclesia per orbem Christianum summa contentione renovantur, & quare, 1003. XII. & *seq.*
 Ecclesia Anglicanæ perturbatio sub Eduino Rege, 955. IX.
 Ecclesia S. Aniani apud Aurelianos descriptio, 1029. III. & *seq.* Item Leodiensis, & ejus Episcopi Durandi præclarum encomium, 1035. VI.
 Ecclesia Novariensis insula S. Julii ab Ottone Imperatore donatur, 962. XIII.
 Ecclesia Orientalis infelix status, 1039. II.

Ecclesiam B. Virginis Mariæ construit S. Stephanus Rex in Alba regali, 1002. XII. Eandem dotat, *ibid.*
 Ecclesiæ Græcorum tributaria, 968. LXXXVII.
 Ecclesiarum ordinandarum cura laudabilis Roberti Francorum Regis, 1023. IV.
 Ecclesiæ plures in Anglia a S. Osberto Wigornienfi Episcopo ejectis clericis incontinentibus in monasteria convertuntur, 970. IV.
 Ecclesiæ Magdeburgensis prima fundamenta, 971. XI.
 Ecclesiæ Cicensis & Hamburgensis a Bohemis vastantur, 999. XVI.
 Ecclin Germanus auctor tumultus inter Romanos & Germanos, 1014. II. Capitur, *ibid.*
 Eclipsis Solis portenta, 968. LXXXIX.
 Eclipsis solis horribilis Romæ cernitur & quid portenderit, 1033. III. & *seq.*
 Edelsinus Schireburnensis Ecclesiæ præful ab Ederedo Anglorum Rege ad Northmannorum Ducem pro pace stabilienda mittitur, 990. II.
 Ederelothus filius Vulstani similiter, *ibid.*
 Edeffa voce barbara Rhoca dicta, 944. VII.
 Edeffeni a Romanis obsidentur, 944. V. Imaginem Christi promittunt pro obsidionis solutione, *ibid.*
 Edgarus Rex Anglorum ex parte instituitur, 977. III. Sanctum Dunstano ab exilio revocat, & invitum Wigornienfis Ecclesiæ Episcopum constituit, *ibid.* Totius Angliæ regnum obtinet, 999. VII. S. Dunstano in promovendo Concilio generali contra incontinentiam clericorum operam navat, 970. III. & *seq.* In monasterium virginum ingressus specie cujusdam puellæ non velata captus, 970. VI. Eandem ad se vocatam vi opprimens scandalum maximum Anglis generat, *ibid.* & *seq.* A S. Dunstano graviter reprehensus penitentiam agit, 970. VII. Legatum mittit ad Concilium Romanum generale; & quare, 971. I. Moritur, 975. XI.
 Edgitha Wilelmi Archiepiscopi Moguntini mater, Edmundi & Anglorum Regis filia, 973. I.
 Edita S. Eduardi Regis Angliæ foror diem obit, 984. IX. Miraculis claruit, *ibid.*
 Edmundus Anglorum Rex Æthelstano fratri succedit, 940. II. Dunstanum virum prudentem in consiliarium accipit, & statim reuocat, *ibid.* In venatione in periculo vitæ constitutus de injuriis Dunstano illatis ingemiscit, 940. III. Deo vovet Dunstano restitutionem, & a præcipitio salvatur, *ibid.* Domum regressus, & revocato Dunstano humiliter coram eo veniam postulat, *ibid.* Eique monasterium Glascovia nominatum erigit, 940. IV. Moritur, 946. VII.
 Ednotus Lincolnienfis Episc. S. Elphegum Londoniæ sepelit, 1012. XI.
 Edredus Anglorum Rex Edmundi Fratris successor subrogatur, 946. VII. S. Dunstano Regni curam committit, *ibid.* Amalapho tyranno repentina morte sublato universa Angliæ monarchia potitur, 951. III. Moritur, 955. IX.
 Edritus Streona impius Rex Danorum, 1012. XI.
 Eduardus primogenitus Edgari Angliæ Regis filius iudicio Episcopali Rex constituitur, 975. XI. Venatum profectus siti affligitur, 978. II. Ad novercam contendens, dum ab ea potum accipit, sic confoditur, *ibid.* Ad suos vulneratus aufugiens moritur, *ibid.* Abque honore tumulatur, *ibid.* Miraculis coruscatur, *ibid.*
 S. Eduardus Angliæ Rex creatur, 1043. II.
 Eduinus Edmundi Regis filius Rex Anglorum creatur, 955. IX. Voluptuosus, & sacrarum legum contemptor, *ibid.* Duobus scortis inhæret, 955. X. Eorum persuasione,

monasterium S. Dunstani diripi jubet, & ipsam in exilium pellit, *ibid.* Ipsemet e regno exturbatur, 957. III. Moritur, 959. VII. Precibus & lacrymis S. Dunstani a penis infernalibus liberatur, *ibid.*
 Effigies S. Nili in tabula miraculose depicta, a picture conspicitur, 998. XV.
 Egelnotus Angliæ Metropolitanus epistolam accipit cum Coepiscopis suis a Cnutone Rege, 1027. II.
 Eginaldus Synodum Rhemensem in causa Arnulphi Archiepiscopi coactam fideliter refert, 992. V.
 Egidius tit. SS. Cosmæ & Damiani diaconus Card. approbat diploma de unione monasteriorum S. Dominici & Catemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Egitha qui & Editha Guduvini Comitis filia nubit S. Eduardo Anglorum Regi, 1043. II.
 Eiechio Benedicti Papæ V. 964. XX.
 Eihstetten Episcopatus, 953. II.
 Ejulatio S. Udalrici ob visionem sibi ostensam, 971. VIII.
 Electio Rom. Pontificis libere & canonicè faciendâ, 962. VIII.
 Eleemofyna ex rapinis a peccatis non liberat, 1024. III.
 Eleemofyna potens est ad delenda peccata & ad impetrandam veniam, 1030. VIII. Amplissimæ Roberti Regis Francorum, 1033. XI.
 Electores Imperii Romani a Gregorio V. constituti, 996. XXXVIII. XL. Dignitatem Electoratus Imperii a Romano Pontifice datam suis litteris astruunt, 996. XLV. An ab eodem septem tantum fuerint instituti, vel ab alio Pontifice, 996. LIV. Quando ad certum numerum septenarium, & ubi sint reducti, 996. LXV. Quinam fuerint & hodie sint, 996. LXVI. Quomodo in electione procedere debeant, *ibid.* Quod uniuscujusque officium sit in Imperio, 996. LXXVII. LXIX.
 Electio Pontificis Romani ad solos Romanos pertinet, 1014. VII. Ad Cardinales pertinet & Clerum Romanum, 1014. VII.
 Eleemofynæ pro Ottonis II. Imperatoris anima maxime distribuuntur ab Augusta, 983. XVIII. & *seq.*
 Elevatio corporis S. Martialis, 1029. VIII. Et qua de causa, *ibid.*
 Eleutherius a S. Macario Hierosolymam peregrinante Ecclesiæ Antiochenæ præficitur, 1012. XV.
 Elfdritha Edgari Anglorum Regis secunda uxor, filium Ethelredum ad Regnum promoveri conatur, 975. XI. Repulsam patitur, *ibid.* Per insidias Eduardum Regem privignum confodi jubet, 978. II. Eiusdem corpus absque honore sepeliri jubens cum filio exultat, *ibid.* Cum cæteris ad miracula ejus conspicienda volens concurrere, equus quo vehitur immobilis consistit, 978. III. Miraculum agnoscens poenitet, & multis annis carnem cilicio & aliis poenis domat, *ibid.*
 Elfreda Regis Edgari uxor, S. Eduardi mater, 970. VI.
 Elfricus Ecclesiæ S. Albani in Anglia Abbas creatur, 970. V.
 Elga Bolefodis Turcaram Ducis uxor Constantinopolim ad suscipiendum Baptisimum proficiscitur, 958. II. Baptizata numeribus ab Imperatore honoratur, & domum redit, *ibid.* Helena appellata, *ibid.* Episcopum, & presbyterum ad suos mitti postulat, 959. I. & *seq.*
 Elia raptionis a Græcis celebratur, 968. XXI.
 S. Eligius Noviomensis Episcopus, 946. VIII.
 El-

Elmericus Archidiaconus prodit Danis Cantuariam, 1002. IV.
 Elphegus Abbas Bononiensis S. Ethelwoldo Wintonienfi Episcopo subrogatur, 984. VIII.
 S. Elphegus Cantuariensis creatus Archiepiscopus Romam venit pro pallio, 1006. V. In via spoliatur, & verberibus excipitur, *ibid.* Vindicatur divinitus, *ibid.* Suis precibus Rammam oppidum comburentem extinguit, *ibid.* Mortem sui successoris Kenulphi absens videt & enuntiat, *ibid.* A Danis capitur, 1012. IV. In classem adducitur, & affligitur, 1011. V. Eodem tormine interituum percutens pane benedicto curat, 1011. VI. Martyrio coronatur, 1012. XI. & *seq.* Londoniam transfertur, & honorifice sepelitur, *ibid.*
 Eltrods Angliæ Archiepiscopus, 1016. III.
 Elus Episcopus, Santonenfis interest dedicationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI.
 Elwardus monasterii Glafingebiri in Angliæ Abbas, 971. II.
 S. Emericus S. Stephani Hungariæ Regis filius moritur, 1030. III. Inter Sanctos annumeratus, 1030. IV.
 Emma Lotharii Regis uxoris ad matrem Adelaidem Augustam epistola lugubris, 986. II.
 Encomia præclara Libertii Hamburgensis Archiepiscopi, 988. I.
 Encomium humilitatis, 1004. II. Tagmonis Archiepiscopi Magdeburgensis, 1011. II. Lievizonis Bremensis Archiepiscopi, 1012. XIV. Diemari Episcopi Merseburgensis, 1018. II. Henrici Pii Imp. 1020. III. Olavi Norvegiæ Regis, 1028. VII. S. Stephani Hungariæ Regis, 1030. I. Roberti Regis Francorum, 1033. X. & *seq.* Leodienfis Eccl. & ejus Episcopi Durandi, 1035. VI. Gregorii Sexti Pontificis, 1044. VII. XII.
 Epidaurum, civitas Peloponnesi, 961. IX.
 Epilogus Auctoris, 1000. XXIII.
 Episcopi cujusdam fuga e in Concilio Episcoporum in monasterio S. Dionysii habitus, 1003. XIII.
 Episcopi Synodi Tremonienfis ab Henrico Rege commoniti ad reformandam Ecclesiam incumbunt, 1005. IV.
 Episcopi Græcorum aliqui adulandi causa legi Nicephori Phocæ de non constituendis absque illius licentia Episcopis subscribunt, 964. XXXIV.
 Episcopi Hispani armati ad bella concurrunt, & trucidantur, 1010. III.
 Episcopi Græcorum quam sine inhospitales, 968. LXXXVII.
 Episcopi Germaniæ cum Ottone Imperatore II. in bellum abeuntes cæsi, 983. XII.
 Episcopi multi Anglorum a Cnutone Rege Danorum in Daniam propagandæ fidei causa abducuntur; & quinam fuerint, 1016. III. Alii in Norvergiam evocati ab Olavo piissimo Rege multum boni præstiterunt, 1028. VII.
 Episcopi Galliarum excommunicant invasores Rhemenfis civitatis, 990. X. & *seq.* Eorundem in eisdem investiva, 990. XI.
 Episcopi Rhemenfis diocesis Arnulphum Archiepiscopum apud Joannem XV. accusant, 991. III. Quod de deponendo eo consilium ceperint, 991. XI.
 Episcopi Gallicani consulunt Joannem XX. Papam de Apostolatu S. Martialis & ejus decreto acquiescunt, 1032. II. Concilio de Pontifice Romano injuste conquecti recantant palinodiam, 1034. XXII.
 Episcopi qui Arnulphi Rhemenfis depositioni consenserant, quomodo se purgant coram Legato Apostolico, 995. X.
 Episcopi Græcorum conspirant contra Alexium

Patriarcham ut eum throno deponant, 1034. IV. Accepto ab eodem acutissimo & astutissimo responso confunduntur pudore, 1036. VI.
 Episcoporum Borealiæ erga Sedem Apostolicam reverentia & obedientia, 963. XVII.
 Episcopi Placentinus, Cremonensis, & Vercellensis, a Conrado Imp. capiuntur, & in exilium pelluntur, 1037. I.
 Episcopi locuturus Henricus Pius Rex Germaniæ, humi se humiliter prosternit, 1006. I.
 Episcoporum concursus & numerus ad consecrationem ecclesiæ Bambergensis, 1011. I.
 Episcopus Bohemiæ moriens desperata voce se restatur a demonibus ad Infernum rapti, 980. II.
 Episcoporum negligentia populus frequenter in superstitionem labitur, 1027. X.
 Episcopum Pampilonensem creandi facultatem dat monachus Leirensibus Joannes Papa XX. 1032. IV.
 Epistola Christi olim ad Abagarum missa quando & quibus conditionibus Edeffa Constanti-nopolim translata, 944. VI. & *seq.*
 Episcopus damnari non potest absque sententia Pontificis Rom. 1035. III.
 Episcopus Hydruntinus per visum jubetur a S. Benedicto, ut Athenulpha Cassinensi Abbati ingressum maris prohibeat, 1022. V.
 Episcopatus Bambergensis erigitur ab Henrico Primo Imp. contradicente Henrico Wirceburgensi Episcopo, 1006. III. Item Bohemensis in Germania ab eodem erigitur, 1014. IV.
 Epistola Fulberti Carnotensis investiva in Parisiensem Episcopum, 1007. W. Alia ejusdem monitoria ad Fulconem Comitem Andegavensem, 1007. VI. Alia ejusdem ad Joan. Papam contra Rudolph. sacrilegum Comitem, 1007. VII. Alia ejusdem gratulatoria ad Leuthericum Senonensem, 1008. II. Alia ejusdem ad eundem ut recte & simpliciter credat, 1008. III. Alia ejusdem ad Laudunensem Episc. de eadem innocentissimi S. Everardi, 1008. IX. Alia Hebræorum ad Principem Babylonis qualis fuerit, 1009. W. Alia Fulberti ad Cnutum Regem Danorum laudatoria, 1016. III. Alia Guidonis Aretini ad Michaelem monachum Pomposianum, 1022. XXI. Alia ejusdem dedicatoria Michrologi ad Theodaldum Episcopum Aretinum, 1022. XXIII. Alia Villerini Abbatis ad Joannem XX. Papam increpatoria, 1024. VI. Alia S. Chune-gundis Imperatricis ad moniales monasterii ad confugia, 1024. XI. Alia Cnutonis Angliæ & Daniæ Regis ad Angliæ Archiepiscopos de sua peregrinatione ad Limina Apostolorum, 1027. II. Alia Odelrici Aurelianensis episcopi ad Fulbertum Carnotensem monitoria, 1028. IV. Alia Fulberti ad Guidonem Episc. de sua aggritudine, 1028. V. Alia Pontificis Romani de juribus Episcoporum conservandis, 1034. XXI. Alia Durandi Leodienfis Episcopi, de corpore & sanguine Domini, contra Berengarium & socios, 1035. II. & *seq.* Alia Petri Damiani gratulatoria ad Gregorium VI. Papam, 1044. VIII. Alia ejusdem ad eundem de promovendo Episcopo Sempronienfi, 1044. IX.
 Epistola Synodalis ad Joannem XII. Papam, missa, ut ad Synodum accedens de objectis se purget, 963. XXXIII. Alia Joannis Papæ responsoria, *ibid.* Alia nomine Imperatoris & Synodi ad eundem, 963. XXXV. Alia Ottonis Imperatoris de rebus gestis cum Legatis Nicephori Imp. 968. II. Alia Luitprandi Episcopi ad Leonem Curopalati, 968. XXXV. Alia Emmæ Ottonis Primi filie ad matrem de obitu Lotharii Regis mariti Lugubris, 986. II. Alia Joannis XV. de pace inter Ethelredum Angliæ Reg-

& Richardum Northmannorum Ducem, conciliata, 990. I. & *seq.* Alia Hugonis Francorum Regis accusatoria contra Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum ad Joannem XV. Papam, 991. II. Alia Episcoporum Galliarum contra eundem, 992. III. Alia Gerberti virulenta, & homine Catholico indigna ad Senonensem Archiepiscopum 992. XLIII. Alia Gregorii VII. ad Henricum Aquilejensem de usu pallii concessio in festis sanctorum Udalrici & Afræ, 993. VIII. Alia Hugonis Regis Galliarum ad Joannem Papam, XV. 994. I. Alia Gerberti Rhemensis Episc. ad Adelaidem Imperatricem, 995. XII. Alia Ludovici Palatini Electoris Bavariæ Ducis, de auctoritate Electoris Germaniæ Principibus impertita, 996. XLV. Alia Alberti Romanorum Imp. idem profitentis, 996. XLVIII. Alia Principum Germaniæ ad Innocentium III. de electo Ottone IV. Imp. confirmando, 996. LVII. Alia ad eundem aliorum Electorum pro confirmatione Philippi Sueviæ Ducis, creati Imperatoris, 996. LXII. Alia Abbonis Floriacensis Abbatis ad Gregorium Papam, 998. VII. Alia Gregorii Septimi ad Salomonem Regem Ungariæ de Regno a S. Stephano Romanæ Eccl. dato, 1000. XIX. & *seq.*

Epistolæ decretales qualiter recipiendas garriat Gerbertus, 992. L.

Epitaphia priscorum quam sint diversa ab hoc tempore, 1004. XI.

Epitaphium Ratherii Veronenfis Episcopi, 954. XIII. Joannis XIII. Papæ, 972. I. Sergii Damasci quondam Metropolitanæ, 977. I. S. Haraldi Danorum Regis, 980. XI. Benedicti VII. 984. I. Joannis XIV. 985. II. Joannis XV. 996. I. Crescentii tyranni, & aliorum ejusdem nominis, 996. X. & *seq.* Gerardi Episc. Constantiensis, 996. LXXIII. Veremundi Regis Hispaniarum, 998. IX. Gregorii Papæ. V. 999. I.

Epitaphium pulchrum & artificiosum Hugonis Hetruriæ Marchionis, 1002. III. Silvestri II. Papæ, 1003. I. Joannis Canaparii nobilis Romani, 1004. XI. Joannis XIX. Papæ, 1009. II. Theresiæ Regis Adefonsi sororis, 1010. IV. Theresiæ alterius Comitissæ feminæ sanctissimæ, *ibid.* Sergii Quarti Papæ, 1012. I. Alphonfi V. Regis Legionensis, 1017. XIV. Saucii Majoris Castellæ Regis, 1032. IV. Veremundi Regis Legionen. 1037. IV. Alebrandi Hamburgensis Archiepiscopi, 1043. I.

Epitheta Nicephori Imperatoris, 968. XXXI.

Eppo Bambergensis Episcopus per revelationem cognoscit Henricum Pium Imp. nondum satisfecisse S. Heriberto, eundemque de hac re monet, & commonet, 1026. III.

Equorum Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani numerus, & delicatus cibus, 956. II.

Eques excommunicatus mortuus, & in loco sacro sepultus miraculose extra illum mane ejectus reperitur, 1034. XVI. & *seq.*

Erchandildus Moguntinus Archiepiscopus subscriptione firmat privilegium de bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. VIII.

Eribertus, Comes Aquitanie. *Vide*, Heribertus.

Eremita quidam a demonibus intelligit mortem imminentem Pandulphi Principis Capuani, 1038. XIV. Capuam nuntium mittens, Principem defunctum cognoscit, *ibid.*

Eribertus Abbas Werdenfis Elector pro Ottone IV. Imp. fidelitatem Sedi Apostolicæ jurat, 996. LIX.

Ernestus diploma Ottonis Imperatoris Romanæ

Ecclesiæ factum confirmat, 962. XI.

Ernestus Dux Alemanniæ in venatione casu vulneratus interit, 1015. IV. Eius in extremis devota & laudabilis de peccatis confessio & contritio, *ibid.*

Error scriptorum veritati præjudicium non affert, 963. XXXVIII.

Error triplex in Hincmari & Gerberti Rhemensium opinione de Decretis Romanorum Pontificum, 992. LVI. Confutatur ab Auctore *ibid.* & *seq.*

Error de mundi interitu anno millesimo primo unde ortum habuerit, 1001. IV. & *seq.*

Alius Leutherici Senonensis Archiepiscopi circa sacramentum Eucharistiæ reprehenditur a Roberto Francorum Rege, 1004. III.

Error scriptorum recentiorum de Gerberto vel Silvestro secundo Romano Pontifice, 999. VIII.

Erroris convincuntur ab Auctore qui sanctum Heribertum Coloniensem Archiepiscopum anno M. XX. obisse tradunt, 1021. I.

Eruptiones flammarum in monte Vesuvio, 993. X.

Estrud Slava Olaph Suenonum Regis uxor, 980. XV.

Estreus Regis Anglorum Præpositus, capitur a Danis 1011. V.

Ethelredus Edgari Angliæ Regis ex secunda uxore filius cum Eduardo fratre primogenito de Regno contendit, 975. XI. Repulsam patitur, *ibid.* Puer decem annorum Rex coronatur, 979. I. De futuris sibi calamitatibus a S. Dunstano propheticè præmonetur, *ibid.* Suen Danorum Regem exulem ad se confugientem reicit, & quare, 980. XIV. Ab eodem bello petitus regno pellitur ex vaticinio S. Dunstani, 980. XVII. Magno suo malo pecuniam a Rossensi Episcopo pro libertate accipit, 983. XXV. A S. Dunstano objurgatur, & de imminentibus sibi malis propheticè docetur, *ibid.* Danos Regnum Angliæ infestantes auro fatiatos avertit, *ibid.* Cum Richardo Marchione Northmannorum Duce intercessione Joannis XV. pacem init, 990. II. Legatos mittit ad Richardum Northmannorum Ducem de pace iusta Pontificis Romani firmanda, *ibid.*

Ethebertus Ecclesiæ Ravennatis inceptor a Benedicto VIII. eiicitur, & alteri Ecclesiæ præficitur, 1014. II.

Ethelstanus Rex Anglorum. *Vide*, Æthelstanus.

Ethelredus Angliæ Rex jubet omnes Danos uno die jugulari, 1012. XIII. Moritur, 1016. II.

Ethelwoldus Wintoniensis Episcopus decreti contra clericorum incontinentiam executor, 970. IV. Sæpius suos clericos ad continentiam adhortans, & nihil proficiens, confectis cucullis in Ecclesiam ingreditur, 970. IX. Hisdem in medium projectis eisdem aut vestem monachalem arripere, aut satis cedere beneficiis jubet, 970. X. Moritur, 984. VII.

Evagrius qui barbare Curaccus, primus Aldinburgensis Episcopus, 971. XI.

Evastium locus juxta Carum fluvium, 1023. II.

Eudocia mater S. Pauli anachoretæ, 956. VII.

Eucharistia milites communire solet Henricus Primus Imp. ante prælium, & Sanctorum tutelarium invocationi operam dare, 1022. V.

Everarius Ariciensis Episcopus interest Synodo Romanæ contra Joannem XII. congregatæ, 963. XIII.

S. Everardus Carnoti innocentissime caditur, & quare, 1008. IX. Pro interfectioribus coronatur, *ibid.* Ever-

Everio templi Sancti Sepulcri, ejusque restructuratio, 1009. IV. X.

Everis Mundenfis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Everhelmus Scriptor vitæ S. Popponis Stabulensis Abbatis, 1014. IV. Sæpius citatur.

Everuinus Abbas vitæ S. Simeonis anachoretæ scriptor, 1037. III.

Evodius Nicephori Imp. interpret, 968. LXXII.

Evodius Papiensis Episcopus hæresis in Græcia extirpator, 968. XXXII.

S. Euphrosina martyr Cordubensis, 938. II.

Eupraxius præfectus Leonis Domestico extincto succedit in regimine calabriæ, 976. VI.

B. Nilo irascitur, quod se non accedat more caterorum monachorum, *ibid.* Occasionem ultionis querit, *ibid.* Morbo venero percussus humiliatur & S. Nili pedes osculatur, & lacrymis rigat, 976. VII. Ejectis omnibus, B. Nilo morbum detegit, *ibid.* Monachum se fieri petit, 976. VIII. Habitum suscipit, *ibid.* Moritur, 976. IX.

Eurardus monachus Carnotensis subscribit libello contra Megenardum intrusum Abbatem, 1003. XVI.

Eustachius Albanensis Episcopus Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur, 964. XXV.

Eustathius creatur Patriarcha Constantinopolitanus, 1019. IX. Moritur, 1025. V.

Eutychii error a Gregorio Dialogo convulsus, 968. XXXII.

Euthymius cognomento Casne a Theophylacto Patriarcha Constantinop. præfectus eorum constituitur, qui saltationes & cantiones satanicas celebrabant, 956. II.

Exactiones tributorum & civitatum gubernacula inhumanioribus committi solent, 969. VI.

Exautoratio Benedicti Papæ V. 964. XX.

Exclamatio Petri Damiani de tyrannida schismaticorum Pontificum intrusione, quam violentia Principum patitur Romana Ecclesia, 1033. VIII.

Excommunicatio in occupatores Rhemensis civitatis, 990. VIII. Alia Roberto Gallorum Regi ab Episcopis illata, quanti a populo facta sit, 998. III.

Excommunicatio seditiosorum in secundo Concilio Lemovicino, 1034. XII. XVIII. & *seq.* Quantum valeat apud Deum, 1034. XVI. & *seq.* Berengarii hæresiarchæ & ejus hæresis, 1035. I. VII.

Excusatio Auctoris apud hominem Hispanum, conquerentem multa de Gallis, de Hispanis pauca Annalibus inferi, 1029. V.

Exercitus Ottonis Magni Imperatoris peste divinitus absimitur, 964. XXI.

Exemplum præclarum & Christiano dignum contritionis de peccatis admittis, 1015. IV. Aliud humilitatis in Henrico Pio Imper. 1010. V.

Exercitus Nicephori Imp. imbellis, 968. LVII.

Exercitia pia & austeræ Ottonis III. Imper. 1001. XV.

Exercitus Ottonis II. Imp. a Græcis & Sarracenis deletur, 983. XII. Alius ejusdem fidei pedibus flumen transiit oratione B. Wolfgangi Ratisponensis Episcopi, 978. I.

Exercitus ingens Christianorum contra Sarracenos confluit, & eisdem ad interfectionem delet, 1016. I. & *seq.* Alius Conradi Imp. peste laborat, 1038. X.

Exercitus Roberti Gallorum Regis castrum S. Germani oppugnans infecto negotio ignominiose recedit, 998. VI.

Exhortatio pulchra Hierosolymæ nomine ad universalem Ecclesiam, pro commiseratione & auxilio, 1003. VI.

Expeditio Joannis Zemisicis in barbaros, 971. XV. *Ceteras vide in verbo* Bellum.

Expeditio Henrici pii contra Harduigum tyrannum Longobardorum, & victoria, 1005. I. Alia Northmannorum contra Græcos, 1018. V. Alia Benedicti Octavi Papæ infelix contra Sarracenos Ecclesiæ Romanæ litora invadentes, 1016. I. & *seq.* Ejusdem celebris victoria, *ibid.* Alia Henrici Pii Imp. in Italianam contra Græcos, 1021. I.

Explicatio loci S. Hieronymi, auctoritatem orbis majorem, quam Urbis asserentis, 692. LX.

Ezo Comes Palatinus approbat subscriptione privilegium de iuribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Ezo Præfectus inferorum idem roborat, *ibid.*

F

Fabula de ingressu ad Pontificatum & exitu Silvestri II. ejusque auctor, 999. III.

Factio duplex & potentissima Romanam Ecclesiam vexat, 1044. II.

Fallacia Gerberti Rhemensis, & dolus insignis 992. LII.

Fallaciæ dæmonum deteguntur, 1027. VIII.

Item falsarum reliquiarum, 1027. XI. & *seq.*

Fames & annonæ caritas apud Argos, 968. LVI.

Fames & pestis gravissima orbem terrarum exercet, 1006. III. & *seq.* Item Constantinopolim vexat, 1038. XIX.

Familia Crescentiorum Romæ nobilis & antiqua, 996. XIII.

Familia Baronia olim de Barono dicta, & quomodo in Baroniam sit commutata, 1030. XI.

Farabertus Tungrenfis Episc. accedit ad Synodum Ingelheimensem, 948. III.

Fauftinus Cardinalis S. Petri fingitur interfuisse Constitutioni Leonis VIII. de reddendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ, 964. XXV.

Fauftinus Exconsul falso asseritur Constitutioni Leonis Octavi de restituendis Imperio bonis Romanæ Ecclesiæ consensisse, *ibid.*

Federicus Metius vitam S. Nili latine vertit, 976. II.

Felix testis diplomatis Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. VII.

Femina Italica apud Aurelianos, quoscumque hæresi Manichæa imbuta, 1017. I. Alia apud Longobardos hæretica agmen dæmonum secum trahit, 1027. VIII. Alia a diabolo obfessa ab eodem deferitur solo timore S. Gothardi Hildesemensis Episcopi, 1023. VI.

Feminae duæ impudicæ moleste ferentes Eduinum Regem Angliæ e suo complexu evelli, S. Dunstano extrema minantur & exequuntur, 955. X.

Feminarum implacabile odium, 1001. XVIII.

Femina nonnullæ nobiles Romanæ Joannis Papæ concubinæ Populum Romanum contra Leonem Papam incitant, & Joannem reduci suadent, 964. III.

Ferdinandus Gundisalvus an victoriam tam insignem obtinuerit, 956. X.

Ferdinandus testis diplomatis pro restitutione bonorum S. Dominici martyris a Veremundo Rege confecti, 975. VII.

Ferdinandus, sive Fernandus Magnus, occiso Veremundo Rege, Castellæ & Legionis regna simul jungit, 1037. IV. A Servando Legionis Episcopo coronatur, *ibid.* Compostellam proficiscitur ad S. Jacobum de victoria obtemperat gratias acturus, *ibid.* Recuperrat a Mauris Conimbricam ope S. Jacobi, 1040. II. Rufus Compostellam proficiscitur ad S. Jacobum pro gratiarum actione, *ibid.*

Ferdinandus Antolinus Angeli auxilio Saracenos in Hispaniis vincit, 998. X. Qua de causa, *ibid.*

Ferriæ imprudenter ab Episcopis Gallicanis indignantur, 1034. VI.

Festum S. Hunegundis in Synodo Noviomeni institutum, 954. V. Violantes portentis terrentur, *ibid.*

Festum Assumptionis B. Virginis apud Ungaros celeberrimum, 1002. XII.

Festum S. Ecaterinæ quanta celebritate coli consueverit a S. Paulo anachoreta, 952. VI.

Festum raptionis Eliæ a Græcis celebratur, 968. XXI.

Feudatarii Imperii quondam Electores etiam fuere, 996. LVI.

Fibrenus Campaniæ fluvius, 1030. VI.

Fidelium magnus undique concursus ad Senonum urbem, ut virgæ Moysi partem ibi inventam videant, 1008. I. Plurimi ibidem ægroti sanitatem recuperant, *ibid.*

Figmenta absurdissima de malis artibus quibus Silvester thronum Apostolicæ Sedis conscendisse dicitur, 999. III.

Fides Christiana in Polonia in discrimen adducitur; & quare, 1022. XVII.

Filius Roberti Francorum Regis ex connubio illegitimo natus, quam fuerit monstruosus, 998. III.

Finardus dogmaticam accepit epistolam de veritate Corporis & Sanguinis Domini in Sacramento a Fulberto Carnotensi Episcopo, 1028. VI.

Fiovia Daniæ locus, 1016. III.

Firmanus Firmensis sanctitate conspicuus, 993. VIII. Canonizatus, *ibid.*

Firmanus Firmensis etiam a simoniacis ordinatus, tamen inter Sanctos annumeratus, 1027. XIII.

Flammæ eruptiones in monte Vesuvio, 993. X.

Flaminus Philonardus Episcopus Aquinas, 1019. V.

Florentius Pistoriensis Episcopus interest Synodo Romanæ contra Joannem XII. congregatæ, 963. XIII.

S. Florianus presbyter Legionensis quando vixerit, 1027. XIV.

Fœnum in die solemni S. Udalrici collectum, miraculose intus combustum, & exterius saluum, 993. VII.

Fons coopertus, oppidum Narbonæ, 940. VII.

Forma juramenti ab Ottone Rege Legatis Apostolicæ Sedis exhibiti, 960. V. Alia concedendi pallium S. Dunstano, 960. VIII. & seq.

Fortitudo bellica cum religione conjuncta, hostium victoria, 950. III.

Fortitudo ingens Northmannorum, 1002. XVI.

Item Mathildis Comitissæ, 1001. XXV.

Fragmenta Concilii Romani sub Gregorio V. habiti, 996. XXXVI.

Fragmentum Constitutionis Ottonis Imp. de libera Romani Pontificis electione, 964. XXIX.

Franci cum Lemovicinis de Apostolatu S. Martialis Bituricensis Archiepiscopo placantur, *ibid.*

Francorum proceres adversus Ludovicum Re-

gem rebellant, 942. I. Eorundem Principes auctoritati Pontificis quantopere detulerint, *ibid.* Eorum antiqua nobilitas, 960. XVI.

Franco Parisiensis Episcopus monetur a Fulberto Carnotensi, ne laicis beneficia det Ecclesiastica, 1007. VII. Reprehenditur ab eodem, *ibid.*

Franco Wormatiensis Episcopus interfuit Concilio sub Gregorio V. habito, 996. XXXVII.

Moritur, 999. IX. Quanta auctoritatis & familiaritatis apud Ottonem Tertium Imp. fuerit, *ibid.* & seq. Diem & horam obitus præcivit, 999. X.

Franco Maringus vi morbi pressus, tandem violenter ad Deum convertitur, 1004. IX.

Monachus factus, a demonibus quaritur, 1004. X. & seq. Facta professione statim moritur, *ibid.*

Francofordiensis Synodus indicitur, & quare, 1006. I.

Frater fratrem in Ecclesia orantem, domini causa Capuæ trucidat, 991. XVII.

Frater Regis Russorum nolens credere in Christum, a Rege necatur, 969. II.

Fraude Græcorum Latini trucidantur, 969. II.

Fraus Constitutionis factæ Leonis VIII. de restituendis bonis Romanæ Ecclesiæ ad Imperium detegitur, 964. XXVI. & seq.

Fraxinetum ab Hugone Italiæ Rege captum, 944. III.

Fredericus Imperator ab Innocentio IV. in Concilio Lugdunensi fuit excommunicatus, 996. LXIV.

Fridericus Camerarius approbat subscriptione privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Fridericus Comes idem subscribit, *ibid.*

Fridericus Archiepiscopus Moguntinus monachos persequitur, 941. II. Ad Synodum Ingelheimensem venit, 948. III. Moritur, 954. IV.

Fridericus II. Imp. consentit unioni monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. XIX.

Frodoardus historicus restituitur ab Hugone Archiep. Rhemeni, 941. I. Citatur, 945. IV. 948. I. VII. 949. I. LIV. 959. II. 962. XVII.

Frugum maxima abundantia in Galliis per quinquennium post sterilitatem, 1034. I. & seq.

Fuga Joannis XII. Papæ & Adelberti Berengarii filii, 963. X. Alia Joannis XV. in Tusciam timore Crescentii Numentani, 985. IV.

Fulbertus Abbas Ferrariensis conqueritur apud Abbonem Floriacensem de monachis Carnotensibus oppressis, 1003. XIV. & seq. Deploret statum Eccl. Anglicanæ, 1003. XVII.

Theaurarius S. Hilarii creatus a Willelmo Comite Pictaviensi, *ibid.* Ex tyrocinio Berengarii cognovit qualis in virili ætate esset futurus, 1004. VI. & seq. Creatur Episcopus Carnotensis, 1007. II. Hymnum scribit ad Deum pro sapientia obtinenda, 1007. III. Laborat strenue, ne laicis dentur Ecclesiastica beneficia, 1007. IV. & seq. Reprehendit Franconem Parisiensem Episcopum, quod laicis redditus Ecclesiarum permittat, 1007. V. Scribit ad Joannem Papam contra Rodolphum Comitem homicidam sacrilegum, 1007. VII. Scribit Leuthero Senonensi, & congratulatur de reperta parte virgæ Moysi, 1008. II. Horratur eundem ut recto pede incedat, & errores caveat, 1008. III. Scribit ad Laudunensem Episcop. de innocenti cade S. Everardi, 1008. IX. Laudat Regem Danorum Cnutum de pietate, 1016. III. Roberto Francorum Re-

Regi philosophice respondet de pluvia sanguinis portentosa in Aquitania, 1017. VII.

Cultus fuit a Guillelmo Aquitaniæ Duce, 1025. III. Semper partem Roberti Reg. contra filios & uxorem Constantiam secutus, 1028. III. Cur non interfuit coronationi Henrici Francor. Regis, 1028. IV. & seq. De eadem re dat litteras ad Guidonem Episcopum, 1028. V. Quando obierit, *ibid.* Quam fuerit studiosus cultor Beatissimæ Dei Genitricis, *ibid.* Ubera ejus, beneficii loco, surgenda sibi præbentur, *ibid.* Moriturus visitantem se Berengarium, olim discipulum, nunc hæreticum, jubet expelli, & quare, 1028. VI. Propetico spiritu præditus fuit, *ibid.*

Fulbertus Cameracensis Episcopus ad Synod. Ingelheimensem accedit, 948. III. Litteras pro restitutione Hugonis in Sedem Rhemensem, & expulsionem Artaldi ad Agapitum Papam missas falsitatis arguit, 948. V.

Fulbertus Abbas Persevensis post mortem in feretro positus reviviscit, 970. IV. Meritis S. Oswaldi Wigorniensis Episcopi sibi remissa peccata asserens rursus moritur, *ibid.*

Fulco Comes Andegavensis a Fulberto Carnotensi monetur, ne bona Ecclesiarum invadat, 1007. VI. Peregrinando poenitentiam agit, *ibid.* Metis moritur, *ibid.*

Fulco Comes Ecclesiam ædificans, Romam ad Joannem pseudopontificem pro dedicatione proficiscitur, 996. XX. Eundem muneribus corrumpit, 996. XXI.

Fulco Episc. Carcaffoniensis præfens est dedicationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI.

Fuldense famosum templum temporibus Hadumari Abbatis igne consumptum, & ab eodem restauratum, 941. II. Restitutum consecratur a Marino Sedis Apostolicæ, Legato, 948. X.

Fulda civitas Germaniæ, & fluvius, 114. II.

Fundamenta regni Francorum super patrociniis Sanctorum jacta, 1029. II.

Fur equum auferens Godefridi monachi e paucis fugere nequit, 936. XIII. Comprehenus ad S. Odonem adducitur ut poenas luat, *ibid.* Ab eodem nummis donatur tamquam qui tota nocte laborasset, *ibid.*

Fures pecuniarum aviditate Joannem & Benedictum Eremitas S. Romualdi socios in Polonia trucidant, 1000. XV. Frustra conatur eorum corpora igni consumere, 100. XVI.

Pugiones in vaginas recondere nequeunt, *ibid.* Capiuntur a Duce Boleslao, & apud Martyrum corpora catenis ligantur, *ibid.* Iisdem miraculose fractis liberantur, 1000. XVII.

Fuste pellitur Lacedæmone Judæus a S. Nicone, 982. III.

G

Gallia a Northmannis vastatur, 968. VIII.

Galli & Angli quomodo in Symbolo cantando quodnam discrepaverint, 1011. III.

Gallia Cisalpina ab Hunnis invaditur, & ingenti clade afficitur, 937. II.

Galtherius monachus Carnotensis subscriptione reprobat Megenardum pseudoabbatem, 1003. XVI.

Gantherus Ottonis II. Imp. miles strenuus a Græcis in prælio interimitur, 983. XIII.

Gandersheim Germaniæ locus, 1002. II.

Gardus de via } ficta nomina, a schismaticis approbasse asserunt
Flaminia }
Gardus de Macello }
Lydia } VIII. de restitutione bonorum Roman. Eccl. ad Imperium, 964. XXV.

Garthas Vasconum Rex poenitentia causa ob falsum in matrem confictum adulterii crimen, ad Limina Apostolorum venit, 1027. XIII.

Garzius Anagari Episcopus interest Concilio Pampilonensi, 1032. IV.

Garzius Fernandus Castellæ Comes contra Saracenos belligerat, 998. X.

Gaudricus monachus Carnotensis reprobat subscriptione Megenardum intrusum Abbatem, 1003. XVI.

Gaufredus monachus Chronographus, 1029. VI.

Gaudentius S. Adelberti germanus monasticum habitum cum fratre suscipit, 983. XXI.

Gauzelinus Archiepiscopus Bituricensis interest dedicationi Ecclesiæ S. Anjani Aurelianensis, 1029. IV. Ejus a doctrina & pietate laus, 1029. IX. Quantum fuerit a Roberto Francorum Rege amatus, *ibid.* Litem inter Francos & Lemovicinos dirimit de apostolatu S. Martialis, 1029. XI.

Gebeardus Auguffæ Vindelcorum Episcopus vitæ S. Udalrici ejusdem civitatis Episcopi scriptor, 972. IX.

Geagnesburt locus in Anglia miraculosa morte Sueni impii Regis Danorum nobilis, 1014. XVII.

Gebehardus Ratisponensis Episcopus accusatur in Synodo Bambergensi a suo Archiepiscopo, 1011. I.

Gebehardus miles fortissimus Ottonis Imperat. II. a Græcis in prælio trucidatur, 983. XII.

Gebehardus Episcopus Constantiensis Romam proficiscitur reliquias S. Gregorii impetraturus quibus monasterium in ejusdem Sancti honorem a se ædificatum exornet, 989. VIII. A Romanis persequentibus divinitus liberatur, *ibid.* Quamdiu vixerit, *ibid.* Moritur miraculis clarus, 996. LXXIII. Quot annis federit, *ibid.* Ejusdem Epitaphium, *ibid.*

Geisa Hungarorum Dux in suos crudelis in Christianos & advenas humanus, 989. V. Edicto Christianis in suo Regno libertatem constituit, 989. VI. In Christum credit cum suis, *ibid.* Visionem habet in somno & de futuris edocetur, *ibid.* Expena visionem in terram corruens Deo gratias agit, & se cum nascituro filio commendat, *ibid.* S. Adalbertum Pragensem Episc. ad se venientem honorifice suscipit, 989. VII. Moritur, 997. VI.

S. Gelassi Papæ sententia de robore & auctoritate Decretalium supra Canones explicatur & defenditur, 992. LII.

Gemblacense monasterium extruitur a Sancto Guiberto monacho, & privilegiis Pontificio & Imperiali communitur, 946. V. Quale privilegium a Benedicto Septimo obtinuerit, *ibid.*

Geloyra Adefonsi Legionis Regis uxor cum marito interest Concilio Legionensi, 1012. XVI.

Genesius monachus Carnotensis subscribit libello contra Megenardum pseudoabbatem, 1003. XVI.

Gentium diversarum concursus ad caput S. Joannis Baptistæ inventum, 1025. IV.

- Georgius Secundicerius praefens est Synodo Romanae contra Joannem XII. collecta, 963. XIII.
- S. Georgius martyr cum Angelo Henrici Primi Imper. exercitum visus praecedere, 902. V.
- Georgius Ottenensis, Georgius Tudentinus, Georgius tit. S. Petri ad Vinetula } fingantur a schismaticis Constitutioni Leonis VIII. subscripsisse de restitutione bonorum Rom. Eccl. ad Imp. 964. XXV.
- S. Georgius cum S. Theodoro Joanni Zemisci Imp. contra barbaros pugnaturus praefatus est, 971. XV.
- Georgius Maniacus a Michaele Paphlagone Imp. in Sicilia contra Sarracenos missum, eisdem e tota insula pellit, 1038. XX. Corpus S. Luciae Syracusis repertum Constantinopolim abducit, *ibid.* Majestatis reus Constantinopoli peractus, 1040. II.
- S. Gerardus monasterium Bromiense invitatus suscipit a Gisleberto Lotharingae Duce, 939. IV. Ejus sanctitas & nobilitas, 939. V. Quot monasteriis disciplinam monasticam restituerit, *ibid.* A Stephano Nono litteras Apostolicas obtinet pro confirmatione Bromienis monasterii, 939. VI. Moritur, 938. II. Quomodo Arnulphum Flandriae Marchionem a calculo liberaverit, 939. IV. Quantum fuerit divitiarum contemptor, 939. VI.
- Geraldus Episcopus cum Lemovicinis proficiscitur ad visendum caput S. Joannis Baptistae, 1025. IV.
- Gerardus Episcopus Cameracensis rescindit aetna in quibusdam Gallicanis Conciliis leviter & nullo iudicio ab Episcopis prolata, 1034. IV.
- Gerardus S. Udalrici clericus in Synodo Episcopi causam exponit, 972. IV. & seq.
- Gerardus Comes admodum adolescens a patre in Episcopatum Lugdunensem intruditur, 1034. XXVII. Timore Imp. fugit, *ibid.*
- Gerardus Abbas Tudentis Elector pro Ottone IV. fidelitatem Romanae Ecclesiae spondit, 996. LIX.
- S. Gerardus Chanodiensis Episcopus patria Venetus resistit Woni Hungariae tyranno, 1042. I. Quibus eundem increpationibus alloquitur, 1047. II. Eisdem interitum praedicit, *ibid.*
- Gerberga Regina Landunum castrum Hugoni Franciae Comiti jussu Ludovici Regis tradit, 948. IV. Cum filio suo & matre Imperatoris Ottone occurrit, 965. I. Diploma donationis Rhemenis Ecclesiae concedit, 968. XCIV. Eisdem subscribit, *ibid.*
- Gerbertus, qui & Silvester II. ex prodigiis visis mundi occatum brevi futurum praedicit, 1001. VII. Moritur, 1003. I. Jurium Ecclesiae fuit acerrimus vindex, 1000. III. Quae opuscula scripserit ante Pontificatum, 1003. V. & seq. Cur in suspensionem artis magicae devenerit apud quosdam, 1003. V. Primus sacrae militiae classis cepisse, & qua occasione, 1003. VI. Quantum fuerit cultor virorum sanctorum sui temporis, 1003. VII. & seq. Renovavit privilegium de iuribus Gradenis Ecclesiae, 1003. VII.
- Gerbertus Cassinensis monachus Ecclesiae Capuanae Episcopus 968. XCII.
- Gerbrandus Angliae Episcopus a Canuto Danorum Rege Selandiae in Dania insula praeficitur, 1016. III. In reditu ab Uvano Hamburgensi Archiepiscopo capitur; & e-

- jusdem Ecclesiae fidelitatem spondens eidem amicissimus efficitur, *ibid.*
- Gerbertus Concilii Rhemenis scriptor, 990. IX. 991. I. & seq. Contumeliosus & mendax in Pontificem Romanum & quare, 991. V. VI. IX. Ex monacho curialis perverissimus & versipellis factus, 991. IX. In pseudo-synodo Rhemeni Arnulpho Archiepiscopo substituitur, 992. I. Acta ejusdem pseudo-synodi quam improbe transcripserit, 992. II. Magister fuit Roberti Regis Francorum, 992. VI. Quidam ante Synodum praefatus sit, 992. X. Horrende blasphematur, 992. XXII. Hereticus & schismaticus ab Auctore comprobatur, *ibid.* Quenam de Arnulpho ad Ottone Imp. scripserit, 992. XXXIX. Libellum ab Arnulpho Synodo oblatum, recitat & qualis iste sit, 992. XLI. Virulentum scribit ad Seguinum Senonensem epistolam, & homine Catholico indignam, *ibid.* Ab auctore refellit, 992. XLV. Contra epistolas decretales Romanorum Pontificum improbe blaterat, 992. LI. Fraudolentus ostenditur, 992. LII. Quam finistre de Urbe Romana loquatur, 992. LX. & seq. Quid apud Legatum Apostolicum de se & Arnulpho dixerit, 995. I. Orationem in Synodo Mosonensi habet, *ibid.* E throno Rhemeni dejectus Ottone Imp. inhæret relicto Hugone Francorum Rege, 995. XII. Ejus ad Adelaidem Imperatricem epistola qua se mire insinuat, & ad Synodum provocasse ostendit, 995. XIII. & seq. Ab Ottone Imp. Archiepiscopus Ravennatis creatur, 996. III. Succedit Gregorio V. in Pontificatu, & quare, 999. II. Silvester II. appellatur, *ibid.* Indignus fuit Sede Apostolica ob multas causas, *ibid.* Illicitis artibus fingitur thronum Sedis Romanae conscendisse, 999. III. Ejus a pœritia vitia & mores describuntur, 999. VI. Magdeburgi horologium confecit, *ibid.* Quomodo de se in littera Rulerit, 999. VII.
- Germani cum Papiensibus civibus acriter confligunt, 1005. I. Item cum Romanis, 1014. II. S. Romualdum ad Imp. venientem venerantur, & villas vestis ejus decerpentes pro reliquiis custodiunt & asportant, 1022. IV. Cum civibus Parmensibus manus conferunt, 1038. I.
- Germania portentis terretur, 944. XXII.
- Germanicus Malaspina S. Severi Episcopus & Nuntius Apostolicus in Polonia, 1020. VII.
- Gero Brunoni fratri Archiepiscopo Coloniensi succedit, 965. X. Ejus consecratio visionem miraculosa clara, *ibid.* & seq.
- Gerricus Abbas Wirtzeburgensis peste moritur, 964. XXI.
- Gerstleff Russorum Rex Ingrid Olaph Sencorum Regis filiam duxit uxorem, 980. I.
- Gezo Tortonenis Episcopus subscriptione confirmat donationis diploma Romanae Ecclesiae ab Ottone Imp. concessum, 962. XI. Ad Synodum Romanam venit contra Joannem Papam XII. collectam, 963. XXIV.
- Gibuinus Catalaunensis Episcopus resistit Episcopo Hugoni quondam Rhemorum Archiepiscopo faventibus, 963. XVII.
- Giddo Philosophus, S. Brunonis Russorum Apostoli instructor, 1008. IV.
- Gilulfus Princeps Salernitanus Pandulpho Capuano contra Joannem Duodecimum auxilium suppedit, 957. III.
- Girardus Abbas monasterii Casamarii, 1030. XI.
- Gisebrandus Camerarius, loco Bosonis Episcopi Archicancellarii, diplomati ab Hugone & Lothario Regibus monasterio S. Vincen-

- centii ad Fontes Vulturini dato subscribit, 941. III. Item alteri Canonici Vercellensibus ab iisdem concessio, 945. II.
- Gisela Stephani Hungariae Regis uxor cum marito ecclesiam sui regni illustrat, 1002. IX. & seq. Filia fuit Henrici Pii Imperatoris, *ibid.* Vespertinem ecclesiam adificat, & dotat, *ibid.*
- Gislebertus contra Ottone Regem cum aliis conspirat, 938. X. Precibus Ottonis a paucis divinitus vincitur, *ibid.* Viribus iterum cum Everardo conjunctis Ottone petit, 939. III. Rheno submergitur, *ibid.* Quam pius fuerit, 939. IV. S. Gerardo Bromiense monasterium donavit, *ibid.*
- Gisela Ernesti Suevorum Ducis vidua, incestuosa matrimonio jungitur Conrado postea Imperatori, 1024. XIV. Jussu Episcoporum Germaniae ab eodem repudiatur, & postea recipitur, *ibid.*
- Gislebertus monachus Antifodorensis Sacrificio Missae impedit Roberti Gallorum Regis in castrum S. Germani impressionem, 998. VI.
- Gislerus Archiepiscopus Magdeburgensis moritur, 1003. XI.
- Gislerus, vel Gislerus, Merspurgenis Episcopus ab Ottone secundo ob vitæ probitatem Archiepiscopus Magdeburgensis constituitur, 938. VIII. Malis artibus promotus dicitur, 938. XVII. Ab Adamo Chronographo de sanctitate laudatur, 938. XVIII. Winulorum apostolus fuit, *ibid.* Accusatur de possessione duplicis parochiae, 999. XII. Giulia Transilvaniae Princeps a Stephano Hungariae Regi bellum ob fidem Christianam inferit, 1002. XV. Capitur & cum uxore fit Christianus, *ibid.*
- Gito presbyter Bertam monialem S. Hanegundis virginis inventricem obiurgat; & quare, 946. VII. Apud sacrum corpus per dies triginta duos in vigiliis perseverat, *ibid.*
- Glaber Rudolphus monachus Cluniacensis historicus, 992. XIII. 993. X. 996. VI. Quando floruerit, *ibid.* 996. XX. Reprehenditur, 996. XXV. Citatur, 996. XXXIV.
- Glaber Rudolphus Scriptor, 1001. VII. In asserto tempore mortis Conradi Imp. a librariis correptus, 1030. I. Saepius citatur.
- Glafcovia monasterium Angliae a S. Dunstano ereditum, 940. III.
- Gladium nudare Poloni sub lectione Evangelii; & quare & quando coeperint, 1041. XI.
- Glastingebiri monasterium in Anglia Regis Edgari privilegiis & Romani Pontificis diplomate munitur, 971. II.
- Globus aureus cum cruce superne posita Imperiale diadema est, idque per visum Benedicto VIII. ostentum, 1013. V.
- Gnecensis Archiepiscopus ab Ottone III. Imp. constituitur, 999. XII. Quos Episcopatus sub se habeat, *ibid.* Utrum a Papa Romano approbatus fuerit, *ibid.*
- Godefridus monachus Silentii nocturni conservandi causa furem sibi equum abducentem abire permittit, 936. XIII.
- Godefredus Archiepiscopus Burdigalensis interfecti consecrationis basilicae Salvatoris Lemovice in Galliis, 1029. VI.
- Godefridus Dux Lothariensis peste moritur, 964. XXI.
- Godecalcus Episcopus Frisingensis liberat suam concione a carcere Henricum foedifragum, 1005. II. & seq. Ejus ad Regem Henricum apostrophe, 1005. III.
- Godwinus potentissimus Angliae comes curat S. Eduardum Regem creari, 1043. II. Dat

- eidem Egitham suam filiam feminam sanctissimam uxorem, *ibid.*
- Gontius Abbas, 958. II.
- Gorbus de via Latina fingitur approbasse Leonis Octavi Constitutionem de restitutione bonorum Rom. Ecclesiae ad Imperium, 964. XXV.
- Gortyna, Civitas Graeciae, 961. VIII.
- Gorzia monasteriorum Metensium praestantissimum, 949. II.
- Goslinus Tullensis Episcopus interest Synodo Virdunensi, 947. I. Item Ingelheimensi, 948. III.
- Gotbaldus Angliae Episcopus in Scania praedicit, 980. XVI. Apud Suecos & Norwegos evangelizavit, *ibid.*
- Gotfridus Italus ad praedicationem verbi Dei in Wandaliam, Joanne XIII. ablegatur, 865. VIII.
- Gotfridus Viterbiensis matrice descripsit supplicium ab Augusta Ottonis Imp. uxore sumptum, 998. XII.
- Gothelmannus Episcopus ab Arnulpho Rhemeni iudex eligitur in eius causa, 992. XLI.
- S. Gothardus Episcopus Hildesemensis succedit Sancto Berwardo, 1022. XIX. Ad Concilium Moguntinum contendens, in via engerumenam sanat, 1023. VI. Moritur, 1036. II.
- Gotmannus a S. Oswaldo Wigorniensis Episcopo Abbas Beamstedensis Ecclesiae constituitur, 970. V.
- Gotfridus Dux subscriptione confirmat privilegium de iuribus & bonis Romanae Ecclesiae ab Henrico primo concessum, 1014. IX.
- Gradum civitas Fori Julii a Benedicto IX. pro pecunia subordinatur Patriarchati Aquilejensi, 1044. III. A Poppone Patriarcha occupata misere destruitur, & a Duce Venetorum restituitur, *ibid.*
- Grad castellum ab Adelberto Berengarii filio tenetur, 962. XIII.
- Graci a Northmannis caduntur, 1018. V. Datum Principem culeo insutum in mare praecipitant, 1022. II. Munera destinata ad Joannem XX. Papam, ut nomen universalis pro Constantinop. Patriarcha ab eo extorqueant, 1024. V. Quae mala experiantur propter interfectum Rom. Imp. 1034. XXX. A Northmannis ex Apulia pelluntur, 1041. II.
- Gracia mater haeresum, 968. XXXII. Terremota agitata, 986. IV.
- Graecus quidam peregrinus negans S. Jacobum pro Hispanis pugnare per visionem verum esse dicit, 1040. II.
- Graci Russorum classem superant, 941. V. In Luitprandum valde iniqui, 968. LVIII. Titulo litterarum Joannis XIII. offenduntur, 968. LXI. Legatos Apostolicos in carcerem abstrudunt, 968. LXI. Romanos mancipia appellant, & contemnunt, 968. LXVI. Vires Ottonis Imperatoris contemnunt, *ibid.* Sibi solis purpuram attribuunt, *ibid.* Fraude & mercede pallii usum Episcopis omnibus obtinent, 968. LXXXVI. Dolo Latinos cadunt, 969. II. Ab iisdem dolo crudeliter cadunt, 969. III. Nonnulli ex ipsis naribus truncati Constantinopolim remittuntur, *ibid.*
- Græcorum Episc. pessimo exemplo adulantur Nicephoro Imper. 964. XXXIV. Eorum arrogantia in contemnendis Occidentalibus Imperatoribus, 968. XXVI. Eorumdem levitas, & mos in jurando, 967. XLV. Eorum naturam versus Luitprandum luit, & Constantinopoli reliquit, 968. LXXXVII. Eorum Ecclesiae tributaria, 968. LXXXVII.
- Grammaticus quidam Vilgardus nomine, iuxta Ravennam haeresis feminator fraude dæmonum, 1000. IV.

Grando inaudita obruit Constantinopolim. Irangulato Romano Imp. 1034. XXX.
 Gratianopolis, civitas in Gallia, 994. II.
 Gratianus qui postea Gregorius VI. *Vide*. Joannes Archipresbyter S. Joannis ante portam Latinam.
 Gratianus Canonum & Decretorum collector, 1012. XIX.
 Gratianus Decretorum compilator citatur, 960. V. 964. XXI.
 Gratiolus Prænestinus fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Eccl. ad Imperium consensisse, 964. XXV.
 Gratiudo maxima in Deum Boleslai Poloniae Regis; & unde colligatur, 1020. VII. & *seq.*
 Gratiudo Joannis Zemiscis Imp. erga S. Theodorum patronum pro victoria contra barbaros obtenta, 971. XVII.
 Gravalona villa datur Novariensi Ecclesiæ ab Henrico Pio Imp. 1054. XI.
 Gregorius VII. concessit Henrico Aquilejensi Patriarchæ usum pallii in festo SS. Udalrici & Afræ, 993. VIII. Ejus ante Pontificatum nomen, 999. V. Ejus Epistola increpatoria ad Salomonem Hungariæ Regem, 100. XX.
 Gregorius VI. Pontifex Rom. *Vide*. Joannes Archipresbyter S. Joannis ante portam Latinam.
 Gregorius Albanensis Episc. adest Synodo Romanæ contra Joannem XII. congregatæ, 963. XIII. Alteri ab eodem contra Leonem pseudopontificem coacta, 964. VI. Reus peragitur ob manus impositionem pseudopapæ impertitam, 964. XI.
 Gregorius civis Romanus Ottonem III. Imp. per fraudem capere nititur, 1001. XV. Romanorum potentia subnixus, Benedictum VIII. Sede pelit, 1012. VI. Ab Henrico Germaniæ Rege expellitur, Benedicto restituito, 1013. IV.
 Gregorius Secundicerius Synodo supradictæ adversus Joannem XII. interest, 963. XII.
 Gregorius Episcopus & Bibliothecarius, 1012. III.
 Gregorius testis restitutionis bonorum monasterii S. Gregorii per Ingizomem factæ, 1019. VIII.
 Gregorius de Cella nova interfuisse fingitur Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium, 964. XXIV.
 Gregorius Tigrinus canonicus Aretinus, 1022. XX.
 Gregorius de Barono donationem facit monasterio Casamarii, 1030. XI.
 Gregorius Archinotarius Acta Constitutionis Leonis VIII. de restituendis Imperio bonis Rom. Ecclesiæ scripsisse fingitur, 964. XXIV.
 Gregorius tit. S. Anastasiæ presbyter Card. approbat diploma de unione monasteriorum S. Dominici & Casamarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Gregorius Basilii Apocauci famulus læthaliter agrotans oleo a S. Niconis theca a domino allato unctus curatur, 981. III. Recuperatæ sanitatis modum interrogatus explicat, *ibid.*
 Gregorius clericus legationem obit ad Benedictum IX. nomine Ducis & Patriarchæ Venetorum; & pro qua causa, 1044. III.
 S. Gregorius Prætor a S. Nicone discit eventum Bardæ Scleri in Oriente, 987. IV. A. Iliquando S. Niconi inimicus ob ludum phærxæ, eum convitiis oneratum ex urbe eiici præcipit, 987. V. Paralypsi percutitur, *ibid.* S. Niconem precibus revocat, & ab eodem e vestigio sanatur, 987. VII.

Gregorius Abbas Græcus pietate clarus, 990. V.
 Gregorius V. natione Germanus, antea Bruno appellatus Papa creatur, 996. V. Scribit Henrico Patriarchæ Aquilejensi, eique pallii usum in festis SS. Udalrici & Afræ concedit, 993. IX. Coronat Ottonem Imperatorem, 996. XXVII. Concilium Romæ celebravit pro statu Ecclesiæ stabiliendo, 996. XXXVI. S. Adalbertum Pragensem Episcopum ad gregem redire jubet, *ibid.* Germanis jus eligendi Regem Romanorum donat, 996. XXXVIII. Qua occasione Electionem hujusmodi constituerit, 996. LII. Dissolvit illegitimum matrimonium Roberti Regis Francorum, & Episcopos illi faventes poenitentia subicit, 998. I. Ob Arnulphi Rheimensis Archiepiscopi depositionem toti Francorum regno excommunicationem minatur, 998. V. Abbonem Floriacensem Abbatem a Roberto Rege Francorum Romanam missum humanissime excipit, *ibid.* & *seq.* Abbatia Floriacensi quale privilegium concesserit, 998. VI. & *seq.* Moritur, 999. I. Tempus Sedis, sepultura epitaphium, *ibid.*
 Grimizo Adelberti Italiae tyranni ad Nicephorum Imp. Legatus, 968. XXXIX.
 Guaimarus Princeps Salerni quadraginta Northomannis, ob liberatam ab eis civitatem, plurima munera offert, 1002. XVI. Quibus blanditiis eos apud se retinere conetur, & alios ad habitandum secum invitet, *ibid.* Conrado Imp. Capuano Principatu donatur, 1038. IX. Confirmat privilegia monasterii Cassinensis, & ablata restituit, *ibid.* Mittit Northomannos in auxilium Græcorum contra Sarracenos in Sicilia, 1038. XX. Impedit Averfanos ne arma corripiant contra monachos Cassinenses, 1045. VI.
 Gualtenus Episcopus in causa Arnulphi Rheimensis judex eligitur, 942. XII.
 Guarinus Abbas e Galliis excedens orationum causa totum orbem pervagatur, 977. VI. Venetias accedens & Petrum Viscolum Ducem conveniens, ab eodem rogatur pro suis delictis poenitentia sibi consilium dare, *ibid.* Jubet eundem saculum & Ducatum relinquere, *ibid.* Rursus cum sociis in Italiam redit, 977. VII.
 Guala tit. S. Equitii presbyter Card. subscribit diplomati de unione monasteriorum S. Dominici & Casamarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Guarnerus monachus Carnotensis subscriptione approbat libellum contra Megenardum intrinsum Abbatem, 1003. XVI.
 Gudesteus testis diplomatis Veremundi Regis restitutione hereditatis sancti Dominici martyris, 975. VII.
 S. Gudila Bruxellas transfertur a Carolo Lotharingæ Duce, 978. IV.
 Guido Aretinus monachus musica clarus floret, 1022. XX. A Benedicto VIII. Romam vocatur, ut musicæ peritiæ specimen edat, *ibid.* Scribit de sua vocatione ad Michaellem monachum Pomposianum, *ibid.* & *seq.* Micrologum suum de Musica Theodaldo Episcopo Aretino dedicat, 1022. XXIII.
 S. Guibertus monachus Gemblacense monasterium erigit, 946. V. Moritur, 963. XVIII.
 S. Guido Abbas Pomposianus licet a Simoniacis ordinatus, tamen moritur miraculis illustris, 1027. XIII. Ejus corpus Spiram transfertur ab Henrico II. Imp. *ibid.*
 Guido Berengarii filius vagus discurrit, 962. XIII.
 Guido Episcopus, 1028. V.
 Guido Honorii III. Papæ Capellanus scripsit diploma de unione monasteriorum S. Dominici

nici & Casamarii in Agro Sorano, 1030. XIX.
 Guido Episcopus creatur in causa Arnulphi Rheimensis judex, 992. XLI.
 Guido Pomposianus sanctitate claret, 993. VIII. Canonizatus, 993. X.
 Guillelmus, qui & Willelmus, Dux Aquitaniæ potentissimus, pro filio Imperium Romanum qua industria tentet, 1025. II. Coluit Fulbertum Carnotensem, 1025. III. Ejus pietas laudatur, *ibid.* Malliacense cenobium a fundamentis extruit, *ibid.* In viduos benignissimus, *ibid.* Frustra tentat animos Itolorum, *ibid.* Reperit caput S. Joannis Baptistæ & populo videndum exponit, 1025. IV. Quæ dona acceperit a Canuto Magno Anglorum & Daniæ Rege, 1029. XVI. Marrialem Apostolum debere appellari probat, *ibid.* & *seq.*
 Guillelmus Dux Northmannorum in Gallia Christianus, 998. VII.
 Gunderedus Northmannorum Dux classe Galliciæ invadens ferro & flamma obvia quæque destruit, 968. VIII. Cum suis ad interfectionem deletur, *ibid.*
 Guillelmus S. Benigni Abbas, *Vide*. Willelmus.
 Guillerimus auctor Fulbertum Carnotensem spiritu prophetico præditum asserit, 1007. II. Scripsit ejusdem vitam, 1028. V. & *seq.*
 Gundisalvus Sancius Castellæ Comes prouocet S. Jacobo Apostolo Northmannos ad interfectionem delet, 968. VIII.
 Guimundus Archiepiscopus Averfanus scriptor, 1035. IV.
 Guillelmus, five Willelmus, Tyrius scriptor, 1009. X. Sæpius citatur.
 Gundisalvus Episcopus confirmat diploma Veremundi Regis de restituta hereditate S. Dominici martyris, 975. VII.
 Gunild Haraldæ Danorum Regis uxor baptizatur, 949. II.
 Gunichil Episcopus Angliæ in Norvegiam proficiscitur a Rege vocatus, 1028. VII.
 Guntharius Herolfesfeldensis Abbas confirmat donationis diploma Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imp. concessum, 962. XI.
 S. Guntherus eremita, S. Stephani Hungariæ Regis cognatus, moritur, 1045. III.
 Guntharius Comes subscribit Ottonis Imp. diplomati donationis Romanæ Ecclesiæ concessio, 962. XI. Contra Græcos cum exercitu mittitur, 969. II.
 Gylas Turcarum Dux Constantinopolim Baptisti gratia veniens, a Constantino Imp. honoribus & divitiis auctus domum revertitur, 958. II. Hierotheum monachum Turciæ Episcopum electum secum assumit ad conversionem Gentilium, *ibid.* Fidem servat & Christianos captivos redimens in libertatem vendicat, *ibid.*

H

H Abdarrahman hujus nominis IV. Sarracenorum Rex maximo proelio vincitur a Ramiro Hispanorum Rege 938. I. Cordubam rediens Christianos rursus persequitur, 938. II.
 Haddalla Rex Toleti Theresiam Alphonfi Regis Legionensis, fororem cum sponsione se Christianum futurum, accipit uxorem, 1010. IV. Perjurus factus virginem opprimit, & domum remittit, *ibid.*
 Habitationis S. Pauli anachoretæ in monte Latro descriptio, 956. VII. & *seq.*
 Habitus & mores diversi inter Latinum & Græcum Imp. 968. LI.

Hadrianus Sedis Apostolicæ Scriptorius scripsit diploma Marini Papæ concessum monast. S. Vincentii ad Fontes Vulturini, 944. XXIX.
 S. Hadrianus martyr cum Angelo visus præcedere Henrici Primi Imper. exercitum, 1022. V.
 Hadrianus tit. S. Callisti,) Interfuit Synodo
 Hadrianus tit. Lucinæ,) Rom. contra Jo-
 Hadrianus alius,) annem Duodeci-
 Hadrianus item alius,) mum collectæ,
 963. XIII.
 Hadrianus presbyter Card. litteras nomine Synodi scriptas cum Benedicto Cardinali Diacono ad Joannem Papam fert, 963. XXV.
 Hadrianus tit. S. Mariæ,) Interfuit Syno-
 Hadrianus tit. S. Laurentii) do Romanæ con-
 in Lucina,) tra Leonem pse-
) udo pontificem
) collectæ, 964.
) VI.
 Hadumarus Abbas Fuldenis, 947. II. Fuldense monasterium igne consumptum restaurat, *ibid.* Brunonis Archiepiscopi Colonien- sis ad Agapitum Papam pro pallio Legatus, 953. III.
 Hæresis est, ob peccata, clavium amitti potestatem, asserere, 963. XXXVII.
 Hæresis Berengariana in Galliis gliscit, 1004. V. A Roberto Francorum Rege suppressa post ejus obitum rursus emergit, 1035. I. & *seq.* A Leone IX. primo omnium duobus Conciliis damnata, 1035. VII.
 Hæresis nova in Galliis a Synodo Silvanestensi debellatur, 992. LIV. Alia Iconomachia nova in Galliis per rusticum quemdam phreneticum disseminari cœpta, 1000. II. Ejus principium & finis, *ibid.* Alia apud Ravennam demonum arte per Vilgardum quemdam Grammaticum spargitur, 1000. IV.
 Hæresum mater, & nutrix Græcia, 968. XXXII.
 Hæretici tredecim Manichæi incendio traditi inter globos flammarum errorem fatentur, 1017. IV. Alii in monte forti Longobardorum castello perverissimi, & obstinatissimi, 1027. VIII. Nonnulli ex iis a catholicis capti comburuntur, *ibid.*
 Hæretici recentiores ab Auctore levitatis & mendacii perstringuntur, 992. XXXVI.
 Hæreticorum hostis implacabilis semper fuit Clerus Romanus, 1016. V.
 Hæreticus in Sede Rom. non potest federe, impius ita, 963. XL.
 Hæretici antiqui cur in Conciliis audiendi fuerint ante damnationem, moderni non sint audiendi, 1035. IV. Immerito Rom. Eccl. vitio vertunt, quod ipsa Pontifices a tyrannis intrusos coacta sit tolerare, 1033. IV. Ab Auctore compellantur, *ibid.*
 Haloa, five Haila fluvius Slavoniæ, 971. XII.
 Hamburgensis Ecclesia privilegia ab Agapito Papa innovata, 949. I. & *seq.* Præfectura Daniæ Cismarinae augetur, 949. III.
 Hamburgum metropolis Danorum, Sueonum, & Slavorum, 1013. VII.
 Hamerstein castrum supra Rheni litus, 1020. II. Haraldus Ottoni Daniam invadenti occurrit, & strenue resistens vincitur, 949. II. Sub conditione propagandæ Christianitatis ab Ottone Regnum recipit, *ibid.* Cum uxore & filio baptizatur, *ibid.* Miraculo in fide sta-

stabilitur, & idola e regno proicit, 949. IV. In proelio contra Christianorum hostem vulneratus moritur, 980. X. & seq. Ejus Epitaphium, 980. X. Quotannis regnavit, *ibid.*

Haroldus primus Slevichenfis Episc. ab Adal-dago Hamburgensi Archiepisc. consecratur, 949. II.

Harduvigus, vel Harduicus Longobardorum tyrannus ab Henrico Germaniae Rege pel-litur, 1005. I. Invidet eidem coronam Im-perialem, 1013. II. Comitatum petit, *ibid.* Recedente in Germaniam Imperatore, rur-sum arma corripit, 1014. III. Vercellen-sim civitatem invadit, *ibid.* Novariensem. Eccl. quantis damnis affecerit, 1014. XI.

Hartbertus Curienfis Episc. S. Udal-ricum ad exercitum Ottonis proficiscentem pacis causa, comitatur, 954. III. Subscri-bit diplomati donationis Ottonis Imp. Rom. Eccl. factae, 962. XI.

S. Hartuivius Salisburgensis Archiep. diem ob-it, 1023. VI.

Hartra, locus Franciae, 968. XLIX.

Hartuviges subscribit diplomati donationis ab Otone Imp. Romanae Ecclesiae factae, 962. XI.

Hasslegum pagus Reinberni Russiae Apostoli pa-tria, 1008. X.

Hebraus quidam Domnolus nomine S. Nilum Danieli prophetae comparat; & quare, 976. IX.

Hecil Germanus auctor tumultus inter Ger-manos & Romanos, 1014. II. Capitur, *ibid.*

Hedaby, locus Daniae, ubi ab iisdem re-bellantibus Legati Ottonis Regis sunt inter-fecti, 949. II.

Heimbodesheim, villa Alemanniae, 963. XI.

Helgaldus monachus Abbonis Floriacensis mo-nasterii Abbatis vitam scripsit, 998. II. Quid de Silvestro Secundo scribat, 999. VII.

Heldebertus monachus Cluniacensis per visio-nem videt Benedictum VIII. S. Odiloni pro-cumbentem, & pro liberatione dat purgato-rio gratias agentem, 1024. II.

Helsingburgh, locus juxta mare Balticum, trajectio in Daniam apud, 980. XVI.

Helena Graeca Ottoni III. desponsata, & per fraudem Uludomiro Regi Rufforum nupta, eundem ad fidem perducit, 1008. X.

Helveldi Slavoniae populus, 971. XII.

Helgaldus historicus, 1029. I. Orationes fun-dit ad Deum pro anima Roberti Regis Fran-corum, 1023. XIV. Saepius citatur.

Helmoldus historicus, 1012. VII.

Hemmo Werdenfis Episcopus roborat subscri-ptione privilegium de iuribus & bonis Ro-manae Ecclesiae, 1014. IX.

Henricus Germaniae Rex moritur, 936. I. Ejus sepulcrum, *ibid.* Duos Episcopatus erexit, & varia monasteria aedificavit, 936. II. Cuius Daniae Regem ad fidem convertit, *ibid.* Danos ab immolatione hominum re-vocavit, *ibid.*

Henricus Canisius antiquitatum indagator, 1001. XXI. 1023. VII.

Henricus Cancellarius vice Everardi Archi-cancellarii confirmat diploma monasterio S. Vincentii ad fontes Vulturini datum, 1002. I.

Henricus Bavariae Dux Ottoni III. Imp. in regno Germaniae quando successerit, 1002. I. Quare S. Heribertum Coloniensem Ar-chiepiscopum odio persecutus sit, 1002. VII. Nutritorem habuit S. Wolfgangum Episcopum Ratisponensem, *ibid.* Rex inauguratur, 1002. VIII. Ob clementiam singularem co-gnomento Pius appellatur, 1002. IX. Tagmo-nem virum vita praestantem subrogat Gille-

ro defuncto Archiepiscopum Magdeburgen-sim, 1003. XI. Contra Harduigum tyran-num in Italiam victor descendens, Papiae Rex coronatur, 1005. I. Conjuracione Papien-sium in discrimen adducitur, *ibid.* Ob tu-multus in Germania excitatus cogitur in pa-triam redire, *ibid.* Godescalci Frisingensis Episcopi concione permotus Henricum Mar-chionem faedifragum carcere liberat, 1005. II. Conqueritur in Tremonensi Synodo de reformatione Ecclesiae Christianae, & Episco-pos ad ejus reformationem hortatur, 1005. IV. In Synodo Francfurdenfi rogat Bam-bergensem civitatem Episcopatum illustrari, 1006. I. Episcopus locuturus humi se prosternit, *ibid.* Erectus a Willegiso Moguntinenfi ora-tionem habet, & qualem, 1006. II. Accusat improbitatis Henricum Wirceburgensem Epi-scopum, *ibid.* Eundem rogante Heriberto Colonienfi in gratiam recipit, 1006. III. Visionem in somno videt, & conturbatur ob ejus perplexitatem, 1007. I. S. Romualdum Abbatem S. Emmeranni propriis hu-meris ad sepulturam defert, 1007. VIII. Accipit de oleo quod Romae in Ecclesia sca-turitur, 1010. II. Acerrimus fuit Ecclesia-rum defensor, *ibid.* Accusat in Synodo Bam-bergensi Theodoricum Metensem Episcopum; & quare 1011. I. Excipit Benedictum Pa-pam VIII. Sede pulsus, 1012. VI. Romam venit, 1013. II. Quos Principes ad-versarios passus sit, *ibid.* Benedictum VIII. Sedis suae restituit expulso invasore, 1013. IV. Ab eodem Imperiali corona donatur, *ibid.* 1014. I. Eandem Cluniacensibus dono mittit, 1013. XV. Obtinet a Benedicto Pa-pa restitutionem fratris Arnulphi in Sede Ravennate, & ejectionem Etheberti inva-soris, 1014. II. Papienses benignitate sua in fidelitate retinet, 1014. III. Quarit a Clero Romano cur post Evangelium Sym-bolum non cantet; & quale responsum ac-ceperit, 1014. IV. & seq. Perfidit Bene-dictum VIII. ut in posterum illud cantari jubeat, 1014. V. Eidem privilegium dat am-plissimum de terris & bonis Ecclesiae Rom. 1014. VI. & seq. Idipsum subscriptione con-firmit, 1014. VIII. Novariensem Episco-pum privilegio donat, 1014. X. & seq. Confirmat privilegia monasterii Cassinen-sis, 1014. XII. In Germania revertitur, 1014. XIV. Cultor fuit Sanctorum viro-rum, *ibid.* A S. Poppono Stabulensi Ab-bate correptus propter ludos histrionum humiliter, obedit, *ibid.* S. Odilonem Clu-niacensem Abbatem quanti fecerit, & quan-tum amaverit, 1014. XV. Quibus eum donis cumulaverit, *ibid.* Walonem Corbejensem Abbatem improbum deponi curat, 1015. I. Monasterium Paderbornense extruit, *ibid.* Mersepurgensem Ecclesiam in Episcopatum erigit, & plurimis donis exornat, 1015. II. & seq. Rodolphum Guiscardum North-mannorum Ducem bene excipit, & mune-ribus ornat, 1018. VI. Offert Ecclesiae Ro-manae civitatem Bambergensem, 1019. II. Eandem consilio Pontificis in Episcopatum erectam plurimis donis ditavit, 1019. III. Irascitur S. Heriberto Colonienfi Archiepi-scopo; & quare, 1020. I. & seq. In somno prohibetur peccare in sanctum virum, 1020. III. Reconciliatur eidem, & errore humilis fatetur, 1020. IV. Per Ep-onem Bambergensem Episcopum monitus, rursus pro delicto in S. Heribertum com-misso poenitentiam agit, 1021. II. Maximo exercitu instructus contra Graecos in Italiam contendit, 1022. I. Invitat ad se S. Romualdum, 1022. II. Eundem venientem

vc-

veneratur 1022. IV. Theodosio Imp. quo-modo & quare comparetur, *ibid.* Euchari-stia milites ante proelium munire solitus, & Sanctorum invocationibus vacare, 1022. V. Quos Sanctos sibi devotiores habuerit, *ibid.* Jubet Atenulphum Cassinensem Ab-batem, & Principem Capuanum, fautores Graecorum capi, *ibid.* Trojam Graecorum civitatem obsidet, 1022. VI. Eandem in deditationem accipit, 1022. VIII. Capuam. Pandulpho Tianseni Comiti donat, 1022. IX. Meli nepotibus comitatus honorem con-cedit, *ibid.* Cassini agrotans a S. Benedi-cto, quem ibi corporaliter existere dubita-bat, quomodo curetur, 1022. XI. Monachis visionem & modum suae curationis aperit, & tres lapillos per urinam ejectos ostentat, 1022. XII. Gratiitudinis ergo S. Be-nedicto plurima munera offert, *ibid.* & seq. Ventram castrum ejusdem monasterii ditioni subdit, 1022. XIII. Scripta, S. Benedicti corpus Cassini requiescere negantia, igni tra-dit, & ubique abolet, 1022. XIV. Unde primum coeperit ergo S. Benedictum amore flagrare, 1022. XV. Cum Roberto Fran-corum Rege colloquium habet, 1023. II. Eundem & aulicos amplissimis donis hono-rat, *ibid.* Praevenerit Robertum visitatione, 1023. III. Moritur, 1024. VIII. Chane-gundam uxorem parentibus illibatam red-dit, & virginem, *ibid.*

Henricus Roberti Francorum Regis filius fe-cundogenitus, 1028. I. Quibus vitis praedi-cus fuisse dicitur a calumniatoribus, 1028. IV. A Patre Rex Rhemis coronatur, *ibid.* Cum fratre Roberto & matre Constantia contra patrem conspirat, & bellum movet, 1031. I. Patri reconciliatur suasu Willemi Abbatis, *ibid.* Eidem in regno succedit, 1033. XV. Odelricum Lingonensem Archi-diaconum ad Sedem Lugdunensem transfert, 1034. XXVII. Haesum Berengarianam a patre sopitam & rursus emergentem, totis viribus extingere conatur, 1035. I. A Du-rando Leodiensi Episcopo monetur, ne id sine consilio Episcoporum tenet, 1035. II.

Henricus Ottonis Regis Germaniae frater cum Ducibus Francorum & Lotharingiae contra fratrem conspirat, 938. X. Divinitus fra-tris precibus a paucis in fugam ventur, *ibid.* A fratre veniam & Ducatum Burgun-diae obtinet, 939. III.

Henricus Marchio per duellum liberatur ab Hen-rico Rege & carcere intercessione Godescalci Episcopi Frisingensis, 1005. III.

Henricus scriptor, 954. XII.

Henricus Wirceburgensis Episcopus aspirat ad Archiepiscopatum erigendum in sua Eccle-sia, 1006. I. Accusatur in Synodo ab Hen-rico pio Germaniae Rege improbitatis, 1006. II. Excusat se per Capellanum, cur ad Synodum non venerit, *ibid.* Intercessione Heriberti Colonienfis Regi reconciliatur, 1006. III.

Henricus Canisius Ingloftadiensis Academiae professor Relationem Luitprandi Episcopi de sua Constantinopolim legatione typis mandat, 968. VI.

Henricus, sive Herineus, Praepositus Euro-nensis renovat Ecclesiam S. Martini, 1033. XII.

Henricus Episcopus Augustanus in bello caedi-tur, 983. XII.

Henricus Imp. Sanctorum numero adscriptus, 1024. XI.

Henricus Aquilejensis Patriarcha potestatem ob-tinet a Gregorio VII. pallium induendi in festo SS. Udalrici & Afrae, 993. III.

Henricus Dux Lotharingiae, Sacri Imperii

Ann. Eccl. Tom. XXI.

Marchio Elector spondet fidelitatem pro Ot-tone IV. Imp. Rom. Ecclesiae, 996. LIX.

Henricus Comes de Kuke Elector idem appro-bat, *ibid.*

Henricus II. Imp. patri Conrado in regno Germaniae succedit, 1039. I. Ab Ovone Pan-noniae tyranno obsides & partem regni ac-cipiens, in Germaniam redit, 1033. III. In publico Concilio omnibus, qui contra se deliquerant veniam dedit, *ibid.* Nuptias ce-lebrat, *ibid.* Histriones tamquam nulli rei idoneos absque praemio dimittit, *ibid.*

Henricus schismaticus Imp. contra Gregorium VII. se opposuit, 999. V.

Herbertus monachus reprobat subscriptione Me-genardum pseudoabbatem, 1003. XVI. Item alius, *ibid.*

Herbertus electus Archiepiscopus Colonienfis Ottonem III. Beneventi accedit, 998. XIV. Investituram petit & accipit, *ibid.* Romam contendit, & pallium a Gregorio V. obti-net, *ibid.*

Hereditas Sarraceni martyris a Ranimiro Prin-cipe illicite occupata, a Vermundo Rege in libertatem vindicatur, & locis piis at-tribuitur, 975. V.

Heribertus & Lisojus genere nobilissimi apud Aurelianos haesum Manichaeam propagant, 1017. I. De ea inquisiti in Concilio publi-ce fatentur, 1017. II. Exponunt capita suae opinionis, 1017. III. Cum focis igni com-buruntur & in cinerem rediguntur, 1017. IV. Inter flammam errorem, fatentur, *ibid.*

Heribertus pro Arnulpho Rhemenfi Archiepi-scopo ad Joannem XV. legatione fungitur, 991. I. Moritur, 943. II.

Heribertus Heriberti Comitis filius a Marino Sedis Apostolicae Legato vocatur, ut a cri-minibus objectis se purget, 948. X.

Heribertus Mediolanensis Archiepiscopus Con-rado Imp. rebellis, 1037. I. Captus fuga labitur, & denuo obsidetur, *ibid.*

Heribertus Episcopus eligitur iudex in causa Arnulphi Rhemenfis, 991. XLI.

Hericus Trevirensis Archiepiscopus ad Syno-dum Romanam venit contra Joannem Papam XII. collectam, 963. XXIV. Moritur peste, 964. XXI.

Hericus Saccorum Rex Daniam invadit innum-erabili exercitu, 980. XIII. Eandem ob-tinet Rege eorum pulso, *ibid.* Moritur, 980. XV.

Heribertus Colonienfis Archiepiscopus & Can-cellarius approbat diploma datum ab Ot-tone III. Imp. Ecclesiae Novariensi, 1001. XI. Ottoni exercitum subministrat ad vindicandam a Romanis acceptam injuriam, 1001. XV. Eidem auctor est ut pro victoria obtentis monasterium aedificet, 1001. XVII. Corpus Ottonis Aquisgranum detulit, 1002. VII. Cur Henrico Regis invidus fuerit, *ibid.* Henricum Wirceburgensem Episcopum Regi Henrico reconciliat, 1006. III. Subscriptio-ne confirmat privilegium de bonis Romanae Ecclesiae, 1014. VIII. Henricum Imp. in-festum sentit, & quare, 1020. II. Eidem mirabiliter reconciliatur, 1020. IV. Obitum suum Imperatori praedicit, 1020. VI. Diem claudit extremum; & quando clausit, 1021. I.

Hermannus Ducis milites prae S. Pauli violen-ter occupantes fulmine pereunt, 999. XIV.

Hermannus Contractus crasse in astricto ob-itus tempore Ottonis III. Imp. ab Auctore arguitur, 1001. IX. Bene nominat Joannem XVI. quem alii XVII. & quare, 1003. X.

Hermannus Dux Ottonis Imperatoris, 968. I. Hermannus clericus Wormatiensis commen-datur per Formatum Trevirensi Episcopo, 1012. XIX. V v v v Her-

ermelandus Regensis Episcopus interest Synodo Romanæ contra Joannem Duodecimum congregatæ, 963. XIII.

Hermannus Hamburgensis Archiepiscopus petit & obtinet pallium a Benedicto IX. puero Pontifice, 1033. VII. 1034. XXVII. Moritur, & Alebrandum habet successorem, 1036. I. & seq.

Hermannus Alemanniæ Dux peste perit, 1038. X.

Hermenfridus rerum Ecclesiasticarum occupator a Carolo Lotharingæ Duce bello urgetur, 978. IV. Tradit ei corpus S. Gudilæ, *ibidem*.

Heroldus Salsburgensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Hervilius Britannicæ Episcopus consecrat contra voluntatem Cleri & monachorum Carnotensium Megeardum intrusum Abbatem, 1003. XVI.

Hevelberg sedes suffraganea Magdeburgensis Archiepiscopatus, 971. XI.

Heunzo pincernarius subscribit privilegio de bonis & juribus Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Hidda mater Geronis Archiepisc. Colonienfis Jerusalem peregrinata ibi moritur, 965. X. S. Hieronymi locus de auctoritate orbis majore quam Urbis explicatur, 992. LX.

Hieronymus quidam rusticus cum S. Benedicto per visionem colloquitur; & quare, 1045. VII.

Hierotheus monachus a Theophylacto Patriarcha Turcæ Episc. creatur, & multos ad Fidem ex iis perducit, 958. II.

Hilara, fluvijs Alemanniæ, 954. III.

Hildebaldus Transrhæniensis, qui Mitnegardomurdenfis Episc. interest Synodo Virdunensi, 947. I. Item Ingelheimensi, 948. III.

Hildericus Antistes dat licentiam Tagmoni Archiepiscopo Magdeburgensi, ut a Willegiso Moguntino consecratur, 1003. XI.

Hildebertus Ottonem Regem consecrat, 936. II. 937. IV. & seq. Ejus insignes virtutes, 937. V. Ottoni mysteria ornamentum regium explicat, 937. VI.

Hildebrandus Benedicti VI. Papa pater, 972. II.

Hildebrandus Comes Soranus cum fratribus monti Cassino medietatem lacuum Taurini & Juliani offert, 984. II.

Hildegarius Bellovacensis Episcopus a Marino Sedis Apostolicæ Legato ad purgandum se vocatur & quare, 948. X.

Hiltegart Comitissæ Riuini Comitissæ uxor, 972. VIII.

Hincmarus confutatur ab Anstoro in opinione de decretis Romanorum Pontificum, 992. LVI.

Hippolitus Episcopus Siciliensis quodnam de Sarracenis vaticinium scriptum reliquerit, 963. XLVI. 968. LI.

Hispani Christiani pessima consuetudine cum Sarracenis connubia incurrunt, 1010. IV. Sapius ope S. Jacobi victoriam contra Mauros obtinuerunt, 1040. II.

Hispaniarum status luctuosus, 967. III. 998. VIII.

Histriones tamquam nulli bono utiles ab Henrico II. Imperatore spernuntur, 1043. III.

Homines nonnulli in Galliis igni divinitus correpti pereunt, 945. IV. Ad sacra loca fugientes liberantur, 945. V.

Homar Sarracenorum Princeps Christianos persequitur; & quando templum Sepulcri Dominici dicatur destruxisse, idque a Christianis restauratum esse, 1009. X.

Honor ingens & veneratio S. Romualdo ad Henricum Imp. venienti exhibita, 1022. IV.

Honestus Abbas B. Apollinaris monasterii Clavensis Petro Ravennatenfis Archiepiscopo succedit, 954. IX. 971. XIV. S. Romuald. habitu monastico induit, *ibid.* Synodum Mutinæ celebrat, & qua de causa, 973. VIII. Reliquias SS. Ursicini & Probi in Basilicam a se extractam transfert, 974. II.

Honorius Papa III. unit monasterium S. Dominici cum cœnobio Casemarii, & quare, 1030. XII. Subscriptione propriæ manus de ea datum diploma roborat, 1030. XVIII. Aliud dat consecrata a se Casemarii Ecclesiæ & indulgentiis concessis, 1030. XXIII. & seq.

Horologium Magdeburgense a Gerberto postea Silveitro Secundo, conficitur, 999. VI.

Hospitia Romæ adificat S. Stephanus Rex Hungariæ pro Hungaricis peregrinis, 1002. XIV.

Hotar Leovigenfis Episcopus accedit ad Synodum Ingelheimensem, 948. III.

Hubertus Berengarii tyranni Cancellarius subscribit diplomati ab eodem monasterio sancti Vincentii ad Fontes Vulturini concessio, 951. II.

Hucbaldus monachus Orbacensis divinitus contra Hunnorum in se tyrannidem induratur, 937. III. Sapius gladiis & telis petitur, & illæsus manens Deus creditur, *ibid.*

Hucbertus Parmanensis Episcopus subscribit donationis diplomati ab Otone Imp. Romanæ Ecclesiæ concessio, 962. XI.

Hugo cum Artaldo in Synodo Suesionensi contendens restituitur, Artaldo deposito, 941. I. Frodoardum a patre in exilium ejectionem restituit, *ibid.* Pallium a Stephano Papa accipit, 942. I. Eidem per Artaldum de Archiepiscopatu Rhemenfis negotium facessit, 943. II. Rursum Artaldo restituito eicitur, & cum eodem in Synodo Virdunensi contendit, 947. I. Ad secundam Synodum Virdunensem evocatus venire renuit, 947. II. Subdole commendationem Agapiti, Papæ surripit, 947. III. Ad Castrum Mospon veniens in Synodum ingredi recusat, 948. II. Litteras Apostolicas per clericum suum eo mittit, *ibid.* Synodice condemnatur, 948. VI.

Hugo Germanus cum duobus sociis excitat Romanos contra Germanos, 1014. II. Capitur, *ibid.*

Hugo Comes Arelatenfis Romam capere tentans fame & aliis miferiis coactus cum Alberico pacem init data eidem filia pro uxore, 936. V. XI. Bosonem fratrem contra se conspirantem in carcerem conjicit, 936. V. Manassem Arelatensem Episcopus præter fas pluribus Ecclesiis præficit, 936. VII. Perpetuo bello cum Alberico principe conflictatur, 942. II. Expellitur, *ibid.* Filiam suam filio Constantino VIII. Imp. jungit, 944. III. Classem adversus Sarracenos a Constantino Imp. legatione petit, & accipit, *ibid.* Victoria potitur adversus Sarracenos, 944. V. Fraxinetum expugnat, *ibid.* Cum Sarracenis fœdus init, & quare, *ibid.* Cedit Lothario filio Regnum, 945. I. Et quomodo, *ibid.* Cum omni thesauro suo in Burgundiam proficiscitur, *ibid.* Monasterium S. Petri in Burgundia magnificum extruit, *ibid.* Monachus fit, *ibid.* Ratherium Veronensem Episcopus e Sede depulit, & quare, 954. X.

Hugo Capetus Rex Francor. improbe a quibusdam ignobilis fuisse asseritur, 1001. II. Ejus & stirpis illius in Deum & Sanctos magna pietas, 1029. I. Eiusdem ad Robertum filium pia & sapiens admonitio, 1029. II.

Hugo Comes vel Princeps Franciæ Ludovicum

cum Caroli Simplicis filium ex Anglia ad suscipiendum paternum Regnum revocat, 936. III. Eundem dolo suo a Northman. comprehensum ad quidvis sibi concedendum adigit, 945. VI. In Synodo Ingelheimensi ab eodem accusatur, 948. IV. In Synodo Trevirensi jussu Ottonis Regis excommunicatur, 948. X.

Hugo Marchio Hetruriæ Ottoni III. Imper. conjuratione civium Romanorum laboranti succurrit, 1002. III. Marchiam Camerini cum Spoletano Ducatu Imperatori cedit, *ibid.* Capuani Principis cædem ulciscitur, *ibid.* Ejus parentes, 1002. IV. IX. Patrem nunquam prius visum puer cognoscit, & matrem a criminis suspicione liberat, 1002. V. & seq. Benignus in agricolas, 1002. VI. Moritur, 1002. VII. Septem monasteria, construxit, 1002. VIII. Ejus epitaphium, 1002. IX. Dotat monasterium & Ecclesiam S. Mariæ Florentiæ a matre Willa extructam, *ibid.*

Hugo Marchio in Monachos Cassinenses munificus, 986. III.

Hugo Dux Parisienfis Rex Francorum creatur, 987. I. Cognomento Capetus dictus, 987. II. Ejus genus & nobilitas contra calumniosos asseritur, *ibid.* Ex promissione S. Valerici ad Regnum promotus, *ibid.* Carolum Lotharii Regis filium ob nobilitatem ad Archiepiscopatum Rhemensem promovet, 990. VII. Eundem Synodali judicio fubicere cogitat, & quare, 991. I. & seq. Accusatorias litteras contra eundem ad Joannem Papam XV. dat, 991. II. Ejus vafrum in deponendo Arnulpho consilium, 991. XI. S. Majolum plurimum coluit, 993. XI. Legationem ad Joannem XV. mittit ut in Gallias veniat, 994. I. Quanti fecerit auctoritatem ejusdem, 995. XII. Moritur, 998. I.

Hugo miles ægotans cum diabolo colloquitur, & eundem signo crucis fugat, 1027. VIII. Moritur, *ibid.*

Hugo Roberti Francorum Regis filius primogenitus, moritur, 1028. I. Quantum sui desiderium reliquerit, 1028. II.

Hugo Turonensis præsul cur recuset Ecclesiam a Fulcone Andegavenfi constructam consecrare, 996. XXI. Quam in Fulconem dicat, *ibid.*

Hugo Episc. Ostiensis & Velitrenfis approbat diploma de unionem monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.

Hugo Antifiodorensis Episcopus solus ex tota Burgundia Roberto Gallorum Regi inhaeret, 998. VI.

Humilitas maxima Ottonis M. Imperatoris erga S. Udalricum 971. VI. Alia Eupraxii maxima ex maxima superbia, 976. VII. IX. Alia ingens S. Adelberti Pragenfis Episcopi, 983. XXII.

Humilitas ingens & reverentia Roberti Regis Francorum erga Episcopos, 1004. II. Item Henrici Pii Regis Germaniæ mira, 1006. I. 1014. XIV. 1020. V. 1023. III. Item S. Odilonis Abbatis Cluniacensis, 1022. XVI. S. Chunegundis, 1025. I.

Humilitatis laus, 1004. II.

S. Hunegundis virgo reperitur, 946. VIII. Miracula operatur, *ibid.* Lumine divinitus circumfulget, *ibid.* Publica Synodo dies ei solemnibus annua constituitur, 954. V.

Huna, Ethelredi Anglorum Regis militiæ Princeps de Danorum insolentia queritur, 1012. XIII. Auctor est Regi, ut omnes uno die jugulenter, *ibid.*

Hungari quanta celebritate colant festum Assumptionis B. Virginis, 1002. XII.

Hunni Italiam magno clade afficiunt, 937. L. A Maris & Pelignis per insidias oppressam vitam cum præda amittunt, *ibid.* Gallias invadunt, *ibid.* Rursum Italiam invadere minitantes a Berengario pecunia retinentur, 949. VI. Iterum in Germaniam numerosissimo exercitu irrumpentes ab Otone caduntur, 955. V. Ecclesiam S. Afræ incendunt, & alia mala perpetrunt, *ibid.* Cetera *Vide in voce Ungari.*

Hungarica Ecclesia quantum floreat sub S. Stephano Rege, 1002. IX. & seq.

Hungariæ Regnum B. Mariæ Virginis a S. Stephano dedicatum, 1002. XII.

Hyacinthus S. R. E. Cardinalis S. Rudensium Compustellanum Episc. in numerum Sanctorum refert, 977. XI. Bontifex creatus, & Cælestinus III. appellatus eadem Acta confirmat, *ibid.*

Huzis approbat privilegium & confirmat de bonis & juribus Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

Hydrunus Sedes fit Archiepiscopalis, & quare, 968. LXXXIV.

Hymnus Fulberti Episcopi Carnotensis, 1007. III.

I

Jacobus Sirmundus Arvernus Societatis Jesu presbyter vitam S. Pauli anachoretæ primus e Græco in Latinum vertit, 956. VIII. Item Sancti Niconis Armeni, 961. IV.

S. Jacobus Apostolus pro Hispanis contra Mauros pugnare visus; & quomodo probetur, 1040. II.

Jacobus Olaph Regis Suecorum filius, 980. XV.

Januarius tit. S. Cæcilie fingitur consensisse Constitutioni Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imper. 964. XXV.

Januensis civitas in Alpibus Cocciis constituta a Sarracenis improvise capta quanta passâ sit, 936. VI.

Iconoclastiæ hæresis in Gallia per rusticum quemdam excitatur, 1000. II. Ida S. Brunonis Russorum Apostoli mater, 1008. IV.

Idola apud Polonos jussu Meizidai Principis confringuntur, 965. VII.

Jejunium indicit Otto Rex Germaniæ antequam cum Hunnis confingat, 955. VII. Aliud triduanum injungit S. Gerardus Bromiensis Abbas Arnulpho Flandriæ Marchioni pro recuperanda sanitate, 959. V. Aliud jure S. Ambrosii præter diem Sabbati & Dominicum, 980. XI. Aliud Sabbati Manichæorum quare institutum sit, 980. IX.

Jejunium sextæ & septimæ feriæ propter fragilitatem mortalium a pristina severitate declinavit, 1034. V.

Ignavia Imperatorum Græcorum a Luitprando Nicephoro Imperatori exprobratur, 968. XVII. XXVII.

Ignis in Gallia homines divinitus corripit, & paulatim consumptos necat, 945. V.

Ignem maximum S. Bonifacius Russorum Apostolus ingreditur, & illæsus egreditur, 1008. VI.

Imagini Christi applicatum velum effigiem ejus exprimit, 944. XVI.

Imago Salvatoris die Veneris & Sabbati Sancti a Judæis illudatur, 1017. VI.

Imago Christi Edessa Constantinopolim translata & qua occasione, 944. V. Dum Edessa auferretur magnæ tempestates ortæ, 944. VIII. Quan-

Quando cum epistola Christi Constantinopolim delata, 944. XII. Qua pompa advecta, *ibid.* Quomodo & a quibus Constantinopoli excepta, *ibid.* Cum epistola in Regiam deferretur, 944. XIV. Romam perlata ubi colatur, 944. XV.
 Imago divæ Virginis a Joanne Zemisce de Bulgaria triumphante curru triumphali imposta, 971. XVIII.
 Imago Salvatoris quando nummis aureis, & aliis monetis Græcorum primum cœperit imprimi, *ibid.* Quis illius auctor, *ibid.*
 Imago Dominica in Synodo Wintoniensi clericos incontinentes contra monachos insurgentes miraculose reprehendit & confundit, 975. XII. Principes in Sancti Dunstani sententia confirmat, *ibid.* Alia Romæ juxta Sepulchrum Ottonis secundi Imperatoris honorabilis, 983. XV.
 Imago S. Niconis divinitus saxo impressa, 986. IV. Respicente baptizatore, miraculose in tabula expressa cernitur, 998. XIX.
 Imperator ipse luminare minus, & Pontifex Romanus appellatur a Ludovico Palatino Rhæni Electore, 996. XLV.
 Imperator non est habendus, nec dicendus, quem Romanus Pontifex non coronaverit, & quare, 1013. V.
 Imperatores Primus & Secundus Otto Electores facti a Leone VIII. Papa, 996. XLI. Quare illud in Ottone Tertio cessaverit, *ibid.* 996. LII.
 Imperatorum Orientalium diploma concessum monasterio S. Vincentii ad Fontes Vulturni, 942. XI.
 Imperia civitatum & tributorum exactiones inhumanioribus plerumque mandari solent, 969. VI.
 Imperium Romanum per Romanum Pontificem in Germanos a Græcis translatum, 996. XLIX.
 Impositura schismaticorum deprehensa & detecta in Constitutione Leonis Pseudopapæ, 964. XXIV.
 Impositor quidam mortuorum quorumcumque ossa pro reliquiis sacris vendit, & qua caliditate, 1027. IX. & *seq.* Variis se nominibus appellat, *ibid.* Manfredum marchionem decipit, & falsas reliquias pro veris subdit, *ibid.* Deprehenditur esse impostor, *ibid.*
 Improperii loco nomen Romanum a Transalpinis habitum, & quare, 968. XXIII.
 Incendium Ecclesiæ S. Marci Venetiis unde ortum sit, 977. V. Eiusdem per Petrum Urfeolum restauratio, *ibid.*
 Incontinentia Clericorum in Anglia quibus modis cohibeatur, 970. IV. IX. & *seq.*
 Incrementum Ecclesiæ Danorum, 949. III.
 Indulgentiæ Casemarii Eccl. in agro Sorano concessa ab Honorio III. Quæ & quantæ sunt, 1030. XXIII.
 Ingelheimensis Synodus duabus gravissimis de causis collecta, 948. III. Eius Acta, 948. V. & *seq.* Alia jussu Ottonis ibidem cogitur in causa Adalberonis & S. Udalrici, 972. II.
 Ingelheim, Germaniæ locus, 1043. III.
 Ingelsheim, locus Germaniæ, 965. I.
 Inger Rufforum Dux, 941. VI.
 Ingilthies subscribit diplomati donationis ab Ottone Imp. Ecclesiæ Romanæ concessio, 962. XII.
 Ingizo vir nobilis restituit monasterium S. Gregorii in clivo Scauri, 1019. VI. & *seq.*
 Diplomati restitutionis manu propria subscriptionis signum apponit, 1019. VIII.
 Ingrid Olaph Regis Suecorum, 980. XV.
 Ingulphus historicus, 1027. II.

Inhospitalitas Episcoporum Græcorum, 968. LXXXVII.
 Innocentius Papa Hugonem Capetum Ducem Parisiensem ortum ducere a Carolina familia affirmat, 987. III.
 Infolenia Danorum maxima in Anglia, eorumque cædes, 1012. XI.
 Insulam S. Julii Ecclesiæ Novariensi a Berengario tyranno restituit Otto Imp. 962. XIII.
 Insula Tiberina Sancti Adalberti ecclesiæ & Reliquiis Sanctorum illustratur ab Ottone III. Imp. 1001. XVI.
 Intercessio Sanctorum quam sit apud Deum efficax, 1004. IX. & *seq.*
 Interfectio Abbonis Floriacensis a diabolo arreptus perit, 1003. XIII.
 Interfectores S. Bonifacii Rufforum Apostoli rigidi divinitus & immobiles apud corpus Sancti permanent, 1008. VII. Precibus fidelium sensibus receptis baptizantur, *ibid.*
 Interregnum Polonorum periculosissimum & diuturnum, 1034. XXXIII.
 Intestina Ottonis III. Imp. Augusta Vindelicorum sepulta, & quare, 1002. VII.
 Intestinarum dolore divinitus Dani pereunt, 1011. V. Pane benedicto a S. Elphego curantur, 1011. VI.
 Interitus Swani, sive Sweni, Danorum Regis miraculosus, 1014. XVII. Item Alphonſi V. Legionis Regis, 1027. XIV.
 Invasores pratorum Sancti Pauli divinitus fulmine icuntur, 999. XIV.
 Inveſtiva Episcoporum Galliæ in deprædatores Rhemenſis civitatis, 990. XI. Alii Auctoris Arnulphum Aurelianensem, vel Gelbertum Rhemenſem, 992. XXII.
 Inveſtiva Fulberti Carnotensis in Franconem Episcopum ob bona Ecclesiarum laicis concessa, 1007. V.
 Inventio Capitis S. Joannis Baptistæ, 1025. IV. Item imagini B. Virginis in Blacheris tempore Copronymi Imp. occultata, 1031. III.
 Inundatio vehemens Tiberis detegit corpus S. Bartholomæi, 1000. VII.
 Joannes Curopalates historicus citatur, 956. II. 957. II. 963. XLII. 969. XII.
 Joanna Crescentii Romani uxor, & Ottoni III. Imperatori nupta, eundem in vindictam prioris mariti veneno necat, 1001. XVIII. 1002. II.
 Joannes a Bosco Cælestinus compiler Vitæ Abbonis Floriacensis Abbatis, 1003. XIII.
 Joannes Monachus Chronicon scripsit, & quousque illud perduxerit, 941. VII. Citatur, 942. XI. 944. XXIII.
 Joannes Episcopus Sabinensis. *Vide*, Silvester III.
 Joannes undecimus moritur, 936. IV.
 Joannes XVI. dictus XVIII. cognomento Siccus Romanus succedit Silvestro Secundo in Pontificatu, 1003. IX. & *seq.* Quamdiu vixerit, *ibid.* Legationem mittit in Saxoniam ad consecrandum novum Archiepiscopum Magdeburgensem, 1003. XI.
 Joannes monachus Odonis Cluniacensis Abbatibus discipulus & vitæ scriptor, 936. X. 938. III.
 Joannes XVII. dictus XIX. cognomento Fafanus, Papa creatur, 1003. IX. Monetur a Fulberto Carnotensi Episcopo ne Rodulphum sacrilegum Comitem absolvat, 1007. VIII. Moritur, 1008. X. Eius epitaphium, 1009. II.
 Joannes XII. vocatus Octavianus, in Sedem Romanam intruditur puer, 955. I. Quot annorum fuerit, quando Pontificatum arripuit, *ibid.* & *seq.* Primus Pontificum nomen mutavit, 955. IV. A Curopalate vituperatur, 956.

956. IV. Conductis copiis militaribus adversus Pandulphum Capuanum Principem proficiscitur, 957. I. Romam redire cogitur, *ibid.* Legationem pro pace ad eundem mittit, *ibid.* Aliam ad Ottonem Regem de tyrannide Berengarii conquerentem dirigit, 960. I. Cautè Ottonem juramento obstringit fidelitatis erga Romanam Ecclesiam, 960. III. Eidem titulum Imperii promittit, *ibid.* Coronam Imperialem imponit, 962. I. Fidelitatem perpetuam promittit, *ibid.* & *seq.* Juramentum frangit, & Adelbertum Berengarii filium ad se vocat, 963. IV. Eiusdem scelera recententur, 963. V. Per Legatos apud Imperatorem dolose se excusat, 963. VII. Conqueritur de Ottone Imperatore, quod inobedientes sibi Cardinales foveat, *ibid.* Proditionis convincitur, 963. VIII. Excusationem Imperatoris nullatenus admittit, 963. IX. & *seq.* Per alios Legatos se Imperatori excusat, *ibid.* Adelbertum humaniter in Urbe excipit, *ibid.* Adveniente Ottone cum eodem Roma fugit, 963. X. Accusatur in publica Synodo de nefandis criminibus, 963. XVI. Cur de invasione Sedis Apostolicæ non accusetur, 963. XVIII. Per litteras ad Synodum evocatur, ut se de objectis purget, 963. XXII. & *seq.* Minitatur Synodo excommunicationem, 963. XXIII. Alias a Synodo litteras accipit, 963. XXIV. Quæritus non invenitur, 963. XXII. Romanos pecuniarum promissione in necem Ottonis Cæsaris instigat, 964. I. Joannem diaconum Cardinalem dextera manu mutilat, 964. III. Azoni protoſcriniario linguam præscindit, *ibid.* Congregata Synodo Leonem Papam & ipsius Acta damnat, 964. V. & *seq.* Eidem Synodo subscribit, *ibid.* A diabolo in temporibus percussus expirat, 964. XVII.
 Joannes Crescentii filius Henrico Pio Germaniæ Regi vasculum olei quod Romæ in Ecclesia scaturierat, transmittit, 1010. II. Hostis est Pontificis, & Regis, *ibid.* Sacrilægis, *ibid.*
 Joannes Climax vitæ Acacii scriptor, 956. VIII.
 Joannes Patriarcha Aquilejensis interest consecrationi Basiliæ Bambergensis, & missam celebrat, 1011. I.
 Joannes S. R. E. Scriptoris scriptis diploma Sergii Quarti Papæ Michaeli Sacerdotano Archiep. de pallio concessio datum, 1012. III.
 Joannes Cardinalis diaconus legatione fungitur nomine Joannis Papæ apud Ottonem Regem adversus Berengarii tyrannidem, 960. II.
 Joannes Abbas monasterii S. Gregorii in clivo Scauri recipit illud integrum dono Ingizonis nobilis viri, 1019. VI.
 Joannes Dativus judex testatur subscriptione restitutionem bonorum monasterii S. Gregorii per Ingizonem factam, 1019. VIII.
 Joannes Abbas Cassinensis relicta monasterii cura eremum incolit, 1022. X.
 Joannes Narniensis Episcopus Joannis Duodecimi ad Ottonem Imp. legatus, 963. X. Synodo contra eundem Romæ congregata interest, 963. XIII. Quidam ei obiicit, 963. XVI. Pontifex creatus, Joannes XIII. nominatur, 965. IV. Romanorum proceres sibi infensos reddit, *ibid.* Ab Urbis præfecto comprehensus in exilium eicitur, & in Campania custodiæ mancipatur, *ibid.* Capuam profectus rogatione Pandulphi ibi Archiepiscopatum instituit, 965. V. 968. XLI. Latus de Polonorum conversione, Legatos ad confirmandam in fide Christi gentem mittit, 965. VII. Alios ad Wandalos dirigit,

& quinam fuerint, 965. VIII. Metu Imperatoris Romam venientis a Romanis in Sedem Apostolicam restituitur, 966. I. Imperatorem ad celebrandum diem natalem Domini in Urbem invitat, 966. II. Pro nuptiis inter Ottonem Junior. & Annam Romani Imp. filiam legationem Constantinopolim dirigit, 968. VI. Campanam primariam Lateranensis Ecclesiæ sacris ritibus Deo consecrat, nomine ipsi S. Joannis imposito, 968. XCIII. Romani Imp. filiam a Joanne Zemisce Imp. ad Ottonem Magnum misſam Ottoni Juniori matrimonio jungit, & Imperatricem creat, *ibid.* Theodorico Metensi Episcopo Ottonis Imp. intercessionem annulum ex catena S. Petri impertit, 969. XXV. Concilium generale Romæ cogit, 971. I. Privilegia monasterio Glafingebiri ab Edgardo Anglorum Rege concessa confirmat, 971. II. & *seq.* Moritur, 972. I. Eius sepultura & epitaphium, *ibid.*
 Joannes XVIII. dictus XX. succedit Benedicto Octavo fratri suo in Pontificatu, 1024. II. Cognito quod frater Purgatorii poenis torqueatur, iussu ejusdem S. Odilonis pro orationes exposcit, & obtinet, *ibid.* & *seq.* Malis artibus Sedem Apostolicam occupavit, 1024. III. & *seq.* Ne Græcis nomen Universalis impertiat, a Willermo Abbate per epistolam cohibetur, 1004. VI. Comum usque Conrado Germaniæ Regis occurrit, 1026. VI. Romam venienti Imperialem coronam imponit, 1027. I. Approbat Epistolam S. Martialis per decretalem epistolam, 1032. II. Leirenſibus monachis Episc. Pampilonensem creandi facultatem dat, 1032. IV. Conjuracione Principum Rom. e Sede ejectus, a Cunrado Imp. restituitur, *ibid.* Moritur, *ibid.*
 Joannes Nepesinus,)
 Joannes Tiburtinus,)
 Joannes Foro-Julienſis,)
 Joannes Normensis,)
 Joannes Verulensis,)
 Joannes Sabinensis,) Synodo Ro-
 Joannes Gallacensis,) manæ con-
 Joannes Anagninensis,) tra Joannem
 Joannes Card. tit. S. Equitii,) XII.
 Joannes tit. S. Sufannæ,) collectæ in-
 Joannes tit. S. Cæciliæ,) terſunt, 963.
 Joannes Card. diaconus,) XII. & *seq.*
 Joannes Sacellarius,)
 Joannes quidam alius,)
 Joannes cognomento Nuzina,)
 Joannes de Primicerio,)
 Joannes Portuensis Episcopus per visionem a Benedicto Octavo cognoscens illum Purgatorio torqueri Joanni Vigesimo Papæ indicat, 1024. II.
 Joannes Cardinalis diaconus in quo Joannem Duodecimum Papam accuset, 963. XVI. Mutilatur ab eodem manu dextera, 964. III.
 Joannes clericus & presbyter Verulanus cum sociis fundat Casemarii cœnobium, & fit monachus, 1030. XIII.
 Joannes tit. S. Prædixis Presb. Card. subscribit diplomati de unione monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Joannes diploma Ottonis Imperatoris exscripsit, 963. XLI.
 Joannes, Michaelis Paphlagonis Imp. frater, Zoem Imperatricem in ordinem redigit, 1034. XXIX. Conatur Sedem Patriarchalem allutia occupare, 1036. IV. Audito callido Patriarchæ responſo, ab incepto desistit, 1036. V. Creditur auctor & promotor interitus Romani Imp. 1041. I.
 Joan-

Joannes Gallelianæ Episcopus,)
 Joannes Anagninæ,)
 Joannes Narniensis,)
 Joannes Numentanus,)
 Joannes Verulensis,)
 Joannes Mantuanensis,)
 Joannes Sabinensis,)
 Joannes Nepefinæ,)
 Joannes Salernitanæ,)
 Joannes tit. Sanctorum)
 Silvestri & Martini,)
 Joannes tit. S. Cæciliæ,) VI.

Joannes Perusinus Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur, 964. XXV.

Joannes de via Claudia similiter, *ibid.*

Joannes Archipresbyter S. Joannis ante portam Latinam contra Benedictum IX. dictus schisma movisse, 1039. V. A nonnullis Gratianus nominatur, & bene, 1044. II. Pontifex creatur, & Gregorius VI. appellatur, 1044. V. Ab iniusta sibi nota Simonis purgatur ab Austrore, *ibid.* & *seq.* Ejus laudes, 1044. VII. Utrum fuerit Joannes vocatus, 1044. VIII. Quam perturbatum & miserabilem statum Romanæ Ecclesiæ invenerit; & quomodo eum correxerit, 1044. XIII. & *seq.* Ejus ad populum benigna concilio, 1044. XIV. Militem colligit ad cohibendam Sicariorum audaciam, 1044. XV. Calumnias patitur, *ibid.* Quamdiu sederit, & ubi mortuus sit, *ibid.*

Joannes Trithemius Chronographus, 1037. III.

Joannes Consul de Palatio Soffaritano item, 964. XXV.

Joannes primus Archiepiscopus Capuanus, 964. XXVII.

Joannes Zemifces Nicephori Imperatoris miles eundem Imperatricis dolo trucidat, 969. IV. Imperator salutatur, *ib.* Latinos captivos dimittit, *ibid.* Romani Imperatoris filiam cum maximis muneribus ad Ottonem Imperatorem ablegat, *ibid.* Noctu ad Polyendum Patriarcham pro Imperiali corona accedens templo ardetur a Patriarcha, 969. XIII. Reprehensionem ejusdem humiliter sufferens a nece Imperatoris se excusat, *ibid.* Interfectores Nicephori & Imperatricem jussu Patriarchæ in exilium eicit, *ibid.* Per penitentiam coronam consequitur, 969. XIV. Antiochiæ ad Orentem fluvium Episcopum constituit Theodorum monachum prophetiæ spiritu clarum, 970. II. Russos maximo proelio vincit, *ibid.* 971. XV. Bulgarorum civitatem primariam Parastabam expugnata suo nomine Joannopolim appellat, 971. XV. Sanctum Theodorum belli ducem habet contra Scythas, 971. XVI. Quam erga Sanctum sit gratus, 971. XVII. Religiose triumphat, 971. XVIII. Primus solidos aureos, & obolos Salvatoris imagine signari jussit, *ibid.* Veneno necatur, 975. VIII.

Joannis Canaparii mirabilis ad Deum conversio, 1004. VIII. & *seq.* Ejus mors, sepultura, & epitaphium, 1004. XI.

Joannes Stornatus legatione fungitur apud Benedictum IX. nomine Ducis & Patriarchæ Venetorum, & qua de causa, 1044. III.

Joannes Archiepiscopus Jerosolymitanus vivus a Saracenis comburitur, 969. XII.

S. Joannis Baptistæ caput invenitur, & populo videndum exponitur, 1025. IV.

Joannes Gradenicus nobilis Venetus Romualdo ad vitam eremiticam pertrahitur, 977. III. Ejus pietas, *ibid.*

Joannes Cancellarius diplomati Ottonis Secundi monasterio S. Vincentii ad Fontes Vulturini concessio subscribit, & approbat, 981. IV. Alia ejusdem recognoscit, *ibid.*

Joannes Aratus Judæorum patronus Sancto Niconi se opponit, & ejectionem Judæorum Lacedæmonis exprobat, 982. II. Ob Judæum fuste ejectionem a Sancto Nicone graviter in illum invehitur, 982. IV. A duobus senibus in somno increpatur & percutitur, 982. V. In febrim lapsus a S. Nicone veniam petit & obtinet, *ibid.* Moritur, *ibid.*

Joannes militum Neapolis Magister a dæmonibus ad infernum condemnatus prædicitur, 983. II. Ab Anachoreta de salute admonitus, illam differt, & moritur, 983. III. Post ejus mortem Vesuvius mons flammam statim evomit, *ibid.*

Joannes Archiepiscopus Ravennas cum Wilegiso Moguntino III. Imp. coronat, 983. XVI.

Joannes XIV. ante Pontificatum Petrus Papiensis Episcopus, appellatus, Ottonis Secundi Imperatoris Archicancellarius Papa creatur, 984. III. A Bonifacio Sedis invasore in carcerem conjectus in Hadriani mole fame perit, 985. I. Ejus cadaver macie confectum civibus spectandum proponitur, 985. II. Ejus sepultura & epitaphium, *ibid.*

Joannes XV. Papa patria Romanus creatur, 985. III. Crescentio Numentano infestus in Tusciam secedit, 985. IV. Legationibus frequentibus Ottonem III. Imperatorem in auxilium vocans a Romanis revocatur, *ibid.* Quam honorifice suscipiatur, *ibid.* Libertio Hamburgensi Episcopo pallium dat, 988. I. Synodum cogit in causa Adalberti Pragensis Episcopi, 989. I. Qua conditione eundem restituit Bohemis, 989. II. Monasterio a Gebhardo Episcopo Constantiensis extracto privilegium mittit una cum capite Sancti Gregorii Papæ, 989. IX. Legationem in Angliam decernit, 990. I. Pacem inter Reges Ethelredum & Richardum Northmannorum Ducem conciliat, 990. II. Synodi Rhemensis contra Arnulphum Archiepiscopum congregatæ damnat, 992. XLIII. S. Udalricum in numerum Sanctorum refert, 993. I. Decreto canonizationis subscribit, 993. V. Ab Hugone Gallorum Rege in Gallias venire rogatur, 944. I. Legatos in Gallias mittit ad Synodum, & Arnulphum restituit, 995. I. Moritur, 996. I. Ejus sepultura & epitaphium, *ibid.*

Joannes Beneventanus monachus Cassinensis Mansone Aligeri Abbati subrogato monasterio exit, 986. III.

Joannes Abbas Græcus in monasterio S. Bonifacii Romæ moratur, 990. V.

Joannes Scholasticus Arnulphi Rhemensis Archiepiscopi in Synodo defensor, 992. XII.

Joannes Anagninæ Episcopus subscribit decreto de canonizatione S. Udalrici, 993. V.

Joannes presbyter Card. SS. quatuor Coronatorum idem confirmat, *ibid.*

Joannes presbyter Cardinalis S. Clementis idem approbat, *ibid.*

Joannes presbyter Cardinalis Sanctorum Apostolorum, *ibid.*

Joannes presbyter Card. S. Damasi, *ibid.*

Joannes diaconus & Oblationarius, *ibid.*

Joannes diaconus, *ibid.*

Joannes Nepefinus Episcopus Apostolicæ Sedis Bibliothecarius edit decretum de canonizatione S. Udalrici, 993. VII.

Joannes Archidiaconus Hugonis Francorum Regis Legatus ad Joannem XV. 994. II.

Joan-

Joannes Soranus Episcopus, 995. XVI.

Joannes Abbas Cassinensis vigesimus nonus, *ibidem.*

Joannes trigessimus Cassinensis Abbas creatur, *ibidem.*

Joannes Placentinus contra Gregorium Quintum Papa sit a Crescentio tyranno, 996. VI. Male mulctatur jussu Ottonis Imperatoris, 996. VII. In asinum averso vultu impositus, quænam per Urbem clanculare cogatus sit, 996. XIV. Ante arreptum Pontificatum quomodo sit appellatus, 996. XV. Petrum Cardinalem in Gallias misit ad dedicandam Ecclesiam a Fulcone Comite erectam, 996. XX.

Joannes Saxonix Dux Imperii Elector, 996. XLIV.

Joannes Abbas Romæ in monasterio sancti Bonifacii commorans cognoscit martyrium S. Adalberti apud Prussos completum, 997. II.

Joannes Malacenus vir nobilissimus collusionis cum Bulgaris apud Basilium Imperatorem, accusatur, 998. XV. A Satrapis Imperatoris comprehensus S. Niconis orationes pro se exposcit, 998. XVI. A S. Nicone bono animo esse jubetur, *ibid.* Detectis calumniis summa in honore apud Imperatorem ex S. Niconis prophetia habetur, 998. XVII. Quantum doleat ob ejusdem mortem, 998. XVIII. Pictori vultum & omnia corporis lineamenta explicans, eundem depingere jubet, 998. XIX. Audito a pictore miraculose impressam in tabula S. Niconis imaginem quantis eundem laudibus extulerit, *ibid.*

Joannes Wiotildanensis Episc. Gnesnensis Archiepiscopo subicitur, 999. XII.

Joannes Eremita & Benedictus socii in Polonia necati, quæ miracula ediderint, 1000. XVI.

Job diaconus furto manum S. Joannis Baptistæ Antiochiæ rapit, & Constantinopolim desert, 956. V.

Jobianus de monte aureo fingitur approbasse Leonis VIII. Constitutionem de reddendis Imperio bonis Romanæ Eccl. 964. XXVI.

Joffredus Abbas visitat caput S. Joannis Baptistæ, 1025. IV.

Jonas Heudorum Episc. citatur pro auctoritate translationis Imperii ad Germanos, 996. XL. LII.

Jorasidixlaus Russorum Dux Christianæ religionis plurimum promovet, 1034. XXXII.

Jordan vir Apostolicus Polonia evangelizavit, 991. XIII.

Jordanus vir doctissimus ad Wandalos in Fide Christi instruendos a Joanne XIII. mittitur, 965. VIII.

Jordanus Episc. Lemovicensis interest consecrationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI. Concilium alloquitur de Apostolatu S. Martialis, 1032. II. Item de aliis ecclesiarum negotiis, 1034. IX. & *seq.* Ad populum ibidem concionatur, 1034. X. Subscribit excommunicationis contra seditiosos in secundo Lemovicino Concilio prolata, 1034. XII.

Iporogium civitas Longob. vi capitur a Conrado Rege Germaniæ, 1026. VI.

Ira Dei propter interfectum iniuste Ram. Imp. manifestis indicibus colligitur, 1034. XXX.

Isembertus monachus Carnotensis subscribit libello contra Megeardum intrusum Abbatem, 1003. XVI.

Isembertus, qui & Esembertus Episcopus Pictavensis præfens est dedicationi basilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI. Approbat excommunicationem contra seditiosos prolata in secundo Concilio Lemovicino, 1034. XII.

Israel diaconus Rhemensis ad Wisladum decumbentem e Conc. Sueff. mittitur, 953. IV. & *seq.*

Israel Scotorum Episcopus Brunonem Ottonis Regis fratrem scientiis & pietate intulit, 953. III.

Israel Britonum Episc. interest Synodo Verdunensi, 947. I.

Italia ab Hunnis affligitur, 937. I. A Berengario tyranno divexatur, 958. I.

Italia & urbs Roma latronibus & sicariis referta propter negligentiam antecessorum Pontificum purgatur a Gregorio VI. Papa, 1044. XIII. & *seq.*

Itali ob Grammaticæ studium artes ceteras liberales contemnunt, 1000. IV.

Iter Luitprandi Cremonensis in reditu describitur, 968. LXXVIII. S. Udalrici ad Limina Apostolorum, 971. IV. & *seq.* S. Bonifacii Eremitæ ad Prussos durum, 997. IV.

Iter Benedicti VIII. Papæ in Germaniam, 1019. I. Ejus causæ, *ibid.*

Judæi jussu S. Niconis Lacedæmone pelluntur, 982. I.

Judæi per litteras Principi Babylonis persuadent, ut templum sepulcri Dominici Hierosolymis destruat; & quare, 1009. V. Cognito facinore, ubique pelluntur, & dire necantur, 1009. VI. Multi ex his timore mortis baptizati paulo post relabuntur, 1009. VII. Omnes pene vi ventorum Romæ percunt; & quare, 1017. VI. Auctores delicti decollantur, & cessat tempestas, *ibid.*

Judæus a S. Nicone baculo Lacedæmone pellitur, 982. III.

Judicium Episcoporum pertinet ad solam Romanam Ecclesiam, 1035. III.

Judicium rectum contra Brzetislaum sacrilegum Bohemiæ Ducem & Severum Pragensis Episc. pecunia corrumpitur, & destruitur; & quare, 1039. V.

Judicium temerarium Ottonis III. Imp. in condemnando Comite viro innocentissimo, 998. XII. Quem finem habuerit, *ibid.*

Juditha Poloniæ Regina vita sanctissima moritur, 1017. VIII.

Julianus Lateranensis presbyter mendaciter Constitutionem Leonis VIII. approbasse asseritur de restitutione bonorum Rom. Eccl. ad Imp. 964. XXV.

Julianus Castellæ Episc. adest in Pampilonensi Concilio, 1032. IV.

Julinus Italus ad prædicandum Wandalis Evangelium a Joanne XIII. mittitur, 965. VIII.

Junne civitas Slavoniæ, 971. XII. Recipit Haraldum Regem Danorum fugientem, 980. XI.

Ivo Canonum Collector, 989. III.

Ivo pseudo-episcopus ab Hugone deposito Rhemorum Archiepiscopo consecratus excommunicatur, 948. X.

Juramentum Ottonis Regis Joanni Papæ fidelitatis causa factum, 960. V. Aliud civium Romanorum factum Ottoni Imp. de non eligendo absque ipsius consensu Pontifice, 963. XI. Irritum censendum; & quare, 963. XII. Aliud attestationis totius Synodi contra Joannem XII. congregatæ de sceleribus ipsi objectis, 963. XXII.

Jurandi apud Græcos mos & levitas, 968. XLV.

Justinianus Imperator semper in Rom. Eccl. iniquus fuit, 964. XXVIII. Pontificum duorum persecutor, *ibid.*

Jutland, quæ & Dania Cismarina, in spiritalibus Ecclesiæ Hamburgensibus subicitur, 949. III.

Ju-

Juvenis quidam claudus miraculose in Rhe-
mensi Ecclesia sanatur, 934. I.

K

Kadimus S. Adelberti Pragensis Episcopi
frater ab Ottone III. Imp. Archiepisco-
pus primus Gnefnensis creatur, 999. XII.
Kenulphus Burgenfis Abbas simoniace ad Win-
toniensem Episcopatum promotus moritur,
1006. V. Ejus mors S. Elphego Romæ di-
vinitus innotescit, *ibid.*
Kinfinus S. Dunstani cognatus cum eodem ad
reducendum Regem Eduinum in convivium
mittitur, 955. X.
Kiom Russia civitas ecclesiis & monasteriis
ornatur a Joradxlao Duce, 1034. XXIII.
Kiovia nobilissima & maxima civitas ab Abo-
tritis & Waris vastatur, 1018. I. Quor Ec-
clesias habuerit, *ibid.*
Knutus Rex Danorum. *Vide*, Canutus.
Kunzadus Comes roborat manus subscriptione
privilegium de bonis & juribus Romanæ Ec-
clesiæ, 1014. IX.

L

Lacedæmonii peste afflicti legationem ad S.
Niconem dirigunt, 982. I. Ex pacto cum
eodem inito Judæos expellunt, *ibid.* Visis
S. Niconis miraculis eum timent & obse-
quantur, 982. V.
Lacedæmoniorum regio terræmotu pene dele-
ta, 986. IV.
Lacrymæ S. Dunstani ob Wintoniensis & Ros-
ensis Episcoporum prævisam mortem; &
quare, 984. VII.
Laicus non potest licite ad Pontificatum ascen-
dere, 963. XXX.
Laicis non debere dari beneficia ecclesiastica,
1007. V. & *seq.*
Lambertus Schafnaburgensis scriptor probatur
ab Auctore, in asserto obitu tempore Ot-
tonis III. Imp. 1001. V. Sæpius citatur.
Lambertus historicus, 983. XII. 989. IX.
996. XXVII.
Lambertus Episcopus Lingoniensis suppeda-
neum accipit a Roberto Rege Francorum,
quo commodius sedeat, 1004. II.
Lamentatio Hierusalem ad universalem Eccle-
siam, 1003. VI.
Lanaburg castrum, 1038. X.
Landoardus Mindensis Episcopus, qui & Lan-
duartus, & Landoldus, Ottonis ad Jo-
annem XII. Legatus, 963. IX. Interest ju-
ramento Imperatori facto de non eligendo
absque licentia Pontifice, 963. XII. Sub-
scribit diplomati Ottonis Imp. de patrimo-
nio Ecclesiæ Romanæ restituto, 962. XI.
Landolphus Pandulphi filius Princeps Capua-
nus in bello contra Græcos gesto perimitur,
983. XIII.
Landolphus Henrici Pii Imp. Capellanus post-
modum Taurinensis Episcopus, 1014. XV.
Defert cum socio pretiosum vitrum Imper-
atoris nomine ad S. Odilonem, *ibid.*
Lapides prodigiose ab ære cadentes super Con-
stantini Octavi palatium quid portenderint,
960. XIII.
Lapilli quatuor sacro chrismate uncti in mare
a Reinberno Russia Apostolo immisi damoni-
bus illud purgant, 1008. X.
Larissa a Samuele Bulgarorum Rege capitur,
981. II. S. Achillei sui Episcopi reliquiis
ab eodem spoliatur, *ibid.*
Latini dolo Græcorum trucidantur, 969. II.
Græcos ex improvise adorti immaniter tru-

cidant & mutilant, 969. III. Captivi a Jo-
anne Zemisce Imperatore impune dimitun-
tur, 969. IV.
Latus mons S. Pauli anachoretæ habitaculum,
956. VII. Ejus descriptio, *ibid.*
Latronum multitudo in urbe Roma & per to-
tam Italiam negligentia Pontificum crevit,
1044. XIII. Per Gregorium VI. imminuitur,
1044. XIV.
Laudes maximæ S. Mathildis Imperatricis, 973.
I. & *seq.*
Laus insignis Ottonis Primi, 939. II.
Laudunensis in Gallia conventus pro unguendo
Ludovico Caroli Simplicis filio, 936. III.
S. Laurentii dies in Germania celebris ob ma-
ximam contra Hunnos ab Ottone Rege vi-
ctoriam obtentam, 955. VII.
S. Laurentius martyr cum Angelo sæpius ab
Henrico Primo Imp. exercitum præcedere
visus, 1022. V.
Läuresheim Abbatia Comiti apud Ottonem.
Primum militanti ab eodem negatur, 939.
II.
Laus Guillelmi Aquitanæ Ducis, 1015. III.
S. Aniani, 1029. III. Gauzelini Bituricen-
sis Episcopi, *ibid.*
S. Lazarus monachus quando claruerit, 960.
XX.
Legati Rhenensis Ecclesiæ pallium Hugoni Ro-
ma afferunt, 942. I.
Legati Bohemorum quomodo apud Benedictum
X. Brzetislai Ducis sui & Severi Pragensis
Episcopi sacrilegia excusent, 1039. IV. &
seq. Corruptunt Cardinales pecunia, 1039.
V.
Legati Ottonis Regis a Danis trucidantur, 949.
II. Eorum mors a Rege vindicatur, *ibid.*
Alii ejusdem Romam directi ad inquirenda
vicia Joannis XII. quid sibi a Romanis nar-
ratum referant, 963. V.
Legati Apostolici Constantinopoli in carce-
rem cur detrudantur, 968. LXI.
Legati Polonorum ad inquirendum Casimirum
regni heredem destinantur, 1041. IV. &
seq. Rikscham Poloniae Reginarum ejus ma-
trem conveniunt, & filium monachum fa-
ctum intelligunt, 1041. VII. Cluniacum ad
Casimirum proficiscuntur, *ibid.* Eundem ad
reditum invitant, *ibid.* A S. Odilone ad
Summum Pont. rogatum mittuntur, 1041.
VIII. Eundem alloquuntur, *ibid.* Romam
redeunt cum tributo a Sede Apostolica im-
posito, 1045. I.
Legatio Constantini Imperatoris ad Hugonem
Italiae Regem, 944. III. Alia ejusdem ad Be-
rengarium Italiae tyrannum, 946. X. Alia
fraudulenta Hugonis quondam Archiepisco-
pi Rhenensis ad Agapitum Papam pro pal-
lio obtinendo, 947. III. Alia Joannis XII.
ad Ottonem Regem de tyrannide intolerabi-
li Berengarii, 959. IV. Alia ejusdem ad
Ottonem Imp. 963. VI. & *seq.* Quid ab
Imperatore, responsi accipiat, 963. VIII.
Alia Ottonis Imp. ad eundem excusatoria,
ibid. Alia Joannis ad Ottonem, 963. X. A-
lia Joannis XIII. ad Polonos ad fidem con-
versos, 965. VII. Alia ejusdem ad Nicepho-
rum Imperatorem, & qua de causa, 968. VI.
Alia Luitprandi Cremonensis ad Nicephorum
Imp. miseriarum plena, 968. X. & *seq.* Alia
Nicephori Imp. fraudulenta ad Ottonem Imp.
969. I. & *seq.* Alia Joannis XV. in Angliam;
& quare, 990. I. Alia Hugonis Francorum
Regis ad Joannem XV. & quare, 994. I.
Legatio Gualmari Principis Salerni ad North-
mannos dirigitur, & quare, 1002. XVI.
Alia Joannis XVIII. in Saxoniam pro con-
secrando novo Magdeburgensi Archiepisco-
po, 1003. XI. Alia Libentii Hamburgensis Ar-

Achiep. ad Sergium IV. Papam, 1010. I.
Alia Stephani Archiep. Gnefnensis ad Be-
nedictum IX. Pont. 1039. III. Alia Polo-
norum ad eundem, 1041. III. Alia eorum-
dem ad requirendum Casimirum regni hæ-
redem, 1041. VI. Alia Ducis & Patriar-
chæ Venetorum ad eundem, 1044. III.
Alia Polonorum Romam cum tributo annuo
a Sede Apostolica imposito, 1045. I.
Legionense Concilium in Hispania celebratur,
ejusque Acta, 1012. XVI. & *seq.*
Leirentes monachi facultatem obtinent a Jo-
anne XX. Papa creandi Episcopum Pamplio-
nensem, 1032. IV.
Lemovicense Concilium celebratur, 1029. VI.
& *seq.*
Lemovicini aspectu corporis S. Martialis pe-
ste sævissima liberantur, 1029. VIII. Cum
Francis de Apostolatu S. Martialis con-
tendant, 1029. XI. & *seq.*
Leo Ostiensis historicus citatur, 937. I. 974. I.
Leo VII. Papa creatur, 936. IV. S. Odo-
nem Clunacensem Abbatem e Gallis evo-
cat ad restituendam in Urbe monasticam
disciplinam, 936. X. Pacis sequistrem facit
inter Hugonem Regem & Albericum.
Principem, 936. XI. Moritur, 939. VI.
Leo Abbas sanctorum Bonifacii & Alexii,
1004. IX.
Leo Episcopus Vercellensis evadit Harduicum
Longobardorum tyrannum, 1014. III.
Leo Oikienfis Chronographus, 1002. XVI.
Leo Apostolicæ Sedis Scriptor scribit diplo-
ma Joannis XII. de pallio S. Dunstano
concesso, 960. X.
Leo nonus Papa commutavit Beneventum cum
Bamberga, 1019. II. Primus omnium duo-
bus Conciliis damnavit hæresim Berengaria-
nam, 1035. VII.
Leo Mauricus Imperator Constitutionum Con-
stantini Magni transgressor, 960. XVII.
Leo Presbyter Card. tit. S. Crucis in Hieru-
salem confirmat diploma de unione mona-
steriorum D. Dominici & Casemarii in a-
gro Sorano, 1030. XVIII.
Leo Curopalates cum Nicephoro Imperatore
fratre suo Cretam a Sarracenis recuperat,
961. IV. Frumentorum mercaturam exer-
cet, & mundum fame vexat, 968. VI.
Luitprandus Cremonensem agit ob Imper-
atoris nomen Occidentalibus impositum,
968. XIII. Luitprando perierat, 968. XLV.
Vult Luitprandum pone Imperatorem nudo
capite equitare, 968. XLVI. Minacissimas
ad Joannem Decimumtertium litteras quare
dedit, 968. LXXVI.
Leo monachus Cassinensis Ecclesiæ custos impe-
tum facit in servos Pandulphi Principis
Capuani, & monachos ad vindictam hor-
tatur, 1038. III. & *seq.*
Leo Protofriniarius Joannis XIII. ad Otto-
nem Imp. Legatus, & quare, 963. VI.
& *seq.*
Leo Velitrensis Episcopus interest Juramento
Romanorum Ottoni Imperatori facto de li-
bera Pontificis electione, 963. XIII.
Leo similiter alius, *ibid.*
Leo Primicerius Scholæ Cantorum similiter,
ibid.
Leo de Carmizuli nobilis Romanus præfens
in conventu Romanorum Ottoni Imp. jura-
mento electionem Pontificis promittentium,
ibid.
Leo S. R. Ecclesiæ Protofriniarius in Joannis
XII. locum Pontifex substituitur, 963. XXIX.
Ex laico contra Pontificum decreta ad Pon-
tificatum ascendit, 963. XXXI. Illegiti-
me sedisse ex pluribus comprobatur, *ibid.*
& *seq.* Fugit, 964. II. In Synodo a Jo-
anne. *Eccl. Tom. XVI.*

anne XII. congregata deponitur, 964. V.
Damnatur, 964. IX. Auxilio Ottonis Imp.
in sedem restituitur, 964. XVIII. Ferulam
depositionis spontaneæ signum a Benedicto
V. acceptam confringit, & populo ostendit,
964. XX. Ejus qualis constitutio cir-
cumferatur, *ibid.* Moritur, 965. IV.
Leo Cardinalis presbyt. tit. S. Balbinæ præ-
fens est in Concilio Romano a Joanne XII.
contra Leonem pseudopontificem congrega-
to, 964. VI.
Leo Card. tit. Jerusalem fingitur subscrip-
sisse Constitutioni Leonis Octavi pseudopape,
qua patrimonium Romanæ Ecclesiæ Imperio
restituit, 964. XXI. & *seq.*
Leo civis Romanus de via Salaria idem ap-
probasse asseritur, 964. XXII.
Leo Kitonita objurgat Michaëlem Strategum
quod Luitprandum Legatum moretur, 968.
LXXXIX.
Leo Cassinensis monachus Archiepiscopus Ca-
puanus, 968. XCII.
Leo Domesticus ad Calabriam regendam a Ba-
silio & Constantino Imperatoribus mittitur,
976. II. Nilum adit, *ibid.* Ob cucullam
monachalem ludibrio habitam a S. Nilo re-
prehensus capitis statim dolore capitur, 972.
V. Ex prædicatione S. Nili non potuit ha-
bere monachum cui peccata confiteretur,
ibid. Moritur, *ibid.*
Leo Viceepiscopus Trevirensis nomine apud
Anglos fungitur, 990. II.
Leodiensis ecclesiæ ejusque Episcopi præcla-
ra, 1035. VI.
Leo Psalmodum amicus Abbas piissimus in mo-
nasterio sancti Bonifacii Romæ moratur,
990. V.
Leonardus de Barono dotat monasterium Ca-
semarii, 1030. XI.
Leonfrana, sanctæ Mildrinæ Abbatisa, a Da-
nis capitur, 1011. IV.
Leo Abbas Nonantulanus post reditum a fa-
cratissimo Salvatoris Sepulcro paupertatis
studiosissimus, *ibid.* Ejus humilitas, 990.
VI. Ad ejus sepulcrum cæcus illuminatus,
ibid.
Leo Abbas monasterii S. Bonifacii quam do-
cte Gerbertum Rhenensem consultaverit,
992. XXVII. Legatione fungitur ad Hugo-
nem Galliarum Regem, 995. I.
Leo presbyter Cardinalis Sancti Nerei appro-
bat decretum Joannis XV. de canonizatio-
ne S. Udalrici Augustani Episcopi, 993. V.
Leo presbyter Cardinalis Sancti Sixti eidem
subscribit, *ibid.*
Leolfstanus filius Alfvoldi ab Ethelredo An-
glorum Rege ad Northmannorum Ducem pro
pace stabilienda mittitur, 990. III.
Leubuzi Slavoniae populi, 971. XII.
Leutardus rusticus dæmonis fallacia fit Icono-
machus & hæreticus, 1000. II. Desperatione
adductus in puteum se præcipitat, 1000. III.
Leuthericus, sive Leothericus, Archiep. Seno-
nensis a Fide devius, acerime increpatur
a Roberto Rege Francorum, 1004. III. Cor-
rigit errorem, 1004. IV. Reperit partem
virgæ Moysi, 1008. I. Interest dedicatio-
ni Ecclesiæ S. Aniani Aurelianensis, 1029.
IV.
Leuthericus Archiepiscopus Gerberto monacho
præceptore usus est, 992. VI.
Liafdagus primus Ripensis Episcopus ab Adal-
dago Hamburgensi Archiepiscopo consecra-
tur, 949. III.
Libellus Arnulphi Rhenensis Archiepiscopi de
sua spontanea depositione Synodo porrigit-
tur, 992. XLI.
Libellus monachorum Carnotensium quo pseu-
doabbatem intrusum reiciunt, 1003. XVI.
& *seq.* X x x x Li.

Liber vitam S. Martini continens miraculose sub impluvio apertus relictus a pluvia non madefit, 934. IV. & seq.

Libentius Archiepiscopus Hamburgensis mittit legationem ad Sergium Papam pro lite definienda inter se & Episcopum Verdensensem, 1010. I. Moritur, 1013. VII.

Libri viginti Decretorum a S. Burchardo Wormatiensi Episcopo compilati, 1026. V.

Libentius Hamburgensis Archiepiscopus a Joanne XV. pallium accipit, 988. I. Laudatur a diversis virtutibus, *ibid.*

Liberalitas & pietas Stephani Regis Hungariae erga Ecclesias, 1002. IX. Alia maxima S. Odilonis Cluniacensis Abbatis tempore famis in Aquitania, 1006. IV. In suspicionem prodigalitatis adducitur, *ibid.* Alia Vnuani, sive Wani, Hamburgensis Archiep. laudabilis, 1013. VIII. Alia Boleslai primi Poloniae Regis, 1020. VII. Alia Henrici Pii Imp. ingens in Robertum Gallorum Regem & ejus ulicos, 1023. II. Alia mutua erga invicem Henrici Pii Imp. & Roberti Gallorum Regis, 1023. III. & seq. Alia S. Stephani Hungariae Regis, 1030. III.

Liberalitas Adelberti Pragensis Episcopi, 983. XIX.

Libertas loquendi in S. Gerardo Chanodienfi Episcopo laudatur, 1042. II.

Libido dominandi nulli parcat, quidvis perentat, 1033. V.

Licus Germaniae fluvius, 955. V.

Lidac Episcopus Rubuensis adest in Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Lievizo Archiep. Bremensis vitae sanctitate praestans diem obit, 1012. XIV. Quantum coluerit Benedictum VIII. Papam exulem, *ibid.* Ejus ex pietate praeclarae laudes, *ibid.*

Linguae maledicorum causa sunt odii & discordiae inter Henricum Pium Imp. & S. Heribertum Archiep. Coloniensem, 1020. II.

Linteae particula Cassinum deferretur Hierosolymis, quo Salvator pedes discipulorum. extersit, 1014. XIII. Igne examinatur ejus veritas, *ibid.*

Lioptacus Ribunensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Liris Campaniae fluvius, 1030. VI.

Lis inter Hamburgensem Archiepiscopum & Episcopum Verdensem definitur a Sergio Papa, 1010. I. Alia inter Francos & Lemovicinos de apostolatu S. Marcialis a Gauzelino Bituricensi Archiepiscopo dirimitur, 1029. XI.

Liofius & Heribertus genere apud Aurelianos illustres Manicheam haeresein spargunt, 1017. I. In Concilio Aurelianensi inquisiti publice fatentur, 1017. II. Exponunt capita suae opinionis, 1017. III. Cum focis igni tradit, inter flammam errorem detestantur, 1017. IV.

Litterae falsae Hugonis quondam Archiepiscopi Rhemenfis, 947. III. 948. V. Alia Alberti Imp. de auctore translationis Imperii ad Germanos quid sentiant, 996. XLVI. & seq.

Litterae diversorum. *Vide*, Epistola.

Liudolphus Otonis Primi Regis Legatus in Synodo Trevirensi Hugonem Franciae Comitem excommunicari petit, 948. X. Marinum Apostolicae Sedis Legatum cur in Saxoniā secum ad Regnum ducat, *ibid.*

Liupen approbat diploma Otonis Imp. de prisco Rom. Ecclesiae patrimonio restituto, 962. XI.

Loca sacra, etiam inculta, Deus immunitate vult gaudere, 1032. IV.

Locus natalis M. T. Ciceronis, 1030. VI.

Locusta per triennium propter iram Dei Gra-

ciam depascuntur, 1034. XXXI.

Locus Scripturae S. Huneundis divina revelatione, reperitur, 946. VIII.

Locus & mos, ubi & quo debeat eligi Imperator, 996. LXV. & seq.

Longinus cognomen Dlugofchus Polonicarum rerum scriptor, 1020. IV. Ab auctore emendatur, 1045. I.

Longobardi, duce Melo Bari Principe, contra Graecos arma capiunt, 1011. VII. Conrado Germaniae Regi resistentes vi subjunguntur, 1026. VI.

Lotharius filius Hugonis Regis Italiae in Regnum receptus, 945. I. Et quomodo, *ibid.* Berengario Italiae tyranno commendatur a Constantino VIII. Imp. 946. X. Veneno moritur, 950. I.

Lotharius Ludovici Francorum Regis filius puer patri in Regno succedit, 954. IV. Ejus obitus, 986. I.

Lubecenses a subjectione Polonorum se eximunt, 1034. XXXIII.

Lucidus Cannensis Episcopus adest in conventu Romanorum Otoni Imp. juramento promittentium liberam Pontificis electionem, 963. XIII.

S. Lucia corpus in Sicilia repertum Constantinopolim transfert Georgius Maniacus Dux Graecorum, 1038. XX.

Lucidus, Italus, vir doctissimus ad praedicandum verbum Dei in Wandaliā a Joanne XII. ablegatur, 965. VIII.

Lucubrations Gerberti, postea Silvestri II. Papae, 1003. V. & seq.

Ludovicus Caroli Simplicis filius ex Anglia ad suscipiendam Regni coronam in Gallias vocatur, 936. III. Dolo Hugonis Principis a Normannis capitur, 945. V. Ob diffidium Hugonis & Artaldi Rhemenfium Episcoporum valde turbatur, 947. I. Ejus Regnum factione Hugonis Principis tumultibus inquietatur, 948. I. In Synodo Ingelheimensi quid contra Hugonem Ducem conqueratur, 948. IV. Moritur, 954. IV.

Ludovicus Lotharii Francorum Regis filius patri in Regno succedit, 986. I. Hugoni Franciae Duci a patre commendatus, *ibid.* Moritur, ultimus Carolinae familiae, 987. I.

Ludovicus Palatinus Rheni Comes, Imperii Elector, luculenter suis litteris diplomalibus faetur & probat translationem Imperii Romani ad Germanos factam per solum Romanum Pontificem, 996. XLV. & seq. Pulcrum inducit Pontificis & Imperatoris in Ecclesia militante comparationem & potestatem, *ibid.* Confirmat tanquam Elector patrimonium antiquum Rom. Ecclesiae, *ibid.* & seq.

Lues ingens in Urbe Romana, 1004. VIII.

Luidgardis sanctissima femina moritur, 1011. III.

Luitolphus Augustanus Episcopus procurat S. Udalrici canonizationem in Synodo Lateranensi, 993. II. Libellum de vita & miraculis S. Udalrici Joanni Papae XV. porrigit, *ibid.*

Luitolphus Otonis Saxoniae Regis filius contra patrem conjurat, 953. I. Exercitum contra eundem ducit, 954. III. Intercessione S. Udalrici cum patre pacem init, *ibid.* Moritur, 958. I.

Luitprandus historicus citatur, 938. X. 946. X. In Hugonem cum Sarracenis foedus inveniunt invehitur, 944. V. Legationem obit nomine Berengarii Italiae tyranni ad Constantinum Imp. 946. X. Citatur, 961. I. 962. I. Utrum auctor sit librorum post sex adiectorum, 963. II. Ab Ottone Imp. ad Joannem XII. mittitur, 963. IX. Interest conventui Romanorum. Otoni Impe-

ratori jurantem libertatem creandi Papam, 963. XII. Otoni Imp. in Synodo contra Joannem XII. convocata Interpres, 963. XX. Citatur, 964. I. Quando legationem Constantinopoli obiverit, 968. VI. Quam plena miseris fuerit propter factum Graecorum, 968. VIII. Nicephorum pulchre describit, 968. XII. Eidem Ecclesiae Rom. neglectum exprobrat, *ibid.* Processionem fordidam ejusdem refert, 968. XX. Ab eodem ad convivium vocatus contempe habetur, 968. XXII. Agrotat, 968. XXIV. Leoni Cypalati scribit, 968. XXV. Quantopere spretus sit a Nicephoro, 968. XXIX. Interpretatur Hippolyti Siciliensis vaticinium, 968. LI. Nicephorum onagro comparat, 968. LII. Domo sua inclusus inique a Graecis custodiibus vexatur, 968. LVIII. Pretio ad vivificum lignum adorandum admittitur, 968. LXIII. Clanculum a Graecis nonnullis consolatur, *ibid.* Carcerem cur timeat, 968. LXVI. Pontificis Romani sinceritatem defendit, *ibid.* Pallii purpurei iussu Graecorum Ostensis privatur, & quare, 968. LXXI. Quales Constantinopoli versus reliquerit improbitatem Graecorum agitantem, *ibid.* Constantinopolim discedens quam molesto itinere Naupactum pervenerit, 968. LXXIII. Ob non visitatum S. Andreae corpus quantum periclitatus sit, 968. LXXXI. Quid ad S. Andreae oret, *ibid.* Nicephori factum, & contumeliosa verba recitat, 968. LXXXIV. Leucate ab Episcopo quam inhumaniter sit tractatus, 968. LXXXVII. Mores & naturam Graecorum Episcop. describit, *ibid.* Quam male a Michaele Chersifote Aratago habitus sit, 968. LXXXVIII. Omnes Michaeles improbitatis infumulat, 968. XC. Luniffo Lavicanensis Episc. interest Synodo Romanae a Joanne XII. contra Leonem pseudo pontificem congregatae, 964. VI.

Luna civitas a Sarracenis capitur, 1016. XI.

Lundonia Angliae civitas, 1012. XI.

Lutus Monachus Cassinensis Manfione Aligerino Abbati substituto monasterio exit, 986. III.

Lycus, Germaniae fluvius, 955. V.

M

Macedonia a Samuele Bulgarorum Rege occupatur, 981. I.

S. Macarius Antiochenus Patriarcha moritur & ubi, 1012. XV.

Maceria locus Calabriae, 968. LXXXIV.

Magdeburgensis Ecclesia novis Reliquiis ab Ottone Imp. cumulat, 965. II.

Magdeburgum civitas aedificatur, & Archiepiscopatu ab Ottone Imp. condecoratur, 971. XI. Slavorum metropolis, *ibid.* Episcopatu Mersburgensi ditatur, 983. VII.

Magistratus summus Romae quo titulo fuerit nuncupatus, 1002. III.

Magnopolis Obotritorum civitas, 971. XI.

Magnopolitani resiliunt a jugo Polonorum, 1034. XXXIII.

S. Majorus Abbas Cluniacensis vir sanctissimus moritur, 993. XI. Summopere cultus fuit ab Hugone Capeto Francorum Rege, *ibid.* Quantum fuerit cultus a Silvestro II. Papa 1003. VII.

Mainfredus Marchio cum Alrico fratre Astensi Episcopo saepius cum haereticis in Monteforti Longobardorum castello configit, 1027. VIII. Captos ex his & oblinatos ad ignem damnat, *ibid.* Monasterium fundat, in Sue-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

tiae castro, 1027. X.

Malacenus. *Vide*, Joannes Malacenus.

Mala Constantinopolitana immensa gravissima a Deo propter Romanum Imp. impie perceptum, 1034. XXXI. Et quam fuerint, *ibid.*

Malliaccense coenobium construitur a Guillelmo Aquitaniae Duce, 1025. III. Item Burgoliense, *ibid.*

Maleficis Norvegia abundat, 1028. VII. Disperduntur ab Olavo Rege, *ibid.*

Manasses Arelatensis civitatis Episc. Hugonis Italiae Regis potentia plures Episc. occupat, 936. VII. Armis indutus in Hugonis exercitu litat, *ibid.* Affinis Hugonis Italiae Regis, 945. I. Hugoni resistit & Berengario adheret; & quare, *ibid.* Contra fas a Wilia Berengarii uxore Ecclesiam Mediolanensem possidendam accipit, 960. III.

Mangius scriptor, 987. III.

Manichaei pietatem mirifice simulat, 1016. VI. In Gallis apud Aurelianos deteguntur, & quomodo, 1017. I. Quosdam in publico Concilio errores defendant, 1017. III. In erroribus persistentes tredecim igni traduntur, & semiambusti errorem fatentur, 1017. IV. Eorum sectatores ubique eadem poena multantur, *ibid.* Alii ejusdem sectae in Aquitania exorti populum seducunt, 1017. V.

Manfio Cassinensis Abbas voluptuosissimus Aligerno succedit, 986. III. Quomodo Abbatiam illam adeptus sit, *ibid.* Lotus & unctus ad mensam accumbit, 995. XIII. Citharodum intromittit in coenaculum, *ibid.* Ex vaticinio S. Nili oculis caecatur; & quare, *ibid.* Quomodo fraudibus Capuam perductus sit, 995. XV.

Manuel Patricius a Nicephoro Imp. contra Sarracenos in Siciliam mittitur, 963. XLVI. Ob rei bellicae incertiam finire pugnat & perit, *ibid.*

Manus Ungari in Ecclesia B. Basoli apud Rheinos altare consecratis miraculose saxo adheret, 937. II.

Manus cuidam in Germania abscissa post annos XIV. dormienti restituitur, 944. XXII.

Manus S. Joannis Baptistae furto Antiochia sublata Constantinopolim deferretur, 956. V.

Marcellinus Papa Jovi thura cremans cur a nullo condemnatus sit Concilio, 992. XLIV.

S. Marci Basilica Venetiis conflagrat; & quare, 977. IV. A Petro Urfeolo magnificentius privatis sumptibus restauratur, 977. V.

Marcus Vellerus vitam S. Udalrici notis illustravit, 973. IX.

Marcinius monachus Carnotensis reprobat subscriptione Meganardum pseudobabatem, 1003. XVI.

Marcus primus in Valletstve Episcopus vitae sanctitate & miraculis claruit, 936. II.

Marcus de via Portuensis fingitur approbasse Constitutionem Leonis VIII. de restitutione Patrimonii Rom. Ecclesiae ad Imperium, 964. XXV.

Mare daemonibus liberatur, immixtis in illud quatuor lapillis sacro chrismate perunctis a Reinberno Russiae Apostolo, 1008. X.

Maria Augusta Otonis III. Imp. uxor libidine incensa Comitem quemdam laudatissimum ad adulterium pellicere tentat, 998. XII. Repulsam passa eundem ad Imperatorem defert tanquam suae pudicitiae insidiantem, *ibid.* Detecta fraude ad rogam condempnatur, *ibid.*

S. Maria Dei mater Fulberto Carnotensi Episcopo cultori sua acerrimo ubera sugenda praebet dum agrotat, 1028. V.

Maria mater Principis Babylonis professione Christiana restaurat templum Sancti Sepulcri

a filio destrudum, 1009. IX.
 Marianus Scotus tempus obitus Ottonis III. Imp. bene astruit, 1001. IX. Sæpius citatur.
 Marinus Papa Secundus, ab aliis Martinus, succedit Stephano Papæ IX. 943. I. Ad componendam Ecclesiam se totum tradit, *ibid.* Prophetiæ dono imbutus, *ibid.* Ejus privilegium concessum monasterio S. Vincentii super Fontes Vulturni, 944. XXIV. usque ad XXXIX. Moritur, 946. I.
 Marinus Agapiti Papæ ad Gallos Legatus, 948. I. III. Contra Sigeboldum Episcoporum calumniatorem judicium proferri jubet a Synodo, 948. V. In Synodo Trevirensi præfidet, 948. VIII. In Saxoniam conducitur, 948. X.
 Marinus Sutriensis Episcopus cum Azone protocriniario in Saxoniam proficiscitur ad Ottonem Imp. ut Leone VIII. mortuo alium Pontificem substituat, 965. IV.
 Marinus eremita S. Romualdum instituit, 977. III. Ducem Venetiarum Urfeolum accersit; & quare, 977. VI. Cum eodem eremita factio in Gallias navigat, *ibid.* Post afflictum in Gallis vitam in Italiam redit, 977. VII. Cum Olibano Comite ad mortem Cassinum contendit, 977. IX.
 Marforum Episcopus Albericus nomine homo nequissimus qua arte Manfonem Cassinensem Abbatem a Capuanis excæcari curet, 995. XIV. Subitanea morte perit, 995. XVI.
 Marsupium milio plenum mittit Regi Sarracorum Benedictus VIII. Papa; & quare, 1016. I.
 S. Martini auspiciis Stephanus primus Ungarorum Rex paganos vincit, 997. VII.
 S. Martialis Apostolus probatur, 1029. VII. Quomodo, 1029. X. & *seq.* 1032. I. Lemovicinos peste liberat, 1029. VIII. & *seq.*
 Martinus Episcopus Narniensis Constitutionem Leonis VIII. de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium approbasse fingitur, 964. XXV.
 Martinus Sutrinus interest juramento Romanorum quo Ottoni Imp. Pontificis electionem permittunt, 963. XIII.
 Martyrium Petri Abbatis Sublacensis; & causa ejus, 1003. VIII. Abbonis Floriacensis, 1003. XIII. S. Brunonis Rufforum Apostoli, 1008. IV. & *seq.* S. Bonifacii eorumdem Apostoli, 1008. VII. Multorum Christianorum in Saxonia, 1012. X. & *seq.* Sancti Elphegi Cantuariensis Archiepiscopi, 1012. XI. & *seq.* S. Colomanni Scoti, 1012. XIX. Olavi Norvegiæ Regis, 1018. VII. IX. Ulfridi Angliæ Episcopi in Suedia, 1018. X.
 Martinus Polonus primus Historicorum meminit septem Electorum, 996. LXIX. Quo usque suam Historiam perduxerit, 996. LXXI.
 Martyrium Haraldi Danorum Regis, 980. X. Aliud S. Adalberti Pragensis Episcopi, 997. II. Aliud duorum monachorum Joannis & Benedicti in Polonia; & quare, 1000. XVI.
 Materna, fluvius in Gallia, 963. XVII.
 Marefo locus olim ad monasterium S. Gregorii pertinens, 1019. VII.
 Mathematicus quidam Luitprando Cremonensi omnia præterita ad unguem enarrat, 968. LIV. & *seq.*
 Mathildis quantum pro mariti defuncti anima sollicita fuerit, 936. II. Filio Ottoni Imperatori ab Italia redeunti occurrit, 965. II. Quam fuerit pia, 973. I. Moritur; & inter Sanctos refertur, 973. II.

Mathildis Ottonis II. Imp. soror hæres ex quarta a fratre instituitur, 983. XIV.
 Matrimonia quædam optima sint censenda & itabiliora, 960. XIX.
 Matrimonium incestuosum Conradi Imp. 1024. XIV.
 Matrimonium Ottonis Regis cum Adelaide Lotharii Italiæ Regis vidua, 951. I.
 Matthæus Westmonasteriensis historicus, 1012. XI. Sæpius citatur.
 S. Matthæus Salernum transfertur, 954. II.
 Matthæus Parisiensis S. Albani monachus rerum Anglicanarum scriptor quo tempore vixerit, 996. LXIII. Offensissimus erga Sedem Romanam, *ibid.*
 S. Mauritius cum sociis ubi passus sit, 940. IV. Ejus ossa ab Ottone Magno Magdeburgum transferuntur, 961. III.
 S. Mauri brachium a S. Odilone Cluniacensi Abbate Cassinum mittitur, 1022. XVI.
 Maximianus Imp. amore quietis Imperium depofuit, 1001. XII.
 Maxelinus Wirceburgenfis Episcopus manu propria subscribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.
 Mecianus de via Tiburtina falso dicitur scripsisse Constitutionem Leonis VIII. qua Patrimonium Romanæ Ecclesiæ Imperio restituit, 964. XXV.
 Meginhardus Episcopus Wirceburgenfis interest Concilio Salegustadiensi, 1022. XVIII.
 Megenardus monachus Carnotensis vivente Abbate monasterii præfecturam ambit, 1003. XIV. Noctu monasterio profugit, & a Theobaldo Comite false persuaso baculum pastorem accipit, 1003. XVI. A monachis publico instrumento reiicitur, *ibid.* Violenter a Comite in monasterium intruditur, *ibid.* Ab Hervivo Britannia Episcopo consecratur, *ibid.* Nititur Rom. Pont. & Episcopos largitione in suum suffragium pertrahere, *ibid.*
 Meifco Vandalia monarcha, 965. VIII.
 Meldense Concilium aliud habitum in causa Rhemensis Ecclesiæ, 963. XVII.
 Meles Bari Princeps arma sumit contra Græcos, 1012. I. Legatione fungitur ad Henricum Imp. 1018. VI. In via obiit, 1022. II.
 Mendacia Bennonis schismatici Cardinalis confutantur ab auctore, 1003. II. 1017. IV.
 Mendacia pseudosynodi fictæ Lateranensis sub Leone VIII. pseudopontifice colligit Auctor & detecta spectanda proponit, 964. XXVI. & *seq.* Alia de Silvestri II. ad Sedem Apostolicam promotione 999. III. Confutantur ab Auctore, 999. VII.
 Menwercus Paderbornensis Episcopus deponit iussu Henrici Pii Imper. impium Abbatem Corbejensem, 1015. I. Ejus sanctitas multis signis claruit, *ibid.*
 Mercede & fraude Græci usum pallii obtinuerunt, 968. LXXXVI.
 Mersepurgenfis Ecclesia in Episcopatum ab Henrico Pio Imp. erigitur & multis donis exornatur, 1015. II. & *seq.*
 Merestein Abbatia Bertæ Ottonis Regis uxoris matri concessa divinam in Regem vindictam concitat, 953. I.
 Mersepurgensem Episcopatum dedicare vovet S. Laurentio Otto Magnus Imp. si superior adversus Ungaros Germaniam vastantes evadat, 955. VII. Eundem Otto II. Magdeburgum transfert, 983. VII. & *seq.*
 Merspurg S. Laurentium patronum colit, 983. VIII.
 Mezius, campus juxta Marsiam, 995. XVI.
 Michael Archiepiscopus Salernitanus pallium accepit a Sergio IV. Papa, 1012. II.
 Michael Bonellus Pii V. pronepos Abbas monasterii

sterii Casemarii Commendatarius, 1030. VII.
 Michael Ratiponensis Episcopus convenit ad Synodum Ingelheimensem, 948. III.
 Michael IV. Paphlago Imp. creatur opera Zoes Romani Imp. uxoris adultera, 1034. XXVIII. & *seq.* A diabolo in poenam delicti arripitur, & ad obitum torquetur, 1034. XXX. Archiep. Theffalonicensem clericis tempore famis consuetam stipem negantem spoliatur, & pecunias clericis erogatur ac pauperibus, ipsumque in exilium pellit, 1038. XIX. Frustra conatur se liberare a Damone, 1039. II. Moriturus facinus in Romanum Imper. admittit delect, 1041. I.
 Michael Strategus Chersfontis, quam male tractaverit Luitprandum Cremonensem Episc. Ottonis Imp. Legatum, 968. LXXXVIII. Ejus lineamenta & perversitas, *ibid.*
 Michael Calaphates a Zoe Imperatrice in filium adoptatus Imperator creatur, 1041. I. A populo Constantinop. ob ingratitude in Zoen Imperatrice Imperio pulsus cum fratre excæcatur, *ibid.*
 Michael Chærophactes vir illustris in monasterium & monachos S. Niconis Lacodæmone cur tantopere favit, 969. IX. A S. Nicone in fomno graviter objurgatur, 969. X. Febri corripitur, & secundo S. Niconem videns eum baculo abigi jubet, *ib.* Poenitentiam de delictis agit, 969. XI. Frustra danum reparare promittit, *ibid.* Moritur in exemplum eorum, qui res Ecclesiasticas nefarie contingere audent, *ibid.*
 Michael Cœcularius creatur Patriarcha Constantinopolitanus, 1045. IV.
 Micrologus de arte Musica Guidonis Aretini, 1012. XXV.
 Miezislaus Polonorum Dux fit Christianus, & quomodo, 965. VI.
 Miezislaus Poloniæ Rex patri Boleslao virtutibus & pietate longe impar succedit, 1025. VI. Moritur, 1034. XXXIII.
 Milites in bello occubentes frustra inter Martyres annumerare conatur Nicephorus, 964. XXXV.
 Milites Ottonis Imperatoris per fraudem a Græcis trucidantur, 969. II. 983. XII. Quam egregie se vindicaverint, 983. XIII.
 Miles quidam S. Clementis bona vi auferens a muribus ad mortem corroditur, 1011. II. Alius homicida propter peccati gravitatem ab Episcopo ad Pont. Rom. pro poenitentia ablegatur, 1034. XXIV. Qualis ipsi injungatur, *ibid.*
 Milites Hermannii Ducis prata S. Pauli vi occupantes fulmine pereunt, 999. XIV.
 Miles Germani Henrici Imperatoris cum Papiensibus acriter confligit, 1005. I. Papiam vi capiunt & ejus cives trucidant ob rebellionem in Henricum Regem, *ibid.* Cum Romanis etiam acie decernunt, 1014. II.
 Milo Veronenfis Ecclesiæ Episcopus substituitur illicite Ratherio per vim ejecto, 954. X.
 Milites suos ante proelium solet Henricus I. Imp. sacra Eucharistia pramunire, 1022. V.
 Mimmelieb, locus in Saxonia, ubi Otto primus Imperator moritur, 973. I.
 Minæ Nicephori Imp. contra Ottonem Imper. 968. XXXVII. XLVII.
 Miracula in Gallis accidunt, quænam & ubi, 934. II. Alia in Gallis tempore incurfionis Hunnorum, 937. II. Alia quamplurima in translatione imaginis & epistolæ Christi Edessa Constantinopolim, 944. IX. & *seq.* Alia apud corpus S. Hunegundis quænam fiunt, 946. IX. Alia fiunt in vindictam eorum, qui S. Hunegundis diem festum celebrare contemunt, 954. VI. & *seq.*
 Miracula apparentia cur aliquando fiunt per-

missu divino a demonibus, 1027. IX.
 Miraculo in translatione Imagine Christi Dei voluntas ostensa, 944. IX. Alio Haraldus Danorum Rex cum suis ad Fidem Christianam convertitur, 949. IV. Et qualenam illud, *ibid.* & *seq.*
 Miraculum ex sublata chlamyde Ottonis III. Imp. Ecclesiæ SS. Bonifacii & Alexii oblata, 1001. IX. Aliud ex divina vindicta in interfectores S. Bonifacii Rufforum Apostoli, 1008. VII. Aliud in arbore arida, ex qua suspensus fuit S. Colomannus, 1012. XIX. Aliud vitri confracti & in integrum restituti per S. Odilonem, 1014. XV. Aliud & primum, S. Gothardi Hildeseimensis Episc. 1023. VI. Aliud de equite excommunicato mortuo, & in loco sacro sepulto, 1034. XVII.
 Miraculum de codice vitæ S. Martini, 938. IV. & *seq.* Aliud ex catena S. Petri in arreptio quale, 969. XV. Aliud ex contemptu festivitatis S. Udalrici, 993. VII.
 Miraculo Ruffi ad Fidem veniunt, 1008. VI.
 Mirnegardus Wrdensis Episcopus interest Synodo Virdunensi in causa Hugonis quondam Rhemensis Archiepiscopi, 947. I.
 Miseco, alias Meifco, primus Dux Polonorum Christianus ab uxore sua prima Dobbera ad fidem conversus, 991. XII. Qua mortua Odammoniam sibi jungit, *ibid.* Ejus obitus *ibid.*
 Mityovous Vinulorum Princeps Slavis auctor rebellionis contra Christianos, 1012. X.
 Misnam ad Albim fluvium civitas ab Henrico Saxonie Rege Episcopatu condecoratur, 936. II. Sedes suffraganea Magdeburgensis Archiepiscopus, 971. X.
 Missæ celebratio impedit Robertum Gallorum Regem quominus possit castrum S. Germani capere, 998. VI.
 Missarum pluralitas olim concessa, 940. VI. Quando & a quo Pontifice ad unam redacta sit, 940. VII.
 Mizzidrog Vinulorum Princeps Slavos rebelare contra Christianos suadet, 1012. X.
 Moles Hadriani præcipua Romanæ Ecclesiæ monumenta custodit, 996. XLIV.
 Modus quo schismatici Pontifices soleant in Sedem Romanam intrudi, 1033. VIII.
 Moguntinum Concilium celebratur, 1028. V.
 Monachi Legerensis monasterii persecutionem a Friderico Moguntino Episcopo patiuntur, 941. II. Alii in Anglia expelluntur monasteriis, & iis substituantur clerici quondam expulsi, 975. XI. Alii monasterii Cassinensis voluptuarie viventes ex S. Nili prædicatione variis calamitatibus obruantur, 995. XIII. Carnotenses persecutionem patiuntur & quare, 1003. XIV. & *seq.* Megenardum monachum vivente Abbate violenter ad præfecturam monasterii promotum unanimiter reiiciunt, 1003. XVI. Monasterium deserunt, ne illegitimi Abbatis communitone contaminentur, & hinc inde vagantur, *ibid.* Alii duo Hispani petunt more suo festum Annuntiationis Dominicæ celebrare in Cluniaco, 1004. I. Per visionem convinctur errare, *ibid.* Alii quindecim ex societate S. Romualdi Gentibus prædicaturi proficiscuntur, & diverso tormentorum genere afficiuntur, 1008. VIII. Alii nonnulli Hierosolymis redeuntes secum deferunt ad monasterium Cassinensem particulam lintei, quo Christus Discipulorum pedes extertit, 1014. XIII. Quomodo ejus veritatem non creditibus probarint, *ibid.*
 Monasteria ab Henrico Germaniæ Rege hinc inde extrusa, 936. II. Alia in Anglia a S. Oswaldo Wigorniensis Episc. construantur, 970. IV. & *seq.* Mo-

Monachorum mala noverca proprietatum concupiscentia, 942. IX.
 Monachi Cassinenses extincti in mari Athenulpho, presentibus Pontifice & Imperatore novum Abbatem creant, 1022. X.
 Monasteriorum restauratores, & regulatores, S. Odo, 942. VIII. Adalbero, *ibid.*
 Monachi Aquitanici processionaliter proficiscuntur ad visendum caput S. Joannis Baptistæ, 1025. IV. Leirenses obtinent facultatem a Joanne XX. Papa creandi Episcopum Pampilonensem, 1032. IV. Bellovacenses de Abbate a Principe seculari intruso conqueruntur, & exaudiuntur, 1034. XV.
 Monasterium S. Vincentii ad Fontes Vulturini a diversis Principibus quam multa diplomata obtinuerit, 941. III. 942. XI. 944. XXIV. 950. II. Aganense a Saracenis inflammatur, 940. IV. Gemblacense in Gallis fundatur, 946. V. Pontificum Imperatorum privilegia communitum, 946. VI. Aureæ Petre primum S. Niconis fugientis receptaculum, 961. V. Cassinense novis privilegiis ab Ottone Imp. ditatur, 964. XXXI. S. Felicitatis Florentiæ ab Otrone M. diplomate condecoratum, 967. II. Aliud monasterio super Fontes Vulturini concessum, *ibid.* Aliud ab Ottone Imp. Magdeburgi constructum, 971. XIII. Aliud in honorem S. Martini erigit Stephanus I. Ungarorum. Rex; & ob quam causam, 997. VII.
 Mons Vesuvius in obitu Pandulphi Principis Capuani flammæ sulphureas eructat, & torem liquidæ resinæ, 1038. XIV.
 Mons Feretri, alias oppidum S. Leonis, Berengarii fugientis receptaculum, 962. XIII. Ejus descriptio, *ibid.* Ab Ottone Imp. obfisione cingitur, 963. VI.
 Monachorum S. Romualdi in Sytria qualis & quam laudabilis fuerit vita & conversatio, 1022. III. S. Romualdum hortantur, ut invitatus ab Imperatore eundem adeat, & aliquod magnum monasterium petat, 1022. IV.
 Monachorum Cluniacensium devotio, sanctitas, & laus prædicatur, 1003. XII. 1013. VI.
 Mons Vesuvius flammæ tempore mortis Pandulphi Principis Capuani, & Joannis Neapolitanorum militum Magistrum eructat, 983. III. Rurfus flammæ evomit, 993. X.
 Monachus quidam iuste a S. Menwero Paderbornensi Episcopo increpatu miraculose moritur, 1015. I.
 Monasteria tria a S. Romualdo extruuntur, 1008. VIII.
 Monasterium Cassinense, *Vide.* Cassinense monasterium.
 Montes miraculose precibus S. Odonis conjuncti piscinam efficiunt monasterii S. Eliæ usibus fervientem, 938. VII.
 Monasterium ab Ottone III. Imp. S. Adalberto ædificatum, 1001. XII. Aliud S. Vincentii ad fontes Vulturini diplomate donatum ab Henrico Rege, 1002. I. Aliud S. Bavonis in Flandria obitu S. Macarii Patriarchæ Antiocheni illustratur, 1022. XV. Aliud S. Mariæ extrui Florentiæ Willa. Marchionissa Hetruria, 1002. IV. Aliud monachorum Hierosolymis a S. Stephano ædificatur, 1002. XIII. Cluniacense quam celebre fuerit propter Sanctitatem, 1003. XII. 1013. VI. Corona Imperiali ab Henrico Imp. donatur, *ibid.* Paderbornense ab Henrico Pio Imp. construitur, 1015. I. Malliacense ædificatur a Guillelmo Aquitania Duce, 1025. III. Item Burgolienfe, *ibid.* Angeriense celebre inventione capitatis S. Joannis Baptistæ, 1025. IV. S. Dominici in agro Sorano ædificatur, 1030. VI.

Item S. Silvestri, 1030. XI. Casemarii a S. Dominici monasterio propagatur, 1030. XII. Quinam fundaverint, 1030. XIII. Cum eodem unitur; & quare, 1030. XIV. Leirensis ubi situm, 1032. IV. Abbatahense in Bohemia S. Gunteri conversatione & morte clarum, 1045. III. Brennoviense in Bohemia, *ibid.*
 Montis Latri descriptio, 956. VII.
 Monstrum ex illicito concubitu nascitur, 998. III. & *seq.*
 Montineum, locus in Græcia, 969. XIII.
 Mons Jovis locus in Alpihus, 1018. VI.
 Mons Bavonis, hodie Bambergæ, 1019. III.
 Mons foris castrum in Longobardia hæreticorum receptaculum, 1027. VIII.
 Monticellus castrum in quo Petrus Abbas Sublacensis martyrism subit, 1003. VIII.
 Morbo calculi Arnulphus Flandriæ Comes liberatus per S. Gerardum Bromienfem Abbatem munera Rhemos defert, 955. II. & *seq.*
 Moravi a Polonorum dominio deficiunt, 1034. XXXIII.
 Morbo intestinorum pereunt divinitus Dani, 1011. V. Pane benedicto curantur a S. Elphego, 1011. VI.
 Morbo venereo Eupraxius Calabriæ præfectus ob spretum Sanctum Nilum percutitur, 976. VII.
 Mores & vita corruptissima Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani enumerantur, 956. II. Alii laudabiles Constantinii VIII. Imp. 960. XIV.
 Mores & natura Episcoporum Græcorum, 968. LXXXVII.
 Mors infamis Joannis XII. 964. XVII. Violenta Joannis XIV. 985. I. Infamis Bonifacii Apostolicæ Sedis invasoris, 985. III. Mortalitas maxima in orbe terrarum, 1006. IV.
 Mors diverforum. *Vide.* Obitus.
 Mortem Wintonienfis & Rossensis Episcoporum prævidens S. Dunstanus deplorat, 984. VII.
 Mortem suam prædicat Henrico Pio Imp. S. Heribertus Archiepiscopus Colonienfis, 1020. VII.
 Mortula castrum, 1045. V.
 Mos vituperandus & abominabilis apud Græcos de palliis absque licentia Sedis Apostolicæ utendis quomodo & quando coeperit, 934. I.
 Mos civium Romanorum in summis persecutionibus summe pietatem colere, 1001. XXII.
 Mosaicæ virgæ pars invenitur, 1008. I.
 Mos consecrandi Regem in Ottone Primo describitur, 937. IV. & *seq.*
 Mos jurandi apud Græcos, 968. XLV.
 Mos antiquus canonizandi quis fuerit, 993. IX.
 Mos & locus eligendi Imperatorem qualis, & ubi, 996. LXV.
 Moscomensis Synodus in Gallia celebratur; & quare, 948. II. Alia ibidem in causa Arnulphi & Gerberti Rhemenfium Episcoporum, 995. I.
 Mosomum, Belgicæ civitas est, *ibid.*
 Mulcta Joanni Placentino Antipapæ a populo Roman. irrogata quænam fuerit, 996. XIV.
 Mulier quædam ob injustam mariti necem Ottomem III. Imp. accusat, 998. XII. Contactu ferri candentis viri innocentiam probat, *ibid.* Imperatorem ad supplicium poscit, nec intercessionem admittit, *ibid.*
 Mulier Italica Gallos quoscumque apud Aurelianos hæretici Manichæa inficit, 1017. I. Alia

Alia hæretica ex monte fori militem agrorum visitans ab innumerabili multitudine demonum stipatur; & quare, 1027. VIII.
 Munificentia S. Adalberti Pragenfis Episc. 983. XIX.
 Munera Christianorum ad reedificatum S. Sepulchri templum delata plurima, 1009. IX. *reliqua vide in* Dona & liberalitate.
 Munus testis diplomatis Veremundi Regis Hispaniæ de restitutione honorum S. Dominici martyris, 975. VII.
 Munificentia S. Stephani Hungariæ Regis in ecclesiis, loca sacra, pauperes, & viros religiosos, 1030. III. & *seq.*
 Mures militem S. Clementis bona tollentem, ad mortem usque corrodunt, 1011. III.
 Mutatio frequens locorum pietati noxia, 983. XX.
 Mutina civitas, 998. XII.
 Mutinensis Synodus ab Honesto Archiepiscopo Ravennate cur celebretur, 973. VIII.
 Myri permissu Michaelis Charosphaedis monasterium S. Niconis deprædantur, 969. IX.
 Mystræ armorum inter coronandum Ottomem primo traditorum eadem explicat Hildebertus Moguntinus Archiepiscopus, 937. VI.

N

Natales, pueritia, parentes, patria Conradæ Imperatoris, 1024. XIII.
 Navigatio felix Luitprandi Cremonensis absque opera nautarum, 968. LXXXII.
 Naves Danorum centum sexaginta mari submerguntur ob necem S. Elphegi, 1012. XII.
 Naupactum, locus, 968. LXXXVIII.
 Negligentia Episcoporum populis plerumque in superstitionem labitur, 1027. IX. & *seq.*
 Nequitia Bonifacii pseudopapæ, 992. XX.
 Neustria gentes non recipiunt sancta Episcoporum Gallicanorum de observandis quinta, sexta, & septima feriis, 1034. VII.
 Nicephorus Phocas sub Romano Imp. Cretam Insulam a Saracenis vindicat, 961. IV. Imperatore Romano mortuo ab exercitu Imperator acclamatur, 962. XXXIX. Polyucto coronatur, *ibid.* Theophanem, Romanum demortui uxorem in matrimonium assumit, *ibid.* Duabus de causis Polyucto reus habetur & qua sint, *ibid.* & *seq.* Sacro aditu a Patriarcha arcetur, 963. XLIV. Manuelem Domesticum scholarem contra Saracenos in Scythiam cum exercitu mittit, 963. XLVI.
 Vincitur ob Ducis inscitiam, *ibid.* Cyprium a Saracenis liberat, 964. XXXII. Eisdem Tarsi & Mopuestia obidet, *ibid.* Multa Christianis sacra ablata recuperat, & Constantinopolim defert, *ibid.* Quibus rebus gloriam suam initio Imperii partem obscuravit, 964. XXXIII. Militibus nimium indulgens populum vexat, *ibid.* Nova tributa imperat, & vetera donaria tollit, *ibid.* In res & personas Ecclesiasticas præter jus & fas auctoritatem sibi vendicat, 964. XXXIV. Episcopatibus exactiones imponit, *ibid.* Milites in bello interemptos in numerum Martyrum referre conatur, 964. XXXV. Numismata nova & inæqualia cudit pro commodo suo, 964. XXXVI. Palatium in castrum commutat, 964. XXXVII. Voce nocturna conturbatur, & de interitu certus fit, *ibid.* Ejus avaritia ostenditur, 968. V. Cur in Romanum Pontificem & Ottomem Imp. sit infensor, 968. VI. A Luitprando Cremonensi secundum corporis lineamenta describitur, 968. XIV. Ejus ad Legatum Ottomem Imperatoris contumeliosa oratio, 968. XVI. Causam reddit cur tam abjecte Luitprandum accipiat,

ibid. Processionem celebrat, 968. XX. Quibus epithetis a Luitprando condecoratur, 968. XXI. Contemnit Ottomem exercitum, 978. XXII. Irascitur Luitprando, 968. XXIV. Tonus ridiculus, 968. XXXIII. Ottomem Imperatorem perjurii reum conatur peragere, 968. XXXV. Eidem minatur ob defesos Principes Capuanum & Beneventanum, 968. XXXVII. Contra eundem fraudulentem exercitum comparat, 968. XL. Ironice se a Luitprando rogari intelligit, 968. XLIII. Perjurus in Luitprandum, 968. XLIV. Contra Assyrios expeditionem meditat, *ibid.* Petit Ottomem Imperatorem non succurrere Beneventano & Capuano Principibus, 968. XLVI. Irascitur, & minas contra Ottomem evomit, 968. XLVII. In convivio Latinos scommatis excipit jubet, *ibid.* Luitprandum in sua perivolia conducit, 968. XLVIII. Onagro cur comparetur, 968. LII. Cur exercitum in Assyrios duxerit, 968. LVI. Mercaturam exercet, *ibid.* Luitprando abundi veniam tribuit, 968. LVIII. Perjurio Imperium nactus & adulterio, 968. LXVIII. *Taxiarcha* a Græcis nominatur, 968. LXXXV. Quam inimico sit animo in Ottomem Imperatorem, 968. LXXXIII. Legationem fraudulentam ad eundem mittit; & quare, 969. I. Ob casum a Latinis Græcorum exercitum fraude conjugis cæditur, 969. IV. Quam victoriosus fuerit ante impietatem, 969. V. Nicolaus Faber Parisiensis, 1001. I. Epistolæ Gerberti mittit, 1003. III.
 Nicolaus Protospatharius ad Calabriam regendam a Basilio & Constantino Imperatoribus mittitur, 976. II. Quæstionem qualemnam S. Nilo proponat, 976. IV. Ad responsionem obmutescit, *ibid.* Cucullam alicujus monachi iuxta cellam S. Nili reperiens, ludibrii causa capiti imponit, 976. V.
 S. Nicolaus visitat Petrum Abbatem Sublacensem in carcere, & vinculis liberat, 1003. VIII.
 Nicolaus Episcopus Tusculanus subscribit diplomati de unione monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Nicolaus Chrisoberges Patriarcha Constantinopol. sufficitur abdicante se Antonio Studita, 981. I. Moritur, 995. XVII.
 Nicopolis civitas, 968. LXXXVIII.
 S. Nicon Armenus ad gentes Apostolatam suscipit, 961. V. Cretam navigat, 961. VI. Evangelium prædicat, *ibid.* Quomodo se in gentis illius gratiam primo infuset, 961. VII. Lumen noctu in acre videt, & quale fuerit, 961. VIII. Mulierem pulcherrimam in fomno conspicit, & quænam sit interrogat, 961. IX. Jubetur a S. Photina templum destructum restaurare, *ibid.* Visionem nihil curans cæcitate percutitur, *ibid.* Cretenses convocans opus aggreditur & discedit, *ibid.* Ad Cubicularium monasterii sui perditorem noctu accedens verberibus excipit, & ni desinat, pejora minatur, 969. VII. Antiochum præfectum impium, & sacrilegum baculo percutit, 969. VIII. Michaelera monasterii sui perturbatorem acerrime increpat terref, 969. X. A Basilio Apocauco vocatus Corinthum contendit, 981. II. Eundem morbo liberat, & metu Bulgarorum, *ibid.* Lacedæmonem redit, *ibid.* A Lacedæmonis rogaratur pestem depellere, 982. I. Qua conditione eam se propulsum recipiat, *ibid.* Eo Spartam veniente pestis cessat, *ibid.* Aegrotos ad se venientes anima & corpore curat, *ibid.* Judæum Lacedæmone baculo pellet, 982. III. Inimicissimus Judæorum fuit, *ibid.* Aratum Judæorum patronum sibi resisten-

- sentem poenitere jubet, & eidem interitum prädicit, 982. IV. Ejus imago divinitus faxo impressa; 986. IV. Gregorio Prætori Scleri Bardæ tyranni Successum enarrat, 987. IV. Sphæra ludens ob clamores juxta facram ædem increpat, 987. V. A Gregorio Prætorè maledictis profcinditur, *ibid.* Eundem divinitus morbo percussum & poenitentem curat, 987. VII. Malacenum apud Imperatorem accusatum consolatur, & bono animo esse jubet, 998. XVI. Moritur, 998. XVIII. Pictorem suam imaginem depingere conantem in se respicere jubet, 998. XIX. Ex descriptione Malaceni a pictore cognoscitur, *ibid.*
- S. Nilus origine Græcus, natione Calaber, quanta ab ineunte ætate pietate floruerit, 976. II. Fugit populi tumultum & in eremum abit, *ibid.* Venientes ad se Metropolitam Calabriae, & Leonem Domesticum cum turba cernens quid ad Deum oret, *ibid.* Domesticum librum tradit ut legat, 976. III. Increpat secum disputantes; & quare, *ibid.* Revelatione cognoscens adulterum quam acute illi respondeat, *ibid.* Nicolaum Protopatharium & Leonem Domesticum cernens cucullam alicujus monachi ridicule capiti imponentes obiurgat, & prophetica de interitu admonet, 976. V. Eupraxium Præfectum superbia inflatum contemnens, ab eodem persecutionem patitur, 976. VI. Ab eodem cancrena infestato sæpius vocatur cur non venerit, 976. VII. Quidnam eidem respondeat de voto suscipiendi habitus monastici, 976. VIII. Recusat eum tondere & monachum facere, *ibid.* Infantia illius commotus demum radit & habitum induit, *ibid.* Ob futura Sarracenorum in Calabriam irruptionem in Campaniam cum suis descendit, 980. V. A Cassinensibus monasterium Vallis lucis habitandum accipit, *ibid.* Quanto honore a Cassinensibus exceptus sit, 980. VI. Hymnum Græce scribit de laudibus S. Benedicti, 980. VII. Quid de jejuniis Sabbati interrogatus respondeat, 980. VIII. Diaconissam cum sacerdote adolescentem inambulanti levitatis reprehendit, 991. XV. Ab Aloara Capuæ Principissa evocatus ut illi poenitentiam injungat, quid ei consilii det, 991. XVI. Nec lacrymis nec muneribus Aloaræ commotus & cubiculo cur fugiat, 991. XVII. Ex monasterio Cassinensi discedit; & quare, 995. XIII. Philagathum Sedis Apostolicæ postea in vasorem ad contemptum mundi adhortatus fuit, 996. XVI. Pro eodem Romam, contendit & apud Imperat. intercedit, *ibid.* Renuit Romæ morari, 996. XVIII. Ad Archiepiscopi cuiusdam verba Ottonem & Pontificem defendentis obdormire se fingit, *ibid.* Martyrium S. Adalberti apud Prussos consummatum Romæ in Monasterio sancti Bonifacii per visum cognoscit, 997. II. Ottoni Tertio Imperatori cum omnibus monachis obviam it, 1000. XI. Quidnam ab Ottone petat, *ibid.* Imperatorem benedicit cum toto comitatu & dimittit, *ibid.*
- Nobiles Polonorum decimasolvere renuentes contra regnum & Ecclesiam conspirant, 1022. XVII. A Boleslao Rege cohibentur, *ibid.* Nobilitas antiqua Francorum, 960. XVI. Nomen Armenorum Occidentalium odiosum, & hæreseos suspectum; & quare, 1016. VI. Nomen universalis pecunia obtinere conatur Græci pro Constantinop. Patriarcha, 1024. V. Nomen Romanum Græcis improprietate loco usurpatum, 968. XXIII.
- Nomina eorum qui privilegium Henrici Pii Imp. Benedicto III. Papæ datum de juribus & bonis Rom. Eccl. subscribendo confirmarunt, 1014. VIII. & *seq.* Item Episcoporum qui interfecerunt dedicationi Ecclesiæ S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV. Nomen Domini semper fuit in ore S. Wolfgangi Episcopi Ratisponensis, 978. I. Nordalbingia a Slavibus crudeliter devastatur, 1022. X. Norici ab Hunnis vastantur, 955. V. Northmanni quadraginta sub peregrino habitu Hierosolymis redeuntes in Italiam perveniunt, 1001. XVI. Salernum a Sarracenis obsessum magna virtute liberant, *ibid.* A Guaimario Principe magnis donantur honoribus & donis, *ibid.* Alii maximo numero in Italiam adveniunt, 1018. IV. Justus Benedicti VIII. Papæ contra Græcos expeditionem suscipiunt, & victores evadunt, 1018. V. Plures eorumdem cum liberis & uxoribus Robertum Guiscardum justu Richardi Comitis a Patria subsequuntur, 1018. VI. Alpes penetrant, *ibid.* Apuliam, eisdem Græcis occupant, 1041. II. Cassinense monasterium infestantes auxilio S. Benedicti cadunt, & ibique pelluntur, 1045. V. Propriis telis miraculose confodiuntur, 1045. VI.
- Northmanni unde vocentur, 941. VI. Instruissima classe Gallaciam invadunt, & vastant, 968. VIII. Sifenandum Compostellanum Episcopum arma corripientem trucidant, *ibid.* A Gundisalvo Castellæ Comite delentur, *ibid.* Inter Scania & Seland a Danis bello navali superantur, 980. XVI. Eorumdem Ducum in Gallis summa laus, 998. VI. & *seq.*
- Norvegia maleficis referta & divinis, 1028. VII.
- Novariensis Ecclesia donatur luculento privilegio ab Henrico Pio Imp. 1014. X. & *seq.* Quot damna sustinerit ab Harduico Longobardorum tyranno propter fidelitatem Imperatoris, 1014. XI.
- Novatorum veram de translatione Imperii originem asserunt, 996. XXXVIII. Ab Austrore ad cognoscendam veritatem invitantur, 997. V. Ab eodem perstringuntur, 962. XVI. Noverca Eduardi Regis quam fuerit in privignum iniqua & fallax, 978. II.
- Numantia, Civitas Hispaniæ, hodie Zamora, 975. IV.
- Numerus Episcoporum ad consecrationem Bambergenis basilicæ convenientium, 1011. I. Numisma Joannis Zemis Imperatoris qualenam & qua inscriptione insignitum, 971. XVIII. Aliud Basilii & Constantinii Imperatorum ex Instituto Joannis Zemis Imperatoris imagine Salvatoris condecoratur, 975. VIII. Nunnus Alavæ Episcopus interest Conc. Pampilonensi, 1032. IV.
- Nuptiæ Henrici II. Imp. 1043. III.
- Biectiones variæ in Joannem XII. & quænam illæ, 963. XVI. & *seq.* Aliæ Gerberti contra Romanam Eccl. ab Austrore luculenter refelluntur, 992. XXXIII. XLV. Obitus Henrici Germaniæ Regis, 936. I. Joannis XI. 936. IV. S. Hunni Bambergenis Archiepiscopi, 936. VIII. Leonis VII. 939. VI. Ethelstani Anglorum Regis, 940. II. S. Odonis Abbatis Cluniacensis, 942. VII. Stephani Papæ IX. 943. I. Heriberti Francorum Comitis, 943. II. Theotilli Episcopi Turonensis, 945. IV. Marini II. 946. I. Ælfege Episcopi Wintoniensis, 947. IV. Ædithæ Reginæ Ottonis Primi uxoris,

947. V. Lotharii Regis, 950. I. Ramiri Regis, 950. III. Alberici Romanorum Principis, 954. I. Ludovici Francorum Regis, 954. III. Friderici Archiepiscopi Moguntini, *ibid.* Agapiti Papæ, 955. I. Ordonii Legionensis Regis, 955. XI. Theophylacti Patriarchæ, 956. II. S. Pauli anachoretæ, 956. V. S. Gerardi Abbatis Bromiensis, 958. II. S. Odonis Cantuariensis Archiepiscopi, 958. III. Eduini Regis Angliæ, 959. VII. Constantinii VIII. Imp. 960. X. S. Guiberti Abbatis, 962. XVIII. Romani Imp. 963. XLII. Joannis XII. *ibid.* Benedicti V. in Saxonia, 965. III. Leonis VIII. pseudo-papæ, 965. IV. Brunonis Archiepiscopi Coloniensis, 965. X. Sancti Crassi in Hispania, 967. III. Polyucti Episcopi Constantinopolitani, 970. I. Joannis XIII. 972. I. Adalberonis S. Udalrici nepotis, 972. VIII. S. Udalrici, *ibid.* Ottonis M. 973. I. III. Willelmi Archiepiscopi Moguntini, 973. I. Mathildis Imperatricis, 973. II. Bened. VI. 974. I. Rudesindi Episcopi Compostellani, 977. X. Ottonis II. Imp. 983. XIV. Benedicti Papæ VII. 984. I. S. Editæ Virginis, 984. VIII. Joannis XIV. 985. I. Lotharii Francorum Regis, 986. I. Aligerii Abbatis, 986. III. Ludovici Franc. Regis, 987. I. S. Dunstani Cantuariensis Episcopi, 988. III. Meisconis Ducis Poloniæ, 991. XII. Oswaldi, 922. LXII. S. Majoli Abbatis Cluniacensis, 993. XI. Nicolai Chrysobergis Patriarchæ, 995. XVII. Joannis XV. 996. I. S. Gebhardi Episc. Constantien. 997. LXXIII. Geisæ Ducis Hung. 997. VI. S. Niconis, 998. XVIII. Greg. V. 999. I. Franconis Wormatiensis Episc. 999. IX. Siffani Patriarchæ, *ibid.* Adelidis Augustæ Ottonis I. conjugis, 1000. XI. Ottonis III. Imp. 1002. I. Silvestri II. Papæ, 1003. I. S. Wolfgangi Ratisponensis Episcopi, 1003. XI. Kenulphi Wintoniensis, 1006. V. Fulconis Comitis Andegavenis, 1007. VI. Romualdi Abbatis S. Emmeranni, 1007. VIII. Reinberni Russorum Apoftoli, 1008. X. Joannis XIX. Papæ, 1009. I. Tagmonis Archiepiscopi Magdeburgenis & Waltheri ejus successoris, *ibid.* Luidgardis sanctissimæ femine, 1021. I. Sergii Papæ IV. 1021. VIII. Bennonis Saxoniae Ducis, *ibid.* Lievionis Archiep. Bremensis, 1012. XIV. S. Macharii Patriarchæ Antiocheni, 1012. XV. Libentii Bambergenis Archiepiscopi, 1013. VII. Ehelredi Anglorum Regis, 1016. II. Simeonis Armeni anachoretæ, 1016. III. VIII. Judithæ Poloniæ Reginæ femine sanctissimæ, 1018. II. Ditmari Episcopi Merseburgensis, *ibid.* Sergii Patriarchæ Constantinopolitani, 1019. IX. S. Heriberti Coloniensis Archiepiscopi, 1021. I. S. Berwardi Hildesheimensis Episcopi, 1021. XI. Sancti Hartuici Salisburgenis Archiepisc. 1023. VII. Benedicti VIII. Papæ, 1024. I. Henrici primi Imp. 1024. VIII. Basilii Imp. Græcorum, 1025. V. Eustathii Patriarchæ Constantinopolitani, *ibid.* Boleslæi Chobri Poloniæ Regis, 1025. VI. S. Burchardi Wormatiensis Episcopi, 1026. IV. S. Romualdi Abbatis, 1027. XIII. Alphonsi V. Legionis Regis, 1027. XIV. Hugonis Roberti Francorum Regis filii, 1028. I. Fulberti Carnontensis Episcopi, 1028. V. Wani Bambergenis Archiepiscopi, 1028. X. Constantinii Imp. Græcorum, *ibid.* S. Emerici S. Stephani Hungariæ Reg. filii, 1030. III. S. Dominici Abbatis in agro Sorano, 1031. II. Sancti majoris Castellæ Regis, 1032. IV. Joannis XX. Papæ Romani, 1033. I. Roberti Regis Francorum, 1033. IX. Willermi Abbatis S. Benigni, 1033. XV. Romani Imp. Constantinii.
- Nov. Eccl. Tom. XVI.
- nop. 1034. XXVIII. Mieczlai Poloniæ Regis, 1034. XXXIII. Hermannii Archiep. Bambergenis, 1036. I. S. Gothardi Episcopi Hildesheimensis, 1036. II. Veremundi Legionensis Regis, 1037. IV. Infelix Pandulphi Principis Capuani, 1038. XIV. S. Stephani Regis Hungariæ, 1034. XVI. Conradi Imperatoris, 1039. I. S. Chunegundis Imperatricis, 1040. I. Michaelis IV. Imp. Constantinopolitani, 1041. I. Alebrandi Bambergenis Archiepiscopi, 1043. I. Alexii Patriarchæ Constantinopolitani, 1043. IV. Popponis nequissimi Patriarchæ Aquilejensis, 1044. III. S. Gunterii eremitæ, 1045. II.
- Objurgatio Regis Edgari ob admissum adulterium, & ejus poenitentia, 970. VIII.
- Oblatio civitatis Bambergenis Ecclesiæ Rom. 1019. II.
- Oblationes Arnulphi Flandriæ Comitis pro recuperata sanitate ad Ecclesiam Rhenensem, & quam, 959. II.
- Oblationes Henrici Primi Imp. monasterio Cassinensi factæ, 1022. XII. & *seq.* Item Benedicti VIII. Papæ eidem, 1022. XIII.
- Obotriti, Slavoniæ populus, 971. XI.
- Obsequium pium Ottonis Imp. erga S. Udalricum, 971. V.
- Obsidio Berengarii in monte Feretro, 963. VI.
- Obsidio Salerni per Sarracenos, 1002. XVI. Virtute quadraginta Northmannorum solvitur, *ibid.* Capuæ & Trojæ civitatum Italiae, 1022. VI.
- Occasio quam fuerit Ottonis M. immiscendi se in electione Romanorum Pontificum, 940. II.
- Occidentales super Armenos quasi hæresi suspectos habent; & quare, 1016. VI.
- Octavianus Alberici Romanorum Principis filius patri succedit, 954. I. Mortuo Agapito Papa Sedem Pontificalem occupat, 955. I. *Vide*, Joannes Duodecimus.
- Octavianus genere Italus a Joanne XIII. ad prædicandum Wandalis mittitur, 965. VIII.
- Odalricus clericus ex illustri familia Rhenensis Archiepiscopus eligitur, 962. XVII.
- Oddo Libentii Bambergenis Archiep. ad Sergium IV. Papam Legatus & pro qua causa, 1010. I.
- Oddor Præpositus in Adinburg pro Christo crudelissima patitur, 1012. X.
- Odelricus Augustensis Episc. interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.
- Odelricus Episc. Aurelianensis monet Fulbertum Carnotensem Episc. ut prudenter agat in dissensione Regis Roberti cum Constantia Regina uxore, 1028. IV. Interest dedicationi S. Aniani, 1029. IV.
- S. Odilo Abbas Cluniacensis omnia bona Ecclesiastica tempore famis distribuit, 1006. IV. Binos pueros in via fame extinctos propria veste cooperiens sepulturæ mandat, *ibid.* Quantum fuerit amatus ab Henrico Pio Imp. 1014. XV. Vitrum pretiosum contractum miraculose integrum restituit, *ibid.* Mantem Cassinum visitat, & Fratrum pedes oculatur, 1022. XVI. Brachium S. Mauri Cluniaco Cassinum transmittit, *ibid.* Benedictum VIII. Papam a Purgatorio liberat, 1024. II. & *seq.* A Guillelmo Aquitaniæ Duce accersitur, ut disciplinam monasticam in Angariensi cenobio restituat, 1025. IV. Interest dedicationi Ecclesiæ S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV. Consultit Rom. Pont. an liceat sacrilegum ad Ordines sacros promovere; eiusque responso, 1034. XXV. Creatus a Papa Archiep. Lugdunensis recusat, 1034. XXVII. A Legatis Poloniæ pro reddendo Casimiro regi hæredem.

monacho facto convenitur, 1041. VII. Negat se posse reddere, 1041. VIII. Eisdem ex compassione ad Summum Pontificem ablegat, ut ab eo petant, *ibid.*

S. Odo Cluniacensis Abbas interest Synodo Virdunensi, 947. I. Maiolo in praefectura succedit, 993. XI. Robertum Gallorum Regem increpat quod arma contra castrum S. Germani vertat, 998. VI.

Odelricus Abbas refert contentionem Franc. cum Lemovicinis de Apostolatu S. Martialis 1029. XI. Martiale Apostolum esse probat in Concilio, 1029. XV. In eodem de excommunicandis pacis Ecclesiasticarum perturbatoribus perorat, 1034. XVIII.

Odelricus Lingoniensis Archidiaconus creatur Archiep. Lugdunensis, 1034. XXIX.

Odicar Suecorum apostolus, 988. II.

Odim Henrici Regis in S. Heribertum Coloniensem Archiep. eiusque causa & origo 1002. VI. 1020. I. Item æternum Cleri Romani in hæreticos, 1010. V.

Odo Abbas Cluniacensis a Leone VII. Romanum evocatur, 936. X. Cur vocatus sit, *ibid.* Pacem conciliat inter Albericum Principem & Hugonem Regem, 936. XI. A rustico ad necem petitus, & quare, 936. XII. Demisso capite semper incedere solitus, *ibid.* Eidem rustico nummos mutuo acceptos dat, *ibid.* Accusatum de concepto homicidio apud Albericum precibus defendit, *ibid.* Furem ad se missum pecunia donat; & quare, 936. XIII. Secundo Romam venit ut eam obsidione Hugonis liberet, 938. VIII. Rogatur vitam S. Martini scholis illustrare, 938. IV. Orationibus mortem conjungit, & piscinam pro monasterio efficit, 938. VII. Iterum Romam causa pacis inter Hugonem Regem & Albericum Principem venit, 942. III. Ægrotat, 942. IV. Visionem videt & qualem, *ibid.* Quanto amore in S. Martinum fuerit, 942. VI. Migrat ex hac vita, 942. IX. Multorum monasteriorum restaurator, & sanctæ regule reparator fuit, 942. VIII.

S. Odo Cantuariensis Archiepiscopus S. Dunstanum ejusdem Sedis Archiepiscopum quare consecret, 957. II. Moritur, 658. III.

Odorannus monachus Senonensis historicus, 986. I.

Officia Ecclesiastica pro meritorum virtute, non favore, sunt danda, 1034. XV.

Olaph Sueconum Rex Christianissimus fuit, 980. XV.

S. Olaph, sive Olavus, vel Olavus, Norvegiæ Rex, martyrio coronatur, & quomodo, 1028. VII. & *seq.* Cum Canuto Angliæ Rege perpetuum bellum gessit, *ibid.* Ejus laudes, *ibid.* Acerrimus hostis malefactorum, 1028. X. S. Uvanum Hamburgensem Archiep. per Legatum rogat, ut suos Episcopos in Norvegiam mittat, 1028. VII. Ubi sepultus sit, 1028. X. Coruscet miraculis, *ibid.* Olaph Rex Northmannorum filius Trucis Suen Regem Suetiæ bello navali petit, & qua fiducia, 980. XVI. Videns a Danis in mare se præcipit & occumbit, *ibid.* Auguriorum peritissimus & malefactorum amicissimus fuit, *ibid.*

Olaph sive Olavus, Suediæ Rex pietate clarus, 1028. VIII. Idolorum & magorum inimicus, *ibid.* In Gothia Occidentali Episcopatum erigit, *ibid.*

Oleum Romæ in una ecclesiarum scaturit, 1010. II.

Olibanus Comes sanctum Romualdum accedens totam illi suam vitam enarrat, 977. VIII. Jubetur sæculum relinquere, *ibid.* Ob tam gravem sancti fertentiam conturbatur, *ibid.* Ad consilium Episcoporum se refert, qui

idem quod S. Romualdus, approbat, *ibid.* Cum B. Romualdo secreto tractat de ingrediendo monte Cassino, 977. IX. Eodem cum multis divitiis contendens, & ibidem se mancipans, socios fientes in Franciam redire jubet, *ibid.*

Olfa civitas ab Adelaide edificatur, 998. VII.

Opera pia Henrici Pii Imp. ob delicta in S. Heribertum Coloniensem Archiepisc. commissa, 1020. IV. & *seq.* 1021. II.

Oppidum in quo S. Elphegus Cantuariensis fuit spoliatus caelesti flamma corripitur, 1006. V. Ejusdem precibus liberatur, *ibid.*

Opinio Auctoris de relatione Petri Damiani, Ottonem Magnum in cæci damnatum afferentis a filio, 973. IV.

Opiniones de interitu mundi anno 1001. in Gallis sparguntur, & toto orbe a plurimis creduntur, 1001. I. Ab Abbone Floriacensi Abbate refutantur, 1001. II. & *seq.* Alia & multiplex Scriptorum de introducta ab Ottone III. Imp. Crescentii a se interfecta uxore, 1001. XVIII. Alia Scriptorum de tempore erectionis Episcopatus Bambergensis; & quæ verior, 1006. III. Alia de morte Olavi Norvegiæ Regis, 1028. IX.

Opfala civitas Suediæ, cultui idolorum sacra, 1028. VIII.

Oratio Constantini VIII. Imp. filii de translatione sacre Imaginis, 944. VII. Alia Luitprandi Cremonensis ad S. Andream, 968. LXXXI. Alia Episcoporum Synodi Ingelheimensis ad S. Udalricum, 972. VI. Alia S. Nili ut Deum pro obtinenda ad respondendum prudentia, 976. III. Alia inventiva Episcoporum Rhenensis diocesis in occupatores rerum Ecclesiasticarum, 990. XI. Alia Gerberti in Synodo Mosonensi habita, 995. II. Quidnam continet, *ibid.* & *seq.*

Oratio Henrici Regis Pii in Synodo Francrudensi devota & laudabilis, 1006. II. & *seq.*

Alia S. Romualdi ad socios prædicationis apud Gentes, 1008. VIII. Alia pia & luctuosa S. Burchardi Wormatiensis Episcopi morituri ad suos, 1026. III. & *seq.* Alia S. Stephani Hungariæ Regis 1030. I. Alia Legatorum Poloniæ ad Calimirum regni hæredem, 1041. VII. Item ad S. Odilonem Cluniacensem Abbatem, *ibid.*

Orationibus miraculose hostes vincit Otto Magnus, 938. X.

Oratio de S. Martiali Galliæ Apostolo, 1032. III.

Orbis terrarum dirissima fame & peste vexatur, 1006. IV.

Ordinatores Leonis VIII. pseudopontificis a Joanne Papa degradatur, 964. XI.

Ordinati aliqui a Simoniacis inter Sanctos relati, 1027. XIII.

Ordinerus Anglorum Dux, 970. VI.

Ordonius filius Ramiri Regis Legionensis patri succedit, 950. III. A sancto fratre & Castellæ Comite bello civili fatigatur, *ibid.* Moritur, 955. XI.

Ordonius cognomento Malus, se Sancto Regi opponit, 967. III.

Orestes Patriarcha Hierosolymorum, 1009. X. Origo translationis Imperii etiam ab ipsis Novatoribus Politicis asseritur, & quæ fuerit, 996. XXXVIII. & *seq.* Item septem Electorum, 996. LIV. LXII. LXV. LXIX.

Orientalis Ecclesiæ & Imperii infelix status a schismate ortus ab Auctore deploratur, 1039. II.

Ornamenta Regalia Ottoni Magno imposita mystice ab Hildeberto Moguntino Archiepiscopo explicantur, 937. VI.

Orons fluvius, 970. II.

Osbertus scriptor, 940. II. 955. XI. 957. III. 960. VII.

Olfa quorumcumque mortuorum pro reliquiis factis venditantur ab impostore, 1027. IX. & *seq.*

S. Oswaldus Wigorniensis Episcopus septem monasteria in sua diocesi constituit, eisdem primo incontinentibus clericis, 970. III. Alia Angliæ Ecclesiæ in monasteria convertit, 970. IV. Cum S. Dunstano Eduardum, electum Regem coronat, 975. XI. Item Ethelredum puerum, 979. I. Moritur, 992. LXII. Quæ sub tempore obitus dixerit & fecerit, *ibid.* & *seq.*

Othbertus Marchio apud Ottonem de Berengarii tyrannide conqueritur, 960. III.

Otgerus Nemetinensis approbat diploma Ottonis Imperatoris de restitutione Patrimonii antiqui Romanæ Ecclesiæ, 962. XI.

Otgerus, qui & Otgerius, Episcopus Spirensis interest conventui Ottonis Imperatoris Romæ celebrato absente Joanne Pontifice, 963. XII. A Joanne Papa captus & flagellatus, 964. IV. Ab Ottone Imp. pro novo eligendo Pontifice Romam mittitur, 965. IV.

Othecarius monachus Sancti Odonis Cluniacensis Abbatis focus, 938. IV.

Othricus S. Adalberti Magdeburgensis Episcopi successor, 983. VIII. Moritur in itinere ad Urbem, *ibid.*

Otto III. Imp. quando, & ubi, & quomodo obierit, 1001. IX. 1002. I. & *seq.* Ejus diploma datum Ecclesiæ Novariensi, 1001. X. Sancti Romualdi monitu sancto Adalberto monasterium ædificat, 1001. XII. Ab eodem ad suscipiendum habitum monachalem commonetur, *ibid.* & *seq.* De imminente morte ab eodem certior fit, *ibid.* Romam contra S. Romualdum voluntatem contendit, & in reditu moritur, *ibid.* Cur, quas insidias, & a quo Romæ passus sit, 1001. XIV. Quam graviter proditorem vindicaverit, *ibid.* Quam dure suorum peccatorum poenitentiam egerit, 1001. XV. Solicite laborat de locupletanda reliquiis Sanctorum Ecclesiæ S. Adalberti in insula Tiberina, 1001. XVI. Quæ Sanctorum corpora eo transfulerit, *ibid.* S. Heriberti consilio pro rebus prospere gestis Deo monasterium extruere cogitat, 1001. XVII. Contra eiusdem voluntatem Crescentii a se interfecti uxorem sibi copulat, 1001. XVIII. Ecclesiæ SS. Bonifacii & Alexii multis donis cumulavit, 1001. XIX. De morte Hugonis Hetruriæ Marchionis gaudet, ac paulo post ipse moritur, 1002. X. Ubi sepultus fuerit, *ibid.*

Otto Henrici Saxoniarum Regis filius patri in Regno succedit, 936. I. & *seq.* Aquisgran Rex inungitur, 936. II. 937. III. Ab Hildeberto Archiepiscopo Moguntino de mysteriis regaliū Ornamentorum docetur, 937. VI. Miraculose victoriam contra rebelles Principes orationibus obtinet, 938. X. Aliam ab isdem reportat, 939. I. III. Comitum armatis precibus Abbatiam Lauresheim potentem quam prudenter & acriter castiget, 939. II. Henrico fratri rebelli veniam petenti indulget, & Burgundiæ Ducatum donat, 939. III. Stephanum Pontificem creat, 940. I. Hugonem Comitem Ludovici Regis inimicum excommunicari jubet, 948. X. Daniam vastat, & Legatorum necem vindicat, 949. II. Danos insigni victoria superat, *ibid.* In Italiam venit & Berengarium tyrannum pellit, *ibid.* Adelaidem Lotharii Regis quondam conjugem in uxorem accipit, 951. I. Invitatus ab Agapito Papa Romam venire ab Alberico Principe impeditur, 952. I. Berengario Italiam reddit, *ibid.* Ecclesiis donis cumulatur, *ibid.* Ob concessam Bertæ uxoris matri Abbatiam Merensia a Deo

punitur rebellionem filii, 953. I. Intercessionem sancti Udalrici cum Liutholpho filio reconciliatur, 954. III. Quid de Joanne XII. dicat adhuc adolescentulo, 955. II. Hunnos fundit maximo prælio, 955. V. VII. Peste infectus S. Vito intercedente liberatur, 956. I. S. Laurentium in bello invocat, & eidem quale votum faciat, 955. VII. Slavos domat, 958. I. Turcarum ducem captum suspendit, *ibid.* A Joanne XII. contra Berengarium in Italiam revocatur, 960. II. Jurat Joanni fidelitatem, & Romanæ Ecclesiæ defensionem, *ibid.* Filium Regem creat, 961. I. Abque bello Italiam recuperat, 961. III. Corpus S. Mauritii Magdeburgum transfert, *ibid.* Romam venit & Imperator creatur, 962. I. Joannem Pontificem amplissimis muneribus dicit, *ibid.* Patrimonium præsum Romanæ Ecclesiæ restituit, 962. III. & *seq.* Romani Pontificis electionem liberam constituit, 962. VIII. Tyrannos Italiae persequitur, 962. XIII. Insulam S. Julii Ecclesiæ Novariensi ablatam reddit, *ibid.* Nuntios Romam dirigit, qui de voluntate Joannis XII. Papæ erga se inquirent, 963. IV. Berengarium obidet, 963. VI. Acceptis Joannis Papæ Legatis quid respondeat, 963. VIII. Eidem Legatos suos dirigit, 963. IX. Conventum contra Pontificem cogens quid in eo præloquatur, 963. XIV. Cur nullum dubium proponat de legitima Joannis sessione, 963. XVIII. Dubitat utrum per calumnias Papa accusetur, 963. XXI. De eodem conqueritur, 963. XXVII. Monasterio S. Vincentii ad Fontes Vulturini privilegium concedit, 963. XLI. A Romanis oppugnatur, 964. I. In eisdem sævit, 964. II. Spoletum Romam reversus eam obsidione cingit, 964. XVIII. Berengarium cum uxore captum in Bajoariam exulatum mittit, 964. XXX. Privilegia nova Cassinensi monasterio impertit, *ibid.* In Saxoniam revertitur, 965. I. Plurimis Sanctorum Reliquiis ex Italia advectis Ecclesiam Magdeburgensem dicit, *ibid.* Benedictum V. Papam secum advectum Adalago Hamburgensi in custodiam tradit, *ibid.* Cur a quibusdam Secundus vocetur, 965. III. Pro eligendo novo Pontifice consulitur, 965. IV. Rursum Italiam petit, & quare, 966. I. Romæ natalem Domini celebrat, & Ravennam contendit, 967. I. In Synodo Ravennensi Ecclesiæ negotia ordinans Romano Pontifici Ravennam cum territorio confirmat, *ibid.* Capuam contendit & Legatos Nicephori Imp. excipit, 968. I. Scribit ad suos Duces in Germaniam, 968. II. Beneventanum & Capuanum Principes a Nicephoro Imp. deficientes in suam tutelam accipit, 968. IV. Excipit Legatos Nicephori Imper. 969. I. Iis fidem adhibens exercitum ad condendum locum dirigit & perdit, *ibid.* Ob fraudes commotus alium eo dirigit pro injuria vindicanda, 969. II. & *seq.* Comitum suum a demone obsessum jubet catena Sancti Petri circumdari, 969. XV. Theodorico Metensi Episcopo annulum unum ex catena Sancti Petri a Joanne XIII. obtinet, *ibid.* Fœdus cum Joanne Zemisce Imperat. pepigit, & Pandulphum Capuanum Principem carcere liberavit, 971. IV. Ravennam contendens cum S. Udalrico colloquitur, & quid cum eo tractet, *ibid.* Quanta humilitate S. Udalrico occurrerit, 971. V. Annuit petitioni S. Udalrici, 971. VI. Quando Magdeburgensem civitatem ædificaverit, 971. X. Monasterium ibidem extruxerit in honorem S. Benedicti, 971. XIII. In Germaniam rediens cum filio, Synodum in Ingelheim con-

gregat, & quare, *ibid.* Moritur in Saxonia, 973. I. Summæ ejus virtutes & laudes, 973. III. & *seq.* Utrum ob incestum a filio sit excommunicatus ex Petri Damiani sententia, 973. IV. & *seq.*
 Ottonum stemma in Tertio extinctum; & quare, 1002. VI.
 Otto Gerandensis Episcopus in bello armatus dimicans trucidatur, 1010. III.
 Otto Comes confirmat privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.
 Otto. II. Rex a Patre creatur, 961. I. Patrem ab Italia venientem excipit, 965. I. E Germania Romam a patre evocatus Imperator coronatur a Joanne XII., 967. II. & *seq.* Imperat solus, 973. VII. Lotharium Regem persequitur, 976. I. Monasterium S. Vincentii ad Fontes Vulturini diplomate communit, 981. IV. Expeditionem contra Græcos & Saracenos facit, 983. I. Rufus cognomento vocatus, *ibid.* Ob peccata in Sanctos admitta contra Græcos & Saracenos infeliciter pugnat, 983. VI. XII. Quamam illa fuerint, *ibid.* & *seq.* Natando evadit, 983. XII. A nautis captus & agnitus difficulter evadit, 983. XIII. Romam reversus in eorum conficitur & moritur, 983. XIV. Ejus sepultura describitur, *ibid.* & *seq.*
 Otto Frisingensis ab Auctore erroris arguitur de tempore obitus Ottonis III. Imp. 1001. IX. Sæpius citatur.
 Otto III. coronatur Rex, 983. XVI. Ecclesiæ Marpurgensi Episcopatum a parente Magdeburgum translatum restituit, 987. VI. Ad propulsandam Crescentii tyrannidem Romam contendit, 996. II. Gerbertum depositum Archiepiscopum Rhemensem ad Ecclesiam Ravennatensem promovet, *ibid.* S. Romualdum anachoretam Classensium monasterio præficit, 996. IV. S. Romualdum visitat, ejusque lectulo dormit, *ibid.* Romam occupat, *ibid.* Brunonem nepotem suum pontificem creat, 996. V. Creatur Imp. 996. VII. XXVII. Turrim qua Crescentius tyrannus latebat, summa vi expugnari jubet, 996. VIII. Crescentium ante se procedentem, & veniam peitentem in turrim reduci jubet, & vi expugnari, *ibid.* Captum e turri præcipitari præcipit, 996. IX. Nilo Romam venienti cum Pontifice obviam procedit, 996. XVI. & *seq.* Scutum Urbis pacificum Pontifici relinquere studet, 996. XXVII. Tiburtinis intercessione S. Romualdi anachoretæ ignoscit, 996. XXIX. Ob perjurium poenitet, 996. XXX. & *seq.* In Germaniam revertitur, 996. LXXII. Quoties in Italiam profectus fuerit, 996. LXXIII. Ossa Caroli Magni effodi jubet, *ibid.* Crucem auream cum parte vestimentorum aufert, & magna veneratione eundem ut primo sepelit, *ibid.* Injuste condemnans Comitem ab uxore Comitissæ injustitiam arguitur, 998. XII. Culpam fatetur, & se poenas daturum promittit, *ibid.* Imperatricem uxorem suam injusti iudicii causa igni tradi jubet, *ibid.* Joanni Abbati Cassinensi privilegiorum confirmationem. confert, *ibid.* Hereberto Colonienf. Archiepiscopo investituram dat, 998. XIV. Gerbertus Ravennatensem Archiepiscopum Pontificem Romanum constituit; & quare, 999. II. Poenitet, & cum Francone Wormatiens. Episcopo in spelunca per multos dies latet, 999. X. Jurat eidem se fratrem ipsi successorem daturum, 999. XI. Gnesna contendit ad sepulcrum sancti Adalberti, 999. XII. 1000. V. Corpus S. Bartholomæi Romam transfert, 1000. VI. Ad Garganum montem pedes contendit, 1000. XI. Quid de tuguriis mo-

nachorum B. Nili conspectis exclamet, *ibid.* A B. Nilo quam solemniter excipiatur, *ibid.* Quid ad eundem loquatur, *ibid.* Accepta ab eodem benedictione abit, *ibid.* Utrum Duci Polonorum coronam regiam concesserit, 1000. XIV.
 Otto avunculus Henrici III. Imperatoris Ecclesiæ Novariensis benefactor, 1014. XI.
 Otto Comes Archiepiscopo Moguntino infestus multa damna infert, 1020. II. Causa ejus in illum odii, *ibid.* Obsidetur ab Henrico Pio Imp. *ibid.*
 Otto Dux in bello Calabro a Græcis cæditur, 983. XII.
 Otuvinus Hildensheimensis Episcopus subscribit diplomati Ottonis Imperatoris de restitutione præfici Rom. Ecclesiæ patrimonii, 962. XI.
 Ovo tyrannus Hungariæ. *Vide.* Uvo.
 Oza arcam Dei labantem tangens cur morte puniatur, 1002. VI.

P

Pacta inter Saracenos & Imperatorem Græcorum pro imagine Christi, 944. VIII. & *seq.*
 Pactum Suecorum gentilium cum Rege suo Olopho Christiano, 1028. VIII. Aliud Benedicti IX. Papæ cum Polonis pro reddito Casimiro, & quale, 1042. X.
 Paderbonæ monasterium fundat Henricus Pius Imperator, 1017. I.
 Palatium Lateranense sub Joanne XII. meretricium prostitulum, 963. V.
 Palentia civitatis restitutio per Sancium Majorem Castellæ Regem, ejusque occasio, 1032. IV.
 Palatium suum in munitionem convertit Nicephorus Imperator, 964. XXXVII.
 Pallaria urbs in spiritualibus Urgelitane diocesis subiecta, 940. VII.
 Pallii usum & conferendi aliis auctoritatem quomodo Græci per fraudem & vim Romano Pontifici extorserint, 934. I. & *seq.*
 Pallium Archiepiscopale diversis dant Archiepiscopis diversis summi Pont. S. Elphego Cantuariensi Joannes XIX. 1006. V. Unvano, sive Unuano, Hamburgensi Benedictus VIII. 1013. VII. Hermannus Hamburgensi Joannes XX. 1033. VII. 1034. XXVII. Item Bezelino, sive Alebrando, ejusdem Ecclesiæ, *ibid.* Adalberto ejusdem Ecclesiæ Benedictus IX. 1043. I.
 Pallium Archiepiscopale Archiepiscopis Angliæ gratis dandum decernitur, 1027. IV.
 Pallium Hugoni Archiepiscopo Rhemenf. a Stephano Papa missum, 942. I. *Cetera vide sub nominibus Episcoporum & Pontificum.*
 Palthum, sive Palithum, locus Saxonie, 1012. VI.
 Pampilonense Concilium celebratur; & quare ejusque acta, 1032. IV. & *seq.*
 Pampilonensem Episc. creandi facultatem dat monachis Letrenfibus Joannes Papa XX. *ibid.*
 Pandulphus Comes Tianensis ab Henrico Primo Imp. Princeps Capuæ creatur, 1022. IX.
 Pandulphus Gualæ filius sub pignore tenet calicem aureum S. Benedicti, 1038. XII. Quæ pro eodem ablato patitur apud inferos Princeps Capuanus intelligit, *ibid.*
 Pandulphus Capuanus a Joanne XII. bello petitus, eundem infecto negotio Romam redire cogit, 957. I. Eidem foedere jungitur, *ibid.* Quam humiliter Joannem Decimum tertium exulem receperit, 968. XCI. Quid gratiarum a Pontifice referat, *ibid.* A Nicephoro Imperatore captus ab Otto-

ne

ne liberatur, 971. IV. Hunc dæmones ad inferos condemnatum prædicunt, 983. II.
 Pandulphus Princeps Capuanus se dedit exercitui Henrici Primi Imp. 1022. VI. Morti adjudicatus precibus Pilegrini Archiepiscopi Colonienf. liberatur, *ibid.* Cassinenses vexans contra se provocat Conradum Imp. 1038. III. Adelgifium quemdam ad spolian-dum monasterium mittit, 1038. IV. Eo infecto negotio redeunte Basilium quemdam mittit, & omnia aufert, *ibid.* Contemnit mandata Imp. 1038. V. Eo veniente in arcem S. Agathæ fugam arripit, 1038. VIII. Cum Imp. de pace pactus, promissionem frangit, 1038. IX. Moritur & ad inferos condemnatur, 1038. XII. Quidam uxori nuntiat a lacu tormentorum, *ibid.* & *seq.* Quamam passus sit ab Imperatore Constantino-politano, 1038. IX.
 Panis fluvius Slavoniæ, 971. XII.
 Pane benedicto liberantur Dani tormine infectinorum a S. Elphego, 1011. VI.
 Panvinus lapsus asseritur ab Austore in referendo tempore obitus Ottonis III. Imp. 1001. IX.
 Pappyrus Mafonis error de Benedicto Papa in Saxonia exulante, 965. III.
 Papienses contra Henricum Germaniæ Regem rebellantes dire caduntur, 1005. I. Henrici benignitate in fidelitate retinentur, 1014. III. Semper contra novos Germanorum. Reges insurgunt, 1026. VI.
 Papius Maffonus antiquitatis indagator, 1029. I. Sæpius citatur.
 Paralyticus sanatur in advectione Imaginis Christi Constantinopolim, 944. XIII.
 Paralyti percutitur a S. Benedicto sacrilegus, 1038. IV.
 Paralytis cum febris occupat Michaellem Charophactem monasterii Sancti Niconis destruc-torem, & interimit, 969. X. XI.
 Parentes, patria, natales, pueritia Conradi Imp. 1024. XII. & *seq.*
 Parentium civitas, 1007. XIII.
 Parma civitas a Germanis incenditur, & conflagrat, & quare, 1038. I.
 Parasthlaba civitas Regia Bulgarorum, 971. XV. A Joanne Zemice Imp. expugnata Joan-nopolis appellatur, *ibid.*
 Pars virgæ Mosaicæ invenitur, 1008. I.
 Particula sacri lintei, quo discipulorum pedes Salvator extersit, Hierosolymis Cassinum defertur, 1014. XII. Ejus veritas quomodo probata, *ibid.*
 Paschalis Protospatharius Dux Longobardus Legatus Constantini Octavi Imperatoris ad Hugonem Regem Italiæ, 944. III.
 Patrimonium antiquum Romanæ Ecclesiæ ab Ottone Imperatore restituitur, 962. III. & *seq.* Quodnam & quam amplum fuerit, *ibid.*
 Paternum civitas ubi Otto III. Imp. moritur, 1001. XIII.
 Patrimonii Romanæ Ecclesiæ ingens amplitudo & dominium, 1014. VI. & *seq.*
 Patrocinia varia a S. Aniano mortalibus præfita, 1029. III.
 Paucitas Salvandorum a B. Nilo variis auctoritatibus asserita, 976. III.
 S. Pauli salutaria consilia a Constantino Imperatore non audiuntur, 944. XX.
 Paulinus Primicerius Metensis rogatus ab Adelmanno Brixienf. Episcopo corrigere Berengarium, negligit, 1004. VII.
 S. Paulus anachoreta magnæ sanctitatis quo tempore claruerit, 944. XVI. A Photio patricio velum lineam æquale Imagini Christi applicari petit, *ibid.* Christi effigiem expressam in velo solus videt, *ibid.* Frequen-tatur undique Principum legationibus, 944.

XVIII. Etiam a Romano Pontifice colitur; *ibid.* Moritur, 956. VI. Quanta S. Acacrinae festum cum alacritate celebrare sole-ret, *ibid.* Miraculose pluviam impediit, *ibid.* Ejus patria & parentes, 956. VII. Ubi vitam anachoreticam duxerit, *ibid.*
 Paulus de templo Palatino falso asseritur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. pseudopontificis de restitutione bonorum Romanæ Ecclesiæ ad Imperium, 964. XXV.
 Paupertas S. Burchardi Wormatiens. Episcopi post ejus mortem quomodo patefacta, 1026. IV.
 Pax inter Hugonem Regem, & Albericum Romanorum Principem per Sanctum Odonem Clumacensem constituitur, 936. XI. Inter Ottonem Magnum & Luitolphum filium opera Sancti Udalrici componitur, 954. III.
 Pax redditur ecclesiis Gallicanis, 1034. II.
 Peccata rapinis in electromyias distributis non delentur, 1024. III.
 Pecunia potens telum, 1024. V.
 Pedes S. Bonifacii Prusorum Apostoli præ frigore cum stapede congelant, 997. IV.
 Pelagius Episcopus approbat diploma Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. VII.
 Penuria ingens Constantinopoli, 968. IV.
 Percussores S. Bonifacii Prusorum Apostoli divinitus rigidi & immobiles efficiuntur, 1008. VII. Oratione Fidelium sensus recipiunt, & baptizantur, *ibid.*
 Periculum Edmundi Regis Angliæ in venatu maximum, & quodnam, 940. III. Quare acciderit, & quomodo evaserit, *ibid.* Aliud Luitprandi Cremonens. ob non visitatum corpus S. Bartholomæi, 968. LXXXI.
 Peregrinatio frequens Christianorum ad Sanctum Sepulcrum, 1002. XVI.
 Perfidia Judæorum a Principe Babylonis destruitur templum Sepulcri Dominici Hierosolymis, 1009. V.
 Perjurium Joannis XII. 963. III.
 Persecutio dirissima Danorum contra ecclesiam Anglicanam, 1011. IV.
 Persecutio per Fridericum Episcopum Moguntinum adversus monachos excitata, 941. II.
 Perturbatio Ecclesiæ Saxonice, 1012. VIII.
 Peste laborantes Lacedæmonii Sanctum Nicodem per Legatos evocant, 982. I. Quibus conditionibus ab eadem liberentur, *ibid.*
 Pests & fames ingens per univèrsam mundum, 1006. IX. Item Lemovicæ grassatur, & elevato S. Martialis corpore cessat, 1029. VIII. Exercitum Conradi Imp. invadit, 1038. X.
 Pests gravissima Boreales provincias vexat, 956. I. Alia exercitum Ottonis Imperatoris consumit, 964. XXI.
 Petrocus de Cirto subscripsisse fingitur Constitutioni Leonis VIII. qua bona Romanæ Ecclesiæ Imperio restituit, 964. XXV.
 S. Petrus cum S. Ambrosio in consecratione Geronis Archiepiscopi Colonienf. oleum fundere cernitur, 967. X.
 Petrus Buccaporci Episcopus Albanens. *Vide.* Sergius IV. Papa.
 Petrus Diaconus Cassinens. sæpius citatur.
 S. Petrus divinitus prædicat futuram diaboli in fine mundi astutiam in decipiendis hominibus, 1001. VIII.
 Petrus Episcopus Novariens. diploma obtinet ab Ottone III. Imp. 1001. X.
 Petrus Pithæus Annalium Francorum & Chronici in lucem vindex citatus, 998. IV.
 Petrus Damiani Vitæ S. Romualdi scriptor, 1001. XIII. Quo loco Ottonem III. Imp. obiisse dicat, 1002. II. Videtur errasse in asserenda ætate S. Romualdi; & quomodo id pro-

probetur, 1027. XIII. Deplorat S. R. E. calamitatem ob pseudopontifices violenter intrusos, 1033. VIII. Hostis fuit acerrimus Simoniacorum & schismaticorum, 1044. VI. VIII. Congratulatur Gregorio VI. Pontifici de sua promotione, 1044. VII. Commendat eidem Episcopum Semproniensem promovendum, 1044. IX.

Petrus Morinus Parisiensis transfert admonitionem Constantini VIII. ad filium suum Romanum cum exteris gentibus præterquam cum Francis, 960. XV.

Petrus Papiensis Episcopus, 1003. IV.

Petrus Abbas Sublacensis a suis captus, a sancto Nicolao visitatur, & vinculis eximitur, 1003. VIII. Denuo capitur, excacatur, moritur, *ibid.*

Petrus Bulgaria Princeps studiosissimus S. Pauli, 944. XVIII.

Petrus Patriarcha Antiochenus, 1009. I. Legatos mittit cum professione fidei ad Leonem Novum Papam, 1043. XVIII.

Petrus Episcopus Prænestinus Bibliothecarius, 1012. IV.

Petrus Ravennas interest conventui Ottonis Imperatoris contra Joannem XII. congregato, 963. XII. Archiepiscopatu se abdicat, 971. XIV.

Petrus Novariensis Episcopus obtinet luculentum privilegium ab Henrico Pio Imp. 1014. X.

Petrus Melus cum fratre Comitis titulo donatur ab Henrico Imp. 1022. IX.

Petrus Episcopus Gerundensis præfens est dedicationi ecclesie Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI.

Petrus tit. S. Damasi Cardinalis, 963. XII.

Petrus Rainerii, Soræ & Arpini Comes, fundat monasterium S. Dominici, 1030. VI. Idem dotat, & de donatione diploma conficit, 1030. VIII. Erigit monasterium S. Silvestri, 1030. XI.

Petrus Camerinenus interest conventui Ottonis Imp. contra Joannem XII. congregato, 963. XII.

Petrus Hungariæ Rex S. Stephani successor ad verfarium patitur Uyonem tyrannum, 1042. I.

Petrus tit. Pammachii Card. 963. XII.

Petrus de Canaparia, *ibid.*

Petrus Imperiola, *ibid.*

Petrus presbyter Cardinalis quid de Joanne XII. mali referat, 963. XVI.

Petrus tit. S. Laurentii interest Synodo Romanæ contra Leonem pseudopontificem collectæ, 964. VI.

S. Petri catena miraculum operatur, 969. XV.

Petrus Archiepiscopus Ravennensis sponte se Archiepiscopatu abdicat, 971. XIV.

Petrus Damiani citatur, 971. XIV. Quid de incestu Ottonis Magni Imperatoris scribat, 973. IV. Sapius citatur.

Petrus Episcopus subscribit diplomati Veremundi Regis, quo bona S. Dominici martyris restituit, 957. VII.

Petrus Urseolus Venetorum Dux quomodo ad Ducatum pervenerit, 977. IV. Ecclesiam S. Marci incendio absumptam privatis sumptibus splendidius restituit, 977. V. A Guarino Abbate remedium animæ pro suis delictis petit, 977. VI. Qua astutia Ducatum & mundum reliquerit, *ibid.* & seq. Conscensa navi in Gallias ad monasterium Guarini se confert, *ibid.* Vitam anachoreticam proficitur, 977. VII. Filio ad se in Gallias venienti futura prædicit, & ad pietatem & justitiam adhortatur, *ibid.*

Petrus Episcopus Papiensis Benedicto VII. in Pontificatu succedit, 984. III. Joannes XIV. appellatur, Archicancellarius fit Ottonis Im-

peratoris, 984. III. & seq. *Vide*, Joannes XIV.

Petrus Card. a Joanne Placentino pseudopapa in Gallias mittitur ad consecrandam Ecclesiam, 996. XXII.

Philagathus Archiepiscopus ob occupatam Sedem Apostolicam quam patitur, 996. XVI.

Philargyria regina mundi, 1024. V.

S. Photina apparet in Creta S. Niconi, 961. XIX.

Phorius Patricius ab Imp. mittitur ad considerandum & inspiciendum S. Paulum anachoretam, 944. XVI. Ejus faciem nequit intueri, *ibid.*

Pietas vera in crimen adducta propter Manichæos; & quare, 1016. VI.

Pietas & gratitudo laudabilis Bolellai Poloniæ Regis in Deum, & ejus ecclesias, 1026. VII. & seq. Henrici Primi Imp. in auspiciando proelio, 1022. V. S. Chune Gundis Imp. erga animam mariti, 1024. X. Guillelmi Aquitanæ Ducis, 1015. III. Hugonis Capeti Franc. Regis, & ejus stirpis in Deum & Sanctos, 1029. I. & seq. Item maxima S. Stephani Hungariæ Regis, 1002. XII. & seq. Romani Imp. 1030. V. Roberti ejus filii & Regis Francorum, 1033. XI. & seq. Catacali Græcorum Ducis contra Sarracenos præliaturi, 1040. II.

Pietas Gisleberti Lotharingæ Ducis commendatur, & in quo, 939. IV. Alia S. Mathildis Imper. 973. II. Quantum valeat ad vincendos hostes, 998. X.

Pilegrinus Archiepisc. Colonienis succedit S. Heriberto, 1021. I. Cum Henrico Primo Imp. ad expeditionem contra Græcos in Italiam contendit, & partem exercitus ducit, 1022. V. Accipit Principem Capuanum in deditio-nem, & morte condemnatum precibus suis liberat, 1022. VI. Monasterio Cassinensi quæ offerat, 1022. XIII.

Pifanus Saonenus adest in conventu contra Joannem XII. ab. Ottone Imp. congregato, 963. XII.

Piscina miraculose a S. Odone Abbate Cluniacense conficitur conjunctione duorum montium, 938. VII.

Plaga ignis hominum corpora in Gallias invadit, & paulatim necat, 945. V.

Pluralitas Missarum quando & a quibus interdita fuerit, 940. VI.

Pluvia a S. Paulo anachoreta miraculose sistitur, 956. VI.

Pluvia sanguinis in Aquitania triduum durat; & quid portenderit, 1017. VII.

Pœna deprædatores Angustanæ civitatis subsecuta quæ sit, 953. II. Alia jussu Ottonis Tertii Imp. a schismatico Papa expe-tita quam gravis fuerit, 996. VIII. XIV.

Pœna eorum qui post Septuagesimam carne vescuntur, 1018. I. Alia terribilis excommunicatorum, 1034. XVI. & seq. Alia Pandulphi Principis Capuani, qua apud inferos torquetur, 1038. XII. & seq. Alia & gravissimas dat Robertus litterarum Jadaicarum ad Principem Babylonis bajulus, 1009. VIII.

Pœnitentia Regis Edgari de adulterio commisso, 970. VII. Alia Comitiss incesuosi, 970. XII. Alia Suen Danorum Regis, 980. XV. Alia Gregorii Prætoris ob admittit in S. Niconem, 987. VII.

Pœnitentia ingens & severa Ottonis III. Imp. 1001. XV. Item pia & exemplaris Ernesti Ducis Alemanniæ moribundi, 1015. IV.

Pœnitentia præsentis vite liberat a pœna æterna, 1007. VI.

Pœni urbem Januensem latenter intrantes omnia ferro & flammis præter pueros & feminas

nas excindunt, 936. VI. Thesauros Ecclesiarum secum asportant, *ibid.*

Polabingi, populus Slavoniæ, 971. XII.

Politici regnum evertere, 990. XIII.

Poloni ab initio suæ conversionis Rom. Ecclesie fuerunt tributarii, 1013. III. Eorum Ecclesia defuncto Rege Miecslao in periculum adducitur, 1034. XXIII. Eorundem ad Benedictum IX. Legatio, 1041. III. De revocando Casimiro legitimo Regni hærede. consultant, 1041. V. & seq. Pro eodem recepto Rom. Eccl. tributarii fiunt, & ratione capitis obstringuntur, 1041. XI. Gladium nudare soliti sub lectione Evangelii; & quare, *ibid.*

Poloni Christo nomen dant, 965. VI. Idola sua jussu Miecslai Principis confringunt, 965. VII.

Poloniæ regnum Romanæ Ecclesie tributarium, 1013. IV. 1014. XI. Pietate crevit, & periclitatum est cum pietatem sprevit, 1020. VII. Quorundam nobilium conspiratione nutat, 1022. XVII. Mortuo Rege, Miecslao Bohemorum & Russorum incurfionibus vastatur, 1036. III. Restituitur sub Casimiro Rege, 1041. XI.

Polydorus Patriarcha Constantinopolit. creatur, 956. IV. Constantino VIII. exofus, 965. II. Basilium Romani Imp. filium Imperatorem inungit, 960. XX. Nicephorum Phocam Imperatorem coronat, 963. XLVI. Duplici de causa Nicephoro Imperatori resistit, 963. XLIV. Concilium contra eundem convocat, 963. XLV. Jussu Nicephori Phocæ Episcopo Hydruntino per Calabriam Græco more Episcopos consecrandi facultatem concedit, 968. LXXXV. Joannem Zemiscem Imperatorem noctu ad magnum templum, pro corona vententem arceat; & quare, 969. XIII. Theophanem Augustam e palatio in exilium ejici jubet, *ibid.* Quibus conditionibus Joannem Zemiscem ad diademam Imperiale admittat, 969. XIV. Moritur, 970. I.

Pontifex Romanus revocat abfolutionem a Pontio Arvernorum Comite fraudulenter extortam, 1034. XX. & seq. Quid de sacrilego ad Ordines sacros promovendo respondeat S. Odiloni, 1034. XXXV.

Pontifices diris modis a Nicephoro Phoca profcinduntur, 968. LXXXIV.

Pontificis Romani solius est pronuntiare Imperatorem & coronare, 1013. V. Eiusdem electio ad solos Romanos pertinet, 1014. VII.

Pontificum quorundam negligentia status Ecclesie Romanæ concidit, 1044. XIII.

Pontificis Romani electionem liberam constituit Otto Imp. 962. VIII. & seq.

Pontius Archiep. Ovetensis interest Concilio Pampilonensi, 1032. IV.

Pontius comes Arvernensis callide a Papa abfolutionem extorquens, rursus excommunicatur, Papa abfolutionem irritam reddidit, 1034. XX.

S. Poppo Abbas Stabulensis benigne susceptus ab Henrico Pio Imp. eundem graviter increpat; & quare, 1014. XIV. & seq. Hominem in scena urfis obiectum liberat, *ibid.* Pacis arbiter inter Conradum, Imperatorem & Germaniæ Principes, 1024. XIV.

Poppo Archiep. Treverensis cum Henrico I. Imp. contra Græcos in Italiam contendit, & partem exercitus ducit, 1022. V. Procurat apud Benedictum IX. canonizationem S. Simeonis anachoretæ, 1037. III.

Poppo Episcopus miraculo candentis ferri Danos in fide Catholica confirmat, 949. IV.

Poppo Patriarcha Aquilejensis Heribertum, Mediolanensem Archiep. captum a Conrado Imp. custodiendum accipit, 1037. I.

Privilegium obtinet, a Benedicto Nono de subiectione Gradenfis Ecclesie, 1044. III.

Gradum furtim occupans ferro & flammis destruit, *ibid.* Sine confessione & viatico moritur turpissime, *ibid.*

Populus Constantinopolitanus in Necem Nicephori Imp. conspirat; & quare, 969. IV.

Populi multi a Polonorum regno deficient, mortuo Miecslao eorum Rege; & qui nam illi fuerint, 1034. XXXIII.

Populus Romanus in fumis periculis summe devotus, 1001. XXII.

Portentum ex contemptu festivitatis S. Hune-gundis, 954. VI. & seq. Aliud in Germania, 954. XIII.

Portentum mirabile in Aquitania, 1017. VII.

Postulatio S. Udalrici in Synodo Ingelheimensi, 971. V. & seq. Non conceditur, *ibid.*

POST SEX verba B. Wolfgangi Henrico Regi Germaniæ in fomno ostensa, quid sibi voluerint, 1007. I.

Potestas eadem successoribus S. Petri, quæ ipsemet fuit, 971. III.

Potentia secularis a rebus sacris administrandis prohibenda, 1024. IV.

Præcipitatio Crescentii Romanæ Urbis tyranni jussu Ottonis III. 996. IX.

Præconia diversorum. *Vide*, Encomium, Præda ingens Christianorum delecto Sarraceno-rum exercitu, 1016. I.

Prædicatio S. Niconis in insula Creta, 963. XIII. & seq.

Prædicationis ad Gentes desiderio maximo flagrat S. Romualdus, & divinitus impeditur, 1008. VIII.

Prælia diversa. *Vide*, Bellum.

Prædones & rerum Ecclesiasticarum invasores ad Synodum apud S. Macram vocantur, 935. I.

Præces Fulberti Carnotensis Episcopi ad Deum, 1007. III. Item humillimæ Roberti Regis Francorum ad eundem, 1029. V. Item S. Stephani Hungariæ Regis, 1030. I. & seq. Helgaldi Chronographi ad Deum pro anima Roberti Regis Francorum, 1033. XIV. Item Sanctorum plus conferunt ad debellandos barbaras quam arma, 1045. VII.

Prædones Angustanæ Civitatis divinitus male mulctati, 950. II.

Precibus S. Odilonis Cluniacensis Abbatis liberatur a pœnis Purgatorii Benedictus VIII. Papa, 1024. II.

Præfatio Gerberti in Acta Synodi Rhemensis, 992. X.

Præces sæpe ad Deum fusæ, non arma hostes vincunt, 938. X.

Presbyter Rothomagenfis a Manichæis sollicitatus eorumdem hæresim defert & propalat, 1011. II.

Precibus hostes vincit Otto M. 938. X.

Presbyter quidam ob Episcopi sui in se favitiam apostata factus quanta Romano Imperio damna inferat, 957. I. Alius curiosus ad montem Vesuvium accedens, & eruptionem incendii conspiciere volens evanescit, 983. V.

Primicerius cuidam Judicum non restituens chlamydem ab Ottone III. Imp. Eccl. SS. Bonifacii & Alexi oblatam dire a diabolo flagellatur, 1001. I.

Principes Ecclesiarum jura & dignitates usurpantes quam severe Deus puniat, exemplis declaratur, 1002. VI.

Principes ecclesiarum invasores, 1013. XIV.

Principatus Capuanus cur in Valora defecerit, 991. XIV.

Principes Germaniæ pecuniarum spe S. Burchar-

chardi Wormatiensis Episcopi mortui scri-
pta evertentes, præter libros & tres obo-
los nil inveniunt, 1026. IV.
Principes factiosi Rom. in Joannem XX. Pa-
pam conspirant, & eundem sede pellunt,
1033. II.
Principes Polonorum discordia regnum in-
sumum periculum adducunt, 1034. XXXIII.
De revocando Casimiro consultant, 1041.
IV. & seqq.
Privilegium Abbatiae Floriacensi a Gregorio
V. concessum, 998. VI.
Privilegia diversis Ecclesiis, monasteriis &
personis concessa: Ecclesie B. Virginis in
Alba regali a S. Stephano Hungariae Rege
1002. XII. Aliud amplissimum datur Bene-
dicto VIII. ab Henrico I. Imp. de juri-
bus bonis & terris a diversis olim Impera-
toribus Rom. Eccl. concessis, 1014. V. &
seq. Aliud conceditur ab eodem Petro No-
variensi Episcopo, 1014. X. & seq. Aliud
monasterio Cassinensi, 1014. XII.
Privilegium Magdeburgensis Archiepiscopi
ut non consecratur nisi a Papa, 1003.
XI.
Probinus Exconsul fingitur subscripsisse Con-
stitutioni Leonis VIII. pseudo-pontificis,
qua patrimonium S. Petri Imperio restituit,
964. XXV.
Processio Nicephori Imp. fordida & ridicula
potius quam pia, 968. XX. Alia celebra-
tima monachorum Cassinensium in occur-
sum S. Nili, 990. VI.
Procorius vir doctissimus ad Wandalos in fi-
de Christi instruendos a Joanne XIII. mit-
titur, 965. VIII.
Prodigia plurima anno millesimo visa homines
ad credendum proxime mundi occasum indu-
cunt, 1001. VI. & seq.
Prodigium de lapidibus ex acre in tectum.
Palatii Constantini VIII. immixtis, 960.
XIII.
Proditio Romanorum in Ottonem III. Imp.
quam graviter sit ab eodem punita, 1001.
XV.
Profectio Bonifacii ad conversionem gentium,
997. IV.
Promissio Ottonis Imp. de fidelitate Joanni XII.
præstanda, 960. V. Alia civium Romano-
rum Ottoni Imp. facta de non eligendo ab-
sque illius consensu Papa, 963. XI.
Prometheus Archiep. Thessalonicensis crea-
tur, 1039. XIX.
Prophetia S. Dunstani ad Ethelredum Anglo-
rum Regem terribilis, 979. I. Alia S. Ni-
li de monachis Cassinensibus, 995. XIII. Al-
ia Benedicti V. Papæ, 999. XV.
Prophetia S. Gerardi Chanodienfis Episcopi de
Uvonis Hungariae tyranni interitu, 1042.
II.
Profapia S. Gerardi Bromiensis Abbatis, 939.
V.
Provinciae Sclavorum descriptio, 971. XI.
Prussia & Russia plerumque pro eodem apud
auctores accipiuntur, 1008. V.
Pseudopontifices Romani quomodo & qua ar-
te soleant intrudi in sedem, 1033. VIII. Tres
vita turpissimi eodem tempore Romæ sedent,
1044. II. Qua arte a Pontificatu sint amoti,
1044. V.
Pseudosynodus Lateranensis sub Leone Antipa-
pa, 964. XIX. Alia Duracortori habita pro
Gerberto Rhemensi Archiepiscopo, & quare,
991. IX. & seq.
Prolemæus Consul & civis Romanus potentis-
simus contra Comites Tuscanos Urbis ty-
rannos factionem alit, 1044. II.
Puella nobilis in Anglia a Rege Edgardo voca-
ta pudoris tuendi causa velum moniali de-

trahit, & sibi imponit, 970. VI.
Puer decem annorum cum scandalo totius ur-
bis in sedem Romanam Pontifex intruditur,
1033. VI. & seq.
Pugna gravis Romanorum civium cum militi-
bus Imperatorum Germanorum, 1001. XIV.
1014. II. 1017. I. Vide, Confictus.
Pugna diversorum exercituum. Vide, Bellum.
Purgatorii igni destinatus S. Udalricus & qua-
re, 971. VIII.
Purgatorio torquetur Benedictus VIII. & ora-
tionibus Sancti Odilonis Cluniacensis Abbatis
liberatur, 1024. II. & seq.
Purpuræ ufum soli sibi Græci vendicant, 968.
LXXIII.
Pythagoras, Sergi militum magistri, quænam
videat de condemnato apud inferos Pandul-
pho Principe Capuano, 1038. XI. & seq.
Visione perterritus paulo post moritur, 1038.
XII.

Quadragesima duabus de causis instituta,
1041. II. Quænam sint, *ibid.*
Quadragesima ecclesie ab Abotritis & Waris
in civitate Kiovia destructa, 1018. I.
Quæstio utrum Otto Magnus Imp. incesti ac-
cusatus sit ut Petrus Damianus refert, 973.
IV. & seq.
Quæstiones diversæ a diversis S. Nilo proposi-
tæ, earumque responsiones, 976. III. 980.
VII. & seq.
Quæstio de monachorum usu Hymnum, Te Deum
laudamus, eantantum paucis diebus Domini-
cis ante nativitatem Domini, & tempore
Quadragesimæ, contra Romanæ Ecclesie mo-
rem, solvitur a monachis, 1004. I. Alia
quando congruenter celebrari debeat festum
Annuntiationis Dominicæ; & differens in eo
celebrando usus Hispanorum, *ibid.*
Querela Ludovici Francorum Regis contra Hu-
gonem Comitem in Synodo Ingelheimensi,
948. IV. Alia multorum apud Ottonem Ma-
gnum de tyrannide Berengarii Italiae Regis,
960. II. & seq.
Querela S. Hieronymi de pietate vera in su-
spicionem adducta ob Manichæorum simula-
tionem, 1026. VI. Alia monachorum Cas-
sinensium apud Conradum Imp. de injuriis
a Pandulpho Principe Capuano acceptis,
1038. VII. Stephani Gnesnensis Archiep. a-
pud Rom. Pont. de Brzetislao Bohemæ Du-
ce, & Severo Pragensi Episcopo, 1039. III.
Querela Ottonis Imp. in Joannem XII. 963.
XXVII. Alia Luitprandi Cremonensis de
inhospitalitate Græcorum Episcoporum, 968.
LXXXVII.
Querela Gerberti de Urbe Venali, 991.
XXVI.
Quintelingaburch monasterium virginum in Sa-
xonia sepulcrum Regis Henrici conservat,
936. II.

R

Ragamundus Mimatensis Episcopus appro-
bat excommunicationem contra seditiones
in secundo Concilio Lemovicino prolatam,
1034. XII.
Rainerii Joannis XII. militis uxor multarum
civitatum imperio, & aureis S. Petri Ec-
clesie crucibus a Joanne XII. donatur, 963.
V.
Rainardus monachus, 1003. V.
Rainerius S. Mariæ in Cosmedin diaconus Card.
subscribit diplomati de unione monasterio-
rum

rum S. Dominici & Casemarii in agro Sora-
no, 1030. XVIII.
Rainulphus Averæ Comes creatur a Conrado
Imp. 1038. IX.
Ramelcia monasterium in Anglia, 970. V.
Ranimirus ingenti prælio Arabes fundit, 938.
I. Quorum auxilio victoriam obtinuerit,
ibid. Moritur, & quam pie, 950. III. Quam-
diu regnavit, *ibid.* & seq.
Ranimirus filius Sancii Crassi in Regno Legio-
nensi patri succedit, 967. III. Moritur,
985. V.
Ramsola parochia Libentio Hamburgensi Archie-
piscopo contra Episcopum Verdensen de ea
contententi a Sergio IV. Papa adjudicatur,
1010. I.
Ranimirus Rex Hispaniæ illicite Martyrum bo-
na occupavit, 975. IV.
Rapiarum in pauperes distributæ peccata non de-
lent, 1024. III.
Raptionis Eliæ festum celebrant Græci, 968.
XLI.
Ratharius Episcopatui pellitur, & a Brunone
Archiepiscopo Colonienfi ecclesie Leodiensis
præficitur, 954. IX. Iterum pristinae Sedi
restituitur, 954. X. Utrum legitime, &
quare ejectus sit, *ibid.* Quænam ingenii mo-
numenta reliquerit, 954. XIII.
Ravenna civitas, 1001. III.
Ravennatense Concilium præfente Pontifice &
Otone Imp. celebratur, & quare, 967. I.
Razisburg, Polabingorum civitas, 971. XII.
Reclamatio Seguini Archiepiscopi adversus Hu-
gonem Francorum Regem de depositione
Arnulphi Rhemenfis Archiepiscopi, 992.
XXXVIII.
Reconciliatio divinitus facta inter Henricum
Pium Imp. & S. Heribertum Coloniensem,
1010. IV.
Recuperatio insulæ Cretæ a Saracenis per Ni-
cephorum Phocam, 961. IV.
Redargutio multiplex Auctoris pseudosynodi
contra Joannem XII. coactæ, 963. XXXI.
& seqq. Alia falsitatis Constitutionis nomi-
ne Leonis VIII. pseudopapæ editæ, qua
Romano Imperio Patrimonium Sancti Petri
restituit, 964. XXII. XXVI. Alia objecto-
rum a Gerberto contra Romanum Pontificem
prolatorum, 992. XLV.
Redigast, demonum princeps, in statua apud
Slavos colitur, 971. XII.
Reditus S. Adelberti Pragensis Episcopi in Bo-
hemiam, 989. III. Item Romam, 990. IV.
Alter ejusdem in Bohemiam, 996. XXXVI.
Refugium Gerberti Rhemenfis quondam Archie-
piscopi ad Ottonem Imperatorem, 995.
XII.
Refutatio pseudosynodi & Constitutionis sub
Leone VIII. ut fertur, Romæ celebratæ de
restitutione bonorum Romanæ Ecclesie ad Im-
perium, 964. XXIII. & seq. Alia acerrima
Auctoris omnium Gerberti Rhemenfis quon-
dam Archiepiscopi in pseudosynodo dictorum,
992. IX. Alia errorum trium gravissimorum
Hincmari Rhemenfis, 992. LVI. & seq.
Reges magno suo malo Ecclesie bona rapiunt,
983. XXV.
Regina Sarracenorum capitur, & ob contuma-
ciam decollatur, 1016. I.
Reginerus Episcopus ex Anglia in Daniam ab-
ductus a Canuto Danorum Rege Kioviæ præ-
ficitur, 1016. III.
Reginbrundus primus Arhusiensis Episcopus in
Dania consecratur, 949. III.
Regino historicus citatur, 958. II. 959. I.
Regna Castellæ & Legionis occiso Veremun-
do Rege iungitur, 1037. IV.
Regnum Francorum cur a Carolinis defece-
rit, 990. XIII.
Ann. Eccl. Tom. XVI.

Regnum Poloniæ ab initio conversionis suæ
fuit Ecclesie Rom. tributarium, 1013. III.
Pietate crevit non armis; & rursum peri-
cilitatum est, cum pietatem spreverit, 1020.
VII. Mortuo Mieczlao Rege nutat, 1034.
XXXIII. Incurfionibus Bohemorum & Ruf-
forum misere vastatur, 1036. III. Quanta
mala in interregno sustinuerit, 1041. III.
Rursus tributarium fit Sedi Apostolicæ, &
qua de causa, 1041. XI.
Regnum Ungaricum Romanæ Ecclesie proprium
est, 1000. II.
Regnum Francorum fundamenta super patro-
cinis Sanctorum jacta, 1019. II.
Regnum Hungariæ a B. Stephano Rege B. Vir-
gini Dei Genitrici offertur, 1002. XII.
Reimboldus Spirensis Episcopus in Synodo In-
gelheimensi præfens, 948. III.
Reimbernus Cholbergenfis Episc. 999. XII.
Reimbernus Episcopus Cholbergenfis in Russia
prædicat, & idola destruit, 1008. X. Mare
dæmonibus liberat, & quomodo, *ibid.*
Capitur a Rege & in carcere moritur, *ibid.*
Relatio omnium Joannis XII. vitiorum, 963.
V. Alia Legationis Luitprandi Cremonensis,
nomine Ottonis Imp. ad Nicephorum Pho-
cam, ubi Græcorum summa superbia, &
alia scitu digna enarrantur, *ibid.*
Religio maxima S. Stephani Hungariæ Regis
erga Deum & B. Virginem, 1002. XII.
Reliquiæ S. Udalrici Augustam delatæ quan-
to honore & solemnitate excipiuntur, 940.
V. Alia S. Hunegundis virginis reperiuntur,
946. VIII. Alia diversorum Sanctorum a
Theodorico Metensi Episcopo collectæ in Gal-
liam deferuntur, & quænam, 969. XVI.
Reliquiæ Sanctorum pluribus in locis inveniuntur,
1008. I. Plures diversæ a Benedicto
VIII. Papa ad Montem Cassinum transmit-
tuntur, 1023. I. Alia in ecclesia S. Ania-
ni Aurelianus contentæ; & quænam, 1029.
IV.
Reliquiæ falsæ pro veris a quodam impostore
distrahuntur, 1027. IX. & seq. Quomodo
deprehendantur, 1027. XI.
Remigius de via Aurelia falso dicitur subscri-
psisse Constitutioni Leonis VIII. qua Pa-
trimonium Romanæ Ecclesie Imperio resti-
tuit, 964. XXV.
Reprehensio Episcoporum desidum & voluptua-
riorum, 936. VIII. Alia acerrima Ottoni
Magni in Comitem Monasterii bona pro sti-
pendiis militum suorum petentem, 939. II.
Alia mendaciorum Gerberti Rhemenfis olim
Episcopi, 992. XXXIII. Alia Glabri Ro-
dulphi Romani Pontificis potestatem certis
limitibus definitis, 996. XXV.
Rex a Romano Imp. Constantianopolitano pie
gestæ, 1030. V.
Res gesta S. Odonis Cluniacensis Abbatis Ro-
mæ commorantis, 938. III.
Res sacras violantes Deum violant, 969. XI.
Responsio Ottonis Imp. ad Legatos Joannis
XII. 963. VIII.
Responsum grave & verum Cleri Rom. ad
Henricum Imp. quærentem, cur post Evan-
gelium Symbolum more cæterarum Ecclesia-
rum non canerent, 1014. V. Aliud Papæ Ro-
mani ad S. Odilonem de sacrilego sacris or-
dinibus iniuriando, 1034. XXVI. Aliud astu-
tum Alexii Patriarchæ ad Metropolitanos
volentes se throno deponere, 1036. V.
Responsionis S. Nili ad quæstiones sibi propo-
sitas, 976. III.
Restitutio sanitatis Arnulphi Flandriæ Mar-
chionis miraculosa per S. Gerardum, 959.
V. Alia Synodalis Arnulphi Rhemenfis Ar-
chiepiscopi, 995. XI.
Restitutio pene universalis ecclesiarum per
Z z z z or-

orbem Christianum; & quare facta, 1003. XII.
 Reftingis approbat diploma Ottonis Imp. Romanæ Ecclefiæ patrimonium reftituentis, 962. XI.
 Reverentia & humilitas admirabilis Roberti Regis Franc. erga Epifcopos, 1004. II.
 Rex Ruforum S. Bonifacium nudum incedentem colligendæ pecuniæ caufa prædicare arbitrat, 1008. VI. Qua conditione fe cum fuis Christianum fore promittat, *ibid.* Miraculo convertitur, & fratrem credere nolentem interficit, 1008. VII. Audita S. Bonifacii morte contriftatur, & interfectores necare delibet, *ibid.*
 Rex Sarracenorum navicula fugit ob timorem Christianorum, 1016. I. Audita uxoris & fuorum nece Benedicte VIII. Papæ faccum caffaneis refertum mittit, & tot fe militibus venturum minatur, *ibid.*
 Rhanulphus Abbas Senonenfis Arnulphi Rhenenſis Archiepifcopi in Synodo defenfor, 992. XII.
 Rhenenfes pallium publica relatione a Stephano Papa pro Hugone Archiepifcopo petunt, & obtinent, 941. I.
 Rhenenſis pſeudofynodus adverſus Arnulphum quando celebrata, 992. I. Poſterior & vera Synodus in caufa Arnulphi & Gerberti Archiepifcoporum, 995. IX.
 Rheni civitas prodicione capitur a Carolo Rege, 990. VII. & ſeq.
 Rhetarii populus Slavorum, 971. XII.
 Rheteri, item, *ibid.*
 Rhetre, civitas Slavorum, idololatriæ fedes, *ibid.*
 Rhoca vox barbara, alias Edeffa, 944. VII.
 Rhos. *Vide*, Rutheni.
 Ricdages ſubſcribit diplomati Ottonis Imp. de reſtitutione patrimonii antiqui Romanæ Ecclefiæ, 962. XI.
 Richardus Abbas Floriacenſis errorem de adventu Antichriſti futuro & mundi interitu anno milleſimo primo confutavit, 1001. IV.
 Richardus Abbas Fuldensis ſubſcribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclefiæ, 1014. IX.
 Richardus nobilis Romanus intereſt conventui Ottonis Imp. contra Joannem Papam, 963. XIII.
 Richardus Rothomagorum Comes de Manichæorum ſecta recens orta Robertum Regem Gallorum edocet, 1017. II.
 Richardus Comes cum Ethelredo Angliæ Rege pacem init, 990. II.
 Richelda Mantuæ Duciffa S. Simeonem Armenum mirifice coluit, 1016. VIII.
 Richardus Comes Rothomagenſis primus Northmannorum Dux, 998. VII. Equitate, juſtitia, pietate & bellicoſitate laudabilis, *ibid.*
 Richerius Leonenſis monaſterii Præpoſitus Abbas creatur Caſſinenſis, 1038. VIII. Ob inſeſtationes continuas Northmannorum Italianam cogitat deſerere, 1045. IV. Liberatur ab iſſdem auxilio S. Benedicte, & quomodo, 1045. V.
 Richerus monachus Carnotenſis ſubſcribit libello contra Megenardum intruſum Abbatem, 1003. XVI.
 Ricoo Wormacenſis Epifcopus adefit in Synodo Ingelheimenſi, 948. III.
 Ricodardus Conſtantiensis Epifcopus approbat ſubſcriptione privilegium de juribus & bonis Romanæ Eccl. 1014. IX.
 Rikſcha Poloniæ Regina apud Brunſwicenſes exulans a Legatis Polonorum convenitur; & quare, 1041. VI.
 Rinuvinus Comes S. Udalrici nepos, redeuntem ex Italia patruum ad caſtellum Dilingam invitat, 972. VIII.

Ritus perantiquus conſecrandi campanas Eccleſiarum, 968. XCIII.
 Ritus antiquus Sanctum canonizandi quis fuerit, 1027. XIII.
 Robertus religioſus ſacerdos accedit ad corpus S. Hunegundis levandum; 946. IX.
 Robertus monachus Carnotenſis reprobat ſubſcriptione Megenardum pſeudo-abbatem, 1003. XVI.
 Robertus Rex Francorum monetur ab Abbone Floriacenſi de ſupprimenda falſa opinione de adventu Antichriſti in Galliis ſparſa, 1001. I. & ſeq. A Regibus ortum ducere probatur, *ibid.* Ejus humilitas & reverentia erga Epifcopos, 1004. II. Reprehendit acerrime Leutherium Senonenſem de veritate corporis Dominici in Sacramento dubitantem, 1004. III. Audito Manichæorum ſectam Aurelianis vigere contriſtatur, & ad delendam peſtem Synodum jubet convocari, 1017. II. Perſequitur eandem per totam Galliam, 1017. V. De pluvia ſanguinis per Aquitaniam conſulit Fulbertum Carnotenſem, 1017. VII. Colloquitur cum Henrico Pio Imp. 1023. II. Muneribus ampliffimis ab illo affectus; eundem nobiliſſimis donis honorat, 1023. III. Quantum geſſit curam Eccleſiarum, 1023. IV. Cum muneribus proficiſcitur ad viſendum caput S. Joannis Baptiſtæ, 1025. IV. Cum Conſtantia uxore inimicitias exercet & contentiones de conſtituendo regni ſucceſſore, 1028. I. Conventu Epifcoporum & Princ. Rhenis coactò filium Henric. Reg. proclamatur, 1028. IV. Convocatis Epifc. eccl. S. Aniani a ſe noviter conſtitutam curat conſecrari, 1029. I. Variis de cauſis S. Aniani ſtudioſus cultor, 1029. II. Cum magna humilitatis ſignificatione ad Deum preces fundit, & quales, 1029. V. Quantum Gauzelinum Bituricenſem Archiep. amaverit, 1029. IX. A filiis & uxore bello petitur, & contra eos progreſſurus a Willemo Abbate cohibetur, 1030. I. Moritur & quo anno, 1033. XIII. Ejus encomia, *ibid.* & ſeq. Cæcum illuminavit aqua, qua manus lavit, 1033. X. Quam largus fuerit in dandis elemoſynis, 1033. XI. Ejus exercitia in hebdomada ſancta, *ibid.*
 Robertus Card. Bellarminus. *Vide*, Bellarminus.
 Robertus quidam gyrovagus Judæorum litteras ad Principem Babilonis deſert, ut templum Hieroſolymis Sepulcri Dominici demoliat; & quare, 1009. V. Quomodo detectus fit, & quas pœnas det, 1009. VIII.
 Robertus, Roberti Regis Francorum filius, a matre ad regnum ſuſcipiendum poſtulat, 1028. I.
 Robertus Gallorum Rex ſolus regnat, 998. I. De inceſtu cum commatre reprehenditur, *ibid.* Suaſu Abbonis Floriacenſis Abbatis eam repudians aliam ducit uxorem, 998. II. Abbonem Floriacenſem Abbatem ad Gregorium Papam mittit; & quare, 998. V. Burgundiam inſeſto exercitu ingreditur & Antiodorum obſidet, *ibid.* Inſeſto negotio recedit, *ibid.* Caſtrum S. Germani totis viribus oppugnat, 998. VI. Ab Odilone Abbate increpatur, *ibid.* Nebularum denſitate ab oppugnatione revocatur, *ibid.* Totam Burgundiam flammis abſumit, *ibid.*
 Rodericus Toletanus hitoricus, 1012. XVIII. Sæpius citatur.
 Rodulphi Burgundiæ Principis obitus, 936. III.
 Rodulphus Noviomienſis Archidiaconus, poſtmodum Epifcopus, accedit ad corpus S. Hunegundis, & levat, 946. IX. Publica Synodo jubet obſervari ejuſdem virginis celebritatem, 954. V.

Rodulphus Laudunenſis Epifcopus intereſt Synodo Ingelheimenſi, 948. III. Falſo ab Hugone Rhenenſi Archiepifcopo aſeritur pro ipſius confirmatione Roman litteras direxiſſe, 948. V. Ad Synodum Trevirenſem contendit, 948. VIII.
 Rodulphus Hugonis filius intereſt teſtis pacis inter Anglorum Regem Ethelredum, & Richardum Ducem Northmannorum auctoritate Joannis XV. initæ, 990. III.
 Rogerius, ſive Rogerus, hitoricus, 1012. XI. Sæpius citatur.
 Rogerius Epifcopus teſtis fuit pacis initæ inter Ethelredum Regem Anglorum & Richardum Comitem, 990. III.
 Roho Epifcopus Engoliſmenſis intereſt dedicationi baſilicæ Salvatoris Lemovicæ, 1029. VI. Approbat excommunicationem in ſecundo Concilio Lemovicino prolatam contra ſeditioſos, 1034. XII.
 Roma incendio vaſtatur, 993. X.
 Roma quando Babylonia dici potuerit, & quantum in ea Chriſtiana floreat religio, 1001. XXI. Quot diverſarum religionum eccleſias habuerit, 1001. XXII. Angina ſeu catharro peſtilentiſſimo laborat, 1004. VIII. A vi ventorum in die Veneris & Sabbati Sancti concutitur, & pene ſubvertitur; & quare, 1017. VI. Quanta patiatur a ſicariis, 1044. XIII. & ſeq.
 Romana Eccleſia tyrannide Alberici grave vulnus accipit, dum Græcis pallii uſum concedere cogitur, 934. I. Priſcam hereditatem per Ottonem Magnum Imp. recipit, & quam ampla illa fuerit, 962. III. & ſeq. A nemine judicari poteſt, 963. XXXVI. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ imperat, 968. LXXXV. Peculiari providentia a Deo regitur, 1000. XX.
 Romæ in una Eccleſiarum oleum ſcaturit e terra, 1010. II. Eclipſis ſolis horribilis cernitur, & quid portenditur, 1033. II.
 Romani Ottoni Imp. juramentum præſtant de permiſſa ipſi libera Pontificis creatione, 963. XI. Utrum alicujus ponderis fit judicandum, 963. XI. In eundem conſpirat, 964. I. Pœnas luunt, 964. II. Joannem XIII. expellunt, 965. IV. Eundem metu Imperatoris revocant, *ibid.* Ab Imperatore puniuntur, 965. II. A Græcis contemnuntur, 968. LXXXVI.
 Romana Eccleſia *Vide*, Eccleſia Romana.
 Romanæ & Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ unio ſub Joanne XIX. Papa, 1009. I. & ſeq.
 Romanus Patricius qua fraude & via filio Theophylacto pallii perpetuum uſum & alii conferendi auctoritatem impetraverit, 934. I. & ſeq. Cum filiis Imperio privat, 944. XXI. Et quare, *ibid.* Attonſus in monachum relegatur in iuſſulam, *ibid.* Theophylactum filium ſuum Patriarcham conſtituit, 968. LXXXV. Muneribus Albericum Romanorum tyrannum induxit, ut Pontificem juberet Theophylacto & ſucceſſoribus auctoritatem pallii utendi concedere, *ibid.*
 Romani inſeſto animo Germanorum Imperium ſemper tulerunt, 1001. XIV. 1014. II. 1017. I. Conſpirant contra Ottonem III. Imp. 1001. XV. Graviffimas pœnas dant, *ibid.* Cum Germanis Herici Imp. militibus acriter conſigunt, 1014. II. Item Conradi, 1027. I. Pellunt Sede Benedicte IX. Papam, 1044. II.
 Romanus Pontifex S. Paulum Anachoretam colit, 944. XVIII.
 Romani Pontificis ſolius eſt Imperatorem pronuntiare, 1013. V. Ejuſdem electio ad ſolos Romanos ſpedat, 1014. VII.
 Romanus Conſtantini VIII. filius diuturnitate

vita pertaſus eidem venenum propinat, 960. XI. Quibuſdam de rebus a patre admonitus fit, 960. XVI. Parentis edicium tranſgreditur, 960. XVII. Baſilium ſuum filium Imperatorem inungi curat, 960. XX. Moritur, 963. XLII.
 Romanus Græcorum Imp. creatur, & quomodo, 1028. XI. Quanta pietate Imperium aggreſſus fit, 1030. V. Reperit, imaginem B. Virginis Copronymi Iconoclaſtæ occultatum, 1031. III. Reſtituit templum Sepulcri Dominici ab Azilio Aegypti Principe deſtructum, *ibid.* Veneno infectus eſt ſtragulatus moritur, 1034. XXIV.
 Romanus Spoletinus adefit conventui ab Ottonem Imp. contra Joannem XII. convocato, 963. XIII.
 Romanus S. Angeli diac. Card. confirmat diploma de unione monaſteriorum S. Dominici & Caſemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
 Romanus Frentinenſis, 963. XIII. Interſuit etiam Synodo Romanæ a Joanne XII. contra pſeudofynodum Ottonis Imp. congregatæ, 964. VI.
 Romanus alias, *ibid.*
 Romanus de Forma Trajana fingitur approbaſſe Conſtitutionem Leonis VIII. de reſtitutione patrimonii Romanæ Eccleſiæ ad Imperium, 964. XXV.
 Romualdus, qui & Ronaldus, Camerinenſis licet a ſimoniaco ordinatus, tamen inter Sanctos relatus, 1027. XIII.
 S. Romualdus ab Honesto Ravennate Archiepifcopo monachali habitu indutus fuit, 975. XV. Eremita factus incipit virtutibus ſuis orbi illuſcere, 974. II. Ejus patria & ſtemma, *ibid.* In Claſſenſi monaſterio prima monachiſmi tyrocinia poſuit, *ibid.* Pater fuit anachoretarum in Occidente, *ibid.* Deſerit Claſſenſe monaſterium, & vitam anachoreticam proſecutus, 977. III. In Gallias proſciſcitur, & ibi in eremo vivit, 977. VII. Ab Olibano comite viſitatus, & de antea ejus vita doctus eidem vitam monaſticam ſuadet, 977. VIII. Quomodo unanimi conſenſu Fratrum Claſſenſis monaſterii Abbas poſtulat, fit, 996. IV. Ab Imperatore Ottone III. viſitatur, *ibid.* Imperatori noctu ſuum lectulum ſternit, *ibid.* Ab eodem in palatium ductus & rogatus Claſſenſis monaſterii curam ſuſcipere renuit, *ibid.* Anathemate in ſe proferendo territus voluntati Imperatoris acquieſcit, *ibid.* Ante quinquennium id ſibi per viſum oſtenſum fatetur, *ibid.* Pro Tiburtinis apud Ottonem Imp. III. intercedit, & veniam impetrat, 996. XXVIII. Thammum Ottoni Imp. chariſſimum perjuri reum ſæculum deſerere jubet, 996. XXX. Cum Germanis converſis ad montem Caſſinum properat, 996. XXXII. Equum Buſclavini Slavorum Regis filii dono acceptum aſino permutat; & quare, *ibid.*
 Romulus de via Ardeatina falſo dicitur ſubſcriptione approbaſſe Leonis VIII. pſeudopontificis Conſtitutionem de reſtitutione bonorum Rom. Eccleſiæ ad Imperium, 964. XXV.
 S. Romualdus Ottonem III. Imp. inſtigavit ad ædificandum S. Adalberto monaſterium, 1001. XII. Eundem de ſuſcipiendo monachali habitu commonuit; & quare, 1001. XIII. De imminente morte certum reddit, *ibid.* Relicto Imp. Parentium navigat, *ibid.* Martyrii cupidus a ſummo Pont. apoſtolatum petit ad Gentes, 1008. VIII. Trja monaſteria conſtruit, *ibid.* In Pannoniam contendens morbo arripitur, *ibid.* Ejus ad ſocios

cios oratio, *ibid.* Ab Henrico Pio Imper. invitatus ut ad se veniat, silentium rumpere recusat, 1022. IV. Suis prædicit Imperatorum monasterium S. Amati, *ibid.* Quanto honore & veneratione suscipiatur ab Imp. & militibus, *ibid.* Quænam cum Imp. transigat, *ibid.* Moritur; & quamdiu vixerit, 1027. XIII. Inter Sanctos relatus, & quo ritu, *ibid.*

Romulus quibus principiis Urbem condiderit, 968. XXIII.

S. Romualdus Abbas S. Emmeranni moritur, & humeris Henrici Regis Germaniæ ad sepulturam effertur, 1007. VIII.

Roppo Wirtseburgensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Rorico Laudunensis Episcopus resistit in Synodo Meldensi Episcopus Hugoni quondam Rhemorum Archiepiscopo faventibus, 962. XVII.

Rorico Arvernensis Episcopus confirmat excommunicationem in secundo Concilio Lemovicino contra feditiosos prolatam, 1034. XII.

Roscild civitas ab Haraldo Rege Daniæ in honorem SS. Trinitatis constructa, 980. XI.

Roffanum Calabriae civitas S. Nili patria, 976. II.

Robertus Trevirensis Archiepiscopus præest Synodo Virdunensi ad tollendam litem inter Hugonem & Artaldum Archiepiscopos Rhemeneses, 947. I. Cum Coepiscopis Synodum Mosonensem celebrat in causa Hugonis depositi Archiepiscopi Rhemenfis, 948. II. Interest Synodo Ingelheimensi, 948. III.

Robertus Rusticus ob neglectam Hunegundis celebritatem divinitus punitus poenitet, & sanatur, 954. VII.

Rotfredus Urbis præfectus Joannem XIII. Urbem expellit & carceri tradit, 965. IV. Ejus cadaver jussu Ottonis sepulchro extractum & in partes distractum, 966. II.

Rotgerus monachus scriptor vitæ S. Brunonis, 938. I.

Rotgildis puella spicas legens eas sanguine madere conspicit, 954. VI. Territa miraculo ad patrem accurrit, & indicat, *ibid.* Levitatis a patre reprehensa ad opus remittitur, *ibid.* Comitante eam patre & simul spicas colligente sanguineas, aliquot ad pagi sacerdotem defert, 954. VII.

Rubeus historicus, 971. XIV. 1027. XIII.

Rudericus Comes Arabes Compostellam evocat, 985. V.

Rudolph Angliæ Episcopus in Norvegiam abijt, 1028. VII.

Rudolphus Comes sacrilegus a Fulberto Carnotensi excommunicatus Romam pro absolutio-
ne contendit, 1007. VIII.

Rudolphus Episc. Silvanectensis cum matre, procurat cædem innocentissimi viri S. Evarardi; & quare, 1008. IX. Interest dedicationi ecclesiæ S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV.

S. Rudefindus Compostellanus Episc. diem obijt, 977. X. Quid ad Deum orat, 977. XI. In numerum Sanctorum refertur, *ibid.*

Rudolphus Northmannorum audacissimus Romam venit; & quare, 1018. IV. A Benedicto VIII. contra Græcos exercitui præficitur, 1018. V. Henricum Imp. confugit pro auxilio, 1018. VI. A Cassinensibus capitur, 1045. V.

Rupertus Abbas Tuitiensis bene asseruit tempus obitus Ottonis III. Imper. 1001. IX. 1002. I. Vitam S. Heriberti Archiep. Colonienfis scripsit, 1001. XVII. 1002. V. Deplo-
rat infelicem obitum Ottonis, *ibid.* Ab Auctore citatur illustrator, non scriptor Vi-

tæ S. Heriberti Archiep. dicendus, 1021. II.

Rupertus Abbas Tuitiensis Heremberti Colonienfis Archiepiscopi vitæ scriptor, 996. VI. Brunonem postea Gregorium V. commendat, *ibid.*

Russi miraculo ad Fidem a S. Bonifacio convertuntur, 1008. VI. Sub Joradilao Duce in eadem multum proficiunt, 1034. XXXII. Executione Palonorum jugum, 1034. XXXIII. Regnum eorumdem armata manu sæpius invadunt, & destruunt, 1036. III.

Rutheni innumerabili exercitu pollentes a Joanne Zemisce Imp. vincuntur, 970. II. Eorumdem classis superata a Græcis, 941. V.

Rusticus quidam ob lagunculam aquæ S. Odonem perimere conatur, 936. XI. Hominum clamoribus impeditus, & ad Albericum Principem delatus ab eoque condemnatus liberatur intercessionem S. Odonis, 936. XII.

Ryodhois Fluvianensis Abbas subscribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.

S

S. Abbati jejuniæ Græci Latinis exprobrare solent, 980. VII. Quid de eo S. Nilus & ipse Græco sentiat, 980. VIII.

Sabbatinus Ferrariensis Episcopus interest Synodo Romanæ a Joanne XII. contra pseudosynodam Ottonis Imperat. congregatæ, 964. VI.

Saccum castaneis plenum mittit Benedicto VIII. Papæ Rex Sarracenorum; & quare, 1016. I. Quid eidem a Papa remittitur, *ibid.*

Sacerdotibus olim licuit plures Missas uno die celebrare, 940. VI.

Sacerdotes sexaginta in Saxonia variis tormentis a Slavis perimuntur, 1012. X.

Sacramentarium hæresis incipit gliscere, 1004. V. Ejus propagator Berengarius Andegavenfis, *ibid.*

Sacrilegia Nicephori Imp. ejus gloriam obcurant, 969. V.

Sacrificia jubet Henricus Pius Imp. celebrari pro anima S. Heriberti Colonienfis Archiepiscopi; & quare, 1021. II.

Sactorum violator Nicephorus Imperat. 964. XXXIV.

Sacrilegus ad ordines Sacros non debet promoveri, 1034. XXVI. Percutitur paralyssi a S. Benedicto, 1038. IV.

Sævitia Cubicularii in monachos S. Nili quomodo recundatur ab eodem Sancto, 969. VII. Item Michaelis Chærophactis in eisdem, 967. IX. & seq.

Sala, fluvius Slavoniæ, 971. XI.

Salogustadiense Concilium celebratur, 1022. XVIII. Ejus Acta & canones, *ibid.*

Salernum per quadraginta Northmannos peregrinos ab obsidione Sarracenorum liberatur, 1002. XVI.

Saleccus Bulgarus Joannis XII. intimus Capuæ capitur, 963. VIII.

Salogustadiense Concilium tres missas dici uno die ab unoquoque sacerdote permittit, 940. VI.

Salibatinus Tarraconensis Episcopus residet in conventu Romæ coacto contra Joannem XII. 963. XII.

Salvatoris imago primo omnium a Joanne Zemisce Imp. in numismate sculptur, 971. XVIII. 975. VIII. Aliam Synodo Wintonienfi loquitur, & S. Dunstani sententiam approbat, 976. XII.

Sampyrus historicus, 938. I.

Samuel Bulgarorum Princeps superatis Imperatorum exercitibus varias civitates in suam ditionem redigit, 981. I. Reliquias S. Achil-

lei Lorissa in Regiam suam transfert, *ibid.*

Sancius Crassus Ordonii Hispaniæ Regis frater eundem bello civili fatigat, 950. III. Eodem mortuo Regnum administrat, 956. X. Moritur, 967. III.

Sancius Major Navarrae & Castellæ Rex obtinet monachis Leirensibus facultatem a Joanne XX. Papa creandi Episcopum Pampilonensem, 1032. IV. Clamantes e Gallia evocat ad restituendam disciplinam monasticam, *ibid.* Palentinam Civit. restituit, & qua occasione, *ibid.* Aprum venatus confugiens ad S. Antonini aram dum venabulo appetit brachium miraculose obrigescere fœnit, *ibid.* Antoninum deprecatum idem restituitur, *ibid.* Quando mortuus sit, *ibid.* Ejus epitaphium, *ibid.*

Sandii quibus armis oppugnentur a diabolo, 971. IX.

Sancius Aragoniæ Episcopus præfens est Concilio Pampilonensi, 1032. IV.

Sanco Vasconum Dux militem cogit Seniore proprium decollare, 1034. XXIV.

Sanctorum canonizatio antiquitus quomodo facta, 993. VII. & seq.

Sanctorum apud Deum quantum possint suffragia exemplo probatur, 1004. X. & seq.

Eorumdem preces plus valent ad debellandos barbaros quam arma, 1045. VII.

Sanctorum corpora multorum ab Ottone Imp. ex Italia redeunte Saxoniam transferuntur, 965. II. Quænam illa, *ibid.*

Sanctorum reliquiarum pluribus in locis reperiuntur, 1008. I.

Sanguinis fons in urbe Januensi largissime sed portentose fluit, 936. VI.

Sanguinis pluvia in Aquitania triduum durans, 1017. VII. Quid portenderit; & ejus mitica per Fulbertum Carnotensem interpretatio, *ibid.*

Santaus Feranensis falso subscripsisse dicitur Leonis Octavi Constitutioni de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium, 964. XXV.

Sarraceni occulte Januensem urbem occupantes ferro & sanguine delent, 936. VI. Thesauros Ecclesiærum auferunt & recedunt, *ibid.* In Hispania a Ramiro Rege Legionensi maxima clade afficiuntur, 958. I. Agauense monasterium incendio perdunt, 940. IV. In peregrinantes Romam immaniter grassantur, *ibid.* Christianos ad Limina Sanctorum Apostolorum proficiscentes occidunt, 944. III. Ab Hugone Rege Italiae superati, *ibid.* Fraxineti recipiuntur in fœdus ab Hugone, *ibid.* Ab aliis tributum extorquentes impune Alpes transire permittunt, 951. I. A Nicephoro Phoca e Creta pelluntur, 961. IV. Eiusdem exercitum in Sicilia delent, 963. XLVI. Quo vaticinio contra Græcos animentur, *ibid.* E Cypro a Nicephoro Imp. eiiciuntur, 974. XXXII. Vidit quibus modis se ulciscantur, 969. XII. Salernum obsidentes a quadraginta Northmannis peregrinis in fugam vertuntur, 1002. XVI. Ecclesiæ Romanæ littora invadunt, 1006. I. Lunam civitatem capiunt, *ibid.* Primis confiditibus Christianos superant, & tandem ad intercessionem delentur, *ibid.* & seq.

A Græcis ex tota Sicilia pelluntur, 1038. XX. Eandem rursum occupantes & negligentiores effecti, a Catacalo Græcorum Duce caduntur, & denuo pelluntur, 1040. II.

Saracenus, qui in Baptismo Dominicus vocatur, martyrium subijt in Hispania, 975. IV.

Salsulphi villa ob neglectam S. Hunegundis celebritatem portentis terretur, 954. VI.

Savinus de via Appia male dicitur subscripsisse Leonis VIII. Constitutioni de restitutione bonorum Rom. Eccl. ad Imperium, 964. XXV.

Saul Rex Israel cur regno & vita privatus fuerit, 1002. VI.

Saxonica Ecclesia perturbatur a Bernardo Duce, 1012. VIII. Item a Slavis paganis vastatur, 1012. X.

Scalchisburg Germaniæ locus, 1013. VII.

Scania insula maris Septentrionalis, 980. XVI. Per Odincarum seniore primum ad Christianam conversa, 988. II.

Scandalum patitur orbis terrarum ob intrusionem in Sedem Romanam puerum Pontificem, 1033. VI. & seq.

Scania Daniæ insula, 1016. III.

Scarana Metropolis Gothorum Occidentalium, 1028. VIII.

Scelera maxima Theophylacti Patriarchæ Constantinopolitani, 956. II. & seq. Alia Joannis XII. in cumulum convecta proponuntur, 963. XVIII. & seq.

Scelus Alberici marforum Episcopi contra Manzonem Cassini Abbatem, 995. XIV.

Schisma inter Gregorium Quintum & Joannem Placentinum, 996. VII. XIII.

Schisma in Ecclesia Romana contra Benedictum VIII. legitimum Pontificem, 1012. VI. Aliud contra Benedictum Nonum, 1039. V. Aliud contra eundem, 1044. I.

Schisma quantum malorum & miseriarum causa extiterit Græcis, 1039. V.

Scientiarum liberalium amator & restitutor fuit Constantinus VIII. Imperator, 960. XIV.

Sclerus Bardas. *Vide*, Bardas Sclerus.

Scriinium S. Burchardi Wormatiensis Episcopi forori delegatum quid contineret, 1026. V.

Scripta diversa Ratherii Veronensis Episcopi, 954. XIII. Alia Petri Damiani de incestu Ottonis Imperatoris ab Auctore in dubium revocantur, 973. V.

Scripta & studia Silvestri II. ante Papatum quæ fuerint, 1003. V. & seq. Alia quædam translationem S. Benedicti a monte Cassino affirmantia abolet Henricus Primus Imp. & igni tradit, 1022. XIV. Alia a S. Burchardo Wormatiensi ad posterum transmissa; & quæ sint, 1026. VI.

Sebastianus Episcopus confirmat diploma Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. VII.

Secula Manichæorum in Galliis oritur & Roberti Regis diligentia opprimitur, 1017. II. & seq. Alia nequissima & obstinatissima hæreticorum in Monte forti, castello Longobardorum, 1027. VIII.

Sebastianus monasterii S. Martini in Hungaria monachus ob vitæ probitatem S. Stephano Regi charissimus, 1002. XI. Strigoniensis Archiepiscopus creatur, *ibid.* Vitulum amittit & recipit, *ibid.* & seq.

Sedes Apostolica. *Vide*, Ecclesia Romana.

Sedes prima a quoquam non iudicatur, 963. XXXVI.

Seditio in Episcoporum Concilio in monasterio S. Dionysii haud procul a Parisiis orta, 1003. XIII.

Seditio in Italia futura terræmotu significatur, 1011. VII.

Seditiones contra Ecclesias in Polonia ortas compefcit Boleslaus Rex, 1022. XVII. *Vide*, Tumultus.

Seditiosi excommunicantur in Concilio secundo Lemovicensi, 1034. XII. XVIII. & seq.

Seguinus Archiepiscopus Senonensis non consentit in degradationem Arnulphi Rhemenfis Archiepiscopi, 992. XXXVIII. A Gerberto

- berto litteras in Pontificem Romanum investivas accipit, 992. XLIII.
- Seguinus Senonum Archiepiscopus e Concilio Episcoporum fugit,
- Seland, insula maris Baltici, 980. XVI.
- Selandia Daniæ insula, 1016. III.
- Sententia in schismaticos a Joanne XXII. prolata, qui contra se congregati fuerant, 964. IX. & seq.
- Sententia de Apostolatu S. Martialis confirmatur, 1029. VII. Alia Cardinalium S. R. E. de poena infligenda Brzetislawo sacrilego Bohemiæ Duci & Severo Pragenfi Episcopo, 1030. III. & seq.
- Septem Electores quando primum fuerint instituti, 996. LXV. Et quinam fuerint, *ibid.* Qui hodie sint, 996. LXIX.
- Sepulcri Dominici templum Hierosolymis incendunt Sarraceni; & quare, 969. XII.
- Sepulcrum Caroli Magni Otto III. aperit, & viso ejus corpore claudit, 996. LXXIII.
- Henrici Saxonum Regis & Mathildis Reginae uxoris ejus, 936. III.
- Sergius Primitivus Defensorum præfens est Concilio Romano contra Joannem XII. congregato, 963. XIII.
- Sergius alius, *ibid.*
- Sergius Papa IV. dictus Buccaporci, creatur ex Episcopo Albanensi, 1009. III. Cur nomen mutaverit, *ibid.* Definit licem inter Hamburgensem Archiepiscopum & Episcopum Verdensem, 1010. I. Moritur, 1012. I. Ejus epitaphium, *ibid.*
- Sergius S. R. E. Scribarius sub Benedicto VIII. 1019. V. VIII.
- Sergius Patriarcha Constantinopolitanus moritur, 1019. IX. Quamdiu federit, *ibid.*
- Sergius Damascenus Episcopus a Sarracenis ejectus Romam confugit, 975. IX. A Benedicto VII. benigne suscipitur, *ibid.* S. Bonifacii Ecclesiam ab eodem petens, incolendam accipit, & monachis ibi collectis disciplinam monasticam restituit, 977. I. Moritur, *ibid.* Eius sepultura, & epitaphium, *ibid.* Quamdiu vixerit, *ibid.*
- Sergius magister militum Neapolis Præfectus, 1038. VIII.
- Sergius Abbas Photii sectator & schismaticus Patriarcha Constantinopolit. eligitur, 999. XX. Multa mala in Ecclesia operatus est, *ibidem.*
- Series & successio Abbatum Cluniacensium, 1003. XII.
- Serino S. Burchardi Wormatiensis Episcopi morturi ad suos pius & lucuosus, 1026. III. & seq.
- Servandus Episcopus Legionensis coronat magnam Ferdinandum Regem, 1037. IV.
- Severitas S. Dunstani in increpando Edgarum Anglorum Regem adulterum, 970. VII.
- Severus Pragenfis Episcopus impellit suavis suo Brzetislawum Bohemiæ Ducem ad vastandas Ecclesias Polonorum & spoliandas corporibus Sanctorum, 1036. III. Accusatur apud Rom. Pont. de nequitia in Gnesnensem ecclesiam suo ductu & suavis commissis, 1039. III. Excusatur per legatos, 1033. IV. & seq. Guntherum eremitam sacro viatico munit, 1045. III.
- Sibutius Sancti Albani monachus ab Adalago Hamburgensi Archiepiscopo Rugorum Episcopus creatur, 959. I. Moritur, *ibid.*
- Sichelmus Episcopus Florentinus, 967. II.
- Sicilia a Sarracenis liberatur, 1038. XX. 1040. II.
- Sico Episcopus Capuanus Ecclesiam ad Arcum Diane monacho Cassinensi auferens clerico suo dat, 946. II. Agapito Papa severe increpatur, *ibid.*
- Sico Episcopus Ostiensis interest conventui Romæ sub Ottone Imp. contra Joannem XII. coactæ, 963. XIII. A Joanne Papa deponitur & excommunicatur, 964. XIII.
- Sico Blerensis Episcopus supra dicto conventui interfuit, 963. XIII.
- Sigebertus errat in obitu Sancti Odonis Cluniacensis, 942. IX. Citatur, 946. V. 964. IV. 969. XV.
- Sigebertus Chronographus sæpius citatus; bene astruit tempus obitus Ottonis III. Imp. 1001. IX. Reprehenditur ab Auctore, quod Silvestrum Secundum dubitaverit fuisse legitimum Pontificem, 1003. II. Erroris convincitur ab Auctore de tempore obitus Roberti Regis Francorum, 1033. IX. Item de tempore Episcopatus Durandi Leodiensis, 1035. VI.
- Sigeboldus Hugonis Archiepiscopi Rhemensis depositi clericus falsas ad Agapitum Papam litteras defert, 947. V. Ab eodem litteras confirmatorias acceptas in Synodo Ingelheimensi recitat, 948. V. Degradatur & in exilium eicitur, *ibid.*
- Sigefridus Episcopus Parmensis Bertam Hugonis Regis filiam matrimonio jungendam Imp. Constantini VIII. filio Constantinopolim ducit, 944. III.
- Sigefrid Episcopus Anglicanus ad Norvegos contendit, 1028. VII.
- Sigefridus Ottonis Primi Imp. Dux contra Græcos cum exercitu mittitur, 959. II. Græcos immaniter trucidat, & mutilatos Constantinop. mittit, 959. III. Tributum a Calabris & Appulis extorquet, *ibid.*
- Significatio armorum quæ Regibus dum coronantur tradi solent, 937. VI.
- Sigulphus Placentinus Episcopus ad Synodum Romanam adversus Joannem XII. Papam congregatam venit, 963. XXIV.
- Silentii observantissimus Godefridus monachus & unde colligatur, 936. XIII.
- Silvester nequissimus Abbas bonorum S. Gregorii in clivo Scauri alienator 1019. V. VII.
- Silvester II. Papa. Vide, Gerbertus.
- Silvester III. schisma movet contra Benedictum IX. Papam, 1044. I. & seq. Antea Joannes Sabienfis dictus Episc. 1044. II. A Benedicto reiicitur, *ibid.*
- S. Simeon Armenus anachoreta moritur; & ubi mortuus sit, 1016. IV. VIII. Quantas Romæ sustinuerit injurias & quanta pericula divinitus evaserit ob suspectam hæresim, 1016. V. & seqq. Accusatorem divinitus a malo dæmone arreptum signo crucis liberat, 1016. VIII. Miraculis coruscet, *ibid.*
- Simeon monachus Græcus quomodo & qualem Apostolum dicat fuisse S. Martialem, 1029. XIV. In Occidente miraculis fulget, *ibid.*
- S. Simeon anachoreta Trevirensis in numerum Sanctorum refertur a Benedicto IX. Papa, 1037. III.
- Simeon Comes subscriptione roborat privilegium de iuribus & Bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. IX.
- Simonia maculat Romanam Ecclesiam sub tribus pseudopontificibus, 1033. VI.
- Sinaltae monachi timore & persecutione Sarracenorum montem Latrum incolunt, 956. VIII.
- Sifenandus Compostellæ Episcopus armatus contra Northmannos procedens interimitur, 968. VIII.
- Sifinnius Patriarcha Constantinopolitanus creatur, 995. XVII. Moritur, 999. XX.
- Slavi ab Ottone Magno subacti Fidem Christianam suscipiunt, 949. V. 971. XI. Negantes animarum immortalitatem miraculis confunduntur, & quibus, *ibid.* Plurimos populos

- los comprehendunt, 971. XI.
- Slavi a Fide Christiana deficiunt; & quare, 1012. IX. Totam Saxoniam ferro & flammis vastant, 1012. X. A Bernardo Duce rursus subiguntur, 1013. VII. Ab Unuano Hamburgensi Archiepiscopo ad Fidem reducantur, 1013. VIII. Ecclesias boreales vastant, 1018. I.
- Slavorum conversio, 971. XI. Eorum provincia quam sit ampla, & quot nationes sub se comprehendat, 965. IX.
- Slavonia deficit a Fide Christiana. Vide Slavi, Slavonia Magdeburgo subjecta fuit, 971. XI.
- Ejus descriptio, *ibid.* Ejus fertilitas, *ibid.* Slativigh locus & terminus regni Daniæ, 949. II.
- Sodalitas pro animabus defunctorum Romæ quando instituta fuerit, 984. V. & seq. Quid in ea Sodalibus fuerit agendum, *ibid.*
- Solis horribilis eclipsis Romæ cernitur; & quid portenderit, 1035. II.
- Sollicitudo Adelmanni Brixienfis, ut Berengarium ab hæresi revocet, 1004. VII. & seq.
- Solutio objectionum Gerberti Rhemensis quondam Archiepiscopi, 992. XXXII. & seq. Item aliarum, 992. XLV.
- S. Sophia Ottonis II. Imperatoris filia vitam monasticam profectur, 984. VI.
- Sora olim Comitatus honore illustris, 1030. VI.
- Soror Romani Scleri pellex Constantinii Monomachi Imperatoris, 1044. XVI.
- Soror Romani Græcorum Imperatoris Duci Venetiarum in matrimonium collocatur, 998. XX. Delicatisime vivit, & abjectissime moritur; & quare, *ibid.*
- Spolia ampla Sarracenis deletis referunt domum Christiani, 1046. II. Alia Græci de iisdem occisis, 1040. II.
- Spoliatio S. Elphei Cantuariensis flamma cælesti vindicatur, 1006. V.
- Stanislaus Orichovius scriptor, 965. VIII.
- Status infelix Ecclesiæ Gallicanæ a Fulberto deploratur, 1003. XVII. Item Ecclesiæ Orientalis, 1029. II. Item Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ante Gregorium VI. & quomodo correctus sit, 1044. XIII. & seq.
- Statuta incepta in multis Synodis Gallicanorum Episcoporum, 1034. II. & seq. A Gerardo Cameracensi Episcopo ex parte resutantur, 1034. IV.
- Starcandus Cistinenfis Episcopus præfens est in Synodo Ingelheimensi contra Hugonem Rhemensensem Archiepiscopum congregata, 948. III.
- Stemma Ottonum in Tertio extinctum; & quare, 1002. VI.
- Stephana Joannis Duodecimi concubina in partu moritur, 963. V.
- S. Stephani apud Senones ecclesia inventis Sanctorum reliquiis celebratur, 1008. I.
- Stephanus IX. dictus VIII. natione Germanus Papa creatur, 939. VI. Pessime ab adversariis mutilatur, 940. I. Ob deturpatum vulneribus vultum a publico congressu abstinet, *ibid.* Damasum Legatum in Franciam mittit, 942. I. Frustra laborat ut Hugonem Regem Italiae & Albericum conciliet, 942. II. Moritur, 943. I. Confirmavit Cassinensibus Abbatibus privilegium Ecclesiæ S. Mariae de Capua, 946. III.
- Stephanus & Constantinus fratres filii Romani Imp. in Insulas deportantur; & quare, 944. XXI.
- Stephanus Archipresbyter Card. tit. S. Balbinæ adest in Synodo Romana contra Joannem XII. convocata, 963. XII.
- S. Stephanus Rex Hungariae sui regni ecclesiam mirifice illustrat, 1002. IX. & seqq. Plurimis donis cumulat, 1002. X. Apostolice officio fungitur in corrigenda vita clericorum & monachorum, *ibid.* Quanto amo-
- re viros bonos persecutus sit; *ibid.* Sebastianum monachum, & virum piissimum Archiep. Strigoniensem creat, 1002. XI. Offert regnum B. Virgini Dei Genitrici, 1002. XII. Ecclesiam eidem in honorem luculentissimam in Alba regali construit, dotat, privilegiis maximis donat, *ibid.* Monasterium monachorum Hierosolymis ædificat; & prædiis ditat, 1002. XIII. Collegium canonicorum sub titulo S. Stephani protomartyris Romæ, & hospitia pro Hungaris peregrinis erigit, 1002. XIV. Constantinopoli templum ædificat, *ibid.* Giulam patruum gentilem, Transilvaniam Principem, bellum contra se moventem capit, & cum uxore Christianum facit, 1003. XV. Transilvaniam ad Fidem perducit, *ibid.* Bulgaros Hungariam invadentes vincit, *ibid.* Orationibus ad Deum fuis sedat & compescit Conradum Imp. bella sibi inferentem, 1030. I. & seq. Commendatur a liberalitate in Ecclesiis & viros religiosos, 1030. III. Quibus præceptis filium imbuerit, 1030. IV. Moritur, 1038. XVI. Quam devotus fuerit erga S. Benedictum, *ibid.* In extremis positus de successore & de conservanda Christiana religione Principibus curam commendat, 1038. XVII.
- Stephanus adminiculator, 963. XII.
- Stephanus alius duplex, *ibid.*
- Stephanus presbyter tit. S. Sabinae, ibidem adest, *ibid.* Item alteri interest contra pseudosynodum a Joanne Duodecimo coactæ, 964. VI.
- Stephanus Notarius Regionarius & Scribarius, 1012. V.
- Stephanus Melus cum fratre Comitum honore donatur, ab Henrico primo Imperat. 1022. IX.
- Stephanus Archidiaconus.) Interfuit Synodo
Stephanus Superista.) Romanæ adversus
Stephanus de Muza.) Joannem XII. con-
) vocatæ, 963. XIII.
- Stephanus tit. XII. Apostolorum presbyter Card. subscriptione confirmat diploma de unione monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. XVIII.
- Stephanus Episcopus Aniciensis approbat excommunicationem contra seditiosos in secundo Lemovicino Concilio prolatam, 1034. VIII. & seq.
- Stephanus Archipresbyter Card. tit. SS. Nerei & Achillei residet in Concilio a Joanne XII. convocato contra pseudosynodum Ottonis Imp. 964. VI.
- Stephanus de via Mamertina falso dicitur confirmasse Leonis VIII. Constitutionem de restitutione bonorum Rom. Ecclesiæ ad Imperium, 964. XXV.
- Stephanus Gnesnensis Archiep. conqueritur apud Benedictum IX. Papam de sceleribus & impietatibus Brzetislawi Bohemiæ Ducis & Severi Pragenfis Episcopi, 1039. III. & seq. Sententiam dicit in Concilio de revocando Casimiro regni Poloniae hærede, 1041. V.
- S. Stephanus protomartyr apparet uxori prægnanti Gelicæ Ungarorum Ducis, 989. VI. Eandem de filio, & nomine ipsi imponendo certam reddit, *ibid.*
- S. Stephanus Ungarorum postea Rex patri nasciturus prædicitur, 989. VIII. Natus a S. Adalberto Pragenfi Episcopo baptizatur, *ibid.* Patri defuncto in Principatu succedit, 997. VI. Contra rebelles sui Ducatus sub auspiciis SS. Martini & Georgii, exercitum ducit, *ibid.* Eisdem fundit & fugat, 997. VII. Ex spoliis hostium S. Martino in Sacro monte monasterium ædificat, *ibid.* De-

cinam omnium rerum S. Martino consecrat, *ibid.* Legatos Romam dirigens, quam a Sede Apostolica petat, & obtineat, 1009. XII. Inspiratione divina coronam Ducis Polonorum preparatam a Pontifice obtinet, 1000. XIII. Facultatem accipit Crucem ante se preferendi more Pontificis; & quare, *ibid.* Ungitur in Regem, *ibid.* Regnum Ungariæ Ecclesiæ Romanæ donavit, 1000. XX.

Stoderani populus Slavoniae, 971. XII.

Strangulatio Benedicti Papæ VI. in carcere, 974. I.

Strages Christianorum in Saxonia per Slavos apollatas illata, 1012. X. & *seq.* Alia ingens Romanorum & Judæorum in Urbe a cæcis viventium disiectis, eisque causa, 1017. VI. Alia Ecclesiarum borealium per Abotritos & Waros, 1018. I.

Stratagemata S. Ethelwoldi Wentanæ Ecclesiæ Episcopi in correctione ordinis clericalis, 970. IX.

Stratus Abbas Græcus pietate clarus, 990. V.

Stylianus Protopapa magni palatii in gratiam Imp. Nicephori pejerat, 963. XLV.

Suaricus attestatur diplomati Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. VII.

Sucessionem Adalberonis in Episcopatum S. Udalrici approbat Imperator, improbat Deus, 971. VIII.

Suedia per Odinearum Fidem Christi suscepit, 988. II.

Suedi sive Sueones cum Rege suo Olaph Christiano quale pactum ineant, 1012. VIII.

Suen Otto Haraldi Danorum Regis filius depellendo e Regno patre consilium capit, 980. XI. A Danis Christianissimum ejurantibus Rex constitutus patri bellum indicit, *ibid.* Christianos persequitur, *ibid.* Divina ultione punitur, & bis in prælio a Slavibus capitur, 980. XIII. Ab Henrico Suecorum Rege iterum superatus regno pellitur, *ibid.* Ad Northmannos confugit & spernitur, 980. XIV. Angliam exul petit & repellitur, *ibid.* Apud Regem Scotiae locum delitescendi invenit, *ibid.* Post obitum Henrici Suecorum Regis in regnum regressus, rursus eodem pellitur ab Olaph Herici filio, 980. XV. De peccatis suis poenitens cum Deo in gratiam redit, & Regno restituitur, *ibid.* Cum Olaph pactum iniecit de propagando in Regnis suis Christianismo, *ibid.* Regem Normannorum superat bello navali, 980. XVI. Fidem Christi in Norvegia edicto suscipi jubet, *ibid.* Regem Anglorum Ethelredum debellans, & in fugam vertens, Angliam ad suum Regnum adiicit, 980. XVII. Moritur, *ibid.*

Suenus, sive Swanus, impius Danorum Rex, dire perimitur a S. Eadmundo Rege Anglorum; & quare, 1014. XVII.

Suectionensis Synodus celebratur in causa Hugonis & Artaldi Rhemenisium Archiepiscoporum, 941. I.

Suffragia sanctorum quantum possint apud Deum exemplo comprobatur, 1004. IX. & *seq.*

Superbia Græcorum de potentia, 968. LXI.

Supplicium quomodo evadant Martyrum in Polonia duorum interfectores, 1000. XVII.

Supplicium Roberti, litterarum Judaicarum, ad Babylonis Principem bajuli, quale sit, 1009. VIII. Aliud dirum militis S. Clementis bona vi tollentis, 1011. III.

Supputatio temporis quam sit ad veritatem, historia indaganda necessaria, 1001. IX.

Suspiria S. Udalrici sub mortem, ob studium promovendi in Episcopum nepotem, 971. VIII. & *seq.*

Sutrinum Concilium, & quare ab Henrico Rege Germaniæ coactum, 1046. III. & *seq.*

Swaricus testis subscribit diplomati Veremundi Regis de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. III. & *seq.*

Symbolum Athanasii vere ejus creditum, 1001. III.

Symbolum Apostolorum cur Romani olim non canerent post Evangelium, & quando cantari coeptum, 1014. V.

Synodus Romana indicitur pro confirmanda Hugonis Rhemorum Archiepiscopi depositione, 949. I. Alia contra Joannem XII. congregata, eisque acta, 963. XII. & *seq.* Variis de causis ab Audore reprehenditur, & illegitima ostenditur, 963. XXXI. & *seq.* A Joanne XII. annullatur, 964. V. Alia sub Joanne XII. contra pseudosynodum adversus se convocata, 964. VI. & *seq.* Ejus Acta, *ibid.* Alia illegitima contra Benedictum V. a Leone pseudopontifice congregata, 964. XIX. & *seq.* Alia generalis a Joanne XIII. celebratur; & quare, 971. I. & *seq.* Alia sub Joanne XV. cogitur in causa reditus S. Adelberti Pragenis Episcopi, 989. I. Alia pro canonizatione S. Udalrici indicitur, 993. I. & *seq.* Alia sub Gregorio Quinto maximarum rerum & translationis Imperii indicitur, 996. XXXVI. Alia in causa Gisleleri Magdeburgensis Archiepiscopi colligitur, & quam illa, 999. XII.

Synodus Octava Oecumenica contra Basilium Patriarcham celebratur, 975. X.

Synodus authentica Rhemenis in causa Gerberti & Arnulphi Archiepiscoporum, 995. IX. Alia in causa Hugonis & Artaldi Archiepiscoporum Rhemenisium, 941. I.

Synodus ad S. Macram indicta contra prædones & rerum Ecclesiasticarum occupatores, 935. I.

Synodi diversæ per Italiam & Galliam celebrantur, earumque acta, 1004. I. Item Tremontensis; & quid in ea actum, 1005. IV. Item Francofordiensis, 1006. I. Bambergensis; & cur celebrata, 1011. I. Lateranensis sub Benedicto VIII. & quid in ea memorabile acciderit, 1016. V. & *seq.*

Synodus Virdunensis pro tollenda lite inter Hugonem & Artaldum Rhemenes Archiepiscopos celebratur, 947. I.

Synodus Asturicensis in Hispania sub Salomone Episcopo; & quare, 947. V.

Synodus Moscomensis in causa Hugonis depositi Rhemenis Archiepiscopi, 948. II.

Synodus Ingelheimensis pro eadem re cogitur, 948. III. Alia ibidem, indicitur; & quare, 972. III.

Synodus Trevirensis in causa Hugonis Principis, & Ludovici Regis, 948. VIII.

Synodus Meldenensis in causa Rhemenis Archiepiscopi, 962. XVII.

Synodus generalis in Anglia contra incontinentiam clericorum indicitur, 970. III. Alia Wintoniæ contra eosdem cogitur, 975. VIII. Miraculo comprobatur, 979. II. Alia Calnæ in causa eorundem a S. Dunstano celebratur, & miraculo comprobatur, *ibid.*

Synodus Mutinensis, 973. VIII. Qua de causa, & a quo sit coacta, *ibid.*

Synodus falsa Gerberti Rhemenis Archiepiscopi a Joanne XV. damnatur, 992. XLII.

Sytria locus asperimus S. Romualdi habitatio, 1022. II.

Ta-

T

Taxus, cognomen Nicephori Imp. 968. LXXV.

Tagmo vir præfatus ab Henrico Pio Magdeburgensis Archiep. creatur, 1003. IX. & *seq.* Wolfgango Ratisonensi Episc. summe dilectus, & loco filii nutritus, *ibid.* Spiritum S. Wolfgangi accipit, *ibid.* Consecratur a Willigiso Moguntino *ibid.* Valterdo post se curam Episcopatus committit, *ibid.* Consentit in erectionem Episcopatus Bambergensis, & cæteros Episc. in suam sententiam adducit, 1006. III. Consecrat S. Brunonem Rufforum Archiep. 1008. V. Moritur, 1011. I. Ejus ingentes & præclaræ virtutes commemorantur, 1011. II.

Talavera, Hispaniæ locus, clade Sarracenorum memorabilis, 950. III.

Taxis Ungarorum Rex cum magno exercitu Italiam invadens suam pecuniæ summam a Berengario accipit, 949. VI.

Techæ Græcorum contra Ottonem Imperat. 969. II.

Tela Northmannorum in hostes Cassinenses conjecta miraculose retorquentur in ipsosmet, 1045. VI.

Telum diaboli potentissimum, amor affinium, 971. X.

Tempestas immanis Romæ propter delusam a Judæis die Veneris sancto & Sabbato imaginem Salvatoris, 1017. VI. Alia gravissima exoritur, dum Conradus Imp. apud Mediolanum coronatur, 1037. II.

Templi Slavorum idololatriæ & responforum descriptio, 971. XII.

Templum S. Photinæ a S. Nicone extrui jubetur, & quomodo, 961. IX. Extruitur, *ibid.* Aliud Dominici sepulcri, Jerosolymis incendunt Sarraceni; & quare, 969. XII.

Templum sacrosanctum Sepulcri Dominici Hierosolymis destruitur per Principem Babylonis instigatione Judæorum, 1009. VIII. Reaedificatur & miro concursu a Christianis visitatur, 1009. IX. Rursus ab Azizio Ægypti Principe destructum, restituitur a Romano Imp. Constantino. 1031. III.

Tempus annorum Imperii Constantini VIII. 960. XII.

Temporis supputatio perquam necessaria ad eliciendam historiarum veritatem, 1001. IX.

Tempus certum legationis Luitprandi Cremensis nomine Ottonis Imperat. ad Nicephorum Imp. colligitur, 968. VI.

Teresa Ramiri III. Hispaniarum Regis mater, 968. XXXI. & *seq.*

Terræmotus vehemens in insula Coripho; & quare, 968. LXXXVIII. Alius Constantinopolim agitat, & plurima civitati damna generat, 986. IV. Lacedæmoniorum provinciam subvertit, *ibid.*

Terræmotus horribilis & diuturnus Constantinopoli, 1011. VII. Ejus interpretatio, *ibid.* Alius, 1038. XIX. Alius, *ibid.*

Testamentum vetus accusant Manichæi omni Sabbato; & quare, 980. IX.

Thammus Germanus Ottoni III. familiarissimus ob perjurium a Sancto Romualdo sæculum relinquere jubetur, 996. XXX. & *seq.* Ad montem Cassinum contendit, 996. XXXII.

Themel sacerdos inter sacrificandum Sarracenorum irruptionem audiens, relicto sacrificio, habitu sacro indutus, eos invadit & multos interimit, 957. II. Ab Episcopo suspensus a sacrificio, & venia desperata, ad Sarracenos transfugit, *ibid.* A Fide apostatæ & Romanorum provincias summis cladibus aff-

Ann. Eccl. Tom. XVI.

ficat, *ibid.*

Theobaldus Abbas Cassinensis, 946. III.

Theobaldus Comes Carnotensis monachus deprimi, 1003. XIV. Falso persuasus, Megeardo monacho, vidente Abbate monasterii præfecturam tradit, 1013. XV. Jubet monachos sibi occurrere cum processione, 1003. XVI. Megenardum vi in monasterium introducit, *ibid.*

Theobaldus monachus Cassinensis Manfone Ali-gerno Abbati subrogato monasterio exit, 986. III.

Theobaldus monachus creatur Abbas Cassinensis, 1022. X. Rogat S. Odilonem Cluniacensem Abbatem, ut sibi particulam corporis S. Mauri transmittat, 1022. XVI.

Theodaldus Episcopus Aretinus, 1022. XXIII.

Theodoardus S. Eliæ monasterii præfectus frustra conatur monachos ab esu carni-um revocare, 938. VII. Pisces coemit, ut eorum gula satisfaciatur, *ibid.* De eorum obstinatione apud S. Odonem frequenter conquestus, eum ad faciendam miraculose piscinam impellit, *ibid.*

Theodora, Zoes Imperatricis Constantinop. soror, in monasterium detruditur, 1013. III. Revocatur populi jussu, 1041. I. Sedat populum, volentem Constantinum Monomachum interficere, 1044. XVI.

Theodoricus Ottonis Imp. Dux, 968. II.

Theodoricus Marchio & Dux Saxoniarum Bernardus Slavis imperant, 1012. IX.

Theodoricus Metensis Episcopus cernens virtute catenæ S. Petri dæmonem ab obfessio pelli, illam arripit, nec nisi manu præcisa dimissurum se clamat, 969. XV. Intercessione Ottonis Magni a Joanne XIII. anulum ex ea obtinet, *ibid.* Multas Sanctorum reliquias secum in Gallias transfert, & quam illæ, *ibid.* Ubi eas collocavit, *ibid.* Moritur, 983. III.

Theodoricus, qui & Thiedericus, Metensis Episcopus, cur ab Henrico Pio in Synodo Bambergensi accusatur, 1011. I. Suspenditur a celebratione Missarum quousque se purget, *ibid.* Subscribit privilegio de bonis Romanæ Ecclesiæ, 1014. VIII.

S. Theodori auxilio & S. Georgii Joannes Zemi-fices Imp. barbaros maximo prælio fundit & delet, 971. XV.

Theodoricus Episcopus Carnotensis interest dedicationi ecclesiæ sancti Aniani Aurelianensis, 1029. IV.

S. Theodori Ecclesia Venetiis exusta, 977. III.

Theodoropolis in honorem S. Theodori a Joanne Zemisce Imp. Euchanes civitas appellatur, 971. XVII.

Theodorus Balsamo citatur, 964. XXXV.

Theodorus Cyzicus Constantinum VIII. Imperatorem contra Polyuctum Patriarcham incitat, 956. V.

Theodorus de Rufina interest Synodo Romanæ contra Joannem Duodecimum collectæ, 963. XIV.

Theodorus monachus virtutibus excellens Antiochenus Patriarcha creatur, 970. II. Joanni Zemisci Imperium & infortunia prædixit, *ibid.* Manichæos expelli rogat, *ibid.*

S. Theodorus pro Romanis contra Bulgaros pugnat, 971. XVI.

Theodorus Abbas pietate clarus Romæ in monasterio S. Bonifacii moratur, 990. V.

Theodosius Milicenus approbasse male asseritur Constitutionem Leonis VIII. qua bona Romanæ Ecclesiæ Imperio restituit, 964. XXV.

Theodosius Imperator ante prælium viros sanctos

A a a a

ctos

stos consulere solitus, & eorum orationes expetere, 1022. IV.
Theophilus primus Burgolienfis Abbas, 1020. III.
Theophane Romani Imp. vidua a Polyencho a Regia ad Petri palatia transmittitur, 963. XLIII. Micephoro Phoca Imp. nubit, *ibid.* Jussu Polyenchi Patriarchae palatio pulsa in exilium deportatur, 969. XIII. A filiis ad Imperium proventus revocatur, 975. VIII.
Theophane, sive Theophania, alibi Anna, Ottoni II. desponsata a Joanne XIII. Imperatrix creatur, 969. IV. Ducibus suis violentiam animi obicit ob proclium contra Gracos & Saracenos amissum, 983. XII. A Principibus odio habetur, *ibid.* Quantum pro Imperatoris anima sit sollicita, 983. XIX. Filium Ottonem III. ad pietatem quantum adhortatur, 984. VI. Romam venit, 989. IX. Moritur, *ibid.*
Theophanes Archiepiscopus Thessalonicensis a clericis suis sipe consueta fraudatis apud Imperatorem accusatur, 1038. XIX. Ab eodem omni auro spoliat, *ibid.* Ecclesia pellitur, *ibid.*
Theophylactus, Alberici Comitis Tusculani filius. *Vide*, Benedictus Nonus.
Theophylactus dolose in locum Tryphonis Constantinopolitani Patriarchae substituitur, 944. I. Quando Patriarchatus regnum suscepit, 944. III. Homo fuit omni ex parte nequissimus, 956. II. Moritur, *ibid.* Ejus scelera recensentur, *ibid.* Equorum amore flagrans, quibus eos cibus aluerit, *ibid.* Divina officia in coena Domini deferens ad stabulum accurrit ut pullum recens natum videret, *ibid.* Primus indixit morem Dei & Sanctorum, festivitates cantibus obscenis & ridiculis celebrare, 956. III. Quo morbo mortuus sit, *ibid.*
Theophylactus tit. S. Chrysogoni interest Synodo Romanae contra Joannem XII. coacta, 963. XII. Praefatus est Synodo Joannis XII. contra Ottonis Imperatoris pseudosynodum congregatae, 964. VI.
Theophylactus alius supradictae Synodo adversus Joannem XII. interest, 964. VIII.
Theophylactus Pranesinus eidem praefatus, *ibid.*
Theophylactus tit. SS. quatuor Coronatorum adest Synodo Joannis XII. contra Ottonis Imperat. pseudosynodum congregatae, *ibid.*
Theotilo Episcopus Turonensis pacem inter Ludovicum Regem & Hugonem Francorum Ducem componere studens in itinere moritur, 945. IV. Ejus corpus Turonam defertur lumine quodam divinitus apparente, & noctis tenebras depellente, *ibid.* In monasterio S. Juliani sepelitur, & miraculis clarat, 945. V.
Theotimus Scytharum Episcopus barbaros muneribus & epistolis mansuefecit, & Christianis benignos reddidit, 1013. VIII.
Theresia Regis Adelfonsi soror invita Regi, Arabum Habdallae matrimonio jungitur, 1010. IV. Negat se viram nupturam, nisi Christianus fiat, *ibid.* Vi oppressa ad fratrem remittitur, *ibid.* Monasticam vitam proficitur, *ibid.* Quando, & quam sancte, obiit; ejusque epitaphium, *ibid.*
Theofalia a Bulgarorum Rege Samuele delibatur, 981. I.
Theresia Comitissa vitae sanctitate celebris quando obiit, 1010. IV. Ejus epitaphium, *ibid.*
Thermulensis Comitatus monasterio Cassinensi subiectus, 1014. XII.
Thefauraria S. Hilarii Fulberti Carnotensis datur a Wilhelmo Comite Pictaviensi, 1003. XVII.

Thetbaldus pseudoepiscopus ab Hugone Romanorum quondam Archiepiscopo consecratus in Synodo Treviren. excommunicatur, 948. X.
Thietheres subscribit diplomati Ottonis Imp. de restitutione patrimonii antiqui Romanae Ecclesiae, 962. IX.
Thiedericus Dux confirmat subscriptione privilegium de juribus & bonis Romanae Ecclesiae, 1014. IX.
Thietmarus Mindenensis Episcopus Imperii Romani Elector, Ottonem IV. Imperatorem electum sua subscriptione confirmat, 996. LIX.
S. Thomas Aquinas Gregorio V. numerum septem Electorum tribuit, 996. LXX.
Thomas tit. S. Sabinae Presb. Card. confirmat diploma de unione monasteriorum S. Dominici & Casemarii in agro Sorano, 1030. VIII.
Thracia a Samuele Bulgarorum Rege in potestatem redigitur, 981. I.
Thronemi civitas Norvegiae, 1028. IX.
Thrucco Haconis filius Northmannis imperans, Suen Regem Suecorum exulantem spernit, 980. XIV.
Thrugot primus Gothiae Occidentalis Metropolitae ab Unvano Hamburgensi Archiepiscopo consecratur, 1028. VIII. Duos populos ad Fidem Christianam convertit, *ibid.*
Thrum Danus a S. Elphego curatus, eundem impie trucidat, 1012. XI.
Tiburini auxilio S. Romualdi ab Ottone III. veniam & vitam obtinent, 996. XXVII. In signum obedientiae partem murorum diruunt, 996. XXIX.
Tituli Brunonis Archiepiscopi laudabiles, ex quibus ejus sanctitas colligitur, 953. III.
Titulus litterarum Joannis Papae ad Nicephorum Imperatorem Gracos offendit, 968. LX.
Todinus, monasterii Cassinensis servus a Pandulpho Capuano monachis praeficitur, eisdemque affligit, 1038. III. Monachis ad Conradum Imp. conquestum proficiscitibus ad genua procumbit, & veniam rogat, *ibid.* In pristino ponitur ab eisdem, 1038. IV. Adveniente Imperatore fugit, 1038. VI.
Tolosantes, populus Slavoniae, 971. XII.
Torstanus Suecorum idolum a S. Ulfrido Episcopo maledicitur, ac in frusta conciditur, 1028. X.
Toxus fluvius juxta Novariam, 1014. XI.
Traianus de ponte Molbis asseritur subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. de restitutione Imperii bonis Ecclesiae Romanae, 964. XXV.
Transilvania a S. Stephano Hungariae Rege ad Fidem Christianam perducitur, 1002. XV.
Translatio corporum Sanctorum Abundii, Abundantii & Theodora a monte Soracte in insulam Tiberinam, 1001. XVI.
Translatio Imaginis Christi Edesa Constantiopolim, 944. V. Alia corporis S. Matthei Salernum, 954. II. Manus S. Joannis Baptistae Antiochia Constantinopolim, 956. I. Alia Sancti Mauritii per Ottonem Magnum in Saxoniam, 961. III. Alia S. Pelagii Martyris quando, & a quo sit, 967. III. Alia multarum Reliquiarum in Gallias ex Italia per Theodoricum Metensem Episcopum, 969. XVI. Alia S. Gudilae virginis Bruxellas per Carolum Lotharingiae Ducem, 978. IV. Alia S. Bartholomaei Beneventum, 984. II. Alia corporis Benedicti Quinti Papae ex Saxonia Romam, 999. XV. Alia S. Bartholomaei & S. Paulini sub Ottone III. Romam, 1000. VI.
Travallium, locus ab Adelberto Berengarii filio occupatus, 963. III.
Trecae villa Novariensis Ecclesiae datur ab Henrico Pio Imp. 1014. XI.
Tremonienfis Synodus, & ejus gestorum succincta narratio, 1005. IV.

Tri-

Tributorum exactio praefixa quae fuerit, 964. XXXVI.
Tribunal summum in Romana Ecclesia, 1034. XXIV.
Tributorum exactor a Sancto Nicone punitur, 969. VII. Ad mentem rediens monachos e vinculis dimittit & relicto auro Lacedaemone fugit, *ibid.*
Triburiense Concilium, 1035. I.
Tributum annuum solvere olim solebant Poloni S. Petro, 1013. III. *Et seq.* Rursum solvere obstringuntur nummum usulem pro recepto Casimiro Rege, 1041. XI. Solvitur, 1045. I.
Tributum clericis imponit Berengarius tyrannus & qua occasione, 949. VI. Aliud in Alpibus Romam peregrinantes Saracenis solvunt & indemnes transeunt, 951. I. Aliud imperant in Calabria milites Ottonis Imp. 969. III. Aliud capnicum civibus remittitur a Joanne Zemisce, 971. XVIII.
Tributum a diversis regnis solvi consuetum Romanae Ecclesiae. *Vide*, Denarius S. Petri. Trithemius. *Vide*, Joannes Trithemius.
Triumphus Joannis Zemiscis religiosus ob vicioriam de barbaris relatam, 971. XVIII.
Troja civitas in Italia a Gracis conditur & ab Henrico primo Imp. obsidetur, 1022. VI. Quibus conditionibus datur, 1022. VIII.
Trojan Henrico Primo Imp. rebelles & contumeliosi, 1022. VII. *Et seq.* Pueros Kirie eleison vociferantes ad Imp. Legatos sapius mittunt, ut veniam obtineant, & se dedunt, 1022. VIII.
Truthem filius Thurgis interest testis pacis inter Regem Anglorum & Richardum Northmannorum Marchionem initae auctoritate Joannis XV. 990. III.
Trucujana locus, 1014. XI.
Tryphon ab Imperatore deponitur & quomodo, 944. I. Deceptus abdicat se, *ibid.*
Tudensis historicus citatus, 938. I. 985. V.
Tumultus novus in Anglia inter clericos incontinentes effectus, & monachos substitutos, 975. XI. Miraculo sedatur, 975. XII.
Tumultus militum Longobardorum & Germanorum, & caedes subsecuta, 1005. I. Item Romanorum & Germanorum, 1014. II.
Tunginarus Presbyter S. Beruwardi Episcopi vitae scriptor, 1022. XIX.
Turcarum Dux Bolesfodes ejurata Fide Christiana Romanorum regna vexat, 958. I. *Et seq.* Contra Francos expeditionem faciens ab Ottone Magno capitur, & in crucem agitur, 958. I.
Turbarum causa in Romana Ecclesia post obitum Silvestri II. quinam fuerint, 1003. X.
Turkillus Danorum Princeps nequissimus, 1012. XII.
Turpitude Joannis XII. Papae, 963. XVI. II. Tuffa, oppidum Germaniae, 954. III.
Tyrocinia Berengarii ab Adelmanno Brixienfi Episcopo describuntur, 1004. VI. *Et seq.*

V

V Afrities Hugonis, Francorum Regis in procurando consensu Sedis Apostolicae de Arnulphi Rhemenfis Archiepiscopi depositione, 991. XI.
Vagri populus Slavoniae, 971. XI.
Valentinus Merenensis falso subscripsisse Constitutioni Leonis VIII. de redditu Imperio bonis Romanae Ecclesiae fingitur, 964. XXV.
S. Valericus per Visionem Hugoni Capeto Duci Parisiensis Francorum Regi successorem Regni ob eius pietatem promittit, 987. III.
Vallertieve sit sedes Episcopalis ab Henrico

co Saxonum Rege, 936. II.
Vallicellana bibliotheca, 1020. VII.
Vallis ducis monasterium Campaniae S. Nilo inhabitandum a Cassinensibus datur, 980. V. *Et seq.*
Vallis de castro monasterium a S. Romualdo extruitur, 1008. VIII.
Varnahi, Slavoniae gens, 971. XII.
Vaticana basilica a Bonifacio Sedis Apostolicae invasore spoliatur, 975. I. Divinitus liberatur ab incendio; & quare, 993. X.
Vaticinium Hippolyti Siciliensis de bellis inter Gracos & Saracenos gerendis, 964. I. Aliud S. Dunstani de Ethelredo Anglorum Rege, 979. I. Aliud de eodem, 983. XXV. Aliud ejusdem de Wentano & Rossensi Episcopo, 984. VII. Aliud Sancti Nili verax & crudele in Aloaram Capuanum Principem, 991. XVI.
Vaticinium S. Romualdi de imminente morte Ottonis Tertii Imperatoris, 1001. XIII.
Ubera sua praebet fugenda Fulberto Carnotensi Episcopo Sancta Dei Genitrix Maria, 1028. V.
Ubertus, sive Albertus pater Hugonis Hetruriae Marchionis, 1002. IV.
S. Udalricus Augustanus Episcopus quoniam de Arnolpho Bajorum Duce in visione viderit, 953. II. In Burgundiam peregrinatur, 940. IV. Plures uno die celebrat missas, *ibid.* Ab Alewico Austriae monasterii Abbate multis Reliquiis donatur, 940. V. Augustanum Clerum in occursum Reliquiarum exire jubet, *ibid.* Pacem conficit inter Ottonem Magnum & Luitolphum filium rebellem, 954. III. Ottoni Regi futuram Ungarorum in Germaniam eruptionem praedicit, 955. V. Augustanae civitati ab Hunnis obsessa quantam diligentia propugnet, 955. VI. A Liminibus Sanctorum Apostolorum revertens Ravennae Ottonem Magnum Imperatorem convenit, 971. IV. *Et seq.* Quoties eadem & quam pie visitaverit, *ibid.* Quanta humilitate & reverentia ab Imperatore suscipiatur, 971. VI. De nepote sibi in successorem promovendo cum eodem tractat, & obtinet, *ibid.* Muneribus ab Imperatore affectus in patriam revertitur, 971. VII. Habito monastico induitur, *ibid.* Per visum ad Dei tribunal raptus dicit se ob studium erga nepotem ad Purgatorium condemnatum, 971. VIII. Ad Synodum ingelheimensem invitatur, 972. III. Per clericum suum in Synodo dimissionem Episcopatus petit, 972. V. Repulsum patitur petitionis; & quare, 972. VI. Augustam proficiscitur, 972. VII. Moritur, 972. VIII. Inter Sanctos refertur a Joanne XV. 993. I. *Et seq.*
Udo Hermannus Suevorum Ducis frater Ottonis Magni Dux contra rebelles, 939. III. Per indicia de hostium castris certior factus, eos ad unum opprimit, *ibid.*
Udo strenuissimus Ottonis II. Imp. miles in bello contra Saracenos & Gracos instructo perit, 983. XII.
Veneno perit Lotharius Rex Italiae, 950. I. Item Constantinus VIII. Imperator, 960. X. Item Joannes Zemisces Imperator in Syria expeditione, 975. VIII.
Veneratio & honor S. Romualdo ab Henrico Pio Imp. & militibus exhibitus, 1022. IV.
Veneti Ducem suum Vitalem Candianum cum tota familia incendio perimunt, 977. IV. Venisse non dicitur qui non stetit, 992. XXXIX.
Venti immanes urbem Romam die Veneris Sancto & Sabbato pane totam subvertunt; & quare, 1017. VII.
Ventra castrum Cassinensi monasterio donatur ab Henrico Primo Imp. 1022. XIII.
Verba S. Augustini de auctoritate Romani

Aaaaaa Pon-

Pontificis quam perverse explicent Hinemarus & Gerbertus Rhemorum Archiepiscopi, 992. LX.
 Vercellensis civitas ab Harduico Longobardorum tyranno capitur, 1014. VII.
 Veremundus Ordonii Legionensium Regis filius impuber a Patre Regno relinquitur, 955. XI. Diploma conficit de restitutione bonorum S. Dominici martyris, 975. III. & seq. Eius pietas in redimendis captivis, *ibid.* Subscribit suo diplomati, 975. VII. Rex creatus statim leges pristinas restituit, & Decreta Romanorum Pontificum proposita poena observari præcepit, 985. VI. De Arabibus nobilem victoriam obtinet, 998. VIII. Moritur, 998. IX. Eius epitaphium, *ibid.*
 Veremundus, Alphonso V. Regis Legionensis filius patri in regno succedit, 1027. XIV. In prælio contra Fernandum Magnum occiditur, 1037. IV.
 Verona civitas, 980. I.
 Veronensis Ecclesie luctuosus status, 954. XIII.
 Versus a Luitprando Cremonensi in contemptum Nicephori Phocæ & Græcorum conscripti, & Constantinopoli relicti, 968. LXXXVII.
 Vescania Gerberti Rhemensis Archiepiscopi contra Romanum Pontificem, 992. XLIII. & seq.
 Vesperionensis ecclesia a Gisela Hungariæ Regina constructa & locupletata, 1002. IX.
 Vesuvius mons Pandulpho Principe Capuano, & Joanne militum Magistro mortuis flammis erudat; & quare, 983. III. Quidam antiqui Theologi de tali montis incendio senserint, & nunc sentiant, 983. VI. Rurfus admirabiles flammarum globos evomit, 993. X.
 Vesuvius mons flammis, & resnam evomit in obitu Pandulphi Principis Capuani, 1034. XIV.
 Verus testamentum a Manichæis Sabbato accusatur; & quare, 980. IX.
 Ugo. *Vide.* Hugo.
 Vicarius Christi Romanus Pontifex luminare majus & Imperator luminare minus a Ludovico Palatino Rheni cur vocetur, 996. XLV.
 Victor a Sarracenis ob cladem a Ramiro Rege acceptam martyrio afficitur, 938. II.
 Victoria Henrici Germaniæ Regis contra Harduigum Longobardorum tyrannum, 1005. I. Alia sanguinea & celebris Christianorum de Sarracenis, auctore Benedicto VIII. Papa, 1016. I. & seq. Alia miraculosa Cassinensium de Northmannis, 1045. V. & seq. Alia prima, Northmannorum contra Græcos, 1018. V.
 Victoria ingens a Ramiro Rege Legionensi contra eosdem in Hispania, 938. I. Alia Ottonis Magni contra rebelles duplex, & quibus armis, 938. X. 939. I. III. Alia ejusdem omnium celeberrima contra Hunnos obtenta, 955. V. VII. Alia per Fernandum Gundisalvum reportata contra Sarracenos utrum vera necne dubitatur, 955. XI. Alia Joannis Zemiscis celeberrima de barbaris, 971. XV. Alia nobilissima Veremundi Regis Hispaniarum de Arabibus reportata, 998. VIII.
 Vigfridus Archiepiscopus Colonienfis potestatem dat Hildeberto Moguntino Aquigrani, consecrandi Ottonem Primum in Regem, 936. II.
 Virgarius Grammaticus demonum præstigiis sub specie Poetarum apparentium hæreticus fit, 1000. IV. Distis Poetarum per omnia esse credendum asserit, *ibid.*
 Vilini Slavoniæ populus, 971. XII.

S. Vincentii monasterium ad Fontes Vulturini plurimis diplomatibus confirmatur, 942. X. & seq. 944. XXIII. & seq. 950. II. & seq.
 Vincentius Bellovacensis scriptor, 1007. II.
 Vincentius Vitæ Fulberti Carnotensis scriptor, 1018. V.
 Vindicta S. Niconis in Michaelem Chærospactem monasterii sui everforem, 969. X. Alia in Manonem Cassinensem Abbatem, 995. XIII. & seq. Alia in Albericum Marforum Episcopum hominem nequissimum, 995. XVI. Alia cælitus exacta a militibus Hermannii Ducis Prata S. Pauli sibi vendicantibus, 999. XIV.
 Vindicta divina in Primitivum judicum ob non restitutam chlamydem ab Ottone III. Imp. Ecclesie SS. Bonifacii & Alexii donatam, 1011. XIX. & seq. Alia in eos qui S. Elphegum Cantuariensem spoliarunt; & qualis, 1006. V. Alia in percussores S. Bonifacii Rufforum Apostoli, 1008. VII. Alia severa in Judæos, 1009. VI. Alia severissima in interfectores S. Elphegi, 1012. XII. Alia S. Eadmundi in Suenum Regem Danorum, 1014. XVII.
 Viri Sancti quibus armis a diabolo expugnantur, 971. IX.
 Virgæ Moyfi pars invenitur, 1008. I.
 Virgines moniales cum sacerdote adolescente in occursum S. Nili venientes graviter ab eo increpantur, 991. XV.
 Virginitas perpetua in matrimonio Chunegundis Edithæ Mathildis, 1024. VIII.
 Virgo quædam non velata in monasterio Mulsumæ commorans a Rege Edgardo secreto vocatur, 970. VI. & seq. Virginitati timens uni monialium velum detrahit & se contigit, 970. VI. Ab eodem vitiatum, *ibid.*
 Virtus elemosynarum efficax ad demerendam de peccatis veniam, 1030. VIII.
 Virtus Ottonis Magni, 939. I.
 Virtutum Tagmonis Archiepiscopi Magdeburgensis commemoratio, 1021. II.
 Virtutes Adalberonis S. Udalrici nepotis, 971. IX.
 Visio ægrotantis Odonis Abbatis Cluniacensis, 942. IV. Alia S. Dunstani de anima Eduini Regis Angliæ a cacodæmonibus ipsi præsentata qualis, 959. VII. Alia de Barda Scelero Orientis tyranno cuidam monacho exhibita qualis fuerit, 976. I. Alia luctuosa Arato Judæorum patrono in fomnis exhibetur, 981. V. Alia de condemnatione Principum Capuani & Magistrum Neapolis ad inferos, 983. II. Alia de futura Ottonis II. clade illiusque causa, 983. X. Alia Geisæ Ungarorum Duci exhibita, & quænam fuerit, 989. VI. Alia uxori ejus oblata, 949. VIII.
 Visio de monachis duobus in Cluniaco festum Annuntiationis more Hispanorum celebrantibus, 1004. I. Alia Regis Henrici Pii eundemque perplexum reddit, & quare, 1007. I. Alia de figura Imperiali diadematis Benedicto VIII. ostensa, & qualis fuerit, 1013. V. Alia de Benedicto VIII. ad Purgatorium condemnato & per S. Odilonem Cluniacensem liberato, 1024. I. & seq. Alia de malis super Constantinopolitanos venturis propter nequam impiæ Rom. Imperat. & qualis illa fuerit, 1034. XXXI. Alia de condemnato apud inferos Pandulpho Principe Capuano, 1038. XI. & seq. Alia rustico ostensa de S. Benedicto monachis suis contra Northmannos optulante, 1045. VI.
 Vita S. Nili per Federicum Metium Episcopum Thermulanum latinitate donata, 976. II.
 Visio nocturna prohibetur Henricus Pius Imp. pcc.

peccare in S. Heribertum Coloniensem Archiepiscopum, 1020. III.
 Vita & vitia Bohemorum improba S. Adalbertum in fugam vertunt, 983. XVIII. & seq.
 Vitalis Venetorum Patriarcha privilegium de juribus Gradensis Ecclesie per Silvestrum II. renovari curavit, 1003. VII.
 Vitam S. Martini Episcopi scolis illustrat Odo Abbas Cluniacensis, 938. IV. S. Udalrici plures scripserunt, 972. IX. Eremiticam ducit S. Romualdus, 977. III. Anachoreticam suam Guarini Abbatis sectator Petrus Urfeolus Venetiarum Dux, 977. VI. & seq. Monasticam profertur S. Adalbertus Pragensis Episcopus, 983. XXII.
 Vitalis Candida Venetiarum Dux a civibus ad necem quaritur; & quare, 977. IV. Præfidiis undique dispositis, cum palatio & familia incendio perit, *ibid.*
 Vitkantheine Germaniæ locus, 1014. II.
 Vita maxima & impietas Joannis XII. referuntur, 963. V. XVI.
 Vitrum pretiosum contractum miraculose restituit S. Odilo Abbas Cluniacensis, 1014. XV.
 S. Vitus sanatur Ottonem Magnum, 956. I.
 Vivianus monachus Carnotensis auctor Megenardæ monacho ut vivente Abbate monasterii præfecturam petat, 1003. XV.
 Ulfridus Anglicus Episcopus multos in Suedia ad Christi Fidem convertit, 1028. X. Destrudo idolo ab incolis trucidatur & laniatur, *ibid.*
 Ulmara testis diplomatibus Veremundi Regis, quo bona S. Dominici martyris libera concessit, 975. VII.
 Ultio divina in prædatores Augustanæ civitatis, & quænam, 953. II. & seq. Alia in sacrilegos, 969. V. Alia in tributorum a sacris locis exactorem, & alios, 969. VI. & seq. Alia in Georgium Prætozem ob contumelias in S. Niconem effusas, 987. VI.
 Ultio dira in militem S. Clementis bona per vim auferentem, 1021. III. Alia in Danos horrenda 1011. VI. Terribilis in interfectores S. Elphegi, 1012. XII. Alia in clericum S. Simeonem Armenum hæreticos accusantem, 1026. VIII. Alia in Adelgisum sacrilegum horribilis, 1038. IV. In Pandulphum Capuanum, 1034. XII.
 Ultio civium Romanorum in Joannem Placentinum pseudopapam crudelissima, 996. XIV.
 Uludomirus Rex Rufforum nequissimus suam uxoris Helene Fidem Christianam profertur, & pessimis operibus maculat, 1008. X. Ranbernum Cholbergensem Ruffiæ Apostolum cur in carcerem detruxerit, *ibid.*
 Unctio Ottonis Primi in Regem describitur, 938. V.
 Ungari Italian intrant, Campaniam circumquaque vastant, 937. I. Marforum fines ingressi interneccione delentur, *ibid.* Gallias invadunt, & cladius replent, 937. II. Ecclesias quasdam concremare nequeunt, *ibid.* Tertio Italian petentes ingenti pecunia a Berengario divertuntur, 949. VI. Numerosissimo exercitu Alemanniam ingredientibus ab Ottone Magno funduntur, 955. V. VII. Quanta damna Germaniæ intulerint post Geisæ Ducis eorum mortem S. Stephano filio rebellant, 997. VI. Quanta mala perpetrent, *ibid.*
 Ungaris per se & suos prædicat S. Adalbertus Pragensis Episcopus, 989. V.
 Ungarus in Ecclesia S. Basoli altare conscendens manum a saxo altaris retrahere nequit, 937. II. Exciso saxo & ejus parte ad manum hærente liberatur, *ibid.*
 Ungariæ Regnum Ecclesie Romanæ proprium ex donatione S. Stephani primi Regis, 1000. XX.

Ungerus Posnaniensis Episcopus, 999. XIII.
 Unguentum in theca B. Niconis a Basilio Apocauco collectum omnis generis morbos sanat, 981. III.
 Unio Ecclesie Romanæ & Constantinopolitanae sub Joanne XIX. Papa, 1009. II.
 Universalis nomen Græci pecunia redimere tentant a Romano Pontifice pro Patriarcha Constantinopolitano, 1014. V.
 Unni vir Sanctissimus moritur, 936. VIII. Corpore Birca sepulto, caput Bremam transfertur, *ibid.*
 Voicehus, qui postea Adelbertus Pragensis Episcopus consecratur, 980. I.
 Vomeres ignitos ut flores manibus tractat & tenet S. Chunegundis Imperatrix, & quare, 1024. IX.
 Voto Episcopus Argentinensis subscribit diplomati Ottonis Imp. quo Romanæ Ecclesie præfatum patrimonium restituit, 962. XI.
 Votum Ottonis Magni Imp. de dedicando Episcopatu Mersipurgeni S. Laurentio, si Ungaros in Germaniam irrumpentes superet, 955. VII.
 Vox impia e mari ad Nicephorum Imp. fatidica, & quænam, 964. XXXVII. Alia horrenda Episcopi Pragensis morientis, 980. II.
 Urbanus II. Papa ante Pontificatum quomodo sit vocatus, 983. I.
 Urbes quinque terræ hiatu absorbentur; & quare, 1034. XXXI.
 Urbs Romæ plerumque venalis fuit, 992. XXIV. Incendio conflagrat, 993. X.
 Urbs Romana quando potuerit Babylon vocari; deque ejus summo erga Fidem Christianam cultu, & numero ecclesiarum, 1002. XXI. & seq.
 Urfidongus Cellensis monachus admonetur pro Gisleberto Lotharingiæ Duce pio orare; & quare, 939. IV.
 Urfus clericus & presbyter Verulanus cum sociis fundat monasterium Casamarii, & fit monachus, 1030. XIII.
 Urso interest Synodo Romanæ sub Ottone Imp. contra Joannem XII. convocata, 963. XIII.
 Ursus Venetorum Patriarcha cogit Concilium provinciale, 1040. II. Cum Duce Cantarino Legatos Romam mittit ad Benedictum IX. pro annihilatione privilegii Patriarchæ Aquilensis de subjectione civitatis Gradensis concessi, 1044. III.
 Usus purpuræ Græci nullis gentibus permittunt, 968. LXXIII.
 Usus pessimus in Hispania Episcoporum ad bella progredientium, 1010. III.
 Usus pallii in solemnitate S. Udalrici concedit Patriarchæ Aquilensi Joannes XV. Papa, 993. IX.
 Uto Comes confirmat diploma Ottonis Imp. quo præfatum patrimonium Romanæ Ecclesie restituit, 962. XI.
 Walafridus Strabo testatur olim liquisse sacerdotibus plures missas uno die celebrare, 940. VI.
 Waldo Abbas Corbejenfis improbus jussu Henrici Imp. dignitate deponitur, 1015. I.
 Walbertus Mediolanensis Archiepiscopus apud Ottonem Magnum conqueritur de Berengarii tyrannide, 960. III. Interest Synodo Romanæ contra Joannem XII. congregata, 963. XII.
 Walter Heichedenensis Episcopus confirmat subscriptione privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX.
 Waldo Comensis Episcopus apud Ottonem Magnum conqueritur de Berengarii tyrannide, 960. III.
 Walterdus a Tagnone Magdeburgensi Archiepi-

- piscopo in curam Episcopatus adsciscitur, 1003. XI. Post obitum domini ejusdem Ecclesie Archiepiscopus creatur, 1011. II. Moritur, *ibid.*
- Walterius Spirensis Episcopus, 1012. IX. Subscribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX.
- Wandali pro suscipienda Fide Christiana ad Sedem Romanam Legatos dirigunt, 965. VIII. Prædicatione Italorum convertuntur, *ibid.*
- Wargens Slavorum Ecclesias boreales everunt, 1018. I.
- Warinus monachus Carnotensis subscriptione reprobat Megehardum pseudo-abbatem, 1003. XVI.
- Warinus Episcopus Bellovacensis interest dedicationi ecclesie S. Aniani Aurelianensis, 1029. IV.
- Wernher Abbas Fuldenis in bello calabro caditur, 983. XII.
- Wepho Comes subscribit privilegio de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX.
- Werhenarius Episcopus Argentinensis interest concilio Salegunktadensi, 1022. XVIII.
- Wicardus Basiliensis Episcopus interest Synodo Ingelheimensi contra Hugonem Rhemorum Archiepiscopum convocata, 948. III.
- Wicelinus Astrazburgensis Episcopus roborat subscriptione privilegium de juribus & bonis Romanæ Ecclesie, 1014. IX.
- Wicfredus Morinensis Episcopus residet in Synodo Trevirensi contra Hugonem Principem coacta, 948. VIII. Immunis ab Hugonis Archiepiscopi Rhemenis ordinatione probatur, 948. IX.
- Wichindus Condeiensis Abbas electioni Ottonis IV. tamquam Elector subscripsit, 996. LIX.
- Wido Sueffionensis Episcopus falso ab Hugone Rhemenis Archiepiscopo asseritur pro ipsius confirmatione Romam litteras direxisse, 948. V. Interest Synodo Trevirensi contra Hugonem Archiepiscopum Rhemensem congregata, 948. VIII.
- Wido Mutinensis Episcopus approbat diploma Ottonis Imp. de restitutione patrimonii ad Rom. Ecclesiam pertinentis, 962. XI. Ad Synodum Romanam venit contra Joannem XII. collectam, 963. XXIV.
- Wido Silva candidæ Episcopus interest Synodo Romæ contra Joannem XII. celebrata, 963. XII. Alteri item a Joanne XII. contra primam coacta, 964. VI.
- Wigfridus Archiepiscopus Colonienis residet in Synodo Ingelheimensi in causa Hugonis Rhemenis Archiepiscopi celebrata, 948. III. Moritur, 953. III.
- Wigornienis Synodus contra clericos incontinentes in Anglia celebratur, 970. III. & seq.
- Willa mater Hugonis Hetruriz Marchionis, 1022. IV. Ecclesiam cum monasterio S. Mariz Florentiz extruit, *ibid.*
- Willelmsus Archimandrita Moguntinus S. Adalbertum sacerdotem consecrat, 980. II. Cum Joanne Archiepiscopo Ottonem III. Imperatorem coronat, 983. XVI.
- Willelmsus Secundus cognomento Rufus Angliz Rex. *Vide*, Guillelmsus
- Willelmsus Malmesburienis citatur, 971. I. Quid de successoribus S. Petri, & eorum potestate sentiat, *ibid.* Citatur, 990. I.
- Willelmsus Comes Picaviensis cultor insignis Eulberti Carnotensis, 1003. XVII. Eundem thesaurarium S. Hilarii creavit, *ibid.*
- Willelmsus Malmesburienis scriptor, 1006. V. Sæpius citatur.
- Willelmsus Ottonis Magni filius Archiepiscopus Moguntinus creatur, 954. IV. S. Adal-

- bertum Russorum Episcopum ejectione honorifice apud se retinet, 959. I. Eundem Burgensi monasterio Abbatem præficit, *ibid.* Ottonem fratrem suum jam Regem creatum educandum a patre accipit, 961. I. Patrem ab Italia venientem excipit, 965. I. Francorum Regnum gubernat, 973. I. Moritur, *ibid.* Utrum patrem incesit damnaverit opinio Auctoris, 973. IV.
- Willelmsus Tancredi filius Northmannus in Siciliam contra Sarraçenos proficiscitur, 1038. XX.
- Willelmsus Mangius monachus S. Dionysii, auctor Chronici a Pitheo editi, 987. II.
- Willelmsus Abbas S. Benigni studiosus sacrorum locorum instaurator, 1003. XII. Per epistolam impedit Joannem XX. Papam, ne Græcis nomen Universalis pecunia largiatur, 1024. VI. Principibus quam fuerit venerandus, *ibid.* Discipline monastica restitutor, *ibid.* Dissuadet Roberto Gallorum Regi bellum civile, & quibus rationibus, 1031. I. Moritur 1033. XV.
- Willa Berengarii tyranni uxor, ejecto Walberto Mediolanensi Archiepiscopo, Manassem Arelatensem substituit, 960. III. Bofonis Tuscia Marchionis filia fuit, *ibid.* Omnium vitiis infamia laborat, *ibid.* In insula S. Julii inclusa & diu vexata capitur, 962. XIII. Dimissa ab Imperatore marito suadet non facere pacem, 963. III. In monte Feretro simul cum marito ab Ottone Imp. obsidetur, *ibid.* Ab Imperatore Secundo capta cum marito in Bajoariam exulatum mittitur, 964. XXX. Velum sanctimoniale assumit, 966. I.
- Vvilligifus Archiepiscopus Moguntinus Henricum Bavariz Ducem Germaniz Regem consecrat, 1002. VIII. Tagmonem Archiepiscopum Magdeburgensem ordinat, 1003. XI. Regem Henricum in Synodo humi prostratum erigit, 1006. II.
- Willibaldus Italus in Vvandaliâ ablegatur a Joanne XIII. ad Evangelium prædicandum, 965. VIII.
- Vvintonienis Synodus adversus clericos incontinentes in monachos insurgentes a Beato Dunstano convocatus, 975. XI. & seq. Miraculose comprobatur, 975. XII.
- Vvinfridus, Tancredi Northmanni filius, cum fratribus in Siciliam proficiscitur contra Sarraçenos, 1038. XX.
- Vvinuli crudelitate Ducis Saxoniz Bernardi a Fide ad Paganismum deficiunt, 1012. IX.
- Vviticindus scriptor, 936. I. 938. X. 956. I. 969. I. 973. II.
- Vulgus maledicit campanas baptizari, cum solum benedicantur, 968. XCIII.
- Wlgsus ignobile superstitiosum, 1029. VII. & seq.
- S. Wolfgangus Ratisponensis Episcopus Henricum Bavariz Ducem, postea Regem & Imperatorem, educavit, 1002. VII. Prophetice eidem regnum prædixit *ibid.* Tagmonem clericum quantum amaverit, 1003. XI. Prædicit eidem magnos honores, *ibid.* Moritur, *ibid.* Henrico Regi per somnum apparet, & Imperium prædicit, 1007. I.
- S. Wolfgangus Ratisponensis Episcopus exercitum Ottonis II. Imp. Gallorum impetu periclitantem precibus & fide per fluvium sicis pedibus traducit, 978. I.
- Uvo Hungariz tyrannus contra Petrum ejusdem regni Regem insurgit, 1042. I. S. Gerardum Episc. Chanodiensem sentit adversarium, 1042. II. Ab eodem interitum suum cognoscit, *ibid.* Quomodo captus a Rege. Petro pœnas dedit, & quæudo, *ibid.*
- Wolstanus S. Ethelwoldi Wintonienis Episcopo-

Z

- piscopi discipulus & vitæ scriptor, 984. VIII.
- Wtitzburgensis monasterii Abbat moritur, 959. I.
- Wuanus, vel Unvanus, Hamburgensis Archiepiscopus pallium accipit a Benedicto VIII. 1013. VII. Quamdiu sederit, *ibid.* Magna industria ecclesiam suam ordinavit, *ibid.* Bernardum Saxoniz Ducem Ecclesie parere coegit, *ibid.* Slavos ad Fidem reducit, 1013. VIII. Ansgarium antecessorem secutus Ecclesie suæ thesaurum ductum collectum ad conversionem Aquilonarium expendit, *ibid.* Gerbrandum Anglicum Episcopum a Dania redeuntem capit, & quare, 1016. III. Regem Danorum Canatum ab missis absque sua licentia in Daniam Episcopus increpat, *ibid.* Thrugot Metropolitam ordinat Scaronæ in Gothia Occidentali, 1028. VIII. X. Moritur, *ibid.*
- Uxor Olaph Regis Northmannorum post mariti mortem fame perit, 980. XVI.
- Uxor Crescentini ab Ottone II. interfecti in vindictam mariti prioris eundem Imperatorem veneno interimit, 1001. XVIII.

Y

- Ypsiuremetes, epitheton Dei, 996. XII.

- Zacchæus Genesane Episcopus præfens est in Concilio Joannis XII. contra pseudo-synodum Ottonis Imp. collecto, 964. VI. Zacharias homo perversus & idiota a Joanne XII. Episcopus creatur, & Ungaris destinatus ad commovendum eos adversus Ottonem Imp. Caput in carcerem conjicitur, 963. VIII.
- Zeluma Cordubæ Princeps cum Almahadio collega pro regno certans vincitur, 1010. III.
- Zethardus Hildesheimensis Episcopus interest Synodo Hingelheimensi in causa Hugonis Archiepiscopi Rhemenis coacta, 948. III.
- Zodalricus Curienis Episcopus approbat subscriptione privilegium de bonis & juribus Romanæ Ecclesie, 1014. IX.
- Zoe Romani Imp. Græcorum uxor, 1028. XI. Cogit Theodoram sororem monasterium intrare, 1031. III. Romanum Imp. veneno potatum tandem laqueo suffocat, 1034. XXVIII.
- Alexium Patriarcham cogit Michaellem Paphlagonem adulterum sibi matrimonio jungeri & Imperatorem inangere, 1034. XXIX. & seq. Michaellem Calaphatem in filium adoptatum creat Imperatorem, 1041. I. Ab eodem in exilium ejecta, violentia populi revocatur, *ibid.* Sedat populum volentem Imperatorem Monachum trucidare, 1044. XVI.
- Zosimus monachus senectute venerabilis a Michaelle Cherosphate male mulctatur; & quare, 969. I. Vindicatur a S. Nicone, *ibid.*

I N D E X

C R I T I C Æ

HISTORICO-CHRONOLOGICÆ

P. ANTONII PAGII

QUÆ IN HOC TOMO CONTINETUR.

A

- A**baclardus. *Vide*, Petrus Abaclardus. Abaclardus Calipharum in Ægypto Domini finis, 969. XII.
- S. Abbo Floriacensis Abbas floret, 971. IV. Adest Concilio San-Dionysiano, 997. XII. De tumultu in eo excitato se purgat, *ibid.* XIII. Primam professionem Romanam quo anno suscepit, 903. XI. & *seq.* Scribit ea de re ad Leonem monasterii S. Bonifacii Abbatem, *ibid.* XII. XIV. Romam secundo proficiscitur pro causa Arnulphi Remensis Episcopi depositi, *ibid.* XIII. Arnulphum fedi suæ restituit, *ibid.* Scribit hac de re ad Gregorium PP. *ibid.* A Walconibus martyrio coronatur, 1003. IV. Ejus opera, *ibid.* 971. IV.
- Abderramen a Ramiro Legionis Rege profligatur ad Septimanas, 938. I. & *seq.* Ad Ottonem Germaniæ Regem Legatos mittit & ab eo missos suscipit, 957. IV. & *seq.* Moritur, 961. V.
- S. Adalbertus postea Magdeburgensis Archiepiscopus in Russiam seu Moscoviam Evangelii prædicandi causa mittitur, & a Russis expellitur, 959. I. & *seq.* 961. VIII.
- Adalbero Remensis Archiepiscopus moritur, 988. V.
- Adalbero, Metensis Episcopus hujus nominis primus moritur, 965. XIII.
- Adalbero hujus nominis II. fit Episcopus Metensis, 984. VIII. X. Monasteria plurima reedificat, 992. V. Romam pergit, *ibid.* Spinalente monasterium fundavit, *ibid.* Ejus in Synodo Tremoniensi magnanimitas, 1005. III. & *seq.* Adalbero moritur, *ibid.* VI.
- Adalbero Metensis Episcopus vitam Regularem restituit, 941. IV. 942. III. & *seq.*
- Adalbero S. Udalrici Augustensis Episcopi nepos ex forore in Synodo Ingelheimensi accusatus absolvitur, 972. II.
- Adalbertus Russorum Episcopus ordinatus Vicemburgensi monasterio præficitur, 966. I. Fit Archiepiscopus Magdeburgensis & pallio donatur Romæ, 967. VI. Quo anno inthronizatus, *ibid.* VIII. & *seq.* In duos non distinguendus, 971. VII. Moritur, 983. VII. Annus mortis ejus probatur, *ibid.* XI. & *seq.*
- S. Adalbertus Pragensis Episcopus quo anno dictus, 980. I. III. 983. XIII. Episcopatum deserit, 983. XIV. 990. II. Fit monachus Benedictinus, 983. XV. 990. II. Jubente Papa Pragam redit, 989. I. 994. VI. Iterum Episcopatum abdicat & Romam pergit, 995. VIII. Ejus prædictio adimpletur,
- ibid.* IX. Polonis Bohemis & Hungaris fidem annunciat, 996. XIII. Geisam Hungariæ Regem & Stephanum ejus filium baptizat, *ibid.* In Prussia martyrio coronatur, 997. I. S. Adalberti corpus Poloni & Bohemi se habere gloriantur, *ibid.* 999. V. S. Adalbertus non fuit Archiepiscopus Guelnensis, 999. VII. Ejus vitam non scripsit Silvester II. Papa, 1003. II. Ejus corpus Pragam transfertur, 1036. IV.
- Adaldagus Archiepiscopus Hamburgensis jubente Ottone Imp. Benedictum V. Papam Hamburgum & usque ad mortem cum honore detinet, 965. I. Moritur, 988. I. Brema ei ab Ottone M. concessa fuit, *ibid.*
- Adalgerus Presbyter jubente Arnulpho Archiepiscopo Remensi Remos Carolo Lotharingiæ Duci tradit, 988. V. 990. V. Excommunicatur a Synodo Silvanectensi, *ibid.*
- Adam S. Dionysii in Francia Abbas quo anno mortuus sit, 1020. XVII.
- Adana urbs a Nicephoro Phoca Imp. Saracenis eripitur, 964. VIII. Adelaïs cognomento Blanca uxor Willelmi I. Provinciae Comitiss & mater Constantiæ Regiæ Franciæ, 998. VI. Soror erat Gaufridi Grifagonelli Patris Fulconis Andegavorum Comitiss, *ibid.* Benedictionem recipit a Benedicto VIII. Papa, 1018. VIII. Tutrix fuit Willelmi II. filii, *ibid.* IX. & *seq.*
- Adelbertus Berengarii Junioris filius cum patre in Italia regnat, 950. I. & *seq.* Ravennam invadit & regni sedem inlittuit, 953. V.
- Adelbertus Italiæ Rex Romam a Joanne XII. PP. intromittitur, 963. I. Ex ea pulsus in Corsicam revertitur, *ibid.* Conjurat in Ottonem Imp. 966. II.
- Adelbertus Tusciæ Marchio Theobaldi Tusciæ Ducis pater, 1002. IV.
- Adelhais nubit Hugonis Italiæ Regis filio & ex eo suscipit Emmam Lotharii postea Francorum Regis uxorem, 938. VIII. Mortuo Lothario a Berengario Italiæ Rege vexatur, 950. III. Ab Ottone Germaniæ Rege liberatur, & ei nubit, 951. I. & *seq.*
- S. Adelhais Ottonis II. Imp. mater S. Majorum Abbatem Cluniacensem sollicitat ad Pontificatum Romanum suscipiendum, 975. I. & *seq.* Ottonis filii odium incurrit & in Provinciam pergit, 980. VII. In Italiam petit & cum filio reconciliatur, *ibid.* VIII. Moritur, 998. XVI. 1000. IV. Ejus fratres, *ibid.* Ejus vita a S. Odilone scripta, *ibid.*
- Adelhais Hugonis Capeti Francorum Regis uxor, 998. II. Ejus genus incertum, *ibid.* S. Adelheidis Abbatisa Villicensis in diocesi Colonienfi moritur, 1015. V. Ejus Vita Synopsis, *ibid.*
- Adelmannus Leodiensis Ecclesiæ Scholasticus postea Brixienfis Episcopus Fulberti Carnotensis Episcopi discipulus fuit, 1007. I. Berengarium monet ut errores suos revocet, 1035. IV. 1045. IV. Paulini Metensis Præmicerii opera utitur, *ibid.* V.
- Ademarus Monachus S. Eparchii Chronicon suum quo anno absolvat, 1027. VII.
- Adrevaldus monachus Floriacensis scripsit opusculum de Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias, 947. V.
- Æditha Godwini Cantix Comitiss filia S. Eduardo Angliæ Regi nubit & cum eo caste vivit, 1020. IV. 1043. V.
- Ægyptus in Caliphæ Africani potestatem venit, 969. XII.
- Ælfrædus Ethelredi Angliæ Regis & Emmæ filius cum matre in Northmanniam fugit, 1013. V. Ab Haraldo Angliæ Rege confecta Emmæ matris Epistola accersitur & ab eo occiditur, 1036. VIII.
- Ælnothus Cantuariensis Archiep. Haraldum Angliæ Regem electum coronare recusat, 1036. VII.
- Agapitus II. creatur Pontifex Romanus, 946. I. Albericus cum Hugone Italiæ Rege conciliare studet, *ibid.* Ingelenheimense Concilium ejus Legatus præfuit confirmat, 948. I. & *seq.* Lureacensi Ecclesiæ Metropolitani jus restituit, 952. V. & *seq.* Bruno ni Colonienfi Archiepiscopo pallium mittit, 953. IV. Moritur, 955. I.
- Agatha Henrici II. Imp. filia Eduardo Edmundi Angliæ Regis filio nupta Edgarum cognomento Ethelium parit, 1016. IV.
- Agnes Caroli Lotharingiæ Ducis uxor ab Hugone Franciæ Rege cum marito capitur & in custodia detinetur, 990. VI. & *seq.* Carolum & Ludovicum filios in carcere parit, *ibid.*
- Agnes Willelmi Pictavorum Ducis filia nubit Henrico Germaniæ Regi, 1043. VI.
- S. Agnetis Virginis & Martyris Reliquiæ revelantur, & Ultrajectum, indeque Parisios transferuntur, 964. X.
- Airiacense Concilium in pago Autifiodorensi celebratur, 1020. II. Ab illo repetendus mos Sanctorum Reliquias ad Synodos deferendi, *ibid.*
- Albericus Widonis & Marozix, filius, Junior didus Joannem Papam in custodia detinet, 936. VI. Hugonem Italiæ Regem Marozix matris maritum Roma pellit, *ibid.* Cum Hugone pacem facit, ejusque filiam Aldam uxorem accipit, *ibid.* X.
- Albertus seu Adalbertus fit Archiepiscopus Hamburgensis, 1043. I. Suenoni II. Daniæ Regi excommunicationem minatur nisi dimittat consanguineam quam uxorem duxerat, *ibid.* Hamburgum unde recesserat redit, & Regi reconciliatur, *ibid.* I. & *seq.*
- S. Albinus Sabionensis Episcopus sedem Sabiona Brixinam in Tyrolium transfert, 1015. VI. Moritur, *ibid.*
- Adolphus Eboracensis Archiep. S. Oswaldi decessoris ossa elevat, 1002. X.
- Alda Hugonis Italiæ Regis filia Alberico Juniori nubit, 936. X.
- Alexius monachus Studita fit Patriarcha Constantinopolitanus, 1025. I. Constantinum Monarchum Imperatorem coronat, 1042. IV. Moritur, 1043. VIII.
- Alhacan fit Calipha Hispaniæ, 961. V. Alhacan Hispaniæ Calipha Christianos quosdam martyrio afficit & moritur, 975. VI.

- Aligerus Abbas Casinenfis moritur, 986. III.
- Alis Abulhafenus fit Calipha Ægypti, 1020. V. Moritur, 1036. V.
- Allelengium tributum a Basilio Imp. impostum in quo consisteret, 1019. III. & *seq.* Duravit usque ad Romanum Argyrum Imp. *ibid.*
- Almanfor Billa per septem annos Africæ Calipharum tenet, 945. VI.
- Almanfor datur coadiutor Isen Hispaniæ Caliphæ adhuc puero, 975. VI. Christianos graviter affligit, *ibid.* Barcinonem & Legionem expugnat, 985. VII. Vincitur a Garña Fernando Castellæ Comite & moritur, 998. XV.
- Almahadi primus Rex Fatemidarum moritur, 934. III.
- Almenon Toletanus Rex Saracenus Ferdinando Magno Castellæ Regi tributarius redditur, 1038. VIII.
- Alphonfus V. Veremundo patri in regnum Legionis succedit, 998. XV. Adest Concilio Legionensi cum Geloira uxore, 1012. VIII. Contra Saracenos pugnans occiditur, 1027. VII.
- Alradi Calipha Babiloniensis moritur, 940. VI. Ultimus fuit Calipharum qui de exercitiis & pecuniis disposuit, *ibid.*
- S. Amalberga virgo quo tempore floruerit, 944. XI.
- Anazarab Ciliciæ urbs a Nicephoro Imp. Saracenis eripitur, 964. VIII. & *seq.*
- S. Andreas Apostolus Poloniam fidei lumine illustravit, 964. VI.
- Angelramnus Centulensis monasterii monachus Fulberti episcopi Carnotensis discipulus fuit, 1007. I.
- Anglia per annos amplius LX. a Danis mihiere dilacerata, 978. VII. In eam irrumpunt Dani, 980. VI. Iterum a Danis vexatur, 981. IV. 982. I. Angli centum Danis solvere coguntur, 986. V. 991. V. Anglia a Danis devastatur, 993. X. Ex ea recedunt, 994. IV. Anglia a Danis & tandem a Normannis subacta, 1000. VIII. Angliam devastant Dani, 1003. V. 1004. VII. 1006. III.
- Anglia Danis tributaria redditur, 1007. III. Iterum ab iis invaditur, 1009. VIII. Ad summas angustias reducit, 1020. III. Angli indignam pacem cum Danis faciunt, 1012. IV.
- Anglia a Suenone Danorum Rege occupatur, 1013. III. & *seq.* Ad Ethelredum Regem redit, 1014. VI. a Kanuto Suenonis filio occupatur, 1016. I. & *seq.*
- Anglicanum Concilium contra incontinentiam Clericorum non contra conjugii nuptias quo anno celebratum, 970. VII. & *seq.*
- Anglicana Ecclesia ad summas angustias redacta a Danis, 1010. III.
- Anlafus Rex Norwegiæ Angliam vastat, 994. IV. Christi fidem suscribit, *ibid.*
- Anna Romani Jun. Imp. & Theophanonis filia nascitur, 963. IV. Volodomiro Russorum seu Moscoviæ Regi nubit, 987. XVI. & *seq.* Quo tempore mors ejus contigerit, *ibid.* VII. 1015. VIII.
- Anna Jaroslavi Russorum Regis filia Henrico, Francorum Regi nubit, 1036. V.
- Annus Ecclesiæ millesimus nullis solemnibus frequentatur, 1000. I.
- S. Ansberti corpus transportatur ad Blandiniense monasterium, 944. IX. & *seq.*
- Antiochia a Nicephoro Phoca Imp. tentatur, 968. V. VII. Capitur & diripitur, 969. II.
- Antonius Studites fit Patriarcha Constantinopolitanus, 975. XVI. Ejus virtutes, *ibid.* Patriar-

triarchatum abdicat, 976. III. 981. I. Apomea a Joanne Tzimisce Imp. capitur atque evertitur, 975. VII. Apulia ab Ottone Magno recipitur, 968. I. Apuliam sibi vendicare frustra tentat Otto II. Imp. 981. III. 983. I. & seq. In Normannorum potestatem venit, & in ea duodecim Comites constituuntur, 1041. IV. Aquitani loco nominis Papæ Salomonis nomen substituunt, 964. V. Aragonia in regnum erigitur, ejusque primus Rex Ramirus constituitur, 1032. VII. Ardoinus Eporedienfis Marchio mortuo Ottone III. fit Rex Italiae, 1002. VII. Regnum sponte abdicat, 1014. I. Arefaltus Manichæorum hæresim in urbe Aurelianensi detegit, 1017. III. Aribertus Mediolanensis Archiepiscopus moritur, 1045. VII. Non interfuit uxoratus, *ibid.* VII. & seq. Aribo Moguntinus Archiep. Synodum Salegustadii ad Mænum celebrat, 1022. V. S. Godehardum Hildensheimensem Episcopum ordinat, *ibid.* VII. Moguntia Synodum celebrat, 1023. I. Synodum Gizeletensem cogit, 1028. XIV. Arnolphus seu Arnoldus Bajoariae Dux moritur, 937. VI. Arnolphus Archiepiscopus Mediolanensis Constantinopolim mittitur ad Theophaniam & Ottonis Jun. matrimonium, 971. V. Arnolphus II. Archiepiscopus Mediolanensis Constantinopolim legatur ut petat in uxorem filiam Constantinii Imp. 997. VIII. & seq. S. Arnulphi Metense monasterium ab Adelberone Metensi Episcopo Benedictinis datur ejectionis Canonice, 941. IV. Arnolphus filius naturalis Lotharii Francorum Regis, 986. I. Ab Hugone & Roberto Regibus fit Remensis Archiep. 988. V. A Roberto Rege deficit & ita a partibus Caroli Lotharingia Ducis, *ibid.* 990. IV. Captivum se fingit in urbe Laudunensi & Remensis urbis prædatores excommunicat, 988. V. Cum Carolo arma sociat, 990. IV. Regi Hugoni reconciliatur & Fidem fallit, *ibid.* VI. Deponitur a Synodo Remensi, 992. I. & seq. Ab eo libellus abdicacionis extorquetur, *ibid.* In ejus causa Synodi Mosomensis & Remensis celebrantur, 995. & seq. Arnolphus ante Hugonis Regis mortem e custodia liberatus non est, *ibid.* II. E custodia liberatur & sedi suæ restituitur, 998. XIII. 999. XI. Pallium a Gregorio V. PP. missum recipit, 998. XIII. Moritur, 999. XII. 1023. II. Arnolphus Flandriae Comes Willelmum Normannia Ducem proditorie occidit, 943. II. Sanctorum Wandregisili Abbatis, Ansberti & Wlframni Archiepiscoporum corpora in monasterium Blandinienfe transferri curat, 944. IX. & seq. A Sancto Abbate Broniensis calculi morbo sanatur, 950. V. Arnolphus Historicus Mediolanensis Arnulphi primi Mediolanensis Archiepiscopi pronepos, 997. IX. Arsenius Mariae Azizi Billæ Egypti Caliphæ uxoris frater Patriarcha Alexandrinus, 1009. VI. Artaldus Remensis Archiep. ab Ingilnheimensi Concilio in Sedem restituitur, 948. I. Ascelinus seu Adalbero Laudunensis Episcopus cum Emma Lotharii Francorum Regis uxore adulterii infamulatur, 986. II. Laudunum Hugoni Regi tradit, 990. VI. Ejus carmen ad Robertum Francorum Regem, 998. III. Varia ejus fortuna, 999. XII. Athelstanus Rex Angliæ celebrem de Danis

victoriam reportat, 937. VIII. Moritur, 940. I. Atto Vercellensis Episcopus hujus nominis II. floret, 960. XIII. Ejus opera, *ibid.* Aversa urbs a Normannis conditur, 1022. II. Augustana Synodus ab Ottone Germaniæ Rege celebratur, 952. II. & seq. Aymardus fit Abbas Cluniacensis, 942. II. Azizius Billa fit Calipha Egypti, 975. XVIII. Moritur, 996. XX. Uxorem Christianam Melchiticam Mariam nomine duxerat, 1009. VI.

B

B Agianus Græcorum in Apulia Præfectus Melum & Normannos vincit, 1018. I. III. Bajoaria ingenti terræmotu concutitur, 1021. IV. Baldricus Trajedensis Episcopus S. Agnetis S. Benigni Episcopi Carnotensis Reliquias Ultrajectum transfert, 964. X. Balduinus IV. Flandriae Comes Emmam Angliæ Reginam Haraldus Angliæ Regis crudelitatem fugientem honorifice suscipit, 1037. V. Bambergæ fit civitas Episcopalis, 1006. I. Bambergensis Ecclesia dedicatur, 1011. I. Hæc dedicatio diversa ab altera a Benedicto VIII. facta, *ibid.* II. Barcino a Saracenis expugnatur, 985. VII. Barda Nicephori Phocæ Imp. pater Cæsaris dicitur, 963. X. Bardas Leonis Curopalatæ filius tyrannidem attripit, 979. A Joanne Tzimisce Imp. relegatur, *ibid.* Bardas Sclerus seu Sceler didus a Joanne Tzimisce Imp. contra Russos mittitur, 970. IV. Moritur ab eodem in Asiam contra Bardam tyrannum, *ibid.* V. In Basilium & Constantinum Imperatores rebellat, ejusque rebellio reprimitur, 976. I. Iterum rebellat, 987. V. Cum Basilio Imp. reconciliatur & fit Curopalatæ, *ibid.* VI. Bardas Phoca in Basilium & Constantinum Imperatores rebellat & ejus rebellio reprimitur, 976. II. A rebellibus Imperator acclamatur, 987. V. A Basilio Imp. vincitur & moritur, *ibid.* V. & seq. Barium a Saracenis frustra obsidetur, 1002. XIII. S. Basilius Junior anachoreta Constantinopolitanus moritur, 952. VII. Basilius Romani Junioris filius nascitur & Imperator coronatur, 960. VIII. Basilius Monachus fit Patriarcha Constantinopolitanus, 970. II. Deponitur & in exilium mittitur, 975. XV. Ejus virtutes, *ibid.* Basilius Romani Junioris Imperatoris filius patri succedit, 963. IV. Mortuo Joanne Tzimisce imperium init, 975. XIV. Rebelles reprimit, 976. II. Constantinum fratrem Imperii collegam nomine tenus assumpsit, *ibid.* IV. Eruditus sprexit, *ibid.* Infamam expeditionem in Bulgaros suscipit, 981. V. & seq. Annam sororem Volodomiros Rufforum Regi nubit ea lege ut fiat Christianus, *ibid.* & seq. Samuelem Bulgarorum Regem per Uranium Ducem profligat, 996. VI. Plures de Bulgaris victorias reportat, 1001. IV. Bulgaros vincit & quindecim millibus eorum captivis oculis erutis ad Samuelem Regem eos mittit, 1014. VII. Thefalonicam & Bulgaris captam suæ potestati subdit, 1015. VII. Achridam Bulgarorum Regiam expugnat, 1018. VI. Mortuo Joanne Bul.

Bulgarorum Rege universam Bulgariam recipit, *ibid.* VII. De Bulgaris triumphat, 1019. III. Allelengium tributum abolere recusat, *ibid.* III. & seq. Croatiam sibi subicit, 1021. III. Alexium Monachum Studitam Patriarcham CP. dicit, 1025. VII. Moritur, *ibid.* Ejus tempore Menologium Basili Imp. dictum elucubratur, *ibid.* Basilius Præfes omnia moderatur in Orientali Imperio, 976. IV. Beatrix Friderici Lotharingæ uxor pacem in Germania procurat, 984. IX. Bella inter privatos multorum malorum causa, 1027. XII. Horum malorum origo, 1034. III. Ad ea bella tollenda varia concilia in Galliis celebrata, *ibid.* I. & seq. Contra ea bella adinventæ est Treuga Dei, 1041. VI. & seq. Bellovacense Concilium feditium, 1034. VI. Benedictus VII. Papa confirmavit libertates monasterii Gemblacensis petente Ottone II. Imp. 946. III. & seq. Benedictus V. fit Papa & deponitur 964. III. Exul in Germaniam mittitur, *ibid.* IV. 965. I. Hamburgi moritur, 965. I. Ejus epitaphium recens, *ibid.* Ossa ejus Romam transferuntur, 999. IX. Benedictus V. fuit legitimus Pontifex, *ibid.* Benedictus VI. succedit Joanni XIII. in Pontificatum Romanum, 972. I. Occiditur, 974. I. Diuturnior Pontificatus ei perperam assignatur, 975. IV. Benedictus VII. non successit Bonifacio septimo, 974. I. Pontifex Romanus creatur, 975. III. Synodum celebrat, in qua Bonifacium VII. excommunicat, *ibid.* V. Ad Episcopos Germaniæ scribit de Hungarorum conversione, 979. VI. & seq. Salisburgensis & Laureacensis Metropoleon divisionem confirmat, *ibid.* VIII. Romæ Concilium celebrat, 983. IX. & seq. Moritur, 984. I. Benedictus VIII. fit Pontifex Romanus, 1012. I. S. Henricum Imp. coronat, 1014. I. Benedicti consilio Leothericus Senonensis Archiep. Senonensem urbem Roberto Regi tradit, 1015. III. Benedictus Meli Normannos in Apuliam evocantis hostia promovet, 1016. VII. Saracenos ex Hetruria pellit, *ibid.* X. In Germaniam proficiscitur & ab Henrico Imp. Bambergæ recipitur, 1019. I. Ejus professionis causa, *ibid.* II. Bambergensem S. Stephani Ecclesiam dedicat, 1011. I. 1019. II. Moritur, 1024. I. Benedictus IX. ordinatur Pontifex Romanus, 1033. IV. & seq. Simoniacus fuit & pravis moribus imbutus, *ibid.* IV. VII. Concilium Romæ celebrat, *ibid.* VII. S. Symeonem Syracusanum in Sanctorum numerum retulit, *ibid.* V. E sede delicitur, 1038. II. In Sedem a Conrado Rege restituitur, *ibid.* II. & seq. Permittit Casimirum Monachum & diaconum in Regnum Poloniae restituere & uxorem ducere, 1041. V. Pontificatu pellitur, 1044. I. Pontificatum vendit, *ibid.* Romæ sedit eodem tempore quo Silvester III. & Gregorius VI. *ibid.* Sæpe Pontificatum resumpsit, *ibid.* II. Beneventum fit Sedes Archiepiscopalis, 969. XI. Eidem Principi paret ac Capua, 968. I. 969. XI. S. Benigni Carnotensis Episcopi Reliquia Ultrajectum transferuntur, 964. X. Benno Saxoniæ Dux moritur, 1012. II. Ecclesiarum defensor fuit, *ibid.* Berengarius Verdunensis Episcopus floret, 951. IV. Fit monachus, *ibid.* Moritur, *ibid.* Berengarius Italiae Rex in monte S. Leonis ab Ottone Imp. obsidetur, 963. I. Capitur cum uxore & in Bajoariam mittitur, 964. I. *Ann. Eccl. Tom. XVI.*

Moritur, 966. II. Berengarius Eporegiae Marchio Berengarii Imp. ex filia nepos in Sueviam fugit, 940. V. In Italiam redit, 945. I. Sub Lothario Italiae Rege omnia moderatur, *ibid.* I. III. Litteras Constantinii Porphyrogenetæ Imp. recipit & Luitprandum legatum ad eum mittit, 946. VIII. Fit Rex Italiae, 950. I. & seq. Natione Francus fuit, *ibid.* II. S. Adalaidem Lotharii Regis viduam vexat, *ibid.* III. Ad Ottonem Regem in Italiam pergit, eique subditur, 952. I. IV. A Luidolfo Ottonis Germaniæ Regis filio Italia pellitur, 956. V. Berengarius Archidiaconus Andegavensis Fulberti Carnotensis Episcopi discipulus fuit, 1007. I. Sub initium Henrici Regis Franciæ hæresim suam non publicavit, 1035. II. Berengarius monetur ab Adelmanno Leodiensi Scolastico ac dein Episcopo Brixienfi ut errores suos revocet, 1035. IV. 1045. IV. Berengarii hæresis initium a quo anno repetendum, 1045. V. Berengarius Paulino Metensi Primicerio amicitia conjunctus erat, *ibid.* A Frollando Silvaneftenfi Episcopo Regi conciliatur, *ibid.* VI. Bernhardus fit Dux Saxoniae, 1012. II. Vandalos Saxonum tributarios nimis gravat, *ibid.* Cum S. Henrico Germaniæ Rege bellum gerit, *ibid.* Ei reconciliatur, 1013. I. Moritur, 1005. I. Berta Hugonis Italiae Regis filia Romano Juniori postea Imp. nubit, 940. IV. 944. III. Virgo & intacta moritur, 960. VIII. Berta Conradi Burgundiæ Regis filia Odonis Campaniæ Ducis relicta nubit Roberto Francorum Regi, 998. IV. Ejus nuptiæ a Gregorio V. reprobantur, *ibid.* In Regium torum a Landrico Nivernenfi Comite reducit, 1018. XII. Bertæ Humolariensis Abbatissæ S. Hunegundis Virginis reliquiæ revelantur, 946. VI. Berta eas reliquias elevari curat, *ibid.* Bituricensis Concilium, 1034. V. Canones viginti condit, *ibid.* Canone primo statuit S. Martialem inter Apostolos numerandum, *ibid.* Ei non interfuit Jordanus Lemovicensis Episcopus, *ibid.* Bertha Rodulphi Burgundiæ Transuranæ Regis vidua Hugoni Italiae Regi nubit, 958. VIII. Bertolfus fit Dux Bajoariæ, 937. VI. Moritur, 947. III. Bianvilla fit Africae Calipha, 934. III. Moritur, 945. VI. Birtelmus Dorsetensis Episcopus fit Archiepiscopus Cantuariensis, 958. III. Ad priorem Ecclesiam redit, *ibid.* S. Bobo adversus Sarracenos Fraxineti pugnatur, 972. VI. Bohemia Moguntino Archiepiscopo usque ad medium sæculum decimum quartum subiecta fuit, 995. XI. Bohemi gloriantur se habere corpus S. Adalberti Pragenfis Episcopi martyris, 997. I. 1036. IV. Boleslaus causa fuit martyrii S. Wenceslai fratris Ducis Bohemiæ, 938. VI. Boleslaus bellum indicit Otto Germaniæ Rex, *ibid.* Boleslaus Ottoni Regi subicitur, 930. V. Boleslaus Sævus Bohemiæ Dux moritur, 967. XIII. Boleslaus pius Boleslaus Sævo patri in Ducatum Bohemiæ succedit, 967. XIII. Ejus virtutes, *ibid.* Pragensem Episcopatum instituit, *ibid.* XIV. Dietmarum Episcopum ei præficit, *ibid.* XV. Monasterium Monialium Pragiæ instituit, *ibid.* Ab Henrico Germaniæ Rege deficit, 1003. VI. Ab eo ad tributum solutionem adigitur, 1004. V. *B b b b 2* *Bole-*

- Boleslaus Miesconi patri succedit in Ducatum Poloniae, 995. III. Ejus virtutes, *ibid.*
IV. Ottoni III. in Poloniae venienti occurrat, 999. VI. Caroli Magni solium ab Ottonis III. recipit & S. Adalberti brachium ei mittit, 1000. III. Ab Ottonis III. titulum regium non accepit, *ibid.* V. Ab Henrico Germaniae Rege deficit, 1003. VI. Ab eo cum tota gente sua subjugatur, 1004. V. Moritur, 1025. IX.
- Bonifacius VII. Sedem Romanam invadit & ab ea pulsus Constantinopolim pergit, 974. I. Excommunicatur a Benedicto VII. 975. V. Item a Synodo Remensi, *ibid.* Joannem XIV. Papam in castello S. Angeli includit & fame enecat, 685. I. Pontificatum denuo invadit, *ibid.* Ejus Pontificatus duratio, *ibid.* III. V.
- S. Bonifacius Romae consecratus Archiepiscopus in Russia Prussiae vicina Evangelium annunciat, 997. II. IV. In Russia martyrio coronatur, 1008. III.
- Bonifacius Alberti filius Theobaldo in Ducatum Tusciae succedit, 1002. IV. & seq. Diversus est a Bonifacio Mathildis Comitissae Patre, *ibid.*
- Bonifacius Mathildis Comitissae pater succedit immediate Theobaldo patri in Ducatum Tusciae, 1002. IV. & seq.
- Bonizo Sutrinus Episcopus scripsit Epitomen Historiae Rom. Pontificum usque ad Urbanum II. PP. 1044. VIII. & seq. Alia ejus opera, *ibid.* Gregorius VI. pro Simoniaco habet, *ibid.*
- Borise seu Bores Bulgarorum Rex a Joanne Tzimisce Imp. capitur, 971. X. Constantinopolim ducitur, & regis insignis privatur, 973. XI. Interficatur, *ibid.* XII.
- Borrelius Barcinonensis Comes a Saracenis profigitur & Barcinonem amittit, 973. XI. Interficatur, *ibid.* XII.
- Brandensis Episcopatus fundatio, 967. VII.
- Brema cum mero & mixto imperio Hamburgensi Archiepiscopo subiecta, 988. I. & seq. Quo tempore Archiepiscopus Hamburgensis Bremam translatus sit, 1043. II.
- Britwoldo Vviltunensi non Vvintoniensi Episcopo revelatur S. Edwardum in Anglia regnaturum, 1043. IV.
- Brixina in Tirolis fit sedes Episcopalis, 1025. VI.
- S. Bruno Ottoni Germaniae Regi fratri multum charus, 936. II. Fit Archiep. Coloniaensis, 953. II. Ejus virtutes, *ibid.* II. & seq. Pallium ab Agapito Papa recipit, *ibid.* IV. Brunoni commendatur Otto II. Germaniae Rex, 961. I.
- S. Bruno Coloniaensis Archiep. Ottonis Magni frater moritur, 965. XII.
- S. Bruno Rufforum Apostolus dicitur baptizasse Geisam & S. Stephanum Hungariae Reges, 993. III. Russis Prussiae vicinis Evangelium annunciat, *ibid.* IV. In Prussia martyrio coronatur, 108. I. & seq. Gebhardi Quinfortensis Dynastae frater erat, 1045. III.
- Bruno Andegavenis Episc. quo tempore dicitur, 1035. II. Adversus eum scripsit Deodinus non Durandus Leodiensis Episc. *ibid.* III.
- Bruno Augustensis Episc. Henrici III. Germaniae Regis designati tutelam suscipit, 1026. II. Moritur, 1029. V. Henrici Imp. frater erat, *ibid.*
- S. Bruno Herbipolensis Episc. Conradi Carinthiae Ducis filius moritur, 1045. II. & seq.
- Bruno S. Henrici Germaniae Regis frater in eum rebellat, 1103. VI. Bi reconciliatur, *ibid.*

- Bulgari a Nicephoro Phoca Imp. bello appetuntur, 965. XVI. A Sphendostabo Rufforum Rege debellantur, 968. IX. Nicephori Phocae legationem suscipiunt, 969. I. Christi fidem profitebantur, *ibid.* Bulgariae Regia cum eorum Rege a Joanne Tzimisce Imp. expugnatur, 971. IX. & seq. Bulgaria Graecorum Imperio subicitur, 973. VIII. & seq. Bulgariae regnum postea restauratur, *ibid.* XII. Bulgarorum Rex Samuel Graecorum terras devastat, *ibid.* 981. II. Bulgari Basilium Imp. fugant, 981. II. Ab Urano Basilii Imperat. Duce profigantur, 995. VI. A Basilio Imp. ejusque Ducibus saepius victi, 1001. IV. A Basilio vincuntur & quindecim millibus eorum captivis oculi eruantur, 1014. VII. Bulgaria Basilio Imp. deditur, 1018. VII.
- Burchardus fit Episcopus Wormatiensis, 1008. VI. Olberto Monacho Laubiensi adjuvatore veteres Ecclesiae canones in unum redigit, *ibid.* Conradi postea Imperatoris institutor fuit, 1026. I. Moritur, *ibid.*
- Burgundia Rodulpho III. Rege mortuo ab Odone II. Campansiae Duce invaditur, 1032. VIII. & seq. A Conrado Imp. recipitur, 1033. I. 1034. XI.

C

- Cadirus Billa fit Calipha Babylonensis, 991. VI. Moritur, 1031. V.
- Cairus Aegypti urbs aedificatur, 969. XII.
- Calabria ab Ottonis M. recipitur, 968. I. Eam sibi vindicare frustra conatur Otto II. Imp. 981. III. 983. I. & seq. Calabria a Saracenis vastatur, 986. VI.
- Calepenses cum Romano Aegyro Imp. foedus faciunt, 1031. III.
- Calneense Concilium in causa clericorum & Monachorum Angliae, 979. II.
- Calocyxus fit Patricius & ad Taurroscythas seu Russos a Nicephoro Imp. mittitur, 965. XVI. Ejus rebellio, 968. IX.
- Cameracensis Synodus contra quosdam hereticos Sacramenta negantes, 1025. XI.
- Canadensis Episcopatus a Stephano Hungariae Rege fundatur, 1042. II.
- Canonici Regulares ante saeculum undecimum non instituti, 1039. VIII. Nullum certum habent institutorem, *ibid.* IX. Primum eorum monasterium Avenione fundatum in Ecclesia S. Rufi, *ibid.* Eorum priores Abates ignoti, *ibid.* XI.
- Canonizationis Sanctorum forma, 993. II. Canonizationes insigniores ante Alexandrum III. factae recensentur, *ibid.* III. & seq. Ante Alexandrum III. Metropolitanis canonizabant, *ibid.* V. Canonizationes ab Alexandro III. Sedi Apostolicae reservatae, *ibid.* VI. Certi ritus in Canonizatione adhibiti, *ibid.* VII.
- Cantandi nova methodus a Guidone Aretino excogitatur, 1022. VIII.
- Canituarum a Danis capitur & devastatur crudeliter, 1011. III. & seq.
- Canutus postea Angliae Rex nascitur ex Suesfione Daniae Rege, 944. V. Angliae Rex salutatur, 1014. V. Ab Ethelredo Rege in patriam redire compellitur, *ibid.* VI. In Angliam irrupit, 1015. I. & seq. Mortuo Ethelredo ab Anglorum parte Rex Angliae salutatur, 1016. I. Frustra Londoniam obsidet, *ibid.* II. Cum Edmundo Ethelredi Regis filio regnum partitur, *ibid.* III. Mortuo Edmundo solus in Anglia regnat, *ibid.* IV. In univ. Anglia regnat, *ibid.* IV. In univ. Anglia regnat, *ibid.* IV. Edmundo Ethelredi Re-

- Regis viduam uxorem ducit, *ibid.* V. Ejus virtutes, *ibid.* VI. Ecclesiis & monasteriis favit, *ibid.* VII. S. Elphegi Cantuariensis Episcopi Corpus de tumulo levat, 1020. III. Alia ejus pia opera, *ibid.* IV. Romanam orationis causa pergit, 1027. V. Coronationi Conradi Salici in Imperatorem praesens adest, *ibid.* II. Olavum Regem Norvegiae e regno pellit, 1028. VIII. Moritur, 1035. VII. Swanum filium Norvegiae & Hardecannum alterum ex filiis Daniae Reges ante mortem dicit, *ibid.*
- Capua a Joanne XII. PP. fit Metropolis, 965. III. Antea erat tantum Metropolis civilis, *ibid.* IV. & seq. Eidem Principi pareat ac Beneventum, 968. I. 969. XI. Caroli Magni Corpus in corruptum reperitur, 1000. II. & seq. Carolus M. Officio Ecclesiastico colitur & a quo tempore, *ibid.* III. Solium ejus ab Ottonis III. mittitur Boleslaus Poloniae Duci pro brachio S. Adalberti, *ibid.*
- Carolus Lotharii Francorum Regis frater cum Ottonis II. contra eum conjurat, 978. I. Ab Ottone fit Lotharingiae Dux, *ibid.* Francorum animos a se alienat, *ibid.* IV. Adversus eum scribit Gerbertus, *ibid.* Carolus S. Gudilae Corpus Bruxellam transfert, 978. VIII. Emmam Lotharii Regis uxorem adulterii infumat, 986. II. Cum Arnulpho Remensi Archiep. jungitur & civitatem Remensem, alioque occupat, 990. IV. Cum uxore ab Hugone Rege capitur & in carcere detinetur, *ibid.* VI. Moritur in carcere & liberos relinquit, *ibid.* VII. Eius liberi e Francia pelluntur, *ibid.*
- Carolus Caroli Lotharingiae Ducis filius Regium nomen affectat, 990. VII. E Francia pellitur, *ibid.*
- Casimirus Miesconis II. Poloniae Regis filius & successor Cluniacum pergit & Monachum induit, 1034. XVI. In Regnum Poloniae restituitur, 1041. V. A Benedicto IX. dispensatur ut uxorem accipiat licet Diaconus, *ibid.* Mariam Volodomiri Rufforum Regis, filiam ducit, *ibid.* Poloniam Sanctae Sedi vengalem facit, 1045. I.
- Castella in regnum erigitur, 1032. VII. Primus Castellae Rex Ferdinandus Magnus, *ibid.* Castellae & Legionis regna ununtur, 1037. IV.
- Christi Sandalia a Joanne Zimisc. Imp. in Syria reperiuntur & Constantinopolim mittuntur, 975. VII. Christiani quidam Hispaniae martyrio afficiuntur ab Athaca Calipha, 975. VI.
- Christiani ab Almanfor Praefecto Hispaniae sub Hen Calipha graviter afflicti, *ibid.*
- Christiani ab Hakemo Aegypti Calipha crudeliter vexantur, 1009. IV. & seq.
- Christiani a Saracenis ad Cordubam vincuntur, 1010. I. In Saxonia a Leuticis Paganis graviter affliguntur, 1033. I. 1034. XVII. & seq.
- Christiani Saracenis Africae profligant & spolia ad Cluniacense monasterium mittunt, 1033. XII.
- Christophorus Patriarcha Antiochenus a Saracenis occiditur, 970. I.
- Chunelindis, *Vide.* Gunilda.
- Cincius civis Romanus pro antiqua libertate recuperanda tumultus excitat, 974. II. Benedictum VI. PP. in vincula conicit & mori cogit, *ibid.*
- Cluniacense monasterium maxime floret, 942. II. Colbergensis Episcopatus quo tempore fundatus, 999. VI. Gnefnensi Metropoli subicitur, *ibid.*

- S. Colomanus Scotus in Austria martyrio coronatur, 1012. VIII.
- Colonia cum mero & mixto imperio Archiepiscopo Coloniaensi subiecta, 988. I.
- Cometes trium fere mensium apparet, 975. IX. & seq.
- Conciliorum decreta ab Episcopis absentibus quandoque subscripta, 939. V.
- Conjumbria a Ferdinando Castellae Rege expugnatur, & quo anno, 1040. III. & seq.
- Conradus Rodulpho II. patri succedit in regnum Burgundiae Transjuranae, 937. V.
- Conradus Salicus Germaniae Rex eligitur, 1024. VI. Consecratur, *ibid.* A proceribus Germaniae non a septem Electoribus electus fuit, *ibid.* V. A Luidgarda Ottonis M. filia originem ducebat, *ibid.* VI. & seq. Conrado Itali se submitunt, 1025. I. Conradus Simoniaci labe infectus fuit, sed postea penitentiam egit, *ibid.* II. Italiam petit, 1026. I. Omnem Italiam eis Romam subigit, *ibid.* I. & seq. Henricum filium Germaniae Regem designat, *ibid.* II. Luca civitate capta Romam pergit, 1027. I. A Joanne XIX. coronatur Imperator praesentibus Regibus Angliae & Burgundiae, *ibid.* II. Italia pacata in Alemanniam redit, *ibid.* II. & seq. Regnum Burgundiae, a Rodulpho Rege recipit, *ibid.* III. Conradum patrem Austriacae Ducem rebellem in gratiam recipit, *ibid.* Eum Carentanorum Ducem dicit, *ibid.* Weitherum Argentinensem Episcopum Constantinopolim Legatum mittit, *ibid.* IV. Henricum filium Regem coronari curat, 1028. XIII. Stephano Hungariae Regi bellum infert, 1030. I. & seq. Bellum illud Henrici filii opera sopitur, *ibid.* IX. Mortuo Rodulpho III. Burgundiae Rege ad Conradum insignia Regalia deferuntur, 1031. VIII. Conradus Ottonem Miesconis Poloniae Ducis fratrem patriae restituit & Ducem creat, 1032. X. Poloniam in tetrachiam erigit, *ibid.* Miesconem parte Poloniae privat, *ibid.* Burgundiae Rex coronatur, 1033. II. Odonis Campaniae Ducis ditiones vastat, eumque ad obsequium redigit, *ibid.* Totam Burgundiam sibi subicit, 1034. XI. Leuticos Paganos Saxoniae Christianos infestantes comprimit, *ibid.* XVIII. Triburienae Concilium convocat, 1035. I. Leuticos rebelles ad tributum solvendum cogit, *ibid.* VIII. Eos punit de impietate in Christum, *ibid.* In Italiam bellis civilibus laceratam pergit, *ibid.* IX. 1036. I. Italicos compescit, 1037. I. Tres Episcopos exilio muldat, *ibid.* III. Parmenses rebelles punit, 1038. I. Diffensiones Italiae sedat, *ibid.* Romam pergit, *ibid.* II. Pandulphum Capuanum Principem deponit, *ibid.* III. In Burgundiam petit & Henricum filium Burgundiae Regem dicit, *ibid.* V. Moritur, 1039. I.
- Conradus Lotharingiae Dux a debita Ottoni Regi fidelitate, deficit, 952. I. Ab Ottone Rege a Ducatu removetur, 953. I. Hungaros in Germaniam evocat, 954. I. & seq. In gratiam Ottonis redit, *ibid.* Luidgardam Ottonis filiam in conjugem duxerat, *ibid.* I. Fortiter contra Hungaros pugnans occiditur, 955. V.
- Conradus Burgundiae Transjuranae Rex moritur, 993. IX.
- Conradus Austriacae Dux in Synodo Tremoniensis ob nuptias cum Mathilde in gradu prohibito pactas ab Henrico Germaniae Rege objurgatur, 1005. I. & seq. Ejus genealogia explicatur, *ibid.* III. Plures Episcopi ejus illicitis nuptiis favent, *ibid.* IV. Conradus ex Luidgarda Ottonis Magni filia, non vero ex Ludolpho ejusdem

dem Imper. filio originem ducebat, *ibid.*
 Conradus superioris filius proponitur pro Rege Germaniæ cum Conrado Salico, 1005. III. 1024. VI. In Conradum Regem rebellat & in gratiam recipitur, 1027. III. Carentanorum Dux creatur, *ibid.*
 Cofentia a Sarraenis capitur & flammis traditur, 965. XIX. 1009. VII.
 Constantia nubit Roberto Regi Francorum, 998. V. Post annum millesimum conjugium illud peractum, *ibid.* X. Constantia filia fuit Willelmi I. Provinciae seu Arclatenfis Comitiss, *ibid.* V. & *seqq.* Ei apparet S. Savinianus primus Episcopus Senonensis eumque solatur, 1018. XI. Constantiæ erga S. Savinianum devotio, *ibid.* XII. Constantia Hugone filio Rege mortuo Robertum filium Juniores Regem dici proptat, 1028. IV. Moritur, 1033. X.
 Constantiensis Synodus, 1043. V.
 Constantinopolitanus patriarcha ab Heraclæ Metropolitana de more consecratur, & cur 956. II.
 Constantinopolitanus Patriarcha a Romano Pontifice petit ut Ecclesia Constantinopolitana dicatur universalis sicut Romana, 1024. III.
 Constantinus Leonis Sapientis filius quo tempore librum de administrando Imperio scripsit, 938. VIII. 948. II. Auctor est orationis de Imagine Christi Edesena Constantinopolim translata, 944. V. & *seqq.* Romano Lacapeno in exilium pulso solus imperat, *ibid.* VII. Stephanum & Constantinum ejus filios relegat, *ibid.* VIII. Lotharium Italiæ Regem Berengario Eporegiæ Marchioni commendat, 946. VIII. Numismata & alia dona veterum Imperatorum more ante diem Palmarum præsentente Luitprando Berengarii Legato donat, *ibid.* Romanum filium imperii confortem facit, 948. III. Devotionis causa in montem Olympum se confert, 960. V. Quo anno, *ibid.* Moritur, *ibid.* VI. & *seqq.*
 Constantinus Romani Jun. Imp. filius patri succedit, 963. IV. Mortuo Joanne Tzimisce imperium init, 975. XIV. Mortuo Basilio Imp. fratre solus imperat, 1025. VIII. Ejus pravi mores, *ibid.* Constantinus Conradi Salici Imp. Legatum suscipit & ad eum refertur, 1027. IV. Cogit Romanum Argyrum, ut uxore repudiata Zoen filiam uxorem accipiat, 1028. XI. Moritur, *ibid.*
 Constantinus Monomachus exilio revocatur & fit Imp. 1042. IV.
 Constantinus Romani Lacapeni filius Imperator in patrem rebellat, 944. VII. A Constantino Porphyrogeneta relegatur, *ibid.* VII.
 Constantinus Michaelis Calaphata Imp. frater nobilissimus dicitur, 1042. III. Oculis privatur & in monasterium relegatur, *ibid.* V.
 Constantinus Romani Junioris Imp. filius nascitur, 960. VIII.
 Crescentius Theodora filius Benedictum VI. Papam occidi curat, 974. I.
 Crescentius Numentanus Romæ tyrannidem exerceat & a quo tempore, 996. V. Ejus consilio Joannes Placentinus Episcopus fit Antipapa, 997. V. Ab Ottone III. in arce inclusus expugnatur & decollatur, 998. XVIII. & *seqq.*
 Creta a Nicephoro Phoca obsidetur, 960. X. & *seqq.* Expugnatur, 961. II. & *seqq.*
 Croatia Græcorum Imperio subicitur, 1021. III.
 S. Cunegundis S. Henrici Germaniæ Regis & postea Imp. uxor Regina coronatur, 1002. VI. Virginitatem in conjugio servavit, *ibid.* A Benedicto VIII. coronatur augusta, 1014.

I. S. Henricum Maritum mortuum Sanctimonialium monasterii Confugiensis a se fundati precibus commendat, 1024. IV. Moritur, 1040. I. Bambergæ sepelitur, *ibid.* II. Ab Innocentio III. canonizatur, *ibid.* Post mariti mortem facta est Sanctimonialis monasterii Confugiensis, *ibid.* I. & *seqq.*

D

Damasum Joanni Tzimisci Imp. deditur, 975. VII.
 Danegildum tributum Anglis impositum usque ad medium sæculum undecimum duravit, 991. V.
 Dani pagani ab Athelstano Angliæ Rege profligantur, 937. VIII. Dania ab Ottone Germaniæ Rege subigitur, & Christi fidem suscipit, 949. I. In Dania tres Episcopatus fundatur, *ibid.* II. & *seqq.*
 Dani in Angliam irrumpunt, 980. VII. 981. IV. 982. I. Anglos ad censum solvendum cogunt, 986. V. 991. V. Angliam devastant, 993. X. Cum Anglis pacem faciunt, 994. IV. Angliam vexant, 1000. VII. Dani omnes una die in Anglia nefarie trucidantur, 1002. XI. & *seqq.* Angliam vastant, 1003. V. Exestriam funditus evertunt, *ibid.* Eboracum, Cantuariam, & Londoniam capiunt, *ibid.* Angliam vexare non desinunt, 1004. VII. In eam ad depredandum iterum revertuntur, 1006. III. Angliam sibi tributariam reddunt, 1007. III. In eam iterum irrumpunt, 1009. VIII. Angliam ad summas angustias reducunt, 1010. III. Cantuariam obsident & diripiunt, 1011. III. Crudeliter in Cantuarienses saeviunt, *ibid.* IV. S. Elphegum Cantuariensem Archiep. capiunt, & male habent, *ibid.* Ab eo mitiores redduntur *ibid.* V. Eum crudeliter occidunt, 1012. IV. Cum Anglis pecunia accepta pacem faciunt, *ibid.* V. Angliam occupant, 1013. III. & *seqq.*
 David Bulgariæ Archiep. a Maria Regina ad Basilium Imp. mittitur, 1018. VII.
 Deodericus Episcopus. Metensis. *Vide.* Theodericus.
 Deodvinus seu Theotuinus Leodiensis Episcopus adversus Brunonem Episcopum Andegavensem & Berengarium scripsit ad Henricum Franciæ Regem, 1035. III.
 Deitmarus fit primus Episcopus Pragensis, 967. XV. A Willelmo Moguntino Archiep. consecratur, *ibid.* Moritur, 983. XIII.
 Domestici dignitas apud Græcos quid significaret, 962. VIII.
 S. Dominicus Abbas juxta Soram in Italia moritur, 1031. II.
 Donus II. fit Pontifex Romanus, 974. I. Moritur, 975. I. Diuturnior Pontificatus ei perperam assignatus, *ibid.* IV.
 S. Dunstanus a S. Elfego propinquo suo Episcopo Vintonensi ad monachismum adducitur, 935. I. Monachismum in Anglia restituit, *ibid.* II. 944. XI. & *seqq.* Ab Edmundo Angliæ Rege in Aulam vocatur, 940. II. Ejus visio in nativitate Edgari Edmundi Regis filii, *ibid.* Ejus non ab Osberto, sed ab Osberno, & Eadmero composita, *ibid.* II. S. Dunstanus Glastoniense monasterium fundat, ejusque fit primus Abbas, 944. XI. & *seqq.* Literas in Anglia restituit, *ibid.* Ab Edwio Rege relegatur, 955. VI. 956. IV. Ab Edgario Rege exilio revocatur, 957. I. Wigorniensis Episcopus ordinatur, *ibid.* II. Sub titulo Archiepiscopi Cantuariæ, *ibid.* III. Edwio Rege mortuo fit Episcopus Londinensis, 959. VII. & *seqq.* Cantuariensis Episcopus

pus creatur, 960. II. Palliam a Joanne XII. Papa obtinet, *ibid.* III.
 S. Dunstanus Cantuariensis Archiep. regulam composuit pro uniformi ritu servando in omnibus Angliæ monasteriis, 966. VI. Edgari Angliæ Regem coronat, 973. VII. Eo mortuo Eduardum ejus filium in Regem ungit, 975. XVII. Ethelredum ejus fratrem Regem consecrat, 978. V. Moritur, 988. III. Durandus Leodiensis Episcopus quo anno dictus, 1035. III. Quo anno mortuus, *ibid.* Non scripsit adversus Brunonem Andegavensem Episcopum & Berengarium, *ibid.*

E

Eberhardus Brunoni succedit in Episcopatum Augustensem, 1029. V.
 Ebulus laicus fit Archiepiscopus. Remensis, 1024. II. Ejus ordinatio Fulberto Carnotensi Episcopo non improbat, *ibid.*
 Ecclesiarum privilegiis abentes subscribebant, 939. V.
 Edgari Edmundi Angliæ Regis filius nascitur, 940. II. In ejus nativitate Angeli lætantur, *ibid.* A Mercis & Northumbriæ Rex eligitur, 957. I. S. Dunstanum ab exilio revocat, & Ecclesiæ Wigorniensis præficit, *ibid.* I. & *seqq.* Fit Angliæ monarcha, 959. VI. Edwio fratre Rege mortuo S. Dunstanum Londinensem Episcopum dicit, *ibid.* VII. & *seqq.* Eum Cantuariensi Ecclesiæ præficit, 960. II.
 Edgari Angliæ Regis pietas, 966. V. Edgari Concilium Vintoniæ cogi jubet & sanctionem publicat pro uniformi ritu servando in monasteriis Angliæ, *ibid.* VI. Concilium Anglicanum contra Clericorum incontinentiam celebrari curat, 970. VII. Patres Concilii alliquit, *ibid.* VIII. Edgari septennalis poenitentia ad quod tempus pertinet, *ibid.* IX. Wlfridam e monasterio abstrahit & thoro sub collocat, *ibid.* Ex ea S. Editham genuit, *ibid.* Monasterii Glastoniensis privilegia confirmat, 971. I. & *seqq.* Angliæ Rex coronatur a SS. Dunstano & Oswaldo, 973. VII. Vicinos Principes in obsequium trahit, *ibid.* Moritur, 975. XVII.
 Editha Ottonis Germaniæ Regis uxor maritum & Henricum fratrem S. Mathildi mariti reconciliat, 946. IX. Moritur, 947. II. Mater fuit Ludolfi & Liudgardæ Conrado Lotharingiæ Duci nuptæ, *ibid.*
 S. Editha Alredi Angliæ Regis soror sanctimonialis, 984. VI.
 S. Editha Eduardi senioris Angliæ Regis filia sanctimonialis, 984. VII.
 S. Editha Edmundi Angliæ Regis filia Sanctimonialis, 984. VII.
 S. Editha Edgari Angliæ Regis, & Wlfridæ filia, 970. IX. Moritur, 984. VII. Fuit Sanctimonialis, *ibid.*
 Edmundus fit Rex Angliæ, 940. II. S. Dunstanum accersit, ejusque consilio utitur, *ibidem.* Sanctam Algavam uxorem duxit, *ibid.* Danos domat & fit totius Angliæ monarcha, 941. V. S. Dunstanum Abbatem Glastoniensem dicit, & in illud monasterium multa bona confert, 944. XII. Cumbriam capit, & Malcolm Scotorum Regi sub jurandi fidelitate commendat, 945. V. Occiditur, 946. V.
 Edmundus Ethelredi Angliæ Regis filius Canuto in Angliam irrumpenti frustra se opponit, 1015. I. & *seqq.* Ethelredo patre mortuo a patre Anglorum Angliæ Rex salutatur, 1016. I. Regnum cum Canuto dividit, *ibid.* III. Moritur, *ibid.* IV.
 Edredus Edmundo fratri in Angliæ regnum

succedit, 946. V. Northumbriam rebellem vastat, & ad obsequium reducit, 949. V. Moritur, 955. VI.
 Eddicus Dux Athelstanum Ducem nefarie occidit, 1006. III. Duo ejus filii Ethelredi Angliæ Regis jussu excæcantur in hujus cædis ultionem, *ibid.* Ab Ethelredo fit Merciorum Dux, 1007. III. Patriæ proditor fuit, *ibid.* 1009. VIII. Ad Canutum Regem contra Ethelredum deficit, 1015. I. Mortis Edmundi Regis auctor perhibetur, 1016. IV.
 S. Eduardus cognomento martyr a SS. Dunstano & Oswaldo Angliæ Rex ungitur, 975. XVII. Ab Elfrida noverca occiditur, 978. V. & *seqq.* Miraculis coruscatur, *ibid.* Martyr appellatur, *ibid.* Crebrescentibus miraculis corpus ejus cum magna pompa transfertur, 982. II.
 S. Eduardus cognomento Confessor Ethelredi Angliæ Regis & Emmæ filius cum matre in Normanniam fugit, 1013. V. Ab Haraldo Angliæ Rege confida Emmæ matris Epistola accersitus non venit, 1036. VIII. Ad Emmam matrem in Flandriam pergit, 1039. VI. Cum Hardecamto fratre in Angliam proficiscitur, *ibid.* VII. Angliæ Rex eligitur, 1043. III. Coronatur, *ibid.* Emmam matrem suppellechili spoliatur, *ibid.* IV. Eo regnante multa inordinate facta, *ibid.* V. Eduardus Godvini Comitiss filiam uxorem ducit, & cum ea caste vivit, 1020. IV. 1043. V.
 Eduardus Edmundi Angliæ Regis filius Agatham Henrici II. Imp. filiam uxorem duxit, 1016. IV.
 Edwius Edmundi Regis filius fit Rex Angliæ, 955. VI. S. Dunstanum in exilium mittit, *ibid.* 956. IV. Moritur, 959. VI.
 Einshamensis in Anglia Synodus, 1009. VIII. Electores septem non sunt instituti in Synodo Romana sub Gregorio V. P.P. 996. X. Electorum jus a Romano Pontifice emanat, *ibid.* XI. Electores septem Friderico II. imperante instituti, *ibid.* XIII. Non sine contradictione, *ibid.* XIV. Electorum septem numerus circa medium sæculum XIII. prævaluit, *ibid.* XV. Electorum nulla mentio in Concilio Lugdunensi, *ibid.* XVI. Proceres Germaniæ, non septem Electores Conradum Salicum elegere, 1024. V.
 Elfrida Edgari Angliæ Regis secunda uxor S. Eduardi noverca Ethelredum filium ad solium Angliæ evahere tentat, 975. XVII.
 S. Eduardum occidit, 978. V. & *seqq.* Duo monasteria construit & poenitentiam agit, 982. II.
 S. Elgiva Edgari Angliæ Regis mater moritur, 972. VIII.
 S. Elphegus fit Episcopus Wintoniensis, 935. I. S. Dunstanum postea Archiepiscopum Cantuariensem ad monasticam vitam adducit, *ibid.* Moritur, 947. I.
 Elpinus vir simoniacus fit Archiepiscopus Cantuariensis, 958. III. Misere interit, *ibid.*
 Elphegus Archiepiscopus Cantuariensis Einshamensem Synodum celebrari curat, 1009. VII. Decreto ab Elphego condita in eæ Synodo leguntur, *ibid.* Ejus vitæ primordia & Episcopatus initium, 1011. III. Elphegus a Danis capitur & crudeliter vexatur, *ibid.* III. & *seqq.* Miraculum patrat, *ibid.* V. A Danis occiditur, 1012. IV. Ejus corpus a Canuto Angliæ & Daniæ Rege & tumulo levatur, 1020. III.
 Emma Lotharii quondam Italiæ Regis filia nubit Lothario Francorum Regi, 966. III. Adulterii cum Ascelino Laudunensi Episcopo infimulata a Ludovico filio male habetur, 986. I. Em-

Emma Richardi Normanniæ Ducis filia Ethelredo Angliæ Regi nubit & in Angliam appellit, 1002. XI. Anglia a Danis occupata in Normanniam cum filiis fugit, 1013. V. Canuto Angliæ Regi post Ethelredi mortem nubit, 1017. V. In Ecclesiis & monasteria est munifica, 1020. III. Alfredo filio ab Haraldo Angliæ Rege occiso in Flandriam fecedit, 1037. V. A Balduino Flandriæ Comite honorifice suscipitur, *ibid.* Herdecantum & Eduardum filios ad se vocat, 1039. VI. Haraldis Regis mortis nuncium accipit, *ibid.* In Angliam reditum parat, *ibid.* VII. Ab Eduardo Rege filio suppellestili spoliatur, 1043. IV.

S. Epiphanius Ticinensis Episcopi Reliquiæ Ticino Hildesheimium transferuntur, 963. XIII. An ea translatio iusta, *ibid.* XIV.

Episcopi plures Germaniæ jurisdictionem civilem in suis urbibus obtinent, 988. I. Episcoporum jurisdictionis civiles limites suos habebat, *ibid.* II. Episcopi habebant Advocatos qui civilibus iudiciis præsidebant, *ibid.*

Episcopi Remenfis dioceseos ad Joannem XV. PP. scribunt contra Arnulphum Rementem Archiep. 990. IV. 991. I. & seq. Episcopi ejusdem provinciæ contra bonorum Ecclesiasticorum pervasores Synodum celebrant, 992. III.

Episcopi qui Arnulphum Rementem deposuerant a sacris abstinere jubentur a Joanne XV. PP. 994. L. Legatum ad eum mittunt, *ibid.*

Erchembaldus Turonensis Archiep. conjugii Roberti Francorum Regis cum Berta consecrator a Romano Concilio a sacra communione suspenditur, 998. IV. Ad sedem Apostolicam pergit & poenitentiam suscipit, *ibid.*

Ethelredus occiso S. Eduardo Rege fratre Angliæ Rex coronatur, 978. V. & seq. 979. I. Ab Episcopo Roffensi argenti summam extorquet, 986. V. Danis censum solvere cogitur, *ibid.* 991. V. Joannis XV. PP. opera cum Richardo Normanniæ Duce pacem facit, 990. I. Cum Danis pacem init, 994. IV. Cambriam populatur, 1000. VII. Emmam Richardi Normannorum ducis filiam conjugem accipere cogit, *ibid.* VIII. Eam accipit, 1002. XI. Omnes Danos qui in Anglia erant proditorie occidi curat, *ibid.* Ex ea carnificina ignavi nomen sortitur, *ibid.* XII. Angliam devastantibus Danis perpetuum cum Richardo Normanniæ Duce pacem facit, 1003. V.

Angliam Danis tributariam reddit, 1007. III. Edricum Merciorum Regem constituit, *ibid.* Einshamensem Synodum celebrat, 1009. VIII. Indignam cum Danis pacem facit, 1012. V. Anglia a Suenone Daniæ Rege occupata in Normanniam fugit, 1013. V. Emmam uxorem in Normanniam cum filiis antea mittit, *ibid.* Mortuo Suenone Eduardum filium cum Legatis ad Anglos dirigit, 1014. VI. In regnum restituitur, *ibid.* Canutum Suenonis filium in patriam redire compellit, *ibid.* Nobilissimos duos Danorum viros occidi jubet, 1015. I. In Canutum Angliam depopulantem procedere non audent, *ibid.* Moritur, 1016. I.

S. Ethelwoldus Vintoniensis Episcopus S. Swithini Vintoniensis pariter Episcopi Reliquias transfert, 970. X. Monasteria reformat, *ibid.* Moritur, 984. V. Ecclesia Anglicana ei debet monasticæ vitæ restitutionem, *ibid.* Etic fit Episcopus Augustensis, 983. II. de Eucharistia fides Catholica sancitur in Cameracensi Synodo antequam Berengarius hæresim suam publicaret, 1025. X. Eucharistia fides miraculo adstruita, 947. IV. & seq.

Everardus Arnolpho patre mortuo Bajoariæ Ducis titulum usurpat, 937. VI. & seq. Ab Ottone Germaniæ Rege in exilium mittitur, 938. VII.

Euthatius fit Patriarcha Cpolititanus, 1019. V. Diverfus est ab Eustatio Homeri interprete, *ibid.* VI. A Joanne XIX. PP. obtinere conatur Ecclesia Cpolitana ut universalis dicatur sicut Romana, 1024. III. Moritur, 1025. VII.

Eutychnus Patriarcha Alexandrinus moritur, 940. VII. Annalium Alexandrinorum est Auctor, *ibid.*

Euxonia fit Sedes Episcopalis, 981. IV.

F

S. F. Arae monasterii Monialium incontinentia maxima, 1000. IX. & seq. Moniales e monasterio S. Farae eiiciuntur, *ibid.* X. & seq. S. Farae monasterium in pristinum splendorem restituitur, *ibid.* X.

Ferdinandus Magnus fit primus Rex Castellæ, 1032. VII. Castellæ & Legionis regna unit, 1037. IV. Varias Urbes Saracenis in Lusitania eripit, 1038. VIII. Almenonem Tolethanum Regem Saracenum vetricalem facit, *ibid.* Conimbriam capit, & quo anno, 1040. III. & seq.

Florentinæ Reipublicæ initium, 1004. VI. Foderum tributum erat Imperatoribus solvi solitum ab Italiæ populis, 962. V. & seq.

Franci Transligerani qua numerandi formula usi sint post mortem Caroli Simplicis, 936. V. Franci stant a partibus Ottonis III. contra Henricum Bajoariæ Ducem, 984. III. IX. & seq.

Francfordiense Concilium in quo Bambergensis Episcopatus institutio confirmata quo anno habitum, 1006. I.

Fredericus in Concilio Ravennensi Saltzburgeris Archiepiscopus confirmatur in locum Heroldi depositi, 967. III.

Frodoardus Remenfis Ecclesiæ Presbyter moritur, 965. IV. Ejus opera, *ibid.*

Frollandus Silvanectensis Episcopus Berengario Henricum Franciæ Regem conciliat, 1045. VI.

Fulbertus magister scholarum Ecclesiæ Carnotensis veram de Eucharistia sententiam propugnat, 1004. I. III. S. Abboni Floriacensi Abbati familiaris fuit, *ibid.* II. A Leotherico Senonensi Archiepiscopo Carnotensis Episcopus ordinatur, 1007. I. Episcopus a docendo non destitit, *ibid.* Complures viros insignes discipulos habuit, *ibid.* Ejus consilio Leothericus Senonensis Archiep. urbem Senonensem Roberto Regi tradit, 1015. IV. Fulbertus orationis causa Romam perrexit, & quo anno, 1017. III. Constantiæ Regiæ odium incurrit, & quare, 1028. IV. 1031. I. Moritur, 1028. VI. Ejus epitaphium, *ibid.* VII. Romanus aut saltem Italus natione erat, *ibid.*

G

Gabriel Samueli patri in Bulgariæ regnum succedit, 1014. VII. Occiditur, 1015. VII.

Gallia totius Primatus Archiepiscopo Senonensi restituitur, 1000. VI. Gallicanum Concilium incerto loco habitum a Gauzleno Archiep. Bituricensi, 1021. II.

Gallicana plura Concilia celebrantur ob bella privata & frequentes cædes, 1034. I. & seq. In iis actum non est de Trenga Dei, *ibid.* IV. S. Gal.

S. Galli monasterium ab Hungaris incenditur, 937. I.

Garzia I. Navarrae Rex uxorem habuit Onnecam Terasiam Endregotto, 979. XII.

Garzia II. Navarrae Rex moritur, 970. XII.

Garzia III. succedit Sanctio II. in Regnum Navarrae, 996. XVIII. Anno Christi millesimo jam mortuus erat, *ibid.* XIX. Tremulus dictus est, *ibid.* Veremundo Legionis Regi exercitum mittit, 998. XV.

Garzia IV. dictus Nagerensis Sanctio III. Patri in Regnum Navarrae succedit, 1032. VII.

Garzia Fernandi Castellæ Comes Veremundo Legionis Regi junctus insignem de Saracenis victoriam reportat, 998. XV.

S. Gaudentius fit primus Archiep. Gnesnensis 999. V. & seq. Ejus Corpus Pragam transfertur, 1036. IV.

Gauzlenus Bituricensis Archiep. Concilium celebrat & totum Lemovicinum excommunicat, 1021. II. Excommunicationem solvit, *ibid.*

S. Gebhardus Constantiensis Episc. floret, 989. II.

Geisa S. Stephani pater Hungariæ Rex, 979. IX. A Sancto Adalberto Pragensi Episcopo baptizatur, 996. VIII. Ab Ademaro dicitur baptizatus a S. Brunone, 997. III. Moritur, *ibid.*

Geizlatensis Synodus ab Aribone Moguntino Archiep. celebratur, 1028. XIV.

Gemblacense monasterium a S. Guiberto fundatur, 942. III. Ejus libertates confirmantur ab Ottone Germaniæ Rege, 946. II. Item ab Ottone II. Imp. & a Benedicto VII. Papa, *ibid.* III. & seq.

Genuefis Urbs a Saracenis capitur & vastatur, 936. IX. Fons sanguinis eadem in civitate fluit, *ibid.*

Genuefis Reipublicæ initium, 1004. VI. Genuefes Pisanis juncti Saracenos e Sardinia eiiciunt, 1016. X.

Georgius Elmacinus Historiam suam Saracenicam absolvit, 1018. XXXVI. Christianus fuit, *ibid.*

S. Gerardus Abbas Broniensis floret, 939. II. S. Benedicti ordinem in Belgio instituit, *ibid.* Præceptum pro Monasterio Broniensis a Stephano VII. obtinet, *ibid.* IV. SS. Wandregisili Ansberti & Wlframni corpora ad monasterium Blandiniense transfert, 944. IX. & seq. Moritur, 958. II. Arnulphum M. Flandriæ Comitem calculi morbo sanat & quo tempore, 950. V.

S. Gerardus Episc. Tullensis moritur, 994. III. A S. Brunone Colonienf Archiep. invitatus ad Episcopatum assumptus fuerat, *ibid.* A S. Leone IX. PP. Canonizatus fuit, 993. III.

Gerardus Cameracensis Episc. Synodum cogit contra novos hæreticos sacramenta negantes, 1025. XI.

S. Gerardus Episc. Canadiensis in Pannonia floret, 1042. I. & seq.

Gerberga Ottonis M. Germaniæ Regis soror Gisleberto Lotharingiæ Duci nupta, 939. II.

Gerbertus postea Papa sub Silvestri II. nomine scribit adversus Carolum Lotharii Francorum Regis fratrem, 978. IV. Fit Archiepiscopus Remenfis, 992. II. Illegitime ordinatur, *ibid.* III. Contra bonorum Ecclesiasticorum pervasores Synodum celebrat, *ibid.* Præceptor fuit Roberti Franciæ & Ottonis III. Germaniæ Regum, *ibid.* & seq. 999. II. Se excusat apud Joannem Papam, 994. I. Rementem sedem relinquit, 995. I. Scribit ad Adhelaïdem Augustam & ad suffraganeos suos, *ibid.* Causam suam defendit in Ann. Eccl. Tom. XVI.

Synodo Mosomensi, *ibid.* II. A sacris abstineri jubetur usque ad Synodum Rementem, *ibid.* Ottonis III. favore fit Archiep. Ravenensis, 998. XXI. Ravenne Concilium celebrat, *ibid.* XXII. Ottonis III. Constitutionem publicat, *ibid.* XXIII. Libellum contra simoniacos scribit & ad suffraganeos mittit, *ibid.* XXIV.

Gerbertus creatur Pontifex Romanus & Silvester II. dicitur, 999. I. Ejus varia fortuna *ibid.* Gerbertus non fuit creatus Pontifex Rom. ab Ottone tertio, *ibid.* III. Joannem non Remigium Autifiodorensem Episcopum discipulum habuit, *ibid.* II. Arnulphum Rementem Archiep. in sedem suam non restituit, *ibid.* XI. Leotherico Senonensi Archiep. totius Galliæ Primatum concedit, 1000. VI. Moritur, 1003. I. Non est Auctor primævæ vitæ S. Adalberti Episcopi Pragensis & martyris, *ibid.* II.

Germaniæ regnum successivum simul & hereditarium fuit usque ad Gregorii VII. tempora, 996. XII.

Germania simoniaca labe infecta, 1025. II.

Gerhardus Laureacensis Episcopus pallio donatur, 937. VII. 952. V. & seq.

Gisleberti Lotharingiæ Ducis varia fortuna, 939. II. Gislebertus in Rhenum labitur & perit, *ibid.* Gerbergam Ottonis Germaniæ Regis sororem uxorem duxerat, *ibid.*

Gisela Conradi Salici uxor Regina coronatur, 1024. XI. A Joanne XIX. PP. Augustæ coronam recipit, 1027. II. Moritur, 1043. VII.

Gislerus Merseburgensis Episcopus S. Adalberto succedit in Archiepiscopatum Magdeburgensem, 983. VIII. Pergit ad Concilium Romanum & Palliam recipit, *ibid.* IX. Vindicatur a calumnia, *ibid.* X. Ejus causa agitur in Concilio Rom. sub Gregorio V. & remittitur ad Concilium Germanicum, 999. IV.

Giula Transilvaniæ Princeps a Stephano nepote cum uxore & filiis capitur, 1002. VIII. Glastonense monasterium in Anglia celeberrimum, *ibid.*

Godefridus Virdunensis Comes a Lothario Francorum Rege capitur, 984. III. Libertati restituitur, *ibid.* IV. A S. Dunstano fundatur, 944. XII.

S. Godeardus Abbas monasterii Altahensis in Bajoaria succedit S. Bernwardo in Episcopatum Hildesheimensem, 1022. VII. Moritur, 1050. II. Canonizatur, 1036. III.

Godeardus Cantiae Comes S. Eduardum Angliæ Regem eligi curat, 1043. III. Eum in Emmam matrem commovet, *ibid.* VI. Multas violentias in Anglia exercet, *ibid.* Godwini filiam uxorem duxit, S. Eduardus, *ibid.* V.

Graci a Saracenis in Sicilia vincuntur, 963. XII. Ottonem II. in Calabria vincunt, 983. I. & seq.

Gregorius V. Bruno antea dictus fit Pontifex Romanus, 996. I. III. Quo tempore ordinatus, *ibid.* IV. A Luitprando Ottonis M. filia originem ducebat, *ibid.* 1005. III. 1024. VI. & seq. Ottonem III. Imp. coronat, 996. I. VII. Romæ Synodum celebrat, *ibid.* VIII. S. Adalberto permittit ut ad externas gentes prædicandi causa se conferat, *ibid.* Herluinum Cameracensem Episcopum consecrat, *ibid.* IX. Non instituit septem Electores, *ibid.* X. & seq. In Longobardiam fecedit ob tyrannidem Crescentii, 997. X. Concilium Ticini celebrat & Crescentium excommunicat, *ibid.* V. Sedem Apostolicam recipit, 998. XVIII. Romæ Concilium cogit, 998. IV. 999. IV.

Roberti Francorum Regis nuptias cum Bertha reprobat, 998. IV. Arnulphum Remensem Archiep. suæ sedi restitui curat & Pallium ei mittit, *ibid.* XIII. Moritur, 999. I. Gregorius VI. Pontificatum emit, 1044. I. Romæ eodem tempore sedit quo Benedictus IX. & Silvester III. *ibid.* I. & *seq.* Inter legitimos Pontifices numeratur, *ibid.* III. & *seq.* Simoniacus fuit, *ibid.* V. & *seq.* Quanto tempore sederit, *ibid.* XIII. S. Gudilæ Virginis corpus Bruxellam Ecclesiam Sancti Gauderici transfertur, 978. VIII. Guefna ante annum millesimum non fuit Sedes Archiepiscopalis, 965. XI. Moguntino Archiep. subiecta erat, *ibid.* Ab Ottone III. dicta est Archiepiscopalis, 999. VI. Sed Apostolica auctoritate, *ibid.* VIII. S. Guibertus Gemblacensis monasterii fundator moritur, 962. VII. Corpus ejus elevatur, *ibid.* Ejus vitam scripsit Sigebertus, *ibid.* Guiberti Vita a Sigeberto scripta, 946. II. Corrigitur, *ibid.* II. & *seq.* Guido Aretinus Monachus scribit librum de methodo cantandi quem Micrologium inscripsit, 1022. VIII. Guillelmus. Vide, Willelmus. Gundisalvus fit Rex Saporabæ & Ripacurtiæ, 1032. VII. Occiditur, *ibid.* Gunilda Canuti Angliæ Regis & Emma filia Henrico Germaniæ Regi nubit, 1035. VII. Moritur, 1038. I. Gunildis Suenonis Ducis Regis soror Palingo Comiti nupta & Christiana cum Danis omnibus in Anglia jugulatur, 1002. XII. Mortem fortiter perfert, *ibid.*

H

Hæretici quidam sacramenta negantes in Cameracensi Synodo damnantur, 1045. XI. Hæretici novi in Longobardia deteguntur, 1045. V. Hakemus Biamvilla fit Calipha Egypti, 996. XX. Templum Jerosolymitanum destruit, 1009. IV. & *seq.* Illud reedificat, *ibid.* Christianos persequitur, *ibid.* Occiditur, 1020. V. Halinardus Abbas S. Benigni Divionensis suadet Henrico Imp. ut Odolricum Archiep. dicat, 1034. X. Hamburgeris S. Mariæ Ecclesia a Wandalis solo adequatur, 1012. III. Hamburgensis Archiepiscopatus quo tempore Bremam translatus, 1045. II. Hardecanutus Canuti Angliæ Regis & Emma filius Daniæ Rex a patre dicitur, 1035. VII. Gunildam sororem Henrico Germaniæ Regi uxorem tradit, *ibid.* Cum Haroldo de regno Angliæ disputat, 1036. VI. Ad Emma matrem in Flandriam pergit, 1039. VI. Mortuo Haroldo fit Rex Angliæ, *ibid.* VII. 1040. V. Haroldi corpus effodi & in Tamesim prolici jubet, 1040. V. Gravissimum tributum imponit, *ibid.* Moritur, 1043. III. Harigerus Laubiensis Abbas moritur, 1007. II. Ejus Opera, *ibid.* Haroldus Daniæ Rex ab Ottone Germaniæ Rege vincitur & baptismum cum uxore & filio suscipit, 949. I. Haroldus Daniæ Rex a Suenone filio occiditur, 980. IV. & *seq.* Haroldus seu Haraldus, Canuto Angliæ Rege patre mortuo ab Anglis Rex eligitur, 1035. VII. 1036. VI. Haroldum corona e recusat

Ælnotus Archiep. Cantuariensis, 1036. VII. Haroldus Ethelredi quondam Regis filios facta Emma Regina Epistola in Angliam vocat, *ibid.* VIII. Helfridum minorem natu impie occidit, *ibid.* Moritur, 1039. VI. 1040. V. Helena Rufforum Regina fit Christiana, 941. III. Sphendostabum filium ad Fidem Christi suscipiendam perducere non potest, *ibid.* Baptismum sicte non suscipit, 959. I. & *seq.* Henricus Episcopus Augustensis S. Udalrici successor in proelio contra Græcos occumbit, 983. II. Henricus de Hungaris victoriam reportat, 934. I. Moritur, 936. I. Ejus liberi, *ibid.* I. & *seq.* S. Henricus postea Imperator fit Dux Bajoriæ, 995. VII. Ottoni III. in regnum Germaniæ succedit, 1002. I. Dies ejus coronationis, *ibid.* VI. Henricus Hermannus Sueviæ Ducem ad regnum aspirantem sibi subiecit, 1003. VI. Henricum Berthaldi Comitis filium custodiæ mancipat, *ibid.* In Italiam expeditionem suscipit & Papiam expugnat, 1004. I. Bohemiæ & Poloniæ Duces ad obsequium redigit, *ibid.* Tramoniam in Westphalia Synodum congregat, 1005. I. Episcopus obiurgat ob nuptias in gradu prohibito factas, *ibid.* I. & *seq.* Bambergensem Episcopatum instituit, 1006. I. Bambergensem Ecclesiam dedicari curat, 1011. I. Item Ecclesiam S. Stephani Bambergensis, *ibid.* II. 1019. I. Henrici nativitatis annus, 1011. I. S. Henricus Romam pergit, 1014. I. A Benedicto VIII. PP. Imp. coronatur, *ibid.* Pippini, Caroli M. & Ott. num donationes Ecclesiæ Rom. factas confirmat, *ibid.* II. Statuit ut Romani Pontificis ordinatio coram Legato Caesaris fiat, *ibid.* III. Viros sanctos præcipue colit, *ibid.* IV. Benedictum VIII. PP. Bambergæ suscipit, 1019. I. S. Heriberto Colonienfi Archiep. reconciliatur, 1019. I. In Italiam expeditionem suscipit, 1022. I. Plures urbes ad ditionem cogit, Trojam post trium mensium obsidionem capit, *ibid.* Monasterium Casinense visitat, *ibid.* IV. S. Godehardum Altahensem Abbatem Episcopum Hildensheimensem ordinari curat, *ibid.* VII. Animam Deo reddit, 1024. IV. Ejus vitam scripsit Adelbodus monachus Laubiensis & Episcopus Ultrajectinus, *ibid.* S. Henricus cum S. Cunegunda uxore caste vixit, *ibid.* Henricus Henrici Germaniæ Regis filius ad Germaniæ regnum aspirat, 936. I. Multa adversa ab Ottone fratre sustinet, *ibid.* II. Fit Bajoriæ Dux, 947. III. Insignem de Hungaris victoriam reportat, *ibid.* Ejus cum Luidolpho nepote dissensiones, 953. I. Henricus Heroldum Archiepiscopum Salisburgensem, qui a rebellium partibus steterat, oculis privat, 954. I. IV. Moritur, 955. VIII. Henricus Conradi Imp. filius Germaniæ Rex designatur, 1026. II. Rex coronatur, 1028. XIII. Simoniam in Germania extirpare conatus est, 1025. II. Conrado patre infcio cum Stephano Hungariæ Rege pacem facit, 1030. II. Odolricum Archidiaconum Lingoniensem Archiepiscopum Lugdunensem dicit, 1034. X. Bohemiæ Ducem ad obsequium redigit, *ibid.* XVII. Gunildam Canuti Angliæ Regis filiam uxorem ducit, 1035. VII. Burgundiæ Rex a patre dicitur, 1038. V. Conrado patri succedit, 1030. I. Petri Hungariæ Regis e regno pulsi parocinium suscipit, 1042. I. Agnetem Willelmi Picavorum Comitis filiam uxorem ducit, 1043. VI.

Hun.

Hungariæ post Petri Regis mortem possidendam recipit, 1045. II. Henricus Henrici Bajoriæ Ducis filius patri in Ducatum succedit, 955. VIII. Henricus Roberti Francorum Regis filius Francorum Rex dicitur, & quo anno, 1028. IV. & *seq.* Cum Roberto fratre adversus patrem bellum gerit, 1031. I. Roberto patri succedit, 1033. VIII. Robertum fratrem Burgundiæ Ducem dicit, *ibid.* X. Annam Rufforum Regis filiam uxorem accipit, 1036. V. Henricus Henrici Ottonis Magni fratris filius se Germaniæ Regem dicit, 983. VI. 984. II. In Bajoriæ ducatum restituitur, 983. VI. Moritur, 995. VII. Henricus Berthaldi Comitis filius S. Henrico Regi rebellis custodiæ mancipatur, 1003. VI. S. Heriberto Ottonis III. Cancellarius fit Archiep. Colonienfis, 998. XX. Pallium a Silvestro II. recipit, *ibid.* Ejus ordinationis annus probatur, 1001. I. & *seq.* S. Adelhaidi Villicensi Abbatis summa charitate conjunctus fuit, 1015. V. Ejus funus curavit, *ibid.* S. Henrico Imp. reconciliatur, 1020. I. Moritur, 1021. I. Heribertus Archiep. Mediolanensis a Conrado Salico Imp. detinetur, & quare, 1037. I. A Benedicto IX. excommunicatur, 1038. IV. Heribertus Trevarum Comes pater Agnetis Caroli Lotharingiæ Ducis uxoris, 990. VI. Arnulphi Remorum Archiepiscopi patrocinium suscipit, *ibid.* VII. Henricus Suenonum Dux Daniæ invadit & Suenonem Regem pellit, 980. VI. Moritur, 994. IV. Herluinus Cameracensis Episc. consecratur a Gregorio V. PP. 996. IX. Hermannus Præpositus Halberstadenfis fit Hamburgensis Archiep. 1034. IX. Hermannus Sueviæ Dux ad regnum Germaniæ aspirans Argentinas capit & incendit, 1003. VI. Henrico Regi se submittit, *ibid.* Hermannus Dux Alemannorum Giselæ Augustæ filius moritur, 1038. I. Heroldus Archiep. Salisburgensis qui contra Ottonem Regem cum rebellibus foedus inierat excæcatur, 954. I. IV. Heroldus Saltzburgeris Archiep. depositus damnatur in Concilio Ravennensi, 967. III. Hildebertus Archiep. Moguntinus Ottonem Germaniæ Regem coronat, 936. III. Hildiwaldus Halberstadenfis Episcopus assentitur institutioni Archiepiscopatus Magdeburgensis in Concilio Ravennensi, 967. V. Hubertus Hugonis Italiæ Regis ex Wandelmolda concubina, filius pater fuit Hugonis Tuscæ Marchionis, 1002. IV. Hugo Comes Maroniæ Widonis uterini fratris uxori nubit, 936. VI. Ab Alberico Juniori Roma expellitur, *ibid.* Romam obsidet, & cum Alberico pacem facit, data ei in conjugem Alda filia, *ibid.* X. Bertam Rodulfi II. Burgundiæ Transjurane Regis viduam uxorem accipit, 938. VIII. Pro auxilio contra Saracenos ad Romanum Iacapanum Imp. Legatos mittit, 940. IV. Cum Saracenis pacem init, 944. II. Bertam filiam Romano Juniori Constantini Porphyrogenetæ filio nubit, *ibid.* III. Italiæ regnum deserere cogitur, 945. I. Vitam monasticam amplectitur, *ibid.* II. Hugo Abbas S. Martialis contendit S. Martialem dicendum esse Apostolum, 1023. II. 1024. XII. & *seq.* Moritur, 1025. X. Hugo Magnus Ludovicum Transmarinum ex

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Anglia in Franciam revocari curat, 936. IV. In Synodo Ingelonenfi excommunicatur, 948. I. Moritur, 956. VI. Hugo Capetus fit Rex Francorum, 987. II. Hugoni regnum prænunciatum fuerat a S. Walarico, *ibid.* III. Hugo originem ducebat a Childebrando Caroli Martelli fratre, *ibid.* IV. In Aquitaniam cum exercitu properat, *ibid.* I. Robertum filium regni confortem facit, 988. V. Arnulphum Lotharii Regis filium naturalem Remensem Archiep. dicit, *ibid.* Contra eum scribit ad Joannem XV. Papam, 990. IV. 991. I. & *seq.* Laudunum cum Carolo Lotharingiæ Duce capit, 990. VI. Synodum Remensem convocari curat & Arnulphum Remensem Episcopum deponi, 992. II. Gerbertum Arnulpho substitui postulat, *ibid.* Legatum in favorem Gerberti ad Joannem XV. mittit, 994. I. Moritur, 998. I. Ejus uxor, *ibid.* II. Hugo Capetus fit Comes Parisiensis, 956. VI. Hugo Roberti Francorum Regis filius ab Italis Rex postulat, 1025. III. Quo anno Franciæ Rex unctus, 1028. I. Quo anno mortuus, *ibid.* II. 1025. III. Quo ætatis anno, 1028. III. Hugo Hetruriæ Dux laudatur, 1002. III. Filius erat Huberti Hugonis Italiæ Regis filii, *ibid.* IV. Sine liberis mortuus est, *ibid.* Hugo filius Henrici Roberti Burgundiæ Ducis filii fit Dux Burgundiæ, 1033. X. Humolaricne monasterium Monachis datur e-jectis ex eo monachibus, 946. VII. Joannes XII. Papa id confirmat, 957. XII. S. Hungundis Virginis Humolaricensis Reliquiæ inveniuntur & elevantur, 946. VI. S. Hungundis saculo septimo floruit, *ibid.* VII. Hungari ab Henrico Germaniæ Rege profligantur, 934. I. In Orientale Imperium primum irrumpunt, *ibid.* II. Italiam & Galliam populantur, 937. I. & *seq.* In Græcorum ditionem iterum irruunt, 943. III. Italiam & Aquitaniam populantur, 949. IV. A Filio & Genero Ottonis Regis in Germaniam evocantur, 953. II. Lotharingiam aggrediuntur, *ibid.* III. & *seq.* Ab Ottone Germaniæ Rege memorabili proelio vincuntur, 955. II. & *seq.* Hungari quidam Christi fidem suscipiunt, 958. I. Hungari ad Fidem Christianam suscipiendam dispositi, 979. III. & *seq.* In Hungaria fides Christiana dilatatur, *ibid.* VII. Hungaria Henrico Germaniæ Regi reddita, 1045. II. Hydruntum a Polyucto Patriarcha Constantinopolitano fit Sedes Archiepiscopalis, 968. XII.

I

Iaroslavus Russiæ Dux Poloniam infestat, 1034. XVI. Moritur, 1036. V. S. Volodmiri Russiæ Regis filius erat, *ibid.* Anna ejus filia Henrico Francorum Regi nupta fuit, *ibid.* Jeremias frater Mariae Azizi Billæ Caliphæ Egypti uxoris Jerosolymorum Patriarchæ, 1009. VI. Occiditur a Saracenis, *ibid.* IV. Martyr dicitur, *ibid.* VI. Sedit post Joannem Patriarcham, 1011. VI. Jerosolymitanum templum a Saracenis destruitur, 1009. IV. Ab iis reedificatur, *ibid.* V. & *seq.* A Romano Argyro Imp. instauratur, 1031. IV. Jerosolymitanum Sepulcrum frequentari incipit, 1035. V. Imago Christi Edeffena Constantinopolitanis a Saracenis data Constantinopolim deferretur, 944. V. De ea orationem habuit Constantinus

C c c c c 2

tinus Porphyrogeneta Imp. *ibid.* V. & *seq.* Imber solito copiosior Constantinopoli erumpit, 968. IV.
Imperium Orientale per quadriennium civilibus bellis affligitur, 976. I. & *seq.* Novis bellis civilibus ardet, 976. IV.
Imperatorum Italiam ingredientium iura, 962. VI.
Imperatores Græcorum Occidentali nomen Imperatoris tribuere recusant, 968. XII.
Ingelheimense Concilium presidente Marino Apostolicæ Sedis Legato, 948. I. Araldum Remensem Archiep. in Sedem restituit, *ibid.* Hugonem Comitem Ludovico Francorum Regi perduellem excommunicat, *ibid.* Celebratur in præsentia Ottonis & Ludovici Regum, *ibid.* Decem canones condit, *ibid.* II. Ab Agapito II. Papa confirmatur, *ibid.*
Ingelheimensis Synodus celebratur, 972. II. Investituræ Episcopis tribuendi facultas a Leone VIII. non est concessa Ottoni Imp. 964. VI. & *seq.*
Joanna Papiſa faculo decimonono nondum confecta, 936. VIII.
S. Joannis Baptistæ manus Antiochia Constantinopolim deferunt, 936. III.
Joannes XI. ab Alberico Juniori fratre sub custodia detinetur, & moritur, 936. VI.
S. Joannis Baptistæ crines a Joanne Tzimisce Imp. in Syria reperiuntur & Constantinopolim mittuntur, 975. VII. Ejus caput in Urbe Angeriaca invenitur, 1018. V. 1025. VI. & *seq.*
Joannes XII. Papa Ottonem Germaniæ Regem Imperatorem coronat, 962. I. Adalbertum Italiæ Regem Romanum intromittit, 963. I. In Romana pseudofynodo exaucto- ratur, *ibid.* Illegitime exauctoratus fuit, *ibid.* II. E Berengarianis Romam intromittitur, 964. I. Moritur, *ibid.* I. & *seq.*
Joannes XIII. fit Pontifex Romanus, 965. I. Roma pulsus Capuam pergit, *ibid.* III. Capuam in Metropolim erigit, *ibid.* Concilium Ravennæ celebrat, 967. I. & *seq.* Romam redit, *ibid.* I. Ottonem Germaniæ Regem Romanum invitat, *ibid.* X. Eum Imperatorem coronat, *ibid.* XI. Mladam fororem Boleslai pii Bohemiæ Ducis Abbatissam consecrat, *ibid.* XIV. Ad Boleslam scribit pro institutione Episcopatus Pragensis, *ibid.* Anno CMLVIII. Capuæ non fuit, 968. XIV. Concilium Romæ celebrat & Beneventum in Metropolim erigit, 969. XI. Londinensis Concilii acta confirmat, 971. I. & *seq.* Moritur, 972. I.
Joannes XIV. creatur Pontifex Romanus, 984. I. A Bonifacio VII. in castello S. Angeli includitur & fame necatur, 985. I. Ejus epitaphium, *ibid.* II.
Joannes Roberti filius Bonifacio VII. succedit in Pontificatum Romanum, 985. II. Joannes XV. non est appellandus; & quare, *ibid.* IV. 993. I.
Joannes XV. fit Papa, 985. V. Legatum mittit pro pace inter Ethelredum Angliæ Regem & Richardum Ducem Normanniæ, 990. I. Synodum Romæ congregat in qua S. Udalricum Augustensem Episc. canonizat, 993. I. & *seq.* Joannem hujus nominis XV. se appellat, *ibid.* I. Episcopos qui Arnulphum Remensem Episc. deposuerant a sacris abstinendos jubet, 994. I. Leonem Abbatem Legatum in Galliam mittit pro causa Arnulphi, 995. II. Moritur, 996. I. Dies mortis ejus incertus, *ibid.* II.
Joannes XVI. Græcus vir corruptis moribus fit Placentinus Episcopus, 997. VI. X. Ab Ottone III. Constantinopolim mittitur ad

petendam filiam Constantini Imp. in uxorem, *ibid.* VII. IX. Concilio Crescentii Apostolicam Sedem invadit, *ibid.* V. & *seq.* Mensis ejus invasionis, *ibid.* X. Ottonem III. & Gregorium V. e sacro fonte susceperat, *ibid.* Ab Episcopis Italiæ, Germaniæ & Franciæ excommunicatur, *ibid.* V. Capitur & excæcatur, 998. XVIII. & *seq.* Joannes XVI. appellandus est; & quare, *ibid.*
Joannes XVII. fit Pontifex Rom. 1003. III. Joannes Sicco antea vocabatur, *ibid.* Moritur, *ibid.*
Joannes XVIII. Fafonus dictus Papa creatur, 1003. III. Confirmat institutionem Episcopatus Bambergensis, 1006. I. Moritur, 1009. I.
Joannes XIX. succedit Bonifacio VIII. fratri in Pontificatum Romanum, 1024. I. Ante erat laicus, *ibid.* II. Universalis titulum Constantinopolitanæ Ecclesiæ concedere recusat, *ibid.* III. A Jordano Lemovicensi Episcopo consulitur de Apostolatu S. Martialis, 1025. X. Redarguit eos qui contradicunt S. Martialem esse Apostolum, 1029. II. Petro Gerundenſi Episc. pallium concedit, 1030. V. Jubet S. Martialem Apostolum dici, 1032. I. Moritur, 1033. IV.
Joannes Ravennensis Archiep. Ottonem III. Germaniæ Regem consecrat, 983. VI.
Joannes XII. Octavianus antea dictus fit Papa, 955. I. Primus ex Pontificibus nomen mutavit, *ibid.* In favorem Humolariansis monasterii rescriptum emittit, 957. XII. A Berengario Italia Rege vexatus Ottonem Germaniæ Regem vocat & Imperialem coronam ei promittit, 960. I. Dunstano Archiepiscopo Cantuariensi pallium concedit, *ibid.* II. & *seq.*
S. Joannes Gorziensis monachus postea Abbas ab Ottone Germaniæ Rege Legatus mittitur ad Caliphum Hispaniæ, 957. IV. & *seq.* Ejus legatio explicatur, *ibid.*
S. Joannes Gorziensis Abbas moritur, 973. VI. Ejus vita a Joanne Abbate Metensî scripta, *ibid.*
Joannes Canaparius Monachus monasterii Romani SS. Bonifacii & Alexii moritur, 1004. IV.
Joannes Tzimisce a Nicephoro Imp. Orientis domesticus creatur, 963. X. Laudatur, 965. XV. Nicephorum Phocam Imp. occidi curat, 969. III. Fit Imperator, *ibid.* V. Cur dictus Tzimisce, *ibid.* VI. Ejus virtutes, *ibid.* VII. Joannes a Polyucto Episcopo Constantinop. coronatur, *ibid.* VIII. Theophanonem Augustam in Proteſt insulam relegat, *ibid.* Ejus liberalitas & pietas, *ibid.* IX. Joannes Theophaniam Romani quondam Imperatoris filiam Ottoni III. Imp. conjugem dat, *ibid.* X. Theodorum Eremitam Antiochiæ Patriarcham ordinari curat, 970. I. Basilium Monachum Constantinop. Patriarcham designat, *ibid.* II. Ad Russos Legationem mittit, *ibid.* III. In eos bellum decernit, *ibid.* IV. Bardam tyranum in exilium mittit, *ibid.* V. Leonem Curopalatem oculis privat, *ibid.* Theodoram Constantinop. Porphyrogenetæ filiam uxorem ducit, *ibid.* VI. Cum uxore Imp. foedus facit, 971. V. In Russos seu Moscovitas expeditionem suscipit, *ibid.* VIII. Regiam Bulgarorum aggredditur, *ibid.* IX. Eam cum Rege ut e Bulgaria discedat, *ibid.* XI. Sphendostlabum Russorum Regem vincit, *ibid.* XII. In Joannem rebellem exitata reprimitur, *ibid.* XIII. Joannes Sphendostlabum iterum vincit, 973. VIII. & *seq.* Mysiam seu Bulgariam recipit, *ibid.* Cum Sphendostlabo pacem

facit, *ibid.* X. De Bulgaris triumphat, *ibid.* XI. Ejus in Beatam Virginem pietas, *ibid.*
Joannes Tzimisce Borisi Bulgarorum Regi cultus Regii insignia admittit, *ibid.* Expeditionem in Syriæ Saracenos suscipit, 974. III. Constantinopoli triumphat, *ibid.* IV. Mempetzem Syriæ Urbem occupat, 975. VII. Christi Sandalia & S. Joannis Baptistæ crines reperit ac Constantinopolim mittit, *ibid.* A pameam & Damascum capit, *ibid.* Libani oppida expugnat, *ibid.* VIII. Tripolim expugnare frustra tentat, *ibid.* Joanni venenum propinat, *ibid.* XI. Joannes Byzantium petit, *ibid.* XII. Moritur, *ibid.* XIII. Quo anno, *ibid.* XIV. Basilium e Patriarchatu Constantinopolitano removit, & quo anno, *ibid.* XV.
Joannes quidam Aaronis filius Gabrielem Bulgariæ Regem occidit, & fit Rex Bulgariæ, 1015. VII. Ultimus fuit Bulgariæ Regum, *ibid.* Moritur, 1018. VI.
Jordanus Lemovicensis Episcopus consecratur sine auctoritate Gauzleni Archiep. Bituricensis, 1022. II. A Gauzleno excommunicatur, *ibid.* Veniam petit & absolvitur, *ibid.* S. Martialem Confessorem non Apostolum appellandum censet, 1023. II. Ad Joannem XIX. hac de re scribit, 1025. X. Adest Concilio Lemovicensi hac de re celebrato, 1029. II. Bituricensi Concilio non interfuit, 1034. V.
Josephus Bolquins e familia Ziridum Minorem Africam obtinentium a Muazzo Zidimilla Africa præficitur, 969. XII.
Josephus Accubitor Nicephoro Phocæ infertus, 963. V. VI. IX.
Iscn fit Calipha Hispaniæ, 975. VI.
Italiæ regimen quale fuerit a tempore Ottonis M. 962. V.
Itali Robertum Francorum Regem aut Hugonem ejus filium Regem petunt, 1025. III. Willelmum IV. Aquitaniam Ducem frustra etiam tentant, *ibid.* IV. Conrado Salico se submitunt, *ibid.* I.
Italia a Conrado Salico subigitur, 1026. I. & *seq.*
Italia simonia infecta, 1033. VI. Domesticis bellis dilaceratur, 1035. IX.

L

L Aici virtutibus insignibus præditi in Episcopos, imo & in Romanos Pontifices aliquando electi, 1024. II.
Landavenſes quædam Synodi in Anglia, 955. IX.
Landavenſis Synodus celebratur, 988. IV.
Landricus Nivernensis Comes Bertam in Roberti Regis Franciæ torum reduxit, 1018. XII. Ab eo Nivernenses Comites originem ducunt, 998. IX. 1018. XII.
Landulphus fit socius in Principatu Pandulphi Capuæ & Beneventi Ducis, 968. I. 969. XI.
Landulphus Senior historicus Mediolanensis Chronicon composuit Datio Mediolanensi Archiep. perperam attributum, 1045. XI.
Laudibentes Monachi ab Hungarorum obsidione miraculo liberantur, 954. IV.
Laureacensis Metropolis restituitur, 937. VII. 952. V. & *seq.*
Laureacensis Metropolis divisio a Salisburgenſi confirmatur a Benedicto VII. PP. VIII. Laureacensis Ecclesiæ Metropolitanæ dignitas ab Ottone II. confirmatur, *ibid.* IX. Laureacensis Metropolis usque ad annum CMXCII. duravit, *ibid.*

Legio Urbs Hispaniæ a Saracenis expugnat, 985. VIII.
Legionense Concilium celebratur, 1012. VIII.
Legionense Regnum Castellæ Regno unitur, 1037. IV.
Lemovicense Concilium celebratur, 1029. II. In eo S. Martialis Ecclesiæ consecratur & ejus corpus transfertur, *ibid.*
Lemovicense Concilium II. quo anno habitum, 1034. VII. S. Martialis Apostolatum confirmat, *ibid.* VII. & *seq.* Lemovicensis Dioceseos milites excommunicat pacem cum Episcopo suo facere renuentes, *ibid.* VII.
Leo IV. PP. statuit ut Pontifex Romanus coram Legatis Cæsareis ordinetur, 962. III. & *seq.*
Leo VIII. fit Antipapa, 963. I. & *seq.* Roma aufugit & Imperatorem in Ducatu Camerino existentem adit, 964. I. Romam redit, *ibid.* III. Benedictum V. Papam deponit, & exulem in Germaniam mittit, *ibid.* III. & *seq.* Constitutio Leonis VIII. qua concedit Ottoni Imp. facultatem Pontificem Rom. eligendi, & investituræ Episcopis tribuendi, commentitia, *ibid.* VII. & *seq.* Leo VIII. moritur, 965. II.
Leo VII. fit Papa, 936. VII. Jus Metropolitanum a Salisburgenſi ad Laureacensem Ecclesiam transfert, 973. VII. Moritur, 939. III.
Leo Phocas Nicephori Phocæ frater Saracenos in Asia vincit, 961. VI. Constantinopoli triumphat, *ibid.*
Leo postea Papa hujus nominis IX. Bruno ante Pontificatum dictus fit Episcopus Tulensis, 1026. V.
Leo Episcopus Archiepiscopi Treverensis Vicarius a Joanne XV. PP. missus pacem componit inter Angliæ Regem & Normanniæ Comitem, 990. I.
Leo Abbas Monasterii Romani SS. Bonifacii & Alexii sacer, 990. III. Cum Leone Exabbate Nonantulano confundi non debet, *ibid.* A Joanne XV. Legatus in Galliam missus Mosonii Synodum celebrat, 955. II.
Leo Exabbas Nonantulanus floret Romæ in Monasterio SS. Bonifacii & Alexii, 990. III. Non confundendus cum Leone Abbate ejusdem monasterii, *ibid.*
Leo diaconus historiam suam absolvit in Joanne Tzimisce Imp. 975. XIV.
Leo Nicephori Phocæ germanus frater fit Curopalata & Magister, 963. X. A Joanne Tzimisce Imp. oculis privari jubetur, 970. V. Rebellat in Imperatorem & oculis privatur, 971. XIII.
Leo Patritius & Drungarius Leonis Curopalata rebellionem Cpoli comprimit, 971. XIII.
Leothericus fit Archiep. Senonensis & totius Galliæ Primas, 1000. VI. Increpatur a Roberto Franciæ Rege ob motum de Eucharistia questionem, 1004. I. A Rainardo Senonensi Comite vexatus Senonensem urbem Roberto Regi tradit, 1015. III. Id agit Benedicti VIII. PP. & Fulberti Carnotensis Episc. consilio, *ibid.* III. & *seq.* Synodo Aurelianensi contra Manichæos præfidet, 1017. III. S. Saviniani Senonensis Episc. corpus transfert, 1018. XII. 1029. I. Concilium Airiacense in pago Autiodorensi celebrat, 1020. II.
Leutici pagani Christianos in Saxonia graviter affligunt, 1033. I. 1034. XVII. XIX. A Conrado Imperat. comprimuntur, 1034. XVIII. Eorum situs in Germania, *ibid.* XIX. & *seq.* Leutici a Conrado Imp. coguntur ad tributum solutionem, 1035. VIII. Eorum in Christi effigiem impietas a Conrado

rado severe punita, *ibid.*
 Libentius fit Archiepisc. Hamburgensis, 988. I. Moritur, 1012. VI. 1013. I.
 Libentius hujus nominis II. Archiep. Hamburgensis seu Bremenensis creatur, 1028. IX. Moritur, 1034. IX.
 Libutius Rufforum Episcopus ordinatur & in Ruffiam mittitur, 959. IV. 961. VIII.
 Liudgarda Ottonis I. Germaniæ Regis & Edithæ filia Conrado Lotharingiæ Duci nupta, 947. II. 954. I.
 Londinense Concilium a Romano confirmatur, 971. I.
 Lotharingia causa belli inter Odonem II. & Lotharium Francorum Regem, 978. I. & *seq.* Ottoni II. in beneficium a Lothario datur, *ibid.* III. 980. II. Lotharingia cedit Ottoni III. Germaniæ Regi, 984. IV. & *seq.* In duos ducatus dividitur, *ibid.* V.
 Lotharingia superior dicta Mosellana, *ibid.* Ejus Ducum sedes Metæ, *ibid.* Appellata fuit Gallia Mediana, 984. IX. & *seq.*
 Lotharingiæ inferioris caput Aquigranum, 984. V. Lotharingiæ hodiernæ ducatus quando institutus, *ibid.*
 Lotharius Ludovici Transmarini filius fit Rex Francorum, 954. VII. Emmam Lotharii Italiæ Regis quondam filiam uxorem duxit, *ibid.* Rescriptum a Joanne XII. PP. obtinet pro Humolariensi monasterio, 957. XII.
 Lotharius Adhelaidem Rodulphi II. Reg. filiam nubit, & Emmam Lotharii postea Franc. Regis uxorem ex ea suscipit, 938. VIII. Solus in Italia regnat, 945. III. Moritur, 950. I.
 Lotharius Francorum Rex Emmam Lotharii Italiæ quondam Regis filiam uxorem ducit, 966. III. Occasione Lotharingiæ ab Ottone II. diffidet, 978. I. Ludovicum filium Regem dicit, *ibid.* II. Cum Ottone bellum in Lotharingia gerit, *ibid.* Ottoni Lotharingiam in beneficium dat, *ibid.* III. 980. II. Stat a partibus Ottonis III. contra Henricum Bajoariæ Ducem, 984. III. IX. & *seq.* Viridunum, & ejus Comitum Godefridum capit, *ibid.* III. Viridunum Ottoni reddit, *ibid.* IV. Moritur, 986. I. Ludovicum filium Hugoni Capeto ante mortem commendat, *ibid.*
 Ludovici Pii donatio Ecclesiæ Romanæ facta supposititia, 1014. II.
 Ludovicus V. Lotharii Francorum Regis filius rex a patre dicitur, 978. II. Stat a partibus Ottonis III. contra Henricum Bajoariæ Ducem, 984. III. IX. & *seq.* Mortuo Lothario patre Emmam matrem male habet, 986. II. Dicitur Ludovicus iners, *ibid.* Moritur, 987. I.
 Ludovicus Caroli Lotharingiæ Ducis filius e Francia pellitur, 990. VII. Landgraviorum Thuringiæ parens fuit, *ibid.*
 S. Lucas Junior dictus Thaumaturgus moritur, 945. IV.
 S. Ludmilla cum Wenceslao nepote Bohemiæ Duce martyrium subit 938. VI.
 Ludolfus filius Ottonis Germaniæ Regis & Edithæ, 947. II. In Italiam cum exercitu pergit, 950. I. Inconsulto patre in Germaniam redit, *ibid.* Ejus cum Ottone patre & Henrico patruo diffensiones, 953. I. Hungaros in Germaniam vocat, 954. I. & *seq.* Cum patre reconciliatur, *ibid.* IV. Totam fere Italiam subigit, 956. V. Moritur, 957. XIII. Ottonem filium relinquit, *ibid.*
 Ludovicus Transmarinus ex Anglia revocatur & in Regem Franciæ ungitur, 936. IV. A quo anno regni ejus epocha proficitur, *ibid.* V. Alfatiam invadit & ab ea recedit, 939. I. Ex Humolariensi monasterio Monachas eiicit & Monachos substituit, 946. VII.

Ingelheimense Concilio adest & Hugonem Comitum excommunicari curat, 948. I. Moritur, 954. VI.
 Luitprandus Ticinensis Diaconus & postea Cremonensis Episcopus quo tempore Historiam suam scripserit, 963. III. Chronicum & adversaria ei attributa supposititia, *ibid.* Luitprandus ad Nicephorum Imp. mittitur pro conciliandis nuptiis Ottonis Junioris cum Theophania Romani Junioris filia, 968. XI.

M

S. **M**acarius Antiochiæ Pifidiæ Archiepiscopus a Saracenis male habitus Gandavum venit, 1011. VI. Moritur, 1012. VII. Ejus ossa elevantur, *ibid.*
 Magdeburgum quo anno ab Ottone M. ædificatum & monasterium in eo conditum, 971. VI.
 Magdeburgensis Archiepiscopatus instituitur ab Ottone Imp. in Concilio Ravennensi, 967. II. IV. 968. XV. Huic institutioni assentitur Hildiwaldus Episcopus Halberstadensis in alio Concilio Ravennensi, 967. V.
 S. Majolus Cluniacensis Abbas a Saracenis Fraxineti capitur & redimitur, 972. IV. Ejus occasione Saraceni e Fraxineto pelluntur, *ibid.* S. Majolus Romanum Pontificatum recusat, 975. I. & *seq.* Majoli opera Otto II. cum Adelhaidem matre reconciliatur, 980. VII. & *seq.* S. Majolus S. Odilonem sibi substituendum curat in Abbatia Cluniacensem, 993. VIII. Moritur, *ibid.* Ejus vitæ scriptores, *ibid.*
 Malcolmus Scotorum Rex Cumbriam sub fidelitate jusjurandi Edmundo Angliæ Regi præstiti recipit, 945. V.
 Manichæorum novæ hæresis in Gallia initium ad quem annum referendum, 1071. I. Manichæorum hæresis plures Galliarum urbes infecit, *ibid.* II. Manichæorum errores, *ibid.* Manichæi Aureliani & Tolosæ igne cremantur *ibid.* I. & *seq.* Synodus Aurelianensis adversus eos celebratur, 1027. XII. Mantionaticum tributum erat ab Italis solitum solvi pro exercitu Imperatorio, 962. V.
 Manso fit Abbas Casinensis, 986. III. Moritur, 995. IV.
 Manuel Patricius Nicephori Imperatoris Phocæ nepos a Saracenis in Sicilia vincitur & occiditur, 963. XII. 965. XVII. & *seq.*
 Marinus II. fit Pontifex Romanus, 943. I. Moritur, 946. I.
 Maria Aragoniæ Principis filia cum Ottone III. conjugium commentitium, 998. XVII.
 Maria Christiana Melchitica Azizi Billæ Caliphæ Egypti uxor, 1009. VI.
 Maria Joannis Bulgariæ Regis vidua Bulgariam Basilio Imp. cedit, & ad eum cum filio & filiabus venit, 1018. VII.
 Maria Wolodomiri Rufforum Regis filia Casimiro Polonia Regi nubit, 1041. V. Boleslaum parit, *ibid.*
 Marozia mortuo Widone Hugoni Italiæ Regi ejus fratri uterino nubit, 936. VI. Ab Alberico Juniori filio Roma pellitur, *ibid.*
 S. Martialis an dicendus sit Confessor vel Apostolus inter Clericos & Monachos Lemovicenses controversiatur, 1023. II. Concilium Pistavis hac de causa congregatur, *ibid.* Parisiense Concilium definit dicendum esse Apostolum, 1024. XII. & *seq.* Eum dici Apostolum vetat Jordanus Episcopus Lemovicensis, 1025. X. Ejus corpus transfertur & Ecclesiæ consecratur a Patribus Concilii Lemovicensis primi, 1029. II. A. S. Symcone

ne Syracusano asseritur esse unus ex LXXII. discipulis, 1029. III. Apostolus a Joanne XIX. appellari jubetur, 1032. I. Primo sæculo in Gallias venit, *ibid.* II. Eum inter Apostolos numerandum statuit Concilium Bituricense, 1034. V. Item Concilium II. Lemovicense, *ibid.* VII. & *seq.*
 Matera a Saracenis expugnatur, 994. VII.
 B. Mathildis Henricum filium secundo genitum in Germaniæ Regem eligi optat, 936. I. Ab Ottone & Henrico filiis calumniis petitur & cum eis reconciliatur, 946. IX.
 Mathilda Ottonis M. filia Abbatisa Quidilburgensis foret, 997. XI. Ottone III. nepote Romam pergente Regni Germanici administrationem suscipit, *ibid.* V. Quo tempore mortua, *ibid.* XI.
 S. Mathildis Ottonis M. mater moritur, 973. II.
 Mathildis Herimanni Alemanniæ Ducis filia cum Conrado Austrasiarum Duce nuptiæ ab Henrico Germaniæ Rege illicitæ dicuntur in Synodo Tremontensi, 1005. I. & *seq.* Ejus genealogia explicatur, *ibid.* III. Ejus illicitis nuptiis plures Episcopi favent, *ibid.* IV.
 Mathildis Conradi Imp. filia Henrico Franciæ Regi desponsata moritur, 1035. V.
 Mauri Hispanias incolentes Wandali dicti, 965. X.
 Mediolanenses Archiepiscopi nunquam fuerunt uxorati, 1045. VIII. & *seq.*
 Mediolanenses Sacerdotes uxorati erant, 1045. IX. & *seq.*
 Melus civitatis Barenis vir primarius Normannos in Apuliam accersit, 1016. VI. & *seq.* Cum Gracis varia fortuna pugnat, 1018. I. & *seq.* Ad Henricum Imp. pergit ad auxilium petendum, *ibid.* I. III. 1019. II. Moritur, 1020. VI.
 Memphis Syriae Urbs a Joanne Tzimisce Imp. expugnatur, 975. VIII.
 Metaphrasæ. Vide, Simeon Metaphrasæ.
 Michael filius Christophori Imp. Constantini Porphyrogenetæ jussu clericus effigitur, 944. VII.
 Michael Cerularius fit Patriarcha Cpolitianus, 1043. VIII.
 Michael Paphlago Zoes Imperatricis amantissimus Imperator, 1034. XII. Morbo fontico laboravit, sed non fuit dæmoniacus, *ibid.* XIII. Egrotat, 1039. II. Templæ ædificat, *ibid.* III. Magiæ saltu incusat, *ibid.* IV. Philosophos & gravibus morbis affectos colit, *ibid.* V. Monachum induit, 1041. I. Moritur, *ibid.* II. Antequam monasterium adeat Michaelen Calaphatam nepotem Cæsarem creat, *ibid.* III.
 Michael Calaphata Michaelis Paphlagonis nepos dicitur Cæsar, 1041. III. A Zoe Augusta in filium adoptatur, *ibid.* Michaeli Paphlagoni succedit, *ibid.* Constantinum fratrem nobilissimum creat, 1042. III. Joannem alterum fratrem & Zoen Augustam in exilium mittit, *ibid.* Imperio deponitur, *ibid.* IV.
 Michael Pselus Simeonis Metaphrasæ encomiastes, 975. X. Historiam Byzantinam usque ad Constantinum Ducem continuavit, 976. V.
 Micrologus Guidonis Aretini continet novam canendi methodum, 1022. V. II.
 Micrologi de divinis Officiis Auctor vixit sub finem sæculi undecimi, *ibid.* IX.
 Micrologi voce quid intelligatur, *ibid.* VIII.
 Micrologus de rebus gestis Caroli M. a duobus prioribus diversus, *ibid.* IX.
 Miesco II. fit Poloniæ Dux, 1025. IX. Cum S. Richeza uxore divortium fecit, *ibid.* Ottonem fratrem in Ruffiam pellic quod Con-

radi Regi partibus faveret, *ibid.* Regium nomen assuit, *ibid.* A Conrado donatur & Poloniæ parte privatur, 1032. X. Moritur, 1034. XV.
 Minda cum mero & mixto imperio Mindensii Episcopo subiecta, 988. I.
 Missarum plurimum in die celebratio in Moguntina diocesi Presbyteris permiffa, 1022. V.
 Mada Boleslai Pii Bohemiæ Ducis soror Romanam pergit & a Joanne XIII. PP. Abbatissa consecratur, 967. XIV. S. Georgii Martyris Ecclesiam a Boleslao fratre obtinet, *ibid.* XV.
 Moctavis Billa fit Calipha Babylonensis, 940. VI. Deponitur, 944. XIV.
 Moguntia cum mero & mixto Imperio Moguntino Archiep. subiecta, 988. I.
 Moguntino Archiep. usque ad annum millesimum subiecta Polonia fuit, 965. XI. Bohemia usque ad medium sæculum decimum quintum, *ibid.*
 Moguntinus Archiep. Bohemiæ Reges coronabat, *ibid.*
 Moguntinum Concilium sub Aribone Archiep. 1023. I.
 Monachi sine titulis non ordinati, 935. I.
 Monachismus in Anglia per Dunstanum restituitur, 935. II.
 Mopsuestia a Nicephoro Phoca Imp. expugnatur, 964. IX.
 Mosci. Vide, Ruffi,
 Mosoniense Concilium a Leone Joannis XV. Legato in causa Gerberti celebratur, 995. II.
 Motus terræ ingens, 968. III. Alter terræ motus in Bajoariis, 1021. IV. Alter in Oriente, 1032. XI.
 Muazzus Lidinilla fit Calipha Africae, 945. VI.
 Muazzus Lidinilla Africae Calipha Ægyptum occupat, 969. XII. Iosephum Bolquinum. Africae præficit, *ibidem.* Moritur, 975. XVIII.
 Muhamedes Mahadis, Vide, Almahadi.
 Mustanzivus Billa fit Calipha Ægypti, 1036. V.
 Mutius Lilla fit Calipha Babylonensis, 944. XIV.
 Mutius Lilla Babylonensis Calipha dignitate tem abdicat, 974. V.
 Myfi. Vide, Bulgari.

N

Navarra Episcopi Ausciensis, Episcopo tamquam Metropolitanato parent, 1032. IV.
 Nicephorus Phocas a Romano Juniori contra Saracenos Cretam insulam occupantes mittitur, 960. X. Cretam obsidet, *ibid.* XI. Eam capit, 961. II. & *seq.* Constantinopoli triumphat, *ibid.* III.
 Nicephorus Phocas Saracenos vincit, 962. VIII. Domestici dignitate augetur, *ibid.* De Saracenis triumphat, 963. V. Iosephi Accubitore potentiam suspectam habet, *ibid.* De imperio arripiendo cogitat, *ibid.* V. & *seq.* Fit Dux totius Asiae, *ibid.* VI. & *seq.* A Iosepho Accubitore diffidet, *ibid.* V. IX. Imperator acclamatur, *ibid.* X. Teophanem Romani Junioris viduam uxorem accipit, *ibid.* XI. Ejus virtutes, *ibid.* Nicephorus Bardam patrem Cæsarem creat, *ibid.* X. Joannem Tzimiscem Orientis Domesticum dicit, *ibid.* Leonem Germanum Curopalatum & magistrum creat, *ibid.* Tarfensem urbem in Cilicia obsidet, 964. VIII. Anazarbam, Adanam, & Mopsuestiam capit, *ibid.* VIII. & *seq.* Tarfum obsidet & capit, 965. XIV. & *seq.* Constantinopolim redit, *ibid.* XV.

XV. Expeditionem in Bulgaros seu Myfos suscipit, *ibid.* XVI. Equestris Ludos in Circo edit, & Byzantinorum in se odium concitat, *ibid.* Classem in Saracenos Siciliae mittit, sed infauso exitu, *ibid.* XVII. & *seqq.* Antiochiam Syriae tentat, 968. V. VII. Tegulam Christi effigie impressam Constantinopolim Edeffa transfert, *ibid.* V. Multa oppida in Syria capit, *ibid.* Byzantium revertitur, *ibid.* VIII. Legationem ad Bulgaros mittit, 969. I. Nicephoro mors praedicitur, *ibid.* II. Nicephorus Joannis Zitimicis opera occiditur, *ibid.* III. Ejus virtutes, *ibid.* IV.

Nicetas Patricius in Siciliam a Nicephoro Phoca Imp. contra Saracenos missus ab iis vincitur & capitur, 965. XVII. & *seqq.* Nicephoro Imp. redditur, 968. VIII.

Nicolaus II. dicitur Chrysoberges fit Patriarcha Constantinop. 976. III. 981. I. Moritur, 995. V.

S. Nilus Junior Regumenus Graecus Casinum venit, & Vallis-Lucii monasterio donatur, 986. III. Quindecim annos in eo monasterio exegit, *ibid.*

Nivernenfes Comites a Landrico originem ducebant, 1018. XII.

Normanni quo anno in Italiam adventarint, 1002. IX. 1016. VI. & *seqq.* Non ex urbe Jerosolymitana sed ex monte Gargano venire, 1016. VI. IX. Adversus Graecos non adversus Saracenos pugnarunt, *ibid.* IX. 1022. III. Primam expeditionem in Apuliam suscipiunt, 1018. I. Cum Graecis varia fortuna pugnant, *ibid.* I. & *seqq.* Auxillii spe destituti Ranulphum Ducem eligunt, 1022. II. & *seqq.* Aversam urbem conduunt, *ibid.* II. Primum in Siciliam adveniunt, 1038. VII. Apulia potiuntur & in ea duodecim Comites constituunt, 1041. IV. Notgerus Episcopus Leodiensis moritur, 1008. VII. Canonorum collegium instituit, *ibid.*

O

S. Otilo fit Cluniacensis Abbas, 993. VIII. Scripsit vitam S. Adhelaidis Ottonis M. uxoris, 1000. IV. Odilonem summopere coluit S. Henricus Imp. 1014. IV. S. Odilo apud Benedictum VIII. PP. queritur de invasoribus sui Monasterii & Literas contra eos obtinet ab eo, 1018. VIII. & *seqq.* Lugdunensem Archiepiscop. recusat, 1034. X.

S. Odo e Schireburnensi Sede ad Cantuariensem transfertur, 942. VI. 947. IV. Eucharistia fidem miraculo adstruit, 947. IV. & *seqq.* S. Wilfridi Eboracensis Episcopi corpus Cantuariam transfert, 949. V. & *seqq.* S. Dunstanum ordinat Episcopum Wigorniensem sub titulo Archiepiscopi Cantuariensis, 957. I. & *seqq.* Moritur, 958. Ejus vitæ Auctor Eadmerus, *ibid.*

Odo II. Campaniae Comes filius Bertæ sororis Rodulphi III. Burgundiae Regis, eo mortuo Burgundiae regnum invadit, 1032. VIII. & *seqq.* A Conrado Imp. ad obsequium reducit, 1033. II. 1034. XI.

S. Odo Romam pergit, 936. X. Gesta ab eo Romæ, *ibid.* XI. Secundo Romam proficiscitur, 938. IV. Gesta ab eo Romæ, *ibid.* V. Moritur, 942. I. Ejus virtutes & opera, *ibid.* I.

Odolricus Lingonienfis Archidiaconus dicitur Archiep. Lugdunensis ab Henrico Imper. 1034. X.

Odolricus quo anno dicitur fit Episcopus Aurelianensis, 1017. III. 1018. XI.

Olavus Sueonum Rex Sueonem Danorum Regem e regno pellit, 994. V. Eum in regnum restituit ea lege ut Christianus fiat, *ibid.* Eo regnante S. Sigfridus Episcopus Suecis Evangelium prædicavit, 1028. IX. & *seqq.*

S. Olavus Norvegiæ Rex a Canuto Angliæ Rege regno pellitur, 1028. VIII. & *seqq.* A subditis injuste perimitur, *ibid.* S. Sigfridum Episcopum ad prædicandum Evangelium in Sueciam misit, *ibid.* XI. & *seqq.*

Olbertus postea Burchardi Wormatiensis Episcopi Magister, Fulberti Carnotensis Episc. discipulus fuit, 1007. I. Olberti opera Burchardus veteres Ecclesiae Canones in unum volumen redegit, 1008. VI.

Onneca Terasia Ondrogotto Garfia I. Navarrae Regis uxor, 970. XII.

Ordonius III. fit Rex Hispaniæ, 950. IV. Moritur, 955. VII.

S. Oswaldus fit Episcopus Wigornienfis, 960. II. IV. Apud Wigorniam monasterium construit, *ibid.*

S. Oswaldus Wigornienfis Episcopus Clericos e monasterio Wigornienfi pellit & Monachos substituit, 970. VII. Fit Archiepiscopus Eboracensis, non dimisso Wigornienfi Episcopatu, 972. III. Pallium a Joanne XIII. Romæ recipit, *ibid.* Edgarum Angliæ Regem coronat, 973. VII. Edgardo mortuo Edwardum ejus filium Regem ungit, 975. XVII. Ethelredum Eduardi fratrem Regem confecerat, 978. V. Moritur, 992. IV. Ossa ejus ab Aldulpho succedere elevatur, 1002. X.

Otto Germaniæ Rex eligitur, 936. I. & *seqq.* Ab Hildeberto Moguntino Archiep. coronatur, *ibid.* III. Hungaros e finibus suis abigit, 937. I. A quo annos suos deduxerit, *ibid.* IV. Bertolfum Bajoariæ Ducem dicit, & Arnulphi filios ad obsequium reducit, 937. VI. 938. VII. Boleslao Bohemiæ Duci bellum indicit ob martyrium S. Wenceslai, 938. VI. Lotharingos rebellantes domat, 939. I. Confirmat fundationem monasterii Gemblacensis, 946. II. Henricum fratrem Bajoariæ Ducem dicit, 947. III. Ingelheimensi Concilio adest, 948. I. Danos subigit & Haroldum eorum Regem baptizari curat, 949. I. Tres Episcopatus in Dania fundat, *ibid.* II. & *seqq.* Boleslao Bohemiæ Ducem sibi subicit, 950. V. Italia potitur, & Adelheidem Lotharii Regis viduam uxorem ducit, 951. I. & *seqq.* Berengarium sibi subicit, 952. I. & *seqq.* Synodum apud Augustam celebrat, *ibid.* II. & *seqq.* A partibus Henrici fratris contra Ludolphum filium stat, 953. I. Conradum a Ducatu Lotharingiæ removet, *ibid.* Brunonem fratrem Archiepiscopum Coloniensem dicit, eique Lotharingiæ Ducatum committit, *ibid.* II. & *seqq.* Ludolphum filium & Conradum generum in gratiam suscipit, 954. I. V. Hungaros memorabili prælio vincit, 955. II. & *seqq.* S. Joannem Gorientem Monachum ad Hispaniæ Caliphum legat, 957. IV. & *seqq.* Slavos debellat, 958. I. S. Adalbertum in Russiam Evangelii prædicandi causa mittit, 959. I. & *seqq.* A Joanne XII. PP. Romam vocatur, 960. I. Slavos sibi subicit, *ibid.* XII. Ottonem filium Germaniæ Regem vocat, 961. I. In Italiam pergit, *ibid.*

Otto Episcopus Gerundenfis in prælio contra Sarracenos occiditur, 1010. I.

Otto II. fit Germaniæ Rex, 961. I.

Otto Germaniæ Rex a Joanne XII. PP. Imperator coronatur, 962. I. Oppida Ecclesiae jam recuperata Joanni XII. PP. restituit, *ibid.* Donationes Pippini & Caroli M. confirmat, *ibid.* II. Statuit ut Pontificis Romæ ordinatio coram Legatis Caesaris fiat, *ibid.* III.

III. Berengarium Italiæ Regem in montes S. Leonis obsidet, 963. I. Romam pergit *ibid.* Joannem XII. PP. in Pseudosynodo Romana deponit & Leonem VIII. ordinari curat, *ibid.* I. & *seqq.* Montem Leonem capit, 964. I. Berengarium Italiæ Regem cum uxore in Bajoariam mittit, *ibid.* Romanos rebelles ad obsequium reducit, *ibid.* Romam obsidet, & capit, *ibid.* III. Quarto Romam pergit, 966. I. & *seqq.* Adalbertum Russorum Episcopum Vicemburgensi monasterio praeficit, *ibid.* I. Sigovulfum Placentinum Episcopum relegat, *ibid.* II. Romanos qui Joannem XIII. expulerant, punit, 967. I. Magdeburgensem Archiepiscopatum instituit, *ibid.* II. Joannem XIII. PP. Romam remittit, 967. I. Nicephori Phocæ Imp. Legatos suscipit, *ibid.* X. Legatum Constantinopolim dirigit pro matrimonio Ottonis filii cum filia Romani quondam Imp. *ibid.* Romam cum Ottone filio pergit *ibid.* XI. Calabriam ex Apulia manet, *ibid.* II. Luitprandum Legatum Constantinopolim mittit pro nuptiis Ottonis filii cum Theophania Romani Junioris, filia, *ibid.* XI. Cum Joanne Tzimisce Imp. foedus facit, 972. V. Quo anno Magdeburgum edificavit & in eo monasterium condidit, 971. VI. Moritur, 973. III. Ejus Liberi ex S. Adelhaide, *ibid.* A Willelmo Moguntino Archiep. filio non fuit excommunicatus, *ibid.* IV.

Otto II. Germaniæ Rex Romam petit, 967. X. A Joanne XIII. PP. Imperator coronatur, *ibid.* XI. Theophania Romani Junioris filiam uxorem accipit, 969. X. 971. V. Imperii ejus dux sunt Epochæ, 973. V. Ejus auctoritas Romæ vilescit, 974. II. Otto S. Majolum Abbatem Cluniacensem sollicitat ad suscipiendum Pontificatum Romæ, 975. I. & *seqq.* Carolum Lotharii Francorum Regis fratrem Lotharingiæ Ducatu domat, 978. I. Cum Lothario bellum gerit pro Lotharingia, *ibid.* II. Lotharingiam a Lothario in beneficium recipit, *ibid.* III. 980. II. Metropolitanam Laureacensis Ecclesiae dignitatem confirmat, 979. IX. Romam pergit, 980. II. Inter Ottonem & Adelheidem matrem jurgium exoritur, sed a S. Majolo sedatur, *ibid.* VII. & *seqq.* Otto Apuliam & Calabriam sibi subicere tentat, 981. III. In Calabiam cum Graecis dimicat & vincitur, 982. I. & *seqq.* Ad novam expeditionem se præparat, *ibid.* IV. Moritur, *ibid.* V.

Otto Ludolphi filius Sueviæ & Bajoariæ Dux fuit, 957. XIII.

Otto III. Ottone II. patre mortuo Germaniæ Rex Aquilgrani consecratur, 983. VI. Ab Henrico Bajoariæ Duce captus, sed in regnum restituitur, *ibid.* 984. II. Viridunum recipit, 984. IV. Lotharingiam acquirit, *ibid.* V. Ejus ad Gerbertum Epistola, 992. III. Otto Gerberti discipulus fuit, *ibid.* 999. II. A Gregorio V. Imperator coronatur, 996. I. VII. Romam contra Crescentium pergit, 997. V. Joannem Placentinum Episcopum Constantinopolim mittit ad petendam in uxorem filiam Constantini Imp. *ibid.* VII. Arnulphum Mediolanensem Archiep. eandem in rem Legatum dirigit, *ibid.* VIII. & *seqq.* Mathildæ amicae Regni Germaniæ administrationem relinquit, *ibid.* V. XI. Numquam uxorem duxit, 998. XVII. Crescentium in Arce inclusum expugnat & decollari jubet, *ibid.* XVIII. Ravennensem Archiep. Gerberto procurat, 998. XXI. Constitutionem decretalem edit pro utilitate Ecclesiarum *ibid.* XXIII. Gerbertum Pontificem Romæ non

creavit, 999. III. In Poloniam pergit S. Adalberti Pragenfis Episcopi & martyris Reliquias veneraturus, *ibid.* V. 1000. II. Gnesnam Metropolitam declarat, 999. VI. 1000. II. Romam tertio pergit, 1000. II. Caroli M. Corpus incorruptum reperit, *ibid.* II. & *seqq.* Solium aureum Caroli M. mittit Boleslao Poloniæ Duci, *ibid.* III. Ab eo brachium S. Adalberti Martyris recipit, *ibid.* Regis nomen Boleslao Poloniæ Duci non dedit, *ibid.* V. Romam relinquere cogitur, 1001. III. Moritur, 1002. I. Ejus virtutes & sepulturae locus, *ibid.* II.

Otto Hugonis Magni filius Dux Burgundiæ, 956. VI.

Otto Francorum Dux Ottonis M. ex filia nepos pater fuit Gregorii V. Henrici Conradi Salici patris, Conradi Austrasiæ Ducis & Willelmi Argentinensis Episcopi, 1005. III. 1024. VI. & *seqq.*

Otto de Hamerstein ab Erkamboldo Moguntino Archiep. ob illicitas nuptias anathematizatur, 1020. I. A S. Henrico Imp. in castro suo obsidetur, *ibid.* De ejus nuptiis agitur in Concilio Moguntino sub Aribone Archiep. 1023. I.

Otto Miesconis II. Poloniæ Ducis frater a Conrado Salici partibus stans in Russiam a fratre pellitur, 1025. IX. Patria restituitur a Conrado & Dux creatur, 1032. X. Occiditur, *ibid.*

Ottwinus Hildesheimensis Episcopus S. Epiphaniæ Ticinensis Episc. Reliquias Hildesheimium transfert, 963. XIII. & *seqq.*

Ovo Petrum II. Hungariæ Regem regno pellit & tyrannidem arripit, 1042. I. Bajoariæ fines populatur, *ibid.* Quo anno occisus fit, *ibid.* 1045. II.

P

Pampilonense Concilium quo anno a Sancto III. Navarrae Rege coactum, 1032. III. Pampilonensi Concilio non praesuit Episcopus Ovetensis, *ibid.* IV. Pampilonensi civitati Episcopalis sedes redditur, *ibid.* III. Pandulphus Agaunensis Abbas magna est in exultatione apud S. Henricum Imp. 1014. IV.

Pandulphus Bencventanus Dux simul & Capuanus, 968. I. Landulphum filium in principatus societatem ascivit, 999. XI.

Pandulphus Capuae Princeps Capuense monasterium deprædat, 1038. III. A Conrado Imp. deponitur, *ibid.*

Parata tributum erat ab Italis solvi solitum Imperatoribus in Italiam advenientibus, 962. V.

Paritiense Concilium Roberto Rege praesente, 1024. XII. Definit S. Martialem dici debere Apollolum, *ibid.* XII. & *seqq.*

Paulinus Ecclesiae Metensis Primitivus Berengarii magnus amicus, 1045. V.

Pelagius Ovetensis Episcop. Sampsiri Chronicon usque ad Alphonsum VI. Hisp. Regem continuavit, 985. VI.

S. Petrocus Monachus quo tempore floruerit & mortuus sit, 981. IV.

Petrus Gerundenfis Episcopus a Joanne XIX. PP. pallium obtinet, 1030. V.

Petrus Bulgarorum Rex moritur, 973. XII.

Petrus S. Stephani Hungariæ Regis filius patri in regnum succedit, 1038. VI. Ab Ovone tyranno pellitur, 1042. I. Defenditur ab Henrico Germaniæ Rege, *ibid.* Hungariam Henrico Regi reddit, 1045. II.

B. Petrus Urscolus fit Venetiarum Dux, 977. I. Fit monachus, *ibid.* II. Ejus mortis annus

incertus, *ibid.*
 Petrus Urfeolus Venetiarum Dux Barium a Saracenis obfessum liberat, 1002. XIII. Moritur, *ibid.*
 Phalempini Abbatia Canonicorum Regularium in dioecesi Tornacensi post San Rufensem antiquissima, 1039. XII.
 Pictavense Concilium de Apostolatu S. Martialis, 1023. II.
 Piligrinus Archiep. Laureacensis a Benedicto VII. PP. pallium petit, 979. III. Hungarorum conversioni incumbit, *ibid.* III. & seq. Petit ut in Hungariam mittantur prædicatores, *ibid.* Fuit ultimus Laureacensis Archiep. *ibid.* IX.
 Pisanæ Republicæ initium, 1004. VI.
 Pifani juncii Genuensibus Saracenis e Sardinia pellunt, 1016. X. Genuenses ex ea pellunt, *ibid.*
 Polonia a S. Andræa Apostolo fidei Lumen accipit, 965. VI. Poloniae Dux Miesco fit Christianus, *ibid.* VII. Polonia a Vandalia non distinguenda, *ibid.* VIII. Prima Vandalorum Sedes non fuit, *ibid.* IX. In Polonia ante annum millesimum nullus fuit Archiepiscopatus, *ibid.* XI. 999. VII.
 Poloni contendunt se habere corpus S. Adalberti Pragensis Episcopi & Martyris, 997. I. 999. V. 1036. IV. Polonia a Conrado Salico Imp. in Terrarchiam erigitur, 1032. X. Polonia post Miesconis II. mortem civilibus & externis bellis affligitur, 1034. XV. & seq. A Bohemis vaftatur, 1036. IV. Sanctæ Sedi Vestigialis redditur, 1045. I.
 S. Polyucti Episc. Cpolitani studium in bonum publicum, 963. VI. & seq. S. Polyuctus Nicephorum Imperatorem coronat, *ibid.* X. Theodorum Eremitam Antiochiæ Patriarcham coniecat, 970. I. Moritur, *ibid.* II.
 Pontius Themorienfe monasterium S. Pontii dictum fundat, 936. XII.
 Poppo Abbas Stabulensis magna est in existimatione apud S. Henricum Imp. 1014. IV.
 Posnaniensis Episcopatus fundatio, 967. VII.
 Prædissilus Bohemiæ Dux Poloniam infestat, 1034. XVI. Eam devaftat & corpora SS. Adalberti, Gaudentii & aliorum quinque Pragam transfert, 1036. IV.
 Præfct-Laba Bulgarorum seu Mysorum Regia a Joanne Tzimifce expugnatur, 971. IX. & seq.
 Praga fit sedes Episcopalis, 967. XIV. & seq. A Clemente V. PP. facta est Archiepiscopalis, 965. XI.
 Prædes Imperatrix. Vide, Adhelais.
 Provincia aliquando Aquitania dicta, 998. V. VIII. & seq.

R

Raimundus Barcinonensis Comes cum Saracenis ad Cordubam infeliciter pugnat, 1010. I.
 Ramirus II. Saracenos ad Septimanas memorabili prælio vincit, 938. I. & seq. Moritur, 950. IV.
 Rainardus fit Comes Senonenfis, 1015. Leotherium Senonensem Archiep. & Ecclesiam vexat, *ibid.* Senonenfi urbe privatur, *ibid.* III. & seq.
 Rametha a Saracenis capitur, 965. XIX.
 Ramirus III. Sancio Craffo Patri succedit in Regnum Legionis, 967. XII. Moritur, 965. VI.
 Ramirus Sanctii III. Navarrae Regis filius fit primus Aragoniæ Rex, 1032. VII.
 Rannulfus post mortem Meli a Normannis auxilii spe destitutus Dux eligitur, 1022. II. & seq.

Ratherius Episcopus Veronenfis scripsit epistolam de corpore & sanguine Domini, 947. V. Ordinatus Episcopus Leodicenfis, 954. VIII. Veronam redit e Colonienfi sede pulsus, *ibid.* Verona iterum expellitur, *ibid.* In monasterium Lobrense fecedit, *ibid.* Moritur, *ibid.*
 Ravenna Occidentis Imperatoribus subdita, 968. XII. Ravennense Concilium celebratur, 967. IV. In eo Magdeburgensis Archiepiscopatus instituitur, *ibid.* In eo Heroldus Archiepiscopatu Saltzburgenfi depositus excommunicatur, *ibid.* III.
 Ravennense alterum Concilium, *ibid.* V. In eo confirmatur institutio Archiepiscopatus Magdeburgensis, *ibid.* VI.
 Ravennense Concilium a Gerberto Archiepisc. celebratur, 908. XXII. Canones disciplinam Ecclesiæ spectantes in eo conditi, *ibid.*
 Reinaldus Comes Nivernenfis Hugonis Capeti filiam uxorem duxit, 1018. XIII. Autifiodorenses Comitatum acquisivit, *ibid.*
 Reinbernus primus Colbergenfis Episcopus Gnesnensis Metropolitano subiectus, 999. VI. In Russiam mittitur, 1008. IV. Reliquias idolatriæ extirpare conatur, *ibid.* V. Moritur in carcere, *ibid.* Incompertum an successores habuerit, *ibid.* IV.
 Reliquias Sanctorum ad Synodos deferendi mos quo tempore cœperit, 1010. II.
 Remense Concilium Bonifacium VII. excommunicat, 965. V.
 Remense Concilium in causa Arnulphi Archiep. Remensis quo anno coactum, 992. I. Arnulphum deponit & Gerbertum ei substituit, *ibid.* II.
 Remense alterum Concilium eadem de causa celebratur, 995. III.
 Richardus fit Normanniæ Comes, 943. II.
 Richardus Abbas Viridunensis magna est in estimatione apud S. Henricum Imp. 1014. IV.
 Romam petit ut impediatur ne Ecclesia Constantinopolitana dicatur universalis sicut Romana, 1024. III. Jerofolymitanam professionem suscipit, 1027. VIII. cum S. Simeone Syracusano Monacho amicitiam contrahit, *ibid.* IX. Jerofolymis a Patriarcha honorifice suscipitur, *ibid.* X. Cum eodem S. Symeone in Galliam redit, *ibid.* XI. A Roberto Normanniæ Duce maxime colitur, 1026. IV. Treugum Dei in Normannia recipi frustra curat, 1041. VII. Plures agros divina virtute sanat, *ibid.*
 Richardus Abbas S. Vitoni floret, 1010. II.
 Richardus Normanniæ Dux cum Ethelredo Angliæ Rege pacem facit Joannis XV. PP. Opera, 900. I. Moritur, 996. XVII. Ejus elogium, *ibid.*
 Richardus I. fit Normanniæ Dux, 996. XVII. Ejus elogium, *ibid.* Pacem perpetuam facit cum Ethelredo Angliæ Rege, 1003. V. Emmam Angliæ Reginam & Ethelredum ejus maritum fugientes honorifice suscipit, 1013. V. Moritur, 1026. IV.
 Richardus III. fit Normanniæ Dux & moritur, 1016. IV. Ejus virtutes, 1027. VIII.
 B. Richeza Miesconis II. Poloniae Ducis uxor, facta cum marito divortio ad Conradum Salicum pergit, 1025. IX. A calumnia vindicatur, 1034. XV.
 Ripacurciæ & Soprarbe regnum a Sanctio III. Navarrae Rege instituitur, 1032. V. VII. Arogoniæ regno unitur, *ibid.* VII.
 Robertus Hugonis Capeti Francor. Regis filius a patre in regni consortium assumitur, 988. V. Arnulphum Lotharii quondam Regis naturalem filium Remensem Archiep. dicit, *ibid.* Hugoni patri succedit, 998. I. Ejus dotes, *ibid.* III. Ejus cum Berta nuptiæ a Gre-

Gregorio V. PP. reprobantur, *ibid.* IV.
 Robertus Constantiam Willelmi I. Provinciæ Comitæ filiam uxorem ducit, *ibid.* V. & seq. Et quidem post annum millesimum, *ibid.* X. Leothericum Senonensem Archiep. increpat obmotam de Eucharistia quæstionem, 1004. I. Senonensem urbem ab eo recipit, 1013. III. Manichæos in Gallia detegit & igne cremari jubet, 1017. I. & seq. Contra eos Synodum Aurelianensē celebrari curat, *ibid.* III. In urbem Angeriacam pergit ad venerandum caput S. Joannis Baptista, 1018. V. Romam petit, *ibid.* VIII. Literas in favorem Cluniacensis monasterii a Benedicto VIII. PP. obtinet, *ibid.* VIII. & seq. Ejus Romanæ professionis tempus, *ibid.* XI. & seq. Robertus Bertam in suum thorum reduxisse creditur, *ibid.* Aviacense Concilium in pago Autifiodorensi celebrat, 1020. V. Ab Italis Rex exposcitur, 1025. III. Quo anno Hugonem filium in Regem ungi curaverit, 1028. I. Hugone mortuo Henricum alterum filium reludante Constantia Regina. Regem dicit, *ibid.* IV. & seq. Ab Henrico & Roberto filiis bello impeditur, 1031. I. Moritur & quo anno, 1034. VIII.
 Robertus Roberti Francorum Regis filius adversus patrem bellum cum Henrico fratre movet, 1031. I. Ab Henrico fratre fit Dux Burgundiæ, 1033. X. Est caput primæ stirpis Ducum Burgundiæ, *ibid.*
 Robertus Richardi II. frater fit Normanniæ Dux post Richardum tertium, 1026. IV. Cantuari Anglorum Regis sororem uxorem duxerit, 1035. VI. Cum ea divortium facit, *ibid.* Ex concubina Willelmum filium parit, *ibid.* Jerofolymam proficiscitur, *ibid.* Nicææ moritur, *ibid.*
 Rodolphus moritur, 937. V.
 Rodolphus filius Richardi Ducis Burgundiæ moritur, 936. IV.
 Rodolphus III. in Burgundiæ Transjurane regnum Conrado patri succedit, 993. IX. Romam pergit ad coronationem Conradi Salici Imp. 1027. I. & seq. Burgundiæ regnum. Conrado Salico certis pactis tradit, *ibid.* III. Moritur, 1032. VIII. Ignavus dictus est *ibid.* Fuit ultimus Burgundiæ Rex, *ibid.*
 Rolandus canonizationes Sanctorum Apostolicæ Sedi reservavit, 993. VI.
 Roma ab Hugone Italiae Rege obsidetur, 936. X.
 Romani pro antiqua libertate recuperanda tumultuantur, 974. II.
 Romanus Lacapenus cum Hungaris in Imperium Orientale irruentibus pacem facit, 934. II. Auxilium contra Saracenos Hugoni Italiae Regi mittit, 940. IV. Hugonis filiam pro Romano Juniori Constantini Porphyrogenetæ filio uxorem petit, *ibid.* Romani Lacapeni magnificentia & pia opera, 943. III. & seq. Lacapenus Romanum Juniores cum Berta Hugonis Italiae Regis filia nubio jungit, 944. III. Imaginem Christi a Saracenis Edessa recipit, *ibid.* IV. In Proten insulam relegatur, 944. VII. Moritur, 948. III.
 Romanus Junior Constantini Porphyrogenetæ filius Bertæ Hugonis Italiae Regis filia nubit, 944. II. A patre fit consors Imperii, 948. III. Patri succedit, 960. VIII. Ex Theophanone secunda uxore Basilium filium suscipit, *ibid.* Nicephorum Phocam adversus Cretam mittit, 960. IX. & seq. Leonem Phocam Nicephori fratrem contra Saracenos in Asiam mittit, 961. VI. & seq.
 Romani Pontifices post renovationem imperii supremum Urbis dominium in Imperatores transtulerunt, 962. II.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

Romani Pontificis ordinationem coram Legatis Cæsareis fieri statuitur, 962. III. & seq. 1014. I.
 Romanus Pontifex poterat eligi etiam dissentiente Imperatore, 999. IX.
 Romanus Pontifex a nemine judicari potest, 964. II.
 Romanum Pontificem eligendi facultas a Leone VIII. non est concessa Ottoni Imp. 964. VI. & seq.
 Romanus Pontifex sine Imperatoris auctoritate creatur mortuo Ottone M. 974. II. Iterum ordinatur præsentibus Legatis Cæsareis, 975. III.
 a Romano Pontifice emanat jus Electorum Imperii Romani, 996. XI.
 Romanus Pontifex potest approbare aut reprobare electiones Imperatorum, 996. XV.
 Romani quidam Pontifices licet simoniaci inter legitimos Pontifices Romanos numerantur, 1044. III. & seq.
 Romanum Conciliabulum Joannem XII. Papam deponit & Leonem VII. intrudit, 963. I. & seq.
 Romanum Concilium sub Joanne XIII. PP. 969. XI.
 Romanum Concilium confirmat Londinense, 971. I.
 Romanum Concilium sub Benedicto VII. PP. 983. IX. In eo leguntur canones adversus simoniacos editi, *ibid.* X. Quo anno celebratum fit, *ibid.* XI. & seq.
 Romanum Concilium in causa Adalberti Pragensis Episcopi, 989. I. 994. VI.
 Romanum Concilium a Gregorio V. celebratur, 996. VIII. S. Adalberto injungit ut ad Episcopatum redeat, *ibid.* Herluini Cameracensis Episcopi querelam suscipit, *ibid.* IX. Septem Electorum institutio ad hoc Concilium non est referenda, *ibid.* X. & seq.
 Romanum Concilium sub Gregorio V. Roberti Francorum Regis cum Berta conjugium reprobatur, 998. IV. Episcopos qui huic conjugio interfuerant a communione suspendit, *ibid.* In duo perperam dividit, 999. IV. Ejus canon IV. est de Gifflerio Magdeburgensi Archiep. *ibid.*
 Romanum Concilium sub Benedicto IX. PP. 1033. VII.
 Romanus Junior Græcorum Imperator moritur, 963. IV.
 Romanus Argyrus a Constantino Imp. cogitur ut dimissa uxore Zoen filiam suscipiat, 1028. XI. Eo hæsitante uxor ejus seculo renunciat, *ibid.* Romanus Zoen uxorem ducit, *ibid.* Constantino Imp. succedit, *ibid.* XII. Ejus virtutes, *ibid.* Romanus infaustam expeditionem in Saracenos suscipit, 1030. III. & seq. Cum Calepensis foedus init, 1031. III. Templum Jerofolymitanum instaurare incipit *ibid.* IV. A Zoe uxore veneno conficitur, 1034. XII. Zoes obscenos amores toleravit; & quare *ibid.* XIV.
 Romanus Petri Bulgarorum Regis filius Constantinopoli aufugit, 973. XII. Constantinopolim redit, *ibid.* Scopias urbem Basilio Imp. tradit, 1001. IV. A Basilio fit patricius & Abydi oppidi præfectura donatur, *ibid.*
 S. Romualdus Camaldunensis Ordinis fundator vitæ Eremiticæ tyrocinium ponit, 977. I. Moritur, 1017. VI.
 S. Rudolfus Dumienfis Episc. Episcopatus Compostellani administrationem reludans suscipit, 967. XII. Normannos e Gallia expellit, & Mauros reprimit, *ibid.* A Sifnando Episcopatu pellitur, 970. XI. Fit Monachus & postea Abbas, *ibid.* Moritur, 977. III. A Cælestino III. PP. inter sanctos

D d d d d

das

Clos refertur, *ibid.* VI.
 S. Rufi Abbatis Canonorum Regularium Avenione fundatur, 1039. VIII. & *seq.*
 Rufi seu populi Rugiam insulam incolentes sub Ludovico Germaniae Rege Christi fidem susceperunt, 959. II. & *seq.*
 Rufi a Græcis semel & iterum vincuntur, 941. I. & *seq.* Eorum Regina Helena fit Christiana, *ibid.* III. Ad eos S. Adalbertus mittitur, sed frustra, 959. I. & *seq.*
 Rufi, seu Mosci Joannis Tzimisce Imp. Legationem spernunt, 970. III. Ab ejus Ducibus vincuntur, *ibid.* IV. Ab eodem Imperatore bello appetuntur, 971. VIII. Ab eo vincuntur, *ibid.* XI. & *seq.* Iterum a Joanne Tzimisce profugiantur, 973. VIII. & *seq.* Pacem cum eo ineunt, *ibid.* X. Rufi fiunt Christiani, 987. VI. Fidem a Græcis tunc Catholicis acceperunt, *ibid.* IX. Quo tempore facti sunt schismatici, *ibid.*
 Rufis Prusiae vicinis Evangelium annunciat S. Bonifacius, 997. II. Item S. Bruno, *ibid.* IV.

S

Sabionensis Sedes a S. Albino Episcopo Brixinam in Tirolium transfertur, 1015. VI.
 Salernum a Saracenis frustra obsidetur, 1016. V. a Salisburgensi ad Laureacensem Ecclesiam transfertur jus Metropolitum, 937. VII. 952. V. & *seq.*
 Salomonis nomen loco nominis Papæ ab Aquitanis usurpatum, 964. V.
 Salvus Abbas Albaldensis Episc. in regno Navarrae floret & moritur, 962. IX. Ejus Opera, *ibid.*
 Sampirus Asturicensis Episc. Chronicon suum in morte Ramiri III. Legionis Regis absolvit, 985. VI.
 Samuel Petri Bulgariae Regis frater Graecorum Provincias incurfionibus vexat, 973. XII. 981. II. In eum Basilus Imp. expeditionem insuam suscipit, 981. II. Samuel ab Basilii Imp. Duce profugatur, 995. VI. A Basilio Imp. saepius vincitur, 1001. IV. A Basilio victus & Bulgariae captivus ab eodem Basilio excæcatis, moritur, 1014. VII.
 Sancius Crassus fit Rex Hispaniae, 955. VII. Sancius Crassus Legionis Rex Sifmandum Episcopatu Compostellano pellit & S. Rudefindum ei præficit, 967. XII. Moritur, *ibid.*
 Sandia Veremundi III. Legionis Regis soror Ferdinando postea Castellae Regi nubit cum jure successionis in regnum Legionis, 1037. IV.
 Sanctius II. Abarca dictus fit Rex Navarrae, 970. XII. Ejus uxor Urraca dicta, *ibid.* Sanctius post annum CMXCII. mortuus est, 996. XVIII.
 Sanctius III. Major dictus Garzia III. Patri in regnum Navarrae succedit, 996. XIX. In urbem Angeriacam pergit ad venerandum caput S. Joannis Baptistae, 1018. V. Hispaniam Saracenicam devastat, 1017. VII. Pampilonae Concilium celebravit, 1032. III. Primus Soprarbæ & Ripacurciae Rex fuit, *ibid.* V. Tria regna pro tribus filiis instituit, *ibid.* VII. Moritur, *ibid.* VI.
 Sanguinis fons in civitate Genuensi fuit, 936. IX.
 San-Dionysianum Concilium pro decimis restituendis, 997. XII. De seditione in eorum terra fit purgat Abbo Floriacensis, Abbas, *ibid.* XIII.

Sarraceni Græcos in Sicilia vincunt, 963. XII. A Nicephoro Phoca Imp. vincuntur, 964. VIII. & *seq.* Nicephori Imp. Duces in Sicilia profugiant, 965. XVII. & *seq.* Cum Græcis pacem faciunt, *ibid.* XIX. Tauromenium, Rametham & Cosentiam capiunt, *ibid.* Saraceni a Willelmo Provinciae Comite profugiantur & e Fraxinetu pelluntur, 972. IV. & *seq.* Saraceni in Syria a Joanne Tzimisce debellantur, 974. III. & *seq.* 975. VII. & *seq.*
 Saraceni a Ramiro II. Legionis Rege memorabili prælio ad Septimanacas vincuntur, 938. I. & *seq.* Saraceni Fraxinetum incolentes grassantur, 940. IV. Saraceni intra urbem Edessenam a Græcis obsessi imaginem Christi iis tradunt, 944. IV. Ex insula Creta a Nicephoro Phoca pelluntur, 961. II. & *seq.* In Asia a Leone Phoca vincuntur, *ibid.* VI. & *seq.*
 Saraceni in Hispania Barcinonem & Legionem expugnant, 985. VII. Saraceni Materam expugnant, 994. VII. Frustra Barium obsident, 1002. XIII. Templum Jerosolymitanum evertunt & Christianos crudeliter vexant, 1009. IV. & *seq.* Christianos ad Cordubam vincunt, 1010. I.
 Salernum frustra obsident, 1016. V. Ex Hetruria & Sardinia pelluntur, *ibid.* X. In Sicilia bellis civilibus inter se digladiantur, 1016. XI. In Hispania a Normannis vincuntur, 1018. IV. Romanum Argyrum Imp. profugiant, 1030. III. & *seq.* In Sicilia vincuntur, 1032. XI. Iterum a Christianis profugiantur, 1033. XII. A Ferdinando Castellae Rege multis urbibus in Lusitania pelluntur, 1038. VIII.
 S. Savinianus primus Senonensis Episc. martyr Conuantiæ Franciæ Regiæ apparuit, 1018. XI. Ejus corpus a Leotherico Senonensi Archiepiscopo transfertur, 1018. XII. 1029. I.
 Saxonia a Lenticis Paganis infestatur, 1033. I. 1034. XVII. & *seq.*
 Schisma inter Gregorium V. PP. & Joannem Placentinum Antipapam, 996. VI. Finitur, 998. XVIII. & *seq.*
 Seguinus Archiep. Senonensis Arnulphi Archiep. Remensis depositioni non consentit, 992. II. E Concilio San-Dionysiano aufugit, 997. XII. Moritur, 1000. VI. Primitum Galliae Sedi suae restituit, *ibid.*
 Senonensis urbs a Leotherico Archiep. Senonensi Roberto Franciæ Regi traditur, 1015. III.
 Sergius IV. Pontifex Romanus creatur, 1009. I. Antea os porci vocabatur, *ibid.* Moritur, 1012. I.
 Sergius fit Patriarcha Constantinopolitanus, 999. X. Allelengium, tributum aboleri frustra petit a Basilio Imp. 1019. III. & *seq.* Moritur, *ibid.* V. Schisma renovare conatus est, *ibid.* VI.
 Sigebertus Chronographus Gemblacensis in Brabantia Monachus Auctor est Vita S. Guiberti Gemblacensis monasterii fundatoris, 962. VII.
 S. Sigisfridus Episcopus cum fociis Evangelium Danis & Suecis annunciat, 1028. IX. & *seq.* Non fuit Archiep. Eboracensis, *ibid.* X. Vixit usque ad tempora Adalberti Archiep. Bremensis, *ibid.*
 Sigouultus Placentinus Episcopus ab Ottone Imper. in exilium mittitur, 966. II.
 Silvanectensis Synodus Adalgerum presbyterum & Remensis Urbis prædatores excommunicat, 988. V. 990. V.
 Silvester II. Papa. Vide, Gerbertus.
 Silvester III. eodem tempore Romæ sedit quo Bene-

Benedictus IX. & Gregorius VI. 1044. I. Pontificatu pellitur, *ibid.* I. & *seq.* Simoniacus fuit, 1044. III.
 Simeon Metaphraste inventionis manus S. Joannis Baptistae historiam scribit, 956. III.
 Simeon Metaphraste Protosecretarius Imperatoris Græcorum, 968. XII. Joannis Tzimisce Imp. tempore adhuc in vivis erat, 975. X. Ejus plura Opera, *ibid.*
 Simonia grassatur in Germania, 1025. II. Maxime etiam grassatur in Italia, 1033. VI.
 Sifinnius fit Patriarcha Constantinop. 995. V. Moritur, 999. X.
 Sifandus a Sancio Craffo Legionis Rege Episcopatu Compostellano pellitur & carceri mancipatur, 967. XII. E carcere fugit & S. Rudefindum, Episcopatum administrantem pellit, 970. XI. Occiditur, *ibid.*
 Sol Eclipsam patitur, 968. VI. Solaris altera eclipsis multorum malorum prænuucia, 1033. III.
 Soprarbæ & Ripacurciae regnum a Sancio III. Navarrae Rege instituitur, 1032. V. VII. Aragonia Regno unitur, *ibid.* VII.
 Sphendoflabus Helenæ Rufforum Regiæ filius in Misos movet, 968. IX. A Mosis Swatollaus dictus, *ibid.* X. Ex concubina Wolodomirum suscipit, *ibid.* Legationem Joannis Tzimisce Imp. spernit, 970. III. A Joanne Ducibus vincitur, *ibid.* IV. A Joanne Tzimisce Imp. profugatur, 971. XI. & *seq.* 973. VIII. & *seq.* Pacem cum eo facit, *ibid.* X. Perimitur *ibid.* XII.
 Sphendoflabus Helenæ Rufforum Regiæ filius ad suscipiendam Christi fidem adduci non potest, 941. III.
 Spira cum mero & mixto imperio Spirensi Episcopo subiecta, 988. I.
 Stephanus inter Pontifices Romanos non debet numerari, 936. VIII.
 S. Stephanus postea Hungariæ Rex a S. Adalberto Pragensi Episcopo baptizatur, 996. VIII. Ab Ademaro dicitur a S. Brunone baptizatus, 997. III. Patri in regnum Hungariæ succedit, *ibid.* Glulam Transilvaniae Principem capit & Transilvianam Christi fidem suscipere cogit, 1002. VIII. A Conrado Salico Imp. bello appetitur, 1030. I. & *seq.* Cum eo pacem facit opera Henrici Germaniæ Regis, *ibid.* II. Moritur, 1038. VI. Ejus festum die secunda Septembris celebrandum statuit Innocentius XI. PP. *ibid.* S. Stephanus Canadensem Episcopatum in Pannonia fundavit, eique S. Gerardum præfecit, 1042. II.
 Stephanus Hæresiarum Manichæus detectus Aurelianus igne crematur, 1017. I. & *seq.*
 Stephanus VIII. creatur Pontifex Romanus, 930. IV. Moritur, 943. I.
 Stephanus filius Romani Lacapeni in patrem rebellat, 944. VII. A Constantino Porphyrogenneta Imp. relegatur, *ibid.* VIII.
 Sueno Haroldi Daniæ Regis filius baptismum suscipit, 949. I.
 Sueno Haroldi Daniæ Regis filius Christi fidem ejurat, 980. IV. & *seq.* In patrem rebellat, eumque occidit, *ibid.* Christianos persequitur, *ibid.* E Daniæ regno pellitur & in Angliam irrumpit, *ibid.* VI. Vastata Anglia in Daniam redit, 994. IV. Regnum recipit & fit Christianus, *ibid.* V. Hericii viduam uxorem accipit ex qua Canutum filium suscipit, *ibid.* Gunildis sororis & Danorum in Anglia proditorie occisorum vindictam meditatatur, 1002. XI. & *seq.* Angliam devastat, 1003. V. Exestriam funditus destruit, *ibid.* Eboracum, Cantuariam & Londinum capit, *ibid.* Iterum in Angliam irrumpit, 1004. VII. Angliam invadit, 1013.

Ann. Eccl. Tom. XVI.

III. Angliæ Rex appellatur, *ibid.* IV. Et helredum Regem ex Anglia fugere compellit, *ibid.* V. Moritur, 1014. V. Ante mortem filium Canutum Regem dicit, *ibid.*
 Sueno Canuti Angliæ Regis filius a patre Norvegiæ Rex constituitur, 1035. VII. Confangueam uxorem ducit, 1043. I. Ei excommunicationem minatur Albertus Hamburgensis Episc. nisi eam dimittat, *ibid.* Sueno cum Alberto reconciliatur, *ibid.*
 Suidas Grammaticus floret, 975. XIX. Lexicon composuit, *ibid.*
 S. Suithuni Vintoniensis Episcopi Reliquiarum Translatio, 970. X. Miracula tunc patrata, *ibid.*
 S. Symeon Syracusanus Monachus cum Richardo Virdunensi Abbate Jerosolymam pergentem amicitiam contrahit, 1027. IX. Cum eo in Galliam venit, *ibid.* XI. In Gallia floret, 1029. III. Cum Poppone Archiep. Treverensi Jerosolymam pergit, *ibid.* IV. Asserit S. Martialem apud Græcos haberi unum ex LXXII. Discipulis, *ibid.* III. Moritur, 1037. III. A Benedicto IX. fuit canonizatus, 1033. V.
 Syria a Joanne Tzimisce Imp. incurfatur, 974. III. & *seq.* Syriae plures urbes ab eo expugnantur, *ibid.* 965. VII. & *seq.*

T

Tajus Billa fit Calipha Babylonensis, 974. V. Deponitur, 991. VI.
 Tarsum Ciliciæ urbs a Nicephoro Phoca Imp. obsidetur, 964. VIII. Iterum obsidetur & capitur, 965. XIV. & *seq.*
 Tauromenium a Saracenis capitur, 965. XIX.
 Tegula Christi effigie impressa Edessa Constantinopolim a Nicephoro Phoca Imp. defertur, 968. V.
 Thangwardo Presbyter S. Epiphanius Ticinensis Episc. Reliquias furatur, & ad Otwinum Episcopum Hildensheimensem in Italia existentem mittit, 963. XIII. & *seq.*
 Theophylactus moritur, 956. I.
 Theobaldus Adelberti Tusciæ Marchionis filius Hugoni succedit in Tusciæ Ducatum, 1002. IV. Bonifacium Alberti filium successorem habet, *ibid.* IV. & *seq.*
 Theodora Constantini Porphyrogennetae filia Joanni Tzimisce Imp. nubit, 970. VI.
 Theodora Constantini Imp. filia a Zoe Augusta sorore in monasterium traditur, 1031. III. Varia ejus fortuna, *ibid.* Theodora a populo e monasterio evellitur & Augusta salutatur, 1042. III. Cum Zoe sorore imperium partitur, *ibid.* IV. Imperio abdicatur, *ibid.* V.
 Theodoricus fit Episcopus Metensis, 965. XIII. Moritur, 983. II. 984. VIII. Ejus corpus trecentis post hunc annis inventum, 984. X.
 Theodoricus II. fit Episcopus Metensis, 1005. VI. Brunonem postea Papam sub Leonis IX. nomine Tullensem Episcopum ordinat, 1026. V.
 Theodorus Eremita a S. Polyeucto Episc. Constantinopolitano consecratur Patriarcha Antiochenus, 970. I.
 Theophania Romani Junioris Imp. uxor Basilii & Constantini Imp. mater Annam filiam parit, 963. IV. Nicephoro Imp. nubit, *ibid.* XI. Nicephorum occidi curat, 969. III. A Joanne Tzimisce Aula pellitur & in Proten insulam relegatur, *ibid.* VIII.
 Theophania Romani Junioris Imp. filia nubit Ottoni II. Imp. 969. X. 971. V. A Joanne XIII. PP. Augusta coronatur, 971. V. Romam pergit, & moritur, 989. III.

Q d d d d z

Tor-

Thomeriense monasterium S. Pontii dictum fundatur, 936. XII. In Episcopatum evehitur, *ibid.*

Ticinense Concilium a Gregorio V. PP. celebratum Crescentium tyrannum excommunicat, 997. V.

Transilvani Christi suscipere compelluntur a S. Stephano Hungariae Rege, 1002. VIII.

Tremoniensis Synodus in Westphalia, 1005. I. Celebratur ob nuptias in gradu prohibito factas, *ibid.* II. Praecipue propter nuptias Conradi Austrasiae Ducis & Mathildis, *ibid.* III. In ea Synodo elucet magnanimitas Adalberonis Metensis Episcopi, *ibid.* III. & *seq.*

Tregua Domini quo anno instituta, 1034. I. IV. 1041. VI. A Normannis rejecta, 1041. VII. Ab iis postea recepta, *ibid.* VIII. Ab Episcopis & Proceribus decreta, *ibid.* A variis Conciliis confirmata, *ibid.* IX. Treguae Domini violatores qua poena puniti, *ibid.* X. Tregua non respiciebat bella publica, sed privata, *ibid.* XI.

Triburienſe concilium quo anno celebratum, 1033. I. In duo non dividendum, *ibid.*

Troja a S. Henrico Imp. obsidetur & capitur, 1022. I.

Turketulus Angliae Cancellarius fit Monachus & Abbas monasterii Croylandiensis, 948. IV. Moritur, *ibid.*

Turketulus Croylandensis Abbas pro monasterio suo chartam obtinet ad Edgardo Angliae Rege 966. V. Moritur, *ibid.*

Turnicius Graecorum in Apulia praefectus cum Melo & Normannis varia fortuna pugnat, 1018. I. & *seqq.*

Tusciae aliquot Ducum successio, 1002. IV. & *seq.*

V

Vandalia a Polonia minime distinguenda, 965. VIII. Vandalorum prima sedes non fuit Polonia, *ibid.* IX. Vandalorum nomen Barbaris omnibus attributum, *ibid.* X. Vandalia a fluvio Vandalo sic dicta, *ibid.* VIII.

Vandali Saxonum tributarii se in libertatem asserunt, 1012. II. Abiecta Christi fide Ecclesias vastant, *ibid.* III. Hamburgensem S. Mariae Ecclesiam solo adaequat, *ibid.* Ad obedientiam reducuntur, 1013. I.

S. Udalricus Augustensis Episcopus transgressionis canonum accusatus in Synodo Ingelheimensi absolvitur, 972. II. Moritur, *ibid.* III. A Joanne XV. PP. canonizatur, 993. I. & *seq.*

Udalricus Bohemiae Dux moritur, 1034. XVI.

Veremundus II. huius nominis fit Rex Legionis, 985. VI. Cum Almanfore Caliphae Hispaniae Prorege proelium magnum init, & moritur, 998. XV.

Veremundus III. Alphonso V. Patri succedit in regnum Legionis, 1027. VII. Eo occiso Legionis & Castellae regna uniuersur, 1037. IV.

Vilicense Canoniarum monasterium in Coloniensi dioecesi situm, 1015. V.

Vilicensis monasterii Canonicae omnes genere illustres, *ibid.* Earum numerus, *ibid.*

Vintonienſe Concilium in quo stabilitur concordia de uniformi ritu servando in omnibus Angliae monasteriis, 996. VI.

Virdunense monasterium caput Congregationis Benedictinae S. Vitoni, 951. IV.

Uranus fit Archiepiscopus Hamburgensis & Bremenſis, 1013. I. Bernhardum Saxoniae Ducem cum S. Henrico Rege reconciliat, *ibid.* Hamburgum reparat, *ibid.* II. Moritur, 1018. IX.

Uranus a Basilio Graecorum Imp. missus Bulgarios profligat, 995. IX.

Urraca uxor Sancti II. Navarrae Regis, 970. XII.

Uferia cum Ariberto Archiepiscopo Mediolanensi conjugium commentitium, 1045. VII. & *seq.*

S. Wandregisilus Abbas Fontanellensis ad Blandiniense monasterium deportatur, 944. IX. & *seq.*

Wernherus Argentinenſis Episcopus a Conrado Salico Imp. Legatus ad Constantinum Graecorum Imperatorem mittitur, 1027. IV. Moritur, *ibid.*

S. Wencelaus Bohemiae Dux martyrio coronatur, 938. VI.

S. Wilfridi corpus Cantuariam transfertur, 949. V. & *seq.*

Willa Berengarii Junioris Italiae Regis uxor S. Adhelaidem Lotharii viduam vexat, 950. III.

Willa Berengarii Regis Italiae uxor cum marito capitur & in Bajoariam mittitur, 964. I. Marito mortuo fit sanctimonialis, 966. II.

Willelgiſus Moguntinus Episcopus Ottonem III. Germaniae Regem consecrat, 983. VI.

Willelmus Senonenſis Archiep. Ludovicum Transmarinum ex Anglia in Franciam reducit, 936. IV.

Willelmus Ottonis M. filius naturalis Archiepiscopus Moguntinus moritur, 973. I. & *seq.* Ottonem patrem non excommunicavit, *ibid.* IV.

Willelmus Ottonis Germaniae Regis filius fit Archiep. Moguntinus, 954. V. Ei Otto secundus Germaniae Rex commendatur, 961. I.

Willelmus dictus Longa-spata ab Arnulpho Flandriae Comite proditorie occiditur, 943. II.

Willelmus Ottonis Francorum Ducis filius, Gregorii V. PP. frater Episcopus Argentinenſis, 1024. VI. VII. 1027. IV.

Willelmus Divionensis monasterii Abbas magna est in exstimatione apud S. Henricum Imperatorem, 1014. IV. Scribit ad Joannem XIX. credens eum concessisse Patriarchae C. P. ut universalis diceretur, 1024. III. Moritur, 1031. VI. Cluniacensem congregationem plurimum propagavit, *ibid.* VII. 1033. XI.

Willelmus Roberti Normanniae Ducis filius nothus patre mortuo fit Normanniae Dux, 1035. VI.

Willelmus I. Provinciae Comes Patri succedit, 998. VI. Moritur, 1018. X.

Willelmus Aquitaniae Dux Hugonem Capetum Regem agnoscere recusat, 987. I. 990. VII. Cum Hugone postea pacem facit, 990. VII.

Willelmus IV. Aquitaniae Dux Pictavis Synodum congregat de Apostolatu S. Martialis, 1023. II. Ab Italis Rex expulſitur, 1025. III. & *seq.* 1028. II. Carroſense Concilium congregat, 1027. XII. Fit Monachus & moritur, *ibid.*

Willelmus cognomento Otto Comitum Burgundiae Radis a Benedicto VIII. benedictionem accipit, 1018. VIII. & *seq.*

Wlframmi corpus ad Blandiniense monasterium transportatur, 944. IX. & *seq.*

Wlfrida ab Edgardo Angliae Rege per vim e monasterio abstrahitur, & ex eo parit S. Editham, 970. IX.

S. Wlſtani Eboracensis Episcopi decreta in Synodo Einshamensi promulgantur, 1009. VII.

Wlhelmus Archiepiscopus Cantuariensis moritur, 942. VI.

S. Wolfgangus fit Episcopus Ratisponensis, 972. VII. Literas & mores Christianos variis in locis, restituit, *ibid.* Monasteria reformavit *ibid.*

S. Wol-

Z

Zoe Constantini Imp. filia Romano Argyro nubit, 1028. XII. Theodoram sororem in Monachatum ordinem redigit, 1031. III. Michaelis Paphlagonis amore corrupta Romanum maritum veneno lentissimo conficit, 1034. XII. Eo mortuo Michaelem Imperatorem salutari jubet, *ibid.* XIV. Michaelis amoribus dedita fuit, *ibid.* XIV. Michaelem Calaphatam in filium adoptat, 1041. III. Ab eo relegatur, 1042. III. Cum Theodora Augusta sorore Imperium partitur, *ibid.* IV.

I N D E X

ANIMADVERSIONUM

In quo paginarum numerus indicatur.

A

Adalbertus Ottonis iussu ex Italia expul-
sus infelices patitur eventus, pag. 163.
Unde constat, *ibid.*
S. Adelbertus quo anno martyrium passus ex
Annalista Saxone, 369.
Ademari autoritas in critica Baronii frustra
adhibetur, 415. In multis peccat, *ibid.* Il-
lum usurpans Pagius errat, *ibid.*
Adelmannus Episcopus Brixiae quando scripte-
rit ad Berengarium, 666. Nondum erat E-
piscopus renunciatus, *ibid.* Quo anno Epi-
scopatum adivit, *ibid.*
Aethelstani celebris pugna quo anno contige-
rit, ejusque obitus, 17.
Agapitus II. Marino succedit, 16. Quo an-
no ac mense ad Pontificatum euectus, 56.
Ejus exordium ex certissimis monumentis e-
ruitur, *ibid.* Eo sedente Salzbürgensis me-
tropolis in geminas provincias divisa, 16.
Arnulphus I. nunquam legatus venit Constanti-
nopolim, 207. Hoc Sigonius asserens ab-
errat & quare, *ibid.*
Arnulphus II. Mediolanensis praeful legationem
obivit Constantinopolim & quare, 372. Quo
anno, *ibid.* Altera est ab ea, qua Joannes
Placentinus & Benwardus Viceburgensis
fuere perfuncti, *ibid.*
Ardoinus Ottone mortuo Rex Italiae acclama-
tur, & quo tempore, 422.
Auctor vitae S. Wolfangi, 217. Recentior est
Annalista Einsidlemensis, *ibid.* Cui potior fi-
des habenda in definiendo anno ejus Epis-
copatus, *ibid.*

B

Bambergensis Episcopatu constituendo, qua
Synodi habitae, & ubi, 448. Quo anno,
ibid. In his quid sancitum, *ibid.* Synodos haf-
ce duas in unam confundit Pagius, *ibid.*
Basilii & Constantini Imp. unum idemque
exordium constituens Pagius aberrat, 232.
Utriusque annus assumptionis ad Imperium
asseritur, *ibid.*
Benedicti VI. sedis tempus ex Regesto Subla-
censi, 223. Hac in re fallit Vaticanus Co-
dex, *ibid.*
Benedicti VII. annorum epocha recensetur, e-
jusque sedis tempus illustratur, & unde, 225.
& *seq.* Ejus obitus ex Cod. Varic. 272.
Benedicti VIII. exordium in Pontificatu sta-
bilitum, 474. Theophiliti nomen gessit,
475. Ejus in Germaniam profectio quo an-
no consignanda, 515. Pascha Bambergae cum
Imp. celebravit, *ibid.*
Benedictus IX. ad Pontificalem cathedram
quando ascenderit, 596. Concilium Romae
celebrat, 652. In eo quid actum, *ibid.* E-
jus obitus, 156.
Berengarii exordium & Adalberti in Italico
regno, annorumque cursus ex variis eorum
diplomatibus eruitur, 79.

Boleslai Polonorum Ducis obitus quo anno
ac die contigerit, 552.
Bonifacii VII. duae epochae statuuntur, qua-
rum altera ab initio Pontificatus invasi
deducitur, altera a nece Joannis XIV. ubi
Romanam sedem iterum invasi, 276. Quo
tempore id acciderit, *ibid.* Sedis ejus tem-
pus, 277.
Burchardus Vormatiensis Episc. quando re-
nunciatus, 459. Ejus obitus, 554.

C

CAnuti reg. obitus quo an. consignandus, 617.
Concilium in oppido Ansa quando
celebratum, 296. S. Odilo interfuit,
ibid. Quot canones editi, *ibid.* Duo
referuntur in eodem oppido celebrata Con-
cilia, sed unum idemque esse perspicue de-
monstratur, *ibid.* Ad illud sacrae reliquiae
delatae, 522. Concilium Sandionysianum,
ad quem annum pertineat, 374. Conci-
lium Atriacense, 521. Ticinense, 523. In
hoc edictum laicum a Benedicto VIII. pro
continentia Clericorum, *ibid.* Adfuisse Hen-
ricum Imp. non immerito suspicamur, *ibid.*
Concilium Ingilheimense, 65. Ejus acta
quando lecta fuerint, *ibid.* Concilium Ro-
man. sub Joanne XIII. 205. Quo die ac
mente coactum, *ibid.* In eo quid actum,
ibid. Francofordiense, 559. A quo habitum,
ibid. Ejus acta, *ibid.* Quot Episcopi conve-
nerint, *ibid.*
Conradus cognomento Pacificus Patri succedit
in regno Burgundiae Jurensis, & quo anno
15. Italiam petens multas urbes subjugavit,
554. Ejus imperium Luca minime detrectat-
se videtur, *ibid.* Sanctimoniales S. Salva-
toris, nunc S. Justinae, muneribus ornavit,
ibid.
Consecratio Simeonis ejusdam viri sancti ac
reclusi antiquissima, 329.
Cosma Pragensis aetas & emortualis annus
assignatur, 621. Quae de hoc scribit Pa-
gius e mendoso Chronologo hausta esse vi-
dentur, *ibid.*
Constantini VIII. emortualis annus, 113.
Constitutionis commentitiae Leonis VIII. Pseu-
dopontificis exemplar ubi repertum, 149.
Cum editione Goldasti collata, *ibid.* In ea
multum additum, vel immutatum impostor-
um licentia, *ibid.* Quando edita, quidve
contineat, *ibid.*
Cunegundae epitaphium ejus sepulcro imposi-
tum, 641.

D

Dissidium inter Hamburgensem Episcopum
Albertum & Suenonem quo anno vige-
ret, 653. Qua de causa, *ibid.*

Ed.

E

Edmundi rex quo anno, 58.
Epocha de constitutione Episcopatus Brand.
a Pagio recte deducta, 167. Aliter sentit
Ditmarus, *ibid.* In Concilio Engelheimensi
sub Agapito Papa decretam esse allatam con-
stitutionem haud male conicitur, *ibid.*
S. Elphegi translatio ad Cantuarienses insu-
las, 470. Ejus Roma reditus quo anno con-
tigerit, *ibid.*

G

Geisa baptismo, qui & Stephanus di-
ctus, a Brunone collato eruditi o-
mnes suspicantur, 371.
Bruno iste cum altero Brunone Augustensi
Episcopo forsitan confuso, *ibid.* Authores
germani silentio praetercunt, *ibid.* A S.
Adalberto collatum temere probat Pagius,
ibid.
Gherardus Laureacensis Archiepiscopus a Leo-
ne VII. pallio donatus, 16. Hinc metropo-
litanam dignitatem Salzbürgensi Ecclesiae mi-
nime fuisse subtraham apertissime demonstra-
tur, *ibid.*
Gisulphus Salernitanus Princeps quid Casi-
nensi Monasterio donaverit, 198.
Gregorii V. consecratio quo anno consignetur,
349. Sedis tempus, obitusque dies, 399.
Fallit ejus epitaphium, *ibid.* Annalista Saxo-
ni potius fides habenda, *ibid.* Quid ex
Catalog. Romanor. Pontif. 390.
Gregorius VI. quando Pontifex inauguratus,
664.
Guieumo Ottonis Regis filio non Editha mater
fuit, sed alia ignoti nominis, 82. Hac in
re hallucinatus Pagius alibi errorem corri-
git, *ibid.*

H

Henrici Germaniae Regis obitus quo anno
ac mense acciderit, 4. Quae proles ab eo
relicta, 5. Quis eidem in regno successerit,
4.
Henricus Conradi filius, Patre defuncto, quo die
fuerit inauguratus, 636. Ejus natalis dies,
469. A Benedicto VIII. quo die ac mense
coronatus Imperator, 485. In assignanda
die tum ejus coronationis, quam nativitatis
manifeste Ditmarus errat, *ibid.* Ipsum inter
& Heribertum quae causa fuerit similitatis,
520.
Hugo Italiae Rex quo anno effectus, 42.
Quot privilegia Monasterio Casinensi conce-
serit, *ibid.* Ejus obitus, regnique tempus, 53.

I

Ingulphi Chronologia de annis Edgari val-
de dubia, 164.
Joannis XI. sedis tempus & obitus, 7.
Joannis XII. Pontificatus exordium firmissimis
argumentis demonstratur, 87. Item Agapiti
exitus, *ibid.* & *seq.* Ejus litterae pro Mona-
sterio Humolariensi quando datae, 100. Nil
mendici continent, *ibid.* Ejus adventus Ca-
puam quo anno, 191.
S. Joannes Gorziensis quando floruerit, 37.
Quid de ejus reclusionem & institutione fe-
minarum, *ibid.*
Joannis XIII. Pontificatus epocha stabilitur,
213.

Joannis XIV. electio, sedisque tempus digeritur,
277. Item Joannis XV. 278. & *seq.* & 346.
Quid de Bulla ejusdem a S. Gebhardo ob-
tenta, 294. Nulla in ea fit mentio de capi-
pite S. Georgii S. Viro concessio, *ibid.*
Joannes Grazianus unus ex tribus Pontificibus
qui simul regnarunt, 656. Qua via Pontifica-
tum adeptus, *ibid.* Penitentia ductus munus
pontificale deserit, *ibid.*
Joannes Placentinus Pontificatum per tyranni-
dem usurpat, 372. Sergii nomen sibi assump-
sit, *ibid.* Invaso Pontificatu probabile est
utrumque nomen retinuisse, *ibid.* Hoc ab a-
liis quoque effectum narratur, *ibid.*
Joannes XVI. qui & XVII. a nonnullis dicitur,
quandiu Apostolicae Sedi praefuerit,
430.
Joannis XVIII. exordium in Pontificatu di-
versis monumentis ostenditur, 431. Ejus di-
ploma pro monasterio Sublacensi mendose
transcriptum, *ibid.* Sedis tempus & obitus, 46
Joannis XIX. epocha frustra desumitur ex pri-
vilegio Popponi Aquilejensi Patriarchae con-
cesso, 541. Privilegium hoc fictitium esse con-
stat, *ibid.*

L

Landolphus Landulphi frater multa privi-
legia concessit Aligerno Abbati Casinen-
si, 17. Utriusque principatus exordium fir-
matur, *ibid.*
Lectionem continuatoris Reginonis in nonnul-
lis depravatam corrigi Annalista Saxo,
73.
Leo pap. VII. in multis monumentis VI. vo-
catur, & qua de causa, 8. & *seq.*
Litterae responsivae ad Pilgrinum Laureacen-
sem Archiepiscop. Benedicto VII. per er-
rorem tribuuntur, 248. A Benedicto VI.
revera scriptae fuerant, *ibid.* Ad quosnam
directae, *ibid.*
Liudolphus ubi & quo anno ac mense Rex
Italiae coronatus, 96.
Lotharius Francorum Rex post obitum Patris
in regem inungitur, & quo anno ac men-
se, 83. Inde ejus epocha sumit exordi-
um, *ibid.*
Luna a Luca urbe diversa, 503. Urbs Epis-
copalis fuit in Etruria, *ibid.* Nunc Coeli
malignitate destructa, *ibid.*

M

Marini pap. Sedis tempus & obitus firma-
tur, 56.
Moguntina Synodus Henrico Imp. praesente ad
quem annum pertineat, 469.

O

Ottonis Regis epocha quo mense figenda
4. Henrico mortuo acclamatur in Re-
gem, *ibid.* 6. Quando Romam accesserit,
121. A Joanne XII. corona ornatus, *ibid.*
Quo mense ac die, *ibid.* Eo praesente Ro-
mae Synodus tunc habita, *ibid.* Prope Pic-
enum aliquandiu moratus, 143. Privilegium
dat monasterio Casinensi, 172. Dies ejus e-
mortualis, 96.
Otto junior a Joanne XIII. in Imperatorem
assumptus & quo anno ac tempore, 168.
Romae Synodus interim habita in Basilica
Vaticana, *ibid.* Quot Episcopi convenerint,
& unde colligatur eorum numerus, 170. A
Collectoribus hucusque desiderata, *ibid.* Quo
an-

anno bellum gesserit adversus Græcos, 259. Diploma dat monasterio Fuldensi, *ibid.*
 Otto III. Quando Imperator coronatus, 349. Quo tempore Ravennæ fuerit, *ibid.* Ejus Romam adventus quando contigerit, 374. Quousque fuerit moratus, 377. Joanni Abbati monast. Casinensis privilegium concessit, *ibid.* An uxorem duxerit incertum, 385. Capuæ aliquandiu degit, & quo tempore, 399. Adfuit Synodo Quidelinburgensi, 399. Ejus obitus, 418. Quot dies interim regnum vacaverit, 422. Ejus successor quis, *ibid.*
 Otto comes in Concilio Neomagensi damnatus rursus in Synodo Moguntina novæ damnationi submissus respuit, 538.

P

Pandulphi senioris tum Junioris privilegium pro monasterio Cassinensi, 472. Fratres erant, *ibid.* Cui Abbati concessum, *ibid.*
 Pontifices tres recensentur in Vatican. Cod. Joannis nomine post Bonifacii VII. intrusionem, 276. Horum alter jussu Bonifacii in arce S. Angeli inclusus fuit & enectus, *ibid.*
 Porphyrogeniti annus certus consignatur, quo librum scripserit de administrando imperio, 66. Ad operis absolutionem plures annos impensos fuisse apertissime constat, *ibid.*

R

Reliquiæ sacræ ad Concilia deferri solita, 522. Hic mos quando coeperit, *ibid.*
 Roberti divortium cum Berta quo anno contigerit, 379. Ex litteris Joannis XVIII. pro monasterio S. Florentii facile dignoscitur, *ibid.* Quot Filios Berta suscepit ex priori matrimonio, *ibid.*
 Rudolphi regis dies ac mensis obitus designatur, 592.

S

Sergio duplex nomen falso tributum, 529. Sigefridum nulli addictum Ecclesiæ sentit Pagius, sed aberrat, 571.
 Sigonius dum expeditionem Germanorum cui in Ardoinum recenset, immerito erroris arguitur, 441. Sifinnius quo anno Tomum Synodicum ediderit, Synodymque celebraverit, 342. Altera eodem anno Synodus habita fuit in Aquilejensi provincia, *ibid.* Quid in hac actum sit, *ibid.* Ambo Collectores latent, *ibid.*
 Synodus altera Engelheimensis quo anno ac tempore celebrata, 101. Quot Episcopi interfuerint, *ibid.* Quid in ea actum, *ibid.* In Conciliorum Collectionibus desideratur, *ibid.*

Synodus duplex Ravennæ coacta, 166. Certus mens & annus celebrationis, *ibid.* Otto Imp. tunc erat, *ibid.*

Sinodus Marzaliensis & Mutinensis unum & demque Concilium fuere, 219. Binas faciunt Collectores, sed oscitanter, *ibid.* Variæ in ea controversiæ atque dissidia composita, *ibid.* Fallit tamen inscriptio quoad annos Ottonis, *ibid.*

Synodus pro depositione Basilii Patriarchæ ubi celebrata, 231. Hujus nulla mentio in Collectionibus, *ibid.*

Synodus quædam Ravennatensis, Sigefrido II. Episcopo, Parmæ habita ad quem annum pertineat, 238. Quare coacta, *ibid.* Collectores latet, *ibid.* Synodus Ingelheimensis sub Ottone II. quo anno celebrata, 246. In ea Monachorum Malmundariensium & Stabulensium causa discussa, *ibid.* Item indicta S. Celsi solemnitas translatio, *ibid.* Una & eadem fuit, ac altera Synodus, celebrata invento corpore ejusdem Sancti, *ibid.* Quot Episcopi intervenerint, *ibid.* In Collectionibus non extat, *ibid.*

Synodus Quidelinburgensis, 390. Præfens fuit Otto III. Ad eam vocatus Guilerus Archiepiscopus Magdeburgensis; & quare, *ibid.* De hac nulla in Collectionibus mentio, *ibid.*

Synodus Tremoriensis quando habita, 444. Qui adfuerint atque subscripserint, *ibid.* Synodus ad Confluentiam, cui interfuit Henricus Imperator, 478. Collectores quoque fugit, *ibid.*

Synodus Ravennensis eodem Imperatore præfente ad quem annum pertineat, 487. Duo probabiliter fuerunt, *ibid.* Synodus Gosloariæ, 516. Quare coacta, *ibid.* Quid actum in ea, *ibid.* Cum altera eadem de causa. Neomagi habita confunditur, *ibid.* In Collectione Labbeana confusæ habentur, *ibid.*

Synodus Romana sub Benedicto VII. quo anno celebrata; & quare, 267. Alteram Rhemis habitam fuisse auctor est monachus Gradenis, & quo anno, 355.

Synodus magna Noviomagi, 514. In ea Otto Comes damnatus primum; & quare, *ibid.* & 521.

T

Theophania ab Ottone juniore nunquam expetita fuit in uxorem, 176.

V

Valdo Comensis Episcopus esse facile potuit, 109. Hinc Sigonius a Pagio immerito erroris arguitur, *ibid.*

Valperti obitus annus a Pagio male relatus, 373.

Wolfgangus quo anno Episcopus effectus, 217.